STIRPIVM
ICONES

7255/D/2
1.00

4 g. 5792

DISPVTAVIT SVPER LIGNIS A CEDRO QVÆ EST IN LIBANO VSQVE AD HYSSOPVM QVÆ EGREDITVR DE PARIETE ·I· REGVM: CAP: 4·
RELICTIS SPONTE APVD NICOMEDIAM IMPERIALIBVS FASCIBVS IN PROPRIIS AGRIS INTER OLERA CONSENVIT:
STIRPIVM
SCIAGRAPHIA ET ICONES
EX MVSÆO
DOMINICI CHABRÆI
MED: DOCTORIS.
COLONIÆ ALLOBROGVM
·MDCLXVI·
REX SALOMO.
IMPER: DIOCLETIANVS:
Fr: Diodati Sculps: 1666

L. B. S.

5792

STIRPIVM
ICONES ET SCIAGRAPHIA:

Cum Scriptorum circa eas

CONSENSV ET DISSENSV:

Ac cæteris plæriſque omnibus

QVÆ DE PLANTARVM NATVRA,
Natalibus, Synonymis, Vſu & Virtutibus, ſcitu neceſſaria.

Authore

DOMINICO CHABRÆO
MED. DOCTORE.

ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ ΠΟΛΛΑ:

GENEVÆ,
Typis Phil. Gamoneti & Iac. de la Pierre.

M. DC. LXVI.

IN ZOILVM.

Zoile quisquis ades calamo carpturus iniquo,
Tam breue ſolertis quàm graue Mentis Opus.
Ilia rupta tibi tetro liuore crepabunt,
Cenſuramque tuam triſtia fata manent.
Non tantùm inuidiam, calamumque eludit acutum,
Laude ſed eſt omni quin quoque maius Opus.
Hoc Opus ingentem theſaurum pandit opertum,
Qui parua ingentes mole recondit opes.
Non vanas oſtentat opes, nec inutile pondus,
Prorſus & eſt nobis vtile, quidquid habet.
Sic quoque pixidibus ſeruantur aromata paruis,
Quæ pretio nullis æquiparare queas.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

SERENISSIMO PRINCIPI
GEORGIO,
DVCI VVIRTEMBERGENSI ET TECCENSI:
COMITI MONTBELGARDENSI:
AC
DYNASTÆ SVPREMO IN HERICOVRT, BLAMONT, CLEMONT, &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

APpenſis Præpotentum Inſignibus, Princeps Sereniſſime, Villas & Ædes in eorum Clientela eſſe manifeſtum fit, aſſerunturque illæ à vi & proteruia. Ac vix etiam aliter, inter frequentes læuæ mentis Theonum occurſus, libero fruuntur commeatu qui in publicum Famæ Campum manu mittuntur Libri. Quicquam enim cum nomine prodire, haud æquo animo ferre poteſt faſtidioſa huius ſeculi peruerſitas. Radunt docti, rodunt indocti, adrudunt Blenni, Bardi & Buccones: Feſtus, Plinius, &c. omnibuſque & ſingulis facilior πρὸς τὸ μωμεῖσθαι ἢ πρὸς τὸ μιμεῖσθαι defluxus. Sic Mœcenatem eo nomine ſalutarunt olim Marones & Naſones. Sic Adrianum Principem Quadratus Athenienſis Præſul & Apoſtolorum Diſcipulus. Sicque exinde omni æuo factitarunt Scriptorum agmina: nec Nobis receptos eos ritus irritos facere eſt animus.

In procinctu itaque cùm ſint, varias Orbis Plagas deinceps ſimul luſtraturæ, Hortorum, Pratorum, Montium, Syluarum, & Fluuiorum ac Fontium Nymphæ, coram tuo illæ Solio, Princeps Sereniſſi-

ME, ſupplices ſe ſiſtunt: velit, patiatur Sereniſſima tua Celſitudo, ſuo eas redimiri præſidio, ac ſplendore irradiari, ſubmiſsè erogitantes. Siſtimus & *Nos* coram tuo eodem Solio ipſarum præcipuum Mundum, quem hîc publici facimus Iuris: Sereniſſimæ Celſitudini tuæ, Eum, quantuſcunque is noſter eſt, inſcribere & nuncupare geſtientes.

Magnæ certè, ac temeritati proximæ, audaciæ facinus, Principi cuius Stemma veneratur Orbis, ac cuius Imagines & Virtutes ſupra id ſunt omne quod dici poteſt, tantillo munere litare. At Auiculas, cùm nihil poſſent opulentiùs, Plumas ad magnificentiſſimum Delphici Apollinis Templum, olim detuliſſe legimus, Apes Ceras. Sic Nos ad illius aras quod opis eſt noſtræ. Et Principem ſcimus Nos adoriri Sereniſsimum, Clementiſsimum, Benigniſsimum, atque erga Literas & Literatos apprimè propenſum. Ad Principem adhæc Montbelgardenſem clientelaris trahebat Fides *Fœtum* Montbelgardi olim conceptum: nec niſi per Sereniſsimorum Montbelgardenſium Principum Medicos, demum promotum, concinnatum atque elaboratum. Ad eundem deinde Sereniſſ. Principem clientelaris trahebat Fides *Hominem*, qui magno illo eius Ditionum Climacterico, Anno MDCXXXV. Principalis apud Montbelgardenſes Medici Prouinciam conſecutus, eam, rebus ſemper velut in nouaculæ acie conſtitutis, per aliquot luſtra ſuſtinuit: atque in hanc vſque diem illius adhuc famulitij gloriatur. Ad Principem tandem Montbelgardenſem clientelaris trahebat Fides *Opus Botanicum*, in cuius omni Pagina Plantarum, tum in Principali eius Horto cultarum, tum in totius Regionis Vrbium foſſis & muris, pratis, aruis, montibus, collibus, nemoralibus, fluuiis, riguis & littoralibus, Villis & Pagis ſponte prouenientium, nominatim fit mentio.

Munus quidem *Chartaceum*, at quod tamen non ſpreuiſſet Magnus ille imperator, qui, de ſuis & aliorum propenſionibus agens, dicere fertur ſolitus: Ἄλλοι μὲν ἵππων, ἄλλοι θηρίων, ἄλλοι ὀρέων ἐρῶσιν: ἐμοὶ δὲ βιβλίων κτήσεως: ac quod minimè etiam reieciſſet Cæſarum ille alius, qui Mantuani Poëtæ Carmina, contra eius Teſtamenti verecundiam, cremari Heroico Edicto inhibuit:

Antoninus.

Auguſtus.

Frangatur potiùs, dicebat, *Legum veneranda poteſtas,*
Quàm tot congeſtos noctéſque diéſque labores
Hauſerit vna dies.

Sed quî turſus tam Celſo Principi *Munus Herbaceum?* Hîc hæremus ſuſpenſi, ſi non Regum ſapientiſſimum de omni Planta diſſeruiſſe ex Sacro Codice haberemus: atque ſi non ex aliis Diocletianum relictis ſponte apud Nicomediam Imperialibus faſcibus, in propriis agris inter olera conſenuiſſe: ſi non Archelaos, Maſſiniſſas, Gentios, Illyricos, & alios potentiſſimos Monarchas, inuentis, adamatis & proditis Stirpibus, Nomina ſua, per ſecula in æuorum perennitatem tranſmiſiſſe.

Te ita-

Te itaque, Serenissime Princeps, *Rem* ſperamus non dedignatu-rum quam ſtudio ſuo dignam tot Magni cenſuêre Reges: Tacapæ in-ſulæ quæ exhibet vbertatem: & Silonis Arbores, quæ frondibus nunquam nudantur. Abſolutiſsimam Plantarum Hiſtoriam ita con-cinnè contractam, vt, quemadmodum olim ex Timanthis Pictoris Operibus, ex eâ plus intelligatur quàm pingitur. Quin potiùs cle-menter, & benignè hocce ſuſcipies humillimi noſtri cultûs monu-mentum, noſtræ obſeruantiæ & ſubmiſsionis anathema, quod Sa-crariis tuis appendere annitimur. Per id ſciat Vniverſum Nos Wir-tembergicarum, quarum participes fuimus, munificentiarum æter-nùm eſſe velle memores: Sciant per id Poſteri habuiſſe & hoc æuum ſuos Mœcenates. Ad tam auguſti verò Nominis intuitũ rumpat ilia Zoilus, Hæmodiâ corripiatur Liuor, digitis labia compeſcant malè feriati Vitiligatores. Tu, Serenissime Princeps, quod votorum no-ſtrorum eſt faſtigium, viue perdiù fœliciſsimè, quouſque ſerus, & ſe-nio ſatur, inter μακαρίτας receptus, æternâ cum illis fruaris gloriâ & beatitudine. Floreat ſemper ſub tam inclyto Principe Montbel-gardum. Floreant fœlicis eius Regiminis Columina. Hîc vela ad-duco & finio, Serenissime Princeps; ordiens & finiens, *Ἀρχόμενος ἀποπαυόμενος; Theog.*

Serenissimæ Celsitvdini Tuæ

Subiectiſsimus, atque in omnem ſeruitutem deditiſsimus,

Dominicvs Chabræus Med. Doct. Vrbis Ebrodunenſis Phyſicus.

Ebroduni Heluetiorum, Calendis Apri. Anni M. DC. LXVI.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM EMBOLIVM.

Authoris ad

SACROS MYSTAS APOLLINEOS, Omneſque & Singulos REI HERBARIÆ STVDIOSOS, PRÆFATIO.

HIſtorias in quadraginta Libros digeſtas concinnarunt & promulgauerunt tria magna Literatorum Lumina: Variam *olim, Auguſti temporibus, Diodorus Siculus:* Romanam *exinde Polybius, &* Plantarum *nuper Botanicorum Princeps Iohannes Bauhinus. Ac ſuam ſi Hiſtoriam Primus ille* Bibliothecam ſuam *auſus eſt inſcribere: potiori multò, æquis iudicibus, iure, Hanc* Herbariorum *nuncupabimus* Bibliothecam*: vt pote in qua quod Veteres Græci, Arabes & Latini, & poſterioris etiam Seculi Scriptores, de Plantis prodidere, dilucidè & eleganti ordine congeſtum reperitur. Vnum tamen in ea culpabatur, VOLVMINVM MOLES, plurimorum incommodorum & variarum difficultatum Cauſſa.*

Ea Nos, multorum compendio Studentes, in Vnum *contraximus, idque haud ita magnum. Sed in quo vix quicquam deſideraueris eorum quæ in iis fusè. Hîc enim omnis generis Stirpium habentur imagines, delineationes, loci natales, tempora, qualitates & vſus, ac tandem Antiquorum & Recentiorum circa eas placita & lapſus. Hîc quicquid promunt, recondunt & alunt horti, prata & arua: quod montes, ſyluæ & ſpeluncæ: quod niualia, prærupta, confragoſa, ſaxoſa, nudæ cautes & collium cæſpites: quod glareoſa, cochlacæ & crepidines: quod rigua, riui, littoralia & Mare ipſum, ac tandem quod parietinæ, rudera, rudeta, fruteta & neglecta: pingitur, exponitur & expenditur. Hîc huius & alterius Orbis opes reteguntur. Hîc apparatis epulis vbique reſperſa ſternitur Solis menſa.*

Minimè tamen hîc quærenda ex compoſitis ad venuſtatem verbis Sybaritica Oratio: minimè quærendus lepos Atticus. Nos, Imantopodum more ſerpendo gradimur, res ſectamur & breuitati ſtudemus. Sit aliis in delitiis ἐκ πολλῶν ἀχύρων ὀλίγος καρπὸς*: Nos* ἐν ὀλίγοις πολλά*. Sed, ne in compendiarij ſcripti Præliminaribus prolixi nimis eſſe videamur, reliquorum omnium addendorum vices ſupplebit inter primarios Sapientiæ Filios meritò connumerandi Viri grauis, & prædocti Medici, mox ſubjiciendum* Carmen.

Epicum ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ἐπαινετικὸν Carmen.

INclyta quiſquis aues variis ſpectacula formis
Edita, Naturæ ludentis imagine pulchra
Vſurpare oculis: ſeu verno tempore luſtres
Vndique floriferis topiaria conſita plantis,
Seu quoque fructiferis viridaria conſita pomis:
Huc oculos aduerte tuos: pulcherrima viſu

Hic Opera aſpicies congeſta volumine paruo,
Quæ tibi Apollineæ Chabræus *gloria Gentis*
Siſtit, & exornat: ſtudioque & mente ſagaci
Nobile plantarum, docto duce & auſpice tanto,
Hiſtoriæ ſtudium grauâ complectere curâ.
Nobile quod ſtudium ſapientum Maximus olim

Excoluit, rerumque alij moderamen habentes,
Quos celebri hoc Muſæ commendant nomine Reges.
Huc aduerte oculos, quiſquis te ſedula tangit
Cura, Poteſtates herbarum vſumque medendi
Scire, Chabræus opem gratam tibi conferet vltrò.
Ille Artis medicæ fontem recludet opertum:
Auxilia vnde petas, tetris præſtantia morbis
Pharmaca, morbificis purgantia corpora ſuccis,
Pharmaca alexicaco pellentia toxica ſucco.
Non vano pigmento oculos tibi paſcet & aures,
Figmentóve tuam mentem: quà lacteus humor,
Alta per ambages ſubeat penetralia cordis:
Quo rubra mirifico voluantur flumina gyro:
Quo latice irrigui madefiant corporis artus,
Aptior & quis alat ſuccus nutritius illos.
Vtiliora tuam perfundent lumine mentem
Dogmata docta, quibus medicæ reſerabitur Artis
Fons & origo tibi, pandetur & ampla ſupellex:
Præproperæ vnde moras poſſis innectere morti,
Et conclamatas, depulſis corpore morbis
Omnibus, auxiliante Deo, producere luces,
Artis & auxilio meliorem ducere vitam.
Quas grates, Chabræe, tibi, pro munere tanto
Fundet ouans, ſtudiis ſacra turba addicta Medentûm,
Cui duce te recluſa patent myſteria rerum,
Stirpium & hiſtoriæ facilem compendia ſternunt,
Explanántque viam, penitúſque arcana recludunt
Queîs, prope præſtando miracula, ſuſcitet ægros,
Præmatura quibus mors vnguibus imminet atris?
Omnigenas quas Indus habet, quas toſtus & Afer,
Quotquot & Americæ, plantas, vagus incola glebæ,
Quotquot & Vda palus, quotquot viridantia campi,
Gramina, puluinisque ſuis topiaria cultis,
Quotquot habent flores, & quotquot confraga, ſtirpes,
Exhibet, & telluris opes Liber vtilis omnes,
Editus ille tuâ Chabræe induſtrie, curâ.
Pinguia lætifico, dum gramine prata virebunt.
Dum quoque pulchricomis pingentur floribus horti,
Dum medicæ montana colent loca inhoſpita plantæ,
Semper honos, noménque tuum laudesque manebunt:
Semper & à Medicis ſero celebrabere ſæclo,
Nec poterit famam longæua abolere vetuſtas.
O decus, ô noſtrum, fœlicibus vtere fatis:
Et Deus in longos tibi vitam proroget annos.
Quo pede cœpiſti medicam fœliciter Artem
Excole, & altarum myſteria pandito rerum,
Inuolucro natura parens quæ tecta recondit.
Sic labor iſte tuus referat ſua præmia tantus,
Sic tibi Poſteritas meritos concedat honores,
Muſarúmque ſacro inſculpat tua nomina templo.
Tu quoque Carminibus ſemper celebrabere noſtris
Magne Chabræe, meos dum ſpiritus hos reget artus,
Vitalique ſuo afflabit præcordia flatu,
Et mea erunt faciles concinna in Carmina Muſæ.
Inclyte, floriferi renouatrix gloria Pindi,
Viue, Chabræe, diu, Fatis plaudentibus vltrò.
Viue diu, magnâ, poſt fata, ſuperſtite famâ.
Viuat & æternos Liber immortalis in annos,
Quo duce florebit Medicorum inſtructa ſupellex,
Edet & expulſis, miracula plurima, morbis.

Hæc gratulabundus accinebat
I. P. d'Apples.

Iudicate docti, fruimini rudes, ac fauete omnes:
& noſtros conatus æqui bonique conſulite.
Atque, ſi quid à Nobis omiſſum, id ſupplete: eius
memores quod olim Romanus dicebat Philoſophus:

Alium alio inuenire poſſe plura, neminem omnia.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ
STIRPIVM
CLASSIS PRIMA:

QVÆ CONTINET POMIFERAS ET PYRA: AC QVÆCVNQVE AD HÆC ALIQVO MODO POSSVNT REFERRI,

Tam indigena quàm exotica.

MALVS: Germ. *Apffelbaum*: Belg. *Appelboom*: Gall. *Pommier*: Ital. *Pommaro*.

EIvs ſumma faſtigia duo, *Sylueſtre* & *Domeſticum*. Variat verò multùm formâ, magnitudine, colore & ſapore fructus.

Amat quæuis ferè loca *Malus* [ſi feruentiora eximas & frigidiſſima,] ſed maximè temperata, aut etjam humidiora.

Florent verò Mali diuerſimodè, pro ſpeciei & regionis varietate: vernæ & præcoces citiùs, tardiùs ſerotinę: ſimiliter & de fructuum maturitate cenſendum, quàm ſeminis nigrore fatentur.

Cęterùm frigidæ & humidæ naturę ſunt omnia Malorum vrbanarum genera: atque culinis potiùs quàm officinis nata. Sylueſtribus verò ſuccus vehementer auſterus eſt & acidus, ob id validè adſtringunt.

MALVS NON FLORIDA DICTA, Gall. *Pommier ſans fleur*.

MALVM dari quæ non floreat, & tamen fructificet, tradit Geſnerus in Appendice: Camerarius Malum quandam exiguis admodum floribus pręditam, fructus ferre qui *Poma nana*, id eſt, pumila, vocentur. Vidimus & Nos in horto S. P. Montbelgardi fructum maturantem Iulio & Auguſto. Solet verò hoc Mali genus carêre ſeminibus, & eſt fortè illud cujus meminit Theophraſtus 3. de Cauſſis, quod *Malumvernam* vocat, & fructum edere ait ſine nucleo. At flos fructus eſt principiũ, nucleus arboris: ſemel igitur atque iterum violatam hîc Naturæ legem quis non videat? In eo ſe exerceant ſubtiliſſima ingenia: multùm *Nos* interiori principio tribuimus.

PYRVS: Germ. *Birbaum*: Belg. *Pereboom*: Gall. *Poirier*. Ital. Pero.

In Pyro, tùm arbore tum fructu, eædem quæ in Malo obſeruantur *Differentiæ*: ſic ſatiuæ aliæ dicuntur, aliæ ſylu. aliæ pręcoces, aliæ ſerotinæ: ac præterea ab authore vel cultore, à loco, colore, ſapore, figura & ſimilibus variè diſtinguuntur: ſuáque ſibi quæuis Regio vendicat.

In genere autem lętum ſolum amant omnes Piri, & florent menſibus Aprili & Majo: Æſtate & Autumno fructus matureſcit; ac quæ tardè florent tardè fructificant.

Dioſcoridi omnia Pirorum genera adſtringunt: at aliter & diſtinctiùs alij. His acerba terreæ ſunt naturæ, acida frigidæ & aqueæ, dulcia medio modo ſe habent; ac quæcunque dulcia nón ſunt, adſtringunt; & ſylueſtria quidẽ magis ſatiuis, acida dulcibus, ſiccata recentibus.

PYRVS MVLTIFLORA VMBELLIFERA, Pyrophyllon, & monſtroſum Pyrum.

Pulcherrimum hoc Piri genus rarum eſt admodum, nec id vſquam niſi Poluillę in *Alſatia*, & Montbelgardi in horto Principis, vidim⁹. Floret autem Aprili & Majo, ac fructũ, qui Pira Moſchatella dicta æmulatur, maturat Iunio. An *Sorbi Alpinæ genus*?

Non minùs rarum videtur quod ſcribit Dalechampius, haud procul Lugduno, in pago quem *Fontaines* vocãt, Pira naſci è quorũ medio corpore folium exoritur, ita vt meritò *Pyrophyllon* dixeris.

Neç prætereundum quod ſcribit Scaliger. in Vaſconia Pirum ſe vidiſſe, tam bellè humanam faciem repræſentans, vt pro humano capite allatum ſit à Paſtoribus ad eius loci Regulum. *De Pomis & Piris plura in Appendice.*

MALVS COTONEA. Germ. *Quittenbaum*. Belg. *Queappelboom*: Gall. *Coignier*: Ital. *Cotognaro*.

Hujus, vt Mali ac Piri, ſumma itidem duo genera, *Sylueſtre* & *Hortenſe*. Et hoc rurſus, vel Majora fert Poma quę Veterum Struthea, vel Minora quæ frequentiſſima. Miſcellanea nihil aliud exiſtimamus eſſe, quàm ex variorum ſurculorum de Malorum aut Pyrorum genere inſitione prognata Poma ſiue Melimela dicas, ſiue Muſtea, ſiue quouis alio nomine vocites.

Floret Aprili & Majo, fructum verò Septembri & Octobri maturat. Loca amat Arbor frigidiuſcula & humidiora.

Fructus, Sylueſtris præſertim, refrigerat & adſtringit.

SORBVS: Germ. *Speruverbaum*. *Speierlingbaum*: Gall. *Cormier*, *Sorbier*. It. *Sorbolero*.

Differunt Sorbi ſexu, vnde mas alia alia Fœmina: fructu: qui vel oblõgus vel ouatꝰ vel orbiculatus, atq; magis vel minus acidus & odoratus, & loco, vnde ſatiua alia, alia ſylueſtris. Sunt & aliæ differentię, *Sorbus aucuparia* dicta, *Sorbus torminalis* & *Sorbus Alpina*, de quibus mox ordine agemus.

Solum amat Sorbus montanum, lapidoſum, frigidum & humectum. Copioſè in varijs Gallię tractibus prouenit: eámque vulgatiſſimè in Italia haberi, ſcribit Matthiolus, in campis, vineis & viridarijs: Geſner. in montibus Helueticis. Illam cultum etiam non reſpuere Montbelgardi in horto Principis obſeruauimus.

Floret Martio, Septembri maturat fructum, qui adſtringens eſt & eſui jucundus.

SORBVS AVCVPARIA: ORNVS AVCVPARIA: Germ. *Groſſer Maelbaum*.

Creſcit vliginoſis & opacis pratis, ac præſertim ſecus torrentium ripas, quibus locis maximè gaudet. Prouenit etiam in altiſſimis montibus Alſaticis, Burgundicis & alijs: ac coli etiam in hortis Montbelgardi obſeruauimus.

Floret Majo & Iunio: Septembri verò fructus perficitur, qui Merulis gratiſſimus [vnde *Aucuparia* dicta hæc arbor,] quia ad aucupia confert.

Baccę, authore Matthiolo, adſtringunt, ſiccant & repellunt, ac per hyemem ad aucupia aſſeruantur.

SORBVS TORMINALIS PLINII. Cratægus Theophr. An Gall. *Poires d'angoiſſe*?

Hoc Sorbi genus, quod quartum eſt Plinio, & *Torminale* dicitur, An ſit Cratægus Theophraſti, vt plerique omnes ſtatuere videntur, in vniuerſali noſtra Hiſtoria expendimus: videant docti & judicent.

Naſcitur locis montanis, ſolo pingui: in Burgundia & Comitatu Montbelgardenſi frequens, vbi arborem *Anier* & *Aigretier* vocant, fructum *des Anotes*.

Septembri is maturus eſt validè adſtringens, ac ad dyſenteriæ tormina ſummè efficax, vnde nomen.

Ligni vſus idem qui Sorbi Alpinæ.

SORBVS ALPINA, AN ARIA THEOPHRASTI? Ger. *Maelbaum*: Gall. Nantuat. *Cirier*, Burg. *Anier*.

Non eſſe Ariam Theophraſti contra Anguillaram, Lobelium & Penam, Camerarium & Tabernamontanum, in Hiſtoria noſtra magna contendimus.

Gaudet præaltis, frigidis, & ſyluoſis montibus, in Auſtria, Pannonia, Sabaudia, Heluetia & Burgundia minimè infrequens.

Floret Maio, fructum verò Octobri perficit, quem maturum legunt ruſtici & condunt: Adſtringit ille, ſed minus Torminalis, ac eſui eſt gratus, & contra veteres Tuſſes vtilis.

E ligno firmos ac ſolidos fieri baculos ânotat Dalech. Et fiunt etiam optimi ex eo Carbones, qui diù retinent ignem, quod ſine dubio ligni duritiei adſcribendum.

MESPILVS: Germ. *Neſpelbaum*: Belg. *Miſpelboom*: Gall. *Neſplier*: It. *Neſpolaro*.

Meſpilus vulgaris in *Vrbanam* & *Sylueſtrem* vulgò diſtinguitur, hæcque cenſetur odoratior: à nonnullis in ſpinoſam & non ſpinoſam: obſeruatur & in folijs differentia, quę interdum ſerrata ſunt, aliàs non: atque etiam in Pomorum magnitudine, quorum nonnulla Mali magnitudinem equant. Vnum tantùm genus ſtatuunt alij, ſed cultu differre.

Inter Argentinam & Badenſes thermas ſponte naſcitur in Syluis. Paſſim verò colitur in hortis.

Floret Aprili & Maio, fructum perficit Septembri & tardiùs.

Frigidæ is eſt & vitæ qualitatis, aluo ſiſtendæ vt illis.

MESPILVS ARONIA VETERVM.
Germ. *Vvelſch Neſpeln.*

Tria Meſpili genera fuê-re Theophraſto, Anthedon Setaneros & Anthenocides. Dioſcoridi duo, Aronia & Setanium ſiue Epimelis, Anthenoidis ille non meminit: *Meſpilum* autem *Aroniam* veram Veterum Meſpilum fuiſſe, in Hiſtoria noſtra vniuerſali oſtendimus.

In Italia, authore Matthiolo, copioſè ſeritur in hortis, viridarijs & vineis. In Sicilia adhuc copioſiùs habetur, Germaniȩ hactenus haud multùm cognita.

Initio Septembris maturat fructum, qui adſtringentis eſt facultatis, ventrémque ſtrenuè coërcet, atque vtiliſſimus eſt vtero gerentibus, quarum Malaciæ ſubuenit.

CHAMÆMESPILVS.

Inter ſiccas noſtras Plãtas Chamæmeſpili nomine ramos habemus Fruticis cujuſdam, craſſiores quam vel Cotoneaſtri vel Dioſpyri, cortice nigricãte ſtriato obductos. Folia illi oblonga, vtrinque glabra, in ambitu ſerrata Flores, Sorbi Alpinȩ more, in vmbellam digeſti. Fructus Sorbi Torminalis fructibus ſimiles. Lecti autem rami illi in monte Baldo, atque inde Nobis miſſi.

Hujus fructus & fruticis primus meminit Geſnerus in Epiſt. ad Fabricium, baccas illis tribuens rubras, rotundas, & vmbilico quinque partito inſignes, ac folia in ambitu ſerrata: quæ ramo quem hic pingimus optimè conueniunt.

COTONEASTER, DIOSPVROS GESNERI, AGRIOMELEA Bellonii: Gall. *Amalanchier.*

Fructus eſt ramoſus, cultu tamen arboreſcens, cui folia Mali Cydoniæ: flores concaui, herbacei, plures ſimul juncti. Fructus figura & ſapore Spini albæ ſeu Oxyacanthæ fructui ſimiles.

Dioſcorid. & Theophraſti Epimelidem eſſe arbitratur Dalechampius, alij pro Chamȩmeſpilo tradunt, nonnulli pro Loto arbore.

In excelſorum montium jugis frequens naſcitur. Nos in Geneuenſium monte Saleuæ & in Baſileenſium Aquæcida monte vidimus. Floret autem ineunte Vere, Auguſto maturat fructus.

CYANVS ARBOREA.

Locum hunc ſibi vendicat foliorum ſimilitudo cum folijs arboris cujuſdam cujus ramum ex Candia aductum adſeruamus.

Foliorum color ſubtus argenteus, ſuperiùs virens, fimbriâ albâ, latitudine & proportione quam Icon repræſentat, quæ etiam vtramque Folij faciem oſtendit cũ coſtæ diuiſura. Cauliculum ea vtrinque ambiunt, in cujus ſummitate cernuntur *flores* ſpecie thyrſi, vt in Saponaria vulgari diſpoſiti, ſed figurâ Cyani, colore phœniceo qui tãdẽ in pappos reſoluũtur. *Semen* lõgiùs quàm Cymini.

In altiſſimis prȩcipitijs inter ſaxa prouenit.

MALVS PVNICA: Germ. *Granatbaum*: Belg. *Granaet appelboom*: Gall. *Grenadier*: It. *Granataro.*

Huius generaliſſimæ differentiæ *Mitis* vel *ſatiua*, & *Agreſtis*, & tertiò *Balauſtifera*, quȩ itidem Syluestris.

Poma vel magna vel parua: dulcia, acida, vel acidodulcia: à Carthagine, vbi laudatiſſima proueniunt nomen ſortita: ac *Granata* etjam dicta, à granis quȩ intùs continentur.

Amat Arbor ſolum cretoſum & macilentum: regio verò eſt ei apta quæ calida eſt. In Germania non niſi Magnatum hortos nobilitat. In Italia colitur in hortis. In Gallia Narbonenſi & Prouincia, colitur in hortis, & paſſim in ſepibus prouenit: florétque & fructum perficit maturè, pro natura loci.

BALAVSTIA HISPANICA.

Pro Hiſpanicis importantur plurimùm Balauſtia, quȩ Punicæ cujuſdam *flores* ſunt ampli, denſo admodum foliorum purpuraſcentium farctu ſtipati, vt Roſæ videantur centifoliȩ. Guſtus autem ijs adſtringens.

Sylueſtris Punicæ dicuntur, & quæ flores tantùm ferat. Satiuæ flos *Cytinus* nuncupatur, qui, vt Balauſtia & Malicorium, adſtringendi & ſiccandi vi prȩditus eſt.

Cȩterùm MALI PVNICAE POMA, ſi acida ſunt, adſtringunt & refrigerant: ſi dulcia minùs refrigerant & ſtomacho ſunt vtiliora: ſi acidodulcia, mediam ſortiuntur naturam.

ARBVTVS: Comarus Theophr. Germ. *Hagappſfelbaum*: Gall. *Arbouzier*. Ital. *Albatro*.

Hanc quidam arborem vocant, alij frutieem. Theophraſtus ſub Comari nomine deſcribit: Dioſcoride verò indifferenter, dicitur Comarus ſeu Arbutus.

In fructu obſeruatur aliqua differentia: is enim interdū Auellanę magnitudinem nō excedit: aliàs parui Mali amplitudinem implet.

Amat loca montana & ſyluas: ac etiam in hortis colitur.

Floret potiſſimum menſibus Iulio & Auguſto, interdum & Septembri, ac fructum tandem maturat, Memęcilon vulgò dictum.

Dulcis eſt & ſaporis grati, ſed ſtomachum lædit, ac ſuum potiùs eſt pabulum quàm hominum. Curtio adſtringēdi vi pollent arbor & fructus. *An Galeni Vnedo?*

ADRACHNE THEOPHRASTI, Arbuto ſeu Comaro proximè accedens.

Andrachnem herbam eſſe quæ Portulaça vocetur, & ab Adrachne arbore quam hic pingimus differat, ſatis ſupérque notum. Eſt autem Adrachne Syluestris arbor, nec in planis naſcens, ſimilis Vnedoni, folio tantùm minore & nunquam decidente, Fructus racematim cohęret, magnitudine & colore fructus Rubi Idęi, mollis, vt Arbuti: ac bifera anno eſt, vt Apharca.

Frequentem in Creta prouenire ſcribit Bellonius. Nos in monte ad Dubim obſeruauimus propè *la Chaux de fonds*.

Lignum mulieribus ad opus textorium vtile. Fructu verò delectantur Turdi & Merulę: quo fit vt hoc illicio hyeme viſco, retibus aut alijs decipulis facilè capiantur.

CHARAMEI ACOSTÆ Folio Pyri.

Pyri eſt folijs exotica hęc Arbor quæ perpetua fronde viret, *Charamei* in Canara & Decan dicta; Perſis & Turcis *Ambela*.

Hujus arboris duo ſunt genera. Vnum Meſpili magnitudine, folijs Pyro ſimilibus, dilutè virentibus, fructu Auellanis ſimili, atque flauo, & gratę aciditatis, quē vel maturum, vel immaturum, vel ſale conditum vulgariter comedunt. Alterum ejuſdem magnitudinis, ſed cujus fructus maior: folium Mali folio paulò majus.

Creſcit in ſyluis & montibus procul à mari diſſitis. Radix per alium & vomitum purgat. Fructus, qui Auellanis ſimilis, ſale & aceto conditus, orexin ciet.

MALVS MEDICA, Germ. *Citronoepffelbaum*: Gall. *Citronnier*: Ital. *Cedri & Citroni*: Hiſp. *Cidras*.

Vocatur etiam Citrus: Medica verò, Aſſyria & Perſica Malus, à Regionibus vnde primùm allata. Fructum non Malum Medicum, ſed Citrium, dici, ſcribit Galenus: à colore ſcilicet corticis nomen adeptum.

Magnitudine & loco natali potiùs variat quā genere.

Amant verò omnes Mali Medicæ ſpecies cœlum calidum atque hybernis injurijs minimè obnoxium.

Maximúſque eſt earum in regni Neapolitani, Hiſpanię & Gallo-Prouinciæ quibuſdam tractibus maritimis prouentus.

Fructûs caro frigida eſt: Cortex modicè calidus & in ſecundo gradu ſiccus: Nucleus in eodem gradu ſiccus & calidus: ſuccus verò in tertio frigidus & ſiccus.

CITRVM MONTROSVM DE MAXIMIS.

In Liguria & Ægæi Pelagi Inſulis, teſte Matthiolo, Citria Mala in tantam excreſcunt magnitudinem vt Melopepones adęquent. Ad librarum decem pondus in Lombardia interdum prouenire, ſcribit Cardanus.

Id verò cujus Iconem damus, Montbelgardi vidimus, ſed minimè ad pondus id accedebat: quamuis monſtroſæ eſſet magnitudinis. Rara illi forma, calceum Polonicum aut Turcicum referens

Fortè hujus aut conſimilis varietatis meminit Auger. Gallus in ſuo Libro de Agricultura Italicè conſcripto.

LIMONIA MALVS: FRVCTVS: Germ. *Limonen*: Belg. *Limoen*: Gall. *Limons*: Ital. *Limone*.

Hanc ad Veterum Malum Medicum referant plærique, nec inſubidè, tam propè ad illam accedit. Sunt tamen in pomi forma, cortice, carne & ſucco multę differētię.

Majora & minora facit Matthiolus, ac ſucci ſuauitate, & corticis craſſitudine, differentia. Amatus Limonia diſtinguit, in acida, dulcia & medij ſaporis, & ea quæ læuioris vel aſperioris ſunt Corticis. In Hiſpania habentur Limoniæ Mali cæteris excelſiores, ſed quarum fructus Nucis amplitudinem non excedat.

Eodem cœlo & cultu gaudet hæc Malus quo Medica, & virtutes non abſimiles.

MALVS ARANTIA: Germ. *Pomerant zenbaum.* Gall. *Orangier.* Ital. *Arantio.*

Iiſdem locis & regionibus gaudet quibus Malus Medica, floretque Aprili & Majo, tardiùs aut citiùs, pro loci conditione.

Syluestrem in Africę & Gallo-Prouincię oris maritimis reperiri ſcribit Lobelius.

Fructus varia ſunt nomina: Mala Arantia, Aurantia, Aurangia, Arangia, Amarantia, Citria & Medica: necnon Mala Heſperidum Poetarum. Fuchſius, Manardus, Ryffius, Ioubertus, Sarracenus, & alij plurimi inter Citria referunt.

Virtutes & qualitates eædem quæ malorum Citriorum. At ex hujus flibus ad varios vſus paratur Aqua fragrantiſſimi odoris, *Naffa* dicta.

POMA ADAMI: Germ. ADAMS OEPFFEL. Gall. *Pommes d'Adam & Poncyres*: It. *Pomi d'Adamo.*

Hæc & plęrique ad Medica Antiquorum referunt, Ambigit autem inter Limonem & Aurantiam Ponzirus: non enim oblongus, vt Limon, nec omninò rotundus, vt Aurantium, vtriſque amplior. Color in cortice Aurantij, ſuccus Limonis. *Pomum* verò *Adami* dictũ volunt, quod in ſuperficie ceu infixorum dentium veſtigia habere videatur, quaſi ab Adamo primo homine commorſum fuiſſet.

Cęterùm non vbique obuia hæc malus: ſed in Luſitania, Hiſpania & Calabria præſertim colitur, authoribus Amato & Cordo. *An Citrangula* Cæſalpinis?

CARCAPVLI.

Carcapuli, authore à Coſta, arbor eſt vaſtæ magnitudinis, fructum ferens Malo aureo, cui cortex exemptus ſit, magnitudine & forma ſimilem.

Creſcit in Inſula Funda: fructúſque variæ ſunt ſpecies & differentię: aliqui enim ſunt albi, aliqui ſpadicei, & aliqui incarnati, prę cęteris guſtu commendabiles.

AVRANTIO SIMILI FRVCTV ARBOR.

E regione Nigritarum allatum hunc aphyllon ramulum pingit & deſcribit Cluſius: Ejus verò fructus ob magnam cum malis Aurantijs ſimilitudinem, ſibi locum hunc vendicat. *An Aracynappil* Paludani?

GVAYAVA INDICA, FRVCTV MALI FACIE.

Guayaua, arbor eſt mediocris magnitudinis, ramis ſparſis, folio Laurinò, flore candido, Aureę mali floribus ſimili, odorato. Fructus noſtris malis ſimilis eſt, eorum magnitudine quæ ab Hiſpanis *Camueſas* vocantur: viridis initio & per maturitatem aureus, foris coronatus vt Meſpila, intus albus aut rubeſcens, lapides continens quales *Meſpilorum.*

Vulgaris eſt per totam Indiã, & tum ab Indis tum ab Hiſpanis edi ſolet. Viridis valdè adſtringit, præmaturus verò aluum ſoluit. An Meſpilum Indicum Scaligeri?

ARBOR FOLIO LAVRI EX GVINEA.

Folia Laurinis ſimilia illi tribuit Cluſius: fructum magno Malo æqualem, & orbicularis penè formæ, atque illi corticem Cucurbitæ cortici non valdè diſſimilem. An Cucurbitæ genus peregrinum?

ABAVI SIVE BAOBAB FRVCTVS.

Elegantiſſimus eſt hic Fructus, ad Mali Citrij magnitudinem accedens, cortice veſtitus Cucurbitaceo, ac pulpam habens ſubrubram, friabilem, acidam & ori gratam, atque ad ſitim extinguendam, referente Alpino, adprimè vtilem. Ex Æthiopia in haſce regiones, allatum accepere Cluſius & Honorius Bellus, qui illi cum Baobab ab Alpino deſcripto magnam affinitatem tribuit.

ARBORIS BAOBABIFERÆ RAMVS.

Æthiopicæ Baobabiferæ Scirpis Fructum pręcedens tabella exhibet, hęc ramum. vtriuſque verò deſcriptiones ex Alpini, Belli & Cluſij Libris petendæ.

ARBOR CVCVRBITIFERA, FICVS NIGRITARVM.

In inſula quadam inhabitata prope *Caput viride* dictum, arbor quædam creſcit folia habens noſtratis Ficûs ſimilia, fructum longum bipedaneum, aut circiter, craſſum ad proportionem, vt ad magnas longaſque Cucurbitas accedere videatur: intus ſemen eſt reni leporino ſimile, magnitudine Fabæ. Hanc eſitant haud ſecus ac Nos Melones.

Hiſtoriæ Lugdunenſi Ficus Nigritarum.

HIGVERO OVIEDI ET MAMEI ARBOR.

Arbor eſt prægrandis, veluti Morus nigra, fructum ferens Cucurbitæ rotundæ, atque etiam interdum oblongæ, ſimilem. Corticis color & forma Cucurbitę. Folium eſt longum, anguſtum, per extrema latius, vnde ad pediculum vſque anguſtius fit.

Vulgaris eſt in Indię Americanæ continente. In hac Tabella verò vna Mamei arboris folium exhibetur.

SAMACA.

Samacæ nomine arborem Indiæ depictam exhibuere Bry fratres: ac præter figuram & nomen nihil habent, nec Nos quicquam aliud de eo nomine apud quemquam obſeruauimus. Fructus qui arbori appictus. Guanabani figuram repręſentare videtur, ſed folia diſcrepant.

VHEBEHASOV THEVETI.

Mirę altitudinis eſt arbor, cujus rami alij alios ſubeunt: folia habet Braſſicæ: ſingulos verò ramos onerant fructus pedem longi: fert & eadem Gummi rubrum. *Hæc Thevetus.*

GVANABANVS OVIEDI, fructu ſquammato.

PROCERA arbor eſt & formoſa, folio ferè Malj Medicæ, quàm Limoniam vocant virente: fructu, pulcherrimo, mediocris Melonis magnitudine. Cortex huic fructui viridis, certis quibuſdam ſquammis diſtinctus, vt ſtrobilus. Caro candidiſſima ſaporiſque delicatiſſimi, per quam ſparſa ſemina nigra. Frigidus eſt hic Fructus, & per ǫtius vtilis.

Per vniuerſam ferè Americam naſcitur, plurimúmque cum Durionibus, de quibus mox, conuenit.

DVRIONES ACOSTÆ.

INTER celeberrimos Indię fructus recenſentur hi qui in ſola Malaca repeṙiuntur. Arborem Iuglandis modo prægrandem ajunt, folijs Laurinis, floribus è candido flaueſcentibus. Fructus Meloponis magnitudinem ęquat, denſo cortice roſtrat ijſque multis tuberculis obductus, foris vireſcens, intus verò concameratus: feminâque exigua, alba vel pallida oui gallinacei magnitudine in ſingulis cameris continẽs, in quibus oſſiculum Mali Perſici oſſiculis perſimile. Calidus eſt & humidus hic fructus, ac guſtûs ſuauiſſimi ſed inaſſuetis primùm aduerſi, ob odoris Cepacei, aduſti aut putidi vehementiam. An Scaligeri *Durian*? An *Doritans* Bry fratrum?

ERINACEVS FRVCTVS INDICVS.

Fructus hic in Inſula Baly magna copia naſcitur, magnitudine Pomi noſtratis, vel potiùs Piri, ſiquidem infernè rotundus ſit & ſupernè turbinatus, cortice munitus aſpero & echinato. Creſcit in excelſis arboribus, racematim cohęrens. & conditus dulcis eſt, ſapidus, & Nauigationum Indicarum commodum ſubſidium.

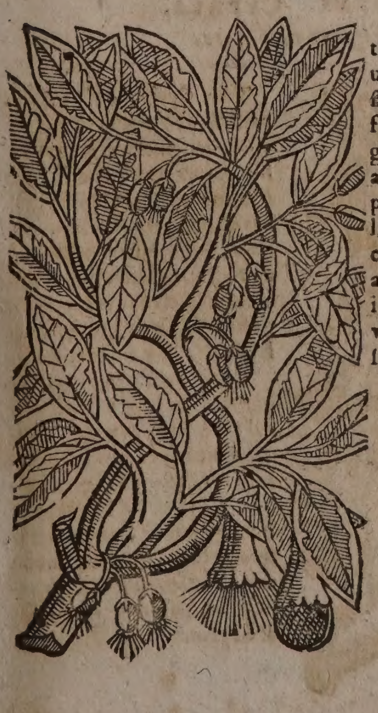
IACA INDICA: Arabibus, *Panax dicta*; Perſis, *Funax*.

Arbor eſt in India prægrandis, fructum in ſummo caudice, non in ramis, ferens, prægrandem, ac maximos Melones nonnunquam æquantem, virentem foris, intùs verò flaueſcentẽ, multis ſpinulis, inſtar Erinacei, ſed mollibus, obſeptum. Cõtinet autem is magnas Nuces duro putamine tectas, quæ, illo abjecto, torrentur aut elixantur, atque Caſtanearum, quibus perſimiles ſunt, modo eduntur. Excitant ad Venerem, ſed duræ ſunt coctionis, & ventriculum lædunt. Ejus duas differentias conſtituunt, vnam *Barca* appellatam, alteram *Giraſal*.

Naſcitur duntaxat in maritimis.

IAMBOS ACOSTÆ.

Arbor eſt in Pruni magnitudinem aſſurgens, folijs læuibus craſſis palmum longis, flore rubro odoratiſſimo: fructu oui anſerini magnitudine, purpuraſcente, atque ſuauiſſimo roſæ odore prædito: toto verò anno colligitur, alio primùm adnaſcente, alio matureſcente, & alio probè maturo; ſicque ijdem rami floribus & fructu viridi & maturo ſemper fere ſunt onuſti.

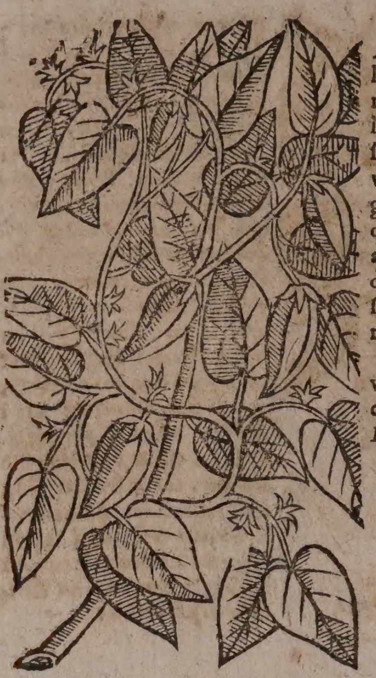
IAMBOS LINSCHOTTANI.

Quia hujus figura non parum differt ab Acoſtæ, utramque proponimus. Cæterùm hi fructus ante reliquos cibos initio menſę edi ſolent, atque interdiu. Condiuntur etiam tum fructus tum flores, atque aſſeruantur.

Iambos fructum Malabares & Canarini *Iamboli* vocant. Arabes *Tupha*. Indi Perſæ *Tuphat*. Turci *Alma*;

CARAMBOLAS ACOSTÆ.

ARBOR eſt, Cotoneæ magnitudine, *foliis* Mali, *floribus* paruis ex albo rubeſcentibus, quinque foliolis conſtantibus, inodoris, ſed aſpectu elegantib. Ipſe verò *fructus* majuſculi oui gallinacei magnitudinem æquat, oblongus, flaueſcens, ac veluti in quatuor partes diuiſus, in cujus meditullio ſemina ſunt tenera, & ſaporis aciditate palato grata.

In Malauar *Carambolas* vocatur; in Canara & Decan *Camariz*, in Malayo *Bâlimba*.

AMBARE INDICA.

CRASSA magnâque eſt arbor, folia habens Iuglandis, flores exiguos cãdidos. fructus nucis Iuglandis magnitudine, ſed dilutius virentes, odoris grauis, & guſtus acerbi. Excitant edendi appetitum, ac Sale & Aceto conditi diu conſeruari poſſunt. Paucis deſcribit Garcias: Eſt, inquit, fructus Nucis magnitudine, maturus odoratus, fuluus, immaturus cartilagineo quodam integitur cortice vireſcente. Hũc perperam Ludouicus Romanus cum *Amba* confundit.

MORVS: Germ. *Maulbeerbaum*. Gall. *Meurier*. Italis, *Moro*.

Tres Mori differentias agnouêre Camerarius, Pena & Lobelius, Nigram, Albam & Chamæmorum. At duas tantùm differentias faciunt plerique omnes alij, *Nigram* & *Albam*. Nigram pingimus, Alba toto delicatior eſt. An verò Veteribus fuerit cognita ambigitur, nec immeritò, cũ ejus Theophraſtus Dioſc. Galenus, Plinius & Geoponici minimè meminerint.

Amat Morus loca calida, plana, ſabuloſa & maritima, Nouiſſima Vrbanorum germinat, maturátque celerrimè fructum, ob id dicta *ſapientiſſima arborum*.

Maturus is ventrem ſubducit, immaturus verò admodum adſtringit. Bombycum Hiſtoriam & Mori albę vſus hic tradere non eſt noſtri inſtituti.

SYCMORVS: Germ. *Vvilde Feygenbaum*, Gall. *Sicomore*. Ital. *Fico d'Egitto*.

Sycaminos etiam dicitur, vt & Germanis *Adams Feygen*, Gall. *Figues d'Adam*, quod à nonnullis in hoc fructu primùm peccaſſe credatur Adamus. Inter ea quæ in Ægypto naſcuntur & non alibi, Sycomorum recenſent Theophraſtus & Plinius. Sic Hiſpaniæ, tum Europeæ tum Indicæ, multos inquilinam facere conatos, ſed fruſtrà, ſcribunt Aduerſaria. At Amatus in India quoque procere creſcere tradit, Anguillara abundare in Syria, vnde etiam ſupra vnam aſcendit Zachæus cùm Chriſtum vellet videre. Figura eſt Matthioli quæ non parum ab alijs differt.

SYCOMORVS ÆGYPTIA, ſeu Sycomorus Alpini.

Truncus, inquit ille, rami, cortéxque, fructus, lac, foliorum aſperitas & color, Fici apparent, foliorum verò figura & magnitudo Moro reſpondent. Nunquam multis fructibus caret, qui caudici adnaſcuntur, miniméque ramis, ij verò tardè neque perfectè matureſcunt, neque aqueum jucundumque habent ſuccum, vnde nonniſi in pauperum vſum colliguntur & diuenduntur. Ex ſeminibus non naſcitur arbor, ſed ramis propagatur.

SYCOMORVS CYPRIA. Gall. *Figuier de Cypre*.

Tam Cypria quàm Ægyptia Ficus Syluestris, ſeu Sycomorus, authore Rauvvolfio, proceritate craſſitiêque Morum albam adæquat, folijs quoque conſimilibus donata, ſed minùs rotundatis, ac nullis inciſuris in ambitu crenatis. Fructus etiam ferũt noſtris Ficubus non abſimiles, dulciores tamen, &c.

Cæterùm Ficus ij vtiliter comedunt qui vel itinere, vel Sole, incaluerunt, refrigerationéque opus habent & humectatione, ſed ventriculum laxant, labefactant & ſubuertunt. Tumores duros & calidos emplaſtri modo impoſitæ ſanant. Succus peſti & venenis aduerſatur. Fit & è Syconomoris Vinum.

FICVS: Germ. *Feygenbaum*: Gall. *Figuier*: Ital. *Fichi*.

Ficorum ingentem recenſuerunt numerum Veteres tum Græci tum Latini, ab ipſarum natura, figura, colore, magnitudine, naſcendi modo, & tempore petitum, nec non à regionum in quibus naſcuntur varietate, & ab earundem Autoribus.

Compendioſiùs Recentiores in *Vrbanam* & *Sylueſtrē* [hanc autem Vrbanæ, per omnia ſimilem dicunt,] diſtinguunt. Et hanc rurſus vel naturâ vel neglectu talem eſſe aſſerunt: vel eatenus ſaltem quatenus fructum non perficit, quæ ſic Caprificus [Ficus inculta, *fatua* quibuſdam dicta, *errata* Gazæ.] Siccas Caricas vocant, de quibus alibi fuſiùs.

CHAMÆFICVS.

Ficum *Nanam* vocant. In Ollis & hortis penſilius alitur, nec à vulgata aliter quàm magnitudine differre videtur.

Cæterùm tantâ fuit apud Antiquos commendatione Ficus, vt & ſecundum locum habuerit à Vite; & ejus partes omnes peculiaribus ſint nominibus deſignatæ.

In toto Europæo tractu temperatiori calidioríue eſt obuia: in Hiſpania verò, Italia & Gallia Narbonenſi copioſè, nec ſine ſubſidio *vitæ*, prouenit, vbi ſyluulas Verna & Autumnali fœtura biferæ Ficus perelegantes videas.

Vſque adeò tandem apud Priſcos exiſtimatę Ficus: vt *eas auro vtiliores* melioréſq; dixerit Ananius. Qui plura cupit petat ex vniuerſali noſtra Hiſtoria, & *huius Appendice*.

ARBOR PEREGRINA, FRVCTVM FICVI ſimilem gerens.

Hujus meminit in Exoticis Cluſius: Fructum illi Ficui fructui ſimilem aſſignans, ſed Ciceris magnitudinem non excedentem.

An Theophraſti Ficus Indica circa Aceſinem amnem naſcens?

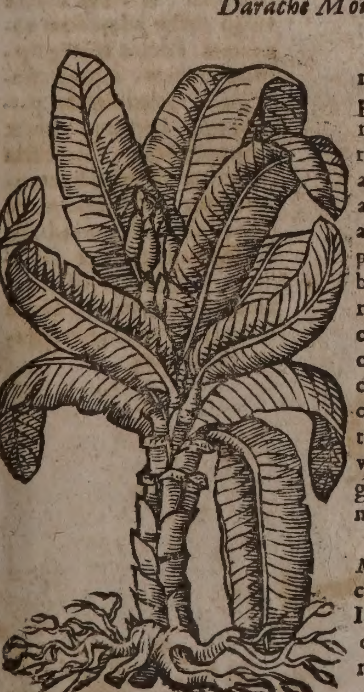
An verò Fructus Arboris *Guagey*, quam deſcribit Oviedus?

FICVS INDICA, ARBOR RADICVM INDIÆ, An Mangle Oviedi?

In magnam altitudinem vnico *trunco* eóq; craſſiſſimo aſſurgit: *ramos* deinde in omnia circumlatera expandit, qui cum ad aliquot cubitos creuerunt, reliquum incrementum pronum faciunt, deflexi, quouſque terram attingant. Deinde terram ingreſſi radices agunt veluti propagines: mox rurſus in truncum exeunt à quo poſtquam aucti fuerint, inde flectuntur, aliam propaginem efficiunt, & deinde aliam, & ſic deinceps in infinitum: ita vt vnica arbor integrum miliare Italicum occupet, & denſiſſimam ſyluam efficiat. *Folia* illi ampliſſima tribuit Theophraſtus, atque Clypeo non minora: *Fructum* magnitudine Ciceris, Ficui ſimilem, ſanguineum, dulcem & granis plenum.

MVSA aut AMVSA, Arabibus & Perſis *Darache Mous*.

Ægypti, Cypri & Indiarum planta eſt, cujus folia portentoſæ ſunt magnitudinis, ac quam ad Palmam alij referunt, alij ad Platanum, alij ad Ficum Indicam. 18. aut 20. palmorum altitudine attollitur, authore Acoſta, pulchra hæc & elegans arbor, cujus truncus ex multorum corticum ſibi mutuò incumbentium conjunctione conſtat, & humani cruris craſſitiem adipiſcitur: *radice* rotūdâ & craſſâ. Elephantorum grato pabulo: *foliis* verò nouem palmorum longitudine, duorum cum ſemiſſe latitudine, &c.

Dodonæus ſcribit in Syria *Moſe* vocari, additque Græcis & incolis Chriſtianis ac Iudæis, arborem cenſeri de qua, à Deo ſibi prohibita, comedit Adam.

MVSA CVM FRVCTV.

Ex hujus arboris faſtigio, addit idem Acoſta, naſcitur veluti thyrſus quidam *florum* ſimul congeſtorum, in modum Pinæi ſtrobili, coloris rufi: deinde vnicum *ramum* fert humani brachij craſſitudine, in multos nodos diuiſum, è quorū ſingulis 10. aut 14. dependent Ficus: ita vt nonnunquam ramus centenis aut ducentenis Ficubus onuſtus conſpiciatur. Hos in diuerſas ſpecies diſtinguunt Luſitani, *Cenorios, Chincapā-nes*, & *Inninga* dictos, &c. *Caudex* qui vuam profert annuus eſt, & ſemel duntaxat in vita fructus gignit: verùm ad radices conſurgunt ſex aut plures *ſurculi*, qui parentem renouant, & ſequente anno fructum perficiunt.

FICVS INDICA LINSCHOTTANI.

Ad hominis magnitudinem creſcit, *foliis* ad ſtuporem longis. *Fructus* Vuarum ſpecie in magnitudinem Cucumeris multiplices caulibus adhærent. Racemum duntaxat vnum quæque arbor fert, & detruncatur tum arbor, quæ continuò breui ſpatio excreſcit, & nouos fert fructus: qui communis Indorum cibus, & ſunt præſtantiſſimi ex Cononor. Racemus interdum duorũ virorum vires implet: & idem fortè cum eo quem Terræ ſanctę Exploratores retuliſſe S. Scriptura recitat. *Linſchot.*

PACOVERA AMERICANA.

Arborem hanc, authore Theueto, Americani ſylueſtres *paquouere* ſuo idiomate vocant, quæ nec in Europa, nec in Aſia, nec in Africa proueniat, quamque fortè prę alijs non temerè *Mirabiliſſimam* dicas. Fructum incolę ſuo idiomate *Pacona* vocant, qui probè maturus, præcipuæ eſt ſuauitatis faciliſque digeſtionis.

Lerius *Paco-aire* tradit eſſe folijs Lapathi aquatici, longitudine ſepedali, latitudine bipedali, aut latiori, nec putat tantæ magnitudinis folia vſquam extare in Europa, Aſia vel Africa: cæterùm tenuia eſſe, ac ventis agitata diſcindi in partes, vt primo obtutu quis Struthiorum pennas exiſtimet.

An Muſę aliqua ſpecies?

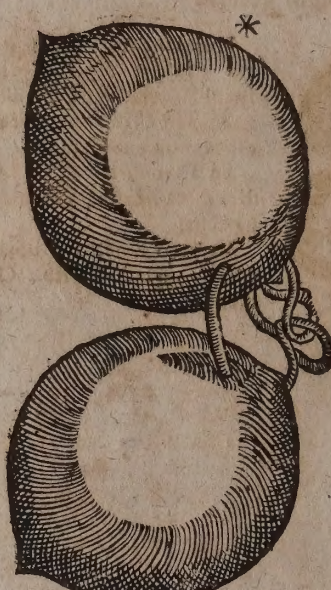
PALMITES.

Arbor eſt *trunco* craſſo, è quo *folia* longiſſima nullo pediculo hærent. Creſcit in Inſula Galopes, vel D. Mauritij, propè Madagaſcar, & fit ex ea vinũ, quemadmodum ex Cocco arbore. *Bry Fratres* in Hiſt. Indiæ Orient. & itinere Holandico.

Similium in inſula parua S. Marię prouenientium meminit Linſchottanus.

LAGENVLÆ AMERICÆ.

E' Mari Auſtrali, quod Hiſpani pacificum, vulgò *Mar del Sur* appellant, allati hi Fructus, extima parte funiculo trajecti: qui ijs multũ ſimiles, quorum Americus Veſpuſius meminit nauigatione ſecũda, agens de morib⁹ ejus Gẽtis ad quã appulerat. Ait enim ſingulos viros ex collo pendentes puſillas ſiccaſq; binas Cucurbitulas geſtaſſe, vnam plenam Herbâ quam mandebant, alteram farinâ, candicanti Gypſo comminuto ſimili, quâ, ſitis leuandæ gratiâ, Herbam quam manducabant, aſpergebant, &c.

OPVNTIA, FICVS INDICA. Germ. *Indianiſch Feigen*: Gall. *Figue d'Inde.*

Inter Naturæ miracula meritò accẽſenda hęc Planta, quam plurimi Theophraſti & Plinij Opuntiam eſſe ſuſpicantur: alij verò, ob quandam fructus ſimilitudinem, Ficum Indicam appellarunt: licèt tùm à Ficu, tum à cæteris arboribus, multùm ac mirabili modo differat.

In Americæ Indijs Peruuianis, & toto Nouæ Hiſpanię regno ruri ac ſpontè abundè arboreſcit. Et jam ante multos annos in Italia, Hiſpania, Gallia, atq; etiam Germania, in Magnatũ hortis coli cœpta. Támque viuax eſt, vt vel ſeminulo, vel folio, humi mediotenus defoſſo creſcat facillimè. Fructus Autumno matureſcit.

OPVNTIÆ COGNATA FERRVMINATRIX.

Arbuſculam in Indis ſpontè natam, & Ficui Indicæ vulgò dictæ admodum cognatam, vocant Incolę *Ferruminatricem*, artuum fracturis & luxationibus peramicam. Perpetuò viret & foliorum ſobole ſucceſſiua arboream magnitudinem adipiſcitur, ijſdemque planè eſt *foliis* cum Opuntia dicta, ſed fructu minore & ſpinoſiore, purpureum viſcidum ſuccum remittente, adque imbuendos pannos infecturæ tenaciſſimæ.

CLASSIS PRIMÆ FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ
STIRPIVM
CLASSIS SECVNDA,

EAS ARBORES CONTINENS QVARVM FRVCTVS POMI QVOQVE VOCE GENERALIORE COMPREHENDVNTVR: SED OSSEAM NVCEM CARNE obtectam habent eſculentâ: vel non eſculentâ : & quarum aliqua cum his affinitas.

MALVS PERSICA: Germ. *Pferſingbaum*: Gall. *Peſchier*: Ital. *Perſico.*

PERSICA dicitur quia ex Perſide primùm aduecta. In fructu eius variæ obſeruantur differentiæ, à regione, figura, magnitudine, ſexu, ſapore, odóre, colore, glabritie & villoſitate, oſſis explicabilitate, & carnis tum in colore tùm duritie mollitiéue, deſumptę. Prima horum Malorū laus Duracinis, quòd duriore ſint pulpâ, & rarò pertinaciter hæreant oſſi: atque ijs pręſertim quę ob coloris aurei nitorem, & odoris ſuauitatem *Cotonea* vocantur. Secundas ſibi vendicant partes quæ cortice detracto *ſanguineum ſuccum* fundunt. Proxima his *Nuci-Perſica* dicta. Reliqua pręmollia & aquea infimæ plebis hominibus relinquūtur.

Cæterùm qualibuſcunque locis fœliciter prouenit hæc Arbor, ſed vt citò adoleſcit, ſeneſcit etiam citò. Mala refrigerant & humectant in ſecundo gradu.

MALA ARMENIACA. Germ. *Amarellenbaum*: Gall. *Abricottier*. It. *Albero Armelino.*

Malum hanc Perſicę ſpeciem plurimi eſſe voluerunt, alij ad Pruni genus reduxere: Galenus Mala Pręcocia vel Pręcoquá nuncupauit, Recentiores, *Bericocia*, *Bericocea*, & *Beri cocca*. Lobelius & Pena figurâ & folio Pyrum *referre* aiunt, pomo autem ipſo Malum Perſicum. Perperam verò Armeniaca à Pręcocibus diſtinxit Amatus.

Differt verò hæc Malus à Perſica, quòd huius folia latiora ſint quàm Perſicę, & poma citiùs matureſcant: Ac quòd Perſicorum oſſa ſint rugoſa & verrucoſa: pręcocium plana & lęuia. Ac tandem quòd horum fructus totus ſit Perſicis minor.

Mala differunt magnitudine potiùs quàm genere: & id cœli clementię & cultus mangonio adſcribendum.

PERSICA ARBOR: Arab. *Allabuch.* Ægyptiis vernaculo nomine dicta *Amygdain.*

PERSEAM nemo mirabitur à Nobis ignorari: dicebat Agricola, qui apud alienum legeretur, nullibi ſub Romanorum imperio eam arborem præterquam in Alexandria a ſe viſam.

In Ægypto maximè celebratam ſcribit Plutarchus, ac *fructum* ferre cordi ſimilem, *folium* linguæ.

Theophraſtus arborem Ægypti eſſe dicit, pulchram & proceram: *foliis*, *floribus* & *ramis*, totáque adeò figurâ Pyro ſimilem: ſed perpetuò virentem, & maturos fructus [Amygdali ſpecie & coloris herbidi] Pyri magnitudine edentem &c. Carnē eius dulcem eſſe addit & concoctu facilem, quod etiam habet Dioſcorides. Sed in Perſide, vnde primùm tranſlata, exitioſam fuiſſe.

MALVS ARMENIACA: Germ. *Marellen*, Gall. *Auantpeſches*, *Abricots*: It. *Armellini.*

Mali Armeniacæ in Italiæ & Gallię hortis & viridariis vulgò habentur: nec non in Germania, ſed illic maiora Poma multò rariora. Vtramque ſpeciem binâ Icone hìc adpingimus.

Floret Arbor Martio, fructum Iunij initio maturat, & interdum, locis calidioribus, Maio.

Vtiliorem eum fructu Perſicæ dicit Dioſcorides, Humidum & frigidū in ſecundo exceſſu Galenus. Sed id de Carne & ſucco intelligendum: námque Mali huius, vt & Perſicæ, flores folia & nuclei, calidæ & ſiccæ ſunt temperaturę.

De Malis cum Perſicis tum Armeniacis: atque etiam de Perſea arbore, *Plura in Appendice.*

MANGA ET AMBA; ACOSTÆ.

Arbor eſt Pyri facie, cujus fructus Perſico par, coloris citrini, & in maturo lutei. Caro mellei ſaporis, cum oſſe intus, Amygdalino ſimili. *Amba* dicitur fructus, caudex Manga. Creſcit in Malabar, Goa, Guzarate, alijſque Indiæ locis, at in Ormuz reliquis pręcellens. Frigidus eſt & humidus, ac quotidianus eſt mancipiorum cibus.

MANGA ET AMBA LINSCHOTTANI.

Ad hanc Iconem, quę Linſchottani, eſt de Mangæ ſylueſtri genere aliquid addemus. Id *Mangas brauas* vocant, fructúmque eius adeò præſentis ajunt eſſe veneni, vt Indigenæ illo ſeſe celeriter mutuò interimant: eámque celeriter interimere, vt nulla huc vſque ad illius vim compeſcendam ſit reperta Antidotus.

AMYGDALVS: Germ. *Mandelbaum*: Belg. *Amandelboom*. Gall. *Amandier*: It. *Amandolano*.

Hujus Arboris præcipuæ in *fructu* differentiæ: Sunt enim Amygdalæ aliæ vulgares, aliæ paruæ, aliæ maximæ: oblongæ vt plurimū, aliàs rotundæ, aliàs in ſummo reflexę. Et rurſus, vel dulces ſunt vel amaræ: duro vel fragili operimento: vnúmque vel plures habent nucleos: Et nonnullæ etiam lanugine carent.

Amat Amygdalus cœlum calidiſſimum, ſolúmque ſiccum, durum & calculoſum: ac fœliciſſimè in Prouincia ac Gallia Narbonenſi prouenit.

Æſtuoſæ ſunt, authore Hippocrate: & probè nutriunt. Amaræ autem ſunt calidiores dulcibus: ac tam Medico quam Coquo vtræque inſeruiunt.

PRVNVS: Germ. *Pflaumenbaum*: Belg. *Pruimboom*. Gall. *Prunier*: It. *Soſinaro*.

Ingens Prunorum turba, vt ſcribit Plinius, notiórque arbor quàm vt longa verborum ſerie ſit de ea agendum. Sua ſibi quęuis Regio vendicat: & innumeras recenſet *Differentias*. Super ijs conſulatur Hiſtoria noſtra vniuerſalis, *vt & eius Appendix*.

Prunus in genere ſolo lęto gaudet & humido; cœlo vero tepido, gignitúrque hodiè in omnibus cogniti Orbis cultis Regionibus. Floret plærúmque cum Ceraſo, aut etiam citiùs, fructum diuerſimodè maturat, Iulio, Auguſto & Septembri mēſibus: éſtque contumacis vitę.

Cæterùm Pruna omnia frigida ſunt & humida, plus minùs, prout plùs *minúſve* habent dulcis aut acidi: ac præterea laxant, leniunt, ſtomacho nocent, & pauci ſunt alimenti.

MYXVS, MYXA vel MYXARIA Græcis: Arabibus Sebeſten. *Myxa domeſtica*.

Inter Ægypti & Syriæ Prunos meritò à Plinio recenſetur hæc arbor, de qua antiqui Græci nihil prodidere, ſed recentiores tantùm veluti Paulus, Aetius, Pſellus & Actuarius. *Sebeſten* vocauêre Arabes qui eam nobilitauerunt: & Arabicam appellationem retinuerūt Officinæ, quod in Cæſaris honorem factum qui *Sebaſtos*, id eſt honorabilis, dicebatur.

Duo eius genera facit Alpinus: alterum Sylueſtre, Pruno ſimile: alterum Domeſticum folijs latioribus ac craſſioribus, & fructu maiore ab illo differens.

Noſtra ætate in Europæ cultioribus hortis etiam habetur.

MYXA vel MYXARIA. SEBESTEN, MYXVS vel Mixa Sylueſtris.

Iis quę antè de Mixis dicta ſunt, ſubjungemus tantùm fructus, vſus & qualitates.

Sebeſtena itaque Pruna, authore Auicenna, parum abeſt quin temperata ſint; eorúmque vſus familiariſſimus eſt ad gutturis aſperitates & pectoris morbos, ſitim ſedant, aluum leniendo ſoluunt, & lumbricos pellunt.

Viſco, quod ex eorum pulpa fit, emplaſtri modo in ſcyrrhoſis tumoribus vtuntur: eſtque id, vt ſcribit Matthiolus, aucupijs commodiſſimum. Fit & ex Myxis vinum, authore Plinio.

PRVNVS MYROBALANVS DICTA.

Arborem hanc in Cęſarei palatij horto Viēnæ coli tradit Cluſius, qui pingit & deſcribit: Cōſtantinopoli illuc allatam annotans. Cur verò huic Pruni generi *myrobalani* ſit data appellatio, fatetur ſe neſcire: nam, inquit, nec fructus ſimilis eſt neque oſſicula, quæ reliquis Pruni generibus ſimilia habet, licet parua.

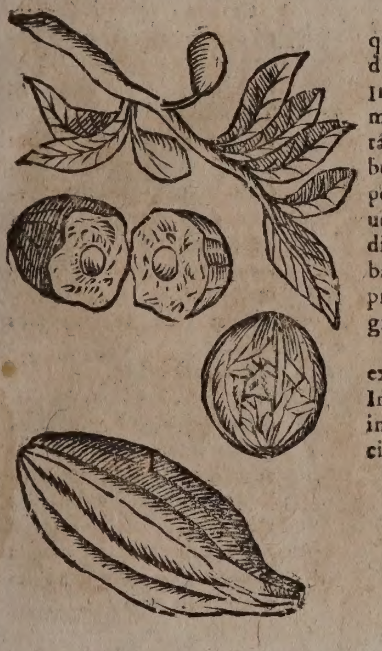
DE MYROBALANIS IN GENERE ET SINGVLATIM Myrobolani Indæ, nigræ, ſine nucleis.

Arabum ſeu Mauritanorum inuentum eſt Myrobalanus, à quibus recentiores Græci accepêre. Has alij in tres, alij in quatuor, alij in ſex, plurimi verò in quinque genera diſcreuêre. Sed alias alijs arboribus gigni obſeruatum, licet aliqui ex eadem naſci putarint. Nos quia ortus illarum huc vſque ignotus, Matthiolum imitati, de eo nihil certi ſtatuimus.

Indæ Arabibus *Aſuat* vocantur: ſunt verò paruæ & nigræ, nec nullum os habent, fortè quia ante maturitatem collectę.

MYROBALANI CITRINÆ.

Magnitudine & colore, quoad externa potiſſimùm, diſtinguuntur Myrobalani. In eo verò conueniunt, quod manifeſtam poſſident qualitatem viſcera & naturam roborandi, & ſimul formali pollent facultate aluum ſoluendi & ſuperuacua purgandi. Sunt verò omnia Myrobalanorum genera frigida in primo, & ſicca in ſecundo gradu.

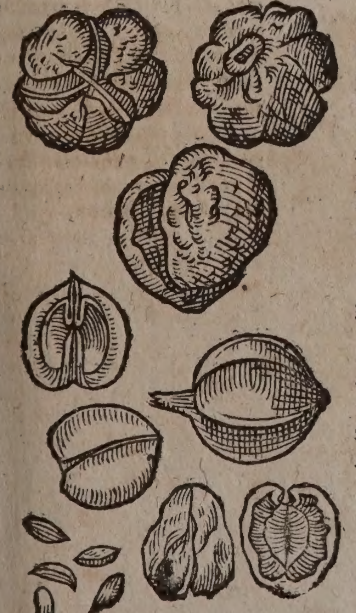
Citrinam ex Inda fieri exiſtimat Cordus: relictâ Indâ in arbore ſua, quoad increſcat & matureſcere incipiat.

MYROBALANI CHEBVLÆ.

Citrinis *figura, carne, ſemine* & *nucleo* per omnia reſpondent: ideo exiſtimauit Cordus, Chebulas fieri cùm Citrinæ ad maturitatem peruenerint. Id expendant Lectores. Os in noſtra figura adpingere neglexit Pictor: ac ramulus etiam, quem hîc ex Tabernamontano exhibemus, minimè reſpondet Garciæ deſcriptioni. Magna ſunt, ait, *Quebula Myrobalana*, & rotunda, oblongiora tamen & anguloſa: *folia* Perſicis ſimilia, &c.

MYROBALANI EMBLICÆ.

De iis ſic ſcribit Cordus: *Myrobalanus*, inquit, appellata *Emblica*, ſuū peculiare & proprium genus habet, etiam à Bellirico diuerſum: magnitudine autem ei cedit, nec ferè vnquam integra adfertur, ſed in fragmenta diuiſa & dilapſa. Nos cum nucleis conditā obſeruauimus, quēadmodum Figura repræſentat, vt & reliqua ſatis eleganter.

De his, vt & de reliquis Myrobalanis, ac omnibus etiam alijs Prunorum generibus, tum in Hiſtoria noſtra magna, tum in hujus *Appendice*, fuſiùs.

MYROBALANI BELLIRICÆ.

Hæ alterâ parte ſunt ſeſſiles, altera turbinatę, & in apophyſin deſinentes: magnitudo eadē quę Citrinis, ac ſapor etiam idem: at Belliricæ rotundiores ſunt, & earum ſuperficies lęuior ac minùs rugoſa.

Cæterùm an rectè ſentiāt necne qui Myrobalanos *Palmæ fructum*, vel qui Nucem vnguentariam eſſe exiſtimant, in Hiſtoria noſtra Vniuerſ. expendimus. Necnon vtrum Myrobalani vox fœmini vel maſculini ſit generis: atque etiam an tria vel quinque ſint Myrabolanorum genera. Nobis hic ſecundum verſum:

Myrobalanorum ſpecies ſunt quinque bonorum.
Citrinus, Chebulus, Belliricus Emblicus, Indus.

MYROBALANI SPECIES RAUVVOLFIO.

Fructum hunc fusè deſcribit Rauvvolſſius, ac reperiri in Paleſtina tradit, & quoſdam cenſere Myrobalani ſpeciem eſſe. Arborem videre ipſi nòn licuit

In hac autem Tabella habet Lector & Fagaras Iconem, de qua in Claſſe ſequ. agemus

CORNVS: Germ. *Cornelbaum*: Belg. *Cornellenboom*: Gall. *Cornier, Cormier, Corneillier*: It. *Sorbo Albero.*

Eius ſumma faſtigia duo, *Vrbanum* & *Sylueſtre*. Alij in *Marem* & *Fœminam* diſtinguunt: hancque molliorem & medulloſam dicunt: & habet etiam fructus in colore & magnitudine ſuas differentias. Hoc verò huic arbori & Sorbo peculiare, quod ſylueſtris fructus maturiores & ſuauiores ſint quàm vrbanę.

Cultum itaque reſpuit, & tam in humidis quàm in ſiccis locis naſcitur. Februario & Martio floret, nonnunquam antequam folia erumpant. Fructus verò Sept. & Octobri maturat.

Folia, Fructus, & germina valenter deſiccant & adſtringunt. Ligno verò præſertim maris, duriſſima & quaſi cornea eſt materies, vnde arbori nomen.

CORNVS FOEMINA, VIRGA SANGVINEA. Germ. *Spindelbaum*: Gall. *Cornellier ſauuage.* It. *ſanguino.*

Corno, ait Matthiolus, haud abſimilis eſt planta, quam in Hetruria, à ſanguineo virgarum colore, vulgari idiomate *ſanguino* & *ſanguinello* vocamus. Sunt qui velint Cornum eſſe fœminam, ſed qua de Cauſſa non video: Virgam ſanguineam Plinij eſſe non auſim affirmare.

Cornum fœminam & virgam ſanguineam Plinij vnum & idem faciunt Aduerſaria, Geſnerus, Bellonius & alij: Cornum Sylu. vocant nonnulli, ſed non ſic viſum omnibus: *iudicent docti.*

Floret Aprili & Majo, baccæ imminente Autumno nigreſcunt, quæ amari, acerbi & adſtringentis ſunt guſtus, ac Turdis gratus cibus.

CERASVS: Germ. *Kirſchenbaum*, Belg. *kerſeboom*: Gall. *Cериſier*: Ital. *Siregie.*

Ceraſum, vulgaris hodiernâ die notitiæ arborem Lucullus Romanorum Imperator, qui Mithridatem & Tigranem debellauit, è Ceraſunte oppido Ponti olim in Italiam aduexit, & Fructum gentilitio nomine *Ceraſum* nuncupauit.

Ejus multiplex differentia, à ſapore, colore, figurâ, magnitudine, loco, authoribúſque ſeu inuentoribus ipſis.

Speciosa eſt ea, quam hic pingimus; fructum producens magnum oblongum, ad cordis figuram aliquatenus accedentem, carne dura ſolidáque, dulci, coloris ex albo rubelli, nucleo magno. Et huic inter ſatiuas magna ſuauitas, de reliquis in ſequentibus.

CERASA ACIDA NIGRICANTIA, NITIDIORA, Germ. *Amarellen, VVichſlen*: Gall. *Griottes.*

His non eſt ea arborum altitudo quæ ſylueſtribus, nec rami ita extenduntur vt in reliquis, ſed ad Betulam quodammodò accedũt. Colitur vulgò Arbor in hortis: fructus verò qui tardiùs matureſcunt, pro ſiticuloſis febrientibus exſiccantur: atque ex ijs, cum bono vino admixto, fit id vini genus quod Caniculę tempore in delicijs habetur, *Wiechſeln vvein* nomine. An Plinij *Ceráſa Macedonica*?

CERASVS PLENO FLORE VVLGARIS.

Pulchra Ceraſorum ſpecies eſt, ſi vel flores tantùm ſpectes, qui Roſarum aut Balauſtiorum modo plani ſunt. Ejus verò tres habentur ſpecies: 1. Vulgaris, quam hic pingimus. 2. vulgari major, pauciores fructus edens. 3. Aphyllos dicta: de quibus mox.

CERASVS PLENO FLORE VVLGARI MAIOR.

Hęc cæteris minùs eſt fœcunda. Et ratio in promptu: magna enim vis abſumitur in flores,

Sunt prætereca CERASA ACIDA RVBELLA, ſed rubri coloris dilutioris, carne haud admodum dura vel compacta, quibus ſapor, præſertim probè maturis, acidiuſculus, vinoſus & valdè gratus. Et hæ ſunt quas propriè Baſilienſes & Alſati *Zame Kirſchen*: Galli *Griottes*, vocant.

CERASVS PLENO FLORE APHYLLOS.

Aphyllon dicimus, quia nulla, vel pauca admodum habet folia, vt noſtra habet Icon. Hanc duas & alias præcedentes Montbelgardi in Principis horto coluimus.

CERASVS VNO PEDICVLO PLVRA PERENS Ceraſa.

Ibidem duæ coluntur Ceraſi ſpecies, rubra ſcilicet & nigra: quæ modò duos, modo tres, ac ſępe etiam quatuor aut quinque, vno pediculo proferunt *fructus*, & ante ipſos *flores* vulgaribus ſimiles.

CERASVS RACEMOSA.

In quibuſdam Ceraſis Fructus racematim in vuæ modum proueniũt. Has Hetruſci, authore Matthiolo, *Coregie grappeloſe*, cæteri verò Itali *Coregie del graſpo* vocãt. Habentur peculiariter in hortis, vineis & viridarijs.

Hic autem de Ceraſorum qualitatibus & viribus aliquid addendum. Eas ex Dioſcoridis & Galeni placitis ſic recenſet Simeon Sethi. Ceraſa, inquit, frigida ſunt & humida, malique ſucci, ventrem ſubducunt, ac ſtomacho [humido ſcilicet, non calido & ſicco] minimè ſunt idonea. Sed hæc de verè Ceraſis, id eſt, dulcibus, intelligenda, de acidis verò & auſteribus minimè. Gummi arboris cum vino ſumptum calculoſos ſanat.

CERASVS PVMILA, CHAMÆCERASVS: Germ. *VVilde Kirſchen*: It. *Ceregio rana.*

Cubitalis aut bicubitalis eſt hic fruticulus, qui omnia vulgari Ceraſo ſimilia habet, quadruplò minora.

In Pannonia, Auſtria inferiore & Morauia locis, editioribus & ſiccis ad vinetorum margines, ſpontè naſci ſcribit Cluſius. Lobelius in Belgicis hortis densè fruticare. Fructus auſterus eſt.

Chamæceraſus in montis generoſi Inſubriæ crepidinibus naſcens, Geſneri & Hiſt. Lugdunenſis.

CERASVS SYLVESTRIS, FRVCTV RVBRO & nigro.

Hæc quam Sylueſtrem dicimus *quadruplici varietate* differentes fructus gignit. Rubrum & Nigrum, & vtrumque vel majorem & carnoſiorem, vel minorem & macriorem. Major, tam ruber quàm niger, dulcior eſt cęteris, cultu talis, vt equidem cenſemus, effectus. Minor nullius vnquam cultus gnarus, tam ruber quàm niger plęrumque amaricat, ſed eatenus, vt præualente dulcedine haud ſit ingratus, niſi in omninò vmbroſis, & Sole nunquam illuminatis locis proueniat.

CERASVS SYLVESTRIS, AMARA: ARABVM MAHALEB putata.

Aduehi ex Syria ſcribit Dalechampius, quamuis circa Lugdunum vbique per ſepes naſci & ipſe tradat, & alij obſeruarint: Arbore autem eſt humiliore, fructu minùs habito, nucleo & ſemine tenuiore ac graciliore, folio rotundiore, flore albo, &c.

Vidimus Nos inter Valentiam & Lugdunum, ac Tiguri.

Nuclei calefaciũt & emolliunt, pilóſque horridiores & duriores emolliunt & attenuãt crebro affrictu. Ex ijſdẽ conficitur Oleum jucundi odoris, quo vtuntur ij qui chirothecas odoribus imbuunt.

An Theophraſti *Lacathe*? An Plinij *Vaccinia*? An Virgilij *Vaccinia*.

CERASVS RACEMOSA QVIBVSDAM: aliis PADVS Theophr. Germ. *Vogelkirſchen*: Gall. *Putier*.

Parua eſt hæc Ceraſus, racemulis oblongis fructum ferens paruum, qui in maturitate ex viridi flaueſcit, ac ſubauſterus eſt, nucleo ſubaſpero.

In glareoſis & arenoſis locis prodit circa ſepes & dumeta, præſertim ad ripas fluuiorum. Geneuę, Lugduni, atque inter Baſileam & Solodurum vidimus florentem in Aprili & Majo: atque in horto Principis coluimus Montbelgardi.

Fructus auiculis gratus, quo & pueri delectantur: ſemenque eiuſdem ad illorum Epilepſias commendatur.

An *Padus* Theophraſti?

LOTVS ARBOR FRVCTV CERASI: Gall. *Mirocoulier*: Ital. *Bagolaro*, *Perlaro*.

Loti varia & multiplex apud Authores ſignificatio. Nobis de Loto arbore hic ſermo. Euariant etiam multùm in hac deſcribenda Scriptores tum Græci tam Latini. Odorem grauem baccis tribuit Dioſcorides, Plinius nullũ.

Tres ejus ſpecies vulgò faciunt: 1. Loton Dioſcor. quæ *Celtis* Plinij, & hanc rurſùs cum vel ſine nucleo: 2. Loton Theophraſti, à Dioſcoride diuerſum: & 3. quam Fabam Græcam & Dioſpyron inſcribit Theophraſtus.

Prima ſpecies quæ olim tantùm in Africa, & ſociorum Vlyſſis Inſula Lotophagite, cognita fuit, toti nunc ferè Europęo Orbi innotuit. Floret Martio, & Autumno fructum maturat, qui dulcis eſt, acidulus & adſtringens.

GVAIACANA: QVIBVSDAM TERTIA LOTI SPEcies: Faba Græca & Dioſpyros Theophraſti.

Hiſtoriæ Lugd. dicitur Tertia Loti ſpecies, quæ etſi Lotus non eſſet, tamen in Loti generibus numerata eſt. Matthiolo Lotus Africana altera, Loti Africanæ ſpecies, Pſeudolotus.

In Europa peregrina olim erat. Hodie verò in cultioribus hortis habetur. Sic Pataui in horto Medicorum colitur, & Guajaci nomine oſtenditur. Montbelgardi in S. Principis horto ex ſemine Patauio miſſo Nobis prouenit: atque etiam in illuſtri VVagneriano horto prope Mildunum nuper vidimus, florentem Majo.

An ijſdem cum Loto polleat viribus, vt nonnullis placet, conſiderent docti.

De Loto plura habebit Lector in *Appendice*.

CLASSIS SECVNDÆ FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE
STIRPIVM
CLASSIS III.

QVÆ NVCVM EST, ET EARVM ARBORVM QVÆ FACIE, FRV-CTV VEL NOMINE, CVM NVCIBVS ALIQVAM AFFINITATEM : SIVE Indigenæ ſint ſiue Peregrinæ. (HABENT)

Nvx Ivglans : Germ. *Nußbaum:* : Belg. *Noteboom*: Gall. *Noyer* : Ital. *Noce, Albero.*

NVcis acceptio ampla eſt & multiplex : Nec Nos de hujus vocis homonymia jã ſumus ſolliciti. De Iuglande ſermo eſt, quæ etiã quare & à quib. Iovis glans, Dioglãs, Caryon, Nux Perſica, Regia, Euboïca, & Græca, dicta ſit, nõ eſt noſtri inſtituti hoc referre.

Variæ autem hujus fructus obſervantur differentiæ, à magnitudine, tegumento, valuis & loco deſumptæ, ac præſertim miranda figuræ luxuriâ naturam in hoc fructu luſiſſe certum eſt.

Cęterũ loca mõtana humida & frigida amat Nux Iuglans: ac Iulos Martio & Aprili protrudit, Augusto & Septembri maturat fructũ. Qui primo ordine ſiccus, ſecundo verò calidus cenſetur: & ſiccus calidior eſt quàm viridis, qui manducatus ventrem ſubducit.

Genipat, Ivnipappeeyva, & Xagva Americæ & Braſilianorum.

ARboris Americanæ quæ Mali Perſici magnitudinem æquet, & Nucis iuglandis folia habeat, meminêre Thevetus & eum ſecutus Lerius, ac ei *Genipat* nomen indiderunt. Fructus verò huius Arboris ſucco, Americanos ad ſtragem aliquam, vel ad inviſendos amicos proficiſcentes, corpus atrocæruleo colore inficere tradunt.

Iunipappeeyvam arborem eſſe Nucis folio, atque cuius fructu eodem modo & in eũdem finem vtantur Braſiliani, ſcribit Cluſius. Atque etiam ſuæ *Xaguæ* eaſdem facultates tribuit Oviedus, Quo factum vt eas, fortè eaſdem, hic coniunxerimus, Iunipappeeyuæ figura adpoſita.

Macocqver Virginiensivm.

Fructus hic quem Cluſius pingit & deſcribit, ex Vvingandecaou Provincia, quam Angli [à quibus primùm obſervata] Virginiam nuncuparunt, fuit allatus : An Iunipappeyva Braſilianorum?

Fructum hunc illius regionis Incolæ magno aliquo periculo liberati, vel bello defuncti, in lætitiæ ſignum ſtructo igni aſſidentes, pulpa ſeminibuſque exemptis implent lapillis, bacilloque aptantes, manu tenent, agitant, commovent, eaque ſtrepitum edunt, perinde ac Braſiliani ſuo Tamarace.

Nvx Moschata : Germ. *Muſcat Nuſs*: Belg. *Note Muſcate*: Gall. *Noix muſcade* : Ital. *Noce Moſcade.*

Nux Moſchata, quæ etiam Nux atomatica & Nux myriſtica dicitur, Arbor eſt Indica, quam nonnulli fronde & fructu Pyro affinem, alij Iuglandis folio, fructu verò Pyri, ac plęrique omnes reliqui, Perſico affinem tradunt.

Sexu & magnitudine diſtinguitur: alia enim major, quæ Mas, alia minor, quæ Fœmina eſſe creditur.

Fructum paucis deſcribit Dodonęus Habet, inquit, corticem viridem craſſum: deinde pelliculam, quæ Macis, ſupra putamen lignoſum, in quo Nux.

In Inſula maris Indici, Banda dicta, abundat in ſylvis ſpontanea. In Moluccis aliiſqꝫ locis etiam habetur, ſed non eſt fructifera: noſtro autẽ cœlo aſſueſcere non poteſt.

Qualitates & virtutes poſt enarrabimus.

NVX AROMATICA FOEMINA.

Toto itaq; cœlo errant Matthiolus & alij qui Macim Nucis Moſchatæ florem eſſe ſibi ſunt imaginati, ac malè etiam Macim cum Macere confundit Lonicerus.

Nux Moſchata calida eſt & ſicca in fine ſecundi gradus, & eſt ſtiptica: ventriculum & hepar roborat, ac lienē abſumit. Oris ſuavitatem cōmendat ac animæ fœtentis virus commanſa abolet: lentigines in facie emendat, viſū acuit, vrinam ciet, fluentem alvum ſiſtit. Flatus diſcutit & frigidis vteri affectibus prodeſt: Maximè verò ſaccharo condita recens, qualis ex India adfertur: manè & veſperi ante cibū ſumpta. Olei quod ex recentibus contuſis, ac in cacabo calefactis, prælo exprimitur, virtutes ex antè dictis erunt æſtimandæ.

NVX AROMATICA MAS.

Hîc, vt in Fœmina figuram apponimus Cluſij, deſcriptiones ex ipſius Libris petendas relinquentes.

Sed de Maci aliquid dicendum: De eo minimè convenit inter Scriptores tum antiquos tum recentiores. Macim Arabum & Macerem Græcorum vnum & idem eſſe exiſtimarunt Hermolaus, Cornarius, Bacchanellus, Amatus & alij. Ex adverſo verò ſtāt Matthiolus, Curtius, R. Conſtantinus Dodonæus, Lacuna, Garcias, Acoſta, Hiſtoria Lugd. & alij quamplurimi, nec abs re, cùm ſit Macis Arabum membrana externa Nucem moſchatam probè totam veſtiēs: Macer Græcorum, de quo mox, omninò aliud.

Cæterùm mirè roborat vētriculū, vrinā provocat, calculum pellit, & flatus reſoluit.

MACER DIOSCORIDIS ET GRÆCORVM, Luſitanis *Arbore de las Cameras* dictus, & Arbor ſancta.

Cortex eſt, inquit Dioſcorides, è Barbaria advehi ſolitus, ſubflavus, craſſus, ſatis adſtringens. Corticem etiam ex India afferri ſolitum Galenus vocat. Plinius corticem eſſe radicis arboris cujuſdam Indicæ. Acoſta Maceris arborem vaſtæ eſſe magnitudinis, multis ramis præditam, Vlmo multò maiorem: ac in eius medijs folijs gigni ſemen denarij magnitudine, quod ſit loco floris & fructus. Corticem verò illi eſſe craſſum, aſperum, ſcabrum durúmque, ſubcinereum.

Sic quantùm Macer à Maci differat minimè eſt obſcurum: Litem in Hiſt. noſtra vniverſali dirimimus.

Deſiccat valenter, ac bibitur ad ſputum ſanguinis, dyſenterias & alvi fluxus.

CORYLVS ſeu NVX AVELLANA: Germ. *Haſelbaum*: Gall. *Coudrier: Noiſetier*: Ital. *Nuciuolare*.

Nucem Avellanam huius arboris fructum, Ponticam, Præneſtinam, & Heracleoticā nuncupabant Veteres, à locis vbi copiosè naſcebatur. Nuces Ponticas Leptocarya dicebat Dioſcorides.

Eſt vel domeſtica, vel Sylueſtris, hæcque vel majores vel minores, vel rotundas vel oblongas profert Nuces. Domeſtica rubras & oblongas vulgò habet, atque interdum rotundas, vnciali amplitudine: *Lugdunenſes* vocant.

Montes amat Corylus & deſcendit etiam in plana, gaudétque humidis & argilloſis; ac tranſlata miteſcit. Iuli primo quoq; tempore erumpūt, etiam nondum ſoluta hyeme.

Vires & qualitates vide ad latus ſequ. figuræ.

AVELLANA BYSANTINA.

Avellanæ Byſantinæ fruticem ſupra cubitalem altitudinem rarò excreſcere, ac pumilum ſemper eſſe referunt.

Cæterùm calidæ & ſiccæ ſunt Auellanæ in primo ordine: multùm nutriunt, ſed difficulter concoquuntur: vnde verſus Macri,

Ex minimis Nucibus nulli
datur eſca ſalubris.

Faciliùs autem coqui aiunt, ſi interior earum cortex abjiciatur. De Coryli furcatæ virgæ vſu & abuſu, Hiſtoriam noſtram vniverſalem Lector, ſi lubet, conſulat.

STAPHYLODENDRON: Germ. *Pimpernuſsbaum*: Gall. *Baguenaudier, l'Arbre du raiſin*: Ital. *Piſtachio ſaluatico*.

Arborem vitis nuncupat Anguillara. Tragi verò & Loniceri judicio, *Nux veſicaria* aut *Follicularis* dici poſſet: alijs dicitur Piſtacea ſylveſtris.

Vdis & humidis gaudet locis, circa Aroviam Helvetiæ oppidum, atque inter Solodurum & VValleburgum frequens. Genevæ, Lugduni & Baſileæ coli in hortis obſervavimus, ac Mōtbelgard. in S. Principis horto habuimus. Floret Martio, nuculas verò Septembri maturat: ac facillimè ſeritur & propagatur.

In hortis ſata venenata animalia arcēre creditur. Ex nuculis orbiculos præcarios conficiunt pauperes.

PISTACEA : Germ. *We'ſch-Pimpernuſsbaum* : Gall. *l'Arbre des Piſtaches* : Ital. *Piſtachi.*

Præter foliorum varietatẽ, qua nonnunquam natura ludit, nullæ in hac arbore obſervantur Differentiæ : Fructus enim omnes inter ſe ſunt ſimiles. Vnus Palladius in Marem & Fœminam diſtinguit, ſed perperam, vt in Hiſt.noſtra magna oſtenditur.

Locum amat calidum & humectum, & rigatione gaudet. Habetur in nonnullis Italiæ & Gallo-Provinciæ locis: ſed fructus non admodum boni, vt in Perſia, Ægypto & Syria, vnde Venetias importantur.

De Piſtacijs adhuc pòſt agemus.

Cæterùm Piſtacia calida & ſicca ſunt in fine ſecundi gradus: hepar ab obſtructionibus liberant, ſtomacho conferunt, & multùm nutriunt.

TEREBINTHVS : Germ. *Terbinthinbaum* : Gall. *Terebinthe* : Ital. *Terebintho.*

Terebinthus, Theophraſtò authore, alia Mas alia Fœmina : alia magna alia parva. Nonnullis dicitur Arbor grani viridis ; & nomen habet à baccarum cum Erebintho, ſeu Cicere, ſimilitudine.

Provenit locis ſiccis, lapidoſis & ſoli expoſitis, ſpontè plurimis Syriæ, Hiſpaniæ, Luſitaniæ, Italiæ & Galliæ Narbonenſis locis proveniens: ac ſeritur etiam in hortis. Floret Aprili, fructus Septembri legitur.

Folia, fructus & cortex, tradente Dioſcoride, adſtringendi vi pollent, atque ad eadem ad quæ etiam Lentiſcus conveniunt, ſimili paratâ modo ſumptâque. De Reſinâ ejuſque viribus conſulatur Hiſt. noſtra vn.

TEREBINTHVS INDICA MAIOR fructu rotundo.

Huius fructus Piſtacijs bonitate minimè cedunt, ijſque ſunt ſimiles, atque ex racemis pendent, vt illa : ſed breuiores ſunt & rotundiores. Sic effecit affinitas vt pro Piſtacijs à nonnullis habeantur: ſuntque calidi & ſicci, & flatus pellunt.

Ferunt, ait Theophraſtus, Terebinthum in India haberi, alij ſimilem arborem Terebintho, cui folia & rami & reliqua omnia Terebintho ſimilia &c.

Fecit affinitas vt huius fructus pro Piſtacijs à nonnullis habeãtur. Calidi ſunt & ſicci. Arbor autem non ſolùm in India, ſed etiam in Perſia, Armenia & Meſopotamia, copiosè provenit.

TEREBINTHVS INDICA, FRVCTV PARVO ad corculum accedente.

Huius nuculæ cum ſuis putaminibus magnitudine ſunt Piſi, figura verò corculum referunt, Milio Indico haud abſimiles, in cæteris ſimiles præcedenti.

Ibidem vbi & præcedens naſcitur.

Bel Serapionis vocat Rauvvolffius. (*Bel* autem Indiæ medicinam eſſe ſcribit Serapio : nervorumque & articulorum defluxionibus, ac podagræ conferre.

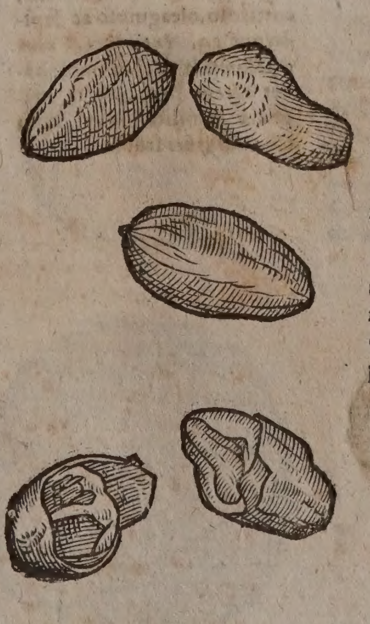
NVCVLA EXOTICA PISTACII SPECIE, AN BEL Serapionis & Avicennæ?

Has Nuculas ad Piſtacia plurimùm accedentes inter peregrinos noſtros fructus adſervamus.

An *Sel* Serapionis & Avicennæ, de quo ſic tradit Serapio: *Sel* Iſaac Eben Amram, eſt Citonium Indum, fructus rotundus ſicut Avellana, abſq; cortice. Virtutem habet Zinziberis. Locis vrbi Hieroſolymitanæ vicinis reperiri ſcribit Rauvvolffius: ac *Seol* etiam vocari.

CACAO AMERICÆ ; ſeu AVELLANA MEXIcana, Cacavate quorundam.

Cacao arbor eſt modicæ magnitudinis, quæ ſimul ac Sole tacta eſt, contabeſcit: nec niſi in ſylvis vmbroſo & humido loco ſeritur. Fructus Amygdali ſpeciem refert, & rubicundo eſt tum cortice tum nucleo : per vniuerſam Americam celebris.

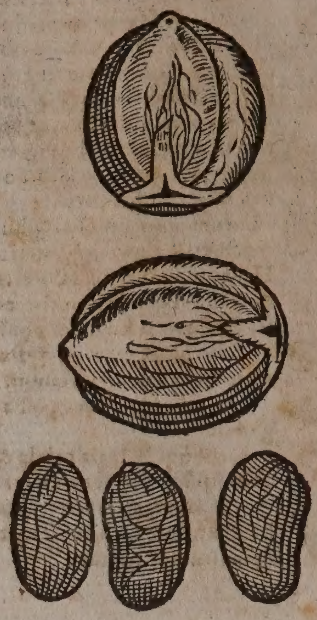
Ex nucleo enim Cacao fiunt Sorbitiunculæ refrigerãtes adeò expetitæ, vt cum ijs nihil non commutare poſſint: quæ illarum regionum merx præcipua.

Avellana Indica Mehembetene. Cortuſi.

Pollicem tranſverſum longa eſt, formâ triangulari, durâ, & ligneo putamine: fracta verò tres habet Cellulas, in quibus nucleus oblongus, albus dulciſque invenitur. Sunt qui ad *Nucem Vnguentariam* referant, ſed eorum Nos ſententiæ minimè ſubſcribimus.

Avellanæ Mehembetene Cortvsi ſpecies alia nuda.

Magnitudine & figurâ precedenti reſpõdet, hic fructus, ſuperiùs quoq; foramen triangulare habens. Pro magnitudine autem admodum ponderoſus eſt, ac ſi oſſeus eſſet aut lapideus. Color fuſcus aut ex cinereo nigricans, atque concuſſus ſtrepitat, argumento intùs contenti nuclei.

Avellanæ Mehembetene Cortvsi ſpecies alia veſtita villo.

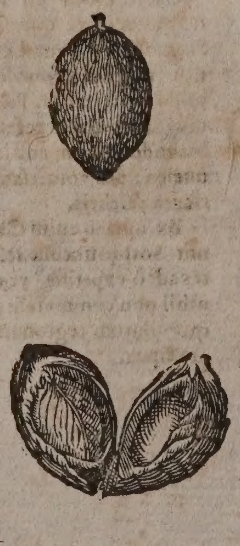
Prædictis reſpondet etiam hæcce, Auellana. Sed villis obtegitur triangulare eius foramen: eſtque veluti *Fauſel*, villoſo quodam involucro ferè tecta: nucleum continens dulcem, tenui candicante membranâ incluſum.

Carairi, Frvctvs Indicvs, Nvcis juglandis magnitudine.

Levis eſt & minimè ponderoſus, tametſi admodum ſolidus ſit, & ſaxea duritie praeditus, nec minùs in aqua ſubſidat quàm lapis. Confractus craſſo duriſſimoque cortice conſtare deprehenditur, & nucleum candidum, ſucculentum grati ſaporis & jucundi odoris continet. Eſt & eiuſdem generis alius *Camiri* Indis dictus.

Nvcvla Indica Lobelii et Penæ.

Vix magnam æquat Olivam, corticoſo, oleaginoſo ac ſapido nucleo. *Integram & confractam* hîc proponimus: habet autem *Icon* integra magnam ſimilitudinem cum *Chamæryphes* fructu.

Nvcvlæ ex Gvinea.

Nucis Myriſticæ ferè magnitudine eſt, & forma etiam ad illam plurimùm accedit: eſtque ſapor ferè idem. Dono accepimus ab Illuſtriſſimo Principe VVirt. cui miſerat D. Paludanus. Varias autem proponimus Figuras, quę Nuculæ eius diverſas facies exhibent: provt plùs minúſve à cortice ſuo exteriore detecta eſt.

Frvctvs Indicvs Ivglandi ſimilis, tuberoſus.

Iuglandem Nucem ſuo calyce etiamnum intectam æquat, perpetuis tuberculis, & longioribus jugis aſperatus: ex cinereo ruffeſcens. Infima pars vmbilicum habet ſeſſilem, oppoſita vero modicè in conum faſtigiatur. Durus eſt & gravis.

Frvctvs Indicvs Echinatvs.

*

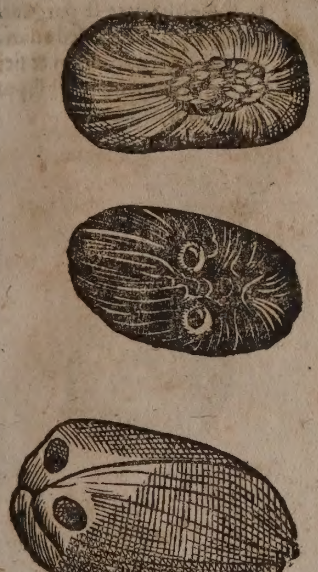
I

II

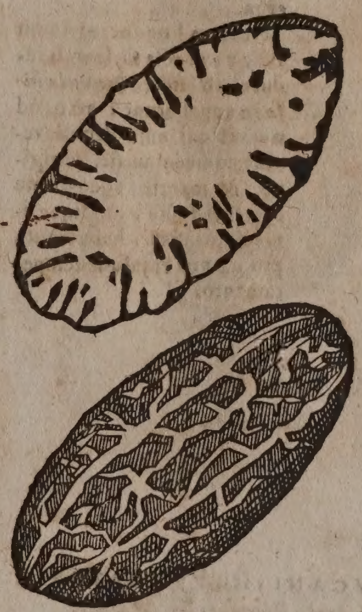
Magnitudine Nucem moſchatam æquat; eſtque coloris cinerei, plurimis obtuſis tuberculis abundans. Guſtu verò aliquid adſtrictionis habere deprehenditur. Pediculus craſſus eſt, & fructus ipſe ſonorus: at quid intùs contineat neſcimus, minimè enim aperuimus.

Nvces Indicæ Velvt Larvam oſtendentes.

Mirabilis etiam eſt hic Fructus larvam quandam Simiæ caudatæ aliquo modo repræſentans ſine naſo. Pictus eſt bis ſua magnitudine ſemel aversam, deinde adverſam partem oſtentans. Sequiturque alius adhuc ad illum quàm proximè accedens.

Nvx Indica Oblonga, Intrinsecvs ſimilis Nuci Moſchatæ.

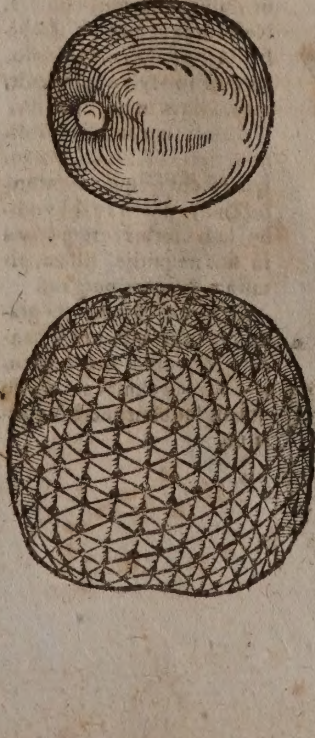
Hanc Camerarius in Matthioli Hiſtor. Germ. *Auellanam Indicam* inſcribit. Lobelius ſub Palmæ Pini titulo tradit, ſed perperàm. Tabernamontanus nomine *Areca* ſeu *Faufel* pingit. Hiſtoriæ Lugd. vt & Camerario, dicitur *Auellana Indica.*

Frvctvs Exoticvs *Svlcatvs* Tuberoſus

Magnitudinem exprimit Figura. Cortice autem tectus eſt cinereo, non duro, ſed Gallarum inſtar fungoſo. Totus per longitudinem ſpecioſè ſulcatus, inæqualis & tuberoſus. Imâ parte quâ ſulci conveniunt ſcrobiculus eſt: oppoſitâ verò gibbus: atque ſi acu confodiatur eius ſubſtantia, dura ſatis deprehenditur.

Nvx Indica tessellata.

Non minoris, ſed operoſioris potiùs Naturæ oſtenti, præcipuæque elegantiæ, ſunt hîc picti fructus, quos olim à S. Duce VVirtembergico accepimus, ac quibus ſimiles habet Cluſius in Exoticis ex Guyacuna, Americæ provincia allatos.

AVELLANÆ INDICÆ MAIORES, CVRCAS, Petita Peruanus, & Manobi Lerij.

Fructus quem hac tabella exhibemus, à Matthiolo in poſtrem. Comm. Lat. & Ital. pingitur & deſcribitur.

Nos verò varios *exoticos Fructus*, quibus cum Avellanis aliqua affinitas, in hunc locum referimus. Sic GVRCAS hîc memorandus venit, qui, authore Garciâ, naſcitur in Malavar Avellanæ magnitudine: ſic PETITA PERVANVS: ſic MANOBI Lerij, ſub terra Tuberum modo naſcens, ac qui fortè TRASI genus aliquod ad Avellanas multùm accedens.

SAPONARIÆ SPHÆRVLÆ.

Fructus ſunt Avellanæ aut Ceraſi magnitudinem ęquantes, ſed minimè edules, oſſiculum rotũdum duriſſimum ac nigrum continentes. Arbor quæ fructus hos profert folia habet Filicis folijs ſimilia, ſed minora: atque in Hiſpaniolæ inſulis frequens occurrit.

Oſſiculis perforatis fiunt ex ijs precatoriæ corollæ perelegantes. Fructu verò integro cum aqua calida panni purgantur, perinde atque ſapone. Pulpa oſſiculum ambiens ea eſt quæ Saponis vicem præbet.

NVCES INSANÆ, vel PRVNVLA INSANA.

Nucum iuglandium magnitudinem æquat, putamine fuſco, oſſiculo membranaceo nigro, cum macula alba.

Fructum hunc peregrinum Belgæ ex India Orientali reduces, ab effectu *Prunula inſana* appellarunt: eò quòd omnes qui eum deguſtaverant, comederantúe, vertigine & mentis alienatione correpti fuêre, miráſque imaginationes habuerunt, pro naturæ cujuſque temperamento.

AVELLANA PVRGATRIX NOVI ORBIS.

Colore & forma noſtris ſunt ſimiles, putamine tenui, coloris ſpadicei, medullâ interiore alba & dulci. His Indi familiariter ſe purgant. Doſis à ʒ.ſs. ad ʒ.1. ſed aſſandæ ſunt. Calidi autem & ſicci ſunt temperamenti ſupra ſecundum ordinem.

PINEI NVCLEI MALVCANI, ſeu PVRGATORII: Gall. *Pignons d'Jnde*: Ital. *Pignones de Maluco.*

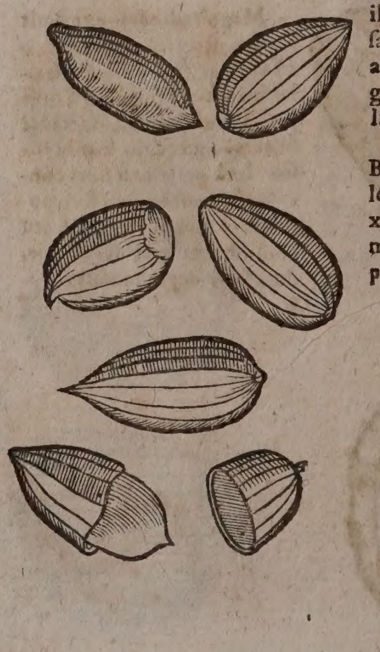

Noſtris Pineis nucleis ſimiles ſunt, ſed molliore & nigriore putamine, intus albi, pingues & guſtu dulces. Naſcuntur in magnis ſtrobilis. Arbori Pyri magnitudo. Spontè in ſylvis provenit, atque etiam in hortis alitur.

Calidi ſunt in tertio ordine & ſicci in ſecundo. Eo autem fructu frequenter vtuntur Indi, cùm in curãdis quibuſdam morbis, tum etiam in ſuis nequitijs. Bilem, pituitam & aquas purgant.

Cæterùm cùm Acoſta grana quatuor interimere tradat: Monardes autem quinque aut ſex exhibeat: An de ijſdem ſcribant meritò quæritur.

BERETINVS FRVCTVS.

Arborem alunt Moluccæ omnes inſulæ, Quercu autem illa major; folia Laurina, craſſa, ſplendentia & minimè in ambitu ſerrata. Fructus exiguus, Iligneis glandibus ſimilis, edulis.

Abundat autem præſertim Beretina Inſula eo fructu: ſoléntque illius Incolæ eo elixo, contuſóve, ac in pultis modum cocto, alterius cibi penuriâ famem ſublevare.

Arbor Gehvph ſiue Cobban.

Folijs eſt paruis, quemadmodum & arbor quæ ſiliquam Catharticam fert: ramis brevioribus, cortice flaveſcente: fructu craſſiuſculo & rotundo, pilæ luſoriæ inſtar, in quo Nux Auellanæ par coërcetur, nucleum continens amarum.

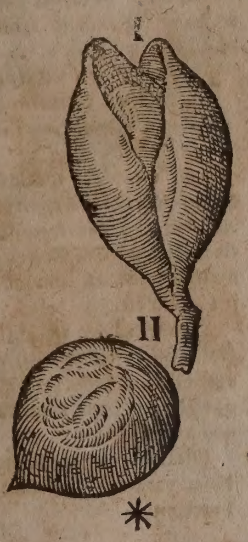
In Taprobana Inſula, Sumatra hodie dicta, vbique eſt obvia: Eam enim prope ædes ſuas & in hortis diligenter colunt. Fructus ad ſedandam ſitim & varia alia magni eſt vſus.

Barvce, Frvctvs Arboris Hvræ.

In Guyana naſcitur hic fructus, ſatis celſa arbore, *Hura* nuncupatâ. Geminum autem pugnum magnitudine æquat, atque ex pluribus Nucibus ſimul junctis, & veluti in vnum coactis, creſcit. Vomitu & alui dejectione purgat. *Cluſius*.

Arara Frvctvs Americanvs.

Nucleum nudum, & putamine vel cute obtectum, binæ exhibent figuræ: magnitudo illi ſylveſtris Olivæ. Decocto ejus ſordida & maligna lavant vlcera.

Cvnane Frvctvs Arboris Morremor.

Longus eſt, ait Cluſius, ovalis, niger, & tribus foraminulis inſignitus. Naſcitur apud Americanos, in puſilla arbore, cui nomen *Morremor*. Toſtum manducant adverſus capitis dolores. Cinerei eſt coloris, ac prædicto non abſimilis in eadem tabella adpictus.

Lentiscvs: Germ. *Maſtichsbaum*: Belg. *Maſtickboom*: Gall. *Lentiſque*: Ital. *Lentiſco*.

Lentiſcum à foliorum lentore dictam volunt Adverſaria: Ruellius quod liquore quodam lenteſcat. Arbor eſt, ait hic, Roboris magnitudine, Sorbi folio, Terebinthi odore, ſylveſtris Punicæ acinis: ſed monſtra pro Lentiſco producit. Nec ſibi conſtat Matthiolus: aliàs Myrti, aliàs Piſtacij, folia illi aſſignans: meliùs Olivæ folijs ejus folia alij comparant.

Chiæ & Italicæ meminêre Plinius, Ruellius, & Camerarius: ſed diſtinguit hic rurſus, in fruticoſam & arboreſcentem, atque in cultam & ſpontaneam.

Porrò Lentiſci feraciſſima vniuerſa Narbonenſis Galliæ ora maritima. Floret Aprili, fructus Octobri matureſcit.

Vires & qualitates videat *Lector ad latus ſequ.* Figuræ.

Balsame Pervviani Frvctvs.

Fructum Arboris in novo Orbe naſcentis ex qua Balſamum elicitur, ſic pingunt Cluſius & Hiſtoria Lugd. Verùm ſi Monardis deſcriptioni adhibenda fides, longè minor eſt Balſami fructus.

Vacanti huic loco Lentiſci virtutes & qualitates adponimus.

Moderatè calida eſt, deſiccat verò in 2. ordine, omnibus ſuis partibus, ramis extremis, germinibus, folijs, radicibus, fructu & cortice, æqualiter adſtringens. De Maſtiche, reſinâ quam lachrymatur hæc Arbor, in Hiſtoria noſtra vniuerſali fusè actum; & agetur fortè in hujus *Appendice*.

NVX, SIVE OSSICVLVM, CYPOTE, SIMILE Nuci Balſami Peruuiani.

Nucem hanc Cypote dictam, Balſami Peruviani fructui haud abſimilem eſſe ſcribit in Exot. Cluſius, cujus ob id vnam ex dicti Fructûs Iconibus hîc aſſumimus.

BALSAMVM NOVVM FRVCTV RACEMOSO.

In India & Hiſpaniola Inſula ſponte naſcitur, arboris magnitudine, caulibus cinereis, folijs viridibus, fructu racemoſo ac per maturitatem rubente. Ejus folium hîc ad viuum expreſſum.

Vlceribus & vulneribus admovent; ſanguinem enim reprimit, tergit, & mirificè eis medetur, etiam verò Balſamo efficaciùs. Ex ejus ſummitatibus deſtillatur aqua vulneribus vtiliſſima & morbis qui à frigore ortum habent.

BALSAMVM VERVM, XYLOBALSAMVM: Germ. *Balſam*: Gall. *Baume*: Ital. *Balſamo*.

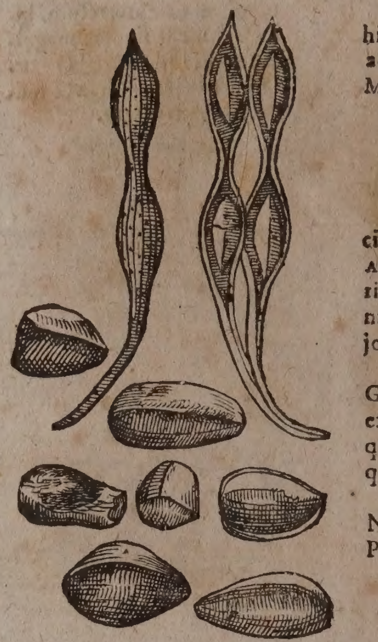

In iſtius Arbuſculæ deſcriptione mirum quàm inter ſe variët Scriptores. Theophraſto. Arboris magnitudo quæ magnæ Malo Punicæ, ramis valde multis, folio Rutæ ſimili, ſed ſubcandido, perpetuo virente. Fructus magnitudine, figurâ & colore, Terebinthi fructui eſt ſimilis & valde odoratus &c.

Arboris tria genera facit Plinius, *Eutheriſtō, Trachy* & *Eumetes*. Dioſcorides ipſum à ſe ipſo differre tradit aſperitate, longitudine & gracilitate.

Naſci verò ſcribit in ſola Iudæa & in Ægypto: Theophraſtus tantùm in Syrię hortis duobus: Alpinus in Arabia fœlice. *Plura in Appendice.*

NVX VNGVENTARIA, GLANS VNGVENTARIA & Myrepſica Herbarijs dicta.

Naſcitur in ſiliqua quæ vnà hic adpicta. Videtur autem ad hanc Glandem alluſiſſe Martialis, cùm ait:

Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,
Hoc ex Vnguento conſtat & ex Balano.

Sunt qui duas ſpecies faciant: *Maiorem*, magnitudine Auellanæ: & *Minorem*, Ciceris magnitudine. Et hęc perniciosa habetur, ſoláque major in vſu eſt.

Succus calidus eſt, authore Galeno, reliquiæ verò vnde expreſſus, vincentem habent qualitatem cum admiſta aliqua adſtrictione.

Olei Balanini quod ex hac Nuce paratur, vſum norunt Practici.

NVX VNGVENTARIA ARBOR.

Parum inter Authores convenit de Nucis vnguentariæ Arbore: alijs *Lilac* arborem, alijs Arabum *Ben*, *Been* vel *Behen* eſſe volentibus. Apprimè videtur eam noviſſe Theophraſtus, qui ſic deſcribit: *Balanos*, ait, nomen obtinuit à fructu: Folium habet Myrto ſimile, ſed longius. Ipſa arbor ſincera, & bene magna, non recta ſed contorta. Fructus magnitudine & aſpectu Capparis, (Auellanæ Dioſc.) fructui ſimilis. Naſcitur in Æthyopia, Ægypto, Arabia, & Petra oppido ſecus Iudæam, &c.

An in Italia, Hiſpania & India hodie habeatur, in hiſtoria noſtra vniuerſali diſputamus.

ANACARDIVM vel ANACARDVS: Germ. *Elephantenlauß*: Gall. *Anacardes*. ET CAIOVS.

Anacardio fructui nomen dediſſe creditur forma aviculæ cordis æmula. Veteribus Græcis incognitũ fuiſſe ſcribunt Ruellius, Matthiolus & Rheginus: ac arborem etiam à Scriptoribus recentioribus deſcriptam non invenimus. Perſeæ non abſimilem eſſe tradit Cæſalpinus.

Arboris fructus eſt itaque Anacardium, ac ſic perperam ab imperitis *Pediculus Elephantis* dicitur. Magnus eſt ejus in varijs Indiarum Provincijs, necnon in ignivomis Siciliæ montibus, proventus.

Cæterum calidiſſimi ſunt Anacardi, & cordis ac cerebri frigidis ægritudinibus peridonei.

CAIOVS, Fructum peregrinum reni leporino ſimilem, cum Anacardis pingimus.

ANA-

AHOVAI vel HADVVAI, FRVCTVS PEREGRINUS, venenatus.

Arborem deſcripſêre Thevetus & Lerius: ſic vero de ea tradit Lerius: Arbor, inquit, in Braſilia Sylueſtribus hominibus dicta *Aouai*, tam fœtens & ita allia redolens, vt cùm ſcinditur aut igni admovetur, odor tolerari non poſſit. Folijs eſt Pomi noſtratis, fructu ad Tribulum aquaticum accedente, cum ſummè venenato nucleo: & verè deleterio. Eo autem exempto, putaminibus ſiccis tintinnabulorum loco vtuntur.

NVX VOMICA OFFICINARVM, METELLA Arabum: Germ. *Kraënauglin*: Gall. *Noix Vomique*.

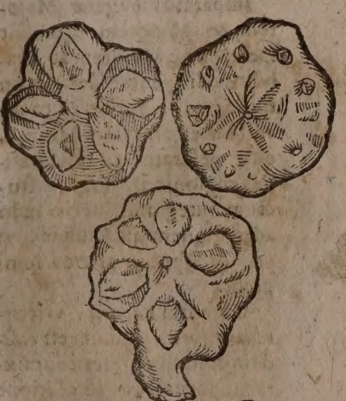

Nuces *Vomicas* Seplaſijs dictas, *Metellas* eſſe Arabum, Scriptores plęriq; omnes aſſerunt, qui in quibus inter ſe cõveniant, vel ſibi invicem contrarientur, in Hiſt. noſtra vniu. oſtendimus. *Fungos Orientales* etiam dici tradit Cæſalpinus: Fuchſius & Ryffius Tithymalum Myrſiniten. Plantę Indicæ humo repentis fructũ vocat Dalechampius, qui prætereà veram Nucem vomicam *Daturam* eſſe aſſerit.

Nux Vomica, inquiunt Monachi, quæ etiam *Caſtanea Vomica*, vel *Indica* dicitur, tenetur eſſe illa quę defertur ex Orientalib. *plagis*, quæ eſt velut placenta, denarij magnitudine, albicans, depreſſa & incurva.

De Nucũ Metellarũ natura & viribus *plura in Appendice*.

NVX PEREGRINA OCVLATA: AN NVX MECHIL Serapionis? An Nux Henden Arabum?

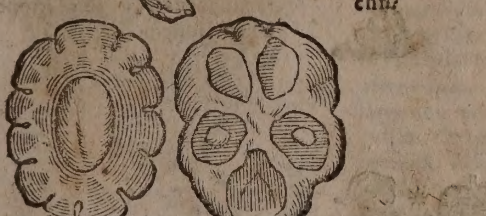

Maior eſt Nuce vomica Officinis dicta, ac non hirſuta vt illa, neque etiam omnino rotunda, ſed per ambitum nonnihil ſinuata: ocellis diſtinctis reſpondentibus locellis, in quorum vnoquoque ſemen Pomorum aut Pyrorum ſeminibus ſimile.

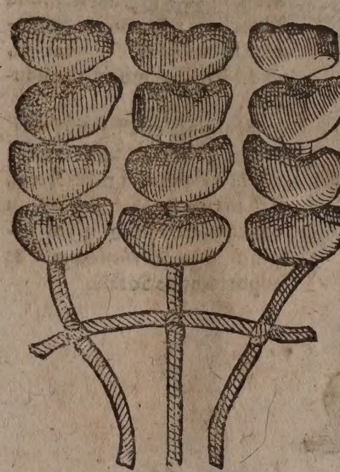
An Nux Metella Arabum, vt vult Lonicerus?

An eorumdem Nux Henden?

An Serapionis Nux Mechil?

NVCVLA QVÆDAM FALSÒ HIGVERO, & Ahouai putata.

Nuculas haſce habent Lobelius & Hiſtoria Lugdunenſis, atque inſcribunt *Fructum Higuero ex Cluſio*. At nuſquã Nucem hanc Higuero vocavit Cluſius. Meliùs itaque Tabernamontanus Higuero eſſe ſuſpicatus quidem eſt, ſed non definitè dixit.

An etiam ſint Ahouai Theveti, vt habet Cluſij Editio 4. ad Garciam, examinandum: Olim ſine nomine & deſcriptione poſita erat Figura.

XYLON SIVE GOSSIPIVM HERBACEVM: Germ. *Bãvvul*: Belg. *Boomvvol*: Gall. *Cotton*: It. *Cotone, Bombace*.

Xylon aliud *Arboreum*, de quo mox, aliud *Herbaceum*: & fert vtrumq; Nucem, quapropter hunc locum ſibi vendicant. Hocce veteribus plęriſque Græcis fuit incognitũ, vt illud Theophraſto. Dicitur etiam Latinis *Bambax*, *Bombyx*, *Bombax*, *Bombacium*, *Bãbacium*, *Cotto, nis*: Cottonum, ni: Cottum, ti: & Cotum, ti. Sed Lanugo ipſa propriè dicitur *Bombax*.

Calidis autem gaudet locis, & Martio atq; Aprili ſeritur: Septembri & Octobri colligitur. Olim plantabatur ſolùm in Ægypto, nunc ferè per totam Europam habetur. Vſum quod attinet, nullum Lini genus eſt quod huic lanugini candore & mollitie præferatur.

XYLON, ſiue GOSSIPIVM ARBOREVM.

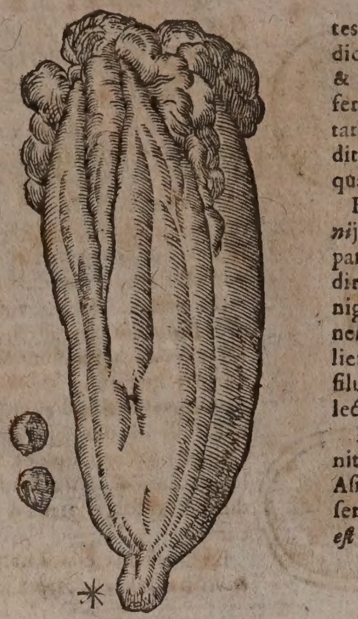
Hujus arboris laniferæ, vt annotat Bellonius, primus mentionem fecit Herodotus, quem poſtea ſecuti sũt Theophraſtus & Plinius, ac plures alij, eſtque è numero ſemper virentium.

Diſſimile eſt ab Herbaceo proceritate caudicis, & glabritie foliorum, quæ in Herbaceo hirſuta ſunt: Eandem autem quam Herbaceum fert lanuginem.

Naſcitur in Ægypto & Arabia, autoribus Alpino & Bellonio: atque ex eo ſericeis ipſis tenuiores & ſubtiliores texunt Arabes telas.

Montbelgardi in S. Principis horto vtrumque Goſſypium coluimus. *Plura in Appendice.*

LANIFERA ARBOR PEREGRINA, ET XYLON Braſilianum.

Arbores Bombacem ferentes abundant in Braſilia, mediocriſque ſũt magnitudinis, & flores campanulis ſimiles ferunt,luteos, inſtar Cucurbitarum. Fructus maturus accedit ad naturam Fagi, qui in quatuor partes finditur.

Bombax,Americanis *Amenijou* dictum, ex ijs pendet, parvarum pilarum magnitudine: atque in medio grana nigra, ſimul arctè iuncta, renem exprimentia. Hoc mulieres ſylveſtres colligunt,& filum ex eo parant pro ſuis lectis. *Hæc Lerius.*

Braſiliani Goſſypii meminit etiam Bellonius, ſed id ab Aſiatico multùm(ſemine præſertim) differre ſcribit. *Icon eſt Cluſii.*

COCCI ORIENTALES: Germ. *Keckel Kerner*: Gall. *Cocque de Leuant*: Ital. *Cocca*, & *Coccole di Leuante.*

Coccos Orientales vocant Officinæ: alij Cocula elephantica, quòd Elephantis pergratus credantur cibus: nonnulli Grana Orientis,alij *piſcatoria Grana.*

Ex qua planta producantur non ſatis conſtat. Clematitis eſſe fructum ſunt qui opinentur.Ruellius Ariſtolochiæ cujuſdam fructum ſuſpicatur. Amatus Tithymali ſemen, quàm autem rectè, in Hiſtoria noſtra vniverſali expendimus. Ijs Cocculis, Cardano & quotidiana experientia teſtibus, ad piſces attonitos reddendos nihil præſtantius.Calidæ & ſiccæ ſunt, quã verò qualitate piſces in ſtuporem agant, in *Appendice* oſtendemus.

FAGARA MAIOR.

Linſchottanus in Iava creſcere ait Fagaram,magnitudine Cucubæ aut Piperis, cortice obtectam tenui(ex cinereo nigricante,Cluſ.)in quo granũ vnicum cute nigra tenuiſſima obtectum: Siccare & calefacere in modum Cubebarum, ac ad frigidos morbos conducere.

Meminit etiam huius Avicenna. Fagara,inquit, quid eſt? Granum ſimile Ciceri, habens grana Mahaleb: & in concavitate ejus granum nigrum, ſicut *Schebedenegi*: & adportatur de Sofale.

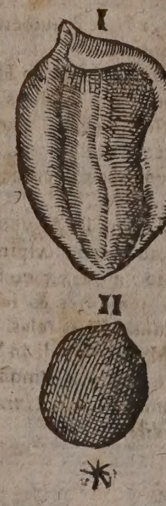
FAGARA MINOR.

Imperatus Fagaræ Majorem & Minorem agnoſcit ſpeciem.Ac Majorem ab Arabibus diligenter deſcriptam fuiſſe tradit: Verùm ab ea diverſam eſſe ſpeciem Minorẽ, quæ deferatur ex Orientalibus regionibus. Fagaræ fructum integrum Cuculo Indo adeò ſimilem ait Cluſius, vt primo aſpectu pro eo ſumi poſſit.

Cæterùm *Fagara*, Avicennâ authore, granum eſt calidum & ſiccum in tertio: mixtam habens cum reſolutione adſtrictionem.

OREGIOELLA, ET FRVCTVS QVADRANGVLVS niger cum membrana miniata.

Oregioellam pingit Cluſius,nec tamen quid ſit probè novit. Figura ejus eſt in hac Tabella ſub num.1. Sub alio verò numero pingitur fructus exoticus,qui,cujus plantæ eſſet, quave in regione natus, aut quo nomine appellandus eſſet eidem Cluſio,itidem pingenti & deſcribenti, non potuit innoteſcere.

PALMA: Germ. *Dattelbaum*: Belg. *Dadeboom*: Gall. *Dattier,Palmier*: Ital. *Palma.*

Palmarũ Differentiæ plurimæ,à ligno,à fructu,à loco, à magnitudine, atq; alijs fontibus deſũptæ: vnde meritò dicebat Cardanus, Palmarum tot eſſe genera,vt non vna arbor cenſeatur. Vulgo autem in *Marem* & *Fœminam*, ac *Sterilem* & *Fœcundam* diſtinguunt. Septem ſpecies fructu differentes, in Indijs reperiri ſcribit Thevetus.

Palma caloris eſt avida,cœlũmque frigidũ ferre nequit. Naſcitur quidem in nonnullis Europęi Orbis calidiorib.tractib⁹,vt Sicilia,Hiſpania,Gallia Narbonẽſi,&c.Sed vel ſterilis, vel immites ferens fructus. In Ægypto & Syria plurima.Vbi autẽ ſalſa terra,quæ ad omnia alia inepta dicitur, ibi optimos profert fruct⁹.

De viribus & facultatibus *in ſequentibus.*

PALMA HVMILIS ſeu CHAMÆRIPHES, PALMA humilis Hiſpanica non ſpinoſa.

Hujus, vt & ſpinoſæ rami quadrageſimali tempore per totam ferè Italiam deferuntur, ad exornandos varióque plexu conveſtiendos, Oleę ramos, qui ſacra Palmarum die ab omnibus in templis geſtātur. Præſtant iidem [etiamnum hodie, æquè ac Theophraſti ſeculo,] ad ſportulas, tegetes & ſcopas parandas: ſunt enim rami vnà cum folijs ad ſcopas parandas peridonei, ac non conſtringuntur niſi tempore longo.

PALMA HVMILIS ſeu CHAMÆRIPHES. PALMA humilis ſpinoſa.

Palmæ humilis, Chamæriphes Theophraſto dictæ duæ obſervantur differentiæ, *ſpinoſa* & non *ſpinoſa*.

Earū vero magnus in Creta, Sicilia, Luſitania, & pleriſque Hiſpaniæ, Italiæ & Gallię Narbonenſis oris maritimis proventus.

Baccæ ſua adſtringenti vi dantur contra omnes corporis fluxiones: atque pergrati ſunt guſtus & gulæ blandimenta, tuberaceæ pingues concretiones quæ nonnullarum harum Palmarum radicibus adnaſcuntur.

CHAMAERIPHE PEREGRINA.

Humilis hunc Palmæ peregrinæ ramum à nautis emptū pingit & deſcribit Cluſius, cui vnde allatus ſit, quóve in loco creverit, minimè fuit notum.

Cæterùm humidi ſunt in primo ordine, & in ſecundo calidi, *palmæ fructus*. Eſtque Arbor ipſa omnibus ſuis partibus adſtrictoriæ facultatis particeps. Fieri ex palmis Panem, Mel, Vinum, Acetum, Textilia varia, optimos Carbones, & plurima Medicamina, ac maritari etiam Palmas, in Hiſtoria noſtra vniverſali oſtendimus. Huc omnia referre non permittit loci anguſtia. Vnum hoc ſaltem dicendum, fuiſſe olim Carmen quoddam Perſicum, in quo CCC. & LX. Palmæ vtilitates numerabantur.

PALMA INDICA NVCIFERA.

Arbor eſt, ait Garcies, vaſtæ magnitudinis: folijs Palmæ aut Arundini ſimilibus, aliquantulum tamen latioribus, flore Caſtaneæ, materiâ fungoſa & ferulacea.

Nucis Indicæ arborem Palmę Ægyptię aut Arabicę altitudine & folijs, ſimilem eſſe arborem ſcribit etiā Thevetus: Maffæus Palmas Indicas Iudaïcis & Africanis lōgè pręſtantiores eſſe. Gaudet arenoſo ſolo & mari vicino; ita vt in Mediterraneis haud facilè ſit reperire, teſte Garciâ.

Et vnam hāc arborem omnia prorſus ad rem nauticam inſtrumenta, ac materiam, præbere etiam addit.

An vero Theophraſtus, Plinius, & alij antiqui Scriptores hujus meminerint necne, haud ita judicatu facile.

PALMAPINVS ARBOR.

Arborem hanc, quaſi quandam ex Palma & Pino hybridem, natura ludibunda videtur conflaſſe.

In ſitu Guineæ oriri tradunt in Adverſ. Pena & Lobelius: ſi ſaltem cum ijs, quas Palmas ſylveſtres vulgari Palmæ congeneres vocant, vt videtur, eadem eſt.

Tabernæmontano dicitur Palma conifera: Germ. *Zapfenpalm*.

PALMÆPINI FRVCTVS.

Fructum ab amico ſtirpium peritiſſimo acceptum hic pingimus, quem Palmæpini arboris fructum eſſe autumamus. *Indicent periti.*

Eundem eſſe hunc Fructum cum *Auellana Indica* genere oblongo Cluſij, exiſtimat in Obſ. Lobelius, quod illi nondum conceſſerimus.

Nvx Indica : Germ. *Indianiſche Nuſs* & *Meer: Nuſs*: Gall. *Noix des indes* : Ital. *Noce d'Inde.*

Fructus qui *Nucis Indicæ* nomine ad nos affertur, interdum humani corporis magnitudinem æquat, aut etiam ſuperat: interdum magnitudine eſt oui Struthij, atque alias Cygni ouo vix major. Figura eſt Cucurbitina aut Melonis: color vt plurimùm ex fuſco cinereus. Elaten vel Spatham Dioſcor. eſſe perperam ſuſpicatus eſt Amatus. Editur recens, cum vel ſine ſale, atque interdum etiam cum Saccharo, vel cum Aceto & Pipere, at cùm indurari cœpit, Cardui caput ſapit. Reliquos vſus ſtudio hîc prætermittimus.

Palma Elephantis Acostæ.

Præalte eſt arbor & recta, nec admodum craſſa, præſertim in faſtigio: nam ab infimo ad ſummum paulatim gracileſcit, & colore cinereo eſt. *Truncum* à radicibus ad faſtigium vſq; parvis quaſi gradibus circumdant rami qui aſcenſuris ſcalarum vicem præbent: *flos* Caſtaneę ſimilis: *fructus* vero humano capite major, forma oblongiore, colore viridi diluto. *Hæc Acoſta.*

Palmarum vtilitates hîc nō proſequimur, quia ijs enarrandis minimè ſufficiunt hæ loci anguſtię, conſulat Lector Hiſtoriam noſtram vniverſalem & Appendicem. Paucis hic multa dicemus: Arborem ſcilicet ob varios ejus vſus *Pauperum* dici *refugium*. Fructum recentem, *Deorum Ambroſiam.*

Nvcis Indicæ Folivm Qvibvsdam.

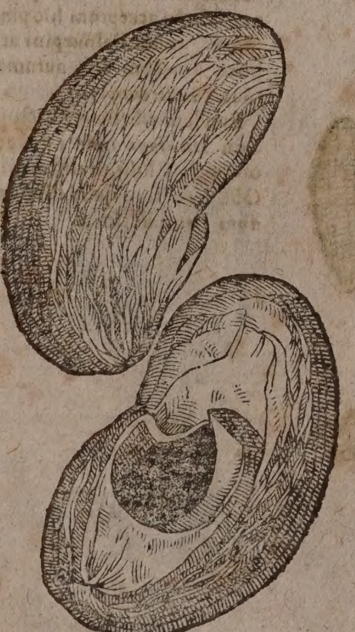
E' Palmæ congenere arbore aliqua videtur auulſum Folium quod hic pictū damus. Tegulæ modo fornicatū eſt, quaternos aut quinos cubitos longum, duos latum. Ex occidua India allatum tradunt Pena & Lobelius, qui *Prægrande Folium Palmæ filamentis*, inſcribunt. Eandem Iconem habet Hiſtoria Lugd. Sed perperam Arboris Draconis folium appellat: quæ enim convenientia?

Palma Saccifera.

In Americæ Inſulis quibuſdam reperiuntur Sylvæ nulla alia arbore conſtantes, quam Palmæ quodam inuſitato genere, cui ab involucro, ſaccum ſiue colum referente, in quo fructus reconditur, *Saccifera* nomē indidit Cluſius: nec abs re, quandoquidem illi ſacco vel colo valde ſimile eſt, quali hodie Pharmacopolæ vinum Aromatites, Hippocraticum dictum percolare ſolent.

Coccvs de Maladiva, ſeu Nvx Indica ad venena celebrata.

Laudatur hic Coccus, aut hæc Nux: ac præſertim eius medulla, adverſus venena. Vulgari autem fama ſe accepiſſe ſcribit Garcias, Inſulas Maldiuas aliquando continentem fuiſſe, ſed inundatione Maris ſubmerſum, has Inſulas effeciſſe, in quibus obrutæ Palmæ fuerint, quæ hos Coccos protulerint. Folia aut arboris truncum videre huc vſque nemini licuit, ſed ſoli Cocci in littus ejiciuntur, nūc bini coniunctim, nonnunquā vero ſinguli ſeparatim. Sed hos nemini colligere licet, niſi cum capitis periculo; quoniam Regis eſſe aſſerūt quicquid de Mari in littus ejicitur, quæ res majorem authoritatem huic fructui conciliauit.

Arbor Manicongo, Sambavcaie palma, & aliæ quædam Arbores exoticæ.

Sunt Arbores in regione Manicongo, proferentes fructum Nuci magnæ ſimilem, qui intrinſecus & extrinſecus viridis eſt. Inde Oleum, Vinum, Acetum, Bellaria & Panis præparantur. Vinum è ſummo arboris vertice promanat: & id calculi ſpecificum habetur remedium, ex fructus vero medulla fiunt Oleum & Bellaria, atque ex ejus putaminibus Panis.

Braſiliæ arbor *Sambaucaie*, & Inſulæ D. Thomæ *Palma Ady*, ijſdem nominibus decantantur, atque earum vtilitates eædem.

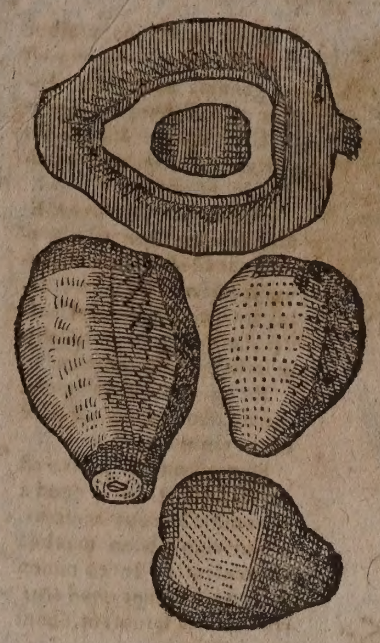
PALMÆ FACIE CUCIOFERA.

Caudice & folijs Palmæ ſimilem faciunt Theophraſtus & Plinius : ac in eo tantùm differre aiunt, quòd Palma individua aſſurgat, bifida vero Cucioſera. Pomo magnitudo quæ manum impleat, & color fulvus ac commendabilis, ſuccus ex auſtero dulcis.

Cordus Nucem Indicam minorem vocat. Hanc vero Nucem Bdellij fructum eſſe autumati ſunt alij : ſed quo fundamento?

CUCIOFERÆ ALIA ICON.

Apertam Nucē prior Icon repræſentat; hęc verò tum extimum pulvinum, tum interioris nuclei magnitudines diverſas.

Cæterùm Cucioferam inter Ægypti arbores tradit Theophraſtus, & ejus peculiarem eſſe teſtatur Scaliger.

FAUFEL SIVE ARECA PALMÆ FOLIIS.

Inter Arabes ſic deſcribit Iſaac Eben Amram : *Faufel*, ait, eſt Avellana Indica : fructus magnitudine & colore Nuci moſchatæ ſimilis, rugoſus, ſapore nonnihil calido cum pauca amaritudine. Defertur ex Sim.

Arborem exactiùs deſcribunt Garcias & Cluſius : quibus Arbor Faufel recta & magna eſt, fungoſa materia, folijs Palmæ, fructu Nucis Moſchatæ aut exiguæ Iuglandis ſimili.

Quidam Arborem *Faufel* vocant, & Fructum *Arecam*. Alij (Lud. Romanus & Vartomanus,) Arecam faciunt peculiarem arborem, cujus fructus *Coſſol* vocetur.

FAUFEL SIVE ARECÆ VARIETATES.

Nucum *Faufel*, quas inter naturalia noſtra adſervamus, aliæ nigræ ſunt, aliȩ ruffæ, aliȩ cinereæ: maximæ magnitudinis Nucis moſchatæ, minima Ceraſis ferè par, ſunt & aliæ his intermediæ. Ac nigrarum aliæ ſunt turbinatæ aliæ ſeſſiles.

Excalefacere & amaritudinis participes eſſe, ſcribit Serapio. Ita vero huic cibo aſſueti, tum Indi tum Luſitani in Indijs degentes : vt continuo maſticantes videas : & ſine *Areca* & *Betele* vivere nequeant.

FAUFEL SIVE ARECÆ ALIÆ VARIETATES.

Naſcitur Faufel plurimùm in Malavar, Guzarate & Decan, nec non in Malaca & alijs Indiarum regionibus, vt & in quibuſdam Arabiæ locis, ſed maritimis, mediterranea enim reſpuit. Ex *I*ndijs adfertur ad Nos in Europam, ſed rariſſimè, Medicûſque ejus vſus hucuſque fermè ignotus.

FAUFEL ACCEDENS NUX.

Fructus exoticos ad Faufel vel Arecam plurimùm accedentes, & *Faufel* nomine miſſos deſcribit, atque ſic pingit in Exoticis Cluſius.

EBENVS: Germ. *Ebenholtz*: Gall. *Ebene noir.* Ital. *Ebeno.*

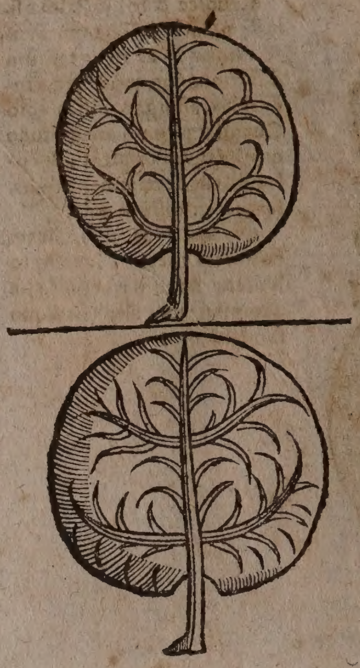
Indiæ & Æthiopiæ arbor eſt Palmæ folio. Ea vera eſt vel genuina & ſylveſtris. Indicæ & Æthyopicæ meminit Dioſcorides: & hanc illi prætulit, quod venarum ac pectinum ſit expers.

Dicitur autem *Ebenus* & *Ebenũ* in neutro genere, atq; vtrumque cũ aſpiratione *Hebenus* & *Hebenũ*. Eſtq; vox Hebræis, Græcis, Arabibus Chaldęis, Latinis, Germanis, Gallis & Italis fermè communis.

Ex ea varia fiunt opera, thecæ, arculi, abaci, capſellæ & alia ciuſmodi.

Figura autem noſtra eſt *Palma facie Hairi*, quod à nonnullis Ebenus cenſetur, ac cui cum Ebeno maxima convenientia. In eo tamen maximè differunt, quod *Hairi* arbor tota ſpinoſa ſit, Ebeni vero minimè.

PALMÆ HVMILES PAPYRACEÆ, & de Papyro Veterum.

Ante Chartarum vſum, ait Plinius, in Palmarum folijs primò ſcriptitarum, deinde in quarundam arborum libris. Et adhuc hodie Indos ex *Palma Lantor* dicta, ſuã chartam parare ad ſcriptionẽ, & libros, ſcribit Linſchottanus. Lerius in Provincia Magni eſſe arborẽ *Tal* nomine, folio grandi, quod chartæ vſum præbeat in tota India. Petrus Martyr, Chaldæos, literarum primos repertores, in arboris *Copeia* dictę folijs primò ſcriptitaſſe. M. Fumée, pręter arborem *Copei*, eſſe etiam aliã *Guaiabara* dictam, in cujus foliis ſtylo vel aciculâ ſcripitent Indi. Folia hic pingimus, quæ etſi cõſtas & venas habeant: ſunt tamen illæ tenues admodum, vt ſcribentis manum parum, aut nihil, remorentur.

De *Papyro* arbuſculâ conſultat Lector *Appendicem*.

DRACO ARBOR: Germ. *Drackenbaum*: Gall. *l'Arbre du Dragon*: Ital. *Albero de Dragone.*

Procera eſt arbor apud Inſulas Maderiæ & Canarias, olim *Fortunatas* dictas, nec nõ enim in Africa proveniens. Europæ haud eſt cognita: creviſſe tamẽ aliquando Antuerpię, in horto Coldembergij teſtem habemus Lobeliũ. Ejus an veteres Græci meminerint, haud ita eſt apertum: ſed Gummi & lachrymæ ejus haud obliti creduntur, atque *Cinnabarin* inſcripſiſſe.

Ex Recentioribus ſic de ea Arbore ſcribit Thevetus. In Inſula Madera, inquit, quædã Arbores, certo anni tempore, Gummi exudant, quod *Sanguinem Draconis* vocant.

An verò Dioſcoridis Cinnabari Arboris huius Gũmi, vel minerale quid fuerit: atque an Officinarum ſanguis Draconis genuinus ſit vel fictitius, in Hiſtoria noſtra vniverſali, & in hujus Appendice, expendimus.

DRACONIS SANGVINIS FRVCTVS, & Agnus Scythica.

De Dracone Arbore, & ejus Lachryma, ſic tradit Monardes. Magna, inquit, eſt arbor, cortice ſubtenui, & qui facilè incidi poteſt. Ea vulnerata liquor ille effluit, quem *Sanguinẽ Draconis* in lachryma vocant, ab eo differens, qui in maſſas coactus, *Sanguis in pane* dicitur. Admirandus vero plurimùm ejuſdem Arboris Fructus: nam ſublata, qua tegitur, pelle, illico Dracunculus apparet, tanto artificio à natura fabricatus, vt à peritiſſimo artifice in marmore ſculptus videatur. Ac ab eo fructu denominationem proculdubio ſumpſit Arbor, necnon Lachryma, quę ex illa per inciſionem legitur. Vnde Veterum & Recentiorum inſcitia deprehenditur, qui, quid eſſet Sanguis Draconis, aut cur ſic appellaretur, ignorarunt.

Figmentum eſſe autumant Hiſtoria Lugd. & Cluſius. At longè inſolentius Nobis videtur, quod de AGNO SCYTHICA Scaliger & inſignes alij viri narrant.

CLASSIS IV. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE
STIRPIVM
CLASSIS IV.

QVÆ ARBORES VARIAS CONTINET AROMATICAS ET ODORATAS, AC POTISSIMVM EXOTICAS: QVIBVS VARIIS GENERIS interſeruntur Cortices & Ligna.

LAVRVS: Germ. *Lorberbaum*: Belgis *Lorberboom*. Gall. *Laurier*: Ital. *Lauro*.

LAuri (*Planta boni genij* Romanis dictæ) variæ recenſentur *Differentiæ*: tredecim habet Plinius: duas Dioſcorides, tenuifoliam & Latifoliam: Cato tres; Delphicam, Cypriam & Sylvaticam. Theophraſtus verò in *marem* & *fœminam* diſtinguit, & hanc fœcundam ait, illam ſterilem.

Recentioribus, alia arboreſcit, alia fruticoſa eſt: alia mas, alia fœmina: alia fœcunda, alia ſterilis: alia ſativa, alia ſylveſtris: alia tenuifolia, alia oblonga & anguſtifolia, quæ mas, alia latifolia, quæ fœmina: & in Baccis etiam aliqua diverſitas.

De Loco, Tempore, Qualitatibus & Virtutibus poſt.

LAVRVS TINVS, LAVRVS SYLVESTRIS.

PEr Laurum Tinum nonnullos Sylveſtrem intelligere, alijs verò ſui generis Arborem eſſe, tradit Plinius, atque à cæteris in eo differre, quòd cæruleâ ſit baccâ.

Ejus nullus alius ex Veteribus meminit, niſi ſit Laurus ſylveſtris Theophraſti, vt vult Dalechampius, vel Catonis Sylvatica, vt vult Camerarius. Ex Recentioribus tres ſpecies facit Cluſius, binas ſcilicet quas hic proponimus, & Tertiam minorem folijs hirſutis. Sic tres Icones habet etiam Tabernamontanus. Dodoneus vnicam exhibet, (nimirum eam quam primo loco ponimus,) titulo Tini ſive Lauri ſylveſtris.

Italiæ, Hiſpaniæ ac Luſitaniæ agri ejus ſunt feraces. Baccis verò libenter veſcuntur ſturni.

LAVRVS TINVS ALTERA.

Gaudet Laurus locis calidis, fert tamen & frigidiora: in Gallia, Anglia, Belgio & Germania ſatis cognita: in Italia verò & Hiſpania plurimùm, nec ſolùm in hortis & vineis, ſed etiam in ſylvis, præſertim mari vicinis.

Perpetuò viret. Floret Martio & Aprili, Baccæ verò ſub finem Autumni maturantur, & niſi decerpantur, totâ Hyeme in arbore hærent.

Folia & Fructus deſiccant & calefaciunt vehementer, pluſque etiam fructus quàm folia. Virtutes reliquas ac celebritates, quibus Antiquis (vt de hodiernis Laureatis Poëtis atq; Appollinea prole taceamus,) decantata fuit, hîc perſequi non permittunt, quos Nobis præfiximus, Cancelli.

LAVROCERASVS, LAVRVS TRAPEZVNTINA: *Lauro di Tribiſonda*: Horti Patau.

Peramœna eſt arbor, æternæ ac Citriorũ folia æquantis frondis. Fructus Ceraſo major, ſublongus, ex cæruleo rubeſcens, racematim diſpoſitus. *Trabiſon Curmaſi* nomine Conſtantinopoli ſibi miſſam ſcribit Cluſius.

Lauroceraſi autem nomen habet à foliorum cum Laurinis ſimilitudine, & fructu Ceraſis æquali. Dalechampius ſecundam Loton Theophraſti eſſe judicavit Palma Trapezuntina, quod Trapezunte primùm Conſtantinopolin allata, atque inde ad Nos.

Genevæ in horto Principis Doriæ luxuriat.

Bon vel Ban arbor, Alpini: Buna, Bunnu & Bunchus Arabum.

Arborem Caïri ſe vidiſſe ſcribit Alpinus,ex qua ſemina inibi vulgatiſſima, *Bon* vel *Bã* appellata,producuntur: atque ex ijs omnes tum Ægyptios tum Arabes, vulgatiſſimum parare decoctum, *Coaua* appellatum, quod vini loco ipſi potent, atq; quod in publicis œnopolijs, haud ſecus ac apud Nos Vinum,vendatur: ac id præterea ad varios effectus eſſe vtile.

Sic nihil apud Turcas frequentius,ait Rauvvolffius,potu qui ex Bunnu fit & *Chaube* appellatur. Quibus omnibus cum nominis affinitate conſideratis,*Bon* vel *Ban* hocce Alpini,cum *Buna*,*Bunnu* & *Buncho* Arabum,vnum & idem eſſe,minimè videtur abſurdum ſtatuere.

Caryophylli: Germ. *Negelin*: Belg. *Geroffle Naghel*: Gall. *Clou de Geroffle*: Ital. *Garoſano*.

Notiores Nobis ipſâ arbore Caryophylli, & à clavi facie apud omnes fermè Europæos denominationem obtinuête. Arabibus,Perſis,Turcis,& Indis plæriſque ferè omnibus *Calafur* dicti, Molucenſibus *Chanque*.

Arboris nec Dioſcorides nec Galenus meminerunt. Ex reliquis caudice & ramis eã Buxo ſimilem faciunt nonnulli, folijs verò Salici aut Perſicæ: errant verò plurimùm qui ſeu Mali,ſeu Pyri,ſeu Nucis Moſchatæ arbori aſſimilant. Et perperàm alij Anthophyllon à Caryophyllo diſtinguunt: non enim res ſunt diverſę,ſed perfectionis tantùm gradu differentes.

Icon Clusii.

Ex eorum qui Indicas oras perluſtratunt narratione,altitudine, craſſitudine & folijs (tametſi aliquantò maioribus & rotundioribus,) Lauro eſt ſimillima. Fructus in ſummis ſinguli ſingulis naſcuntur ramis,primò rubeſcentes, deinde Sole nigreſcentes: ſuccedúntque flori primùm candido, deinde vireſcenti & tandem rufeſcenti, qui induratus in Caryophyllum abit.

Collectio fit à 15.Septembris vſq; in Ianuarium & Februarium:nec manu fit illa,ſed Leguleij fructum arundinibus decutiunt,mundato priùs, vel tegetibus ſtrato circa arborem ſolo.

Icon Acostæ, quæ falsa, quoad Florum & Fructuum ſitum.

Decuſſi Caryophylli biduũ ſiccantur, deinde aſſervantur, & in varias Provincias, cum vel ſine matre,mittuntur.Qui in arbore hærent craſſiores fiunt,nec ab alijs niſi vetuſtate differunt. Arbores autem aliæ ex deciduis Caryophyllis ſpontè creſcunt, vt Caſtaneæ, ac quàm citiſſimè, ob imbrium abundantiam.

Pediculi oblongi, à quibus dependent fructus, *Fuſti* vocantur. Tantâ verò odoris ſuavitate fragrant Folia, vt Caryophyllos ipſos æquent: Vnde locorum indagatores Caryophyllorum odorem per longa ſpatia in mari præſentiunt.

Icon Camerarii, in qua Flores,Fructus,Putamina, atque eorum partes,& Folia affabrè picta.

Naſcitur Caryophyllorũ arbor in Orientalibus plagis,in quibuſdã Indici Pelagi Inſulis,Zeilan, Bantam, &c. Sed non eſt fructifera niſi in Moluccis Inſulis,quę ſunt quinq; numero,&pręter Caryophyllos nihil ferunt quod inde per Orbem diſtrahatur.

Cæterùm calidi & ſicci ſunt Caryophylli in tertio gradu. Coctionem adjuvant,alui fluxiones cohibẽt; jecinori,ſtomacho ac cordi auxiliantur: ac contra omnes frigidos cerebri morbos conducunt,& viſum acuunt: ſicque culinis & ſeplaſijs ſunt vtiles. De eorum Aqua,Oleo ſtillatitio, variiſq; alijs præparationibus conſulatur vniverſ. noſtra Hiſtoria, & hujus *Appendix*.

Caryophyllo Aromatico similis Fructus.

Fructum hunc exoticum in prima Batavorum navigatione ann.1597. ex Iava allatum pingit & deſcribit Cluſius, Vetuſtioris autem aromatici Caryophylli fructum iam ſe formantem & magnitudinem æquat & facie admodum refert,vt prima facie facilè poſſet imponere.

Sed aliquid de *Caryophyllorum Gummi & Reſina* hîc addendum. Reperiri videtur Garcias negare. At habemus Nos, & haberi ſcribunt ex Recentioribus Pena & Lobelius, Olivus, & Cluſius, atque ex Veteribus Serapio & Auicenna, qui Terebinthinæ facultate reſpondere aiunt & *Alboſin* inſcribunt.

Malabathrum; ſeu Folium Indum. Germ. *Indianiſch-Blatt*: Gall. *Feüille des Indes*: Ital. *Malabathro* & *Folio Indiano*.

Quod hîc pingimus Officinæ *Malabathrũ* & *Folium Indum* vocant: & nonnunquam ramis ſuis adhuc inhærens, ac ſæpè ſolum & auulſum, ex India aduehi ſolet.

Non autem eſt Nardi folium, vt verè monet Dioſcorides; neque id Folij genus quod Arabes *Betre* appellãt: nec innatat aquis, vt Dioſc. & Plinius ſcripsêre: nec eſt Caryophyllorum folium, vt nonnulli aſſerunt: nec eſt tam validi odoris, vt Crocus: nec ſaporis Nardi, vt ſcripſit Plinius: nec in Syria aut Ægypto naſcitur, vt tradit idem Plinius: Sed eſt ſui generis Folium, in India ex arbore decerptum.

Cæterùm, authore Dioſcoride, eaſdem fermè cum Nardo vires ſortitur.

Betre ſiue Betelle; Tembul Æthiopibus, Perſis & Arabibus dictum.

Secundum Garciam Foliũ eſt Mali Medicæ folio ſimile, at longius, & per extrema arctius. Fructum fert contortum, Lacerti caudæ ſimilem, qui edulis.

Seritur Vitis modo, & adduntur ſtipites & pedamenta, per quæ repens ſe ſuſtinet, noſtratis Hederæ modo. Eſt igitur ſcandens planta, ſicque ab ea quæ Officinarum Folium Indum profert plurimùm diſtat, quæ ſurrecta eſt arbor: quod viderint qui Betre cum Folio Indo perperam confundunt.

Cæterùm creſcit in omnibus Hiſpanis cognitis Indiarum maritimis plagis. Tantæ verò eſt apud Indos æſtimationis, vt matutino tempore, pomeridiano, veſpertino, atque etiam nocturno, *Betre* folia manducent, & in manibus geſtent.

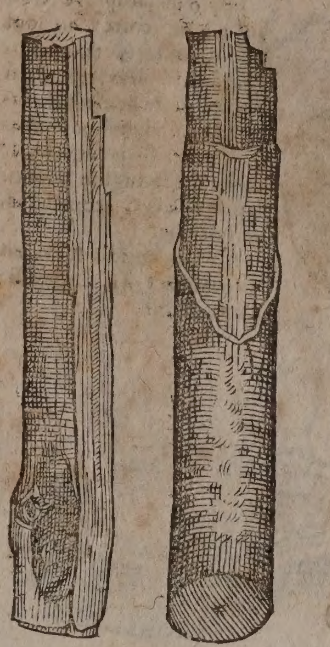
Canellæ Arbor, Acoſtæ.

Arborem fusè deſcribit, ac ſic pingit Acoſta: atque harum Arborum magnam eſſe ait in ſyluis prouinciæ Malabar frequentiam: ſed longè iis eſſe inferiores quæ in Zeilan Inſula naſcuntur. Videtur ille Folium Indum pingere, vt ex ramo ſeparatim hîc adpicto, & † notato, conſtat.

An Bry fratrum *Canella de Matto*, ſeu Cinamomum ſylueſtre, nullo inſigni ſapore præditum, in ſyluis Iauæ copioſè proueniens?

Folii Indi Lignum et Fructus; et de Cinamomi ſeu Canellæ fructu.

Baccillos hoſce, quos Cinamomi nomine accepimus, Lignum Folij Indi Officinarum eſſe exiſtimamus.

Hos: *Caſſiæ nomine* proponit in Hiſtor. Belg. Lobelius, *Cinamomi* nomine, Cluſius, Amatus & Tabernamontanus. Et idem etiam fortè cum iis Caſſiæ odoratę fruſtulum, quod ſibi Ferdinandum Auſtriæ Archiducem dono dediſſe ſcribit Matthiolus.

Fructus verò glandium figuram repræſentantes, quos in præcedenti Tabella pictos dedimus, Cinamomi vel Canellæ fructûs etiam nomine quidem accepimus; ſed itidẽ Ligni Folij Indi fructus eſſe cenſemus.

Cinamomi ſeu Canellæ Arbor.

Cinamomi partes omnes Lauro per omnia ſimiles eſſe ſcribit Cardanus: atque idcirco *Laurum* eſſe *Indicam*. Ludouicus Romanus, Cinamomi arborem Lauro etiam foliis & baccis ſimilẽ tradit.

Garcias, Linſchottanus & Theuetus, Cinamomum, ſiue Canellam, arborem eſſe aiunt magnitudine Oleæ, multis rectis ramis præditam: foliis, quoad colorem Laurinis, Citri quoad formam: floribus candidis: fructu nigro & rotundo Oliuæ magnitudine. Canellam verò nihil aliud eſſe aiunt, niſi ſecundum & interiorem arboris corticem.

Naſcuntur autem Cinamomi arbores in Malauar, Iaua, & Moluccis Inſulis: ſed pręſtantiores frequentiſſimè in Zeilan, & montium ſunt incolæ.

Caſſia, Canella, ſeu Cinamomum: Germ. *Zimmet*: Gall. *Canelle*: Ital. *Caſſia. Canella.*

Quid ſit Canella paulò antè indigitauimus. Eſt nimirum ſecundus & interior ramorum arboris cortex, qui exẽptus, & ab exteriori cortice repurgatus, atque in quadrangulas laminulas ſectus, humo abijcitur: atque ita per ſe cõuoluitur, vt cortex vnus videatur: cùm tamen partes ſint duntaxat corticis in tubulos digiti craſſitie conuoluti. Roſeum autem illum, ſiue ex cinereo vinoſum colorem, Solis calore contrahit: qui non probè paratus, candicans, ſiue cinerei coloris fit: nimis verò Solis ardoribus aduſtus, niger. Adempto cortice tribus poſtea annis ab ea arbore abſtinetur. Et interdum, pro interiori, Exteriorem, mitti corticem, craſſities facit manifeſtum.

CANELLA, SEV CINAMOMVM VVLGARE, craſſiore cortice.

Triplò quadruplóve craſſior eſt hic cortex eo qui paſſim proſtat, texturâ lignoſâ & ſeſſili, vt texturam Tiliæ, parte præſertim interiore, quodammodò mentiri poſſit: foris rugóſus, & dilutiore ferrugine tinctus: ſapor ſuauis; aromaticus, acriuſculus.

An Dioſcoridis *Pſeudocinamomum*? An Xylocaſſia Dioſcoridis?

CASSIÆ VEL CANELLÆ VARIETAS, An Caſſia fortè veterum?

De Caſſia & Cinamomo laxè & obſcurè admodum ſcripsêre Veteres, vt quid capias, neſcias.

Ex Recentioribus, Manardus, Amatus & Cronemburgius, ac plæriq; omnes alij, Neotericorum *Canellam*, ſiue Officinarum *Cinamomũ*, Græcorum *Caſſiam* eſſe opinati ſunt. Putátque Cronemburgius quod, ſi quis magnas illas vulgaris Cinamomi cõgeries, quæ Antuerpiam deferuntur, inueſtigarit: eum vniuerſa Caſſiæ Scriptorum genera in illis inuenturum. Nos in tam confuſa Hiſtoria tantiſper hæſitare ſatiùs ducimus, quàm vel de Priſcis minùs benè ſentire, vel ab erudita Poſteritate longè diſſentire.

CANELLÆ VVLGARIS VARIETAS ALIA.

Habentur præterea aromatici huius Corticis varietates aliæ plurimę: ſiue ſaporem, ſiue colorem, ſiue tum internam tum externam corticis ipſius faciem ſpectes.

Craſſi autem ſunt, ſubfuſci, & glutinoſi ſaporis hi Tubuli, quos *Cinamomi ex Decan* nomine accepimus.

Minimè autem ignorandum Cortices eos, qui ex Zeilan aduehuntur, Cinamomi appellatione (quæ Lignum odoratum, & Amomum Chinenſe ſonat,) ſpecialiter donari: deteriores verò, qui in Malauar & Iaua ſumuntur, Canellam & Caſſiam dici. Non permittit huius loci anguſtia dictorum nominum origines recensêre. *Conſulat Lector Appendicem.*

CANELLA ALBA.

De Canella alba, cuius Nos Iconẽ exhibemus, hæc ſcribit Cluſius in Exot. Ante paucos annos, inquit, inferri cœpit exoticus quidã Cortex, cui, quoniam in tubos plærumque conuolutus eſt, Canellæ inſtar, tum etiã propter albedinem *Canella alba* nomen inditum. Eius autem duo genera obſeruare mihi videbar, vnum minoribus longioribuſque tubis, & etiam craſſius, quod vilius exiſtimabam, alterum tenuius: vtrique verò generi extimus cortex ſcaber, &c.

CORTEX VVINTERANVS CLVSII.

An Canella alba? An Lignum aromaticum Monardis?

Winteranum vocat Cluſius, quia à Vvilhelmo Vvintero ex Magellanico freto allatus.

Nobilis huius Corticis, Cinamomi, inquam, Caſſiæ & Canellæ, Hiſtoriam, præcipuarum eius virtutũ enarratione claudemus.

Galeno authore, ſiccat & calefacit tertio ordine, ac tenuium eſt partium. Dioſcoride etiam dictante, vim habet calefaciendi, vrinas mouendi, exiccandi & leniter adſtringendi: tum inſeſſu tum ſuffitu fœminis prodeſt ad vteri dilationem: & eſt denique ad multa alia perquàm vtilis. Aquam & Oleum ſtillatitium ex eo parare norunt Seplaſiæ & Practici.

CINAMOMI FOLIVM CLVSIO.

Quod pro Cinamomi Folio exhibent Cluſius in notis ad Garciam, Lobelius in Obſer. & Icon. atque etiam Tabernamontanus, Nos Folium Indum eſſe cenſemus, iudicent docti.

POLYGONVM MARINVM ANGVSTIFOLIVM Dalech. CASSIA LIGNEA quorundam.

Fruticem in Narbonenſis Galliæ ora maritima prouenientem, *Caſſiam ligneam* nuncupant Monſpelienſes, qui an non potiùs Polygoni ſit genus, atque id cuius imaginem hic damus, conſiderandum.

ARBOR AQVAM STILLANS.

In Inſula *Ferro*, Canariarũ vna, Arborẽ eſſe tradunt rerum Indicarum Scriptores, perẽnes aquas è foliis exſudantem ſtillantémque: & quidem tantâ copiâ, vt non modo Incolis, ſed etiã multo pluribus, poſſit ſufficere. Ea arbor mediocris eſt magnitudinis, nucis Iuglandis folio, quanquam paulo maiore, muróque circùm lapideo ſepta, inſtar fontis, eſt, & ex cratere defluens aqua ſuſcipitur. Arcanum quidem naturę mirabile, non reperiri totâ Inſulâ vllã aquam, pręter eam quę ex illa arbore manat. Porrò Arborem perpetua ac denſa nebula circũueſtit, quæ tamen interdiu, vbi Solis æſtus flagrare incipit, paulatim diſcuti ac reſolui videtur.

ASPALATHVS, ERYSISCEPTRVM: LIGNVM Rhodium, Lignum vel Cortex Bugiæ.

Aſpalathũ Veterum hodię, & Officinis & ſibi incognitũ, fatentur inter alios Matthiolus & Cornarius. Lonicerus verò, Ryffius atque alij plurimi, lignũ id eſſe putant quod ex Rhodiorum Inſulis aſportatur, & Rhodium dicitur.

Dioſcoridi Aſpalathus eſt frutex lignoſus, ſpinis crebris aculeatus, in Iſtro, Syria & Rhodo naſcens. Eiúſque duo facit genera: Vnum ponderoſum, denſum, odoratũ, ſubamarum, ac detracto cortice rubens, aut in purpuram vergens, quod optimum: Alterũ candidum, inodorum, & lignoſum, quod deterius.

A Dioſcoride vero in eo diſtant Arabes, quod iis Aſpalathus, non frutex eſt, ſed arbor craſſa. Icon noſtra eſt ſpeciei primæ.

LIGNVM ROSÆ ODORE, ALIIS LIGNVM Thuris: aliis Aſpalathus.

Aſpalathum 1. Dioſcoridis, Plinij & Galeni, verum & legitimum nonnullis dictum, depinximus: quod vero hîc pingimus, durum & ſolidum eſt, Guaiaci ferè texturâ, vectinibus vtcunque rectis, ſecundum quos finditur, ponderoſum, ſapore aromatico, & odore roſeo. Bicolor autem eſt vt Guaiacum, in medio fuluum, in ambitu album. Cortex craſſus, ſcaber, ac ex fuſco cinereus.

An Lerij & Palmarij lignũ odoris ſuauiſſimi, quod ex America aduehitur, & Roſam ſpirat?

ASPALATHVS RHODIVS RVBENS odoratiſſimus.

Aſpalathum Rhodium vocat Lobelius, tam in Iconibus quàm in Hiſtoria Belg. Caſp. Bauhinus apud Matthiolum; Aſpalathi ſpeciem Penæ & Hiſtoriæ Lugd. quæ pro Agallocho ſæpè venditur. Eidem etiã dicitur Rhodium Lignum Cordi, & Oleaſter Rhodius.

Cæterùm vim calefaciendi cum adſtrictione obtinet Lignum Rhodium dictum: vnde ad tetra oris vlcera colluenda conuenit: aluum ſiſtit eius decoctum, & ſanguinis reiectiones cohibet.

AGALLOCHVM, LIGNVM ALOES, XYLOALOES: Germ. *Paradiſſ holtz*: Gall. *Bois d'Aloës*: Ital. *Legno Aloë*.

Mirum nuſquam Galenum Agallochi meminiſſe. De eo etiã pauca Plinius, ſub Tari nomine, ſcripſit. Dioſcoridi Lignum eſt quod ex India & Arabia deportatur, Thuyę ligno ſimile, odoratum, pũctis maculíſq; diſtinctum &c. An vero Veterũ Agallochum id ſit Lignum, quod Recẽtiores Lignum Aloës & Xyloaloen nuncupant, doctis iudicandũ relinquimus. Veterum Agallochum Ruellius, quẽ multi ſecuti, Orbi incognitum ait. Syluius Lignum Aloës, quod oſtendunt Officinæ, eſſe verius Aſpalathum. Grecæ vero Linguæ ignorantiâ deceptus Sauonarola qui Lignũ Aloës à Xyloaloë facit diuerſum.

Ipſa Arbor, Garciâ & Linchottano teſtib. Oleæ formã habet, & Indiarũ eſt incola.

De *Differentiis*, & aliis huius loci, *in Appendice*.

SASSAFRAS ARBOR.

Magnam proceritatem adſequitur, ita vt Pinum mediocrem interdum æquet. Truncus ſingularis eſt, nullis ramoſus: Cortex craſſus, fului coloris, alio tenuiore cinereo tectus: Materies alba in fuluum demergens. Ramis hærent folia viridia, Ficulneorum æmula, odorata. Radix flexilis, & pro arboris magnitudine craſſa aut gracilis, ſũmâ tellure vagans. An Flores & Fructum ferat neſcitur.

Ex Florida noui Orbis prouincia non ita pridem in Europæum aduehi cœpit. Naſciturque in maritimis temperatis locis, ac ſcatent hac arbore montes, ſuauiſſimumque odorem præternauigantibus adſpirant: at non per totam Floridam prouenit, ſed in portu S. Helenę tantùm, & portu S. Matthæi.

LIGNVM SASSAFRAS, ſiue Lignum Pauanum: Indis *Pauamen*: Europæis penè omnibus, *Saſſafras.*

Parum ponderoſum eſt, corticéque tegitur, extimo quidem tenui, cinericeo, interiore craſſiuſculo, ruſeſcente & nõnihil fungoſo ac molli. Materies ſubiacet alba, vel ex albo ruſeſcens, aliquã interdum etiam parte ad cinereum vergens, mollitie & pectinibus Tiliaceis, odore & ſapore ſuaui aromatico, acriuſculo & ſubdulci, quodammodò Aniſi.

Calidum & ſiccum eſt hoc Lignum in ſecundo ordine: & paulò quidẽ calidior Cortex. Optima autẽ pars radix: efficaciúſque & odoratius eſt eius decoctum quàm reliquæ arboris & ramorum. Hepar roborat atque ab obſtructionibus liberat, ventriculum confortat, atque in hydrope & chronicis febribus eſt perutile.

ZINGI, SIVE ANISVM INDICVM.

Prouenit, authore Cluſio, in Philippinis Inſulis, quæ ducentorum ferè milliarium interuallo à Sinarum regione diſtant. Propriũ nomen quod natali loco obtinet eſt *Damur.* De huius autem fruticis vel arbuſculæ radice, caule, foliis, atque etiam floribus, ſe quicquam pronuntiare poſſe negat, quod ſeminum & vmbellarum tantùm partes viderit.

ZINGI FRVCTVS STELLATVS ſiue Aniſum Indicum.

Stellæ figuram repræſentat: conſtátque ex ſeptem particularibus nuculis, radiorum in morem in centro coëuntibus, triangularibus, longis, leuiter compreſſis, cortice gemino tectis: in quarum vnaquáque ſingularis & ſplendidus latitat nucleus, cui odor & ſapor Aniſi planè eſt: vnde *Aniſum Indicum* dictum: Formam & magnitudinem Figura optimè exprimit.

SANTALVM CITRINVM.

Apud antiquiores Græcos nullam Santalorum mentionem inuenimus: ſed apud Arabes qui ea nobis oſtenderunt, & tria fecerunt, *Citrinum, Album* & *Rubrum.*

Cæſalpinus *Ligna odorata* vocat, & duo tantùm genera agnoſcit: Candidum & Rubrum. Flauum autem quod hodie habetur Candidi medullam eſſe ſtatuit, multò ſuauiorem reliquo ligno, quod album eſt.

At ex Recentioribus tria Arabum genera plærique omnes retinent, ac tribus diſtinctis arborum generibus prouenire ſcribunt, In Indiæ ſcilicet vtriuſque denſiſſimis ingentiſſimiſque ſyluis.

SANTALVM ALBVM.

Parum colore differt à Citrino, magis tantùm palleſcit, ac Pyri ligno, quod pallidum ſit, colore ſatis eſt ſimile: alioqui eadem ſubſtantia, eadem textura, & pectines iidem. Sed odore inferius eſt, quippe qui debilis vix percipiatur, vti nec ſapor.

Eſt autem vtrique lignum ſolidum, ponderoſum, pectinibus rectis; quo fit vt haud difficulter in rectas aſſulas findatur: at citrino ſapor aromaticus amaricans, & odor fragrans Moſchi æmulus.

SANTALVM RVBRVM.

Huic eadem quæ reliquis ſubſtantia & textura, pecti-néſque iidem: colore ab iis differt & odore.

Odorem ei denegant Matthiolus, Amatus, Muſa, Lacuna, Scaliger, Apollo, C. Bauhinus & alij. Curtius modò inodorum, modò odoratũ, ſtatuit. Cæſalpinus, quoddam, exigui facit odoris, quoddam nullius, & quoddam citrino odoratius. Inficere etiam negant Garcias, Acoſta & Caſp. Bauhinus: aſſerunt verò Cluſius & Hiſtoria Lugd. Nos litem vtramque ſub iudice relinquimus.

Cæterùm refrigerat omne Santalum exceſſu tertio, ſiccat verò ſecundo: cor exhilarat, æſtuanti iecori confert, & calidis febribus aduerſatur: ſpeciatim verò fluxiones cohibet Rubrum.

LIGNVM NEPHRITICVM, cæruleo & flauo tingens: Germ. *Grieſsholtz.*

Mittit noua Hiſpania Ligni quoddam genus craſſum & enode, materia Pyri: cuius vſus Medicus iam diù receptus fuit ad renum morbos & iſchiadicos, nec non ad vrinę difficultates.

Cæſalpinus ex Fraxini genere eſſe tradit: ac eius ramenta in aqua macerata, poſt dimidiæ horę ſpatium cæruleum elegantiſſimum reddere, cùm tamen ipſa candida ſint.

Alterius, croceo tingentis, ac quo illud adulteretur meminit Monardes: Theuetus Ligni lutei, ex quo Americani ſuos parant enſes. An Serapionis *Virtz*?

BVXVS: Germ. *Buxbaum*: Belg. *Buexboom*: Gall. *Bouis*: Ital. *Boſſo* & *Buxo.*

Quibuſdam eſt frutex: Nobis arbor. Eius verò vulgatiſſimæ arboris, Dioſcoridē hiſtoriam non habere, mirum.

In magnitudine obſeruantur Differentiæ: aliàs enim procera eſt arbor, aliàs humilis: *Chamebuxum* vocāt. *Buxus* autem dicitur arbor, *Buxum* eius materies.

Floret Aprili & Martio, Autumno maturat fructum. Loca verò amat frigida & aprica ac montes, in Delphinatus, Heluetiæ, Sabaudiæ & Burgundiæ collibus haud infrequēs. Variis autem Buxeis operibus celebre montis Iurę Oppidum, cui à *D Claudio* nomen, radicibus criſpis & maculatis Gallię Narbonenſis *Limons*. Ebroduni, in ſuburbio, *La plaine* dicto, proceram & craſſam ali arborem obſeruauimus. De virib. pòſt ad latus ſequentis figuræ.

BRESILIVM LIGNVM: Germ. *Breſilgen holtz*: Gall. *Bois de Breſil*: Ital. *Ligno Verzino.*

Arbor hæc, de qua Veteres nihil prodidêre, in Quercus altitudinem excreſcit, tantæque interdum eſt craſſitudinis, vt non poſſint tres homines amplecti. Folia habet Buxo ſimilia, Fructum verò nullum profert. Color Corticis eſt cineritius: materies ſub eo rubra, præcipuè in meditullio, quod excellentius.

C. Bauhinus apud Matthiolum duo eius facit genera: alterum ruffum, alterum citrinum: & rufum, aliud ruberrimum eſſe ait, aliud in rufo candicare, & hoc Tinctoribus expeti: Citrinum verò *Bugiam* vocari.

Ex Braſilia aliíſque Indiarum Inſulis aduehitur, imbuendis velleribus variíſque aliis rebus expetitum. Vis Medica nulla hactenus innotuit.

COCCIGRIA, COTINVS CORIARIA nònnullis dicta. Germ. *Gelb Breſilgen holtz*, Gal. Sabaudis, *du Fuſtet*, Apennini incolis *Scotano.*

Si quæ alia hodie cognita planta, certè hæc quã pictam damus ad Coccymileã Theophraſti referri poſſe videtur. Eandem etiã cum Coccygria Plinij eſſe cenſent Anguillara, Dodonæus, Pena & Lob. Dalech. Conſt. Tabern. & C. Bauhinus; ſed nimiâ illi ſecuritate Coccygriam cum Cotino eandem facere videntur. Ea certè eſt planta quam C. Bauhinum Braſilium Citrinũ & Bugiam vocare, paulò antè diximus. Colorem enim habet flauum vel citrinum, & dolabris ſi in tenues aſſulas ſcindatur eius materies, atque in aqua coquatur, luteum vel citrinum remittit colorem, quo fullones tingendis lanis & pannis vtuntur.

Copiosè naſcitur in Italiá Lombardica inter ſepes: floret Maio, fructus Iulio & Augusto matureſcit.

Vis radicibus & foliis exſiccans cohibéńſque, ad varia vtilis.

PALMÆ SANCTÆ SIMILIS ARBOR.

Sicà Pena & Lobelio, atq; etiam ab Hiſtoria Lugd. pingitur Arbor, cuius ex iis Iconem damus: ac quę in quib. cum Palma ſancta, de qua mox, conueniat, ab illáve diſſideat, ex vtriuſque conſideratione, atque inter ſe collatione, liquet.

Addemus hic aliquid de Buxi vſu & viribus. Adſtringētis & ſiccantis eſt naturæ, & ſunt qui id Italis eſſe aiunt, quod Indis eſt lignum Guaiacũ: ſed operi topiario præſertim eſt vtilis, tōderi quippe facilis & perpetua viriditate amœna. In igni duritia quæ ferro, nec flamma nec carbone vtilis, ſi fides adhibenda Plinio: æternámque aiunt eius materiem ac vetuſtatē non ſentire: teredinéſq; in ea naſci prohibet cum amarore durities: pectinũ a maximè commēdatur dote,

GVAIACI RAMVS: GVAIACVM: Lignum Indicum: Lignum ſanctum: Lignum benedictum.

Sic Guaiaci ramum cum foliis & fructu pingit Cluſius in Exot. Eſt autem Guaiaci arbor foliis Fraxini, ligno intus nigreſcente, quod graue eſt & ponderoſum, ac in aqua non fluit, ſed mergitur. Reſinoſum eſt, & dum accenditur odorem non ingratum ſpirat: ſapor eius ſubamarus, cum leui acrimonia linguam vellicante.

Duo genera facit Ouiedus: *Guaiacum* ſcilicet *vulgare*: & aliud quod *Palum ſanctum* ſeu *Lignum ſanctum* vocat: alij vnum & idem eſſe volunt.

Indiarum dotem eſſe indicat titulus. Ceterùm calidum & ſiccum eſt in ſecundo gradu, attenuat, digerit & ſudores mouet; & magis quidem Cortex quàm Lignum.

ARBOR TRISTIS ACCOSTÆ.

Oleæ eſt magnitudine, foliis Pruni, floribus Iaſmini, noctu odoratiſſimis, & qui Occidente Sole expanduntur explicanturve, Oriente verò contrahuntur, vel decidunt: tanta illis cum Solaribus radiis antipathia.

Traxit & hinc nomen, triſti
quòd ſqualida trunco
Auricomũ rutilo cùm nitet
Orbi iubar.

Peculiaris eſt hæc arbor Goæ, authore Garciâ, nec alibi per Indiam reperitur. Eam multi in Luſitaniam transferre voluerunt, ſed irrito conatu.

Floribus cibos Croci modo inficiunt, atque ex iis odoratiſſimam eliciunt aquam.

ARBOR TRISTIS CLVSII. Arbor Indica dormiens.

Arborem triſtem ſic pingit Cluſius, qui & aliam habet Iconem, cui ſpinas addit.

Arborem verò in India haberi ſcribit Theophraſtus, folioſam inſtar Roſæ, quę noctu conniueat, & Oriente Sole iterum ſe expandat ſeu aperiat, meridie planè explicet, & hinc iterum paulatim in noctem componat: Incolas dicere *eam dormire*.

ARBORES TACTVM REFVGIENTES, ARBOR VIVA ACOSTÆ.

Nonnullis, ait Acoſta, Aſię locis plãta quædam inuenitur, vulgò *Herba viua* nũcupata, à quibuſdã *Herba amoris*, à Turcis *Sulue*, à Perſis *Sulaque*, &c. Naſcitur calidis & humidis locis. Eam verò ſi quis tãgere vel apprehendere cupiat, illicò contrahere folia traditur, & ſi apprehẽdat, marcidam fieri: detractâ verò manu, illicò ſuum nitorem recuperare, totiéſque marceſcere atque reuireſcere, quoties comprehenditur, aut manus ab ea retrahitur.

Eiuſmodi Arboris meminit Theophraſtus lib. 4. Hiſt. c. 3. De eadem tradit & Plinius, qui *Æſchinomenẽ* appellatã ait. Meminêre etiam huius Arboris Hiſtoria Lugd. & ex Recentioribus alij. Addítq; Acoſta, ad reſtituendam virginitatem, & amorem cõciliandum, mirę eſſe efficaciæ.

ICONVM

CLASSIS IV. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS V.

QVÆ ARBORES ET FRVTICES MINORES BACCAS PROFERENTES EXHIBET.

MYRTVS : Germ. *Myrtenbaum* : Belg. *Myrtenboom*: Gall. *Myrte* & *Meurte* : Ital. *Myrto*.

MYRTVS, alia Sylueſtris alia ſatiua : & vtraque alba vel nigra: latifolia vel anguſtifolia: maior vel minor, harum vel peregrinarum regionum incola.

Syluestrem Ruſcum dixêre Theophraſtus & Plinius : quamvis vera detur Myrtus ſylueſtris, à ſatiua non ſpecie diſtincta ; ſed magnitudine tantùm.

Satiuã hîc pingimus, tam albam quàm nigrã, vtpote quæ non niſi Baccarum colore differunt. Facilè autem illa in arborem excreſcit, ramis flexilibus ac longis, rubro cortice; foliis lõgiuſculis perpetuò virentibus, Punicæ æmulis, ſed in alba candidioribus, in nigra nigrioribus. Flores candidi ſunt & odorati : Baccæ oblongæ, agreſtes Oleas quadantenus referentes.

Colitur in Italiæ, Hiſpaniæ, Galliæ & Germaniæ hortis.

MYRTVS LATIFOLIA BELGICA, FORTE Romana Plinij.

Amplo eſt hæc folio, inquit Cluſius, viridi, rariore ordine, & eo duplici, circa ramos diſpoſito. Hanc Romanam Plinij, & Coniugalem Catonis, poſſe dici exiſtimat idem Cluſius, atque ex Italia & Româ in Belgium allatam.

Lobel. in Obſ. dicitur Myrtus prima, omnium maxima, à Laurino folio *Laurea* dicta.

Habetur præterea Myrtus latifolia Belgica minor, Myrtus latifolia Belgica denſiore folio, Myrtus Belgica medio folio : &c.

MYRTVS BOETICA LATIFOLIA.

CLVSIO authore, hæc Hiſpanis *Araiham moriſco*, id eſt, Mauritanica Myrtus, dicitur. Ramis autem eſt ſatis craſſis : foliis duplici ſerie rariùs diſpoſitis, magnis atque odoratis : rariùs autem floret aut fructum fert, quòd eâ ſepibus texendis, quas tondere ſolent, plerumque vtantur.

An Lobel. *Exotica Myrtus Plinij?*

MYRTVS BOETICA ANGVSTIFOLIA.

Eadem eſt foliorum denſitate & ſerie quâ Myrtus Bœtica latifolia: verùm folio minore & ſaturatiùs virente : ac fructu etiam minore & orbiculato, albo & nigro.

An Myrtus exotica Plinij? De ea hæc ſcribit Matthiolus: Exotica, inquit, nunc habetur in Italiæ hortis & viridariis, folio noſtrati non abſimili, dilutiore tamen, acuminatiore copioſioréve : adeò denſo, vt eo rami vbique ſtipentur. Fructum fert oblongum, è longinquo pediculo dependentem, ſeminibus refertum, communi Myrto non abſimilem : Flores albicantes, vt in cæteris generibus : topiariis operibus peridonea habetur.

MYRTVS TARENTINA.

A Tarento Apuleiæ ciuitate, vbi copiosè prouenit, nomen habet. Matthiolus in poſtr. Comm. tradit Myrti Tarentinę nomine eam etiã quam hîc pingimus: & folio eſſe ait noſtrati ſimili, ſed longè minutiore robuſtiórēque, fructu verò minore, & in ſummitate pluribus apicibus coronato: colore ex nigro purpuraſcente: minutis, crebris albicantibúſque intus oſſiculis: floribus vulgari Myrto ſimilibus: ac tandem Topiariis eſſe peridoneam.

Cæterùm colitur Myrtus [Tarentina pręſertim] in Italiæ & Gallię hortis, cœlúmque amat calidum, vnde rarior in Germania: ac, pro ratione loci, citiùs tardiúſve floret, communiter verò Æſtate: fructum maturans Autumno.

MYRTVS ANGVSTIFOLIA MINOR, MYRTIDANVM, & Myrti vires.

Iconem hanc Dodonæus ponit pro Myrto priore, Cluſius pro Myrto domeſtiça fructu albo.

Cæterùm Myrti fructum plærique omnes *Myrtillum* nuncupant, nonnulli tamen, inter quos Tragus, per *Myrtillum* arborē etiam deſignāt.

Eſt verò *Myrtidanum*, teſte Dioſcoride, verrucoſum id quod Myrto adnaſcitur, inæquabile, intumeſcens & concolor: quod perinde quaſi manus, Myrti caudicem amplectitur: *Myrtadum* vocat Hermolaus.

Vires Myrti quod attinet: Toti Myrto facultas ineſt adſtrictoria. Baccę frigidę ſunt & ſiccæ primo ordine, & aluum fortiter ſiſtunt. *Reliquos* vſus, & quomodo ex iis Vinum, Syrupus, & alia parentur medicamenta, non permittit loci anguſtia hic.

VITIS IDÆA: Germ. *Heidelbeer*: Gall. *Airelle* & *Cousines*: Ital. *Vua dell' orſo*, *Myrtillo*.

Eadem planta eſt Plinio vitis Alexandrina, quæ Vitis Idæa Theophraſto: ſcilicet vt Plinius ex Theophraſto trãſcripſit, Vitis circa Phalacram (Idæ partem) naſcens, breuis: ramis cubitalibus, acino nigro, Fabæ magnitudine, nucleo molli & minimo, obliquis racemis prædulcibus: folio paruo & rotundo, ſine diuiſuris. Nondum tamen aſſerere auſimus, an hanc Vitim Idęam illi intellexerint, an verò anguloſam de qua mox: an tandem, quod vult Dodonæus, ab his plantis diuerſã. Quidam pro Myrtillo grandiore ponunt, alij pro Vacciniis nigris: *Iudicent docti*.

Naſcitur in montium alpibus & ſyluoſis paludoſis ſolitudinibus: & Baccis vim inebriandi ineſſe referunt venatores.

VITIS IDÆA ANGVLOSA, foliis glabris acuminatis, & per ambitum ſerratis.

Naſcitur tam in Alpibus, quàm in vaſtis deſertis, caliginoſis & tenebroſis vallibus, aliiſque humectis Gallię, Angliæ Germaniæ, Heluetię, Burgundiæ & Sabaudiæ locis. Floret Maio: fructum maturat Octobri.

Quibuſdam dicitur *Myrtus terreſtris* ſiue pumila, aliis *Vaccinium nigrum*, nonnullis *Myrtillus* & *vua Vrſi*. Camerario, ni fallimur, *Vitis Idæa* nigra paſſim in ſyluis. Dubitari verò vtrum ſit Vitis Idæa Theophraſti, & Vitis Alexandrina Plinij, nécne, iam ſuprà annotatum.

VITIS IDÆA SEMPER VIRENS, fructu rubro.

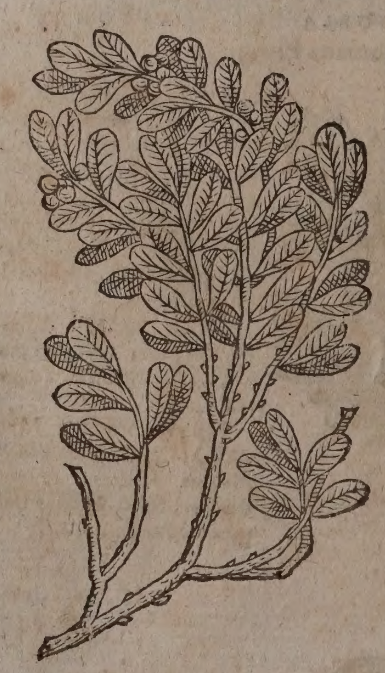

Vaccinium rubrum, & *Vitim Idæam rubram*, atque etiam *Vuam vrſi Anguillaræ*, inſcribunt nonnulli.

Gaudet & hæc locis ſyluoſis, ſaxoſis & opacis, & communiter ſub Abietibus & Piceis creſcit. Floret Maio & Iunio: Septembri demum maturans fructum.

Porrò vitis Idææ baccis terream & frigidam in genere eſſe ſubſtantiam apud omnes in confeſſo eſt: vnde tum recentes tum ſiccæ dyſentericis & cœliacis vtiliter deuorandæ dantur: eáſque refrigerare, exſiccare, roborare, reprimere & cohibere, rectè ſtatuit Matthiolus. Peculiariter verò iis vtuntur Infectores ad inficienda linteamina: & chartam cæruleo colore tingendam.

RADIX IDÆA PVTATA, ET VVA VRSI.

Viti Idææ rubræ affinis eſt hæc planta, quam Cluſius, ni fallimur, Galeni Arctoſtaphylo, ſeu Vuæ vrſi, ad amuſſim quadrare exiſtimat. Prouenit in montibus circa Geneuam, nec non in Vegamiis Narbonæ montibus: Martióque & Aprili floret.

An Lobelij & Penæ ac etiam Gerardi, Chamærodendros alpigena? An Tabernæm. Erica baccifera latifolia?

CHAMÆBVXVS SIVE CHAMÆPIXOS.

An Anonymos Coluteę flore Cluſij? An Anonymos Peruincæ folio Camerarij? Certè nomen Germanicum *Vvintergruen*, quod à perpetua viriditate habet, illuc videtur reſpicere. Geſnerus Chamæbuxum ſiue Chamępixum vocabat. Aliis Myrto-Geniſta dictus eſt hic Suffrutex. Floret Aprili & Maio: ſemen Iunio perficitur: Eſtque in plurimis Pannonicis Auſtriacíſve Alpibus obuius. Hactenus tamen neglectus, nec in vſum Medicum vocatus.

VITI IDÆÆ AFFINIS POLYFOLIA MONTANA.

Ortu, foliis & facie Polium noſtras refert, frigidiſque vliginoſis & muſcoſis locis mõtanis reperitur. Extremis ramulorũ petiolis calyculi hærent perexigui, folioſi & rubentes: vnde anguloſa pyramis exit conchyliata, baccæ alicuius rudimentũ promittens. Pro radicibus paſſim ex ramis naſcũtur, capilli inſtar, tenues fibræ terram morſu apprehendentes. Folium appingi curauimus latiuſculum iuxta anguſtum, vt in hac Planta obſeruantur.

An Thalij in ſua Hercynia *Myrtus tenuifolia?* An Camerarii *Vitis Idæa rubra Bauarica, baccis inſipidis ſine ſucco?*

OXYCOCCVS, SIVE VACCINIA PALVSTRIS: Belg. *Veenbeſſen*: Gall. *Couſines des marais*: *Mooſsbeer*.

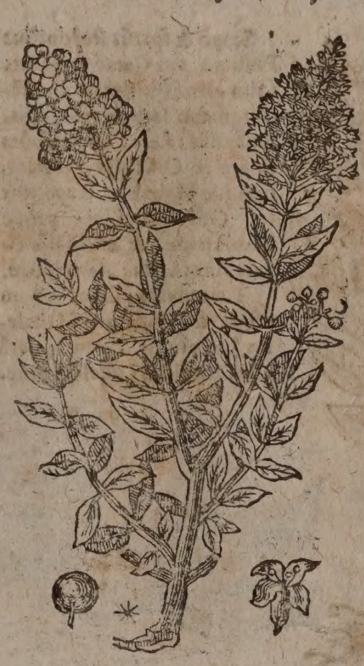
Prælõgis, lignoſis, ex atrorubentibus, & fractu contumacib. viticulis ſerpit, quas Serpilli folia veſtiunt. Flores Glycypicridos florib. ſimiles: Baccæ cordis figuram referunt, & ab initio candicantes, poſtea puniceę ſunt, & purpureis maculis conſperſæ, parua intus ſemina claudẽtes. Radix capillacea.

An Vitis Idæa paluſtribus locis naſcens, Cluſij?

Natales & hæc habet humida, vliginoſa & opaca mõtana loca: in Hollandia frequens, nec longè ab Vrbe Norimberga prope piſcinas magnas. Nos verò copioſam in Lotharingico monte *Balon* obſeruauimus.

Baccæ Iulio & Auguſto menſibus maturantur, atque adſtringunt, vti & folia.

LIGVSTRVM: Germ. *Rheinvveiden*, *Mandholts*, Gall. *Troëſne*, *Freſillon*: Ital. *Liguſtro*.

Frutex eſt arboreſcens, quẽ an rectè à nonnullis Dioſcoridis CYPRVS, & Arabũ ALCANNA & HENNE exiſtimetur: atque etiam an PHYLYREA eſſe poſſit, doctorum plurimorum inter ſe collatis argumentis & authoritatibus, in Hiſtoria noſtra magna expendimus.

Naſcitur magna ex parte in locis aſperis, potiſſimũmque vepribus & ſentibus: Germaniæ, Galliæ & Italiæ familiaris admodum. Floret Aprili & Maio, citiùs aut tardiùs, pro locorum ratione: Septembri racemuli matureſcunt, totáque hyeme, ſummo auicularum refugio reſtant.

Folia, flores & acini adſtrictoriam vim habent: & nonniſi extrinſecus ferè vſurpantur.

LIGVSTRVM ÆGYPTIVM: CYPRVS GRÆCORVM, & ALCANNA Arabum.

Cum Liguſtro noſtrate multum hoc habet conuenientiæ, vnde vnum & idem eſſe multi exiſtimarunt: res tamen eſſe diuerſas in Hiſt. noſtra vniuerſali oſtẽdimus.

Nos Plantam hanc veram cẽſemus eſſe Dioſcoridis Cyprum. Eo verò tradente, Cyprus arbor eſt foliis circum virgulta Oleæ ſimilibus, ſed latioribus, mollioribus & viridioribus: floribus candidis, muſcoſis, odoratis: ſemine nigro, Sambuci fructui ſimili: Optima naſcitur in Aſcalone & Canopo. Vis illi adſtrictoria.

Alpinus, ſequens deprauatam Interpretum verſionem, ait eſſe Dioſcoridis Liguſtrũ: & addit eſſe Alkanna Auicennæ, Cyprũ Plinio, Ægyptiis Elhanne, quæ nomina habent etiam Bellonius & Rauvvolffius.

MOLLE, & GVMMI ELEMI RESINA.

Molle procera eſt arbor & patula, Lentiſci fermè *foliis*: *floribus* puſillis, numeroſiſſimis ſtellatis; *baccis* Aſparagi, pinguibus, amarum, rogoſum & nucleatum *oſſiculum* continentibus.

Fraxini folia illi aſſignant nonnulli: Balſami ſpeciem eſſe vult Lobelius, aliis dicitur *Lentiſcus Peruuianus*, In Peruana regione abundanter naſcitur, & habetur etiã in Europæ cultioribus hortis.

De huius variis vtilitatibus mira narrantur: An verò quod exudat Gummi, non ſit illud quod GVMMI ELEMI nomine in Officinis proſtat, & Oleæ Æthiopicæ lachryma exiſtimatur, doctis perpendẽdum relinquimus.

PHILLYREA ET MAHALEB: Phillyrea anguſtifolia.

Vt toto errant cœlo, qui Philyram cum Phillyrea confundunt, ſic non leuis etiam eorum lapſus, qui Arabum Mahaleb & Phillyream non differre volunt, cùm ſit Mahaleb Ceraſus amarà vel Chamæceraſus. Nec eſt etiam Phillyrea Liguſtri ſpecies, vt vult Amatus.

Eſt autem Phillyrea Dioſcoridi, Arbor Cypri magnitudinem æquans: foliis Oleæ ſimilibus, ſed latioribus & nigrioribus: fructu Lentiſci, nigro, ſubdulci & quaſi racemato. Locis aſperis naſcitur.

Anguſtifoliam hic pingimus, de reliquis ſpeciebus pòſt acturi. Eſt autem Phillyrea 5. Cluſio Phillyrea Narb. florida Lobelio in Obſ. Ilatrum & Linternum, teſte Cæſalpino, appellant alij.

PHILLYREA LATIVSCVLO FOLIO.

An Cæſalpini *Ilatrus*, latiore breuioréque folio? An Geſner. de hortis *Phillyrea Bellonÿ*, ſaxoſis & montanis Italiæ locis ſponte naſcens? *Mahaleb Serapionis* vocat in fine Hiſt. Cordi. Hiſtoriæ Lugdun. dicitur *Philyca*, Liguſtri magnitudine. Dodonæo in Hiſt. Lat. *Cyprus* latiore folio. C. Bauhino apud Matthiolum, *Phillyrea Dioſcoridis*, quæ à Theophr. Philyca dicta videtur.

PHILLYREA ARBOR LOBELIO.

Scapo & ſparſis ſtolonibus Prunum aut Ceraſum æquat, folio planè Phillyreæ, aliquãtò tantùm latiore: *flos* Ilicis, muſcoſus; *bacca* tales quales hodie in Officinis proſtant, nomine Mahaleb. Reperitur in Gallo-prouincia prope Tholonam, & eſt Mahaleb Serapionis. *Hæc Aduerſaria.*

Tabernamontanus etiam ponit & pingit pro Mahalebo Serapionis, ſed mutatâ aliquantulùm Lobelij Icone.

PHILLYREA FOLIO ALATERNI, & de Phillyrearum natalibus in genere.

Variis Luſitaniæ locis prouenit hæc in ſepibus, ſed nuſquam copioſior, quàm circa *Tomar* inſignem pagum.

Cæterùm omnes Phillyreæ ſpecies, præter hanc, quam folio dicimus eſſe Alaterni, non ſolùm in cultiſſimis Illuſtrium virorum hortis conſpiciuntur: ſed etiam in variis locis montanis, aſperis & ſaxoſis, atque etiam ad foſſas in aggeribus & ſepibus agrorum. Vere florent & Auguſto Septembrive baccas maturant.

PHILLYREA FOLIO ILICIS, & de Phillyrearum viribus in genere.

In agro Florentino nec nõ in Luſitaniæ incultis circa Eboram, plurima prouenit. Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Phillyrea Cluſ. prior.* An Lobelij in Obſ. *Phillyrea latifolia criſtata?*

Phillyreæ Vires quod attinet: Phillyreæ folia, tradente Dioſcoride, perinde atque Oleaſtri, adſtringunt: commanducata ad oris vlcera proſunt: eorúmque decocto etiam colluuntur, & potum idem decoctum, vrinas menſéſque ciet. Eadem Paulus de Viribus, at de iis confusè admodum Arabes: Neoterici ſpecialiùs nihil.

SPINA BOVRGI MONSPELIENSIVM: Gall. *Bourgeſpine.*

Huic magnitudo Liguſtri, cortex niger, *folia* oblonga, ſubrotunda & nonnihil ſpinoſa: *flores* Lentiſci: *baccæ* paruæ, nigræ, rotundæ, numeroſæ, & tricoccę, nõ didymę vt aiũt Pena & Lobelius.

Eidem Lobelio in Obſ. & Icon. dicitur *Alaternus Plinÿ Cluſio & Anguillara*, & quorundam *Spina ceruina.*

De ea verò ſic tradit Hiſtoria Lugdunenſis: Apharcam Theophraſti, ait, eſſe putarunt nonnulli, alij Phillyreã Græcorum: Mõſpelienſes Pharmacopæi, *Bourgeſpine*, id eſt, Spinam Burgundicam, vocant. Naſcitur non procul à Monſpelienſi vrbe, aſperis & ſaxoſis oræ maritimæ locis: nec magni eſt vſus, niſi ad tincturas.

SAM-

ALATERNVS.

Alaterni meminit Plinius, eíque folia inter Ilicem & Oleam tribuit: vnde huic frutici nomen inditum volunt, quem, teſte Bellonio, Corcyreaſes & Cretenſes Eleoprinon vocant. Alaternum autem Plinij cum Philyca Theophraſti eandem plantam facit Bellonius. Duo genera habet Cluſius, vnum arboreſcens: alterum multò humilius, atque vtrique folia tribuit inter Ilicem & Oleam media. Nos Cluſij alterum pingimus. Floret Martio, & Baccæ à Septembri in Aprilem & Maium in arbore ſua hærent.

SAMBVCVS: Germ, *Holder*: Belg. *Vlierboom*: Gall. *Seu*, *Suſeau*: Ital. *Sambuco*.

Vulgaris notitiæ planta eſt Sambucus: Eſt vero vel *Herbacea* de qua mox, vel *Arborea*, quæ rurſus in *Vulgarem*, *Laciniatam*, *Roſeam* & *Aquaticam* diſtinguitur.

Vulgarem hic pingimus; cui vt plurimùm Baccæ ab initio quidem virentes, per maturitatem vero atropurpureæ, ſuccum concolorem reddentes; Sed invenitur etiam nonnunquam quę acinos fert albos, & quædam, vt annotat Camerarius, quę prorſus virides: cæterà primæ illi in omnibus ſimiles.

Gręci qui Acten vocant, in arboream & chamæacten diſtinguunt. Dicitur autem Latinis Sambucus à Sambuco Muſico inſtrumento, vel ab authore, cui nomen *Sambix*.

SAMBVCVS LACINIATA: Germ. *Holder mitt außgeſchittenen bletern.*

Fiſſa huic admodum ſunt Folia, in quo tantum à vulgari differt, Colitur in hortis Belgij.

Cæterùm aquarum accola eſt Sambucus, quæ, authore Theophraſto, brevioris vitæ cauſſa. Sed naſcitur etiam alibi, humectis & tenebroſis locis, iuxtà muros, ſepes, & inculta alia, nullo negotio: pinguis ſoli & frigidioris Cœli amans, vnde in calidioribus regionibus rarior eſt quàm in Germania. Maturè germinat, Autumno acinos maturans.

Non convenit inter Scriptores vtrum calida frigidáve ſit Sambucus. Nos Galeni & doctiorum ſententię ſubſcribimus, qui calidam in primo ordine conſtituunt: ſiccantémque glutinantem & moderatè diſcutientem vim illi tribuunt. *Plura in ſequentib.*

SAMBVCVS ROSEA: Germ. *Schneeballen*: Gall. *Roſes de Gueldres*.

Amabili florum candidorum magnorum, quǐque partitorum, vnáque ſe expandentium, ac pilæ niveæ inſtar, glomeratorum, ſpectaculo; hortos decorat, frugiperda iſta Sambucus, quæ Aquaticæ, de qua mox, ſpecies eſt.

Sic *Sambucum aquaticam* vel *paluſtrem hortenſem flore multiplici* nuncupant. *Sãbucus paluſtris mas flore conglobato* Camerario. *Sambucus aquatica polyanthos & roſea* nõnullis. *Lycoſtaphylos maſcula* Cordo. Purpurei coloris flores ſunt qui in ea obſervarint. Tota autẽ hortẽſis creditur, & culturę mãgonio talis facta. De eius vſu & virib. nihil hactenus innotuit. Vulgarem autem Sãbucũ iã Hippocratis ęvo, in Medicina fuiſſe celebrem, & hodie adhuc *Ruſticorum* dici *Medicinam*, notũ & certum eſt.

SAMBVCVS AQVATICA: Germ. *Bachholder*: Gall. *Obier* vel *Opier*.

Aquarum amaſia eſt hæc Sambuci ſpecies, cuius Veteres non meminiſſe, authorem habemus Dodonæum: non enim eſt Opulus, nec Platani ſpecies, vt nonnulli perperam ſuſpicati. Cordo eſt *Lycoſtaphylos fœmina*, Saxones *Vuam lupinam* vocant.

Florum vmbellę Maio lętę conſpiciũtur, & propter odoris ſuavitatem Æſtatis tempore in conclavia feruntur. Baccę Autumno perficiuntur, integráque hyeme durant, ac ab avibus ſummopere expetuntur: at ab hominibus devoratæ vomitum cient.

Quomodo autem ex vulgaris Sambuci floribus, acinis, ſeminib. & corticibus, *Aquæ variæ*. Aceta, Vnguẽta, Extracta & Condimenta in varios vſus parentur, & norunt Practici, & Nos in vniverſali noſtra Hiſtoria docemus.

SAMBVCVS RACEMOSA: Germ. *Bergholder Vvilderholder*, *Hirſch-Holder*.

Cum vulgari cõmunis huic plęraq; folijs tamen eſt paulò minus fœtidis: at in floribus & baccis clariſſimum diſcrimen: Flores enim nullam vmbellam faciunt, vt in vulgata, ſed in racemum oblongum digeſti. Baccæ etiam conſimili modo racematim frequentes ſuccreſcunt, ex rubentibus pediculis, ipſæ quoque per maturitatem coccineæ.

Sambuci ſylveſtris & montanæ racemoſæ nomen obtinuit apud Scriptores, quia in montoſis, opacis & vliginoſis locis plęrumque naſcitur, in ferarum luſtris invijs frequens. Et quia eam magno deſiderio inquirunt Cerui & Ceruæ, *Ceruinam* dixêre. Similes cum vulgari Solano vires habet, ſomnum conciliat, & veternum inducit.

EBVLVS, SIVE SAMBVCVS HERBACEA: Germ. *Niderer Holder*: Belg. *Haddick*: Gall. *Hieble*.

Inter frutices & herbaceum genus ambigit, adeo verò Sābuci eſt æmula, vt illius nomen, pumilę adjectione, promeruerit. Sic Dioſcoridi, Galeno & Paulo dicitur Chamæacte. Plinio eſt Sambuci alterum genus magis ſylveſtre & multo brevi⁹, & Actęa Græcis Chamæacte dicta, quam Helion alij vocant.

Naſcitur in opacis vdis aquosíſque locis, ac ſæpiſſimè ad aruorum margines. Floret Iunio & Iulio: baccas Auguſto & Septembri maturat: in Germania, Gallia, Heluetia & Italia frequens.

Vires & vſus quales Sambuci arboreæ. Flores in cibarijs ſumptos hepaticis, ſpleneticis, cardiacis atque hydropicis, prodeſſe ſcribit Platina.

AZADARACHENI ARBOR: Arabibus *Aſtrigar*, aut Aſtergir & Azaradacht dicta.

Monathos alióſque, qui eandem cum Sycomoro faciunt, reprehendunt meritò Geſnerus & Matthiolus. Quibuſdam dicitur *Ziziphus alba* & *Pſeudoſycomorus*, alijs *Lotus alba*, Cæſalpino *Tuber*.

Folia & flores ſimul erumpunt menſe Iunio, Baccę Autumno maturantur, & interdum tota hyeme ramis adhęrent.

RHVS ſiue SVMACH: Germ. *Gerberbaum*: Belg. *Smak*: Gall. *Roux, Rhon & Change*: Ital. *Samache*.

Arbuſcula eſt altitudinem hominis ſuperans, quā Theophraſtus & Plinius in *Marem* ſeu fructiferam, & *Fœminam* ſeu ſterilem diſtinguunt. Duo faciunt alij Rhois genera, Mageiricon, quod additur in obſonia, & Byrſodepſicum, id eſt, coriarium. Nonnulli Syriacum habent, Ponticum, Marinum, Orientale, Rubrum, Nigrum, &c. Non tamen propterea cenſendum, Rhois arbores inter ſe ſpecie differre. Rhus enim obſoniorum nihil aliud eſt quàm folia & corticis ramuſculi. Rhus rubens eſt ſemen immaturum, quod maturitate nigreſcit. Et Syriaca præterea atque Pontica Rhus, ab Italica & Iberica nihil genere diſtant.

RHVS PLINII PVTATVS FRVTEX.

In Hiſpania, Gallia Narbonenſi, & agri Monſpelienſis præſertim ſepibus, pinguidenſóque ſolo, provenit atq; ad hominis altitudinē aſſurgit hæc Arbuſcula, *magnitudine, folijs, floribus & fructu*, Rhoi vulgari perſimilis, atq; à Tabernamōtano, Camerario, Pena & Lobelio, aliíſque nōnullis, pro Myrtifolia Plinij Rhoë habetur. Vtūtur ad Coria firmanda, potéſtque idem qui alterius eſſe vſus.

Cæterùm cœlum calidum amat *Rhus*, tardéque floret & fructum perficit. Exiccat verò tertio ordine, refrigerat ſecundo, & multùm adſtringit. Fructu vtuntur Culinæ ad condimenta. Eodem & Folijs Seplaſiæ, vbi exiccandum valenter & adſtringendum: Surculis exiccatis, ac in pollinem redactis, Coriarij.

LANTANA VVLGÒ, alijs VIBVRNVM: Germanis *Schlingbaum*: Gall. *Viorne*: Ital. *Lantana*.

Arboreſcit interdum hîc frutex, radice ſummo cæſpite vagante: Foliáque habet Alni: *Flores* in vmbella candidos, & Baccas primò virides, deinde rubras, & per maturitatem nigras, dulces, viſcoſas & ſaporis minus grati.

Floret Aprili & Maio: acini Iulio & Auguſto rubeſcunt, Septembri verò demū nigreſcūt. Inculto maximè ſolo inter reliquas vepres & ſētes in dumetis & ſepibus naſcitur, humo gaudens argilloſa & forti.

Folia & Baccæ refrigerātis, reſiccantis & adſtringētis ſunt facultatis: præſtant eadem ad dentes firmandos, gingivarū rheumatiſmos, & columellæ lapſum, ſi in vino auſtero coquantur, & decocto colluatur os. In lixivio cocta, capillos denigrant & fluentes ſiſtunt,

SPIRÆA THEOPHR, FORTÈ, CLVSIO.

Hanc deſcribit & ſic pingit Cluſius: atque ad Spiræam Theophraſti referri poſſe exiſtimat: noſtro judicio ſatis bene convenit cum *Lantana* ſive Viburno, quod Spiræam Theophraſti eſſe à nonnullis putari ſcribit etiam idem Cluſius.

Cæterùm vt de Lantanæ & Viburni vſu aliquid addamus: Eius Baccis veſcuntur multi, ac vt citiùs matureſcant, ſupra paleas aut fœnum, alterno ſtratu, reponere ſolēt: Virgis vero flexu fermè invictis in ligandis ſepibus & lignorum faſciculis commodè vtuntur Ruſtici.

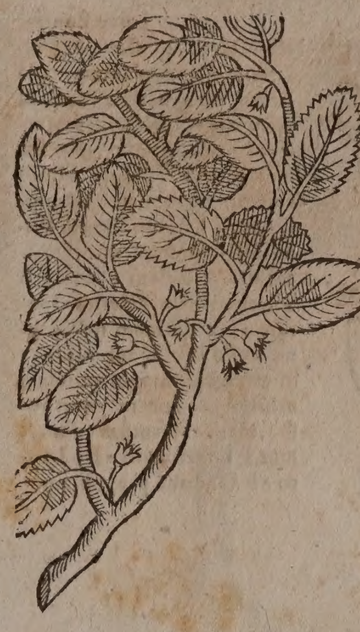
ALNVS NIGRA BACCIFERA : Germ. *Faulbaum*, *Lauſbaum* : Gall. *Piuerne*, *Aulne noir*, *Piſſeſang*.

In ſylvoſis & montoſis vdis loc s plærúmque naſcitur arbuſcula quam hic pingimus, vt in Murenſi & Aquæcidâ [*VVaſſerfall*] montibus prope Baſileam: in ſylvis Montbelgardo vicinis,quà itur ad põtem *Vauiancourt*: Genevæ in monte *Saleua* & alibi. Floret Maio , fructum Octobri maturat.

Alnus nigra dicitur Dodonæo, Penæ, Lobelio, Hiſtoriæ Lugd. Thalio & plæriſq;alijs. Alnus baccifera quibuſdam: Liguſtrum aquaticum Geſnero:Avornus Crelcẽtio, *Arbor fœtida* Lonicero & Schvvẽkfeldio,& *Frangula* Matthiolo & Camerario , quòd ejus baculi,recentes præſertim,facilè frangantur. Alijs eſt *Siler Plinij* De viribus pòſt.

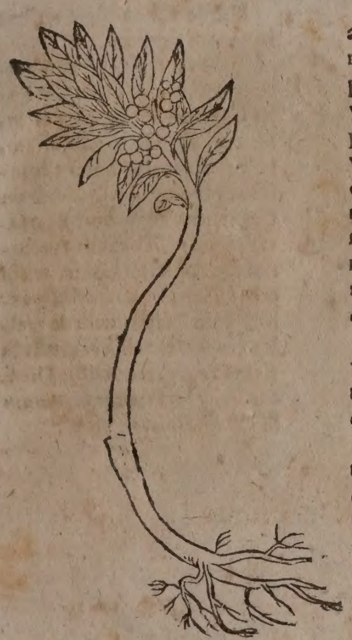
ALNVS NIGRA BACCIFERA RVGOSIORE folio.

Hanc & præcedentem ad Rhamnos referrent nõnulli, ſi ſpinis eſſent horridæ. Quã autem hic pingimus in montoſis aſperis & Soli meridiano expoſitis locis obſervavimus; in Burgundiæ Comitatu prope *Meche* & S.Hippolitũ: vbi ligna,ad pulverem Bombardicum ex eorũ carbonibus parandum ſedulo colligunt.

Extimo harum arbuſcularũ cortici facultas eſt adſtringẽs; intimo autem reſolvens:Aperit viſcerum & vaſorum obſtructiones,atque in vino vel cereviſia maceratus,vomitum movet , & pituitam alióſque peccantes humores per alvum purgat: Ruſticorũmque optimum eſt remedium. Doſis ad duplum Rhabarbari: ſed ſiccus ſumendus,nõ viridis. Tritus,& ex aceto ſcabiei illitus; illico ſanat.

DAPHNOIDES ET LAVREOLA : Germ. *Zeiland*: Gall. *Laureoles* : Ital *Oliuella*.

Daphnoidis ſive Laureolæ, aiunt Pena & Lobelius,vt nomenclatio,ſic natura,prorſum puſillam Laurum imitatur:ita vt etiam plebecula vix conſpectam dictitet Laurum. Vbivis fermè Germaniæ , Galliæ & Angliæ Mulomedicis & mulieribus clinicis preſertim, nimis quàm nota. Naſcitur magna ex parte in ſylvis ac montibus vmbroſis , incultis & frigidiuſculis.

Tota Hyeme viret:Februario verò mẽſe Floſculis parvis luteolis ſtipata conſpicitur. Fructus æſtatis fine perficiuntur.

Calida & ſicca eſt ſub finem tertij gradus, Folia tam arida quàm recentia,alvũ dejiciunt, vomitum & menſes cient , & ſternutamenta movent : Sed os, linguam & fauces , vellicant & inflammant,ac ventriculum ſubvertunt.

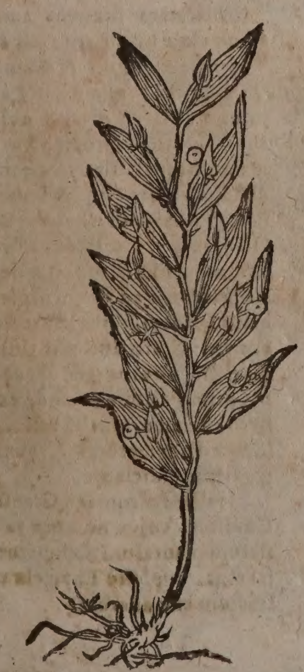
LAVREOLA FOLIO DECIDVO, ſiue MEZEREON Germanicum.

Qui Chamædaphnen ſexu diſtinguunt,*Marem* illã,hanc *Fœminam*,dicunt. Quidam *Olivellam* vocant,alijs eſt Chamælea Dioſcoridis & Thymelæa : ſed perperàm, plantæ enim diverſæ ſunt Thymelæa & Chamælea, & illarum neutra eſt. Alijs eſt Mezereon vulgare , & Mezereon Serapionis,vnde Trago,à vocabuli ſignificatione , *Rapiens Vitam*, & *faciens viduas* inſcribitur.

Eadem loca cũ præcedente amat , eodémque tempore floret & fructum maturat. Folia verò, cortex, radix & fructus , ſunt calida & ſicca ad tertium fermè gradum. Iiſdem viribus eſt prædita quibus Thymelæa.

HYPOGLOSSVM, BISLINGVA, BONIFACIA: Germ. *Zapflink aut* : Gall. quibuſdam *Herbe de la Corneille*.

Dioſcoridi exiguus frutex eſt , folijs Myrto ſylveſtri & tenui ſimilis. Comam verò ſpinoſam habet, & in ſummo ſeu lingulas ſecundum folia.

Hippogloſſum dicitur nonnullis, quaſi grandis Lingua, alijs vero Hypogloſſum,quod ſummis illius Corymbis proximè veluti linguæ innaſcantur. *Bonifaciam* vocat vulgus talicum. multi *paganam Linguam*,nõnulli *Vuulariam*:alij *Laurum Alexandrinam* & Epiphyllocarpon.

Duo autẽ eius conſtituuntur genera : Vnum,quod duplici folio cõſtat : & alterum, quod ſimplici folio eſt,ac ſterile habetur : manifeſto argumento ſupernaſci illud folium fructus cauſſa.

Gaudet|vmbroſis & montanis, ac, quamvis cultum reſpuat,colitur etiam in hortis,

BISLINGVÆ VEL BONIFACIÆ ALIA Icon.

Eſt ei,teſte Marcello Virgilio, acrimonia & calefaciendi vis : ideóque Priſcis ad ſiccandam linguæ nimiam humiditatem in pueris adhibebatur: & inde Hyppoglotton dicebatur. Sic Inſubres aliquæ Gentes,eodẽ authore, eâ pro balbutientibus pueris vtuntur. Ad Columellam humectam ac collapſam eius prædicant vſum Tragus & Cornarius. Ad puerorum Enteroceclas laudat Cæſalpinus, ſi diutiùs diluculo eius ſumatur pulvis ſeſquidrachmę pondere ex Symphiti majoris decocto. In vteri ſtrangulatu magno dari juvamento ſcribunt nonnulli. Alij pueris , vt nimia illorum humiditas exſiccetur , collo appendunt.

LAVRVS ALEXANDRINA.

Biſlinguam , ſive Bonifaciam, Hyppogloſſum & Vuulariam dictam plantam, cum Lauro Alexandrina vnum & idem eſſe voluit Cordus. Matthiolo & Cornario diverſæ ſunt plantæ. Dalechampius vult Biſlinguam ſive Bonifaciam eſſe Laurum Taxam Plinij: Hypogloſſum vero Dioſcoridis & Galeni eſſe Laurũ Alexandrinam. Veterum Laurum Alexandrinam hodie ignotã eſſe exiſtimant alij. Nos in tanta opinionum varietate nihil ſuper hac re decernimus: Iconem tantùm exhibemus à Lobelio pro vero Lauro Alexandrina propoſitam.

RVSCVS : Germ. *Bruſch* & *Bruſcken* : Gall. *Bruſc.* Ital. *Bruſco.*

Oxymirſinis & Myrti ſylveſtris nomine deſcribit Dioſcorides. A Galeno vero, Paulo & Ætio in ſimpl. cenſu prętérita fuit hæc planta. Eius autem fructum cum Cubebis confundebant Arabes, vt ſcitè à Matthiolo, Lacuna & Camerario obſervatũ. Myacantham propter vſum adverſus mures, nuncupavit Marcellus.

Aſperis & præruptis naſci prodidit Dioſcorides: Nos in Italiæ ſepibus & ſaxoſis, atque inter Lugdunum & Viennam Allobrogũ paſſim provenientẽ obſervavimus. In Germania ſeritur in hortis. Floret autem primo Vere , Autumno ſemen perficit.

Magnus radicis & baccatũ vſus ad calculum, vrinæ ſtillicidia, retenta menſtrua , hydropem & Icterum. *Plura in Appendice.*

CHAMELÆA , CHAMELÆA TRICOCCOS. Germ. *Frembd Seidelpaſt* : Gall. Narbon. *Garoupe.*

Obſcura eſt admodum & intricata Chamelęę Hiſtoria, provt plurimæ aliæ plantæ ad eam importunè referuntur. In Hiſtoria noſtra vniverſ. Veterum & Recentiorũ ſuper hac re placita expenduntur, reteguntúrque multa. Hîc tantùm de nonnullis plantis Chamelææ nomine Nobis ſpecialiùs cognitis agemus.

Hanc *Olivellam* & *Oleaſtellum* vocant, à foliorum ſimilitudine, licèt ea minora.

Fervidi ea, ſaxoſi, ſqualidíq; maritimi ſoli eſt amaſia : in varijs Hiſpaniarũ, Gallo-provinciæ & Galliç Narbonenſis locis vbere proventu ſpontè proveniens: atque etiam in Germaniæ & Belgij nonnullis hortis colitur.

CHAMELÆA INCANA ET LANVGINOSA.

Hic de Chamelææ viribus in genere agemus.

Calida eſt & ſicca tertio gradu accedente ad quartum, Folia linguam mordicant, & arteriam abradunt : pituitam, bilem & ſeroſos humores infernè purgant , præſertim in Catapotiis devorata: Et quãvis ingens ſit eorum violentia: hydropicis tamen vtilia creduntur , ſi cum judicio exhibeãtur. Eadem trita & melle excepta, ſordida & cruſtoſa vlcera repurgare ſcribit Dioſcorides, apud quem & *Vinum* ſit *Chamalaites.*

CHAMELÆA HIRSVTA.

Hanc quam in ſicco noſtro Herbario adſervamus , Chamelææ hirſutæ , & Gall. *Bois Gentil* nomine accepimus. Caudex illi lignoſus , rami palmares, folia Laureolę folio deciduo ſimilia: breviora tamen & multo anguſtiora , in acumen deſinentia , nonnihil hirſuta.

THYMELÆA, GRANVM CNIDIVM : Germ. *Seidelbaſt:* Gall. *Lin ſauvage* : It. *Pepe montani.* Thymelæa Monſpel.

Intricatam diximus antè Chamelææ hiſtoriam : eſt & Thymelææ , figura & natura illi proximè cognatæ: ſic has inter ſe invicem & cum alijs confundunt Scriptores. Thymelæam quaſi Tithymelęam dictam volunt Pena & Lobelius, ob mixtam Tithymali & Oleę faciem. Corticoſo a. deſcribunt amictu , tenaci, cinerço, à ſummo ad imum deglubenti, ſequaci, inſtar Laureolę corticis: Grana antiquis Gnidia dicta novena eſſe aut dena, primo viridia , deinde ex flavo rubentia, tenellâ cuticulâ, ſucco aqueo turgidâ, vnum gigartum amiciente.

Sic illi Coccum ſeu Granũ Gnidium cujus nomine variarum plantarum exhibẽtur fructus , appoſitè Thymelææ fructum eſſe aſſerunt.

THY-

THYMELÆA MINOR CORDI.

Quam antè pioximus, ea in Italiæ, Hiſpaniæ, Galloprouinciæ, & Galliæ Narbonenſis locis petroſis prouenit. Hanc verò fruticoſis & muſcoſis, tam planis quàm editis, locis, circa Vindelicorum Auguſtam & Ratisbonam, naſci perhibet Cordus. Sunt & aliæ Thymelææ ſpecies de quibus mox.

Cæterùm Thymelæa vehementer calida eſt violentérque per inferna purgat: eiuſdem fermè cum Chamelæa naturæ.

CNEORVM IN GENERE. CNEORVM MATTHIOLI, SVFFRVTEX.

Doctiſſimorum, quorumcunque iudicio, ait Cluſius, Cneorum Theophraſti à Thymelæa & ChamelæaDioſcoridis non differt: ſed, vt annotat Marantha, vſitatiora huic fuêre hæc nomina, illi illa. Pro Cneoro verò exhibet Matthiolus hanc plantam. Prouenit montoſis locis inter Ericas, vnde ſcribit Cluſius, montibus Viennæ vicinis tantâ abundare à naſci, vt ruſticæ mulieres, dum floribus abundat, exornandorum triclimiorum gratia, multos eius manipulos in forum venales adferant.

Floret Aprili, & Maio, Iunio verò fructus eſt maturus: tantæque eſt fœcunditatis, vt ſæpenumerò ter eodem anno floreat. Nec ab vllis animantibus vnquam attingitur vel atroditur.

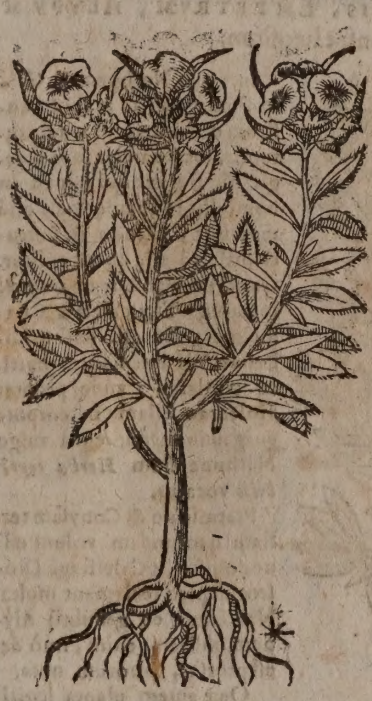
CNEORVM ALBVM DALECHAMPII, aliis Dorycnium.

Cneori albi, quod hîc pingimus rami ſunt tomentoſi & albidi: *folia* quàm Chamelææ vel Thymelææ maiora nonnihil, ad magnitudinem foliorum Mezerei Germanici accedentia, argentea lanugine vtrinque nitentia, mollitie holoſericea, per extremum obtuſa. *Radix* grandis, in profundum ſubiens: *ramorum vertex* velut in Corymbos aceruatus emicat: *Semen* nigrum & craſſum in folliculo tanquam glumi reconditum cernitur.

Cæſalpinus & Dorycnium vocat, & ex Sicilia haberi ſcribit, vulgóque *Argentinam* vocari. Hiſtoria Lugdunenſis in locis lapidoſis & ſaxoſis maritimis naſci.

DORYCNIVM IMPERATI.

Folio Oleæ ſimile eſt: *flore* verò Campanulæ, Conuoluuli vel Strammoniæ: ſempérque viret & Hyeme folia minimè abiicit. Dioſcoridis *Dorycnium* eſſe putauit Imperatus, vt annotat Cluſius: Nosan ſit Lectorum iudicio relinquimus: in Claſſe vndecima fuſius de Dorycniis acturi. Habuimus aliquando ex ſemine in horto S. P. Montbelgardi.

SANAMVNDA, BENEDICTA QVIBVSDAM, Sanamunda glabra.

Sanamunda glabra, alia, alia lanuginoſa: de hac pòſt agemus: glabræ verò nomine fruticem hic appictum donamus, olim in maritimo Narbonenſi tractu, prope Agdes oppidum, collectum.

Eam, ni fallimur, eſt planta, cui Hiſtoria Lugdunenſis *folia* tribuit Mitti: *florem* luteum, & *radicem* craſſam, amaram ac fauces abradentem. Totius fruticis, addens, odorem eſſe grauem & ſaporem inſuauem. Miconum ex Hiſpania miſiſſe, & eſſe Thimelææ ſpeciem exiſtimaſſe. Cæterùm vim purgatoriam ei vehementem ineſſe, & quàm in Chamelæa valentiorem: hócque remedio Hiſpanos purgari agricolas.

TARTONRAIRE MASSILIENSIVM, SANAMVNDA I. CLVSII.

Sunt qui eandē cum præcedente [Sanamunda glabra] exiſtimarint: at reclamant multa, & inter alia folia quæ in hac hirſuta ſunt.

Tartonraire dicitur Maſſilienſibus & Galloprouinciæ incolis, ab exſuperante, quâ pollet, purgandi vi: ob quam etiam cauiam Mierdacruz à Hiſpanis dici, Author eſt Cluſius.

Circa Maſſiliā, variíſque ad mare deiectis Hiſpaniæ locis, plurima fruticat: Et verno tempore floret, fructum Æſtate perficit: nitoréq; argenteo, quo huius floribus veſtiti micant colles, aſpectu vix quicquam iucundius.

Folia ob purgandi facultatem magni fiunt: at Dyſenterias & fluxum immoderatum accerſunt. Cautè itaque iis agendum.

SANAMVNDA II. CLVSII.

Hanc Sanamundæ affinem facit Cluſius, qui pingit & deſcribit, in Bœticæ oris maritimis, & Granatenſis regni montibus, quos flaueſcentium florũ numeroſa ſobole exornabat, Februario inuentam.

Granatenſibus autem Mauritanis Sanamundam vocari ait, apud quos purgandorum corporum gratia frequenter vſurpatur. Drachmæ enim pondere cum decocto Cicerum ſumptam mirificè purgare per inferiora.

SANAMVNDA III. CLVSII. SESAMOIDES MINVS DALECHAMPII.

Hanc plantam Sanamundã tertiã inſcribit Cluſius, eamque, vt & reliquas duas præcedentes, Thymelææ congeneres facit. Cneori à Theophraſto traditæ deſcriptioni optimè quadrare ſcribit Myconus. Hiſtoria verò Lugdunenſis hanc Sanamundam 3. Cluſij Seſamoides quidẽ minus Dalechampij inſcribit, & cum Seſamoide maiore magnam cognationis, originis, ſaporis & facultatis catharticæ cognationem habere ait, ac Cluſij Sanam. 1. facit. Nobis eſt 3. Et addit eadem Hiſtoria, Seſamoides nominari, non quidem ad Dioſcoridis Hiſtoriam relatum, ſed ad Seſamoides maius Dalechampij multorum, quod Maſſilienſium eſt Tartonraire, ac Sanamunda 1. Cluſii.

Floret cum ſuperioribus, & iiſdem prouenit locis.

FRVTEX TERRIBILIS, EMPETRVM, ALYPVM Monſpelienſium.

In variis Narbonæ & Gallo-Prouinciæ, ad mare & Auſtrum deuexis, ac maximè præruptis, locis natales ſuos delegit hic frutex: qui tamen in nonnullis Hiſpanię locis etiã reperitur, necnon in inſtructioribus Italię hortis colitur. Cunctam plantam amaram & inamœno Thymelęæ & Chamelææ guſtu eſſe ſcribit Lobelius. Vis autem illi cathartica violenta: vnde propter violentam illam in corporẽ purgando facultatem à vulgo Narbonenſium *Herba terribilis* vocatur.

Ptarmicam & Conyſam tertiam quorundam volunt eſſe nonnulli, alii Calcifragã Dioſcoridis: ſed reclamant multa. Nec etiam eſt genuinũ Alypum, obſtrepit enim, imò deeſt prorſus, foliorum nota.

Quæ autem planta legitimum Veterum EMPETRVM dici poſſit, vix, quantumvis ſagax, diuinauerit Oedipus, cùm nulla iam hoc nomine extet herba. Nos eorum opinionem non prorſus reiicimus, qui *Alypum Monſpelianum, Herbam terribilem* dictum, eſſe ſtatuunt.

APHYLLON INDICVM ET ANGELINA, Canoarum, ſiue Indicarum nauicularum Arbores.

Indi alueis ex ſingulis arboribus cauatis nauigãt, *Canoas* vocant. Dantur enim tantæ craſſitiei arbores, vt ſine vllis commiſſuris ex iis nauigia confici poſſint; imò tantę capacitatis, vt quinquaginta nonnunquam homines ferant.

Ex magnarum eiuſmodi arborum corticibus nauiculas ita amplas fieri, vt 30. homines facilè capiant, ſcribit Oſorius.

Erat propriè Claſſis immediatè præcedentis hæc Tabella: ſed omiſſa fuit. In eius autem inferiore parte pingitur *Aphyllon Indicum*, de quo alibi fuſiùs.

ICONVM

CLASSIS IV. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS VI.

BACCIFERAS SPINOSAS EXHIBENS, TAM ARBORES QVAM FRVTICES.

OLEA: Germ. *Oliuenbaum*: Bel. *Olijuenboom*: Gall. *Oliuier*: Ital. *Oliuo domeſtico.*

OLearum ſumma duo genera: *Satiuum*, quod hîc pingimus: & *Syluestre*, de quo mox. Oleæ Satiuæ plurimæ rurſus ſunt Differentiæ, ſed illę, non tã ab arbore ipſa quàm à fructu deſumuntur: ab eius ſcilicet forma, colore, ſucco, magnitudine, ſapore & bonitate. Eas verò omnes, vt & illas quæ vel ab Inventorib. & locorũ varietate hauriuntur, vel à Veteribus traditę fuerunt, recensêre immẽſi eſſet laboris. Iis igitur omnib. prætermiſſis, vt & Serapionis tũ Aquaticis tũ Smaragdinis, quę hodie ignorãtur: Europęo Orbi hoc ſęculo cognitas tãtũ enarrabimus. Habentur itaq; primò grandiſſimæ ex Hiſpania adferri ſolitæ, quæ *Superbarũ* titulo meritò decorãtur: 2. Mediæ magnitudinis Narbonenſes: Minimæ omnium Italicæ: inter quas reperiũtur Capparum magnitudinem vix excedentes, in cibis authoritatis non obſcutæ. Plura non capiunt huius loci anguſtiæ: reliqua habebit Lector in Appendice: vbi etiam de *Oleo*, *Amurca*, & Oleæ Viſco agetur.

OLEASTER, SIVE OLEA SYLVESTRIS: Germ. *Wilder Oelbaum*: Gall. *Oliuier ſauuage*: Ital. *Oliuaſtro.*

VT vt Oliuę ſatiuę magnitudine nõ cedat, caudicis & ramorũ: horũ tamẽ frequẽtia ſuperatur: adde quod ſpinas per ramos poſſidet, *Folia* minora, non diſſimili tamẽ figura. Et *Flores* quoque racemati m compacti fructũ præcedunt, Oliuę ſimilem, ſed minorem, ſtrigoſiorem, ſucco purpureo mordaci præditum.

Longiorem illi vitã tribuit Theophraſtus: quòd, vt cęterę Sylueſtres, robuſtior ac ſpiſſior ſit, & fructu infœcũdior: Vix autẽ miteſcit, quãuis neglecta Olea in Oleaſtrũ abeat.

Cæterùm æquè argillas & calculos amat atque Olea: & naſcitur talibus in locis vberi proventu in agro Narbonẽſi, atq; in quamplurimis Dalmatiæ, Italiæ & Hiſpaniæ locis; Eadem autem illi vis quæ Oleæ, ſed aliquantò efficacior.

NIMBO, FOLIO ET FRVCTV OLEÆ.

Arbor eſt exotica Fraxini magnitudine: *folio* Oleæ, acutiore tamen, per ambitum ſerrato, eóque plurimùm luxuriat. *Flos* candidus eſt, & exiguis Olivis ſimilis. Indi *Nimbo* vocant vulgò, atque ex iis nonnulli *Pepolo*.

Foliis & floribus ad necandos & expellendos omnis generis lumbricos, quibus maximè ſunt obnoxij, frequẽter vtuntur. Magnúſq; eorum in articulorum doloribus, tumoribus & membrorum debilitate, vſus. Oleo quoque quod ex eius arboris fructu exprimitur, vulnera & nervorum puncturas, dolores ac contractiones curant Malabarenſes.

ZIZIPHVS CAPPADOCICA, QVIBVSDAM, Olea Bohemica: Gall. *Iuiubier blanc*: Ital. *Zeingole.*

Ziziphon albam hãc dixit multorum conſenſus: *Iovis Barbam* Plinij exiſtimarunt alij: nõnulli *Elæagnum Theophraſti*: vulgus plæriſque in locis *Oleaſtrum* appellat.

Arbor eſt iuſtę magnitudinis in Bohemiæ ſyluis & hortis, circa domos, ſpõtè proveniẽs: quæ nõ modò per Hiſpanias, ſed etiam per Galliam & Germaniam in omnibus ferè viridarijs alitur: in Æthyopia & Syria etiam frequens.

Floret Æſtatis initio, fructus Autũno matureſcit: ſed rarò admodum in frigidis regionibus fructifera eſt.

Hiſtoria Lugdunenſis duas habet Icones: vnam, titulo Ziziphi Cappadocici, atque aliam nomine Olivæ Bohemicæ, quaſi diverſæ eſſent plantæ: ſed perperàm.

RHAMNVS : Germ. *Stechdorn*. Gall. *Rhamne*: It. *Rhamno*.
RHAMNVS CORTICE ALBO MONSPEL.

Intricatam multùm Rhamni hiſtoriam reddidere obſcuræ & deprauatæ veterũ Scriptorum lectiones. Theophraſto Rhamnus duûm eſt generum, Niger & Candidus. Duo itidem eadémque fecit Plinius genera, ſed malè Roborũ generi adſcripſit. Tria habet Dioſcorides: vnius verò tantùm meminit Galenus. Habent & ſuas Recentiores Differentias, mox ordine, recenſendas.

Quem hîc pingimus multis Hiſpaniæ, Luſitaniæ & Galliæ Narbonẽſis locis naſcitur: Monſpelij verò abundè extra Vrbem. Floret Martio, Autumno maturat baccas, & eſt prior Rhamni ſpecies: cuius folia & turiones ex oleo & aceto primis menſis eduntur.

RHAMNI PRIMI SPECIES ALTERA CLVSIO.

Rhamni prioris alterã ſpeciem à Cluſio obſervatam proponimus, primæ illi ſimilem quidem, ſed humiliorem & frequentioribus ramis fruticantem: minoribus foliis & magis carnoſis, ſalſóq; guſtu, ac ſuperiore candidiorẽ. Floribus tandem eiuſdem cum illo formę, ſed purpureo planè colore.

An de hac ſcribit Bellonius Lib. 2. Obſ. cap. 59. cùm ait: Arbuſculam invenimus Rhamno alteri ſimilem, ſecundum littus Maris rubri: folijs admodum denſis, ſalſis, albicantibus: ramis ſpinoſis, ſed ſpinis obtuſis, vt in Rhamno Europæo.

RHAMNVS VEL OLEASTER GERMANICVS.

Naſcitur circa fluvios & fontes, ſolo arenoſo lapidoſoque: nec non in Holandiæ & Flandriæ maritimis littorib., ac reperitur etiam alibi in convallibus, & iuxta fluentes amnes. Genevæ ad Araram & Rhodanũ, loco valde glareoſo, frequentiſſimus, vt & circa Rhenum multis tractibus, ac potiſſimùm prope Baſileam & Curiam.

Floret Iunio: poſt Autumnũ demum Baccæ maturantur, & ſubinde totâ hærent Hyeme. Adornantur autem in Belgio huius virgultis cœnacula & triclinia, grato in multã Hyemem luteolarum Baccarum ſpectaculo.

Cordo & Hiſt. Lugd. dicitur Oleaſter. An Bellonij Rhamnus Europæus, de quo ante?

RHAMNVS III. CLVSII.

Fruticoſus eſt, frequentibus ramis, Spini magnitudine, cortice nigro tectis, & ſpinis longis armatis. *Folia* ex quibuſdam tuberculis, vt in priore, multa ſimul enaſcuntur, oblonga & anguſta, carnoſa, viridia, guſtûs adſtringẽtis, & ſemper virẽtia. *Flos* veris initio paruus, iuxta folia plurimus, & confertim naſcens, colore herbaceo. Æſtate nigrũ *fructum* fert, Pruno ſylueſtri ſimilem, rotundum & acerbum.

Frequentem Granatenſi & Murciano regnis, locis incultis, inter alios frutices ſcribit Cluſius. An Bellonij Rhamnus fructu nigro in Creta proueniens?

RHAMNVS BAVARICVS DALECHAMPII.

Bavaricum inſcripſit hunc Rhamnum Dalechampius, quoniam eũ ab Ingolſtadiẽſi Bavaro accepit. A colore *Leucacantha*, id eſt, alba Spina, dicitur nonnullis Rhamnus. Sunt qui *Ceruinam Spinam* etiam appellent.

Vt autem Rhamni ſimpliciter dicti qualitates & virtutes paucis perſtringamus. Deſiccant Rhamni folia ordine 2. Primo verò completo refrigerant, digerunt, & herpetes ſanant, atque etiam Eryſipelata, ſi non ſint immoderatè calida. Sic de iis ſtatuunt Dioſcorides & Galenus. Addit verò ille, Ramos januis feneſtriſve appoſitos veneficorum maleficia depellere.

RHAMNVS CATHARTICVS, SPINA INFECTOria: Germ. *Wegdorn*: Gall. *Neprum*: Ital. *Spino ceruino*.

Arbuſculam hanc *Rhamnũ* ſimpliciter & abſolutè vocant Golius, Roëſlinus, Helfricus & alij. Aſt magno lapſu, vt rectè notant Amatus & Dodonæus: cùm Theophraſti & Dioſcoridis Rhãnus eſſe non poſſit: nec vlli Rhamni generi revera reſpondeat. Nihil tamen impedit, quominus cum adjectione *Rhamnus catharticus* dici queat, quòd ſpinis, baccis & alijs quibuſdam, Rhamnis accedat.

Loca amat inculta, & riuulos ac ſcrobes aquam habentes: variiſque naſcitur Germaniæ ſenticoſis locis & ſepibus, agrorũ limitibus, atq; in dumetis juxta vias ſitis. Nos inter Montbelgardum & Beffordiam circa *Bermont* copioſè provenientem obſervavimus, vt & Ebroduni ſupra Molendinũ. Floret Maio, Autumno Baccæ matureſcunt.

Rhamnvs Solvtivvs Pannonicvs.

Rhamni Cathartici pulchras habẽt Icones Matthiolus & Camerarius, ac quę melius placent noſtrâ. Quam verò hîc exhibemus, pro Rhãno ſolutiuo Pannonico II. proponit Cluſius: Primi figuram nullam tradens.

Sed de Rhamni cathartici *Vſu* & *Virtutibus* dicendum aliquid. Baccas frigidas & ſiccas eſſe volunt nonnulli, & ſerpentibus oris vlceribus vtiliter illini. Alij ob amaritudinem, quam cũ adſtrictione guſtu referunt, calidas & ſiccas ſtatuunt ordine 2. Quin autem purgatrices ſint, craſſámque pituitam & bilioſos humores, per alvum eliciant, nemo it inficias. Vtendi modũ, ac qua ratione ex iiſdem Æſtate vel Autũno collectis, croceus, viridis & puniceus efficiantur colores in Hiſtoria noſtra vniu. docemus.

Palivrvs: Germ: *Meelbyren*. Gall. *Paliure*.

Dioſcoridi dicitur notus Frutex aculeatus: &, vt multorum fert opinio, eius eſt Rhamni ſpecies 3. provt de ijſdem plantis diverſis locis, & ſub diverſis nominibus, ſolet pertractare. Faciléque etiam crediderimus, eſſe Theophraſti Paliurum.

Ex eodem Theophraſto colligimus in Græcia naſci, quia *noſtratem* dicit. Gaudet alioqui locis, maritimis, campeſtribus & incultis: in varijs Italiæ & Galliæ Narbonenſis locis, inter ſepes ſpontè creſcens. Florétque Maio & Iunio, fructum Autumno maturat: qui tota Hyeme arbori adhæret: In Belgio & Germania colitur in hortis.

Ex eo viuæ parantur ſepes. Fructus & folia adſtringunt, digerunt, incidunt, & Veſicæ calculos comminuunt.

Oenoplia ſiue Nabca, Palivrvs Africana.

Lybicæ Paliuri, quæ in Africa maximâ copiâ proveniat, ac quâ apud Heſperides ad vtendum vtantur, meminit Theophraſtus: *Zuram Afrorum* vocat Plinius. Alia autẽ omninò eſt à Græca, quam Dioſcorides cum Rhãno ſuo 3 confudit. Et eſt fortè potiùs Oenoplia Græcorum, & *Nabca* dicta Arbor. Illa autẽ Loti ęquat magnitudinem, & Acaciæ inſtar ſpinoſa eſt, foliáq; habet Iuiubinis ſimilia, & flores albos, parvos, racemoſos, etiam ad Iujubinos plurimùm accedentes: fructum verò Pomo Sylveſtri adeò ſimilem, vt pro altero alterum quis ſumpſerit.

Frigidus is eſt & ſiccus primo ordine, eſui ſummè gratus & adſtringens: Turcis & Ægyptijs in delicijs.

Oenopliæ ſiue Nabcæ alia Icon.

Ramum Nabcæ, vel Napecæ, nomine, è Creta miſſum hîc pingimus. Cùm autem Nabca Rhamni folio Athenæi exiſtimetur Paliurus, Coronidis loco de Paliuro adhuc addendum aliquid.

In huius ſcilicet Hiſtoria maximè diſcrepare Scriptores: Quæ enim huius ſtirpis à Dioſcor. traditur hiſtoria, omnina ab ea differt, quam protulit Theophraſtus. Et hæc minimè cum ea convenit, quam memoriæ prodidit Agathocles: neq; huic illa correſpondet cujus Plutarchus eſt author, quæ ab omnibus prædictis alijs diſſentire videtur. Quare cùm de Paliuro tot diverſæ ferantur ſententiæ, & habeantur hiſtorię: facilè cum Matthiolo crediderimus, Paliurum eſſe nomen ad Nationum placita varijs e diverſis aculeatis ſtirpibus impoſitum.

Ziziphvs, Ivivbæ: Germ. *Bruſtberlinbaum*: Belg. *Injuben*: Gall. *Juiubes*: Ital. *Giuggiole*.

Ziziphus vel zizipha alia *Satiua* eſt & domeſtica, & arbor ſatis magna, alia *Sylveſtris*, quæ frutex eſt Paliuro primo, de quo antè, *folijs, ramis* & *ſpinis* adſimilis. Nondum liquido patet, an de Ziziphis Græci antiquiores aliquid prodiderint, niſi admittamus illa Galenum per *Serica* deſignaſſe. An etiam Zizipha ſint Plinij *Tuberes*, ambegerunt docti:rimentur Poſteri, Nos cum Matthiolo, Trago, Camerario & Dodonæo litẽ ſub iudice relinquimus.

Cęterum ſolo & cœlo calidiori gaudet Ziziphus, ab Oriẽte in Europam olim advecta: ſed quæ hodie in Italiæ, Hiſpaniæ & Galliæ Narbonenſis hortis vulgò colitur. Floret Maio & Iunio: fructus autumno leguntur. *Plura ad latus ſequ. Figura.*

Ber Indica frvctv Ivivbino.

Vocatur hic fructus in Ca§nara *Bor*, in Decan *Ber*, in Malaya *Vidaras*. Hiſtoria Lugd. *Mala Indica Acoſta* vocat: cum enim alijs eſui aptis Malis careant illarum Inſularum & Provinciarum populi, his vulgò vtuntur.

Arabes in *Ziziphi facultatibus* commemorandis minimè conſentiunt: calidas & humidas dicunt Serapio & Rhazes: frigidas & humidas Averrhoës. Hoc certum, Injubas varijs modis, vt ſolent Seplaſię, præparatas, valere ad tuſſim, & arteriæ aſperitates: ac pectori, renibus & veſicæ prodeſſe.

Sylveſtres Monſpelij, & in nonnullis Italiæ campis frequentes occurrunt.

LACCA: Germ. *Legnuſs*: Gall. *Lacque*: Ital. *Lacca*. & diminutiuè *Lachetta*.

In arbore iam dicta, tanquam loco natali gignitur vel ſanè tanquam in horreo à formicis congeritur, vt tradunt rerum Indicarum Scriptores, & duarum triúmve vnciarum baccillis contumaciter adhærens, ex Provinciis Pegu & Balaguate in Europam adſportatur.

Perſis, Turcis & Arabibus dicitur *Lac*, *Luc*, vel *Loc Sumatri*, quaſi Lacca ex Sumatra, quod ibi gigni exiſtimẽt. Rubra eſt, tranſlucida & ſine ſapore, tĩcturis pręcipuè deſerviẽs. Officinę *Dialaccam* appellatam ex ea cõficiunt. Generationis & præparationis modum eiúſque adulteria in Hiſtoria noſtra vniuerſali enarramus: ac de *Lacca* adhuc plura in huius *Appendice* trademus.

OXYACANTHA: Germ. *Hagendorn*: Belg. *Hagendoren*: Gall. *Aube Eſpine*: Ital. *Amperlo, Spino bianco*.

Frutex eſt potiùs quàm arbor, quamvis in magnas arbores nõnunquam excreſcat. Sunt è Recentioribus qui putãt, *Dioſcoridis* eſſe *Paliurum*, ſed toto errant cœlo: nec minori lapſu alij *Cynosbaton* inſcribunt. Quibuſdam, *Prunus alba* dicitur, & Azarolus ſylveſtris.

Spontè paſſim naſcitur in Germaniæ & Galliæ ſylvis, agrorum marginibus, hortorum ſepibus, & locis tam mõtanis quàm campeſtribus, ſiccis pariter atque vdis. Menſe Maio florum amœnitate odoríſque fragrantia ſpectabilis, Fructus Septembri matureſcunt.

Ex hac viuæ vt & tonſiles ſepes conſtruuntur: éſtque eius materies ad manubria, & alia id genus, quę torno fiunt, poſt Buxum præcipua.

BERBERIS: Germ. *Erbſslen*: Belg. *Sauſelboom*: Gall. *Eſpine-vinette*: Ital. *Creſpino*.

Oxyacanthæ vocem cum Oxyacantho confundũt Herbarij plærique: alij per Oxyacãthũ maſculino genere Berberim peculiariter intelligi volunt, ac ſic apud Galenum deſignatam. *Oxyacantham* & *Oxyacanthum* vno Amyrberis nomine complexus videtur Avicenna. Si quæ verò alia, Nobis Spina hîc adpicta *°linij Spinam Appendicem* egregiè referre videtur.

Loca amat frigida, & ſpontè naſcitur in locis incultis, frutetis, campeſtribus & montanis, ſiccis & aquoſis. Germinat ineunte Vere, floret Aprili & Maio: per Septembrem & Octobrem rutilo ſuo decore ſepes exornant baccę.

Folia & fructus temperamenti ſunt frigidi & ſicci in 2. gradu. Qomodo.a. Vinum ex baccis fiat & ad quæ ſit vtile, in Hiſtoria noſtra vniverſali docemus.

VVA CRISPA: Germ. *Krauſſelbeer*: Belg. *Stekelbeſien* Gall. *Groiſellier*: Ital. *Criſpino*.

Vnum genus omninò ſylveſtre eſt, alterum cultum in hortis, minùs ſpinosũ, & maiores fructus ferẽs. A Veteribus tam Gręcis quàm Latinis pręteritam exiſtimant Recẽtiores plęrique omnes: Cornarius *Theophraſti Paliurum* 2. eſſe exiſtimavit. *Rhamnum* verò *Dioſc.* 3. faciunt Tragus, Lonicerus & Apollo, atque alij. Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Iſos Theophraſti*, ſed quo fundamento? Geſnerus *Ceanothum* vocat, Fuchſius *Vuam intortam*.

Frigidos tractus amat, & rara eſt admodum in calidioribus: provenit autem in ſylveſtribus, & in vinarum ſepium ſtructuram venit paſſim, vbi abundat. Vireſcit Martio, floret Aprili, & fructũ fert Maio. Baccæ frigidę ſunt, & cibo magis quàm Medicinæ idoneæ.

PYRACANTHA SEV OXYACANTHA Quibuſdam.

Pyracantham & Oxyacantham vnum & idem eſſe notum eſt. Sunt verò qui plantam hîc pictam, cuius flores & fructus vulgari ſunt ſimiles, ſed quæ folia habet Pyraſtri, humiliorem Oxyacanthę ſpeciem faciunt. Alij legitimam Oxyacantham eſſe volunt & Dioſcoridis Pyrinam ſive Pytianthen. Cluſius, qui cum Anguillara eius eſt opinionis, in hortis Belgicis coli ſcribit. Nos Patavij etiam vidimus.

De Pyxacantha poſt agemus. Cæterùm præcipua Pyracanthæ dos in odoris florum ſuavitate Fructui & foliis ſunt qui adſtrictoriam vim tribuunt, & cum Dioſc. alui profluvia & fœminarum abundantiam, ſiſtere aiunt: nucleos verò comminuere calculos, &c.

AGIAHALID ÆGYPTIVM.

Arbor eſt, Alpino authore, Pyri ſylveſtris magnitudine, ramis raris non multis, in rectum æqualiter elatis, ordinatim acutiſſimis multis ſpinis obſita: *folia* ferens Buxi proxima, latiora tamen, pauca, rara, ſingula, bina æqualibus interſtitijs adnata. *Flores* habet paucos albos, Hyacinthi Orientalis floribus ſimiles, ſed minores: à quibus prodeunt *fructus* nigri Ebuli ſimiles, guſtu ſubamaro & adſtringentes. Huius foliis Ægyptios vti ſcribit pro pueris vermibus vexatis. Dubitat verò vtrum poſſit eſſe *Lycium Dioſcoridis*, de quo mox.

Lycivm, quibuſdam Pyxacantha : Arab. *Hadad*, *Hadhuadh*.

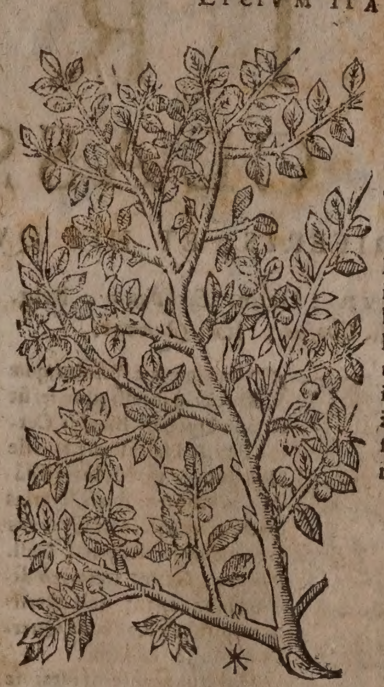
Lycium,quod aliqui Pyxacanthum vocant,*ait Dioſcorides*, arbor eſt ſpinoſa, *virgis* trium cubitorum, aut etiam longioribus, circa quas *folia* ſunt,Buxo ſimilia,denſa. *Fructum* fert Piperis inſtar nigrum,amarum,denſum, lævem : corticem verò pallidum & Lycio diluto ſimilem : & *radices* multas,obliquas,lignoſas. Naſcitur plurimum in Cappodocia,Lycia & pluribus alijs locis. Aſpera loca amat. Succus elicitur radicibus cum frutice ipſo tuſis & per dies multos maceratis,deinde coctis: ac tum Ligna quidem abiiciuntur, liquor verò iterum coquitur,donec mellis craſſitudo fiat. Adulteratur, Amurca, &c. Fertur & Lycium Indicum fieri ex frutice Lonchiti de vocato. *Plinius* Spinam eam ex qua Lycium fit in Græcia,Pyxacanthum Chironium vocari ait,& radicem (Folia Dioſc.) habere Buxei coloris. *Galenus* paucis rem perſtringit. Lycion inquit,ſive Pyxacanthon arbor eſt,ex qua Lycium, quod vocant,conficitur. Id videlicet medicamentum liquidum,quo ad ſugillata vtuntur,& oris ſcdiſque phlegmones: eſt autem facultatis exſiccatoriæ &c. Advehi olim ſolebat Lycium, vt dictum, ex Lycia & Cappadocia atque Lycium vocatum fuit, quoniam in Lycia primùm inter Græcos eius vſus repertus; vel quoniam optimum in Lycia fieri creditum Vnde ſit allatum,quod hodie in Officinis habetur,ignotum ferè eſt: Suum vero eſſe Lycium,Galliæ,Italiæ,inſulæ Cretæ,& Indiæ patebit ex ſequentibus.

Lycivm Gallicvm.

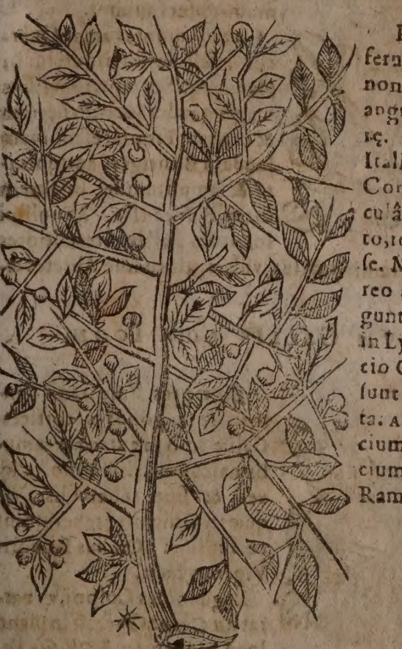
Spinis horret rigidiſſimis circa quas *flores* parvi , multi ſimul , brevibus pediculis ramo adhærentes:quibus ſuccedunt baccæ ; quæ maturæ ſub pellicula cõtinent ſemina oblonga , polita, ſtriata. Folia ad Prunum Sylveſtrem nonnihil accedentia, ſed minora, tenuia; in ambitu aliquantulùm ſerrata,nervoſa, decidua. Lugdunum adferuntur Baccæ Granitinctorij nomine *Graine à teindre* , *Graine iaune*, *Graine d'Avignon.* Provenit In Narbonenſis Galliæ locis plærîſque.Et ſi non eſt genuinum Veterum Lycium,iiſdem tamen pollet facultatibus.

Lycivm Italicvm.

Vt Galli ſuum,ſic Itali ſuũ quoque Lycium celebrãt,atq; adeo melius cenſent.Sic de eo tradit Matthiolus : Lyciũ medicamentum Officinarum adulterijs non vacat : hoc ævo ex Lycia ad Nos non importatur : verumtamen & in Italia Lycij arbor naſcitur,atque in Dalmatia & Liguriæ alpibus frequens viſitur.Vbi itaq; legitimum Lycium ad manus non eſt,nihil prohibet, addit idem Matthiolus , quin hoc in illius vices ſuccedat. Adſtringit enim, cohibet, roborat,ſiccat & reprimit.

Lycivm Cretense, Berberis Cretica.

Lycij Cretenſis baccæ differunt à Lycij Gallici baccis: non enim ſiccæ monſtrant angulos, nec etiam ſunt amaræ. Differunt etiam à Lycij Italici baccis : paſſulas enim Corinthiacas referunt pelliculâ ſuâ corrugatâ, argumento,recẽtes ſucco refertas fuiſſe. Madefactæ chartã purpureo ac violaceo eleganti tingunt. Grana ſunt minora quã in Lycio Italico: ac folia à Lycio Gallico quoque differunt; ſunt enim anguſtiora, & ovata: An Rauvvolfij Libani Lycium *Zaroa*? An eiuſdem, Lycium, peregrinus frutex inter Ramam & Ioppe.

Lycivm Indicvm, et Catè.

Arbor ex qua Succus *Catè* extrahitur ; authore Garciâ; magnitudine eſt Fraxini,folio minuto , Ericæ vel Tamarici ſimillimo , perpetuo virente: Florere aiunt,ſed fructum ferre negant : multis ſpinis horret: materies ligni robuſta,dura,denſa, ponderoſa,& putredini minimè obnoxia In omnibus ferè locis Indiæ provenit , plurimum vero in Cambaya. Exiſtimat autem Garcias, *Cate* illud nihil aliud eſſe , quàm Græcorum & Latinorum Lycium : *iudicent docti.*

CLASSIS VI. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE
STIRPIVM
CLASSIS VII.

DE GLANDIFERIS, ET HIS QVODAMMODO ACCEDENTIBVS.

QVERCVS ſiue ROBVR : Germ. *Eichbaum* : Belg. *Eikenboom* : Gall. *Cheſne* . Ital. *Quercus.*

GLandem, ait Plinius, quæ propriè intelligitur, ferũt Robur, Quercus, Eſculus, Cerrus, Ilex, & Haliplocus. Sic ille Quercum & Robur inter Glãdiferas arbores, quaſi diverſas ſpecies, recenſet: Alij Quercus genus durum Robur [Gall. *Rouvre* , Germ. *Steineich* dictum) nuncupant. At à plæriſque omnibus Robur de Quercu dicitur, & viciſſim.

Differunt autem inter ſe Quercus ſitu, ſexu, magnitudine, folio, caudice, materie, fructu, excrementis, atque adnatis. Robur enim, vt etiam annotat idem Plinius , præter fructum multa alia gignit, Gallæ vtrumque genus, Pilulas, Vuas, Viſcum & Fungos: de quibus omnibus pòſt, & *in Appendice* fuſiùs.

QVERCVS ſiue ROBORIS VVLGARIS alia Icon.

PArum placet alia Icon, quæ ex Fuchſiani eſt, quapropter meliorem hîc damus: eamque pingimus , quæ longis pediculis Glandes (*Glands filants* vocatas,) appenſas habet. Vulgaris alia brevib, pediculis appenſas fert Glãdes. Et hæc rurſus duplex : vel enim maiores , & binas ternáſve tantùm profert: vel minores, eáſque quaternas, quinas, pluréſve , quæ fortè *fœmina*, vt altera *mas*. Hic [adpictam in varijs Comitatus Montbelgardenſis ſyluis frequentiſſimam obſervauimus.

Cæterũ montes amat Quercus , ſed deſcendit etiam in plana, atq; Septentrionalibus magis gaudet locis, Proceram & craſſam Fronſacẽſem ſuam laudant Bituriges: antiquitate & amplitudine celebrem ſuam Baſileenſes. At nullibi locorum pulchriores, altiores rectioréſque habentur Quercus , quàm in monte *Cherimont* , ditionis Montbelgardenſis, vbi, ramis prorſus viduæ, altitudine Abietes æquant.

ROBVR ſiue QVERCVS CVM GALLIS.

Hoc eſt Tertium Cluſij Robur , quod humile eſſe ait & humanam altitudinem non excedere: prægnandem autem ferre Gallam , exigui Mali magnitudine, atque adeò copioſam, vt novem, decem, aut plures Gallas , ramulus vix palmum ſuperans interdum contineat.

Cæterùm Vere quidem germinat Quercus , ſed tardiùs multis aliis arboribus. Nova folia producit Majo: Glandes maturæ ſunt Augvſto, & Septembri decedere incipiunt, ſicut & Gallæ. Sybariticã perpetuò viruiſſe ſcribunt Theophraſtus, Varro & Plinius. Sic perpetuò virentem in Apennino & Andium agro hodie etiamnum haberi tradunt.

ROBORIS CVM GALLIS ALIA ICON.

Breviores huic rami contorti & rugoſiores cortices: Gallæ verò in extremis ramulis naſcuntur, alijs minores, leves & ſine tuberculis , ijs quæ in Officinis reperiuntur perſimiles: Cluſius Roboris V. genus facit.

Lugdunẽſes Coloni, vt narrat *du Choul*, Quercũ in plano loco provenientẽ, *Cheſne* vocant: eam verò, quæ in præaltis montibus radices egit, minórq; eſt & duriore materia, *Roule*, *Rouvre*, quaſi Robur.

Vt autem de Quercûs qualitatibus & viribus aliquid dicamus. Deſiccat & adſtringit Quercus omnis , omnibus ſuis partibus: & aliquid habet caliditatis. Cæſa anno tertio reſurgit , decorticationem facilè tolerat, atque in aqua obruta durat & Ebeno fit ſimilis.

PHEGVS VEL ESCVLVS: Gall. *Eſcuil*: Ital. *Iſchio*: Septentrionalibus fortè nondum cognita.

Toto cœlo errant Gaza & alij, qui hăc Grecorum *Phegum*, Latinorum *Fagum*, quę Grecis *Oxya* dicitur, eſſe autumant. Nõnulli, inter quos Bellonius & Curtius, Grecorum Platyphyllon, & Plinij Latifolium, eſſe cenſent.

Dictam Phegũ voluit Plinius à verbo Greco *Phagein*, quia edulis eſt: ſicut Eſculi etymon ab eſu & eſca eſt deductum: quavis enim Caſtaneâ delicatior eſt, & Plinij tẽpore, nõ ſolùm in frugum inopia panis ſupplebat vices, ſed etiam per Hiſpanias ſecundis menſis inſerebatur. Comedentibus tamen caput tẽtat, & inebriat ſicuti Loliũ.

Hiſtoria Lugd. duas figuras habet: Nos Marem tantùm aſſumpſimus: fœminam verò omiſimus, quia nulla notabilis differentia, quæ figurâ exprimi poſſit.

CERRVS, CERRIS, AIGYLOPS IDÆORVM, ASPRIS Macedonum, & *Farnia* Italorum.

Cerrum, Europæis non admodum cognitam arborem, ſcribit Lobelius ſe vidiſſe in itinere, quà Peſara Romam itur: Dalechampius duplicẽ facit *Marem* & *Fœminã*. Nos Fœminam hîc pingimus ex ramo ipſo ex quo ille ſuam pinxit, quem in Herbario noſtro ſicco habemus.

Folia habet vulgaris Quercûs, ſed vt lõgiora, ita in tenuiores altioréſque lacinias diuiſa, licèt ſit vbi foliis ludat. *Glandes* ligno proximè adherent, calycib. hiſpidis & ſẽticoſis inſidentes, iis planè ſimilibus, quos habet Quercus Burgundica, calice hirſuto, iã antè picta & exhibita.

An Idæorum *Aigylops*, Macedonibus *Aſpris* dicta?

Cerri Folia, Cortex & Glãs, fluxiones ſiſtũt. Radix Scorpionibus aduerſatur.

GALLA: Germ. *Gallœpffel*: *Eychœpffel*: Belg. *Galnote*: Gall. *Noix de gale*: Ital. *Galla*.

An ſit Quercûs fructus vel excrementum, in Hiſtoria noſtra vniuerſali expẽdimus. *Duo genera* facit Dioſcorides: Eſt enim illi alia Omphacitis, parua, tuberoſa, grauis, & nullo foramine perula: eſt & altera plana, leuis & perforata, omphacitide minùs efficax. Eaſdẽ differẽtias habẽt Galenus, Paulus & Ætius. Plinius plures recenſet: ſolidã & perforatam: albam & nigrã: maiorẽ & minorẽ. Tabernamontanus vndecim Gallarũ varietates figurâ expreſſit: ac Nobis fortè non pauciores obſeruatæ, regione, duritie, colore, figura, aliíſve notis inter ſe diſcrepãtes, vt ex ſequẽtibus patebit.

Cæterùm Gallæ adſtringunt, glutinant & tingunt: facultatéſque illis quales Quercui: &, vt ait Plinius, vis omnibus eadem.

QVERCVS BVRGVNDICA CALYCE hirſuto.

Haliphlœo putatæ, & Dalechampij Cerro fœminæ, necnon Cluſij etiam Cerro, ſimilis multùm Quercus, cuius Iconem ſub nomine *Burgundicæ Quercus*, hîc damus. Sic autem inſcribimus, quia eius & ramos & glandes, vulgaribus paulò maiores, ex Burgundia accepimus.

An *Cerris* Plinij, vel *Cerrus*, Quercus genus cum Calyce hiſpido? An Quercus Pannonica latifolia, & rectiùs Cerrus Camerarij? An Quorundam Quercûs ſpecies, in Hetruria aliíſque Italiæ locis *Farnia* dicta, de qua mox? An *Aigylops* Theophraſti, Macedonibus *Aſpris* dicta.

GLANDIVM CALYCES MAGNI ECHINATI.

Cerrum in itinere, quà Peſaro Romam itur, inuentam, ſcribit Lobelius Glandes habere quarum capulus echinatus ſit, ambitu ſquamis prædutis ſibi mutuò incumbentibus horridus, Echini marini ferè magnitudine, valdẽ craſſus. Iis ſimiles prorſus videntur eſſe Glandium calyces quos hîc pictos damus nec illi abſimilis, quem ex Wingandecaoou acceptum pingit & deſcribit Cluſius: maiores adhuc multò inter Keimilia noſtra adſervamus.

Calycibus tum his tum aliarum Glandium vtuntur ad inficiendos atro colore pannos, Gallarum vice, ſed ex illis tinctura dilutior, fugacior, vilióque eſt.

GALLÆ ORIENTALES, ET ALIÆ DIVERSÆ.

Gallarum hîc varias figuras vides, rotundas tuberculatas, multangulas, anguloſas, ſeſſiles, echinatas, radiatas, cornutas: ita vt octo vel nouem differentias in hac vnica Tabella obſeruare liceat. *Quæ echinatæ* ſunt & *radiatæ*, & *cornutæ*, & *anguloſæ*, vulgaribus duriores ſunt: *inferiores* candidæ ſunt, & ad Ligni alicuius fungoſi naturam accedunt. Vnica illa, quæ in ima Tabellæ parte media conſpicitur, tam pulchrè *caput Tauri* à Theophraſto memoratum exprimit vt nihil ſuprà, cæteriſque eſt durior: *Binæ illæ punctatæ*, oblongę & vtrinque ſeſſiles figuræ, quas in prædictæ Tabellæ medio inter reliquas vides, pumicoſos *Lapides Quercuum* exprimunt. Supremæ tandem Orientales ſunt. *Vulgaris* in precedenti Tabella pingitur.

ALIÆ VARIÆ GALLARVM SPECIES, Illyricæ, Iſtriacæ, & Fungum exprimentes.

GALLA VMBILICATA, SEV QVERCVS Excrementum vmbilicatum viſcoſum.

GALLÆ INDICÆ.

Gallas quæ in primæ harum Tabellæ ſuprema parte pinguntur, pro *Illyricis* accepimus: Hiſtoria Lugd. *Prouinciales* vocat. Media pars *Iſtriacas* habet. In infima verò eſſe eas quæ *Fungum* repræſentant, oſtendit earundem facies.

QVERCVVM IVLI ET NVCAMENTA, PILVLÆ Foliorum Quercus.

Iulos Quercuum ſuperior Tabellæ pars exhibet, quadrantales ligulas quibus adhęrent certis intervallis verticillatim coronantes. Inferior habet *Pilulas*. Hę autem magna ex parte aueſis foliis, hoc eſt, parti terram ſpectanti, adnaſcuntur, plures vnico interdum hęrentes folio; proximè & immediatè, lęves, fungoſę, pallidę ſapore ſubacido & adſtringẽte. Rotundæ ſunt, molles & exiguã Gallam rarò ęquant, vetuſtatéque corrugantur. Naſcuntur verò vt plurimùm poſt primos Autumni imbres.

Dodonęus in Belgio frequentes ait: Turnerus in Friſia Orientali: Nos verò Montbelgardi & in Burgundia obſervavimus Auguſto. *Plura ad latus ſequentis figuræ.*

GEMMÆ FORAMINVLATÆ FOLII QVERCVS, & Squammata Capitula.

Nihil aſpectu pulchrius, minutiſſimæ ac innumeræ propemodum foliorum dorſo adhęrent (ſtudióq; agglutinatas dicas) veluti minutiſſimæ Sphęrulę corollares, cõpreſſę, in medio pertuſæ, ſed non ex toto: colore ex byſſino in fulvum nitente, eleganter ſplendicante. Supra 130. in Quercus vulgaris vno folio Autũno Beffordiæ obſervauimus. *Squãmulas* etiã hic adpictas, quas magni in ſequentẽ annũ Glandium proventus pręnuntias aiunt Ruſtici. in Quercu vulgari eodem tempore & loco etiam vidimus.

Cęterùm *Quernas pilulas* de quibus antè, Lonicerus *Gallas aſininas* vocat; Matthiolus & Tabern. ſimpliciter *Gallas*: at quantùm à Gallis diſtant! An Galeni *Pilulæ Onocicidæ*?

VVA QVERCINA.

Radicum Quercûs fibris ſub terra adnaſcitur & circũvoluitur, Iuglandis magnitudine, ex pluribus veluti acinis racematim cohærentibus (vnde ei *Vuæ* nomen,) cõpacta: ſubſtantia dura, intus rubentis ſeu ferruginei coloris, meditullio nõnihil albo, ſapore inſigniter acerbo & refrigerante. Per Ver, quo tẽpore vegeta eſt, colore foris eſt purpureo, intus candido, & quaſi lactifero: debétque tempore colligi, in vmbra ſiccari, & pulveriſari, Æſtate enim perit & fit quaſi lignea.

Deſperatos Dyſentericos iuuat atque curat: & Podagricis magno ſolatio illinitur illius ſuccus.

MVSCVS QVERCVVM, & aliarum Arborum: OFFIC. *Vſnea*: Germ. *Moots*: Gall. *Mouſſe*: Ital. *Muſco*.

Muſci nomine ſignificantur cani Quercus cæterarúmque arborum villi, exteriùs arboribus adhærentes, aut ex eis pendentes: ex eis tamen enati, aut iis adnati, ſine radice, ſine flore, ſine ſemine.

Differunt autẽ inter ſe Muſci natali loco & arbore producente odore, capillitij denſitate, exilitate, figurâ & diviſurâ. Invenitur autẽ Muſcus, authore Dioſcoride, in Cedro arbore, Populo alba & Quercu. Optimũ Cedrinum, proximè Populneum: & in genere magis probatur qui candicans & odoratus. Plinius, contra omniũ ferè ſentẽtiam, Quernum præ cæteris commẽdat.

Adſtringendi vim habet, in caliditate & frigiditate medius: facítque in potu ad dyſenterias: in inſeſſu ad vuluæ affectus.

VISCVM

VISCVS ET VISCVM : Germ. *Miſtel* : Belg. *Maren-tacken* : Gall. *Guy* : Ital. *Viſchio*. VISCVM INDICVM.

Viſcum ex eorum genere eſſe ſcribit Plinius quæ, cùm propriam ſedem non habeãt, in aliena viuunt: ac cùm in terra gigni non poſſint, in arboribus naſcuntur. *Catillonem* dixeris, nutrimenti alieni præreptorem. Hyeme virere ex Virgilio habemus, qui ita canit : Æneid. 6.

——Solet ſyluis brumali
frigore Viſcum
Fronde virere nouâ.

Sed de hoc Catillone in Appendice agemus. Hîc tantummodò Viſcum proponimus quod pingunt & deſcribunt Pena & Lobelius, ex Indicis plagis allatum afferentes. Admirationem certè mouent foliorum veluti ſcalpro preſſorum circuli, vtrinque ſeni.

PHELLODRYS, ARIA, AGRIA, ILEX fœmina, Suberiquercus.

Phellodrys, ſi nominis ſignificationem ſpectes, arbor erit inter Suberẽ & Quercũ media, quam itaque, cùm naturæ vtriuſque ſit particeps, *Suberiquercum* non inſubidè dicas. Quinque Phellodryos genera obſeruarunt Recentiores: duo cãdicantibus foliis, tria obſcurè virentibus: at varietates ſunt, quibus pingendis & deſcribendis non inſudabimus. Arboris naturam ex Theophraſto & Plinio ſufficiat deſignaſſe.

Quod Phellodryn, ait Theophr. Arcades nuncupant, naturâ eſt inter Ilicẽ & Quercũ media: atque adeò *Ilicẽ fœminã* eſſe quidam putauerũt, Mollior eſt Ilice, durior ſpiſſiórque Quercu: folio ambabus ſimilis, verùm maiori quã Ilex, minori quàm Quercus: Fructu minore quàm Ilex, maiore quàm Quercus, &c.

SVBER : Germ. *Korgbaum* : Belg. *Korckboom* : Gallis [arbor & cortex] *Liege* : Ital. *Subro*.

Suber aliud acuto, aliud rotundo, folio: & anguſtifolium aliud, aliud latifolium, quod hîc pingimus. Varietates tãtùm eſſe ſcribit Cluſius, vnicum tantũ Suberis genus conſtituens. Arbor eſt Ilicis ſpecies, glande maiore & deteriore, trũco ingenti, perpetuâ comâ virẽs. Trũcum veſtiũt Cortices terni: primus prçcraſſus, qui in cadorum ac omniũ penè vaſorum obturamenta adſciſcitur, piſcatoriúmque retia, contrà premẽte plumbo, eleuat. Secundus crepidas munit & hybernum calceamentũ. Ex tertio ſubtili fiunt pateræ, è quibus quicquid hecticis propinatur, magna vtilitate hauritur. Abũdè autem in Gallia, Italia & Hiſpania naſcitur. De *Phellodry* & *Subere* plura in Appendice.

ILEX ARBOREA : Germ. *Stecheichen*. Gall. *Ieuſe* & *Iouſe* : Ital. *Lecino*, *Elice*.

Ex Quercuum familia eſt Ilex, calidarũ regionum incola. Ex Veterum monumẽtis habemus aliam eſſe fructiferã, aliam ſterilem, aliam Marem, aliam Fœminam: aliam arboream, aliam humilem & fruticoſam: aliámque maiorem, aliam minorem: in foliis autem potiſſimùm obſeruatur differentia, ſiquidem ſpinoſa ſunt vel non ſpinoſa, lata vel anguſta.

Mõtes & valles amat Ilex, quamuis in planis, non naſci ſcribat Theophraſtus. In Gallia Narbonenſi frequens eſt admodum, eáque ſyluæ circa Monſpelium ſcatent: per vniuerſam verò Hiſpaniam copioſiſſimè prouenit ſpinoſa, non ſpinoſa in Hetruria. *Marem hîc pingimus, de Fœmina mox acturi.*

SMILAX GLANDIFERA ARBOR.

De variis Smilacibus in hoc Stirpium Libro agemus: hîc verò tantùm *de glandifera*. Arborem ait Theophraſtus eſſe Ilici ſimilem, folio tamen aculeato, ſed molliori profundioríque, nec materie, vt Ilex, ſolidâ ſpiſſáque, ſed molli in opere: perpetua verò folia habere.

Smilacum duo genera obſeruauit Dalechampius: quorum vnum ſit arboreum, Smilax Arcadũ Theophraſto dictum: Alterum humile & fruticoſum, atque illud in agro Monſpelienſi prouenire, & perperàm Robur appellari: hoc in collibus à Vienna Allobrogum ad Arelatem vſque Rhodanũ reſpiciẽtibus. Magno verò lapſu vt ſcitè annotat Hermolaus, Smilacem cũ Phellodry eandem faciunt ex Recentioribus nonnulli.

FAGVS : Germ. *Buchbaum* : Belg. *Boeckboom* : Gall. *Fau*, *Fouteau*, fructus *Fayne* : Ital. *Fagio*.

Hanc *Fagum Latinorum* dictam, cum *Phego* ſeu *Phago Græcorum* à nonnullis confundi, iam antè annotatum. Glans propriè dicta ipſi minimè tribuitur, niſi à Poëtis, quibus omnia permiſſa: quidam pro Glandifera arbore agnoſcunt, ſed glande intùs triangulâ.

Montes amat, ac deſcendit etiam in plana, per totã Germaniam frequẽs. Floret Martio, fructus Septembri maturatur. Cùm autẽ omnium arborum alternet fertilitas, Fagi maximè alternat.

Cæterùm Fagea Glans nõnihil calida eſt, porcis, muribus & turdis, hyberno cibo gratiſſima. Ex ligno verò varia fiunt vaſa & inſtrumenta: duratque id in aquis incorruptum, ædificiis aquaticis ob id aptum. *Plura in Appendice.*

Castanea : Germ. *Keſtenbaum* : Belg. *Kaſtanienboom*: Gall. *Chaſtaignier* : Ital. *Caſtagno.*

Elegāter, vt omnia, Plinius: Armatū dicit Caſtaneis echynato calyce vallum, quod inchoatum tantùm Glandibus: mirúmque viliſſima eſſe, quæ Natura tantâ curâ occultauerit.

Caſtaneæ plures obſeruatæ Differentiæ: *vulgaris* quam hîc pingimus: *Humilis* ſeu *racemoſa*: & *Equina* dicta, & Exoticæ. Sed ipſa quoque vulgata ſuas differentias & varietates habet, à Fructu potiſſimùm deſumptas. Is enim vel Magnus, vel Mediocris vel Paruus. Poſt vindemiam quæſtûs cauſſa Maiores Caſtaneæ à mediocribus ſeliguntur, & lautiores diuitum mēſas claudunt, *Marrons* Gallis dictæ, reliquæ pauperum ſaturant ieiunia, & promiſcuè ad vulgi menſas admittuntur.

Castanea Equina : Germ. *Roßkeſten* : Gall. *Chaſtaigne de cheual* : Ital. *Caſtagna di cauallo.*

Veteribus & Recentiorum plæriſque ignotam ſcribunt Cluſius ac Matthiolus Cęſalpinus Plinii eſſe Myrobalanum exiſtimat, folio Heliotropii herbæ ſimili. Sed quæ cum Heliotropio ſimilitudo? Lobelius mediæ eſſe naturæ ex Fago & Caſtanea dicit, frondibus digitalis Ellebori: Caſtaneæ alioquin fimbria donatam, &c.

Naſcitur Conſtantinopoli & in Creta, vidimus tamen Nos Florentiæ, in horto magni Ducis Hetruriæ.

Fructus deuorati adſtringūt & flatus pariunt, tuſſientibus autem & anheloſis equis plurimum auxilii afferunt, vnde apud Turcas nomen illis inditum.

Castanea humilis Racemosa.

Matura Nucis Auellanę eſt magnitudine, ac echinato calyculo, corio & membrana tegitur, ſed nunquam ſuo calyculo ſola includitur, ſed multæ ſimul racematim cohęrēt, guſtúſq; ſunt inſuauis.

Rara eſt hæc admodum. Non longè à Pilatino monte obſeruauit *du Choul*, aliàs minimè eſt frequens. Vulgaris montes amat, odit aquas, & in campeſtribus nonnunquā degenerat. Vere germinat, nec multò poſt floret, fructus poſt Vergiliarum occasū maturatur, ac totâ Hyeme durat. Caſtaneis nobilioribus plenæ ſunt Delphinatûs, Allobrogum & Aruernorū ſyluæ, vnde in varias regiones ob pręſtantiā diſperguntur. Habent & alii Tractus, in Alſatia, in Rhetia, in Palatinatu, & circa Lacum Lemanum.

Castanea Peruviana.

Hîc de Caſtaneæ *vſu & facultatibus* agemus. Caſtaneæ calidæ & ſiccæ ſunt primo gradu, vehementes ventris & ſtomachi fluxiones ſiſtūt, ſāguinē excreantib. proſunt, & carnes alunt. Toſtæ minùs quidem nutriūt, ſed faciliùs digeruntur: elixatæ magis flatuoſę, ſed magis etiam nutriunt. Aqua in qua cum ſuo cortice coctę fuerint, cœliacos, dyſentericos & ſanguinē excreantes iuuat. At tardè tranſeunt Caſtaneę, humores craſſos reddunt & dolorem capitis faciunt. Materies arboris ædificiis conſtruendis, ac domeſticis vtenſilibus cōficiendis, apta eſt. Laudant Carbones ex ea factos Fabri ferarii, quia citò extinguuntur.

Glandes Indicas, Caſtaneas purgatrices Nicaragua, Caſtanellas peregrinas amaras, Ger arboris fructus, & alia quæ in hac Claſſe locum ſibi vendicant, ſtudio prætermittimus, de iis in *Appendice* acturi.

CLASSIS VII. FINIS.

ICONVM

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE
STIRPIVM
CLASSIS VIII.
SYLVESTRES CONTINENS ARBORES.

TILIA : Germ. *Linden* : Belg. *Lindenboom* : Gall. *Til*, *Tillet*, *Tilleu* : Ital. *Tiglia*.

GRæcis Philyra dicitur, non autem Phillyrea, quamuis *Philyram* cum *Phillyrea* confuderint nominum vicinitate decepti nonnulli. Theophraſtus & Plinius aliam *Marem* faciunt, aliam *Fœminam*. Marique lignum tribuant durum, flauum, nodoſius ac ſpiſſius: corticē verò craſſiorem & minimè flexibilem. Fœminæ candidius flexibiliuſque lignum, vt & candidiorem flexibilioremque corticem. Præterea, iiſdem authoribus, mas ſterilis eſt, & ſine flore: Fœmina verò, & florem habet & fructū gignit. Nos Fœminam vulgatem hîc pingimus, eiuſque varietates aliquot recenſebimus. Quęnam autē ſit Veterū Tilia Mas, haud ita facilè coniectari poſſe ſtatuunt docti. *Plura in ſequentibus*.

TILIÆ ALIA ICON, Ligulas, flores & fructum meliùs exprimens.

MOntes & valles diligit Tilia, atque aquoſis plurimùm gaudet montibus. Pingue lætumque ſolum deſiderat; in ſtercorato maximè proficit, in arido & ſaxoſo ægrè adoleſcit. In toto Germaniæ tractu, in vrbium & mœnium areis, in delitiis habetur, ob opacitatem quam, vel per ſe, vel in attegias diſpoſita, deambulantibus recubantibúſve tempore æſtiuo præbet. Et ſanè vix videas aliam arborem in Germania, aut fortè in tota etiam Europa, quæ cum Tilia opere topiario, & amplâ ac patulâ illâ vaſtitate certet.

Cæterùm paulò ante Æquinoctium germinat: floret Maio & Iunio: fructum verò maturat Auguſto.

TILIA MAXIMO FOLIO.

Tiliam calidiſſimam dixit Theophraſtus, calidam Fuchſius: & meliùs, noſtro iudicio, in calore temperatam ait eſſe Dodonæus, ſed nonnihil ſiccare & adſtringere, ac temperamento penè ſimilem Vlmo. *Folia* trita & aquâ conſperſa pedum tumores diſcutiunt. Baccæ in Dyſenteria aliiſque alui profluuiis ſummopere laudantur. Ex floribus deſtillatur aqua ad Epilepſiam, cordis tremores, vteri dolores, renum calculum & varia alia perutilis. Tunica quæ cortici & ligno intercedit, aquâ macerata, ambuſtis confert: Carbones pulueri bombardico parando adhibentur. Materiei etiam maximæ vtilitates: tenax eſt enim, facilè ſecatur, ac leuis eſt & læuis, & arte magis læuis redditur.

VLMVS : Germ. *Vlmerbaum* : Belg. *Olmenboom* : Gall. *Orme* : Ital. *Olmo*.

Vlmum duplicem facit Theophraſtus: ſimpliciter ſic dictam, & montanam, quæ maior ſit & amplior. Plinius quatuor habet differentias, ſed quæ ad illas duas, doctorum iudicio, reduci poſſunt. Sic alia Montana eſt quę procerior eſt & ſterilis: alia Campeſtris, quæ magis fruticoſa eſt, & fructum fert.

Prouenit in ſyluis, montibus & ſaxoſis locis, necnon in pinguibus lutoſiſque campis: apud aquas facilis incrementi: ac Galliæ, Italiæ & Germaniæ cognita. Germinat inter primas, ſemen maturat Maio, & folia mox poſt ſolſtitium Æſtiuum conuertit.

Folia, rami & cortex adſtringendi vim habent, authore Dioſcoride, illiſque multa cum Tiliaceis communia.

VLMI EXCREMENTO SIMILIS FRVCTVS peregrinus.

Hunc in naturalium noſtro theſauro adſeruamus. Caſtaneę autem æquat magnitudinem, & Vlmi vtriculos ſeu excrementa quodammodò refert.

Ad ea autem quæ antè de Vlmi facultatibus in genere dicta, addemus, foliis, cortici & ramis, vim ineſſe non tantùm ſpiſſantem, ſed etiam contrahentem & vulnera agglutinantem: Humoremque folliculorum, ſi ſplenia in eo madefacta imponantur, mederi puerorũ enterocelis, atque etiam in podagricis affectibus, dum fluxiones fiunt, eſſe perutilem: atque tandem Vlmi materiem reliquas arbores, poſt Cornum, firmitate facilè vincere: eſſe ad fores, prælа, torcularia & carpenta, perutilem: Eiuſque cariem vlceribus impoſitam, ea purgare & replere.

FAGVS SEPIVM: Germ. *Hagenbuſch*: Belg. *Herſteleer*: Gall. *Heſtre*: & quibuſdam *Charme*.

Procerior magna ex parte eſt, quàm vt ad vulgatarum ſepium humilitatẽ cogi poſſit. Quibuſdam dicitur *Fraxinus montanã*, aliis *Vlmus ſylueſtris*; nonnullis *Orneogloſſũ* & lingua auis. *Tiliam marem* vocarunt Pena & Lobelius, *Ornum Tragi* Schvvenchfeldius: *Oſtryn* ſeu Oſtryam Theophraſti perplures, *Carpinum* (*Charme* Gall.) Cæſalpinus, Matthiolus, Tabernamontanus & alij. Geſnerus *Fagum ſepium* vocabat, & Vlmo magis quàm Fago cognatam aiebat: tanta eſt Scriptorum circa hanc arborem errabunda confuſio.

Paſſim in ſyluis & ſepibus variis in locis prouenit. Nucamenta primo Vere profert, ſemina in amento foliató, Æſtate. Vix autem durius inuenias lignum.

BETVLA: Germ. *Birckenbaum*: Belg. *Berckenboom*: Gall. *Boule*, *Bouleau*: Ital. *Biola*, *Bedula*.

Betulã à batuendo dictã volunt, quaſi *Batulam* quòd eâ cædantur pueri. Gaudet maximè frigidis & aquoſis, atque etiam arenoſis, necnon vmbroſis montibus: in Germania frequens admodum. Iuli ineunte Vere prodeunt: folia Aprili & Maio: ſemen paleaceum in iulis Iulio à vento diſpergitur.

Folia excalefaciunt, reſoluunt, attenũant & abſtergunt. Aqua vel ſuccus Vere vulnerato cortice, vel perforato caudice, effluens, hydropicis, calculoſis, & ictericis conducit plurimùm, malè affecta viſcera ſanat, maculas è facie tollit, & caſeos à vermibus tutos reddit, ſi in ea pecorum ventriculi quibus coagulum lactis paratur, priùs infundantur: tandemque ad ſedandam ſitim potus loco eſſe poteſt: Ex ramis fiunt qua ſilli, & circuli ad maxima dolia conſtringenda probatiſſimi. Caudices Carpentariis & Ephippiariis commodum lignum præbent. Virgæ verò ſemper fuêre terribiles: olim in Lictorum manibus, nunc in triuialibus Scholis.

ALNVS: Germ. *Erlenbaum*: Belg. *Elſenboom*. Gall. *Aulne*: Ital. *Alno*, *Alano*.

Dicta Alnus vel quòd ab amne alatur, vel quòd ſata alat, quæ ſub eius tegmine ſucculentiora gignuntur. Eius nec Dioſcorides nec Galenus meminêre: deſcripſit tamen eam Theophraſtus, & vnius generis eſſe dixit.

Gaudet aquis, & haud ferè alibi quàm humectis & vliginoſis naſcitur locis, potiſſimùm verò frigidis & opacis vallibus ad fluminum ripas, vnde Poëta:

Fluminibus Salices, craſſiſque paludibus Alni,
Naſcuntur.

In Germania, & circumiacentibus Prouinciis paſſim occurrit: in Gallia rarior: & in Italia adhuc magis rara. *De viribus* ad latus ſequentis Tabellæ.

ALNVS INCANA ET HIRSVTA.

Iulos & Nuculas vt vulgaris fert: ſed ramulorũ color candidior eſt: & folia minùs rotunda ſunt, profundiùs ſerrata, & ſubtus hirſuta atque incana. Variis in locis obſeruauimus, Geneuæ, Montbelgardi ad Dubim: Baſileę infra pagum Hũnigẽ, ad Rhenum, & alibi: ſed humilis eſt potiſſimùm.

Cæterùm Alnus, authore Matthiolo, manifeſtè exſiccat: ſed in frigiditate & caliditate parum à mediis abeſt: præſtat tamen adſtringẽdi vi cortex, & Gallæ vice, atro colore tingit. Folia tumores diſcutiunt & inflãmationes reſtinguũt: ac à feſſis tabellariis commodè pedibus imponuntur. Ad ædificiorum verò fundamẽta plurimùm commendatur materies.

POPVLVS: Germ. *Aſper*, *Aſpenbaum*: Belg. *Popelaer*: Gall. *Peuplier*: Ital. *Popolo*.

Populus Theophraſto & Plinio triplex eſt, Nigra, Alba & Lybica, quę Cercis eſt, Populo albę ſimilis. Veteres Latini vtramque Populum Nigram & Albam, *Farfarum* appellant. Nigram verò cum Alba inſcitè confundunt Tragus, Solerius, Lonicerus & Harchius: nec minore lapſu Nigram in Albam ſua ſpõte, & ſine arte, conuerti poſſe ſcribit Theophraſtus, & viciſſim: quomodo enim id cõceſſerimus in arboribus non tãtùm fructu, foliis & odore à ſe inuicem diſtinctis: ſed formâ etiam ac ſpecie diuerſis: Cùm verò Populus abſolutè dicitur vel ſcribitur, *Nigra*, quam hîc pingimus, vulgò intelligitur.

Gaudet aquis & riguis pratis, in Germania, Hiſpan. Italia, Gallia & Anglia ſatis cognita,

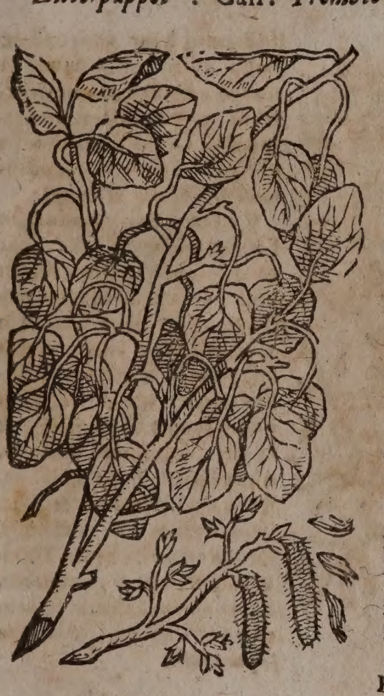
POPVLVS ALBA : Germ. *VVeiſi Popel, Alberbaum* : Gall. *Aubeau, Aubel* : Ital. *Popo lo bianco , Albero.*

Plurimùm differunt Populi albæ *folia* à Nigræ *foliis*, totoque vultu aliam arborem docēt : A colore *Albaram* in Italia dici ſcribit Scaliger: ad hanc verò pertinere videtur quicquid Antiquitas de Populo prodidit. At conſpicilio certè eguiſſe videntur Plinius & Lonicerus, qui cùm folio bicolorem rectè dixerint : ſupernè id candicans aiunt, & infernè viride, contrarium enim apparet. Non minori errore *tremula* huic folia tribuunt , quæ Cercidi mox dicendæ competunt. Nec videmus quo modo excuſari poſſit Alciatus , qui in ſuis Emblemat. Populum nigram pingit, & albam vocat.

Eoſdem cum præcedenti natales habet , eodemque tē. pore gemmas & iulos protrudit.

POPVLVS LYBICA , CERCIS THOPHR. Germ. *Aſpen, Zitterpappel* : Gall. *Tremble* : Ital. *Popolo montane.*

Vtrique Populo Cercidem ſubiicit Theophraſtus quam Populum Lybicam Plinij eſſe cum Anguillara, Solerio, Matthiolo, Hiſtoria Lugdunenſi & aliis exiſtimamus.

In vliginoſis ſyluis inter Betulas naſci gaudet, & montes amat : toti Germaniæ familiariſſima Eaſdemque facultates cum cæteris habet, ſed imbecilliores.

Omnium ligni materies, quæ candida eſt, leuis, criſpa & vndulata , à Tornionibus in mēſas, abacus, cochlearia, colopodia, aliaque id genus, efformatur. Rami cum foliis Octobri decerpti , in caprarum & ouium Hyemale pabulum cedunt. Humor qui è Populi nigrę cauis effluit, verrucas & papulas, corporiſque attrita, teſte Plinio, tollit. Ex gutta quam in foliis ferunt Populi, Apes faciūt Propolin.

ACER : Germ. *Ahorn.* Belg. *Maeshoutenboom* : Gall. *Erable , Opier* : Ital. *Acero, Areſo.*

Aceris tria genera facit Theophraſtus : *Sphendramnum, Carpinum* & *Stagiritā*, Et Sphendramnū, ſiue Acer, à Carpino differre ait, quòd illi materia ſit alba & neruoſa , huic flaua criſpaque. Sic diſtinguitur etiam hodie Acer in *Candidum* & *Flauū* ſeu Criſpum : & ſunt qui *Marem* hoc, *Fœminam* illud vocent.

Gaudet Acer præruptis, ſyluoſis collibus & mōtoſis locis, ſed in planis etiam habetur , inter ſepes & fruteta. Floret Aprili & Maio : Autumno verò maturat fructum.

Raró ſupra hominis altitudinem attollitur caudex : reliquum non niſi virgæ & exigui rami , aut certè brachia , nec magna , nec multùm ſparſa.

POPVLVS ALBA FOLIO MINORE.

Icon hæc eſt Lobelij, vt præcedēs Geſneri & Camerarii. Cęterùm de Populi temperatura varia varii ſentiunt. Frigidam fecit Amatus , ſed magno errore. Aliis calida eſt in tertio ordine , aliis in primo tántùm. Et Nos his aſsētimur : Oculos tamē, vt odoratos, reliquis partibus calidiores ſtatuentes. Flores, ſemē, reſina & folia, exſiccant, ſubtiliorumque ſunt partiū : ſed folia cęteris minus efficaciter. Ex Nigræ autē Populi oculis fieri debere *Vnguentum Populneū* dictum in Hiſtoria noſtra vniuer. oſtendimus. Valet id in omnibus calidis affectibus illitum: naribuſque inditum , ac tēmporibus etiam illitum, ſomnum conciliat : Ligni & humoris ex eius cauis defluentis, vſus ad latus ſequentis Tabellæ declarabuntur.

POPVLVS NOVI ORBIS.

Huic virgulta ſunt aliquātùm flexuoſa: ex quorum nodoſis geniculis, è ſingulo pediculo , ſingula exeunt folia, rotunda , craſſa ; rigida, lata : exeuntque etiam ex iiſdem geniculis pręlongi loruli, acinulis multis exiguis ſtipati, planè Populi ritu, vnde exoticę Arbori à noſtratibus nomen inditum. Eandem exhibet Hiſtoria Lugd. *Populi Americæ* nomine.

Addemus hîc tantùm ex Plinio, Populum vitibus placere, nullâ illarum vmbrâ, ludentibus foliis. Et virgam Populi in manu tenentibus, minimè metuendam intertriginem.

ACER MONSPESSVLANVM.

Arbor eſt mediocriter procera , *ramis* ſatis explicatis, *cortice* quodammodò purpuraſcente , *folio* Aceri vulgari ſimili, in tres tātùm cuſpides ſiue angulos, diuiſo, craſſo, venoſo, ex longo pediculo pendente, paribus interuallis vtrinque ſito : *fructu* gemino, membranulis duabus cohærentibus, alis muſcarum ſimilibus. Aceri congener vocant Pena & Lobelius, Septentrioni minùs cognitum.

Acer vulgare in Heluetia, Sileſia, Lotharingia, Lombardia & Sabaudia frequens eſt; & circa Geneuā pręſertim, vbi vitibus, *Hutins* dictis, maritatur, iiſq; ſuſtentandis plurimùm confert, qui pręcipuus eius vſus. Lignū perennis eſt durationis , & ſenio criſpius fit , tuncque lautioribus parandis ſupellectilibus dicatur.

ACER MAIVS: QVIBVSDAM PLATANVS dictum: Germ. *Teutſch Ahorn* : Gall. *Plaſ‸e.*

Tres Aceris ſpecies Nobiſcum agnoſcunt Geſnerus, Hiſtoria Lugd. & Camerarius : & hoc Acer maius vulgatiſſimum eſſe aiunt. Humectis & altiſſimis montibus gaudet : interque Fraxinos naſcitur, ſolo pingui & ſpiſſo: in Burgundia, iuxta Blamontium Ducis Wirt. arcem, Geneuæ in monte *Saleua*, Baſileę prope campum Sclopetariorum, variiſque aliis in locis proueniens.

Floret & fructum maturat eodem tempore quo vulgaris, de qua antè. Materies ab arcularíis & menſariis ad varia vtenſilia expetitur & ex eâ conſtructum fuiſſe Troianum equum ex Virgilio conſtat Æneid. 2.

Cùm iam, ait, *trabibus contextus acernis*
Staret Equus : &c.

FRAXINVS: Germ. *Aſck, Aſchbaum* : Belg. *Eſchenboom*: Gall. *Freſne* : Ital. *Fraſſino.*

Duo eius genera facit Theophraſtus : *Vnum* excelſum ac procerum : *Alterum* humilius, quod ſcabrius, durius & flauius. Sic diſtinguũt Recentiores in maiorem & minorem : Marem & Fœminam: ſterilem & fructiferam, quæ fœmina ſit : ac tandem in Montanam & Campeſtrẽ. Perperàm verò Sorbi aucupariæ Iconem pro Fraxino ponunt Rœſtinus, Lonicerus & Ryffius.

Humectis gaudet locis, æquè montoſis ac planis, ac tam frigidis quàm calidioribus: Monſpelij, Geneuæ, Baſileæ & Tiguri frequens admodum. Auctu facilis eſt, & feſtinantiùs germinat, meſſibuſque ſemen reddit : at non omnes nec vbique fructificant. De *vſu* & *viribus* in ſequentibus.

FRAXINVS ROTVNDIORE FOLIO.

Lingua auis, ſeu Fraxini fructus ſemẽnve, ad ſtimulãdam Venerem plurimùm ab Arabibus & Recentioribus celebratur. Tantus verò eſt Fraxini materiei vſus, vt Fraxinum præ aliis, copioſiſſimæ materiæ cauſſa, naturam generaſſe ſcribere non dubitarit Plinius, quippe quæ non ſolùm tenaciſſima & duriſſima ſit, ſed etiam in omni opere obedientiſſima: ſariſſis itaque, ephippiis, abacis, menſis, rhedis, cochlearibus, poculis, aliiſque omnis generis ſupellectilibus & inſtrumentis cõmodiſſima. Et hoc omnibus eius ſpeciebus & varietatibus competit. Frondibus nõnullis in locis Hyeme ſuſtentantur Oues & Capræ. *Mel* tandem aërеum [Mannam] iiſdẽ frondibus pręſertim inſidẽte, atq; exiis colligi, in Hiſtoria noſtra magna fusè oſtendimus.

PLATANVS : Germ. *Frœmbd Ahorn* : Gall. *Plane* : Ital. & Hiſp. *Platano.*

Platanus arbor eſt magna, amplæ & in latitudinem explicitæ Nuci ſimilis, regibus & diuitibus olim in delitiis habita. Vnde Xerxem apud Herodotum legimus vnam, ſub qua diem integram ſine neceſſitate conſumpſerat, monili aureo donaſſe, & vni ex immortalibus cuſtodiendam mandaſſe.

Gaudet riguis & paluſtribus, aquarumque ripis, variarum Aſiæ Prouinciarum incola : at in Orbe noſtro rara admodum eſt : nec niſi in diuitum hortis apud Italos, Hiſpanos, Siculos & Conſtantinopolitanos reperitur. Sic ſpecioſas habent Florentiæ pomœria : Romæ, Bononiæ Patauij, & Neapolitanę vrbis horti. Fœdo verò errore à nõnullis cum Acere, Tilia & aliis arboribus confunditur. *De ea plura in Appendice.*

FRAXINVS TENVIORI ET MINORI FOLIO.

Fraxini hanc varietatẽ ex ramo quem inter naturalia noſtra adſeruamus minùs affabrè expreſſit Pictor. An Columellæ Ornus, cuius folia oblõgiora eſſe dicit, anguſtiora, & obſcuriùs virentia?

Cæterùm Folia cortexque Fraxini moderatè calida ſunt & tenuium partium : ſemen verò calefacit & exſiccat tertio exceſſu. Folia & Cortex in vino cocta, ſi id bibatur, hepar ſplenemque ab obſtructionibus expedit, eaque viſcera roborat, valet ad hydropem, & lateris doloribus medetur. Aqua è corticibus Fraxini deſtillata ad calculum & morbum regium vnicè confert. Pocula etiam ex ligno Fraxini parant plurimi, ex quibus, ſiquis aſſiduè bibat, lienem extenuari aſſerunt. *Plura in ſequentibus.*

EVONYMVS : Germ. *Spindelbaum* : Belg. *Papenhout* : Gall. *Fuſaire, Fuſillon, Bonnet de prebſtre* : Ital. *Fuſano, Fuſaro.*

Euonymus, id eſt, boni ominis, per antiphraſin dicta eſt, & quibuſdam Anonymos: Aliis *Tetragonia* & *Quadratoria*, tum quòd in quadrangula ſiliqua contineantur ſemina, tum quòd rami, lineis ruffis per viridem corticem porrectis ornati, quadranguli appareant, quod huic arbori peculiare eſt.

Nulli regioni, ſiue calidæ ſiue frigidæ, iuxta vias & agrorum margines deeſt : in viuis ſepibus, dumetis & ſyluis inter ſpinoſas ſtirpes, tam planis quàm editis locis, vbiuis proueniens.

Aprili floret, & nonnunquam Maio : Septembri maturat fructum : ex quo triplex fit color : flauus, viridis & fuluus. *Reliqua petat Lector ex ſequ.*

EVONYMVS LATIFOLIA.

Cluſius qui fusè deſcribit *Euonymum Pannonicum priorem* ſeu *latifolium* nuncupat. Eam verò Nos in Patauino Medicorum horto obſeruauimus.

Euonymus autem vulgaris apud Gallos & Italos in montibus, ſyluis & viuis ſepibus naſcitur : Germaniæ etiam admodum familiaris, ita vt, ſi Lobelio credimus, nulli regioni, calidæ aut frigidæ, iuxta ſepes, vias, & agrorum margines deſit. Aprili & Maio floret : Autumno appetente ſiliquæ quadrangulæ purpureo tinguntur colore, donec penitùs rubeſcant : poſtea verò ſua ſponte decuſſatim quadripartitæ rūpuntur, ac hiantes ita pendēt, bacculas ſuas, non iniucundo aſpectu, in multam Hyemem oſtentantes.

EVONYMVS FLORE PHOENICEO.

Arbuſcula eſt homine altior, cuius caudex & rami tuberculis aſperi : folia ſerrata : Flores Euonymi vulgaris, ſed phœnicei coloris. Cluſio eſt Euonymus Pannonicus alter. Copioſè autem naſcitur in ſyluoſis vtriuſq; Pānoniæ montibus, necnon in Morauia, alibi rara admodū.

An pecori ſit noxia, vt de ſua ſcripſit Theophraſtus, nondum inter Scriptores cōuenit. Si verò terni aut quaterni fructus homini dentur deuorandi, per inferna & ſuperna purgant : emolliunt & reſoluunt etiam exteriùs appoſiti : in lixiuio cocti lendes & pediculos necant, & capillos flauo colore tingūt. Ex ligno tandem varia vaſa & inſtrumenta, muliebres fuſi, muſcaria & lardaria confici ſolent.

SYRINGA : Germ. *Siringbaum* : Gall. *Syringue* : Flos philadelphus Apollodori.

Duplex ſtatuitur, *Flore albo* ſcilicet, quæ hîc pingitur, & flore cœruleo, de qua mox. Illam verò *Philadelphum Apollodori florem* apud Athenæum eſſe exiſtimarunt nōnulli : aliorum iudicio *Oſtrys* eſt Theophraſti : nec deeſt illa inſignis fructûs nota, quæ Hordeo ſimilis : at non omnibus placet hæc opinio, nec etiam Nobis.

Colitur in multis Italiæ hortis, Patauij, Bononiæ, Ferrariæ : ac præſertim in horto Ducis Florentiæ. Coluimus etiam Nos in horto S. P. Montbelgardi, Veſuntio allatam. Floret autem Aprili & Maio. De eius vſu & qualitatibus nihil huc vſque innotuit.

SYRINGA FLORE COERVLEO, ſiue LILAC.

Hanc plantā, inquit Matthiolus, Conſtantinopoli ſecum attulit Clariſſ. vir Augerius de Busbeche, qui continuis ſeptem annis Cæſaris Ferdin. I. apud Solimanum Turcarum Imperatorem, Oratorē egit, ſub hoc nomine LILAC. Sed quod ille Glādē vnguentariam eſſe exiſtimauit, id magno lapſu factū annotarūt Cluſius, Pena & Lobelius, Tabernamontanus, & Hiſtoria Lugdunenſis.

Cæſalpinus *Liguſtrum Orientale*, & *cæruleum Arabū Ieſminum* inſcribit. An Arbor quibuſdam *Cauda vulpina* dicta? Allata olim ex Aphrica, vbi frequentiſſima eſt, & vernaculo idiomate *Syringa* appellatur. Hodie verò eam alunt plurimi cultiores Belgii & Germaniæ horti. Floret cum altera.

AGNVS CASTVS : Germ. *Keuſchbaum* : Gall. *Agnus caſtus* : Ital. *Agno caſto*, *Vitice*.

Mirum non ſolùm Pharmacopœos, ſed etiam Medicos, hunc fruticem Agnum caſtum vocitaſſe, cùm *Caſtus* apud Latinos idem ſit quod *Agnus* apud Græcos, & viciſſim. Duûm autem eſt generum : *folio non ſerrato*, quem hîc pingimus, & *folio ſerrato*, de quo mox. Arborem caſtam inſcripſit Statius. Caſta autem dicebatur, quòd in Theſmophoriis matronæ caſtitatem vouentes eâ ad ſtrata vterentur. *Lygos* etiam dicta eſt, quaſi vimen, propter virgarum eius firmitatem.

Paluſtribus gaudet locis, atque in Germaniæ, Belgii, Galliæ & Italiæ celebrioribus hortis colitur : ſicut & noſtrâ curâ in S. P. horto Mōtbelgardi etiam habetur. Floret Iunio, Semen Septembri maturat.

CASTÆ ARBORIS ALIA ICON, folio ſerrato.

Calida & ſicca eſt in tertio ordine, authore Galeno, & multę adſtrictionis particeps. Fructus epotus, dictāte Dioſcoride, demorſis à ſerpente, lienoſis ac hydropicis opitulatur : Lactis abundantiam facit, menſes ciet, & genituram exſoluit. Herbæ ac ſeminis decoctum, in inſeſſu, vuluę affectibus opitulatur. Semen cum Pulegio potum ſuffitu & appoſitu purgationes mouet : doloremque capitis diſſoluit illitum. Cum aceto & oleo lethargicorum & phreneticorū capitibus inſtillatur. Quin & folia cùm ſuffitu tum ſubſtratu venenata fugant, ac cōtra venenatorum morſus adhibita auxiliantur : &c. Venerem in fœminis extinguere ex antè dictis habetur.

Salix : Germ. *VVeiden* : *VVeidenbaum* : Belg. *VVilge.* Gall. *Saule* & *Saulce* : Ital. *Salice.*

Salix Theophraſto alia *Nigra* eſt, alia *Candida*. Tria genera facit Plinius, Nigram, Candidam & Helicem. Dioſcorides de Salice tradit ac ſi vna tantùm ſpecies eſſet. Recentiores varias recẽſent differentias : quatuor Tragus & Matthiolus, plures paucioréſve alij. Sumuntur autem vel à loco in quo naſcuntur, vel ab vſu, vel à corticis colore, vel à magnitudine, vel à floris ſpecie, vel à foliis, vel à virgarum fragilitate & lentitia, vel à fructu : vel à medulla.

Nos *Maximam & arboreã* hîc pingimus quæ alba eſt & hirſuta, viménque habet fragile. Eſt noſtro iudicio Theophraſti Salix alba. Creſcit autem in locis madentibus riguíſque pratis : & ex ea longę fiunt perticæ pro hortis & vineis.

Salix angvstis et longissimis Foliis, criſpis, ſubtus albicantibus, ſupernè virentibus.

Virgas cortex vireſcens, vel cineraceus, obueſtit, ſúntque eæ longiſſimæ & ſimplices, nullis adnatis virgultis donatæ, ac obſequioſæ admodum : Folia qualia ſuprà deſcribuntur, ramos crebro agmine ſtipant. An Hiſtoriæ Lugd. Salicis 6. genus, quod Dalechampius Eleagnum arbitratur? An Plinij Amerina?

Gaudet etiam hæc humidis locis & riguis pratis : atque ex ea potiſſimùm, quòd vimina proferat longiſſima, ſine adnatis, & lenta, plectuntur quaſilli, ſportulæ, vanni, cathedræ, & anaclinteria. Foliorum criſpitudinem exprimere neglexit Pictor.

Salix Tenvior, Folio minore vtrinqve glabro, vimine fragili.

Ex Titulo & Icone ſatis innoteſcit hæc Salix. Hîc itaq; de Salicum Loco, Tempore, ſatu & vſu in genere agemus.

Aquas amant Salices, ſed in montibus etiam naſcuntur. Germinant inter primas arbores, & citò naſcuntur, citóque occidunt. Ex earum verò genere ſunt, quæ commodiſſimè omnis ſationis modo ſeruntur, & tranſlatæ optimè perdurare poſſunt. Eiuſmodi etiam ſunt, vt non propter ſe ſerantur, ſed propter alia, ac vineas maximè.

Cęterùm Salicis fructus, folia, cortex & ſuccus, Dioſcoride authore, adſtringendi vim habent. Folia cum ramis in cubiculis ſtrata aërem infrigidant, & aquæ incocta, in pediluuiis febricitantib. conducunt.

Salicis Racemi sev Nvcamenta, Rosæ & Capitula ſquammata.

Nucamenta producit hoc Salicis genus, longa, racemoſa, è plurimis vaſculis, ceu acinulis, qui in duas carinulas dehiſcentes, lanuginem oſtentant. Prçcedunt tamen muſcoſi *floſculi*, quibus iamiam defluere incipientibus, ad *nucamenti* faſtigium, adnaſcitur *excremẽtum* quoddam bombycinum, vnciâ longius, teres, oblongum, & lanam per omnia referens : in cuius meditullio inſecti cuiuſdam genus minimum albicans reperitur : &c. de quibus omnibus & ſingulis in Hiſtoria noſtra vniuerſ. *& in Append.* fuſiùs.

Paſſim in pratis & riguis foſſis Baſileæ, Briſaci, Geneuæ, Montbèlgardi, & Ebroduni prouenit.

Salix Pvmila Angvstifolia, pronâ parte cinerea.

Huic generi, notante Cluſio, graciliores ſunt *virgæ*, vt plurimum pedales, nonnunquam dodrantales duntaxat, rectæ, lentæ, ſubflauo cortice tectę : vncialia *folia*, ſatiui Lini foliorum modo anguſta : ſupina parte viridia, pronâ verò cinerea, & cùm nouella adhuc ſunt, omninò cana. *Flos*, vt in vulgari, flaueſcens, exiguâ, breui, mollíque ſpicâ ante folia naſcitur, & in candidam deinde lanuginem reſoluitur. *Radix* digitalis, obliqua, nigra, tenuibus fibris donata.

Creſcit in vdis cæduis ſyluis infra Francofurtum ad Mœnum.

Salix Hvmilis Repens Angvstifolia Lobelij & Dodonæi.

Ericetis Antuerpiani agri palmaribus & ſeſquipalmaribus cauliculis repit, folio Rhamni 1. floribus muſcoſis, & Salicis guſtu amaro. Sic paucis deſcribit Lobelius: Figuram verò ſine deſcriptione ponit Dodonæus.

Ad ea autem quę ſuprà de Salicis vſu Medico dicta ſunt, addemus : non tantùm cauſo & ardentibus febribus laborantium, refrigerij ergo, Salicis ramis ſterni triclinia : ſed ex ligno etiam ráſorios fieri baculos, quibus radatur & mundetur linguæ ſcabrities : at fruſtrà id moliuntur qui internum incendium nõ extinguunt.

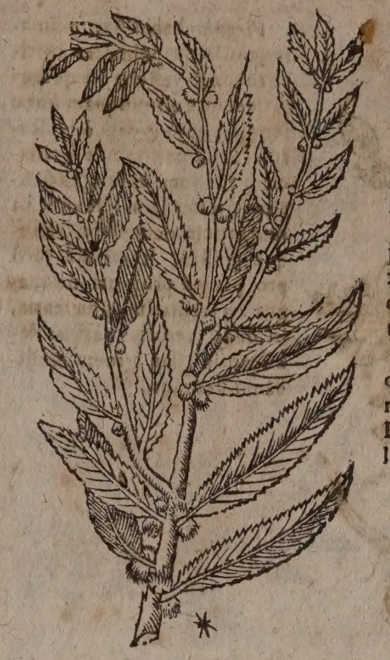
SALIX LVTEA TENVIOR, SATIVA, Viminea.

In pulchras arbores adoleſcit hoc Salicis genus, quarum vimine nullum nobis notum ligandis vitibus ſimilibuſque aptius: tanta eſt tamque lenta rupturæ ſecura flexilitas, vt meritò viminea *per excellentiam* dici mereatur. Cortice integitur vitellini coloris, a mato: Folia rara, acuta, palmū circiter longa, ſemunciam lata, ſupernè cum virore ſplendentia, glabra, incana: infernè nonnihil piloſa, per ambitum denticulis crenata.

Hæc, ſi quæ alia, paſſim colitur ad vites & hortorum ſepta nectenda. An Theophraſti *Candida*, Plinij *Vitellina*, & Columellæ *Græca*? Huius varietas reperitur per omnia ſimilis, ſed cortice tantùm pallidiore.

SALIX SPONTANEA FRAGILIS, AMYGDALINO folio: auriculata & non auriculata.

Spontanea hæc Salix cortice obtegitur atrorubente, rariùs albo, vehementi adſtrictione cum levi amarore prędito. *Folia* longa, mediocriter lata, mucronata: tam ſuprà quàm infrà, virentia & glabra: quorum pediculo brevi auriculæ binæ crenatæ appoſitæ. Virgulæ tenuiores flexum vix ferunt, niſi torqueantur; minores rumpuntur.

Provenit hæc in fluminum quę præcipiti curſu vorticoſa ruunt ſabuloſis ripis: vt ad Rhodanum, Baſileæ non vno loco, & Montbelgardi paſſim.

SALIX RVBRA, MINIME' FRAGILIS; folio longo anguſto.

Cortex huic intensè ruber: *folia* oblonga ſunt & acuta vtrinque glabra ſed ſubtus nōnihil candicantia, denticulis vtrinque crenata. Vimen longūm, &, vti libet, obſequiosū. Variat interdum; cortice minùs rubro & folio latiuſculo.

Paſſim in pratorum & hortorum marginibus colitur, & eſt interdum ſpontanea. Eſtque magni vſus, vbi aliquid ligandum.

Eſt Theophraſti *Salix nigra*, & *Salix Græca rubens*: eademq; *viminea purpurea* Plinij: *Sabina* & *America* Columellæ. *Salix rubra viminalis*, Tragi. *Salix rubra* Matthioli. *Phœnicea* Hiſtoriæ Lugdunenſi. *Punicea ſabina* Tabern. An *Salix Gallica* Cordi?

SALIX LATIFOLIA INFERNE' HIRSVTA.

Folia huic palmum, aut ſeſquipalmum, longa, latitudine quadrantali, aut etiam palmari, nervoſa: pronâ parte incana & hirſuta, ſupina viridantia, ſapore adſtringente, ſine morſu aut amarore: *pediculo* ſemunciali, cui ſæpe auriculæ caulem amplectentes adnatæ. *Catulos* profert ſtaminulis crocantibus plenos; quos ſeorſim fabrè appinximus: quibus ſuccedit in receptaculis racematim cohærentibus lanitiū quoddam candidū. *Vimina* craſſiuſcula, incano hirſuto cortice amaricante tecta, nodoſa, fragilia: interdum velut fuligine obducta.

Gignitur in ſolo macro arenoſo & lapidoſo, ſed vdo, ad torrentium margines, & in ſylvis vmbroſis, Baſileę & Genevæ frequens, vt & Montbelgardi in P. labyrintheo horto.

SALIX LATIFOLIA NON HIRSVTA, cum Gallis.

Eſt & aliud Salicis latifolię genus, cuius folia non ad maximam prioris latifoliæ magnitudinem accedunt, ſed mediocribus tantùm eius generis ſunt paria, & ſerrata: verùm nec ſuprà nec ſubtùs hirſuta, neque etiam candicantia, ſed levi glabritię viridantia: cortice vimen obtegente nigro atque ob id, niſi folia eſſent lata, ad nigram Theophraſti referri poſſet. Lugduni obſervavimus cum Pilulis in foliis.

SALIX PVMILA LATIFOLIA CLVSII.

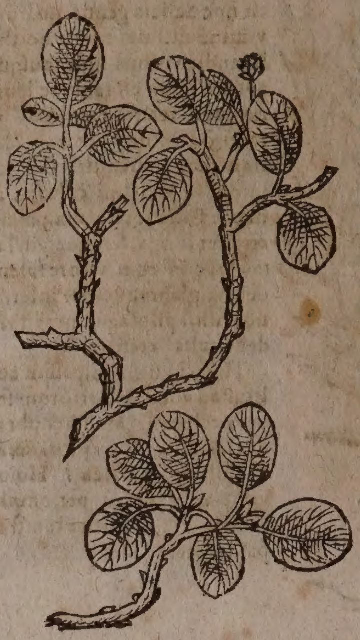
Montium, ait, herboſa, & aperta iuga pumilas Salices alunt, quæ *virgas* habent minimi digiti craſſitudine, humi fuſas, pedales, interdū etiam maiores, frequentibus præditas *ramulis*, qui ſurſum attolluntur, & inter gramina emergunt: vncialibus ferè *folijs* obſiti, ſupernè viridibus & ſplēdentibus, infernè ſubcinereis. Ferunt in tenellis, ramulis, *floſculorum* molles ſpicas, quibus ſuccedunt *capitula*, vt in maiore & latifolia Salice. Radix admodum craſſa eſt, pro plantæ tenuitate, &c.

SALIX PVMILA FOLIO VTRINQVE GLABRO: Cortice rubente.

Virgulas habet hæc palmares, aut ſeſquipalmares, cortice rubente veſtitas: à quibus prodeunt nonnunquam fibræ tenues, quibus denuò radicatur. *Folia* per ramos ſemunciam aut vnciam longa, trientem circiter lata, leviter in mucronem deſinentia, vtrinque glabra. *Capitula* verò pro plantæ proportione magna, racematim cohærentia, in duas retortas carinas dehiſcentia, lanuginem candidam oſtentant.

SALIX PVMILA FOLIO ROTVNDO.

Vix humo ſe attollit palmaris iſta Salix, *ramulis* prædita rubentibus, iiſque magnâ parte nudis, quorum tamen faſtigia plurima coronãt *folia* valdè concinna, ad Coroneaſtri folia quodammodo accedentia, craſſiuſcula, rigidula, rugoſa, ſubtùs caneſcentia, ſuperiore parte atrovirentia, cum fortuitis ad pediculorum imum *capitulis*, & priuato ſurculo tomentoſo inſidente *iulo*.

Ad ea autem quæ antè de Salicũ vſu & virtutibus dicta ſunt, addemus hîc: Salicis julos & fructus pabulo pecudũ admixtos, ipſa pinguefacere. Et nonnullos, vt notat Theophraſtus Paracelſus, foliorum Salicum ſuccum (ad exoptatam illam Metallorum in aurum metamorphoſin) tenuiſſe, ſed nullo profectu.

SAFSAF SYRORVM: ARNABO: ZARNABVM: *Zerumbeth*: *Elæagnus*: Salicis ſpecies.

Salicis peculiaris quædam ſpecies Halepi provenit, *Safſaf* Incolis dicta, quæ trunco, frondibus & ramis Betulæ ſimilis eſt. Rauvvolfius, qui fusè deſcribit, Elæagno Theophraſti nõ modò accedere ait, ſed etiam Elæagnum cenſeri poſſe. Eiuſdem iudicio eſt Æginetæ *Arnabo*, & Arabum *Zarnab* & *Zarnabum*, atque etiam eorumdẽ *Zurumbeth*. Eſt autem Arnabo ex aromaticis, & calidæ eſt & ſiccæ facultatis in tertio ordine, Caſſiæ & Carpeſio ſimilis. Monendi verò incauti, res eſſe valdè diverſas, *Saſſaf* & *Saſſafras*.

CALAF SEV BAN ALPINI.

Si Alpino credendũ Salicis genus eſt, & *Chalef* ſpeciem Salicis eſſe in humidis naſcẽtem, ſcribit etiam Bellonius. Foliis aliquatenus Salici ſimilis eſt, ſed multò maioribus, quippe longioribus & latioribus. Flores eius ſunt quidã globuli oblongi albi, caudici penes foliorum radices adnaſcentes: quotque in arbore folia exiſtunt, tot flores emittit. Creſcit ad Viticis magnitudinem, ramis, ſive ſtolonibus, multis, rectis.

In Ægypto reperitur, lociſque humidis naſcitur. *Hæc Alpinus*, qui inſignes illi vires tribuit.

GARB MAVRORVM.

Patula admodum eſt arbor, haud tamen multùm aſſurgens: Cortex ex pallido flaveſcit, ſicut & folia, quæ palmum circiter longa, duos verò digitos lata, per ambitum velut Atriplicis folia ſinuata.

Fructum ac florem ſe vidiſſe negat Rauvvolffius deſcriptionis author, qui *Salicis* genus facit: & ſurculos tamen extraneos teneriores fragilioreſque eſſe ait quàm vt viminæ operi inſeruire queant.

Arabibus & Æthiopibus dicitur *Garb*: Perſianis *Far*. Eſt verò Garab Avicennæ *Salix*: vnde etiam ſuo *Garab* eaſdem quas Salici tribuit idem Avicennas vires.

GALE, FRVTEX ODORATVS SEPTENTRIONALium; *Elæagnus* Cordo; *Chamelæagnus* Dodon.

Ligneus eſt frutex, ſarmentoſus, cubiti altitudinem raro attingens, in ramos multipliciter divaricatus, *cortice* rufo, ad ſpadiceum vergente, lævique: *folia* quodammodo ad paruam Salicem accedunt, & glabra ſunt, incana, & quædã illorum ſerrata. Ramorum extremis inſident *capitula*, veluti iuli, ſpadicei coloris: *Cortex* amaricat, non ſine adſtrictione: materie candida, &c. Sic ferè deſcribit Dodonæus. An *Rhus Sylu.* Plinij?

In Ericetis vmbroſis nemoroſiſque ſaltubus provenit, apud Brabantos & Flandros non infrequẽs. Maio & Iunio floret, Auguſto perficit ſemen. Gallis dicitur *Piment royal*: Flandris *Gagel*: Scotis vero apud quos etiã vdis locis provenit: *Gale*. Vſus ad latus ſequentis Tabulæ tradetur.

MAMBV ARBOR, TABAXIR GARCIÆ.

Tabaxir vocabulũ eſt Perſicum, ab Avicenna & alijs Arabibus è lingua Perſica deſumptum, nihilque aliud deſignat, quàm lacteum ſuccum, liquorem aut humorẽ alicubi concretum. Eoque nomine Arabes, Turci & Perſæ ſuccũ concretum intelligunt, quem in magno pretio habent, & pari argenti pondere emunt, ad virgæ & teſticulorum vulnera, atque etiam contra dyſenterias & cholericas paſſiones, eo vtentes.

De arbore ex qua colligitur mox agemus: Liceat autem hic de Gale *fruticis, de quo antè, vſu aliquid addere.* Impensè calidus & ſiccus eſt totus frutex: triclinia ſuavi odore perfundit: Cereviſiæ Lupuli defectu incoquitur: & veſtimentis interpoſitus, à tineis & vermibus ea tuetur.

MAMBV ARBOR, TABAXIR ACOSTÆ.

Arbor in qua gignitur *Tabaxir*, authore Garcia, interdum magna eſt, & inſtar Populi procera, interdũ minor: ramoſque vt plurimùm erectos, ac frequentibus nodis diſtinctos, habens, folium Oleæ folio longius. Inter ſingula verò internodia liquor, *Tabaxir* dictus, generatur: nec omnes rami eum humorem continent, ſed ij duntaxat quos *Biſnager*, *Batécala*, & pars Provinciæ *Malauar* profert. Ramos arboris ſuccum illum habentes vocant Indigenæ *Mambu*: & liquorem ipſum *Sacar Mambu*, quaſi Saccharum de Mambu. Garciæ & Acoſtæ Icones plurimùm à ſe invicem diſtãt: quapropter, cùm neſciamus vtrã ſit melior: vtramque proponimus.

HALIMVS: Gall. *Blanche putain*: Ital. *Bidone*: HALIMVS CLVSII.

Halimum Veterum nobis penitùs ignotum exiſtimant nonnulli: ſed meliùs Cordus, non temerè in littore Germanico inveniri, ſcribit. Tria Halimi genera proponit Cluſius: quorum primum hic adpictum, doctiorum judicio, Theophraſti, Dioſcoridis, & Plinij Halimus vel Halimum eſt. Secundum idem eſſe exiſtimamus cum Portulaca marina. Tertium ex eiuſmet, petatur Hiſtoria.

Hic verò notandum, & Plinium, & ex Recentioribus nonnullos, *Halimum* cum *Alimo* cõfudiſſe: ſed perperam, cùm *Halimus* ita dictus credatur, quòd maritimum ſit olus, vnde quidam *Halmurida* dixerunt: *Alimus* verò citra aſpirationẽ ſit Aſphodelus, & quorundam ſententiâ Herba ita dicta *quòd famem arceat*.

HALIMVS DALECHAMPII: HERBA COLICA: *l'Herbe du maſclou*, Tholoſ.

Halimus verus Dalechampij, ſive Herba *du Maſclou*, teſte Hiſtoria Lugdu. & Tholoſæ in hortis colitur: & ſpontè quoque in ſepibus naſcitur: præſertim ad vicum tribus milliaribus ab vrbe diſtãtem, quem *Sainct Hourens*, vocant; loco macro, ſqualido, alto. Sic dicit Dalechampius in annot. ad Plinium, vtrumque Halimi genus, ſylveſtre & mitius, Tholoſæ naſci. Halimi autem foliorum manipulum terunt Tholoſates, & ex vino albo propinant, maximo doloris colici torminumque, levamento, vnde *Plantæ* inditum *nomen*. Luſitani tenellas prioris Halimi cimas, in cibos recipiunt, ſicut & Rhamni.

Halimi vires & facultates, aliaque ad ipſum ſpectantia, *tradentur in Appendice*.

CLASSIS VIII. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE
STIRPIVM
CLASSIS IX.

CONIFERAS ET RESINIFERAS ARBORES CONTINENS.

ABIES FOEMINA: Germ. *Thannenbaum*: Belg. *Dannenboom*: Gall. *Auet, Sapin*: Ital. *Abeto*.

ABietis nec Dioſcorides, nec Galenus vſquam in arborum cenſû meminerunt: Plinius, Ruellij judicio, eam cum Palma confundit. Theophraſto vero Abies quædam *Maſcula* eſt alia *Fœmina*; diſtantque inter ſe plurimùm. Mari enim folia acutiora, magis pungentia & magis flexa, materia lætior, durior ac medullâ refertior, totaque arbor criſpior videtur & aſpectu deterior: præterea Mari pauci nuclei parte priore inſunt, Fœminæ nulli omnino.

Montium ferè propria eſt, in eorũq; vmbroſis & apricis fœliciter provenit. Pulcherrimas habent variæ Germaniæ provinciç altiſſimas Virginia, materiæ firmitate prçſtantiſſimas Harcynia ſylva. *Plura in Appendice.*

ABIES FOEMINA CVM RAMIS, NVCAMENTIS, Floribus, Iulis, Conis, Squammis & Seminibus.

Illorum omnium faciem & generationis modum graphicè hîc exponere non permittũt ij quos Nobis præfiximus cancelli: pinxiſſe ſufficiat, reliqua ex Hiſtoria noſtra magna petantur. Tantùm de *vſu* & *viribus* aliquid.

Ædificijs optima Abies, & quidem vetuſtiſſima, modo carioſa non ſit: ad tabulas pictorias etiam eſt perutilis: ſed navibus præſertim ob læuitatẽ aptiſſima: atq; ex prælongis illis quæ ex Heluetia & Rhętia per Arolam & Rhenum in maria tranſportantur, proceriores fiũt mali. Conis in deſperata fame farinã augeri author eſt Struppius. Reſina calida & ſicca eſt ordine tertio: atq; ſive intus aſſumpta, ſive ad extra adhibita, ad Terebenthinæ facultates proximè accedit.

PICEA LATINORVM: Germ. *Schvvartz Thannenbaum*: Gall. *Peſſe, Pin, Garipole*: Ital. *Pezzo*.

Piceam Latinorũ eſſe Theophraſti *Abietem maſculam* apud doctos convenit. *Piceam* autem Latinorũ *Peucen* Græcorum, de qua mox, non eſſe, ſatis etiam eſt cognitum. Tragus, qui Abietem in Candidã & Rubram ſeu Nigrã diſtinguit, fœminam Candidam facit, hanc vero rubram ſeu Nigram.

Montes amat atque frigora, vt ait Plinius, feralis hæc arbor, quæ olim ad fores funebri indicio ponebatur: Deſcẽdit tamen etiam interdum in plana: in Viennẽnſi ſaltu frequẽtiſſimam eſſe ſcribit Cluſius, Tigurinas ſylvas hac ſcatere Geſnerus: Nos in Burgundicis montibus, *Franche montagne* dictis, maximâ copia haberi obſervauimus. Eſt vero, ſi quępiam alia, venenatiſſimis Erucis maximè obnoxia.

PICEA PVMILA.

Procera admodum eſt arbor Picea vulgaris: at ejus generis etiã reperiri, quæ nõ valdè aſſurgat, ſed pumila maneat, ex Cluſio habemus. Dalechãpij *eſt Pinus Tubulus* vel *Tibulus*.

Cæterùm jecinori vtilia sũt Picçę folia, drachmę pondere ex aqua mulſa pota. Piceis arboribus conſitæ ſylvæ phthiſicis, atque iis qui ex magnis convaleſcũt ægritudinibus, vtiliſſimę sũt eademque hodie conferunt cõmoda, quæ olim navigationes in Ægyptũ. Sed Piceæ arboris rara & laxa eſt materies: atque ob id tubis ad aquarum ductus, aliiſve rebus & inſtrumentis, conficiendis, haud æquè idonea ac Larix atque Abies. Gignit etiam Picea Reſinam: ſed denſam & obduram plerũque, rarò liquidam, eiuſque virtutes eædem quæ Abietinæ.

TAXVS

TAXVS: Germ. *Eibenbaum*: Belg. *Ibenboom*: Gall. *If*: Ital. *Taſſo*.

Perpetuę frondis eſt arbor, procero ſtipite, Abieti & Piceæ ſimilis, ſed ab vtraque certis notis diſtincta. Plinius duplicem facit, *Marem* & *Fœminam*: marémque noxio eſſe fructu ait, ac lethales habere baccas: repertum verò innoxiam fieri, ſi clavus æreus in ipſam arborem adigatur. Dioſcorides *Smilacem* vocat, at valdequâm laxus eſt Smilacis ſignificatus, & multũ differt Theophraſti Smilax, quæ eſt glandifera arbor, ab hac Dioſcoridis Smilace.

Montibus propria eſt, & in planis naſci nequit. Reperitur, vt ſemel dicamus, in Italia, Gallia, Germania, Anglia, Helvetia & Hiſpania, ac vmbroſis gaudet. Tardiſſimè germinat, fructum verò maturat Septembri.

TAXI ALIA ICON, FLORES, FRVCTVS ET alia ſpeciatim exprimens.

Calidíne an frigidi ſit Taxus temperamenti, inter Scriptores nondum ſatis convenit: frigidi eſſe ſtatuunt Dioſcorides & ejus ſectatores, quod iiſdem remedijs ejus veneno, quibus Cicutę, occurrendum eſſe aiant; inter quos Camerarius, Pena & Lobel. ac Wierus. At vbique noxiam eſſe volunt cęteri plęrique omnes, à quorum etiam partibus quotidiana ſtat experientia. Febribus enim ac alui profluvijs tentantur qui baccas edũt: aves attonitę redduntur, & facilè capiuntur. Ligni materies quòd rufeſcat cum plurimis intercurſantibus venis, atque incorrupta ſit, à lignarijs fabris maximè expetitur, concinnandis pręſertim haſtis, telis, menſis, atque etiam hypocauſtis.

PINVS: Germ. *Fiechtenbaum*: Belg. *Pinappelboom*: Gall. *Pin*. Ital. & Hiſpanis *Pino*.

Pinum, quæ Græcorum *Peuce* eſt, non *Pytus*, vt perperàm exiſtimarunt nonnulli, Theophraſtus in Vrbanam & Sylveſtrem diſtinguit: & hãc rurſus vel Fœminam facit, vel Marem, vel tãdem ſterilem, vnicuique proprias aſſignãs notas. Aliter diſtinxerunt Recentiores, vt ex ſequentibus patebit. Nos Pinum vulgariſſimam, *Satiuam* & *Domeſticam* dictam, hic pingimus, cui *oſſicula dura ſunt at folia longa*.

Amat locũ gracilem & maritimũ: ac in montibus & inter ſaxa, vaſtior ac procerior invenitur. Proprium autẽ illi eſt, vt ſalſo ſolo latiſſimè fruticet, quemadmodum ex amœniſſimo prope Ravẽnam *Pineto* apparet. Colitur in Gallia, Belgio & Italia, in Germania haud frequẽns admodum. *Plura in ſequẽtibus.*

PINVS CVI OSSICVLA FRAGILI PVTAMINE, ſiue Cembro.

Hanc Simlerus & Geſnerus cum Pino propriè dicta & vulgari confundũt. Matthiolo dicitur Pinus ſylveſtris *Cẽbro*, *Cembri* & *Cirmoli* vulgò vocata. Pinaſtrum & Pinum ſylv. vocant etiam, Munſterus, Bellonius, & alij: Germani *vuild Fiechtenbaum*: Galli *Pin ſauuage*. Pini autem vulgaris breviora ſunt huic folia: & Coni etiam minores quàm Pini: & hoc etiam commune habet cum conis Abietis, quod ſquammę facilè à pediculo divellantur. Pityides autem binę aut vna ſingulis ſquammis occultantur; dimidio minores quàm Pini domeſticę: oſſe triquetro, turbinato rubente, tenui & fragili, &c.

Alpigena eſt arbor, apud Tridentinos & Allobroges haud infrequens.

PINVS SYLVESTRIS VVLGARIS, Pinaſter & Teda.

Varijs locis ſpõtè provenit Pinaſter ſeu Pinus Sylveſtris, ac præſertim in Alpibus: frequẽtiſſimã autem prope Florimõtium, & circa Beſfordiã & Raupach, obſervauimus. Magno verò ducũtur errore qui, cum Plinio, *Tedam* Coniferarum particularem ſpeciem, & ſui generis arborem faciunt. Eſt enim *Teda* propriè dicta Piceæ, Laricis, & peculiariter Pini Sylveſtris, proprius morbus, quo arbores illæ in Tedam converſæ dicũtur, cùm non modò cor, ſed reliqua etiam ſubſtantia in pinguedinem mutatur.

Cęterùm ex Teda faces fiũt, & fuligo ad attramẽti librarij cõfectionem inſeruit; In aceto decocta collutu dentium dolores ſopit. Emplaſtris verò addita anthracibus peſtilentialibus eſt percommoda.

PINVS SYLVESTRIS, MVGHO, ſiue *Crein*, Pinaſter repens.

Arbor quam *le Crein* vocant in Burgundia provenit in montibus quos *Franche montagne* vocant. Parva eſt & pumila arbor, reſpectu aliarum reſiniferarum arborũ, & montium inferiora loca occupat. Pro teda ad faces vtuntur, licèt rariùs, quia minùs pinguis.

An Matthioli Pinus *Mughus*, *Mughi* vel *Mugho*, in Tridentinis Ananienſibúſque montibus creſcens? Anguillara, Dodonęus Gallicus, Lobelius, Tabernamontanus & Camerarius, ſylveſtris Pini, & repentis atque humilis Pinaſtri, etiam meminere, ac *Pinum Mughum* inſcribunt. An Plinij Tubulus?

PINASTER AVSTRIACVS MAIOR, ALBVS & Niger.

Hunc pingit & deſcribit Cluſius, duûmque ait eſſe generum, adeò inter ſe ſimilium vt pauci, niſi materiæ cæſores, diſcernere queant. Alterum tamen lætiore & erectiore eſt caudice, lęviore cortice & maiore cono, Auſtriacis *vueiſſe Fereur* dictum. Alteri minores coni, contortus caudex, & triſtiora omnia, *Schvvartze Fereur* vocant. Provenit vtrumque in Pannonicis & Auſtriacis montanis locis. Quãtùm differat à Pinu noſtra ſylveſtri antè deſcripta, vel an eadem, perpendendum. Ex eo, tam nigro quàm albo conficiuntur aſſeres, ſcandulæ & vinearum pali.

PINASTER PVMILVS, OMNIVM MINIMVS.

Humanam altitudinem vix excedit hic Pinaſter, quē ſe in ſolo Murciano regno repe riſſe ſcribit Cluſius: Lobelius verò à Gallo provincię Pinaſtro humili minimè differre ait.

Cæterùm, vt in *Pini* & *Pinaſtri virtutibus* enarrandis pergamus, Pini nuces phthiſicis & langueſcentibus ſunt commodiſſimæ: fit enim ex ijs Pineolatũ polytrophon gratiſſimũ pectoris diuturnis vitijs, tuſſiculoſis, macilẽtis, atq; in veſicę eroſionibus & renũ calculo, pervtile. Aqua Strobilorum Pini delet faciei rugas. impedit mammarũ incremẽtũ, & matricis collũ conſtringit. Fit & ex ijs vinum, docente Dioſcoride. Præſtantq; eadẽ, atq; etiam valentiùs, Pinaſtri Cortex, Folia, & Nuces: ſed Nuces edendo non ſunt.

PINVS MARITIMA THEOPHRASTI LOBELIO.

Pinus maritima Theophraſti, ait Lobelius, ſtipite, ramorumque & foliorum facie, vndequaque Pinaſtro montanæ perſimilis videtur: ſed Conus phœniceus, breuior, & ſupernè latior: Rami & Caudex nigriores & glabri.

PINASTER AVSTRIACVS TENVIFOLIVS.

Creſcit, eodem Cluſio authore, ad nonnullorũ Auſtriæ montium radices, in ſcopulis.

Vacanti huic loco Pini & Pinaſtri vſus & facultates in genere lubet adſcribere. *Cortex* authore Dioſcoride, adſtringendi vim habet, & tritus inſperſus intertrigines, ambuſta, & vlcera in ſũma cute ſanat: ſuffitus, fœtus & ſecundas ejicit: potus, alvũ ſiſtit & vrinas movet. *Folia* trita impoſita, inflammationes mitigant, & vulnera ab inflãmatione pręſervant. Trita & in aceto cocta, dentium dolores leniunt, ſi calidè colluantur. *Teda* in minutas partes conciſa, ſi illæ in aceto coquantur, quod ſuprà iam dictum, collutu dentium dolores mitigat. *Plura in ſequentibus.*

PINVS SYLV. MARITIMA, CONIS FIRMITER ramis adhærentibus.

Coni huic ex adverſo bini, deorsũ nutantes, craſſo lignoſo pediculo firmiter hærentes quo nomine ab alijs Pini & Pinaſtri ſpeciebus differt.

Pini materia maximè commendat Theophraſtus, & ad ædificationem vſum ſpectabilem eſſe ait, laxitatis & rectitudinis meatuum causâ, & quòd nullo pacto findi poſſit, ſi glutine muniatur. Quin & ex ea fieri navigia rotunda, quoniam non putreſcant, firmiſſimo exiſtente ligno adverſus cariem & tineas.

Reſina, vt reliquæ omnes, ſiccat & calefacit: ac cùm è pinguiſſimis, maximéque reſinoſis, & in tedam converſis arborum lignis, vi ignis Pix eliciatur: ex Picea & Pino præſertim fit.

PINVS IDÆA THEOPHRASTI, EIDEM Lobelio.

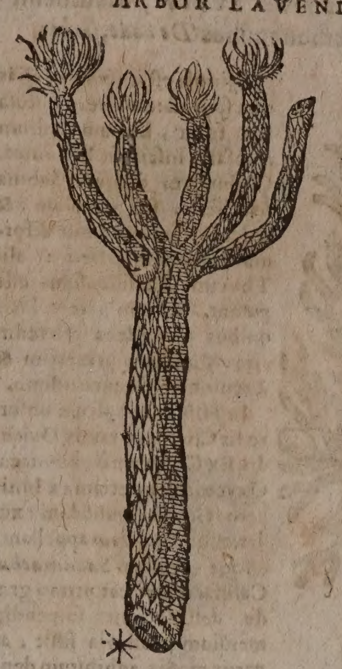
Facilè hęc, inquit Lobelius, ab altera dignoſcitur, caudicis & ramorum cortice ſcabro, circa ramos foliorum fœturâ, & majoribus, longioribus, ſpecioſioribusque numeroſis conis. Matthiolo eſt *Pinus maritima alterum genus*,

PINEI CONI FACIE FRVCTVS EXOTICVS.

Pediculo minimi digiti ferè craſſitudine, rufo, duro atque lignoſo, folia mutuo incubitu adnaſcuntur, digitum ferè longa, firma, ſubſtantiâ lignoſâ, triquetra: principio anguſtiore, reliqua parte latiora, & faſtigio tenus recurua, numeroſiſque ſquammulis foliaceis, lucentibus nigriſque veſtita. Folia quæ intus deliteſcũt extimis breuiora, & denſiore eorum ſtipatu obſepta. Quibus omnibus perpenſis, præſertimque figurâ, colore, & mutuo foliorum incubitu, Fructum hunc è longinquis Regionibus allatum, *Pinei coni facie Fructûs* nomine donauimus.

ARBOR LAVENDVLÆ FOLIO.

Ramus hîc ex Orientali India allatus, cuius arboris fuerit minimè cognitum: trium pedum longitudinem æquabat; craſſitudinis diameter duarum circiter vnciarum erat: eiuſque faſtigium in nodoſum caput nonnihil extuberans deſinebat: è quo ſeſquipedales quinque minores rami proſiliebant, eleganti valdè ſerie & ordine diſpoſiti: & in illorum comoſis faſtigiis folia hærebant, formâ, colore & magnitudine Lauendulę folia referentia: quę quia ſucci Gummi Elemi quodammodo reſipiẽtis plena; ramo huic locum inter reſiniferas arbores vendicarunt.

LARIX ſiue LAREX: Germ. *Lerchbaum*: Belg. *Lorbenboom*: Gall. *Meleſe*: Ital. & Hiſp. *Larice*.

Theophraſto, Dioſcoridi, atque vniuerſę Gręciæ ignota exiſtimatur: nec vſquam eius meminit Homerus, quamvis id aſſerat Plinius. Veteribus etiam Latinis, Palladio, Vitruuio ac Plinio, an probè cognita fuerit, meritò dubitatur, cùm Laricem non ardêre ſcribant, & hic peculiariter, ſempiterna habere folia, quod vtrumque falſum.

Frequentem hodie varij nutriunt Tractus: Ambrunenſe territorium: vrbi Viennę (Auſtriæ) vicini ſaltus & montes: alpes Rhęticæ: & Sedunenſium apud Valeſianos regio: & alij loci.

Agaricum, qui concretu fũgoſo illi adnaſcitur, hîc pingimus: eius vero vſus & virtutes, vt & reliquam Laricis hiſtoriam in Appendice trademus.

CVPRESSVS Germ. *Cypreßenbaum*: Belg. *Cypreſſenboom* Gall. *Cypres*: Ital. *Cypreſſo* & *Cupreſſo*.

Cupreſſum haud magnis laudibus afficiebant Veteres. Catoni dicebatur natu moroſa, fructu ſuperuacua, baccis torua, folio amaro, odore violenta, materie rara, ac ne vmbrâ quidem gratioſa: & Diti tãdem ſacra. Funeſtam etiam dixêre, eo quod & tardè creſcat, & ſucciſa etiam non repullulet, quapropter funebri ſigno eam ante defũctorum ædes ponebant.

Diſtinguitur in Marem, qui ſemper infœcundus, & Fœminam, quę diu etiam ſterileſcit. In Italia frequens eſt admodum, ſed Cretenſibus præſertim quæſtu eſt. Vidimus etiã Nos Lutetiæ & Monſpelij abundantem, vbi Nuces fert Autumno, quę durant per totam Hyemem & Æſtatem. Adſtringit & refrigerat, ſed Nuces efficaciores foliis.

Plura in Appendice.

CEDRVS: Germ. *Cederbaum*: Belg. *Cederboom*: Gall. *Cedre, Cedre du Liban*: Ital. *Cedro*.

Cedrus arbor magna eſt, & abieti haud abſimilis, cuius fructus *Cedrides* vocantur, atque ex qua Pix, *Cedria* dicta, colligitur. Theophraſto, Plinio & Galeno, atque etiam Recentiorum pleriſque omnibus, duplex eſt, *Maior* & *Minor*. Falſo vero Matthiolus Cedrum magnam bacciferam cum Dioſcoride ſtatuit: Siquidem eamconum gerere ſit certum. Sciendũmque Cedrũ magnam & Cedrum Libani dictam, quam hîc pingimus, plurimùm differre à Cedro ſimpliciter dicta, & quæ propriè Oxycedros vocatur, de qua mox.

Libani propriè eſt incola, inibi ſupra rupes naſcẽs, quod miũ, cùm altiſſima euadat, & tantæ craſſitudinis, vt ſex aut ſeptem homines truncos vix complecti poſſint. Ceterùm incorrupta eſt illi materies.

OXYCEDRVS, CEDRVS PHOENICEA BELLONII, Iuniperus maior.

Iunipero ſimilis & cognata Cedrus minor: at eius *folia* duplò ſunt longiora, ac etiam latiora, rigida, infeſto mucrone pungẽtia: *bacca* duplò aut triplo Iuniperinis maiores, coloris, non vt illæ cærulei, ſed ruffi: ſapore tamen & odore ſimili. Errant qui Iuniperum maiorem vocant: reclamant enim, vt dictum *fructus* magnitudo & color. *Phœniceam Cedrum* inſcripſit Plinius: plærique omnibus Recẽtioribus dicitur *Oxycedrus*.

Prouenit in nonnullis Italię, plęriſque Hiſpaniæ, & aliquibus Galliæ Narbonenſis pęruptis locis: atque ex eius lignis aſſulatim conciſis Maſſilienſi agro paſtores & ruſtici, nigrum & fœtidum liquorem oleoſum eliciunt, quem *Huile de Cade* nominant, Hiſpanis *Miera* dictum.

CEDRVS, SEV OXYCEDRVS LYCIA, Maſſilienſibus *Moruccine* dicta, Aueniononenſibus *De cade,ſerbin.*

Spinoſa eſt interdum, aliàs non ſpinoſa: quia vero obtuſa ſunt folia, Lyciam Cedrum retuſam, inſcripſit Bellonius. Quibuſdam dicitur Sabina baccifera, ſed perperàm, & quidem à Sabina odore & forma plurimùm differt: alij Thuiam Maſſilienſium eſſe putant. Iiſdem autem locis quibus præcedens provenit, circa Maſſiliam præſertim & Avenionem frequentiſſima.

In Hiſpania Viſcum obſervavit Cluſius in ramis Oxicedri. Ex Cedro verò phœnicea, Oxycedro, atq; etiam ex Iunipero Gummi quoddam exudat, quod *Vernicem* appellant, eſtque *Arabum Sandaracha*. Calefacit & ſiccat primo gradu deſtillationes ſuſpendit, menſium profluvia ſiſtit, ac variis modis adhibitum dentium dolores ſedat.

IVNIPERVS VVLGARIS: Germ. *Weckholder*: Belg. *Geneuer*: Gall. *Genevre*: Ital. *Ginepro.*

Iuniperus vulgaris alia Major eſt, alia Minor, ſolaq; magnitudine differunt. Aliter etiã diſtinguitur, quod ſcilicet alia *baccas* ferat, alia *flores* tãtùm: & hæc *Fœmina* vulgò dicatur, illa *Mas*. Quæ autem fructum fert, non floret: Et cuidam ſpina pro folio eſt.

Variis locis paſſim abundat. Maio mẽſe floret, poſt florem baccæ pro; ũpunt exiguæ, virides, quæ altero demum anno, appetente Autumno, quod illis maturitatis tempus eſt, cæruleo tinguntur, & ſi in tertiũ ſeruentur annum, trium annorum fructus dicuntur.

Baccæ calidæ ſunt in tertio, & ſiccæ in primo ordine: atque Iuniperi in vſu ſunt *fructus, virgulta, rami:* necnon etiam totum *lignum:* nec poſſunt vtilitates eius ſatis explicari.

IVNIPERVS MAXIMA ILLYRICA.

Hanc ſic inſcribunt Pena & Lobelius, tum in Aduerſariis, tum in Obſerv. & Icon. Plant. Tabernæmontano eſt *Iuniperus maior Illyrica*. Hiſtoriæ Lugd. ſimpliciter *Iuniperus maior.*

Quod verò ait Dioſcorides, Maioris Iuniperi fructũ Nucem Ponticam magnitudine interdum æquare: imò etiam nonnunquam ad Nucis Iuglandis magnitudinem grandeſcere: id nondum in noſtro Europæo Orbe obſervatum.

IVNIPERVS ALPINA, SELAGO.

Iuniperi alpinæ ramum quem ex Delphinatu accepimus: hic pingimus. Similem habet Cluſius in Pannon. & Hiſt. poſt An *Pliniy Selago?*

Cùm autem Iuniperi virtutes haud facile eſſe omnes recenſere ſuprà dixerimus: aliquid etiam de eius noxis annotabimus. Vnum in hac arbuſcula fugiendum deteſtandumque. *Vmbra* ſcilicet, vnde Virgilius.

Surgamus, ſolet eſſe grauis cantantibus vmbra.
Iuniperi grauis vmbra, nocent & frugibus vmbræ.

SABINA: Germ. *Sevenbaum*: Belg. *Sevenboom*: Gall. *Sauignier*: Ital. *Sabina.*

Perpetuus comæ viror Sabinæ eſt, quæ humilior ſẽper in latum magis quàm in altum proficit: vnde nonnulli Herbam appellare non dubitarũt, alii Fruticem: quamvis nec herba ſit, nec frutex, ſed iuſtæ ferè magnitudinis arbor.

Eius ſpecies duas faciunt Dioſcorides & Plinius: Vnã, foliis ſimilem Cupreſſo, ſed ſpinoſiorem, graveolentem, acrem & fervidam. Aliam Myricæ foliis ſimilem. Recentiores alias obſervarunt differẽtias: & aliam Marem aliam Fœminam dicunt: quandam ſterilem aiunt, aliam bacciferam ſeu fructiferam, & tãdem quandam folia minimè ſpinoſa habere aiunt, cæteris omnibus ſpinoſa tribuunt. Nos bacciferam foliis non ſpinoſis hic pingimus.

SABINÆ ALIA ICON, SABINA STERILIS: foliis ſpinoſis.

Sabinam nomen vbique retinere ſcribit Ruellius: idque illi à Sabinorum regione, in qua olim abundarit, inditum volunt nonnulli. Hodie in cultioribus hortis vbique habetur. Veronæ duas magnas Sabinæ vidimus arbores, & alias variorum animalium figuras exhibentes, nec vſquam alibi pulchriores. Tubingæ ſpontaneam cum multis baccis, folijſque partim ſpinoſis, partim non ſpinoſis.

Cæterùm Sabina tertij eſt ordinis tũ excalfacientiũ tum exſiccantium, ex numero eorum quæ vel maximè tenuiũ ſunt partium. Menſes provocat, fœtus extrahit, vlcera ſerpentia ſiſtit &c. An *Selago Pliniy?* An Ruellij *Brutes*, arbor ſoli Orienti cognita?

ARBOR

ARBOR VITÆ, ſiue PARADISIACA : Germ. *Baum des lebens* : Gall. *Arbre de vie.*

Arbuſcula eſt admodum odorata, ad Sabinã plurimùm accedens, perpetuíque, vt illa, viroris: floribus Cupreſſi, & conos oblongos ferens, nõ baccas, vt perperàm ſcripſit Geſnerus. Lignum verò habet à carie, teredine, vermibúſque alienum, nec vllo æuo corruptioni obnoxium, vnde fortè illi nomen. Hæc ex Canadas Septentrionalis Americę prouincia in Orbem noſtrum non pridem fuit allata, atque hodie in nõnullis cultioribus hortis habetur: vt noſtrâ curâ in Mõtbelgardẽſi. An *Thuïa* Theophraſti ? An *Bruoa* Plinii ? An Sabinæ genus exoticum ? An Peruanæ regionis arbor, cuius reſina defunctis illita, vel inſtillata, cadáuera à putredine vindicat ?

THVS, OLIBANVM : Germ. *VVeyrauch* : Belg. *VVerroch* : Gall. *Encens* : Ital. *Incenſo.*

Thus & *arborem* ſignificat & *lachrymàm*, ac interdum ſine h. ſcribitur, quaſi à tuſis glebis ſit illi nomen inditum. Galeno Arbor dicitur Libanos, lachryma Libanotos, at Euripidi Lachryma Libanos, Arbor Libanotos.

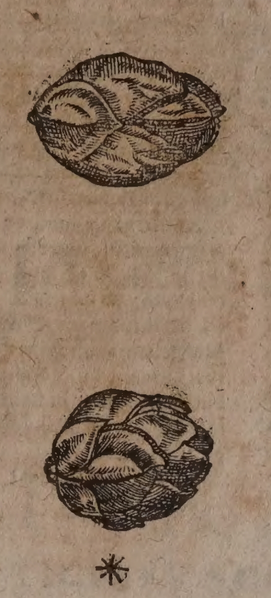
Arborem Veteribus haud ſatis fuiſſe cognitã ex Plinio conſtat : aliis Pyri, aliis Lentiſci, aliiſq; Terebinthi folia illi tribuentibus : nec dum hodie de eius ortu & facie inter Scriptores omninò cõuenit : Cæſalpino *Thuris arborem* neminẽ ex noſtris vidiſſe pertinaciter aſſerente, ſolumque Theophraſtum apud Antiquos deſcripſiſſe, Guillãdino Abietes in Arabia Thure manare ſtatuente : Theophraſto, Dioſcoride, Plinio & Neotericis ; ſui generis arborem pronuntiantibus.

BDELLIVM : Germ. Belg. Gall. & Ital. *Bdellium* : Arabibus *Mochol, Mochel, Molochil,* & *Molochal.*

Bdellium, authore Dioſcoride, Lachryma eſt Saracenicę arboris. Galeno authore naſcitur in Arabia, India, Media & Babilone. Figura noſtra eſt ex Lobelio : Quid autem ſit Bdellium, atque an verum & genuinum hodie habeatur, acriter inter Scriptores diſputatur. Quidam Myrrham legitimam, alii Anime verum, alii aliud, eſſe arbitrãtur. Quicquid ſit, ſi Matthiolo habenda fides, rarum eſt admodum, & ad oſtentationem tantùm, vel reprobati normam, in Officinis aſſeruatur : Cornario verò iudice, Bdellium, & re & nomine, retinent Officinæ : ſed *Saracenici* apud Dioſcor. *Bactriani* apud Plinium, & *Arabici* ac *Scythici* apud Galenũ, nomina exoleuerunt. Plura in ſequ. pagina.

ABHEL, THVIA, THEOPHRASTI, CEDRVS Atlantica, Bruta Plinij.

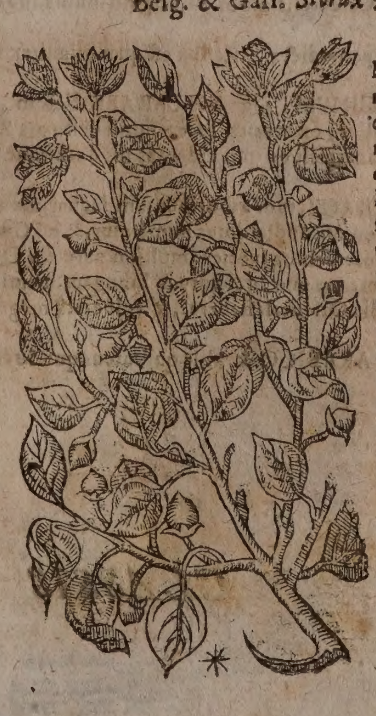
Fructum, *Abhel* nomine, toti Orienti notiſſimũ hîc pingimus, qui pilularũ Cupreſſi magnitudinẽ æquat, coloréq; eſt è rufo in nigrũ decliui, atque ex arbore ſui generis, Cupreſſo ſimillima, decerpitur. Cùm hodierna die minimè ſit cognita Theophraſti Thuïa, niſi ex ipſiusmet hiſtoria : Eam arborem fructum *Abhel* ferentem fortè eſſe exiſtimarunt Guillandinus, Cluſius & Camerarius. Et ru ſus Thujam Theophraſti cũ Cedro Atlantica Veterum vnum & idem eſſe autumati ſunt Anguillara & Matthiolus. An *Plinij Bruta*, de qua ait: Tanta mortalibus ſuarum rerum ſatietas eſt, & alienarum auiditas, vt petant in Hæmæos Arborem Brutam, Cupreſſo ſimilem, &c.

THVRIS FOLIVM CVCVLLATVM.

Speciosum, cucullatum & canaliculatum hoc folium, quod è Florida adferri ſolet, pingunt etiam Aduerſaria & *Thuris limpidi folium* inſcribunt. Theuetus ex quo noſtra Icon deſumpta eſt, non ſolùm Arabiam, vt volebant Priſci: Sed multas etiam alias regiones, Thuris eſſe feraces ſcribit, & quibuſdam in locis tã vulgatas eſſe arbores, quã ſint Aurantiæ Mali in Gallię Prouincia: ex iiſquẽ quaſdam LX Thuris ferre libras, præſtantiſſimum autem ex Arabia haberi. Sed, cur ille arborẽ Pino aſſimilat & aliter pingit. Garcias humilem facit, & folia Lentiſco ſimilia illi tribuit: Montanam aliam ſtatuens, quę optimum Thus ferat : Alteram verò in planis naſcentem, quæ nigrum & improbum.

STYRAX ARBOR ET LACHRYMA : Germ. Belg. & Gall. *Storax* : Ital. *Storace.*

Styrax arbor caudice & folio Malo Cotoneæ eſt adſimilis: floreſque habet Arãtii, candidos: fructum Auellanæ magnitudine, æqualem & incanum, cũ lignoſo buxei coloris oſſiculo. Syriæ & Paleſtinæ propriè arbor eſt, quæ tamen in Zena Indorum inſula etiam frequens perhibetur. Venetiis, Romę, variiſque aliis Italię locis habetur, ſed Lachrymam non fert, vel paucam admodum. Nos Montbelgardi in S. P. horto arbuſculas habuimus ex nucleis natas, ac vidimus etiam Baſileæ.

Ex Styrace arbore manat Styrax Lachryma, ſuper quã vt & ſuper Bdelliũ Hiſtoria, conſulatur tum Hiſtoria noſtra magna tum ſequ. pagina.

LIGNVM EXOTICVM : ETTALCHE.

*

Quod hîc pingimus lignũ habet & deſcribit Cluſius: durumque fuiſſe ait, graue, firmum & Maſtichen redolens, atque ex Americana arbore ſumptum,à qua Reſina, Picis modo eliciatur, atque in eoſdem vſus, quo nomine locum hunc ſibi vendicauit.

An *Ettalche*,Iuniperi foliis magna arbor, ſpinoſa, & Maſtichi ſimile Gummi emittens,quo, ob odoris & coloris ſimilitudinem, Africani Maſtichen adulterant: ac cuius Lignum in Numidia album perhibetur,in Lybia violaceum, & in Æthyopia nigerrimum?

An Catonis Capida?.

CONIFERA NVX MINIMA.

*

Conos paruos inter naturalia noſtra adſeruamus, ad Laricis Conos plurimùm accedentes : ſed minores multo,& pediculos habentes craſſos atque incuruos, quorum baſi adhærent folia Piceæ, valdè breuia : Squammis verò conſtare Lariceis, tenuibus,latis,ſtriatis : atque inter ſquammas ſemen prouenire foliaceum, vt in Piceæ vel Abietis,apparet. Laricíſne an alterius arboris ſint Coni, probè Nobis non conſtat.

Sic quantùm per breuitatem Nobis propoſitam licuit, recenſita per excellentiam dicta Reſinifera Arbores. At quoniam,vel non omnes, vel ſaltem non ſatis, omnium & ſingularum enarrati odorati ſucci,ſpicilegio facto, nonnullorum cenſu vacuum hunc locum replebimus.

RESINÆ ſpecies duę ſunt: *Liquida* & *Sicca*.*Liquida* tum ſponte,tum ramis aut caudice vulneratis.ex variis arboribus, ac præſertim Pinu & Picea, profluit: &,ſi negligentiùs colligendo,lignoſis & lapidoſis admixta reperiatur, *Confuſanea* dicitur : *Sicca* ex earundem arborum corticis rimis,ramiſve abſciſſis prodit,pinguedinis expers & celeriter inareſcens.*Strobolinam* tertiam ſpeciem faciunt nonnulli,ſed perperam, cùm id nomen tantùm habeat,quia circa conos,ſeu ſtrobilos,concreta reperitur.

PIX è pinguiſſimis,maximéque reſinoſis,& in tedam conuerſis, Pini præſertim Piceæque lignis, vi ignis elicitur. Eſt autem *liquida* vel *arida* : & illa vel *Cruda* dicitur, quæ ſcilicet alium ignem non experta eſt,quàm cuius calore fluxit : vel *Brutia*, quæ fuſca eſt, pinguior & ſpiſſior. *Arida* fit è liquida iterum cocta: & hæc rurſus,vel ad viſci tantùm craſſitudinem cocta eſt, vel igne diuturniore & validiore, arida fragilis ac raſilis redditur.

CEDRIA eſt Cedri Lachryma,Pix vel Reſina,quæ,quia authore Dioſcoride,viuentia corrumpit,& mortua corpora conſeruat. *Mortui vita* appellari ſolet.Illi autem reſpondet,Oleum quod ex Iunipero, Fraxino, Cedro, & aliis eiuſmodi lignis conficere ſolent Prouinciales,quibus *Huile de Cade* dicitur : ac quod capitis ſcabiei,pecorumque ſcabiei & vlceribus adprime eſt vtile.

THVS vbi & quomodo gignatur dictum antè : præcipua gratia *Mammoſo*,quando ſcilicet hærente lachryma priore,conſecuta alia ſe illi iungit.Et hoc *Maſculum* dicunt,cùm tamen Mas aliàs non vocetur, vbi non eſt fœmina.Diſtinguitur autem Thus in *Mannam* & *Corticem*. *Mannam*,micas concuſſu eliſas interpretatus eſt Plinius, Plautus *Thuris granum*, Hermolaus *Hypoſiſma*. Calefacit & adſtringit plurimùm Thus: & vi eadem pollet Cortex,atque etiam efficaciore.

MASTICHE Lentiſcina reſina eſt : & optima in Inſula Chio prouenit, *de qua alibi*.

SARCOCOLLA,authore Dioſcoride,Lachryma eſt arboris in Perſide naſcentis,ſimilis Thuri tenui,ſubfulua & amara.Vim autem habet glutinandi vlcera & cohibendi fluxiones.

MYRRHA Lachryma eſt arboris eiuſdem nominis, quæ maximè in Arabia reperitur : & quæ aliquo loco inciſa hanc ipſam lachrymam emittit.Septem eius enarrantur differentiæ,à locis vnde habetur deſumptæ.

STACTE Balſamum non eſt,vt volunt nonnulli,nec Styrax liquida,vt aliis placet,ſed recentis Myrrhæ cum modica aqua contuſæ,& per organum expreſſæ,pinguitudo.*Dioſcor.*

BENIOVINVM Gummi eſt vel Reſina à vulnerata *Beniui* arbore manans.Eius autem ſunt varia genera,ſed cæteris præfertur *Amygdaloïdes* dictum.Arbor magna eſt & procera, Citrii folia habens, & in Sumatra Orientalis Indiæ inſula naſcens. Cæterùm incognitum fuiſſe Veteribus Beniouinum ex eo conſtat,quod id nec Græci nec Arabes deſcribunt, non enim eſt Auerthois *Balenzan*.

LIQVIDAMBAR eſt reſina effluens inciſis vaſtæ magnitudinis,pulchris & ramoſis arboribus,quibus Hederacea folia,ac quæ in noua Hiſpania pronaſcuntur.*Ocoſol* incolis dictæ.Calefacit,reſoluit, & dolores ſedat : ac maximi eſt in Medicina vſus.

CANCAMVM authore Dioſcoride, Arabici ligni lachryma eſt,Myrrhæ quodammodò ſimilis,ſed viroſi guſtus.

ANIME ET COPAL Synonyma ſunt.Colligitur autem Anime mediocris magnitudinis vulneratis arboribus, non aliter quàm Thus aut Maſtiche : & ab Arabiæ loco in quo habetur,ſi Hermolao credimus,nomen habet. Duo eius genera,molle & durius.Cur verò *Animam* vocet Amatus,neſcimus.

TOCOTGEBIT Indiæ Orientalis arbor eſt,Populo ſimilis,ſub cuius cortice naſcitur Reſina Thuri noſtro ſimilis, ſed candidior,quâ iſtic vtuntur vt Thure.

CARANNA Indis & Hiſpanis dicta, Reſina eſt quæ etiam ex vulneratis arboribus colligitur, colore Tacamahacæ, ſed paulò limpidior, odore ſimili, ſed grauiore.

ELECTRVM ſiue SVCCINVM, Arabibus CARABE dictum, apud Dioſcoridem Populi arboris eſt Gummi,apud Plinium verò,& eum ſecutos Recentiores nonnullos, ex arbore Piceæ ſimili defluens Reſina. At omnium fermè aliorum calculo,naſcitur è Bitumine, quod è littoribus defluens in mare concreſcit eo quo videmus modo.Eſtque vel *Fuluum* vel *Candidum* : & reperitur in Germaniæ maritimis, procellis in littus prouolutum.

DE BDELLIO & STYRACE, tum arboribus tum lachrymis actum antè.

CAMPHORA inter Orientalis Indiæ dotes numeratur,& eſt Gummi ex arbore Populo ſimili,in montibus mari vicinis proueniente,manans.Eius quatuor vulgò recenſentur ſpecies : multùm autem à Qualcebeni *Viua Capura* diſtat.

VSVB arboris Gummi ferentis quo Indi corpus inungant,meminit Theuetus in Francia Antarct.

TACAMAHACA ex India Orientali habetur,& vulneratâ magnâ Populo æquali arbore profluit : magnique eſt vſus ad innumeros penè affectus.

De ACACIA, GVMMI ARABICO & aliis quibuſcunque Succis,Gummi & Lachrymis ſuo quoque loco.

ICONVM

CLASSIS IX. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS X.

DE ARBORIBVS ET FRVTICIBVS SCOPARIIS.

MYRICA ſiue TAMARIX: Germ. *Tamariſchenbaum*: Gall. *Tamariſque*: Ital. *Tamarice*.

ARborem ſatis cognitam, apud pigras aquas naſcentem, vocat Dioſcorides. Amphibion verò dicit Theophraſtus, quòd non ſolùm inter aquatiles recenſenda ſit, ſed etiam copioſa ſit in deſertis. Inconſtans Plinius in Satiuam & Sylueſtrem diſtinguit, ac mox fructum ferre ait Gallæ ſimilem: mox lignum eius infœlix vocari, quòd nec fructum nec ſemen ferat.

Recentiores, aliam *Satiuam* faciunt, quæ procera ſit & arborea: aliam *Sylueſtrem*, quæ humilis & fruticoſa, & diminutiua voce, *Tamariſcus* dicatur: hancque rurſus ſubdiuidunt, vt mox dicetur. Frequens arborea hæc Tamarix in Gallia Narbonenſi habetur, tum iuxta flumina, tum procul ab illis: Lutetiæ, Mõſpelii, & in Belgio vidimus in hortis.

TAMARIX MINOR, ſiue FRVTICOSA, Tamarix GERMANICA dicta.

DVplex huius inuenitur genus: *alterum* ſolidiore ligno & foliis tenuioribus, *alterum* foliis latiuſculis & ligno minùs ſolido. Sic duo Tamaricis genera ſtatuebat Theophraſtus, vnum ligno valido, alterum imbecillo. Illud autẽ copioſè ad Rhenum Argentorati naſci ſcribit Cordus, hoc in Danubii ripis.

Humidiores & lapidoſos amat Tractus, & culturam hortenſem haud facilè recipit, niſi ad aquas collocata. Vidimus Nos vtrumque genus variis locis, circa profluentes amnes & paludes: Geneuæ, Tiguri, Lugduni & Patauii. Floret Maio & Iunio.

Hanc verò ab arborea nonnulli diſtinguunt, quòd flores habeat pappoſos, arborea minimè: ſed rotundos, exiguos, punicantes.

TAMARIX ÆGYPTIA, DOMESTICA SEV ſatiua, Gallifera.

Hanc ad magnæ Oleæ altitudinem excreſcere ſcribit Alpinus, & fructum eius Nucem iuglandem magnitudine æquare. Dioſcorides ſatiuã ſiue vrbanã nominat, & fructũ proferre ait Gallis ſimilem.

Cæterùm abſtergentis & incidẽtis facultatis eſt Tamarix, & aliquid adſtrictionis habet. Viſcera ab obſtructionibus liberat, & foliorum decoctum collutu dentium dolores ſedat. Lienoſis conducũt omnes huius arboris partes, fructus, folia, flores, cortex, lignum & ligni cinis, bibuntque illi vtiliter continuò in vaſis è ligno confectis: vnde etiam Sues in vaſis ex eo paratis, cibũ ſumere conſuetos, liene carere ſcripſit Plinius. Virgarum vi vaticinatos Antiquos teſtatur Dion.

ERICA vel ERICE: Germ. *Heyden*: Belg. *Heyde*: Gall. *Bruyere*; Ital. *Erica*.

Erica Dioſcoridi eſt arbor fruticoſa, foliis Myricæ, ſed multò minor. Eius autem variç obſeruantur differentiæ: à magnitudine, foliis, floribus & fructu deſumptæ. Sic alia humilis eſt alia arboreſcens: alia foliis ternis alia quaternis: quidam hirſuta ſunt & tomentoſa, aliis non: quibuſdam flores albi, aliis purpurei, herbacei, &c. ac nonnullç tandem baccas ferunt, aliæ non. Eam hîc pingimus quæ humilis eſt & folio ſemper virente: flore verò vel purpureo vel albo.

Iunio, Iulio & Auguſto floret, locaque amat inculta & ſolitudines: in Pannonia frequentiſſima, atq; inter Montbelgardum & Beffordiam, & rurſus inter Montbelgardum & Porentrutum.

ERICA FOLIO CORIOS, FLORE ALBO.

Myricæ folio non reſpondet hoc Ericæ genus, vt nonnulla alia: ſed Corin foliorum forma & ſitu admodum æmulatur. Iſtius autem generis multæ ſunt ſpecies, magnitudine, & foliorum ac florum forma & colore plurimùm differentes.

Naſcitur, authore Cluſio, in Luſitaniæ ſolitudinibus: floretque Nouembri, Decembri & Ianuario.

ERICA FOLIIS CORIOS MVLTIFLORA.

An Camerarii Erica maior & procerior Italica? An Penę & Lobelii in Aduerſ. Erica maior Narbonenſium, Chamępytios foliis? An eorundem in Obſeru. Erica Iuniperi folio densè fruticans Narbonenſis?

Cęterùm non contemnendæ ſunt Ericę vtilitates. Florum decoctum ventris & lũborum dolores lenit. Foliorũ & florum ſuccus, oculis imbecillibus inunctus, iis confert. Aqua è floribus deſtillata colicam ſedat, & ruborem oculorum tollit. Manè & veſperi tepidè per 30. dies bibita, ad veſicę calculos comminuendos & expellẽdos valet. Suntque qui è recentibus floribus balneum ſudatorium adornent ad podagram & paralyſin. *Plura in ſequ.*

ERICA ARBORESCENS, FLORIBVS LVTEOlis, vel herbaceis, minimis.

Fruticoſa eſt, duorũ cubitorum altitudine & nonnunquã amplior, *ligno* fragili, *foliis* tenuibus & minutis, *flore* cæteris minore, coloris herbacei: ac nonnunquam extremis ramulis *capitula* ex multis foliis. Obſeruauimus Nos in ſylua *Aigremont*, prope Monſpelium, atque etiam in Italiæ monte Apennino, inter Florentiam & Bononiam.

Inter Ericę autem vtilitates meritò numeratur, Ericeta in vaſtis ſolitudinibus ouium gregibus pabulum præbere: nonnulliſque in locis, ignibus fouendis, lignorum prębere vicem: & ex ea fieri ſcopas ad mundandas ędes: Quin ſiccam etiam Ericam Ouium greges ſaluberrimo pabulo nutrire, eaſque à pulmonis, lienis, iecoriſque obſtructionibus pręſeruare.

ERICA ARBORESCENS MONSPELIENSIVM, flore purpuraſcente.

Cuticulâ tenui cineraceâ inueſtiti ſunt *rami*, terni, ac ſępe maioribus circumpoſiti: *foliis* non vbique præditi, iis tamẽ Corrudę ferè ſimilibus, longiuſculis, tenuibus, deciduis: in ramulorum extremitate *flores* ex cęruleo purpuraſcentes ſatis magni.

In Galliæ Narbonenſis mõtibus circa *Gangen* & *Eſperon* frequentiſſima eſt, & floret Octobri. Incultis Luſitaniæ locis circa Vlyſſiponem frequentem reperit Cluſius, florentem Decembri.

ERICA BRABANTICA, FOLIIS QVATERNIS.

Pedalibus ſolummodò fruticat *virgis*, tenuibus, nigricantibus: frequentibus eas cingentibus *foliis*, quaterno ordine diſpoſitis: ſummis ramulis hęrent *flores*, coloris dilutè purpuraſcentis, Lilii conuallium floribus ſimiles, ſed oblongiores, nec adeò ventricoſi.

Plęriſque Brabantię & Gueldrię locis creſcit, Floretque Vere & Autumno. An Lobelii in Obſ. Erica pumila altera Belgarum? An Hiſtorię Lugd. Erica humilis, ex qua Scopę fiunt?

ERICA PARVA, FLORE HERBACEO.

Pedalem rarò ſuperat altitudinem, & magna ex parte humi procumbit: *folia* crebra, latiuſcula, glabra: *flores* puſilli, herbaceo colore prędit: *radix* dura & lignoſa: ramulis verò viridia adnaſcuntur *capitula*, è latioribus foliis cõpacta, capitulorum Thymi modo.

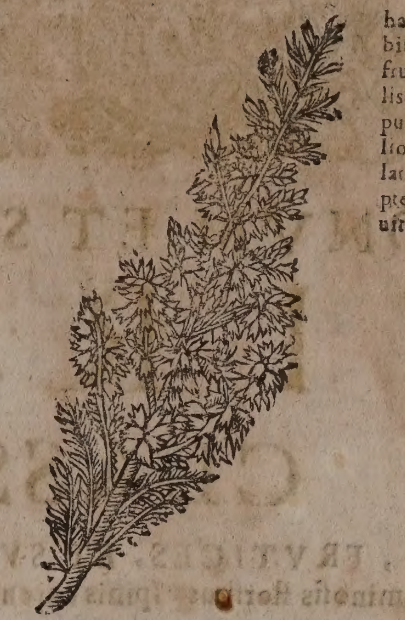
In Heluetię & Rhętię alpibus obſeruauimus, & inde allatam pingi curauimus. Floret Maio & Iunio, tunc temporis aſpectu iucundiſſima.

ERICA ANGLICANA PARVA, CAPITVLIS hirſutis.

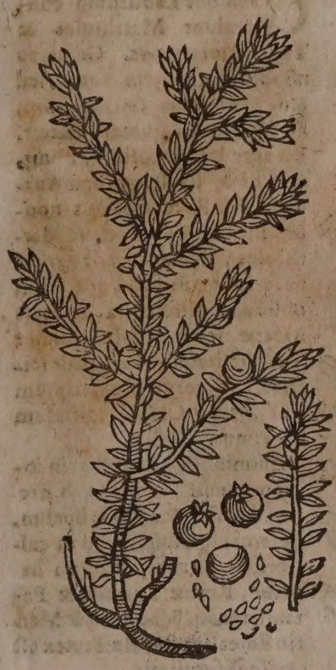
Ericæ nomine ſiccam hanc plantam ex Anglia accepimus. Tota pulchella eſt, vix dodrantalis : *rami* tenues, multi : *folia* admodum breuia, crebra, in ambitu hirſuta: ex modicis interuallis, ceu geniculis, terna vel quaterna: in ſummitate *capitula* hirſuta.

ERICA PEREGRINA LOBELII.

In penſilibus Belgii hortis hanc alij Ericæ ſpeciem ſcriibit Lobelius: cæterarum ritu fruticoſa eſt, *foliis* longiuſculis, & circa ramos *floſculis* purpurantibus, quaternis foliolis conſtantibus. Vnde delata fuerit, ignorauit, ac propterea peregrinam appellauit.

ERICA BACCIFERA MATTHIOLI,

De ſua verò Erica baccifera hæc tradit Matthiolus. Planta eſt, inquit, in montibus naſcens qui Bohemiam à Sileſia diſterminant, & à quorum fontibus Albis fluuius originem ducit. Humi procumbit; & latas occupat areas, folio ferè Ericæ vulgaris: flores videre non licuit: baccas verò fert in purpura nigricantes, Iuniperinis ſimiles, ſed minores, &c.

Cluſius in Pann. *Ericam Coris folio primam* inſcribit: atque in celſiſſimarum Auſtriæ & Stiriæ alpium iugis prouenire; ait: & florêre Iunio. Perperàm verò Ericam hanc bacciferam Matthioli cum Vacciniis paluſtribus confundunt Pena & Lobelius, atque etiam Schvvenckfeldius.

ERICA BACCIFERA LVSITANICA CLVSII.

Cubitalibus aſſurgit *ramulis*, fragilibus, nigriore quàm cæteræ cortice: folia quoque iis ſimilia, ſed nigriora & craſſiora, trino ordine circa ramulos diſpoſita. *Fructus* tum formâ tũ colore obſcuriores vniones refert, at eſt ſucculentus ac acidulus. An floreat non ſatis conſtat, negant locorum in quibus prouenit incolæ; fructumque paulatim donec matureſcat, intumeſcere aiunt. *Hæc Cluſius.*

In ſola Luſitania reperitur, fructumque Septembri & Octobri maturat, qui à pueris & mulierculis expetitur, ſiticuloſis præſertim febrientibus pergratus & vtilis.

Arborem *Camarinhara* vocant, fructum verò *Camarinhas*. Amato in Dioſcor. Arbor dicitur *Acacalis*.

CLASSIS X. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE
STIRPIVM
CLASSIS XI.

ARBORES, FRVTICES, ET SVFFRVTICES SILIQVOSI, ET leguminoſis floribus : ſpinis carentes atque ſpinoſi : ac his ſimiles.

LABVRNVM : Germ. *Baumbonen* : Gall. *Aulbeurs* : Ital. *Eghelo*, *Eghano*, *Auernello*.

ARbor eſt fruticoſa, *ramis* brachiata, cortice viridi, materie candida & dura, *flore* Geniſtellæ, *ſiliqua* Piſorum, *ſemine* vario, duro, læui, ſplendido, renis effigie, & Lentis magnitudine.

Laburnum Plinij eſſe exiſtimãt, Nobiſcum Geſnerus, Dalechãpius, & ex Recentioribus alii nonnulli. Matthiolus vult *Dioſcoridis* eſſe *Anagyrin*, ſed magno errore : reclamant enim odor, folia, ſiliquę, flores & ſemina. Caſtori dicitur *Anagyris minor*. Penæ & Lobelio *Anagyris minùs fœtens*.

Maio & Iunio menſibus grato in montibus ſpectaculo floret : ac coli etiam in hortis Patauii & Lugduni obſeruauimus. Odore mures occidit : & totius plantæ cineres ad calculum commendari, ſcribit Camerarius : omnia præſtare poſſe quæ Anagyris, Matthiolus.

ANAGYRIS : Germ. *Stinckendbaum*, *Baumbonen*, *Geuantbonen* : Gall. *Bois puant* : Ital. *Anagyri*.

CVm hac Laburnum confundunt Matthiolus & Tabernamontanus. Geſnerus nõ ſolùm *Anagyrin* vocat, ſed etiã *Anagyrum* & *Onogyrum*, ac Matthiolo ignotam ſtatuit. Eſt autem Dioſcoridis, Plinij, Galeni & Pauli legitima Anagyris. Ex Recentioribus nonnulli, inter quos pręcipuè Matthiolus, duo Anagyris genera poſuerunt, in foliis præſertim obſeruatâ differentiâ, Sed quis naturæ neſcit in foliis luſum? Vnicum itaque Nos, quale ſcilicet à Veteribus deſcriptum fuit, cum Cluſio legitimum ſtatuimus.

Spontanea nonnullis in locis prouenit, vt primo ab Arelate lapide, & circa Hiſpalim, obſeruauit Cluſius : ſed in cultioribus hortis præſertim habetur, Romæ, Lutetiæ & Patauii, lætoq; Februario & Martio floret ſpectaculo: Frutex eſt grauiter olens, digerentis, excalefacientiſque facultatis.

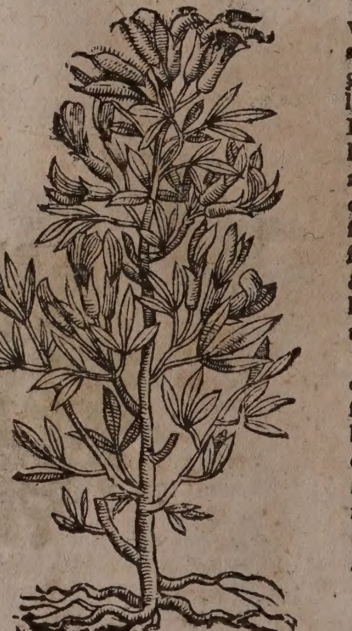
CYTISVS : Germ. *Geiſklee* : Gall. *Cytiſe* : Ital. *Cytiſo*.
CYTISVS SILIQVA INCVRVA.

Cytiſi Dioſcoridis deſcriptio tam accurata non eſt, vt ex ea Veterũ Cytiſus ſatis innotuerit : quo factum, vt diuerſi Authores diuerſos exhibuerint Cytiſos, & variæ aliæ plantę Cytiſi nomine ſint donatę. Fruticem cum Dioſcoride vocarunt Plinius & Galenus : Strabo verò cum Balſamo, arbore odorata, ſimilem facit. Nos, cum Amato, & inter arbores & inter frutices cenſeri poſſe ſtatuimus : & cum peritioribus legitimum Veterum Cytiſum exiſtimamus quem hîc pingimus, & quem fusè deſcribit Marantha.

Collegit ille in colle prope Neapolim : Bellonio verò referẽte, in Rhodo inſula, aliiſq; illi propinquis abundat. Ex ligno enſium fiunt manubria & ſphærulę precariæ. *Cytiſum cornutum*, & *Cytiſum Maranthæ* nuncupant Scriptores.

CYTISVS CLVSII PANNONICVS, foliis omninò incanis.

Cubitales, tenues, lentæ & vimineæ, *virgæ* : *folia* terna, anguſta, incana, pinguia, & guſtus amari : *flores* in ramulorum ſummo quini aut ſeni, Loti pratenſis floribus ſimiles, coloris aurei, atque odoris non expertes : *Siliquæ* planæ, oblongiuſculæ, omninò hirſutæ ; & in illis *ſemen* ſubruſum, planum, rotundiuſculum & durum : *radix* dura eſt & lignoſa, nigricans & ſummã tellure ſparſa.

Floret Iulio, & ſubinde vſque in Autumnum ; ſemen ſub Auguſti finem, & Septembri, matureſcit : frequenſque eſt, Cluſio authore, toto Viennenſi agro, præſertim verò ſupra Phaſianorum fabricam : & multis aliis Auſtriæ & Pannoniæ aridis locis.

Cytis. Pannonici species altera hirſuta valdè.

Multò maior eſt hæc Cytiſi Pannonici ſpecies, *virgaſque* habet craſſiores & valdè hirſutas: duplò etiam maiora ſunt *folia*: ac ampliores quoque *flores* & *ſiliqua*: magiſquè aureo colore rutilant flores. Naſcitur iuxta ſepes, rariórque & minùs altero iam dicto obuius eſt.

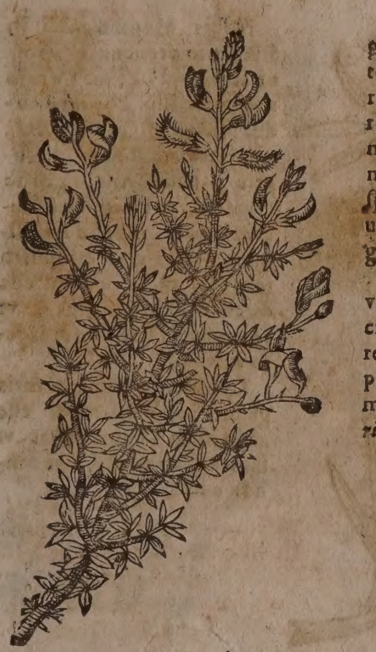
Cytiſi Pannonici species tertia, ſparſis ramis.

Aliquot *ramis* preditus eſt, ſparſis & humi fuſis, tenuibus, lentis at fractu cõtumacibus: qui nullis, aut certè rariſſimis, *foliis* ſunt obſiti: multos autem ex lateribus ramulos proferunt, tenellos, hirſutos, in quibus *folia* longis pediculis innitentia, terno ſemper numero, ſuperioribus breuiora, supernè viridia, infernè incanâ lanugine pubeſcentia: *radix* primi radici ſimilis. *Flores* cæterorum floribus formâ ac colore ſimiles: *ſiliqua* planæ, hirſutæ, *ſemen* exiguum ſubfuſcum continentes.

Spontè circa Viennam, atque in Auſtriæ & Pannoniæ, ſyluis prouenit. Aprilique & Maio floret.

Cytiſus Hiſpanicus I. Clusii, folio vireſcente.

Arbuſculæ interdum magnitudine excreſcit; *ramulos* tenellos, villo obſitos, numeroſa ambiunt *folia*, dilutè virentia: *flores* lutei ſunt & nonnihil odorati: *Lobi* Geniſtæ lobis pares, oblongi, aſperi & hirſuti: *ſemen* paruum & nigricans: *radix* lignoſa & in diuerſa tendens.

Creſcit, authore Cluſio, in variis vtriuſque Caſtellæ locis, ſecus vias. Iunioque floret, & ſemen Iulio & Auguſto profert. Nos eundem exiſtimamus cum *montis Calcaris* dicto *Cytiſo*, Lobelii.

Cytiſus Hiſpanicus II. Clusii.

Primo eſt valdè ſimilis: ſed candicant omninò *virgæ* & breuiores ſunt, ac minora etiam *folia*, *florum* quoque intenſior color, & maius ſubnigriuſque *ſemen*: ac tandem longiuſculæ etiam, aſperæ & ex purpura nigreſcentes *ſiliquæ*, deorſum inflexo mucrone.

Iiſdem, authore Cluſio, prouenit locis, eodémque tempore floret, quo prior Hiſpanicus.

Cytiſus Hiſpanicus III. Clusii.

Pedalibus, raróque cubitalibus, aſſurgit *ramis*, tenuibus, omninò incanis: quos terna exornant *folia*, breui pediculo appenſa ac quorum medium duplò longius eſt reliquis: per ramos ab imo ad ſummum *flores* aurei micant, iucundi odoris: *vaginulæ* ſuperiorum vaginulis ſimiles, ſed minores. *Semen* non obſeruauit Cluſius, qui in variis Bæticæ Hiſpaniæ locis ſe vidiſſe ſcribit, ac ad Bombycum ſericarias operas eſſe perutilem.

Cytiſus IV. Hiſpanicus Clusii. Cytiſus hirſutus.

Trium aut quatuor cubitorum *virgis* nigricantibus hirſutis donatus eſt: *folia* terna, nonnihil oblõga, vtrinque hirſuta: *flores* in ramulorum faſtigiis & lateribus plures ſimul congeſti, magni, lutei, è calycibus longis lanuginoſis prodeunt: *ſiliquæ* longis pilis obſitæ, ſeſcuncia longiores.

Eſt Cytiſus IV. Hiſpanicus Cluſii, qui Bæticæ maritimis inueniri ſcribit. Reperimus verò Nos in montibus Euganeis circa Patauium, atque etiam circa *Baulme*, Burgundiæ oppidum.

CYTISVS GLABER, SILIQVA ANGVSTA.

Huius & ſequentis plantæ faciem ſatis exprimunt Tabellæ, quapropter iis deſcribendis minimè inſudabimus: earum latera Cytiſorum virtutibus & facultatibus replere ſatiùs ducentes.

Folia, authore Dioſcoride, vim habent refrigeratoriam, eorumque decoctum vrinam potu ciet. Digerendi facultatem illis tribuit Galenus, aquosâ tepidâ virtute admixtam. Cytiſum non iumentorum pabulo, nec ad lactis copiam augendam, commendat Marcellus Empiricus, ſed aduerſus Iſchiadem & Arthritim mirum ait eſſe remedium, vnde nō bene illi Cytiſum fuiſſe cognitum, cum Dodonæo exiſtimamus.

CYTISVS GLABER, SILIQVA LATA.

Vt enim in legitimi Cytiſi enarrandis virtutibus pergamus: Is à Varrone, Columella & Plinio miris laudibus prædicatur pabulo ouium, aridus verò etiam ſuum. Vtilitas, ait Plinius, quæ Erue; ſed ocyor ſatietas: perquàm modico pingueſcente quadrupede, ita vt iumenta hordeum ſpernant. Nec ex alio pabulo lactis maior copia, aut melior. Nutricibus in defectu lactis potui dari iubet in aqua decoctum: ac viridem etiam gallinis, aut, ſi aruerit, madefactum: apes minimè defore addens, Cytiſi pabulo contingente. Lactis vbertatem facere etiam ex Virgilii Ecloga 10. habemus, vbi ita canit: *Sic Cytiſo paſta diſtentent vbera vacca.*

CYTISVS GESNERI, CVI FLORES FERE SPICATI.

Virgulta huic cubito longiora, lenta, alata & faſtigio hirſuta: *folia* sēper terna vni pediculo inhærentia, pronâ parte hirſuta: ramorum extrema in longas abeūt ſpicas *florum* luteorū, Piſi floribus ſimilium, ſed minorum, & breuibus pediculis hærentiū, odoris grati: *ſiliqua* vnciam aut ſeſcunciam longæ, culmū latæ, compreſſæ, hirſutæ, *ſemen* paruum ſpadiceum continentes.

Variis in locis prouenit, in Auſtria, Pannonia, Heluetia, & alibi, in ſyluis & ſecus vias, ac colitur etiam in hortis. Floret Maio, & Iunio menſibus.

CYTISI GENVS, FLORIBVS PVRPVREIS IN ſpicam digeſtis.

Nobis Montbelgardi in S.P. horto prouenit, ex ſemine Florentiâ, *Ebano Candia* nomine, miſſo. Ebenus ſecūdus dictus eſt hîc Cytiſus, nec fortè admodum impropriè, cùm Cytiſi in genere Caudex, cor nigrum & durum habeat, Ebeno ſimillimum: vnde eius medullam tam duram ac ſpiſſam eſſe dicebat Theophraſtus, vt proximè ad Ebenum accedere videatur.

Cytiſum autem cæteris plantis adeò infenſum eſſe addit idem Theophraſtus, vt ſubrepto alimento, ferè omnes enecet.

CYTISI FACIE ALYSSON FRVTICANS QVOtundam, Lobelij.

Perquàm parum notus hic perelegans, & parum frequens exoticus frutex, niſi Belgij viretis, in quibus Leucoii minoris *floribus* luteis Æſtate lucet, è ſparſis numeroſis anfractuoſis, ſtriatis, *coliculis*: *folia* Cytiſi, habitiora, albida, hiſpida, cæpaceis pilis rigida: *radix* dura & lignoſa, & in folliculis *ſemen*.

Tabernæmōtano in Icon. & Hiſtoria, atque etiam Gerardo, dicitur *Cytiſus adulterinus*.

TRIFOLIVM FRVTICANS: POLEMONIVM flore luteo quibuſdam.

Ex radice albâ ſerpente, tricubitales exſurgunt virides anguloſi rami. in quibus alternatim ſurgunt ſurculi, folia producentes ſplendentia, & terna ferè, vt in Trifoliis, ac feruidi & ingrati ſaporis: in ſummis ramis oriuntur *flores* lutei quinquepartiti: quibus ſuccedunt *bacca* ſatis magnæ, rotundæ & rubræ, *ſemen* album, Piſo vulgari ſimile, continentes.

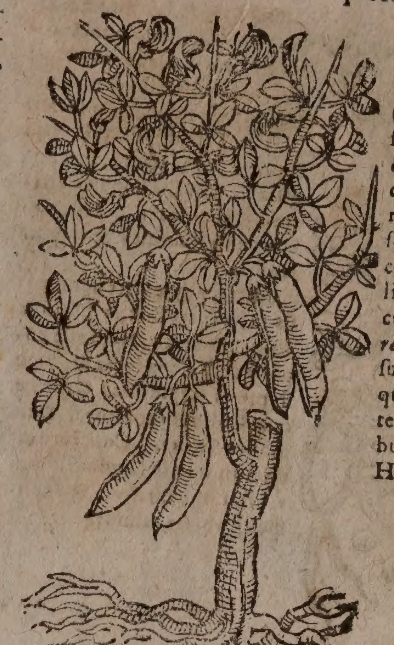
Ruta capraria dicitur nonnullis, aliis *Iaſminum luteum*, plæriſque verò *Polemonium Mōnſpelienſium*. Monſpelii in ſepibus prouenit: in plurimis verò Belgii, Galliæ & Italiæ hortis colitur, ob pulchritudinem: cętera nullius vſus.

TRIFOLIVM FRVTEX, GENISTÆ FOLIO.

Plantæ huius cubitalẽ adſeruamus *ramum*, rectum, teretem, Geniſtæ facie, ſtriatum, fungoſum, in alas alterno poſitu diuiſum: quarum commiſſuris *folia* hærent, vnâ parte trifolia, extremâ ſingularia, Geniſtæ apprimè ſimilia: ramorum ſumma *floſculorum* ſpicata occupant lutea *capitula*, ſed interitione ra â & interpoſitis foliolis. Ex Italia attulit D. Schvvartzius, primarius Duc. VVirtemb. Medicus.

ASPALATHVS SECVNDA TRIFOLIA, Acacia ſecunda quorundam.

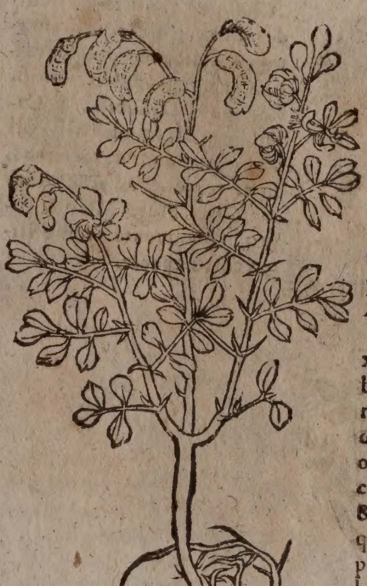
Radix huic plantæ firma & lignoſa: *rami* pedales, rigidi, firmi, lignoſi, ſubcinerei, ſtriati: ex quibus bifidæ trifidæue feroces prodeunt *ſpinæ*, ſtriatę & ipſæ, reliquoq; ramo concolores: *folia* ſpinarum illarum, non modò commiſſuris, ſed medietati etiam, longiuſculis hærent pediculis, trifolia, Rutæ ſimilia, vix conſpicuâ hirſutie pubeſcentia: *flores* lutei, Geniſtæ æmuli: ijſq; ſuccedunt *ſiliquæ* paruæ, tria quatuórue *ſemina* continentes. Acaciam ſecundam inſcribunt periti plærique omnes Herbarij.

SENA: Germ. & Belg. *Se'et*: Gall. *Senė*: It. *Sena*: Arab. *Sene*: Perſis *Abalzeme*.

Græcis veteribus incognita fuit: non enim eſt Theophraſti Colutea, vt perperàm nonnulli exiſtimarunt, cùm Colutea herba ſit, Sena arbor. Mauritanorum eſt inuentum, ex quibus Meſue aliam *Satiuam* aliam *Agreſtem* facit. Aliam rotundifoliam faciunt nonnulli, aliam acutioribus folijs: alij à ſemine diſtinguunt, quod vel album eſt, vel nigrum. A loco verò natali præcipuæ hauriuntur *Differentiæ*: vnde alia Alexandrina & Orientalis dicitur, alia Italica: & Orientalis rurſus duplex ſtatuitur: *Mechina* ſcilicet, quæ ex Mecha affertur & præſtantiſſima eſt, folio anguſto, acuto, longiuſculo & craſſiuſculo: & altera, à loco in quo prouenit, *Saetto* denominata, quæ folio eſt latiore & rotundiore, vilió que Mechina, ſed Italicâ melior.

SENÆ ALIA ICON.

Arbuſculæ huius aliam Iconem hic proponimus ex Fuchſianis noſtris emptitijs. Cęterùm non in Italia ſolùm ſed etiam in Prouincia & Gallia Narbonenſi prouenit: apud Germanos verò & Belgas difficulter, quia frigoris èſt impatientiſſima. Elegantem tamen vidimus in Heluetia plantã, in illuſtri ſcilicet, pagi *Luſſans* VVagneriano horto.

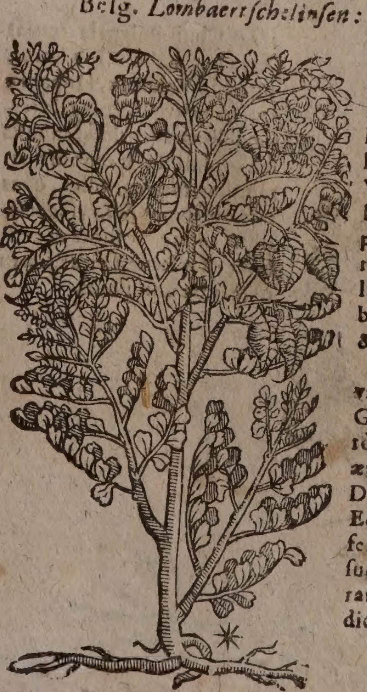
Mediocriter calefacit & exiccat, omneſque humores benignè euacuat: & eſt pharmacum ſenibus, pueris, grauidis, delicatis, imbecillibus, omnique penè ætati, omnino conueniens, naturæ familiare & domeſticũ, inſenſę cuiuſcũque qualitatis expers. Vſus particulares atq; vtendi modũ hic declarare non eſt noſtri inſtituti, conſulantur Practici & Hiſt. noſtra magna.

COLVTEA VETERIBVS ET IN GENERE.

Dicta putatur Colutea quòd mutilata fractáue eius virgulta, non præciſa, intereant. Coluteæ verò, ſiue Colyteæ, ſiue Colouteæ, ſiue Coloiteæ, nec Dioſcorides, nec Plinius, meminêre. Theophraſtus tres deſcribit, *Vnam* folio Laurino, *Aliam* folio Fœnugræci, & aliam adhuc cui folium Salicis (Vlmi) folio eſt ſimile, ac quam ait magnam eſſe arborem, & fructum, ſicuti legumina, in ſiliquis, ferre, quod in arboribus rarum. Nos hanc, quæ illi prima eſt, hîc pingimus, varias alias Coluteæ ſpecies mox enarraturi.

COLVTEA VESICARIA: Germ. *Linſenbaum*, Belg. *Lombaertſche linſen*: Gall. *Baguenaudier*.

Ex tribus Coluteis quas deſcribit Theophraſtus, nulla, Solerij iudicio, eſt Colutea hęc veſicaria, vt voluêre Ruellius, Fuchſius & Matthiolus. Vulgaris autem eſt notitiæ arbor, quã, ob pulchritudinem, permulti in hortis alunt. Floret Aprili, Maio & Iunio: Siliquas verò Auguſto & Septẽbri habet, ac interdum flores & ſiliquas ſimul.

Eã *Nos* varijs in locis obſeruauimus, Patauij, Lugduni, Geneuæ, & alibi. Nuſquã verò elegantiorem, longioriſúe æui, ea quam Reuer. & Clariſſ. Dn. *Chabræus*, Geneuenſium Eccleſiaſtes Senior, ab annis fermè quinquaginta alit, in ſuo illo horto qui Curię & peramœno Peripato *la Treille* dicto adiacet.

Colvtea Scorpioides.

Suffrutex eſt cujus rami cinereo colore ſunt obducti: folia ad Lentis folia accedunt: flores Genìſtæ floribus ſimiles ſunt, ac nonnihil odorati: ſiliquæ Telephij ſiliquis etiã ſimiles: ſemina vero, quæ ſingula in illarum ſingulis articulis includuntur, oblonga ſunt, lęvia, ſubfuſca & ingrati ſaporis.

Monſpelij multis nemoroſis locis inter Buxos Iunio & Iulio erumpit: Narbonę copioſa in Valena ſylua & prope fluminis crepidines: Genevæ quà Collognium itur, & in monte *Saleue*. Coli vero etiam in hortis Lugduni, Patavij, Bononiæ, Parmæ, & Monſpelij obſervauimus.

Colvtea Scorpioides Hvmilis.

Foliorum florumque forma, numero & ſitu à præcedente minimè differt: radix & ſiliquæ etiã ſimiles, ſed illâ hæc humilior eſt, humiq; diffuſa.

Spontè in nonnullis Auſtriæ & Pannoniæ locis provenit, in hortis vero culta, paulo maior fit. Floret Maio.

Cæterùm, vt de Coluteę viribus & facultatibus aliquid dicamus, Folia & ſemina in caliditate ſunt temperata. Valet adverſus omnia ab atra bile vitia: tantæque eſt efficacię, vt pro Sena à pauperib. ſubſtitui poſſit. Errare vero eos qui Senæ & Coluteæ eaſdem vires eſſe ſtatuunt: Coluteam Geniſtæ propinquiorem eſſe, *in Appendice oſtendimus.*

Colvtea Scorpioides Cortvsi, Polygalo ſimilis.

Cluſio eſt Colutea ſcorpioides altera: Tabernæmontano, Colutea ſcorpioides tertia. Creſcit, ait Cluſius, in mõtium qui à Danubio, & Calemberg illi imminenti, ad alpes extenduntur, radicibus, inter vepres, & ad vinetorum margines. Floret Maio & Iunio, ſubſequente hyeme virgas corrumpente.

Colvteæ parva species, Polygala Valentina Cluſ.

Salmanticenſibus *Coronilla del Rey*, id eſt, Sertula regia, authore Cluſio, dicitur, atque iſtic Officinæ Meliloti vice vtuntur.

Agro Salmanticenſi, Murciano & Valentino regno, locis arenoſis & collibus decliuibus ſpontè provenit: Viretque perpetuo, & diutiſſimè floret: ab ejuſque flore plurimum Mel colligere creduntur apes. Alitur etiam in Belgicis hortis.

Colvtea cavle Genistæ fvngoso.

An Cluſii Polygala tertia? De ea hęc habet. Invenitur, inquit, in Valentiæ, Hiſpaniæ vrbis, maritimis, Polygala tertia, oblongis, lentis, fungoſis ſeu medulloſis, & omnino virentibus, *virgis* prædita, quas rara obſepiunt *folia*, ſuperioribus adhuc molliora & craſſiora: *flos* ſecundæ par, *ſemen* obſervare non potui.

Colvteæ foliis Anil.

Sunt Nobis *Anil* nomine rami duo miſſi, pedales, ſimiles ferè ramis Cytiſi latâ ſiliquâ, rigiduli, incani, & ferè argentei: in folia diviſi Coluteæ vulgaris, ovata, glauca, quinquefolia communiter, rariùs trifolia, ex communi coſta incana. De flore & ſemine nihil certi Nobis conſtat. Facies tamen plantæ ſatis inſinuat ad Coluteas referri poſſe.

SOPHERA ALPINI.

Ramos, quos *Sophera* nomine inter naturalia noſtra adſervamus, hîc pingimus, adiūctis etiā particulatim *folio*, *ſiliqua* & *ſeminibus* Spherā autē ſuā ſic deſcribit Alpinus: Sophera, inquit, planta eſt fruticoſa, cubitalis altitudinis, Galegę proxima: duris *ramis*, *folijs* Myrti, tenuioribus, multis, ordinatim alæ appenſis: *flores* fert croceos, Caſſię florū æmulos, inodoros: ex quibus *ſiliquæ* parvæ promanant, quatuor vel quinque *ſemina* habentes, *Seſban* planè ſimilia, quæ hominibus venenum eſſe aiunt.

TAXOCOQVAMOCLIT INDICVM.

Ex nominis vicinitate poſſet quis exiſtimare eſſe Camerarij *Hoxocoquamoclit*, quo nomine Florentiam & Norimbergam miſſam plantam fusè deſcribit: verùm ſuo Hoxocoquamoclit ille ſiliquam tribuit cylindraceam & oblongam: huic autem noſtro compreſſa eſt valdéque longa, vnde vnum & idem eſſe aſſerere non auſimus.

BARBA IOVIS, PVLCHRE' LVCENS.

Vagæ quidem ſignificationis eſt *Barba Iovis*: ea verò quam hîc pingimus materie eſt dura ac ferè lignoſa, incano & lanuginoſo cortice tecta: *rami* frequentes ſatis: *folia* Lentis folijs paria, villoſa, argenteo colore fulgentia, quinque, ſex aut ſeptem conjugationibus contexta: ex pediculi autem foliorum ala, appendices ſingulares exoriuntur lanuginoſæ, quarum extremis inhærent acervatim congeſti *floſculi* lutei. Gignitur in lapidoſis & ſaxoſis locis maritimis, præſertimque montibus ad littora poſitis.

Figura non placet, meliuſq; fortè pro Perſea arbore poneretur.

DORYCNIO CONGENER PLANTA, CLVSII.

Dorycnio Hiſpanico congener planta Cluſij, regno Valentino, & quibuſdam Bæticæ locis, naſcitur: cubitalibus, & Viminis modo obſequioſis *virgis*, ſequente gracilioribus: *folijs* brevioribus & latioribus, brevique pediculo ternis aut quinis ſimul iunctis, & ramulos amplectentibus: oblongi ramuli ternos, quaternos aut quinos *flores* ſuſtinēt, Medicā minores, & coloris viridis: alioqui tota planta candidior eſt ſequente, imò tota incana.

Dorycnij ſpeciem, & Dorycnio congenerem plantam inſcribunt vulgò Botanici: & perperàm Tabernamontanus & Gerardus, Dorycnium Monſpelienſium, *Cæcus cæcum ducit.*

DORYCNIVM VETERVM, CRATEVÆ DICTVM: *Dorycnium Monſpeſſulanum.*

Nullus ex Veteribus, tum Græcis tum Latinis, teſte Cordo, Dorycnium deſcripſit, præter Dioſcoridem, qui eius hiſtoriam ex Crateva deſumpſit. Plinius Dorycnium ita tradit, vt à Solano manico vix videatur diſtinguere.

Quod verò hîc pingimus, Dorycnium Crateuæ à nonnullis dicitur, à quamplurimis verò Dorycnium Monſpeſſulanum, & quibuſdam Dorycnium Hiſpanicum Cluſij. Varijs Hiſpaniæ locis incultis, & ſecundum vias, copiosè exit, nec non in Gallia Narbonenſi apud mare & alibi. Floret Maio & Iunio, & ſemen maturat Iulio.

GENISTA: Germ. *Pfrimmen*, *Ginſt*: Gall. *Geneſte*: Ital. *Gineſtra*. SPARTIVM.

Tanta inter Spartium & Geniſtam, tum facie tum viribus, intercedit ſimilitudo, vt eorum affinitate decepti nonnulli, has plantas minimè ſeparandas decreuerint: ac, ſiquidem de eo etiam dubitaſſe deprehendatur Plinius, Geniſtam ſub Spartio à Dioſcoride deſcribi exiſtimarint. Verùm cùm Spartium Dioſcoridis ſit frutex folijs viduus, & id floribus conſtet albæ Violæ ſimilibus: Geniſta verò folia proferat longiuſcula, Lini ferè modo, & flores lunatos: eorum omninò præferenda videtur ſententia, qui, quamvis congeneres ſint plantæ, maximáque vbi ſit cum altera cognatio, Spartium tamen à Geniſta differre docent. Hic verò pingitur *Geniſta anguloſa trifolia.*

GENISTA CVM RAPO: QVIBVSDAM *Rapum Geniſta*: Gall. *Naueau de Geneſtre.*

Geniſtæ & Geniſtellæ, inquiunt Adverſaria, adnaſcitur quaſi ſoboles ſpuria, ſed viſēdæ raritatis: Excrementū ſcilicet ortu, concretu, iueremēto, caule & effigie Hypociſtidis vel Orobanches. *Rapum Geniſtæ* vocant alij à ſimilitudine, aliis dicitur *Hypogeniſta*, atque alijs *Hypoſpartium.* Orobanchæ genus, ait Camerarius, ad Geniſtam provenire ſolitum, vulgus Rapum Geniſtæ vocat, Cluſius *Orobanchen* maiorem.

Reperitur in terra ſterili, macra & arenoſa, ad radices Geniſtæ paruæ quæ ad perfectionem non pervenit, & quæ non fert flores, aut paucos. Invenitur Iunio & Iulio. *De Viribus* pòſt,

GENISTA HVMILIS, FLOS TINCTORIVS: Germ. *Farbblumen*: Gall. *petit Geneſt.*

E radice denſa & lignoſa *viminū* ſeges fruticat, tenuiū, cubitalium, & teretium, quibus alternatim adnaſcuntur *folia*, Hyſſopi vel Lini, ſuprà infráque atrovirentia: *flores* in thyrſis lutei, Geniſtæ anguloſæ minores: *ſiliquæ* vnciam longæ, latiuſculæ, glabræ, in quibus *ſemina*.

In Auſtriæ & Pannoniæ ac Francofurtenſis etiam agri ſyluoſorum pratorum marginibus frequentiſſimum eſſe ſcribit Cluſius. Nos Tubingę, Genevæ, & Ebroduni obſervauimus: ac Montbelgardi etiam in horto ferarum. Floret Maio, Iunio & Iulio menſibus,

GENISTELLA TINCTORIA HISPANICA.

Geniſtellam tinctoriam vel infectoriam, & Geniſtam tinctoriam Cluſij, inſcribunt etiā Herbarij. Hunc fruticem ſe in ſolo Murciano regno inveniſſe ſcribit Cluſius: vbi ab incolis *Scopa* dicatur, & ſi vaccæ eo veſcantur, ad venerem excitatę taurum appetere credantur.

An Theueti Herba in Canariarum Inſularum lapidoſis & montoſis locis naſcens, quâ Coria eleganter tingunt: ac quam *Oricelle* vocant.

Tēperamento autem & viribus, vt formâ, Geniſtæ vulgari ſimiles ſunt hæ Geniſtellæ: quæ, quia varijs rebus luteo colore tingendis inſerviunt. *Floris tinctorij* nomine donatæ ſunt.

GENISTA TINCTORIA LATIFOLIA Lucenſis.

Ab alijs duabus folijs potiſſimùm differt, quæ latiora ſunt, molliora, breuiora alternatim poſita, per ambitum leviter hirſuta, vna parte viridia, aduerſa vero ſubcineritia. In montibus Lucenſibus collegit D. Aggerius à quo habuimus.

GENISTELLA PILOSA.

Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Geniſta minima*: Camer. hort. *Geniſta pumila*. Tabernæmontano & Gerardo, *Geniſtella Pannonica.* Varijs prouenit locis inter vepres ad ſyluarum margines, editiſq; ac ſiccis agris. Vidimus Nos in ſylua *digremont* prope Monſpelium, & in *Sultz* Alſatiæ: Cluſius in varijs Pannoniæ locis. Floret Maio.

GENISTELLA HERBACEA, SIVE CHAMÆSPARtium: Germ. *Erdpfrimmen*: Gall. *de la Spargelle.*

Herba eſt potiùs quàm frutex, cubitum rarò excedens: *ramuli* molles, hirſuti, duabus latis mollibus fimbrijs ornati, internodiiſque veluti diſtincti, ac ad ſingula internodia, *folium* vnum oblongum, obtuſum, piloſum, ſine pediculo, maius quàm in anguloſa, nec tamen triplex, vt in ea: in virgularum ſummitate *flores* lutei parui, hiantes & ſpicam ferè efficientes: *ſiliquæ* valde piloſæ: *radix* lignoſa, in aliquot partes diviſa. Obſervauimus varijs in locis, Francofurti, in Alſatia, Baſileę, Monſpelij, Genevæ, Lugduni & Montbelgardi.

CHAMÆGENISTA HERBACEA PLATYPHYLLOS.

Latis fimbrijs conſtant *rami*, ſpiſſis veluti *folijs* per intervalla diſtinctis, diceres folia è folijs enaſci, vt in Ficu Indica vulgò dicta: ad vnumquodque verò interſtitium ſunt veluti tres cuſpides, inter quos, aut in quibus, alia oriuntur folia, atque alij etiam veluti rami (niſi totam plantam folioſam dicere malis,) in quorum ſummitatibus ſunt *flores* lutei hiantes, Geniſtis floribus ſimiles. Reperitur in aſperis & incultis; ac floret Maio.

GENISTA ARGENTEA.

Surculo hæc adoleſcit lignoſo, multiplici, in multas alas diviſo, tereti, argenteo. Ad ramulorum exortum *folia* hęrent ſingularia, oblonga, anguſta, argentea hirſutie oblita. *Fructus* ſurculorum internodijs atque extremis hęret, Carpobalſami fructui ſimilis, in quo *ſemen* nigrum rugoſum & ſubrotundum. Ex horto Piſano habuimus.

GENISTA RADIATA SIVE STELLARIS.

Caulis hujus in tres dividitur ramos, atque hi rurſum in alios, bis aut ter, aut quater, ſemper ternos: internodia duas vncias longa: *folia* ad vnumquodque geniculum ſex verticillatim cauli circumpoſita, vt in Gallio vel Aparine, incana & hirſuta: *flores* in tenerorum viminum extremis denſi, lutei.

Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Geniſta Iluenſis*; alijs *Geniſta alpina*: & quibuſdam *Scopa Pliny*.

GENISTA ACVLEATA FOLIOSA.

Denſis fruticat *ramis*, lōgis crebertimíſque ſpinis armatus hic Frutex: *folia* Geniſtæ vulgaris, hirſuta & acuminata: *flores* lutei ſpicati: *ſiliquæ* exiguæ. *radix* lenta & ſublutea. Non vbique provenit, ſed in arenoſis duntaxat neglectis, incultis ac ſaxoſis locis, ſecus vias, per Pannoniam, Brabantiam ac circa Francofurtum frequens. Baſileæ, Genevæ & Montbelg. etiam obſervauimus. Floret Maio & Iunio. Errant verò qui pro Geniſta vulgari vtuntur: diverſæ enim multùm vtriuſque facultates, & hæc idem quod Hippuris poteſt.

GENISTA ERINACEA.

Planè nova & elegans eſt hæc planta, dodrantalis, in orbem per ſolum diffuſa, multis *ſpinis* virentibus, ſive aculeis, horrida, *flores* Geniſtæ ex cæruleo purpuraſcentes, bini aut terni ſimul ſémper juncti, *folia* pauca, Lenticulæ ſimilia, quæ cùm brevi marceſcant & decidant, tota planta maxima ex parte ſine folijs ſpectatur, & multiplici ſpinarum vallo *Erinaceum* in ſe convolutum repræſentat: *radix* lignoſa & magna eſt pro plantæ portione. Naſcitur, authore Cluſio, regno Valentino, aſperis locis & ſecus vias. Floret Aprili.

GENISTELLÆ SPINOSÆ AFFINIS, NEPA & Scorpius quibuſdam.

Paucis adhuc nota eſt plātā; atque à nullo Recentiorum deſcripta, aiunt Adverſaria, ligneę sūt *radices*, multiplices, implexę, tenues; à quibus mox ortæ *ſpinulæ* rigidulæ, denſæ, Corrudæ ſimillimæ, aliquātò majores, vniuerſa *virgulta* ſummo tenus veſtiunt, ſicque tota planta denſis horret aculeis pro *folijs*, & faciem Corrudæ præfert. Eadem eſt cum Geniſta ſpinoſa, aut ei admodum ſimilis; ſit *Geniſtam ſpinoſam* vocāt Dodonæus Gall. & Gerardus, Camerario & Tabernæmontano dicitur *Nepa*; Cæſalpino *Spina Chriſti*. In genere verò doctioribus placuit. Gazæ Nepam eſſe, aut Scorpium Theophraſti. Vbique provenit, locis incultis ſcilicet aridis & ſaxeis; Floretque Maio & Iunio, ac interdum, tota Æſtate.

GENISTA ſiue SPARTIVM PVNGENS.

Lobelius & Pena in Aduerſarijs, Obſ.& Icon.plantarum inſcribunt, *Spartium aphyllon fruticoſum, iunctis aculeis, lanatis capitulis, &c.* Tabernamontanus in Iconibus & Hiſt. *Spartium aculeatum aphyllon.* In aſperioribus prçruptíſque decliuibus alpium Magdalenæ in Gallo prouincia reperiri ſcribit Lobelius. *Nos* ramos quos hîc pingimus,inter naturalia noſtra aſſeruamus.

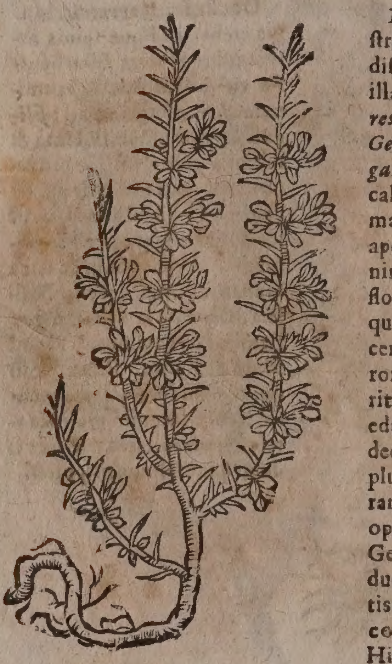
GENISTELLA MONTIS VENTOSI, SPINOSA.

Folia huic hirſuta & latiuſcula,*rami* ſpinis Iuniperinis armati, & in illorum ſūmitatibus *flores* Geniſtæ aurei.

Cęterùm calida eſt & ſicca Geniſta in ſecundo ordine: partibúſq; tenuibus eſt prædita, quæ abſtergendi & incidendi vim habent: vrinam mouet, calculum frangere creditur, & pituitam purgat, vnde ſeminis eius aduerſus podagram magnus vſus. Folia, ramuli & ſummitates, in vino aut aqua cocta, vtilia ſunt hydropicis, ac in omnium viſcerum obſtructionibus, ſeroſóſque humores per aluum & vrinas euacuāt. Semen idem præſtat, ac Bronchocelen omnémque tumorem diſcutit. *Plura ad latus ſequ. Fig.*

GENISTELLA MINOR ASPALATHOIDES.

Folia huic Lenticulæ paluſtris: *rami* ſpinis alternatim diſpoſitis horrēt: atque inter illas per totos ferè ramos *flores* copioſi aurei. *Vt autem in Geniſtarū vſu enarrando pergamus:* aqua florum Geniſtę calculoſis conducere exiſtimatur. Flores Geniſtę amant apes,ſed ex illis mellatio minimè bona eſt. Rudimenta florum adhuc virentia&priùs quàm lutei fiant coloris decerpta,muriâ aut ſale,Capparorum modo,magno gulę irritamento,condiuntur atque eduntur: ac flores etiā recens decerptos, acetarijs indunt plurimi, magnáque copiâ vorant: quod eorum infirmat opinionem qui Spartio & Geniſtæ eaſdem ineſſe credunt facultates. De vnguentis & Lixiuijs quę ex Geniſta cōficiuntur,conſulat Lector Hiſtoriam noſtrā magnam.

SPARTIVM, GENISTA IVNCEA, GENISTA Hiſpanica.

Idem illi apud Germanos, Belgas,Gallos & Italos,quod Geniſtæ, nomen. Et hic eſt Frutex, quem Dioſcorides Spartium vocat: *virgas* proferens longas, ſine *folijs*, firmas, fractu contumaces, in alligandis vitibus vinculi vſum prçſtātes: *filiquas* in quibus *ſemina* Lentis: ac *florem* melinum,inſtar Leucoij.

In omnibus Europçi orbis calidioribus regionibus ſpōtè prouenit: præſertim vero in Hetruria, vbi, teſte Matthiolo,frequentiſſimus eſt: & Maio Iunioque mēſibus magnum & iucundum præbet viatoribus ſpectaculum.

Icon noſtra eſt ex Fuchſianis noſtris emptitijs, nec in omnibus placet. *Plura in ſequentibus.*

SPARTIVM HISPANICVM LOBIS Rotundiſculis, flore luteo.

Folia huic decidunt ſtatim atque florere incipit, vt totum deinde aphyllon conſpiciatur. Cluſio eſt Spartiū Hiſpanicum ſecundum:proueníque varijs Caſtellæ locis, arenoſo ſolo, & floret Maio.

Quæ ſit autem Spartio cum Geniſta conuenientia & ſimilitudo,antè in Geniſtis dictū, errant vero plurimùm qui, vt facie, ſic viribus & facultatibus eaſdem credunt.Quamuis enim Spartio idem Geniſtæ temperamentum: magis tamen id omnibus ſuis partibus conturbat, prouocat, incidit, tenuat: humores à iuncturis euacuat, vrinas valenter mouet, vomitu & dejectione violenter purgat. *Plura adhuc in ſequentibus.*

SPARTIVM HISPANICVM flore candido.

Longè prædicto majus eſt, & ad hominis altitudinem aſſurgit, *flore, lobo & ſemine* cum ſuperiore conueniēns ſed minoribus omnibus. Locis arenoſis aurā marinâs perflatis prouenit.

Cęterùm,vt in Spartij facultatibus enarrandis pergamus, Calculum in renibus & veſica frangit,nec in his materias ſigi & in calculum dureſcere ſinit.Flores & ſemē ſtrumas & lienis tumores reſoluūt.Geniſta & Spartium ligandis vitibus Salicis vicem explent, maceranturque etiam Cānabis modo,&fiunt inde funes, & linteamina conficiendis ſaccis apta. Ac tādem lignum Figulis expetitur, qui in Italia id vaſorum fictilium genus conficiunt, quod *Maidua* vocant.

Agvl et Alhagi Arabvm, planta Spinoſa Mannam reſipiens.

Supra ſpinoſos frutices provenire Mãnam teſtantur Serapio, Avicenna & Cluſius in Epit. Indicatum plantarum. Vocantur autem Agul & Algul frutices ij ſupra quos potiſſimùm cadit Manna, quam Perſę *Tranſchibin*, Arabes verò *Teneriabin* & *Trangibin* nominant.

Hiſtoria Lugdunenſis horum meminit his verbis. Planta rara ſpinoſa, ait, Maurorum *Alhagi*, *Agul* & *Algul*, &c.

Provenit autem *Agul* in Perſia, & circa Halepum, & circa Kacka vrbem Meſopotamiæ. Folia calidæ & ſiccæ ſunt naturæ, eorúmque manipulo ſe purgant incolæ.

Aspalatho Monspeliano affinis Scorpius II. Cluſio. An Echinopoda?

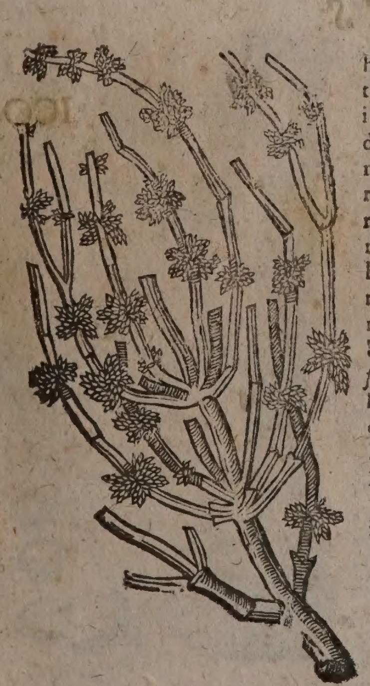

Ad Scorpium, ſivè Nepam, accedere plurimũ exiſtimat Cluſius hanc plantam, quæ pedis altitudinem rarò ſuperat, totáque denſiſſimis horret *ſpinis*, quæ, non confuſo ordine naſcuntur, ſed ſeriem quandam ſervant, & ſemper contrario inter ſe exortu, binę oriuntur, *flores* in ſummis *ramulis* ſinguli, bini aut terni, lutei: *ſiliqua* Ervi magnitudine, &c.

Collibus Granatæ vicinis, itinere Cordubenſi duntaxat, nec vſquam alibi, obſervauit Cluſius, qui Granatenſibus *Melino* vocari ait, & ad Echinopodam, cujus Bellus meminit, plurimùm accedere cenſet.

Dodonæo Latino eſt *Geniſta ſpinoſa altera*: Lobelio in Obſeru. & Icon. *Spartium ſpinoſum alterum*.

Tragvs, sive Vva marina maior.

Alius vix palmum excedit, hic humanâ interdum altitudine fruticat, huícque, vt illi, *virgæ* multis internodijs diſtinctæ, in quibus nec *folia* nec foliorum veſtigia, apparent. Verùm *flores* qui illius ramulorum ſummo glomeratim congeſti ſuſtinẽtur, in hoc ſecundum internodia oriuntur, etiam confertim, minuti & muſcoſi, Corni floribus nõ abſimiles. Et vtrique *fructus* exiguis Moris ſimiles, rubentes, ſucculenti, acidi, atque in ijs grana aliquot Milio ſimilia, foris nigra. *Radix* dura & lignoſa eſt.

Floret & fructum maturat ijſdem cum præcedenti temporibus: & ab Auctoribus vulgò *Vua marina* inſcribitur.

Scorpivs Theophrasti, Nepa: Aſpalathus ſecunda Monſpelienſis: Acacia ſecunda Anguillaræ.

De Theoph. *Scorpio*, quem Gaza *Nepam* vocat, varij varia ſentiunt: errant verò plurimùm qui vel Aſparagum, vel Plinij Tragum, eſſe cenſent. De eo autem ſic ſcribit Theophraſtus: Scorpius, ait, ſimpliciter eſt ſpina: nõ enim vllum habet folium: radicem habet ſimplicem, profundam & breuem. *Sed quomodo poteſt eſſe breuis & profunda?*

Fruticem autem hîc pictum Monſpelienſes Aſpalathum ſecundam nuncupant, aliis eſt Acacia ſecunda Anguillaræ: plurimis verò Scorpius Theophraſti. Vidimus Nos Monſpelij loco petroſo, in monte *Caſtelneuf*: varijs autem Hiſpaniæ locis obſeruauit Cluſius.

Tragvs vetervm: Vva marina. Germ. *Meertrauben*: Gall. *Raiſin de Mer.*

Tragũ de *Scorpio, Cali geniculato, Fraxinella, Iuncique & Sedi* ſpeciebus; atque *Vua marina*, hodie dici minimè mirũ: cùm iam priori æuo, authore Dioſcoride, Tragum alij *Scorpium*, alij *Traganum* vocarint.

Tragus, ſeu Vua marina, Monſpelij copioſè prouenit apud mare, vbi florentem vidimus Vere, & fructum ferentem Auguſto & Autumno. Montbelgardi Nobis prouenit in S.P. horto. Racemorum acini decem ex vino poti, authore Dioſcoride, cœliacis, fœminiſque fluore laborantibus auxiliantur. Idem habet & Plinius, atque addit, dyſentericis & ſanguinem excreantibus eſſe etiam vtiles, ſed ille ramorum cacuminibus tribuit, quod meliùs acinis Dioſcorides.

Tragacantha, Tragacantha Maſſilienſis: Germ. *Bockſdorn*: Gall. *Eſpine de bouc.*

De Tragacantha ſic tradit Dioſcorides: Tragacanthę *radix*, inquit, lata eſt & lignoſa, ac ſuper terram etiam eminet. Ab ea verò *ſurculi* humiles robuſti & latiſſimè fuſi: & in ipſis *foliola* tenuia, inter quæ aculei ſeſe proferunt quos ipſa occulunt, candidi, firmi, rectíque. Eſt & *Tragacantha lachryma*, quæ ſuper reſecta radice concreſcit, & à vulnere plantæ manat. Vim habet cutis ſpiracula obſtruendi. Eiuſque increbuit vſus ad oculorum medicamenta, tuſſim, voces aſperas & deſtillationes.

In Arcadia, Achaïa, Media & Creta copioſam naſci ſcribebat olim Theophraſtus: Hodie verò in Gallo-prouinciæ maritimis collibus ad Auſtrum plurima fruticat, ac præſertim propè ad Maſſiliæ pomœria.

TRAGACANTHA ALTERA, POTERIVM fortè Cluſio.

Tragacanthæ jam pictæ,aç quæ deſcriptioni à Dioſcoride traditę ſatis quadrare videtur, ſimillima eſt hęc altera, quam in Granatenſis regni collibus arido & inutili ſolo naſci ſcribię Cluſius,alibi minimè cõſpectam. Fruticoſã eſt admodum, multos pedales candicantes habens *ramulos*, multis longis caneſcentibus ſpinis horrentes: *foliorum* plurimę ſimul iunctę alæ,Lenticulæ aut Tragacanthæ proximæ,atque hyeme decidentes, contrà quàm in alia Tragacantha fiat, quæ etiam folia retinet, nec ea abjicit, donec noua ſequente anno acquiſiuerit. *Florem* non vidit Cluſius,vt nec *ſemen*.

An Tragacanthæ ſecundum genus verticum Cretenſium montium Bellon? Cluſio eſt *Poterium*.

HIPPOPHAES ANGVILLARÆ ET DODONÆI, ſiue Spina purgatrix.

Hippophaes,inquit Anguillara, ſabuloſis Peloponneſi maritimis oritur: ſuffrutex eſt *ſpinis* duriſſimis armatus, ſe in comam albam rotundã ſpargens,*folia* Oleę longiora, anguſtiora & teneriora:*radix* palmo longior:lacteum,amarum & odore grauem ſuccum, ſi frangatur, fundens: nec *florem* nec *fructum* vidi: vehementiſſima autẽ radici purgandi vis, vnde plantæ *Spinæ purgatricis* nomen.

Dodonæo Lat.dicitur *Hippophaes Anguillaræ*, *Hippophaes Dioſcoridis & Plinij*.

ECHINOPVS PLVTARCHI: ECHINOPODA.

Ramis multifidis ruffeſcentibus fruticat: pro *folijs* ſunt ſpinæ concolores, vnciam lõgæ,Iuniperinis foliis rigiditate aliquatenus accedentes,pari cum illis latitudine,planæ, paulùm extrorſum reflexæ, ac tam denſo agmine conſitę, vt vbi plantulam impunè attingas,neſcias.

ECHINOPODA non eſt Cardui genus, vt ſtatuit Dalechãpius, ſed ex Fruticum genere: atq; ad Geniſtam Erinaceam plurimùm accedit, niſi quod folijs caret: copioſos autem luteos flores profert, totaque viridi colore cernitur in orbem diffuſa, & Erinaceum multitudine ſpinarum optimè repræſentat. In Creta,inſula Chio, totáque Græcia vulgatiſſima eſt. An *Plinij Chenopus*?

GALASTIVIDA, SPINOSA PLANTA.

De hoc Frutice hæc ſcribit in Epiſt. ad Cluſium Bellus: *Galaſtiuida*, inquit,ſic vocata fuit ob ſimilitudinem quam cum *Stiuida* (ſiue Pimpinella ſpinoſa,)multitudine ſpinarũ, habet.Oritur in Inſulæ Cretę Auſtrali parte, eius formæ non rectè memini &c.Ruſtici ad ſtruendum ignem calefaciendaſque fornaces eâ vtuntur: ob ſimilitudinem verò ſpinarum, quam cum Stœbe habet,& album colorem, *Galam Stiuidam* nuncupant, non quòd lac emittat.

CLASSIS XI. FINIS.

ICO-

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM

CLASSIS DVODECIMA:

QVÆ ARBORVM EST SILIQVOSARVM RARIORVM hiſque ſimilium.

SILIQVA : Germ. & Belg. *S. Iohans Brodt* : *Gall. Carouger*, fructus *Carouge* : Ital. *Caroba, Carobolo.*

ARbori corau modo intortus fructus, Siliquæ apud Latinos, Ceratiæ verò apud Græcos, nomen fecit. *Caudex* huic craſſus & altus: *rami* longi & firmi, *folia* in alam diſpoſita, ſubrotunda, tres vncias plùs minùs lata, craſſa, rigida & neruoſa, ſingularia, breui pediculo ad coſtam annexa: *flores* ex rubro purpuraſcentes: *ſiliquæ* digito indici æquales, intortę & compreſſæ: & in illis *ſemina* membranis diſtincta, Caſſiæ ſolutiuæ ſeminibus ferè æqualia.

Magno errore hanc à Theophraſti & Plinij Siliquâ, Ionibus Ceronia, atque à nonnullis *Ficus Ægyptia*, dicta, ſeparat Matthiolus: ac cæſpitant etiam, vel Dalechampio iudice, qui *Arborē Iudæ* eſſe volunt, nec minùs decipiuntur, qui Caſſiam fiſtulatem opinantur. *Plura ad latus ſequ. Figur.*

SILIQVÆ SIVE CERATIÆ ALIA Icon.

IAm adpoſita Icon Nobis abſentibus facta eſt Iconem Alpini, & parum placet, quare aliam, ex Camerario apud Matthiolum Germanicum, proponimus. Cæterùm Siliquam nō in Ægypto, ſed in Syria atque Ionia, circa Cnidum Rhodúmque, naſci, authores habemus Theophraſtum & Plinium. Hodie verò non modò apud Orientales Populos & Indos, ſed etiam in variis Hiſpaniæ & regni Neapolitani locis habetur. Floret mox ſoluta Hyeme, & fructum Autumno maturat. Arborem autem & fructum adſtringentis & exſiccantis eſſe facultatis, ſcribit Galenus, Dioſcorides fructum viridem ſumptum ſtomacho eſſe incommodū, & aluum ſoluere, ſiccum verò eandem ſiſtere, & ſtomacho commodiorem eſſe,

CASSIA PVRGATRIX : Gall. *Caſſe.* Germ. Belg. Ital. & Anglis *Caßia.*

Theophraſti, Dioſcoridis, Plinij & Galeni ætatibus, ignotam fuiſſe, authores habemus Hermolaum & Ruellium. Quin Theophraſtum miratur Cornarius, de cæteris quæ in Ægypto proueniunt plātis locutum, huius, quæ magna inibi habetur copiâ, minimè meminiſſe.

Recentiores Græci *Caſſiā Syringodem*, id eſt, fiſtulāceam vocarunt: Actuarius *Caſſiā nigram*: Alij *fiſtulam, fiſtularem, Indicam, Ægyptiam*, & *purgatricem Caſſiam.*

Arbor perhibetur Pyri magnitudine, foliis Perſicæ, ſed anguſtioribus & virentioribus. Floribus Geniſtæ luteis, odore Caryophylli, quibus decidentibus Siliquæ longæ ſubnaſcuntur. *Locum natalem & facultates mox dicemus.*

CERATIVM MONOCOCCON INDICVM.

Fructum hunc quem inter naturalia noſtra adſeruamus à Robino Hortulano Regio olim accepimus.

Vt autem in Caſſiæ hiſtoriâ enarrādâ pergamus, Aſiæ iam communis facta eſt, plurima verò in Ægypto, & variis, tum Orientalis tum Occiduæ, Indiæ Prouinciis ſine ſatione naſcitur. Præfertur tamen quæ ex Orientali, & locis pręſertim ad Septētrionem vergentibus, defertur. Tantáq; eius eſt in Cābaya, vnde præſtantiſſimam aduehunt, frequentia, vt *Candil* [522. librarum pondus eſt] vnum pro vno tantùm diuēdatur aureo nummo. In calido autem & frigido ferè eſt temperata, humida in primo gradu, ac leniendo clemēter purgat. Modum vtendi norunt Practici & Seplaſiæ,

TAMARINDI, TAMARINDORVM ARBOR: Germ. *Saur dattel* : Gall. *Tamarinds*.

Arbor eſt, authore Garcia, Fraxini aut Iuglandis Caſtaneæúe amplitudine: materiâ firma & minimè fungoſa: *rami* foliis ornati multis minutimque inciſis: *flores* albi, Mali aurantiæ floribus perquàm ſimiles: *fructus* in arcus aut digiti incurui figuram efformatur, nucleos continens Lupinorum ſatiuorum formâ & magnitudine, ſed colore fuluos & læues, quibus abiectis pulpæ vſus eſt, quæ lenta eſt, & viſcida. Mirabile autem omninò, quod hic fructus in arbore adhuc pendẽs vitandi frigoris cauſa, foliis ſeſe inuoluit, interdiu verò ſe expedit, & à medio foliorũ emergit. Folia noctu in ſe claudi, oriente verò Sole rurſus aperiri, ſcribit Alpinus, ac ob id *Solis Sequia* dici.

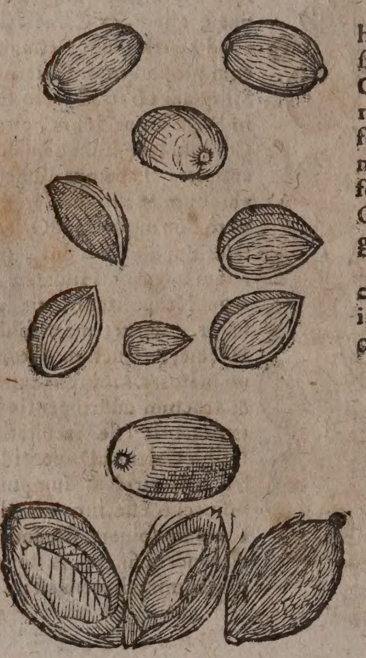
TAMARIND. ARBORIS ALIA ICON cum Siliqua, ſeminibus & ſingulari folio.

In Arabia fœlice & Æthyopia plurima prouenit Tamarindorum arbor, quã tenellã hic pingimus: in Ægypto nõ admodum copioſa: quamuis inde in noſtras regiones aduehatur. Plantas aliquot vidimus Heidelbergæ in horto Sprengeri.

Tamarindos autem Palmę Syluestris fructũ eſſe opinati ſunt Matthiolus, Lonicerus & alij, eo fortè fundamento quòd *Tamar Indus* & *Dactylus Indus* ſint vnum & idem *Oxyphoinica* Græcorũ plurimis dicitur. Cæteris plęriſq; omnibus *Tamarindi* vocati sũt hi fructus. Pulpa autem eorũ ad nos adfertur coloris nigri & ſaporis acidiſſimi: & eſt medicamentum excellens, frigidum & ſiccum ordine ſecundo, bilẽ purgans, ſanguinis feruorem compeſcens, & humorum acrimoniam reprimens.

MATES FRVCTVS INDICVS: BVNA, *Bunnu* & *Bunchos* Arabum.

Mates nomine fructum hunc ſe accepiſſe ſcribit Cluſius, eúmque magnitudine Caſſiæ ſolutiuæ ſeu Ceratiorum ſemen æquare: idque formâ etiam referre, ſed tumidiorem eſſe & colore differentem, vt pote qui, vt Oxyacanthæ fructus, ægregiè rubeat.

Pro Buna, Bunnu & Buncho Arabum exhibetur etiam eadem Icon, & fortè conuenientiùs.

BVNÆ vel BVNNY FRVCTVS.

Tabulam hoc nomine notatã inter noſtras habemus, quæ an ſit legitimæ *Bunæ* fructus iudicabunt periti. Conſulatur in Claſſe V. *Bon vel Ban* Alpini Hiſtoria. Cęterũ familiariſſimus Turcis eſt potus *Chaube* nomine, quem ex Bunæ fructu conficiunt, quódque matutinis horis publicè in compitis paſſim ex teſtis porcellanîſve pitiſſando bibunt, atq; eodem loco habent, quo nos Vinum abſynthites vel aromatites.

CORALLI ARBORI SIMILIS.

Montbelgardi in S.P. horto Nobis hæc ex ſemine creuit: Iunióque caulem palmum longum, ſpinoſum, ac pro plantæ magnitudine, ſatis craſſum, produxit. *Folia* variabant, aliàs ſingularia, ampla, ſubrotunda, aliàs terna, & ad Cyclamini folia quodammodò accedẽtia. An verò ſcandat vel amplexicaulis ſit obſeruare non licuit: frigore enim periit.

CORAL ARBOR SILIQVOSA.

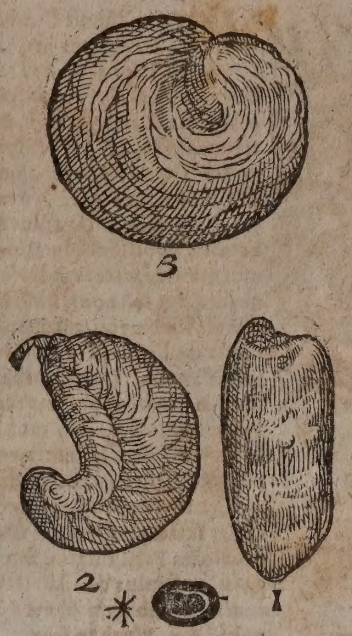
Arbor eſt Indica, *Coral* dicta, ob ſimilitudinem quam cum Corallo habent eius flores: *folia* illius Arboris Iudæ foliis valdè ſimilia sũt: ſed ſpinas illa habet, hæc verò nullas. Arbuſculam vidimus Stutgardiæ, ſemine ex America acceptto natam, valdè ſpinoſa erat, & lobos habuit prægrandibus phaſeolis plenos.

FRVCTVS PEREGRINVS EX BENCALA.

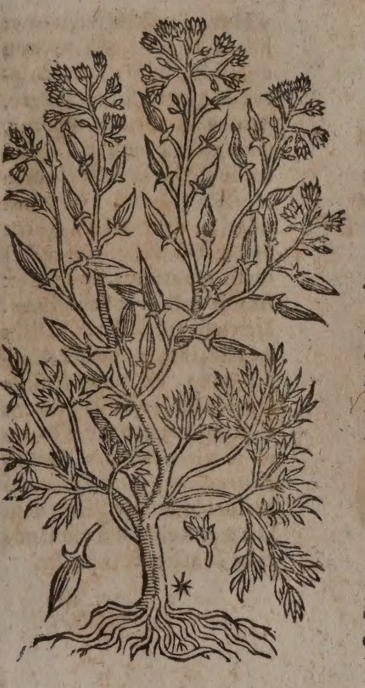
Quinque ferè vncias longus eſt, totidem ambitu cõplectens, vna parte gibberoſus, rugoſo & inæquali cortice conſtans, ſatiſque craſſo, duro & lignoſo, cineracei ex fuſco coloris: qui binos nucleos continet, vncialis longitudinis, in quatuor partes diuiduos, duros, ac coloris ex fuſco ſubrufi, ſaporiſque adſtringentis haud ingrati; &c. Sic deſcribit Cluſius, húncque fructum magnam cum Coles fructu affinitatem habere exiſtimat, ita ad illum ſubſtantia, colore & ſapore accedit.

ORVCORIA FRVCTVS SILIQVOSVS.

Cluſius ſic deſcribit. Fructus eſt, inquit, arboris in *Wingandecoa* naſcentis, *Iuruuva* appellatione, quo ad curanda vulnera vtuntur, hoſtium telis & iaculis inflicta. Fructus enim contuſi vel confracti ſuccum in vulnera inſtillare ſinunt, ad ea conſolidanda. Planus autem eſt ijs fructus penè etiam latus, & binas longus: ſed contortus inſtar Cytiſi legitimi, longè tamen major, valde rugoſus & cineracei coloris, ac ſemen planum continens. A nautis ex America anno 1599. reducibus emptus fuit.

ARBOR IVDAICA. Germ. *Iudasbaum*: Gall *Guainier*: Ital. *Caribaria*: Hiſp. *Arbol d'amor*. An Theophraſti & Veterum Cercis?

Quo nomine hęc arbor à Veteribus appellata fuerit haud facilè dictu eſt. *Laburni* ſpeciem facit Dodonæus, alij Theophraſti *Colyteam*: ſed ab vtraque, vel Geſnero iudice, plurimùm differt: falluntúrque etiam qui Plinij *Siliquam* eſſe exiſtimant: nec meliùs Senẽſis pro Acacia *legitima*, Arborem Iudę picturâ exhibet. *Siliquã ſyluestrem* inſcripſit Cluſius, *Siliquaſtrũ* verò Bellonius: plurimi ad *Cercin Theophraſti* referunt, atque alij ad priorem, alij ad alteram.

Spontè in varijs Hiſpanię, Italię & Gallię locis prouenit ac pręſertim in Hetruria vnde meritò Matthiolũ deridẽt Aduerſ. qui Cõſtantinopoli acceſſiuit. Haberi etiã in cultioribꝰ hortis varijs locis obſeruauimꝰ, & ipſimet Mõbel. in S. P. horto coluimus.

MORINGA: Arabibus & Turcis *Moria* dicta: Perſis *Tame*: Guzaratenſibus *Turiaa*.

Lentiſci magnitudine eſt Moringa, eique perſimilia habet *folia*: paucis prædita eſt ramis, ac multis nodis catet, & eſt perquam fragilis: *folia* ſaturatiùs virent: *fructum* autem fert edulem Raphani craſſitie octo angulis inſignitum [colore exteriùs viridi diuturoro, intùs verò candido,] medulloſum & in certa receptacula diſtinctum, in quibus continentur *ſemina* rotunda virentia & tenera: Editur hic fructus cum carnibus, aut alio modo paratur. Arboris verò radix vnicornu & lapidis Bezaar contra omnia venena vices ſupplet. Abundè naſcitur varijs Indię locis: ſed præſertim tota Prouincia *Malauar*.

LOBVS QVADRANGVLARIS MAGNVS.

Vnde allatus fuerit hic Lobus non intelligere potuit Cluſius, qui pingit & deſcribit: neq; etiam qua appellatione donatus eſſet, quibúſue facultatibus prędicus. Quadrangularis autem formæ fuiſſe ait, ſeptem vncias longum, penè binas latum, prominentibus ac protuberantibus quodammodò dorſo & ventre, ac longo vtrinque ſulco, à capite ad infimũ lobum, laterales alas ſuperante. Eius color fuſcus & ſplendens. Continebat autẽ hic Lobus in media ſpina aliquot ſemina, vt ex agitatione deprehendi poterat: &c.

LOBO FORTE' INCLVSVS FRVCTVS flaueſcens.

Hunc ſic inſcribit Cluſius in Exoticis, vbi & de lobo incluſo fructu nigricante candicantibus venis, ac de Indorum *samparatra* lobo ſpinoſo, alijſque eiuſmodi lobis incluſis fructibus.

ACACIA: Germ. *Ægyptiſcher Schlehendorn*: Gall. & Italis *Acacia*: Hiſp. *Arbor de la Gomma Arabica.*

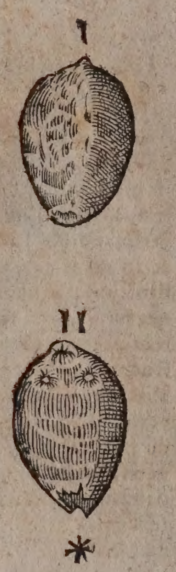
Eſt Acacia, inquit Cordus in Dioſc. ſecundum omnes Gręcos, Latinos & Arabes Scriptores, in Ægypto naſcẽs arbuſcula. Circa Halepũ, ait Rauvvolffius, cõſpicitur ſpinoſus frutex Acaciæ, qui Incolis dicitur *Schack* & Arabibus *ſchamu*: eſtq; paruus & humilis, potiſſimũ in aruis, non minùs agricolis odioſus quàm Filix & Anonis noſtris: ramuli ſũt cinerei, curui: Spinę eis multę ſimiles Roſarũ ſpinis: folia Tragacanthæ, plumæ modo diſpoſita, vt in Filice fœmina, ac tam multa ad coſtam vnam hęrentia, vt, referẽte Bellonio 50. poſſis pollice tegere: Siliquę externè ſũt fuſcæ, craſſiores & rotundiores Fabâ, internè fungoſæ, ac ſemina duo aut tria continent rubentia: flores nõ vidi, &c. *Plura in ſequ.*

ACACIÆ ALIA ICON.

Duo Acaciæ genera recenſet Theophraſtus, Acanthan, & Acanthan Ægyptiam. Duplex etiã habet Dioſcorides Ægyptium & Cappadociũ. Alpinus huius arboris *Marem & Fœminam* in Ægypto reperiri ſcribit: Maremque ſpinis eſſe horridum, ac fructus non edere, Fœminam verò ſpinis paucioribꝰ molioribúſque refertam eſſe: & Nouembri & Martio florere, biſq; in anno fructum ferre: & tandem in mõtibus *Sinay*, prope mare rubrum ſitis, copioſiſſimã prouenire. Bellonio verò authore, in Arabiæ ad mare rubrum ſterilibus deſertis, nulla prouenit planta, præter Acaciæ arbores, quæ ibi abundant, atque ex quibus Arabes diligenter Gummi colligunt, quod *Gummi Arabicum* vocatur, de quo mox.

AVELLANA INDICA PECVLIARIS QVIBVSDAM. An Auellanæ *Mehembetene* dictæ genus?

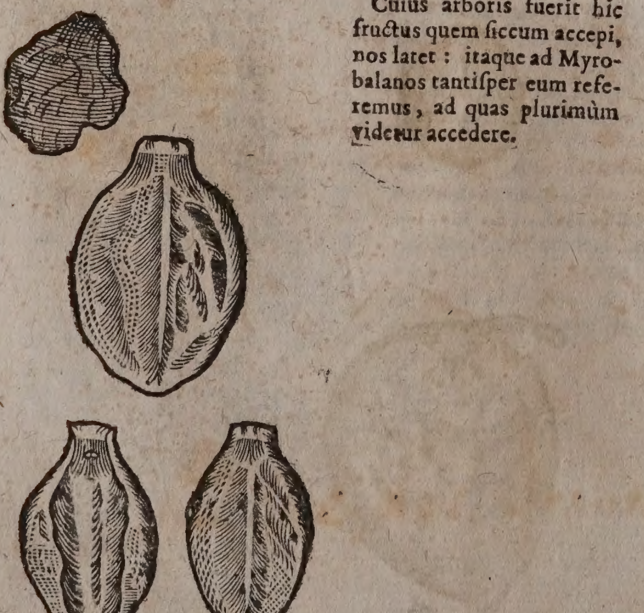
Hanc in renouatis Matthioli tũ Hiſtoria Germanicatum Epitome pingit Camerarius, ſed non deſcribit. Si quid tamen ex *Icone* ſola conjectari ſit integrum, ſuſpicamur *Nos* differentiam quamdam eſſe Auellanę *Mehembetene* dictæ: de qua antè actum, in *Claſſe* III.

FRVCTVS ALIVS EXOTICVS: Acaciæ ſuccus: & Gummi Arabicum.

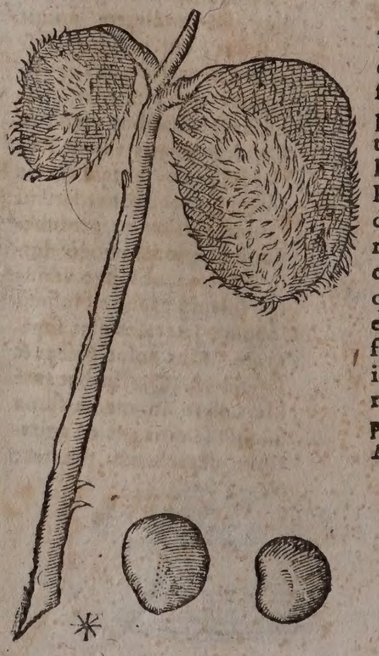
Hunc Fructum dubitanter hîc adpingere liceat, necnon aliquid ad huius Tabellæ latus de Acacię ſucco addere. Spinas & ſemina Acaciæ, qualia paulò antè in Tabella exhibuimus, ſæpiuſculè cum *Arabico Gummi* [Gummi Acaciæ, Gummi Ægyptiæ Spinæ, Gũmi Babylonico,] dicto reperimus, vnde id ex Acacia colligi concludimus. De eo ſic tradit Ryffius. Ex Acacia, inquit, quadã Ægypti Spina, ex cuius ſemine ſeu fructu & folijs ſuccus exprimitur, manat & *Gummi in vermiculorum ſpeciem contractum*, & vitri modo perlucidum: refrigerat, denſat, &c. Reliquum vſum norunt Practici & Seplaſiæ.

FRVCTVS ALIVS EXOTICVS. An Myrobalanorum ſpecies aliqua?

Cuius arboris fuerit hic fructus quem ſiccum accepi, nos latet: itaque ad Myrobalanos tantiſper eum referemus, ad quas plurimùm videtur accedere.

LOBVS ALIVS EXOTICVS HIRSVTVS, cum Piſo duro cinerei coloris:

Lobus hic, vt recenſet in Exoticis Cluſius, membranaceo cortice conſtabat, fuſco, ſubrubente & frequentibus pinnulis hirſuto: atque tres vncias erat longus, binas latus. In eo verò fructus duo, Piſi magnitudine, formâ & duritie. Se etiam minores lobos vidiſſe ſcribit cum fructu ſingulari, varijſque Africę & Americæ locis eiuſmodi Piſa haberi ex eo facilè eſſe conjicere, quòd inter Aromata è Tripoli Syriæ adducta frequenter reperiantur. An Caſtanedæ *Mates Indicum*?

LOBVS EX VVINGANDECAOVV.

Inſignis huic craſſitudo: vncias verò ſex longus eſt, tres latus, exteriùs ſubaſper & tuberculis inęqualis, fuſci nigricantis ſplendentiſque coloris.

LOBVS EX VVINGANDECAOVV, CVM ramo & foliis.

Ex officulo, Montbelgardi in S. P. horto terrę mandato, prouenit planta quam hic pingimus.

LOBI EX VVINGAND. ſiue VIRGINIA; Icon Cluſii.

De eo ſic tradit Cluſius: Bini, inquit, mihi huius generis mittebantur Lobi: Vnus ſex vncias longus, duas cũ ſemiſſe latus: alter quinque duntaxat vncias longus, binas latus: vterque autem vnciam denſus, craſſo validoque, duro & firmo cortice tectus: binis neruis ſiue coſtis à pediculo, qui craſſus & firmus, ad extimum Lobum ſecundum dorſi longitudinem productis: foris coloris fuſci, internè cineracei, & tam interiore quàm exteriore parte ſcabri.

ALIA ICON EIVSDEM CLVSII.

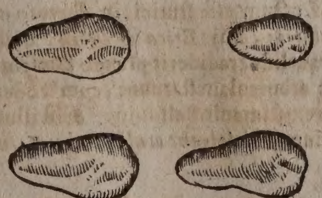
Continebant dicti Lobi, pergit ille, fungoſam pulpam cineracei coloris, in qua latitabant quina aut ſena oſſicula, vncialis longitudinis, Auellanæ, ſiue Nucis Ponticæ ſariuę, magnitudine, dura, nigra, album nucleum continentia, Amygdalæ vel Auellanæ ſapore.

LOBVS BRASILIANVS CRASSVS TVMIDVS; Citrii ſemine.

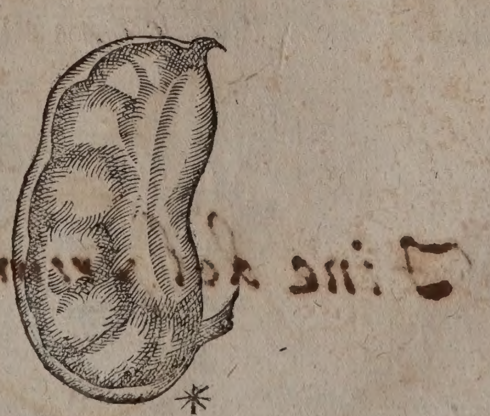

Octo vncias longus eſt, quatuor cum ſemiſſe latus, *planus*, dorſo gibbero & aluo *craſſioribus* & magis tumentibus ipſo meditullio: Et in eo lacunę binas vncias longæ numero decem, ſemen continent quadrangulare, vnciam longum, obliquè ſitum. Lobi color externè ex fuſco cinereus.

LOBVS BRASILIANVS ALIVS MINOR; cum ſeminibus.

Eiuſdem generis eſt & hic, ſed minor, atque octo tantùm lacunis præditus, in quibus ſemen Citrij Mali ſemini haud valdè diſſimile: qui verò hunc & præcedentem ex Braſilia attulerunt, vtrumque in pręaltis arboribus naſci afferunt.

DABVRI FOLLICVLVS AMERICANVS.

Hunc fructum à nautis ex America reducibus redemptum Londino accepit anno 1585. Cluſius, qui fusè deſcribit. An verò ex arbore fuerit, an ex frutice, neſciuit Cluſius: cum enim acciperet baculo ſuo ſatis tereti adhuc inhærentem, & qui plures folliculos ſuſtinuiſſe videbatur.

An fructus arboris finium regundorum Scaligeri? *An Bixa* Ouiedi?

OVIEDI BIXA.

Frutex eſt in humanam altitudinem, ac interdum etiam ampliorem, aſſurgens, & folia Xyli folijs ſimilia proferens: cujus fructu, hic eleganter picto, vt & toto frutice, vtuntur Braſiliani ad corpus rubro colore inficiendum: *con que ſe vntam los Indios. Appendice.*

COLES FRVCTVS EXOTICVS.

Cluſius, qui fusè deſcribit, vncialem magnitudinem nõ ſuperare ait, externâque parte rugoſum & nigrum eſſe, ac *Cacao* quodammodò ſimilẽ. Roelſius vult eſſe fructum arboris cui folia Pyri, ſed longiora. Tradítque Africæ Tractũ, qui juxta Promõtorium viride eſt, eius eſſe feracem, & Incolas vno vel altero manè præmanſo, iejunium toto die facilè tolerare: eodémque præmanſõ fructu, quemlibet potum magis ſapidum fieri.

OSSICVLVM FRVCTVS EX PALMArum genere.

Hoc habet in Exoticis Cluſius, ac binas vncias longum fuiſſe ait, tres verò cum ſemiſſe in ambitu habuiſſe: terſum verò ac politum fuiſſe, multiſque nigris venis à ſummo ad imum diſtinctum, atque ijs præſertim quę ab aliquot veluti vmbilicis, ęquali propemodum ſpatio ab inuicem diſcretis, originem ducebant, magnâmque illi venuſtatem adferebant.

An Fructus ex Palmarum genere oſſiculum?

ACACALIS VETERIBVS; ACACALIS Siue Keſmeſen quorundam, folijs Ceratiæ.

Acacalin ſcribit Dioſcorides fructum eſſe fruticis in Ægypto naſcentis. Geſnero eſt *frutex ſpinoſus*, quibuſdam *ſpecies Tarſi* vel *Tamariſcus*, alijs *Myrobalanus Bellirica*, alijs *Erica baccifera*, quibuſdam *Coris Monſpelienſium*, alijs *Narciſſi flos*. Nullum verò ſe reperiſſe ait Cornarius, qui de Acacalide tradiderit præter Dioſcoridem, & Paulum, qui Dioſcoridis verba tranſcripſit. Ac noſtra ætate incognitam prorſus eſſe hanc arbuſculam ſtatuunt, cum eodem Cornario, Brunfelſius, Ryffius, Matthiolus & alij, *Keſmeſen* eſſe Conſtantinopoli Turcis dictum exiſtimauit Bellonius, & id illuc ex Ægypto aduehi ſcribit; ac tantæ etiam eſſe ad oculorum morbos efficaciæ, vt tritum ſit Prouerbium, *Si doleant oculi, habes Keſmeſen.*

CLASSIS XII. FINIS.

Fine del primo tomo.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSIS DECIMA TERTIA,

CONTINENS FRVTICES ET SVFFRVTICES, flore roſeo: híſque affines.

Cistvs: Germ. *Ciſten röſelin*: Gall. *Roſe canine*: Ital. *Ciſto*: Hiſpan. *Eſtepa*.

CIſthum vel Ciſthanum vocat Galenus: Ciſſum [Hederam] Theophraſtus & eum ſecuti Plinius, Gaza, Ruellius, atque etiam Cluſius, qui ſerò luxatam apud Theophraſtum lectionẽ animaduertit. Dioſcoridi frutex eſt in petroſis locis naſcens, multis ramis prędıtus, folioſus, non altus. Folia rotunda, acerba, hirſuta: Flores velut mali Punicæ, ſed in Fœmina albi.

Sic ille Ciſti ſumma duo agnoſcit genera, *Marem* & *Fœminam*: totidémque atq; etiam eadem habent Theophraſtus & Plinius. Tertium verò illis adiungit Dioſcorides, quod Ledon appellari ait. Nos Dioſc. veſtigijs inſiſtentes, tria etiam faciemus ſũma Ciſti faſtigia, & vniuſcuiúſq; illorũ ſpecies varias ſingulatim enarrabimus.

Cistvs mas II. folio longiore.

CIſto tam Mari quàm Fœminæ flores tribuit Theophraſtus, Roſis ſylueſtrib⁹ proximos: minores tãtũ & ſine odore: Mari verò majus, durius & pinguius ait eſſe foliũ, ac flores ad purpurã inclinare, qui in Fœmina albi ſint. Nos ad eius imitationem Marem, cum Cluſio, eum appellamus Ciſtum, qui flore quidem, vt reliqua Ciſti genera, Roſam ſylueſtrem æmulatur: ſed colorem rubrum, nunc ſaturatiorem nunc dilutiorem, habet. Eius autem quinq; ſpecies, formâ aut colore inter ſe differẽtes recenſet Cluſius: ex quibus primam, iam dictam (Ciſtum marem maiorem folio rotũdiore,) atq; hãc in Hiſpania frequentes eſſe ait, ſed hanc cæteris diutiùs florére.

Cistvs mas III. Foliis dilutè virentibus. **Cistvs mas IV.** Monſpel. folio oblongo albido.

Ciſto mari tertio minora & breuiora omnia tribuit Cluſius, & folia dilutiùs virentia: ac in Luſitania ſolùm ſpontè naſci obſeruauit: quia veró eius nullam ponit figuram, nec Nos etiam pingimus.

Ciſtum Marem IV. pingit & fusè deſcribit: ac ad eius radices, quę ſummis cæſpitibus diffunduntur & cohęrẽt, Hypociſtidem copiosè naſci tradit, cùm ſcilicet primo vere Ciſtus ad florendum ſe parat. In Hiſpania [pręſertim Bętica;] Luſitania & Gallia Narbonenſi admodum frequens eſt. Radices, Hypociſtidem, & reliquam plantæ formam eleganter exhibet noſtra Icon.

Cistvs mas V. foliis crispis, & quodammodo ſinuoſis.

Hunc in Luſitania ſolùm obſeruauit Cluſius, ſolo admodum arenoſo: cúmque peculiariter Luſitanis *Roſellæ* dici tradit. Cæterùm florent Ciſti menſe Aprili: ac aliquando etiam maturiùs, nõnunquàm verò etiam ſeriùs: pro regionum & locorum natura & temperamento. Semen Auguſto, Septembri & Octobri matureſcit.

Secondo Tomo.

CISTVS FOEMINA MONSPELIANA, flore albo, & Hiſpanica luteo.

Ciſtus Fœmina etiam in varias ſpecies diſtribuitur: nam, aut elatior eſt & rectis virgis fruticans, ſicut Mas: aut ſupinus & humi ſparſus, vt Erica vulgaris. Deinde vtrumque genus in colore variat, qui maximâ ex parte candidus eſt, & quandoque luteus.

Ciſtus autem Fœmina, tum Monſpelianus flore albo, tũ Hiſpanicus flore luteo, folia habet circinatæ ferè rotunditatis, molliora & magis viridia quàm in mare Monſpelienſi: flores in lõgis pediculis, vt Roſæ, ſed albi: nõ minores quã maris, multò maiores quàm Ledi, inodori, ſed vt Ledi flores guſtu grati.

Is qui luteo eſt flore in Hiſpania dũtaxat reperitur: alb⁹ verò in Gallia, etiã, Italia & Luſitania florent Aprili.

CISTI SPECIES QVÆDAM HISPANICA, flore albo.

Aliquot præterea Ciſti genera oberuãtur, quæ ad Fœminam, veluti ad primarium genus, potius referuntur, quàm ad marẽ aut ad Ledon: quandoquidem nullo pingui lentóue liquore ſunt obſita, nec roſeum ſiue purpureum florem habent. Quam verò hic pictam damus, ex Hiſpaniis allatam Lugduni accepimus. *Foliola* illi multa, longa, hirſuta. *Flores* non ſinguli, ſed plures ſimul ex ramulis prodeunt, vt in Ledo Monſpelienſi, albidi: quibus mucronata, ac lanugine albâ hirſuta ſuccedunt *capitula*: ac in illis *ſemen* exiguum, ſubrufum.

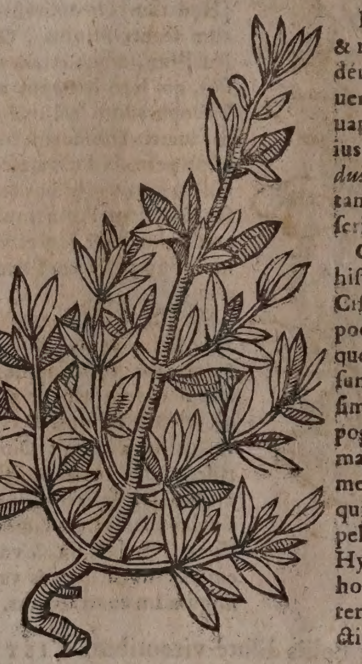
CISTVS FOLIO HALIMI FLORE LVTEO. HYPOCISTIS.

Ciſtum hunc frequentẽ in Luſitania ait Cluſius, ſolo arenoſo, aurâ maritimâ perflato, nec vſquã alibi à ſe cõſpectum. Lobel. in Obſ. & Icon. Plant. dicitur *Ciſtus Fœmina folio Portulaca marina.*

Quia verò ſe ad huius radicẽ Hypociſtin vidiſſe ſcribit, hic de illa aliquid videtur dicendũ. Ciſti radicibus, inquit Dioſcorides, adnaſcitur quoddam Mali Punicæ Cytino ſimile, quod *Hypociſtis* dicitur, à nonnullis verò Robthrum. Eſt ex ipſo quoddam fuluum, quoddam viride, & quoddam albũ: exprimitúrque ex eo ſuccus, velut ex Acacia. Quidã verò reſiccatũ ipſum & contuſum, madefaciunt ac coquunt, & reliqua veluti in Lycio faciunt. *Plura ad latus ſequentis Figur.*

CISTVS FOLIO HALIMI LONGIORE incano & mucronato.

Procerior eſt precedente, & ramos firmiores habet, iiſdémque locis cum illo prouenit, flores & ſemen obſeruare non potuit Cluſius, cuius *Ciſtus Halimi folio ſecundus* à Lobelio, Tabernamontano, & Hiſtoria Lugd. inſcribitur.

Cæterũ, vt in Hypociſtidis hiſtoria pergamus, In variis Ciſti generibus prouenit Hypociſtis, prout ad vtũquodque annotabimus. Nec deſunt qui Hypociſtin, quâ paſſim vtuntur Officinæ, Tragopogo adnaſci credant: ſed magno errore, cuius cauſa meritò Arabib⁹ adſcribitur, qui Ciſtũ Hirci barbulã appellauêre. An verò ſuccus ex Hypociſtide excoctus, qualis hodie ad nos adfertur, ſit Veterum Hypociſtis, necne, doctiorũ iudicio relinquimus.

CISTVS FOLIO LAVENDVLÆ CLVSII, fortè idem cum Helianthemo recto.

Hic frutex authore Cluſio, Lauẽdulæ adeò ſimilis eſt, vt niſi odor & ſapor prohiberẽt, pro Lauendula ſumi poſſet. Solummodò autem in regno Valentino inuenit, aridis & petroſis locis, quarto à Valẽtia milliari Vidit tamẽ Rauvvolffius in Prouinciæ montibus, florentem Maio.

Porrò de Ciſti viribus & facultatibus aliquid addendũ. Vim habet, ait Dioſcorides, adſtringentem, vnde flores triti, ac in vino auſtero bis in die poti, dyſenteriis commodãt: ipſi verò per ſe illiti, nomas depaſcẽtes cohibent, Cum Cerato autem ambuſta & vetera vlcera ſanant. Eaſdem facultates illi tribuunt Plinius & Galenus, qui præterea hunc fruticem ita frigidum eſſe ait, vt tamen caloris ſit particeps.

CISTVS FOLIO SAMPSVCI CLVSII, cui macula in flore.

Planta fruticoſa eſt multos graciles ramulos proferens: in quibus folia parua quaſi circinata, incana, Sampſuco ſimilia, paulò minora & dorſo eminente: contrariis inter ſe pediculis, vt in ceteris Ciſti generibus, naſcuntur. Flos in ſummis ramis copioſus, quinis albis foliis cõſtat, quorum meditullium macula ex purpura nigricans efficit, villis & ſtaminibus luteis medium florem occupantibus.

CISTVS FOLIO THYMI CLVSII.

Pedali fruticat altitudine, *ramulis* ex purpura nigricantibus, duris, & lignoſis, ac magna ex parte ſine *foliis*, præterquam in ſummitatibus vbi confertim naſcuntur, exilia admodum, viridia, Thymi æmula, guſtu adſtringente. *Florem* fert præcedenti ſimilem, ſed minorem, nulliſque maculis inſignitum. Solùm eſt conſpectus in extrema Bæticæ parte, quâ Caſtellam & Luſitaniam ſpectat.

LEDON ET LADANVM: CISTVS LEDON, flore maculâ nigricante notato.

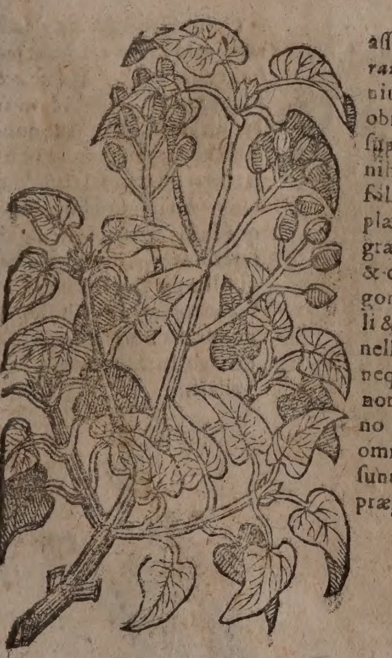

Eſt aliquod Ciſti genus, inquit Dioſcorides, quod ab aliquibus *Ledon* appellatur: frutex ſimili modo vt Ciſtus naſcens, ſed longiora & nigriora folia habens, quæ in Vere pinguetudines quaſdam contrahunt, &c.

Fit autem ex ipſo id quod *Ladanum* appellatur. Nam Capræ & Hirci, folia ipſius depaſcentes pinguetudinem barbis excipiunt, quæ etiam floribus adhæret, eò quòd viſcoſa: hanc ablatam excoſant, & in maſſas efformatam reponunt. Quidam etiam funiculos per frutices trahunt, & adhærentem ipſis pinguetudinem deraſam efformãt. *Plura in ſequent.*

Fruticem autem quem ex Cluſio hic pingimus, variis ille Hiſpaniæ & Luſitaniæ locis naſci perhibet.

CISTVS LEDON POPVLI NIGRÆ FOLIIS Cluſij, Maior.

Bicubitalibus duntaxat aſſurgit ſtolonibus ramoſis: *rami* ſunt fragiles: *folia* omnium inter Ciſti genera, quę obſeruabat Cluſius, maxima, ſupernè viridia, infernè nõnihil candicantia. Hederæ foliorum formam interdũ, plærũmque verò Populi nigræ, æmulantia, ſatis rudia & carnoſa. *Capitula* pentagona, acuminata, *ſemine* exili & nigricante referta. Tenellæ plantæ neque pingues neque odoratæ ſunt, ſed annotinæ duntaxat, & Autumno præſertim, quo tempore omnes Ciſti qui pingues ſunt, abundantiore ſucco prægnantes obſeruantur.

CISTVS LEDON POPVLI NIGRÆ foliis Minor, Hiſpanicus Cluſij.

Huius generis, inquit Cluſius, alia ſpecies inuenitur, per omnia ferè ſimilis, ſed humilior, neq; cubitũ excedens, cuius folia etiam minora ſunt: aliàs neque facie, neque flore, neque ſemine, neque ſapore diſſimilia.

Cæterùm, vt in Ladani hiſtoria antè inchoata pergamus: Optimum, dictante Dioſcoride, Ladanum eſt, ſubuiride, facilè molleſcens, pingue, non particeps arenę, nec friabile, ſed reſinoſum. Tale autem eſt quod in Cypro naſcitur: nam & Arabicum & Lybicum vilius eſt. Vſum habet adſtringentem, calefacientem, mollientem & aperientem. Siſtit defluos capillos. Cicatrices decentiores reddit. Aurium doloribus medetur, &c.

CISTVS LEDON LATIFOLIVS CRETICVS.

Folia huic longa, mucronata, infernè candicantia, supernè nigriora, tribus, vt in Plantagineis, ſecundum longitudinem decurrentibus neruis. In extremis ramulis *flores* ſunt albidi, pediculis vnciam longis appenſi: *calyces* hirſuti cum breuibus pilis. *Capitula* vel vaſcula ſunt Ciceris circiter magnitudine, oblonga, hirſuta, membranis in quinque angulos diſtincta cum *ſeminibus* minutis Papauerinis, fuſcis, anguloſis.

CISTVS LEDON IV. CLVSII, flore candido.

In ſola Caſtella veteri hoc genus obſeruabat Cluſius vicinis pago S. Martini *del Caſtannal* locis, vbi ab Incolis *Ardiuicia* nuncupatur: adeóque frequens eſt, vt vulgare ſit iſtic Prouerbium: *Qui al monte va, y mas non puede, alomenos Ardiuicia coga*: hoc eſt, Quicunque montem accedit, potius quàm inanis redeat vel *Ardiuicia* (plantam viliſſimam) colligat. Apud Belgas ſatum fœliciter prouenit.

CISTVS LADANIFERA, SIVE LEDVM Monſpelienſium,anguſto folio,nigricans.

Frutex eſt bicubitalis,odoratus, in plures *ramos* brachiatus, cortice nigro obductus: *foliis* ſeſqui vnciam longis,anguſtis, nigris, rugoſis, ex breuibus interuallis mutuò oppoſitis. *Flores* albi, paruis roſis ſylueſtribus ſimiles, in quorum medio apices lutei: ſuccedunt *pericarpia* hiſpida, & *ſemina* minora quàm in Ciſto mare Mõſpeſſulano. Ad huius radices prouenit Hypociſtis, ſiue potiùs Hypoledon: radiciq; adhæret vt fungi, vel Agaricus,nec eſt propriè de Fruticis ipſius ſubſtantia.

Nihil iſto Ledi genere vulgatius plæriſq; Hiſpaniæ ac Luſitaniæ locis, & in Gallia Narbonenſi. Floret Aprili & Maio.

CISTVS LEDON MINORIBVS ANGVſtioribúſque foliis, Cluſij.

Monſpelienſi dicto ſimilis eſt, ſed *folia* minora ſunt & anguſtiora: *flores* verò maiores albi, foliis quinque conſtantes: huius vt præcedentis, folia lento humore ſunt ſparſa. Cluſius qui Ciſtum Ledon vocat, Valentino regno obſeruauit, ac ab Incolis *Xaguarco* nuncupari ait.

CISTVS LEDON, RAMIS ET FOLIIS coloris cinerei.

Cubitalis eſt,multis & frequentibus *ramis* fruticans colore cinereo præditis,frequentiſſimis eos ſepientibus hiſpidis & omninò caneſcẽtibus *foliis*. Pinguia ſunt ea nihilominùs, vt cæterorum. *Flos* in ſummis ramulis copioſus,& candidus,& præcedenti ſimilis,vt *ſemen* etiam non diſſimile. Valentino regno etiam prouenit, & *Xaguarco* etiam Incolis dicitur.

CISTVS LEDON, FOLIIS ROSMARINI coronarij Cluſij, flore luteo.

Cubitalis eſt & hic, ſed *rami* valdè ſunt expanſi: *folia* tenuia, ſupernâ parte ex fuſco viridia, infernâ verò candicantia, lentóque quodam ac pingui humore obſita: *flores* numeroſi ſecundum ramorum longitudinẽ,quinque foliis conſtantes,exigui, lutei: *Semen* in exiguis capitellis ex cinereo nigricãs. Frequentem ait Cluſius in nonnullis Bæticæ locis, atque ab Incolis *Romero* appellari.

CISTVS LEDON IX. CLVSIO.

Minor eſt ſuperiore, & *folia* paulò maiora, neque ſubtus incana, vt in præcedente qui VIII. eſt Cluſio: ſed rariora ſunt & magis glutinoſa: *ramulos* verò tenues, exſuccos & retorridos, *capitula* aliquot inania, excuſſo iam ſemine omninò hiantia, ſuſtinere deprehendebat Cluſius, qui extremâ Bæticę parte,quâ Caſtellam nouam ſpectat,naſci perhibet, ac ab Incolis *Xaguarco* quoque appellari.

CISTVS LEDON THYMI FOLIIS CLVSII.

Pedali duntaxat eſt altitudine, *ramulis* exilibus, lignoſis, ſatis tamen fragilibus, nigricantibus, pinguibus, & lento quodam humore madentibus, *Folia* longè minora quàm in IX. *Flores* non obſeruauit Cluſius, cui x eſt. Naſcitur autem iiſdem locis, iiſdemque appellatur nominibus, quibus præcedentes.

TVBERA-

TVBERARIA: TVBERARIA MAIOR Myconi.

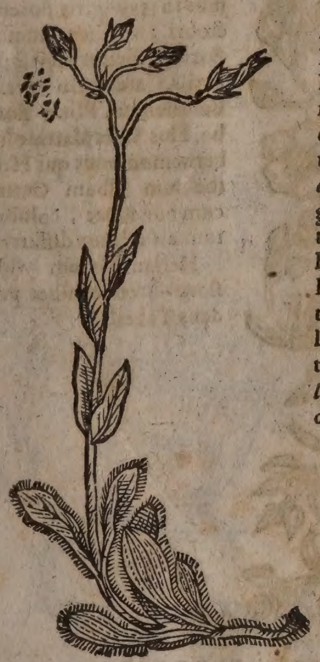
Tuberaria dicta fuit hæc planta, quia vbi illa creſcit *Tubera* frequentiſſimè reperiuntur. Veteribus ignota fuiſſe exiſtimatur: eamque ſi fortè cognouerunt, *Hydnoticum* Pamphilo apud Athenæum dictam ſuſpicatur Myconus. Gaſparus Bauhinus inter Ciſtos Fœminas recenſet. Tota planta aliquantulum piloſa eſt. *Folia* Plantaginis folijs ſimilia, alia humi iacentia, alia verò caulem amplectentia: in ſummitate caulium *flores* lutei: *ſemen* folliculo incluſum: *Radix* lignoſa, per ſumma cæſpitum ſparſa. Naſcitur in locis ſiccis.

TVBERARIA MINOR MYCONI.

Hæc vt Major jam dicta, formâ & facultate Piloſellæ affinis eſt: Majorémque rurſus hæc omninò imitatur, ſed minora omnia. Paſſim in pratis reperitur, locis pinguibus & terrenis. Myconus vtramque ex Hiſpania miſit: vbi *yerua Turmera*, id eſt, Herba Tuberaria vocantur.

TVBERARIA NOSTRAS.

Miſſa hęc Nobis hoc nomine Piſis, in monte vicino D. Iohannis dicto, collecta. Eandem cum Myconi Tuberaria majore ſuſpicamur. Peculiare tamen hoc obſeruauimus: quod illi ſupremum *caulis* faſtigium, in binos lõgiuſculos pediculos diuiditur, quorum vnus in tres alios breuiores faceſſit. Singulis autem inhęret *Capitulum* turbinatum, plurimum foliorũ voluminibus contextum, cujus baſin fulciunt *foliola* perpuſilla: flores interdum plurimi.

CISTVS ANNVVS I. CLVSIO, folio rotundiore,

Longiuſculi, hirſutis, rectis & raris eſt virgultis: *foliis* viridibus, rotundiuſculis, adſtringentis guſtus: *Flos* pallidus aut albicans: *ſemen* in trigonis *capitulis* minutum rubeſcens. In Granatenſi regno atque apud Salmanticenſes in vinetorum marginibus obſeruabat Cluſius.

CISTVS ANNVVS II. CLVSIO, flore pallido, maculâ punicante inſignito.

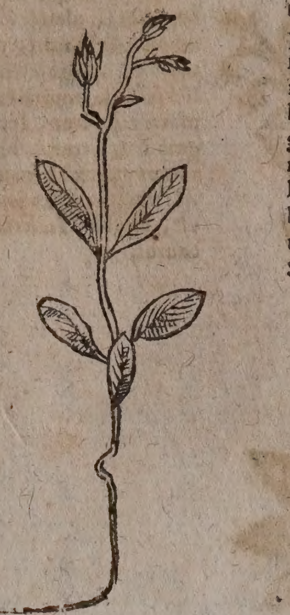
Pedalis eſt altitudinis: *cauliculis* exilibus, rectis, tenellis non admodum ramoſis: *foliis* oblongis, anguſtis, hirſutis, vireſcentibus, per Caniculæ æſtus humore lento obſitis: *flos* puſillus, quinque folijs conſtans, vt Helianthemi pallidus, & maculâ punicante inſignitus: *capitula* tenella admodum, triquetra: *ſemen* puſillum & cinereum continentia. Floret Majo & Iunio, atque variat, flore nonnunquam non maculoſo, vt plurimùm verò maculo, eóque vel rufeſcente vel puniceo.

CISTVS ANNVVS FOLIO LEDI, flore luteo.

Circa Monſpelium inter Criſtas gallinaceas herbulas fruticat. In Lobel. icone quã hic poſuimus caules ſunt craſſiores quàm proportionaliter eſſe oporteat. *Caulis* plantę pedalis & ſeſquipedalis, *folia* hirta, folijs Ledi anguſtifolij ſimilia, *flos* luteus. *ſemen* anguloſum, rubrum.

CISTVS MINIMVS FOLIO SVBROTVNDO.

Semipalmaris eſt: *radice* tenui & lignoſâ, ac reliquâ plantâ longiore: *foliis* paruis ſubrotundis, latiuſculis, binis ex aduerſo reſpondentibus, cinereis, in coliculo ſingulari, tereti: cujus ſummum occupant *Capſellæ* Helianthemi canâ lanugine pubeſcentes. In fictili obſeruauimus Heidelbergæ apud Sprengerum.

CISTI SPECIES ANNVA ANGVSTIFOLIA.

Dodrantalis eſt, vel etiam major, ac cubitalis: *radix* vnica, leuiter fibroſa, ſatis tenuis, recta: *caulis* vnicus, teres hirſutus, gracilis quatuor aut quinq; geniculis diſtinctus: ad quorum vnumquodque *folia* bina, duabus vncijs longiora, anguſta, hirſuta, ad Ledi Monſpeſſulani accedẽtia: in caulis ſummo *capitula* multa, triquetra, ex pediculis ferè vncialibus in vnam partem inſtar iubę vergentia. Florem non obſeruauimus.

HELIANTHEMVM: FLOS SOLIS: Germ. *Sonnenblum*: Gall. *Herbe d'or*: Ital. *Fior di Sole*.

HELIANTHEMVM VVLGARE FLORE LVTEO.

E Ciſtorum familia eſt etjam Helianthemũ, cujus variæ recenſentur ſpecies, de quibus mox. Quòd verò hic pingimus lignoſa, albâ, lẽtáque *radice* nititur: *ramulos* emittens lignoſos rubentes, hirſutos: in quibus *folia* oppoſita, Hyſſopi; ſed latiora multò, vnciam longa, modicè in acumen deſinentia, hirſuta: *flores* longo thyrſo diſpoſiti, ac cum apicibus lutei, quinq; folijs cõſtantes, Ciſti poſitu, hirſutis, tripartitis folliculis circumſepti, quibus *pericarpia* ſuccedunt, bina, longiuſcula, trifida, in quibus *ſemen*. Varijs locis abundat, Lugduni, Monſpeſſuli, Geneuæ, Tiguri, Baſileę &c. ac floret Majo.

HELIANTHEMVM FOLIIS MAIORIBVS, flore albo.

Spiræ & Argentinæ vidimus in Hypogæis, florens Octobri. Helianthemum albis floribus dicitur plęriſq; Herbarijs. Camerario hort. Helianthemum Plinij flore albo, Flos Solis Matthioli. Tabernamontanus qui Helianthemum album Germanicum nuncupat, colore tantum ait à luteo differre.

Helianthemum vulgare flore luteo exhibet præcedens Tabella.

HELIANTHEMVM OMNINO CANDICANS, flore nunc albo, nunc pallido.

Exigua eſt planta, tenuibus, lignoſis & humi ſparſis *virgultis* prædita: *folia* cæteris Heliãthemis ſimilia, ſed minora, omninò candicantia, ac guſtu adſtringentia: *flores* extremis ramis inſidẽt, quinque folijs conſtantes, coloris interdum albi, vt plurimùm verò pallidi *Radix* lignoſa & fibroſa, *Pericarpia* & *ſemen* vt in vulgari. Monſpelij ſpõtaneum vidimus in monte prope *Caſtelneuf*, vt & ad ripam Rhodani, inter Lugdunum & *Monuel*. Cluſius, cui eſt Ciſtus humilis 1. Salmanticenſi agro frequentem ait.

HELIANTHEMVM FLORE ALBO, folio anguſto hirſuto.

Seſquipalmaribus, dodrantalibúſve ramis, donatur hæc plantula, ijſque partim erectis, partim repandis, *folia* mediocriter magna, ſemunciam longa, anguſta, piloſa, incana, vt Lauendulæ, inſipida & viſcoſa. Cętera ex figura & Titulo habentur. Cluſio Hiſp. eſt *Ciſtus humilis* 15. Lobelio *Ciſtus humilis anguſtifolius*. Tabernæmontano, *Helianthemum peregrinum anguſtifolium*. Monſpelij frequens prouenit.

HELIANTHEMVM TENVIFOLIVM glabrum, luteo flore.

Ericam Chryſanthemum nũcuparunt Dalechampius, Hiſtoria Lugdunenſis & Lobelius: Robert. Conſtantinus *Chryſocomen* faciebat.

In ſabuloſis, apricis & perflatis, editorum collium locis, gigni, ac Iulio florere, obſeruauit Dalechampius. Monſpelij ſecus patibulum Caſtri noui abundat, & in Venetis maritimis ſabuletis.

HELIANTHEMVM ALPINVM, FOLIO Piloſellç minoris Fuchſii.

Fruticoſa eſt herba, cui *folia* oblonga, Piloſellæ minoris Fuchſij ſimilia, inferiore parte magis candicantia, ſuperiore viridia & piloſa, ſed minùs quàm in inferiore: *flos* luteus, qualis Helianthemo vulgari. Alpinum inſcribimus, quia in montium ſiccis locis circa Geneuam collegimus.

HELIANTHEMVM FOLIO THYMI INCANO.

Virgulæ plures, tenues, incanæ, quæ in alios repandos mox diuiduntur ramulos: *foliola* Thyrmi durioris, minuta, breuia, hirſuta, cinerea, terna, quaterna, ac interdum plura, ex vno pediculo enata. *Flos* & *capſulæ* in tres cãrinas dehiſcentes cum inuolucris hirſutis, vt in Helianthemo vulgari. *Radix* craſſiuſcula, contorta, lignoſa, multifida. In montibus Monſpelio vicinis abundat, Aprilique floret & Majo.

HELIANTHEMVM FOLIO SAMPSVCHI, capitulis valdè hirſutis.

Dodrantales circiter, eoſque aliquando creberrimos è radice lignoſa craſſiuſcula & longiuſcula, fundit *caules*, rigidos ac perquã hirſutos: per quos, veluti ad nodos, *folia* aduerſa, Majoranæ folijs paria: alia oblonga & latiuſcula, alia anguſtiora: *flores* in ramulorum extremis multi, ſemuncialibus circiter hirſutiſſimis pediculis nixi, lutei, ſtriato villoſo *calyce* obuallati. Monſpelij etiam natales nactum eſt ſuos.

HELIANTHEMVM AD NVMVLARIAM accedens.

Rami huic magnis pilis hirſuti: *folia* verò bina in ordine diſpoſita, ad Nũmulariam accedentia, minora tamen, & cum pediculis longiuſculis, quales in Alſine vulgari; ad alas verò foliorum ſunt tenuia *folia*. Siccam accepimus hanc plantam, nec plura in ea obſeruare licuit.

HELIANTHES SPECIES RARA, comâ inflexa, vt in Heliotropio.

Telephium Dioſcoridis & Helenium Crateuæ nũcuparunt nonnulli, *quam bene iudicent docti.* In Gallo. Prouinciæ plurimis locis habetur, potiſſimùm verò in jugis arduis Aquis Sextijs propinquis. Vidimus verò nos Lutetię & Baſileæ in hortis: ac ipſimet Montbelgardi coluimus, florens Iunio & Iulio.

Chamæcistvs serpilli folio, nigricante & hirſuto: flore aureo odorato,

Hunc in ſummis Auſtriæ & Stiriæ alpibus reperiri ſcribit Cluſius, ſeque nuſquã alibi ſpõtaneum obſeruaſſe: in horto verò ipſi floruit Majo.

Ciſtum humilem ſiue repentem, Serpilli folio, luteum, inſcribunt etiam Tabernęmontanus, Gerardus, Caſparus Bauhinus, & alij.

Chamæcistvs angvstifolivs flore luteo, Cluſii.

Ciſtũm humilem anguſtifolium inſcribunt Tabernęmontanus & Gerardus. Gaſparo Bauhino in Pinace eſt Chamæciſtus S. ſiue anguſtifolia.

Rarus eſt admodum, ita vt duobus tantùm locis inuenerit Cluſius: in monte ſcilicet Auſtriacis Badenſibus Thermis imminenti, & in alio Hungariæ, Poſonio vrbi vicino. Floret Iunio.

Chamæcistvs foliis myrthi tarentinæ canis vel cinereis.

Maximâ abundantiâ, inquit Cluſius, reperitur in omnibus illis montibus, qui à *Calenberg* Danubio imminenti, ad aſpes Auſtriacas continuâ quadam ſerie procurrunt, tum etiam in Hamburgenſi Pannoniæ monte, alijſque ejuſdem Prouinciæ locis: ſublimioribus præſertim. Cluſio eſt *Chamaciſtus* 2.

Cistvs helianthemos, folio Polii montani.

Albicantes huic ſunt *cauliculi*, vnciarum quatuor vel quinque, ramoſi: qui deſinunt in tenues *pediculos*, paruos *flores* proferentes, luteos, tres vel quatuor. *Folia* albicantia Polij vulgaris montani. In rupetis prope Agdes Galliæ Narbonenſis reperimus.

Cistvs pvsillvs, folio candido, flore luteo.

Hic à pręcedente, & Helianthemo alpino, de quo antè, haud multum diſtat: & natura fortè, ob ſoli tantùm natalis varietatem, in illis ludere videtur. *Examinabunt Botanicæ rei ſtudioſi.*

Cistvs pvmilvs montis baldi, fortè Auſtriacus Myrtifolius.

Rariſſimum ait hunc fruticem Cluſius, vt pote quem in *Schnealben* iugi ſcopulis naſcentem tantùm obſeruarit. Florebat autem Iunio: Auguſto ſemine prægnans erat. Tabernæmontano & Gerardo dicitur, *Ciſtus humilis Auſtriaca*. C. Bauhino *Chamaciſtus* 10. *ſiue hirſutus.*

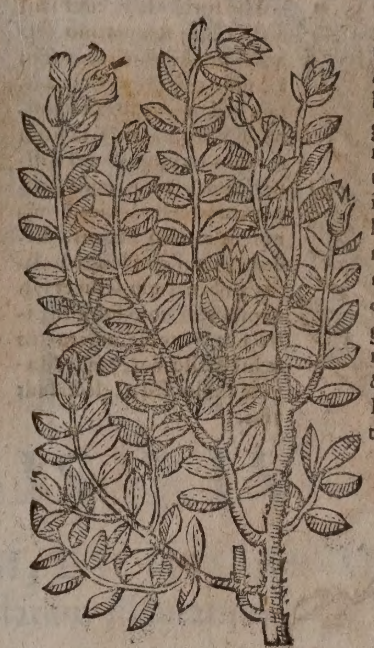
CISTI FOLIO ARBOR EXOTICA, capitulis lanoſis Platani.

Huius virgulta lignoſa ſũt, Ciſto concoloria & ſimilia: folia item rugoſa, oblonga, Saluię aut Menthę: Sed in ſummis ramulis villoſos, exactè ſphæricos floccos oſtẽtant, ſiue lanoſa Platani capitula.

Lobelio in Adu. & Icon. dicitur *Arbor exotica Ciſti folio*, Tabernæmontano, *Ciſti folio exotica arbor*. Gerardo *Ciſtus exotica, Lobelij*: Hiſtoriæ Lugdun. *Ciſti vel Ledi arbor peregrina Pen.*

MYRTO-CISTVS PENNÆI, FLORIBVS luteis, oblongis.

Tricubitalis interdum frutex eſt, ſcabro cortice: *folia* Myrti ferè, ſupernè læuibus ſed dorſo ſcabro, coniugatim, vt in reliquis Ciſti generibus circa ramulos naſcẽtibus: *flores* ſummis virgis inſident luteis quinque oblongis foliis conſtantes, & multis intùs lõgiuſculis ſtaminulis præditi. His ſuccedit oblongiuſculum & pentagogum *capitulum*, *ſemine* plenum. Tota ſtirps odorata eſt, & Gummi ſiue Reſinam, vt Ledi genera, effundere videtur.

NERIVM ALPINVM QVIBVSDAM, ALIIS LEDVM: Germ. *Berg-roſen Alp-roſen.*

Duplex id habetur: *glabrum & hirſutũ*. Atq; vtrumque tum facies tum natales coniunxêre: in hirſutiáque & glabritie præcipua differentia. *Glabrum*, quod hic pingimus frutex eſt cubitalis, *ramis* cõtortis ac lignoſis, digitali craſſitie, cortice veſtitis, exteriore cinereo, interio e nigricãte: per quos *folia* circa faſtigiũ conferta, glabræ, breuibus hęrent pediculis, ad Lentiſci folia plurimũ accedentia. Atque inter illa in extremis ramulorum flores multi, coccinei, dilutiores quàm ſequentis, oblongi, ſuperiùs quinquepartiti, atque argenteis punctulis cõſperſi, in quibus pluſcula ſtaminula *capitulis* totidẽ medium piſtillum ſtipant: *Radix* oblonga, lignoſá, dura, ſubnigro cortice tecta.

NERIVM ALPINVM ALIVD, HIRSVTVM.

Non multùm hoc à pręcedenti differt. *Folia* tantùm breuiora, obtuſiora & hirſuta, & hirſuti pediculi *florum*, qui minùs quàm in illo ſunt diluti. Surculorum vtriuſque ſummitatibus *capitula* quædam oblonga, & ex ſquammis foliaceis cõgeſta increſcere, obſeruatum: vt & in ramis ac foliis, Tubercula interdum reperiri, Nucis Ponticæ Piſi ve magnitudine, rutilantia, fungoſa, adſtringentia, & quæ Gallæ vicem præbere queant.

Reperitur vtrumque in montibus ſaxoſis & aſperis: Junióq; & Iulio florent, ſemẽ Auguſti fine matureſcit. Ledum verò Alpinum minus hirſutum, in priori tabella Littera A denotatum prouenit in montibus Geneuenſibus, *Saleua* & *Thurri*.

ROSMARINVS SYLVESTRIS QVORVNDAM: Ciſtus Ledon Roſmarini folio, aliis.

Non eſt *Erica* Dioſcoridis, vt voluêre quidam. Errant etiam qui *Chamæpytin* eſſe credunt. Cordo in Dioſcoridem dicitur *Chamæpeuce*, & Camerario Chamæpeuce Cordi, vt & *Roſmarinum ſylueſtre*. Rectè autem videtur Cluſio Ledi generibus adnumerari poſſe, vnde Ciſtum Ledum Roſmarini folio nũcupant nonnulli. Schvvenckfeldio eſt *Meliſſa ſolitudinũ*.

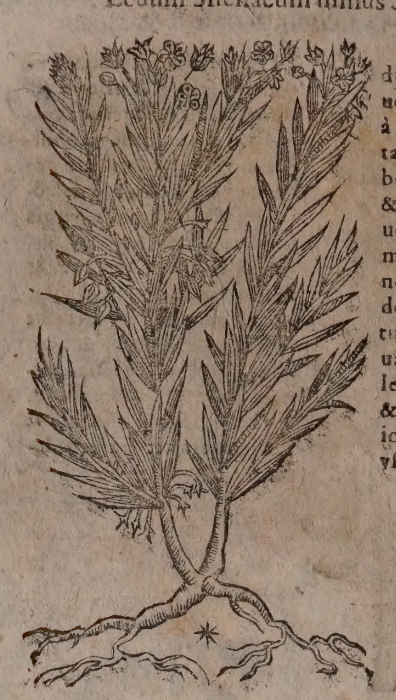
Plurimis vdis & deſertis montium locis reperitur, floretque ſub finẽ Iunii. Auguſto verò maturat fructũ: Excalefacit, attenuat, aperit, roborat, concoquit, reſoluit, incidit & digerit. Quin ad plęraq; omnia eſt efficax, ad quæ Coronarius Roſmarinus.

ROSMARINVS SYLVESTRIS AOSMOS Cluſio: Ciſtus adulterina quorundam.

Frutex eſt pedalis altitudinis, tenuibus *ſubrubentib. virgis* pręditus: *folia* cõfuſo ordine ramulos veſtiũt, ãguſta, oblonga, ſupernè virẽtia, infernè caneſcẽtia, guſtu valdè exſiccãte, nullo grato odore: ſummis etiam ramis inſidẽt *capitula*, ex multis breuibus ſquãmis cõpacta, Cachryos modo: à quibus ſe explicant *floſculi* tenues, oblõgis pediculis adhærẽtes, quinque foliolis cõſtantes, coloris carnei: iiſque excuſſis pentagona conſpiciuntur capitula, breuia & obtuſo mucrone, exili & palleſcẽte *ſemine* plena. Sic deſcribit Cluſius: Tabernæmontano & Gerardo eſt *Ciſtus adulterina*. Fidemque Tabernæmontano & Caſp. Bauhino eſt *Chama-* [illegible] *alpina anguſtifolia*.

ROSMARINVS SYLV. MINOR CAMERARII. Ledum Sileſiacum minus Schvvenchfeldij.

Hic fortè idem cum iam dicto Cluſij Roſmarino ſylueſtri inodorato: credimú'q; à Cluſio cultam depictã plãtam, adeò hæc illi in omnibus ſimilis: minora tantùm & tenuiora omnia: vel ſi diuerſę ſint plantę, hanc Roſmarini ſylueſtris ſpeciẽ minorem meritò dixeris. Iiſdem etiam gaudent natalitiis vmbroſarum ſcilicet ſyluarum vliginoſo ſolo. In Sileſia & Boruſſia obſeruatus & hic & ille, floréntque Maio & Iunio: ſed neglecti ſunt vſus.

ROSMARINVS SYLVESTRIS RONDELETII.

Lignoſus eſt frutex bipalmaris: *radice* ſubrufâ & robuſtâ: *ſtolonibus* rigidis, Roſmarini texturâ: *folia* Hyſſopi Arabum foliis paria, hirſuta, aſpera, dura, ex eodem puncto ſæpenumerò plura, quorum vnum reliquis multò longius, neruo vnico per ſingula ſecundum longitudinem decurrente: nullo ſeu odore ſeu ſapore: *Flores* extremis hærent ramulis, purpurei: *ſemine* Echij vel Bugloſſi, ſatis magna, cinerei coloris.

Hiſtoriæ Lugd. & Caſp. Bauhino in Phyt. dicitur *Tragoriganum nothum* Dalechampij. Eidemq; etiam C. Bauhino, *Anchuſa lignoſior Penę.* Menſibus autem Martio, Aprili & Maio floret Monſpelii in monte *Caſtel-neuf.*

LIBANOTIS: SEV ROSMARINVS CORONARIVS: Germ. & Belg. *Roſmarin*; Gall. *Roſmarin.* Ital. *Roſmarino*, *Roſmarino coronario*: Hiſp. *Romero.*

Duabus plantis multùm diuerſis, nomen Libanotidis, ſeu Roſmarini, à Dioſcoride datum eſt. *Prior* ab eodem vocatur fœcunda & frugifera: cuius folia fœniculi foliis ſimilia ſunt: caulis cubitalis, vmbellis capitatus: & eſt *Roſmarinum ferulaceum*, de quo inter plantas vmbelliferas in huius Sciagraphiæ Claſſe 17. agemus. *Poſterior* aliud eſt Roſmarinum, *Coronarium* ſcilicet dictum, à Ferulaceo plurimùm diſtans.

Et hoc rurſus Duplex: *Ignobilius* vnum, quod *Sylueſtre* & *Maius* nuncupatur: ac cuius varias ſpecies iam propoſuimus. Alterum verò *Nobilius*, cui anguſtiora folia, ac Roſmarinum minus & tenuifolium appellatur.

Frutex eſt bicubitalis ac altior: *caules* habens tenues, longos, cinereo colore præditos: *foliis* ex interuallis aliquot ſimul ortis, anguſtis, crebris, duriuſculis, ſubtùs albicantibus, ſupernâ parte viridibus, conueſtitos: ac *floribus* hincinde multis ex cæruleo candeſcentibus, Saluiæ florum effigie, coronatos.

Iucundiſſimi odoris eſt hic frutex, Thus redolentis: vnde ipſi *Libanotidis* nomen inditum: & quia Corollis expetitus, *Coronarij* appellationem adeptus eſt. *Dendrolibanus* dicitur quibuſdam & *Campſanema*, aliis *Solis Thymiama*, Italis *Corona montana.* Anguillaræ Cneorum Theophraſti, & Hygini Virgilijque *Caſſia nigra.* Sed receptiſſimè & communi conſenſu, *Roſmarinus vel Roſmarinum ſimpliciter*, *Roſmarinus minor* ſeu *tenuifolius*, *Roſmarinus coronarius*, *Roſmarinus hortenſis anguſtiore folio, & Libanotis coronaria*, appellatur.

Hortorum alumnus eſt quidem hic Roſmarinus: Sed nihilominùs tamen, tantus eius ſpontè prouenientis in Gallia Narbonenſi prouentus, vt haud temerè aliud Incolæ lignum vrant, eóque Monſpelij & locis vicinis pro ignis fomite vtantur. Floret Martio, Aprili, Autumno, ac toto ferè anno.

Cæterùm calidus & ſiccus eſt ordine ſecundo Roſmarinus coronarius, ac ſimul adſtringentis facultatis particeps. Cerebrum deſiccat; ſenſus acuit, & neruoſas partes confortat, omnibúſque capitis & cerebri, ex frigida & humida cauſa ortis malis, confert. Vteri diuturnos fluxus ſiſtit & ſanguinis profluuia ſupprimit. Suffitu deſtillationes ac tuſſim continet, decocto regium morbum ſanat, & ſolo nidore in peſtilentia tutam reddere traditur domum. Dari ex vino vel aceto contra ſerpentes, perhibet Plinius. Oleum ad illorum plærаque efficacius, artus atrophiâ laborantes reficit, & ſi ceruix & tempora eo inungantur, Apoplexiam præcauet. Roſmarinus non tantùm ad corollas appetitur, inquit Matthiolus, ſed etiam ad culinas, & ad pharmacopœorum officinas, obſonijs enim quibuſlibet & potibus gratiam conciliat, & ad multos morbos vim ſalutarem habet, &c. Vtendi modum norunt Practici, & Nos in Hiſtoria noſtra magna docemus.

CLASSIS XIII. FINIS.

ICONVM

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSIS XIV.

QVÆ EST ROSARVM, ET HIS AFFINIVM ſpinoſarum nonnullarum Plantarum.

ROSA RVBRA, FLORE VALDE PLENO, ſemipleno & ſimplici.

HVius *frutex* minor eſt quàm Albæ aut Rubellæ: *Virgæ* non ita craſſæ, ac ſpinæ etiam rariores: minúſque mordaces, ac aliqui etiam rami ſine ſpinis. *Folia* ex longiuſculo pediculo, cui in principio veluti auriculę, terna vel quina, vtrinque glabra, ſupernè magis virentia, ſubrotunda. *Flores* ſiue Roſæ, magnæ, coloris intēſè rubri, & quædam plenæ admodum, quædam pauci foliç: odoratæ verò omnes, ac potiſſimùm ſiccæ. Flores ſequuntur *Fructus*, ſiue Capita ſublonga, rubra vbi matura. *Radix* lignoſa & dura. Variis locis colitur in hortis. Intensè verò rubra, & valde plena; maximéque odorata, in Gallo-prouinciæ vrbe *Prouins*, laudatiſſima prouenit, atque inde longè latéque diſpergitur.

ROSA ACANTHOS, SIVE SINE SPINIS; flore pleno, rubello & albo.

HÆc præcedentis figurâ eſt & effigie, ab eaque ferè tantùm in eo variat, quòd ſpinis caret, *ramóſque* habet flexuoſos & magis viridantes: *folia* autem rarò terna, ſed communiter quina aut ſena, eáque ſupernè quidam atrouirentia, infernè ſubcinerea: *Roſa* illi magno foliorum ſtipatu ſpecioſa, ſuauis odoris, ac coloris nunnunquam albi, ſed vt plurimùm rubelli, purpureis lineis variegati.

Cluſio, Camerario, Tabernæmontano, Gerardo & aliis dicitur *Roſa non vulgaris* ſine ſpinis, ſiue ſpinis carens, flore pleno maiore. Floruit Nobis Iunio in horto Montbelgardi.

ROSA DAMASCENA, PERSICA, VEL Alexandrina dicta: flore pleno incarnato.

Huius *Rami* ſpinis abundant aduncis & mordacibus: *Folia* terna, quina aut ſeptena, eáque non virent, vt in rubra, nec polita ſunt, vt in alba: *Flores* multi ſimul ex longis pediculis hiſpidis, calyce etiam hiſpido, magni, pleni, odorati, ac rubelli ſiue incarnati.

Harum Roſarum, vt notat Monardes, apud Gallos, Italos, Germanos, diuerſáſque Gentes nunc frequens eſt vſus, *Damaſcenas* vocant, quoniam ex Damaſco Syriæ vrbe creduntur aduectæ. Iis à Punicis proxima laus: fiuntque ex iis Syrupus, Mel roſaceum &c. An Campana Plinij? An Eiuſdem Trachinia minùs rubens?

ROSA FOLIO CRISPO SVBROTVNDO, FLORE multiplici, rubello ſiue incarnato.

Hæc à præcedente folio tantùm differt.

Cæterùm *Roſæ Partes* ſunt octo. *Pediculus* enim qui florem ſuſtinet terminatur in *Caput* ſolidũ, lanugine quadam refertum, foliis & floribus ſubſtratum, ac totã Roſam ſuſtinens, quod *Calycem* vocant. Hunc ambit *Cortex*, apertâ Roſâ, in quinque pinnulas ſeu lacinias diuiſus. Tertia pars eſt floris mediũ illud croceum quod capillamentis inſidet; *Anthera* vocatum, quaſi flos roſæ. Quarta, ipſum *ſubtile Capillamentum*, crocei [veluti filum] illius fulcrum & ſuſtentaculũ. Quinta; *Folium*, cuius ima pars candida, *Vnguis* appellata, ſextam conſtituit. Septima, *Lana in capite contenta*. Octaua, *Semen*. Et hæc Roſis ferè omnibus communia.

ROSA CENTIFOLIA RVBELLA PLENA, Hollandica dicta, ſpinoſo frutice.

Centifoliæ roſæ meminêre Theophraſtus, Plinius & Athenæus: quoniam verò inodoram & puſillam eſſe aiunt, an illi hanc noſtram intelligant, cum Cluſio hæremus. Habetur hodie variis locis in cultioribus hortis, vt Nos etiam Ebroduni varias plantas in noſtro alimus. *Mediam*, ſiue mediæ magnitudinis, atque *Albam*, apud Batauos inueniri, ſcribit idem Cluſius: Nos non vidimus. An Præneſtina Plinij?

ROSA POMIFERA, FOLIO HIRSVTO.

Folia huic palmum ferè longa, quina, ad rubellam plenam accedentia, ſed longiora & minùs rotunda, ſerrata, ſubtus hirſuta, & pænitus cinerea. *Capita*, ſiue fructus ſpinoſi, magnitudinem habent Auellanæ rotundæ, eóſque ſuſtinent pediculi breues ſpinoſi: per ramulos ſunt ſpinæ rariores. Ex monte Caleari habuimus. An Thalij Cynorrhodos, ſeu Roſa canina, virgis, fructu ac foliis aculeatis, Spongiolas proferens.

ROSA MINOR, RVBELLO MVLTIPLICATO flore, aſperis ſpinis armata.

Frutex eſt aſperis duris ſpinis armatus, in altitudinem ſatis magnam multis virgis rubentibus valdè excreſcens. *Roſæ* huic paruæ, ex breuibus pediculis, plenæ, admodum odoratæ: *Radix* latè ſerpit.

Roſam Cinamomeam inſcribunt Cluſius, C. Bauhinus & alij. Camerario dicitur, Roſa Cinamomea altera, vulgò *Veneta*, aliis Prouincialis, *Spermenia Plinij*, & *Sycionia* quorundam. Tabernæmontano, *Roſa Prouincialis minor*: aliis Roſæ Damaſcenæ genus, *Roſe de Damas incarnate*. Primo vere floret. An *Græcula Plinij*, vt vult Hiſtoria Lugdun. An Theophraſti & Plinij, *Roſa ex Pangæo*?

ROSA CINNAMOMEA, FLORIBVS SVbrubentibus, ſpinoſa.

Huic *folia* ſunt minora quàm Albarum, Rubrarum & Rubellarum: *rami* tenues ſpinoſi & ſubrubentes: *flores* parui, rubelli, odorati & ſimplices.

Franciæ, Belgio & Angliæ ruri ſponte crebram eſſe ſcribunt Aduerſaria. *Canella Roſam* inſcribunt nonnulli, aliis eſt *Roſa Cinamomea* ſimplex. Geſnerus pro *Lychnide Plinij* habet, & in Albio monte Maiorem & Minorem naſci tradit, illam *Fœminam*, hanc *Marem*, faciens.

ROSA RVBELLO FLORE PARVO, SIMPLICI, non ſpinoſa.

Mitior hæc, nullis horret ſpinis, pediculo duntaxat floris nonnihil aſpero: *foliorum* autem glabrorũ coniugationes, præter extremũ impar, tres ſunt vel quatuor, ſerratorum, ſuperius virentium, inferiùs albicantium, glabrorum: *Roſæ* ſunt paruę, quinquefolię, odoratæ, coloris rubelli: *Fructus* rotũdus, paruo Meſpilo paulò minor, per maturitatẽ rubẽs, ac grana tomẽto inuoluta cõtinẽs.

Trago eſt *Roſa campeſtris*: Tabernęmontano & Gerardo *Prouincialis minor*: plurimis *Roſa Maij, Meyan roſle*. Hiſtoriæ Lugd. *Roſa Græca Plinij*, Græcis Lychnis dicta. Spontaneam reperimus in Geneuenſium monte *Thuiri* & alibi: ac in hortis coli etiam obſeruauimus.

ROSÆ MINIMÆ GENVS ELEGANS.

Qui hanc Nobis attulit, eam in horto Dei collegerat. *Folia* illi vnciam, quinquepartita, glabra: *flos* pro proportione plantę magnus, quinquefolius, albus. Conſiderandum autem an ſit tantùm variatio aliqua alicuius præcedentis generis: minimè enim Nobis videntur præter neceſſitatem multiplicandæ ſpecies: ſtudemus tantùm Opera Dei in Botanicis pro noſtro captu demonſtrare.

ROSA CANDIDA, PLENA ET SEMIPLENA.
Roſa ſatiua alba, flore pleno & ſimplici.

Virgis aſſurgit lõgis, ligno- ſis, fungoſis, in quibus ſpinæ acutæ, aduncæ, raræ: *Cortex* alioqui politus & læuis: *fo- liola* quinq; vel ſeptena, cre- nata, glabra, ſublonga: extre- mis ramis *calices* plures ex pediculis ſpinulis nõ mina- cibus inhærent, quibus aper- tis apparet *roſa* pulchrę odo- riferæ albæ, multorũ nonnũq; quam foliorum, atque inter- dum paucorũ, cum luteis in medio apicibus. Succedunt *fructus* rotũdi rubri vbi ma- turi, in quibus grana dura la- nâ inuoluta. Meliùs frigus tolerat quàm Rubella eique putandi quotannis rami qui flores tulere. Floret tardiſſi- mè Amarior autẽ eſt quàm Rubella & vim maiorẽ pur- gandi habet. Noſtra Icon ex emptitiis non placet.

ROSA MOSCHATA MAIOR: Germ. *Vveiſſ bieſem Roſen*: Gall. *Roſe muſquée.*

Frutex eſt robuſtus, rectus, ſpinoſus: *caudice* cæteris craſſiore: *ramis* longiſſimis, cum aculeis rarioribus. In ramorum ſummitatibus, ex pediculo raris aliquibus ſpi- nis aculeato, *Roſæ* enaſcun- tur, plærumque quinque aut ſeptem foliis conſtantes, ma- gnæ albæ cum aliquo rubo- re, qui potiſſimùm detegitur cùm exſiccantur. Odor ſua- uiſſimus, ob cuius excellen- tiam *Muſcatula* appellatur. Lugduni & Monſpelij Maio & Autumno floret. In Italia toto anno nonnunquam flo- rere ſcribit Geſnerus. Nos verò Ebroduni in dictorum Domini *Chaſſeur* horto, à menſe Auguſto in Hyemem vſque florentem obſeruaui- mus.

ROSA MOSCHATA MINOR, FLORE PLENO.

Similis in omnibus eſſet ſimplici, niſi in flore eſſet diſcrepantia: in quo foliola exteriora maiora, interiora minora. Videtur Lobelio ſylueſtrem exuiſſe animum Olitorum arte & mango- nio, atque in hortis dupla facta.

Inſcribitur autem vulgò *Roſa moſchata multiplex* vel multifolia, atque etiam *Roſa Autumnalis altera.* Sunt qui *Damaſcenam*, & qui *Plinij Preneſtinam*, ac alij qui *eiuſ- dem Coroneolam* eſſe cẽſent. Hiſtoriæ Lugdunenſi dicitur Roſa Damaſcena, ſiue Au- tumnalis altera, densâ folio- rum cõgerie & eximiâ odo- ris ſuauitate delectans.

ROSA LVTEA, SIMPLEX ET PLENA.

Roſa hæc aurea, quæ Ve- teribus indicta fuit, à cæte- ris Roſarũ generibus foliis, flore, & odore diſcrepat. Nã parua ſunt eius *folia*, rotun- da, obſcuræ viriditatis, valdè inſecta. *Caules* ſpinoſi mul- tùm: *flos* aureus ſiue luteus, cęterà aliis ſimilis, atque vt in alba & rubra, vel ſimplex vel plenus, odoris grauis at- que ingrati. Delapſo verò florę *poma* ſuccedunt colore, figurâ, & magnitudine adeò Sorbis ſimilia, vt imperitus ac inexercitatus ea à Sorbis vix diſcernat. *Indicam* & *Alexandrinam* vocant Scri- ptores hanc Roſam, quæ cul- tioribus Europæ hortis ho- die non ignota: vt *Ebroduni* etiam *flore ſimplici* & *pleno* habent Domini *Chaſſeur*, primarij eius Vrbis Ciues.

ROSA MOSCATA MINOR, FLORE SIMPLICI.

Roſam coroneolam Plinij eſſe exiſtimarũt nõnulli, alij *Roſam Alexandrinam* vel *Damaſcenam* vocant: aliis dicitur *Roſa ſera*, & *Roſa Autumnalis*: Arabibus *Ne- frin, Neſrim, Neſrin*, & *Neſe- rin*: Geſnero Roſa moſchata fragrans: plæriſq; verò om- nibus Roſa moſchata minor flore ſimplici. Eodem quo præcedens floret tempore.

Cæterùm conduntur & eſitantur vulgò Moſchatæ Roſę in Italia, ac Venetiis pręſertim: aluúmque, dictã- te Lobelio, iucundè, & vehe- mentiùs, cient, & animi de- liquia, ſtomachique & cor- dis lancinationes accerſunt. Sed an poſſint aluum iucun- dè ciere, & tam praua ſymp- tomata excitare, iudicent Lectores.

ROSA SYLVESTRIS, CYNORRHODON.
Roſa ſylueſtris rubella, paruo frutice.

A ſatiuis Roſis ad ſylue- ſtres Hiſtorię noſtrę filum deflectimus, inter quas agmẽ ducet *Cynorrhodon*: quod quamuis de Lilij quodã ge- nere, nec non de Roſa ſpi- noſiſſima flore rubro, nonnũ- quam dicatur: per id tamen *Roſas ſylueſtres* vniuersè in- telligi notum eſt. Eius autẽ quam hîc pingimus frutex paruus eſt, ac cubitalis vt plu- rimùm. Cæterùm ſimilis eſt Roſę intensè rubrę, curuis nonnunquã *ſpinis*, ſed raris: *Foliis*, vt in illa *quinque par- titis*, rariùs in ſeptem foliola diſtributis, ſerratis, glabris, ſupernâ parte obſcuriùs vi- rentibus, deniq; eiuſdem ferè & coloris & formę, ſed rotũ- dioribus & minoribus: *flos* nõ paruus, rubellus, quinque folius, iucundiſſimi odoris; cui ſuccedit *Capitulum* cum pediculo hiſpido.

Rosa sylvestris pomifera pumila, ſine ſpinis, flore rubello.

Inter ſylueſtres Roſas, inquiunt Aduerſaria, non poſtremę hęc venuſtatis, Angliæ perquàm familiaris, & eglentinę cognatior: fruticat pumila, bicubito non altior, & inodora: *folio* minore & pereleganti: Meſpilo Aronię non diſpari pomo-donata, minore multò colore viridiore, rubello, ſubpuniceo, per Auguſtum maturo: *flos* Roſę ſylueſtris eſt.

Rosa pumila spinosissima, foliis Pimpinellæ, glabris, flore albo.

Haud impunè vllâ ſui parte contrectari ſe patitur pumila hęc ſeſquicubitalis Roſa, tam denſo horret minacium ſpinarum vndique agmine, tam per caudicē quàm per ramulos, quos inconditos multos habet: per quos folia coniugationum quatuor, alata, glabra, vix quadrantē digiti minimi æquãtia circumcirca crenata, ſubrotunda: floſculi ſimplici cōſtant foliorū texturâ, candidi, crebri, luteis capillamentis medium obſidentibus, alabaſtriculis, paruis: *radix* repit & plurimas virgas emittit.

Rosa arvina Tabernæmontani: Germ. *Feld: Roſe.*

Hanc omnibus locis adeò vulgarem ait, vt non egeat deſcriptione: nec Nos de ea quicquam amplius; hîc & ad ſequentium aliquot Tabularum latera *Roſarum Temperamentum, facultates & vſus* propoſituri.

Roſa, Meſuęo authore, qui prę cęteris de ea diſtinctè ſcripſit, frigida eſt primo gradu, ſicca ſecundo, ex ſubſtantiis diuerſis ſeparabilibus compoſita: aquea quidē mediocri, & terrea adſtringente: aëreâ verò dulci & aromaticâ: igneâ denique tenui, à qua eſt amaritudo, robur, perfectio & forma. Igneæ tamen ſubſtantiæ vis, quæ ruborem & ſpeciē impreſſit, valentior fuit quàm quæ amaritudinem, atque ob id hæc ſolâ ſiccatione perditur, illis adhuc permanentibus: quæ ſi perierint, *Roſa* non magis *Roſa* fuerit, quàm homo mortuus eſt homo.

Rosa sylvestris alba cum rubore, folio glabro, flore ſimplici.

Recentes Roſę, pergit *Meſue,* amaræ ſunt magis quàm adſtringentes. Ob eámque amaritudinem Roſæ recentes, ſucco præſertim purgãt, ſiccatæ verò, reſolutâ caliditate amaritudinem excitãte, ſubſtantiam ſtypticam & cōſtipantem obtinent. Sicca verò Roſa eſt frigidior, & magis ſtyptica: & ea magis quæ non fuit perfecta, & alba magis quàm rubra. Roſa præterea reſoluit, intemperies calidas extinguit, ac partes cogendo & conſtipando roborat: id autem ſemine & pilis in medio inuentis maximè. Cùm autem Roſæ ſint rubræ & albę: & ambæ foliorum multorū vel paucorum, criſporum vel planorum: in vtróq; genere eſt pręſtantior cui color genuinus eſt perfectior, & folia adſunt pauca & plana. Albæ nihil aut minimùm purgãt, potētiùs verò adſtringū; & roborãt quàm rubrę: &c.

Rosa sylvestris, folio glabro, flore planè albo.

Circa ſcrobes, *foſſas* & margines agrorum ac pratorum, locis potiſſimùm humidis prouenit modò dicta: diuerſiſque temporibus floret, Iunio, Iulio, Auguſto, Septembri, Octobri & Nouembri. Hæc verò paſſim in ſyluoſis & fruteris naſcitur, & paulò tardiùs floret quàm cæteræ ſylueſtres: Iunio ſcilicet & Iulio.

Cæterûm reſiccant & adſtringunt potenter lutea Roſarū ſtamina, apicéſue & calyces: vnde Dioſcorides, Qui in mediis Roſis, inquit, reperitur flos, ſiccus adſperſus, ad Gingiuarum fluxiones facit. *Capita* verò pota, eodem & Plinio authoribus, ſanguinē & ventrem ſiſtunt. Quod autem Roſam excalefectoriam dicit Plinius, corruptum eius locum arguit.

Rosa sylvestris alba cum aliquo rubore, folio hirſuto.

Roſæ ſylueſtris genus hoc magnū ramoſum, ſpinis hinc inde aduncis, robuſtis; cui *folia* quina vel ſeptena, ſubrotunda, rugoſa, albicantia, hirſuta nonnihil odorata. *Flores* quinquefolij, albi cū aliquo rubore, quorum pediculi ſpinulis aſperi. Variis locis frequens viſitur in ſepibus & dumetis. Spongiolas autem ſylueſtris Roſæ ſunt qui ad calculum & vrinæ difficultates valere affirment. In ſpongiolæ verò Cynorrhodi cauitate interiore, tineæ interdum occluduntur, quibus puluerifatis ad expellendos vermes inteſtinorum multi fœliciter vtuntur.

ROSA EGLENTINA DICTA : Germ. *Vvilderoſen*: Gall. *Eſglantier* : Ital. *Roſe ſaluatiche*.

Roſis ſylueſtribus antè dictis ſimilis eſt, ſed vulgari minor: *Virga* ſpinis horride & lignoſæ: *foliola* ſubrotunda, plærumque ſeptena, ſplẽdentia & pulchrè virentia, ſuauiſſimi & gratiſſimi odoris: *flores* exigui, quinquefolij, valde odorati, albi, & nonnunquàm ex purpura candicantes: *Fructus* ſublõgus, coloris ſubrubentis. Reperiuntur verò circa tenues virgas ſpongiolæ hirſutæ, quales circa caninæ Roſæ ſpinas naſcuntur.

In Gallia, Anglia & Belgio non temerè reperitur ſpontenea. Baſileæ verò, Montbelgardi, & Geneuę frequentem obſeruauimus, etiam cum ſpongiis.

ROSA EGLANTINA FLORE PLENO.

Roſam caninam multiplicato florę vocat Camerarius: aliis eſt Roſæ ſylueſtris ſpecies odorata flore pleno. In hortis vulgò ob odorem ſuauem colitur.

Vt autem aliquid adhuc de Roſis in genere dicamus: tempeſtiuè debent colligi, & cùm nondum apertæ coni figuram imitantur: tardiùs enim collectæ parum diu ſeruantur. Siccandæ loco ſublimi meridiano, quò Solis radij penetrent, ſed Roſas tamen non attingant. Cætera quæ huius loci eſſe poſſent, ex Hiſtoria noſtra magna petenda relinquimus. Vſum particularem norunt Practici & Seplaſiæ,

RVBVS ſeu SENTIS : Germ. *Bremen* : Belg. *Braemen* : Gall. *Ronce* ; Ital. *Rouo*.

Rubus dicitur etiam à Latinis *Sentis*, quòd à tangentibus quãprimùm ſentiatur; Gallis *Ronce*, à runcatione, quæ dumorum eſt propria. Tam notus autẽ eſt Rubus, vt notius nihil. Theophraſto tria Rubi genera ſunt: Erectũ & excelſum, *Batos* dictũ. Rubus ſcilicet Maior fructu nigro, mox tradẽdus. Alterũ Humile *Humi-rubũ* vocant: Nos verò Rubum minorem fructu cæruleo: & Tertium, quod Cynosbatos appellatur. Nos Dioſcoridis veſtigiis inſiſtentes, Rubum diſtinguimus in *Vulgarem*, qui illi Batos ſimpliciter dicitur, ac quem in Maiorem & Minorem ſeparamus: & *Rubũ Idæum* dictum, cuius differentias etiam proponemus.

RVBVS MAIOR, FRVCTV NIGRO.

Ex radice nodoſa importunâ feracitate ſe propagat, ac longè latéque ſenticoſis, anguloſis, rubentibus mordacibus *ſarmentis* vagatur. *Virga* ſpinis aduncis & pungentibus aculeis veſtiuntur: *folia* terna, ſerrata, aſpera, dorſo aculeato, inferiore parte candicantia, ſuperiore nigricantia, ac hyeme vix decidentia: *flores* albi, vel ex candido roſei cum apicibus concoloribus: *mora* initiò rubra, ſed per maturitatẽ nigra, ariſtis quibuſdam aſperiuſcula: acinis paruis, guſtu dulci & non ingrato.

Per dumos repit, & in ſyluis inter cæteras ſentes, nec non ad ſepes & agrorum margines reperitur: florétque Maio & Iunio, ac Autumno maturat fructum.

RVBVS MINOR, FRVCTV CÆRVLEO.

Maiori eſt hic cõtractior: *foliaque* minora habet & minùs ſenticoſa: *flores* candidi & ſtellati: *fructus* primo exortu viridis, pòſt ruber, per maturitatẽ verò cæſius, atque vt præcedentis piloſus, paríſque guſtus. Ripis fluuiorum gaudet, humectíſque macris & incultis agris. Flores Maio menſe erumpunt.

Cæterùm Rubus, authore Dioſcoride, adſtringit & ſiccat, capillóſque tingit. Summorum autem ipſius ramorum decoctum potu aluum ſiſtit, fluorémque muliebrem cohibet. Firmant & gingiuas oriſq; vlcera ſanãt commanducata folia, impoſita verò Herpetas cohibent, & Hæmorrhoidibus remedio ſunt.

RVBVS ALPINVS HVMILIS.

Planta eſt admodum humilis, palmaris vt plurimum, mollis & ſine ſpinis: *folia* terna, vt in Rubo Idæo vulgari, viridia, nõ vt illa ſubtùs alba: *mora* punicea ex longo pediculo in ramorum extremitate plura, *capitulo* 1.2. vel pluribus cõſtantia, ſapore acido grato: ac in ſingulis acinis granum vnum durum ſublongum & rugoſum.

Trago dicitur *Chamæbatus*, ſeu Rubus Idæus alter. Cluſio verò & plæriſque aliis *Rubus petræus* ſiue ſaxatilis. Creſcit in ſcopulis qui circa celſiſſimorum montium radices ſunt, non in ipſis montiũ iugis: vt in eiuſmodi locis in Sabaudia obſeruauimus, nec non in Burgundia, prope *Meche*, vbi *des Cheurottes* vocant.

RVBI FACIE SENTICOSA PLANTA Lobelio.

Sic inſcribunt Aduerſaria, quæ ex India allatam tradunt. Carpi craſſitie eſt, aiunt, longam haſtā æquans, & cortice nigro denſo veſtita, tuberculis craſſis, ſentico-ſis, creberrimis, in clauę modum muricato, ſolido & graui prædúro ligno. Caſparo Bauhino in Pin. eſt Rubus 6. ſiue Exoticus: arboris truncus ſpinoſus, &c.

RVBO IDÆO MINORI AFFINIS Chamæmorus.

Hanc fusè deſcribit Cluſius, ac ſummorum montium incolam eſſe ait, Iunióque & Iulio florêre, Auguſto verò fructum maturare.

Maio, Iunio & Iulio floret Rubus Idæus, floréſque in Mora abeunt quæ diu ſubſiſtere nequeunt, vermiculis intra paucos dies in iis naſcentibus. Vliginoſis autem & vmbroſis ſyluis, lociſque minimè apricis, neque non rorulentis & arenoſis ſaxis gaudet. Eſt verò vel Maior vel minor, Spinoſus vel non ſpinoſus, albo vel rubro fructu: & communis quidem dicitur is cuius fructus eſt rubicundus, candido autem fructu rarior eſt.

Cæterùm eadem pręſtat, authore Dioſcoride, quæ Rubus. Fiuntque ex eo ſyrupi perelegantes, vina ſuauiſſima, & Aquę ſtillatitię calculoſis vtiliſſimæ.

CAPPARIS FABAGINEA, SIVE LEGVMINOSA: Peplios Lutetianorum, Ardifrigi Auicennæ.

Iis nominibus inſigniunt Scriptores plantam hîc pictam, quam Romæ inter rudera naſci perhibet Camerarius.

Cæterùm *vulgaris Capparis* in multis regionibus, calidioribus præſertim, ſpontè naſcitur, nullo aut exiguo cultu, atque vberiore prouentu in locis ſiccis & agris deſertis. Inuenitúrque etiam mitis & ſpinarum expers: eámque nonnunquam etiam arboreſcere ſcribit Bellonius. Afferuntur autem ad Nos fruticis huius *Fructus* ex Alexandria Ægypti, Hiſpania vel Galliæ Prouincia, ſale conſperſus, eò quòd ſolus reconditus putreſcat: eáque conditurâ ſalubrior redditur, tum ad eſum, tum ad vſum Medicum, de quo mox.

RVBVS IDÆVS: Germ. *Himbeer*; Belg. *Hinnebeſyan*: Gall. *Framboiſier*; Ital. *Rouo Idæo.*

Vulgari ſenticoſo minor & mitior eſt, breuibus & ferè innoxiis *ſpinulis* horridus, iiſque interdum omninò carēs: *folia* terna aut quina, Rubi foliis ſimilia, ſed tenera & mollia, ſuperiùs atrouirētia, inferiùs incana: *flores* albi: *mora* cana, per maturitatem rubentia [interdū & alba, inter acinos pilis donata, dulci, violam redolēte, vinoſoq; carnei coloris ſucco, ebria: *radix* longa, latè per terram ſe ſpargens.

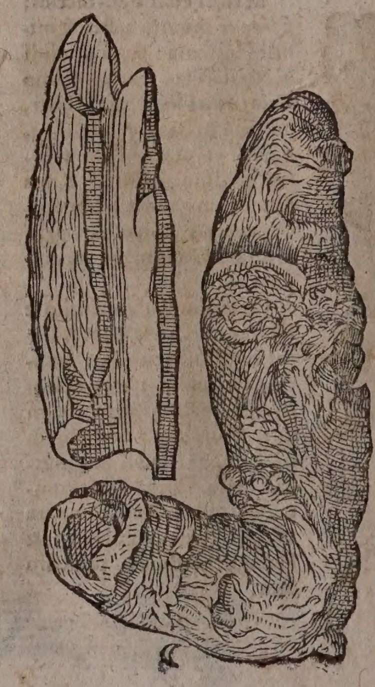
Rubi Idæi non meminere Galenus, Paulus & Ætius, ſub Rubo fortè comprehendentes. Dioſcorides teneriorē Rubo facit, exiguiſq; ſpinis præditum. Idem ait & Plinius. Idęus autē vocatus fuit, non quod [vt exiſtimat idem Plinius] in Ida ſolùm naſceretur: ſed quòd copioſiſſimus inibi proueniret.

CAPPARIS: Germ. *Capperen*: Belg. *Cappers*: Gall. *Capres*: Ital. *Capparo*: Hiſp. *Alcaparras.*

Non ſolùm, ait Theophraſtus, caule & ramis aculeatis conſtat Capparis, ſed & folio hiſpido, ac culturâ deterior redditur, vt naturâ ſylueſtrē dixeris. Frutex eſt ſenticoſus, humilis, *ſpinis* deorſum ſpectantibus armatus: cuius *ramuli* aculeis horrentes orbiculariter per terram ſternuntur: *folia* alterno poſitu naſcuntur, circinatæ rotunditatis, ſaporis perquàm amari: ex quorum ſinu *pediculi* ſingulares exeunt longi, quibus *capitula* inſident viridantia, quæ explicata ſtolonem exhibent candidū, Roſæ paruulæ æmulum, medium obtinentibus infinitis fibrarum cirris: *ſemen* pericarpio oblongo clauditur, multum, paruum.

CAPPARIS OFFICINARVM, CORTEX.

Cortices qui in Officinis proſtant, parietes habēt craſſos, duros, albicātes ſolidos, nec fractu faciles, acido ſapore: eos verò aliùs obueſtit rugoſus & rimoſus. Reperiunturq; interdū qui duos pollices craſſitudine ęquant. Quod ſi à radice detracti fuerint ſimplices ſunt, colorémque habent obſoletum.

Cæterùm Capparin calidā & ſiccā gradu ſecūdo ſtatuit Simeō Sethi, tertio Fernelius. Diuerſis verò & pugnātibus qualitatibus conſtare ſcribit Galenus: atq; extergere, purgare & incidere, amaritudine: excalefacere & digerere acrimoniâ: contrahere, denſare ac conſtringere acerbitate. Vnde ſi quid aliud, lienes induratos iuuare valet hoc medicamentū: Eſtq; Cortex [præſertim radicis] præcellentioris in iis omnibus facultatis.

ICO-

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE
STIRPIVM
CLASSIS XV.

FRVTICES SCANDENTES ENARRANS, VT VITES ET CONVOLVVLOS; & his aliqua ratione ſimiles peregrinos.

VITIS VINIFERA : Germ. *Vveinreb,Vveinſtock*. Gall. *Vigne* ; Ital. *Vite* : Arab. *Harin* vel *Karin*.

Notior eſt vinifera Vitis, quàm vt deſcribi debeat, Arborem vocăt Theophraſtus, Varro & Plinius, ſed quo merito, cùm tortuoſi ſtipitis, alieneque opis indiga, hac ſtirpe nihil videatur abiectius ? Meliùs Columella arborem eſſe negat, medium quid inter arborem & fruticem eſſe ſtatuens.

Vnus Democritus *Vitis genera* numero comprehendi poſſe exiſtimauit: cæteri omnes innumera atque infinita eſſe prodiderunt. Vnde Columella *Vitium* nec numerum nec appellationes certâ fide referri poſſe tradit. Nos autem ſicco prorſus pe de hoc traiiciamus vadum, pręcipuas Vitis differentias, ad latus proximè ſequentis Tabulæ breuiter recenſebimus.

VITIS FOLIO APII.

Peculiaris ſolùm folij forma hanc Vitem ab aliis diſpeſcit, Cęterum diſtinguitur vulgò Vitis in *Satiuam* & *Syluestrem*. Et ſatiua alia *Maior* eſt, cuius multæ ſunt ſpecies, alia *Minor*. Maioriſque rurſus Vuæ & *colore* & *formâ* & *magnitudine* differunt: Sunt enim *acini* vel virides, vel albicantes, vel fului, vel cęrulei, vel ſubrubentes, vel nigricantes: oblŏgi vel ſubrotundi : magni, vel parui : frequentiores vel rariores, atque interdum etiam nulli. Minor eſt ferè acinis nigris, ac rariſſimè albis vel fuluis; nucleo minimo ac molli. *Sapore* etiam differunt, dulci, acerbo, muſcato, &c. Eſt & in *foliis* magna differentia. Vel enim maiora ſunt vel minora: plus vel minùs inciſa ; tenuiora vel craſſiora ; viridia, rubĕtia, maculata: duriora vel molliora: glabra vel ſubhirſuta, &c.

VITIS VINIFERA SYLV. LABRVSCA; Vua monſtroſa barbata.

Satiuam vitem refert ſylueſtris caudicibus, ramis, articulatis ſarmĕtis, foliis, clauiculis, floſculis & fructu: ſed in ſarmentoſam arboreámq; ſobolem luxuriat, vnde ſteriléſcit, minoréſq; & rariores vuas profert, atque eas etiam non perficit, ſed minùs ſapidas & immaturas relinquit.

Quę verò hic pingitur Vua, in Palatinatus pago, *Fridels baum* dicitur, anno 1599. reperta fuit, ac flaueſcente, duos cubitos longo, crine, monſtro, naturęue errato, quàm eiuſdem legitimo partui propior iudicata.

De vite & eius fructu, fuſiùs hic eſſet agendum, ſed plura non capiunt hæ loci anguſtiæ. Conſulat Lector tum Hiſtoriam noſtram Magnam, tum peculiarem Tractatum de Vitę & eius Fructu: huius Appendicem, tum vt & de *Omphacio*, *Muſto*, *Sapâ*, Variis Vini generibus, *Vini Facibus*, & de *Aqua Vitæ*, propediem promulgandum.

VITIS CORINTHIACA, SIVE APYRINA.

Patrium nomĕ teſtata hęc Vitis effigie parum differt à communi : ſed algidioris cœli impatiens, gracilitate tantùm racemorum, & exilitate acinorum ab ea ſeparatur. Racemuli enim acinulis conflantur Piperinis, aut Săbucina grana ęquantibus, carentque Gigartis acini, vt quædam Mala Granata axillis vacua.

Theophraſto dicitur *Vitis Idæa*, Plinio *Vitis Alexandrina*, vel, vt Dalechampio placet, *Vitis Græcula*. Dioſcorides Sylueſtris Vitis alteram facit ſpeciem. Fructum Neoterici & Recentiores *Vuas Corinthiacas* vocant, *Raiſins de Corinthe* : *Vuas paſſas minores*, *Paſſulas* & *Paſſulas Corinthiacas*, atque etiam *Vuage Gigartis carentes*.

RIBES : Germ. *S. Iohans Treubäl*: Belg. *Beſiekens ouer Zaa* : Gall. *Groiſelier rouge* : Italis *Vvetta roſſa.*

Incognitus Veteribus hic Frutex fuit, at ſilentio præteritus. Nonnulli tamen id eſſe contendũt quod à Mauritanis *Ribes* dicitur : Aſt adſtipulantibus , Fuchſio, Matthiolo, Hiſtoria Lugd. & aliis, Ribes Mauritanorum à noſtro diuerſus eſt: licet Amatus & Dodonæus vnum & idem eſſe afferant.

Huius autem Fruticis duæ tantùm à Botanicæ rei ſcriptoribus obſeruantur Differentiæ : *Alter fructu* rubro propter virium præſtantiam commẽdatus, quem hîc pingimus. *Alter fructu nigro*, qui vix in vſum Medicum recipitur, ſed topiarius eſt. *Tertium* addunt nonnulli, fructum qui profert album & gratum , ſed Vuæ criſpæ fortè ſpecies eſt.

RIBES NIGER DICTVS, FOLIO OLENTE.

Differt hîc potiſſimùm à rubro, quòd graui odore feteant folia, & baccę oblongę ſint , rubrique coloris. Vterque autem paſſim in hortis colitur, eorumdem puluinos & areas ſepiens : florentque Aprili & Maio , Iunio verò & Iulio baccas maturant. Tiguri ſponté naſci Ribem nigrum , ad riuorum quorumdam ripas , ſcribit Geſnerus, ac in hortos tranſlatum facilè comprehẽdere. *Ribes niger* , vel *fructu nigro*, vulgò dicitur, & *Ribi vulgari ſimilis Frutex fructu nigro*: *Pipirella* & *Piper hortenſe* quibuſdam : Matthiolo in Dioſc. *Arbuſcula Piper racematim proferens. De Viribus in ſequentibus & in Appendice.*

RIBES VERVM ARABVM.

Spinæ celticę, naſcendi modo, naturam refert: ſiquidẽ ſub niue perpetuò degit, *folio* Lapathi acuti præditũ, ni grandius eſſet & rotundius, ac ad Papyrũ accedẽs: *baccas* fert ex ſinu medio foliorum rubras , vt in Lauro Alexandrinâ, Hippogloſſo & Ruſco cõſpicuas. Septena vt plurimùm à radice emergũt, in quorum medio fructus veluti racematim dependet, ex quo ſuccus exprimitur, &c. Sic ferè deſcribit Bellonius. Paulò aliter Ravvuolffius , bina illi tantùm tribuens folia, Petaſitidis, à radice prodeuntia: caules verò aſperos , purpuraſcentes , pollicares & cubitalis longitudinis. *Acetoſã* ille & *Lapathũ* nominat, cęteris verò plæriſque omnibus dicitur *Ribes Serapionis*, & *Ribes legitimũ Arabũ.*

AN RIBES RAVVVOLFFII, AVT illi congener Planta.

Ribis Ravvuolffii nomine plantam quam hîc pingimus, ſiccam accepimus. Cæterùm *Ribes verum Arabum* dictum , in Libano naſcitur, vbi magna quantitate colligitur, aliò, ac præſertim ad Turcarum Imperatorẽ, mittendum. Ex capreolis contritis exprimitur ſuccus, qui coctione inſpiſſatur. Eſt autem id Ribes frigidum & ſiccum ordine. 2. iiſdemque virtutibus præditũ quibus vulgare , quod etiam refrigerat & ſiccat, moderatè adſtringit & roborat, febrium æſtus extinguit, bilem reprimit, ſanguinem feruidum contemperat ; ſitim ſedat , putredinem arcet, ac febribus malignis & ventriculi ſubuerſioni confert.

SAMBACH ſiue ZAMBACH, IASMINVM : Germ. *Vveyelräben* : Gall. *Ieſſemin* : Italis *Gelſimino.*

Iaſminum dicitur quaſi Violaceum, à Violis quas *Ias* vocant Græci : *Ioſmen* etiam dixeris, quaſi violæ odorem: vel *Iaſmen*, quaſi medicatum odorem. *Iaſemin* Græcos imitati nuncuparunt etiam Mauritanicæ familię Medici, quamuis vernaculâ eorum Linguâ *Sambach* vel *Zambach* vocitetur. *Apiaria* etiã dicitur , quòd Apes eius floribus delectẽtur. Tria autẽ eius à Recentioribus conſtituuntur genera : *Albũ*, *Cæruleũ* & *Luteum*, quibus etiã quartum *Puniceum*, & aliud ex Alpino, additur. Nos *Album* hîc pingimus , quod *Pothon Theophraſti* eſſe exiſtimarunt nonnulli.

Naſcitur & floret iiſdem locis & temporibus quibus reliqua de quibus mox.

IASMINVM ſiue GELSEMINVM LVTEVM & Cæruleum.

Folia, quæ Vulgari ſeptena ſunt , his ſunt vt plurimùm terna , aliáſque aliæ adhuc adduntur cõiugationes , impari ſemper alam claudente. *Cæruleum* minimè frequens viſitur, eſtque quibuſdam *Arabum Liguſtrum Orientale*, aliis *Clematis cærulea.* *Luteum* Pfortzheimiæ, Argentinæ, Patauij, ac in nonnullis Gallię viretis obſeruauimus, flores Æſtate. *Albũ* verò vbiuis in hortorũ angulis apricis, & pro prædiorum cauædiis ſurculo pangitur, adque ornamẽta pergularum pedamentis erigitur ad fornices. Floret poſt Roſam, & eâ diutiùs, ex ſingulis foliorũ alis; craſſeſcitq; vetuſtate, coëuntibus viticulis inſtar caudicis. *Semen* autẽ, quod rariſſimè edit, nec apud Nos perficit, Lupino eſt ſimile.

IASMINVM,

IASMINVM, SIVE SAMBACH ARABVM, Alpini.

Frutex eſt ſarmentoſus, ait, Cayri in Ægypto proueniẽs, qui ſarmentis ſerpendo altiùs ſe extollit, *foliis* Mali Aurantij proximis: *flores* albi, octonis foliis præditi; magnitudine & odore vulgaribus cęterà ſimiles, & ſuauiori prȩualidiorique odore:

Vſus florum eſt magis ad ornatum quàm ad ſanitatẽ: nihilominus ex iis Oleum parant quo vtuntur mulieres in balneis; ad vterum calefaciendum: idque calidum bibunt ad Tuſſim; Pleuritidem, & anhelitus difficultatem, &c. Noſtri Iaſmini Oleum, litu, potu & Enemate, vteri morbis etiam confert vt & colicis doloribus: neruos litu calefacit & emollit, atque ad contractos artus vtile eſt.

IASMINVM HISPANICVM, FLORE maiore, externè rubente.

Conſimiles cum vulgato progreſſus habet, ſed omnibus modis concinnus magis eſt: *foliorum* quinque ſeptemue coniugationes, impari ſemper alam claudente, & ſunt illa minus acuta quàm in vulgari. *Flores* longè ſunt maiores, ſuauiores & fragrãtiores, foliis obtuſis [cùm vulgari ſint acuta] intus lactei, foris punicantes.

A Græcis & Turcis ſtudioſiſſimè colitur, à quibus in noſtras regiones aductũ; in vrceis variis locis alitur. Hiſtoriæ Lugdunenſi dicitur Iaſminum puniceũ Dalechampij, *Iaſmin rouge* & *Iaſmin large*. C. Bauhino apud Matthiolum, *Iaſminum Hiſpanicum grandiflorum*.

PAVATE ARBOR; MALI AVREÆ FOLIIS, Arbor Eryſipelas curans.

Frutex eſt non admodum ramoſus, octo aut nouẽ pedũ altitudinis, cui rara ſunt *folia*, Mali aureæ foliis ſimilia, exceptâ appendice quâ carent, vtrinque eleganti virore prædita: *flos* exiguus, candidus, quatuor foliis prȩditus: è cuius medio exit alba fibra, cuſpide viridi inſignis, odore floris Periclymeni, cui procul aſpicientibus perſimilis videtur: totum ſemen Lentiſcini, magnitudine, ex viridi nigricans, & vbi maturuerit nigrum: *caudex* & rami cinerei ſunt coloris: *radix* alba. In Malauar vocatur *Pauate*: Canarinis *Vaſauel*: Luſitanis verò *Arbor contra los Erſipelas*.

Figura falſa eſt melioremque fortè in Appendice damus.

CLYMENVM, PERICLYMENVM, CAPRIFOLIVM: Germ. *Vvaldgilgen, Geiſsblat*: Gall. *Cheurefeuille*: Ital. *Caprifoglio*.

Periclymenum à Clymeno manifeſtè diſtinguit Dioſcorides, ac de iis diuerſis capitibus tradit: nihilominus tamen *Periclymenum Clymenũ* etiã vocari inter notha ſcribit: ſic [Hermolao & Matthiolo teſtibus,] Clymenum à Plinio de Periclymeno Dioſcoridis dicitur, & quæ ille de Clymeno tradit ad Periclymenum pertinent. Et in eo ſecutus eſt Theophraſtum, qui & ipſe Clymeno adſcripſit, quæ Dioſcorides de Periclymeno prodidit. Ac Theophraſtum etiam ſecutus Marcellus, magno errore, cùm inter Plantas illas magnum ſit diſcrimen: *iudicent docti*. Cæterùm Periclymenum vocant ſcriptores plærique omnes, *Matriſyluã* nonnulli, alij *Caprifolium*, alij *Lilium conuallium*, alij *Lilium inter ſpinas*.

PERICLYMENVM PERFOLIATVM, SIVE calidiorum regionum, Italicum dictum.

De Periclymeni nominibus dictum, iam enarrandæ eius, *ſpecies* & *varietates*, à Vulgari facto initio. Id autem, vt annotat Cluſius, in *Germanicum* & *Italicũ* vulgò diſtinguitur: Et *quod* in Septentrionalibus naſcitur, extremis ramis multos flores, odoratos admodum, & rubrum fructum, in vnum caput coactum profert. Alterũ quod in calidioribus regionibus, creſcit, eſt latioribus foliis, floréſq; habet prȩcociores & minùs odoratos quàm prius. Naſcitur vtrumque ſponte in ſyluis & ſenticetis, & in hortis frequẽs colitur ac pergulas veſtit. Floret Aprili, Majo vel Iunio. *Italicum* & *perfoliatum* hic pingimus: *Germanicum* verò & *non perfoliatum* prȩcedens exhibet Icon. De *Viribus* in ſequ.

PERICLYMENVM RECTVM, FRVCTV rubro, folio non ſerrato.

Suo *caudice*, nullius fulcri indigum ſurgit, *Folia* Corni fœminæ vulgò dictæ, molliora, minúſq; neruoſa, vtrinque hirſuta, bina oppoſita: quo numero quoq; *flores* vni eidémque *pediculo* inſidẽtes ex foliorum alis erumpunt, ex luteo palleſcentes, Periclymeni vulgaris formâ, ſed minores, ſuperiore folio ſurſum reflexo, fimbriato: inferiore demiſſo & anguſtiore. *Odor* florum ſuauis, ſed baccarũ quæ illis decidentibus, gemellæ inſtar teſtium vni pediculo appenſȩ & per maturitatem rubentes ſubnaſcuntur, *ſapor* nauſeoſus.

Variis locis inter ſentes, in ſepibus, dumetis & fruteti reperitur: Floret Maio.

PERICLYMENVM RECTVM, FOLIO ſerrato: fructu non rubro, ſed nigro.

Vulgari hoc multò eſt humilius: *foliáque* habet priore teneriora, longiora & in ambitu ſerrata: ac ab eo etiã differt, quod *baccas* nigras habeat, non rubras: *radix* vtrique dura & lignoſa. Cæterùm rarum eſt hoc inuentu, ac alpium incola, & cum cæteris floret ſeménque maturat.

Vt autem de *Periclymeni Viribus* aliquid etiam addamus, vehementer calefacit & exſiccat Periclymenũ, vt ex guſtu etiam ipſo deprehenditur. Vlcera humida & ſordida deſiccat, impetigines & alias cutis fœditates ſanat, lienem abſumit, difficultati ſpirandi confert, partus celeritatem affert, calculos pellit, faciem abſtergit &c.

CHAMÆPERICLYMENVM QVODDAM ALPINVM; Xyloſteum: Chamæceraſus Geſneri.

Facie totâ ad *Xyloſteum* accedit, quatuor cubitos altum: *ramis* aduerſis, fragilibus, cineraceo cortice obductis: *folia* Xyloſtei dicti, ſed maiora multò, acuminata & hirſuta, potiſſimùm ſubtùs, nec vſquam ſerrata, bina oppoſita: *Flores* mox pingemus & deſcribemus, vt & fructũ.

Peryclymeno cognatam eſſe plantam concedit quidẽ Geſnerus, ſed tamẽ Chamæceraſum montanam nuncupandam cenſet, & leui certè argumento, quòd ſcilicet ruſticis montium incolis ita videatur. Dicitur nonnullis *Xyloſteum*. Aduerſ. verò & aliis *Chamæceraſus alpina humilis*. Veteres eius non meminere.

PERICLYMENI MODO DICTI, ET SEQVENTIS, Flores.

Modò dicti Periclymeni *flores* longiuſculi ſunt, ad flores Periclymeni recti, ſeu Xyloſtei, accedentes, rictu patulo hiantes, rubentes, ex aduerſo ſitis pediculis, longis, ex alis foliorum exortis, inſidentes. *Fructus* autem ruber, interdum geminus, tanquam ocellis notatus, ex longo pediculo, Ceraſo ſimilis, ſucco inſuaui & amaro plenus: atque in ſe continet *grana* ſex, ſeptem aut plura alba, lata. Sequentis verò flores ſecundo loco depictos hîc damus.

PERICLYMENVM RECTVM, FRVCTV CÆRVLEO.

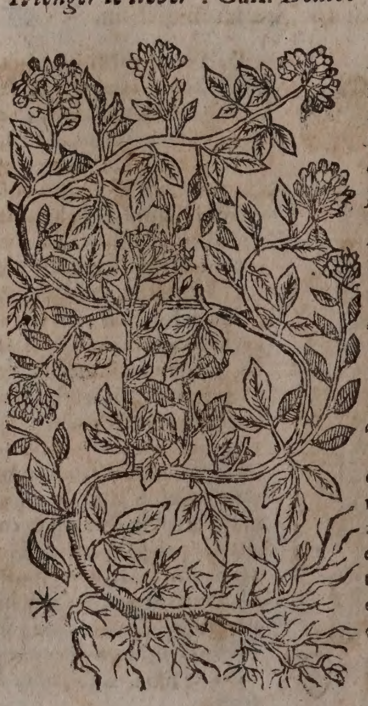
Eiuſdem eſt cum Periclymeno ſerrato folio altitudinis, ſed craſſiuſculo eſt ſtipite, ſcabro & nigricante, in tenellis verò *ramulis* purpuraſcente: *folia* contrario ſitu inter ſe diſpoſita, non ſerrata: *Flores* quales in præcedente Tabella ſecundo loco depicti: *Fructus* ſingularibus baccis, vtrinque inter folia breui pediculo depẽdẽtibus, conſtat, Chamæmeſpilo Geſneri æqualibus, ſed longioribus paulò, coloris cærulei, ac vinoſo & acidiuſculo ſucco plenis, & multa plena grana continentibus. *Radix* lignoſa latè diffunditur, & multis fibris eſt prædita. Fructum nonnulli diligenter colligunt, atque in tinctorium vſum reponunt.

PERICLYMENVM PARVVM PRVTENICVM, Cluſij.

Ad Periclymeni etiam genera referenda eſt elegans hæc Planta: quæ *cauliculis* dodrantalibus eſt, quibus quatuor, ſex, ſeptem & nonnunquam octo adhærent *folia*, ex aduerſo per interualla ſita, in mucronem deſinentia, & quinque coſtis prædita. E ſupremorum verò foliorum cauis ramuli exeunt binis foliis eodẽ modo quo in caule diſpoſitis, præditi, qui in cacumine quaterna alia folia geſtant. Ex iſtorum ramulorũ medio pediculus nudus & ſine foliis exit, in cuius ſummo rubræ baccæ, racematim cohærentes naſcũtur, Prutenis ruſticis apud quos in maritimis coposè naſcitur, expetitæ: *Flores* nondum obſeruati. *Chamæpericlymenum* vocat Scriptorum vulgus.

GLYCYPICROS, SIVE AMARA DVLCIS: Germ. *Ie lenger ie lieber*: Gall. *Doulce-amere*: Ital. *Dulcamera*.

Sarmenta lignoſa, pedes duos aut tres longa, & ferè niſi ſuſtineantur, procũbẽtia, emittit, viridãtia & nõnihil purpuraſcentia; anguloſaq; ex quibus alternatim enaſcũtur *folia* Solani hortenſis, atrouirentia, pediculo vnciali: *flores* fœtidi, ſed pulchelli, purpuraſcentes, vel ex cæruleo purpurei, hiſce ſuccedũt *baccæ*, per maturitatem coccinei coloris, ſublõgę formæ, molles, lenti & ingrati ſaporis, paruis granulis plenæ: *radix* fibroſa.

Aquoſa & rigua amat, ac circa ſcrobes & foſſas reperitur, ſepibus aut fruticibus aliis innitens. Flores Iulio exeunt: Baccæ Auguſto maturæ fiunt. Calefacit & ſiccat ordine tertio, abſtergit & digerit.

HEDERA : Serapioni *Kuſſus* : Germ. *Ephevv* : Gall. *Lierre* : Ital. *Hedera* : Hiſp. *Edera*.

Hedera Latinis ſic dicta creditur, vel quod hæreat, vel quod edita petat, vel etiã ab edendo : Arborum enim ac maceriarũ importuna amaſia, eas tandẽ demolitur enecat & exedit. Nominis Græci origines huius loci nõ admittunt anguſtiæ, nec Nobis de Hedera terreſtri dicta hîc ſermo: ſed de eâ alibi.

Hedera autem Theophraſto multiplex eſt. Quædam enim repit, altera alia in altum attollitur : atque excelſarum genera multa, maximè verò tria pateſcunt, *Candida*, *Nigra*, tertiaque *Helix* :& habet vnaquæque illarum ſpecies plures. Summa eadem genera conſtituunt Dioſcorides & Plinius, ac addit hic etiam ſexus diſcrimen. *Plura in ſeqq.*

HEDERA VVLGARIS MINOR, FOEMINA Plinio : Chamæciſſus : Helix.

Viticulis tenuioribus & obſequioſis humi defixa repit, nec *florem* nec *fructum* vllum profert. Suntque eius plura genera, ſed tria maximè inſignia ; alia enim herbacea & virens : alia candido folio : alia verſicolor.

Maioris verò quàm antè dictam dedimus, ac quam *Magã* vocat Plinius, triplex notatur varietas: quędã enim dicitur *alba*, quę fructum gerit albũ: alia *nigra*, quę nigrũ, & tertia *Helix*, quæ nullum.

Alba Corymbos, ſeu fructus, exhibet albos, & nõnũquã etiã alba habet folia : & inter media folia emittit velut brachia ſeu capreolos, quibus tã arctè arbores cõplectitur, vt vix poſſit ſeiũgi : totq; radicũ rudimenta quot brachia, quib. muris obrepẽs, etiã plurib. locis interciſa, viuax permanet. *De Nigra mox.*

HEDERA MAIOR NIGRA, DIONYSIAS & Chryſocarpos, ac etiam Bacchica dicta.

Nigra hæc dicitur & *Chryſocarpos*, quia nigrum aut Croci æmulum fructum gerit : *Dionyſias* verò & *Bacchica*, quòd in tutela Liberi patris eſſe crederetur, & ab eo ex India in Græciã primùm adſportata. *Icon* eſt Dalechampij qui ex congeneribus aſpectu maximè pulchram ait.

Satis autem vulgaris eſt *Nigra* Hedera; atque vbique per parietes & macerias repat: & in ſyluis, campis & hortis arbores etiam proceras radicoſis velut digitis amplectitur : *foliaque* promit anguloſa, in principio ferè triangula, deinde magis rotunda, dura, & perpetuo virore nitentia : *flores* exiles, & baccas primùm herbaceas mox nigras, oblongis pediculis quaſi racematim adhærentes. *Plura in Huius Sciagraphia Appendice.*

SMILAX ASPERA : Germ. *Stechend oder ſcharpff Vvinden* : Gall. *Liſeron eſpineux* : Ital. *Rouo ceruino*.

Smilax ſimpliciter dicitur Theophraſto & Anguillaræ: cæteris verò plæriſque omnibus [ab aculeis quos habet] *Smilax aſpera*. Ambigua autem eſt valdè *Smilacis* vox: dicitur enim de Conuoluulo maiore & minore, de ſmilace Phaſiolifera, de Smilace arbore, de Sarſaparilla, Taxo, Fraxino, & aliis. Vt & de *Smilace hortenſi Phaſiolifera*. Hîc de Smilace aſpera propriè dicta Nobis ſermo, quæ vel magis eſt ſpinoſa, & fructus profert per maturitatẽ rubros ruti õſve: vel nõ adeò ſpinis horrida, & fructum habet nigrum. Creſcit in calidiorũ regionum montoſis, aſperis & paluſtribus locis : & ſerò floret. Folia & Fructus, authore Dioſc. efficacis Antidoti vim habent.

SARSA PARILLA, SALSA PARILLA; ZARZA parilla, Sparta parilla ; Smilax Peruuiana.

Ob ſimilitudinẽ quam cũ ſmilace aſpera habet exotica Planta quam pingimus, iis nominibus ab Hiſpanis & Luſitanis donata eſt. Iis enim *Sarſa* vel *Zarza* eſt dumus, *Parra* verò Vitis, & *Parilla* Viticula, vt *Sarſa parilla* vitem paruã ſpinoſam ſignificet.

Iconẽ Lobelij aſſumimus, quia plantæ ſiccæ quam adſeruamus perſimilis eſt. Folio eſt, inquit is in Obſ. Smilacis aſperæ ſpinoſo, & ſarmentoſis implexis viticulis, ſpinis aduncis horridis, & radice crebris implexâ locis. Roboris verò folio reperiri ſcribit Benzo. Naſcitur in Peru, aliiſque Indiæ regionibus, vt in Europa Smilax aſpera.

SMILAX ASPERA INSVLÆ ZACINTHI ; Alpino. Sarſæpar. Differentiæ & Virtutes.

Hac Ægyptios Medicos ad ſanandam luem Venereã vulgò vti ſcribit Alpinus. Quantùm verò à Smilace Europæa aſpera diſtet, oſtẽdunt radices enodes & foliorum varietas.

Cæterùm Sarſa Parilla *primis* qualitatibus moderatè calefacit : *ſecundis* aperit, & ſudorem prolicit ; *tertiis* Venereum virus extinguit; flatus diſcutit, &c. Craſſiorẽ porrò aliam eſſe conſtat atq; aliam graciliorem : aliámq; nigriorẽ, & aliam candidiorem. A Smilace verò aſpera diſſidet, quòd radices habeat enodes, minimè geniculatas, fibroſas, medulloſas, prælongas, &, viminis inſtar, fiſſiles, quæ in Smilace aſpera multò aliter ſe habent.

CHINA, CINA, CINNA, CHINNA, CHINEA, SCHINA, & *China radix* : Germ. *Chyna* : Gall. *Chine* : Ital. *China*.

A China Orientalis Indiæ prouincia, Scythiæ finitima, in qua copioſè naſcitur, nomen habet, & Chinenſibus ipſis *Lampatam*, *Lampatan* vel *Lampaton* dicta fuit. Ea autem poſt annum 1535. primò cæpit innoteſcere, & à Carolo V. Imperatore authoritatem habuit, qui ſummo cum fructu, primus ferè omnium, hac radice vſus eſt, adferentibus Chinenſibus Aſiaticis Scythis.

Duplicē faciunt nonnulli: aliam *Occidentalem* quæ ex India Occidentali, Hiſpaniâ nimirum nouâ & Peru adfertur, Arundinis maioris radici ſimilis, & Arundinis ſpecies à multis exiſtimata. Aliam *Orientalem* ex China Indiæ Orientalis regione, vt dictum, allatam, quæ ad Iridis genera refertur: ac *de qua plura in ſequ.*

CHINA SPVRIA PYRIFORMIS.

Noſtra hæc Icon eſt ex radice quam habemus, Officinarum Chinæ admodum ſimili, vt quâ in re ab ea differat haud facile ſit diſcernere. Quoniam verò magna illi cum Lobelij Chinæ ſpuriæ conuenientia, vtramq; coniunximus.

Legitima verò *China Icon* antè poſita, eſt ex ipſa radice, cui etiam partem ex Lobelio addidimus: vt & folium cum ſpinoſo pediculo, ex Hiſtoriæ Lugd. Appendice, cuius figura, vt ait, ex recentiſſima China expreſſa eſt.

Optima autem Chinæ radix, cuius ſolius vſus, ponderoſa, ſolida, pinguis, minimè carioſa, & ſapore inſipida: meliorque candida rubeſcente, & ambabus melior nigra.

PSEVDOCHINA RADIX CLVSII : TSINAVV.

Eandem cum præcedente eſſe Nobis perſuademus hāc radicem, quam pingit & deſcribit Cluſius, ipſi Londino miſſam, quò ex *Vvingandecaovv*, ſiue Virginia, fuerat delata. Valdè autem illi eſt ſimilis quam *Tſinavv* appellant, atque è qua conciſa contritaq; panem cōficiunt.

Cæterùm in actiuis qualitatibus temperatiſſima eſt Chinę legitimæ radix: in ſiccitate tamen ad 2. extenditur gradum. Tenuis eſt ſubſtantiæ cum aliqua tamē adſtringendi facultate, & ſubſtantifica quadam humiditate: ita vt eius vſu homines pingueſcant. Deſiccat quidem humores excrementitios, alimentales autem reficit, vel ſaltem conſeruat. *Plura ad latus ſequ. Tabella.*

CHINA SPVRIA ACORI EFFIGIE, Lobelij.

Allatæ ex Guinea hæ radices, Chinæ non abſimiles, ac vt illa ſapore omni carentes, pro eaque diuenditę. Primùm Tholoſæ innotuerunt, dicebanturque à locis viciniſ erutæ. Lobelius in Aduerſ. vocat *Acorum Aquitanicum*, & *Acorum Tholoſatē*, in Iconibus verò *Chinam ſpuriam Acori effigie*: eiuſdemq; etiā meminit C. Bauhinus in Phytop. & in Pin.

Vt autem aliquid de genuinæ Chinæ radicis vſu addamus: Extenuat, deſiccat, ſudores mouet, putredini reſiſtit, iecur confirmat, hydropi auxiliatur, vlcera maligna ſanat, atque in difficilibus & chronicis morbis magni fit: ſed maximè ad Luem Veneream confert, atq; in ea mirabiles effectus præſtat. Arabes, Turcæ & Perſæ *Cophchinam* vocant.

CLEMATIS, ATHRAGENE THEOPHR. QVIBVSDAM: Germ. *Lynen, Vvaldrâben* : Gall. *Lyſeron* : Ital. *Vitalba*.

Athragene, ait Theophraſtus, eſt arbor Viti ſylueſtri & Oenanthi ſimilis: ac ſicut illa arbores ſcandens. *Clematidem* duobus Capitibus propoſuit Dioſcorides: vnaque illi *Clematis* dicitur, altera *Clematitis*. Nos de *Clemate* pòſt agemus, iam verò de *Clematite*.

Sic porrò vocatur quòd clemata, ideſt flagella, vitigineis ſarmentis ſimilia emittat, ac vt illa arbores ſcandat. Eius autem cùm variæ enarrentur *Differentia*, Clematidem primò enarrabimus latifoliam, quæ ad Athragenē Theophraſti vulgò refertur. Ludit autem ea mirè in foliorum diuiſuris: eſt enim vel *integra*, quam hic pingimus, vel *dentata*, de qua mox.

CLEMATITIS LATIFOLIA DENTATA.

Clematis latifolia *ſarmentis* aliquatenus vitigineis luxuriat, craſſis, anguloſis, hirſutis, & ſubrubentibus & obſequioſo flexu lentis: *folia* quina, Dulcamaræ æmula, aliàs integra, aliàs dentata & fimbriata [vt hîc pingimus] viticulæ mediæ tortili, quâ capreolorū loco vicinis arbuſtis implicata ſcandit, adnectuntur: *flores* racematim petiolis incanis inſident, ſuaueolentes, candidi: quaternis aut quinis foliis conſtantes, quorum meditulliū obſidet muſcoſus *ſtaminum* pallidorum cincinnus: *flores* excipiunt *acini* complures pinnatæ lanuginis tomento barbati: *radix* craſſiuſcula, fuſca, fibris donata.

Secus margines agrorum inter vepres & ſentes paſſim prouenit ſponte, & floret Iulio.

CLEMATIS BÆTICA, CLVSIO.

Clematidi formâ & temperamento adſimilis eſt hæc, quapropter meritò eam Clematidibus annumerat Cluſius, qui in variis Bæticæ locis reperit, nec vſquam alibi.

Confusè autem de Clematide ſcripsêre, Geſnerus, Lonicerus, Tabernamontanus & Gerardus. Dodonæo eſt *Cyclamini ſpecies altera*, Lonicero, Turnero & aliis *Brionia nigra*, & *Vitis nigra*, ſed perperam. Ruellio *Viburnum Hordea*, & Gallorum *Viorna*, quia ſcilicet ramorū faſces, quaſi vinculo ligans, diſtinguit. Et ex eiuſdem ſententia hanc Plinius credidit eſſe *Vuam Taminiam*. Ad conſtringendos faſces, veluti ſalices & alia vincula, adhibetur. Guſtus autem feruidus & acris calidam arguit vim.

CLEMATIS SIVE FLAMMVLA SVRRECTA alba: *Flammula Iouis* quibuſdam.

Huius *ſarmenta* nullius opis indiga, ſuâ vi, in duorū triúmve cubitorum altitudinem aſſurgunt: *folia, flores* & *vis vrida*, vt in precedēte. Duorum autem generum eſſe deprehenditur: vna enim ſarmenta rubeſcentia habet, quemadmodum & foliorum neruos & pediculos: alterius autem ſarmenta, cum foliorum pediculis vireſcunt, & florem ſeriùs proferunt.

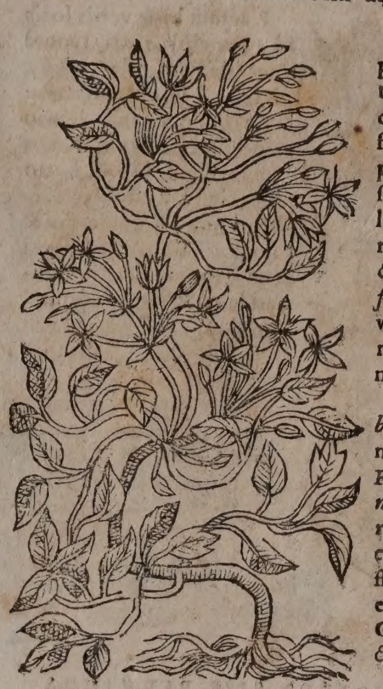
Rariſſima eſt, niſi in Auſtriæ & Pannoniæ cæduis ſyluis, ad fluuiorum in Danubium delabentium ripas. Excalefacit exſiccatque ordine tertio, vel, vt nonnullis placet, etiam quarto: vt ex Aquarū, oleorúmve & aliorum, quæ ex hac eliciuntur effectibus variis ſatis conſtat.

CLEMATIS PVRPVREA FLORE PLENO ſcandens.

Ex ſcandentium cæruleo-purpurearum Clematidum genere eſt: ſed alterius formæ, multiplici ſcilicet texturâ. Flore eſt cæruleo, cæruleo, purpureo, & incarnato diluto: florétque Iunio & Iulio. Extrinſecus lanugine cincreâ pubeſcunt flores. *Clematis peregrina incarnata plena*, & *Clematis cæruleo flore pleno* inſcribitur vulgò.

CLEMATIS SIVE FLAMMVLA SCANDENS, tenuifolia alba.

Infirma eſt hæc, & nonniſi proximis fulta in altum nititur, neque tamen id vllorū capreolorum ope facit, ſed foliorū pediculis ſepes amplectitur. Sarmenta habet ſtriata, viridantia & geniculata: *folia* recti caulis Flammulæ foliis ſimilia, prædictis breuiora & anguſtiora: *flores* albi odorati, qui vridâ vi labia, ſi attigerint, inflammant: *ſemen* ſuccreſcit plumacea criſta inſigne.

Clematis altera vera, Ambuxum, Epigetis & *Silicaſtrū* nonnullis: plurimis verò *Flammula* & *Flammula adminiculis egens*, & *Flammula repens*. Flammula autem dicitur, quòd contuſa veſicas, flammę inſtar, excitet: eſt enim valdè calida & acris. Cæteris ſeriùs floret & fructum maturat.

CLEMATIS SIVE FLAMMVLA FLORE purpureo & cæruleo, ſcandens.

Concinnior eſt quàm vulgaris Flammula, ac foliis ad Athragenen propiùs accedentibus, ſed variè ludentibus, modò diuiſis, modò integris &c. Præcipuaque purpurantium cæruleorúmve florum gratia, quos etiam odoris ſuauitas commendat.

Gaudet Soli expoſitis, ſed tamen non omninò aridis locis: lætóque & haud irriguo ſolo meliùs proficit. In Hiſpania & Italia iuxta ſepes & agrorum margines ſpontè exit: Floretque Iulio & Auguſto, ſemen verò Septembri perficit.

CLEMATIS CÆRVLEA SERRATO FOLIO.

Seſquipalmaris hæc eſt, *cauliculis* pluribus oblongis, quibus ſingulis *folia* crebris diuiſuris inſerta inſident, trigeminâ coherentiâ, vt in Anemone Geranifolia: *flos* longiſſimo pediculo inſidet, ex quatuor tantùm foliis compoſitus, coloris obſcurè purpuraſcentis. *Semen* non vidit, nec radicem C. Bauhinus, qui eam ex ſicca deſcripſit. Oritur in altioribus Baldi rupibus.

CLEMATIS PANNONICA SVRRECTA, flore cæruleo.

Plantam hanc variis locis ad Danubij ripas ſpontè prouenientem ſic pingit Cluſius, fusè deſcribens: Floret Maio & Iunio, ſemen maturum eſt Auguſto. Nobis Montbelgardi in S.P. horto prouenit ex ſemine, & ſequenti anno floruit Iunio & Iulio. Temperamentum idem quod reliquarum Clematidum, & Vires eædem.

CLEMATIS DAPHNOIDES, VINCA PERVINCA: Germ. *Ingrein, Vvintergrein*: Gall. *Peruanche*, It. *Peruinca*.

Huc vſque de ſcandente Clematide actum, iam de repente erit ſermo. Clematidem dici, quia illi vitiginea ſarmenta; ſuprà annotatum: quoniam verò Laurina habet folia; Daphnoidem inſcribunt: ac Vincam tandem & Peuîcam, propterea quòd humi repens, vinculi modo, vicinas res vincit, illiſque adalligatur. Variat flore cæruleo, purpureo, violaceo vel albo: eoque vel ſimplici vel pleno. Et duplex vulgò conſtituitur, *Maior & Minor. Nos Minorem & Vulgarem hic pingimus*. de cuius Loco, Tempore & Viribus ad ſequentis Tabellę latus.

CLEMATIS DAPHNOIDES SIVE PERVINCA maior, flore cæruleo & albo.

Per omnia maior eſt hæc Peruinca vulgari: florumq; duplicatione & varietate per amœena. Cæterùm Peruincam nemoroſis, vmbroſiſque tractibus & ſenticetis, atque agrorum marginibus, gaudere, ſemper virêre, Martioque & Aprili potiſſimùm florere, in cõfeſſo eſt. Colitur & in hortis.

Calidam & ſiccam eſſe tertio gradu perhibet Apollinaris: meliùs verò refrigerare & ſiccare dicit Matthiolus, atque inſuper corroborare, & cohibere. Vnde folia ore retenta, captiue adalligata, collóve circumducta, ſanguinis fluxum è naribus erumpentem comprimunt: viridia verò femoribus adalligata menſium abundantiam cohibent, & conceptus adiuuant.

APOCYNVM, CYNOCRAMBE: Germ. *Hundskraut, Hundskôl*: Gall. *Apocynon*: Ital. *Apocyno*.

Apocynon, authore Dioſcoride, frutex eſt longis conſtans *virgultis*, obſequioſis & fractu ferè inuictis: *folia* Hederæ &c. *fructus* ceu Fabarum; *Siliqua* digiti longitudine protenditur, minutis intus *ſeminibus* duris.

Plurimæ autem Apocyni nomine donatæ plantę, quarum ſeriem hîc ordine recẽſebimus: ac primò quidem *Apocynum* ſiue *Periploca*, *foliis longis & flore purpurante*. Duplex autem eſt, *Repens* & *Scandens* quod hic pingimus: & *Periploca* etiam dicitur [quaſi circumplectens] quia vicinis pedamentis ſeſe inuoluens ea amplexatur. Vidimus Parauij, & Montbelgardi, Nobis ex ſeminè creuit.

APOCYNO AFFINIS SECAMONE, flore albo.

Planta eſt repens; altiùs ſaliens, séque aliis arboribus conuoluens: *foliis* longis duris: *flores* fert albos, ac ſiliquas longas & craſſas, lanugine albâ, ac ſeminibus paruis plenas. Ex hac verò planta ſuccus emanat flauus & vrens, quem ſiccatum, referente Alpino, Ægyptij tenues humores valenter purgare aiunt.

Apocynum Dioſcoridis eſſe ſuſpicatur Guillandinus: Cluſio Hiſp. eſt *Apocyni ſecundi ſiue anguſtifolij ſpecies altera*. C. Bauhino in Pin. *Apocynum 3. anguſto Salicis folio*. Spontè in noſtris regionibus non prouenit, ſed in cultioribus ſolùm hortis habetur.

APOCYNVM FOLIO ROTVNDIORE, flore ex albo palleſcente.

Breuis frutex eſt ſtirps hæc, neque proximis ſe aduoluens: verùm ſuis nixa viribus recta ſtat, in plures ramos diuiſa, cortice cinereo: *folia* ad ſingulos nodos ex aduerſo bina naſcuntur, Hederaceis ſimilia, non anguloſa, modicè acuminata, craſſa & mollia, vncialibus & ſextantalibus pediculis hærentia: atque ex illorum alis *flores* vbertim emicant longis innixi pediculis, vmbellam quodammodo amentientes, candidi, è quinis oblongis foliolis contexti.

Montbelgardi in S.P. horto coluimus.

Apocynvm latifolivm amplexicavle.

Longis,tenuibus,frequentibus viridibus & geniculatis *ſarmentis* proxima quæque ſcandit , multiplici circũuolutione & arcto nexu , illa amplectens : *folia* Hederæ, mollia,ſubcineracei coloris, lacteo ſucco [vt etiam ſarmenta] turgida : *flores* ex illorum ſinu prodeunt multi, vmbellati , candidi , parui, quinque foliis conſtantes : *ſiliqua* multo tomento & lanugine plenæ,quâ *ſemen* occultatur planum ex cinereo fuſcum : *radices* ſarmentoſæ & fibroſæ,ac reptatu ſuo moleſtiſſimæ. An Scammonij genus aliquod , vt nonnullis placet ? Montbelgardi in S. P.horto habuimus , vbi hyemem vnam pertulit, ſed poſtea periit.

Scammonea Monspeliaca sive Valentina ; Apocynum 4. Latifol. Cluſij.

In longis,teretibus,tenuibus , bicubitalibus reptantibus,& vicina quæque amplectentibus *ſarmentis* , *folia* naſcuntur oppoſita,lata,denſa,glabra, albida, ad pediculum,qui vncialis , falcata, in mucronem deſinentia , & ſucco lacteo prægnantia : *flores* congeſti, ſtellati,parui, albi : *ſemen* anguloſum : *radix* longa & fibroſa.

Volubilis marina Pharmacopæorum. Cluſio *Conuoluuli genus ſcammonium dictum.* In regni Valentini,& Galliæ Narbonenſis maritimis frequens eſt admodum,& floret Auguſto. Solent verò cum ſucco iſtius Herbæ & Colophonia legitimum ſcammonium tam exactè adulterare, vt vix dignoſci poſſit.

Apocynvm Syriacvm et Ægyptiacvm, Beidelſar Alexandrinum Alpini.

Beidelſar, referẽte Alpino, naſcitur locis prope Alexandriam perpetuò humidis. Circa Hierico , ad flumen Iordanem etiam prouenire tradit Chriſtophorus VVeixius. Quoniam verò is in ſemine, floribus & aliis, notas habet Apocyno nõ diſpares, Nos Apocynis annumerandum duximus. Vidimus autem Stutgardię & Argentinæ in ollis. Quæ de ſuo *Beidelſar* prędicat Alpinus,ex ipſo petẽda relinquimus , de Noſtratis viribus hîc tantùm acturi. Nullum illi ad humanum corpus vſum tradit Dioſcorides : quadrupedibus verò exitioſum eſſe ſcribit. Plinius quadrupedibus venenum eſſe etiam tradit , ſed hominibus ſalutare : & contrà Galenus hominibus venenum eſſe dicit : *periclitatorum res eſto.*

Asclepias, Vincetoxicvm, Hirvndinaria: Germ. *Schvvalbenvvrtz*: Gall. *Dompte venin*: It. *Vincetoſſi?o.*

Aſclepias veterum quid fuerit, atq; an Neotericis ſit cognitum nec ne, in Appendice expendemus & demonſtrabimus : *Iudicabunt docti, Nos* autem Herbariorum Vincetoxicum *Aſclepiadem* tantiſper inſcribemus. Aſclepiadis autem nomen habuit ab Æſculapio [Aſclepio Græcis dicto] Medicinæ inuentore credito, iuxta illud :

Inuentum Medicina meum eſt,&c.

Harundinariam nuncuparunt , quòd apertæ eius ſiliquæ, cum candida lanugine, volanti hirundini fermè ſimiles ſint. Vincetoxicum verò , quòd illi inſignis aduerſus venena vis inſit. Eius autẽ variæ obſeruantur Differentiæ, Cuidam enim, quã hîc pingimus flores ſunt albicantes : alteri verò nigri, Et eſt quædam Indica , alia Cretica,&c.

Asclepias, Vincetoxicvm, Hirvndinaria, flore nigro quorundam.

Iis nominibus hanc plantam inſcribunt Matthiolus, Camerarius, Tabernamontanus, Cluſius, Gerardus, Lobelius , C. Bauhinus & cæteri plærique omnes : Dodonæo eſt *vincetoxici ſpecies altera* : Lobelio etiam *Periploca minor.* Eos verò reprehendit Columna qui Aſclepiadem eſſe ſtatuunt , & *Apocynis* annumerat.

Habuimus in horto Mõtbelgardi ex ſemine : florebatque Iulio , & Auguſto ferebat ſiliquas. Aliàs naſcitur vtrumque vincetoxicum in altis arenoſiſque montibus & ſyluis,ac in nonnullis etiã rupibus incultiſque & deſertis locis proximo : Baſileæ in monte prope *Laurach* ſatis frequens.

Asclepias Indica sive Virginiana. Aſclepias Cretica Cluſij.

Pro Aſclepiade Virginiana à Gerardo primùm effigie expreſſa fuit & deſcripta Planta quam hîc pingimus. *Creticam Aſclepiadem* tradit Cluſius , cui folia & ſemina vulgaris foliis & ſeminibus ſimilia tribuit : ſed ſiliquas ait breuiores eſſe, craſſiores, & bifido mucrone præditas: &c.

Aſclepiadis autem vires & vſum quod attinet : moderatè calidam & ſiccam facit Matthiolus. Venenum omne,ac canis rabidi venenatorúmque animalium pręſertim,arcet,ne cor petat. Menſes, potu & in deſeſſionibus vſurpata , prouocat radix, ac in genere omnia præſtat quę Ariſtolochia longa. Certò verò experimẽto contra Peſtem & Hydropem valêre in Hiſtoria noſtra magna oſtẽdimus.

NERIVM SIVE RHODODENDRON : Germ. *Oleanderbaum,Lorbeerroſen* : Gall.*Oleandre* : It.*Oleandro.*

Iis & *Rhodadaphnes* nominibus plantam hanc donant Plinius & Dioſcorides, quã vulgaris eſſe notitiæ hic ait. Eadẽ nomina retinuere etiã Recentiores:ac quamuis Latiũ non habuiſſe ſcribat Plinius,duo effinxerunt, *Oleandrum* & *laurum roſeam* vocitantes. Plurimorum autem ineptæ ſunt Figuræ,inprimis Matthioli, Loniceri & Tragi. *Nerij* nomen dederunt illi fortaſſis Nereides Nymphę: *Rhododendron* verò dicta, quaſi arborea Roſa : & *Rhododaphne*, à Roſę floribus & Lauri foliis.

Duplex eſt, flore ſcilicet rubro & flore albo. Naſci autem in arborum hortis, & maritimis locis, & iuxta flumina, author eſt Dioſcorides. *Plura in ſequ.*

NERII FACIE ARBOR.

Nerij facie arborem, & Nerio ſimilem arborem inſcribunt etiam Lobelius in Adu.& Ic. Tabernamontanus: C.Bauhinus, cui etiam eſt Nerion 3. & Hiſtoria Lugd. apud quam Titulus tranſpoſitus.

Nerium autem quod in variis Italiæ & Galliæ locis frequens ſatis ſpontaneum reperitur,in Ligurię montoſo tractu copioſiſſimum prouenit, inter Niceam & Genuam. Coli etiam in hortis Patauij, Venetiis & Mõſpelij obſeruauimus : atque initio florêre Maio & Iunio, ſiliquas verò proferre Auguſto.

NERII SILIQVÆ EFFIGIE KAYE BAKA, fructus exoticus.

Exoticum hunc fructum ex Indiis aduectum *Kaye baka* appellari dicebat Abdala Guzarate oriundus, vt refert Cluſius, qui fusè deſcribit.

Vt autem de *Nerij Viribus* aliquid addamus : Folia Nerij quadrupedibus venenum eſſe aiunt Dioſcorides & Plinius, homini verò contra ſerpentes præſidium, ſi è vino bibantur, additâ Rutâ. Galenus contrà, Nerium intra corpus aſſumptum, & pecudibus & hominibus pernitioſum eſſe ſcribit, foris verò illitum vim digerendi habere. Litem componere ſatagunt Recentiores ; Nos dubij medicamenti vſum omittendum conſulimus.

VITIS ALBA, BRYONIA : Germ. *Hundskurbs*,Gall. *Coleuure*, *Colubrine* : Ital. *Vita bianca*, *Bryonia.*

Bryonia,quam, Brunfelſio & Simone Ianuenſi exceptis, pro *Vite alba* Dioſcoridis admittunt ſcriptores omnes: præter *ſylueſtrem* dictam, de qua antè,duplex eſt, *Bryonia* ſcilicet *alba*, & *Bryonia nigra* : Eſtque Alba vel *maculata*, vel *non maculata.*

Sepimenta dumos & frutices ſcandit & ſuperat, non vt reliquę ſcandentes plantę, circumplicando ſe, ſed clauiculis ſuis vicina omnia apprehendendo,iiſque ſe diuerſimodè innectendo & implicando.

Albæ per omnia ſimilis Nigra : Minor tantùm eſt, nec tam latè viticulas ſuas ſpargit, radicémque habet ſubnigram,& baccas per maturitatem nigricantes. Florent Maio.

VITIS NIGRA, SEV BRYONIA NIGRA QVIbuſdam : Thamnus Plinio,folio Cyclamini.

Bryonia *Nigra* Albæ per omnia ſimilis eſt, niſi quod acini per maturitatem nigricant, radixq; foris ſubnigra eſt : & quod Alba minor eſt, nec tam latè viticulas ſuas ſpargit.

Sepimenta, dumos & frutices ſcandit vtraque : non tamen circumplicando ſe, vt reliquę ſcandentes Plantę, ſed clauiculis ſuis vicina apprehendẽdo, iiſque ſe diuerſimodè innectendo & implicando.

Reperitur *Alba* in Gallia, Italia, Sueuia, Tractu Rhenano, Heluetia & Belgio, paſſim ſecus vias,& ad agrorum margines. *Nigram* gignũt Haſſia,Saxonia,VVeſtphalia, Pomerania & Miſnia, quibus locis, teſte Cordo, *Candida* non prouenit. Vtriuſque autem flores Maius, vuas verò Autumnus, ſuppeditat. Vires non capiunt huius loci anguſtię.

MECHOACAN : RHABARBARVM ALBVM : BRYOnia Mechoacena alba : Bryonia Mechoana nigricans, ſiue Ialapa.

Proximo Maiorum ſęculo innotuit noſtratibus *Mechoaca.* Nomen habet ab Inſula quæ Hiſpanis *Mechoaca*, Indigenis verò *Chinucila* nominatur. *Rhabarbarum album* ſunt qui nuncupant, alij *Scammonium Americanum*, alij *Bryoniam*, cui vultu valde ſimiles eſſe opinantur : ſed magno errore, vt eos tum foliorum tum radicis tranſuerſim ſectæ, figura, color & ſapor manifeſtè cõfutant. Triplicem à natali loco facit Monardes, *Vnam* ex dicta Mechoaca inſula: *Alteram* ex Nicaragua & Quito, quam optimam ait: ac *Tertiam* tandem ſylueſtrem quę in D. Helenę promontorio prouenit. *Vires & vſus* norunt Practici & Seplaſiæ.

Lvpvlvs : Germ. *Hoppffen* : Belg. *Hoppe* : Gall. *du Houblon* : Ital. *Lupolo, Bruſcandolo.*

LVPVLVS MAS.

Anadendras Lupulus, per ſe infirmus, facilè radices, aut proxima adminicula, quæ arripuit, conſcendit: ac, nō quidem capreolorum, quos nullos habet, ope, ſed tortuloſis, aſperis, anguloſis, purpuraſcētibus & concavis ſarmentis, tenaci pedamentorum cōplexu in altum ſubnitens: cæterequin humo ſe tollere vix potis.

Eum diſtinguunt aliqui in *Satiuum* & *Syluestrem*, ſiue ſua ſponte prouenientem, qui ab alio nō niſi magnitudine differat, conoſq; minores, rariores & pauciores habeat. Alij in *Marem* & Fœminam diſtinguunt: Maremq; eum vocant, qui ſteriles habet flores, & Fœminā cui follicares fruct⁹. *Illud* autē *mirū*, eū qui floret, fructū non ferre: & eum qui ſemen vel fructū, non florem.

Sunt qui Veteribus Indictū credūt: exiſtimamus verò Nos Dioſcoridis eſſe Smilacem aſperā, & Plinij Lupū vel Lupulū Salictariū, ac Meſuem ſub volubilis genere comprehendiſſe. *Bryon* Græcis Recentioribus dici ſcribit Fuchſius, à Bryoniæ ſimilitudine: *Lupum* ſalictariū, quòd ſalices ſcādat, Italiæ ruribus *Bruſcandulam*, quaſi Bryon ſcanſile, ac à nonnullis *Humulū*, ab alijs *Lupū reptitiū*. *Tolophiā*, *Habiolā* & *Habillam*, etiam dici ſcribit Manardus

Spontaneus in ſepibus paſſim abundat, ac ad dumeta, & humentium pratorum margines luxuriat: Satiuus Viris eſt Septentrionalium, qui patentiſſimos Lupulo conſitos Tractus, ad ſuas Cereuiſias ſedulò colunt. Cæterùm moderatè refrigerat, ſanguinis ardores compeſcit, meatus aperit, vrinas mouet, Ictero medetur, &c. Recentes verò Vere turiones, non ſolùm in cibo grati ſunt: ſed deuorati ſanguinē purgāt, ventrē ſoluūt, vrinas mouent, atque Hepar & Lienem ab oſtructionibus liberant.

Carolvs sanctvs : CARLO SANCTO: Radix contra venena *Carlo ſancto* dicta.

Lupulo ſimilis eſt, & perticis ſe inuoluit, illius more, ac ſi ijs careat, humi ſpargitur & diffunditur: *folia* etiam Lupulo ſimilia, colore viridi, ſed obſcuriore, odore graui: neq; *florem* neq; *fructum* fert: *radix* craſſo capite eſt, ex quo aliæ radices oriuntur digiti craſſitudine, colore candicante: *cortex* qui facilè ſeparatur, cuiuſque vſus, guſtûs eſt amari, aromaticique odoris. Naſcitur temperatiſſimis prouinciæ *Mechoacan* locis: & eſt calida & ſicca in ſecundi gradûs initio, atque ad varia, præſertim verò contra venena, vtilis. C. Bauhino in Pin. eſt *Lupulus* 3. *Mechocanus*: in Phyt. *Lupulo ſimilis Mechocana.*

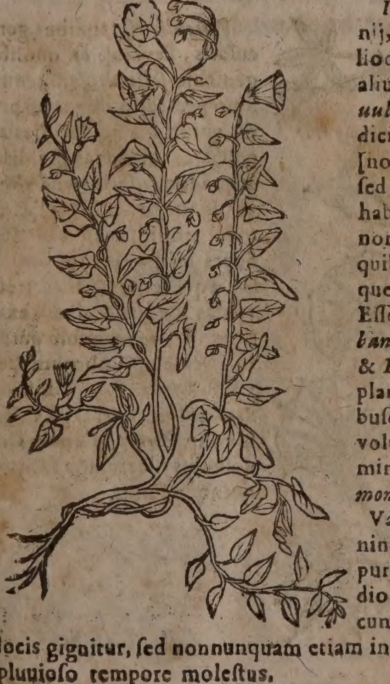
Smilax lævis, convolvvlvs Maior : Germ. *glat Winde* : Belg. *Winde* : Gall. *Liſeron, Liſet, Campanettes* : Ital. *Vilucchio maggiore.*

De Smilace *aſpera* actū antè, iam de *laui* agendum. Quæ quid ſit acriter inter Scriptores controuertitur. *Nos* omniū ſententias & fundamenta in Hiſtoria noſtra magna expēdimus: hic verò quouſq; certi quid ſuper hac re ſtatuatur, tantiſper *Conuoluulum maiorem* inſcribemus. Dicitur autē *Conuoluulus* hæc vulgatis notitiæ planta, quoniam arbores ſcandit, & ijs ſe conuoluit: ac *Smilax lauis*, quòd aſperis careat aculeis. *Volubilē magnā*, *Lactariam* & *Funē arborū* vocabat Meſue: apud alios, ob florum formam *Campanulæ albæ* nomen obtinuit.

Naſcitur paſſim per fruteta & ſepes, locaq; amat culta. Floret Æſtate, ſemen Autumno profert. Moderateq; eſt calida, ſicca verò in 2. ordine. Reſoluit, maturat terget, aperit, &c.

Convolvvlvs minor : IASIONE VETERVM, Helxine Ciſſampelos : Germ. & Belg. *Klein Winde* : Gall. *Petit Liſeron* : Ital. *Vilucchio minore.*

Iaſione Theophraſti & Plinij, Goropio, Geſnero, Lobeliodoctiſq; nōnullis alijs, nihil aliud videtur eſſe, quā *Cōuoluulus minor* qui doctorū iudicio eſt Helxine Dioſcoridis [non quidem Parietaria dicta; ſed *Ciſſampelos*;] planta *folia* habens Hederę ſimilia, at minora, *ramulos* verò longos, quibus circūplectitur quodcūque contigerit adminiculum. Eſſe tamē negat Tragus, *Orobanchen Theophraſti*, *Anginā* & *Peſtem Herbarum* dictam plantam eſſe ſtatuens. Quibuſdam, [vt etiam maior Cōvoluulus] *Cymbalaria* cognominatur & nonnullis *Scammonea parua.*

Variat, floris colore vel omninò niueo, vel prorſus purpureo, vel inter vtrumq; medio & radijs variegato. Floret cum maiore, ac iiſdem etiam locis gignitur, ſed nonnunquam etiam in neglectis aruis: frugibus pluuioſo tempore moleſtus.

Helxine semine triangvlo acvminato nigro : Germ. *Schwartz Winde* : Gall. *Liſeron noir.*

Proxima quæcunq; hæc etiā arripit, & circumvolutione tortili conſcendit, nullis vſa capreolis, ſed viticulis ſuis, quas in radice craſſa multifida plures emittit, palmares, cubitales vel ſeſquicubitales, ſubrubentes: ad quarum genicula in pediculis longis naſcuntur *folia* ſingularia triquetra, Atriplicis, nonnihil rubentia. *Floſculi* racematim cohærent in pediculis ex foliorum ſinu exortis, parui, albidi: ſemine ſuccedente triquetro acuminato nigro.

Naſcitur in cultorum locorum aruis, vitibus & ſepibus. Floret Maio, at ſemine turget Iunio. An *Centunculus* Plinij? An *Cuſſus* Serapionis? *Plura ad latus ſequentis Tabellæ.*

CONVOLVVLVS PEREGRINVS PVLCHER, folio Betonicæ, Flore purpureo.

Plantā hanc à viticulis, quibus ſe vicinis fruticibus, aut herbis, implicat, *Conuoluulū* appellavit Cluſius. Ad quam autē ſtirpem à Veteribus deſcriptam referenda ſit, ignorare ſe profitetur, niſi Theophraſti & Plinij ſit *Iaſione*. Lobelio in Obſ. & Icon. eſt *Conuoluul⁹ Scāmonij facie*: Tabernæmōtano, *Scāmoniū minus*.

Plurimis Hiſpaniæ locis, preſertim verò ad Tagum flumen, læto ſolo, naſci ſcribit idem Cluſius, & Martio ac Aprili florere. Vidimus verò Nos Monſpelij & Baſileæ.

Cæterùm modò deſcriptam Helxinem, Convoluulo ſimilem plantam, præterquàm flore, ait Geſnerus: eique quēadmodum & Ruellius & Tragus, videtur frugum eſſe id vitium quod Scriptores *Leontobotanon*, Galli *Taniam*, [*Tigne*] vocant: *Iudicent periti*.

CONVOLVVLVS CÆRVLEVS: GRANVM INDICVM: *Nil Arabum* quibuſdam: Perſis *Acaſia*: Gall. *Liſeron bleu*.

Tortilibus tomentoſis viticulis, proxima quæque arripiens, in altum nititur, texturis topiarijs peridoneus. De hac planta hæc Serapio: *Habel*, id eſt, Nil, eſt *Granum Indicum* &c. Non deſunt & aliæ Conuoluulorū ſpecies, quæ ad Nil quoque Avicennæ referuntur: vnicaulis, ſpinulis aſper, atque alter ſine illis. Et eſt quoque Mechoaca Nil, & Scammoniū Americanum. Plæriſq; autem Authoribus, dicitur hæc planta *Conuoluulus cæruleus* & *Nil Arabum*: quibuſdam *Pothos cæruleus Theophraſti*, alij *Volubilis lanuginoſa Meſuæ*: & quia noctu potiſſimùm floret, Soleque Oriente clauditur, *Fior di notte* vulgò nuncupatur.

CAMPANVLA INDICA.

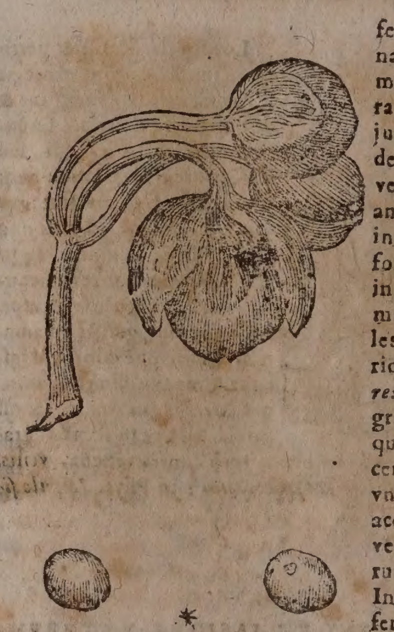
Plurimum hæc ad Convoluulum cæruleum, Nil Arabū dictū, accedit: tortilibus, hirſutis, rubeſcentibus, & circum perticas convolutis flagellis, in altum nititur: *folia* Hederacea, ſive Cyclamini, acuminata, vt in Nil Arabum primùm pullulante, ſuntque ea falcata, ſubtùs ſupraque piloſa, ad rubentem & hirſutum pediculo longiorem pediculum hærentia. *Flores* campanulati, calyci inſident in quinq; lacinias diviſo, villoſo, nigricanti, plures ſimul juncti ferè, pediculo ex foliorum prodeunte. *Convoluulus Indicus flore violaceo*, Eyſt. *Campanula Indica purpuro violacea*, Bry fratrum.

VOLVVLVS TERRESTRIS: CONVOLVVLVS minimus quorundam: Cantabrica Plinij.

Cantabricæ Plinij nomine variæ donātur Plantæ, ex quibus eam putamus eſſe quā hic pingimus, *Voluulumq; terreſtrem* inſcribimus. Lobel. in Aduerſ. & Iconibus eſt *Conuoluulus minimus* Spicæ vel linariæ folio. *Coliculi* crebri, tenues, *Radix* craſſa, lignoſa & nigricans; juncei, palmares & interdum cubitales, hirſuti, ſurrecti, valentuli: *folia* anguſta, oblonga & piloſa: *Flores* in extremis ramis, communiter purpuraſcentes, & rariùs albi, calathi formâ. Cœlum & ſolum amat calidum: floretque Majo, Iunio & Iulio, in Galloprovincia, Hiſpania & Luſitania, ad aridos ſatorum margines frequens. An *Scammonium minus* Plinij.

CONVOLVVLVS BONA NOX DICTVS, flore candido, grandi.

Primo ſuo ortu bina profert *folia*, Campanulæ Indicæ naſcētis, de qua mox, folijs ſimilia, ſed majuſcula & craſſiora. Multi porrò ab vnica hujus plantæ radice *caules* prodeunt, qui pedamenta adfixa, vel vicinas plantas, multiplici ambiunt ſpirâ, Smilacis aſperæ inſtar, cui etiam ſimilia habet folia, ſed majora & molliora: in *caulibus* etiam aliquot hamatas continet ſpinulas, quales & Smilax aſpera, ſed rariores ac minùs horridas. *Flores* autem pandit candidos & grandes, mediocri diſco pares, qui, matutino tempore dehiſcentes, noctu illicò flacceſcūt, vnde nomen *Buenas noches* accepiſſe videtur, quâ voce veſperi ſe ſalutare conſueverunt Hiſpani. Ex Occidentali India & fortunatis Inſulis afferri ſolet.

CONVOLVVLVS ÆGYPTIACVS QVINQVEfolius, Caſp. Bauhini.

Viticulis eſt tenuibus, geniculatis, lævibus: ex quolibet geniculo *folium*, lōgo tenuiſſimo pedicello donatum prodit, qui in quinq; lacinias anguſtas longiuſculas dividitur, & quādoq; inferior vna alterave bipartitur, cuilibet laciniæ tenui molliq; aculeo inſidēte. Supra folij exortum pedicellus æquè tenuis, duas tréſve vncias longus & nudus exurgens, *florem* magnum purpuro-cæruleum, aliorum Convoluulorum formâ ſuſtinet. *Semen* non conſpectū. C. Bauhino in Prodr. eſt etiam Convoluulus 5. laciniatis folijs, vel quinque-folius.

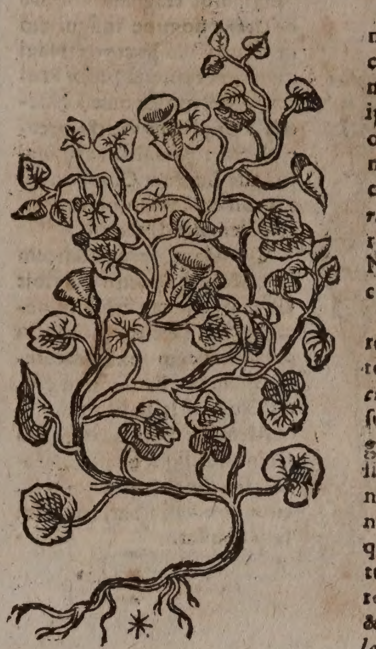
SCAM-

Scammonia et scammonivm: Germ. Belg. Gall. & Italis itidem *Scammonia*, & *Scammonium*: Scammonia Syria, fl. Conuoluuli.

Scammonia, vt rectè annotat Cordus, eſt, cuius liquor eſt *Scammonium*. Errant qui arborem dicunt: non enim arbor eſt, nec frutex, ſed herba. *Radix* illi lõga craſſa & lacteo ſucco prægnans: è qua cubitales multæ promuntur ſcandentes & proximis ridicis ſeſe conuoluentes *viticulæ*: *folia* lata & acuminata, inſtar Ariſari, ſed minora, glabra, tenuia. *Flores* calathoides, ex albo purpuraſcentes. Solum amat pingue atq; in Syria provenit vberrimè. Apud Nos habetur in cultioribus hortis: floretq; Maio, Iunio & Iulio. *Plura non capiunt huius loci anguſtia.*

Soldanella, brassica marina: Germ. *Meer Winde*: Belg. *Zee Winde*: Gall. *Choux de mer*: Ital. *Cauolo marino*.

Soldanella [nõnullis Soldana] hodie dicta planta, Dioſcoridis Braſſicã marinã omnibus modis refert, vnde etiã ipſiſſimam eſſe, cùm plæriſq; omnibus, omninò concludimus. Vnus Matthæus Syluaticus Soldanellã ſcribit eſſe *Arabum Cachile*, ſed magno errore: cùm huic folia tribuat Naſturtij, illi ſint Ariſtolochiæ, &c.

Toto autem genere hæc à reliquis Braſſicis differt: per terram enim ſuas ſpargit *viticulas*, à quibus *folia* prodeunt ſubrotunda, latiora quàm lõgiora, Chelidonii minoris folijs ſimilia, liquore lacteo manantia, pediculis longis innixa: *flos* magnus purpureus quadrantalis ferè, campanulatus, indiuiſus: *ſemen* in loculis rotundis anguloſum, nigrum, & interdum album. *Plura ad latus ſequ. Tabella.*

Soldanellæ affinis convolvvlvs marinus: *Iecoraria* fortè, ſiue *Ficatella*, Hermolai.

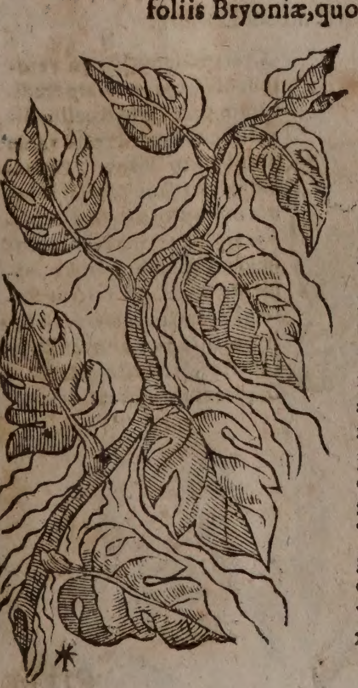
Zvvingerus Baſileæ in horto alebat. Cæterùm in hortis plantata Soldanella vulgaris fœliciſſimè provenit. Spontanea verò paſſim ad Mare naſcitur, potiſſimúmq; circa Venetias & Genuam, ac in Belgico littore: Monſpelii Æſtate floret, Autumno ſemen perficit. Binas eius nonnulli cõſtituunt ſpecies, vnam ad Braſſicas accedentem, aliam quæ ſit à Convoluulorum familia, & de hac Nobis hîc ſermo. Præter autem purgandi vim quã ei aſſignarũt Dioſcorides, Plinius, Avicenna & Serapio, vtiliter ad Hydropicorum aquas exigendas adhibetur: tutóq; pueris & imbecillibus exhiberi, atq; quod prodidêre Veteres, eâ neminem vti, falſum eſſe, quotidiana docet experientia.

Lignvm colvbrinvm: pao da cobra, & *Palo della Culebra* Luſitanis dictum.

Plures ſtirpes *Colubrini Ligni* nomine donatæ, quoniam mirum in modum ad uerſus Colubrorum virulentos ictus & morſus vtiles ſunt. Tria ejus ligni genera in Inſula Zeilan inveniri ſcribit Garcias, eadem deſcribens: at de ijs in genere hæc tradens. Non modò, ait, adverſus animalium virus ejaculantium morſus ictúſve efficax eſt hoc lignum, ſive potiùs radix, ſed etiam ejus pulvis lumbricos necare, papulas, exanthemata & impetigines tollere creditur &c. Nos II. Garciæ Lignum colubrinum hîc pingimus, quod Cluſio *ſcandens* dicitur.

Colvbrinvm lignvm hederacevm, foliis Bryoniæ, quod Acoſtæ I.

Naſcitur in Malabar Hederæ modo, colore Dracunculi maioris, ſiue ſerpentariæ: *folia* illi sũt Bryoniç ſimilia: integra tamen initio, nervoq; prædita per longitudinem excurrẽte, & quinq; aut ſex venis in latera vergentibus: ſucceſſu tẽporis accedũt exigua foramina, quæ paulatim cum folijs incrementum ſumunt, donec tandem omninò folia ſcindãt, eaq; vitis foliis ſimilia reddãt: ſic in vna eademq; plãta folia alia integra, alia exiguis, nonnulla maioribus foraminibus prędita, omniaq; adeò inter ſe diſſimilia, vt eiuſdem plantæ folia minimè eſſe videantur. Tantam verò habet hoc Lignum cum Colubro ſimilitudinem, vt facilè imponat, & vivum Colubrum quis eſſe exiſtimet.

Colvbrinvm lignvm, dvda sali Canatinis, quod Acoſtæ II.

Planta admodum brevis eſt & tenuis, triaque ſolummodò *folia* habet, mollia, læuia, ſaturatiùs virentia: *flos* aut *fructus* non conſpectus, nec quiſquam ſe vidiſſe aſſerit: *radix* oblonga & tenuis, ſummâ tellure ſerpens.

Hiſtoriæ Lugdunenſi dicitur *Lignum Colubrinum* 2. Acoſtæ. C. Bauhino in Pin. *Clematitis Indica* S. Fugiunt ab eo ſerpentes, nec id geſtantiũ aſpectum ferre poſſunt.

COLVBRINVM LIGNVM CLVSII, PAO DA COBRA dictum. Arbor Angelina. Radix ſagittis toxico illitis reſiſtens.

Ligni hoc fragmentum, *Pao de Cobra* nomine inſignitum in magna illa prætoria Naui repertum fuit, quâ Indiæ Prorex vehebatur, ac quæ à Naucleris Anglis anno 1582. occupata fuit: quibuſdã exiſtimatur eſſe Lignum Colubrinum 3. Acoſtæ. C. Bauhino in Pin. eſt Clematis Indica 6.

Quandam verò Radicem in Malaca inueniri ſcribit Garcias, quæ aduerſus vulnera ſagittis Toxico illitis facta præſentaneum exhibeat remedium. C. Bauhino in Pin. eſt Clematitis Indica 7.

Meminit verò Acoſta, ſub Colubrini ligni titulo, *Arboris Angelinæ*, quæ quid ſit, cùm non deſcribat, nondum ſatis conſtat.

GACVBALVM PLINII QVIBVSDAM: Alſine baccifera: Alſine fructu nigro.

An noſtra hæc planta ſit Cacubalum Plinij dubitat Lobelius: eſſe negat Geſnerus, aſſerit verò Hiſtoria Lugd. *iudicent docti.*

Plantæ autem huic *radix* & *ſemina* Hippię majoris, *ſarmenta* longiſſima dura & reptantia: *flores* ex herbaceo cãdidi ſex folijs conſtant quibus ſuccedunt acini nigri, granorum Piperis nigri magnitudine, folliculo incluſi, initiò virides, per maturitatem verò nigri, *ſemine* exiguo, & plano pleni.

Apud Germanos, Belgas, Gallos & Italos ſecus margines agrorum reperitur inter vepres & ſentes, ac colitur etiam in hortis. Floret totâ Æſtate, refrigerat & adſtringit.

NASTVRTIVM INDICVM FOLIO ANGVLOSO, cum Siliqua Peruuiana dicta.

Folia habet hoc Naſturtiũ peregrinum lata, angulosa & pulchrè virentia: *flos* luteus, retrò propendens habet corniculum, inſtar floris regij, quem Delphinium appellant. Sic deſcribit Dodonæus qui plantam non vidit, Sed Iconẽ tantùm. *An Conuolululi ſpecies?* Lobelio in Obſ. & Icon. ac etiam Hiſtoriæ Lugd. eſt *Naſturtium Indicum ex Dodonæo.*

Siliqua autem huic Naſturtio adpicta à Dodonæo, Lobelio & Cluſio, *Siliqua Naſturtij Indici Peruuiana* inſcribitur.

HALICACABVM PEREGRINVM, SIVE COR Indum: Germ. *Münchſs Kopfflin*: Gall. *Baguenaudes ſauuages*: Ital. *Vilucchio foreſtiero*:

Non niſi adminiculo clauicularum, quibus rebus vicinis advoluitur, humo ſurgit: *caulibus* ſtriatis, glabris: *folijs* læto virore nitentibus, Apij modo diviſis, pilis minutis hirſutis: è quorum alis *pediculi* exeunt *floribus* donati albis, quos turgidæ excipiunt veſicæ, *grana* continentes parvo Piſo ſimilia, partim nigricantia partim albida; in quibus Cordis effigies pulchrè delineata. *Radix* digitalis craſſitudinis, fibroſa, lignoſa, duriuſcula.

Halicacabus peregrinus vulgò inſcribitur, & *Cor Indum* atq; Piſum *cordatum*: fallũtur verò plurimùm qui Dorycniũ eſſe hariolantur. Colitur in hortis, Julioq; Auguſto & Septembri floret: Creditur autem ſemen, ob notam quâ inſignitur, valêre ad omnes cordis affectus.

NASTVRTIVM INDICVM FOLIO PELLATO ſcandens.

Huic Naſturtio præter ſaporem & odorem cum noſtri Orbis Naſturtio commune nihil: vnde eleganter Gillenius: Rectène is fecit, inquit, qui plantæ huic *Naſturtij* nomen indidit, quòd hujus ſapiat acritatem? An ij qui, à Cinnabariceis venulis, quibus aſperſi flores, *Florem cruentum* appellarunt? Cur non liceat ad *violas* referre, quarum gratiſſimum flores ſpirant odorem? Cur non ad *Regios flores*, quorum faciem hujus flores egregiè exprimunt? Cur non ad *Aſarum*, cuius folio eſt? Cur non ad *Conuolulos*, cùm, vt illi, ſit *complexicaulis*? Eſto Naſturtium, ob ſaporem quẽ verè exprimit, & Indicũ quidem à loco natàli. In hortis colitur & totâ Æſtate floret.

CYCLAMINVS ALTERA VETERIBVS. Cyclaminus fortè altera Lobelij.

Cyclaminum alteram Veterum Medicos ignorare eruditorum pace cum Ruellio diximus. Pro ea enim variæ exhibentur Plantæ, *Dulcamara. Sigillum Mariæ, Bryonia nigra, Vinciboſcum, & Alſine repens*: Sic eam multis quidem adumbrantibus, explente nullâ. An verò ſit fortè hîc depicta Hederaceis folijs planta, in Italiæ collibus reperta, vt Lobelius & alij ſuſpicantur, judicent docti.

PIPER: Germ. *Pfeffer*: **Belg. & Bohem.** *Piper*: **Gall.** *Poiure*: **Ital.** *Pepe*: **Arab.** *Fulful aut Filfil.*

Theophraſtus arboris Piper ferentis non meminit: fructũ tantùm eſſe dicit: eiuſque duo facit genera, vnum *Rotũdum*, aliud *Oblongum*. Ex Dioſcoridis & Galeni monumẽtis habemus Piperis arborem paruã eſſe, ac in India naſci: eã verò inter initia prelongum fructũ veluti ſiliquam, promere, qui ſit *Piper longum*, ac in eo grana cõtineri, quæ acerba & immatura *Piper* faciunt *album*; matura autem, exſiccata & exaſſata *Piper nigrum*: idq; ſi nutrimento deſtitutum, inane ſit & leve, *Braſma* vocari. Philoſtratus Piperis arborem Vitici aſſimilat, Plinius Iunipero. Sic Veteres de Pipere: at magno lapſu eiuſdem arboris fructum faciunt Piper album & Piper nigrum.

PIPER NIGRVM CLVSII: HAERMIA, vel Piperella Serapionis.

Nos figuras varias proponimus. Ea quam iam poſuimus à Cluſio aliquando picta fuit pro *Piperis albi Vua*: ad latera ſub ſigno † additũ granũ caudatum, quod eſt *Piper caudatum*: ſub ſigno verò ſtellę *Haermia*. Quam hîc ponimus eſt ex Cluſij Exoticis, qui ſarmẽtoſam ait Piperis nigri plantam, & adeò imbecillem atque caducam, vt niſi pedamentis fulciatur, aut iuxta arborem aliquam, circa quam ſe cõvoluere poſſit, pangatur, humi procumbat ac ſpargatur.

Eſt autem *Haermia*, ſeu *Piperella Serapionis*, ſuprà memorata, granum parum odoriferum, figurâ Piperis minoris, ſed minus & citrinum, ac cuius odor eſt ſicut odor Ligni Aloës.

PIPER NIGRVM ET ALBVM ACOSTÆ.

Acoſta Piper aliud *Domeſticum* eſſe tradit, cuius vſus ſit: aliud *Sylueſtre*, quod ob amarorem negligatur. Domeſtici, inquit is, planta ſarmentoſa eſt, ſcanditq; Hederę modo, & rebus vicinis circumuoluitur: nodis per interualla prædita, ad quos naſcuntur folia, *Betele* folijs ſimilia, parte interiore ſaturè virentia, exteriore dilutiora [fœminas cẽſent, illa mares:] Ad ſingula internodia vnde *folia* dependent, ex ipſa foliorum ſede, naſcuntur Vuę, 30. 40. vel 50 *grana* obtinentes. *Radix* puſilla eſt; & ſummâ tellure fibras agit.

Summa autem ſimilitudo eſt, addit, plantarum quæ nigrum Piper proferunt & albũ: albi tamen folia tenuiora & molliora videntur, fructuſque magis aromaticus, & melioris ſaporis quàm nigri.

PIPER CAVDATVM: Luſit: *Pimento del rab*[illegible]

Piperis caudati grana Piperis & albi & nigri granis plærumq; minora ſunt, & nonnũquam æqualia, ex rotundo ſublonga, & pediculum verſus turbinata: atq; vt vulgare nomen præfert, caudata, coloris nigricantis vel fuſci, inter Piper album & nigrum medij; cortice craſſiuſculo, interdum extenſo, interdum nonnihil rugoſo vel criſpo, medullâ & ſapore Piperis vulgaris. Affertur vulgò ey Guinea.

PIPERIS CAVDATI GRANA ET RACEMI.

Cubebe

Cùm antè poſitam caudati Piperis figurã curauimus parandam nõ viſa erat racemoſa Cluſij quam hîc pingimus. Cubebis autem adeò ſimile eſt hoc Piperis genus, vt Cubeba ne ſit dubitarit Scaliger.

Anguillara, cui dicitur Amomum, ſcribit in Syria vocari Piper ſylveſtre, plantæq; folia Vitis adſcribi. Lobelio dicitur Piper caudatum, Amomum creditum. C. Bauhino in Pin. Piper racemoſum caudatum ex Guinea, Amomum Anguillaræ.

PIPER LONGVM, MONARDIS.

Piper longum nucamenta Betulacea æmulatur, vnciam aut ſeſcunciam longum, teres, aliquando planum: coloris fuſci vel cinerei, reticulatum in ſuperficie aſperum, grana continens Sinapi granis paria, foris nigricantia, intus ſubalbida, pelliculis priuatis ſeorſim incluſa, guſtu nigro vel albo non cedente, quanquam non ſtatim apparente: pendent autem iuli ex pediculo gracili vnciali. Creſcit in Iava, & ab opulentioribus Incolis cæteris Piperis generibus præfertur, quòd rotundo Pipere ſalubrius putent.

PIPER LONGVM CLVSII.

Eandem plantam tam longum quàm rotundum Piper edere crediderunt Dioſcorides & Galenus : At arborem Piper longum proferentem aliam omnino eſſe ab ea quæ nigrum vel album proferat, teſtantur ij qui regiones vbi proveniunt luſtravêre. Vnde Garcias: Planta, inquit, quæ longum Piper profert non plus habet ſimilitudinis cum ea quæ album vel nigrum, quàm *Faba* cum *Ovo*.

PIPER EX FLORIDA.

Altæ cujuſdam plantæ fructus eſt, oblongus, craſſitudine quidẽ funiculi, & dimidij pedis longitudine, conſtans veluti multis granulis, circa pediculum oblongum coniuncto & continuo ordine diſpoſitis, ſeminis Plantaginis modo, quibus ademptis, pediculus nudus conſpicitur. Recens viridis eſt, ſole matureſcit & nigreſcit. Calidus eſt tertio gradu.

PIPER ÆTHYOPICVM SILIQVOSVM: *Granum Aneſsen* Auicennæ: *Habzeli* & *Piper Nigrorum*, Serapionis.

Hoc à Nigrorum plaga advehitur, dentium doloribus non inutile.

Duo genera Piperis in America gigni ſcribit Ioh. Stadius, alterum, *flaueſcens*, alterum vero *rubeſcens*.

Cæterùm provenit vulgo piper in varijs Indiarum provincijs, Malauar, Onor, Calecut &c. Matureſcit Septembri atque Octobri : colligitur Novembri, Decembri & Ianuario. Nõnullis locis Majo & Iunio colligi ſcribit Linſchottanus. *Longum* in Bengala potiſſimũ provenit: quæ Regio 50. leucarum ſpatio à Malauar diſtat, vbi *Candidum* & *Nigrum* majori copiâ habentur: Candidi autem plãtæ rariores ſunt, nec niſi certis Malauar & Malacæ locis habentur.

PIPER LONGVM; FELFEL, ALPINO.

Iunci eſt *folijs*, ſed craſſioribus, ijſq; ſectis ſuccus quidam flavus manat, valde acris atq; exurẽs, totaq; planta eſt calida in 4. gradu. Habetur in nonnullis viridarijs. *Hæc Alpinus*.

Vt autem de *Piperis viribus & facultatibus* aliquid dicamus, potenter calefacit Piper omne, atque potentius album nigro, & odoratius. Sed, vt planta rariſſima eſt, ſic rariſſimus fructus: ſoletque tantùm Magnatum menſis inferri, & venenis reſiſtere creditur.

Frigidum Piper faciunt Medici Indi, & Empirici nonnulli quam opinionem Nos doctis examinãdã relinquimus.

Piperis nigri folijs vtuntur Indi aduerſus colicos dolores alioſq; frigidos affectus. Condiuntur autem aceto aut ſale virentes adhuc & immaturi racemi, & vſui adſervantur.

CROPIOT, FRVCTVS ACERRIMVS, SEMINE ſimili Piperi Æthyopico.

Hos fructus funiculo traiectos à nautis ex America redeuntibus coemit Walichius Syuert, à quo Cluſius cuius eſt hæc Icon, habuit. Magna acrimoniâ præditus eſt, cumq; folijs Tabaci admiſcent Indi, cùm illius fumum haurire volunt, ad dolorem capitis leniendum.

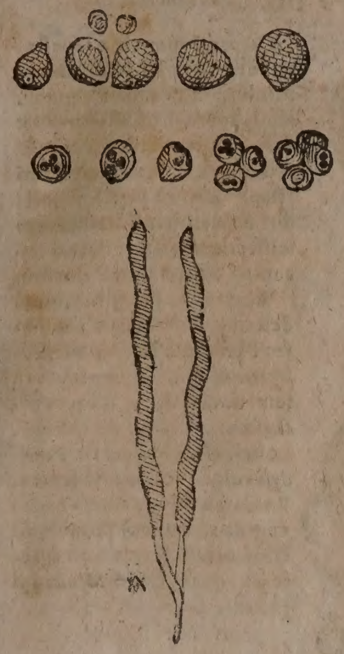
QVAMOCLIT PLANTA NOVA INDICA. Iaſminũ, ſiue Gelſeminũ, *Americanũ pennatum flore sãguineo* quorũdã.

Planta eſt anadendras, folijs prodiens oblongis & latiuſculis, initiò binis ſibi invicem connatis: reliqua folia Myriophyllo alteri apud Matthiolũ ſimilia ſunt, ac tenuia admodum, vt *Conuolunlus tenuifolius* non ineptè vocari poſſit: cauliculi ex rubro nigricant: flores elegantiſſimo rubore placent, Peti floribus ſimiles: ſemen in capſulis oblongis oblongum & fuſcum, fauces vt Piper, vrens.

In inferiore Tabellæ parte adiectos vides folliculos duos effractos : In ſuperiore verò florum calyculos duos, ſemotas laminulas tres, & exempta ſemina trina. Pro Gelſemino Americano tradunt Cæſalpinus, Camerarius & Cluſius.

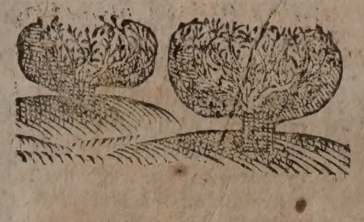
BODAGLAM FRVCTVS EXOTICVS, PALVDANI. Plantula peregrina Cluſij. Fragre Arabum.

Piperis magnitudinem æquat cinereus exoticus Paludani fructus, quem in ſuperiore hujus Tabellę parte pingimus. Sub illo verò eſt Plãtula peregrina Cluſio dicta: An *Felfel Alpini*, vt C. Bauhino videtur in Pinace.

Fragra verò vel *Fragre* Arabum Ciceri ab Iſaac Eben amuram aſſimilatur, & habet interius granum parum, nigrum, rotundum, de foris verò rubeum atque calidum & ſiccum eſt in ſecundo gradu.

APHYLLON INDICVM: *Blaetterloſs* Germ.

Hanc plantam in S. Laurentij inſula copioſam invenerunt Hollandi: ac quia nulla *folia* exactè habebat *Blatterloſs*, id eſt, aphyllon, nominarunt: Teneriores autem ramuli ad Scorbuti curationem prodeſſe perhibentur, *Bry Fratres*, nec de ea alij quicquam præter C. Bauhinum qui in Pin. Roſæ Hiericontię exſiccatæ ſimilem ait.

NEGVNDO ARBOR EXOTICA: SAMBALI in *Balaguate* dicta: in Malauar *Noche*. NEGVNDO MAS.

Provenit in Balaguate & Malavar arbuſcula quædam Perſicę magnitudine, frequentibus ramis, qui reciſi frequẽtiores lætioreſque enaſcũtur: *folijs* Sambuci, ſimili modo per ambitũ ſerratis, & aliquãtulùm hiſpidis: *flos* ex cinereo candidus: *fructus* niger, Piperis magnitudine aut paulò major. Eũ Incolæ edulijs ſuis *Caril* vocatis inſpergunt. *Hæc Garcias*.

Paulò aliter *Acoſta*. Duę Arbores, inquit, multis Indiæ locis, præſertim verò in provincia Malabar inveniuntur, quę ſexu diſtinguuntur. *Mas* cenſetur Amygdalæ magnitudine: folijs ſupernè virentibus, internè lanuginoſis & hirſutis, foliorum Salviæ modo, in ambitu ſerratis, quæ procul aſpicientibus Sambuci folijs ſimillima videntur. *De Fœmina mox.*

NEGVNDO FOEMINA.

Fœmina, pergit idem Acoſta, eâdem magnitudine quã Mas, aſſurgit: *folia* verò habet ampliora, rotũdioráque, neq; in ambitu ſerrata, folijs Populi albæ perquàm ſimilia: Vtriuſquę autem folia Salviam ſapore & odore referunt: atq; in plurimis, parte averſa, ſummo mane inhærens conſpicitur, ſpuma quædam candida, quę nocte ex illis emanat: *flos* cinerei coloris, plurimúmque ad Roriſmarini florem accedens: fructus ſimilis Piperi nigro, acris guſtûs, minimè vrentis, vti Piper, at Zingiberi propemodum paris. Adeo autem frequens eſt hujus arboris vſus ad medendum in illis regionibus, vt niſi Deus præciſos ramos multiplici fœturâ renaſci faceret, jam diu fuiſſent conſumptæ arbores.

AMOMVM VETERIBVS ET IN GENERE Amomum Cluſij.

Amomum, authore Dioſcoride, frutex eſt, ex ligno ſe cõvoluens in racemi modũ: *flore* ſeu candidæ Violæ, parvo: *folijs* Bryoniæ ſimilibus. Laudatur quàm maximè Armeniacum, colore ad aurum vergẽs, ligno ſubrufo, abundè odorato, &c. Vim habet calefaciendi, adſtringendi & exſiccandi. Laudatur inquit Plinius, quã maximè Punicæ Mali folijs ſimile, colore ruffo: ſecũda bonitas pallido: herbaceum pejũs peſſimúmque candidum.

Inter ea autem quæ tũ Dioſcorides, tũ cæteri Antiqui obſcurè tradidêre, meritò recenſetur Amomum: vt pote cujus nec effigiem nec accuratã deſcriptionẽ quiſquam illorũ dedit: Vnde quid ſit *verũ Amomũ* difficile eſſe ſtatuere, rectè ſcribit Cluſius: qui in Exot. hanc habet Iconẽ, alibĩ alias.

AMOMVM NOVVM, CARDAMOMI VVLGARIS facie, ſiue Indicus racemus.

Quia in Indico iſto racemo, omnes à Dioſcoride & Plinio recitatæ apparent legitimi Amomi notę, Indicum hunc racemum, verum & legitimum Dioſcoridis & Plinij Amomũ eſſe cũ C. Bauhino facilè credideumus. Græci *Amomon* vocant: Arabibus dicitur *Hamana* & *Hamanas*: Conſtantinopolitanis *Hamama*.

An verò Amomi ſurculo vel racemo in Antidotis aliiſve medicamentis vſi ſint veteres, controvertitur, ſuaque habet pars vtraque fundamenta: placet vèro Andromachi ſequi ſententiam, qui non ſurculos, nec racemos, ſed Amomum racemoſum in ſua Theriaca recipiebat.

AMOMVM VERVM QVORVNDAM, & Amomis ſeu Pſeudamomum.

Amomi nomine Nobis miſſum Stoechadis Arabicæ ſpicas repreſẽtãs quod hic pingimus Aroma. Cũ autẽ Amomũ Arabibus dicatur *Hamama*, ꝙ pedem colũbinũ ſignificat: duas eiuſmodi ſpicas ſimul jũctas habemus, pedẽ columbinum hirſutum ad vnguẽ exprimentes... Conſtant autem foliolis multis, Squammularum imbricato poſitu compactis, ex luteo albicantibus, odoratis & amaricantis atque acris ſaporis.

Amomis meminit Plinius, atque Amomo duriorem minúſque odoratam eſſe ait: aliudque eſſe ab Amomo, aut Amomum eſſe quod minimè maturum collectum ſit. *Amomis* nomine Nos plantulas in inferiore Tabellæ parte pictas accepimus.

CARDAMOMVM: GRANVM PARADYSI MELEgetta: Arab. *Cordumeni*: Germ. *Cardamomlin*: Gall. *Cardamomum*: Ital. *Cardamomo*.

Cardamomum hac tẽpeſtate, non cognoſci ſcribit Matthiolus, vulgò contrà cognitũ aiunt docti alij. Caſtor triplex facit, Maius ſimile Ficui, Mediũ longũ, & Minus capitello triangulari. Aſt plerìſq; omnibus duplex tantùm eſt. *Maius* ſcilicet, quod ſativum etiã vocant: & *Minus* quod ſylveſtre.

Majus hîc pingimus, quod deſcribit Matthiolus: & Fici ſeu Pyri faciẽ referre ait. *Melegettam* aut *Millegettam* à ſemine crebro in ſiliquis incluſo dici ſcribit in Adverſ. Lobel. *Granum* autem *Paradyſi* vulgò vocatur id ſemen. Ex Cardamomis autem hodie cognitis, nullum propiùs ad Dioſcoridis Cardamomũ accedit, quàm quod *Minus* appellant.

CARDAMOMI MINORIS SPECIES variæ.

Nõ ſolus Caſtor triplex fecit Cardamomũ, vtmodò diximꝰ: Triplex enim facit etiã Cornarius: *Maius* ſemine fuſco, *Minus* rubro, & *Tertium* flauo. Quin quadruplex conſtituũt Lobelius, Plãtinus & Tabernamontanus: *Maius*, *Minus*, *Minimum* & *Mediũ*. Nos Minoris Cardamomi ſiliquati ſpecies duas in hac Tabella proponimus: minimã omniũ in præcedente exhibentes.

Provenit autem vtrumque Cardamomum in varijs Indię provincijs: nullibi verò copioſiùs quàm ab Emporio Calecut vſq; ad Cananor. Ceterùm vtrumque calefacit in ſecũdo ordine, partes quæ principatũ tenent recreat, calorẽ natiuũ roborat, flatus diſcutit, & coctionem juuat. Eſtque *Minus* odoratius, præſtantius & magis expetitum: *Maius* minùs.

ROSA HIERICHO, ROSA MARIÆ: Germ. *Roſen von Hiericho*: Gall. *Roſe de Hiericho*.

Duas facit Cordus in Dioſcoridẽ *Hiericuntinæ Roſa* ſpecies: Vnam inſipidam & minimè odoratam, quæ ſit *Amomis*, & alteram guſtu aromaticam & valde odoratam, quæ verè Amomum vocetur. Sed vbi hanc Roſam vidit odoratam, nos nuſquam, etiamſi virentem & recentem habuerimus.

Amomum eſſe ſtatuerunt etiam Andernacus, Friſchlinus, Lonicerus Rheginus, Scaliger & alij. At minimè Amomum eſſe poſſe rectè rentur Syluius Fuchſius, Braſſavolus, Agricola, Ryffius, Lacuna, Lobelius, & varij alij. Et Nos his adſtipulamur, ſiquidem nec odorem habeat hæc Roſa, nec folia Bryonię, nec vuę formam, quæ Amomo conveniunt. *Plura ad latus ſequ. Figura.*

ROSÆ HIERICVNTEÆ ALIA ICON.

Hujus Roſæ ſpecies duas recenſet Caſparus Bauhinus: alteram totam lignoſam inſipidam & inodoram: alteram aromaticam & valde odoratam. Sed vbi hanc obſervauit? Ridendus verò præ cæteris Cordus, qui *Roſam* hanc Amomum eſſe ait: & tamen, in Expoſitione Theriacæ, Nos vero Amomo carêre ait. Nec eſt etiam Aſpalathus, vt voluit Geſnerus: vixque Roſæ meretur nomen.

Roſam hanc die nativitatis, eâ horâ quâ natus Dominus noſter, ſe expandere & aperire, nec non parturientibus eſſe vtilem, ſcribit Giraudetus & credunt plerique omnes. Traduntque parturiẽte fœmina, ſi Roſa hęc in Aquam benedictam demittatur, ſubitò eam aperiri, ac fœminam ſine periculo parere: eodemque tempore Roſam fatiſcere & fœtum naſci. At ſuperſtitionis plena vtraque opinio, alio enim etiam tempore aperiri hanc Roſam in aquam calidam demiſſam certum eſt: & quid parturientibus conferat, norunt Practici & Obſtetrices.

Cæterùm in hortis facilè & creſcit & floret, vt Nobis Montbelgardi in S. Principis horto ex ſemine Lutetiâ miſſo provenit, florens Iunio. Quicquid autem indigitet nomen, non in Paleſtinæ Hiericuntis hortis vel agris naſcitur: Sed vltra Iordanem, & in Arabiæ regione Hiericho.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XVI.

IN QVA ENARRANTVR SCANDENTES POMIFERÆ; & his Affines.

CVCVRBITA : Germ. *Kûrbſſ* : Belg. *Cauvvorden*: Gall. *Courge* : Italis *Zucca*.

CVCVRBITA LONGA, FOLIO MOLLI; FL. ALBO

CVcurbita à concuruatu nomen apud Latinos ſortita eſt: quòd facilè, ſi quid quominùs extendatur obſtiterit, incuruetur. *Colocynthidem* vocarunt Græci, quia pumili breueſque ſunt partus quos enititur; cùm tamen corporis mole omnes herbarum arborumque fructus ſuperet. Sed Colocynthidem edulem & ſatiuam nuncuparunt, ad differentiã eius quæ ſylueſtris eſt, amara & purgatrix, de qua ſuo loco. Hodie tamen vulgaris obtinuit vſus, vt hæc propriè vocetur Colocynthis, illa verò Cucurbita. Sic itaque Cucurbita alia *ſatiua* erit, alia *ſylueſtris*: & ſatiuę rurſus variè recenſentur differentię, de quibus mox ordine dicemus.

CVCVRBITA LATIOR, FOLIO MOLLI; flore albo.

VAriat hęc, non ſolùm magnitudine, ſed etiam colore corticis. Sunt enim virides, flauæ, candidæ & quædam maculoſę: ac nonnullarũ cortex ſulcis eſt diſtinctus, aliarum tuberoſus.

Cæterùm cùm Cucurbitas in *Camerariam* & *Plebeiam* diſtinxerit Plinius: hancque repere dixerit, illam verò vicinarum rerum adminiculo faſtigiari, ac reptantibus flagellis ſcandentem pergulas & Cameras operire: inter Camerarias numerantur hęc & modò dicta. Sed cur non etiam Plebeias dixeris: cùm vires ſine adminiculo ſtandi non ſint, ac, quantumuis ſublimitatis auidę, ſilente arte & mangonio, humi repere cogantur.

CVCVRBITA LAGENARIA : Germ. *Fleſchenkürbſſ*

Semina illi minora & magis fuſca quam iam dictis: *fructus* verò collo anguſto ventréque craſſo lagenam repręſentat: *folia flores* & reliqua non diſparia. Nomen ab exteriore forma habet, quę nonnunquam variat: ea verò vulgò vtuntur peregrè proficiſcentes, Galli pręſertim, Itali & Hiſpani: commodiùs enim in ea geſtatur vinũ quàm vitreo, ſtãneo aut figulino vaſe, quę & oneri ſunt, & faciliùs franguntur.

Cæterùm ſemina quę proxima collo fuerint, proceras pariunt Cucurbitas, quæ in medio rotundas, & quæ in lateribus craſſas breuioreſque. Creſcuntque quâ coguntur formâ, & libertate penſili conceſsâ, octo vel nouem pedum longitudine interdum viſuntur. *Columella* & *Plinius*.

CVCVRBITA VERRVCOSA.

Aliis Cucurbitis *radice*, *folio*, *flore capreoliſque* eſt ſimilis: ſed *fructu* differt, qui in aliis plano & læui cortice tegitur: in hac verrucarum, achrocordonũ modo, nodis plurimis tuberoſus eſt, ludentis laſciuientiſque naturę grato ſpectaculo.

An Sicyopepon vel Cucumis ſtrumoſus, Lobelij, de quo in Aduerſariis ait: Perelegans eſt & rarus, foliis alioqui ficulneis proximis, fructu Melonem magnum æquante, ſed Limonia Mala exprimente, tuberóſoque cortice papillatim variegato, ſpecioſa item tricolori ſtrumatum bullatione, &c.

CVCVRBITA FOLIO ASPERO, ZVCHA: Germ. *Meer Cucumar*: Gall. *Concombre marin*: It. *Zucha marina*.

Magna ſanè & penè innumera turba eſt Cucurbitarũ foliis aſperis, quarum ſex *Icones* hîc proponimus, ſed omnes ex noſtris emptitiis, & minus affabrè pictas. Parum autem inter ſcriptores de horum fructuum nomenclaturis conuenit. Tragus *Mala Indica* & *Mala Æſtiua* inſcribit, alij *Cucumeribus* adnumerant, aliis *Pepones* dicuntur, plærisque omnibus *Zucha*. Nobis verò eos in Cucurbitarum claſſe habere placuit. Sed omnium calculo peregrini ſunt Fructus, nec ita pridem in noſtras regiones ex India, Syria aliiſque tranſmarinis locis allati, vnde etiam vulgò *Turcici*, *Indici* & *marini* dicuntur.

CVCVRBITÆ FOLIO ASPERO, SIVE ZVCHÆ alia Icon: Mala Æſtiua, Mala Indica.

Ex omnibus iis qui de dictis Cucurbitis, Cucumeribus, Peponibus, Maliſue: prout hos Fructus appellare libuerit, præ cæteris eorum naturam diligenter videtur inueſtigaſſe Tragus. Inter alia, inquit, quæ à paucis annis in longinquis regionibus in Germaniam deportata ſunt: non infimi nominis remur eſſe *Poma Æſtiua*, quę vnâ in Æſtate tota ſuâ ſubſtantia adoleſcunt, florent & maturantur. Eorum nonnulla magna, alia parua: quædã rotundæ figuræ, alia oblonga: rurſus hæc dulcia, illa amara: quædam cerea ſeu aurea, alia luteola ſed pallida, nonnulla candida euadunt. *Plura in ſequ.*

CVCVRBITÆ FOLIO ASPERO, SIVE ZVCHÆ Malorúmve Æſtiuorum, Icon III.

Omnium, addit idem Tragus, eadem ferè *folia*, idem *caulis*, iidemque *flores*, licèt hæc in his maiora, in illis magis exigua, appareant. Flores quidem ferunt duplices luteos, cymbali formam repræſentantes, quorũ priores nullo poſt ſe relicto fructu decidunt. Qui verò ſuperſtites manent, campanulę ſimiles, odore ſuaui prędite, cùm corrugari cæperint, illico pomũs conſequitur fructus, alius oblongus, alius rotundus, alius læuis glaberque, alius multis craſſiuſculis & prominentibus quaſi coſtis ſtriatus: alius albus, alius ex pallido luteus, & alius nigricans, qui tamen cùm Autumni tempore maturuerit, cærei efficitur coloris.

CVCVRBITÆ FOLIO ASPERO, SIVE Zuchæ Icon IV.

Porro, pergit ad huc Tragus, omnium horum generum Poma, corticem ſeu cutem exteriorem lignoſam habent, intùs verò crocei vt plurimùm ſũt coloris. Quod verò inter ſemina & corticem in omnibus generibus medium eſt, præſtantiſſimum cenſetur. Quæ candida foris, & quæ ex pallido lutea ſunt Poma, carnem habent candidam, Rapóque formâ & ſapore ſimilem. Vniuerſa verò eorum genera durare per annum poſſunt, nec interea temporis putrilagini obnoxia fiunt, ſiquidem ritè legantur, eáque quâ decet curâ conſeruentur. *Plura ad latus ſequ. Tabella.*

CVCVRBITÆ FOLIO ASPERO, SIVE ZVCHÆ Icon V.

Poſtremò quod in his Pomorum generibus aureo, ſeu cereo, nitet colore, ſubinde mutatur, nam viridem rurſus aſſumit colorem, quem menſe integro ſeruat, deinde aureum recipit, ac ſic alternis menſibus, alio atque alto tegitur colore, quod nõ ſemel magna cum admiratione obſeruauimus. Sunt qui hæc prima Cucumeri adnumerent, aſſerántque *Turcicos vocari Cucumeres*. Sed cùm Cucumeres putrilagini maximè ſint obnoxij, diúque durare minimè poſſint, eorũ ſententiam probare nõ poſſum, ait idem Tragus, ſed hunc fructum *Mali Indici*, *Malíve Æſtiui* appellatione potiùs donabo, &c.

CVCVRBITÆ FOLIO ASPERO, SIVE ZVCHÆ Icon VI.

Cucurbitæ, vt in earũ Hiſtoria pergamus, in hortis ſeruntur ac coluntur, ſub Autumni verò tempus ad maturitatem demum perueniunt: in calidis tamen regionibus citiùs, pręſertim præcoces. Præcoces verò quomodo reddantur in Hiſtoria noſtra magna docemus.

Cæterùm, præcipiente Columellâ, vbi adoleſcere cœperint Cucurbitæ, adminiculis iuuandæ ſunt. Quæ ad ſemina ſeruantur, vſq; ad Hyemem in ſua vitę dependere debent, deinde ſublatæ in Sole ponendæ, aut fumo, aliter ſemina putrefacta depereunt. Inuentam rationem, ſcribit Plinius, quâ vſque ad alios prouentus ſeruentur: & id muriâ fit, & fœno ſicco eas in loco opaco arenâ ſubſtrato operiendo.

Cvcvrbita aſpera folio non fiſſo, fructu maximo, albo, ſeſſili.

Huius fructus magnus eſt, & caput ferè æquat, ſed cōpreſſus eſt, angulosſus & candidus. Folia aſpera & ſubrotunda, ac minimè fiſſa: flores lutei. Peponem inſcribunt Dedonæus, Cæſalpinus, & C. Bauhinus in Phyt. & Pin. Lobelio in Obſ. & Icon. eſt Pepo maximus Indicus compreſſus, foliis rotundioribus 80. libras interdum pendens.

An Indorum: *Calabaſſi*, ſeu Cucurbitæ genus in India proueniens, atque ad miraculum vſque augeſcens: ex quo reſiccato varia vaſa effinguntur?

Cvcvrbita aſpera pyriformis, parua, alba.

Foliis eſt aſperis laciniatis, *caules* longi cum capreolis per terram ſparſi, Cucumerum modo: *flores* lutei duplices, ſteriles & fructiferi, vt in cæteris Cucurbitis aſpero folio: *fructus* pulcher, copioſus, albus, politus, vncias quinq; vel ſex longus, ſuperiùs anguſto collo, infrà ventricoſus. *Cortex* vbi maturuerit durus: *caro* pulpoſa, dura, ſaporis cæterarum: *ſemina* etiam qualia illis, parua, lata, compreſſa, medullam dulcem & albam continentia.

Cvcvrbita aſpera minima ſphærica, crocea, variegata.

Caro huic dulcis, vt cæterarum: ſemina ex rotundo oblonga, candida, mediocria.

An eſt Gerardi & Tabernæmontani in Icon. & Hiſt. *Pepo Indicus minor rotundus? An Pepo rotundus Melonis effigie Tragi?* An *Pepo ſylueſtris Dodonæi?*

Cvcvrbita clypeiformis; ſive Siciliana: Melopepon latus à nonnullis vocata.

Melopeponem latiorē clypeiformem vocat Lobelius in Obſ. & Icon. & in Aduerſariis ait: Sicyopepones, Cucumeres, Peponéſue latiores clypeiformes alunt horti, rotundâ galeri ſpecie, aut clypei vmbilicati, & ambitu rimoſo, atque plicis fimbriiſq; rugoſo cortice, delicato, &c. *Cucurbita ſeſſilis* dicitur Geſnero: *Cucurbita laciniata Dalechampij*, Hiſtoriæ Lugd. *Melopepo clypeatus*, Tabernæmontano.

Sicyopepones latiores clypeiformes, in taleolas ſciſſi, & farinâ aſperſi, frictique in ſartagine, in Gallia, Belgio & alibi ſuauiter manduntur, vt refert Lobelius.

Cvcvrbita capitata, ſive clypeiformis Tabernæmontani, Germ. *Kôpffel kûrbs.*

Hic de Cucurbitarum vſu & viribus aliquid trademus. Eas frigidas & ſiccas in ſecundo ordine faciunt cum Galeno ſcriptores plærique omnes: Aqueę prorſus naturę eſſe ajunt alij, & Plinius *Cucurbitas nihil aliud eſſe quàm congelatam aquam.* Ex Simeonis Sethi ſententia, Cucurbita concoctu facilis bonique ſucci eſt, & admodū nutrit: ſitim ſedat, vrinā ciet & ventrem mouet. Calidis & ſiccis temperaturis prodeſt, & inflammationes ventris & iecoris ſedat. Thoraci, pulmoni & veſicæ conducit, ſemen genitale minuit, & Veneris appetētiam extinguit. Integra illita inflāmationes ſedat. Cæterùm pituitoſos in cibo lædit Cucurbita, &, ſi malos humores aſſequitur, ab iis corrumpitur.

Cvcvrbita clypeiformis; cortice molli & ramoſa, ſemine circinato & inæquali.

Cucurbitę vires & vſus in genere antè ex Simeone Sethi tradidimus, & erit ille multorum loco. Placet tamen & hic de earum particulari vſu aliquid addere.

Quidā *purgationes* ex Cucurbita cōficiunt hoc pacto: Cucurbitam recentem excauant, vinóq; repletam noctis ſpatio relinquunt, ac manè ieiuno ſtomacho, illud Vinū bibunt. *Aqua* ex immaturis Concurbitulis deſtillata in ardētibus febribus, ad extinguendū calorem, præ cęteris omnibus vtiliſſimè bibitur, & foris cordi & iecori adhibetur. Eadē in ardore capitis maximè infantium [Syriaſin vocant,] efficaciſſime magno experimēto ex linteolis adhibetur: in aurium, oculorū, omniumq; mēbrorū, ac etiā podagra itidem vtilis. *Adhuc nōnulla habebit Lector in ſeq.*

CVCVRBITÆ SICILIANÆ GENVS PARVVM quibuſdam Melo-pepo rotundus.

Pugni magnitudinem vix ſuperat, vtrinque peneſeſſilis, alba, *coſtis* vncialibus ex internodiis paruis diſtincta: *cortex* mediocriter durus: *ſemina* parua.

Cæterùm Cucurbitarum *folia* recentia, ſecundum Matthiolum [ex Cardano,] iumentis illita affrictáque Muſcas abigunt: puerperarúmque lac ſiccant eadem mammis admota. Si infanti febricitanti dormienti paris longitudinis Cucurbita, vel etiam Cucumis, in lectulo adiungatur: mox à febri, authore Dodonęo, liber erit. Semen Cucurbitæ vrinæ acrimoniam contemperat, eandémque haud mediocriter prouocat.

CVCVRBITÆ SICILIANÆ GENVS PARVVM aliud: Melo-pepo compreſſus alter Lobelij.

Arantij mali magnitudinem minimè ſuperat hoc Cucurbitæ ſeſſilis genus, quod etiam pingit Lobelius. Nobis Ebroduni in horto creuit, cortice albo, coſtis multis pulchro ordine diſtinctis, alato.

Aridæ Cucurbitæ cinis, ambuſta, & pudendorum vlcera, ſanat. Paratur & è Cucurbitarum floribus in Oleo diu inſolatis, *Oleum* renum calores extinguens & capitis dolores in febribus mulcens. Vnguenta ad achores ex Cucurbitis præparat Geſnerus. Cæteros Cucurbitarum Medicos vſus non capiunt huius loci anguſtiæ. Culinarium norunt mulierculæ, itaque hîc ſubſiſtimus.

PEPO INDICVS MINOR ANGVLOSVS Tabernæmontani.

De hoc Indico Pepone nihil certi & notatu digni habemus. Eius tamen Iconem & nomen hic proponimus, ſuſpicamúrque eſſe genus aliquod Cucurbitæ folio aſpero, quo fit vt eum in hac Claſſe producamus: quod de ſequenti etiam dictum ſit.

CVCVRBITA INDICA MINOR TABERNæmontani.

Hanc pingit Tabernamontanus in Iconibus: ſed in Hiſtoria tranſpoſita eſt Icon, & malè ſub titulo Cucurbitæ longæ poſita. An Cordi in Obſ. ſylua, *Cucumis recto caule, fructu Melonis aut Peponis parui?*

CVCVRBITÆ CLYPEATÆ AFFINIS à pediculo in conum deſinens.

Inuenitur & vtrinque turbinata: ſúntque & plures aliæ huius differentiæ: magnitudine enim variat, & longitudine, & ventris craſſitie, & ſulcis ac ſtriis, & colore. Tabernamontanus inſcripſit *Peponem minorem Indicum quartum.*

CVCVRBITA INDICA PARVA.

Globoſum ferè eſt hoc Cucurbitę genus, pugno ferè par, & verſus pediculum nonnihil pyriforme: *cortice* craſſo valde, ſubflauo, & maculis fuſcis notato. Inter fructus raros adſeruabatur à S. Montbelgardenſi Principe.

CVCVRBITA SIVE COLOCYNTHIS AMARA, pyriformis, variegata.

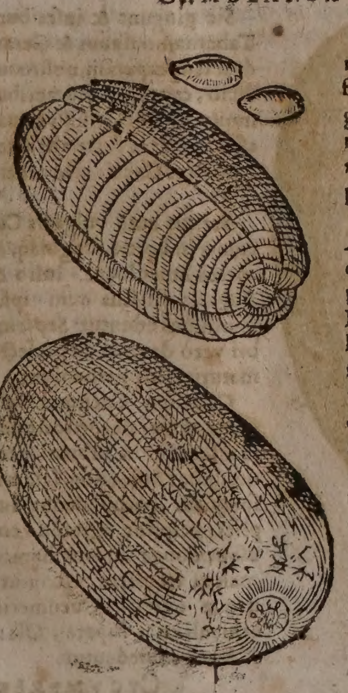
Tragus Colocynthidem alteram, ſiue Germanicam, vocat, ac diuerſi plenè generis à Colocynthide vera, non ſolùm ex fructu & foliis, ſed & ex vniuerſa forma demõſtrat. Dodonæus Lat. in folio Cucurbitam ſylueſtrem inſcribit, ac de ea ait: Viticulis, caulibus, capreolis, ac foliis mollibus, & veluti lanuginoſis, ſatiuam æmulatur: at omnibus & ſingulis multò minoribus. Scandit verò & hæc ſcenas, tubercula ac teſtudines hortenſes: fructus Cucurbitis ventricoſis, ac lagenulas referentibus, formâ quidem ſimilis, ſed magnitudine longè inferior, omniò videlicet paruulus, nec vulgari Pyro maior, vt pote qui & manu concludi ac comprehendi queat: &c.

COLOCYNTHIS: Germ. *Coloquint*: Gall. *Coloquinte*: Italis, Hiſpanis, Anglis & Bohemis *Coloquintida*.

Cucurbitulam, *Cucurbitã amaram*, *Cucurbitam ſylu.* *Cucurbitam caprinam*, & *Cucurbitam deſerti*, nuncupant etiam ſcriptores: quidam *Anguriam ſylueſtrem*. Dioſcoridi dicitur *Cucurbita ſylu.* Plinio *Cucurbita ſylu. altera*. Meſuæo, quia reliquas plantas amarore ſuperat, dicitur *Fel terræ*. Videtúrque idem Meſues *Marem* & *Fœminam* facere, cùm ait: Præſtantiſſima Fœmina, præſertim ſi eſt magna, &c. Notiora autem Officinis Poma eius quàm herba: ex Orientalibus enim regionibus ad Nos defertur, nec temerè in noſtris reperitur, ac nunquã quidem ſpontanea: & in hortis etiam ſata rariſſimè perfectionem attingit.

CVCVRBITINVS FRVCTVS INDICVS, CAMOLANGA dictus.

Oui Struthij, Limoniſue maioris magnitudinẽ ęquat: facies externa qualis hic pingitur: *cortex* craſſus, flaueſcẽte contectus epidermide: *caro* fungoſa & albicãs: *ſemina* parua, oblonga, compreſſa.

Cæterùm, vt ad *Citrullum Anguriámve* reuertamur, in calidis regionibus ſuauior prouenit: atque ideò circa Romam, in Campania, Apulia, Calabria, & Sicilia præſtantiores habentur moléq; vaſtiores. In Germania verò & Septentrionalibus regionibus rarò ſeritur, rariúſque matureſcit. Anguriæ autem fructus frigidus eſt & humidus ordine ſecundo, ſitique arcendæ aptiſſimus: quo fit, ait Matthiolus, vt Itali ardẽte Syrio, eius pulpâ internâ ſe refocillent. Seminis facultas quæ Cucumerum.

CVCVRBITA ASPERA AMARA, FRVCTV paruo, globoſo, colore vario.

In horto Nobis Montbelgardi prouenit Colocynthis folio aſpero, parua, rotunda, pilis palmariis paulò maior, amara, cortice duro, & externè diuerſicolore. Eius verò eſu ſibi plurimos vomitum prouocaſſe obſeruauimus. *Icon* noſtra eſt ex Guarinianis quas iam ſculptas emimus. An Lobelij ſata Colocynthis ſecunda fructu Mali Arantij?

CITRVLLVS, ANGVRIA, TETRANGVRIA: Germ *Citrullen*: Gallis *Citroüille*; Italis *Citrullo*.

Folia huic Colocynthidis, *ſarmenta* fragilia & hirſuta, *flores* lutei, *fructus* magnus & rotundus: *cortex* duriuſculus, læuis, atro viridis, maculis perfuſus, *caro* alba & firma, inſipida in nonnullis in aliis verò acidiuſcula: *ſemen* oblongum, latum nigrum, rugoſum, compreſſum, &c.

Cucumeris genus faciunt Tragus, Fuchſius & alij. *Peponem Dioſcoridis, Galeni & Pliny* ſtatuũt nõ pauci: *Anguria* verò voce Aëtium primò vsũ eſſe ſtatuit Caſparus Bauhinus. Variare autem ait is colore corticis, nunc virente nunc maculoſo: carne etiam aliàs rubente, aliàs candida: ac tandem ſemine, nigro, rubro vel fuluo.

CVCVMIS, SICYOS, MELO, ET MELOPEPO: Germ. *Melonen*: Gall. *Melons & Pepons*: Ital. *Mellone*

Obſcurè & confusè admodũ de oleraceis modò enarratis Pomis ſcripsêre tum Veteres tum Neoterici. Tantáq; eſt inter Cucumeres, Pepones, Melopepones & Cucurbitas naturę cognatio, vt ſæpenumero & proprietates & nomina Latini Græcique confuderint. Rem pro dignitate, in Hiſtoria noſtra magna expendimus: id tantùm hîc dicturi, quod loci capiet anguſtia.

Conſideratis autẽ iis quæ Theophraſtus de Sicyo ſcribit, nihil eſt quod non conuenire poſſit cum noſtris Melonibus: ac quæ etiã de Cucumeribus tradit Plinius, magna ex parte ad noſtros Melones referẽda videntur, vt & quæ de Melopeponibus habet Galenus. Vnde etiam Lobelius in Adu. Melonem vulgi, Cucumerem vocat Antiquorum, & Melopeponem Dioſcoridis.

MELO RETICVLATVS, PEDEM LONGVS, ET valde craſſus, cortice ex nitido rubeſcente.

Hunc in S.P. horto Montbelgardi ſæpe vidimus.

Cæterùm habent, referente Trago, *Melones, Pepones* & *Cucumeres* eiuſdem ferè formæ *folia caules* & *flores*, ac humi magis ſpargũtur quàm in altum ſeſe attollunt, clauiculáſque, quibus proximos frutices amplectuntur, Cucurbitâ magis exiguas obtinent. Folia Melonum ac Peponum rotunda ſunt, aſpera, ac minora Cucurbitæ foliis. Ramuli ſeu viticulæ, duplici vt illa, luteo emicant flore; quorum alter decidit, alter verò [poſterior] fructum facit, qui nihil eſt quàm Pomum quoddam, ſed diuerſæ formæ, magnitudinis & coloris. *Radices* omnium rectæ ſunt, multiſque candidis capillamentis fibratæ &c.

MELO HISPANICVS TABERNÆMONTANI & Gerardi: MELO LONGVS.

Melonem Hiſpanicum ſic pingũt Tabernamontanus & Gerardus. Nos verò Granduillæ Melonem obſeruauimus prælongum, vt pote palmos quatuor ſuperantẽ, atq; incuruum vt cornu vaccinũ.

Vt autem in generali Melonum Hiſtoria pergamus: locos Melones amant cultos, & Soli expoſitos, terramque mediocrem, pinguem & ſtercoratam. Melones in deliciis habent vniuerſa Italia, Gallo-prouincia, Gallia Narbonenſis & Vaſconia. Cæteris regionibus ad Boream, vt Franciæ, Belgio, Angliç & Germaniæ, ægrè aut inſipidiores proueniunt, raróque maturitatem conſequuntur, præ imbrium ſcilicet copiâ, & caloris inopia.

MELO MOSCHATELLINVS, ROTVNDVS, PARVVS & pyriformis: MELO SACCHARINVS dictus.

Melonem Saccharinũ dictum i. *Succrades* Gallis dici, author eſt Dalechampius: qui in *Succrades rouges* & *Succrades blãches*, diſtinguit.

Iam vt de Melonum qualitatibus & viribus aliquid addamus tempeſtiuum eſt. Eſt caro corũ frigida & humida: & teſte Ætio, ſi diutiùs in ventriculo hæreat corrũpitur & malignis febribus occaſionem præbet: minimè verò Dodonæo concesſerimus difficiliùs concoqui reliquorum Cucumerorũ carnibus. Quomodo ſale, vel ſaccharo & pipere corrigatur vulgò notum. Seminis cremor, ex hordeaceaptiſana paratus, tuſſientibus tabidis & febrientibus vtiliſſimè propinatur: refrigerat enim & ſitim extinguit.

MELONES ABDELLAVI ÆGYPTI: MELONES Peruani: Melones Indici ampliſſimi.

Melonum duo genera habent Ægyptij, ſuauiores ſcilicet *Chatar* dictos, & inſipidiores, quos *Abdellaui* vocãt. Eorum autem planta quam hîc pingimus, à noſtratibus non multùm differt, ſed fructus fert oblongos & acutos.

In valle autem Peruana tantâ felicitate proueniunt Melones, vt radix caudicis craſſitudinem aſſequatur, & viua aliquot annis in ſolo vigeat, quæ quotannis Melones profert. Acoſta.

In Inſula verò Malagaſcar, authore *Theueto*, tantæ magnitudinis Melones reperiuntur vt vlnis ambabus vix quis complecti poſſit: ſuntque vel rubentes, vel albi, vel lutei, atq; ſaluberrimi.

CVCVMIS VVLGARIS: Germ. *Cucumern*: Gall. *Concombre* & *Cocombre*: Ital. *Cocomero*: Hiſp. *Cogombro*.

De Cucumerariis plantis dictũ antè in genere: hîc de Cucumere ſtrictiore ſignificatu ſumpto agitur. Eſt autẽ is vel *Syluestris* [Aſininus dictus, de quo mox,] vel *Satiuus*. An verò Cucumer ſatiuus ſit *Sicya Theophraſti*: atque an Cucumeres noſtros per Pepones intelligat Dioſcorides, conſiderandum: Nos rem in Hiſtoria noſtra magna fusè expendimus.

Multæ autem Cucumeris ſatiui obſeruantur Differentiæ: in *forma*, in *colore*, in *magnitudine*: atque ſic alij longi ſunt, alij breues, alij lati alij compreſſi, alij recti, alij incurui & contorti, alij magni alij parui: & tandem alij flaui, alij albi, alij virides, alij rubeſcentes, aliique glabri & alij aſperi. *De loco, tempore & viribus in ſequentibus.*

CVCVMER, MINOR PYRIFORMIS: Germ. *klein biren Cucummern*.

Sic pingunt & inſcribunt Tabernamontanus & Gerardus: ſed perperàm, noſtro iudicio, cæteris Cucumeribus ſimilem aiunt, niſi Pyro par eſſet. Meliùs fortè alij inter ſylueſtres Cucumeres recenſent.

Seritur autẽ vulgaris Cucumis in hortis, pinguiaq; & aprica amat loca. Iulio & Auguſto fructus cum ipſis ſeminibus eduntur: Septembri verò demum ad perfectã maturitatem perueniunt.

Cæterùm Cucumer vulgaris maior decorticatur ac tranſuerſim in orbiculos tenuiſſimos diſſecatur, ſale adſpergitur, paropſidéque duplici excipitur, agitando euſque donec aqueus humor maiori ex parte eliciatur: ſicque agitati Cucumeris orbiculi cum Pipere, Oleo & Aceto comeduntur.

Incuriâ Typographicâ tranſpoſitæ fuêre I. & VI. huius paginæ Figuræ.

CVCVMERES LONGISSIMI, ANGVINI dicti, recurui & ſulcati.

Flagellis, foliis & clauiculis ſimillimi ſunt hi vulgaribus: *fructus* verò longi ſunt, ac inſtar ſerpentis ſe contorquentes, atque vt plurimùm albi, canaliculati & ſtriati: Sapor & odor qui *Vulgarium*. Sunt qui arte flexuoſos reddi exiſtimant, alij naturâ tales eſſe volunt, atque ſpecie ab aliis differre: *iudicent docti.*

Frigidi verò ſunt & humidi Cucumeres: ſed multò minùs ſemen quàm fructus. Aperiendi & extergēdi vim obtinet id, vrinas mouet, iecinoris & pectoris inflammationes ſedat. Teſte Trago, qui calidæ ſunt temperaturæ, Cucumere innocenter veſcuntur, ſed virides eligendi, maturi enim eſui haud idonei. Parui aceto, ſale, pipêre & fœniculo condiuntur, ac mirè appetentiam excitant.

CVCVMIS ÆGYPTIVS, CHATE.

Folia habet minora, albiora, molliora oc rotundiora quàm noſtrates: *fructus* longiores ſunt & viridiores, *corticeque* prædicti ſunt plano, molli & æquali. Ad varia vtiles habentur, ſed præſertim ad febrium æſtus: nec verentur Ægyptiorum Medici febricitantibus crudos mendendos concedere: ſed maximè peſte affectis, quibus ſummè conducere vulgò creduntur. In podagricis doloribus ſi cauſa fuerit calida, ſuccum cum lacte & oleo roſaceo adhibent. Aquam verò ſtillatitiam, ad iecoris incendia extinguenda, inflammatos renes, atque eorundem calculos, per multos dies ægris propinant.

CVCVMIS SYLVESTRIS: SIVE, ASININVS: Germ. *Vvilde Cucumer*: *Eſel Cucumer*: Belg. *Vvilde Concommeren*: Gall. *Concombre ſauuage*: Ital. *Cocomero ſaluatico.*

Cucumis ſylueſtris, ait Dioſcorides, ſolo fructu à ſatiuo differt, multò minorem eum habens, atq; oblongis glandibus ſimilem: *folia* verò & *ſarmenta* ſatiuo ſimilia ſunt: *radix* alba & magna: frutice in totū amato.

Theophraſtus *Sicyon ſylueſtrem* vocat, ſatiuo penitùs incomparabilem, ſed aſpectus tantùm ſimilitudinem gerentem. Sic à Dioſcoride plurimùm diſſentit Theophraſtus, nec immeritò, noſtro quidē iudicio: qui enim ambos Cucumeres contulerint, magnam in ſarmentis, foliis & radice inuenient differentiam.

Cucumerem ſylueſtrem, *agreſtem*, *erraticum* & *aſininum* nuncupant vulgò ſcriptores. Germanis nonnullis dicitur *Sprinkürbs* & *Pöpen*, quòd ſemen & humorem eiaculetur, quemadmodum machinę quędam *Pompen* dictæ, aquam: *De vſu Medico, & Elaterio, quod ex hoc Cucumere confici ſolet, agemus in Appendice*: eadémque fortè de causâ quidam *Noli me tangere* vocarunt.

Auguſto menſe floret, atque ſubinde Autumno fructum maturum producit, calidarum Regionum in ruderibus, ſabuloſis aliiſque incultis locis, incola: atque in Italia, Narbonenſi Prouincialique Gallia, circa mœnia areas, & ſtabulorum fimeta frequentiſſimus. Eſt hîc, authore Lobelio, quòd maturus, vel leuiſſimo attactu, viroſum ſuccum cum lubrico ſemine violenter eiaculetur, iis in locis notiſſimus pueris, qui fructum turgentem, vix dum tactum digitis, ludibundi in faciem inuicem elidunt, ſuccóque peramaro & viroſo, os oculóſque perfundunt.

MOMORDICA, BALSAMINA CVCVMERARIA, Pomum mirabile & Pomum Hieroſolymitanum: Germ. *Balſam-Oepffel*: Gall. *Pommes de merueilles*: Ital. *Garanza.*

Varia Nomina apud ſcriptores ſortita eſt hęc planta: ab eo verò Balſamina dicta creditur, quòd in vulneribus ſanandis Balſami vices ſupplere poſſit.

Radix parua & fibrata: viticulæ cubitales tenues & ſtriatæ: *folia* Bryoniæ vel vitis ſed minora, concinniùs diuiſa, glabra, hilarique virore nitentia: *pediculus* vnciam circiter longus: *flores* ex albido lutei, quinque foliolis conſtantes cum ſtaminulis luteis: fructus per maturitatem rubri: *carne* puniceâ: *ſemine* Citrulli, copioſo & aſpero. *Marem* & *Fœminam* agnoſcunt Camerarius, Gerardus & Eyſt.

An Plinij *Somphos* Cucurbitæ genus?

Non niſi ſata prouenit: meliúſque & fœliciùs in Italia calidiſque Regionibus proficit, quàm in Germania, vbi Auguſto menſe floret, & nunquam, aut rarò admodum, maturat fructum.

Fructus & folia cum moderata frigiditate reſiccant: recentibus vulneribus impoſita ea conglutinare creduntur, cum vino verò aſſumpta coli inteſtinorúmque dolores ſopire, & ruptis conuulſiſque vtiliter exhiberi. Oleum in quo fructus, exempto ſemine, inſolatus vel coctus fuerit, vulnerum inflammationes arcet, eadémque citò ac facilè vnit & glutinat, punctis ac vulneratis vtiliter exhibetur, doloribus ac vlceribus mammillarum auxiliatur, ac tandem, ſi Fuchſio & Pandectarum Authori credimus, in ſanandis vulneribus vires Telephio minimè inferiores obtinet.

CLASSIS XVI. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ
STIRPIVM
CLASSIS XVII.

SCANDENTES SILIQVATÆ LEGVMINOSÆ, aliæque ſimiles non ſcandentes.

PHASELVS, PHASEOLVS, DOLICHVS, SMILAX HORTENSIS: Germ. *Faſeln*, *Vvelſchebonen*: Belg. *Romſchbonen*: Gall. *Faſeoles*: Ital. *Fagiuolo Turcheſco*.

Dolichos Grecis dictos, qui Galeno & Æginetæ Phaſioli cognominantur, *Siliquam* Theophraſti, & *Smilacem hortẽſem* Dioſcoridis, eſſe ſtatuunt docti plærique omnes. Cur verò Phaſeolus *Lobi* vel *Siliquæ*, atque etiam Smilacis hortenſis donetur nomine: quidve inter *Phaſelum* & *Phaſeolum* ſit diſcriminis, in Appendice expendimus: *Conſulat Lector*.

Vulgò cogniti Leguminis huius deſcriptionem ſtudio prætermittimus: de eius *Differentiis, loco, ſatu, tempore* & *vſu* tantùm dicturi. Cur verò Gorræus, & Brunfelſius Smilacem hanc noſtrã hortenſem fruticem vocent, non videmus: quæ enim Smilaci huic cum frutice conuenientia?

PHASIOLI EX GVINEA PALVDANO; Spadicei, minimi.

IN vulgarẽ ſiue *Noſtratem* & *Peregrinũ* vulgò diſtinguitur Phaſeolus. Et *Vulgaris* rurſus alius minor, ſiliquâ anguſtiore: alius maior, fructu longiore, & renis formã meliùs referente, qui cõmuniter candidus. In craſſitie & tenuitate eſt etiam diuerſitas magna: at præcipua in floris & ſeminis colore. Sunt verò flores plærumque candidi, pallidi, flaueſcentes vel purpuraſcentes ſiue amethyſtini. Et quod notat Cordus, florum colorem ſequuntur fructus, tum in noſtrate, tum in peregrino Phaſeolo, mirâ, vt mox dicetur, colorum varietate inter ſe diſcreti. *Vulgarem* pinximus antè, hîc ſunt exotici.

PHASEOLVS PEREGRINVS PVMILIO; Niger & albus.

Longis caret ſarmentis, & firmo breuique, ac pedalem rarò longitudinẽ excedente, caule conſtat, nullis idcirco pedamentis egẽs, *Alubias de India* vocat Cluſius, cui Viẽnæ in horto creuit. C. Bauhino in Pin. eſt Phaſeolus peregrinus 6. minore fructu albo, nigrâ maculâ circa hilum inſignito.

Vt verò ad Leguminis huius in fructus colore varietates reuertamur: ſunt niuei, flaui; ex flauo obſoleti, purpurei, rubri, latericei ferè coloris; amethyſtini, violacei, atro violacei, nigri, ſpadicei, venis & lituris ab vna parte, vel vtrinque, diſtincti, maculis nigris aſperſi; orbibus albis variegati, &c. Nec minùs in Americanis & Africanis quàm in Europæis, admiranda horum ſeminum varietas.

SMILAX HORTENSIS, SIVE PHASIOLVS Anagyridi ſimilis ferè, colore rubeſcente: *Cluſij*.

Habet hic Phaſiolus oblõga *ſarmenta* ex ſingulari *caule* ſtatim ſecundum radicem ipſam prodeuntia, & in multos ramos diuiſa, lenta, obliquè ſe contorquẽtia & humi procũbentia, niſi perticis aut pedamentis ſuſtineatur, quibus ſe circumuoluunt, reliquorum Phaſeolorũ modo. Purpuraſcunt ea iuxta alas, ad quas adnaſcuntur terna *folia*, longo petiolo hærẽtia. *Flores* in oblongis petiolis plærumq; bini, magni, foris ex candido palleſcentes, interiore verò parte ex purpura cærulei. His ſuccedunt totidem prælongi Lobi, teretes & quaſi cylindracei, in quibus *fructus* reliquis Phaſiolis minor, Anagyridis legitimæ fructui penè ſimilis, rubeſcentis coloris.

PHASIOLVS LATA SILIQVA, FRVCTV EXIGVO nigro, vmbilico candido.

Hoc Phaſeoli genus non procul Olyſipone obſeruauit Cluſius, Vulgari adeò ſimile, vt Vulgare putaret. Pergulas Monaſterij cuiuſdam, opere topiario, veſtiebat. *Flos* autem illi purpureus: at *Siliquæ* ſcabræ ſunt, breuiores & latiores quàm noſtri Vulgaris. Fructus verò exiguus eſt, Piſi vulgaris magnitudine, totus niger, niſi quâ parte Siliquæ adhæret, quę cãdida eſt. Braſilianis frequentem eſſe audiuit, iiſque *Faua braua*, id eſt, Fabam Syluestrem nuncupari.

Lobelio in Obſ. & Icon. necnon etiam Tabernęmontano, dicitur *Phaſiolus alter Braſilianus*: C. Bauhino in Phyt. *Phaſeolus Americanus*, vel *Braſilianus alter*, fructu nigro, Piſi magnitudine.

PHASIOLI AFRICANI PARVI ALBICANTES.

Miſſi hi Nobis fuère cum hac inſcriptione, *Faſioli ex Inſula Diui Thomæ ſub Æquatore ſita.* De Phaſeolorũ more ſcandit planta: *folia* terna, minora, ſtrictioraque multò quàm in Vulgaribus, paulò duabus vnciis longiora, non totam ſemunciam lata, neruoſa, glabra, craſſa. *Flores* ex obſoleta quadam fuligine in luridum pallorem langueſcunt, vix dehiſcentes: *Siliquæ* ſeſquipalmum longæ, Vulgaribus anguſtiores, vix culmum latæ, *grana* includunt candicantia, dimidio minora Phaſeolis noſtratibus, circa germen fuſca.

Satum Semen Montbelgardi in S. P. horto, floruit Auguſto, & Septembri maturauit ſemen.

PHASIOLI PARVI VARII.

Magna eſt admodum horum Fructuum varietas. Habemus Nos Phaſiolos paruos albos, cum orbita minima rubente, & paruo hilo albo: habemus minimos albos, cum orbita magna itidem rubente & hilo etiam in medio albo: habemus ex Italia allatos paruos nigros, in quorum parte caua hilus paruus albus, atque in ſuperiore & gibboſa, longa & lata macula: habemus nigricantes, hilo prominente, vulgari haud diſſimiles, ſed minores & denſiores, ſimiliumque meminit apud Monardem Cluſius. Pallidorum alborum ex America delatorum meminit in Iconibus Lobelius, ibidemque paruorum Phaſeolorum Figurâ noſtræ adſimili, varia pingit genera.

PHASIOLI INDICI PARVI MACVLATI, PALlidi, varigati, ſplendicantes, &c.

Horum plurima genera in Naturalium noſtro theſauro adſeruamus. Quidam obſcurè flaueſcentes ſeu melini, dilutiore luteolo conſperſi: quidam pallidi & ferè albicantes, pullis maculis inſigniti: quidam vtrinque turgidi ſunt, lucidi, coloris pulli, & maculis, præſertim circa vmbilicum notati: quidam hilum habent nigrum, reliqua parte obſcurè rubente. Tantáque porrò nonnullorum durities eſt, vt ex eorum colliſione, quaſi Auellanæ eſſent, edatur ſonitus. Et eſt Nobis tandem Phaſiolus, quem Ægyptii nomine accepimus, Piper magnitudine vix æquans, anguloſus, ſublongus, nigricans & ſplendens, cum vmbilico candido longiuſculo.

PHASIOLVS NOVI ORBIS LATVS, TOTVS CANdidus, Smilaci hortenſi affinis.

Dicuntur Lobelio in Belgicæ editionis Part. 1. *Phaſioli ex America albi.* In Icon. *Phaſioli magni, lati, albi*: Theueto verò *Americanorum Fabæ omninò albæ, valdè compreſſæ, noſtratibus latiores & longiores.* Habentur autem & huius generis, Magni, lati, toti albi, exceptis quibuſdam radiis: habentur magni, lati, prorſus nigri: habentúrque etiam coloris tegularum, cum ſtriis per medium nigris.

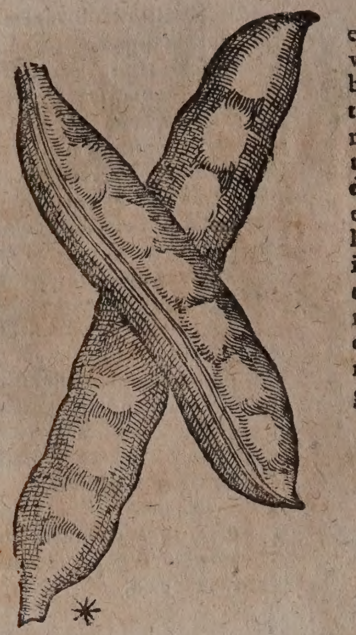
PHASIOLI TVMIDI MINORES NIVEI.

Magnitudine vulgatis Phaſeolis minores plærumque ſunt, nec, vt illi, ſinuati circa vmbilicum. Interim puluinati magis & tumidiores omni ex parte pro magnitudine ſua. Colore niuei ſunt & ſplendicantes, vetuſtate verò obſoleſcunt, & in eburneum, ac tandem etiam in pallidum, migrant.

An Cluſii Pann. Phaſiolus minor niueus de Guatimela, *Frizolas biancas di Guatimela*? An Tabernæmontani *Phaſeolus albus Africanus*? Satus in horto noſtro Montbelgardi, prouenit quidem, ſed non maturuit.

PHASEOLI BRASILIANI LOBVS *Cluſii.*

Prælongus (ait ille in Exot.) erat hic Lobus: nam decem vnciarum longitudinem habebat, vnius autem vnciæ latitudinem, aut paulò ampliorem: cartilagineâ porrò cute tectus erat, & quaternis in dorſo neruis à pediculo ad extremum lobum, ſecundum longitudinem excurrentibus, inſignitus, fuſci extrinſecus coloris, intrinſecus ex cinereo candicantis; tenui quadam membrana Phaſeolorum ſingulas ſedes diſtinguente, præditus.

LOBI BRASILIANI PHASEOLI.

Phaſeoli qui in antè picto & deſcripto Lobo continebantur, longi erant, ſemunciam lati, ſpadicei coloris, & circa hilum fuſcum candicantis. *Cluſius.*

Habemus verò Nos & adſeruamus inter noſtra naturalia, Phaſeolos noui Orbis, non ſolùm *Spadiceos*, vel ex atro purpureos, verùm etiam *rubros, ſtriatos, planos*: Sanguineos, compreſſos, albos: atque etiam alios ſubrubri coloris, vulgarique minores & planiores.

PHASEOLVS BRASILIANVS SPADICEVS, MAgnus, cum magno hilo nigro plurimum ambiente.

Caſtaneæ magnitudine eſt, orbiculatus, vnciali, plùs minùs, latitudine, puluinatus, cortice tectus rugoſo, ſpadiceo, dilutiore, ſaturatioréve, circa hilum verò dilutiore & ferè albicante. Eius autem orbitam ferè totam ambit hilum pullum, culmum latum, ſulco medio ſecundum longitudinem exaratum, atque in principio punctum impreſſum habens.

Phaſeolum Braſilianum, illis *Macouna* dictum, inſcribunt Lobelius in Obſ. & Icon. Tabernamontanus & Hiſtoria Lugdunenſis.

PHASEOLVS NIGRITARVM COLORE FVSCO.

Ex Guinea, authore Cluſio in Exot. delatus fuit Februario menſe anni 1598. peregrinus hic Phaſeolus, cujus Lobus ſex, interdum ſeptem, ac nonnunquam etiam octo, vt ipſi relatum, vncias erat longus, penè binas latus, planus, ſinuoſis oris, cortice non valde craſſo, rugoſo atque externâ parte nigro, præditus. In eo verò terni aut plures fructus, quibuſdam veluti cellulis diſtincti, vt in aliis eiuſmodi lobis obſeruatur, orbicularis ferè in plano formæ, vncialis magnitudinis, coloris fuſci, circulo quodam albo ferè totum ambiente.

PHASEOLVS VVLGARI MINOR ET PLANIOR, ſubrubro colore, foliis anguſtis.

Elegans genus conſpexit Coloniæ anguſtis foliis Cluſius, fructu vulgari Phaſeolo minore & planiore, ſubrubro colore, ex Hiſpaniis accepto, *Frizoles Guateli* appellatione. Eſt illi in Hiſt. *Phaſeolus peregrinus 6.* Dodonæo in fol. *Phaſeolus peregrinus perticis & vicinis adminiculis ſe circumuoluens*, cui terna ab vno pediculo folia dependent, veluti Phaſeolis, ſed ſingula anguſtiora multò, ac ſimiliter nigriora. Siliquæ breuiores, planiores ac magis compreſſas, paucioresque etiam fructus, continentes.

LOBVS PEREGRINVS CARTILAGINEVS, PHAſeolo nigro-puniceo annulo cincto: *Cluſij.*

Hunc ſic in Exot. deſcribit Cluſius: Quatuor, ait, vncias cum ſemiſſe longus eſt, binas, aut paulò ampliùs, latus, cartilagineo potiùs, quàm duro & lignoſo cortice conſtans, dorſo inſignitus duplici, veluti criſtâ cartilagineâ & ſinuoſâ, ad extremum vſque Lobum protensâ: rugoſus autem eſt, & coloris nigri veriùs quàm fuſci. Licèt porrò ea longitudine eſſet præditus, tres tamen Phaſeolos duntaxat continebat, orbicularis formæ, media parte aliquantulùm tumentes, circiter vnciam latos, in ambitu ferè vndequaque, tanquam annulo, cinctos, valde duros, & ex puniceo nigros.

FABA VEL PHASEOLVS INDICVS, magnus, ruber, ſplendens.

Vnciam vnam & ſemis adęquat amplitudine: minimè autem circinatæ eſt rotunditatis, ſed illi vna pars rotundior, altera latior. Cęterùm compreſſus ſatis eſt, & vnciâ media vix craſſior. Hilum inſigne ac nigrum duas ambitûs partes comprehendit, reliquâ parte hilo vacuâ exiſtente. Cortex luteus eſt, inſigniter læuis, ſplendens ac ſubdurus. De reliquis tacemus, cùm cum aperire Nobis non licuerit.

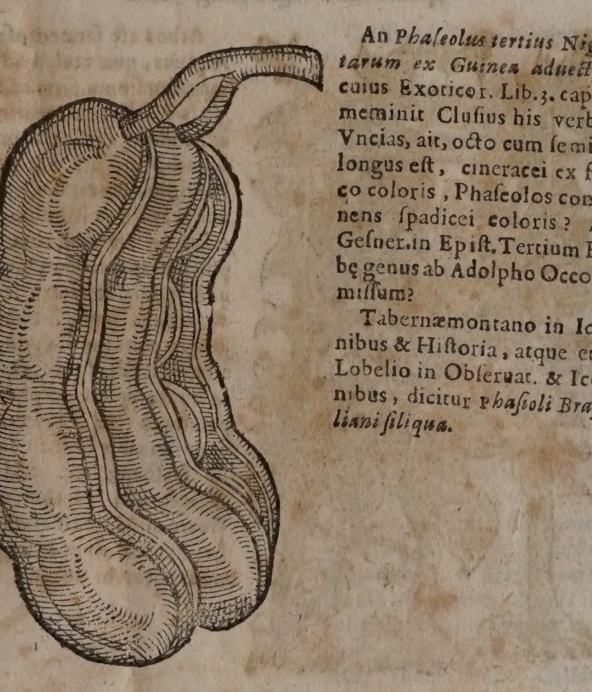
Huius generis & alios habuimus, atque colore tantùm ab hic picto & deſcripto variantes: colore ex phœniceo croceo, & ſimiles.

PHASIOLVS PEREGRINVS MAGNVS, COLORIS Caſtaneæ, cum magno hilo, læuis.

Orbiculatus eſt hic Phaſeolus, ſemunc ialis latitudinis, cortice duro, læui & ſpadiceo obductus, cum hilo profundo canaliculato, ac reliquo cortici concolore. Cortice ſeparato, pulpa in conſpectum ſeſe dat, ſuperficie quidem tenus rari coloris, intrinſecus alba, dura, & ſapore Viciæ. Horum ſiliquam mox trademus.

PHASIOLI BRASILIANI MAGNI SILIQVÆ.

An *Phaſeolus tertius Nigritarum ex Guinea aduectus*. cuius Exoticor. Lib. 3. cap. 11. meminit Cluſius his verbis: Vncias, ait, octo cum ſemiſſe longus eſt, cineracei ex fuſco coloris, Phaſeolos continens ſpadicei coloris? An Geſner. in Epiſt. Tertium Fabę genus ab Adolpho Occone miſſum?

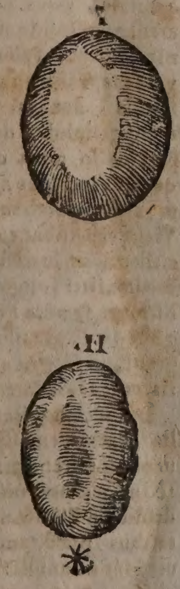
Tabernæmontano in Iconibus & Hiſtoria, atque etiã Lobelio in Obſeruat. & Iconibus, dicitur *Phaſioli Braſiliani ſiliqua*.

PHASIOLVS INDICVS BREVI SILIQVA tumidâ atque nigrâ.

Siliqua hæc Indica, quam inter rara Naturalia quæ habebat Celſiſſimus Princeps Montbelgardi, vncia erat latior, longitudine duplâ, puluinaris inſtar tumida, nigra aut fuſca, corticis Caſſiæ fiſtularis in modũ, modicis ſtriis rugoſa, & lucida Ex eius verò extremo altero eminebat pediculi veſtigium: & parte oppoſitâ incuruus angulus. Latebant intus in ſiliquæ angulo fructus proprio pediculo hærentes, gemelli, nigri, læues, latitudinis penè circinatæ, compreſſi. Pictura facta ad ipſam ſiliquam, ſed paulò minor, propter ligni formam.

FABA ARBORESCENS, SIVE PHASEOLVS ouo columbino ferè ſimilis, exalbidi coloris.

Hunc ſic deſcribit in Exoticis Cluſius: Phaſeolus, inquit: lobo incluſus fuiſſe videbatur. Diuerſa autem erat eius forma, nam Columbinũ ouum ferè exprimebat, longior vnciâ, ambitu ſeſcunciã ferè comprehendens, exalbidi coloris, cui flaui quidpiam circa extremam partem, quæ Lobo inhæſerat, erat admixtum. Fuliginosâ adhuc maculâ erat inſignitus: læuis alioqui & ſplendens, grauíſque & ponderoſus.

PHASEOLVS, MACOVNÆ, SIVE PHASEOLO Braſiliano, ſimilis.

Spadicei eſt nigricantíſque coloris: planæ verò & longiuſculæ formæ, hilóque non admodum magno. *Phaſiolum peregrinum ſecundum* inſcribit Cluſius, & Macounæ ſimilem facit: eúmque addit Cæſari Diuo Maxiliano ſecundo ex Hiſpaniis miſſum fuiſſe, *Haba de India muy larga*, id eſt, Fabæ Indicæ prælongæ nomine. Aqua merſus imum petit. Tabernæmontano in Iconibus eſt Fructus peregrinus II.

PHASIOLVS INDICVS OVATVS SPADICEVS, vmbilico albicante breuiore.

Haius color ſpadiceus eſt, intercurſantibus quibuſdam dilutioris coloris maculis. Sed maxima pulchritudo in vmbilico, qui ex rubedine albicat, & vltra mediam lateris longitudinem non explet. Viſus apud Illuſtriſſimam Principiſſam Wirtembergicã, quę ſeuit, ideóque vlterius contemplari non fuit datum. Vidimus & huius generis alios, *Phaſiolum Indicum ouatum nigrum: Phaſiolum Indicum ex rubro ſpadiceum, ſplendentem*, & ſimiles, ſed vtroque illorum breuior eſt hic & anguſtior.

PHASIOLVS LATO STRIATO SIVE RADIATO ſemine: atque alter punctatus, cupulâ atro-virente.

Siliquæ his magnæ, latæ' compreſſæ: *ſemina* vnciam circiter longa, ſed paulò minùs lata, renis formam habẽtia, nigra, frequentibus albis ſtriis virgata. Sunt Nobis & alia ſemina, quorum Icon in infima Tabellæ noſtræ parte, quæ alba dici poſſunt, punctis nigris guttata, maculíſque rubentibus verſicoloria.

An Tabernæmontani in Iconibus & Hiſtoria Phaſiolus Braſilianus I. *Breſilgen, Bôren*? An Thomæ Hatiot in Hiſtoria Virgineæ Inſulæ Okendigier?

PHASIOLORVM INDICORVM LATORVM ſpecies aliquot.

In Braſilia noui Orbis prouincia vulgares ſunt, atque à planta Europææ noſtræ ſimili naſci perhibentur: ſed noſtros ſaporis gratiâ & longitudine longè ſuperant. Sunt enim ſeſcuncialis longitudinis, vncialis verò latitudinis: cortice obtecti flauo ruffo colore variè interſparſo, ſplendẽ e, ſed non vſquequaque læui. *Hilum* autem album eſt, longiu culum, & area obſcurè rubrâ circumdatum. *Nos* varietates aliquot, partim ex Cluſio proponimus. Radiorum porrò diſpoſitione potiſſimùm variant.

PHASEOLVS LABLAB ALPINI, NIGER ET ſpadiceus, hilo longo albo.

Arbor eſt ſarmentoſa, ait Alpinus, quæ creſcit ad vitis magnitudinem, ſarmentíſque Vitis modo, extenditur, ac expanditur foliis: figuráque omninò ſimilis eſt vulgari Phaſiolo. Floret bis ſingulis annis, vere ac Autumno, *floribus* ad Phaſeolorum flores plurimùm accedentibus: *ſiliquæ* longæ & latæ, ſemina continent nigra, Phaſeolis aliquatenus ſimilia, quorum alia nigra, alia ſubrubra. Viuit centum annos & ampliùs perpetuóque viret, Ægyptiis frequens in cibis, noſtriſque non minùs ſuauis, &c. Sed hanc Arbuſculam centum annos viuere, difficile eſt creditu iis qui Phaſeolorum & Leguminum naturam norunt.

LOBVS MEMBRANECEVS PLANVS, NIGER.

De hoc ſic tradit in Exoticis Cluſius, qui à Nautis anno 1598. ex Guinea reducibus habuerat: Lobus hîc, ait, omninò planus erat, binarúmque vnciarum longitudinem habebat, & vnius latitudinem Extremitas paulò latior erat: color verò ex atro ſpadiceus. Cæterùm maturúſne eſſet an immaturus, nihil pronunciare queo: ſed quum Lobum eſſe conſtaret, nec agitatus ſtrepitum ederet, opinio magis inclinat, eum ante maturitatem fuiſſe lectum.

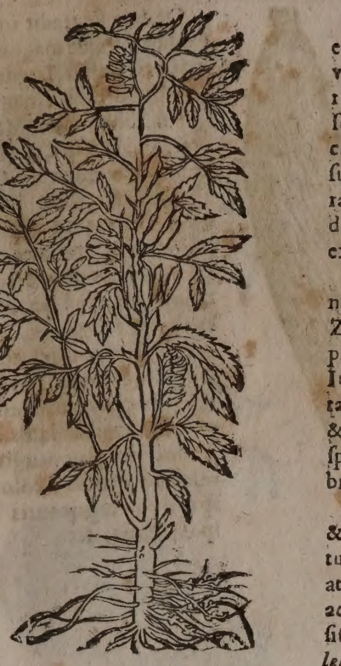
ARACVS FABACEVS, FABA SYLV. NIGRA: Germ. *Schvvartze oder Vvilde Bônen, Mohren Erbeis.*

Legumen eſt plùs quâm cubitale, cuius *caules* ſatis craſſi, anguloſi, inanes, & nonnihil hirſuti. *Folia* quaterna vel ſena, Fabæ vulgaris foliis ſimilia, duabus vel tribus conjugationibus digeſta, impari nullo alam claudente, quę in capreolos abit, quibus proxima apprehendit. *Flores* Viciæ vel Aphacæ, quibus deciedentibus ſuccedun *ſiliquæ* mediocriter longæ, magnæ, hirſutæ. *Semina* Piſi ferè magnitudine, grauiſſimi & ingratiſſimi ſaporis atque odoris, per maturitatem nigra.

In Italia, Aquitania & Gallia Narbonenſi ſpontè prouenit, & floret Aprili: aliis verò in locis non niſi ſatus. Iiſdem cum Faba vulgari facultatibus præditum Aracum credunt nonnulli: ſed melius alij nullius, vel exigui admodum vſus eſſe ſtatuunt. *Plura in Appendice.*

FABA VVLGARIS, CYAMOS LEGVMINOSA: Germ. *Bônen:* Gall. *Febues:* Ital. *Faua.*

Faba vulgaris vel *Syluestris* eſt vel *Satiua*, & hæc rurſus vel *Maior* vel *Minor*: differúntque etiam Fabæ floris & ſeminis colore. Sunt enim candidæ plurimæ, ſunt nigræ, ſunt ex nigro colore purpuraſcẽtes: & flores, aut candidi, lituris nigris conſpicui, aut ex purpura nigricantes.

Major ſeritur in hortis, minor in agris, præſertim apud Zelandos. Florétque Faba Aprili & Maio, fructum verò Iunio & Iulio maturat: citiùs tamen vel tardiùs, pro locorũ & climatum varietate, Monſpelij enim & Florentiæ Februario florentes vidimus.

Cæterùm in calefaciendo & refrigerando temperamentum medium obtinent Fabæ, atq; vt eduliũ flatulentæ ſunt ac coctu difficiles, ventrémq; ſiſtunt & inflant. *Plura petat lector ex Appendice.*

PHASIOLI NOVI ORBIS PVRGATRICIS ALIA Icon. Fab. purgatrix latiſſima.

Craſſities, color, lubricitas & nitor, vt reliquarum: ſed digitos duos latæ ſunt hæ Fabæ, atque vncias duas longæ. ſicque ab alarum latiuſcula orbiculata forma haud parum deſciſcunt.

Cæterùm apud Indos celebre eſt hoc medicamentũ, idque ſine moleſtiâ bilem, pituitam at craſſos humores, multò leniùs & faciliùs quã nuclei pinei cathartici, purgat. Sed pellicula illa tenuis quæ per mediũ has Fabas interſecat, & cæparũ tuniculam exteriorem æmulatur, abjicienda eſt, alioqui tantâ vehementiâ ſupernè & infernè purgant, vt in vitæ diſcrimen ſumẽtem conijciant. Aſſandæ deinde ſunt, vt illarum acrimonia infringatur, deinde in puluerem comminuendæ, qui ſacchato exceptus ad Cochleare vnum datur. Calidæ ſunt in ſecundo gradu, ſiccæ in primo.

PHASEOLI EXOTICI, RENES MARINI,

Phaſeolos hos in Farris inſula inter Algam naſci, atque inde erui, perhibent: Eáſque à forma *Renes* marinos appellari; atque à nonnullis *bonæ ſortis Calculos*, quòd calamitatem à pecore, domo & bonis omnibus poſſeſſoris arcẽre vel propellere credantur. *Cluſius.*

Hos exhibet Tabernamõtanus in Iconibus & Hiſtoria, ſub titulo, Phaſeoli Americi purgantis, Purgirend Bônen auſs America. Eoſdem quoque depingit ac deſcribit Hiſtoriâ Lugd. vocátque *Fabas purgatrices Monardis.* An Fabæ vulgaribus ſimiles quarum meminit Ferdinãdus Lopez de Caſtagneda, Hiſtoriæ Indicæ Lib. 7. cap. 78. quæ vomitum cient & aluum potenter purgant?

PHASIOLVS NOVI ORBIS, SIVE FABA PVRgatrix latiſſima, Cordis figurâ: Cor D. Thomæ.

Variæ magnitudinis purgagatrices noui Orbis Fabas adſeruamus: alias vnciarum duarum latitudine, alias ſeſcunciali: vtraſlibet verò orbiculatas ferè, latiores tamẽ paulò, præſertim verſus ſinum paruum quà ſiliquæ adhæſerunt. Craſſitudo digitalis, ſúntque modicè compreſſæ, ſpadiceo, duro, ſtriato & lucente cortice intextæ. Quod intus continetur album eſt ac firmum, & in duas partes, vt ſũt omnia Phaſeolacea, naturâ ſectile: acris & linguam mordicantis ſaporis.

Harum autem Fabarũ ſolum fertile Carthago, ac præſertim Inſula D. Thomæ dicta, vnde ob eam quam habent cordis effigiem, â quibuſdam *Cor D. Thomæ* nuncupantur. Plura ad latus ſequ. Fig.

FABA ARBORESCENS, PHASEOLO PLANO longo nigro.

Phaſeolum hunc accepit olim à Paludano Cluſius, *Fabæ arboreſcentis quæ ex Guinea delata eſſet* appellatione, & ex ſimili lobo qualis Fabæ arboreſcentis longiſſimæ exceptus eſſe credebatur. Erat autem valde planus, binas vncias longus, aut amplior, ſeſcunciam latus, nigricans & ſplendens: Scribitque idem Cluſius ſe anno 1597. majorem, craſſiorem & ſpadicei coloris alium nactum, in Madagaſcar Inſula natum, ab eis qui illo anno ex *Iaua* Amſterodamum redierant.

RENVM INDICORVM AC CALCVLORVM bonæ ſortis dictorum, alia Icon.

An Phaſioli de quibus Lobelius & Pena in Aduerſariis loquuntur, dicentes: Phaſiolos, ſiue Fabas perquàm raras habemus, quas ferunt magnâ copiâ ad Cornubæ littora repertas: &, quod non parum mirum, eo loco nullam meminit vllus nauẽ illiſam nullúmve naufragium factum, & tamen quotannis nouæ inueniuntur, partim fluitantes, & quæ partim effodiuntur ſabulis littoreis, quaſi, vt putant Cornubienſis maris accolæ, ſecundis Auſtris aut Zephyris â nouo Mundo appulſæ fuerint?

FABA INDICA ARBORESCENS EX GVINEA, latiſſima, ferè quadrata.

Fructum hunc miſit D. Paludanus, *Phaſeoli ſiue Fabæ arboreſcentis ex Guinea* Titulo. Purgatricibus autem noui Orbis Fabis compreſſior eſt, trium vnciarum latitudine, acutior ad hylum, oppoſitâ parte latus, & ferè quadratus, longitudo ſeſcuncialis. *Cortex* Caſtanearum corticem craſſitudine æquat, ex ſpadiceo nigricans, obliquè ſtriatus, amareſcentémque ſubſtantiam claudens: penitùs autem nigricat, & odorem ingratum ſpirat.

FABÆ ARBORESCENTIS LONGISSIMVS LOBVS.

De hoc ſic tradit in Exot. Cluſius: Valde magnus, inquit, erat Lobus, Lugduni Batauorũ cõſpectus apud Henricum Tilmannum Mercatorem, qui diù in Luſitania vixerat, illúmque ex Guinea allatum afferebat. Nam viginti vnciarum longitudine, duróque & craſſo cortice erat præditus atque rugoſo: coloris externâ parte nigricantis & fuliginoſi, internâ autem ferè ſpadicei, continẽs ſeptem magnos Phaſeolos, binas vncias cum ſemiſſe longos, ſeſcunciam latos, valde planos pro magnitudine, & minimè denſos, coloris ex ſpadiceo nigricantis atque ſplendentis, &c.

LVPINVS: Germ. *Feigbonen*: Belg. *Vúchboonen* & *Lupinen*: Gall. *Lupins*: Ital. *Lupino*.

Non procul à Fabaceis abeſt Lupinus, *Tharmos* Græcis dictus, quia cæteris Leguminibus calidior eſt. *Lupini* verò appellationẽ ſortitus, quia ſicut Lupus terram appetit, & in fame terrâ veſcitur, ita, Plinio authore, tellurem adeò amat Lupinus, vt, quamvis frutetoſo ſolo conjectus, inter folia vepréſque ad terram tamen radice perueniat, vel quia Lupis expoſitus & relictus videtur.

Duo autem Dioſcor. Plinio & Galeno ſunt Lupini genera, *Satiuus*, ſcilicet & *Syluestris*. Nos Satiuũ & vulgarem hîc pingimus, de ſylueſtri mox acturi. Omnibus autem paſſim Authoribus & Officinis innotuit ſatiuus Lupinus, *Lupini ſimpliciter dicti* nomine, de quo *plura in ſequentibus*.

LVPINVS EXOTICVS HIRSVTISSIMVS.

Hunc in Herbario noſtro ſicco adſeruamus. An Cluſij Lupinus cæruleo-purpureus, cuius folia longâ obſita lanugine, &c.?

Vnum hoc, ait Plinius, Lupini hiſtoriam tradens, ſeritur non arato ſolo, nullóque impendio cõſtat. Coli non vult, itaque adeò non eget fimo. Primum omnium ſeritur, nouiſſimum autem tollitur: vtrúmque Septembri menſe; quia, ſi non anteceſſit Hyemẽ, frigoribus obnoxius eſt. Solũ arenoſum, ſiccum & vitioſum poſcit, atque adeò cultis prouenire non vult. Ter florêre aſſerit idem Plinius, & eum ſecutus Dodonæus, 1. ſub finem Maij, deinde Iunio, ac tertiò demum Iulio & Auguſto. Notat verò Hiſtoria Lugdunenſis folia ejus ſub veſperam, Solis occaſum veluti præſentientia, flaccida facta deorſum vergere.

LVPINVS FLORE LVTEO, SEMINE VARIO, Lupinus Hiſpanicus quorundam.

Lupinos antequàm aperiantur flores habere ſubcæruleos, intùs verò albos, ſcribit Camerarius: eſſe verò albos apertos Lupini vulgaris flores nemo it inficias. Differt verò hîc à vulgari *flore* potiſſimũ & *ſemine*: *flos* enim luteus eſt, & decerptus pro Geniſta poſſet fallere, ac ſuauis eſt odoris. *Semen*, quod in vulgari album eſt, in hoc colore varium eſt, & ex albo fuſcóque maculoſũ. Eſt præterea in foliis aliqua varietas, ea enim vtrinq; ſunt hirſuta.

Cæterùm nullis, authoritate Matthioli, plantis ſtrangulatur Lupinus: cùm ipſe noxias omnes ſtranguler herbas quæ illi adnaſcuntur. Iſque, vt ſcribit Plinius, cum Sole quotidie circumagitur, horáſque agricolis, cœlo etiam nubilo, demonſtrat.

LVPINVS SYLVESTRIS, FLORE PVRPVREO, ſemine rotundo vario.

Notas quibus hîc à ſatiuo potiſſimùm differt habet Titulus. Prouenit ſpontè in locis arenoſis, vt Nos in eiuſmedi locis Monſpelij & Florentiæ obſeruauimus, florentem Aprili.

Satiuus ſabuloſa & ſicca etiam quærit loca, florétque & fructum maturat temporibus antè ex Plinio & Dodonæo adſcriptis. Nobis Mõtbelgardi floruit Iunio & Iulio: Auguſto verò & Septembri maturauit fructum.

Diſſentiunt circa vires Dioſcorides & Galenus: ille enim Sylueſtrem Lupinum eadem quæ Satiuus præſtare ſcribit: Galenus autem amariorem dicit, & ad omnia valentiorem ſatiuo. *Iudicent docti. Nos de viribus quod non capiunt huius loci anguſtia, tra demus in Appendice.*

PHA-

PHASIOLVS CRASSVS FVSCVS.

An Cluſij in Hiſt. Phaſiolus *Æthiopici* appellatione miſſus, ob nigredinem, vt veriſimile eſt, vel forſitan quòd ex Æthyopia prima eius origo? *Phaſioli Æthiopici*, vel nigri, meminit etiam in Pin. C. Bauhinus: habétque etiam Cluſius omninò nigrum, quem Lugduni Batauorum, ſemine ex Italia miſſo, notum eſſe, ac cum vulgaribus florêre, tradit.

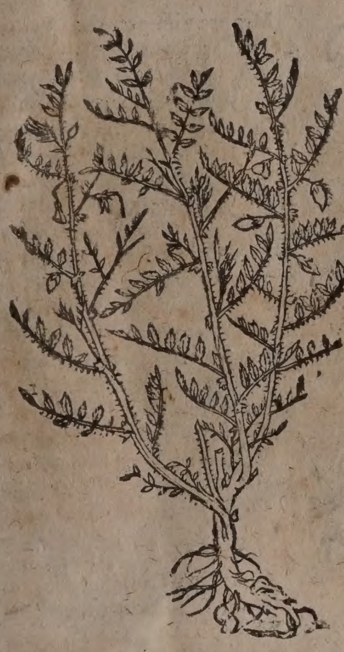
PHASEOLVS LABVRNI, SIVE ÆGYPTIVS, flore luteo.

Tenuia habet *ſarmenta* ex ſingulari *caule* ſtatim proximè *radicem* enaſcentia, eáque valde ramoſa, ex viridi purpuraſcentia, quæ vicinis perticis & pedamentis ſeſe conuoluunt. *Folia* ex eodem pediculo, vt in aliorum Phaſeolorum genere, ſemper terna, longè tamen minora, ex atro virentia, circa pediculum purpuraſcentia. *Flores* in ſpicæ modum congeſti, magni, Piſi vulgaris formâ & magnitudine ferè, coloris flaui, in oblongo craſſiuſculo pediculo, ad foliorum exortum prodeunte, naſcuntur. Eos verò excipiunt *lobi* breues & anguſti, in quibus grana terna vel quaterna, pulli, vel potiùs ex nigro ſubvireſcentis, coloris, Laburni granis non majora, ſed obtuſiore plerúmque vtroq; mucrone.

Cluſio in Hiſt. dicitur *Phaſeoli peregrini genus*.

CICERA ANTIQVIS.

A *Cicere* omninò differt *Cicera*, quæ à Columella non tam leguminibus quàm pabuli generibus annumeratur: & à *Cicercula*, quæ lathyrus eſt, tantùm colore diſcernitur.

Seritur, authore Columellâ, primo vel altero ſulco menſe Martio, provt poſtulat ſoli lætitia. Bubus Erui loco freſa datur in Hiſpania Boëtica. Cùm enim ſuſpenſâ molâ diuiſa eſt, paulùm maceratur, dum leneſcat: atque ita miſta paleis ſubtritis pecori præbetur. Nos de hac Cicera penitùs nihil aliud quod dicendum occurrat, apud Scriptores inuenimus, quã quod à Cicere omnino diuerſam facit Cornarius. Figuram hîc pictam *Nos* eo nomine inter noſtras emptitias reperimus.

CICER, CICER ARIETINVM: Germ. *Ziſern*, *Ziſer Erbs*: Gall. *Pois Ciche*: Ital. *Cici*.

Suâ vi ſurrigitur Cicer, *caulibus* hirſutis, durioribus, ramoſis: *folia pinnata*, hirſuta, clauicularum expertia, ſerrata: ex quorum alis *flores* emicant ſingulares, colore purpuraſcente vel albo. *Siliquæ* teretes, ſemine farctæ Piſo æquali, albo, nigro aut ruffo, cum appoſito veluti corniculo, vnde illi *Arietini* nomen. Sapore ad Piſa accedit.

Ciceris autem Theophraſtus & Plinius plurimas à magnitudine, ſapore, odore, formâ, ſucco & colore conſtituunt differentias. Duo tamen tantùm ſumma faſtigia faciunt Dioſcor. & Galenus: *Satiuum* & *Sylueſtre*. Et Satiuum rurſùs ex Veterũ & Recentiorum ſententia, in Arietinum, quod hîc pingitur: & in *Columbinum* diſtinguitur. Arietinúmq; tres rurſus ſpecies, *albi* ſcilicet, *ruffi* & *nigri*, agnoſcunt rei Herbariæ Scriptores.

CICER SYLVESTRE MVLTIFOLIVM: RADICE craſſâ, & folliculis bicuibus, entrioſis, hirſutis.

Ciceris ſylveſtris meminêre ſcriptores Botanici plæríque omnes: ídque in *Maius* & *Minus* diſtinguit Thalius, ac majus in locis præſertim pratẽſibus prouenire ſcribit. Matth. in Dioſc. Cicer ſylueſtre omnibus notũ ait, ſed nec pingit nec deſcribit. *Nos* hîc *Multifolij figurã* exhibemus: at dolemus Iconẽ noſtram depictam Nobis abſentibus, ex Icone quæ non placet, quæ eſt apud Lobelium, ac ex non bona deteriorem factam.

Cæterùm vbiq; fermè proueniunt Ciceres, ac in Italia, Gallia & Hiſpania in agris ſeruntur. Vere autẽ ſeruntur, ac florent Iunio & Iunio: minimè verò niſi areſcẽtib. ſiliquis demetuntur: quoniam, ſi citiùs extirpentur, ſemen rugoſum euadit. De viribus & facultatib, ad latus ſequ. Figuræ.

CICER SYLVESTRE TRIFOLIVM.

Hoc *Cicer* 2. è *Sabaudorum finibus* vocat Tabernamontanus. Nos Geneuæ in monte *Saleua* vidimus.

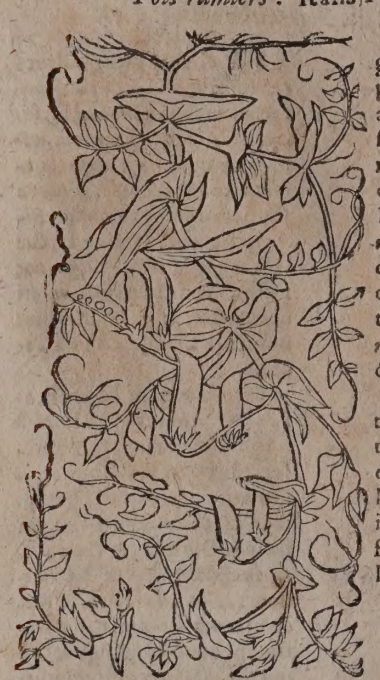
Cæterùm vt de *Cicerum vſu & facultatibus* aliquid dicamus, calidi & humidi ſunt Ciceres, ac modicæ amaritudinis participes. Cicer, vt *edulium* non minùs quàm Faba flætulentum eſt, ſed valentiùs nutrit quàm illa. Vt *medicamentum* verò vi pollet attrahendi, digerendi, incidendi & detergendi. Lienem, renes & iecur expurgat & ab obſtructione liberat, ac Venerem ſtimulat, vrinam ciet, ad morbum regium & hydropem conducit, calculum renum & veſicæ comminuit & pellit, ac, ſi Dioſcoridi & Galeno credendum, frangit.

Pisvm: Germ. *Erbs*: Gall. *Pois*: Ital. *Piſo*.
Piſum vulgare paruum aruenſe.

Piſa à *Piſâ*, loco in quo olim copioſè naſcebantur, nomen ſortita ſunt. Duas tantū eorum *Differentias* faciunt: nonnulli, *Maiorū & Minorū*. Alij diſtinctiùs Piſa alia *hortenſia*, conſtituunt, alia *aruenſia*, alia *ſylueſtria*, & iis adhuc addunt *exotica*. *Hortenſiáque* rurſus, quæ ferè maiora ſunt, & vt plurimùm candida, in ea diſtinguunt quæ ſine folliculis eduntur, *& leptoloba* dicūtur, & in ea quæ cum ipſis folliculis comedūtur. *Aruenſia* verò quæ in agris ſeruntur & humi ſerpunt, alia maiora aiunt, alia minora; atque alia alba, alia viridia, alia ruffa ſiue cinerea, alia rubra, alia variegata, atque alia cęrulea, quę rariora. Eſtque tādem ex hortenſibus quoddam proliferū: vbi ſcilicet plures ſiliquæ ſimul iunguntur. *Plura in ſequent.*

Pisa maiora alba: Germ. *Groſs Erbs*: Gall. *Pois ramiers*: Italis, *Piſelli maiori*.

Piſa alba maxima Piſis vulgaribus ſunt ſimilia: *flore* nūc purpureo nunc albo: *Semina* alba ſunt, ſed non ita anguloſa ſiue compreſſa, maiora verò quàm ſint Piſa comoſa, de quibus mox, neç ita rotunda. Eſt & *Piſum* quoddam *album ramoſum*, in magnam altitudinem excreſcens, cuius ſiliquæ albæ magnæ, ſine duriori tunica, totæ manduntur; *Pois mange tout*, ob id Gallis dictum.

Cæterū apricis & humentibus gaudent locis Piſa omnia, tepidiſſimque cœlum & locum deſiderant. Iunio & Iulio menſibus florent, & ſubinde ſemina in valuulis proferunt. De vſu & viribus ad latus ſequentis Figuræ.

Pisvm comosvm proliferum: Germ. *Buſch. Erbſen*. Gall. *Pois à bouquets*.

Erectius eſt vulgari Piſo, ac caule firmiore & craſſiore, potiſſimùm parte ſuperiore, ſuáque vi aſſurgit. Nulli in hoc *flores* nulliq; *fructus*, præterquàm in ſummo caulis faſtigio, quod floribus albis & numeroſis, in orbem poſitis, denſè ſtipatur. Eóiq; tandem *ſiliquæ* vulgato ſatiuo eadem radiatâ ſerie comantes excipiunt, geminæ aut tergeminæ eidem pediculo appenſæ. *Piſa* ad Piſa vulgaria accedunt, ſed minora ſunt, orbiculata, &c.

Nullam, ait Galenus, effectricem qualitatem habet *Piſum*, & medium quodāmodò locum obtinet inter ea quæ boni ac praui ſunt ſucçi, multùm ac parum nutriunt, facilè ac difficilè concoquuntur, tardè ac citò deſcendunt, flatulēta ſunt ac flatus expertia: &c.

Pisa magna rvbra variegata.

Hominis magnitudinem multùm excedit hoc Piſi genus: *florem* fert purpureum in medio, & in latiore parte roſeum: *ſiliquæ* magnæ ſunt & ſucculentæ: Piſa valde magna, non rotunda ſed anguloſa, vel potiùs compreſſa, pulchri coloris, atque ex rubedine & albedine variegati. Magni fiunt, pręſertim à Germanis in cibo. *An Pliniј Piſum quadratum*? Camerario eſt *Piſum rubrum Italicum grande*. Baſileæ, Geneuæ & Lugduni in hortis vidimus.

Pisa parva viridia, vel variegata.
Piſorum ſpecies pulchra folia anguloſo.

Minora Piſa ex rubro vel ex purpureo variegata, vt & minora viridia, eiuſdem ferè ſunt magnitudinis, nec Viciis multò majora; ac ab ijs quoad ſemina haud facilè diſtingui poſſunt, quamvis herbâ; caule & ſiliquis plurimùm à Viciis vulgaribus differant. Provenêre Nobis hæc tria Piſorum genera Montbelgardi in S.P. horto. Quod verò hîc pingimus *folio anguloſo* in cultioribus habetur hortis, & Nos itidem Montbelgardi in horto S.P. habuimus.

Pisa indica foliis longivscvlis.
Et de variis aliis Piſis Indicis.

Piſa Indica foliis longiuſculis neque Piſorum cæterorum, neque etiam Phaſeolorum modo excreſcunt: ſed folia proferunt multa, terna, lōgiuſcula, magna & parua, longis pediculis appenſa. *Floſculi* minimi iuxta foliorū principia: ſapor manifeſtus nullus. Piſa hæc à Nobis ſata, menſe Iunio talia fuêre, qualia Icone exprimimus.

Varia autem alia *Piſa Indica* Nos inter Naturalia noſtra adſeruamus. *Orbiculata* quædam, ferè fuſca, obſcurè maculata, & ſummo tenus areâ albicante inſignita, *Alia* Piſo maiori duplò majora, orbiculata, nigra, parte quâ vmbilicus eſt compreſſa. Alia Cicere maiora atq; orbiculatiora, coloris fuſci obſoleti, maculis candicantibus diſtincti. Atq; alia tandē rotunda ex albo & rubro variegata.

THYRVS, CICERCVLA, PISVM GRÆCORVM, Germ. *Kichern* : Gall. *des Geſſes* : Italis *Cicergua*.

Lathyro (Cicerculę,) oblõga eſſe fol a ſcribit Theophraſtus : Ochris & Phaſelis ſubſtantiâ ſimilem dicit Galenus: Piſo Columella : Tertiam verò Ciceris ſpeciem facit Plinius, ſed perperàm , Ciceræ enim diminutiuum eſt *Cicercula*, nõn Ciceris, alioqui diceretur *Cicerculum*.

Lathyri autem ſiue Cicerculæ variæ recenſentur *Differentiæ*: à loco, à magnitudine, atque à floris & ſeminis formâ & coloribus deſumptæ, vt ex ſequentibus patebit. Hîc Lathyri pingitur *ſpecies maior flore rubente & albido minore*, dumetorum , *Germanica* dicta. Lento pinguique agro, prope ſepes , dumos ac ſenticeta enaſcitur, eadémque capreolo ſuo apprehendens cõſcendit & ſuperat. Colitur & in hortis.

LATHYRVS MAIOR LATIFOLIA ; FLORE maiore purpureo , ſpecioſior, *Narbonenſis*.

Partibus omnibus precedẽti ſpecioſior eſt hæc Lathyrus; membraneis & venoſis alis, ſecundum caules prolixos aptatis: *folia* bina, neruoſa, rigidiora, in obtuſum mucronem deſinentia : *flores* multi ſimul iuncti, magni, purpurei, & coloris grati : *ſiliquæ* vncias tres longæ, aut etiam maiores, vix ſemunciam latæ , nonnihil compreſſæ.

Lobelio in Obſ. & Adv. dicitur Lathyrus Narbonenſis latiore folio , Clymenũ Matthioli, Eruum ſatiuum Cordi, Piſum Græcorum Tragi.

Verno tempore in Gallia Narbonenſi obſeruauimus, in itinere Monſpelio verſus *Perou*, in ſepibus. Huius autem, vt & præcedentis, aues ſemina perquirunt, & ſiliquas perforant, vt ea deuorent.

LATHYRVS MAIOR NARBONENSIS anguſtifolius.

Folia huic ad originem pediculi laciniati quaterna ; maiora duo, & minora totidem, cum capreolo bifido : *flores* magni ex longo pediculo, latifolij floribus ſimiles, & coloris purpurei.

Camerario dicitur *Lathyrus anguſtifolius* , à lati folio tantùm hac notâ diſcrepans , & facilè Hyemis ſæuitiam tolerans.

Hanc Lathyri ſpeciem obſeruauimus Monſpelij , indéque etiam ſiccam accepimus.

LATHYRVS LVTEVS SYLVESTRIS dumetorum

Paſſim circa ſepes prouenit, atque etiam in pratis , vt Nos Montbelgardi & Beffordiæ, Baſileæ extra Portam lapideam, atque etiam Lugduni, *au bois de la bonne Allemande*, obſeruauimus : floréque vulgò Aprili & Martio. In horto etiam habuimus, ſpontè prouenientem, & plantatam.

Quidam volunt *Erui genus* eſſe : Tabernæmontano eſt *Viciæ ſpecies* : Geſnero *Aphaca*, vel *Viciæ*, aut potiùs *Orobi genus*, floribus flauis: plærique verò omnibus eſt *Cicercula ſylueſtris*.

LATHYRVS SILIQVA HIRSVTA.

Radice eſt ſingulari , tenui, annuâ: *caules* anguloſi, cubito longiores : *folia* bina, longa, anguſta : *flores* in pediculis longis purpuraſcentes; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* longæ , hirſutæ, aſperæ: *ſemina* comprehendentes parua, nigricantia vel ruffa , rotunda, ſuperficie criſpâ.

Variis in locis circa agrorũ limites reperimus, florentem Iulio, & ſemine maturo Auguſto : tranſlata verò in hortum Nobis in magnam excreuit altitudinem.

An Anguillaræ *Aracos & Aracis* ? An Aduerſariorum *Aracus & Cicera* ? An Hiſtoriæ Lugd. *Cicera* ? An Dodonæi *Aracus* Lathyro ſimilis, rarum legumen, ac quod non ab aliis , niſi à rei Herbariæ ſtudioſis, ſeritur?

LATHYRI SPECIES QVÆDAM, QVÆ Eruilia ſylueſtris Dodonæi.

Caules huic , vt aliarum Lathyrorum, anguloſi, cubitales & bicubitales, quibus, nullo intercedente pediculo, amplexicaulia adnaſcuntur *folia*: oblonga, modò ſimplicia, modò in *capreolos* abeuntia : *flores* albi : *ſiliquæ* rotundæ : *ſemen* rotundum , Piſis ſimile, minus , amarum , viride, durum & ſiccum. *Herbarij* ſerunt in hortis.

Matthiolo in Dioſc. cum magn. fig. Latinis & Ital. dicitur *Aracus niger* : ſed magno lapſu, iudice Dodonæo, ſiquidem huic legumini cum legitimo Eruo plus eſt ſimilitudinis. Lobelio & Penæ in Aduerſ. eſt Ochrus ſylueſtris ſiue Eruilia, ſylueſtris indolis, &c.

LATHYRVS ANGVLOSO SEMINE.

Caules huic prolixi ſatis, ac in ramos multos diuiſi: *folia* gemina, latiuſcula, oblonga, acuminata, glabra, ſtriata, cum duabus ad exortum appendicibus caulem amplectentibus. Inter folia proſiliens pediculi reliquum in tortiles abit *clauiculas* quibus proxima apprehēdit. *Flores* candidi, *Siliqua* latæ: atque in iis *ſemina* alba, lata, compreſſa, anguloſa. *Radix* fibroſa & gracilis.

Ciceculam vocat Cæſalpinus, Fuchſius *Eruum albũ* & *ſatiuum*, Lonicerus & alij *Orobum*: Lathyridem Narbonenſem alteram Aduerſaria: ſed cur *Lathyridem* vocant, meliùs *Lathyrum* dixiſſent. An Piſi genus quod Veneti *Mauerette* vocant, Romani *Cicerchia*, Galli *des Sars*. ?

CATANANCE IN GENERE: CATANANCE leguminoſa quorumdam.

Plantam hanc, quòd fatali & incōcuſsâ neceſſitate adigeret ad amandum, & ineuitabile amoris crederetur illicium, *Catanancen* vocarũt Græci. Eámque, quòd ad amatoria tantùm eius eſſet vſus, deſcribere ſuperuacaneũ duxit Plinius: vt eius etiam vires reticuit Dioſcorides, Galeno & poſteriorib. Grę cis de illa omninò ſilētibus.

Duplicem facit Dioſcorides, ſed quã *Primam* ſtatuit, hodie prorſus ignotam eſſe, apud omnes in confeſſo eſt: nec ſatis nota *Altera*, in qua Mali magnitudo etiam ſuſpecta.

Leguminoſa verò *Catanãce* quã hîc pingimus, in hortis Herbariorũ Iulio & Auguſto ſiliquas fert, ac viſitur etiam in Septentrionalium littorum agris: *An Eruum ſylueſtre Herbariorum*?

APHACA, VICIA: Germ. *Vvicken*: Belg. *Vvitſen*: Gall. *Veſſe*; Ital. *Aphaca*: Angl. *Fiche*.

Aphacam cum Vicia, Galeni & Matthioli exemplo, Nos hîc coniungimus: de Aphaca in Appendice ſpecialiùs actum.

Ceterùm Vicia alia *Satiua* eſt alia *ſylueſtris*, alia *maior* alia *minor*, alia *flore ſimplici* alia *multiflora flore albo* alia, alia *flore luteo*. Differũntque præterea viciæ *ſeminum colore, craſſitie, rotunditate* & *amaritudine*: amariúſque eſt quod tenuius & rotũdius, ac huius ſiliqua breuior & aſpera.

Vulgarem & *ſatiuam hîc pingimus*, notiſſimam omnibus frugem, variíſq; in locis ſeri ſolitam. Semina Iulio & Auguſto matureſcũt, gratiſſimo Columbarum pabulo, quin & iis veſcũtur etiam homines, ſed ſi Anates comedant, moriuntur, nec iis facilè veſcuntur Gallinæ.

LATHYRVS FOLIO TENVIORE, FLORIBVS rubris. Et de LATHYRO ÆGYPTIO.

Cubito eſt altior, *ſiliquis* latis, atque in iis *ſemina* tria quatuórve, Orobi magnitudine, rotunda, aſpera, fuſcis maculis obſita, hilo lineis fuſcis picto.

Itinere quà Monſpelio Frõtignanum itur reperimus, locis ſiccis & ſylueſtribus, florentem Aprili. An Lobelij in Icon. *Lathyrus anguſtiore gramineo folio*? An Araci ſpecies Gallis *Arouce* dicta.

Cicercula autem *Ægyptiaca* dicta, à vulgari ſatiua non valde differt: in flore tantùm diuerſitas, qui in hac internè elegans, cæruleus, & foris ex cineraceo purpuraſcens. *Cluſius*.

PISVM SYLVESTRE: GERMANIS *Vvild Erbſen*.

Piſi ſylueſtris meminêre Tabernamontanus & ex Recentioribus alij. Sic Piſum ſylueſtre Pannonicum habet Camerarius Hort. & Piſum ſylueſtre in Heluetia & ſuperiore Germania, haud ſecus ac Phaſelum ſylueſtrem, ſe peregrè euntibus obuiam dare, ſcribunt Aduerſaria. In Angliæ Suffolcia, inter Orforclum & Alburnum, in littoreis nulláque terrâ opertis ſaxis, tantam ſegetem Piſorum, anni 1555. Autumno, enatam, vt mille hominibus ſuppeteret, apud Scriptores annotatum reperitur. Copioſè itidem inter ſaxa prouenire Piſa, in iugis arcis *Greben*, atque aliis Pannonię & Auſtriæ locis, obſeruauit Cluſius. Florent Iunio, ſemen maturum Auguſto.

VICIA VVLGARIS SYLVESTRIS FRVGVM: ſemine paruo & nigro. CRACCA Quibuſdam.

Viciam minorem appellat Geſnerus, & *Vogel vvick*: quibuſdam Germanis dicitur S. *Chriſteffels kraut*. A Vicia autem ſatiua ſemine potiſſimùm differre videtur, quod admodum paruum & rotundum, copioſúmque in ſiliquis anguſtioribus, longioribus, magíſq; teretibus quàm Viciæ ſepium, minùs hirſutis & ferè glabris, quæ ſiccatæ nigreſcunt.

In agris ſæpiſſimè ſponte prouenit, Viciæque adeò eſt ſimilis, vt eius nomen etiam hodie in agris retineat, & *Vicia ſylueſtris* dicatur. Florentem obſeruauimus cum ſuis floribus purpureis Mõſpelij paſſim in ſegetibus Aprili & Maio menſibus.

VICIA SYLVESTRIS FLORE LVTEO.

Ex vna radice numeroſi, iiſdémq; flexuoſi anguloſiq; exeunt *cauliculi*, in alas alternatim diuiſi: quibus *folia* hærent Viciæ ſatiuæ ſimilia, dena, duodena, plus minùs, quorum coſta in tortilē clauiculam terminatur. *Flores* ſpecioſi, lutei, ex luteo pallidi, & nonnunquam albidiiſq; ſuccedunt *ſiliquæ*, vulgatæ Viciæ ſiliquis breuiores, habitiores, craſſiores, latioréſq;, albâ hirſutie pubeſcentes, in quibus *ſemina* quaterna aut quina, fuſca, maculata, compreſſa, anguloſa, ſaporis leguminoſi.

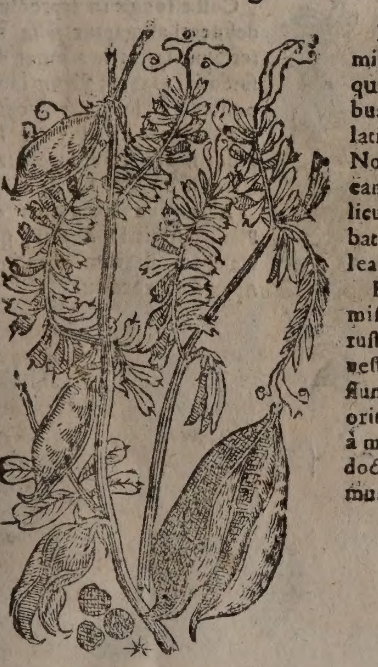
Monſpelij obſeruauimus florentem Martio & Aprili, Iunio autem ſemen maturat. Quotannis ex ſemine deciduo repullulat, ac totam Hyemem perfert.

VICIA SEPIVM PERENNIS: OS MVNDI: Germ. *S.Chriſtoffels kraut*: Belg. *Crock*. Gall. *Veſſeron, Veſſe ſauuage*.

Caules huic duorũ triúmve cubitorũ; *folia* quâ parte coſtę adnectũtur latiora ſunt quàm in ſatiua, vel ſylueſtri vulgatiori, eorúmque plures coniugationes quàm in iis: cætera haud multùm ab illis abludunt. *Flores* non bicolores, vt in ſatiua & ſylueſtri vulgatiori, ſed vnicolores, ſaturatiore purpurâ tincti, ac quinque vel ſex vni pediculo hærentes. *Siliquarum* verò inſigne diſcrimen in longitudine & glabritie: ſunt porrò illæ omnes per maturitatem adeò nigræ, vt præ nigredine ferè luceant. *Semina* alba, minora & longiora quàm in ſatiua, variæque formæ. *Radix* perẽnis & repratrix. Copioſè variis locis prouenit in ſepibus, & Aprili menſe plærúmque floret.

VICIA SYLVESTRIS LVTEA, CVM galea fuſca.

Hanc Viciæ ſylueſtris nomine Bononiâ accepimus: quæ quantùm à præcedentibus differat ex Iconum collatione ſatis apparet. Sicca Nobis miſſa fuit, quapropter eam exactè depingere non licuit: qui miſit illi tribuebat florem luteum cum galea fuſca.

Bononiâ hæc Nobis ſicca miſſa fuit, quæ an Italorum ruſticorum ſit id Lupini ſylueſtris genus, quod prope flumina, atque in maritimis, oritur, ac quo pingueſcunt & à morbis curantur iumenta, doctiorum iudicio relinquimus.

VICIA MVLTIFOLIA CVM LATIS ſiliquis.

Pulchro huic Viciæ generi *foliorum* coniugationes plurimæ, duodenæ, vicenæ & plures. Anguſta autem ſunt illa, in acumen deſinunt, atque in iis magni pili. *Flores* parui, ſingulares, lutei, breuiſſimis pediculis appenſi. *Siliqua* ſingulares etiam, primò valde hirſutæ, poſtea minùs, ſed tactu aſperæ, vnciã vnam & ſemis longæ, & vnciam ſemis ferè latæ, in quibus *grana* vt plurimùm quinque.

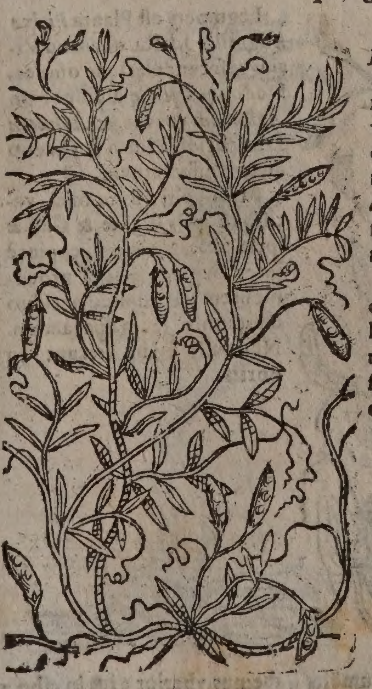
VICIA PARVA, SIVE CRACCA MINOR cum multis ſiliquis hirſutis.

Ex *radice* exili & inutili, quadrati tenues & infirmi exeunt *coliculi*, importunâ alarum vbertate luxuriãtes. *Folia* lẽtis foliis paria, læuia, pinnata, 15. vel 17. ad neruum adnexa, qui in tortiles capreolos faceſcens ſegetẽ infauſto complexu arripit & ſtrãgulat. Ex foliorum alis hinc inde enatis pediculis *floſculi* inſident racematim 4. vel 5. eodem ſpectantes, puſilli, ex albo ſubpurpurei: quos ſiliquæ excipiunt ſemunciales, hirſutæ, ſingulæ *grana* bina Viciæ ſepium comprehendentes, minora, rotundiora & magis maculata.

Hanc nonnulli ad *Orobanchen* referunt. Trago Germanico eſt *Vicia omniũ minima*, Tabernęmõtano *Cracca minor*, Lobelio & Penę *Aracus* ſiue *Cracca minima*. Abũdat in agris, ſemine deciduo ſe quotãnis propagãs: & Nobis etiã in horto ſata prouenit.

VICIÆ SIVE CRACCÆ MINIMÆ SPECIES, cum ſiliquis glabris.

Eſt præcedenti tenerior: *folia* etiam in hac rariora. *Flos*, qui in illa vt plurimùm racemoſus, in hac ſæpiſſimè vnicus, quamuis nonnunquam duo vel tres obſeruentur. *Siliqua* præcedentis *ſiliqua* par, ſed glabra & toroſa, duo, tria, aut etiam quatuor *grana* continens.

In agrorum limitibus frequens reperitur, floréτque Iulio, & ſemen maturat Auguſto. Lobelium & Penam exiſtimamus hanc confudiſſe cum præcedente.

VICIA SYLVATICA MAXIMA, PISO Syluestri ſimilis.

Omnium Viciarum, quotquot hactenus videre licuit, maxima eſt, vt pote multorũ cubitorum. *Folia* ad Viciæ ſępium folia accedunt. *Flores* numeroſi & purpuraſcentes: *ſiliqua* ad Piſorum ſiliquas magnitudine accedunt & glabræ ſunt. *Radix* craſſa, nodis intercepta, reptatrix, caulium cũ plurimùm propagine fertilis, perennis.

Circa Bollenſem admirabilem fontem copioſam obſeruauimus, vt & alibi. An Tabernæmontani in Icon. & Hiſt. *Piſum ſylueſtre minus?*

VICIA SYLVESTRIS CVM LENTIS ſiliqua.

Dodrantalem habet *caulem*, gracilẽ, anguloſum, glabrum ramoſum. *Folia* ſingularia Craccæ minimæ foliis non majora, per extremũ obtuſa & cordata, quod malè expreſſit pictor. *Coſta* extremum in tortiles cirrhos abit. Ex alæ ſinu enatus *pediculus* vncialis *florem* gerit vnicum, Lentis flori ſimilem, quem excipit *ſiliqua* vnciâ longior, ſemunciam lata, glabra & compreſſa, duo aut tria claudens *ſemina*, orbiculata, Lentis majoris.

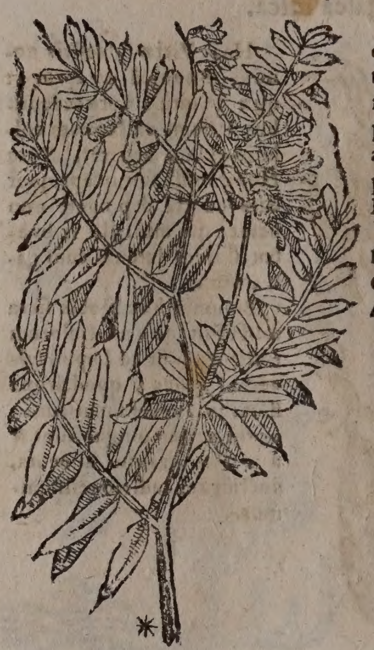
Collegimus in Gallia Narbonenſi circa Nemauſum. Pictor autem noſter malè pinxit folia acuta, cùm ſint cordata quodammodò.

VICIÆ PARVVM GENVS FOLIO LONGO.

Caulis huic anguloſus Coſtâ in *Capreolos* faceſſente: *folia* ſeſcuncialia & duarum vnciarum, graminea, vix culmum lata, in acumen deſinentia; *floſculi* longo ſurculo peculiari hærent, multi, oblongi: *ſiliqua* Craccæ minoris, ſed longiores nonnihil. Monſpelio allatæ ramum dedit Caſparus Bauhinus, qui *Viciæ paruum genus folio longo* inſcripſit.

VICIÆ PVLCHRVM GENVS MVLTIFOLIVM, ſiue GALEGÆ ſpecies quibuſdam.

Coſtæ longæ in capreolum deſinenti alligantur *folia* interdum viginti, in acumen deſinentia, glabra: *florum* idem poſitus ex longo pediculo, accedũntque ij ad Viciæ ſępium flores & purpurei ſunt. Ramoſa eſt hæc Vicia.

Argentinæ habuimus ex Plantis ſiccis D. Agerij, qui Galegam aliquam ex monte Apennino vocabat.

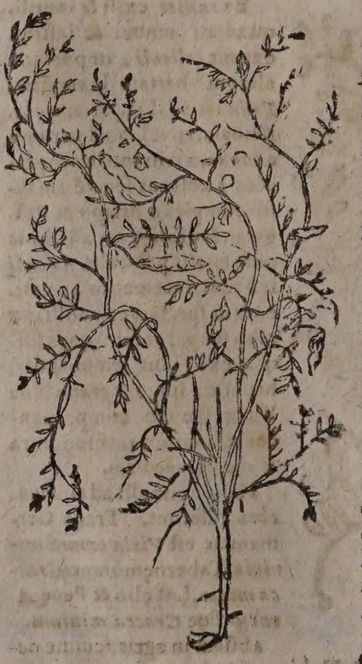
VICIA QVÆ PITINE ANGVILARÆ, LATA ſiliquâ, flore luteo.

Legumen eſt Planta *Pitine* Anguillarę dicta, quam ad Vicias referunt plęrique omnes. Dodonęus & Cęſalpinus eam *Aphacam* vocant, & *Aphacen* Dioſcoridi, Plinio & Galeno dictam eſſe ſtatuunt.

Monſpelij, Bononiæ, variiſque aliis Italiæ & Galliæ locis obſeruauimus, copiosè inter Segetes ſpontè prouenientem; ac ſemine deciduo quotannis ſe propagantem. Nonnulli etiam ſerunt in hortis.

OROBVS: ERVVM: Germ. *Eruen*: Gallis *Ers*: Italis *Eruo*: Hiſp. *Ieruos.*

Quod Orobon vocarunt Græci, Arabes *Erbum* & *Kerſene*, Latini *Eruum* dixêre, à quo nonniſi nigredine differt Theophraſti *Cicer Orobæum.* Eſt autem Eruum vel *Satiuũ* vel *Sylueſtre*, & vtriuſq; rurſus variæ differentiæ. Satiuum præſertim vel maiore vel graciliore eſt tum ſiliquâ tum ſemine: éſtq; id ſemen vel candidum, vel pallidũ, vel ruffum. Minimè autem *Eruũ Eruilia* eſt, neque etiam *Cicercula*, vt exiſtimarunt nonnulli.

Cæterùm Orobus deſiccat exceſſu intenſo ſecundo, calefacit autem primo: & quia amaritatis eſt particeps, incidit, extergit, & obſtructiones expedit. Boues impinguat: homines verò, vt iã olim annotauit Galenus, ab eo [niſi magna ſit Frugum penuria] prorſus abſtinent, quòd ſit ingſuauiſſimum & praui ſucci: aquòd, vt ex Dioſcoridis monumẽtis habemus, vberior ejus in cibo aut potu vſus, ſanguinem cum torſionibus, per aluum & veſicam ducat.

Lens : Germ. *Linſen* : Belg. *Lenſin* : Gal. *Lentille*: Ital. *Lenticchia* : Hiſpan. *Lenteyas*.

Lentem quaſi *lenem* dictam volunt, & lenitatis ſignificationem habere, quod æquanimitatem veſcentibus pariat.

Infirmis *caulibus* humi proſternitur hoc Legumen niſi in propinquo habeat cui capreolorum amplexu innitens ſeſe erigat: *folia* pinnata Viciæ, minora, hirſuta: *flores* purpuraſcunt vel albeſcunt: *ſiliquæ* breues ſunt & compreſſæ: atque in iis *ſemina* duo aut tria circinata compreſſa, alba vel fuſca ſubnigráve, parua, valde læuia, eáque cortice dempto in duas partes ſcinduntur.

Plinius ſemen aliud rotundius facit & nigrius, alterum ſuâ figura. Vulgò autem duo Lentis conſtituuntur genera, *Maius* & *Minus*, hócque albũ magis, illud cineritius eſſe dicunt. Nos *Minorem Lentem* hic pingimus.

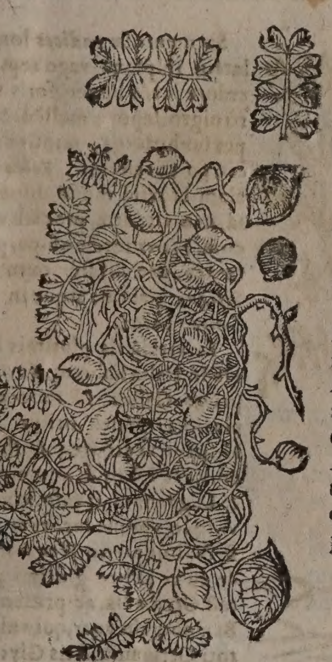
Lens maior.

Hęc vulgari Lente omnibus partibus ſpecioſior & major.

Cæterùm ſiccum amat Cœlum Lens, & ſolum tenue magis quàm pingue, conſeruntúrque eâ vulgò agri. Præſtat autem quæ facilè coquitur, & quæ dum maceratur nihil nigri remittit. At ſi aſſiduè edatur, viſum hebetat, ægrè concoquitur, ſtomacho incommoda eſt, eúmque & inteſtina inflat: aluum autem ſiſtit ſi cum cortice edatur. Lenit podagram cocta cum polenta & impoſita. Cum melle verò ſinus glutinat, cruſtas rumpit & vlcera repurgat; at cum aceto cocta duritias & ſtrumas diſcutit. *Sic Dioſcorides & Plinius. Plura petat Lector ex Appendice & Hiſtoria noſtra magna.*

Arachidna planta amphicarpa: An Aracoides, Theophraſti?

Arachidnæ meminit Theophraſtus, eámque Araco ſimilem dicit, ac Aracoidẽ inſcribit. Sed cur Araco ſimilem facit, cũ folia illi deneget, quibus minimè deſtitutus Aracus? Sic corruptum eius Textum credimus, quamvis eum ſecutus ſit Plinius.

Quicquid ſit meritò eam inter *amphicarpa* recenſet Theophraſtus, cùm vtrinque fructum ferat, ſuprà terram ſcilicet & infra eam. Quidam *Dentariæ* ſpeciem eſſe exiſtimant. Quod hîc pingimus *Cretica* eſt Arachidna *Honorij Belli*: cujus Figuram ex Planta ſicca parandam curauimus, quoniam in horto ſata non prouenit.

Arachidnæ icon Clvsii.

Proponit illam Exot. Lib. 4. cap. 16. Cluſius, ac fusè deſcribit. Nos verò inde depromptam hîc etiam exprimimus, additis ex Ponæ Figura *floribus*. *Semen* Viciæ ſatiuæ ſimile eſt, dentib. durum attritu, medullâ albâ, & ſapore Piſorum. Tale erat quod ex Cretæ Cydonia ab Honorio Bello accepimus, ſatum autem, vt iam dictum, non prouenit. *Agriophacon* (agreſtem Lentem) vocant hanc plantam, quæ inter ſegetes & Legumina inuenitur, negligitúrque.

Chamæbalanvs legvminosa : Germ. *Erdnuſs*: Gall. *Raue ſauuage* : Ital. *Noce della terra*.

Ex radicis argumento Chamæbalanum, quaſi terreſtrem vel humilem Glandem dicas, denominarunt Scriptores: Ruellio, Fuchſio & aliis dicitur *Apios*, aliis *Ornithogalum*, & quibuſdam *Aſtragalus*.

Seritur & ſemine & radice, ſed radice citiùs perficitur: variis autem in locis ſpõtè prouenit in cãpis & vineis, ac ſecus aruorũ margines. Obſeruauimus Nos copiosè prouenientem Geneuæ in vineis extra Portam *Corneuin*, & Baſileæ extra Portam lapideam in agris. Floret autem Iunio & Iulio. Burgundi vocant *des Maguſſans*.

Per frugum inopiam ruri pauperes hac radice veſcuntur: éſtque ea moderatè calida, at paulò plùs ſiccas ſed nauſeam mouet, aliàs innoxia eſt. Ex floribus, authore Camerario, aqua deſtillatur quæ Roſaceam ementitur.

Orobvs qvorvmdam radice bvlbosa.

Graciles promit *cauliculos* erectos, firmos, anguloſos, pedales. *Folia* per interualla vni coſtæ inhærentia, quaterna plærumque ex aduerſo ſita, erecta, anguſta. *Flores* in longis naſcuntur ſurculis, ſpicæ inſtar congeſti florum Piſi aut Viciæ formâ, ſeni aut octoni, candidi coloris. *Lobi* oblongi & nigricantes, *ſemine* nigro, atque interdum maculoſo, pleni. *Radicibus* autem nititur quinis aut ſenis, minimi digiti longitudine, craſſiuſculis, cum oblongis bulbis, foris nigris, intùs albis.

Eſt Orobus Pannonicus Cluſij Aſphodeli radice. Floret Aprili & Maio, ſeménque perficit Iunio.

ARACVS VETERIBVS ET IN GENERE. ARACI LEGVMINOSA SPECIES QVORVNDAM.

Aracus res eſt ſcabra & dura in Lẽte, ait Theophraſtus, qui illi, vt dictum antè, Arachidnam ſimilem facit. Semen eſt, authore Galeno, Lathyro vſu & facultate adſimile, niſi quod Araci ſunt duriores minúſque facilè elixantur.

Plantam autem quam hîc pingimus *Aracũ leguminoſã* inſcribunt nonnulli. *Caule* eſt cubitali, vel maiore, tenui glabro. *Folia* ex interuallis quaterna vni pediculo nixa, duarum triúmve vnciarum longitudine, culmũ lata, in acutum mucronem deſinentia, ſtriata, viridantia. *Flores* extremo ſurculo hærent, quinque vel ſex congeſti, magni, purpurei, Galegæ Vernæ, longo pediculo inſidẽtes. *Radix* ad Galegæ Vernę radicẽ accedit. Habuimus ex Chãpagnole Burgundiæ.

ASTRAGALVS QVORVMDAM; ARACO Toſſani Caroli ſimilis.

Bononiâ Nobis miſſa hęc planta, in editioribus circa illam vrbem pratis collecta. *Flores* vario conſtant colore, albo, luteo, & leuiter rubeſcente: *radix* bulboſa, vt Pæoniæ: *caules* cubitales & anguloſi: *folia* duas, tres quatuórve cõiugationes habent, & Arachi foliis longiora ſunt, de cætero valde ſimilia: ſed non ita in capreolos deſinentia. *Florum* pediculi palmo minores, anguloſi, in quorum extremitatibus flores plures, quales Lathyro ſylueſtri luteo: iuxta principium foliorum & pediculorum *appendices* acutæ.

SCYTHICE, GLYCYRRHIZA, LIQVIRITIA: Germ. *Suſsholtz*; Gall. *Regliſſe*: Ital. *Regolitia*.

Scythices cuius meminẽre Theophraſtus & Plinius haud multùm hodiè cognita natura: niſi, vt Cordo, Trago, Dodonæo & aliis placet, *Glycyrrhiza* ſic Scriptoribus dicta, quam corruptâ voce Officinæ *Liquiritiam* vocãt.

Duplex autem vulgò ſtatuitur Glycyrrhiza: Dioſcoridis ſcilicet Glycyrrhiza echinata non repens, quam hîc pingimus: & Glycyrrhiza radice repẽte Vulgaris & German. dicta, de qua mox.

Echinatam, quam *veram Glycyrrhizam* nũcupant nõnulli, in Cappadocia, Ponto & Cilicia præſtantiſſimam, gigni perhibent Dioſcorides & Plinius. At in noſtris Regionibus nonnullis tantùm in hortis, voluptatis cauſsâ, colitur: vt pote quæ dulcedine & gratiâ à Vulgata longè ſuperatur.

GLYCYRRHIZA VVLGARIS, RADICE repente, Germanica dicta.

Sarmentoſæ *radices* longè latéque implexu vago reptãt, colore intùs buxeo, foris verò nigro, ſapore melleo. Stipes ſubhirſutus, minùs dulcis, purpuraſcens. *Folia* in alam, Fraxini modo, diſpoſita, atro-virentia, modicè viſcoſa. *Flores* racemoſi, purpurantes, ſiue dilutè cærulei. *Siliqua* glabræ, atque in iis *ſemina* parua.

In viridariis plurimis locis in Italia habetur, ac non paucis Galliæ Narbonenſis plurima ſpontè oritur. In Hiſpaniis verò frequẽtiſſima eſt, vnde Lõdinũ, Antuerpiã, & Lugdunum tranſmittitur, vilique vbique locorum diſtribuitur pretio. Nec minùs de dulci radice gloriari poteſt Germania, ac præſertim Bambergẽſis ager, qui vnicus toti Germaniæ ſatis Glycyrrhizæ ſuppeditare poteſt. *Plura in ſequ.*

GLYCYRRIZA SYLVESTRIS QVORVMDAM: Fœnum græcum ſylueſtre aliis.

Fœnũ græcum ſylueſtre nominat Tragus & *Lotum ſylueſtrem* à Dioſcoride deſcriptam, nec aliter Lonicerus. Cordo eſt *Polygalon*, Cluſio & aliis *Glaux ſylueſtris*. Geſneri verò qui Glycyrrhizam ſylueſtrem inſcribit, nobis placet ſententia.

Baſileæ vidimus extra Portam lapideam inter ſpinas, & Geneuæ in colle *la Baſtie* florentem Iunio.

Vulgaris verò *Glycyrrhiza* quod autè dictis addendum, ſeritur etiam in hortis: & ſi ſemel comprehenderit, tam pertinaci fertilitate cohæret, vt vix vnquam poſſit radicitus extirpari, tam reſtibili fœcunditate regerminat.

Sterilis Glycyrrhizæ meminit Matthiolus, tertiam ſic faciens ſpeciem: ſed Nobis, vt & Lobelio & Penæ, quot notæ tot frugiferæ. De viribus ad latus ſequ. Fig.

FOENVGRÆCO SYLVESTRI TRAGI in quibuſdam accedens Planta.

In multis etiã accedit hæc Planta *ſtella leguminoſa* de qua poſtea. Eam autem circa Monſpelium, ad Epiſcopi Monſpelienſis Caſtellum, loco arido reperimus.

Cæterùm temperatè calida & humida eſt Glycyrrhiza: at Cortex, qui amaritudinem quandam habet, calidioris qualitatis eſt particeps, ſed eum abradere oportet. Humectat magis recens & ſucco plena radix quàm arida. Vtilis eſt ad raucedines, tuſſes, difficilem reſpirationẽ, peripneumoniam, pleuritidẽ, phtiſim: ac omnes thoracis morbos, exaſperata lenit, inflammationes ſedat, acrimoniam & ſalſilaginem humorum mitigat. Decoctum renibus ac veſicæ exulceratis confert, vrinæque ſtillicidio medetur.

LATHYRVS

HERBA MIMOSA, HERBA DELICATA.
Icon Acoſtæ.

Inuenitur, ait Cluſius, in quibuſdam Aſiæ hortis Planta quinque palmarum longitudinis, vicinis arbuſtis aut parietibus incumbens, tenui *caule* eleganti viriditate prædito, nec admodum rotundo, exiguis & pungentibus ſpinis per interualla diſſeminatis. *Folia* Filicis fœminæ, ſed minora. Gaudet humidis & petroſis, manúque admotâ ſeneſcit & marceſcit, remotâ verò priſtinam viriditatem paulatim recuperat. *Herba viua* & *Herba mimoſa* propterea appellationem habuit: *Herbam Mollem* & *Herbam delicatam* inſcripſit etiam Acoſta in Libro Aromatum Italicè edito.

HERBÆ MIMOSÆ SIVE DELICATÆ, ALIA
Icon, Cluſij, ex ſicca planta depicta.

Naturam habet, addit idem Cluſius, plurimùm ab arbore triſti differentem: nam ſingulis noctibus Sole occidente ſeneſcit & ſiccatur quodammodò, ſic vt contabuiſſe videatur: Oriente verò Sole vigorem denuò recipit, quantóque Sol magis feruet, eò magis viret, totóque die folia ad Solem conuertit. Odore autem & ſapore eſt *Glycyrrhizæ*, vulgóque ab Indigenis folia manduntur aduerſus tuſſim, ad corpus repurgandum, & vocem clariorem reddendam: renúmque doloribus etiam vtilis eſſe perhibetur, necnon recentia vulnera glutinare.

ASTRAGALVS VETERIBVS, ET IN GENERE
Aſtragalus Romanus, ſiue Hedyſarum clypeatum.

Aſtragalus, authore Dioſcoride, eſt paruus à terra frutex, foliis & ramis Ciceri ſimilis: *flores* ſunt purpurei, parui: *radix* rotunda, & velut magnus Raphanus, propagines habens ſolidas, nigras, duras veluti cornua, inter ſe implicatas: guſtu adſtringentes. Sed *folia* Ciceri minimè ſunt ſimilia, & quod de foliis dicit Dioſcorides, de totius plantæ habitu potiùs eſt intelligendum.

Quoniam verò Aſtragalum [talum] figurâ & ſoliditate refert eius tum radix, tum ſemen, Aſtragali nomine donata eſt. Ex variis porrò Aſtragali generibus Romanum dictum, ſiue Aſtragalum clypeatum ſiliquâ aſperâ, hîc pingimus.

ASTRAGALI ROMANI, SIVE HEDISARI
clypeati alia Icon.

Variis in hortis Galliæ, Italiæ & Belgij obſeruauimus. Binæ autem factæ ſunt Icones: prior demonſtrat folia & flores, altera verò ſemẽ. Illáque rurſus facta eſt ad plantam ſiccam ex Italia Nobis allatam, hæc verò ad Iconem Plantini. Non deſunt qui hũc Aſtragalum *Helenium Ægyptiũ* eſſe contendunt, ſed, Dodonæo iudice, *Helenium* eſſe non poteſt, cùm odoratus non ſit. Camerarius Horti cognominat Securidacam clypeatam, à Lobelio ac Dodonæo deſcriptam, ac Onobrychin 2. Dodonæi.

Cæterùm Aſtragali nomine variæ, aliæ donantur plantæ, vt ex ſequentibus patebit.

ASTRAGALVS MAIOR FVCHSIO.

Radice eſt ſatis longa & craſſa, dulci: *caulibus* rectis, cubitalibus, ſtriatis, anguloſis. *Foliola* Viciarum modo diſpoſita nouem vel vndecim ad coſtam vnam adnexa, ex rotundo oblonga, ſubcærulea. *Flores* ex pediculis longis, ſatis magni, purpurei, ex eodem pediculo plures, formâ viciarum: quibus ſuccedunt ſiliquæ longæ teretes.

Variis locis obſeruauimus: Geneuæ in colle *la Baſtie*: Argentinæ & Baſileæ: florentem Maio, & ſiliquas ferentem Iulio. Cluſius ſe in Belgicis hortis vidiſſe ſcribit, atque inter Orobos recenſet. Hyemis autem frigoríſque eſt impatiens.

An Lobelij in Obſ. & Icon. Pl. Aſtragaloides altera Herbariorum?

ASTRAGALOIDES, SIVE ASTRAGALVS
Syluaticus.

Aſtragalo maiori Fuchſij & Chamębalano leguminoſæ affinis eſt hæc planta: in quibus verò cum illis conueniat, vel ab illis differat, ex Iconum collatione liquet.

Thalio in *Harcin.* dicitur *Aſtragalus ſyluaticus*, ac quibuſdam *Chriſtian Vvurtz*: Ruellio *montanum* vel *ruſticum Cicer*, & fortè Aſtragalus qui à Dioſcoride deſcribitur.

Obſeruauimus inter vepres in Ducatu Witembergico circa Fontem admirabilem: necnon in monte Roſberg prope Maſmanſter in ſyluis & dumetis.

Floret Aprili, & Iulio ſiliquas maturat.

ASTRAGALLVS RECTICAVLIS HIRSVTVS.

Huic *caulis* rectus, cubitalis, firmus, rigidus, ac totus pilis candicantibus & lanuginoſis obſitus, crebróque *foliorum* veſtitu præditus. Ea communiter coſtæ hærent quindecim, ordine & poſitu vt in Galega, minora, anguſtiora, tota villoſa, in acumen deſinentia, ſapore amaro. *Flores* longo pediculo inſident, Trifolij pratenſis, hiantes, pallidi, in glomerem congeſti, ex villoſis coliculis prominētes. Vnde habuerimus non recordamur: elegans tamen tum raritas tum varietas deſcriptionem & Figuram merebantur.

ASTRAGALVS MONSPESSVLANVS.

Aſtragalum vocent Monſpeſſuli plantam Securidacæ minori adfinem, ſed tamen ab ea diuerſam, quam hic pingimus. In Icone autem noſtra radicis maxima pars eſt neruus cortice detectus, qui euellendo in terra remanſit. Prouenit ſecus viam in itinere Narbonam verſus prope *Gigant* vno à Monſpelio miliari, quo loco cum floribus purpureis, atque etiam albis, obſeruauimus Aprili.

An Hiſtoriæ Lugd. Aſtragalus foliis paruis Hedyſari? An Anguillaræ *Aſtragalus quem Dioſcorides dicit in Arcadia Memphi prouenire?* Sed in Ægypto eſt Memphis, minimè autem in Arcadia.

ASTRAGALVS QVIDAM MONTANVS Onobrychis quibuſdam.

Multa *folia* ab vna eadémque radice promit, ad Lenticulæ aut Tragacanthæ folia plurimùm accedentia. *Cauliculi* inter foliorū alas oriuntur dodrantales, ſupini, exiles, quadam lanugine obducti, atque floſculis onuſti Viciæ ſylueſtris, ex cæruleo purpuraſcentibus: quos excipiunt *ſiliquæ* puſillæ, geminis cellulis *Semine* plenis conſtantes. *Radix* longa eſt & craſſiuſcula, atque multas fibras & propagines obliquas agit: *ramulos* dodrantales, humi fuſos, in latera emittens.

Creſcit in ſummo *Schneeberg* iugo, atque in Etſcheri ſummis ſcopulis, quibus duobus locis florentem & ſiliquas iam formantem Auguſto Cluſius eruebat.

ASTRAGALVS MONSPELIANO CANDIDIOR, & Onobrychis quorumdam.

Multa cum Monſpeſſulano communia habet hic Aſtragalus, ſed differt tamen ab eo. *Folia* enim candidiora, majora & lōgiora: ac pili etiam longiores. *Caules* autem non multò majores, quibus inſident *flores* multi purpurei, multò plures quàm in Monſpeſſulano Aſtragalo, conglomerati, denſâ pilorum lanugine hirſuti. Geneuæ collegimus in monte *Saleue*, florentem Iunio.

An Hiſtoriæ Lugd. Aſtragalus purpureus in Iuræ ſaxoſis collibus proueniens, radice grandi, foliis Ciceris ſylueſtris, villoſis, guſtu adſtringentibus, flore ex albo purpuraſcente?

ASTRAGALVS SYRIACVS, ONOBRYCHIS peregrina quorundam.

Perelegans eſt ac rara admodū leguminoſa hæc Planta, Aſtragaliſque certè congener habenda, quandoquidem *foliorum* & *cauliculorum* ſimilitudine, ac proreptantium *radicum* implexu, Aſtragalos refert. *Florum* autem denſo exortu congeſtorum decore, effigie & elegantiâ, & rubore amœniſſimo, ornatur.

Alepo Syriæ allatam in veteris penſilibus aluit Lobelius, florentem Iulio.

Onobrychin peregrinam inſcribit Cluſius, cui Iulio & Auguſti initio floruit. Aſtragali verò Syriaci nomine proponunt Lobelius in Icon. & Hiſtoria, Tabernamontanus & Hiſtoria Lugdunenſis.

ASTRAGALVS LANVGINOSVS BOETICVS.

In collibus ſupra Vlyſſiponem quos Tagus fluuius alluit obſeruauit Cluſius, atque illic *Garauancillos*, hoc eſt, Cicer exile, vocari ſcribit.

Cæterùm vt de *Aſtragali viribus* aliquid in genere dicamus: Radix, authore Dioſcoride, in vino pota aluum fluidā ſiſtit, & vrinas mouet; facit & ad vlcera vetera arida inſperſa, ac ſanguinem quoq; cohibet. Sed ob ſuam ſoliditatem difficulter tunditur. Radices adſtringentis eſſe facultatis ſcribit etiam Galenus, eſſéque ex iis quæ non ingenerosè ſiccent. Vnde etiam Plinius eaſdem in vino rubro dyſenterias ſanare aſſerit.

Astragalvs Dioſcoridis qvibvsdam.

Aſtragalus Dioſcoridis *Chriſtian vvurtzel*,& *Aſtragalus verus*,Rauvvolffio. Depictæ radici non dedit Pictor proportionem : quamuis enim exigua ſit planta, minor eſt in Icone,quàm in vita.

Quoniam verò in Aſtragali Dioſcoridis mentionem rurſus incidimus, dicit ille naſci in locis ventis expoſitis vmbroſis & niuoſis: ac plurimùm quidem in Memphide Arcadiæ. Sed cùm Arcadiæ nulla ſit memphis, veriùs, cum Plinio, Galeno & Paulo, legemus in Pheneo Arcadiæ.

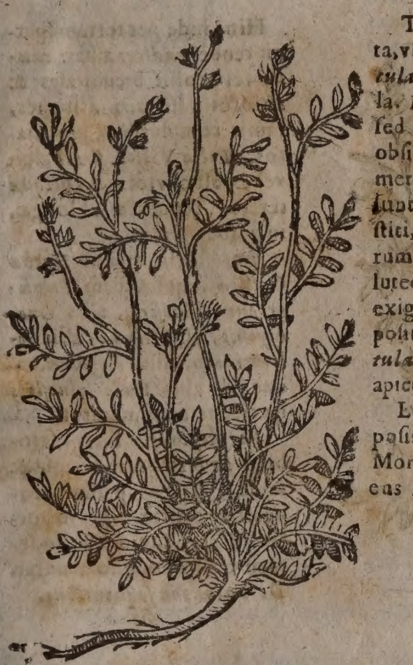
Polygalon veteribvs et in genere, Polygalon Geſneri: Onobrychis quibuſdam.

Polygalon Dioſcoridi & Plinio frutex eſt paruus, palmi altitudine, *folia* habens Lentis foliorum ſpecie, & quæ pota Lac gignere creduntur, *vnde ei nomen*. Tam paucæ autem, vt rectè annotat Matthiolus, à Dioſcoride & Plinio huius plantæ traduntur notæ, vt admodum difficile ſit diſcernere, quæ Nobis hodie ſeſe offerat plãta, cui *Polygala* nomen rectè poſſit competere. Quidam *Pimpinellæ ſpeciem* eſſe volunt. *Polygalon Geſneri*, quod hic pingimus, alii eſſe contendunt : quidam *Polygalon minus ſaxatile*, nonnulli *Polygalo affine Caput Gallinaceum*, de quibus mox : *Indicent periti*.

Polygalon autem Geſneri, variis locis in pratis, & agris obſeruauimus cum floribus purpureis, Aprili & Majo, menſibus.

Polygalon minvs saxatile.

Tota quanta eſt hęc planta, vix palmum ſuperat, *Radicula* candida eſt & longiuſcula. *Foliola* Capitis gallinacei ſed obtuſiora, pilis candidis obſita, & quædam ſtatim emergentia. *Coliculi* graciles ſunt, conſimilibus foliis veſtiti, supernè diuiſi: atque eorum extremis *floſculi* inſident luteoli, aut pallidi, hiantes, exigui & pauci, Aſtragalorum poſitu, quos excipiunt *Capitula* exigua rotunda, aliquot apiculis ſupernè donata.

Locis incultis, aſperis & ſapoſis circa arcem Epiſcopi Monſpelienſis prouenit, florens Iunio.

Polygalo Geſneri affine caput galinaceum.

Radice eſt prolixâ, craſſiuſculâ, lignoſâ, fibroſâ, atque intus albâ & foris nigricãte. *Caules* palmares, tenues, ſubhirſuti, *ſpicam* gerunt aliquot vnciatum, floribus cõgeſtam purpureis, Polygali Geſneri. In quibus verò cum eo conueniat, ab illoue differat, ex Iconum inter ſe collatione liquet. Reperimus *Nos* in ſabuletis & campeſtribus ad ſemitas prope montẽ Lupi Monſpelienſium.

Polygalon Cortvsi

Patauii vidimus in horto Cortuſi, qui Polygalon denominabat, ac reperimus etiam in Rhætiæ monte *Nombre*. Poſtea verò è montibus quibuſdam Epiſcopatûs Baſiliẽſis Montebelgardum translatum in S.P. horto coluimus, vbi totâ hyeme virebat, & florebat Maio. An Hiſtoriæ Lugd. *Lotus enneaphyllos Dalechampij?*

Radices habet dodrante lõgiores, nunc ſimplices nunc multifidas, intus albas. Illę autem plures emittũt Virgulas lignoſas, dodrãtales aut breuiores, humi ſtratas, quibus coniugatim hæreat *folia* vt plurimùm nouena, breuia, rotunda, ſolida, ſpiſſa & ſubalbida, neruo vno ſecundum longitudinem prædita. *Flores* ramorũ extremo inſidẽt lutei, quos excipiunt ſiliquæ longę crebris internodiis diſtinctę, quibus ſemina,

Onobrychis veter. et in genere, Onobrychis quorumdam flore purpureo.

Onobrychi Dioſcorides *folia* Lenti ſimilia tribuit, ſed paulò longiora, *caulem* verò palmi altitudine *florem* puniceum, & *radicem* paruam ac gracilem.

Verùm nõ ſatis conſtat quę herba ſit. Quidam enim *Rutæ ſylueſtris* ſpecieb. annumerant. Alij aliis plantis Onobrychidis tribuunt nomen, *Polygalo Geſneri*, *Aſtragalo Monſpeliano*, *Hediſaro clypeato* & *Meliloto* 5. *Tragi*. Et præterea *Onobrychidẽ* & *Onopordon*, vnam herbam eſſe putat Cornarius, altero nomine à crepitu, altero à rudito Aſini ducto, quòd ſcilicet ex eius herbæ eſu, & pedat & rudiat aſinus. Variæque tandem Onobrychidis habentur ſpecies mox enarrandæ.

ONOBRYCHIS QVIBVSDAM SVBCÆRVLEO flore.

E *radice* dura, contorta, lignoſa & obliquè ſe ſpargente, *cauliculos* promit multos, pedales, vimineos, humi fuſos & crebris nodis diſtinctos: & in his alata folia 13. 15. & 17. vni coſtæ hærentia, extremo, ſemper imparem numerum faciente. Prodeunt deinde ex alis tenues *pediculi* ſeu *virgulæ*, *floſculos* in ſpicam congeſtos ferentes, Piſi aut Viciæ florum formâ, ſed longè minores, coloris dilutè cærulei, vel ex ceruleo purpuraſcentis: quibus ſuccedunt exiles quaſi duplicatæ *Siliquæ*, *Semen* puſillum continentes, renis formâ, nigrum.

Ea quam antè tradidimus variis in locis ad Danubii ripas prouenit, ac colitur etiam in hortis, vt habuit Argentinæ Meierus, & Pfortzheimiæ Grieningerus. Rarior verò eſt quam hîc pingimus, quæ Nobis in horto floruit Iulio.

GLAVX, GLAVX HISPANICA: Germ. *Schielkraut*: Gallis *Herbe à laict*: Ital. *Glaux*.

Glaux, Γλαὺξ inquit Dioſcorides, Cytiſo aut Lenti ſimilia habet *folia*, quorum infernæ partes albidiores, ſupernè virides. *Ramulos* per terram producit quinque aut ſex, tenues, palmi altitudine à radice: flores Leucoïo ſimiles, ſed minores, purpureos. *Sic ille*, à quo haud multùm abſcedit Plinius. Eum tamen *Glaucium* cum *Glauce* confundere ſcribit Cornarius dicitque *Glaucen herbam* Officinis & Herbariis eſſe hodie incognitam.

Inter plantas autem quæ *Glaucis* nomine à Recentioribus traduntur, nullam magis ad amuſſim Dioſcoridis deſcriptioni reſpondentem hac reperit Cluſius, qui Hiſpanicam inſcribit, eò quòd non niſi in Hiſpania obſeruarit, & quidem ad Fluminis Thormis, Salmanticam alluentis, ripas.

GALEGA MONTANA DALECHAMPII.

In prælaltis naſcitur montibus: nec quidem in eorum ſalebris aut præcipitiis, ſed in cacuminib. ſi qua vda planities illis occurrat.

Cæterùm ob varios vſus magni ſi Galega in genere. Succi cochlearia aliquot pueris dantur tum contra vermes tum contra Epilepſiam. Valet, authore Matthiolo, non modò aduerſus peſtilentiam & lethalia medicamenta: verùm etiam contra ferarum omnium quæ, dentibus aut aculeo, venenum emittunt, tum morſus tum ictus: in quem vſum & herbam vel eius ſuccum in potu exhibent, vel eum, emplaſtri modo vulneratis partibus imponunt.

ONOBRYCHIS QVIBVSDAM FLORE PALLIDO, vel Polygalon.

Seſquicubitalibus aſſurgit *ramis*, rectis, duris, viridibus: in quibus *folia* Lentis, vel Viciæ ſylueſtris. *Ramuli* extremo caule ex alarum ſinu prodeuntes, palmares, ſtriati, in dodrantales *Spicas floſculorum* Trifolii flores æmulantium, oblongiuſculorum, pallidorum, deſinunt, quibus impreſſi nigricantes quidam radii: Iis deinde ſuccedunt *Siliquæ* mucronatæ, duabus valuulis conſtantes, in quibus *ſemen* Fœnugræco penè ſimile, ſed minus & nigrum. *Radix* craſſa, dura, lignoſa, longa, fibrata, candicans, perennis.

Rariſſima eſt hæc, ac duobus tantùm locis conſpecta Cluſio, cui, vt & Tabernæmõtano, eſt Onobrychis 3. Polygalon inſcripſit Geſnerus, quia lac pecori auget. Nos verò Cluſii Figuræ ſiliquas appinximus ex ſicca planta quam à Geſnero habuimus.

GALEGA, RVTA CAPRARIA: Germ. *Geys Rauten*: Gall. *Galega*: Ital. *Lauaneſe* & *Lauamani*.

Hinc inde per terram ſpargit tenues *radices* albas: *caules* verò tollit bicubitales & altiores; ſtriatos, inanes, ramis compluribus brachiatos. *Folia* Viciæ: *flores* albi, vel ex albo violacei, *ſiliquæ* teretes, tenues & oblongæ, in quibus *ſemen*.

Fracaſtorio dicitur *Herba Gallica*, quibuſdam *Fœnugræcum ſylueſtre*, aliis *Onobrychis*, aliis *Glaux*, aliis *Polemonium*, aliis *Polygalon*, atque ab aliis *Rutæ ſylueſtris* ſpeciebus annumeratur.

In vliginoſis locis, ſcrobium aggeribus, montibus, & aruis frugiferis paſſim prouenit, ac colitur etiam in hortis. Floret Iunio & Iulio, ſemen verò Autumno maturat. *De viribus in ſequentibus.*

GALEGA NEMORENSIS VERNA.

Veris munus Galega ſyluatica pedẽ altos habet *caules*, ex *radicibus* multiplicibus, fibroſis, nigris, perennibus, numeroſos ſurgentes: in quibus *folia* conſpiciuntur ſitu, magnitudine & formâ ad parietariæ, folia plurimùm accedentia. *Flores* in longo pediculo veluti ſpicati ſex, ſeptem aut octo, quales leguminibus, purpurei primùm, poſtmodùm verò cærulei: quos *ſiliquæ* excipiunt vncias duas longæ, nigræ: in quibus *ſemina* exigua, rotunda vel oblongiuſcula. *Radix* quotannis iterum pullulat.

Orobus ſyluaticus dicitur Schvvenckfeldio, Camerario & Thalio. Orobus Pannónicus purpureus primus Cluſio: Phaſiolus Syluarum Hiſtoriæ Lugdunenſi.

Prouenit inter arbuſta & ſub arboribus, floretque Aprili & Maio.

GALEGÆ NEMORENSI VERNÆ SIMILIS, ſi non eadem, flore albo.

Ad *Orobi*, *Phaſeoli Sylueſtris*, aut *Viciæ genus* aliquod commodè referri poſſe exiſtimat Cluſius. Nõnulli verò, vt ait Dodonęus, *Eruum Venetum* appellant.

In montibus, inquit Colũna, vallibus, locis vmbroſis, & ſole illuſtratis vẽtoſis vbique oritur: florétque Maio, & Iunio menſe perficitur. Reperit Cluſius in Auſtriæ & Bohemiæ collibus herboſis, ac in hortis etiam coli aſſerit.

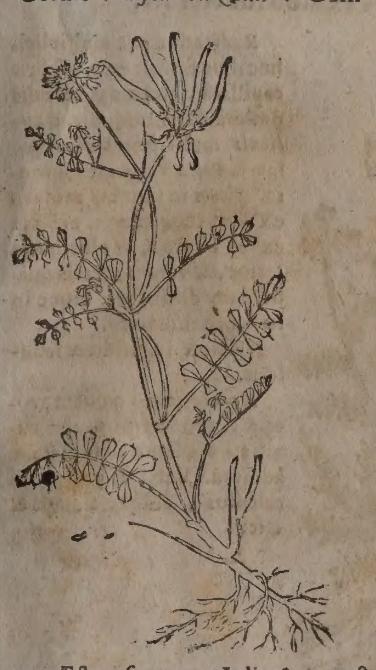
A præcedenti, autem in eo tantùm diſtare videtur, quòd illa purpureos cęruleóſve habeat flores, at hęc albos. Quod verò Columna plãtam hic pictam, quam fusè deſcribit, Dioſcoridis, Plinii & Galeni *Aſtragalum* eſſe ſtatuere non veretur, minimè probamus.

GALEGÆ NEMORENSI SIMILIS MVLTIFLORA, flore purpureo & albo.

Orobus Venetus primus purpureo flore, & alter, ſiue ſecundus, qui foliorum duntaxat & ramorum colore differt, qui ex viridi palleſcit, & floribus, qui prorſus sũt albi, *Cluſio*. *Orobus Venetus primus & alter Cluſii*, ſeu purpureus & albus, *Ponæ in Baldo*. Inſignis Botanicus & Medicus Argentinenſis D. Agerius plantam hîc pictam, in horto Bononiẽſi collectam, obtulit Nobis, nomine Orobi latifolię coloris albicantis. Creuit verò eadem Nobis in horto Montbelgardenſi è ſemine Venetiis miſſo, & floruit Maio.

SECVRIDACA, HEDYSARVM, PELECINVM: Germ. *Linſen vnkraut*: Gall. *Securidaca*, *Hedyſaron*.

Hedyſarum ait Dioſcorides, qui *Pelecinum etiam* vocat, frutex eſt minutis foliis, Ciceri ſimilib. *ſiliquis* cornicula referentibus, in quibus *ſemen* fuluum, guſtu amarũ, à cuius forma ancipitem ſecurim æmulante, plantę inditum nomen.

Vnius tantùm Hedyſari, Pelecini, ſiue Securidacę meminere Dioſcorides, Plinius & Galenus: at eius duo genera faciunt Neoterici, *Maius* & *Minus*.

Maius quod hîc pingimus ſeritur in hortis, & paſſim variis locis inter ſegetes naſcitur. Idque per vniuerſam Pannoniã, Auſtriam, Stiriam, Morauiam atque Bohemiã, cùm in pratis tum in agris, & ſecũdũ vias, vulgatiſſimũ eſſe ſcribit Cluſius. Florere, autẽ Iunio, ac interdũ etiam tota Æſtate, ſemenque Iulio & Auguſto maturare.

SECVRIDACA ALTERA SIVE MINOR.

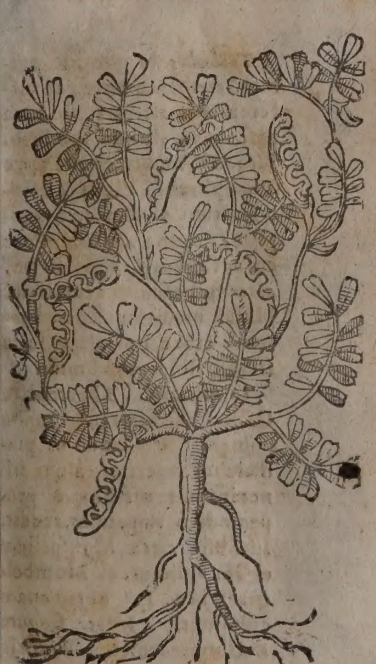

Spontè etiam naſci perhibet Dodonæus, quod Nos non obſeruauimus. In hortis verò Geneuę & Montbelgardi habuimus, florentem Majo, & ſiliquas proferentem, atque Hyemem perferentẽ.

Variat autem vtraque Securidaca floris colore, qui vel luteus, vel candidus, vel ſubalbidus, vel intensè purpuraſcens.

Cęterùm ſtomacho in potu vtile eſt Hedyſarum, authore Dioſcoride, additur & in Antidotis. Cum melle verò ſubditum ante coitum, ſpem partus adimere creditur. Semen & totius fruticis ramulos viſcerum obſtructiones expurgare ex Galenĩ monumentis habemus.

SOLEA EQVINA, LVNARIA MINOR: Germ. *Monraut* & *Monkraut*: Gall. *Fer de cheual*: Ital. *Sferra cauallo*.

Lunariam inſcribunt Alchymiſtæ: alii *Securidacam montanam*, alii *Securidacam minorem*, alii *Hedyſarum*, cui naturâ eſt adſimilis. Solee, autem equinę nomen potius à ferri equini figurâ obtinuit, quàm ab eo quod Varro rumore, equis calceos ferreos calcata extrahere creditur.

Oritur in montibus & floret Maio, Nobiſque aliquoties ex montium Yuerdunẽſi vrbi imminentium cacumine, *Suchet* dicto, allata.

Calidæ autem & ſiccę eſt naturę, exigui in Medicina vſus, quamuis eâ nonnulli in potionibus vulnerariis vtantur. Quæ verò de ea mira fabulantur Chymiſtę, non eſt noſtri Inſtituti recensêre.

SOLEÆ EQVINÆ, ET ORNITHOPODIO affinis Herba.

In quibus hęc cum Ornithopodio, & Ferro equino, cõueniat, in quibúſve ab iis differat, ex Iconę liquet.

An Geſnero de coll. ſtirp. *Meliloti ſpecies humilis*, binis è regione foliolis, cuius lutei flores ſuauẽ quemdam lacteum odorem referunt, ſiliquas curuas, & vnguium ſpecie proferens?

Monſpelii prouenit prope patibulum, florens Aprili & Maio. Baſileæ circa *Vvaſſerfall*, florens Iunio; Geneuę in monte Saleuę, florens Maio. Solea autem equina, de qua proximè antè actum, hortorum etiam inquilina facta eſt: vt Nos in noſtris habuimûs, ex ſemine Florentiã miſſo.

LVNARIA RADIATA.

Siliquæ huic pluſculæ, formâ & elegantiâ pulcherrimæ Vnciam longitudine vix ſuperant, coloríſque ſunt ex ruffo ſubcinerei, vtrinque dentatæ, neruo per medium currente diſtinctæ. Atque in iis gemino verſu *ſemina* continentur exigua, compreſſa, Lentis colore ac rotunditate, verùm multis numeris minora, leuitérque ſinuata, ſaporis Leguminoſi.

An Cluſij *Securidaca peregrina* ? An Cortuſi *Scolopendra Leguminoſa*, vel Hedyſarum peregrinum quod nomen ei aptiùs conuenire videtur?

SCORPIOIDES LEGVMINOSA.

Radicem habet longam, tenuem, ſimplicem: *cauliculi* palmares & ſeſquipalmares, hirſuti: *folia* Ornithopodij foliis æqualia, exigua, hirſuta, acuminata, & nonnihil incana, pinnatim in coniugationes decem, aut plures, digeſta: *flores* extremis ramulorum hærent coaceruati, Ornithopodij floribus haud abſimiles: quibus ſuperueniunt intortæ *ſiliquæ*, ſenſim attenuatæ, & modicè compreſſæ.

In agro Neapolitano variis locis iuxta vias inter Scillas prouenit. *Scorpioidem leguminoſam* inſcribunt etiam Lobelius & Pena in Aduerſ. & Icon. Pl.

ORNITHOPODIVM, AVIS PES: Gall. *Pied d'oiſeau*: Brabantis *Vogeloet*.

Ornithopodium Dodonæo dictum è *radice* puſilla *cauliculos* promit plures, dodrãtales, tenues, & in ramos diuiſos. *Folia* Lenticulæ ſed minora. *Flores* Leguminacei, flaueſcentes, plures in vnius ſurculi faſtigio ſimul iuncti, pediculis perquàm breuibus. *Siliquæ* copioſæ, pedem auiculæ digitatum exprimentes, teretes, nodis quinque aut ſeptem diſtinctæ, in quibus *ſemina* ſena ſeptená ve, Napi aut Rapi.

Naſcitur, inquit Dodonæus, in aruis, ſegete potiſſimùm demeſſâ: reperitur & locis incultis, velut in collibus, pratiſque ſiccis & apricis, ac ſecus vias.

ORNITHOPODIVM TVBEROSVM DALEchampii, flore ex albo rubeſcente.

Radice donatur multiplici, huc illuc fusâ, tenuibus fibris capillatâ, crebris tuberculis nodosâ, duris, rotundis. *Cauliculi* multi humi plærique ſparſi. *Folia* Viciæ, ſed minora. *Flores* in ſummis ramulis ex albo rubeſcentes. *Siliquæ* exiles, curuæ, vt plurimùm ternæ, ac velut articulis quibuſdam diſtinctæ: atque in iis *ſemen* minutum.

Naſcitur in aridis & ſabuloſis.

Herniariam quidam vocant, quòd herniis mirè auxiliari credatur, ſumpta & admota. Valet & ad renum calculos, eóſque frangit & eiicit.

STELLA LEGVMINOSA CORTVSI.

Cortuſo debetur rariſſima hæc Planta, quæ *foliis* exit Leguminoſæ Scorpioidis, *floſculis* verò Lampſanæ. *Semen* exile pullum in corniculis tantillùm falcatis, vno pediculo aptatis, & radiatim congeſtis, ſtellam exprimentibus, guſtu leguminoſo & glutinoſo.

Stellam leguminoſam Lobelij vocat Hiſtoria Lugd. Num verò eadem ſit cum *Stella*, illa decantatiſſima herba, Hibernis celebrata, humi depacta, fides eſto, inquit in Aduerſ. Lobelius, penes illos qui viderunt & referunt.

TRIBVLVS TERRESTRIS: Germ. *Feldt kletten*: Gall. *Tribule terreſtre*: Ital. *Tribulo terreſtre*.

Tribulus de quo hîc agimus, *terreſtris* dicitur, ad differentiam alterius in aqua naſcentis, de quo ſuo loco. Eſtque Tribulus terreſtris, ex Theophraſti, Plinij & Neotericorum plurimorum opinione, rurſus *duplex*. *Vnus* enim folium Ciceris habet, *alter* ſpinoſum & aculeatum. Huius meminit Theophraſtus, eíque Portulacæ folia tribuit, alium verò omiſit.

In Adriatici, Thyrreni & Gallici mediterranei maris puluerulẽtis & ſabuloſis planiciebus reperitur, eáſque itinerantibus infeſtas, & propemodum imperuias, reddit. In foſſis circa Monſpelium etiam vidimus, ac Montbelgardi in S. P. horto etiam coluimus. Inter frugum morbos recenſetur. *Plura in Appendice.*

Lotvs, lotvs sativa : Germ. Belg. & Gall. *Lotus :* Italis *Loto domeſtico.*

Eſt *Lotus arbor*, de qua antè in Claſſe II. & *Lotus herba*, de qua iam agimus. Illius variæ recenſentur ſpecies, *foliis*, *caulibus*, *floribus* & *fructibus* à ſe inuicem diſtantes. Primarióque quidem in *ſatiuam* & *ſylueſtrem* diſtinguitur : ſed cùm de Loto breuiter admodũ ſcripſerint Theophraſtus, Dioſcorides, Plinius, Galenus & reliqui veteres Authores: diuerſæque admodum apud diuerſos Loti nomine donẽtur Plantæ, quænã ſit Veterũ Lotus ſatiua, quænámve ſylueſtris, minimè promptũ eſt dicere. Sic igitur ferè promiſcuè vtrámque cum Meliloto & Trifoliis herbis cogimur tradere. Pingimus hic Lotum corniculatam minorem hirſutam, de reliquis in ſequentibus acturi.

Lotvs, lotvs sativa in genere. Lotus Corniculata minor glabra.

Lotũ ſatiuam ſunt qui eam eſſe plantam exiſtiment, quã vulgares Herbarii & Officinę falsò *Melilotum* appellãt, eorúmque opinionem non improbat Senenſis Cõmentator: Alii *Trifolium* illud eſſe volunt quod in pratis & alibi paſſim prouenit. Amatus *Alleluya* eſſe iudicat. Nobis eſt *Lotus corniculata minor*, tum hirſuta (mas) iam tradita, tum glabra (fœmina,) quam hîc pingimus.

C. Bauhino eſt *Trifolium corniculatum minus*. Dodonæo *Trifolium corniculatum*. An Lobelio & Penæ in Aduerſ. *Melilotus coronata*?

In pratis & collibus ſiccis prouenit vtraque ſpecies: quemádmodum Geneuæ, Baſileæ & Montbelgardi Maio & Iunio florentes obſeruauimus.

Lotvs corniculata maior.

Minore multò eſt altior. *Caulibus* enim cubitum aut ſeſquicubitum altis aſſurgit. *Foliis* per ramos tribus ex vno pediculo, vncialibus circiter, duobus itidem pediculi expertibus caulem complexis. *Flores* in peculiaribus ſurculis, & in ſummo caule, in orbem congeſti, maiores, lutei, foliis quibuſdam coronę ſubiectis: ſequuntur *ſiliquæ* numeroſę, vnciales & ſeſcunciales. *Trifolium corniculatum maius* vocat, C Bauhinus.

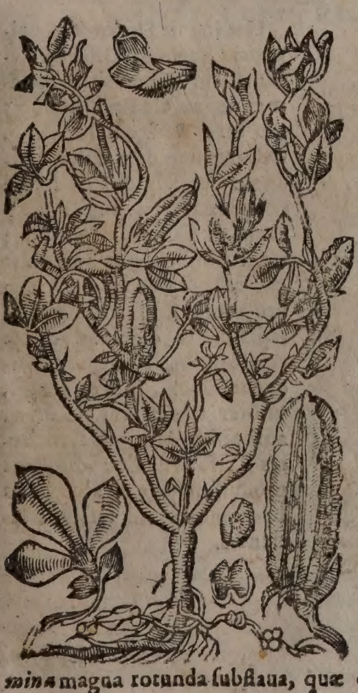
In ſepibus & dumetis prouenire ſolet : frequénſque repetitur inter Montbelgardum & Pagum Souchaut. An Tragi Meliloti quarta ſpecies, quæ Serapionis Melilotus eſſe poſſit?

Lotvs corniculata, siliqvis ſingularibus, binis terníſve.

Infirmâ & multifidâ *radiculâ* terræ hæret : *caules* emittens rectos, numeroſos, pedales, ramoſos, ſubrubentes, longíſque albicantibus pilis obſitos: ad quorum nodos terna *folia* Meliloti nobilis, oblõgiora, acutiora, birſutáque, nihilo minora, cauli ad pediculi exortum innata. Ex foliorum ſinu pediculus exit ſingularis, tenuis, vncialis & longior : in cuius cacumine *flos* luteus, hians, ex calyce hirſuto. *Siliqua* plærúmque ſingularis [rariſſimè binæ,] vnciam longa, teres, tenui, ruffo, rotundo, Portulacæ pari, numeroſiſſimo, & ſaporis Leguminoſi, *ſemine* referta.

Lotvs siliqvosa flore fvsco, Tetragonolobus.

Citra controuerſiam longè pulcherrima eſt hæc Lotus, quæ Nobis in horto Montbelgardi prouenit ex ſemine Florentiâ accepto, ſeminis *Sandalidæ Cãdiæ* appellatione. Floret Iunio, ſemina Augusto matura, éſtque annua planta, nuſquam alibi à Nobis viſa, nec à quoquam alio deſcripta.

Simplice eſt radiculâ, paucíſque fibris donatâ : ex cuius capite cumplures oriuntur *caules*, cubito longiores, teretes, hirſuti, in aliquot alas diuiſi, procumbentes ferè. *Folia* ex certis interuallis terna. *Flores* ex foliorum alis Piſi formâ, minores, holoſericum vulgò dictum ſaturum prouocantes. *Siliquæ* ſeſquiunciã longæ, anguloſæ, craſſiuſculæ, quatuor membranis, ceu ſagittarum alis appoſitis, donatæ: in quibus continentur *ſemina* magna rotunda ſubflaua, quæ dentibus reſiſtunt.

Lotvs siliqvosa, recvrvis, ac corvorum pedum digitos referentibus, ſiliquis.

Tenuibus ac viticuloſis cauliculis appenduntur recuruæ, & Coruorum pedum digitos referentes, *ſiliquæ*. *Coronopum ex Codice Cæſareo* inſcribit Dodonæus: eàmque à Bernhardo Paludano, haud longè à Tripoli, atque ad montis Libani radices repertam, teſtatur. Caſp. Bauhinus *Trifolium* 57. facit, & Coronopum ex Codice Cæſareo Dodonæi vocat. Cur verò Herbam Stellam nuncupent nonnulli non videmus, quæ enim tanta conuenientia?

LOTVS ORNITHOPODII SILIQVIS, FLORE luteo, nigris lineis ſtriato.

Ex Icone & Titulo ſatis innoteſcente plantâ hac, addemus tantùm ſemen in ſiliquis contineri copioſiſſimũ, cùm interdum etiam in vnica ſiliqua ad 14. ſemina contineantur.

Lotus peculiaris Ornithopodij ſiliquis, Camerario. *Trifolium* 56. *ſiue ſiliquis Ornithopodij* Caſpar. Bauhino in Phyt.

LOTVS SILIQVOSA LVTEA MONSPEliensis.

Radix huic craſſa, longa, lignoſa, fibris multis donata: *folia* Loti corniculatæ, ſed maiora: *flos* vnicuique cauliculo in cacumine vnicus, magnus, luteus, quatuor ſtriis ad latera donatus, ex longo calyce erumpens: ſiliquæ ſeſcunciam longæ, in quibus ſemen exiguum, guſtu adſtringens.

Frequens eſt, authore Cluſio, in omnibus Auſtriæ & Pannoniæ pratis. Vidimus verò Nos Geneuæ florentem in pratis Maio: nec longè etiam à *Bruck*, quà itur ad Thermas Heluetiecas, collegit C. Bauhinus. Ipſi verò eſt *Trifolium* 61. ſiue *ſiliquoſum luteum*.

An Cæſalpini *Polygala in maritimis naſcens* vulgari Meliloto ſimilis?

LOTVS SYLVESTRIS EX CODICE Cæſareo.

Depingitur *caule* recto: *foliis* Trifolii, & è ſinu horũ pediculis primò *flores*, deinde *ſiliquas* proferentibus, quæ tenues ſunt, & quàm Fœnugræci minores, vt imago oſtendit.

Huiuſmodi autem ſylueſtris Lotus hactenus incognita latet, & nonniſi in vetuſto Bibliothecæ Cæſareæ Codice reperitur, authore Dodonæo.

C. Bauhino eſt *Trifolium* 48. & *Lotus ſylu. ex Codice Cæſareo.*

LOTVS HIERAZVNI CRETICA BELLI, ſeu Trifolii genus edule.

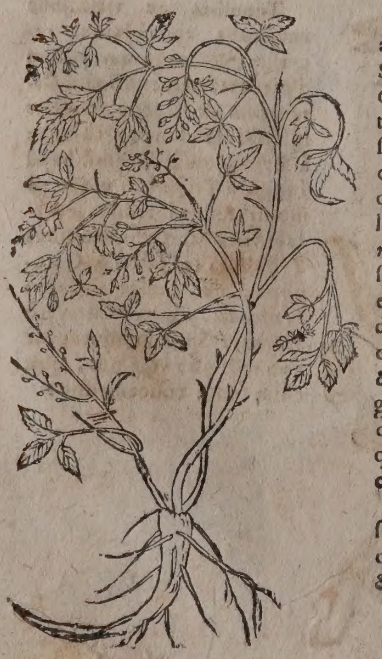

Edule eſt, ſi Honorio Bello credimus, hoc Loti genus: in foro enim eius *ſiliquæ* antequam dureſcere incipiant venales reperiuntur, ac à pueris & fœminis libentiſſimè eduntur, vt pote ſuccoſæ & dulces, Piſi recentis guſtu.

Caules à radice multos profert, *folia* terna, craſſiuſcula, mucronata, *flores* Piſi lutei, *ſiliquæ* rotundæ, falcatæ, ac, pro plantæ ratione, magnæ, *ſemen* Aſtragali Monſpelienſium ſemini non abſimile.

Inuenitur inter ſegetes, & in marginibus agrorum.

MELILOTVS VVLGARIS, Trifolium odoratum: Germ. *Steinklee*: Gall. *Melilot*: Ital. *Meliloto*.

Meliloti, vt Loti, variæ ſunt æquiuocationes: *Sertam* & *Sertulam Campanicam*, vt & *Coronam regiam* vocabant Veteres. *Sertulam* quòd flos eius ſertis & coronamentis eſſet dicatus: *Sertulam Campanicã*, quòd ſit in Campania Italiæ laudatiſſima. *Coronam* verò *regiam*, quòd luteis floribus ſupernè coronetur. Hodie etiam variæ Meliloti nomine donantur Plantæ, ſed ex iis omnibus Cordi & Matthioli, & noſtro iudicio, Vera & legitima eſt *Melilotus vulgaris* dicta, hic picta, quæ à pleriſque *Trifolium odoratum* inſcribitur.

Paſſim (ad fluuiorum præſertim ripas) prouenit, floretque totâ Æſtate, flore luteo & albo.

MELILOTO VVLGARI AFFINIS, FOLIO minore & anguſtiore.

Hac inquit Dodonæus, vniuerſæ Germaniæ Officinæ, vtuntur in omnibus Medicamentis ac Compoſitionibus pro vera Veterum Meliloto. Odorata ſiquidem eſt, in caliditate & frigiditate fermè temperata, ac nonnullæ amaritudinis particeps, ſimúlque digerendi facultatem cum aliquaadſtrictione habet. Atque propterea Emplaſtris & Cataplaſmatis digerentibus & reſoluentibus, nec non concoquentibus, tum & acopis, vtiliter admiſcetur. Romæ, authoribus Monachis, mulieres Trifolium hoc diſtillant pro ſuffumigiis & aliis variis odoramentorum laſciuiis faciendis.

Melilotvs magno semine, rotvndo et rugoſo: floſculis melinis Meliloti vulgaris.

Camerarius inter Melilotos hanc depingit, vocáque Italicam. In horto verò eius inſcriptioni addit vocari *Melilotum veram*, in Marſis autem incolis *Malatro*, in Romano agro, ad Antiquorum imitationem, *Coronellam* vocari. An Anguillaræ Il yricorum *Ditelina?* C. Bauhino eſt *Trifolium* 34. ſiue *Italicum*.

Sata in horto S.P. Montbelgardi floruit Iunio, ſemina verò matura protulit Auguſto & Septembri: quo menſe apparuerunt etiam plantę nouellæ ex ſemine deciduo. Semen autem pro Meliloti Hiſpanicæ miſerat Nobis Toſſanus Carolus.

Melilolvs Italica cornicvlis incvrvis, Trifolium Italicum quibuſdam dicta.

Præcelſum eſt Trifolium, trium quatuórue cubitorum, & altius interdum, alis multis brachiatum, iiſque craſſis & firmis. *Folia* terna ex breuibus pediculis, Meliloti Germanicæ foliis haud multùm diſſimilia, oblonga, ſerrata, glabra: è quorum ſinu pediculi exeunt palmares, quorum cacumina ornant Meliloti Syriacæ *Flores*, lutei, fragrantis & pertinacis odoris. Eos verò excipiunt *ſiliquæ* falcatæ, vnciales, compreſſæ, ſtriatæ, gemino verſu alato pendulæ.

Melilotum Italicam & Patauinam nuncupat Lobelius in Obſ. & Icon. Pl. Trifolium corniculatum alterum Dodonæus; Melilotum Italicam Fuchſius, cuius Iconem exhibemus, eandem habentibus etiam Trago & Dodonæo.

Meliloti Italicæ, Syriacæve alia Icon.

Non multùm placet antè propoſita Fuchſiana Figura, ac propterea meliorem Nos hic tradimus. Italicam autem dictam Melilotum, *Maiorem Melilotum* vocant Tragus & Fuchſius: *Lotum ſylueſtrem* Geſnerus, ac alicubi *Melilotum veram*: *Melilotum* verò Syriacam, è Syriaca Alepo primùm allatam nonnulli, ac inter eos Pena & Lobelius, qui huius familiæ optimam & elegantiſſimam faciunt. C. Bauhino in Phyt. eſt Trifolium 44. ſiue odoratum, corniculis reflexis.

Monſpelii, Baſileæ & Venetiis vidimus in cultioribus hortis: ſatam tamen degenerare obſeruauimus.

Absvs foliis Trifolii, Alpini.

Eſt Herba palmi magnitudine, vel aliquantò maior, *foliis* Trifolii vel rotundioribus, quaternis ſingulæ alæ appenſis. *Flores* paruos albos, & *ſemina* Piſi ſeminibus proxima ferens. Eam, teſte Alpino, de Plantis Ægypti, Incolæ ſermone vernaculo *Abſus* vocant.

Trifolivm: Germ. *Klee, Vviſenklee*: Gall. *Treſſle, Triolet*: Ital. *Trifoglio*:

Trium tantùm Trifoliorũ capite proprio meminit Dioſcorides, nec plura habet Plinius. At, vt rectè notat Matthiolus, de Aſphaltite tantùm Dioſcoridi eo capite ſermo: reliqua verò Trifolij genera ipſi minimè fuiſſe ignota ex capite de Loto ſylueſtri patet.

Plurima autem complectitur Trifolium genera, plurimáſque *ſpecies & differentias* agnouêre plærique omnes. Septuaginta ſibi notas tradit C. Bauh. innumerabiles inueniri ſpecies Tragus: ac Nos etiã plurimas numerauimus & nouimus *radice, caule, folio, flore, fructu, ſapore, loco, tempore, tẽperamento, viribus* & *vſu* inter ſe diſtantes, de quibus iam agemus, facto à *Trifolio vulgari purpureo*, quod hîc pingimus, initio.

Trifolivm argentatvm floribvs luteis.

Baſis huius ſingularis, lignoſa & gracilis, *caules* fundit palmares & longiores, tenues, hirſutos: *folia* terna, alterâ parte argenteo nitore ſplendentia, piloſa, alterâ verò viridantia. *Flores* cacumini caulium hærent magni, lutei, hirſuti, è laciniato villoſo calyce.

In via Monſpelio Frontignianum verſus, & in monte Sethi, floret menſe Auguſto.

C. Bauhino in Phyt. eſt *Trifolium* 34. Lobelio in Obſ. & Icon. Plant. *Lotus aſperior fruticoſa Lobelij*.

TRIFOLIVM ALBVM, RECTVM, hirſutum valdè.

Folia huic canâ lanugine pubeſcunt: *flores* extremis ramulis emicant, plures iuncti, candidi: *ſiliquæ* ſpadiceæ ſunt *ſemen* flaueſcit: *caules* & florum calyces hirſuti valdè. Monſpelij iuxta Gramuntiam ſyluam abundare obſeruauimus.

An *Oxytriphyllon* Scribonij Largi, vt nonnullis placet? An Cæſalpini *Glaux* quæ in aſperis naſcitur? Hiſtoriæ Lugdunenſi eſt *Lotus ſylueſtris Matthioli.*

TRIFOLIVM HALICACABVM, SIVE veſicarium.

Caules fundit cubito longiores, ac villoſâ lanugine obductos. *Folia* terna, quaterna, ſena vel ſeptena, hirſuta, extremo reliqua magnitudine ſuperante. Ex alarum ortu prodeunt pediculi, quorum cacumini inſident *floſculi* lutei, parui: quibus ſuccedunt inſignis magnitudinis turgidæ *veſicæ* falcæ, lanuginoſæ, *ſemina* claudentes duo Arachis ſimilia.

Montbelgardi Nobis in horto prouenit: C. Bauhino verò eſt *Trifolium* 55.

TRIFOLIVM ASPHALTITES SIVE BITVMINOſum, Oxytriphyllon & Menianthes dictum.

Iis nominibus apud Græcos hoc Trifolium appellari ſcribit Dioſcorides, quamvis Oxytriphyllon à Trifolio Aſphaltite diſtinguere velint nonnulli. Ab odore autem Asphaltitis huic Trifolio nomen.

Dicitur nonnullis *Trifolium fœtidum*, ac quibuſdam *Trifolium ſimpliciter*, atque aliis *Loti ſpecies Ægyptia*. Calidum & ſiccum eſſe in tertio gradu, vrinámque & menſes prouocare, & laterum dolores iuuare, ex Galeni monumentis habemus.

Eo in Creta nihil vulgatius, in maritimis, teſte Cęſalpino, naſcitur, gracili ſolo. In Germania verò & Belgio nuſquam ſua ſponte prouenit, ſed in hortis tantummodò ſatum. Vidimus verò Monſpelii circa Caſtelneuf, Aprili, Maio & Iunio florens.

TRIFOLIVM AMERICANVM.

Sic inſcribunt Botanici Trifolium hoc ex America in Belgium olim allatum, vbi Iulio & Auguſto florebat. Trifolij autem bituminoſi ſpeciem eſſe odor grauis, & eius odori haud diſſimilis, videtur oſtendere. Cæſalpino dicitur *Trifolii quoddam genus latifolium ex America allatum, odore ingrato*: C. Bauhino in Phyt. *Trifolium* 11. ſiue *Americanum.*

Cæterùm Trifolio Aſphaltiti dicto congener omninò in horto noſtro *habemus*, cuius folia odore omni penitùs deſtituta ſunt, flores verò ſuauiter olent, quæ non obſcura eſt differentia.

ARBOR TRIFOLIA INDICA.

Haud quicquam curans adminicula, per ſeſe rectà ſurgit: *caule*, vel ſi mauis, trunco quadrato, breuiſſimis pilis hirſuto: *foliis* ornata parte inferiore quoque hirſutis, ternis, anguſtis, Trifolii bituminoſi, ex longo pediculo. Sata Montbelgardi in S.P. hortó Nobis prouenit, nec plura animaduertere licuit.

SECVRIDACÆ GENVS TRIPHYLLON.

Pedales habet & graciles, ſed robuſtos, *caules, foliis* donatos ternis, ſimul iunctis, per extrema latioribus, crenatis: quibus, veluti ad cauliũ articulos, mediocribus interuallis diſtantes, *ſiliquæ* falcatæ verticillatim apponuntur, Meliloti Italicæ ſiliquis pares, dęę, aut duodenę, caulem coronantes, ſemunciâ longiores, graciles, ſtriatæ. An *Herbariorum Fœnugræcum ſylueſtre?*

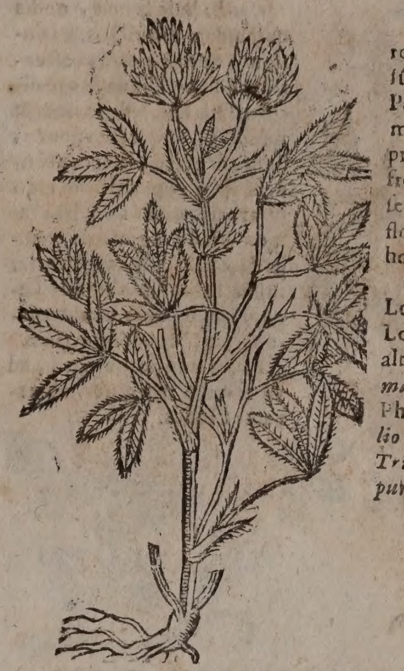
In agro Monſpelienſi & nemore Gramuntio creſcit, ac plærisque incultis Hiſpaniæ locis prouenit: atque in hortis nonnullis colitur.

TRIFOLIVM PVRPVREVM MAIVS, FOLIO & ſpicâ longiore.

Ad cubitum & ſeſquicubitum excreſcit, *caulibus* craſſiuſculis, valentulis, variè diuaricatis: in *foliis* ſubinde ludit, interdum ſemunciam vix excedunt, aliàs trium vnciarum ſunt, ſemunciali latitudine, oblonga, acuminata, cõcinnè per ambitum crenata, admodum venoſa, criſpâ, trigemina, pediculo nixa in vaginam valde laxam, pinnatã, trium vnciarum aut longiorẽ complectentem, deſinente. *Flores* rubentes in ſpicam palmarem & maiorem diſpoſiti, ex calycibus in pinnas longas tomentoſas diſſectis.

TRIFOLIVM PVRPVREVM MAIVS, folio & ſpicâ breuiore.

Hoc cum præcedente floret Maio & Iunio menſibus: ſúntque, authore Cluſio, in Pannoniæ, Auſtriæ & Stiriæ montibus, alpeſtribúſque pratis & ſyluis, admodum frequentia. *Nos* Geneuæ obſeruauimus prope *Champé*, florens Iunio, & Baſileæ in horto D. Fœlicis Plateri.

Cytiſum vocant Tragus & Lonicerus, ſed magno errore. Lobelio in Obſ. eſt Lagopus altera: Dodonæo *Lagopus maior altera*: C. Bauhino in Phyt. *Trifolium ſpicatum folio pinnato.* An Horti Luſat. *Trifolium montanum purpureum?*

TRIFOLIVM ALPINVM RHETICVM. Aſtragaloides.

Folio eſt oblongo acumінato & glabro: *floribúſque* magnis, raris & purpureis: in cæteris verò à reliquis haud multùm diſtat. Víxque alibi fit obuium quàm in ſummis montium iugis. Plantáque eſt admodum rara & perennis, florum colore purpureo peruenuſto.

C. Bauhino in Phyt. eſt *Trifolium* 42. ſiue *alpinum minimum flore luteo.* Ponæ in Baldo Trifolium anguſtifolium alpinum, radice ſaporis ſubamari.

TRIFOLIVM STELLATVM PVRPVREVM Monſpeſſulanum.

Bipalmares non planè ſurrectos, ac quoſdam etiam in terram prociduos, fundit ex gracili lignoſa *radice caule*, totos dẽsâ lanugine obſitos. *Folia* terna, longis nixa pediculis, cordata, tantillùm per oras ſuperiores crenata, penitùs hirſuta. *Florum* glomeres diuulſi, purpurei, perquàm villoſo calyce, cuius diductæ pinnæ radiatam ſtellam repræſentant.

C. Bauhino in Phyt. eſt *Trifolium* 35. ſiue *ſtellatum*: Monſpelij circa patibulum floret Aprili.

TRIFOLIVM ANGVSTIFOLIVM ſpicatum.

Radix huic vnica, *caules* plures firmi & palmares, *folia* terna graminea, hirſuta: *ſpica* verò duarum circiter vnciarum, ex *floribus* purpureis congeſta, in calycibus lanuginoſis, pinnas quinque protendentibus.

Abundat prope Monſpelium, & floret Iunio.

C. Bauhino in Phyt. eſt *Trifolium* 19. ſiue *ſpicatum anguſtifolium*: Lobelio & Penæ, vt & Hiſtoriæ Lugd. *Lagopus altera anguſtifolia.*

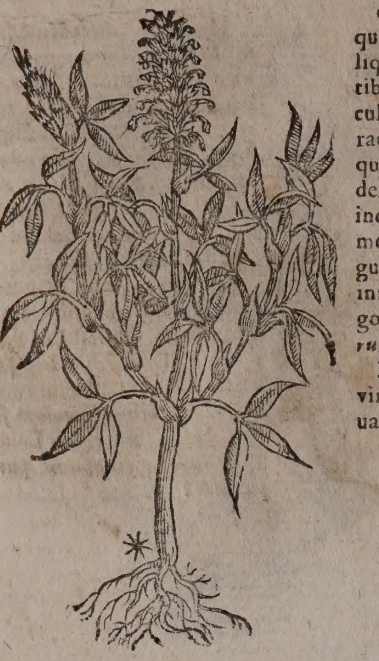
TRIFOLIVM ALBO-INCARNATVM SPICATVM, ſiue Lagopus maximus.

Lobelio & Penæ in Aduerſ. Icon. Pl. & Obſeru. eſt *Lagopus maximus, folio & facie Trifolij pratenſis.* Caſp. Bauhino in Phyt. *Trifolium* 36. Dodonæo *Lagopus maior folio Trifolij.* Hiſtoriæ Lugdun. *Lagopus maxima.* Annua eſt planta ex ſemine deciduo ſe propagans, & pratorum ad flumina ſitorum incola.

Geneuæ obſeruauimus in pratis prope fluuium *Arue*, florens Maio.

TRIFOLIVM ANGVSTIFOLIVM HISPANICVM, ſiue Lagopus anguſtifolius.

Caulis huic firmus, nodis quibuſdam diſtinctus, & in aliquot ramos diuiſus, naſcentibus ad ſingulos nodos pediculis, ſatis laxa ſede caulem & ramulos amplectentibus, quorum extremis terna inſident folia, vt in Trifolio albo incarnato, non orbiculata tamen, ſed longiuſcula & anguſta, carinata & caneſcentia, inſtar foliorum vulgaris Lagopi: in ſummis ramulis *florum* dilutè rubentium *ſpica*.

In Salmanticenſi agro, ad vinetorum margines, obſeruauit Cluſius.

TRIFOLIVM GLOMERVLIS PERSONATÆ, floribus paruis purpureis.

In humum reclinat palmares *caules* quos à reptante *radice* emittit, plures, hirſutos, *floribus* veſtitos ternis, iunctis, per extremum latioribus, piloſis, paruis, purpureis. *Folia* terna magna, ſquammatim incumbentia ſubeuntiáque, lata, albicantia, per margines purpuraſcentia, ſimilibúſque ſtriis virgata, ac neſcio quid Garyophyllatæ aquaticę florum foliis ſimile habentia. Monſpelii in ſqualidis & ſiccis locis, circa Epiſcopi Caſtellum obſeruauimus, nec vſquam alibi.

TRIFOLIVM PARVVM RECTVM, FLORE glomerato cum vnguiculis.

Longis tenuibúſque *fibris* radicatum, multos ſimul caules ſupinos emittit, palmares & ſeſquipalmares, teretes, glabros, propter terram albeſcentes, cæterà atro-rubentes aut virentes. *Folia* minuta, tergemina, glabra, venoſa, leuiter ſerrata, ac nonnulla etiam cordata, longis pediculis, preſertim in ramulorum infima parte herentia. Flores tum ſummo caulium faſtigio, tum ex eorum lateribus, glomeratim cohęrent minuti, vnguiculum auiculę imitari, ex calycibus maiuſculis, glabris, ſtriatis, per extrema denticulatis, duris.

In locis hiſpidis & ſaxoſis reperitur, ſed rariùs occurit.

TRIFOLIVM CAPITVLO GLOMERATO rigido, flore luteo.

Tenuem ſingularem habet *radicem*, paucis fibris donatam, ex qua ſurgunt *caules* aliquot dodrantales, ſubhirſuti, atro-rubentes, variè diuaricati. *Folia* terna, longiora quàm ſtellati maioris, tantillùm hirſuta, oblonga, per extremum rotunda, Lagopi Fuchſii foliis ſimilia. Caulium faſtigia ornant Capitula ſingularia, glomerata, compactiora quàm Maioris, Botonariæ paria, ſed Bardanæ echinorum aſperitate hiſpida.

Caſp. Bauhino in Phyt. eſt *Trifolium* 40. ſiue *globoſo flore*.4. Maio florens reperitur Monſpelii circa Caſtellum nouum.

TRIFOLIVM CVIVS CAVLES EX GENICVLIS glomerulos oblongos proferunt.

Eſt in quo Trifolium hoc cum Trifolio paruo recto, glomerato flore, conueniat: Eſt etiam in quo manifeſtè differat, vt ex vtriúſque Icone ſatis liquet. *Capitula* autem huic oblonga denſo floſculorũ, purpuerorũ agmine ſtipata, geniculis inſident: ſed pro ſingulis genicula ſingula.

Nemauſii in incultis rupetis collegimus.

TRIFOLIVM GLOMERVLIS TOMENTOSIS per caulium longitudinem.

Anguloſi & glabri huic *caules*: *folia* terna iuncta ex oblongo rotunda, glabra, crenata, pediculo donata ferè vnciali, cuius exortui adnata gemina pinna maiuſcula, ex lato mucronata, caulem complexu ſuo comprehẽdit. *Floſculi* minuti, pallidul i, glomerati, quos ſequuntur folliculorum tomentoſorum candicantium *glomeruli*, in quibus ſemen vnum ruffeſcens, nitidum, atque apophyſi veluti donatum.

In ſqualidis Gallo-Prouinciæ locis prouenit.

TRI-

TRIFOLIVM FOLLICVLACEVM, SIVE Veſicarium minus purpureum.

Humi fuſos producit ex tenui ſimplicéque *radice caules*, dodrantales; *foliis* ornatos ternis, paruis, per extremum obtuſis, circumcirca crenatis, pediculo longo appenſis. E quorum ſinu exit *pediculus* vnciâ longior, *flores* ſuſtinens in orbem glomeratos, paruos, rubentes, quos membranei excipiunt *vtriculi*, ſatis laxi, bicorni faſtigio dehiſcentes.

Cluſio eſt *Trifolium pratenſe Salmanticum*, Hiſpanis *Trebol de prados* dictum: Tabernæmontano *Trifolium Hiſpanicum*. C. Bauhino in Phyt. *Trifolium 6. ſiue pratenſe folliculaceum*.

Ex ſemine è Belgio miſſo Nobis in horto prouenit, & floruit Aprili.

TRIFOLIVM CAVLE NVDO, GLOMERVLIS GLABRIS: & aliud paruum cum glomerulis, lignoſum.

Ex *radice* craſſiuſcula *caules* exeunt ſimplices, nudi, glabri, pedales: in glomerem florum purpureorum faſtigiati, ſubiectis *foliis* exilibus viridantibus. Sequuntur *vtriculi* floſculorum numero reſpondentes, laxiuſculi, ſquallidi, veluti neruulis intertexti, albidi: è quorum orificio adhuc floſculorum prominent reliquiæ. *Folia* tergemina, glabra, ſubrotunda, ferè vncialia. Illi verò & aliud paruum, lignoſum, cum glomerulis, in eadem hac Tabella adiunximus. Prouenit autem vtrumque in Galliæ Narbonenſis ſqualidis locis. Florent Iunij initio.

TRIFOLIVM PARVVM QVODDAM, SIVE Lotus pratenſis purpurea Dalechampij.

Lotus pratenſis purpurea, inquit Hiſtoria Lugd. *radicem* gignit gracilem, candicantem, parum capillatam; *cauliculos* multos ferè pedales, ſurculoſos: *folia* Loti, nunc terna, nunc quaterna, exigua: *flores* in ramulorum vertice copioſos, purpureos.

In pratis & humidis locis naſcitur.

TRIFOLIIS AFFINE QVADRIFOLIVM phæum Lobelii.

Lobelio in Obſeru. & Icon. eſt *Quadrifolium phæum* fuſcum hortorum. C. Bauhino in Phyt. *Quadrifolium hortenſe album*. Tabernæmontano *Lotus quadrifolia*. Aſt cur illi omnes quadrifoliam faciunt hanc Plantam, cùm in Figura Lobelij etiam ſint quina.

TRIFOLIVM MAIVS ALBO FLORE, incanum, *Cluſij*.

Ternis, aut quaternis interdum aſſurgit *coliculis*, pedalibus, firmis, rectis, teretibus: circa quos naſcuntur rara *folia* oblonga, anguſta, dura, neruoſa, carinata & dorſo elatiore, terna ſemper ab vno exortu prodeuntia, incana, in ambitu veluti dentata, ab *radice* frequentiora & maiora. *Flores* extremis ramulis, in quos *cauliculi* ſeparantur, inhærent parui, frequentes, conferti, & ſpicam quodammodò efformantes, albo colore, & nonnullo odore præditi. *Radix* viuax minimi digiti craſſitudinem æquat, fuſco & denſo cortice tecta lõga, aliquot fibris donata.

In pratis ſiccioribus, Viennæ, Auſtriæ metropoli, vicinis, atque etiam in Morauia & Bohemia prouenire: Maióque & Iunio florêre, ſcribit Cluſius.

TRIFOLIVM PRATENSE, FLORE ALBO; minus & fœmina, glabrum.

Contractiori eſt habitu quàm Mas, *coliculis* breuioribus, infirmis, per terram ſparſis: per quos *folia* terna, parua, rotunda, glabra, retuſa. *Flores* glomerati, minores, ex longioribus appenſi pediculis, coloris albi.

Paſſim ac ſpontè prouenientem variis in locis obſeruauimus. Monſpelij verò Aprili florens vidimus *Trifolium paruum album* piloſum cum paucis floribus albis, duobus aut pluribus ſimul iunctis. Pumila autem admodum erat planta.

Trifolivm pratenſe lvtevm mas, flore minore, ſemine multo.

Ad pedalem & cubitalem altitudinẽ excreſcit hoc Trifolium : *caulibus* tamen non penitùs ſurrectis, quos à *radice* albâ, minimi digiti craſſitudine, ſaporis Leguminoſi, euulſu difficili, promit plurimos, hirſutos. *Folia* hirſuta. Trifolii purpurei & albi. *Flores* parui, lutei, ex multis floſculis minimis, formâ (ſi parua licet componere magnis) Geniſtæ alicuius aut Coluteæ, congeſti, globulum exprimentes : quibus ſuccedunt *ſemina* multa Meliloto Officinarum quodammodò ſimilia.

Melilotum exiguũ inſcribit Tragus: Medicam Dodonæus: Trifolium aruenſe Tabern. Trifolium luteum Geſnerus : Saxifragam luteam Fuchſius. Reperimus verò Nos Geneuæ, Lugduni & fermè vbique ſpontaneum.

Trifolivm pratenſe lvtevm fœmina, flore pulchriore, ſiue Lupulino.

Multa hoc cum precedente habet communia : *radicem* exilem, duram : *coliculos* graciles, hirſutos : *folia* trigemina, neruoſa : & *florem* luteum, ſed magnitudine & ſingularium *floſculorum* formâ differentem: duplò enim vel triplò maiores huic ſunt glomeruli, Lupulorũ capitula imitati, minores, contrarióq; ſitu ſquammarum: quarum vnaquæque criſtata ſupremum conſtituit floſculorum folium, reliqua tria ſinu ſuo occultans.

Huius porrò pulcherrimi Trifolii *dua* vulgò habentur *ſpecies:* minor paſſim prouenìens, & altera magna & robuſta, ad cubiti altitudinem ſurgens, cũ pulchris magnis floribus. An fortè Brunfelſij *Leporina ? Trifolium luteum Lupulinũ* inſcribunt nõnulli. Maiorem hanc in margine agrorum prope Maſmunſter reperimus, florentem Octobri.

Trifolivm peltatvm creticvm, floſculis pallidè luteolis.

Radiculâ eſt tenui, longiuſculâ, fibris donatâ, quæ *cauliculos* ex ſe promit duas, tréſve, vncias altos, glabros. *Folia* exigua, longiuſculis pediculis hærentia. *Floſculi* quini, plùs minùs, cauliculo ſummo incumbunt, congeſti, pallidè luteoli : quos *ſiliquæ* excipiunt compreſſæ, latiuſculæ, *ſemen* exiguum, latiuſculum ac compreſſum continentes : & quæ, referente Honorio Bello, dum teneræ ſunt recentéſque, dulciſſimæ eſuique aptæ ſunt, at vbi indurverint, amariſſimæ. *Natales* indicat Titulus.

Trifolivm acvleatvm creticvm, flore amœno, magno, purpureo-violaceo.

Rarum hoc Trifolium Cretæ, vt præcedens, munus eſt. Nobis tamen ſemine ex Italia miſſo, Montbelgardi in S. P. horto creuit, & Iulij principio floruit. Caſabona Præfectus S. Ducis Florentiæ, ex Horto eius Piſano miſit ſemen cum hac inſcriptione *Obitochorto*, Trifolium aculeatum, flore *Cyſti*, rariſſima planta Candiæ. Vidimus tamen *Nos* etiam Moguntiæ in Reuerendiſſimæ eius Celſitudinis horto, ſemine ex Italia quidem miſſo, ſed ex Creta accepto.

Trifolivm hepaticvm, hepatica : Germ. *Leberkraut* : Gall. *Hepatique* : Ital. *Hepatica.*

Variat hæc planta flore potiſſimùm, eóque vel ſimplici vel pleno : cæruleo, albo vel rubro. *Folia* longis hærent pediculis, triquetra, auerſâ parte Cyclamini modo, ſubpurpuraſcentia, ſuperiore verò albis quibuſdam maculis reſperſa. *Caulis* ex radice tenuis, florem in cacumine ſuſtinens, ſtellatum, cœruleum, album vel rubrum, atque, vt dictum, vel plenum vel ſimplicem. *Semen* colore non diuerſum, oblongum : *Radices* plurimæ ſubrubentes.

Loca quærit vliginoſa & opaca, in frutetis frequens.

Trifolivm hepaticvm, hepatica, ſiue Trinitatis Herba, flore albo & rubro.

Trinitatis herbam (ſiue *Hepaticam cœruleam*) qualem Nos obſeruauimus, in præcedenti Tabellâ pictam dedimus. Hic verò *albam & rubram* in Sileſia, Pannonia & Viennenſi agro ſpontè naſcentem ex Cluſio tradimus, qui in Belgicis hortis etiam ali ſcribit : Viennenſémque ſaltum omnes Hepaticas præter eam quæ pleno eſt flore, alere. *Albam & Rubram* ſiue incarnatã vidimus Nos ſpontè naſcẽtes apud Ienam Thuringiæ, & in montanis Sabaudiæ ſyluis.

TRIFOLIVM HEPATICVM, HEPATICA, ſiue Trinitatis Herba, flore pleno.

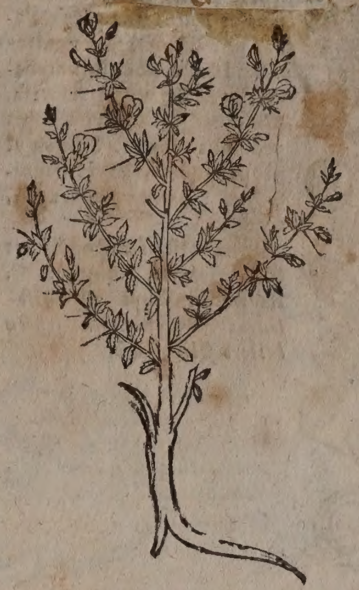

Purpuro-cæruleis multiplicibus *floribus* ſtipata reperitur raræ elegantiæ peregrina hæc Planta, quam in nonnullis Pannoniꝫ locis ſpontè prouenire ſcribit Cluſius. Cęteroquin *radice* & *foliis* pręcedentibus haud eſt abſimilis.

Lobelio in Obſ. & Icon. Pl. dicitur Hepatica Trifolia polyanthos: Cluſio in Pann. *Trifolium nobile πολυανθὲς cæruleo flore;* Tabernęmontano *Hepatica aurea multiflora.* Camerario ad Hiſt. Matth. *Trinitas flore pleno.*

EPIMEDIVM QVORVMDAM, FLORIBVS purpureis cum apicibus luteis.

Vide Anonis pag. 160.

Epimedium nominat Anguillara, dicítque Dioſcoridem in eo lapſum quòd pute carere flore & ſemine. Aduerſaria *Epipetrum* eſſe ſuſpicantur. Hiſtorię Lugd. Tabernęmontano & Camerario dicitur *Epimedium.* An ſit Epimedium dubitat, tamen Dodonæus, quia Epimedio florem & ſemen denegant Dioſcorides & Plinius. *Iudicent docti.* Cæſalpino dicitur planta in Liguriæ montibus proueniens. Vidimus *Nos* Stutgardiæ in S.P. horto, florentem Maio: atque in cultioribus Italię hortis ali obſeruauimus. Huius in Hiſtoria noſtra magna, Typographi incuriâ, malè poſita Icon pro Anonide & viciſſim.

MEDICA. Germ. *Viehklee, hail ſutter:* Gall. *Sain Foin:* Hiſp. *Alfaſa, Eruaye.*

Ex Trifoliorum genere eſt Medica, ſuóſque natales & locum vnde venerit vocabulum indicat. Etenim olim Gręcię, vt ait Plinius, à Medis eſt aduecta, per bella Perſarum quę Darius attulit. Hinc Gentile nomen obtinuit. Similem ille in vniuerſum Trifolio facit, Dioſcorides naſcentem tantùm, at in progreſſu folia contrahi, &c.

Tribuitur autem *Medicæ* nomen pratenſibus Trifoliis, cādidis, luteis & purpureis *Saxifragia lutea, Equino ferro & Cytiſo,* ſed omnibus perperā. Verior autē & ab Hermolao, Marcello, Geſnero, Matthiolo, Bacchanello, Dodonæo, Cluſio & Cęſalpino recepta, ac etiam à Nobis, eſt *Medica maior & erectior floribus purpureis,* quam hic pingimus.

MEDICA SYLVESTRIS, FLORE LVTEO.

In ſepibus & ſegetibus prope Monſpelium & *Lunel* florentem obſeruauimus Maio. In ea autem minora, contractiora & anguſtiora omnia quàm in pręcedente, quę valdequàm luxuriat, obſequioſo fœnore cultorem fouens: *caulibus* vt numeroſis ita prolixis. *Folia* terna, oblonga, per extremam oram, quę obtuſa eſt, crenata. *Flores* copioſi, velut in ſpicam digeſti, purpuraſcentes. *Siliqua* cornu caprini inſtar contortæ, in quibus *ſemen* minutum & candidum; *Radix* longa, tenuis & lignoſa. Ex Hiſpania priſcis olim æuis in agrum Neapolitanum introducta fuit: hodie verò plurimis aliis in locis ſeritur, ac in nonnullis quoque ſpontè prouenit.

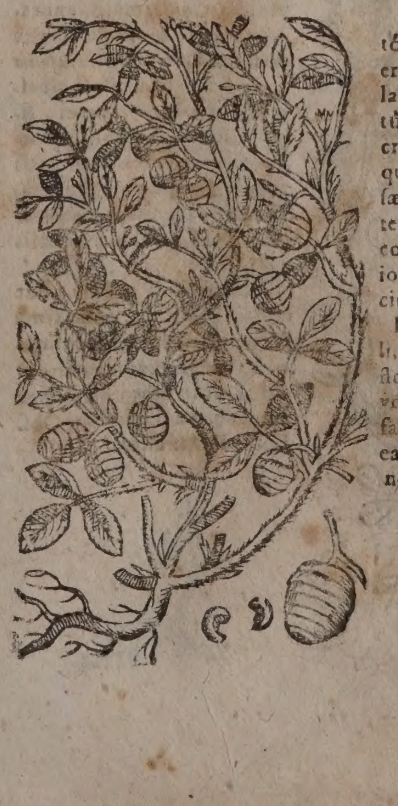
MEDICA MARINA, SIVE TRIFOLIVM cochleatum marinum.

Quanta quanta eſt, tota villosâ incanáque lanugine obducta eſt. *Caules* pedales, ac etiam cubitales, ramis frequētibus brachiati: per quos *folia* ex breuibus pediculis terna, parua, obtuſa, frequentia, ſapore nullo manifeſto. *Flores* multi ſimul congeſti, lutei: *ſiliquæ* orbiculares in ſe contortę. *Radix* craſſa & cubito longior.

Venetis floret ad maris littus Maio & Septembri menſibus: ac paſſim in Hiſpania & & Gallia Narbonenſi, maritimis Meridiei obuerſis locis, prouenit.

MEDICA SCVTELLATA.

Cubitales robuſtos hirſutóſque habet *caules* eóſque erectos: *folia* terna, maiuſcula, latiuſcula, acuminata, ſubtùs hirſuta, circumquáque crenata. *Flores* pauci, lutei, quos ſequuntur *ſiliquæ* rugoſæ, turbinatæ, ac veluti è ſcutellis quatuor aut quinque compoſitæ, ita vt inferior maior ſuperioris conuexum excipiat. *Radix* lignoſa ſimplex.

Paſſim prouenit Monſpeſſuli, maximè in ſegetibus, Vere florens. *Medicam Anglicam* vocat Tabernæmontanus, ſed falſam habet Figuram, & ad eam continnatam deſcriptionem.

MEDICA ORBICVLATA.

Radix huic parua lignoſa, infinitos fundens *caules*, palmares vel pedales, per terram ſparſos. *Folia* terna, parua, glabra ferè triquetra, per extremum lata, & nonnihil crenata, maculis nigris reſperſa. *Flores* exigui, lutei, oblongis pediculis donati. *Siliqua* vt hîc pinguntur, vnguis magnitudine: *ſemina* plana, ruffa, recurua.

In montibus Euganeis, vt & Monſpelii, colligitur. C. Bauhino in Phyt. eſt *Trifolium* 19. ſiue *ſcutellatũ, fructu latiore, folio obtuſo.*

MEDICA MAGNA TVRBINATA.

Cubitales hæc & ſeſquicubitales *caules* emittit, hirſutos, multis ramis fiſſos. *Folia* trigemina, hirſuta: *Flores* parui, lutei. *Fructus* ſex, aut plurium circumuolutionum arctè commiſſarum, duri, vnaquáque ſpirâ gemino denticellorum ordine cælatâ, medium verò ſecante zonulâ perpetuâ. *Semen* compreſſum, & renis inſtar ſinuatum, ac Fœnugræci ſemini par.

Annua eſt planta, & floret Iunio. C. Bauhino in Phyt. eſt Trifolium 20. ſiue cochleatum fructu compreſſo, oblongo.

MEDICA ECHINATA MAGNA HIRSVTA.

Folia huic prima ſubrotunda, poſtmodum nonnihil acuminata & ſerrata, terna vni pediculo innixa. *Caules* ad duos tréſve cubitos per terram ſparguntur: *flores* multi coaceruati, ex longo pediculo, lutei: *ſiliquæ* ſimul aliquot cohærent, ſpiris duabus aut tribus, vel etiam quinque, ferruminatæ, breuiſſimis veluti ſpinis obtuſis exaſperatę. Geneuę & Montbelgardi Nobis prouenit in horto, & floruit Iulio. Echinus autem qui particulatim in hac Tabella eſt dictus, ſequentis Medicæ eſt.

MEDICA HIRSVTA ECHINIS rigidioribus.

Per terram ſe expandit, cubitalibus & longioribus *caulibus*: *folia* parua hirſuta, & per extremam oram lata: *flores* lutei: *echini* cochleati, pauci & ferè ſingulares, longis ſúſque déque vergentibus rigidiuſculis ſpinis horrent, non admodum denſis: conuolutiones ſunt tres aut quatuor.

In figura noſtra emptitia ſpinæ nimis breues & crebrę, ideò in Tabella præcedenti, echino particulatim adpicto, meliùs expreſſimus.

Menſe Septembri ad mare Monſpelii reperitur, An Camerarii hort. *Medica annua, ſemine minuto, hirſuto?*

MEDICA ECHINATA HIRSVTA.

Radix alba, craſſiuſcula & prolixa. *Caules* multi, tenues, dodrantales & cubitales, per terrã ſparſi ſtriati, hirſuti: *folia* terna, ſubrotũda, piloſa, albeſcentia. *Flores* parui, lutei, ſimul aliquot congeſti: Capitula Piſo non maiora contortis helicibus conſtantia, globoſa, quatuor aut quinque atque etiam plura, mollibus ſpinulis echinata.

Monſpeſſuli paſſim inter ſegetes prouenit, ac maximè prope patibulum: inuenimus etiam prope *Perous* in littore maris, ac in horto habuimus Geneuę. An Lobelii in Obſ. Lotus Italica altera?

MEDICA ECHINATA MINIMA.

Hæc *caulibus* eſt pedalibus circiter, vel minoribus, quos ornant *folia* terna, echinatæ Medicæ foliis ſimilia, parua, hirſuta: *floſculi* puſilli, lutei, multi ſimul congeſti. Echinuli verò muricati tres aut quatuor vel quinque iuncti, Orobi grano non maiores. *Radices* tenues.

In locis arenoſis atque etiam in pratis prouenit. Geneuę in pratis ad Noſodochium frequens. Camerario hort. eſt *Medica puſilla capſulis echinatis*. An Ponæ in Baldo Tribulus ſylueſtris Dalechampij?

MEDICA CORONATA MINIMA.

Inter raras habenda hæc plantula, inter Nemauſum, & Vſetū in aridis & ſqualidis locis prouenicns, ac cuius echinis in ſurculorū ſummo inſidet denticellorum veluti corona.

Tempeſtiuum autem eſt aliquid de Medicæ viribus & præſtantia dicere. Agrum itaque ſtercorat, ac adeò eſt ſuauis & nutriēs, vt pecus arcêre neceſſe ſit ne abrūpatur Sic (vt notat Camerarius) in Hiſpania, vbi quotidianus eius vſus, nullo cibo, tam viridi quàm arido, magis lætari, ſaginari & pinguefieri iumenta referunt, pecúſque omne: parciùs tamen dari, quoniam inflet, & nimis multum ſanguinem creet. Semen ſiccatum, iucundi odoris gratia, conditaneo Sali admiſcetur. Animaliū verò vitiis medetur tota Herba.

MEDICA LVNATA, SIVE FALCATA.

Lata, compreſſa, & pollicis vngue maior ſiliqua, ad Camerarij *Auriculam muris* accedit, ſed ſpecioſior eſt & maior, & ſtriata: ac in circuitu etiam longiuſculæ ſpinulæ, quo fit vt Criſtam galli non malè exprimat.

Sed vt de Medicæ viribus & præſtantia aliquid adhuc addamus. Non bene inter Geoponicos conuenit, vtrū animalibus lac augeat extinguátve,: Negat enim Ariſtoteles, aſſerunt verò è contrà Varro, Columella & Palladius: *Nos litem ſub iudice relinquimus.* Dotes eius habebit Lector ad ſequentis figuræ latus.

AVRICVLA MVRIS CAMERARII.

Vbi ſpontè naſcatur ignorat Camerarius, niſi fortè in Creta, vnde ſemen Epithymo immixtum defertur. Nobis verò Montbelgardi in S. P. horto creuit ex ſemine Stutgardia miſſo. C. Bauhino in Phyt. eſt *Trifolium* 19. Trifolio ſiliquâ falcatâ ſimile. Camerario hort. *Auricula muris* à ſemine, & *Auricula leporis* à foliorum figura dicitur.

Medica autēm *Lunata*, ſiue falcatæ, de qua paulò antè agebamus, Theophraſto & Plinio authoribus, tanta dos, vt vno ſatu ampliùs quàm tricenis annis duret: ſæpiúſque diminuta & tonſa melior ſapidiórque euadit: nec illi ſtercoratio prodeſt, quin potiùs ſtercoris & vrinæ cauſſa perit.

VVLNERARIA RVSTICA, ANTHYLLIS magna, Anthyllis leguminoſa.

His nominibus à variis donata hæc planta, quæ nōnullis etiam *Lotus latifolia*, *Glaux* & *Lepidium* inſcribitur, in aridis, macris & ſabuloſis locis prouenit, & in agrorum marginibus, ac nōnullis etiam in locis hortenſis eſt.

Radice autem eſt longâ, rectâ, lignosâ. *Caules* dodrantales, teretes, tenues, hirſuti, nonnihil rubentes. *Folia* pinnata, Galegæ, pinguiuſcula, infernè hirſuta, supernè ex luteo vireſcentia, ſapore ſubdulci & ſubacri: At quæ in extremis ramis floribus ſubiecta ſunt, lata ſunt, digitata, oblonga membranea. *Flores* in ramulorum faſtigio glomerati, luteoli: qui interdum etiam rubri vel albi, odore nullo excellente præditi.

FOENVMGRÆCVM: Germ. *Bockshorn*: *Kúhorn*, Gall. *Fenugrec* & *Senegré*: Italis *Fengreco*.

Hyppocrati dicitur *Epiceras*, Theophraſto *Buceras*, Dioſcoridi *Telis*, & Plinio *Silicia*: noménque apud Græcos obtinuit à ſimilitudine quam cum Cornu habet ſemen. Tota autem planta ſemicubitalis eſt & ramoſa: fuitque ea in Trifoliorū Claſſem cooptata ob *folia*, quæ terna ſunt, majuſcula, oblonga & crenata. *Flores* lupinorum floribus pares, ſubcādidi: *ſiliquæ* falcatæ & mucronatæ: *ſemen* flaueſcens, odoratum & ferè quadratum: radix lignoſa & ſingularis.

Spontè prouenit & ſeritur in hortis: ſed, ſi Plinio credēdum, quantò peius tractatur, tantò meliùs prouenit. *Mirū* certè dictu, eſſe aliquid cui proſit negligentia? *Plura in Appendice.*

Quod autē hic pingimus eſt *Fœnugræcū ſylu. Dalechampij.*

LAGOPVS TRIFOLIVS QVORVMDAM: Germ. *Haſenfuß, Katzklee*: Gall. *Pied de Lievre*: Ital. *Pie de Lepre.*

Nomen ex argumento ſpicæ indeptus eſt, quæ molli, cineraceo & purpuraſcente villo, pedes leporinos imitatur: *floſculis* albidis & minutis, Scorpioidis. *Semen* exile & fuluum: *coliculi* palmum alti, ac canâ lanugine pubeſcentes: *folia* Trifolia, hirſuta: *Radix* exilis, lignoſa & tortuoſa.

Spontè prouenit in aruis, atque etiam ſeritur in hortis: Iunióque ac Iulio floret & viget.

Non parum autem illi eſt adſtrictionis: ſiccitatis autem tantum, vt mirū ſeminis profluuio laborantibus præſtet præſidium. Aluum ſiſtit ſi cum vino bibatur: adalligatur verò, teſte Dioſcoride, ad inguinis inflammationes.

Oxys; ſive Trifolium acidum: Panis Cuculi: Germ. *Gaekgauchk lee*: Gall. *Pain de Cocu.*

Trifoliis annumeratur plãta hæc, ob ternorum cordatam foliorum formam: *Panis* autem *Cuculi* vocatur, vel quòd Cuculus auis eâ veſcatur, vel quia hac erumpente Cuculus vocem ſuam edere incipit. *Trifolij* verò *acetoſi* appellationem ab acido ſapore obtinuit.

Cæterùm *Oxys albo & purpuraſcente* flore, quam hîc ex Fuchſio pingimus, & ſpontè & in hortis ſata prouenit. Spontè quidem opacis locis prope ſepes & itinera, Maióque & Aprili floret: in montibus verò ſeriùs.

Tota autem planta, authore Matthiolo, refrigerat Oxalidis modo: & deuorata ſitim & ventriculi ardores extinguit, iecúrque & cor roborat.

Oxys lutea.

Serpendo per terram ſpargit *coliculos* palmares aut ſeſquipalmares graciles: *folia* tenuiſſimis nixa pediculis terna cohærent, minora quàm Oxyos vulgaris, magíſq; per extremum fiſſa, corculum (vt vulgò pingitur) expreſſiùs effigiantia atque hirſutiora, guſtûs acidi. *Floris* forma ſtellata eadem, ſed color luteus. Eúmq; *Cornicula* ſiue *ſiliquæ* ferè vnciales ſequuntur, ſurſũ ſpectantes, craſſiuſculæ, folioſæ, ex quinque loculis conſtitutæ, quæ vbi ad maturitatẽ peruenêre, leuiſſimo attactu, *ſemina* parua, ruffa, aſpera, exiliunt è lateribus, oſculis quamprimùm cõniuentibus, vt ne quidem appareat ſiliquas diſſiliiſſe. Radix longiuſcula, gracilis fibrata.

Vmbroſis locis ſpõtè prouenit, atq; in omni ſolo ſeri poteſt: & totâ fermè Æſtate flores producit.

Anonis, Ononis, Resta bovis: Germ. *Heckelkraut*: Gall. *Arreſte bœuf*: Ital. *Bonaga.*

Vide Epimedium pag. 165.

Dioſcoridi dicitur *Anonis*, Theophraſtus verò, Plinius & Galenus *Ononidẽ* appellarũt: Latinis & Græcis iiſdem appellationibus vtentibus. Dicitúrque *Anonis* à non iuuãdo, quòd aratorib. preſertim inimica ſit, vnde etiam *Reſta bouis* illi inditũ nomen: *Ononis* verò, quia Onos (Aſinus) ſeſe illi perlibenter affricat.

Vulgarem hîc pingimus quę flore eſt vel albo, vel purpureo & carneo: aliis etiam Anonidis extantibus Differẽtiis, de quibus in ſequentibus. Reperitur autem hæc noſtra Vulgaris paſſim copioſè in ſegetibus atque coltis: & floret Æſtate. Sunt & qui in hortos transferant. *De Viribus mox.*

Anonis lutea non spinosa, Natrix Plinij quorumdam.

Virgulta huic cubitalia, in frequentes *ramos* fiſſa, ac ſpinarum expertia. *Folia* terna, oblonga, hirſuta, per extremũ crenata, viſcoſa, odorata. *Flores* longis nituntur pediculis, lutei, conferti. *Siliquæ* vnciales, teretes, hirſutæ. *Semen* coloris pulli. Herba tota eſt hirſuta & pinguis, ac etiam odorata, ſed hircinum quiddam olens.

In aridis, glareoſis & ſabuloſis locis pouenire ſolet, Iunióque & Iulio floret. In Hiſpania & Gallia Narbonẽſi frequens admodum. Nos Geneuæ copioſam iuxta *Arue* fluuium obſeruauimus. Errant verò plurimùm, notante Ponâ in Baldo, qui eâ pro vera Meliloto vtuntur.

Anonis non spinosa, purpureo ſpicato flore.

Hanc in Sileſiacis & Sclauonicis pratis ali ſcribit Cluſius.

Cæterùm Ononis radicem habet tertio ordine excalefacientem. Cortex ipſius maximo vſui eſt, qui habet aliquã vim extergẽdi ac incidendi. Vnde non ſolùm vrinã ciet, ſed etiam lapides atterit: eadémq; facultate vlcerum cruſtas emarginat. Commendatur verò plurimùm ad viſcerum omnium infarctus. Decocta in poſca radix dentium dolores mulcet, ſi decocto os colluatur: potum verò decoctum ſanat hęmorrhoides. Herbam totam, antequam ſpinoſa fieret, muriâ condiebant Veteres, quia in cibo ſumpta fœtidum oris halitũ emendare credebatur.

Anonis trifoliis affinis, pusilla, glabra, fruticans, flcre albo.

Circa Monſpelium in rupetis & ſqualidis locis obſeruauimus, florentem Maio. Inuenitur autem iiſdem locis & eiuſdem generis hirſuta flore albido. In figura porrò noſtra folia ſunt eiuſdem ferè magnitudinis cum natiuæ foliis.

FRAGARIA, FRAGA: Germ. *Erdtbeerkraut, Erdtbeer:* Gall. *Fraiſier, Fraiſes*; Ital. *Fragaria, Fraga* & *Fragole.*

Ad *Trifolia* foliorũ numero accedere. *Fragariam* vulgaris eſt notitiæ, quamvis in agro Veronenſi quina in vno pediculo vulgò haberi ſcribat Braſſauolus.

Trifolium Fragiferum vocat Tabernamontanus, nonnulli *Fragulam*: quomodò autem à Græcis appellata ſit hæc Planta, nondum conſtat, quamvis *Comaron* dictam fuiſſe ſcribat Apuleius.

Cæterùm *Fragaria* alia eſt non veſca, vel non Fragifera, de qua mox, alia veſca & Fragifera. Et hæc rurſus Fraga fert vel rubra vel alba, vel coloris medij & flaueſcentia, quæ tardiùs matureſcunt, & ſerotina dici poſſunt. Sũtq; adhæc in magnitudine & figura *differentiæ*: ac quædam bis in anno fructificare dicuntur. *Plura ad latus ſequentis Figuræ.*

FRAGARIA NON FRAGIFERA, VEL NON veſca: Fragaria ſterilis.

Fragariam ſterilem inſcribunt vulgò Botanici, & *Fragariam ſine fructibus veſcis.*

Plærúmque autem in mõtibus, ac non raró etiam in conuallibus, aliíſque aliquãtùm vmbroſis locis, gignuntur Fraga, prouenientia etiam feliciter in hortis. Viret toto anno herba, floret Vere, & Iunio, priùs tardiúſve, fructus maturi fiunt.

Serapio [Fuchſio teſte] Fragariam calidam & ſiccam in ſecundo ordine tradit; ſed magno errore, cùm frigida & húmida ſit in primo. *Fructus* pichrocolis conueniunt, ſed copioſiore cibo caput tẽtant. *Aqua* autem ex Fragis deſtillata præſtantiſſimo eſt remedio internis quibúſve iecoris & pulmonis aliíſq; totius corporis inflãmationib; & ad ſitim reſtinguẽdã cõfert: nec nõ ad oris vlcera, ac ad faciei rubores & maculas.

PENTAPHYLLON SIVE QVINQVEFOLIVM: Germ. *Funfblat*: Gall. *Quintefeuille*: Ital. *Cinquefoglio*

Ramos fert, deſcribente Dioſcoride, ſarmentitios, tenues, palmi altitudine, in quibus eſt *fructus*. *Folia* verò habet Menthæ ſimilia, quinque in ſingulis pediculis, raró plura, per ambitum ſerræ modo fiſſa: *florem* cum pallore rubentem, auri ſpecie: *radicem* ſubrubrã & longã, &c.

Incipere cum Vite, & cum illa deſinere, addunt Theophraſtus & Plinius, & nomẽ à numero foliorum habere. *Pentapetes, Pentaphyllon, Pentatomon* vulgò vocat ille, ac etiam *Pſeudoſelinum, Calipetalon* & *Xulopetalon*, quarum appellationum rationẽ Nomenclatura Græca exhibet. Nos *vulgare & repens* hîc pingimus, quod paſſim variis in locis prouenit, tum ſponté, tum cultum in hortis.

PENTAPHYLLON RECTVM.

Seſquipalmari aut ferè pedali altitudine aſſurgit elegans hoc Pentaphylli genus, cui crocei *flores*.

Ceterùm Pentaphyllum in genere citra morſum deſiccat, ac minimùm caliditatis habet: penetrat, adſtringit, alui profluuiis, dyſenteriæ, inteſtinorum prolapſui, igni ſacro & vulneribus remedio eſt. Bibitur contra Febrium circuitus; Succus foliorum, multis continuis diebus potus, regium morbum ſanat. Superſtitioſum verò eſt quod aiunt, *Quinquefolium* ſi quis ſecum habeat, id opem dare & auxilium; & ſi quis à rege vel à principe velit aliquid petere, pronos reddere principes.

PENTAPHYLLON ALPINVM SPLENDENS aureo flore.

Creſcit pulchra hæc Pentaphylli ſpecies in ſummis Auſtriacarum alpium iugis herboſis, & ſub Iunij finem floret: in hortos verò tranſlata Maio.

Cluſio in Pannon. & Hiſt. dicitur *Pentaphyllon*, ſiue *Quinquefolium aureo flore*: C. Bauhino in Phyt. *Quinquefolium* 6. ſiue *minus, repens, luteum, alpinum*. Schvenckfeldio: *Quinquefolium alpinum ſplendens.*

PENTAPHYLLON MINVS, MOLLI lanugine pubeſcens, flore luteo.

Sic inſcribit Cluſius in Pannon. Camerario hort. dicitur *Pentaphyllon Bauaricum in aſperis circa* Monacum *frequens*: C. Bauhino in Phyt. *Quinquefolium* 4. ſiue *minus repens, luteum primum.*

Hoc porrò nihil vulgatius ſecundum vias, locis ſiccis & nudis Pannoniæ, Auſtriæ inferioris, Morauiæ & Bohemiæ. Et florere incipit ineunte Vere.

PENTAPHYLLVM PARVVM HIRSVTVM.

Radice donatur hoc craſſâ, longâ, nigrâ: *foliis* paruis hirſutis, ex pediculis duarum vnciarum: *cauliculis* multis humi fuſis, quatuor vel quinque vnciarum: *floribus* luteis.

Paſſim variis in locis prouenit: vt Nos frequens obſeruauimus Montbelgardi verſus *la Crotte*, Beffordiæ verſus Caſtellum, & Geneuæ *en plein Palais*. Floret Vere & Autumno, ac interdum adhuc Nouembri.

PENTAPHYLLI MINORIS MAIOR ſpecies, folio ſubtùs albicante.

Radice nititur longâ cum fibris craſſis: *caules* palmares, in quorum ſummitate *flores* lutei, breuibus inſidentes pediculis. *Folia* longa, ſerrata, quina atque nonnunquam ſeptena ex longis pediculis prodeuntia.

An Thalii Pentaphyllum medium, medio modo ſe habens quoad folia inter maius & minus? An Tragi *Quinquefolium exiguum*?

PENTAPHYLLVM RECTVM MAIVS.

Lobelio & Penæ in Adu. dicitur *Pentaphyllum* album & purpureum præ cæteris procerius & ſpecioſius. In Obſeru. verò *Pentaphyllum* maius flore ſubluteo, atque interdum albo & rubro.

Sic colore florum variat, albo, luteo & rubro: & reperitur quoddam cæteris villoſius, & ſpecies quædam cui bulboſa radix.

Reperitur ſpontaneum variis in locis, atque etiam colitur in hortis.

PENTAPHYLLVM RECTVM FOLIIS PROfundè ſectis, ac ſubtùs argenteis, luteo flore.

Pentaphyllum petræum maius à Tabernamontano & Lobelio inſcribitur. Thalio dicitur *Pentaphyllum canum*.

In aggeribus & ſecus arua, macro & arenoſo ſolo, variis locis paſſim prouenit. Montbelgardi in muris quorumdam hortorum circa *la Crotte* frequens habetur, florens Æſtate: Baſileæ abundat inter portam lapideam & cinericeam, florens Iulio: Geneuæ viret Aprili, & floret Iunio.

PENTAPHYLLOIDES SVPINVM.

Folia plurima, pediculis longis, ex *radice* craſſiuſcula, longa, multorum capitum, annectuntur coniugatim, ſingula ſerrata, ad Geranii ſupini folia accedentia. *Caules* cubitales, inanes: numeroſos gerunt *flores* paruos, luteos, ex breuibus pediculis. Succedunt *Capitula* parua Fragis immaturis ſimilia.

Lobelio in Obſ. & Icon. Pl. dicitur Pentaphyllum ſupinum Tormentillæ facie: Tabernęmontano, Dodonęo & Schvvenckfeldio, *Quinquefolium repens fragiferum*. Frequens eſſe in agro Vienneſi, in extremis pratorum marginibus ſecundum ſyluas, ſcribit Cluſius: In Sileſiæ verò montium locis graminoſis, Schvvenckfeldius.

PENTAPHYLLOIDES ERECTVM.

An Cluſii in Pann. & Hiſt. *Pentaphyllum* 5. ſeu *fragiferum*, Plinio forſan non incognitum? Caſp. Bauhino in Phyt. dicitur *Quinquefolium* 14. ſiue *Fragiferum*: miſit verò ille Nobis nomine *Fragaria ſylueſtris*. Naſcitur, referente Cluſio, in Pannonia, non modò in ſyluis cæduis, ſed etiam in gramineis campis. Floret autem Maio, & fructus paulò ſeriùs matureſcit, effluúntque ſemina quemadmodum in reliquis Quinquefoliis.

Herbam, radicem & ſemen tum huius tum præcedentis, ſiccandi & adſtringendi vim obtinere, perhibent Scriptores.

PENTA-

PENTAPHYLLVM ALBVM.

In hortis nonnullis obſeruauimus Sturgardiæ & Mõtbelgardi. Schvvenckfeldius in Sileſiæ ſyluis vmbroſis & humidis plurimum inueniri ſcribit: Camerarius in ſaxis ingentibus & ſaxoſis locis.

Adſtringit, ſiccat, roborat & repellit: eaque omnia præſtare poteſt, ſi Matthiolo credimus, quæ Pentaphyllum vulgare repens. At Pentaphyllum hoc Senenſi illi Cõmentatori minimè fuiſſe notum demonſtrat variatio quæ in eius deſcriptionibus variis in locis extat: rectéque annotat Camerarius ad eius Hiſtoriam Germ. deſcriptiones Matthioli non conuenire cum ſuis Figuris.

PENTAPHYLLVM, VEL POTIVS Heptaphyllum, flore rubro.

Pentaphyllum purpureum, Pentaphyllum rubrum & *Pentaphyllum paluſtre* inſcribitur vulgò: vt & *Quinquefolium paluſtre floribus purpureis* vel *rubentibus*.

Vliginoſis & putridis mõtium delectatur locis, ad piſcinas & paludes fruticans: & floret Iunio.

Adſtringit, vt notat Camerarius tota herba, ac præſertim fructus: vnde ſanguinis profluuiis prodeſſe creditur.

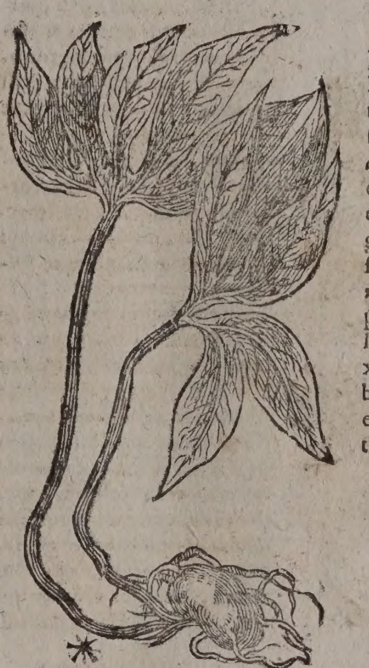
PENTAPHYLLVM, SIVE POTIVS HEPTAphyllum argenteum, flore muſcoſo.

Lobelio & Penæ in Adu. & Icon. Pl. eſt *Pentaphyllum alpinum petroſum & minimum, Tormentillæ valde ſimile*. Geſnero hort. *Argentaria petræa*. Quibuſdam *Tormentilla alba*, aliis *Stellaria argentea*.

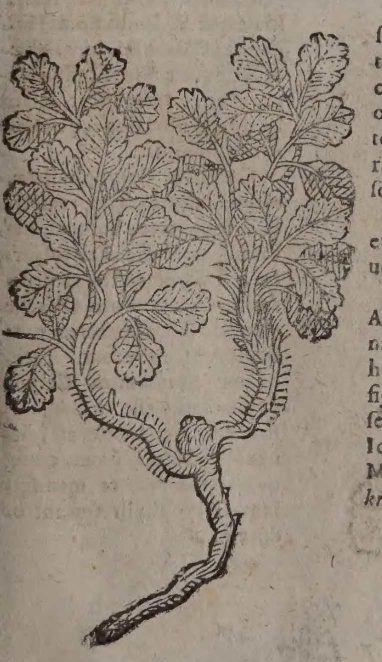
In celſioribus montium iugis occurrit, gelidíſque cautibus, quales ſunt Sabaudiæ in Auſtenſi valle, Norbonæ in Calcaris monte, & ſimiles. Nos in montibus Geneuæ propinquis obſeruauimus florens Maio.

PENTAPHYLLVM INDICVM CLVSII.

In ſportulis, ait ille in Exot. Domini Nicolai Colii Medici, anno 1601. ex Orientali India adferebatur Amſtelredamum *Pentaphylli Indici* planta, cum duabus aliis eiuſdem generis, formâ quidem prorſus ſimilibus, magnitudine verò nonnihil differentibus. *Caulémne & flores* proferret mihi incompertum. *Folia* tenella erant, longiuſculo *pediculo* ſubnixa, formæ quam figura exhibet. *Radix* tuberoſa & ſolida erat, inſtar radicis Tormentillæ, &c.

PENTAPHYLLI EFFIGIE LEVCAS QVOrumdam, Valerandi. An *Leucas*?

Radix craſſa eſt nigra & ſquammata: tota verò planta, quæ vncialis eſt aut ſeſcuncialis, cinericeo tomento obducta eſt: *folia* plærúmq; terna, Fragariæ modo, minora, magis villoſa, candidiora, ſerrata.

Admodum inuentu rara eſt, nec niſi in montium deuexis reperitur.

Lobelio autem & Pena in Aduerſ. teſtibus, non penitùs nihil ſentiunt, qui plantam hanc incanâ Pentaphylli effigie intuiti, *Leucadem* cenſent. Tabernæmontano in Icon. dicitur Argentina Monſpeliaça, *Vvelſch Silberkraut*.

TORMENTILLA, HEPTAPHYLLVM: Ger. *Tormentill*. Gall. Angl. & Belg. *Tormentille*: Ital. & Hiſp. *Tormentilla*.

Cùm hæc Planta ferè ſemper ſeptena habeat *folia*, raróque pauciora, errant plurimùm Tragus, Geſnerus, Valleriola & alii qui *Theophraſti Pentaphyllum* eſſe exiſtimãt: etenim, præter foliorum numerum, ſunt & aliæ diſcrepantię notæ.

Nemoribus opacis ac ſiccis, macilentíſque montoſis locis, gaudet: & ſerò floret, ac Æſtate tantùm.

Caliditatis autẽ quàm minimùm tenet, reſiccat verò tertio ordine, ac adſtringentis facultatis eſt particeps. Dyſenteriis, Lienteriis, ac quibuſcunque aliis alui profluuiis coërcendis, variis formis exhibita, eſt perutilis: adiungitúrq; vulnerariis potionibus, emplaſtris & vnguentis: vt & medicamentis quæ contra peſtem & venena exhibentur.

POTENTILLA, ARGENTINA, ANSERINA: Germ. *Genſerich*: Gall. *Argentine*: Ital. *Argentina*.

Quo nomine eam Græci & Latini appellarint minimè notum. Recentiores, à viribus quibus pollet, *Potentillã* vocarunt; *Argentinam* verò ab argenteo foliorum colore: *Anſerinam*, quòd eam mi nimè appetãt anſeres: atq; *Agrimoniam ſylueſtrem*, ob formæ affinitatem. Ad *Milefoliũ* etiam accedit, & ſunt qui ad *Eupatorium* referant, atq; alii qui *Plinii Stephano melidem eſſe* credãt: *iudicẽt docti*.

Amat vliginoſa & aquoſa loca, ac circa ſemitas & iuxta flumina paſſim prouenit: Maio, Iunio & Iulio flores oſtentans luteos. Cæterùm à Pentaphylli tẽperamento haud diſtat. *Plura in appendice.*

PES LEONIS, SIVE ALCHIMILLA: Germ. *Sinauv gros Sanickel*: Gall. *Pied de Lion*: Ital. *Pie de Leone*.

Pes Leonis, à foliis inſtar leonis pedum latis & rotundis, nominatur, Alchimilla verò, quòd Alchymiſtarum præconiis celebrata ſit. Minimè autem eſſe Dioſcoridis *Leontopodium* vel *Leontopetalon*, rectè contra Brunfelſium, Roeſlinum, & Cornarium contendunt Fuchſius, Matthiolus & Dodonęus. *Sanicula maior* meliùs aliis dicta, quòd ſit illi tum facie tum viribus admodum affinis.

Pratorum, collium & montium amans eſt, variis in locis fœliciter proueniens: ac transfertur etiam in hortos. Maio & Iunio flores emicant herbidi cum apicibus luteis. *De viribus in Appendice.*

AGRIMONIA, SIVE EVPATORIVM: Germ. *Odermenig*: Gall. *Eupatoire, Agrimoine*: Ital. *Agrimonia*.

Folia Cannabis foliis ſimilia dicunt Dioſcorides & Plinius: noſtram verò Agrimoniam illorum eſſe Eupatoriũ ex deſcriptionibus patet. Hoc tamen in dubium reuocat Cæſalpinus, cui meritò ſe oppununt Tragus, Fuchſius, Cordus, Dodonæus & Ferd. Imperatus. Nec minùs errant qui *Argemonem* & *Saluiam Sylueſtrem* eſſe volunt.

Hepaticã autẽ, *Hepatoriũ & Eupatoriũ* ita diſtinguunt rei Herbariæ periti, vt *Hepatica* ſit Lichẽ, *Hepatoriũ*, vulgare Eupatoriũ, *verũ* verò *Eupatorium* Agrimonia. Ea autem Tria quòd Hepati roborando & ſanando conueniãt, *Eupatoria* conuenienter promiſcuè dicuntur, quod nomen ab Eupatore inuentore deductum volunt. *De loco, tempore & viribus cõſulat Lector Appẽdicẽ.*

CARYOPHYLLATA SANAMVNDA: Germ. *Benedicten Vvurtz*: Gall. *Refize, Galliot*: Ital. *Garyophyllata*.

Nomen *Caryophyllata* plãtę huic vẽdicat fragrãtiſſimus Caryophyllorum odor quem radix ſpirat: Vulgus verò, ob diuinã eius efficaciam, *Sanam mundam* vocauit.

Sunt qui *Lagopum*, qui *Leporis oculum*, qui *Auantiam*, qui *Baccharim*, qui *Dominæ noſtræ Chirothecam*, qui *Herbam benedictam*, & qui *gloriæ Filiã* vocent: Trago eſt *Nardus ſylueſtris*, Scaligero *Getia*, nonnullis *Geum Pliniĳ*: & hęc opinio periculo vacare videtur, quòd eadem facultas vtriúſque radicibus inſit.

Diſtinguitur autẽ vulgò in *Aquaticam*, *Montanã*, & *Vulgarem*, quam hic pingimus. Mirum in modum gaudet ea opacis ſepibus & dumetis, vnde, propter ſummã vtilitatem, trãsfertur in hortos. Maióque & Iunio floret. De viribus in ſequentibus.

GARYOPHYLLATA MONTANA, FLORE magno luteo.

Iiſdem hæc cum altera pollet viribus, ſed præſtantioribus. Temperamentum autem iis ineſſe excalefaciens & exſiccans manifeſto indicio ſunt earum radices, quippe quę guſtu odoratę & adſtringentes deprehendũtur: Menſes & ſanguinis grumos propellunt, obſtructiones reſerãt, venenis aduerſantur. In cibo, potu & medicamentis, quocúnq; modo ſumptę, cerebro ſuccurrunt, ſpiritus vitales recreant, maſticatæ oris fœtorem emendãt atque corroborant, & à cõtagio pręſeruant. Si Vere vino imponantur id optimo iucundiſſimóque & odore & ſapore commendant, atque ad varia efficaciſſimum reddunt.

GARYOPHYLLATA AQVATICA, SIVE paluſtris, flore rubro ſtriato.

Aquoſis gaudet hæc locis, Maióque & Iunio floret, atque, teſte Lobelio, in Angliæ & Brabantię ſyluoſis plurima prouenit: transfertur & in hortos, vt Nos Geneuę in noſtro habuimus.

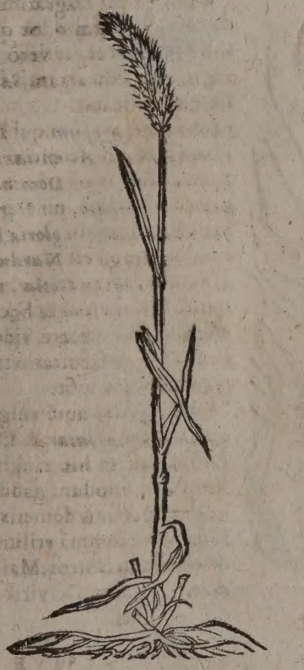
Cæterùm Garyophyllatæ, montanæ pręſertim, radices, luto & ſordibus ablutæ, ſiccantur, & imbre aceti reſperſæ, arcas & veſtes iucundo commendant odore. Olfactæ eædem ſpiritus recreant & frigidum roborant cerebrum. Summatim Garyophyllatã non eſſe viribus ineſficacem argumento eſt, Senenſe dictãte Cõmentatore, quod eius radices manifeſtum Garyophylli ſpirant odorem.

CLASSIS XVII. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XVIII.

FRVMENTACEA, GRAMINEA, HARVNDINACEA, Iuncea, & his ſimilia.

FRVMENTVM, TRITICVM : Germ. *Korn* : Gallis *Froment* : Ital. *Fourmento & Grano* : Arab. *Hantha*, *Hentha*, & *Hencha*.

Sub *Frugibus*, vt primo & ſummo genere, continentur inter alia *Frumentacea*: quæcúnq; ſcilicet geniculato culmo & arundinaceis conſtant foliis, ſeménq; panificio aut pultibus aptum ex ſpicis aut iubis producunt. Eorum autem omnium quàm plurimis terris commune & nobiliſſimum eſt *Triticum*. Significat autem Triticum Fruměti genus omne quod ex ſpicis tritum, ac trituratione repurgatum eſt, idémque eſt quod Græcis Pyros.

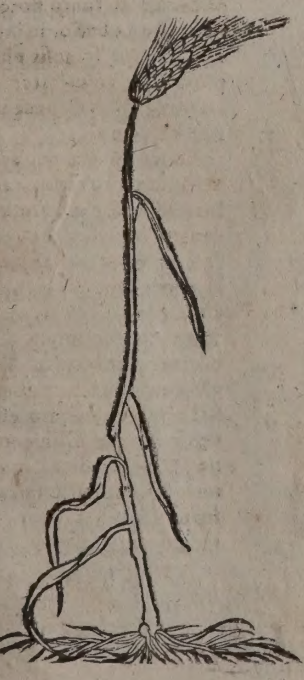
Vulgare ſpicâ muticâ Nos hîc pingimus, quod in omnibus ferè habitati ac culti Orbis regionibus prouenit. Lętum id pinguéque ſolum poſtulat, idque magis apricum & ſiccum quàm riguum. Seritur Autumno, floret Iunio, & Iulio metitur. *Plura in ſequ. & in Appendice.*

TRITICVM RACEMOSVM, SEV CVM MVLtiplici ſpica : Gall. Lugdunenſibus *Blé qui truche* : Italis *Gran del graſpo*.

Tritici, vt notat Theophraſtus varię recenſentur *Differětiæ*, à loco, à tempore, atque à culmi, foliorum, ſpicæque variarum partium magnitudine, colore & forma deſumptę. Vnde, ait, *aliud* præcox aliud ſerum: *aliud* amplum multúmq; redděs, aliud ieiunum & parũ ferens: *aliud* ſpicam grandem effundens aliud paruam: *aliud* culmo tenui conſtans aliud craſſo: *aliud* tunicis multis veſtitur aliud paucis: *aliud* vnicalamum, aliud multicalamũ, &c. Plinius eadem fermè habet quæ Theophraſtus. Columella tria habet *Robum*, *Siliginem* & *Triticum trimeſtre*: duo Dioſcorides, recens, bene maturum & coloris lutei, atque Trimeſtre quod *Setanium* eſt. Differentias à Recentioribus traditas ad ſequentis Figuræ latu. recenſebimus.

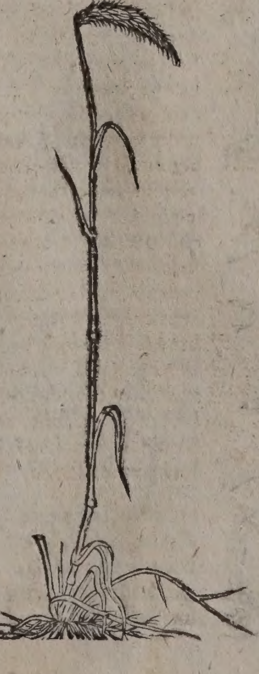
TRITICVM CINERICEVM MAXIMIS ARISTIS donatum, triturando glumas deponens.

Recentiores Triticũ in *Robum* & *Siliginĕ* vulgò diſtinguunt, atque etiã in *Semeſtre* ſeu *hyemale*, quod antè hyemem ſeritur, & *Trimeſtre* ſiue *Æſtiuum*, quod Veris initio ſeritur. Dodonæus Triticum diſtinguit in Robũ Columellę, Siliginem Plinij & Setaniũ. Dalechampius in *Blé rouge*, quod Veterum ſit *Robus*, & *Blé blanc*, quod illorum ſit *Siligo* : & huius duas rurſus faciunt ſpecies, vnam cuius ſpica ariſtas habet, & alteram cuius ſpica ariſtis caret, *Mutica* Varroni dicta, Gallis *Blé mutet*.

Eſt autem Triticum, authore Galeno, primi ordinis calefacientium, in ſiccitate & humiditate medium. Plura non capiunt huius loci anguſtiæ: conſulat Lector Appendicem & Hiſt. noſtr. magnam.

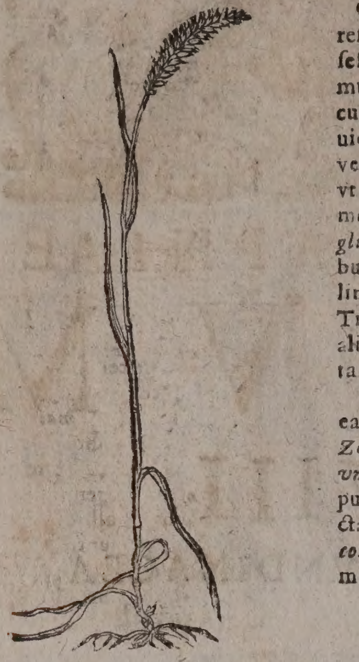
SECALE : Germ. *Rocken*, & *Rockenkorn* : Gall. *Seigle* & *Seglę* : Ital. *Segala*.

Diſtinguitur vulgò in *maius* & *minus*, atque in *Vernum* & *Autumnale*, ſiue in *Hybernum* & Æſtiuum: illudq; maius ſtatuitur, hoc minus: ſic à magnitudine & ſationis tempore ductâ differentiâ. *Latifolij* & *luxuriantis* Secalis meminit C. Bauhinus in Pin. Sunt verò qui Secale ad *Veterum Olyram*, & alij qui ad *eorumdem Siliginem* referant: doctorum eſto iudicium.

Naſcitur porrò Secale apud plurimas Regiones, Septentrioni præſertim ſubiectas: ac qualicumque ſolo prouenit, quantumvis rigenti gracili aut arido, fœcundiore tamen ac lætiore melius præſtãtúſque. Seritur Autumno & Vere: at Æſtiuum altero gracilius eſt, paucioribus culmis, ſpicâ breuiore ac tenuiore, granóque leuiore. *Plura in Appendice.*

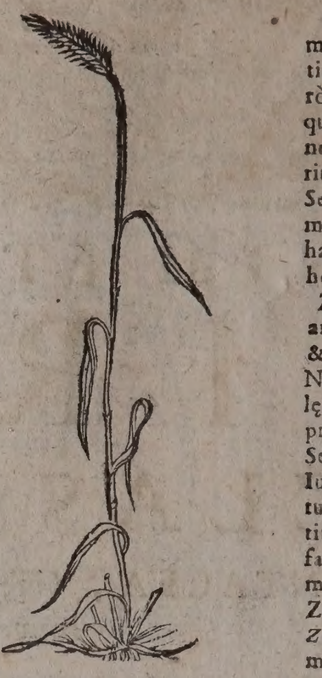
ZEA SIVE SPELTA ET SEMEN: Germ. *Spelts, Dinckel, Einkorn*: Gall. *Eſpeaute*: Ital. *Spelta.*

Culmo foliíſque Triticeis reſpondet, *Spica* palmaris aut ſeſquipalmaris, aliquando mutica, interdum ariſtis circumuallata, longioribus, breuioribus, gemino *granorum* verſu: vel ita diſpoſitis granis, vt alternatim vnius principio medium alterius reſpondeat: *glumis* pertinaciter hærentibus, nec tribuli ictu ſemen relinquentibus, quo nomine à Tritico vulgari diſtinguitur, alioqui glumis & tunicis, exuta grana vix internoſcuntur.

Theophraſti & Plinii Zea eadem eſt cum Dioſcoridis *Zea*: cui duûm generum eſt, *vna* ſimplex, *altera* in ſingulis putaminibus grana bina iuncta gerens, atque ob id *dicoccos* appellata, quam hîc pingimus.

ZEA SIMPLEX ET MONOCOCCOS, BRIZA: Germ. *Einkorn, Birken*: Gall. *Blé locar.*

Speltam ſecundam & Frumentum loculare vocant etiam nonnulli. Naſcitur porrò aſperis & montoſis plęriſque Germaniæ locis. Autumno cum reliquis frugibus ſeritur, ſed ſeriùs, ac ſubinde Septembri demum menſe, matureſcit. Ceterùm panis ex hac Zea confectus ater eſt, & hominibus ingratus.

Zea autem Dicoccos, de qua antè in multis Galliæ, Italiæ & Germaniæ locis prouenit. Naſcitur qualicumque ſolo: lęto tamen pinguique meliùs proficit. Seritur vt Triticum Septembri & Octobri, menſe Iunio floret, Iulio verò maturitatem conſequitur demetitúrque. Vniuerſa porrò ſua facultate, in medio quodammodo Tritici & Hordei eſt Zea: magíſque alunt panes ex Zea facti quàm Hordeacei; minùs quàm Triticei.

ZEA VERNA: Germ. *Immer*: OLYRA, TYPHA, FAR, Chondrus, Alica, Athera, Gluten, Tragus Amylum.

Zeæ quod hîc pingimus genus à Vvirtembergenſibus dicitur *Immer*, atque à variis Scriptioribus *Far Halycaſtrũ, Zeopyrum, Tritium amyleum. Triticum 2. & Olyra.*

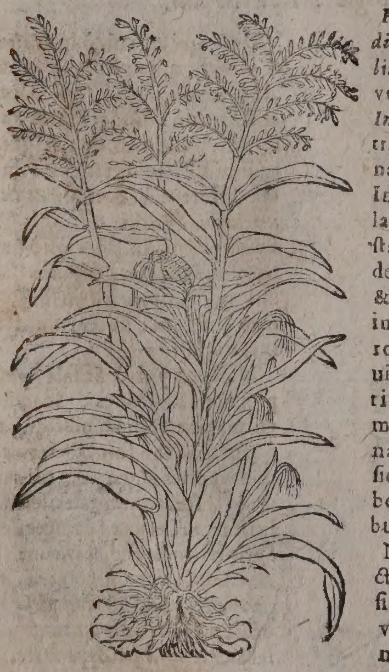
Olyrã autem, quam Plinius *Arincam* vocat, Dioſcorides Zeę generi adſcribit, eamque varii cum *Typha* vnum & idẽ faciũt: aliis, Galeni exemplo, hanc ab illa diſtinguentibus. Quicquid ſit *Olyra* & *Typha* paruum ſunt genus Tritici, in Ruſticorum alimoniam cedẽs, & Olyrini panes Typhinis pręſtantiores habentur. *Far* aliàs naturale eſt frumẽtum, *Zea* dictum, de quo antè, aliàs res factitia, artí que non naturæ opus. Sic quoque res ſunt factitiæ, *Athera, Tragus, Gluten, Halica* & *Amylum*: quarum vſum, & præparandi modum non eſt noſtri inſtituti hîc docere.

ORYZA: Germ. *Reiſs*: Belg. *Ryſs*: Gall. *Ris*: Ital. *Ris*: Gıæcis *Oryzon* vei *Oryza.*

Oryzam deſcribere inutile duxére Marcellus & Matthiolus, vt pote notiſſimam, atque omnibus in cibis familiarem. Noſtram autem *vulgarem Oryzam*, Theophraſti, Plinii, & Dioſcoridis, *Oryzam*, eſſe minimè ambigitur. Duplex eius genus facit Ruellius, alterum grano candido, quod familiari eſt in vſu, alterum grano rubente, quod Plinius cubitali ſcribit eſſe altitudine. Alii diſtinguũt inter *Oryzam ſatiuam*, & *Oryzam* ſpontè naſcentem, quę Nobis eſt *Dens caninus*, de quo mox. Meminit & Oryzę Plinius radice rotundâ, quam à noſtrate differre ſcribit Lobelius. In India Orientali diſtinguitur Oryza in optimam & viliorem. *Plura in Appendice.*

TRITICVM TVRCICVM VEL INDIANVM: Ger. *Turchiſch oder Heidiſch korn*: Gal. *Blé Sarraſin*: It. *Grano Indiano.*

Panicum peregrinum & *Indicum* vel *Sarracenicum Miliũ*, vocat Geſnerus: Fuchſius verò *Triticum Turcicum*. Sed *Indicum* potiùs dicẽdum cõtra eum contendunt Dodonæus & Matthiolus, quòd ex India Occidentali primùm allatum ſit, & non ex Turcia, vt ſtatuit Fuchſius. At cùm huius delineationem, proceritatem & fœcunditatem ſcitè Plinius inumbret, cuius quo nulli Europæorum nota fuit aut peruia Occidua India, fieri potiùs potuit vt tunc ex Turcia maiore, Indios finitimâ à naucleris adductum fuerit: ſicque hac in parte cum Lobelio à Fuchſii ſtamus partibus.

Noſtris in regionibus oblectationi magis quàm panificio ſeritur: nec apud Turcas vllus illius vſus niſi in annonæ inopia.

TRITICVM PERVVIANVM, FRVMENTVM Indicum, Milium Indicum, *Mays* dictum: Gallis *Bled de Turquie.*

Inquilinum pridẽ noſtro orbi factum hoc Tritici genus floris & ſeminis colore plurimùm variat: floris enim color vel purpureus eſt, vel rubens, vel luteus, vt plurimùm pro futuri fructus rationc. Ac fructûs etiam color multiplex, ac primò quidem vel ſimplex vel mixtus: & ſimplex albus, luteus, violaceus vel niger: mixtus verò variis modis variegatus, vnde ſpicarum 12. genera enarrat Gerardus, 16. Tabernamontanus.

Terram ſtercoratam appetit, ſeriter Martio, & ſub finẽ Æſtatis matureſcit. Quidnam autẽ in Medicina poſſit nondum conſtat: in nutriendo autem Triticeis omnibus inferius habetur, ac panis ex eo apparatus, quamvis candidus ſit, durus eſt & ſiccus veluti biſcoctus, parum nntrit, tardè deſcendit & adſtringit.

VISI-

Vſtilago, Rvbigo, Carbvncvlatio.
Germ. *Brandt* : Gall. *Bruusleure, Nielle.*

Segetum ſiue Frugum, præſertim ſpicatarum, maximè verò Auenç, Secalis & Tritici, vitium eſt *vſtilago*, *Eryſine* Theophraſto dicta, & Gazæ *Rubigo*: vbi ſcilicet in ſpicam abit culmus apparere ſolita, ſi pluuiâ madens incerti Solis ſentiat feruidiores radios, culmo folióve neutiquam degenerante, ſed granis in fuſcum fuliginoſum puluiſculum cõmutatis, qui vel ſolus, vel ſaliuâ liquoréve alio ſubactus, eiuſmodi colore cutim inficit.

Rubigines autem, authore Theophraſto, Frumentacea magis ſentiunt quàm Leguminoſa, & inter Frumentacea Hordeum magis quàm Triticum ſentit, & inter Hordea aliud plùs aliud minùs, ſed præcipuè, Achilleis dictum.

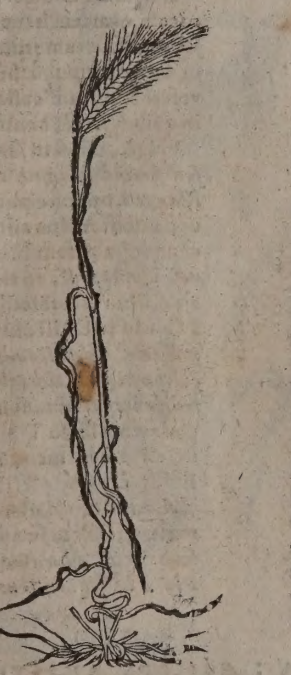
Vſtilaginis ſive Rvbiginis alia Icon.

Naſcitur Vſtilago Aprili & Maio menſibus: cùm cœli tempeſtas crebrò inconſtans, & aliàs nimboſa aliàs ſerena, feruens fuerit: tunc enim ſpicæ humore madidæ à Solis feruore corrumpuntur, ac quodam modo, vt aiunt, aduruntur.

Duo genera, ait Plinius, eſſe cœleſtis iniuriæ meminiſſe debemus. Vnum quod *Tẽpeſtates* vocamus, in quibus grandines, procellę, ceteráque ſimilia intelliguntur, quæ cùm acciderint *Vis maior* appellatur: & hęc ab horridis Syderibus exeunt. Alia ſunt quę ſilente cœlo, ſereníſque noctibus fiunt, nullo ſentiente niſi cùm facta ſunt. *Rubiginem*, *Vredinem* & *Carbunculum appellant* plurimi, omnes *ſterilitatem*.

Hordevm: Germ. *Gerſten*: Belg. Gerſte: Gall. *Orge*: Ital. *Orzo*: Hiſp. *Ceuade.*

Hordeum vel ab horrore dictum, vt pote cui mordacior ſit ariſta quàm Tritico, vel ab oriendi celeritate, vel à vocabulo *hordus*, quod grauidum ſignificat.

Differt à Tritico, quòd illi ſit latius folium, culmus breuior, & palea inſuauior quàm Tritico, atque etiam quoniam in verſus ſpicatur, quod in Tritico minimè obſeruatur.

In Hordei autem genere aliud binis eſt verſibus, aliud ternis, quaternis, cùmque plurimùm ſenis: quod verò pluribus conſtruitur verſibus ſẽper ſpiſſius eſt & poſitu rectius. Spicæ etiam aliis grandiores rarioréſque, aliis minores & frequentiores, aliis diſtantiores à foliis, aliis proximiores. *Plura in ſequentib.*

Hordei genvs, Germanica Oryza.
An *Zeæ* ſpecies? An *Olyra*? An *Far Cluſinum*?

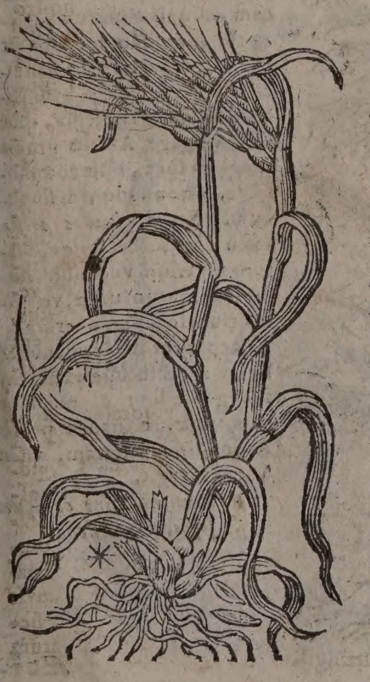

Culmo, folijs, & geniculis cum vulgari iam picto conuenit, ſed in ſpica euidens eſt diſcrimen: laudatur verò in cibis ob albedinem.

Hordeorũ, ait Theophraſtus, aliud rotundius minúſque eſt, aliud oblongum, maius & in ſpica rarius: atq; aliud cãdidũ, aliud accednes ad purpuram: *Sic ille*, quẽ in pleriſque ſecutus *Plinius*, addẽs apud Indos *ſylueſtre* reperiri: Hordeum verò, ſuo more imperfectè deſcribit & diſtinguit Dioſcorides.

Recentiores cum Columella & Palladio, Hordeum in *Hexaſtichum* ſiue *Polyſtichũ*, olim Cantherinum dictum, quod maius eſt & Autumno ſeritur; atq; in *Diſtichum*, Galathicum dictum, quod minus eſt & Vere ſeritur.

Hordevm nvdvm, ſive Gymnocrithon: Zeæ ſpecies & *Zeopyrum* quorumdam.

Hybridam dicas Gymnocriton, cuius *ſpica* Hordeaceam imitatur: *grana* ruffeſcentia *glumâ* ſimplici obuoluta leui digitorum attritu exiliunt, nullo verſuum ordine: *folium* latum multum *calamos* amplectitur. Hordei vulgaris vſum præbet.

Refrigerat autem & exſiccat Hordeum ordine primo, abſterget, vrinam ciet, ac œdemata concoquit & maturat: ſed flatulentum eſt, ſtomacho aduerſatur; panéſque Hordeacei citiſſimè per aluum ſubducuntur, & exiguum corpori prębent alimentum. Sic *Dioſcorides* & *Galenus*: antiquiſſimum verò ex cibis Hordeum eſſe perhibet Plinius. De iis quę ex Hordeo fiunt conſulat Lector Hiſtoriam noſtram magnam.

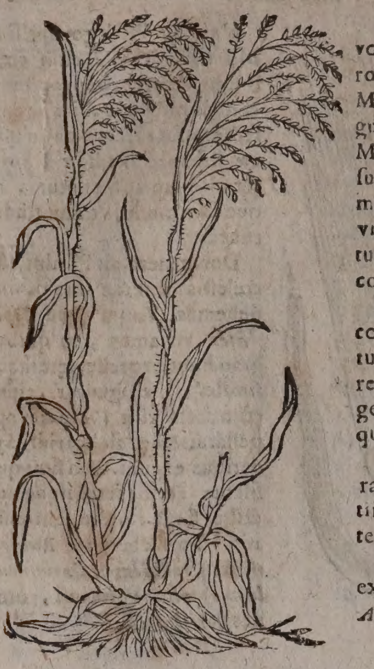
Hordevm vrens Novæ Hiſpaniæ, Hordeum murinum, Hordeum ſpontaneum.

Hordei vrentis noue Hiſpaniç quod Orzada & Ceuadilla vocetur, meminere Caſtor & Monardes; idque aliis ab Hordei noſtratis facultatibus præditum ajunt. Vrentem enim & cauſticam vim illi tribuunt, atque vbicúmque cauterio opus ſit, ignis vices præſtare.

Eſt verò Hordei vitium quoddam in noſtris regionibus familiare, quod Lobelio *Hordeum* i. dicitur, aliis Ariſtida, aliis *Herba phœnicea*, plurimis verò *Hordeũ murinũ*, *H. ſpuriũ* *H. ſpontaneũ*. Hordei eſt *radiculis* & *foliis*, culmos vero erigit cubitales; ſed tenuiores ac *ſpicas* læuiores, *ariſtis* mollibus armatas, cum *gluma* tenui, quę nullum *granum* tegit. Paſſim vbique prouenit.

Mɪʟɪᴠᴍ : Germ. *Hirtz* & *Hirſs* : Belg. *Hirs* & *Milie* : Gall. *Mil.* & *Millet* : Ital. *Miglio.*

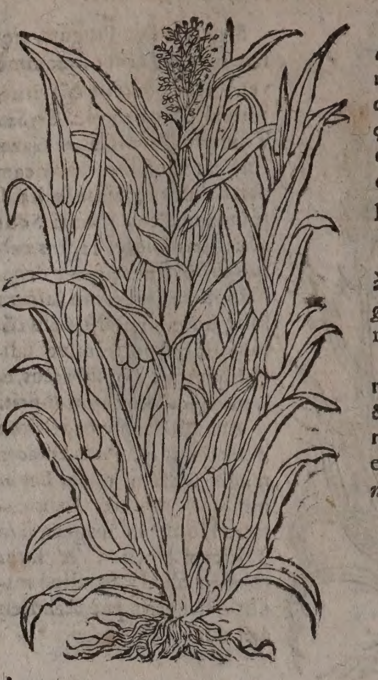
Milium à Græco *Melines* vocabulo deductum vult Varro, ſed ineptè, ſiquidem per Melinem Panicum intelligunt Dioſcorides & Galenus. Meliùs à miliari ſumma deſumptum vult Feſtus, quaſi milleſimum granum ferat; vnde *Miliariæ* aues dictæ, quę turma im ad hanc frugem ſe conferunt vt eâ veſcantur.

Differentię eius in ſeminis colore potiſſimùm obſeruātur, qui ſæpiùs fuluus vel aureus; rarò albus, rariſſimè niger vel ſpadiceus, ac nonnunquam ſtriatus, reperitur.

Leuem ſolutámque deſiderat terram; & ſeritur ſub Martii finem, ſemina verò Æſtate maturat.

Refrigerat primo ordine, exſiccat verò tertio. *Plura in Appendice.*

Sᴏʀɢʜɪ, ᴍɪʟɪᴠᴍ ɪɴᴅɪᴄᴠᴍ : Germ. *Sorg ſamen* : Gall. *Blé Barbu*, Ital. *Sorghi*, *Melego.*

Huic homine proceriores *culmi folia* arũdinacea, & palmaris aut pedalis iuba, in qua copioſiſſima *grana*, Lentibus ęqualia, compreſſa, nonnihil oblonga: nunc alba, nunc fuſca, & quandóque nigra: ac ſic potiſſimùm ſeminis colore variat.

Dicitur quibuſdam *Sagina* à ſaginando, aliis eſt *Calamogroſtis Dioſcoridis*, plurimis verò *Milium Indicum Plinij.*

Solum amat pingue & humidum, ac in Italia, Hiſpania & aliis calidioribus regionibus vulgò habetur, éſtque ex Æſtiuis ſementibus. *Vſum mox trademus.*

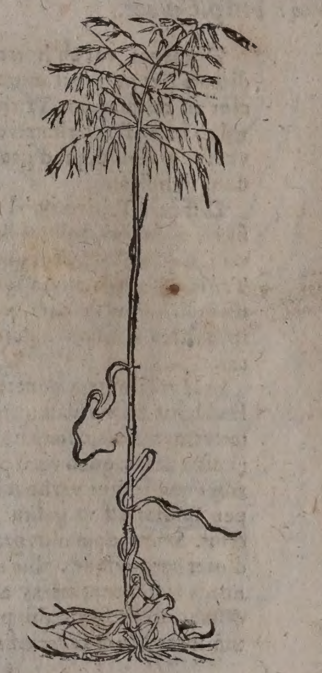
Sᴏʀɢʜɪ: ꜱᴇᴠ ᴍɪʟɪᴠᴍ ɪɴᴅɪᴄᴠᴍ ᴀʟʙᴠᴍ: *Dora* quorundam : *Miglio Indico piu gentile.*

Sorghi iam dicto ſimile hoc Milium Indicum, quod Arabum *Hareoman* eſſe creditur. *Foliis* conſtat arundinaceis, pręaltis & geniculatis *culmis*, & effuſa iubâ: ſed ſemen eius multò maius, rotundius & candidum, in glumis hirſutis contentum, differentiam manifeſtam conſtituit.

In Cilicia ac Epiro ſeri ſcribit Bellonius. Cęterùm Sorghi ſeu Milii Indici ſemen *Panico* ſapore & temperamento ſimile eſt. Legitur à ruſticis, molitur in farinam, & coquitur in panes, ſed ii friabiles ſunt, & parum alimenti ſubminiſtrant. In Hetruria ſeritur, ſed ad columbarum, gallinarúmque ſaginam potiùs, quàm ad hominum alimentum.

Aᴠᴇɴᴀ ᴀʟʙᴀ ᴇᴛ ɴɪɢʀᴀ : Græc. *Bromos* : Germ. *Habern* : Gallis. *Auoine* : Italis & Hiſpanis *Auena.*

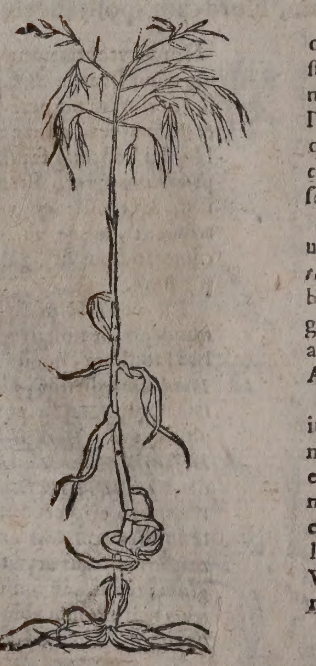

Auena, ait Dioſcorides, genicula quædam habet: *folio* & *ſtipula* Triticum imitatur: & in cacuminibus dependentes veluti bipedes locuſtas gerit, in quibus *ſemen* continetur.

Vulgò autem in *ſatiuam* & *ſylueſtrem* diſtinguitur Auena: *Illáque* Auena ſimpliciter, Auena alba, Auena mitior, Auena veſca, Auena prima & Auena vulgaris, communiter ab Authoribus inſcribitur: & à Cordo in Dioſc. *Auena frumentum*, *Sylueſtrem* verò *Ægylopa nigram* & *barbatam*, ac *frumenti vitium*, nuncupant. *Calamina* dicta Tibiæ genus id eſt cuius meminit Virg. Eclog. 1.

Cæterùm Auena loca amat rigua: Vere ſeritur, & ſub finem Æſtatis maureſcit. *Plura in ſequentibus.*

Aᴠᴇɴᴀ ɴᴠᴅᴀ:

Naturam maximè Auenā operuiſſe ſcribit Theophraſtus: at contrà Auenæ ſemen maximè nudum pronunciat Plinius: ſed nudum dicit hic, quòd, per maturitatem dehiſcentibus membranis, nudum ſemen appareat.

Quæ verò hîc pingitur Auena, *Auena nuda* & *Auena tertia* ab Authoribus inſcribitur. Minùs pertinaciter glumis hæret granũ quod ex albo flaueſcens eſt, & alterius Auenæ grano habitius.

Cæterùm Auena cibus eſt iumentorum non hominum, niſi fortè in extrema fame ex ea panes facere cogantur. Vt medicamentum ſiccat & diſcutit, &, vt ait Galenus, Similem Hordeo vim obtinet. Vſum culinarium norunt mulierculæ.

Aᴠᴇɴᴀ ᴘɪʟᴏꜱᴀ : ᴀᴇɢɪʟᴏᴘꜱ ᴀʀɪꜱᴛɪꜱ recuruis quorundam.

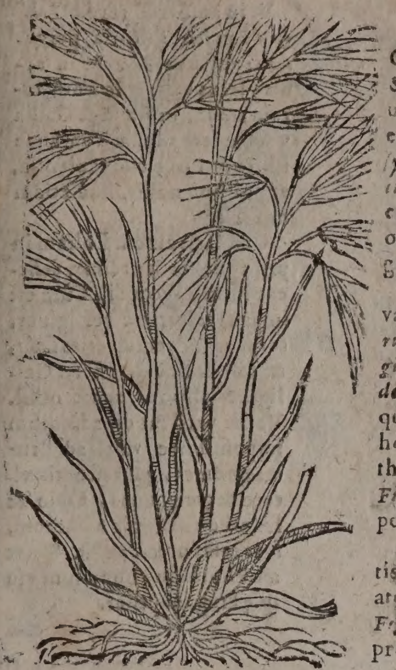

Vt vt hæc *foliis* & *culmis* cum reliquis conueniat, *ſpica* illi admodum ſpecioſa & pedalis: & *grana* pilis flaueſcentibus, ac pulchrè, byſſi inſtar, lucentibus obſepta, quæ ferè vulgaris Auenæ granis longiora ſunt, bina communiter, & nonnunquam ſingularia. Secus *glumas ariſtæ* exeunt gemellæ, longæ, duarum aut trium vnciarum, nutantes atque incuruæ, vti ſylueſtrium locuſtarum crura.

Reperitur in Germaniæ & Belgii agris: facultates autem incognitæ ſunt & nondum exploratæ. Exhaurit porrò Auena omnis terram, vnde Virg Georg. 1.

Vrit enim Lini campum
ſeges, vrit Auena.

ÆGILOPS.: Germ. *Taubhaber* : Gall. *Auoine ſauuage, Aueneron, Auoine ſterile.*

Vnum & idem nomẽ apud Græcos & Latinos obtinuit, & eſt Herbula ſua ſpõte proueniens, Hordeo ſcilicet in eam degenerante, ac *Auena ſylueſtris barbata, nigra, fatua* vel *erratica* vulgò nuncupatur. Noménque ab eo obtinuit quod oculorum Ægylopas ſanat.

Ægilopis autem nomine variæ donantur plantæ, *Cerrus, Fagus ſepium, Aquilegia, Conſolida regalis, Hordeum murinum*, & aliæ, de quibus alibi. Sic quæ ſtirps hodie ſit Ægilops inter Authores non conuenit. Nos *Figuram* ex Matthiolo proponimus.

Æſtate ſecus vias, in pratis, in agrorum marginibus, atque in ſegetibus reperitur *Feſtuca* ſiue Feſtucago, quæ pro Ægilope traditur.

ÆGILOPS fortè GRAMEN GROS MONTbelgardenſium : Germ. *Dort.* & *Lûlch.*

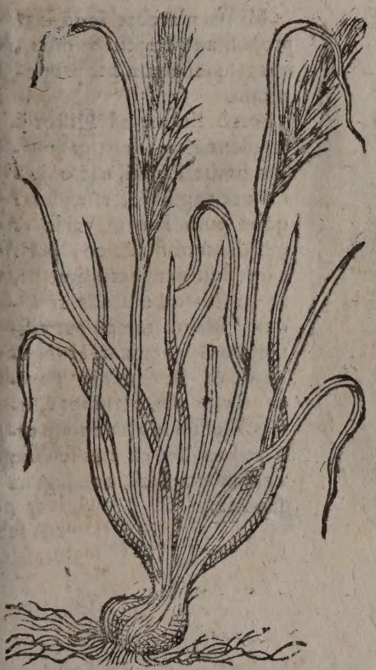

An Lolium 2. Tragi? An *Bromos ſterilis* Lobelij in Obſ.? An *Gramen murorum* Dalechampij? An *Feſtuca graminea glumis hirſutis* C. Bauhini in Pin.?

Variat ſpicis, quæ aliquando velut in faſciculum comprehenſæ, aliquando diſperſæ: atque adhæc aliquando glabræ, & aliquando hirſutæ.

Succreſcit vt & alia huius generis, per imbres ſcilicet frequentes, anni hyemiſque conſtitutione clemente & tepida. Et eſt propriè ſecalis vitium, nec niſi rariſſimè, cum aliis frumentis reperitur.

GRAMEN BVLBOSVM EX ALEPO.

Ex oliuaribus, multis, laceris, tunicis veſtitis, *bulbis*, prodeunt pedales & craſſiuſculi *culmi*, *foliis* anguſtis & palmaribus inſignes. *Spica* Hordeo murino ſimilis, palmaris *glumis* denſis, longis, calamo appreſſis, ſurſum ſpectantibus, ac in breuem ariſtam ſingulis deſinentibus.

C. Bauhino in Phyt. dicitur Gramen bulboſum ex Alepo, & Gramen nodoſum, à radicis forma.

GRAMEN CVM LOCVSTIS PARVIS CANDIDIS piloſis, ſemine auenacco: Germ. *Haber graſs.*

Cluſio in Pann. & Hiſt. eſt *Gramen montanum Auenæ ſimile*. Tabernæmontano, *Gramen auenaceum*.

Naſcitur, eodem Cluſio authore, in montanis vmbroſiſque Pannoniæ, Auſtriæ & Bohemiæ: ſeménque Iulio menſe maturat.

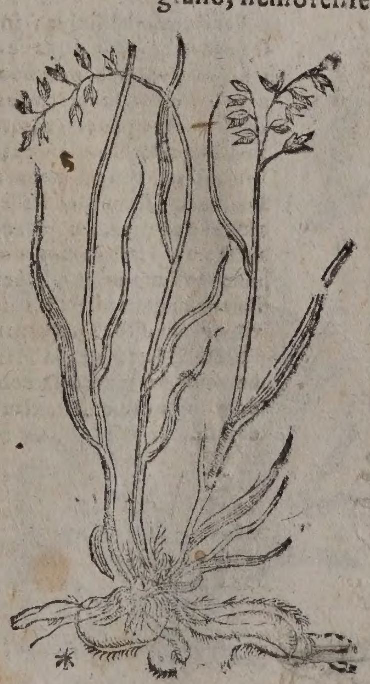
Tabernæmõtano in Icon. & Hiſt. dicitur *Gramen auenaceum, Haber graſſ*. Gerardo *Hordeum diſtichõ*: C. Bauh. in Pin. & Phyt. *Gramen auenaceum montanum lanuginoſum.*

GRAMEN AVENACEVM LOCVSTIS rubris.

Variat, caule in montoſis læui, in dumetis ſubaſpero. Circa S. Hyppolitum & S. Vrſane obſeruauimus florẽs Maii principio, in rupibus. Scribit verò C. Bauhinus in Phyt. Iulio & Auguſto reperiri in montanis, vmbroſiſque circa Badenvvillam arcem in Marchionatu, & *Richenſtein* Baſilienſium: Eique in Phyt. dicitur *Gramen* 41. ſiue *auenaceum non lanugìnoſum*: aliquid cum Gramine ſpicato Cluſii Pann. ſimilitudinis habens.

GRAMEN AVENACEVM RARIORE grano, nemorenſe, Danicum.

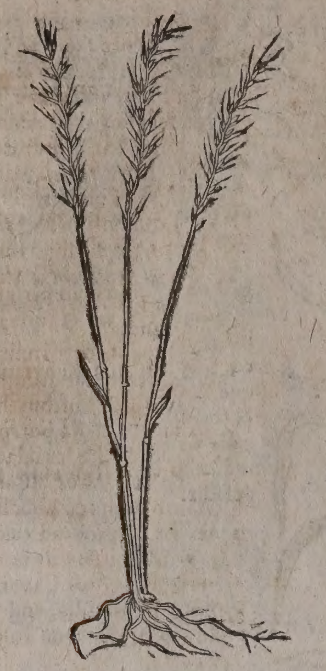

Radix huic ſummo cæſpite ſpargitur, ſparſa, ſed villis longioribus annexis: *culmus* ſeſquipedalis & bipedalis, nitidus, lucidus & tremulus: *folia* auenacei ſyluarum graminis: *locuſtæ* quàm in cæteris rariores & breuiores.

Fagineis montoſis ſyluis, non procul à Cronemburgo, vuido ſolo, collegit Lobelius.

C. Bauhino in Phyt. dicitur *Gramen auenaceum* 3. ſiue *locuſtis rarioribus*.

LOLIVM, PHOENIX, GRAMEN LOLIACEVM: Germ. *Dort*. Gall. *Yuraye* : Ital. *Loglio*.

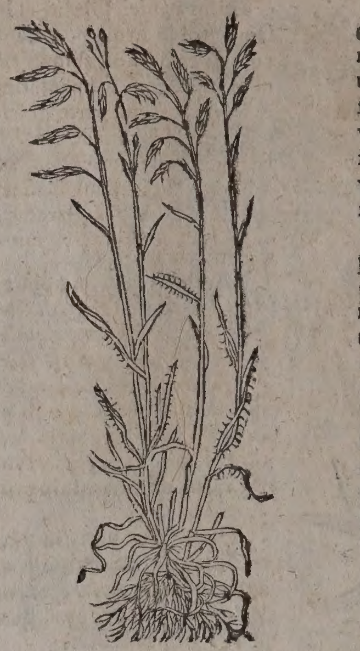

Lolium *Triticum temulentum* & *Frumentum fatuum* dicitur nonnullis. *Airan* vocarunt Græci ab eo quod nocuæ eius auræ ſurſum ad cerebrum rapiuntur. Variat autem & nonnunquam ſine ariſtis obſeruatur: communiter verò ariſtas habet.

Naſcitur in aruis cum Tritico & Hordeo, ſeminibus ipſorum corruptis, aut, vt Galenus ait, in deterius permutatis: & ſolo quidem præſertim vliginoſo, per cœli, menſibus potiſſimùm hybernis, tempeſtatem humidam.

Granum in dura tunica cōtinetur: *Stipula, radix* & *reliqua* Tritici vel Secalis ſunt: eóque, vt olim iam à Theophraſto proditum, rurſum in Triticum vel Secale redire creditur eorum hæc peſtis, hoc vitium. *Plura ad latus ſequ. Figura.*

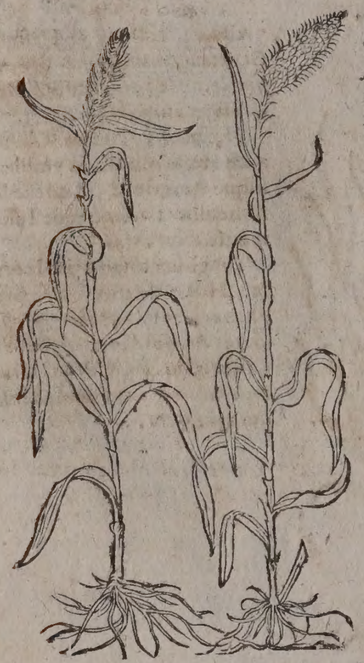
CYNOPS THEOPHRASTI QVORVNDAM. An Gramen murale Dalechampii?

Vt in antè traditorum *Lolii* & *Phœnicis* hiſtoria pergamus: naſcitur *Phœnix* in aruis, ſecus vias, & in ædificiorum *tectis*, in Italia & Gallia vbique ferè obuia. Tantáque illi cum Lolio conuenientia, vt qui hoc nouit, illud etiam nouerit.

Calefacit autem Lolium in principio tertii ordinis, deſiccat in fine ſecundi. Cùm eſt in pane celerrimè vertigines, torpores & temulentias facit; & caliginē oculis affert: Gallinis & alitibus nocet nihil. Variis verò modis admotum impoſitúmve valet ad ſtrumas, nomas, putreſcentia vlcere & gangrænas. Quin & fronti ex axungia admotum, ſuas ipſas noxas pellit. Sic, vt ait Plinius, in aliquo ſunt vſu ipſę Frugum peſtes.

PANICVM: Germ. *Fench, Fuchs ſchvvants* : Gall. *Paniz* : Ital. Panico : Hiſp. *Panizo*.

Panicum à paniculis dictum exiſtimatur. Quibuſdam *agreſte* vel exiguum eſt *Milium*, Ruellio *Melica*, [ſed perperàm, vt notat Matthiolus,] Græcis *Elymos*.

Eius hiſtoriam paucis perſtringit Dioſcorides: Panicum, inquit, Frumentaceis connumeratur, Milio ſimile, eodémque modo in panes ſubigitur: atque eoſdem etiam habet vſus: minùs tamen & nutrit & ſtringit.

Panicularum magnitudine, formâ & colore variat: ſunt enim illæ magnæ vel paruæ, compreſſæ vel diuulſæ, flauæ ſiue rufæ vel albæ: *Nos vulgare hîc pingimus*.

PANICVM SPICA COMPRESSA, PVRPVRAſcentibus ariſtis.

Minùs placebat Icon iam propoſita ex emptitiis noſtris, quapropter aliam hîc proponimus.

Porrò licèt apud Hiſtoriā Lugdunenſem legatur nullum hodie Panici, nec officinis nec panificio, eſſe vſum: quòd cùm ſiccum valde & macilentum ſit ſemen, parū admodum præbeat alimenti, ac propterea auiculis relinqui. Magni tamen per vniuerſam Germaniam, Hungariam & Bohemiam Panicum vſus eſſe, perhibet Cluſius: Etenim in alimentum cedere ac pultes ex eius ſemine deglumato fieri, non ingrati ſaporis.

PANICVLVM SPICA DIVVLSA.

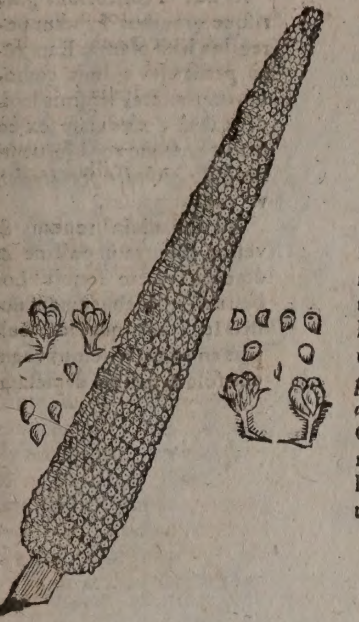
Panicum, ait Plinius, in frigido & aquoſo priùs ſerendum, poſtea in calido agro: Vetant id inter vites arboréſve frugiferas ſeri, terram emacerari hoc ſatu exiſtimantes. Peſtem autem à Panico, Sturnorum Paſſerúmque agmina, abigit, addit idem, Herba cuius nomen ignotum eſt, in quatuor ſegetis angulis defoſſa: ita vt, mirum dictu! nulla auis intret. Sed quæ eſt illa Herba, quæ per tot ſæcula nondum in notitiam venit? ſcilicet ſciſcitentur curioſi.

PANICVM COERVLEVM, SIVE INDICVM.

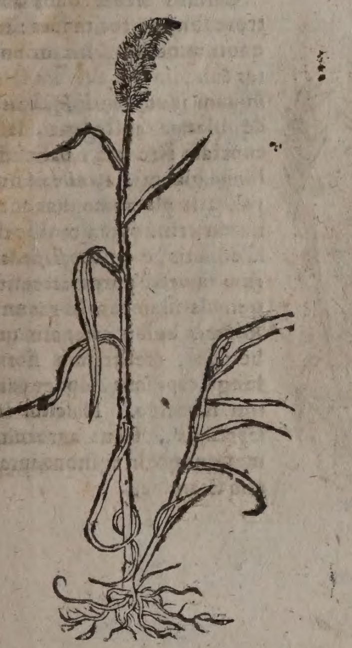
Ex Peruana prouincia in Europam illatum fuit elegans hoc Panici genus. Habet autem id *Culmos* longè craſſiores, firmiores & altiores vulgari Panico: *folia* harundinacea, longa, lata & dura: *ſpicam* circiter digitalem, densè compactam, & æqualis propemodum vbique craſſitudinis: *ſemina* verò læuia ſubcœrulei coloris, ac *radices* tandem fibroſas, maiores & validiores quàm ſunt in Panico vulgari.

PANICI AMERICANI SESQVIPEDALIS SPICA.

Huius Panici ſpicam craſſam, valde firmam & bene compactam, non vbique tamen æqualem: ſed paulatim & ſenſim extimâ parte gracileſcentem, ſeſquipede longiorem, nec tamen integram, ad me mittebat, inquit Cluſius, Londino Iacobus Garetus, anno 1592. à Nauclero quodam Anglo ex ſua Nauigatione reduce emptam. In ea autem ſemina erant innumera, hiſpidâ glumâ incluſa, ex breui pediculo. *Panicum Æthyopicum ex Guinea* vocat: *Panicum Indicum ſpicâ longiſſimâ*, C. Bauhinus in Pin. Plantaginis autem ſpicam aut Piper longum non malè repræſentat.

PANICI SYLVESTRIS GENVS, SIVE Dens caninus I. Gall. *Panicette.*

Inuiſa eſt Olitoribus herba, paſſim obuia, & ſemen Auguſto maturans. Variat, aliquando ſpicâ oblongâ, aliquando breui & rotundâ.

An Plinii *Herba alba*? An eiuſdem *Miliaria*, Milium necans? An Cæſalpini *Alopecuros*? An Ruellii *Holoſtium*? An Gorrhei Frumentum caudatum? An Phalaris Dioſcoridis, vt Lonicero & Trago videtur? Fuchſius, cuius Iconem hic damus, exiſtimat *Phalaridem Plinii* eſſe: alii *Milium ſylueſtre* eſſe exiſtimant, quibuſdam dicitur *Panicaſtrella*.

GRAMINIS GENVS, DENS CANINVS III. Gramen Mannæ, Germ. *Himmeldavv & Mannegraſs.*

Annua eſt planta, hortis etiam valdè odioſa, quæ Iulio primùm apparere incipit.

Cacumina pueri naribus inſerunt, extrahúntque vt ſanguinem eliciant, & hinc ab effectu *Sanguinellam* nuncupant. In Germaniæ locis nonnullis magnâ curâ ſeri ſcribit Matthiolus, nec minori quàm cætera Frugum & Leguminum genera, quòd eius ſemine veſcantur; vt pote quod in pinguium carnium iure decoctum, non minorem Orizâ ineat gratiam. Sed in pila tundere oportet, vt à ſuo putamine liberetur. In acetariis edi ſcribit Geſnerus.

PHALARIS Græcis, Latinis, Germanis & Gallis dicta: Germ. dicitur etiam *Canarien ſaet*: Gal. *Froment de Canarie.*

Radice nititur habitiore, è qua *culmi* prodeunt ſeſquicubitales, Hordeacei & nodoſi, quorum vnicuique *ſpicæ* inſident ſingulæ turbinatæ: *Folia* ſunt Hordeacea; *floſculi* pallidi, *ſemen* Miliaceum, lubrici nitoris.

Eam nonnulli in *Satiuam* & *Sylueſtrem* diſtinguunt: alii verò in *Maiorem* & *Minorem*. An *Veterum Phalaris* hodiè ignota?

Ex Hiſpania & Fortunatis Inſulis afferebatur olim, hodie verò in cultioribus habetur hortis. *Folia* porrò & *ſemen* ad veſicę cruciatus prodeſſe creduntur: ſuntq; ſpeciatim, authore Lobelio, panes ex ſemine ad calculum vtiliſſimi. Præcipua tamen ſeminis dos Canariis Philomelis alendis, vnde apud Inſtitores magna vulgò eius copia.

GRAMINIS GENVS DENS CANINVS II. dictum ſeu Panicum ſylu. paniculâ diuulsâ.

Calamos, à *radice* fibris cõpluribus craſſiuſculis conſtante, duos tréſve cubitos altos, emittit: *folia* Arundinacea in acutum mucronem deſinentia: *iuba* palmaris & ſeſquipalmaris, ſubrubens, aut è rubore nigricans, è crebris ſpicis compoſita, denſo granulorum Paniceorum agmine, in glumis mucronatis, nũc muticis nunc ariſtatis. Frequens eſt iuxta agrorum aggeres & alibi, paſſim obuia, & hortis moleſta herba.

An Cordo in Dioſc. *Orizæ ſpecies* Germanis *Schnader* dicta? An *Lolii genus*? An *Miliaria Plinii*? An Matthioli *Panicum paluſtre*?

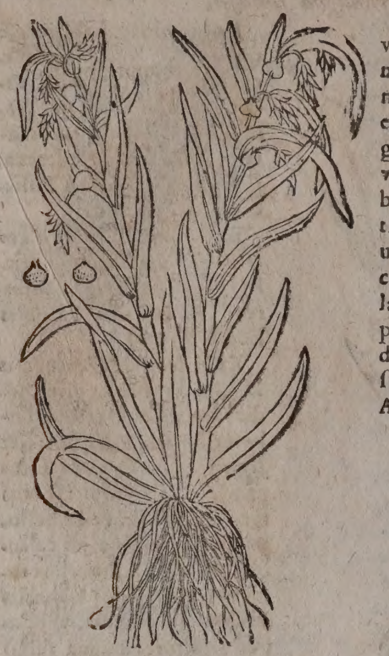
GRAMEN DIGITATVM HIRSVTVM.

Perenni & firmâ *radice* nititur, ex qua *culmos* emittit cubitales & bicubitales, tenues, rubentibus geniculis nodoſos, frequentiùs ſingulares, aliàs ramoſos. *Folia* tres quatuórve vncias longa, angusta, & raris longis pilis hirſuta: partímque à radice, partim ex culmis oriuntur. *Panicula* iubata, quatuor aut quinque ſpicis comata, *Gramini Mannæ* ſimilibus, minoribus, purpuraſcentibus, molli lanugine villoſis, ex glumarum mucrone ariſtâ molli prominente: *floſculorum* verò ſtaminula ſaturatiore purpurâ tinguntur.

Prouenit ſiccis & ſqualidis locis: Baſileæ ad pomœrium Albanum frequens.

Lachryma iobi vel Mariæ: Ger. *Marien traehen*: Gall. *Larmes de noſtre Dame*: Hiſp. *Lagryma de Moyſen*.

Culmis donata eſt cubitum vnum aut alterum altis, geniculatis: *folia* Turcici frumenti: ex *ramorum* alis emicant *petioli*, quibus ſingulis tranſadiguntur *grana*, vt plurimùm ſingula, rariùs bina, læuoris politiſſimi, nitida, ante maturitatem flaueſcentia, matura verò ex candido rubeſcentia, duritie lapideâ, Cicer æquantia, ſuperiore parte turbinata, vnde exit inanium glumarum ſpica mutica.

An *Lithoſpermi* genus?

Lachrymæ iobi alia icon.

In hortis cultioribus plæríſque omnibus habetur peregrina hæc planta. Eam verò præſertim colunt cœnobiorum vireta, ſeminis lapidei causâ, quoniam ex eo maturo, atque aquâ feruenti intincto *globulos precatorios*, vt vocant, parant.

Ad Calculum renum & veſicæ ſaburram polline & decocto valere ſcribit Lobelius. Pro duabus autem noſtris Iconibus, quas iam ſculptas emimus, vellemus vnam eſſe ſolum meliùs depictam.

Gramen in genere, Græcis Agroſtis: Germ. *Graſs*: Gall. *Grame ou Herbe*: Ital. *Gramigna*.

Gramen *Agroſtin* vocarũt Græci, à vocabulo *agros*, cãpum agrúmve ſignificante: Latini *Gramen* à gradiendo; quòd ſerpendo repat & veluti gradiatur: Arabes verò *Nagen*, *Negẽ*, *Negien* & *Negil*.

Plura autem ac varia ſunt *Graminis genera*. Quatuor fecit Dioſcorides, Vulgare, Arundinaceũ, In Parnaſſo natum, & natũ in Cilicia, quod Indigenæ *Cinnã* vocant. Habet & Plinius priora tria, & alia quoque tria aculeati generis Nonnullis 45. numerãtur *Differentiæ*, quibuſdã pauciores, aliis plures, à radice, ſpicatâ comâ, folio & flore deſumendæ. Nobis autẽ cognitas ante dictis ſubiungemus. Quod porrò hîc pingimus *Gramen* eſt *canariũ* ſiue *caninium* dictum, Vulgari dicto haud multùm abſimile: éſtq; id vel *Maius* vel *Minus*, & reperitur in glareoſis incultis agris.

Gramen nodoſum, bulboſum ſiue tuberoſum: Germ. *Knood graſs*, *Knoder graſs*.

Culmos habet duos aut tres cubitos altos, tenues: ad quorum nodos *folia* oriuntur culmum ad alterum ferè nodum inuoluentia, quæ inde dilatata abſcedunt, ſeſcunciam ferè lata, palmum longa, glabra: *Panicula* bipalmaris glumis conſtat auenaceis, criſtâ paruâ mollicellâ donatis, è quibus *floſculorum* ſaturatè purpuraſcentiũ tremula filamenta librantur. *Radices* bulbis catenatis tuberoſæ, creberrimis fibris longis capillatæ, ſapore partim ſubacido. Naſcitur in ſegetibus, ſecus agrorum margines, & in collibus, inter alia Gramina.

Gramen crucis ſiue Neiemelensalib Ægyptiorum, Alpini.

Radicibus ſerpit albis, geniculatis, dulcibus, cum aliquali acrimonia, communi Gramini proximis, digitali altitudine geniculati *culmi* aſſurgens: *foliis* verò eſt cõmunis Graminis foliis ſimilibus, ſed minoribus. In extremis verò ramulis, quatuor ſunt *ſpicæ*, Iſchæmi, perfectã crucem figurantes, quã æquè omnes vno modo formant. Ex quo ipſum Ægyptii *Nemelen* vocant, quaſi dixerint *Gramen crucis*, in quibus fiunt *ſemina* minutiſſima communis Graminis ſeminibus ſimilia.

Maximum vſum ſemina apud omnes habent, pro iis ſcilicet qui tum renum tum veſicæ calculis laborant, atq; ad frangendos lapides in veſica concreatos, quod genus morbi ibi eſt familiariſſimũ, & quaſi endemium.

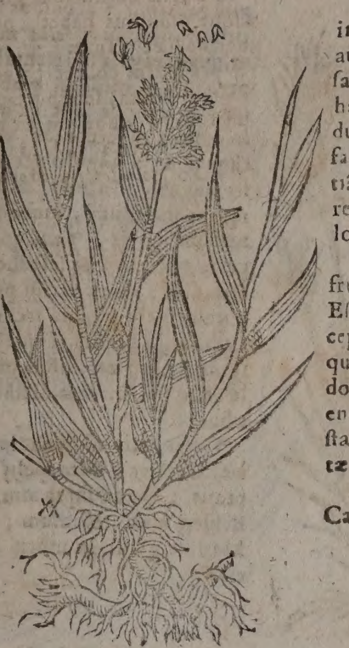
Gramen ſcoparium Iſchæmi paniculis, Gallicum, *Lobelij*.

Figura ei graminea, Iſchæmi vulgaris: gracilis *culmus*, rigidus, geniculatus, cubitalis: in quaternas, quinas, ſenas & plures elegantiſſimas lucidas ſpicatas *caudicellas*, Iſchæmo Gramini ſimiles, faſtigiatus: *Foliis* item non diſſimilibus. Copioſè prouenit in Galliæ ſabuletis.

Ex eius verò prælongis, prætenuibus, rigidíſque cubitalibus, & longioribus *radicum* cirris, concinnantur ſcopulæ illæ vulgatiſſimæ, nitentis comæ conciliatrices, frictionibúſq; capitis accõmodatiſſimæ & vſitatiſſimæ. *Lobelius in Adu.*

GRAMEN REPENS OFFICINARVM: Germ. *Graſs*: Gall. *Dent de chien*: Ital. *Gramigna.*

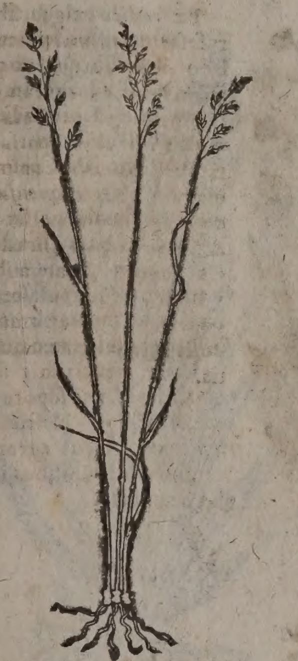

Gramen caninũ medicatũ inſcribunt nõnulli. Prouenit autẽ paſſim ſponte in aruis & ſatis præſertim, frugibúſque haud parum eſt incommodum: quapropter ſementem facturi, raſtris Septembri, etiámque manibus primo Vere, runcã dum præcipiunt Coloni. In pratis raro reperitur.

Totam plantam veſcam & frumentaceam facit Lobelius. Eſt autem vſibus Medicis receptiſſima, ad renũ aliorúmque viſcerum farctus liberandos, & vermes inteſtinorum enecandos. At ea potiùs præſtat radix quàm reliquę plantæ partes.

Icon eſt Graminis repentis Camerarii.

GRAMEN PRATENSE VVLGARE, ſpicâ ferè arrundinaceâ: FOENVM.

Capillaribus *fibris* totum occupat cæſpitem, glabris, viridibus, tenellis amictas emittens *ſtipulas*: quarum ſumma comantes latè diffuſæ *panniculæ* mollicellæ inſigniunt, pilorum ariſtarúmque expertes, ad arundinem tamẽ quodammodò accedentes. Eſtque in hoc Gramine inſignis varietas ratione loci & magitudinis ſpicarum. Eſt autem tam notum quàm quod notiſſimum, Gramen hoc pratenſe, quod, quandó aruit *Fœnum* vocatur.

Eius ſemine in horreis è ſpicis excuſſo & collecto vtuntur multi Medici ad diſcutiendos flatus, & ad alia. *Fleur de foin* vocant Galli.

Maioris anguſtiore folio meminit C. Bauhinus.

GRAMEN CAPILLATVM: GRAMEN SEGETALE: Germ. *Acker Strauſs graſs.*

Paniculę huic ſpecioſę, nunc viridantes, nunc flaueſcentes, nunc rubentes: vnde *Segetum Gramen paniculâ ſpecioſa* vulgò inſcribitur.

Naſcitur in agris inter Hordeum & Frumẽtũ, vt Nos Geneuæ & Montbelgardi inter ſata frequens obſeruauimus.

C. Bauhino in Phyt. *Gramen* 18. ſiue *paniculatum ſegetum*: in Pin. *Gramen paniculatũ aruenſe* 3. ſiue *Gramen ſegetum altiſſimum panicula ſparſa.* An *Gramen caule geniculato Thalii*?

GRAMEN SVPINVM ACVLEATVM: Ital. *Gramigna ſpinoſa.*

Breuibus *fibris* radicatur: *ramos* verò terrę apprimit in orbem, multos, palmares, & ſeſquipalmares, atque aliquos etiam pedales, nonnullos verò interdum vnciales tantùm, rigidulos: ad quorum genicula, vtriculi inſtar, *folium* ſtriatum glumas numeroſas conglomeratas, *ſquammarum* foliacearum complexu comprehẽſas, claudit: deinde in mucronem rigidum & acutum, vncialem & breuiorem, rectà in latus protendit: atque in extremo caule huius generis plura folia & vtriculi glumis grauidi echinati aliquid oſtentant.

Prouenit inter rudera, & in muris vetuſtate collapſis: idémque etiam habent nonnunquam aſperiores ſiccioréſque viæ. Viribus autem iiſdẽ, pollet quibus modò dictum Gramen caninum medicatum.

GRAMEN AGRORVM LOBELII. *Agrorum venti ſpica.*

Agrorum venti ſpica dicitur, quòd *ſpicam* habeat latam, comoſam, expanſam, & à ventis communiter in alterum agitatam latus. *Foliis* alioquin & *radice* ac magnitudine ferè æquale eſt ſegetũ Gramini. *Iuba* etiam Iubæ Miliacei Graminis haud abſimilis eſt: *Hæc Lobelius*: Quibus addit *Tabernamontanus*: Radicem habet paruam, villoſam: *folia* longa, anguſta, nec acuminata: *culmum* quàm cætera harundinacea magis tenuem.

Inter agrorum ſegetes reperitur.

GRAMEN TENVE DVRIVSCVLVM, & penè iunceum.

In ſabuletis, ſqualidis aridióribúſque Galliæ, Angliæ, Germaniæ & Belgii agris, reperiri ſcribit Lobelius. Obſeruauimus verò Nos Montbelgardi, in commiſſuris rupium, ac ſupra muros & rudera arcis, cum floſculis vel apicibus minimis albis: ita autem firmiter rupibus & muris tenuibus ſuis capillaribus & nigricãtibus fibris adhęret, vt vix euelli poſſit.

Lobelio in Icon. & Hiſtoriæ Lugdunenſi dicitur *Gramen exile*: Tabernæmontano in Icon. & Hiſt. *Gramen minus duriuſculum.*

GRAMEN EXILE DVRIVS NORTVVEGICVM aut Danicum, Scopario Gramini cognatum.

Saxorum interueniis leui terra ſterilis Petræ Nortvvegiæ, imiſque marcidis, rimoſis caudicibus, ſyluarum Daniæ, vigête hoc Gramen ſcribit *Lobel.* Denſiſſimo autem ſparsóque rigidorum, iunceorum, ſeſquiuncialis altitudinis, tenuiſſimorũ foliorum agmine ſtipatum obſeruatur: ſeſquipalmaribus, numeroſis, cirratis, geniculatis, ſtamineis calamulis: quorum ſumma *folia* latiuſcula, vaginulæ inſtar, ſpicatas vnciales *paniculas* claudunt aut amplectuntur. *Radix* dodrantalis, iubata, Buxei pallidi coloris.

GRAMEN CVM PANICVLA MOLLI rubente.

Confibratæ huius ſub cæſpite *radicula*: à quibus ſtatim pronaſcuntur *folia* multa, quadrantalia & trientalia, perangusta, mollia, glabra, quibus minora ſunt ea quæ in culmis obſeruantur, paucáque, & in ſingulis geniculis ſingula. *Culmus* pedalis, minor interdum, atque interdum maior, *paniculam* gerit vncialem & ſeſcuncialem, diuulſam, ex viridi purpuraſcentem, glumis crebris, exilibus, in breues, eáſque interdum tortiles, ariſtas, molles, & quaſi ſericeas, deſinentibus.

Variis locis obſeruauimus hoc Gramen, Monſpelij in pratis, Geneuæ ſupra muros, Baſileæ citra telonium, ac Montbelgardi in muris arcis.

GRAMEN PANICVLATVM MINVS ALBVM: Germ. *Klein vveiſs ſtraſs Graſs.*

Radix huic eſt exilis & villoſa, ex multis ceu fibris perplexa: *folia* admodum anguſta, parua, acuta, læuia: culmi parui, æquales, dodrantem medium non excedentes: *panicula* extenſæ, albæ & nonnihil ſplendentes.

Eſt & huius generis *rubrum* iam dicto albo per omnia ſimile, niſi illi *culmi* & *panicula* rubeſcerent, magíſque compacta eſſet *panicula.*

Prouenit autem album paſſim in hortis & vineis: rubrum verò ſatis rarò conſpicitur: nec omni terrarum loco creſcit. Vidimus *Nos* non procul Bizantio in Vinetis.

GRAMEN HIRSVTVM ANGVSTIFOLIVM C. Bauhini.

Ex *radice* exigua, fibroſa, ruf[e]ſcente, *culmus* vnicus, cubito altior, atque vt plurimùm læuis, exurgit: in cuius ſummitate eſt *panicula* alba, mollis, leuiter ſparſa, ex multis *laminulis* compoſita, quarum vnaquæque *ſemina* continet minuta, ſubnigra & ſubrotunda. *Foliis* eſt paucis, anguſtis, palmaribus & villoſis, aliquot culmum cingentibus. Prouenit in paludoſis Michelfeidenſibus pratis.

GRAMEN MINIMVM.

Capillorum inſtar tenues *radicula* cæſpitem mordicùs obſident: *culmi* numeroſi, vnciales, enodes, molles, tenuiſſimi, in *ſpicam* deſinunt alternis glumis Graminis pratenſis obſitam: *foliola* ſtipulas à radice aliquovſque comitantur, tenella, perpuſilla.

Hoc prope Templi Dianæ fontem illum magnum Nemauſii obſeruauimus, nec vſquam alibi.

GRAMEN MINIMVM DALECHAMPII.

Eſt veluti glebâ ampliuſcula rotunda: *radiculis* plurimis breuibus candidis: *foliis* digito non longioribus, teretibus, ſpicâ valde gracili, paruâ: *floſculis* rubris ſtatim ad primam aëris temperiem exorientibus. Naſcitur in aruis.

Hiſtoriæ Lugdun. dicitur Gramen minimum Dalechampii: C. Bauhino in Phyt. Gramen minimum inſtar glebæ craſſiuſculæ.

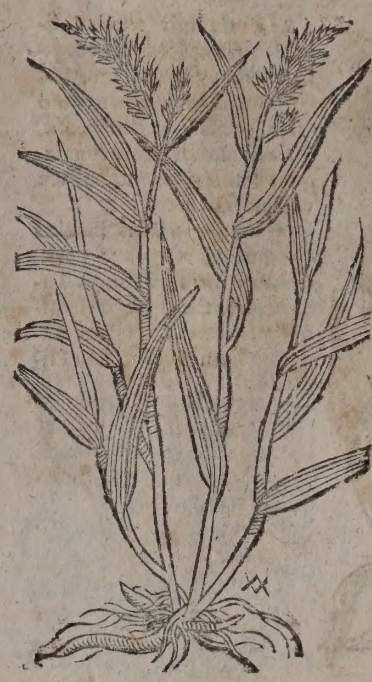
GRAMEN ANTHOXANTHON SPICATVM.

Foliis & radiculis capillaribus proximè ad Gramen pratenſe accedit : verùm *folia* glabra : *culmi* dodrantales, aliquando cubito altiores, tenues, frequentiuſculi, geniculati ; *ſpicam* gerunt ſinguli vnicam, vnius duarúmve vnciarum, ex viridi flaueſcentem ; in metæ figuram.

Circa S.Hyppolitum Burgundiæ vidimus florens Maio.

GRAMEN VERSICOLOR.

Reptantibus Graminibus accenſendum & hoc, quòd *radices* duras geniculatas longè latéque ſpargit, *fibris* profundè demiſſis ſatis craſſis, quò fit vt è rupium rimis vix poſſit euelli: *culmi foliis* crebris veſtiti, dodrantales, *ſpicam* ſinguli gerunt Graminis Antoxanthi, paulò tantùm breuiorem, & purpuream, ſed quæ colore ad obiectum lucis variante placet.

GRAMEN LANATVM DALECHAMPII.

Totum mollicellum eſt, tomentóque obſita non tantùm *folia* longiuſcula, ſed & *calami*, eorúmque *genicula*: *panicula* mediocriter diuulſæ *ſpicam* mentiuntur, purpuraſcentem, cineream, vel coloris ex his mixti.

Editos & aſperos amat montes, ac rigua prata. *Gramen lanatum* dici ſcribit Hiſtoria Lugdunenſis, quòd manibus contrectantium blandiatur. *Gramen pratenſe paniculatum* 1. & *Gramen paniculatum molle* nuncupat C.Bauhinus in Pin. & Phyt.

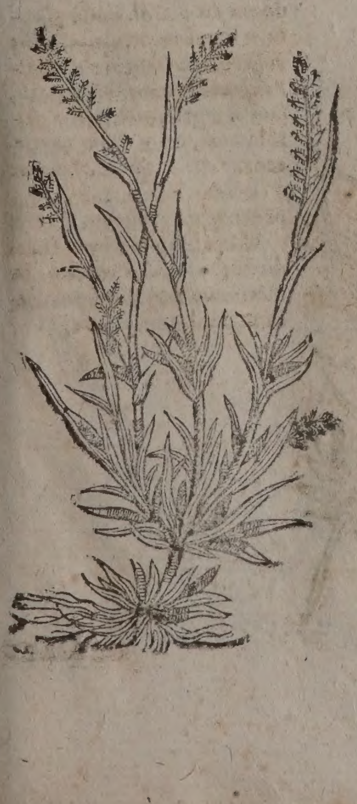
GRAMEN ASPERVM.

Culmo eſt bicubitali & altiore, geniculato, aſpero, potiſſimùm ſub nodis & in faſtigio: ſic *folia* etiam aſpera: vt & *panicula*, quæ rigida & craſſa eſt, albicans vel rubẽs: ſæpe minùs ſparſa, aliàs magis, cum paruis *paniculis* ex pediculis longis aſperis. *Flores* vel lutei vel ſubrubri.

Gramen ſpicatum inſcribunt Dalechampius, Hiſtoria Lugd. & C.Bauhinus: addúntque ii folio eſſe nonnunquam articulato. Reperitur in frigidorum montium pratis.

GRAMEN PARVVM ECHINATVM.

Longis albicantibus fibris *radicatur*, *culmis* pluſculis donatum palmaribus, paulò longioribus, duris, rubentibus, crebro nodorum interceptu diſtinctis, quos *folia* ferè totos obuoluunt, vix vnciam ab iis recedentia, hirtis per margines pilis donata, alioqui glabra: *ſpica* vnciales denſo glumarum pulchris denticulis muricatarum ſtipatu contextæ, *ſemen* echinuli meditullio continentium, puſillum, oblongum, ruffum.

GRAMEN PERPVSILLVM, CAPITVLO rotundo ſpinoſo.

Paucis fibrillis ſummo cæſpiti hærentibus *radicatur*: *folia* vncialia, rigidula, latiuſcula: *culmus* vnciam vnam aut alteram altus, durus, rigidus, ſtriatus, cuius ſummo inſidet *Capitulum* glomeratum, exalbidum ſtellis denticulatis admodum rigidis pungentibúſque muricatum.

Nemauſi ad molendinas in ſaxorum & rupetorum cauernis collegimus, nec vſquã alibi maius: ipſammet autem plantulę magnitudinem repræſentat Figura.

GRAMEN CAPITVLO LVCIDO GLOBOSO Tabernæmontani.

Radicula huic tenuis & fibroſa: *folia* Graminis vulgaris: *Culmus* læuis, tenellus, ſpithamam longus: in ſummo *Spicæ* pellucidæ, glomeroſæ, *floſculis* albidis densè ſtipatę, quos dehiſcentes minutulum excipit *ſemen*.

Prouenit in locis incultis collibúſque aſperis & ſiccis. *Gramen lucidum* vocant Tabernamontanus & Cęſalpinus: *Herbam Luziolam* Anguillara: An Combretum Plinii?

GRAMEN CRISTATVM, C. BAVHINI.

Seſquicubitalibus aſſurgit *calamis*, perquàm tenuibus, geniculatis, non ſine *foliis*, quę, vaginę inſtar, ſatis longo interuallo culmum complexa, palmum longa, ab eo recedunt, anguſta. *Spica* quadrantalis, duobus verſibus in vnam partem vergentibus, glumarum pallidarum, criſtatarum fimbriatarúmve floſculorum fuſcorum luteorúmve, tremulas fibrillas explicat, dorſo ſpicę glumis viduo. *Radices* tenues & cirratæ.

A *ſpicis* criſtam gallinaceam ęmulantibus *Criſtatum* hoc Gramen ſcitè à C. Bauhino vocatur, ait Lobelius; eóque variis editis Londinenſis agri pratis nihil frequentius, vbi ad ſtoreas, pergulas & alias res topiarias concinnandas ipſo, vti & nonnullis aliis Graminibus, vtuntur Ruſtici.

GRAMEN GENICVLATVM TABERNÆM.
Germ. *Knoden Graſs.*

Radix ex pluribus fibris compoſita, multos protrudit nodoſos ſeu articulatos *culmos*, in alios ſubinde diuiſos: *folia* longa, anguſta, acuminata, neruo per medium eleuato: *ſpica* longa, tenuis, villoſa, *glumis* albis conſtans, in quibus *ſemen*.

In Campis, pratis & locis graminoſis prouenit: variátque magnitudine, vtpote quod Monſpelii palmo minus eſt, Baſileæ verò atque alibi, interdum cubitale.

GRAMEN TREMVLVM, GRAMEN AMORIS: Ger. *Liebgraſs & Zydern:* Gal. *Amourettes, Amourettes trēblantes.*

Triplex hîc proponimus Graminis Tremuli genus, *Minus, Magnum & Maximū*: *Tremuli* verò nomen obtinuit quòd vel vnico, vel pluribus, eius ſcapis manu retentis, omnes eius paniculæ perpetuò tremulæ ſint. *Gramen Amoris* verò dictum fuit hoc Graminis elegantiſſimum genus ob paniculārum elegantiam, quæ vel albæ ſunt, vel ex atro purpureæ.

Spontē variis in locis prouenit, & ob pulchritudinem etiam colitur in hortis.

GRAMEN PVLCHRVM PARVVM, PANIculâ latâ, compreſſâ.

Pulchelli huius Graminis *radices* capillares ſunt, colore ruffæ, palmum longę: folia parua, vnciam vnam, duas tréſve longa, tenuia: *culmi* triquetri, enodes, frequentes, palmares & ſeſquipalmares: quorum extremis ſeſſiles ſinéque pediculis impoſitę *paniculæ*, vmbellam quodammodò mentientes, ſpecioſæ, compreſſę, coloris ex viridi ruffeſcentis, in quibus *ſemen* minutum, nigrum.

Abundat locis humidis vigens ſpicis Iulio & Auguſto. Ad Byrſam Baſilienſium in paluſtribus, & in *Michelfelden* frequens.

GRAMEN PARVVM PVLCHRVM ALIVD, paniculâ compreſsâ nigricante.

Differt hoc ab alio illo paruo modò picto, quòd maius ſit & habitius, *foliáque* latiora & longiora habeat: ac quòd *Paniculam* habeat compreſſam & nigricantem, quæ alteri lata eſt, & ex viridi ruffeſcens.

Iiſdem autem locis cum præcedente prouenit.

C. Bauhino id Phyt. & Pin. dicitur *Gramen Cyperoides minimum nigricante panicula*, Lobelii, Adu. parte 2.

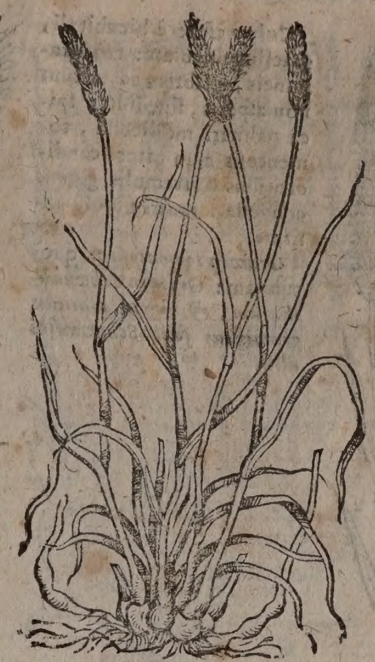
GRAMEN CVM CAVDA MVRIS MINVS.

Longa huic *radix* obliqua, craſſiuſcula, ex qua *fibræ* tenues ſurſum in aliquot capita diuiduntur, ex quibus *folia* multa, vnciarum 4. vel 5. Graminis pratenſis foliis ſimilia: *culmi* aliquot palmares vel pedales: *Spica* vnciarum quatuor, quales Gramini cum cauda Muris maiori, ſed tenuiores.

Locis ſiccis & graminoſis campis prouenit, ac à nonnullis Gramen Tiphinum vel Typhoides nuncupatur.

GRAMEN CVM CAVDA PARVA MVRIS radice nodoſa, repens.

Ex *radice* fibroſa, & veluti *bulbulis* nodoſa, aliquot emergunt *culmuli* cubitales aut ſeſquicubitales, tenues, læues, ab internodiis reflexi: quos ab imo ſtatim pluſcula comitantur *folia* glabra, breuia, anguſta. Ex ſingulo cæterùm internodio ſingulum prominet *foliolum*: Summitatique *ſpica* incũbit parua, hiſpida, Lobelii Typhini Graminis figurâ, bicornib. ſquâmulis denſiſſimè farcta.

Inuenitur hoc duûm generum: alteri enim nodoſa radix, alteri minimè nodoſa. Vtrumque prope Beffordiam obſeruauimus, non longè à pago *Danitin*, in dumetis, & ad fluuij ripas.

GRAMEN CVM CAVDA MVRIS MAIORIS longa maius: Gramen Typhinum maius.

Radices huic tenues: *culmi* habent principium bulbulo oblongo ſimile, ſuntque cubitales & altiores interdum: *folia* aſpera vaginâ longiore ſtipulam circumplexa. Summum cacumen palmarẽ, ac ſæpe etiam longiorem *ſpicam* ſuſtinet, teretem, caudæ magni muris ſimilem, mollem ſi ſurſumverſus manu demulceas, aſperam ſi contrà, coloris cinerei, innumeris ſquammulis, in binas breues ariſtas deſinentibus, conſtantem.

GRAMEN TYPHINVM LOBELII; GRAMEN Typhinum II. Tabernæmont.

Gaudet ſabuletis & maritimis natalibus: radix puſilla, capillacea: caulis dodrantalis & pedalis. Sic deſcribit Lobelius. Sed nimiùm breuis eſt deſcriptio, nec ex ea certi quid colligi poteſt. Figuram ſi conſideres non malè exprimit hic pictum Tabernæmontani Gramen Typhynum II. appingit enim bulboſa caulium principia ſola magnitudo dubium parit.

Prouenit locis humidis & arenoſis.

GRAMEN CVM CAVDA MVRIS PVRPVRASCENTE. Gramen alopecurinum quibuſdam.

Ex denſo *foliorum* Graminеorum glabrorum agmine aliquot emergunt *culmi*, quorum alij pedales, alij cubitales aut ſeſquicubitales, interdum purpurei, *foliis* infernis latioribus veſtiti, paucis atque exiguis articulis diſtincti. In ſummo *ſpicam* gerunt purpuraſcentem, palmarem aut breuiorem, caudæ muris formâ, ſed confuſo glumarum ſterilium ordine refertam, ex quibus breues & tenellæ proſiliunt ariſtæ. *Floſculi* eius apices ſunt luteoli, pallidi, ex tenuiſſimis filamentis penduli. *Radix* meræ ſunt fibræ.

Circa Montbelgardum locis ſiccis floret Iunio.

GRAMEN CVM CAVDA LEPORIS ASPERA, ſiue ſpicâ murinâ.

Pluſculos ſurrigit *culmos*, graciles, rigidulos, pedales aut ſeſquipedales: in quorum ſummitate *ſpicæ* ſunt breues, magnitudine & figurâ caudæ vulpinæ haud abſimiles, ſed criſtis aſperis, vtrinque muricatis, cum ariſtis longiuſculis & leuiter recuruis, & quæ ex breui reflexu in ſummitate culmi nutant: in quarum ſinu *glumæ* latent paruæ inutiles. *Folia* mediocris longitudinis, regidiuſcula, glabra. *Radix* denſa ſatis numeroſam hirſutarum fibrarum prolem demittit.

In Gallia Narbonenſi frequens eſt admodum.

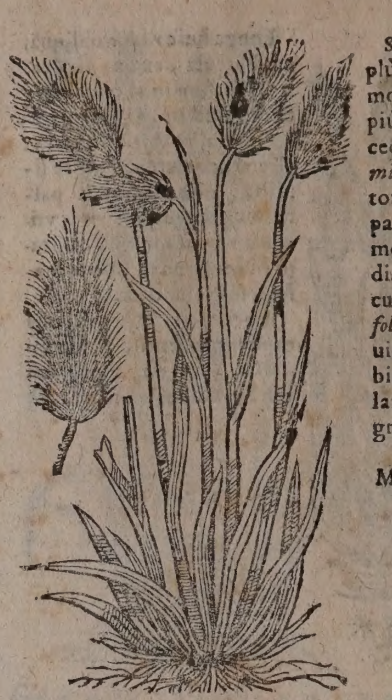
GRAMEN ALOPECVROS ; SPICA LONGA tomentoſâ candicante.

Culmo eſt ferè bicubitali, gracili,geniculato: *foliis* gramineis, glabris, ad tactum non aſperis, ſqualidis: ſpicâ palmari mollicellâ, tomentoſis cum nitore candicantibus & tremulis *glumis* congeſta: *radice* fibroſâ infirma.

Gramen tomentoſum quorundam: *Gramen Schœnanthinum, & iuncus marinus gramineus foliis Schœnanthi aliis.*

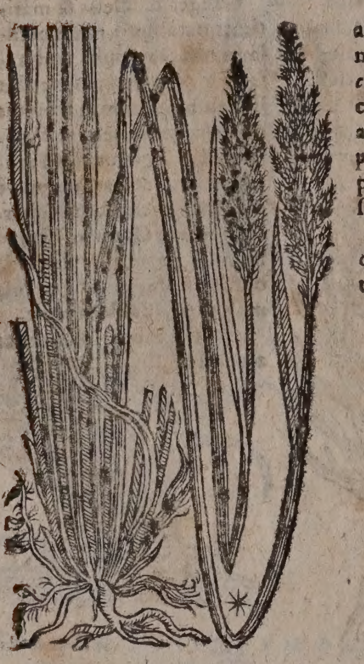
GRAMEN ALOPECVROS SPICA BREVI.

Spica huic duarum tantùm plùs minúſue vnciarum, ſed mollis, concinnior, ac propiùs ad vulpinam caudã accedens, & coloris albi: *glumis* tomentoſis, & propter tomenti denſitatem vix apparentibus, longiuſculis, mollicellis, circumcirca radiatis. *Culmus* geniculatus, cubitalis aut ſeſquicubitalis, *foliis* amictus gramineis,paruis,cum molliſſimis pilis albis. *Radix* parua alba,capillaris. Variat ſpicarum magnitudine & longitudine.

Prouenit in maritimis Monſpelio propinquis locis.

GRAMEN PLVMOSVM LOBELII ; SPICA candidâ, & ſerici modo lucens.

Foliis eſt duris, rigidis & aridis, ad Schœnanthi folia non parum accedentibus: *culmi* ſimiliter rigidi,ſeſquicubitum, aut cubitos duos, alti: *Spica* longæ, denſæ, ex purpureo rubentes,paleaceç, per maturitatem candidæ,& ſerici inſtar micantes. *Lobel.*

Senticoſis quibuſdam Flandriæ & Angliæ locis naſcitur: eſtque iumentis inutile.

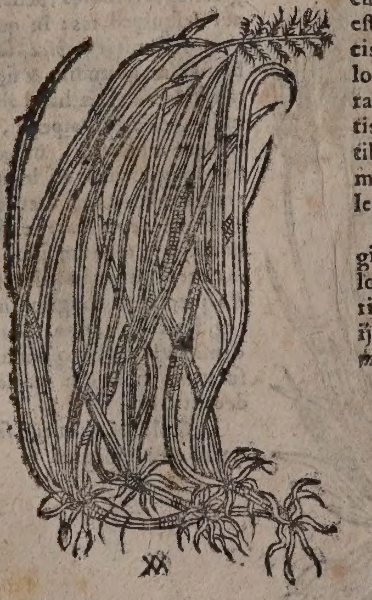
GRAMEN STRIIS PICTVM : Germ. *Welſchgráſs, Spaniſchgras* : Gall. *des eſguillettes.*

In hortos vt deduceretur fecit *foliorum* grata varietas, quæ Arundinaceis minora, rigore tamen non cedentia, ſtriis albis & ex viridi glaucis, alternatim virgata ſunt. *Paniculas* ſummo culmo ſuſtinet palmares, candicantes, aceroſas, ac mediocriter diuulſas. Pro *radice* fibris nititur. Variat in colore foliorum, albo, viridi, purpureo & incarnato.

Gram[illegible] pictum, *Gramen ſulcatum* vel *ſtriatum* & *Gramen Hiſpanicum* dicitur Scriptoribus. Id autem variis in locis vidimus: Montbelgardi in S.P. horto: apud Ebrodunenſes in Dom. de S. Chriſtoffle horto, & alibi.

GRAMEN MARIÆ ODORATVM, C. BAVHINI.

Radicibus candidis geniculatis ſerpit: *culmo* verò eſt bicubitali, geniculis paucis diſtincto: foliis anguſtis, longiſſimis, *paniculam* ſuperantibus,in acumen faſtigiatis, ſuauem odorem ſpirantibus: eius verò ſummo culmo *panicula* inſidet parua leuiterque ſparſa.

Gramen Mariæ vocant Regiomontani, qui in faſciculos collectum, propter odoris fragrantiam, veſtibus adiiciunt. Aliis dicitur, *Gramen paniculatum odoratum.*

GRAMEN REPENS MARINVM ſpicâ exiguâ.

Folia huic anguſta, ſpithamum alta: *culmus* paruus *ſpicam* fert exiguam. *Radix* longa, Graminis geniculati inſtar. Frequentiſſimum eſt in maritimis collibus in *Vvalberen. Lobel.*

Gramen caninum dicitur variis Scriptoribus: Tabernæmontano in Icon. *Gramen geniculatum caninum marinum*: C. Bauhino in Phyt. *Gramen caninum ſupinum maritimum.*

GRAMEN CALAMAGROSTIS LOBELII. Gramen arundinaceum : Gramen Babilonium.

Variat ratione loci : nam quod in arenoſis *ſpicâ* eſt craſſiore : quod in montoſis ac dumetis humidis, tenuiore. Mediæ autem inter Harundinem & Gramen eſt naturæ.

Pabulo haud cedit, niſi multùm eſuriant, & penuriâ melioris admodum laborent veterina : nec eo greges veſcuntur, iis enim maciem, tabem & ſitim conciliat : linquamque & œſophagum vulnerat : vnde iumentorum labra & fauces cruore manantia obſeruantur, ſi per Fœniſecia eſitarint. Mediç itaque inter Harundinem & Gramen eſt naturç.

Pratis vdis, ſed ſtrigoſis, macilentis & ſabuloſis neglectis familiare hoc genus Graminis-

GRAMEN HARVNDINACEVM MAIVS.

Radicem habet capillarem, humi ſerpentem : *folia* ex vtroque latere obiectum vehementer ſecantia. Harundini ſimiles quoque cauos articulatos *calamos*, vnà cum *ſpicis*, niſi quod minores ſunt.

Littora, paludes & prata rigua quærit : plantaque eſt vulgaris admodum notitiæ.

GRAMEN HARVNDINACEVM MINVS.

Radix & harundo nodoſa priori reſpondent : folia verò ſunt & latiora & longiora : ſpicæ etiam plures magiſque patulæ.

Prouenit, vt præcedens, in humidis & paludoſis locis.

Tabernæmontano dicitur *Gramen harundinaceum minus* : C. Bauhino in Phyt. *Gramen harundinaceum ſpicatum.*

GRAMEN MAIVS AQVATICVM, LOBELII.

Inter Gramina vulgaris notitiæ eſt iſtud, copioſeque fermè vbique locorum reperitur ad aquas & riuos : ac in Batauia vaccarum pabulo etiam ſecatur. Folia habet pollicem lata, ſeſquicubitum aut cubitos duos longa : *culmus* quatuor aut quinque pedum altitudine eſt, paniculâ miliaceâ. *Radix* fibroſa.

Gramen harundinaceum maius & minus in Hiſtoria noſtra magna deſcribimus.

GRAMEN AQVATICVM CVM LONGISSIMA panicula. Gramen longiſſimum.

Gramen Anatum, *Enten graſſ.* Trago : *Gramen fluuiatile, Flut graſſ.* Tabernæmontano : *Gramen aquis innatans*, Lobelio : *Gramen ſpicatum aquaticum, ſiue fluitans, multiplici ſpicâ*, Gerardo.

Eſt etiam Graminis genus quoddam *longiſſimum* dictũ, duorum triumue cubitorum altitudinem nonnunquam ſuperans, quo Ruſtici vtuntur ad equorum torques quibus aratra trahunt ; atque ad Chlamides paſtorales quibus opiliones ſe aduerſus pluuias tegunt.

GRAMEN AQVATICVM GENICVLATVM Tabern. digitatum, atro-purpureum.

Radice eſt fibroſa, ex qua pluſculi naſcuntur teretes, geniculati, ſeſquipedales circiter *calami* : *foliis* ad articulos gramineis, breuibus, latis, acuminatis amicti. In calamorum faſtigiis *ſpicæ* naſcuntur longæ, tenues digitalis Iſchæmi ſpicis ſimiles, breuiores, atro-purpureæ *Tabern.*

Paſſim in lacuſtribus & paluſtribus naſcitur.

GRAMINIS DENTIS CANINIS PICA DIVVLSA tenuior nigra ſpecies.

Gramine *Dentis canis* primo & ſecundo, *folia* & geniculatos *culmos* habet ſubtiliores & tenuiores: *paniculas* Iſchæmo non diſſimiles, colore nigras: *Semen* externâ facie nigrum, ſed cortice detracto intus album.

Gramen paniceum dicitur plæriſque. C. Bauhino in Phyt. *Panicum ſylueſtre, ſpicâ nigrâ.*

GRAMEN MONTANVM SPICATVM, FLORE herbaceo, caule molli, Cluſij.

Inueniri ait in montanis quibuſdam pratis, duobus ſupra Badenſes thermas miliaribus: nec non in Flandriæ maritimis, & *ſuden* appellari. Tabernæmontano in Ic. eſt Gramen ſyluaticum 1. *Vvaldgraſs.*

Radix illi digitalis craſſitudinis, bifida trifidaue, fibroſa: *Folia* quina, ſena aut plura, oblonga & nonnihil carinata, infimâ ſede ſeſe inuicem amplectentia. Ex eorum verò ſinu dodrantalis, & interdum pedalis, exit *cauliculus*, firmus, læuis, nudus, & enodis: qui ſummo faſtigio multos *floſculos*, ſpicæ inſtar congeſtos, herbaceóque colore præditos, profert.

GRAMEN RORE LVCIDVM NEMORENSE, ſiue Gramen Luzulæ.

Gramen lucidum *radice* nititur magnâ, fibroſâ, geniculatâ, ruffâ: *culmo* cùm floret dodrantali, *folio* vno aut altero amplectente donato: *ſpica* binæ, ternæ, quaternæ aut quinæ, breues, ex quibus vna ſeſſilis; reliquæ pediculis ſemuncialibus & vncialibus appenſæ: *flores* ſinguli foliolis ſex radiatis ſpadiceis, totidemque ſtaminulis luteis, vmbilicóque virente, ſtamen nigrum proferente, conſtantes, quibus *capitula* ſuccedunt triquetra, *ſemina* terna minuta alba continentia.

Cùm autem triplex vulgò habeatur Gramen Luzulæ, maximum, medium & minus, *medium* dictum hic pingimus: quòd variis in locis habetur in pratis.

GRAMEN LVZVLÆ MAXIMVM.

Infrequentius eſt hoc præcedente, quod *medium* vel *vulgare* vocant, ac de cuius *radice*, *culmo*, *ſpicis*, *floribus*, *capitulis* & *ſeminibus* ſub præcedente Titulo actũ: iam in deſcriptione pergemus.

Folia Gramini lucido vulgari quadrantalia aut palmaria, rigidiuſcula, acuta, ſurrecta, extrorſum ſtriata, glabra: at in lateribus longâ, canâ, teneráque *lanugine*, in folium etiam totum incurrente, obſita. Iſtaque lanugo vel pili, qui facilè decidunt, tacti, colligunt *rorem qui ſplendet noctu*, irradiantibus ſtellis vel Lunâ, ita vt ſit admirationi videntibus, vnde Herbæ *nomen*. Eam verò decidente rore perquirentes inuenire non poſſunt.

GRAMEN LVZVLÆ MINIMVM.

Cæteris duobus frequentius eſt hoc Luzulæ Gramen, in quo tenuiora & minora omnia. Plurimùm verò ad Gramen exile hirſutum Cyperoides Lobelij accedere videtur. Id Nos, vt & Medium vel vulgare, Maij principio florens obſeruauimus in fontium acidorum valle *Grieſbach* dictâ. Maximum autem in monte & obſcura ſylua proximis

Radice exilibus fibris barbatâ prouenit: *folijs* tenuibus ſurſum eleuatis, anguſtis, mucronatis, pilis & ſetaceâ lanugine aliquantulùm hirtis. *Calamus* exilis admodum, duobus ditatus articulis, ex quibus tum in calami medio, tùm in eius ſummitate folia aliquot emergunt. In ſummo verò diuiditur in tres quatuórue [ceu capitula] partes, Cypero longo indoro pares.

GRAMEN EXILE HIRSVTVM CYPEroides, Lobelij.

Hoc cum Gramine Luzulæ minimo in multis conuenire annotatum antè: in quibuſdam tamen ab eo differre ex vtriuſque collatione patet. *Gramen Cyperinum piloſum* vocant Tabernamontanus & alij.

Inuenit Lobelius locis ſabuloſis. Tabernæmontanus verò prouenire ait locis humidis, arenoſis atque herboſis, ſecundum vias. Cæterùm variat folijs nunc latioribus, nunc anguſtioribus.

GRAMEN

GRAMEN NIGRVM ; NIGROVE LVTEVM. An *Gramen Rabinum* quorundam?

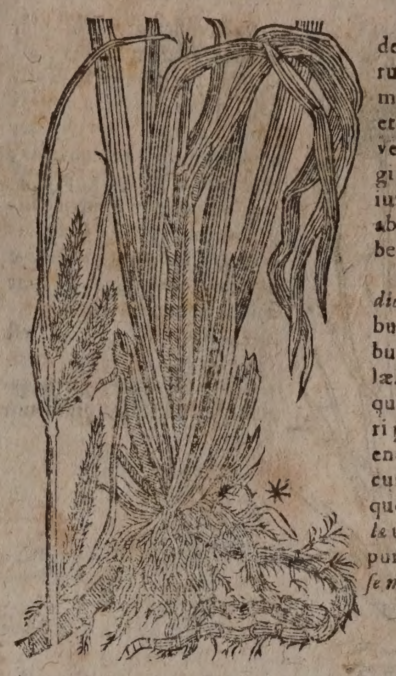

A ſpicis, totis primùm nigris : pòſt , expanſo flore, maiore ex parte luteis , *Nomen* illi indidimus.

Eſt autem vel *maius* vel *minus* , reperitúrque illud in pratis humidis, hoc in ſiccis: florent Martio & Aprili.

Tabernæmontano in Icon. & Hiſtoria dicitur Gramen caryophyllæum, *Naglin graſs* C. Bauhino in Phyt. Gramen ſpicatum foliis Veronicæ.

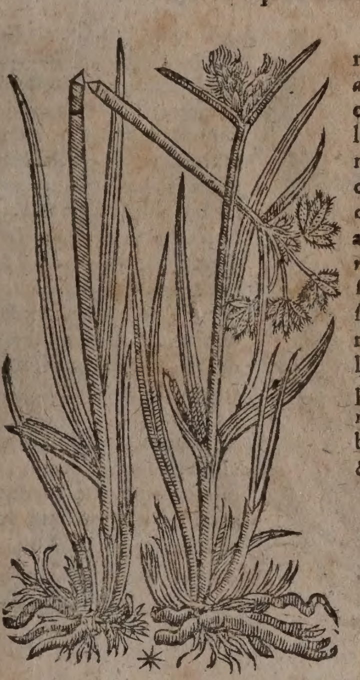
GRAMEN CYPEROIDES CVM PANIculis nigris.

Variat Gramen Cyperoides magnitudine, & ſpicarum ſpadiceo-viridium, formâ, longitudine, &c. atque etiam foliis, quæ vel anguſta vel lata. Quod verò hîc pingimus Tiguri obſeruauimus, iuxta fluuium florens Maio: abundatque id etiam Montbelgardi.

Geniculatim incedunt *radices*, Cyperi longi radicibus prorſum ſimiles , à quibus pendent fibræ craſſiuſculæ. *Folia* cubitalia & ſeſquicubitalia, carinata, Cyperi paria : *Caulis* triquetrus, enodis, nudus, bicubitalis: in cuius cacumine folia aliquot, è quorum ſinu *paniculæ* uel *ſpicæ* emicant, ex purpura nigricantes , in quibus *ſemen* durum nigrum.

GRAMEN CYPEROIDES VVLGATIVS aquaticum.

Tres vel quatuor , ac nonnunquam plures profert *radices*, longas, nigras, vnciam craſſas , Cypero longo ſimiles. *Folia* etiam ſimilia, quę non ſolùm è radice, verùm è culmi quoque nodis excreſcunt : *Calamum* autem triangularem, cubitalem : *Flores* denſè ſpicatos , quos ſubſequuntur ſpicæ quandoque ſimul quinque ferrugine claræ. Vbique in aquoſis , paluſtribus & ſtagnantibus reperitur. Variat autem paniculâ vel compactiore & breuiore , vel magis expanſa & latiore.

GRAMEN TYPHINVM III. TABERN. SPICA multiplici nigrâ , accedens ad Gramen Cyperoides.

Radice firmatur obliquâ, nodosâ, vnciam & plus craſſâ , fibris exilibus ceu capillis , pluribus ornata : à quibus prodeunt *folia* longa, *culmos* amplectentia geniculatos , minoribus foliolis præditos , ad quorum exortus, ſupra mediam pennæ longitudinem *ſpicæ* ſurgunt longe aſperæ atque nigræ. Sapor acidus atque adſtringens.

C. Bauhino in Pin. eſt *Gramen Typhoides ſpicâ multiplici* : Gerardo *Cyperus Typhinus*. Vdorum pratorum amans eſt.

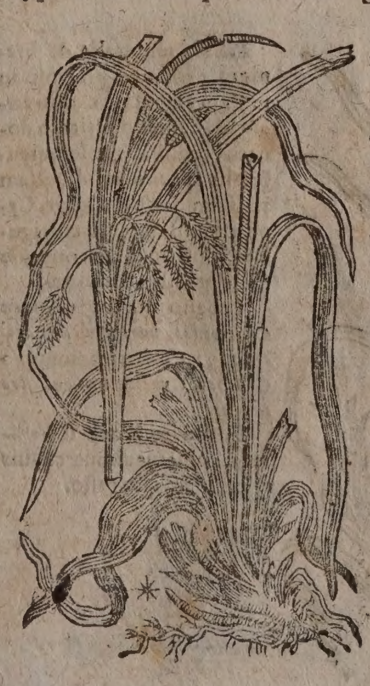
GRAMEN CYPERINVM NEMOROSVM.

Radice nititur fibroſâ , capillari: *folia* anguſta dodrantalia , acuminata , foliorum Graminis vulgaris inſtar : iuxta quę *caules* prodeũt tres aut quatuor, rotundi, anguſti pedem longi : quorum quiſque producit *ſpicas* duas aut tres , ex luteo purpuraſcentes, vnclas tres longas.

Hinc inde in ſyluis repe-ritur , vliginoſis , herbaceis & arenoſis locis.

GRAMINIS CYPEROIDIS GENVS : PSEVDOcyperus Lobelio, paniculis ex lõgis pediculis pendẽtibus.

Paniculas fert ſimiles Gramini Cyperoidi aquatico ſpicâ nigrâ : verùm in eo differunt, quòd ex longis pediculis pendent , *Graminis tremuli* modo, non autem ſurrectæ ſunt : atque quòd in his longiores pili. *Maius* autem & *minus* habetur. *Pſeudo-Cyperum* vel *Cyperum ſylueſtrem* inſcribunt Geſnerus, Lobelius, Dodonæus, C. Bauhinus & alij : *Gramen aquaticum* Thalius.

Locis humidis , circa Pątauinorum Thermas Apponenſes prouenit.

GRAMEN TYPHINVM III. TABERN. SPICA multiplici nigrâ, accedens ad Gramen Cyperoides.

Radice firmatur obliquâ, nodosâ, vnciam & plus craſſâ, fibris exilibus ceu capillis, pluribus ornata: à quibus prodeunt *folia* longa, *culmos* amplectentia geniculatos, minoribus foliolis præditos, ad quorum exortus, ſupra mediam pennæ longitudinem *ſpicæ* ſurgunt longæ aſperæ atque nigræ. Sapor acidus atque adſtringens.

C. Bauhino in Pin. eſt *Gramen typhoides ſpicâ multiplici*: Gerardo *Cyperus typhinus*. Vdorum pratorum amans eſt.

GRAMEN CYPERINVM NEMOROSVM.

Radice nititur fibroſâ, capillari: *folia* anguſta, dodrantalia, acuminata, foliorum Graminis vulgaris inſtar: iuxta quæ *caules* prodeunt tres aut quatuor, rotundi, anguſti, pedem longi, quorum quiſque producit *ſpicas* duas aut tres, ex luteo: purpuraſcentes, vncias tres longas.

Hinc inde in ſyluis reperitur, vliginoſis, herbaceis & arenoſis locis.

GRAMINIS CYPEROIDIS GENVS: PSEVDOcyperus Lobelio, paniculis ex lõgis pediculis pẽdentibus.

Paniculas fert ſimiles Gramini Cyperoidi aquatico ſpicâ nigrâ: verùm in eo differunt, quòd ex longis pediculis pendent, *Graminis tremuli* modo, non autem ſurrectæ ſunt: atque quòd in iis longiores pili. *Maius* autem & *Minus* habetur. *Pſeudo-Cyperum* vel *Cyperum ſylueſtrem* inſcribunt Geſnerus, Lobelius, Dodonæus, C. Bauhinus & alij: *Gramen aquaticum* Thalius.

Locis humidis, circa Patauinorum Thermas Apponenſes prouenit.

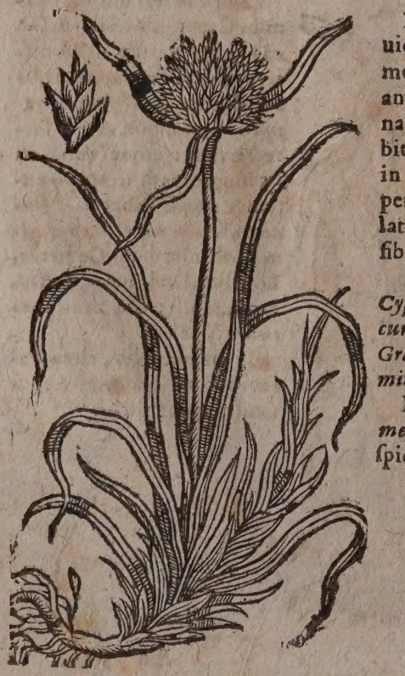
GRAMEN CYPEROIDES PALVSTRE triquetrum, ſpicâ integrâ.

Triquetrum Cyperi tollit *caulem*, cubitalẽ & ſeſquicubitalem: cuius faſtigium ornat *ſpica*, Panici ſpicæ quodammodo ſimilis, rariore texturâ, ſeſcuncialis & ſextantalis, in loculis triangularibus nigricantibus, aut ex viridi ruffeſcentibus, *ſemen* continens Milio ferè æquale, & compreſſius. *Radices* fibroſæ, perplexæ, ex deciduorum foliorum fibris comoſæ. *Folia* mediocriter lata, caulem ferè longitudine æquant.

Habetur & huius generis aliud ſpicis minoribus, ac minùs compactis. Prouenit autem vtrumque in locis aquoſis.

GRAMEN CYPEROIDES SPICA DIVVLSA.

Folia dodrantalia & breuiora, Graminis pratenſis in morem anguſta. *Caulis* triangularis, nullo vtriculo donatus, cubitalis & ſeſquicubitalis, *paniculam* diuulſam in ſummo faſtigio gerit, Cyperi minùs ſpecioſi, corrigulato folio ſubiecto: *radicum* fibræ graciles, contortæ.

Lobelio dicitur *Gramen Cyperoides paruum aquaticum*: Tabernæmontano *Gramen Cyperinum paluſtre minus*.

In monte prope *Gerardmegni* obſeruauimus cũ ſuis ſpicis menſe Auguſto.

GRAMEN PALVSTRE ECHINATVM.

Gramini paluſtri Cyperoidi affine eſt, ſed ei tamen magnitudine cedit: ſummo *cauli* ſpicæ adnaſcuntur pauculæ, ſemunciam longæ, viridantes, triangularibus loculis minoribus, *ſemen* triquetrum quoque continentibus, muricatæ: quibus ſupereminet ſummum occupans faſtigium imperfecta *ſpica* ruffeſcens, longior ferè duplò, vix ſextam craſſitudinis partem æquans, mollis, ex meris ſquammulis contexta. *Radices* prorſum nigricantes.

Naſcitur in paludoſis. Variat autem ſpicis longioribus rotundioribúſve, ſæpe etiam in vna planta. C. Bauhino dicitur Gramen paluſtre aculeatum Italicum, vel Maius.

HYACINTHI PARVI FACIE GRAMEN Triglochin, floribus luteis.

Oblongum habet comatumque *bulbum*, Allij Alpini in morem, ſimplicem aliàs aliàs multiplicem: à cuius imo demiſſis fibris radicatur. *Folia* tenuiſſima, glabra, palmaria, tria aut quinque, ſtatim à radice oriuntur. *Cauliculus* duriuſculus, teres, gracilis, nudus, enodis, inter folia ſurgit, palmaris & ſeſquipalmaris, longam gerens *ſpicam floſculorum* luteorum exiguorum, à quorum medio protenditur ſtylus longiuſculus.

In ſqualidis quibuſdam maritimis Narbonenſis Galliæ locis, & prope Admirabilem illum Gari fluuij Pontem trigeminum eruimus Iunio.

GRAMEN IVNCEVM MARINVM DENSE ſtipatum.

Radice & foliis eſt Graminis marini ſpicati Zelandici, duris & nigris. *Culmi ſpicas* gerunt Iunci aquatici. Alioqui maritimo gramine haud melius eſt aut vtilius Ad littus Midelburgicum reperiri ſcribit Lobelius: Nos verò Iuncei graminis varietates plures in Hiſtoria noſtra magna enarramus.

Lobelio in Hiſtoria Belg. dicitur *Gramen iunceum marinum denſè ſpicatum.* Tabernæmontano in Iconibus, *Gramen Iunceum aquaticum minus.*

GRAMEN SYLVATICVM PARVVM tenuifolium rigidiuſculum: Germ. *Waldgraſſ.*

Radice protuberat ab vno principio multiplici fibroſa: *foliis* anguſtis, vulgato Gramini ſimilibus, ſed ſolidioribus; denſoque ordine ſtipatis. *Culmi* procedunt ex his plures, tenues, rotundi, ac duntaxat ſpithamei. *Spicæ* in horum ſublimitate molles capillares, ſubruffeſcentes. Prouenit humido vliginoſo & arenoſo ſolo. *Tabern.*

Gerardo dicitur *Gramen ſyluaticum*: C. Bauhino in Pin. *Gramen nemoroſum glabrum* 13. ſiue *Gramen nemoroſum ſpicâ ruffeſcente molli.*

GRAMEN SYLVATICVM SIVE NEMOROSVM paruum, tenuifolium cum ſpica aculeata.

Radix ab vna origine multiplex, exigua, filamentis referta: *folia* anguſta in acumen abeuntia, palmum circiter longa. Ex his oriuntur Calami nouem aut octo tenues, aphylli æquales ſpithamei. Horumque ſummitates occupant *ſpicæ* paruæ aculeatæ.

Variat hoc latiore folio in dumetis, & anguſtiore in pratis. Tabernæmontani eſt *Gramen ſyluaticum* III. ſiue *nemoroſum*.

GRAMEN BVFONIVM: Germ. *Krootten graſſ.* Gall. *Herbe aux Crapaux, Crapaudine.* Holoſtiũ Matthioli iunceum.

Palmum aut ſeſquipalmum alta eſt hæc planta, *coliculis* frequentibus, tenuibus nonnihil rubentibus, & in ramos plures diuiſis: *folia* acuta, duas aut tres vncias longa, anguſta: *flores* tum ſecundum ramulos tum in extremitatibus crebri, quibus ſuccedunt *vaſcula*, *ſemen* puſillum, ruffum, pellucidum claudentia: *radices* ſunt capillaceæ.

In pratis muſcoſis, aliiſque putridis ac humentibus locis paſſim prouenit. An *Matthioli Holoſtium iunceum?*

GRAMEN SPARTVM PLINII ET LATINORVM, ſiue Gramen ſportularum ficuum.

A Græcorum *ſparto*, quod Geniſta eſt, ac de quo Sciagraphiæ huius Claſſe XI. actum, plurimùm differt hoc Latinorũ & Plinij *ſpartum*: illud enim frutex eſt, hoc Herba.

Spartum Plinij dicitur Cluſio, Tabernæmontano & Gerardo: quibuſdam *Gramen ſparteum*: Dalechampio *Iuncus Ibericus & Hiſpanicus*: crediturque à nonnullis eſſe Antiquorum *Linoſpartium*.

In Bætica regione, Hiſpaniæ parte, ac præcipuè regno Murſienſi, & ad vrbem *Murgiam* dictam prouenit: vt non ſine cauſſa totus ille Tractus *ſpartarius Campus* à Veteribus appellatus ſit. Naſcitur & Valentino regno, atque illud quidem vberius & lætius. *De vſu in ſequentibus.*

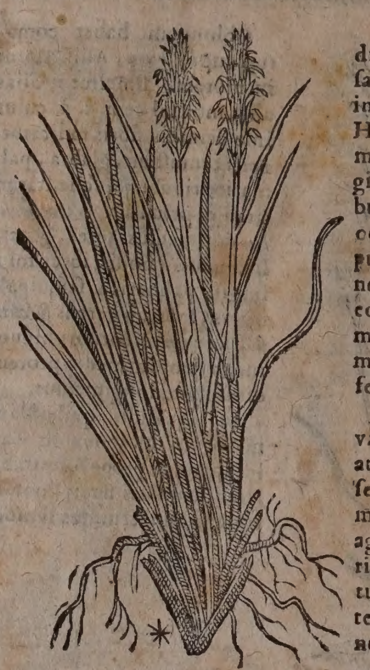
GRAMEN SPARTVM II. CLVSIO.

Iiſdem cum præcedente locis prouenit,ſed humidioribus : eſtque eo tenerius,& rarus admodum eius vſus, quòd ſtoriis & eiuſmodi operibus conficiendis minimè ſit idoneum.

Cæterùm *acanthos*, *acarpos* & *aphyllos* eſt hæc Herba, authore Plinio, ſpontè naſcens, & quæ non queat ſeri : iuncuſque propriè eſt aridi ſoli, vni terræ dato vitio : namque id malum Telluris eſt, nec aliud ibi ſeri aut naſci poteſt. Hinc ſtrata ruſticis eorum, hinc ignes faceſque, hinc calceamina & paſtorum veſtis : animalibus noxium præterquàm cacuminum teneritate. Ad reliquos vſus laborioſè euellitur,cereatis cruribus, manibuſque &c.

GRAMEN SPARTIVM SPICATVM, SIVE ſpartium pungens Oceanicum, Cluſij : Belg. *Halm.*

Nonnullis Galliæ Flandriæque locis & aggeribus ſabuloſis, Oceano obiectis, inuenitur. Eſtque priori Hiſpanico non valde diſſimile, ſed multò maius & rigidius, cruribus eorum quibus per eos aggeres ſine ocreis iter eſt, permoleſtum: pungunt enim & cutim penetrant eius *folia*. Creſcit eodem modo quo ſuperiora, magis tamen latè ſerpit Graminis modò. *Spicam* autem fert Secalis penè inſtar.

Eius vſus, vt latis ſuis & valdè confertis cæſpitibus, atque obliquè ſpargentibus ſeſe radicibus, arenam firmiorem reddat & colligat in aggeribus, ne tam facile marinis vndis & fluctibus eluatur : ac quò faciliùs reſiſtant tempeſtatibus, quæ in Oceano crebræ.

GRAMEN PENNATVM, SIVE SPARTVM Auſtriacum, Cluſij.

In aridiſſimis tumulis, apricis lapidoſiſque locis prouenit. Abundè verò in nonnullis ad Danubium ſitis montibus,aliiſque apertis & gramineis Auſtriæ & Hungariæ locis.

Eſt autem, Cluſio & Amato referentibus, nunc apud Hiſpanos *Spartum* eodem in vſu, quo fuit Plinij tempore. Nam ex crudo & exſiccato tapetes ſiue aulæa, ſtorias, corbes, rudentes, alioſque funes conficiunt. Corbes etiam illi in quibus Ficus & Vuæ paſſæ aduehuntur ex ſparto confecti ſunt. Sed ex illo aquâ inſtar lini, macerato, deinde ſiccato & tuſo, calceamenti fit etiam id genus quod *Alpergates* appellant : fiuntque ad hæc & alia ſubtilia opera. Mirumque, vt ait Plinius, quanto ſit in vſu omnibus in terris, nauium armamentis,machinis ædificationum,& aliis deſideriis vitæ.

GRAMEN ÆGYLOPS BROMOIDES TABERNÆmontani longiſſimis ariſtis : Germ. *Habervvacht.*

G.Bauhino in Phyt.& Pin. dicitur *Feſtuca longiſſimis ariſtis.* Arenoſis autem gaudet locis, & ſiccioribus pratenſibus. Idque potiſſimùm in viis inter Vvormaciam & Frankental, Palatinatûs Ciuitatem, obuium eſſe teſtatur Tabernamontanus.

Radice eſt multiplici, fibroſa : ex qua numeroſum emergit agmen *foliorum* paruorum, anguſtorum, iunceorum. Inter quæ terni vel quaterni aſſurgunt *culmi*, cubitales aut ſeſquicubitales : qui in ſummitate *ſpicas* gerunt glumis auenaceis ſimiles,ſed *ſeminum* vacuas,cum *ariſtis* alatis & longis.

SPARTVM NOSTRAS PARVVM, GRAMEN ſparteum Iuncifolium, Lobelij.

Sic ille pingit. Sunt verò pręter enarratas Sparti Herbę aliquot adhuc varietates & differentiæ. *Gramen ſparteum* variegatum C. Bauhini. *Spartum maritimum latifolium.* *Gramen Sparteum Baſileenſe*, capillaceo folio. *Gramen Sparteum minus*, vel Hollandicum, C. Bauhini. *Gramen ſparteum Monſpeliacum*, folio capillaceo eiuſdem. *Gramen ſparteum ſetas equinas referens*, etiam eiuſdem. *Et alia* huius generis, ſuper quibus conſulatur Hiſtoria noſtra magna.

GRAMEN LOLIACEVM SVPINVM LOBELII, C. Bauhini.

Gramen eſt puſillum, humile,humique ſparſum, innumeris duarum triumue vnciarum *culmis*, torulis ſpicatis effusè faſtigiatis, exilibuſque apiculis præditis. *Foliolis* verò vncialis longitudinis & latiuſculis, craſſioribuſque *culmis* pro plantæ magnitudine. *Radix* fuſca, cirroſa. Tota albicat herba per fœniſecium, & prope Cronemburgum Zelandiæ Danorum abundat.

ARVNDO, HARVNDO, CALAMVS: Germ. *Rohr*: Gall. *Canne*, *Roſeau*: Ital. *Canna*: Hiſp. *Canhas*.

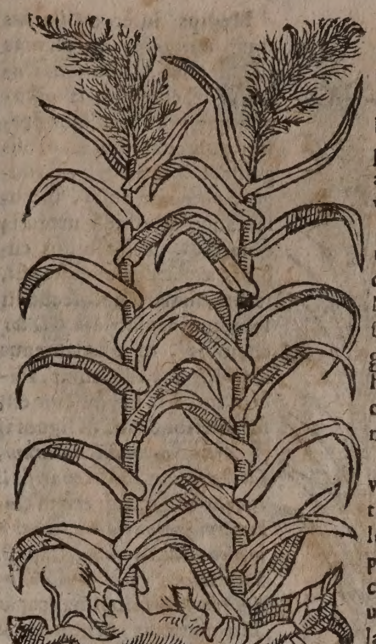

Arundinis multas differẽtias cõſtituit Theophraſtus: ex Arundinum corpore ſolido vel cauo: ex breuitate, proceritate, craſſitudine, gracilitate: ex foliorum multitudine vel paucitate: ex natalibus ſiccis vel aquaticis, & tandem ex ipſarum vſu. Verùm duo, ille, ſumma genera, *Tibialem* & *Reliquam* facit.

Plinius viginti nouem ſpecies deſcripſit: in eo tamen conueniũt Theophraſtus & Plinius, quod Arundinem vterque *Marem* & *Fœminã* faciat, atque illam *ſolidam*, hanc verò *inanem*.

Dioſcoridi verò quinque ſunt Harundinum genera, *Naſtos*, *Fœmina*, *Syringias*, *Craſſa* & *concaua*, atque *Phragmites*. *Vulgarem* Nos *paluſtrem* hîc pingimus, de qua plura in ſequ.

ARVNDO MAXIMA ET HORTENSIS.

Nullum recuſat ſolum *Arundo vulgaris*: proſperiùs tamen reſoluto quàm denſo, humido quàm ſicco, vallibus quàm cliuis, fluuium ripis ac vepretis, quàm mediis agris prouenit. Eſt autem viuax, & aduſta meliùs reſurgit: ſtirpeque craſſa & numeroſa eſt, ob id mori peruicax, & vulnerata facilè coit. Mirum verò quod fertur, ſurrectarum, quarumdã longitudinem eſſe 30. paſſuum: humi verò ſerpentium 50. craſſitudinem cubitorũ ternûm.

Hortenſis dicta, ob varios vſus ſtudioſè in hortis colitur, & haſtam longiſſimam longitudine æquat, calamis pollice craſſioribus, validis, cauis, crebrò geniculatis, flaueſcentibus: *foliis* magnis latis: *iubâ* comoſâ, *& radice* longè latéque ſerpente.

ARVNDINIS FOLIVM LATISSIMVM denticulatum, Papyrus quibuſdam.

Hoc nomine *Folium* quod hîc pingimus, accepimus: idque inter *Naturalia* noſtra adſeruamus.

Cæterùm *radicem* & *folia* Arundinis abſtergentis eſſe facultatis tradit Galenus: *corticem* verò vſtum admodum tenuium effici partium & digerentis facultatis, atq; exſiccare & calefacere tertio ordine. Folia admodum frigida ſunt & ſicca, vnde Æſtate iis conclauia conſperguntur in quibus ægri decũbunt qui febribus ardẽtibus laborant quò aër corrigatur frigidiórque reddatur, atque patientes refocillentur: recentia verò contuſa & impoſita Eryſipelati commodant. *Radix* in aceto aut vino decocta & epota menſes & vrinam ciet.

ARVNDO NASTOS, SIVE FARCTA, CRASSA & maior: *Calamus toxicus* Theophraſti.

In Æthyopia, vt in Arundinum vſibus pergamus, Populi radicib. in farinam tritis victitant. Quædam magnitudine præſtantes admodum atque robuſtæ, vt vicem haſtarum præbeant: quædã ita ſpiſſæ, vt nauigiorum vicem præſtent ſingula internodia. Tegulo earum domus ſuas Septentrionales operiunt Populi, durãtq; æuis tecta. Calamis Orientis Populi bella conficiunt: calamis ſpicula addunt irreuocabili hamo noxia. His armis Solem ipſum obumbrant, ac propter hoc maximè ſerenos dies optant, oderéq; ventos & imbres, qui inter illos pacem eſſe cogunt. Hæc *Plinius*. Ex Arundinibus vſtis ſalem conficiunt Vmbri, quo naturalis loco vtuntur.

ARVNDO NASTOS, SIVE FARCTA, MINOR, *Toxica* Theophraſto dicta, figurata, Indica.

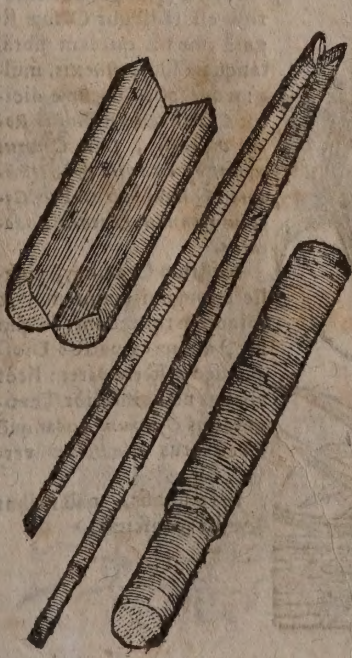

Succus Arundinis [vt in Arundinum vſu enarrando adhuc pergamus,] ſi cum melle permiſceatur, litu labiorum & linguæ fiſſuras ſanat: medullâ verò contuſâ pedes & ſinciput illinunt alij, vt ſudores prouocent. *Phragmitis* dicta ob craſſitiem & firmitatem ad ſepes faciendas eſt vtilis.

Cæterùm Arundo *Naſtos* Dioſcoridi dicta, Theophraſto *Toxicus calamus* dicitur, ac quibuſdam *Papyrus* ſed perperam, cùm teres ſit, Papyrus verò triangula latera habeat.

An *Canna Indica* quâ Principes, Magnates, militarium copiarum Duces, iique quorum ſenium morbúſve vires fregit, pro ſcipionibus vtuntur? *Plura ad latus ſequentis Figuræ.*

ARVNDO NASTOS, SEV FARCTA, SIVE Toxica, gracilis & plicatilis, Indica.

Huius & præcedentis meminit Lobelius his verbis: pro ſcipione, inquit, vtuntur Arũdine quadam pulcherrimâ, pulchris geniculis diſtinctâ, admodum farctâ, lignoſa, dura, recta, læui, micante, ruffa vel ſpadicea, ſecundum longitudinem variegata, diſcurſantibus hinc inde lineis criſpis, denticulos ſerræ aſpectu pulcherrimo figurantibus. Pulchritudinis, raritatis, leuitatis & commoditatis ergo geſtare ſolent, argentóque circumdant.

Sunt Arundinis Indicæ varietates aliæ plurimæ. Sunt in Beli Inſulis *Arundines fluctuantia*. Eſt Arundinis genus 15. paſſus in longitudine habens, & tres palmos in ſpiſſitudine, ex quo fiunt columnæ, tabulæ & imbricamenta.

ARVNDO SACCHARINA ET SACCHARVM: Germ. *Zuckerrohr*: Gal. *Canne à ſuccre*: It. *Canna di Saccharo.*

Medius inter *Miliaceas* atque *Arundinaceas* plantas eſſe videtur *Saccharinus Calamus.* Septenûm is octonúmque pedûm culmos promit, pollice craſſiores, denſis geniculis præditos, ac fungosâ, perquàm dulci, ſucculentáque & albidâ medulla obfarctos. *Folia* binos cubitos æquāt, ſed anguſta ſūt, ſcabra, numeroſa, & ſecundū longitudinem ſtriata. *Flos* comoſus, & quadantenus *Sorghi.* *Radix* ad Cannæ radicem accedit: ſed dulcior eſt, ſucculētior & minùs lignoſa.

Arundinem ſaccharinam, ſaccharatam, & *ſacchariferā* vocant vulgò: atq; etiam *Calamum ſaccharinum, Cannā melleam* & *Sacchari Cannā.* Saccharum verò *Mel Arundinum Indicarum* nuncupāt Theophraſtus, Ariſtoteles & Strabo. *Plura in Appendice.*

CYPERVS: Germ. *Wild Galgant*: Belg. *Wild Galgaen*: Gall. *Souchet*: Ital. *Cypero.*

Cyperus alius amarus eſt, alius dulcis: atque amarus vel odoratus vel inodorus: dulcis verò latifolius vel anguſtifolius: & vterque ruſus vel rotundus vel longus. Ac ſumuntur etiam à panicularum forma & natalitiis aliæ *differentia.*

Cyperum longum paniculâ ſparsâ hîc pingimus: cuius *radices* importuno reptatu luxuriant, longæ, ac mox in Oliuares portiones extuberantes, odoris grati, coloris fuſci: *culmi* triquetri, bicubitales, ſtriati, quos à radicibus comitantur folia multa longa: in culmorum ſummo *folia* aliquot, *floſculi* pallentes, & *panicula* fuſca ſparſa.

Naſcitur in cultis paluſtribus locis.

CYPERVS LONGVS, SIVE MAIOR, PANICVLA craſſiore, minùs ſparsâ.

Culmum tollit triangularem, ad cubiti & ſeſquicubiti altitudinem: quem ſtipant *folia* graminea, ſtriata, carinata, acuto dorſo gibba: in culmi ſummitate folia duo aut tria breuiora anguſtiora oriuntur: è quorum ſinu *paniculæ* ſe explicant fuſcæ, *floſculis* pallentibus: *radix* è pluribus oliuaribus glandulis conſtat, colore foris fuſco, intus albo, ſubſtantiā durā dulci.

Floret Iunio & Iulio, ſuo reptatu in hortis moleſtus.

Cyperus autem, qui Græcis & κύπειρος & κύπιρος dictus, apud eos *nomen* à radicis effigie habuiſſe creditur, quæ pyxidulam aut vaſculum puſillum imitatur.

CYPERVS SYRIACA ET CRETICA, rotundâve.

Hæ *radices* pro Syriaca Cypero Nobis olim datæ; toroſæ ſunt, ſolidæ, farctæ, exteriùs ruffæ, tranſuerſis liris ſeu zonulis cinctæ: interiùs ex ruffo in album vergentes, turbinatæ vel globoſæ: ſapore vegeto, acri & ſubamaro, Zedoariæ ſimili.

Pro Cretica verò Nobis data fuit Cyperus, *radice* oliuæ minori ſimili, rugosâ, foris nigrâ aut fuſcâ, odoratā, aromaticā & amarā. *Vtramque* autem ad Theophraſti Cyperos referimus.

Cæterùm non modò è Syriæ montoſis humentibus, ſed etiam Illyriæ & Apuleiæ conſimilibus natalibus, vbi ſpontè prouenit, in Italiam fertur, emitúrque magni.

CYPERVS ROTVNDVS SIVE MINOR, odoratus.

Hoc Cyperi genus numeroſis eſt radiculis Oliuæ figurā, mediā quadam fibrā, tanquam filo, connexis, multùm odoratis. Lacunæ dicitur *Cyperis Oliuis ſimilis Romæ vulgaris*, Item *Cyperus odoratior ex Syria & Alexādria*: C. Bauhino in Pin. *Cyperus rotundus Orientalis odoratus.*

Noſtrum Cyperum, videlicet longum maiorem, & minorem rotundum (de quo hîc,) aliqua ex parte à Dioſcorideo differre patet: licèt viribus nō ſit inferior. Theophraſtus *Cyperum* vocat quē Theodorus *Gladiolum* vertit.

In lacunoſis, paluſtribus & cultis enaſcitur.

CYPERVS AQVATICVS SEPTENTRIONALIS.

Scrobibus & riuulis, inquit Lobelius, ad Scaldæ amæniſſima fluenta, pone nouam Antuerpiam, iiſdem *foliis* & iubata panicula prouenit: *Radices* nonnullas, ſed paucas, teretes, Oliuares, glanduloſas, adſtringentes & inodoras emittens.

Cyperi autem *Vires in genere* quod attinet, ſciendum, inter omnium Cyperorum partes radicem ſolam eſſe vſui. Excalefacit & exſiccat citra mordacitatem, incidit, attenuat, ora venarū aperit; vrinam mouet, menſes reſtiſtantes excitat, & ad calculū atque aquam inter cutem vtiliſſimè bibitur: eadémq; etiam propter vim quandam exſiccatoriam, oris & pudendorum vlceribus valdè conuenit. Eſtque, referente Alpino, magnus eius præſertim apud Ægyptios vſus.

CYPERVS ROTVNDVS LITTOREVS inodorus, Anglicus.

In Angliæ Borealis & Belgij fluminum ſittoreis lene fluentiúmque riuulorum, & maris alluuionibus, Cyperi genus hoc non inelegans, *radicum* longè latéque ſparſa ſobole, multis & bicubitalibus implexarum filamentis, Cypero rotundo parium oritur, *Folia* anguloſa: *caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, nitidus, triquetrus, in quo racemoſa iuba congeſta. Guſtu ſubadſtringit; radix odoris expers.

Pſeudo-Cyperus *cuius herbam Noccum in Hetruria vocant*: Cæſalpino.

CYPERVS LONGVS INODORVS SYLVATICVS, Lobelio: *Cyperus adulterinus* Geſnero.

Noſtratis Cyperi altera ſpecies minor inodora, fermè neglecta, quam Theophraſtini in Heluetia ſuis quintis eſſentiis commiſcebant.

An C. Bauhini *Cyperus longus inodorus, ſyluaticus* vel *montanus*. *Cyperum longum inodorum* inſcribunt vulgò alij. Geſnero dicitur *Cyperus adulterinus* in aquoſis Geneuæ circa *Arue* proueniens, & florens menſe Maio.

CYPERVS GRAMINEVS: PSEVDO-CYPERVS: Gramen Cyperoides miliaceum.

Triquetrum cubitalis altitudinis *caulem* ſurrigit: quē *folia* comitantur eius imum medio tenus ferè complexa: vbi à caule receſſerunt, eius cacumen ſuperantia, carinata, duplò Gramineis latiora, alioqui non diſſimilia. Summo verò caulis faſtigio Miliaceæ in latum diffunduntur *paniculæ*, granis confertis Iunci grauidæ, quorum exortui folia ſubiiciuntur inferioribus, niſi minora eſſent, ſimilia. *Radix* fibroſa.

Geneuæ, Baſileæ & Montbelgardi: copioſè prouenit, & floret Maio.

TRASI, MALINATHALLE THEOPHRASTI: *Anthallium* Plinij: *Habalzelin* Arabum: Ital. *Dulcichini*.

An *Traſi* ſit Theophraſti *Malinathalle* & *Anthallium* Plinij (quod Nos cum Cęſalpino, Cluſio & Dalechampio tenemus,) atque etiam an ſit Arabum *Gramen Alzelin*, vt vult Bellonius: nec non an ſit *Manobi* Letij, Lectoribus examinandum relinquimus.

Cyperum referre ſtatuunt Amatus, Lobelius & alij, vnde Dodonęus: ſtirpem ipſam, inquit, noſtra ętas *Dulcichinum*, & radices *Traſos*, *Tragos*, aut *Traſeos* appellat. Cyperi ſpecies eſt, ſed dulcis, Theophr. non incognita: &c.

Plantę huic caulem, florē, & ſemen denegant Geſnerus & Pona in Baldo: eadē verò illi tribuunt Matth. Dodon. Lobelius & Columna, cuius Nos Iconem aſſumpſimus. *Plura in Appendice.*

PAPYRVS NILOTICA ALPINI, BERD Ægyptiis dicta: *Biblios Syriaca* quorundam.

Hanc cum Babylonia confundit Plinius: vt verò nomen & res indicant, Theophraſti *Papyrus* non alia eſt à *Papyro* Dioſcoridis. Planta ſpecioſæ admodum magnitudinis, Cypero effigie ſimilis, & natalibus, vt & nomenclatura, Ægyptia: qua in regione ſecus fluenta in Nili paluſtribus adoleſcit: nec è profundo emergit, ſed tantùm è vadoſis fruteſcit, non procul à ripis.

Papyrum hanc, qualem Theophraſtus & Plinius deſcribunt, ex Ægyptiis oris aducctam, atque horti Piſani, totius Thyrrhenæ oræ amœniſſimi, & turis ſtirpibus ditiſſimi, inquilinam factā, inibi florentem vidimus.

Aqua ex ſcapis recentibus deſtillata ad oculorum ſuffuſiones, caligines atque obſcuritates proficua eſt.

GNAPHALIVM TRAGI; SIVE IVNCVS bombycinus: Germ. *Mattflachs, Wiſen Wollen*.

Implexis *fibris radicatur*, *iuncos* tollens rectos, enodes, folioſos, in quorum ſummitate, è bifori vagina, longis lentiſq; pediculis appenduntur *paniculæ* tomentoſæ, candidâ bombycū opacâ & mollitie præſtantes. Errant verò qui Dioſcoridis *Gnaphaliū* faciunt: meliúſque ab aliis Gramen tomentoſum appellatur. An Plinij Ægyptium Lini genus *Orchomenium* dictum?

Humidis & vliginoſis locis prouenit: quemadmodū *Nos* in valle Griesbachiana, vbi fontes acidi, & in vliginoſis illis pratis, quâ Geneuâ itur *Cologni*, & alibi, obſeruauimus. Vi autem pollet adſtringente & condenſante.

SCHOENANTHOS SIVE IVNCVS ODORATVS:
Germ. *Camelſtro* : Gall. *Schoenanth* : Ital. *Squinantho.*

Planta iuncea eſt ac graminea: quę ex *radice* exiguâ, aridâ, duriuſculâ, nodosâ: multos *calamulos* præduros, ſparſos, rotundos, planos, non concauos, nitidos, pedem altos, & in ſummo graciles profert: *folia* rigida, ſeſquipalmum longa, mucronata, pallida, ſurculos gramineos amplexantur: ſæpéque inter ſe conuoluta efficiunt veluti *caulem*. Eorũ verò faſtigia ornat ſeries *floſculorum* ex pallido rubentium & pappoſorum.

Cæſalpino dicitur *Iuncus rotundus*: Marcello, Amato & Cornario *Iuncus rotundus odoratus*: Acoſtæ *Iuncus floridus aromaticus*: nonnullis *Squinanthum*, & aliis *Schœnanthum*, quaſi *Schœni anthos*, id eſt, *Iunci flos*. Arabes vocant *Adher & Adhir.*

De Differentiis, loco, tempore & viribus in ſequentibus.

IVNCVS PANICVLA ARVNDINACEA.

Iuncũ ex Theophraſti, Plinij & Dioſcoridis ſententia ſic diſtinguit C. Bauhinus. *Iuncus*, inquit, alius eſt odoratus, alius inodorus: alius locis aridis, alius aquoſis prouenit: & hic, vel in aquis dulcibus vel in maritimis. Rurſum vtriúſq; generis alij in mucronem deſinunt, alij in faſtigium obtuſius: & ſic alius læuis, alius aſper: alius faſtigio acutiore, alius obtuſiore. Ac Iuncus læuis & in faſtigio acutus, alius eſt Oxyſchœnos, alius Holoſchœnos: & Oxyſchœnos, alter mas, nullo ſemine fœcũdus, alter fœmina, nigrum ſemen ferens.

Dicitur autẽ Latinis *Iuncus* à iungendo, vt Schœnos Græcis à loris & funibus.

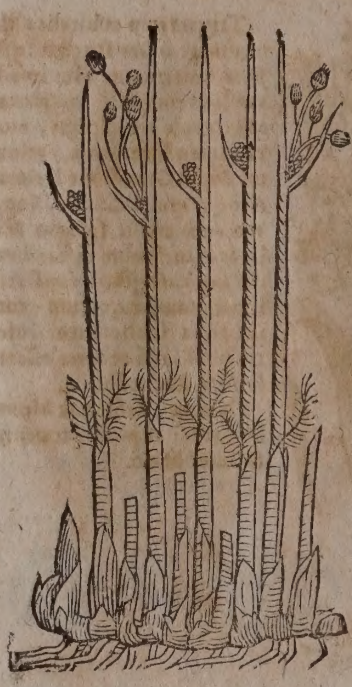
IVNCVS ACVTVS PANICVLA NON SPARSA:
Iuncus Matthioli.

De Iuncorum natali loco hic agemus. Eſt igitur Iunci inodori omne genus vulgaris notitiæ: reperiuntúrque propter ſtagnantes aquas omnes fermè eius ſpecies.

Laudatiſſimum verò Iuncum odoratũ ex Nabathæa haberi ſcribit lib. 1. cap. 16. Dioſcorides: proximum illi Arabicum eſſe, quem aliqui Babylonium vocent: peſſimũ autem ex Africa adferri. Eligendum tandẽ eum qui manibus confricatis Roſæ odorem emittit. In Apulia & in Campania naſci tradit, ex Plinij authoritate, Braſſauolus: ſed nec Plinius id affirmanter aſſerit: nec flores nec paleæ inde afferuntur, vnde meritò de eo dubitat Matthiolus, & Iuncum quo ſeplaſiæ vtuntur ex Alexandria adferri ſtatuit.

IVNCVS PVNGENS SEV IVNCVS ACVTVS
capitulis Sorghi.

Hîc de Iuncorum agemus viribus. Iunci vulgaris ſemẽ toſtum, atque ex vino potũ, alui & fœminarũ profluuia rubra ſiſtere: ac folia radici proxima aduerſus Phalãgiorum morſus conuenienter illini, ſcribit Dioſcorides: atque Æthiopici addit Iunci ſemen ſomnum allicere.

Iuncum odoratum quod attinet, eſt floris, culmorum & radicis vſus. Vim vrinæ ciendæ habet, menſes pellit, diſcutit inflationes: *Flos* in potu vtilis eſt ſanguinẽ reiicientibus: *radix* verò cæteris plantæ partibus omnibus adſtringentior eſt: *Hæc Dioſcorides.* Moderatè calefacere ſcribit Galenus.

IVNCVS FOLIACEVS.

Obliquâ *radice* albas fibras demittente reptat: *culmi* bicubitales & altiores medullâ rara præditi: quos duo triáve obuoluunt *folia*, poſtmodum in ſtylos Iunceos teretes abeuntia: è lateris verò fiſſuris *paniculæ* prodeunt ſparſæ magnæ.

IVNCVS FOLIACEVS CAPSVLIS
triangulis.

Magnitudine haud parum variat, aliàs palmaribus, aliàs cubitalibus *culmis*, compreſſis aliquantùm, fungoſis & ramoſis. *Folia* & à radice ſtatim & ad genicula culmos aliquoúſque amplectentia graminea, acuta. Surculis è culmo diuiſo exactis inſident *capſellæ* quinque, ſex, plures, pauciores, ſimul iunctæ, triquetræ, oblongæ, mucronatæ, ex rufo nigricantes, nitidæ. Locis humidis copioſus prouenit.

IVNCVS TRIFIDVS.

Hic pro *Iunco* 5. ſiue *acumine reflexo trifido*, ſic à C. Bauhino in Prodr. deſcribitur. Ex *radice*, inquit, nigra, geniculata, & fibroſa, Iunci plures, tenues, palmum ſuperãtes exſurgunt: qui in ſummo in tres, rariùs quatuor, ſtylos, tenuiſſimos, trium quatuórue vnciarum, diuiduntur: in quorum ſummitatibus, poſt Iunci diuiſionem, *paniculæ* paruæ locatæ ſunt.

In monte fracto Lucernatum in Pyrenæis, & in montibus Morauiæ prouenit.

IVNCVS MAXIMVS HOLOSCHOENOS.

Nudos enodéſque *ſtylos* omnium altiſſimos & craſſiſſimos promit, medullâ pumicoſâ & exiguâ: circa quorum faſtigia erumpunt *paniculæ* ſparſæ, è capitulis turbinatis, magnis, ſquammatim imbricatimque compactilibus, ruffis, contextæ: *pediculis* nunc longioribus, nunc breuioribus & ferè nullis: *ſemen* in ſquammis deliteſcit triquetrum.

Gaudet foſſis, lacubus, & locis aquas ſemper aut crebrò habentibus.

IVNCVS PARVVS CVM PERICARPIIS rotundis.

Palmares ſæpe, atque aliquando cubito nequaquam minores, profert *culmos* iunceos: *foliis* circa imum multis gramineis, ſtatim è *radice* obliqua, iuncea, fibrata exortis, donatos: eorúmque *ſcapus* in vmbellam inconditam, Filipendulæ modo, explicatur, cuius *capitula* ſingularia, polita, rotunda, folliculis nigricantibus, *ſemen* obuolutum geſtant, tandémq; in tres carinas dehiſcunt.

In pratis & riguis obſeruatur.

IVNCVS FOLIATVS MINIMVS.

Vnciales & ſeſcunciales emittit *culmos*, plures ex cæſpite ortos, enodes, *paniculam* gerentes exiguam, glomeratam, *Semen* glumis rubeſcentibus triangulum occultantem: cui bina oppoſita foliacea *cornicula*, alterum ſurrectum, alterum ſecundum culmos deorſum vergens: *folia* è *radicibus* fibroſis capillaribus anguſta, vncialem circiter longitudinem adepta.

Hunc collegimus prope Nemauſium.

IVNCVS PARVVS MONTANVS CVM PARuis capitulis luteis.

Perennis eſt planta locis humidis proueniens, quam Nos variis locis obſeruauimus florentem Maio.

Crebris radicatur *fibris*, ex quibus *ſtylos* emittit palmares aut dodrantales, tenues, multis foliorum propter terram inuolucris obſitos, qui cæterà æquabiles enodéſque in ſummo faſtigio *capitulum* geſtant, duplò triplóue breuius quàm Iuncus clauatus, inter ſquammas longiores emicantibus *floſculis* luteis.

Iunci exigui montani mucrone carentis meminit C. Bauhinus.

IVNCVS CAPITVLIS LONGIS, SIVE clauatus.

Serpente nititur *radice*, multis fibris capillatâ: *culmi* ſtriati, non aſperi, teretes, enodes, ac ſine foliis, cubitum ferè æquant, fungoſi, circa imum rubentes: quorum ſummitas non in ſtylum exit acutum, ſed in *ſpicam* clauatam ruffeſcẽtibus *ſquãmis* imbricatam. Variat ſcirpis aliàs latioribus, aliàs triplò anguſtioribus.

Geneuæ obſeruauimus in aquoſis circa *Arue*, alibique in cœnoſis & ſtagnãtibus aquis: floretque Maio & Iunio menſibus.

IVNCVS FLORIDVS PALVDOSVS.

Floribus inſignis hic Iuncus nudos *caules* rectos, alterum aut tertium cubitum altos, minimi ferè digiti craſſitudine erigit, quorum faſtigium ex folliculo membraneo emergentem amplam ſuſtinet *vmbellam*, inæqualiter digeſtam, *florum* candidorum, purpureorum, vel ex albo purpuraſcentium, *ſtaminibus* luteis medium occupātibus. Iiſque ſuccedunt *Capitula ſemina* parua continentia. Radix craſſiuſcula, iuncea, fibrata: à qua *folia* germinant compluſcula, carinata, Cyperi, caule non minora.

In maritimis & lacuſtribus paſſim, inter Iuncos præſertim obſeruatur. In Italiæ ferè totius lacuſtribus maritimis & vdis pratis ac iuncetis potiſſimùm frequens.

Eſt autem vel maior vel minor, & floret vterque à Maio ad Auguſtum vſque.

TIPHA VEL TYPHA: Germ. *Kolben*; *Moſskolben*; Gall. *Maſſes de ionc*; Ital, *Mazza Sorda*.

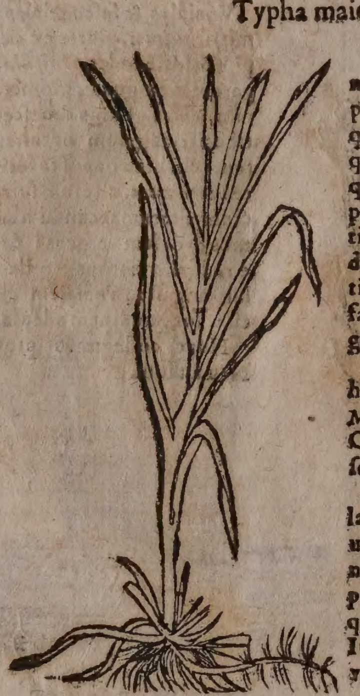

Paluſtris dicitur hæc *Typha* ad differentiā Frumentaceę de qua antè: ac fortè etiam ad eiuſdem differentiam Tipha per *iota* ſcribitur: à vocabulo Græco, *Tiphos* natalem locum deſignante.

Quibuſdam dicitur *Clauæ Morionis*, nonnullis *Vlua*, aliis *Iuncus aſper*, aliis, ſed perperam, *Spatula fœtida*: pleriſque autem omnibus *Typha*, Typha & Typha paluſtris. An *Scirpus* Ouidij Faſt. 6.? An Papyri ſpecies, *Roſeau à faire nattes*, Dodon, Gall.?

Gallię rura *Maſſas* dixerūt, ait Ruellius, quòd ſceptra regum, hoc nomine donata, perpolitus caulis, lanoſa floccorum denſitate ſummatim faſtigiatus, æmuletur.

TIPHA, TYPHA, TYPHA PALVSTRIS: Typha maior.

Typham paluſtrem Galenus, Paulus & Ætius in ſimpl. cenſu prętererierunt, fortè quòd multa alia haberent quæ eum vſum præſtarent quem Dioſcorides Typhæ paluſtri tribuit. Plinium itidem de ea non egiſſe credimus, quamuis inter aquaticos calamos eius mentionē factam fuiſſe ſuſpicętur Tragus & Bauhinus.

Diſtinguitur autem vulgò hæc Typha in *Maiorem & Minorem*: Tertiam addit Cluſius ſpeciem, *Mediam* ſcilicet.

In paluſtribus, ſtagnis & lacubus frequentiſſima prouenit, tum maior tum minor: raræque admodum reperiuntur ſtagnantes aquæ quæ Typha non ſcateant. Iulio & Auguſto Paniculæ vigent.

TYPHA PALVSTRIS MINOR.

Hæc à maiorę & media in eo potiſſimùm differt, quòd illi ſint breuiora & tenuiora omnia, ac quòd cylindraceas clauas, modicā inter ſe diſtantes intercapedine, binas habeat.

Nos Penæ Iconem exhibemus: minimè verò placent alię duæ Nobis abſentibus factę, meliores eſſe optaremus.

Moderatum porrò quoddam Temperamentum ſortita creditur Typha paluſtris. Clauarum pappi ab infimæ Gentis hominibus expetuntur, ad grabatos, plumarum vice, conficiendos. Foliorum vſus ad tegetes parandas, muliebres cathedras conficiendas, & conueſtienda vitrea vaſa: quin & ad doliorum commiſſuras fideliter & tenaciter coniungendas. *Plura in Appendice.*

SPARGANIVM: Germ. *Riedtgraſs*: Gall. *Sparganion*: Ital. *Sparganio*: Arab. *Saphareramon*.

Nomen habet à vocabulo Grȩco faſciolas deſignante, eò quòd foliis eius latis, & vitilium modo lentis, pro faſciis nutrices vtantur.

Xiphidion & Gladiolum vocant nonnulli: aliis dicitur *Carex*: Dodonęo & Thalio *Platanaria*, ob fructuum cum Platani pilulis ſimilitudinem. Theophraſto dicitur *Boutomos*, eſtque duplex, *Mas* & *Fœmina*. Errāt verò plurimùm qui Dioſcoridis Calamogroſtin eſſe putant: ac ij quibus eſt Phleos fœmina. Ac demum Ruellius & Lonicerus qui ſpatulam fœtidam vocant.

Gladioli, ait Dioſcorides, habet folia, ſed arctiora, & in terram magis procumbentia: in ſummo caule veluti *Pilulæ* prominent, in quibus ſemen.

SPARGANIVM ALTERVM.

Sic inſcribunt Cęſalpinus, Hiſtoria Lugd. & Tabernamontanus. Caſparo Bauhino eſt *Sparganium non ramoſum* & *Sparganium latifolium Gerardi*. Meminitque is in Prodromo Sparganij minimi, quod Tertium inſcribit.

Cæterùm locis paluſtribus ac perennes aquas habentibus, exit Sparganium, necnon etiam iuxta riuulorum quorundamque fluuiorum margines. Pilulas verò Auguſto menſe profert.

Contra ſerpentis venena radicem cum vino dari perhibet Dioſcorides.

IVNCVS ALPINVS CVM CAVDA LEPORINA.

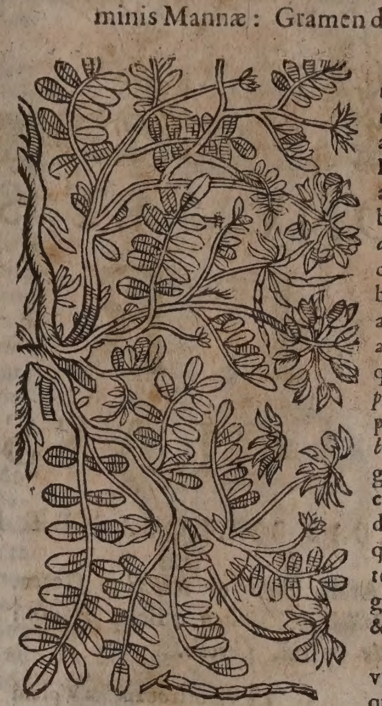

Crebros ex paruis *radicibus* ſurrigit *culmos*, dodrantales, atque interdum cubitales, ſtriatos, *foliis* propter terram ſtipatos, quę & ipſos culmos aliquoúſque inuoluunt: alioquiiuncea folia in *ſtylum* exeunt acutum, paullóque ſupra radicem ruffeſcentia, ſæpe in fibras comoſas fatiſcunt. Cæterùm ſinguli culmi in turbinatam caudam, caneſcētibus tomētoſis ſquãmis, compactilem, mollitieq; holoſericum prouocantem, faſtigiantur: radicantur verò fibris permultis fragilibus.

C. Bauhino in Pinace, Prodromo & Phyto-Pinace dicitur *Iuncus capitulo lanuginoſo*: & à capitulo caudæ leporinę haud abſimili, *Iuncus Schœnolaguros*.

Hunc in præcelſo illo mōte per [illegible] em ex Valle Griesbachiana in Ducatus Vvurtemb. Vrbem *Dornſtet* tenditur collegimus.

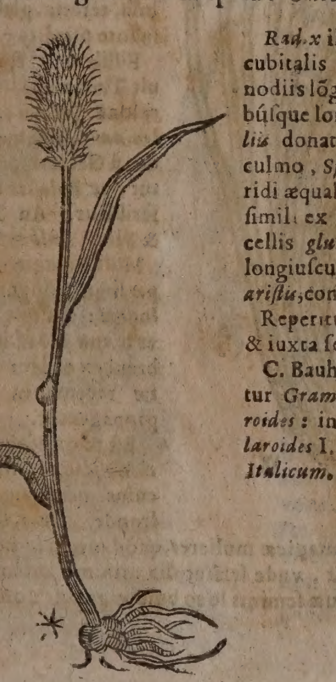
GRAMEN REPENS CVM PANICVLA GRAminis Mannæ: Gramen dactyloides multis.

Iſchæmon Plinij eſſe exiſtimant nonnulli, quod minimè placet Cluſio: *legitimum* autem *Gramen* vocat, eius Iconem à nemine exhibitam addens: ſic verò ille deſcribit: Pedalibus, ait, aſſurgit *culmis*, rotundis, purpuraſcentibus, geniculatis: è quibus anguſta promit *folia*, in acumen faſtigiata, dura. Ipſi autem culmi, ſiue calami, in quaternas aut quinas deſinũt *paniculas*, mixti ex atro purpureoque coloris. *Radicibus* firmatur longis, nodoſis, geniculis interceptis, candicantibus, ſubdulcis cum quadam adſtrictione ſaporis: quæ longè latéque ſerpentes, ſubinde plurimis locis germinant, nouóſq; culmos & folia proferunt.

Hoc Gramine, addit nihil vulgatius tota Hiſpaniâ, atque etiam Galliâ, in aruis, vinetis, maritimíſque locis, in quibus lætius & vberiùs creſcit.

GRAMEN ALOPECVRO SIMILE GLABRVM, cum pilis longiuſculis in ſpica: *Onocordon* multis.

Radix illi fibroſa: *Culmus* cubitalis aut altior, internodiis lōgis diſtinctus, duobúſque longis & anguſtis *foliis* donatus. Summo verò culmo, *Spica* inſidet Phalaridi æqualis, ſed texturâ diſſimili ex breuibus & mollicellis *glumis*, ac mollibus, longiuſculis coloris cinerei *ariſtis*, compacta.

Reperitur in compeſtribus & iuxta ſemitas.

C. Bauhino in Phyt. dicitur *Gramen* 43. ſiue *Phalaroides*: in Pin. *Gramen Phalaroides* I. ſiue *maius*, ſiue *Italicum*.

CALAMVS AROMATICVS: Germ. & Belg. *Kalmus*: Gall. *Calamus aromatique*: Italis *Calamo aromatico*.

Remotas & metaphoricas Calami ſignificationes quibus pro *variis Arundinum generibus*, pro *ſtylo ſcriptorio*, pro *Calamo concauo fiſtulis idoneo*, pro *paruis Frumenti Cannis*, pro *Zucchari Canna*, ac pro *omni re inſtar Cannæ conuoluta*, ſumitur, è veſtibulo eliminamus: de *Calamo odorato* propria ſignificatione intellecto hîc tantùm dicturi.

Verum verò hicce *Calamus aromaticus vel odoratus* vulgò dictus, & Hippocrati *myrepſicus* ſiue vnguentarius, ſit verus & genuinus Veterum aromaticus calamus: Atque an non potiùs *Acorus*, atrocibus verbis ferocíque vultu inter ſe contendunt Scriptores, quorum argumēta in Hiſtoria n. magna proponimus, expendimus & refellimus. Cæterùm ſi Dodonæo, ſi Trago, ſi Cluſio, ac præſertim, ſi Matthiolo, credimus, non radix eſt *Veterum odoratus Calamus*, ſed Calamus pretioſiſſimus, & qui hactenus ad Nos non fuit allatus. Legitimus verò & genuinus eſt *Acorus* quem officinæ pro *Calamo aromatico* exponunt & vendunt. Errántque Calopodiani qui *Schœnanthum*, & alij qui *Cubebam* eſſe credunt: nec non & ij qui cum *Galanga* confundunt. An verò *aromaticus* dicendus ſit hic *calamus*, & non *calamus odoratus*, quod epithetum improbat Garcias, doctis diſquirēdum relinquimus.

Porrò quod pro Calamo aromatico pingit Matthiolus: & ex eo Lacuna, Lonicerus, Acoſta, Caſtor Durantes, Hiſtoria Lugdunenſis, Tabernamontanus & Gerardus, nihil aliud eſt quàm figmentum, ab arundine hortenſi, ſiue ſatiua, haud quicquam differens.

In India naſci perhibet Dioſcorides: Theophraſtus, Plinius & Plutarchus, etiam in Arabia, cuius erroris eos non immeritò arguit Guillandinus.

Cum Vegetio *duplicem* facit ille Calamum aromaticum: *alterum Syriacum*, ad ripas Lacus Geneſaretici, quem alij Mare Galileæ, ac mare Tyberiadis, vocant, naſcentem, ac non multùm à vulgari differentem: *alterum Indicum* à Dioſcoride olim deſcriptum ac deſignatum, à Syriaco diuerſiſſimum. Et hæc Calami genera plurimùm inter ſe diſcrepantia, teſte eodem Guillandino, Plinius ignoranter miſcuit & confudit.

Præſtantior autem *Calamus* odore ſtatim è longinquo inuitat, ruffúſque eſt vel ſubalbidus, tactu mollis, minùs fragilis, atque aſſulòsè potiùs quàm Raphani modo frangitur: eſtque commanducando glutinoſus, & linguam cum guſtu acri adſtringit, plenis araneo (re aranearum telis ſimili) fiſtulis.

Calefacit & ſiccat ordine ſecundo, leniter adſtringit, & partium quarundam tenuitate meatus aperit, menſes mouet, urinam ciet, ſpiritus recreat, & calorem natiuum iuuat.

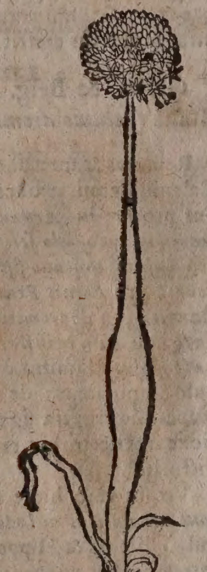
Pingimus in noſtra Tabella Calamum vnum cum radice ex Cluſij Garciâ, & duos alios cum ramis ex ſicca planta quam inter Naturalia noſtra adſeruamus.

CLASSIS XVIII. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSIS XIX.

HERBAS BVLBOSAS ET HIS AFFINES EXHIBENS.

Cæpa & cæpe: Arab. *Baſſil & Baſſal*: Germ. *Zvvibel & Zibel, Bollen & Zipellen*: Belg. *Ayuin*: Gall. *Oignon, Ciboule*: Ital. *Cipollo.*

BVlborũ quantùm vſpiam in naturæ ditione, notiſſimus eſt *Cæpa* aut, *Cæpe* in neutro genere, dictus, qui apud Latinos à capitis magnitudine nomen ſortitus eſt. *Vnionem* olim dictum fuiſſe ſcribit Turnerus, quòd vnica planta ex vnicâ naſcatur radice: & inde etiam fortè *Oignon* Gallis dictus.

Cæpæ longæ & rotundæ, flauæque & candidæ tantùm meminit Dioſcorides. At magnam Cæparum varietatem enarrant Theophraſtus & Plinius, à locis, magnitudine, acrimonia, teneritudine &c. petitam. Apud recentiores plurimæ aliæ recenſentur *Cæparum differentia.* A *magnitudine* enim, aliæ maiores dicuntur, aliæ minores. A *forma*, alię longæ, aliæ rotundæ, aliæ ſeſſiles. A *colore*, aliæ ruffæ, aliæ candidæ, aliæ virides, aliæ rubentes, aliæ ſubrubentes. A *ſapore*, aliæ acerrimæ, aliæ mediocriter acres, aliæ penitùs nihil acredinis habentes. A *membranis* ſiue *tunicis*, aliæ duplici, aliæ triplici, membranâ ſunt veſtitæ. A *ſatu*, aliæ ſeruntur, aliæ deponuntur.

Cæpa ascalonica sive fissilis: Germ. Alſaticis *Leuchel & Eſleuchen*; Gall. *Chollettes, Branlettes, Appetits.*

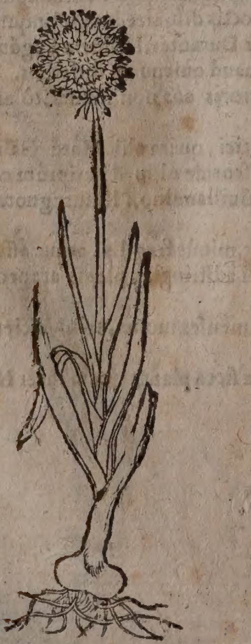
PLures ſimul coniunctos *bulbos*, Porraceis mediocribus ſuppares, oblongos fibroſóſq; habet, ſapore Cæpę vulgaris: *folia* exeunt fiſtuloſa, teretia, glabra, eodem ſapore prædita.

Fiſſilem & ſterilem vocauit Theophraſtus, & ab Aſcalone Iudææ oppido *Aſcaloniam*: iiſdemque nominibus à Geſnero & aliis donatur, ac *Palæſtina* etiam inſcribitur. An Theophraſti & Plinij *Bulbus Setanius*?

Multæ autem eiuſmodi cępæ ſimul iunguntur, paruæ, longæ; eiuſque ſunt naturę, vt ſi vna ſeorſim pangatur, breui ex eadem radice multæ racematim cohærentes propagentur.

Eſt & quædam Cæpa, *Gethium* dicta, ſine capite, ac cuius germinatio tota in fronde. *Narr*, id eſt, *ſtultam Cæpam* vocant Germanicæ mulieres, quòd magis in herbam quàm in bulbum excreſcat, vnde ſeritur illa, minimè autem deponitur. Eſſe etiam Cæpas quæ ſeminis loco bulbos gerant: annotauit Dalechampius.

Porrvm vel porrvs: Germ. *Lauch*: Gall. *Pourreau*: Ital. *Porro, Praſo.* Porrvm capitatvm.

Porrum, vulgaris notitiæ herba, ab eo nomen apud Latinos habuit, quòd porrò eat, & longè látéque graſſetur.

Duorum Porri generum meminit duobus diuerſis capitibus Dioſcorides, trium verò Plinius: & tria quoque apud Theophraſtum habentur, *Capitatum, Sectiuum & Vineale*, ſiue Agreſte.

Capitatum hîc pingitur, ſed non bene admodum: eiúſque nomẽclaturæ ratio ab eo deſũpta, quòd in caput increſcat. Minimè autem à ſectiuis Porris genere differunt capitati: quin ex iis hos fieri norunt hortorum cultores.

Iunio porrò vel Iulio florẽt, omnémque ferè ſuſtinent aërem. Sic variis locis copioſi habentur, permagni verò Patauij, Lugduni & Geneuæ: at Rapi magnitudinem æquantẽs, quorũ meminit Athenæus, nuſquã vidimus. *Plura in ſequẽtibus.*

Porrvm sectivvm, schoenoprasvm quorundã: Germ. *Schnitlauch*: Gall. *des Porrettes, oignõnettes,*

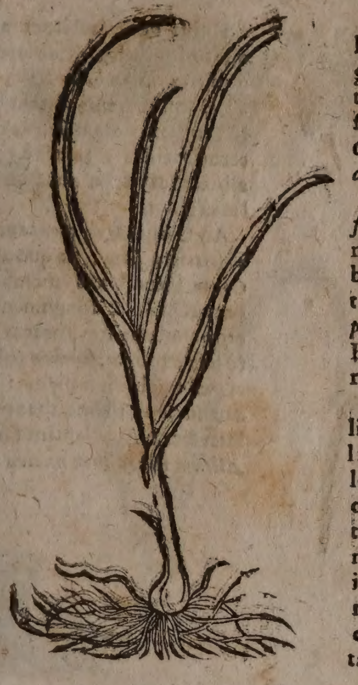

Genere, vt dictum antè, à præcedente non differt, cùm ex eodẽ ſemine generentur, ſed culturâ tantùm diſcrepãt.

Schœnopraſum, & *Porrum Iuncifolium*, dicitur vulgò, *Porrum Tonſiuum*, & *Porrum Tarentinum*, ac quibuſdam *Cæpula Aſcalonica*, vel Palęſtina, ſed perperàm. Numero reſarcit quod illi in magnitudine deeſt: ſiquidem vna planta ducentis nõnunquam Porrulis conſtat: ita tamen vt à ſe mutuò diuelli & ſinguli pãgi, aut plures cõiunctim plantari poſſint. Eſtque hoc Porri genus vbique fermè obuium.

Eadem præſtat quę capitatum Porrum, de cuius viribus mox, ſed minore paulò effectu. Maximus verò ſectilis huius verno tempore vſus, in cibis, acetariis, iuſculis, intinctus varios, & Germanorum *Pfannenkuchen.*

PORRVM SYLVESTRE, AMPELOPRASON : Germ. *Wildlauch* : Gall. *Pourreau ſauuage*. Ital. Porro *Syluatico*.

Agreſte Porrum vocat Galenus, & tantùm à Porro vulgari diſſidêre tradidit, quantùm in congeneribus ſylueſtre à ſatiuo. Quibuſdam eſt *Cepe caninum*, aliis *Allium caninum*.

Caule proſilit bicubitali, *foliis* Porraceis, ſed anguſtioribus, *flore* candido, & *radice* bulboſâ. Prouenit in vinetis, vnde à natalibus *Ampeloprafon*, Græcis nominatur. Habent tamẽ etiam & agrorum margines.

Eſtur à ruſticis & agricolis in acetariis recentis Allij vice. Eſt autem, vt ex Galeni Schola habemus, Porrũ omne calidum & ſiccum in tertio gradu, craſſóſque humores attenuat, & viſcidos incidit; ſed ſuo acumine neruos mordet, & fumo ad caput ſaliente viſus obſcuritatem inducit.

ALLIVM : Græcis Scorodon : Germ. *Knoblauch* : Gall. *Ail* & *Aulx* : Ital. *Aglio* & *Ayo*.

Allij nomẽ ab halante graui odore deducunt multi & Alium ſcribunt: alij Latino vocabulo Græcas quærunt origines, quas hîc non recenſebimus.

Præcipuæ Alliorum *Differentia* à loco potiſſimùm ſumuntur & à tempore. Vnde aliud *hortenſe* eſt, aliud *Sylueſtre*: aliud *præcox* & aliud *Serotinũ*. Magnitudine etiã, craſſitudine, dulcedine & odore etiã variant Allia; ſed harum differentiarum cauſſę naturę loci & cultui vt plurimùm ſunt aſſignandæ. Hiberi Allium ſine nucleis negat Plinius: contrà autẽ in Ægypto tale naſci perhibet Dioſcorides. Matthiolus verò in Hetruria & variis Italiæ locis, ſingulari & ſolido capite conſtans Allium, quod *Mas* appelletur.

ALLII ALIA ICON.

Vbique ferè Gentium habentur Allia, maxima verò Lugduni. Nec opus in re vulgò omnibus cognita diutiùs immorari. Aliquid tantùm de eius virtutibus & noxis addemus.

Allium quarto exceſſu ſiccare & calefacere ſcribit Galenus; & Sylueſtre ſatiuo validius eſſe, quemadmodum omnia ſylueſtria. Vim acrẽ obtinet, ait Dioſcorides, excalfacit, mordet, flatus pellit, aluum turbat, ſitim gignit, ſummam corporis cutẽ exulcerat & oculorum aciem eſu hebetat. Contra ſerpentum, rabidorum canum & peſtis venena plurimùm confert; &c. Permagnæ itaque Allij vires, totque & tantæ, vt eas non capiant huius loci anguſtiæ.

ALLII SATIVI TERTIA ICON.

Vires & vſus antè attigimus: addemus tantùm quod trito fertur Adagio, *Cepas, Porra & Allia pauperum eſſe fercula*. Sed vt nihil æquè ex omni parte beatum, pręter enumeratas noxas antè enarratas deteſtandus in Allio fœtidus ac fortiſſimus cerebro officiens odor. Eum verò ſic emendandum præcipit Thomas Morus.

Denuò fœtorem ſi vis depellere Cepa,
Hoc facilè efficient Allia manſa tibi.
Spiritus at ſi pòſt etiam grauis Allia reſtat:
Aut nihil, aut tantũ tollere Merda [*Ruta* potiùs] *poteſt.*

SCORODOPRASVM : Germ. *Aberlauch*, *Acker-Knoblauch* : Gall. *Ail pourreau* : Ital. *Aglioporro*.

Quemadmodum Allij & Porri nomen refert *Scorodoprasũ*, ſic etiã ex Dioſcoridis, Pauli & Galeni ſententiâ, qualitates & vires vtriúſque poſſidet, facitque quæcunque Allium & Porrum, ſed paulò remiſſius. Olerũ modo, authore Dioſcoride, in cibi vſũ venit, & ſicut Porrum coquitur & edulcatur.

Idque Turcis in deliciis eſſe, ex Busbequio habuit Cluſius.

Iunio & Iulio floret, ac in Porri modum in hortis prouenit.

ALLII GENVS OPHIOSCORODON : Germ. *Welſch knoblauch* : *Schlangen knoblauch*.

Quia huius caput cum ſuprema caulis parte, ſerpentis inſtar ſe contorquent, *Ophioſcorodi* nomen obtinuit hoc Allij genus.

Amphicarpũ, *Ampeloprasum*, & *Scorodoprasum* nonnullis dicitur: alij (Lobelius) *Moly ſerpentinum* vocant. An Lobelij in Obſ. & Icon. *Moly ſerpentinum vocatum*? An Cordo in Hiſt. plant. *Allij ſatiui alterum genus Amphicarpon dictum*?

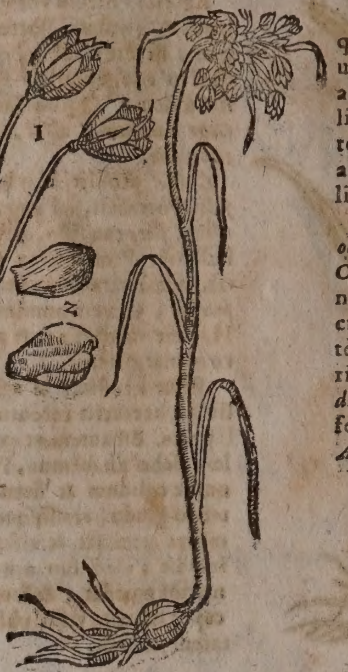
Iunij initio ſuum caput contorquet, Iulio verò erigit, eodémque menſè bulbo ad maturitatem perducit quemadmodum à Nobis Montbelgardi in S.P. horto obſeruatum, vbi coluimus.

ALLIVM SYLVESTRE : Germ. *Wilder Knoblauch*: Gall. *Ail ſauuage* ; Ital. *Aglio ſaluatico.*

Multa in montibus,ſyluis & agris Allij ſylueſtris habe-tur genera , *foliis, floribus* vel *capitibus* inter ſe diſcrepantia. Hic autem pingitur *Moly montanum latifolium Cluſii*,qui id in Vngariæ,Stiriæ, Auſtriæ & Morauiæ montibus vulgò prouenire, Iunióque florêre & Iulio bulbos proferre, ait. Febrem autem illi dilutè purpuraſcentē tribuit , & toti plantæ grauem Allij odorem.

ALLIVM SYLVESTRE BICORNE FLORE viridi.

Huius generis ſtirpes aliquot Montbelgardi obſeruauimus,à *la roche de Bauans*, ad Dubim. Senis autem foliis contexti erant *flores* , externè virides , internè verò albicantes , & purpuraſcente lineâ ſtriati.

An Cluſii *Moly montanum obſoletiore flore* , de quo ait : *Coma* inter laxas membranaceáſque , & longum mucronem habentes,tunicas latè ſeſe explicat,*floribus* coloris valde obſoleti plena : *radix* nucleos in lateribus profert, &c. ? An Plantini Icon. *Allium rubentibus nucleis* ?

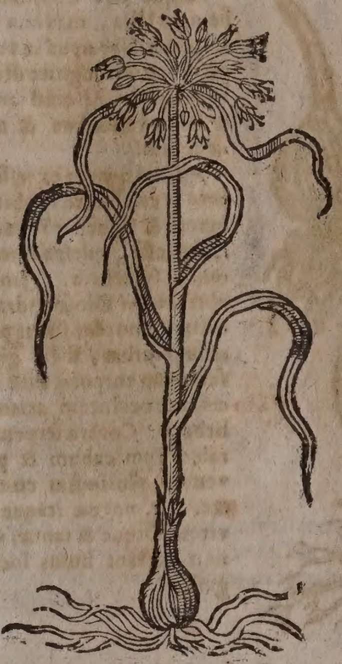
ALLIVM SYLVESTRE BICORNE, PVRPVREVM, proliferum.

In Venetorum Inſula Lio frequens prouenit , habetúrque etiam Baſileæ inter fruteta. Ex bulbis autem quos Venetiis accepimus Nobis creuit Montbelgardi in S.P. horto : Iulio & Auguſto flores ferens.

An Cluſii *Moly montanum ſecundum* , de quo in Pannon.& Hiſtor.poſt.fusè agit? An Plantini Icon. *Ampeloprаſſum proliferum* ?

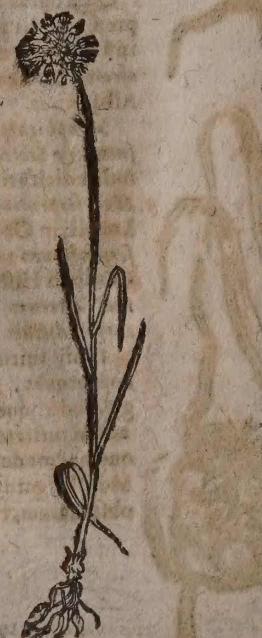
ALLIVM SYLVESTRE , FLORE LVTEO ſubpallido.

Cauli cubitali tereti inſidet *vmbella* , dehiſcente folliculo membraneo ſe explicans : *florum* luteorum,pediculis vncialibus circiter inſidētium,ſenis foliis, totidemque ſtaminulis, & ſtylo tenui longiuſculo conſtantium. *Semen* triquetrum,nigrum. *Folia* anguſta , pedem longa. *Radix* bulboſa , fibrata , nucleos quoque pariens,quibus propagatur. Odor Allii.

Cluſio in Pannon. & Hiſt. poſt. eſt *Allij ſpecies quarta*. C.Bauhino verò in Phyt. *Allium* 12. ſiue *montanum, flore pallido odoro.*

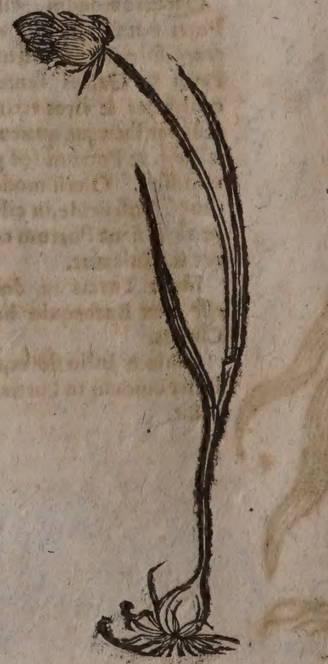
ALLIVM SPHÆROCEPHALVM PVRPVREVM Sylueſtre.

Bulbus è multis contextus eſt nucleis albis , tunicâ albâ inuolutis, fibratis, odore Allii graui præditis. *Folia* tria quatuórve , palmum longa, interdum minora, pro natalium ratione, *caulem* fiſtuloſâ vaginâ complectuntur,qui cubitalis aut ſeſquicubitalis, colore & formâ iunceus , teres,ſolidus & firmus:in ſummo autem faſtigio *ſphæram* gerit ouo columbino parē, maiorémque purpureā : *floribus* conſtantem glomeratis paruis , ex ſex foliolis compoſitis cum ſtaminibus concoloribus , in pediculis breuibus.

Pulcherrimū eſt hoc cùm floret,reperitúrque variis locis,in vineis & ſegetibus , ac transfertur etiam in hortos. An Cordi Ampelopraſon ?

ALLIVM SPHÆROCEPHALVM BIFOLIVM , floribus purpureis in globum congeſtis.

In aruis ſpontè naſcitur,in ſummo proceri caulis purpureos flores oſtentans,colore & formâ conſpicuos. Reperimus *Nos* iuxta Caſtellum Beffordianum florens Iulio : vt & circa Montbelgardum, in planicie *Bechamp* , verſus *Audincourt*,in ſegetibus:vnde in S. P. hortum tranſtulimus. Cluſii in Pannon. eſt *Moly montanum purpureum elegantiſſimo flore.*

An Aduerſariorum Scorodopraſon , ſiue Allio-Porrū, cuius Deſcriptio manca & imperfecta?

Huius & præcedentis *Icones* ſunt ex emptitiis , nec multùm placent.

ALLIVM SYLVESTRE PETRÆVM VMBELLIFERVM, floribus numeroſis purpureis.

Allium petræum, & Porrum petræum in ſaxis naſcens cognominabat Geſnerus. Inuenimus verò Nos Burmii florens Iunio.: Baſileæ vidimus in D. Fœlicis Plateri horto, atque ipſimet Montbelgardi in S. P. horto coluimus. An Camerar. hort. Allium ſaxatile, Bulbus vomitorius, & Moly foliis Narciſſi?

Icon noſtra quam ſculptã emimus demonſtrat ſtrigoſas plantas loco ſicciori erutas.

ALLIVM SPHÆROCEPHALVM BIFOLIVM Italicum.

Vix ſeſquipalmarem altitudinem adæquat. *Radiculâ* autem nititur Oliuari, fibrâtâ, albâ, nullo tunicarum foris veſtigio prędita. *Coliculus* rigidus, &, pro plantæ proportione, ſic ſatis craſſus tereſque ſurgit, atrouirens, binis *foliis* craſſis & canaliculatis veſtitus. In ſummo *flores* gerit in glomum congeſtos, eleganti purpura conſpicuos, ex quibus *ſtaminula* quædam muſcoſa proſiliunt. *Sapor* Allii ſapori haud abſimilis.

Florebat Nobis toto Maio Montbelgardi in S. P. horto quem coluimus: parumque abeſt quin ipſam Plantæ magnitudinem & proportionẽ *Figura* exprimat.

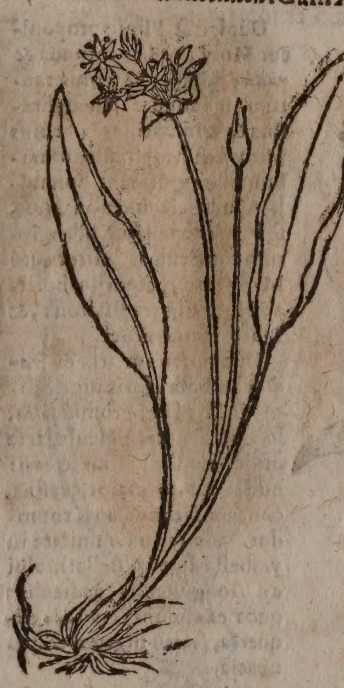
ALLIVM SYLVESTRE PERPVSILLVM iuncifolium floribus albis.

Cauliculo eſt palmari, recto, rigidiuſculo, exili: è cuius ſummo ſex circiter erumpũt propagines, è quibus floſculi prodeunt albi, veluti in vmbellam poſiti, quinis aut ſenis foliis conſtantes: Iiſque ſuccedunt *Capitula* rotunda, tria vel quatuor, triquetra, oblonga, nigra ſemina continentia. Bulbi ſubſunt parui, albi, oblongiuſculi, ingrati Allii odoris. *Folia* exigua, iuncea, tenuiſſima, quatuor aut quinque numero, vix vnciam longa.

In collibus Monſpelio viçinis reperitur, ſuauiſſimum Moſchi odorem ſpirantibus floribus.

ALLIVM VRSINVM BIFOLIVM VERNVM SYLVAT: Germ. *Beerhundslauch*: Gall. *Ail d'Ours*: It. *Aglio de li Orſi*.

De eo ſic tradit Plinius: Eſt, inquit, & Allium quoddã ſylueſtre, quod *Vrſinum* vocant, odore molli, capite prætenui, & foliis grandibus. Sunt qui Dioſcoridis *Scorodopraſon*, aut eiuſdem *Ampelopraſſum*, aut Ophioſcorodon eſſe cenſeant, ſed malè.

Id autem variis in locis obſeruauimus, Bononiæ, Patauii, & Ferrariæ in hortis, Geneuæ in colle *la Baſtie*, & Mõtbelgardi prope pontem *Vauiaucourt*. Flores porrò illi numeroſi candidi, atque in ſtellæ modum radiati. Lacti inditum ipſum coagulare fertur.

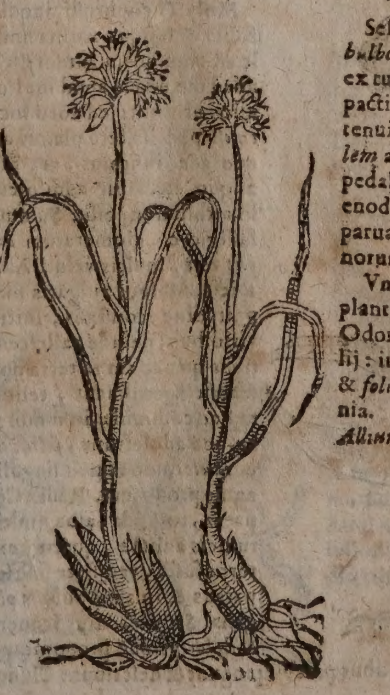
ALLIVM ALPINVM: VICTORIALIS MAS Quorundam: Germ. *Laulauch*, *Sigvvurtz*.

Montes amat, attamẽ Geneuæ & Mõtbelgardi in hortis coli obſeruauimus, variiſq; aliis in locis etiam in hortis vidimus, Baſileæ, Argentinæ, & alibi. *Flores* Ceparum floribus ſunt ſimiles.

Victorialis autem & *Sigvvurtz* appellationes ab eo obtinuit, quòd ij qui effodiẽdis metallis operam dant, magnas certáſque illius vires id habere prædicẽt aduerſus impurorum ſpirituum, à quibus frequentiſſimè impetũtur, inſultus. Sunt qui appenſum arcêre contractionẽ tradunt: & alij qui conuulſionis ſpeciem *Krampff* dictã ſedare ſcribunt.

ALLII GENVS FORTE SCORODOPRASON alterum Lobelij.

Seſcunciali aut lõgiori eſt *bulbo*, fibrato, turbinato, atq; ex tunicis multis ruffis compactili. *Folia* duo aut tria, tenuia, palmum longa, *caulem* aliquouſq; obuoluentia, pedalem, firmum, teretem, enodem, cui *vmbella* inſidet parua *florum* pallidorũ, minorum quàm Allij petræi.

Vnde habuerimus hanc plantam non recordamur. Odor autem illi & ſapor Allij: itidémque *bulbus*, *flores* & *folia*, ſed graciliora omnia. An C. Bauh. in Phyt. *Allium* 4. ſiue *ſphæricum*?

MOLY VETERIBVS ET IN GENERE: MOLY Dioſcoridis paruum quibuſdam, flore candido.

Moly à verbo Græcè μωλύειν (ab amoliendis morbis) nomen habere creditur. *Clariſſimam Herbarum* dixit Plinius, à Mercurio inuentam, & vſum eius contra veneficia ſummum, quæ, vt pleráq; ſua, à Theophraſto mutuatus. Vterque autem circa Pheneum, & apud Cyllenē Arcadiæ exire tradit: quod etiam Homerus: Nō autem ſcribit Theophraſtus effodi difficulter, vt ex Homero & Plinio habemus.

Plantam autem hîc pictam, quam pro *Dioſcoridis Moly* recipiunt plærique omnes obſeruauit Cluſius Gadibus, eâ veteris vrbis parte quę in mare protenditur: *Nos* verò Patauij in horto publico, vt & Bononiæ, florentem Aprili.

MOLY MINVS FLORE ORBICVLATO minore.

Moly apud Dioſcoridem deſcriptio, Cornario iudice, Homerici illius eſt Moleos, quod Mercurius Vlyſſi contra Circes veneficia dedit. Id verò ſibi & aliis prorſus incognitū, nec vſpiam viſum, liberè fatentur Matthiolus & Cluſius.

Quod verò hîc pingimus, Cluſio in Hiſt. poſt. eſt *Moly minus*, de quo ait: Moly Dioſcoridis valde eſt ſimile. *Caulis* plamaris, viridis, denos aut plures ſuſtinens flores, ſex niucis orbiculatis foliolis conſtantes, cum ſenis in medio *ſtaminulis*. *Folia* bina Porracea: *radix* rotunda, candicans, Nucis Ponticę magnitudine.

MOLY THEOPHRASTI MAGNVM, FLORIBVS albis ſtellatis.

Duplex à Plinio proponitur Moly, *radice* rotundâ & *radice* longâ. At vnius tantùm meminêre Theophraſtus & Dioſcorides, cuius Moly à Theophraſto diuerſum eſſe exiſtimant nonnulli. Apud Galenum non *Moly*, ſed *Myle* appellatur, Librariorum fortè culpâ. Alitur autē Moly hîc pictum in hortis ab Herbariæ rei ſtudioſis, & Maio menſe floret.

Duo porrò aut tria ex *radice* bulboſa, foris nigricante, intùs alba, promit *folia*, longa, lata, craſſiuſcula, ſeſe inuicē amplectentia. *Caulis* nudus, cubito maior, craſſus, concauus, candicans, rotundus. *Flores* in ſummitate in vmbellā digeſti, ſtellati, albi ex longiuſculis pediculis: quos excipiunt *Capitula* triquetra, *ſemen* nigrum continentia.

MOLY LVTEVM BOTANICORVM, LATIFOLIVM; Allij odore.

Floribus eſt luteis, ſenis foliis, pluribúſque concoloribus ſtaminibus donatis, Ornithogali lutei floribus perſimilibus. *Folia* illi bina latiuſcula, Tulipæ Bononiēſis, ſiuę Apenninæ, vocatæ foliis ſimilia, vno tamen vt plurimùm altero latiore. *Radix* etiam par, ſed breuior. In Pyrenæis montibus reperitur.

Tota planta, aiunt Aduerſaria, Allij fragrat odorem, eóq; Moly propior eſt quàm Ornithogalo luteo: Ornithogali autem lutei nomenclaturâ, quò cariùs diſtrahatur, à Rhizotomis perperam donatur.

MOLY INDICVM, SIVE CAVCAFON, Lobelij.

Moly Theophraſti, inquit, foliis & reliqua forma ſimile eſt: nunquam autem *flores* apud me, neque apud multos alios, protulit: ſed eorū loco *caulis* pedalis, ferè planus, atque adeò infirmus, vt, niſi aliquo fulciatur adminiculo, attolli non poſſit. Summo faſtigio conglomeratum *caput* fert, multis veluti Allij ſpicis, Meſpili vulgaris magnitudine, conſtans, initiò viridibus, deinde palleſcentibus quæ etiam in terra non repoſitæ germinant, telluri tamen commiſſæ, in maiores bulbos adoleſcunt, *foliáque* & *caules*, non tamen ſingulis annis producunt. Radix Cepacea, rotunda, alba, multis tunicis amicta, quarum externa fuſca, vetuſtate ſeſe ſeparans & in alios bulbos pāgens. Sic ille, cuius Iconem & deſcriptionē proponimus: aliter verò, vt ex ſequentibus patebit pingunt & deſcribunt Cluſius & Imperatus.

MOLY INDICI ALIA ICON, Cluſij.

Aiunt apud Nos, inquit in Hiſt. poſt. & Hiſp. Cluſius, Herbariæ rei ſtudioſi, aliud quoque *Moly* eſſe genus, quod *Indicum* vocant, (alij Barbaro nomine *Caucafon*,) quoniam ex India primùm in Hiſpanias perlatum eſſe ferunt, & inde ad Italos tranſiuiſſe, à quibus Belgæ acceperunt. *Folia, bulbus* & *reliqua* cū Moly Lilifloro, ſiue Theophraſti, ſimilia ſunt, &c. Creſcere Conſtantinopoli & inde Viennam allatum fuiſſe, perhibet etiam idem Cluſius. Ferdinando Impera̓to *Moly Indici* & *Caucafo* nomine demonſtrata planta, ſpecies eſt Bulbi, cui parui bulbuli ſunt pro *flore* & *ſemine*, ſinguli ſingulos habentes folliculos.

Hyacinthvs : Germ. & Belg. *Hyacinthen* : Gall. *Iacynthe* : Ital. *Hyacintho.*

Hyacinthus, ait Dioſcorides *folia* habet Bulbo ſimilia: *caulem* palmi altitudine, læuem paruo digito tenuiorẽ, viridem: cui incumbit *coma* incurua purpureo *flore* plena : ac radicem etiam ipſam Bulbo ſimilem.

Sylueſtrem & Satiuum agnouit Theophraſtus. Verùm vt ex ſequentibus patebit, plurimæ aliæ Hyacinthi obſeruantur *Differentiæ.* An verò Theophraſti, Plinij, Dioſcoridis, Ouidii, Virgilij & Galeni *Hyacinthus*, ſit Recentiorum *Lilium purpureũ*, quemadmodum ſtatuit Cornarius, peritorum iudicio relinquimus.

Is autem quem hîc pingimus, *Hyacinthus eſt vernus, botryoides, minor, cœruleus angustioribus foliis, odoratus.* Floret Martio in hortis, nonnulliſque locis in agris & montibus ſpontaneum prouenit.

Hyacinthvs botryoides vernvs, minor, latifolius, cœruleus, inodorus.

Ludit hic foliis, quæ plùs minúſue lata, prout lætum eſt cultumûe ſolum. Citiùs autem floret præcedenti, iiſdemque locis prouenit.

Ceterùm ſic de Hyacinthi origine tradit Plinius. Hyacinthum, ait Lib. 21. cap. 11. comitatur Fabula duplex: luctum præferens eius quem Apollo dilexerat, aut ex Aiacis cruore editi : ita diſcurrentibus venis, vt Græcarum literarum figura AI. legatur inſcripta. Quam Fabulã Virgilio etiam fuiſſe cognitam, ex eius conſtat Verſibus:

Dic quibus in terris inſcripti nomine Regum
Naſcantur Flores, &c.

Hyacinthvs botryoides albvs inodorus. An Italorum *Dipcadi?*

Cluſius in duas ſpecies diſtinguit: *Vnam*, quæ lacteum omninò *florem* habet, *caulémque* exalbidum: Alteram, in qua niueus floris color purpurâ dilutiſſimâ perfuſus cernitur. Hortorum nemorumque eſt incola: floretque Aprili, atque etiam Maio, ſi vernum tempus ob præcedentis Hyemis aſperitatem ſeriùs incipiat. An Lobelij in Obſeru. *Dipcadi candidis floribus varietas gemina?*

Hyacinthvs botryoides maximvs comâ cœruleâ.

Quibuſdam dicitur *Bulbus eſculentus*, aliis *Pancratium* & *Scilla maior*. In multis Orbis Chriſtiani Prouinciis ſpontè naſci perhibet Cluſius, cui duplex eſt: alter *præcox*, latiore folio maioréque bulbo, alter *ſerotinus*. Baſileæ, Monſpelij, Ferrariæ & Geneuæ vidimus in ſatis, pratis, & viarum marginibus ſpontè provenientem. *Hyacinthum comoſum maiorem* inſcribunt Camerarius, Gerardus & alij Botanici : *Hiacynthum racemoſum maiorem* C. Bauhinus.

Hyacinthvs avtvmnalis maior, & minimus.

Hunc & ſequentem in glareoſis & aſperis Monſpelio vicinis locis, Autumno ineunte, obſeruauimus. Aluntur etiam in penſilibus hortis, floribus cœruleis, à medio ad ſummum emicantibus

Bulbinem Plinij eſſe exiſtimarunt nonnulli : ſed Bulbines apud ipſum deſcriptio planè refragatur : cùm illi Porracea folia & rubicundum bulbum tribuat. Nec minori lapſu exiſtimarunt alij τίφυον eſſe Theophraſti, cùm Tiphyi notæ huic Hyacintho minimè etiam conueniant.

Hyacinthvs avtvmnalis minor.

Frequentem hunc variis in locis obſeruauimus, Lutetiæ Pariſiorum, Narbonæ ad aquas Marianas, & ad Cellam nouam Mõſpelij, in glareoſis & aſperis.

Hiacinthis autem in genere *vires* has tribuunt Plinius, Dioſcorides & Galenus. *Radix*, aiunt, in primo ordine ſiccat, in ſecundo verò refrigerat; atque ex vino illita impuberes ſeruat pueros, & pota aluum ſiſtit, vrinam pellit, commorſiſque à ſerpentibus opitulatur. *Semen* leniter exrerget & adſtringit, & in vino potum morbum regium ſanat : ſiccatq; in tertio ordine, in caliditatis & frigiditatis medio conſiſtens.

HYACINTHVS ORIENTALIS, SIVE CONSTANTINOPOLITANVS, flore maiore.

Hyacinthi Orientalis, Cõſtantinopolitani dicti, variæ ſunt ſpecies quas Turcæ in deliciis habent, & *Zemblecuder* vocant. Habentur autem illæ in variis Germaniç, Galliæ, Italiæ & Belgij hortis cultioribus. Variant florum magnitudine, numero & colore. Quod verò hîc pingimus genus flores fert maiores, eóſque purpureos vt plurimùm: qui verò Orientalis Hiacinthus minores habet flores, eos plures ferè & numeroſiores plerũq; habet: quamuis interdum duos aut tres tantùm. Maiorem hîc pictum vidimus Ferrariç, Bononiæ & Patauii in hortis: atque ipſimet Montbelgardi in S P. horto habuimus, purpureum, cæruleum & album.

HYACINTHVS ORIENTALIS POLYANTHES minor: Germ. *Geſulter frëmbder Hyacinth.*

Huius ex ſemine nata anno 1585. Cluſio planta, cuius *caulis* cubitalis, craſſus & firmus, decem & ſeptem *flores* habuit, non eiuſdem cum matre coloris, ſed purpureos, floridiores; & ſub iis ramulos quorum ſinguli quinis *floribus* erant onuſti. Aliàs in ferendis floribus parcior eſt hæc planta, vtpote plures interdum denis non dãs. Minimè autem ſemper ad vnum latus ij ſpectant & conuerſi ſunt, ſed nonnunquam omni latere æqualiter quaſi ſparſi. Noſtra Icon eſt ex Plant. Icon. pag. 105.

HYACYNTHVS ORIENTALIS POLYANTHES alius.

Hyacinthorum Orientalium diſcrimina præ cæteris diligenter obſeruauit Cluſius: Coloris intenſione vel remiſſione admodum variãt, ait: ſuntque vel omnino cærulei, vel ſubcineracei, vel dilutiùs hilaritérue purpuraſcentes, vel ſaturatè purpurei, & ferè ad violæ nigrç colorem accedentes.

Omnes autem Hyacinthi Orientalis, *Zambul* nomine miſſi fuerunt, additâ voce *Indi*, cùm *Indici* ſunt: vel aliâ quapiam, cùm locum vnde acceperint indicare volunt. Florent porrò omnes Aprili.

HYACINTHVS ORIENTALIS ALBVS.

Sic de his Hyacinthis tradit Dodonæus. Hyacinthus, inquit, quem Italia & Belgium Orientalem nominant, *folia* habet pinguiora & latiora, *caules* craſſiores, *flores* potentiores maioréſque, ac citiùs prodeuntes. Horum vnus plures profert flores, alter verò pauciores. Sic verò Lobelius & Pena in Aduerſ. Hyacinthi Orientalis Grçci, aiunt, varietas, quam Indi *Zumbel* vocant, *caulem* habet Serpentariæ modo nodoſum, & tortilia folia.

Icon noſtra eſt ex Plantinianis.

HYACINTHVS ORIENTALIS EX PVRPVRA rubens.

Hunc pingunt etiam Plantini Icones: Anguillaræ dicitur *Hyacinthus Theophraſti & Dioſcoridis*, Turcis *Zemblecuder*. De eo ſic ſcribit Cluſius: Habeo, ait, vnam ſtirpem valde lato folio & ſaturatiùs vireſcente præditam: cuius *caulis* craſſus firmúſque, ſed in ferendis *floribus* parcior, vtpote qui plures denis non det, eóſque non ad latus vnum ſpectantes & conuerſos, ſed in diuerſa latera tendentes, ſaturatiùs purpuraſcentes. *Capita* etiam ſaturatiùs virentia, purpuræ colore quaſi inſperſa cernuntur.

HYACINTVS BRVMALIS ALBVS.

Etſi hic *foliorum* & *florum* formâ cum aliis plæriſque conueniat: id tamen ſibi vendicat ſingulare, quod ſtatim ſub Solis Hybernum tropon ſub terris erumpat, *caulem* quoque protrudens interdum per medias niues. *Florem* venuſtiſſimum laxat circa principia Ianuarij, candidum, nonnihil tamen ſub initia, & circa ſupremas oras, ſubcæruleum præ ſe ferens: quo quidem euaneſcẽte ſenſim Februario menſe totus fit lacteus, odore fragrãtiſſimus, in ea deinceps ſpecie menſe plùs integro perſeuerans. *Radix* bulboſa, intùs candida, foris ruffa. Minimè autem gaudet humidis locis, ſed ab humore priùs quàm à frigiditate corrumpitur: ideoque etiam in teſtis fideliùs aſſeruatur.

HYACINTHVS ODORATISSIMVS, DIPCADI & *Muſcari* dictus.

Conſtantinopoli allata fuit elegantiſſima hæc planta, quam ſic deſcribit Cluſius: Bulbo, inquit, eſt admodum magno, albicante, tunicis, mucis intertexto. cui appoſitæ fibræ craſſæ & longæ, ſed paucæ, perennes. *Folia* quinque aut ſex, dodrantalia aut longiora latitudine ferè vnciali, ſex ſtriis per longum diſcurrentibus craſſiuſculis, carinata, ſatis craſſa & ſuccu lenta. *Caulis* ſatis craſſus, ſingularis, teres nudus, & pro ſua craſſitudine admodum infirmus: quem à medio ferè ad ſummum racematim cohærentes ambiunt *flores* albicantes, ſubcærulei, flaueſcentes vel nigricantes, gratiſſimum Moſchi aut Aromatum odorem referentes. *Flores* ſequuntur *Capitula* prægrandia & triquetra & veluti pinnata, in quibus continetur *Semen* nigrum rotundum.

HYACINTHVS ODORATISSIMVS, DIPCADI & Muſcari dictus, luteus.

Muſcari flauum Chalcedonicum ſiue *Conſtantinopolitanum* etiam inſcribitur. Tabernæmontano in Icon. dicitur *Hyacinthus botryoides Chalcedonicus luteus*: C. Bauh. in Phyt. *Hyacinthus* 28. ſiue *racemoſus Moſchatus luteus*. Reperitur porrò eius varietas, cuius flores Martio ſubcærulei ſunt, & Aprili aurei fiunt.

Hunc & præcedentem vidimus Patauij in horto Medico, & ipſimet Montbelgardi in S. P. horto coluimus.

Matthiolo in Comm. Ital. & Lat. cum magnis Fig. dicitur *Bulbus vomitorius*: ſed vt notat Dodonæus, nullis interim notis eum deſcribens, nulliſq; rationibus aut teſtimoniis ſententiam ſuam adſtruens. At Dodonæo ipſi penè euenit quod in Matthiolo reprehendit, ita ieiuna eius Deſcriptio.

HYACINTHVS STELLATVS VERNVS DVMETORUM, bifolius: flore cæruleo & albo.

A floribus radiatim expanſis, & in ſtellæ formam decuſſatis *ſtellati* cognomen apud rei Herbariæ ſtudioſos inuenit. Cùm autem habeatur flore cæruleo & albo: is qui cæruleo eſt flore variat, floribus magis ſaturis & ad violaceum magis tendentibus, vel ad carneum colorem proximè accedentibus. Fuchſius in *Marem* & *Fœminam* diſtinguit. Quoniam autem tùm proueniat hæc planta, Menſibus nimirum Februario & Martio, hinc factum, vt *Martium florem* appellarint Botanici.

HYACINTHVS VERNVS DVMETORVM TRIfolius: flore cæruleo & albo.

Naſcitur, vt & præcedens, in nemoribus: atque hinc eſt quod Galli apud quos Plinij teſtimonio, eximiè prouenit, vt Ruellius autor eſt, *nemoralem* & *agreſtem Cepam* vocent. In Heluetiæ & Germaniæ ſyluulis & campeſtribus frequentes reperiuntur. Geneuæ obſeruauimus. Nos florentes Martio in colle *la Bastie*, vt & vltra fluuium *Arue* è regione *Champé* in ſyluoſis: nec non Montbelgardi in colle eundo *Vauiaucourt*; atque etiam in nemoribus circa *Arboüans*. Nuſquam verò maior eorum habetur copia quàm in nemoribus, haud procul à vico *Luſchnavv*, iuxta Tubingam.

HYACINTHVS STELLARIS VERNVS PARVVlus flore ex cæruleo cinereo.

Vix palmaris planta eſt, foliis anguſtis, quaternis aut quinis, è quorum medio *cauliculus* prodit. *Radix* parua, alba, oblonga, parum fibrata: *flores* terni aut quaterni, ſtellati, ex cæruleo cinerei, ſenis foliolis totidemque ſtaminulis & apiculis cæruleis cõflati: piſtillo in medio cum vmbone aut apice ex cinereo cæruleo.

Hac planta, vt & plæriſq; aliis nouis ex Galliis delatis Britanniam ditauit Georgius *le Seigneur*. Lobelius in Aduerſariorum part.

HYACINTHVS STELLARIS ALBICANS ſerotinus.

Seriùs floret, & *folia* exiliora habet: flos autem aſpectu iucundus albicat. Fuit verò è Biſcaiæ montibus in Belgium allatus: *Lobelius*. Nos eius iconẽ hîc proponimus, in qua flos pingitur quinquefolius, quàm veraciter autem neſcimus, cùm ſtellatorum Hyacinthorum flores ex ſex foliis conſtare vulgò obſeruentur.

An Tragi *Narciſſus candidus*, vt exiſtimauit C. Bauhinus?

Hyacynthus rarus cæruleus.

Radix huic bulboſa, magna, fibris donata alba: *folia* terna aut quaterna, Hyacinthi ſtellati: *caulis* tenuis, purpureus, nitens, anguloſus, palmaris vel cubitalis, vt plurimùm ſingularis, at nonnũquam duo ſunt, tres, vel plures. *Flores* in ſummo eius faſtigio quaterni, quini, ſeniue, ex folijs ſex compoſiti, ſublongis, acuminatis, cæruleis vel potiùs violaceis, vngue albicante, decurrente per longitudinem lineâ ſaturatiore Violâ tinctâ, ita à ſe inuicem ad pediculum vſque diſtantibus, vt radiatam ſtellam æmulentur. Medium occupat *Capitulum* rotundum canaliculatũ, Piſi parui magnitudine, album, loculamenti *ſeminum* rudimentum: quod ordine circumſtant *ſtamina* rigidula, ſena, violacea, circa imum albicantia: è medio autem Capitulo ſtylus violaceus emicat.

Montbelgardi in S. P. horto Nobis floruit Aprili.

Hyacinthus stellatus Byzantinus, Vernus Cluſij.

Quaterna aut quina habet *folia*, humi fuſa, longa, carinata, dilutè virentia, Hyacinthina: *Caulis* digitalis, gracilis & infirmus, ternos, quaternos aut quinos ſuſtinens *flores*, ſex foliis conſtantes, diluti cærulei coloris, inodoros, qui Solis radijs illuſtrati, inſtar Hyacinthi vulgaris ſeſe explicant, & ex albida ſex *ſtaminula* oſtentant, quorum apices purpurei, *ſtylo* in eorum medio aſſurgente. Iis ſuccedunt triangula *Capitula*, vt in vulgari, ſed vt plurimùm inania. *Radix* bulboſa eſt, non magna, cortice nigro tecta, & fibris ſubtilis prædita.

Floruit Cluſio Aprili.

Hyacinthus stellaris Byzantinus alter, elegantiſſimus, ſerotinus.

Hic præcoci longè eſt elegantior, nitidis, ſtellatis, cæruleis, amœnis, ſecundum ſeſquipalmares, lucidos, planos, rubentes *cauliculos floribus* prodit: Stellati Germanici Hyacinthi *foliis*: *ſemine* in pericarpiis rotundo, albo, lucido. *Radix* Leucoio bulboſo par, intus alba, foris rubens, nucleis adnatis propagatur.

Conſtantinopoli Londinum delatus illic in exoticarum plantarum ditiſſimis nonnullis hortis à Lobelio obſeruatus fuit, vt habet Aduerſaria in parte 2.

Hyacinthus stellatus multiflorus; Cineracei coloris.

Multa iſte habet *folia* humi iacentia: inter quę prodit *cauliculus* palmaris, vicenos, tricenos, aut plures interdum *flores*, coloris ex cæruleo cineracei, ſpicæ, vel vuæ inſtar congeſtos, ferens: medium occupante *vmbone* cum ſex ſtaminibus. *Floribus* ſuccedunt *Capitula* triangula *ſemen* continentia. Radix bulboſa eſt & candida. Floret autem cum vulgari, hoc eſt ſub extremum Martium, paulò tamen ſeriùs vulgari. Eſtque apud Britannos hortenſis hodie, & bulbo propagatur. *Lobelius.*

Hyacintus stellatus æstivus; floribus ex cæruleo purpuraſcentibus.

Hoc Hyacinthi genus ſuis floribus onuſtum Maio menſe anni 1606. primùm vidit Cluſius in cultiſſimo cuiuſdam perurbani Leydani Ciuis horto, qui è Luſitania allatum fuiſſe aſſerebat: Eius autem vel hiſtoriam vel iconem ante id tempus à nemine traditas fuiſſe cùm animaduerteret, fusè id in Exot. deſcribit.

Hyacinthus bifolius Theophrasti Lobelij.

Lobelio in Hiſtoria Belgica dicitur *Blavver Meybloomkens*: & in Iconibus Plantarum Hyacinthus bifolius Theophraſti. C. Bauhino in Phyt. *Hyacinthus 4 ſiue bifolius Theophraſti*, Lobelij.

HYA-

Hyacinthvs comosvs Byzantinvs candicans, cùm ſtaminulis purpureis.

Circiter annum 1578. ait Cluſius qui pingit & fusè deſcribit, primùm allatus eſt Conſtantinopoli cum aliis varij generis bulbis: ab eoq; tempore pauci miſſi, quia forſitan non expetitur, cùm nulla floris elegantia ſit prę-ditus. Quo autem nomine, addit, à Turcis inſigniatur, me latet, nam *Muſcari* bulbis ſemper permixtus fuit: attamen ego, propter comæ & florum quandam cum *Comoſo maiore Hyacintho ſimilitudinem*, *Comoſum Byzantinum* cognominaui.

Hyacinthvs comosvs albvs cvm cæruleis ſtaminibus.

De hoc Hyacintho ſic ſcribit Lobelius in Append. Huius generis (Hyacinthi ſcilicet comoſi,) ait, aliis in hortis quibuſdam Belgarum inuenitur, *foliis* quidem ſimilibus, ſed *flore* albo intus cæruleis ſtaminibus decorato, &c. Et *in Icon.* Hyacintho comoſo Byzantino non admodum diſſimilem, & in Belgica, & Viennæ, aluit Cluſius, nulla aut perpuſilla coma præditũ, cuius flores obſoletioris coloris albicantis, Byzantini floribus ſatis accedunt: *pediculi* tamen flores ſuſtinentes in longitudinem non excreſcunt, *ſemen* & *radix* ſatis conueniunt,

Hyacinthis affinis planta, an bulbus Eriophorus Peruanus.

Craſſiuſculus *caulis*, cuius ſcapus magnum profert pediculorum quadrantalium, circa exortum viridium, ac ſuperiùs purpureorũ, numerum. Eorum autem vnuſquiſque *florem* fert maiuſculum purpureum, floribus Hyacinthi noſtri rari ſimilem, quinque foliis longiuſculis conſtantem, apicibus medium obtinentibus. Succedunt tandem *ſeminum conceptacula* rotunda, craſſiuſcula, in ſtylum definentia. Porrò ſingulorum pediculorum exortui ligulæ adnaſcuntur, vt in Ornithogalo, longæ, albicantes & pellucentes.

Hyacinthvs Pervvianvs elegans.

Montbelgardi in S.P. horto Iunij principio floruit Nobis Hyacinthus Peruuianus ſpecioſus quem hîc pingimus. *Folia* ſupra terram ferè ſparſa, digitum circiter lata, penè glauca, vncias quatuor, vel palmum longa, ſapore viſcido. *Caulis* palmo non multò maior, rotundus, craſſus, firmus. *Flores* à medio caule innumeri prodeũt, eum alternatim ambientes, ex pediculis oriundi trium ferè vnciarum, cærulei vel purpuraſcentes, cum apicibus cæruleis ſex, & ſtylo in medio cæruleo, cui ſubeſt ſeminum rudimentum.

Hyacinthvs Pervvianvs alivs.

Pulcherrimam hanc plantam ſiccam Lugduni accepimus à Barone quodam Germano ex Hiſpaniis reduci: Hyacinthum Peruuianũ vocabat. Conſiderandum autem quantùm hæc planta à Cluſij Bulbo Eriophoro Peruano ante picto, in cuius Icone *Ligula* (quas ipſe Cluſius *Appendiculas* appellat) in pediculis apparent, differat. Magna certè illi cum præcedente Hyacintho conuenientia, ſi non vnum & idem ſunt.

Hyacinthvs Anglicvs, ſive Belgicvs, flore ſubalbido.

Dodonæus ſic deſcribit: *Folia*, ait, anguſta, oblonga, læuia & ſplendentia, Porri foliis anguſtiora & minora: Caulis foliis viduus, glaber, teres, cuius coma florum pondere & mole, cùm primùm dehiſcere incipiunt, grauata, deorſùm recuruatur. *Flores* oblongi, teretes, concaui, in latus ſe pandunt, per oras reflexi, colore vt plurimùm cærulei, nonnũquam verò ſubalbidi, candicantes vel niuei, & aliquando Violæ nigræ dilutam purpurã referentes. *Semen* in ſiliquis triangularibus paruum, rotũdum. *Radix* bulboſa, candida, perennis, lento ſucco, vti & tota herba, plena.

In Belgio, in aruis & iuxta agrorum margines, frequens naſcitur: atque in Angliæ graminoſis ſaltibus. *Lobelius*.

HYACINTHVS HISPANICVS OBSOLETO flore, Anglico ſimilis.

Spontè naſcitur, ait Cluſius, in quibuſdam Hiſpaniæ locis, vnde primùm in Belgium delatus nonnullis amicis floruit, à quibus, ſemine cõmunicato, natæ mihi ſunt aliquot plantæ. Serò germinat, & folia in Autumnum ſeruat: Iunio autem cũ Liliis floret: flores verò, ſemine ex eodem capite excepto, alij aliis obſoletiores, & quidam etiam virentes, conſpiciuntur: ſic ſtirpes variante naturâ.

Camerario hort. dicitur *Hyacynthus Hiſpanicus obſoleto flore*: Lobelio in Adu. *Hyacinthus obſoletior Hiſpanicus, ſemine compreſſo Pancratij Monſpeliaci*, C. Bauh. in Phyt. *Hyacinthus* 10. *ſiue ex flore purpureo pallido & vireſcente.*

HYACINTHVS MINOR HISPANICVS anguſtifolius, cæruleus & albus.

Hos pingit & deſcribit idem Cluſius Exot part. 2. ſcribens ſe Burdigalâ accepiſſe: perpuſillos ſcilicet Hyacinthi bulbos, qui terræ mandati plantas produxêre flore cæruleo & flore candido. Florebant autem Iunio menſe, ac *ſemen* maturabant Iulio, quod in vtroque genere prorſus ſimile fuit, rotundum videlicet, nigrum & ſplendens: habuitque idem Cluſius & alium eiuſdem generis Hyacinthum, qui dilutè ſuauitérque rubebat, cum ſaturatioribus quibuſdã per foliorum externorum longitudinem excurrẽtibus venis.

HYACINTHVS INDICVS, TVBEROSA radice, flore albo.

Peregrinum, rarum & eximium Hyacinthi genus vocat in Aduerſ. Lobelius, *Plantam raram* admodum Cluſius: qui propter tenuiſſima, inſtar telæ aranearum, ſtamina, quę *cauli* inhærentia *folia*, minutim confracta, reddunt, *Eriophori* genus aliquod arbitrabatur, tametſi & caulis foliis ornatus, & florum forma refragarentur. Miſſa porrò illi fuerat planta cum hac inſcriptione: *Bulbus Indicus florem album proferens, floris Hyacinthi Orientalis æmulum.*

HYACINTHVS LATIFOLIVS DALECHAMPII, floribus purpureis elegantibus.

In monte *aureo* Aruerniæ ſpontè creſcit: *radice* corticosâ Lilio ſimili; *foliis* ſex aut octo, nigricantibus, craſſis, latis, Lilij ferè: *floribus* purpureis elegantibus, particulatim ſeſe expandentibus: *ſemine* in *Capitulis* rotundis herbaceis: *Hiſtoria Lugd.* In Figura autem Dalechampij non videtur radix deſcriptioni reſpondere. Nos hãc plantam ſemel tantùm vidimus, Patauij ſcilicet, in horto publico, erántque flores albi.

C. Bauhino in Phyt. dicitur *Hyacinthus* 18 *ſiue latifolius Dalechampij.*

HYACYNTHVS LILIFOLIVS STELLATVS cæruleus.

Rarus admodum, inquit Lobelius, & elegans eſt hic Hyacinthus, quem appoſitè *Liliaceum* quis dixerit. *Radice* enim ac bulbo lilij eſt, ſed minore & oblongiore, flaueſcente, vt Lilij cruenti ſiue Martagonis. *Folia* Lilio candido ſimillima, ſena aut ſeptena, inter quæ medius exilit nudus ſine foliis ſpithamęus *caulis*, in cuius ſummo *flores* Hyacinthi ſtellaris cærulo-purpurei.

C. Bauhino in Phyt. dicitur *Hyacinthus* 5. *ſiue radice & foliis Lilij.*

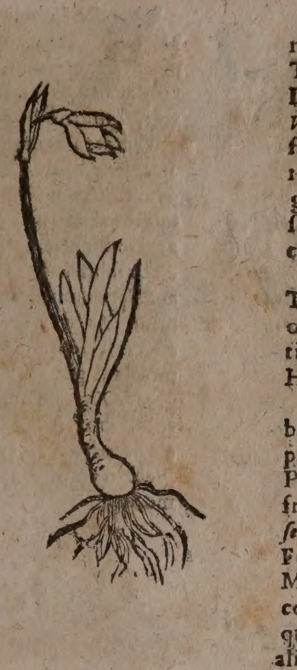
HYACINTHVS TRIPOLITANVS.

Foliis eſt longis, tenuiſſimis, Phalangio noſtro ſimilibus. *Caulis* autem ſatis magnus, in cuius ſummitate quatuor *flores* ſpecioſi colore & magnitudine ſimiles foliis tribus erectis in parua Iride cæruleâ. *Radices* formâ & colore Tulipis ſimiles. *Hac Rauvvolffius*, qui Tripoli florentem vidit Aprili, & Tripolitanis *Ayur* dici ſcribit.

Camerario in Epit. Matth. vt & C. Bauhino in Phyt. dicitur *Hyacinthus Tripolitanus.*

LEVCOIVM BVLBOSVM : Germ. *Weiſs Hornungs blumen* : Gall. *Campanes blanches.*

Leucoïum de quo hîc agimus non eſt id quod apud Theophraſtum, Plinium & Dioſcoridem, non tantùm *Violam* albam, vt nominis fert ſignificatio, denotat: verùm cætera etiam Violarum genera, de quo actum antè: ſed bulboſa planta, cuius ſpecies varias nūc enarrabimus.

Inter vernos flores, ait Theophraſtus, primùm ſe oſtendit, vbi cœlum clementius paululùm fuerit, ac etiā Hyeme nondum exacta.

Prouenit ſpontè in vmbroſis ſyluis & aliis locis: ac plantatur etiam in hortis. Prope Tubingā ſupra & infra Monaſterium *Bebenhauſen* copioſiſſimè naſci ſcribit Fuchſius: vidimus verò Nos Montbelgardi inter Audincourt & Mandeure, in itinere quà itur *Dampierre*, atque alibi: florens Martio.

LEVCOII BVLBOSI HEXAPHYLLI alia Icon.

Multis cādidis tunicis [extimâ tamen fuſcâ,] conſtat huius Leucoij *bulbus*, & candicantibus fibris capillatus eſt, ſapore viſcido: *Folia* porracea tria, quatuor, quinque, vel ſex. *Caulis* dodrantalis, anguloſus, ſtriatus, cauus, nudus, quē ſimul cum foliis inueſtit, etiam ad medium vſque, vagina alba. *Flos* odoris non grati, plerumque ſingularis, interdum geminus, rarò ternus, nutans, candidus cymbali æmulus, pediculo longo appenſus, cum apicibus ſex luteis. *Flori* ſuccedit *capitulum* membraneū, *ſemen* continens ſubflauum, oblongiuſculum, durum.

Duas proponimus Icones, quarum *vna* plantam demōſtrat florēre incipientem, *altera* verò cùm ſemen profert.

LEVCOIVM BVLBOSVM MINVS TRIPHYLLVM.

Totum minus eſt Leucoio præcedenti, & maturè admodum cum eo prodit, vix ſcilicet liquefactis niuibus, eaſque etiam interdum penetrans. Nos variis in locis obſeruauimus florens ſub finem Februarij, ac Decembri etiam in horto noſtro Montbelgardi flores eleganter explicans habuimus.

Florem autem noctu ſe contrahere, & cum Sole rurſus aperiri, etiam extra terram & in hypocauſtis, annotat Cluſius.

LEVCOIVM BVLBOSVM PRÆCOX Byzantinum.

Hoc bifolium eſt, cæterā Leucoio minori triphyllo haud abſimile. Bizantio autem, referente Cluſio, Viennam primùm inferri cæpit anno 1592. quo tamen anno ipſi etiam miſſum Neapoli, è monte Virgineo erutum.

C. Bauhino in Phyt. eſt *Leucoium* 8. ſiue *Bulboſi minoris altera ſpecies*: Lobelio in Aduerſ. part. 2. *Leuco-Narciſſo-Lyrion.*

LEVCOIVM BVLBOSVM POLYANTHEMVM, tardiùs florens, floribus minoribus.

Seriùs ſuperioribus Leucoiis germinare ſolet, Maióque demū menſe flores proferre. Alitur in Germaniæ, Belgij & aliorum locorum cultioribus hortis, ac nonnunquam etiam ſpōtaneum in pratis reperitur. Habuimus *Nos* Montbelgardi in S. P. horto vbi florebat Aprili & Maio, ac vidimus etiā Florentiæ, in horto Nicolai Ferrarienſis.

LEVCOIVM BVLBOSVM AVTVMNALE minus, tenuifolium, Bæticum *Cluſij.*

Bulboſum hoc Leucoïum in extrema Bætica, quà Luſitaniæ contermina eſt, Nouēbris initio eruebat olim Cluſius. Erat autem flos coloris prorſus lactei.

Leucoij bulboſi triphylli cærulei, in Albanis reperti, meminere Aduerſaria.

Leucoij bulboſi radicibus vim digerentem & leuiter adſtringentem tribuit Fuchſius: at magis Nobis probatur eorum opinio, qui Leucoium bulboſum in genere nullius vſus eſſe ſtatuunt.

BVLBOCODIVM: Germ. *Hornungs-blumen*: Gall. *Campanes iaunes, Coquelourdes*: Ital. *Campanilla*.

Codion, vt ait Ruellius, *flos* eſt *bulbi*, initiò Veris, atque iterum ſub Æſtatis exitum erumpens frigus ſimul & æſtum fugiẽs. Ex quibus quid ſint *Bulbocodia* facilè conſtat. Varia autem eorum recenſentur genera, quorum Nos *Vulgatius* hîc pingimus.

Pſeudo-Narciſſus luteus dicitur quibuſdam, & *Pſeudo-Narciſſus vulgaris*, aliis *Cãpanilla*, Geſnero *Codiaminũ*.

In pratis, veruactis & agrorum marginibus, ſyluis & locis arboribus conſitis, humido ſolo, ſub finẽ Februarij prouenire ſolet. Nullibi verò magis abũdat quàm in pratis Londino vicinis, & in Montbelgardenſium monte *Bar*, viciníſque vrbi pratis. Coli etiam in hortis ſatis ſuperque notum eſt.

BVLBOCODIVM HISPANICVM.

Eſt, teſte Lobelio in Obſ. Narciſſo montano Theophraſti facie non diſſimili, ſed latioribus maioribúſque foliis omninò luteis.

Temperamento calido & ſicco præditum eſt, atque eodem ferè cum Narciſſo. Certáque experientia probatum ait Dodonæus, recentis radicis drachmas duas, in vino aut aqua cum pauco ℥ & ſemine Aniſi vel Fœniculi, coctas, lentam & viſcidam pituitam per inferiora purgare. Xyridis modo purgare aſſerunt Aduerſaria radicis decoctum, ac ruſticam Plebem vomitiones cum eo moliri.

BVLBOCODIVM FLORE PLENO VEL multiplici, *Lobelii*.

Flore, ait Lobelius, potiſſimùm variat Bulbocodium: cuilibet enim *cauli* vt plurimùm flos inſidet vnicus, aliquando verò duo reperiuntur. Eſtque flos vel ſimplex vel plenus: atque ferè ſemper luteus, quamuis reperiatur nonnunquam etiã albus. Obſeruauítq; præterea idem Lobelius & alias varietates; hócque Bulbocodij genus flore eſſe interdum maiore, eóque dilutiore, & in foliorum floris extremitatibus anguſtiore: ac tandem foliis quàm reliquorum latioribus & paululùm recuruatis.

BVLBOCODIVM SIVE PSEVDO-NARCISSVS multiplex, *Cluſii*.

In hortis, inquit, alitur hoc Bulbocodium, cæteriſq; multiplicibus Bulbocodiis, tum foliis tum bulbo, ſimile eſt: ſed flos calyce caret, & eius loco innumera habet folia, externis ſex ſimilia, coloris pallidi.

C. Bauhino in Phyt. dicitur *Narciſſus* 22. ſiue *multiplici calyce carente*: Tabernæmontano in Icon. & Hiſtoria, *Pſeudo-Narciſſus luteus, gefült Ioſephs Stablein*.

BVLBOCODII FLORE PLENO SPECIOSVM genus: *Eiuſdem Cluſii*.

Folia quatuor viridia ex bulboſa *radice* producit, inter quæ prodit *caulis* læuis, enodis, viridis, pedem altus, ſummo faſtigio membranaceum folliculum ſuſtinens: è quo emergit *flos* foliis pallidis, geminâ ſerie diſpoſitis, prędítus, prominente ex eius vmbilico calyce ſiue tubo oblongo, oras habente nonnihil reflexas, eáſq; criſpas & inciſas, aurei prorſus coloris: &c. *Cluſius*.

BVLBOCODIVM CYPRIVM POLYANTHES: ſiue Narciſſus Cyprius luteus flore pleno.

Debetur, ait Cluſius, hoc admodum elegans Narciſſi genus exoticum egregio viro Londinenſi, Domino *Leette*, Negociatori Conſtantinopolitano, qui eius bulbos cum pluribus aliis è Cypro Inſula delatos, amicis ſuis communicauit. Hoc autem menſe Decembri *folia* pedalia, imâ ſede vnciam lata, ſupernè anguſtiora, *floréſque* ex vno *caule* luteos, plures, multiplices, è bulbo Narciſſi bulbis craſſiore, atque coloris Caſtaneæ inuolucro tecto, produxit.

BVLBOCODIVM MINVS CLVSII.

Vnum & idem eſſe ſuſpicatur cum Pſeudo-Narciſſo minore Hiſpanico latifolio, qui nouo Vere terna aut plura profert *folia*, maiori formâ coloréq; ſimilia, ſed longè minora & anguſtiora: *florem* puſillum, maiori tamen Hiſpanico & formâ & colore perſimilem: inſidentem digitali, tenui, viridi, *cauliculo* inter folia emergenti. Flori ſuccedit trigonum, obtuſis tamen angulis, & ferè rotundum *Capitellum*, in quo ſemen inæquale, nigrum, & pro plantæ proportione ſatis magnum. *Radix* bulboſa, exigua, foris nigricans.

BVLBOCODIVM TENVIFOLIVM FLORE LVteo, Cluſij.

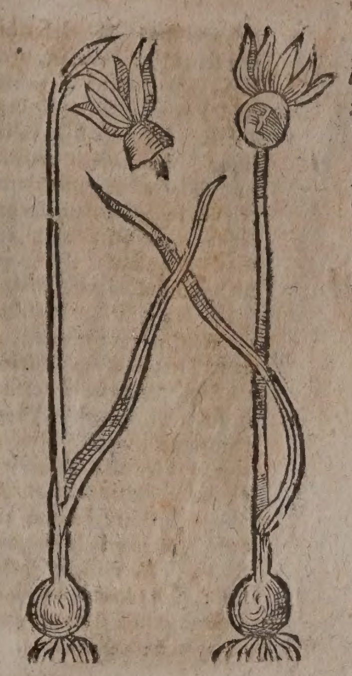
Naſcitur, inquit Cluſius, in quibuſdam Luſitaniæ collibus Pſeudo-Narciſſi genus, cui *folia* non lata vt ſuperioribus, ſed valde anguſta, ſiue potiùs iuncea. *Caulis* tenuis, nudus, palmum altus, cuius extremitati inſidet *flos* è vagina emergens, qui ſex foliis herbido-palleſcentibus & expanſis conſtat, quorum medium calyx flauus, oris præditus non ſinuatis & fimbriatis, vt ſuperiorum, ſed æqualibus. *Radix* exiguo Narciſſo ſimilis, intus candida, & foris nigricans. Florebat Ianuario cum Vlyſſipone Hiſpalim proficiſceremur: & *Campanilla* Incolis dicebatur.

BVLBOCODIVM, SIVE PSEVDO-NARCISSVS albo flore, *Cluſij*.

Terna è *radice* bulboſa, oblongiore & foris nigricante, profert *folia*, dodrantem circiter longa, Narciſſi foliis valde ſimilia, ſupernâ parte carinata: inter quæ nudus prodit *caulis*, exilis, dodrantem altus, ſummo faſtigio membranaceum *folliculũ* gerens, è quo propendet *flos* totus albus, Pſeudo-Narciſſo vulgatiori formâ quidem ſimilis, at paulò minor: Cui in triangulari capite ſiue theca ſuccedit *ſemen* orbiculare, nigrum & ſplendens.

BVLBOCODIVM MINIMVM CORONATVM.

An Cluſij in Pann. *Pſeudo-Narciſſi genus admodum exile, ex Hiſpania miſſum per Regis Hiſpaniæ Hortulanum?* An C. Bauhini in Phyt. *Narciſſus* 16. ſiue *luteus exilis*, *Pſeudo-Narciſſi genus admodum exile Cluſij*? An Lobelii *Narciſſus montanus minimus coronatus*, Belgis *Klein gecroonde Berg Narciſſe* dictus?

BVLBOCODIVM TENVIFOLIVM ALIVD, flore luteo fimbriato, *Lobelij*.

Hoc è Biſcaiæ montibus in Belgium delatum, in figulinis inibi ſuo tempore adſeruari & coli ſolitum ſcribit Lobelius. *Cluſius* in Hiſt. poſt. Iconem habet qualem Lobelius, ſub hoc titulo, *Pſeudo-Narciſſus tenuifolius 2. flauo flore*, ac addit: *Alter Pſeudo Narciſſus* iunceis foliis, tenuiora paulò, licèt ſurrecta, habuit folia *florem* flauum, hoc eſt, calycem per oras leuiter & tenuiter fimbriatum, & ſex illa foliola calycem ambientia, ex herherbido palleſcentia. Flori in *Capitulo* ſuccedit rotundiuſculum nigrum *ſemen*. *Radix* puſilla, foris nigricans, bulbacea, tenuibus fibris à ſede prodeuntibus firmata.

BVLBOCODIVM MINIMVM TENVIFOLIVM album, eiuſdem *Cluſij*.

Scribit Cluſius in poſt. Hiſtoria, ſe intellexiſſe ab Hiſpanis Narciſſi quoddam genus in Hiſpania inueniri quod omninò iunceis ſit foliis, & florem candidum producat, eámque ob cauſam id *Iunquillos blancos* appellari.

C. Bauhino in Phyt. dicitur *Narciſſus* 25. ſiue *Iuncifolius flore albo*: ac *Narciſſi iuncifolij totis albis floribus* meminit etiam Lobelius in Aduerſ. parte 2.

NARCISSVS; LIRION: Germ. *Narciſſen Roſlin*: Gall. *Narciſſe*: Ital. & Hiſp. *Narciſſo*.

Narciſſum ſic deſcribit Dioſcorides: *Folia*, ait, profert Porro ſimilia, tenuia, multò minora & anguſtiora. *Caulis* vacuus & ſine foliis ſupra dodrantem attollitur. *Flos* albus, intus croceus, & in quibuſdam purpureus. *Radix* intus alba, rotunda & bulboſa. *Semen* velut in tunica, nigrum, longũ.

In Narciſſi deſcriptione omni fermè ex parte concordant Theophraſtus & Dioſcorides. Nec vlla diuerſitas in folio eſt, quamuis Theophraſtus Aſphodelo, Dioſcorides verò Porro, aſſimilet: nam Dioſcorides etiam Aſphodelo Porri folium tribuit. *Lirion* etiam, tanquam *Lilium*, ab vtroque dictus fuit: cùm tamen *Lirij* appellatione omne florum genus complectatur Homerus.

NARCISSVS MEDIO-PVRPVREVS, FLORE ſimplici.

Narciſſorum præcipuę *Differētia* à floribus hauriuntur, qui vel ſimplices vel pleni ſunt, atque rurſus vel *crocei*, vel *purpurei*, vel *albi* toti. Qui verò purpureus dictus, haud vndique talis eſt, ſed medium tantùm floris in eo purpureum cœrulémve eſt. *Herbaceum* addit Plinius, quem nuſquam obſeruauimus, vel aliis obſeruatum legimus. Reliquas *Differentias* quæ à loco, tempore, foliis, &c. petuntur, in ſequentibus exponemus.

NARCISSVS MEDIO-PVRPVREVS, flore purpureo.

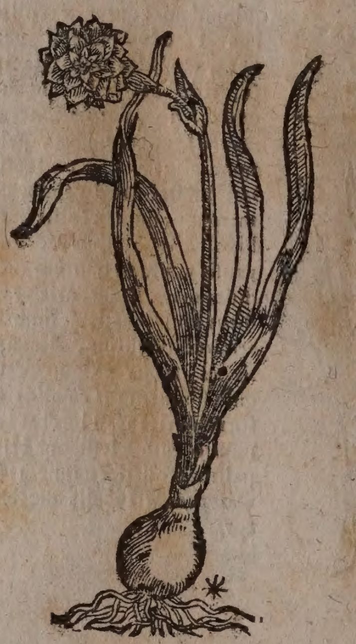

Narciſſi *Etymon* quod attinet: Narciſſum ab adoleſcente ſuimet amore capto, & in florem conuerſo, natũ, Theſpienſes garriunt, fõtem demonſtrantes vbi ſe ſpeculabatur puer ſtultiſſimus, qui vmbram ſuam neſciens diſtinguere, in eius aquis ſuffocatus periit, Deorum miſeratione in florem demum conuerſus, de quo Ouidius:

Nuſquam corpus erat, croceum pro corpore florem
Inueniunt, &c.

At, ſicut notat Ruellius, coarguit hanc Fabulam vetuſtiſſimus Poëta Pamphilus, qui Proſerpinam multis annis antequã Narciſſus eſſet, captam à Plutone cecinit, carpentem Narciſſos. Meliùs itaque à *narce*, hoc eſt torpore, dictum cenſent Plinius & Plutarchus, ſiquidem caput grauet.

NARCISSVS FLORE SINGVLARI ALBO, pleno.

Naſcitur (authore Dioſcoride) optimus Narciſſus in montanis locis, eſtque ille odoratus: reliquus Porrum refert & herbaceum odorem remittit. Aſt contrà naſci odoratum etiam in pratis refert Theocritus, Eidyllio 20. vbi Europam cum ſuis puellis prata ingreſſam, bene ſpirantem Narciſſum carpſiſſe canit.

Exeunt, teſte Dodonęo, qui Mediopurpurei ſunt, pleriſque Galliæ, & apud Heduos ac Sequanos in pratis. Nos circa Monſpelium in pratis ſpontè prouenientes ſæpe obſeruauimus. Hortorum verò Germaniæ, Belgij, Angliæ & Galliæ, inquilini hodie ſunt plærique Narciſſi.

NARCISSVS MEDIO-CROCEVS TENVIfolius, *Lobelij*.

Serotini ſunt Narciſſi omnes, vt iam olim annotauit Theophraſtus. Cæterùm Narciſſi radix, authore Dioſcoride, ſiue eſtur ſiue bibitur, vomitus mouet: prodeſt ambuſtis ab igne cum melle trita: præciſos quoque neruos agglutinat impoſita: luxatis item malleolis diuturniſque articulorum doloribus trita cum melle: educit aculeos infixos cum Lolij farina & melle: &c. Eaſdem vires & facultates illi tribuit Plinius. Ex floribus verò Narciſſi fit *Narciſſinum* Oleum (Vnguentum Dioſc.) ad emolliendas duritias calefaciendaque quæ alſerint.

NARCISSVS MVLTOS FERENS FLORES medio-luteus Narbonenſis.

Naſcitur inquit Cluſius, plærique Hiſpaniæ, quę mediterraneo Mari obiecta eſt, locis, & omnibus ferè circa Monſpelium pratis. Meminitq; ſe non procul Villâ nouâ, oppidulo Magalonæ vicino, bulbum eruiſſe, cuius ſummus caulis, decem & ſex flores ſuſtineret, ita vt meritò polyanthes appellari potuerit. Floret ibi Februario, apud Belgas verò non niſi Martio & Aprili.

Melinum, id eſt luteum, florem Narciſſo tribuit quidem Theophraſtus; ſed id de medio floris, quod calicem appellat Plinius, ac quod albis floribus cinctum cernitur, intelligendum eſſe ex Ouidij patet verſu:

Croceum pro corpore florem
Inueniunt, foliis medium cingentibus albis.

NAR-

NARCISSVS ALBIDVS MEDIO LVTEVS cum aliquot floribus.

Foliis eſt valde ſimilibus candido Narciſſo: at *caule* maiore: *flores* ferens plærumque duos aut tres albicantes, cum corolla ochræ modo lutea.

Dodonæo in Hiſtoria Lat. Alter Dioſcoridis Narciſſus medio luteus, qui *folia* habet longiora quàm medio purpureus, latiora, & paulò minùs virentia: *caules* proceriores & in ſingulis *flores* duos vel plures cæteris ſimiles, ſed medio calyce luteo. *Semen* & *radix* vt in aliis.

NARCISSVS MEDIO CROCEVS CVM ALIquot floribus, alius.

Maio profert *flores* duos, tres vel quatuor, pulchros, magnos, ex vno pediculo, ſex, ſeptem, octo & interdum nouem foliis conſtantes: ita vt videantur pleni.

Nobis Montbelgardi in S. P. horto elegans prouenit, cui flores cum pediculis ſuis iungebantur, multiplicemq; admodum efficiebat florem. In Anglia ſpontè prouenire ſibi relatum ſcribit Cluſius.

NARCISSVS MEDIO-LVTEVS PISANVS, plures ferens flores.

Lata habet *folia* & *flores* valde pulchros, cum corolla lutea in medio: miſſus autem fuit Piſâ, ac dicunt quidam Conſtantinopoli delatum. *Lobelius*.

Dodonæus de fl. videtur huius Deſcriptionem tradere, nomine *Narciſſi medio lutei* 2. ſi ſaltem ibi bene legitur *floribus minoribus*. C. Bauhino in Phyt. eſt *Narciſſus* 8. ſiue *Medio luteus* 4.

NARCISSVS CVM PLVRIBVS FLORIBVS plenis, corollâ luteâ.

Singulis annis Cluſio Conſtantinopoli Viennam mittebatur *Zirim cada catamer* nomine. Solent enim Turcę Narciſſos *Serin* cade, hoc eſt, *regium Calicem* appellare, quòd flauum illud in medio flore calicem quodammodo repræſentet.

Camerario dicitur *Narciſſus exoticus Conſtantinopolitanus plenis floribus, fragrantiſſimus*.

NARCISSVS AMPLO FLORE, CORONA aurea plenâ, *Cluſij*.

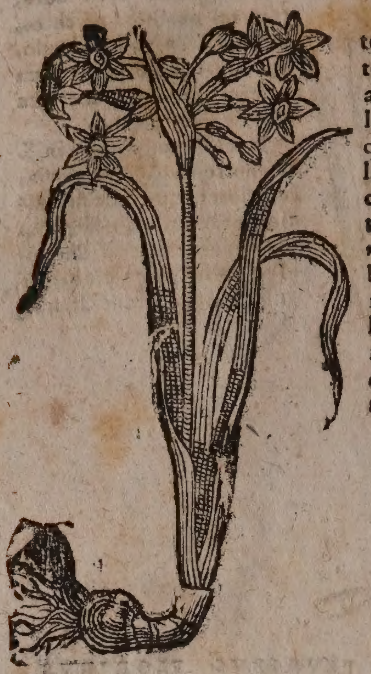
Narciſſum pleno flore ſecundum inſcribit Cluſius in Hiſtoria ſua poſt. cum ſic deſcribens: *Folia*, inquit, *bulbum* & *caulem* priori [pleno] adeò ſimilia habet, vt neuter ab altero diſcerni queat. Soli *flores* diſcrimen faciunt, qui etiam in vaginula ſummo cauli inſidente emergunt, terni aut quaterni, priori magnitudine ęquales, ſenisque foliis albis conſtantes, amplum aurei coloris calycem cingentes, adeò multipliciter mirúmque in modum implicatum, vt Leucoij flaui polyphyllum florem ſaturatiorem quodãmodo æmuletur: *odor* perinde ſuauis ac in priore.

NARCISSVS MINORE FLORE, CORONA tota luteâ, eiuſdem *Cluſij*.

Folia & reliqua omnia ſuperioribus (duobus plenis) ferè ſimilia habet, paulò minora. *Flores in* hoc etiam minores, ex albis foliis conſtantes, medium calycem plenum & flauum habent, eminentibus è medio oblongiuſculis anguſtis foliolis, ſtellatim quaſi decuſſatis, albi quidem coloris, ſed cui & viridis foris, & pallidus interiore parte, permixti ſunt. Odor ferè qualis in priore, ſed neſcio quid magis aromaticum ſpirans, medius inter *Narciſci* & *Muſcari* odorem.

NARCISSVS CVM PLVRIBVS FLORIBVS, totus albus; Eiuſdem Cluſij.

Folia habet terna aut quaterna, ad Narciſſi medioluтei Narbonenſis plurimùm accedentia, ſed viridiora, longiora & anguſtiora: è quorum medio exilit *caulis* latiuſculus, anguloſus & concauus, cui inſident ſeni, ſepteni atque interdum deni *flores*, prioribus ſimiles, ſed oblongiores paulò, & omninò niuei. quorum videlicet calyx ille medius (qui in priore flauus) etiam albus eſt. *Odor* priori ſimilis, vt etiam *radix*.

NARCISSVS IVNCIFOLIVS PLANVS; AMPLO calyce.

Cluſio conſpectus eſt hic Narciſſus anno 1595. Aprili menſe, ſuis floribus onuſtus, apud Theodorum Clutium, Academiæ horti præfectum Lugduni Batauorum.

An Camerario hort. *Narciſſus luteus polianthos*, id eſt, plures vno caule flores gerens, brumæ ſæuitiæ impatientiſſimus, atque propterea in fictili aſſeruandus?

BVLBOCODIVM MINIMVM TENVIFOLIVM album: *Cluſij*.

Quaterna aut quina habet *folia* tenuiſſima & capillaria, viridia, humi procumbentia & ſparſa: inter quæ *cauliculus* emergit infirmus, palmaris, tenuis, nudus, vnicum in ſummo *florem* è membranaceo folliculo prodeuntem, ſuſtinens, tenellum, candidū omninò, minimum, & calycis oris fimbriatis. *Semen*, vt in alijs Bulbocodiis; ac *radix*, vt in illis etiam, bulboſa & fibrata.

Lobelio in Append. & C. Bauhino in Phyt. dicitur *Narciſſus omnium minimus montanus albus*.

NARCISSVS IVNCIFOLIVS FLORE LVTEO.

Cubitalis huic *caulis*, *foliis* nudus, in cuius cacumine ex membranaceo vtriculo *flores* emicant bini pluréſue, pediculis ſextantalibus, Narciſſi vulgaris floribus ſimiles, at minores: è ſenis radiatis totis luteis foliis compoſiti: quo etiam colore præditus eſt non ſolùm tubulus oblongus, ſed & medium cingens corona. *Caulem* comitantur *folia* pauca anguſta, tenuitate & virore iuncto. Radix bulboſa fibrata.

In montanis haud procul Toleto pratis obſeruauit Cluſius: Nos verò Montbelgardi in 8. P. habuimus & coluimus.

NARCISSVS VERNVS PRÆCOCIOR FLAVO flore, Narciſſus flore cæruleo: *Cluſij*.

Narciſſum Vernum præcociorem flauo flore, ſic in Exoticis pingit Cluſius. Meminit verò in Pannon. *Narciſſi cærulei* ſibi ex Hiſpania per Regis Hortulanum miſſi.

Sic *Narciſſos floribus totis purpureis* prope *Lanum* fluuium, haud procul Monſpelio, reperiri, Lobelio & Penæ aſſeruerunt non poſtremæ fidei Viri: ſed ſe eos diu ſæpéque inibi fruſtra venatos tradunt Iidem in Aduerſ.

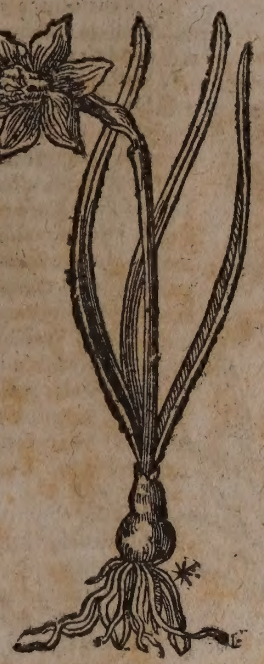
NARCISSVS IVNCIFOLIVS FLORE LVTEO; Eiuſdem Cluſij.

Huius generis Narciſſum antè propoſuimus: *Hunc* verò ſic deſcribit *Cluſius*: Bina, ait, aut terna illi ſunt *folia* anguloſa, carnoſa, oblonga & pene rotunda, Iuncis viridioribus & medulloſis, læuore coloréque quodammodò ſimilia, nec minus flexibilia: inter quæ medius exilit *caulis* rotundus, cauus, nullis ornatus foliis: in cuius ſummo, ex tenui quodam membranaceo inuolucro, *flores* terni, quaterni aut quini prodeunt, oblongi [gemelli interdum] omninò lutei, formâ Narciſſinis ſimiles. Iis ſuccedunt triangula *Capita*, nigro & anguloſo *ſemine* plena. *Radix* candida, & nigricantibus membranis tecta, &c.

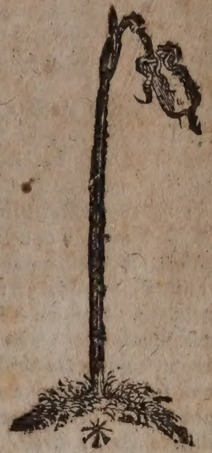
NAR-

NARCISSVS LVTEVS VEL PALLIDVS, foliis anguſtis, Thracicus.

Foliis eſt Narciſſo toto albo ſimilibus & anguſtis, *floréque* omninò luteo aut pallido, odoratiſſimo : *ſemine* Narciſſino ſimili, & *radice* haud ita magnâ, tunicis ſpadicei coloris obtecta. Thracici nomen obtinuit, quòd ex Thracia primùm delatus credatur.

NARCISSVS IVNCIFOLIVS ALBVS, TORTILIbus floris foliis : calyce longo nutante.

Narciſſum hunc Iuncifolium, floris foliis tortilibus, calycéque magno longo & nutante, cum prominulo tenui piſtillo, pingit in Aduerſariis Lobelius.

An eiuſdem in Append. *Narciſſus omnium minimus montanus albus*? An C. Bauhin. in Phyt. *Narciſſus* 10. *ſiue montanus albus minimus*?

NARCISSVS PERSICVS CROCI FLORE melino, Colchicis affinis, Cluſii.

Ἄκαυλος planè eſt hic Narciſſus, & floris duntaxat pediculo præditus, veluti *Crocum Colchicúmque* : exiliítque è membranaceo cucullo, tanquam ex vaſculo aut theca, *flos* oblongus, Croci aut Colchici floris æmulus. Allatum Conſtantinopoli perhibet Cluſius, qui pingit & fusè deſcribit.

NARCISSVS AVTVMNALIS MINOR, FLORE albo cum calyce flauo : *eiuſdem Cluſii*.

Icon quam damus plantulæ à Cluſio deſcriptæ figuram & magnitudinem affabrè exprimit. Is ſerotinum minimum inſcribit, & Hiſpanis, apud quos frequens reperitur, *Tõnada* dici addit. Caſpar Bauhinus, à quo habuimus dicebat prouenire in monte *Spliegel*.

NARCISSVS AFRICANVS, SIVE EXOTICVS, bifolius, *Lobelii*.

E' craſſa lentáque, vtrinque compreſsâ, ſquammosâ, ac veluti nucleis compactâ *radice*, bina tantùm edit *folia*, vncias duas lata latioráque, & vncias quinque longa, viridia læuiáque. Sub tellure tamen aliis duobus foliorum rudimentis præditus eſt hic peregrinus bulbus, paruum pugnum magnitudine æquans, *Lobelius*.

NARCISSVS AFRICANVS FOLIO rotundiore.

Lobelio in Aduerſ. part. 2. Narciſſus Aphricanus folio rotundiore complicato: Cuius cum præcedente copiam fecit præclarus vir D. Iacobus de Keiſer. Eorum autem bulbos in locis Portui, ſiue *Capo*, bonæ ſpei vicinis, erutos, & ab eo in Belgium primùm allatos fuiſſe ſcribit.

SCILLA, PANCRATIVM: Germ. *Meer Zuvibel*: Gall. *Scipoule, Squille, Oignon marin*: Ital. *Squilla, Scilla*.

Notior *Dioſcoridi* viſa Scilla, quàm vt depingi deberet: à *Theophraſto* verò inter eas plantas reponitur quæ multiplices corticoſáſq; habent radices: Plinius Scillam in cibariam & medicatam diuidit.

Duo Scillæ genera facit Ruellius, *Marem* albis foliis, & *fœminã*, nigris, tertiúmq; addit genus cibis gratum & vſu tenerum. Matthiolus & Amatus, rationi contrà magis conſentaneũ putant mari nigra, fœminæ verò alba tribuere. Dodonæo Scillæ duæ ſunt ſpecies: *vna* foliis anguſtis, quæ vera Scilla, *altera* foliis latis, quâ vulgò pro Scillâ vtũtur. Duas etiã differentias à *Colore* deſumunt Pena & Lobelius: Extimæ tunicæ, inquiunt, *vni* rubent, alteri albent. *Plura in Appendice*.

PANCRATII MONSPELIANI VEL HEMErocallidis Valentinæ facie Lilio-Narciſſus.

Hîc in Pancratij Hiſtoria in genere pergentes, aliquid ex Matthiolo addemus. Pãcratium, ait ille, quod aliquibus *puſilla Scilla* vocatur, quoniam hodie in medicamentorum vſum non recipitur: ideò Medicis & Seplaſiariis neglectum eſt. Vnde etiam pauci fortè ſunt, qui vel ipſum nouerint, vel animaduerterint: cùm tamen variis in Italiæ locis gignatur, ac præſertim in Apulia, vbi magnus eſt Scillarũ prouentus. Verùm etſi idin Officinis non habeatur, nihil tamen iacturæ in medicina fieri puto, quod eius vicem maior Scilla, ac valentiùs etiam, præſtet.

PANCRATIVM ALTERVM VERNVM indicum.

Narciſſis aſſocianda, ait in Aduerſ. Lobelius, hæc Pancratij Monſpeliaci facie bulbacea Indica planta, *floribus* Liliaceis prædita, vt plurimùm quidem candidis, nõnunquam verò ſubfuſcis: ſed cui in foliis & bulbis magna cum Pancratio Monſpeliaco ſimilitudo & parilitas Bulbo me donauit C.V.D. Ioh. Huſſenius Conſ. Ord. & Societatis Præfectorum rei maritimæ Zelandiæ, &c.

PANCRATIVM, PANCRATIVM MONSPESſulanum: multis Scilla alba parua.

Pancratiũ à vincendis & profligandis morbis nomen apud Græcos obtinuit. Pro Scilla haberi tradũt Plinius, Dioſcorides & Galenus. Sic etiam Paulus & ſpecie & viribus comparauit Scillæ. Sic ex Recentioribus Scillę ſpeciẽ facit Cordus, quantitate & viribus maiori inferiorẽ. Itidémque etiam Pancratiũ *puſillam Scillam* vocari ſcribit Matthiolus.

Quod verò hîc pingimus Pancratium aliqui *Scillam Epimenidiam Theophraſti & Plinij* nuncupant, ſed perperam: nec meliùs alij *Hemerocallidem Dioſcoridis* eſſe volunt.

Toto illo littore ab aquis Marianis ad vſque Narbonæ vrbis maritima abundat: atque à littoris incolis, piſcatoribus & prædonibus famelicis eſitatur, ſed nauſeam excitat.

PANCRATIVM INDICVM, AVT NARCISSVS Cluſii Indicus, maximus, Autumnalis.

Radix huic ſpithamũ longa, brachialis craſſitudinis, multis Cepaceis ſubalbidis *tunicis* ſquamoſa, extimiſque cuticulis ex ruffo ſuffuſcis, aut Caſtaneæ diluti coloris; ſeſſili parte maiore mediocrem pugnum æquante: numeroſis, carnoſis, habitioribus *fibris*, Pancratij aut Scillæ inſtar, quaſi trunco aut nodo collectis, fulta. *Flores* octoni aut deni ſtellati, floribus Colchici albi Anglici pares, ſed longiores, ſubluteі, ex albo luridi, ſenis longioribus ſtaminibus albis præditi.

BVLBVS ERIOPHORVS, SIVE LANIFERVS, Cluſij.

An Bulbus Eriophorus Theophraſti? Ille verò de ſuo Eriophoro Bulbo ſcribit Li. 7. Hiſt. pl. cap. 13. Quoddã eſſe Bulbi genus in littoribus naſcens, cuius inter ſummũ corticem, eámq; partem quæ caulis eſt, lana ſit, ex qua mappalia, veſtéſque quædam conficiantur.

Quem hîc pingimus *Muſcari maioris* nomine Conſtãtinopoli Cluſio allatus fuit, qui *laniferi* nomen ipſi indidit, ob tomẽti copiam, quòd lanæ modo in ſtamina diduci poteſt.

An Matthioli Narciſſus 4? Baſileæ vidimus in horto D. Smielecij: atque ipſimet Montbelgardi in S. P. horto aluimus & coluimus.

ORNITHOGALVM : Germ. *klein Erdtnuſſ* : Belg. *vele Ayeryn* : Gall. *Churles* : Ital. *Latte di gallina.*

Ornithogalum non nouerunt Theophraſtus & Galenus : nec etiam eius æmuli Ætius & Paulus. Plinius *Ornithogalen* vocat : Dioſcorides verò ſic deſcribit : Ornithogalum, ait, *cauliculus* eſt tener, candicans, tenuis, ſeſquipedalis, tribus aut 4. in cacumine mollibus agnatis, è quibus prodeunt *flores* herbacei, qui cùm hiantes ſe pandunt lactei viſuntur : inter quos diſſectũ Cachryos modo, *capitulũ* emicat. *Vulgare* & *verius* dictũ hîc pingimus, quod vel *maius* eſt vel *minus*: ac variis locis copiosè admodum in pratis & inter ſegetes abundat, vt ſi Maio menſe, [Matthioli sũt verba,] inquiratur, perpenſis notis illi à Dioſcoride attributis, facilè ab omnibus inueniatur.

ORNITHOGALVM CÆRVLEVM PALLENS, & Ornithogalum Hiſpanicum minus.

Plantam quàm hîc pingimus Hyacintho Autumnali ſimilem quidem eſſe ſcribit in Obſ. Lobelius : attamen qualibet fermè ſui parte Ornithogalis valdè cognatam & affinem. *An Cluſii Ornithogalum Hiſpanicum minus?* Id Aprili florêre ait, ſibique ex Hſpania miſſum fuiſſe *Hyacinthi ſtellaris ſerotini albo flore* inſcriptione.

Cæterùm nomen ab eo habet Ornithogalum, quòd in eius flore color niteat lacteus, illi adſimilis qui in auium alis, aut gallinarum ouis obſeruatur.

ORNITHOGALVM LVTEVM, ſiue BVLBVS Sylu. Fuchſij : BVLBOCODIVM flore pleno.

Veris munus eſt *Ornithogalum luteum*, in variis Germaniæ locis circa ſepes & ad agrorum margines admodum frequens : & calidioris cœli admodũ amans: vidimus tamen *Nos* in Lugdunenſis vrbis pomœriis.

Dictum eſt *Perdiciũ*, quòd Perdices ad id ſe voluтent, terrámque ſuffodiant, aliis *Bulbina*, aliis *Bulbus Maialis*, & nonnullis Bulbus eſculentus, quod quàm rectè fiat doctis examinandũ relinquimus. Sunt qui *Bulbũ vomitorium* vocent, quòd vſu compertum ſit radicis decoctum vomitiones ciere, & aluum valenter ducere.

Hîc autem non dicti *Ornithogali lutei* traditur Icon, ſed *Bulbocodij flore pleno* eximia varietas.

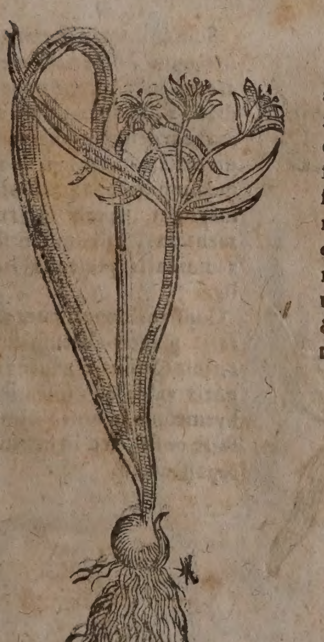
BVLBVS MONOPHYLLOS FLORE ALBO: ATQVE de Bulbo eſculento & de Bulbo vomitorio.

Valde rara eſt hæc planta, authore Cluſio, qui ex Luſitania allatam à Rhizotomo Gallo emit, BVLBINEN THEOPHRASTI eſſe ſuſpicatus. At Bulbinẽ Theophraſti alij eam vocarunt quam *Nos* in præcedente Tabella pictam dedimus : eandémq; nonnulli tum pro *Vomitorio* tum pro *Eſculento* Veterum *Bulbo* exhibent. Sic diuerſæ admodum ſunt Recentiorũ de Veterum iis Bulbis ſententiæ, vt aliquid certi de iis ſtatuere ſit admodũ difficile.

Quicquid ſit : obſeruandum generaliter omnes Olerum radices, quæ ſimilitudinem ad Bulbos habent, *Rapas, Napos, Cepas, Allia* &c. à Veteribus *Bulbos* appellari : Duo verò propriè, Eſculentum ſcilicet & vomitorium. *Plura in Append. & in Hiſtoria noſtra magna.*

ORNITHOGALVM PALLIDO FLORE.

Eſt hoc Cluſio in Hiſt. poſt. *Ornithogalum* 7. non valdè abſimile Bulbo ſylu. Fuchſij: maiori tamen *folio* conſtat cauléque craſſiore, licèt infirmo : biníq; aut terni quos ſuſtinet *flores* maiores, minùs flaui, ſed ex herbaceo quodammodò pallidi. Floret Maio. Id autem obſeruauit Cluſius in Stiriacarum & Auſtriacarum alpium pratis, vbi ſyluę deſinere ſolent.

ORNITHOGALVM LVTEVM MINVS.

Vnico prodit foliolo, anguſto & exalbidi coloris : *cauliculus* vnum aut alterũ foliolum ſuſtinet: è quorum medio bini exiliunt *floſculi*, ſtellati, intùs flaui, foris ex viridi purpuraſcentes : quibus ſuccedunt puſilla triangula *Capitula*, ſemine ruffo exili & inæquali plena. *Radix* alba, rotunda & cineraceo putamine obducta.

Aprico magis delectari videtur, abundantiúſque creſcit in apricis Meridiei oppoſitis.

ORNITHOGALVM SPICATVM FLORE virente: Aſphodelus bulboſus *Dodonæi.*

Lobelio in Obſeru. dicitur *Aſphodelus Hyacinthinus fortè Galeni*: Camerario apud Matthiolum Germ. *Aſphodelus Galeni bulboſus.* Floret, ait, Maio, & Iunio menſe, ac nonnunquam etiam ſeriùs, nec niſi hortenſis eſt apud Belgas. At inter ſegetes frequentem in Pannonia haberi ſcribit Cluſius.

ORNITHOGALI SPICATI, FLORE virente alia Icon.

Icon hæc quæ ex emptitiis eſt, in quibuſdam, ac præſertim in ſpicato flore, meliùs præcedente placet, quæ cùm bulbum & folia meliùs exprimat, vtrámque ob id retinendam duximus. Sæpe autem Ornithogali genus hoc Geneuæ obſeruauimus, in colle *la Baſtie* dicto, vbi floret Maio.

ORNITHOGALVM SPICATVM ALBO FLORE, Monſpeſſulanum vel Narbonenſe.

Abundat in Italia & per Hiſpanias, ac prouenit etiam in Monſpeliano agro inter ſegetes: florétque Aprili & Maio. Cluſio natum etiam Viennæ, ſemine Lutetiâ miſſo: ac Nobis quoque Montbelgardi in S. P. horto, ſed hyeme reponendum eſt.

Cluſio Pann. dicitur *Ornithogalum maius Monſpelianũ*: Matthiolo in Dioſc. cum magn. Fig. *Hyacinthus Orientalis alter.* An Theophraſti *Epimenidium*?

ORNITHOGALVM BYZANTINVM CLVSII.

Byzantini appellationem habuit hoc, eò quòd Byzantio cum aliis bulbis allatum fuit, nullo addito nomine. Ornythogalo autem ſpicato Monſpeliano dicto, plurimum id, Cluſio iudice, accedere videtur: ſed humilius eſt, floréſque minùs niuei. Non placet autem noſtra Icon, minùs affabrè facta.

ORNITHOGALVM CRETICVM ET PANNOnicum, albo flore.

Bulbo eſt nuce Auellanâ maiore, fibris tenuibus, vti in cepis, donato. Ex eo verò *caulis* prodit pedalis, *flores* in cacumine gerens Ornithogali maioris, ſed paucos, in ſpicæ modum digeſtos, ſex foliis conſtantes, extrinſecus virentibus internè albis: in quorum ſinu veluti glomulus ſtaminib. cinctus. *Semen* paruum, nigrum, rugoſum, ac velut araneoſis punctulis eleganter impreſſum, rotundum, niſi quòd vna parte modicè acutum eſſet, durum intùs, candidum, ſapore ſubdulci.

In montium apertis & gramineis locis abundat in Pannonia.

ORNITHOGALVM MAGNVM SYRIACVM: SIVE Lilium Alexandrinum.

Summo *caule florem* gerit magnum, Narciſſi medio crocei parem, quinque radiatis foliis in obtuſum mucronem deſinentibus, candidis totis, conſtantem: cuius medium occupat *Capitulum* magnum, pericarpij rudimentum, circumſtantibus acuminatis pluſculis ligulis.

Conſtantinopoli cum aliis raris plantis allatum fuiſſe ſcribit Cluſius: addens frigoris valde eſſe impatiens, hyeméſque in horto minimè ferre poſſe, ſed in fictilibus reponendum.

ORNITHOGALVM NEAPOLITANVM CLVSII.

Elegans hoc Ornithogali genus Neapoli accepit Cluſius, qui in Exot. pingit & fusè deſcribit. *Folia* illi tribuens terna aut quaterna, longa, catinata, viridia, anguſta: Hyacinthinis haud abſimilia: atque inter ea prodeuntem *caulem* firmum, dodrantalem latum, læuem, viridem: quinos pluréſue in anteriorem partem propendentes ex candido cinereaceo vireſcentes *flores* ſuſtinẽtem: quibus ſuccedunt *capita* trigona, craſſiuſcula, in obtuſum mucronem deſinẽtia, ac caulem propter grauitatem deprimentia, & *ſemen* rugoſum nigrum continentia. *Radix* bulboſa & candicans.

ASPHODELVS, HASTVLA REGIA, ALBVCVS: Ger. *Goldvvurtz*: Gall. *Aſphodel, Hache royale*: It. *Aſphodello*.

Aſphodelus, authore Dioſcoride, planta plurimis nota eſt: *folia* habens Porro magno ſimilia: *caulem* verò læuem, qui in ſummo *florem* habet, *Anthericum* appellatum. *Radices* ſubſunt oblongæ, rotundæ, glandibus ſimiles, ſapore acres & facultate calefacientes.

Theophraſtus, vt ferè Græci omnes, caulem eius cubitalem, ac ſæpe duûm cubitorum, *Anthericum* vocabant: radicem verò, id eſt, bulbos, *Aſphodelum*. Noſtri radices *Albucum* vocant, & caulem *Haſtulam regiam*. *Plura in ſequentibus*.

Cum autem Aſphodeli variæ mox tradendę habeantur ſpecies, hîc pingitur Aſphodelus maior, flore albo, non ramoſus. Eſtque *Icon* ex noſtris empticiis.

ASPHODELVS MAIOR, FLORE ALBO, RAmoſus: Cluſij.

Spectatu mira eſt & iucũda planta Aſphodelus, cùm integer effoditur, ob ingentem bulborum qui circumquaq; dependent numerum: nec alia numeroſior, teſte Plinio, octoginta ſimul aceruatis bulbis Napis modicis ſimilibus. Duo verò peculiaria habet *Caulis*: I. quod tametſi læuis & anguſtus, in ramulos tamen ſupernè ſinditur: II. quod vermis creat, qui, vt Theophraſtus ait, in volucres beſtiolas, floſculorum ſpecie, degenerant: & tandem, cùm flacceſcens maturuerit ſcapus, eroſo cõceptaculo prouolant.

Aſphodelus hic & iam dictus in editioribus ſaxoſis Luſitaniæ, Hiſpaniæ & Galliæ locis ſpontè proueniunt, floréntque Martio & Aprili: in Germania verò & Belgio habentur tantùm in hortis.

ASPHODELVS MINOR, FLORE ALBO, folio fiſtuloſo.

Aſphodelum ſexu diſcreuêre nonnulli, in eo Marem & Fœminam reperientes: *Colore, magnitudine, foliorúmque & caulis* varietate alij. Plinius duo genera recenſet: *candidum*, cui ſcapus amplior cubito, purus lęuiſque, & alterum, cui acinoſus ſit caulis. Dioſcorides autem Galenus & Paulus vno contenti genere, in ſpecies varias non diſtribuerunt. Marantha quatuor agnouit: Aſphodeli, ait, vnum genus deſcribit Dioſcorides: Nos verò tria alia reperimus, &c.

In Aſphodelorum autem Claſſem referendus & hic, quem plæriſque Granatenſis regni locis, nec nõ inter Arelatem & Maſſiliam ſecus ſemitas, ſpontè prouenire ſcribit Cluſius.

ASPHODELVS MINIMVS ALBVS, CLVSII.

Nouum Aſphodeli genus dicit Cluſius, ac ſerotinum, vt pote quod Iulij initio flores proferre incipit, quũ reliqua genera ſuos abiecerunt.

Cæterùm quod ait Dioſcorides Aſphodelum plantam eſſe plurimis notam, verum quidem in Italia haberi poſſe cenſet Cornarius: at in Germania minimè, vt pote in qua pauci aut nulli Aſphodelum nouerunt, atq; etiam in aqua Aſphodeli vſus nullus.

ASPHODELVS LVTEVS.

Radices huic ab vno capite multæ enaſcuntur, ſed longè minores quàm Aſphodeli albi maioris, colore luteo præditæ, exporrectis par tranſuerſum fibris ſe propagãtes: *caulis* ſeſquicubitalis, ſingularis, à foliis ad ſummum *floribus* ornatus Aſphodeli, ſed luteis: quos excipiunt *pericarpia*, ſemen continentia: *folia* porracea, glauca, Aſphodeli foliis ſimilia, ſi non minora eſſent & anguſtiora.

Eius non meminere Veteres, hodie verò in variis Germaniæ, Belgij, Galliæ & Italiæ cultioribus habetur hortis.

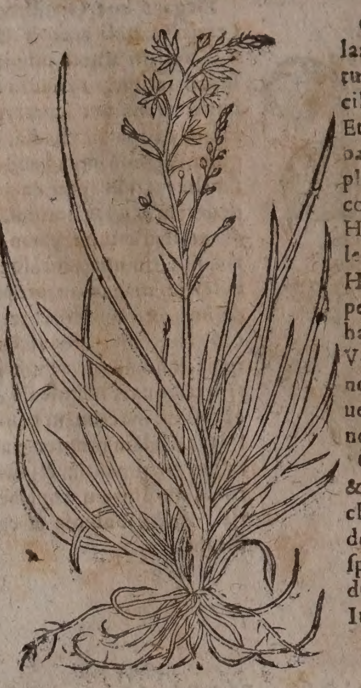
ASPHODELVS LVTEVS ACORIFOLIVS PA- luſtris Anglicus, *Lobelij*.

Aſphodeli lutei paluſtris nomine à variis traditur hęc Planta: floribuſque eius lixiuio maceratis puellæ crinem flauum efficiunt. Omnis verò Aſphodeli caulem Cochleę terreſtres mirum in modum perſequuntur, & ſugendo arefaciunt.

Cæterùm multa, vt ait Theophraſtus ad alimentum vtilia habet Aſphodelus: nã & Anthericus leuiter ad ignem toſtus in cibi vſum venit, & ſemen torrefactum, omnium verò maximè Radix. Vnde non immeritò ſtultos eos pronunciauit Heſiodus, qui ignorent, quàm magnum ſit in Malua & Aſphodelo bonum. Radix, authore Galeno, extergentis & diſcutientis eſt facultatis: aſparagus ictericis magno eſt remedio &c. Ante portas ſatum veneficiorum eſſe Amuletum exiſtimarunt Veteres.

PHALANGIVM VETERIBVS, ET IN GENERE: Phalangium paruo flore candido, minus ramoſum.

Quæ Herba Veterum Phalangium dici mereatur aſſertu hodie non admodum facile, vnde infit Matthiolus; Etſi non deſint hodie Herbarij, qui in Phalangij, vt in plurium aliarum quoque incognitarũ plantarum, locum Herbas quaſdam, quales quales ſint, ſubſtituant, atque rei Herbariæ parum gnaris ſæpe oſtendant: ipſe tamen hactenus, vt ingenuè fatear, Verum Phalangium in Italia non vidi, neque ab aliis inuentum ſcio, quanquam non negauerim inibi naſci.

Quod autem hîc pingimus, & ſeritur in hortis, & in accliuibus ad ripas aquarum decurrentium ſitis collibus ſpõtè prouenit, Geneuę, Lugduni, Montbelgardi & alibi: Iunioque & Iulio floret.

PHALANGIVM ALIVD PVLCHRIVS EMACVlato Lilij candore conſpicuum.

Pulchrius hoc dicimus pręcedẽtis reſpectu, non autem reſpectu ſequentis. Id in collibus iuxta fluenta ſponte etiam prouenit: ac in cultioribus hortis etiam habetur.

Lobelio, Dodonæo & Tabernæmontano dicitur *Phalangium non ramoſum*: Camerario, *Phalangium maiori flore*: & nonnullis *Liliago*, ſed perperàm.

Foliis eſt præcedentis foliis ferè ſimilibus: *cauleque* ferè eodem: *floribus* paulò maioribus, albis, multis, ſpicam repræſentantibus, quibus ſuccedunt *Capitula* ſublonga, in quibus *ſemina* rotunda. *An Lilium polyrrhizon Miconi?*

PHALANGIVM FLORE LILII.

Multis longis albis craſſiq; ribus fibris *radicatur*: *folia* Phalangij: *caulis* cubitalis, ac etiam minor, rotundus, lęnis, non ramoſus: in cuius ſummitate prodire cernuntur ex breuibus pediculis *flores* magni, duo treſúe vel quatuor, paruis Liliis ſimiles, ac eodem etiam odore grati, albi, vncias duas ferè longi: *ſeminum capita* ſublonga.

Vidimus in pratis prope Burmium, ac Geneuæ in monte vinoſo *Thuiri*: atque inde delatum in horto coluimus. Floret Iulio, eiuſque duæ habentur ſpecies, *Maior* & *Minor*.

Cæterùm laudatur Phalangium contra omne venenum.

CROCVS VEL CROCVM: Germ. *Saffran*: Belg. *Saffraen*; Gall. *Saffran*: It. *Zaffarano*: Arab. *Sahafaran*.

Ob amorem iuuenis *Croci* mutatam in fruticem Smilacem virginem, & *Crocum* puerum in florem ſui nominis verſum, fabulatur Antiquitas. Sed Nos ea ſtudiò præterimus, aliam Nominis originem rimaturi.

Cùm itaque apud Græcos *Crocon* filum villumque ſignificet, cuiuſmodi ſunt Croci ſtamina, ſeu Villi illi *Crocides* dicti, qui in floris medio terni pluresue conſpiciuntur, ac qui, quòd ſoli in vſum veniant, per excellentiam Croci appellatione donãtur: Plantæ huius, quam oleraceæ prorſus eſſe naturæ ſtatuunt Theophraſtus & Dioſcorides, Latinam denominationem inde hauſimus.

CROCI ALIA ICON.

Has Icones iam ſculptas emimus, neutráq; in omnib. placet: quapropter binas ponimus, vt quod in alterutra deerit, altera ſuppleat.

Cæterùm conſtat Crocus *bulbo* dulci, Auellanę magnitudine, multis fibris capillato: *folia* quinque aut octo, palmum aut dodrantẽ longa, admodum anguſta, ſtriata: *caulis* inter hæc oritur breuis, *florem* ſuſtinens vnicum, Colchici flori ſimilem, ex foliis cæruleis conſtantẽ, in quorũ medio ſunt ſtamina aliquot flammei ruboris valde odorata.

Eſt autem Crocus vel *domeſticus* vel *ſylueſtris*: & vterque *Maior* vel *Minor*: *Vernus* vel *Autumnalis*: iiq; rurſus *foliis* & *florum colore* varians.

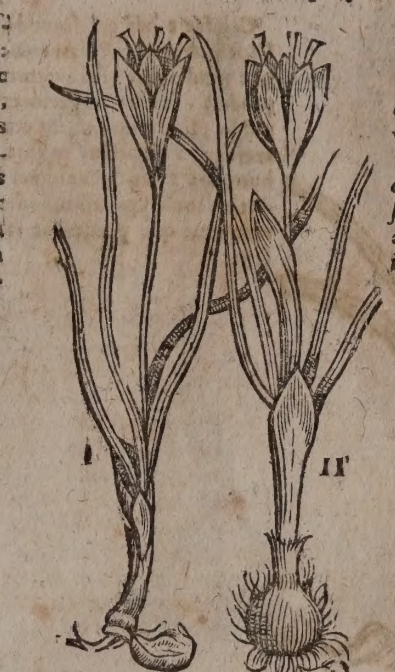
CROCVS

CROCVS VERNVS LATIFOLIVS ALBO FLOre, purpuraſcentibus venis vario.

Hunc pingit & fusè deſcribit in Hiſt. poſt. Cluſius: qui multùm miratur, ſe nec in Auſtriacis, nec in Syriacis, neque etiam in Pannonicis montibus, vllum Croci verno tempore florentis genus inueniſſe, tametſi diligenter perluſtrarit: quum tamen Helueticæ alpes, illis etiam frigidiores, aliquot eius genera ſponte alant.

CROCVS VERNVS ALIVS, FOLIO ANGVSTIOre, & flore purpureo minore.

In altiſſimis Heluetiorum montibus, ac in *Iura* dicto, variæ Croci ſylueſtris ſpecies, floris colore potiſſimùm variantes, reperiuntur.

Turcæ *Zafran* vocant Crocum, & voces addunt *ak, mor, ſari*, quum album, violaceum aut flauum colorem exprimere volunt.

CROCVS VERNVS ALBVS CVM CÆRVLEIS oris in latere folij, Lobelij.

Folia Croci ſatiui & legitimi folia ſatis referunt, niſi breuiora eſſent: inter ea verò bini aut terni prodeunt *flores*, ſex foliis mucronatis conſtantes, pallidis quidem ſiue candidis, cum ſtriis ex atro purpuraſcentibus, Croci montani *ſtaminibus*, & pallido *ſtylo*. *Semen* in triangulis *capitibus* rotundum, ex rufo candicans. *Radix* foris fuſca, intùs alba.

Icon notata II. Crocum Vernum latifolium album verſicolorem Cluſij exprimit, de quo mox.

CROCVS VERNVS LATIFOLIVS VERSICOLOR.

Duplicē proponit Cluſius: flore ſcilicet ſimplici & flore multiplici: illum in Tabella præcedenti pingimus ſub Num. II. Hunc verò pingit Cluſius, ſub Titulo, *Crocus Vernus latifolius duplici flore.*

An Lobelij in Obſ. *Crocus ſylueſtris albus duplex, Maior & Minor*? An Camerario horti *Crocus Vernus flore vario*?

CROCVS VERNVS FLORE ALBO, PVRPVreis ſtriis variegato.

Domeſtici Croci varias à locis deſumptas differentias recenſet Dioſcorides: *Coriceum*, *Lycium*, *Ægæum*, *Cyrenaicum Theſſalum*, &c. Hodie verò paſſim in hortis colitur Crocus. Nec ſolùm regiones ad Meridiem, Cyrene, Sicilia, Gallia & aliæ, ſed etiam ad Septentrionem ſitæ, Anglia, Germania, & Auſtria, Crocum habent & colunt, eóque tum in cibis tum in medicamentis vtuntur. Optimum autem eſſe ſcribit ex Veterum ſententia Ruellius, quod recens fuerit, fraganti odore & colore aureo &c. *De ſatu in ſequ.*

CROCVS VERNVS LATIFOLIVS PVRPVREVS verſicolore flore.

Seritur radicis bulbo, floremque ante folium edit, vel vt habent Theophraſtus & Plinius, florem folio expellit: Leditur autem plurimùm à muribus & talpis, quę ſub terra corrodunt Cæpas eius. Sed calcari & atteri amat, pereundoque meliùs prouenit: ideò iuxta ſemitas & fores lætiſſimum. Meti verò debet cùm media florum ſtamina grato colore nitent, detractis à medio flor capillis, & triduò aut quatriduò reſiccatis: ſiccandum autem in vmbra.

CROCVS VERNVS LATIFOLIVS, FLAVO, aureo & pallido flore, Cluſij.

Calefacit ordine ſecundo Crocus, & primo ſiccat: eiúſque moderatus vſus cerebro prodeſt, ſenſus vegetiores reddit, ſomnum excitat, cor recreando lætitiam gignit, humores ad coctionem perducit, multiſque commodis eum beat qui prudenter vti ſcit.

CROCVS VERNVS LATIFOLIVS, FLORE flauo-vario ſimplici, eiuſdem Cluſij.

Variat hic Crocus, vt & ſequens flore duplici, floríſque colore, magis aut minùs intenſè luteo rutilóve.

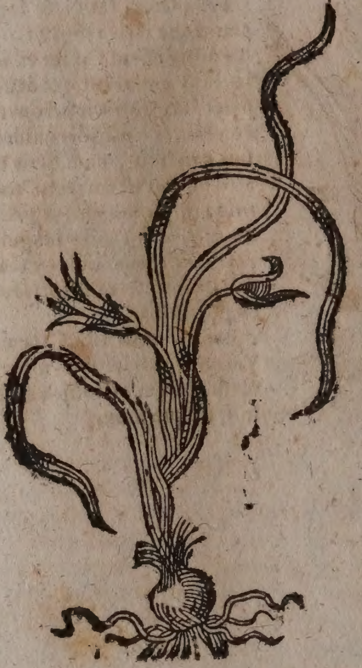
Cæterùm, vt in Croci vtilitatibus enarrandis pergamus: Importunos hoſpites, quietiſque & famis hoſtes *pediculos*, è ſuis interulis Croco abigit Gens Hybernica, ac illuuie ſordidas veſtes mundat, militiæ idcircò non parum conducibilis.

CROCVS VERNVS LATIFOLIVS, FLORE flauo-vario duplici, Eiuſdem.

Habet ſuos vſus & ſuas noxas Crocus: ſi enim quis vltra modum eo vtatur, pallorem contrahet & capitis dolorem: & vigilias faciet atque cibi inappetentiam. Exiguus itaque ſit eius vſus, non nimius, eligatúrq; optimus, cùm nihil æquè Seplaſiarum ſentiat fraudes. *Probatio* autem ſinceri, vt impoſita manu crepet, veluti fragilis, ac non cedat, vt dilutus & vliginoſus: Deinde vt manu ad os prolata, leniter faciem oculóſque mordeat.

CROCVS VERNVS ANGVSTIFOLIVS, FLORE cæruleo, *Eiuſdem Cluſij.*

Huius tres ſpecies proponit Cluſius, quarum minimam hîc pingimus. Lobelio in Icon. Pl. dicitur *Crocus* ſylueſtris Hiſpanicus, vulgò *Nozilicha maior*.

Hunc Gadibus duntaxat obſeruauit Cluſius, cum reliquis duobus huius generis, locis ſalebroſis & apertis, florentem Ianuario & Februario.

CROCVS MONTANVS AVTVMNALIS, FLORE purpureo minore & dilutiore.

Flore eſt ſatiui Croci, ſed dilutiore & minore, tribus intus croceis *ſtaminibus*, & ſtylo luteo ſummâ parte in aliquot *ſtaminula* diuiſo: *folia* illi quaterna Crocinis ſimilia, ſed breuiora. *Radix* minor quàm in ſatiuo, candida, plena & velut internodiis diſtincta, ſubdulcis ſaporis.

Apud Belgas, authore Lobelio, hortenſis & inquilinus factus eſt, è maritimis Luſitaniæ collibus delatus, in quibus, vt & Viennæ Auſtriæ, ac Francofurti ad Mœnum obſeruauit Cluſius.

CROCVS MONTANVS BYZANTINVS CÆRVLEVS, Cluſij.

Radix huic digitalis, vel etiam pollicaris, eſt craſſitudinis, orbiculata ferè, alba & ſolida: *flos* inodorus, vel tenuis admodum & euanidi odoris: reliqua, vt in aliis montani Croci generibus ſe habent.

Miſſus autem Cluſio Crocus hic Byſantio *Zafran maby*, hoc eſt Croci cærulei nomine.

CROCVS SYLVESTRIS BYZANTINVS Serotinus candidus, tantillùm ſubcæruleus.

Vniuerſa planta quinas & & ſenas vncias altitudine æquat : in palmari delicatiore *cauliculo*, vaginulâ prædito. *Flores* candidi dilutâ cæruleâ vmbrâ variegati, Colchici floribus minores, ſenis foliis conflati, cum ſtaminibus luteis. *Radix* Nucem myriſticã magnitudine æquat, vel etiam ſuperat, intùs alba, foris ſubfuſco cortice obducta. Florentem obſeruauimus in cultioribus nonnullis Belgij hortis per menſem Nouembrem integrum. Habentur & aliæ Croci varietates : ſed quis omnes enarret? Quis diuitis naturæ theſauros omnes recludat?

COLCHICVM, EPHEMERVM : Germ. *Herbſtblumen, Zeitloſen*: Gall. *Mort au chien, Tue chien* : It. *Colchico.*

Per Ephemerum plantam deleterium tantum intellexiſſe videtur Theophraſtus. Dioſcorides nullam Ephemero vim lethalem aſſignat. Plinius non tantùm nõ exitioſam, ſed ſalutarem Mauritani & eos ſecuti ſuperioris ætatis Medici Ephemerum (Colchicum deleterium) cum Hermodactylis confuderunt.

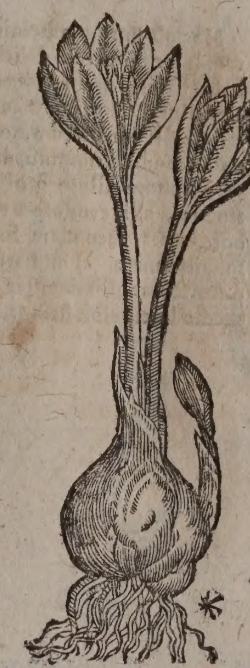
Vt autem omnis tollatur ambiguitas, Nos cum doctis Triplex faciemus Ephemerum. Quoddam ſcilicet lethale & ſtrangulatorium, vt *Colchicum*, de quo mox. Aliud non ſtrangulatorium, vt *Noſtras*, de quo in huius Sciagraphiç Claſſe 2. agemus. Et Tertium purgatorium, idq; tutum, vt Syriacum, quod in Pharmacopoliis Hermodactyli nomen habet.

COLCHICVM ALBVM CVM PVRPVRASCENTIBVS lineis.

Colchicum nonnulli in *Orientale* & *Occidentale* diſtinguunt. Alij in *Venenatum* & deterius quod radices habeat lõgas, & ſit Dioſcoridis, Galeni Pauli & Ætij Ephemerum : & in non *Venenatũ*, quod melius & perfectius dicit Meſuæus, ac quod Officinis propriè eſt *Hermodactylus*. Alij in *flore* etiam obſeruarunt differentiam, qui, cùm communiter purpureus ſit, carneíve coloris, candidus etiam interdũ, reperitur. *Folio* etiam variare obſeruatum, in montibus latiore, in plano anguſtiore. *Sexu* tandem diſcernere ſategit Tabernamontanus, *Maſculinum* aliud faciens, aliud *Fœmininum* : ſed nec quâ in re differant demonſtrat, nec Figuræ multùm ſunt diſſimiles.

COLCHICVM BIFLORVM.

Colchicum Autumno florem Croci prodit, aduentantis Hyemis nos admonentem, nullis omninò foliis. Quanquam verò exitu Autumni tantùm plærumque appareat : tamen non rarò quoque circa Feſtum D. Iacobi detonſa decorat prata, ac ab eo inde tempore vſque ad menſis Septembris finem in iis ſpectatur. Folia autem poſt flores generantur. Naſcitur paſſim in omnibus Germaniæ, variarũmq; aliarum regionum pratis, ita vt pauca reperiantur prata humida, quæ eo non abundent.

COLCHICVM ORIENTALE ET SYRIACVM quorundam.

Minoribus hoc exit *foliis*, anguſtioribus & magis acuminatis, *caule* rotundo, *flore* grandiori, radicéque bulboſâ, euidenter ſciſsâ, & lacteo ſucco prægnante: *Zaffarano Orientale* vocant Itali. An *Tulipa genus Apenninaum*, vt Cluſio videtur?

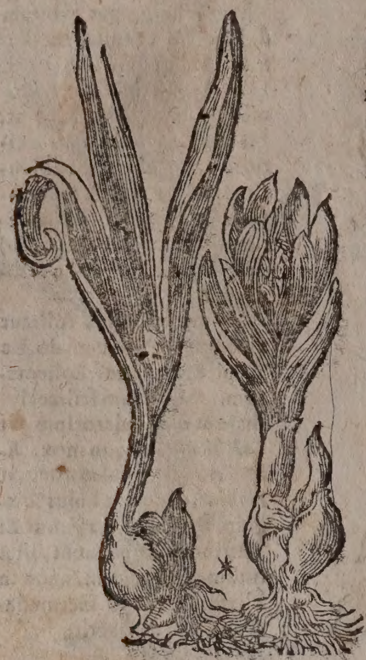
Colchicum hoc tradunt Aduerſaria Chirurgum quẽdam Venetum, Guaiaci decoctis, ad Luem Veneream aliόſque morbos ſudore curandos, magno ægrorum commodo & compendio admiſcuiſſe : *Res eſt experimenti.*

COLCHICVM PARVVM MONTANVM luteum, aliis Narciſſus.

Nudum è vaginulâ membranaceâ profert *florem*, ſex oblongis & anguſtis foliis conſtantem, iiſque in magnitudine inæqualibus, ſed omnibus foris flaueſcentibus tantùm, interiùs verò omninò flauis, cum flauis etiam in medio *ſtaminibus*. Odoratus autem eſt hic flos, ſolóque pediculo innitens ſupra terram non attollitur. Eo iã emarcido emergere incipiũt *folia* terna aut quaterna, anguſta, ſplendentia, ac præter aliorũ morem, ſeſe contorquentia. *Semen* in vncialibus *capitulis* rotundum nigrum : *Radix* puſilla, nigrâ tunicâ tecta, inferioréq; ſede tenuibus fibris firmata. An *Narciſſi genus*?

COLCHICVM VERNVM CLVSII.

Colchicum calidum & ſiccum eſt in ſecundo ordine. Articulari morbo laborantibus vtilem eſſe eius radicem ſcripſere Arabes: res eſt experimenti, præſertim ſi forinſecus admoueatur. Sũpta verò in cibo, tradente Dioſcoride, necat per ſtrangulationem, ſimiliter vt Fũgi. Aux liantúrque iis qui ederunt, eadem quæ iis qui Fungos ſumpſerunt, ac lac aſininum præſertim bubulúmve.

COLCHICVM VERNVM CAMERARII, coloris purpurei obſoletioris.

Ad abigendos & extirpandos omnis generis pediculos ac latos pudendorum præſertim, radices Colchici in aqua coquuntur, eáque partes affectæ abluuntur.

Eſt verò Turcis familiare, cùm inebriari volunt, Colchici flores in vino macerare: quod poſtea potant, vnde ſtupidi adeò redduntur, vt veluti in ecſtaſin abeant.

COLCHICVM POLYANTHES CANDIDVM, eleganti rubore varium.

Hoc ob florum amœnitatem inter hortorum delitias haberi teſtatur in Aduerſ. Lobelius. Foliis iis pluſculis latiuſculis præditi ſunt, nonnullis candidis omninò, aliis verò rubore diluto prorſus tinctis, aliis candore & rubore hilari, ſecundùm folij longitudinem dimidiatim diſtinctis, ac aliis denique in medio lineis albis ſtriatis.

COLCHICVM POLYANTHES ALBVM, Cluſij.

Septenos, denos, duodenos, aut etiam plures promit *flores*, lactei candoris, elegãti ſpectaculo. *Folia* vulgaris Colchici foliis æqualia, ſed dilutiùs virentia. *Semen* in laxis triangulis *capitibus* copioſum, ſubrufum. *Radix* vulgari bulbo maior. Hoc autẽ Colchici genere Viennæ Auſtriæ metropoli vicina prata Autumno ornata conſpiciuntur. *Cluſius.*

COLCHICVM CANDIDO FLORE Anglicum.

Iſtud nuſpiam ab Herbariis memoratum, quia Anglia copioſiſſimum ſpontè fundit, nec alibi facilè reperitur, *Anglicum* nuncupamus, ait in Aduerſariis Lobelius. Perpulchra eſt planta, addit, lacteis *floribus*, Ornithogali vel Aſphodeli maioribus, Croci montani ſylueſtris paribus. *Caulis* ſeſquipalmaris. *Radix* & *folia* alioqui pratenſis vulgaris ſunt.

COLCHICVM PLENO FLORE, CLVSII.

Flos vulgari colore perſimilis eſt, ſed pluribus foliis conſtans, nempe vicenis aut pluribus, valde confertis, quorum ſex externa reliquis maiora, ac Vulgaris tamen foliis anguſtiora: inter quæ *ſtamina* vt in Vulgari, flauis apicibus prædita.

Elegans eſt & peruenuſtum pratorum & hortorum ornamentum.

COLCHICVM BYZANTINVM LATIFOLIVM Polyanthes.

Folia huic ampliſſima, Hellebori albi foliis nec forma nec magnitudine diſſimilia. *Flores* numeroſi & ampli, cæterà vulgaris floribus formà & colore ſimiles. *Radix* craſſiſſima, pugnum æquans, vel etiam amplior. Conſtantinopoli bulbos accepit Cluſius.

COLCHICVM BYZANTINVM VERSICOLORE flore minus.

Serotinum eſt, & ſerius [Octobri ſcilicet demum] præcedente flores ſuos producit binos, ternos, aut quaternos, paruos, breuique admodum pediculo innixos, vt vix ſupra tellurem attollantur.

Munere habuit Cluſius, qui pingit & fusè deſcribit, ab Illuſtri Domina, quæ in cultiſſimo ſuo horto ſuburbano ad Viennam vrbem alebat.

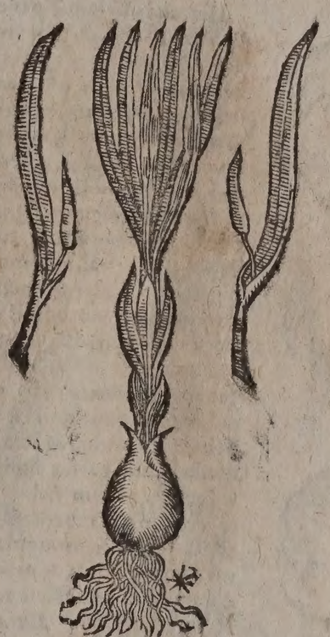
COLCHICVM MONTANVM FLORE purpureo: Cluſij.

Collibus Salmanticæ vicinis, ſolo valde lapidoſo, primùm eruit Cluſius, deinde Francofurti ad Mœnum, necnon Lugduni Batauorũ: ac Viennæ etiam in horto habuit.

Colchicum montanum Hiſpanicũ vocat, ſiue quintum λεπτόφυλλον, Salmanticenſibus *Merenderas* dictum.

COLCHICVM MONTANVM VERSICOLORE flore minus.

Hoc à Colchico montano verſicolore flore maiori, Hiſpanico dicto, *foliis* & *bulbo* haud multùm diſtat: differt autem *floribus*, quorum omnium quidem folia longa & anguſta ſunt, at interiora tota alba, exteriora verò mediâ ex parte viridia, alterâ carnei quodammodè coloris. *Cluſius.*

COLCHICVM PVMILVM TENVIFOLIVM: Gallæcium Lobelij.

Nouum hoc Colchici pumili genus, ex Gallæcia allatum in horto alimus, ait: *foliis* Croci montani minoribus, humi ſparſis, binis, ternis, quaternis aut quinis, vncias duas aut ſeſcunciam lõgis: *radice* Colchici, Auellanæ paruæ nucleum æquante: *flore* vnà cum foliis prodeunte, ſenis purpurantibus anguſtis foliolis conſtante: totidémque *ſtaminulis* & *apiculis* luteis præditis, è breui *pediculo* parum è terra emergente.

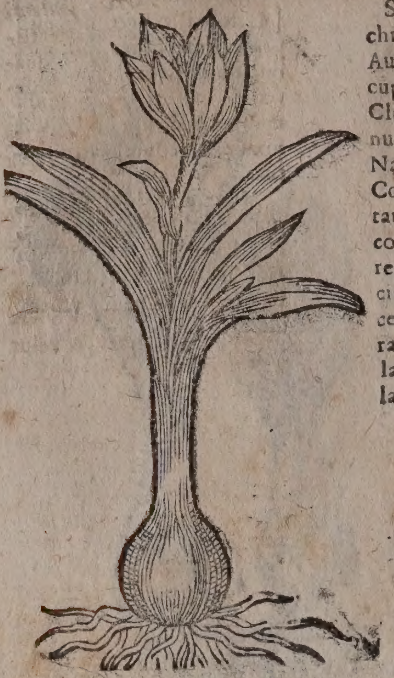
COLCHICVM LATIFOLIVM BYZANTINVM: Cluſij.

Bulbo eſt craſſo: *foliis* peramplis, ad terram inclinatis: *floribus* verò coloris ex albo & purpureo diſtincti, ac ad Fritillariæ colorem ſatis accedentis. Icon autem noſtra folia & bulbum tantùm exprimit.

An eiuſdem Cluſij *Colchicum Luſitanicum, purpurei cum albo mixti coloris*? An Eiuſdem adhuc *Colchicum latifolium Boiſſoti*?

COLCHICVM FLORE LVTEO QVORVMDAM.

Serotinum eſt hoc Colchici genus,quod Narciſſum Autumnalem maiorem nuncupant nonnulli, ac de quo Cluſius hæc ſcribit. Nonnulli, ait, vocant hanc ſtirpẽ Narciſſum Autumnalem,alij Colchicum luteo flore, cum tamen nihil cum Colchico commune habeat præter florem, reliqua verò ſint Narciſſi. Quod ſi Colchicum dicenda eſt,omnia Croci genera etiam Colchicum appellare licebit. E Thracia allatum eſt *Cedonſari* nomine.

COLCHICVM ILLYRICVM, SIVE GRÆCVM, non venenatum, flore luteo.

Sic inſcribit Anguillara, Lobelio in Obſ. & Icon. Pl. *Hermodactylus non venenatus Officinarum*. Tabernæmontano & Gerardo, *Colchicum Illyricũ*. Hiſtoriȩ Lugd. *Colchicum Illyricum, ſiue Græcum, non venenatum, Anguillara*. Cluſio eſt incognitum.

HERMODACTYLVS: Germ. *Hermodatteln*: Gall. *Hermodattes*; Ital. *Hermodattillo*.

Hermodactylum è genere Ephemeri eſſe dictum antè, atque Ephemerum aliud eſſe *venenatum*, aliud non *venenatum*, & tertium *purgatoriũ Syriacum* dictum: & tandem huicce in pharmacopolis *Hermodactyli* nomen inditũ.

Hermetis digitum ſignificat hominis notatio, referentes radices aliquo modo digitos, vnde Hermodactylũ articularium morborũ Theriacã eſſe concludũt nõnulli.

Duo autem Hermodactyli genera facit Meluæus: vnũ radice lõga quod non eſt niſi Behen: & alterum radice rotunda, quod rurſus duplex: vel enim radicem habet foris nigram aut rubentem, & eſt Colchicum Autumnale: vel albam craſſam & modicè duram, & eſt Officinarum Hermodactylus. *Plura in Appendice.*

TVLIPA SEV LILIONARCISSVS: Germ. *Tulipen*: Gall. *Tulipe*: Ital. *Tulipa*.

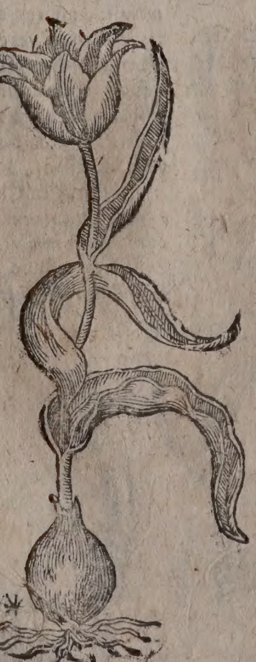

Bulbaceas inter ſtirpes recenſetur merito peregrina iſta Planta, ob inſignem colorum in flore varietatem omnibus gratiſſima, de qua Poſthius:

Multiplici vincit Florum genus omne colore.
Huc vſque à Gethicis Tulipa *miſſa iugis.*

Quo nomine dicta ſit Veteribus multi dubitant. Sunt tamen ex peritioribus nonnulli qui ad Dioſcoridis Satyrium, Triphyllum cognominatum, referendum cenſeant, ad cuius ſanè deſcriptionem multis modis accedit. Alij ad Narciſſos, alij ad Lilia referunt, alij mixtũ quid ex Lilio & Narciſſo eſſe ſtatuunt, & *Lilio Narciſſum* appellant: Vulgus *Tulipam* vocat. *Plura in ſequentibus.*

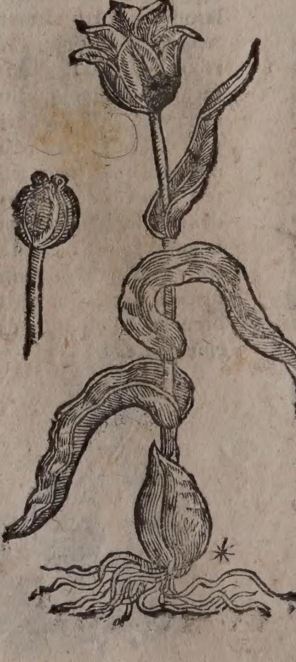
TVLIPA PRÆCOX FLAVA.

Tulipã eſſe *Potionẽ* Theophraſti ſuſpicantur nõnulli; alij eam ſub *Loti* nomine Homerum intellexiſſe volunt cùm Iouem cum Iunone rem habuiſſe, in Iliade canit, Terrã ſubter *Lotum*, *Crocũ* & *Hyacinthũ* gignẽte.

Variæ autem ſunt Tuliparum *Differentiæ*, ſumuntúrq; illæ vel à *foliis*, quæ plerúmque terna, quaterna & plura, mucronata vel anguſta, nutantia & propendentia vel, ſurrecta, carinata, craſſa &c. Vel à *caule*, plùs minúſve longo, craſſo, firmo, rotundo, fungoſo, ſimplici, multiplicive; vel à *radicibus* bulbiſve, plùs minúſve craſſis, longis, rotundis: vel à *flore*, & hȩ ferè innumeræ ſunt, ita colore variat. Præcipuæ verò à *tẽpore* ſumuntur: Vnde Tulipæ aliæ dicuntur *Præcoces*, aliæ *Serotinæ*, aliæ *Dubiæ*.

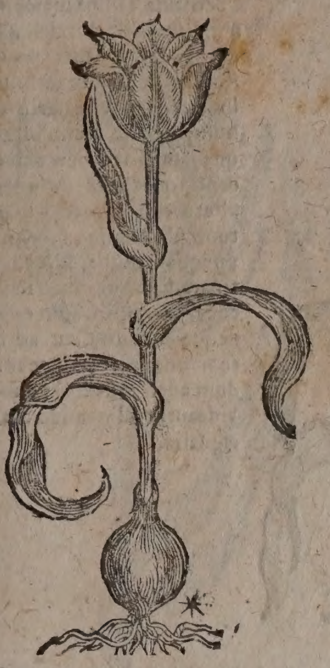
TVLIPA PRÆCOX RVBRA.

Rubræ Tulipæ color nunc ſaturatior eſt, modò dilutior & gratiſſimi aſpectus: interdum etiam inelegans & obſoletus. Foliorum vngues vel lutei omninò, aut tanquã leui fuligine in luteo aſperſi. In quibuſdam nigra macula medium vnguẽ luteum tantummodò inficit, in aliis totum ferè ita occupat, vt nihil niſi lutea quædam linea nigrum vnguem ambiens cõſpiciatur. Interdum adeò magni ſunt illi vngues, vt dimidiam folij partem occupent. Totius verò floris odor aliàs gratus eſt, inſtar Mali aurei, magna ex parte verò valde obſcurus, vel Papaueris virus redolens. Et quæ in hac Tulipa obſeruatæ varietates, in aliis etiam reperiuntur, vel ſimiles.

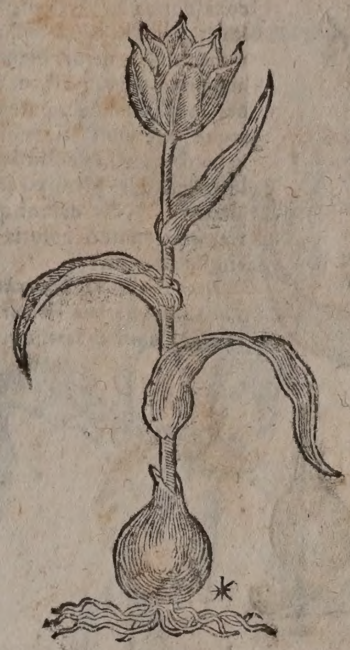
TVLIPA

TVLIPA PRÆCOX ALBA.

Præcocior *Tulipa* vnicum fert *caulem*, pedalem maximâ ex parte, interdum ampliorem, rotundum, virentẽ, & breui quadam incanáque lanugine aſperſum, non concauum, ſed firmâ medullâ plenum: *Flos* autem omninò candidus eſt: tria tantum exteriora folia dorſo cineracei, vel interdum etiam cærulei quippiam coloris admiſtum habere, videntur. *Vngues* lutei, & nõnunquam velut fuligine aſperſi. *Apices* & *ſtamina* pallent.

TVLIPA PRÆCOX PVRPVREA.

Præcocis Tulipæ *caulem*, terna plærumque amplectũtur *folia*: nõnunquam quaterna & quina: atque inferiora lata admodum & Liliacea, longiora tamen & craſſiora, carinata, ſupra terram ſeſe pandentia & contorquent: at ſuperiora autem minora & anguſtiora, eáque vel propendentia & nutantia, vel ſurrecta: omnia autem colori ex cæruleo virentis aut æruginei, & velut farinâ aſperſi.

TVLIPA PRÆCOX LVTEA VARIA.

Summo Præcocium Tuliparum cauli inſidet magnus flos vnicus (gemini nonnunquam etiam reperiuntur, vel in ſummo caule coniunctim naſcentes, vel bifido inhærentes,) ſurſum ſpectans, ſex foliis vt plurimùm conſtans, & interdum ſeptenis octoniſve, eiuſdem initiò cum caule coloris, & interdum ad terram ſeſe inflectens, illique incumbens, vt Colubri aut ſerpentis in terra decumbentis caput ementiatur: deinde paulatim ſeſe ſubleuans & colorem mutans, atque tandem ſeſe explicans, & Calathi ciathíve inſtar in fundo pandens.

TVLIPA PRÆCOX RVBRA VARIA.

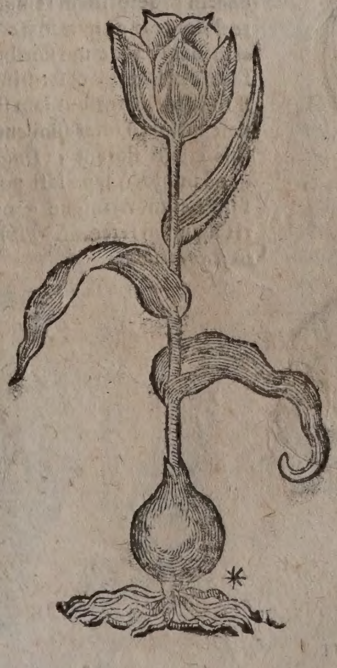
Quot autem huius generis Tuliparum foliis *flos* cõſtat, totidem ex eius fundo, modò lutea pallida, modò nigricantia, prodeunt *ſtamina*: ac *pediculi* etiam quæ *ſtamina* ſuſtinent, mirum in modum variant. Sunt qui ad hæc vulgò floris folia exteriora magna ex parte mucronata, interiora verò orbiculata: atque vt plurimùm vtraque magnis oris ... auri fulgore ſplendentibus ſunt prædita: ſed quam colorum varietatem enarrare hic non poſſumus.

TVLIPA PRÆCOX ALBA VARIA.

Excuſſo flore ſuccedit mẽbranaceum triangulare *Caput*, ſatis magnum, oblõgiuſculum vel breuius, ventréq; magis prominulo, quo in tres partes à ſummo dehiſcente, conſpiciuntur ſex ordines ſeminis pleni, cartilaginoſi, Liliacei ferè & circinatæ propemodum rotunditatis interdum: altera tamẽ parte, quæ capitis centrum & interiora pertingit, oblõgiuſculi vt plurimùm, pallidi, fului, aut rubeſcentis, & ſi imbres frequẽtiores fuerint, etiam fuſci.

TVLIPA PRÆCOX PVRPVREA VARIA.

Harum Tuliparum *radix* bulbacea eſt, interdum breuior, nonnunquam oblongior: inferiore ſede nonnihil prominente, vt Colchici radix ferè: fibris aliquot tenuibus donatâ, & foris fuluéſcente, nigricantíve membranâ obductâ: atque interdum denſo admodum tomẽto plena, vt molliſſimè recubit *Bulbus*, qui ſolidus eſt, firmus, & velut albumen oui cocti candidus, guſtan ſuaue dulcis, vel ſaltem non ingratus.

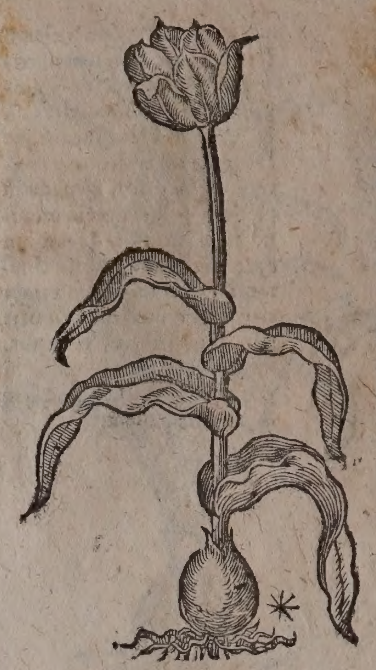
TVLIPA PRÆCOX AMETHISTINA VARIA.

Summa tandem eſt in pręcoce Tulipa *coloris varietas*, ita vt maior in vllo alio flore minimè obſeruetur. Etenim aut omninò luteus eſt, aut ruber, aut albus aut purpureus: atque interdum etiam bini vel plures ex his coloribus, in eodem flore permixti cõſpiciuntur. Nec deſunt qui cærulei omninò coloris ſe vidiſſe aſſerant.

Huc vſque de Præcocium Tuliparum natura & varietatibus: nunc de Serotinis.

TVLIPÆ SEROTINÆ IN GENERE, TVLIPA ſerotina cui 4. folia in caule.

Serotina Tulipa maiore eſt amplitudine, cubitalem enim & tripedalem habet *caulem*, firmiorem, craſſiorem, rotundum, fungoſâ materiâ plenum, & breui etiam incanáque lanugine, ſiue effloreſcentia quadã aſperſum. Hunc alternatim amplectũtur quatuor plærumque *folia*, nonnunquam quina & ſena, carinata, firmiora quàm in Pręcoce, ac vt plurimùm erecta, neque nutantia aut ad terram inflexa; oriſque interdum adeò reflexis vt ſinuoſa videantur, aliquando omnia æqualia.

TVLIPA SEROTINA POLYCLONOS MINOR.

Summo ſerotinarum Tuliparum cauli, vnicus inſidet *flos* magnus & oblongus, cyathi modo concauùs, ſex foliis conſtans, extremo apice omninò mucronato aut orbiculato: vel tribus exterioribus duntaxat mucronatis, interioribus verò orbiculatis, vt in *Præcoce*, & è contrà. Florem *caput* ſequitur triangulare, membranaceum, craſſius vt plurimùm & prominulo ventre, quo à ſummo dehiſcente, ſex ordines ſeminis plani cartilaginoſi, fului aut rubeſcentis, maioriſq; quàm in Præcoce conſpiciuntur.

TVLIPA SEROTINA ΠΟΛΥΚΛΩΝΟΣ MAIOR.

Serotinarum *radix*, Pręcocium radici eſt ſimilis, ſed longiore maioréque bulbo conſtat, plærumque in reliquis cum illis conueniens.

Non ſecus etiam ac Præcox vnico vt plurimùm ſerotina conſtat *caule*; attamen eum interdum polyclonon & ramoſum habet: atque huius generis alia *Maior eſt* quam hîc pingimus, alia *Minor*, in præcedente Tabella tradita.

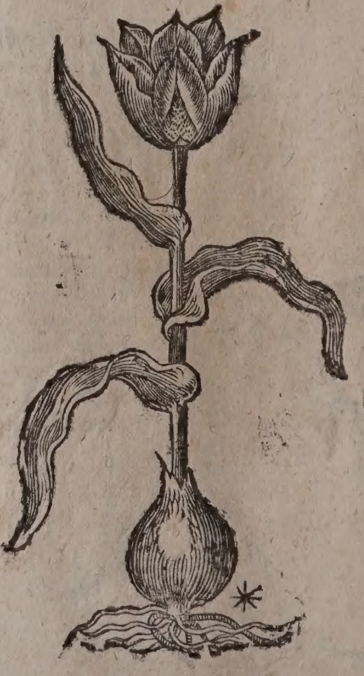
DE TVLIPIS MEDIIS DICTIS.

TVLIPA DVBIA I. MAIOR CLVSII.

Tulipæ medio inter Præcocem & Serotinam tempore florentes: ac quæ marceſcentibus Præcocium floribus ſuos explicant, & ſerotinis florêre incipientibus iam ſeneſcunt, imò interdum cum illis etiam florent, *Dubia* quodammodò appellari poſſunt, cùm vtriuſque generis naturam referant. *Plura in ſequentibus.*

TVLIPA DVBIA I. MAIOR ALTERA, Eiuſdem.

Sunt inter *Medias dictæ* nonnullæ quarum flores & ipſa planta Serotinarum magnitudinem æquant; aliæ verò quæ Præcoces non ſuperant, nec illis formâ ſunt abſimiles. Et illæ quidem vel ampliſſimis floribus prædítæ ſunt, vel Præcoce non maioribus: ac ſunt etiam quædam præcocibus humiliores. Colorum infinitam varietatem hîc exprimere nec volumus nec poſſumus. *Conſulat Lector Hiſt. n. magnam.*

TVLIPA

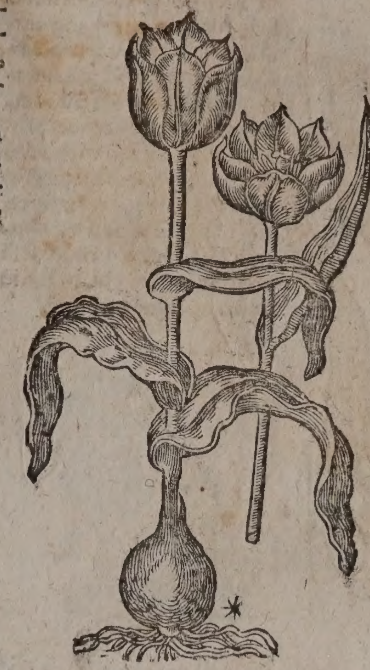
TVLIPA MEDIA SECVNDA, MEDIA prima, Cluſij.

Flaui elegantis coloris florem habet, cuius omnia folia mucronata, nigri vngues, nigri apices, & fuligine infecti pediculi.

Icon hæc Cluſij eſt etiam in Libr. Iconum Plant. cum hac inſcriptione, *Lilio-Narciſſus candidus, ſuaue rubentibus oris.*

TVLIPA DVBIA III. MEDIA II. EIVSDEM, flore præcocibus æquali.

Tuliparum *Dubiarum Mediarum*, quarum flores *Præcocibus* ſunt æquales: & caules, cum earum caulibus eiuſdem etiam ſunt magnitudinis, ac Dubiarum maiorum altitudinē interdum æquant, *multiplex* eſt *genus*: difficiliúſque earum quàm Præcocium *differentias* diſtinguere, tam varia eſt colorum per totos flores confuſa mixtio.

TVLIPA DVBIA MEDIA II. VERSICOLOR.

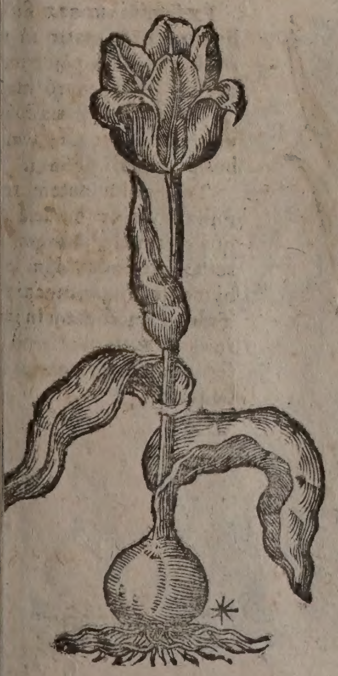
Varias huius Mixtiones in Hiſtoria noſtra magna ex Cluſio recenſemus: qui ſingulis annis nouum aliquod, nec antea viſum, Tuliparum genus enaſci ſcribit, *Sic in iſtis etiam floribus admirabilem ſuam poteſtatem oſtendit Deus.*

TVLIPA BVLBIFERA.

Hāc etiam habet Tabernamōtanus, *Tulipā bulbiferam*, & Germanicè *Narciſſen Lilien* inſcribens. Schvvenckfeldio dicitur etiam *Tulipa bulbifera*, & *Lilio-Narciſſus bulbum ferens.* Nos Cluſij Iconem proponimus, qui Antuerpianum quemdam Mercatorem narrat horum bulborum numerum non exiguum ab amico cum byſſinis pannis Conſtantinopoli accepiſſe, eorúmque cùm vſum & præſtantiam ignoraret, Cepas eſſe exiſtimantem, illos ſub prunis ſibi apparari iuſſiſſe, & vulgarium Ceparum modo ex oleo & Aceto comediſſe.

VLIPA LVTEA OBTVSIS FLORVM FOLIOLIS.

Huic optimè reſpondet Icon à Lobelio in Obſ. pag. 65. poſita ſub hoc titulo, *Narciſſus Chalcedonicus totus luteus, ſanguineo puniceo par.* An Hiſtoriæ Lugd. Tulipæ genus quam Græcum vulgus *Oulandiam* vocat? Dodonæus in Lib. Fl. Iconem eius ponit pro *Tulipa* in genere. Prouenit verò ſæpe Nobis Montbelgardi in S.P. horto.

TVLIPA PHOENICEA LVTEIS ORIS, flore patulo.

Hanc tradit Lobelius, ſub Titulo *Narciſſi phœnicei luteis oris, flore patulo*: Hiſtoria verò Lugdunenſis ſub Titulo *Tulipa lutea.*

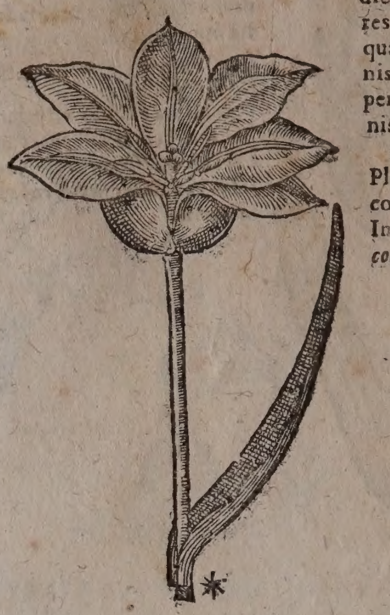
Vires & facultates Tuliparum quod attinet, de iis, vt ſcribit Dodonæus, nihil quicquam huc vſque compertum fuit. Quoſdam tamen Tulipæ bulbos radicum Orchidis inſtar condiiſſe, ſuauioréſque & palato gratiores deprehendiſſe, refert Cluſius. An verò id præſtiterint quod Satyrio tribuitur, non intellexit.

TVLIPA COCCINEA PVNICEAVE RVTILANS. Lobelio eſt *Lilio-Narciſſus coccineus puniceuſue rutilans.*

Cæterùm (vt vacuum hunc locum repleamus,) non omnes flores æquè diu in ſua coloris elegantia & venuſtate perdurant: verùm nonnullarum magis caduci breui marceſcunt, aliarum verò firmiores ſunt & coloris gratiam diutiùs retinent, præſertim ſerotinæ & dubiæ. Omnes certè nubilo cœlo ſeſe contrahunt, & pluuio facilè corrumpuntur, & contrà.

TVLIPA COCCINEA CANDIDIS ORIS, LILIO-Narciſſus candidis oris, Lobelij.

Neque etiam, vt in modò dictis pergamus, Verſicolores omnes, tam Præcoces quàm Serotinæ ſingulis annis eandem coloris gratiam perpetuò retinent, ſed alternis variare obſeruauimus.

In Libro autem Iconum Plantini pag. 130. habetur Icon hîc propoſita, cum hac Inſcriptione: *Lilio Narciſſus coccineus candidis oris.*

TVLIPA NIVEA TOTA: SIVE LILIO-NARciſſus niueus totus, *Lobelij.*

Nulla inter præcoces Tulipas fertilior rubrâ & alba: fertiliſſima autem ſerotina rubra, quæ adeò fœcunda eſt, vt etiam ſemine nata, & vix bima, alias proles generet, biennio aut triennio antequam florere incipiat, quod etiam faciunt ex *Dubiis* aliquæ.

Solent autem omnes Tulipæ, nondum adultæ & antequam florem proferre incipiant, vt plurimùm ſingulis annis rectà, & quaſi ad perpendiculum, in dodrantalem & palmarem altitudinem profundiùs deſcendere. Apenninas tamen & nõnullas alias excipimus, quæ non in altũ, ſed ad latus & in obliquum deſcendunt.

TVLIPA CANDORE ET RVBORE CONFVSA; Lilio-Narciſſus candore & rubore confuſus: *Lobelij.*

Omnes Tulipæ, cuiuſcunque generis ſint, quamdiu florem non ferunt, caulem nullum proferunt, vnicumque folium ſingulis annis proferre ſolent: at ſi dum emerſit, ſeſe explicare incipiens, ſecundum etiam eo incluſum appareat, Plantam eo ipſo anno florem prolaturam ſpes eſt.

TVLIPA DVBIA PVMILIO.

Pedalem altitudinem non ſuperat, imò vt plurimùm infra eam conſiſtit, foliis & flore ad Præcocem proximè accedens.

Tuliparum autem omnium inutilis fermè Verna ſatio, quoniam, vt dictum, Tulipæ multæ in profundum deſcendunt, & ſic perduntur. Bulbis nouim qui ſubſternant tabulas lapideas.

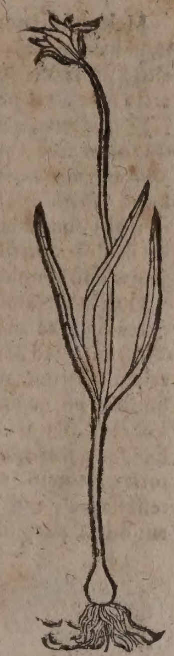
TVLIPA PVMILIO ALTERA.

Ex ſeminibus quæ fit Tuliparum propagatio in *præcocibus* & *dubiis* planè incerta eſt: *ſerotinæ* verò magna ex parte ſuum genus conſeruare videntur: & ex ſeminibus propagari poſſunt.

Tuliparum autem regio nulla feracior Thraciâ; in qua etiam media hyeme florent: quemadmodum ſe ibi menſe Ianuario maximam Tuliparum copiam in itinere Conſtantinopolitano obſeruaſſe refert Augerius Busbequius.

TVLIPA MINOR LVTEA NARBONENSIS: Lilio-Narciſſus luteus montanus, *Lobelij*.

Minores Tulipæ *foliis* ſunt anguſtioribus & ferè porraceis, *cauliculis* tenuioribus & breuioribus, ac *floribus* minoribus, minúſque in latitudinem ſe pandentibus. *Bulbi* etiam minores ſunt. Spontè in Italia & Gallia Narbonenſi prouenire ſcribit Dodonæus.

TVLIPA LVTEA BONONIENSIS. Lilio-Narciſſus luteus Bononienſis *Hiſt. Lugd.*

Solet *caulis* è medio *bulbo* erumpere: ſed ipſo cùm *foliis* iam marcido & ſiccato, ſi bulbum eruas, ad latera illius enatum conſpicies (quod etiam in Iride bulboſa, Colchico & congeneribus euenit,) nouo bulbo paulatim ſuccreſcente, & totius plantę ſuccum ad ſe recipiente, quæ tempore commodiſſimè erui poteſt.

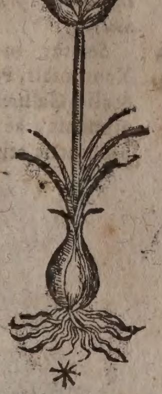
Erutus bulbus diu extra terram adſeruari, & in alia loca, etiam procul diſſita, ſine noxa transferri poteſt.

TVLIPA PVMILIO ANGVSTIFOLIA ALBA.

Hanc maximo in prætio haberi, & ſedulò coli ſcribit in Aduerſ. Lobelius. *Flos* ſenûm foliorum, albus; internis tribus candidis latioribus, anguſtioribus verò ternis exterioribus: internè item albis, externè ex fuſco rubentibus. Folia anguſta, quina aut ſena, humi procumbentia: *caulis* palmo altior: *radix* Bononienſis Tulipæ radicem magnitudine æquat, ac foris ſubfuſca eſt.

TVLIPA PVMILIO ALBA LVSITANICA.

Flos huic ſiccus, albus, ſenis foliolis ſtaminuliſque totidem donatus. *Bulbus* valde paruus, aliarum Tuliparum effigie, inuolucro duro, ſquamoſo obductus. Spontè in monte iuxta D. *Oue* ad maris littora prouenit.

De Tuliparum viribus & facultatibus nihil huc vſque à quoquam compertum. Dodon.

SATYRIVM ERITHRONIVM QVORVMDAM; DENTALIS ſpecies aliis.

Radix huic alba, craſſiuſcula, & duas vncias longa: *folia* vt plurimùm bina, rarò terna (nonnunquam vnicum eſt,) ſubrotunda, in mucronem deſinentia, maculis purpuraſcentibus variegata. *Coliculus* vnicus, læuis, teres, ruber, palmaris. *Flos* vnus, deorſum nutans, purpureus vel albus, vel purpurâ & candore confuſis pallens. Eique ſuccedit *Capitulum* triangulum in viridi ſpadiceum. *ſemina* continens oblongiuſcula, flaueſcentis coloris.

SATYRII ERITHRONII TRIFOLII ICON ALIA.

Hoc Satyrij genus dicitur quibuſdam *Hermodactylus*, aliis *Pſeudo-Hermodactylus*: Dodonęo *Dens caninus*: Cluſio in Pann. *Dentalis* 1. ſeu *purpureo flore*, & *Dentalis* 2. ſeu *lacteo flore*.

Naſcitur flore purpureo copiosè ad quorundam montium radices ſolo herbido; flore verò albo variis locis obſeruauimus, Lugduni, Bononiæ, Geneuæ & alibi, cùm in hortis, tum in collibus herboſis.

SATYRII ERITHRONII BIFOLII ICON.

Satyrij huius tres Icones proponimus , ex quibus haud placent vltimæ duæ quas ſculptas emimus. Nec placét etiam Lobelij & Hiſtoriæ Lugdunenſis Icones: Peſſima verò Matthioli. At pulchram ſub *Pſeudo-Hermodactyli* , & *Dentis canini*, titulo habet Camerarius in Matthiolum.

Cæterùm Erithronij dicti Satyrij puluis pultibus inſperſus in pueris ventris tineas enecat & eiicit. Ex vino hauſtus coli dolores mitigat , nutrit & corporis vires reficit : Ex aqua verò pueros Epilepticos iuuat. Ad excitandam Venerem plurimùm efficax eſſe hoc Satyrium ſcribit Lobelius.

De Satyriis in genere alibi agimus.

MELEAGRIS ſeu FRITILLARIA.

Meleagridis nomen obtinuit hæc planta, quoniam eius folicla variis coloribus picta ſunt , vti plumæ Meleagridis auis, quam vulgus *Gallinam* ſiue *Perdicē Barbaricam*, aut *Guineæ*, vocare ſolet. *Fritillariam* appellarunt alij , quòd eius areolæ verſicolores Fritillum quodammodò æmulentur.

Qui latè Narcißi nomen extendunt, ad id non modò *Tulipam* , ſed *Meleagridem* etiam referunt, quæ Tulipis ſimilior eſt quàm Narciſſis, Lobelio dicitur *Fritillaria*, ſiue *Lilio-Narciſſus* miro naturæ artificio variegatus, teſſellatus , niger ſaturéve aut dilutè purpureus.

MELEAGRIS SIVE FRITILLARIA DILVTIOR & minùs ſpecioſa.

Ad Cluſij imitationem duplicem Nos vulgaris Fritillariæ ponimus Iconem : *Saturatiorem* de qua antè, & *dilutiorem* dictam, quam hic pingimus , ac quæ minùs ſpecioſa eſt & tardiùs floret. Eſt enim hic flos vel *præcociſſimus*, vel *præcox*, vel *ſerotinus*.

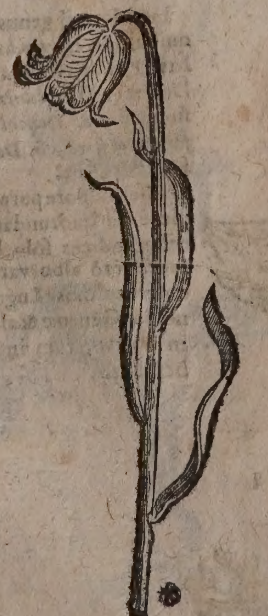
Seritur in hortis & in Xantonicis, Pictauienſibus, & aliis Galliæ pratis, ſponte prouenit , ac in Borealibus prouinciis etiam reperitur.

MELEAGRIS SIVE FRITILLARIA Pyrenæa, flore minore.

Cauliculus huic pedalis, gracilis, viridis, ſenis aut ſeptenis *foliis* ſeptus , ex viridi cineraceis , qualia ferè ſunt in aliis Fritillariis. In eius autem ſummo naſcitur *flos*, aliarum Fritillariarum flore minor , ſex foliis conſtans, obſoleti foris coloris, internè verò ex viridi flaueſcentis & ſplendentis : cum plurimis ſaturatè purpuraſcentibus , & teſſellatim diſpoſitis, maculis. Ex vmbilico ſex , breuia prodeunt *ſtamina* , longis pallidis apicibus prædita, triſulco ſtylo è medio illorum procedente. Odor grauis.

MELEAGRIS SIVE FRITILLARIA AQVITAnica, reflexis oris , ſerotina , *Cluſii.*

Flos huic ſex foliis cōſtat, exteriùs omnibus ab imo folio ad extremas oras , obſoletæ purpuræ radiis , ſub quibus nonnihil flaui , diſtinctis : interiùs verò colore ex viridi palleſcente præditis, veluti ſericeus pannus viridis , cuius ſubtegmen flauum ſit.

Fritillaria autem à Fritilli ſimilitudine dictæ fuere huius generis Plantæ.

MELEAGRIS SIVE FRITILLARIA FLAVA.

Florem producit hæc ſex quidem foliis conſtantem & nutantem ; vt reliqua genera ; ſed illorum quædam ſunt flaui coloris rubris maculis diſtincti , alia verò coloris vireſcentis cum medio neruo prominulo. Floruit Nobis Aprili Montbelgardi in S.P. horto.

Meleagris ſive fritillaria alba internè venis purpuraſcentibus diſtincta. *Cluſii.*

Fritillariæ albæ ex phæo purpureo teſſellatæ, meminit in Adverſ. Lobel. atque etiam Fritillariæ floribus albis, fortuitis notulis aſperſis, quæ apud Pictones reperiatur.

Fritillariæ autem vſus Medicus nullus: eaque ob florum tantùm elegantiam & venuſtatem in hortis colitur.

Tigris: Dracunculi species putata.

Virentibus oblongis anguſtis & acuminatis *foliis*, è pullo *radicis bulbo* enatis: depictam vidimus: *floréque* luteo, exiguis quampluribus fortuitis punicantibus notulis variato, è cuius medio ſuave rubens *ſtylus* exoritur.

Omnibus autem Herbariæ rei ſtudioſis, quæ Dodonæi, Lobelij & C. Bauhini eſt querela, in hunc vſque diem incognita eſt planta.

An Dracunculi ſpecies?

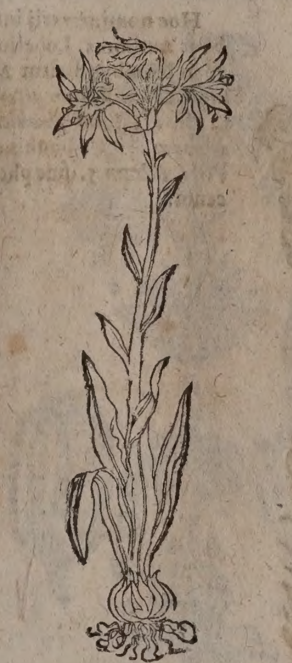
Lilium: Germ. *Lilien oder Gilgen*: Belg. *Lolie*; Gall. *Lis*; Ital. *Liglio*.

Florum deliciæ Lilium ex *radice* bulboſa, *foliis* multis conſtante, *caulem* ſurrigit rectum, cubitalem & ſeſquicubitalem, vel etiam altiorem ſingularem, teretem: cui ab imo ad ſummum adnata *folia*, nullo pediculo. *Flores* in ſcapo ſerie quadam plures, non eodem tempore panduntur, odoris ſuavitate eximiâ, colore lacteo, ſenis pinguibus repandis foliis calathum imitati: in quorũ medio *ſtylum* longiuſculum ex albo viridantem triſulcũ circumſtant *ſtamina*, foliis colore & numero paria, quibus apices inſident crocei.

Theophraſtus Lilium vocat *Narciſſum*: pauciſſimis de eo, vt omnibus noto, agit Dioſcorides: Plinius nobilitate Roſæ proximum ait, & affabrè depingit.

Lilium album vulgare.

Lilium ex Iunonis lacte natum Græculæ perhibent Fabulæ, atque ob id *Iunonia Roſa* obtinuiſſe nomen. *Veneris charma*, quaſi volupe, à quibuſdam vocari ac cognominari, cecinit Nicander. Sed poſthabitis Veterũ nugis, Floris iſtius nobilitatem ſatis ſuperque illuſtrant cãdor eximius, odor ſuaviſſimus & formæ elegantia. Quin veritatem ipſam laudum ſuarum præconem habuit. *Diſcite quomodo Lilia cãpi augeſcãt, nõ laborãt neq; nent. Sed*, dico Vobis, *ne Salomo quidem cum vniverſa gloria ſua, ſic amictus fuit, vt vnum ex iſtis.* Matthei 6.

Lilium album Syriacum Rauvvolffii.

Lilia colore potiſſimùm inter ſe diſtare ſcribit Theophraſtus. Sic duorum generum meminit Dioſcorides, *Albi*, ſcilicet & *Rubri*: ſicq; Plinio Lilium triplex, *Album, Rubrum*, & *Purpureum*.

Recentiores plura faciũt genera: aliud ſcilicet *cruentum*, aliud *luteum*, quoddam *puniceum*, ac quoddam *candidum & commune*, quod abſolutè *Lilium* dicitur. Eſt & parvulum quoddam, *convallium Lilium Vernum* dictũ, Eſt & magnum Lilium Perſicum vulgo *Corona Imperialis* nominatum. Iiſque etiam adiunguntur *Hemerocallidũ & Martagonum ſpecies variæ.* Quod autem hîc pingimus in paludibus, ſtagnis vdiſq; locis provenire, ſcribit Rauvvolffius.

Lilium album Constantinopolitanum; Sultan Zambach dictum, *Cluſii.*

Conſtantinopoli, ait Cluſius, miſſæ fuere huius *radices* pro Martagone Conſtantinopolitano, vulgóq; apud Turcas *Sultan Zambach* appellatur, quod *nomen* vel propter floris amœnitatem & decus, vel quòd magno Sultano dicatum fuerit, obtinuiſſe videtur.

De eo ſic tradit in Obſ. Lobelius: Radix inquit illi Lilii cruenti, ſed notulis labeculiſq; purpurantibus variata, nuper Cõſtantinopoli miſſa. *Folia* Lilij albi noſtratis: *flos* candidus, ac, ſi quid aliud, viſende venuſtatis: &c.

Verum verò eſt quod ſcribit Theophraſtus: Lilium, vnico vt plurimùm cõſtare caule, & rarò duplici: ac deinde ex ſingulis capitibus vnũ vel plura Lilia emergere.

IVM RVBENS VEL CROCEVM MAIVS. HEMEROCALLIS, MARTAGON.

Lilium rubens vel croceũ Hemerocallidis & Martagonis nomine donarunt Scriptores varij.

Hemerocallis autem, vt Dioſcorides deſcribit, *folia* & *caulem* Lilio ſimilia habet, viridia veluti Porrum: *flores* in ipſo caule ſunt per ſingulas propagines tres aut quatuor, fiſſurâ Lilio ſimiles, quum hiare cœperint, colore vehementer pallido. *Radix* magna & bulboſa.

Meminit Hemerocallidis & Plinius, eandémque cum Dioſcoride plantam indigitat: at ab illa diuerſa eſt Hemerocallis cuius Theophraſtus inter frutices coronarios mentionem facit, *Plura in ſequent.*

LILIVM RVBENS VEL CROCEVM MINVS; Germ. *Rott Gilgen, Gelb Lilien;* Gall. *Lis rouge, Lis Orangé.*

Ad ea quæ paullò antè de Hemerocallide diximus hic aliquid ex Dodonæo addemus. Hemerocallidum, inquit, vna *frutex*, alia *flos* eſt. Hemerocallis frutex, ex genere eſt coronatiorum & lignoſorum: de quo Theophraſtus lib. 6. & Plinius lib. 21. cap. 11. Alia verò Hemerocallis flos eſt, quam deſcribit Dioſcorides.

Recentiores plurima cōſtituunt genera: à floris colore, loco, magnitudine &c. ſumptis differentiis, de quibus mox ordine agemus, liſque tum magnum *Lilium Perſicum*, quod *Corona Imperialis* vulgò vocatur, tum *Hemerocallidum* & *Martagonum* varias ſpecies annumerant. Quod verò hic pingitur, in paludibus vdiſque locis prouenit.

LILIVM PHOENICEVM DILVTVM.

Hoc nomine varij inſeribunt Authores: Lobelio verò in Iconibus dicitur *Martagon Chymiſtarum alterum*, & alibi *Lilium phœniceum dilutum*: C. Bauhino in Phyt. *Lilium* 5. ſiue phœniceum.

LILIVM CRVENTVM LATIFOLIVM.

Bulbo innititur omninò tali quali Lilium album: *caule* verò donatur, non vt cætera Lilia craſſo, qui *florē* producit vnicum cruentum, ſex latis foliis conſtantem. In ſummo caule *folia* rara, valde lata, Plantagini ſimilia.

LILIVM BVLBIFERVM MAIVS, AMPLO flore rubro.

Bicubitali interdum aſſurgit *caule*, firmo, craſſo: *foliis* ſepto Liliaceis, ſubacri, in ſummis alis craſſiores *bulbos*, & amplos rubros *flores*, geſtans. Floret Iunio, ſemẽnque perficit Auguſto.

Hæc verò planta, vt & aliæ duæ bulbiferæ de quibus mox, cùm primùm florum gemmas oſtendere incipiũt, à formicis, non ſecus ac Pæoniæ flores antequam explicentur, admodum infeſtari ſolent.

LILIVM BVLBIFERVM INCANVM.

Vix cubitalem excedit altitudinem, *caule* firmo, ſtriato: ex viridi nigricantibus *foliis* prædito, quæ tamen cum ſummo caule incana lanugine pubeſcunt. *Flores* igneo rubore non rutilant, vt in ſuperiore, ſed magis palleſcunt. Adultioris autem *caules* in ſummis alis paruos geſtant *bulbos*. *Radix* luteo ochræ colore infecta. In montanis Auſtriæ & Styriæ pratis ſpontè prouenit. *Cluſius.*

LILIVM BVLBIFERVM REPENS FLORIBVS multo Croco tinctis.

Multùm ſe repentibus bulbis propagat, ac bulbulos fert antequam florem producat: alioqui in magnam creſcit altitudinem, & multa fert Lilia. Copioſum vidimus Montbelgardi in S.P. horto ex bulbulis deciduis ſe multiplicans.

LILIVM CROCEVM FLORE PLENO.

An Geſneri *Lilium rubens ſeminiferum*? An Cluſij in Pann. *Lilium purpureum*, ſiue *rubrum bulbiferum minus*. *Martagon bulbiferum minus*, & *Martagon bulbiferum pratenſe*? An Lobelij in Obſ. *Lilium flore Martagonis rutilo*?

LILIVM BVLBIFERVM CRVENTVM anguſtifolium.

Lobelio in Icon. dicitur *Martagon cruentum anguſtifolium*, exiguos, aliis diuiſo caule, nuc eis compoſitos bulbos gerens.

C. Bauhino in Phyt. *Lilium octauum*, ſiue *bulbiferum anguſtifolium*, *Martagon cruentum anguſtifolium quorumdam*.

LILIVM FLORE NVTANTE, MARTAGON flore purpuraſcente, ſanguineo guttato.

Hemerocallis ſylueſtris quibuſdam, aliis *Aſphodelus Officinarum*. *Martago vulgò* & *Alchimiſtatum*, *Lilium ſylueſtre*, *Lilium montanum* & *Lilium Saracenicum mas*. Sic ab Authoribus inſcribitur. Eſt autem huius generis *Maius* & *Minus*, & reperitur vtrumque variis locis in montibus & ſyluis, montibúſque ſyluoſis, præſertim verò in Stiria & Auſtria, ac non procul Francofurto. In hortos etiam translatum ſæpe obſeruauimus, Ferrariæ, Patauij, Geneuæ &c.

LILIVM FLORE NVTANTE MAXIMVM.

Bulbus huic maximus, profundè in terra latitans; *caules* aliquot cubitorum; *florum* ingẽs numerus, iique minùs maculati: *folia* anguſta, multa, & ex iis nonnulla verticillatim diſpoſita.

Hoc in Alſatiæ Vrbe *Than*, in cultiſſimo quodam horto obſeruauimus: atque inde Montbelgardum tranſtulimus, inibique per multos annos coluimus.

MARTAGON FLORE MINIATO NVTANTE, ſiue Hemerocallis Chalcedonica aliquibus.

Nouo Vere ſolet emergere: floretq; Iunio, aut paulò ſeriùs, hoc Hortorum decus: atque ob floris venuſtatem plæriſque Italiæ locis *Rizo de la Signora* appellatur.

Lobelio in Icon. & Hiſt. dicitur *Hemerocallis Chalcedonica purpuro-ſanguinea polyanthos*: *Hemerocallis Byzantina altera*.

MARTAGON PRÆCOX FLORE MINIATO, ſiue Lilium flore nutante rubro, præcox.

Martagonis flore miniato nutante duæ potiſſimum obſeruantur Differentiæ; *Præcox*, quod ex luxuriante *radice* duorum ternorúmve digitorum edit *caulem*, atq; in eo quinos, ſenos denóſve profert *flores*: quod hîc pingimus: Et *Serotinum*, de quo mox.

MARTAGON FLORE MINIATO SEROTINVM; ſiue Lilium fl. nutante rubro, ſerotinum,

Præter differentias quæ à tempore ſumuntur aliam adhuc in hoc Lilio obſeruauit Cluſius. Vel enim dilutiores ſunt *flores*, ait, vel ſaturatiores: illæque plantæ quæ dilutiores ferunt *flores*, *caulem* & *folia* viridiora habent iis quibus ſaturatiores ſunt *flores*: ac præterea illæ quibus purpuraſcentes ſunt *radices*, dilutiores proferunt flores, aliæ contrà ſaturatiores.

MARTAGON FLORE LVTEO PRÆCOX, SIVE Lilium flore nutante flauo, Præcox.

Colitur in hortis, & in montibus ſpontaneum reperitur; flóſque apertus interdum punctis notatus obſeruatur.

Prouenit Nobis hoc Lilij genus Montbelgardi in S.P. horto, cum octo flaueſcentibus infrà reclinatis floribus, Florebat autem Iunij initio.

LILIVM PERSICVM SIVE SVSIANVM.

Radix huic magna & ſquamoſa, *caulis* procerus, *foliis* anguſtis densè ſtipatus, atq; in eius ſummo eſt thyrſus *florum* ſeſquiuncialibus circiter pediculis hærentium, numeroſorum, pendulorum terrámque ſpectantium, ſaturâ purpurâ tinctorum, ſex foliis conſtantium, nolas imitantium, &c.

Floret Aprili, eſtq; ſemen illius cum *Tuſai* ſemine maturum aut paulò pòſt. Veriſimile autē eſt è Suſa Perſidis vrbe primùm delatum fuiſſe Conſtantinopolin, atque inde in has regiones.

Hoc ita inſcripſit Alphonſus Pancius. *Panacbio Perſiano pianta belliſſima, ſpecie de Giglio è Martagon, diuerſa della Corona Imperiale.*

LILIVM ASPHODELI RADICE LVTEVM, SIVE Lilio-Aſphodelus quorumdam flore luteo.

Lobelio & Penæ, *Aſphodelus Liliflorus* & *Lilio-Aſphodelus*, & *Aſphodelus Liliaceus quibuſdam luteo flore elegante & odorato.* Camerario, *Lilium non bulboſum, ſiue arundinaceum, flore luteo odorato admodum.* An Frutex quem Theophraſtus inter coronarios recenſet *Elium* dictus.

Floret cum Lilio purpureo maiore, & paulo antè, Lilia candida præcedens In noſtris regionibus peregrinum, at in Hungaria frequens, vnde in noſtros hortos translatum, in quibus vulgò colitur.

LILIVM RADICE ASPHODELI PHOENICEVM.

Aſphodelus liliaceus rubens, Tabernæmontano; *Lirio-Aſphodelus phœniceus*, Lobelio; *Lilium rubens arundinaceum Turcarum*, Bellonio: *Lilium non bulboſum, ſiue arundinaceum, flore ſubcroceo*, Camerario.

In multis Germaniæ hortis luxuriat, reptante ſua radice valde odioſum.

LILIORVM, QVALITATES, VIRES ET VSVS trademus in Appendice.

CORONA

CORONA IMPERIALIS; TVSAI: Germ. *Königs krön*: Gall. *Couronne Imperiale*, It. *Corona di Re*.

Multifariam *variat* regia hæc planta *caulium* numero & longitudine: atque eorumdem *comâ*, quæ non ſemper vnica, aliis primæ nonnunquã ſupereminentibus. *Variat* in *florum* numero ſiquidem iis quinis, ſenis, denis, vicenis, tricenis, quadragenis, imò & ſeptuagenis, vna eadémq; planta onuſta reperitur. *Variat* in colore florum, qui flauus aliàs vel palleſcens eſt, aliàs ruber. *Variat* tempore & foliis, alia enim *Præcocior*, quæ ſtatim Martio floret, folióque eſt lato & dilutiùs viridi: floréque pallidiore: alia *Media*, folium cui anguſtius & pallidius, flóſq; dilutior: & alia deniq; ſerotina, foliis atrouirentibus latis, & floribus ſaturè phœniceis.

CORONA IMPERIALIS MONSTROSA.

Ex Perſia Conſtantinopolin delatos fuiſſe Coronæ Imperialis bulbos, atq; inde Viennã ſcribit Cluſius: ſicq; ad Nos hanc plantam perueniſſe. Turcis dicitur *Tuſai, Touſai, Tuſchai*, & *Thuſchiaci*, quæ vocabula *regium Lilium* ſignificant. Ob ſimilitudinem verò *Coronæ Imperialis* ſeu *regiæ* nomen obtinuit, & hanc appellationem huc vſque retinuit Herbariorum vulgus.

Floret Aprili atque etiam Martio, ſemen Junio maturum: ſponte autem prouenientem nullus ex noſtris vidit. Eaque oblectationi oculorum & hortorum ornamento magis quàm naribus, culinariis medicinalibúſve vſibus dicata eſt.

GLADIOLVS SIVE XIPHION: Germ. *Schvvertel*: Gall. *Glais*, *Glayeul*: Ital. *Gladiolo*, *Monacucie*.

In floribus varietatem haberi ſcribit Lobelius: & Narbonenſem Gladiolum vnum habere florum ordinem, Italicum verò duos.

Frequens eſt in ſyluoſis & frutetoſis, ac etiam in pratis & aruis, vbi inter ſegetes naſcitur, *Segetalis* ob id dictus. Colitúrque etiam in hortis. In pratis pallidiore eſt flore & nonnunquam albo; in aruis verò & locis ſyluoſis frutetoſiſve, ſuave rubenti vel ſaturatiùs purpuraſcente.

Eius radix, & maximè altera ea quæ ſuperior eſt, attrahendi, diſcutiendi & deſiccãdi vim habet: *Galenus*. Superiorem cum vino potã Venerem ſtimulare ſcribit Dioſcorides, inferiorem verò ſteriles facere, &c.

IRIS: Germ. *Blavv Gilgen*, *Blavv Schvvertel*: Gall. *Flambe*, *Glayeul*: Ital. *Iride*.

Græcum nomen apud Latinos retinuit *Iris*. Quam verò vulgus inter *Iridis* & *Ireos* vocabula diſtinctionẽ facit iuxta vulgatũ Verſum:

Iris purpureum florem gerit, ireos album:

ea vaniſſima eſt. Vnde Ruellius: Sunt qui pudendo errore aliam aſſignent Herbam recto, aliam Caſui paterno, vt *Iris* ab *Ireos* tanquã purpureus color diſtingui putetur Herbariis: verùm hæc opinio anilibus nugis annumerãda, nec digna quæ exſibiletur, nedum à pullatis & rudibus exploddatur. *Nomen* autem ab eo accepit, quòd ſpecies & colores Arcus cœleſtis floribus repræſentet atque exprimat. Cæterùm hîc pingitur *Iris bulboſa latifolia, flore cæruleo & candido*.

IRIS BVLBOSA TOTA VIOLACEA vel cærulea.

In Iride variæ obſeruantur *Differẽtiæ*: *A natali loco*, vnde alia ſatiua alia ſylueſtris, alia noſtras, Germanica, Veneta, Florẽtina, Thracica, Macedonica, Africana, Carthaginenſis vel Illyrica dicitur: *A radicum forma*, & vel *rhizotomos* eſt Plinio, vel *Raphanitis*, à raphani ſcilicet ſimilitudine nomẽ adepta. Galeno, Paulo & Ætio *Aſtragalitis* dicta, quòd radix eius cum Aſtragali radice ſimilitudinem habeat. *A florum diuerſo colore*, qui non ſolùm in indiuiduo variat, ſed & in ſpecie, ita vt candidos, pallentes, luteos, purpureos, cæruleos, cinereóſve conſpicere detur. Et tandẽ ab earumdem *formâ, magnitudine, viribus* & odore, vt fuſiùs in progreſſu dicetur.

IRIS BVLBOSA VERSICOLOR POLYCLONOS; *Cluſij*.

Athenæus Deipnos. Lib. 15. teſtis eſt Plinium ſcribere Iridis flores, *Lupos* nominari, quòd Lupi rictui labriſq; ſimiles ſint. Dicitur autem Iris in genere quibuſdam, Virgilij, Palladij & Columellæ *Hyacinthus*, aliis *Lilialis*, aliis *Lilium cœleſte*: & apud Germanos, Belgas, Italos & Hiſpanos *Lily* appellationem ſortita eſt, *Gladiolũ* verò apud Gallos. Græcis *cœleſtis* atque *admirabilis* dicta eſt: atque inter illos Theophraſto conſeruatrix: Dioſcoridi verò *Illyrica*, non *Myrica*, vt malè legerunt nonnulli, lubrico errore in ſcriptura Α quod geminatum facit Μ.

IRIS BVLBOSA EX CÆRVLEO ET ALBO versicolor, folio anguſto.

Iridis *natalitia* quod attinet; Natalibus gaudet ea non admodum calidis, vt Africæ, neque admodum frigidis, vt Septentrionis, ſed montoſis temperatis & riguis, vt in eiuſmodi locis valde odoratã & laudatiſſimam habent Hiſpani. Vulgatem & tritiſſimã omnes fermè, teſte Cluſio, habent Prouinciæ, in hortis, vel muris tectiſq́ue innaſcentem. Nos Monſpelij obſeruauimus florentem Martio & Aprili: Veronæ, Florentię & Lugduni, copioſè ad ſepes ſpontè prouenientem: Geneuæ & Baſileæ in hortis florentem Septembri. Sic in plærisque omnibus Europæ regionibus naſcitur; eaque etſi minoris nominis, bona tamen cenſenda eſt, & eò magis quantò odoratior fuerit.

IRIS BVLBOSA LVTEA, CLVSII.

Theophraſto, Plinio & Dioſcoride iudicibus, laudatiſſima Iris in Illyride prouenit, & ibi quidem non in maritimis, ſed in mediterranea, magiſque ad Septentrionem ſita parte, atque in Drelonis & Noronæ ſyluestribus. Proxima in Macedonia, quę longiſſima & candicans & exilis. Tertium locum habet Aphricana, ampliſſima inter omnes, guſtuque amariſſima.

Inter Illyricas verò & Macedonicas optima eſt, iudice Dioſcoride, quæ denſam radicem habet & aliquãtulùm obtuſam, & ægrè fragilem, & colore ſubfuluam: & quæ valde odorata eſt, & guſtu amarior, & odore ſincera, & non ſitum redolens, & quæ dum teritur ſternutationes mouet.

IRIS VVLGARIS VIOLACEA VEL PVRPVrea, hortenſis vel ſylueſtris.

Iris vulgaris *ſatiua* in hortis notiſſima eſt, illique ſapore, odore atque aliis qualitatibus reſpondet ſylueſtris. Sed *folia* habet minora atque hyeme non apparentia, cùm ſatiuæ folia hyemis ſæuitiæ contumaciter reſiſtant. *Caulis* etiam breuior, & ex eo flores diebus ferè viginti ante ſatiuæ flores erumpunt, coloriſque ſunt magis purpurei. *Radix* etiam non talem cæſpitem qualem ſatiua conſtituit. Naſcitur autem editis & cliuoſis locis inter arbuſta. Hiſque notis tantùm hæc ab illa diſtinguitur. *Iconem meliorem optaſſemus, eſt ex emptitiis.*

IRIS DALMATICA MAIOR, FLORE vulgari minùs violaceo.

Spectatæ pulchritudinis & magnitudinis eſt hæc Iris, quæ Aſiaticæ ceruleæ, omniũ Iridum ampliſſimę, affinis eſt plurimùm, ſi non eadem cum ea.

Vt autem in modò dictis pergamus, *Iris Illyrica*, inter Irides omnes primũ locũ ſortita eſt: non quidem quòd genere vel ſpecie ab iis differat, ſed quòd cœli ſolique illius conuenientiã, præſtantioribus polleat facultatibus, vt, *Abſynthium* quod in Põto naſcitur, *Acorum* quod in Colchide & Galatia, *Cyperus* qui in Syria & Cycladibus inſulis, *Coſtus* qui in Arabia, & alia quàmplurima præferuntur à locis, quorum dote præſtantiſſima proueniunt.

IRIS DALMATICA MINOR, FLORE dilutè purpureo.

Florentina vulgaris vſualis *Iris* non malè pro Illyrica vſurpatur, & pluris fit à Mercatoribus quàm Veneta, quia candidior & fragrantior. Attamẽ ex Illyrica, hodie Sclauonia dicta, Iris Venetias deferri ſolet, quare Veneta Illyrica legitima ab omnibus cenſetur.

Germanica autem *Iris*, quãuis multùm affinitatis cum Illyrica Florẽtinaq́ue habeat, ſi formam & temperamentũ conſideres, ac licet linguam guſtata adurat non minùs quàm illæ: non tamen perinde dura ac ſolida eſt, neq; etiam adeò odorata. Sic, quod etiam ex Theophraſti & Galeni monumentis habemus, *regionum diuerſitas magnam in plantis parit diuerſitatem.*

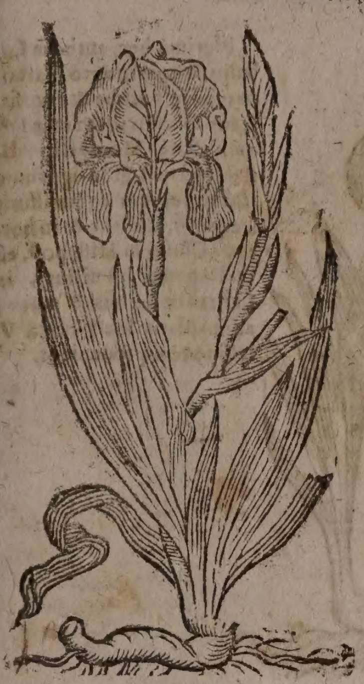
IRIS MAIOR LATIFOLIA, DILVTE COErulea, cum inuolucro albo.

Iridis maioris latifolię, variæ à Cluſio & aliis proponuntur diuerſitates: *craſſis in flore venis purpureis, floribus minoribus, oris purpuraſcentibus, oris ad flauum obſoletum accedentibus; flore verſicolore, ex albo palleſcens cum purpureis venis, folijs repandis candicãtibus, purpureis venis diſtinctis, flore purpureo & caule nudo*: & aliæ non paucæ notis aliquibus inter ſe diſcretæ, quales omnes, vt ait Cluſius, verbis exprimere difficillimũ, ac de quibus verè illud Poëtæ dici poſſit:

Facies non omnibus vna,
Non diuerſa tamen, qualem decet eſſe Sororum.

IRIS LVSITANICA VERNA VIOLACEA Lobelij.

Eadem hæc cum Cluſij maiore latifolia nonâ cum venis purpureis.

Vetuſtate autem odoratiores fieri Iridis radices experientiâ habemus, & docet Dioſcorides, quod mirum cùm illâ res cæteræ corrumpantur: At id per ſiccitatem fit, vt rectè ſtatuit Cronemburgius.

IRIS FLORE ALBO : Germ. *Weiſſ Schvvertel*: Belg. *Wittliſch* : Gall. *Flambe blanche.*

Qui purpuream vulgarem Iridem rectè norit, is nullo negotio hanc albam aſſequetur, quæ nullam tum in radicibus, tum in foliorum & florum formâ notatu dignam habet differentiam, ab ea tantùm coloris albi ad glaucum accedentis diſcrimine diſtans. Cur verò Florentinam hanc vocarint nonnulli non videmus.

IRIS MAIOR LATIFOLIA LVTEA, FOLIIS florum repandis variegatis.

Huius aliquot varietates recenſet Cluſius. *Nos* verò eam & Baſileæ in hortis vidimus, & Montbelgardi in noſtro habuimus, florentem Maio.

Cæterùm Iris, vt ex Dioſcoridis, Plinij, Pauli, & Meſuæi monumentis habemus, calida & ſicca eſt ordine tertio, acris & tenuium partiũ: terget, coquit, reſoluit, lenit, aperit obſtructa, ſedat dolores, pituitam craſſam, & mixtam illi bilem, purgat, ac præter hæc ſeroſas humiditates, idque clementer, &c.

IRIS LATIFOLIA MAIOR, SVSIANA VEL Chalcedonica, flore variegato.

Florem huic tribuit Cluſius omnium quos in Iridibus viderit maximum, ex albo & nigro variegatum: *Suſianámque* inſcribit, quia ex Suſa, Suſianæ Prouinciæ Metropoli, Conſtantinopolim illata fuit.

Inter Iridis autem particulares vſus, quos hîc omnes recensêre non eſt noſtri inſtituti, Aquam è purpureis floribus deſtillatam cum ſpeciebus Diatrionſant. & Cinamomo, vt efficaciſſimã in Hydropicis, commendant Geſnerus, Hollerius & alij.

IRIS BIFLORA LVSITANICA, FLORE violaceo, Cluſij.

Naſcitur multis Luſitaniæ locis in aruis & pingui ſolo: & in hortos tranſlata Vere & Autumno floret, vnde illi *Biflora* nomen inditum. Reperiri etiam huius generis flore purpureo ſcribit Cluſius.

Vere & Autumno, ait in Obſ. Lobelius *florem* odoratum violaceum ſingulis caulibus cubitalibus aut ſeſquicubitalibus ſingulum aut alterum, villoſo candore fimbriatum profert; demũ breuique *radice* facieque & *foliis* Dalmaticæ ſimilis, &c.

IRIS FLORE VIOLACEO, FOLIO VIRENTE; An Cluſij 25. caule foliis nudo.

Peculiarẽ habet hæc præter cæteras Irides notam, quod nulla folia per hyemẽ retinet : ſed omnia flacceſcunt & exſiccantur, eáque nuda conſpicitur, ac deinde ineunte Vere noua germina profert.

Eam ex Belgio allatam per pluſculos annos Montbelgardi in S. P. horto coluimus : florebat autem Aprili.

C. Bauhino in Phyt. dicitur Iris 12. ſiue Hyeme folia amittens.

IRIS HVMILIS LATIFOLIA, COLORIS violacei, ſaxatilis.

Radice eſt craſſâ, albâ, rugoſâ, acri: à qua *folia* exeũt aliquot Iridis vulgaris foliis ſimilia, ſemunciam lata, duas tréſve vncias longa. *Caules* breuiſſimi, dodrantales: *flos* violaceus & purpureus, vt in Iride vulgari, ſed per omnia minor & inodorus.

Omnium Iridum minimã & rariſſimam vocat Lobelius: *flore*, ſemine & ſiliquâ Xyridis fœtidæ.

CHAMÆIRIS NIVEA AVT CANDIDA.

Plurima hęc, authore Lobelio, oritur in agro Narbonenſi, locis aridis & ſaxoſis, ſecus ſpecum illam quæ ſeſquimiliare Monſpelio diſtat, v à quâ Frontignanum itur in rupium commiſſuris frequens. Colitur & in hortis. Cluſio in Hiſt. poſt. eſt Iridis genus humilius, in Luſitaniæ ſaxoſis & marinâ aurâ afflatis locis ſupra Vlyſſiponem prouenięns.

IRIS HVMILIS LATIFOLIA MAIOR acaulis, colore ſaturè violaceo *Cluſii*.

Flores nullo *caule* ſuſtinentur, ſed ſucculentis & infirmis duntaxat *pediculis* innituntur, vt *Croci*, *Colchici* & ſimilium. Iſtius autem generis Iridum duę, ait Cluſius, habentur *Differentiæ*: *Vna* enim maioribus latioribúſque eſt foliis, ac Iridis maioris foliis latitudine vix cedentibus: *Altera* paulò minoribus & anguſtioribus, tametſi anguſtifoliæ Iridis foliis latiora ſint. Nos Maiorem hîc pingimus.

IRIS HVMILIS LATIFOLIA MINOR acaulis, colore ſaturè violaceo.

Huic breuiora anguſtioráque paululùm ſunt *folia*; *flores* etiam paulò minores; *capita* triangula & mucronata itidem minora, ac *ſemen* etiam minus. In floribus autem ſumma *varietas*: licet ferè omnes fimbriæ villos ſupra ſtamina cæruleos habeant, infra verò luteos. Plurimas ex iis *Varietatibus* enarrat Cluſius, ex cuius Scriptis petendas relinquimus.

IRIS HVMILIS LATIFOLIA MINOR elegantiſſima, variè picta.

Nec *radice*, nec *foliis*, nec floris formâ differt à reliquis: florum tantùm color diuerſus, qui adeò variè pictus, vt teſte Cluſio, difficile ſit eum exactè verbis exprimere. Eum autem cũ reliquis Chamæridibus oſtentat Aprili; nec in eo vlla odoris gratia: illum verò ſequitur triangulare *Caput*.

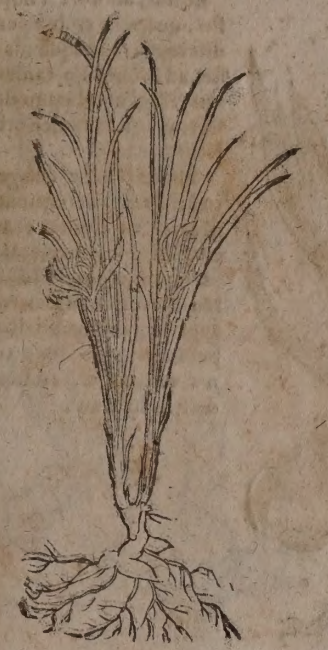
IRIS ANGVSTIFOLIA MINOR, CLVSII quarta.

Radice eſt obliquâ, toroſâ, ſub qua craſſæ fibræ albæ. *Folia* anguſta, graminea, in acumen deſinentia: *caulis* ipſis foliis breuior, in cuius ſuprema parte magna *capita* ſeu *ſiliqua*, quales in Xyride ſiue Spatula vulgari ex tenui vagina prodeuntes.

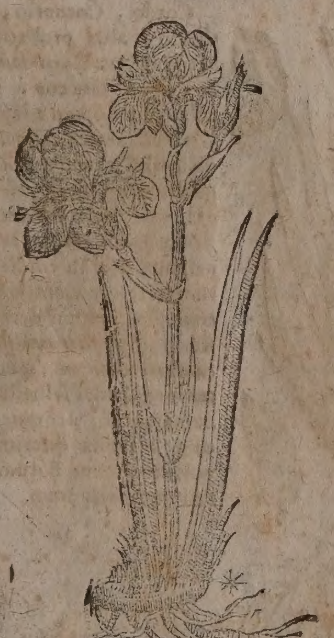
Icon ex planta ſicca depicta fuit: quapropter florum colorem addere non poſſumus. An *Medium Dioſcoridis*? An Aduerſar. *Iris maritima Norbonenſis*? An Hiſtoriæ Lugd. Xyris maritima?

IRIS GRAMINEA CVI PEREVNT QVOTANNIS folia, flore variegato.

Pulchrum quoque ſpectaculum oculis offert, in tanta Iridum varietate, & hæc puſilla, quam *Gramineam* vocamus propter *folia* tenuia, anguſta valde, non rigida, virentia & longa. Odor florum gratus eſt, Nobis Prunorũ, Cluſio Armeniaci Mali. Prouenit autem in pratis ad radices montium ſitis, ac colitur etiam in hortis, vt Nos Geneuæ & Montbelgardi in noſtris habuimus, & in aliis obſeruauimus. Floret Maio.

IRIS ANGVSTIFOLIA MAIOR ALTERA.

In vdis pratenſibus Viennenſi Vrbi vicinis locis ſpõtè etiam prouenit, authore Cluſio, qui ſe nuſquam vidiſſe antequam in Auſtriam proficiſceretur ſcribit. Habuimus tamen Nos Montbelgardi in S. P. horto: atq; in Belgij hortis obſeruauit etiam Lobelius, qui de ea ſic tradit: Iridis, inquit, anguſtifoliæ ſylueſtris varietates, Belgarum ſedulitate in noſtris hortis cultæ viſuntur, &c.

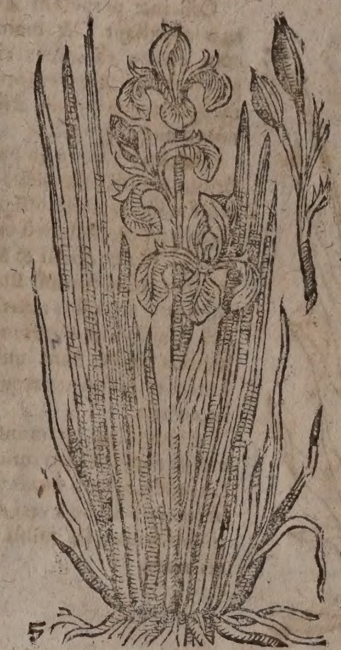
IRIS TENVIFOLIA MICHELFELDENSIS.

Frequens eſt in paluſtribus Michelfeldẽſibus propè Baſileam ſpontanea hæc Iris; *caule* duos cubitos ſuperante: *flore* magno ſatis, cæruleo vel purpuraſcente: *ſiliquâ* magnâ longâ: ac *foliis* cubitalibus, anguſtis, atque etiam quàm Matthioli anguſtioribus.

Floret Maio, atque interdum etiam Iunio, ſi aſperior Hyems præceſſerit. An Cordi Iris tenuifolia in apricis planiſque pratis, & frutetoſis ac humentibus campis naſcens?

IRIS TENVIFOLIA MAIOR, FLORE cæruleo & ſtriato: *Cluſii.*

Radix huic è compluribus albis fibris conflata: *folia* cubitum aut ſeſquicubitum longa, ſemunciam lata, quæ attritu oleraceum quid redolent, acuminata: *caulis* foliis longior, teres, in tres aut quatuor ſurculos diuiditur: quorum ſingulis inſident *flores* Chamæiridis florum magnitudine, ſed amœniore elegantiâ. Tria enim folia repanda per extremitatem violacea ſunt, inferiùs albo & violaceo variegata, pulcherrimiſq; longis, obliquis, violaceis, albidis, ferrugineis ſtriis picturata: iiſque tria alia bifida ſuprà poſita purpuro-violacea, ligulas purpureas occultantia: reliqua tria violacea ſurrigũtur.

Spontè in pratis Viennæ Auſtriæ prouenit, ad paludes.

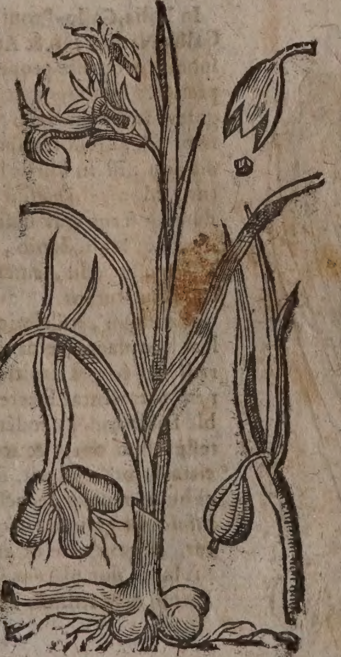
IRIS ANGVSTIFOLIA FLORE ALBO.

Radix huic multis fibris donata: *caulis* ſeſquipedalis aut bipedalis: *folia* pedem longa, paruum digitum lata: *floſque* albi aſpectu ſuauiſſimi. Eorum enim ternâ repanda folia latiora neruis ſiue venis ſuaue rubẽtibus iucundè inſignita ſunt, nec nõ oris perpolitè breuioribus lineis concoloribus ſtriata: aliis incumbentibus ternis, & totidem anguſtioribus ſurrectis foliis penitùs candidis.

Eam in penſilibus Adonidis hortis ali ſcribit in Aduerſ. Lobelius.

IRIS TVBEROSA BELGARVM, FLORE obſcurè rubente.

Iridis ſylueſtris genus eſſe videtur: atque idcircò à forma radicum *Iris tuberoſa* dici poteſt. Stirps eſt peregrina quæ ex Orientis partibus, & vicinis Conſtantinopoli regionibus, & in Italiam & in Belgium illata fertur. Hermodactylum eſſe ſuſpicatus eſt Matthiolus, ſed perperàm; nec meliùs alij Lonchitidem priorem eſſe volunt, nullam plantam Lonchitidem propiùs adumbrare exiſtimantes.

IRIS PALVSTRIS LVTEA, ACORVS adulterinus: Ger. *Geel vvaſſerſchvvertel*: Gal. *Flabe baſtarde*.

Officinæ perperam *Acorum* appellant, & maiore cum errore radicibus eius pro *legitimo Acoro* vtuntur: meliùs itaque *Pſeudo-Acorū* nominant plærique.

Naſcitur vbique in paluſtribus aut his coniunctis viciniſue locis, cuiuſmodi ſunt rigua prata & fluuiorū margines. Flo et Aprili & Maio, circa Heluetiorum Ebrodunum, ac viâ præſertim quâ Grandiſonum itur in paludibus obuia. Sunt qui in hortos transferant, atque in iis colant.

Abundè autem monſtrat guſtus eius radicem immenſam adſtringendi facultatem obtinere; ac ſic à veri Acori radice diuerſæ omninò eius vires.

SISYRINCHIVM IRIDI BVLBOSÆ AFFINE; Maius, coloris cœrulei.

Et hoc, authore Thophraſto, quamuis colore penitùs diſcrepet, nec ſquamis conſtet, ad Bulborū tamen genus redigi quodammodò deſiderat, quòd radice orbiculetur.

Huius plantæ duo genera in Hiſpanicâ peregrinatione obſeruabat Cluſius, *Maius* quod hîc pingimus, & *Minus*. Luſitani, ait, *Nozelhas*, quaſi Nuculas, ſiue paruas Nuces, appellát, quòd pueri illic eius bulbo perinde atque Auellanis veſcantur, eúmque in delitiis habeant.

SISYRINCHIVM IRIDI BVLBOSÆ AFFINE, Minus: flore cœruleo.

In Valentino Hiſpaniæ regno obſeruauit Cluſius, qui incolis *Lirio*, & nonnullis *Maçucas*, dici tradit: An Theophraſti Σισυρίχιον vel Σισυρίγχιον?

Cæterùm hoc in Siſyrinchio mirum, imas radices creſcere Hyeme: Vere autē, cùm apparuerit viola, minui & contrahi, ac tum demum bulbum pingueſcere.

Ad ventris tormina, referente Cluſio, vtile eſt: ſed deuoratâ radice corpus illicò ſaltatione exercendum.

SPATVLA FOETIDA, PLÆRISQVE XYRIS: Ger. *Welſch ſchvvertel, vvantleuſs kraut*: Gall. *Glayeul puant*.

Cordo, Cornario, Matthiolo & aliis probatiſſimis Scriptoribus *Xyris Dioſcoridis*, apud Græcos à nouaculæ acie nomen adepta, ea Gladioli ſpecies eſt, quam, tū ob folij figuram (*Spata* enim gladium ſignificat,) tū quòd grauem exhalet odorem, Officinæ *Spatulam fœtidam* appellant. Eſſe autem Xiphiorum & Iridum Gentilem, partium plurimarum demōſtrat ſimilitudo, *foliorum, florum, caulium, radicum*: quapropter inter Irides ſylueſtres cōnumerantur: nec quicquam eam à ſatiua diſcriminare videtur præter florum ſaturatiorem purpuram.

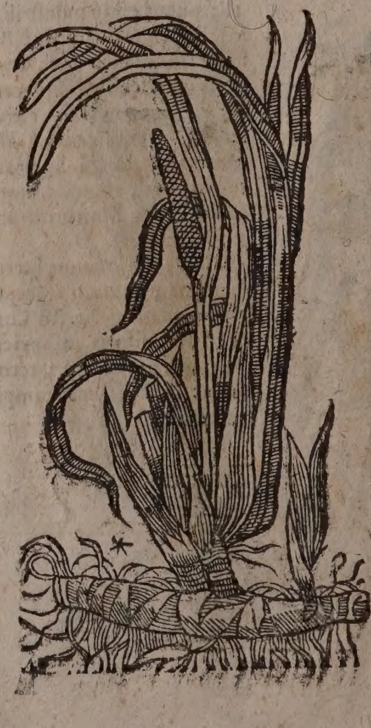
XYRIDIS, SPATVLÆ FOETIDÆ DICTÆ, alia Icon.

In Italia, Gallo-Prouincia, Gallia Narbonenſi & Anglia ſpontè prouenit prope vda prata, & littoreos maris aggeres. In Belgio verò, Germania, & aliis Borealibus locis non niſi in hortis habetur. Monſpelij paſſim inter dumeta ſecus vias naſcitur, floremq; Maio, Iunio, Iulio & Auguſto, edit, ſemen Autumno maturans.

Cæterùm, etſi cimices oleat hæc planta, eius tamen radicem contra capitis vulnera & fracturas facere ſcribit Dioſcorides, eodémque teſte telum omne & aculeos citra dolorem educit. Ruſtici huius radicis decocto vel infuſo purgationes moliuntur. Figuræ quæ ex empiriis ſunt, non placent, vt nec Fuchſij & Matthioli Icones.

ACORVS VEL ACORVM, CALAMVS AROMAticus: Ger. *Kalmus*: Gall. *Flambe baſtarde*; It. *Acoro*.

Quàm nota Seplaſijs *radix* & antiquum *nomen*, tā ignota multis ſæculis exiſtit totius plantæ facies. Conſtantinopoli attulerunt Romanorum Imperatorum Legati quorum munere Viennenſis Vrbis inquilina facta, variis deinde locis communicata fuit, adeò vt nunc vulgatiſſima ſit. Vidit Cluſius Viennæ, Florentiæ Cæſalpinus; Nos verò Pfortzheimiæ & Lutetiæ, ac ipſimet in noſtro horto Ebroduni fœliciter alimus. Gaudet aquis, floréſque [luteos] Iunio, Iulio & Auguſto profert. Radix quâ vtimur acris eſt & modicè amara, guſtúque non iniucūda: vnde, indice Galeno, cōſtat facultatis eam eſſe calidæ & conſiſtentiæ tenuis. *Plura in Appendice*.

GALANGA

Galanga : Germ. *Galgan*, *Galgan-vvurts*.

Ab Acoro non admodùm diſtat radix quæ Officinis Recentioribuſque Medicis vocatur *Galanga*. A Dioſcoride autem & veteribus Græcis de ea penitùs nihil proditum: ac Arabibus etiã nõ ſatis perſpectam fuiſſe ex eo conſtat, quòd Auicenna & Serapio duo diuerſa capita de ea ſcripſerint. Vocarunt ij *Chulungen* aut *Galangen*; vnde Græcas & Latinas appellationes deriuatas fuiſſe exiſtimatur.

Loniceri, Braſſauolæ & Fuchſij, ſtatuentium Galangam *verum & legitimum* eſſe *Dioſcoridis Acorum*, errorem in huius Sciagraphiæ Appẽdice retegimus: Opinionem verò Monachorum, dũ ſcribunt Galangam eſſe *Iunci odorati radicem*, vt à ratione alienam, cum Matthiolo, Garciâ & Hiſt. Lugd. reijcimus.

Galangæ icon, Acostæ.

Galanga vulgò in *Maiorem* & *Minorẽ* diſtinguitur, prout vtriuſque radicem in præcedente Tabella ex Cluſio pingimus. *Maior* biñũm cubitorum altitudine attollitur, *foliis* Orchidis, mucronatis, caulem amplectentibus: *flore* candido: *ſemine* minuto & neglecto. *Minor* palmos tantùm duos alta eſt, *foliis* Myrteis, *radice* nodoſa, & vltrò ſæpius naſcens.

Peregrina eſt planta quæ radice potiùs ſeritur quàm ſemine, quanquam ſemine ſata etiam proueniat. Maioris vberior in Iaua Indię prouentus, vbi *Lanvuaz* vocant: Minoris verò in Chinatum regione, ex qua in Indiam aduehitur, Chinenſibus *Lauendoa* dicta. *De vſu in ſequent.*

Radix S. Helenæ, Pater noster, Galangæ ſpecies.

Naſcitur cõmuniter locis humidis in Florida: & *Pater noſter de S. Helena* Monardi dicitur, quòd in portu quodã ita dicto proueniat: Hiſtoriæ Lugd. *Pater noſter*, vel *Radix S. Helenæ*, *Monardis*. Cluſio *Radix S. Helenæ*. *An Cyperi genus*.? Eius puluere balneaturi Indi vniuerſum corpus fricant.

Cæterùm calida & ſicca eſt tertio gradu *Galanga* de qua antè; iiſque confert plurimùm quos ſtomachi humiditates, flatus & cruditates vexant, atque ſummum habetur Patonychiarum remedium. Adeò autem apud Malabarenſes vulgaris eſt, vt ea non ſolùm ad medẽdos morbos vtantur, ſed etiam panes ex ea conficiant, *Apas* dictos, quos in delitiis habent,

Drackena radix Clusii: Bezoardica radix Tabernæmontani.

Hanc radicem ſecum ex ea peregrinatione qua totum Orbem circumiuit Eques Fr. *Dracke*, ſecum attulit, & amicis donauit: eáque de cauſa Cluſius qui pingit & deſcribit, eam etiam donatoris nomine inſcribit. Tabernęmõtano dicitur *Bezoardica radix*.

Drackenæ radici affinis Contrayerua radix.

Hanc à Naucleris ex Orientali India reducibus redemit Cluſius, qui magni apud Indos pretij eſſe audiuit.

Ex Charcis verò prouincia Peruana radices *quædam* venenis reſiſtẽtes aduehũtur, Iridis radicibus ſimiles, ſed minores, & ficulnei folij odore. *Contrayerua* nomen illis dedêre Hiſpani Indias inhabitantes, quod *alexipharmacum* ſignificat: nec abs re, cùm earum puluis ex vino albo ſumptus, aduerſus omne ferè venenum, cuiuſcunque ſit generis, præſentiſſimum habeatur remedium. Ventris etiam animalia pellere traditur *Contrayerua*, &c.

Cvrcvma: sive Officinarvm Terra merita: Arabibus *Curcum*: Turcis *Saroth*.

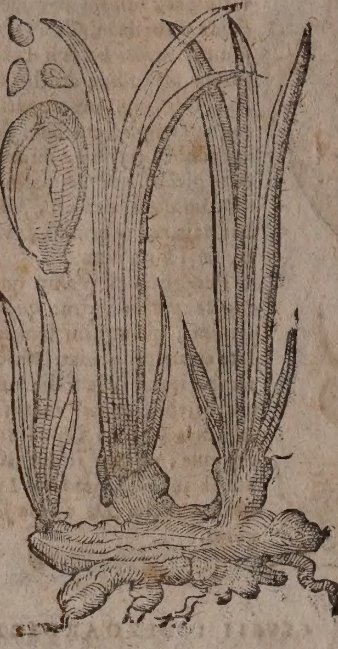
Curcumã ſiue Terrã meritam Officinarũ *Nos* cũ Syluio, Ruellio, Amato, Cordo, Dodonæo, Cluſio, Matthiolo, & ex Recentioribus plæriſque aliis, Dioſcoridis Cyperum Indicum eſſe ſtatuimus. Nec vlla repugnat nota, vt ſcitè demonſtrat Matthiolus. Acoſtæ & nonnullis aliis dicitur *Crocum Indicum*, ſuntq; qui Curcumam radicẽ Chelidonij eſſe cenſent, ſed perperàm.

Duplicẽ eius agnoſcit Differentiam Cordus in Dioſcoridem, *longam* & *rotundã*.

Naſcitur autẽ in Cananor, in Calecut & Goæ: magnáq; eius quãtitas ad Arabes, Perſas & Turcas defertur, qui omnes ex India aduehi fatentur.

Apud Pictores & Chimiſtas in frequenti vſu eſt, & apud Medicos pſilothri vĩ obtinet.

ZINGIBER: Germ. *Imber*: Gall. *Gingembre, Zingembre*: Ital. *Zenziero*, Arabibus, Perſis & Turcis *Gengibil*.

Gingiber arboris Piperiferæ radicem nō eſſe, quemadmodum nonnullis viſum, rectè ſtatuit Plinius. Eſt enim, authore Dioſcoride, Zingiber ſui generis planta, in Troglodytica Arabia magna ex parte naſcens: cuius radices Cyperi modo paruæ ſunt, candicantes & odoratę, atq; ſapore Piper imitantur.

Qui plantam in India viderunt, Iridi aquaticæ ſimilem faciunt, ſed foliis magis nigricantibus: radicémque aiunt geniculatis internodiis referre, foliáque eius bis térue anno reuiuiſcere.

Naſcitur in multis Indiæ regionibus, ſemine aut radice ſatum: optimúmque eſt quod ex Malauar defertur, vbi frequentiſſimum, & cum multa cura colitur, alioqui minimè bonum.

ZINZIBERIS SPECIES MECHINVM DICTA. Secacul: Zerumbet: Zedoaria.

Proſtat in Officinis alia radix *Mechinum* hodie, & olim *Secacul* dicta, Zinziberi cognata & ſimillima: attamē ab eo non maturitate quidē & improbitate, vt patū verè ſcripſerunt nōnulli, ſed ſpecie, concretione, perſpicuitate, fuſcedine, ſoliditate, acriore guſtu, & caliditate humiditatis experte differens. Sicque hoc cariem non patitur, cui, ob adiunctā humiditatē obnoxiū Zinziber.

Cæterùm vt ad Zinziberis hiſtoriam redeamus, cùm eruitur Zinziber, internodium radicis in ſcrobe defoſſo relinqui ſolet, ad plantæ perennitatem: terrâ nāmque opertum anno ſequenti germinat, & radices alias, ac noua folia, profert. De *Zinzibere plura in Appendice*, vbi etiam de *Zedoaria* & *Zerumbet*.

COSTVS, EIVSQVE SPECIES VARIÆ; Coſtus Arabicus Zingiberi ſimilis.

Coſto perinde atq; Thure Diis ſuis ſupplicabat Antiquitas, quare tum huius ſuperſtitionis gratia, tum vnguentorum deliciarúmque cauſa, eum in prætio habebat.

Planta peregrina eſt, à Veteribus quidem celebrata, ſed ſuis lineamentis non ſatis acuratè ſignata ac deſcripta: vnde vera illius dignotio perfectè nondum recentioribus patuit. Omnes quidem vno ore radicē eſſe pronunciant, eiúſq; fruticē nullo eſſe quàm radice pretio: ſed ex quanam ſtirpe, & an ex vna tantùm vel diuerſis, nullus adhuc indubitanter aſſeruit.

Si autem Antiquis fides non denegetur, tria agnoſcemus Coſti genera, *Arabicum* quod hîc pingimus, *Indicum* & *Syriacum*.

COSTVS INDICVS CLVSII.

Triplex, vt dictum, Coſti genus fecit Antiquitas: eúmque in *Arabicum*, *Indicū* & *Syriacum* diſtinxêre Serapio & Dioſcorides, qui, vt de re nota agens, genera & delectum tantùm delineat. Auicenna *Arabicum* & *Indicum* quidem habet, ſed pro Syriaco *Tertium* amarum eſſe dicit & grauis odoris, qui nominetur *Garyophyllata*. Sic ille dulcem aliquem videtur ſtatuere, cuius tamen nec Dioſcorides nec Plinius meminêre: ac quem in rerum natura non dari contendunt graues ſcriptores. Aſt haberi volunt Monachi & alij: atq; Officinę Auicennam & Meſuem ſecutæ duplicē faciunt Coſtum, *amarum* & *dulcem*, fortéque dulcis ille dicitur, qui minùs tantùm habet amaritudinis: *peritorum eſto iudicium*.

COSTVS DVLCIS OFFICINARVM.

Sic à Tabernamontano & Camerario inſcribitur, quorum Figuras in vna Tabella hîc exprimimus.

Vires autem *Coſti* quod attinet: Coſtus cùm ſubamarus ſit, modicè adſtringit: & quia acer, calefacit inſigniter, ſuauíſque odoris eximij gratiâ, cor & ſpiritus inficit & exhilarat.

Coſti tandem variæ ſunt *Æquiuocationes*. Sunt enim qui *Zedoariam vulgarem* Coſtum eſſe ſtatuunt. Alij pro Coſto *Ferulæ radices*, venditant: alij grauiore errore, *radices Thapſia*. Coſtum etiam nonnullis dicitur *Petaſites*. De Helenio Comageno, Coſto credito, actum antè, eſtque illud Inulæ noſtratis ſpecies.

COSTVS HELENII FACIE OFFICINARVM.

Enulæ in Comagene Orientis regione prouenientis radices quales hîc pingimus, pro Coſto à nonnullis diuenduntur: & in Icon. Pl. inſcribuntur *Coſtus Comagineus adulterinus Officinarum*. C. Bauhinus in Phyt. vocat *Coſtum amarum Officinarum*, ſiue *Helenium Comagenum Dioſcoridis*: Cordus *Helenij Comageni radicem*.

Naſcitur autem Coſtus verus in multis Indiæ tractibus, vt in Guzarate, & circa Amadabar, vrbem illius regionis percelebrem.

CANNA; SIVE ARVNDO, INDICA, quibuſdam *Flos Cancri.*

Inquilina Orbi noſtro facta hæc planta quo nomine à veteribus donata fuerit ignoratur. Nonnulli hac ætate,quia illius flos nondũ apertus, Cancri vulgò dicti chelas formâ & colore refert, *Florem Cancri* nuncupârunt: alij *Cannam Indicam*, quia ex America primùm delata eſt, & eius ſtolones Cannarum,ſiue Arundinum, modo nodoſi ſunt, appellare maluerunt. Hiſpani & Luſitani *Cuentas* nominant, à numero, quòd ex huius granis Sphærulæ ad numerandas preces idoneæ fieri ſoleant.

In Luſitaniæ quibuſdam Monaſteriis valdè frequentem obſeruauit Cluſius, ſub ſtillicidiis ad muros ſatam. *Nos* vero variis in hortis, Lugduni, Bononiæ, Geneuæ & Baſileæ.

ORCHIS SIVE TRIORCHIS LVTEA oblongioribus foliis.

Lobelio in Obſeruationibus dicitur *Triorchis lutea tertia C. Gemmæ, oblongioribus radi is oliuaribus bulbis*: C. Bauhino in Phyt. *Triorchis lutea radice oblonga fibroſâ.*

Aliam verò huius generis Orchidem habet etiam idẽ Lobelius in Obſeruationibus, quam, vt & Hiſtoria Lugdunenſis, *Alteram* inſcribit, folióq; ait eſſe virentiore quàm Tertiæ hîc pictę; ac multùm cum Orchide Friſia Orientali,de qua paulò pòſt, habere affinitatis.

ORCHIS STRATEVMATICA MAIOR.

Strateumatica, vel *Anthropinæ dictæ Orchides*, plurimorum iudicio cęteras pulchritudine vincunt. *Flores* enim *galeati* homunculi, manibus pedibúſque truncis,ſpeciem habent, intúſq; candidi sũt, maculis purpureis interſtincti,foris impenſiùs rubẽtes. *Caulis* eminens, ampliſſimúmque in longitudine & latitudine *folium*.

Floret in montium collibus ſyluoſis à Maij initio ad finem vſque.

Orchidemſtrateumaticam ſiue militarem nuncupant plærique,& nonnulli Baſilicam tertiam Gemmæ.

ORCHIS, CYNOSORCHIS, SATYRIVM: Germ. *Knabenkraut*: Gall. *Couillon de chien*: Ital. *Teſticulo di cane.*

Eadem in generis Tribu cum Bulbis Plantæ etiam reponendæ ſunt,quæ *à radicum effigie* Teſticuli: *ab effectu* verò, quod Satyrarum ritu, pronos ad Venerem reddant, Satyria vocantur. Inter eas autem Satyriis vnus bulbus, Orchidi geminus, & ſunt quibus trini, *Triorchides* ob id dictę. Omnes tamen viribus affines, & Veneri amicæ, quap opter in Officinis ferè confunduntur: quod tamen promiſcuè non debere fieri notant Matthiolus, Dodonæus & Hiſtoria Lugdunenſis.

Variæ autem recenſentur *Orchidum Differentiæ*, ex quibus Orchidem barbatam fœtidam hîc pingimus, quæ in collibus muſcoſis ſolo pingui naſcitur: Maióque & Iunio floret.

ORCHIS GALEA ET ALIS FERE cinereis.

In duas ſpecies hoc genus quod ad florem attinet diriditur: quarum alia *comam florum* promit *purpuream*, alia *albam*.

An Tragi Satyrium Mas quorumdam, primũ & vulgatiſſimum Maio menſe florens?

Cęterùm Orchis & Cynoſorchis eadem herba nominatur,ait Galenus, viſq; radicis eius quæ bulboſa eſt,& dupla humida eſt & calida. Verùm maior radix multã ſuperfluam & flatuoſam humiditatem habere videtur. Quare etiam pota Venerem excitat: altera verò magis elaborata, ſiccioris cùm ſit temperamenti, non modò Venerem non excitat, ſed etiam in totum cohibet & reprimit. *Plura in ſequentibus.*

ORCHIS STRATEVMATICA MINOR.

In hac omnia minora: *flos* vero peruenuſtus, ſed, vt in præcedente,inodorus.

Militariam minorem inſcribit in Phyt. C. Bauhinus: Tabernamontanus in Icon. & Hiſtoria *Teſticulum ſtrateumaticum minorem.*

Iiſdem locis quibus Maior prouenit.

Ad ea autem quæ antè de Orchidis viribus & facultatibus ex Galeno dicta, nonnulla adhuc ex Theophraſti, Dioſcoridis & Plinij monumentis addemus. De hoc narratur, aiunt, Maioris radicem, ſi à viris editur, Mares generare, Minoris verò radicẽ, ſi à fœminis edatur, Fœminam. Illúdque inſuper narratur,addunt, Mulieres in Theſſalia teneram cum lacte caprino bibendam dare, vt Venerem excitent, aridam verò ad inhibendã: exoluíq; alteram ab altera, ſi bibatur,

CYNOSORCHIS PRIOR DODONÆI: FLORE copioſo dilutè purpureo.

Folia habet lata, pinguia, Lilij foliis propemodum ſimilia: *caulem* pedalem aut altiorem, anguloſum, & in eo *flores* copioſos, ſpicatim digeſtos, colore rubentis dilutæ purpuræ, cucullo aut galeæ patenti ſimiles. *Pro ra icibus* præter fibras ſuprà adhærentes, gemini ſunt bulbi, veluti teſticuli, formâ aliquantulùm oblongi, quorum vnus plenior & vegetior, alter verò rugoſior.

Cynoſorchin omnium notiſſimum, atque *in pratis vliguis frequentiſſimum*, vocant Aduerſaria. Lobelio in Obſ. & Hiſtoriæ Lugdunenſi dicitur *Serapias Dioſcoridis Cornelij Gemmæ*.

ORCHIS ORNITOPHORA FOLIO MACVLOSO Lobelij, & Cornel. Gemmæ.

Huius *flores* aui volanti ſimiles plantæ nomen indidere. Plurimæ autem eius accidentales *Differentiæ*: in *floribus*, qui vel purpurei, vel purpuraſcentes, vel albi, & *in foliis*, prægrandibus vel paruis, qualis figuræ, ex lato in acutum deſinentibus, vel ex acuto in amplum & rotundum. Floret Aprili & Maio.

Radices autem Orchidis, vt in harum Plantarum viribus enarrandis pergamus, cum vino & melle decoctæ, vlcera oris, & quæcunque eius vitia, ſanant: idque maximè præſtant eius quæ odorata eſt radices.

ORCHIS MAGNA LATIS FOLIIS, GALEA fuſca vel nigricante.

Folia habet quatuor aut quinque, magna, Liliacea, palmaria & ſeſquipalmaria, vncias circiter tres lata, ſtriata, nitida, & præter hæc duorum foliorum in terra rudimentum. *Caulis* ſtriatus, ſeſquicubitalis, ſuperiora verſus purpuraſcens: in quo *florum* foris atro-purpureorum, internè verò ex rubro candido variatorum thyrſus; *odor* leuis non ingratus: *ſapor* viſcidus inſuauis.

Hanc in Ducatu Wirtembergico obſeruauimus, florentem Maio, non procul ab Vrbe *Dornſtet*.

ORCHIS QVARTVS TRAGI.

Duûm eſt generum, ſi *florem*, quem alius purpureum prorſus, alius verò ex roſeo candidum, purpureiſque ac exiguis maculis notatum, profert, conſideres. Planta eſt omni ex parte ſatis magna, cuius viridia & mollia *folia* Lilium ferè referunt. *Radices* illius, quæ ſucculentæ ſunt & dulces, binis oblongis auicularum ouis, aut veteris Galli gallinacei teſticulis, conferri poſſunt. *Tragus*.

Iconem hanc quam ſculptam emimus, Quarto huic Tragi Teſticulo ſatis reſpondere exiſtimamus.

ORCHIS DELPHINIA MACVLOSIS FOLIIS, flore purpuro-violaceo, *Lobelij*.

Seſſilibus eſt, maculoſis obtuſioribuſque *foliis*: flore purpuro-violaceo: *caule* ſeſquicubitali, maiuſculo, latéque oliuari gemino bulbo. *Cynoſorchin Delphiniam* inſcribit Lobelius in Icon. Plant. C. Bauhino in Phyt. dicitur *Teſticulus* 8. *morionis foliis ſeſſilibus maculatis*.

Icon noſtra ex emptitiis an conueniat conſiderandum.

CYNOSORCHIS MINIMIS SECVNDVM caulem maculoſis foliis, floribus purpureis.

Hanc ſic inſcribit Lobelius in Icon. Plant. C. Bauhino in Phyt. eſt *Teſticulus* 7. *morionis minor foliis maculatis*.

Florentem Aprili variis in locis obſeruauimus; Circa Montbelgardum & Beffordiam in pratis & inter dumeta: prope *pont de roide* Burgundiæ; prope *Maſſouium* Abbatiam in Suntcouia, atque alibi.

ORCHIS FOEMINA TOTA PVRPVREA, folio non maculato.

Gemino magno *bulbo* donata eſt, altero; eorum oblongo: *folia* quaterna aut ſena, longa, lata, læuia, ſplendentia: *caulis* dodrantalis & cubitalis, craſſus, in ſummitate purpuraſcens: *flores* confertim multi, purpurei, & interdum albicantes, odore ferè nullo: labello tripartito: medio ſegmento protenſiore, raris punctis purpureis in viridi albicanteúe notato, alis foris intuſq; purpureis, cum calcari ſatis longo purpurante. Iiſdem cum precedente locis reperitur.

ORCHIS ORNITOPHORA FLORE HERBACEO.

Foliis prędita eſt quaternis, quinis aut ſenis, longis & duas vncias latis: *caule* pedali *ſpicâ* longâ, *floribúſque* ex herbaceo ſubuirentibus: ex quibus quod laciniæ ſimile dependet, oblongum eſt & quaſi quadrangulum.

An Lobelij in Aduerſ. *Teſticulus Vulpinus* foliis latiuſculis & toti cauli appreſſis, floribus Papiliones volantes, aliſúe paſſis ſe librantes, æmulantibus?

ORCHIS ORNITOPHORA CANDIDA.

In hoc genere duplex *florum varietas* reperitur: *vni* enim labellum albicat, vix tantillum purpurei habens: *alteri* flos totus cum calcari albus, nonnihil ad luteum inclinans. Luditq; ad hæc plurimum hæc Orchis magnitudine.

Florentem obſeruauimus Aprili in pratis humidis circa Montbelgardum: Geneuæ verò Maio.

ORCHIS MINOR PVRPVREA, ET ALIORVM colorum, cum aliis virentibus.

Radix in teſtes duos rotundos, alterum ſuperiorem, alterum inferiorẽ diuiſa, cum fibris aliquot adnatis. *Folia* octo aut vndecim nonnullis, magna, duas vncias aut paulò plùs longa, anguſta. *Caulis* palmum aut ſeſquipalmũ altus, altiórq; interdum. *Flores* ſua eo entes, ſtriati, vna vice ſe pandentes, rubentes, labello latiore quàm in præcedente, fimbriato, ac calcari breuiore, ſaturatioribus punctis puniceis in albo carneóue diſtincti. *Alæ* vnâ parte virentes, magis tamen intùs quàm foris, reliquâ rubentes. Singulorum autem florum pediculis appoſitum folium purpuraſcens. Iiſdem cum præcedente locis reperitur.

ORCHIS MAIOR TOTA PVRPVREA, maculoſo folio.

Orchis maior tota purpurea *folio* maculoſo, quam hîc pingimus, quâ in re demptis nigris foliorum maculis differat ab ea quam *Maiorem totam purpuream non maculatam* diximus paulò antè conſiderandum.

Fuchſio in Iconibus & Hiſtoria eſt *Orchis Mas anguſtifolia*, *Schmall Knabenkraut Menle*: An Tragi Cynoſorchis mas, ſiue Teſticulus 4. duûm generum?

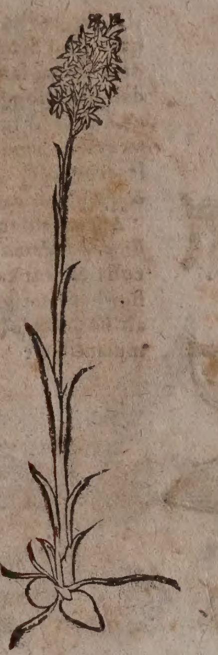
ORCHIDIS GENVS PARVVM, FLORE PRORſus purpureo, odoris ſuauiſſimi.

Quintum eſt Teſticuli genus Trago, qui bipartitum facit, atq; vtrumq; *folio* Lilij foliis ſimili. *Flores* purpurei prorſus & ſuauiſſimo odore ad Garyophyllæam accedũt. Naſcitur hæc Orchis in aſperis plærumque montibus, ſubter Iuniperos, terrâ forti & alba gaudens.

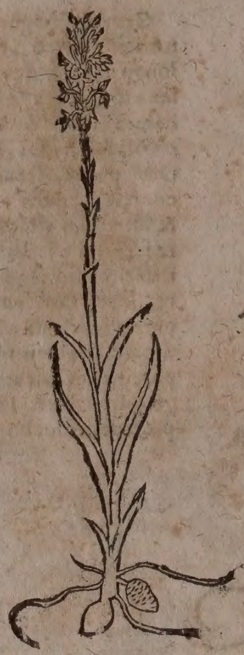
An Cluſij in Hiſtoria poſt. *Orchidis genus elegantiſſimũ* ſiue Tertium, binis craſſis bulbis præditum, vno ſucci pleno, altero flauidiore, quod in Orchidibus vulgare eſt; *foliis* anguſtis, longis, &c.

Orchis parvo flore rubro, ſive Phœniceo.

Palmo vix maior eſt: *foliis* pluribus non magnis, *caulem* multùm amplexantibus: floribus ſeſcunciam longis, & penè vnciam latis, paruis, rubris, & ferè vnius coloris. An *Teſticulus morio tertius Dodonæi*? An Cluſii in Pann. *Orchis flore rubro elegantiſſimo*? *Orchidem* 19. *flore elegantiſſimo rubro* inſcribit C. Bauhinus in Phyt. Vidimus *Nos* Mõtbelgardi in pratis, verſus *Souchaut* florentem Iunio.

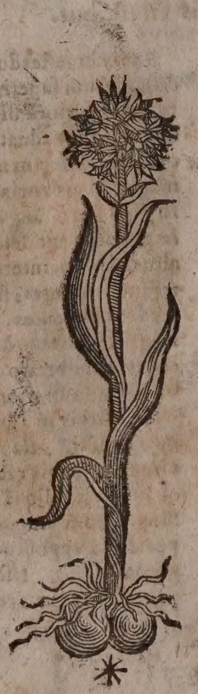
Tragorchis minor flore fuliginoſo: Germ. *klein Bokes Hôdle.*

Lobelio in Obſ. & Icon. Plant. dicitur *Tragorchis minor & verior C. Gemmæ*, ſiue Corioſmites vel Coriophora, flore inſtar Cimicum. *Flos* enim fuliginoſus eſt: eiuſque figura color & odor Cimicis. *Folium* non abſimile minori Delphinio Satyriſco: gaudet irriguis, & floret cum Delphiniis.

Hiſtoriæ Lugd. dicitur etiam *Tragorchis minor & verior Gemmæ.*

Orchis Batavica.

Dodrantali aſſurgit *caule*: quem terna aut quaterna ambiunt anguſta *folia*: ſummúſque *caulis* breuem ſuſtinet *florum ſpicam*, elegantis interiùs rubri coloris, trifido labro propendente.

Rara inuentu eſt, & in marinis tantùm aggeribus prouenit, niſi in hortos transferatur, in quibus comam florum latiùs explicat.

Orchis minor anguſtifolia, latis ſupremâ parte foliis.

Tabernæmontano dicitur Teſticulus 16. *Klein knaben wurts*: nullam autem, more ſolito exhibet eius deſcriptionem. At ſi Icon ad plantam facta, notabile eſt Orchidis genus, in eóque à cæteris differens, quòd *folia* ſuperiora iuxta *flores* ſint longa, cùm aliis ſint breuia.

C. Bauhino in Phyt. eſt Orchis 29. Tabernæmont. 16. minor.

Orchis parvis floribus, multis punctis notatis: An Cluſii Orchis Pannonica 4.?

Bulbi huic, vt in cæteris, duo, alter oliuaris, alter verò rotundior, quibus adnaſcuntur fibræ. *Caulis* ſeſquipalmaris, cui circumiecta *folia* quina ſeptenáque, palmum longa, ſeſcunciam lata; quorum aliqua repanda, aliqua verò caulem inuoluentia. *Flores* in ſpicam ſatis breuem confertim digeſti, exigui, calcari herbido breuiſſimo, galeâ ferrugineâ: aliſque vel totis herbidis, vel ex dimidio purpurantibus, intùs rubro punctatis. *Labellum* ſimile quodammodò animalculo quadrupedi tripartito vel quadripartito, alato, foris penitùs albicãte, intùs creberrimis punctis ſaturatè purpureis notato: apicibus in rictu luteis. Floret Maio in pratis.

An Camerario hor. *Orchis minor flore guttato ſanguineo*?

Orchis rotundus Dalechampii.

Radice, ait, conſtat geminâ, teſticulis ſimili, carnoſa, ſupernè fibratâ: *caule* vnico, cubitali, rotundo: *foliis* ad ſummum tribus vel quatuor, latis, venoſis, pallidis, Arundinis inſtar è caulis amplexu ſeſe explicantibus: *flore* puniceo in Capitulis globoſis & aliquantulùm compreſſis: non aliorum generum modo, in thyrſum longum ſe explicante, &c.

Cliuoſi frigidorum montium pratis gaudet.

ORCHIS PVRPVREA FLORE MAXIMO.

Apud Matthiolum ſine deſcriptione extat in Comm. cum magnis Figuris Lat. & Ital. ſub Titulo *Teſticuli tertij* Icon quædam cum maximo flore: eſtque in eadem Tabella alterius plantæ Icō, cui calcaria longa, quæ fortè ad *Orchidem albam calcari longo referenda.*

Hoc autem Orchidis genus ex Italia Nobis fuit allatum.

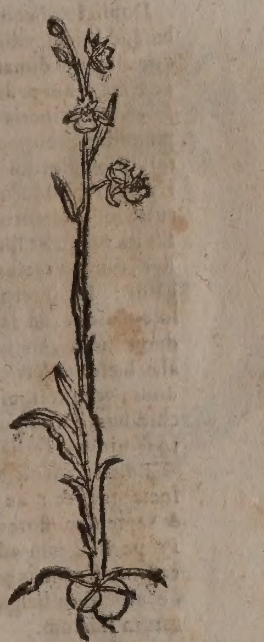
ORCHIS FVCIFLORA, GALEA ET ALIS purpuraſcentibus.

Foliorum huius, quæ Plantaginis anguſtifoliæ foliis reſpondent, alia reflectuntur, alia *caulem* ambientia ſurriguntur. In *caule* palmari & dodrantali *flores* rari, calcaris expertes, galeâ & alis purpuraſcentibus, linea vireſcente à ſummo ad imum decurrente: quod labelli loco eſt, amplum exiſtit & pingue foliū, fucum pulchrè exprimēs, colore fuliginoſo, eleganti luteolarum linearum diſcurſu variatum: rictu concauo, viridi, ſupra quem in roſtello latent *apices* lutei: *pediculo* incuruo, ventrioſo.

An Fuchſij *Triorchidis alterum genus*, flores obtinēs diuerſis coloribus diſtinctos, purpureo videlicet, candido, viridi & nigricante: inferioréque parte *fuci* planè effigiem exhibens.

ORCHIS MELITTIAS TABERNÆMONTANI.

Sic à Tabernemontano inſcribitur: ab Hiſtoria Lugd. *Orchis Melittias Gemma*: & à Lobelio in Obſer. & Icon. Plant. *Orchis Melittias* ſiue *Apis cadauerulum exprimēs*: C. Bauhino in Phyt. *Orchis* 24. *Fucum referens minor, foliolis ſubuirentibus. Orchis apem referens, ſatyrium alterū Dioſcoridis ſecundum quoſdam.*

ORCHIS SIVE TESTICVLVS SPHEGODES, hirſuto flore.

Galeam aláſque expandit virentes, triſtiorique & obſoletiore fuliginoſo colore fucum potiùs aut veſpā quàm apem refert: *Folium* infimū hirſutum, pro labello eſt, in quo non lutearum linearum, vt in fuciflora Orchide diſcurſus viſus, ſed ſolummodò liuidæ duæ reliquo folio læuiores depreſſioréſque, tranſuersâ lineolâ coniunctæ, H. maiuſculum Romanorū efformant: atque aliàs duobus locis coëuntes inſulam ouali figurâ, lignóſam hirſutámque circumſcribunt.

Dodonæo eſt *Orchis ſerapias* 2. *minor*: C. Bauhino in Phyt. *Orchis fucum ferens tertia.*

ORCHIS MYODES GALEA ET ALIS HERBIDIS.

Folia tria, quatuor aut quinque, vnciam lata & nonnunquā anguſtiora, longitudine circiter palmari: *Caulis* tenuis, palmaris, bipalmaris & maior: atque in iis *pediculi* ſurrecti, ventrioſi, quibus inſident *flores* rari, ſine calcari, figurâ quidem Muſcæ corpuſculum effigiantes: & colore rubigineo obſoletóque, & inamœnâ purpuraſcente fuſcedine, *Fucum* exprimentes.

Floret Maio, in pratis Mōtbelgardi ſatis frequens.

ORCHIS MYODES FLORE GRANDIVSCVLO.

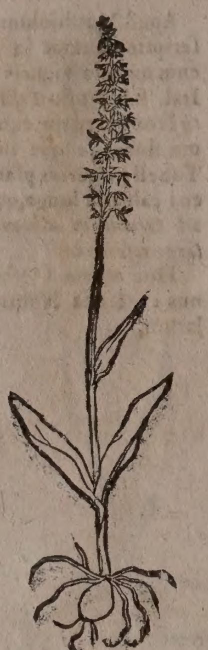
Lobelio in Obſ. & Icon. Plant. *Orchis myodes altera C. Gemma, folio læuiore & flore grandiuſculo*: An eidem Lobelio & Penæ in Aduerſ. *Teſticulus vulpinus, foliis Plantagineis venoſis, reflexis,* &c. Hiſtoriæ Lugd. *Orchis Myodes altera Gemma.* Tabernæmontano in Icon. & Hiſt. *Teſticulus muſcarius* 4. C. Bauhino in Phyt. *Orchis* 28. *muſcam referens maior.*

ORCHIS HVMILIS MYODES LVTEA.

Inter ea omnia Orchidum genera quorum *flores* Papilionem, Muſcam vel Fucum aliquo modo referunt, rariùs & præcellentius id meritò habetur, cuius flos totus eſt luteus. Eruerunt hoc Pena & Lobelius in Norbonæ æſtuoſis & aridis ſterilibus decliuibus, inter Ciſtum marem & Ilicem coccíferam: atque in herbidis Gramuntiæ ſyluæ vicinis.

ORCHIS PARVA AVTVMNALIS LVTEA.

Duobus aut tribus *foliis* Plantaginis quinqueneruiæ ſimilibus, venoſis, glabris, imum *caulem* complexis, donata eſt: ipſe verò *caulis* iunceus, pedalis, atque interdum dimidio minor; thyrſum gerit longum *floſculorum* puſillorum, ex herbido colore in luteum vergentium, ſuaui Moſchi ferè odore fragrantium, è caule appreſſo veluti calyce prominentium. *Bulbus* cauli imo adhæret vnicus, exiguus, à quo fibræ propagantur, quibus vnicus aut alter bulbus pendulus adhæreſcit.

An Cluſio in Pann. *Orchis puſilla, pallida, odorata?*

ORCHIS FRISIA HIRSVTA LITTORALIS Lobelij.

Duo, ait Lobelius, habet *folia*, Bifolio ſimilia, paulò minora, quàm Plantago anguſtifolia, hirſuta & tactu aſpera. *Caulis* palmum altus. *Floſculi* multi, ex luteo virides, vt in Hyacintho majore. *Radices* duæ paruæ rotundæ.

Orchidē littoralem Gemmæ vocat Lobelius in Obſ. & Icon. Plant. Tabernamontanus in Icon. & Hiſt. Teſticulum luteum, Orchidem luteam.

ORCHIS SPIRALIS ALBA ODORATA.

Duplici *radice* nititur bulboſâ, oblongâ, villoſâ, fibriſque aliquot donatâ. *Caulis* dodrātalis aut pedalis, teres, *foliolis* acuminatis viridibus, pinguibus, ceu vaginâ, veſtitus. Floſculorum verò odoratorum, albidorum, clauiculatimq; hærentium, thyrſus ita nutat, vt ſpirarum inſtar, ſumma verſus circumagatur: Hi internâ parte ex luteo virent, ad latus autem duo foliola candida, veluti alæ, hærent. Vtriculi ſuccedunt, vt in reliquis ferè Orchidibus, paruo puluerulento ſeminio referti.

Editis, incultis & aridis locis gaudet: ac Auguſto & Septembr. flores promit: Prope Baſileam ad Byrſech caſtrum frequens admodùm; necnon Montbelgardi ad ſerarum hortum.

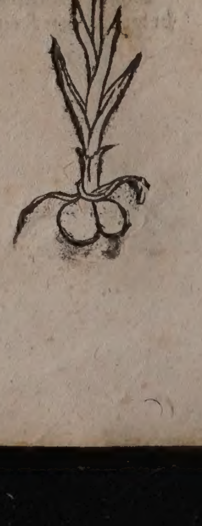
ORCHIS RADICE REPENTE, CAMERARII.

Radix huic repens & geniculata: *folia* craſſa, nigra: & *floſculi* albi. Naſcitur ſponte in opacis ſyluis, & in ramentis arborum quæ vetuſtate emarcuerunt. Ad hortos tranſlata durat, ſed colorem requirit magis pallidum, nec tam craſſa manent folia.

Cæterùm Orchidis, potiſſimùm odoratæ, radix ſi in vino coquatur, addito pauco melle, putrida oris vlcera ſanare traditur.

ORCHIS LILIFLORA MINOR SABVLETORVM Zelandiæ.

Ortu & facie compactilique ſquammarum ſerie, ſimillima eſt Eriophoro bulbo, fibrillis impacta ſolo, ſubuiridibus eminentibus bulbis. *Cauliculus* palmaris; *Flores* quod attinet, non fuere ij annotati à Gulielmo N. mercatore Batauo, qui hanc Deſcriptionem dedit Teutonicè, & prouenire ait iuxta maritimos ſabuloſos aggeres Harlemo proximos; in Sylua terrea, vulgò Erden-boſch, &c. *Lobelius*.

ORCHIS ALBA CALCARI LONGO.

Bifolium eſt & nonnunquam trifolium hoc Orchidis genus, & odoratiſſimum: repetitúrque in collium & montium ſicciorıbus pratis: vt Nos in huiuſmodi locis, in via quâ Montbelgardo Hericurium itur frequentem obſeruauimus: vt & in montibus valli *Griesbach* imminentibus, vbi Iunio florebat odoratiſſima.

Sunt qui triplicem eius agnoſcant differentiam, *latifoliam*, *Anguſtifoliam*, & *Tertiam*, in qua minora omnia.

ORCHIS HERMAPHRODITICA BIFOLIA.

Solo gaudet paluſtri, flóſque Iulio erumpit, omninò candidus & tener. Hermaphroditica autem dicitur, quoniam inter Cynoſorcheis & Serapias dictas Orchides, quoad radicis potiſſimùm formam, medium quid obtinet.

Lobelio in Obſ. & Hiſtoriæ Lugdunenſ. dicitur *Orchis Hermaphroditica Gemmæ*, ſiue *Orchis pſychodes diphilla*.

ORCHIDIS GENVS SATYRIVM CASTRATVM vel Eunuchum dictum.

Lobelio in Obſ. dicitur *Satyrium caſtratum* vel *Eunuchum ex genere Cynoſorchios C. Gemmæ*: Hiſtoriæ Lugdunenſi *Satyrium caſtratum Gemmæ*: Tabernæmontano in Icon. & Hiſt. *Teſticulus 6. caſtratus*: C. Bauhino in Phyt. *Satyrium* 15. cuius radix minimè bulboſa & rotunda eſt, ſed in duas oblongas partes diuiditur.

ORCHIDES, CVLICES TRIPHYLLÆ DICTÆ.

In Iconibus Plant. poſita Icon cum hac inſcriptione, *Culices triphyllæ*. C. Bauhinus in Phyt. vocat Orchidem trifoliam minorem, & Culices minores triphyllas.

Eſt autem Nobis Orchidis genus triphyllum, cui *flores* parui ſpicati purpurei, in *caule* palmari vel pedali: & *radices* quatuor craſſæ, vnciales & ſeſcunciales. Id verò vnde habuerimus non recordamur.

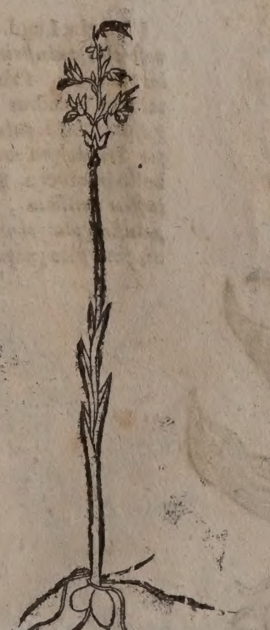
ORCHIDES BATRACHITES, VEL Batrachoides, Cornelij Gemmæ, *Lobelij*.

Ex eorum genere habentur quæ ſexus ſunt ambigui; ita vt Hermaphroditicum Teſticulum non malè appelles: Sunt enim mediæ inter Serapiades & Cynoſorcheis, maximè quoad formam radicum.

Hiſtoriæ Lugdun. *Orchis Batrachoides Gemmæ*: Tabernæmontano *Orchis Batrachoides*: C. Bauhino in Phyt. Orchis 37. ſiue *Hermaphroditica*.

ORCHIS PERPVSILLA FLORE PVRPVREO.

Inſignem eſſe *Orchidum varietatem* ex antecedentibus ſatis ſupérque patet; obſeruatur autem ea etiam in magnitudine: vndè *magnas*, *medias* & *minimas* variis locis reperire datur. Quam porrò hic pingimus Nobis Argentinâ miſit olim D. Aggerius Stirpium inueſtigator diligentiſſimus, cui affinè multùm Montbelgardi, prope pagum Souchaur, obſeruauimus.

SATYRIVM REGIVM, PALMATA.

Orchides & Satyria, quod vires ferm eaſdem poſſideãt in Seplaſiis confunduntur: cùm tamen, vel iud ce Dioſcoride, notis ac facie plurimùm inter ſe diſtent.

Orchidum Hiſtoriam & Icones huc vſque propoſuimus; iam de Satyriis propriè dictis agendum. Duo proponit Dioſcorides, quorum ſecundum omiſerunt Galenus & poſteriores Græci. *Duo* habet Plinius, ſed non eadem quæ Dioſcorides. Vixque adhuc hodie ſatis cognita *Dioſcoridis Satyria.* Nec etiam admodum obuiũ quid ille per *Satyrium Baſilicum* intelligat. Ex omnibus autem quæ hodie habentur eius ſpeciebus, *Palmatum non maculatum mas maius* dictum, quod purpuraſcentes habet flores, hîc pingimus.

PALMATA FOEMINA FLORE RVBRO, VEL dilutè purpureo, folio maculato.

Synonyma ſunt *Satyrium Baſilicum*, ſiue *regium*, *Palma Chriſti*, ſiue *Palmata*, & *Orchis Serapias. Arabum Buzeiden* & *Auicennæ Digitos citrinos* nonnulli etiam, inter quos Matthiolus, huc referunt: at reluctantur Monachi & Hiſtoria Lugdunenſis: Nos verò inter contrarias eorum opiniones incerti animi fluctuamur.

Palmæ Chriſti & *Palmatæ* inditum fuit plantæ nomen, propter ſimilitudinem quam cum hominis manu vel digitis habet.

Ceterùm differentiæ eius ſunt plurimæ: à ſexu, à magnitudine, à foliis & à floribus potiſſimùm deſumptæ.

PALMATA MACVLATA FOEMINA ALIA: Palma Chriſti Serapias fœmina, *Lobelij*.

Non in eam altitudinẽ excreſcit in quam iam dictæ ſpecies: radicibus tamen cum iis conuenit. *Flores* purpureo colore præditi ſunt, ſaturíſque punctis notati, criſtáſque erigunt alarũ expertes. Vnicuiq; autem flori appoſitum folium acuminatum ſaturè purpureum.

Lobelio in Icon. Plant. dicitur *Palma Chriſti Serapias fœmina pratenſis*: Dodonæo de fl. *Satyrium baſilicum alterum.*

PALMATA, SIVE PALMA CHRISTI, ALBA maculoſa.

Hanc *Palmam Chriſti montanam maculatam* inſcribit Tabernamontanus in Iconibus & Hiſtoria: *Baſilicum montanum maculoſum* C. Bauhinus in Phyt.

Locis montoſis prouenit. Præcedentes verò ſecus vias & in dumetis paſſim obſeruantur: ac in hortos tranſlatæ lætiſſimè florent.

PALMATA, SIVE SERAPIAS PALVSTRIS latifolia, flore albo ſubpurpuraſcente.

Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Cynoſorchis paluſtris platyphyllos Gemmæ*: Tabernæmontano in Iconibus & Hiſtoria *Palma Chriſti paluſtris, vvaſſer Hendekens vvurts*: Lobelio in obſeru. *Serapias paluſtris latifolia*, *Cynoſorchis paluſtris platyphylla, folio lati, flore albo purpuraſcente.*

PALMATA, SIVE PALMA CHRISTI, Floribus albis vel exalbidis.

Folia huic Lilij, dilutè virentia, nulláque macularum aſpergine notata. *Caulis* palmaris, in cuius ſummo faſtigio *flores* ſpicatim digeſti, albi, vel exalbidi pallеſcentis coloris, nullis punctis diſtincti, anteriùs morionum hiantibus cucullis ſimiles, vtrinque auriti, & latiuſculo pallido labro propendente: poſteriore verò parte Corniculum habentes, vt Conſolida regalis, grauiter odorati. *Radices* geminæ, veluti palmæ in binos pluréſue digitos diſtributæ.

Habetur etiam & huius generis floribus purpureis. Eſtque vtraque circa Montbelgardum ſatis frequens.

PALMATA SERAPIAS PALVSTRIS LEPTOphylla violacea, maculata & non maculata.

Lobelio in Obſeru. dicitur *Cynoſorchis paluſtris* altera C. Gemmæ, ſeriùs florens, comâ violaceâ, foliis interdum læuibus & non maculoſis, aliàs verò maculoſis: Hiſtoriæ Lugd. *Serapias paluſtris* altera leptophylla Gemmæ: C. Bauhino in Phyt. *Satyrium* 3. baſilicum majus, Latifolium alterum.

PALMATA ANGVSTO FOLIO VILISSIMA paluſtris.

Lobelio in Obſ. & Icon. Plant. dicitur *Cynoſorchis paluſtris* læui & anguſto folio, leptophylla, omnium viliſſima C. Gemmæ: Hiſtoriæ Lugd. *Cynoſorchis leptophylla Gemmæ*: Tabernæmontano in Iconibus & Hiſtoria *Palma Chriſti* paluſtris: C. Bauhino in Phyt. *Satyrium* 16. paluſtre folio læui.

PALMATA SERAPIAS MONTANA, FOLIO læui, *Lobelij*.

Lobelio in Obſeru. & Icon. Plant. dicitur *Serapias* montana, folio læui, & *Cynoſorchis* montana folio læui, C. Gemmæ. Hiſtoriæ Lugd. *Serapias* montana folio læui Gemmæ: Tabernæmontano in Iconibus & Hiſt. *Serapias* montana, *Berg Knabenkraut*: C. Bauhino in Phyt. Satyrium ij. baſilicum montanum bicubitale.

PALMATA FLORIBVS IMPENSE RVBRIS.

Lobelio in Obſeruat. & Icon. Plant. dicitur *Dracontias foliis* & floribus impenſè rubris, C. Gemmæ. Hiſtoriæ Lugd. *Cynoſorchis Dracontius Gemmæ*. Floret circa finem Aprilis, aut Maij menſis initia. Naſcitur autem in humidis & vliginoſis, præſertim vbi nigrior terra eſt.

PALMATA PALVSTRIS NEPHELODES.

Flos illi communis ferè cum cæteris maculoſis: quapropter etiam communem appinximus Satirij deflorefcentis formam, vnà cum corniculis, quibus ſemen atomon prorſus includitur.

Cynoſorchin paluſtrem lophodem vel Nephelodem Gemmæ inſcribit Lobelius in Obſeru. & Icon. *Palmam Chriſti paluſtrem* Tabernamontanus in Icon. & Hiſt.

PALMATA SIVE CYNOSORCHIS MACROcaulos, galericulata, C. Gemmæ.

Lobelio in Obſ. dicitur *Cynoſorchis macrocaulos*, vel *conopſea*, ſiue galericulata C. Gemmæ: Hiſtoriæ Lugd. *Cynoſorchis Conopſea*: C. Bauhino in Phyt. *Satyrium* 12. *montanum bicubitale*.

Floret circa medium fineḿque menſis Maii, atque ad Iunij ferè medium.

PALMATA CARYOPHYLLATA.

Orchis Serapias Caryophyllata ſemine, prægnans. Flos Orchidis Serapiadis caryophyllatæ, Lobelio in Hiſtoria Belg. & Plant. Iconibus: Caſparo Bauhino in Phyt. Satyrion I. baſilicum maximum.

Palmatæ vſum quod attinet, non deſunt qui eius radices febrem quartanam fugare credant, refertque Nicolaus Florentinus, ſe carum tantùm vſu Bibliotum quendam ab hac febre liberaſſe.

PALMATA ANGVSTIFOLIA MACVLATA purpurea.

Foliis eſt anguſtis, maculatis & non maculatis, quinque vel ſex alternatim per *caulem* prouenientibus: quorum inferiora latiuſcula, vnciâ tamen multò anguſtiora, retroflexa, quatuor vel quinque vncias longa: ſuperiora verò breuiora & valde anguſta. *Caulis* cubitalis, aliàs maior, atque interdum etiam minor. *Flores* multi, ſpicam breuiorem exprimentes, purpurei. *Radices* pluribus digitis conſtant. *Icon* eſt ex emptitiis.

PALMATA RVBELLA CVM LONGIS CALCARIBVS. Palma Chriſti, & Palma Chriſti major, *Matthiolo.*

Duplici nititur *radice* palmata, vigore viciſſitudinario annuatim, pulcherrimâ obſeruatione ſe exerente: Nam ea quæ cauli pabulum ſubminiſtrat: tota flaccida effœtaque apparet: quæ verò ſequenti anno caulem productura, plena ſucculentaque eſt. Plurimis alioquin & interdum ad 24. vnciam longis, digitis præditæ ſunt. *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, quem ambiunt *folia* anguſta, internè longiora, & supernè breuiora. Suprema porrò eius thyrſus occupat peramœnus *floſculorum* rubellorum, calcari prælongo & recuruo præditorum: quibus in vtriculis ſtriatis ſuccedit *ſemen* puluerulentum ferrugineum.

Prouenit variis locis, circa Montbelgardum frequens. Icon eſt ex emptitiis.

PALMATA MINOR ODORATISSIMA: PALMA Chriſti minor multis: Citrini Auicennæ Digiti.

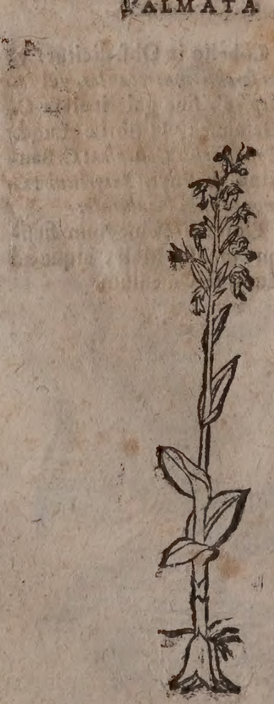

Folia habet Croci: *Caulem* dodrantalem, iunceum, læuem: atque in eius cacumine *florem purpureum*, Amaranthi æmulum, qui recens odorem quàm ſuauiſſimum reddit.

Dodonæo eſt *Satyrium baſilicum minus*, & *Palma Chriſti minor* Matthiolo, qui *Citrinos Auicennæ digitos* eſſe hærentibus Monachis acriter conuinciatur: Sed minùs modeſtè, vt rectè norant Aduerſaria, cùm ſuam affirmatiuam ſententiam, ne vllâ quidem rationis vmbrâ aſſerat.

Palmam Chriſti minorem, & Satyrii ſpeciem odoratam, & præſtantiſſimam, inſcribit Bened. Aret. *Palmam Chriſti minorem* Hiſtoria Lugd. & alij: *Palmam Chriſti fœminam* Tabernamontanus.

PALMATA RVBELLA MINIMA.

Hæc inter Beffordiam & pagum *Daniutin* vidimus in pratis: præcedentem verò in Rhætiæ monte Burmio, ac Geneuæ in monte *Saleua*.

Cæterùm *Palmæ Chriſti minoris* Matthiolo dictę puluis, ex aqua ignitum chalybem experta epotus, dyſentericis maximè prodeſſe creditur. Radices authore Auicenna, qui *digitorum citrinorum* genus facit, excalfaciunt & ſiccant ſecundo receſſu. Seminis puluis drachmæ pondere ex vino potus, comitialibus ſubuenit, totáque planta & ſingulæ eius partes ad varia alia commendantur, ſuper quibus conſulantur practici.

SATYRIVM ERYTHRONIVM MATTHIOLI.

Satyrij erythronij nomine variæ traduntur Plantæ: *Phallon Hollandicum*, de quo in huius Sciagraphiæ claſſe XI. *Nucis Cuciophoræ medulla*, de qua Claſſe III. *Tulipæ ſpecies aliquot, & Hyacinthus dumetorum*, de quibus antè in hac eadem Claſſe: & tandem *Dioſcoridis Satyrium erythronium*, quod quale ſit nondum inter Scriptores conuenit. Hîc autem dicti Satyrij ex Matthiolo pinguntur *radices*, quę cortice conſtant tenui & ruffo, pulpâ verò intus candidâ, ori non ingratâ, ſaporis dulcis.

Deiis hæc tradunt Aduerſaria: Oſtentabat Nobis, aiunt, & penè inuitis riſum excutiebat *Iac. Cortuſus*, dicens, ſe manibus duntaxat attrectando, totum venereis ſurgere libidinibus.

OROBANCHE : Germ. *Spyn oder Wind-kraut* : Gall. *Tigne* : Ital. *Orobanche*.

Orobanche dicitur Græcis hæc planta quaſi *Ervi angina*, quòd Orobum ſiue Eruum ſtrangulet. *Negam* etiam, quaſi Necam, appellant nonnulli, quoniam rapiendo Leguminum inter quæ naſcitur alimenta, ea necat : vnde etiam *Lupus* quibuſdam dicitur.

Quod autem rectè monet Theophraſtus, Quædam ſunt perſpicuè multorum communia : ſed quia in quibuſdam maiorem vim habent, horum exiſtimãtur, veluti *Orobanche* Orobi, *Aparine* Lentis, Limodorum ſiue potiùs *Hæmodorum*, Cymini & Fœnugræci.

Cæterùm ex variis Orobanches ſpeciebus, Nos eam hîc pingimus quæ fl[o]re eſt maiore hirſuto purpureo.

OROBANCHE FLORE MINORE, HIRSVTO & purpuraſcente:

Duplex à Veteribus ſtatuitur Orobanche : quarum *vna* cauliculus tantùm eſt ſubruber, quam deſcribit Dioſcorides : *altera* verò Legumen eſt, aut Leguminum, Eruique præſertim, vitium & peſtis, de qua hîc agimus.

Eius, *varia* à Recentioribus recenſentur *ſpecies* : aliæ enim latiores ſunt, aliæ humiles : alife albi, aliæ albidi, aliæ flaueſcentis, aliæ fuſci, & aliæ ſubcærulei coloris : nonnullæ aliarum radicibus adnaſcuntur, plurimæ per ſe ſubſiſtunt, & ſolæ inter alias plantas & germina naſcuntur: plęræque autem omnes vnico ſimplicique caule ſunt prædite, interdum ramoſum & multifidum illum habent.

OROBANCHE MINOR PVRPVREIS FLORIBVS, ramoſa.

Hanc variis locis in ſegetibus obſervauimus, atque etiam in agris Cannabi conſitis.

Vulgaris autem Orobanche provenit in agris conſitis Auenâ, Piſis, Fabis, Lentibus, & eiuſmodi Leguminibus, quorum eſt vitium. Reperitur etiam in Syluis, & in arenoſis maris littoribus: Maioque & Iunio floret.

Orobanches *vires* & facultates quod attinet : reſiccatæ puluerem ex tepido vino hauſtum, vt præſentiſſimum ad Coli dolores remedium apud Belgas prædicari, ſcribit, Cluſius. Quidam, ait Matthiolus, *Herbam Vaccæ*, & *Herbam Tauri* nuncupant, quòd vaccæ eâ devoratâ ſtatim Taurum adeant.

OROBANCHE MAGNA PVRPVREA, Monſpeſſulana.

Hæc prope Monſpelium floret Aprili in Sylua *Gramont*. Caulis illi digitalis craſſitudinis, altitudinis autē bicubitalis, totus purpuraſcens, cui ſerie quadam ſurſum vorſum, apprimuntur folia ſatis brevia, amplexicaulia. *Scapum* obſident *flores* purpurei, Orchidis floribus ſimiles, calcaribus breuibus, ſi[n]guli foliolo intecti, *Radix* nullis teſticulis bulbiſúe donata.

Sunt autem qui Orobanchen *Florem malum*, & *malum Henricum*, & *malam Herbam* nuncupent : ac ſi Thymo adnaſcatur, *Epithymum* appellari vult Marantha : nec deſunt qui *Rapum Geniſtæ* ad Orobanchen referant.

OROBANCHÆ AFFINIS NIDVS AVIS : Germ. & Belg. *Vogels Neſt* : Gall. *Nid d'oiſeau*.

Leimodoris [Hęmodoris] indubitanter adnumerandum cenſet Cluſius hanc plantam quę Lobelio ac Dodonęo, *Orchis abortiua* & *Satyrium abortiuum* dicitur, & Germanis nonnullis *Morgentrehen*, ac quam *Coagulum Pliniј* eſſe exiſtimant nonnulli.

Vliginoſis & vmbroſis ſyluis naſcitur, Maioque menſe floret. Frequentem vidimus prope Baſileam verſus Auguſtam, circa Tigurum, & in monte *Bar*, qui medio milliari à Montbelgardo diſtat. Florum autem color fuluus eſt aut pallidus,

OROBANCHÆ ET NIDO AVIS AFFINE PSEVdo-Leimodoron Auſtriacum violaceum, Cluſij.

Tota Stirps ſaturo purpurē & planè violaceo, colore prędita eſt, atque floret Iunio.

Lobelio dicitur *Nidus auis* ex ſpeciebus Satyrii abortiui, Orchis abortiua, & Satyrium abortiuum.

DENTARIA APHYLLOS MINOR TABERnæmontani : Germ. *Klein kaal kraut.*

Tenella eſt plantula , ſpithameæ altitudinis,ſucculenta,alba,ſine foliis. *Cauliculus* articulorum quibuſdam veſtigiis diſtinctus videtur: eiuſque ſumma *floſculi* tenelli aliquot occupant , ad Orchidis flores quàm proximè accedentes. *Radix* alba eſt, denticulata. In montibus creſcit Auguſto.

AMBLATVM CORDI , SIVE APHYLLON ad Orobanchen accedens.

Radix huic multiplex , & mira Squammarum denticulatarum congerie ſtipata,alba, molli & ſuccoſa. *Caulis* dodrantalis,minimi digiti craſſitudine , teres , ſucculentus , & fragilis : iuxta quem ex longis interuallis auriculæ quædam membranaceæ foliorum æmulæ prodeunt. Supremam coliculi partem occupant *flores* plures hiantes , nutantes , & antrorſum ſpectantes, omnes ruffi vel purpuraſcentes. Iis ſuccedunt *Vaſcula* Auellanæ magnitudine , *ſemine* rotundo nigro paruo denſiſſimè farcta.

Reperitur in montibus vmbroſis, vbi floret Maio. Adſtringit , refrigerat & abſtergit. *Plura in Appendice.*

ARVM : Germ. *Aron , Aronkraut* : Gall. *Pied de veau, Vit de Chien* : Ital. *Aro.*

Ari folium , inquit Theophraſtus, admodum amplum eſt & latum, cauum & Cucumeraceum : caulis vt etiam flos nullus,&c.

Plinium notant Marcellus & Cordus : ille quòd Arum cum Dracunculo confundat; hic verò , quòd radicem magnam habere ſcribat.

Dioſcoridi Arum folia emittit Dracunculi, longiora, & paucioribus maculis diſtincta : caulem dodrantalem, ſubpurpureum, piſtilli ſpecie, à quo croceum ſemen : radicem verò Dracunculi, albam.

Variis autem aliis nominibus donatur Arum : vocatur enim etiam *Aras , Iarus* Officinarum,*Colubrina,Serpentaria,Pes vituli,Barba Aaronis, Sacerdotis veretrum ſiue mentula* , &c. *Plura in ſequentibus.*

ARVM BYZANTINVM.

Ari *Differentia* obſeruantur aliquot, ratione loci,ratione folii , & ratione piſtilli. Sic hocce Conſtãtinopolitanum ſiue Byzantinum vocat Cluſius, quòd radices Conſtantinopoli allatæ fuerint. Obſeruatur etiam in foliis differentia : ſunt enim ea maiora vel minora, acutiora vel rotundiora, maculis albis, purpureis nigriſue aſperſa. Sic variat etiam piſtillus , colore vel purpureo , vel ex albo luteo.

In Italia habent tres ſpecies Ari , vnam cum maculis nigris , aliam cum luteis & tertiam ſine maculis. Cum maculis verò nigricantibus in campeſtribus, in vineis, in ſemitis propter ſepes,ac vbiuis fermè viarum, vixdum Hyeme exactâ, folia edit. *Plura in Appendice.*

ARISARVM : Germ. *Münch hoden.*

Ex Dioſcoridis ſententia Ariſarum Herbula eſt , cuius radix Oliuæ magnitudinem implet. Ariſarum Aro minus faciunt Galenus & Paulus, eique eandem tribuunt radicem , nec plura illi de Aſaro habent. Eius ſub Aris nomine meminit Plinius, cuius diminutiuum Ariſarum eſſe volunt nonnulli: at quid propriè ſit Veterum Aris, quidue per illam intelligat Hippocrates, qui de ea primus ſcripſit,nondum ſatis conſtat.

Tametſi autem vnici tantũ Aſari hiſtoriam poſteritati reliquerint Veteres : duo tamen eius genera agnoſcunt Recentiores, *Latifolium* ſcilicet quod hîc pingimus , ac cuius *flos* Monachalem cucullum referens, extrema parte fuſci eſt coloris, in cæteris albus,& *Anguſtifolium*, de quo mox.

ARISARVM ANGVSTIFOLIVM.

Ariſarum *Latifolium* frequens eſſe ſcribit Cluſius in Luſitaniæ ſepibus, ſalebroſiſque collibus,atque iuxta vias. *Anguſtifolium* verò in Ericetis & Filicetis Liguriæ ſpontaneum reperitur: atque teſte Lobelio, in hortis Belgicis, Gallicis & Anglicis,coli ſolet.

Folia eius longa ſunt & anguſta,viridia,ſplendentia,quina aut ſena : poſt quæ *flos* & *Cucullus* , longior & mucronatus , retrorſum inflexus & albicans prodit: è cuius rima oblongus veluti vermis exilis, ſpithamæ interdum longitudine , inflexus , coloris purpuraſcentis, aut ex purpureo vireſcentis , mucronatus. Fructus racemi inſtar confertus & albus.

Eſt autem Ariſarum , authore Dioſcoride, lõgè maioris acrimoniæ quàm Arum,& ad nomas curãdas pereſficax.

SERPEN-

SERPENTARIA, DRACVNCVLVS: Germ. *Schlangen Kraut*: Gall. *Serpentaire*: Ital. *Serpentina.*

Glaber purpureiſque maculis reſperſus *caulis*, verſicolori facie corpus anguinum repræſentat, & ſubrutila eius cauda, draconem intortum: quo factum vt in omnibus Linguis nomen illi à Serpentina figura fuerit inditum.

Theophraſtus prꝑter ſuum morẽ, neglectâ deſcriptione, de viribus tãtùm agit. Plinius cum Aro confundit. Dioſcorides verò in *Maiorẽ & Minorẽ* diſtinguit, & vtrumq; fusè deſcribit. At diverſis tantùm vocibus vnam eandemq; rẽ: quo fit vt Galenus, Paulus, Ætius, Serapio, Oribaſius, Marcellus, Cornarius, Amatus, Matthiolus, & alii Scriptores plæriq; omnes, vnum tantùm Dracunculum apud Dioſcoridem agnoſcant, alterius verò caput pro ſuppoſititio habeant.

DRACVNCVLVS AQVATICVS, VEL PALUSTRIS.

Vliginoſis hic paluſtribus locis, atq; in paludibus ipſis, ac pigris camporum riuulis, provenire ſolet. Floretque vt plurimùm Maio. Præcedens verò Dracunculus vmbroſis circa ſepes & macerias gignitur. Vtrumque, Maiorem ſcilicet & Minorem, (ſi Diis placet,) Tridenti & Venetiis vidit Matthiolus. Nos certè vnicum cognouimus, & qualem, exceptis foliis, Dioſcorides in vtroque capite deſcribit.

Vires autem quod attinet, Dracuntium, teſte Galeno, quiddã Aro perſimile obtinet tũ foliis tũ radice: cæterà illo tũ acrius tũ amarius: ac proinde calefactoriũ magis & tenuiũ partiũ. A ſignatura vim illi aduerſus ſerpẽtes tribuunt Recentiores. Minùs autem in omnibus potens aquaticus.

COLOCASIA, FABA ÆGYPTIA, CVLCAS: *Manta di noſtra Sennora.*

Dioſcorides Fabam Ægyptiam deſcribens, Theophraſtum ferè ſecutus eſt, & vtrũque interpretatur Plinius. Minimè verò illi ſpinoſa radix, vt vult Theophraſtus. Nos nec flores nec fructus appingimus: quia, vt monet Alpinus, Colocaſiam *Culcas* dictam, nemo floribus vel fructibus vſquam præditam vidit, quamvis vtrumque illi tribuat Dioſcorides, & perperàm Matthiolus Iconi ſuæ addat. Cur igitur *Fabam Ægyptiam* vocarint Veteres, cùm nullas Fabas ferat, haud ſatis conſtat.

Semen multum gignit, atque ad libidinem excitat: de natalibus & culinario vſu poſt ſub voce *Faalim*

HETICH THEVETI: ŒTVM PLINII: RAPVM Americanum. Aquam coaceruans Planta.

Hetich duo genera reperiri ſcribit Theuetus: alterum quod coctu à flaueſcit, Mali Cydonij inſtar: alterum verò quod eadem albeſcit. Vtrique folia ſunt Maluacea. Semen verò nullum fert hæc planta, ſed radicibus in taleolas diſciſſis, ac denuò terræ commiſſis, propagatur.

Sunt autem in Americano ſolo perfrequentes hæ radices, nec aliud ferè iis in vſum cibarium venit. Dalechampius *Œtum Plinii* eſſe exiſtimat, de quo ait: Mandunt & Œtum, cui pauca folia minimaque (*magna* Theophraſtus,) radix magna.

Apud Siberos nationem Americanam invenitur etiam planta, ampliſſima habens folia, in quibus, vt & in radice, copioſiſſimam contineri & aſſeruari aquam, ſcribit *Bezo.*

FAALIM THEVETI, HELENIO SIMILIS.

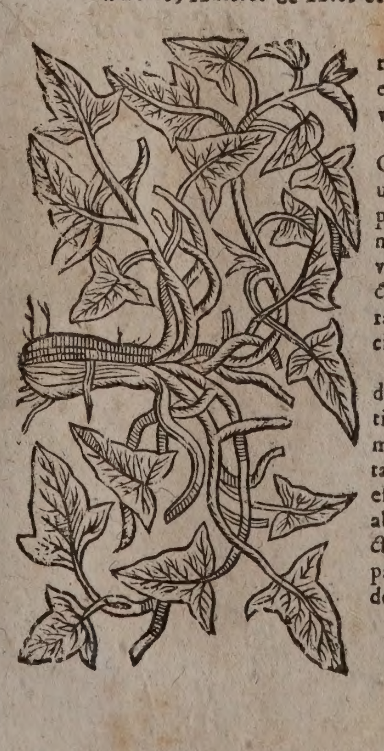

Foliis præſertim Helenio ſimilis eſt Herba, cuius feraciſſima *Mombaze* inſula, ac quæ vernaculâ Lingua *Faalim* nuncupatur. *Theuetus.*

Venenis ſerpentium omnium, quibus Regio illa abundat, adverſatur, eorumque præſentiſſimùm ac præſtantiſſimum eſt remedium.

Cęterũ Colocaſiâ, de qua paulò ante, apud Ægyptios, haud ſecus ac noſtros Rapis, agros plenos ſpectari, ſcribit Alpinus: eoſque & crudam & variis modis apparatam eſitare. In Creta copioſam reperit Bellonius ad rivos, in Luſitania Cluſius, ac colitur etiam in hortis.

BATATAS, PLANTA PEREGRINA INDICA, *Camotes, Amotes* & *Ajes* etiam dicta, Cluſij.

Veteribus an cognita fuerit hæret Cluſius, ac propterea nullum nomen Græcum vel Latinum addit.

Spontè naſcitur in nouo Orbe, & omnibus Indiæ prouincijs, vnde primùm in Hiſpaniam delata. Nunc verò in multis Bæticæ locis ſeritur, vel integra, vel in taleolas ſecta: integræ ſcilicet minores radices, maiores in fruſta conciſæ.

Temperatam dicit Monardes, mediæque veluti ſubſtantiæ inter carnes & fructus, ac multi alimenti, ſed flatulentam. Radix admodum vtilis eſt, ac loco ſegetis, eſturque ab incolis aut cruda, aut cocta: atque etiam nunc Hiſpanis, ob ſaporis gratiam, in deliciis eſt.

IGNAME SIVE INHAME.

Variæ formæ & magnitudinis radices Batatis affines in Inſula D. Thoniæ, & aliis non procul à nouo Orbe diſſitis, ſuapte ſponte oriuntur. Singuli bulbi, teretes, oblongi, Napum vtrinque obtuſum æquant: color pullus illis foris, albidus intus: Sapor gratus valdè, & quaſi Milii delicatioris, aut Fabæ freſæ.

Pedalis & amplioris ſunt longitudinis, brachialis autem craſſitudinis, multiſque exiguis fibris, ac ſcabro & inæquali cortice præditæ.

RADICVM IGNAME, SIVE INHAME, alia Icon.

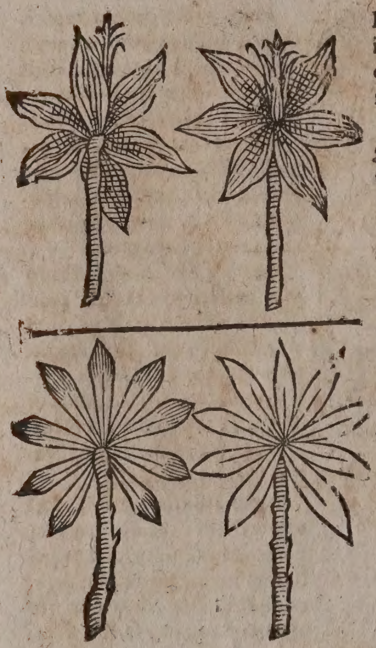

Aſſis & elixis vtuntur Inſulani, tum cibo tum Veneris illicio: atque etiam ex Sale, Oleo & Aceto iis veſcuntur.

Radicum ſubſtantia alba eſt, lenta & ſucculenta, atque veluti grumoſa, tenera tamē, nec ingrati ſaporis: aſſa Caſtaneæ guſtum refert, eaque tenerior.

Radices illæ tum indigenis tum Hiſpanis *Poſtades* vernaculè dicuntur.

AGES, GVARAGVAX, TVNNA.

Agium ſpecies, vt ex Petri Martyris Hiſtoria habemus, innumeræ ſunt: Sumuntur que à foliis & à floribus earum differentiæ.

Species vna dicitur *Guaraguax*, quæ intus foriſque albida: alia *Guaraguei*, colorem habens violaceum foris, at intùs candidum: alia *Zazauuio*, quæ foris, rubeſcit, & intùs candida eſt: alia *Squiuotes*, quæ intus foriſque albida: alia *Tunna*, quæ vbique violacea: alia *Hobos*, pelle carneque flaueſcens: alia *Aribumeix*, pelle violacea, carne candida: alia *Aniguamar*, foris violacea, intus alba: alia *Guacaracca*, pelle candeſcente, carne violacea.

Colunt in Inſula Cuba, & loco fructuum vtuntur, vt Noſtri Rapis, Napis, Raphanis, Tuberibus, &c.

Figuræ hîc pictæ in Hiſtoria vniuerſali ſub ſequenti Titulo ponuntur, meliúſque fortè illi conveniunt.

MANIHOT, IVCCA ET CASSAVI.

Panis genus habent Indi Occidentales quod *Caſſaui* vulgò appellant. Id ex *Iucca Manihotue* cōficitur. Eſt autem Iucca vel Manihot radix Napi craſſitudine, quæ nullum ex ſe ſemen fundit, ſed Cannas tantùm quaſdam nodoſas & ſolidas, cum viridibus foliis, vt Cannabis. *Iuccam* vocant nonnulli, alii *Manihot*.

Non vnum autem eſt Iuccarum genus: ſed alterum altero ſuauius & pretioſius, ex quo Regulis edulium paratur. Et eſt quo veſcuntur nobiles, & aliud quo veſcitur Populus. Tali pane innumeris penè ſeculis vitam ſuſtentarunt Indi, & hodie etiam victitant, qui in illis Regionibus degunt Hiſpani.

ICO

CLASSIS XIX. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE
STIRPIVM
CLASSIS XX.

DE RAPVNCVLIS, CAMPANVLIS, ET IIS AFFINIBVS.

Rapvncvlvs, Rapvncvlvs Vvlgaris: Germ. *klein Rapüntzel*: Gall. *Raiponce*: Ital. *Raponcioli*.

Rapunculi an meminerint Veteres, inter Recentiores controuertitur. Veterum *Rapum Syluestre* eſſe exiſtimarunt Ruellius, Cornarius, Fuchſius, Geſnerus & Dodonæus: idque eò indubitantiùs affirmarunt Ruellius & Cornarius, quòd Rapunculo Rapi Syluestris Dioſcoridiæ & Plinianę delineationes omni ex parte conuenire videantur. Aliter verò Matthiolo, Lacunæ & alijs viſum: ac, quicquid dicant Ruellius & Cornarius, Dioſcoridis & Plinii deſcriptioni non reſpondet Rapunculus. An Plinii *Iaſione*? An Siſer & *Siſarum Columellæ*? An *Auicennæ Pes Locuſtæ*, vt nonnulli volunt, Iudicate docti & periti. *Plura in ſequentibus.*

Rapvncvli genvs folio serrato rotundiore.

Variæ habentur *Rapunculi ſpecies & differentiæ.* Vulgaris *radicem* habet minimi digiti ferè craſſitudine, Napi parui ſimilitudine, albam & dulcem: *Folia* ex oblongo per extremum rotunda, per terram ſparguntur, nonnihil inciſa, hirſuta. *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, hirſutus, lacteſcens, foliis veſtitus acutioribus, pediculorum expertibus.

Flores nolas imitantur, per oras laciniati, cærulei, quos *vaſcula* excipiunt oblonga.

Icon noſtra prima, quæ ex emptitiis eſt, non placet, hæc verò pulchram oſtendit varietatem.

De *loco, tempore, vſu & viribus* mox agemus.

Rapvncvlvs Montanvs, sive Trachelium montanum, flore ex cæruleo albicante.

Rapunculus vulgaris naſcitur in collibus, pratis, ſyluoſis, ſatis inter ſegetes, & aruis non ſatis, vbiuis ferè, tam in calidis quam in frigidis regionibus; ac in hortis etiam ſeritur, vt grandiores det radices ad acetariorum vſum.

Æſtate ſemine prægnat, Hyeme verò totâ viret. Florentem verò obſeruauimus Monſpelii Aprili: Patauii & Baſileæ, quà itur *Moutets*, Octobri.

Rapvncvlvs Minimvs, folio tenvi gramineo.

Radix huic craſſiuſcula; *Coliculus* tenuis duûm vnciarum comoſum gerit *Florem* cœruleum, Rapunculi ſpicati. *Folia* caulem comitantur, ipſo penè longiora, fili inſtar tenuia, numeroſa.

Cæterùm, vt ad Rapunculi vulgaris vſum & facultates redeamus. Radix in caliditate & frigiditate non longè abeſt à temperatis, imò nec in aliis qualitatibus. Eſtur in acetariis cruda aut cocta, ac maximè guſtui placet, & appetentiam excitat. Geneuæ, Montbelgardi, aliiſque in locis, Vere & Hyeme, ſi non rigidior ſit, non ſolùm radices in acetariis aſſumuntur, ſed etiam folia.

RAPVNCVLVS SPICATVS SIVE COMOSVS, albus & cœruleus: Folio maculato & non maculato.

Natales eius, inquit Schvvenckfeldius, montoſa & alſioſa prata, convalleſque nemoroſæ. Iunio Spica viget.

Rapuntium maius inſcribunt nonnulli: German. *Groſſ Rapüntzel*: Belg. *Grote Raponcelen*: Gall. *Grande Raiponce*. Quibuſdam eſt Rapunculus nemoroſus vel ſylveſtris: aliis Rapunculus alopecuroides.

Eſt huius generis *Mas*, cui maculata folia, & *fœmina*, cui non maculata. Variatque pręterea longiore vel breviore ſpicâ: & florum colore, albo, cinereo, & purpureo: atq; etiam foliorum formâ & magnitudine.

RAPVNCVLI SPICATI, SIVE COMOSI, alia Icon.

Genevæ albus cum longa ſpica variis in locis prouenit, vt & Montbelgardi inter Vrbem & *Charmontey*, atque etiam in Sylua *le Cheſney*.

Radix autem, tum iſtius tum præcedentis, priùs quàm caulem protrudat, elixa, ac cum ſale, aceto & oleo macerata, cibi appetentiam parit, ſtomacho prodeſt, & vrinas elicit.

RAPVNCVLVS ALPINVS PARVVS Comoſus.

Radice ſquammis veluti compactili, ex veteribus foliis reſiduis, vt in Nardo Celtica penè videre eſt, craſſiuſculâ, ſenſim attenuatâ, prędirus eſt: *folia* fundente numeroſa, vnciam vnam aut alteram longa, culmum lata, ad Nardum Celticam accedentia, longis nixa pediculis: inter quæ *cauliculus* ſurgit duûm vnciarum, non ſine foliis, quæ tamen anguſtiora: cuius cacumini *flores* inſident cærulei, Rapunculi comoſi.

Collectam in Stiriæ montibus, miſit Argentinâ D. Agerius. Quoniam autem nonnulla illi cum montis Baldi Rapunculo communia, eius partes aliquot ſeorſim hîc adpingendas curavimus.

RAPVNCVLVS ALPINVS MAGNVS Comoſus, ex Baldo.

Palmaris eſt *caulis*, ad imũ ſquammatus, foliis infimis Bottonariæ Bellidis cæruleæ dictæ ſimilibus, ſuperioribus Bellidis maioris, profundè ſerratis, latioribus quàm inferiora; qualia etiam in ſummo caule, qui comoſus, radiatim crebra flori ſubiiciuntur. Singulares *flores* etiam maiuſculi, vtrem inflatũ referentes, imâ parte laxiores, albicantes, ſenſim tenuantur in ceruicem violaceam, vnde longè florem ſupereminens ſtamen tenue nigricans, in tortiles veluti capreolos deſinens, emicat.

Icon noſtra facta eſt ad plantam ſiccam quam adhuc habemus: exiſtimamus autem eſſe Ponæ *Trachelium petræum minus Baldi*.

RAPVNCVLVS FLORE GLOBOSO PVRpureo, & radice longâ.

Cubitali aſſurgit altitudine, *caule* ſatis gracili, parte inferiore purpuraſcente quodammodò, ſupernâ verò viridi. *Folia* quatuor vncias longa, in ambitu ſerrata, dodrantali pediculo innixa, & quæ infimę caulis parti adnata reliquis duplò latiora sũt. Summum caulis faſtigium in ſpicam deſinit florum ex purpura cæruleorum.

Geneuæ collegimus, *radicem* autem eruere non potuimus, quia inter ſaxa & locis confragoſis naſcebatur.

An Cluſii Rapunculus alopecuroides orbiculari ferè ſpiça?

RAPVNCVLVS CRETICVS PIETRA-*Marola* dictus, flore purpureo.

Cretica planta eſt, nec vſquam alibi ſpontè provenit: reperiturq; in aruorum marginibus ſecus vias, læto ſolo, & inter parietes. Floret Æſtatis principio.

Vocatur *Petromarola*, quaſi Petræa Lactuca, licet [Honorio Bello teſte,] nihil illi cum Lactucis commune. Aliis, quia Venerem ſtimulare creditur, obſcœno nomine, *Petro-cauli* dicitur.

Campanvla, Cervicaria: Germ. *Hals kraut:* Gall. *Gands noſtre Dame, Gantelée*: Ital. *Campanula.*

Rapunculis affinitate coniunctæ Campanulæ, quibus flos ab anguſtia paulatim in latitudinem ſe laxans, effigie calathi aut campanæ, apud vulgus Campanularum nomẽ dedit. Sunt autem earum variæ ſpecies, quarum ſeriem hîc proponimus.

Ea autem quam in hacce Tabella pingimus *Campanula* dicitur *maior & aſperior, folio vrticæ*: Rapi Syluestris genus vocant nonnulli, alij Trachelium maius, Ceruicariam & Vuulariam.

Variat flore candido, dilutè purpureo, vel ad cœruleum inclinante. Reperitur & ſtrigoſior. Paſſim varijs locis ſpontè provenit, ac in hortis etiam habetur.

Campanvla sive Cervicaria Maior, læuior, flore albo magno.

Multùm à præcedente differt. *Folia* enim illi glabra ſunt; vixque apparentes habent pilos: & ſerraturæ etiam minores, nec ita inæquales. *Flos* alioqui magnus albus.

Cæterùm refrigerandi adſtringendi, & ſiccandi facultate pollet Campanula: ideoque decoctum illius vnicè ad oris exulcerationes, & tonſillarum incipientes inflammationes aliaque eius mala, quæ adſtrictione indigent, confert: atque vtile etiam eſt haud dubiè ad alia quævis vlcera, ob inſignem quam obtinet in exiccando facultatem.

Radix alba tenera in acetariis editur, ieiunio Verno præſertim.

Campanvla Alpina Glabra, Flore dilutiſſimo cœruleo.

Hanc in montium Tyrolenſium verticibus collegit olim Doctor Agerius, à quo habuimus.

Campanvla ſiue Cervicaria Bononienſis, paruo flore cæruleo.

Bononienſis inſcribitur; quia Bononiæ copioſè prouenit perelegans hæc planta: quæ etiam haud ita parua, eſt: vt pote cuius ſummitas floribus veſtita pedalis eſt, quamplurimis abundans Cãpanulis.

Campanvla Repens Flore Minore cæruleo.

Refrigerantis, vt reliquæ, & nonnihil adſtringentis, eſt facultatis, ac in acetarijs etiam editur. Geſnero dicitur *Rapum minus ſuis radicibus ſerpens*: Dodonæo *Rapi quartum genus*. Variis autem in locis copioſè prouenit, ſuo reptatu, ac quòd vix eradicari poſſit, plurimùm exoſa.

Campanvla Pvlchra Bvrgvndica.

Flores hæc habet ex albido cæruleo, partim nutantes, & partim ſurſum vergentes, breui purpuraſcenti pediculo inſidentes, ab cõue pendentes. Nos ex Burgundia allatam per multos annos in S.P. horto Montbelgardi coluimus, vbi Iunio & Iulio menſibus florebat.

CAMPANVLA PARVA, ROTVNDIFOLIA Anguillaræ Cantabrica dicta, flore ſaturatè purpureo.

Variis locis ſponte prouenientem reperimus, Lugduni, Baſileæ & Geneuæ. Nullibi verò lætiùs quàm Montbelgardi, in arcis muris, atque in portis.

CAMPANVLA FOLIO HEDERACEO; Cantabricæ Anguillaræ ſpecies.

Tenella eſt plantula, *coliculis* tenuibus, palmaribus aut ſeſquipalmaribus, ramoſis: per quos *folia* tenera, hilari virore perfuſa, Hederæ vel Cymbalariæ, ſed quorum laciniæ ſunt acuminatæ. *Floſculus* pediculo, fili inſtar tenui, longiuſculo, inſidet, vni vnicus, gracilis, oblongus, per ſummas oras laciniatus, cœruleus, cæteroqui pallidus.

CAMPANVLA LYCHNIDEA FOLIIS Anguſtis, piloſis: flore ex candido purpureo.

Lychnidis ſpeciem appellauit Myconus, à foliorum figura, & florum quadam ſimilitudine, quamvis non tam calida ſit ac reliquæ Lychnides à Dioſcoride & Galeno traditæ.

In montibus & locis maximè ſiccis provenit, floretque Maio.

CAMPANVLA SERPYLLIFOLIA.

Viticulas habet fruticoſas, Serpylli, longas, multas, in varios ramulos tenuiores diuiſas: in quibus *Folia* ex aduerſo coniugatim poſita, Serpylli æmula, inæqualis magnitudinis, crenata, nonnihil piloſa, breuiſſimis pediculis adnexa. Ex ramulorum extremitatibus petioli oriuntur, palmares ferè, foliis nudi, in quibus *flores* bini terniue, deorſum nutantes, Campanularum formâ, minimi digiti vngui magnitudine cedentes, coloris cærulei.

CAMPANVLA ANGVSTIFOLIA CÆRVLEA & alba.

Procera eſt ad cubitos duos, *caule* anguloſo, rigido, ex atro virore ſplendente. *Folia* vix culmo latiora, palmo longiora, rigida, leniter denticulata, proximè cauli alternatim adnaſcuntur: éque eorum alis pediculi prodeunt vnum, duos, aut plures *flores* ſuſtinentes, Cãpanulæ, ſed magis patulos, coloris vt plurimùm cærulei, rariùs albi, cum apicibus concoloribus: ſuccedunt *Capitula* tribus foraminibus peruia, ſupra vmbilicum ſeſe tollentibus quinque foliolis. Radix quàm Rapuntio minor, ſed magis fibroſa tortuoſáque.

CAMPANVLÆ ANGVSTIFOLIÆ CÆRVLEÆ & albæ, alia Icon.

Vtramque Horti voluptatis tantùm cauſſa alunt, vt Nos diu in S. P. horto Montbelgardi coluimus, & ipſimet in noſtro habuimus. Spontè autem provenientes variis locis obſeruauimus: in Alſatia, inter Sultz & Zenne Vrbes, Geneuæ circa montem Saleuæ, nec non in colle la Baſtie, atque alibi.

TRACHELIVM: Germ. *Halſkraut*; Gall. *Gantelée, Gands noſtre Dame, Herbe de la nuque.*

Trachelium & Ceruicaria dicitur hæc planta ob inſignes dotes quibus trachelo, (collo ſiue ceruici,) proficua eſt: eodemque nomine apud Germanos, Belgas, Gallos & Italos deſignatur.

Eſt autem Trachelium duplex, *maius* ſcilicet & *minus*, quæ duo genera in varias ſpecies ſubdiuiduntur de quibus mox.

Quod hîc pingimus eſt *Trachelium maius petræum Ponæ, flore albo*: quod non niſi inter rimas aſperrimorum lapidum Baldi reperit, vbi circa coronæ templum pullulat, nec alibi.

TRACHELIO MAIORI PONÆ SIMILE, ſi non idem.

Verona plantam accepimus, cuius iconem hîc damus: quę, cùm campanulas ferat, *Criſtæ galli* nomine cur eam appellauerit Caſparus Bauhinus non videmus. *Nos* quidem tenemus idem eſſe cum Trachelio maiori petræo Ponæ; in cuius icone, pro foliorum crenis, malè pinguntur longi pili.

TRACHELIVM ALTISSIMVM HIRSVTVM, aſperius, folijs anguſtis.

Radice craſſâ nititur & ſubdulci: *caulémque* erigit bicubitalem vel tricubitalem, craſſiuſculum, hirſutum, *folijs* ornatum anguſtis, longis, ad Echij folia accedentibus, aſperis: *flores* confertim conglomerantur, vt in Trachelio minore, campanulati, ſed minores, cùm tamen planta maior.

Reperimus inter *Sultz* & *Senne* Alſatiæ vrbes florens Iunio.

TRACHELIVM MINVS ALBVM.

Varijs in locis, apricis pręſertim, in pratis & hortis ſpōtè provenit hoc Trachelij genus, ac in hortis etiam colitur. Iunio, Iulio, Septembri & Octobri flores retinet: folia verò primo vere in acetarijs eduntur Rapuntij ſapore.

Quod hîc Icone exprimimus, id Argentinę in cultiſſimo Meieri horto vidimus, effecítque fortè cultura, maiora omnia.

TRACHELIVM RAMOSVM, Floribus plærumque ſingularibus.

Radix huic craſſiuſcula, vncias quatuor longa, parum fibroſa: *folia* ad radicem multa ex brevibus pediculis, vnciam vnam vel duas longa, mediam lata: *caulis* hirſutus, pedales in ramos diviſus, qui deſinunt in folia brevia, lata, ex quorum medio oriuntur magnæ campanæ, purpureæ, plærumque ſingulares.

TRACHELIVM TRAGOPOGI FOLIO, Flore purpureo, Fab. Columnæ.

Differt hoc à reliquis Trachelijs florum & foliorum formâ, ac lactis copiâ. Eſui tamen, vt illorum, radix apta eſt.

TRACHELIVM SIVE VIOLA CALATHIANA Gerardi Angli,

Hanc nec nos vidimus, nec vllus habet præter Gerardum, à quo mutuati ſumus.

TRACHELIVM CANDIDVM ANGLICVM Majus.

Folia huic Digitalis: *Flores* Trachelij, ſed maiores & longiores, candidiſſimi: *caulis* binûm ternûmve cubitorum, ſurrectus: *Radix* fibrata, craſſiuſcula, lacteſcens, variè diuaricata: *Semen* Trachelij, ſed maius.

ERINOS, ERINEOS, ECHINOS: Erinos maior, Fab. Columnæ.

Erinus, authore Dioſcoride, naſcitur apud fontes & fluvios: *folijs* Ocymi, ſed minoribus, & parte supernâ diviſis: *ſurculis* quinis ſeniſve dodrantalibus, *flore* candido: *ſemine* verò nigro & acerbo. Folia & caules lacteo ſucco turgent.

Plinio dicitur *Erineos*, Galeno verò *Echinos*: nec amanuenſium, vt nonnulli exiſtimant, lapſu, ſed Ruellij, Matthioli, Maſſariæ, & Agricolæ iudicio, approbanda lectione.

In viribus aſſignandis cū Dioſcoride cōcordant Plinius & Galenus: nec ab ijs it Paulus, ſed bis eandem proponens plantam, 1. ex Dioſcoride: 2, ex Galeno, ſibi non cognitam demonſtrat.

ERINOS MINOR FAB. COLVMNÆ.

Erini, Erinei vel Echini nomine varię apud Scriptores habētur Plātę. *Tithymalus dulcis*, *Rapunculus comoſus*, *Epimedium*, *Scrophularia maxima radice*, &c. Quibuſdam *Hydreron*, id eſt, aquaticam Herbam, dici ex Dioſcoride habemus. Secundum alios Erinos eſt Plinij Lactoris. Nec deſunt qui quærant, An *Noli me tangere* ſit Erinos, necne.

Cęterùm Erinon in *Maiorem* & *Minorem* diſtinguunt Recentiores, illúmque, quem iam depīximus, foliorum forma, lactis copia & ſapore, delineationi Erini Antiquorum reſpondêre aſſerunt. Reſpondet & natali loco, ſiquidem in locis aquoſis, fluuiorum ripis, & montium radicibus frequentiſſimus eſt.

PYRAMIDALIS SIVE COLVMNARIS: Campanula pyramidalis.

Campanulam maiorem maximamve ſunt, teſte Dodonæo, qui columnarem Plinij eſſe aſſerant, cùm tamē herbæ columnaris nomen apud Plinium non reperiatur. Duplex autem habetur vulgò *læuis* & *hirſuta*. Nos hirſutam hîc pingimus quæ nobis aliquando in tantam creuit altitudinem, vt facilè lanceam æquaret *caulis* qui hirſutus, medullâ albâ farctus, ac folijs veſtitus infernè & supernè hirſutis, acuminatis: ſerratiſque *flores* longa ſerie Campanulas imitati, Rapunculi vulgaris floribus haud maiores, cærulei, per oras laciniati, ex vno pediculo plures.

MEDIVM DIOSCORIDIS, RAVVVOLFFII.

Inter fruteta ſepeſque, ait, in altum exurgit, & violæ Marianæ Dodonęi, perſimilis eſt planta. In folijs tantùm obſeruatu digna differentia, quæ diuiſa magis, Cichorij inſtar. Flores etiam magis panduntur, octo foliolis in orbem diſpoſitis conſtantes.

Ravuuolffio & Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Medium Dioſcoridis verum*, & *Mindium Rhazis*. Caſparo Bauhino in Phyt. *Viola Mariana, laciniatis folijs, peregrina*.

In profunda tenebroſa & aſpera valle Libani reperit Ravuuolffius.

De Medio & Epimedio conſulat lector Appendicem.

VIOLA MARIANA DODONÆI, quibuſdam Medium Dioſcoridis.

Viola Mariana dicitur etiam Tabernęmontano, C. Bauhino, Gerardo, Cluſio, & aliis: Geſnero *Rapi Sylu. genus maximum*: Nonnullis *Rapum Sylu. Dioſcoridis*: aliis eiuſdem *Raphanus Sylu.* Cæſalpino *Rapunculi genus grandius*: ac multis tandem *Medium Dioſcoridis*, ſed perperàm, deſcriptio enim non reſpondet, vt ex eius cum Violæ Marianæ collatione patet.

Violæ autem Marianæ, violacei vel purpurei, vt plurimùm quidem, coloris flores geſtant: Sed tamen etiam albos, interdum exalbidos, nonnunquam cineracei coloris, atq; etiam ex albo & violaceo, vel radiatim, vel maculatim, commixtos. *Plura ad latus ſequentis Figura.*

VIOLÆ MARIANÆ DODONÆI alia Icon.

Duas hîc promimus Icones, vt quod vni deerit, altera ſuppleat.

Naſcitur autem hęc Viola ſponte in ſyluis & montibus, opaciſque pleriſque, vt notat Matthiolus, Germaniæ & Italiæ tractibus. Coli verò in hortis Nos Baſileæ, Patauii & Bononiæ obſeruauimus, ac ipſimet Geneuæ & Montbelgardi in horto habuimus. Non autem ſimul ſed particulatim floret, Iunio & Auguſto menſibus.

Refrigerantis & nonnihil adſtringentis potentiæ eſſe ſcribit Dodonæus, atque, vt aliorum ſyluestrium Raporum, aptam eſſe radicem, quæ acetarijs addatur.

AVICVLARIA SYLVII QVIBVSDAM floribus purpureo-violaceis.

Onobrychin eſſe aliquando ſuſpicatus eſt Dodonęus: poſteà verò mutauit ſententiam: Sicque perperàm Lobelius & Hiſtoria Lugdunenſis Onobrychidis Dodonæi nomine exhibuerunt. Meliùs Geſnerus *Auicula-riam Syluij*, & *Violam quandam Anonymon* inſcripſit.

Copioſè prouenit inter ſegetes, & Nos ſæpe inter eas Monſpelij, Baſileæ & Geneuæ obſeruauimus, florentem Iunio & Iulio: Mõtbelgardi habuimus in horto, vbi Nobis eodem tempore floruit.

ALOPECVROS ALPINVS, QVIBVSDAM Echium montanum Dalechampii.

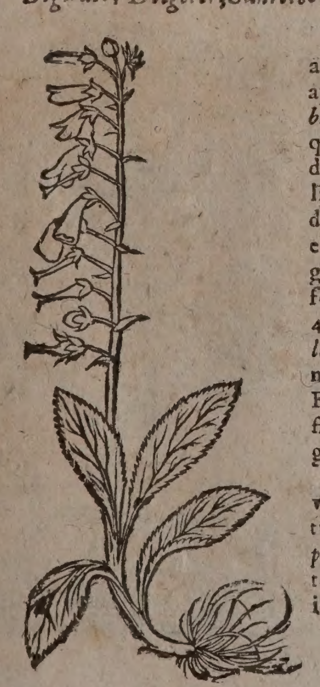

Thyrſum hic trium vnciarum, aut palmarem, ſi maiuſcula ſit planta, gerit, *florum* inter folia emergentium; ex rœruleo palleſcentium, oblongorum, & per oras laciniatorum, erumpentibus è medio *ſtaminulis*.

Trachelium thyrſoeides, & *Ceruicariam maiorem tenuifoliam* inſcribunt alij, & nonnulli Echium montanum Dalechampij.

Creſcit in altiſſimis Sabaudiæ montibus.

DIGITALIS: Germ. *Fingerhutt*, *Vvaldtſchell*. Gall. *Digitale, Doigtier, Gantelée*: Ital. *Gantelli*.

Hanc plantam nonnulli ad *Aliſmatis* alterum genus apud Plinium referunt. *Verbaſcis* adiungunt alii, ad quorum ſpeciem *Lychnitim* dictam, quoad caules & folia, magnam habet ſimilitudinem. Si florem verò vel eius facultates ſpectes, Trago videtur ad *Galiopſin* referenda, de qua Dioſcor. lib. 4. cap. 30. Nos *Campanulam* ſiue *Nolam Syluestrem* nuncupamus: nec non cum Fuchſio & alijs *Digitalem*, à florum ſimilitudine, qui Digitale referunt.

In varias autem Species vel Differentias diſtribuitur, ex quibus pingitur hîc *purpurea* dicta, quæ & ſpontè varijs locis provenit, & in hortis colitur.

DIGITALIS LVTEA, FLORE MAIORE, & folio latiore.

Hęc non ſolùm floris colore à purpurea variat, ſed & folijs, quæ in illa Verbaſco ſimilia & anguſtiora; in hac verò latiora, ex viridi nigricantia & lanuginoſa. Luteę autem huius flores foris intuſque hirſuti ſunt, & coloris extrà quidem dilutè lutei, at intùs croco ſaturatiore languidéque luteo verſicolores.

Spontaneam reperimus inter Montbelgardum & *Maruelize*: atque in S. P. horto Montbelgardi coluimus.

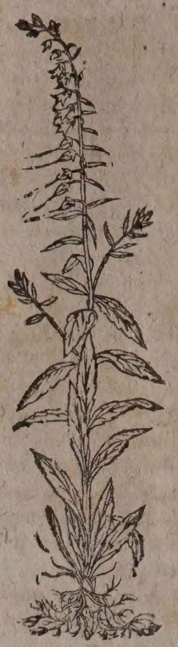
DIGITALIS FERRVGINEA, FOLIO ANguſtiore.

Digitalis giluo flore, aliàs ferrugineo, anguſtiore calatho,& atrouirẽtibus foliis, Lobelio in Obſ. Digitalis anguſtifolia, flore ferrugineo C. Bauhino in Phyt.

Floruit pulchrè in S. P. horto Montbelgardi Iunio & Iulio, pereleganſque eſt planta.

DIGITALIS FLORE MINORE SVBLVTEO, anguſtiore folio.

Variis locis Spontaneam obſeruauimus, & florentem Iunio. Baſileæ in mõte *Mutets*, & in via quâ ex vrbe illuc tenditur, in montibus Genevæ vicinis; & Montbelgardi, in via quâ itur *Dun*.

Cæterùm amara eſt Digitalis herba, ac proinde calida & ſicca, menſes mouet, vulnera ſanat, cathartica & emetica eſt, & ferè omnia poteſt quæ Gentiana.

IESMINVM MEXICANVM, FLOS Mexicanus; *Marauiglia di Peru.*

Iis nominibus donata reperitur elegans & peruenuſta exotica hæc planta, quam etiam *Flaccum Indorum*, & *Flacquetin Indorum*, inſcribunt nonnulli. Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Iaſminum rubrum Dalechampij*, *Flos coccineus*. *Mandragoram* apud Theophraſtum vocari ſcribit Cæſalpinus: ſed vires non conveniunt, nec alia. Melius ſentit de hac Planta Camerarius in hort. *Gelſeminũ* ſive *Iaſminum Indicum*, ait, quia ſub eo nomine ex Indiis fuerit aliis communicatum, ſemper poſtea id retinuit, quamvis ſit ſui generis planta, & pauca habeat cum Gelſeminis communia. Magis propriè *Flos Mexicanus* à loco natali diceretur. *Thaumantin* vocarunt nonnulli ab Hiſpanico vocabulo *Marabillas*.

Satum in S.P. horto Montbelgardi, fœliciter provenit, & plantas aliquot protulit. Validâ autem diſcutiendi facultate præditum creditur, & radix ad drachmas duas intrò ſumpta egregiè aquas ducere.

CAMPANVLA LINIFOLIA LVTEA.

Adſcribi etiam debet huic Claſſi planta hæc, nec abs re Cãpanulis adnumeratur. *Folia* per caules ferè ſeſquipalmares alterno ſitu oblonga anguſtaque, Lini foliorum æmula, lævia. *Caules*, Superiùs in ramos abeũt, qui *flores* geſtant inſignis magnitudinis, unciâ longiores, croceo colore micantes, calyce in quinque longas ariſtas fiſſo, Lini, ſed magis turbinato. *Radix* longa, craſſa & lignoſa.

CLASSIS XX. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ

STIRPIVM

CLASSIS XXI.

HERBÆ SILIQVOSÆ, PLÆRÆQVE ACRES, INTER QVAS MVLTÆ CVLINARIÆ.

BRASSICA : Germ. *Koel* : Gall. *Choux* Ital. *Cauols*.

BRASSICA CAPITATA ALBA.

Plantam hortis & culinis familiarem ac per quam olim iurabant Iones, *Braſſicam*, iam dicemus.

Crambe ea à Græcis appellata fuit, quaſi *Corambe*, quòd pupillas oculorum hebetet, vel quaſi *Corambe*, vt pote quæ crapulæ ſatietatiq; aduerſari creditur. *Braſſicam* Latinis dictam vult Varro, quaſi præſecam, quia eius ſcapus minutatim præſecatur. Sunt qui ita dictam volunt, quaſi *paſſicam*, quòd ex caule minutim præſecetur vt paſſa fiat: vel Α'πὸ τοῦ βρύχειν, id eſt, à vorando, vt pote quę tota à plebecula eſtur, tum cruda, tũ cocta, tum muriâ aſſervata.

Albam Capitatam hic pingimus vſu frequentiſſimam, atque, tum in hortis tũ in agris, variis locis colitur.

BRASSICA ITALICA TENERRIMA, GLOMEROSA, flore albo.

Braſſica Lacuturris Plinij à nõnullis exiſtimatur: Multis dicitur *Braſſica criſpa*, & nõnullis *Braſſica Sabaudica*: Germ. *Krauſſ Kólkraut*: Gall. *Chou d'Italie*, *Chou de Sauoye*. Hortorum eſt incola, & frigoris impatiens.

Cæterùm, vt ad Braſſicæ hiſtoriam generalem redeamus quia Braſſicam Cato omnibus antepoſuit, propterea, teſte Varrone, nomine *Oleris* intelligitur: ac quoniam præ cęteris grandi validóque turgeſcit *caule*, ſibi illa generis nomen arrogauit. Quin Antiquos *Raphanum Braſſicam* vocaſſe ex eorumdem monumentis habemus.

BRASSICA SABAVDICA RVGOSA.

Braſſicę tum à Veteribus, tum à Recentioribus variæ conſtituũtur *Differentiæ*. Trifariam diuidit Theophraſtus: in *Criſpam*, *Lauem* & *Agreſtem*. Tres etiam ſunt Catoni ſpecies, *Criſpa*, *Lauis* & *Crambe* dicta. Plinius eaſdem habet, ſed addit & alias, *Cumanam*, *Aricinam*, *Pompeianam*, *Brutianam*, *Lacuturrem* & *Tritianam*. Optimè verò omnium Dioſcorides tria ſumma facit genera *Satiuum*, *Syluestre* & *Marinum*. Sic Antiqui: Species à Neotericis propoſitas mox trademus.

Ea autem quam hîc pingimus, *Braſſica patula criſpa*, & *Sabauda æſtiua* volgò inſcribitur: ac à nonnullis *Lacuturris* Plinij eſſe creditur, ab aliis verò eiuſdem *Sabellica*.

BRASSICA MVLTIFLORA: Germ. *Blümkoel*: Gall. *Choux fleuris*: Ital. *Caulifiori*.

Ex Recentioribus *alba*, *nigra*, *criſpa*, *hirſuta*, & *rubra* Braſſicæ, meminit Geſnerus. *Cypria* ſive *Pompeiana* (quę multiflora hæc noſtra,) *Rapicaulis*, *Apiana criſpa*, & *alba Genuenſis* (quæ nobis Braſſica tenuiter ſecta,) Camerarius. *Alba*, *lata*, *criſpa*, *capitata* & *ſeſſilis*, Lonicerus. *Lauis*, *criſpa*, *crambe* propriè dictæ, & *capitatæ*, Ryffius. Nobiliſſima duo genera facit Cornerarius: alterum *ſeſſile* & capitatum, alterum *extentis folijs*. Quatuor ſpecies habet Fuchſius: *Lauam*, *criſpam*, *Crambe* dictam, & *ſeſſilem capite patulo*. Plura ad latus ſequentis Figuræ.

BRASSICA VVLGARIS ALBA : Germanis *Grünvveiß koël*.

Procerum admodum fundit hæc caulem, totque folia ſuppeditat quot ad vnum ferculum ſufficiant. Lobelio & Penæ dicitur *Braſſica vulgatiſſima ex pullo albicans*: Matthiolo *Braſſica lævis alba*: Hiſtoriæ Lugd. *Braſſica alba vulgaris, læuis, ſatiua, Theophraſti, Catonis & Plinij*, foliis ex viridi cæſio candicantibus, flore tum luteo tum albo.

Ex Recentioribus adhuc Aduerſaria Braſſicam diſtinguunt in *Capitatam* albam & rubram, Sabaudam, Laciniosam, albam, rubrã & nigram: Marinam: Caulorapam: & Racemoſam ſiue Multifloram.

Præcipuæ verò commendationis apud Italos eſſe ſcribit Matthiolus *Braſſicam criſpam, Braſſicam Capitatam & Braſſicam raposam*.

BRASSICA TOPHOSA TABERNÆMONTANO: Germ. *Büchel Koël*.

Braſſicarum in genere *Locum, Tempus & Cultum* quod attinet: Vbique Gentium & Locorum ſeritur quidem ad eſum, plantatur & colitur Braſſica. Eius tamen omnes varietates non omnibus in Regionibus æquè virent: Sed quædam hanc, aliæ aliam tellurem poſtulant: Vnde quædam *Sabauda* dicitur, quòd Sabaudiæ Tractu magis delectetur. Atque in genere frigidis & pluuioſis Braſſicarum poſitio optima. Salſis verò aquis juuari Braſſicam, & iis rigatam meliorem fieri, ex Theophraſti monumentis habemus. Cuicunque autem generi pruinæ plurimùm ſuauitatis conferunt.

BRASSICA CAVLORAPA SIVE RAPO-CAVLIS Germ. *Rüben Koël*: Gall. *Chou raue*. Italis *Torzuti*.

Veteribus incognita creditur, niſi ſit fortè Catonis *Rapitius Colis*, & *Plinij Lacuturris*. Caulis Rapi in modum extuberat, manditurque medulla pingui iure incocta.

Braſſicę ſpecies varias recenſent etiam Dodonæus, Tabernamontanus Dalechampius: & alij. Sed quis omnes ex omnibus enarret, petantur ex ipſis fontibus.

BRASSICA CAPITATA RVBRA : Germ. *Rote Cappes Kraut*: Gall. *Chou cabu rouge*.

Folia albæ quodammodò ſimilia ſunt: at colore magna varietate ludunt. Quædam enim atro-purpurea, quædam atro-virentia, aut etiam dilutiùs virẽtia: nonnulla quoque cæſio nebulæ aſperſu glauca ſunt. At omnes rubris coſtis ac neruis intertexta. *Flores* lutei ſunt. In caput quoque cogitur: & Hyemem facilè *perfert. In Belgio magnus eius prouentus*.

Cymæ vel *Cymata*, Plinio & Celſo auctoribus, ſunt Scaporum teneriores delicatioresque, Vere appetente, progerminantes coliculi, qui à prima ſectione *Prototomi*, & à teneritudine *Haphoſites* dicti ſunt.

BRASSICA MONOSPERMOS ANGLICA.

Folia eadem fermè quæ Braſſicæ nigrę, ſed craſſiora & lætiore aſpectu, ac fimbriis vndulatis, pliciſque admodum artificioſis ornata: *Florum* pallentium alborum elegans denſa & vmbelloſa congeries: *Siliquæ* breues & craſſiuſculæ, quibus ſingulis ſingulare ineſt *Semen*: Reperiri in Anglię maritimis ſcribunt Aduerſaria.

Sic à *Semine*, à *loco*, à *foliorum* cõglomeratione, inciſurâ, planitie, læuitate, aſperitate, & vario colore: atque etiam à *capite* criſpo, racemoſo, lacinioſo vel ſeſſili, *cauliumque* variâ formâ & longitudine: nec non à *florum* colore, variæ Braſſicarum deſumuntur differẽtiæ: de quibus adhuc plura in ſequentibus.

BRASSICA RVBRA VVLGARIS : Germ. *Roter koël*: Gall. *Chou rouge*.

Procerior hæc reliquis, arboreamque interdum acquirit proceritatem firmitatemque, atq; Hyemis frigoribus rariſſimè læditur. Copioſè ſeritur paſſim in hortis.

Braſſicæ *laudes & virtutes*, ait Plinius, longum eſſet exequi: cùm Chryſippus Medicus priuatim Volumẽ ei dicauerit, nec parciùs eã celebrauerint Pythagoras & Cato, cuⁱ ſententiã vel eò diligẽtiùs perſequi par eſt, vt noſcatur quâ Medicinâ vſus ſit Populus Rom. DC. annis.

Catoni autẽ ſi credimus, *omnibus Oleribus antè ſtat Braſſica*. Succus, authore Galeno, facultatem habet purgatricem: corpus autem ipſiꝰ, cõmuni ſiccãtiũ ratione, ſiſtit magis quàm ad deiiciendum incitat, &c.

BRASSICA

BRASSICA CRISPA LACINIOSA:
Germ. *Krauſer Kæl*: Gall. *Chou creſpé*.

Omnium hæc elegantiſſima fert folia ex longis auritis pediculis, oblonga, cubitalia & altiora, neruis albidis eleganter picta, atque multiplici eorum diuaricatione intertexta: ambitúque ſuo multiplicibus circumvolutionũ ſpiris ſinuato, plurimùm criſpata. An *Theophraſti Criſpa*, quam inter Braſſicas primo loco refert.

Magna nobilitate præſtat Braſſica, vt ſcribit Carpanus: nam Cibus eſt & Medicina: nec aliam diutiſſimè nouêre Romani, tam in externis, quam in interioribus morbis.

BRASSICA LACINIATA ALBA.

Braſſicæ ſemen craſſiuſculè contuſum, & in carnium iure ferue factum potúmque vnà cum ipſo iure, colico dolore laborantes præſentaneo remedio iuvare ſcribit Matthiolus.

Multi verò, vt ab ebrietate vindicentur Braſſicam aſſumunt, vel antè potationem, vel poſt eam. Sic Sybaritæ, vt inquit Timæus, antequam potarent, Braſſicarum eſu ſe muniebant. Sic, teſte Athenæo, apud Ægyptios ſtatutũ erat ante omnem cibum Braſſicam comeſſe, & ad compotationes ita ſeſe præparare. *Nullum* enim, inquit Amphis, *remedium eſt ebrijs paratius*.

BRASSICA TENVISSIMÈ LACINIATA; Apiana dicta: Gall. *Chou à feuille deſchiquetée*.

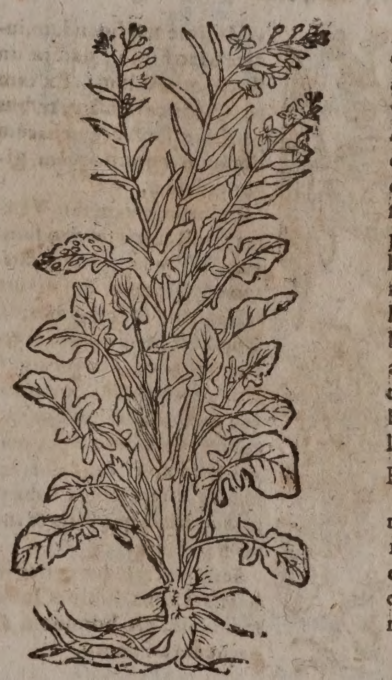

Ad ea quæ antè de Braſſicę viribus & facultatibus fuere tradita, addenda Fieræ paucis multa comprehendens ſententia. Sic autem canit ille:

Arida Socraticam pareret
ni Braſſica bilem,
Iure erat in morbis omnibus illa ſatis.

Sic igitur noxis non caret Braſſica. Eáque Galeno, Simeone Sathi & Dodonæo authoribus, ſuccum ingenerat minimè probum, craſſum & melancholicum, exiguique alimenti, viſum hebetat; & ſomnum per tumultuoſa inſomnia interturbat.

BRASSICA THYRSOIDES BRASSICA RVBRA Minor.

E rubræ Braſſicæ genere eſt, *floreſque*, *ſiliquæ* & *ſemen* ad Braſſicam rubram vulgatiorem accedunt: *Folijs* verò eſt patulis, ex viridi atro rubentibus, ſubinde laciniatis: per quæ paſſim ſupina parte nova criſporum foliolorum ſoboles conſurgit, pulchris lemniſcis, ſpectando naturæ luſu, hinc inde exorientibus: nunc breui tenuique amento appenſis, nunc latiuſculo petiolo hærentibus, atque etiamnum in alia deinceps ſertula ſtrupoſque exorientibus.

Quam verò hîc pingimus *Braſſicam* RVBRA EST MINOR, quæ quid cum illa commune habeat, ex Iconis cum deſcriptione collatione patet.

BRASSICA SYLVESTRIS: & ſpinoſa
Germ. *Vvilde Zee Koel*: Gall. *Chou ſauuage*.

Braſſicæ ſylveſtris hiſtoriam paucis perſtringit Dioſcorides. Maritimis, inquit, præruptiſque locis magna ex parte naſcitur. Satiuæ ſimilis, ſed candidior hirſutiorque atque amara.

Plinius, vt notat Dalechāpius, Marinę & ſylveſtris hiſtoriam confundit. Traditur verò hæcce à Matthiolo, folijs Domeſticę ſimilibus, ſed Hyoſcyami modo hirſutis.

Varias eius ſpecies recenſet Thalius, *Maiorem latifoliam* in montibus apricis & locis cæduis naſcentem: *Sylveſtrem Mediam*, *Sylveſtrem Minorem*, *Sylveſtrem* folio Betæ, & Sylu. folijs membranaceis.

Braſſicæ ſpinoſæ C. Bauhini Iconem hic damus cùm alia non ſuppetat.

GLASTIFOLIA CICHOROIDES, TVRRITIS.

Quæ nobis eſt Glaſtifolia Cichoroides, à Cluſio Turritis ſecunda inſcribitur.

An Cordo *Braſſica Sylueſtris virgata*? An Thalio *Braſſica ſylveſtris latifolia*? An C. Bauhino in Phyt. *Braſſica 20. ſiue ſylveſtris, folijs circa radicem Cichorij modo inſertis*? An hiſtoriæ Lugdunenſi *Sinapi album*? An Tabernęmontano Vaccaria?

Spontè provenit in collibus lapidoſis & ſalebroſis: floretque Maio. Circa Baſileam in ſabuletis ad Rhenum reperimus, itinere Crentzachiano.

ACHANACA INDORVM BRASSICÆ Folijs: Braſſica Nymphææ Folijs *Caiou-a.*

Achanacæ folia bifurcata & acuminata ſunt, Braſſicæ amplioris folijs ſimillima, ſed non ita craſſa, & tenuiore coſta. In horum medio fructus naſcitur oui magnitudine, & coloris lutei, qui apud ipſos magno eſt in pretio. Scapus tibiæ hominis craſſitudine. Herbæ decocto vtuntur Indi ad curādum morbum venereum, cui valde ſunt obnoxij.

De *Caiou-a* ſic ſcribit Lerius: Vidi, inquit, Braſſicæ genus quod ſylveſtres (Americani) homines vocant *Caiou-a*, quo in iuſculis interdum vtuntur: folia ſunt ei lata, & penè Nymphææ ſimilia, &c.

PERFOLIATA SILIQVOSA; BRASSICÆ ſylueſtris ſpecies. Napifolia ſiliquoſa.

Seſquicubitalis & altior eſt, *caule* tereti, tenui, & in alas diviſo ex foliorum ſinu prodeuntes: *folia* non diviſa, oblonga, ſubrotunda, Napi colore glauco, rigidula, pīguia, fragilia: à caule videtur quaſi tranſadigi, ſapore oleraceo, Flores exalbidi, Braſſicæ; *ſiliqua* perquàm longæ, anguſtæ *ſemen* continentes. *Radix* tenuis, alba, guſtu Braſſicæ.

Nonnullis dicitur *perfoliata napifolia*: plurimis verò *Braſſica agreſtis ſpecies*. Ea, quod ſciat Dodonæus, nec in cibum nec in Medicinas admittitur.

An Glaſtifolia Cichoroides, vt vult Cordus? Perperàm autem Trago dicitur 2. Dioſcoridis Cotyledon.

RAPVM VEL RAPA, RAPVM SATIVVM: Germ. *Rüben*: Gall. *Raue*: Ital. *Rapa.*

Minimè negligendum, iudice Matthiolo, naturæ in Rapa miraculum. Ex tam paruo ſcilicet ſemine, tribus penè menſibus, centenarum librarum nonnunquam gigni radicem.

Raporum autem tum Veteres tum Recētiores duo ſumma conſtituunt genera, *ſatiuum* & *ſylueſtre*. Et ſativum rurſus quod hîc pingimus, diſtinguitur in *oblongum* & *rotundum*, hocq; *marem* aiunt, illud *fœminam*. Eſtq; vtrumque vel *maius* vel *minus*. Ac colore etiam differunt, qui, vel viridis, vel candidus, vel puniceus reperitur: habenturque etiam quę foris & intus flaveſcunt.

Seritur vtrumque genus in hortis & aruis, Iunio & Iulio menſibus, pro hominum & pecudum alimento.

RAPVM SYLVESTRE: Germ. *Vuild rüben*: Gall. *Raue ſauuage*: Ital. *Nabo Syluestre.*

Frequentiſſimum hoc *ſylueſtre Rapum* apud Flandros & Germanos, qui hoc ferunt quò folia bobus pabulo cedant. Tantôque foliorum numero luxuriat, vt radix non tuberoſa aut rapoſa ventrioſaue ſit, ſed exilis. Alioqui ſatiuo rotundo turbinato Rapo hoc non eſt abſimile: folia tantùm eius criſpiora & rugoſiora.

Icon noſtra eſt Matthioli, eamq; etiam habent Tabernamontanus, ac Lobelius & Pena in Aduerſ.

Plantam autem quæ Rapi ſylveſtris deſcriptionem à Dioſcoride propoſitam omni ex parte expleret, ſe nuſquam vidiſſe, apertè profitentur Cęſalpinus, Turnerus & Anguillara: eſtque Pliniana etiam deſcriptio prorſus corrupta.

NAPVS: Græcis Βουνίας: Germ. *Stickrüben*: Gall. *Naueau & Nauet*: Italis *Nauoni & Napo*:

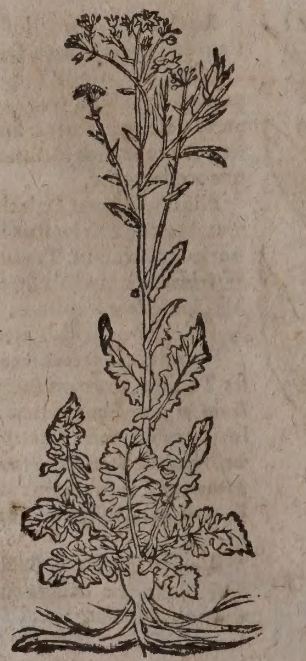

Buniadem non nominavit Theopraſtus, niſi eum per Rapum marem intellexerit. Neque etiam Napum deſcripſit Dioſcorides: vt nec Plinius qui Theophraſti raphanidas napos eſſe putans, nunc quinque eorum facit genera, nunc ſui oblitus duo tantùm, omnia confundens.

Folijs quidem & radice Raphanos referunt Napi: *caule* verò *floribus* & *ſemine* Rapum ęmulātur: vnde Cordus Rapis ſcribit eſſe congeneres. Et hinc fortè factum quod Galenus & Paulus inter *rapum* & *napum* nullum ſtatuerint diſcrimen.

Diſtinguitur porrò Napus in ſatiuum, de quo agimus, & ſylueſtrem, de quo mox. Ac ſatiuum rurſus in album, flavum & nigrum diuidunt plurimi.

NAPVS SYLVESTRIS: Germ. *Vvilde Nauuen*: Gall. *Naueau ſauuage, Nauette,*

Dicitur *Napus ſylueſtris* Fuchſio, Dodonæo, Lobelio & alijs penè omnibus. *Rapum ſylueſtre* Trago & Schuuenckfeldio. *Naueta* Ruellio, *Bunias ſylu.* quibuſdam.

Seritur in agris Autumno, floretque Aprili & Martio, quemadmodū in agris Montbelgardenſibus & vicinis copioſiſſimum videas, vt & apud Mediomatrices, alijſq; in locis, quibus nuces ad oleum conficiendum non ſuppetunt. Radix ad cibum non ſolet aſſumi, ſed folia interdum, dum tenella ſunt. Ex ſemine conficitur oleum: eodemque ſemine auiculas caueis recluſas, cardueles, miliarias, frigillas, & id genus ſimiles, aucupes alunt. *Conſulat lector appendicem.*

RAPISTRVM, ARMORACIA: Germ. *Hederich* Gall. *Velar, Tortelle, Sannes-blanches*: Ital. *Remoracia.*

E raporũ ſylveſtrium cenſu eſt *Rapiſtrum*, quod *Eryſimum* inſcribunt nõnulli, alij *Lampſanam*, plurimi *Armoraciam* ſivè *Raphanum ſylueſtrem*, & alij *Sinapi Sylveſtre*: ita variant circa hanc plantam Authorum ſententiæ.

Variat *folijs*, aliquando ſinuatis, aliàs non inciſis: *floribus*, albis vel luteis, ac nonnunquam etiam purpureis: & *ſemine* quod interdum vnicum eſt in ſiliquis.

Plurimùm inter ſegetes (Hordeaceas rapaceaſue præſertim) invitis etiam agricolis, luxuriat, totoſque agros Iunio & Iulio interdum cooperit, ijſdem menſibus floreſcens. *Nos* Rapiſtrum flore luteo hîc pingimus.

RAPISTRVM FLORE ALBO STRIATO.

Folia habet Sinapi Erucæúe diviſurâ ſimili, hirſuta, ſapore oleraceo: *caules* ramoſos, hirtos: *flores* albidos, Erucæ maioris, ſtrijs cærulæis variegatos, apicibus luteis: *ſiliquas* pulchras, longitudine ferè digitali, vbi maturuêre nodis inſtar caudæ ſcorpionis diſtinctas, ſtriatas: in quibus pro nodorum numero *ſemina*: *radix* ſatis tenuis, alba; aliàs ſimplex, aliàs multifida.

Provenit ijſdem cum præcedente locis: florétque eâdem cum illá tempore.

Reſiccantem vtrumque, extergentem; nonnihilque digerentẽ facultatem obtinet. Folia & caules in cibum nonnunquam recipiuntur: Semen fervens eſt & acre; vrinam provocat; & Sinapi vius apud Ruſticos explet.

RAPISTRVM MONOSPERMON.

Radix huic longiuſcula albicans & parum fibroſa: *caules* pedales, rotundi, ramoſi, levitérque hirſuti: *folia* humi ſparſa, craſſa, Rapi folijs ſimilia, leviter ſinuata & ſubhirſuta: *flores* lutei aureiúe, ac velut in ſpicam digeſti: *ſiliquæ* rotundæ: atque in ijs *ſemen* parum oblongiuſculum, rotundum, vnde ei nomen.

Creſcens ſpontè vidimus Monſpelij, necnon Baſileæ in agris quà itur Auguſtam Rauracorum ad rubram Domum.

ALSINE NODOSA DALECHAMPIO.

In agro Monſpelienſi plurima gignitur: *radice* ſimplici, longâ, parum capillatâ, ex candido flaveſcente: *folijs* prope terram multis longiuſculis anguſtis; Alſines folijs haud multùm diſſimilibus: *caulibus* multis pedalibus: *flore* albo, ex quinque folijs compoſito: ſemine in nodoſis ſtriatiſque multis globulis; ſeſe ordine conſequentibus; & quaſi veruculâ transfixis; peculiari omninò Figurâ.

Hiſtoriæ Lugd: *Alſine nodoſa*. C. Bauhino in Phyt. *Alſine ſemine globoſo*. *An Rapiſtri genus?*

RAPHANVS: Germ. *Rettig*: Gallis *Raifort*: Ital. *Raphano & Radice.*

Quæ inter *Rapum*, *Rapiſtrũ* & *Raphanũ* eſt affinitas, hunc illi ſubiungi requirit.

Raphanorum genera diſtinguuntur à Theophraſto *folijs, radicibus, coloribus, ſaporibus, reliquiſque eiuſmodi.* Dioſcorides duo genera facit *Satiuum* & *Sylueſtre*, quibus tertium adiungit Amatus *Apium* dictum, ſed perperàm: De ijs enim varijs & Capitibus & Libris agit Dioſcorides: nec Apium montanum aut Sylveſtrem Raphanum appellat, ſed ab alijs ſolùm ita vocari tradit.

Genera tria agnovêre Plinius, & eum ſecutus Geſnerus: *Laue, Criſpum* & *Campeſtre*: ſic perperã Raphano tribuentes quæ de Braſſica prodidêre Theophraſtus & Veteres Græci, qui per Raphani vocẽ Braſſicam etiã deſignabant. *Plura in ſequentibus.*

RAPHANVS RANVLA CRETENSIVM

Ex Recentiorum ſententiâ Raphanus alius *Satiuus* eſt, hortenſis & domeſticus; tener & delicatus, quo vulgò veſcimur: alter *Sylveſtris*. Et ille rurſus eſt *præcox* vel *ſerotinus*: *parvus* vel *magnus*: *floribus* albis vel purpureis; *rotũdus* vel *longus*: *albus, niger* vel *ruber*: invenitúrque & *luteus*, & ruber qui fibras rubentes per ſubſtantiam diſcurrentes habet.

Rotundum verò Raphani genus nonullis id eſſe videtur quod Theophraſtus *Corinthium*, Plinius *Syriacum*, vocauit. At prælongus Raphanus Theophraſti radix eſt Cleonæa, Plinio Algidenſis appellata.

Qui autem *Raphanus Ranula* Cretenſibus dicitur, hîc pictus, ad hortenſem vel ſativum noſtrum omninò videtur referendus.

Raphanvs sylvestris, Armoracia: Germ. *Meerrettich*: Gall. *Raifort ſauuage*: Italis *Ramoracia.*

Sylveſtris Raphani quem Romani *Armoraciam* vocãt, *folia*, ait Dioſcorides, ſativo ſunt ſimilia, ſed magis tamen Lampſanam imitantur: *radix* gracilis, tenera & ſubacris. A Romanis *Armoraciam* dici teſtem Plinium etiam habemus: alij per primæ literæ metaſtaſim *Armoraciam* dixêre, Cordo eſt *Thlaſpi maius*, *Thlaſpi alterum* & *Naſturtium album*. Alijs *Thlaſpi Crateua*, *Raphanus maior*, *Raphanus magnus*, *Raphanus maximus*, *Naſturtium*, *Sinapi Perſicum*, *Hydropiper Molybdena Plinij*, *Rapiſtrum*, *Raphanus ruſticus*, *Raphanus ſylveſtris*, *Raphanus medicamentarius* & *Raphanus obſoniorum*. De *loco & viribus* ad latus ſequentis Figuræ.

Raphanvs aqvaticvs Tabernæmontani, Flore luteo: Germ. *Vvaſſer Rettich.*

Propter ſaporem Raphani generi aſſignatur hæc planta, quæ, vt ex Icone patet, in pleriſque omnibus alijs à Raphano vulgari plurimùm diſtat. Raphanus autem Sylveſtris Armoracia dictus, de quo antè, ſpontè nonnullis in locis provenit: ac ob multum vſum quem in coquina Hyberno tẽpore præſtat, copioſus etiam in hortis, locis vmbroſis & humidis, habetur. Spontè provenientem obſervauimus prope vrbem *Lure*: atq; in viâ quâ Mõtbelgardo Helicuriam itur, iuxta agros Cãnabinos. Coli verò in hortis vidimus Patauij, Veronæ, Baſileę, Geneuę & Lugduni: ſed ſuo tepratu odioſus eſt.

De Viribus in Appendice.

Sinapi vel sinapis: Germ. *Senff*: Gall. *Mouſtarde*: Ital. *Senapo.*

A Theophraſto & Dioſcoride nec deſcribitur neç dividitur Sinapi. Plinius verò trium generum eſſe dicit: vnum gracile: alterum Rapæ folijs ſimile: *tertium* Erucæ: eámque diviſionem habent etiam Matthiolus & Hiſtoria Lugdunenſis.

Ruellius, & ex eo Carolus Stephanus, quem denique ſecutus Geſnerus hort. tria habent genera: *Sylveſtre*, ſpontè vbique naſcens, quod exilius eſt, & *Sativum*, cui numeroſiores & altiores brachiati ramuli, & folia Rapo ſimilia, ſed minora & aſperiora, ac quod ſemine variat, vel ruffeſcente, vel ex toto candicante.

Plura in ſequentibus. *Nos Hortenſe vulgare hîc pingimus.*

Sinapi hortense album: Germ. *Vveiſſer Senff*: Gall. *Seneue blanc.*

Antè picto *ſiliqua* eſt latiuſcula glabra, *ſemen* rufum, *flos* luteus, *folium* interiùs latum, hirſutum & diſſectum: Huic verò *ſiliqua* hirſuta, *flos* luteus, *folia* ſuprà & infrà pilis ſpinuliſque donata: atque *ſemen* flauum vel album, ſed vt plurimùm album, nec ita acre vt Sinapi vulgaris.

Vt autem hîc in Sinapi varijs ſpeciebus proponendis pergamus, *Variæ* à varijs ſumũtur *differentiæ*: à *loco*, à *folijs*, à *caulibus*, à *floribus*, & à *ſeminibus*: prout illa, colore, hirſutie vel hiſpiditate, acrimonia vel ſuauitate, ſitu, cultu & aliis, variant: quas cùm omnes ex omnibus huc referre non liceat, eas ex ipſis fontibus, vel ex Hiſtoria noſtra magna petendas relinquimus.

Sinapi erysimo Tragi simile, flore luteo, ſemine exiguo fuſco.

Aridis locis iuxta margines & rudera prope Vrbes naſcitur: atq; Sinapi Sylueſtre à Matthiolo, Pena & Lobelio, Dodonæo, Hiſtoria Lugdunenſi, & aliis plæriſque omnibus inſcribitur.

Sinapi optimè omnium diſtinguere videtur Renodæus. Is duplex primò ſtatuit, *Sativũ*, de quo mox, & *Sylveſtre*, de quo ait: Sylueſtre vbique ſpontè naſcitur, in locis aridis, ac quandóque etiam humentibus, iuxta margines & rudera. Reliquis minus eſt, *foliaque* gerit minora, laciniosa, ad Burſæ paſtoris folia accedentia, ſed acutiora: *floſculos* emittit luteos quadrifolios: ac *ſemen* in ſiliquis poſtea dat, quod colore variat, eſtque vel album vel ruffum.

Sinapi sylvestre Monspessvlanvm.

Folium huic latum, *flos* minimus & luteus, *ſiliqua* longiſſima, & peracre *ſemen*.

Renodæus, vt dictum antè, Sinapi diſtinguit in *Sylveſtre* iam deſcriptum, & *Sativum*. Hócque duplex facit, *vnum* ſcilicet, *folia* Rapo effigie ſimilia gerens, ſed paulò minora, & multò aſperiora: *Surculum* verò teretem, hiſpidum, aſperum, bicubitalem & ramulis multis brachiatum: circa quos *floſculi* lutei, optima ſerie diſpoſiti erumpunt: quibus *ſiliquæ* ſuccedunt oblongæ, tenues & aſperæ, *ſemen* paruum, rotundum, ex albo flaueſcens, ac guſtu acre includentes. Alterùm verò quod, non niſi folio, quo ad Erucam magnam accedit, & *ſemine*, quod illi ex ruffo ſubnigrum eſt, à priori diſtat.

SINAPI GENEVENSE SYLVESTRE.

Hoc Geneuenſe nuncupamus, quia Geneuæ inter rudera vidimus nec alibi : plurimum autem cum Monſpeſſulano ſiliquâ longiſſimâ iam dicto, videtur habere conuenientiæ.

Seritur vtrumque domeſticum Sinapi in agris, atque vbicunque naſcitur, & nullo plærumque cultu germinat: terram tamen diligit aratam & maximè congeſtitiam. Sationi verò & vſui inutile eſt ſemen vetus, quod dentibus fractum obaridum eſt, & fuluum vel album : at, Dioſcoride etiam iudice, eligendum quod fractum ſucculentum & viride vel cæſium apparet, vtpote quod recens eſt & in vigore conſtitutum.

SINAPI MONSPESSVLANVM PARVVM, SILIQUÂ aſperâ hirſutâ, folio Erucæ minoris.

Hoc Autumno menſe inter Monſpelium & montem *Eſperon* reperimus. Magnum verò in vdis foſſulis inter Monſpelium & Thermas Bellelucanas obſeruauimus.

Cæterùm calidum & ſiccum eſt Sinapi in quarto exceſſu: incidit, attenuat, extrahit, pituitam in ore detentum elicit, tritum & naribus admotum ſternutationes mouet, ac ad plurima alia vtile eſt, & nomen nobili medicamento, quod *Sinapiſmum* vocant, ac quod ad multa valde celebratur, dedit. Sed viſui officit & calido capiti, quia, vt annotauit etiam Plinius, vis eius confertim in ſublimè fertur. Vitent igitur præſertim quibus imbecilli & caliginoſi oculi.

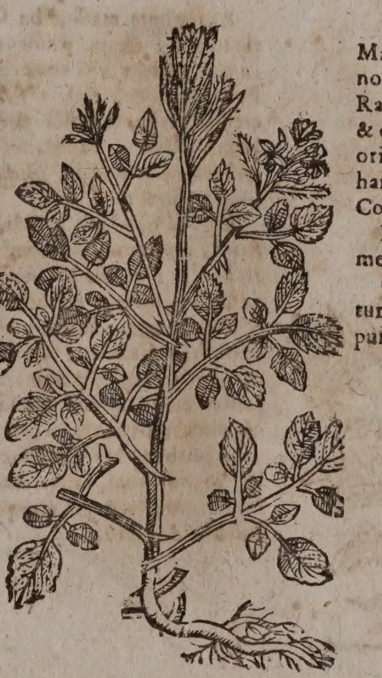
SINAPI ECHINATVM.

Floret hoc in ſegetibus circa Monſpelium Martio & Aprili menſibus, floréſque protrudit luteos, Erucæ floribus ſimiles.

Vt autem [illegible] Sinapi vſu enarrando pergamus : vix id in *alimentum* cedit : nonnunquam *medicamentum* eſt, & ſæpe *condimentum*. Cibos enim viſcidos iis admixtum, incidit & attenuat: Hyemiſque præſertim tempore ab illis conuenientiſſimè dapibus admiſcetur, quibus torpeſcit ſtomachus, & cibi ingruit faſtidium. Sed quia acerrimum eſt, guſtúmque ferit importunè, non modò teritur cum aceto ad eius mitigãdum feruorem, ſed etiam ad maiorem dulcedinem & ſuauitatẽ muſtum commiſcetur: ſicque gratiſſimũ fit condimentum, à *muſto* & *ardore*, vulgò *Moſtarda* nominatum.

SINAPI AGRESTE FLORE PVRPVREO Fab. Columnæ.

In valle ſupra ædem D. Mariæ vitæ inter Rubos, Cynocramben, Leonis dentes, & Ranunculos, oritur noua hæc & elegans planta, nec alibi oriri ſcit, nec in Herbariis ſe hanc vidiſſe meminit Fab. Columna.

Floret Martio, & Aprili menſe perficitur.

C. Bauhino in Phyt. dicitur Eruca 10. ſiue Sinapi flore purpureo vmbellato.

SINAPI AQVATICVM PATAVINVM.

Plantam hanc quòd in aquis & propter aquas inueniatur, & Sinapi referat, Sinapi aquaticum inſcripſimus. *Folia* quidem minutim diſſecta, diuiſurâ Chondrillæ à Matthiolo exhibitæ : quæ autem iuxta radicem ſunt, latiora minuſque diſſecta exiſtunt, et per ſegmentorum oras ſerrata: *radices* parui ferè digiti craſſitudine, ſeſquipalmum longæ, teneræ, albæ, paucis fibris donatæ: ſapore acri & amaro ; quo & folia ſunt prædita.

Patauij ad Portam Liuianam in aqua & iuxta aquam obſeruauimus. An Dodonæi *Radicula Syluestris?*

SINAPI PVMILVM ALPINVM CLVSII.

Folia huic Bellidis : tenellus & gracilis palmaris *cauliculus* : *flores* albi, vmbellati, quatuor foliolis conſtantes : *ſiliquæ* ſiue *cornicula* Cardamines : *ſemen* exiguum, planum, ruffeſcens : *radix* ſummâ tellure ſerpens.

ERVCA: Germ. *Rauchen* : Belg. *Rochen*, *Rakette* : Gall. *Roquette* : Italis *Ruchetta*, & *Rucula*.

Erucę meminit Theophraſtus inter olera, illíque radicem lignoſam tribuit. Meminit etiã Erucæ Εὔζωμα) Dioſcorides, ſed non deſcribit. Εὔζωμον verò dictam ſcribit Plinius, ob magnam quæ illi ineſt in condiendis cibis ſuauitatem.

Diſtinguitur autem vulgò Eruca in Satiuam & Syluestrem, quarum varias differentias obſeruauimus mox proponendas.

Eruca ſatiua maior annua, flore albo ſtriato quam hîc pingimus Monſpeſſuli, Lugduni, Geneuæ, Baſileę, Montbelgardi, variiſque aliis in locis in hortis colitur, totáque Hyeme in iis viret. Miſerè autem hanc & alias Erucæ ſpecies cum variis Sinapi generibus cõfundunt Matthiolus, Lonicerus & Lacuna.

ERVCA ROMANA, SEV GENTILIS, FOLIO lato, flore albo vel luteo, & ſiliquâ anguſtâ.

An Lobelij & Peng in Aduerſ. *Eruca Maior ſiue Hiſpanica & Gentilis*? An Camerarij Eruca Anglica foliis latis, floribus minutis luteis, & paruum relinquentibus poſt ſe ſemen in ſtrictiſſimis ſiliquis.

Εὔζωμος Græcis dicta eſt ob peculiarem quam in intinctibus & iuſculis habet gratiã: Latinis verò *Eruca*, quia deguſtata linguam erodit & vellicat: vel quaſi *Vruca*, quòd vrendi fermè poteſtatem habeat. Sinapi album vocarunt nonnulli, quòd Sinapi vices ſuppleat. Aliàs Eruca beſtiola eſt quę Gręcis *Campe* dicitur.

ERVCA TENVIFOLIA PERENNIS, flore luteo.

Radix huic craſſa, alba ſatis longa: ex qua prodeunt *caules* crebris alis concaui, ſtriati, parum hirſuti: *folia* crebris inciſuris diuiſa: *flores* lutei odorati, eadem ſerie quâ ſatiuæ diſpoſiti: *ſiliquæ* longę, anguſtę.

Eſt hęc hortenſis & ſylueſtris, colitur enim fœliciter in hortis: vt Nos Montbelgardi in noſtro habuimus, & in S. P. etiam horto, vbi murum occupauit, ſemine deciduo ſe multiplicans: ac paſſim etiam ſpontè prouenit circa muros, & in muris ac ruderibus. Hyemem facilè patitur tum ſatiua tum ſpontanea: florétque vtraque Iulio & Auguſto.

ERVCA SYLVESTRIS ANGVSTIFOLIA flore luteo.

Eruca ſylueſtris anguſtifolia, Lobelio in Obſeru. & Icon. Pl. Hiſtoriæ Lugd. & C. Bauhino in Phyt.

Cęterùm Eruca calefacit & ſiccat ordine tertio: lienem extenuat, graue virus alarum tollit, morſibus muris aranei medetur, vrinas mouet, lentigines, nęuos & maculas faciei tollit. Coctionem præterea iuuat, aluoque eſt accommodata: ac Venerem excitat tum eius ſemen, tum cruda Herba ſi largiùs comedatur. Vnde Poëta:

Deuorat Erucas qui cupit eſſe ſalax.

ERVCA MINIMA MONSPESSVLANA, FLORE luteo, ſiliquâ vnciam longâ.

Monſpeſſulanam hanc inſcribimus, quia Monſpelij tantùm vidimus, in muris florentem Iulio.

Ad ea autem quæ antè de Erucæ viribus & facultatibus dicta ſunt, addendum: Folia contuſa palpebris impoſita, viſum acuere credi: Radicem verò aquâ decoctam oſſium fragmenta extrahere: diuerſæque eſſe à Lactuca naturæ, atque ídcirco illi ferè in cibis iungi, quò, vt ait Plinius, nimio frigori par feruor immixtus, temperamentum æquet.

ERVCA INODORA: HERBA S. ALBERTI.

Longa, ſimplice & gracili nititur radice: *caulis* ramoſus, cubitalis: *folia* dodrantalia ferè, Erucæ luteæ cultę diuiſurâ: *flores* ex luteo pallidi, quatuor foliolis conſtantes: *Siliquæ* graciles, vncias duas longæ. Nullus verò plantæ odor.

An *Herba S. Alberti* Cæſalpini?

Ervca pvrpvrea, aliis cærvlea.

Flores huic purpurei cæruleíue, vel atro purpurei, & nonnunquam albi. Eſt verò vel Maior vel Minor, prout lęto ſqualidóue loco naſcitur : ac iiſdem etiam in muris variat ſępe magnitudine.

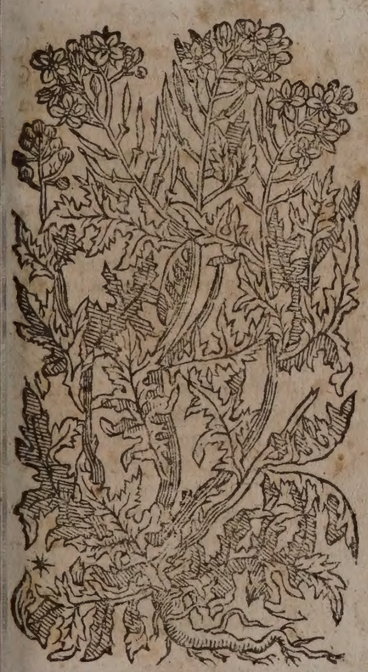
Martio florentem vidimus variis in locis : Circa templum & Caſtellum Beffordienſe : Bizantij in muris: In *l'Iſle* in vinetis abundat, & in S. Hippoliti oppidi muris. An *Galeni Vella*, herba hodie ignota, de qua ait : Vella herba eſt foliis quidem minor quàm Eruca, flore violaceo, guſtu calefactoria, ſubmordens &c.

Ervca sylvestris repens, floscvlo purpureo luteo.

Hęc copiosè prouenit Geneuæ, *en plain palais* : Lugduni *en belle Cour* : Baſileæ in via quà itur Neuhauſs, & Montbelgardi, tum ad pontem ac ad fluminis ripas, tum etiam in S. P. horto, Hortulano ſuo reptatu odioſa; Quid verò alij aliis in locis repererint non dubitamus. Floret Iulio.

Ervca palvstris maior.

Radice nititur craſſâ, lignoſâ, aſperâ : *caulibus* donatâ pluribus, magnis, rotundis, mediocriter altis : quibus inſident *flores* multi exigui candidi, ac quatuor foliolis conſtantes : iiſque decidentibus ſuccedunt *ſiliquula* oblongę, tenues, *Semen* acris ſaporis concludentes. *Folia* magna, acuminata, ſerrata.

Pilosella siliqvosa, sive bvrsæ paſtoris ſimilis ſiliquoſa.

Reperitur huius generis maior, minor & minima, variatque multùm *folijs, caule* & *radicibus*: *Floſculi* aliquot albi, ordine nullo, Burſę vulgaris: *ſiliquæ* longę, teretes & tenues, ex ſatis longis pediculis. Ad Myagros referendam cenſebat Geſnerus.

Monſpelij vidimus florentem in agris Vere : Geneuę Martio & Aprili : Bononię in muris Palatij, Beffordiæ verò in arce ſupra murum; omnium minimam.

Kakile Serapionis qvibvsdam, Ervca marina, Raphanuſue marinus, alijs.

Quamvis tenuis, longa tamen ſatis, eſt huius *radix* : numeroſos *caules* proferens, dodrante altiores. *Folia* Reſedæ, ſed minora & pinguiora, guſtu acri, ſubſalſo. *Flores* peculiaribus ſurculis lateralibus inſident, Erucę aut Braſſicę ſitu & formâ, colore purpureo. *Siliqua* craſſiuſculę, breues, bina *ſemina* ſingulæ concludentes.

Anguillarę & Lobelio dicitur *Cakile Serapiónis*, vulgò *Eruca marina* : Hiſtorię Lugd. Naſturtium maximum, Eruca marina, & Cakile Serapionis. Tres verò habet Figuras vnius eiuſdemque plantæ.

Kakile, sive Ervca marina latifolia.

Folia huic laciniata ſunt, ſed non in partes paruas diuiſa, vt in vulgari : ſunt enim lata, & plęrumque tantùm ſinuata.

Monſpelij cùm eſſemus Cakilen vtramque apud mare offendimus, ſiliquas ferentem Auguſto. Geneuæ & Montbelgardi in horto Nobis floruit Martio.

Aquam ex Cakile deſtillatam tepidam quatuor vnciarum pondere hauſtam ad Colicos & Nephriticos cruciatus commendat Myconus.

Irio ſive Eryſimum: Germ. *Hederich, Eiſenkraut*: Gall. *Velar, de la Tortelle*: Ital. *Irione*.

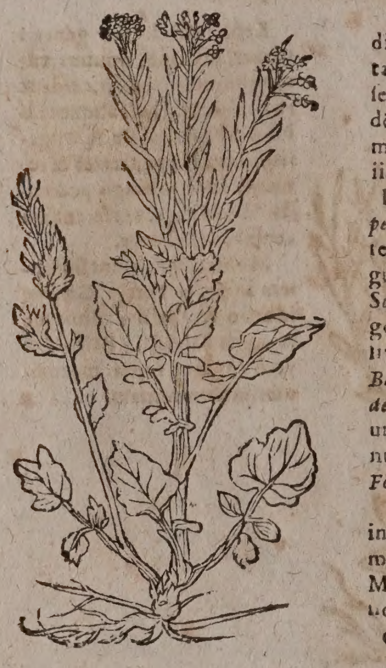

Eryſimū dicit Dioſcorides *folio* eſſe Erucæ ſylueſtris: *cauliculis* in lori modū ſequacibus & flexilibus: *floribus* luteis: *Siliquis* in cacumine corniculorum figurâ & gracilibus, vt Fœnugræco, quibus exigua concluduntur *ſemina* Naſturtio ſimilia, feruideque guſtu.

Præter hoc Eryſimum eſt & aliud quod inter legumina recenſent Theophraſtus & Galenus: hocque cum iam deſcripto turpiter confundit Plinius.

Eryſimi & Irionis Etyma quod attinet, non ē id apud Græcos obtinuit vel à multiplici foliorū ſectione: vel ab oleris præſtantia, quaſi pretioſum: vel à trahendi quâ præditum eſt facultate. Irio verò ab irruendo, quòd igneâ vi irruat in guſtum.

Barbarea, Carpentaria, Draba: Germ. *S. Barbaræ Kraut*: Gall. *Herbe au Charpentier*.

Radix illi alba oblōga, mediocriter craſſa: *caules* dodrātales, ſtriati: *folia* Raphani, ſed minora, atro virore ſplēdētia: *flores* parui lutei: *Siliquæ* multę, tenues & teretes, atq; in iis *Semen* exiguum ruffum.

Hanc *Carpentariam* & *Carpentariorum* herbam vocat, teſte Ruellio, Gallicum vulgus. Nonnullis eſt Veterum *Scopa regia*: Fuchſio verò, Trago, Dodonæo, Geſnero, & aliis plurimis *Barbarea* & *S. Barbara* & *herba*. Quidam *Syderitim Plinij* eſſe volunt. Diuidit autem Tabernamontanus Barbaream in *Marem* & *Fœminam*.

In campeſtribus, lociſque incultis, vliginoſiſque & humidis aruis ſponte naſcitur. Maioque & Iunio menſibus floret. Patauij, Bononię & Geneuæ ſatis frequens.

Levcoivm lvtevm pleno flore, Viola lutea multiplex, ſiue polyanthos.

Flos huic foliolis denſiſſimè ſtipatus & congeſtus, ſuauiſſimi odoris, nullis ſiliquis, nulloque ſemine, abeunte in floris amplitudinem eo ſucco, quem ſiliquarum & ſeminis eſſe oportebat, iiſque notis atque longiore duratione, ac quod magis arboreſcat, ab eo cui flos ſimplex iam antè picto diſtat.

Simplex variis in locis ſpōtè in muris prouenit: floretque vulgò Aprili, Maio, Iunio, Iulio & Auguſto menſibus, ac nonnunquam, vt Monſpelij obſeruauimus, tota Hyeme.

Culturâ autem fit polyanthos: Habeturque pleno flore plurimis in hortis: vbi floret Aprili & Maio, & ramulis depactis in terram propagatur.

Eryſimvm Matthioli alterum, ſiliquis paruis, quibuſdam Dentaria.

Matthioli Eryſimum alterum hîc pingimus, quod Irionis notis omnibus præditum ait, Camerarius verò prope mare Venetorum abundare. An Veterum Irio?

Præcedens Icon eſt Tragi *Eryſimū floribus luteis*: quod Veterum Eryſimum, ſiue Irionem eſſe exiſtimant Lobelius, Gerardus, & ex Recentioribus multi alij.

Naſcitur autem Eryſimū, authore Dioſcoride, circa vrbes, domorū areas & hortos. Obſeruauimus Nos ſæpe iis locis, atque etiam in compitis, ſepulchretis & ruinoſis, cum flore menſe Maio, Geneuæ, Lugduni, Baſileæ, Montbelgardi circa Cancellariam in Caſtello, & Ebroduni prope muros *derriere le lac*.

Facultate igneum & calefaciens eſſe ait Galenus.

Levcoivm: Arab. *Cheiri* & *Alcheri*: Germ. *Veyelen*: Gall. *Violier*: Ital. *Viola*.

Notiſſimum eſt Leucoium, idque, vt notum, nō deſcribit Dioſcorides, notátque tātùm differentias. *Albus* eſt, inquit, aut *cæruleus*, aut *purpureus*. At, cùm purpurei, lutei aut albi tātùm meminerit Plinius, Leucoij genera enumerans; cærulei vocem apud Dioſcoridē ſuperfluam & aſcititiam eſſe contendunt Hermolaus, Marcellus, Fuchſius & alij docti: Nos verò cum in omnibus Græcis Dioſcoridis codicibus habeatur, eam minimè expungendam cenſemus: vel Tragi exemplo, qui quinque recenſet Leucoij genera, ſolo colore diſcrepantia: *luteum* ſcilicet, *album*, *purpureum*, *roſeum* & *rubrum*. Hîc autem pingitur Leucoium luteum flore ſimplici.

Levcoivm lvtevm ſylveſtre, flore luteo pleno.

Leucoium hoc Sylueſtre habent Camerarius, Tabernamontanus, Gerardus, & Cluſius; Lobelio in Obſ. eſt Leucoium marinum flore luteo.

Cęterùm Leucoij nomen quamvis Violam albam ſignificet, ſi eius Græcam vocabuli compoſitionē ſpectes: attamen apud Scriptores plæroſque omnes, omnia Violarum genera, cuiuſcunque ſint coloris, vnicâ hac Leucoij appellatione deſignantur. Nec eſt tamen quod per purpuream hic intelligas eam, quæ Gręcis ἴον, & Latinis propriè *Viola* dicitur: nam eius alia ab his de quibus hîc ágimus familia eſt, eique tum qualitate, tum facultate, tum formâ ſunt contrariæ.

LEVCOIVM HYEMALE, ET DIV DVRANS, purpureum & roſeum, ac etiam album.

Purpureo huic *Leucoiò* variæ inſunt differentiæ, ob colorem dilutiorem vel ſaturatiorem. Item quòd interdum ſit verſicolor: & quòd Æſtatē vnicam quædam durent plantæ, quædam aliquot annos. Monſpelij habent *Leucoia* mixta ex albo & purpureo, quæ tota Hyeme florēt. Lugduni vidimus variegata, & nonnulla folio laciniato.

Olitorio autem mãgonio repetitáque crebriore Leucoij hyemalis purpurei tranſplantatione, eius flores luculentam magnitudinem aſſequuntur, multiplicíque foliorum fœturâ prægnantes, Roſam moſchatam æmulantur, in cæteris à Leucoio purpureo flore ſimplici non differentes.

LEVCOIVM ÆSTIVVM, FLORE PVRPVREO & roſeo, ac albo.

Seritur in multis hortis, vt Nos etiam Montbelgardi in S. P. horto habuimus.

De Leucoio autem in genere hæc habet Dioſcorides:

Hoc Violarum genus, ait, alij Regium, ſiue Baſilicon; Romani Violam albam, alij Auguſteam, & aliqui Violam matronalem, aut Paſſerinam, aut Polyphuram vocant.

Violam Liguſtriam Romanis dictam fuiſſe, Columellæ fretus teſtimonio, ſcribit Hermolaus Barbarus.

LEVCOIVM HYEMALE, DIV DVRANS, FLORE albo, folio viridi & liuido, glabro.

Præter differentias quæ à floribus, à duratione, & à tempore deſumuntur: ſunt & aliæ nonnullæ quæ à foliis, & à loco natali hauriuntur; quarum vnam hîc proponimus, quæ Nobis Montbelgardi in S. P. horto floruit Auguſto, per aliquot annos durans, ſed Hyeme in cella adſeruanda.

LEVCOIVM MARITIMVM MAGNVM latifolium, flore purpureo.

Leucoium marinum maius Cluſio, Camerario, Hiſtoriæ Lugd. Penæ & Lobelio, ac plæriſque aliis.

Ad mare mediterraneum prope Monſpelium obſeruauimus, alij alibi. Vidimus & Stutgardiæ in horto Ducis, florens adhuc Octobri.

LEVCOIVM MARITIMVM LATIFOLIVM, Flore cœruleo purpurante.

Iis enarratis quæ in genere & in ſpecie ad Leucoij notitiam faciunt, tempeſtiuum eſt de eius viribus & vſu iam tradere.

Luteum Leucoium (quod Arabum eſt Keiri, & cùm præpoſito articulo Alkeiri,) præcipui eſt, authore Dioſcoride, in Medicina vſus. Huius flores aridi (recētes meliùs,) decocti ad inſeſſus, ad vteri inflammationes, & ad ducendos menſes faciunt: excepti verò Cerato, rimas in ſede ſanant, & cum melle feruida oris vlcera. Radices cum aceto impoſitæ Lienem reprimunt, & podagricis proſunt. Semen drachmarum duarum pondere cum vino potum, aut cum melle appoſitum, menſes, ſecundas & fœtus ducit. *Plura in ſequentibus.*

LEVCOIVM MARITIMVM MINVS ANGVSTIfolium.

Sic inſcribunt Authores plurimi: quibuſdam verò eſt Tripolium, aliis Heſperis Theophraſti.

Spontè in plurimis Zelandiæ maritimis naſcitur; nec non in Narbonenſi Gallia, ac pluribus per Hiſpanias locis maritimis, Iulioque & Auguſto floret. In hortos tranſlatum, eodem quo ſatum eſt anno perit.

Eius odor, Plinio & Dodonæo teſtibus, ſub noctem occidente Sole intenditur, qui aliàs per diem exiguus.

Levcoivm marinvm parvvm, folio virente craſſiuſculo, flore purpuraſcente.

Addemus hîc aliquid de Leucoij viribus & facultatibus in genere. Calidum illi temperamentū tribuit Tragus ſuccoque eædem aſſignantur vires quę de ſemine antè traditæ. Aqua per diem bis pota, 4. aut 5. cochlearium menſurâ, vitijs hepatis & renum apprimè conducit, & Venerem ſtimulat.

Ex floribus verò lutei Leucoij per infuſionem paratur Oleum vt Chamęmelinum, humoribus reſolvē-dis, frigidis doloribus ſedandis, & nervis roborandis idoneum.

Levcoivm maritimvm Camerarii, Tripolium Leucoijs affine, quorumdam.

Provenit hoc intèr Scillam & Caribdim circa S. Georgium. *Folia* Plantagini ſimilia, ſed anguſtiora & craſſiora: exilit è medio *cauli* palmum altus, in tres conos diviſus. *Flores* Violæ matronalis floribus ſimiles: *radix* alba, acris, colore Raphani, craſſa, non odorata, vt nonnulli apud Dioſcoridem haberi volunt. Folia etiam malè dicuntur Plantaginis folijs ſimilia: quæ enim ſimilitudo?

Hesperis: Heſperis flore purpureo, albo & vario.

Heſperidi, authore Theophraſto nomen ab eo inditum, quòd noctè plus redoleat quàm interdiu. Quod quia matronali Violæ etiam accidit, Heſperidis etiam appellatione eam donaverunt nonnulli.

Minimè tamen cum Leucoio Dioſcoridis confundē-da eſt Heſperis, vt facit Fuchſius: nec cū Hermolai Viola Perſica, vt facit Tragus: nec cum Rapunculo, vt facit Hiſtoria Lugdunenſis.

Varijs locis ſpontè provenit, ſub ſepibus ad Rhenum, in Anglia & alibi in pratis. Vnde minùs conſultè faciunt, qui Damaſcenam, Parthicam exoticámve vocitant. Colitur etiam in hortis.

Hesperis pannonica inodora, flore exalbicante vel purpuraſcente.

Hanc vulgari matronali Violæ adeò ſimilem eſſe ait Cluſius, vt *Cornicula, ſemina radix* & *flores* cum illa omninò conveniant, nec ex vtriuſque collatione vllum conſpici poſſit diſcrimen. Solo floris odore, eodem Cluſio iudice, differunt, quæ in hac nullam habet gratiam.

Creſcit ad montium radices, & ad vinetorum in collibus ſitorum margines: codémque tempore cum præcedente floret, Maio nempe, Iunio, & Iulio menſibus, atque nonnunquam in Septembrem vſque.

Hesperis matronalis violæ folio, flore viridi, aut albo ineleganti.

Provenit hæc Nobis in S. P. horto Montbelgardi, ex ſemine Stutgardia miſſo, floruitque Auguſto & Septembri.

Eſt autem ad vulgarem referenda, quæ floris colore plurimùm variat, modò candido, modò dilutè purpureo, modò rubro, modò viridi, modò albo ineleganti &c.

Notatu autem dignum, Heſperidem purpuream ſeneſcentem interdum mutare colorem, & varium pulcherrimum acquirere ex albo & purpureo ſtriatum.

Hesperis syriaca, sive Levcoivm Syriacum.

In Syriæ maritimis creſcit, vnde ſemen allatum, ait Cluſius. Vidimus verò Nos varijs in hortis. Pforzheimiæ Marchionatus, apud Grüningerum, Pharmacopœum inſignem: Baſileæ apud D. D. Fœlicem Platerum, & alibi. Florebat Iulio.

Hesperis alpina, ſive muralis, minor repens, flore albicante: Draba.

Eſt *Draba altera*, *Cluſio*: *Draba alba ſiliquoſa*. C. Bauhino: *Eruca muralis Herbariorum*, Hiſtoriæ Lugdunenſi.

Naſcitur in parietinis murorumq; rimis inter ſaxa: Sic Nos provenientem vidimus in muris S. Vrſulæ, Claræuallis, & alibi. Lugduni verò & Genevæ Nobis in horto proueniebat, Aprili & Maio florens, ac nonnunquam etiam Novembri & Ianuario.

Hesperidi alpinæ muraliæve, ſimilis Draba ſurrecta & magna, flore albo.

C. Bauhino in Phyt. eſt *Draba 4. Eryſimi flore & ſiliquis*, An Lobelij & Penæ in Adverſ. & Icon. Plant. atque etiam Hiſtoriæ Lugd. *Sinapi & Thlaſpi medium?*

Prouenit in montibus Burgundicis inter S. *Hippolitum* & *Meſche*.

Soldanella montana quibuſdam: Lunaria minor: Viola alpina foliis Aſari.

Iis nominibus à varijs inſcribitur hæc planta, quæ vel *maiore* eſt folio, vel *minore*: foliaque tum supernè tum infernè ſaturatiùs dilutiúſue virentia habet: ac florem etiam nunc ſaturè nunc dilutè purpureum, nec non aliquando niveum.

In arduis montibus & celſis alpibus quæ Inſpurgum & Rauiſpurgum ambiunt colligi, tradunt Aduerſaria. In Auſtriæ & Stiriæ alpibus etiam naſci, Cluſius. Nobis verò Montbelgardi in S. P. horto fœliciter provenit.

Foliis admotis vulnera illicò mirificéque carne & cicatrice claudi, iiſdemque cuticulâ ſummâ deglubitis, Aſciticique abdomini etiam admotis, aquas educi, aſſerunt nonnulli: Nos non vidimus.

Hesperidi alpinæ, ſive murariæ, affinis Draba ſucculenta, flore albo.

Penæ & Lobelio dicitur *Arabis* ſeu *Draba altera*.

In nonnullis Auſtriæ montibus ſponte provenire ſcribit Cluſius. In hortis verò, vbi ſemel ſata, luxuriat, teſte Lobelio.

Alliaria, Alliaris: Germ. *Leuch, knoblauch kraut*: Gall. *l'Herbe aux Aulx*: Ital. *Alliaria*.

Nomen procul dubio ab eo habet, quòd folia digitis comminuta Allium redoleant.

Ranam marinam; *Pedem Aſininum*, & *Alliaſtrum* vocant nonnulli, *Thlaſpi cornutum* Lonicerus. Minimè enim eſt *Scordotis*, vt quidam exiſtimarunt: reclamant enim *folia*, in hac Quercûs, in illa Vrticæ: *Caulis* in hac quadrangulus & ſubruber, in illa rotundus & luteus: atque etiam Allii odor, qui in Alliaria nares magis implet.

Spontè variis in locis, tum in hortis tum alibi, provenit viretq; Februario, floret Martio, & ſiliquas fert Maio.

Excalfacit autem & reſiccat ſecundo ordine intenſo, ac ſingulari vi & proprietate putredini aduerſatur, abſtergit & mundificat.

Lunaria maior: Germ. *Mon Vueyel, Silberblumen*.

Variat Lunaria maior ſiliquâ vel longiore vel rotundiore: & floribus purpureis, pulchrè rubentibus, ſubcæruleis, vel albis: iiſdemque odoratis vel inodoris.

Montium autem montanarúmque Syluarum eſt incola: in Genevenſium monte *Salena* abundãs. In hortis verò coli, Lugduni, Genevæ, Bononiæ & Montbelgardi, obſervauimus, ac Maio & Iunio florêre.

Quo verò nomine plantam hanc donarint Veteres, teſte Geſnero, nondũ conſtat. Herbarii quidam *Bulbonac*, alij *Bulbonach*, nuncupant; ſed quâ Dialecto aut ſignificatione, ignotum adhuc, vt & cur *Græca Regiaúe* cognominata ſit. An *Thlaſpi genus*, vt volunt docti nonnulli?

Sisymbrivm cardamine, nastvrtivm aquaticum : Germ. *Brun kreß* , *Vaſſerkreß*: Gall. *Creſſon* : Ital. *Creſcione*.

Siſymbrium alterum eſt Dioſcoridi : quod, ipſo teſte, ſunt qui *Cardaminen*, & alii qui *Sion* appellent. Eſt, ait, Herba aquatica quæ in iiſdem quibus Sion locis provenit: Cardamine [Naſturtiatia] ideò nõnullis dicta, quod guſtu Cardamum, id eſt, Naſturtium, repræſentet. Folia primùm rotunda prodeunt: augeſcentia verò Erucæ modo finduntur.

Plinio, qui cum Siſymbrio priore Dioſcoridis confundit, dicitur Siſymbrium in riguis natum, Naſturtio ſimile.

Auicennæ eſt *Eruca aquæ*, *Apium aquæ*, & Pupilla oculi. Perperàm verò nonnullis dicitur *Lauer*, aliis *Senecio*, & aliis *Vella* : ſoloque nomine priori (Dioſcoridis) Siſymbrio ſimile eſt. *Plura in ſequentibus*.

Sisymbrii cardamines species quædam inſipida.

Hanc Patauii in monte Caſtelli collegit C. Bauhinus, & pro *Vella Galleni* miſit. Nos verò Argentinæ vidimus in horto Meyeri : & ipſimet in S.P. horto Montbelgardi habuimus.

An Cæſalpini *Accipitrina altera*?

Lætiſſimum autem naſcitur Siſymbrium Cardamine dictũ in puteorum parietibus, ac circa piſcinas & ſtagna. In fontibus calidioribus aquę ſupernatat, ac Maio, Iunio & Iulio menſibus floſculos candidos admodum exiguos proferre obſervatur, totaque viret Hyeme, ac in acetaria aſſumitur. Quemadmodum Genevenſes habent *en plain palais*, Ebrodunenſes ad viam publicam, *la Chauſſee* dictam, & alii alibi.

Seriphivm germanicvm, sivm sev Lauer : Germ. *Waſſermerk*: Gall. *Berle*.

Seriphium Germanicum dictum quod hîc pingimus, Cæſalpino eſt *Accipitrina* vulgi, nonnullis Naſturtium Sylueſtre, & plæriſque *Thalictrũ* & *Sophia*. *Errat* verò plurimùm Lonicerus, id cum *Semine Sanctonico* cõfundens.

In veteribus macerijs, locis ruderatis, lapidoſis & arenoſis, aliiſque incultis, exit : & à Iunio in Autumnum vſq;, ſed particulatim, floret. Eſt autẽ reſiccantis, frigidiuſculæ & adſtringentis facultatis.

Sivm porrò, ſiue Laver quod attinet, Sium legitimum Dioſcoridis in ſcaturientium fontium rivis, quorum aquæ Hyeme calent, Æſtate verò frigeſcunt, plærumque naſcitur. *Plura in Appendice*.

Sisymbrivm cardamine, sive nastvrtium aquaticum flore maiore, elatius.

Hanc Plantam propter magnam cum Siſymbrio ſimilitudinẽ, Siſymbriũ & Naſturtium aquaticum vocamus. Thalio, Camerario, Geſnero & alijs eſt *Siſymbrium alterum*, aliúdve. C. Bauhino, *Naſturtium aquaticum* flore maiore: Matthiolo, *Sion vulgare*, Italis Sio dictum.

Variat autem multùm Siſymbrium Cardamine, prout humidioribus aridioribusue enaſcitur, quamvis viribus nõ diſcrepent : minoribus enim foliis & tenuioribus cauliculis in ſiccis reperitur. *Flores* autem omnibus Siſymbriis albi, cum apicibus luteis. De loco & viribus ad ſequentium Figurarum latera.

Sisymbrivm cardamine hirsvtvm.

Siſymbrium Cardamine alterum Dioſcoridis à Matthiolo propoſitum cum hoc penè in omnibus convenit, ſi non idem. An Thalii Naſturtii aquatici tertia ſpecies? An Gerardi Cardamine latifolia?

Fontium, limpidorum riuulorum, vmbroſorumq; locorum iuxta aquas, ſectatrix eſt hæc plãta : & Vere floret.

Cæterùm Siſymbrium aquaticum excalfacit, authore Dioſcoride, & vrinas mouet: eſtque, ſi Galeno credimus, tertii ordinis calfacientium & exſiccantium, humidum verò & viride ſecundi : Ad hepatis & lienis obſtructiones hydropes & ſcorbutum commendatur, ac in acetariis crudum vulgò eſtur.

Iberis fvchsii, nastvrtivm sylvestre: Germ. *Gaüch blum*, *Wilder kreſſ* : Gall. *Paſſerage ſauuage*.

Galeno & Paulo dicitur *Lepidium* : *Naſturtium agreſte*, *ſylueſtre* & *pratenſe* multis: *Cardamine Siſymbrium* & *Sium* nonnullis, quibuſdam *Flos Cuculi*.

Variat potiſſimùm flore, qui nõnunquam ſimplex eſt, vt hîc pingimus, & interdum plenus, ſiue multiplex : nonnunquam ex candido leuiter purpuraſcens, aliquando prorſus albus eſt, & nonnunquam purpureis maculis inſignitus.

IBERIS FVCHSII, SIVE NASTVRTIVM pratenſe, flore pleno.

In multis locis naſcitur *Iberis* Fuchſio dicta planta, ſed incultis: ac præſertim ad vias publicas & circa prata. Baſileæ extra portã S. Albani vidimus ad Birſam, & Genevæ inter pontem *d'Arue* & *Lanci*, in ſepibus. Si verò in hortis colatur, vt Nos Montbelgardi in S.P. horto habuimus, florem exhibet multiplicem, quamvis ſpontanea etiam reperiatur flore pleno.

Verno tempore apparet, & Aprili potiſſimùm menſe, ac circa Æſtatis initia lacteum florem fundit.

IBERIDI FVCHSII AFFINIS TRIFOLIA Cardamine Cluſii.

Hanc inuenit Cluſius in ſyluoſis mõtibus & nudo potiùs quàm herboſo ſolo, ad Abietum & præaltarum arborum radices.

Ab eo verò inſcribitur *Cardamine alpina* 1. *trifolia* : à Lobelio, Hiſtoria Lugd. & Gerardo *Cardamine trifolia*: à Tabern. & C. Bauhino, *Naſturtium alpinum trifolium.*

Cæterùm Germanicarum, Belgicarum & Gallicarũ hujus plantæ appellationum rationem reddens Fuchſius, dicit ſic vocatã, *quòd plerosque infatuet.* Ac addit, commodè etiam poſſe *Naſturtium Sylueſtre* vocari. Sed cùm tãtùm ex flore lacteo *Iberida* eſſe concludit, leui admodũ coniecturâ id facere videtur: Et qui hanc cum Veterum Iberide contulerit, eum falli facilè animaduertet.

MYAGRVM : Germ. *Leindotter*, *Flachs kraut*: Gall. *Cameline* : Ital. *Sevenzina*, *Durella.*

Myagros, ait *Dioſcorides*, quẽ aliqui *Melampyron* vocant, herba eſt ſurculacea, bicubitalis: *folijs* Rubię ſimilibus, pallidis: *ſemen* verò gerit Fœnugræco ſimile, pingue. Eadẽ ferè habet *Plinius.*

Flores, quorum non meminit Dioſcorides, huic puſilli, luteoli, quadrifolii: quorum ſingulis ſingula ſuccedunt *pericarpia*, turgidula, oblonga, anguloſa: *ſemina* continentia multa oblonga triangula: *Radix* lignoſa & fibroſa: *Caules* tenues, teretes, recti, ſubhirſuti, ramoſi, fungosã medullâ farcti.

Diſtinguitur autem vulgò Myagrum in *Satiuum* & *Sylueſtre. Plura in ſequ.*

MYAGRVM TVRCICVM : Germ. *Türkiſcher Leindotter.*

Turcicum hoc vocant quia rarius eſt: aliàs Sylueſtrẽ Myagrum etiam vocatur. Tenerioribus autem eſt virgulis & minore ſemine quàm præcedens. *Camerarius.*

Cæterùm Nomen ſuum retinuit Myagrum tum apud eundem Camerarium, tum apud Lobelium & Penam in Aduerſariis, tum apud Gerardum & plæroſque alios, Tabernamontanus *Myagrion* & *Chamalinum* etiam vocat; nonnulli Pſeudo-Linum, Officinæ Seſamum.

At apud Dioſcoridem dubium putatur Melampyri nomen: ac ei fortè euenit, quod multis aliis nominibus, vt ſcilicet vnum de pluribus dicatur, Melampycnon legendum vult Cornarius.

MIAGRO AFFINIS PLANTA, SILIQVIS longis, & floribus paruis luteis.

Prope *Chaſtenoy* agri Mõtbelgardenſis floret Iulio & Auguſto, ad ripam aquę prope Molendinum. Vidimus etiam in Burgundico pago *Courchaton*, ac in S.P. horto Montbelgardi coluimus.

Affatim autem inter ſegetes vbique locorum provenit Myagrum: maximè verò in Alſatia & tractu Rheni, vbi abundat in agris, nec non, vt ex Ruellio habemus, & in variis Galliæ locis. Circa Montbelgardũ Myagro conſitos agros habẽt ad Oleum, & prope *Granges*, Burgundiæ oppidum, quotannis ſemine deciduo ſe renouat. Patauii & Genevæ in hortis coli vidimus, florens Martio & Aprili.

MYAGRON MONOSPERMON, FLORE luteo, & folio inferiore laciniato.

Semen huic in ſingularibus ſurſum ſpectantibus, caulibuſque & ramulis appreſſis, burſulis ſingulare continetur.

Sponte prouenientem plantam hanc obſeruauimus inter *Dampierre* & *Columbier Sauoureux*, ad Dubim fluuium.

Cæterùm Myagrum ad Seſami vires plurimùm accedit, modicéque calefacit & humectat. Semen eius auiculis gratiſſimum eſt: Et fit ex eo Oleum, non ad lumina tantùm lucernarũ, ſed & ad ciborum condimenta vtiliſſimum: ac quod Oliuæ Oleo gratius & iucundius eſſe ſcribit Tragus. Sed ille ſibi illud retineat, Nobis hoc multis nominibus præferendum videtur.

Myagro affinis planta alia.

Radix huic lignoſa: *caules* cubitales & bicubitales, hirſuti, fragiles, & in multas alas diuiſi: *folia* Myagri, ſed minora, aſpera & hirſuta: *flores* tenuiſſimi & pallidi: *capitula* exigua & rotunda: *ſemen flauum* vnicum, oleaginoſum &c.

Montbelgardi in S. P. horto floruit Nobis Iunio.

Myagro ſimilis, flore albo.

Numeroſa ſtatim à radice fundit *folia*, glabra, nonnihil laciniata. Inter quæ *caules* ſurgunt medulla farcti, quorum exortum *folia* ambiunt alata, & veluti denticulis laciniata. *Floſculi* in faſtigiis candidi, exigui: quos vaſcula ſequuntur ſubrotunda, acuminata, longo pediculo hęrentia, ad Myagrum cum ſeminibus rotundis accedentia. *Radix* longa, alba & parum fibroſa.

Florens vidimus inter Bononiam & Florentiam.

Sesamvm vel sisamvm: Germ. *Leindotter, Flachsdotter*: Gall. *Iugoline*: Ital. *Seſamo.*

Plantam hîc pictam *Seſamum* vocant Dodonæus, Lobelius, Tabernamontanus, & Alpinus, cui etiam *Sempſen* & *Sempſem.* Hiſtoriæ Lugd. Camerario & aliis, dicitur *Seſamum verum.* At ſi quis loca expendat de Seſamo apud Theophraſtum, Dioſcoridem & Plinium, facilè colliget nullam earum Plantarum quę pro Seſamo paſſim ab Authoribus accipiuntur, verum eſſe Seſamum.

Sic in Seſami & Myagri explicatione plurimùm cæcutit Matthiolus, hoc pro illo obtrudens. Nec ſatis indicauit Cornarius, quid per ſuum *Schvvaden*, quod pro Seſamo vero exhibet, intelligat. Cordi & Tragi Seſamũ, Nobis eſt *Myagrũ Camelina.* Plãtã verò quã hîc pingimus, Venetiis & Baſileæ in hortis vidimus.

Telephivm scorpioides.

Telephij nomen obtinuêre variæ Plantæ: *Colutea Scorpioides*: *Fabaria* ſiue *Faba craſſa*: & *Telephium Scorpioides* dictum, quod hîc pingimus, ac quod, Guillandino etiam iudice, cum Dioſcoridis, & Plinij deſcriptione in omnibus conuenit: cæteris aliò pertinentibus.

Scorpioidis appellationem à ſiliquarum forma obtinuit, id verò ab Italis Herbam amoris cognominari ſcribit Cæſalpinus.

Coli in hortis Lugduni, Genevæ & Baſileæ obſeruauimus: Spõtaneum verò Monſpelij in agris cultis: florens Aprili, Maio & Iunio.

Id autem in primo ordine calefacere, ac in ſecundo intenſo exſiccare, ſcribit Galenus.

Scorpioides: Germ. *Scorpion kraut*: Gall. *Scorpioides, Aureille de Lieure.*

Scorpioides, inquit *Dioſcorides,* herbula eſt foliis paucis, ſemine caudæ Scorpionis effigie, quæ illita Scorpionis ictibus præſentaneo eſt auxilio: Eadem habet & Plinius. Galenus ordine tertio calefacere ait, ſecũdo verò deſiccare.

Fecit autem breuis illa Antiquorum delineatio, vt aliam atque aliam pro Scorpioide Herbarii exhibeant, *Heliotropium magnum, Calendulam, Telephium Scorpioides* paulò antè traditum, *Telephium Scorpioides ſiliqua cãpoide hiſpidâ,* quod hîc pingimus, & mox tradendum.

Scorpioides Bupleuri folio inſcribunt Lobelius, Tabernaimontanus & alii: nonnullis verò eſt *Clymenum Dioſcoridis* & *Clymenum alterum Pliniȷ́,* aliis *Catanance.*

Scorpioides montanvm.

Radix craſſiuſcula nigra fibroſa: *folia* multa, longa, anguſta, lanuginoſa: *caulis* palmum altus, & pauca emittens folia: *floſculi* tres vel quatuor, cærulei, in exiguum rotundumque *capitulum* conglobati. Rara eſt planta montiumque ſolitudinibus inacceſſis tantùm familiaris.

Scorpioides verò ſiliquâ Campoide hiſpidâ, quod paulò antè tradidimus, nonnullis locis ſpontaneum reperitur, vt Monſpelii prope patibulũ, vbi Aprili floribus luteolis ornatum conſpicitur. Coliturque etiam in hortis, vt Baſileæ & Patauii ſæpiuſculè obſeruauimus, ac ipſimet Montbelgardi in S.P. horto habuimus.

HYPECOVM: Germ. *Römiſch Felryß*: Gall. *Hypecoon*.

Hypecoon, Dioſcoride authore, aliqui *Hypopheon* vocant. Naſcitur in frumento & aruis, foliumque habet Rutæ ſimile, ramos paruos. Eadem habet & Plinius: Galenus verò & Paulus frigefacere ſcribunt tertio ordine, parumque à Papauere abeſſe.

Non autem ſatis notum hodie eſt Veterum Hypecoum, aliis alia pro eo obtrudentibus. Quòd hîc pingimus nonnulli pro Iberidis ſpecie ponunt. Flores & ſemen habet Naſturtij.

Monſpelii vidimus non longè à Balneo quod *Baleruch*, cognominatur: & Baſileæ in horto Plateri. Montbelgardi verò in S.P. horto ipſimet habuimus.

DENTARIA, SQVAMATIA: Germ. *Schupenvvurtzel*: Gall. *Dentaria*: Ital. *Dentaria*.

Dentaria ſiue *Squamatia* nomen ab eo obtinuit, quòd eius radix ex pluribus ſquamis dentibusue componatur.

Violam albam appellat Dodonæus propter florum cum Leucoiis ſimilitudinem: *Saniculam quinquefoliam* alii: *Pantaphyllaam*, à foliorum vni pediculo hærentium numero, Cluſius: Dentariam verò, ob dictas rationes, plærique omnes

Vmbroſa loca amat, & primo Vere ſtatim emergit.

Ex variis autem Dentariæ ſpeciebus, Nos quinquefoliam hîc pingimus, flore ex albo purpuraſcente.

CORALLOIDES VARIÆ, CORALLOIDES Septifolia; Dentaria Heptaphyllos.

Nomen huic foliorum ex eodem pediculo prodeũtium fecit numerus: qui verò quinquefoliam inſcribunt, magno lapſu id faciunt.

Variat floris colore, aliàs albo, aliàs purpuraſcente.

Spontaneam vidimus Baſileæ in monte *Mutets*. Genevæ in monte Saleuæ, & Montbelgardi in Monte *Bar*. In hortis floret Aprili & Maio.

Nonnullæ plantæ, quia radices habent Corallii æmulas, ideò *Coralloides* & *Alabaſtrites* cognominantur. Sũt autem qui eas ad *Solidagines* & *Symphyta* referant: alii inter *Saxifragas*: alii inter *Saniculas*, alij, ſed temerè, inter *Aconita* recenſent: Nobis in hac controuerſia hîc collocare integrum eſto, donec alius aptiorem perquirat locum.

CORALLOIDES, SIVE DENTARIA TRIPHYLlos; Dentaria puſilla quibusdam.

Huic etiam nomen fecit *foliorum* numerus: *flores* ex herbaceo pallidi ſunt: floretque Aprili, & Maio ſemine prægnans reperitur.

Exit in vmbroſis Styriæ, Auſtriæ, Carinthiæ & Pannoniæ Syluis: nec modò ad montium radices, ſed etiam circa mediam eorum regionem, vbi præaltarum arborum Syluæ. *Cluſius*.

BALSAMINA FOEMINA: Germ. *Balſamkraut vveible*: Itall. *Balſamina maggiore*.

Vidimus Eſlingæ & Patauii in hortis, florentem Iunio: habuimusque etiam Montbelgardi in S.P. horto. Quidam in neutro genere *Balſaminum* vocant. Italis quibuſdam dicitur *Herba di S. Catharina*. Figura non placet.

ACONITVM LYCOCTONVM DODONÆI Siliquoſum, ad Coralloides fortè referendum.

Eius Icon in peruetuſto manuſcripto Græco Codice reperitur, qui Viennæ Auſtriæ in Bibliotheca à D. Maximiliano SS. Imper. Aug. inſtituta aſſeruatur. *Folia* ei ſunt non omninò vt Platani, ſed lata: *caulis* tenuis & læuis: *Siliquæ* tenues & oblongæ: *radices* verò non modò cirros, verùm ipſas Squillas marinas, referre videntur.

Nobis videtur effícta Icon, & deſcriptio ad ſuppoſititiam Iconem concinnata.

LYSIMACHIA, SIVE SALICARNIA: Germ. *Geel Weiderich*: Gall. *Corneille, Souci d'eau*: Ital. *Lyſimachia*.

Invenit Lyſimachus herbam Lyſimachiam, inquit Plinius, quę ab eo nomen haber, celebrata ab Eraſiſtrato.

Secundum Dioſcoridem *Caules* emittit cubitales, aut etiam altiores, tenues, fruticoſos: à quorum geniculis *folia* prodeunt Salignis ſimilia, guſtu adſtringentia: *flos* eſt luteus aureuſue. [Purpureum illi tribuit Plinius.]

Sic ex Veterum monumentis duo habentur Lyſimachiæ genera, *luteum* ſcilicet & *purpureum*, quæ à Recentioribus itidem agnoſcuntur. Suntque & aliæ Differentiæ, de quibus mox agemus.

Luteam hîc pingimus, quæ vel Maior vel Minor.

LYSIMACHIA ALIA LVTEA SPIcata.

Lyſymachiam luteam tum Maiorem tum Minorem, & tam hanc quàm præcedentem, variis locis ſpontaneam obſeruauimus, florentem Iulio. Genevæ *en plain palais*, prope *Arue* fluuium: Baſileæ extra portam S. Albani: Montbelgardi prope arcem in foſſis, & alibi. Nullibi verò ſpecioſiorem quàm Ebrodun i ſupra Molendinum.

LYSIMACHIA ALTERA LVTEA LOBELII floribus globoſis luteis.

Lyſimachiam *Lytron* olim etiam dictam ex Dioſcoride habemus. Præter Etymon autem à Lyſimacho rege inventore ductum, ſunt qui Græcam nominis originem περὶ τὸ λύειν τὴν μάχην, à dirimenda pugna, deducant: quòd ei vis inſit belluarum animos feroces & mutuos hoſtiles congreſſus placandi. De reliquis eius viribus & facultatibus pòſt.

LYSIMACHIA PVRPVREA PANNOnica.

Cluſio in Pann. dicitur *Lyſimachia* 2. & *Lyſimachia minor rubrò flore.* C. Bauhino in Phyt. *Lyſimachia* 4. ſiue *rubra non ſiliquoſa.*

Cæterùm Lyſimachia, vt ex Dioſcoridis, Plinii & Galeni monumentis habemus, adſtringentem qualitatem prædominantem habet, ob quam & vulnera glutinat, & ſanguinis è naribus eruptiones ſiſtit, ſi nares eâ obturentur, aliaſq; omnes ſanguinis eruptiones cohibet. Quin & pota & per clyſterem infuſa, dyſenterias & ſanguinis reiectiones, & fluxum muliebrem ſanat. Acerrimũ nidorem ſuffita reddit, adeò vt & ſerpentes abigat, & muſcas enecet. Viſque eius tanta, vt, iumentis diſcordantibus, iugo impoſita, aſperitatem cohibeat.

LYSIMACHIA PVRPVREA SPICATA.

Monſpelij & Geneuæ abundat, vt & Baſileæ ad Birſam, floretq; Iunio & Iulio. Montbelgardi etiam frequẽs eſt prope *Audincourt*, & in via, quâ itur *Souchaut*: nec non Ebroduni variis locis.

Icon autem noſtra ex emptitiis non placet, meliorem optaſſemus. *An Solidaginis ſpecies?*

LYSIMACHIA SILIQVOSA HIRSVTA, FLORE purpureo maiore.

Iuxta ſcrobium, foſſarum, fluuiorum, riuulorumq; margines, aliiſque locis humidis, reperitur, & quandoq; etiam in ſiccioribus: quemadmodum Nos in eiuſmodi tum humidioribus tum ſiccioribus locis ſpontaneam reperimus Ferrariæ &, Monſpelii, Baſileæ prope *Mutets*, & Montbelgardi inter Dale & Audincourt. Tota verò Æſtate floret.

Lyſimachia ſiliqvoſa hirſvta, flore purpureo minore.

Bicubitalis ferè eſt, aliâs vix cubitum ſuperans, *caule* rubente,rotundo, ſtatim ferè à radice in ramos plurimùm oppoſitos brachiato. *Folia* hirſuta,oblonga,crenata,modicè in acumen deſinunt. Siliquis verò longis inſident floſculi ex rubore pallentes vel albidi. *Radix* multis fibris eſt capillata.

Lyſimachia ſpecioſa, qvibvſdam Onagra dicta.

Frutex eſt; ait Dioſcorides, arboris ſpecie,admodum magnus: *folia* habens Amygdalæ ſimilia; ſed latiora,& ad Lilii folia magis accedentia: *flores* Roſarum ſpecie, magnos: *radicem* albam, longam; quæ ſiccata odorem vini reddit.

Eadem habet & Plinius, qui,vt & Galenus,eundem radici arefactę odorem tribuit: additq; hic facultate eſſe vini, quo factũ vt plantæ Œnagræ &c.inditum fuerit nomẽ.

An autem noſtra hæc *Lyſimachia* Veterum ſit dicta *Onagra* expendendum. *Antonianã* herbã vocant nonnulli.

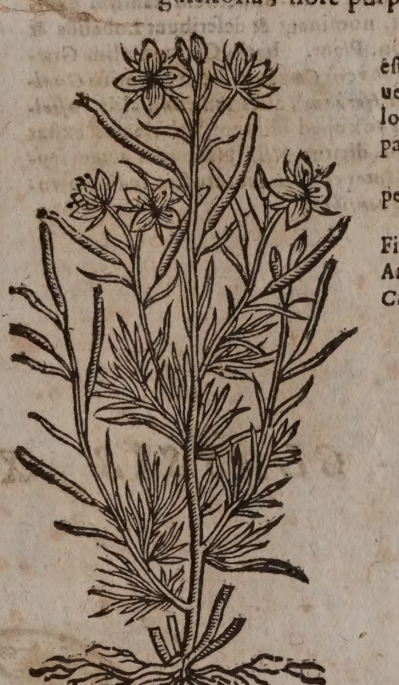
Vidimus Baſileæ & Montbelgardi prope *Audincourt*, atque etiam in monte *Salon* ſponte prouenientem. Floret Iunio,floribusque variat,purpureis,albis,cæruleis.

Lyſimachia læviſ ſiliqvoſa, floribvs dilutè purpuraſcentibus.

Læuis nomen meruit,non quòd nullis penitùs pilis ſit obſita; ſed quòd vſque adeò tenuibus, tam in caulibus quàm in foliis, donata ſit, vt oculorum aciem ferè fugiant.

Lyſimachia ſiliqvoſa ſpecioſa anguſtifolia, flore purpuraſcente.

Superioribus facie ſimilis eſt,atque in foliis tantùm diuerſitas, quæ in hac Linariæ longitudine & latitudine ſunt paria.

Geneuæ obſeruauimus prope fluuium *Arue*.

An Geſneri *Antoniana*,ſiue Filius ante patrem minor? An Lobel. in Obſ. & Ic. pl. *Chamænerion*?

An aliorum *Epilobium*?

Noli me tangere: Germ. *Springkraut*: Gall. *Noli me tangere.*

Radix huic fibroſa, *caulis* cubitalis,dilutiſſimè virens & diaphanes: *folia* Cynocrambes,latiora, obtuſiora,in ambitu ſerrata,mollicella: *Flores* ex flauo rubentes ac punctulis rubris ſaturatioribus guttati, in quorum medio exalbida *ſtamina*. His ſuccedunt ſiliquæ, Chelidonii maioris,anguloſæ,quæ matureſcente *ſemine*, leui contactu ſemine excuſſo multis terrorem incutientes, diſſiliunt, vermiculorumq; inſtar conuoluuntur;vnde *Noli me tangere nomen inditum*.

Spontaneum reperimus florens Iunio, loco humido inter *Balſtaël & Vualleburg*: colitur autem in hortis. *Plura in Appendice.*

Radicvla ſylv. ſive palvſtris: Germ. *Wilder Raettig*: Gall. *Raifort d'eau.*

Locum ſibi etiam in hac Claſſe vendicat planta hîc picta, quamvis ſeriùs tradita. Ea pro diuerſitate loci multùm *folijs* ludit: quædam enim lata & ſerrata tantùm, *caule* vnico, ſubindè rubente, ad cubitos duos vel tres aſſurgente,in ramos diuiſo: *Flores* lutei, minimi, ac multis numeris minores quàm Erucæ ſylueſtris: *ſiliquæ* itidem breuiores & craſſiores, teretes. *Radix* vt plurimùm vnica,fibroſa.

Rapiſtrum aquaticum vocant Tabernamontanus, Gerardus, & C.Bauhinus: *Radiculam paluſtrem* nonnulli.

Geneuæ obſeruauimus florentem Maio: Montbelgardi verò Iulio,in pago *Courcellet*.

ISATIS ſive GLASTVM : Germ. *Weid, Endich*: Gall. *Gueſde* ; *Paſtel* : Ital. *Guado*.

Duo Iſatidis genera traduntur à Dioſcoride, *Glaſtum domeſticum*, & *Glaſtum Syluestre*. De Domeſtico inquit: *Iſatis Satiua*, quâ lanarum Infectores vtuntur folium habet Plantagini ſimile, verùm pinguius nigriuſque : caulem altitudine duos cubitos excedentem. *Syluestris* iam dictę ſimilis, ſed *folia* habet maiora, ad Lactucæ folia proximè accedentia ; *caules* verò tenuiores, multifidos, quadantenus rubentes, è quorum cacumine *folliculi* multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus *ſemen* : *florem* melinum & tenuem.

Sic Sativæ & Sylueſtris Iſatidis meminêre Scriptores plærique omnes : ſuntque qui *Vitrum* à Germanico vocabulo *Glaſſ* vocent, quod alii perperàm in *Nitrum* convertunt. Tragus ſatiuam tantùm Iſatim pingit, Silueſtremque nihil ab ea differre ait, niſi quòd non vbique locorum plantetur. Contrà Tabernamontanus in Icon. & Hiſt. Silueſtrem tantùm exhibet. Vtramque verò pingunt, nominant & deſcribunt Lobelius & Pena in Aduerſ. Obſ. & Icon. Plant. Iſatin Glaſtum olim Græcis dictam ſcribit Ruellius, nunc verò *Guadum* dici, vel potiùs *Gualdum*, ac à nonnullis S. P*hilippi Herbam*, aliis *Indicum*, aliis *Paſtellum*. Ea *Paſtelli* ſiue *Piſtelli* vox apud Plinium Valerianum exſtat Lib.2.cap.3. Auicennæ cap. 512. dicitur *Nil*. Natantem autem ſpumam, quam Iſatidis dilutum inter coquendum eructat, *Indicum* vocant Infectores. *Plura in ſequentibus.*

ISATIDIS SIVE GLASTI ALIA Icon.

Iſatidis deſcriptiones à Dioſcoride traditas erroneas eſſe contendunt cum Coruario nonnulli: Satiuæque cõpetere quæ ille Silueſtri tribuit. Sicque quæ hodie apud Nos Sylueſtris vocatur, Domeſtica eſt Dioſcoridis : & è contra.

Secundum Conſtantini opinionem, duas plantas ſub Iſatidis nomine complectitur Dioſcorides, tantùm Sylueſtris aut ſatiuæ appoſitâ differentiâ. Meliúsque ſuo nomine vtramq; diſtinxit Plinius: ſatiuam *Glaſtum* vocans, & ſylueſtrem *Iſatim*. Ac, eodem Conſtantino iudice, Plinium potiùs imitari debebant Interpretes, quàm nomina confundere, nullâque authoritate vtramq; plantam *Glaſtum* vocare. Nos in tanta opinionum diſcrepantia rem in medio relinquimus.

Cæterùm Glaſtum ſeritur in lætis & pinguibus agris, & copioſiſſimum pręſertim in Gallia Narbonenſi & in Italia, nec non in Germaniæ Erphordiano agro, magnuſq; inde percipitur quęſtus, quòd eo vtantur lanarum Infectores. In hortis etiam coli obſeruauimus Patauii in horto publico, & Baſileæ in D. Fœlicis Plateri, ac ipſimet Montbelgardi in S. P. horto habuimus.

Sylueſtre Glaſtum locis incultis & pinguibus provenit : ac in talibus vidimus, Tubingæ, Baſileæ & in Alſatia. Floretque cum ſatiuo Maio, & Iunio menſibus.

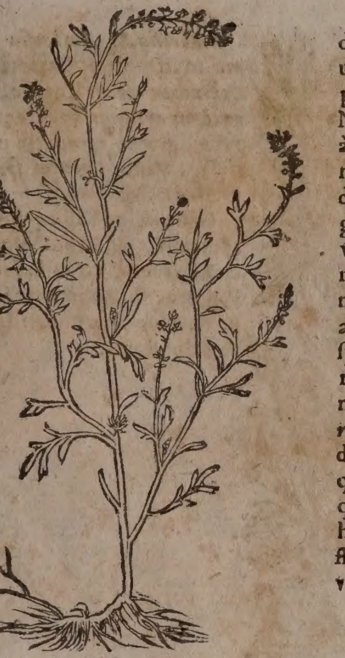
Præter Iſatidis vſum Infectoribus notum, illita folia, teſte Dioſcoride tumores omnes diſcutiunt, cruenta vulnera glutinant, vlcera ſerpentia ſanant, & ſanguinis profluvia ſiſtunt.

CLASSIS XXI. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXII.

CAPSVLAS, SEV VASCVLA FERENTES HERBAS CONTINENS.

NASTVRTIVM : Germ. *Kres* , *Garten kres* : Gall. *Creſſon, Creſſon alenois* : Ital. *Naſturtio* , *Agretto.*

Hoc, tanquam notum, non deſcribunt Authores. Satiuum autē eſſe innuit Theophraſtus, cùm ait: Mēſe Iunio Naſturtiū ſerere aſſolent, exit à ſatu die quinto &c. Et genera illi minimè plura cōcedit, cùm addit : diuerſitatem generis illi deeſſe omninò volunt. Sic & Dioſcorides vnius tantùm meminit. Plinius duo tradit , ac alterum album, alterum nigrum facit, ſylueſtrem etiam memorans, cui effectum ad omnia maiorem tribuit, Nos *Vulgare* & *Commune* hîc pingimus, de reliquis differentiis in ſequentibus acturi. Id plerumque tota Hyeme viret in hortis, Martioque & Aprili flores promit , qui vel albi vel purpuraſcentes.

NASTVRTIVM CRISPVM.

Recentiores Naſturtium vulgò diſtinguunt in *Sylueſtre & hortenſe*: Iiſque rurſus hortenſe *aliud* eſt foliis ſimplicibus , quod vel læue eſt & albius, vel ſubhirſutum & minùs album: *aliud* foliis valde diuiſis , & hoc rurſus vel maius vel minus : vel criſpum vel non criſpum.

Criſpum quod hîc pingimus, caulium, florum & ſeminum facie cum Vulgari & Communi conuenit : at folia plurimùm differunt , miris modis laciniata, & criſpis oris fimbriata , ſapore & odore vulgatioris Naſturtij.

Hoc Nobis Montbelgardi in S.P. horto creuit, ex ſeminē è Belgio allato.

NASTVRTIVM LATIFOLIVM.

Flos, ſiliqua, ſemen, ſapor & *odor* in hoc vt in Vulgari: *radicem* verò habet albam & lignoſam, quàm plurimas rigidas à lateribus fibras emittentem : caulem craſſitudine digitali, cubitalem, & ſtatim à radice in crebros ramos diuiſum , denſeque fruticantem: ac *folia* tandem infima per terram ſparguntur, quinq; vncias longa , ſeſquivnciam circiter lata, crenata, ſubinde circa pediculum nonnihil ſinuata & auriculata , quanquam hoc rarius : ſuperiora anguſtiora ſunt.

Genevæ , & Montbelgardi coluimus in horto, Nobisque tota Hyeme virebat.

An Geſnero & Tabernæmontano Naſturtium Hiſpanicum ? A nemine deſcriptum ſcimus.

NASTVRTIVM SYLVESTRE NOBIS: Thlaſpi anguſtifolium Fuchſio.

Hoc ſatiuò dodrante eſt maius : cæterà illi facie ſimile , niſi folia, flores , ſiliquæ & reliqua minora eſſent omnia.

Fuchſius Iconibus & Hiſtoriâ Iconem tantùm proponit ſine deſcriptione, titulo Thlaſpi anguſtifolii. Trago pingenti eſt Thlaſpi genus, deſcribenti verò Naſturtii genus. Cæteris plæriſque omnibus Thlaſpi genus.

An Cluſij Alyſſum minimum, vt vult Schvvenckfeldius ? An Braſſauolæ Iridis ſpecies?

Baſileæ copioſum obſeruauimus ad papyracea molendina : Genevæ ad Noſodochium, vt & prope Beffordiam, florens Iunio.

NASTVRTIOLVM ALPINVM.

In Rhætiæ monte *Nombre* Naſturtiolum hoc inuenimus, quod ibi Iulio florebat. Vix autem tres vncias erat latum, *radice* lignosâ paucis fibris donata : *cauliculi* duo aut tres, per quorum ſumma Capſulę Naſturtii vulgaris,nõ diſſimili ordine poſitæ: *Folia* parua, ſimplicia,anguſta, vnciâ tenuiora : *floſculi* parui, albi.

Naſturtiũ Κάρδαμον Gręcis dicebatur quaſi καρήδαμον. Apud Latinos verò,Plinio auctore,nomen à nariũ tormẽto habet.Galli vocarunt Creſsõ, quia perenni ſobole, ſummis feruoribus, vel etiam brumæ rigoribus, ſpretis creſcit. Et quibuſdam, fortè ab alendo, *Creſſon d'alenois* dicitur.

NASTVRTIOLVM ALPINVM TENVISSIME' diſſectum : floribus multis,candidis.

In Helueticis alpibus prouenire ex Geſnero habemus: In Auſtriacis, ex Cluſio, qui Auguſto florens inuenit.

Perſarum obſonium fuit olim Naſturtium. Eos enim, cùm principiò frugalitatem amplecterentur, atq; antequã aucto Imperio in genus omne luxus prolaberentur,ad panem quicquam pręter Naſturtium adhibuiſſe, negant Xenophon, Strabo & Cicero. Sicque, ait Plinius, frequenti excreatione ſputi,mucoſoque narium emunctu, quibus malis maximè erant obnoxii, atque etiam profuſione Lini, ſe vindicarunt: Sic hodie etiã ad ciborum condimenta & intinctus vulgò vſurpatur: & venit quoque per Æſtatem cum Lactuca, atque aliis herbis, oleo, aceto & ſale, in menſas.

NASTVRTIVM SYLVESTRE VALENTINVM Cluſij: Naſturtium Peruanum folio Lenticulæ.

Plantam hîc pingimus in Valentino regno inuentam, cui palleſcentes flores,& plurima cum Naſturtio vulgari communia. *Peruani verò Naſturtij*, Lenticulæ foliis meminit Monardes.

Cæterùm Naſturtii ſemen adurentis, Galeno teſte, & cauſticæ facultatis particeps eſt. Attenuat,mundat,aperit, incidit,prouocat. Aluum turbat,lienem imminuit, partus exanimat, menſes cit, Venerem ſtimulat, ſtomacho aduerſatur, tineas excutit,lepras & impetigines abſterget, ſudorem mouet, facit ad Scorbutum, ſanguinem coagulatũ diſſoluit, & ne alicubi coëat vel coaguletur præcauet, ex alto delapſis, aut præcipitatis confert. *Herba idem* eff. ctus,ſed minor.

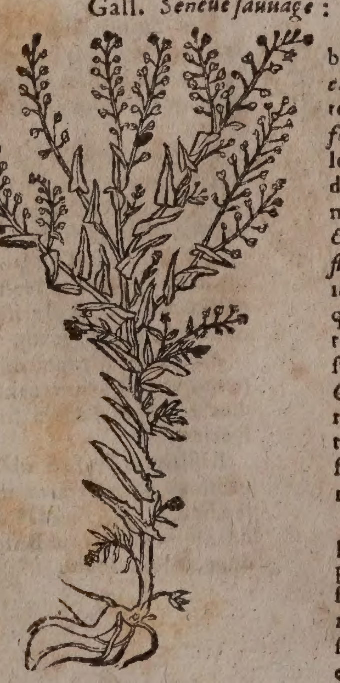
NASTVRTIVM VERRVCOSVM : CORONOPVS Ruellij : Germ. *Wartzen kraeß* : Gall. *Pied de Corneille.*

Ambroſia,& *Ambroſia prima* Matthiolo & Camerario. *Coronopus repens* Ruellio, *Coronopus aruenſis* Tabernęmõtano, *Cornu ceruinum* nonnullis, *Pedis Coruini ſpecies* Dodonæo Gallico.

Geneuæ & Baſileę ſponte prouenit, & Montbelgardi circa vrbem, vti etiam in S. P. horto, vbi quotannis ſemine deciduo ſe renouat: Iunio & Iulio floret.

THLASPI : Germ. *Biſem kraut* : Belg. *B ëren kerſe*: Gall. *Seneue ſauuage* : Ital. *Thlaſpi.*

Ex *radice* ſatis craſſa & fibroſa, lignoſa, alba, ſubaeri, *caules* exſurgunt hirſuti,teretes,rigidi, brachiati : quibus *folia* ſine pediculo adhærent, longa,ſenſim anguſtiora reddita, ſerrata ſiue crenata; gemirâ pinnulâ caulem amplectẽtia,ſapore cum morſu acri: *floſculi* minuti,albi, multi, vt in Burſa paſtoria diſpoſiti, quatuor foliolis conſtantes, totidem vireſcentibus ea ſuſtinentibus apicibus candidis. *Capſellæ* præmaturo ortu flores occupant,foliaceæ,ſubrotundæ, infractæ, in ſummo fiſſæ,in quibus *ſemen* acre,Sinapi aut Naſturtii.

Thlaſpoſin vocabat Hippocrates: Thlaſpen & Thlaſpion, Galenus: Thlaſpidion fortè à diminutiuâ dixêre nõnulli. Sinapi ruſticum, Naſturtiũ ſectorũ,& Naſturtium erraticum vocarunt alii.

THLASPI VVLGATIORIS ICON alia.

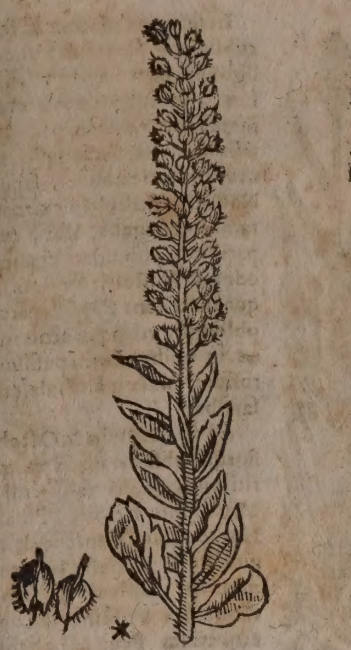

Ex Dioſcoridis & Plinii monumẽtis duplex eruitur Thlaſpi, *anguſtifolium* ſcilicet, & *latifolium*, quod *Perſicum Sinapi* vocant. Ex Galeno verò colligi ſcribit Cornarius, duplex eſſe prius Thlaſpeos genus,&tertium eſſe quod Dioſcorides & Plinius tertium fecerunt: Apud Recẽtiores tria notantur, Thlaſpios genera, *Maius*,*Minus* & *Medium*: ad quæ alia hoc nomine donata referuntur, quæ iam recenſebimus.

Cæterùm cultis & incultis omnium fermè regionum locis vberrimè prouenit Thlaſpi : maximè verò in ſcrobibus,ſemitis & ſepibus : Maio & Iunio mẽſibus floribus ornatum & ſemine prægnans. In hortis etiam obſeruauimus, Baſileæ, Geneuæ & Patauii.

THLASPI

THLASPI CAPSVLIS HIRSVTIS.

Thlaſpi hirſutum, Thlaſpi villoſum, & Thlaſpi piloſum nonnullis. Anguillaræ Thlaſpi Creticum Galeni.

Montbelgardi habuimus in S.P. horto ex ſemine deciduo ſe propagant.

THLASPI CVM SILIQVIS LATIS; FLORIBVS Burſæ paſtoriæ albidis.

Apud Dodonæum Gallicum vocatur *Thlaſpi, Thlaſpidion. Sinapi agreſte, Capſella & Scandulaceum*, quibuſdam *Myitis, Bytron, Daſmophon, & Myopteron*. Thlaſpi, verò nomen apud Græcos à fructu obtinuiſſe ait, qui ſcutum exiguum infarctum refert.

Thlaſpi Draba & Chamælinæ folio vocat Lobelius in Obſ. & Icon. Plant. Thlaſpi maius latius Schvvenckfeldius. *Thlaſpi Cardamoides* Cordus, Thlaſpi foliis & ſiliquis latis C. Bauhinus in Phyt.

Prouenit ſponte in agris, ac in hortis etiam ſeritur.

THLASPI CRETICVM QVIBVSDAM, FLORE RVbente albo: nonnullis DRYOPHONON Plinij.

Thlaſpi Creticum, Thlaſpi Cappadocicum, & *Thlaſpi Candiæ*, Lobelio, Schvvenckfeldio, & aliis. *Thlaſpi umbellatum Creticum Iberidis folio, Dryophonon Plinij quorundam; & aliorum Draba Dioſcoridis* C. Bauhino. *Thlaſpi Creticum flore purpureo & ſubalbido, amariſſimo folio*, Camerario. *Neotericorū Thlaſpi Candiæ, Plinij Dryophonon quorundam, Draba & Arabis* lapſu facili ex δ. in a, Dodonæo Gallico.

Baſileæ, Geneuæ & Stutgardiæ in hortis vidimus Iulio & Auguſto florens, & ſemen proferens.

Invenitur etiam Thlaſpi Creticum foliis indiuiſis ceu Lini.

THLASPI VMBELLATVM ARVENSE FLORE albo, vel ex albo purpuraſcente.

Duo hîc in eadem Tabellâ pingimus, quorum *Maius* Genevæ vidimus in agris inter ſegetes, florens Iunio; vt & Montbelgardi variis in aruis, eundo ex *Arboüens Audincourt*, circa *la Chaux*, & alibi: Minus verò inter Monſpelium & *Perous* in marginibus agrorum, Maio florens, reperimus. Tabernæmontano & aliis Scriptoribus *Thlaſpi Narbonenſe*.

THLASPI PARVVM VMBELLATVM, flore niueo odorato.

Hic de Thlaſpi *viribus & facultatibus* agemus. Semen vt ex Dioſcoride diſcimus, acre eſt & calefacit, bilemque ſurſum ac deorſum purgat, acetabuli menſurâ potum, ac per clyſterem infuſum cò xendico morbo medetur. Ducit etiam ſanguinem potu & internos abſceſſus rumpit. Menſes mouet & fœtus perdit. Eadem reperunt Plinius, Galenus & Paulus. Paucioribus verò rem declarant ex Recentioribus Fuchſius & Schvvenckfeldius. Semen, inquiunt, quarto gradu calefacit & exſiccat, acre eſt, incidit, attenuat, prouocat & vrit, perinde ac Naſturtium.

THLASPI FOLIIS GLOBVLARIÆ, FLORE, coloris lactei.

Maio menſe vidimus cum flore & ſiliquis penè maturis locis lapidoſis prope S. *Vrſane*.

An Thlaſpi rotundifolium Camerarii & C. Bauhini?

Thlaſpeos autem *delectum* quod attinet: præfert Galenus, ad Theriacam præſertim, *Cappadocicum* cæteris: nec ſimpliciter tantùm id quod è Cappadocia affertur, ſed quod peculiariter in Sauro naſcitur, diſſimileque eſt Cretico, & paſſim naſcenti.

THLASPI CAPSVLA CORDATA, FLORE exiguo purpureo.

Prouenit Nobis in S.P.horto Montbelgardi, ex ſemine Tiguro allato,& florebat Iulio & Auguſto.

THLASPI MARITIMVM QVIBVSDAM, aliis Naſturtium maritimum.

In ſeſquipalmarem & ferè cubitalem plantam fruticat: lignoſis, ſatis fragilibus, hirſutis, ſubrubentibus per terram ſparſis, *ramulis:* per quos *folia* vncialia, perangusta, incanâ hirſutie obſita, ſapore Naſturtij: floſculi in extremis ramulis congeſti, albi, cum partibus quibuſdam cyaneis, odorati, Naſturtii ſimiles: iiſque ſuccedunt *Capſellæ* paruę, oblongæ, vtrinque acuminatæ, in quibus *ſemen* puſillum, ruffum: *radix* maiuſcula, craſſa, alba.

Aprili, Auguſto & Octobri florêre obſeruauimus in maritimis arenoſis ſalſuginibus Monſpelio vicinis. Thlaſpi Narbonenſis, Gentunculi anguſtifolij, & Alyſſi Italorum nomine, exhibent Tabernamontanus & Hiſtoria Lugd. atq; etiam Pena & Lobelius.

THLASPI MINVS QVIBVSDAM, FLORE luteo: Alyſſon minus multis.

Nuſquam non creſcere ait Cluſius Viennenſi agro, ad aruorum vinetorumque margines, quibus à via publica ſeparantur, quin etiam aliorum locorum ſiccis & gramineis agris. Nos Generæ, Lugduni & Montbelgardi iiſdem locis obſeruauimus, florens Aprili & Maio.

THLASPI MONTANVM LVTEVM.

Floret Iunio & Iulio menſibus: variatque foliis, quæ nonnunquam ſine laciniis reperiuntur, ſæpiuſculè verò in profundas anguſtiſſimas lacinias ad coſtam vſque inciſa.

THLASPI SVBLONGIS CAPSVLIS, INCANVM, flore albo.

Naſcitur plæriſque Auſtriæ & Morauiæ locis, ſecus vias, & ad agrorum margines, gramineiſque incultis locis, & floret Iulio. Prouenit Nobis in S.P.horto Montbelgardi.

An Matthioli in poſt.Com. Latinis & Italicis *Thlaſpi tertium?* An Camer. hort. *Thlaſpi 6. incanum fruticoſum Franconiæ?* An Lobelii & Schvvenckfeldii *Thlaſpi album ſupinum?*

THLASPI SEMPER VIRENS CANdidum.

Ramoſum eſt hoc, cum multis *foliolis* oblongis incanis ſiue candidis: *flores* in vmbellis albi; *ſiliquæ* paruæ, ſubrotundæ.

Provenit Nobis Montbelgardi in S.P.horto ex ſemine Stutgardiâ miſſo.

THLASPI FRVTICOSVM ALTERVM Lobelii.

Ieiunè admodum deſcribit Lobelius,nec locum vbi inuenerit annotat. Nos ſiccæ plantæ ramum Nobis eo nomine miſſum,hîc pingimus.

THLASPI FRVTICOSVM FOLIO LEVCOII marini minoris. Thlaſpi arboreſcens.

Virga huic numeroſæ,ſparſæ: crebris Leucoii minoribus *folijs*: *flores* candidi,copioſi, & *ſemen* compreſſum Thlaſpi parui. *Radix* fibroſa & lignoſa.

Reperitur illud in Belgii hortis: Spiræ verò, vbi Camera Imperialis,in cultiſſimo cuiuſdam Aſſeſſoris horto, non modò fruticoſum, ſed planè *arboreſcens Thlaſpi* obſeruauimus, folio Linariæ.

THLASPI SPINOSVM, LEVCOIVM ſpinoſum quibuſdam.

Quia rami huic nonnulli in ſpinas longiuſculas, rigidas,mordaces, rectasque abeunt,ideò ſpinoſi nomen illi inditum.

In præruptis montis Lupi Saxis & cautibus collegimus.

THLASPI FOLIO ALLIARIÆ, FLORE NASturtii aquatici, albo, quadrifolio.

Montbelgardi in S. P. horto Nobis provenit,ex ſemine Stutgardiâ allato: hyemem perferebat, tota Æſtate florebat,& ſemine deciduo ſe propagabat.

Lobelio in Icon. Plant. & Camerario hort. dicitur *Thlaſpi Pannonicum*, Cluſio *Thlaſpi montanum*, C. Bauhino in Phyt. *Thlaſpi 4. ſiue Glaſti folio.*

THLASPI ALEXANDRINVM CORTVSI.

Hanc plantam à Cortuſo olim accepimus, hoc Titulo; *Thlaſpi Alexandrino bella planta.*

THLASPI HEDERACEVM.

In variis maritimis Angliæ cautibus repit hæc herbula; dodrantalibus & ſpithamæis gracilibus *cauliculis*, ſtriatis, punicantibus: *folijs* ſinuoſis, hederaceis, carnoſis. *Floſculi* candidi; & *ſemen* exile, in quibus guſtu & habitu Thlaſpi exprimitur.

Scorodothlaspi Vlyssis Aldroandi.

Semen Bononiâ allatum, in horto S.P. Montbelgardi conſitum, in eam Nobis excreuit Plantam, cuius Iconem hîc damus: *floreſque* Iulio produxit albos, paruos, Burſæ paſtoriæ vulgaris. Noua eſt planta, nec à quoquam, quantùm quidem Nobis conſtat, hactenus prodita.

Lvnaria biscvtata, flore parvo luteolo: quibuſdam Thlaſpi clypeatum.

Planta eſt illa quam Lobelius & Pena in Aduerſ. Thlaſpi paruum Hieracifolium, ſiue Lunariam luteam Monſpelienſium, & Leucoium luteum marinũ, & Lunariã minorem alterã, vocitant. Huicque nullus locus quàm inter Thlaſpi omnium iudicio putatur.

In pratis Monſpelienſibus, aliiſque locis Monſpelio vicinis reperitur: & in hortis Italicis Leucoium marinum primùm vocabatur, non ita magnâ ſimilitudine. Montbelgardi in S.P. horto, floruit Nobis Maio.

Lvnaria peltata minima, flore luteolo: quibuſdam Thlaſpi clypeatum minus.

Palmo breuior eſt hæc plantula quam Thlaſpi clypeatum minus vocant Lobelius & C. Bauhinus.

In agro Narbonenſi, Monſpelienſique, locis ſquallidis & ſabuloſis, prope puſillas Anchuſas naſcitur.

Alyssvm vel alyssos: Lvnaria lvtea vel Græca, Lunaria maior quorundam.

Neotericorum & Dioſcoridis Alyſſum dicitur Planta quam hîc pingimus, Dodonæo, Geſnero, Cæſalpino, & pleriſque omnibus, nullámque Alyſſo Dioſcoridis meliùs quadrare exiſtimarunt Pena & Lobelius. *Lunariæ maioris, Lunariæ luteæ*, & *Lunariæ ſiliqua lata aſpera* nomine inſcribunt alij.

Patauij, Ferrariæ, & Bononiæ vidimus in hortis, & ipſimet Lugduni, Geneuæ, & Montbelgardi in noſtris habuimus florẽs Aprili & Maio:

Dicitur autẽ Gręcis ἄλυσσον, & ſimiliter Latinis Alyſſum, quòd morſos à cane rabido mirificè iuuet, auctoribus Galeno, Ætio, Paulo, Plinio & Pauſania. Plura ad latus ſequ. Figuræ.

Alyssvm Angvillaræ: an Thlaspi Græcum Lobelij & Penæ?

De Alyſſo non vnanimiter ſcripſere Veteres. *Dioſcoridi* eſt frutex paruus ſubaſper: *Folia* habens rotunda, circa quę fructus duplicis ſcuti figura, in quibus ſemen eſt, aliquantulùm latum. Naſcitur, addit, in aſperis & montanis locis.

Plinius *Rubiam maiorem* videtur Alyſſum facere: Ætius *Syderitin Heracleam* Alyſſum appellat: eiuſque opinionem tuetur Paulus: at eam non niſi impropriè Alyſſum dici rectè contendit Cornarius.

Alij ad *Rubiam* referunt, alij ad *Crucialem*, alij ad *Liliaginem* alij ad *Marrubium*: ſed magno omnes lapſu id facere in Hiſtoria noſtra magna oſtenditur.

Moderatè ſiccat & diſcutit, & aliquantulùm extergit: *Galenus*.

Dentillaria Rondeletii.

Stolones multos ſeſquicubitales emittit, ſtriatos, nigricãtes, in alternos ramos crebrò diductos: *Folia* pinnis *caulem* complectuntur, glabra, atrouirentia, feruidi ſaporis, Conyzæ foliis paria, per extremos ramulos multis numeris minora. *Flores* cacuminibus hærẽt aceruatim cõgeſti, oblõgi, purpurei, calyce hirſuto. *Semina* magna, nigra, acria.

Plũbago Plinij, vulgò Herba S. Antonij dicta, & quibuſdam *Lepidium Æginetæ*: plurimis verò *Dentellaria Monſpelienſium* & *Narbonenſium Molybdena*.

Monſpelij & prope Arelatẽ vidimus florentem Septẽbri: Lugduni verò & Montbelgardi in horto habuimus.

Herba eſt acris, cuius radix ad dolorem dentium commendatur.

BVRSA PASTORIA: Germ. *Seckelkraut, Teſchelkraut*: Gall. *Bourſe de Paſteur*: Ital. *Burſa Paſtori*.

Burſam paſtoris & Thlaſpi vnam & eandem eſſe plantam à multis *exiſtimatum*, vt annotarunt Cæſalpinus & Matthiolus. At cùm viribus plurimùm à ſe inuicem diſtant, & Burſæ paſtoris folia per ambitum laciniata, &c. minimè iis conueniant, quæ de Thlaſpi Dioſcorides & Plinius prodidêre, eorum ſententia planè explodenda videtur.

Nec minùs fœdè labitur Guido qui Polygonum eſſe exiſtimat: & Cornarius, qui Herbam Medicam eſſe credit: quantùm enim differant norunt Stirpium periti.

Sũt autẽ variæ Burſæ paſtoriæ *Differentiæ* tum à Nobis, tum ab aliis obſeruatæ: ex quibus *Maiorem* hîc pingimus. *Plura in ſequentibus.*

BVRSA PASTORIS PARVA; FOLIO glabro, ſpiſſo.

Burſam paſtoris diſtinguit C. Bauhinus in primam maiorem, folio ſinuato: in ſecundam folio integro & non ſinuato: atque in Burſam paſtoris mediam, & in Burſam paſtoris minorem.

Huic quam hîc pingimus *radix* eſt vnica, ſed in tenuiores ſubdiuiſa: *Folium* primùm ſimplex, rotundum paruum: at alia deinde Burſæ maioris more aliquatenus laciniata, craſſa, glabra, vix ſextantalia: *cauliculi* ſinguli vel plures, dodrantales ac etiam minores: *Floſculi* multi ſimul, albi: *Siliquæ* rotundiores quàm in vulgari.

Tabernæmontano dicitur *Naſturtium petræum*. Prouenit in muris & ad aruorum margines.

BVRSA PASTORIA MINIMA, OBLONGIS ſiliquis, verna: flore albo vel purpureo.

Paronychiæ vulgaris titulo pingit & deſcribit Dodonæus. Tabernæmontano eſt *Alſine minima*. Camerario *Piloſella ſiliquata omnium minima*.

Floribus, foliis & magnitudine varia: *Flores* enim qui in vulgari & aliis vulgò albi ſunt, in hac nonnunquam purpurei viſuntur. *Folia* nonnũquã integra ſunt, aliàs verò laciniata. Totaq; planta nunc maior, eſt & nunc minor.

Arenoſis agris, ac paſſim ſecus vias, & in ſepibus, variis in locis ſpontè prouenit: Martioque & Aprili floret: Geneuæ *en plain palais* frequens.

BVRSA PASTORIA FOLIIS PERFOLIATÆ.

Pingit eam Camerarius ſub *Piloſellæ* titulo: Cluſius verò, Tabernamontanus, Hiſtoria Lugd. & C. Bauhinus inter Thlaſpi genera recenſent: Schvvenckfeldio eſt Burſa paſtoris minor.

Variis locis ſpontè prouenientem obſeruauimus. Floret Aprili & Martio.

Vires Burſæ paſtoriæ quod attinet: Eſt ex refrigerantium, exſiccantium & adſtringentium genere, quo verò in gradu frigida ſit, inter Scriptores non conuenit: Nos eorum opiniones habemus & expendimus in Hiſtoria noſtra magna. Commendatur plurimùm eius decoctum ad podagram calidam. & faucium pudendorúmque tumores. *Plura ad latus ſequentis Figuræ.*

BVRSÆ PASTORIÆ SVBLONGO LOCVLO affinis planta.

Monſpelij & Baſileæ locis campeſtribus prouenit: floretque Aprili & Maio.

Trita Burſæ paſtoriæ herba collectionum inflammationes refrigerat, ac eò fluentes humores cohibet, imponitúrque ſacris ignibus, & æſtuanti ſtomacho: ad eadémque valet ſuccus.

Ad Hæmorrhagias ex quacunque parte fluat ſanguis variis applicantur modis, internè & externè, Aqua, Succus, & Decoctum, miraque præſtant. Multíque ſunt in ea ſentẽtia, vt credant, è naribus aliiſve partibus ac vulneribus emanantem ſanguinem cohiberi, ſi Herba ſaltem geſtata apud hominem cui ſanguis profluit incaluerit. Cæſalpinus Herbã ex aceto terit, & carpo adhibet, vt fluxum sãguinis ſiſtat, & rigorẽ Tertianæ cõpeſcat.

DRABA SIVE ARABIS: Germ. *Turckiſch Kreſs*: Gall. *Draue*: Itall. *Draba*.

Naſturtium Babilonium vocant nonnulli. Drabam autem ſuppoſititiã apud Dioſcoridẽ exiſtimat Cornarius, tũ quòd bis in eodem Libro eius fiat mentio, tum quòd nullus alius Scriptor vel Drabes vel Arabis meminerit.

Alij (*Cordus*,) quia Dioſcoridis poſtrema de Draba verba, à Plinio de Dryophono traduntur, Drabam Dioſcoridis cum Dryophono Plinij vnum & idem eſſe exiſtimant, ſed leui coniecturâ.

Serapio Naſturtii generibus annumerat, & Naſturtium Orientale appellat. Arabim & Drabam vnius & eiuſdẽ plantæ, mutato tantùm D. in A. nomina eſſe, vt iam antè demonſtratum, cenſent alij.

Icones duas habemus, in quibus cùm aliqua non leuis obſeruetur varietas, vtramque proponimus.

DRABÆ SIVE ARABIS ALIA ICON.

Vix cubitum ſuperat Draba, *caule* rotundo, ſtriato, ex *radice* lignoſa ſurgente, multiplice: quam *folia* alternatim baſi imâ ampleċtuntur, oblonga, vnciam & ſeſcunciam lata, ſinuata: caulium faſtigia in crebertimos abeunt ſurculos, & ipſos quoq; folioſos: quibus vmbellatim inſident *floſculi* cãdidi, quibus delapſis *capſulæ* ſuboriuntur corculum imitatæ, ex cono ſtylum exiguum promentes, quę binis ſuis loculis totidem *ſemina* parua ruffa continent.

Circa Viennam, totâque fere inferiore Auſtriâ plantâ hac obſiti ſũt agrorum margines, eaque ſubinde in ipſa arua etiam irrepit. Mõſpelij etiam reperitur ad nonnullorum aruorũ margines: Patauij verò vidimus in horto publico, florentem Martio.

IBERIS: quibuſdam LEPIDIVM: Germ. *Gauchblum, Vvilder Kreß*: Gall. *Paſſerage*: Ital. *Iberide*.

Iberis ſiue Cardamantica, dictãte Dioſcoride Lib. 1. cap. 147. Folia habet Naſturtij, Verè virẽtiora: caulem cubitalẽ aut minorem. In incultis naſcitur. *Lepidium* autẽ de quo agit idem Dioſcorides Lib. 2. cap. 170. eandem eſſe Herbam cum Iberide exiſtimarũt Galenus, Paulus, Ætius, Cornarius & Matthiolus. *Negatiuã* autem *Sententiam*, vt veriorem, amplectimur: nec Galeno, Cornario & Matthiolo, Lepidium idem eſſe cum Iberide cõceſſerimus. Ex Plinio enim, Dioſcoridis fortè coætaneo, magnum apparet diſcrimen: Iberis inculta, Lepidium verò colitur. Iberidi folium Naſturtij, Lepidio folia Laurina, &c. *Plura in ſequentibus.*

LEPIDIVM NON REPENS, AD LEPIDIVM Pauli, de quo mox, accedens.

Eo homine inter Guatinianas noſtras Figuras hanc & ſequentem inuenimus, quæ Lepidium non repens mediocriter videntur exprimere.

Porrò vt in paulò antè dictis pergamus: in noſtram opinionem pedibus it Cæſalpinus, cùm ait: Putat Galenus Iberidem eandem cum Lepidio eſſe: Sed apud Dioſcoridẽ diuerſa eorum mentio reperitur: & Iberidi vires in radicibus, Lepidio in foliis: huiuſque præterea vſus in cibis, Iberidis nequaquam.

Malumus igitur exiſtimare Lepidium Pauli, Plinij, Dioſcoridis & Galeni vnum & idẽ eſſe. Iberidẽ autẽ apud Dioſcoridem, Plinium, Galenũ & alios, eandem eſſe plantam, quæ dicatur etiam Lepidium, ſed diuerſam à modò dicto.

LEPIDII NON REPENTIS ALIA ICON.

Quandoquidem ad vniuſcuiuſque plantæ latus, non poſſumus ſemper omnia adſcribere quæ ad illam ſpectãt, à proximis & ad eas nonnihil accedentibus, locum mutuari cogimur. Sicque hîc adhuc de *Iberide*.

Secus vias, in muris & iuxta muros, atque ad agrorum margines, ſponte prouenit illa in Italia & in Gallia: in Septentrionalibus verò plagis nonniſi in hortis habetur. Flores eius candidi ſunt, quos Auguſto promit.

Vis autem Iberidis acris & excalfaciens quapropter trita radix Iſchiadicis præſentiſſimum eſt auxilium, lienoſiſq; itidem prodeſt: exiſtimaturque etiam radix appenſa collo, dolore dentium liberare.

LEPIDIVM PAVLI ET PLINII, PIPERITIS: Germ. *Senfkraut*: Gall. *Poiurée*: Ital. *Piperella*.

Ex *radice* digitali, repente ſurgit *caulis* ſingularis rectus, gracilis, leuis, fungoſâ medullâ plenus, bicubitalis & altior. *Folia* Mali Citriç, ſæpiùs maiora, in ambitu crenata, rigida, ex viridi in luteum vergentia, ſapore Sinapios; floſculi copioſi, puſilli, albidi, apicibus herbidis.

Spontè prouenit nonnullis locis, vt Monſpelij ad fluuium. In hortis verò copioſa etiam naſcitur hæc planta, ſuo reptatu Hortulanis odioſa.

Multùm autem calidæ eſt naturæ, atque ad intinctus, ſinapiſmos, & alia eiuſmodi perutilis.

LEPIDII PAVLI ET PLINII ALIA ICON.

Facilè Nobis perſuademus plantam quam hîc tradimus, hiſque duabus Guarinianis figuris exprimimus, nempe *Piperitim*, eſſe *Lepidium* Plinij, Dioſcoridis, Galeni & Pauli: at diuerſam tamen plantam ab Iberide Dioſcoridis, Plinij & Democratis, vt etiam paulò antè monuimus. Ruellius ad radicem ſiue *Raphanum* retulit. A Cordo vocatur *Lepidium* ſiue *Hiberis maior*, Item *Piperina* & *Zinziberina*, ſed cur ille aer H. ſcibit? *De Iberide & Lepidio plura in Appendice.*

COCHLEARIA: Germ. *Læffelkraut*: Gall. *Herbe aux cuilliers*: Ital. *Cochlearia*.

Cochlearia vel *Cochlearium* Thlaſpis & Naſturtiis affinis planta flore candido, quam hîc pingimus, Lacunæ dicitur *Telephium*, & Hadriano Iunio *BritãnicaPlinij*: ſed perperàm, minimè enim, vt rectè notarunt Lobelius & Geſnerus, vel Telephii vel Britannicæ Plinii deſcriptionibus reſpondet. *Cochlearia* autem nomen ab eo obtinuit, quòd in oblongis foliis extremitas in Cochlearii formam rotundetur.

Nobis Montbelgardi in horto creuit & floruit Martio. Copiosè verò ſpontanea ad mare Batauum prouenit, vnde etiam *Batana* dicta.

Calida & ſicca eſt, ac virtuti Naſturtii ſapore & qualitate perſimilis: & Scorbuto, illi regioni familiari, efficaciter medetur.

PIPER CAPSICVM, Germ. *Calecutiſcher Pfeffer*: Gall. *Poiure d'Eſpagne*: Ital. *Pepi-d'India*.

Ex variis multúmque diſſimilibus quæ Piperis nomine exhibentur Plantis, ſupereſt id quod *Capſici, Calecutici, Siliquaſtri, Indici, Braſiliani*, & *Americani* nominè traditur, ac quod etiã *Piperitis* vocatur, & *Siliquaſtrũ Plinij*.

Siliquaſtrum, Fuchſii ſententiâ, conuenientiſſimo nomine à Plinio dicta eſt hæc Herba, à magnis oblongis, vel rotundis & latis, quas producit, ſiliquis.

Eadem etiam ab eodem Piperitis, quòd ſemen eius guſtatum, Piperis ſaporem & acrimoniam præ ſe ferat, nominatur. Alia tamen eſt ab ea quàm vulgò Piperitin appellant. Auicennæ *Zinziber caninum* eſſe exiſtimarunt nõnulli. *Capſicum* verò ab eo fortè dicta, quòd ſemen comeſtum mordeat, à verbo κόπτω mordeo.

PIPER CAPSICVM SILIQVA LATIORE & rotundiore.

Piperis Capſici, Indici, Calecutici, &c. dicti variæ ſunt *differentiæ*. Eſt enim vel *maius* vel *minus*: & eſt in ſiliquis, caule, foliis, floribus & ſemine diſcrimen. *Siliquæ* enim vel oblongæ ſunt, vel latæ & rotundiuſculæ, *caulis* vel glaber, vel piloſus, piliſq; albis præditus: *Folia* vel lata vel anguſta: *fructus* vel rotundior, vel in acuminatam longam appendicem definẽs: eiuſque color, qui vulgò ab initio viridis vel niger, in maturitate croceus vel ſubrubicundus eſt: floſque tandem, qui vulgò albus, vel maior eſt vel minor; vel exalbidus, vel ſaturatâ rubedine tinctus.

Colitur diligẽtiſſimè totâ Caſtellâ, tum ab Hortulanis, tum à mulieribus, in ædium ſuarum penſilibus hortis. Habuimus & Nos Montbelgardi in S. P. horto.

PIPERIS CAPSICI VARIETAS, SILIQVA PARVA, folliſque & floribus Solani hortenſis.

Hoc in Braſilia abundanter prouenit, multiplicique in vſu eſt, Braſilianum ob id dictum.

Cæterùm valenter excalfacit & deſiccat Capſicum Piper: caliditatiſque & ſiccitatis in tertio gradu, ſecũdum Dodonæum, particeps, aut in quarto, ſecundum Monardem. Eaſdemque cum Pipere vulgari facultates habet: in eo ſolùm, eodem Monarde teſte, ab illo differens, quòd illud multis aureis emitur: hoc verò ſola ſatione acquiritur. At cibos quibus immiſcetur croceo colore tingit, frequẽſque nimiùm eius vſus noxius eſt, quod occultâ quadã maleficâ vi ſit præditum, quâ canes, ſi id comederint, interficit: vt iam olim ſuo Z.Z. canino, quod cum hoc Pipere idem credunt ex Recentioribus nonnulli, vim eandem tribuebat Auicennas.

CLASSIS XXII. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXIII.

IN QVA MOLLIENTES ET HOLERACEÆ PLÆRÆQVE.

MALVA: Germ. *Papelen*: Gall. *Maulue*: Ital. *Malua*: Hiſp. *Maluas*. Malua vulgaris.

M*Alua* titulo plurimæ apud Botanicos habẽtur Plantæ. *Althea* & *Alcea ſpecies variæ*: Petaſites, quẽ nonnulli *Maluam equinam* nuncupant: *Geraniũ Maluatum*: & *Anagyris*, Malua terreſtris quibuſdam dicta. Sed de iis Nobis hîc non eſt ſermo, ſuo tractantur loco. *Malua* autem cuius hiſtoriam hîc tradimus, ea eſt de qua ſcribit Theophraſtus. *Annuo caule conſtat, nonniſi cocta manditur, & aſſiduè cũ Sole circumagitur.* Ac proinde Lucij Columellæ

Moloche, primo ſequitur quæ vertice Solem.

Folia enim Maluarum, quod de minoribus maximè intelligendũ, prodigioſo Naturæ miraculo, Sôlis iter ſequi, incuruaq; cum eo pãgi ad Occaſũ, ſatis eſt cognitũ.

MALVÆ VVLGARIS ALIA ICON.

DIoſcorides Maluam aliã *Satiuam*, aliã *Syluestrẽ* facit, ſed, quòd notiſſimę ſint, neutrã deſcribit. Sic *Satiua* & *Syluestris* etiam meminit Galenus. Plinius *Satiua* duo genera agnoſcit, totidemque *Syluestris*: illamq; Gręcis *Maſopen* dictã ait, hãc *Malachẽ*.

Recentiores plurimas recenſent Differẽtias. Maluam enim aliã *hortenſem* ſiue ſatiuam faciunt, & aliam *Syluestrẽ*, quæ non in ſyluis, ſed in incultis locis & ſemitis naſcitur, ac quæ *Vulgaris* eſt, de qua hîc agitur. *Sylueſtris* rurſus huius *Maluæ* varię obſeruantur ſpecies, magnitudine, foliis & floribus à ſe inuicẽ diſtantes. Alia enim rubras, alia candidas, alia in purpura albicantes, *Roſas* producit: Et has rurſus atq; illas maiores vel minores, ſimplici vel multiplici foliorum texturâ conſtantes. Maluæ deinde *folia* alia ſinuata ſunt, alia rotunda & nonnulla criſpa. Et tandem ex Maluis quædam altiùs attolluntur, & quædam pumilæ ſunt, & humi iacent.

MALVA STELLATA.

Pulchræ huic Maluæ ſpeciei *caules* tenues ſunt, cubitales & ramoſi: *folia* priora in tenella planta ſunt ex longis pediculis parua, rotunda, ſerrata, vbi autem adoleuit ſatis magna, in tres partes diuiſa. *Flos* magnus, purpureus, ſtriatus, quinque foliis cordatis conſtans: in cuius medio piſtillus albus ex multis apicibus concinnatus, atque in eo cuſpides tres ſtellam quodammodò exprimentes. Cætera vt in Vulgari.

Argentinæ habebat in horto D. Fridericus Meierus.

MALVÆ SYLVESTRIS PVLCHRA ALIA ſpecies, flore lunato.

Sic pingit Cluſius hãc Maluam, flores illi lunatos cum vnguibus purpureis appingẽs. Hîc verò de *vulgaris Maluæ natalibus agemus.*

Locis incultis & neglectis exit, ſolo tamen fœcundo, nõ ſterili, iuxta vias, hortorum ſepimenta, agrorum margines, & locis nonnihil humẽtibus. Pingui delectatur loco & humido, gaudetque lætamine hortorum.

Flores à Iunio menſe in multam Æſtatem profert.

De Viribus in ſequentibus. Tantùm hîc addemus Maluæ peculiare eſſe, vt Veſparum & Apum ictibus impoſita dolores laxet: & ſolum in quo ſeritur pingiuius faciat.

Malva rosea, ſive hortenſis : Germ. *Garten Papeln* : Gall. *Maulue de iardin* : Ital. *Malua maggiore*.

Hęc ſi, vt Roſę, ſuauẽ odorem naribus conciliaret, nulli dubium quin de prętantia & pulchritudine cum ipſis Roſis certare poſſet. Cęterùm arbuſculæ magnitudinem aſſequitur, ſtipite craſſo, ſolido, hirſuto, recto, rariùs ramis aliquot brachiato. Folia alternatim longis & lanuginoſis pediculis ex caule oriuntur ſingula, lata, quinque ferè diuiſuris obiter inſecta, in ambitu crenata, ſuprà atrouirentia, infrà albidiora, vtrinque piloſa. Ex foliorũ alis *flores* emicãt ſucceſſiuè plures, Roſę magnitudine & colore, id eſt, rubro aut puniceo, aut ſaturo ſanguineo, aut carneo, aut albo: iique modò ſimplices, modò multiplici foliorum fœturâ luxuriantes, medium occupante cono apiculis luteis prædito.

Malva criſpa, ſive laciniosa, flore dilutè purpureo.

Criſpa nomẽ obtinuit hęc, quoniam folia non tantùm laciniata ſunt, verùm etiam crebro flexu reflexuque per oram criſpa.

Colitur in hortis, vt Nos Montbelgardi in S. P. horto habuimus, florentem Iunio & Iulio.

Cæterùm moderatè calida eſt Malua omnis, & tum ob humiditatem, tum etiã ob lentorẽ facilè ſubducitur, qua de cauſa etiam Maluâ cęterorum Olerum modo, veſci ſolebant Antiqui, ſubducendæ alui gratiâ, vnde Martialis:

Exoneraturas ventrem mihi Villica Maluas
Attulit &c. Et
Veſcere Lactucis & mollibus vtere Maluis:
Nam faciam durum Phœbe cacantis habes.

Alcea, biſmalva : Germ. *Sigmars, kraut* : Gall. *Guimauue* : Ital. *Biſmalua, Malua Syluatica*.

Alcea vvlgaris quam hîc pingimus ſeſquicubitales *caules* habet, hirſutos, aſperos, fungoſâ medullâ fartos. *Folia* Maluæ vulgaris, ſurrecta, maiora, ad pediculũ vſque plærumque in tria, quinque, aut ſex ſegmenta diuiſa, atrouirentia, hirſutá: & ex eorum alis, pediculis quadrantalibus hirſutis appendũtur *flores* rubri ſpecioſi, purpuraſcẽte carneóue colore, è quinque ſtriatis foliis compoſiti: quorum mediũ occupat racemulus *apicum* albicantium. *Semina* coniũcta compreſſi caſeoli formã æmulãtur, ceu vulgaris Maluæ. *Radix* digitalis longa.

Maluam ſyluestrem, *Maluam Vngaricam*, *Herbam Vngaricam*, & *Herbã Simeonis* nuncupant nonnulli: Anguillara *Cannabin ſylu.* *Alceam* verò plæriq; omnes.

Malvæ roſeæ, ſive hortenſis, alia Icon.

Flores, vt in hac Maluæ deſcriptione pergamus, inſident *calyci* geminato, canâ lanugine pubeſcente, *ſemenque* poſt ſe relinquente. *Radix* longa, alba, & lentum mucorem remittens. Huius etiam ſpecies inuenitur folio amplo, *Ficûs*, profundè laciniato.

Cordo dicitur *Malua hortulana*, rara viſu ac quaſi ignota, & *Malua Romana*. Nonnullis *Roſa nobilis*, *Malua peregrina*, *Malua arborea*, Veneta dicta, *Malua Theophraſti & Dioſcoridis*; *Roſa tranſmarina* Autumnalis, Vindemialis & Hyemalis.

Patauii, Bononię & Lugduni in hortis vidimus, & ipſimet Geneuæ & Montbelgardi habuimus, tum ſimplicem tum multiplicem. Florebat autem Iunio & Iulio, ac in Autumnum vſque.

Malva arborea : Dendromalache, Maluæ Indicæ genus.

Stipite adoleſcit craſſo, ligneo; quaternûm aut quinûm cubitorum, perenni. *Folia* ampliſſima, Maluæ repentis modo ſinuata, ſed lanuginoſâ Altheæ mollitie. *Flores* ſecundum ſtipitem Maluacei, parui.

Maluam arboream ſe tãtę proceritatis Halepi vidiſſe ſcribit Rauvvolffius, vt ſub gratioſa eius vmbra ſæpiuſculè deambularent incolæ. Nos Monſpelii & Baſileæ, ac præſertim Eſlingæ pulchras in hortis vidimus.

Quod autem hîc pingimus Maluæ genus Indicum eſſe ſuſpicatur Cluſius Exot. Lib. 2 cap. 15. Vnum porrò adhuc de Malua addemus: eam ſcilicet ad multa admodum eſſe vtilem, vt non immeritò Antiquis *Omnimorbia* dicta ſit.

Alcea arboreſcens glabra, Hermia ſiue *kermia* dicta, flore amplo albo.

Inter Alceæ ſpecies & Differentias quas iam recenſebimus, eſt hęc exotica planta quam cultiores horti nonnulli habeñt: ac quam *Nobis* Lutetiæ olim oſtendit Robinus Hortulanus Regius.

Cluſio eſt *Althaæ genus fruticans rarum & elegans*: Camerario *Alcea arboreſcens* & *Alcea Syriaca*. Imperato, *Fruticoſa Althaæ ſpecies*, Kermio *dicta, quæ in Syria colitur ad oculorum oblectationem*. *Alcea* autem *vulgaris*, de qua paulò antè actum, in incultis campeſtribus, agrorum ſcrobiumque marginibus, iuxta vias, ſepes & ſemitas variis locis prouenit: Monſpelii, & Geneuæ, ac etiam Montbelgardi copioſam obſeruauimus.

ALCEA CANNABINA : CANNABIS SYLVESTRIS

Ad hominis altitudinem accedit, *cauliculis* aſperis, rotundis, in plures ramos diuiſis: *folia* Cannabinis ſatis ſimilia, ſed minùs aſpera: *flores* ſinguli vel bini, Alceæ vulgari ſimiles: *ſemina* Maluæ criſpæ: *radix* perpetua, extrà & intùs alba.

Cannabin ſylueſtrẽ Dioſcoridis inſcribunt Camerarius & C. Bauhinus: aliis dicitur *Cannabina Pentaphylli folio*. Nobis verò nata eſt in S. P. horto Montbelgardi: floruitque Iulio, & ſemen maturauit Auguſto.

ALCEA TENVIFOLIA CRISPA.

A Vulgari Alcea in eo ferè tantùm differt, quòd folium habeat tenuiſſimè in creberrimas tenues criſpas lacinias diuiſum: in cæteris haud multùm ab illa diſtans. Et fortè tantùm naturæ luſus.

Lonicero dicitur *Malua querna*, & *Dens Leonis*: Ryffio in Dioſcor. *Alcea altera*, ſegmẽtis profundioribus laciniata. Camerario hort. *Alcea* tenuifolia, folio criſpo.

In Hercynia ſylua & apud Rhenum frequens eſt. Vidimus etiam prope S. Coſmum in Suntgouia.

ALCEA VILLOSA, FLORE PVRPVRASCENTE.

Huic Alceę *Villoſa* nomen dedit denſus ille rigiuſculus & aſper, quo tota planta horret, villus. *Rami* palmares aut dodrantales, teretes, hirti, multi, ex *radice* ſimplici, gracili, palmari, ſtatim exoriuntur. *Folia* parua, plærumque in profundas lacinias ſerratas diſſecta, lanuginoſa. *Flores* purpuraſcentes, è quinque foliolis cõpoſiti, quibus ſuccedit orbiculata *ſeminum* nigricantium placenta.

In vineis circa Monſpelium, ſiccioribus pręſertim, & in collem ſqualidum elatis, frequens eſt.

ALCEA AMPLISSIMO FOLIO PROFVNDE laciniato, glabro: flore purpuraſcente.

Quod antè fieri non potuit, hîc Alceę *vires* recenſebimus. Eam Galenus in ſimplicium cenſu prætermiſit: Paulus verò & Dioſcorides cum vino potam dyſenterias & roſiones ſanare ſcribunt, ac multò magis radicem. Plinius ad rupta, & conuulſa dyſenterias & aluum citam ex vino vel aqua etiam exhibet: idque etiam comprobat Tragus. Ad caliginem oculorum celebratur ab Empiricis: ſuntque qui credant radicem Alceæ à collo ſuſpenſam, aciem oculorum ſupra modum acuere, & tueri. Exſiccat & moderatè calida eſt, atque vt ex foliorum & radicis glutinoſo lentore facile eſt conîicere, ritè inter emplaſtica medicamenta collocatur.

ALCEA PEREGRINA SOLISEQVA, ALCEA Veneta quibuſdam dicta.

Radice, caulibus, foliis, cæteriſque ferè *omnibus partibus* Alceam vulgarem refert: ſed folia magis piloſa ſunt, floreſque ex luteo herbidi, ac peregrinâ elegantiâ floribus Alceæ vulgaris acceptiores.

Alceã *Bononienſem* nuncupant nonnulli, *Venetam* plurimi, alii *Italicã*: Id verò meritò mirãtur Aduerſaria, cùm nuſpiam in Italia, nedum Venetiis, niſi in hortis, reperiatur. *Alceãque peregrinã Soliſequã* inſcribere maluerũt. Dodonæus & C. Bauhin. *Alceã veſicariã*: Matthiolus, ſed perperàm, *Hypecoum*. Sũt qui Gallicè vocent *La gloire du monde*, & Germanicè *Lattern-blum*.

Montbelgardi in S.P. horto Nobis quotannis prouenit: *Icon* autem noſtra ex emptitiis non placet.

ALCEÆ MALVÆVE INDICÆ FORTE genus Cluſij.

Fructum hunc Exotic. lib. 2. cap. 15. ex nauigatione in Iauam à Batauis allatum ſcribit Cluſius, pingitque & deſcribit, ac pro Maluæ Alceęve, fortè genere aliquo exhibet: *iudicabunt periti*.

ALTHÆA SIVE BISMALVA: Germ. *Ibiſch*, *Heyluuurts*: Gall. *Guimauue*: Ital. *Maluauiſco*.

Galeno dicitur *Dẽdromalache* & *Anadendromalache*, arborea ſiue arboreſcens Malua, Palladio *Ibiſcus*, *Ebicus* & *Euiſcus*, & nonnullis *Maluauiſcus*, nomine ex Malua & Ibiſco compoſito. Recentioribus verò *Althæa*, *Biſmalua*, *Malua Hiſpanica* & *Malua ſyluestris*.

Folio Maluę eſt Ibiſcus, inquit *Theophraſtus*, at maiori & piloſiori: *caulibus* mollibus guſtu Maluę: *flore* melino: fructu Maluę: & radice fibroſâ albâ. Althææ verò *folia* tribuit *Dioſcorides*, vt Cyclamini, rotunda, lanugine caneſcentia, *florem* roſeum, *caulem* bicubitalem & *radicem* lentam intùs albam. Sic verò *Plinius*: E ſyluestribus Maluis, inquit, cui grãde folium & radices albæ, Althæa vocatur. Nos *Vulgarem hic pingimus*.

ALTHÆA FLORE GRANDI ALCEÆ: An Camerarij Thuringiaca? An Cluſij Pannon. 2.?

Vires ac temperamentum Althææ quod attinet: inter omnia Maluarũ genera *Hibiſcus* inſignes obtinet in morbis curandis facultates, & quæcunque de *Malua* dicuntur, ea dupliciter de Althæa intelligi debent: vnde etiam *Biſmaluam* dictã volunt. Eſt autẽ temperamento ſuo calida & ſicca.

Radix vino, aut aquâ mulſâ, decocta ac pota, medetur quibuſvis internis pectoris & pulmonis vitiis, eroſionibus inteſtinorum &c. atque, vt paucis multa dicamus, vniuerſo corpori confert.

Eadem radix in lacte vel aqua decocta, quouſque in puluerem euadat, & emplaſtri modò impoſita, emollit & maturat: in aceto cocta, & ore retenta, dolori dentium auxiliatur. Folia litu Veſparum ictus perſanant.

ALTHÆÆ SPECIES, QVIBVSDAM ARBOREA altera, vel Bryoniæ folio.

Creuit hæc Nobis in S.P. horto Montbelgardi, & ad altitudinem hominis excreuit, *caule* ex viriditate lucente: *ramis* veluti farinâ aſperſis: ac quibuſdam ex ſuperioribus *foliis* ſubtùs magis candicantibus, quibuſdam longiuſculis, ſine laciniis.

An Camer. hort. *Althæa arboreſcens* vel potiùs fruticoſa perennis planta, alia ab Hiſpanica Cluſii, &c.? C. Bauhino in Phyt. dicitur Althæa 6. ſiue fruticans, foliis Bryoniæ, perennis.

ALTHÆA PROFVNDE SERRATO, SIVE dentato, folio.

Folio eſt molli, hirſuto, Vulgaris æmulo, pulchrè tamen laciniato, profundè & tenuiter ſerrato: *flore* maiuſculo, rubente, ſtylo apicibus ornato purpureis vel nigricantibus.

Vulgaris autẽ Althæa naſcitur ſpontè locis vliginoſis, & pinguibus, humentibus ac paluſtribus pratis, vt & in foſſis: floretque Iulio & Auguſto menſibus. Monſpelii ſpõtaneã vidimus prope mare; Baſileæ verò, Geneuæ atque Montbelgardi in hortis ipſimet colu‍imus.

Ceterùm *Biſmalua* dicitur, ſiue *Viſmalua*, quaſi Malua viſcida: & Althæa à verbo ἀλθαίνειν, quod ſignificat mederi, quia plurimis ad medendum pollet viribus & remediis, vnde etiam illi *Medica* impoſitum nomen.

ALTHÆA ARBORESCENS.

In arbuſculæ proceritatem excreſcit, *ſtipitibus* lignoſis, firmis, & cortice tomentoſo veſtitis: *folia* Maluarum minorum magnitudine, aliàs leuiter ſinuata, aliàs, Althææ modo, in oblongas lacinias cæſa, candicantia, lanuginoſa, pediculo ſatis longo, villoſo, nixa: *Flores* purpuraſcentes Maluæ vulgaris floribus pares: ac *ſemina* etiam paria.

Quibuſdam in locis feruidiore cœlo (quale in marinis Gallo-Prouinciæ ad Olbiam) prouentu tãto fruticare ſcribit Lobelius, vt ad ſepes conſtruendas ſatis ſit. Coli verò in hortis ſolet, vt in variis Nos vidimus; Lutetiæ, Baſileæ, Pfortzheimii, &c.

ALTHÆA SIDA DICTA QVIBVSDAM.

Radix illi hortenſis Maluę: *caulis* cubitorum duorum: *Flores* Maluæ roſeæ, ſaturatè purpurei: *folia* Abutili de quo mox.

A Lobelio & Pena in Aduerſ. & Obſ. inſcribitur *Althæa paluſtris Cytini flore*: Et *Sida Theophraſti* propior planta; at *Sidam Theophraſti* ad Nymphæas referri vult Dodonęus: iudicent docti. Quam autem Althęam paluſtrem vocant, malè pingunt, tum Lobelius, tum Tabernamontanus in Icon. & Hiſt.

Nobis prouenit in S.P. horto Montbelgardi.

Althæa Theophraſti flore luteo, quibuſdam *Abutilon*.

Peregrina eſt planta, nec alibi quam in hortis cõſpicua. Habuimus Nos in noſtris Geneuæ & Mõtbelgardi. Floret ſub finem Æſtatis.

Althæā Theophraſti eſſe, & Abutilon Auicennæ, plurimorum doctorum calculo cõcluditur. Sola ferè Hiſtoria Lugd. neq; Theophraſti Althæam, neque Auicennæ Abutilō eſſe arbitratur, nulla tamen ratione aliorum opinionem refellens.

Lobelius in Iconibus Plã. inſcribit Althæam luteis floribus. At in Obſeruationibus quærit, Althæa floribus luteis, an ſit Theophraſti Ibiſcus, & Abutilon Auicennæ. Matthiolus Althæam flore luteo ſe nunquam vidiſſe liberè profitetur, & tamen pingit.

Abvtilon Indicvm.

Abutilon Indicum poſſe ad Althæas referri ſcribit Camerarius. *Flore* eſt pallido, ſubluteóve; pediculo nixo ſubhirſuto, ſicut & nouella *folia* & *caulis*, qui penes internodia ſubrufeſcit. Florem excipit *folliculus* ſubniger ſtellatim compactus; *ſemen* quoque continens nigrum. Exterius verò *inuolucrum* ex viridi flaueſcit. *Radix* pallida fibroſa. Sic Nobis olim à ſe viſum deſcribebat D. Doldius.

Bamia, Belmvscvs Hon. Belli: *Bamia del gran Cairo.*

Folia habet ad Maluæ roſeæ folia plurimùm accedentia: ex quorũ alis *flores* erumpunt lutei: eos ſubſequente *Siliquâ*, ſecundum caulē rectâ ſurrectâ, trium ferè vnciarum longitudine, in turbinē faſtigiatâ, hirtis pilis obſitâ, pentagonâ, in qua inter intergerinos parietes totidem internaſcuntur verſus *ſeminum*, Orobo ſimilium.

Alitur in hortis & pēſilibus vrceis elegans hæc exotica planta: cuius ſemina apud Ægyptios in cibum veniunt, vt apud Nos Piſa, Phaſioli & reliqua Legumina. Fomenti vel Emplaſtri modo folia appoſita inflammationes reſoluunt, dolores mitigant, tumoreſque emolliunt, & ad ſuppurationem ducunt.

Plurimùm verò *Bamiam* æmulatur eorũdē Ægyptiorũ *Belmuſcus*, Moſchũ reſipiens.

Bamiæ affinis Sabdariffa.

Ad Maluaceas refertur & hæc exotica plãta. Rauvvolfius, qui deſcribit, & Arabibus *Lubec Endigi*, id eſt, Phaſioli Indici, dici tradit, exiſtimat eſſe *Trionum* Theophraſti: eodemque nomine inter Icones inſcribit, quod etiā facit Hiſtoria Lugd. in Appendice. Aſt, noſtro iudicio, incognita fuit Veteribus hæc Planta.

Sabdanariffam dixêre Lobelius, Camerarius, Tabernamontanus, eadem Hiſtoria Lugd. & alij. *Alceam Indicam* C. Bauhinus in Phyt.

Baſileæ & Argentinæ vidimus in cultioribus hortis: atque ipſimet Montbelgardi in S.P. horto habuimus, Septembri & Octobri florentem.

Beta: Germ. *Mangolt*: Gall. *Bete, Reparée*: Ital. *Bietola*.

Quod Olus Græci τεῦτλον vel σεῦτλον appellant, & Arabes *Decka* & *Celb*: id Latinis eſt *Beta*: quæ ſibi id nomen aſciuit, quoniam figuram β. Literæ Græcæ, dum ſemine turget, referre videtur, vt pote ſummitatem in cacumine reflexam habens: quod elegãter exprimit Lucii Columellæ Carmen:

Nomine tum Graio, ceu litera proxima primæ,
Pangi ur, &c.

Variæ autem *Betæ* traduntur *Differentiæ*, à variis locis deſumptæ: Sic apud Plinium *à tempore ſationis* alia *Verna* & alia *Autumnalis*, dicitur: *à loco natali*, alia ſatiua eſt, alia Sylueſtris, alia Sicula, alia Cretica, &c. *A colore*, alia candida alia rubra, & alia flaueſcens. Nos Betam candidam hîc pingimus.

Beta rvbra, nigra dicta: Germ. *Rott. Mangolt*: Gall. *Bete* ou *Reparée rouge*.

Betæ enarratis *Differentiis* adhuc vnam addit Plinius, *ab effectu*: Mira, inquit differentia, candidis ſolui aluum, Nigris inhiberi.

Beta autem quam, ex radicis & foliorum argumento, *Candidam* vocant, *radicem* lignoſam habet, minimi digiti craſſitudine, mediocriter longam, candidam: *folia* dilutiùs virentia, Lapathi, craſſa & ſucculenta, ſapore nitroſo. *Caulis* duos treſue cubitos altus, gracilis, ſtriatus, multis alis concauus. *Floſculi* pallentes, exigui, ſtellati, multi, quinque foliis conſtantes. Semen rotundum, fuſcum & criſpa ſuperficie aſperum.

Illi perſimilis *Nigra*, quam hîc pingimus, folia tantùm breuiora ſunt, & rubentia vel atrouirentia.

BETA RVBRA, LVTEA, RVFFA : BETA-RAPA : Rapum rubrum : Beta radice craſſa.

Eſt præterea *Beta* quędam *Rubra* dicta cui *folia* itidem breuiora & atro-virentia : ſed quæ, præter foliorum diſcrimen, aliud etiam in radice agnoſcit : eáque ventrioſâ, Napi inſtar, intus foriſque ſanguineo ſaturo colore infectâ : Cui proinde gemina natura Oleris & Bulbi. *Betam rubram*, *Betã rubram vulgatiorem*, & *Betam rubram radice craſſã*, inſcribunt Brunfelſius, Tragus, Lobelius, Camerarius, & alij : *Rapum rubrũ* Schvvenckfeldius : *Rapum ſatiuum rubrum* Cornarius in Dioſc. At Rapum tamen nõ eſſe rectè cõcludit Hiſtoria Lugd. Eam verò Nos eſſe putamus, quã Matthiolus *Ruffã* vocat.

Reperitur & *Lutea*, à iam dicta radice buxeâ ſolùm differens. *Lutea* dicitur hæc Camerario, *flaua* Geſnero.

BETA CRETICA SEMINE SPINOSO.

Videtur hæc ad Lapathũ vel Spinachiam referenda : quãuis Betæ nomine à plæriſq; omnibus tradatur. Eam *Nos* in nonnullis hortis obſeruauimus.

Cæterùm paſſim in hortis ſeritur hodie omnis generis Beta : nihilque in culinis Betâ hortenſi frequentius.

Conſtat autem ex contrariis facultatibus : Succus enim qui calidus eſt & nitroſus, abſtergit, ventrem ad effluxum prouocat, Stomachũ vellicat, iecoris & lienis obſtructiones reſerat, & naribus inditus ſternutationes excitat. At corpus craſſarum eſt partium, flatuoſum, concoctu difficile, parũ nutriens & frigidum, ventremq; ſiſtit : ac proinde ruſticorũ & pauperum tantùm menſis apponitur. *Plura in Appendice.*

BONVS HENRICVS, TOTA BONA : Germ. *Guter Heinrich* : Gall. *Toute Bonne* : Italis *Herba infarinata*.

Tota bona dicitur hæc plãta ob inſignes eius dotes : eandemque etiam ob cauſam *Bonus Henricus*, vt cõtrà perniccioſam quandam plantam *Malum Henricum* appellant.

Oxylapathi craſſa *radice* nititur : *caules* multi, tenues, ſtriati, ac partim erecti, partim ſupini : *folia* triangula, Atriplicis, atrouirentia, farinâ tenui reſperſa : *floſculi* in thyrſo muſcoſi, herbidi : *ſemẽ* rotundũ, Raphanino ſuppar.

Spontè prouenit in areis, fimetis & ad agrorum margines, florẽs Septẽbri & Octobri. Nullibi verò copioſiorẽ ſpecioſioremue obſeruauimus, quàm in area & iuxta domũ nobilium illorum Dñ. *Chabrai* Geneuenſiũ ProtoConſulis *Tempe*, quę in Pago *Gentou* ad Lacum ſita ſunt. *De viribus in Appendice.*

SYMPHONIA PLINII : Germ. *Vviderſchein*, *Papagey ſedern* : Gall. *Ialouſie* : Italis *Herba de la marauiglia*.

Radice eſt breui, candidâ ſurculosâ : *caule* vnico, pedali, rubente : *foliis* Bliti, alternatim viridi, roſeo & luteo colore pictis, ſic vt in ſingulis foliis adultis & perfectis, iucũdiſſimo ſpectaculo, Pſittacorum plumas referat. *Semen* profert in exigua ſpica villoſa, cauli ſine pediculo adhærente, flaueſcentibuſque pilis notatâ : idque vice *floris* eſt, perinde ac ſi natura tantum venuſtatis & gratiæ priùs in folia contulerit, vt deinde, veluti picturæ flo[illegible] oblita, eos vix inchoatos re[illegible] liquerit.

An Geſneri *Blitum maculoſum* ? An Lobelii Amaranthus tricolor? *Geloſiam* vocat Ruellius nonnulli *Gomphrenam* vel *Cremphenam*.

Colitur in hortis ad acetariorũ vsũ, & oculorũ oblectationẽ. Eſt autẽ alſioſa planta.

SPINACHIA, SIVE SPINACIA : Germ. *Spinet, oder Binetſch* : Gall. *Eſpinars* : Ital. *Spinacei*.

Spinachiæ ab inſigni ſeminis ſpiculorum nota inditũ nomen, vel à Mauritano vocabulo *Hiſpanach*, quod Hiſpanicum olus denotat, quia ex Hiſpania primùm allata. Certè, quod mirum, de ea nihil tradidêre Veteres : nec eorũ hac in parte ſilentii cauſſas rimari admodũ facile.

Hallucinantur autẽ, Conſtãtino & Matthiolo iudicibus, plurimùm Amatus, Cęſalpinus, & alii, qui *domeſticum Rumicẽ* eſſe contendunt. Fallũtur & ij qui *Pliny Boulapathũ*, eſſe exiſtimãt, atque etiã ii qui Atriplicẽ & Spinachiã eiuſdem generis eſſe credũt. *Seutlomalachen*, id eſt Maluaceã Betã, nuncuparunt nõnulli : ſed meliùs Seutlo-Lapathum dixiſſent : cum mediæ inter Betam & Rumicẽ naturæ eſſe videatur.

SPINACHIA SEMINE NON PVNGENTE : folio maiore & rotundiore.

Obſeruari in Spinachiæ ſeminibus & foliis diſcrimẽ tum ex hac Icone, tũ ex eius titulo manifeſtũ eſt. Sed Spinachiam pręterea *ſexu* & *loco* diſtingui apud nonnullos Scriptores reperimus. Sic eam *Marem* appellat Scaliger cuius ſemen ſpinoſum eſt, Fœminam cui ſemen ſine ſpinis. Ac ſic etiam apud Camerariũ, & Hiſtoriã Lugd. Spinachiæ duo ſtatuũtur genera, *Satiuũ* & *Syluestre* : & ſatiui rurſus duo, *Mas* & *Fœmina*, Mas quę ſemen gerit, & *Fœmina*, quæ ſeminis infœcunda ſterileſcit.

Paſſim in hortis Martio & Septembri ſeritur, exitque ſeptem à ſatu diebus, nullum reſpuens ſolum.

Primæ refrigerantium & humectantium claſſis eſt, nihilque ea in culinis frequentius. Aluum comeſta emollit, lac auget, &c.

AMARANTHVS PVRPVREVS, FLOS AMORIS: Germ. *Tauſent Schœn* : Gall. *Paſſevelours* : Ital. *Amarantho.*

Sub Agerato, Elichryſo, ac eiuſmodi nominum ambage, multos quidem flores complexus eſt Dioſcorides: ſiluit tamen de Amarantho priuatim, forſitan quòd paucis viribus in Medicina polleret. Galenus cum *Elichryſo* cõfūdit. Theophraſto, eſt *Phlox* ſiue Flamma, vt interpretatus eſt Gaza. Sic verò de Amarantho ſcribit Plinius: Amarãthus, inquit, Spica eſt purpurea veriùs quàm flos aliquis. Mirum gaudere decerpi, & lætiùs renaſci. Prouenit Auguſto menſe, durat in Autumnum. Alexandrino palma, qui decerptus aſſeruatur. Mirùmq; poſtquam defecere cuncti flores, madefactus in aqua reuiuiſcit, &c. Riſui verò ſe exponit Ruellius, cùm de ignotis ſcribere auſus, ex Amarã thi *radice* Bulbū facit.

AMARANTHVS PVRPVREVS PANICVLA ſpecioſâ criſtatâ.

Hîc Amaranthi purpurei pulchram varietatem exhibemus, quæ Nobis in S.P. horto Montbelgardi prouenit, & floruit Auguſto & Septembri.

Amaranthus autem purpureus vulgaris de quo paulò antè, ab authoribus vulgò *Amaranthus purpureus* inſcribitur, *Amaranthus Plinij, Flos amoris, Geloſia Gallorum* quibuſdam: Anguillaræ *Phlox Theophraſti*, Trago *Circæa*, ſed perperàm.

Colitur in hortis & aſſeruatur in fictilibus vrceis vt ab Autumno in Octobrem floreat, quo tempore geſtit frequenter carpi.

Frigidus & ſiccus eſt, atq; vt ſcribit Dodonæus, ſolùm ad corollas vtilis: nec audiendi qui à ſignatura dyſenterias omneſq; vteri fluxiones, cohibere cõcludunt.

BLITVM: Germ. *Meyer* : Gal. *Blette* : Ital. *Bitto*, *Biedone.*

Monachos in Meſuem *Blitum cum Beta* confundere annotatum antè: quantùm verò à ſe inuicem diſtent norunt Stirpium periti. Theophraſto authore *Blitum* vtraque parte, id eſt, cacuminibus & lateribus, fructificat &c. Paucis verò de illo agit Dioſcorides: Blitum, ait, eſtur Oleris modo, aluo vtile eſt, nullius in Medicina vſus. Quamuis autem tum ille, tum Plinius & Galenus, nullas *Bliti* proponant *differentias*: variæ tamen, vt ex ſequentibus patebit, recenſentur.

Blitum pulchrum, rectum, rubrum, quod hîc pingimus, Vidimus Baſileæ in horto Plateri, & ipſimet Montbelgardi in S.P. horto habuimus, vbi Iulio & Auguſto menſibus florebat, ſeminaq; Octobri maturabat.

BLITVM RVBRVM MINVS: VBI ETIAM de Blito albo maiore & minore.

Seritur hoc itidẽ in hortis, ac ſpõte etiã in illis prouenit, vt & in iis præſertim locis, in quibus fimus pecorum aliquandiu aſſeruatus fuerit.

Vt autem Blitum *rubrum* Maius & Minus habetur, Sic etiã *Album*: nec opus id pingere vel deſcribere, cùm Albū à Rubro non niſi colore differat: loco igitur omniū, rubri maioris deſcriptionẽ, quę ad pręcedẽtis Tabulę latus poni nõ potuit, huic adiūgemus.

Facilè id adoleſcit, *radice* pollicari, fatuâ, vt & tota planta: *caule* fiſtuloſo, ſanguineo rubore perfuſo, concoloremq; ſuccum preſſu remittente. *Folia* Betaceis minora, magis rugoſa, quà cælū ſpectant ex rubro nigreſcūt, pronâ verò parte vberiùs rubẽt. *Floſculi* muſcoſi ſecundū caulẽ apiculis pallidis cõſtãt. *Semen* Amarãthi, nigrū, nitẽs.

BLITVM ERECTIVS, SIVE III. TRAGI, floſculis purpuraſcentibus, ſemine nigro.

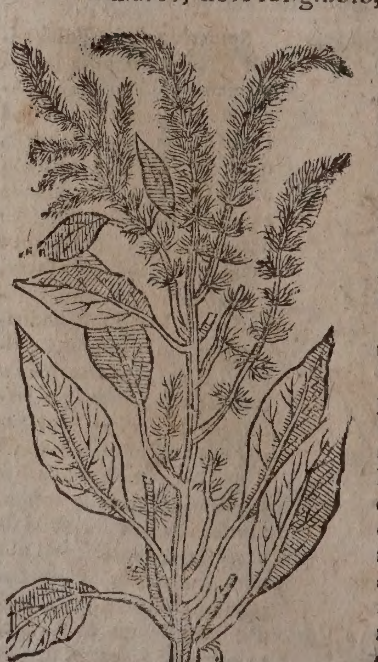

Anguillaræ, Hiſtoriæ Lugd. & Lobelio in Obſer. dicitur *Polyſporon Caſſiani Baſſi.* Et Eidem Lobelio in Icon. Plant. *Polyſpermon*, à ſeminis botriyde multiplici fœturâ.

Montbelgardi & Geneuæ in hortis ſatis vulgare eſt, & plærumque ſpontaneum.

Vt autem de *Bliti Etymo* aliquid dicamus: Cùm βλὰξ Græcis ſit piſcis omninò inutilis: βλιτοὶ verò iiſdem dicantur ſtolidi, bardi, fatui & inertes, vnde fortè *Belitres*, quaſi *Blitres*, apud Gallos nominantur ſocordes & nullius momenti homines: Herbę haud multùm ſapidę, Culiniſque & Seplaſiis fermè inutili, Bliti inditum nomen.

BLITVM MAXIMVM, SIVE AMARANTHVS maior, flore fuliginoſo, & ſemine albo.

Matthiolo dicitur *Blitum maius*: Camerario *Blitum Hungaricum*, & Tabernæmontano & Geſnero *Blitum Indicum.* C. Bauhino in Phyt. *Amaranthus maximus.*

Habetur in fictilibus ad feneſtras opacandas, & colitur etiam in hortis, ex India allato ſemine, floretque Iulio & Auguſto.

Calidum facit Hippocrates: frigidū verò in ſecundo exceſſu Galenus, & cæteri plærique omnes. Stomacho inutile pronunciauit Plinius; nullius eſſe in Medicina vsûs Dioſcorides. At Galenus, è cuius partibus quotidiana eſt experientia, eſculentum eſſe ſcribit: Matthiolus verò aluum ciere, vomitus mouere, ac ventriculi & inteſtinorum tormina facere. *Iudicent docti.*

ATRIPLEX: Germ. *Molten, Milten*: Gall. *Arrouches, Bonnes Dames*: Ital. *Arriplice.*

Atriplex vulgò in Satiuã & Sylveſtrem diſtinguitur. Eſtq; *Satiua* quam hîc pingimus vel *Alba* vel *Rubra*.

Non raró hominis ſtaturam adæquat. *Atriplex hortenſis Alba*, *caule* imo terete, ſupremo anguloſo: *Folia* Betæ, minora, ad pediculum quaſi alata, nõnihil in ambitu ſinuata, copioſâ farinâ reſperſa, colore ex viridi in luteum languente. *Floſculi* copioſi, apiculis conſtãt luteis vel herbidis: quib' ſuccedũt *ſiliquæ* foliaceæ, latę: in quibus *ſemen* Amarãthi, nigrum, parvum, nitidum, lubricum, rotũdum, cõpreſſum. *Radix* recta, palmum longa, aut circiter, fibroſa.

Nec alia *Atriplici ſatiuæ, rubræ* facies: niſi quod ſanguineo colore tota picta eſt. *Plura in ſequ:*

ATRIPLICIS HORTENSIS, ALBÆ ET RVBRÆ, alia Icon.

Nos ponimus duas *Figuras*, quia ex Fuchſianis ſculptæ erant. Aliàs vna bene pictâ poſſet ſufficere, cùm & Fuchſius & alij *Atriplicis hortenſis*, tum *albæ* tum *nigræ*, vnicam tantùm habeant deſcriptionẽ. Sic Hiſtoria Lugdunenſis, quæ albam & rubrã etiam recipit; nec plures; vnicam tantùm habet Iconẽ.

Rubicundæ, ex luteo palleſcentis, & ex luteo nigricãtis meminit Tragus: virentis rubræ & albæ, vel pallidè luteæ, Matthiolus & Lonicerus: *Nos* verò duo tantùm eſſe Satiuæ Atriplicis ſumma genera, *Albam* ſcilicet & *Rubram*, cum Geſnero, Dodonæo, Pena & Lobelio, Gerardo, Caſp. Bauhino, & aliis plæriſque omnibus doctis; concludimus.

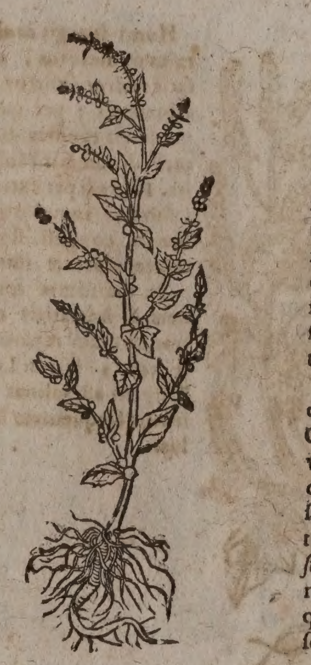
ATRIPLEX SYLVESTRIS: Germ. *Scheiſs Melten*: Gall. *Arrouches ſauuages*: Ital. *Reppice ſaluatico.*

Atriplicis in genere ſumma duo faſtigia faciunt Dioſcorides, Plinius & Galenus, *Hortenſe* ſcilicet & *Sylveſtre*, ſiue *Satiuum* & *Spontaneum*: Nec meliùs diuidi poſſe exiſtimamus: cùm Tertium (*Maritimum*,) quod addit Marantha, ad Sylveſtre & ſpontaneum reduci poſſit.

De Atriplice hortenſi, quę non niſi ſata prouenit, actũ antè: iam de Sylveſtri ſiue ſpontanea dicendũ. Ea, prętérquamquod folia albidiora ſpectantur, Hortenſi omnibus notis admodum reſpondet, vt cui hæc nota ſit, illa etiam facili negotio innoteſcat.

ATRIPLICIS SYLVESTRIS ALIA ICON.

Duas, vt hortenſis, huius Atriplicis habemus à Fuchſio Figuras, eiuſque exemplo vtramque ponimus.

Vias autem, ſemitas, ſcrobes, agrorum margines, vrbium mœnia & fimeta, vbiq; fermè occupat Atriplex ſpõtanea & Sylveſtris dicta: ac in hortis etiam prouenit: eodémque tempore cum ſatiua floret Iulio ſcilicet & Auguſto menſibus. Semen Septembri maturatur.

Atriplicis ac nomen ſunt qui ab atro colore deducant: Gręcis verò ἀτράφαξυ dictam volũt, quoniam ἁδρῶς αὔξει; octauo enim die à ſatu proſilit, & confeſtim incremento proficere cõſpicitur. *Chryſolachanon* vocauit Dioſcorides, id eſt, *aureum Olus*; quòd auri colorem repræſentet.

ATRIPLEX SYLVESTRIS ANGVSTIFOLIA laciniata minor.

Iam ad varias Sylveſtris Atriplicis Differentias tranſimus. De *Viribus Atriplicis* ſic tradit Dioſcorides: Cocta, inquit, eſtur vt olus, & alvum, mollit: Panos verò diſcutit ſiue cruda ſiue cocta illinatur. Semen cum aqua mulſa potum regium morbum ſanat. Edi vt olus auctor etiam eſt Galenus: Et culinæ potiùs quàm Medicinæ natam eſſe perhibent plærique omnes. Suas tamen habet in *Medicina* laudes: vt pote quæ, ipſo Galeno teſte, in primo receſſu frigida eſt, & humida in ſecundo, inter emollientes herbas meritò numeratur, facilliméque atq; efficaciſſimè alvũ ſubducit. Qualitatis omnis eſt expers, fatua & inſipida, aquaticamque & vliginoſam naturam redolens. Sylveſtri autem frigidior & humidior eſt hortenſis.

ATRIPLEX SYLVESTRIS FOLIIS INTEGRIS, racemoſa.

Hanc variis locis obſeruauimus in Sundcouia, circa fimos.

Atriplicis virtutibus aliquid de *eius noxis* ſubiiciemus: Accuſatam ſcribit Plinius à Pythagora tanquam faceret hydropicos, morboſque regios & pallorẽ, & coqueretur difficillimè: ac ne in hortis quidem iuxta eam naſci quicquam, niſi languidum, tradit. Sic plurimos ex ea gigni morbos ſcripſêre Dyoniſius & Diocles, ſtomacho incommodam eſſe, & non niſi mutatâ ſæpiùs aqua coquendam.

ATRIPLEX VVLGARIS ANGVSTIFOLIA, cum folliculis.

Obſcurè admodum huic virent folia, vt penè atra ſint, ad Polygoni folia proximè accedentia, latiora, acuminata, & nonnunquam læuiſſimè ſinuata: excreſcit autem ad cubitalem & ſeſquicubitalem altitudinem. *Flos* & *radix* Atriplicis ſylveſtris ſinuatæ: folliculacea autem fert *pericarpia*, ac ſæpe etiam rhomboidea, conferta: quæ dehiſcentia *ſemen* oſtentant, ſingula ſingulum, rotundum & compreſſum.

ATRIPLICIS VVLGARIS ANGVSTIFOLIÆ cum folliculis alia Icon.

Cùm foliis ſit Atriplex hęc vulgariter oblongis, anguſtis, non ſinuatis, reperitur etiam aliquando foliis ad principium duabus alis donatis & anguſtioribus, vt hîc pingitur.

Prouenit in vinetis & ad agrorum margines.

ATRIPLEX MARITIMA.

Humi ſpargit *caules* cubitales numeroſos, ex craſſa ſatis *radice* exortos, totos albicantes: per quos *folia* prodeunt candicantia, ſinuata, Pedis anſerini foliis ſimilia. *Floſculi* per extrema potiſſimùm ramulorum racematim congeſti, flores Portulacæ marinæ imitantur.

In maritimis mediterraneis & Adriaticis nuſquam non obuiam reperiri, humi ſtratam, ſcribit Lobelius: Tergeſti ad Salinas in maris littore frequentem Matthiolus.

ATRIPLICIS MARINÆ SPECIES ALIA Valerandi Dourez.

Atriplici marinæ vis eadem quæ cæteris Atriplicibus: ſed propter ſalſedinem quâ referta eſt magis alvum citat, & magis abſtergit, ſi è carnis iure decocta detur: *Matthiolus.* Si verò fides habenda Camerario, digerit, incidit, attenuat, liquat, à putredine vindicat, aperit, humentem alvum ſiccat, hydropicos iuuat, pingues extenuat, & abradendo purgat.

ATRIPLEX DICTA PES ANSERINVS: Germ. *Ganſs fuſs, Seuu fuſs*: Gall. *Pied d'Oye*: Ital. *Pede di Ocha.*

Folia huic Atriplicis maritimæ, ampla, laciniata, atrouirentia, caput grauante odore prædita: *floſculi* ramoſi, muſcoſi: *Semen* exiguum, rotundum: *Radix* fibroſa, ligneſcens: *caulis* craſſiuſculus, rectus, cubitalis.

Secus veteres parietes, vias, ſemitas, alibique incultis & deſertis humentibus nonnihil locis, exit: vigetque ac floret vnà cum Atriplicibus reliquis: quemadmodum à Nobis Lugduni, Geneuæ, Montbelgardi & alibi, ſæpiuſculè obſeruatum.

Planè autem lethalis & peſtifera habetur, præſertim ſi à bubus deuoretur, Fuchſio & Trago auctoribus.

ATRIPLICIS QVÆ PES ANSERINVS dicitur alia Icon.

Tabernæmontano in Icon. & Hiſtoria dicitur Chenopodium, & Pes anſerinus 2. Trago Bliti & Atriplicis 5. genus, vt præcedens illi eſt quartum. Minimè autē à dicta præcedente differt, niſi in eo quod ramoſior eſt, & magis nigricantia habet folia.

In antiquis areis & foſſis fimi reperitur in pagis.

Atriplex foetida et Vvlvaria: Germ. *Scham kraut, Hunds Molten*: Gall. *Herbe de bouc.*

Vitium Atriplicis potiùs genus eſſe quàm quicquam aliud ſcribit Tragus: malè verò ille & Lonicerus *Bonum Henricum* inſcribunt. *Cynocrambe* affinem herbulam vocauit Cæſalpinus. *Atriplicem caninam* Tragus & alij, quia eam ex vrina canum naſci putant. *Garoſmon* nonnulli, quòd Garum, ſiue liquamen piſcium redoleat. *Blitum fœtidum* aliqui. *Caninã* & *Vuluariam*, quia muliebria redolet, Cæſalpinus, Lobelius & Hiſtoria Lugd. *Atriplicem fœtidam, olidam* atque *hircinam* plærique omnes, à tetro odore.

Iuxta parietes prouenit, & locis ſabuloſis, iiſque præſertim quæ canum lotio ſæpiùs aſperguntur: florens Æſtate media. *Vires & Vſus trademus in Appendice.*

Parietaria, Helxine, Perdicaria: Germ. *Maur kraut*: Gall. *Parietaire*: Ital. *Parietaria.*

Eam Helxines nomine ſic delineat Dioſcorides. *Cauliculos*, ait, fert tenues ac ſubrubentes: *folia* Mercurialis, hirſuta: circa *caules* velut exigua *ſemina* aſpera, veſtibus adhærentia. *Flores* ſunt herbidi, pallentes & muſcoſi.

Plinius hanc Dioſcoridis Helxinen cum eiuſdem Parthenio cõfundit. Dicitur autem Græcis *Helxine* quòd veſtimentis obuiis adhæreat. Iiſdem q; Perdicaria, ſiue Perdicium, quòd Perdices eam eſitare ſoleant. Latinis verò *Parietaria* & *Muralis*, a natalibus. Sunt qui *Vitriariam* & *Vrceolariam* vocent, quòd tergendis vrceolis vaſiſque vitreis peridonea ſit.

Eſt vel Maior vel Minor, & naſcitur vtraque iuxta muros, parietes, in ſepibus & ruderibus, atque in ipſis muris.

Ocimastrvm verrvcarivm, Circæa quibuſdam: Parietaria III. Helxine riualis.

Ex *radice* tenui fibroſa fuſca, *caulis* ſurgit ſingularis, teres ſubhirſutus, geniculatus, ex viridi rubeſcens, nitidus: *folia* ex articulis aduerſa, Solani vulgaris, acutiora, atrovirentia, per ambitum leuiter ſinuata: *flores* in thyrſulis pulchelli, quadrifolij, colore carneo, bifori inuolucro antequam pateſcant conditi: ſtaminulis cõcoloribus medium occupantibus ſubiectis, hirſutis globulis, poſtmodũ in *lappulas* abituris; quorum ſingulis modò vnũ modò bina *ſemina* oblonga recludũtur.

In ſyluarum opacioribus vliginoſis locis frequens exit: vt & nõnunquam ad riuos & putridos arborũ trũcos: Montbelgardi in ſylua le *Cheſnoy* vbiq; fermè obuium.

Corchorvs Theophrasti et Plinii: & Melochia Serapionis.

Caulis huic læuis cubitalis: *folia* Cynocrambes ferè vel Mercurialis, ſed maiora, per ambitum ſerrata, habentque parte imâ barbulam vel apophyſin, ligulæ inſtar, tenuem. *Siliquæ*, breui pediculo hærent ſingulares, 4. aut 5. vncias longæ, ſtriatæ, ſenſim ad mucronem vſque attenuatæ: *ſemen* claudentes copioſum, cinereum, anguloſum, parvum; guſtu viſcidum. Flores teſte Alpino, parui sũt, crocei, Leucoio minores.

Creuit Nobis in S.P. horto Montbelgardi ex ſemine Baſileâ miſſo, floruitque Septembris initio.

Facultate autem planè ſimilis eſt Altheæ: nihilque Ægyptiis in cibis familiarius: coquunt enim in aqua vel iure carnium &c. *Alpinus. Plura in Appendice.*

Mercvrialis: Germ. *Bingel kraut*: Gall. *de la Mercuriale*: Ital. *Mercorello.*

Mercvrialis mas.

Quia hanc inueniſſe creditur Mercurius, *Hermobotanes*, & *Hermopoa* apud Græcos nomen obtinuit, & *Mercurialis* apud Latinos. *Linoſoſtis* etiam vocarunt Græci: & aliqui *Parthenium*.

Eſt autem vel *Satiua* vel *Syluestris*, & vtraque *Mas* vel *Fœmina*. Nos verò vulgò receptam ſiue ſatiuam, hîc perſequemur: Syluestrem, ſiue Repentem, quæ *Cynocrambe* dicitur, pòſt etiam tradituri.

Reperitur autẽ Mercurialis in hortis olitoriis vinetis, aliiſque locis humentioribus ac vmbroſis, ſecus hortorum arvorumque ſepimenta.

Vtraq; porrò Mercurialis, dictante Dioſcoride, Olerum modo comeſta, aluũ mouet: cocta verò in aqua, epoto iure, bilẽ aquãque detrahit, nitroſo purgãte & medicato ſuo ſucco ad multa perquã vtilis.

Mercvrialis foemina.

Mercurialẽ Marem à Fœmina nec *radix*, nec *folia*, nec *flores* diſpeſcunt. Vtriq; enim tenera & fibroſa *radix*: anguloſus, ſpithamæus circiter, geniculatus & læuis *caulis*: & *folia* ad Parietariæ folia accedentia, ſed glabra, atro virore ſplendentia, & in ambitu ſerrata. Foeminae autem ex foliorũ alis ligulæ rectæ emicant, tenues, quas verticillatim, ceu in ſpica, ambiunt *floſculi* glomerati, muſcoſi, qui in quatuor herbida foliola ſeſe explicãtes, *cirrhos apiculorũ* luteolorũ aut herbidorum oſtentant, nullo ſubſequẽte *ſemine* pereuntes. Mari autem ex iiſdem alis breues pediculi oriuntur, quorũ ſingulis teſticulata burſula, nonnihil cõpreſſa hirſutaque inſidet, gemina *ſemina* ad Aparines ſemina accedẽtia, concludẽs.

CYNOCRAMBE, SIVE MERCVRIALIS REPENS: Germ. *Uvildt Bingelkraut* : Gall. *Mercuriale ſauuage*:

Plurimis fibroſis radiculis perennibus & lentis per terram repit Cynocrambe tam MAS quàm FOEMINA, *caules* ſurriguntur aliquot teretes, concaui, longis internodiis geniculati, pedales, propter terram purpuraſcentes: *Folia* ad articulos bina oppoſita, læuiſſima, lanuginoſa, foliis Mercurialis vulgaris ſimilia, tenera, acuminata, in ambitu ſerrata, pediculis breuibus: Ex foliorum alis *pediculi* exeunt, in *Mari* quidem quã hîc pingimus breuiores, 4. vel 5. vncias circiter longi: quibus inſident *floſculi* herbaceo colore præditi, ternis foliolis conſtantes, cum apicibus binis corniculatis extrorſum reflexis: iiſque bina ſuccedunt parua *ſemina*, in vnoquoque pediculo tergemina, *loculis* hirſutis compreſſis incluſa.

PHYLLON, SIVE FOLIVM: Germ. *Uvelſch Bingel kraut.* Phyllon Arrhenogonon.

Phylli meminit Theophraſtus inter eas plantas quæ ad maris vel fœminę procreationẽ valere credũtur: eaſdemque vires illi, ex Crateua, aſſignat Dioſcorides, ſubſcribente Plinio.

Galenus, Paulus & Poſteriores Gręci eius nuſquã meminêre, fortè quòd nullum illius vſum Medicum viderent, & ei quem priores de ipſo tradiderunt, parum fidei haberent: aut quòd illis, non ſecus ac Nobis, incognitum fuerit legitimũ Phyllon.

Dioſcoridis etiam Codicẽ ex eo deprauatum eſſe arguit Matthiolus, quòd in plæriſq; à Theophraſto abeat. Eoſq; qui Phyllon à Mercuriali nõ differre volunt, ex vtriuſque notarum & facultatum conſideratione, toto cœlo errare demonſtrat.

LAPATHVM, RVMEX, LAPATHVM ACVTVM: Germ. *Ampffer*, Gall. *Lapais, Parelle* : Ital. *Lapatio, Rombre*.

De Lapatho, Oxylapatho: & Hippolapatho agimus in Appendice in genere. Quinque autem Lapathi genera facit Dioſcorides: duo verò tãtùm Plinius & Theophraſtus, confunditque hic Oxalidem cum Oxylapatho.

Quod hîc pingimus eſt *Lapathum acutum* ſiue Oxylapathũ. Ad cubiti id & ſeſquicubiti altitudinem excreſcit: *caule* multis alis concauo, ſtriato, ſubrubẽte: *folia* Betę, longiora, rugoſiora, nõnihil in ambitu criſpa, ac modò acuminata, ſubrotunda, ſapore ſubacido. *Flores* muſcoſi, copioſi, ex fibris compoſiti: iiſque *ſemen* triquetrum ſuccedit membraneis foliis ternis ex virore rubeſcentibus concluſum. *Radix* dodrantalis, craſſitudine digitali, crocea, ſapore amàro.

CYNOCRAMBE, SIVE MERCVRIALIS repens, aut Cynia, Fœmina.

In Cynocrambe Fœmina ex ſoliorum alis *pediculi* ſurriguntur tres 4. aut 5. vncias longi, tenues, ſtriati, in quibus floſculi in ſpicam digeſti, muſcoſi, externis herbaceis foliolis cõpoſiti, in quib⁹ ſtaminula aliquot herbacea: iique nullo ſuccedente *ſemine* intereunt. Totaque herba (vt & in Mari,) ſaporis eſt faſtidioſi & viroſi odoris.

Cynocramben *Marem* & *Fœminam* variis locis obſeruauimus: Geneuæ prorumpentem Martio & Aprili: Baſileę prope *Montets* virentem adhuc Octobri: & Montbelgardi in monte *Bar*, florentem Maio. Eoſdem cum Mercuriali vulgari habent natales, iiſdemque pollent viribus. *Plura in Appendice.*

PHYLLON THELIGONON.

Phylli nomine variæ tradũtur plantę: quę Nobis eſt *Caryophyllus holoſteus tomẽtoſus*, ab Agerio. Quæ Nobis eſt *Ophiogloſſon*, ab Amato. Quæ Nobis *Ophris*, ſiue Bifoliũ dicitur, à Geſnero. Quæ Nobis dicitur *Carduus Mariæ*, à nõnullis. Et tandẽ *Phyllon Monſpeſſulanũ* folio incano, Theligonon, quod hîc pingitur, & Arrhegonõ (malè apud Plinium Arſenogonon dictum,) quod paulò antè. Phyllõ Hippocratis Lybicum & Æthiopicum Silphium eſt.

In Phyllo autẽ hoc, noſtro Monſpeſſulano, vtrumque ſexum agnoſcunt, Dodonæus, Lobelius, Camerarius, Tabernamontanus, C. Bauhinus, & alij Scriptores. Præcipuaque *differentia* eſt, quòd *Fœmina* ſpicati racemoſiq; ſint flores, velut in Mercuriali Fœmina.

LAPATHVM ACVTVM MINIMVM.

Species Lapathi à Recentioribus obſeruatas propoſituris, occurrit Nobis poſt O*xylapathum vulgare* quod pinximus & deſcripſimus, *Minimum hocce Lapathum*.

Eſtq; hoc illi partibus quidem omnibus ſimillimum: interim tamen peculiare hoc habere videtur, quod ſtatim ferè à *radice* caulis in alas incipit diuidi, in quibus *flores* certis interuallis verticillatim naſcuntur, muſcoſi, luteoli, ſingulis ferè verticillis appoſito foliolo, ligulæ inſtar, quo verticilla tamen extrema carent.

Iiſdem locis cum *Vulgari* paſſim ſpontè prouenit, humentibus ſcilicet, in pratis, foſſis & hortis, floretque vtrumque appetente Iunio.

LAPATHVM, SIVE OXYLAPATHVM, folio obtuſo.

Foliis eſt ſupernè retuſis, brevioribusque & rotundioribus quàm in vulgari Lapatho acuto: ab illo tamen *ſemine, caule, flore, radice* & *facultatibus* vix diſcernendum. Provenit circa rudera & areas, iiſdem locis quibus vulgatiſſimum.

Decoctum Oxylapathi ex vino diebus aliquot potum, auriginem pellit, & cutim priſtino nitori reſtituit. Aqua ex radicibus deſtillata ad puſtulas, alphos, vitiligines, lichenas, omneſque deniq; cutis, ac præſertim faciei, maculas delendas plurimùm facit: Creduntq; ſuperſtitioſi nonnulli lippire nunquam eos qui Lapathi radicem, Lunâ decreſcente effoſſam, ſecum portauerint.

LAPATHVM SYLVESTRE MAGNVM vulgare.

Herbá eſt vulgaris notitiæ locis humidioribus in areis pagorum ad ſtabula frequenter proueniens: nec non & in montibus, iis præſertim locis vbi pecudes diu ſtabulari ſolent, & vbi earum fimo pingueſcit ſolum.

Hippolapathum ſylueſtre Tabernæmontano: *Lapathum vulgatiſſimum*, & *Lapathum Officinarũ*, Schvvẽckfeldio. Germanis quibuſdam, inter alia nomina, *Butter ampffer* dicitur, quoniam Ruſtici Butirum eius foliis involutum, in vrbes venale ferunt.

Vires verò eaſdem cum Oxylapatho habet.

LAPATHVM MAIVS, VEL RHABARBARVM: Germ. *Münch Rhabarbarũ*: Gall. *Rhubarbe des Moines.*

Hominis proceritatem interdum aſſequitur: *caule* ſurgens ſtriato, rubente, ſuperiora verſus in numeroſos ſurculos diviſo: *floribus* ſerie longâ per totos ferè ramos muſcoſis: *ſemine* ſubſequente anguloſo, folliculis membraneis circumdato: *folia* pedalia & ſeſquipedalia, lata, acuminata, dura, rigida, rubentia, pediculis rubentibus longis appenſa. *Radix* prolixa, craſſa; multis adnatis fibris donata, intensè crocea.

Habetur in nonnullis Germaniæ, Galliæ & Italiæ hortis: nec eo deſtituta Heluetia, vt pote quod in Friburgenſis ditionis vrbe *Eſtauaï*, in Monialium horto colitur & fœliciter prouenit. Folia Martio erumpunt, flores Iunio. *Plura in Appendice.*

LAPATHVM MAXIMVM AQVATICVM: Germ: *Waſſer ampffer*: Gall. *Grande Parelle des marais.*

Flore eſt & *ſemine* Lapathi acuti; & *folia* etiam ſimilia habet: ſed læuiora ſunt minuſque rugoſa, longitudinis ferè ſeſquicubitalis, cum aliquantulùm criſpatis oris: *caules* ad cubitos duos ſurgunt: *Radix* foris nigra, intùs buxea, atque in multas fibras diducta.

Naſcitur aquoſis, paluſtribus & ſtagnantibus locis, ac foſſis humidioribus.

Radix lenit aluum, & Icteritiam diſcutit: Folia verò calidis podagris conferunt.

LAPATHVM AQVATICVM MINVS.

Huic etiam aquæ ſunt natales, aiunt Aduerſaria; ſed nõ niſi limpidæ & fontanæ, trans quas è fũndo exerit *cauliculos* teneriuſculos, flaccidos, graciles, non abſque hinc inde filamentis, vt cæterę aquaticæ, ſtipantibus & pendulis: *folia* ſunt tenuia & mollicella, nec tamen innatantia ritu Potamogetonis, ſed erecta, ex atro viridantia, Lanceolæ, & anguſtiora multò quàm Potamogetonis.

Ad *Vnguenti Martiati* nominum & rerum farraginem confuſiſſimam huius folia, prę cęteris, requiri aiunt Pharmacopœi.

LAPATHVM FOLIO ROTVNDO, ALPINVM, flore muſcoſo copioſiſſimo.

Lapathum rotundifolium & Hippolapathum rotũdum, dicitur vulgò Scriptorib⁹ plęriſque omnibus, & nonnullis Pſeudo-Rhabarbarum Recentiorum.

Naſcitur in montibus, locis humidioribus, & iis præſertim ad quæ armenta, ſtationem iſtic Æſtivis menſibus habentia, aquationis gratiâ frequentiſſimè convenire ſolent.

Quidam purgare aiunt, ſi ad duplum Rhabarbari exhibeatur radix.

LAPATHVM ANTHOXANTHVM.

Radice eſt tenui,ſurculoſâ, fibrata,dura,lignoſa: *caulibus* duobus aut tribus, anguloſis, palmi altitudine : *folijs* Oxylapathi, oblongis, anguſtis,& *flore* in ſummis ramis aureo, vnde illi nomen.

In foſſis & vliginoſis locis prouenit : circa Norimbergam præſertim frequens.

LAPATHVM MARINVM SINVATVM.

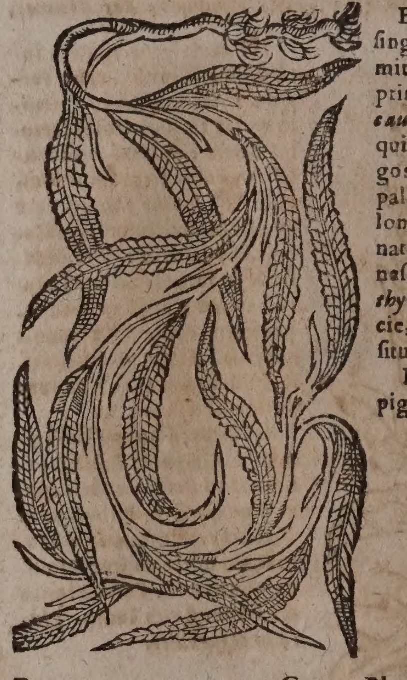
Cauliculos emittit humi procumbentes , & nonnunquam obliquè rectos,dodrantales , in ramulos diuiſos anguloſos atque ſtriatos : quibus *folia* vncialibus ferè pediculis hærent,alternatim poſita,oblonga, duabus inſignibus laciniis imam partem diuidentibus : In ramulorum ſummo *floſculi* velut in ſpicam congeſti, coloris obſoleti, & ex luteolo virente quodammodò albicantes. *Radix* ruffeſcens,paucis fibris donata. Prope *Aiguemortes* frequens reperitur.

LAPATHVM PVLCHRVM BONONIENSE ſinuatum.

Ex craſſa *radice* multa *folia* , plæraque duarum vnciarũ, è pediculis tenuibus eiuſdem penè longitudinis profert,vnciam lata, profundè vtrinque ſinuata, ſubrotunda. Caulis palmaris, atque in eo calices hiſpidi geniculatim diſpoſiti. *Bononia accepimus.*

LAPATHVM FLVITANS, LONGO SERrato folio.

Eius *radix* geniculata eſt, ſingulisque geniculis fibras emittit, quibus vado inhæret, primis internodiis rubeſcens: *caules* edit multos,rotundos, quinque aut ſex cubitos longos,in aqua fluitantes : *folia* palmum , atque eo ampliùs, longa,anguſta,in ambitu crenata , alternatim per caules naſcentia, In caulium vertice *thyrſus* eminet,eâ prorſus ſpecie,quâ in Potamogetone viſitur.

Naſcitur in vadis amnium pigrorum,vt Araris.

LAPATHVM SANGVINEVM , SIVE SANGVIS Draconis, herba : Germ.*Drackenbluet.*

Facilis eſt huius à Lapathis reliquis diſcretio , ſanguineo quo ſcatet ſucco,& nervis per folia Lapathi minoris,acuminata, crebris diſcurrentibus, varioque implexu ruborem atro-ſanguineum virentibus foliis conciliantibus,quorum ſucco & manus & alutam primùm purpureo,mox in cœruleum degenerante colore,tingit : foliorum pediculis eodem ſucco imbutis. Reliqua effigiatura haud multùm abſimilis Lapatho acuto.

In Septentrionis hortis ſpontè provenit , in calidis plagis rariùs. Habuimus Nos in S.P. horto Montbelgardi, florens Iunio,& ſemine deciduo ſe propagans.

Guſtu eſt nitroſiore quàm Oxylapathum : reliqua ſunt cum eodem communia. *Plura in Appendice.*

RHAPONTICVM : Germ. *Rhapontick* : Gall. *Rhapontique* : Ital. *Repontico* : Arabibus *Raued,& Rauend.*

Rhapontici *radix* quam oſtendunt Seplaſiæ , Raphani medioeris craſſitudine eſt, Rhabarbaro grauior & cõpactior: rugoſo fuſcoque *cortice* obducta : ſecta per tranſverſũ *ſpiras* oſtendens,colore vario, minuſq; rubro quàm Rhabarbarum. Sapor illi ſubamarus & adſtrictorius,odor verò ferè nullus.

A natali ſolo appellationem habet : ſiquidem in ripis *Rha* fluminis ſupra Pontum & Boſphorum Cimmeriũ naſcitur: vnde etiam ex Regionibus quæ ſupra Boſphorum ſunt adferri apud Plinium & Dioſcoridem legimus.

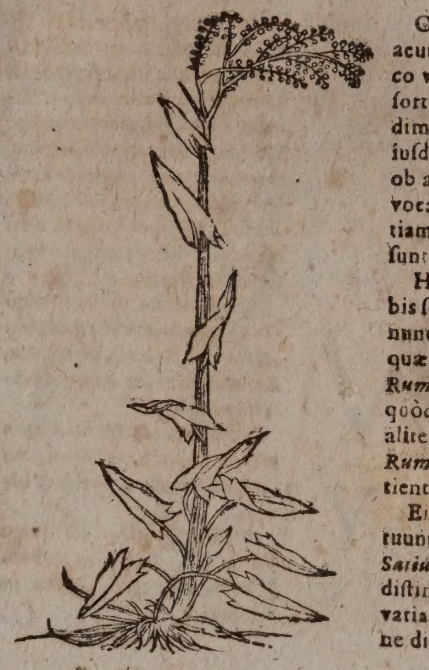
Duplex autem eſſe *Rha*, ſive *Rheum* ex veterũ Græcorũ monumentis habemus : *Rha Barbarũ*,de quo mox agetur, & *Rha*, ſive *Rheum Ponticum* quod hic tradimus , *de quo plura in Appendice*.

RHABARBARVM : Germ. *Rhabarbarum* : Gall. *Rhubarbe* : Ital. *Rhabarbaro*.

Rhabarbarum, prout à nonnullis pingitur, *caulem* habet palmarem, & *folia* duplò longiora, parteq; quâ illi ſine pediculo congeſtim adhærent anguſtiora, altera verò latiora & deorſum reflexa. Præcipuóque illi inter folia latitãti cauli alium tenuiorem inaſci aiunt, in cuius ſũmitate *flores* formâ & colore Violam Martiam referentes; ſed vehementis & inſuauis odoris. *Radix* quæ ſola ad *Nos* peruenit, craſſiſſima eſt, rotunda, coloris exteriùs ex nigro ruffeſcentis, interiùs verò ex rubro flaueſcentis, rubentiũm linearum diſcurſu veluti vndulata: fungoſa, ſed tamen grauis: ſaporis cum leui adſtrictione amaricantis, haud ingrati, liquoremque cui infunditur croceo colore tingens. *Plura in Appendice.*

OXALIS SIVE ACETOSA : Germ. *Sauvvrampffer*: Gall. *Ozeille*, *Saliette* : Ital. *Azederas*.

Oxylapatha quæ, quoniam acutum habent folium, à Greco vocabulo ὀξὺς id nomen ſortita ſunt huc víque tradidimus. Sunt verò & aliæ eiuſdem nominis Plantæ, quæ ob acidum ſaporem, à Græco vocabulo ὀξὺ, Oxylapathi etiam appellatione donatæ ſunt, de quibus iam agendum.

Hic igitur de Oxalide Nobis ſermo, quam *Anaxyrida* nuncuparunt etiam Græci, & quæ Latinorum eſt Acetoſa. *Rumicem* vocabant Romani, quòd, ob ſuccum acidum, non aliter atque *Mamma*, quaſi *Rumam* Veteres dixêre, à ſitientibus exugi ſoleat.

Eius ſumma duo conſtituuntur faſtigia ſiue genera: *Satiuum* ſcilicet & *Syluestre*: diſtinguiturque vtrumque in varias ſpecies, de quibus ordine dicemus.

OXALIS CRISPA : Germ. *krauſer Ampffer*.

* Hæc natali loco, tempore & creſcendi modo à præcedente, ſiue Vulgari, nihil planè variat, quàm quod natura foliis criſpis in hac mirè ludat.

Oxalis autem *vulgaris folio longo* in præcedente Tabella picta, cubito altiores promit *caules*, ſtriatos, concauos, in alas diuiſos : *folia* Biſtortæ, minora, acuminata, quà pediculo adhærent falcata, pinnatáue, ſucculenta, atrouirentia, ſapore acido : *flores* & *ſemina* Lapathii acuti. *Radix* fibroſa, lutea, ſtrenuè ſiccantis & adſtringentis ſaporis.

Vbique in pratis & hortis quolibet anni tempore vigêre ſcribit Lobelius: vt & Nos obſeruauimus.

OXALIS TVBEROSA RADICE.

Terram ſupra Oxalidem pratenſem refert : *folijs* paris magnitudinis & formæ, aliis *caulem* alis ſuis complectentibus, aliis longiore pediculo nixis. *Flos* ſtamineus luteolus, racemoſus. *Radix* tuberoſa, Filipendulæ vel Œnanthes.

Vidimus Heidelbergæ, in horto Sprengeri, florentem Iunio. Oxalidis vero folio ampliſſimo cum geniculis tuberoſis & nodoſis meminere Cluſius & Caſparus Bauhinus.

OXALIS FOLIO ROTVNDIORE REPENS : Gall. *Ozeille franche, Ozeille ronde, & Ozeille Romaine.*

Ludit ſubinde hæc *folijs*, modò rotundis, ferè Cochleariæ vel Chelidonii minoris proximis, modò alarum appendicibus donatis : aliàs ſagittæ inſtar mucronatis, pinnatiſque, veluti Spinachiæ foliorũ extremũ, colore glauco, pinguiuſculis, delicatoque acore prẹditis. *Caules* inanes, cubito longiores. *Floſculi* è fibris componuntur ex luteo rubentibus, vt in aliis, quibus & *ſemen* reſpondet. *Radix* tenuis reptat, vt & caules, ſapore minùs acido quàm folia.

Reperitur in hortis plæriſque omnibus, ac prouenit etiam in muris. *De vſu & viribus in ſequentibus.*

OXALIS MINOR ACVLEATA CANDIÆ.

Ramulos complures cubitales & dodrantales humi fuſos, vndatim flexuoſos, graciles & ſtriatos producit, colore propter terram rubente, alioqui viridi. *Folia* pauca, Oxalidis; verucinę, pinnis mutila: *Flores* ex intervallis per totam ferè ramorum longitudinem muſcoſi, luteoli : quibus *ſemen* ſuccedit triquetrum purpuraſcens. *Radix* purpurea, gracilis ſumma tellure hæret.

Montbelgardi in S. P. horto colitur, & floret Iunio.

OXALIS PARVA AVRICVLATA REPENS: Germ. *Schaff Ampffer, klein Ampffir.*

Prolixas lignoſaſque & valde fibroſas habet *radices*, rubentes, huc illuc reptantes, ac in plura ſæpe capita diuiſas: quæ *folia* emittunt oblonga, vnciam aut ſemunciam longa, ad imum auriculata, guſtu, reliquarum inſtar, acido. *Floſculi* longos efficiunt racemos, triangulo ſubſequente *ſemine*.

Scriptoribus dicitur vulgò *Oxalis minor, Oxalis minima, Acetoſella, Acetoſa veruecina, Lapathiolum*, & *Acetoſa lanceolata minor.*

Sabuloſis & incultis agris multis in locis prouenit, ſuo reptatu odioſa, ac floret Iunio.

Palato gratior eſt quàm Vulgaris, belléque omnia præſtat quæ illa. *Plura in Appendice*

OXALIS AFRICANA ELEGANTISSIMA, floſculis ex luteolo virentibus.

Creuit hæc Nobis Montbelgardi in S.P. horto ex ſemine Lutetiâ miſſo, floruitque Iunio.

Viribus & *facultatibus Oxalidis* in genere enarrandis hunc deſtinauimus locum. Eſt itaque illa frigida & ſicca in ſecundo ordine: digerit, aperit & incidit humores lentos: Ventriculi & iecoris æſtus contemperat, ciborum appetitum excitat, bilioſis & peſtilẽtibus febribus aduerſatur. Radix Hepatis & Meſaraicarum venarum obſtructiones reſerat: Semen medicamentis cordialibus adhibetur. Folia & eorum ſuccus æſtiuis menſibus ciborum multorum vtile ſunt condimentum, cor recreant, & putredinem arcent.

FAGOTRITICVM: Germ. *Heyden korn, Bockvveitzen*: Gall. *Dragées aux cheuaux, Bled Sarraſin*: Ital. *Fromentone.*

Ob eam quam cum Oxalide habet foliorum & ſeminum ſimilitudinem hunc locum ſibi vendicat. Rubente *caule* ad duos pedes aut altiùs ſurgit, ſtriato, læui, & in ramos aliquot diuiſo. *Folia* ex longis pediculis rubeſcentibus Hederacea, atrouirentia, ſapore fatuo: ex quorum alis ſingulares exeunt pediculi, trientales aut quadrantales, tenues, qui *floſculos* in muſcariis ſuſtinent, primùm colore carneo, deinde albo, præditos, quorum ſinguli quinis conſtãt foliolis, apicibus rubentibus. *Semen* triquetrum, nigrâ glumâ obductum, farinam candidiſſimam continet, inſipidam. *Radix* lignoſa, alba, longa, multis fibris donata.

Naſcitur qualicunque ſolo, neque vllum, quantumvis aridum macrumue, reſpuit. *Plura in Appendice.*

LVNARIA MAGORVM ARABVM.

Ratam hanc plantam, ob eam quam cum creſcente Luna ſimilitudinem habent eius folia, *Lunariam* dictam ſcribit in Obſ. Lobelius. *Lunaria* verò *Magorum Arabum* vocat fuit, vt ab alijs Lunarijs diſtinguatur. *Lunariam Oxalidis rotundo folio nuncupat* C Bauhinus in Phyt.

Exeunt Martio tenella *folia* à *radice* lignoſa, flexuoſa cinerea, Oxalidis rotundifoliæ primùm erumpentis folii ſimilia, Thlaſpi Hederaceæ ferè paria. *Flores* & *ſemina* non vidimus. Martio verò, vt dictum, erumpentem plantam in Allobrogum conualle inter præcelſum *Mont Sen* vulgò vocatum montem, & D Ioh. Maurum, vernaculè S *Iehan de Morienne*, reperimus & collegimus.

CLASSIS XXIII. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ
STIRPIVM
CLASSIS XXIV.

LACTVCACEÆ, INTYBACEÆ, CÆTERÆQVE ID GENVS, quarum flos in pappum abit.

LACTVCA, LACTVCA VVLGARIS SATIVA: Germ. *Lattich*: Gall. *Laictuë*: Ital. *Lattuca*.

LActuca à lactei ſucci, quem dum abrumpitur fundit, vbertate, nomen obtinuit.

Dioſcorides in *Satiuam* & *Syluestrem* diſtinguit: Theophraſtus eadem ſumma duo faſtigia videtur conſtituere, cùm quandam folio puſillo, caule candidiore, & lacte copioſam eſſe ait, quam *Syluestrem* facit: aliam verò candidam, dulciorem & teneriorem, cuius tres facit ſpecies, *Laticaulem*, *Rotundicaulem* & *Laconicam*.

Laticaulis, *Rotundicaulis* & *Laconica Lactuca* meminit etiam Plinius, ſed plurimas alias addit differentias, à loco & ſatus tempore deſumptas: Sic ille *Cappadocicas* memorat, *Gracicas*, *Caprinas*, *Meconin*, *Aſtylida*, & cum amaritudinis exprobratione, *Picrida* dictam. Plures itidem *Differentias* obſeruarunt *Recentiores*, vt ex ſequentibus patebit.

LACTVCÆ VVLGARIS SATIVÆ ALIA ICON.

Lactucæ ſpecies variè diſcreuêre Recentiores. A *loco* & *cultu*, aliam ſatiuam atque aliáſylueſtrem conſtituentes. A *folijs*, quæ longiora ſunt, latiora, plana, criſpa, vel in ambitu ſinuata, vel ad capitis effigiem clauduntur, vnde *Capitatæ* nomen. A *colore*, à cuius diuerſitate, alia alba dicitur, quę frequêtior, alia rubra, & alia nigra. Ac tandem à *ſemine* quod in his duabus vltimis nigrum eſt, in cæteris verò omnibus candidum. Quibus & aliud adhuc additur Genus, *Romanum* vulgò vocatum.

Caulescentem ſatiuam vulgarem Lactucam, *Capitatam*, & *non Capitatam*, duplici Tabella ex Fuſchſiò hic pingimus: *Syluestrem* poſtea ſuo loco tradituri.

LACTVCA ROMANA LONGA DVLCIS.

Folio eſt dulci, oblongò, modicè laciniato, & inferna parte ſecundum coſtam ſpinulis armato, *floſculis* vulgaris lactucæ luteis, paruis: ac *caule* etiam vulgaris lactucæ. In ouatum *caput* extuberat, ſi in cacumine ligetur; idque tenerius albiuſque euadit, ſi terra circumducatur ad acumen vſque.

Cæſalpino dicitur *Lactuca nigra*: quibuſdam *lactuca fuſca*: Tabernæmontano, Gerardo & Schvvuenckfeldio, *Lactuca Intybacea*.

Colitur in hortis copioſè, vt & Vulgaris Capitata & non Capitata: habeturque hæc Romana nonnunquam candidior, aliàs nigrior: & eſt illi in cibis prima laus. Capitatam cum pluribus capitibus vidimus Porentrui, in horto D. Rittneri.

LACTVCA LONGO ET VALDE ANGVSTO folio.

Huic lactucæ *folia* à radice ſtatim oriuntur multa, palmum aut ſeſquipalmum longa, vnciam vnam aut alteram lata: ſuperiora verò, vt breuiora, ità anguſtiora, ſpinulis quibuſdam per margines donata, vtraque verò acuminata: *caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, ramoſus: *flores* & *ſemen* cum Lactucis vulgaribus eadem, ſed ſemini color fuſcus.

Hanc nonnullis in hortis, præſertim inter Beffordiam & argenti fodinas in *Girarmegni*, obſeruauimus. Quidam [Caſtor Durantes & alii,] *Lactucam* Gallicam inſcribunt.

LACTVCA CRISPA LACINIATA.

Toto ferè anno ſeri & tranſplantari poſſe Lactucam ſcribit Creſcentius: pluri-maque alia de eius *ſatu*, *culturâ* & *mangonio*, & ille & alii tradunt: Sed cùm ea & olitoribus & mulierculis vulgò nota ſint, iis recenſendis ſuperſedemus.

Vires quod attinet, Humidum frigidúmque eſt hoc Olus, teſte Galeno; non tamen extremè, ſiquidem, vt ait, edendo non foret, ſed verbi gratia, ſecundum aquę fontanæ frigiditatem. Et cùm pauciſſimum ſanguinem; eumque vitioſum, generet omne aliud Olus: Lactuca copioſiorem procreat, & minùs vitii habentem. Eaq; ſe plurimũ vſũ ſcribit Galenus, in iuuentute quidẽ ad moderandos oris ventriculi æſtus, in declinante verò ætate ad accerſendũ ſomnũ.

LACTVCA SYLVESTRIS, FOLIO LATO, ſucco viroſo.

Lactucas ſylueſtres, iam enarrandas aggredimur. Ea verò quam hic pingimus minimi digiti craſſitudine *radicem* habet, candidam, paucis fibris capillatam: *caulem* tricubitalẽ, teretem, læuem inanem & ramoſum: *folia* infima lata, Intybo ſatiuo proxima, nigricantia, in ambitu lenibus ſpinulis quaſi ſerrata: ſuperiora verò ſinuata & quà terram ſpectant ſpinulis per coſtæ longitudinem hiſpida: *flores* conferti, Lactucæ lutei, calyce ſquammato, ſubrubente. *Semen* ex pappoſo tomento pendulum nigrum. *Sculptor Figuram noſtram corrupit.*

In rupibus lapidoſis, ſaxoſiſque locis, naſcitur, ac nonnunquam ex rupium ipſarum rimis. Dicitur quibuſdã *Endiuia*, & plæriſque omnibus *Lactuca ſylueſtris*.

LACTVCA SYLVESTRIS MVRORVM, FOLIO profundè laciniato, & floſculis lactucaceis, luteis.

Prouenit Montbelgardi in muris Caſtelli, & ſyluis vmbroſis florens Iulio: Baſileæ etiam obſeruauimus extra portam lapideam, & Geneuę in tectis & parietibus.

Multis *Sonchi* genus eſt: aliis *Scariola ſylueſtris ſpecies*: aliis *Lactuca ſyluatica floribus luteis*.

LACTVCA EX PERV.

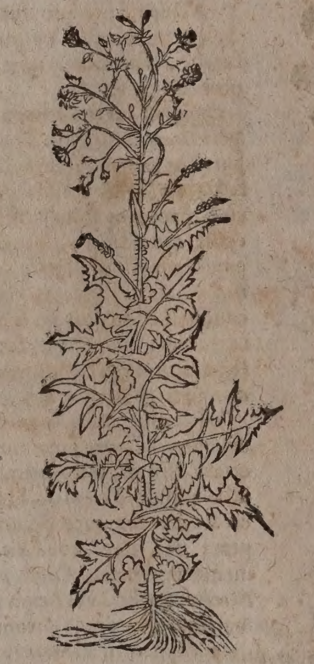
Herbæ cuiuſdam *Lactucifolia, ex Peru* allatæ, meminit Monardes: eámque ad renum morbos plurimùm commendat: vt & ad dentiũ dolores, ſi eius folia denti affecto ſuperimponantur illice ſuccus eorũ inſtilletur; aut ſi decoctum in ore qua parte dentes dolent, diutiùs retineatur. *Herbam renalem* appellant. An Hiſtoriæ Ludg. *Lactuca ſylu.* pumila?

LACTVCA CRISPA TENVITER DISSECTA.

Lactucæ ſatiuæ, vt ex Dioſcoridis & Plinii monumentis elicere eſt, refrigerant, ſtomacho gratæ ſunt, ſomnum cõciliant, aluum emolliunt, & lac augent: verùm decoctæ magis alunt. Epotum ſemen Veneri refragatur, ſeminis profluuia & Veneris in ſomno imaginationes compeſcit. Iſa verò herba frequentiori cibo, claritati oculorum officit. Succus, authore Matthiolo, ex roſaceo fronti & temporibus illitus, non ſolùm febrientibus ſomnum conciliat, verùm etiam capitis dolorem mulcet: gargariſatur ex Punici Mali ſucco ad columellę inflammationes: &c.

LACTVCA SYLVESTRIS, SIVE ENDIVEA, multis dicta, folio laciniato, dorſo ſpinoſo.

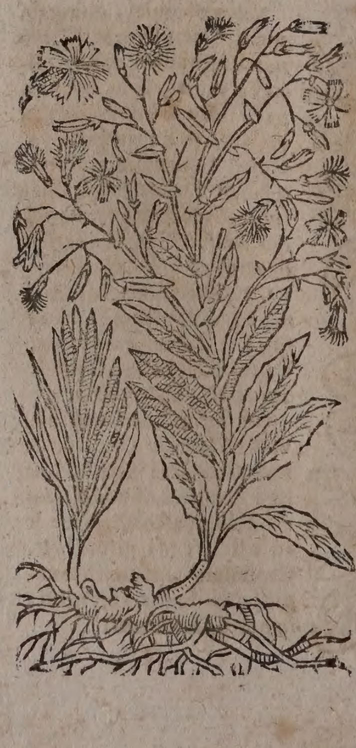

Incondita habet per caulem *folia*, Sonchi diuiſura, laciniata & ſerrata, ſpinis ſecundum coſtam auerſa parte donata, amaro lacte prægnantia: *caulis* verò bicubitalis & maior, in principio ſpinoſus: qui in ſummo in multos abit ramulos, quos *flores* ornant parui, lutei, lactucacei, in pappos degenerantes.

Seris domeſtica quibuſdam: *Lactucina Dioſcoridis* aliis: Endiuia & Endiuia ſylueſtris, Ruellio, Matthiolo & Dodonęo. Lobelio & aliis Endiuia vulgatior Officinarum.

Naſcitur ſecus vias & agrorum ac pratorum margines, tum & iuxta ſcrobes: reperitur & in vineis ac hortis inter olera: & facillimè, vbi ſemel ſata, ſingulis annis recurrit.

LACTVCA SYLVATICA PVRPVREA, VEL purpuro-cærulea.

Caule eſt bicubitali & altiore, glabro, tereti, & medulla alba pleno: quem *folia* ex interuallis alternatim veſtiunt, ſinuata, glabra, tenella, ſubtus glauca, ſuprâ virentia, cæterà vt deſignat Tabella. *Caulis* in ramos aliquot diuiditur, atque hi rurſus in alios minores; qui *flores* ſuſtinent Lactucæ pares, ex quinque foliis contextos, ſed colore hilari purpuraſcente, qui in pappum faceſſunt, ſemine oblongo, gracili: *radix* pollicaris multúmque fibroſa.

Sonchus ſyluaticus & Libanotis *ſterilis Theophraſti* Tabernęmontano: *Sonchus cæruleo flore Camerario.*

Vidimus Montbelgardi in monte *Eſtobon*: Geneuæ in monte *Thuyri*, & Baſileæ, in monte *Waſſerfall.* Floret Auguſto & Septembri.

CICHORIVM SYLVESTRE ET SATIVVM: Ger. *Wegvvart*: Gall. *Cichorée*: Ital. *Cichorea, Tornaſole.*

Radice eſt pollicari, lacte prægnante: quæ tortuoſos ſuos *caules* profert, eodẽ ſucco turgidos, variéque in ramos diuaricatos. *Folia* Dentis Leonis, aliàs integra, aliàs tenuiſſimè diſſecta, criſpa, piloſa. *Flores* ex caulium lateribus & foliorum ſupremorum alis ſucceſſiuè emicant, Dentis Leonis, ſed colore cœruleo, atque interdũ albo. Tota planta amara inſigniter deprehenditur, *radix, caules, folia & flores*. Per culturam maius at mitius euadit.

Nos Iconem vnam tantùm proponimus, eamque ex Fuchſianis, videturque ſufficere pro Cichorio ſylueſtri & ſatiuo: non enim ita mutatur culturâ, quin ſimilitudinem magnam retineat cum ſpontaneo. *Plura in Appendice.*

CICHORIVM VERRVCOSVM, VERRVCARIA Ital. *Mazza di Caualiero.*

Paulùm admodũ humo tollit *caules*, graciles, fũgoſos, ramoſos; ad quorũ latera ſeſſiles adnaſcũtur rari *floſculi*, atq; etiã alij ramulorum extremis, lutei: quibus in pappos euaneſcentibus ſuccedunt pericarpia pulcherrima verticillatim radiata, Lupini ſeminis magnitudine: in quibus *ſemẽ* copioſum, Lactucę par, non tamen ita compreſſum. *Folia* oblonga, Dentis Leonis, laciniata, multa per terram ſparſa, in ramis pauca. *Radix* longa & fibroſa.

Mira eſt ad tollendas Verrucas huius plantę facultas: Semen ℨ pondere potum, & folia, vel ſemel tantùm in acetario deuorata, id certò præſtare ſcribit Matthiolus. Nos verò folia illita eas omnino delêre ſępiuſculè obſeruauimus.

CICHORIVM SPINOSVM SIVE Chondrilla ſpinoſa.

Folia huic Cichorij, anguſtiora, virentia, ſinuata, ex eodem puncto plura: *caulis* glaber in ramulos diuiſus rigidiuſculos, inconditos, multifariam diuaricatos, in duras abeuntes ſpinas: *flores* ad ramorum diuaricationes, ipſorumque adeò ſurculorum cacuminibus impoſiti, cærulei, denticulatis folijs cõſtantes: duplò triploue quàm Cichorij vulgaris minores, cui *ſemen* ſimile.

Creuit nobis Montbelgardi in S. P. horto ex ſemine Neapoli miſſo: floruitque Iulio & Auguſto.

CICHORIVM BVLBOSVM VEL STRVMOSVM: Chondrilla puſilla, marina, bulboſa, lutea.

Vt rarum, ita pulchrum eſt hoc Cichorij genus innumeris *fibris* tenuibus longè latéque perreptans, quibus appẽſi *bulbi* Auellanæ magnitudine, Alabaſtritis marmoris candore, ſolidi: *folia* ſeſcunciam, aut vncias duas, longa, ſemunciâ latiora, leuiter ſinuata, glabra, in obtuſum mucronem deſinentia, craſſiuſcula, rubeſcentia: inter quæ ſurgunt *coliculi* palmares hirſuti, quorum faſtigijs *flores* inſident Hieracij, lutei, in pappum euaneſcentes.

Per arenam ſerpit, ac floret Aprili, prope montem Sethi ad mare. Eius radices ad ſtrumas plurimùm conferunt.

INTYBVS VEL INTYBVM: Germ. *Endiuien, Scariol*: Gall. *Endiue, Scariole*: Ital. *Endiuia.*

Seris, Scariola & Endiuia dicitur etiam Intybum hic pictum.

Radices habet fibroſas, lacte pręgnantes: *folia* antequam cauleſcat per terram ſparſa, longa, lata, nonnunquam anguſta, Lactucæ folijs ſimilia, in ambitu ſubinde crenata, ſubamara, quę Hortulanorũ mangonio criſpa aliquando conſpiciuntur & alba: caulis cubitalis & ſeſquicubitalis, lęuis, ſtriatus, inanis, multis ramis brachiatus, tortuoſus, vulneratus lac fundens.

Flores ex foliorum [quæ in caule Hederacea ſunt] alis emicant cęrulei, Cychorij ſylueſtris, ac ſemen quoque conſimile.

INTYBVM SATIVVM ANGVSTIFOLIVM.

Ab Intybo vt annotat apud Dioſcoridem Cornarius corruptè *Endiuia* deducta eſt: A Seri verò quâ voce, Plinio teſte, Intyba ſatiua priuatim deſignabant Veteres deducta *Seriola*, ac poſt demum *Scariola*, quæ Amato atque alijs Intybum eſt ſatiuum anguſtifolium, vt Cornario & etiam alijs Endiuia eſt propriè Intybum ſatiuum latifolium. Eſt verò *Serriola* Lactucę ſylueſt. genus.

Intybi ſatiui quatuor *differentias*, ſiue potiùs *varietates* habet Tabernamontanus: diſtinguens in *Maius, Criſpum, Minus*, & *Minus flore albo*. Cęteri verò plęrique omnes, triplex faciunt, *Latifolium, Anguſtifolium & Criſpum*.

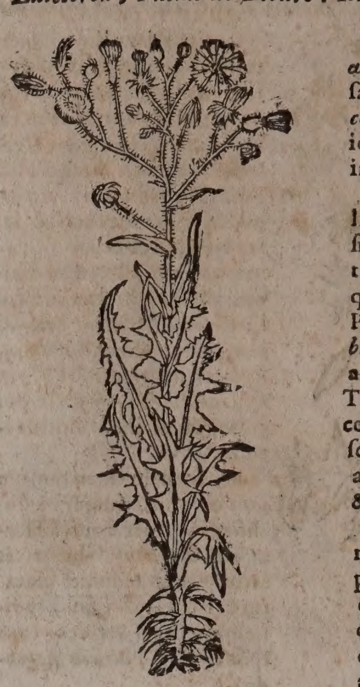
INTYBVM SATIVVM CRISPVM.

Intybum Satiuum propter ſolum & culturam *maius & minus* efficitur: *criſpum* verò fit tranſplantatione & mangonio Hortulanorum: nec hoc ab illis aliter eſt diuerſum.

Seritur autem Intybum in hortis, & quod Vere ſatum, celeriter adoleſcit, & ipſa Æſtate florens, ſemina profert, ac deinde intercidit. Iulio verò ſatum in Hyemem reſtat, Septembri aut Octobri terrâ obrutum, colligatis priùs foliis niuis inſtar candidum redditur, ac deinde menſibus Hybernis aliorum acetariorum loco, menſis infertur.

SONCHVS, CICERBITA: Germ. *Savvdiſtel*, Gall. *Laicteron*, *Palais de Lieure*: Ital. *Lattucella*, *Soncho*.

Græcis dicitur Σόγχος, ἀπὸ τοῦ σῶον χέειν, id eſt, quòd ſalubrem fundat ſuccum, *Cicerbitam* vocarunt Romani, idque nomen hodie adhuc in Hetruria retinetur.

Sonchi inter ſpinoſa foliata meminit Theophraſtus, ſic Sõchum ex ſpinoſis plantis eſſe ait Galenus, ſed poſtquam perfectè abſolutus ſit. Plinius duo facit genera, *albũ & nigrum*, Lactucę ſimilia ambo, niſi ſpinoſa eſſent. Trium verò videtur Dioſcorides meminiſſe: ſylueſtris ſcilicet & magis aculeati, & alterius mollioris & eſculẽti, & tertii arborei lato folio.

Nos Sonchum minùs laciniosum ſpinoſiorem ſiue aſperiorem flore luteo, Hieracii, hic pingimus: de reliquis à nobis obſeruatis differentiis in ſequentibus acturi.

SONCHVS LACINIATVS LÆVIS, SIVE NON ſpinoſus.

Paruâ, fibroſa albaque nititur *radice*: *caule* cubitali, intus concauo, purpuraſcente. *Folia* longa, læuia, ferè glauca, Dentis Leonis diuiſura, lacte prægnantia, alternatim prodeunt, aliàs pediculo longo, aliàs nullo, ſed latiore baſi caulem amplectentia, in circuitu quaſi dentata, ſpinis vel nullis vel mollibus armata. *Flores* folioſi, lutei, ſed foliorum pars extrema auerſa parte purpuraſcit. *Semen* paruum, oblongum & in fuſco rubens.

Sonchum læuem aut *lenem* vocat Cordus: Fuchſio verò eſt *Sonchi alterum genus tenerius eſculentúmque ac minus nigrum*, & Apulei *Lactuca Leporina*. Hiſtoriæ Lugdunenſi, *Andryala minor Dalechampii*.

SONCHVS LACINIATVS SPINOSVS, SONCHVS aſper, Cicerbita aſpera.

Huius meminere Scriptores plærique omnes. Sonchum verò laciniatum læuem triplicem facit Tabernamontanus, Sonchum laciniatum læuem latifolium: Sonchum læuem alterum flore luteo: & Sonchum læuem tertium flore luteo. Ineptè verò de his Sonchis à *Matthiolo* & Schvvenckfeldio ſcriptitatum fuiſſe in Hiſtoria noſtra magna oſtendimus.

Prouenit autem ſponte tum læuis, tum aſper laciniatus Sonchus variis locis: Geneuę & Montbelgardi paſſim, ac frequentiſſimè in hortis: nec non Baſileæ extra vrbem, inter portas *Stein* & *Eſchen*. Floret vterque in Nouembrem vſque.

SONCHVS REPENS MVLTIS; QVIBVSDAM Hieracium maius.

Flores huic paulò maiores quàm reliquis Sonchis, lutei, hirſuta foliorum atrouirentium compage coërciti, qui tandem in pappos abeunt.

Inuenitur in pauludoſis ſalicetis & harundinetis, iuxta piſcinas & ſtagnantes aquas, Montbelgardi & Geneuæ paſſim in agris frequens, nonnulliſque in hortis ſuo reptatu odioſus. Floret autem Iulio.

In Icone noſtra, quæ ex Fuſchſianis eſt, radix repens deeſt.

SONCHVS CÆRVLEVS LATIFOLIVS.

Bicubitali & altiori huic Soncho, ſummus *caulis* hirſutus eſt, thyrſumque geſtat florum Sonchi vulgaris floribus ſimilium, ſed cęruleo colore nitentium, & in pappos celeriter fatiſceſcentium.

Ex Alſatia habuimus vbi in altiſſimis montibus, locis vmbroſis, prouenit, floretque Iulio & Auguſto. Eundem eſſe ſuſpicamur cum Cluſii *cæruleo* Soncho.

SONCHVS DENDROIDES DALECHAMPII; Lactucæ murorum affinis.

Hic Sonchus, ſi Hiſtoriæ Lugd. credendum, multa habet communia cum eo Sonchi genere, cuius tertio loco meminit Dioſcorides, *indicabunt docti.* Quin autem cum Lactuca murorum dicta multa etiam habeat cōmunia, nemo, quod credimus, ibit inficias.

Prouenit, ait Dalechāpius, in ſaxoſis frigidorum montium cliuis.

Ceterùm refrigerat vterque Sonchus, authore Dioſcoride, modicè adſtringit, & æſtuanti ſtomacho atque inflammationibus illitus ſuccus ſtomachi roſiōnes mitigat: Lacque ex eo manans ſedis & vuluę collectionibus opitulatur: *De vſu Culinario ad latus ſequentis Tabellæ.*

SONGHVS LANATVS DALECHAMPII, flore aureo Erygerontis.

Tota planta lácteo ſucco turget, Cichorii more, guſtúque amaro prædita eſt, ſed minùs quàm reliqua Cichorea, quorum etiam facultatem obtinet, ſed imbecilliorem.

Prouenit Monſpelii prope *Peraux*, in ſaxoſis & apricis florens Iunio menſe. *Mollu-ginem* appellant nonnulli, attamen à Plinii Mollugine diuerſa eſt.

Ceterùm Sonchi vulgaris, Hyeme frequens in acetariis vſus eſt: ac radicum præſertim, quæ cùm teneræ ſint & dulces, menſis expetuntur. Sic de eodem dicebat iam olim Galenus. Viridis & tener eſtur, proinde vt cætera Olera ſylueſtria.

SONCHIS AFFINIS TERRACREPOLA; ſiue Terracrepolum.

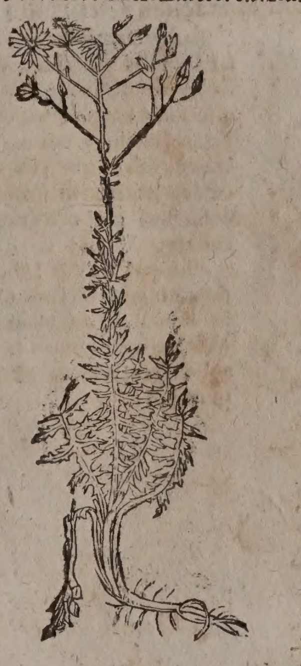
Radicem habet Intybo ſimilem, paruam, ſinuatam, candidam: *caules* multos, cubitales, foliatos: & folia Intybo ſimilia, ſed candidiora & minùs inſecta, ſucco lacteo manantia. *Flos* luteus, in pappos euaneſcens.

Syluestre hoc Olus quod Dioſcoridis eſt *Hyeracium paruum*, Theophraſti verò & Plinii *Crepis*: *Terracrepolum* vocant Hetrurię rura. An eiuſdem Theophraſti ἐπιφυλλόκαυλος.

Naſcitur ſpontè in aggeribus terrenis agri Monſpelienſ. ac in ædificiorum muris & collibus ſaxoſis: & colitur etiam in hortis.

Editur crudum hoc olus ex oleo & aceto: & quia dulce eſt & ſubadſtringens, in pretio habetur.

CHONDRILLE vel CHONDRILLA: Germ. *Klein Sōnenvvirbeel*: Gall. *Laicteron*: Ital *Chondrilla, Terracrepolo.*

Chondrillam ſpeciem Seridis eſſe Scribit Galenus: Dioſcorides verò à nonnullis *Cichoriũ* & ab aliis *ſerim* vocari. Eius duo facit genera, quę Plinius inter ſe confundit, vni tribuens quod ille duobus.

Sic hodie adhuc Chondrillacei generis plantas apud Scriptores haud facilè eſt certis nominibus diſtinguere: cùm præſertim Intybaceorum & Chondrillaceorum hiſtoriam nondum accuratè examinarint: eorumque vel nomina & deſcriptiones ſine iconibus: vel Icones ſine deſcriptionibus, propoſuerint.

Chondryllacearum autem plantarum vbiuis fermè locorum ingens ſeſe offert copia, in muris, vineis, apricíſque editis locis: Nos *Chondryllam cæruleã hîc pingimus.*

CHONDRILLA LVTEA.

Tota, quemadmodum etiam in cærulea, lacteo ſucco turget planta: atque in læui & glabro *caule folia* habet ad Sonchum læuem accedentia, multò minora, diuiſurâ ferè Chondrillę cęrulcę, eorum extremis Ciconiam paſſis alis in aëra ſe vibrantem referentibus: ſunt verò etiam in ambitu dēticulata, quod notatu dignum, quod hac notâ non florens à cærulea vel alba diſcerni poſſit.

E foliorum ſinu ramuli exeunt, quorum ſingulis *flos* vnic' inſidet, Sonchi, luteus, in pappos euaneſcens.

Monſpelii in muris floret Martio: totaque Æſtate, in vinetis & oliuetis glareoſis obuia eſt.

CHONDRILLA VIMINEA.

Pullulant primùm per terram in orbem ſparſa *folia*, Hedypnoidis laciniis, glabra, quæ in caulem ſurgente planta marceſcũt: ipſe verò *caulis* propter terram denſis ſpinulis totus horret, atque ad cubitos duos aut tres aſſurgit, frequentibus ramis vimineis variè diuaricatis fruticoſus, foliis aut nullis aut raris; iiſque gramineæ tenuitatis. *Flores* extremis ramulis hęrent lutei, lactucaceis pares. *Semine* ſuccedente rotundo, ſtriato, oblongo, cinereo, cum tomento villoſo appenſo. *Radix* ſimplex pollicaris, longa & lacteo ſucco prægnans.

In aruis & ad eorum margines in plurimis regionibus naſcitur. Monſpelii variis locis, Baſileæ apud Rhenum, & alibi, frequens. Floret Æſtate & Autumno.

CHONDRILLIS AFFINIS QVÆDAM LACINIATA: An Camerarii Trinciatella?

Chondrillis vel Hieraciis affinis eſt hæc planta : cui à *radice* craſſa longa prodeunt aliquot capita , ex quibus multa *folia* vncias duas longa , laciniata , quorum pars extrema ſubrotunda , læuia & ſatis craſſa ſpiſſáue. *Caules* iuncei, ramoſi , cubitales, & interdum minores : atque in eorum extremitatibus *flores* ſingulares , maiuſculi , lutei, in pappos deſinentes. Tota verò Herba lacteſcit.

Circa Monſpelium floret Aprili.

CHONDRILLA HIRSVTA FLORE RVBENTE.

Radix, illi ſimplex alba, dura, fibris donata & lac fundens : *caules* pedales & cubitales , ſolidi , lactiflui , tenues, ſtriati, ſingularibus foliis donati : eorumque ſingulis *flores* inſident ſinguli, monocloni , colore ex albo purpuraſcente , denſè foliis per extremam oram crenatis ſtipati. *Folia* vel à radice ſtatim , vel ab imo caule per terram ſparguntur , in reliquo caule rariora, Hedypnoidis laciniis, vtrinque hirſuta, odore graui. Semina longa, tenuia , cum pappo.

Variis in hortis obſeruauimus : & ipſimet Montbelgardi in S. P. horto habuimus, florentem Iulio & Auguſto.

CHONDRILLA CRITICA QVORVNDAM: An Camerarii & Geſneri Hieracium Creticum ?

Radix Dentis leonis: *caules* ſpinulis horridi , variè nulloque ordine in alas diuiſi : *folia* Lactucę ſylueſtris: *flores* Sonchi : *Semen* pulchrum incuruum , ex radice denticulata in roſtellum deſinens , per maturitatem ruffum.

Floret Iunio & Iulio , ac nonnunquam etiam Octobri, breuiſque æui planta eſt. Montbelgardi nobis in horto prouenit ſemine ex Creta miſſo.

CHONDRILLA FOLIO NON DISSECTO, caule foliato.

Radice firmatur longâ, craſſâ, lacteo ſucco turgente , in capita aliquot diuiſa : *folia* emittente multa , palmaria & longiora, ſemunciam, plùs minùs, lata , Plantaginis tenuifoliæ foliis ſimilia , acuminata, glabra, craſſa, Chondrillę cæruleæ inſtar, eiuſdemque penè coloris. *Caules* frequentes , iuncei , dodrantales ſiue pedales , glabri , fungoſi , foliis plærumque nudi , & nonnunquam, vt hac Icone exprimimus, foliati , in binos ramos vt plurimùm diducũtur : eorũque ſingulis flos inſidet vnus magnus, luteus, in pappos euaneſcens , quibus *ſemina* adherent tenuia, longa, ſtriata & ruffa.

Reperimus circa Curiam Rhætorum , florentem Iunio.

CHONDRILLA FOLIO NON DISSECTO, caule nudo.

A precedente ſolo caule foliis nudo differt hęc , quam *Chondrilla Syriaca* nomine à *Valerando Dourez* accepimus.

Chondrilla plurimæ alias *Varietates* in Hiſtoria noſtra magna recenſemus : *Ch. foliis hirſutis, flore vnico magno luteo : Ch. radice candidula, floribus luteis paruis: ch. Majorem & Minorem, flore Tragopogonis, luteo. Ch. caule hiſpido, nodis multis pradito : Ch. caule cubitali aſpero , floribus pappaceis : Ch. minorem foliis in dorſo rubẽtibus: Ch. foliis in ambitu ſpinulis armatis &c.*

Cęterùm *eiuſdem eſt Chondrilla cum lactuca temperamenti.* In vino decocta & pota, veneno ſerpẽtino reſiſtit.

Succus , ſi aſſumatur , fluxiones alui ſiſtit. Itque vt & Gummi circa ramulos proueniens , ſi in vterum iniiciantur, muliebra eliciunt.

LAMPSANA SIVE LAPSANA, PAPILLARIS: Germ. *Hederich* : Gall. *Lampſana* : Ital. *Lampſana*.

Lac fundit amarum vulnerata, ſiue *radice*, quam habet albam & digitalem: ſiue *caulibus* , quos ſupra cubitũ erigit hirſutos, rubentes, ramoſos, concauos : ſiue denique *foliis* , quæ *Barbarea* dictæ inſtar formata habet , ſed mollicella, hirſuta. *Flores* autẽ ſtellati, lutei, Hieracii, ſed parui, qui in pappos illi ſimiliter abeunt.

Ruellio dicitur *Chryſolachanum Plinii*, nonnullis *Napium, Napus Sylueſtris*. Geſnero *Sonchis cognatum olus*, *Gerardo Sonchus ſyluaticus*.

Parietinis, ruderibus, aruorum & hortorum marginibus , frequens vbique prouenit.

Reſiccat, abſtergit & digerit: & papillas exulceratas, illis impoſita ſanat ; atq; ob hanc peculiarem efficaciam papillaris nomen obtinuit. *Plura in Appendice.*

HIERACIVM SIVE HIERACIA: Germ. *Habichs Kraut*: Gall. *Herbe à l'Eſperaier.* Ital. *Hieracio.*

De Hieracio ex Veterum ſententia,& de eius Nomenclaturis & Æquiuocis, *agimus in genere in Appendice.* Hîc verò varias tum à Nobis tum ab aliis,obſeruatas proponemus *Differentias*, & *varietates.*

Pulchrum eſt quod hîc pingimus Hieracium: *radix* non magna cum fibris aliquot craſſiuſculis: *folia* laciniis, formâ & hirſutie ad Cichorium ſylueſtre plurimùm accedunt, quóque altiora eò minora redduntur: *caulis* vnicus, rectus,ſtriatus, cubitalis,hirſutus, foliis alternatim orientibus amictus quæ ſine pediculo latam habent baſim cum alis: flores in cacumine numeroſi,ex pediculis propriis, lutei, in pappos faceſcentes.Floret Maio.

HIERAGIVM ERVCÆ FOLIO HIRSVTVM.

Singulari ad altitudinem pedalem aſſurgit *caule*, penitùs hirſuto, *foliis* veſtito etiam hirſutis, vncialibus aut ſextantalibus,ciner acei coloris, laciniis Cichorii Erucęue circumroſis atque folii extremo ferè triquetro. Flos in ſummo caule vnicus aureus majuſculus.

HIERACIVM LVTEVM HIRSVTVM: aliis *Cichorium luteum hirſutum.*

Facie totâ Cichoreo ſylueſtri proximum eſt: & *radices* craſſas habet & longas, fibratas, lac fundentes amarum: Vnde *caules* plures ſurgunt, cubitales & bicubitales, multis alis concaui, canaliculati, rubentes, atque aliàs admodum hirſuti,aliàs ferè glabri, inanes. *Folia* Cichoraceis ſimilia: *flores* pediculis ſinguli donati,Lampſanę florum formâ, lutei, ex capitulo canaliculato hirſuto in pappos abeuntes. *Semen* minutum, ſtriatum, fuſcum,

HIERACIVM LVTEVM GLABRVM: aliis Cichorium luteum glabrum.

Hoc à pręcedente non niſi glabritie differt, vel quòd minùs ſit hirſutum: Abundátque vtrumque Geneuæ, Monſpelii & aliis in locis, nec non Baſileæ quà itur *Moutets*, & prope fluuium Birſam. Florent Martio, Aprili & Maio, ac nonnunquam etiam Octobri. Icon hęc eſt Lobelii, & ab eo pro Hedypnoide Plinii exhibetur: pręcedens verò eſt ex Fuchſianis.

HIERACII PARVA SPECIES: QVIBVSDAM Hioſeris anguſtifolia aſpera.

Exiguâ, ſed craſſiuſcula donatur radicula, ſucciſa nonnihil, ac ſi præmorſa eſſet, pluribus fibris ornata: *foliis* longis & anguſtis, hirſutis,& in terra ſparſis: *caulibus* duobus aut tribus, glabris, à radice prodeuntibus, non multò plùs palmam longis, verſus ſuperiora vt plurimùm in binas alas diuiſis: quarum extremitatibus inſidet *flos* vnicus, luteus, plenus, ſatis magnus, totaque planta eſt amaricantis ſaporis. Tabernæmontano dicitur *Hioſeris* anguſtifolia.

Lucos multùm amat: & frequens etiam in ſolo arenoſo,ac ſecus vias reperitur.

HIERACIVM PVLCHRVM RAMOSVM, piloſum, flore luteo.

Tota planta piloſa eſt, ac potiſſimùm in extremis ramis,in quibus pili longiores. Eam vidimus Heidelbergæ, in horto Sprengeri, Pharmacopœi & Botanici inſignis, florentem Iunio.

Cęterùm Hieracium vtrũque, dictante Dioſcoride, vim habet refrigerantem & modicè adſtringentem: quare ſtomacho æſtuanti & inflammationibus commodè imponitur. At ſuccus ſi ſorbeatur ſtomachi roſiones mitigat. Eaſdem etiam facultates illi tribuit Plinius. *De viribus ex Neotericorum ſententia in ſequentibus.*

HIERACIVM LATIFOLIVM MONTANVM, folio Conyzæ Monſpeſſulanæ maioris, flore luteo.

Hoc in montibus circa Geneuam obſeruauimus, Iunio & Iulio florens, ac ſemen Auguſto maturans.

Frigidam autem temperaturam, cum Diſcoride, Hieraciis tribuunt Recentiores Scriptores, atque ob id omnibus ardentibus Febribus & inflammationibus, apprimèque apoſtematibus & pectoris punctoriis doloribus, conducere aiunt: ſi ſcilicet vel ſuccus vel aqua ſępinſcul bibantur, aut ſi ex linteolis applicentur, atque ob id *Apoſtematicam* dictam.

Oculorum caligines & maculas diſcutiunt etiam Collyria ex eadem aqua parata: Solentque mulierculę facies ſuas hac aqua abluere, vt maculas exterant, purumque & immaculatum vultum conſequantur.

HIERACIVM PANNONICVM LATIFOLIVM Cluſii, maculatum & non maculatum.

Tria Hieracii Pannonici genera habet Cluſius, *latifolia* duo, & vnum *anguſtifolium*: ex quibus Nos I. latifolium hic pingimus, quod ad Piloſellam maiorem, ſiue Pulmonariam luteam plurimùm accedit: foliaque habet quina aut ſena humi ſtrata, per ambitum nonnihil ſinuoſa, interdum etiam laciniata, mollia, hirſuta, nigricantibus maculis ſæpiſſimè infecta, interdum minimè. Flos illi Hedypnoidis flori ſimilis, ſed pallidior.

Inuenitur, ait Cluſius, in plæriſque Hungariæ, Auſtrię ſuperioris, atque Morauiæ montibus gramineis & ſimul apricis locis, ac ſiccioribus pratis. Floret Maio.

HIERACIVM ALPINVM HIRSVTO FOLIO, flore Hieracii, luteo: *Cluſii.*

Cluſio eſt *Hieracium 5. alpinum Pannonicum.* Inuenitur in herboſis alpium iugis, vbi floret Iulio & Auguſto. In hortis verò floret Maio, & ſemen perficit Iunio.

Gaſparo Bauhino in Phyt. *Hieracium 5. montanum hirſutie incanum.* Camerario hort. *Hieracium 5. Pannonicum.* Gerardo *Hieracium 5. Pannonicum Cluſii.* Tabernæmontano *Hieracium latifolium montanum.*

HIERACIVM STELLATVM.

Ad cubitalem altitudinem aſſurgit, tenuibus, ramoſis & hirtis *coliculis*: *folia* primùm erumpẽtis Hedypnoidis, nonnihil ſinuoſa, hirſuta: *flores* ſimplices, parui, Lampſanæ, lutei: quibus ſuccedunt *ſeminum* ſtellæ radiatę, hirſutæ, quæ poſtmodum falcis in modum incuruantur. Tota planta lac fundit.

A Lobelio & aliis inſcribitur Hieracium Narbonenſe ſiliqua falcata. Huic verò affinis Cæſalpini *Ragadiolus*, *Ragaggiolo in* Hetruria dictus, qui aſſumitur in cibis crudes, vt Cichorium.

Abundat locis pinguibus circa Monſpelium & circa Bononiam.

HIERACIVM CAPITVLIS CARDVI BENEDICTI, maximum, *Bugloſſum Echioides* quibuſdam.

Multifidâ *radice* nititur, craſſitudine digitali, alba, lac amarum fundente: *caulis* bicubitalis radicis craſſitiem æquat ſtriatus, rubens, denſiſſimis ſpinis acutis, rigidis, ſed facilè caulem relinquentibus, horrens, ſuccum itidem lacteum è vulnere fundens: & ramis compluribus brachiatus: *folia* Bugloſſæ, ſinuoſa, longa, ſpinis minacibus horrida: *flores* Hieracii, crocantes, in pappum faceſcentes, è calice thorulis hiſpidis canaliculato.

Annua eſt planta, ſe ipſam ſeminans: floretque Iunio & Iulio, vt Montbelgardi, Baſilieę, Heidelbergæ & alibi, in noſtris & aliorum hortis, obſeruauimus.

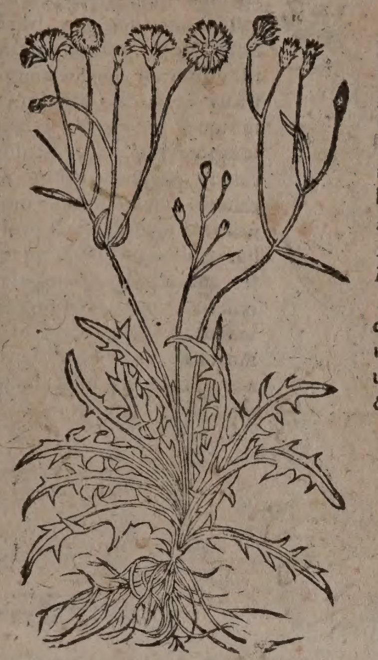
HIERACIVM ASPERVM, FLORE TVSSILAGINIS.

Huic cum præcedente multa communia. Thalio, Tabernæmontano, Gerardo, & Gaſparo Bauhino *Cichorium luteum*, & *Cichorium ſylueſtre flore luteo.* Trago *Cichorea 3. & 4.* flore luteo.

Montbelgardi, variiſque aliis in locis, paſſim prouenit, in agrorum & vinetorum marginibus: florens Iulio, Auguſto, Septembri & Octobri menſibus.

HIERACIVM MINVS PRÆMORSA RADICE, Siue Hieracium minus Fuſchſii.

Radix huic fibrata, imâ parte præmorſâ nigricat, per cętera candicans, lacte turgida: *flores* verò habet luteos & foliofos. Variat inſigniter laciniarum magnitudine & diuerſitate. Tabernęmontano & multis aliis eſt *Hieracium minus Dioſcoridis.* An Anguillarę *Lactuca Leporina Apulei*?

Frequentiſſimè prouenit circa Baſileam: vt & Geneuæ in pratis circa *Arue* fluuium. Floret Iunio, Iulio & Auguſto.

HIERACIVM RECTVM RIGIDVM, QVIbuſdam Hieracium Sabaudum.

Ad cubitos duos aſſurgit *caulibus* hirſutis, rigidis, rubentibus, qui in ſumitate in aliquot ſurculos faceſſunt, quorum ſinguli ſingulos ſuſtinent *flores* luteos, Hieracij vulgaris: *folia* prę omnibus Hieracij folijs rigida, rigidis denticulis ſinuata, hirſuta, atrouirentia, alternatim poſita: *radix* dura, longis fibris donata.

HIERACII SABAVDI VARIETAS.

Multùm variat Hieracium Sabaudum dictum, non tantùm caulibus cubito interdum altioribus, ſed & foliis, in quibus etiam diſcrimen magnum, vel luſus, quemadmodum ex Iconibus hic exhibitis apparet.

HIERADII SABAVDI VARIETAS ALIA.

Hieracium Sabaudum *Erinum Matthioli* eſſe exiſtimabat Guilandinus [quem ſecuti Lacuna, Lonicerus & alij,] ac apud Galenum *Militarem*, & apud Plinium *Lactaridem* dici. At, ſi Columnæ & Lobelio credendum, non eſt *Erinus* quę à Matthiolo pingitur mutila, ſine floribus, planta, ac quam nemo, niſi ab eodem depictam, vidit: ſed potiùs, impudentiuſculum Commentatoris commentum: *judicabunt docti.*

HIERACIVM MAGROCAVLON ET MACROrhiſon: flore Hedypnoidis luteo.

Tabernęmontano dicitur *Hieracium Intybaceum.* Gaſparo Bauhino *Hieracium Dentis leonis folio, radice oblonga.* Gerardo *Hypocharis, Porcellia,* & *Hieracium longius radicatum.* An *Atargia Theophraſti*? Cur verò Tabernæmontano *Hieracium vnicaule* dicatur neſcimus, quandoquidem in deſcriptione ramoſum faciat, & Figura etiam id indicet.

Geneuæ in muris, Monſpelij autem in pratis, obſeruauimus, florens Majo.

HIERACIVM FLOREM INCLINANS: ſiue Hieracium flore nutante.

Hieracium facie Hedypnoidis Lobelio. *Hieracium minimum Cluſij*, & *Hieracium minus capitulo inclinante* Gaſparo Bauhino. Tabernęmontano & Gerardo *Hyoſeris maſcula.*

Monſpelij, Baſileę & Montbelgardi vidimus, Martio florens & Aprili.

HIERACIVM MONTANVM MAIVS latifolium.

Sic inſcribunt Authores plerique omnes: Nec ſcimus cur *Chondrillam Hiſpanicam flore purpureo* vocet Gerardus, cùm Tabernæmontani Icone vtatur, qui plantam Germanicam facit, & flores luteos illi tribuit.

Folia habet longa, lata, criſpa, ex albo incana, rigidâ lanugine obducta, &c. & eſt Herciniæ ſummorum montium incola.

HIERACIVM LATIFOLIVM GLABRVM.

Iiſdem quibus præcedens gaudet natalibus, & vt illud floret Majo. *Radix* autem illi minor eſt, & *folia* anguſtiora & paulò breuiora: ſuntque inferiora etiam longiore prędita pediculo; cætera pediculo carent & caulem amplectuntur: omnia verò tenera ſunt & mollia. *Caulis* abit in quinque, ſex aut ſeptem ſtaminula, quibus ſingulis *flos* inſidet vnicus, luteus, pręcedentis floribus par, ſed paulò minor. Totaque planta amara eſt.

HIERACIVM LATIFOLIVM PRÆMORSA radice, caule ſingulari, Piloſellæ maiori affine.

Radix huic fibrata & pręmorſa, folia palmaria circiter & vnciam lata: ſed alia longiora, alia breuiora, atque alia rurſus breuiſſimis & vix conſpicuis pilis in margine donata, alia manifeſtis. *Caulis* vnic⁹, aphyllos, multos in cacumine congeſtos luteos *flores* ſuſtinens, qui tandem in floccos abeunt, atque ad ſingulas diuiſiones foliolum tenue anguſtum. Syluas amat.

HIERACIVM MONTANVM LACINIATO folio lanuginoſo, *Cluſii.*

Tabernæmontano dicitur *Hieracium montanum anguſtifolium, foliis Cichoraceis*: Cluſio Pannon. & hiſt. poſt. *Hieracium montanum laciniato folio*: C. Bauhino in Phyt. *Hieracium* 13. *laciniato lanuginoſo folio.*

Creſcere in *Leytemberg* & florêre Iunio obſeruauit Cluſius. Nos in altis Lotharingię montibus reperimus.

HIERACIVM NARBONENSE ROTVNdifolium, caule aphyllo.

Statim à *radice* alatis pediculis *folia* fundit octona aut dena, plus minùs, rotundis, in ambitu crenatis, ſed innoxijs apiculis, veluti aculeis, donata, læuia, ſapore manifeſto deſtituta: à quorũ ſinu *cauliculi* iuncei bini exeunt, palmâ vix longiores, nudi, quales in Dente leonis: quorum ſumma *florem* ſuſtinent luteum, minorem quàm dictæ plantæ, ſed in elegantem pallidulum pappum fatiſcentem. Semen exiguum, longum, ſubrufum, ſtriatum.

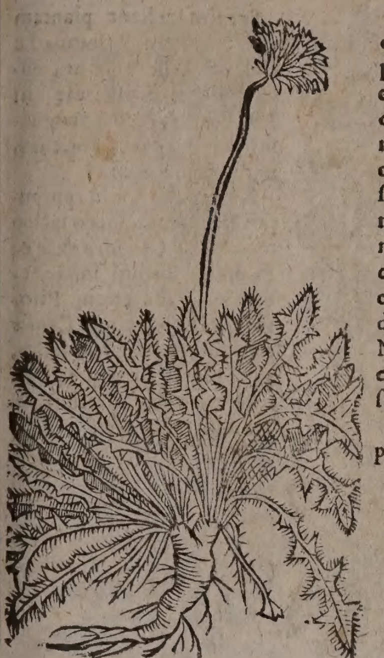
HIERACIVM NARBONENSE, CAVLE aphyllo, folio ſinuato hirſuto.

Radice nititur foris fuſcâ intùs alba, & fibras multas demittente: *folia* palmaria & longiora, ſemũciam lata, ſinuata, hirſuta: *coliculi* pedales, ſeſquipedales & cubitales, tenues, ſtriati, non ramoſi, hirſuti, inanes: *flos* Dentis leonis, hirſuto calyce.

Geneuæ & Montbelgardi prouenit paſſim in pratis, florens Maio, Iunio, & Iulio.

HIERACIVM PARVVM HIRTVM, CAVLE aphyllo, criſpum vbi ſiccatum.

Simplicem pedali altitudine *caulem* tollit, tactu aſperum & ſingularem: cuius cacumini *flos* impoſitus vnicus luteus, in pappos euaneſcens: *folia* ex *radice* gracili complura, per terram ſparſa, denſa, rigidaque lanugine ſpinulas quodammodò imitata, hirta & incana, ſeſcunciam aut vncias duas longa, ſatis lata, diuiſione Erucę purpureę Nobis dictæ, eaque ſiccata criſpa videntur. *Radix* craſſa.

Siccam Monſpelio accepimus.

HIERACIVM MONTANVM ANGVSTIfolium, folio oblongo non diſſecto: 6. Cluſii.

Variat hoc folijs interdum non diſſectis, & interdum folijs nonnihil in lateribus laciniatis: atque flore luteo magis minúſue rutilante: Sed omnium plantę lacteo ſucco plenæ ſunt, & amariuſculi guſtus.

Montes amat, & floret Majo. In omnibus illis montibus à *Calemberg* Danubio imminenti ad Alpes excurrentibus naſci perhibet Cluſius: Nos verò in varijs Alſatię montibus obſeruauimus.

HEDYPNOIS SIVE DENS LEONIS: Ger. *Pfaffenrorlin, Pfaffenblatt*: **Belg.** *Pappencruyt*: **Gall.** *Dent de Lion.*

Varia huic plantæ ab Authoribus tribuūtur nomina. Hedypnoim Plinij inſcribunt nōnulli, alij *Aphacam Theophraſti*, de qua in Appēdice, *Hieraciū minus*, *Condrillæ ſpeciem*, & *Cichorii ſylu. ſpeciem* aliqui, alij *Dioſcoridis Sonchiten*, alij *Vrinariam*; officinæ *Taraxacon*: alij *Heliotropium*: alij à *florendi tempore*, *florem Martii*, alij à colore *florem vitellinum* [Eierblumen:] alij, quia raſis capitibus ſimilia ſunt ſcaporum cacumina, *Caput monachi* [Münchkopf & pfaffenblatt:] alij à foliorum forma *Dentē leonis*: & tandem alij, quòd forma & lacteo ſucco ad ſyluaticas lactucas pertinere videatur, *Lactucam erraticam*.

Prouenit in hortis, in cāpis, prope ſepes & in ruinoſis ædificiorum muris: neç non in vineis, pratis & viridarijs.

HEDYPNOIS MONSPESSVLANA, SIVE Dens leonis Monſpeſſulanus.

Ex *radice* craſſiuſcula *caulis* ſurgit palmaris, qui cultura etiam cubitalis & bicubitalis euadit, craſſiuſculus, concauus, paulò ſuprà radicem in ramos tres, quatuor aut quinque diuiſus: quorū vnuſquiſque *florem* gerit vnicum magnum odoratum, Hedypnoidis vulgaris, extrinſecè rubeſcentem, cæteroqui luteum, ac tandem in pappos euaneſcentem. Prouenit Monſpelij in pratis, muris & locis ſiccis: floretque Aprili & Majo menſibus, vt & Autumno.

Cæterùm Dens leonis adſtringit, roborat atq; abſtergit, frigidæ eſt temperaturæ, eaq; omnia efficaciter præſtat quæ Hieraciū, cuius vires antè enarratæ: eius teneriora & càndida germina in acetarijs edūtur, aut juſculis induntur. *Plura in Appēdice.*

AVRICVLA MVRIS, PILOSELLA: Germ. *Nagelkraut, Meuſſöhrlin*: **Belg.** *Nagelcruyt, Muyſoor*: **Gall.** *Piloſella.*

Haud facilè quemquam latet Piloſella, humi decūbens, & repentibus *ſurculis* hirſutis nouam ſobolē per demiſſas fibras ſubinde propagans: *folia* pilis obſita, murinis auribus ſimilia, ſuprà virētia, infrà incana; *flores* Dentis leonis, minores, lutei, ſiue aurei, extimis oris purpuraſcentibus, calice hirſuto fuſco, ac in pappos euolantes: *radices* numeroſæ, tenues, ſed humi pertinaciter hęrentes.

Naſcitur extenuato & arido ſolo, in collibus & incultis locis, agrorum herbidis limitib⁹, ac paſſim ſecus vias. Maiôq; & Iunio menſibus potiſſimùm floret.

Mirū autem notiſſimę huius Herbæ non meminiſſe Veteres, nec nomen vllum ei indidiſſe. Recētiores *Piloſellā* vocant, à copioſis pilis, quib⁹ cum cauliculi tū folia veſtiūtur.

PILOSELLA MINOR FOLIO ANGVSTIORE minùs piloſo, repens.

Inſigniter repit & hęc *folijs* per terram ſparſis, anguſtioribus, minoribus, tam infrà quàm ſuprà glabris, ſi raros quoſdam pilos in aduerſa folio ſitos excipias, quorum inferiora ſubrotunda, ſuperiora longiora: *caules* proceriores, interdū cubito altiores, non ſine folijs, in aliquot pediculos circa faſtigium diuaricati; vnde *flores* duo, tres, quatuor, lutei vt alterius, ſed minores.

Camerario hort. *Lactucella ſylueſtris repens, ambigens inter Hieracium & ſyluestrem Lactucam, amara.* C. bauhino in Phyt. *Lactuca 14. Lactucella ſylueſtris Camerarii.*

Paſſim in ſyluis prouenit, florens Majo & Iunio.

Piloſella hirſutior et elatior non repens.

Fibroſa eſt illi radix atque lacteo ſucco turgens: *caulis* valdè hirſutus: vt hirſuta etiam ſunt *folia*, eorumque nonnulla anguſtiora, alia latiora, & nõnulla longiora alia breuiora; flores hirſutis pedicellis inſidentes cernuntur, Hieracij lutei, cum calyce ſtriato lanugine nigrâ obſito.

C. Bauhino in Phyt. eſt *Piloſella 3. ſiue major, erecta.* An Hort. Luſ. *Piloſella maior altera?*

Prouenit in muris circa Montbelgardum, & in ſyluis Baſileæ propinquis.

Piloſella ſive Auricula muris Hiſpanica: quibuſdam Hieracium Pannonicum.

Specioſam hanc plantam quæ è genere Pulmonariæ Gallorum eſſe videtur, obſeruauimus Stutgardię in S. P. horto, & in horto admirabilis Fontis Bollenſis, nec vſquam alibi.

Radice eſt fibroſâ, purpuraſcẽte, amarâ, ſucco lacteo manante: *Climata* ex ſe ea Piloſellę Fuchſij inſtar emittit. *Folia* etiam Piloſellę folijs proxima. *Caules* cubitales & ſeſquicubitales, pilis nigris horrentes; in quorum extremitatibus *flores* ſaturatè crocei.

Piloſella maior quibuſdam, aliis Pulmonaria flore luteo.

Huic *radix* geniculata, rubra fibratáque, lac manans ſapore amarum: à qua caulis ſurgit lacte ſimiliter, vt & folia, pręgnans, cubitalis, tenuis, hirſutus: in cujus alis ſummitatem verſus ortis, *flores* inſident lutei, Hieracij, qui in pappos marcidi faceſſunt. *Folia* à radice ſtatim exoriuntur, ſinuoſa, supernè virentia. & hirſuta, infernè denſiore lanugine caneſcentia, maculis pulchris interdum notata, ſapore amaro & nitroſo, pediculis ſubrubentibus, villoſis, longis quibuſdam, alijs breuioribus.

Naſcitur in vmbroſis nemoribus, & nonnunquam in antiquis muris in perpetua vmbra ſitis, ac floret Iunio. *Plura ad latus ſequ. Figuræ.*

Piloſellæ maioris, ſive Pulmonariæ ſpecies magis laciniata.

Tabernęmontano in Hiſtoria & Iconibus dicitur *Pulmonaria Gallica fœmina:* pręcedens verò Pulmonaria Gallica ſiue aurea, & Pulmonaria Gallica mas: Sed is in deſcriptione non meminit foliorum maculatorum, vt nec Tragus, qui Solidaginem Sarracenicam & Auriculam muris maiorem inſcribit.

Rob. Conſtantino & Amato dicitur *Pulmonaria*: Lobelio *Pulmonaria Gallorum flore Hieracii*: Geſnero de hort. *Pulmonaria Gallorum Lactucarum generi cognata, Scopa regia Plinii*, & in Cat. *Hyoſeris Plinii.* C. Bauhino in Phyt. *Pulmonaria 1. ſiue Gallorum folio piloſiſſimo, Hieracii flore: Theophraſti & Plinii nonnullorum Corchorus.*

Piloſellæ maioris, ſive Pulmonariæ, luteæ laciniatæ ſpecies minor.

Radix huic craſſa adeò, multiſq; craſſiuſculis fibris donataq;, vt nonniſi lacerata euelli poſſit: *caules* infernâ parte rubentes, rotundi, caui, & in multos ramos diuiſi: quorum extremis *flores* inſident ſingulares, ſatis magni, lutei & papposi. *Folia* vncias ſeptem longa, cætera qualia hic pinguntur.

In muro pontis Clereuallę vrbis obſeruauimus, nec vſquam alibi.

Piloſellæ maioris, ſive Pulmonariæ, luteæ ſpecies anguſtifolia.

Præcedentibus nititur *radice* magis curtâ, & longioribus fibris donatâ: *folio* verò eſt longo, vt prior, ſed anguſtiori, piloſo, lanuginoſo, latè diſſecto, nec profundè laciniato, non duntaxat à radice orto, ſed & caulem ad ſummum vſque amplexo, in ſummitate ad alarum exortum integro, non laciniato. *Caulis* & *flos* prioribus reſpondent.

PILOSELLA, SIVE PVLMONARIA LVTEA, anguſtiori folio, valde piloſa.

Hic Piloſellæ *vires & facultates* in genere placet adſcribere. Tota planta vehementer adſtringit, glutinat, cohibet, refrigerat & ſiccat: dyſenterias, alui profluuia, cœliacas affectiones, enterocelas, ramices, vuluę relaxationes, & alios eiuſmodi affectus quibus adſtrictione & exſiccatione opus, potu, fotu vel gargariſatu, alioúe quocunque modo exhibita vel admota, ſanat. Additur in vulnerarijs potionibus, vnguentis & emplaſtris. Succus foliorum non ſolùm recentia vulnera glutinat, ſed vlcera quoque contumacia, oris præſertim & pudendorum, ſanat: ſuccus etiam decoctumſie aciem ferri vel chalybis ſæpe merſam indurat. Hanc verò depaſcentes oues tantâ alui adſtrictione afficiuntur, vt emoriantur.

SENECIO, SIVE ERIGERON: Germ. *Creutſvurts*: *Grindkraut*: Belg. *Cruyſkruyt*: Gall. *SeneZon*. *Seneſſon*,

Erigeron inter Intybacea recenſet Theophraſtus: Plinius herbam eſſe ait Trixagenis ſpecie & mollitie, cauliculis ſubrotundis. Id verò diligentiſſimè deſcripſit Dioſcorides, his verbis: Senecio, inquit, *cauliculo* eſt cubitali, ſubrubicundo: *foliolis* crebris & Erucæ modo per extremitates diuiſis, ſed multò minoribus: *floribus* in luteum vergentibus, qui quidem citò dehiſcunt, ac defloreſcentes in pappos abeũt. *Radix* eſt ſuperuacua. Naſcitur porrò in macerijs & circum oppida.

Inde autem Erigerontis nomen apud Græcos obtinuit hæc planta, quòd vere flores, capillorum ritu, caneſcant; eandemque ob canitiem dictus etiam Latinis *Senecio*. Figura ex emptitijs non placet.

SENECIO FOLIO NON LACINIATO.

Herba eſt cubitali altitudine, radicibus tenuibus, cãdidis, lignoſis dulcibus: *caule* aliquãtiſper piloſo, rotũdo, cauo, medulla lanuginoſa farcto: in quo folia ſunt exigua, piloſa, in ambitu ſerrata, craſſa, aliquantulùm viridia, infernè rubeſcentia, quę quandoque, colore vinoſo manus inficiunt. In caulis ſummitate *flores* ſunt lutei, in pappos protinus abeuntes.

Naſcitur iiſdem quibus vulgaris antè picta locis: in macerijs ſcilicet, parietibus & circum oppida, ac nonnunquam etiam in hortis, floretque Vere & Autumno.

SENECIO CÆRVLEVS, CONYZA CÆRVLEA, Flos tinctorius Tragi, & Dentellaria quorundam.

Varijs iis nominibus inſcribunt Authores hanc plantam, quæ in Ericetis vliginoſis & Iuniperorum collibus prouenire ſolet: florens Iulio.

Cæterùm refrigerantem & modicè diſcutientẽ vim Senecioni tribuit Galenus. Authore verò Dioſcoride refrigerat: pappique & folia, ſi per ſe vel ex vino illinantur, teſtium & ſedis inflammationes ſanant. Hanc plantam ſuppurationes accelerare tradit Fontanus: folia in acetaria recipi Cæſalpinus. At ſuperſtitioſa planè ſunt quæ Plinius ad dentium dolorem de ea ſcribit. *De ſynonymis in Appendice.*

ASTER ATTICVS, INGVINALIS: Germ. *Schartenkraut*, *Sternkraut*: Belg. *Sterncruyt*: Gall. *Petite Eſpargoutte*,

De Aſtere Attico ita tradit Dioſcorides, Virgultum eſt lignoſum, ait, florem habens in cacumine, purpureum aut luteum, Anthemidis capitulo modo diuiſuris per ambitum inciſum: quæ verò caulem circumdant folia oblonga ſunt ac hirſuta.

Plinio cauliculus eſt folijs oblongis duobus aut tribus: in cuius cacumine capitula ſtellæ modo radiata.

Eius autem variæ obſeruantur Differentiæ, à florum colore, à foliorum forma, & à loco natali aliiſúe petitæ. Nos vulgarem hîc pingimus flore purpureo & albo, de reliquis in ſequentibus agturi.

Naſcitur in aſperis & incultis collibus & conuallibus varijs in locis, & floret Auguſto.

ASTER ATTICVS MONSPELIENSIS, purpureus, anguſtioribus folijs.

Cognatus eſt vulgari Attico Aſteri, *caulibus* rectis cubitalibus, teretibus, hirſutis: per quos *folia* crebra, glabra, neruoſa, Linariæ folijs magnitudine & formâ reſpondentia: *flores* in frequentibus pediculis, alijs palmaribus, alijs vncialibus, vmbellam mentiuntur, Aſteris Fuchſiani [illegible] ſimiles, paulò tamen minores, violaceis in ambitu folijs, diſco luteo, qui in pappos reſoluuntur. Reperitur Monſpelij apud Mare.

ASTER ATTICVS LVTEVS, SVPINVS, ſpinoſus.

Cauliculis multis ab vna *radice* prodeuntibus donatus eſt, humi magna ex parte diffuſis, ſtriatis & hirſutis: *folijs* numeroſis, ſuperiori penè ſimilibus ſed viridioribus: ſinguli verò *rami* durum & folioſum ſuſtinent cauliculum, in quo *flos* luteus circinatæ rotunditatis, Buphtalmi aut Chryſanthemi æmulus: quo euaneſcente calyculi in adeò dura & lignoſa *capitula* euadunt, vt vngue vix frangi poſſint, atque *ſemen*, quod in ijs continetur, & firmiter inhæret, eximi.

In Germaniæ, Italiæ, Galliæ & Bohemiæ aſperis & incultis reperitur locis, in ſyluis, in collibus, necnon etiam in pratis: florens Iunio, Iulio & Auguſto.

ASTER PVRPVREVS MONTANVS.

Flos huic maior quàm vulgaris purpurei Aſteris, cęterà illi in omnibus ſimilis. In Auſtriacarum alpium jugis floret Iulio.

Cęterùm foliorum in *Aſteris Attici* flore numerus, poſitura & forma, quibus ſtellę modo radiatur, cognominem ſtellis, vulgarem alioquin & in ſepibus naſcentem herbam, fecerunt. Vſus deinde Medicorumque cætus, vtilem inguinibus cognitam, in Græcis *Bubonion*, in Latinis *Inguinalem*. *Atticus* autem *Aſter*, quod ibi frequentiùs quàm alibi prouenire creditus ſit, appellatur. *Huophtalmum* etiam quidam vocauerunt hanc plantam, quaſi *Suis oculum*, quòd totus eius flos animalis illius oculum referre videatur.

ASTER MONTANVS, FLORE LVTEO MAGNO, quibuſdam OCVLVS CHRISTI.

Sic inſcribit Hiſtoria Lugdun. Quibuſdam verò dicitur *Aſter luteus montanus hirſutus*. In ſabuloſis tumulis & aridis quà Lugduno Viennam itur obſeruauimus.

Aſteris autem, ſiue *ſtellaria*, nomine variè donantur Plantæ: *Aſpergula*, *Bubonium*, *Coronopus*, *Alchymilla*, *Carduus noſtras ſtellatus*, *Conyza marina*, *Conyza media*, *Chamæmelum exanthemũ*, *Chrithmum*, *Tripolium*, *Eryngium*, *Vua lupina*, *Marrubiũ album*, *Cannabis*, *Spõdylium*, *Imperatoria* & *Parietaria*. *Quin & Capita Papaueris* Aſteriſcos Grecis appellari, teſtis eſt Hermola⁹.

Facta autem noſtra Icon ad plantam ſiccam, quapropter eius flores minùs patuli.

ASTER ANGVSTIFOLIVS LVTEVS.

Pulchrum eſt hoc Aſteris genus, *caule* gracili, rigidulo, *folijs* anguſtis, glabris, acuminatis, neruoſis, viridibus, ſine pediculis vllis, denſè ſtipato: cuius ſurculis ſinguli impoſiti *flores* maiuſculi, lutei, Calthæ vel Britannicæ Lugdunenſium: calyce ſquammato, ex viridi incano, hirſuto.

In vmbroſis montium vrbi Viennę vicinorum pratis, atque in ipſis etiam collibus herboſis, prouenit, & floret Iulio & Auguſto.

ASTERI MONTANO HIRSVTO, MAGNO flore, ſiue Oculo Chriſti, ſimilis, ſi non idem.

Cluſio eſt Conyza 3. Floret Iunio, ac in locis ſiccis & aridis, herbiferis tamen, naſcitur.

Cęterùm, vt apud Dioſcoridem legimus, exęſtuãti ſtomacho, oculorum & inguinum inflammationibus, ſedique prociduæ, illitu auxiliatur Aſter Atticus. Idque quod in flore purpuraſcit ex aqua potum anginâ laborantibus, ac pleriſque Comitialibus auxiliari creditur. Flos ſi recens inguinum inflammationi adhibeatur, prodeſt: ſi verò aridus ſiniſtrâ laborantis manu decerpatur, & inguini adalligetur dolore liberat. Sed ſuperſtitioſum hoc, & alia, quę ſtudio pretermittimus. Addit Plinius bibi ad ſerpentes, & in nonnullis alijs à Dioſcoride euariat.

ASTERI MONTANO PVRPVREO SIMILIS, ad Globulariam accedens.

Radice eſt nigrâ, craſſâ pro puſillæ herbæ proportione: *cauliculus* quatuor vnciarum folijs alternis veſtitus, latiuſculis, in obtuſam extremitatem deſinentibus: *flos* ſummo cauli inſidet vnicus, ſtaminulis multis glomeratus, ſimilis Globulariæ, quę aphyllanthes dicitur. *Folia* accedunt ad folia Aſteris montani purpurei, ſed anguſtiora & delicatiora, nec ita hirſuta. Argentinâ accepimus, ex D. Agerij ſiccis plantis.

ASTER

ASTER III. PANNONICVS CLVSII: quibuſdam Britannica Conyzoides.

Caulibus eſt villoſis, teretibus, dodrante altioribus; per quos alternatim naſcuntur *folia* nullis ſubnixa pediculis, ſaligna circumſcriptione, venoſa, pilis obſita, ſemunciam circiter lata, vncias verò duas aut tres longa, leuiter in acumen deſinentia. *Flos* ſummo inſidet cauli, Calthæ par, luteus: *radix* fibroſa admodum. Naſcitur in ſaltubus, & floret Auguſto.

CONYZA, PVLICARIA: Ger. *Geelmüntz, Durvvurtz*: Gall. *Herbe aux Puces*: Ital. *Conyza, Pulicaria.*

Conyzā, authore *Theophraſto*, alia *Mas* eſt, alia *Fœmina*. Et eſt quidem fœmina tenuiore & conſtrictiore folio, atque in totum minor. Mas autē maiore & pinguiore, & florē habens ſplendidiorem, & odorem grauem, qui in fœmina acrior. Cæterùm fructifera vtraque. Eadem habet & *Plinius*, qui ſua ex Theophraſto mutuatus. Triplicem verò faciunt Conyzam *Dioſcorides & Galenus*, *Maiorem, Minorem, & Mediam*.

Variæ autem aliæ, vt ex ſequentibus patebit, à Recentioribus obſeruatę *Conyzæ Differentiæ*. Nos maiorem Monſpelienſem dictā hic pingimus. Sed icon quę ex Fuchſianis, nō placet, integra enim nō eſt, deſūt quę flores & ſerraturæ in foliis.

CONYZÆ MAIORIS GENVS, Baccharis quibuſdam.

Radices huic lignoſæ, fragiles, non altè depactę, odoratę & amarę: *caules* tres quatuorúe cubitos alti, atro purpurei, cana lanugine hirſuti. *Folia* Verbaſci nigri, minora, leuiter crenata, odorata, ſapore acri & nonnihil amaro. *flores* conferti: grauiter olentes, lutei, papposi, è calyculis ſquarroſis, mollibus, viridi rubroque verſicoloribus.

Naſcitur ſpontè plęriſque cęduis montanis ſyluis, in muris & ſecus vias; floret Autumno.

Conyzam maiorem ſiue *marem* inſcribunt Lonicerus, Fuchſius, Dodonęus & alij plæriq;: *Baccharin* verò Monſpelięſium Lacuna, Camerarius, Lobelius, Hiſtoria Lugd. & alij. *Plura in Appendice.*

CONYZA MEDIA MONSPELIENSIS: QVIbuſdam Aſteris Attici genus.

caule eſt pedali & plùs quàm cubitali, ſtriato glabro, duro, *foliis* alternatim poſitis amicto: iiſque duris, rigidis, neruoſis, glabris, pediculo diſtinctis, ſemunciam latis, tres vncias, plùs minùs, longis, acuminatis, *Flore* Chryſāthemi, conſpicuę magnitudinis, lutei, è capitulo ſquarroſo, ſinguli ſingulorum ſurculorum extremis inſidentes: quibus ſuccedit papposa lanugo, *Radix* longa fibrata.

Florentem vidimus Iulio inter *Vauiaucourt* & *Dampierre*, locis ſiccis ad ſepes: vt & iuxta vites montis *la Chau*, in Comitatu Montbelgardenſi.

CONYZÆ MEDIÆ MONSPESSVLLANÆ affinis multiflora.

Folia huic glabra, rigida, per caulem admodum crebra & in extremitate lata: *flores* lutei, quàmplurimi, velut vmbellam repręſentantes; minores: Nos ad duodecim vſq; ſupputauimus in planta quam hic pingimus, quę ſicca Nobis miſſa fuit.

CONYZA MEDIA MATTHIOLI, FLORE luteo, humidis locis proueniens.

Trago dicitur Conyza maior, ſeu Mas. Lobelio & Penę in Aduerſ. Conyza media Dioſcoridis lineamētis affabrè congruens: alij aliter inſcribunt. Prouenit locis humectis & graminoſis, cuiuſmodi ſunt fluuiorum margines, ſole exſiccatę paludes, & ſicciora prata: ac nonnunquam etiam ad ſepes.

Conyzæ mediæ minor species, flore vix radiato.

Vbiuis ferè prouenit locis lacuſtribus & humentibus aruis: frequentiſſima verò Baſileæ & Montbelgardi, ac præſertim Ebroduni, inter lacum & mœnia, & iuxta fluuij brachium *la vieille Toile* dictum.

An Trago *Conyza fœmina Theophraſti*? Lobelio & Penæ in Aduerſ. dicitur *Conyza minima*. Monſpelij vocant Herbam S. Rochi.

Conyzæ mediæ species, foliis Virg aureæ.

Hanc Spiræ in horto & inſignis Iuriſconſ. T gnadel, Cameræ Impe lis Aſſeſſoris, obſerua mus, & collegimus, rentem Iunio. Videtur tem Conyzę mediæ cies quædam.

Conyzis affinis herba Vulneraria, Solidago Sarracenica tertia Trago dicta.

In planta ſicca quam Spira accepimus, obſeruauimus *caulem* teretem villoſum *folia* rotundis pinnis amplecti, nullis nixa pediculis, acuminata, vnciam aut palmum longa, latitudinis circiter ſemuncialis, & nonnihil hirſuta. Summum caulis faſtigium in plures abit pediculos, quorum ſinguli florem geſtant aureum, in pappos degenerantem.

Conyza helenitis mellita incana Lobelii.

Caulem emittit ſeſ pedalem, tomentoſum, canũ, ex *radice* fibroſa, E charis vulgaris radici abſimili: *folia oblonga*, gitalis foliis affinia, infe exalbida ſeu cinericea, periùs purpurovirentia, liorũ Rhapontici inſtar *res* lutei, aliarum Cony rum floribus ſimiles, me virginei odore, & ſap acriuſculo.

Naſcitur in ſyluis c buſdam Arteſiæ, vnde p pter raritatem in hor tranſlata fuit.

Conyza helenitis pilosa, eiuſdem Lobelii.

Foliis, radice & floribus proximè ad præcedentem accedit. In eo verò ab illa differt, quòd caules & folia admodum aſpera & piloſa habeat.

C. Bauhino in Phyt. dicitur Conyza 10. ſiue alpina piloſiſſima. Adeò enim eſt piloſa, vt quibuſdam *Piloſa alpina* dicatur.

Conyza minor vera.

Tam hæc *maiorem* reſe vt qui illam norit, & h etiam oblatam norit: od re ſimili, ſed vegetiore. M nor tantùm eſt, & cubit ferè alta, vt plurimùm cta, quod in altera non merè videas, ramoſa. *Fo* multò tenuiora, anguſtio breuiora, ſubhirſuta, vi da: *flores* ijdem, eodemq ſpicato ordine, minores numeroſiores.

C. Bauhino in Phyt. C *nyza fœmina Theophraſti minor Dioſcoridis*. Lobel & Hiſtoriæ Lugd. *Cony minor vera*. Dodonæo L *Conyza præter Maiorem, M dium & Minimam, alia m nor, iis odoratior*.

Sponte prouenit Monſp lij & Baſileæ: & floret S ptembri.

CONYZA SYRIÆ QVIBVSDAM.

Plures ex eadem *radice* profert *cauliculos*, pedem aut ampliùs altos: quorum nonnulli ſunt ſurrecti, potiſſima verò pars humi procumbit, nouaſque fibras agens ſubinde alios cubitales producit. Longiuſcula habet *folia*, pinguia, ſubhirſuta, ſatis grauis odoris, cui tamen ſuavitas quædam admixta ſit: alioqui *floribus* & cæteris notis à maiore non valde diſſimilis.

Circa Tripolim Syriæ obſervauit Rauvvolffius deſcriptionis author.

CONYZA MONTANA MYCONI, FOLIO Hyſſopi vulgaris villoſo.

Myconus peritus Medicus, & rei herbariæ ſtudioſus plãtam hîc pictam à foliorum florumq; formâ odore & ſapore Conyzæ ſpeciem eſſe iudicauit, & à natalibus *montanam*, cognominavit.

Naſcitur enim in ſaxoſis, præruptis & montoſis, ac præſertim inter ſaxorum rimas; florens Auguſto maximè.

CONYZA CAPITE NVTANTE.

Radices huic fibroſæ, Hellebori nigri: *caules* plures cubitales, hirſuti, qui in ramulos varios finduntur: *folia* longa, ſatis lata, Conyzæ, rariùs ſerrata: *flores* lutei, nutabundi. In montibus apricis prope Baſileam & alibi reperitur.

An *Hydropiper alterum Dalechampij* Hiſtoriæ Lugdunenſis?

Conyzę autem nomine varias alias donari plantas [*Aliſma alpinum, Ambroſiam, Herbam terribilem, Atriplicem fœtidam; Origanum, Thymbram*, Perſicariam, *Pſyllium, Rutam Sylu. & Cicutam*,) in Hiſtoria noſtra magna oſtendimus.

CONYZA MARINA.

Prolixas ſub terra agit *radices*, non ſine fibris, in tuberoſum veluti bulbũ tandem deſinentes. *Caules* ſtatim compluſculi, dodrantales circiter, emergunt, hirſuti, *foliis* amicti frequentibus, duarum triumve vnciarum longitudine, vix culmum latis, rigidis, neruo vnico per longum donatis. Caulis ſuperiùs diviſos *flores* geſtat Conyzæ maioris, luteos, in pappos evaneſcẽtes.

In Galliæ Narbonenſis maritimis copioſè provenit.

CONYZÆ MARINÆ AFFINIS CHONDRILLA alia Rauvvolffij.

Conyzæ marinæ ſimilis planè eſt *radice & floribus*: *folia* tamen latiora piloſioraque, & magis cinerea, ſunt, perinde vt Holoſtij Monſpelienſis. Chondrillæ Dioſcoridis genus aliud eſſe cenſet Rauvvolffius, & lapidoſis agris circa Alepum naſci tradit.

CONYZA ALPINA FLORE CHRYSANTHEMI: Iacobæa latifolia altera quorundam.

Hîc Conyzæ temperamentum, vires & facultates adſcribemus.

Calidam & ſiccam temperaturam obtinet: decocta & calidè pota menſes ſuppreſſos, fœtus mortuos & ſecundinas efficaciter trahit, regiũ morbum diſcutit, & iecoris obſtructiones reſerat. Ex aceto decocta & pota eos qui comitiali morbo conciderunt excitat. Suffitu, verò ſubſtratũque ſerpentes fugat, culices abigit, & pulices necat, vnde etiam PVLICARIAE obtinuit nomen: conciſa & applicata ſerpentium venenum extrahit.

IACOBÆA, S. IACOBI FLOS : Germ. S. *Iacobsblumen*: Gall. *Herbe ou fleur de S. Iaques* : Ital. *Carduncello maggiore.*

Lætius ſolum nacta trium cubitorum altitudinem aſſequitur, *caule* recto, rubente, ſtriato: *folia* alternatim poſita, Senecionis, maiora, leui adſtrictione prædita: *flores* plures iuncti, Senecionis, maiores, lutei, vmbilico concolori, in pappos tandem abeuntes: *radix* alba fibroſa.

Variis locis paſſim abundat. Vidimus Monſpelii florentem Aprili & Maio: Baſileæ, quà itur *Moutets*, & ad fluvium *Birſe* Octobri: Genevæ & Montbelgardi variis locis.

IACOBÆÆ, SIVE FLORIS S. IACOBI, alia Icon.

Duas Figuras ex Fuchſio proponimus, non vt ſpecie differentes, ſed tantùm vt variantes.

Flos autem S. Iacobi non ſolum eandem formam, ſed eaſdem etiam cum Senecione vires & facultates obtinet, vt pro illo iure vſurpari poſſit: in primis autem vulneribus, inflammationibus & fiſtulis medetur.

IACOBÆA LATIFOLIA.

Caulem habet tricubitalem, teretem, rubentem, medullâ albâ farctum, in ramos alterius inſtar diviſum: quorum extremis *flores* magni, lutei, ſtellati, ceu vulgarę, & tandem in papposum tomentum evaneſcentes: *at folia*, vt ex Icone patet, plurimùm differunt: *radix* obliqua multis fibris capillata.

In Sundcovia florentem Auguſto obſervauimus, ad ripam fluvioli.

IACOBÆA PANNONICA LATIFOLIA, flore Buphtalmi.

Sic inſcribit C. Bauhinus in Phyt. Cluſio verò Pann. eſt Iacobæa latifolia Pannonica tertia.

Provenit in Auſtriacis Stiriacisque alpibus. Floretque Iunio & Iulio: & in hortos tranſlata Maio.

IACOBÆA PANNONICA FOLIO NON laciniato.

Naſcitur in plurimis Pannoniæ & Auſtriæ inferioris montoſis & cęduis ſyluis. Floretque Iunij initio: & ſub ejuſdem extremum finem ſemen maturum eſt. *Cluſius*.

IACOBÆA MARINA, SIVE CINERARIA, flore Iacobææ melino, in pappos abeunte.

Chryſanthemum marinum & *Arthemiſia marina* dicitur Lobelio & Penæ. Tabernæmontano, atq; alijs plurimis, *Iacobæa marina* & *Cineraria*. *Cineraria* autem vulgò dicitur à ſubalbido cinerum quorumdam colore, quem refert. *Arthemiſiam albam* vocat Alpinus, ac *Achaouam* Ægyptiis dici ſcribit, magnique apud illos eſſe vſus ad renum & veſicæ calculos, viſcerumque offarctus.

Folia illi Quernis ſimilia, in cæteris vultus Iacobææ conſimilis cognomen illi reddidit, natalis locus maritimus differentiam adjunxit.

CHRYSANTHEMVM ALPINVM IVDEBERGENSE Iacobææ affine, *Cluſij*.

Multa habet ſecundum *radicem* longiuſcula *folia*, Abſynthio vmbellifero dicto ſimilia, craſſa, pollicari longitudine in lacinias aliquot diuiſa, viridia, & amari ſaporis: *caules* aliquot palmares, rarioribus, & tenuiter diſſectis foliis ornati, in quibus veluti vmbellæ denûm aut duodenûm *florum*, Iacobææ vulgaris floribus haud abſimilium, & eiuſdem odoris: *radix* craſſiuſcula eſt multiſque fibris capillata.

Prouenit in Iudenburg & aliis quibuſdam Stiriæ iugis. *Cluſius*.

CHRYSANTHEMVM ALPINVM ET SCHERIAnum Iacobææ affine, *eiuſdem Cluſij*.

Numeroſa proximè *radicem* naſcuntur *folia*, Abrotani maioris foliis reſpondentia, ſed dilutiore viriditate nitentia, & odore ſi terantur haud ingrato, ſapore verò amaricante minimè grato. Ex his *caules* exeunt pedales, minoribus foliis onuſti, in aliquot interdum *ramulos* diuiſi: qui ſingulos ac geminos ſuſtinent *flores*, Chamæmeli vulgaris floribus maiores, inodoros, omninò luteos. *Radix* fibroſa & nigricans eſt.

Inuenitur, inquit *Cluſius*, in celſis Alpium Stiriæ iugis, & floret Auguſto.

TRAGOPOGON: Germ. *Bocksbart Gauchsbroot*: Gall. *Barbe de bouc*: Ital. *Barba de becco*.

In pratis obvius Tragopogon, *radice* eſt lacte turgente, dulci, minimi digiti craſſitudine, longâ, *caulis* cubitalis, foliis ab imo ad ſummum veſtitus, ferè porraceis, carinatis, caulem amplectentibus: ex quorum ſinu rami pronaſcuntur: quorum ſummitati inſident *flores* magni, denſo foliorum radiatorum agmine ſtipati, lutei, qui in pappos abeunt, *ſemine* appenſo duas vncias longo, tereti, ſtriato, aſpero, per maturitatem nigricante.

Vbique fermè prouenit in pratis, quemadmodum Pattauij, Lugduni, Monſpelij, Geneuæ, Baſileæ, & alibi obſervauimus, Martio, Aprili, Maio, & nonnunquam Auguſto florentem.

TRAGOPOGONIS SIVE GERONTOPOGONIS alia Icon.

In Tragopogone variç obſervantur *differentia*, à magnitudine, loco, florum colore, & foliorum formâ, vt ex ſequentibus patebit, potiſſimùm deſumptæ. Præcipua autem in florum colore eſt, qui vel luteus eſt, vel ſubalbidus, vel purpureus, vel puniceus.

Gerontopogon verò, id eſt, ſenis presbyteriúe barba, Tragopogoni tota ferè ſimilis eſt, niſi quod lacte manat, & *radice* amarâ eſt, non dulci. Minimè tamen inde multiplicandæ Figuræ, vt faciunt Hiſtoria Lugd. & alij.

Nec nos ſecundam hanc curaſſemus pingendam, ſi Fuchſiana, quam primo loco exhibuimus, placuiſſet.

TRAGOPOGON FOLIO LACINIATO, FLORE luteo vel pallido.

Hanc Barbæ hirci ſpeciem, Patavij, Bononiæ & Baſileæ vidimus, florentem Iunio & Iulio, Anguillarę dicitur *Acorum Theophraſti*, & *Herbà di Venere*.

Herbam verò quam *Herbam liſſam* vocant Patavini, & *Saſſificam* vel *Saſſeffricam* Hetruriæ rura, Nos à Tragopogone minimè diſtinguendam putamus. *Petra herbam* dixêre nonnulli, quòd aſperis locis, quaſi è mediis ſaxis videatur erumpere. Tragopogona verò vocari in *Trago piſce* partem ſub gula eius nigricantem author eſt Atheneus.

Cæterùm notandum in Tragopogone præſertim, ſpecierum omnium flores ad Orientem ſemper converti.

TRAGOPOGON FOLIO GRAMINEO FLORE albo & luteo cum tantilla purpura.

Provenit locis incultis humidis, Iunioque & Iulio floret.

Falsã autẽ oſtẽdũt pro verà *Hirci barba* Officinę. Caulis enim & folij lęvigatâ glabritie placet vera, illa mordaci lanugine tangẽtem vellicat: *vera* foliũ inſtar Croci gracileſcit, in illa ſatis ampla latitudine protenditur: *vera* rurſus à calyce promiſſa barba dependet, illi vertex imberbis eſt.

Cęterùm iecori, ſtomacho, renibus & thoraci auxilio eſt Tragopogon. Aqua ex herba & radice deſtillata adverſus Apoſtemata & dolores laterum pręſtantiſſimum eſt remedium. Herba acetariis commiſcetur, vt & radix quę cruda vel cocta eſa, calculum expellere dicitur, & vrinę ſtillicidio mederi.

TRAGOPOGON HISPANICVS, SIVE *Eſcorzonera*, aut *Scorzonera*.

Pedali longitudine eſt *radix*, craſſitudine pollicari, lacte dulciſſimo, non ſine aliqua adſtrictione, prægnãs: *caulis* ſeſquicubitalis, multis alis concavus, inanis, lanugine quadam raſili obſitus, quâ eadem inferiùs pubeſcunt *folia*, latiore baſi caulẽ amplectẽtia, longa, Tragopogonis, ſeſquiunciam lata vel anguſtiora, in perquàm lõgum anguſtiſſimum mucronem deſinentia: *flores* inſident extremis ramulis ſinguli, Tragopogonis, lutei, ex calycibus ſquammatim cõpactilibus, levibus: ſemẽ Tragopogonis pappoſum.

Tragopogoni cõgener eſt Herba hæc quam Hiſpani *Scurzonerã* ſive *Scorzonerã*, vocant, quòd à vipera demorſis, quę illis *Scurzo* dicitur, præſẽtaneo remedio auxilietur. *Plura in ſequẽtibus*,

TRAGOPOGONIS SPECIES, SCORZONERA humilis latifolia, *Cluſij*.

Hanc Cluſius in monte Badenſibus thermis imminenti, viciníſque aliis locis, obſervauit in Auſtria.

Scorzoneram Tragopogonem peregrinum facit Geſnerus: aitque in Tarraconenſi Hiſpania, Mauri cuiuſdam induſtriâ primùm cognitam fuiſſe, eandemque cum ea exiſtimari, qua olim curatum Ptolemęum prodidit Cardanus.

Dicebatur primò *Hiſpanica* vt ſcribit Thalius, deinde Scorzoneræ nomen ei acceſſit. Differentias autem pro foliorum & florum ratione evidentes obtinet: eſtque quędam ſubdulci, altera amarâ radice, quæ antidotariâ vi magis prædita.

TRAGOPOGONIS SPECIES, SCORZONERA humilis anguſtifolia, *Cluſij*.

Hęc à pręcedente *foliorum* anguſtiâ potiſſimùm differt, *flore* autem, vt & pręcedentes eſt flavo vel luteo. Floret Aprili & Maio, ſemen Iunij initiò matureſcit.

Scorzoneram floribus ſimplicibus & plenis in multis Germanię locis haberi, eamque ſola ſoli & climaris ratione ab Hiſpanica differre, teſtem habemus Camerarium: Sic Cluſius in nonnullis ſylvoſis vliginoſis Pannoniæ montibus ſpontè naſci ſcribit: Obſervauimus verò Nos in variis cultoribus hortis, Patavij, Lugduni, Spiræ & alibi. Has verò noſtrates iiſdem cum decantata illa Hiſpanica præditam eſſe viribus haud eſt veriſimile.

TRAGOPOGONIS SPECIES, SCORZONERA maior anguſtifolia, ſubcæruleo flore.

Hęc præcedenti ſuppar eſt, *folia* tantùm habet longiora & anguſtiora, ac *flores* paulò minores, ex cæruleo purpuraſcentes. Eam habet Cluſius inter ſuas Pannonicas.

Tota autem *Scorzoneræ* planta magni eſt vſus ad varios morbos depellendos: præſentaneoque remedio adverſus viperarum cęterorúmque venenatorum animalium morſus ictúſve, ac peſtiferos quoſcunque morbos, tam è foliis quàm è radice ſuccus deſumitur, præbetúrque potandus. Vtilis etiam repoſita, Conſervæ modo, ad capitis dolores, vertigines, Comitiales inſultus, & Cardiacos affectus. *Plura ad latus ſequentis Figuræ.*

TRAGOPOGON SPICATVS TENVIFOLIVS, Hiſtoriæ Lugdunenſis.

Radice, *folijs* & *caule* geniculato ſimilis eſt reliquis Tragopogonis generibus: gracilior tantùm eſt *caulis*, *radix* tenuis & *folium* anguſtius: ſed *flore* potiſſimùm ab aliis diſcrepat, qui luteus eſt, & ſpicatim coacervatus.

Quantę ſit *Scorzonera efficacia* contra Scorzonis, viperæ, & aliorum venenatorum animaliũ ictus, ex Matthiolo in Hiſtoria noſtra magna tradimus, vt & vtendi modum. Datur etiam Aqua deſtillata ad Febres peſtilentes & malignas, provocat enim ſudorem mirificè, vbi natura hunc motum tentat: miſcetúrque eadem Epithematibus Cordi conferentibus.

De Tragopogone ex Veterum monumentis in Appendice.

VIRGA AVREA: Germ. *Güldin Rute, Güldin Vundtãkraut*: Gall. *Verge d'Or*: Ital. *Virga aurea.*

Virgæ aureæ hæc Planta nomen inde accepit, quòd ramuli floribus grauidi auricolorem virgam referant. Sunt qui Leucographin Plinij autument: ab aliis verò ad Solidagines & Conſolidas, ob vires refertur. *Herbam Paganam* & *Iudaicam* vocarunt nonnulli, *Solidaginem* vero *Sarracenicam* Fuchſius & Geſnerus, quod tamen minimè auſus eſt facere Matthiolus: nec immerito, cùm hæ duæ plantæ non parum differant.

Vulgaris latifolia quam hîc pingimus, variis locis ſpontè provenit, in aggeribus, iuxta vias, & locis lapidoſis.

VIRGA AVREA LATIFOLIA SERRATA, quibuſdam Solidago Sarracenica.

Triplò latiora huic quã Vulgari *folia*, ac etiam longiora, cęteroqui ſimilia, perinde vt *caules ramíque:* at *flores* lutei, pappoſi, non ſecundum ramulos ſpicati, ſed ſummis extremiſque, vmbellam quaſi effigiantibus hærent.

Reperimus várijs locis: in monte *Roſsberg* prope Maſsmüuſter, & in Baſileenſium monte *Münchenſtein*. Floret eodem cum Vulgari tempore, Septembri & Octobri.

VIRGA AVREA ANGVSTIFOLIA SERRATA, quibuſdam etiam Solidago Sarrac. dicta.

Trago, Dodonæo & Fuchſio dicitur *Herba fortis*, quibuſdã *Herba fortis*, ac quibuſdam etiam *Filago* & *Cartaſilago*; ſeu potiùs, vt annotat Fuchſius *Cartaphylax*. *Conſolidam* verò *& Solidaginem Sarracenicam*, ſiue Turcicam vocarunt alij Virgam auream in genere, quòd eâ Turcæ ad conjungenda vulnerum labra plurimùm vtantur.

Habet enim Virga aurea temperaturam ſiccam, & ad ſananda vulnera eaſdem facultates quás Sanicula: & licèt, vt annotat Tragus, aliæ præſtantiores ſint, primas tamen inter vulnerarias herbas tenet.

VIRGÆ AVREÆ ANGVSTIFOLIÆ AFFINIS *Lingua auis* Dalechampij.

Duos aut tres cubitos altus eſt *caulis*, cauus, ſtriatus: per quem ex longis interuallis alternata *folia*, Solidaginis Sarracenicæ foliis non multùm abſimilia, ſine pediculis adnata, palmum aut ſeſquipalmum longa, ſemunciam circiter lata, in ambitu ſerrata, in acutũ mucronem deſinentia, & ſubtus veluti tomento obſita: Supremus *caulis* in ſurculos crebros diducitur, atque hi rurſum in pediculos, in quibus *flores* lutei Solidaginis Sarracenicæ.

Malè, noſtro iudicio, Dalechampius inter Rapunculos reponit: meliúſque alij ad Conyzas referunt.

ALISMA SIVE DAMASONIVM: DOREA & virga aurea Monſpelienſium.

Habetur huius generis major & minor Monſpelij in ripâ fluminis prope Caſtelneuf, florentque Majo, Iunio, Iulio & Auguſto. In hortis vidimus etiam Paravij, Ferrariæ & Tiguri: coluimus verò in S. P. horto Montbelgardi, vbi florebat Auguſto.

Ad Virgam ſive Conſolidã auream proximè accedit, & *Dorea* (Narbonenſium) vulgò vocatur ab aureo colore. Errant verò plurimùm qui *Doriam* nuncupant, quaſi Doriæ triremum duci, ejus repertæ, laus eſſet tribuenda. *An Theophraſti Panax Chironium. De Aliſmate & Damaſonio* ex Veterum ſententia *in Appendice.*

TRIPOLIVM: Arab. Germ. & Belg. *Turbith*: Gall. *Marguerite bleüe*: Ital. *Tripolio.*

Tripolium vocant hodie quidam herbam maritimam, cubitalem & ſeſquicubitalem *radice* fibroſâ hærentem. *Folia* ad Limonij majoris folia accedunt, ſtrictiora, longitudine ferè paria, nervis, rectis Plantagineis donata, glabra, nullo ordine per ramos creſcentia: *caulis* faſtigium ramoſum *flores* gerit ſurculorum extremis hærentes, cæruleos purpureóſve, qui in pappos evaneſcunt.

Ejus flos, authore Dioſcoride, ter die colorem mutare perhibetur: ita vt manè candidus, meridie purpureus, & veſperi puniceus cõſpiciatur.

Duplex autem vulgò ſtatuitur Tripolium, *Maius*, quod hîc pingimus, & *Minus*, de quo mox.

TRIPOLIVM MINVS.

Naſcitur Tripolium, ait adhuc Dioſcorides, locis maritimis quę vnda alluit, recedenſque demittit. Ac talibus quidem in Belgij maritimis noſtrum reperitur, vt in Zelandię Inſulis: neque videlicet in mari, neque in ſicco, ſed locis quæ æſtuans mare allidit; recedens; refluens, retróque, commeans deſerit. Hoc etiam, teſte Lobelio, ſcatent Narbonica, Anglica & Veneta littora, & fluminum crepidines quas refluxus & maris æſtus inundant, vbi fermè nullâ alia Herba comparet.

Radix, quæ guſtu acris, calida eſt in tertio exceſſu: *Plura in Appendice.*

EVPATORIVM ADVLTERINVM, EVPATORIVM Avicennæ: Germ. *Hirtsklee*: Belg. *Herts claueren*: Gall. *Eupatoire baſtard*: Ital. *Terzola*.

Hepaticam, *Hepatorium* & *Eupatorium*, ita diſtinguunt rei Herbariæ Scriptores, vt Hepatica ſit Lichen, Hepatorium vulgare Eupatorium, verum autem Eupatorium Agrimonia. Et hæc tria, quod hepati roborando & ſanando conveniant, Eupatoria ſæpe & rectè dicuntur.

Lichenis, vt & Agrimoniæ, hiſtoriam alibi tradimus: hîc verò de *Hepatorio*, *Eupatorio vulgari*, *Eupatorio mare*; *Eupatorio Auicennæ*, *Eupatorio aquatico*, *Eupatorio cannabino*, Cannabina aquatica, *Eupatorio adulterino* ſiue *Pſeudo-Eupatorio* dicto, Nobis ſermo. Trago dicitur *Herba S. Kunigundis*. Officinis Belgii perperam *Eupatorium Græcorum*.

Aquarum ripas accolit, inſigni proceritate, duûm, trium, aut plurium cubitorum altitudine gliſcens: *caule* recto, tereti, tomentoſo, & in viridi purpurante, medulla alba pleno, gratum & aromaticum odorem, cùm inciditur, ſpirante, multis alis concavo. *Folia* per intervalla diſponuntur, Cannabina, ſerrata, piloſa, oblonga, acuminata, plura ex eodem ceu geniculo exeuntia. Flores in muſcariis glomerati, meris ferè ſtaminulis conſtantes, ex albo purpuraſcunt, in pappos tandem faceſcentes. Radix fibroſa, alba, ſaporis, vt & folia, amari.

Circa ſcrobium, riuulorum, ac ſtagnantium aquarum margines, fluviorum ripas, aliiſque vliginoſis, atque in veteribus & humentibus muris, naſcitur. At quamvis aquoſa amet, & vicina aquis loca: minimè tamen rigari omninò poſtulat. Iulio & Auguſto floret ac viget: eſtque reſtibilis radix, ſed folia cauleſque hyeme intercidunt. Vbique ferè eſt obuia.

Herba eſt viribus inſignis, quamvis de ea ſiluerint Antiqui. Amaricantis eſt guſtus, at odoris tamen non minùs ſuavis quàm Agrimonia odorata, cui viribus proximè accedit, ac nonnullis in affectibus excellentior eſt. Obeſæque nimis naris fuerunt, teſte Lobelio, qui fœtêre eam dictitarunt. Calida & ſicca eſt in ſecundo ordine, calefacit, tenuat, abſtergit, incidit, aperit, in Hepatis & viſcerum affectibus apprimè vtilis. Vſum particularem norunt Practici & Seplaſiæ.

EVPATORIVM ADVLTERINVM FOEMINA, Verbeſina, Cannabina aquatica.

Variis nominibus plantam hanc donarunt Scriptores. Sic *Eupatorium Auicennæ* vocarunt nonnulli, alii *Hepatorium aquatile*, alij *Pſeudo-Eupatorium fœminam*, alij *Cannabinam aquaticam*, alij *Verbenam ſupinam*, alij *Eupatorium Conyzoides* 1. & *Eupatorium Conyzoides* 2. alij *Chryſanthemum aquaticum*, alij *Virgam auream aquaticam*, alij *Stellariam aquaticam*, alij *Conſolidam aquaticam* &c. Magno verò errore *Hydropiper* eſſe iudicavit Ruellius.

Reperitur eius varietas duplex: flore enim eſt pulchriore vel minùs pulchro, ſed in vtraque luteus eſt.

Locis humidis & paluſtribus ac in foſſis provenit, nec non & intra fluviorum quorundam patentes alueos. In Anglia, Belgio & Germania frequens. Plurimâ vero Æſtatis parte floret ac viget, ſemenque demum perficit.

Temperamentum & vires quod attinet, amara eſt, ac proinde calida & ſicca. Serpentes & venenoſa animalia pellit, veluti & Conyza. Vulneribus, intrò præſertim ſumpta, confert: poteſtque etiam depaſcentibus, ac longè lateque ſerpentibus vlceribus, adhiberi.

CLASSIS XXIV. FINIS.

ICO-

Fine del 2°. Tomo.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXV.

CAPITATÆ NON SPINOSÆ, VT SCABIOSÆ, IACEÆ, & ſimiles: & SPINOSÆ, VT CARDVI: &c.

SCABIOSA, PSORA: Germ. *Scabioſen*: Gall. *Scabieuſe*: Ital. & Hiſp. *Scabioſa.*

Vtrum Scabioſæ meminerint Veteres necne nondum ſatis conſtat.

Pluribus autē Plantis Scabioſæ (non ſecus ac Pſoreę Ætij,) poteſt accommodari Nomenclatio, vt *Iacea, Morſui Diaboli*, ac aliis facie & viribus affinibus, de quibus in progreſſu. Ac magna etiam *Scabioſarum varietas*, vt ex ſequentibus patebit.

Vulgatiſſima autem *hæc* inter ſata proveniens, quæ radicem habet longam rectam: *caules* duos cubitos altos, admodum hirſutos, inanes: *folia* ex geniculis adverſa, canâ lanugine pubeſcentia, formâ Valerianæ maioris, aliàs profūdiùs laciniata, aliàs minùs, ſapore ſubacri: *flores* cœruleos ex confertis geniculis quadripartitis congeſtos.

SCABIOSA MAIOR FOLIO NON laciniato.

De Scabioſis hiſce noſtris proculdubio loquitur Cæſalpinus, quando ait: Aliæ folio ſciſſo conſtant aliæ integro: quæ verò ſciſſa ferunt folia in arvis potiſſimùm Æſtate inter ſtipulas naſcuntur ex meſſe relictas: *caule* cubitali aut ampliore, *ramis* ad latera ſparſis: paucis *folijs* ſubhirſutis vtrinque diuiſi, &c. Cacuminibus ramulorum *Capitulum* inſidet, in latitudinem fuſum, *floſculis* ad cæruleum vergentibus: ſeminibus acervatis, ſubhirſutis: *radice* ſingulari. Tota planta admodum amara eſt & ſubadſtringens: putaturque *Aëtij Pſora* eſſe, cuius vſtæ fumo arborum Erucæ moriuntur.

SCABIOSÆ MAIORIS LATIFOLIÆ, ICON adhuc alia.

Hanc etiam Scabioſæ varietatem inter plantas noſtras ſiccas adſervamus, cui lata sūt admodum ac brevia folia: in quibus, vt & in nonnullis alijs, haud contemnenda occurrit diverſitas.

Maiorem autem Scabiosā, tum laciniato *folio*, tum minimè laciniato, inter ſegetes, in campeſtribus & in pratis paſſim vbiuis fermè reperiri ſatis notum eſt. Genevæ, Lugduni, Baſileę & Montbelgardi dictis locis abundat, floretque Maio, Iunio, Iulio & Auguſto, citiùs tardiùs, deinde ſemen profert.

Plantæ porrò huic, ſecundum quoſdam, à ſcabro herbæ habitu *Scabioſæ* nomen inditum, quod vulgatæ convenit: vel iuxta alios, quoniam Scabiei medetur, quod omnibus.

SCABIOSA MAIOR CVM PVLCHRO SEMINE: Scabioſa maior ſtellata Salmanticenſis, *Cluſij.*

Folia habet vulgaris Scabioſæ foliis ſimilia, laciniata videlicet, altè inciſa, mollia, lanugine pubeſcentia: *caules* nodoſos, rotundos, interdum cubitales: è quorum geniculis folia exeunt inter ſe oppoſita. Summis ramis *Capitula* inſident, è multis calyculis membranaceis & paleaceis compoſita, ſingularesque *flores* continent candicantes: quibus deciduis in medio quaſi ſingulorum cauliculorum vmbilico, exigua quædam ſtella ſubnigra conſpicitur, quatuor, quinque, aut ſex interdum radiolis conſtans: paulatim verò hi calyculi excreſcentes expanduntur, donec *ſemen*, quod hirſutum & craſſum, matureſcere incipiat.

Tomo terzo.

SCABIOSA MAXIMA DVMETORVM.

Inter dumeta atque in humidis montium pratis provenire ſolet, quemadmodum Baſileæ in monte *Moutets*, & in mõtoſis circa Tigurûm locis obſervauimus. Floret Octobri, & tota Succiſæ ſimilis eſt; flores tantùm maiores ſunt & magis hiantes.

Cæterùm *calidam & ſiccam temperaturam* obtinent omnia Scabioſarum genera: cordique, hepati & viſceribus omnibus peramica ſunt, vt pote quorum ſucco vnciarum trium pondere, cum Mithridatij vel Theriacæ ℈ii: poto, febres exitiales & peſtiferæ abiguntur. Illitus idem omnes cutis fœditates abſtergit, & omnis generis Scabiei vtiliſſimus eſt. *Plura in Appendice.*

SCABIOSA MINOR VVLGARIS,

In pratis & campeſtribus, in agris non cultis, & ad agrorum margines, ſecus itinera, & in collibus terrenis provenit, varijſq; anni temporibus, pro loci expoſitione, floret, Maio, Iunio, Iulio & Auguſto.

Plurimæ huius obſervantur Differentiæ vel Varietates: alteri enim tenuiſſimè diſſecta ſunt folia, alteri non item, & quædam folia habet penitus non diſſecta. Flores etiam alteri cœrulei: alteri ex cœruleo purpurei, & alteri candidi quam *Fœminam* vocant. Ac variat etiam magnitudine.

SCABIOSA PARVA ODORATA, FLORVM foliis maculis infectis.

Pulcherrima, & oculis naribuſque pergrata hæc Scabioſa, lignoſam longamque *radicem* habet, ex qua *folia* exeunt diverſa: nam in imo vel ſunt ſylveſtri Erucæ, aut Coronopo ſimilia, ſed minora atque hirſuta; in *caule* verò Scabioſæ vulgaris laciniato folio ſimilia. Flores, vt in alijs Scabioſis purpurei ſunt, vel ex cœruleo purpurei, Ocymo exotico ſimiles, foliis maculis infectis fimbriatiſque: ijdemque, quod in alijs Scabioſis non obſervatur, bene odorati ſunt.

Montes amat, & Æſtate floret, necnon etiam Hyeme in calidioribus locis: ac reperitur etiam integrifolia.

SCABIOSA CVM PVLCHRO SEMINE MINOR: ſive Scabioſa ſtellata minor.

Simplice, lignoſâ & albicante *radice* figitur: paucis, & ijs quidem exiguis, fibris capillatâ: *caulis* dodrantalis, concauus, hirſutus: *folia* tenuiter diſſecta, pilis obſita: & quæ *Capitulis* ſubjiciuntur radiorum modo diſpoſita. *Semen* tomentoſum, calatho membranaceo coronatum, vnguis ferè magnitudine, pellucidum, ſtriatum: in cuius medio ſtella parva quinque partita: ex ſeminis autem ſinu capillamenta quædam rigidiuſcula prominent.

Sola magnitudine à Scabioſa maiore cum pulchro ſemine antè traditâ differt.

In maritimis Adriaticis reperimus.

SCABIOSA MARITIMA PARVA.

Longiuſculam agit *radicem* ſatis craſſam, multorum capitum: pro quorum numero *caules* emergunt dodrantales, &, ſi accedat cultus, etiam cubitales: *folia* tenuia & veluti graminea. *Capitula* pro plantulæ modo magna, floſculis magnis purpurantibus referta, foliolis dicta capitula obvallantibus: *ſemen* ferè quale in Scabioſa maiore ſemine pulchro.

Semine ex Italia miſſo Nobis provenit Montbelgardi in S.P. horto.

SCABIOSA PROLIFERA, CLVSII.

Habetur tantùm in cultioribus hortis, *floribuſque* eſt ex purpureo ſubcæruleis in caput congeſtis, ad cuius latera in orbem funduntur longiuſculi *petioli*, è quibus dependent alii minores flores, maioribus colore ſimiles, & ex his interdum etiam tertij, ſed imperfecti. Primis floribus ſuccedunt ſemina, qualia in Scabioſa vulgari. *Radix* ſubfuſca, & multis fibris prædita, ſed non vivax.

SCABIOSA RVBRA PEREGRINA, QVIBVSdam Indica.

Manta hæc licèt vna ſit & ſingularis, & Scabioſæ minori vulgari ſimilis, plures tamen foliorum figurâ differentes ſpecies, vt illa, induit. Quippe ima quæ propter radicem ſunt, reliquis latiora, quædam crenata, quædam laciniis, ſed minùs profundis, diuiſa, longo pediculo hærent, veluti repanda. Quę ſequuntur ſuperiora vtplus, altiùs ſecta, profundi ribúſque laciniis diuiſa, quaſi in plura alia ſubdiuidantur. Sunt inter hæc quædam adhuc profundiùs & minutiùs ſecta. Suprema, vél paucis aliquot inciſuris, vel nullis planè, cōſtant, & per ambitum tota æqualia ſunt, anguſta, & breuioribus pediculis donata. Ima folia cum caule modicè hirſuta ſunt.

SCABIOSA GLABRA, FOLIIS RIGIDIS, viridibus.

In inſignem adoleſcit magnitudinem, rigidis, ſtriatiſque *caulibus*, per quos *foliorū* eſt ſitus aduerſus, veluti ex geniculis: multa tamen ea ſunt, ſeſquipalmaria, quę iam dodrantalia, longis hærentia pediculis, duarum, triū aut vnciarum latitudine, ſegmētis paucis longéque diſſitis inferiore parte diuiſa: vltimo ſegmento quod mucronē conſtituit, trium vnciarum longitudine, aut minore: rigida ea ſunt, viridantia, & vtrinque glabra. Surculis autem peculiaribus, palmā aut dodrantem longis, hærent *flores* ex maiuſculis capitulis ſquarroſis albicantibus, hirſutis. *Semen* longum hirſutum.

Tabernęmontano in Hiſt. eſt *Scabioſa montana peregrina*, & *Scabioſa Narbonenſis*.

SCABIOSA MONTANA CALIDARVM REgionum, maior, *Lobelij*.

Colles amat plagæ temperatioris, vt Pedemontij, & Narbonæ. *Folio* autem eſt anguſtiore, albidiore & parum hirſuto, leuiúſque ad imum caulem laciniato. *Flores* ſcabioſæ paruæ aut Iaceæ, *Capitulis* ſquammarum compactis, vbi *Semen* Trifolij Aſphaltitidis, pullum, copioſū, inuolucris membraneis, argutâ concinnitate efficitis, anguſtias plicarum fornicum puſillorum cohibentibus.

SCABIOSA V. CLVSII, BELLIDI AFFINIS.

Ramos per terram reptantes ſpargit, ſubinde demiſſis fibris radices agentes; alioqui *radicem* primariam lignoſam craſſiuſculam habet. *Folia* Globulariæ ſimilia ſaturatè virent, glabra, per extremum integra, verùm fiſſa & cordata, ex pediculo lōgiuſculo, ſapore amaro. *Pedicelli* breues, aliquando ſatis longi, inter folia ſurgentes, *florem* geſtant cæruleum, glomeratum, globulariæ, cui nec ita diſſimile *ſemen*.

Naſcitur, referente Cluſio, in omnibus Pannoniæ & Auſtriæ montibus aſperis inter ſaxa: necnon in nonnullis circa Neapolim Auſtriæ gramineis incultiſque agris, & floret Maio.

SCABIOSA LATIFOLIA RVBRO FLORE.

Cubitales huic ſunt *caules*, rotundi, nodoſi, concaui, nōnihil hirſuti. In ſingulis autem geniculis bina *folia* ex aduerſo naſcuntur, non multifida, vt aliarum ſcabioſarū, ſed lata, in ambitu tamē crenata, ex breui petiolo pendētia, colore ex viridi dilutiore prædita, amari & acris ſaporis. Ex alarū ſinu rami etiam prodeunt foliati, qui ex lateribus pediculos protrudunt *floribus* vulgaris Scabioſę ornatos, coloris rubeſcētis, nullius odoris: deinde *ſemina* ſimul cōgeſta, anguloſa, hirſuta, ſtellatâ corona inſignita. Radix lōga, nigricās, minimi digiti craſſitudinem æquat.

Prouenit in omnibus ferè cæducis ſyluis iuxta ſepes lociſq; vmbroſis per vniuerſam Pannoniam Auſtriámq; infra Onaſum. Floret Maio & Iunio, quo tempore ſemen plærumque etiam matureſcit, *Cluſius*.

SCABIOSA FRVTICOSA, FOLIO NON diſſecto, peregrina.

Aduerſis pediculis longiuſculis *caulem* amplexis *folia* ordine per caulem naſcitur, oblonga, acuminata, in medio latiora, incana, Plantaginea, niſi alius éſſet neruorum decurſus. *Caulis* teres, arboreſcens, piloſus, albidus *florē* ſuſtinet purpuraſcentē, glomeratum. *Semen* pulchrum, album, ſublongum, craſſiuſculum, deſinens in latam pelliculam, vt Scabioſa magna cum pulchro ſemine. Creuit Nobis Montbelgardi in S.P. horto.

Lobelio in Obſeru. dicitur Scabioſa peregrina raræ elegantiæ, nullidum hactenus Literis prodita: In Icon. Plant. Scabioſa peregrina: C. Bauhino in Phyt. Scabioſa 17. ſiue folio non diſſecto ſtellata.

SCABIOSA GRAMINEA ARGENTEA.

Per *caulem* lanuginoſum, denſè geniculatum, bina oriuntur ex aduerſo poſita *folia*, colore argenteo,& tenera hirſutie, Holoſtei Monſpelienſis,ſed longiora,anguſtiora, acutiora, Gramineis reſpondentia, vnico neruo ſecundum longitudinem donata. Summum caulis cacumen obſidet Scabioſæ *Capitulum*, mediocri magnitudine, argenteo villo tomentoſum, numeroſis circumcirca acuminatis foliolis ſtipatum.

In montibus Euganeis collegimus, florentem Iunio, Zvvingerus & Paſchalis Gallus in monte Vicentino *Sumano* dicto: frequens verò reperitur in Stiriæ fodinis ferreis.

SCABIOSA MONTANA OMNIVM MINIMA.

Seſquipalmares pedaléſue paucos edit *cauliculos*; *folijs* in imo ſæpiùs donatos anguſtioribus, inter Seſamoidem & Scabioſam minorem. *Floſculi* ſunt dilutè purpurei cum ſquammoſis *Capitulis*. Prouenit in montibus cretaceis & incultis.

An Verbenæ paruæ ſpecies? Scabioſam montanam minorem, & Scabioſam omnium minimam, inſcribunt Aduerſaria, Hiſtoria Lugd. & alij plærique omnes.

SCABIOSA GLOBVLARIS QVAM cuinam vocant.

Duram lignosàmque habet *radicem* albicantem, fibratã, in plura interdum capita diuiſam: *caules* promit multos palmares, nonnunquam cubitales,ramoſos,interdum ſimplices, graciles, hirſutos. Et in his *folia* piloſa exigua, ſemunciam aut vnciam longa,mollia,criſpa (Lobelio aliquantùm ſerrata,) quæ verò circa radices ſunt, duabus vnciis longiora ſunt. *Sapor* his nullus eu dens. *Flores* extremis hærent ramulis, Aphyllanti Anguillarę glomerati, ſtaminulis contenti cæruleis, parui. In marginibus agrorum prouenit, florétq; Iunio, lætiórque locis Septentrionalibus adoleſcit quàm calidis.

APHYLLANTHES ANGVILLARÆ, SIVE GLObularia Bellidi affinis.

A *floris* pulcherrimi glomerati figurâ *Globulariam* dixerunt quidam. Conſtat autem is ſtaminulis cæruleis denſè farctis: inſidens cacumini *caulis* palmaris,ſeſquipalmaris, ac nõnunquam etiam cubitalis,rotũdi, ſtriati,rubeſcentis: *folijs* veſtiti multis, interdum vnico, interdum ab eadẽ radice multiplicis. Alia per terram ſparguntur folia, foliis Bellidis proxima, ſolidiora, glabra, neruoſa,guſtu amara. *Radix* lignoſa, dura, fibris donata, rubra, exteriùs interim alba.

Bellis montana in aſperis naſcens, Cæſalp. *Bellidis veræ cæruleæ* nomine inſcribunt Lobelius, Tabernamontanus, C. Bauhinus & alij. Variis locis obſeruauimus, in gramineis campis, florentem Æſtate.

SVCCISA, SIVE MORSVS DIABOLI: Germ. *Teuffels abbiſs*: Gal. *Mors du Diable*: It. *Morſo di Diauolo*.

Quà *radici*, minimi ferè digiti craſſitudine, fibrę longæ albæque circumnaſcuntur, ea præciſa ſeu præmorſa apparet. ſaporéq; eſt mixto, acri & amaro. *Folia* oblonga, acuminata, Scabioſæ: quanquam non diſſecta, ſed vel integra,vel paulùm quid, præſertim quæ ſuperiorem obtinent locum,ſerrata: magis ſuprà quàm infrà virentia, & hîc quidem pilis, illic nullis,prędita,extremis marginibus ruboris cuiuſdam veſtigio tinctis, bina ex aduerſo per caulem, ignauiore ſapore quàm radix. *Caulis* cubito altior, rectus & in alas diuiſus. *Flores* cærulei aut purpureo violacei, Scabioſæ.

In pratis & viis publicis vbiuis fermè occurrit & floret Æſtate. *Plura in Appẽdice.*

DORONICVM: Germ. *Wolfsbeer*, *Dolvvrts*: Gall. *Herbe de la Tore*: & Hiſp. *Contecha*.

Doronicum *ſitne* Veterum *Aconitum Pardalianches*, *Arnabo Pauli*, aut Eiuſdem *Mamiras*, necne, acriter inter Scriptores cõtrouertitur. Eorum autem Opiniones hîc recitare vel expendere non vacat. Fit id in Hiſtoria noſtra magna, quam, vt & Huius Sciagraphiæ Appendicem, conſulere poterit Lector.

Doronici autem variç tra duntur ſpecies, radicum craſſitudine & longitudine, atq; foliorum aſperitate & læuitate, aliiſúe nonnullis inter ſe differentes.

Quod autem hîc pingimus DORONICVM *eſt folio ſubrotundo ſerrato, flore luteo*. Prouenit, authore Cluſio, in Auſtriacarum Stiriacarúmq; alpium iugis inter ſaxa: & floret Iunio.

DORONICVM FOLIO LATO, FLORE magno.

Doronicum *caulem* habet cubitalem, rotundum, ſtriatum, viridem, intùs concauum, *Capitulum* in ſummo caule magnũ, ex multis *floſculis* luteis concauis, & quinque crenis diuiſis cõgeſtum, quod ab aliis longiuſculis, & in extremo crenatis, aurique fulgore ſplendentibus *foliis* ambitur, non inodorum. *Semen* ſtriatum, vireſcens, ac leni auræ flatu cum ſuo pappo facilè euaneſcens. *Folia* circa radicem longo pediculo appenſa, orbiculata ferè, ſerrata: quæ verò caulem ambiunt longiora, ſaporis acris & amari. *Radix* ex viriditate candicans, minimum digitum craſſa, geniculata & quaſi ſquamata, internodiiſq; diſtincta, ſed nodis ſurſum tendentibus, non infernè: ex inferiore geniculorum parte longas agens fibras albas, ſatis craſſas.

DORONICVM MAXIMVM: FOLIIS HYOSCIAmi Peruani modo caulem amplectentibus.

Cluſio, qui fusè deſcribit, eſt Doronicum Auſtriacum maximum. Secundum riuos è montibus labentes in mõtibus vmbroſis reperitur, & floret Iunio. In hortis verò cultum flores dat Maio: haberi enim in cultioribus hortis, Romæ, Florentiæ, Baſileæ & Lugduni obſeruauimus.

Cæterùm Doronici *vſus & facultates* quod attinet; ad corporis, & præſertim vteri, inflationes commẽdantur eius radices. Illæ, authore Matthiolo, Lumbricos necãt & expellunt, inteſtinorũ obſtructiones reſerant, vrinam prouocant, venenis aduerſantur, faciũtq; contra ſyncopen & cordis palpitationem: ac quamuis canibus pernitioſæ tradantur, eas tamen impunè deuorari teſtes habemus Geſnerum & Lobelium.

DORONICVM FOLIO FERE PLANTAGINIS oblongo. Doronicum *Graffoy* dictum.

Hoc pingit & deſcribit Lobelius, vocatque Doronicum minus Officinarum: & frequens in Belgicis & Anglicis hortis eſſe tradit.

Doronici verò *Graffoy* nomine oſtendit Nobis Baſileæ induſtrius Pharmacopœus *Ioh. Heitzman* plantam in olla prouenientem, cuius radicem viridem, ex alpibus Rheticis acceperat. Sunt qui aduerſus Vertiginem comedi volũt: at nauſeoſus, quamuis dulcis ſapor, ſubuertendo vẽtriculum, Vertigini occaſionem potiùs præbere videtur.

DORONICVM FOLIO LONGO HIRSVTO; & Doronicum folio longo ſerrato.

Doronicum folio lõgo hirſuto, quod hîc ex Cluſio pingimus, obſeruauit is in Auſtriacis Stiriaciſq; iugis, florens Iulio, ac nonnunquam etiam Auguſto, ſubindeq; ſemen eodem mẽſe maturans. Nuſquam verò maiori copiâ creſcere ait, quam in ſummo Etſcheri iugo, inter ſaxa, tenui nigráque terrâ leuiter tecta. Reperimus verò Nos in montibus Rhæticis *Doronicum folio longo ſerrato* cum floribus eodem menſe. Mollicellâ autem lanugine, & colore ex viridi flaueſcente, cũ Doronico vulgari cõueniunt quidem eius *folia*: at eorum alia eſt figura, vtpote longa, parum lata, & in ambitu ſerrata.

DORONICVM GERMANICVM, FOLIIS SEMper ex aduerſo naſcentibus, villoſis.

Terna aut quaterna, authore Cluſio, ſummâ tellure fundit *folia*, Plantagini latifoliæ ferè æqualia, neruis diſtincta, mollia, viridia nonnihil villoſa, infernè candidiora & ſeſquiora, bina ſemper ex aduerſo naſcentia. *Caulem* habet ferè cubitalem, nudum, rotũdum, hirſutũ: in cuius ſummo calix hirſutus, ex quo magnus emergit orbis multis *floſculis* luteis cõſtans. Illum verò *Orbem* ambiunt quindena aut plura folia, Doronico latifolio ſimilia, latiuſcula, & per extremum crenata, coloris flaui elegantis. *Semen* floribus ſuccedẽs, vt in Doronici generibus, in pappum euaneſcit. *Radix* minimi digiti craſſitudinem æquat, nodis diſtincta & fibroſa.

Reperitur in pratis ad radices montium ſitis, atq; in cæduis ſyluis ad Mœnũ amnem infra Francofurtum ſitis ſatis frequens. Floret Maio.

DORONICO AFFINE ALISMA MATTHIOLI; ſeu potiùs Plantago montana.

Fallitur Matthiolus exiſtimans hanc plãtam omnibus notis *Aliſma Matthioli* repræſentare: ita vt non dubitet aſſerere eam eſſe legitimum *Aliſma*. Eiuſdem quidem effigiem exhiberet, ſi flos non eſſet luteus, nec mõtes inhabitaret, ſed aquoſos, vt de ſuo Aliſmate tradit Dioſcorides, amaret tractus.

Tabernæmontano dicitur *Damaſoniũ*, Dodonæo *Chryſanthemum latifolium*: Geſnero & aliis, *Aliſma fortè alpinum, foliis Plantaginis, flore Doronici*, &c. Cluſio *Doronicum Pannonicum 6*.

TVSSILAGO ALPINA, FOLIO LONGO, FLORE Doronici, vel Calthæ alpinæ.

Hellebori fibras imitatur quodãmodò Tuſſilaginis huius alpinæ *radix*. *Folia* craſſa, quædam palmo lõgiora, parte inferiore hirſuta per margines ſerrata, multóque breuiora & latiora adoleſcenti quàm adultæ plantæ. *Caulis* interdũ cubitalis, cuius ſummum cacumẽ ornat *flos* Doronici, vel Calthæ aut Plantaginis alpinæ. Iſque vt plurimùm eſt vnicus, aliquando verò duo obſeruantur. Florentẽ vidimus Iulio in monte *Thuiri* prope Geneuam. Abit autem flos in pappos.

CONSOLIDA AVREA NEMORVM, LIMONII folio: quorundam Aliſma montanum.

Foliis eſt, inquiunt in Aduerſ. Pena & Lobelius, nigræ Betæ aut potiùs Limonij, atriùs virentibus, carnoſis, aliquantulùm hirſutis, craſſis, venoſis, Doreæ ſimilibus, binos aut ternos pedales Doronici cauliculos, ãplexis: *floribus* verò radiatis, Doronici aut Calendulæ, & concoloribus, ſcitè pectinatim confertis, & commiſſis foliolis, antequam pandantur, eleganti ſpectaculo: *radiceque* multis filamentis albidis ſparſâ in cæſpitem ſummum, Bellidis modo.

In Aurelianenſis Galliæ ſyluoſis denſiſſimis reperitur: & floret Iunio ac Iulio.

CYANVS: CYANVS SEGETVM: Ger. *Kornblumen:* Gall. *Blaueole, Bluet, Aubiſoin:* Ital. *Fior campeſe.*

De Cyano flore, non lapide, Nobis ſermo eſt. Is igitur lignoſam habet multiſque fibris capillatam *radicem*, vnde *caules* ſurgunt cubitum aut ſeſquicubitum alti, anguloſi, caui, lanugine incani, in ramos diuiſi. *Folia* infima acutis laciniis ſinuata Scabioſæ aut Dentis leonis more: alia verò longa, culmum lata, per longitudinem neruoſa, cæſia, albicantiáque. *Flores* ex capitulis ſquamatim compactis ſe explicant, corniculis laciniatis cõſtantes, colore communiter cæruleo, & *vt nomen loquitur, cyaneo*: aliàs albo, aliàs puniceo. *Semẽ* Capitulis florem ſuſtinentibus innaſcitur, oblongum, nitidum, pappo criſtatum. *Sapor* totius plantæ aliquatenus nauſeoſus; *odor* verò nullus.

CYANI, CYANI SEGETVM, FLORIS FRVmenti, ſiue Battiſeculæ alia Icon.

Planta hæc à colore floris cyaneo Cyanus dicitur. Florem frumenti nuncuparunt plæræque Nationes, quia importuno luxu ſegetes, ac præter cæteras Secale, paſſim propemodũ, frigidis potiſſimùm terris, enecet. *Battiſeculam*, *Blaptiſeculam* & *Baptiſeculã*, inſcribunt alij, quoniã metẽtibus & ſecantibus officiat, retusâ in eius occurſu falce.

Secundũ quoſdam eſt Struthium Theophraſti: plurimis eſt Dioſcoridis Lichnis coronaria, quam athanaton vocat. Meminit verò eius expreſſis verbis Plinius, cùm ait: In nomine & Cyani colos, floret poſt Roſam, & præcedit Amaranthum.

Sunt qui Intybaceo generi adſcribunt, ſed quæ conuenientia? Meliùs ad Scabioſarum genera refert Tragus. *Plura in ſequentibus.*

CYANVS SEGETVM PLENO FLORE, Cyanus multiplex.

Cyani diuerſitates multæ obſeruantur, in *magnitudine*, *floribus*, *foliis*, *radice* & *ſemine*, atq; etiam pro *loci* in quo prouenit ratione. Sic alius *hortenſis* eſt, alius *aruẽſis* ſiue erraticus: *alius* magnus *alius* paruus: *alius*, vt dictum antè, cyaneus ſiue cæruleus, *alius* albus, *alius* purpureus, &c. atq; *alius* rurſus flore ſimplici, *alius* flore pleno, quẽ hîc pingimus. Huius duas Icones habet Lobelius, tres verò Tabernamontanus; Sed cui bono, cùm in ſolo floris colore ſit diuerſitas, quam minimè poteſt Sculptor exprimere. Præcedentes duas quæ ſunt *Cyani flore ſimplici*, iam ſculptas emimus: eſtq; prior, cui latiora folia, *Cyani* fortè *domeſtici*, poſterior verò, cui tenuiora, *ſpontanei* in agris prouenientis.

CYANVS ALPINVS RADICE PERPETVA.

Numeroſis fibris & mediocriter craſſis, in vnam radicẽ coëuntibus, viuacem & perẽnem, ingrato ſapore figitur: *Caules* lanugine multâ villoſi, anguloſi: quibus adnaſcũtur *folia* Lichnidis coronariæ, longiora, latiora, lanuginoſa, mollia, alis latiuſculis ad proximum vſq; folium ſemper cum caule continuata. *Capitula* ſquãmata *flores* ſuſtinent Cyani vulgaris, ſed longè maiores, fimbriatos, & è cæruleo purpureos, nõnunquam & albos, corniculis circiter vncialibus purpuraſcẽtibus, quo etiam colore prædita ſunt *ſtamina*, apicibus tamen cinereis.

Tragus *Verbaſculum* inſcribit: Tabernamontanus *Cyanum montanum*, *Cyanum maiorem* Scriptores plurimi.

CYANVS PVLCHRO SEMINE, CENTAVRII minoris: flore purpuraſcente, &c.

Proficit hic, vt reliqui, cul- turâ: ſpontaneus vix pal- maris, atque vt plurimùm ſingularis, in hortis verò bi- cubitalis, & multis ramis brachiatus. Montbelgardi Nobis prouenit in S. P. hor- to: ſpontaneum verò in agri Narbonenſis & Hetru- riæ collibus vidit Lobelius. Illi, Tabernæmontano & aliis, dicitur *Chondrilla rara*, *Chondrilla Hiſpanica*, & *Chondrilla purpuraſcens*. To- ta autem planta ſaporis eſt amaricantis.

CYANVS PERAMARVS, REPENS, FOLIO LA- uendulæ: flore laceæ, obſoletè purpureo.

Subter Seſeli pratenſis ra- mulos, variis agri Monſpe- liani locis, latitantem reperi- ri tradunt Aduerſaria.

Hic autem, vt & ad ſequẽ- tis Tabellæ latus, Cyanorum adſcribemus *Vires & Facul- tates*.

Frigidæ eſt temperaturæ Cyanus: adſtringendóque ſiccando & repellendo, refri- gerant flores: eos cum ſe- minibus coctos, ad aranearũ & ſcorpionum morſus com- mendat Matthiolus. Præci- pitatis ab alto & ſanguinem ſpuentibus propinantur iidẽ flores ex aqua Plantaginis. Suffitu eorum vtuntur mulie- res ad præfocationes vteri: puluere verò nonnulli ad morbum regium. *Plura in ſe- quentibus*.

CYANVS LINIFOLIVS REPENS.

Apud Tragum Aqua Bab- tiſeculæ deſtillata rubenti- bus oculis inſtillatur, & ex linteis appoſita eorum in- flammationibus prodeſt. Ad putrida vlcera valet florum Cyani contuſorum ſuccus inſtillatus, aut puluis arido- rum inſperſus: Prodéſtque idem ſuccus ad aphtas & pu- trida oris vlcera, collutione. Floribus adhuc conciliatur color elegãs ſaccharo, cuius deinde vſus omni vacat pe- riculo. Iidémque ſi probè cũ aquâ tundantur, quæ perdẽ- ſum deinde linteum tranſ- mittatur, ſi eâ aquâ Amygda- larũ extrahitur ecchylisma; pulchro cœruleo colore id placebit: magíſque ſi in pa- nis candidis inferatur mẽ- ſæ, adſperſis vuis Corinthia- cis, ſine ſale.

SERRATVLA TABERNÆMONT. Germ. *Scharten- kraut, Ferberſcharten*, Ital. *Cerretta, Serretta*.

Caule recto, rigido, ſtria- to, glabro, rubente, ad cubi- tos duos attollitur, iſque eis ſummitatem in ramos mul- tos finditur. *Folia* aliàs inte- gra, Bethonicæ paria, aliàs Scabioſæ inſtar laciniata; vtraq; atrouirentia, hirſuta, arguto ſpinularum mitium agmine ſerrata. *Capitula* crebra extremis ſurculis in- ſident, oblonga, ſquarroſa, atrouirentia: à quibus *flores* emicant, Iaceæ nigræ, purpu- rei ſiue carnei coloris. *Radi- ces* è fibris paruis cõponũtur.

A foliis minutim circũqua- q; ſerratis nomen habet: Et in nemoroſis ac decliuibus pratis ſyluis contiguis nuſ- quã non occurrit. Eſtque ca- lida & ſicca in 2. gradu: ad vulnera & vlcera vtilis: rup- tiſque, aut ex alto delapſis ex vino potanda datur.

XERANTHEMVM.

Ob ſiccitatem & ſqualidita- tem florum etiam recentium *Xeranthemi* huic plantæ inditum nomen.

Anguloſo eſt *caule*, incano, lanuginoſo, palmari & altio- ri, in ramos diuaricato: per quem *folia* alternatim diſpo- ſita, denſo tomento candicã- te vndiq; obſita, vncias duas aut tres longa, culmum lata. Singulorum ramulorum ex- tremis ſingula hærent *Capi- tula* oblonga, ex ſquamis candicantibus lucidis & ni- tidis in acumen deſinenti- bus, cum ſtria rubente, con- texta. *Flos* ſtellatus, ſqualli- dus, foliis conſtans acumina- tis, rubentibus, cum *ſtamini- bus* numeroſis, rigidis, albis, hirſutis: inter quę latent *ſe- mina* lata mollia. *Radix* ſin- gularis lignea.

XERANTHEMVM ALIVD, SIVE Ptarmatica quorumdam.

Ptarmicæ Auſtriacæ no- mine hoc tradit Cluſius. *Ptarmica autem* nomen illi impoſuit, non quòd ſter- natumenta moueat: ſed quòd reliquis notis cum Dioſcori- dis Ptarmica conueniat. Tenues enim habet *virgas*: *fo- lia* Oleæ incana, molliora ta- men, & Anthemidis ferè *flo- rem*. *Auſtriacam* autem co- gnominauit, quia primùm in Auſtria, infra Aniſum flumẽ: præſertim verò circa Vien- nam, Auſtriæ metropolim, ſponte prouenientem inue- niebat.

Vidimus Nos in Sabaudię montibus, & Montbelgardi in S. P. horto coluimus: vbi florebat Iulio. A quibuſdam vocatur *Cyanus Hieroſolymi- tanus*.

XERANTHEMI SPECIES QVIBVSDAM.

Cauliculus huic minùs diuiſus quàm in præcedente, palmaris & ſeſquipalmaris. *Folia* maiora, Oleæ, magíſque incana, minimè ſerrata. *Capitula* habitiora, nitidis argenteis ſquammis, guſtu inſipido minimè amaro.

Iaceam Oleæ folio inſcribunt nonnulli. Lobelio in Obſeru & Icon. Plant. dicitur *Puſilla incana Iacea altera folio Olea, ^tarmicæ ſpecies.* C. Bauhino in Phyt. *Iacea* 25. ſiue *Olea folio.*

CATANANCE DALECHAMPII, FLORE Cyani, folio Coronopi.

Seſamoides minus Matthioli inſcribunt nonnulli: Geſnero de coll. Stirp. dicitur *Coronopus quidam flore cæruleo: alii*, vt in Phyt. notat C. Bauhinus, *Chondrillis* adnumerant, alij ad *Catanan-n* referunt. Florentem obſeruauimus Nos Iunio, Iulio & Auguſto menſibus, Baſileę in horto D. Plateri: ſpontaneam verò inter Nemauſum & Monſpelium, necnon propè pontem S. Spiritus: In Narbonenſis agri & Longobardiæ ſquallidis, atque etiã herbidis, collibus, Hiſtoriæ Lugdunenſis Author.

Quàm verè autẽ Matthiolus in prior. Comm. ſcripſit ſe minoris Seſamoidis nullã habere cognitionem, tam falsò in poſter. repertã eſſe ait hanc plantam notis omnibus perquã bellè Seſamoidi minori Dioſcoridis adſtipulantibus.

CATANANCI AFFINE SESAMOIDES paruum, flore magis completo Camerarij.

Hanc plantam ad Intybacea referendam exiſtimat Camerarius, quòd *radix* non pauco lacte turgeat, & multis quoque rei herbariæ peritis hæc ſententia arrideat. *Flores* Cichorio figurâ reſpondent, & alij ſimplici foliorum texturâ conſtant, alij denſiùs ſtipantur, colore eleganti cæruleo, *ſtamina* in medio lutea habentes: è quibus relinquitur *ſemen* ſubnigrum, anguloſum, puſillum, ſquammatis Capitulis incluſum. An verò purgandi vim obtineat, non audet aſſerere. nec quemquam experientiâ cognouiſſe arbitratur. Vnum tamen illud ſtatuit, in parua quantitate exhibitum nihil efficere.

IACEA, IACEA NIGRA: Germ. *Schvvarts Flockenblum.* Gall. *Iacea, Iacea noire:* Ital. *Lombruna.*

Iaceæ ſylueſtres herbæ, flores habent violacei coloris, vnde *nomen* forſan illis impoſitum: *IA* enim Græcis violæ ſunt. Scaliger alicubi *Getiam* pro *Iacea* ſcribit, tanquam à *Geo* facto nomine, nimirum quòd cognominata in hoc genere nigra, radices vt *Geum Plinianum*, odoratiſſimas habeat.

Varias porrò Iaceæ ſpecies enarraturi, initium à *Iacea* hîc pictâ faciemus, quæ *Nigra* inſcribitur, vt à tricolori viola diſcernatur, quæ etiã Iacea appellatur.

In pratis ac locis herboſis negligentiùs cultis, tum & iuxta ſepimenta agrorum ac pratorum frequenter occurrit. Potéſtque inter vitia pratorũ cenſeri: ab ea ſiquidem boues & iumenta abſtinent, nec fœnũ cui admixta paſcũtur. Floret Iunio & Iulio.

IACEA CVM SQVAMIS CILII INSTAR piloſis.

Finditur in ramos graciles, anguloſos, ſtriatos, aliquantùm hirſutos, *foliis* amictos vncialibus & ſeſcuncialibus, ſemunciámq; circiter latis, duris ſubhirſutis. *Flores* tingit purpura ſaturatior, ſtamineos, Iaceæ vulgari ſimiles, è capitulo pari, toto nigricante, cuius Squammæ ſingulæ pilos breues geminatim *circumcirca*, cilii inſtar, poſſident. Creſcit in montanis Auſtriæ & Pannoniæ pratis: florétque Iulio & Auguſto.

Eidem Cluſio in Pannon. eſt *Iacea montana hirſuto capite.*

IACEA MONTANA CVM SQVAMMIS pennatis, ſiue capite villoſo.

Huius generis duplicem facit Cluſius: *elatiorem* & *humiliorem*: atque vtramque in Auſtriæ & Pannoniæ mõtanis pratis prouenire ait, ac Iulio & Auguſto florere.

An Thalio Cyanus ſylueſtris montanus integrifolius maximus, ex Iaceæ genere?

Iaceæ montanæ ſquammoſæ maioris, ſemine nigro in montanis Pannoniæ & Auſtriæ pratis prouenientis; nec non etiam Iaceæ montanæ ſquammoſæ minoris, ſemine albicante, eoſdem natales agnoſcentis, meminit in Pannon. Cluſius: eáſq; Iunio & Auguſto florere ſcribit, ſed hanc maturiùs.

ACANS

IACEA MONSPESSVLANA, CVI IN
Squammis fibræ nigræ.

Spontanea palmum vix ſuper.t,& interdum acaulis eſt; culturâ verò in cubitalem ltitudinem proficit: multis ex *radice* craſſiuſcula productis *caulibus*, ſtriatis, hirſutis, intùs fungoſis, multùm ramoſis. *Folia* pumila per terram ſparguntur, Cyani foliorum æmula, incanâ lanugine obſita, laciniata: alia integra, reliqua per ramos fortuito poſitu naſcũtur. *Capita* foliis oblongis, minimè diſſectis, acuminatis, obuallata ſunt, mediocris magnitudinis, mollicella, ſquãmis longiuſculis compacta. *Flos* albus vel purpureus, ſtamineus, in pappos abiens. In marginibus ſatorum frequẽs occurrit, & floret Vere.

IACEÆ GENVS STOEBE SALMANTICA, FOLIIS
mollibus lanuginoſis, caule infirmo.

Folia omnia habet mollia & lanuginoſa, Erucæ inſtar laciniata; *caulem* infirmum, ramoſum, in terram procumbentem. *Flores* ſummis ramis innaſcuntur, barbulis exterioribus Cyani æmulis, purpureis [quibus intermixti villi quidam lutei] medium florem occupantibus; *ſemen* Cyani ſemini ſimile: radix digitalis, albicans, & minimè viuax.

Naſcitur abundè Salmanticenſi agro, in aruorum & vinetorum marginibus: ac floret Iunio.

IACEA MONTANA PVMILA,
capite magno ſtrobili.

Nobis oblata fuit Monſpelij, allata ex monte Ceti. Camerario dicitur *Iacea pumila ſiue nana*: & *Carduus pineus Norbonenſium*. Hiſtoriæ Lugd. *Iacea montana in apricis & glareoſis montium locis, Aprili florens*. An Theophraſti *Chamæleon non aculeatus*.

Cæterùm, vt de Iaceæ facultatibus aliquid dicamus, calida & ſicca eſt Iacea; ſed non adeò vt Succiſa; Gargarizata oris, faucium & Laryngum vlcera, & quæuis vitia emendat: atque etiam ſauciatis puluere, decocto, & alio quocunque modo confert.

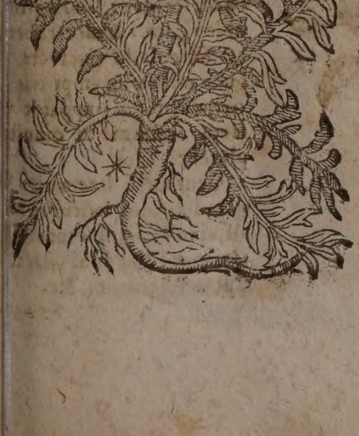
IACEA CAPITVLO SQVAMMATO ARGENTEO,
quorundam *Scabioſa ſquammata argentea*.

Lignoſa *radice* firmata, *caules* emittit cubitales, & bicubitales, ſtriatos, ſubhirſutos, multis aliscõcauos. *Folia* multiplici cæſura diſſecta ſubnigra tenuia. Extremis ramulorum *capitula* innaſcuntur turbinata, concinnis lucentium ſquammarum & candicantium ſcandulis imbricata.

In Salmaticenſi agro, ad aruorum & vinetorum margines, frequens occurrit, & floret Iunio.

IACEA MONTANA NORBONENSIS.

Radix huic gracilis, palmaris & parum fibrata: *cauliculi* dodrantales & pedales. *Folia* Iaceæ luteæ & Chamæleonis læuis Theophraſti, altera parte incana, parum hirta. Flores Iaceæ vulgaris, aut Cirſij, ſed minores. Vidimus in cautibus, & collibus Monſpelienſis agri ad Caſtrum nouum.

Lobelio in Obſeru. & Icon. Plant. atque etiam Hiſtoriæ Lugdun. dicitur *Iacea montana Narbonenſis*: C. Bauhino in Phyt. Iacea 15. *montana*.

IACEA LATIFOLIA, SPINOSIS PVLCHRIS
capitulis, flore purpureo.

Multis ramis brachiata eſt, cubitalibus, ſtriatis, anguloſis, ſubhirſutis, tactu aſperis, atque interdum concauis. *Folia* infima pedalia circiter, palmari latitudine, in profundaſq; latas, ſinuatas lacinias diuiſa, hirſuta, aſpera: ſuperiora verò per ramos paſſim multò ſunt minora, Hieracij foliorum diuiſurâ & magnitudine, vſque ad ipſum *Capitulum* crebra. Cæterùm *Capitula* extremis ramis hærentia, turbinata ſunt, & Iaceæ vulgaris Capitulis paria. *Flores* purpurei, ſtaminei, tãdem in pappos ſeceſſunt. *Semina* oblongo Cnico aliquatenus ſimilia, multò minora, variegata: *radix* craſſiuſcula.

Vidimus Argentinæ in horto Frid. Meyeri florentem Iunio. An Cluſij in Pannon. *Iacea mõtana, echinato capite*?

IACEA MVSCHATA.

Radix lignoſa, lenta: *caulis* rotundus, pedalis: *folia* longa, mollia, tomentoſa, laciniis longis diuiſa, alba vel cinerea. *Capitula* formâ & colore Iaceæ ſecundæ (quæ Centaurium murale dicitur.) Tota planta ſatis ſuaui odore prædita eſt, & ſaporis amaricantis cum aſtrictione quadam: Sic deſcribit Tabernamontanus.

Iacea purpurea Hiſpanica muricata in Hiſtoria noſtra magna meminimus: vt & *Iacea tenuifolia cum Capitulis ſpinoſis purpureis*: conſulat *Lector*, hæc non capit omnia. Prouenit hęc in mōtibus & collibus ſabuloſis.

IACEA SPINOSA FLORE LVTEO; QVIBVSDAM Centaurij collini ſpecies.

Rigido & recto ſurgit *caule*, bicubitali, ſtriato, anguloſo, glabro, & multis alis concauo. *Folia* vncias duas longa, vnam, plùs minùs, lata, in profundas lacinias diſſecta, rigida, dura, tactu aſpera. *Capitula* extremis ramulorum hærent, Iuglandis ferè magnitudine, ſquammis loricata, ex viridi flaueſcentibus, atque nonnunquam inermibus, vt plurimùm verò in ſpinam mordacem, longiuſculam & nigricantem deſinentibus. *Florum ſtamina* in orbem explicantur: coloris lutei. Radix minimum digitū craſſa & fibroſa.

Iaceam maiorem luteam inſcribunt plurimi. Monſpelij vidimus ad ſemitam quâ itur Peraux. Floret Iunio & Iulio.

STOEBE ET PHLOEOS: STOEBE SALMANT. I. Cluſij, ſiue Iacea intybacea.

Caules cubitales, ſtriati, ſubhirſuti, fungoſâ medullâ farcti, valdè comoſi: per quos ramóſque conſpiciuntur *folia* Cichorii, laciniata, & ſerrata, nigricantia, hirſuta, duas tréſve vncias longa, vix culmum lata. *Capitula* ſummis ramis hærent, Centaurii capitulis paria, turbinatiora, glabris, nitidis, politis, albicantibus, & per extremum rubentibus, ſquammis imbricata, è quibus *florum* emicant ſtamina purpurea; quibus marceſcentibus *pappus* dehiſcente apparet pediculo.

Stœbe maior Tabernæmontano, qui in incultis & ſecus vias inter Vormaciam & Franckenthal obſeruauit. *Iacea maior foliis Cichorij Stoebe dicta*, C. Bauhino in Phyt.

STOEBE CAPITATA ROSMARINI FOLIO Ponæ: ſiue *Chamæpytis hortenſis Cretica, Belli*:

C. Bauhino in Phyt. dicitur *Iacea fruticans Pini folio*. Hanc & præcedentem Geneuæ & Monbelgardi in hortis coluimus.

Cæterùm Stoeben Dioſcoridis tempore omnibus vulgò cognitam fuiſſe, illud maximo argumēto eſt, quòd eam nullis prorſus notis repræſentarit. Sed vulgaris notitiæ eſſe tantùm dixerit. Stoeben, ait Theophraſtus *Stibam* aliqui, alij *Phleum* appellant,: inter eas eſt quæ iuxta Spinam (aculeum) folium habent: &c.

Theophraſtum ſecutus eſt Plinius, ſed malè intellectum: perperam enim folium aculeatum cum Græ[cis] dicit: aculeum non in foli[is] habet Stoebe, ſed in caule. *Plura in Appendice.*

CENTAVRIVM MAIVS: Germ. *Reupontick*: Gall. *Rheponiice*: Ital. *Centaurea maggiore*.

Centaurij maioris nomine variæ donantur Plantæ: *Scabioſa alpina maxima*: *Iaceæ ſpecies aliquot paulò antè tradita, Matricaria, Enula, Lyſimachia ſpicata, Matriſylua, Aquilegia, Hyoſciamus*, & *Gentiana*. *Rhaponticum Officinarū* dici concedunt quidē Cornarius, Tragus & Cordus; ſed impropriè tantùm, & ſolummodò quia in veri Rhapontici penuria, illi ſubſtitui ſolet Centaurium maius. Abſque ambagibus contrà, & ſine controuerſia vlla, *Rhaponticum Officinarū* eſſe concludunt Amatus, Geſnerus, Tabernamontanus, Matthiolus, C. Bauhinus & permulti alij. Magnus porrò Theodori lapſus qui perperā *Fel terræ* vocauit, quum hoc nomen minori Cētaurio potiùs, ob inſignem eius amaritudinem conueniat. *Plura in ſequentibus.*

CENTAVRII MAIORIS VVLGARIS iuglandis folio, alia Icon.

Caule eſt recto, homini[s] proceritatem aſſequente, i[n] ramos circa ſummitatem d[i]uiſo. *Folia* Spithamam lōga, tres aut quatuor vncias lata, in alæ formam diſpoſita, p[er] ambitū ſerrata, neruoſa, gla[]bra, ſaturatè virentia: at pri[]mùm prodeuntia nullam di[]ſectionem agnoſcunt. *Capitula* ſurculorū extremis in[]ſident, ſquarroſa: è quibus emicāt *flores* ſtaminibus pur[]pureis contexti, in pappo[s] euaneſcentes: *ſemen* nitidū oblongum. *Radix* rubens craſſiuſcula, longa, recta. Figuræ noſtræ ex emptitiis, i[n] quibus inſignis apparet varietas, minimè in omnibu[s] placent.

Centauriū hoc maius Iuglandis folio ſeritur in hortis, vt in variis obſeruauimus Geneuæ, Lugduni, Patauij Curiæ Rhetorum, &c.

STOEB[E]

CENTAVROIDES FOLIO GLABRO, FLORE flaueſcente.

Cubitalis & ſeſquicubitalis eſt planta, *caule* glabro, ramoſo, tereti: *folia* dodrãtalia & lõgiora, glabra, glauca, in multa ſegmẽta ad coſtam vſq; diuiſa: quę quidẽ ſegmẽta aliàs oppoſito ſitu reſpondẽt, aliàs verò minimè, craſſiuſcula, neruo bifido per longũ exporrecto, in ambitu raris dẽticulis crenata, aliàs integra, ſapore oleraceo. Sĩgulis porrò ramulis ſingula inſidẽt capitula, Oliuę magnitudine, ſed formâ conicâ, ſplendentia, imbricata, tam accuratâ ſquãmularum commiſſurâ contexta, vt læuia eſſe videãtur, nec vllã aſperitate moleſta, è quibus emicãt *flores* ſtaminei, dilutã flauedine imbuti.

In monte Baldo frequens reperitur: habeturq; etiam in hortis, vt Nos Montbelgardi in S. P. horto coluimus, florens Auguſto.

CENTAVRIVM COLLINVM GESNERI.

Magna huic cũ Centaurio maiore ſimilitudo. Geſnero dicitur *Centaurij maioris ſpecies collina foliis diſſectis*: Lobelio & Penæ in Aduerſ. *Iacea nigra maior laciniosa, vulgari ab inſcio Matthiolo ſuppoſita*. Quibuſ ã *Scabioſa maior montana*. An Tragi *Scabioſa tertia*? An Dodonæi Aphyllantes 3. foliis magis inciſis? Hiſtoriæ Lugd. pag. 1066. *Scabioſa Matthioli maior*: Item pag. 1108. *Scabioſa montana Dalechampij*: vtrobique deſcribitur & depingitur eadem planta, quod nõ obſeruauit ſeuerus Cẽſor.

Baſileę in *vvaſſerfall, Kütz ach* & *Leürach* obſeruauimus flore purpureo & albo: Montbelgardi abundat iuxta vites, & eſt potiùs aruorum quàm pratorum, colitúrque etiam in hortis.

CENTAVRIVM MAIVS LATIFOLIVM, FOLIO lato ſiue non diſſecto.

Hoc *caule, floribus, ſemine* & *radice*, ad Centaurium maius Iuglandis folio accedit; ſed *folio* eſt Lapathi modo longo, lato, ſimplici atq; indiuiſo, per ambitum tamen ſerrato. Atque id credit eſſe Dodonæus cuius mentio fit in Libro de Centaurij maioris virtutibus, qui Galeno adſcribitur: vbi duæ Centaurij maioris ſpecies recenſentur, *Maior* & *Minor*: dicitúrq; Maior foliis eſſe Lapathi.

Supra Olyſſiponem, lapidoſis iuxta Tagum collibus reperit Cluſius: qui in Belgio & vicinis locis omninò peregrinum ait quãuis vulgare foliis diſſectis in omnibus fermè hortis cõſpiciatur.

CENTAVRIVM MAIVS ALTERVM, FOLIO Lapathi, anguſto.

Folia huic anguſtiora multò, acuti Lapathi paria, auerſâ parte incana: *caulis* rectus, capite faſtigiatus ſquãmatis loricato, ac ſtaminibus purpureis, *Cynaræ* aut *Cardui* concoloribus, pleno. *Semen* Cnici ſylueſtris, compreſſum. *Radix* Centaurij maioris, ſed paulò fungoſior.

Centaurij laudes longũ eſſet exequi, inquit Ruellius; cùm Galenus ipſe priuatum volumen ei dicauerit, per ſingula hominis membra digeſtum; Vnde etiam Humelbergius: Mirum eſt, ait, tãdiu latuiſſe Medicos, & adhuc etiam ignorari, quęnã planta ſit *Centauria maior*, ipſoſq; pro hac longè aliâ & diuerſa herba vſos fuiſſe. Nihil aliud eſt quàm Rheuponticum &c. *Nos de Rha Pontico alibi Plura*.

CENTAVRIVM MAIVS ENVLÆ FOLIO SVBtùs hirſuto & incano.

Centaurij magni radix, vt in huius plantæ viribus enarrandis pergamus, quemadmodum contrarias in guſtu qualitates poſſidet, ita, id etiã atteſtante Galeno, in vſu cõtrarios effectus præſtat.

Conuenit eadẽ radix, pronunciante Dioſcoride, ruptis, conuulſis, pleuriticis, ſpirandi difficultati, tuſſi antiquæ, ſanguinem ſpuentibus. Similiter etiam ad tormina & vteri dolores: ducit menſes & fœtus, & vulneribus idonea eſt, ea committens & glutinans. Quin & carnes dum coquuntur inter ſe cõmittit, ſi quis ipſam cõtuſam ſimul coquat.

Eadem illi tribuit etiam Plinius, alia plurima addẽs. Quæ autem *radix*, præſtat etiam *ſuccus*.

CENTAVRII MAIORIS SPECIES TENVIFOLIA.

Centaurij maioris ſpeciem facimus *capitulorũ* argumẽto. *Radicẽ* habet minimi digiti craſſitudine, dodrantalẽ, ſapore Cyani nauſeoſo: *folia* ſcabioſę ſquãmatę argenteę, tenuiter diſſecta, albidiora, ſapore amaro prędita. *Caules* vnius, duorum aut trium interdum cubitorum altitudine, in multos ramos fiſſi, foliis etiam tenuioribus Abſynthij Põtici veſtiti. *Flores* Cyani formã, ſtaminei, minores, purpurantes, è Capitulis emicant turgidulis turbinatiſque, Scabioſæ ſquãmatæ argenteæ. *Semina* parua, oblõga, ruffa, quaternis coſtulis ſtriata quibus pili adhærent.

Circa Baſileã, Monſpeliũ, Mõtbelgardũ & Briſaeũ obſeruauimus in muris & locis aſperis, florẽs Iulio & Auguſto. *Iaceam albã* inſcribunt Tabern. Hiſtor. Lugd. & alij.

CIRSIVM : Germ. *Vvelſch Ochſenzung* : Gall. *Cirſion* : Ital. *Bugloſſa*.

De Cirſio agimus in genere in Appendice : *Conſulat Lector*. Cirſij autem nomine variæ donantur Plantę: *Carduus pratenſis Tragi, Carduus bulboſus Monſpelienſium, Bugloſſũ maius & minus, Hieracium, Echium & alia.*

Quod verò in hac Tabella exhibetur *Cirſium eſt tomentoſum*, multas habens *radices* candidas, Pæoniæ vulgaris more ab vno capite pendentes. *Folia* cubito longiora, mollia, incanâ lanugine infrà ſupráque obducta, per ambitũ laciniata, ſpiníſque minoribus obſita. *Caulis* craſſus, lanuginoſus, in ramos diuiſus. *Flores* ſingulis pediculis inſidẽt ſinguli, coccinei, Cirſij vulgaris, è capitulo ſquarroſo emicãtes, qui in pappos abeuntes *ſemen* relinquunt paruum album.

CIRSIVM MAXIMVM BVLBOSA RADICE, Cluſij.

Radix huic multis craſſis fibris, Aſphodelinos bulbos ferè referentibus, firmatur: *Caulis* cubitalis, ſtriatus, tomentaceâ lanugine obſitus: *folia* magna, carnoſa, ſucci plena, viridia, in ambitu dentata, mollibúſque ſpinis hirta. *Capita* in ſummo caule magna, in ſtamineos purpureo colore nitentes *flores* expanſa, maturitate in pappum reſoluuntur.

Naſcitur in montanis pratis, & ad piſcinarum vdos margines, inter ſalices Amerinas & harundines: florétque Iulio.

Ad Cirſij genera refert Cluſius etiam hoc Cardui molle genus, atque *Cirſium maximum, incano folio & bulbosâ radice*, inſcribit. An Cæſalpini Cirſium alterum?

CIRSIVM MONSPELIANVM, FOLIO LONGO glabro: Matthioli.

Cirſium Matthioli dicitur Geſnero, Hiſtoriæ Lugd. Lobelio. Camerario & Caſparo Bauhino. Hanc enim plantam pro Cirſio pingit Matthiolus, Piſis à Luca Ghino acceptam, qui in vliginoſis locis naſci ſcribebat. Nos Mõſpelij obſeruauimus iuxta Molendinum, loco paludoſo. Lobelius verò prope piſtrinum Oliuarum, & pone Molas farinarias, in locis vadoſis Lani amnis Monſpeliaci, & pratenſibus littoreis, à Gramuntio luco in Meridiẽ deuexis, plurimam haberi refert: notiſſimámque eſſe illic ſtudioſis, quamuis alibi, Italiæ Galliæue parum nota ſit aut frequens.

CIRSIVM ANGLICVM.

Sic à Lobelio in Iconibus & ab Hiſtoria Lugdun. inſcribitur. Videtur autem ſpinam albam adumbrare ſpithamæo *caule*, & *foliis* Cirſij, *Flos* ſingularis, Cardui bulboſi. *Radix* Bellidis, Hellebori nigri modo fibroſa. Prouenit in pratis in Villa vernaculâ linguâ *Arton* dictâ, guſtu adſtringente præſicco, & moderatè calido. Deſcriptio hæc Lobelij eſt & nimis ſuccincta. Examinandum autem quantùm *Britannicum* Cluſij *Cirſium*, de quo mox, ab hoc differat.

CIRSIVM FOLIIS NON LACINIATIS, virore Braſſicæ, & macrocaulos.

Sic inſcribit Dodonæus, id ita deſcribens: Ex Carduorum, ait, & Spinarum numero etiam *Cirſium* eſt. *Folia* eius oblonga, lactucæ quaſi ſimilia, verùm acuminata, & per circumferentias aculeata. *Caules* recti, bicubitales, in duas alas diſcreti: in quorum ſingulis *Capitulum* eminet ſpinoſum ac hiſpidum, quod poſt floris vigorẽ deorſum reflexum nutat, tandémque in pappoſam lanuginem reſoluitur. Flos purpureo rubet colore. *Semen* læue reſplendet aliorum multorum Carduorum inſtar; &c. *Radice* autem eſt ſatis craſsâ, fibroſa & viuace. Floret Iunio.

Cluſius vocat *Cirſium montanum*, vtpote quod in Pannoniæ montanis quibuſdam ſyluis obſeruauit.

CIRSIVM PANNONICVM PRATENSE CLVSII, folio non laciniato.

Statim à *radice* multis nigricantibus & duris fibris prædita, *folia* promit circiter tres vncias longa, vnam lata, ſenſim in mucronem deſinẽtia, latiore verò circa pediculum baſi, ſubhirta, & crebris ſpinulis per circumferentiã prædita. Ex eorum medio *caulis* emicat pedalis, tenuis, firmus, lanugine quadam obſitus, per quem ſparſa ſunt folia iam dictis minora, Vnicum in ſummo plærumque ferens *caput*, nonnunquam alterum & tertium, quod vt & *flos*, & *ſemen*, ad vulgaria Cirſia omninò accedit.

Naſcitur, ait Cluſius, inter arbores in decliui montium quorundã Pannoniæ: Sed in montanis pratis quæ ſecundum Danubium extendũtur, multò abundantiùs. Floret Iunio, & ſubinde etiam ſemen profert.

CIRSIVM BRITANNICVM REPENS, FLORE ex rubro purpuraſcente, *Cluſii.*

Planta eſt *caule* ſingulari, cubitali aut altiore. *Folia* per caulem alterna, longa, in ambitu ſpinulas minimè pungētes habentia, quorum ſupinæ partes virent, pronæ albicāt, & pronâ lanugine obducuntur. In ſummo *caule* capitulū reliquorum Carduorum capitulis ſimile. *Flos* magnus ex rubro purpuraſcēs. Radix nigricans & fibrata.

Prouenit in pratis ad radices montis *Englebrou*, totius Angliæ celſiſſimi, in comitatu Eboracenſi, florétq; Iulio & Auguſto. An verò Cirſia à nobis deſcripta Cluſij, Veterum facultatibus reſpondeāt, ignorare *Nos* cum Cluſio fatemur, & iudicium de iis ferre difficile: nam neq; Dioſcorides ſuo Cirſio vllas vires tribuit, niſi quas ex Andrea deſcripſit.

CARDVVS: Germ. *Diſtell*: Gall. *Chardon*: Ital. *Cardo*. CARDVVS PRATENSIS.

Capitatarum plantarū maximum numerum facit Carduorum familia, quam Natura peculiari curâ muniuit multiplici modo. Quippe hîc caulis, illic foliū ſpinis horret: illic florem ac ſemen, & in plæriſque pappum in caulium ſummis, & è capitibus, emicātē, nihilominus minacibus ſpinis munitū, videas.

Ex variis autem *Carduorū differentiis*, de quibus ad latus ſequentis figuræ in genere agemus, *qui hîc* pingitur *pratenſis* vulgò vocatur, quòd in nonnullis pratis naſcatur: & quoniam folia eius in cibis, vt reliqua olera, manduntur, *Braſſica graminea*.

Trago ἀγρία ἄκανθα Dioſcoridis & Plinij eſſe videtur. An *Limonia* Theophraſti? An *Cirſium* Dodonæi?

CARDVVS BVLBOSVS MONSPELIENSIS, Acanthus ſylueſtris quorumdam foliis laciniatis.

Etſi vnius tantùm Cardui, ac breuiter quidem, meminerit Dioſcorides: Theophraſto tamen, Plinio, ac aliis, tum Antiquis, tum Neotericis, probatis Scriptoribus, plura traduntur Cardui genera. Sunt enim Cardui vel *ſylueſtres* vel *ſatiui*, ſylueſtriúmque diuerſa ſunt genera: ac *ſatiuorum* quoque multiplex eſt genus. Nos autem primùm de iis agemus qui Naturâ cultrice ſponte proueniunt.

Pratenſe Tragi in præcedenti Tabella pictum dedimus. Hoc verò in pratis circa Monſpelium locis vdis frequens eſt, inter Narciſſos & Ariſtolochias, florens Majo.

CARDVVS AREOPHYLLOS DALECHAMPII.

Folia huic ex interuallis ſingula, longiuſcula, anguſta, paucis & mollibus ſpinulis aſpera: *caulis* teres, pedem altus: atque in eius ſummo 4. aut 5. *capitula* ſubalbida, minimè aculeata. *Flos* purpureus: *Semen* paruum, oblongum, lanuginoſum.

Aræophyllos dictus fuit Dalechampio hic Carduus, quod caulis raris foliis veſtiatur. Dolendum autem Dalechampiū non addidiſſe locum vbi eum obſeruarit.

CARDVVS MOLLIS LAPATHI FOLIO.

Pedali aſſurgit *caule*, vtcunque craſſo, ſtriato, nonnihil lanuginoſo. *Folia* Lapathi, vel boni Henrici. *Flos* ex cæruleo purpuraſcens: *ſemen* lanugine inuolutum, Cyani ſemini non valde diſſimile, ſed paulò maius, candicans. *Radix* nigra, aliquot tenuibus fibris prædita, dura & viuax, è lateribus propagines ſpargens.

In montibus Auſtriacis inter ſaxa naſci ſcribit Cluſius, & florere menſe Iulio.

CARDVVS MONTANVS, FOLIIS HELENII, non ſpinoſus, capite rubro, Cluſij.

Frequens in mōtibus Hermundurorum, circa Vrbes metallicas prouenit: nec multùm differt à Carduo molli latifolio eiuſdem Cluſii.

Eodem cum noſtro Titulo inſcribit Camerarius hort. vocatque etiam *carduū mollem*. Cluſio in Pannon. & Hiſt. poſter. dicitur Cardui mollioris genus elegans, præaltum, & radice ſerpente. Cardui montani mollis, humilis & anguſtifolii, meminit etiā ibidem idem Cluſius Iulio & Auguſto in ſummis Schneealbē iugis florēre tradens.

CARDVVS MARIANVS, SIVE LACTEVS Germ. *Vnſer Fravv Diſtel, Weiſs Vveg diſtel.*

Gallis dicitur *Chardon de noſtre Dame*: Ital. *Cardo Mariano*. In illo autem vndulato macularum lactearum vireſcentiúmque diſcurſu variata *folia*, lata longáq; conſpiciuntur, ſinuata, & ſæuis aculeis horrentia, nitida. *Caulis* digitalis, ſtriatus, lanugine villoſâ incanus, duos aut tres cubitos altus, in ramos diuiditur plures. *Echini* intractabiles, rigidiſſimis acutiſſimíſque ſpinis armati, Scolymi mediocris magnitudine calloſâ, dulci & veſcâ ſquammarum cartilagine, *florum* purpuraſcentium *ſtamina* explicant, quibus *ſemē* ſuccedit Carthami. *Radix* longa & craſſa eſculenta. *Plura ad latus ſequ. Figura.*

CARDVI MARIANI: Gallis *Chardon de noſtre Dame*, & Italis *Cardo Mariano* dicti, alia Icon.

Frequens hic ſecus vias, non longè à Monſpelio: & floret Vere.

Paſſim verò variis locis prouenit, *lacteus vulgaris Carduus*, de quo paulò antè: quemadmodū Geneuæ, Lugduni, Baſileæ & Montbelgardi frequentem vidimus, tum in hortis, tum locis incultis. Floret altero à quo enatus eſt anno, ſeménque intereà maturitatē conſequitur, quo maturo perit, vt pleriq; Cardui, quibus non diuturnior vita quàm ad ſeminis vſque perfectionem.

Spinam albam; *Acanthion Leucon* & *Bedeguar* Arabum vocant Tragus, Fuchſius, Camerarius, Dodonæus, & alij: Sed magno errore, vt annotat Cordus: Nec meliùs Amato dicitur *Chamæleon albus*, & Lonicero *Scolymus ſylueſtris*.

CARDVVS MOLLIS, FOLIO LACINIATO, CAPITE ſquammato, & flore coloris purpurei.

Inuenitur, inquit Cluſius, tota illa montium catena, quà à Calēberg & Danubio, cui imminet, ad Alpes vſque extēditur, & deinde per Leytenberg, rurſúmque per Prellenberg & Hamburgerberg, ad duos ſupra Poſonium milliaribus, reflectitur. Florét que Maio, & ſemen Iunio ac Iulio perficit.

Cæterùm hæ recenſentur *Cardui Mariani*, de quo antè, *dotes*: Radix excalefacit, abſtergit, aperit, prouocat & attenuat. Eius decoctum datur vtiliter potandum ad iecinoris & vaſorum infarctus & remorantes vrinas: confértque hydropicis, ictericis & nephriticis. Folia tenera, demptis ſpinis, oleribus veſcis non incommodè addi, teſtis eſt Dodonæus.

CARDVVS MONSTROSVS.

De Carduo hoc mōnſtroſæ formæ, Cornu copiæ repræſentante, quam F. Imperatus Hiſt ſuæ nat. lib. 18, cap. 1. exhibet, & exiſtimat fuiſſe *Onopyxon* Theophraſti, quid dicamus nunc non habemus. Optaremus Imperatum diligentiùs deſcripſiſſe, & cum Ono pyxo Theophraſti contuliſſe: locúmque vbi inuenerit annotaſſe, quò Poſteri eò faciliùs veritatem indagare potuiſſent.

CARDVVS NVTANS.

Humilis eſt, *caule* pedem vnum aut alterum alto, in varios ſciſſo ramos ſubhirſutos, & membranis ſpinoſis per longum alatos. *Folia* parua, aſpera, crebrè, ſed non profundè, laciniata, ſpinoſa & hirſuta, per extrema ramorum ſine ſpinis tomento tecta, rotunda. Suum verò gerit vnuſquiſque ramus *Echinum* magnū, Cardui Mariani Echino ſimilem, deorſum nutantem, ſquammis aculeatis compactum. *Floſculi* copioſi, purpurei, atque interdū albi, latè ſe explicant. *Radix* rubeſcēs vel nigricās.

Floret Auguſto, abundans Montbelgardi, circa muros & foſſas vrbis: nec non in agris, vt inter *Audincourt* & *Arbouhans*.

CARDVVS CAPITE TOMENTOSO, FLORE verſicolore, violaceo & albo.

Cluſio & Camerario dicitur *Carduus Eriocephalus*; Lobelio *Carduus Eriocephalus* Dodonæi, *Carduus tomentoſus & Corona fratrum Herbariorum*.

An *Carduus montanus echino lanugine obducto*, Matthiolo in Dioſc.?

An Cæſalpino *Acanthium aliud* in agrorum limitibus paſſim naſcens, maius & minus?

An Monachis in Meſ. *Cardui genus caule carens*, qui *Corona fratrum* dicitur?

An Rauvolfio, Carduus tomentoſus circa Maſſiliam, Leucacanthæ non diſſimilis?

Spontè variis in locis prouenit, tum incultis, tum etiā in hortis: florétque Iulio, Auguſto & Septembri.

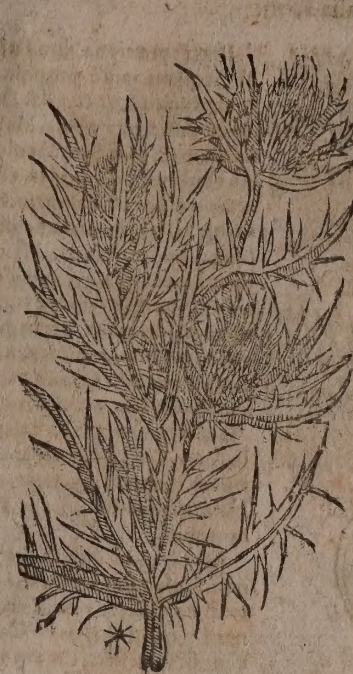
Carduus lanceolatus, ſive ſylveſtris Dodonæi.

Sortitus caulem eſt bicubitalem & tricubitalem, villo candido obueſtitum, anguloſum, punicantem, membranis ſpinoſis ſecundum longitudinem alatum, ſurculoſum, rigidum: quem alterno poſitu ornant *folia*, palmum vnũ aut duos longa, infrà ſupráq; hirſuta, profundè crebris cæſuris diuiſa: quorum ſingula ſegmenta in aculeum infeſtum faceſſentia, lancearum mucronem imitantur. *Echinus* oblongus, ad Lappæ innocentiam ferè accedit, rigidioribus tamẽ vtrinq; aculeis, nec reflexo mucrone aduncis, ſed rectis, lanugine alba intertextis; *florum* cincinnos è capite profert purpuraſcentes, quos *pappi* excipiunt, quibus *ſemen* nitidum, longum appenſum.

Montbelgardi abũdat circa caſtri horræũ & vrbis foſſas, intrà & extrà: florens Iulio, Auguſto & Septembri.

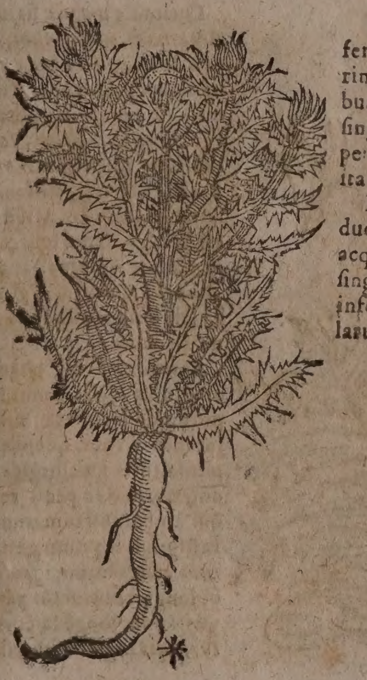
Carduus lanceolatus ferocior.

Calidarum hic Regionum eſt, vt Galliæ Narbonenſis & conſimilium. *Folia* eâ ipsâ ferè diuiſurâ quâ lãceolatus antè pictus, ſed multò rigidiora, ac penitùs aduersâ parte, atq; per ambitum, ſpinulis densè obſita. Auersâ verò quà neruus rigidus, ſeu coſta, in ſupremam ſpinam faticeſcens, lanugine quadã obſita ſunt, ſed modicâ. *Caulis* etiã craſſior eſt firmiórque, ſicut Cardui capite tomentoſo.

At quæ in ſummo ſunt capita; terna plùs minùs, quę & ipſa lanceolati capitibus maiora ſunt, ita ſpinarum obſeptu horrent, vt eas temerè contrectare tutum non ſit. Nos Lutetiâ habuimus.

Carduus lanceolatus parvus.

Ad Carduum lanceolatum ferociorem accedit hic plurimùm: ſed omnibus partibus minor eſt, ſi ſpeciatim ſingulas eius particulas perpendas, miniméque etiam ita ferox eſt.

Huic & præcedentibus duobus *Lanceolati* nomen acquiſiuère folia, quorum ſingula ſegmenta in aculeum infeſtum faceſſentia, lanceolarum mucrones imitantur.

Carduus caule criſpo.

Caulis huic ſeſquicubitalis, digitum craſſus, ſubhirſutus, viridans, membranis laciniatis ſpinoſis, criſpo implexu vndulatis per longitudinem adnatis, donato, fiſtuloſo, multis alis concauo. *Folia* ſinuata, dodrantalia, atrouirentia, hiſpida, crebris mordacibus aculeis pungentia. *Flores* ex ſtaminibus purpureis conflati, in pappos abeunt: iiſque ſubeſt capitulũ, Auellanæ magnitudine, ſpinis mollioribus obſitum. *Radix* ſeſquipalmaris, creberrimis fibris donata.

Polyacanthum uel *Polyacanthum Theophraſti*, nuncupant Tabern. & Hiſtoriæ Lugdun.

Abundat circa Caſtrum, & in horto S.P. Montbelgardi.

Carduus læuicaulis.

Geſnero, Tabernæmontano & horto Luſitano eſt *Carduus aruenſis*: nonnullis *Carduus ſegetalis* & *Carduus auenarius*. Tragus *Carduũ ſylveſtrem inſcribit*. An *Oxopyxus alter* Hiſtoriæ Lugd.? An *Spina ceanotus Theophraſti*, Anguillaræ & Lobelio.?

In multis Germaniæ & Galliæ locis prouenit: Iulióq; & Auguſto floret. Montbelgardi paſſim abundat, in agris & vineis, ac etiam in hortis, in vrbe & extra vrbẽ.

Cæterùm vniuerſa Carduorum iam deſcriptorum genera, quæ agricolis & meſſoribus ſubinde impedimento ſunt, Nos vitia frugum eſſe iudicamus, de quibus in hunc modum Virgilius:

Carduus & ſpinis ſurgit Paliurus acutis.

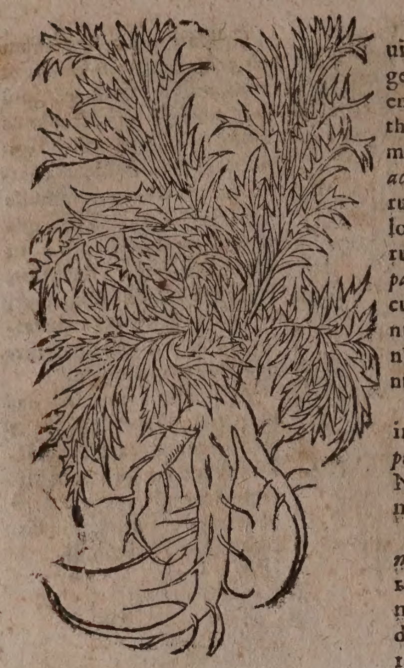
Carduus, scolymus, cynara: Germ. *Strobildorn*: Gall. *Artichaut*: Ital. *Cardo, Carcioffo*.

Triuialis eſt notitiæ Carduus quem *Scolymon* Græci vocarunt, Latini *Cinaram*. Duo autem Scolymi habentur genera, *Satiuum*, & *ſponte naſcens*, de quo poſtea. Ac rurſus in Satiui genere, alius *ſpinoſus* eſt & aculeatus, alius *non ſpinoſus*.

Spinoſus folia gerit non ſpinoſi, magis diuiſa, magiſque laciniata, tenuibus circumdata ſpinis: *Caulem* quoque non ſpinoſo ſimilem, ſtriatũ ſubalbicantémque, in cuius ſummitate echinatum, aculeatũmque extuberat *caput*, *flore* hyacinthino, & ſemine Cnici minore. *Radice* verò nititur craſsa, firma, non inſuaui. Sic *ſpinoſus* à *non ſpinoſo* non differt niſi ſpinis aculeiſue quibus hic caret.

SCOLYMI SATIVI, SIVE CINARÆ, alia Icon.

Præter præcipua duo ſatiui Scolymi antè propoſita genera enarrãtur & alia. Sic enim diſtinguit apud Matthiolum C. Bauhinus: Scolymus ſatiuus, ait, duplex eſt, *aculeatus* & *non aculeatus*. Et rurſus *capitis figura*, nunc oblonga, nunc rotunda. Hicq; rurſus *maximus*, *mediocris* & *paruus*: ac eius *ſquamæ* in aculeum deſinunt breuem, nunc *infirmum*, nunc *robuſtũ*, nũc *penè nullũ*. Colorq; earũ nunc *ſubrubem*, nunc *viridis*.

Obſeruauimus & Nos alias in *caule, foliis, ſquamis*, & *capitibus* differentias, quas, vt Naturæ luſus ſtudiò prætermittimus.

Sic à *Scolymo* differt *Scolymus*. Scolymum verò à Cinara in eo differre volunt nonnulli: quòd *Scolymus* Carduus ſit ſylueſtris, *Cinara* verò ſatiua.

CARDVVS, SIVE SCOLYMVS MAXIMVS, non ſpinoſus: Cinara maxima Lobelij.

Cynaram culturâ & mangonio reperiri ſine ſpinis affirmat Caſſianus Baſſus. Palladius, vt ſpinis careant Carduorum capita, ſeminum cacumina cõſtringit; alij aliâ vtuntur ratione: de quibus conſulatur Aug. Gallus.

Cæterùm Scolymũ calidũ eſſe in principio tertij gradus, & ſiccum in ſecũdo, ſcribunt Galenus & Ætius. Radicem ex vino coctam, ſi bibatur, vrinam graueolentem elicere: alarúmque hircos, & totius corporis graueolentiam ad miraculum ſanare, aiunt Dioſcorides, Plinius, Galenus, Oribaſius & Aetius. In deliciis verò ganeæ adeò frequens eſt Scolymus, vt ſine cibo hoc, niſi tempus anni neget, nulla opipara vel adiicialis fiat cœna.

De Scolymo & Cinara plura in Appendice.

CARDVVS, SIVE SCOLYMVS SYLVESTRIS: *Scolymus* Dioſcoridis: *Agriocinara* Cretenſium.

Hortenſi Scolymo perſimilis eſt, *caule* procero, & hominis interdum altitudinem aſſequente. *Folia* ampliſſima cæſurâ ſatiui. *Capita* ſatiui capitibus magnitudine cedunt. *Flos* ſtamineus cõſimilis, purpureus. *Semẽ* Cnici. *Spinæ* autẽ huic vndequaque longiores & pungentiores: totúſque fructus ſpinis acutiſſimis horret.

Abundat multis in locis circa Monſpelium, in lætis agris, ſecus vias.

Agriocinaram vocat Bellonius in Epiſt. ad Cluſium; & nunquam non ſpinoſum eſſe ait. *Cinarã ſylueſtrem & Scolymum ſylu.* nũcupant pleriq; alii. An Braſſauolę *Acãtha leuce*, ſiue *Spina alba*, vel *Bedegar*? *Plura in Appendice*.

CARDVVS ACANTHVS, BRANCA VRSINA: Germ. *Berenklavv*: Gall. *Branche orſine*: Ital. *Brancha orſina*.

Quamuis magna ſit inter *Acanthum*, *Acanthium*, *Acãthin* & *Acanthan leucen* nominum affinitas, diuerſa tamen eſt eorum ſignificatio. Per *Acanthum enim*, vel *Acantham* intelligitur vulgò *Branca* vrſina: *ſpinulam* denotat *Acanthium*. Aliud verò eſt Acãthis, *Spina* ſcilicet *Ægyptia* ſiue Arabica: & aliud *Acantha leuce*, ſiue Spina alba, de quibus omnibus ordine dicemus.

Branca vrſina, quam hîc pingimus, *folia* humi fuſa, profundè laciniata, mollia, intenſo virore ſplendentia, piloſa. Inter hæc ſurgit *caulis* duûm triũmve pedũ, rectus, qui à medio ad ſummum vſq; faſtigium thyrſum gerit *florum* candidorum: *ſemen* in oblongis continetur pericarpiis. *Radix* longè latèq; vagatur, foris nigra, intùs alba.

ACANTHVS SYLVESTRIS, SIVE BRANCA vrſina ſpinoſa.

Acanthi duo genera fecit Dioſcorides, *ſatiuum* & *ſylueſtre*. Sic duo etiam habet Plinius: *leue* & *aculeatum*: hócque ferum eſſe, exertis minis minitari, ac Olitoris officium reſpuere, ſcribit Ruellius: vrbanum verò læue eſſe & glabrum, cultúque & ſatu lætari.

Vrbanus ſiue ſatiuus Acanthus, authore Dioſcoride, naſcitur in hortis & petroſis ac humẽtibus locis. Vidimus Nos Monſpelii, Lugduni, Patauij, Bononię, Baſil. Geneuæ & Montbelgardi, frequẽtẽ tum in hortis, tum in humentibus pratis: ac florentem Aprili, Maio & Iunio. Creuit verò Nobis Sylueſtris in horto, ſemine ex Creta miſſo. De Branca vrſina plura habebit Lector in Appendice.

CARDVVS ACANTHOIDES, FLORE DILVTE purpuraſcente.

Folia huic minora quàm Mariæ carduo, ac per ambitum magis ſpinoſa, multiſq; lacteis maculis aſperſa, ſed cano tomento, inferna præſertim, obſita, cæſuris mediocriter profundis. *Caulis* duorum cubitorũ, quaterno alarum ſpinoſarum verſu pinnatus. *Capitula* parua, ſublonga extremis ramorum plura ſimul congeſta, nec pediculis diſtincta. *Flores* dilutè purpurei ſunt, quos pappi albicantes excipiunt.

Cæterùm in calidi & frigidi medio poſita ſunt Acanthi ſatiui *folia*, nonnihilque hùmida: & emollientem, ac leuiter digerentem, velut Maluæ, facultatem obtinent: vnde etiam enematis vtiliter, vt illæ, incoquuntur.

ACANTHA LEVCE, SIVE SPINA ALBA: Germ. *Veiſs vveeg diſtel*: Gall. *Eſpine blanche*, Ital. *Spina bianca*.

Non parua inter Authores oritur contentio, quænam in aculeatatum genere, quas plurimas genuit Natura, *Spina alba legitima*, notis omnibus adſtipulantibus appellari poſſit. Sic pro ea alii alias herbas oſtentant, & quiſque ſuam veram exiſtimat: *Carduum Marianum*; & varia alia Carduorum genera, *Roſam ſylu. Garyophyllarum*, *Oxiacantham*, *Leucacantham*, &c. In manifeſto verò inter alios verſantur errore qui *Leucacantham* cum *Acantha leuce* confundunt: Galenúſque, qui de iis tanquam de vna planta aliquando ſcripſerat, diuerſas tandem ſub litera L. facit.

Quam hic pingimus inſcribunt nonnulli *Spinam albam cum echinato capite*.

SPINA ALBA SYLVESTRIS FVCHSIO.

Tres quatuórue cubitos altum profert *caulem*, ſtriatum tomentoſum, membranis ſinuatis & valde ſpinoſis obtectum. Ex iis prodeunt *folia* circiter cubitalia, ſinuata, ſpinis horrentia, vtrinque villoſa & candida. Capita extremis ramorum hærentia florem explicãt purpureum, in pappos abeuntem. Semen Cnici, ſed minus, verſicolor & amaricans. *Radix* tε̃nera, alba, ſubdulcis.

Acanthium vocant Scriptores plurimi: *Onopordũ* alij, *Acanthium vulgare* Hortus Luſ. *Carduum pecuariũ* Ioh. Agricola, *Carduum viarum vulgatiorem* & *carduum vulgarem ſpinoſiſſimũ*, Lobelius.

Naſcitur in vtraque Germania ſecus vias, atque à Iunio in Auguſtum vſque floret.

ECHINOPVS: Germ. *Vvelſch e diſtel*: *Reemeiſche diſtel*, Gall. *Chardon eſtranger*. Echinopus maior.

Echinopi *differentia* obſeruantur variæ: in *foliis*, quę vel anguſtiora vel latiora: in *floribus*, qui vel albi vel cęrulei: & in *magnitudine*, vnde Maior alius, alius Minor.

Maior quem hîc pingimus *caulem* habet cubitalem vel bicubitalẽ, ac digitũ craſsũ, purpuraſcente lanugine obductum, ſtriatum, tactu pinguem, & manſu dulcem. *Folia* latiore baſi oblõga, tota glutinoſa, profũdè laciniata, ſupernè atrovirentia, vtrinque piloſa, multis tamen numeris magis infernè quàm ſupernè: in caulibus extremis eorũq; alis *Capitula* exactè globoſa naſcũtur: *floſculis* ex albo cęruleis. *Radix* mediocris craſſitudinis.

Naſcitur ſpontè in ſaxoſis, & fluuiis imminentibus collibus, ac colitur etiã in hortis. *Plura in Appendice*.

ECHINOPVS MINOR.

Digito minor eſt *radix*, rugoſa, in plura capita fiſſa, ex quorum vnoquoque *caulis* vnus pullulat, dodrantalis & lõgior, lanugine denſâ totus albicans: ex quo prodeunt crebra alternata *folia*, tenuiſſimè ad coſtam vſque inciſa, ſpinoſa, infrà molli, candidáq; lanugine pubeſcentia, ſupernè viridãtia. Summo caulis cacumini ſphęricum inſidet *Capitulum*, minus quàm Echinopi maioris, *floſculis* Cyanei coloris glomeratum.

Vidimus inter Monſpeliũ & *Perous*: & Montbelgardi in S. P. horto coluimus. Floret Iulio, Auguſto & Septembri.

An Theophraſti *Rutrum*, vel *Ritrum*? Camerario dicitur Sphærocephalus annuus flore cæruleo,

ACANTHIVM, ACANTHIVM ILLYRICVM, quibuſdam *Onopordon* dictum.

Acanthium, ait Dioſcorides, *folia* gerit ſpinæ albæ ſimilia, in ſummis cacuminibus aculeata. *Sic ille, nec plura*. Vnde quæ ſit Spina vel Spinula illi *Acãthium* dicta, haud facile eſt intelligere.

Carduum autem hic pictũ, *Acanthium Illyricum* vocant nonnulli. Magnam habet cũ Spina alba ſylu. Fuchſij ſimilitudinem: *Folia* tomento cãdicante ſimiliter obducta, profundiùs ſecta, tota ſpinis armata. *Caulis* mẽbranis aculeatis alatus, ſex ſeptémue cubitorum altitudine. In ramorũ extremis flores gerit purpurantes, jam dicti Cardui, ex echino etiam ſimili. *An Plinij Onopordon?*

Argẽtinæ vidimus & Lugduni, ac ipſimet Montbelgardi in S.P. horto coluimus.

CARDVVS BENEDICTVS: Germ. & Belg. *Cardobenedict*: Gall. *Chardon benit*: Ital. *Cardo benedetto*.

Succoſâ gracili *radice* nititur: *folia* laciniata, Sonchi aut Dentis leonis diuiſurâ, ſpinulis pũgẽtibus armata, hirſuta. *Caulis* digitalis, multis alis cõcauus, ſupinus partim & partim erectus, ſubpurpureus, ſtriatus, villoſus. *Flores* parui, lutei, ſpinis rubentibus ramoſis, quas multa lanugo intercedit, obuallati: iíſque ſubſunt ſquãmata cõformia *Capitula*, in quibus *ſemẽ* continetur oblongũ, ſubluteum, floccis appẽſum. Tota planta inſigni amarore prædita eſt.

In Lẽno mediterranei maris Inſula, locis campeſtribus nullâ adhibitâ curâ frequentẽ prouenire ſcribit Bellonius. Nos verò nuſquam ſpontaneũ reperimus: At in hortis, præſertim apud Germanos & Belgas, ſtudioſè colitur, ac Iulio & Auguſto floret. *Plura in Appendice*.

CHAMÆLEON NIGER, Germ. *Schvvartz Ebervvurtz*: Gall. *Chardonnerette* : Ital. *Chamæleone nero.*

Minimè hîc agimus de *Chamæleone lacerto*, quem Ægyptus, Africa & India paſſim & quotidie vident: ſed de eius nominis Planta, cuius Etymon, & alia quæ non capiunt huius loci anguſtiæ, in *Appendice* tradimus.

Chamæleonis porrò duo genera vnanimiter agnoſcũt Theophraſtus, Plinius, Dioſcorides & Recentiores, *Nigrum* ſcilicet & *Candidum*. Chamæleonis autem vox abſolutè poſita, album & nigrum denotat.

Chamæleonem nigrum, quem hîc proponimus, ſic pingit Marantha, huícque pulchrè reſpondere omnes notas quas Chamæleoni nigro aſſignat Dioſcorides, aſſerunt cum eodem Marantha Anguillara, Sarracenus & alij.

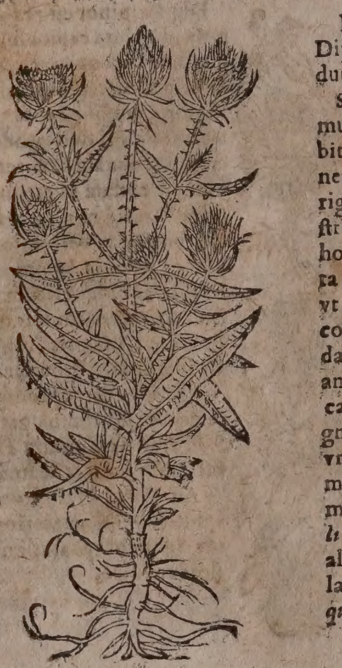
CHAMÆLEON ALBVS, Germ. *Vveiſs Ebervvurtz*: Gall. *Chameleon blanc, Carline*: Ital. *Chamæleone bianco.*

Icon eſt Tragi, qui *Chamæleonem album exiguum* inſcribit. Sic etiam nominat Lonicerus. Cordo dicitur *Chamæleon albus*: Cluſio *Carlina minor.* An Monachorum Cardui genus *Corona Fratrum*: Sic dictum, quia caput magnum ſtat tanquam *Pater*: capitula verò tanquã *Filij* eius & *Fratres*, coronæ in modum ſtant, circumdantes ipſum *Patrem*.

Creſcit in aſperis & petroſis Pannoniæ montibus, vt & in herboſis collibus ac ſiccioribus pratis: nec non in Angliæ & Gallo-Belgij ſatorum marginibus. Vidimus *Nos* Montbelgardi prope põtem *Vausaucourt*, florentem Iulio: in Burgundia verò prope *Vaucluſe* & *Chaſtillon*, inter montium conualles, florens Septembri.

DIPSACVS, CARDVVS FVLLONVM: Germ. *Kartendiſtel*: Gall. *Chardon à carder* : Ital. *Cardo.*

Duplex vulgò ſtatuitur Dipſacus, ſiue Fullonũ Carduus: *Satiuus* & *Syluestris*.

Satiuus, quem hîc pingimus, duorum aut trium cubitorum aſſequitur altitudinem: *caule* pollicari, recto, rigido, multis alis concauo, ſtriato, & ſpinulis quibuſdã horrente. *Folia* bina oppoſita ita cõtinua inuicem ſunt, vt ea caulis tranſadigat, & concauum labrum excipiendæ aquæ aptum efficiant, ampla, longa, non minùs caule horrida. *Capitula* pugnum implentia, oblonga, vncinatis hamulis rigidiſſimis deorſum ſpectantibus minacia: ac inter illos *floſculi* emicant tubuli inſtar ex albo purpuraſcentes. *Radix* læuis candida. *Plura in ſequentibus.*

DIPSACVS, SIVE CARDVVS FVLLONVM ſylueſtris.

Vt Satiuo Dipſaco congener eſt ſylueſtris: ita non paucis cum eo conuenit notis. Pari ſcilicet *caulis* ſpinoſi altitudine & ramorum diuaricatione. Foliorum etiam non diſpar amplitudo & labri æmulus coitus, eáque ſpinis minacibus vndequaque armata. Echini ſpinis vt longioribus quàm ſatiuus horrent; ita & mitioribus minúſque rigidis, nec aduncis. Ex eorum verò ſinu *flores* emicant purpuraſcentes. *Radix* & *ſemen* Satiuo ſimilia.

Vbique ferè prouenit, ad foſſas & in aquoſis Lugduni, Geneuæ, Baſileæ, &c. *Flores Autumno.*

DIPSACVS, SIVE CARDVVS FVLLONVM, folio laciniato.

Differt hoc à iam dictis floris colore albo, radicis craſſitudine, & quòd folia illi ſint valde ampla, longa, latáque & profundè laciniata. Copioſè prouenit in Alſatia inter Horburgum & Colmariam, atque etiam inter Rufach & Colmariam.

Satiuus verò, de quo antè, in compluribus Italiæ locis ſeritur, præſertímque in agro Bononienſi, ſingulari à Cultoribus adhibitâ diligentiâ. Ebrodunenſes Mãgones magnâ etiam copiâ ſerunt in ſuburbio *la plaine* dicto. Floret autem Iunio & Iulio, Autumno verò colligũtur echinata Capitula. De Dipſaci vſu, nomine & Æquiuocis, *in Appendice.*

VIRGA PASTORIS VVLGARIS.

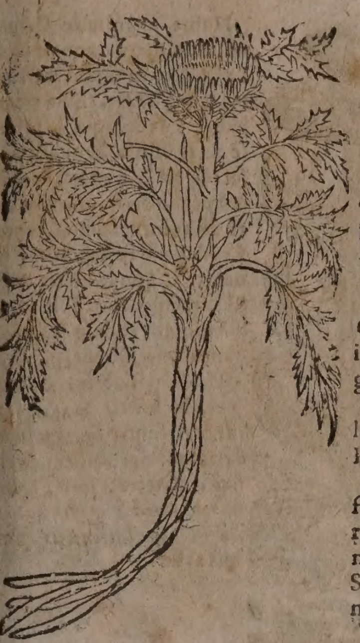

Totâ facie Dipſacum refert, quatuor vel quinque cubitos alta: *caule* digitali, glabro, ſtriato, concauo, in multos ramos brachiato, & mordacibus ſpinulis armato. *Folia* gemina ad genicula enaſcũtur, oppoſita, minimè caulẽ amplectentia, ſed pediculo breui appenſa infimáq; parte auriculis binis donata, ſerrata, ſpinis quà terram ſpectãt per neruos diſpoſitis armata. *Capitula* Dipſaci capitulis minora. *Flores* parui, albi, cũ piloſis & mollicellis ſpinis, ſecus quàm in Dipſaco.

Variis locis ſpontè exit, florens Auguſto: Baſileæ in viis ad vineas, Monſpelij in prato vrbi vicino, & alibi. An Dipſaci ſylu. ſpecies, vt quibuſdam placet? An Plumbago Plinij, vt vult Hiſtoria Lugdunenſis?

CAR-

CARLINA, CAROLINA: Germ. *Eberwurtz*: Belg. & Gall. *Carline*: Ital. *Carlina*.

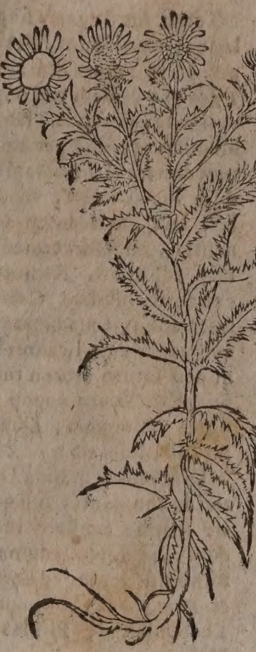
Carlina vel Cardopatium, ait Geſnerus, nonnullis Herbarijs genus eſt Cardui *Eberwurtz*. Eius differentiæ quædam ſunt à *magnitudine*, & floris *colore*, in alijs albo, alijs purpureo: ac tandem à *caule*, quo aliæ carent, aliæ præditæ ſunt: *Sic ille*. Alij in *Hortenſem* & *Syluestrem* diſtinguunt.

Spinam albam à nonnullis Carlinam exiſtimari, & ſexu in *marem* & *fæminam* diſtingui ſcribit Apollo.

Naſcitur in montibus altis, locis deſertis, ac ſecus vias, Julioque & Auguſto floret.

Caulifera apud Germanos frequentior: Copioſam verò reperimus Nos prope Blaumontium, vnde in hortum S. P. Montbelg. tranſtulimus. *Plura in ſequentibus*.

CARLINA SYLVESTRIS QVIBVSDAM, ALIIS Atractylis: Germ. & Belg. *Drey Diſtel*.

Non ineptè, ait Dodonæus, Carlina Syluestris inſcribitur; nam flore Carlinã æmulatur, nec folijs valde eſt diſſimilis. *Atractylidem* & *Carthamum* ſiue *Cnicum Syluestrem* vocauêre Tragus & Lonicerus. *Atractylidem mediam* vt & *Atractylidem vulgarem* Geſnerus: *Colum ruſticam* & *Fuſum agreſtem* nonnulli: *Theophraſti Acarnan* Cluſius, Lobelius, Cæſalpinus, Dodonæus & Hiſtoria Lugd.

Hanc plantam vidimus Baſileæ extra muros ad portam *Stein*, florentem Auguſto: ac copioſam etiam Montbelgardi, in colle iuxta S. P. hortum & alijs locis: *Satk-aut* cur à nonnullis vocetur *in Appendice* declaramus.

CARDVVS CARLINA MINOR SYLVESTRIS Cluſij, flore luteo.

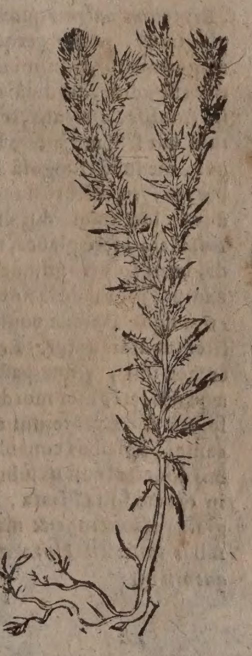
Nuſquam hanc inueniebat Cluſius, quàm in aridis petroſiſque & deſertis circa Salmanticenſem vrbem locis, vbi Auguſto florebat.

Carlina Syluestris varietas Lobelio: *Carlina parua Cluſii* Camerario: *Carlina Syluestris minor* Dodonæo, Penæ in Baldo, & Tabernæmontano.

Cæterùm nomen obtinuit *Carlina* à Carolo magno primo eius nominis Romanorum Imperatore, cuius exercitus à peſte, Angeli monitu, olim præſeruatus & liberatus huius radice fertur. *Carlinam* quaſi *Cardinam* aut *Carduinam* dici volunt alij.

De Carlina plura in Appendice.

ATRACTYLIS VETERVM, ATRACTYLIS VERA flore luteo.

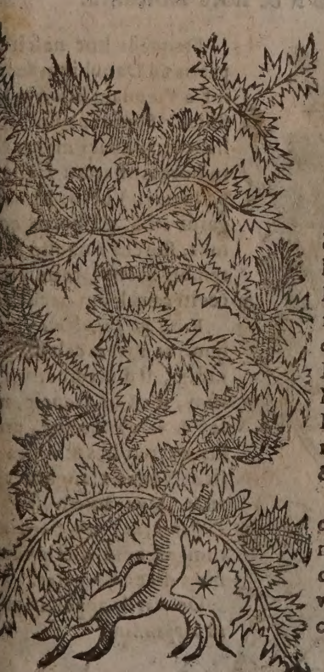

Ex *radice* parua, nonnihil obliqua, *caulis* promitur ſingularis, ſtriatus, ſubhirſutus, medullâ candidâ farctus; *folijs* alternatis veſtitus, atrouirentibus, neruoſis, in profundas & acutas lacinias diſſectis, nullo donatis pediculo. Supremus caulis in alas aliquot faceſſit, quarum extrema occupant *capita* folioſis longis mordacibus ſquammis compacta. Flores ſtaminei, lutei in pappos reſoluuntur.

Lugduni frequens eſt & ſpontanea, & circa Geneuam; Germanis verò & Belgis hortenſis. Serò autem floret & ſemen maturat.

Atractylidis nomen inde habuit, quòd eâ antiquæ mulieres pro fuſo vterentur; ἄτρακτος enim fuſum ſignificat. *Plura in Appendice.*

PINA LVTEA, SCOLYMVS THEOPHRASTI, Eryngium luteum Monſpelienſium.

Ijs nominibus à Scriptoribus traditur, vocatúrque etiam Eryngiũ Vegetij; vnde etiam Anguillara, Eryngium Vegetij eadem eſt plãta cum Scolymo Theophraſti.

Lutea ſiue citrina dicitur, quia flores qui inter folia comoſi reſident, aureo colore fulgent. Paſſim circa Monſpelium prouenit, Veréque floret, ac interdum etiam Æſtate & Autumno: Montbelgardi in S. P. horto Nobis ex ſemine prouenit: In Creta verò, teſte Bellonio, vbique ſpontè prouenit, & vocatur *Aſcolombres*:

Vidimus Rauennæ & Anconæ in foro venalem: germinantis enim antequam cauleſcat, radice & folijs vtuntur, tum crudis tum coctis.

HACVB SIVE SILYBVM QVIBVSDAM.

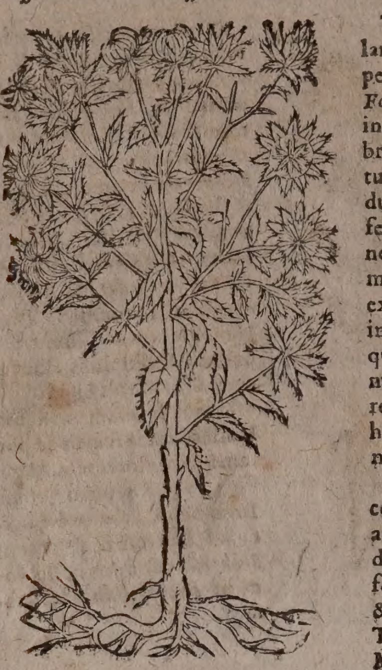

Primo Vere Aſparagos protrudit, quos Incolæ ſecant, noſtratiúmque in modum coquunt ac comedunt. Tota planta Carlinæ noſtrati apprimè ſimilis eſt. Maior tamen eâ, altiorémque erigit *ſcapum*; cui in ſummo *Capitula* inſident ſpinoſa, ex quibus *floſculi* emicant rubelli.

Rauvvolffio deſcriptionis authori, dicitur *Hacub Serapionis* & *Silybum Dioſcoridis*.

Circa Halepum prouenit, locis aridis & aſperis. Radix infuſa potáque nauſeam parit & vomitum.

CNICVS, CNECVS, CARTHAMVS: Ger. *Wild Saffran*: Gall. *Saffran baſtard*: Ital. *Saffrano Sarracineſco.*

Tereti ſurgit *caule* ſingularique Carthamus, qui ſuperiùs in ramos diuiditur. *Folia* per caulem ramóſque indigeſta, neruoſa, glabra, breuibus ſpinulis per ambitum donata, ſeſcunciam aut duas vncias longa, vnciam ferè lata, in acumen deſinentia, anguſtâ ceruice ramis adhærent. Ramorum extremis inſident *Capita*, inter folia, ſquammata: à quibus *flores* explicantur ſtamineo ſaturo croceo rubore tincti. *Semen* pappo adhæret oblongum, album, medullâ dulci albâ.

Differentiæ nullæ à Dioſcoride annotantur, niſi quod ait ſemine conſtare interdum candido, interdum ruffo. Meliùs verò in *Sylueſtrem* & *Domeſticum* diſtinguunt Theophraſtus, Plinius & Meſues.

CNICVS, SIVE CARTHAMVS, FLORE cæruleo.

Huius meminêre Camerarius, Tabernamontanus & Lobelius, tum in Obſ. tum in Icon. Plant. Eum etiam habet Cluſius qui fusè deſcribit. Flos autem illi non luteus eſt, vt præcedentis, ſed ex multis ſtaminibus cærulei coloris conſtat. Circa Cordubam in ſegetibus inuenit Cluſius: Nos verò Montbelgardi in S. P. horto habuimus, eodem tempore cum altero florentem.

Vulgaris ſiue *luteus* varijs locis in hortis & agris ſeritur, vt fuſiùs *in Appendice* declarabimus; ibidem de eius *loco, tempore, ſatu, cultu, temperamento, viribus & varijs appellationibus* pluribus acturi.

ERYNGIVM: Germ. *Brackendiſtel, Manſtreuv*: Gall. *Panicault, Chardon à cent teſtes*: Ital. *Eringio.*

Eryngium vulgare quod hîc pingimus, *radice* perquàm magna nititur, minimi digiti craſſitudine, candidâ: *caulis* ſtriatus, albicans, cubitum aut ſeſquicubitum longus, medullâ fungoſâ albâ plenus, in crebros ramos circa ſummum diuiditur. *Folia* lata, ferè glauca, rigida, ſæuis ſpinis vndique minantur, profundè laciniata, eorúmque laciniæ conſimiliter ſubdiuiduntur. *Echini* ex teterrimi, virgæ paſtoris æquales ferè, inter mordaces ſpinas *flores* proferunt albicantes, apicibus concoloribus donatos, quibus ſubiecta in orbem folia ſtriata, longiuſcula, mucrone & marginibus ſpinoſis. *Plura in ſequentibus.*

ERYNGIVM CÆRVLEVM.

Eryngium hoc cæruleum à vulgari nobiſcum diſtinguunt ſolo floris colore Matthiolus, Anguillara Caſtor & Geſnerus de hort.

An Eidem in Append. Eryngium impropriè vocatum *Roſa Hierichuntis*?

Lobelio in Aduerſ. dicitur Eryngium montanum cæruleum, non recipiendum pro Diſcorideo.

Cæſalpino Eryngium aliud cacuminibus cæruleis, quod in monte Auerno Apennini *Spinam S. Franciſci* vocant. Camerario hort. Eryngium totum cæruleum in montibus Allobrogum: Ad Hiſtor. Matthioli Germ. Eryngi[um] aliud genus cæruleo flore, i[n] Auerno Apennini tantùm prouenìens.

Vidimus *Nos* in varijs hortis, Argentinæ, Eſlingæ, Sturgardiæ, & alibi.

ERYNGIVM PVSILLVM PLANVM MVTONI.

De hoc ſic ſcribit Lobelius: Raró, inquit, ruri vel in hortis apud Belgas viſitur, *folijs* quàm Dipſacus longè minoribus & anguſtioribus; *coliculis* dodrantalibus & pedalibus, anfractuoſis & diuaricatis; in quorum ſummo & ſecundum longitudinem, *flores* minores quàm campeſtris Eryngij. *Radix* Corrudæ aut Aſparagi.

Creditur porrò Eryngium ex rei natura nomen contraxiſſe: ab eructatu ſcilicet quē Græci ἐρύγγειν dicũt: quia ſi qua forſan capella caulem ſurculúmve Eryngij præciderit atque deglutierit, totus ſtatim grex, relicto paſcendi ſtudio, velut attonitus ſubſiſtit, donec Eryngium ructu Capra reiecerit, vel paſtor ex eius ore abſtulerit.

ERYNGIVM PLANVM LATIFOLIVM; CAPITVLI[s] rotundo paruo: & flore albicante.

Frequens hoc naſcitur i[n] pratis ad Danubium ſupra [&] infra Viennam ſitis, vbi Iuli[o] floret. Spontaneum etia[m] habent Sileſiaci montes, [&] in hortos illatum facilè et[iam] prouenit. Vt Nos Montbe[l]gardi in S. P. horto co[l]u[i]mus, florens Auguſto & Se[p]tembri: vetuſtate autem fl[o]res in cæruleum declinant.

Vires & facultates Eryn[gij] quod attinet; calefacit ei[us] radix, ſed mediocriter ta[men]tùm, meatus diducit, me[n]ſes & vrinas mouet, aren[u]las ex renibus & veſica pe[l]lit, & Veneris languores pr[o]ritat. *Quæ* autem ſint ei[us] *Differentiæ, & varietate[s]* tum ex antè dictis tum [ex] mox dicendis patet.

De varijs appellationib[us] *in Appendice.*

ERYNGIVM ALPINVM PERVENVSTVM.

Plurium eſt capitum *radix*, pollicaris, & terram verſus comoſa. *Folia* prima plùs quàm cubitalibus nixa pediculis, Calthæ paluſtris, eodem modo propter pediculum falcata, ſed mucrone acutiore, per ambitum ſerrata: alia per caules ad ramorum diuaricationem laciniata, & profundè inciſa cærulea, potiſſimùm ſuprema, quemadmodum caulis ipſe cum ramis. *Echini* magni, oblongi, denſiſſima creberrimorum criſtatorúmque cæruleorum foliorum echinum ſuperantium vallo obſepti.

Abundare obſeruauimus in monte *Thuiri* prope Geneuam, vbi floret Iulio. Satum Montbelgardi in S. P. horto fæliciter prouenit,

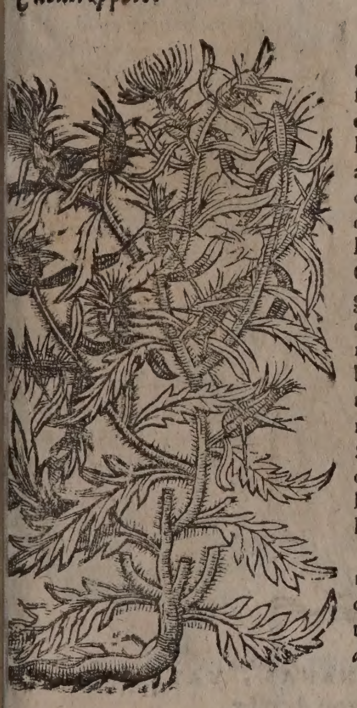
ERYNGIVM MARINVM.

Radices huic longiſſimæ, circumquaque profundè vagantes, ſapore aromatico. *Folia* nihil aut perparum laciniata, ferè rotunda, latiora tamen vtcunque quàm longiora, craſſa ſiue ſpiſſa, albicantia vel glauca, vti tota planta, mordacibus rigidis ſpiculis armata. *Caulis* cubitalis, valde ramoſus; *Capita* verò extremis ramulorum inter pungentia folia ſedent, *flores* proferentia albidos, *Semina* duo iuncta, lata, quæ, cùm ſpinis vndique ſint obſeſſa, vix impunè eximi poſſunt.

Hoc Veneta littora vndique referta ſpectantur. Nec tantùm in calidiorum Regionum, ſed etiam in Septentrionalium & frigidiorum maritimis frequens ſpontè naſcitur. Habetur etiam in hortis.

CARDVVS STELLATVS, SIVE CALCITRAPA; Germ. Vvallen-diſtel; Gall. *Chauſſetrappe*: Ital. *Cacatreppole*.

Cubitum & ſeſquicubitum altus eſt: *caulis* anguloſus, ſubhirſutus, alis multis concauus. *Folia* ſatis mollia, pedem aliquando longa, aliquantùm incana, profundè in lacinias inconditas diſſecta. *Capitula* extremis hærentia ramulis glabra, Cyani capitulis æqualia, ſingulis ſquammis in vnciales & ſeſcunciales rigidas & mordaces ſpinas deſinentibus, vt radiatam ſtellam imitari videantur. *Florum* ſtamina purpurea, rariùs alba; *Semen* lubricum, paruum oblongum. *Radix* pedem longa, digitum craſſa, mollis, ſuccoſa & albeſcens.

Calcitrapa nomen obtinuit, quia non manibus, ſed calcibus atteritur. De loco, tempore & viribus in *Appendice*.

LEVCACANTHA VETERVM, CARDVVS, vel ſpina Solſtitialis.

Spinam vel *Carduum Solſtitialem* nuncupant vulgò plantam hanc Botanici, & nonnulli Leucacantham. Ea autem in frequentes ramos diuaricata eſt: *caule* gracili, bicubitali, albido tomento vndique obſito, membraniſque paſſim ſecundum longitudinem aptatis alato. *Folia* ad Cyani folia accedunt, albicantia, hirſuta. *Capitula* Cyani etiam capitulis æqualia, longis, rigidis, luteis ſpinis, è ſingularum ſquammarum mucrone natis, infeſta. *Florum* ſtamina lutea, quæ tandem in pappos euaneſcunt. *Radix* longa & lignoſa. Monſpelij abundat ſpontè & floret Autumno. *Plura in Appendice*.

ACARNA.

Differt *Acorna* ab *Acarna*: *Acarna* ſiquidem, vt Heſychius ait, δαφνὴ ἐστὶ, laurus eſt: ſed *Acorna* ἀκανθῶδες φυτὸν, id eſt ſpinoſa ſtirps. Videtur verò Theophraſto Acarnæ genus quoddam eſſe Atractylidis: Acarnæ ſpina pro folio eſt, inquit, Cneco ſimilis vrbano, colore tantù a ruffo, pingui ſucco.

Acarna Theophraſti, vt ſcribit Anguillara, in Illyria inuenitur, & copiosè in Inſula *di Leſeno* prouenit, ſpinis luteolis, in cæteris tota alba, ramis pluribus, floribus luteolis ex paruis echinis, ſemine ſimili Cnico, coloris ruffeſcentis, & eſt annua planta. Nos qualem à Val. Dourez habuimus, hic pingimus,

ACARNÆ SIMILIS CHAMÆLEON Salmanticenſis Cluſij: Germ. *Spaniſch Eberwurtz*.

Ortu, folio, & tota facie Acarnæ admodum affinem eſſe hanc plantam dicit Hiſtoria Lugdunenſis. Salmanticenſi verò agro admodum frequentem eſſe Cluſius: ac florem Iulio edere, ſemen verò Auguſto maturare.

Dodonæo Lat. dicitur *Chamæleon niger Salmaticenſis*: Tabernæmontano in Icon. & Hiſtoria *Chamæleon Hiſpanicus Cluſij*.

ACARNÆ AFFINIS LEO FEROX.

Hunc totius Acanacei generis facilè phœnicem, *Leonem ferocem* dixere Nuperi, à ſpiculis & infeſtiſſimis ſpinis. Nihil enim aliud è foliis altiùs diuiſis & capitulorum quàm ſpicula & vepres, vnciam & ſeſcunciam longas, videas. *Cauliculus* vix palmum æquat: *flos* Cnici ſylueſtris, pallidus, ſpinis & aculeis ſæuientibus horridiſque cinctus. Lobelius.

Leo & Carduus ferox dicitur Lobelio, Tabernæmontano planta eſt rara & vix nota in Italiæ aridis quibuſdam collibus, ab Apennino non admodùm diſſitis, proueniens.

ACARNÆ SIMILIS CARDVVS POLYACANTHVS: *Leon di cardi Maſchio* Caſabonæ.

Pulcher eſt hic Carduus, ac bicubitalis circiter: cuius tum *caulem* rotundum albū & læuem, tum *ramos*, tum *folia*, quæ ſupernè ex atro virore ſplendentia, infernè verò tomento denſo candicante obſita, mordaces armant flaueſcentes *ſpinulæ*, quæ ex interuallis binæ, ternæ aut quaternæ, rariúſque ſingulares, ex neruis in eas deſinentibus exporriguntur. *Semen* paruum, oblõgum, lucidum, nigricans: *Capita*, vt & caulis, rami & folia rigidis ſpinis obſita. Montbelgardi in S. R. horto Nobis ex ſemine prouenit.

CARDVNCELLVS MONTIS LVPI.

Statim è *radice* ſimplice complura naſcuntur *folia*, duas vncias aut palmum longa, rigidula, in lacinias ſpinoſas, ſemunciales, longiuſculè diſtantes, diuiſa, Cardui ſtellati foliis ſimilia. *Caulis* vt plurimùm nullus, aliquando ſeſquipalmaris, foliis paucis minoribus veſtitus, breui lanugine ſubhirſutus, caput grande in cacumine gerit, vnicum, oblongum, rigidis, neruoſis ſpinoſiſq; foliis obſitum, quibus *ſquamæ* oblongæ & innocentes ſubſunt, *pappum* coercentes, quem *flos* purpureus marceſcens relinquit.

ECHINOMELOCACTOS LOBELII; Melocarduus echinatus Hiſtoriæ Lugd.

Carduum hunc Indicum vidimus Baſileæ apud C. Bauhinum. De eo verò hæc tradunt Lobelius & Pena in Aduerſ. Miræ raritatis & venuſtatis, inquiunt, eſt Carduus, quem ſpontè edunt noui Orbis Inſulæ occiduæ, ac præſertim ea quæ D. Margarethæ ſacra eſt, vnde reduces Naucleri Angli attulerunt. Videtur autem hîc quaſi quidam Naturæ cinnus ex Pepone, Melone & Carduo coaluiſſe, : eóque Nos *Echinomelocactum*, ſiue Melo-carduum echinatum, ſignatâ magis quàm receptâ Nomenclatura, vocauimus, &c.

CARDVI PARVI GENVS.

Pulchellus eſt hic Carduus, longiuſculâ, ſed gracili, *radice* nixus, à qua *caules* ſurgunt aliquot, tenues, palmares & altiores, in ramos diuiſi, per quos *foliola* vncialia, culmum lata, ſpinulis per margines donata, ſubhirſuta. *Capitula* extremis ramulorum hærentia, inter reticulatos pinnatorum foliorũ cancellos concluſa, Cyani capitulis ſimilia, ſed minora.

Eſt autem hic Carduus, prout à Nobis viſus, haud multò maior ipſa Icone. Habuimus inter Valerandi Douiez plantas.

NANA, ANANAS, YAYAMA. Icon Acoſtæ.

Quibuſdam locis, vt rerum Indicarum perhibent Scriptores, naſcuntur hi fructus ſpontè: at quibus cultura acceſſit, longè ſunt illis ſuauiores, & cultoris beneficium abundè compenſant. Primò autem virides ſunt, maturatione demum aureū colorem acquirunt, cum modica quadam rubedine: intùs tamen perpetuò flaui ſunt, & ſectioni facillimè ſeruij: odoris fragrantiſſimi & ſaporis qualis mali Perſici bene maturi, ac delicato guſtu fructus alios omnes longè ſuperantes. Quidam Melonis ſunt magnitudine. Eſt autem, referente Maffæo Planta humilis; cuius è ramis veluti Pinea nucamenta dependent, præmollia, &c. De vſu ad latus ſequentis Tabellæ.

EIVSDEM EXOTICI FRVCTVS Icon Linſchottani.

Creſcit humi, ait Linſch. incumbens herbæ aſperæ & expanſæ, *Azuar*, ſeu Semper viuo Hiſpanico, haud abſimili, quoad folia. Vulgaris eſt per vniuerſam Indiam, & magnæ apud Incolas exiſtimationis. Minimè autem inter Scriptores conuenit, vtrū calidus ſit vel frigidus, & an crudus ſalubris ſit ac gratus, necne; fauces excoriare perhibent plærique, & calidum atque humidum eſſe: atque etiam ſi medius ſecetur, & partes denuò coniungantur, vniúſque diei aut noctis ſpatio cultellus in eo relinquatur, inueniri abſumptam totam eam partem quæ in vulnere hæſit. Saccharo conditus aſſeruatur.

ANANAS SYLVESTRIS FOLIO ALOES, fructu cupreſſino.

Altiùs hic aſſurgit, *truncúmque* habet haſtæ magnitudine, læuem admodum, craſſum ſatis, ac ſpinis horridum. *Folia* etiam ſpinoſis cuſpidibus prædita, & per ambitum mollibus ſpinis ſepta, atque ad Aloes folia accedentia: *flos* flaueſcit, *fructus* Cupreſſini ſtrobili æmulus.

Arabes, authore Acoſtâ qui fusè deſcribit, *Queura* vocant, Perſæ *Ananaſa* & *Augali*.

Capitum autem teneriora folia eduntur, Carduóſq; ſapiunt. Succum verò commendant Arabes ad iecoris & renum calores, purulentas vrinas & Diabeten.

AIZOI AQVATICI FACIE EXOTICA planta: Ananas.

Cluſius eandem hanc Iconem ex Lobelio aſſumpſit, vt & Nos, ac illi hæc adſcribit: Qui ex Iaua anno 1599. redibant Naucleri *Ananas* fructum Saccharo conditum reportabant, & eius plantæ germina virentia admixta, quorum Iconem hîc ſubiiciendam curabam: eiúſque is fructus ſuauis, &c. Folia antè videram ex Guinea delata, Aizoi aquatici foliis non valde diſſimilia, minùs tamen craſſa & in ambitu ſerrata ſiue dentata.

CARDVVS EX MADAGASCAR INDIÆ.

Non fructus eſt, inquit Cluſius, ſed elegantiſſimi cuiuſdam Cardui caput, lectum in magno illo Inſulæ Madagaſcar ſinu, in quo Hollandi, primâ ſua Nauigatione, & aquam & alia ad victum neceſſaria, comparabant, aliquot diebus iſtic hærentes, antequam Iauam pergerent. Vnicum porrò huius Cardui caput repertum in ligneis capſis à Naucleris relatis; nullúmque illi nomen additum, ſed ſcheda tantùm in, dicans in iam dicto ſinu lectum fuiſſe.

De *Tetralice*, *Crocodilio*, *Carduo Colochierni* dicto, & *Lineoſi Herba*; quæ ad hanc Claſſem pertinent agemus in Appendice.

CLASSIS XXV. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ

STIRPIVM

CLASSIS XXVI.

CORYMBOIDES VEL CORYMBIFERÆ, ET MINVTIORA CAPITA ferentes, aliæque nonnihil ſimiles.

OTHONNA: TAGETES INDICVS: FLOS Aphricanus: Germ. *Indianiſch Nâgelin*: Belg. *Thunis blœmen*; Gal. *Fleur de Rome*; It. *Garofano Indiano*.

STriatos producit *caules*, dodrantales circiter, intus fungoſos, alis aliquot concauos. *Folia* Tanaceto ſimilia, pīnata, ex quinque aut 8. cōiugationibus, impari extremo, eorúmq; odor viroſus & grauis. *Flores* extremis ramis hærent, ſingulares, ex calyce turgido oblongo, ſimplice foliorum ordine radiati, colore ex flauo ferrugineo, holoſericeam telam imitante. Medium obtinent *ſtamina* numeroſa, flauentia, quibus appenduntur *ſemina* tenuia, oblonga, nigra. *Radix* breuis, fibroſa.

Cùm porrò Tagetis aliquot obſeruentur Differentiæ à magnitudine, flore & loco deſumptæ, Nos *Minorē flore ſimplici* hîc pingimus.

OTHONNA, TAGETES, FLOS AFRICANVS; Tagetes maximus flore ſimplici.

FLos huic ſimplici contentus foliorum agmine, ſed multis numeris maior, ex luteo palleſcens, ac multò minùs amœnus quàm minoris ſimplicis. In foliis & aliis partibus haud magna diuerſitas.

Trago dicitur *Gariophyllus Indicus maximus*: Cæſalpino *Flos Indiæ vulgò, Othonna Dioſcoridis & Pliniј*. Tabernæmontano & Gerardo *Flos Africanus maior flore ſimplici*.

In Africa plæriſque locis ſpontè prouenit Tagetes, atque inde primùm allatus, cùm Imperator Carolus V celebri illa apud Tunetum potitus eſt victoria, *African* & *Tunetani* cognomen obtinuit. Hodie verò in plæriſq omnibus cultioribus horti habetur.

OTHONNA, TAGETES, FLOS AFRICANVS, flore maximo multiplici.

Humanam proceritatem aliquando ſuperat, *caule* recto rigidóque: *flores* lutei pallidi, innumeris ſtipati foliis, tantâ amplitudine vt volam manus contegant.

Othonna maior polyanthos Lobelio: *Garyophyllus Indicus flore multiplici* Geſnero; *Flos Africanus maior polyanthos* Tabernæmontano. *Tanacetum Africanum maius flore pleno* C. Bauhino.

Seritur in hortis, & habetur etiam in fictilibus & arculis, ſpectaculi gratiâ. Nobis Montbelgardi in S. P. horto creuit ad hominis proceritatem.

Cæterùm excalefacit & ſiccat Tagetes, abſtergit & aperit; venenoſæ deleteriæque facultatis haud prorſus expers. *Plura in Appendice*.

CHRYSANTHEMVM, CALTHA, CALENDVLA Ger. *Ringelblumen*: Gall. *Souey*; It. *Fior di ogni meſe*.

Calthā nobilitauit aureus ſplendor *florum*: ij enim auro ſaturatiùs ruffeſcūt, Chryſanthemi ſegetum formâ: non tamen, vt illud è ſquammato Capitulo, ſed è calyce multifido hirſuto, prodeuntes, odorati, diſco luteo vel fuſco: *ſemine* relicto incuruo duplici, granulis quodam modo aſperato. *Caules* tenues, non nihil anguloſi, hirſuti, & tactu viſcidi. *Folia* linguę formâ ſine pediculis, oblonga pinguia, hirſuta, incana, guſtu primùm herbaceo, & paulò pòſt calidiuſculo. *Radix* lignoſa.

Eius autem variæ dantur *Differentiæ*: ex quibus ea hîc pingitur quæ vulgatior eſt flore ſimplici.

CALTHA VEL CALENDVLA FLORE PLENO.

Nondum conſtat, vt etiam annotauit Turnus, quo nomine *Caltha* à Græcis fuerit appellata: difficile enim eſt reperire ex profeſſo factam aliquam de ea mentionem, tametſi apud Dioſcoridem in capite de Chryſanthemo nonnulli legant, *Chryſanthemum, aut Caltha, nonnullis Buphtalmos*, &c. *Iudicabunt Docti.*

Calendula dicitur Latinis, & *Fior di ogni meſe* Italis, quoniam ſingulis menſium Calendis florere conſpicitur. Germanica appellatio ab intorto & in circulum acto ſemine deſumpta eſt. Gallica ab eo quòd ad ſolem circulariter nutat. *Monachi* verò *caput* vocarunt nonnulli à forma quam habet capitulum quod flore decidente relinquitur.

CALTHA, SIVE CALENDVLA PROLIFERA.

Flos interdum alios parit in ambitu matre minores, è pediculis triente longioribus hirſutis. Iſque interdum maximus eſt, plenus, volam manus ferè implens, & ſub eo rudimenta parua aliorum florum.

Cæterùm Caltham *Leontopodium* eſſe voluit Manardus, *Herbam paralyſeos* Matthæus Syluaticus: *Clymenū Dioſcoridis* F. Columna: *Chryſanthemum* & *Buphtalmum eiuſdem Dioſcoridis* Dalechampius in Plinium: *Scorpiuron* nonnulli. Sed eos omnes, & eos etiam qui Heliotropium nuncupant, in magno errore verſari in Hiſtoria noſtra magna oſtendimus: Tolerabiliùs ab aliquibus dicitur *Sponſa & amica Solis*, vtpote quæ cum eo expergiſcitur, & crepuſculis ſopita occubat.

CALTHA, SIVE CALENDVLA MINIMA.

Coliculos emittit vnciales aut breuiores, tenues: quorum ſingulis *floſculus* inſidet Calthæ, exiguus, luteus, ex calyce folioſo viridi. *Folia* Linariæ, anguſta, ſemunciam longa. *Radix* ſimplex, tenuis, coliculo longitudine par.

Natales Calthæ quod attinet, prouenit ea paſſim ſpótè Monſpelij in agris & hortis, toto anno florens, ac etiam Hyeme. Parmæ, Patauij, Lugduni, Baſileæ, Geneuæ, & alibi obſeruauimus abundare in hortis, *flore ſimplici & pleno*, & florere Iunio, Iulio, Auguſto, Septembri & Octobri. *Proliferam* Montbelgardi habuimus in S. P. horto.

De viribus in Appendice.

CHRYSANTHEMVM VETERVM: CHRYSANthemum maius, folio valde laciniato.

Chryſanthemum, aut Caltha, nonnullis Buphtalmos, ait Dioſcorides, tenuis quædam herba eſt, ſed fruticis ſpecie, quæ leues profert *caules*, *folia* multifida; flores melinos vehementer ſplendentes, velut oculum in orbem circumactum, quare ita nominata eſt. Naſcitur circa ciuitates. *Sic ille.*

Chryſanthemi autem nomine variæ donantur Plantæ, *Arthemiſia, Iacobæa marina, Chamamelon inodorum, Chamamelum aureum peregrinum, Chryſocoma, Helio-chryſon Ranunculus dulcis*, &c. Multorum autem doctorum iudicio *Chryſanthemū*, quod ab aureo florum colore ſic nuncuparunt Græci, noſtra eſt *Caltha* vel *Calendula*.

CHRYSANTHEMVM CRETICVM.

Antè pictum noſtrū Chryſanthemum, cuius *Icon* ex Fuchſianis eſt, nec admodum placet, vidimus varijs in hortis Tiguri apud Geſnerum, Tubingæ apud Fuchſium, & Patauij in horto publico.

Lacunæ dicitur *Chryſanthemum & Caltha*: Tabernemōtano & Hiſtoriæ Lugd. *Chryſanthemum Matthioli*: Anguillaræ *Chryſanthemum in Italia, ac præſertim in Hetruria, & in horto Patauino, notiſſimum.*

Hoc verò ſemine è Creta miſſo natum, à Cluſio pingitur & Creticum inſcribitur. An Hon. Belli Chryſanthemum *ματαλίδα*, quod à ruſticis editur.

CHRYSANTHEMVM FOLIO LATO SERRATO.

Hocce ex Patauino horto habuimus. Cæterùm ex antè traditis Dioſcoridis verbis, & eo quod Plinius eadem de Buphtalmo tradit, quæ de Chryſanthemo ſeu Caltha ille habet: non deſunt qui credant *Buphtalmum* & *Chryſanthemum* vnam & eandem eſſe plantam. At manifeſtis notis magnum inter illas plantas deprehenditur diſcrimen: idque optimè animaduertit Dioſcorides, qui diuerſis libris, diuerſiſque capitibus, de ijs ſpeciatim agit. Chryſanthemum Matthioli, quod, nullâ reclamante notâ, cum Dioſcoridis Chryſanthemo conuenire ait; inſcribimus Nos *Chryſanthemum ſegetum*.

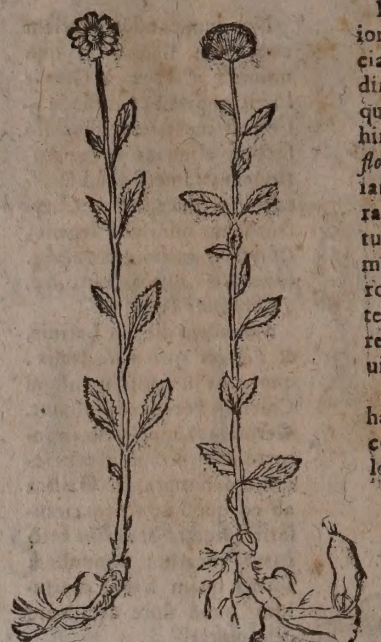
CHRYSANTHEMVM FOLIO MINVS SECTO, glauco: Chryſanthemo ſegetum affine.

Plurimùm cum Chryſanthemo ſegetum cõuenit hocce, vt ex eorũ inter ſe inuicẽ collatione facilè apparet. *Flos* enim ſquammato calyci viridanti inſidet aureus, Chryſanthemi, diſco granulato concolori: *radix*, *caulis*, *ſapor*, idem: *Folia* verò glauco Cerinthes aut Glaſti colore, oblonga, pinguia, læuia, atque haud multùm laciniata. *Figura* noſtra, quæ ex Fuchſianis eſt, minimè in omnibus placet.

Segetes frigidiorum tractuum Galliç, Germaniç, Angliæ & Belgij hoc ſcatent, rariùs. Quidã etiam in hortis habent, vt Tubingæ olim Fuchſius.

CHRISANTHEMVM PARVVM, SIVE BELLIS lutea parua latifolia.

Perſimilis eſt Bellidi maiori, cuius *folia* habet, vix vnciam longa, ſerrata, eodẽ ordine per *caulem* diſpoſita; qui ſingularis, pedalis, ſubhirſutus: ſummóque vertice *florem* gerit vnicum, paulò iam dictæ Bellidis minorem, radiatis in orbem foliis ſaturatè croceis, vmbonem ſtamineum eiuſdem coloris coronantibus, quç obuerſâ parte ſuffulciũt *folia* pallidè virentia, ſubhirſuta. *Radix* breuis, gracilis, multifida.

Ex Italia Nobis miſſa fuit hæc planta, quam, quouſq; commodior illi inueniatur locus, hîc ponimus.

CRITHMVM MARINVM, III. MATTHIOLO: Chryſanthemum littoreum quorumdam.

Suffrutex eſt marinus, ſtatim ab ipſa *radice* multos emittens ſtolones, cubito altiores, rectos, robuſtos, teretes, rubentes: per quos *folia* denſiſſima, vnciâ longiora, anguſta, craſſa, teretia, glabra, acri, ſalſuginoſo aromaticóq; ſapore prędita: ſtolonum ſcapi in folioſos ramuſculos findũtur, quorum ſingulis inſidet *flos* maiuſculus, luteus, in pappos euaneſcens.

Tabernæmontano dicitur *Aſter Atticus marinus*: Camerario in Epitome Vitraria.

Florens vidimus Monſpelij apud Lacus ſalſos & mare, florens Auguſto: Bononię in horto S. Saluat. & Pfortſheimiæ in horto D. Griennin-geri.

HERBA MAXIMA, SOL INDIANVS: Germ. *Sonnenblum*: Gall. *Tourneſol*: Ital. *Pianta maſſima*.

Caule eſt ſingulari, brachij craſſitudine, 10. aut 12. pedũ in noſtris hortis altitudine, vicenûm verò & quatuor in ſolo Hiſpano. Incondita per hunc *folia*, Cacaliæ formâ, non item magnitudine, quippe ſpithamam aut ſeſquiſpithamam longa, haud multò anguſtiora, acuminata, aſpera, hirſuta, in ambitu ſerrata, pediculis longis hærentia. Summum caulis faſtigiũ *florem* ſuſtinet vnicum nutabundum, orbiculatum, Helenij facie, ſed tam amplum vt facilè pedem in diametro habeat, foliis auri colore luteo micantibus, medium obſidentibus: *diſco* plano, lato, aphyllo, innumerorum ſeminum latorum, fuſcorum alborumúe, oblongorum, compreſſorũ, fœcunditate farcto. Radix fibroſa, nec tantum promittere auſa germen.

HERBÆ MAXIMÆ, SOLISVE INDIANI, alia Icon.

Eſt huius generis quædam ſpecies minor, ſed quæ florũ multitudine paruitatem cõpenſat. In Italia namq; 24. flores in vna planta, & plures in Hiſpania, ſunt qui obſeruarint, Nos decẽ in Germania vidimus. Variat præterea magnitudine foliorum & caulis altitudine, imò & florum colore, qui interdum albus, & eorũdem etiam magnitudine & ſeminum numero, ſiquidem tantæ amplitudinis aliquando flos obſeruatus, vt ſemina 2362. contineret.

Sic ſatis ex dictis conſtat quàm iuſtè Herbæ maximæ nomen plantæ huic fuerit inditum. De eius aliis appellationibus, natalibus & viribus in Appendice.

HELENIVM, ENVLA CAMPANA: Ger. *Alant*, *Alantvvurtz*: Gall. *Aulne*: Ital. *Enola*.

Inſigniter grandeſcit Helenium, ad trium quatuorúe cubitorum proceritatẽ: *caule* recto, caniculato, villoſo, ſubrubente, aliquot alis cõcauo. *Folia* nullis interuenientibus pediculis cauli adnaſcuntur, Verbaſci latioris, incana, lanuginoſa, per ambitum crenata. *Flores* odorati, ſed obſcurè, Buphtalmi effigie, ſed multis numeris maiores, aureo fulgore comãtes, quibus ſquarroſum ſubeſt latius *Capitulum*, *Semen* cõtinens gracile & oblongum. *Radix* notandæ craſſitiei, foris fuſca, intùs alba, ſapore aromatico, acrimoniã cum nonnullo amarore admixta. *Plura in Appendice*, conſulat Lector.

HERBA MALVCANA ACOSTÆ.

Caulis huic duos 3. 4. aut 5. cubitos longus, tenuis, tener, concauus,ac, niſi pergulis ſuſtineatur, humi ſerpit, multos ramos ſpargens, qui ſubinde *radices* agentes, breui temporis ſpatio magnum locum occupant. *Folia* magnitudine & formâ ad Sambuci folia proximè accedũt; *flores* ad Chamæmelinos, &, vt hi, crocei ſunt.

Toto anno viret & luxuriat: ac diligenter in omnibus Indiæ prouinciis,& præſertim in Maluca, diligenter colitur, magnóque in pretio habetur, quòd vlcerũ & vulnerum omnium præſentaneũ & certiſſimum ſit remedium.

BELLIS: Germ. *Maſslieben, Zeitloſen*: Gall. *Marguerite, Paſquette*; Ital. *Margarite.*

Diſtinguitur vulgò Bellis in *Hortenſem* & *Campeſtrem* ſiue *ſpontaneam*: & vtraque rurſus in *Maiorem* & *Minorem*: Súntque, vt ex ſequentibus patebit, *variæ aliæ* Bellidis *Differentiæ*.

Minor ſylueſtris ſpontanea quam hic tradimus, prouenit paſſim in pratis, & paluſtribus compluribus locis; Verniſq; floret menſibus,& nonnunquam etiam Autumnalibus. Accedit autem ea plurimùm in plæriſq; omnibus ad Hortenſem de qua mox. Nec placet noſtra Icon, ex Fuchſianis & emptitiis: malè enim picta folia, & malè pictæ radices: nec illi caules erant adpingendi. Meliorem fortè *in Appendice* proponemus, vbi *de Bellide in genere*.

BELLIS HORTENSIS, SIVE FLORE multiplicato.

Crebris eſt in orbem fuſis *foliis*, Piloſellæ, pinguiuſculis, nonnihil crenatis, aliàs integris, hirſutis, ſapore adſtringente: inter quæ *pediculi* oriuntur palmares, tenues, ſubrubẽtes, hirſuti: qui *flores* ſuſtinent albos purpuraſcentéſve, medio luteos, Anthemidis modo. Aliàs verò numeroſa foliorum luxuries vmbilicum obumbrat: colore vel albo vel rubro, vel in ambitu rubro in medio albo, vel alternatim, vel viridi, quà denique fors tulit, temerè verſicolore varietate foliorum commendabilis.

BELLIS HORTENSIS, FLORE MVLTIPLICATO, ſiue prolifera.

Non contenta Bellis hortenſis fibroſæ radicis reptatu ſe propagaſſe, è flore ad margines nouam ſobolem, haud aliter atque in Caltha prolifera, ſufficit: ſed matre vt par eſt, minorem.

Candidi floſculi, ait Tragus, qui multiplices culturâ euadunt, niſi citiùs carpantur, ex ſe alios generant, ita vt ex vno capitulo, ſeu, vt ita loquar, primi floris cerebro, quatuor aut quinque alij erumpant, quâ in re naturæ fœlicitas & mira vis Nobis commendatur.

Abundat autem Bellis vulgò in hortis: Verníſque & Autumnalibus menſibus floret.

BELLIS SYLVATICA MINOR.

Radix huic etiã fibroſa, ſed craſſior quàm in vulgari minore Bellide. *Folia* maiora, oblonga, per extremum rotunda,& in ambitu nonnihil ſerrata, hirſuta, ſubinde et ã ſubrubentia, longo pediculo donata. *Coliculi* ex radice nudi aliquot exeunt, dodrantales aut pedales, ac etiam maiores, *florem* ſinguli vnicum ſuſtinentes, Bellidis maioris, ſed paulò minorem, foliis radiatis albis, diſco luteo.

Bellidem mediam inſcribũt Tabernamõtanus, Lobelius, Cluſius,& C. Bauhinus.

Cæterùm *Bellidis minoris vires & tẽperamentum* quod attinet, calidam & ſiccam facit Fuchſius, frigidã & humidam Dodonæus, temperatam quoad frigus & ſiccitatẽ Tragus. *Plura ad latus ſequentis Figura.*

BELLIS MONTANA MINOR.

Seſquicubitali eſt *caule*, eóq; ſimplice & indiuiduo; *folia* terram proximè multa, ſemuncialia, per extremũ ſubrotunda, ſerrata, longis pediculis nixa: alia verò per caulem alternata, graminea, vnciarum circiter duarum longitudine, ſubinde crenata. *Flos* ſummo cacumini inſidet vnicus, maiuſculus, Bellide pratenſi maior, albus, diſco luteo, capitulo ex ſquammis nigricantibus compacto.

In mõtibus prouenit, ſqualidis & incultis locis.

Vulnerariam autem herbã eſſe Bellium apud omnes in confeſſo eſt: eſtq; potiſſimùm in capitis vulneribus vtilis. Succus etiam herbæ vtiliter à vulneratis bibitur, & inde illi inditum Conſolidæ nomen. Folia recipiuntur inter olera.

BELLIS MAIOR : Germ. *Genſsblum.*

Fibroſa *radice* reptat, *caules* emittens plures, dodrantales & altiores, quadratos, nonnunquam in alas diuiſos. *Folia* oblonga, pinguia, ſerrata, ſubacri ſapore. Flores Buphtalmi aut Pyrethri, vmbilico luteo, foliis in ambitu albis, odore nullo excellēte: foliola calycum habent fimbriam nigricantem.

Bellidem maiorem & Bellium maius inſcribunt Dodonæus, Lobelius, Tabernamontanus, Cæſalpinus & reliqui plærique omnes.

Plurimis locis abundat in pratis, & floret potiſſimùm Iunio & Iulio, totáque interdum Hyeme viret.

BELLIDIS MAIORIS ALIA ICON.

Bellidis maioris Icones noſtræ ex emptitiis ſunt, & meliùs pingi potuiſſent. Cæterùm temperatam hanc in caliditate & ſiccitate tradit Tabernamōtanus. Pota, vel emplaſtri modo applicata, vulneribus & rupturis plurimùm eſt vtilis: &, ſi Lobelio credimus, eadem poteſt quę Bellides, eodem modo vſurpata, Menſe Februario ab Italis editur in acetariis.

Bellidem minorem, Conſolidam minorem Officinarū, & Primulam Veris Tragi, inſcribit Lobelius in Aduerſariis.

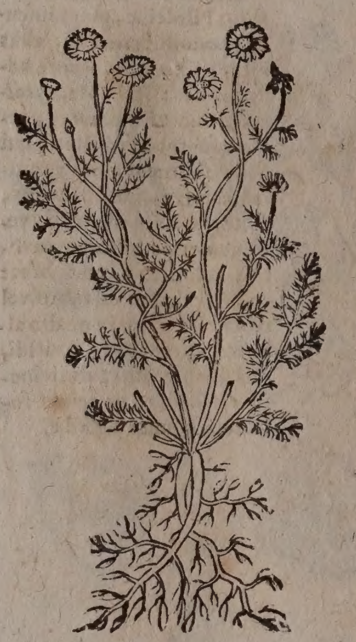
ANTHEMIS, SIVE CHAMÆMELVM : Ger. *Chamillen, Camomillen* : Gall. *Camomille* : Ital. *Camomilla.*

Anthemidum genera multa eſſe dicit Theophraſtus. Sic multa etiam habet Dioſcorides: ſed tria illi præcipua, *Leucanthemon* quod flore albo eſt: Eranthemon, id eſt Vere florēs, & *Chamæmilū*, ſic dictum quia Pomi odore eſt.

Multas etiam *Differentias* conſtituūt Recentiores. *Vulgare* autē Nos hîc pingimus *Chamæmelum*, paſſim in ſegetib. prouenienſ, quod pro Dioſcoridis & Galeni Leucanthemo Anthemide recipit Matthiolus. Anthemida eſſe Vulgo & Officinis notam ſcribit Cornarius. Et Nos Dioſcoridis deſcriptioni, quã ad verbum ſecutus Plinius, reſpondere arbitramur.

CHAMÆMELVM ROMANVM, CHAMÆMELVM odoratiſſimum repens, flore ſimplici.

Vulgare Chamæmelū antè pictum tenui fibroſaque, nec altè defixa, nititur *radice.* *Caules* tenues, dodrantales, recti, *foliis* veſtiuntur Cotulę, tenuioribus, odore exiguo, ſed ſuaui. *Flores* in ambitu albi, quorum folia vmbonem apicellis luteis conſtantem radiati circumſtant.

Hoc verò non Vulgare recto aſſurgit *caule*, ſed in terram prociduos multos fundit *radix coliculos*, paulò breuiores: *foliis* veſtitos habitioribus, vegetiori amabili odore præditis. *Flores* non multùm abſimiles Chamæmeli vulgaris floribus, radiatis albis foliolis vmbonem luteum coronantibus.

Abundat circa Tiberim nō longè à Roma: vt & in herbidis aridis miliari vno ab vrbe Londino. Alibi in hortis colitur.

CHAMÆMELVM ROMANVM SIVE NOBILE flore multiplici.

Eadē huic odoris fragrantia quę iam dicto nobili Chamæmelo, nec foliorum forma aut creſcēdi modus multùm diſſimilis. Verùm *flores* qui ibi ſimplices albi vmbonem luteum poſſident, hîc multiplici foliorum fœturâ vmbonē occupante luxuriãt.

Circa Aureliam ſpontè naſci fertur: inſtructioribus hortis aliàs familiaris, in principali Montbelgardenſi noſtra curâ etiam abundans.

Secus puluillos, thoros & ambulacra inſternitur: fitq; ex huius floribus & ſucco ſyrupus ad hydropem & vtrumque Icterum optimus: ac vſus præcedentis iidem.

CHAMÆMELVM AVREVM PEREGRINVM, capitulo ſine foliis.

Chamæmelum Chryſanthemū Dodonæo Gal. Chryſanthemum luteum Tabernæmontano. Chryſanthemum nudum odoratum Gerardo. Lobelio & Penæ, ac etiam Hiſtoriæ Lugd. Anthemis Chryſanthemos De hac planta ſic ſcribunt Aduerſaria: Chryſanthemos Anthemis dicta, aiunt, vmbellis aureiſve bullis, folij facie odore & ſapore, Romanæ Chamomillæ eſt. Sed magnitudine vincitur, nulliſq; foliolis radiatim cingitur eius vmbo prominulus: vſus non diſpar.

Spontè non prouenit, ſed magnâ diligentiâ in Germaniæ, Belgij & Angliæ hortis colitur.

CHAMÆMELO AFFINE BVPHTALMVM ITALICUM Segetum, altiſſimum.

Simplicibus eſt *caulibus*, per quos folia diſſeminata, Chamæmeli lutei quorundam, ſeu Buphtalmi Matthioli, aſperiuſcula: *flos* in faſtigio vnicus, iam dicti Buphtalmi flori æqualis, radiato in orbem ſimplice foliorum candidorum agmine conſtans, *vmbilico* luteo. Pfortzheimij vidimus cum flore Maio & Iunio menſibus. Tam altè autem in Italia aſſurgit, vt ſegetes etiam ſuperet. Differt verò à Cotula Fœtida, ne quis fallatur.

CHAMÆMELVM CHRYSANTHEMVM QVORVMdam: Buphtalmum multis.

Caulibus cubitalibus & maioribus, tenuibus & incanâ lanugine obductis, pluribus propter terram rubentibus, ex lignoſa *radice* obliquè exortis, ramoſis, *folia* adnaſcuntur itidem lanugi-noſa, Millefolij, denticulata pĩnatáq; multo minora, odore Chamæmeli. In ſingulorũ ramorũ faſtigio *Flos* vnicus Chryſanthemi. Calyce cui inſidet in ceno, & Chryſanthemi inſtar ſquamoſo.

In aruis, inter Auenæ & Tritici ſegetes naſcitur, earúmque eſt vitium. Spontè etiam ſecus vias & ad margines ſatorum prouenit: ac colitur etiam in hortis. Iiſdem pollet facultatibus quibus odorata Chamomilla.

CHAMÆMELVM PVRPVREVM.

Folijs, ramis & capitulis reliquis Chamæmeli generibus grandius & amplius eſt hoc Chamæmeli genus, & foliorum quæ capitula ambiunt orbe purpureo decorum: *floſque* priuſquàm dehiſcat, corticoſo compactilique inuolucro coërcetur. In aſperis locis prouenit.

Rara eſt hæc planta & pauciſſimis nota, *Anthemis Eranthemos* Hiſtoriæ Lugd. dicta: C. Bauhinus in Phyt. *Adonidem* 2. nominat.

Cæterùm Geſneri, Tabernæmontani, & aliorum doctorum iudicio, *Chamæmelum noſtrum vulgare*, quod Chamomillam, *Camomillam* & *Camæmillam* vocant Officinæ, *verum Veterum eſſe Chamæmelum* odor & vires eædem oſtendunt.

CHAMÆMELVM INODORVM, SIVE COTVLA non fœtida.

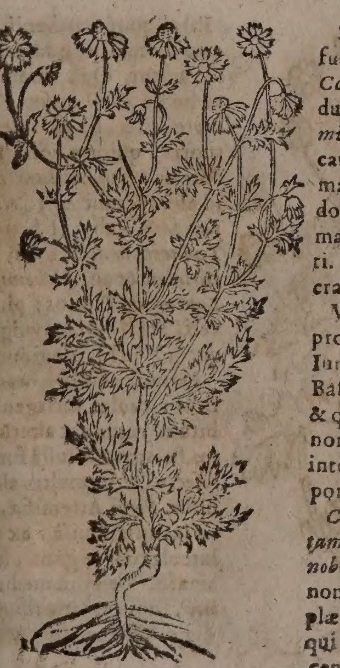

Radice eſt ſatis craſſâ, multis adornatis fibris capillatâ, foliorum & florum facie Cotylæ fœtidæ admodum ſimile, vt ab ea ſolo narium iudicio diſcerni poſſit.

Varijs locis prouenit inter ſegetes, Majóque & Octobri floret, odore imbecillo aut nullo, vnde *Chamomillam fatuam* vocant nonnulli: Fuchſius Buphtalmum eſſe aſſerebat, ſed magno errore, vt rectè notat Dodonæus.

Vires & facultates eædem quæ *Chamæmeli vulgaris*, cuius *radices*, *folia* & *herba* moderatè excalefaciunt, digerunt, rarefaciunt, laxant, flatus diſcutiunt, & ad varios affectus inſignes præſtant vſus: vt norunt Practici & Seplaſiæ.

CHAMÆMELVM FOETIDVM, SIVE COTVLA fœtida.

Si fœcundum nacta ſolum fuerit *fœtida* officinarum *Cotula*, parum abeſt quin ad duos cubitos ſe porrigat, *ramis* multis alis crebris concauis: in quibus *folia* Chamæmeli, tenuiter inciſa, odore abominabili: *flores* Chamæmeli vulgaris, albi, radiati. *Radix* fibroſa, digitalis craſſitudinis.

Varijs locis paſſim abundè prouenit, & floret Maio & Iunio, atque etiam Octobri. Baſileæ ad fluuium *Birſe*, vt & quà itur *Krentzach*, nec non intra & extra vrbem, inter portam ciniream & portam lapideam.

Cautam, *Cottam*, & *Cotam* inſcripſit *Leonicenus*, *Cynobotanem* & *Cynanthemin* nonnulli, *Cotulam fœtidam* plærique omnes. Errant verò qui *Plinij Parthenium* eſſe cenſent.

CHAMÆMELVM FOETIDVM MAXIMVM, SIVE Cotula fœtida maxima.

Cotulæ fœtidæ maximæ *caules ramique* ſtriati ſunt & ſubrubentes, lanuginéque alba veſtiti, vt & *folia*, quæ candicantia & minutiùs diſſecta: *flores* candidi, eorum foliolis vmbilicum luteum ambientibus.

Cæterùm calidam & ſiccam eſſe Cotulam fœtidam odor ſapórque demonſtrant. Tuſa emplaſtri modo vulneribus impoſita, illa glutinat & perſanat. In ſuffocationibus vteri odoratu & ſuffitu, vel fotu & inſeſſu, remedio eſt. Sed illius odor capiti obeſt. Eam verò Apibus ſummè aduerſari norunt Appiarij & Mulierculæ; Apiarij enim cùm aluearia caſtranda ſunt, vel ſæuientium Apum cohibendi ſunt impetus, eam ſecum geſtant, caúe manus fricant.

Nobis abſentibus Figura falſa hîc fuit appoſita.

BVPHTALMVM: Germ. *Rinds Aug*: Gall. *Oeil de bœuf*: Ital. *Occhio de bue.*

Buphtalmon, authore Dioſcoride, teneros emittit *cauliculos*, & quodammodò tenues: *folia* Fœniculi, *Flores* melinos, maiores quàm Anthemidis, oculorum ſimilitudine, vnde & herba nomen traxit. In campeſtribus & circa oppida naſcitur. *Sic ille*, à quo non multùm euariant Plinius & Galenus.

Buphtalmi autem nomine variæ donātur Plantæ, *Chryſochome*, *Chamæmelum inodorum*, *Chamæmelum fœtidum*, *Chamæmelū Chryſanthemū*, *Elleborus tenuifolius*, *Bellis maior*, *Caltha*, & duæ proximè ſequentes: ex quibus ea quæ hîc pingitur à Tabernamontano & Gerardo pro vero & legitimo Veterum habetur millefolio: vulgò verò *Buphtalmum tenuifoliū millefolij folio*, inſcribitur.

BVPHTALMO TENVIFOLIO SIMILE CHRYſanthemum Valentinianum Cluſij.

Valentino regno ad aruorum margines, iuxta ſemitas, repertum eruebat Cluſius, nuſquām alibi ipſi obſeruatum. Florebat autem iſtic Martio.

Plurimùm autem à Narbonenſis Prouinciæ Buphtalmo differt, de quo hæc tradit Lobelius. Buphtalmum tenuifolium Narbonenſe, ait, ſtrigoſis Gallo-Prouinciæ & Narbonenſis Galliæ prouenit: *floribus* radiatis luteis, Buphtalmi; & *foliis* Anthemidis vulgaris, ſiue Cotulæ non fœtide, minutis, nonnihil incanis: *radix* palmum æquat; *cauliculi* pedales &c.

Buphtalmi flores, authore Dioſcoride, cum Tritico triti, œdemata & duritias diſcutiunt. Cæterà exigui vſus eſt hæc planta.

FLOS ADONIDIS: Germ. *Adoniſs Roſslein*: Gall. *Fleur d'Adonis*; Ital. *Fior di Adone.*

Ex *radice* digito minimo tenuiore, albâ, rectâ: *caules* ſurgunt pluribus alis donati, ſtriati, tubulo anguſto perforati. *Folia* Nigellæ citrinæ, glabra, ſubacri guſtu. Flores in extremis ramulis Chamæmeli. Semina tanquam in racemulum congeſta, densè farcta, acuminata.

Papaueris erratici ſpeciem facit Turnerus: *Eranthemū* eſſe volunt alij: negat verò Turnerus, atque cum eo Lobelius in Aduerſ. *qui cum doctis plurimis Anemonem eſſe* aſſerit. Dodonæo Gall. & Tabernęmōtano dicitur *Chamæmelum purpureum*: Gerardo *Cotula fœtida*: Horto Luſitano *Adonium purpureū*. *Plura in ſequentibus.*

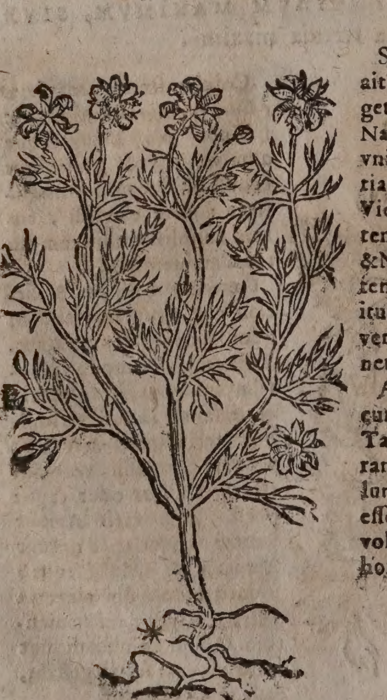
FLORIS ADONIDIS, SIVE ADONII alia Icon.

Eximiæ pulcritudinis florē iſtum, vulgò *Adonidis*, vel *Adonium* vocatum, non eſſe Eranthemum ſed Anemones ſpeciem oſtendunt, flores punicei, intenſo cruore ſaturati, & aliquantùm nigricando lucidi. *Folia*, *Caules*, *Ramuli* & *Radices* Cotulæ, aut Anemones Mōſpeliacæ, & ſemen in puſillis oblongis, Ranunculi longioribus faſtigiolis, Aſparagi primùm pullulantis, vt ſignāter monuit Dioſcorides in *Anemone*, tota guſtu, ſubacri &c.

Nos duas *Icones* ponimus ex emptitiis quia iā ſculptæ erant, licèt exiguum ſit inter illas diſcrimen. Meliùs placet Tertia mox apponenda.

FLORIS ADONIDIS ICON ADHVC ALIA.

Spontè frequentiſſima eſt, ait Cluſius, naſcitur inter ſegetes, non modò in Gallia Narbonenſi: ſed etiam per vniuerſam Hiſpaniam, ac etiam in Auſtria & Morauia. Vidimus Nos in agris florentem Aprili inter Monſpeliū & Nemauſum, Baſileæ florentem Maio in ſegetibus, quà itur Dornacum. In hortis verò coluimus Lugduni, Geneuæ & Monebelgardi.

Adonium calidum & ſiccum in ſecundo gradu facit Tabernamontanus: Camerarius commendat ad calculum; & nullius in Medicina eſſe vſus tradit Dodonæus, & voluptatis tantùm gratiâ in hortis coli.

PARTHENIVM, MATRICARIA: Germ. *Metram, Mutterkraut*: Gall. *Matricaire*: Ital. *Matricaria.*

Eſt aliquod Partheniū *Helxine* dictum, de quo minimè hîc agitur. Quæ autem plāta hodie *Parthenium Veterū* repreſentet, lis eſt inter Authores: quidam enim Dioſcoridis *Chamæmelum nobile* id eſſe aſſerunt, alij *Cotulam fœtidam*, alij *Athanaſiam Tanacetum dictam*; alij *Mercurialem* & alij *Arthemiſiam*, *Lappariam* Plinius; plurimi verò *Matricariam* vulgarem quam Nos hîc pingimus.

Perquàm fibroſâ *radice* nititur: caules ſurrigens cubitum vnum aut alterum altos, ſtriatos, medullâ fungoſâ refertos, & in multas alas diuiſos. *Folia* Artemiſiæ, multis laciniis diuiſa, ex viridi luteola, odore graui, ſapore amaro. *Flores* in medio melini, foliis exterioribus candidis, Chamæmeli modo.

Matricaria flore pleno.

Matricariæ vulgati per omnia ſimilis eſt, *flore* exceptò, qui in hac confertiſſimis foliis multiplex.

Seritur hæc in hortis, quemadmodum in S. P. horto Mõtbelgardi noſtrâ curâ copioſa habetur. Flores authore Camerario, aridi terræ mandati, ſemine iam maturo, plantas plurimas ferunt. Frequentior verò præcedens flore ſimplici, quam *Vulgarẽ* vocant: ea enim non ſo ùm variis in hortis prouenit: ſed naſcitur etiam in ſepibus, ſecus veteres muros, & locis gaudet ruderatis. Floret Iunio & tota Æſtate.

Matricaria odorata Tabernæmontani: Ger. *Wolriechend Mettram*, *Spaniſch Megdblum*.

Huius meminit Tabernæmontanus: apud quem tamen præter figuram & nomina nihil habetur. *Arthemiſiam tenuifoliam odoratam* vocat, & *Matricariam Hiſpanicam*, ac Medicis & Herbariis *Argentinam* dici ait.

Excalefacit tertio ordine, ſiccat verò ſecundo: abſtergit, expurgat, aperit, & quæcunque amara poſſunt, fœliciter præſtat. Ad vterinos affectus non parum confert; menſes remorantes cit, ſecũdos & mortuos educit fœtus, eius decocto epoto, vel in balneo incocta, vel etiam cataplaſmatis modo pubi impoſita. Facit & ad ſuffocationes vteri.

Parthenium inodorum, ſive Achaouan Ægyptiorum.

Herba eſt Chamæmelo proxima, quæ tamen non adeò alta extollitur, ſed parum ſuprà latiùs expanditur: *foliis* Parthenij, minoribus ac denſioribus, *floribuſq;* Chamæmeli florum æmulis. Herba ſaporis odoriſq; expers percipitur, ſed flores odorẽ grauem perobſcurúmq; ſpirant.

Ægyptij porrò, quibus & hæc planta patria eſt, Alpino authore, florum foliorúmque decocto vtuntur in Ictero & viſcerum obſtructionibus.

Parthenium ΣΜΙΚΡΟ'ΦΤΑΑΟΝ Myconi.

Herba hæc ſeſquipalmari eſt altitudine: *radice* paruâ, lignoſâ, candidâ, parum fibratâ: ex qua *cauliculi* exſurgunt aliquot rotundi, ruffeſcentes: in quibus, infimâ præſertim & terræ proximâ parte, *folia* ſunt tenuia, fœniculacea, foliis Abrotoni ſimilia, vt ouum ouo magis ſimile non ſit. In ſummis cauliculis vmbellæ, & in iis floſculi multi, albi, compacti, quales in vulgari Millefolio cernuntur. Plantæ ſapor amarus eſt & odor grauis, vt in vulgari Parthenio ſiue Matricaria.

Tanacetum, Athanaſia: Germ. *Rheinfarn*, *Wurmſot*: Gall. *Tanaſée*: Ital. *Tanaceto*.

Tanaceti cùm nonnullę, vt ex ſequentibus patebit, ſint *Differentiæ*, Nos *vulgare* hîc pingimus. Id autem in ſatis magnam adoleſcit proceritatem, duorum cubitorum & altiùs: *caulibus* teretibus, nõ-nihil ſtriatis & hirſutis, medullâ albâ fungoſâ plenis: *folia* ex viridi in flauum vergentia, pennata, per ambitum crenata, coſtæ medię adnexa, odore vehemente, ſapore amaro. Summos *caules* occupant corymbi lutei, Chamæcypariſſi, minores, è ſolis ceu *ſtaminulis* compoſiti, quæ in ſemen tandem abeunt, per maturitatem nigreſcens: radix longè latéque repit.

Sponte variis locis prouenit, ſecus vias, in aggeribus ſecus agrorum margines, & hortorum ſepimenta, ac in ipſis etiam hortis.

Tanacetum criſpum, ſive criſtatum, flore luteo, Anglicum.

Cui Tanacetum vulgare notum, ei magis obuia *criſpi Tanaceti* cognitio quàm herba. Eſt quippe hoc rarius, quoad reliqua vulgari iam deſcripto ſimile, ſed foliis elegantiſſimis, crebriore inciſurâ diuiſis, ſegmentis frequenti argutiùs crenatorum marginum flexu reflexúque criſpis, criſtas caſtrenſes imitatis, odore grauiore, ſapore amaro.

Cabillonij & Lutetiæ vidimus in hortis: ac ipſimet etiam habuimus, tum Montbelgardi in S. P. horto: tum Ebroduni, in eo qui amplis D. d'Orges ædibus, iuxta forum, adiacet, ac quem per annos aliquot inibi coluimus. Floret Iulio & Auguſto.

TANACETVM ALBVM, MONTANVM, inodorum.

Radix huic craſſa, nigra, fibroſa, cui cõplures fibræ adnatæ: *caules* cubitum & ſeſquicubitũ alti, hirſuti, ſtriati, alis concaui. *Folia* Tanaceti, pinnata, infernè hirſuta, ſupernè glabra, atrou irentia, odore nullo, ſapore adſtringente. *Flores* Bellidis maioris, ſtellati, candidi, vmbone flauo.

Tanacetum inodorũ inſcribunt vulgò Botanici. Tabernæmõtano & Camerario dicitur *Tanacetum Leucanthemum:* Hiſtoriæ Lugd. *Athanaſia Leucanthemos*, quam quidam *Vchnam* (*Achnam* alij) albam *Auicenna* eſſe volunt.

Prouenit in cæduis ſyluis & montibus humilioribus, Pannoniæ & Auſtriæ prę ſertim. Maióq; floret & Iunio.

TANACETI ALBI MONTANI INODORI, alia Icon.

Quum Figura ex Fuchſianis antè picta non placeret, aliam ex Cluſio hîc ſubijcimus: cuius Tanacetum inodorum idem cum noſtro ſtatuimus.

Cæterùm Tanaceti temperamentum & vires quod attinet, in ſecundo ordine calidum eſt & ſiccum, lumbricos pellit, ventris dolores ſedat, ſudores elicit, vrinam prouocat, dolores veſicæ lenit. Succus cum Oleo roſaceo ſpinæ ante acceſſiones illitus, febrium rigores tollere fertur; rimáſque & fiſſuras pedum & manuum ad miraculum curat idem ſuccus. Reliquos radicis, foliorũ & florum eximios vſus ex Hiſtoria noſtra magna petendos relinquimus.

CHAMÆCYPARISSVS, SANTOLINA: Ger. *Cypreskraut*: Gal. *Cypres*, *Garderobe*: Ital. *Santolina*.

Non iniuriâ inter ſuffrutices quis hanc connumerarit: Ex *radice* enim lignoſa virgulta cubito altiora emittit, lignoſa, tenera, lanugine incana: in quibus *folia* vncialis circiter longitudinis, cana, minutim denticulata, odore medicamentoſo, & cũ quadam ſuauitate graui, ſaporéque partim acri partim amaro. Singulis verò ramulis ſinguli inſident *flores* Tanaceti, lutei.

Cypariſſum *Santolinam* vocant Recentiores, & *Abrotanum fœminam* Scriptores plurimi: Abrotanum tamen fœminam eſſe negant nonnulli, ac præſertim Anguillara. *Vnguentaria* nomine donarunt alij.

CYPARISSI SIVE SANTOLINÆ alia Icon.

Duplicem facit Cypariſſum Dodonæus in Hiſtor. Gall. *quintuplicem* verò in Hiſtor. Lat. *Triplicem* Lobelius, *duplicem* Cluſius. *Duplicem* etiam Nos obſeruauimus: prę ter enim iam propoſitam, aliam vidimus, cui minora folia, ſed maioris denticulis inciſa. Et hæc quam hîc pingimus, odore minùs graui eſt prædita.

Nemauſenſibus vinetis & patentibus campis, aliiſque Gallo-Prouinciæ maritimis locis fruticat plurima: Maio & Iunio florens. Satiuam verò vidimus Monſpelij, Pa tauij, Ferrariæ, Bononiæ, Baſileæ, Lugduni & Geneuæ.

Santolinæ ſemen, authore Dodonæo, guſtu eſt amarum, ſiccúmque & calidum tertio ordine.

MILLEFOLIVM: Germ. *Garben*, *Schafrip*: Gall. *Millefeuille*: Ital. *Mille foglio*.

A foliorum pluralitate & multiplici diuiſura, *Millefolij* nomen aſſumunt multę Stirpes, *Achyllæa*, *Sideritis* & aliæ. *Stratiotis* verò ſiue *Militaris* nomen ab eo habet Millefolium, quòd inflicta vulnera ſanet, ac proinde Militibus maximè ſit vtile.

Stratiotes autem millefolia diſtinguitur vulgò in *Aquaticam*, de qua ſuo loco, & *Terreſtrem*, quàm hîc pingimus

Hæc, ita deſcribente Dioſcoride, puſillus eſt frutex, palmi circiter altitudine, habẽs *folia* pulli pennis ſimilia. Sũt autem foliorum exortus breues admodum, & inciſuris diuiſi. *Surculos* in cacumine gerit exiguos, in quibus *vmbella*, in modum Anethi. Flores parui candidique.

MILLEFOLIVM ALPINVM INCANVM, flore ſpecioſo.

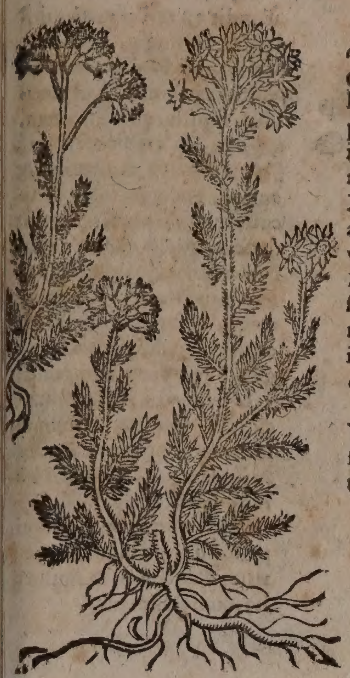

Palmaris eſt plãtula, *radicula* ſimplici, ruffa, ac penè nigrâ: è qua *folia* prodeũt duas aut tres vncias longa, rariùs pinnata, tomentoſa, longiuſculis aut ferè vncialibus pediculis hærentia. *Coliculis* tomentoſis item prædictis ſimilia quoq; hærent *folia*, ſed aliquantò minora, breuioribúſq; pediculis donata. Eorum verò ſummitatibus *flores* inſident quinque aut ſex, ſquammati, corymbati: ſquãmæq; fuſcis venis inſignitæ, in illis conſpicuæ, florẽ ſpecioſiorem reddunt.

In Valeſiæ montibus legimus aliquando: præcedens autem & vulgare, eodẽ Dioſcoride authore, naſcitur in agris ſubaſperis, ac pręſertim ſecus vias. *Eſt* porrò id flore albo vel ſubpurpureo, floréque à Iunio in Septembrem vſq;. Et eſt *Album* in pratis & agris plùs quàm notiſſimũ; dilutè verò rubẽs paſſim inter ſegetes, ac iuxta aruorum, pratorum & hortorum margines reperitur.

MILLE

MILLEFOLIVM TOMENTOSVM LVTEVM, Monſpeſſulanum vel Narbonenſe.

Dodrantalis eſt herba, *radice* craſſâ, durâ, repente, cum fibris Hellebori æqualibus. *Caules* verò emittit plures, rectos, ſatis robuſtos, in quorum cacumine denſæ micant *florum* vmbellæ, Millefolij vulgaris terreſtris, aureo tum foliorum, tum vmbilici colore fulgentes. *Folia* per coliculos tomentoſos, Millefolij ſtratiotis, ſed multò minora, minutiúſque inciſa, incano villo pubeſcentia.

Hoc inter Nemauſum & Valentiam obſeruauimus, florẽs Iunio. Gerardo dicitur *Stœchas citrina*.

MILLEFOLIVM ALPINVM, CVI AFFINIS Iua moſchata montana Rhætorum.

Alpinum Millefolium militari ſiue ſtratiote minus *eſt*, paulò paliuâ longius, *folijs* conſimilibus: ſed vmbellâ in *caulis* faſtigio minore, cuius tamen *flores* ſingulares quadruplò quintuplóue maiores, folijs in ambitu radiatis, magnis, albis, apicibus in medio luteis, ex *Capitulo* ſquarroſo, nigricante, fimbriato. Planta eſt aliquantulùm hirſuta.

In peregrinatione noſtra Rhætica inuenimus in monte prope Vveſen. An *Cluſij Parthenium*?

MILLEFOLIVM CRETICVM.

Hoc Baſileæ vidimus florẽs Nouembri, in horto D. Zvvingeri, in quo creuerat ſemine ex Creta per inſignem Botanicum Honorium Bellum miſſo.

Millefolij vires & facultates quod attinet: Eximij, authore Dioſcoride, vſus eſt ad profluentem vndecunque ſanguinem, vlceráque tum vetera tum recentia, atque etiam fiſtulas. Idem etiam tradunt Galenus & Recentiores: quod verò Millefolio, ſanguis è naribus elicitur, id affrictu contingit. Adſtringens itaque exſiccatoria & vulneraria eſt herba. Radicem & folia commanducata dolorem dentium mulcere aiunt.

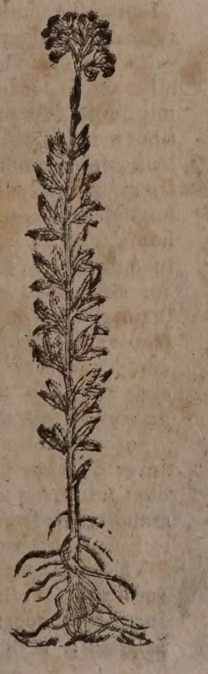
ACHILLEA MILLEFOLIA ODORATA: Germ. *Edelgarb, Reinfahrn*: Gall. & Ital. *Achillea*.

Millefolio terreſtri cognata eſt *Achillea*, *virgis* fruticans aliquando tricubitalibus, & nonnunquam palmaribus ſtriatis. *Folia* Millefolij vulgaris, ſed latiora, breuiora, multifida. *Vmbellas* fert corymborum Millefolij iam dicti, foliolis candidis medium orbem aureum cingentibus. *Radix* lignoſa.

Solum in aruo edito amat pingue & lætum, cuiuſmodi in Italiæ Romano & Thuſco agro. Reperimus inter Nemauſum & Valentiam florentem Iunio, vt & inter Baſileam & *Hagene*: ac Mõtbelgardi & Geneuæ in horto habuimus toto anno virentem. Vires autem eædem quæ Millefolij. *Plura in Appendice*.

AGERATVM, HERBA IVLIA, Germ. *Kunigund-kraut*. Gall. *Ageratum*: Ital. *Herba Giulia*.

Hoc quia verum & genuinum Dioſcoridis Ageratum vulgò inſcribitur, eius deſcriptionem hîc adponemus.

Ageratum, inquit, fruticoſa eſt herba, ſimplex, humilis, palmi, altitudine aſſurgens: Origano maximè ſimilis. Vmbellam gerit, in qua flos bullis aureis emicat, Helichryſo minor. Nomen ei inditum eſt, quoniam diutiſſimè flos in ſua coloris ſpecie conſeruatur.

Naſcitur in montibus, copioſè circa Monſpeliũ: ac ſeritur à quibuſdam in hortis, odoris cauſſa, Iulióque & Auguſto floret. Calidam autem & ſiccam eſſe ex odore & ſapore amaro arguitur: vnde etiam *Dioſcorides*, vis decocti eius feruida &c. *Plura in ſequentibus*.

AGERATVM PVRPVREVM DALECHAMPII.

Radice eſt breui, capillatâ, ſubflauâ: folijs paruis, numeroſis circa radicem ſparſis, Agerati folijs ſimilibus: cauliculis plurimis per ſaxi crepidines pendulis, ſaxúmque aulæorum inſtar ornantibus & contegentibus: *floribus* violæ, purpureis, copioſiſſimis, ac ſuauiſſimè olentibus: & *ſemine* tandem minuto, in oblõgis vaſculis.

Copioſum obſeruauimus in montibus *Salena* & *Thuiri* Geneuæ vicinis. Quidam *Moſchatellinam* vocant.

Dioſcoridis autem Ageratum, *Eupatorium Meſuæ* inſcribunt Authores plærique omnes. *Herba Iulia* denominationem habet à Iulio menſe, quo florẽre incipit. *Plura in Appendice*.

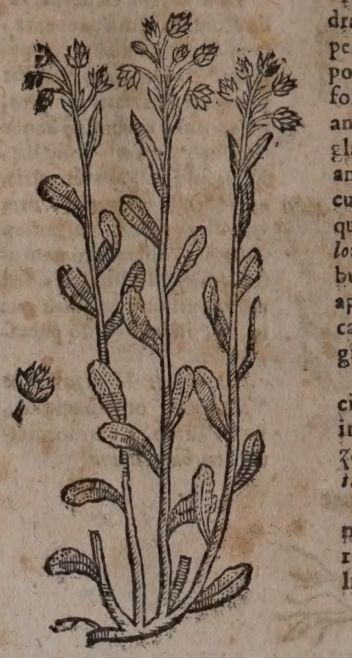
AGERATVM FERVLACEVM EIVSDEM Dalechampij.

Herba eſt cubitalis, *caulibus* ſatis robuſtis, ſtriatis: quos *folia* ornant tenuiter, Chamæmeli modo, diſſecta, quæ quò magis ſuperiora verſus tendunt, eò ſunt minora, minutiúſque inciſa, inferiora namque palmo ſunt longiora, Ferulaceis proxima. *Caulis* faſtigium in pediculos frequentes abit, atque in ijs incompoſiti *flores* vmbellam mentiuntur, Iacobææ floribus ſimiles, ſed minores, tandem in pappos faceſcentes. *Radix* longiuſcula, mediocris craſſitudinis, fibrata.

Parum frequens eſt, teſte Lobelio, niſi in celſioribus Calcaris & Horti Dei Narbonenſium montium iugis, vbi Iulio & Auguſto floret.

HERBA DE LA ROTTA.

Fundit ex *radice caules* dodrante minores, glabros, per quos *folia* alternatim poſita cernuntur, *Agerati* folijs ſimilia, vnciam longa, anguſta, in ambitu ſerrata, glabra, guſtu aromatico & amaro, Tanaceti ferè. Coliculorum *faſtigia* in vmbellas quodammodò abeunt *floſculorum* Millefolij alpini floribus minorum, folijs albis apices circumſtantibus, ex capitulis quæ *ſquammæ* nigris lineis pictæ componūt.

In Pedemontio & alibi dicitur *Herba rotta*: & abundat in Pedemontij valle *di Lanzo*, & in *valle S. Fidei Pataminorum*.

Lac concretum & ſanguinem diſſoluit, atque ad pleuriticos abſceſſus, & multa alia, commendatur.

MENTHA CORYMBIFERA, GRÆCA, ROMANA, Sarracenica, ſiue Coſtus hortenſis.

Obliquas agit *radices*, Menthæ radicibus pares, teretes, à quibus *fibræ* demittuntur multæ. *Caules* cubitales & ſeſquicubitales, ſtriati, hirſuti, ramoſi, & herbaceo colore palleſcentes. *Folia* Lepidij, eiuſdem cum caulibus coloris, ſerrata, rariùs laciniata, odore intenſo Agerati, ſapore vehementer amaro; Summis ramis inſident *corymbi* aurei, Tanaceti.

Menthæ Grææ, Romanæ, vel Sarracenicæ nominibus donata hæc Mentha à reliquis Menthis toto genere diuerſa eſt, ideoque ab illis ſeparanda fuit.

Hortenſis eſt, & paſſim in hortis colitur, Ianuarióque, Februario, vel Martio in calidioribus locis floret.

MENTHÆ SARRACENICÆ SPECIES, FLORE Anthemidis.

In Pyrenæis montibus locis frigidis maximè prouenit iuxta fluenta: vix alibi: florétque Iulio & Auguſto menſibus. Eam carnium iuribus incoquunt, ad ſaporis gratiam.

Calida autem & ſicca exiſtimatur in ſecundo ordine Mentha corymbifera: & *authore Matthiolo*, excalefacit, ſiccat, aperit, attenuat, roborat, abſtergit, prouocat vteri affectibus auxiliatur & hydropicis medetur: ſuffitu ſerpentes fugat, & totâ ſubſtantiâ eorum venenis reſiſtit. Semen, non ſecus ac Santolinæ, lumbricos expellit, & ventris tineas. *Plura in Appendice.*

PTARMICA: PYRETHRVM SYLVESTRE: Germ. *Wilder Bertram*: Gall. *Herbe à eſternuer*: Ital. *Ptarmica*.

Ptarmica, ait Dioſcorides, frutex eſt paruus, habens ſurculos paruos (tenues,) multos & teretes, Abrotono ſimiles: circa quos *folia* ſunt oblonga, Oleagineis proxima, multáque: ac in cacumine *capitulum*, vt Anthemidis, paruum, rotundum, acri odore ſternutamenta ciens, vnde etiam *nomen* accepit.

Valent folia cum floribus illita ad delenda ſub oculis ſugillata, flores autem ſternutamenta efficaciſſimè mouent. Naſcitur in montoſis ſaxoſiſque locis: *Sic ille*; Naſci verò præterea circa agrorum & pratorum margines locis vmbroſis; ac etiam in hortos transferri, à Neotericis obſeruatum. Floret Æſtate. *Plura in Appendice.*

DRACVNCVLVS HORTENSIS, SIVE TARCHON Germ. *Dragoncel*: Gall. *Targon*: Ital. *Dragoncello*.

Fruticoſa promit duorum cubitorum & ampliora *virgulta*, dura, gracilia, nonnihil anguloſa, inconditis ramis diuiſa: *folijs* primò orientibus indiuiſis, vbi verò adoleuit, folijs onuſta Lini folijs æqualibus, atrouirentibus, ſplendidis, omnis diuiſionis ignaris, ſapore acri ſubdulci tamen, & aromatico. *Corymbi* eo ordine per ſummos *ramos* quo in Abrotano: apiculis *florum* vix conſpicuis, quos *ſemen* excipit acetoſum. *Radix* longa, craſſa ſatis & perennis.

In hortis colitur, præſertim verò & copioſiſſimè Lugduni & in Italia, ac ſæpius ramulis quàm ſemine ſeritur, totáque Æſtate viget.

Valenter excalefacit atque ſiccat, incidit, digerit, aperit & prouocat. *Plura in Appendice.*

HELICHRYSVS, HELICHRYSON, ET HELEIOchryſus, Germ. & Gall. *Helichryſon*: **Ital.** *Helichryſo*.

De Veterum Helichryſo, & varijs quæ eo nomine circumferuntur Plantis, agemus in Appendice.

Pro vero autem Dioſcoridis Helichryſo exhibetur hodie planta quam hîc pingimus. *Caulibus* eſt rectis, robuſtis, cubitalibus, per quos & ramos vſ funtur *folia Abrotoni*, denſiſſima vbi primùm erumpit, tenuiſſimè diſſecta, breuia, hirſuta, nonnihil albicantia. Flores ſummis hærent ramulis, lutei, Chamæmeli florum effigie, odoris vehementis. *Radix* dura & lignoſa.

Aſperis, incultis & deſertis locis, macilentis conuallibus, & ſiticuloſis collibus, copioſè naſcitur in calidioribus regionibus; ac colitur etiam in hortis. Floret Auguſto.

HELICHRYSVS TRAGI, FOLIIS LINARIÆ, corymbis luteis, ſemine nigro.

Hanc plantam *Linariam tertiam* facit Tragus: *quartam* Lonicerus, *Linoſyrin Nuperorum* Lobelius in obſ. *Oſyridem Auſtriacam* Cluſius: *Oſyridem purpurocæruleam* Gerardus: Linariam auream quidam.

Arenoſis, humectis & incultis locis, ac apricis agrorum limitibus, naſci ſcribit Tragus. Prouenit & in hortis, vt Nos varijs in locis obſeruauimus, & Montbelgardi in S. P. horto etiam coluimus. Floret Auguſto & Septembri.

Huic, vt & præcedenti eædem adſcribuntur vires & facultates cum ijs quas ſuo Helichryſo tribuebant Veteres, *de quibus in Appendice*.

STOECHADES CITRINÆ VARIÆ: STOECHAS citrina Germanica, latiore folio.

Ad Elichryſa & Amarãthos referuntur ac pertinent Stoechades citrinæ, à Stoechade propriè ſic dicta, quam huius Sciagraphiæ libro 28. proponemus, plurimùm differentes.

Ea quam hîc pingimus, *virgas* habet dodrantales cubitaléſue, canâ lanugine veſtitas, nunc ſingulares nunc plures: per quas *folia* tomentoſa, incana, vnciam circa radicem præſertim, lata: extremis ramulorum auri fulgore reſplendent conglomerati ſquammulis compactiles *corymbi*. *Radix* longa, lignoſa, fibrata.

In regionibus quæ Rheno adiacent prouenit locis ſiccis, aſperis & ſabuloſis: Iunióque & Iulio floret.

STOECHAS CITRINA, FLORIS ET MAGNITVdine & colore ſpecioſa.

Tomento penitus eſt obſita & incana. Folia, quæ etiam incana, craſſa ſunt, & latiora quam in Narbonenſi de qua mox, vnciam ſcilicet vnam vel duas lata. *Caulium* non ramoſorum, cubitalium, ſummum faſtigium tenent *Corymbi* multi, hilariter micantes, lutei, aurum prouocantes, maiores multò quàm Stoechadis citrinæ Germanicæ vel Narbonenſis, Ciceris penè magnitudine.

Stoechadem ex Creta miſſam, comas grandiores habentem, inſcribit Camerarius. C. Bauhino in Phyt & apud Matthiolum, dicitur Helichryſon 5. Orientale, flore flauo ſplendentéque. Plantam Baſileæ vidimus ex Creta miſſam.

STOECHAS CITRINA TENVIFOLIA NARBOnenſis, flore luteo, palleſcentéue.

Matthiolo, Geſnero, Dodonæo, Lacunæ, Caſtori & Hiſtoriæ Lugdunenſi dicitur ſimpliciter *Stoechas citrina*, Fuchſio, Lacunæ & Lonicero, *Amaranthus luteus*: nonnullis *Chryſocome*: Lobelio in Aduerſ. & Obſeru. *Stoechas Citrina noſtras, Amaranthus luteus, linaria aurea*, & *Tinearia*. *Helichryſum* Amato, Camerario & alijs. *Dioſcoridis Helichryſum*, & *Galeni Amaranthus*, Syluio. Hallucinari verò eos qui legitimum *Dioſcoridis Helichryſum* eſſe exiſtimant, ſcribunt Matthiolus, Lobelius & Rob. Conſtantinus.

Pauciorem habet Germania; ſpecioſa verò & odoratiſſima in Hiſpaniæ aridis & petroſis prouenit, ac in Gallia Narbonenſi plurima. Floret Maio.

STOECHAS CITRINA TENVIFOLIA ALTERA, ſiue Italica.

Planta eſt ramoſa, folijs Stoechadis citrinæ Narbonenſis ſimilibus, ſed tenuioribus: cui in ſingularum virgarum ſummitate vmbella parua corymbifera aurea diuulſáque. *Radix* tenuis & fibroſa.

Helichryſum etiam à nonnullis dicitur; Matthiolo verò & Hiſtoriæ Lugd. *Helichryſum Creticum*.

Naſcitur in Creta, nec non inter Neapolim & Puteolos.

STOECHADI CITRINÆ AFFINIS, CAPITVLIS paruis, raris, ſquammoſis.

Citrinæ Stoechadis Narbonenſis inſtar fruticat: *virgæ* tamen breuiores, tomento candidæ: quas *folia* veſtiunt citrinæ Stoechadis, inoffenſa marginum æquabilitate, tomento villoſo ſubtùs obſita. *Capitula* ſingulorum ramulorum extremis impoſita, aut ſingularia, aut bina, aut etiam terna, ſemunciâ breuiora, ſquammata. *Flores* coloris ſordidi & obſoleti, non aurei, quorum *apices* medij in pappos degenerant. Eſtque huius Plantæ idem ferè odor qui dictæ Stoechadis.

Monſpelij obſeruauimus ineunte Vere in muris. An Lobelij Stoechas citrina altera? An Camerarij apud Matthiolum Stoechadis citrinæ ſpecies inodora? An Tabernæmontani Amaranthus luteus?

STOECHADI CITRINÆ AFFINIS CAPITVLIS longioribus.

Pedalibus, ac interdum etiam cubitalibus, lignoſis, fruticat *virgis*, in multos ramos diductis, albo villo tectis. *Folia* Stoechadis Arabicæ, infernè lanuginoſa, incana, supernè ferè nigricantia. Singulorum verò ramorum faſtigio, inſidet modò vnum, modò bina, modò terna, *Capitula*, vnciam longa, teretia, *ſquammis* pulchrè ſcandulata, nonnihil ruffeſcentia, *papposum tomentum* ipſis longius complexa.

Stoechadem citrinam alteram inodoram vocat Lobelius: *Amaranthum luteū* Tabernamontanus, ſed mala eius Figura, quam grauiori adhuc lapſu ſub falſo titulo ponit Gerardus.

STOECHADI CITRINÆ AFFINE D. BERH. Paludani Ialoux.

Hoc nomine herbæ cuiuſdam Summitates & Floſculorum Capitula Nobis miſſa, ad Stoechadis citrinæ, vel potiùs Gnaphalij recti ſquammata Capitula accedentia: quæ tamen non citrina ſunt, ſed cineritia, vt Gnaphalij dicti; ſed breuiora, & pilis albis conſita. Ex ijs autem floſculorum folia candidiſſima emicant: atque ijs etiam foliola quædam hærent, Serpilli folijs minora ſubrotundaque, auersâ parte incanâ lanugine obſitâ, & oppoſitâ obſcurè virentia. D. Bernh. Paludanus *Ialoux* nuncupabat.

GNAPHALIVM, CENTVNCVLVS: Ger. *Rhurkraut*; Gal. *Herbe à cotton, Herbe à la diſſenterie*: It. *Gnaphalio*.

Radice firmatur craſſâ, longâ, lignoſâ, paucis admodū fibris donatâ, nigrâ; quæ *caules* emittit complures, dodrantales, craſſiuſculos, piloſos, candidos; in quibus denſo ordine ſtipata *folia*, oblonga, ſemuncialia, per extremum nonnihil rotunda, quæ concerpta in floccos xylinę lanę penitùs abeunt, Olei in lucernis bibula. In ramorum faſtigijs *Capitula* in vmbellæ ferè formam digeſta, craſſiuſcula, candida, villoſa, in medio lutea: in quibus *ſemen* longiuſculum album, in arcus formam incuruum.

Gnaphalium, & *Gnaphalium legitimum Dioſcoridi* inſcribit inter alios Cluſius: *marinum* verò ſiue *maritimum*, plærique omnes, quò eo marina candicent littora

GNAPHALIVM GERMANICVM FVCHSII. *Herba impia Plinij* quibuſdam.

Seſquipalmæ altitudinem vix ſuperat: *caulibus* pluribus donatum, partim rectis, partim in terram repandis, ramoſis, canâ lanugine obſitis; quâ etiam pubeſcunt *folia*, Lauendulæ folijs paria, ſapore citra morſum ſiccante. *Flores* tum in extremis ramulis, tum in angulis, in quibus ramorum diuaricationes efformantur, ſeſſiles, ex luteo palleſcentes, conferti; *radix* lignoſa, alba, fibroſa.

Lugduni, Geneuæ, Patauij & Montbelgardi vidimus in agris, in locis ſabuloſis & apricis aggeribus aliàs vulgò abundat. *Adulterinum* vocat Bellonius, qui *Maritimum* tantùm pro legitimo admittit. *Herbam* verò *Impiam* Plinij eſſe plurimorum conſenſu ſtatuitur. *Plura in Appendice*.

GNAPHALIVM MINIMVM LOBELII *Allerminſte Ruercruyt*.

Hoc Gnaphalium ſequentibus verbis tradidit in Ob. Lobelius; *Gnaphalium minimum*, ait, palmi eſt altitudine, *floſculis* Abrotoni mari & folijs albicantibus ac tomentoſis. Vtinam autem natales in quibus collegit an notaſſet. C. Bauhino in Phy dicitur *Gnaphalium* ſ. *minus*. Nos quale hoc ſit, veritatem fateamur, adhuc ignoramus, nec id vſquam intuiti ſumus: ſi Lobelius *Natales* in quibus collegit annotaſſet, cultiores rei Herbariæ ſtudioſi id inueſtigare potuiſſent.

GNAPHALIVM RECTVM; GNAPHALIVM maximum virgatum, *C. Bauhini.*

Huic *caulis* rectus & rigidus, dodrantem altus, teres canáque lanugine pubeſcẽs, nihilóque ſecius *folia*, magis tamen auerſâ quàm aduerſâ parte, quæ in caule crebra, ordine nullo, naſcuntur, vncias quatuor circiter longa, vix culmum lata, vt plurimùm carinata. Ex eorum verò alis, ſecundum caulem, ab eius medio ad ſummum vſque, *Capitula* oblonga, ſquammata, plura ſimul iuncta, ex viridi nigricantia & nitida, quæ in puſilla *flamina* ex viridi flaueſcentia, dehiſcunt. Radix ſubeſt parua & nigra.

Reperimus in montibus inter Beffordiam & Maſmũſter: abundátque etiam inter Montbelgardum & Pontem *Vauiaucourt*: & floret Auguſto.

GNAPHALIVM AD STOECHADEM accedens.

Radix huius ſpectatur parua, fibroſa, & nonnihil lignoſa: *folia* Gnaphalij, duas tréſue vncias longa, culmum vnum vel duos lata, tomentoſa, incana, mollia. *Caules* villoſi, albi; recti, interdum ramoſi, dodrantales & cubitales, quorum faſtigij duntaxat *flores* hærent, & *Capitula* ad Stoechadem citrinam accedentia.

Monſpelij vidimus, ac in montibus circa *Eſperon*, florens Autumno.

An *Chryſocome altera* Cluſio? An Lobelij in Icon. *Chryſocome & Heliochryſos ſylneſtris.*

GNAPHALIVM VNICO CAVLICVLO.

Vnico aſſurgit *cauliculo*, aliquot ramulis in diuerſa ſe contorquentibus prædito, quos hinc inde ſepiunt latiuſcula, mollia, & incana *folia*: ad ramulorum verò internodia, inter foliorum congeriem, naſcuntur quina, ſena, aut plura, *Capitella* ſimul congeſta, ex flauo caneſcentia, multâ lanugine plena. Radix inutilis, ſed *Semine* deciduo nouæ plantę ſingulis annis renaſcuntur.

In ſiccioribus agris, præſertim demeſſis ſegetibus, occurrit; Cluſius.

GNAPHALIVM ALPINVM PVLCHRVM.

Caulibus eſt palmaribus, dodrantalibus, ac etiam altioribus, tomentoſis: quos *folia* veſtiunt oblonga, anguſta, villoſa, trium quatuórue vnciarum longitudine, culmo latiora. Summum faſtigium *flores* gerit ſatis magnos, corymbatos, papposos, ex ſtaminibus luteis atque ſplendentibus conſtantes, ſeſſiles, molli lanugine intertextos, in medio foliorum xili carptam lanam imitantium, radiatorum. *Folia* propter terram multa, ſuperioribus haud multùm abſimilia. Radix nigra, ſatis craſſa & fibroſa.

An *verum Dioſcoridis Leontopodium*, vt vult Matthiolus?

Abundat in montibus circa Geneuam, Iulióque floret & Auguſto.

GNAPHALII ALPINI PVLCHRVM ALIVD Genus.

Pingit hoc Lobelius in Icon. Plant. hac inſcriptione, *Leontopodium*: ſiue Pes *Leoninus*. Leontopodium autem hoc & præcedens Gnaphaliũ inſcripſere Herbarij, propter villoſam foliorum & florum effigiem crus pedi annexum aliquantùm referentem.

Gnaphalij *Etymon* quod attinet; ſic nominatum ait Galenus, quòd folijs eius mollibus ἀντὶ γναφάλων, hoc eſt, pro tomentis, vti poſſimus. Sic folia Dictamni tomentitia & Gnaphalidea etiam dicuntur à Dioſcoride.

GNAPHALIO ALPINO AFFINE LEONTOPOdium paruum, Lobelij.

Singulari eſt, ait, dodrantalique *cauliculo*. *Folijs* Gnaphalij montani, denſâ lanugine incanis: *floſculis* in ſummo caule, etiam Gnaphalij montani, luteo pallentibus; exili lignoſâque *radice*. *Et hac* Lobelius in Obſ. pag. 256. de ſuo Leontopodio paruo, cuius Iconem eodem Titulo in Icon. Plant. pag. 484. habet, vt & Tabernamontanus in Icon. & Hiſtoria, vbi Germanicè *Kleinen lövven fuſs vocat*. C. Bauhino in Phyt. dicitur *Gnaphalium* 11. ſiue *alpinum minus*.

De Gnaphalij vſu & viribus agemus *in Appendice*.

Gnaphalivm, vmbellatvm minimvm.

Vix vncialem magnitudinem ſuperat hæc plantula. Eaque aliàs vnica eſt & ſimplex, aliàs in plures veluti ocellos diuiſa: ex *folijs* conſtantes caudicantibus, hirſutis, inter quæ oculus conſpicitur, minimi digiti vnguem ferè latus, aſperiuſculus, ex flauo vireſcens. *Colculos* etiam foliola veſtiunt, prædictis minora, hîc malè ſculpta, vt & ocellus. *Radix* ex meris fibris conſtat, ligneæ duritiei, nigris, contortis, ipsâ plantulâ longioribus.

In montis Ceti arenoſis & maritimis ſabuletis Maio florentem collegimus.

Gnaphalivm Americanvm, sive exoticvm.

Ad cubiti altitudinem aſſurgit hoc, proceriú quę etiam nonnunquam adoleſcit. Pfortzheimiæ primû vidimus in cultiſſimo Hôchſtetteri horto, cum copioſo flore Nouembri. Nobis verò Montbelgardi in S.P. horto, floruit Iulio & Auguſto menſibus: Americani autem appellationem ab eo obtinuit, quòd ex America in noſtras regiones primùm fuerit delatum. C. Bauhino in Phyt, dicitur *Gnaphalium Americanum* Cluſij: apud Matthiolum verò *Gnaphalium latifolium peregrinum*, &c,

Pilosella gnaphalii genvs: Pilosella minor.

Humi circumcirca fundit *folia* oblonga, per extremū rotunda, incanâ lanugine infernâ parte obſita: inter quæ ſurgunt *caules* palmares aut dodrantales, atque etiam cubitales, tomentoſi, candicantes; *folijs* veſtiti longis, anguſtis. In eorum cacumine glomerati pendēt *flores* multi, iam maiores & ſpecioſiores, iam minores & minùs pulchri, atque etiam nunc candidi nunc magis minúſue purpurantes, in medio apicibus multis, quibus ſuccreſcunt longi pappi. *Radices* fibroſæ reptant.

Eſt autem Piloſella alia *maior* alia *minor*: alia *noſtras* alia *exotica*: & eſt in *foliorum longitudine*, &, vt antè dictum, in *florum* colore *differentia*.

Pilosella maior.

De Piloſella quam hîc tradimus nihil à Veteribus habemus. Hallucinantur verò haud dubiè, Matthiolo & Lacunâ iudicibus, qui credunt eam herbam eſſe *Holoſtium* quam Piloſellam Herbariorum vulgus appellat. Maximo etiam in errore, iudice Fuchſio, verſantur ij qui pro ea *Auriculam* Muris obtrudunt: ſiquidem huic flores cærulei, qui in illa albi, purpurei vel carnei. Falluntur etiam, Ruellio iudice, qui *Elatinem* eſſe exiſtimant, reclamantibus apertè natalibus.

Meliùs ad Gnaphalij genus referunt, & *Gnaphalium montanum* appellitant alij; inter quos Dodonæus, Lobelius, Tabernæmontanus, C. Bauhinus & Hiſtoria Lugdunenſis,

Pilosella phlomodis exotica.

Piloſellam maximam Syriacam inſcribit Lobelius: Piloſellam maiorem Syriacam Tabernæmontanus: Piloſellam 4. ſiue Syriacam nondum viſam C. Bauhinus in Phyt.

Vulgaris autem tum maior tum minor Piloſella noſtras, montanis & herboſis collibus, atque cæduis & apertis ſyluis, arenoſiſque tumulis naſcitur. Geneuæ vidimus in monte Saleuæ, & in valle Grieſbachiana, Maiorem & Minorem, flore albo & purpureo, florentem Maio.

Eius nullus in Medicina vſus, tametſi naturâ valde ſit reſiccans & adſtringens.

Baccharis Dioscoridis Ravvvolffio.

Peregrina & hæc quoque planta, ad Libanum à Rauvvolfio obſeruata, cubitalis; *folijs* lanuginoſis donata, verbaſci folijs ſimilibus tamen, & *caulem*, vt in Tabaco aut Hyoſciamo Peruviano Dodonæi, amplexantibus. Summa occupant *floſculi* albidi purpuraſcentes, densè ſtipati, vt in Amarantho luteo, aut Auricula muris Fuchſij. *Radicula* odorata, Hellebori nigri radicibus ſimilis.

Sic deſcribit Rauvvolfius: ſed circa hanc plantam titubare deprehenditur; nunc enim Dioſcoridis Baccharin abſolutè pronunciat; nunc an ſit Dioſcoridis Baccharis dubitat,

An Gnaphalij montani genus, vt Cluſio videtur?

ABSYNTHIVM: Germ. *Elſs, Eltz, Wermuth*: Gall. *Abſynthe, Aluine*: Ital. *Aſſenzo, Aſſentio, Medico.*

Licèt Abſynthium herba ſit, Dioſcoride referente, vulgò nota, in eius tamen recenſendis & deſcribendis ſpeciebus vix duo conſentiunt. Relictis autem breuitatis gratia, & in peculiarem Tractatum relegatis, Opinionũ varietatibus, dicimus tres eſſe Abſynthij differentias: Abſynthium vulgare, Abſynthiũ Ponticum, & Abſynthium Seriphium, de quibus ſpeciatim in ſequentibus.

Abſynthium commune minus, & *Vulgare montanum* dictum, quod hîc pingimus, naſcitur in mõtibus pluribus in locis: & tam *radice* quã *caulibus*, necnon *foliis* & *floribus vulgatiſſimo maiori Abſynthio*, de quo mox, prorſus eſt ſimile, ſed exilius, minùs amarum, & minùs abominabili odore.

ABSYNTHIVM VVLGARE MAIVS: ABSYNthium inſipidum: Ital. *Aſſenzo bas lordo.*

Vulgatiſſimo Abſynthiò *caules* plures, lignoſi, incani, multis ramis fruticoſi, cubitales & tricubitales, atque interdum altiores. *Folia* Artemiſiæ foliis paria, minutiùs diſſecta, molicella, tota incana, magis tamen pronâ quàm ſupinâ parte, odore aromatico, tetro & guſtu amaro. Corymbi longa ſerie vbertim in ramis vndique fuluo colore emicant, *ſemine* ſuccedente minuto. *Radix* craſſiuſcula, lignoſa, aromaticâ gratia, ſine omni amarore totum os perfundens.

Abſynthium ruſticum vocat Cordus. Eſt & quoddam *Abſynthium inſipidum*, vulgari in omnibus ſimile, excepto quòd omni ſapore & odore deſtituatur. *De natalibus in ſequ.*

ABSYNTHIVM ARBORESCENS LOBELII: Ger. *Baum Vermuth*: Ital. *Aſſenzo de Comaſco.*

Vulgari non ita folio & flore diſſimile eſt, ſed fruticis arborei habitu, Abrotoni modo, hominis proceritatem adipiſcitur: candidiore & minore paulò *folio*, ſemper virẽte, *guſtu* amaro aromatico, *odore* non ingrato.

Camerario apud Matth. dicitur Abſynthiũ arboreſcens, inodorum, dulce. Dodonæo Lat. Abrotonum fœmina arboreſcens.

Haberi id præſertim in Belgio ſcribit Lobelius. *Inſipidum* verò, *inodorum & fatuũ* Veteribus incognitum in nonnullis hortis reperitur. Vulgare porrò prouenit ferè vbique, & ſeritur, & per ſe quoque in hortis naſcitur, ac ſaxoſa & inculta præſertim amat. *Plura in Appendice.*

ABSYNTHIVM MARINVM, SIVE SERIPHIVM: Abſynthium maritimum latifolium.

Denſis *ramis* cubitalibus & altioribus fruticat, ijſque lignoſis, albicantibus, & magno foliorum agmine ſtipatis: *folia* verò tota incana lanugine pubeſcunt, modò integra & Oleæ foliorum ęmula, delicata: modò in duas, tres aut quatuor lacinias diuiſa, odore Arthemiſiæ, nec ingrato ſapore. *Corymbi* lutei, minores quàm Abſynthij vulgaris: *ſemen* minutum: *radix* lignoſa. *Arthemiſiam marinam* vocant Lobelius, Tabernamontanus & alij.

Hoc variis in hortis vidimus Patauij, Lutetiæ, Eſlingæ, & alibi. Prouenit autem ſponte, authore Matthiolo, in quàm plurimis tam Tyrrheni quàm Adriatici pelagi littoribus, præſertimq; Apuleïenſibus & Tergeſtinis.

ABSYNTHIVM SERIPHIVM TENVIFOLIVM, ſiue marinum Narbonenſe.

Multis fruticat virgultis, cubitalibus, ligneſcentibus, incanis: per quæ *folia* ſunt crebra, tenuiſſimè diſſecta, ſubcandida, ſapore ſalſuginoſo cum amaritudine, ac primùm pullulantia ſucculẽta ſunt & viridia. Semine verò tandem minuto grauidum euadit.

Exit hoc circa littora Maris mediterranei in plæriſq; Europæ prouinciis, ac præſertim in Gallia Narbonenſi, graueolentius autem eſt, ac minùs candicat, quàm *Seriphium Miſnicum* aut *Belgicum*.

Cæterùm *marinum Abſynthium* vulgò *Abſynthium Seriphium* inſcribitur: à Seripho ſcilicet Inſula, in qua copioſiſſimum naſcitur: vnde non placet *Seriphium* ſimpliciter à nonnullis dici.

ABSYNTHIVM AVSTRIACVM TENVIFOLIVM.

Huius *caulis* pedalem altitudinem plærumq; æquat, & nonnunquam cubitalẽ attingit, firmus, caneſcens, multis tenuibus foliis, quæ eum cõfusè ambiunt, præditus: in multos ramulos ſuperiore parte abiens, & *floſculorum* propendẽtium *corymbis* plenus. Radix fibroſa eſt. Totáque planta amara valde, elegans & rara.

Creſcit, ait Cluſius deſcriptionis author, in collibus & apertis quibuſdam locis vrbi Viennenſi vicinis.

Tabernæmontano in Icon. & Hiſt. dicitur *Abſynthium Nabathæum Auicennæ*. An Anguillaræ *Abſynthium marinum*? An Bellonij in Obſ. *Varijs capitibus Abſynthium Seriphium.*?

ABSYNTHIVM SVPINVM VEL REPENS: quibuſdam Chamæmelum Chryſanthemum:

Simplice & ſingulari eſt *caule*, ferè cubitali, tereti, glabro: per quem ex interuallis *folia* naſcuntur, Chamæmeli nobilis foliis ſimilia, tenuiter inciſa. Paulò ſupra medium caulem, ſummo tenus, alternatim pullulant *flores*, corymbis Abrotoni ſimiles: inferiores quidem ſemũcialibus & longioribus pediculis nixi, ſuperiores verò breuiſſimis hęrent, & veluti cauli apprimũtur. *Radix* lignoſa, tortuoſa multifida, fibroſa.

Chamæmelum Chryſanthemum vocabat Fuchſius. *Abſynthium* verò *repens* & *ſupinum* dixere Geſnerus, Tabernamontanus, & Lobelius.

Reperitur in quibuſdã frigidis Heluetiorum mõtibus, in quibus præ cœli rigore attolli nequit.

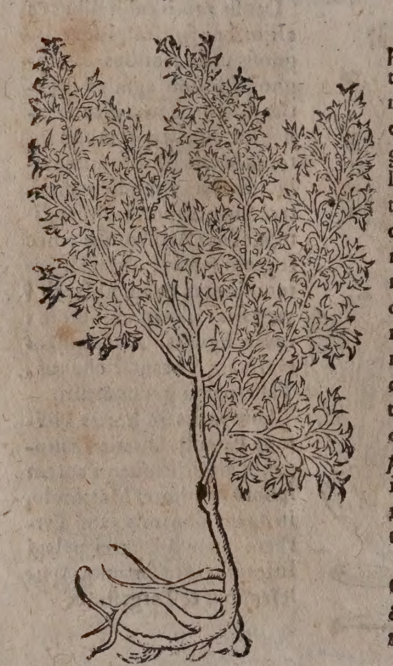
ABSYNTHIVM VALLESIANVM TENVIFOLIVM candidum, ſiue *Herba alba*.

De hoc ſic ſcribit Dodoneus. Ex ſpurijs, inquit, Abſynthijs, *Herba alba* ab Heluetiis appellata vel prima occurrit. Tota hæc mollis, ac veluti lanuginoſa atque albida eſt, & Seriphio ſiue marino Abſynthio aſſimilis, ſed candidior, odore & ſapore quoq; id referens, ſed tamen aliquantò ſuauior, ad Caphuræ odorem accedens. In Valeſia prope Sedunum in collibus naſci ſcribit Geſnerus, &c.

Abſynthium Seriphium fœminam appellari poſſe deſignare videntur, eodem Geſnero judice, color albus & vi aliquantò minor quàm maritimi, ſimili alioqui odore & ſapore.

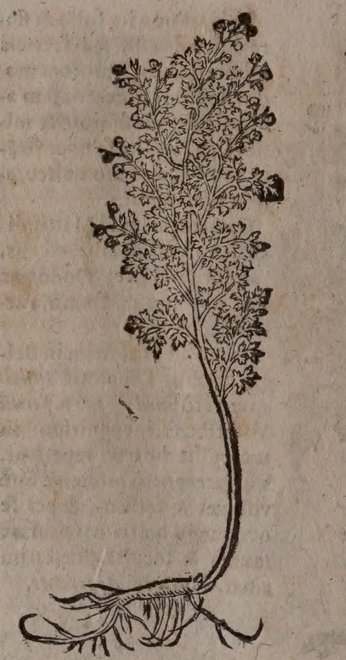
ABSYNTHIVM PONTICVM VVLGARE: Germ. *Pontiſcher Wermuth*: Ital. *Aſſenzo Pontico*.

Numeroſas ſpargit *radices* paruas, & crebris fibris intertextas, lignoſas, ſapore aromatico præditas. *Caules* verò ex eadem radice plures erigit, cubitales & ſeſquicubitales, teretes, glabros, vireſcentes, aut ex virore rubeſcẽtes caneſcẽteſue, ab imo ad ſummum vſque ramoſos. *Folia* non minùs tenuiter inciſa quàm Abrotoni, ſed breuioribus concinnioribúſq; ſegmẽtis, breui lanugine pubeſcũt, potiſſimùm inferna parte, quæ etiam magis caneſcit quàm ſuperior, *odore* ſuaui *ſapore* ſubamaro. *Corymbi* quàm in vulgari Abſynthio minores, melini; foliis vehementiorem odorem ſpirant.

Duplex huius genus facit Cluſius, *Vnum* planè incanũ: & *Alterum* quod rubeſcentes habet cauliculos.

ABSYNTHII PONTICI VVLGARIS ALIA Icon.

Falluntur qui *Vulgare Abſynthium* aliud à *Romano* & *Pontico* exiſtimant: Vulgare enim Romanum eſt ſic olim dictum, quòd fuerit Plebi Romanæ ſacrum, & quòd in agro Romano antiquiſue ruderibus paſſim inueniatur; Ponticum verò à Ponto, in quo plurimum naſci traditur. Sed cur à loco Romanũ vel Ponticum dicitur, annon e .ã variis alijs in locis habetur? In Hũgarię, Bohemia & Auſtriæ variis locis, in ſaxoſis, ſalebroſis gramineiſque agris prouenire ſcribũt Matthiolus & Cluſius. Tubingæ etiam ſpontaneum vidimus non longè à fluuio Nicaro nec non & circa Spiram & Wormaciam. In Anglia, Belgio & Gallia hortenſe eſt Lugduni & Geneuæ vocant *du prin fort*.

ABSYNTHIVM ÆGYPTIVM: Ital. *Aſſenzo d'Egitto*.

Tota herba villoſa & incana, *Chamæcypariſſi* modo ſapore amaro, & *ſeminis contra vermes* Officinarum ferè ſimili, odore ferè aromatico. Nos ex ſicca planta hîc pingimus. Sic verò deſcribit Matthiolus: Pumila eſt plãta, ait, in Ægypto proueniẽs, *foliis* minutis, Abrotoni fœminæ ferè ſimilibus: *ſurculis* compluribus, gracilibus, breuibus ac folioſis: minuto *ſemine*, guſtúq; amaro, non tamen vehementer: cęterà alijs omnibus præditum eſt qualitatibus, quibus & Italicum. Sic ille: Hoc verò Abſynthium ex Abſynthiorum Claſſe reijciunt Roccardus & alij.

Pontici autẽ dicti Abſynthij duas Icones antè poſuimus, non vt diuerſarũ plãtarũ, ſed quia iam ſculptas inter emptitias noſtras inuenimus.

ABSYNTHIVM VMBELLIFERVM: Mutellina quibuſdã: Gal. *Mutelline blanche*, *Herbe de l'Apoſtume*.

Mutellinæ nomine inter ſiccas noſtras plantas Abſynthij genus inuenimus, *radice* nixum craſsã: *caules* emittẽte plures, palmares, & paulò maiores, per quos, vt & in ipſorum faſtigijs *corymbi* conſpiciuntur rariores, ſatis magni, &, ni fallimur, lutei. *Folia* tenuia. Abſynthij Seriphij diuiſurâ, candidiſſima, hirſuta: ſapore amaro, ingrato.

Lobelio in Obſ dicitur *Abſynthium vmbelliferum alterum Italicum, nondum Literis proditum*; Camerario hort. *Abſynthium paruum & incanum*. Geſnero humile & Cluſio pumilum dictum. Cluſius in Pannon. & Hiſtoria poſt. vocat *Pumilum* Abſynthij genus, vix palmi altitudine ſuperans, &c.

ABSYNTHIVM ALBIS FLORIBVS, CAPItulis ſquatroſis.

Rarum hoc abſynthij genus, ſuo æuo nullidum Scriptori memoratū ſcribit Lobelius. Mediam verò inter *Abſynthium* & *Matricariam* naturam obtinere Camerarius; cui, vt & aliis nonnullis, dicitur *Abſynthium albū*, vel *flore albo*.

Eſt autem plantula ſemuncialis aut dodrantalis: *caule* incano, albo, per quem *folia* vncialia, latiuſcula, incano tomento obducta, in lacinias Abſynthij vulgaris in morem diuiſa, profundè laciniata, at minora multò, obſeruantur. In ſummo *flores* in vmbellę formam digeſti, pulchri, magni 7. vel 8. pediculis mediocribus hærentes, radiatis albis foliis conſtantes, cū apicibus multis, capitulis ſquarroſis ſubnixi. Radix craſſa & perennis atque fibroſa.

SEMEN LVMBRICORVM, SEMEN SANTONICVM: Germ. *Wurmkraut*: Gal. *Barbotine*; Ital. *Semenzana*.

Pro planta *Semen Lumbricorum* dictum ferente varię à varijs obtruduntur plantę. A quibuſdā ſcilicet *Abſynthium Seriphium* ſiue marinum: ab alis *Abſynthium Santonicum*, vel potiùs *Xantonicum*, cui nomen fecit Xantonum in Gallia Tractus, in quo plurima oritur. Ab alijs *Abſynthium ipſum*, vt à Lacuna. Habet & Matthiolus ſuam peculiarem, *quàm hîc pingimus*. Sic Penæ, cuius ſententiam non reijcimus, Semen Lumbricorum Offic. trium Abſynthiorum nullum videtur.

Tota plāta Abſynthio vulgari ſimilis eſt, ſed minor minúſque candicans, ſeminibus non adeò minutis, floribus exiguis.

ARTEMISIA: Germ. *Beyfuſs*: Gall. *Armoiſe*, *Herbe de S. Iean*: Ital. *Artemeſia*.

Perenni & fruticoſæ huic herbæ *radix* digitalis, ſerpēs, plurimis fibris capillata, lignoſa, ſapore ſubdulci & aromatico. *Caules* duos aut tres cubitos alti, fractu contumaces, canaliculati, ſubhirſuti, colore vt plurimū rubeſcente, rariùs verò cano aut viridi, alis multis concaui. *Folia* ſuaueolentia, ſapore dulciuſculo & ſubacri, alternatim caulibus & ramis adhærent, inferiùs incana, ſuperiùs viridantia, in acutiora ſegmenta quàm Abſynthij vulgaris diuiſa. *Corymbi* odorati, incani, villoſi, fibrillas luteas oſtentant.

Eſt autem Artemiſia alia *alba* alia *rubra*: & alia *tenuifolia*, de qua mox: alia vulgaris & latifolia, quam hîc pingimus, & quæ vniuerſæ Europæ familiaris.

ABSYNTHIVM MONTANVM FLORE Chamæmeli.

E *radice* lignoſâ, paruâ, nigrâ fibroſâ, incanâ, lanugінoſā tenuia emittit *folia*, inciſuris profundis diuiſa, media inter marinum Abſynthium & Abrotonū marē, in orbem diſpoſita. Vere *caules* edit plures ſupinos, paucis in imo foliis hærentibus. Æſtate verò *flores* ſingulos, ſingulis caulibus in ſummo hærētes, Abrotoni fœminę modo, ſed florum Chamæmeli formā. Sapore & odore *Abſynthium vulgare Ponticum* refert, vnde etiam Abſynthij nomē potiùs obtinuit, quàm *Abrotoni fœminæ*, cui ſimilior.

In excelſo monte, D. M. Virginis appellato, oritur rara hæc planta: in rimis ſaxorum nec alibi.

LVMBRICORVM SEMEN; SIVE ABSYNthium Santonicum Rauvvolffij.

Abſynthium Santonicū, ait, prouenit circa Bethlehem, & abundat in Terra Sancta, folijs paruis, cinereis, noſtrati Abſynthio mediocriter accedentibus: *ramulis* multis tenuibus, cum copioſo *ſemine* paruo, flaueſcente, grauis odoris, ac ſaporis amariſſimi, & cum ſalſugine acris. *Sic ille* cuius figuram cęteris omnibus ab aliis traditis præfert Camerarius.

Variis autem aliis nominibus donatur hoc Semen: vocatur enim Semen ſimpliciter, Semen Zedoariæ, Semen contra vermes, Semen Zinę, Sementina, & Semen Sanctū, ſed corruptā voce, cūm Sanctonicum dicendum fuiſſet.

ARTEMISIA TENVIFOLIA, SIVE LEPTOphyllos: quibuſdam *Abrotonum ſylueſtre*.

Radix huic multifida, lignoſa, perennis: *Caules* rubētes ſtriati, rigidi, atq; in cęteris ad Artęmiſię vulgaris caules accedētes. Folia albicātia, piloſa, Abſynthij Seriphij diuiſurā, odore ad Abrotonum accedētia. *Corymbi* rubentes, ſpicatim in ramulis crebri, Abrotoni forma & colore. Soletq; ad ramulorum diuaricationes muſcoſum ſquammatum excrementum ferre.

Artemiſiæ tenuifoliæ tres variationes recenſet Cluſius, eam verò quam hîc pingimus ad Ambroſiam alteram Matthioli referunt plurimi.

Obſeruauimus variis in locis, Baſileæ ad Rhenum, quà itur Krentzach: Monſpelij paſſim in ſepibus & agrorum marginibus, atque alibi. Floret Autumno. *De Artemiſiis plura in Appendice.*

ABROTONVM: Germ. *Stabvvurtz*: Gall. *Auron, Auronne*: Ital. *Abrotono* & *Abrotano*.

Crebris ex *radice* lignoſa fruteſcit *ſarmentis*, tres quatuórue cubitos altis, duris, fragilibus, medullâ alba plenis, ſubrubentibus, ſtriatis, ramoſis. *Folia* per alas multa, tenuiter diſſecta, fœniculaceis paullò latiora, caneſcentia, odore vehementi, ſapore amaro & acri: atque inferiora quidem multifida, Chamæmeli modo, ſuperiora verò vno atque altero ſegmento diuiduntur, & perſæpe nihil quàm vnicum tenue amentum ſunt. *Flores* ſecundum ramulos conferti Corymbos Abſynthij æmulantur, colore luteolo præditi. Variátque pro anni tempore & culturâ hæc planta. *Plura in ſequ.*

ABROTONI VVLGARIS ALIA ICON.

Abrotonum, vt teſtatu[r] Nicandri interpres, inde no[-]men ſibi vſurpauit, quòd conſpectu teuerum, molle & delicatū appareat: ὅτι τὸ ὄψ[ει] ἁβρὸν καὶ ἁπαλὸν φαίνεται: vnde Habrotanum dici vo[-]lunt Grammatici.

Differentiæ eius *à loco, à ſapore* & *à magnitudine* præ[-]ſertim ſumuntur; vnde aliud *Vrbanum* conſtituitur, & aliud *Agreſte*: aliud *Mas*, quod *minus* eſt, & gracilius, ſar[-]mentoſiúmque Dioſcorid[i] dicitur, & aliud *Fœmina*, quod *maius*, & eodem Dioſ[-]coride authore, arboris ſpe[-]cie fruticare dicitur. Pliniu[s] aliud *campeſtre*, aliud *mon[-]tanum* facit: intelligíque pe[r] hoc *Marem* ait, & per illu[d] *Fœminam*.

ABROTONI ALIA ADHVC ICON.

Paſſim in hortis & in campeſtribus naſcitur Abrotonum; florétque Auguſto, & Septembri ſemen profert. Nos in varijs hortis vidimus, Patauij, Tiguri, Geneuæ & Montbelgardi: Campeſtre verò in Gallia Narbonenſi plurimum, in Germania verò infrequens eſt.

Abrotonum porrò calidum & ſiccum eſt in ordine tertio, vique pollet digerendi & rarefaciendi. Summitates, in vino vel aqua decoctas, ad pectoris, renū, veſicæ & matricis vitia commendantur, & quoſuis internos dolores ſedant. Aqua deſtillata ad eadem confert & muliebria mundificat, ſi illâ colluantur.

ABROTONVM CVM PVLCHRIS CORYMBIS.

Hoc prædictis humiliu[s] eſt, foliáque habet Maiori Abrotoni ſimilitudine diſ[-]ſecta, ſed minùs candida & odoratiora, quo *Santalinam* referunt. *Corymbi* è ramuli[s] copioſi ad ſummum vſq[ue] luteo ſplendent colore: *Se[-]men* admodum fœcundu[m] eſt: *Radix* vt aliorum.

Belgis hortenſe eſſe ſcribi[t] Lobelius, qui *Abrotoni odo[-]rati* nomine pingit. C. Bau[-]hino in Phyt. dicitur *Abroto[-]num* 10. Siue *Mas anguſtifo[-]lium minus*. Dodonæus ver[ò] *Abrotonum Siculum Dioſcori[-]dis* extra dubium pronun[-]tiat, ac *tertium* nominat.

Cæterùm ſagittas, ſpinas, ferrum & alia corpori infixa extrahit Abrotonum, ſi Ca[-]taplaſmatis modò applice[-]tur. *Plura in Appendice.*

AMBROSIA: Germ. *Ambroſien*: Belg. *Ambroſie*: Gall. *Ambroſie*: Ital. *Ambroſia*.

Plantam quam hîc pingimus Tiguri in Geſneri horto primùm vidimus, ac ipſimet Montbelgardi in S. P. horto coluimus, vbi florebat Autumno. Ambroſiam ſatiuam atque hortenſem nuncupant Lobelius & alij. Ambroſiam & Ambroſianam nonnulli: eſſe verò legitimam Dioſcoridis Ambroſiā exiſtimat Cæſalpinus: de qua ſic ille tradit. *Ambroſia*, ait, puſillus eſt frutex, ramoſus, trium palmorum altitudine: folijs Rutæ, circa imū caulem exiguis. *Cauliculi ſeminibus* perinde quaſi racemulis grauidi, qui nunquam *florem* pariunt, odore vinoſo, ſuaui: radice tenui ſeſquipedali. Vis eius reprimere, repellere & adſtringere. *Plura in Appendice.*

MOSCHATELLINA CORDI, FOLIIS FVMARIÆ bulboſæ: floſculis herbacei coloris.

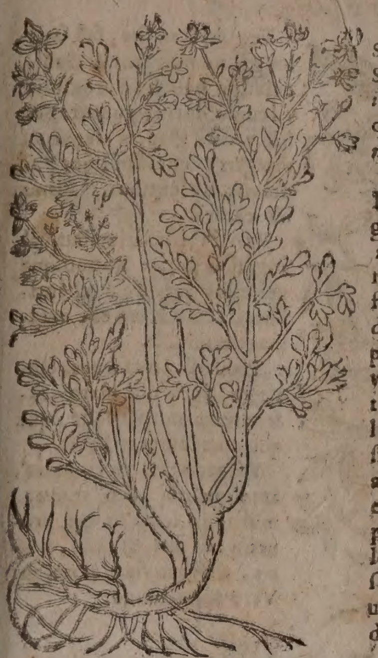
Hæc quia Moſchum ſpir[at] flores & folia, *Moſchatellin[æ]* appellationē obtinuit: Ge[r-]maniſque *Biſemkraut* dic[i-]tur, à Moſcho: non aute[m] *Beſemkraut*, à ſcopis, vt vo[-]luêre nonnulli.

Denticulatam inſcribun[t] aliqui, à radicis formā: *Ala[-]baſtriten* alij, ob radicis ſe[u] pellucidæ ac nitentis ſple[n-]dorem Alabaſtro ſimilem. *Fumaria bulboſa minim[a]* quibuſdam: Lobelio in Ad[-]uerſ. Ranunculus minim[us] Septentrionalium muſco[ſo] flore.

Ad fontium ſcaturigine[s,] riuulos prata rigantes, & i[n] vmbroſis ſepibus, prouenir[e] ſcribit Dalechampius. Flo[-]ret Martio & cō[m]perit. [In] Geneuenſium colle *la Baſt[ie]* perfrequens.

RVTA

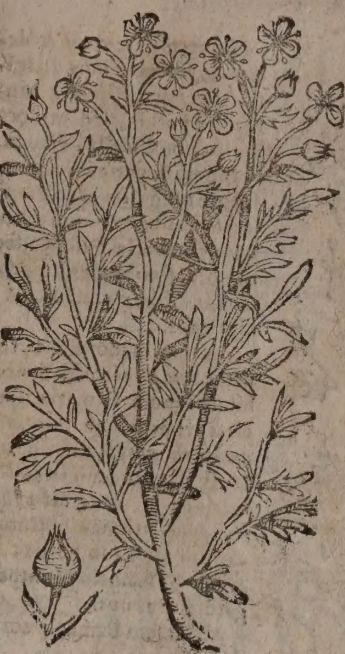
RVTA: Ger. *Rauten*: Belg. *Ruyten*: Gal. *Rue*: Ital. *Ruta*: Hiſp. *Ruda*, *Aruda*.

Diſtinguitur vulgò Ruta in *Satiuam* ſiue domeſticam & *Syluestrem*, & vtraque in *Maiorem* & *Minorem*, refertúrque etiam ad Syluestres *Harmala* dicta.

Iure autem inter frutices Rutam reponunt Rutæ lignoſi densè fruticantes *rami*, cubitos duos altimaióréſque, quos alæ diuidunt frequentes: *Folia* viroſi odoris, perindeque ingrati ſaporis, ſubcærulea, terna ſæpe vel plura, Trifolij fruticantis. *Flores* in extremis ramulis ſtellati, & lutei, ac Leucoïi ſimiles, ſed minores: atque ab eorum occaſu *Capitulum* emergit, quadrangulare vt plurimùm, tótque ſeptis & loculis quot angulis diuiſum, in quibus *ſemen* paruum nigrum, in rotundo modicè oblongum.

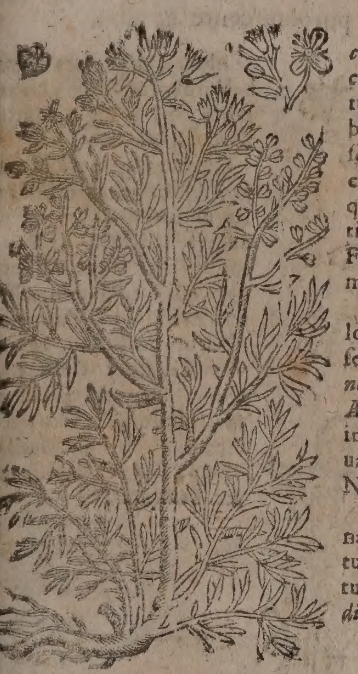
RVTA SYLVESTRIS: RVTA SYLVESTRIS Maior.

Rutæ ſatiuæ minimè plures ſtatuuntur *Differentiæ*; Cordus tamen in *latifoliam* & *anguſtifoliam* diſtinguit; hancque illi per omnia reſpondere tradit, præterquàm quòd multò minoribus conſtet omnibus partibus.

At *Syluestris* vulgò agnoſcuntur ſpecies duæ, *Maior* & *Minor*. Maiórque quam hîc pingimus, vt minora multò tenuioráque habet folia quã hortenſis: ita maiora quàm altera ſylueſtris: & maiora etiam illi capitula flores excipientia, nec vt illius quadrangula. Viroſo autem & acerrimo, eſt vtraque odore, tenelliſque partibus neutra impunè admouetur.

RVTA SYLVESTRIS MINOR.

Cubito altiorem emittit *caulem*, cuius ſcapus in ſurculos crebros breues diuiditur, confertis floribus herbaceis onuſtos: quos delapſos ſequuntur *capitula* tetracocca, ſed multò minora quàm præcedentis. *Folia* ſatis craſſa, tenuiſſimè diſſecta. Feruor & virus ſylueſtris maioris Rutæ.

Ruta ſylueſtris multis in locis prouenit Monſpelij, ſed maximè prope *Caſtelneuf* inter ſaxa, & floret Æſtate. Habuimus verò *Nos* in hortis Lugduni & Geneuæ, pulchrè adhuc virentem Nouembri & Ianuario.

Satiua hortorum inquilina eſt, & vbique in ijs colitur, florétque Æſtate & Autumno. *De Viribus in Appendice.*

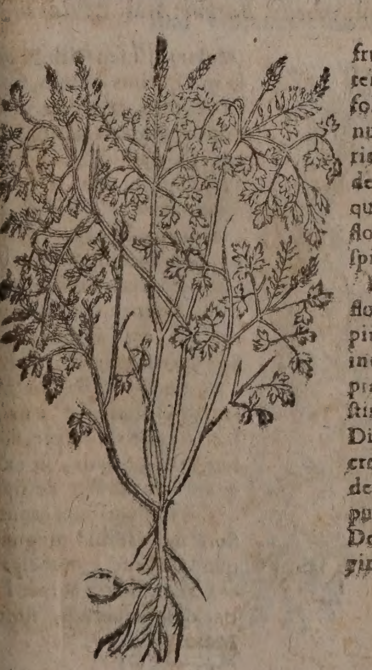
RVTA QVÆ DICI SOLET HARMALA; Arabibus *Harmel*.

De ea hæc tradit Dioſcorides. Vocant etiamnum, ait, ſylueſtrem Rutam quod in Cappadocia & Galatia Aſiatica *Moly* dicitur, quoniam cum Moly quandam ſeruat ſimilitudinem: ſiquidem *radice* nigra eſt, flore verò candido. *Folia* huic longiora ac tenuiora quàm alterius Rutæ. Sunt qui hanc Rutam *Harmala* vocent, Syri *Beſaſa*, In collibus & læto fœcundóque ſolo prouenit, &c.

Harmala dicitur vulgò Scriptoribus, & Rutæ tertium genus apud Dioſcoridem. Arenoſis circa Alexandriam Ægypti locis naſci tradit Bellonius: Plurimam Cluſius in Caſtella noua circa Madritium prouenire, & inibi Iulio & Auguſto florere. Colitur & in hortis.

FVMARIA, CAPNVS, FVMVS TERRÆ: Germ. *Erdrauch*: Gall. *Fumeterre*: Ital. *Fumaria*.

Fumaria, ait Dioſcorides, fruticoſa herbula eſt, prætenera, Coriandro ſimilis: folijs candidioribus vndique numeroſis, cineracei coloris: flore purpureo: *Sic ille*, de ſemine nihil tradens, quod minutum & rotundum floribus in longa & diffuſa ſpica ſuccedit.

Fumariam autem quamuis flore tantùm purpureo depingat, candido tamen etiã inuenitur, eáque melior & præſtantior à nonnullis exiſtimatur. Nec hanc ignorauit Dioſcorides, ſi Maranthæ credendũ; ſed fortè quia eandem eſſe putabat cum purpurea, noluit diſtinguere: De natalibus, differentijs & viribus *in ſequentibus*.

FVMARIA MINOR SIVE TENVIFOLIA ſurrecta.

Ex tenuibus ſurrectis *radicibus* producit *caules* palmares vel dodrantales, ac minores. *Folia* minora ac tenuiùs diſſecta quàm in cæteris Fumarijs. *Flores* in ſpicã breuem denſámque compacti, atque ob colorum varietatem viſu pulcherrimi.

Fumariam tenuifoliam & *Capnon tenuifolium* inſcribunt vulgò Herbarij: Camerarius *Fumariam Hiſpanicam*, elegantiſſimè variegato ex rubro, albo, viridi & luteo coloribus, floſculo.

Inueniri in pleriſque Hiſpaniæ regionibus, in aruorũ marginibus, ac iuxta vias & ſemitas, ſcribit *Cluſius*. Nos in Galliæ Narbonenſis varijs locis obſeruauimus.

FVMARIA QVÆ SPLIT DICITVR.

Numeroſos teneros & delicatos profert *caules* dodrãtales: per quos *folia* ſpectantur Adianthi, ſed minora multò, mollicella, glauca, potiſſimùm parte inferiore, ſapore inſigniter acri: *Flores* lutei vel albi *cornicula* relinquunt Fumariæ bulboſæ, ſed minora, *ſemine* plena nigrò, nitido. *Radix* craſſiuſcula, nigricans.

Vix niſi in montibus prouenit hæc Dioſcoridi & Arabibus ignota Fumariæ ſpecies: vnde etiam *Fumaria montana* vulgò inſcribitur. In Illyria prouenit in colſiũ cultis agris, vnde *Split Illyrica* appellationem obtinuit. Colitur etiam in hortis, vt *Nos* in S. P. horto Montbelgardi habuimus.

An Galeni Fumaria corydalis.

FVMARIA CVM CAPREOLIS.

Tenui eſt *radice*, ſed ſatis longâ. *Ramuli* tenelli clauicularum beneficio proximis circumuoluti eriguntur: *Folijs* veſtiti glaucis, teneris, integris, tenuiſſimíſque pedicalis hærentibus. *Flores* albicantes.

Variat folijs latioribus vel anguſtioribus: floribúſque vel albis vel dilutè rubentibus. *Capnon Plinij* eſſe autumant nonnulli.

Prouenit circa ſepes, ſenticeta, agrorum margines, & veteres muros: eodémque quo aliæ tempore floret.

Vulgaris autem Fumaria, antè primo loco tradita, multis in locis ſpontè prouenit: in vineis, agris, hortis, & ſecus vias: floretque Vere & Autumno.

FVMARIA BVLBOSA, RADICE CAVA, MAIOR flore viridi.

Fumaria bulboſa, *Radix caua* etiam inſcribitur quoniam illi radix caua, lata & ſeſſilis: fibris autem aliquot donata eſt, colore intùs foríſque buxeo, ſapore amaro; atque interdum nucis magnitudinem ęquat, aliàs verò pugno maximo maior eſt: Ac præter eam differentiam quæ in radicis magnitudine obſeruatur, eſt etiam in folijs aliqua, quæ in hac latiora. Eſt item in florum colore, qui in hac viridis. *Radicis cauæ flore viridi* titulo pingit in Iconibus Plant. Lobelius.

FVMARIA BVLBOSA, SIVE RADIX CAVA minor, flore purpuraſcente & albo.

Abundat hæc circa Montbelgardum, & in S. P. horto, floréтque Februario, Martio & Aprili menſibus.

Officinas perperàm hac pro Ariſtolochia rotunda vſas notius eſt quàm referri aut refelli debeat. Ex Scriptoribus Ariſtolochiam rotũdam eſſe credidêre Brunfelſius, Apollinaris, Cornarius, & Georgius Pictor. Meritò verò negarunt Cordus in Dioſc. Tragus. Fuchſius, Matthiolus, Turnerus, Lonicerus, Lobelius, Guillandinus, Tabernamontanus, &c. Bauhinus.

FVMARIA BVLBOSA, RADICE SOLIDA, calcari & folio criſtato.

Radice hæc ſolida eſt, non cauâ, Auellanæ magnitudine, interdum maiore, non tam altè defixâ, vt ea quæ radice cauâ, foris buxea, intùs ſubalba, amara, eíque fibræ capillares adnatæ, Planta palmaris eſt atque interdum pedalis: Flores purpurei ſunt.

Chelidoniam phragmitem vocat Hiſtoria Lugd. quæ Aetium ait *Capnium*: Plinium verò *Capnum phragnitem nũcupare*, vt & *Pedes Gallinaceos*, propter folliculum gallinaceis calcaribus ſimilem.

Ariſtolochia vulgaris ſpecies ſolida Geſnero & Trago. *Radicis cauæ ſpecies plena, firma & ſolida* Dodonæo Gall. Natales & vires Fumariæ in genere tradentur in Appendice.

MELANTHIVM, GITH, NIGELLA: Germ. *Schwarts Coriander*: Gall. *Nielle, Barbuë*: Ital. *Melanthio.*

Melanthiũ, ſeu Gith, Nigella in Officinis dictum, ſtirp eſt ſurculis tenuibus in bi nûm dodrantum altitudinẽ aut etiam ampliùs, aſſurgẽs *folijs* Senecionis at mult tenuioribus; *Capitulo* in ca cumine paruo, ceu Papaue ris, oblongo, intrinſecus di ſepimentis quibuſdam præ dito, intra quæ *ſemen* late nigrum acre & odoratum Sic deſcribit Dioſcorides.

Variæ autem dantur Me lanthij differentiæ, à natal loco, capite vel calyce, flor bus & ſeminibus, vt ex ſe quentibus patebit, deſũpta

Nos Melanthium capite flore maiore hîc pingimu quod Geneuę Montbelgard & Baſileæ ſpõtaneum in ho tis obſeruauimus, floren Maio.

MELANTHIVM CALYCE ET FLORE MINORE; Semine nigro & luteo.

Folia latiuſculè diuiſa, & medium percurrente neruo, ſtriatis pedalibus *caulibus* hærent. Flores in ramorum extremis ſingulares, ex albo pallentes, minores quàm cærulei, è quinque folijs compoſiti, multis apicibus medium occupantibus, capitulúmque cingentibus, præcedentis, quod Damaſcenum Melanthium vocât, Capitulo minus, quinque aut ſex corniculis præditum: *Semine* refertum anguloſo luteo, vel nigro odorato.

Hoc in hortis facillimè prouenit, floretque Auguſto & Septembri.

Melanthium vulgare Satiuum, & *Nigella ſatiua* ſiue *Hortenſis*, dicitur plæriſque omnibus.

MELANTHIVM CAPITE MINORE, FLORE multiplicato, ſiue pleno.

Ex *radice* exili, ſimplice, *caulis* ſurgit ſingularis, cubitalis & ſeſquicubitalis, teres, ſtriatus, hirſutus, inanis, in alas diuiſus. *Folia* alternatim oriuntur, longis, catinatis pediculis appenſa, colore ex viridi in luteum vergente, diuiſurâ multò latiore quàm in vulgari Melanthio, hirſuta. *Flores* ex albo herbacei coloris, multiplici foliorum ſtipatu pleni, apicibus multis herbidis.

Melanthium citrinum multiflorum Tabernæmontano: *Nigella citrina flore pleno*, plæriſque alijs. Colitur in hortis: Iulióque floret & Auguſto.

MELANTHIVM SYLVESTRE SIVE ARVENSE.

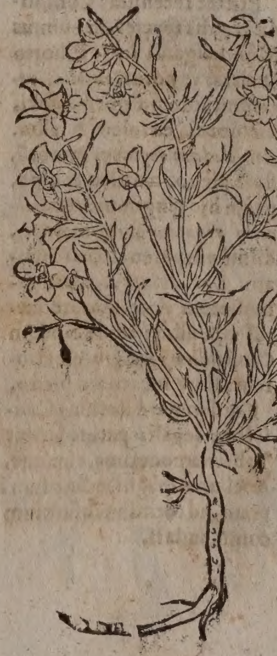

Palmare eſt hoc aut dodrantale, atque ad Damaſcenum Melãthium plurimùm accedit. *Caules* modò ſimplices, modò à *radice* ſtatim, quæ lignoſa, ramoſi & ſtriati. *Folia* Anethina, vel potiùs Damaſcenæ Nigellæ. *Flores* ſtellati, quinque folijs conſtantes, coloris cærulei, vel pallentis, nullis tenuibus barbulis, vt Damaſcenum, donati. Iis ſuccedunt *Capitula* Aquilegiæ, cùm quinis corniculis. *Semen* nigrum, exigui odoris.

Prouenit in agris & floret Septembri.

Cæterùm potenter calefacit ſiccátque Melanthium, lumbricos interimit, flatus diſſipat, menſes mouet. Tritum ſemen olfactum deſtillatione laborantes iuuat. *Plura in Appendice.*

CONSOLIDA REGALIS: Germ. *Ritter ſporen*: Gall. *Pied d'alouette*: Ital. *Sperone di Caualiero.*

Conſolidam regalem flore minore hîc pingimus, quæ ſpontanea cùm ſit, nullóque mangonio lætiore exculta, tota ſtrigoſior euadit, nec temerè dodrantalem magnitudinem, quamdiu ſuæ ſpontis eſt, excedit: nec adeò foliorum vel numero, vel latitudine luxuriat. Magis etiam ſqualidus *flos*, & minor, neglectionem teſtatur, colorísque eſt cærulei: In reliquis ab eâ quæ maiore eſt flore, de qua mox, haud eſt diuerſa.

Paſſim inter ſegetes ſpontè naſcitur. *Flos* à nonnullis ſimpliciter vocatur: ab alijs *Flos regius*: à Cordo *Calcatrippa*: & à nonnullis *Calcar equitis*, *Ritter Sporn*, quòd formâ calcar referre videatur.

CONSOLIDA REGALIS ERECTIOR, PVRPVREO, ſiue violaceo, flore maiore.

Conſolida regalis, ſiue flos regius maior flore purpureo, vt teſtantur Camerarius & C. Bauhinus, hoc habet peculiare, quod folium corniculo annexum, ſi pandatur, A. I. A. I. A. literas inſcriptas oſtendat: vnde Cæſalpino *Hyacinthus Poëtarum* habetur; de quo Ouidius in Metamorphoſi:

Ipſe ſuos gemitus foliis inſcribit, & AI. AI.

Flos habet inſcriptum, funeſtáque littera ducta eſt.

Et Theocritus.

Nunc Hyacinthe ſonet tua littera, ſcilicet AI. AI.

CONSOLIDA REGALIS ERECTIOR, FLORE purpureo, ſiue violaceo, pleno.

Seſquicubitalibus *caulibus* adoleſcit, erectis, tantillùm hirſutis. *Folii* verò circumſcriptio tota paulò duabus vnciis maior, ſegmentis fiſſi crebris, breuibus, anguſtis. *Flores* ordine ſeſquipalmari digeſti, pediculis hærent ſemuncialibus, hirſutis, buccinum antequàm aperiantur effigiantes, qui explicati multiplici conſpiciuntur foliorum fœtura pleni, colore purpuro-violaceo hilariori, *apicibus* medium obſidentibus, *calcari* longo. Sequitur *Corniculum* hirſutum plærumque ſine ſemine.

Conſolida regalis maxima villoſa, flore magno candido.

Caule eſt longo, craſſo, contorto, admodum villoſo: *Folia* palmum longa, piloſa, multifida. *Pediculi* per totum ferè caulem ramóſque ſurſum reflexi, palmares & minores, altioribus ſemper brevioribus, villoſis, non ſine oblongis quibusdam veluti foliorum ligulis. *Flos* vnicuique pediculo inſidet vnicus, magnus, candidus: cuius calcar, & folia extima, foris tomentoſa ſunt, & viroſe quodam prædita. Corniculáque itidem quæ ſuccedunt, denſiſſimo villo ſunt obſita. Vnde hanc nacti ſimus non recordamur.

Conſolida regalis peregrina, flore ſtrigoſæ aruenſis, cæruleo.

Non habetur hæc niſi in hortis, vt nec quatuor præcedentes.

Cæterùm Aquam ex Conſolida regali deſtillatam, inflammationibus omnibus, tam potam quàm impoſitā, prodeſſe ſcribit Tragus. *Flores* continuo intuitu viſum corroborant, vnde quidam in eū vſum prædictorū florum faſciculos in conclauibus ſuſpendere ſolent. Totius plantæ ſuccus putridorum vlcerum vermiculos profligat. Eadémque potionibus vulnerarijs, teſte Matthiolo, adhibetur, quòd conſolidet & glutinet: vnde etiam *Conſolida nomen* eſt adepta. Inter Coronarias autem vulgò recenſetur.

Conſolida regalis minor, flore pleno, albo & cæruleo.

Præter recenſitas Conſolidæ regalis ſpecies, habuimus Montbelgardi in S. P. horto & alias: vt pote *Conſolidā regalē* minorem, flore ſimplici, bicolore, cæruleo & albo. *Conſolidam regalem* minorē, flore pleno, cæruleo & albo, quàm hîc pingimus: *Conſolidam regalem* flore maiore, dilutè purpureo, labello ſtriato. *Conſolidam regalem* ramoſiorem flore maiore cæruleo & albo: atque tandem *Conſolidam regalem* erectiorem, flore incarnato pleno.

Conſeruam è floribus Conſolidæ regalis parari ſcribit Tabernamontanus, eámque, Auellanæ magnitudine ſumptam, ad tormina infantium commendari.

Delphinivm veterum, herba sive flos D. Otiliæ quibuſdam.

Delphinium [vt Dioſcorides prodidiſſe fertur] ramos ab vna *radice* duorum dodrantûm longitudine profert: circa quos *folia* ſunt tenuia, candida, prælonga, inciſuris diuiſa, Delphinorum figurâ, vnde & nomen inuenit. *Florem* fert violæ [albæ addunt quidam] ſimilem, purpureo colore. *Semen* in ſiliquis habet Milio æquale. Naſcitur in aſperis locis. Eſt & alterum Delphinium, quod *Hyacinthum* aliqui, Romani verò *Buccinum* vocant, iam dicto ſimile, ſed folijs ramulíſque gracilioribus.

Cùm autem Delphinium nec à Galeno, nec ab Oribaſio, nec à Paulo, nec à Plinio, nec ab alijs tum Græcis tum Latinis deſcribatur vſquam; multis, præſertim verò Cordo & Matthiolo, eius Caput, quod apud Dioſcoridem habetur, ſpurium & aſcititium exiſtimatur. Lobelius tamen aliud ſentit; perquirendum ſuadens num Authores illi Claſſici, alio fortè nomine de eo ſcripſerint necne. Nec parum placet Nobis eius ſententia: cùm in tanta rerum obſcuritate, & opinionum diuerſitate, vix quicquam certi liceat ſtatuere.

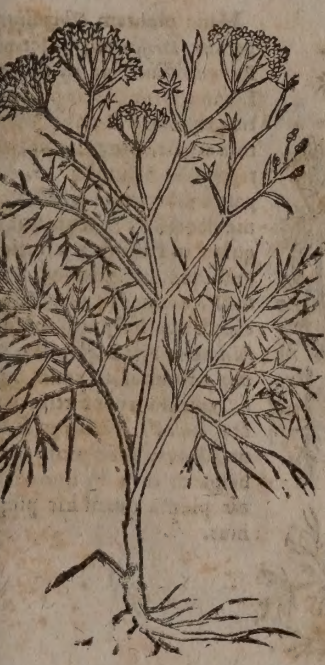
Delphinium ad Mauritanorum *Senam* refert Marcellus, alij ad plantam quæ *Filius ante patrem* Herbarijs dicitur. Quibuſdam eſt *Antora*, alij cum *Lichnide*, alij cum *Linaria* conferunt; Cratoni verò ea eſt planta quam *Noli me tangere* vocant nonnulli. An *Conſolida regalis*, vt autumant nonnulli?

FINIS CLASSIS XXVI.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSIS XXVII.

PLANTAS CONTINENS VMBELLIFERAS.

MARATHRVM SIVE FOENICVLVM: Germ. *Fenckhel:* Gall. *Fenoüil:* Ital. *Fenocchio*.

Fœniculum inter olera & ſuffrutices ferulaceos recēſet *Theophraſtus*: eique caulē neruoſum, ac ſemen nudum & ſuaue olens attribuit. *Dioſcorides* verò tanquam notiſſimum, non deſcribit; *Plinius* Theophraſtum imitatus, Ferulacei generis eſſe tradit, Thapſiæque perquàm ſimile facit.

Eſt autem Fœniculum aliud hortenſe & domeſticū, aliud ſylueſtre: aliud maius, aliud minus. Obſeruantúrque præterea, vt ex ſequentibus patebit, in guſtu & ſapore, florum colore, & ſeminū tum forma tum colore, adhuc aliæ *differentiæ*.

Vulgare minus, acriori & nigriori ſemine hîc pingimus, quod ſaxoſis Meridionalibus locis paſſim prouenit.

FOENICVLVM DVLCE, MAIORE ET ALBO ſemine.

Vulgari Fœniculo radix eſt digitalis, atque etiam maior: recta, alba, ſapore cum quadam dulcedine aromatico: *caulis* tres aut quatuor cubitos altus eſt, rectus, ſtriatus, geniculatus, atrouirens, fungoſâ albâ medullâ farctus, crebris alis concauus. *Pediculi*, ceu vagina, *caulem* & *ramos* complectuntur, quibus *folia* inſident in longa tenuiſſima filamenta diſſecta, atrouirentia, ſapore dulci, odore ſuaui. *Vmbella florum* latæ, luteæ, odoratæ: *ſemen* oblongum, Aniſi, nigricans, gracilius, ſapore acri.

Quod verò hîc pingimus, *radicibus*, *foliis*, *caulibus* & *flore*, à vulgato parum diſtat. At *Semina* illi ſunt maiora, ſtriata, albida, dulcia, & minùs acria. Vtriuſque ſemen exhibet Icon.

FOENICVLVM ROTVNDVM FLORE ALBO.

Radice nititur fibroſâ, exili: *caule* minori & breuiori: *foliis* latioribus ac etiam breuioribus quàm vulgaris Fœniculi. *Vmbella alba*, rotunda, primo anno flores & ſemen ferens, quod minùs quā vulgare Fœniculum ſublongum & rotundum. Hyemem facilè perfert, & ſi Autumno ſemen terræ mandatur, procerior & efficacior euadet.

A vulgato ſapore & odore non differt, ſed humilius eſt, vmbella candida, ſeménque vulgari minus.

Hortenſe eſt, vt & præcedens; quod *Fœniculum Italicum*, & *Fœniculum Florentinum* vulgò inſcribitur, atque etiam *Romanum*, ob dulcedinem quam in illis locis, ex diligenti culturâ, ſolet acquirere.

FOENICVLVM MAGNVM, HIPPOMARATHRVM. Et Chaa, Herba Iaponiæ.

Hippomarathrum, (ſcribit Bellus in Epiſt. ad Cluſium,) *folia* tenuia, Fœniculo quodāmodò ſimilia, profert; *caulem* læuem, duos aut tres cubitos longum, minimi digiti craſſitudine, geniculatum; *florem* luteum: *ſemina* magna, Cachry ſimilia: *radice* verò nititur firmâ, magnâ, odoratâ.

Huius ſemen vulgariter à mulieribus coquitur in lixinio ad capillos aureo colore tingendos.

Ad Fœniculum reducit C. Bauh. in Pin. *Chaa* herbam in Iaponia: ex cuius puluere, authore Linſchottano, decoctum pretioſum parant, & hoſpitibus dignioribus propinant.

De Fœniculo plura in Appendice.

FOENICVLVM TORTVOSVM MONSPELIENſium, Seſeli Maſſilienſe multis.

Fœniculum tortuoſum vocant Monſpelij herbam cubitalem, ac interdum maiorem: *caule* ſtriato, medullâ alba pleno, mox à radice in varios contortos, ramos, firmos, diuiſo, craſſiuſculo, breuibus internodiis intercepto. *Folia* Fœniculacea, non ita tenuia, breuiora, rariora, duriora, colore ferè Anethi. *Vmbellæ florum* paruæ quinque foliolis albis (purpuraſcentibus Cluſio,) conſtant. *Semina* alba, ſtriata [Apij Cluſio.] *Radix* longa, alba, craſſiuſcula, aromatica, vt & tota planta.

Seſeli Maſſilienſe inſcribunt multi: *Selinum peregrinum* Cluſius. Monſpelij autem paſſim copioſè prouenit.

FOENICVLO SIMILE MILLEFOLIVM AQVAticum vmbelliferum.

Folia ſparſa, lætè virenti Fœniculaceis perquàm ſimilia, ac cæſurâ non diſſimili, odore grato, ſapore nullo inſigni. Flores gerit in ſcapo vmbellatos. *Radices* ad Hellebori albi radices quodammodò accedunt, fibroſæ, albæ, crebræ ex vno capite dependentes, palmo longiores; cauæ.

An *Millefolium Stratiotes*, vt ſtatuit Schvvenkfeldius? An *legitimum Dioſcoridis Myriophyllum*, vt ſtatuere videtur Matthiolus?

Paluſtre eſt in Sileſia variiſque aliis in locis, atque aquis non fluitantibus familiare. Vidimus *Nos* circa foſſas Paduæ menſe Aprili.

ANETHVM: Germ. *Dyllen* vel *Tillen*: Belg. *Dille*: Gall. *Aneth*: Ital. *Aneto*.

Fœniculo perſimile eſt *Anethum*, *caule* fiſtuloſo, ſtriato: *foliis* tenuiſſimè in capillaria filamenta diſſectis, odoratis, ſed minùs quàm Fœniculum gratis. *Flores* in vmbella lutei, quibus *ſemina* ſuccedunt Fœniculacea, latiora, ſapore acri, ac minùs etiam grato quàm Fœniculi.

Græcis dicitur Ἄνηθον, παρὰ τὸ ἀνωθεῖν, quòd citò creſcat: vel quia ἀνακτεῖν, quòd appetentiam cibi excitet.

Seritur vulgò in hortis, & ſemel ſatum quotannis ſeminine deciduo ſe propagat, reſtibili fœcunditate: omnémque cæli ſtatum patitur, ſed tepidiore lætatur. *Plura in Appendice.*

ANETHO SIMILIS PLANTA; GINgidium verum Dioſcoridis.

Hanc plantam *Gingidium verum Dioſcoridis* inſcribit Ravvuolffius; ac in monte Libano Syriæ, locis prærup-tis, prouenire ſcribit. Plantula eſt, ait, Gingidio noſtrati perquàm ſimilis, *radice* paruâ albicante: *foliolis* Fœniculaceis, tenuioribus quàm in Paſtinaca erratica, guſtúque amarioribus. *Vmbellæ*, in medio Capitulum cæruleum habenti, ſubſunt *folia* tenuia, vt Melanthio. *Semina*, rotunda, in vnum quaſi Capitulum confertim coacta. *Sic ille*: Nobis ex ſemine à Ravvuolffio miſſo Mõtbelgardi in S. P. horto creuit planta quam hîc pingimus.

PANACES ASCLEPIVM: Germ. *Heylvvurtz*: Gall. *Panaces*: Ital. *Panace Aſclepio*.

Panaces Aſclepium, vt memoriæ prodidit Dioſcorides, *caulem* de terra emittit tenuem, cubitalem, geniculis diſtinctum: circum quem *folia* ſunt ſimilia Fœniculo, ſed maiora & hirſutiora, odorata: & in ſummo *vmbella*, in qua *flores* aurum referentes, acres, odorati. *Radix* eſt parua & tenuis. Vim flores & ſemina habent aduerſus vlcera, tubercula & phagedænas, ſi trita cum melle imponantur: contra ſerpentes cum vino bibuntur, & cum oleo illinuntur.

Folia Thapſiæ ſimilia faciunt Theophraſtus & Plinius: nec tamẽ in eo à Dioſcoride variãt, cùm, teſte Marcello, Fœniculi folio ſit Thapſia. *Nos* Guilandini Panaces Aſclepium hîc pingimus, quod flore albo, & folio Carotæ, eſſe ait.

PANACES ASCLEPIVM ALTERVM Dalechampij.

Pro Panace Aſclepio Dioſcoridis Anguillara & Matthiolus plantam exhibẽt foliis Ferulæ, flore luteo, quam in Candia *Seſeli*, in Sicilia verò *Peucedanum*, appellari aiunt.

Panaces verò *Aſclepium alterum Dalechampij*, in aſperis locis & tumulis prope Monſpelium, prouenire ſcribit Hiſtoria Lugdunenſis, *radice* Apij, candidâ, tenui, acri, odoratâ: *folio* tamen Apij, aut Coriandri, potiùs quàm Fœniculi, hirſuto: *flore* luteo in vmbellis circinatæ rotunditatis.

De Panace Chironio & Panace Heracleo in Appendice.

MEVM: Germ. *Beervvurtz, Hertsvvurts* : Gall. *Meum, Meu* : Ital. *Meo* & *Finochiello.*

Meum quod *Athamanticū* vocant, ait Dioſcorides, in Macedonia & Hiſpania plurimum naſcitur: *caule* & *foliis* Anetho ſimile, craſſius tamen Anetho, ad cubitos duos inſurgēs, ſparſis *radicibus* tenuibus, obliquis & rectis, lōgis, odoratis, linguam calefacientibus.

Duo genera facit Plinius: *nobilius*, quod Athamanticū, vel ab Athamāte inuentore, vel quia laudatiſſimum in Athamante vocant: & *alterum*, quod minùs ruffum.

An verò quod hîc pingitur *Vulgare Meum*, legitimum ſit *Dioſcoridis Meum*, atq; an eiuſdem *Meum* in noſtris regionibus proueniat, ambigitur; dubitat Matthiolus: aſſerunt verò Luſitanus, Anguillarâ, Lobelius & alii, quorum Sententiæ Nos ſubſcribimus. *Iudicent docti.*

MEVM DAVCI CRETICI FACIE.

Meum hîc depictum quod in Allobrogum & Sequanorum mōtibus frigidiſſimis & altiſſimis naſcitur, ſunt qui pro genuino habeant. *Radix* illi dimidio pede longior, foris nigra Dauci Cretici modo intùs candida, brachiata, odorata. *Cauliculi* multi, ac inſtar Fœniculi neruoſi, tres, aut ad ſummum quatuor, digitos alti. *Folia* breuia, capillacea, Fœniculo ſimilia. *Flos* candidus, vmbellis denſis. *Semen* minutiſſimum, amarum, & ſuauiter olens. *Hiſt. Lugd.*

Ex antè dictis de *Mei vulgaris natalibus* conſtat: Quin Lobeliū etiam imitatus Dodonæus naſci id refert pluribus in Italiæ, Hiſpaniæ, Galliæ & Germaniæ locis, quod à *Nobis* etiam obſeruatum. *Plura in Appendice.*

SAXIFRAGA MATTHIOLI ET ITALORVM.

Hanc Græcis Σαρξίφαγον & Σαξίφραγον, ac Ital. *Saſſifragia*, dici tradit Matthiolus. Italieque, ac præſertim Hetruriæ, eſſe notam, atque è duriſſimis erumpere ſaxis: foliis capillaribus, Epithymo non diſſimilibus. Et tandem experti ad renū & veſicę calculos, vt & ad remorātes vrinas.

Cum illa eandem eſſe ſuſpicamur *Saxifragiam Ferulaceam Italorum* Lobelij, de qua ille talia ſcribit: Quidā, ait, Horti Italici alebant Saxifragiam bicubitalem, foliis Ferulaceis aut Fœniculi, minùs aut minimè geniculatis, tenuioribus, & obſcurè virentibus: floribus vmbellatis, albidis, *Mei*, cuius videtur ſpecies. Radices albicant, Paſtinacæ ſapore.

MEVM ALTERVM ITALICVM QVIBVSDAM. Meum ſpurium Italicum alterum.

De *Meo vulgari* & *vero* ſic tradit in Adu. Lobelius: Mei veri, inquit, plurimas ſæpiſſimè vidi plantas, in Germaniæ, Italiæ, Galliæ, Hiſpanięque locis alpinis: *Radix* eſt odore ſuaui, Spicæ vel Angelicæ: *caulis* & *folia* Anethi, *vmbella* candida, Iunio & Iulio florens: *ſemen* Hippomarathri, odoratum, &c.

De Spurio verò quod hîc pingimus, ſic in Obſeru. ſcribit: *Spurium Meum* alterum Italicum *Meo vulgari* non abſimile eſt; ſed *folia, caules* & *vmbellæ*, omnia craſſiora & habitiora: *Radix* item maior, foris pulla, Peucedani facie & concretione, tetri & iniucundi cùm odoris, tum ſaporis. *Quæ ex Lobelio declaraſſe ſufficiat.*

SELINVM MONTANVM PVMILVM CLVSII; FOliis Fœniculi aut Peucedani, flore albo, ſemine Selini.

Notis titulo adſcriptis, aliquid de *radice* addendum. Ea ſupremâ parte in craſſum caput extuberat, multiſq; villis (qui foliorum ſuperioris anni fibræ ſunt,) hirſuta, breuis, quaſique in orbem conuoluta eſt: intùs fungoſa & alba, exteriùs fuſca & rugoſa, inferna parte bifida plærumque, & in raras fibras deſinens.

Selini genus hoc exile & pumilū Cluſij, inuenitur quibuſdam ſiccorum deſertorūque, virentium tamen, agrorum marginibus, & in nudis gramineiſq; montibus inferioris Auſtriæ & Pannoniæ, floretq; Maij initio, ac biennalis eſſe creditur, vti plereque ſunt vmbelliferæ.

SAXIFRAGIA MVLTIFIDO FOLIO; PANnonica Cluſij.

Multò minor Peucedano, ait, eſt *Saxifraga Pannonica*, & breuioribus *foliis* prædita, capni foliorum ferè æmulis: Inter ea verò exeunt *cauliculi* pedales, graciles geniculati, aliquot exiguis foliis exornati, ſummo faſtigio candidorum *floſculorum vmbellam* ſuſtinentes. *Radix* Peucedani radici non multùm abſimilis: ſed breuior, acrior, ſaliuámq; ciens, multa hirſuta capita ſupernâ parte producens, è quibus folia & caules emergunt.

Inuenta hæc à Cluſio deſcriptionis authore, in multis Hungariæ & Auſtriæ inferioris locis, in montium ſcilicet accliuitatibus petroſo & ſalebroſo ſolo. Floret Iulio. C. Bauhino dicitur *Daucus 3. montanus multifido breuiq; folio.*

SAXIFRAGIÆ TENVIFOLIÆ AFFINIS, quibuſdam Caucalis.

Hanc Anguillara Caucalin vocat,ac naſci in Peloponneſo multiſq; alijs locis, in ſaxis, prodit: *foliis* Fœniculi, *caule* cubitali, *vmbellâ* albâ, *ſemine* Ammi: comedi,odoremq; habere Petroſelini, & ab incolis ἄγριον Σέλινον,id eſt, *Apium ſylueſtre*,vocari.

Caucalin nuncupat etiam Lobelius: *Caucalin Penæ* Hiſtoria Lugd. *Caucalin Anglicam* Tabernamontanus: *Caucalin* 12. *folio Peucedani* C. Bauhinus in Pin. & Phyt. An *Apulorum Pietra ſindula* ?

APIVM, QVOD PETROSELINVM DALEchampij exiſtimatur.

Radix huic longiuſcula & craſſa,foris nigricat,intùs alber,capite comato, ſapore amaro: à qua pronaſcuntur *caules* plures, fungoſi,ſtriati, pedales, & interdum duntaxat palmares, *foliis* amicti Dauco *glauco folio* ſimilibus. Caulium *ſcapus* tripartitus vt plurimùm vmbellas gerit *floſculorum* albicantium. *Semen* Petroſelini vulgaris.

In ſaxoſis tumulis prope Gratiönopolin naſci teſtatur Hiſtoria Lugdunenſis.

PYRETHRVM: Germ. *Pertram*: Gall. *Pyreſtre*; Ital. *Pyretro*; Arab. *Macharcaraha*.

Ab igneæ qualitatis impreſſione,quã manſa radix in guſtatorio organo relinquit, nomen toti plantę apud *Græcos* datum: *Latini* à Saliuæ copia, quam in ore detenta elicit, *Herbam ſaliuarem* nominant.

Herba eſt,authore Dioſcoride quæ *caulem* & *folia* velut Daucus ſylueſtris & Fœniculum producit: *vmbellam* verò velut Anethũ rotæ ſimilem. Radix eſt digiti magni craſſitudine,guſtãtu feruidiſſima,quę pituitã attrahit: &c.

Plantas portò Pyrethri nomine donatas in Hiſtoria noſtra magna receſſemus: Ptarmicam,Saxifragiam, Tanacetum,Valerianam ſylueſtrẽ, Dracunculum hortenſem, & hîc pictas.

PYRETHVM GESNERI.

Radice, ait, nititur longa, ſimplici,modicè fibrata, pallente,digiti craſſitudine,feruidi & vrentis guſtûs. *Folia* Anetho ſimilia prodeũt: *caulis* Fœniculaceus: flos,in vmbella circinatæ rotunditatis. Vtrũ verò ſit verũ Dioſcor. Pyrethrũ meritò dubitatur.

Refertur quidem vulgare Pyrethrum inter Plantas Europæorum Tractuum indigenas; attamen in calidioribus & Orientalibus vberius & lætius prouenit: eſtq; Italiæ & Hiſpaniæ præſertim familiare.

Eſt autem radix Pyrethri feruidiſſima, & ad quartum caloris exceſſum aſcendens; Pituitam in ore detenta prolicit copiosè; proinde dentium dolori à cauſſa frigida prodeſt, vt & omnibus affectibus,qui à pituita in capite congeſta proficiſcuntur.

CVMINVM ſiue CYMINVM: Germ. *Kymmel, Kymmich*; Gall. *Cumin*; Italicè *Comino*.

Cuminum ſiue Cyminum & ſeminis & plantæ cuiuſdã Fœniculo ſimilis nomen eſt: cuius duo vulgò agnoſcũtur genera, *Hortenſe* ſiue *ſatiuũ*, quod hîc pingimus, & *Sylueſtre*,de quo mox.

Satiuum, herba eſt parua, pedalis: tenuibus & in plures anguſtas partes ſectis *foliis*: *floribus* candidis: *ſemine* in vmbella oblongo, vtrinque acuminato, anguloſo,cartilagineo,ſubflauo,ſubacri,ſubamaro,& cum grauitate ſuauiter odorato. *Radice* verò oblonga & tenui.

Duo rurſus eius genera: *alterum ſubnigrum* & acrimoniæ vehementioris, *alterum* verò *candicans* & *ſubdulce*. *Plura in ſeq. & in Appendice*.

CYMINVM SYLVESTRE: CVMINVM Sylueſtre primum Dioſcoridis.

Syueſtre Cuminum in ſimplicium cenſu præterierunt Galenus, Ætius & Paulus; Plinius prætenue eſſe ait, quaternis aut quinis foliis veluti ſerratis, & ad omnia ſatiuo efficacius.

Dioſcorides duorum meminit, quorum vnum ſatiuo ſimile facit,& ſemen Nigellę ferre,ait: alterum verò capita in ſummo habere quinque aut ſex, rotunda, mollia, in quibus ſemen aceroſum, guſtanti acrius quàm ſatiuum: naſciq; in locis editioribus.

Hoc omnium fermè calculo,hîc pingitur,& *Cuminũ ſylueſtre*, *Cuminum ſylueſtre* I. *Dioſcoridis*, ab Herbarijs inſcribi ſolet. *De vſu & viribus in Appendice*. *Commin fort* & *Commin doulx* vocat Dalechampius.

Ami, Ammi, Amivm, et Ammivm: Ger. *Ammy*, *Ammey*: Gal. *Ammi*: Ital. *Ammi*, *Ammio*.

Ammi, ait Dioſcorides, alij Æthiopicum, alij regiũ, Cuminum appellant: alij alterius naturæ Æthyopicum Cuminum, & alterius Ammi, eſſe prodiderunt. Vulgò notum eſt, ſemen exile, multò minus Cumino, & Origani Sapore, &c.

Sic *Plinius*; Eſt Cumino ſimillimum quod Græci vocant Ammi, & quod nonnulli Æthiopicum Cuminum eſſe exiſtimant, &c.

Differentias quod attinet: ſumuntur illæ à *loco*, à *magnitudine*, ab *odore*, &c. Vnde aliud Satiuum, aliud Spontaneum dicitur: aliud *Maius* & vulgare, cuius ſcilicet folia, caules, vmbellæ, ſemina, & in genere omnia, maiora; quod hîc pingimus. Aliud *Minus* & tenuifolium, quod non adeò frequens: aliud odore Origani, aliud odoratiſſimum, &c.

Ammi odore Origani: Ammi Creticvm ſiue Candiacum.

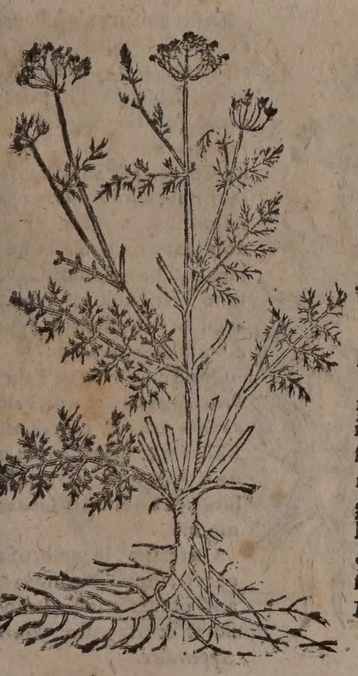

Caules huic ramoſi, ſtriati, geniculati: *folia* infima quidem latiuſcula & multifida, ſuperiora verò multò tenuiùs diſſecta, odore, ſi terantur, admodum aromatico, Origani, ac ſapore non diſſimili. *Vmbellæ* frequentes *floſculorum* minutiſſimorũ, albicantium. *Semen* Aniſi facie, ſed minus, inſigniter aromaticum. *Radix* craſſiuſcula.

Cumini Satiui nominė deſcribit Cæſalpinus, Turnerus verò id intelligit per *Ammeos alterum genus nuper in Italia inuentum*. Plæriſque verò Scriptoribus eſt *Ammi Creticum* ſeu *Candiacum*; *Ammi Creticum aromaticum*, *Ammi ex Syria aut Creta*. *Ammi* Lacunæ, Caſtori & Camerario.

In noſtris Regionibus ſatũ Nos deludit, teſte Lobelio.

Ammi semine tenvissimo et odoratiſſimo.

Herba eſt pedalis, & interdum bipedalis: *caule* tenui, fragili, fœniculaceo, medullâ albâ pleno. *Folia* primùm lõga, profundè vndiq; inciſa; & ſuperiora quidẽ fœniculaceis aut anethinis ſimilia, paulò tamen tenuiora; extremis ramulorum hærent *vmbellæ* paruæ, inæquales, *floſculis* albis contextæ: *Semẽ* minimum, odoratiſſimum, calidi & acris guſtus: *radix* parua, gracilis & lignoſa.

Hoc Cretico multò eſt minus, ac odor quoque paulò infirmior: differúntque etiã folia. Id verò Lugduni, Geneuæ, Baſileæ & Montbelgardi copioſum in hortis habuimus. Floret Auguſto, & interdum Nouembri, ac ſemine deciduo ſe propagat; *De viribus in Appendice.*

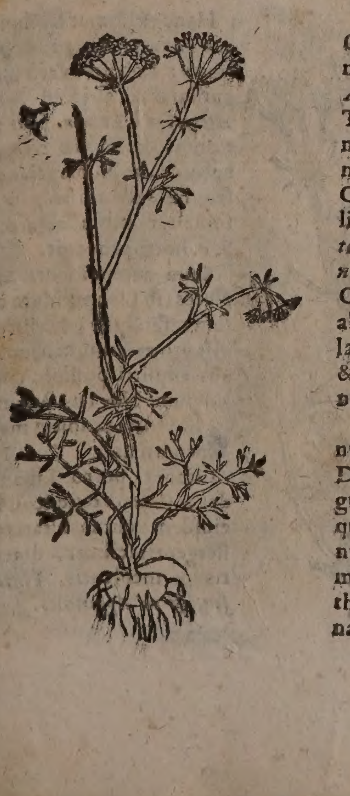
Bvnion et Psevdobvnion; Bvnivm Dalechampij.

Bunion, ait Dioſcorides; *caulem* producit quadrangularem, prolixum, craſſitudine digitali: *folia* verò ſimilia Apio, ſed multò tenuiora, ad Coriandri folia accedentia: florem Anethi: *ſemen* odoratum, Hyoſciami ſemine minus. Ciet id vrinas, excalfacit, & vrinas euocat. Illi autem Pſeudo-Bunion eſt paruus frutex palmi altitudine in Creta, folia ramulóſque habens Bunio ſimilia.

Cæterùm Bunij nomẽ retinuere Nationes pleræq; omnes, Græci, Latini, Germani, Angli, & alij. Ignotũmq; hodie vtrumque Bunium, tum verum tum falſum, ſunt (Cornarius) qui exiſtiment: Bunium tamẽ quod hîc pingimus, Dioſcoridis, Plinij & Galeni verum Buniũ eſſe vult Hiſtoria Lugd. *Iudicabunt Docti.*

Bvlbocastanvm: Germ. *Klein Erdtnuſs*. Belg. *Klein Erdtnotem*; Sabaudis *Fauerottes*.

Bulbocaſtanum vocarunt Geſnerus, Dodonæus, Tabernam. Caſtor & Gerardus: *Apium & Chamæbalanum* Turnerus: *Bunium* Dodonæus Gall. Lacuna, & Geſnerus: *Caſtaneam terræ* & *Caſtaneam porcinam* nonnulli: *Nuculam terreſtrem Septentrionalium* Lobelius; *Oenanthes ſpeciem* Cortuſus, Caſtor, Matthiolus: *Bulbinã* aliqui; *Thraſi* alij; & magno lapſu Goupylus, Andernacus & Matthiolus Balanocaſtanon.

Aliud autem Bulbocaſtanum Maius eſt, aliud Minus. Dalechampius ſexu diſtinguit: & *Marem* vnum vocat, quod alij Dioſcoridis Bunium inſcribunt, aliud Fœminam, quod Nos Oenanthen aquaticam cognominamus. *Plura in Append.*

Seseli: Seseli Massiliense: Germ. *Gemein Seſel*, *Roſs Kummel*: Gall. *Sermontain*, *Cumin large*.

Caule eſt Ferulaceo, cubitali, geniculato, duro. *Folia* veluti Fœniculi, ſed ampliora, latiora, craſſiora. *Floſculi* in vmbellis albicantes: *Semina* oblonga, lõgioráque & latiora quàm fœniculi, atque admodum acria. Sic deſcribunt nonnulli, alij aliter: ex Dioſcoride verò addimus, *radicem* eſſe longam & odoratam.

Seſeli *Maſſilioticum* ſiue *Maſſilienſe* inſcribitur vulgò, & quibuſdam *Siler montanum*.

In omnibus ferè Tridentinis montibus legi apud Matthiolum legitur; ſed id meritò negant Pena & Lobelius. Veriùs ille circa Maſſiliam abundare ait: abundat & circa Monſpelium locis aſperis, & varijs in hortis colitur. *Plura in Appendice.*

VISNAGA.

Seſquicubitalis circiter eſt ſanta, *radice* raris adnatis fiſſa: *caule* Anethi, ſtriato, glabro, geniculato: *folio* Paſtinacæ erraticæ, læui: *vmbellis* florum candẽtibus, *ſemen* paruum, Apij Officinarum, acre.

Lugduni & Geneuæ, ac præſertim Montbelgardi, copioſam habuimus in hortis, vbi Iulio & Auguſto florebat, & ſemine turgebat Autumno.

Legitimum eſſe *Gingidium*, vel Gingidij alterum genus, exiſtimarunt Dodonæus & Anguillara: ſed Caſtori & Matthiolo non arridet eorũ opinio, vt nec Nobis, qui Matthiolo ipſi & Caſtori, *maiorem Paſtinacam Sylu.* eſſe ſtatuentibus, ſubſcribere non poſſumus. Errántque etiam plurimùm qui *Scandicum* Matthioli *Gingidium* eſſe volunt.

VISNAGÆ SIVE BISNAGÆ ALIA ICON.

Icones noſtræ ſunt ex emptitijs, nec in omnibus placent. Vltima ponitur apud Fuchſium pro Seſeli Maſſilienſi: ſic Viſnagam pro vero Seſeli Monſpelienſi ponunt etiam Dodonæus Gall. & Lonicerus: ſed quo merito norunt Docti. Dicitur vulgò Viſnaga & Biſnaga, ac *Baſniaginem* etiam nuncupari author eſt Camerarius. *Lepidium* in Syria dici, & à nonnullis *Biſacutum*, teſtes habemus Dioſcoridem & Dodonæum.

Paſtinacam viribus referre contendit Matthiolus, alij Gingidij facultates illi tribuunt; tam verè autem illi conueniunt, quam verè Gingidium dicitur. *Vmbellæ pediculi*, qui palmo longiores sũt, duri & rigidiuſculi, pro dentiſcalpijs, ob ſuaueolentiam, præſertim in Hiſpania, multis in vſum veniunt.

PEVCEDANVM: Germ. *Haarſtrang, Sevvfenchel*: Gall. *Peucedane*; Ital. *Peucedano*.

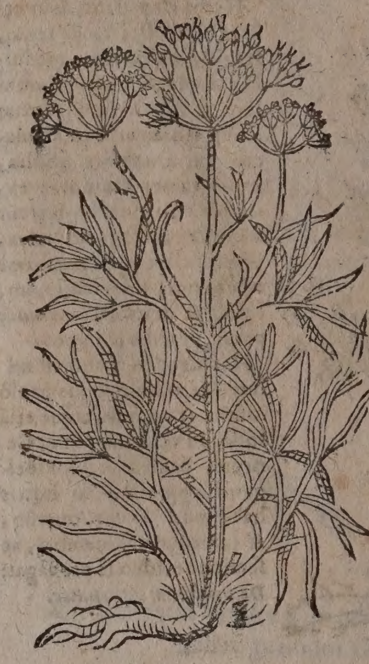

Peucedanum, ita deſcribente Dioſcoride, *caulem* profert tenuem, gracilem, Fœniculo ſimilem: *comam* verò habet circa radicem copioſam ac denſam: *florem* luteum: *radicem* nigram, graui odore, craſſam, liquoris plenam. Gignitur in montibus opacis, &c.

Peucedanum in Arcadia naſci ſcribit Theophraſtus, Plinius inibi laudatiſſimum haberi, cæterà in deſcribendo Peucedano aſſignandíſque eius viribus cum Dioſcoride concordat Plinius.

Fecit autem, *Pinus*, quæ Græcis Πευκη dicitur, *Peucedano* nomen: non congener congeneri, aut ſimilis ſimili, planta: ſed ſpecioſa & procera arbor, parem folio tantùm ſibi humiliorem fruticem veluti adoptauit.

PEVCEDANVM MAIVS ITALICVM.

Diſtinguitur vulgò Peucedanum in *Minus*, ſiue *Germanicum*, & *Maius* ſiue *Italicum*. Illud quod in præcedente Tabella pingitur, eſt *Peucedanum* Tragi, Fuchſij, Cornarij & Tabernæmõtani, qui etiam *Caudam porcinam* vocat. Peucedanum nominat etiam Lobelius & Fœniculum primum, C. Bauhino verò in Pin. Phyt. & apud Matth. dicitur *Peucedanum Germanicum*.

Quod exhibet hæc Tabella *Peucedanum poſterius*, *Peucedanum maius*, *Peucedanum Italicum* & *Peucedanum maius Italicum*, à varijs inſcribitur: & à nõnullis *Libanotis nigra*.

Cæterùm in vmbroſis & opacis, tum hortenſibus tum alijs prouenit locis, Iulioque floret & Auguſto. *Plura in Appendice.*

LIBANOTIS.

Libanotidum duo genera facit *Theophraſtus*, infrugiferum vnum, alterum fructiferum: Confusè de Libanotidibus agit *Plinius*, ac incerto intellectu, vt eas à Conyzis & Roſmarino apud eum diſtinguere minimè ſit facile. *Dioſcoridi* quadruplex Libanotis: 1. folio Fœniculi, ſemine & radice candidis: 2. folio ſimilis, ſemine & radice nigris: 3. folio ſimilis, ſed abſque caule, flore & ſemine: ac 4. tandem quæ folio eſt Lactucæ. Galeno tres ſunt Libanotides, vna ſterilis & duę fructum ferentes. *Nos* ex varijs diuerſi admodum generis Plantis, quæ Libanotidis nomine donantur, *Cachryophoron* dictam *floribus luteis*, hìc pingimus, à Nobis varijs in hortis obſeruatam, Baſileæ, Patauij, & alibi.

LIBANOTIS QVIBVSDAM FLORE LVTEO, ſemine Ferulæ.

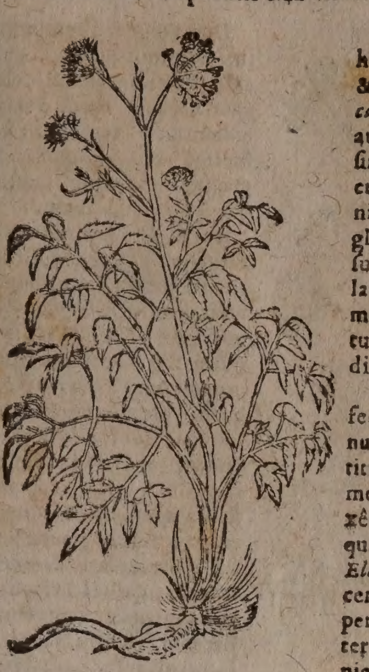

Hanc exiſtimat Dodonæus eſſe *Panaces Aſclepium Dioſcoridis*: Lobelio verò, Anguillaræ & alijs eſt *Panax Aſclepium Ferulæ facie*: In Candia & Sicilia frequens habetur, ac Nobis etiam, ex ſemine inde miſſo, ſæpius fœliciter Montbelgardi in S. P. horto prouenit.

Cùm autem Plantæ 27. & plures in Libanotidum cenſum referantur, quænam ex illis pro veterum Libanotidibus admitti poſſint, indagandum. Nos rem pro merito in Hiſtoria noſtra magna expendimus.

Omnes porrò Libanotides, Galeno teſte & iudice, eiuſdem ſunt facultatis; abſtergentis ſcilicet, digerentis & incidentis. *Plura in ſeq. & in Appendice.*

Libanotis Theophraſti quorumdam, Seſeli Æthiopicum Matthiolo, Ceruaria nigra.

Radicem nigræ Ceruariæ habet, craſſam, valde lõgam, & comatam, verùm albam: *caulem* nodoſum, duorum aut trium cubitorum: *folia* ſingularia, quintuplò & decuplò maiora quàm Ceruariæ nigræ, ſubrotunda, ſerrata, glabra, inferiùs penè glauca, ſuperiùs viridantia. *Vmbellæ* latæ, *flores* albi: *ſemen* gemellum, octo angulis donatum, cum quadam amaritudine.

Libanotidem Theophraſti fecit Dodonæus Gall. Latinus verò *Seſeleos Æthiopici* titulum illi facit. Pro legitimo *Seſeli Æthiopico* depinxêre Fuchſius, Tragus, & quandoque Matthiolus; pro *Elaphoboſco Dioſcoridis* Lonicerus. *Nos* plantam hanc reperimus florentem Iunio inter ſaxa. In hortis floret Iunio.

Libanotidi Theophraſti quorumdam valde ſimilis Coſtus amarus, ſemine criſpo.

Hanc in monte Sumano collectam ex Italia accepimus, *Coſti amari* inſcriptione. Libanotidi Theophraſti dictæ ac modò traditæ, valde erat ſimilis: *Folia* tantùm maiora & minùs ſerrata, magis ampla *vmbella*, & *ſemina* oblonga, criſpa, nonnihil amaricantia, cum acrimonia.

Cæterùm, vt de Libanotidis Etymo aliquid dicamus, Libanotidem ſic dictam quia Thus oleat, apud omnes fer è Græcos & Latinos in cõfeſſo eſt, vnde Plinius lib. 19, cap. 2. Libanotis odorem Thuris reddit, inquit, & inde ei nomen: λίβανος enim Græcis Thus eſt. Aliud Etymon quærit Apuleius; ab eo ſcilicet, quòd ante cognitum noſtro Orbi Thus, huius herbæ ſuffitu pro Thure Gentes vterentur; ſed id parum veriſimile.

Libanotis Theophraſti quorumdam, folio minùs rotundo.

Hanc Libanotidis Theophraſti dictæ varietatem obſeruauimus Heidelbergæ, in horto Sprengeri: *caule* ampliſſimo, cubitali, tripartito, & tripartitis deinde brachijs, in terna quoque plærumque foliola deſinentibus, ſubl onga, ſerrata, ac quorum etiam interdum poſtremum trifidũ eſt: infernâ autem parte ea magis candicant.

Libanotidem coronariam Dioſcoridis Nos *Roſmarinũ* inſcribimus, & aliò referimus: multũmque cum Marcello miramur, cur Libanotidis nomine donatus ſit, cùm nihil fermè Libanotidi ſimile communeúe habeat, vt facile ex vtriuſque Hiſtoria eſt intelligere, quæ tota & vndique diuerſa.

Libanotis altera quorumdam, aliis Ceruaria nigra: Germ. *Schvvartz Hirtz, Hirtzvvurtzel.*

Radices huic digitales, capite Mei inſtar capillato, altiùs humo depactæ, foris nigrantes, intùs albæ, lentam mucaginem vulneratæ manantes, ſapore aromatico, reſinaceo, grato. *Folia* tum à radice tum à caule oriuntur, longis appenſa pediculis, aliquatenus Petroſelini Macedonici effigie & diuiſura, rigidiora, glabra, glauci ferè coloris, crenata, ſapore remiſſiore quàm radix. *Caules* Ferulacei, ſtriati, duos aut tres cubitos alti, & in alas diuiſi: *Vmbellas* ſuſtinẽt ampliſſimas *floſculorum* albicantium, qui ex foliolis quinis conſtant, & priùs quàm dehiſcant purpuraſcũt. *Semen* latum, ad Paſtinacæ latifoliæ ſemen accedens. *Plura ad lateris ſequ. Figura.*

Libanotis Theophraſti minor, Lobelio: Panacis ſpecies nonnullis.

Folijs eſt exilioribus multò, ac Saxifragæ Venetæ proximis: *Caulis* bicubitalis & procerior: *Semen* Anethi, candidum: *Flores* in vmbellis albi: *Radix* aromatica, grati & iucundi odoris.

Tabernæmontano dicitur *Libanotis Panacea*, Thalio *Libanotis alba minor*; Lobelio *Libanotis Theophraſti minor*. An eadem cum *Ceruaria nigra*, ſiue Libanotide altera quorumdam paulò antè tradita? Eam Nos varijs locis obſeruauimus: Baſileæ, in monte Mutets, & in monte prope Krentzach, florentem Autumno: Geneuæ, in monte Saleuæ: Montbelgardi *à la Chaux*, iuxta vineta, ac etiam inter *Raupach & S. Germain.*

Valde bonæ nomine miſſa Libanotidis ſecundæ quorumdam, ſpecies.

Tota hæc planta accedit ad *Ceruariam nigram*: verùm *foliorum* color viret magis, nec ita glaucus eſt. In *folijs* etiam pauciores coniugationes, ſed ea multò maiora ſunt, amara, & acria nonnihil. *Flos* luteus ex vmbellis minoribus quàm in Libanotide iam nominata, iſque maſticatus odorem reddit aliquantulùm vinoſum & aromaticum. Siccam aliquando Argentinâ accepimus, *Vielgutta* Bononienſium & *Valdebona* nigræ nomine. Semen à Nobis ſatum tertiò demum anno caulem produxit; Iunióque & Iulio ſemina maturauit.

Reperitur in Apennini montis radicibus, vnde habuimus; ac floret Iunio.

FERVLA, FERVLAGO, NARTHECIVM: Germ. *Ferulkraut*: Gall. *Ferule*: Ital. *Ferola*.

Ferulaceum genus, vt iam olim annotauit Theophraſtus, in plures ſpargitur ſpecies: ſed hîc de Ferula propriè ſic dicta ſermo eſt. Nomen autem eius alij à *ferendo*, alij à feriendo, ac plurimi, quòd ſcapi eius fruticibus ſint pedamenti loco, & ſenibus ſcipionis, à ferendo ducunt: quemadmodum etiã Νάρτηξ apud Græcos virgultum, bacillum aut thyrſum ſignificat.

Nos ex varijs Ferulacei generis ſpeciebus eam hîc proponimus; quæ *Narthecium Theophraſti*, & *Ferulago Gaza* nuncupatur: ac quam ait Hiſtoria Lugdunenſis Fœniculi eſſe *caule* & *folio*, *flore* luteo, *ſemine* oblongo, & *radice* candidâ, fibratâ, ſubacri, dodrantali, ac, pro plantæ magnitudine, exiguâ.

FERVLA FOLIO FOENICVLI, SEMINE LATIORE & rotundiore.

Duæ vulgò ſtatuuntur huius nominis plantæ, quæ culturâ tantùm, ſtaturâ, elegantiâ & ſucci copiâ diſtare videntur: vt ſcilicet nactæ fuerint radices aruum aridũ magíſque excoctum, ſudúmque & feruidius ſolum.

Alij in *Ferulam Marem* & *Ferulam Fœminam* diſtinguunt: ijſque *Fœmina* inſcribitur *Ferula folio glauco* de qua mox, & à nonnullis ea quam ſub præcedente titulo propoſuimus: Mas verò ea quàm hîc pingimus. Ad quinque aut ſex cubitos excreſcit, *caule* craſſo, fungosâ medullâ pleno, ramoſo: *folia* ampliſſima, Fœniculaceâ, aut Ferulæ glaucæ ſimilia. Vmbellæ latæ *florum* luteorum, quibus delapſis *ſemen* ſuperuenit magnum, foliaceum. Radix vulnerata lachrymam fundit lacteam.

FERVLÆ FACIE THAPSIA, SIVE TVRBITH Gallorum, & Officinarum Turbith cineritium.

Radicis cortex fuſco foris eſt colore, intùs verò pallente, ſuccóque gliſcit ea lacteo & gummeo. *Caulis* Peucedani, & gracilior quàm Ferulæ. *Folia* Fœniculo latiora & breuiora. In *vmbellis ſemen* Ferulæ minoris, oblongum, anguſtius, & montani Sileris. Sic deſcribit *Lobelius*, qui *Thapſiam Aquitaniæ* nominat, & *Thapſiam vernantem in Aquitania Vaſconum*. *Thapſiam* dici addens non ſolùm, vt placuit Dioſcoridi, à *Thapſo inſula*, quæ vna è Sporadibus eſt: ſed etiam propter flammeum calorem, quem corpori admota inducit. Cæterùm valdequàm ſimilem eſſe *Thapſiæ*, habitu toto & viribus, tametſi purgandi vi illâ ſit præſtantior: eiúſque radice vti plæraſque omnes Septentrionales Officinas, &c.

FERVLA FOLIO GLAVCO, SEMINE LATO OBlongóque: Quibuſdam Thapſia Ferulacea.

Mirum quàm grandeſcat huius *radix*: *caulis* humanã proceritatem multùm excedit. *Folia* magna, Ferulacea, coloris glauci, potiſſimùm ſubtùs, ſuccum lacteum manantia, odore graui & ſapore acri. *Flos vmbellæ* ſubluteus: *Semen* magnum, compreſſũ, ſtriatum, nigrum.

An *Ferula fœmina* Cæſalpini? An *Roſmarinum Ferulaceum fertile Dioſcoridis* Lobelio? An *Thapſia maior* Cordo in Hiſt?

Vidimus hanc varijs in hortis ſemen maturantem Iulio, Patauij, Lugduni & alibi. Radicem autem ad tantam molem excreuiſſe, vt LXX. libras ponderarit, ſcribit Felix Platerus, Nos non vidimus. *De Ferulis plura in appendice.*

FERVLA GALBANIFERA ET GALBANVM.

Galbaniferam Ferulam ſic deſcribit Lobelius: Oritur, inquit, in hortis noſtris peruenuſta hæc planta, *ſemine* copioſo, lato, foliaceo, aromatico. Totâ facie Ferulam refert: *folia* exilia, *floſculi* item in vmbellis hilarioribus: *radix* craſſa ſucco prægnans. Quænam autem ſit hæc Lobelij planta nondum perſpectum habemus.

Eſt autem *Galbanum*, authore Dioſcoride, ſuccus naſcentis in Syria Ferulæ, &c. Vnde etiam Plinius: dat & Galbanum Syria, in Amano monte è Ferula. Sic Ferulaceæ plantæ liquorem eſſe, qui eodem nomine hodie in Offinis notus ſit & in vſu, norunt vel mediocriter in re Medica exercitati. *De eo plura non capiunt huius loci anguſtiæ.*

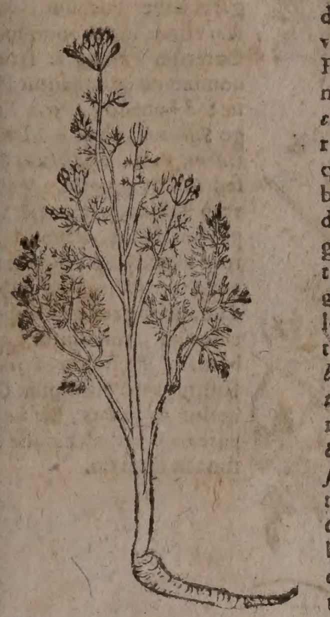
THAPSIA, SIVE TVRBITH GARGANICVM, ſemine latiſſimo.

Thapſiæ etymon antè annotatum. Totâ autem naturâ Ferulæ ſimilis eſt, graciliore tamen *caule*: *folia* Fœniculo ſimilia: *vmbellæ* in vnaquaque propagine Anetho ſimiles, in quibus *flos* melinus. Semen quale Ferulæ, latiuſculum, ſed aliquantò minus. *Radix* foris nigra, intùs candida, longa, acris, craſſiore libro veſtita.

Plantarum quæ Thapſiæ nomine circumferũtur cenſum in Hiſtoriam n. magnã retulimus, hîc verò eas recenſêre non vacat, Hanc ſaltem exhibemus, quæ ſemine eſt latiſſimo: & *Turbith Garganicum*, tum à viribus Turbith ſimilibus, tum à natalibus, Gargano Apuliæ monte, nuncupari ſolet. *Plura in Appendice.*

DAVCVS ; DAVCVS CRETICVS : Ger. *Mohrenkummel*: Gall. *Panet ſauuage*: Ital. & Hiſp. *Dauco.*

Daucus, vt refert Dioſcorides, ab aliquibus *Dircæum* vocatur. At Creticus *folijs* eſt Fœniculi ſimilitudine, ſed minoribus atq; tenuioribus: *caule* dodrãtali, *vmbellâ* Coriandri, *floribus* candidis; atque inter hos *ſemine* acri, albo, hirſuto, ac ſuauis in mandendo odoris. *Radix* eſt digitali craſſitudine & dodrantis altitudine. *Alterum* verò genus eſt Apio ſylueſtri ſimile, aroma olens, acre, odoratum, feruentíſq; guſtus. *Probatiſſimum* eſt Creticũ, *Tertium* præterea genus eſt floribus Coriandri, albis, capite & ſemine Anethi &c. *Sic diſtinguit ille.* Duos autem tantùm Daucos habet Plinius: *Creticum*, qui illi etiam probatiſſimus, & *alterum* in ſiccis quibuſcunq; prouenientem.

DAVCI CRETICI HISTORIÆ CONTINVATIO : Caruifolia.

Figura noſtra, Fuchſiana antè poſita, quia minùs bona erat, animus fuit hîc illi aliã meliorem ſubſtituere: verùm cùm Nobis defuerit Sculptoris induſtria, aliam huiuſce familiæ hîc appingimus, quã in Comitatus Montbelgardẽſis varijs locis in dumetis Autumno florentem obſeruauimus, & CARVIFOLIAM inſcripſimus. Floſculi autem illi ſupernã parte albi ſunt, auerſã verò rubentes.

Creticum porro dictũ *Daucum* alunt præruptæ altiſſimorum montium rupes: vt Saleuæ & Thuiri apud Geneuenſes; *Vvaſſerfall* apud Baſileenſes, & ſimilium. Vnde etiam *Daucum montanum* vocant nonnulli. In hortis viret Martio, floret Maio, & ſemine turget Iunio.

DAVCVS III. FOLIO CORIANDRI, flore luteo.

Folia huic ſunt Coriandri, ſed minora & aliquantulùm craſſa: *caulis* ſeſquicubitalis, *flores* in vmbella lutei, *ſemen* Cumini.

Vere manduntur radices & folia, quæ aromatici guſtus ſunt.

Cæterùm *Dauci nomen* variè apud Scriptores ſibi vendicarunt Plantæ: *Mutellina: Meum vulgare, Carota, Viſnaga, Seſeli, Lappula, Caucalis, Antriſcus, Hippuris, Daucus Selinoides Cordi, Daucus Coryophyllus* eiuſdem, *Daucus Cyanopus & Daucus coniophyllos* etiam eiuſdem: & aliæ quę folio, caule, ſemine vel flore variant: *Paſtinacam autem* ſylueſtrem, Daucum iam olim nuncupatam fuiſſe teſtem habemus Galenum 2. de alim.

DAVCVS PRATENSIS DALECHAMPII, FOLIO Millefolij pratenſis.

Naſcitur *radicibus* multis candidis rotundis, ab ima caulis parte in diuerſa ſparſis, breuibus, dulcibus, odoratis. Folijs Myriophyllo pratenſi ſimilibus, mollibus, lętè virentibus: *caule* Fœniculi, cubitali, in ramos duos vel tres diuaricato; atq; vmbellâ initiò nonnihil rubeſcente, poſtea albâ, amarã, ſubacri odoratã. Naſcitur in mõtoſis pratis & floret Maio.

Dauci vires quod attinet: Omnium ſemen excalefaciendi vim habet: potum menſes, partus, & vrinas pellit, torminibus liberat, veterémque tuſſim mitigat. Subuenit & à Phalangio demorſis, in vino potum, & impoſitum œdemata diſcutit. *Dioſcor.*

DAVCVS GLAVCO FOLIO, SIMILIS FOENICulo tortuoſo; Fœniculum petræum Tabernæm.

Plantam hanc nonnulli ad Peucedana, alij ad Libanotides referunt. Prouenit locis ſaxoſis, in montibus altis & rupibus. Copioſè verò habetur Montbelgardi locis herbidis circa patibulum: florétque Iunio, Iulio & Auguſto, & ſemen maturat Septẽbri.

Iiſdem cum Fœniculo viribus præditus eſt hic Daucus: calidũ que eſt in ſecundo gradu, ſiccus in primo; calculum pellit & vrinas mouet.

De Dauci vſu & viribus hęc inter alia apud Galenum habentur. Sylueſtris, ait, eſui minùs aptus eſt quàm satiuus, ſed in omnibus vehementior. Satiuus autem edi quidẽ poteſt, ſed debilior eſt,

MVTELLINA SIVE MVTRINA : MEVM alpinum quorundam.

Staphylini ſylueſtris *folia* habet, minora tamen, minutiúſque inciſa, trium circiter digitorum longitudine, rotáque glabra. *Caulis* breuis, atque vncias tantùm aliquot altus, *vmbellam* gerens purpuraſcentem. *Radix* propter terram capillata, ſatis longa & craſſa, exteriùs nigricans, odoris & ſaporis Mei vulgaris.

Mutellina dicitur vulgò in alpibus Rhæticis, vbi florentem collegimus Iunio. *Vires & facultates* eædẽ quę Dauci Cretici. Eáque coloſtra & recoctam ſuam condiunt Glaronenſes & Valeſiani lactarij. Ex eius pabulo plurimum & optimum Lac Vaccæ colligunt, vt ex Mei pabulo in Apulia.

PASTINACA, VETERVM STAPHYLINOS: Ger. *Paſteney*: Gall. *Paſtenades*; Ital. *Paſtinaca*.

Ex eo *nomen* inueniſſe videtur Paſtinaca, quòd paſtinũ referat, & tanquam habeat: Græci *Staphylinum* vocarũt. Eſt autem Paſtinacæ duplex genus: *ſatiuum* ſcilicet & *agreſte*: atque *agreſtis* rurſus multiplex diuiſio. Satiuum verò, Paſtinacæ, nulla adiectâ notâ, vocabulo vulgò intelligitur. Daucum, iuxta Cęſalpini opinionẽ, vocauit Theophraſtus; Dioſcorides verò, Galenus & alij Dauci appellationem erraticæ Paſtinacæ meliùs conuenire ſtatuunt; erraticámque Paſtinacam & Daucum vnius & eiuſdem eſſe generis. *Nos* litem ſub iudice relinquimus.

PASTINACÆ SATIVÆ, ICON ALTERA Fuchſij.

Paſtinacæ ſatiuæ duas Figuras habet Fuchſius, quas *Nos* etiam hîc proponimus. Cæterùm Paſtinacæ ſatiuæ nomine variæ donantur Plãtæ: à Lobelio *Lauer*, à Trago *Siſarum*, ab alijs *Silaum*, *Carui*, *Viſnaga*, *Althæa*, &c. ſed minùs propriè. Vulgò verò Paſtinacæ ſatiuæ, & Staphylini ſatiui, dicuntur Carotæ albæ, luteæ, rubræ & nigræ. *Secacul Arabum* quibuſdam, quod genus eſt Rapunculorum, inſcribitur à quibuſdam *Paſtinaca Syriaca*. Fallitur verò plurimùm Oliuerius de Serres, Betam rapaceam concludens eſſe Paſtinacæ ſpeciem.

PASTINACÆ SATIVÆ, SIVE CAROTÆ; effigies melior.

Si caulеſcere permittitur Paſtinaca *Carota* dicta, caulẽ erigit duorum aut trium cubitorum, hirſutum, ſtriatum, concauum, ramoſum: ad cuius diuaricationes *folia* dodrantalia, in alas veluti diuiſa, ſingulas quadam Apij cęſurâ diſſectas, hirſutas, odore & ſapore ſuaui ſatis. *Flores* in vmbellis latiuſculis, puſilli, ſubrubentes. *Radicis* autem potiſſimùm cura, quę pedem lõga, craſſa, friabilis, lutea aut rubra, ſucculenta, ſapore dulci & aromatico.

Paſtinacam ſatiuã & *Daucum domeſticum* vocant nonnulli, & *Carotam* plurimi. Variat autem ſolùm radicis colore, quæ vel alba, vel pallidè lutea, vel lutea, vel atrorubens eſt.

PASTINACA SYLVESTRIS, SIVE STAPHYLINUS Græcorum.

In promptu eſt Paſtinacæ ſylueſtris faciẽ ex ſatiua noſſe. *Radix* minor & acrior: *caules* altitudine pares, ſeſquicubitales, ſtriati, hirſuti, in alas diuiſi. *Folia* minutim ſimiliter diſſecta, atrouirentia, hirſuta. *Flores* etiam in vmbella conſimiles. Delapſis verò floribus ſuccedunt *ſemina* breuia, ſtriata, hirſuta: ac tum conuoluta vmbella, cauitatem, ceu auiculæ nidulum, in medio deformat.

Diſtinguunt nonnulli in *Marem* & *Fœminam*, atq; illi floſculum in vmbella mediũ rubeſcere aiunt, huic minimè.

Prouenit in aruis ſaxoſo & gracili loco: ac in hortis etiam ſpontè naſcitur. *Plura tum de hac tum de ſatiua in Appendice.*

PASTINACA SYRIACA RAVVVOLFFII; Secacul Arabum & Maurorum quorundam.

Radice nititur exteriùs cinereã, intùs candidã, læui, tenerã, digitum craſsã, ſeſquidigitum longã: ex qua fibrarum loco, *noduli* ceu *verrucæ* prominent, ſapore dulci, Carotarum ſimili, quibus *caule*, *foliis* ac *vmbellâ* (floſcúlis exceptis qui penitùs flaui ſunt,) haud abſimilis hæc Paſtinaca.

Rapunculorum ſpeciem eſſe, Germanis *Gerelen* dictam, tradit Ravvuolfius deſcriptionis author: atque inter ſegetes, iuxtáq; ſepes & hortos vrbis Halepi, locis potiſſimùm apricis, prouenire. Edulem eſſe addens & ſaporis grati.

PASTINACA MARINA: QVIBVSDAM Secacul, & Crithmum ſpinoſum.

Huic *radix* craſſa, tenera, alba, guſtui gratiſſima, dulcis & rùgoſa, vt Paſtinacæ ſatiuæ Germanicæ & latifoliæ. *Folia* craſſa, duos ferè palmos longa, ſpinoſa, crebris diuiſuris inciſa, ſapore aromatico, cum quadam ſalſugine. *Caulis* cubitalis, in multos diuiſus ramos, quibus inſidẽt *vmbellæ* ſpinoſæ, *floribus* paruis albis donatæ.

Plantam hanc *Paſtinacam marinam* vocant Monſpelienſes, quidam *Hippophaeſtũ Dioſcoridis*, alij *Tribulũ marinũ*, *Anguillara Secacul*, *Secacul legitimũ* Apollo, *Crithmũ ſpinoſum* Tabern. & alij.

Vidimus Mõſpelij ad mare florentem Auguſto, vt & Venetijs ad littus maris; ac in horto etiam habuimus. Vires eędem quæ Crithmi vulgaris.

PASTI-

PASTINACA SATIVA LATIFOLIA, GERMANICA, luteo flore.

Culinis notiſſimæ Paſtinacæ huius radices in Germania, ſingulares, longæ, minùs craſſæ, albæ, in medio neruo duro donatæ, magis grato quàm Siſarum ſapore: ab his *caulis* ſurgit bicubitalis & procerior, ſtriatus, inanis, multis alis concauus. *Folia* ad Pimpinellæ maioris folia accedunt, ſed multis numeris maiora ſunt, hirſuta, ſapore grato & aromatico. *Flores* in ampla *vmbella* lutei. *Semẽ* latum, foliaceum, duplex, cõpreſſum, & Angelicæ vulgò dictæ ſemini ſimile.

Locos amat pratenſes, ac ſeritur etiam in hortis, vt Nos Lugduni, Geneuæ & Montbelgardi in noſtris habuimus. Floret Iulio aut Auguſto. *Plura ad latus ſequentis Figura.*

PASTINACÆ SATIVÆ LATIFOLIÆ Germanicæ, alia Icon.

Hanc Paſtinacam Antiquorum *Siſer* eſſe volunt plurimi, vt etiam Fuchſius Figurã primo loco poſitam Siſeri ſatiui titulo exhibuit. Tabernamontanus verò *Elaphoboſcum ſatiuum* inſcripſit. Lacuna verò & Lonicerus cum *Carotis* confundunt.

Radix porrò huius, vulgaris Paſtinacæ radice amatior eſt atque odoratior, aromaticum quid ampliùs habens, ac guſtu gratior: quapropter etiamnum à multis ſeritur, & auidiſſimè in cibis expetitur: vnde etiam Tiberium Principem ſingulis annis ſibi afferri voluiſſe, authorem habemus Plinium. Sed qui illius Hyeme colligunt radices, caueant à *Cicuta* vel *Cicutaria*.

PASTINACA GERMANICA SYLVESTRIS, quibuſdam, *Elaphoboſcum.*

Hæc non aliter quàm cultu à ſatiua differt: formã partium omnium eadem, ſed coactiore, ſaporéq; vegetiore.

Matthiolus, & eum imitatus Lacuna, ſolã Iconem, pro legitimo *Elaphoboſco* proponunt: ſic *Elaphoboſcum* etiam nuncupant Dodonæus Gall. & Caſtor, *erraticum* Tabernamontanus: *Paſtinacam* Brũfelſius: *Sylueſtrem* Tragus, Anguill. Cordus, Geſnerus, Thalius & Camerarius: *Spõdylium* Gerardus.

Paſſim prouenit inter ſylueſtres plantas, in agrorum & vinearum collibus, herboſis locis & ſiccis pratis. Floretque Iulio & Auguſto.

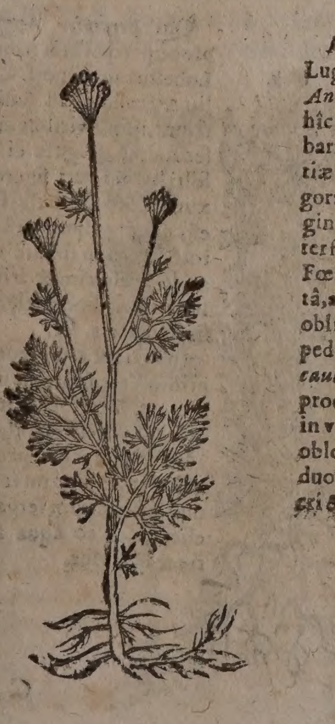
CAROS, CARVS, CARVM ET CAREVM: Ger. *Feldt kummel*; Gall. *Carui, Cumin, Siſot*: Ital. *Care.*

Careum Gentis ſuæ nomine appellatũ ſcribit Plinius, à Cariæ ſcilicet regione, in qua laudatiſſimũ proueniat.

Planta eſt Paſtinacæ ſylueſtri non abſimilis, ait Matthiolus: *caulibus* ab vna radice pluribus, quadrangulis, cubitalibus; vmbella floribus candidis refertâ: *ſemine* Aniſo longiore, anguloſo & ſubtùs nigricante: radicéq; longâ: Officinis vulgò *Carui* dicitur, &c. *Hæc ille.* Naſcitur in collibus, montibus, herboſis, campis & lætis pratis, atque à Maio menſe in Auguſtum vſque flores & ſemen profert. apud Germanos, Bohemos & Hungaros præſertim frequens; atque illorum culinis, vt Plinij vtamur verbis, principale. De viribus in Appendice.

ANTRISCVS PLINII QVIBVSDAM.

Antriſcum pingit Hiſtoria Lugdunenſis, & ſic deſcribit: *Antriſcum*, ait, plantam eſſe hîc pictam contendunt Herbarij quidam, quorum ſentẽtiæ nec refragor nec ſuffragor: gignitur in pratorũ marginibus, & ad riuorum præterfluentium alueos; *radice* Fœniculi, intùs albâ, odoratâ, acri: *foliis* Apij, per oras obliquè diſſectis, in ſingulis pediculis ferè ſẽper quinis: *caule* cubitali, & interdum proceriore, anguloſo: *flore* in vmbella candido: *ſemine* oblongo, gemino, apicibus duobus exilibus præfixis, acri & odorato.

ANTRISCI ALIA ICON.

Duas Antriſci Icones ex noſtris empticijs proponimus, vt quod vni deeſſe videbitur, ex altera habeatur.

Planta autem quam hîc pro *Antriſco* pingimus, paſſim iuxta ſepes prouenit, Maióq; Iulio & Auguſto floret: Lugduni, Geneuæ, Baſileæ & Mõtbelgardi frequens. *Caucalidem* inſcribunt nonnulli, *Cerefolium ſylueſtre* & *Oneſelinon* Tabernamontanus, *Daucũ ſepiarium* Geſnerus, *Apium ſylueſtre* Gerardus, *Chærophyllon* 2. *ſylueſtre* & *Dauci ſylu. genus* C. Bauhinus in Pin. in Phyt. verò *Caucalidem* 3.

SCANDIX VETERVM, SCANDIX QVIBVSdam flore candido, &c.

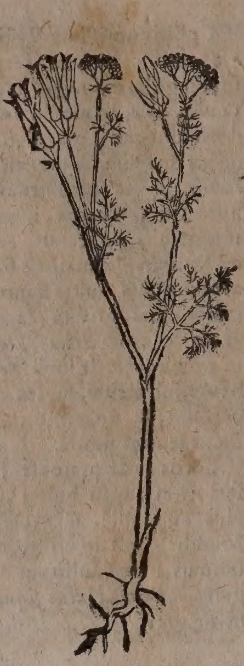

Differt *Scandix* à *Sandice*, uòd Scādix *herba* eſt, Sādix verò *metallica*. *Tantùm* autem reperitur apud Theophraſtum *Scandicis* mentio, inter eas plantas quarū caules humi procumbunt. Plinius inter olera ſylueſtria recenſet, Dioſcoridi ſylueſtre olus eſt, ſubacre, amarum, atque eſculentum.

Quænam verò hodie Scandix ſit lis eſt inter Authores: tribuitur enim Scandicis nomen variis Pectinis Veneris ſpeciebus mox tradendis, vt & Tragopogo, Iſatidi, Viſnagæ, & aliis Herbis præſertim verò pro Scandice traditur ea quàm hîc pingimus.

Calefacit & ſiccat in ſecūdo ordine intenſo, crudáque & coćta editur.

PECTEN VENERIS: Germ. *Venus Strell*, Gall. *Pigne de Venus*: Ital. *Pectine de Venere*.

Vulgare Veneris pecten ex *radice* exigua & dulci, *caules* producit tenues, dodrantales, hirſutos, iuxta terram rubentes, ſuperiùs verò virentes, ſtriatos, in ramos diuiſos. *Folia* longis pediculis appenſa, Coriandri diuiſurâ, & ſapore nauſeoſo prædita. *Flores* ad Myrrhidis flores quàm proximè accedunt, vmbellatímque ſunt diſpoſiti, & coloris albi: quibus ſuccedit *ſemen* longum, in mucronem extenuatum, roſtellíſque, aut potiùs, vt vult Dodonæus, craſſis magníſque acubus ſimile: vnde etiam *Acûs paſtoris*, *Acula*, aut *Acicula* nomen obtinuiſſe creditur. *Scādicem Veterum* eſſe exiſtimarunt plurimi, ſed perperàm; reclamant enim inter alia facultates.

PECTEN VENERIS TENVISSIME' DISSECTIS foliis, Antriſcus Caſabonæ.

Ex *radice* tenui parum fibroſa, *caulis* vnus, (vel plures,) tenuis exit. *Folia* ad radicem ex longiuſculo pediculo tenuiſſima, *Mei* ferè diuiſurâ. Extremis caulibus hærent in minima vmbella *floſculi*, qui poſt ſe radiata relinquunt *cornicula*, Pectinis Veneris, vnciam circiter lōga, at breuiora & tenuiora quàm in illa, quina plærumque vbi paruæ plantæ: vbi verò maiores, plura.

PECTEN VENERIS FOLIO TENVIORE, & paucioribus roſtris.

Hæc palmaris eſt, *radice* paruâ alba, fibroſa, ex qua *cauliculi* terni quaternívc procumbentes prodeunt: circa quos *folia* Scandici vulgari ſimilia, ſed tenuiora: *Vmbella* etiam minores. Floribus ſuccedunt *ſemina* oblonga, acubus ſimilia, non tot vt in Pectine Veneris vulgari, vbi communiter octo obſeruantur, ſed bina, terna, quaternáue, atque illis itidem minora.

PECTEN VENERIS CRETICVS.

Folia huius ſuperiora Scandicis vulgaris modo ſunt diſſecta: inferiora verò nigriora, leuiter hirſuta & minùs profundè inciſa. *Caulis* cubitalis, anguloſus, ſtriatus, ſubhirſutus: *vmbella* parua, flores albi: & ſemen roſtratum, 10. 12 & pluribus roſtris ſimul iunctis: Cuilibet verò roſtro apices duo quaſi aculei rigidi præfiguntur.

Cæterùm Pecten Veneris vulgaris in aruis pingui lætóque ſolo, ac inter ipſas ſegetes prouenire ſolet: Maióque & Iunio floret.

Radix tuſa omnia corpori infixa extrahit, idque natura ſeminum aculeis oſtendiſſe creditur.

PERCHEPIER ANGLORVM QVIBVSDAM, Scandix minor Tabernæm.

Qui *Percepier* Anglorum probè perſpectum habent, ai Lobelius in Aduerſ. Cerefo lio & Scandici id ſimile eſſ ſciunt, iiſque viribus minim ſecundum. Figura ei Cere folij nuper nati figuræ pro xima: ſed herbula ſempe eſt, nūquam ſpithamâ altio totóque anno ſpontè erūpi arido præſertim & trito ſol luxurians; ſine caule, floſcu lis herbaceis, &c.

In agris & aruis ſpontane primo Vere prorumpit, &, v dictum, Cerefolij virtutibu & facultatibus eſt preditum

Vehementer & repentè vri nas ciet: editur inter olera muriâ conditum ſeruatur, & elicitur ex eo Aqua ſtillat tia magni vſus.

CHÆREPHYLLON, CEREFOLIVM: Germ. *Korffel-kraut*: Belg. *Kernel*: Gall. *du Cerfeuil*: Ital. *Cerefoglio*.

Radice eſt nitente, albâ, minimi digiti craſſitudine: à qua *caules* plures exſurgũt ramoſi, ſtriati, concaui. *Folia* Apij hortenſis folijs ſimilia, ſed argutiùs diuiſa nec ita longa, auerſâ parte hirſuta. *flores* in *vmbella* rara parui albi, quinque folijs cordatis, totidémque ſtaminibus albidis, conſtantes; *ſemen* oblongum, tenue, ſapore dulci & aromatico.

Paſſim in hortis colitur, & Vere ſatum celeriter in caulem aſſurgit. Auguſto ſatum per totam Hyemem viret.

Temperatè excalfacit & modicè deſiccat. Comeſtum vrinam promouet & obſtructiones ſoluit: tuſum verò & foris impoſitum tumores diſcutit & ſanguinis grumos concretos reſoluit. *Plura in Appendice.*

MYRRHIS: Germ. *Wilder Körbel*: Gall. *Cicutaire & Perſil d'aſne*: Ital. *Myrrade*.

Myrrhis, quantùm ex Dioſcoridis, Plinij & Galeni ſcriptis licet elicere, *Myrrha* etiam dicta eſt, & ab aliquibus *Smyrrhiza*; *radicémque* habet oblongam, teneram, rotundam, odoratam, dulcem & cibo non inſuauem. *Caule* verò *folijs* & *floribus* Cicutariæ ſimillima eſt, minor tantùm & exilior, ob id etiam *Cicutaria* à nonnullis dicta. Perperàm verò de *Geranio*, de *Chærefolio* & de *Angelica*, ab aliquibus dici in Hiſtoria noſtra magna oſtendimus: Nos ex varijs, quæ traduntur, Myrrhidis ſpeciebus eam hîc pingimus quæ ſemine eſt magno longo, ſulcato. Spontè prouenit nonnullis in pratis vulgóque colitur in hortis, vbi floret Maio. *Plura in Appendice.*

GINGIDIVM: Germ. *Syrich Körffelkraut*: Gall. *Gingidium*: Itall. *Gingidio*.

Gingidium ait Dioſcorides à nonnullis *Lepidium* dici: naſci autem plurimum in Cilicia & Syria. Herbulam porrò eſſe Paſtinacæ ſylueſtri ſimilem, ſed tenuiorem & amariorem: radicemque habere paruam, ſubalbidam, amaram. Edi crudum & coctum, ac tandem ſtomacho eſſe commodum, & ciere vrinas.

Plurimum in Syria gigni & edi tradunt etiam Plinius & Galenus. Quod verò *Paſtinacæ* ſimile fecerunt Dioſcorides & Plinius: at contrà Scandici Galenus & Paulus, parum id ad Herbæ huius haud ſatis notæ cognitionẽ confert, cùm nihil commune habeant hæc duo Simplicia. De *Gingidio* plura in Appendice, vbi etiam Iconem habebit Lector.

VMBELLIFERA ALSATICA MAGNA, VMBELLÂ paruâ Sublutea.

Indicta, quod ſciamus, Herbarijs eſt hæc planta, quam inter *Colmariam* & *Sultz* inter dumeta reperimus. Proceritate hominem æquabat, *caule* rubente, ſtriato, geniculato, inani, firmo ſatis, & in ramos diuiſo: ad cuius ſingulos nodos pediculi caulem, ceu vagina, amplectentes oriuntur, longi cubitum vnum, ex quorũ lateribus alij breuiores prodeũt *folia* ſuſtinentes Apij petræi modo diſſecta, ſapore amaricante & aromatico prædita. *Vmbellæ* pro plantæ ratione paruæ, Apij vmbellis pares, *ex floribus* conflantur luteolis. *Semen* gemellum, Anethino ſimile, foliaceum, latum, ſtriatum, ſaporis aromatici acris & amari. *Radix* lignoſa, rugis arata & aromatica.

LAPPVLA CANARIA: Germ. *Acker Kletten*: Gall. *Eſpece de Glauteron*: Ital. *Pedochi di cane*.

Lappa vulgaris, cùm Maioris tum Minoris hiſtoriam pòſt ſuo loco trademus: ob magnam verò quam *Canaria* cum Gingidio & Caucalide habet conuenientiam, eius hîc meminimus. Solâ porrò humilitate à cæteris eiuſdẽ nominis differt: *Canariæ* appellationem ſortita eò quòd canibus adhæreat.

Radix illi eſt alba, tenuis, & ſubdulcis: *cauliculus* pedalis vel maior, in ramos aliquot diuiſus, partim rectos, partim procumbentes, ſtriatos, hiſpidos, purpuraſcentes, geniculatos, multíſque alis concauos. *Folia* Paſtinacæ tenuifoliæ, hirſuta. In *vmbella* verò *flores* albi, quibus ſuccedunt lappulæ, ſtriatæ, hiſpidæ. Hanc vt & ſequentes varijs in locis obſeruauimus, inter ſegetes, & ad agrorum margines. Florent Maio & Iunio.

LAPPVLA CANARIA LATIFOLIA, SIVE Caucalis.

Radix huic ſimplex, alba, ligneſcens; *caulis* cubitalis, ramoſus, ſtriatus, tactu aſper; *folia* pulchra, palmum circiter longa, perquàm hirta, profundè ſerrata, eorũque quatuor ſunt aut quinque coniugationes, impari ſemper alam claudente: *Vmbella florum* purpuraſcentium diuulſa eſt, & *ſurculo* inſidet peculiari, & palmo longiori, *Lappulæ* magnæ, oblongæ, horridæ, nigricantes.

Exhibetur apud Hiſtoriam Lugdunenſem pro *Lappa boaria Plinij*: à Lobelio verò in Aduerſ. pro *Caucalide altera purpuraſcente*. Copioſa prouenit in agro Narbonenſi, præſertim circa Monſpelium & Nemauſum, inter ſegetes.

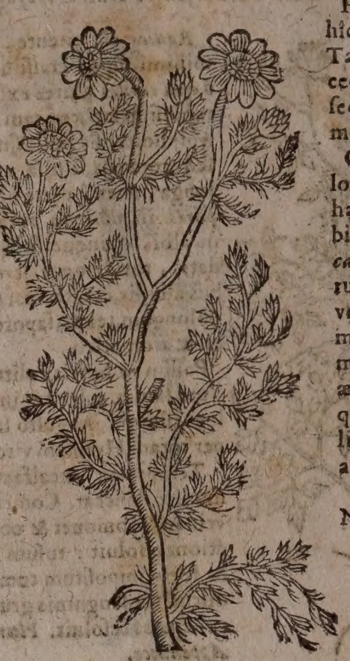
Lappulæ Canariæ, species alia: Caucalis maritima quibuſdam.

Radix huic gracilis, longa alba: *caules* vix palmares molli caneſcunt lanugine, internodijs grauiſſimis diſtincti: è quibus exeunt *rami* caule longiores, nudi, *Lappas* in vmbella geſtantes, luteas, Caucalidis albæ aruenſis; *Folia* mollia, villoſa, luteola, Pectinis Veneris diſſectionibus.

In arenoſo quodam maritimi Tractus Narbonenſis & finitimis Sabuletis obſeruauimus, raráque eſt admodum.

Chamæmelum foetidum marinum.

Hetoregenea ferè ſunt quæ hîc & in proximè ſequenti Tabella pingimus, & ad præcedentem Claſſem pertinent: ſed Nobis abſentibus facta metaſtaſis.

Cæterùm huic Chamæmelo ab hortenſi Chamemelo haud multùm diſſimilis habitus. Verùm non modò *caules* ramíque ſtriati & ſubrubentes, lanugine albâ ſunt veſtiti: ſed etiam *folia* quæ minutiùs diſſecta, & propemodùm candicantia. *Flores* æquales, ſtellatis candidiſſque, in ambitu radiatis, foliolis, vmbilicum luteum ambientibus.

Collegimus in maritimis Narbonenſibus.

Chamæmelum marinum aliud.

Complures humi ſpargit *coliculos*, palmares aut dodrãtales, ſimplices: per quos ordine aſcendunt folia, quã Chamæmeli vulgaris latiora, breuiora, craſſiora, nec adeò tenuiter inciſa, amara & ſubacria, odore ferè Chamæmeli. *Flores* ſingulis geniculis inſident ſinguli, Chamæmeli floribus ſimiles, cãdidi, radiati, ſed maiores, eundem ferè odorem halantes. *Radices* ſatis profundæ, nigricantes, multis fibris donatæ. Floret Aprili, Auguſto & Septembri.

Lobelio in Adu. dicitur *Parthenium marinum minimum*.

Caucalis: Germ. *Wild Peterlin*: Gallis *Perſil ſauuage*: Ital. *Petroſello ſaluatico*.

Caucalidem *cauliculum* eſſe dodrantalem atque ſubhirſutum tradit Dioſcorides. *Folia* verò habere Fœniculo ſimilia, cum multis inciſuris hirſuta: & in ſummo *Vmbellam* albam odoratam. Et eum, Olerum modo, crudum aut coctum edi. Ciere autem vrinam.

Eius Plinius libri 21. cap. 15. meminit inter Herbas ſponte naſcentes, quibus plæræque Gentium vtantur in cibis. Libri verò 22. cap. 22. eius delineationem & virtutes recenſet.

Caucalidem ſimiliter inter Olera recenſet Theophraſtus: ſed quæ Herba, quodnam Olus, aut qui Cauliculus, vt ait Dioſcorides, ſit Caucalis, ex eius Scriptis haud facile eſt addiſcere.

Caucalis Hispanica, semine rugoso.

Huius meminit Cluſius Hiſtoriæ lib. 6. cap. 24. his verbis: A prima [*Caucalide maiore*,] inquit, non valde differt ea, quæ ſemine ex Hiſpania allato nata eſt mihi aliquando, cùm apud Belgas, ac etiam cùm Viennæ Auſtriæ degerem. *Cauliculos* etiam habebat ſtriatos & aſperos: *vmbellas* verò candidorum *floſculorũ* minores, & quaſi in orbiculare caput coactas: *Semen* etiam craſſiuſculum, valde ſtriatum, nõ hiſpidum.

Caucalidem peregrinam inſcribunt nonnulli. Aliàs *nullibi non naſcitur Caucalis*, vt annotat Marcellus: præſertímque in noualibus, antequam nouâ aratione renouentur.

Caucalis Syriaca, folio Bauciæ, semine maximo, flore albo.

Gingidium 1. inſcribit Dodonæus Lat. in fol. *Gingidij folijs* Bauciæ Syriacum Lobelius in Obſ. Gingidium 2. Tabernamontanus.

Sic dantur à loco *Caucalidum differentiæ*: dantur & à magnitudine, à foliorum longitudine & craſſitudine; à ſeminis figurâ & magnitudine; atque tandem à florũ colore, qui vulgò vel albi ſunt vel purpuraſcẽtes. Caucalidis porrò nomine vulgò donantur omnes *Lappulæ canariæ ſpecies*: & reijcienda omninò eorum opinio, qui *Pimpinellam Caucalidem* eſſe affirmant. An Rauvvolfij Spondylium ex Syria?

Potuit dici Caucalis, Lobelio authore, à ſeminum effigie, quæ vaſcula oblonga & ſemiſphærica imitantur. Cæterùm Dauco Caucalidẽ ſapore & viribus ſimilem eſſe habemus ex Galeni monumentis.

Cavcalis minor pvlchro semine: Tordylium & Seſeli Creticum multis.

Tenuem ligneſcentē albā *radicem* demittit: *caulis* pedalis vel maior, ſtriatus, hirſutus. *Folia* per cōiugationes longo pediculo annexa, ſubrotunda, ſerrata, aſpera & piloſa, minora quàm ſequētis: quibus penitùs etiam ſimilia ſunt ea quæ ramorum diuaricationi adnaſcuntur, vtcunque minora. *Flores* in *vmbellam* digeſti candidi. *Semina* pulchra, haud multùm hirſuta, fimbriâ candidâ criſpâ vel granulatâ illa ambiente.

Caucalidem inſcribunt Bellonius, Geſnerus, Bellus & alij: *Tordylion* & *Gordylion* Dodonæus Gall, idem Geſnerus & Hiſtoria Lugd. *Seſeli Creticum* Lacuna, Lobelius, Caſtor, Tabernamontanus & Gerardus; *Minus* Camerarius.

Cavcalis maior, semine minvs pvlchro, hirſuto.

Duorum ferè cubitorum altitudinem *caulis* aſſequitur, hirſutus, ſtriatus, inanis, in ramos diuiſus. *Folia* oblonga, ſerrata, hirſuta, alia longiora, alia breuiora. *Vmbellæ* paruæ. & *flores* quoque parui, albi, externis floſculis foliola quædam maiora tripartita habentibus. *Semina* peltata, Caucalidis Syriacæ, ſed multò minora, hirſuta, vmbone rubente, fimbriâ albâ, ſapore aromatico.

Tordylium maius, & *Seſeli Creticum maius*, inſcribunt Lobelius, Hiſtoria Lugd, Camerarius, & alij.

Colitur in hortis & floret Iunio: vidimus & nos Spontaneum prope *Cormou* in itinere Geneuâ Lugdunum,

Cavcalis maior Clvsio, flore ex albo purpuraſcente: An Tordylij genus?

Hanc etiam Caucalidem ad Tordyliorum genus referendam exiſtimauit Cluſius, cui in horto Iunio floruit, & ſemen Iulio ac Auguſto maturum produxit.

Minor autem Caucalis ſemine pulchro, antè tradita, Monſpelij ſponté prouenit, ac varijs in locis in hortis colitur: vt nos Geneuæ & Montbelgardi in noſtris habuimus florentem Iulio.

Omnium verò minimam Caucalidem vidimus prope Nemauſum, in hiulcis ſaxorum rimis: totáque planta cum radice & caule vnciam non ſuperabat.

De Tordylio plura in Appendice.

Coriandrvm, Coriannvm, Coliandrvm; Germ. *Coriander*: Gall. *Coriandre*: Ital. *Coriandolo*.

Quamuis *Coriandrum* inter Sylueſtria non inueniri dicat Plinius, & vnius tantū Coriani meminerit Dioſcorides, atque Coriannum inter ea quibus minimè plura genera ſunt recenſeat Theophraſtus; imò etiam ſatiuum tantùm Coriandrum reperiri aſſeueret Braſſauolus, & Sylueſtre Cæſalpino alijſque ex Recentioribus fuerit incompertum. *Satiuum* tamen & *Sylueſtre* proponit Nicander Scholiaſtes: & Nobis tria innotuerunt Coriandri genera, de quibus mox ordine dicemus.

Vulgare, ſatiuum & *abſolutè dictum* hîc pingimus, quod *maius* etiam vocant. Habetur id vbique in hortis, Maióque, Iunio & Iulio menſibus in illis floret,

Coriandri alia icon: Coriandrvm *teſticulatum* C. Bauhini.

Ima huius folia minutiùs ſunt inciſa, Seménque habitius, quàm *Maioris* & *Communis* dicti, cuius iuxta Lobelij Iconem, plantulam hîc pingimus.

Rarâ autem, tenui, candidâ, ſimplici ac pauciſſimis fibris donata, *radiculas* præditum eſt *vulgare Coriandrum*. *Caulis* bicubitalis, & maior, gracilis, ſtriatus, ſolidus. *Folia* primùm Aniſi aut Petroſelini, pòſt verò ad Chamæmelina accedunt, Cimicum fœdo odore. *Vmbella florum* ex purpureo candicantium Petroſelini vmbellis pares. Semen exactè rotundum, ſtriatum, diſſepimentis intrinſecus diſtinctum, alioqui vacuum, odore & ſapore gratiſſimo, aromatico.

Coriandrvm sylvestre,

Radix illi ſingularis eſt, tenuis & non altiùs demiſſa. *Caules* multos edit, quinque angulis conſtantes, ſolidos, geniculatos, ramulis incerto ordine è geniculis prodeuntibus. *Folia* vulgaris Coriandri folijs ſimilia, ſed minora, *Vmbellæ* veluti in altero Coriandro, floribus ex purpureo candicantibus refertæ, quibus diſcuſſis *Semen* oritur rotūdum, id peculiare habēs, quod in ſingulis pediculis duplex ſit, atque vnum alteri iunctum. Odor totius plātæ gratior quàm ſatiui Coriandri, & caput magis tentans.

Naſcitur in locis quadantenus ſiccis, atque in limitibus & marginibus agrorum.

De Coriandro plura in Appendice,

ANISVM VEL ANESVM: Germ. *Anyſs & Enyſs*: Gall. *Anis*: Ital. *Aniſo*.

Aniſi *folia* prima longis hærent pediculis, ſimplicia ſunt & non trifida, circumſcriptione rotunda, profundè ſerrata, vnciâ maiora, albicantia, odorata: ſuperiora verò Petroſelini folijs ſimilia, & tenuiter inciſa. *Caulis* rotundus, concauus, Apij cauli ſimilis, hirſutus, nonnihil ſtriatus. Ex eius autem geniculis *rami* enaſcuntur multi, Coriandri modo, quorum extremis hærent *vmbellæ* latæ, minutis candidiſque *floribus* conſtantes. *Semen* paruum, colore ferè cinereo, odoris & ſaporis iucundi & gratiſſimi. *Radix* gracilis, inutilis, modò ſimplex & modò multifida. Plura non capiunt huius loci anguſtiæ: videat Lector latus ſequentis Figuræ.

VISNAGA MINOR QVORVMDAM, SELINVM peregrinum floribus candidis, & ſemine hirſuto.

Plantam hanc in Salmãticenſis agri vinetorum marginibus iuxta vias & ſemitas ſponte naſci, ac menſe Iulio florêre, ſeménque Autumno maturare, author eſt Cluſius.

Quamuis porrò Aniſi hiſtoriam lõgiori ſermone proſequi operæ non eſſe prætiũ cenſeat Cæſalpinus, quòd vulgò notum ſit, & à Veteribus indeſcriptum; antè dictis tamen nonnulla hîc addemus.

Si natales quæras, in Creta, Syria, Ægypto alijſque Orientis regionibus fœliciter prouenit. Seritúrque etiã hodie in Angliæ & Germaniæ hortis, & floret Iunio, ſed ſemine eſt tenuiore.

Vires quod attinet Aniſum, dictante Dioſcoride, in vniuerſum vim habet excalfaciendi, exſiccandi, habitũ iucundiorem faciendi, dolores mitigandi, diſcutiendi, &c. *De quibus in Appendice.*

APIVM, SELINVM, PETROSELINVM: Germ. *Peterle*: Gall. *Perſil*: Ital. *Petroſello*.

Æquiuoca eſt *Apii* vox, féſque denotat diuerſiſſimas. Aliud enim eſt ἄπιον *pyrum*, arboris ſcilicet ἄπιος dictæ fructus: & aliud ἄπιον *herba*. Sciendúmque hanc rurſus eſſe *duplicem*: vnam quidem *Iſchas* dictam, de qua Nos in huius Sciagraphiæ Claſſe 34. agemus: & alteram *Selinum* vocatam, de qua hîc Nobis Sermo eſt.

Huius autem Apij præcipuæ *Differentiæ* ſumuntur à *loco* & *natalibus*, vnde aliud *Hortenſe* & *Satiuum*, aliud *Paluſtre*, aliud *Syluestre*, aliud *Montanum*, aliud *Petræum*, aliud *Noſtras*, & aliud *Macedonicum* nuncupatur. Nos *Hortenſe* & *vulgare* ex Fuchſio hîc pingimus.

APII, SIVE SELINI, ALIA ICON, APIVM planum, & criſpum, exhibens.

Apij *radix* adultior magnitudinem interdum aſſequitur Paſtinacæ Germanicæ, alba, acriuſcula, non ingrata. *Caulis* cubitalis & maior; in faſtigio & ramulorum extremis *flores* fert in vmbella paruos, albos. *Semen* oblongum, fuſcus quàm Fœniculi, ac multò maius quàm Apij Officinis dicti, ſapore grato. *Folia* duarum aut triũ vnciarum in alas diuiſa, ſegmentis latiuſculis, laciniatis, minùs latis quàm Apij paluſtris, ori gratis. Eáque vt plurimùm plana, & nonnunquam etiam criſpa, rotundiora, pulchrè crenata, & frequentiora.

In hortorum areis ſeritur, calidáque & frigida ſuſtinet loca.

APIVM HORTENSE MAGNVM, ANGLICANVM quibuſdam dictum.

Folio eſt Apij vulgaris, ſed maiore & denſiore, ac guſtus gratioris. *Caules* in laterales ramos eodem modo diſpoſiti quo in Eleoſelino. *Flores* vmbellati, albi. *Semen* longius & maius quàm in Apio hortenſi, ſiue Petroſelino vulgari, vti & tota planta multò maior.

Anguillaræ & alijs eſt *verum & legitimum Selinum*; Guillandino Cypriorum *Selinon quòd Antiquorũ Apium eſſe autumat.* An Matthioli in Epiſt. ad Cortuſum, *Apiũ Orientale*? An Cæſalpini *Apij domeſtici, vulgò Petroſelini vocati, alterum genus, peregrinum, odoratius, latiore folio*?

Montbelgardi Nobis prouenit in S. P. horto.

APIVM PALVSTRE, HELIOSELINVM; Germ. *Epf, Epffich*: Gall. *Ache, Perſil d'eau*: Ital. *Apio*.

Vultu ab Hortenſi non multùm diſpar eſt. At *caulis* craſſior, pedalis & altior, ſtriatus. *Folia* etiam latiora ſunt, feruidioríſque & ingratioris guſtus. *Floſculi* in vmbella candidi, quinquepartiti, quibus *ſemen* ſuccedit, dimidio minus, ingrato & acri ſapore. *Radix* hortenſis radici ſimilis.

Humentibus vmbroſis gaudet locis, quemadmodum ſe ſæpenumerò ad riuulos in Anglia vidiſſe ſcribit Turnerus, in Italia verò Cæſalpinus. Transfertur & ad hortos, vt Nos Patauij, Lugduni, Geneuæ & Baſileæ, in hortis coli obſeruauimus. Virétque & viget cum hortenſi, ijſdémque fermè cum eo facultatibus eſt præditum.

APIVM, SIVE PETROSELINVM MACEDONICVM: Germ. *Stein Eppich*: Gal. *Perſil de Macedoine.*

Foliis eſt quàm Apij hortenſis maioribus, firmioribus, nitidis, atrouirentibus, ſaporiſque ignauioris: *Caules* ſtriati, incanâ pubeſcunt lanugine: *Vmbella* candidæ: *Semen* ſtriatum, hortenſis & & ſatiui Apij ferè par, tomento obductum albicante.

De eo ſic Dioſcorides: Apium, inquit, quod Petroſelinum dicitur, prouenit in Macedonia, præruptis in locis, Semine Ammeos, at odoratiore, acri & aroma olẽte. Petroſelinum vocari hoc genus Apij ſcribit etiam Plinius. *Petroſelinum* verò ab omnibus laudatum, *Macedonicum* eſſe tradit Galenus.

Petroſelinum Macedonicum eum imitati nuncupãt Scriptores plærique omnes: *Apiũ Macedonicum* nonnulli. Habetur porrò & colitur perpluribus in hortis.

OREOSELINVM, SIVE APIVM MONTANVM Apium montanum Dalechampij.

Oreoſelinum Theophraſtus & Plinius tradunt *folio* eſſe Cicutę ſimili, *radice* tenui, & *caule* Anethi, ſed minori tamen. Aliter deſcribit Dioſcorides, à tenui *radice* ſingularem dicẽs prodire *caulem*, circa quem *ramuli* ſint & *capitula* Papaueri ſimilia: in quibus *ſemen* oblongum, tenue, acre, odoratum, Cumino ſimile: de *foliis* nihil addit.

Veterum verò *montanum Apium* hodie incognitum eſſe contendunt Lacuna & Cornarius. Nec plurimùm etiam hic picto *Dalechampij montano Apio*, conueniunt Apij montani notę à Veteribus traditæ.

Prouenit id in aſperis, ſaxoſis, lapidoſis & apricis: ac nonnunquam etiam ex ipſis ſaxorum rimis emicat. Floribus, qui candidi ſunt, ornatur Iulio.

APIVM MONTANVM NIGRVM: Germ. *Berg-Peterlin*; Polychreſtum Cordi: Germ. *Vielgütt.*

Foliis eſt per terram repandis, Apij hortenſis, nigrioribus, durioribus, modicè acribus & amaris, odoris nonnihil aromatici & quaſi vinoſi, pediculo membraneo purpuraſcente *caulem* amplexis, procerum, multiplicem, non multùm craſſum, ſolidum, ſtriatum, nonnihil rubentem, ramoſum. *Vmbellæ florum* albent, ſeminàque poſt ſe relinquunt longè foliis acriora, compreſſa, lata & ferè orbiculata. *Radix* inſigniter craſſa, mollis, ſuprema parte capillata, intùs foriſque albida, acris & amaricantis ſaporis, ſuccum è vulnere remittens lacteſcẽtem, viſcidum, reſinoſum.

Montoſos & arenoſos tractus amat: vt Nos Baſileæ, Geneuæ, Lugduni & alibi, in eiuſmodi locis frequens obſeruauimus.

APIVM PETRÆVM, SIVE MONTANVM ALBVM: An Cordi *Daucus anguloſi caulis?*

Folia huic dodrantalia, pulchrè in alas oppoſitas diuiſa, quæ rurſus in oppoſita ſegmẽta ſubdiuidũtur. *Caulis* Fœniculaceus, cubitalis, medullã plenus. *Vmbellæ* paruæ ex *floribus* paruis contextæ. *Semina* Apij hortenſis, longiuſcula, hirſuta, ſtriata, cum amarore, aromatica. *Radix* craſſiuſcula, alba, comata.

Varijs in locis in petrarũ rimis obſeruauimus, Badæ Heluetiorum: in Baſileenſiũ monte *Vvaſſerfali*, & alibi.

Cæterùm Apij montani radix calida & ſicca eſt tertio receſſu: extenuat, aperit, incidit, vrinas mouet, calculos diſſoluit, menſes prouocat, iecinoris & lienis obſtructiones ſoluit, & regio morbo auxiliatur: multoſq; alios vſus præſtat, vnde illi *Polychriſti* nomen.

APIVM SYLVESTRE DALECHAMPII, FOLIO perquàm tenui.

Apium ſylueſtre, cuius meminêre Theophraſtus & Dioſcorides ſic à Dalechampio pingitur. Dicitúrque *radice* eſſe gracili, longã, candidã, odoratã: *folio* Apij hortenſis perquàm tenui: *caule* palmum alto: *flore* puſillo, albo, in exiguis vmbellis, quas herbacei cortices, glumis ſpicarum non diſſimiles, ſuſtinent, & ſubtùs ambiunt; *Semine* minutulo. In aſperis collibus prouenit.

Plurimùm autem ab hoc ſylueſtri Dalechampij Apio, diſtat ſylueſtre Dodonæi Apium, de quo mox. *De Hipposelino ſiue Equapio Veterum, aliiſque ad Apij hiſtoriã ſpectantibus conſulatur Appendix.*

APIVM SYLVESTRE DODONÆI: Germ. *Wilder Eppich*: Gall. *Perſil, ou Ache ſauuage.*

Duûm triúmue cubitorum ſunt *caules*, ſtriati, anguloſi, glabri, ramoſi, inanes, imã parte ex fuſco rubentes: ex quorum geniculis rubentibus oriuntur pediculi dodrantales & cubitales, caulium ritu ſtriati, anguloſi & concaui: *folia* ſuſtinentes *Carotæ*, glabra, valde inciſa, atrouirentia, lacteum amarum humorem ſi rumpantur reddentia. *Vmbellam* verò gerit *floſculorum* Petroſelini, albidorum. *Semen* rotundũ, planum, Anethi ſemini ſimile. Radices complures, candidæ, digiti minimi craſſitudine.

Lobelius in Icon. & Hortus Luſ. pingunt *Thyſſelini* Plinij titulo: *Olſenichium* verò vocant Cordus & Thalius. An Phellandrium Plinij?

Iuxta lacus, atque vliginoſis & humidis locis prouenit, & floret Iulio.

Siſon, Sinon et Sinnon: ſive Officinarum Amomum.

Caulem producit gracilẽ, teretem, medulloſum, cubitalem & altiorem: cuius *folia* oblonga pinnata, tenera, circumcirca crenata, aliquando & laciniata. Flores in vmbella parui, candidi: *Semine* ſubſequente perpuſillo, fuſco, ſtriato, guſtu acriuſculo, aromatico. *Radix* gracilis fibroſa.

Petroſelini Macedonici veri titulo pinxit & delineauit Dodonæus. *Petroſelinũ Macedonicum Dioſcoridis* vocat etiam Lonicerus, *Amomum Officinarum* nonnulli: *Siſon* & *Sinon Dioſcoridis* Cordus, Anguillara, Geſnerus, Tabern. Camerarius & alij, in quorum ſententiam & Nos pedimus imus.

Semen affertur ex Orientalibus: Naſcitur tamen etiã apud Nos in locis humectis, atque in nonnullis hortis colitur.

Pimpinella: Germ. *Bibernell*: Belg. *Beuernell*: Gall. *Pimpinelle*: Itall. *Pimpinella*.

Pimpinellæ ſiue *Pipinellæ*; *Bipennulæ* & *Pampinellæ* etiã vocatæ, quæ à Veteribus indictæ exiſtimantur, à foliorum ordinibus pennatim ſiue plumatim digeſtis nominatæ ſunt.

Pimpinellæ autem nomine variæ donantur Plantæ, *Caucalis*, *Poterium*, *Anagallis*, *Sideritis*, *Tragium*, & præſertim *Saxifraga* & *Sanguiſorba*.

Eſt autem Pimpinella Saxifragia dicta triplex, *Maior*, *Media* & *Minor*: Nos Maiorem hîc pingimus, cui radix alba, digitum craſſa, & ſaporis feruidi: *caules* tres cubitos alti, inanes, ſtriati, anguloſi, geniculati. *Folia* Sij odorati vmbelliferi, atrouirentia, ſplendentia: *Floſculi* in vmbellis candidi: *Semen* pullum, ſtriatum, acre, oblongum & aromaticum. Prouenit in pratis apricis.

Pimpinella Saxifragia Hircina Media.

Duorum generum *folia* habet: inferiora quidem ad minorem Saxifragiam accedentia, ſuperiora verò maioris folijs ſimiliora, oblonga, in acumen deſinentia, profundè crenata. *Radix* prolixa, mediocriter craſſa: *caulis* ſtriatus, cubitalis, *alis* aliquot brachiatus: *vmbellæ* albæ maiuſculæ.

Icon quæ ex noſtris emptitijs eſt non in omnibus placet, vt nec præcedens.

Pimpinellæ autem Saxifragiæ maioris, quam illa exhibet, variæ obſeruantur differentiæ. Folia enim quæ in omnibus quidem ſerrata & ordine diſpoſita ſunt, nonnunquam atrouirentia ſunt & ſplendentia, aliàs minimè: ac flores etiam qui vulgò ſunt candidi, nonnunquã ex purpura rubeſcunt.

Pimpinella Saxifragia Hircina Minor, folijs Sanguiſorbæ.

Dodrantali aut cubitali eſt *caule*, rigido, ſolido, in ramos diuiſo; in quibus pauca, eáque tenuiſſima, *folia*: reliqua enim ex radice ſtatim orta, & numero plura & latiora ſunt, in ambitu ſerrata, rigida, glabra, ſapore acri. *Flores* vmbellati, Saxifragiæ maioris, candidi, minores. *Radix* longa, rugoſa, ſimplex, quàm maioris minor; & ſaporis magis vegeti.

Aſperis & ſaxoſis locis delectatur. Copioſáque prouenit Baſileæ, quà ad S. Iacobum itur, Moutbelgardi circa vrbem, in colle verſus patibulum, & alibi.

Hircinæ porrò dictæ hæ Saxifragiæ Pimpinellæ, eò quòd hirci odorem emittant. Minimè autem Tragiſſ ſunt, id enim hircum non olet.

Pimpinella Saxifragia Hircina Minima: Pimpinella criſpa Tragi.

Radice, caule, flore, ſemine, odore & *ſapore*, planè ſimilis eſt iam dictæ, vno ſolùm hoc nomine ab ea differens, quod *foliola* habet minutiſſimè diſſecta ac ſerrata: ita quidem vt à *Caro* diſcerni, ac *Pimpinella* eſſe, vix credi poſſit, niſi guſtatâ radice.

Iiſdem locis quibus Minor prouenit: in ſaxoſis videlicet montibus, ac præcipuè in rupium fiſſuris veteribúſque muris & ruderibus. Iiſdem cum illa pollet viribus.

Pimpinellam minorem inſcribunt Fuchſius, Turnerus, & Camerarius: *Pimpinellam Saxifragiam minorem* idem Camer. & Hiſtoria Lugd. *Saxifragam minorem*, idem adhuc Camer. & Geſnerus: *Daucum Selinoeidem* Cordus: Pimpinellam criſpam Tragus. *De Pimpinellis Saxifragijs plura in Appendice.*

Pimpinella Sangniſorba Maior: Germ. *Groſs Welſch Pimpernell*: Gall. *Grande Pimpinelle*.

Toto vultu hæc cum Pimpinella Sanguiſorba minore, de qua mox, conuenit: verũ folia quæ nouena, aut vndena, ad vnam coſtam alligantur, plùs quàm duplò ſunt maiora, Betonicæ foliorum æmula, profundè ſerrata, glabra, odore & ſapore eodem cum minore. *Caules* verò ex radicibus fibroſis bicubitales & altiores aſſurgunt. *Floſculi* ex *Capitulo* oblongo in vmbellam prodeunt, fæniculacei, ſpadicei, quadrifolij, cum *apicibus* concoloribus.

Pimpinellam Italorum & *Gallorum*, ac *Germanorum Sanguiſorbam*, vocat Cluſius. Pinguia autem lutoſa & paluſtria loca amat, ac in aridioribus etiam prouenit: Iunióque & Iulio floret.

PIMPI-

IMPINELLA SANGVISORBA MINOR: Germ. *Klein Welſch Pimpernel*: Gall. *Petite Pimpinelle.*

Cluſio dicitur *Pimpinella minor Italorum & Gallorum*, & *Sanguiſorba Germanorum*: ac nonnullis Pimpinella hirſuta minor.

Inuenitur in limitibus agrorum aridioribus atq; aſperioribus; incultiſque agris & campis apricis, necnõ in petroſis aſperis editis locis. Colitur etiam in hortis, & ſemine deciduo ſe propagat, florens Maio.

Ferrariæ, Patauij, Lugduni & Baſileæ in cultioribus hortis habetur: Baſileæ ad fluuium *Birſe*, & in pratis, ſpontanea; ſolétque fermè vbique in locis opacis affatim citra cultum erumpere. *De vſu & viribus in Appendice.*

SMYRNIVM: Germ. *Smyrnen*, *Myrren Kraut*: Gall. *Smyrnium*: Ital. *Smyrnio.*

Hilari virore perfuſa producit *folia*, nitidáque, pedem longa, longo nixa pediculo, quæ in oppoſitas ex certis interuallis alas diuiduntur, atque hæ rurſus in alias, altiuſculè inciſæ, craſſæ ſatis; hæcq; quidem ſtatim à radice pronaſcuntur; nam quæ ramorum diuaricationibus ſubſunt, immane quantùm ab hac forma diſcedunt, circinatæ ferè rotunditatis, Perfoliatæ foliorum modo, à *caule ramiſque* transfoſſa, ſeſcunciam aut vncias duas lata, & interdum gemina, alterum alteri impoſitum. *Vmbellis* eſt Anethi aut Perfoliatæ, *floribus* albicantibus. Semen fuſcum, ſubrotundum. *Radix* odorata, acris, mollis & ſuccoſa. *Plura in Appendice.*

MACERONE: Germ. *Groſs Eppich*: Gall. *Grand Perſil, Macero*: Ital. *Macerone.*

Radice nititur craſſa, foris & intùs alba, odorata, acri & ſubamarã. *Caules* verò edit cubitales, farctos, ramoſos, ſtriatos, nonnihil rubentes; *folia* Apij paluſtris, ampliora, atrouirentia. *Flores* in vmbella è quinque aut ſex foliolis ex albo vireſcentibus, totidémque apicibus concoloribus, compoſiti. *Semen* craſſum, nigrum, anguloſum.

Naſcitur in cœmeterijs, ac in hortis paſſim prope maceries, vmbroſo & pingui ſolo.

Eadem præſtat quæ Apium; crudáque & cocta eduntur eius folia, caules & radices. *Plura in Appendice.*

SILPHIVM SIVE LASERPITIVM, MASPETVM, Magydaris, Altith & Aniuden, Laſer, Aſa fœtida.

Silphium, Theophraſto, Dioſcoride & Plinio tradentibus, naſcitur in Syria, Armenia, Media & Lybia. *Radix* multa & craſſa; *caulis* Ferulę ſimilis: *Folia* Apio ſimilia; *ſemen* latum & foliaceum. Quidam caulem *Silphium*, radicem Magydarim, & folia *Maſpeta* vocauerunt.

Eſt verò *Aniuden* Arabibus, & apud Serapionem, folium arboris *Aſſa*, & Gummi eius *Altith* dicitur, & radix *Maharoth*.

Nos hîc Silphium ſiue Laſerpitium pingimus, quod in Maſſilieſi regione reperitur, atq; ex ea afferri ſolet; quodque Veterum Laſerpitio meliùs congruere, quàm vllam aliam ex multis quas vidit Ferulis, exiſtimauit Rondeletius. Id autem vidimus Pariſijs in horto Robini.

LASERPITIO MASSILIENSI SIMILIS angustifolia planta.

Hanc in eodem horto vidimus, nec vſquam alibi: de eáque Scriptorum nulliũ ſcimus mentionem feciſſe.

Cùm autem ex confuſa admodum & obſcura apud Veteres Silphij hiſtoria, quænã ſit hodie planta quæ propriè *Laſerpitium* dici poſſit, perdifficile ſit decernere, *Liguſticum vulgare* Silphium eſſe voluêre nonnulli, *Angelicam* alij faciũt Laſerpitium Gallicum: alijs *Imperatoria* dicitur Laſerpitium Ceſalpinum, ab alijs Macerone pro Laſerpitio habetur: ſed verſantur omnes in magno errore. Maſſilioticum Penæ & Lobelij Laſerpitium præcedente Tabellâ exhibuimus.

Efficaciſſimus porrò, ait Dioſcorides, eſt Silphij liquor, mox folia, & poſtremò caulis. *Plura in Appendice.*

IMPERATORIA: Germ. *Meiſterwurtz*: Gall. *Otruche & Imperatoire*: Ital. *Imperatoria.*

Pollicari craſſitudine eſt *radix*, rugoſa, & lateralibus fibris, quibus ſe propagat, donata, ſummâ tellure obliquè acta, carne albâ, aromaticâ, ac vehementer acri. *Folia* terna plurimùm iuncta, Macerones, acutiora, rigida: quorum ſingula rurſum in tria ſegmenta ſerrata, aliàs leuiùs aliàs profundiùs, diuiduntur. *Caules* cubiti & ſeſquicubiti altitudinẽ aſſequuntur, ſtriati, inanes, in alas diuiſi: *Vmbella florum alborum* Myrrhidis, latæ: *Semen* Anethi ferè candidum, plenum, latiuſculum.

Spontè varijs montoſis, Italiæ & Auſtriæ præſertim, locis prouenit: & vulgò in hortis colitur, ac floret Iunio, viuace, Hyemémque facilè ferente radice.

IMPERATORIA ALPINA : IMPERATORIA minor quorundam.

Omnibus ſuis partibus præcedente minor eſt: cætera illi ſimilis, ſed acriori guſtu & magis vrente, ac ſic facultatibus omnibus illâ ſuperior. *Imperatoriam marem* nuncupant nonnulli.

Cæterùm *Imperatoria* ob raras & præſtantes facultates, quibus prædita eſt, ſic nominata fuit: eamque appellationem retinent plæriq; omnes. *Aſtrantiam* inſcribunt Brunfelſius, Geſnerus & Dodonæus Lat. *Magiſtrantiam* Camerarius & alij *Aſtrutiũ*, *Aſtexicium*, *Aſteritium*, *Oſtricium* & *Oſtricium* nonnulli: *Struthium* Cordus : *Oſtrutium* Dodonæus Gall, & Lonicerus.

Radix excalefacit tertio exceſſu, & ſiccat ſecundo: flatus vétriculi & inteſtinorum diſſipat: &c. *Plura in Appen*,

ANGELICA : Germ. *Bruſtvvurtz*, *Engelvvurtz* : Belg *Angelyka* : Gall. *Angelique* ; Ital. *Angelica*.

Planta eſt bicubitalis, & interdum altior; *caule* geniculato, ſtriato, palleſcente, ca no, Ferulaceo & multis ali donato; *Folia* edit ampliſſi ma, mollia, vireſcentia, in ambitu crenata, formâ, v fors tulit, variâ, ſemper tam oblõga, ſed multo gibbo ine qualia, modò continua mod diſſecta. *Flores* in vmbelli albicantes: *ſemina* ſubflaua plana, lata & membranoſa *Radix* craſſa & longa, plure in ramos dirempta, cuticul in cinereo rubeſcente, pulp verò albâ, guſtu acri & ama ro, ac aromatico ſuauiſſim odore. Ex ea verò *liquor* ſep oleoſus exu lat, pinguis, atc odoris eiuſdem, quem & fo lia ipſa & ſurculi exhalant.

Diſtinguitur autem Ang lica in *Satiuam* & *Sylueſtren* & vtraq; in *Maiorẽ* & *Minor*

ANGELICA OFFICINARVM.

Plurimis tenuibus longis nigríſq; conſtat fibris, ab vno capite, Hellebori albi modo.

Iiſdem porrò in locis prouenit *Domeſtica* & *Satiua Angelica* in quibus *Sylueſtris*, celſóſq; amat montes & gelida iuga. In hortis ſi colatur, vt Nos varijs in locis, *Florentia*, *Lugduni*, *Geneuæ* & *Baſilea*, coli obſeruauimus, atque ipſimet *Montbelgardi* in S. P. horto habuimus, folijs prodit primùm Petroſelinaceis, ac altero aut tertio demum anno caulem emittit. Floret Iunio & Iulio.

Angelicam, *Angelicam ſatiuam*, *Angelicam hortenſem*, *Angelicam maiorem*, & *Angelicam odoratam*, inſcribunt vulgò Herbarij.

ANGELICA SYLVESTRIS VVLGATIOR.

Cum ſatiua Angelica n tas multas communes hab Sylueſtris; adeò vt ex illa ſit cognitu difficilis, mino tantùm in hac omnia. S ſapor non minùs vegetus, tiamſi minùs ſuauis, odor tem æquè vehemens. Mi mè porò eſt *Libanotis*, vt tuit Cordus in Diſpẽſatori

Cæterùm à natalitijs diſti guitur in montanam, ſylu ſtrem & aquaticam.

Locis autem omnis Syl Angelica gaudet frigidis, v ginoſis & pratenſibus. Ba leæ abundat in montib *Moutets* & *Vvaſſerfall* : G neuæ vltra Rhodanum: N rimbergæ circa vrbem in p luſtribus, ac in hortorum lo cis vmbroſis, etiam proueni Floret Auguſto.

ANGELICA SYLVESTRIS REPENS : ET ANgelica ſylueſtris hirſuta, inodora.

Caulis huic tenuis, ſtriatus, rubens, fiſtuloſus, alis concauus: *radix* tenuis & fibroſa, longè latéque reptans. *Folia* Angelicæ, ſed minora & atrouirentia. *Vmbella* etiam Angelicæ, ſed minor. Semina oblonga, ſtriata, bina ſimul iuncta.

Hanc in Hortis vidimus Patauij, Lugduni & Geneuę florentem Iunio: Baſileę ad fluuium *Birſe*, & alibi.

Sylueſtris verò hirſutæ Angelicæ quæ ex Luſatia pro *Podagraria* miſſa ſit meminit C. Bauhinus: ea porrò, vt & repens, minùs odorata eſt.

Calefacientem, & deſiccatoriam vim in tertio ordine Angelicę aſſignant Botanici: aperit, extenuat, diſcutit, atque vnicè venenis aduerſatur; &c.

ARCHANGELICA : Germ. *Norvvegiſch & Pomeriſch Angelick*.

Folijs ſatiuæ eſt multò ma ioribus, atrouirentibus, latis humi fuſis, auerſâ parte glau cis, & primo pullulatu rubris *Caulis* multis alis concauus proceritatis humanæ, initio rubens. In lata *Vmbella* flo res luteoli, & *ſemen* foliaceũ Angelicę ſatiuæ maius & ro tundius. *Radix* altè depacta parum odorata. Ex Norue gia Belgio inquilinam factã aſſerunt: *Sic Lobelius*.

Angelicam Scandiacam & *Archangelicam Norvvegicam* inſcribunt etiam nonnulli; Archãgelicam Lobelius, Dodonæus, Cluſius, Caſtor. Hiſtoria Lugd. & Camerarius, *Angelicã maximã* Schvvenckfeldius. *De Angelica plura in Appendice*.

LIGVSTICVM SIVE LIBYSTICVM.

Liguſticum, *Dioſcoride* ita referente, plurimum in Liguria naſcitur, vnde & nomen traxit: in monte ſcilicet Apennino dicto Alpibus contermino. Ipſum incolæ Panaces haud abs re appellant, quoniam & radice & caule Heracleotico Panaci ſimile eſt, paribúſque viribus præditum. Gignitur in altiſſimis aſperiſque montibus ac vmbroſis: maximè verò circa foucas & ſcrobes. *Sic Plinius*: Liguſticum, inquit, in Liguriæ montibus ſeritur: *Panacem* aliqui vocant. Galenus vnius literæ mutatione Libyſticum appellauit.

Quod verò hic pingimus *Liguſticum* inſcribitur à nõnullis *Liguſticum foliis Angelicæ*, Matthiolo dicitur *Liguſticum alterum*.

LIGVSTICVM ALTERVM BELGARVM, FOLIIS ferè Abſynthij, *Lobelij*.

Caulem cubitalem aut ſeſquicubitalẽ ambiunt *folia* rutacea, ſiue potiùs ad Abſynthij fruticis folia accedentia. Vmbellæ Smyrnij Cretici vmbellis pares. Semen rotũdum & nonnihil aromaticũ.

Non inelegans hæc planta in amœniſſimis Taurinis collibus ad Padi fluenta à Lobelio primùm reperta fuit, & deinde in cultioribus hortis haberi atque ali cœpit.

Eſt præterea Liguſticum aliquod maius dictum, quod aliqui *Imperatoriam* maiorem flore luteo inſcribunt.

LIGVSTICVM RAVVVOLFII, FOLIIS Aquilegiæ.

Hanc fusè deſcribit C. Bauhinus in Phyt. atque tum ibi, tum in Prodromo, Libanotidem latifoliã Aquilegiæ folio, vel formâ, inſcribit.

Sic verò ſuum Liguſticum deſcribit Dioſcorides. *Caulem*, ait, profert tenuem, ceu Anethi, geniculatum, circa quem folia ſunt Meliloti, at teneriora & odorata, prope verticem graciliora, pluribúſque inciſuris. In cacumine *vmbella*, è qua *ſemen* dependet nigrum, ſolidum, oblongum, Fœniculo proximum, guſtanti acre & aroma redolens. *Radix* eſt candida, Heracleotici Panacis ſimilis & odorata. Seminis, addit, & radicis excalefactoria vis & concoquens.

LEVISTICVM OFFICINARVM, LIGVSTICVM; Gall. *Leueſche*: Hippoſelinum quibuſdam.

Caulem habet hominis altitudinem excedentem, craſſum, geniculatum, cauum, ſtriatum. *Folia* Apij paluſtris, pedalia & ampliora, in alas diuiſa. *Rami* vmbellas gerũt amplas *florum* luteorum, *Semen* maiuſculum compreſſum. *Radix* craſſa & rugoſa.

Loca amat pinguia & humentia, ac floret Æſtate. *Nos* vidimus in hortis, & nuſquam alibi.

Hæcque eſt illa planta quã Ruellius *Leuiſticum Officinarum* vocat: & *Liguſticum Antiquorum* eſſe non abſque ratione negat.

Leuiſticum etiam vocarunt Brunfelſius, Cornarius, Tragus & alij, qui magno errore cum Dioſcoridis & Galeni Liguſtico confundunt.

SISER, SISAR, SISARVM: Germ. *Gerlin*, *Gierlin*: Gall. *Eſcheruis*, *Giroles*: Italis *Siſaro*.

Siſari Veterũ nomẽclaturâ variè à varijs donãtur hodie Plantæ: *Paſtinaca tenuifolia* Carota propriè dicta: *Paſtinaca ſylueſtris Græcorum*: *Paſtinaca ſylueſtris Germanica*: *Paſtinaca ſatiua latifolia Germanica*: *Rapunculus*: ac tandem ea quam hîc pingimus.

Siſer, tanquam notum, non deſcribit Dioſcorides. Dicit tantùm notum eſſe: & radicem coctam ori gratam eſſe ac ſtomacho commodã; vrinámque ciere, & appetentiam ad cibum prouocare: quibus addit Galenus eam ſecundo ordine calefacere. Plinius duplex Siſer facit, cùm ait: *Siſer erraticum ſatiuo ſimile eſt, &c.*

SISARI ALIA ICON MELIOR.

Icon præcedens eſt ex noſtris emptitijs, hæc autem melior.

Radices ex vno capite plures pendulæ, glanduloſæ, tenues & fragiles, rugoſæ, cortice tenui pallidóque obductæ, pulpâ candidâ, digitali craſſitudine, pedales quædam, aliæ minores, dulci, grato & nonnihil aromatico ſapore. *Caulis* ſurgit ſeſquicubitum altus, ſingularis, geniculatus, ſtriatus. *Folia* pinnatim diſpoſita, Bauciæ, minora, teneriora, acuminata, per ambitum denticulis crenata. *Florum ſuaueolentium vmbella* albicant: *Semen* vt Petroſelinum producentes.

Colitur vulgò in hortis, & radicibus potiùs ſeritur quã ſemine. *Plura in Appendice.*

Spondylivm sive sphondylivm. Spondyliũ maius: Panax Heracleum quibuſdam.

Spõdylium ex Dioſcoridis ſententia, *folia* habet Platano quadantenus ſimilia, atque ad Panacis foliorum figurã accedentia: *caules* verò cubitales, Fœniculaceos: *Semen* in cacumine ad Seſeli accedens, verùm latius, candidius & grauis odoris: *flores* albos: & *radicem* itidem candidam, Raphani ſimilitudine. Naſcitur in paluſtribus & aquoſis.

Pro *Spondylio* autem *Veterũ* nonnulli exhibent Angelicam, alij *Brancam vrſinam*, de qua mox. Atque cùm loci ratione, magnitudine, & foliorum formâ variet Spondylium, quod hìc pingimus *Spondylij maioris* appellationem obtinuit, & à nonnullis *Panax Heracleum* inſcribitur.

Spondylivm sive sphondylivm alpinvm glabrum, C. Bauhini.

Radice eſt craſsâ eâque albâ; *caule* bicubitali, geniculato: *foliis* ficulneis, glabris, per marginem crenatis: *caulis* ſummo *vmbella floſculorum* candidorum inſidet. *Semen* ſubrotundum, planum, cuius ſummitati *apex* inſigitur.

In Baſileenſium monte Vvaſſerfall ſolùm vidit C. Bauhinus deſcriptionis author, qui Spondylij alpini parui, & Spondylij criſpi etiam meminit.

Cæterùm, Dioſcoride & Plinio authoribus, acrem & ſiccandi vim habet Spondylij ſemen. Potum pituitoſa per aluum educit, ac medetur etiam hepaticis, orthopnoicis, comitialibúſque & regijs morbis. Radix ad eadem prodeſt, &c.

Silavs vel silavm qvibvsdam.

Silai, quantùm Nobis conſtat, ſolus meminit Plinius, qui lib. 26. cap. 8. Silaum naſci tradit glareoſis & perennibus riuis, cubitalem, Apij ſimilitudine. Coqui verò, vt Olus acidum, magnâ vtilitate veſicæ.

Cubitalis vel ſeſquicubitalis eſt planta, *caule* glabro, ſtriato, alis concauo. Flores vmbellati, albicantes, quos *ſemina* excipiunt bina iuncta, gibba, ſtriata, ſapore aromatico, vinoſo. *Folia* ampla, minutim diſſecta, inciſurâ ferè Sileris montani, ſapore acri. *Radix* longa, digitali craſſitudine, foris fuſca, intùs alba, penes terram comoſa, in plura capita diuiſa, ſapore aromatico prædita.

Prouenit in pratis, locis humidis, ac in hortis etiam colitur, Iunióque & Iulio floret.

Silao similis saxifragia Anglorvm.

Ab eximia in frangẽdo calculo dote *Saxifragam* inſcripſerunt Angli plantam hanc vdis familiarem: *foliis* Fœniculi latioribus, pratenſis Seſeli minoribus; *radice* verò odorâ, foris nigrâ, intùs albâ, Peucedani facie. *Flores* illi in vmbellis candidi, *Semen* Fœniculi, *caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis.

Lobelius deſcriptionis author vocat *Saxifragiam Anglorum*, Seſeli pratenſis Mõſpelienſium facie. Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Saxifraga vmbellifera Anglorum*.

Calida eſt in tertio gradu & ſicca in ſecundo: vímque habet aperiendi, attenuandi, diſcutiendi & reſoluendi, quas eaſdem facultates poſſidet & Silaum.

Anthriscvs qvorvmdam, semine aspero, hiſpido.

Caule eſt ſeſquicubitali, hirſuto, aſpero, geniculato: *folia* Anthriſci vulgaris, hirſuta: *vmbellæ* paruæ albicant: Semen Coriandro par, & Lappulæ canariæ inſtar echinatum, aſperum, ſtriatũ, duplex, nigricans, & nõnihil amarum. *Radix* alba, odorata & aromatica, Paſtinacæ ſylveſtris modo. Montbelgardi abundat in ſepibus & iuxta *la Crote*, florens Iulio, & ſemina producens Auguſto.

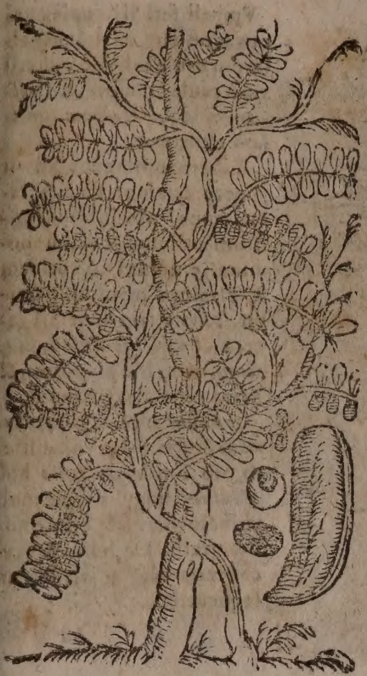
An Cordi Deucoides maius? An Cæſalpini Gingidium? Geſnerus hort. vocat Dauci genus paruum aſperiuſculum, circa ſepes & muros naſcens, inutile.

Pisi exotici pvlchrvm genvs.

Heterogenea ſunt, & in Appendicem reſeruabantur, quæ ſub finem huius paginæ, & in proximè ſequenti, habentur. Sed replendus erat hìc hiatus cui occaſionem dederat noſtra à Typographis abſentia. Idque monendum duximus, ne Nobis vitio vertatur hæc Metaſtaſis.

PISVM AMERICANVM COCCINEVM, VEL Nigrum, ABRVS quibuſdam.

Americanum Piſum coccineum noſtrati eſt minus, granorum Pæoniæ fœminæ in morem ex rotundo oblongum, nitidum, mirificè durum: cortice tectum vel penitùs nigro vel bicolori, ita vt germinis regio nigricet, reliquum verò vel hilari atro ſplendeat, vel triſtiori ſpadiceo colore ſit tinctum: medullâ inſigniter durâ, bifida, flaueſcente, & ſaporis leguminoſi. Habemus etiam tota nigra: & alia quæ coloris ſpadicei ſunt, nigrâ tantùm maculâ notati.

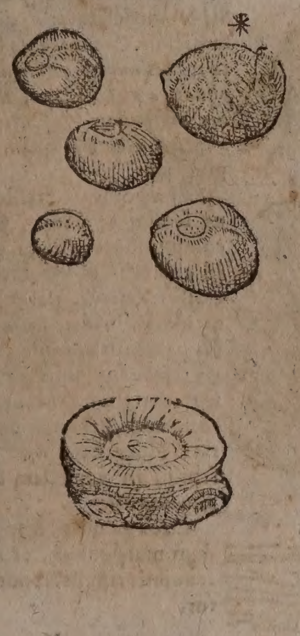
PISI AMERICANI COCCINEI ALIA ICON, Cluſij.

Geſnero *Piſa ex nouo Orbe allata*: Lobelio in Obſ. & Icon. *Coccineum Americum Piſum*: Cæſalpino *Santali rubri ſemina*: Alpino *Phaſiolus ruber*, *Abrus* vocatus: Camerario horti, *Phaſiolus Indicus*, *vulgò Pæonia Indica vocatus*, *Ginge* & *Abrus* nomine miſſus: Hiſtoriæ Lugd. *Piſum Americum Indicũue*: C. Bauhino in Pin. *Piſum Indicum coccineum*, *Fabarum genus* quod Ægyptijs *Abrus*.

Afferente Alpino, Phaſiolorum guſtum habent, iiſque in iure elixis, veſci conſueuerunt Ægyptij.

PISVM GVINEÆ ALBVM, CICERES INDICI.

Ex his alia Ciceribus & Piſis noſtratibus paria, alia maiora, omnia ex rotundo nonnihil oblonga, læui nitidâque ſuperficie, vnicolori, flaueſcente, niſi quod germen album, zonulâque modò obliqua modò recta, atque nunc latior & nunc anguſtior, dilutiùs flaueſcit. Sapor idem qui noſtratibus Piſis, quemadmodum & conſiſtentia.

PISORVM INDICORVM ATQVE EXOTICORVM ſpecies variæ.

Piſum Americanum coccineum de quo antè dicit Proſper Alpinus fructũ eſſe arboris fruticoſæ, ſarmentoſæ, Volubilis (*Lablab*) modo ſerpentis, ac altiùs ſe extollentis, latiùſque ſe expandentis *foliis*, Tamarindi folijs planè ſimilibus, ſed longè minoribus, ad Solem ſe mouentibus, & Occidente eo ſe claudentibus: *floribus* verò Phaſeoli floribus proximis. Eámque in *Siliquis Semina* producere parua, rotunda, rubra, dura, & quæ Corallia planè æmulentur.

Sed impropriè *Arborem* vocat plantam, quam Volubilis modo ſerpere ſcribit, & ridicæ ſe conuoluentem pingit.

PHASEOLVS BRASILIANVS, SIVE AMERICAnus.

In vniuerſa Inſula Madagaſcar, atque etiam in China, referente Linſchottano, Phaſeolorum quoddam genus creſcit, quod Malayuenſibus *Conduci* appellatur, & Iauanis *Saga*, Latiníſque *Abrus*. Perelegantes autem ſunt ij, parui, rotundi, & nigrâ maculâ inſigniti. Vtuntur ijs, ait, tantùm ad pondera, non ad cibum: ſunt enim ſapore perquàm amaro, ac creduntur etiam venenati.

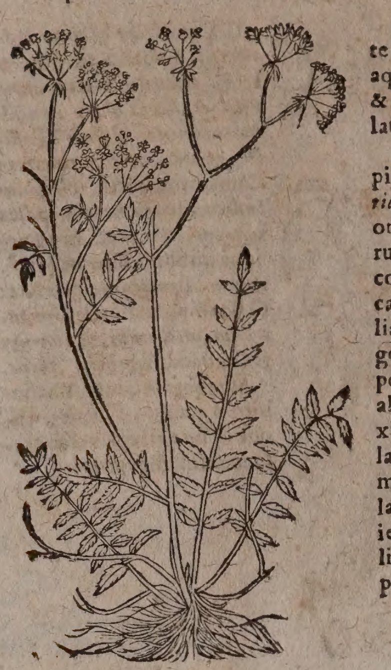
PHASEOLI BRASILIANI SIVE AMERICANI alia Icon.

Eiuſmodi grana exotica, vt & Piſa coccinea dicta, ſæpiùs plantauimus Montbelgardi in S. P. horto: ſed non germinarunt, & ſequenti anno ea reperimus integra. Nec mirum, cùm inuictæ admodum ſint duritiei. Vnde etiam ob eorum elegantem formam & colorem, ſerico filo traiecta, interiectis paruis vnionibus, è collo monilis inſtar, ſuſpenduntur, & armillarum loco in brachijs geſtantur.

Cæterùm quæ habet hæc Pagina, CLASSIS ſunt XVII, illúcque, vt ad locum proprium, erunt referenda.

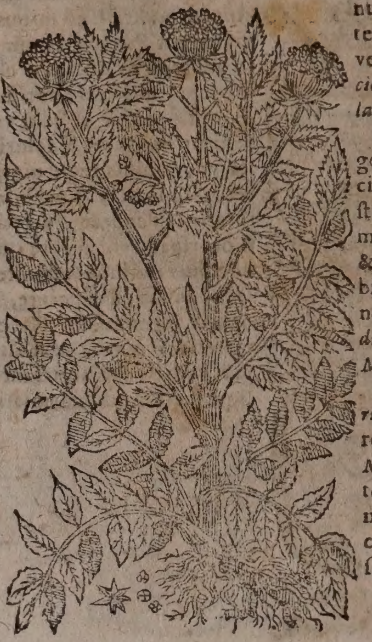
SION, APIVM AQVATICVM: Germ. *Waſſer Eppich*: Gall. *Ache d'eau, Berle*: Ital. *Creſcione.*

Sion aquaticum, referente Dioſcoride, inuenitur in aquis, *frutex* puſillus, rectus & pinguis, qui *folia* habet lata, &c.

Vmbelliferum dictum hîc pingimus, quod *Sion Dioſcoridis* eſſe exiſtimant plærique omnes. Eius *radix* demiſſarum fibrarum longiuſculis comis conſtat: *folia* Paſtinacæ Germanicæ folijs ſimilia, ſed minùs rugoſa, longo, cauo, glabro & ſtriato pediculo pinnatim appenſa, alijs minoribus in caule exiſtentibus. *Caules* Fœniculacei ſunt, ſtriati, inanes, ramoſi. *Flores* minuti, vmbellati, candidi, Petroſelini, ſubiectis ad vmbellæ baſin foliolis aliquot anguſtis. *Semẽ* paruum, odoratum, acre.

SIVM MEDIVM: Germ. *Waſſer Peterlin.*

Vmbelliferi Sij duplex genus agnoſcit Cæſalpinus: alterum caule infirmo, alterũ verò caule craſſiore: & *Creſcionem* atque *Herbam canellam* nuncupat.

Tabernamontanus Sij in genere quatuor ſpecies facit, atque Vmbelliferum noſtrum primum & minus nominat, eiúſque Dioſcoridem & Plinium meminiſſe ſcribit. Nobis tria ſunt Sij genera, *Vmbelliferum* id, *Medium*, quod hîc pingimus, & *Maximum*, de quo mox.

Caulibus autem, *folijs*, *floribus* & *ſeminibus* vmbellifero Sio ſimile eſt *Sium* hoc *Medium*: ſingulis tamẽ multò maioribus, & odore minùs grato. De huius & præcedentis loco & viribus in ſequentibus.

SIVM MAXIMVM LATIFOLIVM. Germ. *Groſs Waſſer Paſtinach.*

Radicibus, *foliis*, *caulibus*, *floribus*, & *ſeminibus* ſimile eſt *Medio*, niſi duplo eſſet maius, & bituminoſus odor vehementior deprehenderetur.

Hoc inter Vvormaciam & Oppenheimium reperimus, in loco *Alt Rhein* dicto, vbi Rheni aqua regurgitat. *Medium* dictum in varijs, ad quieſcentes itidem aquas, ſtagna & foſſas, locis obſeruauimus. *Vmbelliferum* verò, Monſpelij (vbi *Berlam* vocant,) & Patauij in aquis: Geneuæ inter *Pontem d'Arue & Lanci*: ac Montbelgardi in foſſis vrbis.

Cæterùm diſcutit Sium omne, vrinas ciet, menſes ducit, calculoſque confringit & expellit. *Plura in Appendice.*

CICVTA AQVATICA GESNERI.

Varijs attribuitur plantis Sij Nomenclatura; *Sij* dictis ſpeciebus, *Oenanthæ aquaticæ*: *Phellandrio*: *Anagallidi aquaticæ alteri Tragi*, *Menthæ verticillatæ*, & *Cicutæ aquaticæ Geſneri* quam hîc pingimus.

Radix pollicari craſſitudine ſenſim tenuatur, fibris compluribus capillata. *Caulis* cubitalis & bicubitalis, craſſus, ſtriatus, glaber, geniculatus, inanis. *Folia* longis pediculis appenſa, Sileris montani diuiſurâ, ſed ſegmentis longioribus & acutioribus, per ambitum ſerrata. Flores candidi, Petroſelini, in vmbellam latiorem digeſti.

Circa paludes, & in paludum marginibus, ac in perennibus riuulis, ſponte oritur.

CICVTA: CICVTA VVLGARIS: Germ. *Schirling*: Gall. *Cigue, Cocue*: Ital. *Cicuta.*

Myrrhidi tam ſimilis eſt, vt legentibus plærumque damnoſa ſit parilitas, non ſatis accuratè eas diſtinguẽtibus: non enim alia *radix* eſt, non alius *caulis*: non aliud *folium*: *vmbella florum* illi ſimiliter albicat: & *Semẽ* Aniſo par, ſtriatum, obſcurè virens.

Sic *Myrrhidi*, caule & folijs, ſimilem eſſe *Cicutam* apud Dioſcoridem & Pliniũ etiam legimus. At diſtat hæc ab illa, viroſo ſuo potiſſimũ odore, quo perniciem teſtatur.

Circa pagos & oppida paſſim abundat, locis vmbroſis & pinguibus: ac prope foſſas aggeréſque agrorum & pratorum ſepimenta. Floret autem Iulio, & ſemine prægnãs conſpicitur Auguſto.

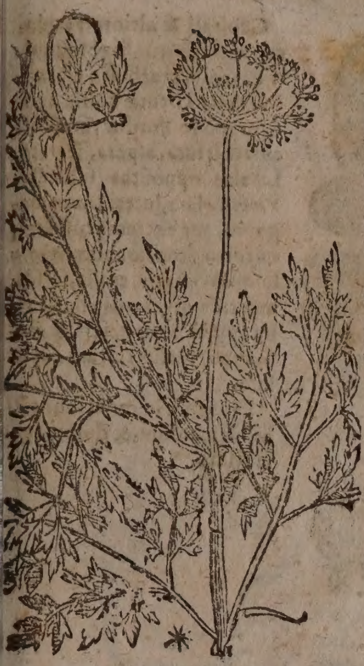
CICVTARIA VVLGARIS: Germ. *Wilder Körffel, Kerbel Kern*: Gal. *Perſil d'aſne.*

Radice eſt craſſã, longã, albã, multis adnatis donatã, ac ſapore acri & aromatico. *Caules* Cubitales, inanes, hirſuti, nonnihil rubentes, canulati: *folia* Cicutæ folijs proxima, ſed latiora, ſplendentia & odorata. Flores in vmbellis candidi. *Semen* Chærefolij vel Anethi.

Abundat paſſim in pratis arboribus conſitis, & floret Maio. Legitimam Myrrhim eſſe cenſent ex doctis plurimi. Cæterùm tum hæc tum modò dicta totã interdum Hyeme virens manet, folijs ſupra terram expanſis. *De iis plura in Appendice.*

CICVTARIA APII FOLIO.

Illi pro plantæ ratione e-xigua eſt *radix*, alba: *caulis* bicubitalis, ferè minimi digiti craſſitudine, longis internodiis diſtinctus, inanis, ſtriatus, ex viridi rubens: non tamen vt Cicutæ maculoſus. *Folia* & *Flores* Cicutæ, odore tantùm nullo. *Semen* gemellum, Cicutæ par, canulatum.

Luxuriat abundè in nonnullis oleraceis hortis, cum Petroſelino, cuius vitium exiſtimatur.

CICVTARIA LATIFOLIA HIRSVTA.

Hanc variis in locis obſeruauimus Geneuæ, Tiguri & alibi: atque in Solodurenſium montium ſummis iugis ſæpe obuiam habuimus.

An *Pityoſpermon* Cordo, in Hiſt.? An Lobelio in Aduerſ. *Myrrhis altera*? An Cæſalpini *Silaus Plinij*, *herba in riuulis naſcens*? An Eiuſdem *Cicutaria alba alpina*? *Meum Sileſiacum folio Cicutæ* non ineptè vocabat Camerarius; *Seſeli aquaticum* Geſnerus.

CICVTARIA ODORATA ET BVLBOSA: Auſtriacis *Peperlin* dicta.

Hanc prope Entzhemium Alſatiæ verſus Mulhauſiam repertam, Montbelgardum tranſtulimus, vbi in S. P. horto Nobis creuit, quotannis cauleſcens & periens, ac ſemine deciduo ſe propagans. Floret Iunio.

Bulbo-caſtanon coniophyllon vocat Camerarius: *Cicutariam Pannonicam* Cluſius, qui fusè deſcribit, ac ait nouo Vere radices cum nouellis ſuis foliis in Viennenſi foro venales reperiri, & cum oleo, aceto & ſale primis mēſis comedi, Hungaríſque ob id *Magiaro ſalata* dici.

CICVTARIA MAXIMA FOETIDA.

Caule eſt humanæ proceritatis, craſſitie quatuor digitorum: foliis, *ſemine* & *radice* Seſeli Peloponenſis longè maioribus: atque à Clinicis mulieribus celebratur ad varias deiectiones ciendas. *Sic* de ea Cluſius, cui eſt Thapſia I.

Lobelio in Obſeru. & Icon. eſt *Cicutaria maxima Brancionis*: quæritque ille, An ſit Thapſia Salmanticenſium vulgò *Canaheia* dicta, an num potiùs Cicutaria maxima fœtida?

PHELLANDRIVM PLINII QVIBVSDAM: alijs CICVTARIA AQVATICA.

Aquas amat, extra quas extat *caule* bicubitali & altiore, pollicaríſque imò & brachialis nōnunquam craſſitudinis, ſtriato, inani, geniculis diſtincto, atque in ramos varios diuiſo. *Folia* dodrantalia, plùs minùs, diuiſione Chærefolij: propemodū glabra. *Vmbellæ* in ramis, pro plantæ proportione, paruæ, *floſculorum* alborum, cū exiguis in medio apicibus, obſcurè rubentibus: *Semina* parua, oblonga, ſtriata, nullâ hirſutie vel aſperitate donata. Ex geniculis infimis demittit ſubinde capillares, longas & numeroſas fibras, quibus in imo *radicatur*.

Locis gaudet paluſtribus, atque in foſſis & ſcrobibus paſſim occurrit: Iunioq; & Iulio floret. *Plura in Appendice.*

THAPSIA CAROTÆ FACIE: Gall. *Turbit gris*: Ital. *Thaſſia*.

Hanc Carotæ facie Thapſiam, *veram Thapſiam* eſſe exiſtimarunt officinæ: at quāuis radice illi ſit aſſimilis, foliorum tamen facie differt, quæ in Thapſia vera Ferulæ facie ſunt, longéque à Dioſcoridea deſcriptione abeſt.

C. Bauhino in Phyt. eſt *Thapſia 2. Carotæ folio*, dubitátque (vti & Lobelius) an ſit *Ferula Sagapenifera*: Huius autem radice pro Turbith quoſdam vti ſcribit. *Thapſiam*, *Thapſiam veram*, & *Turbith montis Gargani* inſcribunt alij.

Nobis prouenit Montbelgardi in S. P. horto.

Thapsia latifolia flore lvteo, semine lato, Cluſij : ſimilis Seſeli Peloponnenſi Lobelij.

Hanc Thapſiam I. inſcribit Cluſius, qui ſecundæ, tertiæ & quartæ, etiam meminit: primámque hanc quam pingimus, collibus gaudere ait petroſis: & in multis Luſitaniæ & Hiſpaniæ editioribus incultis locis reperiri.

Floret Auguſto: Qui verò pro Turbith eâ vtuntur, magno errore id faciunt.

Thapsia qvorvndam cicvtæ folio; alijs *Seſeli Peloponneſiacum*.

Cubitali & altiore, Ferulaceo, tereti, intùs fūgoſo, multiſq; ramis brachiato eſt *caule*. *Folia* Cicutæ foliis quodam modo ſimilia, craſſiuſcula, hirſuta, aſpera, ſerrata, in alas oppoſitas ſubſecta. *Vmbella* lata, lutea. *Semen* magnum, per extrema bifidum, ex rotundo oblongum. *Radix* ſeſquipalmaris, craſſa, ſolida, exteriùs nigricans, intùs alba, guſtu amaro, acri & aromatico, verſus terram capillata.

Prouenit in montibus circa Nemauſum; & floret menſe Maio.

Seseli, sive siler montanvm: Ger. *Waldt Kummel*: Gall. *Sermontain*; Ital. *Siler montano*.

Humanam ſuperat altitudinem Sileris mōtani *caulis*. Caulem verò ramóſque, ceu vagina laxiore, amplectuntur *foliorum pediculi* palmares aut ſeſquipalmares. Ipſa verò *folia* in alas oppoſitas diuiduntur. Segmenta extrema terna ferè ſunt, Cytiſi Tragi foliis ſimilia, oblonga, latiuſcula, mucrone leuiter obtuſo. Vmbellæ albę amplę. *Semen* magnum cum fimbria foliacea ſtriatum, oblongum, ſapore acri & ſubamaro. Radix magna, comâ infimum caulem ornat, rugoſa, digitali craſſitudine.

Abundanter in plurimis montibus, locis præſertim vliginoſis, creſcit: florétq; Iunio & Iulio ſemen maturat. Plura ad ſequentium Figurarum latera.

Seseli æthyopicvm frvticosvm, folio Periclymeni.

Ramis aliquot cubitalibus & altioribus fruticat, rigidis lignoſis, nigricante cortice intectis, in multos ramulos diductis. *Folia* per ramos ſublonga Periclymeni, anguſtiora, leuiter acuminata, breuiora quàm Laureolę, glabra, ſapore & odore Iuglandis, ſed multò mitiore gratioréque. *Vmbellæ* pulchræ, Fœniculaceæ. *Semen*, delapſis flaueſcentibus *floribus*, gerunt oblongum, canaliculatum, magnitudinę ſeminum Fœniculi.

Bellonius author eſt ſemper virêre apud Salonem petræam. ſpontè illic naſcens. Vberi verò prouentu in ſaxoſis & maritimis Galliæ Narbonenſis variis locis haberi Iulióque & Auguſto florere teſtes habemus Dodonæum & Lobelium.

Seseli peloponnense Matthioli, sive Cicutaria quorundam.

Plantam hanc ſic deſcribit Lobelius; Vniuerſa planta, inquit, ſimul ac tantillùm tāgitur, virus exhalat. Radice craſſa & totâ facie *Myrrhidē* odoram veſcam quadantenus exprimit, ſed folia latiora, longiora & nigriora. Semen etiam breuius. *Caulis* alis brachiatus, ſeſquicubitum & duos cubitos æquans.

Seſeli Peloponnenſe inſcribunt Matthiolus, Lacuna & Lonicerus: ſed quis quæſo plantæ huius viroſum odorem cum Seſeli Peloponnenſi Dioſcoridis conuenire crediderit?

Vidimus Tiguri in horto Geſneri.

Seseli alpinvm, sive montanvm I. Cluſio, folio ſplendente, floſculis albis.

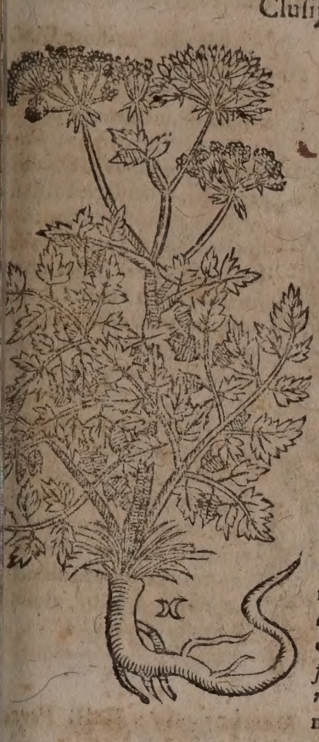
Folia habet ampla, humi ſparſa, & in multas alas diuiſa, supernè viridia & ſplendentia, infernâ verò parte minimè, Ferulæ odore, & ſapore acri. *Caulis* ſeſquicubitalis craſſus, ſtriatus, intùs fungoſus, nodoſus ramos ex ſingulis geniculis profert. Extremi rami in magnas *floſculorū* albicantium *Vmbellas* deſinunt odoris ferè Sambucini. Floribus ſuccedit *Semen* gemellum, ſtriatum flaueſcens, aromatici & feruidi guſtus. *Radix* craſſa & foris nigra.

Creſcit in alpium iugis, vbi lætiora paſcua: florétque Iunio, & ſemen Auguſto maturat.

Cæterùm Sileris montani ſemen excalefacit & ſiccat ordine tertio, vrinas & mēſes ducit, coctionē promouet, & flatus diſcutit. Valétq; ad eadem radix, ſed inefficaciùs.

Seseli

Seſeli II. montanvm Pannonicvm Cluſij.

Hanc noſtram plantam ad Cluſij Seſeli II montanum Pannonicum referri poſſe eXiſtimamus. Sic autem ille deſcribit: Brachiali, ait, interdum nititur radice, craſſo, rugoſo nigróque cortice tecta. Ea autem ſummo capite in multa villoſa capita extuberat, vnde exeunt magnæ & ſatis amplæ foliorum alæ, aliquot folijs per ambitũ ſerratis & nõnihil inciſis, vni coſtæ inhęrentibus, ſed ex aduerſo naſcentibus, conſtãtes: inter quæ ſeſquicubitalis emergit *caulis*, ſtriatus, pollicaris craſſitudinis geniculatus, in aliquot ramos diuiſus: quem ad ſingulos nodos ambiunt minores foliorum alæ. Summũ autem *caulem* atq; extremos ramos exornant vmbellæ palleſcentiũ *florum*, quibus ſuccedunt *ſemina* Sileris montani ſeminibus ſimilia.

Oenanthe, ſive Filipendvla, Monſpeſſulana, folio Apij.

Perinde vt Oenanthi vulgatiori, ſeu Filipendulæ, ita & huic glanduloſæ *radices*, è longis filis pendulæ, (vnde illis nomen,) latiùs quàm altiùs propagantur, tunicâ nigricante contectæ, intùs albæ, ſapore grato & dulci. *Folia* ludunt plurimùm, primâ quidem germinatione lata: mox Petroſelini vulgaris, & tandem Peucedani effigiem induentia. *Caules* plures cæſij, anguloſi, ſtriati, cubitales & ſeſquicubitales, multis alis concaui. Flores in vmbella muſcoſi, admodum minuti, ex albo purpuraſcentes. *Semina* dicti Petroſelini, ſed longiora & velut capitulum habentia.

Vidimus prope Monſpelium florentem Iunio.

Oenanthe ſive Filipendvlæ aqvatica: Germ. *Waſſer Steinbrech.*

Bulbilli oliuares ex tenuibus pendent filis plures: *caulis* cubiti & ſeſquicubiti altitudine, ſtriatus, concauus, ramoſus, geniculatus. *Folia* inferiora parciùs ſecta, reliqua longioribus & tenuioribus ſegmentis cęſa. *Vmbellæ* paruæ, albæ: *Semen* oblongum, in duas veluti cuſpides diuiſum.

Aquas amat, atque ad foſſas & riuulos prouenit, & in humidioribus pratis.

Vt autem odore & ſapore Sium refert: ſic viribus etiam & temperamento; Calida enim & ſicca eſt, ac vrinas ciet.

Oenanthe, Filipendvla: Germ. *Root Steinbrech*: Gall. *Filipende*: Ital. *Filipendola.*

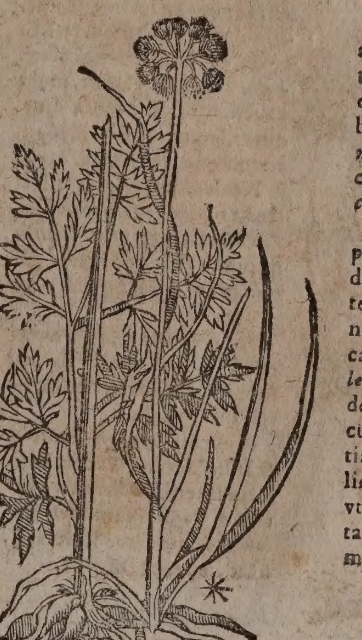

Multarum rerum æquiuocum eſt *Oenanthe*: nũc enim *Labruſcæ florem* denotat: nũc *vitem domeſticam*; nunc *Armerios flores ſylueſtres*: nunc Lilium conuallium & interdum Filipendulam, de qua hîc ſermo.

Oenanthe autem, Dioſcoride & Plinio authoribus, *folia* habet Paſtinacæ; *flores* albos: *caulem* craſſum palmi altitudine: ſemen velut Atriplex: & *radicem* magnã, multa rotunda capita habentem. Naſcitur in petris.

Eam Nos varijs locis obſeruauimus, in aſperis, montoſis, aridis & petroſis: ac coli etiam in hortis Patauij, Lugduni & alibi vidimus. Iunio autem ac Iulio in flore eſt.

Oenanthe ſive Filipendvla Staphylini folio, caule pulchrè ſtriato.

Vmbella huic denſiſſimis albicantibus muſcarijs ſtipata. Miſſa autem Nobis fuit ex horto Patauino. An Tabernæmontani *Oenanthe tenuifolia*? Hiſtoria Lugd. vocat *Oenanthen Matthioli ſecundam*.

Cæterùm *Filipendulam*, ac præcipuè eius radicem, calidam & ſiccam, atque aperientem & abſtergentem, eſſe manifeſtum eſt, vrinámque & calculos pellere. *Semen, caules & folia*, authore Dioſcoride, bibuntur in vino ad ſecundas eijciendas: eſtque etiam cum vino ad vrinæ ſtillicidia, & regium morbum vtilis radix. Quidam qualitatibus ad Pæoniam proximè accedere ſcripſere.

Oenanthe Hiſpanica Myconi.

Oenanthes generum numerum etiam auxit doctus Myconus Medicus Barcelonenſis, hacce ex Hiſpania miſſâ, quę antè minimè innotuerat.

Hæc in montibus & petroſis nata *folia* prope radicem per terram ſpargit, minuta, inciſa, læuia, ad Coriandri folia accedentia, è longis pediculis pendentia. *Caules* cubitales ab imo rubeſcentes, paucis geniculis cincti, teretes, læues, ferè ſtriati, & aliquantulùm caui. In quorum ſummo *flores* velut in vmbella pendent candidi, ex quinque foliolis conſtantes, in medio muſcoſi: quibus pereuntibus in vaſculis ſeu ſiliquis *ſemen* matureſcit. *Hiſtoria Lugd.*

OENANTHE SVCCO VIROSO, CICVTÆ facie, Lobelij.

Radices huic in Aſphodeli bulbos multipartitæ,& quaſi brachiatæ ſunt, nullius fibræ vinculo aut interuentu: teneros, guſtu acres & ing atos, ſuccóque lacteo & viroſo prægnantes, protrudunt *Caules* bicubitales, *folia* Rutæ pratenſis, viroris tetri, Cicutæ facie & colore. Vmbellæ etiam Cicutæ, cui affinem autumant, qui maleficio parem expertos ſe aſſerunt.

Prouenit in Boreslium plagarum riuulis, lutulentíſque & riguis locis.

CRITMVM SIVE CRITHMVM: Ger. *Meer Fenckel*: Gal. *Baſſille, Fenciil marin*: Ital *Finochio marino*.

Crithmum, authore Dioſcoride, herba eſt fruticoſa, vndique folioſa, cubitali ferè altitudine, naſcens in petroſis & maritimis locis; *folii*[s] referta pinguibus & ſubalbicantibus, Portulacæ foliis ſimilibus, latioribus tamen & longioribus,& in guſtu ſalſuſaginoſis. *Flores* habet albos; *fructum* verò velut Libano[t]idis,mollem, odoratum, ro[t]undum, qui ſiccatus diſpara[t]ur,& *ſemen* intùs velut Triticum. *Radices* craſſitudin[e] digitali, tres aut quatuor, o[]doratæ, iucundæ.

Naſcitur maritimis ſaxo[]ſiſque locis, vniuerſóque ci[r]cum Italiam littore frequ[ens] viſitur: vnde etiam in ho[r]tos tranſlatum Monſpelij Lugduni, & alibi, vidimu[s]. *Plura in Appendice*.

CRITHMVM MATTHIOLI VMBELLIFERVM: Crithmum terreſtre; Ger. *Suchelkraut, acker Bacillen*.

Odioſum reptatu *radicum* eſt: ſunt enim eæ longiſſimę, & vel minima fibra relicta rediuiuæ, ſatis craſſæ, albæ. *Folia* in tria, quatuor, plura paucioraúe, ſegmenta diuidūtur, ſemunciam lata, lōga, circumquaque ſerrata. *Caulis* Fœniculaceus, ſtriatus, farctus, nodoſus, valde ramoſus. *Vmbella* ſatis magnæ *floſculis* minimis albis contextæ. *Semen* gracile, ſublongum, acre & odoratum.

Hoc cum *Crithmo Veterum* nihil ſimilitudinis habere ſcribit Lobelius, ſed malè *Eryngium* appellat.

Prouenit in agris, Iunióq; & Iulio floret. Prope Baſileam inter D. Iohannis portam & Pagū Hunnigen frequens admodum. Calefacit, ſicat, aperit & digerit,

PERFOLIATA: Germ. *Durchwachs*; Gall. *Perce-feuille*; Ital. *Perfogliata*.

Pollicari ferè craſſitudi[ne] *radicem* habet vnicam, al[bam,] paucis fibris capillatam, [sa]pore Rapunculi. *Caulis* [cu]bitum aut ſeſquicubitum [al]tus, læuis, teres, ſtriatus, ge[ni]culatus, concauus, in mul[tas] alas diuiſus, odore arom[ati]co nares feriens cùm rum[pi]tur. *Folia* ex rotundo ſub[lon]ga, glauca, læuia, glabra, t[ra]adigit *caulis* vel *ramus*. [Ex]tremi ramuli in *pediculos* [ali]quot fathiſcunt, folia tri[a] aut 5. acuminata parua ſu[sti]nentes: inter quæ emic[ant] *floſculi* puſilli vmbellati, [ſ]ingulis pediculis innixi, [lu]tei, Alchimillæ: ijſque *ſe[men]* ſuccedit oblongum, al[ia] parte acutius, pullum. [Flo]ret Iulio & Auguſto. *Fl[]* *in ſequēt*. De reliquis Siſi[] ſpeciebus actum antè in [] eadem Claſſe.

PERFOLIATA LONGIORIBVS FOLIIS.

Annua huic, vt *Vulgari præcedenti* vita. *Caules* non ſurrigit, ſed per humum ſparſos edit, ramoſos, cubitales, crebros, ceu geniculis interceptos, *Folia* tranſadigentes, quę dictæ *Vulgaris* longiora modicè acuminata, quinis ſeptenisúe per longum currentibus venis donata. Flores lutei, Auriculæ leporis ſimiles. *Radix* tenuis, gracilis, cum multis adnatis

Nonnullis locis in aruis, inter ſegetes, ac etiam in pratis & iuxta agrorum margines ſponte naſcuntur Perfoliatæ; Seruntúrque etiam in hortis,& florent Auguſto,

PERFOLIATA ALPINA MAGNA LONGIFOL[IA]

Maior maioribúſque fo[liis] donata eſt alpina Perfoli[ata; fol]iis verò oblongis, palmar[ibus] & amplioribus, quæ et[iam] *caulis* traijcit, at pinna[tis] duntaxat alis caulem c[om]plexa. *Flos* paruus, luteus [fo]liis rotundis obuallatus, [ſe]*men* oblongum, ſtriatum, [ma]ius quàm Perfoliatæ vu[lga]ris. *Radices* craſſæ, peren[nes.] Floret Iunio.

Cæterùm modicè ca[lida] eſt Perfoliata, & paulò [am]pliùs ſicca, nōnihilq; am[pli]cans & adſtringens. Foli[a] vino cocta, aut in pulue[rem] trita, ruptis, ex alto dela[psis] atque ad ramices puerot[um] commendantur.

PERFOLIATA MINOR FOLIIS GRAMINEIS.

Craſſiuſculam habet *radicem*, & terram verſus comoſam, ex qua *caules* pullulant plures, palmares, pedales & cubitales, teretes, ſtriati: per quos *folia* acuta, baſi latiore caulem complexa, vnciam vnam aut alteram longa, ſemunciam circiter lata; alia verò graminea, palmo etiam longiora, culmum lata. *Vmbellæ* inæqualibus conſtant muſcarijs *floſculorum* luteorum, foliorum rotundorum vallo munitorum.

BVPLEVRVM, BVPRESTIS, AVRICVLA LEPORIS: Auricula leporis rigidior.

Auriculæ Leporis differentias aliquot propoſituri, eam hîc pingimus, cuius folium maius, craſſius, rigidius & neruoſius eſt: ac quod ſic deſcribit Dalechāpius. Folio, inquit, conſpicitur longo, rigido, latiuſculo, in medio supernè in anguſtum deſinente, ferè lanceolato, multis ſtrijs quaſi diſtincto, nonnihil concauo & inflexo, vnde illi *Auriculæ Leporinæ* nomen. *Caule* procero, geniculato, in ramulos ſuperiore parte diuiſo. *Vmbellis* in ſummitate puſillis, ſparſis, luteolis floribus: ſemine Aniſi vel Anethi oblongo.

Bupleurum alterum latifolium inſcribunt Dodonæus, Lobelius & alij. *Nos de Bupleuro & Bupreſti in Appendice.*

AVRICVLA LEPORIS VMBELLA LVTEA.

Radix parua eſt, rugoſa, ſubuiridis, fibrata, ſapore acris. *Caulis* tenuis, teres, læuis, ſtriatus, crebris geniculis donatus, intùs inanis, altitudine cubiti vnius, aut duorum, ramis multis concauus, colore ſubrubente interdum, aliàs viridi. *Folia*, præſertim quæ in caulibus exiſtunt, longiuſcula, ſtricta, neruis ſecundum longitudinem pluribus donata. *Flores* Fœniculi, lutei, in *Vmbella* micùs lutea: quibus ſemen ſuccedit Petroſelini acre.

Bupleurum anguſtifolium inſcribunt Authores plærique.

Prouenit copioſè in collibus plurimis, & floret Iulio & Auguſto. Baſileæ abundat circa Molendinum & Birſá, & circa montem Krentzach, & Montbelgardi prope *Arbeüans.*

AVRICVLÆ LEPORIS AFFINIS ODONTITIS lutea Valerandi & Dalechampij.

Durâ, lignoſâ & albicante ſimplice *radice* nititur: à qua ſtatim *coliculi* aliquot ſurgunt dodrantales, aut paulò maiores, Bupleuri ſimiles, in multos ramos diducti. *Folia* incondita, Linariæ. *Floſculi* lutei, Perfoliatæ, vallo foliorum oblongorum acutorúmque circumdati. *Semen* Polygoni Tragi ferè ſimile.

Locis humidis gaudet, & Monſpelij in accliuibus circa *Caſtelneuf* abundat.

Eius autem decocto ſi quis os colluat, dentium cruciatus ſedari ſcripſit Dalechampius.

AVRICVLA LEPORIS MINIMA.

Pedalis aut cubitalis eſt plantula, quæ ex *radicula* candida, dura, lignoſáque, fibris aliquot exiguis prædita, *coliculos* ſurrigit graciles, terretes, multis ramulis ab imo ad ſummum brachiatos, atque in paruas veluti *vmbellas* deſinentes, quæ exiguis *foliolis*, tenuibus & rigidiuſculis conſtant: & in eorum medio, *Semina* prominent ex breuiſſimis pediculis, tria vel quatuor, ſtriata, ad Petroſelinum vulgare accedentia. Alas verò ſingulas ſingulum ab ima parte acuminatum, ac quatuor neruis per longitudinem donatum, inueſtit *folium*. *Florem* non vidimus.

Reperimus aliquando Baſileæ inter Byrſam & Syluam quà Auguſtam itur.

NARDVS INDICA: Germ. *Indianiſcher Nardus*: Gall. *Aſpic d'outre mer*: Ital. *Spico Nardo.*

Nardi Indicæ nomen particula duntaxat Plantæ hodie obtinet, quæ & *Spica* ob figuram dici meretur. Eſt autem nihil aliud, quàm *comatum* radicis *caput*, ex marcidorum foliorum neruoſis filamentis conuolutis congeſtum, colore ruſeſcente, ſapore amaro, acríque & aromatico odore, ac Spicæ Celticæ validiori. Adhæret hæc *coma* radici digitalis craſſitudinis, ſaturatiùs ruffæ, ſolidæ, ſed fragili. Eſtque vbi *folia* quoque nondum in neruos diuulſa, albicantia inueniuntur. *Cauliculi* concaui, ſtriati, pluréſque ex eadem radice capillatæ ſpicæ enatæ ſubinde conſpiciuntur. *Nos vulgarem Indicam Nardum* hic pingigimus, de qua *pluribus in Appendice.*

NARDVS CELTICA: Germ. *Celtiſcher Nardus*: Gall. *Nardus Gaulois*: Ital. *Nardo Celtico.*

Celtica Nardus, vt annotat Dioſcorides, naſcitur in Liguriæ alpibus, ſed & in Iſtria prouenit. Eſt verò puſillus breuíſque frutex, qui cum radicibus in manuales faſciculos colligitur, *foliis* oblongis ſubflauis, *flore* luteo. Caulium & radicum duntaxat vſus eſt, & odoris ſuauitas.

Aliungiam etiam vocari ait idem Dioſcorides: Plinio dici *Saliuncam* exiſtimãt docti plærique quamuis aliter videatur Commentatori Senenſi. *Spicam Romanam*, *Spicam Celticam*, *Nardúmque Celticam* & *Gallicam* nominant Officinæ.

Copiosè prouenit in Alpibus Germaniam ab Italia diſpeſcentibus: montoſiſque gaudet Genuenſibus & Liguriç Alpibus ſterilibus. Floret Aug. *Plura in Appendice.*

NARDVS SIVE SALIVNCA NEAPOLITANA, Nardus montana.

Radix huiç pro plantæ magnitudine craſſa admodum rugoſa, flaueſcens, fibris capillata, & in *nodos* extuberans. Ex eorum verò lateribus *folia* prodeunt oblonga, anguſta, Plantagini vtcunque ſimilia, infernè arcta, ſupernè latiora, ſapore autẽ & odore tota planta Valerianam refert.

Cum Folio odorato & Malobathro vnum & idem eſſe exiſtimant nonnulli; ſed eos in errore verſari ex eo conſtat, quòd illa Indiæ peculiaria ſint.

Nardum autem *montanã*, *Thylacitin* & *Nerin* dictam, in Cilicia & Syria naſci ſcribit Dioſcorides, *foliis* & *caulibus* Eryngio ſimilibus, nigríſque & odoratis radicibus. Valet ad eadem ad quæ Celtica. Galenus, Paulus & Ætius.

PHV: VALERIANA, NARDVS SYLVESTRIS: Germ. *Baldrian*: Gall. *Valeriane*: Ital. *Valeriana.*

Vtrum *Valeriana maior* quam hîc pingimus, primum & nobiliſſimum ſit *Veterum Phu*, necne, dubitarunt Anguillara & Camerarius in horto: eſſéque negat apertè Fab. Columna, Valerianam ſylueſtrem eſſe concludens. Affirmatiuam contrà tuentur cæteri plærique omnes docti.

Bicubitales & altiores tollit *caules*, fiſtuloſos geniculatos, alis donatos. *Folia* alia integra, alia Centaurij minoris modo profundè diſſecta, nullo eximio odore aut ſapore. *Flores* in *vmbella* ſuaueolentes, ex albo purpuraſcentes. *Semen* cum lanugine quadam pappoſa auolat. *Radix* digitum craſſa, albicans, multis fibris donata, ſapore & odore aromatico.

Reperitur in altis ſyluoſis montibus, & colitur in hortis.

VALERIANA MINIMA NARDIFOLIA.

Paruæ huius Herbæ fragrantis odoris ſunt *radices*, Nardi Celticæ, tenues, ex obliquo capite hirſuto, ex quo *folia* emergunt vncialia, oblonga, ad Plantaginis, vel potiùs Nardi Celticæ folia accedentia; inter quæ erigitur *coliculus* vnicus, tenuis, palmaris circiter.

An Tabern. *Phu minus Apulum*? An Cluſio in Hiſt. *Valeriana ſylu. alpina ſaxatilis*?

Cæterùm *Phu* ſiue Valerianæ, radix calida & ſicca ſecundo gradu eſt: aperit, attenuat, concoquit & prouocat; hauſta flatus pellit, & auxiliatur lateris compunctionibus. Præſtat quoque aduerſus ſtranguriam, & aſthma. Additur in potionibus internorum vulnerum; Antidotíſque, vt Theriacæ & Mithridatio admiſcetur.

VALERIANA RVBRA LATIFOLIA.

Digitali circiter *radice* nititur, & ferè lignoſa: è qua *caules* ſurgunt ſeſquicubitũ alti, teretes, læues, cæſij, fiſtuloſi: ad quorum ſingula *genicula*, *folia* bina aduerſa, ex lata baſi caulem amplexantia, in acumen deſinentia, lacinijs quibuſdam ſubinde donata, pinguia & glauca, ſaporis ſubacris. *Flores* in muſcarijs dependent, perquàm conferti, amœni, purpuraſcentes, corniculum calcaris inſtar protendentes. *Semen* pappoſum.

Prouenit Nobis Montbelgardi in S. P. horto: Iunióque & Iulio floruit. Lobelius inſcripſit *Ocimaſtrum Valerianthon*: à Dodonæo Gall. pingitur pro *Polemonio*. C. Bauhino in Phyt. dicitur *Lychnis rubra*,

VALERIANA RVBRA ANGVSTIFOLIA.

Valerianæ rubræ latifoliæ ſimilis eſt, præſertim quoad *flores* calcari donatos, ſuaue rubentes, atque in pappum abeuntes. *Caulis* quoque adſimilis; at quæ per eum conſpiciuntur *folia* plurimùm differunt, ſunt quippe palmi ferè longitudine, latitudine verò culmi.

Hanc reperimus Nantuæ Sabaudorum in colle extra portam quâ itur Geneuam, florentem Iulio.

C. Bauhino in Phyt. dicitur etiam *Lichnis rubra*,

VALERIANA BVLBOLA.

Planta hæc *Valeriana bulboſa* à Nobis dicta, à nemine, quod ſciamus, huc vſque propoſita fuit. Prima emittit *folia* Hyoſciami albi æmula, ſed paulò minora. At ſequẽtia profundè diſſecta. *Flores* quales Valerianæ maioris. Radix ſingularis, bulboſa, Nardum ſpirans. Eſtque cùm forma tum odore Nardo montano ſimillima: vnde etiam aliqui inter Nardi ſpecies referunt.

Incola eſt montium Liguriæ.

VALERIANA TVBEROSA.

Hæc à nullo alio, quod itidem Nobis conſtet, quàm ab Imperato, propoſita fuit. *Folia* producit, effigie ſimillima Valerianæ minoris folijs, ſed craſſiora. *Flores* albos, inſtar maioris, aliquantùm odoratos. *Radices* tuberoſæ odorem referunt Nardi.

Naſcitur in montibus Ligurię.

VALERIANA ALPINA.

Radice longâ odoratâ ſubdulci, ſcopulorum rimis ſe infigit, altè impacta. *Caules* profert aliquot craſſiuſculos, geniculatos, ſapore reſinoſo, acriuſculo, nonnihil rubentes. *Folia* verò inferiora Hederacea, ſinuata, nonnunquam alis duabus aucta, pediculis longis appenſa: ſuperiora autem oblonga, mucronata, laciniata, & multiplici nonnunquam diuiſurâ ad coſtam vſque inciſa. *Floſculi* in vmbellam digeſti, plurimi minuti, purpuraſcentes.

Hanc Geneuę vidimus in monte *Saleua* florentem Iunio: ac reperimus etiam in noſtro per Hercyniam ſyluam tranſitu.

VALERIANA MINOR, PRATENSIS VEL aquatica.

Vt in reliquis Valerianæ *Differentiis* enarrandis pergamus: preter iam propoſitas eſt quędam *Syluestris* dicta, eáque vel magna eſt vel parua, & vtraque vel Pratenſis vel Aquatica. Nos *Minorem* hîc pingimus.

Radice tenui ſerpit, quáque terram attingit, ex geniculis demiſſis fibris radicatur, ſapore amaro. *Caulis* dodrãtalis, anguloſus, ſtriatus, cauus, geniculis aliquot interceptus. *Flores* in vmbella ex candido rubeſcunt. *Folia* alia integra, ſubrotunda, parua, pediculo longo: alia bina oppoſita, pediculorũ expertia, imâ parte laciniata, & quaſi pinnata, ſuperiore integra & oblonga, ſapore nonnihil amaro. In Maiore maiora omnia.

VALERIANA SYLV. MAGNA AQVATICA.

Radix ex pluribus compoſita eſt fibris albis, guſtu aromaticis, reptatu ſubinde ſeſe propagantibus. *Caules* ad humanam altitudinem exſurgunt, recti, fiſtuloſi, longis internodiis intercepti, ſtriati, modicè hirſuti. *Folia* Valerianæ ſatiuæ, magis pinnata, ſaturatiúſque virentia, nonnihil auerſâ parte hirſuta. *Flores* in vmbella ſatiuæ ſimiles, quinquefolij, ex albo purpuraſcentes; qui tandem in pappos abeunt.

Prouenit paſſim humectis locis, & circa aquas, florétque Iulio & Auguſto: & ſurgit interdum ad mirandam altitudinem: nullibi verò altiorem vidimus quàm Ebroduni ſupra Molendinum, Naſcitur etiam in lucis & cæduis ſyluis, ſed in tantam proceritatem non emergit.

VALERIANA PEREGRINA SEV INDICA.

Radice nititur tenui, breui, candida, & multis fibris capillata, aromaticíque ſaporis. Caulis ferè repandus, dodrantalis, læuis, concauus, teres & ſubrubens. *Folia* in alarum diuaricationibus bina ex aduerſo ſita, ad Plantaginis latifoliæ folia accedentia, tenera & pinguia, ſapore aromatico, ſuperioribúſque minoribus & denticulis crenatis. *Flores* quaſi in vmbella, inodori, ſuaverubentes, Ocymaſtri Valerianthos, ſed ſine calcari: quibus delapſis ſuccedunt *vaſcula* oblonga, fungoſa, in quibus ſemen longiuſculum.

Prouenit Nobis Montbelgardi ex ſemine Florentiâ miſſo: floruítque Iulio & Auguſto.

VALERIANA GRÆCA QVORVMDAM.

Pixidatâ, tenui, fibroſâ, albicante & euidenter amarâ *radice* proſerpit: *caules* rectos ſurrigens bicubitales, tenues, inanes, aliquantulũ anguloſos & piloſos: quibus adnati *pediculi* ſeſquipalmares & pedales, *foliis* Valerianæ ſylueſtris, minimè dentatis: atro-virentibus infrà ſubhirſutis pinnatim vtrinque pulchrâ ſerie ſtipati. In *caulis & ramorum faſtigio flores* confertim multi emicãt, campanularum ſpecie: non continui tamen, verùm è quinque foliolis compoſiti, odoris fœtidi, coloriſque vt plurimùm cærulei, & interdum albi; è quorum medio, præter tricipitem ſtilum violaceum productiorem *ſtamina* quoque concoloria cum apicibus croceis prodire ſolent.

Dodonæo Gall. & Lat. dicitur *Phu peregrinum*. Lobelio in Aduerſ. Obſ. & Icon. *Valeriana peregrina Belgarum & Herbariorum*. Tabernæmontano & Gerardo *Valeriana Græca*: C. Bauhino in Phyt. *Valeriana peregrina, flore cæruleo, & rariùs albo.*

Vidimus in Rhætiæ ſyluis ſpontè prouenientem: aliàs in Galliæ, Belgij & Angliæ hortis familiaris eſt, & plurima Æſtatis parte floret. Nullius tamen eſt vſus, niſi quòd Hortorum exornat margines.

CARPESIVM.

Meminit Carpeſij Galenus 7. ſimplicium medicam. His verbis: Carpeſium, ait, ſimile eſt vocato *Phu*, hoc eſt Valerianæ, non guſtu tantùm ſed & facultatibus; at validius eſt. Eius duo genera reperiuntur, vnum quod *Laertium*, alterum quod Ponticum nominatur, &c.

Galeni Carpeſium illud Auicennam *Cubebas* facere, author eſt Dodonæus: & Matthæus Syluaticus apud Serapionem & Arabes *Cubebas* nihil aliud eſſe quàm Carpeſium Galeni. Geſnero exiſtimatur *Carpeſium Galeni* nihil aliud eſſe quàm *Phu petræum*, quod Nos *Valerianam alpinam* inſcribimus.

Puſillos Caryophillorum ſurculos Carpeſium eſſe exiſtimarent Scaliger & Cæſalpinus, niſi in Ponto & Pamphylia naſci prodidiſſet idem Galenus.

Sic quid hoc tempore ſit *Galeni Carpeſium* arduum admodum explicatu, vt ſcitè annotarunt Matthiolus & Braſſauolus: quandoquidem præſertim Galenus 2. de compoſ. Medicamentorum ſec. loc. *Carpeſium* pro *Aſaro* conijci iubet. Quintus verò apud eundem Galenum Carpeſio vtitur in Cinamomi penuria, ac tandem ipſe Galenus pro *Phu* medicamentis impoſuerit.

FINIS CLASSIS XXVII.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXVIII.

VERTICILLATÆ, ET FLORES GALEATOS FERENTES: IISQVE AFFINES PLÆRÆQVE AROMATICÆ.

MENTHA: Germ. *Müntz*: Gall. *Menthe*: Ital, *Mentha*: Arab. *Nabanaba*.

De Menthę *Differentiis* atque *Etymo* agimus in Appendice in genere. Hîc verò de Mentha ſpeciatim acturi, à *Mentha criſpa verticillata*, quam hîc pingimus, ordiemur.

Illi, vt & reliquis ſpeciebus, reptatrix exiſtit *radix*, necnon quadrati *caules*: Illi verò in hacce cubitos ſuperant duos, atque rigidi ſunt, recti, propter terram purpuraſcentes, hirſuti, & multis alis concaui. *Folia* ex caulium & ramorum geniculis enaſcuntur odorata, atrouirentia, ſubrotunda, rugoſa, criſpa, per ambitum ſerrata, glabra, aut minimùm hirſuta. *Flores* ex foliorum alis verticillatis oriuntur, Pulegij, in cæruleum languentes.

Omnibus ferè hortis nota eſt.

MENTHA VERTICILLATA MINOR, ACVTA, non criſpa, odore Ocymi.

A reliquis Menthæ ſpeciebus conſpicuum ſuauiſſimi odoris Ocymi ſaporiſque Meliſſæ diſcrimen hanc facilè diſpeſcit. Aliàs *radicis* multiplex reptatus illi cum alijs communis eſt: proinde vt & *caules* quadrati, hirſuti, cubitales, ramoſi. *Folia* autem primùm Ocymo medio ſimilia, nonnihil hirſuta, deinde acutiora euadunt, ex geniculis aduerſa: *Flores* ex illorum alis verticillati, & dilutiore purpurâ tincti, emergunt.

Vires eædem quæ præcedẽtis. Tenuium eſt partium, excalefacit & exſiccat ſecundo ordine. Attenuat, digerit, reſoluit, aperit, incidit, prouocat. Flatus & lubricos pellit, vomitum compeſcit, &c.

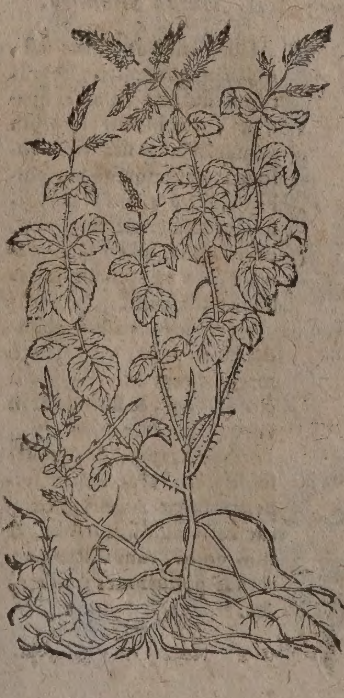
MENTHA ARVENSIS VERTICILLATA HIRSVTA: Germ. *Wild Poley*, *Veld Müntz*.

Menthæ aruenſi nomen fecêre *natales*, quoniam aruis frequentiſſimè innaſcitur, reptando ſe longiùs propagans, *caulibus* quadratis, albâ lanugine villoſis, ramoſis. *Folia* aduerſa, Clinopodij Matthioli, per ambitum leuiter ſerrata, lanuginoſa, odore grato, Calaminthæ, ſapore acriuſculo non inſuaui. *Flores* verticillati, Menthæ Siſymbricæ, minores, diutiùs rubentes, & in albidum propemodum palleſcentes. *Radix* repens admodum.

Menthaſtrum vocant nonnulli, alij *Pulegium ſylueſtre*, & alij *Calaminthам aruenſem*.

MENTHA SPICATA ROTVNDIFOLIA CRISPA.

Radices huic reptando ſe propagant: *Caules* quadrati, hirſuti, infimâ parte ſubrubentes. *Folia* è geniculis aduerſa, criſpa, rugoſa, vix hirſuta, ſerrata, ad verticillatam odore & ſapore accedentia. At *Florum* poſitus multùm diuerſus, ſiquidem ij in ſpicas vnciales & ſextanales digeſti ſunt: ſingularium tamẽ floſculorũ vultus aut color minimè alius.

Hortenſis ferè eſt, floretque Auguſto & Septembri.

Ad dolores capitis ſæpe recurrentes ſunt qui lintea triplicata aut quadruplicata in huius Menthæ aqua madefaciunt, & temporibus applicant.

MENTHASTRVM SPICATVM CVLTVM, FOLIO rotundiore, rugoſo.

In hortis colitur, odioſo reptatu tandem Hortulanis parum gratum. *Caulibus* pluribus quàm Menthæ criſpæ ſpicatæ, nigrioribus hirſutis, & mollioribus quàm Menthæ Criſpæ verticillatæ. *Flores* ſpicatim digeſti, minimi, albi, odoris grati.

Siſymbrium hortenſe vocant nonnulli, alij *Siſymbriam Mentham aquaticam*.

Eſt & huius generis *Minus*.

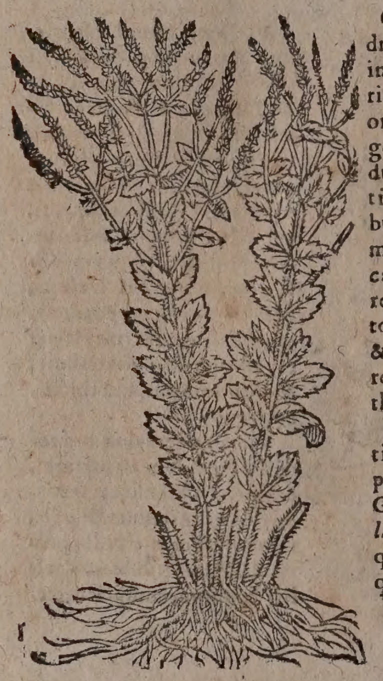
MENTHASTRVM SPICATVM CVLTVM, FOLIO criſpo rotundiore.

Perinde vt cæteris *radix* huic reptat: *caules* quadrati, hirſuti, ſubrubentes. *Folia* aduerſa, ſubrotunda, ſerrata, tomentoſa, colorum varietate in eadem planta mirè ludentia: modò tota candida, modò ex albo in herbidum languentia: aliàs dimidiâ parte alba, alterâ viridi; aliàs vtroque hoc colore variè maculoſa, odore minùs graui quàm vulgare Menthaſtrum, ſapore ſatiuæ criſpæ, acri non ingrato. *Flores* ſpicati albicant, odore ſuaui non vehemente.

Hoc in cultioribus hortis habetur: Nobíſque Montbelgardi in S. P. horto fœliciter prouenit.

MENTHASTRVM FOLIO RVGOSO ROTVNDIORE, ſpontaneum, flore ſpicato.

Caules huic cubitales, quadrangulares, hirſuti. *Folia* ex interuallo in contrarijs lateribus, alterno & cruciformi ordine, poſita, crenata, rugoſa, & lanuginoſa pube obducta. *Flores* numeroſi, ſpicati, in candido rubentes: quibus exiguum nigrúmque ſemen ſuccedit. *Radix* multis capillamentis fibrata & perennis. Saporem verò habet tota planta amarum, acrem & adſtringentem: atque odorem grauem, & ſatiuâ Menthâ multò iniucundiorem.

Spontè proueniens in multis locis vidimus: Baſileæ prope S. Iacobum ad flumen. Geneuæ paſſim *au Plain palais*: Monſpelij ſecundum aquas: Montbelgardi in via quâ itur ad Molendinum.

MENTHA SPICATA, FOLIO LONGIORE, acuto, glabro, nigriori.

Non ſecus ac aliæ Menthæ *radicum* longo reptatu, fibris ſubinde demiſſis, ſe propagat. *Caules* bicubitales, ſubrubentes, quadrati; ex quorum nodis per certa interualla gemini aduerſi *rami* exeunt, ita vt inferioris ſemper cum ſuperiore cruciformis ſit poſitus; qualis & *foliorum* tam in caulibus quàm in ramis eſt alternatio. Sunt ea verò oblonga, acuta, atrouirentia, minimùm hirſuta, per ambitum ſerrata. *Florum* autem puſillorum, exalbidorum, punctis rubentibus guttatorum, verticilli longiuſculâ ſerie ſpicam effigiant.

Mentham Romanam inſcribunt nonnulli, *Sarracenicã* alij, *Cardiacam* alij, *Crucitam* Gerardus.

Geneuæ, Patauij, Baſileæ, multíſque alijs in locis abundat in hortis.

MENTHASTRVM SPICATVM: Germ. *Wilde Mütz*: Gall. *Menthe Cheualine*: Ital. *Menta Siluatica*.

Duos cubitos altum eſt, *radicibus* geniculatis, reptãtibus, fibratis. *Caules* quadrati, toti hirſuti: quorum geniculis appoſita *folia* oblonga, acuminata, per ambitum ſerrata, molli lanugine, infernâ præſertim parte, caneſcentia, odore ſatis grato. *Flores* ex rubore in album palleſcunt.

Varijs locis paſſim abundat circa riuos; nullibi verò magis quàm Montbelgardi circa vrbem, & Ebroduni in viâ quâ itur à *Granſon*.

Attenuat, aperit & incidit: ſubſtratum vel accenſum ſerpentes fugat. Succus inſtillatur vermiculoſis auribus, & tum potus, tum illitus nocturnas pollutiones inhibet, &c.

MENTHASTRVM, TVBEROSA RADICE.

Cubitales habet *caules*, quadrangulos, rectos, frequentibus nodis cinctos, ſubhirſutos. *Folia* longiuſcula, rugoſa, ſingulos nodos æquali, ſed oppoſito, ſitu ambientia. Summi rami cum extimo *caule* in molles, caneſcentes, exilium foliorum *ſpicas* deſinunt, & inter ea verticillorum ritu compoſiti naſcuntur *coliculi*, è quibus prodeunt *floſculi* candidi, Cattariæ Menthæ florum æmuli, quibus ſuccedit *ſemen* exile, nigrum. *Radix* craſſa, ſucculenta, Raphano ferè æqualis, foris aliquantulùm fuſca, in multos hinc inde ad latera quaſi paruos Napos extuberans, ac fibris præterea longiuſculis donata & perennis.

Mentha aqvatica, ſive ſiſymbrivm: Ger. *Waſſer Müntz*: Gal. *Menthe aquatique*: It. *Siſembro.*

Ex *radice* reptrice crebríſque fibris donata, *caules* aliquot emergunt quadrati, hirſuti, aut intùs concaui, aut fungoſa medullâ farcti, multis alis donati. *Folia* ex articulis Menthæ criſpæ verticillatæ paria, minimè tamen criſpa, quanquam perinde vt illa per ambitum ſerrata, in obtuſum mucronem deſinẽtia, odore vehementi Pulegij, colore ex nigro rubente. *Flores* verticillati, dilutâ purpurâ rubentes, quadrifidum calathum imitati, ſtaminulis emicantibus exalbidis apices rubellos ſuſtinentibus.

Humidioris ſoli amaſia eſt, riguorúmque ac humentium alumna. Lætiſſimam naſci ait Plinius, in puteorum parietibus, circáq; piſcinas & ſtagna. Dioſcorides ſolo inculto prouenire perhibet, & 4. cauſ. 7. Theoph. illi cultũ nocere.

Mentha aqvatica hirsvtior, ſive Siſymbrium hirſutius.

Non ſolùm *caules* quadrati & *folia*, ſed etiam *florum calyces* densâ lanugine pubeſcũnt, adeò vt caneſcant. *Folia* vncialia & ſeſcuncialia, ſubrotunda, per ambitum obiter ſerrata: è quorum ſinu prodeũtes pediculi *flores* ſuſtinent conglomeratos, veriùs quàm ſpicatos.

Cæterùm Syſimbrium, ſiue Mentha aquatica, tenuium eſt partium, digerentis, excalefacientis & exſiccantis facultatis. Mouet vrinas & calculos pellit; ſi cum vino bibatur: vomitiones, ſingultus, tormina & ſtomachi diſſolutiones cohibet. Folia in capitis dolore fronti & temporibus illinuntur, illitáque contra veſparum & apum ictus proſunt, ac lentiginem & cutis à Sole nigritiem exterunt.

Menthaſtri aqvatici genvs hirsvtum, ſpicâ latiore.

Quadratos promit *caulès*, duûm vel trium cubitorum altitudine, hirſutos. *Folia* Menthæ ſpicatæ folio acuto, oblonga, ſerrata, lanugine multâ ſubtùs caneſcentia, ſapore acri & feruido, odore Siſymbrij. Caulium *ſcapus* trifariam partitur, totidémq; gerit velut ſpicas latiuſculas (non anguſtas, vt in Menthis & Menthaſtris ſpicatis,) atq; vnciâ non multò longiores: in quibus *flores* ſubpurpurei, quinquepartiti, ex calycibus hirſutis, ſtriatis, rubentibus, in apices quinque fiſſis. *Radix* reptatrix.

Reperimus in *Ioncerey*, pago duobus milliaribus à Montbelgardo diſtante; ad ripam fluuij, florens Septembris principio.

Menthaſtrvm montanvm.

Cubitali aut altiore aſſurgit *caule*, quadrangulo, medullâ pleno, multis nodis conſtante: ex quibus bini ſemper ex aduerſo oriuntur ramuli, ſimiliter quadranguli: circa quorum extremas partes oblongæ, oriuntur *ſpicæ florum* grati odoris, exalbidorum, Menthæ ſylueſtris floribus ſimilium. *Folia* aduerſis inter ſe pediculis caulem & ramos ad ſingulos nodos ambiunt, Mentaſtri foliis ſimilia, ſed viridia, nec vt illa albicantia, at odoris & ſaporis eiuſdem. *Radix* dura & lignoſa ex lateribus propagines ſpargit, vt reliquæ congeneres plantæ.

Reperit Cluſius ſpontè ad Auſtriacarum alpium radices prouenien s; & florens Auguſto.

Mentha cattaria, ſiue nepeta: Ger. *Kaltz Müntz*: Gall *Herbe au chat*: Ital. *Gattaria.*

Ex lignoſa *radice* caulem ſurrigit bicubitalem & tricubitalem, quadratum, hirſutum, propter terram ſubrubentem, alioqui incanum, articulatum, multis alis concauum, iiſque binis ſemper aduerſis: quo etiam ordine (licèt nõ pari ſemper numero) *folia* ferè ad genicula emicãt, grauiter odorata, Meliſſę paria, in ambitu ſerrata, acuminata, canâ lanugine pubeſcẽtia, ſapore feruido. *Flores* verticillatim nodos ambiũt, Meliſſæ, exalbidi, labio raris punctis guttato. *Apices* è rictu promicant pulli, ſtaminulis albicantibus inſidentes.

Humidum & vliginoſum ſolum amat: naſcitúrque circa margines hortorum, ſecus aggeres, ſcrobes ac vias.

Mentha cattaria hispanica, ſive Nepeta peregrina.

Multis rectis aſſurgit *caulibus*, quadratis, cannaliculatis, fungosâ medullâ farctis, glabris, cubitos tres altis, multis alis concauis, in ramos ſibi oppoſitos diuiſis. *Folia* Mẽthaſtri vel Nepetæ vulgaris, ſed longiora, pollice latiora, glabra, ſupernè atro-virẽtia, infernè candicantia, rugoſa, in ambitu ſerrata, odore graui. Ad genicula ex aduerſo naſcuntur ex pediculis duobus *flores*, verticillis crebris ſpicam quodammodo æmulantes, colore carneo, intúſque punctis ſaturatè rubentibus guttati. *Semina* bina aut terna oblonga ruffa, Sapor foliorum ingratus.

MENTHÆ CATTARIÆ HISPANICÆ ALIA adhuc icon: anguſtioribus foliis.

Hæc à præcedente haud multùm variat, & ferè tantùm foliis quæ anguſtiora ſunt.

Dicta autem *Mentha Cattaria* à peramœni ſpectaculi argumento: vixdum enim conſpectã vbi olfactarit Catus, amplexatúſque & diſſuauiatus fuerit: laſciuiendóq; illi, iam accedẽdo iam retrocedendo, ſeſe vtrí que pedibus affricuerit, pòſt miras multas geſticulationes, vniuerſam eam auidè ligurit.

Calefacit ea admodum, ait Matthiolus, ſiccat, attenuat, penetrat, promouet, & omnes habet facultates quas *Calamintha*, cuius etiam loco vſurpari poteſt. Eximia prerogatiua ad conceptus facilitandos, & prolificum vterum reddendum, valêre ſcribit Lobelius.

CALAMINTHA MONTANA, FLORE MAGNO ex calyce magno.

Folia aduerſa, ſemuncialibus *pediculis* nixa, ſeſcũciali longitudine, paulò minùs lata, ſubhirſuta, profundè in ambitu ſerrata: è quorum vniuſcuiúſque ſinu pediculus exit vnus ſemuncialis, ternos quaternoſúe peculiaribus *pedicellis* geſtans *flores*, patulo hiatu purpuraſcentes, vnciali ſupra fimbriatũ, ſtriatum, longum calycem, longitudine prominentes. *Radix* multò longior quàm in vulgari.

Non obuium hoc Calamentum niſi in Narbonenſis Seuenæ vmbroſis ſaxoſiſque cliuibus, atque in Romano & Patauino agro. In hortis floret Iunio. *De Calamintha plura in ſequ. & in Appẽdice,*

CALAMINTHA FOLIO ET FLORE paruo incano.

Caules hirſuti, cubitum excedentes cum ramulis oppoſitis: in ſummitate *floſculi* hiantes, grauis odoris, binis longiuſculis pediculis inſidentes. *Folia* Maioranæ, ſed minora, potiſſimùm verſus ſuperiora, vix crenata, aut rariùs, penè incana, ac valde (inferiore potiſſimùm parte) hirſuta.

Cæterùm tenuis eſt eſſentiæ Calamintha, Galeno authore, tertióque ordine calida & ſicca: incidit, abſtergit &c. eſtque Montana reliquis efficacior.

Calaminthæ infuſum & decoctum ad tingendos capillos commendat Bayrus.

CALAMINTHA: Germ. *Wilder Poley*; Gall. *Calament*, *Pouliot ſauuage*; Ital. *Calamento*.

A natalibus potiſſimùm, odore, florúmque & foliorum magnitudine, deſumuntur vulgò *Calamintha Differentiæ*. *Vulgaris* autem *Calamintha flore magno*, quam hîc pingimus, per caules ramóſque quadratos *folia* naſcuntur ex aduerſo ſita, vnciã aut ſeſcunciam longa, ſerrata, piloſa, odore ſatis grato. A medio ad ſummum vſque ramorum ex foliorum alis *pediculi* duo in plures minores diſſecantur, quibus *flores* inſident, è calyculis barbatis ſtriatíſque, hiantes, colore purpuraſcente, atque iucundo odore præditi.

Montes amat, atque in ipſis vmbroſos ſaxoſóſque cliuos: vnde etiam in hortos transfertur, in quibus fœliciter adoleſcit, & ſeipſam facillimè ſerit. Floret Æſtate.

CALAMINTHA FLORE MINORE, odore Pulegij.

Altè conſurgit rigidis quadratis *caulibus*, in frequentes alas diuiſis, hirſutis, ſubrubentibus. *Folia* ex interuallis oppoſita, raris crenis inciſa, hirſuta, odore graui, Pulegij, ſaporis acris, vegeti. *Flores* verticillatim coaceruantur, parui, purpuraſcentes, pediculis longiuſculis hærentes.

Reperitur in agris, vbi ſeges demeſſa, vel cùm requieſcunt: atque alibi, locis apricis & Soli expoſitis, quibus gaudet: floréтque Æſtiuis Menſibus.

Vt autem de Calamintha *æquiuoca* aliquid dicamus, ſciendum, quod annotat Tragus, *Calaminthe*, *Nepethe*, *Meliſſæ*, *Mentha* & *Balſamitæ* ſpecies & nomina Veteres ſolitos fuiſſe confundere.

ZATARENDI HERBA.

Herba parua quam Ægyptij *Zatarendi* vocant, quòd ex India illuc comportetur, Alpino authore, foliis eſt craſſis, rotundis, albis, ſucco plenis, & valde odoratis. Audiuítque idem Alpinus, eam apud illos obſonij eſſe loco, maximóque in vſu ad tuſſes & ſpirandi difficultates, atq; ad prouocandas tum vrinas tum menſtruas purgationes.

MELISSA, APIASTRVM. Germ. *Meliſſenkraut*: Gall. *Meliſſe*: Ital. *Meliſſa*.

Caulibus adoleſcit cubitalibus & altioribus, quadratis, læuibus ferè & nitidis, in plures alas ex aduerſo ſitas, diuiſis, ſolidis, duris. *Folia* è geniculis oriuntur, oppoſita, pediculis vncialibus appenſa, Calaminthæ æmula, cum ſplendore atro-virentia, breui lanugine hirſuta, per ambitum ſerrata, odore citri. Ex eorum verò alis verticillati *flores* emicant, albidi, vel ex albo rubentes. *Radix* obliquè per terram acta, lignoſa, multifida, teres, fibroſa, & perennis.

Colitur vulgò & paſſim in hortis, & floret Æſtate, In ſyluis tamen, montibus, ac aliis neglectis locis, ſponte etiam naſcitur.

MELISSA ADVLTERINA QVORVNDAM; amplis foliis, &c.

Fibroſâ, ſubacri, & amarâ *radice* nititur. *Caules* quadrati, hirſuti, geniculati, multâ medullâ farcti. *Folia* Galeopſis, oblonga, rugoſa, hirſuta, è geniculis enata, oppoſita, in ambitu ſerrata, odore parùm grato: ex quorum alis *flores* emicant purpureo-candidi, vel carneo colore præditi.

Hanc *Meliſſa, Meliſſophylli Apiaſtri*, appellationibus donatam apud Scriptores reperimus: Cluſius *Lamium Pannonicum* inſcribit.

Paſſim autem variis locis prouenientem obſeruauimus: Baſileæ in monte *Moutetz*, Geneuæ in colle *la Baſtie*, Lugduni *au bois de la bonne Allemande*, Montbelgardi in colle *La chau*, & alibi.

MELISSÆ ADVLTERINÆ ALIA ICON.

Meliſſa alia hortenſis eſt, alia ſylueſtris atque in neglectis locis proueniẽs, alia Vulgaris, iam antè tradita, & alia Peregrina, de qua mox: alia flore albo, alia rubro, & alia carneo: alia nigrioribus & hirſutioribus foliis: alia vera, alia verò adulterina, cuius Nos alteram Iconem hic exhibemus, ac quam Dodoneũ miramur pro vera admittere, at è contra Vulgarem & domeſticam adulterinam eſſe ſtatuere: alia odoratior, & Citrii mali odorem referens, atque alia graueolentior, quam quidam odoris diſtinctione capti Cimices referre volunt.

Camerarius Meliſſam Vulgarem duplicem tradit: vnam in hortis cultam, & alteram in ſyluis, montibus, vel aliis neglectis locis ſponte naſcentẽ.

MELLISSA TVRCICA SIVE MOLDAVICA, flore purpureo & albo.

Odor & ſapor Meliſſam arguunt: & *folia* in *caulibus* ramoſis, quadratis, ſubrubentibus, cubitum altis, ſeſcunciam longa, vix ſemunciam lata, per ambitum ſerrata, ad articulos ex oppoſito ſita, tenuiſſimis barbulis in ſummitate donata. *Flores* verticillatim geniculis circumnaſcuntur, cærulei vel albi, labello bifido, bifidóque cucullo breuiore, biniſq; alis exiguis conſtant.

Seritur in hortis, ſed ex Moldauia primùm ad Nos delata fuit, vbi ſponte per ſe prouenit. Geneuę, Lugduni & Montbelgardi habuimus in hortis, flore purpureo & albo.

MOLVCA, MELISSA CONSTANTINOPOLITANA, flore ex albo purpuraſcente.

Non à Molucis Inſulis, huic Plantæ inditum fuit nomen, ait In Aduerſ. Lobelius: ſed nomine cum planta miſſo è Syria Venetias Martinelli Sequini operâ.

Duûm autem generum eſt *Moluca* aſperior & *ſpinoſa* vna, de qua mox, & altera *læuis, quam hîc pingimus.*

Seritur autem vulgò iam vtraque in hortis: *vt Nos* in noſtris Lugduni & Geneuæ & Mõtbelgardi habuimus. Florent Maio, Iunio, Iulio & Auguſto, ſúntque flores ex albo purpurei.

Cardiacas Syriacas vocant nonnulli, quòd ad cordis affectus multùm facere credantur. Contra vermes etiam commendantur.

MOLVCA ASPERIOR, FOLIIS FOETIDIS, & calycum laciniis valde ſpinoſis.

Hîc de Meliſſæ qualitatibus & virtutibus agemus. Cũ itaq; plurimi ſint in iis recenſendis Dioſcorides & Plinius, & vnanimiter cõtra vuluarum ſtrangulationes, & ſtrumas, & ventris tormina, & ſedis vitia, itémq; veſparum, apum, & araneorum, morſus, dyſenterias, articularios morbos, & alios varios affectus, flores, folia & eorũ ſuccum cõmendẽt: Galenum miramur eam Marrubio tantùm facultate ſimilẽ facere, atq; etiã plurimùm ab eo vinci ſtatuere Magis placẽt Mauritani, in quorum ſententiã pedibus eunt Recentiores: Perexcellentes ii Meliſſæ tribuũt facultates: Excalefacere enim & ſiccare ſecũdo ordine ſcribit Auicenna, exhilarare, vitaléſq; facultates roborare, ac nõ ſolùm cordi, ſed omnib. etiã reliquis viſceribus vtilem eſſe. Quod verò ſcribit Plinius nullo magis flore gaudere apes, quotidiana comprobat experientia.

ORIGANVS ſiue ORIGANVM: Germ. *Vvolgemuth*, Gall. *Origan*: Ital. *Origano*.

Origanum vulgare quod hîc pingimus, *radices* emittit tenues, lignoſas, obliquas ac frequentibus cappillamentis fibratas: *Caules* ſeſquicubitales aut bicubitales, duri, quadrati, hirſuti: ad quorum nodos aduerſa oriuntur *folia* Calaminthæ aruenſis, hirſuta, & ex horũ alis minuta alia, Maioranæ foliorum ęmula, ſapore omnium acri & aromatico, odore ſuaui: *Floſculi* tanquam in vmbella foliolis rubeſcentibus obuallati emicant, colore carneo aut candido, puſilli. *Semen* minimum Maioranæ ſemini ſimile.

Naſcitur in inculto ſolo ſecus itinera, in collibus & apricis, Æſtiuiſque menſibus floret. *Plura in ſequ. & in Appendice.*

ORIGANVM HERACLEOTICVM MATTHIOLI Origanum Creticum quibuſdam.

Caule eſt quadrato, hirſuto, vulgaris inſtar Origani. *Folia* ex geniculis minora, modicè hirſuta, odore, & ſapore acriore. *Flores* albi aut ſubpurpurei, in ſquammatis capitulis minimè ſpicatis; & in vmbellę ferè modum ſparſis.

Creuit Nobis Montbelgardi in S.P. horto. Fuchſius *Tragoriganum tenuifolium* vocabat: quibuſdam dicitur *Origanum verum*, aliis *Origanum Heracleoticum*, & nonnullis *Cunila Gallicaria Plinii*.

Cæterùm mirè variat *Origanum vulgare*, interdum enim folio eſt rotundo, interdum longo & magno: interdum flores ſpicati, & plęrumque non ſpicati.

ORIGANVM CRETICVM.

Pertinaciſſimè odoris gratiam habet, adferuntur autem potiſſimùm *Cymæ*, Maioranæ ſpicis ſimiles, alię breues, longæ aliæ, quadruplici ſerie ſquammularum, ſtriatarum, densè compactarum, imbricatę, ſapore acerrimo, odore aromatico iucundo. *Folia* rariùs adferuntur, ſúntque ea hirſuta, minora quàm vulgaris Maioranæ, miniméque rotunda.

Matthiolo, Lacunæ & Camerario dicitur *Origanum Onites*: Trago *Origanum alterum pulcherrimum peregrinum*: Lobelio in Aduerſ. *Origanum ſylueſtre Syriacum*: Anguillaræ *Origanum album*, quod fortè Dioſcoridis *Hyſſopum Cilicium*.

ORIGANVM MONSPELIENSE PVLCHRVM Camerarii.

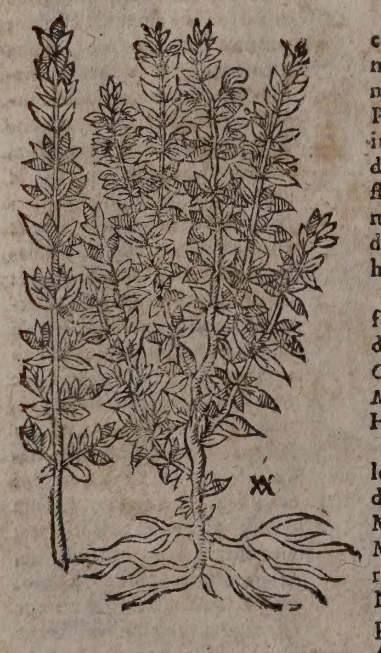

Simillimum eſt *Oniti* à Matthiolo depicto, ſed non idem. Ab *Origano vulgari* non multùm differt, nec ferè niſi in eo quod multas habet pulchras, & oblongas quaſi ſpicas, purpureas. *Caulis* etiam totus purpuraſcit. *Semen* verò gignit ruffum & puſillum, vt reliqua Origani genera.

Prope Monſpelium abundat.

Vires Origani quod attinet: Origanus Heracleotica Galeno dictante, efficacior eſt Onitide, ſed agreſtis vtraque valentior. Omnes verò incidendi, extenuandi, exſiccandi & calefaciendi facultatem poſſident, hæcque tertio exceſſu obtinent. *Plura de viribus in Appendice.*

MARVM VETERVM, MARVM CORTVSI.

Quãvis Marum in ſimplicium cẽſu prætererint Galenus, Ætius & Paulus, eius tamẽ meminẽre Dioſcorides & Plinius. Scribit enim plinius in Ægypto naſci: & Dioſcorides herbam eſſe ſarmẽtoſam, flore Origano ſimilẽ. *Folia* tamen huius multò eſſe candidiora, & florẽ odoratiorẽ. Vim habere Siſymbrio ſimilẽ, &c.

Ad varias autem plantas refertur *Marũ*, ad *Maſtichinam* dictam, ad *Maioranam*, & ad *Origanum Heracleoticũ*: quin *Meliſſam* eſſe ſtatuere videtur Hermolaus in Dioſc.

Mari verò Hiſtorię Matthiolo in omnibus reſpondere videtur planta hic picta quam Marum Cortuſi inſcribimus. Marum etiã inſcribit Camerarius apud Matthiolum. Nec Nos Matthioli ſententiã improbamus, quãvis Lobelio & Apollini aliter videatur.

MARVM VALERANDI DOVREZ, PLANTA peregrina odoratiſſima.

Plãtæ huic cuius à permultis annis fragmẽta habemus, *caules* ſunt lignoſi, & denſâ lanugine obſiti, in ramos oppoſitos diducti. *Folia* è geniculis bina, ex aduerſo ſita tota tomentoſa, Maioranæ ſatiuæ foliis paria, aut etiam paulò maiora, cinerei coloris, craſſiuſcula, odore fragranti, & ſapore vegeto, acri & aromatico.

Marùm Cortũſi vidimus Patauii apud Cortuſum, fruticoſam plantam in olla excultam. Dicebat autem is herbâ hac ſummè delectari feles, vixque ab eis tutam manere: eâque comeſtâ ipſos circum circa ſemen genitale effundere.

SAMPSVCHVM, AMARACVS, MAIORANA: Germ. *Maioran, Meyran*: Gall. *Mariolaine*: Ital. *Maiorana.*

Fruticulus eſt palmum, aut etiam dodrantem, altus, alis creberrimis concauus, iiſque lignoſis, plerũq; quadratis, ſubhirſutis, & tantillùm rubeſcentibus. *Folia* ex aduerſo poſita ſunt, Origani vulgaris formâ, ſed lõgè minora, incanâ lanugine obducta, odore fragrãti. Circa verò Caulis ramulorũque faſtigiũ, ex foliorum alis & in ramulorum extremis, oriuntur ſpicæ *florum*, qui puſilli ſunt, albicantes, hiulci, &c.

Hortenſis ferè eſt planta, quę ſemine & ramo ſeritur: & penſiles Adonidis hortos hodie vbiuis ornat.

Diſtinguitur autem vulgò in *Hortenſem, Nobilē & fragrantiorē*, cui minora tenuioráq; sũt folia: & *Syluestrē minùs odoratam, rudem & maiorem*, per quam *Origanũ Heracleoticum* intelligi volunt plęriq; omnes. Plura in *Appendice*.

CLINOPODIVM QVIBVSDAM, MASTICHINA Gallorum: FABREGVE.

Maioranæ inſtar fruticat: imò interdum in bicubitalem excreſcit altitudinẽ multis ramis brachiatũ; per quos *folia*, inter Thymi & Serpilli folia media, ac ſapore acri prædita, pronaſcuntur; Ad nodos & in extremis ramulis, ex muſcoſis verticillis, emicant *floſculi* albi. *Radix* ſubeſt lignoſa. Odor gratus cum aliqua grauitate.

Luterię, Lugduni, & Geneuę vidimus in hortis, necnon Monſpelii, vbi *Maſtic* vocant. Maſtichinam inſcribunt plærique tum ob lentorem quo madeſcit, tum ob iucundum Maſtiches odorem. An Oliu. de Serres FABREGVE.

Aliàs *Clinopodium* Dioſcoridi frutex eſt paruus, ſarmentoſus, qui in petris naſcitur. *Folia Serpillo ſimilia, Flores ſimiles lecti pedibus*, &c.

OCIMVM, OCYMVM vel OZIMVM: Germ. *Baſilien*: Gall. *Baſilic*: Ital. *Baſilico.*

Ocymi nomine varię apud Scriptores donantur Plantæ, *Chamæmyrſine*, *Scrophularia maxima*, *Hieracium Sabaudum*, *Eſula dulcis*, *Noli me tangere*, & *Ocimaſtrum verrucoſum*.

Varia prætereà ab iiſdem recenſentur *Ocymi genera*: Quatuor habet Serapio, *Magnum, Medium & Paruum*, ac quoddam etiam Syluestre. *Maioris Garyophyllati* & *Citrati* meminit Geſnerus.

Nos Maximum dictum hîc pingimus, cui *folium* duplò triplóve maius quam *Vulgari*, oblongum, raris crenis ſerratum, pallido virore præditum, aut rubrum, odore ſuaui, Citri vel Garyophylli. *Flores* ſpicati, albi vel rubri.

OCYMVM MEDIVM ET VVLGATIVS, nigrum.

Dodrantalis eſt planta, pluribus *ramis* ſtipata, quadratis, nonnihil rubentibus, ſubhirſutis. *Folia* Parietariæ minora, glabra, aliàs per ambitum inciſa, aliàs minimè, orta è geniculis aduerſo, odore fragranti, ſapore nullo excellente: *Flores* verticillati, in ſpicam longiuſculam digeſti, ſuaueolentes, colore albo purpuraſcentéve, labello oblongiuſculo, anguſto. *Radix* lignoſa, nigra, fibrata.

Hoc paſſim in hortis vulgare eſt, floréque Iunio. Habuimus Nos Montbelgardi, & hoc & maximum, de quo antè, atque tum hoc tum illud rubro & albo flore: ac nonnunquam etiam maculis purpureis variegatum.

OCYMVM MINIMVM.

Palmaris aut paulò maior eſt planta, *ramulis* creberrimisligneſcentibus denſiſſimè fruticans, per quos *Folia* Serpylli aut Maioranæ foliis paria, ex oblongo rotunda, viridantia aut rubra, ſapore vegetiſſimo & ſuauiſſimo Garyophyllorum. *Floſculi* exigui, verticillatim per ramorũ ſcapos diſponuntur. *Radix* fibroſa. *Noſtra Icon* quę ſculpta empta minùs placet.

Ocymum minimum vocat Camerarius *hort. album & nigrum*: *Ocymum Garyophyllatum minus* Tabernam. *Ocymum paruum, minutum, pumilum*, vel *exiguum* alii; *Ocymum ſylueſtre* nonnulli: *Ocimoidem, Ocimaſtrum & Acinon*, Amatus & Geſnerus, quorum opinioni refragatur Rob. Conſtantinus.

OCYMVM SANCTO-MAVRITANVM, LATVM, criſpum, maximum. An RIHAV Ægyptiorum.

Ad cubitalem altitudinem creſcit, quadratis *caulibus*, raris pilis veſtitis, quos aduerſi rami diuidunt. *Folia* ex longis pediculis ad articulos circinatâ circumſcriptione, ampla, criſpa, fimbriata, atro-virentia, aut rubro admiſto maculoſa, fragrantis odoris. *Flores* Origano vulgari ſimiles, verticillati, in ſpicam digeſti, ex candido rubeſcentes. *Semen* nigrum, oblongum, foliaceis capitulis incluſum.

Ocymum exoticum Columnæ: *Baſilicum Indicum* vel potiùs *Hiſpanicum* Camerario. An Proſper. Alpini *Rihan Ægyptiorum*? Vidimus Nos Veſuntii & Argẽtinæ in cultioribus hortis. Semine ex India in Hiſpaniam, & inde aliò tranſmiſſo. *Plura de Ocymo in Appendice.*

OCIMVM ODORATVM SIVE BASILICVM.

Tragus hunc in modum de eo diſſeruit: Tria, inquit, ſunt genera Ocimi, quorum duo *ſatiua* ſunt, vt quæ in hortis quotannis ſeruntur: tertium *ſylueſtre*, nobiliſſimum atque pulcherrimũ: folia habẽs Amaraco ſimilia, paullò tamen maiora, odoris ſuauiſſimi & præſtantiſſimi, &c.

Herba eſt admodũ odorata, ait Cæſalpinus, guſtu ſubacris, Sole & Aqua gaudens. Recipitur inter Olera cruda & cocta, necnon & inter condimenta. Eius tria genera magnitudine differẽtia, communi omnium conſenſu habentur: vnum latifolium, alterum tenuifolium, & tertium medium. *Sic ille.* Geſnerus hort. *in gariophyllatum* & *citratum* diſtinguit.

DICTAMNVS vel DICTAMNVM: Germ. & Belg. *Diptam*: Gall. *Dictam*: Italis *Dittamo*.

Caulibus eſt hirſutis, nonnihil purpuraſcentibus, ex quorum geniculis aduerſi oriuntur rami, & ex his eodem ordine alii. *Foliorũ* ſitus quoque aduerſus, circumſcriptio ferè circinata, interdum oblongior, vncialis, ſubſtantiâ caneſcente tomento vndique obducta, aliquando in hortis glabra, odoris validi, ſaporis acris. *Capitula* ramulorũ extremis inſidẽtia ſpicam mentiuntur longiuſculam, è foliis Maioranæ ferè paribus ſquãmatim compacta, quorum è ſinu promuntur *Flores* purpuraſcentes, tubuli patuli formâ, prominentibus ex hiatu ſtaminulis, *calyci* inſidentes ſtriato, *Plura in Appendice.*

GNAPHALIVM VETERVM: CENTVNCVLVS: Dictamnum adulterinum quibuſdam.

Gnaphalii foliis albis mollibúſque pro tomento vtũtur. Efficaciter autem ad dyſenteriam in vino auſtero, propinantur, ait Dioſcorides, *nec plura ille.*

Cæſalpinus ſic deſcribit. *Ceſpes*, inquit amplus, virgis numeroſioribus, altioribus & candidioribus Marrubio: *Foliis* etiam rotundioribus, minoribus, & Dictamno Cretenſi ſimilibus, candidiori lanugine obſitis, guſtu ſubamaro, odore exili, non iniucundo. Verticillos inter folia fert molles, in quibus floſculi ſunt purpuraſcentes.

Magnitudine differt, éſtque *magnum, minus* vel *minimũ*: atque etiam loco: vnde aliud *hortenſe*, aliud *marinum*, aliud *alpinũ*: aliud *Americanum*, aliud *Germanicum*. *Plura in Appendice.*

PVLEGIVM: Germ. *Poley, Hertz Poley*: Belg. *Paleye*: Gall. *Pouliot*: Ital. *Pulegio*.

Importuno reptatu, quacũq; terram attigit, è *cauliũ* quadratorum, hirſutorum, dodrãtalium, geniculis demiſſis fibris radicatum luxuriat, longè latéq; ſubiectum ſolum opacans. *Foliorum* ex articulis eſt exortus, ad Origani folia accedentium, odore cum ſuauitate graui, ſapore feruido. Quadripartitorum *florum* verticilli purpuraſcentes breuibus interuallis longâ ſpicatáque ſerie caules & ramos coronant, ſubiectâ vbiq; foliorum coniugatione vnâ.

Nos *Vulgare* hîc pingimus, quod locis gaudet paluſtribus, & quæ hybernis Menſibus rigantur, incultis tamen. Floret Iulio & Auguſto, túncq; colligendum.

PVLEGIVM MAS PLINII.

Pulegium; vt herbam vulgò notam, non deſcribit Dioſcorides: Plinius, cùm Vulgare Pulegium florem gerat purpureum, alterius tamen meminit flore albo, illúdque *Fœminam* appellat, hoc *Marem.*

Foliis eſt, vt illud, Siſymbrii aut Origani, habéntque etiam caules, vt illud, ex interuallis florum verticillos: ſed albos. Vires & odor prorſus eadem.

In via quâ Riuolo Taurinum itur, ad agrorum margines reperiri ſcribit Matthiolus.

Cæterùm *Pulegium* nomen à pulicibus habet, quod flos eius recens incenſus eos nidore ſuo fuget & interficiat. *Blechon* vocarunt Græci, quaſi balantem herbam, quòd à pecore cùm floret guſtatum, ei balatum concitet.

PVLEGIVM CERVINVM ANGVSTIFOLIVM Monſpelienſiũm odoratius.

Frequentes profert *Virgas* tenues, teretes, ſubrubentes, geniculatas, pedem longas & maiores, modicè erectas. *Folia* ex geniculis aduerſa exeunt, Satureiæ, vulgaris Pulegii odore, ſaporéque acri, feruido & mordaci. *Florum* verticillati globuli, eis virgultorum faſtigia ad nodos oriuntur, colore dilutè cæruleo. *Radix* lignoſa & albicans.

Monſpelii ſponte prouehit prope *Aigremont*, rariúſq; tum in aliis Galliæ regionibus, tum in Germania ſpontaneum reperitur. Sed Tiguri, Baſileæ & Lugduni vidimus in hortis.

Pulegium autem attenuat & calefacit vehementer: potum menſes, ſecundas & fœtus educit atque eiicit. Hócque vulgari ſapore, odore & viribus, gratius & vehementius.

ACINOS VETERIBVS ET IN GENERE: Acinos multis.

Nulla Theophraſto *Acinos* eſt. Dioſcorides *Acinon* & *Aconon* appellat: aitque herbã eſſe tenuibus ſurculis, coronariam, & admodum ſimilem Ocimo: hirſutiorẽ verò atque bene olentem, apud aliquos in hortis coli ſolitam: Hãc aluũ & menſes potam ſiſtere, &c. Plinius diuerſis in locis *Acini* meminit, & modò *Acinon* modò *Acinoen*, modò *Acinean* legit. *Acinõ* verò ab *Acono* differre vult Hermolaus: atque *Acinon* Ocimi ſylueſtris genus denotare, *Aconon* verò ſpinoſam, breuem & latam, ad Eryngium accedentem, herbam.

ACINI PVLCHRA SPECIES: CLINOPODIVM Auſtriacum Cluſio: Latifolium C. Bauhino.

Folia huius vulgaris Acini foliis non admodum abſimilia, bina ex aduerſo poſita, acuminata, crenata. *Flores* ad articulos ex foliorum ſinu bini aut terni, duplò triplóve quàm in Acino vulgari maiores, patuli, purpuraſcentes.

Creſcit in variis ad Danubium ſitis montibus, aliiſque variis locis: & floret Maio. Antè verò pictum plurimis obſeruauimus locis incultis & apricis: vt Geneuæ *au plain palais*, Monſpelij in colle prope vrbem, Baſileæ in itinere verſus *Montetz*, & alibi. Floret Aprili, Maio & Iunio.

Acynon per y ſcribendum cenſet Lobelius.

ACINOS COLVMNÆ: OCIMVM GARYOphyllatum Monachorum quibuſdam.

Plantę huius omnibus antè incognitæ, ſe ex Apulia Romã ſemen attuliſſe, aiunt Monachi, ac poſtea inde Medicis & Pharmacopœis innotuiſſe. Tota autem planta præter radicem habet odorem & ſaporem Garyophyllorum: ac quò ſenior planta, eò odoratiora & acutiora folia.

Cæterùm præter enarratas variæ aliæ Acini nomine donantur plantæ: *Lunaria minor*, *Pes anſerinus*, *Oleaſter*, *Agnus*, &c.

Dictus autem fuit *Acinos* ab a. priuatiua litera & verbo *κινῶ*, quod eſt moueo & cieo: vtpote qui aluum & menſes minimè mouet, ſed ſiſtit.

TRAGORIGANVM: Germ. *Tragodöſten*: Gall. *Groſſe Mariolaine*, *Tragoriganum*.

Tragoriganum Græcis pariter ac Latinis dictum, frutex eſt, authore Dioſcoride, Origano aut Serpyllo ſylueſtri & foliis & ramulis ſimilis. Et quidam ſanè reperitur in quibuſdam locis ſpecioſior, & latis foliis, multùm glutinoſus. Quidam tenui ſarmento, & tenuibus foliis, quem & *Praſion* quidam vocant. Optimus eſt qui in Coo, Chio, Smyrna ac Creta prouenit. Calefaciũt autem omnes, vrinam cient, & ventri commodi ſunt, &c.

Serpyllo ſimile Tragoriganum facit etiam Plinius, eáſdémq; facultates illi aſſignat. Galenus adſtringere ſcribit, Celſus diſcutere. Sed quæ inter hos & illos conuenientia? Nos *Matthioli Tragoriganum* hîc pingimus.

TRAGORIGANVM TENVIORIBVS FOLIIS, flore candido.

Minores ſunt huic *ſurculi* & candidiores: tenuiora longioráque *folia*, aliquantulùm incana, acris guſtûs, odoriſque nõ admodum iucundi. *Flores*, vt in præcedente, verticillatim circa ſummos ramulos naſcuntur, ex veſiculis prodeuntes, maiores, galeati, candidi. *Semen* non obſeruauit Cluſius deſcriptionis author. *Radix* lignoſa, dura, multifida. Tragoriganum ſecundum ſiue alterum inſcribunt plærique omnes.

Solo Valentino agro ſpontè proueniẽs obſeruauit Cluſius. Florebat autem Martio. Inuenitur & huius generis, cui folia nigricantia, punctis ſiue ſtigmatis notata.

THYMVS vel THYMVM: Germ. *Vvelſcher Qvvendel*: Gall. *Thym*, *Citron*, *Mignotiſe*: Ital. *Thymo*.

Thymus ab omnibus cognoſcitur, ait Dioſcorides: frutex paruus, ſarmẽtoſus, *foliis* multis anguſtis circũdatus, habens in ſũmo *Capitula* floris purpuram referentis. Naſcitur maximè in petroſis & tenuis terræ locis: *Sic ille*: Vnũ tantùm faciens Thymi genus: at Capite de Epithymo durioris Thymi meminit, duritie id ab alio diſtinguens.

Theophraſto, quẽ ſecutus Plinius, duo sũt Thymi genera, *Candidum* & *Nigrum*, eadémq; etiam habẽt recentiores rei Herbariæ Scriptores: *Candidũ* ſcilicet, quod maius eſt & foliis albis hirſutis donatum, ac Cephalotum Creticúmque nuncupatum, & *Nigrũ*, quod minus rigidiúſque & Vulgare dicitur, hîc pictũ. *Plura in ſequentibus.*

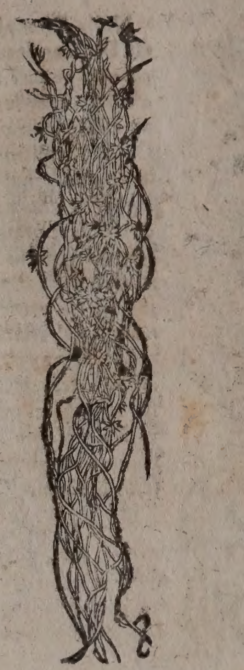
THYMVS REPENS HORTI PISANI: Epithymum.

Hic *ſurculis* fruticat pluſculis, lignoſis, pedalibus, cubitalibus, ad terram repãdis. Quos ex vnciali interuallo breuiſſimis ramulis glomeratim adaggeſta *foliola* viridia, rigidula, anguſta, albidis, ſed breuibus, per ambitum pilis hirta, ſtipant. *Floſculi* rubelli.

Vulgare autem antè traditũ, quod nonnulli *durius* cognominant, Monſpelii paſſim ſponte prouenit, eóque lapidei mediterraneorũ Hiſpaniæ, & Galliç Narbonenſis campi referti ſunt, flore nunc purpureo nunc albicante. Colitur autem vulgò in hortis & floret Æſtate. *Creticum* in Creta inſula copioſum naſcitur, vnde illi Cretici datum nomen. *Plura in Appendice.*

CASSVTA SIVE CVSCVTA: Germ. *Todtern*: Gall. *Angure de Lin, Goute de Lin*: Ital. *Cuſcuta.*

Alienæ quadræ aſſecla nunquã non paraſitatur *Caſſitha*, *Caſſuta*, ſiue *Cuſcuta*, ingrata hoſpes, quippe quæ herbas fruticéſque quos ſemel arripuit, lõgiſſimis ſtamineis rubentibus clauiculis tam arcto nexu complectitur, vt eorum genium defraudet, ſubductóque alimẽto eos penitùs enecet. Nullis poſtquam in altum conſcendit nititur *radicibus*, quibus tamen primulùm erumpens haudquaquam deſtituitur. *Flores* per capreolorum mæandros nullo ordine ſubnaſcuntur glomerati, rubeſcentes albicantéſve. *Capitulis* ſubſequentibus inſunt *ſemina* rotunda, Papauerinis magnitudine paria.

Androſacen Dioſcoridis vocant nonnulli, quod Nos cum Fuchſio improbamus. *Plura in Appendice.*

SERPYLLVS vel SERPYLLVM: Germ. & Belg. *Quendel*: Gall. *Serpolet*: Ital. *Serpillo.*

Ἕρπυλλον vocant Græci, támque Græco quàm Latino *nomini originẽ* dederunt ſerpentes *ramuli* duri, quadrati, ſubrubentes, modicè hirſuti: qui vbi terram attingunt, nouas ſubinde *radices* agunt. Primæ autem lignoſæ ſunt, ſatis craſſæ & frequentes, fuſcæ, plurimis fibris capillatæ. Ad ramulorum nodos ſingulos *folia* plura, Thymi vulgaris, latiora, ſubrotunda, neruoſa, ſapore acri & aromatico. *Flores* in capitulis Thymi, interdum candidi, ſed plerumque purpuraſcentes.

SERPYLLVM CITRII ODORE: SERPYLLVM citratum quibuſdam.

Serpyllum in *Satiuum* & Syluestre diſtinxêre Veteres. At aliæ multæ à Recentioribus obſeruatæ fuêre Differentiæ. Flore enim eſt aliud maiore, aliud minore, aliud purpureo & aliud albo. Odore aliud eſt ſuaui, aliud nullo. Et eſt etiam in foliis differentia, quæ anguſta, longa, lanuginoſa, &c. obſeruantur.

Hoc pingit Cluſius, fusè deſcribens, & ab aliis non obſeruatum addens. Obſeruauit ille in Pannonia, mixtim cum Vulgari, & cum eo florens Iunio. Nos prope *Dornach* reperimus florens Auguſto, floréſque protrudens purpureos.

SERPYLLVM ANGVSTO LANVGINOSOQVE folio: Et Serpyllum longifolium hiſpidum.

In Pannonia, Auſtria & vicinis Prouinciis cum Vulgari naſci ait Cluſius, qui fusè deſcribit, & florere Iunio ait. In hac porrò Tabella Serpylli alterius longifolii hiſpidi exhibemus ramum.

Vulgare autem *Serpyllum* & olim in hortis ſerebatur, & hodie adhuc in iis habetur. Paſſim verò (ſed rariùs floribus candidis) in omnibus ferè Europæ prouinciis occurrit: paucique ſunt nudi colles gramineíve cãpi, viarúmque margines herboſi, in quibus non luxuriet. Iunio & Iulio menſibus vt plurimùm florens, ac interdum etiam Maio & Auguſto. Pro diuerſitate autem locorum ac cœli odorem mutat.

SERPYLLVM SYLVESTRE, ZYGIS DIOSCORIdis Cluſio, ad Thymum vulgare accedens.

Dioſcorides Serpyllum vnũ agnouit *hortenſe*, odore Sãpſuchũ referens, & coronariũ: agnouitq; & alterũ *ſylueſtre*, quod & Zygis appellatur, nõ ſerpens ſed erectum, ramóſq; emittens tenues, ſarmẽtoſos, foliis plenos ſimilibus Rutç: *floribus* guſtu acribus, ſed odore iucundo: *radice* inutili.

Eſt autem Serpyllum calidum & ſiccum in tertio ordine tenuiúmque partium: mẽſes euocat, vrinas ciet, calculos expellit, & vrinas mouet: vnde Macer:

Serpyllum Veteres dixêre, quod quaſi ſerpat
Terræ vicinum: huic feruida ſiccáque vis eſt, &c.

Serpylli autem nomine donantur variæ plantæ, *Origanum*, *Siſymbrium*, *Arthemiſia*, & aliæ.

SVTV

SATVREIA, CVNILA, THYMBRA: Germ. & Belg. *Saturey*: Gall. *Sarriette*: Ital. *Sauoreggia*.

Satureia ſatiua, ſiue hortẽſis, quam hîc pingimus, lignoſâ & ſimplice nititur *radice*: ex qua virgulta ſurgunt pedem aut cubitum alta, teretia, rubeſcentia, ſubhirſuta, geniculis certis diſtincta: ad quorum ſingula *folia* naſcuntur Hyſſopi vulgaris, nonnihil hirſuta, & crebris foraminulis, non tamen peruiis, eroſa, odore Thymi vulgaris, ſed mitiore: ſapore acri: E' foliorum alis exeunt *floſculi*, in quatuor laciniolas diuiſi, ex albo purpuraſcentes. *Semen* paruum, ſubnigricans.

In hortis vbique ferè ſeritur: eodémque quo prouenit anno, floret, ſemen facit, ac deinde perit. Spontè etiam naſcitur in apricis collibus & torrentium alueis.

SATVREIA DVRIOR, SIVE THYMBRA.

Satureia durior *folia* habet minora, latiora & duriora, dilutiúſque virentia quàm *ſatiua*, numeroſa, in *ramulis* breuioribus, è *radice* lignoſâ perenni pullulantibus. Ex foliorum alis ſpicæ vtrinque emicant breues, Hyſſopi quodammodò ſimiles, *floſculorum* candidiorum.

Variis in hortis obſeruauimus, florentem Vere & Autumno. Fertur autem in montoſis & ſaxoſis Narbonenſibus & Pedemontanis, aſperis quibuſdam & incultis, vbertim prouenire.

Facultates Satureiæ quod attinet, calida & ſicca tertio exceſſu ſtatuitur, attenuat, incidit, meatus expurgat: ac omnia quæ Thymus poteſt præſtat.

SATVREIA TENVIFOLIA S. IVLIANI QVORUNDAM: Thymbra vera ſiue genuina aliis.

In Tyrrheni Maris aſperis, & S. Iuliani Hetruſci Salebroſis, magno prouentu oritur elegans hæc Herbula: *virgulis* exilibus, palmum altis, ſarmentoſis, lignoſis: *foliis* ab imo crebrioribus, Thymi Cretici, ſed anguſtioribus, longiuſculis. In ramulorum ſummo eſt *ſpica floſculorum* ex purpura albicantium. Vernaculo ſermone vocatur. *Thymbra de S. Iuliano*, &c. *Lobel. in Aduerſ.*

Satureia autem à *Saturando*, dicta creditur, quòd edúliis frequẽter indatur & incoquatur. De *Thymbra, Cunila* & *Satureia plura in Appendice.*

HYSSOPVM ſiue HYSSOPVS: Germ. *Yſop, Hyſop*: Belg. *Yſope*: Gall. *Hyſſope*: Ital. *Hyſſopo*.

Hyſſopus vulgaris ſpicatus quem hîc pingimus, *radice* eſt lignoſâ, durâ, craſſitudinis digitalis: à qua ſurgunt *Virgæ* plures, quadratæ, ſubhirſutæ, geniculatæ, dodrantem longæ, ramoſæ. *Folia* ad eorum nodos oriuntur verticillatim poſita, foliis Lauendulæ ſimilia, ſed duplò breuiora, ſapore acriuſculo, odore non ingrato. *Flores in ſpicam* longam digeſti, coloris cærulei vt plurimùm, albi: *Semen* minutum in vaſculis oblongis.

Reperitur ſpontaneum in nonnullis Romaniæ collibus aſperis, nec temerè alibi. In hortis verò copioſè habetur, albo, rubro & cæruleo flore. *Plura in ſequent.*

HYSSOPVS SPICA BREVI LATA; floribus cæruleis.

Hyſſopus, vt à C. Bauhino annotatum: *foliis floribus* & odore potiſſimùm variat. *Folia* enim nonnunquam diſſecta habet, aliàs non. *Flore* eſt communiter cæruleo, atq; nonnunquã albo vel rubro: iſque etiam nonnunquam ex vna tantùm parte floret, aliquando verò ex vtraque. Et tandẽ *Moſchum* redolet Hyſſopus aliquis, alii non. Sic ille diſtinguit. A Nobis verò & ab aliis aliæ adhuc, vt ex ſequentibus parebit, obſeruatæ differentiæ: rariſſima autem habetur ea Hyſſopi ſpecies quam hîc pingimus.

HYSSOPVM GORITIENSE, FLORIBVS virgas verticillatim ambientibus.

Hyſſopum herbam notam eſſe ait Dioſcorides, nec deſcribit. Duplicem verò facit, *hortenſem* & *montanum*: optimum eum eſſe addens qui in Cilicia naſcitur.

An verò Hyſſopus Græcorum cum Arabum, & noſtro vulgari, Hyſſopo idem ſit, necne, non immeritò controuertitur. Pro Dioſcoridis Hyſſopo recipitur à Fuchſio, Cordo, Matthiolo & Amato. *Negatiuam* verò *ſententiam* tuentur Monachi, Anguillara, Turnerus, Lobelius, Gerardus, Syluius, Cluſius Bellonius, Hiſtoria Lugd. C. Bauhinus & alij; nec parui momenti ſunt eorum ratiocinationes, expendant eas docti.

HYSSOPVM MONTANVM MACEDONICVM Valerandi Dourez: An *Abs*, *Abes*, & *Guſen Arabum*, Anguillaræ?

Dodrantalis eſt *ramus*, quadratus, lignoſus, aſperiuſculâ incanâ lanugine hirtus, breuibus adnatis ſurculis fiſſus. Folia ex interuallis verticillatim diſpoſita, rigida, nigricantia, aſpera, anguſta, acuminata, lanugine candidâ per margines ornata. *Flores* ex foliorum ſinu per ramorum ſummitates verticillatim digeſti, cœrulei.

HYSSOPVM MONTANVM CILICIVM quibuſdam.

Sic inſcribit Fuchſius: Hiſtoriæ Lugdunẽſi dicitur *Hyſſopus montana Fuchſii*: Caſp. Bauhino in Phyt. *Hyſſopus* 5. ſiue *montana Hiſtoriæ Lugd.*

Cæterùm tenuium partium eſt Hyſſopus, ſiccat que & calefacit ordine tertio. Minùs tamen calefacit & ſiccat hortenſis agreſti: & ea præſertim quæ flores albos gerit, adhuc minùs calida & ſicca exiſtimatur. Obſtructiones operit, craſſa incidit, lenta attenuat, & vt faciliùs expuantur præſtat, vrinas mouet, ac non inſuauiter ex iure carnium editur, &c.

HYSSOPVS ORIGANI HERACLEOTICI folio, Dalechampij.

In huius odore, ſapore, & ſpica cærulea nihil à Vulgari diuerſum: folium tantùm Maioranæ Pulegióve ſimile, ac rotundius eſt, nec ita in longum porrigitur, vt Vulgaris.

Hãc Hyſſopum genuinum Dioſcoridis Hyſſopum eſſe ſtatuit ex Dalechampii ſententia Hiſtoria Lugdun. & hinc reiicit communem illam Maioranam, quam Pena & Lobelius, pro Hyſſopo gemina Græcorum aſſumpſerunt.

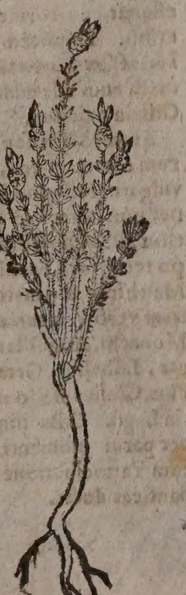
STOECHAS ſiue STICHAS: Germ. *Stœchas kraut*: Gall. *Stoechados*: Ital. *Stoechado* ſeu *ſteca*.

Vtilis iuxta ac pulcher eſt *frutex*, *radice* lignoſâ, craſſiuſculâ, *virgulas* emittente lignoſas, cubitales & bicubitales, in ramos aliquot diuiſas. *Folia* per geniculos Lauendulæ, bina: & ex alis alia minora, plura, incana, odore & ſapore aromatico. Singuli ramuli, quadranguli, in *ſpicas* faſtigiantur craſſiuſculas, vnciales aut longiores, piloſis ſquamulis imbricatas, in quibus floſculi purpurei. Preterea ex cacumine emicant foliola aliquot purpuro-violacea, viſui grata, qualia ferè in Hormino Matthioli.

Eſtque hæc Dioſcoridis, Plinii, Meluæi, Serapionis & aliorum *Veterum Stoechas*: nec recipienda Ruellii opinio, qui Arabicam Stoechadem à Græcorum Stœchade diſtinguit.

STOECHADIS ARABICÆ VVLGÒ DICTÆ alia Icon.

Stoechadam multã vbique terrarum naſci ſcribit Galenus, ſed plurimã in Creta & Inſulis Stœchadibus in Iberico mari ſitis. *Stoechades* verò *Inſulæ* nõ è regione Maſſiliæ, vt perperam, annotante Lobelio, ſcripſit Dioſcorides: ſed è regione Olbiæ, *Hieres* vulgò ſitæ ſunt, & bidui itinere atque littore, Maſſiliâ diſtant. Non ſolùm autem *Stœchades* Inſulæ, ſed etiam Narbonæ colles, & Galloprouinciæ aſperi tractus Stœchade ſcatent: in ò etiam it a abundanter, vt clibanis cale faciendis ſufficiant.

In quibuſdam Italiæ, Hiſpaniæ & Luſitaniæ montibus prouenire ex Matthiolo, Cluſio & Camerario habem s. Germania non niſi in hortis habet.

STOECHAS VIRIDIS DALECHAMPII.

Tota iucundâ viriditate nitet, *folia è caulis* geniculis per interualla longa bina promuntur cum aliquot aliis multò breuioribus. *Capitulum* caulis ſummitati longũ & rotundum inſidet, cum duobus in ſummo foliolis, ex cóque *flores* exeunt lutei.

Nomen autem accepit Stœchas, à Stœchadibus Inſulis, in quibus, vt dictum, prouenit. Sunt tamen qui exiſtiment Sthœchadem rectiùs *Stachin*, quaſi *ſpicam* dici.

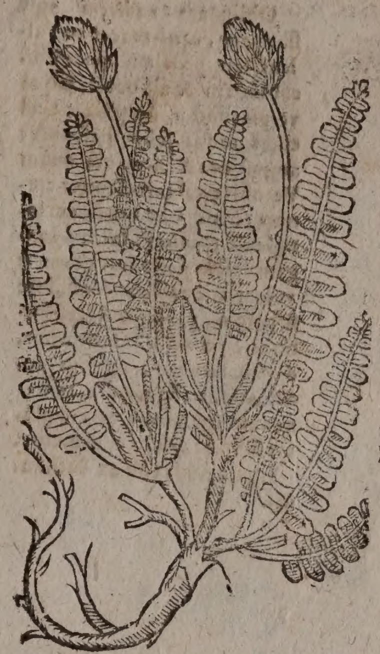
Icones noſtræ duæ primæ ſunt ex Fuchſianis & Cluſianis reſpondent.

STOECHAS SERRATO ET CRISPO FOLIO.

Rarum eſt admodum hoc Sthœchadis genus, authore Cluſio qui non niſi in ſumma Hiſpaniæ Calpe obſeruauit. In ramis quidem, floribus, ſeminibus & radice nihil à Vulgari diuerſum: at folia oblōga ſunt, anguſta, ſerrata & criſpa, ſupernáque parte virēt, infernâ candicant. Extremi *ramuli* in dodrātales deſinunt *Virgulas*, nudas, quadrāgulas, incanáq; que ſpicam ſuſtinēt Stœchade longiorem & rariorem, ad Lauendulæ minoris ſpicam accedentem, atque à multis ſimiliter veluti membranaceis ſquamis congeſtam, cum eminentibus quibuſdam in ſummo latiuſculis foliolis, è purpurà cœruleis, vt in Arabica. *De Stœchade plura in Appendice.*

TRAGIVM ALTERVM DIOSCORIDIS: *Secudes* Arabum & Halepenſium.

Radice eſt albicante, longiuſculâ, gracili. Ex qua *ſurculi* emergunt lignoſi, vix minimū digitum longi: quibus *foliola* adhærent longiuſcula, pulchrâ ſerie diſpoſita, aduerſa, haud ſecus ac in Trichomane digeſta, iis tamen longiora, supernè pulchrè virētia, infernè verò cinereo tomento obſita. Inter dictos ſurculos alii prodeunt coliculi, nudi, purpureos flores ſpicatos ſuſtinentes.

In agris circa Halepum, & montibus vicinis, copiosè, teſte Rauvvolffio, vdis præſertim locis, prouenit.

PSEVDO-NARDVS, QVÆ VVLGO SPICA: Germ. *Spicanardi*: Gall. *Narde, Aſpic*: Ital. *Spigo*.

Pſeudo-Nardus Græcè & Latinè nominatur, quòd non ſit vera & genuina Nardus, eámque non facie referat, ſed odore tantùm.

Duûm eſt generum, *Mas* & *Fœmina*: cognominatúrq; *Mas* vulgò *Spica*, Fœmina verò *Lauendula*. Mas procerior eſt, & maiorem ſpirat odorem, nec minùs placet quàm Nardus. *Virgis* cubitalibus & ſeſquicubitalibus, quadratis, duris, iiſq; multis, ex lignoſa *radice* ortis, fruticat. *Folia* infima quidem incondita: ſuperiora verò ex aduerſo bina, per interualla longiuſcula, incana, culmū lata, 2. vel 3. vncias longa, mediū percurrente neruo, odore vehementi grato, & ſapore amaricante. Summis ramulis *ſpicam* geſtat longam *florum* cœruleorum qui interdum etiam albi.

PSEVDONARDVS FOEMINA, SIVE LAVENDVLA: Germ. *Lauendel*: Gallis *Lauande*: Ital. *Leuanda*.

Tota quidem facie *Spicæ* vulgò dictę, ſeu Pſeudo Nardo *Mari*, proxima eſt *Fœmina*, ſiue Lauendula vocata: minor vtrúmque, nec *foliis* adeò albidis, nec adeò vehementi odore præditis: Spicati *floſculi* non diſſimiles, ſed ſpicâ breuiori & erectiori.

Lauādula vel Lauendula vocatur vulgò, quòd balneis & hominum lauacris expetatur, elotáque omnia, ſi iis permiſceatur, odoris commendet ſuauitate.

Flores in hac, vt in Mare, coloris vt plurimùm ſunt cærulei, & nonnunquam etiam albi: *Lauendulam minorem* vocant nonnulli, vt Marem *Lauendulam maiorem*.

Gaudet apricis & petroſis, Iuniòq; & Iulio menſibus ſpicatur, & floribus prægnans fit.

LAVENDVLA MVLTIFIDO FOLIO, RAMVLIS hirſutis: floribúſque cœruleis.

Hanc circa Malacam Bæticę vrbem, & circa Murciam, reperit Cluſius, qui pingit & fusè deſcribit, nec vſquā alibi.

Lauendula verò Mare veſtiuntur in Hiſpania & Gallia Narbonenſi plæriq; montes & campi deſerti. In reliqua Gallia, apud Germanos & alibi, in hortis ſeritur: & nonnunquam etiam in vinetorum collibus prouenit.

Cæterùm excalfacit & ſiccat Lauendula omnis ordine tertio completo, aperit, attenuat, reſoluit & concoquit. Frigidis capitis morbis quocūq; modo adhibita cōfert, ventriculum roborat, & iecur ab infarctu liberat: lienoſos iuuat & mēſes ciet. Aqua florum ſtillatitia amiſſam reſtituit loquelam, & tum pota tum naribus & arteriis admota, ad animi deliquia conducit.

VERONICA: Germ. *Ehrenpreis*: Gall. *Veronique*: Ital. *Veronica*.

Veteribus Græcis & Latinis cognita fuerit, nec-ne, hæc Herba nondum liquidò conſtat: *Teucrium verum* eſſe contendunt nonnulli.

Plurimæ autem eius, vt ex ſequentibus patebit, recenſentur *ſpecies* & *differentiæ*, ex quibus Nos *Vulgatiorem* hic pingimus.

Fibris ea ſubinde demiſſis ſe propagat. *Viticula* tenues, teretes, longæ, hirſutæ, geniculatę, *foliis* binis aduerſis, ad ſingulos articulos enatis, donantur, hirſutis, in ambitu ſerratis, Pruni foliis ſimilibus, ſapore amaro & acri: *Flores* ſpicatim oriuntur, Chamædryos vulgaris more, ex diluta purpura cærulei, cum *ſtaminibus* concoloribus. Iiſque decuſſis *ſemen* relinquitur Chamædryos vulgaris, loculamentis paruis concluſum.

VERONICA SPICATA RECTA MAIOR.

Obliquam *radicem* agit fibratam, *caulem* rectum tollens, ſemipedalem, pedalem, cubitalem & altiorem, atque vt plurimùm ſimplicem: ad cuius nodos *folia* naſcuntur anguſtiora & acutiora quàm Veronicę vulgaris, leuiter crenata, hirſuta, ad radicem lanatiuſcula. *Caulis* in ſpicam longam deſinit *floribus* Veronicæ vulgaris cæruleis denſiſſimè ſtipatam, paulatim floreſcentibus, primùm inferioribus, deinde ſummis, quibus decidentibus ſtaminula remanent longa. *Semen* autem planis bifidis capſulis continetur.

Figura noſtra eſt ex Fuchſianis.

VERONICA SPICATA RECTA MINOR.

Hæc à *Maiori* magnitudine tantùm variat.

Naſcitur autem Veronica incultis & ſylueſtribus locis, apricis, ſabuloſis, ſaxoſis: ac non rarò iuxta tumulos, aggeres & agrorum ſepimenta. In cæduis ſyluis maximâ copiâ interdum reperitur: vt Nos Mõtbelgardi in proximis ſyluis ſępe obſeruauimus: Geneuæ in mõtis Saleuæ ſyluoſis, & Lugduni *au bois de la bonne Allemande*: ac pręſertim Ebroduni Heluetiorum in montoſis verſus *Saincte Croix*. Floret Iunio & Iulio.

VERONICA MAIOR LATIFOLIA, FOLIIS ſplendentibus & non ſplendentibus.

Cubitales & altiores profert *ramos*, raris alis, ſed multis nodis præditos. *Folia* ad ſingulos nodos naſcentia, duas aut tres vncias longa, vnam lata, craſſa, ex atro viridia, ſplendẽtiáq; raris & vix conſpicuis crenis ſerrata. Summo in *caule* ſpicatim creſcunt multi cõferti floſculi, Veronicę vulgaris floribus formâ ſimiles, ſed paulò dilutiores. *Semen* in planis vaſculis exile & fuſcum. *Radix* craſſa & fibroſa.

Varietates illius duas habet Cluſius deſcriptionis author: quarum vni non ſplendẽt nec atra ſunt folia: alteri verò longiores ſunt florum ſpicæ.

VERONICA MAIOR ANGVSTIFOLIA Cluſii.

Differt hæc à modò dicta *caulibus* viridibus, & *foliis* anguſtioribus, ad Lyſimachiæ cœruleæ folia plurimùm accedentibus, ac *ſemine* quod exile eſt & ruffũ. Variatq; foliis, nonnunquã inter vtrumq; genus mediis, caulibus minùs ramoſis, & dilutiore florum ſpicâ.

Inueniuntur hæ tum latifoliæ tum anguſtifoliæ Cluſii Veronicæ, cum omnibus ſuis ſpeciebus, in multis Pãnoniæ, Auſtrię & Stirię ſyluoſis montibus, gaudéntque vmbrâ, & florent Iunio ac Iulio. Coluntur etiam in hortis.

VERONICA SPICATA RECTA, PROFVNDE ſerrata: Lyſimachia cœrulea quibuſdam.

In Pannonia, Auſtria & Stiria, vel ſecundum riuos, vel in montanis pratis, ſpontè naſci narrat Cluſius. In hortis etiam habetur, ſed expoſitis aridiſq; locis. In vmbroſis ægrè prouenit. Tota verò Æſtate flores gignit.

Cæterùm calidam & ſiccam eſſe *Veronicam* ex eius amaritudine cum adſtrictione coniuncta concludendum. Mirificè ad cruenta vulnera & vetera vlcera conferre ſcribit Fuchſius: Scabiei & omnibus cutis vitiis, atque etiam pulmonum morbis mederi: ac ſummatim ad grauiſſimas affectiones non modò eſſe vtiliſſimam, ſed etiam pernéceſſariam.

VERONICA SAXATILIS.

Foliis veſtiuntur *coliculi* palmares, lignoſi crebris, binis, ex aduerſo ſitis, Serpylli foliis paulò longioribus, obiter ſubinde crenatis, glabris, per extremum rotundis. Summos *caules* ornant *flores* maiuſculi, cærulei, Chamædrios ſpuriæ vulgaris floribus ſimiles. *Radix* lignoſa, ſatis longa. Tota planta valde amara eſt.

Prouenit in altioribus montium ſummitatibus: vt Nos Geneuę in monte *Thuiri* obſeruauimus, Cluſius in Stiria. Floret autem Iulio.

Veronicam porrò Teucrium eſſe ſtatuens Tragus, eam ad hominum & iumentorum tum internas tum externas affectiones ſummè commendat.

VERONICA FOEMINA QVIBVSDAM.

Sic inſcribit Dodonęus Gall.° Latinus verò *Veronicam pratenſem*: Thalio dicitur etiam *Veronica fœmina*. Horto Luſitano *Alſine paluſtris: Veronica Serpylli folia* nonnullis: *Alyſſum Dioſcoridis Columnæ* aliis.

In pratis,ſyluis, montibus, collibus & agrorum limitibus prouenit:Iunióq; & Iulio floret ac viget. Lugduni obſeruauimus cum flore Martio, Geneuæ in ſegetibus Aprili, & Baſileæ, non longè à Caſtello *Hermes*, Maio.

VERONICA PETRÆA SEMPER VIRENS Ponæ, ad Chamædryn accedens.

Ex ſciſſuris ſimplicis & omninò nudi ſaxi,in Baldo naſcitur florens Iulii initio, & circa finem maturans ſemen, ſempérque virens.

Veronicam hanc petræam Ponæ,ſiue,vt Caſparus Bauhinus in Phyt. vocat, *Chamædryn. 6.* ſiue *ſaxatilem Baldi.* Cluſius in Hiſtor. poſtea *Teucrii 6.* [3. in Pannon.] *pumili* titulo delineauit.

CHAMÆDRYS: Germ. *Erd Eiche, Gemanderlin*: Gall. *Germandrée*: Ital. *Quercinola*.

Chamædryn, Dioſcoride & Plinio teſtibus, *Chamæropa* & *Chamæropen* etiam vocarunt Græci, *Triſſaginem* verò & *Trixaginem* Latini, & nõnulli,ob ſimilitudinem, *Teucriũ*.

Nullas illi huic Plantæ aſſignarunt *ſpecies*: at multas agnouère Neoterici. Nam Fuchſio duæ dicuntur *Mares*, & totidem *Fœminæ*: Dodonæo duæ *repentes*,& totidem *aſſurgentes*. Alii in *veram* ſiue *legitimam*, & in *ſpuriam* diſtinguunt,ac vtriúſque varias differentias agnoſcunt.

Veram Vulgarem *hîc pingimus*,cui radiculę lignoſę multíſq; fibris donatæ: *virgulta* verò dodrantalia, rubentia,& lanuginoſa:quibus *folia* ex interuallis adnaſcuntur bina ferè oppoſita, figurâ & fiſſurâ Quernis ferè ſimilia, rigida, neruoſa, hirſuta & ſubamara. *Flos* exiguus,ſubpurpureus.

CHAMÆDRYS MONTIS SVMANI.

Elegans hæc planta,in monte Sumano lecta, magnam cum Ponæ ſemper virente Veronica petræa ſimilitudinem habet.

Chamædrin autem veram vulgarem vbiuis locorum, præſertim apricorum, adoleſcere, authoritas eſt præcipuorũ Scriptorum. Variis *Nos* in locis obſeruauimus florentem Martio, Aprili & Maio, imò & Iunio ac Iulio. Monſpelii prope *Caſtelneuf*: Baſileæ in monte prope *Moutetz*: Montbelgardi prope *la Crotte*, Ebroduni in colle prope *Chamblon* ac in hortis,& alibi.

Serratam à quibuſdam dictam ſcribit Plinius, & ab ea *ſerram* inuentam.

CHAMÆDRYS SPINOSA.

Hanc quam C. Bauhinus in Phyt.itémq; apud Matthiolũ, *Chamedrin* 4.ſiue *ſpinoſam ex horto Bembi* nuncupat, inter ſiccas noſtras plantas adſeruamus, ab illo acceptam. Eſtque *Icon* noſtra ex ſicca planta depicta.

Cæterùm in tertio ordine excalfacientium & deſiccantium ponitur Chamædrys à Galeno & Neotericis, plúſq; calefacit quàm exſiccat. Tenuium eſt partium,& Plinii & Dioſcor. authoritate ſtomacho, tuſſi vetuſtæ,ruptis, conuulſis, lateris doloribus remedio eſt,lienem conſumit, vrinam & menſes ciet: atque ad ſerpentium venena potu illitúq; eſt efficaciſſima.

CHAMÆDRY VVLGARI AFFINIS ALPINA: Clinopodium alpinum Ponæ.

Ex aduerſo ſita ſunt per *caules folia*,Chamædryos paria, acuminata,rugoſa,hirſuta, per ambitum,ſerrata: ex quorum alis,per caulium partem ſuperiorem, bina ex aduerſo quoque oriuntur *vaſcula*,in binas carinas,ſingulas totidem diuiſas loculis,ſeſe aperientia: *ſemine* plena paruo,nigro. *Caules* dodrantales & palmares, firmi, multi,è *radice* ligno ſa, nigricante, multis capitibus diuiſâ.

Hanc collegimus in alpibus Allobrogicis, & ſiccam pingi curauimus, ac deſcripſimus.

CHAMÆDRYS ALPINA FLORE FRAGARIÆ.

Dura lignoſa *Virgulta*, palmaria aut dodrãtalia, craſſiuſcula, per terram ſpargit, colore rubente prædita: per quæ *folia* nullo naſcuntur ordine, Chamædryos, minora, duriora, rugoſiora, ſerrata, infernè incana, supernè atrouirentia. *Pediculis* palmaribus, tenuibus, hirſutis, inſident ſingulis, *flores* ſinguli, cãdidi, Fragariæ, ſed duplò minores: quibus delapſis ſuccedit plumatum Pulſatillæ *Capitulum*, ſemine oblongo, ruffo. Totius verò floris baſin fulciunt folia oblõga, hirſuta, anguſta *Radix* longè latéque ſerpit, craſſa, lignoſa, ex ruffo nigricans.

CHAMÆDRYS SPVRIA ANGVSTIFOLIA.

Multas ab vna *radice* tenui, ſed longa, repente, lignoſa, fibroſa, *virgulas* per terram diffuſas profert, teretes, tenues, hirſutas, itidémque lignoſas, longitudine palmari & dodrãtali: in quibus bina per interualla *folia* opponuntur, oblonga, in ambitu ſerrata. *Virgulæ* in ramulos aliquot circa extremum diuiſę *flores* ſuſtinent in *ſpicam* digeſtos, cœruleos, non ſimul ſe expandentes.

Naſcitur pluribus locis in pratis iuxta flumina, riuulos, ſcrobes & fontes: vt & in nemoroſis: Iunióque, Iulio & Auguſto floret.

CHAMÆDRYS SPVRIA LATIFOLIA: FLORIBVS in thyrſum digeſtis, hilariter cœruleis.

Hanc, vt & præcedentẽ, nõ eſſe Teucrium, nec legitimam Chamædryn, notius eſt quàm vt refelli opus habeat. Nihilominus tamẽ ante notam verã Chamædrin, iis Chamædryos nomen acceſſerat, ac pro Chamædry in medicamentorum cõpoſitionibus admittebãtur. Cęterùm iiſdem cum Anguſtifolia locis prouenit.

Tuſſi incipienti, hydropi, indurato Lieni, ſtrangurię, viſcerum obſtructionibus, cacochymię, & fœdis virginum coloribus, conferre tradunt Tragus, Lobelius & Dodonæus.

CHAMÆDRYS SPVRIA MAXIMA: An Teucrium maius Pannonicum Cluſii?

Congener eſt *Chamædry vulgari*: verùm multis numeris eâ maior. *Folia* longa, acuminata, ſerrata, per hirſutos *caules* bina. *Rami*, itidem ex aduerſo poſiti, longam ſuſtinent *florum ſpicam* Chamædryos vulgatæ ſimilem, maiorem, ſuccedentibus compreſſis bifidis capſulis.

Prouenit in petroſorum collium herboſis locis, vt Geneuę in colle *la Baſtie*, & alibi.

Chamædryos falſa ſupina, atrouirente folio, meminit Lobelius.

CHAMÆDRYOS SPVRIÆ SPECIES ALIA: Teucrium Pannonicum minus, Cluſii.

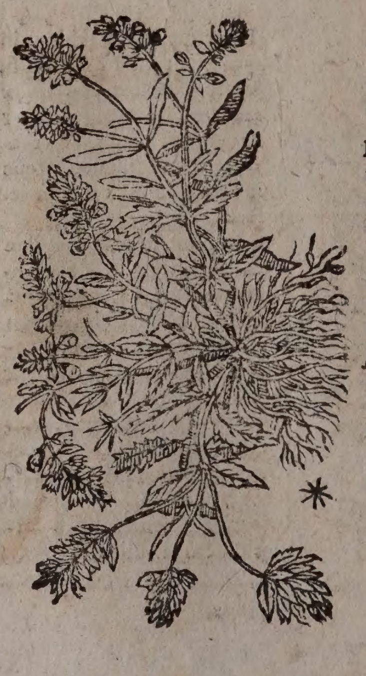

Humi procumbunt huius *rami*, dodrantem longi, per quos ex oppoſito bina ſemper *folia*; Chamędryos foliis ſimilia, ſerrata, in obtuſum mucronem deſinentia. *Flores* magnam ramulorum partem occupant, ſpicati, Chamædryos adulterinæ cœruleæ floribus ſimiles. Bifidę ſuccedunt compreſſę *capſellæ ſemen* comprehendentes ruffum. *Radix* ſubeſt fibroſa.

Tres eius ſpecies facit Cluſius, ratione ſcilicet coloris florum, vel cærulei ſaturatiſſimi, vel dilutioris & quaſi cinerei, vel ex carneo candicantis.

Prouenit in ſiccioribus incultis agris, herboſiſque aggeribus, & floret Maio.

CHAMÆDRYS SPVRIA MINOR ANGVSTIfolia: florè albo.

Ramoſior eſt cęteris, foliáque habet iam dictæ ſpuriæ anguſtifoliæ duplò triplóve anguſtiora.

Copioſam habent ſicciores Rauracorum inculti agri prouenítque variis aliis in locis: ac nonnunquam etiam in hortis ſponte naſcitur.

Cęterùm, vt de Chamędryos Etymo aliquid in genere dicamus: *Chamædrin* nihil aliud eſſe quàm *humilem & terreſtrem Quercum*, ait Marcellus, ad vocis ſignificationem ſpectans: ac ab eiuſdem coacta breuitate aliud *Chamæropis* nomen illi ab aliquibus factum eſſe narrat.

TEVCRIVM ſiue TEVCRIS : Germ. *Groſs Batengel*: Gall. *Teucrion* : Ital. *Teucrion*.

Teucrium, authore Dioſcoride, aliis ob ſimilitudinem *Chamædrys* dicta herba eſt: virgę ſpeciem præferens, &c. Id à Teucro Aiacis fratre inuentum & nomen habere, tradit Plinius.

Chamædry quidē cognatum eſt, at altiùs fruticat, rectis, lignoſis, quadratis & hirſutis *virgultis*. In iis ex breuibus interuallis conſpiciuntur *folia* bina, ex aduerſo poſita, vtrinque hirſuta, atro virore ſplendentia, ſerrata, ex oblongo rotunda [inferiora præſertim, alia enim magis in acumen deſinunt, nec per ambitum ſunt inciſa] iucundi ſi terantur odoris.

TEVCRII ALIA ICON.

Flores Teucrio ex foliorum ſuperiorum alis emicāt, plures iuncti, pediculis ſatis lōgis hærentes, calyce hirſuto caneſcente, Chamædryos florum formâ: labello quidem longiori demiſſo, ſed cucullo vidui, cuius loco *ſtamina* luteola exeunt, quo colore flos quoque eſt præditus. *Sapor* herbæ amariuſculus cum amarore non iniucundo.

Naſcitur in petroſis & aſperis, montéſque ac arida aprica loca amat, & fœliciter in hortis prouenit.

Id in 3. ſiccantium, & 2. excalfacientium, ordine ponit Galenus: & lienibus mederi tradit.

TEVCRIVM BOETICVM ET CRETICVM Cluſii.

Ligneſcit Teucrii Bœtici *ramus*, candidiſſimúſque eſt, quadratus, & totus lanuginoſus: Ad cuius genicula *folia* aduerſo ſitu naſcuntur, Teucrii vulgatioris, ſupernè atrouirentia, infernè admodum alba & neruoſa, & lanugine denſiore obſita. *Flores* per rami ſumma ex foliorum alis candidi, labrum longum demittunt: & pro galea, quā nullam habent, *ſtamina* lōga exerunt. *Calyces* cādidi, ſtriati, in quinque mucronatas lacinias diuiduntur. Martio floret in Bœticæ maritimis.

Cæterùm Teucrii nomine plurimæ donantur plantæ: *Chamædryos & Veronicæ ſpecies pleraque, Aſplenium, Hemionitis, Scolopendria*, &c.

SCVTELLARIA TEVCRII FACIE.

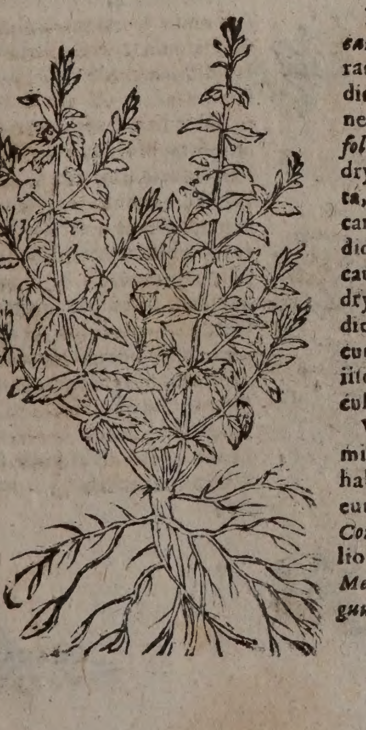

Cubitalis eſt planta, *caule* quadrato, hirſuto, in ramos oppoſitos brachiato: per quē ex aduerſo poſita *folia* bina, Teucrii vulgaris. Ramorum extrema ex toto ferè ſpicati *flores* occupant, magni, Galeopſeos, colore aliàs rubro, aliàs albo, præditi, ſubhirſuti, ex breui villoſo calyce: *foliis* ſubiectis paruis, latiuſculis, ſubrotundis, acuminatis, lanuginoſis, & obſcurè rubentibus.

Vidimus in horto Patauino, florentem Maio.

Cæterùm TEVCRIVM *lienibus mederi* ſic inuentum prodit Plinius. Cùm exta, ait, ſuper Teucrium proiecta aliquando fuiſſent, adhæſêre lieni, & id exinaniuêre: vnde id *Splenion* quibuſdā dictum fuit. Sic narrant ſues qui radicem eius edunt, ſine ſplene inueniri.

SCORDIVM : Germ. Gall. & Italis *Scordium*.

E *radicibus* capillaribus *caules* ſurriguntur palmares, ramoſi, geniculatim progredientes, hirſuti, quadrati, inanes. Atq; ex eorum geniculis *folia* exeūt aduerſa, Chamędryos, ſublonga, rugoſa, ſerrata, tactu mollia, hirſuta, albicantia, odore Allii. *Flores* indidem quoque, vndique per caulem, quaterni, Chamædryos floribus perſimiles, pediculo breui, colore rubētes, cum cōcoloribus ſtaminulis: iiſque delapſis *ſemen* in vaſculis reperitur minutum.

Vnius tantùm Scordii meminit Dioſcorides: at duo habet Plinius: & duo etiam eum imitatus Anguillara: *Commune ſcilicet*, & aliud folio *Mentaſtri*. Alii in *Maius, Medium* & *Minus* diſtinguunt.

SCORODOTIS TOMENTOSA CRETICA: Scorodotis legitima, Plinii quibuſdam.

Natales Scordii quod attinet: Scordium naſci in montanis & paluſtribus locis, ſcripſit Dioſcorides: in Ponti campis pinguibus humidiſque Plinius: Ex quibus colligimus, in montanis & campeſtribus prouenire, ſed humentibus. Magnis ſumptibus è remotiſſimis regionibus olim afferebatur: hodie verò in multis Germaniæ, Galliæ & Italiæ locis habetur. Vidimus Nos Monſpelii in vicino prato, florens Maio & Septembri: circa Lugdunum abundè: Geneuæ *au pré l'Eueſque*: Montbelgardi inter vrbem & pagum *Souchaut*: necnon Ebroduni in amœnis illis *Tempe*, quæ Vrbi iuxta Lacum adiacent. Translatum verò in hortos facili negotio perit.

Scorodotis, ſive Scordivm, folio Saluiæ : Germ. *Vvild Salbey.*

Radice nititur flexuoſâ & fibratâ : ex qua *caules* plures erigũtur,bicubitales, quadrati,hirſuti,purpuraſcentes vel nigricantes,medullâ albâ farcti:ad quorum genicula *folia* exeunt ex interuallis gemina oppoſita,Saluiæ,rugoſa,atro-uirentia,ſcabra,ſquallidáque, piloſa, per ambitum ſerrata, ſapore amaro.Summus caulis in ſurculos aliquot diuiditur, in quibus ſpicatim digeruntur *flores* in vnam partẽ vergentes,Chamædryos, ſed colore herbaceo vel candido pallidóve : ex quorum rictu, loco galeæ, ſtamina emicant purpuraſcentia:*Semina* calyculis continentur,fuſca,Ocymi granis ſimilia , amaritantia,rotunda & fuſca.

Scordii folio Salviæ alia icon.

Scordium alterũ Plinii eſſe pronunciãt Lobelius, Camerarius & alii : ſed temerè nimis : ac perperam etiam *Stachyn* vocat Geſnerus: meliùs Ruellii *Polemonion* vel *Polemonia* cenſetur, quam *Philetariõ* etiam dici ait, & à Cappadocibus, ob vtilitatũ multitudinem , *Chiliodunamin.* *Nemorenſem* vel *ſylueſtrem Saluiam* nuncupãt plærique: *notham* & *ſpuriam Scorodotin* Bellus , quem ſequuntur pauci.

Prouenit in ſyluis & locis incultis. Vidimus Nos Monſpelii in montibus circa *Eſperon* : Lugduni,*au bois de la bonne Allemande* ; & alibi.

De Etymo , & Viribus in Appendice.

Chamæpytis ſiue Iva moschata : Germ. *Erdpin* : Gall. *Iue muſcate* : Ital. *Chamæpitio.*

Chamæpytis plantula eſt palmaris, *radicula* ſatis lõga, ſimplici & durâ. *Coliculus* teres, hirſutus, prope terrã rubeſcens,cæterà ex herbido in luteum vergens,quemadmodum & *folia*,quæ ex breuibus interuallis ad nodos gemina oppoſita naſcuntur, hirſuta, auiculæ digitatos pedes imitata,ſapore & odore Picis aut Reſinæ. Ex eorum verò alis *flores* emergunt luteoli,labello latiore bifido , ſuperiore parte punctulis rubris guttato : iique *Galeæ* vice *ſtamina* promunt dilutè purpuraſcẽtia. Succedunt *Capitula* in quatuor torulos turgentia : totidem *ſemina* triquetra cõtinentia. Nos *duas Icones* ex Fuchſianis proponimus,quarum neutra placet.

Chamæpytios, ſive Ivæ moschatæ, Icon alia.

Chamæpytios ſpecies tres habet Dioſcorides , quarum tertiam *Marem* vocat. Tres etiã habet Plinius , quo teſte, Chamæpytis Latinè dicebatur (*Aiuga aliis*) propter abortus , & à nonnullis *Thus terræ.* Totidem habent Matthiolus & ex Recentioribus alij : tertiã ſpeciem,ſiue Marem, Dioſcoridis, *Iua arthritica* vulgari optimè conuenire ſtatuentes: primam etiam eiuſdem,ſiue maiorem & ramoſam , ſatis notam eſſe fatentes : ſed quæ pro *ſecunda* oſtendi poſſit , incertum eſſe tradunt.Sunt qui in floribus differentiam agnoſcant,cùm quædam reperiatur flore albo. Dodonæus tribus vulgò receptis tres alias ſpurias adiungit.

Chamæpytis orientalis.

Pluſculis ſtolonibus palmaribus,craſſis, quadratis,tomẽto multo candido obſitis,fruticat : *foliis* ad nodos confertis , uncialibus circiter, Iuæ Moſchatæ Monſpelienſium, de qua mox , lanuginoſis, craſſis, per extrema denticulatis,guſtu amaris:ex quorum alis,ab imis ramis ad faſtigiũ vſque , *vaſcula* erumpunt hirſuta , in quatuor carinas dehiſcentia.

Prouenit autem vulgata Chamæpytis flore luteo in agris & gramineis campis : floréque à menſe Aprili in Septembrem vſque , citiùs tardiùs , pro locorum varietate.

Lugduni abundat,Geneuæ circa pontem *d'Arue*,Baſileę quà itur Tornacum : Ebroduni in Pago *Suſſeue* adiacentibus agris, & alibi variis in locis.

Chamæpytis, ſive yva moschata Monſpelienſium, flore purpuraſcente.

Hanc læto ſolo ad Tagum flumen,in Luſitania,in regno Granatenſi,& in Gallia Narbonenſi,naſci ſcribit Cluſius: florêre autem Æſtate & Autumno. In Oliuetis & aridis aruorum Norbonæ ac Galloprouincię fruticare,ait Lobelius , nec alibi temerè notam. *Moſchatam* verò vocatã per antiphraſin atque Ironicè , cùm odoris ſit magni quidem , ſed minimè grati. Obſeruauimus Nos Monſpelii , in montibus circa *Caſtelneuf*, locis valde petroſis, florentem Septembri.

An Dioſcoridis Lib. 3. & Lib.26. *Anthyllis altera* ? An Cæſalpini *Chamæpytis maior?*

CHAMAE-

CHAMÆPYTIS FOLIO NON LACINIATO.
Chamæpytis 3. Dioſcoridis, Matthiolo.

E' *radice* fibroſa ramulos profert palmum altos, humi ſtratos, & foliolis ſeptos ſẽperuiui minoris, minùs carnoſis, ſed minutis & hirſutis: in quibus *floſculi* ex melino albidi, odoris non inſuauis.

Minùs nota eſt, & paucis locis obuia, niſi in Nicæ Sabaudiæ, & Liguſticæ Geneuæ collibus aridis. Eam tamen in Belgij vireris haberi ſcribit Lobelius.

Figuram ille habet ſine pilis: quæ verò apud Dodonæum pingitur ex Fuchſio piloſa eſt. I. Dioſcoridis Chamæpytin inſcribit Lobelius: 3. verò Dodonæus, Matthiolus, & alii. De Chamæpiti plura in Appendice.

BOTRYS : Germ. *Traubenkraut* : Gall. *Pymen, Pyment, Millegrain* : Ital. *Botry.*

Botrys alia *ſatiua* eſt alia *ſpontanea.* Syluestrem *verticillatam* hîc pingimus, quæ in vineis earúmque muris, caluiſque apricis & editis locis, prouenire ſolet, & nonnunquam etiam in aruis inter ſegetes reperitur, vt Nos paſſim Montbelgardi obſeruauimus, & Monſpelii circa montem *Eſperon.*

Toto vultu hilarior eſt *ſatiua,* ſed ſtatura cõtractiore, palmari: *ramis* quadratis, hirſutis, in quibus *folia* Botryos, ſed lanuginoſa ſaturatiúſq; virentia, ex geniculis ramorũ orta, odorẽ ſuaui, ſapore amaro. *Flores* indidem verticillatim emicant, purpuraſcẽtes: quibus ſuccedunt *ſemina* quaterna nigricantia. *Radix* lignoſa, gracilis, paucis fibris donata. *De Botry plura in Appendice.*

POLIVM.

Polium *duplex* facit Dioſcorides, *Montanũ* & *Alterũ* magis fruticoſum, nõ ita validi odoris & viribus inefficacius. At plures aliæ apud Recentiores habentur *Polij differentiæ,* à loco natali, à magnitudine, à viribus, à florum colore, & ab aliis notis deſumptæ.

Quod hîc pingimus prorſus tenellum eſt, exilibus ramis humifuſis, dodrãtalibus, multa lanugine cãdidâ tectis, qui ſubinde ad nodos *radices* agunt. *Folia* illi anguſta, oblõga, denticulata, tomentoſa: paruáque etiã *Capitella,* totáque itidem tomentoſa: in quibus *flos* purpureus vel albus, vel ex purpureo albus.

Arenoſis locis prouenit, Martióque & Aprili floret.

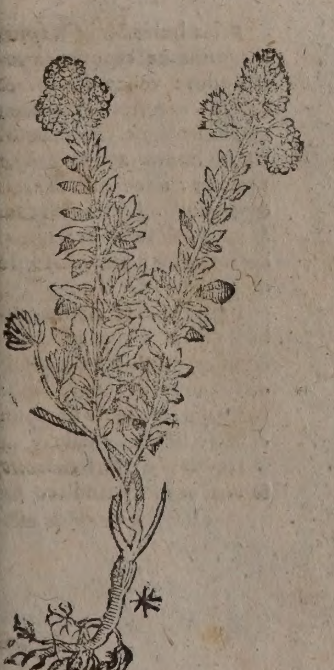
POLIVM MONSPESSVLANVM : MONTANVM Dioſcoridis : Polium montanum, Teuthrium aliis.

Folia in hoc ex certis interuallis multa eodẽ loci ex oppoſito naſcuntur, anguſta, oblonga, denticulata, cãdida, tomentoſa, ſaporis acris & amari: per *ramos* dodrantales aut palmares, firmos, rotundos, incanos. *Radice* lignoſa, paucis fibris donata. *Capitula* glomerata, alba, tomẽtoſa, calyculis conſtant oblõgis, è quibus *flores* emicãt hiantes, candidi. Huius verò Virgulis intertexi ſolent Epithymo ſimilia *ſtamina.*

Monſpelij copioſè apud Mare prouenit: & habetur etiã alibi. Locis ſcilicet maritimis & deuexis collibus, ac arenoſis litteribus. Cultum minùs candidum eſt, & folia latiora emittit. Floret Æſtate.

POLIVM VENETVM : ÆGIPYRVS.

Folia huic latiora, minùs candida, *coma* verò magis diuulſa. Prouenit copioſè in Lio Venetorum.

Polii autem nomine variæ donantur Plantæ, *Serpyllum, Satureia: Arines, Impia Plinij. Stœchas citrina, Tripolium. Periclymenum. Chamæpytis,* & aliæ ſimiles: ſed impropriè.

Polium autem propriè dictum, amarum eſt guſtantibus, authore Galeno, & modicè acre: quare obſtructione liberat viſcera omnia, vrináṁque & menſes ciet. Subſtratum & ſuffitum, ait Dioſcorides, venenatas beſtias fugat, impoſitum vulnera glutinat: decoctũ hydropicis & morbo regio auxiliatur.

De Ægipyro, qui Polii cenſetur fructus, in *Appendice.*

BETONICA ſiue VETONICA : Germ. *Bethonien* : Gall. *Betoine* : Ital. *Betonica.*

Betonica alia *Vulgaris,* alia *rarior* quæ cultu delectatur, atque in hortis lætiùs viret & latifolia eſt. Ac vtraque rurſus flore eſt vt plurimùm purpureo, & nonnunquam etiam albo.

Vulgaris, quam hîc pingimus, *caulibus* ſurgit numeroſis, cubitalibus & altioribus, quadratis, ex longo interuallo nodoſis. *Folia* alia ad caulium genicula gemina, aduerſa, alia humi ſparſa, incondita, pediculis palmaribus circiter donata, per ambitum laciniata, rugoſa, aſpera, ſapore aromatico prædita. *Flores* ſpicati verticillatim genicula circumſtant, purpuraſcentes. *Semen* oblongum, anguloſum. *Radix* pollicem craſſa, crebris longíſque fibris capillata.

BETONICA FLORE ALBO, CLVSII.

Huius meminit etiam Cordus, qui, vt etiam Tragus, hāc ſolo florum colore à Vulgari differre tradit. Dioſcoridē verò, nec immeritò, miratur Tragus, quòd, cùm diligentiſſimè Betonicæ hiſtoriam in reliquis perſecutus ſit, non tamen florum colorem indicarit.

Rarior eſt hæc rubrâ, at iiſdem locis prouenit. Naſcitur enim vtraque in pratis, ſyluis montoſis, frigidis & opacis locis: Maióque & Iunio menſibus floret: necnon etiam interdum Autumno. Betonicā naſci in pratis, frutetoſis & herboſis locis, ſolo ferè qualicunque, ſcribit Cordus: Patauii in horto publico obſeruauimus virentem Decembri.

BETONICÆ FOLIO ALOPECVROS quorundam.

Dicta hæc Herbariis *Alopecuros montana*, à fructus villoſi quadam cum vulpina cauda ſimilitudine.

Naſcitur in altorum montiū opacis conuallibus, arborum frequentiâ vmbroſis, & illapſu aquarum vdis.

Betonicam porrò *Ceſtron* vocarunt Græci, & ex Latinis *Serratulam* nonnulli, alii *Vetonicam*, ab inuentoribus ſcilicet Vetonibus Hiſpaniæ Populis.

Integrum de eius facultatibus Librum ſcripſit Antonius Muſa, clariſſimus Auguſti Cæſaris Medicus: Ecquis omnes eas recenſeat? Scitur in extollenda rei alicuius poteſtate & vtilitate, dici ſolēre, *id Betonicâ eſſe vtilius.*

SALVIA: Germ. *Salbey*: Belg. *Sauie*: Gall. *Sauge*: Ital. & Hiſp. *Saluia*.

Licèt vnam tantùm Saluiā agnouiſſe deprehendatur Dioſcorides: duo tamen Saluiæ genera prodidit Theophraſtus, *Spacelon* & *Eleliſphacon*, quod perperàm Lentis ſylueſtris genus facit Plinius. Recentiores eam vulgò in Hortenſem ſiue domeſticam, & Campeſtrem ſylueſtremque diſtinguunt. Et illā rurſus in Maiorem & Minorem, Latifoliam & Anguſtifoliam: folio criſpo vel non criſpo, eodémque albo, ſubnigro vel ex atro purpureo: atque in auriculatam vel non auriculatam. A florum colore diſtinguunt adhuc iidem, cęruleo, candido vel ex albo purpuraſcente.

SALVIA FOLIO LATO SERRATO CRISPO.

Londini habetur hæc in cultioribus hortis. Vulgarem verò locis aſperis & ruderatis ſponté prouenire ſcribit Dodonæus. In Gallia Narbonenſi & Pedemōtio luxuriat in vitibus. In hortos translata pulchrior euadit. Monſpelii & Lugduni floret Maio, in frigidioribus Climatibus ſeriùs.

Dicta porrò Latinis *Saluia*, quòd homines ſaluos & incolumes faciat, aut quòd ad fœcunditatē ſalutaris ſit. *Sacra herba* nomen ab eo illi conceſſum apud Ætium legimus. Sphacelon & Eliſliſphacon vocarunt Græci, à peculiari qua pollet vi medendi Sphacelo demortuis partibus.

SALVIA MINOR TENVIFOLIA: SALVIA Gallifera Cretica.

Radix huic dura, lignoſa, in ramos diuaricata: *ramulos* promens lignoſos, ex fuſco ſubrubentes, quos alternis bina ſemper ex aduerſo *folia* ambiunt, longa, anguſtiora quàm in vllo Saluiæ genere, in ambitu nonnihil crenata. Medius *caulis* in ſpicam *purpureorum florum* deſinit, nullis interuenientibus foliolis.

Hiſpanicam Saluiam inſcribit Camerarius; *Indicam* Tabernæmontanus.

Gallifera autem *Cretica* dicta *Saluia*, tota denſo villo obſita caneſcit. *Folia* partim auriculata, partim mutila, atque in obtuſum mucronem deſinentia. Ad iuncturas pediculo ſeſcunciali inſident *Gallæ* rotundæ, pilulis Quercûs in foliis naſci ſolitis, ſimiles.

SALVIA MINOR AVRICVLATA: Germ. *Klein Salbey*: Gall. *Sauge franche*: Ital. *Saluia minore*.

Folia huius Maioris foliis magnitudine cedunt: ea verò odore vehementiore & ſapore vegetiore vincunt, magíſque ſunt candicantia. Iis ad imum appoſitæ duæ pinnulæ, aliquando vna, eſt & vbi nulla. Cætera illi cum Maiore communia, eâ autem lignoſior eſt, nec ita facilè multiplicatur.

In Italiæ & Hiſpaniæ quibuſdam locis, ac in Maſſilienſi agro, ſpontanea abundè in campeſtribus prouenit: in Germania verò non niſi culta in hortis habetur.

De Saluiæ *temperamento* & *viribus* in Appendice.

SALVIA ABSYNTHIVM REDOLENS.

Flore eſt ſatis magno, verticillato, purpuraſcente vel albo: folio verò *Saluiæ vulgaris*, nunc pinnato, nunc mutilo, *Abſynthium redolente.* Habetur in cultioribus hortis.

Vulgaris autem *Saluia*, quã loco proprio deſcribere non permiſêre eius anguſtię, viuaci, lignoſâ & perenni eſt *radice*: ex qua *ſurculi* extolluntur complures, lignoſi, quadrati, hirſuti, incani aut viridantes. *Folia* Menthę foliorum ęmula, acuminata, coloris albi, viridantis vel ſpadicei, odoris eximii, & ſaporis cum aromatica amaritudine articulati. *Flores* in ſpicam digeſti, cærulei, aut ex albo purpuraſcentes, Lamii cucullo hirſuto & labello bifido.

HORMINVM COMA RVBRA.

Hoc à pręcedente *comâ* tantùm *rubra*, & floribus minoribus diſtat. Colitur vtraque in hortis, vt Nos Lugduni, Geneuæ & Montbelgardi, in noſtris habuimus: Maio, Iunio & Iulio florent.

Dictum porrò *Horminum* ἀπὸ τοῦ ὁρμᾶν, impetu agi, inſtinctúq; ferri, & cieri in Venerẽ, quòd, vt loquitur Dioſcorides, ad Venerem ſtimulet. Partitur is in *Satiuum* & *Syluestre*, illiq; rotundum & fuſcum ſemen tribuit, huic oblongum & nigrum.

Horminum frugum generi annumerarunt Galenus & Theopraſtus, apud quem *Geminalem* vertit Gaza: Hormini verò & Horminii meminit Plinius. *Plura in Appendice.*

GALLITRICVM SYLVESTRE VVLGARE, ſiue ſylueſtris SCLAREA.

Ad cubitos duos interdum aſcendit planta *hæc à caule* quadrato, hirſuto, inani, in alas diuiſo, *Folia* quàm in Hormino ſatiuo maiora, ſqualida, ſinuata, ſerrata, & ad Saluię folia accedentia, odore graui. *Flores* in longa ſpica cærulei & purpurei magni, Saluiæ florum formâ. *Semen* nigrum. *Radix* lignoſa, odorata.

Centrum-galinæ, aut *Centrum-galli*, appellat Ruellius, taxátq; Officinas quòd perperàm Gallitricum appelleat. Quidam *Saluiam tranſmarinam* vel *Romanam vocant.*

Prouenit ſpontè in pratis, collibus, lociscampeſtribus, & agrorum limitibus: Iunió que menſe floret & ſemine prægnans.

HORMINVM, ORMINVM, GEMINALIS: Germ. *Garten Scharlach*: Gall. *Hormin*: Ital. *Horminio.*

Multam habet *Horminum* cum *Saluia* ſimilitudinę m. *Caules* ſubrubentes, multis alis cõcaui, copioſâ lanugine hirſuti, quadrati, pedales & maiores. Ad eorum *genicula folia* prodeũt bina, aduerſa, ſed min⁹ ſqualida, hirſuta, odore nullo excellante, ſapore amaricante: eorum verò quæ in extremis ſunt ramulis denſior eſt phalanx, & *coma purpuro violacea. Flores* ex foliorum alis, Saluiæ partim purpurei partim albicantes. *Semen* oblongum, fuſcum nigrúmve. *Radix* lignoſa & fibroſa. Planta eſt annua.

Horminum comâ purpuroviolacea, quod hic pingimus, copioſè creſcere dicit Camerarius in agro Senenſi & Illyria, ac vniuerſa Græcia: Nos nuſquã niſi in hortis vidimus.

GALLITRICVM, SCLAREA, TOTA BONA: Germ. *Scharlach*: Ital. *Sciaria*: Gall. *Oruale, Toute bonne.*

Gallitrici ſpecies enarrantur plurimæ, natali loco, magnitudine, foliorum formâ, & florum comæq; colore, inter ſe diſtantes.

SATIVVM NOSTRAS quod *hic pingimus caule* eſt quadrato, bicubitali, minimi ferè digiti craſſitudine, rigido, hirſuto, medullâ albâ pleno, in oppoſitos ramos ex interuallis cõiugatim fiſſo. *Flores* ſpicati, ex multis compoſiti verticillis, Saluiæ floribus perſimiles, cucullati, colore cœruleo in album vergẽte. Semina in ſtriatis pixidulis quaterna, lubrico leuore perpolita, coloris ruffeſcentis. *Folia* ex aduerſo bina, rugoſa, Æthyopidis, minùs villoſa. *Radix* lignoſa. Odor totius plantæ vehemens, & ſapor amarus.

Seritur in hortis, & floret Iunio ac Iulio.

GALLITRICI SYLVESTRIS VARIETAS.

Gallitricum ſylueſtre vulgare Horminum eſſe cum Ruellio contendunt Cordus, Lonicerus, Fuchſius, Camerarius, Schvvenckfeldius, Thalius, Lobelius, Cluſius & alii. Plurimi verò ad Sclaream ſiue Gallitricum referunt.

Cæterùm Gallitricum, ſatiuum præſertim, calidæ & ſiccæ eſt in tertio ordine temperaturæ, & reſoluendi, extenuandi expellendíq; vim obtinet. Menſes quocúnq; modo ſumptum mouet, & ſecundas excitat. Vinum Gallitrico impoſito ſi efferbuerit, apprimè ſtomachi frigiditati conuenit, phlegmata incidit & conſumit, frigidis, infœcundis, ac albis menſibus laborantibus mulieribus ſubuenit.

GALLITRICVM EXOTICVM, BISERMAS. Aman Syriacum quorundam.

Exotica plãta *Biſermas*, noſtram Sclaream ſatiuam totâ facie egregiè refert : *caulibus* quadratis, piloſis, nonnihil tactu aſperis , in frequentes alas, aduerſo ſitu coniugatim poſitas, diuiſis. *Folia*, Sclareę noſtratis, infima priora parua, oblonga : quæ ſequuntur alia ampla, rugoſa & hirſuta , odore ſuaui Ocymi, poſitu Sclareę. Florum itidem Sclareæ ſitus & facies, ſed color lacteus , labello punctulis paucis introrſum guttato. *Semen* Gallitrico ſatiuo ſimile , ſed paulò maius.

Creuit Nobis Montbelgardi in S.P. horto: Iulioque, Auguſto & Septembri floruit.

GALLITRICVM GLABRVM, FOLIO SALVIÆ, flore purpureo.

Syluestri Gallitrico vulgari eſt perſimile. *Folia* ex oppoſito ad caulium nodos naſcuntur: ſed minora multò & anguſtiora, in ambitu ſerrata, & veluti circumroſa, ſine pilis, ad Saluię folia accedẽtia. *Florum* crebri *verticelli* ſpicam efformant, purpuro-violacei, minores quàm in dicti ſylueſtris Gallitrici, ſubiectis vnicuique verticillo binis breuibus latiuſculis, ac nonnihil etiam cæruleis, foliis.

Vbique circa Viennam Auſtriæ naſcitur , atque aliis in locis, ſecundum vias, in agrorum vinetorúmque marginibus, totáque Æſtate floret. *Saluiam agreſtem* vocant nonnulli.

GALLITRICVM SYLVESTRE, COMA vireſcente.

Cætera hoc magnitudine excedit, *caule* quadrangulo, v in reliquis ſpeciebus, & foliis ad ſingula genicula ex aduerſo naſcentibus: ſed eius extima pars non purpuraſcit, verùm vireſcens eſt : *Flores* tametſi formâ ſimiles , dilutioris ſunt coloris. Foliaque inferiora maiores habent inciſuras , vt nonnihil laciniata videantur, reliquæ notæ conueniunt.

In Syluis cæduis, montanis, & agrorum marginibus paſſim ſpontè naſcitur, Maióque floret & Iunio.

GALLITRICVM FOLIO ROTVNDIORE: flore magno violaceo.

In montium Tirolenſium pratis altis collegit Doctor Agerius, à quo habuimus.

Gallitrici porrò ſemen odore quem tota planta ſpirat, nec tamen ingrato , capitis grauitatem inducit. Magni tamen eſt apud Septentrionales ad Zyti Cereuiſiæue , confectionem vſus. Lupuli namque penuriâ , vel vegetioris potionis faciendæ causâ, cortinis id feruentibus addunt: fitq; temetum, quo, non multis depletis poculis , temulenti fiunt, hilaritate non inſuaui, ſed in nonnullis miſeratione quàm riſu magis dignâ. *Lobelius*. Venerem ſtimulat.

GALLITRICVM FLORE MINORE, PVRpuraſcente & rubro.

Viuaci *radice*, multos perdurat annos ſylueſtri Gallitrico affinis planta , odorata, facie non ita diſſimili, *caule*, *foliis creſcendique modo* : & *flores* ita parui , at vix extra calycem promineant, purpuraſcentes , nonnihil hiantes, cùm in Vulgari flores magni ſint, galeaque magnâ prominente apices multos condiant.

Colitur in hortis , Nobiſque Montbelgardi in S. P. horto prouenit , florens Maio & Iunio.

GALLITRICVM FLORE MINIMO ALBO.

Plura humi ſpargit *folia* longo pediculo donata, craſſa ſatis & rigidiuſcula , obtuſa, crenata, pilis albis per venas obſita, inodora. *Caules* quadrangulares , hirſuti, ex longo interuallo in ramulos oppoſitos diuiſi : ad quorum exortum folia quoque oppoſita, infernis penè ſimilia. *Flores* verticillatim digeſti per interualla ſummitates occupant, odorati, exigui, & vix è calycibus prominentes, albi. *Radix* oblonga exiguis fibris donata.

Creuit Nobis Montbelgardi in S. P. horto , ſemine ex Italia allato, & floruit Iunio.

GALLITRICO ASEINIS PLANTA, HORMINVM ſylueſtre latifolium Cluſii.

Inuenitur, inquit Cluſius, paſſim in Vienneñſi agro, iuxta vias, in montanis pratis, & pleriſque alpeſtribus Stiriç & Auſtriæ locis. Nobis Montbelgardi in S.P. horto prouenit: Iunióque, Iulio & Auguſto florebat, hyemem perferens, & ſemine ſe propagans.

Illius autem *flores* cæruleo-purpurei, verticillatim breuibus interuallis diſpoſiti, ſpicam efformant, ad Lamii paruı flores quàm proximè accedentes.

ÆTHIOPIS: Græcis Αἰθιοπὶς: Germ. *Mohrenkraut*: Gall. *Ethiopide*: Ital. *Ethiope*.

Æthiopis, authore Dioſcoride, *folia* habet Verbaſco ſimilia, ſed valdè hirſuta & denſa, in orbem circa radicis imum: *caulem* quadrangulum, craſſum & ſcabrum, ſimilē Apiaſtro, multis alis concauum. *Semen* Erui magnitudine, geminum in vno conceptaculo: *radices* ab eodem cęſpite multas, longas, craſſas, guſtu glutinoſas; quæ ſiccatæ nigræ ac duræ fiunt, cornibus ſimiles.

Eadem prorſus habet Plinius, ita vt ex Dioſcoride trāſcripſiſſe videatur. Æthiopidē in ſimplicium cenſu præteriit Galenus: ſua verò Paulus ex Dioſcoride etiam tranſcripſit. Ex Recentioribus nonnulli eam incognitam aiunt, alii pro ea plantam quam hic pingimus cudunt. *Plura in appendice.*

GALEOPSIS, LAMIVM, VRTICA INERS: Germ. *Taub Neſſel*: Gall. *Ortie morte*: Ital. *Ortica morta*.

Galeopſis Dioſcoridi frutex eſt, totus cùm caule & foliis ſimilis Vrticæ, ſed folia læuiora ſunt: & dum teruntur valde grauem odorem reddunt. *Flores* tenues, purpuraſcētes. Naſcitur ad ſepes, & circa vias, ac domorum areas vbique. Vim habent folia, ſuccus, caulis, & ſemen diſſipandi duritias, carcinomata, ſtrumas, parotidas & panos.

Dioſcoridis verba habēt Plinius: eadémq; etiā de viribus tradit Paulus, minimè verò eius mentionem facit Galenus.

Ex variis porrò quæ obſeruantur *Galeopſeos Differentiis*, Nos eam hîc pingimus quæ flore eſt toto luteo: cętera ferè Vulgari ſimilis.

GALEOPSEOS SPECIES ALIA LVTEA, viſcida, odorata, nemorenſis.

Inſignitet fibroſâ *radice* nititur, multos inde *caules* ſurrigens, bicubitales & altiores, quadratos, hirſutos, fungoſā medullâ farctos, in alas brachiatos. *Folia* è geniculis exeunt oppoſita, longis pediculis appenſa, Apii modo alata, ſed Lamiorum inſtar rugoſa & hirſuta, etſi multò maiora, in ambitu ſerrata, ac nonnulla interdum per margines ſaturâ rubedine tincta. *Flores* in longis ſpicis verticillatim ramos ambiunt, foris hirſuti, intus glabri, labello tripartito, partim ex albo luteo, partim guttato. Inſident autem ii calycibus oblongis, ſtriatis, viſcidis, in quibus ſuccreſcit *ſemen*. Eſtque tota planta tactu viſcida & odorata.

GALEOPSIS, SIVE VRTICA INERS MINOR: folio caulem ambiente, flore purpureo.

Seſquipalmaris atque interdum cubitalis eſt planta: *caulibus* quadratis, infirmis, nonnunquam ſurrectis, ſæpiúſque humi ſparſis. *Folia* primùm prorumpentia pediculis donata, rotunda ferè, ſerrata: alia in ſuperioribus caulium partibus bina oriuntur, immediatè caulibus adhærentia, Perfoliatę ferè modo caulem ambientia, rotunda, hirſuta, profundè crenata & criſpa, odoris minùs fœtidi quàm reliquarū ſpecierum. *Flores* inter folia ad nodos verticillati, purpurei, hiantes, è calyculi, oblongis, hirſutis, multifidis. *Radicem* verò demittit ſimplicem, rigidulam, fibratam.

Copioſè prouenit vbique in agris & hortis.

GALEOPSIS MAXIMA FLORE MAGNO rubro, vel purpureo.

Variis in ſyluis obſeruauimus hanc, circa Tigurum Baſileam, Geneuam, Montbelgardum & alibi. Eſt autem tota planta fœtidiſſimi odoris, guſtúſque inſuauis & amari.

Variæ porrò *aliæ* recenſentur Galeopſeos *differentiæ* à florum colore, & foliorum forma, magnitudine, & viſciditate, ſuauíque vel inſuaui odore, petitæ. Sic *quadam* floribus albis, *quadam* folio maculato, *quadam* folio & flore minore, *quadam* anguſtiore eſt folio, &c.

Cæterùm vim eandem cum vrentibus habent Vrticę inertes, atque etiam in tumoribus & externis vlceribus, iis plus poſſe creduntur. *Plura in Appendice.*

MARRVBIVM: Germ. *Andorn, Lungenkraut*: Gall. *Marrube*, *Marrubin*: Ital. *Marobio*.

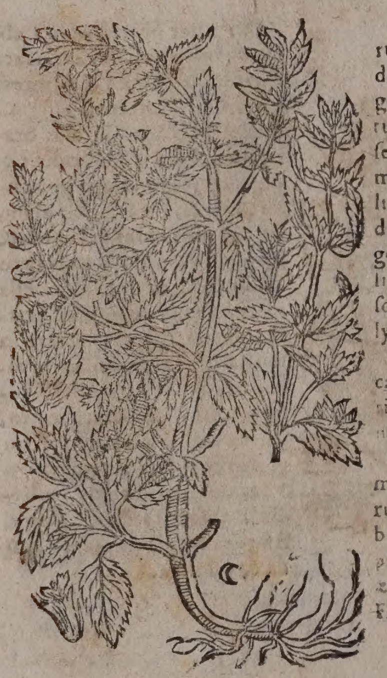

Marrubium duplex faciunt Dioſcorides & Plinius, *Album* ſcilicet & *Nigrum*: duplex etiam ſtatuente Theophraſto, *Album* ſcilicet & *rotundum*. Quatuor verò genera conſtituerunt recentiores Medici: *Album, Nigrum, Aquaticum*, & *Campeſtre*.

Album vulgare hîc pingitur, quod Theophraſtus, Dioſcorides & Galenus πράσιον appellant: Latini verò & Recentiores Marrubium: *Praſſium* Anguillara & Officinæ, *Marrubium fœminam* nonnulli.

Caulibus aſſurgit cubitalibus quadratis, canâ lanugine pubeſcentibus, tubulo peruis. *Folia, Flores, ſemen & radices*, vt in mox dicendo.

MARRVBIVM ALBVM ANGVSTIORE FOLIO. Marrubium Creticum quibuſdam.

Candidius eſt Vulgari Marrubio, *caulibus ramiſque* quadratis, tenuioribus. *Folia* ex geniculis aduerſo ſitu oriuntur, impensè cãdida, oblonga, ſerrata, neruoſa. *Flores* in ramis, binis ſubiectis paruis foliis, verticillatim poſiti, interdum & in ſpicæ formam digeſti, parui, candidi, bifido foliolo ſurrecto labello demiſſo, è candicantibus ſtriatis calyculis.

Creticum Marrubium vocant Lobelius & Pena, Hiſtoria Lugd. Camerarius, Tabernæmontanus & alii.

Creſcunt verò iam dicta multis locis ſpontè, in vinetorum agrorúmque marginibus, ſiccis & gramineis campis, vrbium foſſis, ac propter ædificiorum ruinas & rudera. Florent Æſtate.

MARRVBIVM AQVATICVM QVORVMDAM.

Altitudo huic cubitalis aut ſeſquicubitalis: *caulis* rigidus, quadratus, ſubhirſutus, in ramos oppoſitos diuiſus. *Folia* bina ſemper ex aduerſo ſita, profundè ſerrata, atque interdum laciniata, in acumen deſinentia, inferiùs nõnihil hirſuta, ſuperiùs glabra, breuiuſculo pediculo hærentia, ſapore amaricante. Ad eorum exortum verticillati ſunt globuli *floſculorum* candidorum, punctis rubentibus aſperſorum, ex calyculis aſperiuſculis, vix prominentium. *Radix* fibroſa, albicans, modicè adſtringens.

Eſt autem Marrubium, Galeno iudice, calidum in 2. ordine, & ſiccum in 3. maximæque in tabe, ictero & viſcerum obſtructionibus commendationis.

MARRVBIVM CANDIDVM, FLORE ſubrotundo.

Ex *radice* fibroſa & nigricante *caules* profert cubitales & bicubitales, quadratos, lanugine incanâ obtectos, multis alis concauos: ad quorum ſingulos articulos, *folia* ex aduerſo bina oriũtur, molli itidem villo obtecta, latiuſculo pediculo appenſa, in ambitu ſerrata, oblonga, obtuſa, odore nullo excellente. *Flores* ad genicula verticillatim caulem amplexantur, bifidam criſtam ſurrigentes, labello vtrinque demiſſo, in calyculis albis, mollicellis, lanuginóſis. *Semen* ſubrotundum aſperiuſculum.

Tota planta, vt & Vulgaris, ſuauis eſt & grati odoris; & nonnihil Moſchum redolet, præſertim Hybernis mẽſibus. *De loco & viribus in ſeq.*

MARRVBIVM NIGRVM, SIVE BALLOTE.

Seſquicubito altiùs eſt, *caulibus* quadratis, hirſutis, nonnihil rubentibus, inanibus: ad quorum genicula, ſeſquiuncialibus pediculis, oriuntur *folia* Meliſſæ, atrouirentia, rugoſa, fœtida, in ambitu ſerrata, ſurculis aliis minoribus foliis donatis, ex eorum alis enaſcentibus. *Flores* Lamii, rubri, verticillato ambitu caulem coronant, è calycibus oblongis ſtriatis. *Radix* Vrticæ, fibroſa.

Paſſim vbique prouenit, in agrorum marginibus, ſecus vias, ſepes & parietes, in vmbroſis locis. Florétq; Æſtate.

Dicitur Græcis βαλλώτη & Latinis *Ballote*: *Marrubium* ob ſimilitudinem: *nigrum*, à foliorum colore: & *Praſſium fœtidum*, ob grauem fœtidúmque odorem.

MARRVBIVM CAMPESTRE: STACHYS.

Stachys Dioſcoridi frutex eſt Marrubio ſimilis: *folia* ferens plura, ſed rara, hirſuta, dura, odorata, incana. *Virgas* ab vna radice plures, Marrubio candidiores. Naſcitur in montibus & aſperis. Vim habet excalfactoriam & acrem, &c.

Stachyn Marrubio ſimilẽ fruticem, guſtu acrẽ & amarum, dixit etiam Galenus, ac eſſe in tertio gradu calefacientium. Marrubio etiam ſimilem facit Cordus.

Hîc pingitur *Stachys Fuchſii*, quam Sphaceium eſſe perperàm ſtatuit Guillandinus: meliùs verò pro *Dioſcoridis Stachyde* admittunt Lobelius, Caſtor, Lonicerus, Tabernæmontanus, & plærique alij.

LOCVSTA HERBA, PES LOCVSTÆ: Germ. *Haſenohrlin Reben Kreſſig*: Gall. *Poule graſſe*, G. neuenſib. *Rampon*

Minimè hîc Nobis ſermo de *Locuſtæ animali*, quâ Aphros, Æthiopum partem, Parthos, & Sanctum Chriſti Præcurſorem, victitaſſe authores habemus Dioſcoridē, Diodorum, Strabonem, Plinium & ſacras Literas. Nec etiam de pendentibus Auenæ paniculis, quas *Locuſtas* etiam vocauit Dioſcorides. Nec de variis Plantis, quibus dictus Vir ſanctus in ſolitudine victitaſſe ab aliis creditur. Sed de *peculiari quadam Herba*, eo nomine hodiè cognita.

Palmum interdum ea vix ſuperat, aliàs dodrãtalis eſt & maior: *radice* donatâ tenui, ad imum fibroſâ, guſtu ſubdulci & ferè inſipido. *Folia* tenera & delicata, longitudine ſemunciali, vnciali, aut ſextantali, colore herbaceo, latitudine trientem vnciæ parum excedentia, ſubrotunda, nullo pediculo appenſa, interdum ſerrata, atque eiuſdem cum radice ſaporis. A qua vnica *caules* erumpunt plures, anguloſi, tenues, brachiati. Inter foliola ſummorum ramulorum *floſculi* ſimul aliquot pulchelli, albidi, aut dilutâ purpurâ languentes, oblongi, in quinque lacinias diſſecti, tenuiſſimos & obtuſum ferè fugientes apices amplectuntur. *Semen* obſeruare non licuit. *Icon eſt ex Plantinianis.*

LOCVSTÆ HERBÆ ICON ALIA.

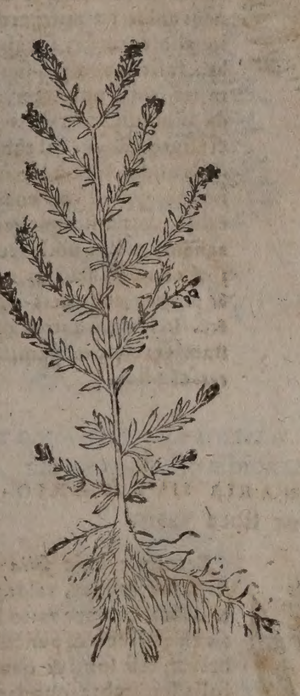
Plantam virentem hîc pingimus, adiuncto *Oleris albi* ramo Agerij. C. Bauhino in Phyt. vt & Lobelio, dicitur *Valeriana* 1. ſiue *campeſtris inodora maior*. Eidem Lobelio in Obſ. & Icon. *Phu minimum*: Dodonæo Latino & aliis nonnullis, *Olus albũ*: Tabernæmontanô *Lactucæ agnina*: facítque is duplicē, *primam* & *ſecundam*.

Pinguiculam vocant etiam nonnulli. Cæterùm frequens eſt in agris, vineis & hortis: in quibus ſeritur à nonnullis Septembri menſe, quò Hybernis menſibus in acetariorum vſum venire queat: aliàs Ianuario & Februario menſibus ſolet ſeri.

Refrigerans porrò eſt hæc Herba, & nonnihil humectans, facultatéque & temperamento haud diſſimilis Lactucæ, cuius loco Hybernis & primis Veris menſibus, n[illegible] fertur, ac cum Oleo, Sale & Aceto, iucundè editur, veluti alia Acetaria, inter quæ haud poſtremum obtinet locum. Editur & Spinachiorum reliquorúmve Olerum modo, ab ægris præſertim, quibus gratus eſt & ſuauis admodum cibus.

Minimè verò, vt quibuſdam videtur, ea eſt planta quàm vulgò *Rapunculum* ſiue *Napunculum* vocant, Germani *Rapuntzel*, Galli *Raiponce*, & Itali *Rapuncioli*: ab hac enim illa formâ & viribus diuerſa eſt, vt ex eius Hiſtoria in Claſſe XX. antè tradita patet.

ALYSSVM VETERVM ET NEOTERICORVM.

Varia eſt admodum Authorum de *Alyſſo* ſententia: variaq; adeò & incerta apud Scriptores eius Hiſtoria: & magnus admodum Plantarũ quæ pro *Alyſſo* certatim oſtenduntur, numerus, vt quodnam *legitimum* ſit Veterum *Alyſſum* perdifficile ſit aſſerere: vnde etiam eas potiùs ſupprimendas quàm declarãdas exiſtimauit Matthiolus.

Quicquid ſit, à ſanandi canis rabidi morsûs proprietate *nomen* id obtinuiſſe veriſimile eſt. Dioſcoridi frutex eſt paruus, vnicaulis, ſubaſpera *folia* habēs, rotũda, circa quæ *fructus*, duplicis ſcuti figurâ, in quo ſemen eſt aliquantulùm Latum. Naſcitur in montanis & aſperis locis.

CARDIACA, LYCOPOVS RVELLII: Germ. *Hertzgeſpan*: Belg. *Herteghespon*: Gall. *Agripaulme*.

Hanc plantam ſub *Lupi pedis* nomine ſic deſcribit Ruellius: Lupi pes, inquit, Herba eſt Marrubio ſylueſtri ſimilis: *folio* pedis lupi effigie, diſſecto, grauis odoris, *caule* anguloſo & geniculato, fungoſâ intùs medullâ, & radice frequenti capillamento fibratâ. Galli, addit, nunc *Patam lupinam*, nunc *herbam pectoralem*, nunc *Manum S. Mariæ* nominant.

Sunt quibus *Marrubium mas* dicitur: alij *Palmam Chriſti* faciũt: alij *Galeni & Æ ij Alyſſum*: plurimi verò quo nomine à Veteribus fuerit appellata incertum eſſe ſtatuunt. Quoniam verò Cordis palpitationi præſentaneo eſt remedio, *Cardiacæ* appellationem apud plæróſque omnes obtinuit. Pectus à pituita detergere, lumbricos necare, & pulueris eius Cochleare vnum ex vino hauſtum difficilè parientibus mirum in modum auxiliari, ſcribit Matthiolus.

Cæterùm ruderibus, lapidoſis, ac aliis incultis & aſperis gaudet: paſſimque iuxta ſepes & veteres muros reperitur. A Iunio autem in multum Autumnum viget, & floribus (præſertim verò Iulio) abundat. *Iconem trademus in Appendice.*

CLASSIS XXVIII. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM

CLASSIS XXIX.

CORONARIAS CONTINENS SEMEN IN VASCVLIS & calyculis ferentes, atque ad eas nonnihil accedentes.

BETONICA CORONARIA, CARIOPHYLLVS: Germ. *Negelin*, *Negelblumen*: Belg. *Gerofelblumen*: Gall. *Oeuillets*: Ital. *Garofoli*.

BEtonicæ coronariæ ſumma duo faſtigia: alia enim *ſylueſtris* alia *ſatiua*: & hæc rurſus nunc ſimplici foliorũ in floribus ordine contenta eſt, nunc duplici prædita.

Ex Cariophyllis autem, tã plenis quàm ſimplicibus, plærique *foliis* ſunt è ſingulis geniculis binis, anguſtis: nõnulli ternis, & breuioribus magíſque exiguis: omnes verò duris, per extremum acuminatis, cæſio quaſi, ſiue glauco, colore. *Caulibus* verò leuibus, teretibus, cubitalibus, geniculatis, nodoſis: in quorũ faſtigiis longiuſculis ſpectantur *calyces* teretes, quibus dehiſcentibus apparent varia *florum* genera. *Semen* in vaſculis oblongis paruum, nigrum, latum. *Radices* fibroſæ & ſimplices.

BETONICA CORONARIA FLORE PLENO maxima, punctulis rubris variegata: ſiue Cariophyllus multiplex maximus.

VAria, vt dictum, conſpiciuntur in hac plãta florũ genera: *cãdida*, ex *candido purpurea*, *coccinea*, *nigricans*, *vermiculata*, plurimíſque rationibus & coloribus *variegata*. Inuenias ſiquidem in quibus candidus & coccineus color ita miſcentur, vt in alio candida, in alio rubra, foliola numero ſuperiora euadant: nonnulla candida minutiſſimis rubris punctulis redimita, vel rubra lacteis notis aſperſa. Imò etiã nonnunquã ex vno eodémq; caule, varia florum genera, candida, rubra: notíſque partim candidis partim rubris, & partim coccineis aſperſa, &c. In florum autem medio ſtaminei emicant gemini *apices* candidi.

BETONICA CORONARIA RARA, FLORE phœniceo pleno.

Perelegans hæc & rarior Betonicæ coronariæ ſpecies, *caules* emittit rectos, longos, ſubgraciles. *Folia* glauca, cæſiáve, canaliculata, firmiuſcula, ſubanguſta. In *flore* verò elegantia præcipua eſt: hic enim antequã emergat cornicula terna præmittit pallidè rubentia: poſtea ſuccedit *flos*, mediocris inter huius generis Betonicas magnitudinis, coloris punicei dilutioris, ac odoris, vt in cæteris, grati.

Cariophyllum pleno flore miniatum vocat Cluſius. *Caryophyllum domeſticum flore pleno, Arantij pomi colore*, Schvvenckfeldius. Habetur & huius generis flore ſimplici. Floret autem Iunio & Iulio.

BETONICA CORONARIA SIVE CARIOPHYLLUS maior flore vario.

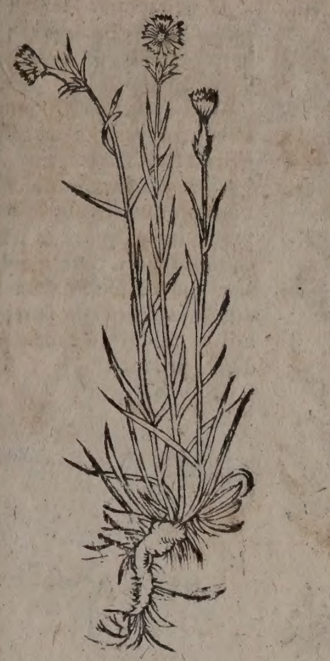

Betonicæ huic *folia* lata, *floréſque* magni, valde pleni & odorati, colore vario. Multis enim lineis & punctis rubris aſperſi ſunt: & quædam folia ſemirubra, quædam ferè totaliter, quædam ſemicandida, alia candida prorſus.

Lobelio in Icon. dicitur Hortorũ Cariophyllus multiplex, Maior & Minor, rubro ſtriatus, verſicolor, peramœnus. Baſilienſes vocant *Iuncker blumen*.

Cæterùm *Betonicam* ſiue *Vetonicam* hanc *coronariam* vocarunt Scriptores, ad differentiam alterius *Betonicæ* quã *κέστρον* vocant Græci: ab odore verò *Cariophyllum*: Et Galli, vt arbitratur Ruellius, à ſpecie floris *Ocellum*, *Oeillet*.

BETONICA SIVE VETONICA SYLVESTRIS, flore ſimplici laciniato rubro.

Non deſunt qui Betonicã ſiue Veronicam coronariam Veterum *Baccarem* eſſe exiſtiment: Sunt qui eorundem *Caltham paluſtrem*, ſed reclamant apertè multa. Alii, teſte Dalechampio, *Iphyum Athenæi* eſſe voluerunt, alii *Iphyum Theophraſti*: ſed quid bulboſæ plantæ cùm hac Betonica? Aliis eſt *Herba Tunica*, ſed meliùs hæc Dioſcoridis *Polemonium eſſe cenſetur*. *Saxifragiis* adnumerarunt alii, ſed haud magnâ rurſus conuenientiâ. Vero itaque ſimilius eſt quod ſcribit Ruellius, ac quod cum eo ſtatuunt Cordus & Matthiolus, *Veteribus incognitum* fuiſſe *Cariophylleum florem*.

BETONICA SIVE VETONICA CORONARIA arborea Cretica.

Mirum certè, quod paulò antè dictum, *coronariam noſtram Betonicam*, tam celebrẽ & tam iucundum florem, ac qui amplitudine, pulchritudine, varietate, odore, omniq; alia laudabili notâ, cum Roſa de principatu certare poſſit, à Veteribus ſilentio fuiſſe prætermiſſum. *Sic non debemus illis omnia*, ſed plurima ſedulæ Recentiorum indagationi.

Duris autem, nodoſis, craſſiuſculis & ramoſis *ſtipitibus* fruticat *Betonica Coronaria Cretica* quam hîc pingimus: *folia* habẽs glauca, ſeſquiunciam circiter longa, anguſta, rigida, in acutum mucronem deſinentia, in ſtolonum & ſurculorum extremis confertim poſita: *florémque* purpureum ex calyculis echini inſtar ſpinoſis.

BETONICA CORONARIA SIVE CARIOphyllea repens, rubra & alba: *Cluſij*.

Dodrantales huic ſunt *cauliculi*, teretes, geniculati: *Folia* oblonga, anguſta, dura, mucronata, colore quaſi cæſio. *Flos* è calyculo rubente emergens, quinque foliolis conſtans, fimbriatis, coloris in diluta purpura rubentis, circa vmbilicum hirſutus, odorus. *Semen* in calyculis paleaceum, fuſcum. *Radix* longa, tenues fibras ſpargens. Colitur interdum in hortis, & in multam Æſtatem viget.

BETONICA CORONARIA SIVE CARIOphyllea, Corollâ purpureâ inſignis.

Minimè etiã altè aſſurgit hæc. *Rami* ſupra terram ſparſi, denſo *foliorum* ſtipatu muniti, iique imâ parte duriuſculi ſunt & ferè lignoſi. Poſt in *caules* duos treſve diuidũtur, quorum quilibet ſingularem ſuſtinet *florem* elegantiſſimum, quinquepartitum, in ambitu pulchrè diſſectum, & in medio amœnâ corollâ ſaturatiùs purpuraſcente decoratum. Odor ſuauiſſimus & gratiſſimus.

Colitur in hortis éſtque præcox, & reliquas anteuertit.

BETONICA CORONARIA ſiue CARIOPHYLEA, flore ex rubello albicante, cum fimbria criſpa.

Habentur vulgò Betonicæ coronariæ pleno flore atque elegantiores plantæ in hortis: ſed ſpecioſiſſimæ ferè in fictilibus vaſis aſſeruantur. Florent diutiſſimè, & totâ quidem Æſtate, atque etiam Autumno, necnon interdum Hyeme, interueniente in hypogæis loci tepore.

Viuax eſt planta, & multis durat annis, modò hybernis menſibus, à frigoris iniuriis præſeruetur.

BETONICA CORONARIA SIVE CARIOPHYLLEA minima, micis aureis aſperſa.

Caryophylleæ Betonicæ plantæ ſeruntur frequentiùs auulſis exiguis cum foliis ſurculis, ſeminibus rariùs, Nam è ſemine nati flores, ad agreſtem naturam redeũt, minúſque odorati redduntur, & qui antea erãt *multiplices*, *ſimplices* fiunt. Adigũtur ſubinde ſurculis Plantarum fiſſi *Cariophylli*, quò illorum odorem flores alliciant, & iucundam eorum ſuauitatem naribus abundantiùs repræſentent.

Betonica coronaria, ſive Cariophyllus minor, repens.

Folium huic viride & ſubnigricans: flos verò argenteis punctis notatus.

Prouenit Nobis Montbelgardi in S.P. horto, & florebat Maio & Iunio. Audiuit verò Cluſius creſcere in Morauiæ monte, non procul à *Nielausburg* diſſito, vmbroſis locis.

Cęterùm mirum quod annotat Camerarius, vidiſſe ſe aliquando ad tantam craſſitiem in longæuis plantis *caulem* ſiue ſtipitem perueniſſe, vt brachii medioctis æquaret craſſitudinem.

Betonica coronaria minima, rubello pleno flore, repens.

Hanc vidimus Heidelbergæ in horto Sprengeri, & Spiræ apud Nobil. dominum Tengnadel.

Coronariæ porrò Betonicæ florem variegatum efformari ſcribit Camerarius, ſi ſemina Plantarum diuerſorum colorum in calamo ſcriptorio includantur, & terræ committantur. Ac, quod in Iaſminis & Roſis etiam accidit, rubeſcente vno flore, ſimilem alium in eodem pediculo produci.

Betonica coronaria tenuiſſime diſſecta, ſiue Cariophyllea ſuperba elatior, vulgaris.

Caules huic ſunt multi, cubitales & bicubitales, ramoſi, geniculati: *foliis* inferioribus pluſculis, latiuſculis, dodrantalibus, vireſcentibus: ſuperioribus cæterarum Betonicarum coronariarum ſimilibus. *Flores* ſparſi ex pediculis longioribus, quinque foliolis, nunc albis nunc purpuraſcentibus, conſtantes, longiſſimè & tenuiſſimè diſſectis, vmbilico vireſcente hirſuto, odore ſuauiſſimo. *Vaſcula* ſuccedunt duas penè vncias longa, tenuia, in quibus *ſemen* nigrum compreſſum.

Geneuæ & Montbelgardi habuimus in hortis. Copioſè verò naſci in ſyluoſis humentibus pratis, & Nos vidimus in Sabaudia, & teſtatur Cluſius. Seriùs reliquis floret.

Betonica coronaria ſuperba, folio tenuiſſimè diſſecto, flore pleno purpuraſcente.

Duplex eſt hæc *ſuperba plena*: vna enim intenſiùs purpuraſcit, & ſpecioſior videtur: altera paulò minor, minùs purpuraſcit, & plures albas ferè partes habet. *Folia* vtrique anguſtiora, & non ita glauca, vt in aliis Cariophylleis floribus.

Montbelgardi in S. P. floruit Nobis vtraque Iulio. Noſter Pictor folia paulò latiora pinxit.

Betonica coronaria, flore tenuiter laciniato, maiore, dilutè rubente.

Betonicæ coronariæ flores ſiccâ calidaque pollêre facultate oſtenduut, vt ſcitè notat Matthiolus, tum odoris fragrantia, tum ſaporis amarulentia quædam. Iique qui purpureo colore nitent cæteris efficaciores ſunt. Commendantur ad omnes cordis affectus, ad vertiginem, apoplexiam, paralyſim, & conuulſiones, potu: adſeruanturque ſaccharo, non ſolùm ad prædictos omnes affectus, ſed etiam aduerſus venena & & venenoſorum animalium contagia: Et valent ſylueſtres ad ea omnia ad quæ ſatiuæ: ſed paulò remiſſiùs operantur.

Betonica coronaria minùs ramoſa, flore tenuiter fimbriato, albo, corniculis 2. emergentibus.

Betonicæ coronariæ flores, purpurei præſertim, & qui Cariophyllos aromaticos redolent, roborant ventriculũ, cerebrum, cor & iecur, valentque plurimùm in omnibus dictorum viſcerum affectibus. Succus haud inferior eo qui ex granis tinctoriis *Kermes* dictis colligitur, cõmodiſſiméque in febribus malignis propinatur. Eundẽ calculum atterere & educere, ſcribit Fuchſius. *Aqua* ad eoſdem vſus vitreis organis elicitur: & Iulepis Epithematibúſq; cordialibus & hepaticis admiſcetur. Aceto flores imponunt multi, éſtque id iucundi odoris: & ad capitis dolores litu & olfactu perutile.

BETONICA CORONARIA MINVS RAMOSA, flore tenuiter fimbriato.

Proximè præcedenti flores formâ & candore ſimiles habet, ſed inflexorum corniculorum expertes: verùm eorum loco decem *ſtaminula* ipſius floris ſuperficiem paululùm exuperantia habentes: ac *Capitula* etiam in quibus *Semen* continetur longiora.

Hanc cum præcedente habuimus Montbelgardi in S.P. horto, florebántque Maio, Iunio & Iulio.

BETONICA CORONARIA LATIFOLIA petræa, flore punctulis albi notato.

Lignoſa *radix caules* emittit cubitum vnum aut alterum altos, leues, teretes, geniculatos, inanes: ad quorum ſingula genicula *folia* Liliacea, atrouirentia. *Flores* in caulium & alarum extremis ſuaueolentes, multi ſimul in vmbellæ formam iuncti, ex oblongis rubentibus calycibus, quinq; foliis conſtantes, coccinei, crenati, circulum è punctis albis, ſaturiſque purpureis, circa imam foliorum partem efficientes.

Scarlatam herbam vocant nonnulli: Germani *Scharlach* blůmen, & *Carthoͤuſer blůmlim*. *Armerium florem* aliqui.

BETONICA CORONARIA LATIFOLIA petræa pleno flore, rubro.

Huic *folia* lata, vt in petrę a ſimplici. *Flores* rubri, vel ad purpureum accedentes: vel, quod rarius, albi, pleni.

Armerium pleno flore duplici triplicive foliorum texturâ conſtantem, vocauit Cluſius in Pann. *Armeriam rubram multiplicem* Lobelius in Icon. *Cariophyllum Carthuſianorum* Tabernamontanus. *Armeriam rubram latifoliam* Gerardus.

Variis habetur in hortis: Maximique eſt vſus, ad panni linei maculas, cuiuſcúnque generis ſint, tollendas: ſi ſcilicet pannus herbâ fricetur, deinde limpidâ aquâ abluatur.

BETONICA CORONARIA LATIFOLIA, flore picturato, Veſuntina.

Elegantiæ gratia colitur hæc in hortis Iunióque & Iulio menſibus floret. Doct. Cargillus Scotus miſit Nobis Londino, cum hac inſcriptione, *Armerius flos verſicolor*, albus, ruber, carneus, guttatus, in eodem ramulo.

BETONICA CORONARIA VVLGATISSIMA. Gall. *Armoires, Armoiries*.

Huic *caules* plures, recti, rotundi, ſtrigoſi, nunc palmares, nunc pedales, ac etiam cubitales, non ramoſi, niſi interdum in ſmumitate. *Folia* graminea, viridia, ad genicula bina, & propter terram numeroſiora. *Radix* longa & ſatis craſſa, colore foris fuſco, intùs albo, ſapore ſubamaro. *Flores* modò ſingulares, modò plures ſimul, ſuauerubentes, per obtuſum marginem crenati, quinq; foliis conſtantes, odore nullo excellenti, &c.

Vbiuis ſponte prouenit in montoſis, ſyluoſis, incultis campis, pratis, aridis & arenoſis locis: florétque Iunio, Iulio & Auguſto menſibus.

BETONICA CORONARIA SQVAMMOSA, ſylueſtris.

Rectos complures emittit *caules*, læues, geniculatos, dodrantales, & longiores: ad quorũ ſingulas iũcturas bina graminea *folia* anguſta. Summo cauli extremiſq; ramulis *Calyx* inſidet, ſquammas habens albas, ac *florem* promens paruum, pallidè rubentem, quo marceſcente alius quoq; flos, ſubindéque plures ſuis ſingulis calyculis obuoluti, ſubnaſcuntur, tanto numero, vt tandem prægnanti calyci, qui reliquos minores cum ſua ſobole complectitur, aluus, ſobolis multitudine, rumpatur.

Armeriam proliferam inſcribit Lobelius. *Viſcariam*, ſed perperàm, Gerardus.

BETONICA CORONARIA, QVÆ CARYOPHYLLVS pumilus Tauricus, *Cluſio.*

Longiuſculâ *radice* ſquammosâ figitur, in capita aliquot diuiſa, ex quibus exeunt *pediculi* vnciales & ſeſcunciales vno aut altero nodo articulati, binis gramineis ad ſingula genicula foliis veſtiti: *Florem* ſuſtinentes purpuraſcentem, magnum, è quinque foliolis compoſitum, ex calyce vnciali, ſtriato, hirſuto, quem non ineptè cum Gentianellę Helueticæ flore compares.

Caryophyllum montanum vel alpinum calyce oblongo hirſuto, inſcribunt Authores.

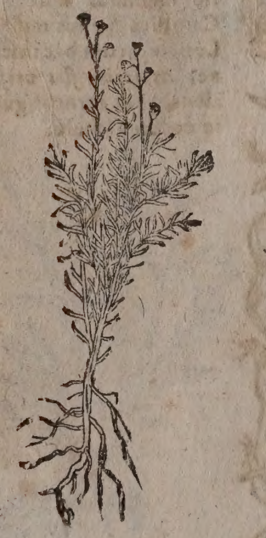
BETONICA CORONARIA TAVRICA minima.

Radix huic craſſiuſcula, multorum capitum, fibroſa. *Coliculi* numeroſi, palmares & altiores, ramoſi: ad quorum ſingula genicula ſunt foliola bina ex aduerſo poſita, perangusta, vnciam circiter longa. Extremis ramulis *floſculi* maiuſculi ex albo purpuraſcentes ſingulares ſupernaſcuntur. *Figura* eſt ex Fuchſianis, in qua radix non bene picta.

In Sabuletis & aridis locis, & murorum ſubgrundiis, reperitur. Geneuæ vidimus in muris è regione domus Senatoriæ, & in *plain palais*, florentem Iunio.

BETONICA CORONARIA GRAMINEA: ſiue Cariophyllus gramineus puſillus.

Multorum capitum eſt radix, mediocriter craſſa. *Folia* conferta, rigida, viridantia, Hyſſopi, ſed minora & acutiora. *Caules* crebri, palmares, graciles, geniculati, indiuidui aliquando, interdum verò in pauculos breues ſurculos diuaricati, *Calyces* ſingulares vel geminos gerunt ſemunciales, vel penè vnciales, è quibus *flores* emicant ſubpurpurei, pulchelli.

Prouenit in ſabuletis & aridis locis.

CARIOPHYLLEVS FLOS APHYLLOCAVLOS minimus, Monſpelienſium.

Multos iunceos enodes *caules* bipalmares emittit, quorum ſingulis *flos* ſatis magnus inſidet, vnicus, in ſummo, quatuor denticulatis cæruleis *foliis* conſtans, ex calyce oblongo erumpens, guſtu dulci. *Radix* fibris multis, longis, contortis, lignoſis, duris, albis, cõſtat: circa quam *folia* multa graminea, celeriter marceſcentia.

Monſpelii prope *Caſtelneuf* in monte floret Aprili: in cacumine montis Ceti Maio & Iunio.

CARIOPHYLLEVS FLOS IVNCEVS, ſiue aphyllocaulos, Minor.

Foliis eſt hic priùs quàm floreat Serpentinæ, breuibus, duarum vnciarum; vbi verò *caulis* excreuit & floret, 4. vel 5. *Radice* craſsâ, vbi folia protrudit in aliquot capita diuiſâ. *Caulis* primò aliquot vnciarum, deinde palmaris, tenuis: *Capitulo* ad Scabioſæ ouinæ capitulum accedente; inter cuius membranacea lucentia foliola exoriuntur *flores*, quos ſubſequuntur *ſemina* Scabioſæ Seminum itidem æmula.

In maritimis Angliæ frequens occurrit, eóque arearum in hortis margines ornant Angli & Belgæ.

CARIOPHYLLEVS FLOS IVNCEVS, SIVE aphyllocaulos Maior. *Moly marinum* quibuſdam.

Caules huic dodrantales & cubitales, recti, enodes, quorum vniuſcuiúſque cacumini *flos* inſidet glomeratus, Schænopraſſi ferè ſimilitudine, ex albo purpureus, foliacearum ſquammarum valle circumdatus. *Radix* longa, lignoſa, teres, craſſiuſcula, in multa capita diuiditur, vnde terram proximè magna ſeges foliorum emergit, gramineorum, glaucorum, latitudine variantium.

Moly marinum à Belgis vocari ſcribit Lobelius, & aliis dici *Holoſtium*: quidam *Gramen marinum*, *maius* nuncupant.

Prouenit in aridis & petroſis, in cuiuſmodi locis Nos Lugduni & circa Lutetiam reperimus, florentem Auguſto.

Cariophyllvs holostevs tomentoſus.

Totus candido molli denſoque *tomento* eſt obſitus, vt vix aliud quàm tomentum eſſe videatur, *Coliculi* geniculati dodrantales è ſingulis nodis bina proferunt *folia* ex aduerſo ſita, longiuſcula, acuta, tomento obſita. *Caulis* ſuperior in ramulos pluſculos abit: quorum vnicuique *flos* innaſcitur candidus, Auriculę muris ſpecioſo flore, calyce etiam tomentoſo. Ad ramulorum diuiſionem ſunt etiam breuiſſima folia, argenteo nitore micantia.

Vidimus hanc plantam Florentiæ in horto Ducis, & Romę in horto Coruini, pharmacopœi Belgæ.

Cariophyllvs arvensis vmbelliferus.

Durâ fibroſâ eſt *radice*: foliis craſſiuſculis, duris, latis, tomentoſis. *Cauliculi* tenues, parui, rotundi, ſpithamæi, tribus aut quatuor geniculis diſtincti: è quibus enaſcuntur oppoſita bina *folia* inferioribus quæ à radice protuberant æqualia. Summitatibus inſident *flores* 5. 6. 7. plures paucioréſve, longis pediculis ſurrecti, albi. Eos verò deſidentes ſequuntur *Capitula* parua, longa, paruum *ſemen* includentia, terram verſus ſpectantia.

Reperitur in agris, vt Nos Baſileæ obſeruauimus, extra portam Blaſianam: atque inter Wormaciam & *Nevvhaus*, copioſum.

Saxifraga antiqvorvm qvibvsdam Gypſophyton, & Symphytum petræum.

Radicem habet minimi digiti craſſitudine, palmo longiorem, in multa capita diuiſam, vnde *ſtolones* pullulant innumeri, palmares & longiores, geniculati. *Folia* ad iuncturas bina, ex aduerſo poſita, Hyſſopi foliis ſimilia, ſed minora. *Flos* vniuſcuiuſque ſtolonis cacumini inſidet vnicus, multis in medio ſtaminibus, ex calyce albido, ſemunciali, ſtrijs viridantibus virgato, inferiùs anguſtiori.

Fuit apud Scriptores æquiuoca, *Saxifragiæ* ſiue *Saxifraga* vox: hanc tamē *Antiquorū Saxifragiam* ſine tergiuerſatione pronunciat Lobelius: eamque magnâ copiâ in Italia, Gallia, Anglia, Delphinatu, & aliis Tractibus, prouenire prodit.

Psevdomelanthivm, Nigellastrvm: Germ. *Kornroſen*: Gall. *Nielle des bleds*: Ital. *Githone*.

Simplici & albâ *radiculâ* nititur. *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, teres, lanuginoſus, incanus, ramoſus, inanis, geniculatus. *Folia* culmum, plùs minùs, lata, longitudine palmari, piloſa, bina ex geniculis oppoſita. *Flores* Lychnidis coronariæ de qua mox, purpurei, quinque foliolis conſtantes, cum apicibus obſoletæ purpuræ. Iis verò oblongum ſuccedit pericarpium, *ſemine* nigro aureo refertum.

In agris inter ſegetes paſſim vbique prouenit: Maióque & Iunio menſibus cum flore viget.

Plura in Appendice.

Lychnis coronaria: Germ. *Marien Röſslin*: Gall. *Oeillets, Paſſeroſes*: Ital. *Lychnide coronaria*.

Ex innumeris Plantis quæ Lychnidis nomine antiquo apud Scriptores recenſentur, Nos Coronariam nuncupatam hic pingimus, & dicendam aggredimur.

Duplicem facit Matthiolus: hortenſem & ſyluestrem. Caſtor Durantes diſtinguit in *Lychnidem ſimpliciter dictam* & Lychnidem Syluestrē. Lobelius in *Lychnidem coronariam* & *Lychnidem rubram* & *candidam*: ſed quæ quæſo diſtinctio? Tabernamontanus in Rubram & Candidam. Sed cur duas habet ille Figuras vnius eiuſdemque plantæ. Certè Nobis etiam vna ſuffiſceret, niſi eſſent paratæ, & vacuus eſſet hic locus.

Lychnidis coronariæ alia icon.

In Lychnide coronaria ex radice multùm fibroſa, *caules* exeunt recti, cubitales & ſeſquicubitales, teretes, incana lanugine pubeſcentes, in alas aliquot diuiſi: ad quorum ſingula genicula *folia* oriuntur bina, ex aduerſo poſita, Saluiæ paria, aut paulò maiora, oblonga, obtuſa, craſſiuſcula, mollia, ſuprà infraque denſo villo caneſcentia. *Flores* ex calycibus oblongis, canaliculatis, villoſis emicant, parum odorati, coloris albi, rubri, vel ex rubro candidoque mixti, ex foliis quinis latiuſculis conſtantes, roſulam exprimentes Singulis autem foliis appoſiti *apices* bini acuti, rigidi.

LYCHNIS CORONARIA FLORE PLENO.

Enarratis Lychnidis coronariæ differentiis, vnam adhuc addit Schvvēckfeldius, *Cãdidã ſcilicet rubris, maculis aſperſam*: Et datur adhuc alia, multiplici & pleno flore quam hîc pingimus. *Caule* autem ea, *foliis* & *florum calycibus* à Vulgari minimè differt: at *flos rubens* denſo foliorum ſtipatu multiplex conſpicitur: Sicque ſemine orba relinquitur.

Seritur hæc, vt & Vulgaris flore ſimplici in hortis, & in fictilibus, Iunio que, Iulio & Auguſto menſibus florent. *Syluestrem* apud Ananienſes ſponte exire ſcribit Matthiolus.

LYCHNIS CONSTANTINOPOLITANA vel Cretica, Flos Hieroſolymitanus aliis.

Numeroſis, guſtûs ſubacris, *fibris radicatur*: *caules* tollens cubitum circiter altos, teretes, hirtos, inanes, crebris geniculis interceptos: ad quorum ſingula bina *folia* coniugatim adnaſcuntur, pediculo nullo, Lychnidis ſylu. æmula, verùm nigriora, rigidiora, magiſque aſperâ lanugine obſita. *Flores* in ramulorum extremis vmbellam deformant, odore ſuaui, quanquã obſcuro, ſed colore peramœno miniato, quinque foliis conſtantes, cum ſtaminibus purpureis. Emicant autem ex *calyce* oblongo, hirſuto, viridante, in quo poſtea *ſemen* pullum exiguum.

Seritur in hortis ornatûs tantùm gratia.

LYCHNIS SYLV. FOLIIS ANGVSTIS, & pluribus in ſingulis geniculis: *Cluſii.*

Geniculatos habet *caules*, tenues, in plures alas diuiſos, pedales aut maiores: *Folia* in ſingulis geniculis bina ternaue, & interdum plura, anguſta, & quaſi cęſii coloris: *Flores* in ſummis ramulis naſcentes, quinis foliolis biſido mucrone præditis conſtantes, internâ parte candidos, externa aliquantulùm purpuraſcentes: *calyces* admodum duros, breues, ſubrotundos: *ſemen* paruum, rotundum cineracei coloris continentes: *Radicem* ſatis craſſam, albam, multifidam, altero anno pereuntem.

LYCHNIS SYLVESTRIS LANVGINE caneſcens, flore maiuſculo *eiuſdem Cluſii.*

Multos habet ex vna radice *caules* rotundos, longiuſculos, infirmos, in terram procumbentes, geniculatos. *Folia* in ſingulis geniculis bina, longa, mollia, & lanugine quadam caneſcentia: inter quæ *flores* alternatim ſecundùm ramulorum longitudinem naſcuntur, incarnati, *Radix* craſſa & fibroſa.

Hanc, vt & proximè precedentem, in Caſtellæ agrorum marginibus reperit Cluſius deſcriptionis author.

LYCHNIS SYLVESTRIS ODONTIDI, SIVE Flor. Cuculi, affinis, *Eiuſdem Cluſii.*

Caulem tollit cubitalem, rectum, cauum, longis internodiis diſtinctum, tactu circa cacumen glutinoſum. Ex ſingulis geniculis bina *folia* ex aduerſo ſita, Floris Cuculi, oblonga, acuminata, craſſiora, ſaturatiúſque virentia. Ad eadem genicula, à medio ferè caule ad ſummũ faſtigium, pediculi è foliorum ſinu exorti longi *flores* crebros ſuſtinent, pulchrè purpuraſcentes, quos ſequitur *ſemen* ruffum. *Radix* craſſiuſcula, nigra, multas fibras ſpargens.

In montanis ſyluis, editíſq; herbidis locis, frequens eſt. In ſyluis Francofurto vicinis reperit Cluſius florẽtem Maio.

LYCHNIS PLVMARIA: Germ. *Pflaũm Margen Rôſſlin: Tabernæmontani.*

Ita dictam ait à globulis albicantibus, rotundis, ſtriatis, in quibus flos lanę, vel plumę, ſimilis. Plantam porrò eſſe *caule* firmo, recto, binis foliis ex nodoſis geniculis. Sed ieiuna admodum Nobis videtur hæc Deſcriptio, in qua nec locus, nec tempus, nec ſapor annotantur.

An Muſcipula muſcoſo flore, de qua mox?

Cæterùm Lychnidis vires quod attinet: Eam bilem per aluum trahere, vulneraque recentia glutinare, dixit Schvvenckfeldius: ac radicum ſuccum naribus attractum, ſternutamenta ciere. Mirum verò in modum ad coronas factitandas à Virginib. expeti ſcribit Matthiolus.

LYCHNIS MINIMA RIGIDA.

Rigidula eſt planta, duûm triumve vnciarum altitudine, rarò palmum attingens: *coliculis* duris, rigidis, ramoſis. *Folia* ad nodos bina ex aduerſo poſita, ſemunciâ breuiora, peranguſta, piloſa: è quorum alis naſcuntur *calyces* ſemunciales, perquàm graciles, æquabiles, hirti & aſperi: in quibus *flos* purpureus, quem præ exiguitate vix capit viſus. Radix, dura, lignoſa.

Obſeruauimus prope Nemauſum, iuxta Molendinum.

LYCHNIS REPENS FOLIO VIRIDI, flore albo : *Cluſii.*

Prouenit, ait Cluſius qui fusè deſcribit, in Stiriacarum alpium, & *Schnealben* ſupra Cœnobium *Neuberg*, radices, atque adhuc abundantiùs in *Erſchero*.

Lobelio in Icon. Plant. dicitur *Cariophyllus minimus humilis, alter exoticus*, flore candido amœno.

De Lychnidis Etymo conſulatur Appendix.

LYCHNIS MARINA ANGLICANA.

Bina huic geniculis hærent *folia*, craſſiuſcula, glabra, glauca, ſerrata. *Caliculi* teretes, dodrantales & longiores, glabri, humi ſparſi. *Flores* ex turgidis, ſpecioſis ſtriatis folliculis prodeunt, foliis conſtantes quinis, bifidis, niueis, cum ſtaminibus luteolis.

In aggeribus Vectis Inſulæ Angliæ, totóq; illo tractu inter Braſſicas marinas enaſci author eſt Lobelius. Maio, Iunio & Iulio Menſibus floret. Eſtque Been albo Officinarum admodum ſimilis, vt haud facilè à quoquam diſcerni queant.

FLOS CVCVLI, ODONTITIS PLINII : Germ. *Gauckblum* : Gall. *Fleur du Cocu.*

Subinde reptante fibratâq; *radice* ſe propagat *Flos Cuculi* dictus: *caules* tollens cubitales & altiores, inanes, geniculatos, ſtriatos: ex quibus *folia* ad genicula bina, ſtricta, oblonga, acuta. *Flores* Caryophylli ſuperbi dicti, rubente carneóve colore, rariùs albo, fimbriati, ſimplices vel multiplices, apicibus cinereis: ex calyce oblongo, purpurante, ſtriato, & quaſi canulato.

Armerium aquatilem polyanthum inſcribunt nonnulli. Venetiis *Margaritæ* nomine habuerunt Camerarius & C. Bauhinus. Prata communiter ornat Maio, Iunio, Iulio & Auguſto, transfertúrque etiam ad hortos. Commendatur ad venena.

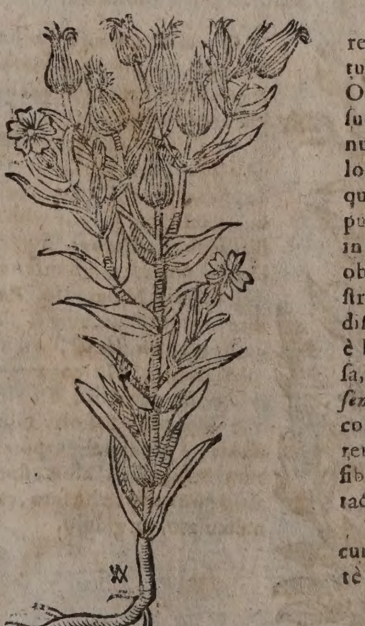
MVSCIPVLA VISCARIA, LYCHNIDIS ſpecies.

Crebris ſtatim à *radice* fruticat *ramis*, multis, *caulem* ipſum cubitalem altitudine æquantibus, geniculatis, ſolidis, rotundis: per quos ad genicula naſcuntur *folia* bina, aduerſa, oblonga, acuminata, viridia, glabra, infimis tamē latioribus & obtuſioribus. *Flores* tum extremis ramulorum tum è foliorum ſinu prodeunt rubelli, ex calyce oblongo, ſtriato: ſubſequente *ſemine* ſubnigro. Radix lignoſa, alba, multifida.

Colitur in hortis, & ſpontè naſcitur in aruis pingui ſolo inter ſegetes, plæriſque Caſtellæ veteris locis. *Lychnidem viſcariam*, ſiue viſcoſo caule, inſcribunt Cluſius, Tabernam. C. Bauhinus & alij.

MVSCIPVLA MAIOR, CALYCE TVRGIDO ventrioſo : Lychnidis etiam ſpecies.

Cubitalem emittit *caulem* rectum, craſſiuſculum, hirſutum, ſtriatum, fragilem. *Folia* Ocymoidis non ſpecioſi, hirſuta, mollia. Ex foliorum ſinu oriuntur pediculi ſatis longi *flores* ſuſtinentes quinque foliis bifidis conſtantes, purpuraſcentes, cum apicibus in medio albis: ex calyce oblongo, hirſuto, pulchrè ſtriato, quem in immenſum diſtēdunt ſeminum *vaſcula*, è lata ſeſſilique baſi ventrioſa, in mucronem deſinentia: *ſemen* continentia pulchrū, compreſſum, ſtriatum, cinereum. *Radix* robuſta eſt & fibroſa. Tota verò planta ad tactum viſcida eſt.

Colitur in hortis, & iiſdē cum præcedente locis ſpontè naſcitur.

MVSCIPVLÆ MAIORI CALYCE VENTRIOSO ſimilis: Lychnidis etiam ſpecies multis.

Multùm ſimilitudinis habet hæc Herba cum præcedente. *Radix* alba, craſſiuſcula, paucis fibris donata. *Caules* craſſiuſculi, rigidi, pedales, purpuraſcentes, geniculati. Ad genicula *folia* bina caulem amplectentia, longa, anguſta, hirſuta, candicantia. In caulium extremis *calyces* ſunt turgentes, magni, ſed minores quàm præcedentis, atque in iis ſeminum *vaſcula*, tunicis diuiſa, Papaueris modo, *ſemina* continentia parua cinerea.

Monſpelii ſecus vias obſeruauimus.

MVSCIPVLA MVSCOSO FLORE, SIVE Ocymoides Belliforme.

Muſcipulam flore muſcoſo inſcribunt Lobelius in Aduerſ. Hiſtoria Lugd. C. Bauhinus, & alii. Cæſalpinus *Viſcaginem quandam*, racematim tanquam in ſpica, flores exiles & ſubpallidos ferentem.

Burmii in Rhetia obſeruauimus florentem Iunio, Baſileæ verò Iulio in horto D. Zvvingeri.

MVSCIPVLA SIVE VISCAGO CRETICA, Auriculæ vrſi facie.

Radices agit fibroſas, è quarum capite *folia* promit latis ampla, ad Auriculæ vrſi flauo flore folia accedentia, candidiora tamen, craſſiora & denſiora. Caules cubitales vel bicubitales, firmi, rotundi, ſucco glutinoſo obſiti, quo muſcæ & alia minuta inſecta, magno numero detinentur. In ſummis ramis plurimos profert *flores* veluti in vmbellam congeſtos, etiam ad denſiſſimum interdum numerum, ſatis tamen exiguos pro plantæ magnitudine, quinque foliis conſtantes, coloris ex viridi flaueſcentis.

Lychnidem ſylueſtrem latifoliam inſcripſit Cluſius.

POLEMONIVM SIVE POLEMONIA. Polemonium petræum Geſneri.

Polemonium, quod alij *Philetærium*, & Cappadoces *Chiliodynamin* [à multiplici poteſtate] appellant, *ramulos* habet tenues, ait Dioſcorides, vtrinque pinnatos. *Folia* paulò quàm Rutæ maiora, ad Calaminthæ folia accedentia. In ſummo verò veluti *Corymbi* ſunt, in quibus *ſemen* eſt nigrum. *Radix* cubitalis, albicans, Struthii radici ſimilis. Naſcitur in montoſis & aſperis. Plinius eadem fermè habet quæ Dioſcorides. Pro *Polemonio* autem *Veterũ* variæ traduntur Plantæ: *Been album Officinarum*, *Betonica coronaria*, *Ocimoides*, *Vaccaria*, *Valeriana*, *Menthaſtrum*, *Fraxinella*, & *Polemonium petræum Geſneri*, quod Nos hîc pingimus. Geneuæ, Tiguri, & Baſileæ in muris abũdat: floretque Aprili & Maio.

OCIMOIDES, OCIMASTRVM: Germ. *Vvilde Baſilien:* Gall. *Baſilic ſauuage:* Ital. *Baſilico Saluatico.*

Quemadmodum Menthaſtrum & Apiaſtrum, à Mētha & Apiaſtro natalium analogiâ potiſſimùm differunt, ſic etiam ab Ocimo Ocimoides: ſiquidem, authore Dioſcoride, *folia* habet Ocimo ſimilia, *ramos* palmi altitudine, hirſutos: *ſiliquas* ſimiles Hyoſciamo, ſemine refertas nigro ſimili Melanthio. *Radice* nititur tenui, alba & ſuperuacua. *Sic ille*, de floribus nihil tradens. Hærent autem ij ſummis ramulis, è quinque bipartitis foliolis conſtantes, niuei vel purpurei, cum ſtaminibus albis, flore altioribus: calyce hirſuto, canaliculato, turgidulo.

OCIMOIDES NON SPECIOSVM.

Flores huic Vulgaris Ocimoidis floribus minores, parte ſupinâ albi, ac etiam dilutè rubentes, pronâ verò ex languido luteo palleſcentes.

Ocimoides porrò *vulgare* ad *Lychnides ſylueſtres* à nõnullis refertur: ab aliis ad *Saponariam*: ſed quo iure examinent docti.

Naſci paſſim copioſè in Italia inter ſegetes & ad agrorum margines perhibet Matthiolus: in Auſtria, Stiria & Pannonia Cluſius. Floret autem totâ Æſtate, & in Autumnum vſque. Geneuæ paſſim in ſepibus viret: Baſileæ in via quâ itur *Krentzack*, & quâ ad Molendina papyracea deſcenditur.

Ocimoides flore rubro minus, Creticum.

Semen eius eo titulo Florentiâ Nobis miſit magni Ducis Hortulanus. Inde autem nata planta caulibus erat pedalibus, hirſutis, tenuibus, pluſculis, ex *radice* tenui pullulantibus: ad quorum articulos *folia* conſpiciebantur bina, oblonga, mucrone obtuſo: ex quorum alis *ramuli* duo aduerſi germinabant, faſtigio *flores* ſuſtinentes lõgos, tunicâ longâ ſtriatâ obuolutos.

Ocimoidis autẽ vires quod attinet: Semen eius ad venenatorum animalium morſus commẽdat Dioſcorides: Radix ipſomet & Galeno iudicibus inutilis.

Ocimoides lychnitidis reptante radice.

Medium eſt, iudice Fab. Columna, inter *Ocimoides* & *Lychnitidem coronariam*. Ocimoidi ſimile, quòd foliis ſit paruis, ab radice ſtatim binis ſingulis geniculis hærentibus. Lychnidi verò quia incana, piloſa atque carnoſa ſunt eius folia, non minùs quàm Lychnidis folia ad ellychnia formanda apta. Spontè ac frequens oritur, addit, in monte D. Mariæ Virginis appellato, locis humentibus.

Saponaria, Struthium, Lanaria: Germ. *Seiffkraut*, *Vveſchraut*.

Tenues Saponariæ *radiculæ* vario implexu vagantur: *caules* plures ferè recti ſurriguntur, cubitales & altiores, ſubrubentes, hirſuti, crebris geniculis articulati. *Folia* ex nodis bina aduerſo poſitu naſcuntur, Gentianæ cruciatæ, colore minùs hilari, rigida, ſapore nitroſo. *Flores* in vmbellã digeſti, albicãtes, aut ex albo tantillùm purpuraſcentes, odorati, quinque foliis conſtãntes, *ſtaminibus* candidis medium occupantibus: ex *calyce* tenui, vnciam longo, hirſuto. *Semen* copioſum, paruum, penè rotundũ, compreſſum, ſpadiceum.

Iuxta fluuios, torrentes & ſtagna, locis apricis & arenoſis ſpontè naſcitur: floretque tota Æſtate & Autumno.

Saponariæ alia icon: Saponaria minor quorumdam. *Ocimoides* repens nonnullis.

Plurimã pulcherrimámque hanc alunt arenoſi ad meridiem ſiti loci, Geneua iuxta Rhodanũm & *Arue*: Ebredunum in amœnis Vrbi adiacentibus *Tempe, derriere le Lac* dictis.

Porrò Saponariam calidam & ſiccam eſſe temperie atteſtatur Dodonæus, ac facultate abſtergẽdi haud exiguâ præditam. Preſſu nitroſum emittit ſuccum, qui ſcabiem & omnes cutis fœditates abſtergere valet, maximáque etiam cum violentia ſternutamenta excitat. In coronas ob floris ſuauiſſimum odorem & pulchritudinem admittitur. Maculas vnctuoſas veſtium tolli, ſi cum hac Herba lauentur extra controuerſiam verum eſt. De ea, vt & de Struthio & Lanaria herba, *Plura in Appendice.*

Centaurium minus: Germ. *Tauſendguldenkraut*: Gall. *Petite Centaurée*: Ital. *Centaurea minore.*

Plantarum quæ *Centaurij* nomine traduntur duo conſtitui faſtigia vulgò notum eſt, *Maius* ſcilicet & Minus. De illo in Sciagraphiæ huius Claſſe XXV. actum: de hoc iam Nobis ſermo.

Id ſic deſcribit *Dioſcorides*: Cẽtaurium paruum, ait, quod aliqui *Limnaum* vocãt, quòd humecta amet loca, Herba eſt Hyperico aut Origano ſimilis, *caulem* habens palmum excedentem, anguloſum: *florem* ad Lychnidis florum ſimilitudinem accedentem, è puniceo ſcilicet colore ad purpuram inclinantem. *Folia* prælonga, minuta velut Rutę. *Semen* Tritico ſimile. *Radix* parua, læuis ſuperuacua, atque [vt & flores ac folia,] inſigni amarore prædita. *Eadem habet & Plinius.*

Centaurium minus perfoliatum, Luteo flore.

Centaurii minoris aliquot obſeruantur Differentiæ: in magnitudine ſcilicet, ſiquidem in humidis cubitale eſt: in aridis verò multò minus. Deinde in floris colore, qui vt plurimùm in purpura rubet, & nonnunquam etiam albus eſt & ferrugineus, vel etiam luteus.

Vulgare purpureum loca amat herboſa, aratro non proſciſſa, aliquãtulùm rigua, Iulióque & Auguſto floret. Baſileæ propè Leutach, & circa Dornacum in ſyluis frequens eſt, & circa Geneuam etiam in ſyluis. Flore luteo vidimus Tiguri in collibus, Geneuæ, Monſpelij & Bononiæ in pratis vdis. Iiſdemque cum puniceo pollet viribus, *de quibus in Appendice.*

BEEN ALBVM OFFICINARVM.

Lignoſâ *radice* craſsâ & albâ, *caules* emittit cubitum & ſeſquicubitum altos, tenues, teretes, læues, geniculatos, in alas circa ſummum diuiſos. Ad ſingulos articulos *folia* bina oppoſita naſcuntur, Lychnidis formâ, ſed penitùs glabra, ſubacria & obſcurè amara. *Flores* ex calycibus parum prominent, albi, vel ex albo purpuraſcẽtes, ex quinque bifidis foliolis compoſiti, *ſtaminibus* purpuraſcentibus medium occupantibus: Calyces poſtea *pericarpia* continent Lychnidis *ſeminibus* plena.

Duûm eſt generum, vnum montanum, quod altius, & alterum pratenſe. Vidimus Nos Monſpelij, Lugduni, Geneuæ & Baſileæ, in ſyluis, aruis, pratis & parietinis: De *viribus* ad latus *ſequ Figura.*

BEHEN ALBVM RAVVVOLFFII; FOLIO LApathi, flore luteo, & radice longâ flexili.

Ad radices montis Libani prouenire hoc *Beheen album* author eſt Rauvvolffius, aitq; eſſe verum *Behen Arabum*, eoſque etiam noſtro ſæculo *Behen ackma* vocare: & *Behen abiad*, id eſt, Behen albũ.

Cæterùm quamvis *Been albi* vulgò dicti facultates incompertas crediderit Dodonæus: Id tamen commendat Tragus ad fomenta & balnea ſudatoria, quibus induratos neruos emollire annitimur. Succus, authore Schvvenckfeldio, ophtalmiã calidam tollit, & dolores oculorum mulcet. Semen pituitam purgat & Comitialibus datur: atque etiam ægris neſcientibus ſuppoſitum Criſim moliri creditur.

GRAMEN FVCHSII, SIVE LEVCANTHEMON.

Tenui & infirmâ radiculâ, ſummo cæſpite geniculatâ, reptat. *Coliculi* inanes, quadrati, dodrantales & cubitales, geniculis diſtincti: ad quorum vnumquodque bina *folia* graminea, acuta & rigida: ex quorum alis *pediculi* exeunt tenues, hirſuti, quibus inſident *floſculi* amœni, candidi, è quinque foliis profundè fiſſis & ſtriatis compoſiti, cum *apicibus* croceis, & calyce viteſcente. *Floribus* ſuccedunt vaſcula, in quibus *ſemẽ* rotundum continetur.

Euphraſiam vocant nonnulli, *Gramen leucanthemon* aliqui, *Gramen nodoſum* alii, *Gramen virgineum* Tabernamontanus.

Abundat variis locis in ſepibus, florétque Aprili & Maio: refrigerandique & ſiccandi vi pollet.

GRAMINI FVCHSII SIVE LEVCANTHEMO affinis & ſimilis Herba.

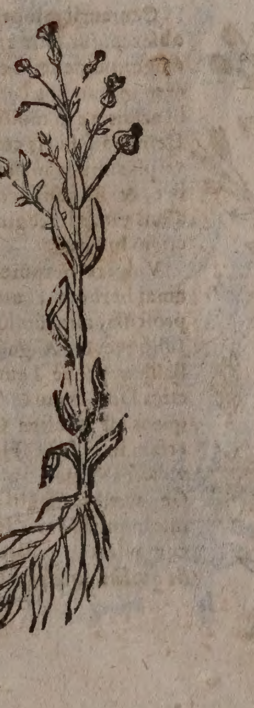

Seriùs hoc floret, tenuioribus quadratis viticulis, *floſculis* ex longis pediculis lacteis, è bis ſenis foliolis, priore illo minoribus, compoſitis, cum *apiculis* rutilantibus. *Capitula* minora, oblõga, *folia* breuiora, repanda, bina. *Radix* ſimiliter fibroſa, ſerpens.

Tabernæmontano dicitur *Gramen floridum minus.*

Obſeruauimus Geneuæ & Tiguri in dumetis florentem menſe Maio, atque etiam prope Maſmûnſter. Montbelgardi in S.P. Horto ſpontè creſcebat.

VACCARIA: Gall. *L'herbe aux vaches.*

Caule ſurgit ſingulari, cubitali & altiore, læui, terete, concauo, qui circa faſtigium in oppoſitos diuaricatur *ramos*, atque hi in altos, ſitu ſẽper contrario. *Folia* ad caulis genicula bina ex aduerſo naſcuntur, ex glauco pallentia, oblonga, acuminata, alis ſuis ita caulem amplectentia, vt ab eo trãſadigi videantur. Singulorum extremis *flos* inſidet rubeſcens, quinque cõſtãs foliolis, paulùm è *calyce* prominẽs. *Semen* paruum, nigrum, rotundum. *Radix* lignoſa, candida, recta, fibras è latere ſpargens.

Vaccariam plantam vocãt Herbarii, quòd eam libenter vaccæ depaſcantur. Variat autem magnitudine, foliorũ latitudine, & florum colore rubro vel pallido. Floret Iunio.

PARONYCHIA ALSINEFOLIA INCANA.

Paronychia, authore Dioſcoride, exiguus eſt frutex, in pratis naſcens, Peplo ſimilis, minor longitudine, & maioribus foliis. Illita paronychiis atq; fauis remedio eſt:

Ab affectu nominata eſt, ait Galenus, ſanat enim paronychias & fauos: Vis eius eſt tenuium partium, tertióq; ordine excalfacit & ſiccat.

Paronychiam gigni etiam in veterum ædificiorum parietibus, & ſiccis arborum truncis, ſcribit Matthiolus, foliis Peplo aut Rutæ ſimilibus, aduerſâ parte pallentibus, paruiſque maculis refertis, Hemionitidis vel Phyllitidis modo. Vidimus Nos Monſpelii prope ſyluam quà itur *Aigremont*, florentem Iunio.

MYOSOTIS, SIVE AVRICVLA MVRIS: Germ. *Meuſs orlin*: Gall. *Aureille de ſouris.*

Auricula muris vulgaris, quam hîc pingimus, capillaribus fibris *radicatur*. *Cauliculi* palmares aut dodrantales, partim erecti, partim ſupini, tenues, teretes, hirſuti, inanes: ad quorum ſingula genicula bina *folia* oppoſita, muſculorum aures acutas hirſutaſque ad vnguem exprimunt; ſapore nullo. *Floſculi* exigui, colore albo: quos excipiunt loculi longi, lucidi: in quibus *ſemen* copioſum.

Viret in agris & in hortis tota Hyeme, Maioque Iunio & Iulio floret.

An Thalii *Aſine hiſpida*, paſſim in locis humidioribus proueniens?

MYOSOTIS, SIVE AVRICVLA MVRIS pulchro flore albo.

Radice tenui, vario reptatu vagante, fibrarúmque è geniculis demiſſarum ope, rurſus terram apprehendente, conſtat. *Caules* teretes, hirſuti, geniculati, in ramorum faſtigio *flores* habent amœnos, lacteos, quinque foliis aliquouſque in medio viridi diuiſurâ inciſis & ſtriatis, cōſtantes, quos foris ad baſin totidem hirſuta foliola ſuſtinēt, in medio verò *ſtaminibus* & *ſtilo* coloris lutei. *Folia* ad genicula bina ferè oppoſita, hirſuta, ſemunciâ longiora, ex latiore baſi ſine pediculo ſenſim in acumen deſinentia.

Prouenit in locis herboſis arenoſis, nec frequens admodum occurrit.

MYOSOTIS, SIVE AVRICVLA MVRIS folio tenuiſſimo.

Ramulos multos dodrantales, ligneos, à *radice* craſſa, dura & perenni emittit: ac per eorum genicula *folia* tenuiſſima multa conferta. *Flores* magni ſunt & albi, proximè dictę Auriculæ muris floribus ſimiles.

Minimè autem vulgares ſunt hæ plantæ, nec vbique proueniunt. Eas obſeruauimus in montibus circa Geneuam & Montbelgardum, ac in collibus Rheno adiacentibus, nec vſquam alibi.

MYOSOTIS, SIVE AVRICVLA MVRIS alpina glabra: Lychnis glabra minima.

Duriuſculis & craſſiuſculis *radicibus* nititur, albis, nō admodum fibroſis. *Coliculi* pluſculi, palmares, tenues, leues, inferiùs rubentes. *Folia* oblonga, glabra, acuminata. *Flores* ſurrecti, candidi, foliolis quinque per extremum denticulatis, cum apiculis in medio. *Calyces* ſtriati & ſupernè nonnihil fimbriati. *Semen* in vaſculis tenue.

Cæterùm ſiccæ eſt naturæ Auricula muris, in caliditate verò temperata. Flores cardiaco morbo medentur, eorúmque aqua puerorum Epilepſiæ. Extrinſecus ad paralyſin & neruorum reſolutionem extollitur.

ALSINE, SIVE MORSVS GALLINÆ: Germ. *Hünerbiſs*: Gall. *Morgelaine*: Ital. *Gallinella.*

Alſinem quidam *Myos ota* dicunt, inquit Dioſcorides, ex eo quòd folia Auriculis Muris ſimilia habeat, *Alſine* verò dicta eſt, quòd opaca (lucos, quos Græci ἄλση vocant) nemoroſáq; loca amet.

Radiculis eſt capillaribus, humi ſtratis, tenellis, hirſutis, ſubrubentibus, geniculatis *viticulis*. *Folia* Anagallidis, ſubhirſuta, ex geniculis ſimiliter aduerſa, guſtu fatuo. *Floſculi* candidi ſtellati, minores. *Semen* Papauerinum, ruffum.

Alſinen vulgarem hîc pingimus, quam quidam *Hippiā maiorem* vocant, alii verò, ob foliorū ſimilitudinem, cum Anagallide perperàm confundunt, nec minore lapſu *Telephium Dioſcoridis*, *Pliniȷ & Serapionis* eſſe, iudicat Tragus.

ALSINE MAIOR REPENS, PERENNIS.

Quamvis Dioſcorides, Plinius & Galenus, *vnius* tantùm *Alſines* meminerint, plura tamen eius genera, vt ex ſequentibus patebit, obſeruarunt Recentiores.

Alſinem, ſiue Morſum gallinę *maiorem*, hîc pingimus, quæ inter vepres, in dumetis, ſub rubis, locis opacis & alſioſis, itemque propè fontes & defluentes aquas, exit. Floret Æſtate & Autumno.

Vulgaris paulò antè picta lucos & humentia etiam amat: ſed in hortis inter olera, & in vineis etiam enaſcitur.

ALSINE PLANTAGINIS FOLIO.

Alſinę vulgari perſimilis eſt hæc. *Radix* fibris ſtamineis capillata: *ramuli* conformes, piloſi, quemadmodum & *folia* longiuſculis pediculis ex nodis appenſa, ſubrotunda, hirſuta, nigriora. In eo tamē differentia notabilis, quod per longum nerui Plantaginei decurrant. *Floſculi* parui, albi, Alſines iam dictæ.

Hanc obſeruauimus prope *Liſle* Burgundiæ in vineis. An Geſner. hort. *Alſine hirſutior & nigrior*? An Lobel. *Hippia maior*? An Dodon. *Alſine marina*?

ALSINE MINIMA.

Per omnia minor eſt hæc; tenellis *ramulis* & hirſutis donata, magnáque ex parte ſimplicibus: *foliis* minimis, Alſines mediæ minoribus, nigricantibus, paulùm hirſutis, pediculo breuiſſimo nixis: & *flore* ſimiliter albo. *Semen* in pericarpiis minutiſſimum, ruffum.

Cæterùm inter Plantas quę Alſines nomine donãtur, recenſentur *Polymonium petræum*: *Saxifragia alba petræa*: *Burſa paſtoris minima*: *Aſperula*: *Parietaria*: *Cacubalum*: atque *Auriculæ muris* & *Anagallidis* ſpecies variæ.

ALSINE TENVIFOLIA.

Radices habet numeroſas, albicantes, lignoſas, multifidas: ex quibus ſurgunt *cauliculi* palmares & ſeſquipalmares, teretes, ramoſi: ad quorum nodos *folia* bina naſcuntur, Tunicæ minimæ, longa & tenuia. *Floſculi* faſtigiis hærent ramulorum, pediculiſque longis ex foliorum ſinu ortis, parui, candidi, ſtellati.

Monſpelii floret in agris Aprili.

ALSINE MVSCOSA QVIBVSDAM.

Tenella admodum & infirma eſt plantula, veluti muſco ſuperficiem terræ operiens. *Coliculis* palmaribus aut bipalmaribus, prætenuibus & ramoſis: ad quorum nodos *folia* adnaſcuntur vncialia & ſeſcuncialia, fili inſtar tenuia, latè virentia. *Flores* minimi, ex quatuor foliolis conſtantes, albi, ſpergulæ facie & formâ, cum apiculis albiſſimis in medio. *Flores* ſequuntur calyculi exigui, ſpadiceo aut atro-rubente *ſemine* farcti. *Radix* gracilis, articulatim fibrata, inutilis.

Montium ſummis aditibus vmbroſis vdiſque gaudet.

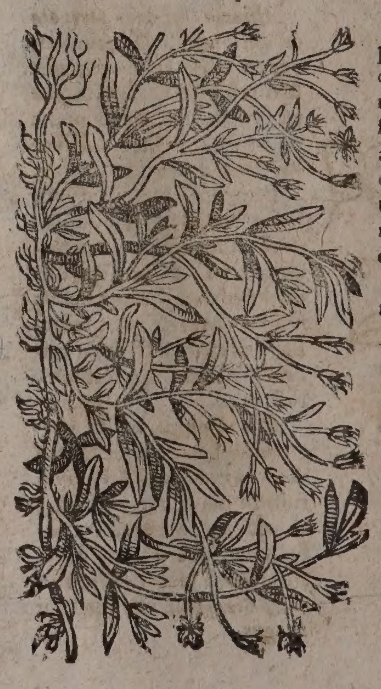
ALSINE CORNICVLATA CLVSII.

Palmaris eſt hæc herbula, vnico *caule*, qui in aliquot ramos diuiditur, conſtans, eoque geniculato, tenero, ſubhirſuto, vt Alſines vulgaris. *Foliis* eſt etiam Alſines foliorum æmulis, paulò longioribus, ſubhirſutis, inter ſe oppoſitis, & ex interuallis geminis. Alarum cauis inſident *flores* puſilli candicantes, quibus ſuccedunt membranacea & tranſparentia *cornicula*, gallinaceorum calcarium formâ, quæ lento quodam conſperſa humore à tangentibus deprehenduntur. *Semen* in illis exiguum, nigrum. *Radix* inutilis & annua.

Inter ſegetes Salmanticenſi agro frequens eſt.

ALSINE LONGIFOLIA, VLIGINOSIS prouenieus locis.

Radiculæ huic tenues ſerpentes. *Caules* pedales, quadrati, infirmi, ad quorum genicula *folia* bina, Gratiolæ foliis parta, minora, nec per ambitum ſerrata, in acumen deſinentia, glabra. Flores extremis inſident ramulis, Alſines vulgaris, ſtellati, albi. Viſcidus & fatuus herbæ ſapor.

Prouenit in vliginoſis montium locis.

ALSINE FOETIDA FAB. COLVMNÆ, FLOſculis ex albido virentibus: ſemine Cannabino.

Hanc pro Dioſcoridea Alſine obtrulit Columna, ſed perperàm, vt ex ſolo odore fœtido ſatis conſtat. C. Bauhinus in Phyt. *Alſinen Parietariæ foliis* cognominat, *Cynocramben* Bona in Baldo, Cortuſus, H. Bellus, & idem C. Bauhinus.

Loca amat eadem quæ *Helxine*. Eam autem ex inſula *Capreis*, vbi frequens ponitè oritur, adductam habuit Columna. Nobis tamen Montbelgardi in S.P. Horto creuit. Vere floret, atque Æſtate perficitur.

ALSINE SERRATO FOLIO GLABRO.

Pumila eſt planta, è *radice* alba fibroſa *caules* aliquot ſurrigens rubentes, nonnihil hirſutos, articulatos: ad quorum ſingula genicula oriuntur *folia* parua, bina ſemper aduerſa, neruis rubentibus interſecta, lõgiora quàm latiora, ſerrata, vt Chamædryos vulgatis, glabra, breuiſſimis pediculis appenſa. Ex alis *pediculi* ſemunciales, foliolis quatuor circum ſeptum ſuſtinent *floſculũ* ex quatuor foliolis cæruleis, raris albis, infernè continuis, *ſtaminula* pauca & ſtylum tenuem circumſtãtibus. Floribus decidentibus ſuccedunt *loculi* bipartiti, in quibus *ſemen* rotundum.

Prouenit paſſim in hortis, Veréque & Æſtate floret.

ALSINE SERRATO FOLIO HIRSVTIORI, FLOribus & loculis cauliculis adhærentibus.

Radice nititur tenui fibroſâ: *caules* fert multos dodrantales, maiores ac minores, rectos, parum ramoſos, in principio rubentes, hirſutos. *Folia* longiuſcula, minùs profundè ſerrata, nonnihil hirſuta, caulibus immediatè hærentia. *Flores* parui, quadripartiti, purpuraſcentes, ſtriati. Sapor plantæ amaricans.

Naſcitur in editis & Sole illuſtratis ſaxoſis incultis locis, atque etiam interdum in parietibus, & ſiccioribus pratis. Floret Aprili & Maio.

Cæterùm ad cruenta & vetera, cum vlcera tum vulnera, ſananda confert Alſine: ac Scabiei & omnibus cutis vitiis medetur. *Plura ad latus ſequentis Figuræ.*

ALSINE OBLONGO FOLIO SERRATO, flore cæruleo.

Anguloſos *caules* emittit, palmares & ſeſquipalmares, hirſutos, ſatis validos, ramoſos: per quos alternatim *folia* oriuntur ſemunciam aut vnciam longa, latitudine ſemunciali per ambitum ſerrata, hirſuta, guſtu glutinoſo. *Flores* parui, cærulei, quibus ſubiecta folia maiuſcula, piloſa: iiſque ſuccedunt *Capſulæ* paruum ſemen continẽtes. *Radix* lignoſa, alba, multifida.

Vidimus prope Monſpelium, florentem Aprili & Maio.

Confert Alſine ad tuſſim & vitia pectoris, iecinoris & lienis obſtructiones aperit, renes ac veſicam expurgat, atque febres & contagioſos morbos expellit.

ALSINE FOLIO PROFVNDE SECTO, flore purpureo ſiue violaceo.

Aliquãdo duarum aut triũ vnciarum eſt plantula hæc, rarò palmaris, *coliculis* ſupinis ferè & piloſis, in quibus *folia* oppoſita, in aliquot profundas lacinias cæſa, alia verò integra, potiſſimùm inferiora, pinguiuſcula. Ex eorum ſinu orti pecioli floſculos geſtant purpureos, qui bifidas poſt ſe relinquunt capſulas, aliàs inter folia ſedent flores. *Radix* parua, fibroſa.

Reperimus Geneuæ verſus *Chaſtelaine*, inter ſegetes.

ALSINES GENVS FVCHSIO, FOLIO Hederulæ hirſuto: flore Cæruleo.

Geneuæ & Montbelgardi, ſpontaneam habuimus in hortis, Februario ac Martio florentem.

C. Bauhinus variare ait foliorum magnitudine & paruitate, atque etiam floris colore purpuraſcente vel lacteo.

Alſinem Hederaceam inſcribunt Tabernamontanus &, Hortus Luſitanus: *Elatinen* Dodonæus Gall. *Lappaginem Plinij*, Anguillara.

ANAGALLIS : Germ. *Gauchheyl* : Gall. *Mouron* : Ital. *Anagallida*.

Toto cœlo errant Pandectarius & Santes ardoynus, qui Anagallidem cum Auricula muris confundunt: ac ij etiam qui eam *Alſinem* ſiue Morſum Gallinæ, *Hippiam* & *Centunculum* vocant.

Sexu & floris colore diſtinguunt Dioſcorides & Plinius, Marique, *quem hîc pingimus*, florem tribuunt phœniceum: Fœminæ verò cœruleum, nec aliter differre tradunt. Frutices ſunt parui, ait ille, per terram fuſi folia habentes in quadrangulis caulibus parua, ſubrotunda, ad Helxines ſimilitudinem, fructum rotundum.

Naſcuntur in hortis, aruis, vineis, ac iuxta ſemitas, totaque Æſtate florem faciunt.

ANAGALLIS COERVLEA FOEMINA.

Flore cœruleo excepto Mari cæterà eſt ſimilis: Albam multúmque fibroſam *radicem* habet, ex qua *ramuli* palmares, ſæpe ſupini, quadrati, oriuntur, in quibus *folia* ad nodulos naſcuntur, Alſines Mediæ, ex aduerſo poſita, ſapore fervido. Ex foliorum alis pediculi prodeunt longi, tenuiſſimi, quibus inſident *flores* cœrulei ex quinque foliolis radiatis cœruleis conſtantes, apiculis ſtaminum luteis. *Capitulum* ſuccedit Alſines, *ſemine* minuto rotundo refertum.

Prodeſt Anagallis ſerpentum & viperarum ictibus, ſi tuſa vulneribus apponatur, vel ſi bibatur eius decoctum. Aqua ſtillatitia in peſte multùm laudatur.

ANAGALLIS SERPILLIFOLIA AQVATICA: Anagallis lutea.

Anagallidem Serpillifoliã aquaticam hîc pictam reperimus prope *Lutram*, vrbem Principis Maurbacenſis, atque etiam inter *Maſmunſter* & *Beffort*, prope ſtagnum. Floribus autem pulchrè ornata erat Maij principio. Trago eſt *Sij odorati* genus.

Præter porrò *phœniceam* & *cœruleam* Anagallidem, Veteribus cognitas, innotuit Recentioribus & tertia, *Lutea* ſcilicet, cuius meminêre Herbarij plærique omnes, ac quam Nos in Sylua *le Cheſnois* Montbelgardo proximâ obſeruauimus, indéque in S.P. hortum tranſtulimus, vbi totá Æſtate floret.

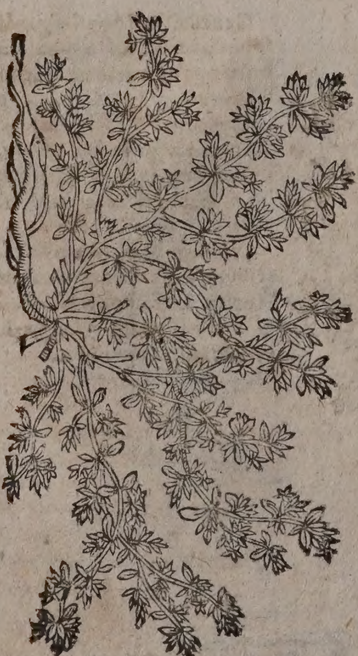
ANTHYLLIS : Germ. Gall. & Ital. *Anthyllis*.

Anthyllidem duûm eſſe generum author eſt Dioſcorides: Ait enim *quandam* foliis eſſe mollibus, alioqui Lenticulæ ſimillimis, & ramulis palmi altitudine, radicéque tenui & parua. Naſci in ſabuloſis, (ſalſuginoſis Corn.) apricis, ſubſalſam guſtanti. *Alteram* verò foliis ramuliſque Chamæpyti ſimilibus, flore purpureo, radice Cichorii, &c.

Vnam tantùm fecit Plinius, quę Dioſcoridis prima: duas verò cum eo Galenus. Minimè autem hodie inter Scriptores de iis conuenit, his illas, aliis alias, pro *Veterum Anthyllidibus* obtrudentibus, Anthyllidem *Lentifoliam Peplios effigie maritimam* hîc pingimus quæ vulgò pro Dioſcor. prima admittitur.

ANTHYLLIDIS SPECIES QVIBVSDAM.

Dodrantalis aut altior eſt planta, propaginibus frequẽtibus brachiata, ad ramorum atque propaginum exortum nodoſa: *foliis* minimis ſubrotundis aceruatim congeſtis circa nodos veſtita. *Surculi* lignoſi ſunt, firmi, teretes, repandi, humique ſparſi, variéque quaquauerſum brachiati. *Radix* ſingularis.

Anthyllidem Valentinam vocat Cluſius, qui nuſquam alibi ſibi viſam ait, quàm in Valentiæ vrbis in Hiſpaniis foſſis: & primam Dioſcoridis eſſe negat cui ramuli recti. *Anthyllidem marinam Narbonenſium*, *Chamæſicæ facie*, Lobelius. *Peplidem* *Dodonæus*, *Chamæſycen* Tabernamontanus: *Anthyllidem maritimam Chameſicæ ſimilem*, Caſp. Bauhinus in Phyt.

ANTHYLLIS NIVEA, PARONYCHIA Hiſpanica Cluſij.

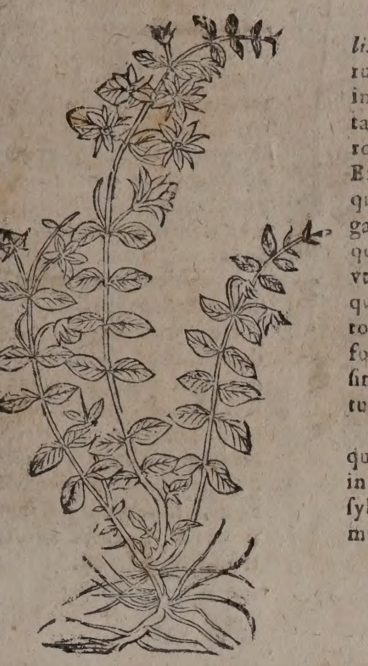
Aſpectu pulcherrima eſt planta, ſparſa per terram, dodrãtalibus, iunceis, *caulibus*; è quorum nodis alternatim prodeunt propagines vnciales, glomeratis confertiſſimis ſquammulis argenteis onuſtæ. *Radix* lignoſa, alba, craſſiuſcula, longa, multifida.

Polygonum montanum minimum, niueum & ſericeum Lobelio.

Vidimus in maritimis inter Bellelucanas thermas & Agdam Galliæ Narbonenſis. Quam verò antè depinximus *Lentifoliam Peplios facie Anthyllidem*, in Angliæ Auſtralium Inſularum ſabuletis, & arenoſis depreſſis apricis vadis prouenire ſcribit Lobelius.

De Anthyllide plura in Appendice.

NVMMVLARIA, ſeu CENTIMORBIA: Germ. *Pfenningkraut* : Gall. & Ital. *Nummularia.*

Longis ſed tenuibus *viticulis* anguloſis proſerpit, quarum geniculis, ex breuioribus interuallis, *folia* bina, oppoſita adnaſcuntur; Anagallidis, rotundiora, & nõnihil criſpa. Ex quorum alis *flores* plerúmque bini, rariùs terni, Anagallidis luteæ, ac eodem quoque colore præditi, & ſapore, vt foliorum adſtringente, quinque foliis conſtantes, quę totidem *calyculi* viridantia folia ſuſtinent. Capitulum Alſines, *ſemine* minuto refertum.

Inter ſcrobes & fluenta, aliaque rigua loca prouenit, ſubinde & in humidis reperitur ſyluis: atque à Maio menſe in multam Æſtatem floret.

NVMMVLARIA RVBRA.

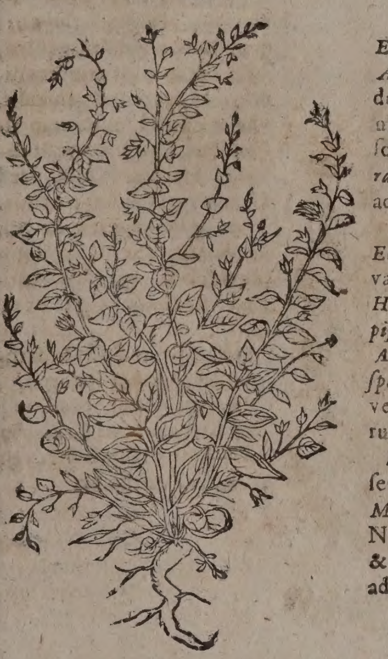

Longiuſculis tenellis *ramulis* coniugatim ex breuibus interuallis adnaſcuntur *foliola*, Chamæſyces foliis paria, latiora ferè quàm longiora, mollia, glabra: è quorum ſinu *pediculi* prodeunt tenues, longi, ſingulares, *florem* gerentes maiuſculum, rubrũ, Anagallidis phœniceæ flori ſimilem.

Monſpelii iuxta montem Calcaris vidimus.

Nummularia porrò dicta fuit hęc planta à foliorum formâ, quâ Nummi ſimilitudinẽ refert. *Centimorbia* vel *Centummorbia*, à mirifica facultate & efficacia, quâ aduerſus plurimos morbos, plurimáque vlcera, pollet. *Plura in Appendice.*

ELATINE, MORSVS GALLINÆ: Germ. *Hünerbiſs*: Gall. & Ital. *Elatine.*

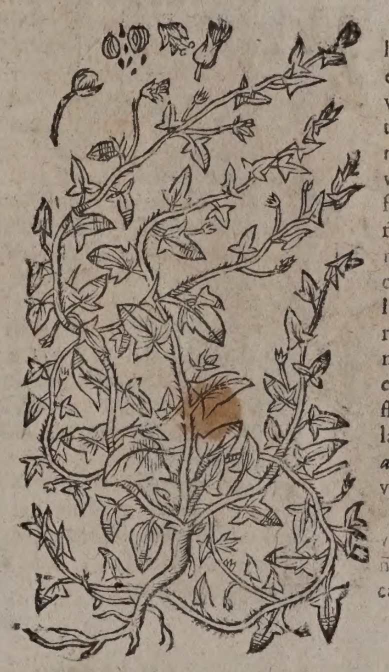

Quæ Gręcis Ἐλατίνη, Latinis *Elatine* dicitur, & Arabibus *Athin*, à Dioſcoride & Plinio deſcribitur, folio *Helxines*, ſed minore rotundioréque, piloſo: tenuibus & dodrantalibus *ramulis* foliis plenis. Naſci ij addunt in ſegetibus & cultis.

Apud Recentiores autem *Elatines* nomen obtinuêre variæ Plantæ, *Nummularia*, *Helxine*, *Hedera terreſtris*, *Rapiſtrum*, *Elaterium* & *Vicia*, *Alſinéſq; & Auricula muris ſpecies variæ*. Quàm aptè verò vel ineptè, ex earum plantarum cum hac collatione patet.

Duplex porrò omnium conſenſu conſtituitur Elatine, *Mas* & *Fœmina*. Marem hic Nos pingimus, quem pro vera & legitima Veterum Elatine admittunt plærique omnes.

ELATINE FOEMINA, FOLIO ANGVLOSO.

Mas ex *radice* parua, alba, lignoſa, crebros per terram expandit *coliculos*, vel nihil vel minimùm humo ſe tollẽtes, tenues, villoſos, & ſubinde nonnihil ramoſos. *Folia* quàm veronicæ minùs acuta, rotũda ferè, mollia, lanuginoſa, ſapore amaricante. Ex eorũ alis ſemuncialis & longior, rubeſcens & villoſus ęnatus pediculus, *florem* ſuſtinet foliolis virentibus hirſutis conſitum, Linariæ quodammodo ſimilem, calcari labellóque ex herbido flaueſcente, ſuperiore aduersâ laciniâ pullâ, ſub qua latent *apiculi* partim nigri. *Semen* in vaſculis rotundum.

Fœmina magis eſt ſeſſilis, vixque humo attollitur: Folia habens Ciſſampeli, atque in cæteris Mari ſimilis.

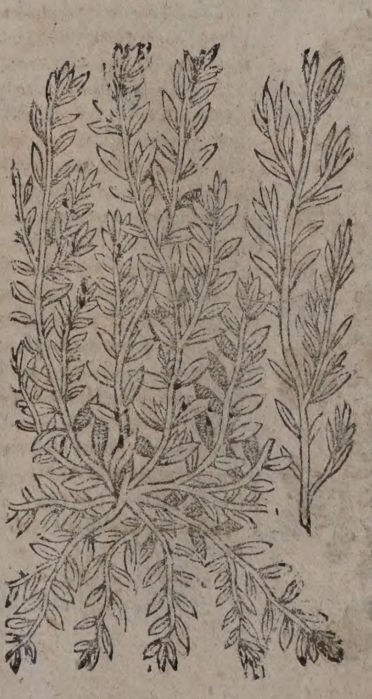
Plura in Appendice.

POLYGONVM ſiue CENTINODIA: Germ. *Uueeggraſs*: Gall. *Renoüee, Corregiole*: Ital. *Corregiola.*

Ad multas ſtirpes, vocabuli vim ſi ſpectes, extendi poſſet Polygoni nomenclatura, ex frequentium geniculorum, aut, vt alii volunt, ſeminum multitudine deducta. Eam in primis tamen meruit paſſim obuium *Polygonum Gramen*: quod ex *radice* dura, lignoſâ, contortâ, multis fibris capillata, *viticulas* ſuas emittit cubitales, teretes, ramoſas, ſtriatas, frequentiſſimis geniculis interceptas. *Folia* ex geniculis ſolummodò exeunt, Oleæ foliorum figurâ, tenera, guſtu viſcido. *Floſculi* ſecundum caulem ad nodos puſilli, colore ex albo purpuraſcente: quibus *ſemina* ſuccedunt nigricantia, triquetra, Lapathi æmula.

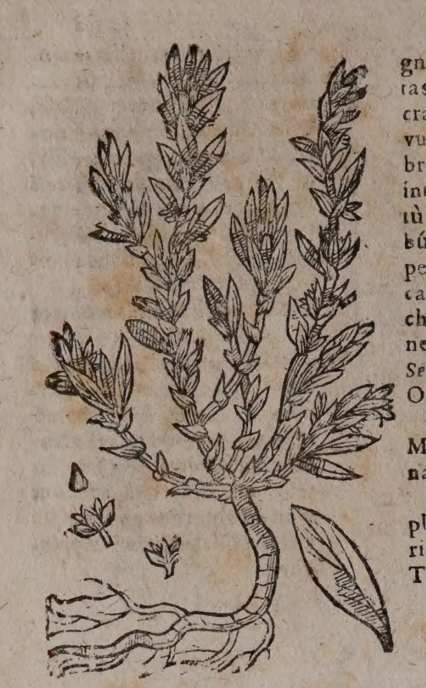
POLYGONVM ANGVSTIFOLIVM DVPLEX.

Diſtinguitur vulgò in *Marem* & *Fœminam* Polygonum, quas ſpecies vno Capite complexus eſt Dioſcorides. Quia tamen *Polygonum Fœmina* facie & natalibus cum Equiſetis magnã habet conuenientiam, Nos in eorum *Claſſem* referendum duximus: hîc Maris tantùm hiſtoriam & ſpecies tradituri.

Polygono autẽ *Vulgari Mari* iam tradito, ſimile multùm Polygonũ anguſtifoliũ, quod hîc pingimus. *Radiculam* habet teneram, albam: *ramulos* admodum multos, longè latéque ſupra terram reptantes fundentẽ: *folia* quoque Centinodiæ ſimilia, ſed minora acutioráque, eadémque nunc breuiora & latiora, nunc lõgiora & anguſtiora.

POLYGONVM MARINVM MAXIMVM.

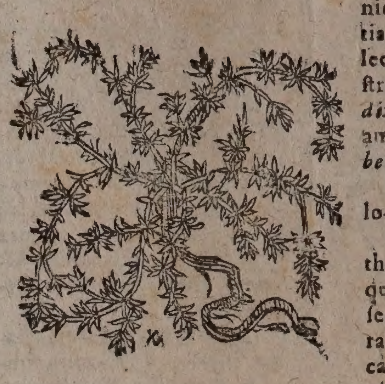

Prolixas habet *radices*, lignoſas, craſſiuſculas, contortas, nigras. *Viticulæ* ſupinæ, craſſiores quàm Polygoni vulgaris, frequentioribus breuioribúſque internodiis interceptæ: nec foliis tantùm maioribus candidioribúſque, ſed ſquammis etiam pellucidis, tenuibus & albicantibus veſtitæ. *Flores* pulchri numero & magnitudine vulgaris flores vincunt. *Semen* nigrum, triquetrum, Oxalidis ſemini ſimile.

Abundat iuxta Adriaticum Mare, ac etiam circa Narbonam.

Polygoni anguſtifolii duplicem Tabernæmontani varietatem vnicâ præcedente Tabellâ expreſſimus.

POLYGONVM PVSILLO VERMICVLATO Serpylli folio.

Rara ſatis eſt planta, *Ramulis* & *cauliculis* ſurculoſis prolixis, gracilibus, Serpylli humi ſparſis, luxurians. E geniculis folia prodeunt teretia, ſucculenta, Aizoi vel Illecebræ, Thymo paruo noſtrati æqualia & ſimilia. *Radix* prælonga, lignoſa, ſaporis amaricantis calidiuſculi. *Lobelius*.

In collibus maritimis Gallo-Prouinciæ luxuriat.

Cæterùm Polygonum, authore Galeno, adſtrictionem quandam obtinet, atque in ſecundo eſt ordine refrigerantium, in tertio verò ſiccantium. Cruenta vulnera glutinat: herpetúmque, vlcerum, & partium inflammatione & fluxione laborantium, remedium eſt.

POLYGONVM POLONICVM COCCIFERVM: ET aliæ Polygoni Maris Differentiæ.

Tenuiſſimis & mucronatis prodit *foliis*: *cauliculis* nodoſis, exalbidis, & *floſculis* in cacumine candidis, inter ſquammas vireſcentes. Ad *radices* autem ipſius *Coccum* adnaſcitur elegantiſſimo rubore ad Chermeſina tingenda commendatum, inquit in Epit. Matthioli Camerarius, addens à Polonis, apud quos in arenoſis locis reperitur, *Koſmaczek* appellari.

Polygoni aquam aduerſus vomitum, alui profluuia & dyſenteriam, laudant plerique omnes. Idque ab effectûs præſtantia *Sanguinaria* nomen obtinuiſſe perhibet Feraelius: quòd eo, ſiue integro ſiue tuſo, ſtillanti parti inducto, ſanguis coëat, in grumos concreſcat; & non ampliùs effluat.

POLYGONVM PARVVM, FLORE ALBO verticillato.

Palmaribus aut ſeſquipalmaribus conſtat *ſurculis*, gracilibus, rigidulis, geniculatis, & in alios minores diuiſis: ex quorum geniculis, vnciam ferè à ſe inuicem diſtantibus, bina emergunt foliola, Herniariæ ferè, ſed Chamæſyces inſtar rotunda. Inter quæ floſculi exigui, candicantes, verticillatim in tenuiſſimos apiculos faſtigiati. *Radicula* exigua fibrata.

In ſcrobibus, foſſis & agrorum marginibus luxuriat.

Polygonum nocuam ouibus herbam facit C. Stephanus: iiſq; ſcribit inflari ventrem, ſi eâ veſcantur.

POLYGONO AFFINIS PLANTA LINIFOLIA; Millegrana minima quorumdam.

Ex *radice* quæ tenuis, ſingularis, interdum multifida, alba *folia* emergunt, Lini vel Linariæ *caules* anteuertentia: et illi, vbi prodierint per terram ſparguntur, palmares aut etiam dodrantales, ramoſi, foliis nullo ordine poſitis veſtiti, Polygoni minores, cæſii coloris, ſapore nullo euidenti. In extremis ramulorum aceruatim congeſti *floſculi* numeroſiſſimi, Polygoni floribus ſimiles, minores, extrinſecus purpuraſcentes, intus albi, caudam Heliotropii, vel Scorpioidis aquatici, circumflexu imitantes. *Semina* parua, albis virentibúſque ſtriis variata.

Naſcitur in cultis locis.

CAMPHORATA MONSPELIENSIVM Germ. *Kampfferkraut von Monpelier*.

Radicem habet pollicaris ferè craſſitudinis, & multorum capitum: *caules* emittentem lignoſos, craſſiuſculos, cubitales aut breuiores, ramoſos ſubhirſutos, albicantes: per quos viſuntur nodi alternatim poſiti: è quorum ſingulis confertiſſima prodeunt *foliola*, trientem vnciæ non excedentia, tenuia, piloſa, mediocriter rigida, odore aromatico, ſapore aliquantùm acri.

In ſqualidis & arenoſis locis viâ quâ itur Frontignanum ſpontaneâ naſcitur. Eam verò *Nos* Montbelgardi in S.P. horto coluimus.

HERNIARIA; HERBA TVRCA: Germ. *Harnkraut*: Gall. *l'Herbe au Turc*: Ital. *Millegrana*.

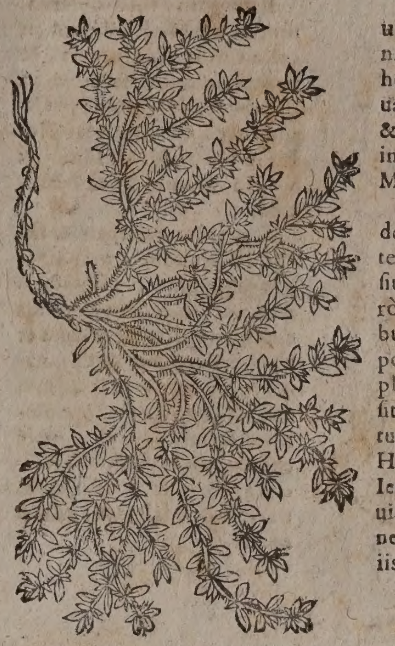

Latè ſubiectum ſolum opacat, luxurie lætâ complurium *ramulorum*, quos ex puſilla *radicula* fundit, hinc inde ſparſos, teretes, creberrimis *geniculis* interceptos: ad quorum ſingula aduerſa *foliola*, Serpylli minora, ex viridi lutea, guſtu acri: iiſdémque locis erumpunt mirum in modum numeroſi *floſculi*, ex apiculis luteolis compoſiti.

Herniariam & *Lithontribon* vocant aliqui ab effectu: *Herbam cancri minorē* Geſnerus: *Polygonum minus* Cluſius, Matthiolus & Caſp. Bauhinus: *Millegranam* & *Herbam Turcam* multi. An Elleborine Veterum?

Duûm autem eſt generum: *hirſuta* & *glabra*, quam hîc pingimus.

HERNIARIA HIRSVTA.

Variis locis ſpontè in aruis & ſabuloſis locis prouenit vtraque Herniaria: in hortis verò etiam coli obſeruauimus: vt Tiguri, Baſileæ & Patauii: ac ipſimet etiam in S. P. horto habuimus Montbelgardi.

Vires quod attinet: Herbæ decoctum in calculo fœliciter propinari perhibēt Cluſius & Camerarius. Tres verò illi inſignes facultates tribuit Anguillara. Succus, ait, potus, aut herba eſitata, emplaſtriye modo plagæ impoſita, morſis à vipera auxiliatur. II. Emplaſtrum ex eo Herniam mirè reſtituit. III. Iecori prodeſt & Ictero. Puluis boum & equorum vulneribus inſperſus, vermes in iis neçat.

HYPERICVM, ASCYRON, ANDROSÆMVM, CORIS: Germ. *S. Iohans kraut*: Gall. *Mille pertuis*: Ital. *Hyperico*.

Vnius eiuſdémque familiæ ſunt Plantæ quæ *Hyperici*, *Aſcyri*, *Androſæmi* & *Corios* nomine traduntur: ſed notis tamen certis diſtinctæ, vt ex ſequentibus patebit.

In *vulgari Hyperico*, quod hîc pingimus, ex *radice* lignoſa, multifariam diuiſâ, & buxeo cortice intecta, virgulæ ſurgunt complures, rigidæ, lignoſæ, rotundæ, ſubrubentes, in ramos diuiſæ, cubitum vnum aut duos altæ. *Folia* Maioranæ, glabra, innumeris foraminulis pertuſa. *Flores* in extremis ramulis copioſi, lutei, ex quinque radiatis foliis compoſiti, apicibus multis concoloribus. *Semen* paruum, ex nigro ruffum, in rotundo oblongum, &c.

Vbique vulgatiſſimum eſt & vſitatiſſimum.

Figuram hîc non exhibemus, quia parata non erat: eam habebit Lector *in Appendice*.

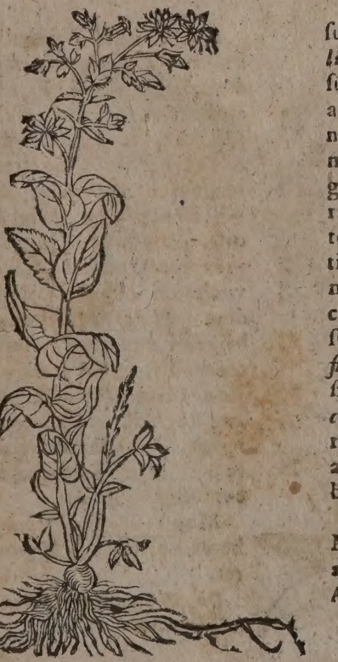
HYPERICVM ASCYRON DICTVM: Germ. *Harthevv*: Gallis antiquis *Iaunette*.

Ex *radice* fibrata, reptante, rubente, *caules* emittit Hyperico vulgari pares, quadratos, rubeſcentes, ramoſos. *Folia* ortu & magnitudine vulgaris Hyperici foliis etiā reſpondent, vtcúmque tamē latiora & neruoſiora, nullis poris peruia. In *floribus* etiā vix quicquam diſſimile, ac ſimilia etiam *vaſcula* & *ſemina*. Quin in hoc, ſicut in illo ſapor foliorum ſiccus & adſtringens, ſeminum verò reſinoſus: atque etiam tam flores quàm Capitula ſemine grauida ſanguineum ſuccum reddunt. *Icon*, quæ ex Fuchſianis eſt, non placet.

Amnium riuulorúmque prateoſium amans eſt.

HYPERICVM ANDROSÆMVM DICTVM.

Duos cubitos altitudine ſuperat *Androſæmi* dicti *caulis*, rigidus, teres, lanuginoſus, cuiuſmodi ſunt & *folia*, adeò vt inferiore parte caneſcant, Aſcyri foliis proxima, quippe neruoſa, ſed longiora, &, Hyperici inſtar, foraminulenta: poſita ſunt autem ex aduerſo ad caulis articulos, ex quorum alis ramuli enaſcuntur. *Caulis* circa faſtigium in crebros ſurculos faceſſit, in quibus *flores* Hyperici vulgaris, conſimilibus ſuccedentibus *vaſculis ſemen* continentibus reſinoſum. *Radix* recta non agitur, ſed in latus frequentibus fibris donata.

Monſpelii, Geneuæ, & Montbelgardi in collibus abundat: Iulioque floret & Auguſto.

HYPERICVM PVLCHRVM TRAGI.

Quod Hyperici pulchri nomine pingit Tragus, *radice* nititur lignosâ rubeſcente: *caulibus* dodrantalibus & maioribus, teretibus, glabris, imâ parte rubentibus, ramoſis, non tamen perpetuò. *Folia* ex geniculis gemina, aduerſo ſitu poſita, ſolidiora, rotundiora & minora quàm in Vulgari, non minùs crebris tamen foraminulis pertuſa. *Flores* lutei, Vulgaris floribus ſimiles, ſed pauci, breuibus hærentes pediculis, binis plærúmque aduerſis, è foliorum ſinu ortis.

In cacumine montis *Balon* reperimus florens Auguſto.

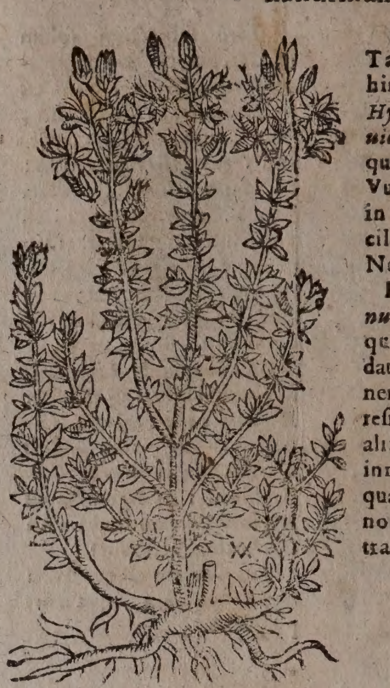
HYPERICVM ELEGANTISSIMVM NON ramoſum, folio lato, non foraminulento.

Baſileæ in ſyluis obſerua uimus, & Montbelgardi in colle verſus *Audincourt*, & in colle *la chau*, ac etiam in monte *Roſsberg* prope Maſsmünſter. Geneuæ verò Nobis in horto floruit Iunio, ex vicino monte *Thuiri* allatum.

Cæterùm calefacit & ſiccat Hypericum, neruoſum genus roborat, Iſchiadicis medetur, menſibus & vrinis ciendis confert. Decoctum & potum Tertianæ & Quartanæ Febri medetur. Aquam deſtillatam contra Apoplexiam & morbum Comitialē exhibent nonnulli. Præſertim verò vtiliter medicamētis vulneribus dicatis admiſcetur.

HYPERICVM SYRIACVM ET ALEXANDRINUM.

Sic inſcribunt Lobelius & Tabernamontanus: C. Bauhino verò in Phyt. dicitur *Hypericum 6. ſiue folio breuiore.* Nec immeritò cùm quadruplò minora, quàm ſint Vulgaris, proferat *folia*, quæ in cubitalibus *virgis* verticillatim exeunt. *Flores* lutei, Noſtratis foliis perſimiles.

Hypericum *Fugam Dæmonum* nuncupant nonnulli, quòd Dæmones fugare credatur, haud aliter atque veneno aliquod Alexiterium reſiſtat. *Perforatam* vocant alii, quòd folia obuerſa Soli, innumeris ferè poris, acu quaſi traiectis, aciem tum noſtram tum Solis radios tranſmittant.

HYPERICVM MINIMVM SVPINVM.

Fibras prolixas pro *radicibus* habet, ex lignoſo principio pendulas. *Coliculi* per humum fuſi, prætenues, palmares & dodrantales, crebri, modò ſimplices, modò in ramulos diducti, per quos *folia* bina ex aduerſo poſita, Serpylli folio paria, glabra. *Floſculi* Hyperici vulgaris, lutei, magnitudine ſolâ differentes, numero autem rariores: *Capitulorum* itidem non abſimilis forma.

Reperitur in ſylua Montbelgardenſi, *le Cheſnois*, vbi floret Auguſto.

HYPERICVM TOMENTOSVM.

Radice eſt craſſiuſculâ, lignoſâ, rubente: *caulibus* multis, palmaribus & dodrantalibus ferè, totis hirſutis, incanis: *foliis* Hyperici vulgaris, ſed albidâ lanugine obſitis: *Floribus* luteolis, minoribus & Capitulis breuioribus.

Tale habemus inter ſiccas noſtras Plantas.

Admodum autē decantatū Hyperici Oleum, ſic à Chirurgis paratur: Accipiunt ſummitatum Hyperici & Olei communis an. ℔ j. Myrrhæ & Gummi Elemi an. ℥ ij. Terebenthinæ ℥ iij. Aloës ℥ j. Thuris & Maſtiches an. ℥ ß. Infundantur bulliantque in diplomate ex arte.

HYPERICOIDES CORIS QVORVMDAM, & Coris legitima Cretica.

Amœna certè eſt plantula, lignoſis Ericæ *ramulis*, Thymi magnitudine fruticās, vel potiùs Corios Monſpeſſulanæ, tenuioribus, erectis, in multas alas brachiatis, teretibus, ſubrubentibus. *Folia* ex breuibus interuallis, velut ad articulos, terna, radiata, Ericæ arboreſcentis. *Caulium* faſtigia in ramulos ſubinde abeuntia, longiuſculos *flores* gerunt, planè Hyperici, luteos, quinis radiatis foliis conſtantes, numeroſorum croceorū *apicum cirrhis* medium obſidentibus. Toti verò flori foliola puſilla viridantia ad baſin ſubiecta.

Florentem Maio vidimus Patauii in horto Bembi.

PHYTEVMA MONSPELIENSIVM.

Radice nititur ſingulari, nullis aut perpaucis fibris donatâ, ſatis craſsâ, lignoſâ, albâ. *Caulis* emittit plures pedales, in ramos multos fiſſos, partim rectos partim reclinatos: per quos *folia* oblonga, per extremum obtuſa, ſubinde fiſſa (ſuperiora præſertim,) mollia, quatuor vnciarum circiter longitudine. *Flores* per ramos crebri, albi, è meris ſtaminibus compoſiti, quibus radiata folia viridantia ſubiecta. *Siliquæ* turgidulæ, ſemunciam longæ, ſtriatæ, ſuperiore parte perforatæ, *ſemen* claudunt copioſum, nigrum.

Monſpelij præſertim habetur, Aprilique & Maio floret.

De Phyteumate plura in Appendice.

SICILIANA, ALIIS CICILIANA, VEL Androſæmon: *Tota ſana* quibuſdam.

Radice nititur longâ, lignoſâ, perenni, guſtu reſinoſo. *Vimina* cubitalia, ſeſquicubitalia & bicubitalia, rubentia, pinnulis membraneis alata. *Folia* bina ex adverſo ſita, Periclymeni, quæ tamen caulis non tranſadigit, ſupernè atro-virentia, infernè candicantia. *Flores* Hyperici, ſpecioſi, maiores, lutei, ſtellati, quinque foliis conſtant, quibus totidem viridantia ſubiecta, apicibus numeroſis luteis. *Capitula* per maturitatem nigra, *ſemen* continent puſillum, fuſcum, guſtu, vt & folia reſinoſo.

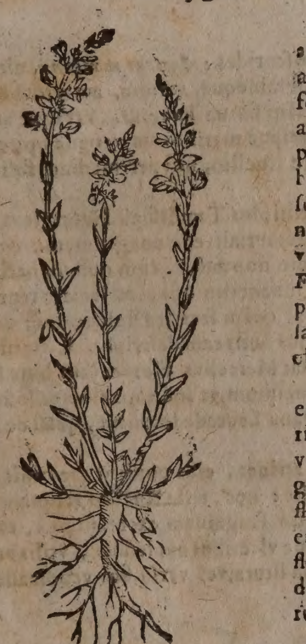
In Anglia abundare ſcribit Turnerus: in Ilua Inſula Camerarius: in Ponto Bellonius: Nos verò Montbelgardi in S. P. horto habuimus. *Plura in Appendice.*

TRAGIVM, RVTA HYPERICOIDES quibuſdam, Sicilianæ affinis.

Tragium in Creta tantùm naſci dixit Dioſcorides, Lentiſco ſimile *foliis*, *ſeminibus* ac *ramis*; ſingulis tamen minoribus. Liquorem verò proferre Gummi ſimilē. Meminit & alterius, in nothis. Tragium Lentiſco ſimile facit etiam Galenus, alteriuſq; minoris etiam meminit. Parum verò ſibi conſtans. Plinius nunc *Terebintho*, nunc *Iunipero* ſimile facit. Portentoſum porrò meritò ait, quod de eo fertur, ad alligatum triduò abſumere lienes. Referente Galeno tenuiū eſt partium & in tertii gradus principio calidum: Súntque folia, fructus & *Lachrymæ*, trahentis digerentiſque facultatis. Stipites & hærentia corporibus extrahit, atque, vt habet etiam Dioſcorides lapides frangit & menſes mouet drachmæ pondere potū.

POLYGALON MVLTIS: Germ. *Kreutzblum.* Polygala minor.

Perenni *radice* ſemipalmū aut palmum longâ, lignoſa alba, ſubuiridive, *caules* profert multos, alios rectos, alios repandos, tenues, palmares & ſpithamæos, ſubrubentes, folioſos: *ſpicam* ſuſtinentes *floſculorum* minutorum cæruleorum, non vnâ vice ſeſe pandentium. *Folia* partim humi ſparſa, partim in caulibus numeroſa: illa ſubrotunda, hæc oblonga & acuta.

Quidam Polygalon eam eſſe volunt, inquit Cornarius, quam noſtri *Creutzblū* vocant. Sed quum hæc trium generum ſit, iuxta triplicem floris colorem, Polygalon eſſe volunt eam quæ album florem habet, reliqua verò duo genera ad Glauca referunt.

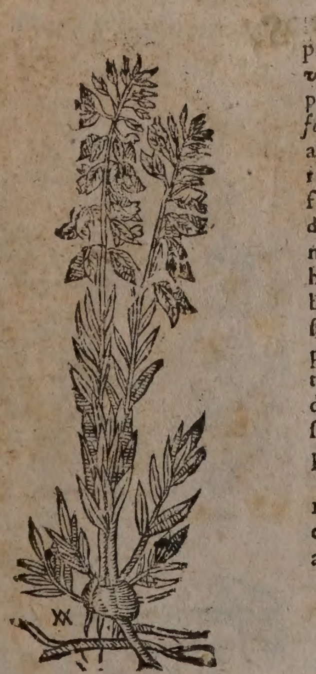
POLYGALI ALIA ICON

Haud aliter etiam Tragus: *Flores*, ait, Polygali diuerſi ſunt coloris: nam alij niuei, alii Berſilici, & alii cærulei conſpiciuntur. Omnium verò generibus idem *folium*, idem *caulis* eadémque *radix*. Ego Polygalum Dioſcoridis eſſe coniicio, maximéque id quod candidos fert flores: nā quod purpureo & cæruleo emicat, id ad Glaucē refero.

Polygalon hocce minus vidimus Monſpelii, Geneuæ & Tubingæ in pratis, florens Iulio & Auguſto: & Baſileæ prope *Laurach*, & in monte *Mutetz* Auguſto. Cluſius in ſiccioribus Auſtriæ & Pannoniæ pratis, tribus florum coloribus diſcretum, obſeruauit. Habetur etiam in hortis.

POLYGALA VVLGARIS MAIOR, foliis latiuſculis.

Ex eadem interdum *radice* prodeunt quinque aut ſex *virgulæ* duriuſculæ, graciles, pedales, lentæ & obſequioſę: *foliis* nullo ordine diſpoſitis, ac foliorum Hyſſopi vulgaris æmulis obſitæ. *Flores* conferti & ſpicatim naſcentes, dilutè purpurei, elegantiſſimi, ac Fumiterræ floribus haud multùm abſimiles. Quibus ſuccedunt *ſemina*, in Burſæ paſtoris ſimilibus loculis plærū nque bina, nigricantia, hirſuta, longiuſcula. Radix craſſiuſcula, breuis, lignoſa, fibroſa, viuax. Totaque planta amaricat.

Nuſquam non occurrit in Pannonia, inquit Cluſius deſcriptionis author, cultum autem reſpuit.

POLYGALA VVLGARIS MAIOR, foliis anguſtiſſimis.

Paucis aliquot aſſurgit pediculis, pedalibus & altioribus, magnâque parte nudis, circa ima ferè *foliis* veſtitis quàm in reliquis Polygali ſpeciebus anguſtioribus, acuminatis. Ramorum extremis *floſculi* poſiti ſunt, coloris obſoleti, & poſt hos *vaſcula* ſuccedunt membranacea bina, foliis lucentibus obducta.

In Galliæ Narbonenſis locis ſaxoſis, ac collibus præſertim circa Monſpelium ſterilibus prouenit.

Cæterùm variat Polygala maior floris colore potiſſimùm, qui vel albus, vel cæruleus vel purpureus. *Luteum* etiam dari ſcribit C. Bauhinus, ſeque inter Florentiam & Romam repériſſe.

GLAVX & GLAX : Græcis γάλαξ, γλάξ : Germ. *Milchkraut* : Gall. *Herbe au laict.*

Glaux, ſecundum Dioſcoridem, Cytiſo aut Lēticulæ eſt ſimilis *foliis*, quæ ſupernè virent, auersáque candidiora ſpectantur. *Ramuli* à terra exſiliunt quini ſeníve, tenue ab *radice*, dodrantem alti. *Flores* violæ albæ, purpurei, minores tamen. Naſcitur iuxta mare,

In Zelandiæ & Angliæ pleriſque conterminis ſalſis lacuſtribus conuallibus reperitur: Iunioque & Iulio floret.

Vires & vſum quod attinet, Vſurpata in cibis & iuſculis Lactis copiam auget: quapropter nutricibus Lactis penuriâ laborantibus vtiliſſima eſt: quod de Polygalo tum maiore tum minore credendum etiam eſſe indicat nomen.

ANDROSACES : Germ. Gall. & Italis ANDROSACES.

Androſaces, quod, vt ait Ruellius, nomine ſuo remedia viris pollicetur, nullam aliam appellationem apud Scriptores ſortitum eſſe teſtatur Cluſius.

Herbam eſſe ſcribunt Dioſcorides & Plinius albam, amaram, ſine foliis, folliculos in cirrhis habentem, & in his ſemen. Naſci verò in Syriæ maritimis, vrinámque ciere in vino potam: quod etiam habet Galenus.

Matthiolum verò quòd ex Syria hanc plantam accerſiuerit meritò ridet Cluſius: quandoquidem Auſtria, in qua vixit, abundè ſubminiſtraſſet: cum ibi copiosè inter ſegetes naſcatur, florens Aprili. Nobis Montbelgardi floruit Maio & Iunio. *Figuram habebit Lector in Appendice.*

ONOBRICHIS LVTEA DALECHAMPII.

In niuoſis Iuræ montis cacuminibus proſilit, *radice* craſſa, lignoſa, breui, candicante: cauliculis perquàm multis pedalibus. *Folio* Linio *Flore* luteo, copioſo, paruo, in ſummis cauliculis nitente. Herba eſt rara, & vix alibi quàm loco dicto viſa.

LEVCAS : LEVCOGRAPHIS.

De Leucade ſic tradit Dioſcorides: *Leucas montana*, ait, latioribus eſt foliis quàm vrbana, ſeminéque, acriore, amariore & ori ingrato. Efficacior tamen quàm ſatiua habetur. Vtraque autem ex vino contra animalium, præcipuè marinorum, venena opitulatur.

Mercurialis eſſet, dictante Ruellio, niſi per medium folium huic alba linea tranſcurreret.

Sic verò de ea tradit Matthiolus. Tametſi, ait, Hermolaus & Ruellius contendant Leucada Mercuriali eſſe congenerem: ego tamen Mercuriali conſimilem facere non auſim, cùm nullum hactenus ex Rei Herbariæ Authoribus inuenerim qui eius faciem repræſentet, pluraque de eius notis tradat quàm fecerit Dioſcorides: qui certè, quantùm extat, nullis prorſus notis eam deſcripſit. Cæterùm rectè, meo quidem iudicio, putat Marcellus Florentinus huic Leucadis Capiti decurtatum eſſe principium, vt indicare videtur ipſius Dioſcoridis ſermo, in quo de vrbana Leucade loquitur, quaſi de iam deſcripta.

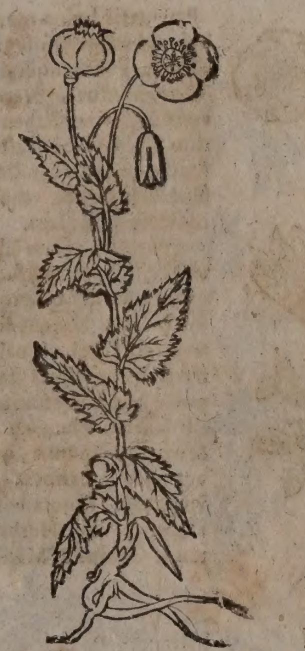
LEVCOGRAPHIN quod attinet, eius quidem meminit Plinius, ſed qualis ea fuerit non tradit: nec, teſte Ruellio ſcriptam reperit, quod maximè mirandum, cùm ſanguinem excreantibus, cardiacis, Fœminarum profluuiis, atque vlceribus explendis, vtilis prodatur. Eam autem *nomen* à candida litura, vel verſu, ſibi vendicaſſe, Græca fatetur inſcriptio.

CLASSIS XXIX. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXX.

RELIQVARVM CORONARIARVM AGMEN.

PAPAVER : Græcis Μήκων : Germ. *Magsamen* : Belg. *Mancop* : Gall. *Pauot* : Ital. *Papauero*. *Papauer, ſatiuum vulgare.*

APud Dioſcoridem quatuor Papaueris genera proponuntur : *Erraticum*, *Satiuum*, *Corniculatum* & *Spumeum*. Plinius Satiuum quidem aliud facit & aliud Sylueſtre : atque illud duplex, *Nigrum* ſcilicet & *Album*, ſed indiſtinctè & confuſè de iis agit.

Meliùs autem & diſtinctiùs de *Papaueris Differentiis* egerunt Recentiores: Ex quorum Scriptis colligitur, duo in vniuerſum conſtitui Papaueris genera, *Hortenſe* ſcilicet & *Syluestre*. Illiúſque rurſus multas agnoſci varietates : à florum colore, denſitate & figura, atque etiam à ſemine potiſſimùm deſumptas. Sic illis aliud eſt *ſimplex* aliud *Polyanthon* : atque vtrúmq; vel *album* vel *purpureum*, vel *rubellum*, vel *mixtum*, vel *maculis punctuliſve notatum*. Atq; aliud *ſuccum foliis crenatis*, aliud *minimè inciſis*. Et denique aliud *ſemine albo*, aliud *incano*, aliud *flauo*, aliud *nigro*.

PAPAVER SATIVVM FIMBRIATVM, flore purpureo & albo.

PApauer quod in hortis ſeritur, digitalis circiter craſſitudinis habet *radicem*, amaro lacte, ſicuti & tota planta, plenam. *Caulis* cubitum vnum aut duos altus, in alas diuiſus, læuis vt plurimùm, at nonnunquam etiam modicè hirſutus. *Folia* Lactucæ, oblonga, laciniata, criſpa, coloris glauci. *Flores* aliàs ſimplices, aliàs multiplices, fimbriati & non fimbriati, colore albo, rubro, carneo, variegato. Iiſque ſuccedunt *Coda*, globoſa, ventrioſa magis minúſve oblonga, alia pugno paria, alia iuglandi, ſtellato operculo intecta : ſeptis membraneis *ſemen* nunc atrum, nunc fuſcum, nunc album, incluſum continentia.

Vere ſeruntur Papauera in hortis, ac nonnunquam etiã in aruis, & florent Maio.

PAPAVER CAMPESTRE SPINOSVM.

Syluestris, ſiue Campeſtris *Papaueris*, quemadmodum *ſatiui*, plurima ſunt etiam diſcrimina : inter quæ præcipuè *Spinoſum*, *Rubrum* Rhœas dictum, *Nigrum* & *Corniculatum*, quod rurſus in aliquot ſpecies ſubdiuiditur.

Campeſtri ſpinoſo, quod hîc pingimus, *folia* ſunt laciniata, ſucco prægnantia, palmum aut ſeſquipalmum longa, vtrinque glabra, mollia, cũ venis lacteis in parte ſupina, & ſpinoſis neruulis in poſtica: laciniarum mucronibus in flauentes ſpinas acutas exeuntibus. *Caulis* vnicus minacibus ſpinis armatus, dodrantalis, *Capitula* ſuſtinet aliquot Papaueracea, ſenticoſa. *Flores* Papaueris Corniculati, lutei, quos excipiunt *Vaſcula* vndique aculeis armata, oblonga, caniculata, *ſemine* referta magno, rotundo, nigro.

PAPAVER ERRATICVM, PAPAVER RHOEAS : Germ. *Korn roſen feldmagſamen* : Gall. *Pauot ſauuage* : Ital. *Papauero ſiluatico* :

Toto vultu Papauer exprimit, eiuſque familiæ eſt accenſendum. Eo autem argumento *Fluidum* nuncupatur, quòd *flos*, puniceo colore inſignis, poſtquàm è biualui viridante, hirſuto, ac perquã caduco ſuo inuolucro ſe explicuit, non ita multò pòſt decidit, relicto capitulo papauerino & ſtellato vmbilico.

Reperitur huius generis *Maius* & *Minus*, ac in foliis plùs minúſve crenatis nonnunquam etiam aliqua differentia. Gignitur autem in agris cum omnis fermè generis frugibus, ac non rarò etiam inter Olera, & ſecus margines agrorum. Maio que & Iunio menſibus venuſtatis & pulchritudinis magnam gratiam floribus ſuis aruis conciliat.

PAPAVER CORNICVLATVM : Germ. *Gebornter Magsamen:* Gall. *Pauot cornu:* Ital. *Papauero cornuto.*

Papauer Ceratites, *folia* habet candida, ait Dioſcorides, hirſuta, Verbaſco ſimilia, in ambitu ſyluestris Papaueris modo ſerrata: caule non diſſimili: *flore* pallido: calyculo Fœnugræci, in corniculorum modum inflexo, vnde nomen mutuatur: *ſemine* Papaueris puſillo, nigroque: *radice* per ſumma ceſpitum, nigrâ, craſsâ. Naſcitur in maritimis & aſperis: *Sic ille.* Hodie verò quatuor vulgò agnoſcuntur Papaueris corniculati diſcrimina: Eſt enim vel *luteum*, vel *violaceũ*, vel *phœniceũ*, quod ruſus *duplex*. *Luteum hîc pingimus* quod ſpontè copioſum prouenire obſeruauimus inter Ebrodunum & *Granſon*, in arenoſis iuxta Lacum. Floret Maio & Iunio.

PAPAVER CORNICVLATVM VIOLACEVM.

Huic *folia* ſunt multò minora & teneriora quàm reliquis, ac valde minutim diſſecta, non candicantia ſed viridia. *Cauliculi* tenelli, ſubhirſuti. *Flos*, vt in aliis, quatuor foliolis conſtat, coloris ex purpureo cærulei, fugax admodum, & qui leuiſſimê aurâ excutitur. Illi ſuccedunt *cornicula* digitali duntaxat longitudine prędita, plęrũmque etiam breuiora, exilia, duriuſcula, rigidioréque hirſutie prædita: in quibus continetur *ſemen* exile, coloris ex cineraceo nigricantis. *Radix* tenuis eſt & inutilis, nec ſupra annuum ſpatium durat.

Inueniri multis Hiſpaniæ locis inter ſegetes, atq; etiam in Narbonenſis Galliæ agris teſtem habemus Cluſium. Seritur etiam in hortis.

PAPAVER CORNICVLATVM PHOENICEVM.

Caules ramoſos lutei caulibus pares habet, repandos in humum, teneros: *Folia* verò illius foliis minora, altioribúſque laciniis inciſa, hirſuta. *Flores* multò minores quoque, colore punicante, vnguibus intentiùs rubentibus. Corniculatæ ſiliquæ, lõgæ, præpilatæ, *ſemen* claudũt nigrum. *Radix* craſſiuſcula, oblonga.

Eſt & huius generis folio glabro, palleſcentéque flore. Idque a*b* h rſuto non niſi ſenio differt: ætate enim flos pallidior languidiorque euadit, ac ramis & caulibus glabrum redditur.

In Morauia & Bohemia in agris naſci perhibet Cluſius.

PAPAVER SPVMEVM SIVE HERACLEVM.

Papaueris huius meminere Theophraſtus, Dioſcorides & Plinius. Papauer quoddã, ait Theophraſtus, *Heraclium* vocatur, folium habens Struthio, quo lintea dealbantur, ſimile, *radicem* candidam in ſuperficie terræ, & *fructum* indidem candidum.

Ignoratur autem ab Herculéne ſic vocatum fuerit, an ex tam multis quæ toto Orbe fuerunt aliquando illius nominis Vrbes, aliqua, ad quã frequens aut ſpecioſum Papauer hoc naſceretur, nomẽ illi fecerit. Plures à candore & raritate ſpumæ, quas habet peculiares notas, ſpumeũ vocarunt. Ignotam Recentioribus eſſe Herbam ſtatuunt Cordus & Matthiolus.

ARGEMONE VETERIBVS ET IN GENERE Argemone capitulo breuiore hiſpido.

Argemonen in totum Papaueri ſylueſtri ſimilem facit Dioſcorides. *Foliúmque* illi tribuit Anemonæ ſimile: *florem* puniceum. *Caput* ſimile Papaueri Rhœadi, & *radicem* rotundam.

Sic Argemonem Papauerum generibus aſſignari ſcripſit Ruellius. Sic Cornario, Trago, R. Stephano Rhegino, Matthiolo, Friſchlino & aliis, Argemone eſt quam cum multis *Papauer erraticum* appellauimus.

Eodem autem nomine etiam donantur, *Papauer corniculatum, rubrum & violaceum, Agrimonia, Tagetes Indicus, Potentilla, Alcea foliſequa,* & *Chamæmelum crãthemum.*

ARGEMONE CAPITVLO LONGIORE ſpinoſo.

Foliorum diuiſio minuta, Nigellæ citrinæ, pilis aſperis obſitorum, tum per caules tum per ramos aſperos hirſutos naſcentium. *Flores* admodum caduci, purpurei, decuplò minores quam Papaueris rhœadis. *Capitula* verò poſt ſe relinquunt breuibus confertis ſpinulis mitiuſculis hiſpida, oblonga, canulata, ſtellato operculo tecta. *Radix* longiuſcula, ſimplex.

Argemonen in Hetruria, ac in agro pręſertim Senenſi, frequentiſſimam prouenire ſcribit Matthiolus. Nomen verò ab eo habuit, quòd, vt tradit Dioſcor. Argema ſanet & abigat.

De Papaueribus plura in Appendice.

ANEMONE, HERBA VENTI: Germ. *Vvindt roſlin:* Gallis *Anemones*: Italis *Anemone*.

Vagum communéq; multis & plãtis & floribus *Anemones* fuit quondam nomen: ac bifariam ab Antiquioribus diuidebatur totũ genus, in *coronarias* ſcilicet *&* *medicas* Anemones. Dictáq; nõnullis Anemone *Limonia*, aliis *Othona*, aliis *Papauer rubrum*, aliis *Atractylis*, &c. At nobis de *Anemone propriè dicta* & *coronaria* hic ſermo.

Dicta autem fuit ἀπὸ τοῦ ἀνέμου, hoc eſt, à vento, quòd flos, authore Plinio, nunquã ſe aperiat niſi flante vento.

Anemones autem ſumma duo genera fecere, *Satiuã* & *Syluestrem*, Dioſc. & Plinius: apud quos ſatiuæ rurſus plures ſpecies, *phœnicea*, *candida*, & *purpurea*; ac ſylueſtris itidem *differentia aliquot*.

ANEMONE LATIFOLIA DVPLO FLORE flauo, 2. Cluſij.

Anemone latifolia flore flauo 1. *Cluſii* in præcedente Tabella exhibetur, cui *folia* ſatis ampla circinatæ ferè rotunditatis, per ambitum ſerrata, dura & firma, longóque pediculo fulta, supernè intentiùs virentia, infernè verò purpuraſcentia, feruidiſſimi guſtûs: *Radix* tuberoſa & oblongiuſcula, Tormentillæ vulgaris æmula, fibris aliquot dependentibus, foris nigra, intùs alba, ſolida, ingratique nauſeoſi & penè ſtrangulantis ſaporis.

In lapidoſis quibuſdã Luſitaniæ iuxta Tagum collibus, inter vepres eruit Cluſius, & poſtea in horto coluit.

ANEMONE STELLATA PVRPVREA: ANEMONE tuberoſa Bulbo-caſtani radice.

Eſt hæc 3. Cluſio, qui plurimas alias pingit & deſcribit, quarum Nos in Hiſtoria noſtra magna meminimus, hîc tantũ de Nobis notis acturi.

Stellatam verò hancce obſeruauimus florentem Aprili & Maio, tum in horto Patauino, tum in montibus Bononiæ vicinis: atque etiam in quibuſdam Germaniæ locis, ſecundum Rhenum.

ANEMONE LATIFOLIA PVRPVREA Byzantina.

Sexta eſt hæc Cluſio, qui Anemonem latifoliam purpuream inſcribit. Byzantio allata illi in hortis floruit Aprili & Maio. *Aliam* latifoliam habet ille coloris ſaturatiùs ex purpureo rubentis. *Aliam* coloris ex purpura violacei: *Aliam* violaceam maculis albis notatam. Aliã violaceam vnguibus argenteis: *Aliam* coloris veluti carnei, vnguibus albis: *&* *Alias* adhuc plures latifoliæ Anemones varietates, quas longum foret recenſere.

ANEMONE LATIFOLIA FLORE COCCINEO, vnguibúſque itidem coccineis.

Eſt hæc 16. Cluſio, qui ſic deſcribit: Similem, ait, habet cum Anemone latifolia pleno flore radicem, ſed eius folia, quæ etiam multa ex illa oriuntur, non ſunt adeò ampla & craſſa, vt illius, neque adeò virent. *Caulis* dodrantalis, aut etiam pedalis, ſatis gracilis: floris autem color viridis, elegantiſſimo coccineo colore internâ parte nitens, cum ſimilibus vnguibus: externâ verò parte quadam lanugine pubeſcẽs. Medium florem occupat *Capitellum* villoſum, cinctum *ſtaminulis* purpuraſcentibus, quorum *apices* nigricant.

ANEMONE LATIFOLIA COCCINEA, ſine vnguibus, Byzantina.

Anemones genus hoc quod Cluſii eſt 17. ſimplici flore, latioréque folio, habuit Cõſtantinopoli allatũ generoſa D. de Heuſenſtein, quod anno 1587. menſe Aprili, in eius horto floribus onuſtũ conſpiciebat Cluſius: qui cum eius fragmentum ſequente Iulio accepiſſet, amicis in Belgio communicauit. Erat autem ſuperioribus ſimile, foliis tantùm rudioribus, &c.

ANEMONE LATIFOLIA, EX COCCINEO PHOENICEI coloris, vnguibus paruis ſubpallidis.

Eſt hæc 18. Cluſio, qui in Pannon. *Anemonen latifoliã Byzantinam coccineo flore* inſcribit.

Florentem is ſimplici flore obſeruauit Maio menſe anni 1600. ſicque ſerò admodum, quia is annus ſerotinus fuit, propter præcedentem aſperrimam Hyemem, qualis multis annis non fuerat conſpecta.

ANEMONE LATIFOLIA FLORE PLENO variegato.

Nihil huius Anemones flore ſpecioſius, qui Roſæ magnæ par, denſiſſimâ foliorum fœturâ, Pæoniæ ferè modo, luxuriat, *foliis* oblongis, acutis, rubentibus, ſtriatis: exterioribus verò quadruplò quintuplóve latioribus, rubro viridique confuſis, variegatis. Conſtantinopoli allata fuit. Serotina autem eſt, & rariſſimè ad frugem peruenit, quoniam frequentiſſimè, antequam ſeſe explicet, vitium contrahit. Anemonem Chalcedonicam maiorem vocat Tabernamontanus.

ANEMONE LATIFOLIA, FLORE PLENO coccineo: Cluſii Pauo maior 1. & 2.

Ranunculum Conſtantinopolitanum inſcribunt nõnulli, quo nomine etiam Patauio accepimus. Et eſt fortè hic flos idem cum Cluſii Anemone hortenſi latifolia 2. pleno flore: vt & cum eiuſdem Anemone hortenſi latifolia, Pauone maiore 1. atque etiam cum eiuſdem Anemone latifolia Pauone maiore 2.

ANEMONE GERANIFOLIA: RADICE tuberoſa: flore cæruleo vel albo.

Hanc primùm ex Italia habuerunt Belgici horti, in quibus Vere floret: ſemen Maio matureſcit, aut paulò ſeriùs. Radicis autem fragmentis ſeritur ac pangitur. A Cluſio in Hiſp. nominatur Anemone tenuifolia 3.

In Hiſt. poſt. *Anemone hort. tenuifolia* 1. ſimplici flore. A Lobelio *Anemone tuberoſa Geranifolia*: atque à nonnullis *Anemone Rupertiana*.

ANEMONE ITALICA TENVIFOLIA PVRPVREA, folijs floris orbiculatis.

Frequentem in Italia eſſe ait Camerarius, circa Romam & Neapolim, atque in Hetruria: tantúmque poſſe eam regionẽ, vt flores quarto anno, pro purpureis, albos proferat. Acrem ſcribit eſſe plantam, eiuſque ſuccum naribus infuſum cerebrum plurimùm purgare. Floruit Nobis Montbelgardi Maio in S.P. horto.

ANEMONE TENVIFOLIA PVRPVREA; foliis floris in acutum deſinentibus.

Vt latifoliarum Anemonarum, ſic etiam tenuifoliarum, ſpecies plurimas recenſet, & graphicè deſcribit tum in Hiſpan. tum in poſter. Hiſtor. Cluſius, ex quibus, vt in Latifoliis factum, Nos ſpecioſiores tantùm huc referemus, reliquas ex eius Scriptis petendas relinquentes.

ANEMONE

ANEMONE TENVIFOLIA ALIA.

Flos huic magnus, coccineus, cum vnguibus albis orbiculatis. *Radix* tuberoſa & fibroſa.

Anemonem autem è lachrymis Veneris Adonidem lugentis prodiiſſe finxit in Bucolicis Theocritus.

Quotque, ait, *cruoris agit guttas hic caſus Adonis,*
Tot Venus effundit lachrymas: quæ ſingula floris
Caſpite demittunt. Lachrymæ pariunt Anemonem:
Sed cruor ille Roſas *creat.*

ANEMONE TENVIFOLIA FLORE AMPLO.

Flos huic permagnus, ſanguineus, cuius folia in cuſpidem ferè deſinunt, vnguibus magnis albis.

Tum porrò ſatiuæ tum ſylueſtris Anemonæ, Dioſcoride & Plinio authoribus, vis acris eſt: eaq; de cauſſa ipſius radicis ſuccus naribus infuſus valet ad purgandum caput. Commanducata radix pituitam trahit: decocta autem in paſſo & impoſita, medetur oculorum inflammationibus: ſordida vlcera purgat, atque oculorum cicatrices emendat. Folia autem & caules, ſi cum ptiſana decoquantur, & in cibo ſumantur, lactis abundantiam & fœcunditatem præſtant, ſubditâque in peſſo, menſtrua cient. Vires ex Galeno pòſt tradentur.

ANEMONE TENVIFOLIA, FLORE PLVRIBVS foliis conſtante, carnei coloris.

Vt autem in Anemonarum hiſtoria in genere pergamus, Notandum quod ſcribit Cluſius, omnia earum genera ſingulares vtplurimùm caules, & nonnunquã duos aut tres, vel etiam plures, prout magnæ, vel amplæ, vel vetuſtæ, ſunt radices, proferre: ſed nullis vnquam ramis præditos.

Superſtitioſa verò ſunt quæ de Anemone habet Plinius: Magi, inquit, multùm his tribuêre: quamprimùm aſpiciantur, eo anno radices tolli iubentes: diciquè colligi eas Tertianis & Quartanis remedio, &c.

ANEMONE TENVIFOLIA, RADICE RAPACEA, flore ex purpureo albicante.

Hanc putamus eſſe Tabernæmontani Anemonem II. quam *Rapaceam*, propter radicem, inſcribit. C. Bauhino in Phyt. eſt Anemone anguſtifolia 3. Antè dictis autem hîc addemus, Anemones florem, vt eſt pulcherrimus, ſic leui ventorum impetu, aut Solis calore, illicò langueſcere & decidere: eiuſque ſemen pariter facilè in pappos abire.

ANEMONE TENVIFOLIA EXALBIDA, venis cinerei coloris.

Omnes Anemones acrem, exterſoriam, attrahentem ac aperientem vim habere, teſtatur Galenus: indéque radicem commanducatam pituitam prouocare, appoſitam verò menſes prouocare & attrahere: & ſuccum oculorum cicatrices attenuare.

ANEMONE TENVIFOLIA, FLORE Polyphyllo coccineo.

Sic Anemones non ſolum *folio* lato vel anguſto: ſed *floris* etiam colore purpureo, coccineo, ſanguineo, carneo, Kermeſino, candido vel niueo, mixtóve: eodemque ſimplici vel multiplici, magnóque vel paruo: ſed *vnguibus* etiam magnis vel paruis, variæ formę, ac varii etiam coloris (qui tamen vt plurimùm candidus,) à ſe inuicem diſtant. Quin à *loco* etiam aliæ petuntur *differentiæ*: vnde aliæ dicuntur hortenſes, aliæ ſylueſtres. Et hæ pauciores quidem hortenſibus: ſed ad vſus Medicos magis requiſitæ, ac præſertim ad Vnguenti Martiati confectionem.

ANEMONE RANVNCVLI FACIE LVTEA.

Foliis prouenit Ranunculi ferè, ſed tenerioribus, *floribus* aureis & *radice* paruæ Fabæ magnitudine: *Sic deſcribit Camerarius.*

Anemones luteæ quadrifoliæ, foliis multifidis in Apulia naſcentis meminit Anguillara, Epiſt. 11. Ac lutea etiam inter cæteras meminit itidem in ſuo itinerario Rauvvolffius.

ANEMONE MAGNA ALBA, CAPITVLO tuberoſo: caule denſâ lanugine caneſcente.

Primo Vere, Æſtate, ac etiam Autumno floret, multúmque radice ſe propagat. Spontaneam quidem variis in locis obſeruauimus, in pratis Francofurto ad Mœnū vicinis, in Bohemiæ variis collibus, in Briſgoia ad Rhenum, & alibi: atque etiam in S. P. horto Montbelgardi cultam habuimus. *De Anemonis plura in Appendice.*

ANEMONE TRIFOLIA FLORE ALBO.

Propeſat huc & alia quædam, tametſi *foliis* differens, Neque hęc enim Coriandro, nec Ranunculo folia gerit ſimilia: ſed inſtar Trifolii potiùs cohærent. Siquidē terna, non magna, lata, acuminata, indiuiſa, margine tantummodò crenato. *Caliculus* palmum altus, cui *flos* inſidet candidus, aut ex albido purpuraſcens, Ranunculi florum formam æmulatus. *Radix* obliqua in propagines quaſdam extuberat, non abſque capillamentis fibroſis ſubnatis.

Anemonen trifoliam inſcribunt Dodonæus, Taberna montanus, Hiſtoria Lugd. & C. Bauhinus. *Alabaſtriten* ſiue *Dentariam albam* Lobelius in Obſ. & Icon. Plant.

PVLSATILLA: Germ. *Bitzvvurtz*: Belg. *Cnerkenſelle*: Gall. *Paſſefleur.*

Hunc locum ſibi meritò vendicat *Pulſatilla*, ob magnam quæ illi cum Anemone intercedit conuenientiā: vnde etiam *Anemonem* & *Herbam venti* nuncupauêre nonnulli. Cordus *Ranunculum leptophyllon & comatū* inſcribit: *Herbam Sardoam* & *Apium riſus* nonnulli. Sed hi, iudice Lobelio, riſum potiùs quàm reſponſum merentur: nec etiam eſt Ranunculi, neque Anemones ſpecies, vt rectè ſtatuit Dodonæus, quamvis vtriſque facie & facultatibus accedat.

Incognitam & peregrinā plantam eſſe volunt nonnulli: *Pulſatillam* verò inſcribunt Matthiolus, Cluſius, Tabernamontanus, Hiſtoria Lugd. Gerardus, C. Bauhinus, & cæteri plærique omnes.

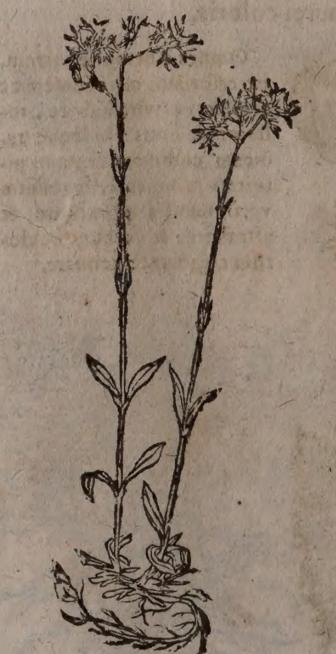
PVLSATILLÆ ALIA ICON.

Pulſatilla colore eſt, ait Dodonæus, Violæ nigræ purpureo, quandoque candido, aliàs luteo, rariùs rubente. Eſtque apud Germanos ſatis frequens, locis aſperis & lapidoſis, & ſubinde in ipſis rupibus: ac quidem flore purpurei ex cęruleo coloris, qui, pro locorum ratione, aut intenſior aut remiſſior. Albidi floris Aruerniæ & Narbonenſis Galliæ montes ſuppeditant, Lutei Taurienſes Allobrogum: rubri verò floris ex Alepo Syriæ vrbe habetur.

Cluſius in Præcocem Maiorem, ampliore flore & craſſiore folio: ac minùs præcocem, atque omnibus numeris minorem diſtinguit. Nos duas proponimus Figuras, vt ſi quid in vna requiratur, id ex altera ſuppleatur.

PVLSATILLA FLORE ALBO, RVBRO LVTEO

Pulſatilla *albo flore* foliis eſt multò amplioribus quàm reliquarum vlla, & lactei candoris flore, in cæteris ad illas accedit.

Rubra differt à Vulgari, non ſolùm floris colore, ſed etiam formâ foliorum, quæ tenuiùs diuiſa: ac florum tandem foliis, quæ in Vulgari acuta in hac verò obtuſa sūt.

Lutea tandem Pulſatilla radice eſt craſſa, foliis cæruleæ modo diuiſis: ſed ſegmētis latioribus, & valde hirſutis. Cætera, vt in reliquis, excepto floris colore, qui luteus eſt.

Pulſatillas copioſas vidimus Nos in montibus Monſpelio & Lugduno*: circa Bonam in Germania, & alibi.

* vicinis

RANVNCVLVS: Germ. *Hanenfuſs*: Gal. *Baſſinet*, *Grenoüillette*: Ital. *Ranunculo*.

Ranunculorũ quatuor ſpecies proponit Dioſcorides, quas etiam habet Plinius, totidem recenſente Galeno. Ex Recentioribus Cordus & Cæſalpinus, Veterum, ac præſertim Galeni, Ranunculos noſtris accommodare ſtudent. Dodonæus eos in duo prima deducit genera: ita vt vnus ſit *hortẽſis*, reliqui autem ſylueſtres. Marantha decem obſeruauit diſcrimina, plura verò alii, alii pauciora. A Nobis obſeruata in ſequentibus enarrabuntur. Hîc verò pingitur *Ranunculus phragmites Vernus*: in cuius colore potiſſimùm obſeruantur Differentiæ, cùm vel albus ſit, vel purpureus, vel luteus. Floret autem Maio Ranunculus phragmites, & ſyl[illegible] eſt incola. De eo plura in ſequentibus.

RANVNCVLVS PHRAGMITES VERNVS luteus.

Ranunculum nemoroſum luteum inſcribunt Lobelius, Tabernamontanus & alii. Cluſio in Pann. eſt *Anemones ſylu. genus totum luteum*: in Hiſtoria verò poſt. *Ranunculus ſyl. flauus*, foliis ab albo & purpureo non parum differens, ac plerúmq; humilior & præcocior.

Cæterùm *Ranunculorum* in genere *differentia* ſumũtur à *radice*, à *caule*, à *foliis*, à *floribus*, à *natalibus*, & à *tẽpore*. Vnde tuberoſâ, racemoſâ vel grumoſâ habẽtur radice: caule recto, repẽte, læui vel hirſuto: tenuifolii vel rotundifolii: ſimplici vel pleno flore: & vtróq; rurſus luteo, albo vel phœniceo: hortenſes adhæc, aruenſes, paluſtres, ſylueſtres vel montani; atque vel Vulgares vel exotici: & tandem Vernales, Autumnales vel Hyemales.

RANVNCVLVS FLORE GLOBOSO, quibuſdam Trollius flos.

Radicẽ nigram fibroſámque Hellebori æmulã, habet: *folia* ferè Aconiti: & *caulem* ſeſquicubitalem, læuem, inanem, ramoſum. *Flores* vulgari Ranunculorum ſorte maiores [iis tamen concolores] non tantùm denſo foliorum ſtipatu luxuriant, ſed & è medio flore alius aſſurgit minor, numeroſa etiam foliorũ congeſtione multiplex, pediculo inferiorẽ tranſadigente.

Aconitis adnumerant, ſed perperàm, Matthiolus, Lacuna & Thalius: meliùs alii ad Ranunculos referunt.

Proferunt eum Harciniæ & Heluetiorum alpes: vidimus verò *Nos*, Iunio florentem in Geneuenſium monte *Thuiri*.

RANVNCVLVS RECTVS, NON REPENS, flore ſimplici, luteo.

Ad ſeſquicubitũ vel duos cubitos recto læui *caule* aſſurgit: *radix* fibroſa albáq;: *folia* ex longis pediculis ad Aconitum luteum plurimùm accedunt, súntq; acria, parum hirſuta, & interdum purpureis maculis notata. *Flos* luteus, quem echinatum ſequitur *ſeminum capitulum*.

Hîc Sileſiæ pratis notiſſimus eſt, vt cuius floribus ſæpe integra operiantur prata. Geneuæ & Montbelgardi etiam habetur in pratis, Baſileæ verò in ſyluis. *Reperitur etiam flore pleno.*

RANVNCVLVS TENVIFOLIVS MONTANVS luteus.

Peculiaris hæc Ranunculi ſpecies eſt. *Radix* ex capitulo denſo tenuium fibrarum longarum nigricantium agmine conſtat. Ex quibus ſtatim *folia* ſingularia longo pediculo appenſa oriuntur, tripartita, ſingulis partibus minoribus inciſuris diuiſis. *Cauliculi* plures, ſeſquipalmares, graciles: quibus adhærent *folia* ſine pediculis, ſed in anguſtiores quàm priores partes diuiſa. In eorum verò ſummo ſunt *flores* ſingulares, lutei, ſplendentes, quinquefolii, cum apicibus concoloribus: quos ſequitur globulus futurorum *ſeminum*, vt in reliquis Ranunculis, rudimentum.

Reperimus Geneuæ in montis *Thuiri* præalta parte.

RANVNCVLVS MAGNVS VALDE HIRſutus, flore luteo.

Huic *radix* in capillamenta multa diſſecta. *Caules* cubitales, ſtriati, caui, hirſuti, aſperi, & ex flauo ruffeſcentes, in ramos brachiantur. *Folia* quina ſenáve pediculis palmaribus & ſeſquipalmaribus appenduntur, denſa, lata, in ternas profundas lacinias diuiſa, quæ denuò inciſa ſunt, per ambitum ſerrata, colore ex viridi nigricante, lanugnoſa vel hirſuta, aliis in caule minoribus. *Flores* in ſummis caulibus parui, quinque foliis donati, pallidè lutei: quibus ſuccedit *ſemen* in capitulis congeſtum.

Prouenit in vmbroſis mõtium locis, ac præſertim in Baſilienſium Muteto.

RANVNCVLVS RECTVS FOLIIS pallidioribus, hirſutis.

Radicibus figitur multis, albis, fibroſis, nequaquam reptantibus. *Caules* complures, pedales vel cubitales, molles, caui, hirſuti, in ramulos varios diuiſi in quorum ſummo *flores* lutei, Ranunculi, quos excipiunt *capitula* reliquis Ranunculis ſimilia. *Foliorum* formam figura exhibet, ſunt verò ea hirſuta.

Circa Montbelgardum & Beffordiam, locis potiſſimùm humidioribus & lutoſis abundat. Maioque, Iunio & Iulio floret.

RANVNCVLVS TVBEROSVS MAIOR.

Quemadmodum inter vulgares Ranunculos reperitur: ita quoque *folia* iis habet ſimilia. *Flos* etiam aureus & hirſutus *caulis*, vulgaris itidem Ranunculo reſpondent. *Radix* ſubeſt alba, bulboſa, Fabæ mediocris magnitudine, multùm fibroſa. In ſylveſtribus flore eſt ſimplici: in hortos verò tranſlatus, non modo flores multiplicat, ſed ex vno & alterum promit.

RANVNCVLVS MAXIMO TVBERE, flore magno, pleno.

Iucundi eſt hic oblectamenti, & facilè Ranunculorũ primus, amœno *florum* incremento, qui colore aureo, non tantùm denſo foliorum ſtipatu luxuriant, ſed è medio floris alius aſſurgit minor, numeroſa etiam foliorum congeſtione multiplex, pediculo inferiorem tranſadigẽte. *Folia* maiora rugoſiora & rotundiora quàm Vulgaris: atque in minùs acutos angulos diuiſa. *Radix* tuberoſa, verticillata, Cyclamini magnitudine. Colitur in hortis, ex Anglia primùm allatus.

Ranunculus polyanthemos Anglorum Lobelio.

RANVNCVLVS PYRENÆVS FOLIIS ſublongis, non laciniatis, albo flore.

Prorſus nouum cenſebat Cluſius hoc Ranunculi genus, quod anno Chriſti 1605. primò illi conſpectum, cultum ſcilicet, ſuiſque floribus onuſtum ſub Martii initium, in nonnullis cultioribus hortis, ex Pyrenæis montibus allatum.

C. Bauhino in Pin. eſt Ranunculus folio longo quartus, ſiue montanus foliis Plãtaginis.

RANVNCVLVS REPENS, FLORE luteo ſimplici.

Fibroſâ albicâque reptante *radice* nititur, ex qua *caules* oriuntur aliquot fiſtuloſi, ex purpureo & viridi verſicolore, hirſuti, brachiati, ſupini, humiſparſi. *Folia* atro-virentia, maculis albis notata hirſuta, Apii diuiſurâ. *Flores* Ranunculi, aurei, cum apicibus croceis. *Capitulum* echinatum.

Ranunculus eſt vulgatiſſimus, vtpote qui paſſim vsquequaque, tum in hortis tum in pratis habetur, ac ſecus vias, locis vmbroſis & humentibus: Maióque, Iunio & Iulio floret.

Ranunculum dulcem & *Batrachium ſalutiferum* inſcribunt multi, quòd acrimoniâ careat eius radix.

RANVNCVLVS REPENS FLORE PLENO.

Et huic quoque fiſtuloſi *caules*, maculoſi, ſubhirſuti, humi fuſi, qui, quemadmodũ & præcedentis, vbi terram attigerũt, fibris demiſſis, eam denuò ſubeunt. *Folia* repentis ſimplici flore, herbacei innocentis ſapore prædita. *Flos* aureus multiplex: *Echinus* confragoſus.

Ranunculum luteum multiplicem vulgatiſſimum appellant plærique.

Hunc atque eum qui flore eſt ſimplici, minimè acrẽ eſſe tradit Tragus, ac propterea citra periculum & noxam, vtrinque corpori adhiberi poſſe: ac folia quacúmque in corporis parte ortos tumores impoſita diſcutere & reſoluere, quin paſci eos præ cæteris armenta, ac lactis copiam facere credi.

RANVN-

RANVNCVLVS MAGNVS HIRSVTVS flore pleno.

Coluimus hunc Montbelgardi in S. P. horto, vbi Aprili & Maio florebat.

Cæterùm *Ranunculo* ab eo inditum *nomen*, quòd aquis, vbi ranæ degunt, potiſſimùm gaudeat: aut quia inter eius frutices ranæ frequenter inueniuntur. Eadem de cauſſa *Grenoüillette* à Gallis nominatur: *Baſſinet* verò, à floribus, quòd valis æneis tonſtrinarum, in quibus barbas emolliunt, formâ & colore ſimiles videantur. *Strumeam herbam* vocatum fuiſſe ſcribit Plinius, vel quia ſtrumis medetur, vel quòd ſtrumoſa conſpiciatur radice. *Apium* vocarunt alii, quòd foliis Apium æmuletur.

RANVNCVLVS ROTVNDIFOLIVS VERNVS ſyluaticus.

Fibroſâ *radice* nititur, minimè acri, ex qua ſurriguntur aliquot *caules* fiſtuloſi, cubitales & ſeſquicubitales, in ramos brachiati: quorum ſingulis inſidet *flos* Ranunculi, aureus, ſuccedente, vt in vulgaribus Ranunculis, *echino*. At mirè ludunt *folia*, ſuperiorib. ab infimorum formâ plurimùm abſcedentibus, vt ex Figura patet.

Syluis familiaris eſt hic Ranunculus, at reperitur etiam in pratis: & in hortos nonnunquam transfertur.

RANVNC. PALVSTRIS FLORE MINIMO.

Valde craſſeſcit aquatici Ranunculi *radix* caua, & multis fibris donata: à qua *caules* exſurgunt multi, inſignis interdum craſſitudinis, inanes, ſtriati, ramoſi. *Folia* Paludapii cum ſplendore vireſcunt, albis punctis nonnunquam guttata. *Flores* inter omnes Ranunculos minimi, quinque foliolis conſtant, aurei. *Capitula* oblonga, tenuiora quàm in reliquis, nec aſpero ſemine echinata, ſed læuibus & minutis granulis compactà.

Inter torpentium aut pigrè labentium aquarum riuulos, aliaque ſimilia humida & vliginoſa loca, natales ſuos quærit, florétque Iunio.

RANVNCVLVS PALVSTRIS ECHINATVS.

Radix huic fibroſa: *caules* plures palmares & altiores, crebris ramis brachiati; quibus *flores* inſident cæterorum more lutei, ſimplices: quos excipiunt *Capitula* Ranunculi aruenſis capitulis proxima, è decem duodecimve ſpinoſis oblongis compreſſis pericarpiis congeſtis conflata. *Folia* ad Aceris folia plurimùm accedunt, ſed maiora ſunt & crebra.

Gaudet locis humidis & aquoſis, ac in foſſis ſæpe habetur.

RANVNCVLVS ARVENSIS ECHINATVS.

Caulem habet cubitalem circiter, ſubhirſutum, hilariter vireſcentem, cauum, & in ramos plures diuiſum. *Folia* in oblonga ſegmenta tenuia, profundè admodum inciſa, piloſa. *Flores* Ranunculi aquatici, minores quàm in pratenſi genere, luteoli: quibus ſuccedunt echinata *Capitula*, ex pluribus ſubrotundis compreſſis & aculeatis lappulis compoſita. *Radix* fibroſa.

Monſpelij, Lugduni, Geneuæ, Baſileæ, & fermè vbique, prouenit in aruis inter ſegetes.

RANVNCVLVS FLORE ALBO, EOQVE tum ſimplici tum pleno.

Vtriuſque *flos* lacteo candore conſpicuus eſt: differuntque ferè tantùm foliorum in flore numero.

Abundat autem vterque in plæriſque Galliæ, Germaniæ atque Allobrogum montibus. In Sileſiæque potiſſimùm vliginoſis montoſis locis frequentiſſimus eſt. Cluſius in Pannonicis montibus frequentem etiam obſeruauit. Nos verò in Geneuenſium montibus *Saleuë* & *Thuiri*, ad riuulos ex ipſis defluentes. Floret Iulio.

RANVNCVLVS FLORE ALBO ALPINVS, maior.

Hunc montani alpium Auſtriacarum Opiliones & venatores, authore Cluſio, *Abbeiſs & Teuffels Abbeiſs*, id eſt, Diaboli morſum, nominant.

Abundanter autem prouenire ait in variis Auſtriacarum alpium ſyluoſis locis: & florere Iunio.

RANVNC. ALPINVS NARCISSI FLORE albo, odorato.

In celſioribus earundem alpium iugis reperitur hîc, ſed multò humilior, magis odoratus, & ſeriùs florens: *Cluſius*. In Sileſiæ montium conuallibus etiam haberi perhibent.

Ranunculum montanum hirſutum Narciſſi flore inſcribit C. Bauhinus in Phyt. *Ranunculum montanum hirſutum Narciſſiflorum* Schvvenckfeldius.

RANVNCVLVS MONTANVS ALBVS, hirſutus alius.

Creſcit hic copiosè in montis Iuræ opacis iugis, florens Iunio & Iulio: ac ſemina maturans Auguſto. In monte *Thuiri* vidimus flore purpuraſcente ornatum, in quo à præcedente differt, vt & in eo quòd ſeptem foliis flos conſtet, totaque planta ſit hirſutior.

RANVNCVLVS THALICTRI FOLIO, flore candido.

Hunc inter præcoces refert Cluſius, & Præcocem 2. Thalictri folio inſcribit. Prouenit autem in Viennenſis agri vmbroſis ſyluis, & floret Maio.

RANVNCVLVS MINIMVS ALPINVS, albus & luteus, *Cluſii.*

Omnium, ait, quos vidi Ranunculorum minimos in Rhætiæ montibus obſeruaui, quorum ſummo caules inſidebant albi vel lutei, ab aliorum Ranunculorum floribus haud multùm differentes, &c.

Iis verò vti ſolent Auſtriacarum alpium Opiliones & Venatores, ad pellendas febres, foliis eius contuſis carpo admotis.

RANVNCVLI MINIMI ALPINI, ALBI & lutei, alia Icon.

Cluſianæ Figuræ antè traditæ, noſtram hîc adiungimus, ex ſicca planta depictam. Repetiuntur autem interdum, teſte Dodonæo, flores duplici foliorum ſerie conſtantes.

RANVNCVLVS CRETICVS ALBO FLORE.

Foliis eſt Ranunculi pratenſis vel hortenſis repentis, diuiſis ſpecie trifoliâ, & rariùs quinquefoliâ, per margines crenatis, per terrā ſparſis. *Caule* rotundo, pedali: qui duos vel tres *flores* ſuſtinet magnos, ex ſex vel ſeptē foliolis compoſitos, albos, Papaueris erratici flores magnitudine ſuperantes: quibus ſuccedit *Capitulum ſeminibus*, aliorum Ranunculorum more, refertum.

RANVNCVLVS MONTANVS PVRPVREVS, calyce villoſo, *Fel. Plateri.*

Plantulæ huius facies diligenſque conſideratio facilè diligentibus differentiam ſui à reliquis Ranunculi ſpeciebus oſtendet. Dodrantalis eſt plantula; cui *folia* velut in digitos diſſecta, partim à coliculorum exortu longis pediculis hærentia, partim ex ipſis pediculis pendentia. In ſummo *flos* ſedet ſingularis, Ranunculi, purpureus, villoſiſſimo calyce obtectus.

RANVNCVLVS ILLYRICVS, RADICIBVS bulboſis, foliis longis, & floribus aureis.

Ranunculum anguſtifolium grumosâ Aſphodeli radice inſcribit in Pin. C. Bauhinus, In Phyt. verò *Ranunculum foliis valde inciſis oblongis, lanuginoſis.* Quibuſdam dicitur *Ranunculus Sardoneus, Sardonia* vel *Sardoa Herba,* plæriſque omnibus *Ranunculus Ilyricus*: Tabernæmontano, Dodonæo & aliis, *Ranunculus* i. *Dioſcoridis.*

RANVNCVLVS TRIPOLITANVS flore phœniceo.

Ranunculum Aſiaticum grumoſa radice inſcribit etiā Cluſius, qui peregrè aduectum & Conſtantinopoli allatum, refert: ac Iunij initio florêre. Eum addens *Tarobolos catamer lalè* nomine fuiſſe inſignitum, quod *Tripolitanum plenum florem* ſignificat.

RANVNCVLVS ASIATICVS GRVMOSA radice 2. *Cluſii.*

Hunc eundem ſuſpicamur eſſe cum *Imperati Ranunculo Illirico*, cui adſcribit *folia* profundè inciſa, & in ambitu ſerrata, craſſiuſcula & nō. nihil piloſa, coloris pallidi & viridis, ſaporiſque ingrati & mordicantis: *flores* albos, interdum coloris minij: *ſemina* alata & folioſa, inſipida, & *radices* tuberoſas.

Ranunculus tuberoſa radice, & flore puniceo, inſcribitur vulgò.

RANVNCVLVS CONSTANTINOPOLITANVS, flore ſanguineo, pleno.

Conſtantinopolitani ſiue Byzantini cognomen huic dedit Cluſius, quòd in quibuſdam hortis Byzantio vicinis, & in illius vrbis conſpectu, vltra tamen Boſphorum, ſitis, intellexiſſet inueniri. Sed ob eandem rationem Aſiaticus fortè potiùs erat vocandus.

RANVNCVLVS GRVMOSA RADICE, flore niueo.

Hic de Ranunculi temperamento & facultatibus agemus.

Plures Ranunculorum ſpecies proponit quidem Dioſcorides, ſed vim omnibus vnam tribuit, acrem & valde exulcerantem. Sic *Plinius*, Ranunculis omnibus, ait, vis cauſtica, ſi folia imponuntur, puſtuláſque, vt ignis, faciunt. Et *Galenus* itidem Ranunculos omnes vehementer acrem, & cum dolore exulcerantem, facultatem poſſidere ſtatuit. Vſum peculiarem norunt Practici & Seplaſiæ.

RANVNCVLVS LONGIFOLIVS, FLAMMVLA dictus.

Caule eſt dodrantali, glabro, fiſtuloſo, geniculis nodoſo, nunc ſolitario, nunc in ramos diuiſo. *Folia* priora ex longis pediculis vnciam ſemis lata, alia oblonga, alia ſubrotunda: ſuperiora verò per caules ex articulis oriuntur bina, interdum ſerrata. *Flores* Ranunculi vulgaris pratenſis, contractiores, aureo fulgore. *Radix* ex fibris albicantibus conflata eſt.

Flammula, quaſi *Flamma*, aut *Herba ignis*, nomen, ab exſuperante ardente caliditate habet.

In paludibus & vliginoſis prouenit, Maioque floret & Iunio. Geneuæ circa S. Geruaſium, eâ formâ quâ hîc pingitur, abundans.

RANVNCVLVS LONGO FOLIO MAXIMVS, Lingua Pliuij.

In vliginoſo ſolo & paluſtribus exit Ranunculus *Lingua Plinij* Dalechampio putatus. *Caule* cubitali & altiore, craſſo, læui, in ramos ſubinde diducto: per quem, veluti & per ramos, alternatim *folia* producuntur pedali circiter longitudine, vix vnciam lata, craſſiuſcula, glabra, mucronata, ſaporis acris & amari. *Flores* extremis inhærent ramulis, Ranunculorum aliorum formâ & colore: quibus ſuperueniunt *Capitula* erinacea, nucis iuglandis magnitudine, cum acutis aculeis. *Radix* compluribus fibris defixa nititur.

Inter Vormaciam & Oppenheymium vidimus in paludoſis locis, & foſſis Rheni antiquis.

RANVNCVLVS GRAMINEVS PLENO flore: Germ. *Gefülter groſs Hanenfuſs.*

Lobelio in Icon. Plant. dicitur *Ranunculus gramineus multiplex*: Tabernæmontano *Ranunculus multiplex*, aut *multiflorus*, aut *Coronarius*. C. Bauhino in Phyt. *Ranunculus gramineus flore multiplici*. Icon eſt Dodonęi, qui illi deſcriptionem aptat alteri plantæ conuenientem.

Colitur in hortis.

SCROPHVLARIA FLORE RVBRO, Camerarii.

Scrophulariam alterã *ſine Scrophulis* ſiue tuberculis inſcribit Camerarius, qui floſculis & foliis vulgaris eſſe ait, ſed elegantioribus, ac in cæteris cum ea fermè conuenire, & ſe ſua ſponte quotannis propagare.

Cæterùm facultatis calidæ & ſiccæ eſt Scrophularia, & propterea deſiccat, extenuat, diſcutit, abſtergit: eſt enim guſtu amara & ſubtilium partium. Et hinc ad duros glandularum tumores, quos Græci χοιράδας, Latini *ſtrumas Scrofulaſque*, appellant, prodeſſe fertur. Quin vel collo appenſam, vel aliàs geſtatam, magnæ efficaciæ contra eas valere vulgi eſt opinio.

SCROPHVLARIA MAGNA LVTEA amplis foliis.

Hanc Viennæ Auſtriæ in cultioribus hortis obſeruauit Cluſius. Nos verò Montbelgardi in S. P. horto eam habuimus, florentem Aprili & Maio, ſeminéque quotannis ſe renouantem.

Scrophularia porrò vulgaris, de qua mox, *Scrophulariæ maioris* titulo vulgò donatur, ad differentiam Minoris, quæ *Fabarola* & *Chelidoniũ minus* vocatur. An verò ſit Galeopſis, vt exiſtimarunt nonnulli, examinabimus in Appendice.

Cæterùm ſciet Lector *duas vltimas huius Paginæ* Figuras *ad finem proximè ſequentis pertinere, facta, abſente Authore, metaſtaſi.*

RANVN-

RANVNCVLVS AVTVMNALIS, FOLIO late, rotundo, ſerrato.

Ranunculum Luſitanicũ, ſiue *Autumnalem Cluſii*, inſcribunt Lobelius & Tabernamontanus.

Frequentem circa Olyſſiponem inter Olueta & pleriſque Bæticæ locis, ait Cluſius, Octobrique & Nouembri flores proferre. In Belgio ipsâ brumâ floret in hortis, teſte Lobelio. *Montem* verò in Luſitania à quibuſdam vocari ſcribit Cluſius.

RANVNCVLVS LVSITANICVS bullatus.

Elegans hoc Ranunculi genus operâ Cluſii ex Luſitania delatum eſt, & à Lobelio primùm exhibitum *Ranunculi Luſitanici Cluſii* inſcriptione.

C. Bauhino in Pin. dicitur *Ranunculus Aſphodeli radice flore magno.*

RANVNCVLVS ANGVSTIFOLIVS BVLBOSVS.

Plantam hanc Veteribus indictam, ob ſaporem & florum ac radicum formam, Ranunculis annumerandam cenſet Dalechampius.

Rara eſt inuentu, niſi in montibus D. Mariæ à Monteſerrato, vbi frequentiſſima iuxta arbuſta & Querceta.

Ranunculum gramineo folio bulboſum inſcribit Caſp. Bauhinus in Pin. *Ranunculum montanum longifolium* in Phyt.

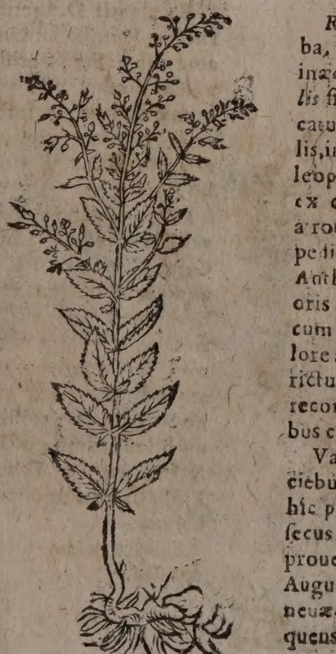
RANVNC. MINIMVS GRAMINEIS FOLIIS.

Parum etiam eſt obuius hic: Reperimus tamen in Gallo-Prouinciæ & Galliæ Narbonenſis nonnullis locis, ac præſertim circa Monſpelium.

Pingui & humido loco ſi planteтur, valdè excreſcit, & viſu pulcher eſt.

SCROPHVLARIA: Germ. *Braunvvurtz, Seuvvrtz:* Gall. *Scrofulaire:* Ital. *Scrofularia.*

Radix obliquè agitur, alba, craſſiuſcula, & tuberibus inæqualibus ſtrumoſa. *Caulis* firmus, rectus, quadratus, cauus purpuraſcens, bicubitalis, in alas diuiſus. *Folia* Galeopſis, maiora, acuta, ſerrata, ex caulis geniculis aduerſa, atrouirentia. *Flores* hirſutis pediculis hærent complures, Anthirrhini minimi, hiantis oris inſtar, atro-purpurei cum viridi palleſcente colore admixto: prominulo è rictu ſtilo virente, altéque reconditis tortuoſis ſtaminibus cum apicibus ochreis.

Variis Scrophulariæ ſpeciebus Nos *Maiorem* dictam hîc pingimus. In ſyluis ea, ac ſecus agrorum margines, prouenire ſolet, Ìulioque & Auguſto florere. Baſileæ, Geneuæ, Lugduni, paſſim frequens.

SCROPHVLARIA MAXIMA STRVMOSA.

Quadratis *caulibus* ad cubitos aliquot altè excreſcit: per quos *folia* Scrophulariæ vulgaris, vel Betonicæ, ſerrata, nigricantia, fœtida. *Flores* & *vaſcula* ad maioris vulgatæ Scrophulariæ accedunt: verùm *radix* non vt illi ſtrumoſa, ſed ex innumeris fibris compoſita.

Scrophulariam minimam inſcribit Camerarius: *Ocimaſtrum maius* Tragus: *Betonicam aquaticam* Lobelius & Dodonæus. An *Clymenum Dioſcoridis*?

Variis in locis ſpontè prouenit, ſecus ſcrobium ripas ac iuxta profluentes aquas; quemadmodum. Nos cum vulgari Baſileæ ad fluuium *Birſe* plurimam obſeruauimus, florentem Iulio.

SCROPHVLARIA INDICA CAPITVLIS MAXIMIS: & de Creticis Cluſii Scrophulariis.

Scrophularia Indicæ nomine *ſemẽ* accepimus quoddam, cuius Figuram hîc damus. C. Bauhinus in Phyt. vocat Scrophulariam 6. ſiue Indicam, capitulis aliquot iunctis, ſed quadruplò quàm in aliis maioribus.

Scrophulariæ autem Creticæ nominè genera duo tradit & deſcribit Cluſius: 1. quidem quod Francofurti natum, ſemine Cretâ accepto, Rutæ ſylueſtris appellatione: ac 2. quod folio Vrticæ eſſe dicit.

SCROFHVLARIA TENVIFOLIA, RVTA Canina quibuſdam dicta.

Radicem habet longam, ſimplicem, mediocriter craſſam: *caules* cubitales, ſtriatos, teretes, ferè nigricantes, medullâ fungosâ plenos, ramoſos: ac in iis *folia* oblonga, anguſta, profundè laciniata, grauiter odorata. *Flores* eo ordine diſpoſiti quo in Scrophularia maiore vulgari, copioſiores, nigri, parui: quos *vaſcula* excipiũt Scrophulariæ minoris, acuminata, in duas carinas dehiſcentia.

Rutam caninam vocant Lobelius & Cluſius: Sideritidem Cæſalpinus & Camerarius. An *Herba mora Italorum* Hiſtoriæ Lugd.?

CHAMÆROPS PLINII QVIBVSDAM.

Radice eſt craſsâ & multipilci: *caulibus* multis & cubitalibus: *foliis* Myrthi, circa caulem geminis: *flore* copioſo è foliorum ſinubus naſcente: quem excipit in oblongis vaſculis *ſemen*. Sic deſcribit & pingit Hiſtoria Lugdunenſis, nullis adſcriptis natalibus. Eam *Nos* non vidiſſe ingenuè fatemur: nec immerito fortè *quænam ſit Herba*, quis cum C. Bauhino eptierit?

SIDERITIS; Germ. *Vvundkraut*: Gall. *Eſpece de Tetrait*: Italis *Sideritide*.

Eas Veteres in genere *Sideritidis* nomenclaturâ inſigniuerunt Plantas, quas vulneribus ferro factis glutinādis aptas agnouerunt: argumento à nominis Græci origine ducto: quòd ſcilicet Σιδηρῖτις ἀπὸ τοῦ σιδήρου, id eſt, à ferro, dicatur. Sic *Ferruminatricem* appellauêre Latini.

Cùm autem permultæ ſint plantæ, eæque inſignes, ac diuerſi etiam generis, quæ ferro ſauciatis partibus opem pollicentur: eas tantùm hîc enarrabimus, quæ ex Veterum & Recentiorum ſententia, huius loci propriè eſſe videntur.

SIDERITIS MONSPESSVLANA.

Vulgaris Sideritis antè picta ex lignoſa *radice caules*, emittit pedales & bipedales, quadratos, hirſutos, ex herbido virore flaueſcentes: ad quorum genicula *folia* exeũt aduerſa, rugoſa, hirſũta, vnciali aut ſextantali longitudine, ſemunciam circiter lata, in ambitu crenata. *Flores* verticillati genicula amplectuntur, galericulati, ex albido lutei, labro ſanguineis punctis guttato, ex calyculis hirſutis, in quinque mucronata ſegmenta abeuntibus. Singuli verò quaterna *ſemina* poſt ſe relinquunt.

In Monſpeſſulana, quam hîc pingimus: folia breuiora ſunt, rotundiora, & magis hirſuta: floréſque ex luteo albicant.

SIDERITIS PANNONICA, FLOSCVLIS VIX ex vaſculis prominentibus, fuſcis.

Ex plantis D. Agerii Sideritidem hanc habuimus, non antè viſam. Frequentiſſimam autem dicebat eſſe in Pannoniæ Auſtriæque inferioris aruis, & inter ſegetes, macro & arido ſolo, ac Iunio & Iulio florêre.

Vulgaris autem *Sideritis*, vel Cluſio teſte, paſſim in Gallia, Germania, Pannonia, aliiſque Europæis regionibus ſponte prouenit, in ſepibus agrorum & cæduarum ſyluarum marginibus, atque in apricis & meridiano Soli obiectis collibus. In maritimis & montoſis Italiæ & Inſubriæ, ac Venetorum Lio, etiam haberi ſcribit Lobelius.

Florêre autem ſolet Iunio & Iulio.

SIDERITIS GLABRA ARVENSIS.

Sideritim vulgarem refert, tum caule quadrato, tum foliorum conſimili poſitu & ſerraturâ : verùm tum ille tum hæc glabra ſunt & atro virore ſplendentia, ac folia etiam latiora. *Florum verticilli*, ſpicam patulo rictu efficiantes, ſubiecta habent ſinguli bina. Suntque *flores* maiores, candoris niuei, ac ſubinde piloſi, veluti & calyx. *Radix* ſimplex gracilis.

Baſileæ frequentem vidimus in aruis: ac etiam Montbelgardi inter Pagos *Arbouans* & *Audincourt*. Floret Iulio & Auguſto.

SIDERITIS BREVI SPICA.

Hanc Sideritidem breui ſpicâ inſcribebat Valerandus Dourez à quo habuimus: ſed cùm ſiccam miſerit de colore nihil tradere poſſumus. *Sideritim montanam* inſcribunt Lobelius, Hiſtoria Lugd. & C. Bauhinus.

Sideritidis *Vires* quod attinet, eas ex Antiquis & Recentioribus in pauca contrahemus. Vehementer exſiccat, nonnihilque odora cum adſtrictione inſigni, nec ingrati ſaporis, atque ad vulnera nata. Hac etiam enterocelas & alba menſtrua curant Curſores Empirici: alii in Cephalæa frontem eius decocto lauant: alii pedes cæteróſque artus defatigatos, aut alioqui rigentes, eodem decocto vtiliter foueri prædicant.

SIDERITIS GENVS SPINOSIS VERTICILLIS.

Sideritibus annumerandā cenſemus hanc plantam cui *caulis* eſt quadratus, hirſutus: ac cui ad ſingulos nodos verticillatim circumnaſcuntur *flores*, Sideritidis vulgaris floribus ſimiles, cādidi, hiantes, non tamen ita exerti: calycibus laxis, duris, in quinque lacinias rigidas ſpinoſas, quarum ſuprema omnium longè maxima, diuiſis. Vnicuique autem verticillo ab imo ad ſummum vſque faſtigium, ex aduerſo orta *folia*, modicâ hirſutie obſita, ſerrata vt Teucrii, ſed nonnihil oblongiora & anguſtiora.

Reperimus prope vrbem Romam.

Plura de Sideritidibus *in Appendice*.

PRVNELLA ſiue BRVNELLA: Germ. *Braunellin*, Gall. *Herbe au Charpentier*: Ital. *Prunella*.

Prunellam flore minore vulgarem hîc pingimus, quæ ſubinde à *caulium* anguloſorum, ſubhirſutorum, purpuraſcentiúmque demiſſis fibris radicatur. *Folia* ferè bina ad articulos oppoſita, nonnihil rubentia, hirſuta, Origani vulgaris. *Flores* verticillati, cucullati, duobus ſemper hirſutis rubentibus ſubiectis foliis, ſpicam efformant, colore ex *cæruleo* purpuraſcente, Lamii floribus non abſimiles, ex calyce hirſuto itidem purpuraſcente prodeuntes.

Paſſim obuia eſt in pratis & collibus, præſertim propè fluentes aquas: & floret Æſtate.

PRVNELLA MINIMA.

Conſolidam minorem & *Conſolidam minimam* inſcribunt nonnulli: quidam *Polycnemon Dioſcoridis*: alii *Periſtereon Prapoſiti*: *Britannicam* Guillandinus.

Baſileæ abundat variis in locis, intra Vrbem, & circa montem *Krentzach*, atque etiam ad fluuium *Birſe*. Lugduni & Monſpelii florentem obſeruauimus Maio: Montbelgardi in pratis Iunio, Iulio & Auguſto.

Vulgaris verò Prunella, in variis Europæ Prouinciis paſſim in pratis ſiccioribus obuia reperitur, & copioſè luxuriat, ac floret Æſtate.

PRVNELLA FLORE MAGNO PVRPVREO, foliis laciniatis.

Caule eſt palmari, hirſuto: cuius ſingulas iuncturas ornant bina ex aduerſo poſita folia: inferiora quidem vnciali pediculo nixa, ſuperiora proportione minori, vel etiam nullo, vnciam & ſeſcunciam ferè longa, ſubhirſuta, in aduerſas lacinias diſſecta. *Flores* inter ſpicæ vncialis ſquammata folia ſubrubentia, emicant magni, hiatu patulo *ſtamina* emittentes, purpuraſcentes.

Reperitur & huius generis folio non laciniato, vtramq; obſeruauimus Montbelgardi in colle *la Chau* & inter pontem *Vauiaucourt* & *Dampierre*.

PRVNELLA FLORE ALBO PARVO, FOliis in mediis caulibus profundè diſſectis.

Locis gaudet hæc herboſis & gramineis, ac fluminibus nonnunquam inundatis, Maióque & Iunio florere ſolet.

Cæterùm Prunellam è *Solidaginum* genere eſſe ſcribit Brunfelſius; eámq; cum Officinis *Conſolidam* & *Solidaginem minorẽ* vocat Matthiolus. Camerarius illam in Libro de dynam. falsò Galeno adſcrib. deſcripto aſſerit. De eadem Hippocratem & Dioſcoridem citat I. Cubæ Herbarium: ſed neuter indicat quomodo illi nominarint. Sic vtrum Veteribus cognita fuerit hæc planta, necne, haud ſatis clarum.

PRVNELLA FOLIO ANGVSTO, rigido, integro.

Prunellæ vires in genere hîc adſcribemus. Eam calidam & ſiccam eſſe ex guſtu concludit Fuchſius. Potione & lotione laudatur ad ſclopetorum vulnera. Aphtas & oris vlcera ſanat eius ſuccus. Eximiæ verò eſſe virtutis ad linguæ, gutturis & faucium ardores extinguendos (*die Braûne* Germani vocant,) ſi ex illius decocto aut aquâ deſtillatâ colluantur & gargariſentur, apud omnes in confeſſo eſt. Aquam etiam aceto & oleo roſaceo admixtam ad vehementes capitis dolores ſedandos præſcribunt Practici.

CONSOLIDA [illegible], SYMPHYTVM [illegible], BVGVLA: Germ. *Guntzel*: Gall. *Conſyre moyenne.*

Symphytorum & Conſolidarum, tria ſumma genera faciunt Recentiores, *Magnũ*, *Medium* & *Paruum*. Symphyta autẽ tria Magna ſunt, *Alum*, ſeu vulgare & Conſolida maior, dictum, *Tuberoſum*, & *Maculoſum*. Totidem *Media*, *Petræum*, *Bugula*, & *Prunella*. Multa verò *Parua*, vt *Bellides*, quarum plurimæ traduntur varietates. De iis antè Claſſe 16. actum: de Symphytis magnis agetur poſt, Claſſe 33. Hîc verò de Mediis agemus.

Duas autem Fuchſianas Icones hîc exhibemus, non quòd eiuſdem plantæ eſſe ignoremus: ſed quòd huius Herbæ frequentem demonſtrent varietatem & Naturæ luſum.

CONSOLIDÆ MEDIÆ ALIA ICON.

Quadrato, inani, hirſuto & aliquantulùm cyaneo aſſurgit *caule*: *foliis* Anagallidis aquaticæ maioris, nonnihil ſerratis, binis oppoſitis, per interualla naſcentibus clematibus longè ſe ſpargentibus. *Flores* ex foliorum alis calyci inſident ſeſſili, breui, hirſuto, cyaneo, quinquepartito, cærulei vt plurimùm, & nonnunquam albi vel cinerei, in quatuor ſegmenta, duo lateralia productiora, atque inferiora totidem minùs alta, ſed magis lata, abeuntes, nullâ galeâ aliſve, vt Lamia: *apicibus* verò & ſtylo cyaneis. *Radix* tenuis, fibroſa, adſtringentis guſtus.

CONSOLIDA MEDIA GENEVENSIS.

A vulgari diuerſa hæc videtur. *Caules* enim habet ab vna radice plures & hirſutiores: *folia* verò minora, oblõgiora, & ſuperiora profundiùs crenata: *flores* modò purpureos, modò rubellos, modò albos.

Geneuę circa Noſodochiũ floret Martio & Aprili.

Vulgaris autem Conſolida media ſaxoſa amat loca; atq; in pratis humidioribus, apricisque & apertis vineis, nonnunquam etiam reperitur, compluribus Europæ regionibus familiaris. Translata ad hortos in iis luxuriat. Floret Maio & Iunio. Copioſam alunt Ebrodunenſium prata ſupra Molendinum ad flumen.

CONSOLIDA MEDIA COERVLEA ALPINA Caſpari Bauhini.

Alicuius caliditatis eſt particeps Conſolida media, reſiccat verò manifeſtè cum nonnulla adſtrictione. Eius non meminêre Veteres: ex Recentiorum verò ſententia *Prunella* & *Bugula* mirum in modum vtiles ſunt diſruptis, fractis, vulneratiſque internis partibus: atque idcircò vtiliter potandæ dantur ab alto deuolutis, iiſque qui interna inteſtináve volnera acceperunt quæ mirificè ſanant. Sanguinis grumos in ventriculo aliiſve partibus concretos diſſoluunt & deiiciunt: tantique apud Gallos ſiunt: vt eum nec Medico nec Chirurgo egêre qui *Bugulam* & *Saniculam* habuerit, trito apud eos feratur Diuerbio.

EVPHRASIA: Germ. *Augendienſt* : Belg. *Oghen troſt*: Gall. *Eufraiſe* : Ital. *Eufragia*.

Duplex vulgò ſtatuitur Euphraſia, *alba* & *purpurea*, *lutea* enim Matthioli Coris eſt Monſpelienſium.

Palmaris autem plantula eſt Euphraſia, tenuibus ſubhirſutis *virgulis* ſurgens. *Folia* denticulata, Chamædryos, ſed triplò maiora, criſpa, & auerſâ parte hirſuta, bina ex aduerſo poſita, ex quorum alis *floſculi* emicant pulchelli, lactei, purpuraſcentibus ſtriis picti, aſperſâ nonnullâ lanugine: labello in tres bifidas lacinias diuiſo, ac ſuperiore folio ſurſum reflexo, tripartito. *Radix* tenuis, lignoſa.

Naſcitur in locis herboſis, pratis, ſecus vias & agrorum margines: ac floret Æſtate. *Plura in Appendice.*

GRATIOLA; GRATIA DEI: Germ. Gall. & Italis *Gratiola*.

Vbertim luxuriant huius *radices*, pennæ anſerinæ craſſitudine, obliquè repentes, albæ, crebris geniculis nodoſæ, à quibus plurimæ demittuntur fibræ albæ. Caules plures, dodrantales, propter terram rubentes, ſuperiùs ex albido vireſcentes, creberrimis geniculis diſtincti: ad quorum ſingula *folia* bina, Saponariæ, minora, in ambitu nõnihil crenata, naſcuntur: & ex eorum alis modò *ſurculi* foliis Hyſſopi minimè crenatis donati, modò *flores* ſingulares, ſtriati, oblongi, coloris partim flaui & partim albi, pediculo ſemunciali hærentes, ex calyce quinque partito: lis tandem ſuccedit *pericarpium* ex rotundo oblongum, *ſemen* continens minutum. *Plura in Appendice.*

CORIS MONSPESSVLANA PVRPVREA.

Coridis meminit Dioſcorides, cùm ait: Coris, quam aliqui Hypericum vocant, eſt folio Ericæ &c. *Coren*, referente Galeno, vocauit Hippocrates, argumento ſeminis, quod pupulæ oculi ſimilitudinem habet: Sic ſuam etiam Corim habent Recentiores, quam Monſpeſſulanam inſcribunt, ac Coridis Græcorum deſcriptioni multis notis reſpondere aſſerunt. Eam tamen Lobelius ad Ericarum Claſſem refert, mediæque cuiuſdam naturæ eſſe ait inter *Hypericum* & *Aiugam*. Alii *Symphytum petræum* eſſe volunt. Duplicem verò faciunt Scriptores: *purpuream*, quam hîc pingimus & *luteam*, de qua mox.

CORIS MONSPESSVLANA LVTEA.

Eius ſimplex & lignoſa eſt *radix*. *Caulis* ſingularis, cubitalis, lignoſus, teres, in ramos aduerſos, duros, lignoſos, diuiſus. *Folia*, inferiora quidem Hyſſopi foliis ſimilia, vtcunque anguſtiora, acuminata, caduca; inferiora verò tenuia, Ericæ arboreſcentis æmula. Longas geſtant ramuli ſpicas hiantium luteorum *floſculorum*, cum multis apicibus, ſubiecto ſingulis floſculis foliolo. Omninóque interdum rubẽt caules & folia.

Monſpelii vidimus in monte prope *Caſtelneuf* loco ſaxoſo, florentem Auguſto.

Purpurea in Galliæ Narbonenſis maritimis prouenit.

TERTIONARIA, ſiue TERZOLLA, ALIIS LYSImachia galericulata: Germ. *Fieberkraut*.

Caulibus eſt breuibus, quadratis, rigidulis, articulatis, in crebras alas diuiſis. *Folia* ad genicula ortum habẽt, gemina, aduerſa, Betonicæ æmula, minora, perinde rugoſa, rariùs per ambitum ſerrata, ſapore inſigni amaro. Ex eorum alis *flores* ſurrecto tubulo emicant, ex viridi in pallidum languentes, labello punctulis ſaturatioribus picto, ex calyculo breui globoſo. *Radix* tenuis ſerpit.

Aquoſis & paluſtribus gaudet, & riuorum è montibus defluentium ripis, Iunioque & Iulio floret: in Montbelgardenſiũ *Souchaut* frequẽs. Vſus eius ad Febres.

SYMPHYTVM PETRÆVM.

Symphyti petræi nomine permultæ donantur Plantæ, *Sanicula*, *Prunella*, *Virga aurea*, *Coris Monſpeſſulana*, *Hyſſopum vulgare*. *Polium vulgare montanum*, *Trachely & Conſolida ſpecies aliqua*, &c. De Symphyto petræo autem ſic tradit Dioſcorides. Symphytum petræum, ait, naſcitur in petris: *ramulos* habet Origano ſimiles, *Capitulis* veluti Thymus. Totum verò lignoſum, odoratum, & guſtu dulce eſt, ſaliuamque ciens. *Radice* nititur longâ, ſubfuluâ, digitali craſſitudine. Ad pulmonis vitia, ſanguinis reiectiones, dyſenterias, plurimáq; alia commendat: Carnéſque dum coquuntur ſi iis addatur, conglutinare aſſerit.

CRISTA GALLI: Germ. *Reel rodel* : Gall. *Creſte de Coq* : Ital. *Creſta di gallo.*

Præter C. Bauhinum neminem ſcimus qui Criſtæ Galli ſexum vel varietates obſeruarit. Variat autem *foliorum* magnitudine & longitudine: *caulium* numero: *florum* & ſeminis colore, atque etiam ſexu. *Folia* enim vel longiora & latiora ſunt, vel parua & anguſtiora: *Caules* plures vel pauciores: *flores* vtplurimùm lutei, ac nonnunquam etiam albi: *ſemen* vel nigrum vel ſubluteum, Et eſt tandem vel *Mas*, vel *Fœmina*.

Criſtam Galli Fœminam hîc pingimus, quæ *caule* eſt minùs robuſto, *foliis* anguſtioribus, floribúſque multò minoribus quàm *Mas* de quo mox, ac minùs etiam albeſcentibus ſummitatibus.

Paſſim in aruis prouenit, vt & in ſiccioribus pratis, totâque Æſtate floret.

CRISTA GALLI MAS.

Radice eſt exili: *caule* pedali & ſeſquipedali, recto, tenui, quadrato, inani, in ramos aliquot diuiſo; quos aduerſo ſitu poſita bina ſemper ambiunt *folia* ſine pediculo, ad exortum latiuſcula, ſenſim in mucronem deſinentia, altiùs crenata, *Galli criſtam* æmulantia, circum plantæ ſummitatem magis quam in Fœmina albicantia. In ſummo ramorum aut caulis ex foliorum alis *flores* vnà cum folliculo compreſſo hirſutoque & laciniato, à quo prominent, Gallinam glocientem incubantémque exprimunt, quorum ſuperius folium caput gallinaceum efformat luteum, roſtro cæruleo: *Plura ad latus ſequentis Figuræ*, ad hanc notam. †

CRISTÆ GALLI AFFINIS PLANTA Romana, ſiue Criſta Galli maior Italica.

Circa Romam copioſam obſeruauimus, florentem Maio.

† *Vt autem in deſcriptione paulò antè incheata pergamus*, in roſtro illo cæruleo occultantur *apices* hirſuti quatuor, duabus laciniis excauati: inferius verò folium intenſiùs croceum, in tres lacinias abit, ſtigmatis nigris guttatas. *Vtriculi* foliacei modicè protuberantes hirſuta *vaſcula* continent membranea, lucida: in quibus *ſemen* fuſcum, rotundum, compreſſum, ſinuatum, cùm mẽbraneo margine: Iiſdem cum Criſta Galli fœmina locis prouenit, eodémque tempore floret. Nullius autem ſunt vſus.

PEDICVLARIS, QVIBVSDAM CRISTA GALLI: Germ. *Leuſkraut* : Gall. *l'Herbe aux poux.*

Pedicularem maiorem Dalechampii hîc pingimus, quã ſic deſcripſit. Filipendulæ alpinæ affinis eſt, ait, *radice* foris nigrâ, Napi modo gracileſcente, rugosâ, nonnihil ſurculosâ: *caule* fermè cubitali, virgato, vnico: *foliis* Filicis, in longo pediculo ordine collocatis, per ambitum crenatis, exeunte per caulem alternatim vnoquoque foliorum pediculo: *flore* pallido, ſpicatim in ſummo caule congeſto: ac *ſemine* tandem copioſo, in latis corticoſis vaſculis concluſo, Alyſſi modo.

In vertice *montis aurei*, Lugduno haud procul admodum diſtante, gignitur. Nos Nemauſo habuimus.

PEDICVLARIS, QVIBVSDAM CRISTA GALLI, flore rubro & albo.

Alectorolophon Plinij eſſe volunt aliqui: *Fiſtulariam* à caulis cauitate dici author eſt Cluſius. *Pedicularis* verò vel *Pedicularia* appellationem, ab effectu obtinuit, non quòd pediculis hoſtis ſit, vt quorumdam fert opinio; ſed quòd pecori ac iumentis, quæ in pratis vbi prouenit naſcuntur, pediculorum copiam gignat.

Naſcitur, in vliginoſis pratis, ac inter pratorum vitia recenſetur, nec cuiquam rei vtilis eſt. Geneuæ vidimus flore purpureo & albo in pratis iuxta fluuium *Arue*, ac in pratis etiam aquoſis Montbelgardenſibus: vt & Baſileæ in Michelfelden.

PEDICVLARIS BVLBOSA.

Complures emittit *caules*, pedales, concauos: in quorũ cacumine *flores* multi, aceruatim congeſti, cucullati, Pedicularis, maiores. *Folia* palmaribus nixa pediculis, pinnata, Filipendulæ diuiſurâ, ſtatim ex radice multa prodeunt: per caules verò pauca, præterquàm in ſummitate, vbi *florum ſpica* incipit, quo loco ſatis ſunt frequentia. *Radices* capillaribus fibris intertextæ, multę, è principio anguſto, ſenſim extuberantes, ac Filipendulæ radicibus multùm cedentes.

In altiſſimorum montium verticibus, prouenit, ac nonnunquam etiam in vliginoſis pratis.

PEDI-

PEDICVLARIS ALPINA, FLORE LVTEO, radice nigra.

Apud Hiſtoriam Lugdunenſem *Filipendulæ alpinæ* titulo habetur. Apud C. Bauhinum in Phyt. *Oenanthi*, ſiue *Filipendulæ ſimilis alpina lutea*, dicitur.

Eam gignunt ſumma alpium iuga, paſcuis, pratis, & vberrimo Fœni prouentu greges innumeros atque armenta ſaginantia.

MELAMPYRVM, ſiue TRITICVM VACCINVM: Ger. *MohrenVveitz*: Gal. *Blé noir, Blé de vache*: It. *Melãpyro*.

Lignosâ eſt & exiguâ fibroſâ *radicula*: ex qua ſurgit *caulis* ſingularis, quadratus, hirſutus, purpuraſcens, multis alis concauus. *Folia* ex interuallis ex aduerſo poſita, Linariæ alia, alia lata & profundè laciniata, aſpera, atro virentia, iis quæ in ſupremo thyrſo ſunt breuioribus, latioribus, digitatis & hilari purpurâ tinctis. Ex eorum alis galeati *flores* exeunt, ſubhirſuti, caſſido purpurante, labello luteo cum rubore admixto, ceruice penitùs lutea, purpuraſcentéque reliquo tubulo. Quibus ſuccedunt in *capſella* oblonga turgida *ſemina* duo aut tria, Triticeis minora nigrioráque. *Plura in ſequ.*

MELAMPYRVM CRISTATVM, FLORE ALBO vel purpureo, cum rictu luteo.

Hoc vidimus inter Balneũ admirabile & Nũrringã. Vulgare autem omnibus in Prouinciis pingui ſolo prouenit inter ſegetes, cum Frugibus florens & ad maturitatem perueniens. Súntque qui ob floris elegantiam in hortis ſerant.

De Melampyro porrò nihil tradidere Dioſcorides & Plinius: obitérque tantùm & confusè de eo egit Theophraſtus, & eius exemplo Galenus, qui ab eo ſua mutuaſſe deprehenditur.

MELAMPYRO AFFINIS PARIETARIA COErulea: Melampyrum purpuro-violaceum quorumdam.

Creſcit in Hungariæ, Bohemiæ, Auſtriæ, Morauiæ, & Germaniæ quoque, ſepibus & ſyluarum marginibus, vmbroſiſque locis: ac ob inſignem elegantiam & colorum varietatem hortis inſeritur. Aiuntque quidam eam vulnera ſanare, & liuores diſcutere.

Vulgare autem Melampyrum pergratus eſt bobus ac vaccis cibus, iiſque ſaginandis aptiſſimus, vnde etiam vaccini Tritici appellationem ſortitum eſt. At nullum, quod ſciamus, in Medicina vſum obtinuit, & plærúmque negligi ſolet.

VERBENA ſiue VERBENACA, HERBA SACRA: Germ. *Eiſenkraut*: Gall. *Veruaine*: Ital. *Berbenaca*.

Verbenam in *Rectam* & *Supinam* diſtinxêre Dioſcorides & Græci: in *Marem* & *Fœminam* Plinius & Latini, hancq; folioſam dixêre, illam verò rarioribus eſſe foliis.

A Nobis obſeruatæ aliquot *Differentiæ*, ex quibus *Vulgarem* dictam hîc pingimus. Ea pluribus ab vna, fibroſa & ſubamara, *radice caulibus* cubito longioribus aſſurgit, quadratis, ſubhirſutis, purpuraſcentibus: *Folia* ferè oppoſita, oblonga, inciſurâ quodammodò foliorum Quercûs infimis duabus inciſuris profundioribus: ſunt autem vtrinque hirſuta, ſed ſuperiùs ſaturatius quàm inferius vireſcunt. *Floſculi* in thyrſulis exigui, quinquepartiti, pallide-purpuraſcentes.

VERBENA ſiue VERBENACA SVPINA.

Caules huic plures & tenuiores sũt quàm *Vulgari*, ac *folia* etiam magis inciſa, *floſque* etiam minor, ex cæruleo purpureus: cæterà illi eſt ſimilis.

Prouenit autem vtraque Verbena vbique ſecus agrorum viarúmque margines & vrbium areas, ac non rarò in ipſis etiam ruderibus. Florétque menſibus Æſtiuis, ac nonnunquam etiam Autumnalibus.

Eædem autem ſunt vtriúſque vires: adſtringunt & refrigerant mediocriter, deſiccantque valde. Decoctum vel ſuccum, teſte Dodonæo, plurimi commendant ad peſtem, puluerem alii ad hydropem. *Plura in ſequentibus & in Appendice.*

VERBENA NODIFLORA; ET VERBENA Peruana perpetuò virens.

Verbenacæ nodifloræ nomine accepimus hanc ex Italia. *Foliis* eſt Agerati, ex aduerſo ſitis, vncialibus & breuioribus, paulò quadrante vnciæ latioribus. *Floſculi* perpuſilli, aceruatim congeſti, è glomere emicant ramo extremo hærenti.

Verbenam *in Peru* plurimam creſcere ac contra Philtra, lumbricos, plurimáq; alia mala pro præſentiſſimo remedio apud Indos haberi, ſcribit Monardes.

De *Verbenæ* nominibus, æquiuocis & virtutibus *plura in Appendice*.

VRTICA, VRTICA VVLGARIS: Germ. *Neſſel*: Belg. *Netelen*: Gall. *Ortie*: Ital. *Ortica*.

Vrticarum autem duæ generales traduntur *Differentiæ*: *vna* innoxia eſt, & ſine moleſtia contrectatur: *altera* foliorum improba mordacitate, & ſurculorum lanugine quadam pungente, lędit contrectantium manus, aliáſve quas attingit corporis partes nudas. Illa *Lamium*, *Vrtica iners* & *Galeopſis* nuncupatur, de qua Claſſe præcedenti actũ: hæc verò Græcis modò *Acalyphe* & modò *Cnide* dicitur, Latinis *viua* & *vrens vrtica*: adeóque vulgaris eſt notitiæ, vt non modò interdiu, ſed etiam noctu, ſolo tactu, ab omnibus facillimè cognoſcatur.

Duo iſtius genera Dioſcoridi: ſylueſtrius vnum & aſperius, latioribus nigrioribúſque foliis: & aliud non æquè aſperum.

VRTICÆ VVLGARIS ALIA ICON: Vrtica vulgaris minor.

Præter Vrentis Vrticæ differentias antè propoſitas, habentur & aliæ: Sic *Maiores* aliæ, aliæ *Minores*: aliæ *magis Sylueſtres*, quas *fœminas* vocant, aliæ minùs, *Mares* dictæ, quæ reliquas proceritate ſuperant.

Vrtica vulgaris maior in præcedente Tabella tradita, vridâ lanugine, quâ quadrati & cubitales caules, nec-non folia acuminata, ſerrata, atrouirentia aut ſubflaueſcentia, obſita ſunt, notiſſima: rubentibus nonnihil radicibus nititur: *flores* racematim in ligulis ex foliorum alis proferens, lanuginis incanæ inſtar. *Semen* perquàm minutum.

Minor, quàm hîc pingimus, Maiori in omnibus eſt adſimilis, minora tãtùm omnia, & vrentior eſt.

VRTICA ROMANA, SIVE MAS, CVM globulis.

Radix huic vulgaris Vrticæ, at rigidiores *caules*, pungentibus ſpinulis pro vridæ illius lanugine donati, perinde vt & folia, quæ quàm in illa altiùs multò inciſa ſunt. *Semine* in vtriculis mordacibus glomeratim coniunctis Lini æmulo. Tota planta hominis altitudinem interdum ſuperat.

Reperitur in denſis ſyluis, ac nonnunquam etiam in ſepibus, locis vmbroſis, floréque Aprili & Maio.

Vulgaris verò tum Maior tum Minor, locis incultis exit. Frequentior autem eſt iuxta ſepes, domos, veteréſq; parietes, ac quandoque etiam in hortorum locis neglectis naſcitur. Vigetque & floret Æſtate. *De viribus in Appendice.*

CANNABIS: Germ. *Hampf*: Belg. *Kemp*: Gall. *Chanure*, *Cheneue*: Ital. *Canape*.

Cannabim in *ſatiuam* & *ſylueſtrem* diſtinguit Dioſcorides: Plinius ſatiuam cum ſ)l eſtri confundit: Galenus verò eam, non ſolùm Figurâ ſed etiam facultatibus Vrticæ ſimilem facit.

Recentiores Cannabim ſatiuam in *Marem* & *Fœminã*, ſiue *in Fœcundam* & ſterilem diſtingunt.

Seritur quotannis Vere in agris & hortis, ſolúmq; pingue, ſtercoratum, riguum & altè ſubactũ, teſte Columella, depoſcit. *Fœmina*, quã hîc pingimus, altitudine *Mari* cedit: & flores profert muſcoſos, luteolos, in puluiſculum, nullo poſt ſe relicto ſemine, abeuntes: *Mas* verò, nullo præeunte flore, ſemen copioſum fert, nudum, oleaginoſũ, ſecundum caules ramóſque. Et eſt *hæc ſpecies* ad ſuę generis conſeruationem apta: altera verò, quæ prior matureſcit, melior præſtantiorque ad pannos conficiendos. *Plura in Appendice.*

CANNABIS SYLVESTRIS: Germ. *Vvilder Hanſt*, *Vvilde taub Neſſel*, *Acker Neſſel*.

Similes Altheæ *Virgas* profert, authore Dioſcoride, minores tamen, nigriores, craſſiores & cubitales. *Folia* ſatiuæ ſimilia, ſed nigriora quoque & aſperiora. *Flores* rubeſcentes, Lychnidi ſimiles, ac *ſemen* & *radicem* Altheæ. Decocta radix illitu inflammationes mulcet, tumóres diſcutit, tophos articulorum diſſipat: herbæ cortex torquendis funibus accommodatur.

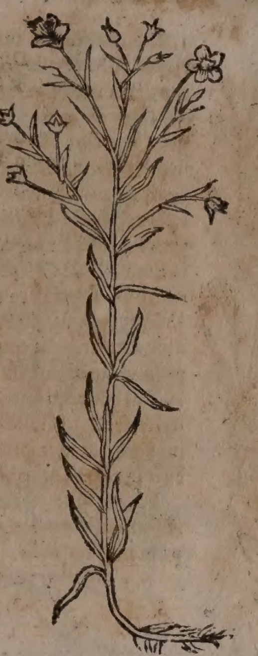
De Cannabi ſylueſtri ſic tradit Plinius: *Cannabis*, inquit, in ſyluis primùm nata eſt, nigriore folio & aſperiore, dein cultu domitâ feritate aſſueuit in agris, &c. Sed magno ille lapſu, cùm apud Dioſcoridem legiſſet Cannabi ſylueſtri Virgas eſſe Altheæ ſimiles, Oſcitanter Cannabi tribuit, quod Altheæ proprium eſt, aquam ſcilicet ſpiſſare, &c.

Eam in aruis ſponte prouenire ſcribit Amatus, ſed non deſcribit. Sic Matthiolus, qui in ſyluoſis & campeſtribus naſci tradit, ſe vidiſſe dicere non audet. Sic Ruellius, Cordus & Lacuna eius meminêre, ſed quæ ſit non tradunt. Cannabem ſylueſtrem Nos non habere, ſtatuunt Tragus & alii, ac Dioſcoridem ſatiuæ ſpeciem aliquam ſubintellexiſſe.

Sunt qui *Sylueſtrem Cannabem* Alceam Officinarum eſſe contendant: alii Clinopodii alterius Matthioli genus album: Alceam Pentaphylli folio alii, & alii Criſtam Galli. *Cannabim* autem ſponte prouenire in Virginia: ſed foliis & caule à noſtra ſatiua differentem, author eſt Thomas Hariot.

LINVM:

LINVM, Græcis Λίνον: Germ. *Lein, Flachs*: Belg. *Vlachs*: Gall. *Lin.* Ital. *Lino.*

Linum meritò interea recenſet Matthiolus, quæ, non modò Medicis, ſed etiam Agricolis, ac omnibus Mulierculis, admodum ſunt nota, vt eorum Hiſtoriam pluribus perſequi prorſus videatur ſuperuacaneum. Vnde etiam Dioſcorides, eius prætermiſſâ delineatione, vires & vſus tantùm recenſet. Arabes ſeminis tantùm meminêre, vocantes illud *Bizechichitem*, ſiue, vt Serapioni placet, *Bezarichichen*.

Diſtinguitur autem vulgò Linum in *Satiuum* & *Syluestre*, cuius, vt ex ſequentibus patebit, variæ rurſus habentur *differentiæ*. Quod verò ſcribit Theophraſtus *Linum degener factum in Lolium abire*: noſtrates Coloni ſibi viſum pernegant.

LINVM SYLVESTRE FRVTICOSVM.

Ramulos dodrantales pedaléſve, ſemper virentes, exornant numeroſa *folia*, mediæ inter Thymi & Pſylli magnitudinis, & ſubalbida. *Flores* omninò niuei ſunt, quibus ſuccedunt *Capitula ſemine plena*: *Radix* dura & lignoſa eſt.

Exit deſertis quibuſdam Hiſpaniæ locis, Sole illuſtratis: floret Iunio & Iulio, ac ſubinde ſemen profert.

LINVM SYLVESTRE ANGVSTIFOLIVM.

Syluestris Lini variæ habẽtur *Differentiæ*. Quod hîc pingimus duram lignoſámque poſſidet *radicem*, ſatis craſſã. *Caules* multi, tenues, cubitales: *folia* ſtriata, confertiſſima, tenuiſſima, longitudine ferè Lini ſatiui. Ex *calycibus* longiuſculis *flores* extremis ramulorum breuium naſcuntur, magni, albi, vel quaſi cinerei, fortuitis ſtriis ſublucentibus: tam caduci, vt vix attingi poſſint quin delabantur. *Vaſcula* minora quàm Lini ſatiui, quadripartita: in quibus *ſemen*, ſatiui itidem ſemine minus.

Sponte in gramineis accliuitatibus naſcitur ac iuxta vias: Maióque & Iunio floret.

LINVM SYLVESTRE ANGVSTIFOLIVM Album: lineis in vmbilico purpureis, *Cluſii*.

Hoc Monſpelii vidimus, florens Aprili & Septembri: & Baſileæ propè *Krentzach* Octobri. Id verò Cluſius tum in Madritianæ ſyluæ apertis locis, tum in Viennenſis agri gramineis, obſeruauit.

Frutescens vel fruticoſum *Linum, flore omninò candido*, vidit idem Cluſius in deſertis nonnullis, & Sole illuſtratis Hiſpaniæ locis.

Apud Mediomatrices autẽ ſylueſtri Lino, ſatiuum planè referente, aduenante Æſtate, integri conſeruntur agri: inueniturque etiam id quandoque inter ſegetes Auenæ.

LINVM SYLVESTRE LATIFOLIVM, flore luteo, Cluſij.

Exit hoc abundè in mõte Badenſibus Auſtriæ thermis imminenti, locis gramineis ſecundum ſepes, ac plæriſque aliis. Floret Iunio & Iulio.

Syluestris latifolii hirſuti Lini flore cæruleo: atq; etiam *Syluestris latifolii lanuginoſi, flore candido purpureis lineis ſtriato* quæ tum in Pannonia tum in Luſitania obſeruauit, meminit etiam Cluſius.

LINVM LVTEVM NARBONENSE.

Ab vna *radice caules* ſurgunt plures cubitales, qui ſuperiùs in ramos diuidũtur: per quos *folia* mollicella, laticiuſcula, breuiora quàm Lini ſatiui, inſipida. *Flores* extremis hærent ramulis, Lini, ſed coloris lutei, amaricantes: quibus ſuccedunt *Capitula* minora quàm Lini ſatiui, in quibus *ſemen*.

Haud procul à mari, in pratis ac herboſis locis: in nonnullis regionibus, ac præſertim in Gallia Narbonenſi, gignitur. Vidimus Nos Mõſpelii florens Septembri: id verò in agro Bononienſi paſſim prouenire, ac in ſtamina poſſe diduci, ſcribit Matthiolus.

LINVM PVMILVM FLORE ALBO, VEL luteo pallente, Cluſii.

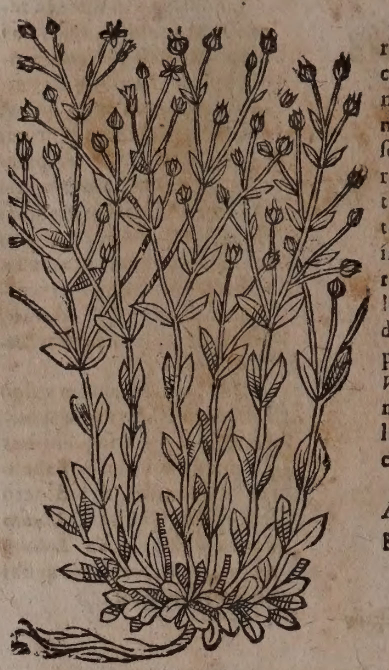

Exili, rotundo, dodrantalique, aut paulò maiore, aſſurgit *cauliculo*: quem aduerſo ſitu, vt in Hyperico, bina ſemper amplectuntur *foliola*, Lini ſatiui foliis ferè paria. Supremus cauliculus in aliquot ramulos diuiditur, qui in oblõgis pediculis exiguos *floſculos*, quinque foliis albis conſtantes, proferunt, luteis intus ſtaminulis. *Floſculis* ſuccedunt parua *Capitula*, Lini vaſculis haud abſimilia, minora tamen, in quibus *ſemen*. *Radix* tenuis aliquot fibris donata.

In herboſis collibus Auſtriæ & Pannoniæ paſſim prouenit: Iunioque & Iulio floret.

De Lini ſatu & vſu conſulatur Appendix.

LINVM MINIMVM FLOSCVLIS ALBIS: Alſine verna glabra quorumdam.

Ex *radicula* tenui, ſed rigidula, exiguis multis filis capillatâ, *coliculos* emittit nõnihil reptantes, moxque humo ad palmum aut altiùs ſeſe attollentes, faſtigio ſurſum ramoſo, nutante, teretes, tenues, geniculatos, propter terram rubeſcentes. *Foliola* infima Alſines minoris, ferè rotunda: ſuperiora verò paulò longiora ſunt. *Floſculi* cãdidi, è quinque foliolis compoſiti, apicibus intùs luteis. *Vaſcula* ſuccedunt Lini, canaliculata: in quibus *ſemen* lucidum & lubricum, Lini, compreſſum & oblongum.

Floret in ſegetibus Vere & Æſtate: Montbelgardi ante pontem frequens.

PASSERINA LOBELII.

Foliis eſt per *caulem* dodrantalem confertis, Lini ſimilibus, viridantibus, acuminatis, vncialibus, circa ſuperiora rarioribus. *Floribus* in ſummis ramulis breuibus, aceruatim congeſtis, luteis, quos excipiunt Vaſcula exigua, turbinata, Lini, dimidiò aut triplò minora, foliolis quibuſdam acutis vndique obuoluta: *ſemine* plena lubrico, fuſco, multò Lini ſeminibus minore. *Radix* ſatis longa, tortuoſa, alba, lignoſa.

PASSERINA TRAGI.

Linguæ paſſerinæ nomen huic fecerunt *foliola* acuminata, auiculæ iam dictæ linguam imitantia, alternatim, rariùs aduerſa, *cauli* dodrantali & altiori, recto, tereti, ſæpe ſimplici, interdum ramoſo, ſine pediculis adnata, ſapore viſcido prædita. Ex quorum alis *floſculi* plures puſilli oriuntur, ex herbaceo flaueſcentes, oris in quatuor lacinias diuiſis. *Semina* parua, turbinata, nigra, Lithoſpermi ſeminibus multò minora.

Variis locis prouenit in agris, vt Baſileæ obſeruauimus, & Montbelgardi inter *Taillecourt* & *Audincourt*, verſuſque Caſtellum *Mathei*.

LINARIA: Græcis Οσύρις: Germ. *Lynkraut*: Gall. *Linaire, Lin ſauuage*: Ital. *Linaria*.

Linariæ herbę ſpecies ſunt plurimæ, quarum vulgatiſſima, quæ hîc pingitur, vulgarem exiguam Eſulam adeò mentitur, vt priùs quàm floreat, non niſi Lacte ab eâ diſcernatur, vnde Verſus:

Eſula *lacteſcit, ſine Lacte*
Linaria *creſcit.*

Ab errore tamen etiam prohibent prodeuntes Linariæ flores, qui in Linaria in thyrſum digeſti, poſticâ parte *corniculum* Conſolidæ regiæ proferentes, anticâ Antirrhinum imitantur, colore luteo præditi, cum *apicibus* concoloribus. *Semen* in capitulis rotundis latum. Radix lignoſa, dura, alba & fibroſa.

LINARIA LVTEA PARVA ANNVA.

Radices huic plures, paruę, albicantes: *caules* tenues, numeroſi, & dodrantales vel ſeſquipalmares: *Folia* teneriora, anguſtiora & craſſiora quàm in vulgari Linaria, coloris glauci, terna, quaterna aut quina, ex certis interuallis: aliàs verò incondita, ſubamaro ſapore. *Floſculi* in ramulorum faſtigiis Linariæ formâ, Crocei, ſed quadruplò minores, odore nullo: quos excipiunt globuli oblõgi, *ſemen* continentes paruû, orbiculatum, compreſſum. *Radix* tenuis eſt & annua.

Naſcitur *vulgaris Linaria* paſſim in collium accliuitatibus, ac ſecus agrorum margines: habétque & hic picta eoſdem Natales: & floret vtraque Æſtate.

LINARIA PANNONICA FLORE LVTEO, minore quàm in Vulgari.

Creſcit in montium decliuibus, ſecundũ publicas vias, & gramine nudis locis: Iunioque & Iulio floret, ac interdum etiam Auguſto.

Linariam ab *Oſyride* diuerſam eſſe contendunt nõnulli: vnam verò & eandem, eſſe plantam, volunt Tragus, Lobelius, Fuchſius, Euricius Cordus, & docti plærique alii.

Vrinariæ nomen ab vrinas mouendi facultate obtinuit: Linariæ verò à foliis quæ Lini faciem referre videntur.

LINARIA MAXIMA, FOLIIS LAVRI, Dalmatica.

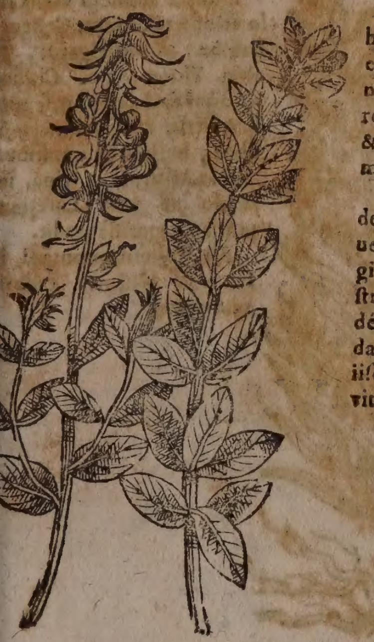

Folia maxima hæc profert, & ad foliorum Lauri formã accedentia, ac in ſummitate caulium tenuiora & anguſtiora: *Caules* multos cubitales aut bicubitales, ramoſos: Flores luteos, Antirrhini maioris magnitudine.

Creuit Nobis Montbelgardi in S.P. horto.

Linariam porrò frigidam & humidam eſſe voluere nõnulli, ſed lapſu magno, vt rectè notat Fuchſius, cùm vrinas ducat, quod non niſi acribus & ſiccis conceſſum eſſe ex Galeno habemus.

LINARIA TRIFOLIA, LATIFOLIA, flore Linariæ vulgaris luteo, *Cluſii.*

Hiſpanicam & Valentinã hanc inſcribit Cluſius, quòd eam in Hiſpaniæ & Valentini regni locis vmbroſis repererit, nec vſquam alibi. Iulio & Auguſto floret, ac ſemen maturat Septembri.

Cæterùm Linariæ aqua deſtillata ac pota vrinas mouet, aluum laxat, morbum regium diſcutit, iecur ab obſtructionibus liberat: eadémque quæuis vlcera mundat, ſi eâ colluantur. Succus iiſdem pollet facultatibus, & vitia faciei emendat.

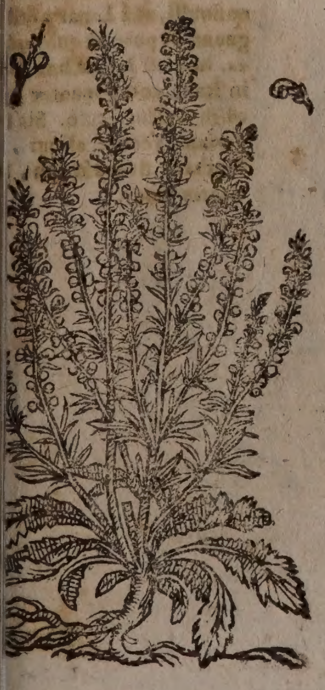
LINARIA ODORATA MONSPELIENSIVM.

Rectis & rigidis ſtat *caulibus*, bicubitalibus, iuxta terram rubeſcentibus: quos Linariæ vulgaris *folia* anguſtiora, denſo ſtipatu ornant. Summum caulis faſtigium in *ſurculos* aliquot abit, qui *flores* ſuſtinent eodem quo in Linaria vulgari diſpoſitos ordine, ſed calcari longè breuiore, parúmq; apparente, maiores, odoris gratiſſimi, & variegati coloris. *Radix* candida in latus ſerpit.

Habuimus hanc Montbelgardi in S.P. horto, vbi florebat Iulio & Auguſto.

LINARIÆ ALIQVATENVS SIMILIS, folio Bellidis.

Hæc ex vaſculorum & ſuperiorum foliorum argumento in Linariarum Claſſem refertur: inferioribus verò foliis ad Bellidem maiorem accedit. *Caules* ex radice ſtatim plures oriuntur, cubitales, teretes, multùm ramoſi. *Floſculi* ex foliorum ſinu prodeuntes exigui admodum ſunt, & parum hiantes, partim cærulei partim albi, nullo calcari donati. Cætera vt in vulgari Linaria.

Gignitur in agris, ſquallentibus & apricis, in quibus locis reperimus inter Valentiam & Lugdunum.

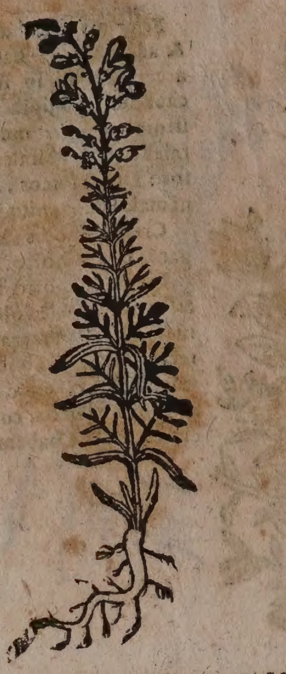
LINARIA PVRPVREA MAGNA.

Seſquicubitalem è longâ, nigrâ, contortâ, lignoſâ, *radice caulem* emittit: eumque teretem, glabrum, firmum, in ramos prælongos diuiſum, *foliis* ornatum longioribus latioribúſque quàm Linaria lutea, ſapore nullo euidente. *Flores* longâ ſerie per ramos naſcuntur, antrorſum hiantes, poſticâ parte calcar promittentes, colore purpureo prediti, minores multò quàm Linariæ luteæ. *Semen* in vaſculis paruis bifidis continetur.

Montbelgardi Nobis in horto floruit Iulio.

LINARIA PVRPVREA PARVA.

Huic *radix* ſubeſt tortuoſa cum fibris longiuſculis. *Caules* complures, palmares & maiores, in terram reclinati, ramoſi, foliis amicti veluti ex geniculis, modò ſingularibus, modò ternis aut quaternis. Extremis ramis *flores* multi congeſti hærent, Linariæ vulgaris, minores, longis calcaribus præditi, cæruleo-purpurei. Succedunt *Vaſcula* penè rotunda, in quibus *ſemina* longiuſcula compreſſa.

Cluſius inter ſaxa & præcipitia montium Auſtriæ collegit: Nos inter Nemauſum & Auinionum, ac Geneuæ etiam circa fluuium *Arue*. Floret Maio.

LINARIA CÆRVLEA, CALCARIBVS longis.

Radix tortuoſa, alba, fibroſa. *Caulis* ſingularis, ſimplex, pedalis, glaber, teres, gracilis. *Folia* alia aduerſa alia alternata, vncialia, anguſta, læuia. *Flores* per ſummum ſcapum eo ordine quo in Linaria vulgari, eadémque formâ, dimidio minores; Calcari ferè longiore, cærulei, quinque herbacei coloris anguſtis longiſque foliolis baſin ſuffulcientibus. *Vaſcula* minora quàm Lini vulgaris.

Reperimus prope Viterbam in Italia.

LINARIÆ SIMILIS PLANTA.

Radice eſt lignosâ, ſatis craſsâ ac modò ſimplici, modò in plura capita diuiſâ. A qua *caules* ſtatim plures emittit, palmares, aut etiam cubito longiores, ramoſos & non ramoſos, anguloſos: per quos *folia* Lini, glauca, longa, anguſta: ex quorum ſinu in ramulorum ſummitate *floſculi* emergunt parui; quos ſequuntur *vaſcula* parua.

LINARIÆ SIMILIS ALIA. *Cluſii.*

Linariæ ſimilem variis in locis obſeruauimus, Geneuæ, Baſileæ, Montbelgardi, & alibi. Floret Maio. Cluſius verò qui fusè deſcribit, ſe, tum in Auſtriæ & Pannoniæ mōtibus, herboſiſque collibus, tum in Madritiana ſylua, ſecundo ab vrbe Lutetiana milliari, reperiſſe tradit.

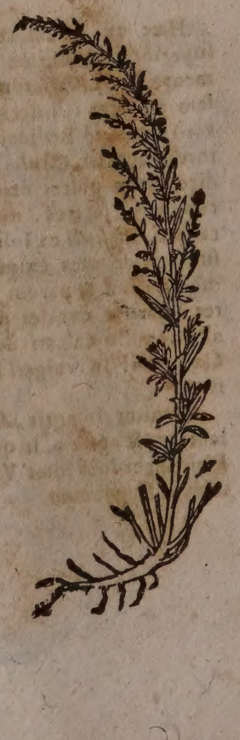
An Tabernæmontani in Icon. & Hiſtoria *Linaria adulterina.*

LINARIA BELVIDERE ITALIS DICTA: Herba ſtudioſorum quibuſdam.

Multùm fibroſam *radicem* habet, & perquàm ſurculoſa eſt planta, ac rigidula, quamuis fragilis. *Folia* quàm vel Lino vel Linariæ vulgatæ longiora, frequentiora, incondita, ſapore amaro. *Floſculi* ſecundum caulem & alas herbacei, obtutum præ paruitate propemodum fugientes, vel etiam purpurei, quibus ſuccedunt exigui loculi in quibus *ſemen*.

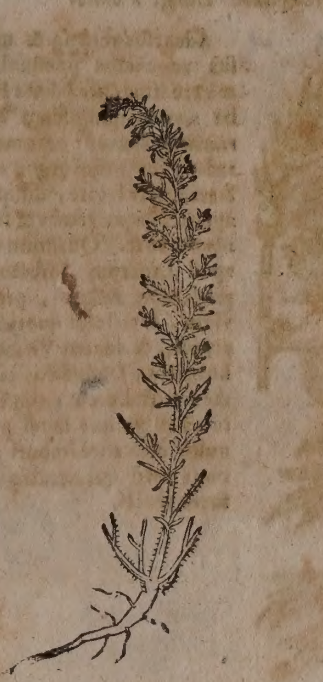
LINARIÆ BELVEDERE ALIA ICON.

Hanc Oſyridem inſcribun nonnulli, ac à Linaria diſtin guunt, vt pote ex qua κορῆμα τα, hoc eſt ſcopæ, hac ætat in Italia componantur, e olim Galenticculo. Sic Sc pariam vocant aliqui, Herbam ſtudioſorum, St denten kraut.

LINAR

LINARIÆ BELVEDERE ICON TERTIA.

Bellulam hanc plantam, &, cum re ipſa tum Italico nomine, ſpecioſam, propter raritatem exoticam apud Italos, in hortis & penſilibus figulinis vaſis, ali ſolitam ait Lobelius. Plæriſque Græciæ locis ſponte gigni: Æſtate que virêre & vigere, ac ſub Autumnum ſemen maturare, author eſt Dodonæus. Lugduni, Geneuæ & Montbelgardi vidimus in hortis: Aiunt autem in arboris altitudinem interdum excreſcere. *Nos* tres Icones proponimus, quia iam erant ſculptæ.

ATIRRHINVM: Germ. *Brackenhaupt, Kalbsnaſs*; Gall, *Mouron violet*; Ital. *Antirrhino*.

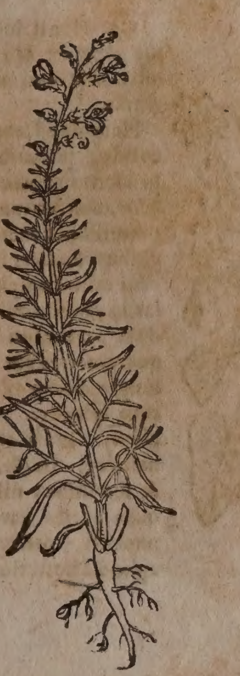

Antirrhinum ſiue *Anarrhinum*, quod aliqui etiam *Lychnida ſylueſtrem* vocauerunt, Dioſcoridi herba eſt *caule foliiſque* Anagallidi ſimilis, *floribus* Leucoii, minoribus tamen & purpureis, *ſemine* vituli naribus ſimili.

Antirrhinon vocatur, inquit Plinius, ſiue Anarrhinum, ſiue Lychnis agria, ſimilis Lino, *radice* nullâ *flore* Hyacinthi, *ſemine* vituli naribus ſimili. Vtilem eſſe herbam ad gloriam comparandam, ſcribit Theophraſtus, radice nullâ, fructui verò ineſſe tanquam nares vituli.

Sic Dioſcoridi cum Plinio conuenit quidem in nomine; at ille in deſcriptione tum à Plinio tum à Theophraſto diſſentit.

ANTIRRHINI VVLGARIS ALIA ICON.

Antirrhinum à floribus Leonini potiùs quam Vitulini oris rictum æmulantibus, ſunt qui *Os Leonis* appellandum cenſeant. Quid autem ſit Antirrhinum fatetur ſe ignorare Bacchanellus. Sic Antirrhinum Dioſcoridis non nouit Anguillara: Theophraſti verò & Plinii in Italia, nomine *Cazzugelli*, paſſim notum affirmat. At vnum & idem ſunt illorum Antirrhina.

Apud Recentiores verò diſtinguũtur Antirrhina magnitudine & florum colore. Sic habent illi Antirrhinum, 1. & 2, Maius & Minus; ac flore candido, luteo & incarnato.

Figuræ noſtræ ex Fuchſianis haud multùm placent.

ANTIRRHINI VVLGARIS ICON ADHVC alia melior.

Nullam ferè humum ſpernit Antirrhinum, & ex parietinis ſiccis maceriis, in cultius ſolum deſcendens, & illinc in id translatum, de fœcunditate haudquaquam remittit. Copioſum vidimus *Nos* Monſpelii in via qua itur ad ſyluam *Aigremont*, & aliis in locis. In Italia & Gallia Narbonenſi prouenit inter Olíueta. Apud Germanos verò & Belgas colitur in hortis, & floret Æſtate, vt Nobis Montbelgardi in S.P. horto prouenit, florens Auguſto & Septembri.

ANTIRRHINVM ANGVSTIFOLIVM QVIBVSdam: Antirrhinum minus aliis.

Elegantula eſt plantula, tenui albicantéque *radice*: *cauliculis* palmaribus aut cubitalibus, teretibus, hirſutis; quos alternatim ornant *folia* Hyſſopi foliis paria, ſimul plura, inferiùs nonnunquam rubeſcentia, pinguia & ſubacria. *Floſculi* ex foliorum alis bicolores, partim albi, & partim purpuraſcentes, Antirrhini maioris, ſed multis numeris minores; quæ ſequitur *Pericarpium* in quo *ſemẽ*.

Vbiuis fermè habetur tam in hortorum quàm in incultorum marginibus. Copioſum verò reperitur Geneuæ iuxta Rhodanum, verſus Caſtellum *la Baſtie*, & Montbelgardi in agris prope *Audincourt*. Floret Æſtate & Autumno.

ANTIRRHINVM MINIMVM.

Tota minor eſt hæc Plantula Antirrhino minori dicto: *radice* paruâ, durâ fibrata: *caule* crebris alis concauo: in quibus *folia* haud multò minora iam dicto, ſapore non diſſimili. Flos corniculatus poſtica parte, antica hians, dilutè violaceus. *Capſellæ* oblongæ, ventrioſæ, ſepti craſſiuſculi beneficio in duos loculos diſpeſcuntur, *ſemen* continentes copioſũ, minutum, atrum.

Baſileæ copioſè in agris prouenit, ac Montbelgardi etiam in aruis & vineis. Floret Æſtate.

LVTEA PLINII QVIBVSDAM.

Hanc cum multis aliis Creticis ad Nos miſit olim Bellus. Totam autem Herbam amaritudine & Aloën & Colocynthidem ſuperare, ac colore luteo inficere, ſcribebat. Antiquis autem ignotam fuiſſe. Paucisque ex Recentioribus cognitam.

Luteæ verò Herbæ meminit Lib.33. Plinius, & *Luteam* appellauit. Vitruuius Lib. 7. & *Luteum* vocauit: ac Virgilius in Bucolicis, & *Lutum* inſcripſit. A *Luto* autem luteus color, & Lutea dicuntur, veluti à Croco Crocea. *Phyteuma* eſſe contendunt nonnulli, alij *Catanancen*, nonnulli *Reſedam Pliny*. An Gallorum *Gaudum* ſiue *Gaidum* Ruellio? De vſu in ſequentibus.

RESEDA PLINII QVIBVSDAM.

Tenuem ſatis, ſed longam, *radicem* habet Reſeda Nuperis dicta, lignoſam, notabili acrimoniâ præditam. *Caules* fiſtuloſi, ſeſquicubitales, ſtriati, ſubhirſuti, ramoſi. *Folia* profundè diuiſa, inordinata, criſpa, ſapore oleraceo. *Flores* in ſpicam longam digeſti, lutei ac nonnunquam etiam albi vel herbidi, cum concoloribus apicibus, & tricipite ſtylo. *Capſula ſeminum* effigie vrceoli inferius hiant: ſemen continentes paruum, nigrum.

Reſeda autem à ſedandis doloribus dicta cenſetur, quòd collectiones & inflammationes diſcutiat.

Floret porrò Æſtate, ac reperitur in muris & iuxta ſegetes.

CHELIDONIVM MAIVS: Germ. *Schelkraut*: Gall. *Eſclaire, Felougne*: Ital. *Chelidonia maggiore*.

Radix minimo digito craſſior, fibroſa, rubra vel aurei coloris: *caules* producit teretes, hirſutos, propter radicem & genicula tuberoſos. *Folia* cum Aquilegiæ foliis ſimilitudinem aliquam habent, vtcunque tamen maiora, longiora, numeróque plura, ad coſtam ex interuallis adnexa; vt plurimùm ſena, ſeptimo alam claudente. *Flores* crocei quatuor foliis conſtant, multiſque ſtaminibus concoloribus, quos ſequuntur *ſiliquæ* oblongæ, *ſemen* continentes pallidum, Papauerino maius. Folia, autem, caules, & flores ac inprimis radix, rubrum croceumve, lentum, amarum & grauiſſimi odoris ſuccum fundunt.

LVTEA MAXIMA CRETICA, H. BELLI: Germanis *Sterckraut*: Belg. *Vonue*.

Aduerſus venena & morſus venenatos præſtantiſſima creditur *Lutea* dicta Herba: vnde quibuſdam *Theriacaria* dicitur: acer autem radicis ſapor eam arguit calefacere, rarefacere, diſſipare, aperire, atque vrinas & ſudores mouere. Quantum verò apud Lanarum Infectores, præſertim Belgas, præſtet vſum, & teſtatur quotidiana praxis, & docent Vitruuius, Lobelius, Dodonæus ac Camerarius. Luteo enim colore eâ tinguntur lanei panni nullo alio antè imbuti: virenti verò qui cæruleo antè fuere tincti.

CHELIDONIVM MINVS: Germ. *Feigvvartzenkraut*: Gall. *Petite Eſclaire*: Ital. *Fauoſcello*.

Chelidonij duo ſunt ſumma genera: *Maius*, de quo mox, & *Minus*, quod hîc pingimus.

Herbula eſt, authore Dioſcoride, pediculo ab radice pendens, ſine *caule*: *foliis* Hederæ, multò rotundioribus & minoribus, teneris & ſubpinguibus. *Radices* habet ex eodem callo complures, puſillas, in granorum Tritici modum aceruatim congeſtas: quarum tres aut quatuor in longitudinem exeunt. Triticum ſylueſtre nuncuparunt aliqui. Iuxta aquas & lacus naſcitur. *Sic ille*, de floribus & ſeminibus nihil tradens, quas partes earumdem Ranunculi partium æmulas agnouit poſterior Ætas.

CHELIDONIVM MAIVS FOLIO LACINIATO, ac florum itidem foliis inciſis.

Varietas eſt Vulgaris, nec ab eo aliter quàm dictum diſtinguitur.

Locis autem incultis gignitur Chelidonium maius, inter rudera, in parietinis & maceriis ac inter cetera Herbarum vitia, atque in ſcrobium ripis. Toto anno viret, atque ab Aprili menſe in multum Æſtatem floret.

Ab eo porrò, Theophraſto & Dioſcoride authoribus, nomen obtinuiſſe exiſtimatur Chelidonium, quòd Hirundinum, quas *Chelidones* vocant Græci, aduentu exoriatur, & diſceſſu emarceſcat: vel quòd, excæcatis Hirundinum pullis, Matres, admotâ herbâ, viſum illis reſtituant. *Plura in Appendice.*

AQVI-

AQVILEGIA, AQVILEIA: AQVILINA: Germ. *Akkeley*: Gall. *Ancholie*: Ital. *Aquileia*.

Plùs quàm pollicari craſſitudine eſt *radix*, candida, ſapore ſubdulci. *Folia* ex longis, rigidis, hirſutis, pediculis ter terna, Chelidoniæ maioris, infrà glauca, ſuprà viridãtia. *Caules* tenues, rigidi, hirſuti, geniculati, ramoſi, amœnos *Flores* ſuſtinent, corniculis roſtratis compoſitos, vt paſſis alis Columbam egregiò Naturæ artificio deforment: atque hi quidem in ſylueſtri vix alterius quàm punicei coloris, in hortenſi verò cęrulei, candidi, rubri, herbacei, vel ex illorum aliquot commixti. Omnibus tamen *Semen* Conſolidæ regalis, nigrum, in Corniculis ſurrectis Aconitorum continetur.

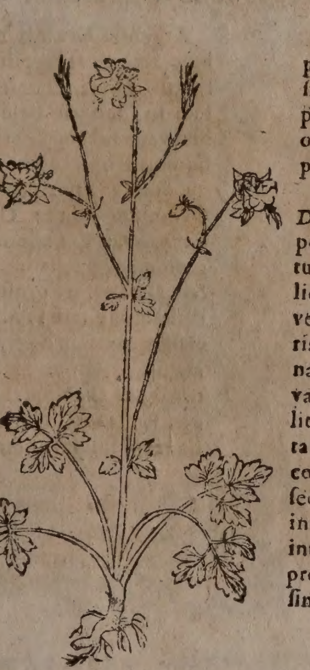
Nomen illi fecêre florum mucrones adunci, Aquilinis vnguibus ſimiles.

AQVILEGIÆ ſiue AQVILEIÆ ALIA ICON.

An Veteribus fuerit nota *Aquilegia*, nec ne, ambigitur: *Pothon Theophraſti* eſſe contendunt Coſtæus & Aldroandus: Eiuſdem *Iaſionem* Cæſalpinus: Eiuſdémq; *Iouis florem* Dalechampius: Eiuſdémque rurſus *Leontoſtomõ* Geſnerus. *Leonem Columella* & *Leonem herbam* vocat Dodonęus: *Ægilopa Græcorum alii*: *Centaurium maius*, ſed perperàm, Tragus, *Chelidoniũ maius*, referente Matthiolo, aliqui: *Cantabricam* Geſnerus in Catal. pl. Aquilinam quæ ſimplici flore eſt, Dioſcoridis ἰσόπυρον inſcribit Fab. Columna, quod valde probat Cluſius: & contrà eam opinionẽ, vt abſurdam, reiicit Lobelius. Nos in tantâ ſententiarum diuerſitate rem ſub iudice relinquimus.

AQVILEGIÆ ICON ADHVC ALIA.

Icones tres ex Fuchſianis proponimus, Aquilegiam tũ ſimplici tum pleno flore exprimentes, quibus meliores optaſſemus: ſed iam erant pictæ.

Aquilegiæ autem variæ *Differentiæ* obſeruantur, ac potiſſimùm in floris magnitudine, colore, eiuſdémq; foliorum numero. Eſt namque vel ſimplex vel plenus: coloris cærulei, cãdidi, flaui, incarnati, ex cæruleo & purpureo variegati: vel cãdidus cęruleis lituris inſperſis. Quin non tantùm fœtura vberiore & colore diſcrepant hi flores, ſed figurâ etiam, diuerſaſque interdum ſortiuntur facies: inuerſi enim nonnunquam propemodum obſeruãtur, alii ſine corniculis, &c.

AQVILEGIA DEGENER.

Ita nonnunquam degenerat *Aquilegia*, vt ſæpiuſculè flores proferat ſtrigoſiores; coloris vel omninò viridis, vel lãguidè vireſcentis, vel ex viridi purpuraſcentis.

Cæterùm in montium pratis luxuriat Aquilegia flore ſimplici, ea ſcilicet quæ cærulei eſt coloris. In hortis verò diuerſorum colorum conſpicitur, itémque multiplex.

Vires Aquilegiæ quod attinet, ſemen tenuiſſimè contuſum, & ex vino drachmę pondere bibitum, præſtantiſſimũ eſt in morbo regio, & partus difficultate; medicamentum. Ad eadem datur *Aqua deſtillata*, & ad ſyncopes, & ad viſcerum obſtructiones: abſceſſus internos diſcutit, &c.

CALTHA PALVSTRIS: Germ. *Dotterblum*: Gall. *Soucy de Marais*.

De Caltha *Calendula* dictà, quæ in ágris prouenit, & hortorum eſt incola, actũ in Sciagraphiæ huius Claſſe 16. Iam verò de ea agendum quę riuos aquarum, & vliginoſa prata, ſectatur.

Vulgaris quæ ſimplici eſt flore Chelidoniæ minori ſimilis eſt: ſed per omnia tamẽ maior, & minùs rubentibus coliculis. Folia item profundiore circa pediculum ſinu conſtant, & purpureis maculis. Eſtque prætereà in eo differentia, quòd minoris Chelidoniæ coliculi ſine ramulis viſuntur. Flores etiam maioribus, rotundioribus & paucioribus conſtant foliis: ac diſſimiles etiam radices.

Chelidoniam paluſtrẽ inſcribit Cordus, *Chryſanthemũ* Lonicerus, ſed toto cœlo errat.

CALTHA PALVSTRIS FLORE MVLtiplicato.

Multa habet *folia* circinatæ ferè rotunditatis, ſucculenta, venoſa, in ambitu nonnihil ſerrata. Inter illa verò prodeunt *caules* palmares, pedales & maiores, obliqui, in alas aliquot diuiſi, quæ vt plurimùm, Vulgaris more, ex ſummo geniculo binos proferunt *flores*, vncialibus petiolis inſidentes, multiplici foliorum texturâ conſtantes, coloris planè aurei, quinis inferioribus maiuſculis. *Radix* multis candidis craſſiuſculis fibris prædita eſt.

Reperitur hæc potiſſimùm in Anglia, & nonnunquam quidem odorato flore. Illa verò aquis locíſque humidis & riguis pratis gaudet: Vereque & Æſtate floret. *De Caltha plura in Appendice.*

GERANIVM, ROSTRVM CICONIAE : Germ. *Storckenſchnabel:* Belg.*Oyenares beck:* Gall.*Geranium, Bec de Gruë:* Ital.*Geranio.*

Duo tantùm Geranii genera facit Dioſcorides: tria Plinius, totidémque Matthiolus, vnum ex Plinio mutuatus: ſex Fuchſius: octo Dodonęus, & viginti C.Bauhinus. Nobis verò mox proponēda innotuêre.

MALVACEVM dictum hîc pingitur, quod ſecundum eſt Dioſcoridis: & Plinii *Geranium foliis Maluæ. Cauliculos*, ait ille, habet tenues, lanuginoſos, duorum palmorum altitudine: *folia* verò Maluæ ſimilia, & in ſummis alis quaſdam ſurſum ſpectantes eminentias, veluti Gruum capita cum ſuis roſtris.

Vbique in fimatis & aliis lętioribus locis frequens exit. Martióque & Septembri floret.

GERANIVM GRVINALE, FOLIO MINVTIM diuiſo : Geranium violaceum quibuſdam.

Radice nititur ſingulari, paruâ, intùs forìſque rubente. *Caules* admodum ramoſi, plurimùm ſupini, dodrantales ac interdum bicubitales, ramoſi, sāguineo rubore perfuſi, hirſuti, geniculati. Folia Pedis columbini, rotunda, ſed tenuiter diſſecta, ſubhirſuta, & nonnihil ſubinde rubentia. Flores Geranii Robertiani, paulò maiores, purpurei folliculo latiore, minuſque rubente obſiti. Semina roſtrata, quàm Robertiano habitiora.

Iiſdem cum præcedente locis, vt & in hortis, ſponte prouenit. *Geranium Robertianum*, & *Collum gruis* inſcribunt nonnulli.

GERANIVM TVBEROSVM

Radix huic ſubliuida, inſipida & tuberoſa, à qua *tuberoſum* dictum fuit. Folia ſeſquipalmari & palmari ſubhirſuto pediculo donata, lata ſunt, diuiſurâ octonâ vel nouenâ, ſingulis ſegmētis minutiùs diſſectis, colore ex viridi caneſcente. *Flores* in petiolis teretibus ſubrubriſque ac hirſutis, pulchri, purpuraſcentes: quibus decidentibus ſuccedunt *Roſtra*.

Conſtantinopoli in Germaniam primò fuiſſe allatum creditur: hodie verò vulgare eſt in hortis.

Dioſcoridis Geranium primū foliis Anemones, &c. eſſe ſtatuunt Matthiolus, Anguillara, Lobelius, Camerarius, Tabernamontanus, Gerardus & Cęſalpinus. Vocatq; hic *Pācaſeolum* quòd in montibus panis & caſei vices expleat radix.

GERANIVM COLVMBINVM DICTVM : folio rotundo, multùm ſerrato.

Viticulis multis rubentibus, parum erectis, geniculatis donatur. *Folia Maluæ* rotunda, nunc magis nunc minùs inciſa. Flores quoque magnitudine variant, purpurei, quinque foliolis aliorū more conſtātes: quibus decidentib. Robertiani Geranii acus, ſiue roſtra ſuccedunt. *Radix* tenuis, ſed longa, rubeſcens, ſapore adſtringente.

Prouenit ſecus vias, in agris incultis, in cœmeteriis & hortis: totaque Æſtate floret.

Hoc etiam pro 2. Dioſcoridis Geranio, Eur. Cordo, Brunfelſio & Camerario exceptis, admittunt Herbarii omnes: nonnullis, ſed explodendo errore Amomum eſſe exiſtimantibus,

GERANIVM ARGENTEVM ALPINVM : Geranium Anemones folio quibuſdam,

Argentei Geranii nomen huic fecere folia pilis albis ſubtùs obſita. Naſcitur autem in montis Baldi rupibus, vnde ſiccam plantam habuimus. Floret Iulio.

Commune porrò omnium Geranium nomen Græcum eſt γεράνιον, Latinum Geranium. Appellatum eſt autem Geranium à gruini capitis imagine, quæ ſummo eius plantæ capitulo ineſt, aptiſſima ſimilitudine. Sic Recentioribus à Ciconiæ roſtri effigie, Roſtrum Ciconiæ omnibus ferè Linguis nominatur.

GERANIVM BATRACHOIDES.

Radix pollicari eſt craſſitudine, foris rubra, intùs buxea, multis fibris donata, ſapore vehemēter adſtringēte. *Caules* cubitum aut ſeſquicubitū æquant, tenues, fungoſi, ſubhirſuti. *Flores* ſpecioſi, magni cęrulei, quinque foliis purpurâ ſtriatis cōſtant, in quorum medio apices atro purpurei. *Folia* Aconiti, magna, rugoſa, profundè inciſa, & quaſi in orbem nonnunquam acta.

Spontè prouenit in pratis, ac colitur etiam hortis: reperiturque etiam nonnunquam floribus albis.

Geranium [quod ad ſuprà dicta pertinet] in ſimplicium cenſu omiſit Galenus. Paulus verò Dioſcoridem ſecutus, vtrúmque eius Geranium commemorat.

GERANIVM BATRACHOIDES ALBVM: & ex albo cum cæruleo colore varium.

Prouenit Nobis Montbelgardi in S. P. horto, ex ſemine Argentinâ allato.

Ceterùm virtutem minimè eandem ſortiuntur omnia Gerania. Quædam, authore Dioſcoride, nullius ſunt in Medicina vsûs: Moſchatum vim habet diſcuſſoriam, calefactoriam & neruialem. *Robertiano* vim ſiccandi & adſtringendi tribuit Fuchſius. Eiuſdemque ſuccus & aqua deſtillata, authore Trago, quibuſvis exulcerationibus contuſionibúſque mammillarũ, & tam virilium quàm muliebrium pudendorũ medetur.

GERANIVM BATRACHOIDES MAXIMVM, folio Aconiti nitente, Cluſii.

Creſcit, ait Cluſius, in Pannonicis Stiriaciſque alpibus, Iulioque & Auguſto floret: ac colitur etiam in hortis.

Variat, flore cæruleo, albo, lineis cęruleis variegato: eoque vel ſimplici vel albo.

Geranium quod *Pedem Columbinum* vocant venenum eſſe ſcripſit Cardanus in Libro de malo medendi vſu; ſed non ſine lapſu: pro eo *Miluinum* ſiue *coruinum* fortè accipiens Ranunculi genus.

GERANIVM BATRACHOIDES LONGIVS radicatum, odoratum.

Spectabili florum amœnitate nulli Geranio cedit, qui ex calyce globoſo, ſtriato, rubente, hirſutoque odorati emicant, purpuro-violacei, è quinque foliis compoſiti: in *caulibus* geniculatis, dodrantalibus, cubitalibus, hirſutis. *Folia* diuiſurâ quodammodò Saniculę, ex virore incana, piloſa, Radix obliqȝ acta, lõga, minimi digiti craſſitudine, fibroſa; foris rubens, atque aromatici neſcio quid guſtui offerens.

Vidimus Stutgardię in S.P. horto.

GERANIVM PHÆVM FLORE REFLEXO.

Speciosum eſt in primis hoc Geranii genus, foliis amplioribus quàm Batrochoidis, in octo, plùs minùs ſegmenta diuiſis, ſubhirſutis nigricantibus maculis aſperſis, per ambitum latiuſculè crenatis, nullo odore præditis. *Flos* ſummitatibus inſidet, purpureus & penè fuſcus, ſatis magnus; quo decidente roſtra oriuntur vnciam longa.

Colitur in hortis, & floret Iunio.

GERANIVM PHÆO, SIVE PVLLO, FLORE, Cluſii.

Inuenitur in Stiriæ alpibus vbi ſyluæ deſinere ſolent, & floret Iunio. In hortis verò ſi ſeratur, in his fœliciſſimè prouenit, & floret Maio.

Variat interdum florum foliis laciniatis: in Icone verò minimè laciniata pinguntur.

GERANIVM MAGNVM FOLIO TRIFIDO, flore purpuraſcente.

Miſſum hoc Nobis fuit pro *Geranio montano*. C. Bauhino in Pin. dicitur *Geranium Anemones folio rotundo*, An Ceſalpini *Pes columbinus in ſyluis naſcens*, &c.?

GERANIVM SANGVINEVM VEL HÆMAtodes craſſa radice, flore purpureo.

Naſcitur in montibus Pannoniæ & Auſtriæ infra Onaſum, cæduis montanis ſyluis, editioribúſque gramineis locis. Floret Maio, & plærúmq; tota ſubſequente Æſtate.

Hæmatodes autem ſiue *ſanguineum* dicitur; tum à radicis ſanguineo intus & floris colore, tum à mirifica eius in ſiſtendo ſanguine facultate: Ad ſanguinem enim vndique manantem compeſcendum in primis commendatur.

GERANIVM MOSCHATVM, ſiue ACVS MOSCHATA, folio Myrrhidis.

Geranium Moſchatum & Acum Moſchatam nuncupant indiſcriminatim Scriptores, *Myrrhin* vocant nonnulli, *Geranium tertium Plinii* Hiſtoria Lugdunenſis.

Variat tum magnitudine tum floris colore: eſt enim vel Maius vel minus: floſque vel albus vel incarnatus.

Prouenit in ruderibus, & agris cultis arenoſis, florétque Maio: ac Monſpelii paſſim occurrit, & Baſileę in via quâ itur *Muttets*: necnon etiam Geneuæ, *au plain palais.*

GERANIVM SPECIOSVM ANNVVM LONgiſſimis roſtris, Creticum.

Latè terram obumbrat *ramulorum* hirſutorũ nodoſorum congerie: *foliis* præditorum longis, hirſutis, nonnihil rubentibus, ſinuoſis & ſerratis, ſapore acido & adſtringente. *Flores*, cærulei, amœni, quinquefolii, quos circumſtant *calycis* dehiſcentis folia quina. Eos verò ſequuntur *roſtra* longiſſima.

In Monſpeliano agro ſpõtè prouenire ſcribit Cluſius: habuimus verò Nos Montbelgardi in S. P. horto: vbi florebat Iulio & Auguſto. *Geranium Creticum* & *Ger. Cãdiacum* inſcribunt vulgò Herbarii, quòd fortè ibi abundet, vel ſpecioſius ſit.

GERANIVM ROBERTIANVM: Germ. *S. Ruprechts kraut*: Belg. *Robrechts cruyt:* Gal. *l'Herbe à Robert*. It. *Ruberta.*

Radice eſt tenui, coloris buxei: quæ *caules* ſurrigit dodrantales & cubitales, hirſutos, geniculatos, rubentes, ramoſos. *Folia* partim à radice, partim ex geniculis, hirſuta, pediculo rubente, hirſuto, Matricariæ ferè diuiſurâ, per oras aliquantulùm rubentia, interdum tota. *Flores* purpurei, dilutiore purpura ſtriati, foliis quinis conſtantes, è calyce hirſuto, atro-rubente, quinquepartito, emicant, apicibus in medio croceis. Succedunt iis Roſtra mucronata, *ſemen* appenſum habentia.

Obuium vbique eſt in ruderibus & veteribus muris, ac cæſis arboribus, locis frigidis, humidis & vmbroſis. Florétque Æſtate. *Plura in Appendice.*

GERANIVN LVCIDVM.

Folia habet Momordicæ, ſiue Geranii batrachoidis longiùs radicati formâ, ſed minora quàm illa, in quatuor profundas lacinias ferè ſemper tripartitas diuiſa, ex virore obſcuro pulchrè lucentia, nonnihil hirſuta, pediculis hærentia palmaribus. *Caules* multi ſunt, lucidi, rubentes, in varios ramos diuiſi, interdum ferè cubitales. *Flores* Geranii Robertiani floribus ſimiles & pares, *Roſtra* breuia.

Abundare obſeruauimus Geneuæ in muris, vt & inter Geneuam & Lugdunũ in ruderibus. Floret Maio.

BARBA CAPRÆ: Græc. Πωγωνοκάμον: Germ. *Geiſs bart:* Gall. *Barbe de cheure.*

Radicem ſortita eſt mediocriter craſſam, fibroſam, cortice intectam craſſiuſculo, ad flauedinem declinante, cui ſubeſt lignoſa ſubſtantia, cum copioſa medulla alba, fatua. *Caules* duos treſve cubitos alti & maiores, multis alis concaui, leues, tenues, medulloſi. *Folia* Caſtaneæ, oblonga, acuminata, ſerrata, plura ad coſtam alligata, nullis intercedentibus foliolis, vt in Vlmaria, à qua & *flores* huius plurimùm differunt: inſigulis videlicet racematim collocati, perpuſilli, candidi.

Eam alunt, teſte Cluſio, Vngariæ, Auſtriæ & Stiriæ montanæ ſyluæ. Vidimus verò Nos copioſam Geneuæ in colliculo la *Baſtie*, & Baſileæ *ad domum rubram. Plura in Appendice.*

THALICTRVM SIVE THALIETRVM: THAlictrum nigrius, caule & ſemine ſtriato.

Plinio, Galeno & Dioſcoridi, paucis exceptis, de Thalictro ſunt eadē omnia. *Thalictrum*, ait hic, *folia* Coriandri habet, at pinguiora: *cauliculum* Rutæ craſſitudine, in quo folia. Naſcitur in campeſtribus.

Thalictri porrò nomine variæ donantur Plantę: *Aquilegia* ab Heroldo: *Potentilla* à Ruellio: *Conſolida regalis* à Trago: *Pimpinella Saxifragia minor* à Lobelio & Hiſt. Lugd. *Seriphium Germ.* à Geſnero: *Phellandrium Plinii* à nonnullis. Sed magnus omnium error.

Sunt verò Thalictri *ſpecies* & differentiæ variæ. Quod porrò hîc pingimus abūdat in collium pratis, in multis Germaniæ locis.

THALICTRVM SPECIOSISSIMVM GLAVCVM, ſemine & caule ſtriato.

Hominis ſtaturam interdum ſuperat: *radice* flauâ, obliquâ fibroſa, ſapore amaro. *Caulis* rectus, ſingularis, nullis alis brachiatus, purpuraſcens, inanis, craſſitudine digitali, perquàm longis internodiis interceptus. *Folia* ex articulis naſcuntur, eoſque vaginâ amplectuntur, ad Thalictri maioris, de quo mox, folia plurimùm accedentia; at maiora & nigriora, colore vtrinque ſubcæruleo, ſapore amaro & acri, odore graui. Surculorum ſummitati *flores* inſident muſcoſi, ex meris fibrillis luteis compoſiti. *Semē* tenui tunica regitur, non anguloſo folliculo, tenue, longum, fuſcum. Ex Hiſpania fuit olim allatum, & iam vulgare eſt in hortis.

THALICTRVM MAIVS FOLLICVLIS ANGVLOſis, caule læui, &c. Geſneri.

In ſeſquicubitalem altitudinem exceſcit: ramoſis, rigidis, politis, lęuibuſque & concauis *caulibus* donatum. *Folia* Aquilegiæ, læuia, eiuſdem penè coloris, inodora, ac cum acrimonia amaricātia. *Flores* ceu Muſcaria conferta ex radiatis ſtaminulis in orbem acti, dilutè violacei, cum apicibus luteis. *Radices* fibroſæ, multiplices, tenues, externè nigricantes, internè albæ. *Semen* in folliculis angulosis tenue, longum, fuſcū.

Abundat Montbelgardi ad Dubim, & Geneuæ in monte Saleuæ, Iulioque & Auguſto floret.

Temperatè porrò calida & ſicca ſunt *Thalictra*: Radicis & foliorum decoctum aluum laxat, & vomitum ciet, ac contra calculum laudatur.

THALICTRVM MINVS, SIVE RVTÆ PRAtenſis genus minus.

Ad Thalictrum maius plurimùm accedit; at tenuiores huic *caules*: nec tamen minùs rigidi. *Folia* conſimilia, craſſiuſcula, ſed minora, eodē ordine diſpoſita. *Radix* tenuis fibroſa, lutea, repens: *flores* ex radiatis ſtaminibus componuntur, Capitulis minoribus, colore ex fuſco ad luteum vergente. *Semen* maioris ſemini reſpondet.

In campeſtribus maritimis locis, vt & nonnunquam in montoſis, reperiri ſolet.

Thalictri pratenſis anguſtifolii meminêre Cluſius & C. Bauhinus: hicque Thalictri adhuc minimi fœtidiſſimi

VLMARIA, REGINA PRATI: Germ. *Geiſsbaart*: Gall. *Barbe de cheure*: Ital. *Vlmaria*.

Caule eſt recto, anguloſo, rubente, concauo, firmo & bicubitali vel tricubitali. *Folia* lęto virore nitentia, ſerrata & nonnihil ſinuata, quina aut ſeptena ad coſtam annexa, intercedentibus cumplurimis minoribus. *Flores* ſuaueolentes, poſitu & formâ Filipendulæ vulgaris, quinque foliis conſtātes, albidi, vel in luteū vergentes, cum apicibus concoloribus. *Semina* contorta, oblonga. *Capitula* parua, acuminata, ex contortis oblongis ſeminulis compoſita. *Radix* digitalis, foris nigra, ex fibris multis capillata, & grauis odoris.

Ad torrentium & riuulorum ripas, vliginoſiſque pratis, vt plurimùm læta prouenit: Iuniòque & Iulio menſibus floret. *Plura in Appendice.*

LEONTOPETALVM: Græcis Λεοντοπέταλον: Gall. *Patte de Lion*.

Leontopetalum, Dioſcoride authore, *caulem* profert dodrantalem, aut etiam altiorem, plurimis alis concauum; in quarum cacuminibus ſiliquæ ſunt Cicerum modo, ac in his duo triave minuta *ſemina*. *Flores* punicei, Anemonæ ſimiles. Folia Braſſicæ, Papaueris foliorum diuiſurâ. *Radix* nigra, Rapo ſimilis, quæ eminentias, ceu nodos quoſdam, habet. Naſcitur in aruis ac inter ſegetes. Radix ex vino pota commorſis à ſerpentibus auxiliatur, &c.

Iiſdem verbis deſcribit Plinius. Radicis verò præſertim eſſe vſum ſcribit Galenus, eamque diſcutiendi vim habere, ſiccamque & calidam eſſe in tertio ordine. *Plura in Appendice.*

PÆONIA, GLYCYCIDE : Germ. *Peonien blumen:* Gall. *Piuoine:* Ital. *Peonia.*

Pæoniæ duas tantùm *differentias* agnouêre Dioſcorides & Plinius: *Marem* aliam aliâmque *Fœminam* facientes. At variæ aliæ à Recentioribus obſeruatæ: à *loco*, à *tempore*, à *magnitudine*, à *foliis* & à *floribus* deſumptæ. Sic maior alia, alia minor: præcocior alia, alia tardior, floréq; alia eſt ſimplici, alia pleno: & vtroque rurſus vel ſaturè rubro, vel incarnato, vel exalbido: alia noſtras, alia Byzantina atque exotica: alia folio lato, alia anguſto, eodémq; plùs minúſve criſpo, diſſecto, trifido vel integro: & tandem quædam neutra ſiue promiſcua. *Nos Marem hîc pingimus*, quæ fœminâ rarior eſt, ab eaque notabili foliorum & radicis differentiâ diſpeſcitur.

PÆONIA FOEMINA VVLGATIOR.

Vulgaris notitiæ eſt hæc Pæoniæ fœminę ſpecies, omnibúſq; hortis familiariſſima. *Radices* glãdulosas fibris quibuſdam interceptas habet, vt Aſphodelus, à quibus denuò & aliæ propagantur. *Caulis* cubitalis, viridis, ad foliorum tamen exortum rubeſcẽs. *Folia* variè & incõditè diſſecta, modò bifida, modò trifida, aliàs etiã integra, supernè vireſcentia, infernè aliquãtùm albicãtia, & nonnihil hirſuta. *Flores* ſupremis inſident faſtigiis, ſingulares, patuli, coloris ſaturè vel dilutè rubri, quos carinata quædam folia ſuſtinent. Succedunt *Cornicula* alba, terna, quaterna aut plura, hirſuta, incana: in quibus elegãtiſſima *Granorũ* primò rubrorũ, deinde atrocæruleorũ, & tandẽ nigrorũ, ſeries. In medio *ſtamina* purpurãtia apices croceos ſuſtinẽt.

PÆONIA PROMISCVA FOLIA LATIORE.

Pulchrè hæc variat à reliquis Pæoniæ ſpeciebus. *Folia* ſiquidem quæ imis ramis hærent, latiora ſunt quàm cęterarum, rotundioráq; : auerſâ parte glauca, hirſuti; aduerſâ ſaturatiùs virentia, itidémque pilis obſita. *Folium* in terna, quaterna, aut etiam quina, ſegmenta diuiſum eſt, nullâ diuiſione certâ, ſed temerè variante. *Flos* reliquarum flori haud abſimilis. Siliquæ verò retortæ, hirſutie albâ totæ contectæ.

Vidimus in nonnullis hortis: habetur verò præcedens paſſim in hortis, Maióque & Iunio menſibus floret, multùm ſe repatu multiplicans. Pæonia verò Mas non ſe vt illa multiplicat, quia craſſa eius radix non in latum diffunditur, ſed profundè deſcendit.

PÆONIA FOEMINA POLYANTHOS.

Pæoniæ fœminæ multiplicis flores colore variant, nunc ſaturatè nunc dilutè rubro, ac nonnunquam etiam albo.

Pæoniam porrò in altiſſimis naſci montibus nonnulli Dioſcoridei habent Codices: & in Generoſo Heluetię monte Maiorem Pæoniam Marem reperiri, ſibi relatum ſcribit Geſnerus: Nos tamen nuſquam niſi in hortis obſeruauimus. Maximus verò error Tragi, qui exiſtimat Pæoniam Marem eſſe *Fraxinellam*: atque eorum etiam qui Pæoniæ nomenclaturam Chelidonio tribuunt, vel qui Pæoniam vulgarem Lapathum eſſe ſtatuunt. *Plura in Appendice.*

FRAXINELLA, DICTAMNVS ALBVS: Germ. *Vveiſs Diptam:* Gall. *Fraſſinelle:* Ital. *Fraſſinella.*

Quamvis Fraxinellæ nec Græci nec Arabes meminerint, notiſſimæ tamen ſunt Officinis, Dictamni albi nomine, eius *radices*. Candidæ eæ ſunt, varioque implexu multifidæ. *Scapi* aliquot ſeſquicubito proceriores, hirſuti, rubeſcentes, medullâ multâ farcti, thyrſum ſuſtinent longum *floſculorum* pulcherrimorum purpuraſcentium, apicibus luteis. *Semen* in ſiliquis nigrum, lucidũ, paulò, maiusquàm Milii Solis. *Folia* Fraxinii, vnde nomen, ſeptena, nouena vel vndena.

In Italiæ & Germaniæ ſyluoſis montibus ac collibus, lutoſo & ſaxoſo ſolo paſſim reperitur: floretque Iunio. Nonnullis in locis hortenſis eſt. *Plura in Appendice.*

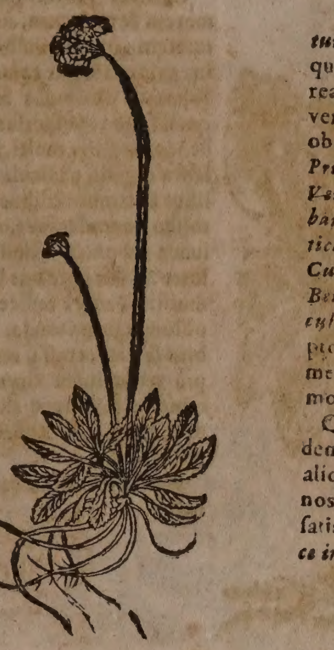
CORTVSA, SANICVLA ALPINA QVIBVSDAM: Caryophyllatæ ſpecies Matthiolo & Lobelio.

Folia pediculis à radice mox natis hærent, ſextantali aut maiore quoquouerſus latitudine, circumſcriptionéq; rotundâ æquabilitatem intercipientibus profundiuſculis cęſuris. *Caules* nudi & enodes foliaceum in cacumine gerũt calycem, à quo ſeni aut plures prodeũt *pediculi*, ſemuciales: ſinguli *florem* gerentes purpureum, Auriculæ vrſi floribus reſpondentem. *Radix* è fibris numeroſis contextâ.

Saniculam montanam vocant nonnulli, *Caryophyllatam Veronenſium* Lobelius. *Cortuſam* verò Matthiolus, Caſtor, Hiſtoria Lugd. & Camerarius: qui Cortuſam inſcripſerunt, ab inuentoris [Cortuſi] nomine, qui ſibi nuſquã alibi viſam ait, quàm in Vicentini agri Tractu *Valleſtagna* dicto.

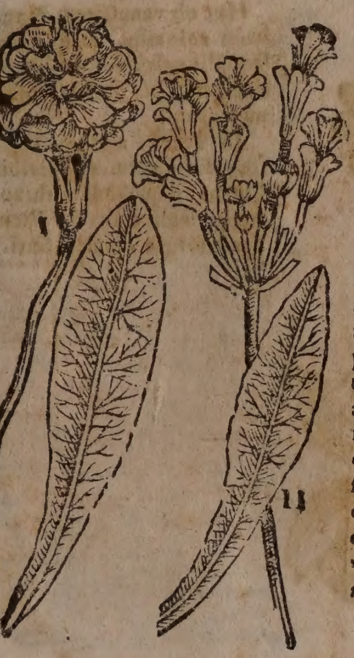
PRIMVLA VERIS: Germ. *Schlüſſelblumen*: Gall. *Prime-Vere*: Ital. *Fior di Primauera.*

Primulæ Veris *nomenclaturam* obtinuit hæc Herba quòd primo ſtatim Vere vireat & floreat. Illius autem veram dignotionem varia obſcurauit denominatio. Nã *Primiueriam*, ſeu *Primulam Veris, Clauem S. Petri, Herbam Paralyticam & Arthriticam, Phlomidem, Brachiũ Cuculi, Tuſculanam Violam, Betonicam albam & Verbaſculũ* nuncupant volgò Scriptores. Sed inanis eſto nomenclaturæ peruestigatio, modò res intelligatur ipſa.

Quodnam apud Dioſcoridem, Plinium Veteréſque alios, tum Græcos tum Latinos, nomen ſortita ſit, haud ſatis conſtat. *Nos in Appendice inueſtigabimus.*

PRIMVLA VERIS CAVLIFERA, FLORE ſimplici, pallido vel luteo, inodoro.

Diſtat hæc haud multùm à Vulgari, quapropter pro vtraque vnicam hancce apponemus deſcriptionem.

Radix modicè craſſa, inæqualis, rubens, fibroſa, aromatici odoris, & ſubaſtringentis guſtûs. *Folia* per terram ſparſa, oblonga, ſubrotunda, inſtar Betonicæ rugoſa, ſed maiora: In quorum medio *Caulis* ſurrigitur palmaris aut dodrantalis [vnus pluréſve,] leuiter hirſutus, teres, foliis nudus. In eius autem faſtigio *flores* quini, ſepteni, aut etiam plures, ex oblongis calycibus, in viridi flaui, lutei, odorati, in quinque lacinias diuiſi: cum apicibus in medio croceis, ſtylo viridi: quibus ſuccedunt *ſemina* parua, nigra.

PRIMVLA VERIS FLORIBVS PLENIS, ex ſingulis pediculis.

Habetur & hæc in cultioribus hortis, floribus pallidis vel albis, ſimplicibúsq; etiam nonnunquam.

Sunt porrò Primulæ Veris facultatis reſiccantis & calidæ nonnihil. Folia, vt verbaſculorum, trita efficaciter dolentibus articulis apponuntur. Eædemque cùm guſtûs ſint non admodum ingrati, in olere, placentulis & acetariis comeduntur: ac capiti & neruis perutilia ſunt. Ius herbæ propinatur & illinitur aduerſus rupta, luxata & liuentia. Mulieres formæ ſtudentes ſucco è floribus expreſſo faciem illinunt, quòd maculas, rugaſque & alia eiuſdem vitia mirificè detergeant.

PRIMVLÆ VERIS MINORIS PVRPVRASCENTIS iam pictæ alia Icon melior, ex Cluſio.

Primulæ Veris minoris purpuraſcentis, quam antè ex Fuchſio depinximus, meliorem Iconem hîc damus. Spontè autem prouenit hoc Primulæ Veris genus in vliginoſis & humidis pratis; Aprilique & Maio floret.

Cæterùm Primulæ Veris *Differentiæ præcipuæ*, vel à Natalibus ſumuntur, vel à florum diuerſitate. Eſt enim vel hortenſis vel pratenſis, vel nemoralis: Floreque vel ſimplici vel multiplici, atque interdum ita prolifico, vt alter alteri adnatus videatur. Et florem præterea aliæ habent herbaceum vel viridem, aliæ album, aliæ rubeũ, aliæ ſubflauum.

PRIMVLA VERIS CAVLIFERA, FLORE multiplici, & prolifera odorata.

Vtramque exhibet noſtra Icon. *Proliferam* Primulam Veris flore gemino, altero alteri innato, inſcribit Lobelius in Icon. Primulam Veris proliferam, *Schlüſſelblumen mit neben blümlin* Tabernamontanus: ſed, ſtirpium ignarus, à Primula Veris ſeparat, & alio Capite reponit.

Habetur vtraque in cultioribus hortis. *Vulgaris* verò paulò antè deſcripta, vbique in vliginoſis & riguis, pratis, frigidiorum præſertim Regionum, prouenit, in herboſis montanis locis etiam abundans. Lugduni, Geneuæ & Baſileæ floret Martio & Aprili.

PRIMVLA VERIS FLORIBVS OBSCVRE virentibus fimbriatis.

C. Bauhino in Phyt. dicitur *Verbaſculum* 4. ſiue ſyluarum minus, flore ſingulari, & quandoque multiplici: à Lobelio verò in Aduerſ. & Obſ. titulo præpoſito traditur. Tabernæmontano in Icon. & Hiſtoria dicitur *Primula ſylueſtris flore viridi*: Geſnero hort. *Arthriticæ genus odoratum, flore virenti*. Colore viridium Primularũ non meminit Cluſius, quamvis aliàs in aſſignandis Primularum Veris Differentiis ſedulam nauarit operam.

AVRICVLA VRSI: Germ. *Beer Sanickel*. Auricula vrſi flore luteo:

Venuſtam hanc plantam in Solidaginum numerũ adſcribunt ex Recentioribus nonnulli, Columna *Aliſma* atque *Damaſonium* Dioſcoridis & Plinii facit: nec ab hac eius ſententiâ multùm alienus Cluſius. *Alcaam prætereà* nuncupari refert idem Columna. Rectiùs verò alij, ac præſertim Dodonæus, ad *Primulas Veris* pertinêre exiſtimant. Sic etiam non dubium eſſe ait Cluſius, quin ad Primularum Claſſem referenda ſit hæc planta, adeò ſimiles ſunt forma & temperamento.

Quam hîc pingimus eius ſpeciem copioſam habent Auſtriæ & Stiriæ alpium iuga, ac colunt etiam horti: floret Aprili, & nonnunquam Auguſto.

AVRICVLA VRSI FLORE RVBENTE.

Caulem profert hæc palmarem & maiorem, nudum, teretem, in viridi albicantẽ, in cuius faſtigio *calathiſcus* foliaceus exalbidus ferè, & quaſi farina conſperſus: è quo prodeunt *flores* multi, vmbellatim digeſti, pediculis vncialibus & ſemuncialibus, calathiſco concoloribus, odorati, ſuaue-rubentes, fundo intùs luteo, in ſex cordatas lacinias diuiſi. *Folia* à radice multa, oblonga, ſubrotunda, in ambitu ſerrata, craſſa, magis ſuprà quàm infrà virentia, vtrinque farinaceo albo puluere conſperſa. *Radix* craſſa, fibroſa, alba.

Eoſdem cum lutea natales habet.

AVRICVLA VRSI FLORE RVBRO, maculis exalbidis, foliis ſubhirſutis.

Folia habet quàm præcedens minora, teneriora, minùs craſſa, ſubhirſuta, per ambitum vndique ſerrata; inter quæ naſcitur *cauliculus* ſuperiori ſimilis, *flores* in vmbella pares ferens, & rubros, exalbidis tamen maculis aſperſos. *Radix* ſimiliter fibroſa, nouaſque è lateribus propagines fundens.

In Tyrolenſibus iugis inueniri ſcribit Cluſius.

AVRICVLA VRSI CARNEI COLORIS, foliis minimè ſerratis.

Hæc ob venuſtatem & roſeum colorem, ac quòd in ſcopulis naſcatur, *Stein Rôſlin*, id eſt, Roſa petræa, vulgò nuncupatur.

In Stiriæ alpium iugis frequentiſſimam eſſe ſcribit Cluſius: atque inde à rhizotomis mulierculis in Viennenſe forum venalem ferri.

AVRICVLA VRSI ANGVSTIFOLIA, colore rubente.

Creſcit hæc, inquit Cluſius, in quibuſdam Carinthiæ & Stiriæ ſuperioris alpibus: floretque ſub finem Iulii, hoc eſt, niuibus in ſummis illis iugis liqueſcentibus.

Cæterùm Frigida & ſicca eſt atque adſtringit Auricula vrſi, Matthiolo & Dodonæo teſtibus. Ad Enteroceelas omniſque generis vulnera, tam intùs ſumpta, quàm extrà admota, confert. Venatoréſque, referente Cluſio, eius radice frequentiſſimè vtuntur, ad roborandum caput, ne vertigine in præcipitiis tentetur.

AVRICVLA VRSI MINIMA, FLORE carneo & niueo.

Auricula vrſi minima, & Sanicula alpina minima à Cluſio, Lobelio, Tabernamontano, Geſnero, Gerardo, C. Bauhino, & aliis inſcribitur. Tabernamontanum autem ſtirpium penitùs ignarum fuiſſe oportet: vt qui de *Auricula vrſi* tribus diuerſis tradat Capitibus, interpoſitis aliis plantis.

Reperitur hæc in ſummis Stiriacarum alpium iugis.

AVRICVLA VRSI MYCONI PILOSA, cærulea.

Radices multas emittit ferè capillaceas,fuſcas , petris hærentes , guſtu adſtringentes. Circa eas *folia* per humum repunt , Borraginis foliis quadantenus ſimilia,in ambitu nonnihil laciniata,aſpera, rugoſa,craſſa, piloſa. Ex foliorum medio duo aut tres *cauliculi* emergunt, rotundi, dodrantales, hirſuti , ſolidi, ſuccoſi purpuraſcentes ; in quorum faſtigiis *flores* ſunt cærulei,ex quinq;foliis compoſiti,cùm ſtaminibus luteis,

Naſcitur in vmbroſis humidis mõtanis locis, ac præſertim in Pyreneis.

Aquam ex ea vitreis organis elicitam ad frangendũ in renibus & veſica calculum valde efficacem eſſe ſcribit Myconus.

CHAMÆ IASMEALPINA.

Geniculatim ſerpendo incedit tenuibus atris *radiculis*, ocellum per terram ſpargens foliorum ſemuncialium,latitudinis culmi, mucrone leuiter obtuſo,hirſutorum:è quorum vmbilico *cauliculus* exit duarum triumúe vnciarum,nudus,enodis , hirſutus, Eius cacumen ornat vmbella *florum* pro plantulæ modulo magnorum,albicantium, per æſtatem rubeſcentium, odoratiſſimorum : quorum vbi pediculi cauli committuntur foliola ſubſunt parua,viridia hirſuta. Plures verò plantę ab vna radice veluti concatenatæ dependent. Chamæiaſmes nomen à Iaſmini odore habet.

VERBASCVM: Germ. *Vvulkraut*: Gall. *Bouillon blanc*, *Bon homme*: Ital. *Verbaſco*.

Verbaſci & Verbaſculi appellatione donantur quidem *Primula Veris* , *Lychnides*, *Blattaria*, *Æthyopis* & *Iacobæa*, ſed minùs propriè. Propriè verò *Verbaſci* mox enarrandæ *Species* & *differentia*.

Vulgare quod hic pingimus ad tres cubitos & altiùs excreſcit;ex *radice* alba , lignoſa , ſatis craſſa,*caulem* proferens itidem craſſum , multis alis brachiatum,lanuginoſũ. *Folia* Enulæ,lata,longa,mollia, incanâ lanugine tota pubeſcunt,alia per terram ſparſa,alia cauli adnata , quæ pro ætate non parum variant , quædam rugoſiora , alia magis polita : *Caulibus* modò ſingularibus,modò pluribus, modò brachiatis.

VERBASCVM ANGVSTIFOLIVM FLORE aureo,folio craſſiore , Agerii.

An Verbaſcum Lichnites Matthioli ? An Verbaſcum anguſtius Dodonæi?

Vt autem in Verbaſci Vulgaris Hiſtoria ante inchoata pergamus, *Flores* illud habet in longo thyrſo plures ſimul iunctos, Roſulæ magnitudine luteos , quinquepartitos, odore obſcuro, non ingrato. In medio *apices* quinque , duo glabri,lutei,reliqui albidi,lanuginoſi. *Semen* in capitulis rotundis ſuccedit,minutum,Papauerino ſuppar.

Frequentiſſimum eſt iuxta agrorum aruorúmque margines , aggeres , ſcrobis, aliiſque locis haud cultis: & à Iulio in Autumnum vſque floret.

VERBASCVM MAXIMVM MERIDIONALIVM, odoratum ; duplex , luteum & album.

Vt magnitudine foliorum, ſic etiam odore ſuaui Verbaſcis omnibus excellit : ac varietas fortè tantùm eſt Vulgaris.Floribus id vt plurimũ luteis,&interdum etiam albis exit , odoris ſuauiſſimi. *Folium* longiſſimum & latiſſimum. *Radix* craſſa admodum.

In Belgicis & Gallicis ac Northmannicis hortis alitur; ac in Anglia , Italia & Pedemontano ſolo paſſim in campeſtribus occurrit.

Cæterùm φλόμος dicebatur Græcis Verbaſcum , quaſi φλόγες à verbo φλέγω vro, quòd eius foliis & caulibus in laternis pro ellychniis vterentur, Phlomónq; aliqui per ϖ ſcripſerunt, *Plomon* dicentes.

VERBASCI MAXIMI MERIDIONALIVM, albi & lutei alia Icon.

Verbaſci plura genera tradit Dioſcorides:idque in *Album* & *Nigrum* primò diſtinguit:albúmque rurſus in *Marem* & *Fœminam* ſubdiuidit : Syluestre iis addens Verbaſci genus : Phlomideſque duas hirſutas ſubiicit,ac tertiam Lychnitidem.

Dioſcoridem in tradendis Verbaſci differentiis ſequitur Galenus 8.ſimpl. Plinius Verbaſci genera diſtinguere ſuperuacaneum eſſe ſcribit , quum ſint omnia eiuſdem effectus. Attamen ea in hunc modum diſtinguit, Verbaſcum,ait,genera habet prima duo ; Album, in quo *Mas* intelligitur , & Nigrum,in quo *Fœmina*.*Tertiũ* non niſi in ſyluis inuenitur. *Sic Veteres de Verbaſco.*

VERBASCVM CRISPVM ET SINVATVM.

Huic Verbaſco infima *folia* ſeſquipalmum circiter longa, Papaueris corniculati modo ſinuata, candicantia: ſuperiora verò breuiora, in acutiorē mucrone m dehnentia, ferè Hederacea, puluere vtrinque aſperſa, ſed magis tamen infernè: nullo pediculo *caulem* amplexantia. *Flores* parui, lutei, Blattariæ floribus non abſimiles, caduci, in quinque ſegmenta laciniati, ſtaminibus totidem villoſis purpuraſcentibus medium occupantibus, apicibus croceis.

Nuſquam hanc ſpeciem obſeruauimus, niſi Monſpelii, vbi Autumno paſſim floret.

VERBASCVM PVLVERVLENTVM, FLORE luteo, paruo.

Totum vndiquaque denſiſſimo candicante puluiſculo obductum eſt, ſed qui facilè deradatur. Inferiùs tamen copioſior is quàm ſuperiùs. *Flores* Verbaſci vulgaris floribus reſpondent, ſed quadruplò minores ſunt.

Matthiolus paſſim in Cōm. pro ſua conſuetudine, eius Figuram exhibet Verbaſci ſecundi titulo: ſine vlla tamen deſcriptione, nec annotatione loci vbi obſeruarit. Nos Montbelgardi ſępè vidimus florens Iunio & Iulio intra mœnia, à porta *des grauiers* dicta vſq; ad portam arcis.

VERBASCVM FLORE ALBO PARVO.

Haud aliis oriūdū natalib. nec facie multùm diuersâ, ex Verbaſcis luteis cognoſcitur. *Radix* compar & *caulis* al s concauus, lanuginoſus. Verùm *folia* infernè tantùm incanâ illâ lanugine pubeſcunt, supernè verò, ſi tenella & exigua illa floribus appoſita excipias, glabra ex atro-vireſcunt, acuminata. *Flores* parui, Verbaſci puluerulenti modo in alis digeſti, colore albo, foliorum numero ludētes, ſtaminibus hirſutis buxei coloris, & apicìb. miniatis.

VERBASCVM NIGRVM, FLORE PARVO, apicibus purpureis.

Radix Verbaſci vulgaris, vt & *Caulis*: nec minùs is altus, at minùs hirſutus. *Folia* minora, rariora, alternatim poſita, pediculis rubentibus duas aut tres vncias longis appenduntur, fœtida ac virētia minùs villoſa, leuiter crenata. *Flores* ſitu & crebritate pares, ſed minores, ſaturatiore Croco tincti, Blatariæ vulgaris, purpurantib. ſtaminibus quinis, villoſis. *Semen* vt in Vulgari.

Verbaſcum nigrum inſcribunt plurimi. Flore autem variat ex citrino purpuraſcente, ex flauo pallido, vel prorſus candido.

In herbidis ſabuloſis prouenit: florens Æſtate.

VERBASCVM SYLVESTRE SALVIFOLIVM, Exoticum, folio rotundiore, *Lobelii.*

Foliis eſt Saluiæ foliorum æmulis, ſed rotundioribus, candidioribus, ac minùs tamen lanuginoſis: lignoſâ fibrataque radice; *caules* demum & facie haud multùm diſſimilibus. *Flores* deſcriptori Lobelio videre non contigit, quia, vt refert, iam marcidi erant. Iiſdem gaudet natalitiis quibus Verbaſcum Lychnites de quo mox.

VERBASCVM SYLVESTRE FOLIO Minùs acuto.

Radix huic eſt lignoſa & fibrata: caules quadrati, in ramos diducti: flores lutei pinnatis criſtis inſignes: *Semina* vt in Vulgari.

Siccioribus & petroſis collibus per vniuerſam Hiſpaniam, Luſitaniam & Galliam Narbonenſem exit.

VERBASCVM LYCHNITES SYRIACVM INCAnum, ſummitate flo‹r›e Hieroſolymitani.

Specioſa noua hęc planta floribus eſt Lychnidis ſylueſtris, vel Chalcedonicæ, col‹o›ris flaui. Foliis verò anguſtis & virgulis quadratis tomento craſſo incanis, ac radice lignoſa. Verbaſcum ſylueſtre latifolium multis.

Verbaſci vires in genere quod attinet, omnium folia ſiccantem & extergentem vim habent. Foliorum & florum decoctum, Dioſcoride teſte, ruptis, contuſis & conuulſis, ac veteri tuſſi, auxiliatur, dẽtium dolores collutione mitigat, oculorum ardores & inflammationes tollit, ac hæmorrhoidum dolores ſedat ac ſopit, eoſque reſoluit, ſi illo aliquoties foueantur. Flores lutei capillos tingũt: geſtata verò radix Comitialibus prodeſſe creditur.

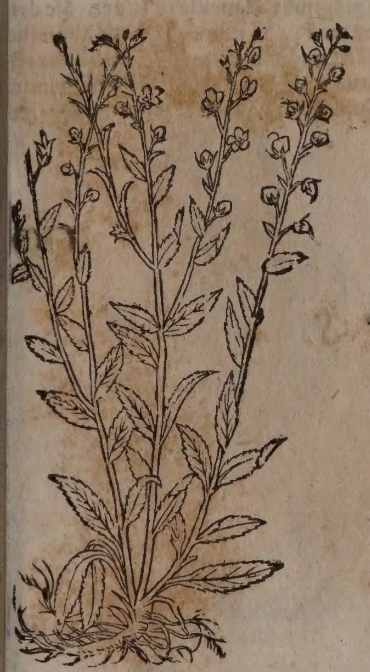
BLATTARIA: Germ. *Mottenkraut*: Gall. *Herbe aux Mittes*: Ital. *Blattaria.*

Blattariam Verbaſcum ſic mentiri aiunt Tragus, Fuchſius & Matthiolus, vt pro eo ſæpiùs ab imperitis decerpatur. Quantacumque autem ſit inter eas plantas ſimilitudo, vna tamen & eadem minimè ſunt planta: nec vulgarem noſtram Blattariam, *Plinii* eſſe *Blattariam* aſſerere poſſumus.

Cũ autem variæ ſint huius ſtirpis ſpecies, *Blattariam magno flore* hîc pingimus, quam Camerarius apud Matthiolum ad Verbaſcum nigrum refert, *Blattariámq;* vocat *pulchris albis floribus*, nuper ex Italia delectam. *Blattariam magno flore, & Blattariam maximo flore* inſcribunt alii.

BLATTARIA VVLGARIS LVTEA.

Firmum & rectum tollit *caulem*, altitudine interdum humanâ, craſſitudine pollicari, læuem, denſiſſimo ramorũ ſtipatu fruticantem. *Flores* Verbaſci ex pediculis hirſutis, ex flauo ſubrubri: quibus ſuccedunt *ſemina* nigra. Cæterùm ad vniuſcuiuſq; floris pediculum appoſitum eſt folium acuminatum. Reliqua *folia* Verbaſci ſunt, anguſtiora, atro-virentia, & ſuperiùs ſplendentia, nullâ lanugine donata, in ambitu laciniata, odore ingrato. *Radix* Napi figurâ, fibris donata.

Spontè prouenit, iuxta aquarum margines, in lutoſis aggeribus, ac non longè à fluuiorũ ripis. Colitúrq; etiã in hortis. Floret à Iunio in Septembrem vſque.

BLATTARIA FLORE CÆRVLEO VEL purpureo.

Radice eſt craſsâ, longâ & & ſucculentâ, corticéque rubente obductâ, medullâ alba ſaporis dulcis intùs referta. *Foliis* verò per terram expanſis, ad Conyzam Matthioli maiorem accedit: ea tamen non ita villoſa ſunt. *Flores* & *Capitula* Blattariæ vulgaris.

Blattaria purpurea dicitur Geſnero hort. Lobelio, Hiſtoriæ Lugd. Gerardo, & aliis. A Camerario refertur ad Verbaſcum nigrum.

BLATTARIA FLORE VIRIDI.

Eo titulo pingitur à Lobelio in Icon. Plant. Blattariam flore viridi nuncupat etiam C. Bauhinus in Pin. & Phyt. Eam autem Nos nuſquam vidimus, nec vllus deſcripſit.

Calidam porrò & ſiccam eſſe Blattariam, ex eius ſapore amaro deprehenditur: folliculos autem, quibus ſemina includuntur, Puellæ, referente Trago, inaurare ſolent, coroniſque & ſertis imponere.

BLATTARIA FLORE VIRIDI PVRPVRAScente.

Huius etiam dictis locis meminere Lobelius & Caſparus Bauhinus: ab ipſis autem optaſſemus has plantas diligentiùs fuiſſe delineatas.

Blattaria pilosa Cretica: sive Arctus quorundam.

Pona in deſcriptione mõtis Baldi huius plantæ Iconem proponit pro *Arcto Cretico* Belli, qui in Epiſtola ad Cluſium ſic vocat: licèt, vt ipſe ait, legitimus non ſit, ſiquidem neque folia rotunda habet, neque Cymino ſimile ſemen. Sed folia ſerrata, Betonicæ, Verbaſco ſimilia, minora verò, & tota lanugine quadam operta: *Cauliculi* recti ſunt, floribus luteis, Verbaſco ſimilibus, onuſti: quibus ſuccedunt *Pilulæ* rotundæ, paruæ, Blattariæ Pilulis ſimiles, in quibus *ſemina* parua continentur.

Prouenit inter ſaxa & ſuper muros.

Chrysogonvm Dioscoridis quibuſdam.

Chryſogono Dioſcorides *folia* tribuit Quercui ſimilia, atque fruticem eſſe denſum. *Florem* addens Verbaſco coronario eſſe parem, & *radicem* Rapo æqualem, intrinſecus vehementer rubrã, eamque cum aceto tritam & impoſitã Muris aranei morſibus auxiliari.

Plinius Chryſogonum nõ habet, vt nec Galenus, neç etiã poſteriores Medici Græci. Idque hodie adhuc Officinis & Herbariis ignotum eſſe perhibet his verbis Matthiolus. Chryſogonum, ait, niſi aliunde in Italiam deferatur, inter plantas quæ minimè cognoſcuntur & ipſum perpetuò recenſendum eſſe putauerim: vel Nobis in abditiſſimis Naturæ horris, vbi deliteſcit, inueſtigandum erit: ſiquidem hactenus mihi neque inuenire, neque ab aliis compertum videre licuit.

Sunt tamen qui *Caryophyllatam* Officinis dictam, itemque qui *Herbam Benedictam* appellatam, atque alii qui *Blattariam*, & alii adhuc qui *Tormentillam*, *Dioſcoridis* Chryſogonum eſſe volunt. *Nos* rem peritiorum iudicio committimus.

Rauvvolffio verò genuinum Dioſcoridis Chryſogonum eſſe videtur Planta quam hic vltimo loco pingimus. Eam ille in Itiner. Sic deſcribit. Altitudinem, ait, Leontopetali aſſequitur, eſtque illi *caule, floribus*, radicéque rotunda [quæ internâ parte rubra eſt,] haud abſimilis. *Cauliculi* tamen graciliores, in terram repandi, & ab origine fili modo tenues, in varios ramulos diuiſi: quorum extremis *floſculi* adhærẽt, multùm conſpicui, lutei, denſioréque ſtipatu poſiti, quatuor communiter foliolis conſtantes. *Folia* coliculorum dorſo adhærent, gemina vtrinque, & ita ſibi inuicem oppoſita, vt crucis figuram poſitu ſuo efficiant, atro-virentia, in extremo latiora, ad inſtar foliorum Quercus diſſecta.

Chryſogonum Dioſcoridis inſcribit etiam Hiſtoria Lugdunenſis in Appendice.

ICO-

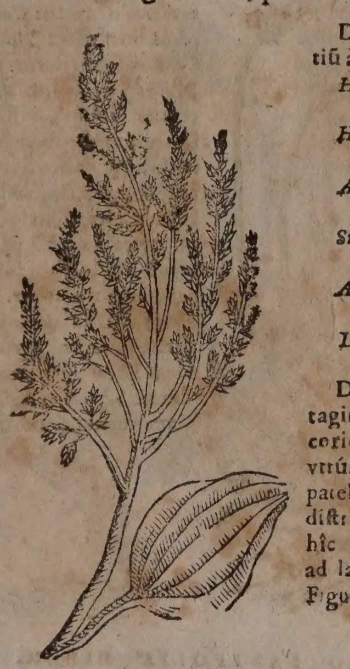
CLASSIS XXX. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXXI.

NERVIFOLIÆ: VT PLANTAGINES, GENTIANÆ, Polygonata: atque his nonnihil ſimiles.

PLANTAGO: Germ. *Vvegerich*: Belg. *Vvegheblaet*: Gall. *Plantain*: Ital. *Plantagine*.

Plantago Maior, panniculâ ſparsâ.

De Plantagine acturi initiũ à Macri poëſi faciemus.

Herbã ait, quæ noſtrâ Linguæ Plantago *vocatur,*
Hanc Ἀρνόγλωσσον *Græcus vocat: eſt quia Linguæ*
Agninæ ſimilis foliis. Plantaginis huius
Sunt geminæ facies: & Maior *prima vocatur,*
Altera verò Minor, *quam vulgò* Lanceolatam
Dicunt, quòd foliis vt Lancea ſurgat acutis.

Duo eadem ſumma Plantaginis faſtigia faciunt Dioſcorides & Plinius, quorum vtrúmque, vt ex ſequentibus patebit, in plurimas ſpecies diſtribuitur. Eam verò quæ hîc pingitur delineabimus ad latus proximè ſequentis Figuræ.

PLANTAGO MAIOR VVLGARIS, FOLIO glabro, non laciniato.

Digitali craſſitudine *radix* eſt, lateratim fibrosâ, candidâ, & in medio, Morsûs Diaboli fermè modo, præcisâ ſiue mutilatâ. *Folia* rotundiora, ſui medio latiora, glabra, ſeptem neruis diſtincta, humi accumbentia, ſapore aſpero, ſubacri & ſubamaro. *Caules* pedales, lenti, thyrſum ac veluti ſpicam *florum* ſtamineorum albicantium [Lobelio obſcurè purpureorum & pullorum,] proferunt. *Semen* ſublongum, Portulacæ, puſillum, fuſcum aut rugineum.

Ab ea haud aliter differt antè picta, quàm ſpicatim ſparsâ, innumeráque herbaceorum racematim cohærentium Floſculorum fœturâ, onuſtâ Panniculâ.

PLANTAGO ROSEA.

Plùs quàm pollicari *radice* perennat, *folia* per terram ſpargens Plantaginis latifoliæ, piloſa & neruoſa: inter quæ *caules* ſurrigit ſatis craſſos, hirſutos: in quorum faſtigio folia crebra, inferioribus dimidiò minora, interiore orbitâ Alſines, adn odum parua, vireſcentia, Roſam deformant.

Plantaginem foliato caule vocauit Cæſalpinus: *Plantaginem cum ſpica Roſæ inſtar* Dodonæus: *Plantaginẽ* Lobelius: *Plantaginem roſeã vulgarem* Cluſius: *Plantaginem roſeam ſpicatam* Gerard. & Eyſt. *Plantaginem multiplicem* Tabernamontanus.

Colitur in hortis.

PLANTAGO ROSEA, FLORE EXPANSO, Plantago marina magna.

Hanc ſic inſcribit in Pinace C. Bauhinus. *Plantaginem roſeam*, ſimpliciter Lobelius, Eyſt. & alii: *Plantaginem exoticam* Gerardus. An Cluſii *Plantago latifolia exotica?*

Vulgaris verò latifolia Plantago ab omni memoria peruagatæ vbiuis Gentiũ eſt notionis. Plurimaque humectis locis, in aruis, pratis & hortis, ac ſecus vias & ſepes, prouenit: Julioq; floret, & ſemen Auguſto dat.

Reperitur & huius generis apud Mare, quam ſolos fortè loci ſitus & ſapor ſalſus, à Vulgari Plantagine maiore glabra diuerſam faciunt.

Plantago maior hirsuta, media à nonnullis cognominata.

Minimi digiti craſſitudo eſt *radici* fibratæ, rectæ, adſtringenti. *Folia* lata, neruoſa, vtrinque lanugine tenui caneſcunt. *Caules* recti, cubito altiores, teretes, hirſuti, inanes, ſpicam geſtant Muris maioris caudæ quadantenus ſimilem, calyculorum agmine denſo compactilem: qui in quaterna foliola ſubpurpurea explicati, *ſtamina* concoloria, ſed *apicibus* albis, oſtentant.

Tabernæmontano dicitur Plantago minor Dioſcoridis: Lobelio, Gerardo & aliis Plantago incana.

Icon eſt ex noſtris emptitiis.

Plantaginis maioris hirſutæ icon alia, Lobelii.

Plantaginis *vires* quas ad faſtidium recitant Dioſcorides & Plinius, in pauca contrahemus. Mixtæ eſt, Galeni authoritate, temperaturæ: habet enim quiddam aqueũ frigidum, & quiddam auſterum, quod terreum eſt, & ſiccat ordine ſecundo. Vulneraria eſt herba, vlcera & fiſtulas ſanans. Alui fluxus, dyſenterias, & vteri hæmorrhagias ſiſtit. *Liquor ſtillatus* calidas podagras in primo impetu mirificè lenit: atque ab Hydropicis vtiliter bibi creditur. *Succus* aurium doloribus, & oculorum lippitudinibus vtiliſſimè inſtillatur, phthiſiciſque & tabidis ſalubris eſt. *Plura in ſequentibus.*

Plantago quinquenervia cum globulis albis piloſis.

Numeroſa per terrã ſpargit *folia*, quinquenervia, hirſuta: coëuntibus pediculis in caput *radicis*: ita tamen vt propter tomentũ coïtus ille vix appareat. Latitudo illi ſemuncialis, longitudo ſextantalis. *Caules* multi, alii erecti, alii ſupini, palmares & ſpithamæi, *Capitula* geſtant tomento albo villoſa, iulos Salicis imitata.

Plantaginis vulgaris *ſuccus*, vt in virium eius inchoata enarratione pergamus, Gingiuis ſanguinolentis & ſanguinem reiicientibus, potus & affrictus, prodeſt. *Radix*, renum & veſicæ vlcera ſanat: & collutione dẽtium dolores mulcet. *Semen* ſiccioris eſt facultatis ac minùs frigidæ.

Plantago minor lanceolata: Germ. *Spitziger Vvegerich*: Gall *Petit Plantain, long Plantain.*

Longiuſculam & fibroſã *radicem* demittit: *Caules* verò Maiori pares, profundè ſtriatos, ſubhirſutos: *florémq;* Maioris æmulum. *Folia* autem plurimùm differentia, Lanceæ mucronem referentia, longis pediculis appenſa, oblonga, ſtricta, raris crenis leuiter ſerrata, hirſuta, quinque neruis auerſâ parte cõſpicuè elatis, folii longitudinem percurrentibus.

Πεντάνευρον ob id vocant Græci, Latini *Quinquenerviam*: Maiorem verò latifoliam ἑπτάπλευρον & *Septinerviam* nuncuparunt iidem.

Plantago lanceolata minima.

Radice prædita eſt paruâ, ad foliorum exortum valde villoſâ. *Folia* gramineæ anguſtiæ, duũm aut trium vnciarum longitudine. *Cauliũ* palmo longiorum cacumini *Capitulum* breue & veluti glomeratum inſidet.

Plantaginem anguſtifoliã minorem inſcribunt vulgò Herbarii, Lanceolata enim Plantago in Maiorem & Minorem vulgò diſtinguitur.

Prouenit autem vtraque locis humidis & incultis, ac floret Æſtatis initio. Sicciore porrò & commendatiore dote ad vulnerarias potiones & hernias eſt prædita.

Plantago latifolia minor.

Plantagini maiori in omnibus ſimilem fecit Tabernamontanus, qui cum Gerardo *Plantaginem latifoliam minorem* inſcribit.

Superſtitioſa ſunt quæ apud Dioſcoridem habentur, ternas Plantaginis radices, cum vini ternis cyathis, & aquæ pari modo, Tertianis Febribus: itémque quaternas Quartanis, auxiliari. Sunt, addit idem, qui radice è collo ſuſpenſa, Amuleti inſtar, vtantur ad Strumas diſcutiendas. Semen ex vino potum alui profluuia & ſanguinis excreationes cohibet.

PLANTAGO ANGVSTIFOLIA MAIOR, IN caulium ſummitate folioſa: & alia ſpicata.

Radice eſt lignoſa, inſipida, fibriſque tenuibus nixa. *Folia* in ſummitate multa, longa, anguſta, quinquenernia. *Caules* plures, non ramoſi, anguloſi, ſeſquicubitales, & quâ parte radici adhærent purpuraſcentes. In ſummitate veluti ſpicæ vnciam circiter longæ, in quibus *floſculi* cum apicibus longiuſculis. In *Capitulis* albis *ſemina* longiuſcula, roſſa, tunicis paucis inuoluta.

EIVSDEM PLANTÆ ALIA ICON.

Icon hæc eſt Cluſii, præcedens verò Gerardi: differuntque in hoc potiſſimùm, quòd in poſtrema minimè tot foliola ſupremo cauli inſideant.

Vtramque in prato & Pa horto adiuncto Monsbelgardi obſeruauimus.

PLANTAGO ANGVSTIFOLIA ALPINA.

E radice craſſiuſcula, longa, parum fibrata, ac circa caput craſſeſcente, *folia* oriuntur ad lanceolatæ Plantaginis folia accedentia, ſed multò anguſtiora, & circiter trientem vnciæ lata, ſeſquipalmaria, quinquenervia, parum hirſuta, nigricantia, ſolidiuſcula. *Caules* ad radicem hirſuti, *foliis* longitudine æquales, *Capita* gerunt ſemuncialia, Plantagineis nigriora.

PLANTAGO VMBILICATA LOBELII.

Hanc in Aduerſariis *Vmbilicum montanum Herbariorum*, vocat. C. Bauh in Pinace dicitur *Plantago latifolia* 8. ſiue *peregrina ſinuoſa.*

Nos nuſquam vidimus: nec graphicè ſatis delineat Lobelius, quapropter eius deſcriptionem huc non referimus.

HOLOSTIVM vel HOLESTIVM: Germ. *Hundsgraſs:* Gall. *Holoſtium:* Ital. *Holoſtio.*

Holoſtium, Dioſcoridi & Plinio, parua eſt Herba, tribus aut quatuor digitis eminens ſupra terram: *foliis* Coronopo aut Gramini proximis, guſtu adſtringētibus: *radice* pili inſtar, tenui, alba, fibroſa. Naſcitur in collibus terrenis. Ad rupta & vulnera in vino bibitur, nec abs re, cùm, ſi ſimul coquatur, carnes cogere & conglutinare valeat: ac, vt annotat Galenus, ſicca & adſtringenti, ac proinde ad ea efficaci, vi ſit prǽditum.

Cluſio eſt duplex, *Maius* & *Minus.* Holoſtii autem nomine variæ donantur Plãtæ: *Plinij Phalaris, Gramen Lazulæ, Myoſuros, Gramen Fuchſii, Serpentina, Tunica, minima, Herniaria,* & *Piloſella.*

HOLOSTIVM MONSPELIANVM.

Radice eſt longa, craſſa, nigricante, lignoſa, & plurium capitum. *Folia* per terram ſparſa, tota albida, hirſuta & tomentoſa, quædam palmaria & quędam multò minora, non totam ſemunciam lata, neruis aliquot per longitudinem diſcurrentibus. *Caules* ſpithamęi aut breuiores, ſimiliter hirſuti, thyrſum gerunt longum, aliquot vnciarum, interdumq; vnius tantùm: *flores* & *ſemina*, vt in *Cornu Ceruino*

Monſpelij floret Aprili & Maio, ac nonnunquam etiam Autumno, in aridis Oliuetis, & non procul ab aruis. Colitúrque etiam in hortis. *Plura in Appendice.*

CORONOPVS, HERBA STELLA; CORNV ceruinum, Coronopus vulgaris.

Herba hæc Germanis dicitur *Rappen fuſs* : Gallis *Corne de Cerf* : *Capriole* : Italis *Coronopo*, *Herba ſtella*. De ea ex Veterum ſententia agemus in Appendice. Cùm autẽ variæ illius habeantur hodie ſpecies & differentiæ : *Vulgari*, quam hic pingimus, *radix* tenuis eſt, alba & adſtringentis ſaporis. *Folia* ſtatim à radice crebra, longa, anguſta, hirſuta, neruoſa, in lacinias aliquot laterales, ceu Cornu cerui ramos, vnde Nomen, diuiſa. Inter ea *caules* ſurriguntur Plantaginei, thyrſulum Plantagineum, *flores* & *ſemen* Plantaginis proferentem, ſuſtinentes.

Monſpelij tantùm ſpontaneum obſeruauimus : at ibi paſſim prouenit : alibi verò in hortis ſeritur, & floret Maio.

CORONOPVS SERPENTINA DICTA.

Inſignis craſſitudinis & longitudinis eſt *radix*, in *Capitula* aliquot ſubinde diuiſa : ex qua *foliorum* ſeges magna pullulat, longitudine Coronopi eſculenti, ſed latitudine trientem aut quadrãtem non adæquantium. *Caules* inter ea plures palmares & altiores, nudi, enodes, thyrſo Coronopi inſignes. Geneuæ in horto habuimus, ex proximis montibus delatam : florebátque Nobis Iunio & Iulio.

Contra venenatos ſerpentum, ictus & morſus, vt & in Hydrope, alui fluxibus, & Odontalgiis eius vſum commendat plurimùm Matthiolus, ex cuius ſcriptis vtendi modum petendum relinquimus.

CORONOPVS MASSILIENSIS LOBELII, Serpentinæ fortè varietas.

Denſiſſimo ſparſoque *foliorum* ſtipatu luxuriat, Sedi minimi ſaxei montani, vel Pinaſtri, ritu, poſitu & rigiditate, innumeraq; etiam *cauliculorum* dodrantalium ſobole. *Semen* puſillum, Plantaginis aut Serpentinæ vulgaris. *Radix* longiuſcula, lignoſa, craſſa, guſtu nonnihil calida, aromatica.

Collibus & cautibus Maſſiliæ vicinis ad Marſalhſiones inter Tragacanthum paſſim luxuriat.

CORONOPVS SERPENTARIA MINIMA.

Coronopus cuius Figurã hîc damus, factam ad plantã ſiccam à Nobis Iunio menſe Burmij Rhætorum collectam, *radice* eſt craſsâ : *caulibus* verò & *floribus* Coronopi Serpentinæ, ſed foliolis latioribus.

In celſis montium iugis ſterilis Seuenæ in Gallia Narbonenſi copioſè prouenit.

Cæterùm Coronopi herba frigida eſt & ſicca, manifeſtè adſtringens, facultatéq; ad Plantaginem accedens. *Plura ad latus ſequentis Figuræ.*

CORONOPVS MARITIMVS RAINAVDETI.

Radix ſeſquipalmaris eſt, craſſa, fuſca, ſicca, inſipida : è qua innumeræ oriuntur, vt in Phyllo Dalechamphij, radiatorum foliolorum ſtellæ, confertiorum, repandorum, ſemunciã breuiorũ, anguſtiorum quàm Serpentinæ Matthioli. Radiorum vmbilicus totus villoſus. Lupini latitudine, è quo coliculus exit vncialis, nudus, hirſutus, thyrſulo ferè totus obſitus.

Cæterùm vulgaris Coronopi folia in acetaria apud Gallos & Anglos poſt leuem coctionem recipi ſolent, nephriticiſque prodeſſe ea creditur, non calculum atterens, ſed renes roborans, &c. Sanguinis eruptiones cohibet ac ſiſtit.

CORONOPVS MARITIMA NOSTRAS.

Radix breuis eſt, nigricãs, craſſa, fibris aliquot donata: *folia* quàm in Coronopo vulgari ſtrictiora, longáque, craſſiora & ſucculentiora, ac interdum penè iuncea, quadrantalia, ac etiam palmaria, ſapore ſalſo. *Flos* purpureus, ſpicatus, vt in vulgari: *ſemenque* illius ſemini adſimile.

Monſpelij iuxta mare mẽſe Auguſto floret : terráque gaudet ſalsâ, ac in aggeribus & littoribus ſalſis copioſa prouenit.

Coronopi, *Cornu Ceruini*, *Sanguinariæ*, & *Herbæ ſtellæ* appellationum rationem in Appendice reddimus.

MYOSVROS: Germ. *Meuſs ſchvvantſlin*: Belg. *Muyſenſteerkens*; Gall. *Queüe de ſouris*.

Myoſuron & Muris caudā inſcribunt vulgò Herbarii, & *Holoſtium Dioſcoridis* nonnulli.

Fibras numeroſas pro radicibus habet: vnde folia germināt multa graminea, trium quatuorúe vnciarum, admodū anguſta. *Coliculi* molles, teretes, nudi, altitudine folia haud multùm excedentes. In cacumine *floſculos* geſtant muſcoſos, herbacei coloris, paulùm ſeſe explicantes: ſuccedente clauâ duarum triumve vnciarum, tereti, mucronatâ, compactili, caudam murinam affatim rè mentiente.

Pinguibus agris & pratis gaudet, florens Aprili.

Refrigerat, atq; haud multùm viribus à Plantagine differt.

KALI TERTIVM ALPINO.

Foliis conſtat paucis, Aiugę foliis proximis, at longioribus multò: *caule* ſingulari, non recto, ex quo tres quatuorûe *cauliculi*, qui rectâ ſurſum feruntur. In ſingulorum cacumine *Caput*, ex quinque aut pluribus foliis Chamæpyti ſimilibus, deorſum inclinantibus, & in arcū recuruatis: in quorum medio *floſculi* multi, Roſarum floſculis ſimiles. Herba eſt ſalſa, atque acri ſapore linguam vellicante.

Sic ille, qui ad Dioſcoridis *ſecundam Anthyllidis ſpeciem* referendum ſtatuit. Vſus norunt Ægyptii apud quos naſcitur.

PSYLLIVM: Græcis Ψύλλιον: Germ. *Pſilienkraut*: Gall. *Herbe aux puces*: Ital. *Pſilio*.

Pſyllium multis fruticat *ramis* hirſutis, teretibus, variè diuaricatis: per quos *folia* incondita, graminea, tota echoſa. Summus *caulis*, ramorúmq; extrema, crebros producunt *pediculos*, *vmbellam* quodammodò mentientes: quorum ſingulis *Capitulum* inſidet imbricatum, Plantaginis, craſſius, breuius, ſquamis maioribus, & *floribus* ſimilibus. *Semen* lubricum, lucidum, nigrum, Pulicis effigie. *Radix* lignoſa, dura, fibroſa.

Eſt autem Pſyllium vel *Maius* vel *Minus*: vel *Erectum* vel Supinum: ac datur etiam genus quoddā *Indicū*. Naſciturq; authore Dioſcoride in aruis & incultis. Nos *Maius* hîc pingimus, ſed diſplicet radix.

PSYLLIVM MINVS: GOTNE ALPINI.

Plantam hanc *Gotne rubrum* inſcripſit Alpinus, ac *albi* etiam meminit. C Bauhino verò & aliis doctis, ob totius plantę cum Pſyllio ſimilitudinem, *Pſyllium minus* appellare placuit.

Variis porrò locis inter veruacta proſciſſaque arua & ſabuloſas ſcrobes, ſpontè prouenit Pſyllium: Littoraq; ſabuloſa maritima præcipuè ſectatur: ac quandoq; etiam ſeritur, ſemelq; ſatum facilè aliquot annis deinde recurrit. In Gallia Narbonenſi frequens eſt, Vereque & Autumno floret. Vidimus etiam Geneuę, atq; inter Bononiam & Florentiam, florens Aprili. In Germania & Anglia tantùm in hortis habetur. *De Vſu & Viribus in Appendice.*

LEONTOPODIVM DIOSCOR. CEMOS PLINII: Leontopodium Candiæ Pſyllio affine.

Dioſcoride authore Leontopodium duorum digitorū Herbula eſt: *folia* habens arcta, robuſta, ternûm quaternúmve digitorū lōgitudine, lanuginoſa. *Capitula* in ſummis caulibus quaſi perforata: in quibus *flores* nigri. Semen ſpiſſa admodum lanugine obuolutum eſt, vt ęgrè deprehēdi poſſit. *Radix* parua, nigra, duriuſcula, fibrata. Naſci in campeſtribus & gracili ſolo, ſcribit Plinius.

An Dioſcoridis Leontopodium idem ſit cum Plinii Leōtopodio atque an Eiuſdem *Cemos*, ambigitur, quod inquirendum. Quod autem *hic pingimus Leontopodium*, planta eſt Candiæ propria, propoſitæ Dioſcoridis deſcriptioni in omnibus reſpondens. *Plura in Appendice.*

GRAMEN PARNASSI DODONÆO, QVIBVSDAM Hepaticus flos.

Radicem habet modicè craſſam, fibratam, ex albo rubentem, *folia* Hederaceis nō angulosis haud abſimilia: *Caules* anguloſos, ſeſquipalmares indiuiduos, inferiore parte rubentes, folio vt plurimùm vnico, eoque amplexicauli, donatos. Eorum verò vnicuique *flos* inſidet candidus: cui ſuccedit *Capitulum* conicum purpuraſcens, radiatis albis flauiſque ſtaminibus, cū concoloribus apicibus circūdatum. Id verò poſtquàm in Ciceris maiuſculi magnitudinem excreuit, dehiſcens, ſemen oſtendit copioſum, minutum, ruffum.

Naſcitur in macris & putridis pratis, quæ nunquam omninò ſiccantur. Cæterùm Hepar roborat & ab obſtructionibus liberat.

EPIPACTIS, ELLEBORINE, DAMASONIVM.
Elleborine Dodonæi.

Epipactis, quam alii *Elleborinen* & *Borrien* vocant, frutex eſt puſillus, ait Dioſcorides, perquàm exiguâ foliola habens. Peregrinã Italiæ herbam dicit Plinius, eam inter Grecię & Aſię frutices recenſẽs: Theophraſt. Ellebori poculo miſceri Elleborines ſemẽ, vt vomitiones iuuet. Sed quis ex iis Veterũ ſcriptis addiſcat quid illis fuerit *Epipactis* & quid *Elleborine*? Sic Elleborinem tantùm pingit Matthiolus, at non deſcribit: Sic pro Elleborine variæ à variis traduntur plantæ, *Bifolium*, *Gentianella*, *Herniaria*, & alię. Nos de Elleborines & Damaſonii variis ſpeciebus promiſcuè hic agere inſtituimus.

DAMASONIVM ALPINVM, SIVE ELLEborine, floribus albis.

Dodonæi Elleborini adſimilis eſt. *Radices* fibroſæ & tenues. *Caulis* modò dodrantalis, modò maior modò minor, gracilis, *foliis* alternatim amictus Plãtaginis lanceolatæ, anguſtioribus aliàs, aliàs verò latioribus, Hellebori albi modo ſtriatis. *Flores* per caulis ſumma ſpicatim, & velut Orchidum modo, diſpoſiti, è ſinu foliorum exiguorum ſingulares prodeuntes, maiuſculi, lactei, ad Orchidis flores accedentes. Quibus hiantibus *piſtillus* apparet albus, nitidus, breuis, *Capitulum* ſuſtinens nitidiſſimum, tenerrimum, oblongum.

Reperitur cum præcedente in ſyluis vmbroſis, & floret Maio.

DAMASONIVM PVRPVREVM LVTEVM: ſiue Elleborine montana anguſtifolia.

Hanc pingit & deſcribit Cluſius, qui Iunio & Iulio in Pannoniæ ſyluis florentem obſeruauit.

Elleborinem ex albo ſubluteam vid[illegible]s Nos florentem Maio, in Montbelgardenſium monte *Montbar*.

Elleborinem verò ſiue *Damaſonium flore violaceo*, Geneuæ in colle *la Baſtie*.

Elleborinen flore carneo, & *Elleborinen montanam anguſtifoliam ſpicatam* alunt, teſte Cluſio, Auſtriæ montana prata & cæduæ ſyluæ.

Eſtq; Elleborine racemoſa ſiue Aliſma βοτρυώδες in multis locis, ac in opacis præſertim montium iugis, frequens.

ELLEBORINE MONTANA, SIVE DAMAſonium alpinum, floribus luteis.

Radice eſt nigra: modicè fibratâ altiùs deſcendente: *foliis* oblongis, anguſtis, neruoſis, lanceolatæ Plantagini ſimilibus, aliquantò longioribus, acuminatis: *caulibus* pedalibus; *flore* luteo: ſeminibus oblongis, anguloſis, quaternis ſimul ſic coniunctis, vt medio hiante ſpatio feneſtrata quædam meta appareat, apice nigro ſuper eminente, eleganti ſanè figurâ laternæ quæ non dum cornu, vitro, chartáue obducta clauſaq́ue eſt, ſimili, & huic plantæ peculiari.

DAMASONII SPECIES QVIBVSDAM CALCEOlus Mariæ: Germ. *Pfaffenſchuch*, *Marienſchuch*.

Damaſonij ſpeciẽ faciunt quidam Elleborini affinem herbam, *foliis* Elleborines, ſed latis, venoſis, ſinuoſis, ſubhirſutis. *Flos* pedalis *caulis* ſummitati inſidet, plerũ nq; ſingularis, quatuor foliis atropurpureis, decuſſatis, acuminatis, vtrem magnum, ex luteo pallentem lignea Franciſcanorũ calipodia imitatũ, ac supernè aliquoúſque patulum, ſuſtinentibus. *Siliqua* puluiſculo, vt in Elleborinis & Orchidibus, plena ſuccedit. *Radix* obliqua ſub terra agitur, numeroſis fibris capillata, ſubinde caulium marcidorum veſtigia impreſſa gerens.

Obſeruauimus in montibus Geneuæ propinq[illegible] florens Iunio.

ALISMA TOSSANI CAROLI, FLORIBVS dilutè cæruleis.

Pulchram hanc plantam ab inſigni Pharmacopœo *Toſſano Carolo* accepimus, in Burgundię *Champagnole* locis aquoſis collectam: quę in hortum translata multis annis durauit, ac quotannis floruit.

Cæterùm de Damaſonio notho, ſiue Calceolo D. Mariæ [Crepidave Sacerdotis] in proximè præcedente Tabella depicta, hæc tradit Lobelius: priſcis, inquit, pręterita videtur illa ſpectabilis floris larua, quam *Aliſma* nonnulli eſſe opinati ſunt: ac quam vnſer fravven ſchoen, vel *Papen ſchöen*, id eſt, Virginis calceum, aut Sacerdotis crepidam, à floris effigie vocitat Septentrionalium vulgus.

GENTIANA : Germ. *Gentian*, *Bittervvurtz* : Gall. *Gentienne* : Ital. *Gentiana*.

Vnius quidem duntaxat Gentianæ meminêre Veteres: at plures, vt ex ſequentibus patebit, cognouêre Recentiores.

Vulgarem Maiorem hîc pingimus, cui *folia* Hellebori albi foliis paria, circa radicem multa, per caules ex aduerſo ſita, eoſdem pediculis cōnatis amplectentia, neruis tribus aut quinque Plantagineis diſtincta, glabra, polita, lucida, hiſq; notis ab Hellebori albi foliis diſtincta. *Caules* cubitales, bicubitales, & altiores, ſingulares, lęues. Ex foliorũ verò ſuperiorum ſinu *Flores*, verricuicrum modo diſpoſiti, erumpunt, ſingulares, longiuſculi, lutei. *De reliquis ad latus ſequ. Figura.*

GENTIANA MAGNA FLORE PVRPVREO, & albo.

Flores, vt in *Vulgaris Gentianæ* inchoata deſcriptione pergamus, ſequuntur *Vaſcula* oblonga, in duas ſe partes aperientia, in quibus *Semen* numeroſum, leuiter rubens, ad Leucoii ſemen accedens, ſed lęuius. *Radix* craſſa, longa, multifida, intus & extrà flaueſcens, ſapore inſigniter amaro; quæ cùm ſit fungoſa, ſiccata inſigniter corrugatur.

A Vulgari autem formâ vel magnitudine minimè differt ea quā hîc pingimus: flores tātùm qui in illa lutei, in hac purpurei ſunt, vel lactei purpureis quibuſdam punctis notati: minimè ſtellati, vt illius, ſed concaui: hi verò & illi omnes odoris expertes. *De tempore loco & viribus in ſequentibus.*

GENTIANA FOLIO CONVOLVTO, ANGLICA, Saponariæ folio ex albo carneo.

Gentianam concauam vocat Gerardus, qui fusè deſcribit: ac quo authore in Anglię Comitatûs Northamptō nemore quodam, *Sitanie* dicto, Æſtate mediâ, floret.

Vulgaris verò lutea Gentiana in montium pratis ac paſcuis variis locis prouenit: in Ebrodunēſium montium *Suchet* & *Saincte Croix* præſertim frequēs. *Purpuream* Burmii Rhætorum vidimus; in Pannonicarum & Noricarum alpiũ iugis, Cluſius, Albamq; in Stiriæ alpibus.

Florent porrò Iunio, & Semen Auguſto maturant, eodémque menſe & Septembri colliguntur radices, ac in vmbra ſiccantur.

GENTIANA MINOR; SEV VVLGI Cruciata.

Reptant cum *radice rami* ſeſquipalmares & dodrantales, ſubrubentes: quos crebra ambiunt *folia*, bina ſemper aduerſa, vel potiùs vnum cōtinuum, ad genicula tanquam vagina *caulem* inuoluens, cuius vtrinque exit ſegmentum Gentianæ, ſextuplò ferè minus, lęue, pingue, amarum. *Flores* in ramulis extremis ex foliorum alis conferti, cęrulei, quinquepartiti: *Semen* copioſum, minutum, oblongum, fuluum, inſipidum, vaſculis continetur oblongis bipatentibus, folliculo membraneo obuolutis.

In collibus, montibus, incultis agris, & aliis aſperis locis, ac ſecus vias reperitur: eſtque in Germania frequens.

GENTIANA FOLIO ASCLEPIADIS VVLGO creditæ: Gentiana foliis Hirundinariæ.

Radix huic lutea, digitalis craſſitudinis & guſtus amari: *Caules* cubitales, articulati, graciles: quorũ ſingulis iũcturis bina ex aduerſo poſita *folia* adnaſcuntur, Aſclepiadis foliis forma & magnitudine reſpondentia: è quorum ſinu *flos* naſcitur vnus, magnus, oblongus, Calathi forma, quinq; laciniis per extremum diuiſus, cæruleus: totidem in medio ſtaminibus. *Siliqua* ſubſequitur bicornis, quæ per maturitatem dehiſcens, *Semē* oſtendit planum, paleaceum, coloris cinerei.

Copioſè, authore Cluſio, in Pannonia, Stiria, Auſtriaq; inferiore, prouenit, ad montiũ radices, vmbroſis collibus: nuſquam verò in ſummis & apertis iugis.

Gentianam foliis Hirundinaria inſcribunt nonnulli.

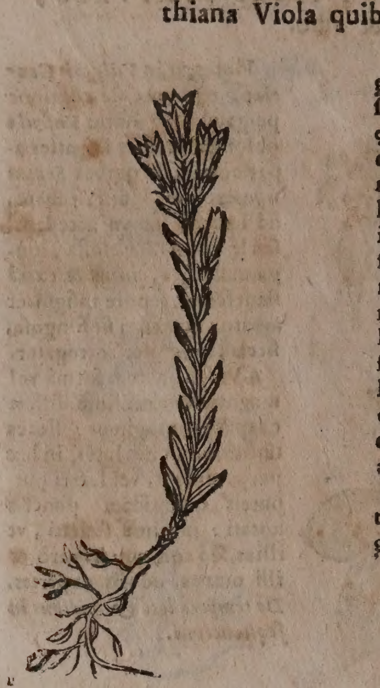
GENTIANA ALPINA FLORE MAGNO cæruleo, Violæ Marianæ.

Hanc abundātiſſimè creſcere tradit Cluſius in variis perpetuâ ferè niue Auſtriæ & Stiriæ obſitis alpibus, Iunioque & Iulio inibi florêre. Lobelius in Patauinis collibus & decliuibus, vbi Viperæ capi ſolent, obſeruauit: Hiſtoria Lugdunenſis in aridis, niuoſis, perflatis, montoſis prouenire.

In hortos, vt & reliquas ſpecioſiores Gentianas transferri tradit Cluſius: ſed natiuo aëre & pabulo priuatas, priſtini vigoris & elegantiæ plurimùm amittere.

GENTIANÆ SPECIES PALVSTRIS, CALA- thiana Viola quibuſdam.

Vdos amat pratorum margines, recto, cubitali & ramoſo *caule* aſſurgens; per quem ęqualibus ſpatiis aduerſa cõſcendunt *folia*, palmari nonnunquam altitudine, culmum lata, ſuperiùs atrouirentia, infernè dilutiora; è quorum ſinu à medio ferè caule, ſummo tenus, *flores* iam ſingulares, iam duo aut plures, cærulei, quinquepartiti, calathi formâ. *Radices* plures, longę, luteæ, amaræ, quæ non bene exprimuntur in noſtra Fuchſiana *Figura*: quâ de Cauſſa aliam pingi curauimus.

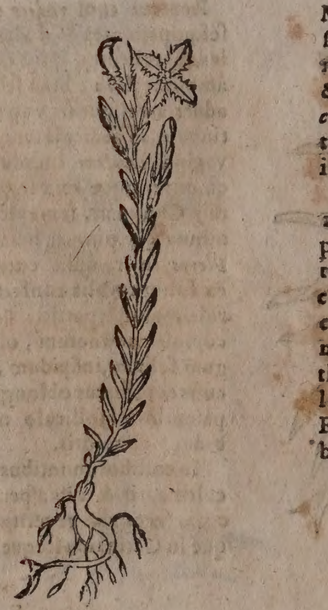
Alunt vulgò prata ad montium radices ſita. Floret Auguſto.

GENTIANÆ PALVSTRIS ALIA ICON.

Hanc viribus iiſdem cum *Cruciata* præditam ait Matthiolus. *Cruciatámq;* cùm foliis & radice amara ſit, calidã eſſe & ſiccam. Se experientia compertum habere addens, ſi radix tuſa ventri, Emplaſtri modo, imponatur, vermes qui in inteſtinis fuerint, procul dubio arceri: vlceratáſque ſtrumas ſanari, ſi iis contuſa etiam radix nuper effoſſa, ſiccatæve puluis, imponatur. Summatim verò non deſunt qui aſſerant, Cruciatam Gentianam ea omnia præſtare quæ poſſit Gentiana vulgaris, de quibus agetur in Appendice.

GENTIANVLA LANVGINE AD SINGVLAS florum lacinias donata: flore quadripartito.

Hanc in variis ditionis Montbelgardenſis locis obſeruauimus, florentem ſub finem Æſtatis: Prope *Blamont* & *S. Hippolite*: inter *Vauiaucourt* & *Dampierre* ſupra fontem: necnõ prope Baſileam in montis *Moutets* pratis.

Vulgaris verò Gentiana maior Natales in montium pratis quærit. In Alpibus inter Germaniam & Italiam copioſâ ait Turnerus: in exceliis Tridentinorum & Ananienſium montibus Matthiolus, qui radices brachialis longitudinis effodi refert. Floret Auguſto & Septembri.

GENTIANVLA QVÆ HIPPION, CLVSII: Germ. *Blavv-Iunchers blum.*

Totum obumbrat cæſpitem pulchella iſta perẽnis herba; fibris hinc inde reptantibus fœcunda: *foliis* per terrã ſparſis, ſemuncialib. aut longioribus, neruoſis. Pediculi vnciales vno aut altero foliorum pari veſtiti: quorum vnicuique *flos* inſidet vnus cæruleus quinquepartitus. *Semen* exile, durum, rotundum.

Cæterùm celſis montium iugis gaudet, & ſub Veris finẽ floret. Cultum autem omnem reſpuit, & iiſdem cum Gentiana viribus pollet. Naſci in pratis inter Vlmam & Auguſtam perhibet Cordus: vidimus verò Nos in Geneuenſium mõte *Thuiri*, & in Rhętiæ monte Braulio.

GENTIANELLA FVGAX CLVSII.

Dodrantem non ſuperat: *Caulibus & ramulis* exilibus, minoribuſque etiam *foliis*. *Flores* itidem minores habet, Gentianę floribus cętera non abſimiles: iique aut dilutè purpuraſcunt, aut cærulei coloris elegantiſſimi ſunt. *Cornicula* ſubflauo exili *ſemine* plena ſunt. *Radix* prætenuis.

An Lobelii *Gentiana minima*, omnium ſpecioſiſſima, in montibus arduis fruticans?

Obuia eſt in omnibus pratis in ſublimi ſitis, & mõtium iugis, florétque Auguſto.

GENTIANELLA FVGAX ALIA EIVSDEM.

Vix trium vnciarum altitudinem æquat hæc, ſed multis aliis eſt prædita. *Foliola* Centaurii minoris in ſingulis geniculis. *Flores* minimi, venuſtiſſimo cæruleo colore præditi. *Cornicula* qualia in ſuperiore, nigro & admodum exili *ſemine* plena. *Radix* minima, ſed frequentiſſimis fibris donata.

Floret, ait Cluſius, in Etſcheri iugis Auguſti initio. Eſtque illi hæc *fugacium Gentianellarum quinta*, præcedens verò *quarta*. Reliquas ex ipſo petendas relinquimus.

POLYGONATVM, SIGILLVM SALOMONIS: Germ. *Vveiſs vvurtz* : Gall. *Seau de Salomon.*

Summo cæſpite tranſuerſa vagatur Polygonati *radix*, digiti craſſitudine, pyxidatâ commiſſurâ inęqualis & tuberoſa, candore marmoreo, denſo fibrarum agmine capillata, ſapore ſubdulci. *Caules* cubitales & ſeſquicubitales, teretes. In iis alternatim diſpoſita ſunt *folia*, Lilii conuallium, neruoſa, ſupernè in atro-virore ſplendentia, infernè cæſia. Ex eorum verò alis *flores* exeunt ex pediculo ſemunciali aut vnciali, in pedicellos breues ſubinde ſubdiuiſo, ſingulares, bini, terni, cylindracei, albidi, oris herbidis in ſena ſegmenta diuiſis: *Plura ad latus ſequentis Figuræ, & in Appendice.*

POLYGONATI, Ital. *Ginochietto* dicti, ALIA ICON, CLVSII.

Polygonati floribus, *vt in inchoata deſcriptione pergamus*, adnaſcuntur *apices* crocei, ſtylo albido vnà cum apicibus latente. Floribus decidentibus *Baccæ* oriuntur virentes, mox glaucę corymbis Hederaceis pares, aut paulò etiam maiores, tribus Zonulis à ſummo ad imum pictæ, in quibus *ſemina* ſena, ſeptenave, dura, magnitudine Viciæ.

Naſcitur autem Polygonatum in ſyluis, locis vmbroſis & iuxta margines: nec ſolùm in montoſis, ſed & in planis. Maioque & Iunio floret.

Polygonatum porrò dicitur, quod radix crebrò geniculata ſit. *Sigillum* verò *Salomonis*, à veſtigiis radici etiam ſigilli inſtar impreſſis.

POLYGONATVM LATIFOLIVM RAMOSVM, flore maiuſculo, Lilii conuallium: *Cluſii.*

Quantùm hoc à reliquis Polygonatis differat, ex *Icone* liquet. Perperàm verò hoc pro *Lauro Alexandrina* exhibet, ac etiam cum *Hippogloſſo* cõfundit, Matthiolus.

Cæterùm Polygonati radicem vulneribus efficaciter imponi, ac maculas in facie delêre, ſcribit Dioſcorides. Ad eadem commendat etiã Galenus: Polygonatumque mixtæ facultatis & qualitatis eſſe ait, atque quid habere adſtrictionis, acrimonię & amaritudinis, inexplicabiliſque cuiuſdam iniucunditatis. Sic hodie adhuc Mulieres Sigillo Salomonis, ac pręſertim aquâ ex eius radicibus deſtillatâ, ſibi faciem extergunt & fucant.

POLYGONATVM ANGVSTIFOLIVM.

Licèt vnius tantùm Polygonati meminerit Dioſcorides, plura tamen, tum à Plinio, tum à Recentioribus recenſentur.

Eius quod hîc pingimus geniculatim incedit alba *radix*, haud ſecus ac latifolij Polygonati. *Caules* cubito altiores etiam ſimiles: at multis numeris anguſtiora *folia*, Rubiæ foliis paria, lęuia, venoſa, quaterna aut quina, radiatim ex caulium geniculis enaſcuntur, ceu & herbacei *flores*, Polygonati vulgaris, ſuccedentibus Baccis minoribus, per maturitatem rubris.

Prouenit in montibus pratis & ſaltubus, vt Nos in Geneuenſium monte *Thuiri*, & Baſilienſium *Vaſſerfall*, obſeruauimus. Floret Maio & Iunio.

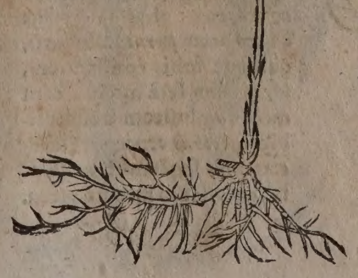
POLYGONATVM ANGVSTIFOLIVM ramoſum, *Cluſii.*

Caulem habet cubitalem, angulosum, in multas tenues alas diuiſum, quę æqualiter ex ſingulis angulis exoriuntur, quaternę interdum, nonnunquam & quinę, pro angulorum, qui in caule, numero. *Ramuli* tenues ſunt, longis & anguſtis *foliis* obſiti, binis, ternis aut quaternis, ęqualiter in circuitu prodeuntibus, in quibus *flores*, *fructus* & *radices* Polygonati vulgaris. *Polygonatum anguſtifolium minus* inſcribit Thalius.

Aquam porrò è Polygonati radicibus deſtillatam, nõ ſolùm faciem abſtergere, & à næuis purgare: ſed etiam ſanguinem inter cutem & carnem concretum diſſoluere, ſcribit Agricola.

LILIVM CONVALLIVM: Germ. *Meyenblûm*: Gall. *Muguet.*

Radice eſt tenui & alba, fibratâ, ſummo ceſpite reptante. *Coliculum* autem profert palmarem circiter, angulosum: à cuius medio ad ſummum *flores* pulchri, candidi, in vnam ferè partem vergentes, per interualla penduli & nutantes, in pediculis tenuibus curuiſque naſcuntur, paruę nolæ effigie, oris in ſex lacinias diſſectis, totidem ſtaminibus ex herbido luteis fundo adnatis, ſtylum triquetrum circumſtantibus, odore ſuauiſſimo, ſapore amaricante: quibus ſuccedunt rubra *ſeminum* conceptacula, globoſa, vt in Aſparagis. *Folia* bina aut terna, oblonga, foliis Orchidis ſimilia. Icon quæ ex Fuchſianis eſt non multùm placet.

Lilii conuallium alia icon melior: Lilium conuallium agri Louanienſis, *Lobelij*.

Hoc à Vulgari ſolo ſuave rubente colore differt. Ad picta porrò ea Lilia facilè referri poſſunt *Liliorum conuallium* variæ quæ recenſentur Differentiæ: Lilium conuallium magnum: Lilium conuallium latifolium: Lilium conuallium cum pluribus florum ordinibus,&c.

In ſyluis autem, lucis, vmbroſiſq; locis ſpontè exit Lilium conuallium: coliturque etiam vulgò in hortis, & floret Maio.

Vires & *facultates* quod attinet, refrigerare & humectare exiſtimarunt Apollinaris & Tragus, calidæ contrà & ſiccæ qualitatis eſſe à Dodonæo, Matthiolo & aliis ſtatuitur: iudicent qui Philoſophiam Medicam vel primis labris deguſtarunt. De hac Planta *plura in Appendice*.

Ophris, Bifolium, Vnifolium: *Einblat, Zvveyblat*.

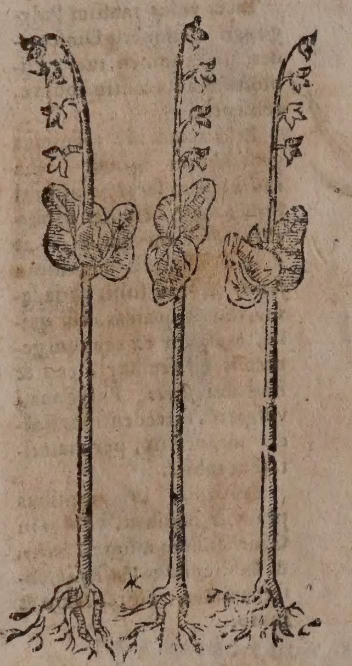

Ophrin inter ea quæ denigrant enumerat Plinius, ac denticulato Oleri ſimilem facit. Quid verò ſit eius Ophris ambigitur. *Aliſma* Dioſcoridis eſſe, exiſtimant nonnulli: alii plantaginem paluſtrem: alii pro Recentiorum Bifolio Vnifolióve admittunt.

Triplex autem vulgò ſtatuitur *Ophris: Vnifolia, Bifolia* & *Trifolia*: Bifoliaque rurſus vel *Maior* vel *Minor*. Quin autem ex Orchidum familia ſit Bifolium ambigi vix poſſet, niſi radices multiplices fibroſæque obſtarent: ſiquidem flos & caules illi quamproximè accedunt. Folia verò ſolummodò duo habet, Plantaginis latifoliæ, oppoſita, altero ex alterius ſinu prodeunte.

Naſcitur in montibus, Maioque & Iunio floret.

Bifolium minus, Ophris minor.

E' *radice* ſubflaueſcente, fibroſâ & Orchides redolente, *cauliculus* ſimplex, triũ quatuorve vnciarum, ſub foliolis prodit, cui foliola duo, Ophris vulgaris modo, apponuntur: ſed ea minora sũt, glabra, ſplendentia & rotundiuſcula. Iis cauliculi altera pars, trium quatuorve ſimiliter vnciarum ſupereminet: eiuſque ſummo *floſculi* parui herbacei inſident, ab Ophris vulgaris floribus exilitate ſola recedentes: quibus tandem exigua ſuccedunt vaſcula.

Vtrumque Bifolium vidimus in Geneuenſium monte Saleuæ, & Baſilienſium monte *Vvaſſerfall*. Eſt autem vtrumque ſiccæ calidæque naturæ, & ad vulnera ſananda perutile.

Vnifolium ſeu Ophris vnifolia: Germ. *Einblatt*.

Reptando fibrillas profert tenuis *radicula*, ſubdulcis, candida: vnde *cauliculus* palmaris exſurgit, tenuis, *folio* vno aut altero, rariùs tribus, donatus, formâ per longitudinem neruoſis, auerſaque parte hirſutis. *Floſculi* candidi, odorati, quatuor foliolis, totidemq; ſtaminibus cõcoloribus cum ſtylo conſtãt. *Baccæ* ſuccedunt Lilii conuallium, per maturitatem rubentes.

Vnifolium vocatur, ait C. Bauhinus, quoniam cùm primo prodit vnico eſt folio: nam cùm cauliculum acquirit, folia bina habet, & interdum tria.

Geſnerus in *Marem* & *Fœminam* diſtinguit.

Iiſdem autem locis cum Bifolio prouenit.

Pyrola: Germ. *Vvintergrûn*: Belg. *Vvyntergroen*: Gall. *Pyrole*: Ital. *Pyrola*.

De Pyrola nihil in Veterũ monumentis habemus: Plures verò eius ſpecies obſeruarunt Recentiores. Vulgatior eſt ea quæ quinque aut ſex *folia* humi ſpargit, ſubrotunda, Pyraceis paria, craſsâ, atro-virentia, glabra, nitidáque facie ſupernâ, pediculis palmaribus ferè hærẽtia. Inter ea *Caulis* naſcitur dodrãtalis, anguloſus, paruis & acutis aliquot foliis donatus, nullam ramorum diuiſionẽ agnoſcens: thyrſum gerens amœnorum *florum* albidorũ, quinque foliis conſtantium, Orchidum ferè modo, cum multis vmbilicum obſidentibus *apicibus* croceis. Flores *Capitula* ſequuntur anguloſa, puluiſculo minuto plena.

Pyrola folio serrato, Clvsii.

Tenerior eſt hæc alterâ, *cauleque* breuiore & infirmiore: ac *foliis* etiam tenuioribus, iiſq; minoribus, oblõgis, acuminatis, ac tantillùm per ambitum crenatis. *Flores* thyrſoeides, illius florib. etiã ſimiles, ſed minores. *Capitula* anguloſa eos ſequuntur, ſtylum ex vmbilico proferẽtia. *Radices* vt in præcedente, & reliquis omnibus, rubent, ſerpunt, tenuéſque & fibroſæ ſunt. Non placent autem flores in Icone noſtra, quæ, Nobis abſentibus, ad Iconẽ Cluſii facta.

Hanc porrò Pyrolæ ſpeciem in Auſtriacarum alpium montiſque Iuræ iugis, vberrimè prouenire, Iunioque & Iulio florêre, ſcribit Cluſius.

PYROLA FRVTICANS, EIVSDEM CLVSII.

Hæc cum Vulgari nonnũquam reperitur. Locis autem vmbroſis montanis & ſyluoſis, viiſque frigidis, gaudet vulgaris Pyrola: Iunioque & Iulio cum floribus viget, totoq; anno viret, hyemis & frigoris patiens: at contrà tepidos hortorum receſſus, locaque vrbana, & mitiora viridaria, ſpernit, inque illis, quaſi inuita, ægrotat, ac tandem emoritur.

Pyrolam *Limonium* eſſe; ſtatuunt Fuchſius, Cornarius, Turnerus, & alii; ſed toto cœlo, vel iudice Matthiolo, errant. *Tintinnabulum*, à floribus Tintinnabulo ſimilibus, à nonnullis dicta fuit, & Pyrola ob foliorum faciẽ ad Pyri folia accedentem.

PYROLA MINIMA ALPINA.

Ex *radice* reptante *folia* emittit quatuor aut quinq;, vncialia ferè, rotunda, in ambitu ſerrata. *Caulis* vnicus, nudus, palmaris, *florem* in cacumine fert vnicum, maiuſculum, Pyrolarum aliarum floribus ſimilem, ſuccedente *Capitulo* maiore anguloſo, è cuius medio prodit *ſtylus* præpilatus.

Calida porrò eſt & ſicca tertio ordine Pyrola; Eius decocto, ſucco, puluere vel aquâ deſtillatâ, aſſumptis vel admotis, ſanantur vulnera, vlcera, fiſtulæ, aliaque eiuſmodi mala. Recentem tuſam & applicatam, ſiccæúe puluerem inſperſum, commendat Dodonæus in vulneribus, vlceribus & vſtionibus.

HERBA TRIENTALIS, PYROLÆ SPECIES ſecundum quoſdam.

Cordo in Obſ. dicitur Herba trientalis, foliis oblongis, flore candido, ſtellatóq; &c. *Horti Luſatiæ Auctori*, Herba puſilla trientalis cauliculo ſingulari: *Thalio* Alſianthemos & Aſterianthemos. *Camerario* Peculiaris quædam Pyrolæ ſpecies, folio Arbuti potiùs quàm Pyri, *C. Bauhino in Prodr. & Pin.* Pyrola Alſines flore, Europæa.

Hanc Pyrolæ ſpeciem in ſyluis Franconiæ, ac potiſſimùm circa Grauenthalium obſeruauit Camerarius, Thalius in Broccenburgo ac mõtibus vicinis vligine perpetuâ irriguis: alii alibi.

BISTORTA, SERPENTINA: Germ. *Natervvurtz*: Gall. *Biſtorte*: Ital. *Biſtorta*.

Ab eo nomen habet Biſtorta, quòd radice in ſe contortâ ac conuolutâ conſtet: Triplex autem habetur: *Maior, Media & Minima*.

Maioris, quam hîc pingimus, cubitum nonnunquam altitudine ſuperant *caules*, tenues, glabri, geniculati: in quorum faſtigio ſpica *florum* coloris carnei, Perſicariæ: quorũ ſinguli explicati quinque foliolis conſtant, oblongis, apicibus in medio flori concoloribus: quibus ſuccedit *ſemen* ruffum, triquetrum. *Folia* Rumicis ſeu Lapathi acuti, minora, supernè in atro virentia, infernè glauca, cum foliaceis in pediculo appendicibus. *Radix* digiti articulum in ſe contortum refert, rubrâ, ſaporis ſtrenuè adſtringentis.

BISTORTA MEDIA.

Rependo hæc ſe multùm multiplicat: atque à priori foliis minoribus & læuibus, radiceque magis intortâ, differt.

Biſtortam minorem, & *Dracunculum Colubrinamúe minorem* inſcribunt ex Herbariis nonnulli: *Biſtortam marem* Brunfelſius.

Reperitur autem vulgò Biſtorta in locis humentibus & opacis ſyluis, pingui ac lutoſo ſolo. Matthiolus in montibus naſci refert: vt Nos etiam Geneuæ in monte *Thuiri*, ac in Heluetia, in montis *Iuræ* iugis. In hortis etiam fœliciter adoleſcit, radiceque eſt perenni.

De Biſtorta conſulatur etiam Appendix.

BISTORTA MINIMA.

Radice eſt etiam contortâ, ſed breuiore, aliâ & minùs craſſâ. *Caulis* dodrãtalis vel palmaris, *foliis* veſtitus paucis, anguſtis, oblongis, acutis, nullo pediculo hærentibus: Aliis ad radicem cum pediculo enatis. *Spica* vnciã longitudine ſuperat, *floribus* comata albicantibus. *Semen* ruffum, non vt in reliquis triangulum, ſed rotundum.

Eoſdem natales cum reliquis agnoſcit, eodémque tempore floret: Iunio ſcilicet & Iulio menſibus.

Vires Biſtortarum omniũ eædem, iiſdemque ſummatim omnes quibus Tormentilla pollent facultatibus. Maxima autem eſt *radicum* efficacia.

LIMONIVM: Germ. *Vviesen Mangolt*: Gallis *Limonion*: Italis *Limonio*.

Limonium Betam ſylueſtrem vocauit Plinius: &, dictante etiam Dioſcoride, folia habet Betæ.

Ex variis autem quæ habentur *Limonij ſpeciebus*, *Maius* quod hic pingimus, ac quod *Behen rubrum* perperàm vocant Seplaſiæ, nullis reclamãtibus notis, Dioſcoridis Limonium eſſe ſtatuit Matthiolus.

Radice nititur craſsâ, rubente, guſtu adſtringente, & in capita quædam diuiſa: à qua *folia* oriuntur Lapathi, ſed minora, læuiora, & hilariùs virentia. *Caules* pedales, ramis multis latè diductis patuli: per quos ordine conſcendunt *flores* denſi, parui, ex albo cærulei, cum calyculis rubentibus. *Semen* copioſum, oblongum, ruffeſcens.

LIMONIVM MINVS.

Facie conuenit cum Limonio maiore: verùm *caules* humiliores ſunt: *floſculique* non ita cærulei, ſed in album magis inclinantes. *Foliaque* etiam minora, ac per terram ſparſa.

Gerardo dicitur *Limoniũ paruum*: Cæſalpino *Limonium alterum exiguũ*: Hiſtoriæ Lugdunenſi, Lobelio in Aduerſ. & Camerario *Limonium Narbonenſe paruũ*: C. Bauhino *Been lapideum*, & *Tripolium minus* quorumdã.

Limoniũ maius & minus vbique in maris littoribus, mediterraneis pręſertim, prouenit, florétque Auguſto ac Septembri. In Adriaticis & Narbonẽſibus littoribus maximâ copiâ naſci obſeruauimus, vt & Monſpelij iuxta Lacus ſalſos. Difficulter à ſemine prouenire ſcribit Lobelius, nec niſi locis herbidis & vdis maritimis pratis ſe vidiſſe. Nomen inde habuit, quaſi dicas *pratenſem Herbam*.

LIMONIVM RARVM, RAVVVOLFFII.

Surculis eſt cubitalibus, ſubhirſutis: *folia* ſeſquipalmaria, hirſuta, Aſplenij diuiſurâ: aliis in ramorum diuaricationibus anguſtioribus & minimè inciſis. *Flores* Scabioſæ Hiſpanicæ floſculis ſimiles, & cyanei coloris. *Radix* oblonga, extrinſecùs fuſca, intùs rubra.

In Iudææ pratis humidis obſeruauit Rauvvolffius, Incolas foliis in acetariis vti referens.

Folia ſiccæ eſſe qualitatis ex adſtringente guſtu liquet. Semen verò, quod etiam auſterum eſt, tritum ac ex vino potum, cœliacis, dyſentericis, hæmoptoicis, & in nimio fluore muliebri, perutile eſſe; authores habemus Dioſcoridem & Galenum.

BRITANICA: Græcis Βρετανική.

Britanica, ſiue Vetonica, ait Dioſcorides, herba eſt *foliis* ſylueſtris Lapathi: at nigrioribus & piloſioribus, guſtúque adſtringentibus. *Caulem* verò promit non ita magnum, radicéque eſt tenui & breui.

Britanicæ etiam meminêre Plinius & Galenus: qui Britanicæ folia adſtringere & glutinare ſcribit. Hermolaus, Plinii ſimia, eadem quæ ille habet: ac Dioſcoridis tandem, Plinij & Hermolai verba, ſuo more, repetit & pro ſuis venditat Ruellius: Britanicam tantùm addens in Italia eſſe ſatis cognitam, atque ibi vulgò *Piatamano* appellari. Alij varias pro Britanica oſtendunt Plantas: *Biſtortam, Conſolidam mediam, Prunellam, Betonicam, Herbam paralyſeos, Auriculam vrſi, Pyrolam, Perſicariam, Cochleariam, Damaſonium, Halimum, Betonicam coronariam, Eryngium marinum*, & alias. Meliùs autem noſtro iudicio, eam hodie, nec Seplaſiis nec Botanicis cognitam eſſe ſcribit Cornarius. Vnde etiam Matthiolus: Mihi hactenus, inquit, non ſolùm nomen illud incompertum eſt, ſed nullum etiam inuenire obtigit, qui *Britannicam* oſtenderet.

ICO-

CLASSIS XXXI. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXXII.

ROTVNDIFOLIÆ ET COGNATÆ.

VIOLA, VIOLA PVRPVREA: Germ. *Blauvv Violen*: Gall. *Violette de Mars*: Italis *Viola Mammula*.

TRia ſumma Violarum genera agnouit Plinius, *purpureum*, *luteum* & *albũ*: tria etiã Theophraſtus, *albũ*, *nigrum* & *flammeum*. Hippocrates verò duo tantùm, *nigrum* & *luteum*: totidemque Nicander, *pallidum* & *luteum*: ac duo etiam tantùm Dioſcorides, album ſcilicet & purpureum: & hoc ab illo, non Capite ſolùm, ſed Libro etiam ſeparauit. Sic & Nos, eius imitatione, de *Viola alba*, ſeu λευκοίῳ Theophraſti, egimus antè Claſſe XXI. hoc verò loco de *Purpurea* propriè agimus, quæ, quia Martio menſe plurima floret, *Viola Martia*, vel *Viola Martis* vulgò nuncupatur. Variat autem ea, vt ex ſequentibus patebit *folio*, *flore* & *odore* plurimùm.

VIOLA MARTIA PVRPVREA ALIA, FLORE multiplicato maiore.

IN primis Veris muneribus ſunt Violæ Martiæ purpureę, ex *radicibus* fibroſis, ac aliquando in plura capita diuiſis, *folia* emittentes ex rotundo nonnihil oblonga, ſerrata, longis pediculis appenſa: inter quæ *pετioli* è radice quoque enati alij, ſinguli *florem* ſuſtinent ex cæruleo purpuraſcentem, odoris ſuauiſſimi, calcari donatum è quinque foliolis compoſitũ. Eo verò euaneſcente ex aliis pediculis ad radicem oriuntur rotunda *Capitula*, in tres carinas dehiſcentia, *ſemine* plena paruo, rotundo.

Locis opacis iuxta dumos, muros, agrorúmque & hortorum margines ac ſepes, pingui ſolo, frequens emicat: Martióque vt plurimùm floret.

VIOLA MONTANA FOLIO MVLTIFIDO.

Rarum hoc Violę genus in Rhætorum monte *Nombres* reperimus. Simplici autem ferè caule hęrebat: foliaq; lõgiuſculis pediculis nitebantur, è radice ſtatim ortis, in decem longiuſcula & anguſta ſegmenta, ſingula Linarię foliũ referentia, ad pediculũ vſque diſſecta, guſtu glutinoſo, reliquarum Violarũ more: *florem* obſeruare non potui quia iam deciderat.

Violam Martiam, flore albo odorato & non odorato, vidimus Geneuæ in colle *la Baſtie*.

Violam verò Martiam flore pleno minore, & pleno maximo, vt & multiplici variegati coloris, habuimus Montbelgardi in S. P. horto.

VIOLA MARTIA LVTEA.

Huic fibroſa admodũ eſt radix: *folia* circinatæ ferè rotunditatis, ad pediculum longum tenuem falcata, parua, cæterarum Violarum foliis delicatiora & tenuiora. *Flores* pediculis è radicibus mox ortis inſident, exigui, lutei.

Abundanter in Auſtriæ & Stiriæ, ac Geneuenſium alpibus, naſcitur.

Frigida porrò eſt & humida Viola Martia, optimorum quorumcunque Scriptorum decreto: ſiccata tamen minùs tum frigida tum humida. Eius autem tum internum tum externum vſum: ac quo modo ex ea fiant *Acetum*, *Oleum*, *Conſerua*, *Iulapia*, *Serapia*, *pulueres*, & aliæ præparationes, norunt Practici, Seplaſiæ & Muliercu-læ.

PINGVICVLA GESNERI, CVCVLLATA Hiſtoriæ Lugdunenſis.

Pinguiculã appellauit Geſnerus *foliorum* argumento, quæ per terræ ſuperficiem ſparſa, quinque aut ſex, & plura interdũ, pinguiuſcula ſunt & nitida, binas vncias longa, vnciam circiter lata, per extremum nonnihil obeſa. Inter hæc ſurgunt pediculi aliquot palmares aut altiores, quorum vnicuique in ſummo faſtigio hæret *flos* vnus, purpuro-violaceus aut albus, hians, longo calcari donatus, facilè pediculum relinquens.

Altiſſimis & niuoſis montibus gaudet è ſaxis profiliẽs: Foliorúmque ſucco tum vulnera, tum vberum in vaccis fiſſuras ſanant paſtores.

IACEA TRICOLOR, FLOS TRINITATIS: Ger. *Dreyfaltigkeit blumen:* Gall. *de la penſee:* Ital. *Iacea.*

Pulcherrimi *flores* eorúmq; varietas fecit, vt in hortos translata, cultu digna iudicaretur. Eos quinque foliis cõſtantes delicias ſuas aduerſâ facie ſpectatori offerre videas: modò totos purpureos, modò luteos, cæruleo-purpureo variegatos, aliterque etiam verſicolores, in *pediculis* longis concauis. Oriuntur autem ii ex *foliorum* alis, quæ modò rotunda modò oblonga, in ambitu ſerrata, in *caulibus* reptantibus, ramoſis, ex *radice* tenui, fibroſâ exortis. *Semen* in pericarpiis turgidulis, ferè triangulis, minutum, ſplendidum, copioſum.

Diſtinguitur vulgò in *ſatiuam* & *Syluestrem*: atque; illa rurſus in *Maiorem* & *Minorem*.

IACEA TRICOLOR, SVRRECTIS CAVLIBVS, quibuſdam arborea dicta.

Hanc inter vepres ſpontaneam reperimus Montbelgardi: ac in hortis etiam coli obſeruauimus *Eſlingæ* & alibi.

Vulgaris in aruis pluribus locis exit: naſcitur & in hortis, & crebrò quidem ſua ſpõte, eſtque ea ſylueſtri ſpecioſior & elegantior. Vere porrò cum Viola nigra, aut paulò pòſt, emicat: Æſtateque deinde totâ, & maximâ Autumni parte, ac ſubinde etiam Hyeme, floret.

Frigidam & humidam facit Matthiolus, calidam & ſiccam contra Matthiolus. Maximè verò commendatur ad puris in thorace collectiones, ſcabiem, vlcera omniaq; cutis vitia, & ſuum anginas. *De ea plura in Appendice.*

ASARVM: Græcis Ἄσαρον: Germ. *Haſelvvurtz:* Gall. *Cabaret, Oreillette:* Ital. *Aſaro.*

Aſarum Dioſcoridis verbis deſcribemus. *Aſarum*, inquit, Hederæ eſt *foliis*, ſed minoribus multò & rotundioribus: *floribus* Cytino Hyoſciami ſimilibus purpureis, inter folia proximè radicẽ emicãtibus, odoratis, in quibus *ſemen* acinoſum. *Cauliculos* habet anguloſos, aſperos & molles: radices numeroſas, geniculatas, tenues, obliquas, Gramini nõ diſſimiles, longè tamen graciliores, odoratas, excalfacientes, & linguam vehementer mordentes. Vmbroſis montibus prouenit, &c.

Amat, vt ait, opaca ac vmbroſa loca, & plærumque ſub Corylis, vt Cordus refert, reperitur. Perpetuò viret herba, noua tamen vnà cum floſculis folia Vere promit.

ASARVM MVRI HISTORIÆ LVGDVNENSIS.

Plantam hanc *Aſarum muri* vocant Herbarii, quòd Aſarum foliis æmuletur: & quòd nuſquam alibi quàm in muris gignatur. *Sic illa* de radice & foliis aliquid addẽs: at flores, ſemina, ſaporem & natales prætermittens.

Cæterùm Aſaro vim tribuit Dioſcorides calefactoriam & vrinam ciẽtem. *Radix*, authore Meſuæo, calida & ſicca eſt ordine tertio: extenuat, reſoluit, aperit: vomitu & vrinis bilem & pituitam purgat: Icterum, Hydropem & Febres diuturnes ſanat. *Plura de eo in Appendice.*

CYCLAMEN, PANIS PORCINVS: Germ. *Schvveinbrodt:* Gall. *Pain de pourceau:* Ital. *Pan porcino.*

Cyclaminus, authore Dioſcoride, folia habet Hederæ; purpurea, varia, in quibus ſuprà infráque albicant maculæ. *Caule* eſt nudo, quaternos digitos equante: *floribus* in eo purpureis, roſarum effigie. *Radix* nigra & aliquantùm lata, vt Rapum videri poſſit. Eſt & *altera Cyclaminus*, addit, quam *Cyſſanthemon* aut *Cyſſophyllon* vocant: foliis Hederæ, ſed minoribus; geniculatis caulibus, craſſiſque, circa vicinas arbores, capreolorum modo ſe conuoluentibus: *flore* candido, odorato: acinis Hederæ mollibus; *radice* ſuperuacuâ. Naſcitur in aſperis, &c.

Nos ex variis Cyclamini ſpeciebus, *Vulgatiorem* folio rotundiore & *flore* violaceo hic pingimus.

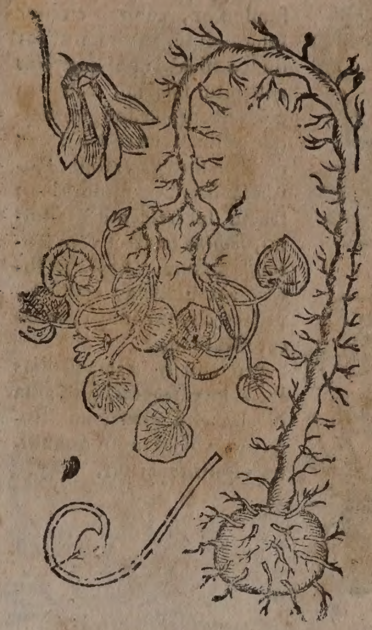
CYCLAMINVS PARVA RADICE.

Cyclamini minoris paruâ radice, ac magnitudine Nucis Auellanæ, meminit Meſues: eamque in Vallis Ananię montibus copioſè naſci teſtatur Matthiolus. Cyclamini radice omniũ minimâ, quę in monte S. Iuliani Lucę reperiatur, meminit Anguillara, eamq; minorem dictam Meſuęi radicẽ eſſe exiſtimat.

Naſcitur porrò Cyclaminus vulgatior in editis montibus, & ſtirpibus non farctis locis, ſolúmq; amat lutoſum, vt Aſarum. Geneuę in monte Saleuæ, & in Rhętię montibus copioſam obſeruauimus. Sic ſcribit Cluſius nullos in Pannonia & Auſtria eſſe ſyluoſos montes ſaltúſve, qui Cyclamino non abundent. Floret Iunio & Iulio.

CYCLAMINVS LONGIVS RADICATA.

Solo radicis capite longiùs excreſcente differt à *Vulgari* iam dicta & picta. Cęterùm cùm duas Cylaminos proponat Dioſcorides, ſecunda, ſiue altera, per omnia priori reſpondere videtur, niſi quod non perinde acris eſt & feruida vt illa.

A Recentioribus verò varię obſeruatę fuère *Differentiæ*: à *radicibus*, *foliis*, floribus, & tempore potiſſimùm deſumptæ. A *radice* ſcilicet maiore, minore, cordata, rotunda, vel alterius formæ: à *folio* rotundo, oblongo, anguloſo vel non anguloſo, plùs minúſve maculato: à *floribus* qui rubri ſunt, vel albi, vel lutei, odorati vel inodori, Verni vel Autumnales.

CYCLAMINVS FOLIO ANGVLOSO.

Orbicularis huic, vt priori, *radix*: *folia* ſeſquipalmaribus nixa pediculis, craſſa, ſuperiùs purpurea, albidis maculis notata, inferiùs dilutè virentia, triquetra, Hederaceis ſimilia, longiora quàm latiora, circumroſa. *Flores* alterius floribus reſpondent, inuerſi, colore [in ſicca planta] albo.

Hanc in Apenninorũ mõtium iugis obſeruauimus, & Veſontii, in horto D. de *Belle fontaine*.

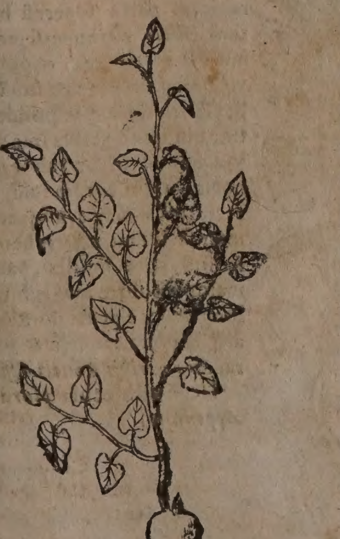
Cyclaminus, authore Plinio, in omnibus ſerenda domibus, ſi verum eſt, vbi ſata ſit, nihil nocere mala medicamenta.

CYCLAMINVS FLORE RVBRO GRANDIORI, & flore albo, Vernus.

Cyclamini qualitates præ cęteris graphicè enarrat Freitagius. Non modò diuerſas, ſed etiam contrarias, ait, obtinet facultates. *Ratione craſis & manifeſtarum qualitatum*, calida eſt & ſicca tertio ordine: ac proinde incidit, tenuat, reſoluit, abſtergit, emundat, obſtructiones aperit, pectoris, & omnium viſcerum infarctus ſoluit, ac venarum oſcula reſerat. *A ſolius forma natura*, pituitam & hydropicorum aquas educit. *Forma & temperiei* concurrentibus virtutibus, Icteriticiam propriè ſoluit, intùs & extùs vſurpatus, lienis obſtructiones reſerat, fœtuique ſemper eſt nocentiſſimus. Vtendi modum norunt Practici. *Plura in Appendice.*

ARISTOLOCHIA: Germ. *Hollvvurtz, Oſterlucey:* Gall. *Sarraſine:* Ital. *Ariſtolochia.*

Ariſtolochiam in *Spuriam* & *Veram* diſtinguunt nonnulli: illamque de genere *Fumariæ bulboſæ* eſſe dicunt: hãc verò, ex Dioſcoride, triplicem faciunt, *Rotundam*, *Longam* & *Clamatitim*. Eaſdem *veræ* differentias facit Matthiolus; vltimam hanc raram admodum & paucis notam dicens, alias verò duas omnibus ferè herbarum ſtudioſis notas. A Renodæo quinque eius enarrantur ſpecies, *Longa*, *Rotunda*, *Clematitis*, *Saracenica* & *Piſtolochia*, quæ omnes *caule*, *frondibus* & flore adeò ſimiles ſint, vt vix, niſi à perſpicaciſſimo diſtingui poſſint. Octo habet C. Bauhinus in Phyt. duodecim Anguillara: Nobis tandẽ hîc proponendæ innotuêre.

ARISTOLOCHIÆ ROTVNDÆ ALIA Icon melior.

Multa fundit ea è radice ſarmenta cubitalia, imbecillia: quibus alternatim adnaſcuntur *folia*, admodum breui pediculo hærentia, *caulem* alis ſuis penitùs complexa, omnium maximè rotunda, mollia, palleſcentia: ex quorum alis *flores* exeunt ſemunciali pediculo hærentes, ex rubro nigricantes. Vtriculi ſequuntur turbinati, ſtriati: qui in partes ſex dehiſcentes *ſemen* oſtendunt nigrum, copioſum. *Radix* tuberoſa, rotunda, & amara, è cuius imo longæ dependent *fibræ*.

Naſcitur pingui ſolo, in pratis humidioribus & agrorum marginibus; floretque Maio & Iunio.

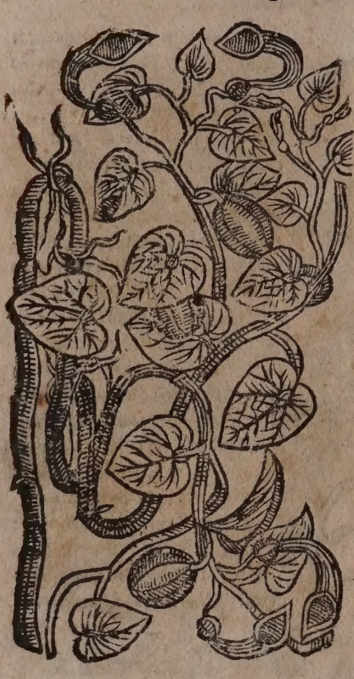
ARISTOLOCHIA LONGA.

Longa *ſarmenta* per terrã funduntur, cubitali circiter longitudine, quadrata, aliſq; multis cõcaua: per quæ *folia* naſcuntur falcata, acutiora quàm Rotundæ, longioribuſque pediculis hærentia: ex quorum ſinu *flores* lõgi, Rotundæ ſimiles, minùs flaui: fructu ſuccreſcente Pyriformi, *ſemine* farcto, vt in Rotunda dictum. *Radix* pollicari aut brachiali craſſitie, pedem circiter longa, amarore Rotundæ.

Prouenit in campeſtribus locis, inter ſegetes, in Gallia Narbonenſi præſertim frequens, vbi etiam in nonnullis viretis reperitur.

ARISTOLOCHIA CLEMATITIS NON vulgaris, Cluſii.

Dodonæo dicitur ſimpliciter *Ariſtolochia Clematitis*: Lobelio in Obſ. *Ariſtolochia Clematitis altera Hiſpanica*: Hiſtoriæ Lugd. Ariſtolochia Clematitis Dodonæi.

Circa Hiſpalim, itinere Olyſſiponenſi, plurimis Bæticæ locis, ac etiã circa Cordubam, pingui ſolo, in dumetis, vepribus, & vetuſtis quibuſdam Oleis, ſponte naſci hoc Ariſtolochiæ genus, ſcribit Cluſius. Habetur autem vulgaris Clematitis nõnunquam etiam in hortis, Hortulanis ſuo reptatu moleſta: alias verò in variis Galliæ, Hiſpaniæ, ſuperiorisque & inferioris Germaniæ locis paſſim ſponte prouenit.

ARISTOLOCHIA SIVE PISTOLOCHIA polyrrhizos altera, ſemper virens, Cluſii.

Indictę fuêre Dioſcoridi, Senenſique Commentatori incognitę, *polyrrhiʒe Ariſtolochia*.

Hîc pictę autem *ſarmenta* humi ſparſa, ramoſa, lenta, fractu contumacia, & ex atro virentia: *flores* longi, incani, vel aliquantulùm flaueſcentes. *Folia* parua, atra, & immarceſcibili viriditate prædita. Cętera ferè vt in Ariſtolochiis reliquis.

Calidę ſunt porrò Ariſtolochiæ omnes, authore Meſuęo, in ordinis tertii principio, ſiccæque in ſecundo: obſtructiones aperiunt reſoluunt, attrahunt, ſpinas, carni infixas, extrahunt, pituitam & bilem purgant. Cùm verò *rotunda* tenuioris ſit ſubſtantiæ, ad ea omnia eſt efficacior cæteris.

ARISTOLOCHIA CLEMATITIS VVLGARIS.

Tenui *radice* multiſque fibris capillatâ, odore non ingrato, ſapore amaro, ſerpit: *Viticulæ* pedales, infirmæ, ſtriatæ geniculatæ. *Folia* ex geniculis ſingulis ſingula, Hederaſea, rugoſa, quà pediculo longo annectuntur, anchoræ in formam curuata. Ex quorum alis oriuntur *flores* oblongi, lutei, palæ effigiaturâ, canali intùs lanuginoſo: cui pro baſi ſubiicitur orbiculatum *Capitulum*, in quo ſemi ſeſſiles *apices*, odore herbaceo. Fructus Pyriformis, ſtriatus, Iuglandis magnitudine.

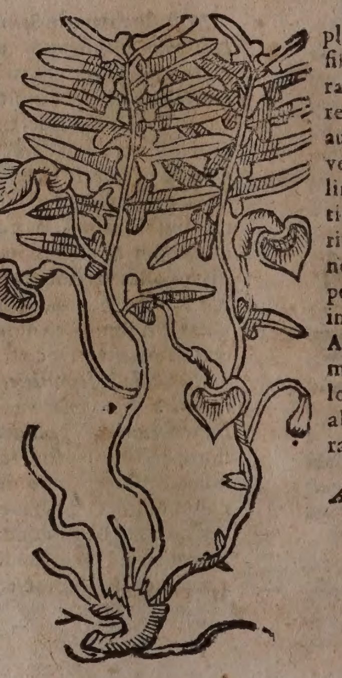
ARISTOLOCHIA POLYRRHIZOS.

Hæc ex radicis argumento *nomen* inuenit, quæ ex plurimis longis iunceæ tenuitatis, buxei coloris, *radiculis* in vnum tandem caput coëuntibus, eſt compoſita. *Viticulæ* dodrantales, graciles, ramoſę: *Folia* Longæ foliis ſimilia, longioribus hærent pediculis; minora, fortuitò per margines ſinuata: *Flores* ex eorum alis pronati, aliarum ſimiles, herbacei, aut per extremum ex herbaceo nigricantes. *Fructus* turgidus, *ſemine* plenus, vt in prioribus dictum.

Oritur in Oliuetis & petroſis Hiſpaniæ Galliæque Narbonenſis locis. Seriùs autem reliquis floret.

ARISTOLOCHIIS SIMILIS RHASVT & *Rhumigi* Maurorum, *Rauvvolffii*.

Ex *radice ſurculi* prodeunt plęrúmq; quatuor albicantes, fili modo tenues; quibus ad radicem parte ſupernâ hærent *foliola* vtrinque ſeptem aut octo, cinerea, oppoſitâ verò magnitudine & ſitu foliis Filicis floridę reſpondentia, niſi quod verſus ima aurita ſint, ad inſtar Saluię minoris. Inter eorum ima, ſuperioribus magis aliquantò inter ſe diſtantia, *flores* hęrent Ariſtolochiæ ſimiles, paulò maiores, colore magis fuſco, longioréque pediculo. *Radix* altè depacta, candida & amara. *Sic deſcribit Rauvvolffius.*

De Ariſtolochia *plura in Appendice.*

TVSSI-

TVSSILAGO, FARFARA: Germ. *Hufflattich*: Gall. *Pas d'aſne*: Ital. *Farfara*.

Tuſſilagini *folia* ſunt Hederæ ſimilia, maiuſcula, ſena ſeptenáue à *radice* prodeuntia, infernè ſubalbida, ſupernè verò virentia, pluribus angulis prædita. *Caulis* palmi altitudine: *flos* ex luteo albicans: & *radix* tandē tenuis & ſuperuacua. *Sic delineauit Dioſcorides.*

Secus fontes & riuulorum fluuiorúmque ripas, & ſcrobium ac foſſarum margines, ſpontè naſcitur: ac reperitur etiam in hortorum locis vmbroſis. Flores fugaciſſimi ſub finem Martis, citiùs tardiùs, conſpicui ſunt, citóque vnà cum pediculis marcent; poſtea progignuntur folia, totâ Æſtate in vigore futura.

TVSSILAGO ALPINA MINOR, FOLIO rotundo.

Huic quinque aut ſex, ac nonnunquam etiam duodecim, *folia*, humi fuſa, craſſa, rugoſa, circinatæ rotunditatis, niſi lacunis ſinuum veſtigio inæqualia eſſent; supernè cū ſaturo virore ſplendentia, infernè tomento albo obducta, longiuſculis hirſutis pediculis nixa. *Caulis* purpuraſcens, vnicus, palmaris aut cubitalis, lanuginoſus: *florē* in ſummo geſtat ſingularem, magnum, purpuraſcentem, alioqui Tuſſilaginis vulgaris flori ſimilem, in pappos fatiſcentem; *ſemine* affixo longo, gracili. *Radix* villo obuoluta, ſatis craſſa, longis fibris capillata. Floret Iulio & Auguſto. De Tuſſilagine plura in Appendice.

PETASITES: Germ. *Peſtilentsvvurts*: Gall. *Herbe aux tigneux*: Ital. *Petaſite*.

Petaſiti nomen fecit amplitudo folij πέτασον, ſiue galerum, referens: vnde etiam *Galerita* dicitur.

Vulgarem rubentem rotundiore folio hic pingimus: cui *Caules* dodrantales, plùs minùs, concaui, lanuginoſi, *foliis* anguſtis, acuminatis, veſtiti, qui in thyrſum faſtigiantur *florum* purpuraſcentium, in pappos tandem euaneſcentium: quorum delapſui, marceſcente caule, ſuccedunt *folia* permagna, ad pediculum falcata, rotunda ferè, & in ambitu duntaxat ſerrata, non anguloſa vt in Petaſite albo: infernè lanugine incanâ pubeſcentia, ſupernè obſcurè virentia, nec penitùs tomenti experta. *Radix* rubra, craſſa, amareſcit.

PETASITES FOLIO ANGVLOSO, RADICE geniculatâ, caule ſtriato, flore albo.

In *flore*, *foliis*, *magnitudine*, *ſexu* & *natalibus* obſeruantur Petaſitis Differentiæ. Vnde Petaſites alius , qui flore eſt punicante, odorato & maiore; alius *Fœmina*, cui flos albus, minor, ac plærumque inodorus. Alius *vulgaris* & noſtris Regionibus familiaris; alius *Indicus*. Alius *folio rotundo*, alius *folio anguloſo*.

Petaſiten fœminam folio anguloſo hìc pingimus, qui in quibus à *Mare* antè picto differat, ex Icone patet.

Cæterùm naſcitur Petaſites in alpibus, montoſiſque humidis ac riguis locis, prope fluuiorum ripas, ac iuxta lacuum & ſtagnorum margines vicinóſque aggeres. Floret Aprilis initio. *Plura in Appendice.*

ASARINA MATTHIOLI.

Tuſſilaginibus & Petaſitidibus ſubnectenda videtur Nobis Plāta hæc in Bohemiæ montibus naſcens, quam *Aſarinam* vocare iibuit Matthiolo, Caſtori, Tabernæmontano, & Gerardo. *Aſarinam Matthioli* vocarunt Hiſtoria Lugd. & Cluſius: *Aſarinam foliis Aſari* C. Bauhinus.

Repit humi, *folio* Aſaro rotundiore ac ſcabriore, leuiter circùm ſerrato; *cauliculis* piloſis; *floribus* melinis, Anthemidis modo, ſed longè minoribus, haud inodoris; *radicibúſque* tandem tenuibus, longis, & acuti guſtus.

CACALIA ſiue LEONTICE VETERVM QVIBVSdam; aliis yetò Tuſſilaginis ſpecies.

Cacalia, authore Dioſcoride, *folia* profert candida prægrandiáque: è quorum medio *caulis* emicat rectus, albus; *florem* ferens Bryoniæ ſimilem. Naſcitur in montibus. *Plinius* paulò aliter deſcribit, ſed in viribus cum Dioſcoride conuenit. Cacaliam verò in Simplicium cēſu præterijt *Galenus*, niſi ſit eius *Cacanum*, vt Cacanum per Cacaliam vertit Paulus.

Cæterùm triplicem Cacaliam facit Caſparus Bauhinus, *tomentoſam* ſcilicet, *hirſutam* & *glabram*.

Creſcit autem Cacalia quam hìc pingimus in montium iugis, & ad ſyluarum margines, locis vmbroſis.

PERSONATA, LAPPA MAIOR, BARDANA: Græcis ἄρκειον: Germ. *Gros Kletten*: Belg. *Groote Cloſſen*: Gall. *Gletteron*: Ital. *Lappola maiore.*

Duos cubitos alta eſt, & procerior aliquando: *radice* longâ craſsâ, foris nigrâ, intùs albâ, ſapore ſubdulci: *Caules* recti, ſtriati, lanugi-noſi, rubentes, ramoſi. *Folia* Verbaſci aut Helenij, breuiora, rotundiora, supernè atro-virentia, infernè incanâ lanugine pubeſcentia. *Capitula* echinata, recuruis ad obuias veſtes & ſimilia pertinaciter adhærentibus vncis horrida. *Flores* purpuraſcentes. *Semen*, vt ait Dioſcorides, Cumino paruo ſimile.

Læto & pingui ſolo, ac in ſcrobibus & lacubus vbi exaruerunt, facilè gignitur. Iunio verò & Iulio vigent Lappæ, ſeminibus Octobri menſe prægnantes,

PERSONATA, SIVE LAPPA ALTERA, CVM Capitulis villoſis.

Vix aliud inter hanc & priorem vulgatiorem diſcrimen animaduertere licet, quàm in *Echinis*, quorum ſpinæ aduncæ lanugine incanâ, ceu aranearum telis, intertextæ ſunt; cæteroqui *flos* huic quoque purpuraſcens; foliáque etiam & reliqua non diſſimilia,

Cæterùm *Arctij*, quod Nobis eſt *Perſonata*, nomine, præter Perſonatæ ſpecies varias, inſigniuntur etiam *Conyza maior*, *Acanthium*, *Bunium* & *Tuſſilago*, ſed minùs propriè. Stupiditas verò eſt inſignis, Matthiolo & Maranthâ iudicibus, Lappam credere eſſe *Dioſcoridis Aparinen*, vt fecit Braſſauolus in ſuo Simplicium examine.

Quantùm porrò diſtet *Arction* ab *Arcio* dicemus in Appendice,

ARCTION CVM CAPITVLIS MOLLIBVS hirſutis.

Hac formâ depingitur Arction in vetuſto Bibliothecæ Cæſareæ Codice, authore Dodonæo.

Cæterùm Arctij radix cum ſemine in vino decocta, dentium dolores mulcet, ſi ore decoctum contineatur. Ambuſta pernionéſque eodem fouentur: bibitúrque & propter Iſchiada vrinæque difficultatē ex vino. *Eas* illi vires tribuit Dioſcorides, ſubſcribentibus Plinio & Galeno, qui tenuium partium eſſe ait, deſiccantíſque & extergentis facultatis. Herbæ ſuccus potus omnes ſerpentum morſus mirificè ſanat, vrinámque prouocat: Radix cum ſale trita rabidorum canum morſui vtiliſſimè applicatur. Foliis ſi cingantur febricitantes, febrem mitigari calorémque ſedari ſcribit *Apuleius*: iis verò capiti impoſitis, dolorem mitigari, *Wittembergicus*. *Caules* primo Vere erumpentes, deraſo cortice, crudi coctíque primâ menſâ mandi ſolent. Bardanæ maioris folium ſummo capite geſtatum, matricem ſurſum tollere, ſub planta verò pedis, deorſum, ſcribit *Marantha*.

XANTHIVM, SIVE LAPPA MINOR; Germ, *Klein Kletten*: Belg. *Klein Cliſſen*: Gal. *Petit Gletteron*; Italis, *Lappola minore*,

Caule eſt cubitali circiter, hirſuto, punctis rubris guttato, ramoſo. *Folia* alternata pediculis nituntur vncias tres longis, cauli concoloribus, ſinuata, crenata, colore, quod nomen loquitur, Xantho, vtrinque hirſuta, ſapore acriuſculo & quodam modo aromatico. Quà foliorū pediculis eſt ortus, plura ſimul *Capitula* ſe promunt bulbata, *floſculos* ſtamineos emittentia: iiſque delapſis *Echini* ſuccreſcunt Lappacei, veſtibus adhærentes, oblongi, in duos acutos rigidóſque mucrones deſinentes, qui duobus diſtinctis loculis totidem grana condunt hordeacea. Radix parua, multas vndique fibras proferens.

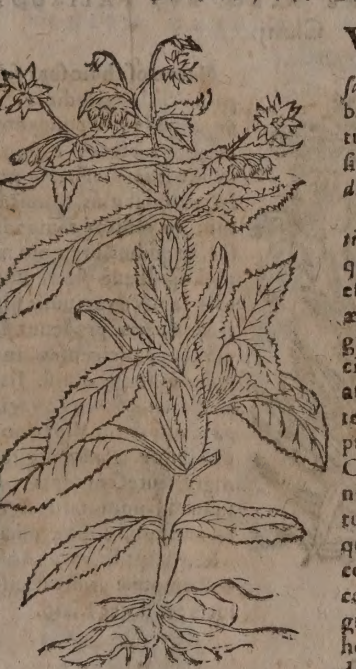
Natales eoſdem cum Lappa maiore habet, eodémque tempore viget. Calidi autem & ſicci eſſe temperamenti ex amaro & ſubacri ſapore deprehenditur, Fructus, authore Aetio, diſcutiendi vim habet: & capillos, debito modo adhibitus, flauos facit: corticis verò decoctum potum lienes abſumit, & collutu dentes firmat,

CLASSIS XXXII. FINIS,

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSIS XXXIII.

ECHIA, BVGLOSSA, CYNOGLOSSÆ, HELIOTROPIA: ET ALIÆ PLANTÆ IIS AFFINES.

BORRAGO, BVGLOSSVM: Germ. *Burretſch*; Gall. *Borrachs*; Ital. *Borragine*.

VTrum *Borrago* hodie vocata ſit *Veterum Bugloſſum*, necne, magna inter probatiſſimos Scriptores agitatur Controuerſia, cuius conſiderationem Nos ad *Appendicem* relegamus.

Eſt autem Borrago vel *Satiua* vel *Syluestris*, *Satiua*, quam hîc pingimus, infirma eſt planta, & quæ humo ſe ægrè tollat. *Radix* alba, digiti craſſitudine, manſu viſcida. *Folia* lata, ſubrotunda, aſpera, rugoſa, ac plicata, per terram ſparſa, eminentibus pullis tenuiſſimis aculeis. *Caulis* hiſpidus, teres, inanis, cubitalis, ramis brachiatus. *Flores* amœni, ſtellati, quinque folijs conſtantes, colore cæruleo purpuraſcenteúe vel albo. *Semen* nigrum, ſtriatum. Seritur in hortis; ac quotannis ſemine deciduo repullulaſcit, nec facilè locum quem ſemel occupauit, deſerit. Æſtate & Autumno floret, nonnulliſque in locis, vt Monſpelij, totâ Hyeme, quàm fermè vbique perferre poteſt. *Coraginem* vocant perperàm aliqui; alij Porraginem.

BORRAGO SYLVESTRIS TENVIFOLIA.

Folijs tantùm, quæ anguſtiora habet, differre videtur à *Satiua*. Tabernamontanus autem, cuius Iconem hîc proponimus, in flore etiam facit diſcrimen, qui in *Syluestri* ferè ſemper albus eſt.

Humidam porrò, calidámque temperaturam Borragini aſſignant Galenus & Paulus: plurimi verò mediæ tēperiei eſſe volunt. In vinūm autem coniectos flores, hilaritatem augere, teſtes habemus eoſdem Galenum & Paulum, Plinium, Sim. Sethi, Apuleium, Serapionem, Auicennam & Q. Serenum, teſtémque quotidianam experientiam, vnde Verſus:

Dicit Borrago, gaudia ſemper ago.

Εὐφρόσυνον ob id etiam vocauit Plinius, *Plura in ſequ.*

BVGLOSSVM VVLGARE, Germ. *Ochſenzung*: Gall. *Bugloſſe*: Italis *Bugloſſa*.

Bugloſſum [Bugloſſa vel Bugloſſus,] à bubulæ Linguæ figurâ, quam refert, nomen obtinuit; & quia vi magna ad hilaritatem inducendam pollet, εὐφρόσυνον etiam dictum fuit.

Folia habet oblonga, aſperitatis ſenticoſæ, ſed quàm in Borragine dictā minora, atrouirentia & ſplendida. *Caules* cubitales & ſeſquicubitales, itidem aſperi & hirſuti, in plures ramos fiſſi. *Flores* per ramos ſerie quadam ſolitarij, & in faſtigijs conferti, Borraginis floribus dimidio minores, colore diluriore cæruleo, atque interdum albo. *Semina* in vaſculis tria vel quatuor coniunctim poſita, oblonga, rugoſa, Amygdalino ſapore. *Radix* foris nigra, intùs alba, guſtu lenta.

BVGLOSSVM HISPANICVM DICTVM, FOLIO Borraginis, flore cæruleo.

Bugloſſi variæ obſeruantur Differentiæ, *in folio*, quod vel ſtrigoſius eſt & anguſtius, vel habitius & latiuſculum: in *flore*, cæruleo, purpureo vel rubello, ac nonnunquam etiam albo & variegato. Eſtque præterea aliud Maius atque aliud Minus; aliudque tandem hortenſe & aliud ſylueſtre. *Sexu* etiam differre ſtatuit Tabernamontanus, Sed is non ſatis *Marem* à *Fæmina* diſtinguit.

Prouenit autem Bugloſſum vulgare ſponte in agris nonnullis in locis. Vidimus Nos in Lotharingia, Rhætia, & Alſatia, ac prope Monſpelium: aliàs colitur in hortis. Floret Maio, & ab eo tempore vſque in Æſtatis finem.

De Viribus & alijs huc ſpectantibus *in Appendice.*

BORRAGO SYLVESTRIS QVIBVSDAM, Echium Fuchſij.

Digitali *radice* donata eſt, longiuſculâ, raris filamentis fibratâ: ex cuius capite plures prodeunt *caules* dodrantales & cubitales, aut etiam altiores, hirſuti, aſperi, ramoſi, fragiles. *Folia* Echij, magis hiſpida, ſinuoſa, ſapore fatuo. *Flores* purpuro-violacei, Buglosſi floribus minores, quinquepartiti, ex calyce totidem folijs conſtante, *ſemina* quatuor, Echij, continente.

Reperitur in hortis inter olera, necnon in agris frumentaceis. Monſpelii vidimus in ſegetibus necnon Montbelgardi prope *Courcelles*. Floret Iulio.

ANCHVSA LVTEA RARIOR ET ELEGANtior, Lobelij.

Sanguineo ſucco plenam habet *radicem*: *caulem* hiſpidum, pedalem, & tenuem: *folia* per ramos breuiora quã Onochiles, pari tamen latitudine: *flores* in cacumine congeſtos, concauos, Symphyti maioris, exiliores, luteos: *Semen* Echio ſimile, nitidum, cinereum, punctulis nigris notatum, ferè triangulum & mucronatum, roſtelli auiculæ formà.

Anchuſam 3. Dioſcoridis, & quartam ſeu paruam Galeni, inſcribunt nonnulli. Eſtque etiam huius generis minor. Florent Iunio.

Antè picta eſt ex Fuchſianis & emptitiis noſtris.

ANCHVSA MONSPELIACA.

Craſſam longámque habet *radicem*, lignoſam & rubrã. *Caules* dodrantales, hirti, per quos folia Echii, rigidis pilis obſita. *Flores* extremis hærent ramulis, conferti, purpuraſcentes, longiuſculi: quos *ſemen* ſequitur ſublongum, cinereum, paruum.

Notiſſima eſt in Nitiobrigum agro, vnde Pharmacopœi Monſpelienſes & Lugdunenſes quotannis accerſunt.

Anchuſæ radici porro vis adſtrictoria, eáque vtuntur Vnguentarii ad Vnguentorum ſpiſſamenta. Folia in vino pota ſiſtunt aluum. *Hæc* & alia tradit Dioſcorides, contrarias illi vires aſſignãs. *Plura in Appendice.*

ANCHVSA: Germ. *Root Ochſenzung*: Gallis *Orchanette*: Italis *Anchuſa*.

Quænam planta hodie *Anchuſa* propriè dicatur non ſatis conuenit inter Authores. Etenim Anchuſæ nomine variæ donantur Plantæ: *Bugloſſum vulgare maius & minus*, *Echium vulgare*, *Onoſma*, *Cynogloſſum*, *Pulmonaria*, *Amaranthus*, *Dipſacus*, *Hyacinthus*, & mox tres cenſendæ Anchuſæ ſpecies.

Tria autem Anchuſarum genera memorat Dioſcorides, quatuor Plinius, ac quatuor etiam Galenus, in duobus cum Dioſcoride conueniens. Sic multiplices eſſe Anchuſas, vagarique per eas eadem vocabula, meritò dicebat Hermolaus Barbarus,

ANCHVSA FLORE ALBO AVT PALLIDO, Cluſij.

Numeroſa huic ſunt *folia*, palmaris longitudinis, valde anguſta, & pungente lanugine hirſuta; è quorum medio *caulis* aſſurgit pedalis, craſſiuſculus, firmus, hirtus, in multos ramos diuiſus, in quibus breuiora multò hiſpidáque *folia*. Extremis ramis è vaginulis hirſutis & aſperis, prodeunt *flores* albi aut palleſcentes, in angulos quinque diuiſi. Iis verò diſcuſſis *ſemen* in vaginulis conſpicitur Viperino capiti ſimile. *Radix* digitalis, nigra cute contexta, quã ſublatã, omninò rubet, & elegantiſſimo colore inficit.

Reperitur in variis Auſtriæ & Pannoniæ aridis ſiccíſque locis: & floret Maio.

LYCOPSIS: Germ. *Wald Ochſen Zung*: Gall. & Italis *Lycopſis*.

Lycopſis, quam & aliqui *Anchuſam* vocauerunt, hoc perhibente Dioſcoride, *folia* habet Lactucæ ſimilia, at longiora, craſſiora latioráque, aſpera, & circa radicis caput ad terram decidua. *Caulem* longum, rectum, ſcabrum, adnatis multis cubitalibus & aſperis, in quibus *flores* parui purpuraſcentes. *Radix* rubra eſt & adſtringendi vi prædita. Naſcitur in Campeſtribus.

Eadem de Lycopſi, ſed variis locis, tradit Plinius; eam Anchuſis congenerem fecere antiquiores Græci Scriptores. Ex Recentioribus Rauvolfius & hiſtor. Lugd. plantam hic pictam pro Lycopſi Dioſcoridis exhibent,

ECHIVM : Germ. *Wild Ochſen zung* : Gall. *Bugloſſe ſauuage* : Ital. *Bugloſſa ſaluatica*.

Vnius tantùm Echij meminit Dioſcorides, quod foliis Anchuſæ proximum facit. Duo verò habent Numenius Scriptor antiquus, & Plinius. At Recẽtioribus plures innotuère.

Vulgare hîc pingimus, quod paſſim obuium eſt, caulibus interdum ſeſquicubito altioribus, hiſpidis, punctis nigris notatis, ab imo vſque ad ſummum ferè faſtigium *floribus* onuſtis : atque iis pulchrè cæruleis, vel ex cæruleo purpuraſcentibus, aut interdum carneo alboúe colore prædicis, ſtaminibus & apicibus cõcoloribus. *Folia* aſpera, hirſuta, oblonga, anguſta, fatua, *Radix* longa, pollicaris craſſitudinis, lignoſa, guſtu nullo ximio.

ECHIVM ALBO FLORE MAIVS.

Præcedente maius eſt & aſperius, robuſtum & rectum.

Lætum porrò pinguéque ſolum amat *Echium*, locíſque gaudet apricis, vbique fermè paſſim proueniẽs, ſecus vias, & ſemitas, in muris, in agris deſertis, ac ad agrorum margines. Florétque totâ Æſtate, & totâ Hyeme viret, brumam perferentibus foliis.

A Viperis autem nomen inuenit Echion (Vipera enim Ἔχις Græcis dicitur,) vel quòd ſemen preferat capitibus Viperinis ſimile, vel quòd Viperarum morſibus præſtãtiſſimum ſit remedium.

ECHIVM CANDIÆ, FLORE PVLCHRE' rubente.

Prouenit hoc *Nobis* Montbelgardi in S. P. horto, ex ſemine Florentiâ per Caſabonam miſſo, ſub Titulo *Anchuſa rubra* Creticæ. Tota planta candidior erat Echio vulgari, magiſque ramoſa; flores autem formâ ſimiles, ſed colore diuerſo pulchro, rubente ſcilicet: florebat Iulio & Auguſto.

ECHIVM SYLVESTRE LANVGINOSVM, pullo flore, Cluſij.

Prouenire ait multis locis Viennę vicinis, ac tota etiam inferiore Auſtriæ & Pannoniæ parte, ſiccioribus, & gramineis ad Collium radices pratis: floreréque Maio.

Echium autem non ſolùm *ſemen* habet Viperino capiti ſimile: ſed maculoſũ prętereą *caulẽ*, inſtar cutis Serpentinæ : ac ex floribus etiam, Serpentinæ linguę modo, lingulas multifidas porrigit. Ex quibus omnibus ad viperarum morſus hanc herbam præſtantiſſimam eſſe, perualido argumento colligitur.

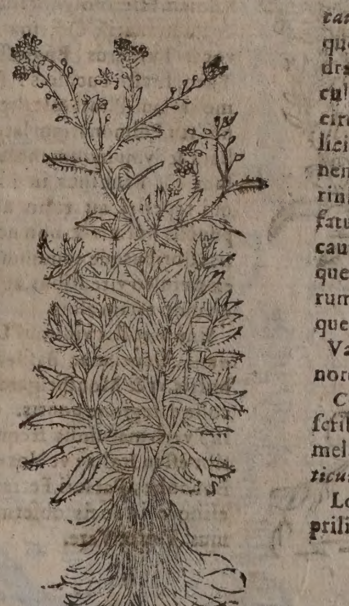
ECHIVM RVBRO FLORE, CLVSII.

Abundè admodum in ſiccis pratis ſupra & infra Soproniũ Hungariæ vrbem obſeruauit Cluſius, florens Maio : & nunc ſaturatè rubens, nunc dilutiore rubore præditum, nec vſquam alibi vidit.

Hanc Herbam ab *Alcibio* quodam fuiſſe inuentam author eſt Nicãder in Theriacis. Is dum ſecus aream dormiret, à Vipera in extremo inguine ictus eſt : excitatuſque à ſomno ex hac herba ſuccum expreſſit & hauſit, ac reliquum vulneri ſuperimpoſuit, ſicque liber euaſit. Vnde *Echio* etiam *Alcibiaci* remanſit appellatio.

ECHIVM SCORPIOIDES SOLISEQVVM.

Ex *radice* nigrâ, fibroſâ, *cauliculi* tenues, hirſuti, aliquot aſſurgunt, ramoſi, dodrantales : quibus ſine pediculo adnaſcũtur *folia* vnciam circiter longa, trientem pollicis lata, in obtuſum mucronem deſinentia, hirſuta, murinis auriculis ſimilia, ſapore fatuo. *Florum* ſeries inſtar caudæ Scorpionis ſe contorquet, minimorum, cæruleorum, fundo luteolo, in quinque lacinias diuiſorum.

Variat flore maiore vel minore albo vel cæruleo.

Cynogloſſam minorem inſcribunt Brunfelſius & Humelbergius, *Scorpioides aquaticum* Geſnerus.

Locis gaudet aquoſis, Aprilique & Maio flores.

LITHOSPERMVM; MILIVM SOLIS: Germ. *Meer Hirſs*: Gall. *Gremil, Herbe aux Perles*: *Lithoſpermo*.

Lithoſpermi eam eſſe ſpeciem ait Plinius, vt, ſine authore, viſu ſtatim noſci poſſit. Id in ſimplic. cenſu omiſere Galenus & Ætius: adeò verò diligenter deſcripſit Dioſcorides, vt, Trago iudice, vel cæcus ſolo tactu id facilè poſſe dignoſcere videatur.

Pollicaris circiter craſſitudinis eſt *radix*, lignoſa, fibras aliquot à latere fundens: à qua ſurgunt *caules* complures, partim erecti, partim procidui, albidi, tactu aſperi, in alas diuiſi. *Folia* modò alterna, modò oppoſita, longa, ſtricta, hirſuta. *Flores* albi, parui quinquefolii, in calycibus oblongis, hiſpidis: quibus *ſemen* ſuccedit cinereum, inuictæ duritiei, læuitatiſque eximiæ.

SYMPHYTVM MAIVS: Germ. *Wallvvurtz*: Gall. *grande Conſyre*: Ital. *Conſolida magiore*.

Symphytorum tria ſumma genera agnoſcunt Scriptores: *Paruum*, *Medium* & *Magnum*. *Parua* autem Symphyta *Bellides* ſunt, quarum multæ traduntur varietates. *Media* tria numerantur, *Petræum*, *Bugula* & *Prunella*. Ac *magna* itidem tria, *Alum* ſeu *Vulgare*, Tuberoſum, & Maculoſum.

De Paruis & Mediis in huius Sciagraphiæ Claſſ. 26. & 30. antè egimus: nunc de *Symphyto magno* Nobis Sermo.

Eius variæ rurſus proponuntur Differentiæ: vt, inter alios, à C. Bauhino ſeptem.

Nos in Symphytum *magnũ, tuberoſum* & *maculoſum* diſtinguimus: de quibus *plura in ſequentibus & in Appendice*.

SYMPHYTVM MACVLOSVM, SIVE PVLMONARIA: Germ. *Lungenkraut*: Gall. *Herbe aux poulmons*.

Trago, Cordo, Lonicero & aliis eſt *Symphytum ſylueſtre*: Saluiam Hieroſolymitanam, & Pulmonariã Officinarum vocat Turnerus, Bugloſſum Theophraſti Fuchſius: Pulmonariam Plinii & Italicam multi: Pulmonariam latifoliam & Symphytum maculoſum C. Bauhinus in Phyt. qui reperiri ait foliis albis punctis notatis & non notatis: floribuſque communiter ex cæruleo virentibus, ac aliquando etiam albis.

Sine maculis vidimus Lugduni, Geneuæ ac Baſileæ in hortis, vt & Montbelgardi in colle è regione pontis. Foliis verò maculoſis frequentior eſt in Italia: vt Nos eam Bononiæ, Patauii, Ferrariæ, aliiſque in locis obſeruauimus. Floret Vere.

LITHOSPERMVM MAIVS DODONÆI; FLORE purpureo vel violaceo, ſemine Anchuſæ vel Echii.

Lithoſpermum nonnulli in *Hortenſe*, *Sylueſtre* & *Aruenſe* diſtinguunt, alii varia eius genera conſtituunt, vultu quidem & viribus paria, ſed ſolâ magnitudine diſſidentia. Caſparus Bauhinus apud Matthiolum, *Maioris Minoris*, & *Minimi* meminit; *Maiuſque* vel folio Oleæ eſſe ait, vel Arundinaceo: *Minus*, vel latifolium vel anguſtifolium: *Minimumque* tandem, *Paſſerina* dictum, vel Germanicum facit, vel Monſpeliacum.

Eſt Dodondo & quoddam *Nigrum* dictum, cui flores quidem albi, at nigrum ſemen, Echii, & nigricantia folia.

Plura in Appendice.

SYMPHYTVM TVBEROSVM, VEL TVBEroſa bulboſáue radice.

Hoc ſic deſcribit Cæſalpinus: *Conſolida minor*, ſiue altera, *folio* eſt Borraginis, minore ac minùs aſpero: *cauliculis* dodrantalibus aut paulò altioribus: *flore* palleſcente, *radicibuſque* in obliquum ſparſis, quibus rotunda *tubercula* inſunt, colore candido, mollia, & ſaporis non ingrati.

Non ſolùm in hortis & locis cultis prouenit, ſed etiam ſpontaneum reperitur in ſyluarum locis vmbroſis, ſub fruticibus & circa ſepes, eſtque ſub Oleis in Italia vulgatiſſimum. Miraculoſæ autem eſſe efficaciæ ad conſolidationem, carniumque & oſſium coniunctionem, ſcribit Anguillara.

De Vulgaris *natalibus* & *viribus* in Appendice.

PVLMONARIA ANGVSTIFOLIA, FLORE cæruleo, *Cluſii*.

Naſcitur, ait Cluſius, paſſim per Pannoniam & Auſtriam inferiorem, in montanis & cæduis ſyluis. Exilitque nouo Vere, & florum congeſtorum thyrſum ferè ante folia promit, diutiſſiméque floret.

Gaudet verò *Vulgare Symphytum* paluſtribus & humectis, graminoſis hortis, littoribuſque ac ripis: neque facilè, vbi ſemel radices egerit, populſari poteſt; nam vel minima radicis portio humi infixa, continuò in herbam emergit. Floret Maio, Iunio & Iulio menſibus. Lugduni, Baſileæ, Montbelgardi & Ebroduni abundat in pratis.

Pvlmonaria angvstifolia altera, rubro flore, foliis Echii.

Facultatibus hoc Symphytum Vulgari magno, *Alum* dicto, reſpondet. Habet porrò Vulgaris illius *radix* maiorem in Medicina vſum quàm *herba*. Eſt autem illa temperaturæ calidæ & humidæ. Mundata in vino decocta & pota exulcerationibus pulmonis, & vitijs thoracis expugnandis prodeſt: ac omnis generis vulneribus, rupturis et conftactionibus oſſium, quotidianâ id atteſtante experientiâ, commodiſſima eſt.

Sic ſolent Chirurgi Emplaſtris ſuis adiungere.

Florum in vino rubro decoctum ad vrinam cruentam bibitur: Radicis puluis cum oui album ne applicatus immodicas hæmorrhoides ſedat.

Symphytvm pvmilvm repens: Pvlmonaria alba exotica.

Hoc eſt illud Symphytum pumilum repens, Borraginis facie cuius meminit Lobelius in Obſ. & Icon. Pl. Speciosam hanc plantam, ait, alunt Illuſtr. Princeps *de Chymay*, & alij peritiores Stirpium exploratores Belgii, foliis Pulmonariæ, ſed minoribus: *floſculis* Borraginis, cærulo-purpureis; *radice* pullâ, Vlmariæ aut Caryophyllatæ, fibris implexâ. Floret Hyeme in penſilibus hortis: Vere verò & Autumno in aliis. Quænam autem ſit hæc Antiquis adhuc ignoramus.

Pulmonaria exotica, foliis Aliſmatis humi proſtratis, floribúſque albis, &c. meminit idem Lobelius; *Nos non vidimus.*

Cynoglossvm; Germ. *Hundszungen*: Gall. *Langue de chien*: Italis *Lingua di cane.*

Huic plantæ à foliorum forma *nomen*, quo etiam & aliæ variæ donãtur, *Echium*, *Anchuſa*, *Lithoſpermum*, *Cerinthe*, *Narciſſus* & *Plantago*.

Propria autem *dicti Cynoglossi* plurimę enarrãtur *ſpecies* & *differentiæ*: Nobis verò cognitæ mox tradendæ.

Vulgare hic pingimus, cui *radix* foris nigra, intus alba, tota craſſa, tota craſſa, ſubdulci fatuo ſapore.

Caules bicubitales, in multos ramos diuiſi, vetuſtate concaui, multâ lanugine obſiti; *Folia* longa & latiuſcula primo anno, ſecundo, vbi caulem fert, ſtricta, acuminata, incana, mollia, lanuginoſa, odore graui. *Plura ad latus ſequ. Figura.*

Cynoglossi vvlgaris minor et candidior ſpecies.

Cynogloſſi vulgaris *flores*, vt in antè inchoata deſcriptione pergamus, Bugloſſi Officinarum floribus ſunt ſimiles; colore ſordido rubente: quos *folia* quaterna aut quina, hirſuta, incana amplexantur.

Iis verò ſuccedunt *leppulæ* quatuor, nonnihil compreſſæ, ſpinulis hiſpidæ, quæ pertinaciter veſtibus adhæreſcunt, cauitate vnicâ donatæ, in qua *ſemen* itidem vnicum.

Cynogloſſi porrò vulgaris ſpecies vtraque naſcitur iuxta ſepes, locis incultis & ſabuloſis, in parietinis & prope muros, quò omnis generis ſordes coniici ſolent: Maióque et Iunio floret.

Cynoglossvm minvs.

Plantam quam hîc exhibemus, Cynogloſſum minus vocauimus, priùs quàm à quoquam factam eius mentionem animaduerterimus. *Caule* eſt dodrantali, locíſque cultis cubito maiori, ramoſo: *Foliis* multò Vulgari maioribus, palmaribus, ad Bugloſſi minoris folia accedentibus, hiſpidis, grauiter odoratis. *Floribus* paruis, rubentibus, ſuccedunt *ſemina* Lappacea, pulchra, quaterna, veſtibus adhærentia, multò Vulgari minora.

Tubingæ & Geneuæ vidimus in pratis ac Montbelgardi in S. P. horto habuimus, Floret Auguſto.

Cynoglossvm folio virenti, flore paruo, ferrugineo, rubeſcente.

Repertum hoc in monte prope Maſmünſter, in horto S. P. Montbelgardi plantauimus: vbi Aprili & Maio florebat ſemine diciduo ſe renouans. Et hoc eſt quod C. Bauhinus in Phyt. *Cynogloſſum ſemper virens* inſcribit: ſed perperàm, cùm perire ſoleat.

Habet autem Cynogloſſum frigidam & ſiccam temperaturam, eſtque ad inueterata & maligna vlcera ſananda efficaciſſimum.

Radix ſicca, in puluerem trita, atque ex vino rubro pota, dyſenteriam ſanat, in Gonorrhœa præſertim vtilis. Vulneraria eſt, ſanguinem ſiſtit, & omnis generis vlcera & vulnera curat.

CYNOGLOSSVM CRETICVM PRIMVM, FLORE paruo, dilutè purpuraſcente, *Cluſij*.

Duorum Cynogloſſi Cretici generum meminit in poſt. Hiſtoria Cluſius, eáque pingit ac graphicè delineat. Ea verò tantùm in cultioribus nonnullis Belgij hortis obſeruauit, vbi creuerant ſemine ex Italia miſſo. Eorum Nos *primum* hîc pingimus.

Cæterùm ad mariſcas vtiliſſima ſunt Cynogloſſi vulgaris *Aqua, Succus & puluis*, collutione & inſpерſu. In Apthis & malignis oris vlceribus, ex lue Venerea ortis cõducit plurimùm ſi radicis decocto colluantur, & puluis eius inſpergatur: *Plura ad huc ad latus ſequentis Figuræ.*

CYNOGLOSSVM CRETICVM SECVNDVM eiuſdem Cluſij.

Flores habet hoc præcedẽtis floribus breuiores & ampliores, candicantiſq; initiò coloris, ſed poſtmodùm multis tenuibus purpuraſcentibus venis ornatos.

Cynogloſſi porrò vulgaris ſuccum & ſtillatitiam aquam ad ambuſta commendari ſcitur, ob refrigerandi & exſiccandi manifeſtam qualitatẽ, ac quòd dolores lenire & maiorem affluxum prohibere valeant. Conferunt etiam alopeciis ab acri & erodente humore. An verò in canis rabidi morſu herbâ tuſâ tutum ſit vti, vt præcipit Tragus, conſiderandum.

CYNOGLOSSA FORTE TOPIA[illegible]IA PLINIO: Echyum lappulatum quibuſdam.

Bicubitalibus eſt *cauliculis*, anguloſis, brachiatis, concauis: vncinulis rigidis, aſperis, ad veſtes adhærentibus, per terram ſe ſpargentibus, niſi in propinquo ſit quod ſcandant. *Folia* bina aut terna, anguſta, duas vncias lõga. *Floſculi* è foliorum alis erũpunt, purpureo-violacei, paruuli, quinquepartiti, breuibus pediculis donati: quibus ſuccedũt *ſemina* fuſca, Seſamoïdea ac paulò maiora. *Radix* recta, minimi ferè digiti craſſitudine, fibris aliquot donata.

Odor & ſapor totius plantæ qui Borragini. Spontaneam in Rhætia vidimus, ac etiam Montbelgardi in S. P. horto coluimus.

CERYNTHE VETERIBVS: CERINTHE QVOrundam.

Cerinthen alueariorum & apum cauſſa ſerere oportere prodidit Plinius Lib. 21. cap. 12. Eſt autem, inquit, Cerinthe folio candido, incuruo, cubitalis, capite cõcauo mellis ſuccum habente: Huius florum auidiſſimæ ſunt apes. Theophraſtus inter Æſtiuos flores annumerat: Columella inter Veris dotes: *Ignobile Gramen* vocãt Paulus Manutius, Seruius, & Virgilius Georgic. 4. *Vile* autem ſiue *ignobile* vocant ob copiam, quòd vbique naſcatur.

Quatuor porrò vulgò recenſentur Cerinthes *Varietates*: *Maior*, flore verſicolore, flauo, & ex rubro purpuraſcente: ac *Minor* flore flauo.

CERINTHES FORTE SPECIES ISATIS, ſiue Glaſtum montanum *Dalechampij*.

Glaſtum montanum, ait, in niuoſis verticibus montiũ gignitur: *radice* craſſâ, nigrâ, fibris multis capillatâ. *Folijs* circa radicem multis, longo craſſóque pediculo ſubnixis, venoſis, Glaſto ſimilibus, ſed in ſummo magis obtuſis: *caulibus* multis, pede altioribus, in quibus folia ſuprà dictis anguſtiora & acutiora. *Flos* copioſus, in caulium vertice luteus nitet, oblõgi vaſculi figurâ, ſupernè in cuſpides diuiſus, prominẽte in eius medio ſinu tenui pilo.

Quantùm hoc Dalechampij *Glaſtum* à *Cerinthe* diſtet iudicent periti.

ONOSMA.

De Onoſmate ſic tradit Dioſcorides: Onoſma, ait, oblonga habet *folia*, ad ſimilitudinem Anchuſæ, longitudine quatuor digitorum, & vnius latitudine, mollia, in terra iacentia, ſine *caule*, ſine *ſemine*, ſine *flore*. *Radice* verò nititur oblongâ, tenui, infirmâ, rubeſcente. Gignitur in aſperis. Folia in vino pota, partus extrahunt: prægnánſq; ſi herbam eam ſupergradiatur, abortum facere dicitur.

Eadem fermè habet & Plinius. *Onoſma* verò, vel *Oſmada*, vel *Philonitin*, vel *Ononin*, ex acri & amarâ conſtare ſubſtantiâ, ac proinde fœtus credi necare & eijcere, ſcribit Galenus, & ex eo Paulus.

Bugloſſum ſylueſtre eſſe exiſtimarunt nonnulli.

HELIOTROPIVM, HERBA CANCRI: Germ. *Krebsblumẽ, Sonnenvvirbel*: Gal. *Tourneſol*: Ital. *Giraſole*.

Etſi multæ ſint ſtirpes quæ *Heliotropia* & *Helioſcopia* meritò dici poſſent: quòd ad Solem ſemper conuertantur, & cum eo circumagantur: hîc tamen particulatim de Dioſcoridis Heliotropio agimus.

Duo eius genera facit, *Maius* vnum & alterum *Minus*; totidemque Plinius, licèt aliter diſtinguat.

Eſt verò omnium conſenſu Dioſcoridis Heliotropiũ maius quod hic pingimus, de quo ait: Heliotropio magno *flos* eſt effigie Scorpionis caudæ, vnde *Scorpiuro* ei nomen: &, quoniam cum Sole circumagit folia, *Heliotropiũ* dicitur. *Folia* Ocimi habet, hirſutiora, candidiora, & maiora. *Ramuli* à radice terni, quaterni, aũt ſæpe quini, exſiliunt, multis alis concaui. *Flos* in cacumine candidus aut ſubfuluus, incuruatur vt Scorpionis cauda. *Radix* tenuis eſt & inutilis. Naſcitur in aſperis.

Licèt autem in aſperis tantùm naſci tradat, varijs tamen alijs in locis ſpontè prouenit, in campis, ſecus vias, in oppidorum plateis, circa ędificiorum arces, aridíſque & ſabuloſis locis. In Lugdunenſi & Narbonenſi Gallia perfrequens, vt & in Alſatia, in qua Heliotropio maiore ita referti ſunt agri, vt eã conſiti videantur, Montbelgardi in agris abundat ſupra pagum *Audincourt* vt & quibuſdam in locis circa Baſileam, & Geneuæ *à la petite Graue*. Floret Æſtate & Autumno.

HELIOTROPIVM MINVS QVORVMDAM, HELIOtropium Tricoccum Plinij: Verrucaria.

Heliotropium minus, authore Dioſcoride, naſcitur in paluſtribus, iuxta Lacus, *folijs* antè dicto proximis, rotundioribus: *ſemine* acrocordonum Verrucarum modo penſili, rotundo.

In Salmanticenſi agro frequentiſſimum eſſe ſcribit Cluſius, in Gallia Narbonenſi Lobelius. Nos verò Lugduni & Geneuæ habuimus in hortis. Magno quęſtu colligunt Ruſtici Lunellæ, Narbonæ, alijſque vicinis locis, matura Septembri ſemina, quæ Infectoribus & Chirurgis poſtea diuendunt.

Illius enim Vires eædem quæ Maioris: Verrucas, Myrmecias & Thymos, affricata herba valenter adimit: eſtque aduerſus Carcinomata & vlcera gangrænoſa efficaciſſima; vnde etiam *Herbam Cancri* vocarunt nonnulli. Totam plantam ad dictos affectus, ſtrumoſoſque tumores commendat Matthiolus; ſemen Lobelius.

HELIOTROPIVM TRICOCCVM FVCHSII, VERRVCARIA.

Heliotropium in ſimpl. medicam. Catalogo præterijt Galenus. Duplex verò, *Maius* ſcilicet & *Minus*, Dioſcoridis exemplo, fecęre tum Varro tum Paulus, necnon etiam Plinius, qui Minus paruumúe *Tricoccon* inſcribit, Maius verò, generico nomine, *Helioſcopium*. Sunt qui in *erectum* & *repens* diſtinguant.

Figura hæc noſtra quæ ex Fuchſianis eſt, non placebat; quapropter aliam, antè traditam, ex Cluſio curauimus parandam; quam enim habet Matthiolus, ad Dioſcoridis deſcriptionem factam effictámque putamus.

De Heliotropio plura in Appendice.

CLASSIS XXXIII. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ
STIRPIVM
CLASSIS XXXIV.
PLANTÆ MALIGNÆ ET VENENATÆ.

Solanvm ſiue Solatrvm: Germ. *Nachtſchatt*: Gall. *Morelle*: Ital. *Solatro*.

DVo tantùm Solanorum (*Veſicariarum Gaza*) ſummâ genera tradit Theophraſtus, *Somniferum* ſcilicet & *Furioſum*. Dioſcorides quatuor, *Hortenſe*, *Halicacabum*, *Somnificum* & *Manicum*. Totidem atque eadem Plinius, ſed minùs diſtinctè. Solani vires tantùm perſtrinxit Galenus. Apuleius omnia Solani genera vno capite complexus, nomina eorum inter ſe fœdè commiſcuit. Ex Recentioribus viginti ſpecies & differentias proponit C. Bauhinus in Phyt. *Nos* Nobis notorum ſeriem propoſituri Dioſcoridis veſtigijs inſiſtemus, atque ab *Hortenſi*, *Satiuo*, ſiue *Vulgari*, hîc picto, ordiemur: de eo ſpecialiùs in Appendice acturi,

Solanvm Halicacabvm vvlgare. Germ. *Iuden kirſchen*: Gall. *Baguenaudes*: Ital. *Halicacabo*.

REſtibili paruæ ſerpentis *radicis* fertilitate affatim ſe propagat; *coliculis* tenuibus, ſubrubentibus & ſubhirſutis: *Folia* ſuſtinentibus Solani hortenſis, maiora, leuiter hirſuta, ſæpe bina, ſed indidem orta; ex quorum alis penduli emicāt *flores* exalbidi, in quinque lacinias diuiſi, apicibus concoloribus, pediculo vnciali; quibus ſuccedunt *vtriculi* herbidi, per maturitatem rubentes: in quorum ſingulis *Fructus* Ceraſi magnitudine, colore & formâ, ac ſapore acido & ſubamaro, in quo *ſemina* orbiculata, compreſſa.

Locis gaudet vmbroſis: naſcitúrque in parietinis, vineis, ſepibus & agrorum marginibus. Floret Æſtate, Autumno fructum maturās,

Solanvm Halicacabvm Indicvm. An Herba Concordiæ, ſiue Flos noctis?

Caulis huic Solano eſt cubitalis, craſſiuſculus, in crebros ramos diductus: per quos folia Solani vulgaris, laciniata, atrouirentia, venulis ex medio neruo obliquis in lacinias exporrectis, pediculo duûm triúmue vnciarum. *Flores* è ramorum diuaricatione foliorúmque ſinu prodeunt lutei, Solani Halicacabi ſimiles. *Veſica* Halicacabo pares ſequuntur, virentes: quas *acinus* replet magnus, ſemine Halicacabi refertus, inſipidus.

Hoc nonniſi in cultioribus hortis reperitur: vt nos Mōtbelgardi in S. P. horto habuimus. Florem noctis vocant nonnulli, quòd, tenebras veluti horreſcens, nocte claudatur, Sole verò aduentante diducatur,

Solanvm somniferum, verticillatvm Solanum quibuſdam dictum.

Cubitalem & maiorem altitudinem aſſequitur, *caule* recto, tereti, hirſuto: per quem alternata *folia*, Priapeæ folijs proxima, ex rotundo leniter in acumen deſinentia, hirſuta, pediculis vnciâ breuioribus hærentia, Ex eorum ſinu, *flores* verticillatim ad caulem oriuntur, Solani vulgaris pares, ex luteo palleſcentes, atque ex quinque folijs compoſiti, cum aliquot in medio apicibus. Succedunt *Vaſcula* maiuſcula, *ſemen* continentia, vtriculis hirſutis, fimbriatis, obuoluta.

Solanum ſomniferum ſpōtaneum vidit Cluſius in Hiſpania in vrbis *Malaga* arce. Nos nullibi; habuimus verò Montbelgardi in S. P. horto, Baſileæque & Patauij obſeruauimus in hortis.

SOLA-

SOLANVM MANICVM, Germ. *Dollkraut*: Gall. & Ital. *Bella Dona*.

Ex *Radice* craſſa tribus cubitis altiores *caules* erigit, pollice craſſiores, hirſutos, qui in tuber craſſeſcentes, in multos ramos, indidem ferè exortos, brachiantur. *Folia* Solani formam habent, ſed multò maiora ſunt, & minimè ſinuoſa, vtrinque piloſa, supernè atrouirentia, infernè ferè herbida. *Flores* ſtriati, ex foliorum alis concaui, Campanularum inſtar in quinque lacinias diuiſi, colore intùs quidem lurido purpureóque, fundo luteo verſicolore: extrà verò tantillùm ex herbido rubeſcentes, ſubhirſuti, cum apicibus albidis. Decedentibus verò floribus, inſident hirſuto quinquepartito calyci *Bacca* nitidæ Herbæ Paridis.

SOLANI MANICI, SIVE BELLA DONA, alia Icon.

Camerarius, cui *Solanum maius* dicitur, *Bellam Donã* Italis vocari ait, quòd ſucco illius mulieres faciem decorent. Cluſius verò, qui *Solanum lethale* & *Bellam Donã* inſcribit, non ineptè Theophraſti *Mandragoras* eſſe quoſdam cenſuiſſe ſuſpicatur. Id autem duorum generum eſſe teſtatur: *Vnum* amplioribus folijs, breuiore pediculo pendentibus, flore maiore: *alterum* minoribus & magis atris folijs, longioréque pediculo fultis, minore flore.

Marinum à nonnullis vocari, quòd in rupibus haud procul à mari diſſitis inueniatur, ſcribit Fuchſius. Matthiolus, quia id non nouerat, omnibus in Italia ignotum definit, quod meritò ridet Guillandinus.

SOLANI MANICI, SIVE BELLA DONA, Icon adhuc alia.

Circa ſyluas, iuxta parietes, ſepimentáque agrorum, alijſque parum cultis & deſertis locis, reperitur, & vmbroſa loca amat. *Floret* ſub finem Æſtatis, & Auguſto, citiùs tardiùs, maturas oſtẽtat baccas.

Vidimus Nos ſpontaneum Monſpelij & Tiguri in ſyluis, florentem Maio, itémq; Montbelgardi in vmbroſis circa *Bechamp* ad Dubim. In hortis verò vulgò colitur: totúmque puluillum pernicioſâ ſuâ opacat luxurie. Vbi porrò in ſyluis depaſtũ reperitur, venatoribus iudicio eſſe ſolet Ceruos adeſſe. *Plura in Appendice*.

APOLLINARIS, SOLANI SPECIES EX APENnino; Strychnodendros; Solanum arboreſcens.

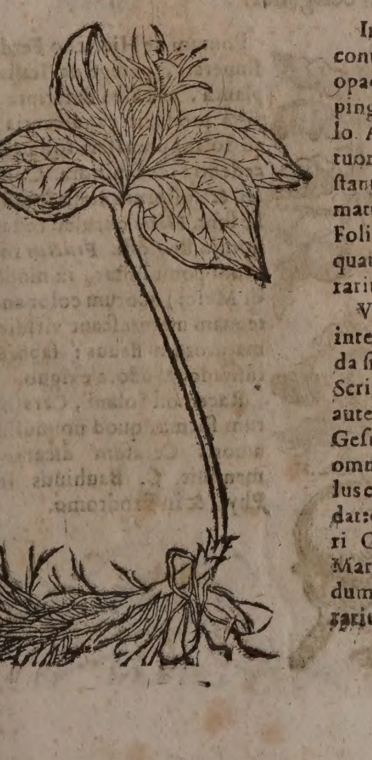

Plantam hîc pictam Herbarij quidem ad *Hyoſciami*, alij ad *Solani*, ſpeciem referunt: Hiſtoria Lugd. inſcribit *Hyoſciamum peregrinum Dalechampij*, cui etiam *Apollinaris* dicitur, ab Apollonio philoſopho, qui eam Platoni monſtrauit. In Apennini ſyluis vmbroſis & denſis reperitur.

Eſt verò *Strychnodendros* tricubitalis arbuſcula, gracili *ſtipite*, quem cortex integit cinereus: *folijs* Euonymi atro uirentibus: *floribus* Solani hortenſis; ac *fructu* & *ſemine* Halicacabi. *Amomũ Plinij* â nonnullis exiſtimari ſcribit Lobelius.

Colitur in hortis, nec alibi habetur.

HERBA PARIS: Germanis *Wolfs beer*: Gall. *Raiſin de Renard*.

In montium, ſyluarum, conuallium & frutetorum opacis ac vmbroſis locis, pingui & læto reperitur ſolo. Aprili *florem* exerit, quatuor viridantibus folijs conſtantem: Maio verò & Iunio maturantur purpureæ *baccæ*. Folia circa ſummum *caulem* quaterna ferè ſemper ſunt, rariùs quina.

Vtrum porrò hæc Herba inter deleteria connumeranda ſit, necne, acriter inter Scriptores diſputatur. Eam autem multùm refrigerare, Geſnero & Trago teſtibus, omnibus conſtat: Matthiolus contra Veneficia commẽdat: ex eius verò baccis parari Oleum aduerſus magnos Mariſcarum & Hæmorrhoidum dolores, ſcribit Camerarius, *Plura in Appendice*.

PAPAS AMERICANVM, PYCNOCOMVM, OPEnauk Inſulæ Virgineæ radix: *Chunno*.

Papæ Americano bicubitalis & tricubitalis tribuitur *caulis*, craſſiuſculus, ſucculentus, ſubrotundus, ſtriatus, ſubhirſutus, viridis, maculoſus, ramoſus. *Folia* ſeſquipalmaria, cæterâ formæ & diſpoſitionis hîc pictæ. *Flores* palliduli, ſubhirſuti, ad Maluæ ſylueſtris flores accedentes. *Poma* Caſtaneæ magnitudine, orbiculata, atro-virentia, ſubhirſuta: in in quibus *ſemina* parua, plana, Solani ſeminibus ſimilia. *Radix* bulboſa, craſſa, palmum, plùs minùs, longa, foris altro-rubens, intùs ex albedine palleſcens, inſipida. Ex ea apud Peruanos fit panis quem *Chunno* vocant: Virgineæ Inſulæ Incolis planta dicitur Openauk: & eſt hodie in Europæorum hortis cognita.

MANDRAGORAS ; CIRCÆA : Germ. *Alraun*: Gall. *Mandragore, Main de gloire* : Ital. *Mandragora.*

Mandragoræ Dioſcorides duo genera aſſignat, *Marem*, Morion etiam dictum , & *Fœminam*, qui Thridacias ſit appellatus.

Mas, quem hic pingimus, *radicem* habet craſſam , longam, bifidam, fibris hinc inde prodeuntibus velut hiſpidam, incoxantem hominem velut referentem. E' cuius capite *folia* exeunt circiter cubitalia , ſeſquipalmum lata, principio & mucrone anguſtis, atro virore prædita , fœtida. Inter hæc à radice quoque, *nullum enim profert caulem*, pediculi exeunt crebri, palmares , *florem* ſinguli ſuſtinentes ex albo purpuraſcentem , modicè hirſutũ , Campanulæ ferè formâ , odoris fœtidi. *Pomum* ſequitur rotundum , parui Meſpili magnitudine , ex luteo viride,

MANDRAGORAS FOEMINA.

Niger Mandragoras, *Thridacias* appellatus, ac qui *Fœmina* exiſtimatur , anguſtioribus , ait Dioſcorides , eſt *foliis*, ac minoribus quàm Lactucæ , viroſis ac graueolentibus , in terra ſparſis. *Mala* autem gerit Sorbis ſimilia, pallida, odorata, in quibus *ſemen* veluti Pyrorum. *Radicibus* porrò inhæret bene magnis , binis terníſue, inter ſe conuolutis, nigris foris, intùs albis. *Caulem* non fert.

Quiſnam ſit *Theophraſti Mandragoras* ab Herbarijs ambigitur, Duo verò ex Dioſcoride propoſita agnoſcunt etiam Plinius & alij Veteres: at Tertij, quod ex aliorũ opinione addit, non meminêre,

Mandragoram marem in Hiſpaniæ, Italiæ, Prouinciæ & Galliæ Narbonenſis hortis , ſemine aut radicibus ex Candia aut Cycladibus Inſulis aduectis, haberi ſcribit Lobelius, in alijs autem Regionibus haud ita facilè. *Fœminam* copioſè in Gargano & alijs Apuliæ montibus prouenire perhibet Matthiolus, & ſupra Gades Cluſius. Vtrumque vidimus *Nos* Geneuæ in ædibus noſtris contiguo horto. *Vnicam* autem tantùm , multorum exemplo , exhibemus *Iconem* , quòd vix aliter quàm magnitudine differant , atque tantùm, vt dictum, in *Fœmina* minora ſint omnia.

Inde autem nomen obtinuiſſe perhibetur *Mandragoras*, quòd Solis feruidioris impatiens , ad *Mandras* pecorum, aliáſue vmbroſas ſpeluncas, proueniat. *Plura in Appendice.*

MELONGENA ARABVM , MELANZANA: SOLANVM POMIFERVM.

Melongena in Arabum Codicibus primùm celebrata fuit : hancque *Pomiferorum Solanorum* ſpeciem aliquam eſſe ſuſpicantur nonnulli.

Variæ , vt ex ſequentibus patebit, habentur eius Differentiæ. Quæ verò hîc pingitur , fibroſas parum altè defigit *radices*: *caule* vnico, pedali, craſſiuſculo, firmo, ſubpurpureo, hirſuto ; *foliis*, palmaribus & ſeſquipalmaribus , palmum ferè latis, per ambitum obiter ſinuatis, infrà ſupráque piloſis. *Flores* breuibus ſatis pediculis hærent , albicantes aut ſubpurpurei, in ſtellæ modum. *De Pomis & Seminibus ad proximè ſequentis Figuræ Latus.*

SOLANVM POMIFERVM FRVCTV INCVRVO.

Solani pomiferi *fructus* Oui vel Cucumeris circiter eſt magnitudine , figurâ ferè ex rotundo oblonga, & nonnunquam incuruâ: flauo, cinereo, vireſcente vel purpureo , læui, *cortice* tectus , ſuccosâ albicantéque intùs pulpâ: in qua copioſa *ſemina* albicantia , compreſſa, Piperis ſiliquaſtri æmula.

Melanzena, ſeu Mala inſana, vocarunt nonnulli, atque inter alios Hermolaus : ſed minùs ſano iudicio, vt benè notat Scaliger, cùm eſitata nullos excitent furores.

Poma amoris etiam nuncupantur , ſed perperàm, iudice Ruellio , niſi quæcunque pulchritudine & elegantiâ placent , eo nomine digna cenſeamus.

SOLANVM POMIFERVM FRVCTV SPINOSO: *Bathleſchain* Arabum & Æthyopum.

Huius duas ſpecies obſeruauit Rauvvolffius ; *longam* ſcilicet & *rotundam*. Camerario ad Hiſt. Germ. Matth. dicitur *Malorum inſanorum ſpecies* valde ſpinoſis folijs & caulibus ; floribus maioribus,

Coluntur vulgò *Solana pomifera* in Italia, tum in hortis, tum in vaſis fictilibus. Hóſque fructus helluones , vti Cucumeres , in acetarijs helluantur, maiore voluptate quàm vtilitate : deterior enim ſuccus vel quolibet Pepone aut Cucumere eſt. Qui *Melongenas Arabum* eſſe credunt, eaſdem cum illis vires ijs adſcribunt. Falluntur verò qui *Theophraſti Mandragoram* eſſe credunt,

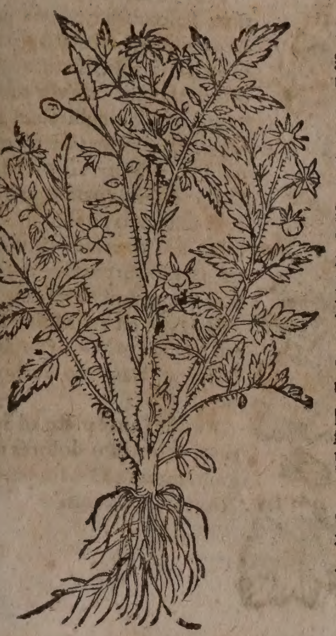
POMVM DE HIERICHO, MELONGENIS congener.

Pomum de Hiericho Ferd. Imperati , peregrina Italiæ planta , nec aliis deſcripta , *folia* producit candicantia , ad Solani pomiferi folia accedentia , ſed minora. *Caules* & foliorum coſtæ ſpinoſæ ſunt. *Flores* cærulei, inſtar florum Bugloſſi. *Fructus* rotundi pomi inſtar, (in modo di Melo:) quorum color antequam matureſcant viridis, maturorum flauus : ſapore inſipido, & odore exiguo.

Racemoſi Solani , Ceraſorum formâ, quod nonnullis amoris Ceraſum dicatur , meminit C. Bauhinus in Phys. & in Prodromo,

MALA AVREA : Germ. *Gold Apffel* : Gall. *Pommes d'or*, *Pommes d'amour* : Ital. *Pomi d'oro*.

Caule eſt cubitali, bicubitali, vel tricubitali, minimi digiti ferè craſſitudine, hirſuto, ramos latè ſpargente: *folia* tenella, pinnata, hirſuta, ex viridi flaueſcentia, oblonga, ſinuata. *Flores* Solatri vulgaris formâ, in luteum lãgueſcentes. Quibus ſuccedunt *Poma*, haud multùm Arantiis minora, ſeſſilia, canaliculata, læuore eximio, colore vel aureo, vel ochreo, vel purpuraſcente, vel denique verſicolore. *Semine* intùs copioſo, circinato, compreſſo, hirſuto. Radix ſummâ ferè terrã hæret, longis fibris vbertim capillata.

Habetur in hortis, Iunióq; & Iulio floret, ac Augusto fructum perficit. *Plura in Appendice.*

STRAMONIA, SIVE POMVM SPINOSVM : Ger. *Stechœpffel* : Gall. *Pomme de Peru*.

Cubito altiór eſt, *radicéque* multifidâ, ligneſcente. *Folia* per caulem longis appenſa pediculis, ampla, ſinuata, grauem odorem ſpirantia. *Flores* ex longa tuba calathoides, ampli, candidi, margine anguloſo, quina in medio ſtamina cum longis apicibus occultant; quorum vnumquemque ſequitur Pomum orbiculatum, Iuglandis putamine calloſo adhuc inuolutæ magnitudine, bullatum, breuibúſque ſpinis aſperatum. *Semine* compreſſo, cinereo.

Colitur in hortis. Sunt verò fructus, ac etiam tota planta ſoporiferæ facultatis.

STRAMONIÆ ALIA ICON, NVX METHEL, Durtoa herba ſoporifera.

Inter Solani genera referri quandam plantam ait Matthiolus, Stramoniam multis vocatam, Solano adeò ſimilem, vt nihil aliud quàm illud repræſentet. Sic ob effigiei & virtutis cognationem eam inter Solana referendam cenſet etiam Renodeus. Mandragoris verò potiùs annumerandam cenſet Geſnerus: cui, vt & Dodonęo, Fuchſio atque aliis, dicitur etiam Stramonia. *Stramonium* vel rectiùs *Styrmonium* vocauit Renodæus: *Stramonium peregrinum* Lobelius & Gerardus: *Hyoſciamum Peruuianum* Cordus: *Malum Peruuianum* aliqui: *Tabulam Turcarum* Guilãdinus: Nucem Methellam Matthiolus, Caſtor, Acoſta, Camerarius, Anguillara, Fuchſius & alij.

STRAMONIA ALTERA MINOR, SIVE TATVLA quibuſdam.

Duo Stramonij traduntur diſcrimina: Vnum *minus*: quod ad bicubitalem ſolet aſcendere altitudinẽ duplici Figurã antè exhibitum: Alterum verò *Maius*, quod hominis proceritatem æquat & ſæpe ſuperat. Vtriuſque facies eadem, & flores vtrumq; gerit albos, Smilacis æmulos, Pomáque craſſa, ſpinoſa & echinata; in minore quidem rotunda: in maiore, quod hîc pingimus, acuminata, &, vt reliqua omnia, maiora.

Stramoniæ ſpeciem maximam vocat Camerarius, Daturam Acoſtæ plurimi: *Tatoulam Turcarum*, *Nucem Methellam Arabum*, & *Solanum ſomniferum Græcorum*, Bellonius.

HYOSCIAMVS : Germ. *Bilſemkraut* : Gall. *de la Hanebane*, *Iuſquiame* : Ital. *Iuſquiamo*.

Hyoſcyami tria diſcrimina proponit Dioſcorides: *floribus* purpureis, luteis & candidis. Quatuor verò Plinius, qui meliùs tria dixiſſet, cùm 2. eius & 4. vnum & idem ſint. Plures etiam *Differentias* obſeruarunt Recentiores.

Odore autem fœtido facilè ſe prodit *vulgaris Hyoſciamus* quem hic pingimus, nuſquam non obuius; *foliis* Spinæ albæ, mollibus, lanuginoſis, incanis, copioſis, nullo ordine diſpoſitis, in *caulibus* craſſis denſa lanugine obſitis. *Flores* confertim enaſcuntur calathi effigie, lutei, purpuraſcentium linearum crebro diſcurſu verſicolores, foris hirſuti, purpurantibus apicibus ſtyloque medium occupantibus.

HYOSCAMVS ALBVS : IN QVO CANDIDIORA, hirſutiora, & minora ſunt omnia.

In Vulgari, ſiue Nigro, hic ad latus picto, Pericarpium hirſutum, oblongum, ſeſſile, Glandis inſtar, quinquepartitis acuminatis oris Semen puſillum nigrum continet. *Radix* ſubeſt craſſa, rugoſa, foris fuſca, intùs alba, ac minùs olida quàm folia. Variat autem foliis modò integris, modò diſſectis, modò in ambitu in lacinias acutas diuiſis. Eſtque omnium familiariſſimus, ac ſecus vias vbique ferè gignitur, in ſabuloſis & locis minimè cultis. Floret æſtate.

Albus autem hic pictus in ſatorum & veruactorum ſecus vias marginibus ſpontè adoleſcit. Minimè verò placet Icon noſtra quæ eſt ex Fuchſianis empritiis.

HYOSCYAMVS ALBVS MINOR.

Frequens & ſpontaneus eſt in calidioribus regionibus: at in frigidioribus, non niſi in eorum hortis habetur qui re Herbariâ delectantur. Candidioribus autem molliorib⁹ſque eſt Nigro *foliis*, nec ita laciniatis, ſed potiùs quodammodò ſinuoſis, breuioribus, ſatis craſſis, longiore pediculo fultis. *Floribus* albis, minoribus, & *calycibus* læuioribus.

Refrigerat autem omnis Hyoſcyamus, ſoporifer eſt & dolores ſedat: aduerſus acres calidáſque oculorum fluxiones prodeſt, ſanguinis eruptiones & muliebria profluuia compeſcit, & ad teſtium aliarúmque partium inflammationes adhibetur.

HYOSCYAMVS CRETICVS.

Folio eſt ferè Xanthij, minore, circumſcriptione penè rotundâ, laciniato & veluti circumroſo, hirſuto, *pediculo* vnciali. *Caulis* cubitalem & ſeſquicubitalem aſſequitur proceritatem, ramoſus, albido villo obductus. *Flores* vncialibus hærent pediculis, è longo, hirſuto, ſtriato calyce proſilientes, fundo purpuraſcente: *ſemen* minutum, rubeſcens.

Is *Maior* eſt vel *Minor*, *Luteúſque* vel *Albus*; Cluſio & Caſparo Bauhino authoribus.

Ex albo antè picto ad dentium & aurium dolores magnæ efficaciæ Oleum parare docet Camerarius.

HYOSCYAMVS PECVLIARIS, FLORE PVRPVraſcente.

Creuit hic ex vetuſto ſemine Camerario, *flore* per initia pallidi coloris, ſed quàm elegantioris, poſtea purpuraſcente & incuruo, non æqualiter patulo, vt reliquorum, ſed altera parte aliquantulùm repando? *Foliis* verò vulgaris Hyoſcyami, ſed lætiùs virentibus & multò minoribus. Cubitalis autem erat planta.

Pictones porrò ac Andegauenſes Hyoſcyamum aduerſus pruriginem plurimū commendant, indéque Vernaculo ſermone *l'Herbe aux tignes* vocant. Siccæ enim herbæ Citinos carbonibus inſpergere ſolent, fumúmque exhalantem manibus excipere: ac eo frigore contractas prurigines, tolli aſſerunt.

HYOSCYAMVS SYRIACVS: Germ. *Syriſcher Bilſen*: Gall. *Hanebane de Syrie*.

A Cluſio deſcribitur *Hyoſcyami peregrini rubello flore* titulo.

De Hyoſcyami qualitatibus ſic tradit Galenus: Hyoſcyamus, inquit, cui ſemen atrum eſt, inſaniam ac ſoporem affert: is cui ſemen mediocriter flauum eſt, propinquam ei facultatem habet. Verùm vtrique fugiendi sūt, vt inutiles ac deleterii. Cæterùm cuius ſemen ac flos candidus eſt, ad ſanationes maximè idoneus eſt, ex tertio quodammodò ordine refrigerantium.

Remedia ex Hyoſcyamo tum ad arthritidem, tum ad febres quartanas, in Hiſtoria noſtra magna tradimus.

TABACVM, NICOTIANA: Germ. & Belgis *Tabackē*: Gall. *Nicotiane*, *Herbe à la Reine*: Ital. *Tabaco*,

Tabaci nomen apud pleraſque omnes Nationes retinuit hæc Planta, idque à nouæ Hiſpaniæ in Indijs prouincia *Tabaco* nuncupata, in qua non ſolùm abundat, ſed etiam primò repertum fuit. Galli, quòd *Ioh. Nicotius* Regius aliquando in Luſitaniam Orator, eius ſemen primus ad Reginam, Regis Galliæ matrem detulerit, *Nicotianam* & *Herbam Reginæ* nuncuparunt: *Tornabonam* Itali, quia à Tornabona miſſum vel adſportatum; eadémque ratione *Herbam S. Crucis*, quia à Cardinali de S. Cruce, Romanæ Eccleſiæ Nuncio: *Picielt* Indi: *Vppowoc* Virginiæ indigenæ.

NICOTIANÆ, SIVE TABACI, ALIA ICON. Tabacum maius anguſtifolium.

Tabacum *Bugloſſum Antarticum* vocarunt etiam nonnulli; *Hyoſcyamum Peruuianum* alij: *Sanam ſanctam* & *Herbam panaceam* aliqui, ob admirandas eius virtutes. *Petum* verò plurimi, quamuis Nicotianam Petum dictam verum Braſilianorum Petum non eſſe, nec quicquam cum eo commune habere, referat Lerius.

Quatuor eius obſeruatæ fuêre ſpecies; *Maius*, quod vel latifolium vel anguſtifolium: *Minus* & *Minimum*. Maius latifolium in præcedente Tabella depinximus: hîc Maius anguſtifolium pingimus. De reliquis in ſequentibus.

TABA-

TABACVM MINVS, MINIMVMVE: NICOtiana vel Sana ſancta minima.

Preter antèmemoratas Tabaci differentias, diſcrimen etiam in ſexu obſeruatur: *Máſque* exiſtimatur Tabacũ maius latifolium, *Fœmina* Maius anguſtifolium. Eſtque Fœmina omnibus partibus Mari minor: foliáque in ea, non vt in Mari cauli apprimuntur, ſed pediculis hærent ſatis longis, magíſque ſunt acuminata, & minùs hirſuta.

Naſcitur autem Tabacum in plæriſque Indiæ locis: & eſt hodie apud Europæos ſatis vulgare. Flores Iunio & Iulio protrudit, purpuraſcentes &c. quos excipiunt *vaſcula*, in quibus *ſemen* copioſum, minutum, recens. *Radix* alba & fibroſa. Caulis 2. 3. pluréſue cubitos altus: *folia* Helenij foliis formâ & magnitudine.

PRIAPEIA: quibuſdam NICOTIANA MINOR: Peti genus per omnia minus, *Claſij*.

Hyoſcyamum luteum inſcribunt Geſnerus, Lonicerus, Dodonæus, Camerarius & Gerardus: *ſecundum Dioſcoridis* alij: *Hyoſcyamum Peruuianum* Tabernamõtanus; *Plantam inter Hyoſcyamum & Solanum furioſum ambigentem* nonnulli.

Iiſdem *viribus* quibus Tabacum vulgare prædita eſt, ſed imbecillioribus: Eſt verò id calidum & ſiccum in ſecũdo gradu: itaque calefacit, reſoluit, mundificat, & aliquantulùm adſtringit. Confert plurimùm ad Cephalęam, Hemicraniam, Tetanum, dentium dolorem, Vulnera, famem, ſitim, & alia innumera: de quibus conſulatur *Appendix*.

HELLEBORVS, VERATRVM: Germ. *Nieſvvurtz*: Gall. *Ellebore*: Ital. *Elleboro*.

De Helleboris ex Veterum ſententia agemus *in Appendice*. Duplex autem tum illis tum Recentioribus eſt Elleborus, *Albus* & *Niger*: & Vtrumque ex iis ſummis duobus generibus in varias rurſus ſpecies diſtribuunt Neoterici. Nonnullis enim *Albus* vel Maior eſt vel Minor. Niger verò vel verus & legitimus, vel falſus, Pſeudo Elleborus dictus, cuius variæ rurſus, vt ſuo loco dicetur, obſeruantur Differentiæ.

Albus, *quem hîc pingimus*, gaudet montanis & aſperis; & non modò in calidioribus regionibus, ſed etiam in frigidioribus habetur. Viuit & in hortis. Floret Æſtate,

HELLEBORI SIVE VERATRI ALBI alia Icon,

Helleboro albo *radices* ſubſunt fibroſæ, albæ, in caput collectæ: *caulis* cubitalis vel bicubitalis, teres: foliis ſtipatus quorum pediculus caulem inuoluit. Sunt verò ipſa *folia* Gentianæ foliis ſimilia, longitudine pedali, haud multò anguſtiora, mollia, ſubhirſuta, liris denſiſſimis ſtriata. *Caulis* à medio ferè ad cacumen vſque, ex foliorum alis thyrſos emittit, palmares & ſeſquipalmares *florum* crebertimorum, ſenis ex herbaceo albicantibus foliolis radiatis conſtantium.

Errãt porrò plurimùm qui, vt notat Cordus in Dioſcor, Helleborum hunc cum Dictamno & ſigillo Salomonis confundunt,

HELLEBORVS NIGER FLORE ALBO, AC interdum etiam valde rubente.

Folia ei viridia, ait Dioſcorides, Platani ſimilia, minora, foliis Spondylij proxima, ſubaſpera, nigriora, pluribus diuiſuris inciſa: *Caulis* aſper; *flores* in purpura albicantes, racematim cohærentes: *ſemen* Cnici *Radicibus* cohæret nigris, tenuibus, à capitulo Cepæ ſimili conſibratis, quarũ eſt vſus. In collibus, aſperis & ſitientibus locis enaſcitur. Optimum eſt quod ex huiuſmodi petitur terris, vt ex Anticyra.

In variis hortis & ſyluis Elleborum hunc obſeruauimus; abundat verò præſertim in Italia in mõtibus Euganeis. Flos vt plurimùm initiò albidus, deinde purpuraſcens, poſtremò virens,

HELLEBORVS VEL ELLEBORVS NIGER VVLgaris: flore viridi vel herbaceo: radice diuturna.

Radices huic fibroſæ, nigræ, numeroſæ: à *folia* quam in Adulterino ſylueſtri ampliora, viroris herbacei, teneriora quàm in reliquis duobus, ac in plura ſegmenta diuiſa, ſingulis laciniis in acutum mucronem, non obtuſum, more Hortenſis flore albo, deſinẽtibus, in ambitu ſerratis, nec tam rigidis vt Adulterini. *Flores* pediculis palmaribus & dodrantalibus hærentes, colore ſunt herbaceo, Adulterini Hellebori æmuli, quinis maioribus foliis conſtantes, vmbilicum obſidentibus apicibus crebris, palleſcentibus, *Semen* corniculis aliquot ſurrectis coniunctiſque, aliorum more, continetur.

Conueniunt & huic precedenti aſſignati *Natales*.

HELLEBORVS NIGER SYLVESTRIS ADVLTERINUS, etiam Hyeme virens.

Enneaphyllon Plinij vocāt nonnulli, quòd nouena habeat folia. Pulmonariam Vegetij inſcripſit Geſnerus: Conſiliginem ille etiam ipſe & alij plurimi.

Magnitudine variat, vnde in Helleboraſtrum *Maius* & *Minus* diſtinguit Tabernamontanus.

Naſcitur in aſperis & petroſis, florétque circa Ver & ipſo Vere. Hanc verò Ellebori ſpeciem, vt noxiam internis corporis partibus adhiberi non debere ſcribunt Tragus & Dodonæus Gall. qui *Licoctonum primum* facit.

Præcedentem verò *Elleborum nigrum adulterinum hortenſem* ſiue *domeſticum* inſcribunt Tragus, Fuchſius & alij. *De Viribus in Appendice.*

SANICVLA, DIAPENSIA: Germ. Belg. & Angl. *Sanikel*: Gall. *Sanicle*: Ital. *Quinquefoglio maiore.*

Concinna ſunt Saniculæ folia, quæ à *radice* adſtringēte, foris nigrâ, intùs albâ, fibroſâ, exeunt cum ſplendore virentia, rigidula, ferè rotunda, quinquepartita, ſingulis ſegmētis ſubdiuiſis, quorum omnium pulchrę crenę. *Caulis* cubitalis, enodis, læuis, in faſtigio diuiſus, *floſculos* ſuſtinet, tanquam in vmbellis exiguis confertos, albos, quinquefolios, quos *lappulæ* excipiũt, veſtibus adhæreſcentes.

In ſyluis vmbroſis naſcitur, ac pingui gaudet glebâ, lætóque & humido ſolo. Floret Maio ac Iunio. Folia toto anno virent, nec Hybernum horrent frigus. *Plura in Appendice.*

BVPHTALMVM DODONÆI: ALIIS CONSILIGO tenuifolia.

Non abſimilis Hellebori *radici* huius fibroſa *radix*: *caules* aliquot proferens ſpithamæos, ſtriatos, tenues: in quibus folia tenuiſſimè diſſecta, Branthemi, quorundam. *Flores* pulchri, flaui, nullo excellente odore, ex foliis ſedecim oblongis, ſtriatis, acuminatis, circa mucronē nonnihil crenatis, compoſiti. In medio amœna plurimorum ſtaminum partim herbidorũ corona Capitulum circumſtat, oblongum, echinatum, vt in Ranunculis. Flori verò ſubſunt quina folia oblonga viridantia.

Prouenit in apricis & ſiccioribus collibus gramineiſque campis; floretque Aprili & Maio.

BVPHTALMI DODONÆI, SIVE CONSILIGINIS tenuifoliæ, alia Icon.

Icones noſtræ ſunt ex iis quas ſculptas emimus, nec multùm placent, quapropter duas proponimus, vt quod in alterutra deſiderabitur, altera ſuppleat.

Conſiliginem Columellæ & Plinij eſſe volunt nonnulli, alij *Dioſcoridis Seſamoides minus*: alij *Helleborum nigrum Ferulaceum*. *Elleborinē* Fuchſius. *Elleboraſtrum nigrum* Geſnerus hort. & Camerarius: *Buphtalmum Dodonæi* perplures.

Plurimum naſci in agro Pragenſi, teſtatur Matthiolus: circa Ienam in Thuringia, & Viennam Auſtriæ, Camerarius. Belgis hortenſe eſt. Floret Aprili & Maio.

STAPHYSAGRIA, PEDICVLARIA: Germ. *Leuſskraut*: Gall. *l'herbe aux poulx*: Ital. *Staphuſaria.*

Hirſutum habet Staphyſagria *caulem*, cubito altiorē, teretem, in multos ramos diductum. In his *folia* longis hęrentia pediculis, ampla, vitiginea, vnde toti plantę nomen comparatum, vel Ricini magnitudine & diuiſurâ digitatâ, piloſa. *Flores* pediculis frequentibus, tûm è foliorum ſinu, tum ex caulis faſtigio, tum ex ramis, ortis, inſident, ſingulis ſinguli, cærulei, è quinque foliolis hirſutis compoſiti: apicibus & ſtaminibus foliaceis medium tenentibus. *Semen* rugoſum, nigrum, anguloſum, vridæ facultatis.

Pedicularia dicitur, quoniā pediculos & lentes enecat.

STAPHIDIS AGRIÆ ALIA ICON.

Staphidem agriam ſic deſcribit Dioſcorides. *Folia* habet, inquit, veluti Vitis ſylueſtris, fiſſa; *cauliculos* rectos, molles, nigros: *florem* Iſatidi ſimilem, *ſemenque* in folliculis viridibus veluti Cicer, triangulare, aſperum ex nigro ſubfuluum, intùs album, guſtu acre.

Plinius *Aſtaphiſagriam* & *Staphim* vocat, Galenus *Aſtaphin agriam*; Officinæ corruptè *Staphuſariam*. In Dalmatia, Apulia & Calabria frequentiſſimam eſſe ait Matthiolus; non habent verò frigidiores loci niſi in hortis.

Pruritus, ſcabiem & morbum pedicularem tollit Herba trita cum Oleo illita, inſperſuſque ſeminis puluis. Eius grana decem vel quindecim craſſa per vomitus educunt. *Dioſcorides.*

EPIPACTIS SIVE ELLEBORINE VETERIBVS: Epipactis Matthioli.

Epipactis, referente Dioſcoride, ab alijs Elleborine vocata eſt: eſtque frutex puſillus, perquàm exiguis conſtans foliolis. Eadem fermè habent Plinius & Paulus. De Epipactide verò nihil habet Galenus. At eius meminit L. 9. cap. 1. Theophraſtus: potionibus ex Veratro albo, vt bene ſuccedant, Elleborinem addendam tradens.

Matthioli Epipactidem hîc pingimus, quam nonnulli pro figmento habent. Ridiculum verò prorſus quod adſcribit: ſe quidem neſcire num Elleborine ſit, ſed tamen Epipactida eſſe: perinde ac ſi dicat, incertum eſſe num ſit Helleborus, ſed tamen certum eſſe, eſſe Veratrum.

POLYRRHIZOS PLINII DALECHAMPII.

Radice eſt multiplici, nigrâ: *caulibus* multis, anguloſis, palmum altis: *folijs* Myrti, paulò obtuſioribus, per interualla geminis: *flore* pallido: *ſemine* in oblongis vaſculis. Gaudet aſperis. A radicum verò multitudine nomen obtinuit.

Polyrrhizos Plinii eſſe exiſtimatur. Quærit verò C. Bauhinus in Pin. *An ſit Ellebori nigri, vel Elleborinæ nigræ ſpecies.* Sed vnde quæſo, iſti ea ſuſpicio? Hiſtoria Lugd. cuius Figuram & Deſcriptionem mutuamur, aliam adhuc habet Polyrrhizon Dalechampii, quam latifoliam inſcribit, Nos verò Ranunculum montanum album eſſe exiſtimamus.

RICINVS, PALMA CHRISTI: Germ. Wunderbaum: Gall. *Palme de Chriſt.* Italis *Giraſole.*

Ricinum, *Palmam Chriſti Ceruam maiorem*, *Granum regium* & *Cataputiam maiorem*, inſcribunt vulgò Herbarii: *Ricini* autem nomen ob inuit à ſimilitudine quā ſemen habet cum *Ricino*, liuido ac fœdo animali, quod canibus, bubus, capris, aliſque quadrupedibus adhęret, neque prius decidit, quā pleniùs ſanguine ſaginatum rumpatur.

Arborem eſſe dicit Dioſcorides paruæ Ficus magnitudine: *folio* Platani maiore, læuiore & nigriore; *ramis* caudicibúſque cauis in Arūdinis morem: *ſemine* in vuis aſperis, quod corticibus exutum Ricinum animal repræſentat: ex quo Oleum *nomine Cicinum* exprimitur, cibis fœtidum, lucernis emplaſtríſque vtile.

RICINVS MAIOR AMERICANVS, CVRCAS dictus, & Faba purgatrix Indiæ Occiduæ.

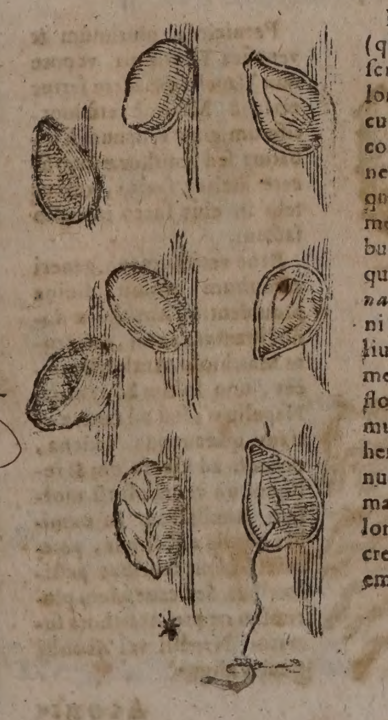

Hiſpanorum *Ficum infernalem* inſcribit Monardes, arboremque eſſe ait cùm fructu tum foliis Ricino ſimilem: ſed in maiorem altitudinem, ob ſoli vbertatem excreſcentem.

Tam mirificâ purgandi facultate præditum aiunt, vt dimidia vnius grani pars valenter ſupernè & infernè purgare valeat; variáque alia præſtare, aiunt.

Eſt autem *fructus Vulgaris* antè picti fructui paulò maior, nec maculoſum vt illud; cætera illi ſimile & nigrum. Sed triangula *ſiliqua ſemina* continens, non eſt tuberculis aſperis obſita, vt in Vulgari.

RICINVS PARVVS ORIENTALIS, DENDE dictus, & quibuſdam FABA PVRGATRIX.

Ricinus porrò Vulgaris (quod in Dioſcoridis deſcriptione deſideratur) *flores* longâ thyrſoeide ſerie ſurculo peculiari racematim cohærentes habet, è ſanguineis criſpíſque ſtaminibus, quæ terna è fructus rudimento emicant, conflati: quibus muricata *vaſcula* triquetra ſuccedunt, quæ *ſemina* claudunt oblonga, Ricini animalculi æmula, foris liuida & maculoſa, interiore medullâ candidâ. Ac præter flores ſunt in eodem thyrſo muſcoſa glomerata coloris herbacei nucamenta, quæ nullo relicto fructu tandem marceſcunt. Radix ſimplex, longa, craſſa, dura, candida, crebras circumcirca fibras emittens.

FABÆ PVRGATRICES CARTHAGINENSIVM; *Dende* Serapionis, & *Albelmoluch* Mauritanorum.

Harum Fabarum varias Icones tum in hac tum in præcedentibus Tabellis ex Imperato tradimus. Eas ad Dende Serapionis & Mauritanorum *Albelmoluch* referendas cenſent nonnulli; Carthagini verò prouenire tradit Monardes.

Vulgarem verò Ricinum ſpontè in Ægypto naſci author eſt Matthiolus. In noſtris regionibus ſeritur in hortis, non modò ad ſpectaculum, verùm etiam aduerſus Talparum iniuriam, quas ferunt Ricinum fugare. Floret Æſtate, atque in calidis regionibus in multos reſtat annos, & in magnam excreſcit altitudinem.

Ricino similis frvctvs: eravvai, Ricini puſillum genus, ex Guinea aduectum.

Inter Exoticos Fructus qui ex Orientali India fuerunt aduecti, fuit & hic, qui in multis Ricinum vulgarem æmulabatur; 4. Cluſio dictus.

Eſt autem *Ricinus vulgaris* calidus & ſiccus in tertij ordinis principio. Pituitam, aquas in abdomine collectas, ſeroſos ab articulis humores, atque bilem, athrços & violenter cum magna naturæ perturbatione, ſtomachique ſubuerſione, ſurſum deorſúmque exturbat: ſeménque potiſſimùm accerſitur in vſum, quod tamen, niſi debitè correctum ſit, exhibere religio erit. Vtendi & corrigendi modum norunt Practici & Seplaſiæ.

Thora Apvla, folio Alchimillæ, aspero & maculoſo, *Tabernæmontani.*

Duplex vulgò ſtatuitur Thora, *Maior* & *Minor*: Maiórque foliorum exortu & numero variat: vnico enim præditum eſt, vel 2. 3. 4. quintúmue ad ſummum, iiſque vel ſtatim à radice, vel in caule naſcentibus.

Tabernamontanus in *Marem* & *Fœminam* diſtinguit, huicque 4. folia, illi duo magna aſſignat. Cæterùm *Caulem* habet Thora ſingularem, palmarem, junceum: cuius ſummo inſidet *flos* vt plurimùm vnicus, Ranunculi & figurâ & colore luteo: nec diſſimile Ranunculorũ echino *Capitulum* è ſeminibus coaceruatis conglobatũ. *Radix* Aſphodeli radicum æmula. Copioſam in monte *Iura* obſeruauimus, tum vno folio, tum duobus & pluribus.

Anthoræ, sive Antithoræ alia icon.

In Rhæticis, Sabaudicis & Helueticis alpibus plurima prouenit Anthora: vt & in Galliæ Ciſalpinæ & Liguriæ itidem montibus. Colitur etiam in hortis, & facilè ex radicibus prouenit: at ex ſemine rarò ante triennium oritur. Floret Iulio & ſemina Septembri maturat.

Duplicem faciunt Tabernamontanus & Camerarius, *Vulgarem* flore luteo, & *rariorem* flore cæruleo vel purpureo. Obſeruauítque etiam idem Camerarius, non vniuſmodi eſſe radicum figuras: alias enim ſingulare tuber habere, alias geminas cohærere: eſſéque vel turbinatas vel oblongas, ac nonnunquam triplices, nonnunquam verò Scorpionum imaginem imitari, vt *Nos* duplici Icone exprimere annisimus.

Toxicvm, thora, aconitvm: Germ. *Wolfsbeer:* Gall. *Aconit*: Ital. *Aconito.*

Duo ſunt Dioſcoridi Aconiti genera: Primum *Pardalianches* dictum; & Alterum Cynoctonum vel Lycoctonum appellatum, cuius rurſus tres facit ſpecies.

Thoram Cyclamini folio *hîc* pingimus, *Tauram, Tuiram, Doram* ac etiam *Tauram Valdenſium* dictam; ac quam *Primum Dioſcoridis Aconitum* eſſe exiſtimarunt nonnulli; An ſit dubitante Geſnero. Eam verò ad Ranunculi genera referente Cluſio.

In Alpibus; & Allobrogum Heluetiorúmque montibus, ac apud Valdenſes, nec non in Baldo Italiæ monte reperitur, floréſque Iunio, & ſemen Iulio maturat. Copioſam obſeruauimus Nos in monte *Iura* ſupra Lauſannam.

Anthora ſiue **antithora:** Germ. *Giffthеyl;* Gall. *Anthore*: Italis *Anthora.*

Caule eſt cubitali, ſingulari, rigido, anguloſo, ſubhirſuto: cui *folia* alternatim adnaſcuntur, Napelli æmula, tenuiùs diſſecta, & ſplendoris illius expertia, auerſâ parte albicantia, ſapore amaro prædita, Nigellæ quadantenus ſimilia. *Flores* non ingrato odore præditi, cucullati, & rictu hiãte Napelli penitùs, excepto colore, qui huic ex flauo palleſcens. Corniculata *ſeminis* vaſcula itidem conſimilia. *Radix* ex bulbis oliuaribus conſtat, foris fuſcis, intùs albis, guſtu amaris, fibratis.

Aconitum ſalutiferum vocant nonnulli, *Zedoariam veram Arabum* alij: *Herbam Napello ſimilem*, eiúſque veneno repugnantem, Auicennæ, alij: *Anthoram* plæriquе omnes.

Anthoræ alia adhvc icon.

Pernicioſa plurimùm & venefica Thoræ vis, vt potè quæ Napelli excedere fertur malitiã. Minimè verò mortiferum eius venenum ſi bibatur: ſed ſemihoræ interficere dicitur ſpatio, vulnus telo in eius ſucco intincto factum.

Bene verò humano generi conſultum voluit diuina prouidentia, Antithoræ dono. Præſtant enim, referente Matthiolo, Anthoræ radices, non ſolùm ad epotum Napellum, ſed ad cætera etiam quæcunque venena, necnon ad viperarum & reliquorum venenoſorũ morſum. Auxiliantur in omnibus cordis affectibus, petechialibúſque febribus, peſtilentibus. Sed cauendum plurimùm ne pro Antithora ſumatur Napelli vel Aconiti ſpecies aliqua.

ACONITVM LYCOCTONVM: Germ. *Wolfsvvurtz*: Gall. *Eſtrangle Loup*: Ital. *Aconito per amaſſar Lupi.*

Hoc eſt Aconitum alterum Dioſcoridis, *Lycoctonū* & *Cynoctonum* dictum: cuius cùm tres faciat ſpecies, hîc pictum ad *Tertiam* refertur, quam *Ponticam* vocari ait, *foliáque* habere Platani, ſed longiora, nigriora & crebriore diuiſurà: *caulem* Filicis pediculo ſimilem, nudum, cubitali altitudine: *Semen* verò in *ſiliquis* oblongis recondere, ac *radicibus* tandem eſſe in Squillæ marinæ modum nigreſcentibus.

Addemus *Nos*, Doctorum fermè omnium calculo, *floribus* eſſe luteis, & ex Camerario, duplicem eſſe hanc ſpeciem: *Maiorem* ſcilicet & *Minorē*, Lupariámque per excellentiam appellari.

ACONITVM MAGNVM, NAPELLVS: Germ. *Blavv Eiſenhüttlein*: Gall. *Napel*: Ital. *Napello.*

Ad trium cubitorum humanā uque altitudinem aſſurgit, tereti, purpuraſcente, rigido, fractúque contumaci *caule*, qui in ramos diductus ſingularem gerit *florum* ſpicam, cæruleorum, & *cucullo* folia reliqua, quaterna numero, obtegentium. Eos verò ſequuntur ſingulos tria ferè Aquilegiæ *Cornicula*, ſemine plena. *Folia* alterno ſitu ex vncialibus pediculis, atro virore nitentia, Aconiti Lycoctoni vulgaris folijs maiora, atque in crebriores anguſtas lacinias multùm diuiſa. *Radix* Napi parui magnitudine, nigra, fibras è lateribus producit, ſæpe & alios Napos collaterales habens. *Plura in Appendice.*

ACONITVM NAPELLO SIMILE, SED MINVS, cæruleum, præcocius.

Inuenitur in Tauricis mōtium iugis, in quibus floret Iulio: in cultis verò multò maturiùs, imò reliquis Lycoctoni generibus præcociùs: eſtque Napello adeò ſimile, vt difficulter ab eo diſtinxeris.

Vulgaris verò antè deſcriptus *Napellus* in alpibus Ananiæ & Rhætiæ, necnon alibi, tum in montibus, tum in planis, alſioſis locis, nullo ſerente, naſcitur: Æſtatéque floret, ſemen Auguſto maturans.

Montbelgardi ſpontè copiosè prouenit inter Pontem *Vauiaucourt* & *Dampierre* in dumetis. Habetur & in hortis. Tres verò eius inueniri ſpecies ſcribit Tragus, *Maximam, Minorem & flore luteo.*

ACONITVM LYCOCTONTM CÆRVLEVM calcari magno.

Reperiri in nonnullis Sileſiæ montibus retulit Cromerus: Vidimus verò Nos in Berneſium ditionis quibuſdam alpibus.

Eſt autem vis & facultas Napelli & homini & quadrupedibus multis pernicioſa, breuíque tempore extinguit. Caueāt igitur ſibi mortales ne breuis florum elegantia, graui diſpendio veneni radicum compenſetur. Calidus porrò & ſiccus eſt Napellus in quarto ordine, teſte Dodonæo.

Napellum autem Auicennæ & Arabum eſſe ſpeciem Aconiti, apud omnes fermè in confeſſo eſt.

ACONITVM LYCOCTONVM NAPELLO SIMILE, folijs latioribus, flore purpureo.

Creſcit hoc in montis *Neuberg*, Ducatus Stiriæ, iugo, ad Vaccarum iſtic æſtiuis menſibus paſcentium ſtabula. Florétque paulò poſt Vulgare, videlicet Iulio.

In altiſſimis verò montiū vallibus naſcitur vulgare Aconitum Lycoctonum; Auſtriæ præſertim Pannoniæ & Heluetiæ: necnon in Hercynia ſylua. In omnibus fermè Italiæ montibus prouenire ſcribit Matthiolus: in montibus cæduis, vbi graminum maxima eſt luxuries, Thalius: in montium petris & rupibus terrâ intectis, Geſnerus.

ACONITVM LYCOCTONVM COMA NVTANTE, maximum, flore cæruleo.

Venenata ſunt omnia Aconitorum genera, & ſucco inprimis radicis nocent, qui non ſolùm aſſumptus certiſſimum homini brutiſque venenum eſt, ſed & telis & ſagittis illitus lethalia vulnera infigit. Imò, teſte Paræo, ſolo odoratu mures interficit; &, vt Plinius lib. 27. cap. 2. refert, tactis fœminei ſexus animalium genitalibus, eodem die mortem infert. Eſtque fortè id Venenum, quo, eodem Plinio teſte, *Calfurnius Beſtia* dormientes interimebat vxores. Calidum & ſiccum in quarto gradu faciunt Scriptores, vnde manſum linguam & fauces adurit. *Plura in ſequentibus.*

ACONITVM LYCOCTONVM FLORE DELPHINII, Dodonæi.

Proceris inſtar Napelli, aſſurgit *caulibus*: *Foliis* variè ſimiliter & creberrimis inciſuris diuiſis. *Flores* ſecundum caules ſuperiùs veluti in longam compoſiti ſpicā, è puniceo ac obſcuriore colore purpuram æmulantur, formâ ferè Floris regij. *Siliqua* & *ſemen* vt maioris Lycoctoni lutei. *Radices* oblongæ, craſſæ, paucis adhærentibus filamentis.

Hîc autem annotabimus, quod mirum, nec immeritò, videtur Plinio: Aconitum ſcilicet Scorpionum ictibus aduerſari. Cum eo, inquit, ſolo colluctatur, veluti pari intùs inuento. Sola hęc pugna eſt; cùm venenum in viſceribus reperit: mirúmque, exitialia per ſe ambo cùm ſint, duo venena in homine commoriuntur, vt homo ſuperſit.

ACONITVM LYCOCTONVM FLORE MAXIMO, coloris è cæruleo purpurei.

Spontè prouenire ait Cluſius in *Iudenberg* altiſſimo totius Stiriæ monte, ac florere Auguſto. *Nos* Monthelgardi habuimus in § B. horto, vbi cum præcedente florebat ſub extremum Iulium.

Sumpto autem Aconito caput valde perturbatur, & ſequitur eius grauitas, vertigo, muſculorum temporum conuulſio, deliria, tremor, lachrymæ inuoluntariæ, oculorum rubedo, laterum dolor, pectoris grauitas, ſpirandi difficultas, circa pilorum morſus, flatus in inteſtinis copioſi, totius corporis tumor, tandémque, niſi citiſſimè malefica vis eius infringatur, mortem affert.

ACONITVM LYCOCTONVM FLORE CÆRVLEO, galeâ elatiori, radice bulbosâ.

Pręter fibras quib⁹ ſubinde radicatū terræ hæret, bulbos gerit turbinatos, è quorum baſi fibræ aliæ exeunt. *Folia* ex *caule* alternatim producuntur mediocri amplitudine, quæ in quinque profundas lacinias, rurſum leuiùs ſubdiuiſas, conſcinduntur, ſplendenti virore prædita, ſubhirſuta. *Flores* galeati, rari, Caſſidem longam erigūt, colore cæruleo.

Adeò maligna porrò eſt vis Aconiti, vt niſi ſtatim ſuccurratur, hominem ſubitò interficiat, & quidem vnius diei ſpatio, vnde Plinius Aconitum omnium Venenorum ocyſſimum eſſe ſcribit. Nonnulli tamen Napellum adhuc nocentiorem eſſe ſtatuunt: plantáſque adhuc magis venenatas habet India.

ACONITVM RACEMOSVM: NAPELLVS RACEmoſus: Chriſtophoriana quibuſdam. An Actæa Plinij?

Chriſtophoriana dicta herba, *radice* eſt craſſiuſculâ foris nigrâ, fibris donatâ. *Caules* ſeſquicubitales, inciſi, tenues, teretes, geniculati. *Folia* ampla, oblonga, acuta ſplendentia, multifariam profundè inciſa. *Flores* racematim diſpoſiti, candidi, ex folijs quinque caducis compoſiti, intra quæ *ſtamina* cādida, herbido nonnunquam *apice*. Iiſque *baccæ* ſuccedūt, oblongæ, per maturitatem nigræ, in vuæ modum cohærentes.

Plæriſque Germaniæ, ac circa Rhenum Moſamque locis, in ſyluis præſertim montoſis, occurrit, & floret Maio.

Aconito autem aſſumpto ante omnia procurandus vomitus, deinde Alexipharmacis eius malis occurrendum.

TITHYMALVS, ESVLA: Germ. *Wolfs Milch*: Gall. *Tithymale, Herbe à laict*: Ital. *Tithymalo.*

Tithymali genera tria tantùm habet Theophraſtus. Dioſcoride verò, Plinio, Galeno & Apuleio authoribus, ſeptem ſunt: *Characias*, ſiue Maſculus: Myrtites, ſiue Fœmina: Paralius; Helioſcopius; Cypariſſias: Dendroides: & Platyphyllos. Pluréſque adhuc, vt ex ſequentibus patebit, enarrantur hodie Tithymalorum *Species* & *Differentiæ.*

Tithymalum Cypariſſiam hîc pingimus, quem ſæpiùs alunt ſepes & pratorum margines; ac nonnunquam etiam agri inter ſtipulas, demeſſis ſegetibus: quemque habent etiam nonnulli in hortis. Inſigniter autem variat, pro anni tempore, vnde fit vt in eo delineando non parum varient Scriptores.

TITHYMALVS MINIMVS ANGVSTIFOLIVS annuus; Eſula exigua.

Palmaris aut ſemipalmaris eſt plantula: radiculā nitens tenui, tres aut quatuor vncias longā. *Caules* & ramuli foliolis ſtipati ſemūciam, vnciæue trientem, longis, ſemiculmū latis, crebris, ſurſum ſpectantibus, lacte turgidis. *Floſculi* herbidi, & pericarpium triquetrum, Tithymali Cypariſſiæ, ſed multis numeris minus.

In ſegetibus Gallo-Belgij & Angliæ, ſæpiùs Æſtiuo tempore reperit Lobelius; Tragus in agris à Meſſe, Autumnali tempore.

A ſucco porrò quo tum hæc, tum reliquæ cunctæ turgent differentiæ, *Herba lactaria* nomen commune factum eſt omnibus Tithymalis.

APIOS SIVE ISCHAS.

Facilis è *radice* eſt *Apij* cognitio, quæ quia oblonga, turgida, inque Pyri modum turbinata, plantæ nomen fecit. Eam Napi radici rectè comparaueris. Ex illius verò capite *ramuli* aliquot exeunt palmo breuiores: *foliis* ſatis frequentibus amicti, Eſulæ rotundæ ſeu Pepli, at minoribus, ex auguſto principio ſenſim dilatatis, perque extremum rotundis.

Tithymalum tuberoſam, & *Tithymalum tuberoſa radice*, inſcribũt Tabernamontanus, Caſtor, Dodonæus, Lat. Cluſius & alij. *Apion* Matthiolus, Anguillara, Dodonæus Gall. Lacuna & Hiſtor. Lugd. *Apion veram* Geſnerus & Lobelius.

APIOS SIVE ISCHAS ALTERA, CLVSII.

Præcedens Icon noſtra ex emptitiis eſt, nec in omnibus placet. Aliam verò hîc ex Cluſio ſubijcimus, quam ille Apion alteram inſcribit: C. Bauhinus Tithymalum tuberoſâ oblongâ radice.

Iſchas etiam dicitur Apios, quòd ἰσχάδα, id eſt, Caricam ſeu Ficum aridam referat: à cuius figura χαμαιβάλανος appellationẽ etiam obtinuit.

Naſcitur autem Apios in montoſis & aſperis, necnon etiam in herboſis, authore Plinio. Superior porrò radicis pars aſſumpta vomitione bilem pituitámque extrahit, inferior per aluum. Tota verò ſumpta, vtraque parte purgat.

CHAMÆSYCE DIOSCORIDIS ET PLINII.

Gracilem *radiculam* habet, longitudine circiter palmari, fibris aliquot tenuiſſimis donatam: *ramulos* pedales, in alas ſubdiuiſos, rubentes, ſubhirſutos, ad terram procumbentes: quibus ad *genicula* adnaſcuntur *folia* coniugatim oppoſita, ſubrotunda, quà terram ſpectant rubentia, ſupernè viridantia, cum purpurea vt plurimùm in medio nota. *Floſculi* ad ramulorum diuaricationes inter folia emicant purpurei: latitantq; ſub foliis *Pericarpia tricocca*.

In aridis, ſquallidis petroſiſque locis naſci ſcribũt Plinius & Dioſcorides. Nuſquã in Germania apparere ſcribit Lobelius: ſed in Galliæ Narbonenſis aridis & ſabuloſis plurimam reperiri.

TITHYMALVS HELIOSCOPIVS, SIVE SOLIſequus: Eſula vulgaris nonnullis.

Breuis huic, & plærumque ſingularis, *caulis*, modicè hirſutus: *folia* Portulacæ, minùs tamen rotunda, ex viridi lutea, in ambitu nõnunquam crenata, aliàs non. *Surculi* è caule ſummo nati, *vmbellam* quodammodò efficiunt, *flores* ſuſtinentes exiguos, herbidos; Myrſinitæ facie, peltatos. *Semen* in pericarpiis triquetris. *Radix* ſingularis, fibroſa.

Helioſcopij appellationem obtinuit, quoniam capita cum Sole circumagit. Cunctis porrò Gentibus familiaris eſt, in collibus, campis incultis, ruderibus, ac circa Oppidorum mœnia: in hortíſque ipſis nonnunquam etiam moleſtus.

PEPLOS SIVE ESVLA ROTVNDA: ET DE PEplide: *Euigilium matutinum* Ruellij.

Pro *Peplo* & *Peplide* vnam tantùm damus Iconem, nec inſufficienter fortè, cùm vt nomine, ſic etiam effigie altera alteram præ ſe ferat, colligantúrque, reponantur, cõdiantur & exbibeantur, vno eodémque modo, ac iiſdem ſint præditæ viribus.

In eo autem potiſſimùm videntur differre, quòd *Peplis* in mediterranei maris littoribus natales quærat ſuos: apud Septentrionales verò minimè habeatur, niſi in hortis, vt nec in Oceani littoribus. Peplos verò in Germaniis & Galliis paſſim vbique proueniat circa ſepes, hortorum margines & in vinetis.

A Scriptoribus tamen ſeparatim traduntur & pingũtur: diſtinguitúrque vtraque in *Maiorem* & *Minorem*, quod per Nos licet.

PITYVSA: ESVLA MAIOR: TITHYMALVS platyphillos Fuchſij, & Tith. Stictophyllos.

Platyphyllon Tithymalum, Fuchſij quem hîc pingimus cum *Pityuſa* & *Eſula* maiore, eandem eſſe plantam contendunt nonnulli: an verò ſit dubitat Lobelius. Videtur porrò Fuchſius plantam exprimere primò prouenientẽ, atque antequam vmbella ſit ramoſa.

Duplex autem obſeruatur, *Maior* & *Minor*, cui folia hirſuta.

In agris & circa dumeta prouenit, ac ad ſabuloſas fluminum crepidines. Auguſtóque & Septẽbri floret, & cùm prodit initiò Veris folia ſanguineis guttis aſperſa conſpiciuntur.

Peplus de qua modò agebamus, à ramulorum ambitu, & quaſi rotundo velum efformante, terramque operiente, amictu, nomen obtinuit.

TITHYMALVS SYLVATICVS TOTO ANNO folia retinens: Tithymalus dendroides.

Abundat hic in Hiſpania, Gallia, Heluetia, ac reliqua Germania, in vmbroſis ſyluoſis locis; & primo Vere floret: Geneuæ abundat circa montem Saleuę,& pontem d'Arue; nec non Baſileæ prope *Krentzach*, *Dornack* ac *Mutets*.

Tithymalum dendroidem, vocant Cordus & Geſnerus hort. Dendroidem verò Tithymalum ſic deſcribit Dioſcorides: Naſcitur in petris, ait, folioſúſqueeſt in cacumine, denſámque ſpargit *comã*, ſucco lacteo prægnans, ſubrubentibus *ramis*, *folijs* circa ipſum Myrti, tenuioribus; *ſemine* Characiæ.

TITHYMALVS AMYGDALOIDES, SIVE Characias, id eſt, Vallaris.

Tithymalorum Maſculus, *Characias* vocatur, ait Dioſcorides; ab aliquibus *Comatus*, atque etiam *Amygdaloides*, à foliorum forma: ab aliis *Gobius*. Porrò ſunt huic *caules* ſupra cubiti altitudinem, rubicundi, *Folia* circum ramos Oleæ, ſed longiora. *Radix* craſſa & lignoſa. In caulium cacuminibus *coma* pendet iunceorum virgultorum, ſub qua caueæ quędam peluibus aut alueolis ſimiles; ac in iis *ſemen*.

Abundat Monſpelij in locis ſaxoſis, &, teſte Cluſio, in Hiſpaniarum aſperis & montoſis, vix alibi ſponte proueniens obuius.

TITHYMALVS VERRVCOSVS.

Plures huius *radices* tenues, in vnam tandem coëunt, digiti craſſitudine, lignoſam, pedalem, corticee externè nigro, internè albo. *Virgę* multæ, lẽtæ & fractu cõtumaces, tenues ſubrubentes, pedales, alternatim adnata *folia* ſuſtinent, vnciã longiora, ſemunciam ferè lata, tenui lanugine, magis tamen infrà quàm ſuprà, obtecta: interdum rubentia. *Flores* in vmbella flaueſcunt; quibus ſuccedunt *Capitula* rotunda, criſpo ceu arenularum minutiſſimarum congeſtu, aut verrucarum inſtar, aſperata; quę matura vbi ſe aperiunt, in tres partes diuiduntur, in quibus terna *ſemina*.

In aridis & ſabuloſis prouenit.

TITHYMALVS SERRATVS DALECHAMPII.

Cubitali *caule* prędictus eſt, per quem *folia* vncialia, alia culmo latiora, alia etiam minùs lata, plæraque non acuminata, ſed ſubrotunda, denticulis per ambitum crenata. *Flores* acetabulorum cauo inſidentes muſcoſi, lutei. *Capitula* maiuſcula, triquetra, ex tenui pediculo, Myrſinitis ferè paria.

In Icone noſtra non benę repræſentantur ſerraturę; nimiũmque acuta pinguntur folia.

In Narbonenſi agro frequens eſt, nec alibi temerè reperitur.

TITHYMALVS MYRSINITES, ſiue MYRTITES.

Ramis dodrantalibus craſſiuſculis per terram maximâ ex parte funditur; quos ſerie quadã ambiunt *folia* Myrti, pinguiuſcula, colore glauco prædita, in acumen deſinentia. Ramorum extrema in ſurculos abeunt indidem ortos, pyxidata *folia* rotunda tranſadigentes, vmbellatim diſpoſitos; quibus inter folia inſident *flores* colore herbido: Pericarpia triquetra.

Myrtitis aut Myrſinitis cognominationem à foliorum cum Myrto cognatione habuit. Creſcit ſua ſponte in nonnullis Italię montoſis locis; *Nos* verò nuſquam niſi in hortis vidimus.

Eum verò nunquam viſum exiſtimaueris Matthiolo & Lacunæ, tam ridiculè, vel iudice Lobelio, pingunt.

TITHYMALVS PARALIVS.

Naſcitur in maritimis, ait Dioſcorides, *ramis* ſubrubentibus: palmum altis, quinis ſeníſue à radice exeuntibus. *Foliis* Lini, anguſtis, paruis, oblongis, in verſus quoſdam digeſtis; *capite* in cacumine orbiculato, in quo *ſemẽ* vt Eruum vario colore emicat: *flos* albus, &c.

Non modò in Italię & Hiſpaniæ, ſed & in Hollandiæ, Zelandiæ, reliquáque inferioris Germaniæ maritimæ orã, locis incultis, aridis & præaltis prouenit. In hortos tranſlatus rarioribus eſt foliis.

ALYPVM MATTHIOLI TITHYMALIS affine.

Alypum, authore Dioſcoride, ſurculoſa herba eſt, ſubrubra: gracilibus *ramulis*: tenuibus foliis: *flore* molli, læui & copioſo: *radice* Betæ, tenui, refertâ acri ſucco. Gignitur in maritimis, ac plurima in Lybia: Semen atram bilem deijcit, verùm interanea exulcerat: *Sic ille.*

Quantùm verò hallucinatus ſit Coldenbergius, in eo quod in Diſpenſ. Cordi, ſupra Diacaſt, herbam quæ Alypi nomine hodie cognoſcatur, affabrè Matthiolum depictam exhibere dicit, oſtendit Dalechampius.

Nos plantam cuius Figuram hîc exhibemus, Stutgardia à Doct. Schvvartzio accepimus.

ALYPVM QVIBVSDAM, SIVE ESVLA rara, flore purpureo.

Seſquicubito lõgiores profert *caules*, nõ ſine ramis frequentibus & longis: per quos *folia* Lentiſci vel Glycyrrhizæ, oblonga, per extremum obtuſa, glabra, euidentibus obliquis crebris neruis in margines exporrectis diſtincta, coniugatim ex modicis interuallis breuibus pediculis donata. *Flores* è ramorum cacumine pendent, in racemum conceruati, ſinguli, oblongi, nolæ exiguæ formâ, colore purpuraſcente. *Radix* valde prolixa & ſatis craſſa. Lac ex omnibus partibus acre & feruidum, Tithymalorum more fundit.

Non alibi qũàm littoribus & Inſulis ſinûs Adriatici reperitur, & in Lio Inſula exigua. An *Turbith Antiquorum*?

TITHYMALVS APHYLLOS.

Caules recti, nudi, quales Sparti aut Geniſtæ, aut certè pauciſſimis *foliis* donati, circa Veris & Autumni medium, cum *floribus* in ſummitate pallidis, qui breui decidentes cauliculos nudos relinquunt anni reliquo. Intra floſculos Autumnales *ſemen* latitat.

Frequens eſt admodum hæc planta in maritimis Africæ: apud Nos facilè non prouenit. Ex ea verò Lac abundanter exſtillat, colore albo, ſaporéque acutiſſimo & quaſi cauſtico.

Æthiopes hac plantâ ſiccatâ, & in puluerem redactâ, vtuntur in condimentis, ſicut Nos Pipere: exiſtimántque quidam eſſe *Xabram* & *Camarronum* Rhazis. De Tithymalis plura *in Appendice*.

LATHYRVS ſiue CATAPVTIA MINOR: Germ. *Spring kraut*: Gal. *Eſpurge*; Ital. *Lathyri*, *Cacapuzza*.

Lathyris, quòd lacteo turgeat ſucco, & iiſdem penè viribus quibus Eſula polleat, Tithymalorum familiæ à cõpluribus accenſetur; ac teſte Dioſcoride, Tithymalus à nonnullis appellatur.

In hortis ſemel ſata, ſemine quotannis ſe propagat, etiam Hyeme virens: primóque anno fructum non fert. In agrorum Angliæ & Galliæ marginibus occurrit: eſtque apud Inſubres frequẽtiſſima, ad Rhenum etiam ſpõtè variis locis pullulans. Floret Æſtate, ſeménque Auguſto & Septẽbri maturat. Prout autem adultior vel iunior eſt latiora vel anguſtiora habet folia, vnde à Tabernamõtano duæ proponuntur Figuræ. *Plura in Appendice*.

DE TVRPETHO, SIVE TVRBITH.

Turpethum cuius generis ſit planta, maximè inter rei Botanicæ Scriptores controuertitur. Meſue *lactariam ferulaceámque* plantam nominat. Serapio & Auicenna, quamuis nullo commendetur odore, nec guſtui acre videatur, *Tripolium* tamen eſſe exiſtimarunt. Actuarius modò *Pityuſæ* radicem dicit, modò *Alypum Dioſcoridis*. *Tithymali Myrſinitis* radicem eſſe putat Braſſauolus: ſed quantùm Myrti folia à foliis Ferulæ differant qui neſciunt, rei Herbariæ peritos conſulant. Fuchſius *Thapſiæ radicem* eſſe voluit: ſed Thapſia lacteo ſucco non turget, quod tamen de Turpetho traditur. Nonnulli *Scammoniæ Anthiochenæ* radicem eſſe credidêre. Diuerſam opinionem mordicùs tenet Garcias: *Plantam eſſe* ſtatuens radice nec magnâ nec longâ: *caule* Hederæ modo per terram extenſo, digiti craſſitie, duos vel tres palmos longo; ac *foliis* tandem Althææ, vt etiam floribus, iiſque candidis, & nonnunquam rubentibus. Sícque quid ſit *verum Turbith* adhuc ambigitur. Vtut ſit, nulla tamen eſt Officina in qua Turbith iis notis inſignitum quas optimo tribuit Meſuæus, non inueniatur. *Gummoſum* ſcilicet, *album, vacuum, arundinoſum, cortice cinericeo & plano, fractu facile*, &c. Eſt autem, ſecundum eundem Meſuem, aliud *hortenſe* & aliud *ſylueſtre*: atque vtrumque vel *magnum* vel *paruum*; *album*, *flauum* vel *nigrum*.

Calidum porrò & ſiccum ſtatuitur in tertio ordine, varióſque præſtat vſus; vnde etiam Fallopius; *Turbith*, inquit, non habet minorem vim quam habet *Scammonium*. Sed quia non eſt in vſu ſuccus ipſius, vt eſt in vſu ſuccus *Scammonij*; at eſt in vſu radix: idcirco videtur habere minorem vim, quàm habeat Scammonium: Verumtamen ſi conferatur ſuccus ſucco, & radix radici; profectò Turbith non habet minorem vim, quàm habeat Scammonium. Vnde aliqui volunt Turbith eſſe dictum à turbando. Sed decipiuntur quoniam dicitur Turbith ab Arabibus quaſi Turpethum, ſumpto nomine à Græcis recentioribus, & præſertim ab Actuario, qui vocat Hoc Medicamentum nomine *Turpethi*.

CLASSIS XXXIV. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ

STIRPIVM

CLASSIS XXXV.

HERBÆ CRASSIFOLIÆ ET SVCCVLENTÆ.

PORTVLACA, ANDRACHNE: Germ. *Burtzel*, *Burtzel kraut*; Belg. *Porceleyne*: Gall. *Pourpier*, *Pourcelaine*; Ital. *Purcellane*.

DE *Portulaca arbore*, vt & de *Portulaca fruticoſa*, ſiue *marina*, actum antè in Claſſe 8. hic autem de *Portulaca herba* ſermo.

Eius duo ſumma genera, *Satiuum* ſiue *Maius*, cui latiora folia, craſſiórque & procerior caulis: & *Syluestre* ſiue *Minus*, quod humi repit, minoribúſque eſt, tenuioribus ac crebrioribus, foliis.

Portulaca hortenſis quam hîc pingimus, ſimplici ferè eſt *radice*, cui paucæ fibrę appenſæ, ac progreſſu temporis ligneſcente. *Caules* plures, pedales circiter, teretes, ſubrubentes: *folia* incondita, ſucculenta, ſaporis ſubacidi; inter quæ oriuntur *floſculi* lutei, ſtellati, *apicibus* concoloribus: iiſq; ſuccedunt *pericarpia* rotunda, *ſemen* continentia puſillum, pullum.

PORTVLACA SYLVESTRIS MINOR, SIVE ſpontanea.

PAſſim in hortis & vineis naſcitur, multis numeris minor quàm Satiua; tota terrę appreſſa, nec humo ſurgens. *Radice* autem eſt craſſiuſculâ, ſicuti & ramis ſucculentis multifidis. *Folia* vngui digiti minimi ferè paria, ſucculenta, craſſa, atrouirentia: *flores* puſilli & muſcoſi.

Portulacam *ſylueſtrem*, *aruenſem*, *anguſtifoliam*, *minorem* & *ſpontaneam* inſcribunt vulgò Herbarij.

Pimo Vere reperitur in aruis frumentarijs. Satiua verò in hortis ſeritur Martio & Aprili, Iunióque ac deinde in Autúmnum vſque viget ac viret.

Refrigerat porrò Portulaca in tertio exceſſu, & humectat in ſecundo: mobiles dētes ſtabilit commanducata, & eorum ſtuporem tollit. *Plura in Appendice*.

CEPÆA: Germ. *Cepeen kraut*, *Welſch harnkraut*: Gallis & Italis *Cepæa*.

Spargit per terram *folia* ſucculenta, Portulacæ ſimilia, minora, ſubrotunda: atque alia per *caules* cubito proceriores, ramoſos, ex oblongo per extremum rotunda. *Flores* parui, albicantes, vncialibus pediculis nixi. *Radix* obliqua, gracilis, breuis, multis fibris capillata.

Cepæam inter eas plantas refert Ruellius; quę Portulacæ effigie folia faciunt. Sic Portulacæ ſimilem dixêre etiam Dioſcorides, Plinius & Paulus, at nigriora illi tribuūt folia. Eius verò in ſimplicium cenſu non meminit Galenus.

Spontaneam vidimus Lugduni *au bois de la bonne Allemande*, cultam verò in variis hortis: ignotámq; Matthiolo fuiſſe miramur. Folia cum vino pota vrinæ ſtillicidio, veſicæque malis, auxiliari, apud Dioſcoridem legimus.

RHODIA RADIX: Germ. *Roſen Wurtz*: Gall. *Racine ſentant la Roſe*: Ital. *Rhodia radice*.

Tuberoſâ *radice* nititur, quam à Roſarum conſimili odore ſaporéque Rhodiam appellant, foris in fuſco ſplēdente, intùs albâ, fragili, roſeum odorem halante. *Virgę* ab vna radice plures oriūtur, tenues, numeroſo foliorū agmine densè ſtipatæ, ſubſtātiâ & poſitu Telephij vulgò dicti, anguſtorum, oblongorū, acuminatorum, & circūquaque ſerratorum, colore glauco, excepto mucrone purpuraſcēte, ſapore adſtringente. *Flores* in vmbella gerit ex pallido rubeſcentis coloris, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* extra reflexæ, *ſemen* continentes minutum oblongum & paleaceum.

Naſcitur in altiſſimorum mōtium rupibus, ſaxoſis pręruptíſque locis; vbi vix tantum terræ circum habet, vt illi inhærere poſſit, transferturque etiam in hortos. *Plura in* *ppendice*.

ANA-

ANACAMPSEROS, CRASSVLA: Germ. *Wundtkraut*: Gall. *Repriſe, Graſſette*: Ital. *Faba graſſa.*

Pedalis & altior eſt Anacampſeros: *caulibus* rectis, teretibus: quibus perquàm crebra adnaſcuntur *folia* ſurrecta, ſucculenta, Portulacæ folijs longiora, colore glauco, rubedine aliqua ſubinde perfuſo, crenata, & nonnunquam integra. *Flores* in vmbellas digeſti, albi, quinque folijs conſtantes. *Radix* ſubeſt tuberculis glandulоſis ſtrumoſa: nullo verò nec odore nec ſapore excellit.

Faba inuerſa dicta eſt, quia radix ima innumeris tuberibus ſcatet, quæ Fabarum æquant magnitudinem.

Variat folijs vel integris & ſubrotundis, vel oblongis & integris: iiſque denſioribus vel rarioribus: ac florum etiam colore albo, luteo vel purpuraſcente.

ANACAMPSEROS PVRPVREA: TELEPHIVM purpuraſcens multis.

Pari cum alba magnitudine *caulem* habet ex *radice* ſtrumoſa rectum & rigidum. *Foliorum* diſpoſitio etiam eadem: ſed anguſtiora ſunt, longiora & dilutiore virore tincta, perinde crenata. *Flores* ſurculis inſident vmbellati, iam dictæ Anacampſerotis, quo etiam colore ſunt *ſtamina* media & *apices.*

Variat folijs longioribus vel breuioribus, pluſque vel minùs crenatis. Scrophulariam inſcribit Tragus: Fabariam Lonicerus: Craſſulam montanam Cæſalpinus: Telephium purpuraſcens Fuchſius, Lobelius, Cluſius, Camerarius, Tabernamontanus, Gerardus, & Hiſtor. Lugd.

ANACAMPSEROS MAXIMA, CRASSVLA MAIOR Hiſpanica, Telephium latifolium.

Duos, tres pluréſue habet *caules* è radice prodeuntes, cubitales, ſucculentos, in latus ſe inclinantes: quibus *folia* ex interuallis bina adnaſcuntur, ſemper aduerſa, craſſa, ſucco plena, & magis quàm in reliquis carnoſa. *Flos* in extremis ramis quaſi vmbellatim naſcitur, pallidus. *Radices* autem illi plurimæ glanduloſæ, Craſſulæ vulgaris radicibus ſimiles.

Vtrum verò hæc Anacampſeros, vt & reliquæ, ad Telephium ſit referenda, necne, plurimùm ambigitur: in id tamen inclinat Doctorum maior pars. Eas *Sedi minoris* nomine donant etiam plurimi, *Cotyledonis* alij.

ANACAMPSEROS MINOR, ROTVNDIORE FOlio, flore albo, & radice vermiculari.

Telephium minus, repens, ſemper virens, inſcribunt Lobelius, Camerarius, Tabernamontanus, Gerardus & alij.

Naſcuntur autem Anacampſerotis ſpecies omnes nullo negotio fermè vbique, ſed in locis vmbroſis præcipuè: florentque Iulio & Auguſto.

Humidæ autem & frigidæ ſunt temperaturæ: & vulnerarijs annumerantur, ac herniis conducunt. Herba tuſa & impoſita ſanguinem è vulneribus manantem ſiſtit, doloréſque magnos in vulneribus & vlceribus ſedat. *Plura in Appendice, 656.*

COTYLEDON, VMBILICVS VENERIS: Germ. *Nabelkraut*: Gal. *Nombril de Venus.* It. *Vmbilico di Venere.*

E' *radice* tuberoſa, exiguis fibris donata, pediculi exeunt palmares, in medium peltati circinatique, *foliis* craſſis ſucculentis & glaucis, in vmbonem inſertis, ſaporis viſcidi & aquei: indidémque prodeunt *caules* duo aut tres, dodrantales aut altiores, aliàs ſimplices, aliàs ramoſi: ab imo ferè ad ſummũ vſque oblongis, concauis, herbaceis, confertis *floribus* comoſi. *Semen* comoſum Portulacæ ſimile.

Nomen accepit à figura folij acetabulo ſimili, vnde etiam *Acetabulum* dixêre nõnulli, *Cymbalium* alij, *Cotyledonem & Vmbilicum Veneris* plærique omnes, *Scatum cœli* Manlius, *Herbam coxendicum* Plinius. *De Viribus in Appendice.*

COTYLEDON ALTERA OLIM MATTHIOLO.

Cotyledonem ſextuplicem facit C. Bauhinus, *Maiorem, Paluſtrem, Subhirſutam, Mediam foliis ſubrotundis, Mediam foliis oblongis ſerratis,* ac *Minorem foliis etiam oblongis ſerratis.*

Duo verò tantùm genera fecêre Dioſcorides & Plinius, quorum primum in præcedente Tabella exhibemus, alterum verò, vt Nos hîc, pingit Matthiolus.

Naſcitur autem Cotyledõ in ſaxis & vetuſtis ædificiorum parietibus atque in Oppidorum mœniis. In locis calidis in fine Autumni apparet, foliaque per hyemem ſeruat, atque Aprili & Maio floret. Reperiri in Stiriæ alpibus ſcribit Cluſius.

CYMBALARIA vel CYMBALARIS, CAPNI GEnus alterum quibuſdam.

Hanc à *Cymbalo* nomen habere teſtatur C. Bauhinus. Naſcitur in antiquis & vliginoſis ædificiorum parietibus, macerijs & ſaxis, atque in figulinis vaſculis etiam habetur. Herbã eſſe ait Hermolaus folio Hederaceo ac flore paruo purpureo, quæ minimè ſit Cotyledon, quãuis *Cotyledonem Cymbalion* etiam vocet Dioſcorides: nonnullos verò Capni genus facere. Addemus Nos reperiri etiam floribus cæruleis: floribúſque ſuccedere *Capitulum globoſum, ſemina claudens parua*, criſpa: & *virgis* eſſe tenuibus, teretibus, læuibus, purpuraſcentibus & longis: *foliáque* longis appenſa eſſe pediculis.

SEDVM, SEMPERVIVVM: Germ. *Hauſs wurtz*; Gall. *Ioubarbe*: Ital. *Semperuiuo*.

Sedi ſiue Semperuiui duo apud Veteres ſumma genera, *Maius & Minus*, minimè enim plura agnouêre Plinius, Galenus & Oribaſius, quin & Dioſcorides ipſe. Tertium enim quod addit, ac *Illecebram* vocari ait, non eſſe, ſed videri tantùm, Aïzoi ſpeciem, ſcripsêre tum idem Dioſcorides, tum eum ſecutus Oribaſius. Ad ea verò ſumma cacumina varia plurima, vt ex ſequentibus patebit, referuntur Sedi diſcrimina.

Sedum arboreſcens hîc pingitur, quod pro *legitimo maiore* Dioſcoridis *Aïzoo* à pleriſque omnibus vulgò recipitur: frequentiſſimúmque eſt in ædium tectis, & ſupra muros, ac in fictilibus etiam habetur.

SEDVM, ſiue AEIZOON, MAIVS VVLGARE.

In orbem ſpargit terræ appreſſa *folia*, alia alijs incumbentia, craſſa, ſucco lento frigido prægnantia, æterni viroris, ſenſim in acumen deſinentia, ex fibroſa *radice* orta, quæ ſubinde ſe propagans numeroſam ſimilium orbiculorum ſeriem parit. *Caulis* totus ſimilibus, ſed acutioribus folijs, veluti ſquammis, obtectus, craſſiuſculus, pedali altitudine, ſuperiùs in ramos diductus, *flores* ſcanſiles ſerie quadam ſuccendentes gerit, patulos, purpuraſcentes.

An *Aïzoon maius* Dioſcoridis & Plinij? *Cotyledonem alterum* eſſe ſtatuunt Cluſius & alij.

SEMPERVIVVM, ſiue AEIZOON, MAIVS CRENAtum Myrtifolium, Lobelij.

Hoc pro vulgari Maiore malè pingit Cluſius. Vulgari autem maiori, nihil vſquã Gentium vſitatius, vulgatiúſue. Perenni vegetóque foliorum virore viget, eúmque Hyeme & Æſtate in parietibus vel imbricamentis, etiam nullis, vti videtur, radicibus nixum, aduerſus quaſlibet cæli impreſſiones tuetur. *Caulis* floriferus eſt poſt Solſtitium æſtiuum, ac deinde areſcit. Mirúmque hanc plantam, inter petras, & ad macerias & muros, vbi terrâ planè deſtituta eſt, virentiorem quandoque conſpici.

Eſt porrò humidæ & frigidæ qualitatis, indéque calidis morbis & inflammationibus vtile eſt. *Plura in ſequentibus.*

SEDVM SIVE SEMPERVIVVM MONTANVM latifolium, flore purpureo.

Radix craſſa ſatis ocellos circumcirca crebros, progignit. *Folia* ſemunciâ breuiora, acuminata, latiuſcula. *Caulis* ſatis craſſus, hirſutus, vncias tres altus, ſenos, plures paucioréſue, in cacumine geſtat *flores* magnos, longis, perangustis, purpurantibus folijs conſtantes, luteis in medio apicibus, ac folioſo circumiecto calyce.

Cæterùm Semperuiui ſuccus & aqua deſtillata, ſi ex linteolis in ijs madefactis imponantur, omnibus tum internis tum externis inflãmationibus, febribus acutis, articulorum doloribus, ac præſertim phrenitidini, plurimùm leuaminis afferunt.

SEDVM MONTANVM PVLCHRVM EX BALDO, floribus albicantibus.

Sedum Ἀείζωον & Semperuiuum dictum eſſe, quòd perpetuò, id eſt, tam Hyeme quàm Æſtate, vireant folia, nullíſque cœli iniurijs lædatur, ſatis ſupérq; notum eſt. Inde etiam *Vitalem* vocauit Apuleius. Opilius Aurelius *Seſuuium* vocari ait, eámque in tegulis ſeri: fortè quòd nonnullis locis plebis animos inuaſerit opinio, non feriri fulmine domum, in cuius tegulis *Sedum* vireat. Qua etiam ſuperſtitione inducti Germani *donderbart* & *donderblat* appellant.

Acidulam vocarunt nonnulli, ab aceti, quem habet, ſapore.

SEDVM SERRATVM.

Tenuis nigra eſt *radix*, ſubinde productis fibris latis ſe propagās: *folia* vt plurimū per terram ſparſa, Sedi, pinguia, oblonga, vnciam vnā vel duas longa, colore glauca, argutiſſimis in ambitu denticulis rigidulis, reliquóque folio candidioribus, crenata, ſapore ſtrenuè adſtringente. Ex eorum verò medio ſurgit *caulis* palmum vnum aut alterum altus, folioſus, in alas aliquot diuiſus. *Flores* albi, quinque foliolis cōſtant, *vmbilico* viridi apices croceos habente.

Variat magnitudine quæ interdum multò maior, & floribus, qui nonnunquam purpurei.

SEDVM ECHINATVM VEL STELLATVM, flore albo.

Echinati vel ſtellati appellationem obtinuit à à *floribus* albis *ſtellatis*, qui caulibus ex certis interuallis ad latus adnaſcuntur.

Cæpis adſcribi poſſe exiſtimarunt Camerarius horti, Cæſalpinus, & Fœlix Platerus, in cuius horto primùm Baſileæ vidimus. Montbelgardi poſtea habuimus in S. P. horto, tota Hyeme virens. Sedum porrò, à ſempiterno virore, *Ambroſiam* etiam vocari ſcribit Plinius; nec non *Hypogeſion*, quòd in ſubgrundijs naſcatur, & *Stergethron*, quòd amatorijs conueniat. Sed hæc & alia huiuſmodi *Nos* ſtudiò prætermittimus.

SEDVM ECHINATVM FLORE LVTEO.

Eiuſdem cum præcedente eſt generis: differt tamen ab eo tùm floris colore, tū folijs ad Portulacæ folia magis accedentibus; ſed *Macrum* audiamus de *Sedo* differentem:

Dicimus Acidulam, ait, quā
Græcus dicit Aizon;
Sic dici credunt, ſapor illi quòd
ſit Aceti.
Creſcit arenoſis in pratis, &
ſecus amnes.
Hanc autē quidam comedūt
in tempore Veris:
Expertique ferūt cibi quod
faſtidia tollat.
Virtus eſt illi ſiccans & frigi-
da valde:
Tertius à Medicis datus eſt
gradus huic in vtroque.

SEDVM MINVS, FOLIO LONGIVSCVLO, tereti, flore candido; *Vermicularis*.

Vermicularis nomen huic fecêre *folia*, quæ pinguibus caſeorum putreſcentiū vermibus ſunt ſimillima, alternatim in *caulibus* ſpithamæis & dodrantalibus, lignoſis, rubentibus aut viridantibus, diſpoſita, atro-rubentia, vel punctis rubris guttata. *Flores* confert, veluti in vmbella, ſtellati, quinque folijs conſtantes, internè albis, apicibus multis atro-purpureis, *Vmbilicū* conoïdem albidum circumſtantibus. *Radix* tenuis fibroſa.

De eo plura ad latus ſequentis Figuræ.

SEDVM PARVVM CIRCINATO FOLIO, Daſyphyllum Dalechampij.

Radice eſt breui, capillata & pallida, gracili, in exigua terra & parietum cæmento hærente: *ramulis* plurimis, quatuor digitos altis, perquàm ſpiſſè congeſtis: *folijs* numeroſiſſimis, craſſis, teretibus, abicantibus, confertiſſimis, ſtipatis, guſtu fatuis. *Flos* in virgulis tenuibus candidus, ſtellatus.

Geneuæ, Lugduni & Viennæ Allobrogum viret in muris & parietibus: florens Maio. Proximè verò præcedens paſſim in veteribus muris, necnon circa aggeres, & agrorum ſepimenta prouenit.

SEDVM ALPINVM MINVS, FOLIIS CINEREIS, flore candido, & caule hirſuto.

In Baldo, Braulio & monte Fracto, ſiue Pilati iuxta Lucernam, reperiri ſcribit Geſnerus. In præruptis *Schneeberg* iugi locis, atque inter Saxa quà deſcenſus eſt ad Monaſteriū *Nevvenberg*, Cluſius. Floret Iulio & Auguſto, radicibū que eſt ſeris, lignoſis, craſſiuſculis & nigricantibus.

SEDVM PVRPVREVM PRATENSE.

Folia quæ per caulem ſunt Vermicularis folia referunt, niſi quod planiora exiſtunt. Multiplex verò eſt ſummi *caulis* diuiſio, & *ramuli* numeroſi: quibus ſingulis inſidet *flos* vnicus, non adeò magnus, Vermicularis florem æquans, folijs conſtans coloris carnei, ſtriâ per medium productâ, *apicibus* in medio pallidis.

Naſcitur in humentibus pratis, eſtque circa Norimbergam frequens.

SEDVM MINVS FLORE LVTEO.

Nigricat huic tenuis *radicula*, fibris aliquot donata: *rami* inde exeunt dodrantales, quibus malè firmo nexu appoſita *folia* craſſa, pinguia, acuminata, ſurſum ſpectantia, crebra. *Flores* ſtellati, lutei, eiuſdémque coloris *apices*.

An *Sedum paruum* Dioſcoridis? An *Aïzoon minus* Plinij? *Semperuiuum & Aïzoon minus* dicitur vulgò rei Herbariæ Scriptoribus.

Spontè naſcitur in muris & macerijs ac habetur etiã in hortis & ſyluis, Maïo florens & Iunio. Multíſque locis inter acetaria recipitur, in quibus ſapit & palato gratum eſt.

SEDVM MINVS ÆSTIVVM LVTEVM.

Palmaris fruticoſáque eſt planta, *folio* exiguo, Sedi minoris, rotundiore: *flore* luteo: *radice* parua & fibroſa. Thalius *Aïzoon medium* vocat. Belgis hortenſe eſt.

Sedi minoris lutei, flore ſe circumflectente meminêre Cluſius & Camerarius: idque Sedum Scorpioides vocat Lobelius. *Sedi arvenſis flore rubente meminit* C. Bauhinus.

SEDVM PARVVM MONTANVM LVTEVM.

Caulem vnum (pluréſue,) erigit palmarem, *folijs* crebris veſtitum, Sedi minoris maris, ſiue floribus luteis, minùs acutis planioribúſque, qualia etiam per terram ſparſo caulis imo adhærent. Superiùs diuiditur in ramulos ſatis frequentes caulis, qui *flores* geſtant pulchellos, maiuſculos, ex pluribus & foliolis & apicicibus luteis compoſitos. *Radiculæ* ſummâ ferè tellure vagantur, & ſubinde nouas plantas producunt.

Prouenit in altiſſimarum alpium iugis, Iulióque & Auguſto floret.

SEDVM ALPINVM ERICOIDES CÆRVLEVM.

Ex præruptis iugis ac Saxis propendet, *radicem* habens longam, fibroſam: è qua cauliculi prodeunt multi, *foliolis* breuibus, craſſis, cinereis, ac velut in Erica Alexandrina cõpactis, cincti. Singulis autem cauliculis inſidet *flos* magnus, cæruleus, quadrifolius, ſtaminibus aliquot breuibus donatus.

Hoc in Rhætiæ & Valeſiæ alpium ſummitatibus obſeruauimus. Variat autem florum colore & magnitudine.

SEDVM MVSCOSVM: VARIAQVE ALIA Sedi genera.

Cæſpites totos fœcundâ luxuriè operit, *radiculis* reptantibus. *Folia* maiora quàm Sedi alpini cinerei, acutiora, molliora, Muſcum terreſtrẽ imitata. *Coliculus* ex vmbilico natus vnciam vnam aut duas altus, foliolis crebrioribus veſtitus, vnicum plærumque in faſtigio gerit *florem* magnum luteum. Natales habet in alpibus prope riuulos.

SEDVM MINIMVM FLORE LVTEO: DIOSCORIDIS Aïzoon tertium.

Obuium eſt in muris, capillaribus *radicularum* fibris appenſum, vnde *ramuli* plurimi, palmares aut breuiores, tenues, oriuntur: *foliis* exiguis admodum, denſitate cum longitudine ferè pari. *Flores* in extremis ramulis plures, lutei, quinque foliis radiatis conſtantes, apicibus in medio ſimiliter luteis.

Paſſim in tectis, muris & petris naſcitur, vt & in aggeribus, ialebroſis & aridis locis, tenui gramine obſitis. Æſtiuis menſibus floret: minimè autem ſemper viret.

Vim habet acrem & exulcerantem: *tertiúmque Dioſcoridis Aïzoon* eſſe exiſtimatur. Reperitur autem huius generis non acre. *Plura in Appendice.*

SEDVM ALPINVM HISPIDVM FERE, SPINOSVM; flore pallido.

Multos tenues dodrantales *caules* emittit, *foliis* veſtitos alternante ſitu ſemuncialibus, peranguſtis, acuminatis, ex viridi pallentibus *ſpinulis* per margines aſperis, qualia prope terram multa reptantem inferiorem foliorum partem ornant. *Ramuli* in quos caules ſuperiùs diuiduntur, *florem* in cacumine geſtant ſinguli, palleſcentem, apiculis in medio rubris. Succedit vnicuique *Capitulum* Lini ſimile, minus, turbine bifurco patente, è quo concuſſu excidit *Semen* longè copioſiſſimum, minutiſſimum, puluiſculi inſtar, colore nigrum.

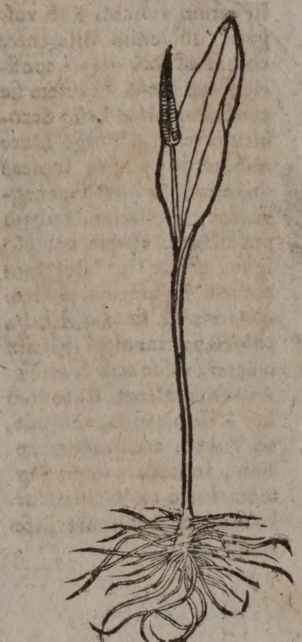
SEDVM MINIMVM SYRIACVM LVTEOLO flore, Saxifragæ albæ.

Radix huic implicata, & fibrata: *cauliculi* ſeſquiunciam alti, in quibus *flores* luteoli, pro plantæ exilitate, ſatis magni, Saxifragæ albę. *Folia* petræi montani Sedi, ſed minora.

Sedi ſiue Semperuiui ſpecies aliæ, ſiue potiùs varietates, adhuc habentur: *Sedū alpinū foliis crenatis, aſperis, Sedum ſaxatile variegato flore, Sedum ſaxatile atro-rubentibus floribus, Sedum ſaxatile hirſutum purpureum, Sedum alpinum trifido folio*, TRISVLCA *dictum*, &c. Sed quis in his anguſtijs omnia ę narrare potis?

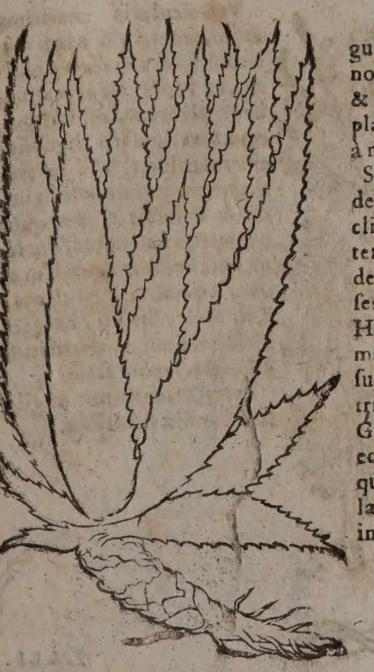
OPHIOGLOSSON: Germ. *Schlangenzunglin. Einblatt*; Gall. *Herbe ſans couſture*, Ital. *Lingua ſerpentina.*

Multis fibris & ſatis craſſis cirratâ, ſubacri & ſubamara *radice* donatur: è qua ſurgit *pedicellus* palmaris, *folium* ſingulare ſuſtinens, pingue, carnoſum & minimè neruoſum, modò anguſtum & longiuſculum, modò latum & ſubrotundum, læue, erectum. Ex eius verò ſinu, quà pediculo committitur, *Lingula* exit bifurcata, non tamen ſecta, in acumen ſenſim deſinens, circa extremitatem vtrinque denticulata, ſcobinæ aut limæ aurifabrorum effigiaturâ. *Seminis* loco ei tenuis quaſi *pollen* in Linguæ inſectionibus, quibus per maturitatem dehiſcentibus, excidit.

Variat *folio* interdum ſinuato, & Lingula ſimplici, duplici vel triplici. *Plura in Appendice.*

ALOE: Græcis Α'λόη: Arabibus, Perſis & Turcis *Cebar*: Germ. Belg. Anglis & Italis *Aloë*: Gallis, *Aloes.*

Sic in omnibus ferè Linguis, apud omnes Chriſtianos authores præſertim, vnū & idem nomen obtinet hæc planta: ſicque dicta videtur à maritimis, quibus gaudet.

Succulenta autem, magna, dentata, craſſa, in terram reclinata aliquantulùm, ac æterni viroris, habet *folia*; adeò vt per Hybernos menſes, extra terram etiam in Hypocauſtis ſuſpenſa, non marceſcat. *Caulis* inter folia ſurgit. *Flores* illi incarnatos tribuit Matthiolus, luteos Geſnerus, albos Tragus: in eo Dioſcoridi ſubſcribens, qui *ſemine* addit eſſe Haſtulæ regiæ, & radice, ceu palo in terram demiſſo.

ALOE AMERICANA MVRICATA. ALOE Meguey Mexicanum.

Longè maioribus eſt hæc *foliis*, bicubitalibus, carinatis, repandis, duplò craſſioribus, & peracutis.

Innumeri ſunt eius vſus, vt pote ex qua parātur *Aqua, Vina, Oleum, Acetum, Mel, Syrupi, Fila, Acus, Charta, Calcei, Storea, Chlamides, Cingula, Capiſtra, Funes.* & varia Remedia; trunco in ligni, & folijs in tegularum, locum cedentibus.

Vulgaris verò antè tradita, plurima in Cambaya, Bengala & alijs Indiarum locis prouenit, laudatiſſima verò in Socotora, Arabiæ & Æthyopiæ interiacente Inſula, vnde ad Arabes, Perſas, Turcas, Nóſque Europæos, defertur. *Plura in Appendice.*

KALI, HERBA VITRI: Italis SALSOLA. Kali paruum hirſutum.

Vulgare Kali planta eſt bicubitalis, latè ſe pandens, nullis ſpinis horrens, intenſè rubens, diuiſa in ramos rectos, craſſiuſculos, cubitales: in quibus *folia*, infima quidem palmaria, anguſta, pinguia: ſuperiora verò minora, breuiora, incurua, ex lato principio in mucronem ferè deſinentia, iuxta quæ veluti *Capitula*, in quibus *ſemina* limacibus, ſiue cochleis, ſimilia. Sapor totius plantæ ſalſus, ingratus

In Gallia Narbonenſi ſpontè ad Lacus Salſos prouenit: in Septentrionalibus verò locis minùs eſt obuium.

KALI ARABICVM RAVVVOLFFII: VSNEN.

Denſo prodit coliculorum agmine, in varios ſurculos graciliores diuiſorum, qui ſummo tenus *Capitula* hærent penitùs repleta: ſub quibus anguſtiſſima ſunt, acuminatáque *foliola*, internâ parte penitùs albâ, ſupernâ cinerea.

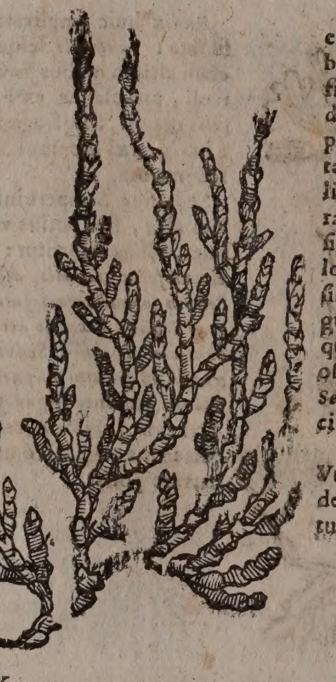
Vſnen vocant Arabes, & nonnulli *Schinen*. Iuxta Tripolim copioſiſſimum obſeruauit Rauvvolffius, eiúſque cineribus ingentes naues onuſtas Venetias tranſuehi ad ſaponem & alba Vitra conficienda.

KALI PARVVM HIRSVTVM.

Ad Lacus Salſos Monſpelij latum vidimus Kali vulgare. Ibi enim diligenter colunt ad *Sal Alkali* conficiendum. Ex *Kali* autem ſic conficitur *Sal Alkali*: Scrobiculo effoſſo prope Mare tranſuerſim aſſulas ligneas imponunt, quibus ſuper aggerunt cumulatim Herbam prædictam, ex qua, accenſo igne, ſtillat in ſubiectum corbem liquor, qui tandem concreſcens fit *Sal Alkali*, coloris partim nigri, partim cinerei, valde acre & cathæreticum, ſalſum. Et Saxum hoc *Kali* vocatum, vel Sode, ad Vitrum conflandum aptum, in Italiam inque Septentrionem ex Gallia Narbonenſi & Aquitania deferunt.

KALI MINVS, SIVE SEDVM MINVS ARBOreſcens, vermiculatum.

Duris lignoſiſque *ramis* cubitalibus, interdum rubeſcentibus, aliàs albidis, fruticat: è quorum lateribus denſiſſimè enaſcuntur propagines vnciales & ſextantales, ſurſum ſpectantes, foliolis perpuſillis ſtipatæ per ramorum ſcapos longâ ſerie, ſingularibus plærumque & longioribus, vniuſcuiuſque ſinum implente globulo exiguo, Milij granum æquante, qui vbi explicatur apiculos oſtentat numeroſos, luteos, *Semen* exiguum, nigrum, lucidum, compreſſum.

Monſpelij ad Mare cum Vulgari prouenit, & ad eoſdem vſus diligenter colligitur & aſſeruatur.

KALI HIRSVTO AFFINIS ANTHYLLIDIS fortè aliqua ſpecies.

Prouenire obſeruauimus in arenoſis iuxta Romam.

Cæterùm quod *Kali* vocarunt Mauritani, aliqui ad *Anthyllidem* alteram Dioſcoridis referunt, alij verò ad eiuſdem *Tragum*, Speciatim verò proximè præcedens *Kali*, ad dictam Dioſcoridis alteram Anthyllidem retulerunt Dodonæus Gallicus & Amatus, qui Bordam Valentinis dici aſſerit. Matthiolus contrà *Anthyllidem* eſſe negat, id cum Kali maiore & Salicornia confundens.

KALI SPECIES, SIVE VERMICVLARIS marina arboreſcens.

Vermicularis maritimæ arboreſcentis, & Aïzoi maritimi ſubfruticantis nomine, ex Prouincia accepimus hanc plantam, cubitalibus, teretibus, glabris, lignoſis, cinerei coloris, *ſtolonibus* fruticantem, in ramos longiuſculos diductis; per quos confertim naſcuntur *folia* ſemunciâ breuiora, quædam etiam vncialia, ſucculenta, *Kali* noſtri hirſuti, exceptâ hirſutie, ſimilia, alternatim diſpoſita, ſapore ſalſo.

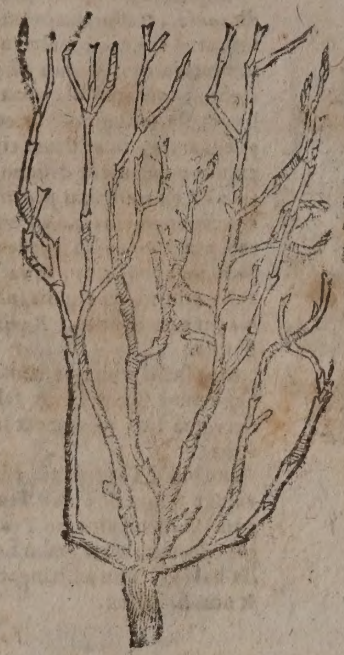
Fruticat maritimis Angliæ & Zelandiæ littoribus.

KALI SPECIES, SIVE VERMICVLATI FRVTICI Varietas maior.

Sic in Obſeru. & Icon. inſcribit Lobelius: Dodonæus *Chamæpytin alteram Dioſcoridis.* Vtrum verò id nomen illi conueniat, necne, dubitant Lobelius & Hiſtoria Lugdunenſis. *Fruticem Caſſiæ ligneæ ſimilem* facit Cæſalpinus, qui *Solaginem Plinii* ſuſpicatur, *Semperuiuúmque maritimum & Vermiculariam arboreſcentem* dici addit.

KALI ARABVM ALIVD, RAVVVOLFFII.

Numeroſis ſurgit *coliculis*, nodulis articulatis . . inſtar Equiſeti. *Radix* craſſa, cinerea, lignoſa. Reperitur circa Tripolim.

Hiſtoriæ Lugd. in Append. *Kali Arabum ſecundum genus.* C. Bauhino in Pin. *Kali geniculatum alterum, vel minus.*

KALI SIVE KELLV ÆGYPTIORVM SPECIES prima: Kali I. Alpino.

Tres habet Kellu ſiue Kali Ægyptiorum ſpecies Alpinus, ex quibus Sole exſiccatis, ac poſtea mox combuſtis, cineres parantur ii, qui illinc Venetias ad Vitra atque alia conficienda conuehuntur. Soléntque, referente eodem Alpino, Ægyptii earum trium Plantarum foliis, in puluerem redactis, ac per os ſumptis, phlegma & bilem aduſtam purgare. *Nos primam* hîc pingimus.

KALI II. ALPINO.

Kali altera ſpecies, *Kali album* nonnullorum, *Planta* [illegible], atque acri ſapore linguam feriens, Alpino.

C. Bauhino in Pin. *Kali Craſſulæ minoris foliis: Kali floridum repens, Aizoides Neapolitanum* Columnæ.

In Ægypto alitur, vbi eius cineribus ad Vitra, Saponem, & alia multa eius vſus.

KALI ÆGYPTIACVM III. ALPINO.

Plantam hanc cum priore ſub *Anthyllidis ſecundæ* genere reponendam cenſuit Guillandinus. Alpino autem dicitur *Kellu Ægyptiorum Species tertia.* Sic Kali Alpini Speciem tertiam inſcribit C. Bauhinus in Pin. & *Kali Ægypti foliis longis hirſutis.*

KALI GENICVLATVM, SIVE SALICORNIA; Vſnen Serapionis Cæſalpino.

Frutex eſt ſæpe cubito altior, rectus, ſapore ſalſo. *Folia* non habet, ſed *ramos* duntaxat teretes, denſos, vt ſunt folia Aizoi, Cepææ & ſimilium, densè geniculatos, pyxidatim geniculo alio aliud excipiente: quibus ſuccedunt noui, craſſi, virides, atque interdum intensè rubentes: in quorum extremitate *flores* parui lutei, cum apicibus paruis. *Semina* non obſeruauimus, vt nec radicem.

Frequentiſſima eſt ad quaſlibet maritimas, tum Oceani, tum mediterranei, Maris oras. Semperuiuum maritimum Monſpeliacum inſcribit Cluſius. *Plura in appendice.*

KALI SPINOSVM, TRAGVS DIOSCORIDIS quibuſdam.

Cubitales per terram fundit *caules*, craſſos, ſucculentos, atro-virentes, multis alis brachiatos: per quos *folia* crebra, longitudinis vncialis, craſſa, ſalſuginoſo ſucco prægnantia, in aculeum rigidum pungentem deſinentia: Ex quorum ſinu *floſculi* emicant parui, herbacei, ſuccedente *ſemine* in cocheæ formam conuoluto, in vaſculis acutiſſimis rigidis ſpinis per oras munito. *Radix* fibroſa.

Monſpelii vidimus menſe Septembri iuxta Lacus ſalſos, quà itur ad mare & in agris.

Scorpium Theophraſti eſſe volunt nonnulli, alii Tragum Dioſcoridis: ſed *Tragus* eſſe non poteſt, cùm folia habeat, non adſtringat, & non ſit frutex.

SAXIFRAGA: Gall. & Belg. *Steinbreck*: Gall. *Saxifrage*: Ital. & Hiſp. *Saxifragia*.

Multæ plantæ, multúmque diuerſę ſaxifragæ dicũtur: quædam quia calculos atterendi facultate pollent, vt *Betonica*, *Pimpinella*, & aliæ: quædam verò ab exortu in petris, vt *Empetrum*, *Criſta marina*, & ſimiles. De iis autem plæriſque egimus antè: hîc verò propriè dictam Saxifragam pingimus.

Radice ex plurimis bulbillis, Coriandri ſeminis magnitudine, purpurantibus, amaris, fibris tenûibus inter ſe commiſſis, conſtat. *Caulis* vnus, pluréſue, teretes, purpurei, hirſuti, ramulis brachiati: quibus inſident *flores* albi aliquot, quinque foliis conſtantes, cum *ſtaminibus* luteolis, & *ſtylo* viridi, odore nullo.

SAXIFRAGA LVTEA DODONÆI.

Duplex vulgò ſtatuitur Saxifraga: *flore albo*, antè picta & deſcripta, & *flore luteo* quam hîc pingimus.

Eſt autem hæc Præcedente minor, nec magnitudine tantùm & florum colore ab ea diſtat: ſed variis etiam aliis, vt ex Figura patet, partibus. Humidis autem, vmbroſis, paluſtribus, riguis, muſcoſiſque, & herboſis incultis montium locis, gaudet vtraque: & florent Maio.

Eſt porrò vtraque vel Maior vel Minor, atque partibus omnibus calida & ſicca in ſecundo ordine.

Folia, radices & illarum bulbi, aquâ, decocto vel puluere, calculos frangere & pellere feruntur, vnde Nomen.

SANICVLA ALPINA GVTTATA.

Radice eſt digiti minimi craſſitudine, nigrâ, densè fibroſâ, & guſtûs adſtringentis. *Caules* hirſuti, teretes, & nonnihil tortuoſi. *Folia* rotunda, lata, pinguia, hirſuta, altis per ambitum inciſuris ſerrata, ad radicem maiora & longiuſculis pediculis donata, in caule verò vel breui vel nullo. *Flores* in ſummi caulis ramulis raræ pulchritudinis, nullo excellente odore, ſtellati, ſex oblongis folijs conſtantes, albis, ſanguineis punctulis guttatis, cum ſtaminibus in medio albidis.

Geneuâ Lugdunum euntes obſeruauimus inter *Chaſtillon* & *S. Germain*.

SANICVLÆ ALPINÆ GVTTATÆ AFFINIS.

Ex *radiculis* ſparſis, dodrantalibus, capillaribus, ſurgit, *caulibus* ſine nodis, cauis, ſubhirſutis, ſuperiùs in ramulos abeuntibus: quorum extremis hærent *flores* Saniculæ alpinæ guttatæ. *Folia* per terram ſparguntur, ſubhirſuta, vnciã longa, ſenſim dilatata, ſerrata, craſſiuſcula, guſtus adſtringentis.

Vidimus in monte Balon florentem Auguſto. Saniculæ autẽ alpinæ guttatæ *Nomen* fecere tum natales (in ſummis enim alpium iugis naſcitur,) tum ſanguineæ veluti maculæ per florum folia aſperſæ.

LVNARIA MINOR: Germ. *Mouraußen*: Gall. *Lunaire*: Ital. *Lunaria del grapolo*.

Ex fibroſa, tenui, ſubnigra & repente *radice pediculum* emittit vnicum, palmarem, latiuſculum: cui vtrinque quatuor, quinque aut plures, adhærent coniugationes *foliorum* falcatorum, craſſorum, Hederæ folijs ſimilium. E medio verò cauli producitur petiolus tenuis, in ſummo plures edens *racemos*, vtrinque petiolo hærentes, ac foliorum (quæ interdum dena, duodena, pluraſue, in coniugationibus numerum æquantes: *acinos* habentes paucos, virides, nullo præcedente flore, nulloque ſubſequente, vel inuiſe contento *ſemine*: ſed pro eo tenuiſſimo impalpabiliq; *puluere*, quo ſato plantam hanc produci quidam aiunt.

LVNARIA BOTRYITIS MINOR POLYPHYLLOS: Lunaria racemoſa ramoſa quibuſdam.

An Veteribus cognita fuerit, necne, Lunaria Minor ambigitur, illíſque ſaltem indictam ſcribit in Aduerſarijs Lobelius. Quidam Tragum ſecundum Dioſcoridis eſſe volunt, alij, quia Hemionitis Lunaria maior etiam vocatur, hanc Hemionitidẽ alteram nuncuparunt. Quibuſdam dicitur Epipactis. An *Epimedium* Dioſcoridis, & Plinii *Epipetrum*, quod fortè Theophraſti *Epimetrum*?

Nomen autem obtinuit vel à foliolis Lunæ creſcentis in morem falcatis: vel à ſiliquarum forma, Lunam penè completam referentibus, vel ab earumdem mediæ membranæ argenteo Lunæ nitore; vel ab eo quòd, vt ſcribit Cæſalpinus, incipiente Lunâ erumpat eius exortus, ac cum ea augeatur, decreſcatúe, tótque folia habeat quot Luna dies. Sed *hoc Fabuloſum* rectè dicit Geſnerus *de Lunar. Lunaria* verò *botryitis* appellatur, ob ſemen racemoſum. *Tauram* à Paſtoribus vocari tradit idem Geſnerus, quòd Vaccæ eâ deguſtatâ ad libidinem moueantur, & quærant Taurum. At toto errant cœlo, vel iudice Matthiolo, qui *Sferra cauallo* vocant; alia enim prorſus planta eſt ea quam Scriptores eo nomine donarunt: nec, vt ea, ferreis equorum calceis ſimile habet ſemen, nec huius ſupergreſſu ferreos illi amittunt calceos.

LVNARIA BOTRYITES RAMOSA SILESIACA.

Lunaria Botryites gignitur in altiſſimorum montium, ac collium etiam, decliuibus ſaxoſis, ſed herbidis, locis. Veréque exit, & Iunio aut Iulio racemos oſtentat: reliquo autem tempore haud facilè reperitur. In petroſis Sabaudiæ montibus vidit Geſnerus, in Angliæ collibus Tameſi imminentibus, Lobelius: in Pannonicis Noricíſque alpium iugis, Cluſius. In Sileſiæ pratis mõtoſis, gramineíſque colliculis Schvvenckfeld. Nos verò in mõtibus *Thuiri* & *Saleua* Geneuæ vicinis; ac in montis Iuræ iugo, *Suchet* dicto, quod ab Ebroduno vrbe trium milliarum diſtat ſpatio.

Tragi iudicio exſiccatoriam habet vim; Cæſalpino iudice, frigido & ſicco eſt tẽperamento: Fuchſio verò terreſtre quid præ ſe fert & parum adſtringit, mediocritérque frigida & ſicca eſt. Experientia autem conſtat ad ſupprimendos menſes & album muliebre profluuium, mirè conferre hanc herbam. Ad vulnera glutinanda, enterocelas & hernias, magnæ eſt etiam commendationis, pota & impoſita: datúrque etiam puluis vtiliter in dyſenteria. Plebecula eâ faſcinum abigi credit. Sed præ cæteris omnibus mira ſibi & alijs de Lunaria promittunt Chymiſtæ, qui eam in arcanis habent, & pluris fermè faciunt quàm aurum.

EPIMEDIVM, EPIMETRON ET EPIPETRON.

Epimedium, anthore Dioſcoride *caulis* eſt non magnus, Hederæ *foliis*, denis aut duodenis, neque *ſemen* neque *flores* proferens: radicibus tenuibus, nigris, graui odore, guſtu fatuo, naſcens in aquoſis. Huius folia inciſa & cum Oleo trita, mammíſque cataplaſmatis inſtar adhibita, eas ita cohibent, vt non augeſcant. Eadem, vt & radix, trita, & in vino per quinque dies pota, conceptionem impediunt, & ſpem partus adimunt.

Vires eaſdem illi tribuunt Galenus & Plinius. Cenſetúrque huius Epipetrum & Theophraſti Epimetrum, cum Dioſcoridis Epimedio vnum & idem. Nomen autem Epimedio exiſtimantur feciſſe Natales, quòd ſcilicet ἐπὶ μηδία, in Media, frequens oriatur.

Quæ porrò planta ſit Epimedium, nec ſcit Matthiolus, nec Nos aſſerere audemus. Sed præſtat etiam fortè Herbam ignorari, cuius præcipua vis ſit conceptionem impedire.

CLASSIS XXXV. FINIS.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSIS XXXVI.

HERBÆ STELLATÆ ET COGNATÆ.

APARINE ſiue ASPERVLA: Germ. *Klebkraut:* Belg. *Cleb cruyt*: Gall. *Glatteron* & *Gratteron*. Italis *Speronella*.

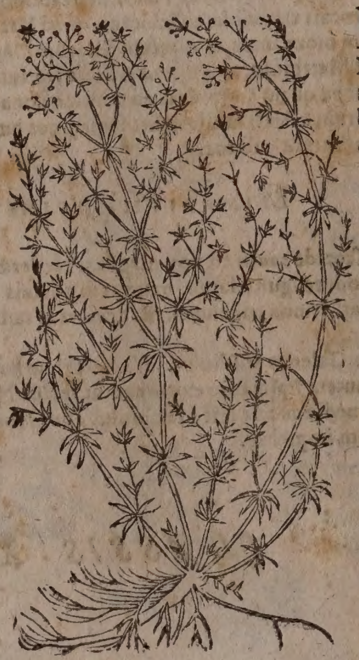

ABinfima *radicula* oriuntur *viticulæ* quadratæ, aſperæ, geniculatæ, ad proxima quæque ſcandentes adhæreſcentéſue. *Folia* ſena, Rubiæ modo, ſtellæ inſtar radiata, ſingulis geniculis circumnaſcuntur, aſpera, in ſpinulam deſinentia. Floſculi puſilli, albidi, è quatuor foliolis cōpoſiti, quorū ſingulis didymæ ſuccedūt Lappulæ, *ſemina* concludentes, cortice nigro, pulpâ albâ.

Aſperulam primùm dictam fuiſſe, & ab imperitioribus in Aſpergulam mutatam, ac tandē in Spergulam & Spargulam, authorem habemus Fuchſium.

Exit iuxta margines agrorum, & quandoque in ipſis agris, frugibus permixta: nec non ſecus vias, ſcrobes ſepes, & inter ſentes: Æſtiuiſque menſibus floret. *Plura in Appendice,*

RVBIA, RVBIA TINCTORVM: Germ. *Rotte, Ferber Rotte*: Belg. *Grappe & Mee*: Gall. *Garance*: Italis *Rubbia* & *Robbia*.

R*Vbia* Dioſcoridi duplex eſt, *Spontanea* & *Satiua*, Plures verò eius, vt ex ſequētibus patebit, à Recentioribus obſeruatæ fuēre *Species* & *Differentiæ*.

Rubia Satiua Sarmenta longa producit, quadrata, vncinuliis crebris armata, geniculata: ad quorum ſingulos nodos *folia* rotatim radiata circumponuntur, Aparines modo, ſed maiora, conſimiliter aſpera, hiſpidis crenulis per ambitum inciſa, veſtibus tenaciter hærentia. Ex eorum verò alis pediculi exeunt, *flores* ſuſtinentes ex luteo herbidos, ſtellatos, quinque folijs conſtantes, cum apiculis luteis; quibus ſuccedunt *ſemina* rotunda, per maturitatem nigra. Radices numeroſæ, repentes, ſucculentæ, miniatæque.

RVBIA RECTA QVADRIFOLIA.

Caules huic ſunt cubitales, firmi, quadranguli, in ramos diuaricati. *Folia* quaterna, Rubiæ minoris, ſolida & dura, geniculis circumpoſita. In ramorum verò cacumine *flores* copioſi, albi, iucundi odoris.

Hanc Geneuæ, in Rhætia & alibi obſeruauimus, *Vulgaris* autem *ſatiua*, quam antè deſcripſimus, ſeritur in plurimis Italiæ, Hiſpaniæ, Galliæ & Belgij locis, necnon etiam in Germania, ac præſertim apud Sileſios. Floret autem & ſemen facit Æſtate. Radices leguntur Maio ac Iunio, & ſiccatę in Medicinę & Tinctorum vſus reponuntur. Minimè autem placet præcedens noſtra *Figura* ex Guarinianis, vt pote in qua minora omnia.

RVBIA SYLVATICA LÆVIS,

Ramoſa præ reliquis eſt hęc, *caulibus* rectis, lęuibus, teretibus, tuberoſis, geniculis nodoſis. *Folia* circum articulos radiatim poſita, Aſperulę odoratę, mollia. *Flores* in ſummis ramulis & per ſurculos copioſi, candidi.

Montium incola eſt, & in dumetis non rarò abſcondita. Menſis autem Aprilis principio prodit, ac floret Iunio. In aſperis quibuſdam iuxta Rhenum ac Moſam montibus naſci perhibet Dodoneus.

Aſperulam Recentiorum inſcribunt nonnulli, *Molluginem verò montanam* plurimi.

RVBIA QVADRIFOLIA, GLABRA, ANGVSTIfolia: & Gallium ſecundum Tragi.

Foliorum ordine & poſitu *Secundo Tragi Gallio* haud eſt abſimilis hæc Rubia: verùm gracilior & delicatior eſſe videtur, anguſtioráque & acutiora ſunt *folia*: quæ ea omninò glabra dicerentur, niſi per ambitum exiguâ quadam hirſutie fimbriata eſſent. *Cauliculi* toti glabri ſunt.

Reperimus prope Patauium ad agrorum margines. Figuræ autem noſtræ Rubiã exprimenti Gallij ſecundi Tragi ramum adpingi curauimus.

RVBIA QVADRIFOLIA ITALICA HIRSVTA.

Pulchra eſt hæc Rubiæ ſpecies *caulibus* cubitalibus & maioribus, quorum *geniculis* quaterna *folia* decuſſatim circumpoſita, formâ Plantagineâ, neruoſa, acuminata, mollia, ſubhirſuta, duas ferè vncias longa, vnciam circiter lata. *Flores* nodis verticillatim circumnaſcuntur, circa baſin decuſſatis folijs ſuffulti, candidi.

Rubia lævis Taurinenſium latifolia lævis flore albo, alijs: & nonnullis *Stellaria crucifera*. Reperimus prope Lucernam.

RVBIA QVADRIFOLIA, SEMINE DVPLICI, hiſpido.

Coliculos habet dodrante minores, multos ex tenuibus & reptantibus *radiculis* ſurgentes. quadratos: *folijs* quaternis circum nodos decuſſatim poſitis, ad Alſinem vulgarem accedentibus, minoribus quàm Rubiæ quadrifoliæ Italicæ, ſubrotundis, vnciâ minoribus, venoſis, nonnihil piloſis, ornatos. Cauliculi *ſcapus* in ramos binos, & hi rurſus in ternos, folijs viduos, ſubdiuiduntur: in quorum ſummitatibus *ſemina* bina, hiſpida, multò minora quàm *Stellariæ*, nigricantia.

Prouenit in monte *Roſsberg* prope Maſmünſter, vmbroſis & frigidis locis.

RVBIA CÆRVLEA ERECTIOR ELATIORVE.

Caules hæc ſurrigit cubito maiores, anguloſos, *folijs* veſtitos ad genicula radiatis, multis. Ramulorum extremis hærent ex longo pediculo *flores* multi, ſimul iuncti, oblongi, cærulei, circa imũ hirſuti, quibus circumpoſita radiata multa folia, piloſa, flores ſuperantes, eoſque veluti occultantes.

In Flandriæ plæriſque agris ſpontè exit: eſtque annua planta, ex deciduo ſemine ſe ipſam ſerens. In horto Nobis floruit Maio, Geneuæ & Lugduni.

RVBIA PARVA FLORE CÆRVLEO, COLICVlos per terram ſpargens.

Palmum haud temerè excedit paruula hæc Rubia, *coliculos* per terram ſpargẽs, plures, quadratos, rubentes, hirſutos, & interdum ramoſos. *Folia* radiata, pro plantæ proportione ſatis lata, hirta & aſperiuſcula. *Flores* in medio aliquot foliorum, Aparines, ſed colore diluto purpureo. *Vaſcula* exigua, ſingulis floribus ſuccedunt, gemina, cohærentia, nonnihil oblonga, & in ſummo digitata; in quibus *ſemen* fuluum, alterâ parte gibbum, alterâ planum.

Monſpelij, Geneuæ & Baſileæ obſeruauimus in agris, florentem Vere.

Rubeola aruenſis flore cæruleo, C. Bauhino in Pin.

RVBIÆ PARVÆ FLORE CÆRVLEO SE ſpargentis alia Icon.

Hîc Rubiæ *Vires & Facultates* adſcribemus. Rubiam acerbam & amaram eſſe ſcribit Galenus 7. ſimpl. ac proinde præſtare omnia ea quæ ab huiuſmodi facultatibus ſpectari poſſunt. Radices adſtringentis ſunt naturæ, ſiccique & frigidi temperamenti: partes tamen nonnullas habent tenues, quarum potentiâ calor earum facilè permeat, adeò etiam vt aſſumentium vrina ab ijs tingatur. Commendatur vulgò (Fallopio paucíſque alijs exceptis,) earum decoctum ruptis, cæſis, vulneratis, ex alto præcipitatis: fluoréſque reprimere, inflammationes mitigare, & offenſas quaſſatáſque partes reſtituere, creditur. *Plura in ſequ.*

RVBIA QVADRIFOLIA VERTICILLATO ſemine.

Radicula exigua, nigricans, longiſſimis fibris per terram fuſa. Surculi numeroſi, palmares, rigiduli, repandi, humíque ſparſi, crebris internodijs diſtincti: ad quæ *foliola* quaterna exigua, rotunda, nullis pediculis, adhæreſcunt. Ex foliorum verò velut ſinu *floſculi* apiculorum modo luteoli emicant, verticillatim aggeſti: quos *vaſcula* ſequuntur triquetra, rigidula, albicantia, ac veluti roſtello aſperiuſculo donata: quæ vertebram ſpinæ ſerpentis figurâ pulchrè æmulantur.

Prouenit in aſperis & ſaxoſis prope Nemauſum.

RVBIA SPICATA.

Anguloſis eſt, tenuibus & coloris cinerei *caulibus*, in ramos plures pede longiores ſiductis: ad quorum geniculata *folia*, Aparines non maiora. *Rami* in *ſpicas* abeunt ſemipalmares, atque etiam palmo longiores, *glumis* longâ ſerie ramo appreſſis, è quorum ſinu *floſculi* tenelli videntur erumpere.

Vſibus porrò Rubiæ antè traditis addendum: Radicem ad inficiendas lanas eſſe vtiliſſimam; ac expeti folia à mulieribus ad ſtannea vaſa detergenda, ſiquidem mirum dictu quàm pulcherrimè niteſcant, quæ Rubiam fuerint experta.

RVBIIS ACCEDENS ASPERVLA QVIBVSDAM, ſiue Hepatica ſtellaris; Germ. *Sternleberkraut*.

Compluribus geniculis intercepta *radicula* tenella ſummâ tellure ſerpit, capillaribus fibris demiſſis: vnde *cauliculi* ſurgunt tenues, quadrati, palmares & dodrantales: ad quorum ſingula genicula *folia* radiatæ Rubiæ poſitu naſcuntur, ſubhirſuta. Circa faſtigium diuiditur *caulis* in binos ternóſue ramulos, ex quibus pediculi *floſculos* ſuſtinent ſuauiter olentes, candidos, è quatuor foliolis compoſitos. *Semen* paruum rotundum.

In Germaniæ montibus, ac etiam in Heluetiorum monte *Iura* reperitur, necnon in ſyluarum locis opacis, Iunióque & Iulio floret.

Matriſyluam vocant Tragus, Cordus, Lonicerus & Thalius: alij *Rubiæ ſylueſtris genus*: facultatibus autem Gallio eſt proxima.

RVBIA CYNANCHICA.

Non pauca habet cum *Gallio* communia; cuiuſmodi ſunt reptatrix *radix*, lignoſa; *folia* ad ramulorum genicula, radiata, perinde anguſta & ſplendentia, ſed longiora & pauciora. *Ramuli*, quadrati, tenues, cubitales, ac plærumque in terram proni. *Floſculi* verò longè pauciores quàm Gallij, nec racemoſi, quadrifolij, rubentes, inodori. *Semen* ferè geminum, Aparines modo, oblongum, nonnihil læue, pulpâ albâ.

Nomen ab eo habuit quod Anginæ, tum ſumpta tum admota, ſit vtiliſſima.

Geneuæ frequens eſt au Plain palais, & Baſileæ in collibus vrbi vicinis. Floret Æſtate.

GALLIVM: Græcis Γάλιον ſiue Γάλλιον: Germ. *Megerkraut*: Belg. *Walſtroo*: Gall. *Petit Muguet*.

Gallium verum, quod hîc pingimus, contumaci *radicula* donatum eſt, longo tractu repente, tenui, lignoſâ, fuſcâ: ex qua Virgulæ ſurgunt dodrantales & cubitales, tenues, ſubhirſutæ. Folia ad genicula ex interuallis, radiatim *caulem* ambiunt, longiora & anguſtiora quàm Rubiæ ſylueſtris, læuia, nitentia. *Floſculi* copioſi in racemulos digeſti, lutei, odorati, quatuor foliolis ſinguli conſtantes: ſuccedentibus vnicuique binis ſeminibus.

Naſcitur apricis locis in collibus, iuxta margines agrorum, lætiore ſolo: Iulióque & Auguſto floret.

GALLIVM COLORIS COCCINEI SATVRATIORIS, magis patulum quàm procerum.

Variat Gallium *flore* vulgariter luteo, nonnunquam pallidè luteo, aliàs albo atque interdum etiam rubro.

Cùm autem plures occurrant plantæ, quibus Gallij vox adſcribitur, maximè ij decipiuntur, qui pro Dioſcoridis *Gallio Crucialem* dictam herbam obtrudunt. Rectiùs verò ij ſentiunt, qui *Gallium* plantam illam conſtituunt, quæ propter foliorum tenuitatem in omnibus Aparinæ ſimillima eſt, atque inter cæteras notas florem luteum in cacumine poſſidet.

Traxit porrò nomen *Gallium*, ſiue *Galerium* aut *Galatium*, Dioſcoride & Galeno authoribus, ab eo quòd, coaguli vice, γάλα Lac, cogat & coagulet,

GALLIVM ALBVM : MOLLVGO VVLGAtior quibuſdam.

Coliculis eſt tenuibus, ſarmentoſis ramoſis, quadratis, genicularis. *Folia* ſtellata, Gallii, multa, coliculorum genicula ambiunt, ſapore ſubacri. *Flores* Aparines, quadrifolii exigui admodum, ſed conferti, candidi. *Semina* gemina, rotunda, puſilla, *Radix* reptat.

Cæterùm facultatem habet Gallium exiccatoriã & ſubacrem: flos ambuſtis illinitur, & ſanguinis profluuia ſiſtit. Radix, Venerem excitat. Sic de eo decernunt Galenus & Dioſcorides. Florem tuſum & impoſitum ſacris ignibus, vt & Cancro, mederi ſcribit Schvvencfeldius: Comam verò in lacte maceratam, illud coaguli modo condenſare.

CRVCIATA VEL CRVCIALIS, GALLII SPECIes quibuſdã: Ger. *Kreutz kraut*: Gall. *Croiſée*: It. *Cruciata*.

Multos à *radice* compluribus fibris capillatã, reptantéque *caules* profert, cubitales, geniculatos, quadratos, ſtriatos, hirſutos: ad quorum ſingulos articulos quaterna *folia*, in crucis formam diſpoſita, hirſuta, oblonga, ſapore amaro. Ad eorum verò exortum oriuntur *floſculi* cruciformes, verticillati, ex quatuor foliolis luteis, totidemque concoloribus ſtaminibus, compoſiti.

Prouenit iuxta foſſas, aquarum riuulos, atque agrorum margines, & interſentes: floretque à Maio in Autumnum vſque.

Extergit, calefacit & ſiccat: vulneraria eſt & in ramice confert: vnde *Inguinariam Plinii* vocant nonnulli.

SPERGVLA, SPARGVLA, ASPERGVLA, ASPERVLA, Herba ſtellaris: Germ. *Hertzfreudt*: Gall. *Petit Muguet*.

Ad cubiti altitudinem nonnunquam aſſurgit, *caulibus* multis, teretibus, frequenter genicularis, ſubhirſutis, ramoſis. *Folia* ad ſingulos articulos numeroſa, tenuia, radicatim, vt in Gallio, caulem ambiunt: ſuperioribus cum coliculo leuiter hirſutis, & auerſâ parte ſulcatis. *Capitula* in ramulorum faſtigiis multa, ſingula ſingulis pediculis donata, Alſines foliis ſimilia, hirſuta: quæ in *floſculos* albos è quinque foliis compoſitos explicantur, *apicibus* luteis: iiſque ſuccedunt *vaſcula* Alſines, *ſemina* continentia puſilla, nigra. *Radix* ſingularis, multis fibris donata.

Prouenit inter ſegetes: Iunióque, Iulio & Auguſto floret.

SPERGVLA PVRPVREA.

Baſileæ ad Birſam in ſabuletis & ſalicetis haud infrequens eſt, nuſquam verò alibi eam vidimus.

Pabuli cauſſa ſeritur in agris: nec alium vſum, quod conſtet, habet. Seri in agris Autumno, vt primo Vere, cùm alia pabula defecerint, bubus præbeatur, author eſt Dodonæus.

Semen pituitoſos humores educere referunt nonnulli. Editur tamen à gallinis & columbis, quæ non ſolùm citra noxam ipſum ſublegunt, verùm etiam hoc paſtæ, & oua plura, & ex iis excludere creduntur.

SPERGVLA MARINA NOSTRAS.

Craſſiore eſt *radice* quàm mediterranea Spergula, ex qua *caules* ſimiliter multos profert palmares & pedales, ad quorum genicula naſcuntur radiata in orbem *folia*, Spergulæ iam dictæ modo, craſſiuſcula. *Flores* in ramulorum cacuminibus è calyculis hirſutis erumpunt, coloris lutei, quos ſequuntur *vaſcula* nonnihil turbinata, in quibus *ſemen*.

Reperimus Septẽbri Monſpelii, ad lacus ſalſos.

IVNCARIA SALMANTICENSIS CLVSII.

Habet in ſingulis geniculis bina *folia* ex aduerſo ſita, Lini ſatiui foliis haud abſimilia. Frequentes ramuli ex alarum ſinu prodeunt, ſimilibus foliis prædíti: copioſos, paleaceos candicantéſque proferentes *flores*, ac *ſemen* deinde exile nigricans.

Radix tenuis eſt, candicans, non viuax, ſed ſingulis annis ſemine deciduo nouæ plantæ enaſcuntur.

Prouenit locis arenoſis inter vineta, & floret Iulio. *Rubiæ Cynanchicæ* ſpeciem fecit Hiſtoria Lugd. *Linifolia aſpera* C. Bauhinus in Pin. Ob cauliculorum verò formam & gracilitatem *Iuncariæ* titulo donauit Cluſius.

ARENARIA: HOLOSTEI FORTE GENVS.

Delicatula eſt planta, vix palmaris, ex *radiculis* longiuſculis, albis, ramulos tenuiſſimos ſatis frequentes proferens. *Folia* ad radicem multa, vncialia, inſignis tenuitatis, cum minimis aliis adiunctis: at per articulos bina: in ſuperioribus verò radiatim penè diſpoſita, breuia & minuta, verticillóſque imitata.

In extremis ramis *florem* geri Spergulæ, album minorem calyci inſidentem viridi, folioſo.

Reperimus circa Vlmam in agris.

DRYPIS THEOPHRASTI.

Huius plantæ nullus ex Veteribus meminit præter Theophraſtum, qui non deſcribit, ſed tantùm de genere ſpinoſo eſſe ait, ac folii loco ſpinam illi aſſignat. Dicitur ἀπὸ τοῦ δρύπτειν, à pungendo & vellicando, quòd aculeis ſuis attrectantes, & colligere volentes, vulneret.

Recentiorum nonnullis *Eryngium marinum* Drypis Theophraſti videtur eſſe, aliis *Acinos Plinij*, aliis *Tragus Matthioli*: Anguillaræ verò, Lobelio, Tabernæmontano, & Hiſtoriæ Lugd. *planta quam hîc pingimus.*

ASPARAGVS SIVE ASPHARAGVS, CORRVDA: Germ. *Spargen*: Belg. *Corallcruyt*: Gal. *Aſperges.*

Vocis Aſparagi extenditur multùm ſignificatio. Nos verò de impropriè dictis Aſparagis in Appendice agimus: de propriè & particulariter dicto hic ſermo. Ἀσπάραγον & Atticè ἀσφάραγον vocarunt Græci: Aſparagum & Aſpharagum Latini.

Duplicem facit Dioſcorides, Corrudam, ſiue ſylueſtrem Aſparagum, quem ait vulgaris eſſe notitiæ: & altilem ſiue hortenſem, quem ſcribit multis ramis fruticare, folijſque eſſe Fœniculi, longis, numeroſis: & radice rotundâ, grandi, ſpongiam habente. Sic duo etiam Aſparagi genera memorat quoque Galenus 2. de Alim. *Regium* ſcilicet & *Paluſtre*: ſic duo etiam Plinius, Satiuum & ſylueſtre.

ASPARAGVS HORTENSIS PLATYCAVLIS; Et de Aſparago marino, ſylueſtriúe.

Rara ſatis eſt hæc Aſparagi hortenſis varietas, ac quã Nos paucis in locis obſeruauimus, ac nouiſſimè quidem Lauſannæ.

Folia quidem, *fructus* & foliola, qualia in Vulgari. Caulis verò cubitalis & tricubitalis, atque vnciam latus, compreſſus & ſtriatus.

Figuræ Aſparagos à radice emergentes, & flores cum fructu, & Acinis ſua magnitudine appinximus.

Eſt & *Aſparagus* quidam, qui, quòd ad mare proueniat, vt Nos Monſpelii ad lacus paluſtres reperimus, *marinus* inſcribitur; & eſt ἕλειος Aſparagus, cuius meminit Galenus Lib. 2. de alim. parumque is à vulgari diſtat: folio ſcilicet tantùm maiore ſalſugine, coloréque ſubcæruleo.

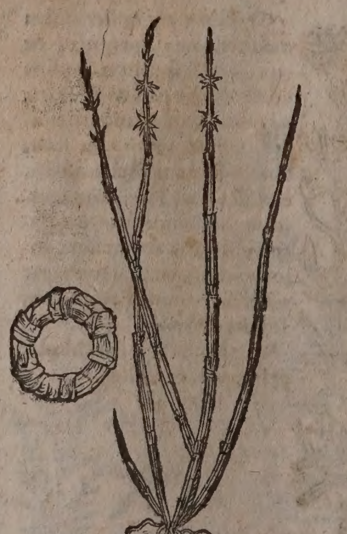
CORRVDA ſiue ASPARAGVS SYLVESTRIS: Germ. *Stein Spargen*: *Wilder Spargen*: Gall. *Aſperge ſauuage.*

Duris contortis anguloſis *virgultis* ad hominis altitudinem fruticat, in frequentes ramulos alternatim ferè diuiſis. *Foliola* ex vno puncto plura exeunt, veluti in Larice, duriora & breuiora quàm Aſparagi altilis, & ſpinarum quàm foliorum nomine digniora, quippe acriter pungentia. Flores parui, pallidi, altilis Aſparagi æmuli. Baccæ prima fronte altilis ſimiles, ſub finem nigricant: in quibus ſemen vnicum vel duo, alba, duriuſcula.

Reperitur circa Monſpelium locis ſiccis & aridis, abundatque etiam in Italia, Caſtella & Granatenſi regno. Eiuſque plurimæ à Recentioribus obſeruatæ fuêrè varietates. *De Etymo & viribus in Appendice.*

EQVISETVM, HIPPVRIS: Germ. *Roſs Schuuants*; Gall. *Queüe de cheual*, *Prelle*: Græcis ἵππουρις.

Equiſeti ſumma duo faſtigia agnouêre Veteres & Recentiores, *Maius* & *Minus*; ac vtriuſque plurimæ rurſus obſeruantur *Varietates.*

Equiſetum maius æquaticum quod hîc pingimus, *Aſparagos* primùm protrudit palmares, & cubito altiores, *Polygoni Fœminæ* craſſitie, internodij, longioribus, pyxidatâ inſertione, diſtinctos, ſtriatos, inanes: quorum ſummo faſtigio clauatum inſidet *Capitulum*, veluti nucamentum. Eiuſque diuulſis dehiſcentibuſque commiſſuris floſculi apparent ex fuſco albidi. De Caulibus, radicibus & natalibus ad latus ſequentis Figuræ.

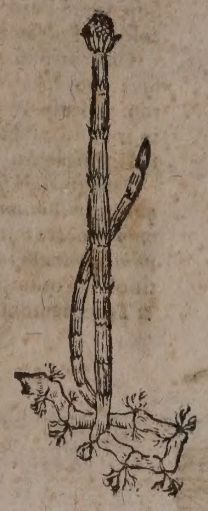
EQVISETI MAIORIS AQVATICI alia Icon.

Caules huic Equiſeto plærumque nudi ſunt, interdum verò radiata ex geniculis *folia* producunt: non explicata, vt Polygoni fœminæ, ſed fiſtuloſa, & ex pluribus articulis aptata, longè illis longiora: interdum pauca interdum multa: modò breuia modò longa. Pro *radicibus* autem ſunt creberrimæ tenuiſſimæq; nigricantes fibræ, longè è caulium geniculis demiſſæ.

Prouenit vulgò in ſcrobibus, & locis aquas habentibus: ac reperitur etiam in pratis humentibus & riguis, vnde *Hippurim pratis vituperatam* ſcribit Plinius. Floret autem Aprili & Maio.

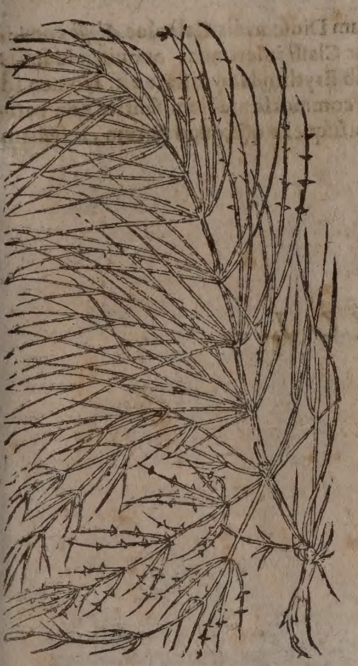
EQVISETI MAIORIS AQVATICI ALIA adhuc Icon.

Equiſeti quamuis *folia* Pini foliis ſimilia faciant nonnulli, ſetis equinis tamen ea comparant plærique omnes, vnde etiam *Pilum terræ equinæ ſetæ ſimilem* vocabat Plinius. Inde igitur Equiſeti illi inditum *Nomen*.

Noſtræ tres *Figuræ* ſunt ex Fuchſianis. *Equiſetum autem maius*, & *Hippurim maiorem* inſcribunt quidem Herbarij, id Equiſetum quod illis exhibemus: at cùm *caules folijs* nudi ſunt, *Equiſetum aphyllon* vel *aphyllocaulon*, nuncupant.

EQVISETVM MINVS TERRESTRE SIVE aruenſe.

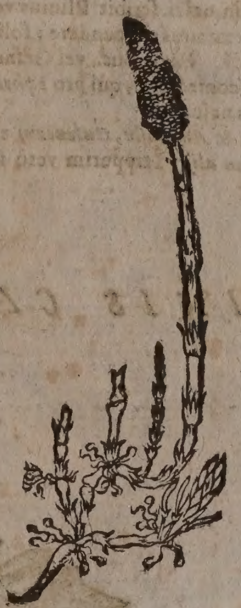

Haud ſecus ac Equiſetum maius Aſparagos emittit: ſed gracilioribus, longioribus & laxioribus fimbriatis nigricantibus cotylis tubulos excipientibus: *Nucamenti* æmulum *Capitulum* apicibus albidis confertum conſimile. Verùm ex geniculis *folia* radiatim enata dodrantem æquant, & ipſa quoque ex articulis ſobolem radiatim pariunt. *Radix* nigra, caulibus craſſitie reſpondet, fibris hinc inde exortis capillata, pluréſque *caules* emittens.

In ſabuloſis & arenoſis exit: ſed tamen haud irriguis; in vliginoſis non rarò.

An Dioſcoridis Equiſetum alterum?

EQVISETVM NVDVM MINVS VARIEGATVM.

Ex *radice* paruã, nigrã, trãſverſã, nonnihil capillatã, *cauliculi* plures inæquales prodeunt, pedales, palmares, ſemipalmares, atq; etiam multò breuiores, ſtriati, pallidè virentes, geniculis parte infernâ nigris, ſupernè albidis, articulati; *foliis* carentes & caui; in quorum ſummitatibus *Capitulum* breuiſſimum, Iuli inſtar, inſidet: quod à corona alba, ex octo, nouem, atque etiam duodecim, *foliolis* acutis compoſita, ſuſtentatur, & quando pedibus calcatur, crepitat.

Prouenit Baſileæ, ad ripam Rheni, iuxta locum *die Baar* dictum.

EQVISETVM TENVISSIMVM NON ASPERVM.

Ad caulium articulos exoriuntur *ſetæ* in orbem numeroſæ, longiſſimæ, & fili inſtar tenues, geniculatæ, ac ad ſingulas iuncturas criſtatæ, molles, ſine aſperitate, multò tenuiores quàm Equiſeti minoris vulgaris.

In humentibus Suncouiæ pratis prouenit.

Cæterùm adſtringentis & exſiccãtis eſſe facultatis perhibet Galenus: ſpiſſandi Dioſcorides. Sanguinem è naribus erumpentem ſiſtit ſuccus, prodeſt dyſentericis in vino potus: ſanguinolenta vulnera glutinantur tritis foliis & illitis: eſtq; ad reiectionem ſanguinis, ad omne profluuiũ muliebre, ac ad dyſenterias & reliquos ventris fluxus, ſtrenuũ remedium Herba ipſa, ex aqua aut vino pota.

EQVISETVM FOETIDVM SVB AQVA REPENS.

Supra modum fragiles habet *culmos*, ita vt vix contrectari poſſint, quin in puluerem ferè ſoluantur. Tenues autem ſunt, albicantes & aſperrimi, atque velut ſulphureatum aquarum arenoſo ſedimento obliti. In cœnoſis autem ſolùm demerſum reperitur.

Equiſeti porrò *germen tenerum* Iuglandis iulo ſimile, ieiunii quadrageſimalis tempore ex oleo frixũ rura in cibum aſſumere, ſcribit Matthiolus, ſiccatumq; multùm in dyſenteriis conferre: Lintea adhæc Equiſeti aquã ſtillatitiã tepente madentia, ſi applicentur, imponantúrue, Eryſipelas ſanare & ani calores extinguere. *Equiſeti vires ex Veteribus tradidimus antè.*

EQVISETI FACIE POLYGONVM FOEMINA: Germ. *Thannenvvadel*: Gall. *Renouée femelle*, *Pin aquatique*: Ital. *Polygono fœmina.*

Cubito altiores *caules* ex radice alba ſurrigit, rectos, Equiſetorum modo crebris pyxidatis articulis geniculatos, craſſiuſculos, molles, inanes, minimè ſtriatos: in quibus ad iũcturas naſcũtur in orbem *folia* radiata, Galliæ inſtar aut Rubiæ, læuia, vnciam circiter longa, perangusta. Supra verò ea ad eoſdem articellos circumcirca *ſemina* nuda, ex rotundo oblonga, herbæ concoloria, Fragariæ ſeminibus paria.

Dioſcoridi frutex eſt exiguus, vno *caule* præditus, tener & Arundini ſimilis, geniculis denſus: quorum alia alijs tubarum modo inſeruntur infarciuntúrue. Ipſos verò, addit, geniculorum articulos cingunt in orbem *apices* foliolis Pini ſimiles: *radix* ſuperuacanea. Naſcitur in aquoſis: eſtque illi vis adſtringens & refrigerans, ad eadem valens ad quę Polygonum Mas, ſed inefficaciùs.

Sanguinalem fœminam vocarunt nonnulli cum Dodonæo Gall. Rura verò, teſte Ruellio, *Aquaticam Pinum*. At Plinium plantam hanc, in aquoſis tantùm naſcentem, *Oreon*, ſiue *montanam*, vocare mirantur meritò Ruellius, Dalechampius & Sarracenus. Gerardus *Caudam equinam fœminam* inſcribit: *Polygonum fœmineum* Thalius: *Polygonum fœminam Dioſcoridis* Matthiolus, Cordus, Geſnerus, Dodonæus Lat. Amatus, Anguillara, Caſtor, Hiſtoria Lugdunenſis & Tabernamontanus.

CAVCON, EPHEDRA, ANABASIS.

Caucon, Ephedram & Anabaſin naſci ſcribit Plinius ventoſo ferè Tractu: ſcandere arbores, & ex ramis propendêre, folio nullo, cirrhis numeroſis, radice pallidã. Ex quibus, vel Geſnero iudice, vana ſatis apparet Hermolai coniectura, qui pro *Ephedra Ephydron* legi vult, quoniam in aquis naſcatur.

Plinij porrò *Caucon*, *Ephedran* & *Anabaſin*, *Cuſcutam* eſſe voluerunt nonnulli; *Vuam marinam alij*: Hippurim verò ſiue *Equiſetum* plærique.

ALYSSON PLINII, FOLIIS ERYTHRODANI.

Parum, vel nihil prorſus, cum Dioſcoridis Galenſue *Alyſſo* conuenit Plinij *Alyſſon*, quod huic Claſſi inſerimus, quoniam id foliis tantùm & ramis minoribus ab Erythrodano diſtare ait. Nomen id accepiſſe addit, quòd à cane commorſos rabiem ſentire non patitur, potus ex aceto adalligatúſque; atque, quod mirum, inſaniam ſanari eo frutice conſpecto.

FINIS CLASSIS XXXVI.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXXVII.

SAXATILES ET CAPILLARES IISQVE SIMILES.

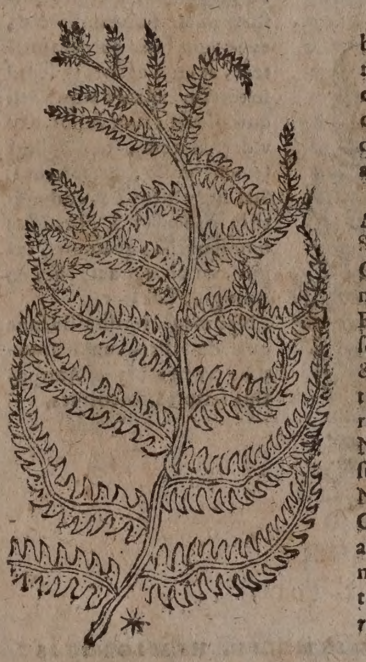
FILIX: GRÆCIS Πτέρις: Arab. *Sarax*: Germ *Farn*, *Farnkraut*, *Waldtfarn*; Belg. *Farneruyt*: Gall. *Faugere*; Ital. *Felce*.

Filicis apud Theophraſtũ, Dioſcoridẽ & Plinium ſumma duo *Faſtigia Mas & Fœmina*: eſtque ruſſus vtraque vel *Maior* vel *Minor*.

Filix mas, vulgò *non ramoſa* dicta, quam hîc pingimus, Dioſcoride authore, *folia* ſine *caule*, ſine *fructu*, ſine *flore*, ex vno pediculo cubitali longitudine exerit, multifida, & lateribus pinnata, ſubgraui odore: *radice* per ſumma cæſpitum nigrâ, oblonga, Filices multas fundente, ſubadſtringente guſtu. Naſcitur in montibus & ſaxoſis. Sic ille. Prouenire autem hanc plantam etiam in vmbroſis, vliginoſis & arenoſis vallibus, limitibuſque agrorum, ac faciliimè in ſyluis, à Recentioribus obſeruatum.

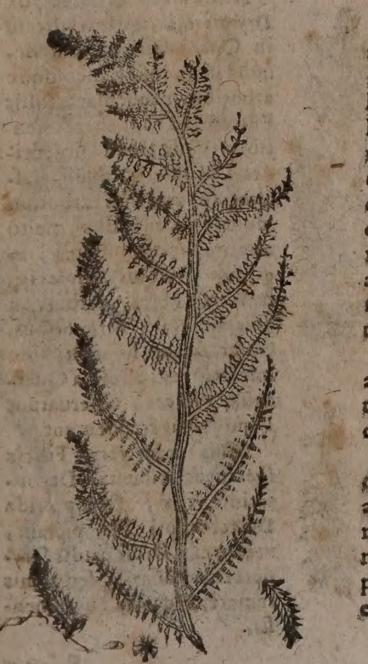
FILIX MAS, NON RAMOSA, TENVISSIME ET profundè denticulata.

Hanc in ſyluis prope Mõtbelgardum obſeruauimus: nec non in valle fontium acidorum Grieſbachiana, atque in monte Roſberg: Eſtque eiuſdem cum Vulgari altitudinis.

Vtrum porrò *Filix ramoſa Mas* ſit vel *Fœmina* inter Scriptores ambigitur. Vnde Geſnerus (de Filice non ramoſa apud Cordum agens:) Filix hæc, ait, non mihi *Mas* ſed *Fœmina* ex Theophraſti & Dioſcoridis verbis videtur, etſi plærique hodie Marem eandem faciant, &c. Nec ab eius ſententia alieni ſunt Tragus & Cæſalpinus. Nos verò contra Tragum, Geſnerum & Cæſalpinum, ijs aſſentimur qui Filicem ramoſam *Fœminam* conſtituunt, ac non ramoſam *Marem*.

FILIX AD MAREM VVLGAREM NON RAMOSAM accedens, non dentata.

Simplices, Maſculæ Filicis more, erigit *caules*, quos rami non diuidunt, non ſine hirſutie aliqua. *Criſtæ* ſingulares paulò videntur longiores, diuiſione ferè foliorum *Ceterach*, ſegmentis minimè crenatis, ſed acutioribus; quorum auerſâ parte puluerulenta ferruginea puncta agminatim proximè margines circumcirca conſpiciuntur.

In Montibus prope Fontẽ admirabilẽ in Ducatu Vvirtembergico Auguſto menſe collegimus.

Dicitur autem *Filix* Græcis πτέρις & πτέριον, ab alis auium, quarum ſpeciem in ramulis diſpoſita eius folia referunt; pennatus enim, & pennatis folijs frutex, Filix eſt.

FILIX MAS MOLLIS, SIVE GLABRA.

Hanc circa Tigurum collegimus.

Filicis autem *vires* & *vſus* quod attinet: Folia Filicis tenera adhuc decocta & comeſta ventrem emolliunt: radix in puluerem redacta, humidis vlceribus & cicatrici repugnantibus inſpergitur, parique ratione iumentis adhibetur. Filices ſiccatæ vice ſtraminis aſſeruantur pro pecoribus: maximè in ijs locis quæ à culta terra longè abſunt.

Si equus conciderit neſciaturque quâ ægritudine laboret, radicem Filicis linguę eius ſubijciendam ſcribit Tragus: eoque facto equum confeſtim reiecturum excrementa, rurſuſque conſurrecturum promittit.

Filix Lonchitidi affinis.

Pediculi huic plures ſunt, glabri, vnde ex aduerſo poſitæ oriuntur *alæ*, palmares & ſeſquipalmares, quarum vnaquæque in *criſtas* vnciales & ſemunciales diuiditur: ſingulas denuò in alia ſegmenta, non admodum profunda, mitibus ſpinis donata, ſubdiuiſas.

Vidimus in fontium Valle Grieſbachiana, in Ducatu Vvirtembergico.

An Filix aculeata C. Bauhini, quam in Maiorem & Minorem diſtinguit?

Filix tenuiſſimè ſecta, ex monte *Balon.*

Licèt Theophraſtus, Dioſcorides, Plinius & Galenus Filicem *ἄκαρπον* eſſe exiſtimauerint, id eſt, ſterilem & ſine ſemine: & Medici Arabes & Perſæ, ad Magicas vanitates nati, huius etiam ſeminis minimè meminerint: Agyrtæ tamen circumforanei, Vulgi ignorantiæ ad quæſtum impudenter illudentes, ſemen oſtendunt & venditant, quod Filicem ferre aiunt, auerſis folijs inhærens, ſed minutum adeò, vt viſum facilè fallat: legique abſciſſis prope radicem folijs, & in domo ſuſpenſis, ſubſtrato linteolo, aut Papyro, circa Iunij finem, vigiliáue diei D. Ioh. Bapt. feſti. Plura ad latus ſequentis Fig.

Filix Rhætica tenuiſſimè dentata.

Quidam, vt in modò dictis pergamus, ipſamet Solſtitij nocte Filicem florêre, eademque hora florem amittere, ac cùm defloruit, ſemē in terram cadere: atque niſi quis præſens tunc fuerit, nec videri florem, nec colligi ſemen poſſe, ſcripſerunt. Sed ſuperſtitioſa & commētitia habentur à plæriſque omnibus illa; quamuis Tragus, vir aliàs grauis, ſibi ea contigiſſe fateatur.

Nec magis veriſimilia ſunt quæ de Filicis cum Harundine Sympathia & Antipathia ſcribit Dioſcorides.

Filix ramoſa floribus inſignis.

Ex vno perplexarum longarum, & nigricantium *radicum* cæſpite, *caules* tollit bicubitales & altiores, virides, glabros, ramis patulos. Hinc *alæ* exoriuntur pinnatis octo nouemue coniugationibus *foliorum*, impari vno numerum claudente, cōſtantes. Singularia autem *folia* omnia ſurſum ſpectant, trium quatuorúe vnciarum longitudine, vnciam lata, cæterà formæ hîc pictæ. *Caulis Scapus* in ſurculos aliquot diuiſus, racemulos ſeu thyrſos in ſingulis ſurculis ſuſtinet, ſeu racemulos denſos, Lunariæ vel Ophioglosſi æmulos, ſubfuſcos, circa quos denſa veluti futurorum *ſeminum* rudimenta adhærent.

Filici floridæ ſimilis, Hemionitis altera Dalechampij.

In Ilua prouenit, *radicibus* multis, capillaceâ tenuitate, breuibus, ſubnigris *cauliculis* pedalem altitudinem vix attingentibus, in *folia* quinque, ſeptem aut nouem diuiſis. Sunt autem ea omnia longa, anguſta, in ambitu nonnihil crenata, obliquis inciſuris vtraque parte diſtincta, quæ per medium foliam procedens & eminēs coſta ſuperat. *Flos* ei nullus, nullumque *ſemen*, atque adeò ne auerſam quidem foliorum partem ſubflauus puluiſculus contegit, qui in alijs id genus plantis cernitur.

Dryopteris Græcorum, et Dryopteris Dalechampij.

Nihil aliud denotat vox *Dryopteridis*, quàm Filicem in Quercubus naſcentem, quòd in annoſis muſcoſiſque arboribus proueniat, folijs Filicem ad vnguem referentibus. Vnde etiam Dioſcorides, Dryopteris, inquit, naſcitur in veterum arborum muſco, Filici ſimilis, multò minore foliorū inciſurâ: *radicibus* inuicem implexis, hirſutis, guſtu acerbis, in dulcedinem vergentibus. Naſci etiam humenti ſolo inter vepres, ac circa Quercuum radices, obſeruarunt ij qui ſyluas frequentant.

Cùm autem varijs Filicis ſpeciebus tribuatur Dryopteridis vox, Dryopterida Dalechampij hîc pictam, veram eſſe Dioſcoridis Dryopterida, aſſerit, ſed nimis temerè, Hiſtoria Lugdunenſis.

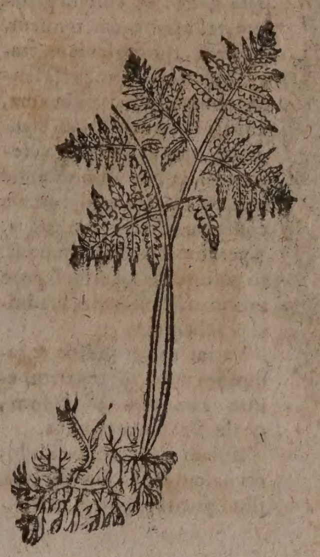
FILIX MINOR NON RAMOSA.

Tenuibus, nigris & capillatis *radicibus* repit. *Folia* dodrantalia & cubito longiora, non ramoſa, quorum criſtæ ex aduerſo naſcuntur, trium circiter vnciarum longitudine, diuiſurâ crebrâ, non penitùs coſtã attingente, ſegmentis ſingularibus æquabili ambitu circumſcriptis. Sunt autem diuiſuræ Filicis maris vulgò dictæ diuiſuris ſimiles.

Reperimus Tiguri prope Lacum felium, ac etiam in valle Griſsbachiana; luxuriátque in plurimis paluſtribus pratis: vnde *Filicem aquaticam* inſcribunt nonnulli.

FILIX RAMOSA MINOR.

Parietinas & rudera ſequitur: *radicem* habens labyrintheo contextu multipliciter implexam, nigram, raris, tenuibus & duris fibris capillatam. *Cauliculi* multi tenues, ex viridi fuſci, palmares & dodrantales, longioréſque, ramoſi, Filicis fœminæ vulgò dictæ inſtar; quibus pinnatim annexa *folia* Filicea, crenulis denticulata, ſubinde auersâ parte puluerulentis tuberculis reſperſa.

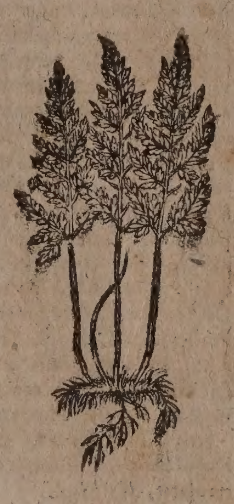
Naſcitur in ſaxis & altiſſimis montibus, & ad omniũ fermè montium radices: vt Nos in eiuſmodi locis Lugduni, Geneuæ, Tiguri, Baſileæ, Montbelgardi, atque alibi obſeruauimus.

ADIANTVM; CAPILLVS VENERIS: Germ. *Venus haar*: Gall. *Cheueux de Venus*; Ital. *Capel Venere*.

Vnius quidem tantùm *Adianti* meminit Dioſcorides, quod abſolutè dictum Capillum Veneris portendit, vt etiam apud Theophraſtũ vertit Gaza. At duas adhuc Theophraſtus & Plinius eiuſdem nominis humiles plantas notant: *Adiantum* videlicet *album* & *Adiantũ nigrum*; quorum vtrique ramuli nigro quidem colore nitent, & folia ſimilia ſunt, criſpa nempe, denſa, & punctulis rubigineis alterâ parte conſperſa, atque eædem vires. Sed cùm alterum cauliculos nerulóſque proferat nigriores, & obſcuro virore magis ſaturatos, *Nigrum* vocatur.

ADIANTVM ALBVM FOLIO FILICIS.

Adiantum ſiue Capillus Veneris in parietibus, locis petroſis, vmbroſis, ac ſecus fontes & aquarum ſtillicidia exit. Italiæ verò & Galliæ notius eſt quàm Germaniæ & Belgio. Nuſquam verò quã in Narbonenſi tractu frequentius, vnde Lugdunum, Lutetiam, Antuerpiam, & in alia celebriora emporia apportatur, caréque à Seplaſiarijs emitur. Viret porrò quauis anni parte, & nunquam vel florem vel ſemen facit.

Quod verò hîc pingimus, in muris & rupibus ſubinde occurrit. An *Pteridium maſculum* Cordi? An *Dryopteris candida* Dodonæi & Hiſtoriæ Lugd? An *Adiantum album Plinij*, Lobelio?

De Adianto *plura in ſequ. & in Appendice.*

ADIANTVM ALBVM TENVIFOLIVM, AD RVtam murariam accedens.

Adianti *vires & facultates*, non modò differentes, ſed etiam repugnantes, referunt Dioſcorides & Plinius: ſanguinis rejectiones cohibere, menſes & vrinas ciere, &c. Sic perperàm etiam purgatoriam vim illi tribuit Meſue. Omnium optimè Galenus in caliditate & frigiditate ſymmetrum facit: exſiccare addens, extenuare & digerere. Caput adhuc ex alopecia glabrum capillis conueſtire, ſtrumas & abſceſſus digerere, epotum lapides frangere, & viſcoſorum craſſorúmque è pectore pulmonéque excreationibus plurimùm conferre, &c.

RVTA MVRARIA: Germ. *Maur Rauten*: Gall. *Rue de muraille, Sauue-vie.*

Capillaribus effigie & viribus proxima eſt planta hæc vulgò nota, quæ à foliorum Rutæ ſimilitudine *Ruta* dicitur, atque à loco natali, in quo ſpontè & lætè viret, *Ruta muraria*. Officinis verò, ac præſertim Pariſienſibus, teſte Ruellio, *Saluia vita*.

Non florêre, ſed ſterilem eſſe, exiſtimant, magno lapſu, Tragus & alij non pauci. *Capillum Veneris*, *Capillum porcinum*, *Adianthum polytrichum* & *Coriandrum putei*, nuncupãt Fuchſius, Roeſlinus, & Hier. Braunſchveig: ſic variarum Plantarum nomina cõfundentes. Temperamento autem & facultatibus Adiantho haud multum abſimilem, rectè faciunt Dodonæus & alij.

TRICHOMANES, POLYTRICVM, CALLITRIchum: Germ. *Steinbrech*: Gall. *Polytric*: Ital. *Polytricho*.

Capillatâ, nigricante & confertâ *radice* nititur. *Foliola* habet ad coſtam pedalem, vel breuiorem, tenuem, teretem, rigidiuſculam, fragilem, atro-rubentem ſplendentémque adnexa plurima, impari extremam alam claudente, parua, oblonga, ſemuncialia, in ambitu nunc crenata, nunc nullis crenis conſpicua, interdum criſpa, ſupernè virentia, infernè ruffo puluiſculo aſperſa; ſapore mixto, adſtringente, ſubdulci & ſubamaro.

Variat magnitudine & ramorum numero: reperitur enim ramoſum admodum, quale *Nos* hîc pingimus.

Iiſdem cum Adiantho locis naſcitur, eadémque quæ illud præſtare poteſt. *Dioſc.*

FILIX SAXATILIS TRAGI.

Innumeris capillaribus nigricantibus cirris *radicatur*, nec minorem numerum *coliculorum* profert, palmam altorum, capillaceæ quoque tenuitatis, qui circa ſummum in duas tréſue portiunculas, paulò latiores, & ferrugineo puluiſculo, Filicum aut Aſplenij ritu, reſperſas, finduntur.

Tragus è ſexis quibuſdam prodire vidit in viculo quodam prope Bipontium ſito: Nos verò in monte *Rang*, iuxta *Than*, inter ſaxa.

Eiuſdem autem cum Capillo Veneris temperamenti, eſſe, ac pro eo vſurpari poſſe, author eſt idem Tragus.

LONCHITIS: Germ. *Groſs Miltzkraut*: Gall. *Lonchitis*; Italis *Lonchitide*.

Lonchitidem duplicem faciunt Dioſcorides & Plinius. Primum autem Lonchitidis genus ſe nec vnquam reperiſſe, nec ab alijs inuentum vidiſſe, ſcribit Matthiolus, alterum verò à Ghino miſſum. Neutram Lonchitidem Officinis notam ſcribit Cornarius, & quod Herbarij de his tradunt, meras eſſe diuinationes. Vnde etiam Marantha: Lonchitidem, inquit, quia parcè delineat Dioſcorides, eff ctum eſt, vt multi multa de illa ſenſerint: multíque eam ſe cognouiſſe faſſi, qui tamen à veritate longiùs aberrarunt.

Nos hic pingimus Lonchitidem alteram folijs denticulatis, Matthioli.

LONCHITIS ALTERA FOLIO POLYPODII, Aſplenum ſylueſtre nonnullis.

Lonchitin alteram fœminam, & *Lonchitim alteram Dioſcoridis*, inſcribit Tabernamontanus: *Lonchitidem aſperam minorem* Thalius & plurimi alij: *Aſplenum ſylueſtre* Tragus: *Scolopendrium maius* Lonicerus.

Herbam eſſe vulneribus glutinandis, lienibúſque abſumendis, idoneam docet Matthiolus; eandémque vulneribus impoſitam eorumdem prohibere inflammationes.

Naſci in ſcrobibus ac foſſis, locis nemoroſis, vliginoſis, humidis atque vmbroſis, perhibent Scriptores: eámque perpetuò virêre, Æſtate vigêre, ac nec caulem nec florem proferre.

LONCHITIDIS ALTERIVS FOLIO POLYPODII, Alia Icon.

Elegantiſſimam hanc plantam non paſſim occurrere teſtatur Tragus: Vbi tamen inuenitur, tenebroſis ſcilicet & humidioribus ſyluis, ibi magnâ copiâ prouenire.

An Cordi in Hiſt. Struptiopteris, Filicis inſignis ſpecies, figurâ admodum ſpectabilis, &c? An Filicis paruum genus Cæſalpino?

Tabernæmontano in Icon. & Hiſt dicitur. *Lonchitis altera fœmina*.

ASPLENVM, SCOLOPENDRIVM, CETERACH: Germ. *Hirtzzung*: Gall. *Ceterach*: Italis *Aſpleno*.

Folijs, authore Dioſcoride, eſt multis, Scolopendræ animali ſimilibus, ab vna radice prodeuntibus. Naſcitur in parietibus, ſaxíſque ſiliceis & opacis: nec *caulem*, nec *florem*, nec *ſemen* habens. *Folia* Polypodij modo diuiduntur, ſubter flaueſcentia hirſutáque, ſupernè viridia. Vim habent folia in aceto feruefacta, vt per dies XL. pota ſinem abſumant, &c. *Sic ille* Addemus *Nos* ex Dodonæo, naſci in vetuſtis parietibus, rupibus, in ſaxoſis, opacis & vmbroſis Galliæ, Italiæ & Hiſpaniæ locis, ac Monſpelij præſertim intra & extra Vrbem: rariùs verò eſſe apud Septentrionales. *Plura in Appendice*.

Phyllitis, lingva cervina: Germ. *Hirſchen Zung*: Gall. *Langue de Cerf*. Ital. *Lingua Ceruina*.

E capillaribus, nigricãtibus, numeroſis & fibratis *radicibus*, *folia* fundit oblonga, ſena, octona vel dena, dodrantalia aut pedalia, duarum vnciarum plærumque latitudine, imâ parte falcatæ lunæ modo corniculata, læto virore ſupernè ſplendentia, infernè verò obliquis pulueruſentis areolis, ceu lumbricis, flauis, rubentibus aut ſubluteis, virgata; ſapore ſubacerbo: odore graui. Neque *caulem*, neque *florem*, neque *ſemen* fert: at è vermiculis foliorum in puluerem reſolutis & ſparſis renaſcitur. *Plura in ſequentibus.*

Phyllitidis species Anglicana; Hemionitis Lobelio.

In Anglia occidua inter rupes luxuriantem reperit Lobelius, ternis quaternisue folijs, minoribus multò quã vulgaris, miniméque craſſis aut rigidis, ſed mollicellis.

Vulgaris, quam antè deſcripſimus, folia Rumici ſimilia habere ſcribit Dioſcorides. Eius verò non meminit Plinius: Galenus acerbæ qualitatis eſſe ait, ac ad alui profluuia & dyſenterias cõmendat.

φυλλῖτιν vocauerunt Græci, quaſi foliosam, quòd nihil niſi folioſus cæſpes appareat; quod nomen etiam retinuêre Latini. *Scolopendrium* appellarunt nonnulli, alij *Hemionitin*, *Linguam ceruinam* Officinæ.

Phyllitis polyschides.

Solâ foliorum formâ à vulgari differt elegans hoc Phyllitidis genus. Prodeunt verò illi ex *radice* multis fibrillis nigris prædita, ſena aut ſeptena folia, palmaris longitudinis, eiuſdémque cũ vulgaris folijs læuoris & viriditatis internâ parte, ac externâ nullis aut rariſſimis tranſuerſis lineis inſignitâ, extimâ verò multipliciter diſſectâ.

Cæterùm *Phyllitis vulgaris* viret quouis anni tempore, & ſponte ſua in vmbroſis & vliginoſis montibus, necnon in quibuſdam fontibus & humectis muris naſcitur. Magnâ autem copiâ ex montis *Iura* radicibus Ebroduno vicinis in vrbem adfertur: inibíque in D. D *Doxati* Proprætoris, ac primæ notæ noſtri Amici, Horto colitur.

Phyllitis crispa.

Hanc & Præcedentes copioſas habet ſanguine & amicitia Nobis coniunctiſſimus, ac optimè de Nobis meritus, D. *Abrahamus Chabræus*, Dominus *du Braſſu*, in ſui illius Dominij humidioribus ſaltubus, necnon in magni, inſignis & pellucidi illius fontis, quo ſaluberrimè vtuntur eorum locorum Incolæ, vicinia.

Cæterùm tum ad Lienem extenuandum, tum ad alia de quibus antè, plurimùm commendantur Phyllitidum folia, & eorum ſtillatitia aqua.

Linguam ceruinam porrò Hemionitim eſſe contendũt Manardus, Leonicerus, Ruellius & Fuchſius. Eam verò pro Phyllitide admittunt Matthiolus, Cordus, Turnerus, Dodonæus, Marantha & Lobelius.

Nos litem ſub Iudicè relinquimus.

Hemionium sive hemionitis, quorumdam Splenium.

Ἡμιόνιον vocat Theophraſtus, Dioſcoridi verò dicitur ἡμιονῖτις ſiue σπλήνιον, & Latinis itidem Hemionitis & Splenium. *Splenium* autem dicta fuit hæc planta, quòd eius Folia ſicut & Phyllitidis, Medicorum ſplenia imitentur, vel quòd ſpleni medeantur.

Folium, authore Dioſcoride, Dracunculi folio ſimile emittit, curuatæ in cornua lunæ modo ſinuatum. *Radices* ſubiacent multæ, eæque tenues. Sed neque *caulem*, neque *florem*, neque *ſemen* profert. In ſaxoſis naſcitur. *Sic ille.*

Figuram aſſumpſimus Matthioli: plantámque illâ expreſſam vidimus Tiguri in horto Geſneri.

Lichen sive hepatica: Germ. *Braum-Leberkraut*: Gall. *Hepatique*. Ital. *Lichene*.

Aſperginoſis ſaxis adhæreſcit, folijs multiformibus, ſquammatim incumbentibus, lacinijs ſinuatis, perplexo textu cõſtans. Súntque ea *folia* pinguia craſſáque, ſuperiùs hilari virore nitentia, inferiùs dilutiora, fibrarum capillarium infinitis cincinnis, (quos ſaxorum commiſſuris infigit,) ſubtùs demiſſis. Vetuſtate tandem *caules* erigit vnciales, & ſeſcunciales, tenues, glabros, quorum vnuſquiſque *florem* ſtellatum herbacei coloris ſuſtinet, qui ſuis radijs deorſum nutantibus paruum *galerum* exprimit, atque ex folijs parui nonnunquam erumpunt *Vmbilici*. *Plura in Appendice.*

PVLMONARIA, LICHEN ARBOREVS: Germ. *Lungekraut*: Gall. *Herbe aux poulmons*; Ital. *Pulmonaria*.

Vt veteribus Græcis & Latinis nominata fuerit hæc herba non ſcitur. Dicta autem creditur *Pulmonaria* ob foliorum cum pulmone humano aliquam ſimilitudinē: vel quòd Pulmonum vitijs ac exulcerationibus præſertim medeatur.

In veterum Quercuum, Fungorum, aliarúmque ſylueſtrium arborum caudicibus: necnon in petris, lapidibus, denſiſque vmbroſis & opacis ſyluis, gigni ſolet: iiſque rebus cruſtæ inſtar inducuntur coriacea folia: nuſquam tamen cauliculorum aut florum conſpicuis extantibus veſtigiis Tota autem Æſtate reperitur; & variat laciniis vel latioribus vel anguſtioribus. Deſiccat & calefacit mediocriter, vulnera recentia glutinat, &c.

POLYTRICHVM APVLEI: Germ. *Widertoodt*: Belg. *Gulden Wedertoodt*.

Radicibus conſtat tenuibus; *Cauliculi* duas vncias circiter longi, *foliolis* abundāt longiuſculis, ac poſtea nudi ſunt & læues: corūmque ſummitati innaſcitur Capitulum ſublongum, hians & nutabundum.

Tres autem eius vulgò traduntur ſpecies & differentiæ *Maius, Minus, & Scoparium*. Maius Montbelgardi abundans reperimus in ſylua prope *Souchaut*: Minus verò in complaribus compluris ruderibus Galliæ, Germaniæ & Belgii. *Scoparium* in Belgii muſcidis & vdis vulgare eſt.

Vſus eorum ad amatoria, veneficia & ſuperſtitioſa, ac forte ad ſcopas tantùm veſtium Belgicas.

POLYPODIVM, quibuſdam FILICVLA: Germ. *Baumfarn*: Gall. *Polypode*: Ital. *Polypodio*.

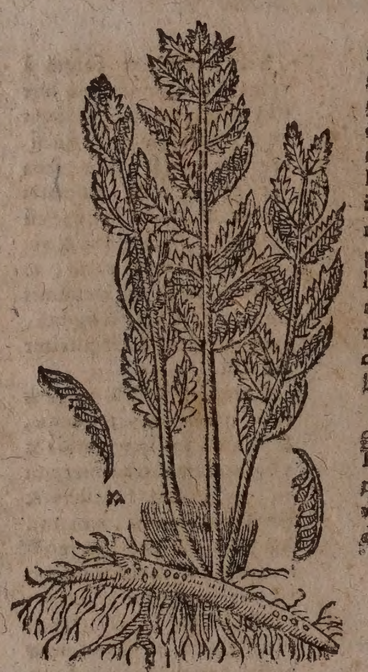

Toto quidem errant cœlo qui Polypodium *Dryopterin* vocant; ac vix fortè meliùs alii, propter foliorum cum Filice ſimilitudinem *Filiculam* nuncupant.

Duas Polypodij ſpecies tradunt & pingunt Matthiolus, Dodonæus Lat. Hiſtoria Lugd. atque alii; Primum ſcilicet & Alterum, ſiue Maius & Minus. At Nobis magis probatur iudicium Lobelii, qui vnum tantùm facit, illáque ſpecie neutiquam diuerſa eſſe ſtatuit.

Naſcitur in veterum arborum, Quercuúmque & Ornorum præcipuè, carie exeſarum radicibus; necnon ſuper veteres muros & ædiū tecta: ac reperitur etiam in aggeribus, ſecus agrorum margines, præſertim ſub arboribus & ſentibus. Quouis porrò anni tempore viret & colligi poteſt.

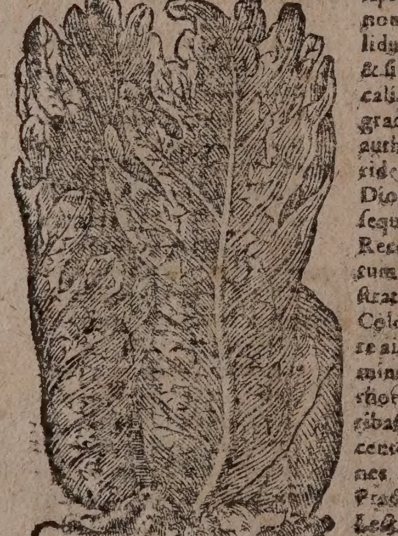
POLYPODIVM ILVENSE.

Vulgaris Polypodij *nominis ratio*, ex Dioſcoridis deſcriptione colligitur. Naſcitur, ait, in muſcoſis petris, & vetuſtis Quercuūm caudicibus, palmi altitudine, Filici ſimile, ſubhirſutum & inciſum, at non perinde tenui diuiſurâ. *Radix* ſubiacet piloſa, cirros habens ceu Polygonum, craſſitudine minimi digiti. Hæc, ſi deraſa fuerit, coloris intùs herbacei comperitur, guſtu verò acerba & ſubdulcis.

Id verò quod hîc pingimus gignit *Ilua* Tyrrheni maris Inſula. Naſcitur in ſaxis, radice, vt in alijs generibus, velut Polyporum cirris nodoſa & fibrata.

POLYPODIVM EXOTICVM PERELEGANS, EX India Orientali allatum, *Cluſii*.

De Polypodij *viribus* & *temperamento* inter Scriptores non conuenit. Auicennæ calidum eſt in ſecundo gradu, & ſiccum in tertio. Meſuæus calidum eſſe ſcribit in tertio gradu & ſiccum in ſecundo, authorémque citat Dioſcoridem: Sed vbi id ille apud Dioſcoridem legit? Meſuem ſequuntur Lonicerus, & ex Recentioribus alij: at tantum calorem non demonſtrat. Ægineta eundem quem Colocynthis effectum habere ait. Sed melius eius vſum minimè reformidant Auctores, Actuarius, Ætius, Oribaſius, Apuleius, & ex Recentioribus plærique omnes. Vtendi modum norunt Practici & Seplaſiæ; quò Lectorem relegamus.

PHYLLO DALECHAMPII ALIQVATENVS ſimilis planta

Simili cum Phyllo Dalechampij eſt ortu, *radicibus* rubentibus, ſerpentibus, ex interuallo deſum radiato ſi, *foliorum* coronam ſimiliter proferentibus, ſitu eodem, ſed *foliis* longioribus, mollibus, glabris: è quorum centro *caulis* vnus aut duo, dodrantales, teretes, glabri, ſuperiùs in duos, treſue ſextantales ramos diuiſi: quorum diuaricationi *ſtellulæ* circumpoſita, foliorum vix quadrantem vnciæ longorum. Vnicuique verò ramulo in ſummo *flos* inſidet vnicus, Phylli Dalechampij. Legimus in Baſileenſium *Vvaſſerfall*.

ROS SOLIS, ROSA SOLIS, SPONSA SOLIS, *Rorida* & *Rorella* etiam dicta.

Radices illi fibroſæ & tenues; *coliculi* graciles, palmares; iique inter folia exſurgunt, quæ vt plurimùm ſeptena aut octona, pediculo longiuſculo nixa, ex rubro purpuraſcentia, corollâ tenuiſſimorum rubeſcentiúmque ſtaminum, veluti cilio, fimbriata, aſpergine roridâ guttularum, etiam perferuentiſſimos æſtus, madida, modicè concaua, auriſcalpium imitata.

Diſtinguitur in *maiorem* & *minorem*; ac *Marem* & *Fœminam*; foliáq; habet vel *oblonga* vel magis rotunda.

Exit locis deſertis, arenoſis, ſed apricis & riguis. Floret Maio & Iunio: colligendus autem *Ros* ſereniſſimâ cœli conſtitutione. *Plura in Appendice.*

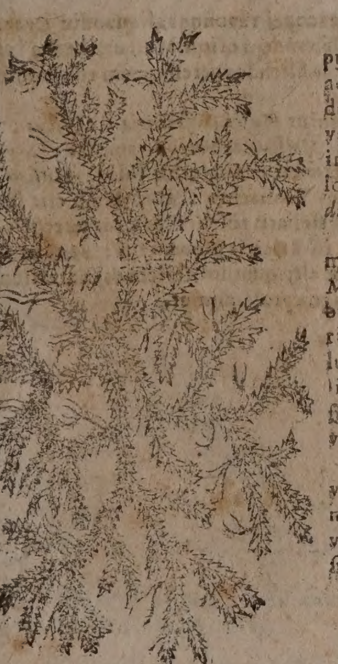
TRIDACTYLVS: Germ. *Hendelkraut*: Tridactylites alpina.

Palmaris interdum, & multò etiam maior eſt planta, *folia* plæraque humi fundens, interdum vnciali longitudine, ac etiam multò minora, per extremum tripartita, alia verò nullam agnoſcunt diuiſionem; vt quæ in cauliculis ſunt, in ramulos pauculos diuaricatis. *Flores* parui, albi: *vaſcula* magna; *Radix* vt Agerati purpurei.

Naſcitur in parietinis, locíſque vmbroſis & petroſis: eamque ad *Seda* referunt ex Scriptoribus nonnulli; alij ad *Paronychias*: *Saxifragiam albam Petræam Ponæ*, inſcribit C. Bauhinus.

MVSCVS PARVVS PVLCHER REPENS.

Serpit Chamæciſſi modo pulchellus hic *Muſcus*, cui ad coſtam tenuem, fili inſtar, denticulata foliola, aduerſa, valde tenera, lucida. Iſque in varios diuaricatur ramulos, qui hinc inde tenues *radiculas* emittunt.

Omnium autem vulgatiſſimus eſt *terreſtris* & *hortenſis Muſcus*, aſpergine madentibus ſaxis, terræque humidiori, appreſſus, repens, mollicellus, ramis lõgis tenuibus, foliis acuminatis plumatim coſtæ herentibus, colore viridi, vel ex viridi flaueſcente.

Eo ad ſiſtendum ſanguinem vtuntur Empirici, ab Vrſis admoniti, qui quàm primùm vulnerati ſunt, eo ſanguinem ſiſtunt.

MVSCVS TERRESTRIS REPENS, TRAGI.

Longè latéque per terram ſerpit, ſubindéq; è tranſuerſis ramis demiſſis *fibris* longis lignoſis craſſiuſculis radicatur. Naſcitur in ſyluis, ſabuloſis & inuiis locis, inter ſaxa, Iunióque menſe gignit Iulos. Rectum autem terreſtrem *Muſcum* vidimus Nos in monte Gothardo.

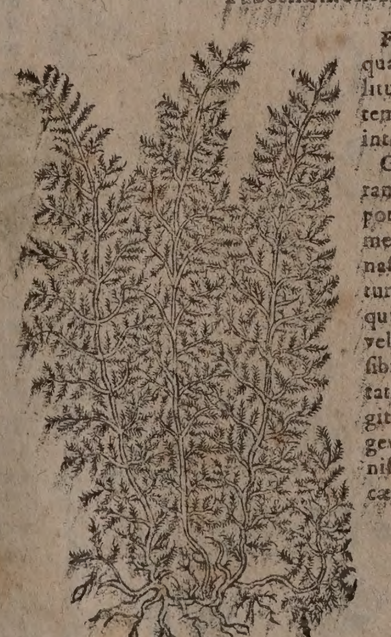
MVSCVS VSNEA, BRYON; Germ. *Mooſs*, *Baum Mooſs*; Gall. *Mouſſe*; Ital. *Moſco*.

Muſci nomine res plurimùm diuerſæ donantur: villoſa florum quorundam congeries, pretioſiſſimum quoddam odoris genus, atque villoſa omnis ſubſtantia caudicibus annoſis, ſaxis madidis, terræque humidiori, hærens: vel etiam in aquis paluſtribus, aut mari ipſo, reperta. Incanos autem villos qui ex quarundam arborum ramis pendent, ſimpliciter βρύον vocat Dioſcorides: Recentiores *Muſcum arboreum*.

Trago authore incanus & albidus ille Muſcus, qui vetuſtis & aridis arboribus ac lignis adnaſcitur, nihil eſt aliud quàm villoſum aut capillaceum quid, nunc tenuius nunc craſſius, nuncque breuius & nunc prolixius; prout arbor vel lignum cui inhæret humidius aut ſiccius fuerit. Dodonæo verò *arborei Muſci* villoſa quædam ſunt ex multis tenuiter ac variè diſſectis, ſubindéque veluti inter ſe implicitis, confuſa; quæ arborum adhæreſcentia corticibus, à truncis ac ramis dependent, vt plurimùm candeſcentia: attamen quandoque etiam nigra quædam ſunt, ſed minora & tenuiora.

Reperitur porrò hoc *Muſci genus* potiſſimùm in Quercu, Robore, Populo, Vlmo, Betula, Pyro, Pyraſtro, Pomo, Pino, Picea, Piceaſtro, Abiete, aliiſq; compluribus antiquis arboribus, abſque radice & ſine foliis; &, vt iam dictum, nunc tenuior nunc craſſior, nuncque breuior & nunc prolixior. *Figuram* habebit *Lector* in Appendice.

MVSCVS FILICINVS: Germ. *Farn Mooſs*, Tabernæmontani.

Filicinum vocat ob eam quam cum Filice habet ſimilitudinem: non monet autem an *arboreum terreſtremue* intelligat.

Cæterùm Muſcus refrigerandi ac adſtringendi vim & poteſtatem obtinet: quæ tamen, pro natura eius cui adnaſcitur Arboris, vel remittitur vel intenditur. Eius ſiquidem cui adheret corticis, veluti parentis ſui, aliquam ſibi aſciſcit ac retinet facultatem. Idcircò valde adſtringit qui in Quercu natus, digerit & emollit qui in Reſiniferis arboribus: & ſic de cæteris.

MVSCVS TERRESTRIS RAMOSVS PVLCHER.

Proximè præcedenti affinis eſt, ſed longè ramoſior, hilarioriſque aſpectus. Cubitalibus eſt *ſarmentis*, per quæ vix vlla obſeruare licet *folia*. Accedunt autem vtcũque *rami* eius ad *Arborem vitæ*, pulchro virore inſignes, compreſſi, & veluti prælum experti, denticellis hinc inde inciſi, iiſque tandem ſuperuenit *claua*.

Cæterùm terreſtris Tragi Muſcus, vino decoctus ac potus, vrinas mouere, calculóſque comminuere & educere fertur: quod etiam ſtillatitia præſtat aqua: vnde miramur Matthiolum frigidum & ſiccum conſtituere. Calidum meliùs faciunt Tragus, Dodonæus & Camerarius. *Vino pendulo* impoſitus, intra paucos dies illud reſtituit.

MVSCVS CORNICVLATVS, TABERNÆM. Germ. *Gehornt Mooſz.*

Quam plantam Tabernæmontanus, in Icon. & Hiſt. *corniculati Muſci* nomine pingit, quòd velut Ceruinum cornu referat: eam C. Bauhinus in Pin. ad *Filicem ſaxatilem quintam* reducit, & cum Holoſtio petræo Tabernæmontani confundit.

Terreſtris porrò Muſci nõnunquam tanta in hortis & humectis pratis luxuries, vt Gramen ſupprimat & ſuffocet: Cinere autem menſe Martio conſperſus aboletur. Eius vtilitates hic non dictas norunt & prædicant ij qui *Naues*, aquatica ædificia, fabricant.

MVSCVS ALPINVS, FLORE INSIGNI, dilutè rubente.

Craſſiuſculas habet *radices*, in multa capita diuiſas, ac numeroſis fibrillis donatas. Vnde *folia* infinita, anguſta, vix vnciam longa, terræ incumbentia, naſcuntur, Phyllum Dalechampij magnitudine æmulantia, ſine vlla aſperitate. Inter hæc *pediculi* exeunt vnciales, tenues, quorum vnicuique *flos* inſidet vnus, magnus, rubellus, ex calyce oblongo, ſtriato, Lychnidis florum formâ.

Caryophyllum pumilionem pumilum inſcribit Cluſius; *Gentianellam omnium minimam* C. Bauhinus in Pin. & Phyt.

Eum Nos in alpibus Rhæticis, monte Pilati, & Gothardo obſeruauimus.

MVSCVS EX CRANIO: Germ. *Mooſs von Todten kopf*: Tabernæmontano.

Quidam Medici & Pharmacopei reponunt aliquandiu *Granium* hominis loco humido, vnde tandem oritur Muſcus, quem ad vſum referuant, ad ſanguinis fluxus ſiſtendos perefficacem eſſe perhibentes, ſi puluis eius inſpergatur.

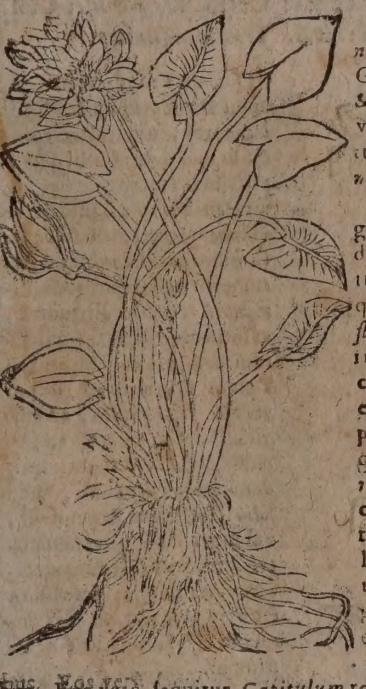
Variæ autem aliæ recenſentur *Muſci Differentiæ*: *Muſcus* arboreus peltatus & ſcutellaris: *Muſcus* arboreus ramoſus: *Muſcus* arboreus barbatus: Muſcus amarus Abſynthij folio: *Muſcus* coralloides: *Muſcus* arboreus Pennachio: *Muſcus* Abietis facie: Muſcus pyxidatus: *Muſcus* ſtellaris roſeus: *Muſcus* terreſtris, foliis retrò reflexis: *Muſcus* in Ericetis proueniens: *Muſcus* ſericeus: Muſcus pyxidatus, & alij quorum ſeriem & enarrationem altiùs in Hiſtoria noſtra magna proſequimur.

FINIS CLASSIS XXXVII.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSIS XXXVIII.

AQVIS INNATANTES PLÆRÆQVE.

NYMPHÆA; NENVPHAR: Germ. *See Blumen*: Gall. *Lis d'eſtang, Blanc d'eau, Iaune d'eau*: Italis, *Nymphæa*.

Duo ſumma *Nymphea genera* à Dioſcoride, Plinio & Galeno agnoſcuntur, *Album* & *Luteum*: Et eſt præterea vtraque Nymphæa, tum alba tum lutea, vel *Maior* vel *Minor*.

Albam vulgarem hîc pingimus quæ ante florum productionē à lutea haud multùm differt: ac ſecundum quoſdam *foliis* tantùm, vt & *florum* pediculis, rotundioribus: ac nigriore radicis cortice. Craſſiſſima autem eſt ea, intus alba & fungoſa, plurimas emittens fibras, quibus in fundo hæret. *Flores* longiſſimi, aquas traijcientibus pediculis hærentes, candoris emaculati, Liliaceis floribus ſimiles, multiplici foliorum agmine ſtipati, quorum pars exterior ex albo vireſcit, cum numeroſis in medio ſtaminibus. Eos verò ſequitur *Capitulum* rotundum, in quo *Semen* nigricans, Milij ſemine maius.

NYMPHÆA LVTEA.

In hac Planta vulgò notiſſimâ, & vbique obuiâ, delineandâ, multùm immorari, haud videtur operæ pretium. Dicemus tantùm haud temerè Herbam aquaticam inueniri, quæ maiore *radice* nitatur quàm Nymphæa; quippe quæ humani cruris craſſitudinem nonnunquam aſſequatur. Huiqcue eſſe foris virentem; *folia* verò paulò oblongiora quàm albæ, *ſeménque* illius ſemini maius: ac *flores* luteos, quinque craſſiuſculis folijs conſtantes, cum duplici intra eorum ſeptum itidem luteâ *coronâ*.

Naſcitur autem vtraque Nymphæa in paludibus, ſtagnantibus aquis, amplioribus foſſis, & pigro lapſu delabentibus riuulis fluminibuſſue: Maióque & Iunio florent.

NYMPHÆA MINOR LVTEA, LOBELII.

Nymphææ minoris vtriuſque, id eſt, tam albæ quàm luteæ, aliquæ rurſus in magnitudine & floribus obſeruantur varietates.

Illa quam hîc pingimus è limoſo fundo traijcit Nymphas, iunceis, craſſiuſculis, ternûmque vel quaternûm cubitorum *pediculis*, Portulacæ ſingulare *folium* in ſũmo geſtantibus: *floribus* ex vno quaſi iunceo exortu, Chelidonij minoris. Eſt verò inter amœniſſimaThameſis fluenta, in vdis ſcrobibus prefrequens.

Quin autem Nymphæa frigidæ ſit temperaturæ nullus dubitat. Hinc albæ floribus ad omnes calidos capitis affectus vtitur vulgò noſtra Ætas. Plura in ſequentibus.

NYMPHÆA MINOR LVTEA, FLORE fimbriato.

Aquarum etiam eſt alumna, verùm Regionum maximè Septentrionalium; habet tamen etiam Sequanæ ripæ, & Breſſiæ ſtagna.

Radicibus autem multis, capillaceis, è caulium nodis prodeuntibus, nititur. *Folia* multa, longo rotundóque pediculo hærent, denſa, guſtu amara, aquæ innatantia. *Caules* teretes, geniculati. *Flores* lutei, quinque folijs venuſtiſſimè per ambitum fimbriatis, conſtantes. Quibus ſuccedunt *ſemina* oblonga, lata, in ambitu piloſa.

Vt autem in Nymphææ virtutibus enarrandis pergamus. Vſus radicis ſeminúmque ſecreti loco habetur ad gonorrhæam, & alba mulierum profluuia. Sed Venerem minuit & extinguit; nec niſi cœlibem vitam agentibus benè conuenit.

NYMPHÆA ALBA MINOR.

Aquarum etiam alumna eſt, & Septentrionalium ferè tantùm. *Folia* habet Nymphææ, paulò maiora quàm Braſſicæ marinæ. *Flores* albi, tenues, flaccidi. Capitula Capparibus ſimilia, *ſemine* paruo Papauerino plena; *Hæc Matthiolus.*

Ex Nymphææ autem floribus folijſq; cõtuſis expreſſus ſuccus ad omnes dolores à calida cauſſa ortos, inflammationes, vſtiones & vigilias confert. Fiúntque etiam ex iiſdem floribus Olea & Syrupi ad conciliandum ſomnum, & prædictos affectus.

FABA ÆGYPTIA, COLOCASIA: Germ. *Egiptiſche Boonen*: Gall. *Febue d'Egypte*; Ital. *Faua d'Egitto.*

Ægyptia Faba, quam aliqui *Ponticam* vocant, in Ægypto plurima prouenit, Dioſcoride authore, ac in Aſiæ Ciliciæque lacubus etiam inuenitur. *Folia*, ait, habet ampla, *caulem* cubitalem digiti craſſitudine: *florem* roſeum, duplâ Papaueris amplitudine: & vbi flore exuitur, fert *folliculos* Veſparum fauis ſimiles, in quibus Faba ſuper operculum, bullantis ampullæ modo prominet. *Ciborion* aut *Cibotion* ideò nominant, quoniã ſeratur ipſa, humenti glebæ mandata, & ita in aquam demiſſa. *Radice* firmatur Harundine craſſiore, quæ cruda coctáque eſtur: ei *Colocaſiæ* nomen eſt. *Sic ille.* Nec ab illo multùm alienus Theophraſtus, quem etiam ſecutus Plinius.

FRVCTVS VALDE ELEGANS, FABA FORTE Ægyptia Dioſcoridis.

Sic pingit Cluſius: vtrum verò *Faba* ſit *Ægyptia*, necne, ambigitur. Adſtringere porrò Colocaſiam & ſtomachum iuuare ait Dioſcorides: atque adeò dyſentericis & cœliacis conuenire. *Ciboria* verò & *Colocaſiam* modicum alimentum corpori præbere ſcribit Galenus, malique ſucci eſſe: Medicum vſum quod attinet, ipſum præterijt.

Non deſunt porrò qui *Fabam Ægyptiam*, *Lotum Ægyptiam* eſſe ſuſpicantur: atque vtramque *Lilium Ægyptium* vocari, authorem habemus Hermolaum. Et *Colocaſiam* olim *Colocaſium* etiam dictam fuiſſe ex Virgilio conſtat, Ecloga 4.

TRIBVLVS AQVATICVS: Germ. *Waſſernuſs*: Gall. *Chaſtaigne d'eau*: Ital. *Tribolo aquatico.*

Quæ de Tribulo aquatico, apud Dioſcoridem & Plinium habentur, cum ijs ferè coincidũt quæ de eo tradit Theophraſtus. Fluuiorum ſinguli, ait, priuatim aliquid ferre videntur: nec enim *Tribulus* in omnibus, nec vbique, erumpit; ſed paluſtribus fluminum tantùm, altitudine, cùm profundiſſima, quinque cubitorum. Merſus in aquam protinus ad imum vergit: *folio* amplo, ad effigiem Vlmei; *pediculo* admodum longo: *caule* parte quidem ſummâ craſſiore, vnde *folia fructúſque* dependent, qui nigri durique vehementer. Naſcitur ſemine decidente, germénque Vere ſuum emittit. Radicem alij annuam, alij diuturniorem, affirmant. *Plura in Appendice.*

POTAMOGETON, FONTALIS, FLVVIALIS; Germ. *Samkraut*: Gall. *Eſpi d'eau*: Italis *Potamogeto.*

Potamogetonis ſuccincta admodum, tum apud Dioſcoridem, tum apud Plinium Hiſtoria. Nihil enim habet, præterquàm id folium habere Betæ ſimile, parum extra aquam eminens. Eius autem, vt ex ſequentibus patebit, variæ ſunt ſpecies & differentiæ.

Ex ijs id pingimus quod rotundiori eſt folio. Illi folia ſunt Plantaginea, pallido virore ſplendentia, pediculis longis appenſa. *Flores Perſicariæ*, purpuraſcentes, *Semina* ruffeſcentia & latiuſcula, in acutum mucronem deſinunt. *Radix* capillaris, fibroſa.

Naſcitur in lacuſtribus & aquoſis locis.

FONTINALIS LVCENS MAIOR,

Aquis innatans in longos ramos diducitur, in varios rurſum *ramulos* ſubdiuidendos. *Folia* alterno ſitu, non aduerſo, ex breuibus latis pediculis, longiora quàm Potamogetonis, anguſtioraque, tota lucida, neruo medium percurrente, à quo in latus tenues vtrinque fibræ diſſeminantur. *Floſculi Perſicariæ* ſubpurpurei,

Potamogeiton, quod *Fontinalem* vocant nonnulli, dictum vult Fuchſius, quaſi fluminibus vicinum, quòd in paluſtribus & aquoſis naſcatur. *Stachitidem* verò dici, quaſi ſpicatum, ob caulem, quem floribus & ſemine ſpicatum ex ſe mittit,

FONTI

FONTINALIS MEDIA LVCENS.

Fontinalem mediam lucentem vocamus herbulam aquis innaſcentem, cui ex tenuibus *radiculis rami* multi, imbecilles, pedales, densè geniculati. *Folia* per genicula bina ſibi correſpondentia, oblonga, in acumen deſinentia, viridia & pellucida. Flores ex pediculo vno aliquot parui, ſimul iuncti, formâ & colore quodammodò Moſchatellæ Cordi; quibus ſuccedunt *Semina* ſimiliter conferta, parua, contorta, vt Meliloti vulgaris.

Prouenit Geneuæ in riuulis prope Rhodanum iuxta *Caſtellum la Baſtie*.

FONTINALIS CRISPA.

Præcedenti haud eſt abſimilis, niſi quòd maior: *folia* etiam longiora, quadrantalia ferè, nec ita crebra, criſpa, aſpera, in ambitu dentata, ex oppoſito ſita, lucida. *Flores* herbacei, parui, verrucoſi, ex pediculis ſextante longioribus: refertque tota plãta natales ſuos inſipido guſtu. *Semina* ramorum extremis hærent, racematim cohærentia, anguloſa, acuminata, modicè recurua.

Vidimus in variarum vrbium & arcium foſſis, ac in fluuio *Alant* circa Montbelgardum. Floret Iunio.

Algam ſecundam vocat Tragus: *puſillum fonti lapathum*, Lobelius: *Tribulum aquaticum minorem*, Cluſius.

POTAMOGETVM ALTERVM DODONÆI.

Compluribus tenuibus ac teretibus *cauliculis* luxuriat, in alas ſubinde diſtributis. *Folia* lata, oblonga, acuminata. E ſinu verò ramulorum ac foliorum *pediculi* ſubinde prodeunt, in quibus *ſpica* breuis, *floſculos* proferens candicantes, muſcoſos; ac dein *ſemina* plana, rotunda, veluti Aphaces. *Radix* fibroſa fundo adhæret.

Tota ſub vndis naſcitur, eminente tantummodò cacumine; ſed in aquis haud profundis & dulcibus, quæ tamen maritimo æſtu attolluntur.

Cæterùm refrigerat & adſtringit Potamogetum ſiue Fontinalis dictante Dioſcoride: proindéque conuenit pruriginibus, ac depaſcentibus vetuſtíſque vlceribus.

FONTINALIS MINOR LVCENS.

Aquis innatat itidem vt præcedentes, ramis exilibus, atque infirmis interdum lapidibus adhæreſcens. *Folia* alternatim poſita, minutula, ferè tota nigricantia: proximéque ad Muſcum accedit hæc planta. Vidimus Nos eam in *Maaſmünſter*.

Præter autem enarratas Potamogetonis & Fontinalis differentias, habentur & aliæ; *Potamogetum ramoſum anguſtifolium, Potamogetum gramineum ramoſum, Potamogetum minimum capillato folio, &c.*

FLVVIALIS PISANA, FOLIIS DENTICVLATIS.

Ramuli molles, quaquauerſum ſparſi, ac variè diuaricati in aquis fluitant. Diſtincti autem ſunt geniculis *foliorum* oppoſitorum, quæ imâ parte latiuſcula, extremâ anguſtiſſima, vtrinque eleganter ſerrata vel denticulata, denſo ſtipatu illis hærentia. Plantam ſiccam eo nomine Piſis accepimus, nec omninò deſcribendi conceſſa facultas.

TRICHOMANES AQVATICVM DALECHAMPII.

Plantam hanc non procul à fonte Bollenſi, in Ducatu Vvirtembergico, legimus. Erat autem ea prorſus ſimilis illi quæ apud Hiſtoriam Lugdunenſem *Trichomanis* aquatici titulo, ſine deſcriptione pingitur. C. Bauhino in Pin. dicitur *Fucus* ſiue Alga capillaceo folio 3, ſiue Alga fontalis trichodes.

PERSICARIA: Germ. *Pferſingkraut*: Gallis *Perſicaire*, *Culrage*: Ital. *Perſicaria*.

Perſicaria alia *Acris* eſt, alia *Mitis*, illaque Mas exiſtimatur hæc *Fœmina*. Et quæ mitis alia *Maculoſa* eſt, alia *non Maculoſa*.

Mitem hîc pingimus, cui nomen fecit foliorum quæ habet cum Perſicariæ arboris folijs ſimilitudo. Sunt enim illis ſimiliter oblonga, acuminata, ſimilíque venarum diſcurſu prædita, ſed ſubhirſuta, & interdum liuidâ maculâ notata, vnde Maculoſæ cognomen: ſapore adſtringente, acerbo. *Cauli*s tereres, rubentes, ramoſi, geniculati. Flores in racemulis Biſtortæ æmuli, coloris albi vel purpuraſcentis. *Semen* fuſcum latum, lubricum. Radix tenuis, obliqua, lignoſa & fractu contumax.

PERSICARIA ACRIS, SIVE HYDROPIPER: Germ. *Waſſer Pfeffer*: Gall. *Culrage*: Ital. *Pepe aquatico*.

Perſicariam fœminam antè traditam qui nouit, hâc (marem) etiam nouerit. *Radix* perſimilis: *folia* Perſicæ, maculoſa & non maculoſa: *flores* ſpicati albi vel rubri: *ſemen* latiuſculum, nigricans: ſapor verò non, vt illi, acerbus & adſtringens, ſed, Piperis inſtar, acris, tum folijs tum ſemine.

Naſcitur locis paluſtribus, in foſſis & ſcrobibus, hybernis menſibus aquas habentibus, & iuxta ſtagnantes aquas: Iulióque & Auguſto potiſſimùm floret. *Mitis* antè picta ijſdem etiam prouenit locis, eodémque tempore floret. De viribus in Appendice.

RANVNCVLVS AQVATILIS ALBVS TENVIFOLIVS.

Ramos habet ſatis craſſos, longos, inque minores ramulos ſubinde diuiſos: per quos duorum generum promiſcuè *folia* conſpiciuntur: alia enim capillaris tenuitatis, confertiſſimis cirris perplexa, alia verò ſupra aquam Ranunculi folijs ſimilia, lucida, maculis quibuſdam nigris notata, ſatis craſſa, ſubrotunda, in aliquot partes diuiſa, ſed non profundè. *Flores* ſatis frequentes, Ranunculi, candidi.

In foſſis aquas habentibus, & lentè decurrentibus riuulis, nec non iuxta eorumdem ripas, ac alijs locis humentibus, gignitur: Aprilique & Maio floret.

Calida herba eſt Ranunculorum modo, ſed non ita viris.

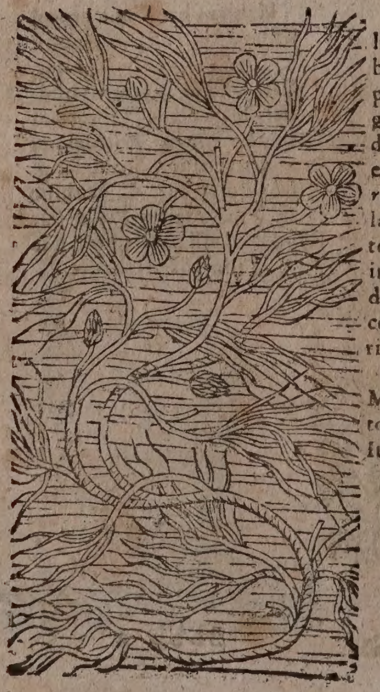
RANVNCVLVS HEDERACEVS RIVVLORVM.

Cauliculis conſtat multis, humi iacentibus & ſerpentibus, rotundis: *radiculas* exiles & prætenues è nodulis quibuſdam emittentibus. *Folia* parua, multa, Hederæ ſimilia, atrâ maculâ notata, pediculis breuibus hærentia: ad quorum exortum *floris* conceptus emergit, granulis tuberoſus, oblongus: *flos* luteus, Ranunculi. Sapore autem acer eſt & feruidus.

Naſcitur in riuulis & fluentis fonticulorum, locis ſabuloſis & macris.

RANVNCVLO AQVATILI ALBO AFFINE, MILLEFOLIUM Maratriphyllon fluitans.

Longiſſimis conſtat, in aliquot partes diuiſis, teretibus, læuibus, inanibus & prociduis flagellis; *folijs* ad genicula Fœniculi, Peucedaníue: ex quibus ſurgunt etiam *pediculi* concaui, *flores* ſuſtinentes Ranunculi, lacteos, quinque foliolis lacteis conſtantes cum apicibus in medio luteis. Iiſque tandem ſuccedunt *Capitula*, conſimiliter Ranunculi, viridantia, echinata.

Fluitans abundat in Fluuio Montbelgardenſi *Alant* dicto, & in *Dubi*, Maióque & Iunio floret.

MILLEFOLIVM AQVATICVM MAIVS, VIOLA aquatica, Viola paluſtris: Germ. *Waſſer Wejel*.

Violam aquaticam vocant aquarum amaſiam Plantam, cui *radices* longæ ſubinde obliquo actu ſe propagant ſeſquipalmares: è quibus orti *pediculi* trium quatuorúe vnciarum, *foliolorum* pinnatim adnexis ſegmentis vncialibus anguſtis. *Caulis* rectus, inanis, ſtriatus, geniculis aliquot per ſumma nodoſus: ad quorum vnumquodq; quini aut ſeni verticillatim naſcuntur *flores* pulchri, maiuſculi, Leucoiis ſimiles, quinque folijs albis conſtantes, cum apicibus in medio luteis, pediculis vncialibus & ſeſcuncialibus hærentes.

Aquarum reſiduum & riuulorum vadoſis innaſcitur lubens: occurrítque etiam in lacubus & aquis ſtagnantibus, aut pigrè fluentibus. Iunio autem flores prodit: & eſt facultatis frigidæ & ſiccæ.

MILLEFOLIVM PENNATVM AQVATICVM.

Longis & fungoſis præditum eſt *caulibus*, internodiis ſatis crebris interceptis: ad quorum nodos quinque aut plura *folia* circumpoſita, tenerrima, pulcherrimè criſtata, & plumas auium imitata: *ſpicámq;* tandem Equiſeti Capitulis ſimilem habet.

Geneuæ in lacuſtribus prope Noſodochium in paluſtribus abundat, vt & iuxta Beſfordiam, atque etiam Montbelgardi ad pontem Vauiaucourt prope Dubim. Floret Maio.

MILLEFOLIVM AQVATICVM MINVS, CLVSII.

Latè ſe fundentibus *ſcapis* præditum eſt, qui rotundi, virides, frequentibúſque nodis intercepti ſunt: è quibus tenues capillaceáſque fibras ſpargit, quibus velut inhæret. Superior ſcaporum pars palmum ſupra aquas eminet, cúmque ad ſingulos nodos tenuium paruíſque *foliolis* præditorum *ala* ambiūt, vix vnciam lōgæ, virides admodum, quæ ſenſim circa ſcaporum ſummitatem minuuntur. Scapi in ſummo faſtigio totidē floſculos quot foliorum alas in ſingulis nodis ferunt, puſillos valde, octonis candidis foliolis ſimul iunctis, nec ſeſe explicantibus præditos, qui deinde in quædam *Tubercula*, quatuor radiolos in capite habentia tranſeunt.

MILLEFOLIVM AQVATICVM FLORE luteo galericulato.

Tenuiſſimis filamentis totum eſt connexum, ijſque ferè indigeſtis, appenſis hinc inde crebris emblematis orbiculantibus, Lenticulam aquaticam emulantibus. *Caulis* tenuis dodrantalis, nudus, in ramulos aliquot parte ſuperiore diuiſus, *flores* gerit luteos, maiuſculos, cucullum referentes.

Vidimus Geneuę & Beſſordiæ in paluſtribus, nec non in Baſileenſium *Michelfelden*.

Tabernæmontano dicitur Fœniculum *aquaticum* galericulatum.

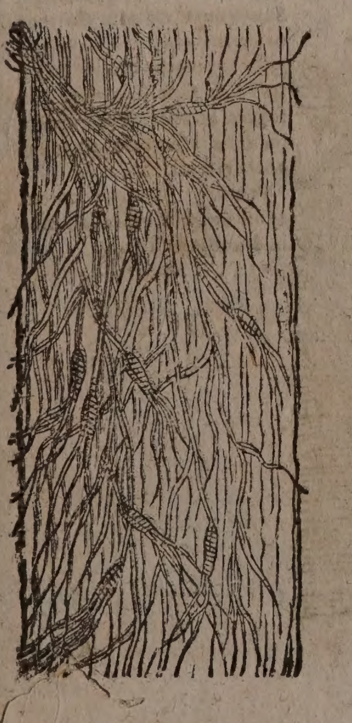
MILLEFOLIVM AQVATICVM CORNVTVM.

Innatat aquis, *caulibus* donatum prælongis, fragilibus, in tenues *ramos* diductis, denſè geniculatis: quorum ſingulos nodos circumcirca coronant radiata rigidula *folia*, in fibras per extremum cornuum ceruinorum ramoſam diuiſionem imitatas fiſſa, in extremis caulium molliora delicatioráque. *Flores* parui geniculis adhærent herbæ ferè concolores, quibus ſuccedunt *ſemina* parua, quaterna, ſimul iuncta.

Abundat Montbelgardi in foſſis, & Geneuæ circa Noſodochium in paludoſis.

GRAMEN AQVÆ INNATANS, CVM VERticulis, ſiue Fœniculacea marina.

Aquis innatant huius longiſſimi & infirmiſſimi *culmi* ad quorum genicula naſcuntur *folia* bina aut terna, palmaria, fili inſtar anguſta, aliquando ſubdiuiſa. Per extrema culmorum foliorum pediculi coëuntes veluti *vterculum* efficiunt grano Auenæ magnitudine & formâ ſimile, pelliculâ obductū: in quo continetur aliquid nucamenti rugoſi inſtar cohærens.

Prouenit Monſpelij in paluſtribus. An *Fucus Feruiaceus* Lobelij & Hiſtor. Lugd.?

COTYLEDON AQVATICA.

Foliis peltatis vncialibus rotundis per marginem obiter inciſis, inſeritur in ipſum vmbilicum (vnde in oras radiatim nerui excurrunt,) *pediculus* palmaris, tenellus, è coliculis & ramis, adeóque & ipſis perplexis capillaribus *radiculis* enatus, indidémque & ramulorum diuaricationibus, vnciales *pediculi* exeunt, glomeratim ſuſtinentes ſinguli *Capitellum*, Ranunculi aquatici floſculo non multùm abſimile. Sapor acriuſculus Siſymbrij.

Paluſtribus locis inuenitur, & præſertim humidioribus, & ijs quæ frequentiùs hybernis menſibus rigantur. Iulio menſe apud Belgas cum flore reperiri ait Dodonæus.

LENS PALVSTRIS: Germ. *Waſſer Lenſen*: Gall. *Lentille d'eau*: Ital. *Lente di Palude.*

Lens paluſtris, Dioſcoride & Plinio authoribus, eſt Muſcus Lenticulæ ſimilis, refrigeratoriæ naturæ, qui inuenitur in aqua non fluente.

Stagnantium aquarum incola, iiſdem innatat, totam ſuperficiem denſiſſimo foliorum, infernè nigricantium, supernè virentium, nitidorũ, orbiculatorum, Lentiſq; modo cõpreſſorum, ſtipatu obtegens, quæ inter ſe capillamentis tenuiſſimis & albis arctè reuinciuntur, iiſdémq; ceu radicibus è limo alimentum hauriunt.

Falſò enim illi radices, à nemine viſas, tribuit Spigelius; Dodonæóque proríus aſſentiendum, qui in Hiſt. Latina Lentem paluſtrem *caule, flore & fructu* carere ait.

LENS PALVSTRIS BATAVINA.

Ad vnam coſtam longiuſculam adnaſcuntur vtrinq; in alæ modum *folia*, denſo agmine mutuò ſe vt plurimùm tangẽtia, ex oblongo rotunda, ſemuncialia, ſuperiùs ſtigmatis notata, inferiùs verò muſco obducta; villíque per totos ramulos deorſum ſpectantes *radicum* vices gerunt.

In foſſis Patauinis aquis ſupernatat, & in Sileſia circa Vratiſlauiam.

Vulgaris verò *Lens paluſtris* in Lacubus & ſtagnis, aliiſq; non fluentibus aquis, vt Vrbium foſſis, innatans, & ſæpe earum ſuperficiem latè occupans, reperitur. An Theophraſti ἴπνος?

LENS PALVSTRIS QVADRIFOLIA.

Fibroſis radiculis nititur, ex craſſiore alia tranſuerſa demiſſis: vnde propagantur *rami* multi, multifariam diuiſi, atque tum ex iis, tum ex radicibus, pediculi ad aquæ ſuperficiẽ pertingentes: quorum ſingulorũ extremis adhærent aquæ innatantia quaterna folia, triquetra, per extremum lata, angulis acutioribus ad pediculum coëuntibus. Circa y. ramulorum diuaricationes pediculorúmque exortus, numeroſis ſemuncialibus pediculis nixa cohærent *grana* dura, nigra, Lentibus maioribus paria.

Copioſa Argentinæ prouenit, viâ illâ quâ ab Vrbe ad domum Vectigalis itur.

LENTICVLA AQVATICA TRISVLCA, TRInitas aquatica quorundam.

Colmariæ in foſſis aquæ innatat *Morſui ranæ* permiſta, eámque etiam alunt Montbelgardi ſtagnãtes aquæ Principis horto adiacentes.

Lenti autem paluſtri vis eſt refrigerans: quare omnibus inflãmationibus, ignibus ſacris & podagræ conuenit, tum per ſe tum cum polenta impoſita. Plurimúmque laudatur Aqua eius ſtillatitia ad internas viſcerum inflammationes, febres peſtilentes, oculorum rubores, mammarum & teſticulorum collectiones. Herba ipſa recens ex aquis allata & fronti adhibita, calidos capitis dolores mulcet. Ea verò anates & gallinas cum voluptate veſci notum eſt.

ALSINE AQVIS INNATANS FOLIIS longiuſculis.

Lenticulæ modo aquis innatat, longis, tenuibus, infirmis, teretibus *coliculis*, pedalibus & cubitalibus, in ramulos ſubinde abeuntibus: è quorum geniculis non tantùm demittitur *fibra* tenuiſſimæ & albidæ, quibus radicatur, verùm etiam bina *folia*, Alſines, per geniculos oriuntur. Extrema autem ramulorum ſupra aquam coronant *folia* multa, alia aliis impoſita, radiatímque digeſta, inter quæ *ſtamina* plærumque bina apparent cum minimis *capitulis* luteis.

Stellariam aquaticam vocat Lobelius: *Fœniculum aquaticum ſtellatum* Tabernæmontanus.

ALSINE AQVATICA SVRRECTIOR.

Hanc in riuulis quibuſdam Sundgouiæ vidimus floribus ornatam candidis & perexiguis; reperimúſque etiam in Valle Grieſbachiana, ad fontes acidos. Tota autem planta craſſiuſcula eſt & ſaporis viſcidi.

Proximè præcedentem Montbelgardi obſeruauimus in diuerſis riuulis.

ALOE SIVE AIZOVM PALVSTRE.

Folia habet Aloës foliis ſimilia, ſed breuiora & minora, per ambitus duris quibuſdam breuibus aculeis ſpinoſa: inter quæ *vaginæ* quædã erumpunt cancrorum forcipulis perſimiles, quibus dehiſcentibus *flores* exeunt cãdidi, trium foliorum, *Ranæ morſus* perſimiles, luteola exigua *ſtamina* in medio gerentes. Pro *radicibus* fibræ longæ ſunt, rotundæ, cãdidæ, craſſioribus lyrarum fidibus, aut lõgis lumbricis, perſimiles, quæ ab ipſo folia promẽte breui capite deſcendentes, aquæ fundum petunt, quem tamen rariùs aſſequuntur. Exeũt ab eodem & aliæ obliquæ fibræ, quibus multiplicatur.

Facultatem habet refrigerantem & exſiccantem.

STRATIOTES ÆGYPTIA, STRATIOTES Antiquorum.

Prope Peluſium, nunc *Damietam* vocatum Ægypti ciuitatem, in foſſis, aquâ Nili fluminis decurrente plenis, hęc Herba copioſè prouenit, *aquæ Lẽticulæ paluſtris* modo ſupernatans, ſine caule, foliis Cynogloſſi, breuioribus, latioribus, denſioribus, hirſutioribúſque ac albidioribus.

Verum eſſe *Antiquorũ Stratiotem* exiſtimarunt Alpinus & Guillandinus, nec abſre, noſtro iudicio. Herba eſt, ait Dioſcorides, Semperuiuo ſimilis, ſi maiora haberet folia, quæ refrigerant, &c.

Plinius in Ægypto tantùm naſci ſcribit, indefinitè autẽ aquis innatare Dioſcorides, cui Nos credimus.

PLANTAGO AQVATICA; Germ. *Waſſer Wegerich*; Gall. *Plantain aquatique*; Ital. *Plantagine aquatica.*

Plantaginem aquaticam licèt nuncuparint ætatis noſtræ Scriptores omnes; Plãtagini tamen præter folium nihil ſimile habet. Eam verò cum *Fiſtula paſtoris* vnam eandémque eſſe plantam exiſtimarunt Amatus, Rheginus, Braunſchvveigius, Ruellius & Bacchanellus; eandem cum Barba ſyluana, Lonicerus, Durantes & Euchariu.

Exit humidioribus & aquas habentibus locis, vt & in foſſis iuxta lacuum & riuulorũ margines. Floret Æſtate: & facultatem habet frigidam & ſiccam.

PLANTAGO AQVATICA HVMILIS ANGVSTIfolia.

Gracili nudóq; pedali *caule* prædita eſt, verticillatim circa medium pediculis tricentalibus ex geniculo radiato ortis: conſimiliterq; aliis eiuſmodi vmbellatim ſummum caulem coronantibus. Eorum vnicuique *flos* inſidet paruus, albus, è tribus caducis foliolis compoſitus, glomerato in parui echini modum *Capitulo* relicto. *Folia* ex radice ſena ſeptenáue, iũceo palmari pediculo nixa, anguſta, acuminata, glabra, tribus longis neruis diſtincta, grati odoris & ſaporis fatui. *Radix* fibroſa, maioris Plantaginis aquaticæ.

Monſpelii prouenit prope Fluminum ripas, & floret Aprili.

SAGITTA: Græcis [illegible]; Germ. *Pfeilkraut*; Gal. *Sagette, langue de ſerpent*; Ital. *Saetta.*

Sagittam à foliorum formã tricuſpidi, supernè in vnam, infernè in duas, deſinentium, nomen habere non dubitandum. *Phleum* autem Theophraſti 4. Hiſt. 9. & 11. eſſe volunt quidam.

Hanc autem noſtram Sagittam ad Plinij Sagittã refert Matthiolus; ac eius inſuper Maiorem & Minorem aſſignat ſpeciem.

Naſcitur in aquis cùm ſtagnantibus tum decurrentibus. Eſtque Ebroduni pluribus in locis obuia, in Lacu & foſſis. Floret Iulio & Auguſto.

Temperamenti autem eſt frigidi & humidi, iiſdemque cum Plantagine aquatica viribus pollet.

SAGITTA MAIOR LATIFOLIA.

Minori per omnia ſimilis eſt, niſi quod maiora habet omnia, & folia non vſque adeò acuminata.

Sagittam aquaticam maiorem inſcribunt Matthiolus, Dodonæus, Caſtor & Tabernamontanus; *Piſtanam Magonis*, ſiue *Sagittam Plinij*, Lobelius in Aduerſ. *Phleon marem latifolium* Hiſtoriæ Lugdunenſis.

Naſcitur vt præcedens in ſtagnantibus & decurrentibus aquis: ac in leniter labentibus permultis Galliæ, Angliæ & Germaniæ amnibus, ſubter aquas, fundo vadoſo.

SAGITTA MINOR ANGVSTIFOLIA.

Maiori & hæc per omnia ſimilis: ſed omnia minora ſunt ei, foliáque anguſtiora multò, magíſque acuminata.

Sagittam minorem anguſtifoliam inſcribunt plæriq; omnes: nonnullis verò dicitur *Sibœbe Theophraſti anguſtifolia.*

ANAGALLIS AQVATICA: Germ. *Bachpungen*: Gall. *Berle*: Ital. *Anagallide aquatica.*

Huius Anagallidis plurimę obſeruātur in magnitudine, floribus & foliis *differentiæ.* Vel enim maior eſt vel minor: flóſque vel cæruleus eſt vel purpuraſcens: & folium vel rotundius, vel oblongum; atque vel latiuſculum vel anguſtum.

Maiorem flore cæruleo & folio oblongo, cauléque recto, craſſo & anguloſo, ex Fuchſio hîc pingimus: quæ, vt reliquę in reſedibus aquis exit, circa fontes, ac riuorum & fluuiorum margines: Iunióque, Iulio & Auguſto menſibus floret.

HYSSOPIFOLIA AQVATICA.

Caules multi dodrantales, ſtriati, virides: foliis amicti alternatim poſitis, Hyſſopi: è quorum ſinu ab imo ferè ad ſummum vſque cacumẽ, *flos* vnus vel duo, longiuſculi, cęrulei, ſex foliolis ſtriatis conſtantes, è calyculo viridi, cauli adnato. Succedunt pro floſculorum numero *ſiliquæ* longæ, teretes, membranulâ viridante inuolutæ, quâ detractâ calyculum propriè cō. ſtituens tunica fuſca *ſemen* continet copioſum minutum. *Radix* breuis fibroſa. An *Polygonum minus* Tragi?

Abundat in paludibus Patauinis.

HYSSOPIFOLIA MINOR, VEL POTIVS Thymifolia maritima.

Simplice, lignoſâ, contortâ *radiculâ* nititur, *caulem* tollens palmarẽ, atque etiam dodrante altiorem, in ramos diductum: per quos crebra *folia*, Camphoratæ, ſurſum vergentia: ex quorum ſingulorum ſinu, ab imo ad ſummum vſque, criſtatæ, rubentes, perexiguæ, Hyſſopifoliæ maioris, *ſiliquæ*: *ſemine* refertæ minuto, ex albo flaueſcente. *Flos* paruus admodum vt vix facilè diſcerni poſſit.

In vineis maritimis, & ad vinearum margines prope Gramontium collegimus in agro Monſpelienſi.

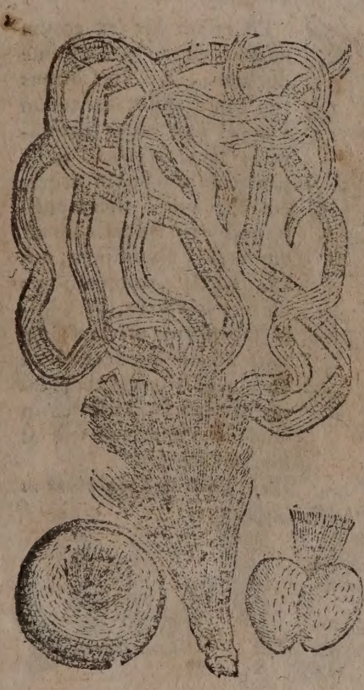
Aquis innatantes plantas alias adhuc aliquot habebit Lector *in Appendice.*

FINIS CLASSIS XXXVIII.

ICONVM ET SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSIS XXXIX.

DE PLANTIS MARINIS.

ALGA ET VLVA: Germ. *Meer graſs.* Gall. *Vray* ou *Vrac*: Ital. *Aliga.*

Cùm Marinis fermè omnibus Plantis commune ſit *Alga* Nomen: ſpecialiter tamen nonnullis conuenit, de quibus mox.

Anguſtifoliam Vitriariorũ Algam hic pingimus: cui *folia* longiſſima, cubitalia & longiora, plana, læuia, mollia, fragilia, modò alba modò rubra, vel atrouirentia: ac quædam latiora & alia anguſtiora. Hærent verò ea ſubſtantiæ cuidam lignoſæ, nigræ, ac capillamentis cinereis comoſæ. Nec quicquam in Adriatici & Occidui Maris littoribus fluctuãte hac Alga vilius vel frequentius.

An Plinij Alga? An Dioſcoridis Fucus marinus?

Pomum Algæ dictum, quod Algæ fructus eſſe exiſtimatur, exhibet Tabellæ pars infima.

ALGA CRISPA SCABIOSA, RVBRA ET PALLIDA.

Non ſolùm ex *ramulis*, ſed etiam ex *folijs* ipſis, oriuntur *olia* tenuia, fractu contumacia, lucem tranſmittentia, vncialia & ſeſcuncialia, culmum quædam lata, alia latiora, criſpa; *rubra* vel ex fuſco pallida, in ramos diuiſa, verrucis albis & cruſtis cinereis hinc inde aſperata, ſaporis ſalſi. Sunt verò radices craſſæ, cum capite villoſo, & modò dictæ anguſtifoliæ Algæ radicibus ſimiles. Frequens porrò reperitur ad Narbonenſis mediterranei Maris littora.

Cæterùm duplex traditur Algæ *Etymon*: vnum ab aq[illegible] cui innatat algore: atque aliud ab effectu quem in lig[illegible] turis præſtat: vel ab eo quòd eius folijs alligentur pedes.

ALGA TINCTORIA, FVCVS MARINVS: *Roccella Tinctorum* dictus.

Latiora huic *folia*, ſed einſdem tenuitatis, lentoris, & ad fractum contumaciæ: ac color etiam purpureus obſoletus ſeu ſpadiceus. Accepimus ex Candia: Chartam autem cui inuoluta erat purpureo colore tinxerat.

An Ferd. Imperati, *Alga Candiæ, quâ Tinctores* vtuntur nomine *Roccellæ*.

VLVAM quod attinet, ea ab Alga magnitudine, colore, & natali loco differt: Minor eſt, & coloris praſij, qui in Alga ſubuiridis vel ſubruffus, & eſt Alga maris incola, Vlua vero paludum, ſecundum Verſum;

Alga venit pelago, ſed naſcitur Vlua *palude.*

In cæteris conueniunt.

ALGA CERVI CORNV DIVISVRA: PALMA marina Chondrillæ diuiſurâ.

Quod in ſuperiori Tabellæ parte pingitur miſſum Nobis fuit pro *Alga Cerui Cornu diuiſurâ*: quod verò habet pars Tabellæ inferior, pro *Palma marina Chondrilla diuiſurâ*. Reperitur vtrumque inter excrementa marina, ſapórque vtrique ſalſus; ſed diuerſus color; illi rubens, huic niger aut cinereus.

Varij autem Algæ recenſentur vſus: eã tenuioris fortunæ homines, & qui in Caſtris degunt, tomenti loco, centones & culcitras infarciunt. Probè ſiccatam nonnulli hybernæ ſtabulationi reſeruant; ex eóque qui inde fit fimo, agros nimiâ defatigatione emaciatos ſtercorant, læto ſegetum prouentu; Algáque ipſa per ſe, ac vt eſt è mari aducta, pro æquè pingui lætamine habetur ac *Marga.*

Pila ſive Sphæra marina, Burſa marina, Algæ pomum, *Pilote de mer.*

Sphæra marina rotunda eſt inſtar Pilæ luſoriæ, magnitudine pugnum æquans, maior minorúe, conſtátque tenuibus pilis vel paleis, quales in Alga Vitriariorum conſpiciũtur, coloris ruffeſcentis.

Sic non ſolùm quoad magnitudinem, ſed etiam quoad ſubſtantiam variat: nec eſt è genere vegetabilium, ſed ex minutis vt dictum, paleis atque pilis, volutatione maris congeſtus globus.

Inter *Alcyonia* reponunt plurimi: aliqui, ſed perperàm, referunt ad *Adarcen*: Cæſalpino dicitur *Burſa marina*: eorum verò erronea prorſus eſt opinio, qui *Algæ Pomum* inſcribunt, cùm id intùs ſit concauum, nulláque in Sphæra marina obſeruetur cauitas.

Fucus Capillara dictus.

Capillara dicta planta *ramis* eſt donata longis, minutiſſimis frequentibúſq; vnde capillarium obtinuere nomen, coloris ruffi atque purpurei. Truncis aliarum plantarum innaſcitur inſtar Epithymi, ac frequenter reperitur in Fuco Cupreſſino. Imper. lib. 27. cap. 9.

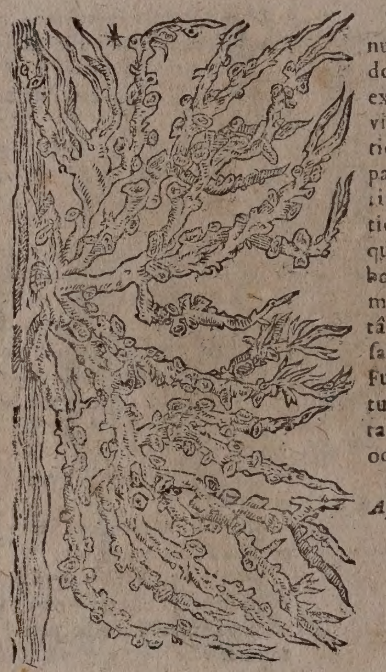
Fucus capillaris tinctorius, Fucus *Roccella* dictus.

Fucum multi vocãt quamlibet plantam marinam: alij tamen terreſtris plantæ radici ſimilem ſpecie faciunt: vnde etiam illâ ſimilitudine deceptus Dioſcorides *Fucum* exiſtimabat eſſe *herbæ radicem*.

Hîc *Fucum capillarem tinctorium* pingimus, quem Imperatus *Roccellæ* nomine ex Oriente delatum ait, præcellentiſſimúmque eſſe ad tincturas. *Roccellam* vocant à colore rubro quem præbet: Fucum autem, quoniam ſi tingantur eo genæ, fucatam atque apparentem pulchritudinem conciliat.

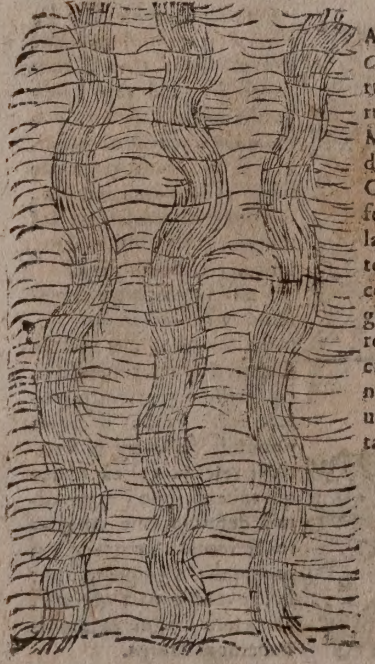
Fucus verrucoſus tinctorius, Fuci *Roccellæ* genus.

Eſt etiam hîc ex eorum numero qui *Roccellæ* nomine donantur, & à Tinctoribus expetuntur. Euocatur autem viuidus eius color maceratione factâ in vrina: ac ſic paulatim tincturam acquirit. Fuci porrò in compoſitione portio ad vrinam eſt quintupla, plùs minùs, pro bonitate Fuci, completúrque maceratio vno menſe, additâ ſub finem macerationis ſalis alkali duodecimâ ad Fucum portione, vt denſetur & perficiatur: ſic enim tandem Violæ colorem & odorem acquirit.

De Fuco & Alga *plura in Appendice.*

Conferva trichodes, Conferva Plinij & Lobellij.

Peculiaris eſt, ait Plinius, Alpinis maximè fluminibus, *Conferua*, appellata à conferruminando: Spongia aquarum dulcium veriùs quàm Muſcus, aut Herbæ villoſæ denſitatis atque fiſtuloſæ. Curatum eâ ſcio, omnibus ferè oſſibus confractis, prolapſum ex arbore alta Putatorem, circumdatâ vniuerſo corpori, aquam ſuam inſpergentibus quoties inareſceret: raróque, nec niſi deficientem. Herbam, mutationis causâ reſoluentibus, conualuiſſe vix credibili celeritate.

Penna marina: Muſcus maritimus pennæ ſimilis. Fucus cavus.

Caulem ſurrigit ſubſtantiâ Adiantho ſimilem: totius verò figura *alam auis* alicuius refert, *pilis* raris è coſta prodeuntibus. Scopulis autem innaſcitur, nec magno interuallo à ſe inuicem diſſitæ ſunt pennæ.

Aliud autem omninò eſt Fucus marinus *cauus* dictus, quem nonnulli *Herbam cauam* vocant. *Folia* habet longa, faſcijs aut tænijs ſimilia, colore viridi, ſubſtantiâ ſubtiliſſimâ.

CORALLOIDES LENTA FOENICVLACEA.

A pede lato, quo ſcopulis appreſſa hærere ſolet, *rami* prodeunt complures, dodrã-tales, multipliciter diuiſi, lenti, flexiles, tenaces: quorum minores in minima, Fœniculacea, & propemodum muſcoſa, atque capillacea criſpáque, ſegmenta ſecantur. Colore porrò variãt; ſunt enim quæ liuido, aut pallido, aut albo: aliæ quæ fuſco, ſubnigro, rufo, purpureo: & aliæ denique quæ viridi, ſunt colore. Et hoc in eis viſu iucundum quod bicolores plærumque ſunt ſingulæ plantæ, craſſioréſque rami vni, tenuiores alteri, colore donati plærique trãſparente. Sapor & guſtus ſalſuginoſus.

CREMENEI ISTRIS: FVCVS FOLLICVLACEVS Abrotoni vel Thymi folijs.

Figura eius & facies ceu ſi quis arborem quandam aſpiciat. Nam primùm trunco eſt pedali ferè, craſſiuſculo, tuberoſo, atque in infima parte, radicis inſtar, fibroſo, nigro. Ab eo verò *rami* exeunt complures, pedales circiter, in alios minores diuiſi: *folijs* veſtiti Abrotoni, nigricantibus. Plærîſque cæterùm locis cinereã quadam ſalſugine incruſtatur ac alicubi etiam fungoſo & ſpongioſo tegumento. Sapor ſalſuginoſus, ſicut & odor.

Naſcitur in ſcopulis & petris, vnde vrinantes ſpongiarij referunt. ABIETEM MARINAM vocant nonnulli.

FRVTICOSA MARINA PLANTA, QVIBVSDAM Conferua lignoſa.

Latã baſi vel radice ſcopulis adhæret & hæc fruticoſa marina planta, quæ pedalis vel cubitalis ferè. Eius *caudex* lignoſus, tortuoſus, totus niger vel pullus, quaſi aduſtus foret, rugoſus, fragilis, in ramos palmares diuaricatus, quos obſident vndique verrucoſa *tubercula*, modò longiora, modò breuiora, ad radicis Polypodij tubercula accedentia, oliuari formã, rugoſa, criſpa, racemorum modo cohærẽtia: in quorum turbinato fine exeunt coliculi ramuliúe nigri vel ruffi, inque ſegmẽta incondita cæſi, ſubinde à medio ad ſummum denticulati: folijs ad Abrotonum (ſegmentis preſertim) accedentibus.

ERICA MARINA QVIBVSDAM.

Vt minor eſt quàm *Cremilnea Alga*, ita tota tenerior; *ramis* tenuibus, non lignoſis rigidiſúe: non minùs tamen frequentibus, imò latiùs diuulſis, & ad Fœniculaceam Algam accedentibus; *fibris* verò vtcunque tenuioribus, inque turgidulas veſiculas deſidentibus.

An *Tamariciola* Fucus Impe[illegible]?

Similem ex Italia accepimus, cuius portionem in infima Tabellæ parte pictam exhibemus.

ROSA MARINA.

Patulis in orbem eſt ramis, palmo longioribus, Quercus marinæ diuiſurã, ſed tenuiore, ligulis anguſtioribus, coloris cinericei, per extremum digitatis, criſpis, aſperis.

Hanc habuimus ex Plantis Valerandi, qui eam *Roſa marinæ* titulo donauit; an verò quis alius eam agnouerit, non occurrit.

BVLBVS MARINVS CRINITVS.

Inter quaſdam Indicas Inſulas in fundo maris creſcit, quatuordecim vel quindecim brachiorum longitudine, quatuor vel quinque latitudine, extra aquam eminẽs, colore Ceræ luteæ: *caule* ſatis craſſo, ex quo per interualla oriuntur *bulbi*, ex faſtigio *capillitium* quoddam emittentes. *Radix* craſſior, bulboſa, quàmplurimis fibris capillata.

Hiſtoriæ Lugd. dicitur *Bulbus marinus crinitus*.

LACTVCA MARINA: BRYON THEOPHRASTI, Dioſcoridis & Plinij.

Maris ſinubus innatantia quædam ſunt folia, ab vno veluti pede prodeuntia, mẽbranacea, leuia, & cùm exſiccãtur quaſi papyracea, pellucida, inuicem incũbentia, cõplicatáque & corrugata, colore herbido dilutoque, Lactucam criſpam, Roſámue expanſam quodammodò repræſentantia. Talis Iſtriaca, talis & Narbonenſis quæ minor.

Muſcum marinum inſcribunt Botanici plærique: Robertus Conſtãtinus verò *Viſcum marinum* Lactucæ criſpæ folio: *Plura in Appendice.*

MYRYOPHYLLVM PELAGIVM: Ital. *Pennachio delle Nimfe*, & *Palma di Nettuno.*

Naſcitur in altiſſimis maris Illyrici gurgitibus, vnde Piſcatores extrahunt hamis & inſtrumentis, quæ ipſi *Sperne* appellant.

Vtilis autem eſt aduerſus omnium marinorum ſerpẽtum morſus, & virulentos piſcium ictus: ac ſi leuibus recentibus vulneribus applicetur, ea viginti quatuor horarum ſpatio curat.

SERTVLARIA, OPVNTIA MARINA.

Sertulariam hanc vocauit Imperatus, quia veluti ſertum aliquod corollamúe ipſius folia ita connexa repræſentant: Cortuſus verò *Opũtiam marinam* inſcripſit: nec incommodè quidem, cùm ſcribat Theophraſtus circa Opuntem herbulam eſſe quandam quæ ex folijs radicem mittat: ſcribatque ipſum ſecutus Plinius, circa Opuntem *Opuntiam* eſſe herbam etiam hominibus dulcem, cuius radix è folio fiat, ac quæ ſic mirè naſcatur. Nonnulli *Ficum maritimam* inſcribunt, *Lichenem marinum* alij.

PALMA SIVE MANVS MARINA QVIBVSDAM.

Amputatam à radio cubitóque manum affabrè exprimit, ac ex carpo craſſiore (compreſſo tamen,) albicante, anguſtiore, in metacarpum ſenſim dilatatur: hinc in digitos quaternos, quinos, pluresúe, ferrugineos, rugoſos, multifidos, diuiditur, qui rurſus in minores particulas ſubdiuiduntur. Tota ſubſtantia coriacea quodammodò eſt & membranoſa. Sapor & odor ſalſus.

Duplicem facit C. Bauhinus in Pin, vel cortice rugoſo, vel cortice læui.

CORALLVM ſiue CORALLIVM: Germ. *Corallen*; Gall. *Coral*; Ital. & Hiſpanis *Corallo.*

Corallium marinum eſſe fruticem, & ex alto extractũ durari ſtatim, atque ideò *Lithodendron* vocari, ex Dioſcoridis & Plinij monumentis ſatis ſuperque conſtat: idemque etiam teſtatur Ouidius in libris Metamorphoſeωv.

Corallium, ait, quo primùm contigit auras
Tempore, dureſcit: mollis fuit herba ſub vndis.

Corallium autem vulgò in legitimum & adulterinum diſtinguitur atque id rurſus in rubrum & album. *Plura in ſequentibus.*

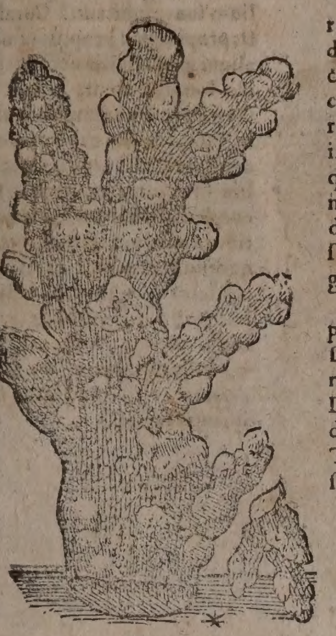
CORALLIVM ALBVM OFFICINARVM; Corallum album oculatum.

Rubri Coralli ſpecies habetur variæ: ſunt enim aliæ ſaturè rubræ, aliæ lateritiæ, aliæ dilutiores, aliæ ad flauũ tendentes, aliæ fuſci coloris. Nullam verò Rubri Corallij bonam Figuram habemus.

Quod porrò hîc pingimus *Corallium album* inſcribunt Amatus, Lacuna, Geſnerus, & C. Bauhinus: ac quod proximè præcedens Tabella exhibet, pro Corallij albi varietate ponitur à Lobelio, C. Bauhino & alijs.

CORALLIVM CANDIDVM VERRVCOSVM punctatum.

Coralli hæc ſpecies colore eſt quàm vulgatæ candidiore, ſuperficie tenus punctatâ, tuberculoſâ: trunco cæteroqui ramiſque craſſioribus quàm rubri. Prouenit in Oceano, ac reperitur quoque in Mari maiori. Minimè autem compactum ponderoſumque eſt, vt Rubrum: ſed leuius, rarius, ac ſpongiarum modo inane.

Albi mentio quidem fit apud Auicennam, at eius nec Dioſcorides nec Plinius meminêre: niſi id ſit quod Dioſcorides colore pallidum dixit & damnauit. An Theophraſti *Ebur foſſile*, vt ſuſpicatur Cæſalpinus?

CORALLIVM STELLATVM MINVS ALBVM.

Corallii genus hoc ab Imperato ex mari Hiſpanico delatum, ſubſtantiâ eſt minùs ſolidâ, nec ita candidum ſicut id quod punctatum modò vocauimus. Cęterùm vndique ſtellis paruis impreſſis notatum conſpicitur: truncuſque & rami craſſiores ſunt, quàm reliquorum Coralli generum.

Cùm autem Corallium omne refrigeret & aſtringat, vt pòſt dicetur; potentiùs vtrumque efficit album, ac proinde eo vtuntur Medici vbi maiore eſt opus refrigeratione.

CORALLIVM GENICVLATVM ALBVM.

Conſtat hoc Corallium internodiis quibuſdam, ceu articulis animalium. Ramoſum enim eſt, & rami, ad inſtar articulorum animalium, ad inuicem committuntur. Figurâ cæteroqui ſunt rectâ, circa articulos nodoſiore, per longitudinem ſtriatâ.

Coralliis porrò vſque adeò abundare Italiam ſcribit Matthiolus, vt ferè nulli reperiantur infantuli, nullæúe puellæ, quibus non Corallij geſtentur monilia, aut collo aut brachiis ſuſpenſa: fœminis etiam iiſdem in templis vtentibus ad ſuas preces faciendas.

CORALLIVM ASPERVM CANDICANS; An Geſneri Gypſum Coralloides?

Ex lato principio craſſus excitur caudex, qui mox in ramos diuaricatur, minutiùs diuiſos, albicantes, ſuperficie aſperos, tortuoſos. Omnium autem maximè lapideum exiſtit hoc Corallium. Altitudo vix quatuor vncias ſuperat: eſt verò ſubſtantia interna albiſſima, & minutiſſimis poris pertuſa.

Corallium porrò omne adſtringit & refrigerat mediocriter; excreſcentias coercet; oculorum cicatrices abſtergit, vlceraq; eorũdem caua explet, ac cicatrices extenuat; contra ſanguinis eiectiones & excreationes omnes efficax eſt, &c.

CORALLIVM NIGRVM, ANTIPATHES.

Antipathes Corallio ſimile dixit Plinius: Corallij ſpeciem Dioſcorides, qui deſcribit, colore nigrum, arboris figuram habens, ſed magis ramoſum: vim eandem cum Corallio rubro habere addens.

Eſt autem, *Corallium rubrum*, dictante Imperato, vegetabile marinum, quod à primo trunco in ramos abit, qui rurſus in alios minores diuaricantur, ſic ſpeciem gerens arboris folijs & fructibus ſuis orbatæ. Subſtantia poroſa eſt & denſa, atque præclaram & inſignem polituram admittit, ſcopulis autem, aut fortè teſtaceæ cuidam ſubſtantiæ affixum reperitur. *Plura ad latus ſequentis Figuræ.*

PSEVDO-CORALLIVM NIGRVM: ANTIPAthes Dioſcoridis.

Corallium nigrum rubro ſubſtantiâ omninò ſimile ait Imperatus: & colore nigro tantùm ab eo ſeparat, atque varietate. Maſſiliæ inter Corallia reperiri teſtatur Lobelius; Amatus ſe Ferrariæ atque Anconæ vidiſſe, Matthiolus Neapoli, Geſnerus verò in Gallicia Hiſpaniæ pronaſci; rariſſimum autem eſſe certum eſt.

Vt porrò in *rubri* hiſtoria pergamus, vegetabile id eſſe non tantùm inde conſtat, quod creſcens ſeſe propriis viribus ſuſtinet, ſed etiam quod, ſcandentium inſtar, vicinis lignoſis plantis innititur atque fulcitur. Eius *varietates* antè enarrauimus.

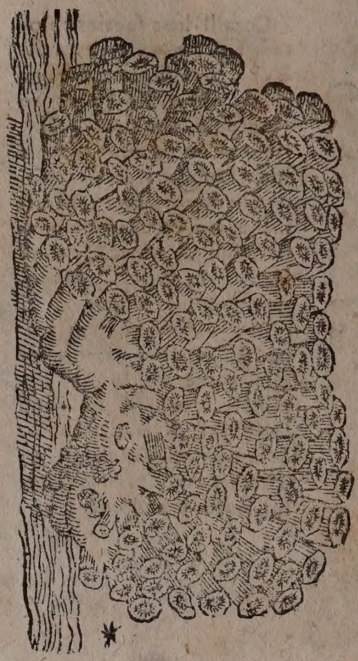
ANTIPATHES HIRSVTVM, SIVE CORALLIVM foliatum. An C. Bauhini Corallina nigra ſetacea?

Corallium hoc, Ponâ in Baldo monente, folijs eſt minutis, inſtar Setæ porcorum, ſeu ariſtæ triticeæ, inuenitúrque in Maris Sardiniæ fundo, inter Corallia. Eſt autem longitudine vnius hominis ſtaturæ, & vocatur in illis partibus *Sambeggia*.

Quod porrò ſcribitur Corallium ædes à fulminum iniuria tueri, ſuperſtitioſum & fabuloſum eſſe rectè ſtatuit Lobelius. At cùm ſiccandũ, & ſiſtere oportet eruptiones quaſuis menſtruas, dyſenterias, cruentaſúe alias deiectiones, tutum eſt ad Corallia refugium. Siccántque efficaciùs vſta Corallia.

CORALLIS AFFINES PLANTÆ MARINÆ. Plantæ poroſæ. MADREPORA.

Pori de genere vegetabilium ſunt, ſubſtantiâ Corallis propinquâ: propiùs tamẽ aliqui ad Corallia accedunt, alii longiùs ab iis diſtant. Omnes verò communiter albi ſunt, & qui candidiores denſioréſque ſunt, ii Corallis ſimiliores exiſtunt, & eundem ramorum diuaricationis modum ſeruant. Ac quorundam etiam rami ſuperficie rugoſi ſunt, alii eâdẽ punctati: differúntque rurſus hi ab illis, lineis, ſtriis, meatibus & poris. *De Madrepora in ſpecie* ad latus ſequentis figuræ.

CORALLIS AFFINIS MADREPORA ALIA.

Matripora quibuſdam dicta multis cannis ex vno trunco prodeuntibus, & circa ortũ ſibi mutuò cohærentibus, ac faui quodammodò formam repræſentantibus, conſtat: ſubſtantia tubulorum oſſi ſpongioſo ſimilis eſt: in eorum verò extremis cauitas apparet, radijs à centro ad ambitum protenſis: atque in eorum medio ceu floſculus quidam conſtituitur. Craſſities eorum digito paruo æqualis, ab ortu ad extrema vſque eadem: ſúntque ſuperficie tenus tranſuerſim rugoſi, & recenter exempti ſorde quadam purpurea obtecti, quæ temporis progreſſu nigricat.

CORALLIS AFFINIS MADREPORA RAMOSA.

Huius, quemadmodum præcedentis, extrema ſunt plana: ſed in trunco & ramis magna eſt differentia: quippe primarius truncus denſus eſt ſicut Corallium, ſequentes verò, qui velut annui adiuncti ſunt, rari admodum ac debili ſubſtantiâ, colore obſcuro & purpureo. Habétque eadem ſubſtantia aliquid membranei, vnde colligi poteſt Spongiarum in morem participare aliquid de vita ſenſitiua. In ſubſtantia & colore obſeruatur nonnunquam aliqua varietas.

ABROTONOIDES PLANTA SAXEA.

Plantam hanc marinam attulerũt Cluſio anno 1600. Naucleri Bataui ex Orientalibus regionibus reduces. Erat porrò, inquit Cluſius, tota lapidea, pedalis ferè altitudinis, in ramos multos diuiſa, qui deinde in frequẽtes alios minores, Abrotani foliorum formâ, elegantiſſimo ſpectaculo ſeſe ſpargebant. E ſaxis autem in Mari iacentibus abruptam referebant.

CORALLIS AFFINE ALCYONIVM TVBVLOſum rubrum.

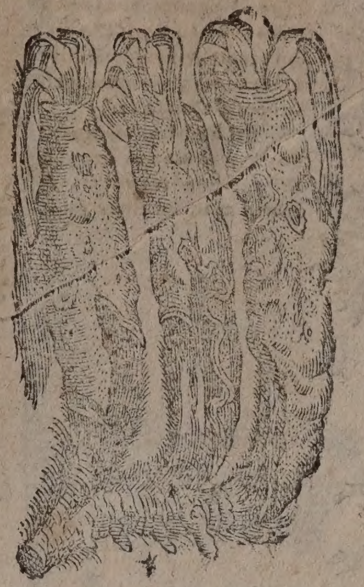
Hoc inter Naturæ recondita noſtra adſeruamus. Eſtque ex meris tubulis rubris, Corallio rubro ferè concoloribus, aut certè ſaturatiùs tinctis, atque cruſtulis lapideis connexis, coagmentatum. Totum eſt lapideum, ſed Corallio rubro fragilius.

TVBVLI MARINI ALBI.

Ex marinorum quoque genere eſt *Tubularia* hæc ex paruis, concauis, atque vt plurimùm conuexis, tabulis coagmentata; ſúntque ij coloris punicei, intùs politiores, foris verò mediantibus quibuſdam criſtis tranſuerſis, æquali interuallo ordinatis, vnitæ Matriculæ putantur animalculorum marinorum, in quibus naſcantur, ſicut apes in fauis.

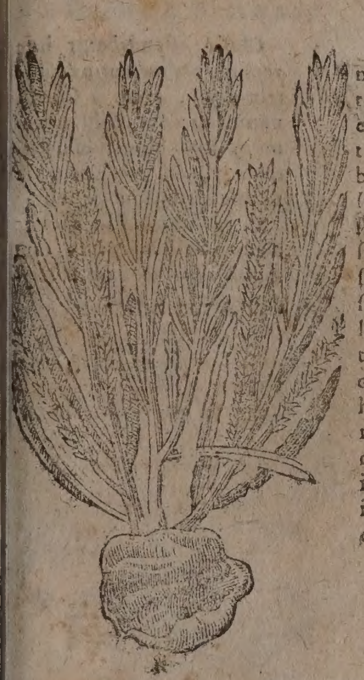
PORVS ANGVINVS, ADARCE: Ital. *Adarce*; Gall. *Eſcume ſalée, qui s'attache aux Roſeaux.*

Similis eſt ſpolijs ſerpentum, ſiue colorem, ſiue ſubtilitatem, ſiue impreſſiones atque delineationes, ſpectes, vnde illi *Nomen*. Subſtantia poroſa eſt & fragilis admodum, propter extremam ſubtilitatem tunicarum, coloris candidi, & eâ parte quâ altera tunica ab altera ſeparata conſpicitur, argenteo ſplendore lucida.

Nihil autem eſt aliud, quàm Dioſcoridis & Plinij *Adarce*; concreta ſcilicet coloris candidi Salſilago, iuxta calamos & feſtucas agglutinata, prope mare, & in locis paluſtribus, naſcens. *De Adarce plura in Appendice.*

SALIX MARINA.

Rami multi ex glauco nonnihil rubentes in aqua natant, *folijs* ſtipati longis, Salicei ſimilibus, maxima ex parte per oras non inciſis, quibuſdam verò nonnullas inciſuras oſtendentibus, guſtu ſalſis. Inter ramulos *virgulæ* ſurriguntur, *florem* Salicis ſuſtinentes, ſurculo haud abſimiles, *apicibus* plurimis veluti ſquammatim compoſitis, non aliâ formâ quàm ea quæ ſpectatur in Salicedum herbaceo iulo florem parturit. Teſtis oſtreorum & ſaxis quæ ſub aqua marina ſunt innaſcitur, & ſic adhæret, vt ijs agglutinata; non radice defixa, videatur.

ARBVSCVLA MARINA CORALLOIDES, RVBRA.

Plantam hanc, ſiue potiùs arbuſculam marinam, à Chriſtiano Porretto pharmacopœo habuit Cluſius, qui pingit & fusè deſcribit. Totam verò cortice grumoſo obtectam fuiſſe tradit, eóque interſi admodum rubri coloris, vt minio inducta videretur. Saporis etiam adeò ſalſi erat tota arbuſcula, vt merum ſal videretur. An verò ſcopulo alicui innata fuiſſet, an potiùs in imo mari ſuccreuiſſet, dicere non potuit, quoniam eius truncus integer non erat, ſed imâ parte reſciſſus.

CORALLOIDES FRVTICOSA PLANTA marina erectior.

Radicem ſcopulis apprimis lapideſcentem, trunco breui, ſtatim in infinitos *ramos* diuiſo, modò paruulos modò ſurrectos, & quà ſors tulit huc illuc diuaricatos, dodrantales & palmares, ſingulos therulo corneæ duritiei & flexibilitatis, nec non coloris, farctos; *cruſtâ* obductos iam penitùs mucâ, iam cinereâ, modò luteâ, modò corallyſatâ luteâ, aliàs cinereâ & rubrâ; aliàs luteâ rubrâ, nec rarò omnis coloris ſtigmatibus punctatâ.

Habuimus à Circumforaneo quodam qui in mari Gibratar collegerat, & *Fior di Corasl* nuncubabat.

CORALLOIDES FRVTICOSA LOBELII: *An Quercus marina Theophraſti?*

Frutices in noſtro mari Corallis ſimiles Corallinas vocant, ait Cæſalpinus, ligno intus duriſſimo ac nigro, penè Ebeni, ſed ob tenuitatem inutili operibus: cruſtáque his obducitur veriùs quàm cortex, friabilis, pumicoſa, alijs candida, alijs rubens: adhæréntque ij lapidibus teſtaceâ quadam dilatatâ ſubſtantiâ.

In Narbonæ, Gallo-Prouinciæ & Angliæ Occiduę littoribus reperiri tradit Lobelius, varias eius ſpecies aſſignans: *albam* ſcilicet, *rubram* & *luteam*.

ERICÆ FACIE FRVTEX MARINVS, CLVSII.

Marinum hunc fruticem anno à Chriſti natiuitate 1597. à percelebri Medico Norvvegico accepit Cluſius, qui pingit & fusè deſcribit; ad *Ericam marinam* appellari poſſe arbitratur.

C. Bauhino in Pin. dicitur *Fucus folliculaceus* 17. *ſiue Erica ſimilis maritima*, & *Frutex marinus Ericæ facie*.

FRVTEX MARINVS ELEGANTISSIMVS; PALMA marina Theophraſti, quibuſdam.

Hunc etiam pingit & deſcribit in Exot. Cluſius: ac à Nautis à quibus redemit *Corallium* appellatum fuiſſe ait: ſed tamen ad Palmæ marinæ à Theophraſto deſcriptæ genus aliquod potiùs referendum eſſe arbitratur.

C. Bauhino in Pin. eſt *Corallina* 14. ſiue *cortice reticulato maculoſo purpuraſcente*.

PLANTA MARINA RETIFORMIS.

Raræ formæ plantam hanc marinam ex America delatam habet etiam in Exoticis idem Cluſius. Cubito autem longiorem ait, planam, & multis maculis, retis inſtar, pertuſam, ac ſubrubeſcentem.

C. Bauhino in Pin. *Corallina* 15. ſiue *reticulato cortice*.

HIPPVRIS SAXEA.

Cluſio oſtendebatur hæc venuſta planta marina Amſtelredami, anno à Chriſti natiuitate 1601. Eiúſque ramum illicò pingendum curauit; quem *Nos* etiam hîc Lectoris oculis ſubijcimus.

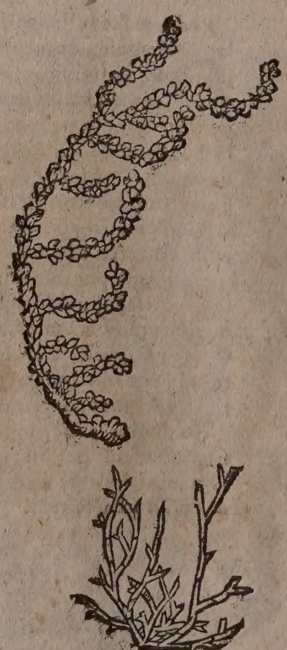
C. Bauhino in Pin. dicitur *Fucus folliculaceus* 19. ſiue *Equiſeto ſimilis Saxea*, & *Hippuris ſaxea Cluſii*.

RESEDÆ FACIE PLANTA MARINA eiuſdem Cluſij.

Totus lignoſus eſt, ait, & durus hic frutex, non ſecus ac Erica fruticans, ſeſquipedalis longitudinis, ſalſâ & albâ materiâ obductus: eiúſque ramuli exiguis quibuſdam rugoſis vaſculis tecti ſunt, deorſum propendentibus, coloris ex albo cineracei, *Reſedæ* vaſculis quæ ſemina iam matura continent haud, abſimilibus, &c.

CORALLOIDES GRANVLOSA ALBA.

Ex magno ramo decerptam portionem adſeruamus, quæ Ceruini cornu inſtar plures ramos de ſe mittit, modicè recuruos, ſurſúmque ſpectantes. Tota porrò albo granuloſóque cortice obducta eſt, ac ſi ſaccharo incruſtata eſſet. Interior autem eius ſubſtantia, cui cruſta hæc granuloſa adhæret, nigra eſt & dura.

Alga marina ΠΛΑΤΥΚΕΡΩΣ poroſa.

Inter maritima rara eſt, & aſpectu pulcherrima. Ab vno principio plures exeunt rami, trium quatuórve vnciarum, lati atque patuli, compreſſi, flexiles, cruſtoſi, pallidi, colore exalbido, cum ſtrijs obliquis quaſi texturam demonſtrantibus.

Damæ cornua lata non infœliciter æmulatur, vnde non ineptè ab Imperato inſcribitur *Porus ceruinus*, ſiue *Pori genus, quod ramorum diuaricatione Ceruina cornua æmulatur.*

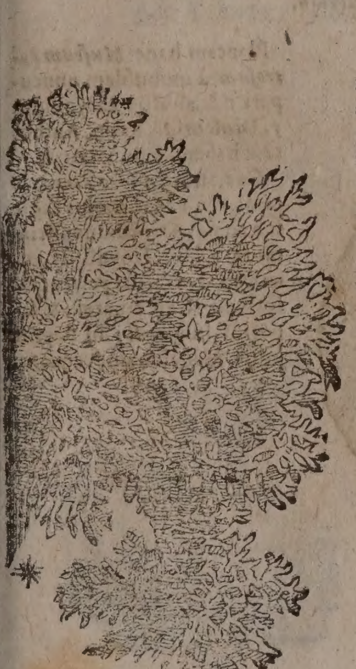
Eſchara marina retipora, ſive porus reticulatus.

Quæ *Eſchara* Rondeletio dicitur, pro radice principium habet latiuſculum, ex quo foliacea quædam, & Lactucæ criſpæ accedens, ſubſtantia exit lapidea, craſſiuſcula, albicans, fragilis, cribri inſtar, rimarum longiuſcularum plena: dentibus facilè atteritur, nullo manifeſto nec odore, nec ſapore.

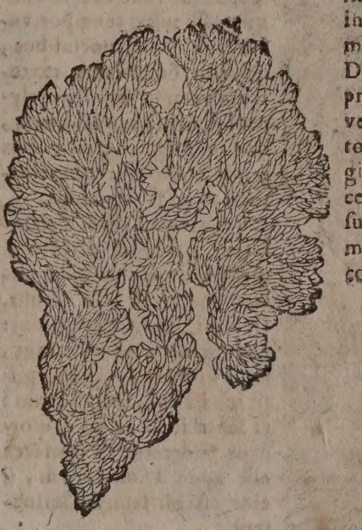
Cæſalpinus *Roſam marinam* inſcribit.

Eſchara marina frondipora.

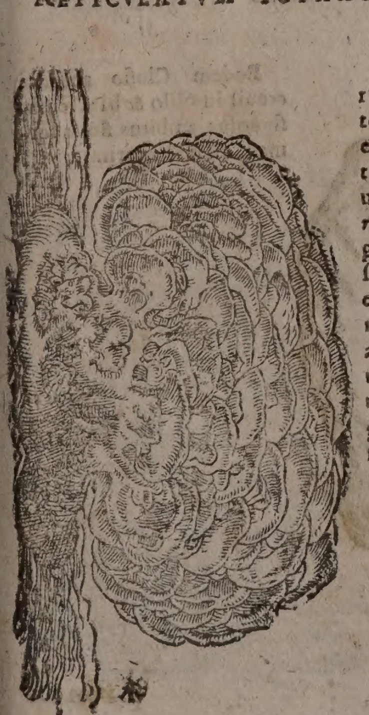
Frondipora Eſchara marina *Retipora* iam propoſitæ adſimilis eſt. Frondes quippe ſubſtantiâ ſimiles itidémque ramoſæ & inciſæ: iiſque extrinſecus eminentiæ quædam coſtis aut neruis foliorum ſimiles adnatæ: quarum extrema mutuo connexu vnita poros conſtituunt.

Reticulum marinum.

Nomen ex rei ratione aſciuit. Sic námque veluti ſtamine atque ſubtegmine intertexto eſt, vt rete aliquo modo repræsẽtare videatur. Duriuſculum eſt, & compreſſum non renitet; coloré verò eſt ſubcineceo obſoleto, odoréque & ſapore ſalſuginoſis. Dentibus attritum, cedit, obſentam & tenacem ſubſtantiam, nec facilè comminuitur, Maritimorum accola eſt.

Reticulatum tophaceum marinum.

Filamentorum conuolutorũ in morem, totum ex *filis* tophaceis, candicantibus, ac etiam (quod in tanta exilitate mirum) fiſtuloſis ac cauis, coagmentatum eſt, vt *rete* quodammodò in vnum glomerem confuſum repræſentet. Ipſa craſſities fruſti coagmentati vncialis eſt, multis cauernis ſpongiæ aut pumicis, ferè inſtar cauata, ſubſtantiâ leui & dentibus facilè friabili, durâ, digitis non cedente, odore ſalſo, ſapore nullo.

Corallina. Germ. *Meer Moſs, Corallen Moſs*: Gall. *Mouſſe de Mer*: Ital. *Corallina.*

Vnciam vnam aut alteram alta eſt, colore incano cinericeóque, ramulis pyxidatim geniculatis gracilibus, pinnis interdum è latere excreſcentibus, odore nauſeoſo piſculento, ſapore ſalſo ingrato. Sub dentibus, lapillorum inſtar, crepitat; & facilè, vel ſolo digitorum attritu, in puluerem fatiſcit.

Dioſcorides Bryon Thalaſſion vocat: Theophraſtus Phycon trichophyllon: Plinius Phycon capillaceo folio: & Gaza Algam crinito folio. Ex Recentioribus verò *Muſcum marinum*, vt & Corallinam Officinarum, inſcribunt Matthiolus, Anguillara, Dodonæus, Cordus, Lacuna, Turnerus, Caſtor, Tabernæmontanus, Cæſalpinus, Hiſtoria Lug. & alij. Bryon Thalaſſion aliqui,

CORALLINA FISTVLOSA FRAGILIS DVPLEX.

Has in mari Adriatico collegimus. Placet autem Cæſalpini de *Corallina* ſiue *Muſco marino* ſententiam huc referre. *Muſcus marinus*, ait, lanugo eſt capilloſa, in ſcopulis maris reperta, modò lapillis, modò teſtis, modò alijs fruticibus marinis (præcipuè verò Corallo, vnde *Corallina* nomen,) inhærens; Mollis quidem quãdiu ſub aqua eſt, extractus verò & ſiccatus ob ſalſuginẽ rigens, quidam erectus, quidam humi ſparſus. Color varius, nunc albus, nunc rubeus, nunc flaueſcens, nunc cinereus, nunc herbaceus, & aliquando niger. *Plura ad latus ſequ. Figura.*

CORALLINA, SIVE MVSCVS MARINVS, TENVI capillo.

Saxis aut Concharum fragmentis innaſcitur, verùm latiùs multò ſeſe ſpargit, pro paginibus duarum, triũ quatuorúe vnciarum. An *Imperati Peluccio petrigno?*

Vt autem in Corallinæ, ſiue Muſci marini, antè inchoata hiſtoria pergamus. Is præfertur marinus Muſcus, qui Corallo adnaſcitur; poſtea verò qui ſaxis adhæret, & coloris eſt rubicundi; improbatúrque contrà Cinereus.

Virtutes Corallinæ quod attinet, lumbricos ea non modò interficit, ſed eadem etiam die, magnâ ſæpe cum adſtantium admiratione, expellit. Sed videndum ne ſit inueterata exoletáue. Datur cum Vino, Lacte aut Caſſia,

FVNGVS PETRÆVS MARINVS, SIVE VMBILICVS marinus.

Vitam agit ſub aquis, concharum ſtriatarum gibbis ſcopuliſúe innaſcens: ſtaminibus fili inſtar tenuibus, vncialibus & ſeſcuncialibus, quorum ſingulorum extremum excipit vmbilicus clypeoli circinatæ rotũditatis, lineolis à centro crebrrimis productis ſtriati: color cinerous: ſapor ſalſuginoſus.

Sunt qui ad Androſacen referant: ſed meliùs alij Fungi ſpeciem, conchis & lapidibus adnaſcentẽ, eſſe ſtatuũt. De eo ſic tradit Cæſalpinus; Fungus marinus minimus, inquit, inter Fungos, lapillis innaſcitur, intra aquam: ei ſapor ineſt ſalſus & mordens. Videretur Androſaces eſſe apud Dioſcoridem, ſi eius pileoli ſemen continerent.

FVNGVS PETROSVS AVRICVLARIS; Ital. *Moſco petroſo.*

Plantam hanc *Muſcum petroſum* à quibuſdam nuncupari: & ab alijs Alcyonium 5. Dioſcoridis ſtatui, Authorem habemus Imperatum.

Cæterùm *Androſaces* vitam, vt ait Matthiolus, agit ſub aquis, Concharum ſtriatarum gibbis, ſcopuliſúe, innaſcens, ſed rariùs petris. Coloris porrò eſt cinerei, & ſaporis ſalſuginoſi: in ſtagnis prope Magalonam frequens.

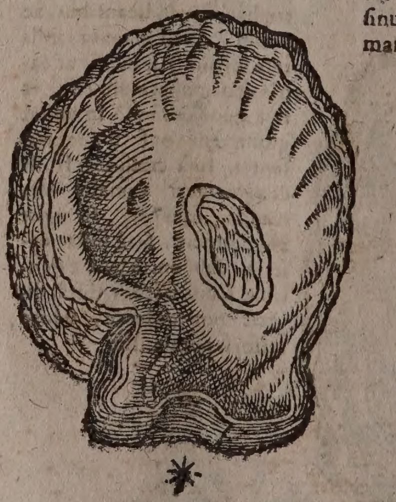
FVNGVS LAPIDEVS CLVSII,

Vt in terra, ſic etiam in mari naſcuntur Fungi: hi verò non molles ſunt, ſed lapideâ duritie præditi. E Nilo erutum hunc perhibet Cluſius, qui fusè deſcribit.

FVNGVS LAPIDEVS ALIVS.

Eodem Cluſio authore creuit in Nilo & hic, cuius ſinuoſus ambitus floris formam affabrè exprimit.

LICHEN

LICHEN MARINVS: SPONGIÆ LAPIS.

Lichenem marinum à Lobelio in Iconibus Plantarum traditum hîc pingimus. *Lapides* verò in *Spongijs* reperiri, teſtes habemus Dioſcoridem, Plinium, Galenum, & quotidianam experientiam: atque ex eorum etiam monumentis habemus eos cum vino potos lapides in veſica frangere; eóque argumento *Ciſtolithos* dici ſcribit Plinius: inualidè tamen tantùm id fieri vult Galenus, quod & nos credimus.

SPONGIA RAMOSA: AC DE SPONGIIS in genere.

Quæ Latinis Spongia eſt, Græcis σπόγγος dicitur παρὰ τὸ σπᾶν τὰ ὑγρὰ, quòd humorem attrahat & combibat. E ſpongijs verò, referente Dioſcoride, aliæ *Mares*, quæ ſpiſſæ denſæúe, aliæ *Fœminæ*, quæ contrario modo ſe habent. Tria genera facit Plinius: Spiſſum, minùs Spiſſum, & tenue. E varijs autem à Recentioribus obſeruatis *Differentiis*, *Ramoſam* dictam hîc pingimus, quæ arbuſculæ in modum à trunco in ramos diuiditur: virgultáque habet filtro duro ſimilia, fiſſilia, denſâ ſpõgioſitate floribus Typhæ, plantæ paluſtris ſimili, veſtita.

SPONGIA INFVNDIBVLVM IMITATA. SPONGIÆ Velares, Hircinæ, Compreſſæ, &c.

Hanc cum ſuo ſaxo cui adhærebat ſic pingẽdam curauit Cluſius.

Velares verò *Spongiæ* dicuntur eæ quarum textura, filamentorum aut capillorum ſimul ligatorum inſtar, rara eſt. Illarúmque aliquot obſeruantur *Varietates*; quædam enim pedes quodam modo repræſentat, alia auis caudę ſimilis: & alia rurſus Cornu cerui æmulatur.

Hircinæ dictæ prædurae ſunt cum varijs eminentijs cauitatibúſque, per quas aqua marina tranſmeat, hæque plurimùm à ſpongiarũ bonitate degenerant. Sunt prętere *Globoſa* & *Compreſſa* dictæ, *de quibus*, vt & de alijs ad Spongias ſpectantibus, *agemus in Appendice.*

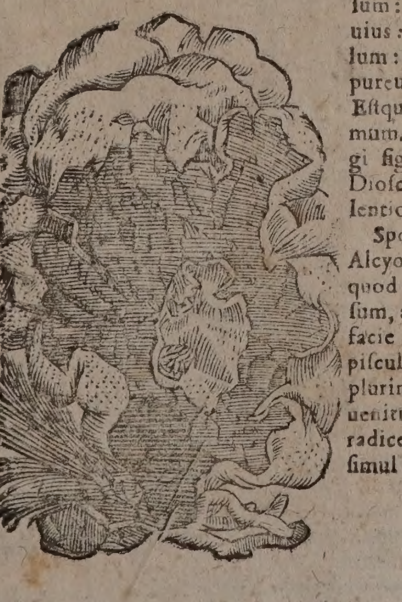
ALCYONIVM STVPPOSVM DICTVM ET DE Alcyonio in genere.

Alcyonium, referente Plinio, fit in mari, ex nidis, vt aliqui exiſtimant, Alcyonũ & Cæicũ vel vt alij, ex ſordibus ſpumarum craſſeſcentibus, vnde ab Officinis vocatur *Spuma maris*: vel, vt alij, è limo quadamúe maris lanugine. Dictum autem creditur, non quòd ex Alcyonum nidis fiat, vt quorumdam tulit olim opinio, ſed quòd Alcyones ſuper illud marinis vndis ſimul congeſtum nidificent.

Hîc *Stupposum Imperati Alcyonium* pingitur, quod ſtuppis in glomerem conuolutis aliquo modo ſimile eſt & molle, & concauo calycis formam imitatur.

ALCYONIVM SPONGIOSVM OFFICINARVM: & de Alcyonijs in genere.

Alcyonij quatuor genera facit Plinius: Cinereum ſpiſſum: alterum molle & leuius: tertium candidiuſculum: & quartum penè purpureum, Mileſium dictum. Eſtque hoc omnium optimum. Quintum autem Fungi figurã, cuius meminère Dioſcorides & Galenus, ſilentio ille præterijt.

Spongioſum Officinarum Alcyonium hîc pingimus, quod Dioſcoridis eſt. Spiſſum, acerbi ſaporis, ſpongiæ facie, ponderoſum, tetri & piſculoſi odoris, quódque vt plurimùm in littoribus inuenitur. Ac cum eo in Icone radices & capillamenta Algę ſimul demonſtrantur.

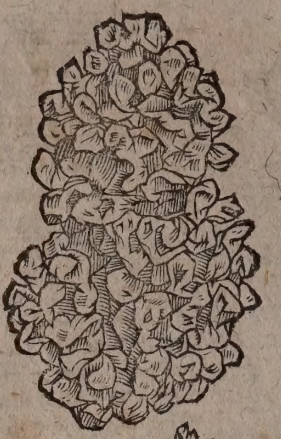
ALCYONIVM MOLLE IMPERATI,

Huius materia Spongiæ ſimilis eſt, ad tactum cedens. Cortice autem obtectum eſt, è quo alia germina exeunt Iuncorum ſpecie, craſſitudine calami Anſerini, concauã. Inter ea verò textura quædam teſſellata, quæ tenui filo raróque velamento obducta conſpicitur.

Alcyoniorum vires & vſum quod attinet, commendantur ea ad fœminarum ſmegmata, ac contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas tum faciei, tum reliqui corporis.

VESICARIA MARINA DVPLEX, NON ramoſa & ramoſa.

Quidam è vulgo *Spongiam marinam* vocant: verùm cũ nihil ferè cum Spongia commune habeat, quàm colorem & leuitatem, ex re nata *Veſicariam*, hoc eſt ex veſiculis refertam, vocitare maluimus.

Mutuâ autem cohæſione coaggeſtæ ſunt veſiculæ, compreſſu Spongiæ in morem renitentes, leuiſſimę, colorîſque flaueſcentis, liuidi, aut pallidi.

Plantæ figuram exprimit ea quam in inferiore Tabellæ parte pingimus, ramíſque conſtat pluribus, quapropter etiam Nos eam *Ramoſam* inſcribimus.

VESICARIA MARINA DICTA: FAVAGO Ariſtotelis quorumdam.

Fauaginem Ariſtotelicam Imperatus facit *Alcyonium ſecundum Dioſcoridis*: Cur autem *Fauaginem Auſtralem* vocet C. Bauhinus in Pin. neſcimus.

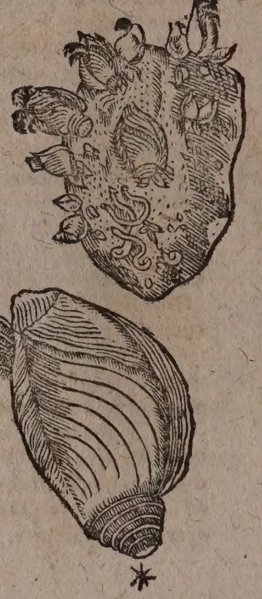
Conſtat porrò Ariſtotelica Fauago ex membranaceis poris ſiue cauernulis Faui in modum diſpoſitis, ac ſicut exprimit noſtra Tabella, affabrè ſatis ſimul congeſtis.

ARBORES CONCHIFERÆ VEL ANATIFERÆ dictæ, vt Telinæ & aliæ.

Conchas anatiferas putatas, ex Anglia Scotiaúe allatas, variæ magnitudinis inter Naturalia noſtra adſeruamus. Eas nonnullos *Clakis* appellare, ac in Hebridũ Inſularum arboribus quibuſdam naſci, perperàm credere teſtatur Hector Boëtius. *Lobelius* verò non tantùm in Scotia Orcadibuſúe Inſulis inueniri, ſed ſe etiam Londini ad Tameſin, è nauis annoſę carinâ auulſas, vidiſſe; vnde tandem hanc de ijs fert ſententiam. *Britannica Concha Anatifera* credita, ait, ſpecimen facit Naturæ quippiam boni, vel è ſordibus meditantis, vt iam multa lubeat credere, quę alioqui riſiſſem apud rerum Septentrionalium Hiſtoricos, &c. Sic ille, aſt aliter alij ſentiunt, vt ex ſequentibus patebit.

CONCHARVM ANATIFERARVM ICONES aliæ.

Has *Conchas* Rondeletius in Northmannia & Britannia oriri aſſerit: nec aues generari ex ijs tradit, ſed pro Balani ſpecie exhibet atque deſcribit, addens eorum locorum incolas, alia faſtidiętes cibaria, hoc edulij genere delectari, atque elixatarum in aqua, diruptarũmq; que, internam carnem ex aceto edere.

Communem etiam Vulgi receptam ſententiam apertè refutat Columna, *Conchas* illas *anatiferas* putatas dicens, nihil aliud eſſe quàm *Glandes marinas* à Rondeletio deſcriptas. Dum *Conchas* haſce, ait, ex quibus *Anates* oriri falsò aſſeritur, minimè vidiſſem, atque apud Lobelium, quique eum ſecuti ſunt, conſpicerem in maris rupibus arborem eſſe quæ Fructus hoſce, Amygdalę formâ & magnitudine pares ederet, mentem ſępenumero cogitatio huius peruadebat meam: neque credere poteram, etſi aliquando animum ad credendum inclinabam, ratione hac motus, quia ſcripta hęc erant à doctiſſimo Medico, atque demum ab alijs recepta: as quidem iterum reijciebatur à ſenſu hęc imaginatio fortiore adhuc argumento, quia ſcilicet arbor fructus edens depicta exhibebatur, atque ab eodem Medico ijdem Fructus Concharum nomine donati erant, quas è nauis annoſæ carinâ auulſas ſe habere teſtatur; quę quidem quantùm ſibi inuicem ſint contraria, haud difficile eſt iudicare.

De ijs apud Lobelium, Columnam & alios, ex ipſis fontibus plura petat Lector: *Nos* neceſſarijs inſiſtentes hîc ſubſiſtimus.

FINIS CLASSIS XXXIX.

ICONVM ET SCIAGRAPHIÆ
STIRPIVM
CLASSIS XL.
EXCREMENTA TERRÆ, VT FVNGI ET TVBERA.

FVNGI ſiue BOLETI : Ger. *Schvvemme*: Gal. *Champignon*, *Potiron* : Ital. *Fonghi*. Fungi di Georgij dicti.

*

Fungus à funere dictus exiſtimatur, quoniam vt ait Galenus, ad deleteriam enecantemúe facultatem quàm proximè accedit: vnde etiam Fungos inter ea quæ temerè manduntur reponit Plinius Lib. 22. cap 22. Dioſcorides tamen in perniciales & eos qui edendo ſunt diſtinguit: quæ duo ſumma faſtigia retinentes Recentiores, varia poſtea, tum horum tum illorum, vt ex ſequentibus patebit, agnouêre genera. Qui verò hîc, & in proximè ſequenti Tabella pinguntur *D. Georgij* nomine donantur, quia circa Diem *D. Georgio* ſacrum inueniuntur.

An *Horatij Fungus optimus*?

FVNGI DIVI GEORGII : Germ. *Sant Georg³ Schvvemmen* appellati, alia Icon.

*

Supernam iſtius Fungi faciem exhibet præcedens Tabella, infernam hæc. Parua Fungi ſpecies eſt, duarum vnciarum amplitudinem vix æquans orbiculari ferè formâ: ſupernè quidem aliquantulùm extuberante, & quodam modò puluinatâ : infernè verò concamerata, & quibuſdam veluti venis diſtinctâ, pediculo craſſo breuíque, coloris exalbidi, cui flaui quippiam admixtum ſit.

Reperitur in ſiccioribus paſcuis pratis, atque aliorum Fungorum modo præparatur, & inter eſculentos Fungos recenſetur. Elixatus cõſcinditur in fruſta, quæ inter binas lances repoſita, inſperſo Oleo Oliuarum vel Butyro, & Pipere addito, ſuper prunas coquuntur.

FVNGI VERNI, *MOVSSERONS* **DICTI**, odorati & eſculenti.

Nomen hi à natalibus habent, quos quærunt ſub Muſco, Gallis *Mouſſe* dicto : *Pediculis* breuibus, fibras deorſum agentibus, *Capitula* ſuſtinentur Piſo magno æqualia, ac duodecuplò maiorem molem, niſi tollerentur, aſſecutura. Cæterũ cluſiles ſunt, rotundíq; in ſummo, ſubtùs verò quà, inſtar tentorij, reflexi, rimoſis à centro ad circũferentiam ſtriis donati : vbi verò penitùs excreuerunt, campeſtrium Fungorũ inſtar, expanduntur. Totâ verò ſubſtantiâ intùs foríſq; candidi exiſtunt, odoris grati, & guſtûs gratiſſimi : quapropter magno in pretio habentur, lautioribúſq; menſis expetuntur.

Verno tempore naſcuntur, primíſque Aprilis imbribus erumpunt, in ſyluis & ſub arborum vmbris. Atque vbi naſcuntur & reperiuntur, illic quotannis repullulant : ſolúmque in quo creſcunt cinerei eſt coloris. *Plura in Appendice*.

FVNGVS CAMPESTRIS, ALBVS SVPERNÈ, infernè rubens.

Primo pullulatu globoſi ſunt hi, poſt modùm paulatim explicati membranulas oſtentant rubentes, ſuperiùs inoffenſo liuore æquabiles & albi : odoris autem ſunt grati, & ſaporis boni recenter è terra prodeuntes : ſed vetuſtate fuſci fiunt, odoríſq; graues, & virium contrahunt. Matthiolus ſecundum genus Fungorum facit, eóſq; Hetruſcis vulgò *Porcinos*, id eſt *Suillos*, vocari ſcribit. Lobelio dicuntur Fungi vulgatiſſimi, eſculenti, carne prorſus albâ, infernè ſubrubente, &c.

In cãpis, graminoſis agris, aridioribus pratis ac iumentorum præſertim paſcuis naſcuntur, Iunióque menſe primùm erumpunt, ac *Campeſtres* à pleríſq; omnibus Scriptoribus appellantur. Italis, referente Matthiolo, Porcini, Gallis Campiniones, Champignons.

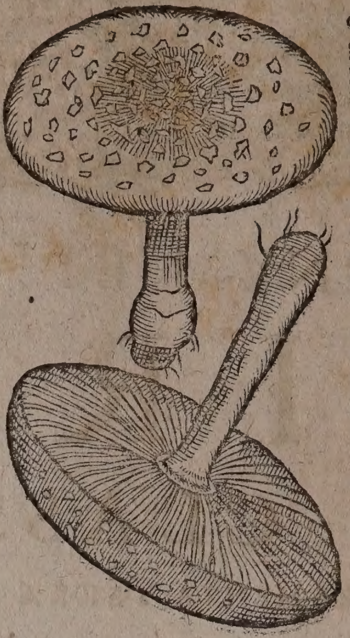
FVNGI MAGNI, TOTI ALBI, CVM ET SINE ſucco lacteo: *Columbettes Biſſettes.*

Ex edulium quoque Fungorum cenſu ſunt hi, magnitudine excellentes, toti albi, tam ſubtùs quàm ſuprà, omniſque ſucci lactei expertes, quo turgent Piperati illis ſimiles, de quibus in Appendice. Sunt porrò ij nonnunquam per ambitum criſtati, aut etiam reflexi, aliàs verò non.

Burgundis & Montbelgardenſibus apud quos abundãt, in ſylua *le Cheſnois*, vrbi proximâ, dicuntur *Columbettes*. *Biſſettes* verò eiuſdem generis Fungi, qui tardiùs prouenịunt, & pede ſunt minùs longo.

FVNGI ALBI VENENATI VISCIDI.

Edulibus albis aliquo modo ſimiles ſunt, *pediculo* digitum craſſo, tres quatuorúe, plùs, minùs, alto, qui *clypeum* ſuſtinet orbicularem, palmarem, preſſum, ſubtùs candido membranarum tenuiſſimarum ſquatro ſt patum. Superna facies ſubcineritcea, ad albidum nonnihil vergens, viſcido tactu, fungoſis verrucis eminentibus conſperſa, quæ tamen ſine membranæ noxâ auulſu faciles, nec in omnibus reperiuntur. Sapore ſunt minimè ingrato, ſed ſubdulci, cum ſucco aqueo.

Intereſt ſanè horum formam & naturam apprimè nouiſſe, cùm venenati ſint, & ad albos eſculentos haud parum accedant,

FVNGVS NEMORVM AMPLVS ALBVS: interdum nigris maculis notatus.

Fungum hunc pingit Lobelius in Icon. Plant. ac de eo hæc tradit in Hiſt. Belg. In ſyluis & nemoroſis locis reperitur, ait, Fungi genus planum, quod interdum in tantam amplitudinem excreſcit vt lancem implere queat. Id aliquando prorſus album eſt, nonnunquam verò maculis nigris & ruffis diſtinctum: ac aliquando etiam infernè album & nigris ſtrijs exaratum, pediculi inferiori parte nigrâ.

An Portæ in Villa *Fungus candidus regius odoratiſſimus, Antiquis indictus, tam eſui ſuauis, vt crudus edatur, ac ægris innoxiè præberi poſſit?*

FVNGI LONGISSIMO PEDICVLO CANDICANtes, ſed maculati; eſculenti.

In octo aut nouem vnciarum longitudinem excreſcit pediculus, digiti minimi craſſitudine, rectus, & verſicolor, marmoris varij inſtar, Ipſum verò Fungi corpus pilei ſeu galeri formam quodammodò refert; valde latis oris, deinde ſenſim in turbinatam metam deſinens, altitudine trium vnciarum, aut ampliore, oſtarum verò diametro vncias ferè octo occupante; candicantis supernè coloris, multis tamen ex fuſco ruffeſcentibus maculis infecti. Inferna pars caua admodum & camerata, ac candicans quidem, ſed plurimis ſtriis fuſcis diſtincta.

Prouenit plærumque in aruis.

FVNGI SYLVARVM ASPERI ESCVLENTI.

Sunt Fungorum eſculentorum Cluſij 13. genus. Cuius ille varias aſſignat ſpecies, quæ apud Germanos & Vngaros varia obtinuêre cognomina: generali autem appellatione Vngaris *Galambicza*, Germanis verò *Teubelinge* dicuntur.

Naſcuntur autem omnes promiſcuè in ſyluis, Iunióque & Iulio menſibus proueniunt,

FVNGORVM SYLVARVM ASPERORVM eſculentorum, alia Icon.

Fungorum illorum ſpecies quinque proponit Cluſius. I. ex albo vireſcentem; II. ex cæruleo vireſcentem: III. purpuream: IV. flaueſcentem infernâ parte albâ. V. ex albo fuſcam.

Figuræ autem quas proponimus ſunt ſecundæ ſpeciei: ac prior quidem pronam artem, altera verò ſupinam demonſtrat. Cæteris ſpeciebus magna cum his conuenientia.

FVNGI SYLVARVM ESCVLENTI ALII.

Huius generis alij omninò candicant: alij albi ſunt cùm flaueſcentibus maculis: & alij ex fuſco rubentes.

Naſcuntur autem omnes in cæduis ſyluis circa Pentecoſten, Maijúe extrema, & Iunij initium.

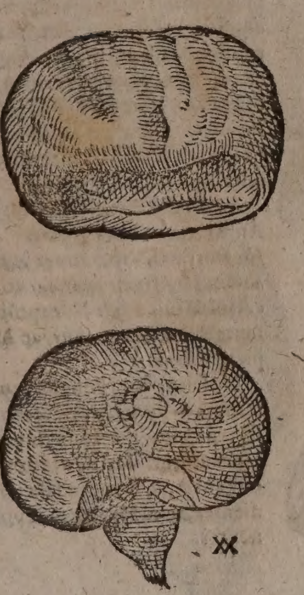
FVNGI IN METAM FASTIGIATI eſculenti.

Coloris hi ſunt albicantis fuſco tincti. Plures autem ſunt eorum ſpecies: vel enim maiores ſunt, vel minores, vel mediocres.

Naſci in Hungaria ſub Pruni arboribus perhibet Cluſius, qui fusè deſcribit.

FVNGI TVBEROSI ESCVLENTI, ALBI FVSco permixti, vel maculis diſtincti.

Ex Cluſij Fungorum eſculentorum generibus *Septimum* hi conſtituunt: Vngaris *Chapcke gomba*, id eſt, tuberoſi Fungi, Germanis verò *Angterling*, quoniam in paſcuis iuxta Pagos ſitis, quos illi *Angtern* nominant, proueniunt dicti. Ter autem in anno reperiuntur.

FVNGI ABIETINI PERNICIOSI; Germ. *Thanneling* dicti.

Hi à Cluſio, fusè deſcribente, ad 21. Eſculentorum Fungorum genus referuntur. Tres autem eorum reperiuntur ſpecies: I. rubens; II. mixti coloris, infernè candicans: & III. mixti quoque coloris, rubeſcens.

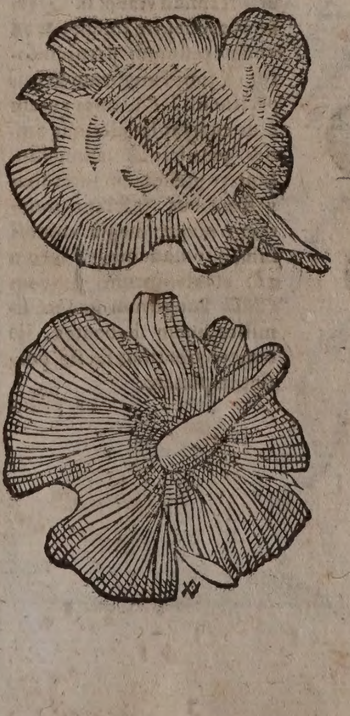
Sub extremum Autumnum reperiuntur in ſyluis, ac plærumque ſub Abietibus.

FVNGI SYLVESTRES ESCVLENTI, CERVINI.

Decimum hi apud Cluſium conſtituunt Fungorum eſculentorum genus: naſcuntúrque in cæduis ſyluis ſub extremum Maium, aut Iunij initium. Eorum porrò vnus villoſus eſt & puniceus: alter verò glaber ex rufo fuſcus.

FVNGI LACERI SYLVESTRES ESCVLENTI, ſubfuſci coloris, infernè candicantes.

Initiò quidē inæquali ſunt figurâ hi *Fungi*, magis tamen ad orbicularem tendente, per oras laceri, duarum vnciarum latitudine: ſupernè fuſci coloris, infernè candicantis & ſtriis diſtincti. Adultior autem magis orbiculatæ eſt figuræ, & per oras laceræ, quàm recens natus, ac tum etiam longè amplior, vt cuius diameter ſit quatuor vnciarum. Eius item color magis fuſcus ſupernè, & albicans infernè.

Circa Feſtum Pentecoſtes in cæduis ſyluis reperiuntur.

FVNGI FERE SINE PEDICVLO ESCVLENTI: coloris ex ruffo fuſci.

Hos ſub fungorum eſculẽtorum quinto genere comprehendit Cluſius: eiúſque plures tradit differẽtias, quæ tamen omnes in magnitudine conſiſtunt, quandoquidem forma, materia & color penè conueniunt.

In Vlmorum Populíque albę caudicibus deiectis naſci ſolet: & bis plærumque, atque etiam ter, in anno prouenire.

An Fungi genus, quod Plinius Græcis *πεζίκας* dici ait, & ſine radice ſinéque pediculo naſci aſſerit?

FVNGI LVTEI MAGNI, *IASERAN* dicti, ſpecioſi.

Cluſij eſt Fungi eſculenti 17. genus, de quo ait; Prouenit in ſyluis rarâ Quercu cõſitis, iiſq; cæduis præſertim, & ſicciorib9 editioribúſque locis; bis ſingulis annis circa meſſem videlicet, & ante vindemiam. Vngari propter excellentiam *Vrgomba*, veluti ſi diceres *Dominorum Fungũ*, ac Germani quoque, ob eandem cauſam *Keyſerling*, appellant, id eſt, *Cæſareum*, quòd inter Fungos principatum teneat. Et ſanè adeò elegans eſt, vt non mirandum ſit, ſi, præ cæteris generibus Fungorum, ad ſe edendum inuitet. Nitidus eſt læuis, magnus, eiúſque membranæ ſubtùs citrinæ ſunt; quemadmodum & pediculus qui ſatis craſſus: pilei verò facies ſuperna croceo ſaturatiùs tincta eſt. *Plura in Appendice.*

FVNGVS LVTEVS, SIVE PALLIDVS, *Chanterelle* Montbelgardenſibus dictus.

Dimetientem rarò habet palmarem, ſæpiúſq; eam latitudinẽ non aſſequitur, plano pileo, aliàs cauo, pallidus, oris ſubinde contortis, vt criſpi nonnihil habere videri poſſit, membranis tenuibus infrà contextus, & pediculo rarò in vmbilicum inſerto. Odor gratus & innocentia eum commendant, & ob id menſis lautioribus curioſioribúſque expetitur.

Oritur autem in ſyluis & nemoroſis locis, ſub Fago vt plurimùm, menſe Iunio ac etiam Septembri: ac eodem modo quo *Iaſeran* dictus prȩparatur & editur.

FVNGVS POROSVS MAGNVS CRASSVS.

Inſiſtit pedi craſſo lõgo pileus palmari latitudine, prædenſus, turbinatus, ſuperne ex fuſco albicans, inferne candidus, nullo ſubtùs membranarum plexu textilis, ſed infinitis poris tenuiſſimis peruius, ſubſtantiâ interiore albâ.

An Pauli Fungi *ἀμανῖται*? An Matthioli *Fungi porcini*? An Portæ in Villa *Fungi Autumnales*, Gręcis *ἀμανῖται* vocari, Latinis *Suilli*, Neapolitanis *Silli* & *Ammoniti*, ac Apicio *Farnei*?

Naſcitur hic Fungus Septembri in ſyluoſis & lapidoſis: ac bini interdum ſimul reperiuntur. Italos vidimus elixantes, ac demum ſale cõdientes, ac in Hyemem reponentes.

FVNGI NOXII ORBICVLATI, FORMA AD Fungum poroſum multùm accedentes.

Hi circa Calendas Septembris ſecundũ vias & in Quercetis prouenire ſolent: & ad vndeuiceſimum pernicioſorum Cluſij Fungorum genus pertinent. Plurimas autem eius enarrat ſpecies, quę omnes pernicioſæ admodum ſunt, vt præſentem interdum veſcentibus inferant mortem: eóque magis vitandi ſunt, quoniam magnam cum 16. eſculentorum eiuſdem Cluſij Fungorum genere ſimilitudinem habentes, iis temerè vtentibus facilè poſſint imponere.

FVNGI PLVRES SIMVL, ALBI, AD ARborum radices, eſculenti.

Hi non ſingulares ſunt, ſed confertim plures ſimul plærumque naſcuntur, bini, terni, quini, ſeni, aut etiam plures. Sunt autem omnes ferè orbicularis formæ, at planæ tamen; infernâ parte albi & ſtriati, ſupernâ aliquantulùm purpurantes, mediâ autem nonnihil depreſſi, vt vmbilicum exprimere quodammodò videantur, colore magis fuſco quàm infernâ. Minores circiter vnciam lati ſunt, medij binas, maximi quaternas.

Naſcitur ad Quercus, Cerri, Fagi, Oſtriæ, Betulæ, Populi albæ, ac præſertim Iuglandis & Vlmi, radices; atque in earundem arborum receſis putreſcentibus truncis.

FVNGI MVLTI EX VNO PEDE PERNICIOSI.

Continentur hi ſub 2. Fungorum noxiorum Cluſij genere, quod Vngaris dicitur *Tuuis alya gomba*, & Germanis *Vnder dorn Schwammen* (quod nomen Vngarici interpretationem exprimit: eáſque appellationes obtinuêre, quia ad ſpinarum quæ vetuſtate corripi incipiunt radices, atque inter dumeta naſcuntur.

Multæ autem ſunt eorum ſpecies, colore, numero, magnitudine, &c. differentes; quarum omnium prouentus circiter Calendas Octobris.

FVNGI MVLTI EX VNO PEDE, CLYPEIFORMES, lutei & rubri, pernicioſi.

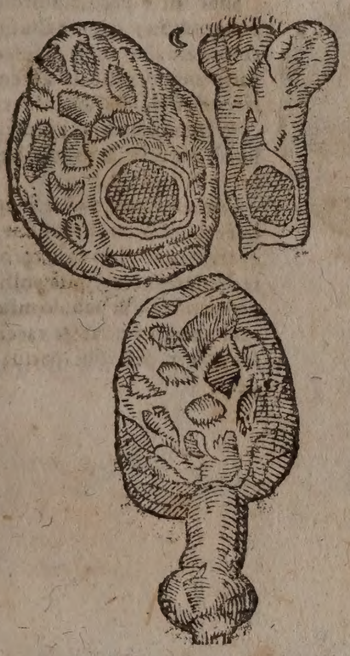

Horum forma plana quidem eſt, ſed rugoſa & per oras reflexa, flaui coloris, pediculis fuſcis. Innaſcuntur autem plærumque putridis lignis, aut aſſeribus vetuſtarum & ruſticanarum ædium, ac etiam ſtabulorum.

Iiſdem locis, ac ſecundum Ruſticorum caſas, inueniũtur etiam alij, eiuſdem quidem formæ, planæ & orbiculatæ, ſed qui non ſunt reflexi, ac quorum etiam aliqui per oras crenati.

Ac inueniuntur præterea adhuc alii, iis non valde diſſimiles, in aruorum marginibus, ſub ſepibus, rubri coloris, quorum nonnulli nullo peculiari odore ſunt præditi, alii verò Moſchi odorem quodammodò referunt.

FVNGVS RVGOSVS VEL CAVERNOSVS; ſiue MERVLVS, albus & niger; Eſculentus.

Formâ eſt turbinatâ, totus vndiquaque ſcrobiculis peruius, ita vt fauos Apum imitetur, ex albo nonnihil rubeſcens, fuluus aut niger. Interiori cæterùm parte totus cauus eſt albus, & velut farinaceo lentore aſperſus.

Reperitur in ſyluis Abietum & Picearum; inter Mõtbelgardum & Porentrutum præſertim in eiuſmodi ſyluis abundans; Maióque menſe naſcitur & euaneſcit. Germani *Morchen* & *Morchellen* nuncupant.

Tanti verò fit per vniuerſam Germaniam, vt non modò recens lautioribus menſis expetatur, ſed etiam exſiccatus reponatur, vt alienis mẽſibus gulæ ſeruiat. *Plura in Appendice.*

FVNGVS RAMOSVS, FLAVVS ET ALBIDVS; FVNGI DIGITELLI nonnullis dicti.

Subſtantiâ eſt cum cæteris Fungis parili, ſed figurâ longè aliâ: nam ex vno gemino que craſſo trunco, in alios minores finditur, atque hi rurſus in alios minores, creberrimis & anfractuoſis ſegmentis. Eſt & *Varietas* quædam: nam *alij* in tenuiſſimas ad extremum, venarum Hepatis inſtar, diuiſuras abeũt, *alij* in Corallii craſſitudine ſubſiſtunt: & ſunt præterea *alij* coloris albi, *alij* verò flaui.

Autumno ante Vergiliarũ occaſum prodit, vmbroſis, humectis & vliginoſis ſyluis, & ad ligna putrida: atque licèt inter *Eſculentos Fungos* recenſeatur, frigidus tamen eſt admodùm, difficiliſque concoctionis.

FVNGVS CORALLOIDES CANCELLATVS, Pernicioſus, Cluſij.

Naſcitur, ait, in Belgenterienſi agro, tum in ſyluis, tum inter harundines ſecundum fluuiolum conſitas, gallinacei oui formâ, dum è terra primùm erumpit colore prorſus niueo; radicémque habet tenuem, candidã, in multas fibras valde tenues diuiſam. Ouum autem illud ſiue Volua matureſcens, ſenſim diſrumpitur, dehiſcit, & inde exilit tanquam marſupium aliquod, diſtinctione cancellatim reticulatâ conſtans; & in obliquos veluti ramos inuicem ſeſe ſecantes, atque ſummâ parte in vnum cogentes, formatum, rubri coloris; vt totidem Corallini rami ſimul implexi videantur: ſed fœtidiſſimum exhalat odorem, &c.

FVNGVS INTYBACEVS, ET ALIVS INTERANEIS vituli ſimilis, cinereus.

Memorabilis eſt magnitudinis & formæ: planus & compreſſus, dimetiente ſeſquipedali, ex folijs totus, aliis incumbentibus aliis ſubeuntibus, omnibus per oras criſtatis criſpiſque conſarcinatus: ita vt Intybo criſpo haud ineptè comparaueris. Color parte ſupinâ veluti cinereus, pronâ albus. Vniuerſus verò poroſus apparet, *ſtellámque marinam arboreſcentem* egregiè exprimit. Odor haud ingratus. Eſt porrò ſubſtantia lignoſior quàm vt in cibos venire poſſit: menſe Septembri repertos, menſe autem Auguſto non ita durus obſeruatur. Naſcitur in ſyluis.

FVNGVS AVRICVLA IVDÆ, COLORIS EX cineraceo nigricantis, pernicioſus.

Breuiſſimo, vel potiùs nullo, pediculo nituntur hi *Fungi*, potiùſque arboris caudici adhærent, aut ſingulares, aut gemini, membranaceâ cute conſtantes, implicatâ & ſinuoſâ, coloris ex cineraceo nigricantis. Vulgus *Auriculam Iudæ* nuncupat, quòd cartilagineâ & membranaceâ ſit ſubſtantiâ, quemadmodum auris. Germani *Holde Schvvammen* appellant, quia *in Sambuci caudice naſcitur*, cùm illi arbori primùm prorumpunt folia.

Hoc autem Fungi genus in Sambuco genitum omnis generis inflammationes & tumores ex aqua roſacea aut vino, impoſitum, ſedare & reprimere traditur: atque in eum vſum exſiccatus adſeruatur.

FVNGVS MVSCARIVS DICTVS, PERNICIOSVS.

Huic Fungorum noxiorum generi, *Muſcarij* nomen fecêre *Muſcæ*, quæ illud valde appetunt, & plærumque illi inſident, nec ſine ipſarum pernicie, ſiquidem quotquot illum deguſtant, illicò intereunt. Quinque autem eius ſpecies tradit Cluſius, quarum quartam, quæ omnium elegantiſſima eſt, hîc pingimus. Subrubri eſt coloris, obſcurioribus veluti vndis intercurſantibus diſtincta, & crebris etiam exalbidis maculis infecta.

Inuenitur in varijs cæduis ſyluis, atque ex iis in vrbes vicinas defertur: plurimis, Francofurti præſertim, ementibus: vt eius fragmentis per varia conclauium loca, & ante feneſtras, ſparſis, illis inſidentes, eáque ſugentes, Muſcas enecent.

FVNGI CERASORVM COLORIS VARII, pernicioſi.

Plures Fungi ex eodem pede nati, imbricatim, ſiue tegularum inſtar, alter ſuper alterum conferti, naſcuntur: infimâ parte vnciam lati, deinde ſenſim altitudine creſcente, ternarum aut quaternarum vnciarum in extremis oris, palmum autem longi. Supernâ corporis Fungi pars variis coloribus infecta eſt, extimæ que oræ Saturâ rubedine nitent: Supinâ verò parte aut palleſcit aut flauus eſt. *Plura ad latus ſequentis Figuræ.*

FVNGI VELVTI IN NODVM COLLECTI, varij coloris, pernicioſi.

Sunt hi è pernicioſorum Fungorum 23. genere Cluſii, colore ex albo ruffo & fuſco variè commixto. Ii autem circiter Calendas Octobris, cùm ſecundum vias, tum in lignis putridis & paluſtribus locis, naſcuntur.

Præcedentes quod attinet, licèt hominibus noxii ſint; eos tamen Ruſtici exſiccatos recondere ſolent, quia pollinem cum ſale & pabulô mixtum, ægris bobus & vaccis ſalubriter dari ſibi perſuadent.

FVNGI DVO BVLBOSO PEDICVLO: I. PALLIdus maculatus: II. tetri coloris.

Decimum quintum faciunt hi apud Cluſium pernicioſi Fungi genus, reperiunturque extremo Sextili, hoc eſt, circa diem D. Bartholomæo ſacrum.

C. Bauhino in Pin. dicitur *Fungus noxius* 22. ſiue pediculo in bulbi formam excreſcente.

FVNGVS PHALLOIDES, PHALLVS.

Phallum ex Fungorum genere in Hollandiæ ſabuletis paſſim creſcentem, picturâ ad viuum expreſſit, & delineauit Hadrianus Iunius.

Hiſtoria Lugdunenſis eius Icones exhibet, hæc addens: Phallus, inquit, in maritimis Hollandiæ & Zelandiæ arenoſis gignitur, hominis pudendo ſuo præputio contecto adeò ſimilis, vt inde nomen illi ſit tributum. Siue enim integrum & partibus ſuis minimè diuiſis conſtantem ac compactum: ſiue in partes è quibus componitur iam diſciſſum inſpiciamus, ad verendorum hominis figuram ſic accedit, vt in eo generando luſiſſe natura videatur laſciuiùs, &c.

FVNGI PHALLOIDIS ICONES ALIÆ.

Phallum, Fungúmue in Batauicis ſabuletis naſcentem, atque à nemine Veterum Recentiorúmue literis proditum, inſcribit Hadrianus Iunius. Dubitátque vtrum ſit *ludentis Naturæ* in exprimendo veretro *rudimẽtum*; an verò *ſingulare eius beneficium* ad vſum mortalitatis comparatum, ne diutiùs lateret præſentiſſimi ad podagras remedij vtilitas, quæ permagna eſſe traditur in feruenti & intolerabili artuum cruciatu.

Hunc igitur, addit, Naturæ fœtum aliæ Nationes admirentur & ſpectent, cóque fruantur; &c.

FVNGI PHALLOIDIS GENVS ALIVD.

Valde & hic ad Phallum ab Hadriano Iunio olim in ſabuloſis Hollandiæ aggeribus, Oceano obiectis, obſeruatum & decantatum accedere videtur.

Informi autem penè eſt figura, inſtar tuberis, quoúſque rupta ſit externa membrana quâ inuoluitur. Et circa Calendas Octobris, cùm ſecundum vias, tum in lignis putridis, & paluſtribus locis, prouenit.

Phallus C. Bauhino in Pin. dicitur *Fungus fœtidus penis imaginem referens*: Lobelio verò *Satyrium Trifolium Matthioli*.

FVNGI PARVI, VARII COLORIS, PERNICIOSI.

Fungos paruos omnino cæruleos inuenimus in monte *Tarreſee* prope *Maſmunſter*.

Fungum hunc paruum, pileoli ſuperiore parte albâ; alterà autem ex luteo rubente, cum cauliculo duorum digitorum ſupra lignum putridum menſe Septembri circa Balneum mirabile reperimus.

Occurrunt & alij ibidem in prato menſe Septembri, Fungi minimi, lutei, externè viſcidi.

Reperiuntur præterea pileolo turbinato, & alij quorum pediculus longitudine & craſſitudine variat.

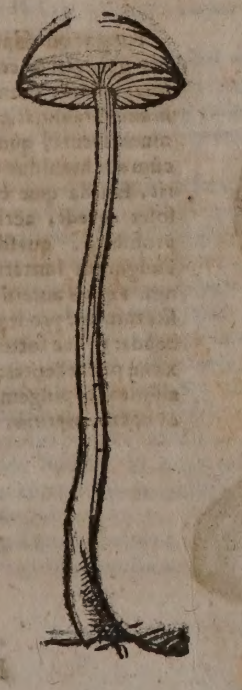
FVNGORVM PARVORVM VARIORVM, alia Icon.

Luteoli ſunt hi, pediculo tenui admodum & tres digitos longo, pileolo verò turbinato. In principio porrò turbinati sũt, & vix Auellanæ minoris magnitudinem adæquant, mox expanſi Aſſis regii amplitudinem acquirunt, ſubtus ſulcatis ſtriis in orbem radiati, pediculo vnciali. Toti ad tactum viſcidi ſunt.

In vineorum monticulo, vrbi Montbelgardenſi vicino, ac *la Crotte* nuncupato, abundãt, & finiente Autumno primulùm proſiliunt.

FVNGVS PARVVS ALBVS PERNICIOSVS.

Fungum hunc paruum album, cum luteola parte in ſummitate Capituli, & cinereis ſubtùs plicis, ac Viſco nitente reſplendentem, altitudine quã hîc pingitur, obſeruauimus in Ducatu Vvirtembergico, non longè à Fontis admirabilis agris.

FVNGI PARVI LVTEI, LETHALES, LOBELII; Fungus minimus.

Vulgares exiles pernicioſi Fungi paſſim, ait Lobelius, naſcuntur in agris, pratis, hortis & veteribus ædificiis. Horum autem quidam ſunt exiles, in rotunditate oblongiuſculi, & præalti, galericuli inſtar concaui, colore flauo præditi: alii ampliores, albi, aut cineraceis fuſcíſque interdum maculis notati. Sunt & plani, vt acetabula.

Inter paruos autem Fungos lethales recenſetur etiã Fungus minimus, albus vel cineraceus, ligneis tabellis areolas in hortis ab inuicem ſegregantibus, cum & ſine petiolo, Autumno adnaſcens.

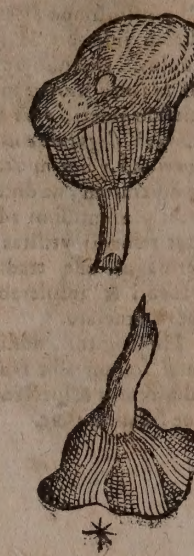
FVNGI INFVNDIBVLVM REFERENTES, FLAVEScentes, pernicioſi: Germ. *Geiſs Schvvammen.*

Bis in anno, circa Meſſem ſcilicet & Vindemiam, reperitur hoc Fungi genus, quod Cluſio noxiorum decimum eſt.

Valde autem exilis eſt hic Fungus: nam primùm emergens vix vncialis eſt magnitudinis, interdum ſingularis, nonnunquam geminus, id eſt, bini ſimul naſcentes, ipſo Fungi corpore minimi digiti vnguem vix æquante, ruffeſcentis coloris. Cùm adoleuit corpus in vncialem magnitudinem excreſcit, & ſuâ figurâ paruum infundibulum mentiri videtur. Color flaueſcit tam internè quàm externè, & ſuperna pars in vmbilici ſpeciem contracta ruffis maculis eſt diſtincta.

FVNGORVM INFVNDIBVLVM REFERENTIVM alia Icon.

Præcipuos ex *Nobis* notis *Fungis* vno vel altero excepto, huc vſque enarrauimus & depinximus. Aliquot verò alij in Hiſtoria noſtra magna habentur & recenſentur. *Fungus* ouatus albus, Oui figurâ & magnitudine; *Fungus* rotundus albus, grãdis pyræ æmulus; *Fungus* Ollularis vel Botryoides, vuam craſſam & longam referens; *Fungi* ranarum albi, ab eo quòd Ranæ libenter iis inſident nomen ſortiti; *Fungi* rubri perelegantis coloris, *Fungi* penè candidi, pronâ parte erinacei: *Fungi* lutei ſub Pinu habitantes: *Fungi* luteoli dicti, colorem mutantes. *Omnes pernicioſi.*

FVNGORVM ABIETINORVM GENVS eſculentum.

Pernicioſi ſunt Abietini Fungi antè propoſiti, hi verò eſculenti, qui Cluſio eſculentorum Fungorum vigeſimum genus conſtituunt: vt illi eidem pernicioſorum Fungorum genus XXI.

Proueniunt autem ii quos hic pingimus ſub extremum Septembrem in ſyluis, ac plærumque ſub Abietibus. Et ſunt orbiculatæ penè Figuræ, tres vncias lati, supernè coloris dilutè rubentis aut lateritii; infernè verò palleſcentis. Pediculo autem inſident vnciam longo, & minimum digitum craſſo.

FVNGORVM PERNICIOSORVM GENVS, FERE ſine pediculo proueniens. FVNFI STERQVILINI.

Inter *pernicioſos Fungos* recenſentur, nec immeritò, *Sterquilini*, qui vulgares admodum ſunt, paucíque non noti: formæ autem ſunt orbicularis in plano velut circino ductæ: exili fulri pediculo, tenuíque ac minimè craſſo corpore, candidi omninò, & veluti farinâ conſperſi, tam infernè quàm ſupernè; parte tamen auerſâ fuſcis ſtriis, à pediculo in oras ductis, diſtinctâ.

FVNGORVM PERNICIOSORVM GENVS ALIVD. Fungi Buffonij.

Ad *Sterquilinos* ſiue *Fimetarios* Fungos accedunt plurimûm *Buffonii*, tum orbiculari formâ, tum auerſæ partis colore & ſtriis. *Nomen* vero habent ab albis & nigris maculis, quibus in ſumma parte ita notati ſunt, vt *Rubetæ* colores referre videantur. *Tres eorum ſpecies* obſeruauit Cluſius, qui noxiorum Fungorum genus VII. facit, Maióque & ſub Iunii initium prouenire ſcribit.

FVNGI IN LVCERNIS PROVENIENTES.

Fungos quoſdam in lucernis generari & creſcere ſibi imaginantur nonnulli, Seruium Grammaticum & Plinium ſecuti, quo authore, cùm aër humidus eſſe cœperit, fauilla quæ cum fumo ſolet egredi, aëris craſſitie prohibitâ, quaſdam velut Fungorum imitatur imagines. *Figura* autem hîc appoſita minimè pro legitima habenda; vt nec fortè duæ proximè præcedentes: meliores aliquando pingemus: *Sunt ex noſtris emptitiis.*

FVNGI ALBI PILEOLO INVERSO, PERniciosi.

Hos Septembri menſe in monte *Teck* obſeruauimus. Hîc autem in enarrandis ijs quos non pingimus Fungis pergemus. Intereos ſunt ſequẽtes: *Fungi* lati, oris inciſis pernicioſi: *Fungi* pallidi, campeſtri ſimiles, ac pari ferè magnitudine, Autumno prouenientes, eſculenti: *Fungi* hirſuti, internâ parte, pernicioſi: *Fungi ſtultorum*; ſic dicti, quoniam ſi quis ijs fortè veſcatur, mente turbetur, circa Meſſem & Vindemiam prouenientes: *Fungus* Gallinella dictus, Autumno, locis umbroſis, naſcens, Spongiis vel naſcentibus Porris ſimilis: atque alij, adhuc de quibus in Appendice.

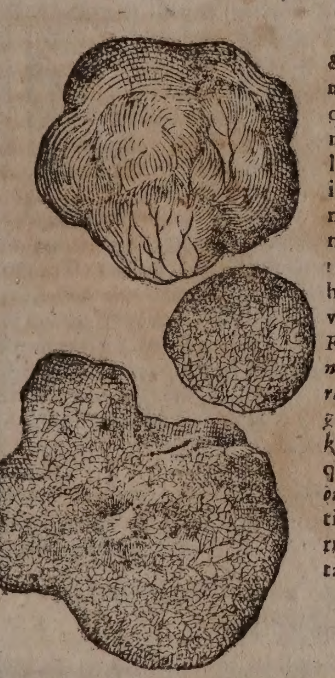
FVNGVS PVLVERVLENTVS, CREPITVS Lupi dictus: minimè eſculentus.

Nullo ferè conſpicuo pediculo nititur, glomeratę rotunditatis, & Iuglandis magnitudine: albâ primo cute, & medullâ itidem albâ conſpicuus: poſtea verò cute ſubliuidâ, & medullâ cùm corrumpitur in tenuiſſimum ſicciſſimúmq; fœtidum fuſci coloris puluerem abeunte, fumúmque puluerulentum emittente.

Tres eius obſeruauit Cluſius differentias, magnitudine & formâ inter ſe diſcrepantes. In omnibus autem Prouinciis frequenter in ſiccioribus pratis naſcitur. *Puluis* inueteratis fluentibus vlceribus, & immodicè fluentibus hæmorrhoidibus vtiliter inſpergitur.

TVBERA; Germ. *Erdt-Morchel*; Gall. *Truffes*; Ital. *Tartufi*.

Tuber fœminini generis, & priore breui, arboris genus eſt, Poma ferens baccis quàm malis ſimiliora. In neutro verè genere, & priore longâ, tumor eſt ſiue callus in quocunque corpore eminens; Specialiùs autem ponitur pro callo duro in arboribus eminente. Tuberis ad hæc appellatione donantur varia alia; *Fungi Meruli*, *Fungi ſupra lapides*, *Arachidna*, *Iuiuba*, *Guiacana*, *Azadaracheni*, *Cyclaminus*, *Vuis nigra Matthioli*, *Pappas*, *Okerkenauk*, & *Cerui Boletus*, de quo mox: at minùs propriè *omnia*. Sed propriâ ſignificatione ea dicũtur *Tubera* quorum meminit Martialis Poëta;

Rumpimus, ait, *altricem*
tenero de cortice terram,
Tubera, &c.

Sine *caule* & ſine *foliis radices* bulbíue, Iuglandis, Caſtaneæ aut Auellanæ, magnitudine, tuberculis extantibus inæquales: externâ ſuperficie rugoſâ & nigrâ, ſubſtantiâ albâ, conſiſtentiâ carnis Caſtanearum, guſtu fatuo, odoréque nonnihil graui.

Sic Dioſcorides Tubera nihil aliud eſſe ait quàm radices ſine caule & ſine folijs, flaueſcentes, quæ Vere fodiuntur, crudæque & coctæ eduntur. Aſt Tubera ſine radicibus naſci & viuere prodidêre Theophraſtus & Plinius, qui quomodo cum illo conciliandi ſint viderint *docti*.

Tuberum porrò duo genera facit Plinius, arenoſa dentibus inimica, & altera ſincera; ac diſtinguit prætereaa colore vel nigro vel ruffo: videtúrque, vt rectè concludit Marantha, ea ſola cognouiſſe Dioſcorides quæ coloris ſunt ruffi. Eas Plinij *Differentias* admittunt etiam Recentiores, ſed additis adhuc alijs, à magnitudine, & ſcabritie læuitatéue petitis. Vnde Imperatus *Maiorum* meminit, qui ad Melonum craſſitiem accedant, corticéque tecta ſint nigro, ſcabro &c. & *Minorum*, quorum ſuperficies læuis, pallida, ſuccúſque, vt in Maioribus gratus. Sic duo in Romano agro Tuberum genera haberi prodit Matthiolus, quorum alteri candida, alteri verò pulla pulpa ſubeſt: rimoſo ac nigro vtriuſque cortice. Tertium deinde addens in Ananienſi & Tridentino Tractu prouenire, læui cortice, colore ſubrufo, cæteríſque longè minus, inſipidum & guſtu iniucundo.

CERVI BOLETVS, BOLETVS OFFICINARVM; Fungus ceruinus, Tuber Ceruinum.

Tuberis genus eſt, magnitudine Iuglandis, atque interdum Auellanæ, & minore, tuberoſum & inæquale, ſubſtantiæ, inter duritiem & mollitiem mediæ; cortice ex cinereo ad fuluum nonnihil inclinante, ſuperficie granulatâ, cui callus ſubeſt atro-purpureus, eâ quâ diximus conſiſtentiâ, qui recentior adſtringit, exſiccatus verò adſtrictione amiſſâ dulcedinem leuiuſculam linguæ offert. Medicullium fungoſa quædam ſubſtantia ex albido purpuraſcens occupat, texturæ perquàm raræ.

Fungum Ceruinum & *Cerui Boletum* vocant Matthiolus & Lonicerus: *Boletũ Officinarum* Cordus in Dioſc; *Boletum Ceruinum orbicularem* Thalius: *Tuber Ceruinum* Lobelius & C. Bauhinus: Veteribus *ignotus* & *indictus* fuit.

Fungi autem *Boletiúe ceruini* nomen illi inditum, quoniam iis in locis vtplurimùm reperitur, in quibus Cerui libidinem ſuam exercent, & Ceruino ſemine in coitu inficitur ſolum: quamuis & alibi proueniat, in præruptiſſimis ſcilicet montium ſyluoſis iugis, ad quæ nec Cerui, nec etiam Damæ peruenire poſſunt. Nec fortè eum inuenire vllus poſſet niſi eum olfactu detegentes, locum vbi ſub terra delitеſcit anterioribus pedibus ſcalperent, & ſic iis qui montes ſyluáſque frequentant, manifeſtum facerent.

In ciborum vſum non venit; at varias in medicina vtilitates præſtat. Suffitu occluſos fœminarum locos reſerare, & vuluæ ſtrangulatus auertere creditur. Ex mero hauſtum contra venena valêre affirmant nonnulli: nec deſunt qui ad amatoria pocula conficienda eo abutantur. Lactis vbertatem ex ptiſanna afferre ſcribunt alij: Venerem verò excitare plurimi, ſi ad ʒ. ſs dragmámue vnam ex mero bibatur: ſed id parum videtur vero ſimile cùm frigidus ſit, pituitoſúmque & malignum ſuccum in humano corpore generet. Minúſque adhuc videtur probabile, quod ſcribit Dorſthenius: Mulierem ſi accipiat Cerui boletum ad magnitudinem vnius Piſi, & dimidiam partem manducet, aliaque dimidiâ parte vmbilicum oblinat, abſque dolore parituram.

Locum & Tempus quod attinet: Tubera locis frutetoſis & arenoſis proueniunt, vnde etiam quædam ex illis arenam continent aut lapillos. Propriúmque illorum eſt per Autumnales aquas naſci, & magna per tonitrua fieri, maximéq; cum maxima. Damaſci ingen-

tem eſſe Tuberum vbertatem ſcribit Ludou. Romanus, ac nonnunquam 25. aut 30. Camelos Tuberibus onuſtos illic conſpici, inde trâque triduum vendi: tantam copiam fundunt Armeniæ montes! Numeroſa in Hetruria à Ruſticis effodi ſcribit Matthiolus. Habentur & alibi variis in locis: at bonitatis & vbertatis laudem ſibi meritò vendicant quæ in Syluula quadam Hornburgenſi, Wirtembergici dominii, in Alſatia proueniunt. Dignoſcuntur autem Tuberum loca natalia ex rimis quæ in terræ ſuperficie ſpectantur.

Vſus eorum & vigor Vere præſertim, quemadmodum olim iam annotauit Dioſcorides Vere effodi. Eduntur autem, authore eodem, cruda & cocta, craſſique aliquantùm & frigidiuſculi ſunt ſucci: vel, ſi Galeno credendum, inter radices aut bulbos, quibus nulla manifeſta qualitas adſcribitur, adnumeranda ſunt. Præparandi modum norunt coqui & culinæ, cùm inter Magnatum delicias non immeritò habeantur.

CLASSIS XL. ET VLTIMÆ FINIS.

APPENDIX AD SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSES.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI PRIMAE ADDENDA.

Ad Titulum MALVS vel MALVM, *Mantiſſa.*

POmum, vt apud Dioſcoridem annotant Hermolaus & Marcellus, omne id ſub ſe complectitur quod apud Græcos Ὀπώρα continet: anguſta verò ſignificatione Latinis *Malum* propriè dictum denotat. *Malus* autem, ſiue Pomus, in fœminino genere, Arbor eſt pomifera: quamuis in neutro etiam Pomum appellarit Plinius Hiſtoriæ natur. Lib. XV. vbi Poma dicit *putanda eſſe ſicut Vites.*

Cùm porrò vulgò ſumma duo conſtituantur Malorum faſtigia, Mitium ſcilicet atque Syluestrium: eas à ſe inuicem *cultu* tantùm differre, omneſque Arbores olim fuiſſe feras, cum Scaligero opinentur quibus libuerit: Nos vt diſtinctas ſpecies conſideramus.

Cæterùm cùm ſtomacho moleſtias indubitanter pariat Malorum ſpongioſa caro, atque, vt habet Hippocratis Edictum, *Sanum & languentem vexent Poma*, mirum tot reperiri *Philomelos* Melophagóſque, Gordianúmque iuniorem & Conſtantinum, Principes, Curtio & Ammiano referentibus, in deuorandis Pomis innoxiè fuiſſe perpetuos.

Diuitem hanc Materiam non licet hìcce proſequi vlteriùs, *peculiarem* requirunt reliqua *Tractatum*, quem *propediem prodıturum* conſulere poterit Lector.

Ad Titulum PIRVS & PIRVM, *Mantiſſa.*

Vt *Malus* ac *Pomus* pomiferam denotant Arborem, *Malum* verò ſiue Pomum eius fructum: ſic *Pirus* piriferam Arborem, *Pirum* autem in neutro Genere illius fructum.

Pira porrò à *Pomis* in eo tantùm differre ſcribit Plinius, quòd Pira non ſint orbiculata ſicut Poma, ſed turbinatiora & oblongiora: at quis non ſcit multa Pirorum genera Pomis non minùs eſſe orbiculata. Notatu dignius eſt quod tradit idem Plinius, ſe iuxta Tiburtes Tulli s inſitam vidiſſe arborem omni Pomorum genere onuſtam, alio ramo Nucibus, alio Baccis, alio Vite, Piris, Ficis, Punicis, aliiſque plurimis: ſed breuem illi vitam fuiſſe.

Vtrum verò *Pyrus* vel *Pirus* rectiùs ſcribatur, nondum conuenit inter Scriptores, ſtántque ab vtraque parte Viri grauiſſimi. Qui *Pyrum* ſcribunt vocabulum à Pyramidis figura deriuatum volunt. Sed in Pyramide nihil ventrioſi, vt in Pyris omnibus: nec placet eorum opinio, qui à Græco vocabulo πῦρ deriuant, multóque adhuc minùs eorum qui à Græco ἄπιος. In veteri quem habemus Plinij Codice ſemper Pirum legitur; ſic Hermolaus, omnis Literaturæ gnarus, vbique etiam ſcribit. Gaza verò & Hadrianus Iunius ſemper Pyrum. Nos, Columellæ & aliorum Geoponicorum exemplo, rem ſub Iudice relinquentes, vtrumque admittimus. Pyri Hiſtoriam tùm F. Magna noſtra, tùm in peculiari Tractatu, prolixè tradimus, nec hîc de eo plura: Pirorum tantùm addemus *Diſtichum*, de Pyrorum noxis & earum remedio agens. Id autem ita habet.

Fert Pira noſtra Pirus: ſine Vino ſunt Pira Virus.
Si Pira ſunt Virus, ſit maledicta Pirus.

Ad Titulum MALVM CYDONIVM, *Mantiſſa,*

Prædicantur plurima minimè vulgaria de *Cotoneo Malo*, ex quibus vnum vel alterum tantùm liceat elicere. *Primum* erit, quod annotat Goropius, habere Arborem hanc, omnium Malorum infimam omnium Malorum maxima: fructúmque eius ex Arbore pendentem prohibere, vt ait Plinius, creſcere parentem. Secundum, quod ſcribit Democritus, Cotoneum cuiuſuis animantis effigiem repræſentare, ſi in formulis inſculptis clauſum adoleſcat. *Tertium*, Cydoniam Malum, ſi Palladio credimus, nullam inſitionem admittere:

Alterius, ait, *nullo creditur hoſpitio.*
Sed proprijs pandens cognata cubilia ramis
Stat: contenta ſuum nobilitare bonum.

At, vtut ſit illud illius æui Edictum, meliora docent Poſteri: hanc ſcilicet Malum aliarum arborum coniugium minimè reſpuere, ac Malum, Pyrum, Prunum, Malum Armeniacam, & alias eiuſmodi, Cytoniis inſitas, delicatiores euadere.

Cæterùm, authore Dioſcoride, Mali omnis *folia, flores & germina* adſtringunt, ac maximè Cydoniæ; frigidáque ſunt primo ordine, & ſicca ſecundo. Cydonia verò Mala ſtomacho commoda ſunt, & vrinam cient, plurimáque ex ijs, tum ad palatum tum ad Medendi vſum parantur, quæ hîc euagari non permittunt ij quos Nobis præfiximus cancelli.

Ad Titulum SORBVS, *Mantiſſa,*

Arborem οὖν & ὄα, & οἴνη nuncupant Græci: fructum verò ὄον & ὄα: at nonnunquam confunduntur illa Nomina apud Scriptores: Vnde Hadrianus Iunius vtramque vocem, hoc eſt, ὄα & ὄα pro fructu ponit, & eamet quoque pro Arbore. Iis autem qui diſtinctè loqui volunt, ὄη & οὖν Arbor eſt, ὄα verò vel ὄα fructus: totóque cœlo errauit Pollux, cùm ὄα καὶ μέσπιλα vnum & idem, vt annotat Conſtantinus, eſſe credidit.

Ad Titulum MESPILVS, *Mantiſſa.*

Quamuis terreſtria omninò ſint Meſpila, vt ait Theophraſtus, ac proinde frigidæ, ſiccæ & adſtringentis facultatis: Eorum tamen in puluerem detrita oſſicula, tam ad renum quàm ad veſicæ calculum commendant Matthiolus, Cornarius, Braſſauolus, atque ex Herbariorum & Practicorum cœtu quamplurimi. Vnde etiam Agricola: Licèt, inquit, fructus adſtringat, ſeminum tamen puluis lapillos vehementer ex renibus eijcit, vrinam cit, & veſicæ calculum comminuit. *Sed magno id fit artis & rationis ludibrio*: quis enim credat per ea atteri & expelli calculum quæ calculum faciunt augent & remorantur? *Doctorum & peritorum* meliori parti aliter viſum.

Ad Titulum MALVS PVNICA, *Mantiſſa.*

Punica Malus Theophraſto & Dioſcoridi dicitur ῥόα, vel vt alij malunt ῥοά, ac quibuſdam etiam ῥοιά, nonnulliſque etiam σίδη: Hebræis *Rimon*, Chaldeis *Rimmonna*; Auicennæ & Serapioni *Kuman*, corruptè fortè pro *Ruman*, quibuſdam etiam *Roman* legi volentibus. Flores κύτινοι (Cytini) dicuntur Græcis: Pomi cortex σίδια Dioſcoridi, & Lat. *Malicorium*. Sylueſtris verò Punicæ Mali flos βαλαύστιον eſt Dioſcoridi, ac Latinis etiam *Balauſtium*.

Ad Titulum ARBVTVS,
Mantiſſa.

Quam ſtirpem Latini Arbutum vocant,eam Theophraſtus,Dioſcorides,Galenus, & cæteri Græci *κόμαρον* inſcribunt. Eſtque id vocabulum apud Theophraſtũ Fœminini generis, apud Athenęum verò & nonnullos alios Maſculini. Fructus eius *μεμαίκυλον* dicitur Græcis,vel,vt alij legunt *μεμήκυλον, μιμαίκυλον* & *μεμάκυλον*: Latinis Memæcylum, Virgilio & Lucretio in neutro genere *Arbutum*. Súntque tandem,tam ex Græcis quàm ex Latinis,qui fructum *Memacylum*, & *Comarum*, & *Vnedonem*,vocent.

Vtrum verò *Theophraſti Arbutus* ſit *Dioſcoridis Arbutus*, necne, maximè inter Scriptores controuertitur:ſúntque è negantium partibus Anguillara & Cluſius,quòd ille Arbuti folium dicat eſſe inter Ilicem & Laurum, hic Arborem Cotoneæ ſimilem faciat. Sed præterquamquod certum ſit Dioſcoridem ſæpiſſimè *Similitudines* habere minùs proprias, fortè luxatus apud eum Locus: ac denique non folium, ſed arborem ipſam Cotoneæ comparat. Stat itaque inconcuſſa, ex peritorum iudicio,ſententia, *Arbutum Theophraſti & Dioſcoridis* vnam planè eandémque eſſe arborem. Saltem certum eſt,Theophraſtum,Dioſcoridem & Plinium in fructus inſcriptione & deſcriptione conuenire.

Fruticem habent Indi, in agris ſpontè prouenientem, Myrti effigie & *foliis Arbuti*,ac fructu Oliuis maioribus ſimili: IAMBOLOLOINS vocant, & muriâ condiunt, vt Oliuas Europæi. *Garcias & Acoſta.*

Arbuti etiam eſt magnitudine & foliis, alia Indiarum Arbuſcula, CARANDAS Incolis dicta. Copioſum autem habet illa florem, odorem Periclymeni,ac fructum exiguis Malis perſimilem. Condiunt vt præcedentem, atque ad elangueſcentem appetentiam excitandam adſeruant; *Garcias.* An M. *Fumée* Arbor *Azubar* Indis dicta?

Pertinent huc & alij fructus Exotici BRINDONES Indis dicti, quorum meminit idem Garcias. Foris aliquantulùm albicant,ait, intùs verò ſanguinis modo rubent, guſtu admodum acido, inueniuntúrque etiam interdum foris nigricantes: ingrati ſunt ob nimiam aciditatem, at iis vtuntur Tinctores,aſſeruatúrque Cortex ad Acetum conficiendum.

Ad Titulum DVRIONES ACOSTÆ,
Mantiſſa.

Admiratione digna BETELE cum hoc fructu antipathia, quæ tanta eſt, vt ſi quis in nauem *Durionibus* plenam ædemúe aut concamerationem in qua adſeruentur, aliquot *Betele* folia reponat, corrumpantur & putreſcant omnes. Et, ſi cui ex Durionum immodico vſu, ventriculus inflammetur & duretur, folio Betele ſupra ventriculum poſito, ſubitò mitigetur inflammatio, tumórque tollatur. *Icon* eſt Fry Fratrum, aliam in Claſſibus dedimus.

Ad Titulos MALVS MEDICA, MALVS CITRIA, MALVS LIMONIA & MALVS AVRANTIA:
Mantiſſa.

De ijs Arborum generibus Tractatum peculiarem propediem promulgaturi, eò Lectorem relegamus: atque hîc Exoticas tantùm proponemus, quibus cum illis aliqua affinitas.

Ligni CITRA INDIS dicti,odorati & ſaporis aromatici, quodque pectinibus Faginis cum tranſuerſis interlucentibus micis ſit contextum,meminit Coldenbergius,quod, ob *nomen & odorem*,ſibi hunc locum vendicare exiſtimamus.

Inter Indiæ celebres fructus recenſetur etiam MANGOSTANS dictus,guſtûs ſuauitate maximè commendabilis, exigui Mali aurei magnitudine; *cortice* cinereo, ac pulpâ Malorum aureorum pulpæ ſimili, ſed cortici non adhærente. Naſcitur in puſilla arbore Malo vulgari ſimili, *foliis* Laurinis, ac *floribus* luteis. *Garcias & Cluſius.*

Vendicant & ſibi hunc locum flores MOGORI Indis dicti, Mali aureæ floribus multò odoratiores, ac quorum ſtillatitius liquor eundem apud eos vſum obtinet, quem apud Hiſpanos Mali aureę Aquæ.

In prouincijs China, Iapan,Malaca & Bengala naſcitur, authore Acoſta, CORV, iiſdem cum Macere facultatibus. Eſt verò pumilæ Malo aureæ ſimilis, ſimiláque habet folia, cum flore luteo, &c.

Prouenit etiam in Bengala Arbor BELI ſiue SIRIFOLE dicta, Oleæ magnitudine,foliis Perſicę,floribus paucis & ſtatim deciduis, ac Mali aureæ fructu, coloris ex viridi nigricantis: CYDONIAM BENGALENSIVM vocant nonnulli.

Habent itidem Indi Arborem cuius floribus loco florum Violarum vtuntur illorum Pharmacopolæ, ARBOREM VIOLARVM vocant; ad quam fortè referendæ & aliæ, TIANCHE & CHAMPE, flores odoratiſſimos, qui inde aduehuntur, proferentes.

Ad Titulum MORVS,
Mantiſſa.

Morus dicitur Arbor, *Morum* Fructus, vtroque nomine à Græco deducto: Μόρον enim dicitur Græcis fructus, & Μορέα arbor. Dictum autem *μόρον ἀπὸ τȣ̃ μόρου*, id eſt, ab exitio, ſupplicio vel infortunio: quòd exitij quondam cauſſa fuerit illis qui exſcindebant; ac quibuſdam etiam Literam pro Litera ponendo *μωρὸς* dicta Morus, *κατ' ἀντίφρασιν*, quaſi minimè fatua, ob Cauſſas in Claſſibus dictas.

Fabulantur Poëtę Mori fructus priùs albos tantùm fuiſſe; poſtea verò Pyrami & Thyſbes amantium ſanguine tinctos,ac rubeum colorẽ mutuatos,dum vterque ſibi ipſi ſub Moro,apud fontem & Nini ſepulchrum prope Babylonem,manus conſciuiſſet: de quibus Ouidius Metamorph. 4.

Arbor [ait] *ibi niueis vberrima Pomis*
Ardua Morus erat, gelido contermina fonti:
Arborei fœtus, aſpergine cadis, in atram
Vertuntur faciem: madefactáque ſanguine radix
Purpureo tingit pendentia Mora cruore.

Poſtquàm ſcilicet Thiſbe moribunda ad Morum.

Signa tene (dixit) *cadis, pullóſque & luctibus aptos*
Semper habe fœtus, gemini monumenta cruoris.

Ad Titulum SYCOMORVS.
Mantiſſa.

Συκάμινος dicitur Theophraſto, *Συκόμορος* Dioſcoridi & Galeno, ac quibuſdam *Συκομοραία*. *Sycaminus*, *Sycomorus & Moroſicus* Latinis: Syris & Ægyptijs *Ficus Pharaonis*, & quibuſdam Morus *Ægyptia*. Arborem Syriæ peculiarem vocauit D. Hieronymus; vnde etiam *Cypriam* ab *Ægyptia* ſpecie diuerſam etiam à Theophraſto, Dioſcoride & Plinio conſtitui contendunt plærique. Sic autem deſcribit & diſtinguit Rauvvolffius: Tam *Cypria*, inquit quàm *Ægyptia Ficus ſylueſtris*, ſeu Sycomorus, proceritate craſſitiéque Morum albam adæquat, *foliis* conſimilibus ornata, paullò tamen magis rotundatis, ac in ambitu minimè ſerratis crenatíſue. *Fructus* ferunt noſtris Ficubus non abſimiles, dulciores tamen, Cenchramidum expertes, bonitatéque inferiores, quo fit vt minoris æſtimentur, magnáque ex parte in Pauperum vſus cedant diuenditi. Vtraque ſpecies *caudice, folio* & *fructu* admodum eſt ſimili,abſque eo quod,vt huic fructus inferiùs potiùs ſunt in ramis maioribus, ipſóque etiam caudice, ita illi ijdem naſcuntur, non in ipſis ramis,ſed in priuatis ſurculis,foliorum expertibus,ſpithamámque longis. *Fructus* ferunt hæ Arbores ter quatérue quot annis, paruos, ad cinereum colorem vergentes, ex oblongo rotundos, Prunorum inſtar, toto ferè anno in arbore ſua inueniendos. Viſitur autem quædam Sycomorus in Materea, in cuius trunci cauitate creditur *Virgo beatiſſima*, iram Herodis fugiens,*Seruatorem noſtrum* adhuc puerulum occultaſſe.

Duo porrò Ægyptiæ Sycomoro maximè peculiaria: I. quod apud Theophraſtum, Dioſcoridem, Athenæum & Plinium habetur, fructum non matureſcere, niſi aliquot diebus ante collectionem ferreis vnguibus ſcalptus fuerit. II. Truncos ramóſque huius arboris, nunquam ſiccari, niſi priùs in aquam proijciantur,atque inibi morentur aliquantulùm: quod iam olim innuerunt Theophraſtus & Plinius, dicentes, *eius arborem ſtagnis mergi,idque eius eſſe ſiccari.*

Ad Titulum FICVS,
Mantiſſa.

Ita circa hanc plantam ingenij ſui dotes exercuêre *Pileſophi Poëtæ, Geoponici*, & reliqua *Scriptorum* agmina, vt in tam diuite materiâ *εὐπορία ἀπορίαν* faciat, nec quid pro ſelectiore habere debeas facile ſit decernere. Rem in Hiſtoria noſtra magna altè exequimur, vnde haurire poterit *Lector* quod hæc non capit. Inibi *Cur* Taurus Fico alligatus cicur fiat; *Cur* carnes, ac præſertim gallinaceæ,ſi Fico adhæſerint, teneræ & friabiles fiant: *Cur* fulmine Ficus non percellatur: *Et* alia plurima non inſipida diſcet.

Arborem ex Artemidoro tradit Strabò in Gallia Tranſalpina Fico Simillimam, fructum Corno ſimilem gignentem, eamque inciſam lacteum ſuccum fundere, ad inungendas ſagittas vtilem.

Similis etiam meminit Theophraſtus, dicens: ἔστι δὲ ἕτερον δένδρον ὁ καρπὸς ὅμοιος τοῖς κρανίοις.

Pertinet huc Pervvianorvm Papaie, quod in Peru reperiri ſcribit Benzo, nec alibi.

Fructus autem eſt genus, Ficuum modicorum ſpecie, & Saporis dulcis, quem gignit Arbor procera & gracilis.

Pertinet & huc Cachos Arbor, quam etiam in Peruuianis duntaxat montibus naſci perhibet Monardes: inſigni addens eſſe virore præditam, *folio* rotundo & tenui, *fructúque* Malo inſano ſimili, in quo *ſemen* contineatur calculum veſicæ ad miraculum comminuens.

Pimpinichi Arbor Lactescens Monardis ſibi etiam hunc vendicat locum.

De ea ſic tradit Ille: In omnibus, ait, continentis Indiæ oris, lacteus quidam ſuccus elicitur ex Arbuſcularum Malis ſimilium ramis inciſis. Ejus autem ſucci tres aut quatuor Guttæ ſumptæ, validiſſimè per aluum purgant bilem & aquas.

Ad Titulum Ficvs Indica.

Mantiſſa.

Ensenda arbor Ficus Indicæ modo naſcens, ramos proceris incrementis extendit, qui tenuia quædam fila demittunt, quæ Terræ contactu radices item generant, in aliarum arborum perpetuam Seriem.

Priori hujus arboris cortici linteaminis quædam ſubeſt ſpecies, quæ mundata plebi in veſtimenti vſum cedit.

Arborem Chivef dictam Nigritarum Ficui ſimilem facit Thenetus, non tamen eandem, fructumque illi tribuit magno Meloni parem ac ſuauiſſimum, qui vocetur etiam Chivef, quod Syriacè *Ficum* ſignificat.

Brisathaer Chinæ. Ad Chinarum ſinum marinæ reperiuntur Arbores, Stupendæ admodum vaſtitatis, vt in iis immenſæ magnitudinis auibus ſtabulari liceat. Fructus autem ferunt Anguriis non minores. *Scaliger* & *Pigafetta.*

Ad Titulum Gvanabano Oviedi.

Mantiſſa.

Cum *Guanabano Ouiedi* magnam affinitatem habent & aliæ Indiæ arbores: ac præſertim ejuſdem Ouiedi Anon: quæ & arbore ipsâ, & fructus ipſius carne, formâ & ſemine, Gvanabanvm refert.

Iudice Cluſio, eidem Guanabano non malè quadrare videtur, Americanorum Morpionem regionem incolentium Arbor Choine dicta, cuius fructus, quantumuis aſpectu elegans, minimè eſt edulis, ſed Milio, aliiſue minimis duriuſculis rebus repletus, eorum *Superſtitionibus* inſeruit.

Ad Titulum Mvsa;

Mantiſſa.

Folij fragmentum hîc pingimus, quod inter Keimilia noſtra adſeruamus. Arboriſne autem ſit an Herbæ nihil certi habemus: maximũ tamen fuiſſe apparet, adeoque & Muſæ fortè folio majus. Certè ſi in nonnullis ipſi cum Muſæ folio affinitas, ſunt etiam multa in quibus ab eo diſtat.

Frvctvs Pyriformis Indicvs.

Hunc pingit in Exoticis Cluſius, & è Cucurbitaceorum genere aliquo eſſe aſſerit. An *Laca Guinea*, cui Pyri magnitudo & ſpecies? An Scaligeri *Pyri facie Agnacat*, ad coitum ad miraculum efficax.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM
CLASSI SECVNDÆ ADDENDA.

Ad Titulos Malvs Persica & Persea Arbor,

Mantiſſa.

Perſeam Ægyptiam ſui generis arborem eſſe ex Veterum monumentis habemus: vnde ſcribit Galenus à ſe viſam in Alexandria ſolùm, & in nulla Romanis ſubdita Gente: & ex Recentioribus plærique omnes eam noſtro Orbi haud ſatis eſſe notam. Cluſius verò in eo valde raram eſſe, ſeque in ſolo Valentino regno, atque vnicam tantùm, vidiſſe.

Non defuêre tamen qui eam cum *Malo Perſica* vnam & eandem eſſe arborem adſtruere non dubitarint. At *præterquàm quòd* eam inſcitiam aperto bello impugnat Plinius: Ex Neotericis Tragus, Cordus, Pena, Lobelius, & plurimi alij docti, contrarium omninò ſtatuunt. Eorum autem ſententiam ſic ſtabilit Scaliger: Quid opus eſt verbis, ait, Perſea Pyro ſimilis, Perſicus Amygdalo: Perſea ſemper virens, Perſicus non: Perſea [illegible] Perſicus Autumno tantùm: Perſeæ Pomum oblongum, Perſico rotundum: Illi color viridis, huic aureus vel flauus: Illi nucleus intùs minor Pruno & mollior, huic major & duritie penè inuictâ: Illius materia valida, huic mollis & nullius vſus: Illi nigra, huic vulgaris, vt alias multas differentias prætereamus: &c.

Tvberes. Perſicis annumerant Columella, Palladius, & alij priſci Scriptores. A Recentioribus verò ad ea tantùm Perſica referuntur *Tuberes*, quæ Nuci-Perſica *Peſches-noix* vulgo nuncupantur. Eſtque *Tuber* priore correpta, & in Maſculino genere, & arboris & fructus genus.

Ad Titulum Malvs Armeniaca.

Mantiſſa.

Magna eſt arbor, Perſicæ aliquo modo affinis, *cortice* nigriore, *caudice* craſſiore, firmo, ac *ramis* magis patulis brachiata. *Folia* habet Perſicæ foliis latiora, breuiora, ad Populnea aut Betulacea quodam modo accedentia; rubedine ſubinde ſecundum neruos reſperſa; acuminata, denticulata, & pinnulis ſubinde ad pediculum auriculata, ſapore acidulo. *Flores* ex roſeo colore pallent, Perſicæ floribus ſimiles: *Fructus* vulgaris ſunt notitiæ.

An Petri Creſcentij Mvniacvs Arbor? Eam certè Malo Armeniacæ fermè in omnibus facit ſimilem.

Ad Titulum Amygdalvs,

Mantiſſa.

Tam arcta foliis Amygdali eſt cum foliis Perſicæ ſimilitudo, vt difficulter diſtingui poſſint; oblonga ſunt, acuminata, crenata, lento & obſcuro amarore prædita. *Flos* quoque, qui folia præit, non abſimilis, niſi maioris candoris participaret. Nec ineptè etiam in multis Pomum Perſico compares. Sic vt in Perſica arbore Lachrymam quoq; in Gummi concreſcentem plorat Amygdali arbor.

De vocis tono atque accentu, vbi ponendus ſit, apud Græcos ambigitur. Quidam cùm *fructum* ſignificat vltimam Syllabam graui notant: at cùm pro *arbore* vſurpatur, circumflexo ſignant: quidam æquè fructum & arborem cum acuto in penultima proferunt: alij vtroque ſignificatu circumflexum addunt:

Typhon in Opere de Atticis accentibus, fructum Ἀμυγδαλὴν, cum graui tono in vltima, & genere fœminino, dixit, quod neutro τὸ ἀμύγδαλον: Nos efferimus: Arborem verò ἀμυγδαλῆν, vltimæ Syllabæ circumflexo adiecto. Sic notat Galenus apud Atticos, fructum alios in fœminino ἀμυγδαλᾶς, vocaſſe, alios in neutro ἀμύγδαλα, atque alios vtroque nomine eundem deſignaſſe.

Amygdalo-Persicvm arbor eſt inter *Amygdalum* & *Perſicum* ambigens: *folia* enim penè eadem, eadem etiam *materies*, idem *flos*, ac idem etiam nucleus. *At os illum* obtegens, vt in Perſicis, rugoſum eſt, in cæteris verò Amygdalinum. *Carnis pulpa* denſior & copioſior quàm Amygdalis at minùs copioſa quàm Perſicis. Noua eſt progenies, ex alterutra alteri inſita concinnata. An prioribus ſæculis inuiſa Perſico-Nux de qua antè? Vidimus Nos in ſuperioris Alſatiæ cultiſſimo quodam Horto, eiuſque officula Montbelgardi in S. P. horto plantauimus. Halb Mandel vnd Pferſig / vocant Germani: *Amande-Peſchier* Galli: Mezo Mandiola *Mezo Perſico* Itali.

Mamay Arbor Indica.

Hanc variè varij diſcribunt. Vt Scaliger verò tradit, Caſtaneæ illi tum facies tum magnitudo, atque idem folium, ſed majus. Fructus, tradente Gomarâ, rotundus eſt & magnus, carne rubrâ, Perſici Duracini ſapore, non Piri, vt vult Cardanus. Corium autem eius fuluum eſt.

Ad Titulum Prvnvs,

Mantiſſæ.

Prvnvs Sylvestris: Prvna Sylvestria: Germ. Schlehen / Schlehenbaum: Gall. *Prunes Sauuages, Penelles, Fourdeines*: Ital. *Pruno Saluatico.*

Tractatum peculiarem meretur *Amygdalarum* & *Prunorum* materia: quapropter hic pauca de iis: & tantùm de Sylvestri Prvno, quæ in Claſſibus omiſſa.

Eſt autem Sylvestris Prvnvs arbor fruticoſa notiſſima, in ſepibus, Syluis, Sylveſtribus, dumetis, collibus & planis paſſim proueniens, ac propter reptatum valde incommoda. Spodias Theophraſti eſſe à multis exiſtimatur. *Spinum Virgilij* vocant Hermolaus, Ruellius, Dodonæus & alij, de quo ille Georg. 4.

Eduramque Pyrum [ait] *& Spinos iam Pruna ferentes.*

Toto verò cœlo, Geſnero, Matthiolo, Lonicero & Rob. Conſtantino teſtibus, errant Cornarius, Amatus, omneſque alij; qui Dioſcoridis *Poterion* eſſe cenſent. Vnde Fuchſius: Caue, inquit eorum amplectaris ſententiam qui *Prunum ſylueſtrem Poterium* eſſe putant. Multóque adhuc minùs ferendus eorum lapſus qui exiſtimant *Prunum ſylueſtrem* eſſe *Acaciam.*

Floret porrò hæc Arbuſcula Martio & Aprili; Septembrique & Octobri fructus maturat. Cæterùm Prunorum ſylueſtrium duo vulgò conſtituuntur *genera*: Maiora Haber-Schlehen / quaſi *Auenaria*, Germanis dicta, quæ præſtantiſſima: Et Puſilla ac parua, quæ Schlehen / ſimpliciter dicuntur. Refrigerantem & adſtringentem habent facultatem. Succus inſpiſſatus pro Acaciæ ſuccedaneo habetur. Ex floribus Aqua deſtillatur ad varia vtilis. Atque ex Prunellis etiam paratur vinum Schlehen-Wein / dictum, quod Æſtate diuitibus in deliciis eſt: ac cum Pomis, Berberis baccis, Aqua & Vindemiæ expreſſæ reſiduo, Secundarium Vinum, *Lora* dictum, quod in pauperum potum cedit.

Ad Titulum Myxvs, Myxa, Myxaria, Sebesten,

Mantiſſa.

Μύξα Paulo, quæ Μυξάρια Ætio & Actuario, δένδρου καρπός ἐστι μέγεθος μὲν τῶν κοκκυμήλων, δυνάμει δὲ παραπλήσιος, aiunt illi. Dicta autem videtur μύξα ἀπὸ τῆς μύξης, id eſt, à muco lento è naribus ſtillante: quoniam ſimili lentore refertus eſt hic fructus.

An *Galeni Serica*, vt, teſte Trago, exiſtimarunt nonnulli?

Ad Titulum Cornvs,

Mantiſſa.

Cornus dicitur arbor, *Cornum* fructus; quem lapidoſum non immeritò vocat Virgilius; ſiquidem foris carnis parum, intùs verò oſſis plurimum habet.

Mirum autem in hac arbore, & cæteris, exceptâ Sorbo, contrarium, quod ſylueſtris Corni fructus dulciores ſuauioreſque ſint quàm Vrbanæ: ac illi potiùs noceat quàm profit hominum ingeniem: Theophraſtóque dictante, *optimus* ſit *eius is cultus qui vocatur nullus.*

Ad Titulum Prvnvs Myrobalanvs Dicta.

Mantiſſa.

Arborem habent Indi quæ Pruni eſt magnitudine, ac *foliis* etiam Pruni, multis Spinis horrens, *floribus* candidis, & *fructu* Sorbo ſimili, guſtuque Prunorum, adſtringente ſcilicet & acerbo. Naſcitur ſponte in ſyluis & agris, ac colitur etiam in hortis. Incolis dicitur Iangomas.

FRVCTVS VARII EXOTICI.

HIVOVRAHE PRVNI FRVCTV.

Americæ arbor eſt procera, cortice coloris argentei, ligno rubeſcente, fructu Pruni noſtri magnitudine, aureo, nucleum mirè ſuauem & delicatum continente. Quindeno autem tantùm quoque anno fructum fert. *Theuetus.*

OGHEGHE INDICA.

In Congo arbores ſunt Ogheghe, dictæ, quæ Prunorum flauorum formâ fructus proferunt, odore & ſapore amœnos admodum. Ex his arboribus ramos detruncant, quibus ſerie contextis ſepimenta conſtant, vt apud Nos ex ſpinarum virgultis conſtruuntur.

MYROBALANI VRENTES.

In Inſula S. Mariæ proueniunt pulcherrimi Myrobalani, quos *Areca* vocant. Obſcurè rubent, & lapidem continent inſignem guſtati verò linguam & fauces adurunt, vt Piper. *An Palma Myrobalanifera Plinij?*

NICARAGVÆ POMVM.

In Nicaragua noui Orbis prouincia Pomi quoddam genus peculiare eſt, Pyri noſtri ſpecie, ligno interiore rotundo, Nucis craſſitudine, optimi & iucundiſſimi guſtûs. Arbor autem procera eſt, ac exiguis foliis veſtita.

COLA FRVCTVS.

In Guineæ regno *congo* dicto ſunt Arbores quæ fructum proferunt Cola dictum, Nucis Pineæ magnitudine, in quo quatuor rubri ſiue incarnati nuclei. Manſus ſitim reſtinguit, & impoſitus aquæ gratum ſaporem illi conciliat.

Hobvs vel Hovvs Indica Prvni Facie.

Fructus eſt Prunorum Damaſcenorum craſſitudine, paucâ carne, ac ligno multo: qui, vbi maturuerit, flaueſcit & ſubacidi eſt ſaporis. Arbor autem eum fructum ferens magna eſt & pulchra, ac vmbræ ſalubritate & commoditate maximè commendata. Sunt qui admodum altam eſſe dicant, vt minimè colligi poſſit fructus, niſi maturus decidat. Quod verò in ea maximè mirum, per ſqualidos ſiccitate campos iter facientibus, ſi ſiti premantur, inciſæ radices aquas ſitibundis præbent: ac primò quidem guſtatim, deinde tractim, continuoque veluti filo defluentes; vt ſe expertum ſcribit in Hiſtoria Indica Ouiedus.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI TERTIÆ ADDENDA.

Ad Titulum Nvx Ivglans,

Mantiſſæ.

Nux iuglans appellatur, ait Varro, quòd hæc Nux antequam purgetur ſimilis ſit Glandi; ac quoniam *Glans* eſt optima & maxima, à *Ioue* & *Glande* Iuglans eſt appellata. Eadem *Nux* dicta, quòd, vt Nox aërem, ita huius ſuccus corpus facit atrum. Alij à voce Syriaca *Luz* deducunt, L in N abeunte, vt in *Lympha* & *Nympha*. Plurimi verò Nuces à nocendo dictas putant, vt apud Græcos κάρυον παρὰ τὸ καρόω: non quidem quòd frangendo dentibus noceant, vt vult Bruyer. cùm aliâ ratione frangi poſſint: ſed tum quòd in cibis non ſint multùm ſalubres, tum maximè quòd *Satis* nocêre credantur: vnde Ouidius,

. . . . . . Quoniam ſata lædere credor,
Cultus in extremo margine fundus habet.

Prædictiones autem à Nucibus ſumi ſic tradit in Georgic. Virgilius.

. . . . Cùm ſe, ait, *Nux plurima Sylvis*
Induet in florem, & ramos curuabit olentes:
Si ſuperent fœtus, pariter Frumenta ſequentur,
Magnaque cum magno veniet tritura calore.
At ſi luxuriâ foliorum exuberat vmbra,
Nequicquam pingues palea teret area culmos.

Vt autem Nuces in proximum annum copioſiùs proueniant, mos eſt hodie apud Ruſticos quoſdam, vt Nuces perticis decutiantur. Hinc non inconcinnè cecinit quidam:

Nux, Aſinus, Mulier, ſimili ſunt lege ligata.
Hæc tria nil fructus faciunt ſi verbera ceſſant.

In tam diuite materia hìc ſubſiſtimus.

Nvx Evboica Theophrasti.

In Eubœa & circa Magneſiam, ait Theophraſtus, Euboicæ [Nuces] multæ habentur, è cæteris verò nulla: &c. Quid autem per ejus *Euboicam Nucem* intelligendum ſit acriter inter Scriptores controuertitur. Caſtaneam interpretatur Athenæus, *Iuglandem* Plinius, Theodorus & Scaliger, quos omnes cœlum mari miſcere, & omnia confundere ait Robert. Conſtantinus. Nobis verò eorum placet opinio qui *Auellanam* intelligi volunt: *doctorum eſto iudicium.*

Ad Titulum Pistacia,

Mantiſſa.

Piſtaciam ſeu Piſtaciorum arborem Terebinthũ Theophraſti eſſe exiſtimarunt Dodonæus, Camerarius, Anguillara, Athenæus, Cæſalpinus, Matthiolus, Pena & Lobelius, atque alij: fuimuſque aliquando & Nos in ea opinione: ſed δευτέραι φρόντιδες vicêre. Sic etiam Cluſius, cùm parum conſideratè in Hiſpanicis Hiſtoriis dixiſſet, *omnium conſenſu* eſſe Terebinthum Indicam, cautiùs in Hiſtoria poſtrema dicit plurimorum conſenſu. Quos autem hic pingimus ramos Lutetiâ Piſtaciæ nomine accepimus.

Ad Titulum Terebinthvs,

Mantiſſæ.

Terebinthi arboris Reſina *Terebinthina* vulgò vocatur, & corruptè Terbintina, Trebintina; &c. Arabibus Gluten *Alimbath*, Alimbar, vel Alimbath. *Candida* eſt vel *ſubflaua*, cœruleumque colorem affectans, atque interdum pellucida. *Odorem* habet acrem, ſuauem & aliquantulùm grauem. Guſtu modicè amareſcit. Deſtillat primùm liquida, paulatim deinde areſcens. Reſinas porrò omnes alias antecedit hæc, cui proxima Lentiſcina, deinde *Pinea* & Abiegna, poſt quas numeratur ea quam ferunt Piceæ.

Quæ autem pro Reſina Terebinthina vulgò venditur, ea magno errore, magnaque Medicorum id permittentium culpâ & ignominiâ, Syluij teſtimonio, *Laricea* eſt aut *Abietina*.

Cæterùm quæ legitima eſt purgat thoracem, jecur, ſplenem, renes & veſicam ab omni immunditie: aperit, calefacit & roborat neruos: calculoſos, iſchiadicos & podagricos iuuat, plurimaque alia innocenter præſtat: vnde *ſanctiſſimam Medicinam* appellauit Cermiſon.

Ad Titulum Saponariæ Sphærvlæ.

Mantiſſa.

Sphærulas Saponarias dictas in Claſſibus tradidimus, hic Arborem eas ferentem pingimus. De illa in Hiſtoriis Indicis ſic ſcribit Ouiedus. Sunt, inquit, in Hiſpaniolæ Inſulis & Continenti quædam Arbores quæ à precariis *Sphærulis*, & à *Sapone* nomen acceperunt, ac quarum folia Filicis folia nonnihil referunt. Celſæ & formoſæ ſunt, fructum ferentes Auellanæ aut Ceraſi magnitudine, corollâ inſignitum, minimè edulem. Is oſſiculum intùs continet rotundum, nigrum, in quo ſemen exiguum amarum. *Sic ille.* Sphærulas verò adeò duras eſſe addit Monardes, vt non niſi malleo, aut alia re durâ, confringi poſſint.

Ad Titulum Lentiscvs,

Mantiſſæ.

Lentiſcum ter florêre, ac ter fructum ferre, cum Ruellio credidêre non pauci, vnde Verſus:

. . . . . Semper viridis, ſemperque grauata
Lentiſcus, triplici ſolita eſt grandeſcere fœtu.
Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi.

At hanc Arborem ter florêre, terúe fructum ferre, falſum eſt: ſed fructum tribus diſtinctis temporibus perficit, vnde errori locus.

MasticHE.

Lentiſcina reſina eſt, vt his verbis docet Dioſcorides: E' Lentiſco, inquit, gignitur quoque Reſina Lentiſcina cognominata, & à nonnullis Μαστίχη dicta. In Hiſpania & Italia prouenire ſcribit Amatus: Ægyptiæ meminit Galenus 2. ad Glauc. Indicæ & Aſiaticæ atque Græcæ Plinius, qui geminam facit. Sed in tam parua quantitate in illis locis reperitur, vt de ea colligenda Incolæ nullam gerant curam. Præſtantiſſima verò & copioſiſſima, vt notat idem Dioſcorides, in Inſula Chia prouenit: vnde *Bellonius*: Maſtichen, ait, ſcimus in Inſula Chio prouenire, vbi Lentiſci arbores coluntur, eâ diligentiâ, & non minoribus ſumptibus quàm apud Nos Vites: iſtiuſque diuitiæ potiſſimùm conſiſtunt in Maſtiche. Inde in totam Europam importatur. E' Lentiſci plantæ vulnerato quotannis trunco fluit Maſtiche, & in terra circumpauita concreſcit, &c.

Ad Titulum Balsamvm Vervm.

Mantiſſa.

Balſamum, authore Galeno, deſiccat & excalefacit ſecundo exceſſu, & eſt tenuium partium. Vulnera verò eo mirificè curari omnibus eſt notiſſimum. At plærisque aliis, & fermè omnibus affectibus perutile eſſe, & norunt Practici, & affirmat Alpinus. Omnia tamen efficaciùs poteſt *Opobalſamum*, eóque minùs *Carpobalſamum*, & omnium minimè *Xylobalſamum*.

Ad Titulum Cocci Orientales,

Mantiſſa.

Hi Cocci cujus ſtirpis ſint minimè inter Scriptores conuenit: Neque etiam vtrum frigidi ſint vel calidi: atque multò adhuc minùs, an nudis qualitatibus, occultiſue proprietatibus tribuendum ſit, quod Piſces, deuorati [illegible] potiùs malſulisûe ex iis &

aliis idoneis concinnatis, infatuentur, attoniti reddantur, atque in ſummo fluminis ferè exanimes conſpiciantur. *Nos*, ſi alterutri hærendum eſſet Sententiæ, eos qui vi occultæ id aſſignant tutiùs incedere ſtatueremus. Eo tamen minimè obſtante, poſſunt ſic ineſcati Piſces ſine periculo comedi, ſi cumprimùm capti ſunt exenterentur & coquantur.

Ad Titulum AGNVS SCYTHICA, BOROMETZ,

Mantiſſa.

In Tartaria, ait Scaliger, ferunt ſemen ſemini Melonis ſimili, ex quo plantam exire tradunt, quam BOROMETZ, id eſt, Agnum vocant. Creſcit enim Agni figurâ, ad pedum ferè ternûm altitudinem, Agnumque pedibus, vngulis, auribus, ac toto capite, præterquàm cornubus, repræſentat. Pro cornibus verò pilos gerit cornu ſpecie. Obducitur corio tenuiſſimo, cuius detracti vſus ad capitum tegmina incolis. Ferunt internam pulpam Gammari carnes referre, dulcoriſque eſſe admirabilis. Ex medio ventre radicem exerit terræ adhærentem. Illudque miraculi fouet magnitudinem, quod, quamdiu vicinis obſidetur herbis, tamdiu viuit, ſicut Agnus in læto paſcuo: abſumptis verò iis, interit & tabeſcit. Quin illud quoque auget admirationem, è vulnere ſanguinem manare, appetique à Lupis. Eadem tradunt Laurentius Seruius in Chronica German. Sigiſmundus Liber in ſuis de Rebus Moſchouitic. Commentariis, atque alij inſignes Viri.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM
CLASSI QVARTÆ ADDENDA.

Ad Titulum LAVRVS,

Mantiſſa.

Lauri quæ Græcis δάφνη dicitur, & perpetui viroris eſt Arbor, hiſtoriam valde illuſtrat Daphnes in Laurum commutatæ Fabula. Fuit *Daphne* [vt ea narratur,] quæ priori nomine Paſiphaë dicebatur, Pelei Theſſaliæ amnis, vel, vt aliis placet, Ladonis Arcadiæ fluuij, & Terræ, filia, eaque pulcherrima: cuius amore percitus Apollo, eam diu ſectatus eſt, vt illâ, tanquam amaſiâ, potiretur. At ipſa fugæ labore deuicta, & ab eo capta, Peneïum ac Tellurem, parentes, deprecata eſt, vt ſe in ſuum reciperent gremium. Re conſpecta deterritus Apollo, ſuiſque fraudatus amoribus, arborem nihilominus amplexus, vulſo ex ea ramo coronam capiti ſuo aptauit: Et

. . . . . quoniam Coniux *mea non potes eſſe,*
Arbor eris certè, dixit, *mea: ſemper habebunt*
Te coma, te cithara, te noſtræ Laure pharetræ.
Tu Ducibus lætis aderis, cum læta Triumphum
Vox canet, & longas viſent Capitolia pompas.
Poſtibus anguſtis eadem fidiſſima cuſtos
Ante fores ſtabis, mediamque tuêbere Quercum.
Vtque meum intonſis caput eſt iuuenile capillis,
Tu quoque perpetuos ſemper gere frondis honores.

Ad Titulum BVNA, BVNNV, vel BVNCHVS ARABVM,

Mantiſſæ.

Bon vel *Ban* Alpini tradidimus in Claſſibus, hic *Bunam*, *Bunnu*, vel *Bunchum Arabum* pingimus. Huius autem Arboris fructum ait Cluſius eſſe puſillum, Fagaræ magnitudine, aut paulò ampliorem atque oblongiorem, coloris ex cinereo nigricantis. Cortex eius tenuis, ac veluti ſulcum per longitudinem vtrinque habet, per quem facilè in duas partes diuiditur, quæ ſingulæ grana continent oblonga, alterâ parte plana, fuluescentia & guſtus acidi.

BVNCHVS, authore Avicenna, defertur de Iamen, quidam dixêre decidere ex Anigalen. Eligitur citrinum, læue, odoratum. Calidum autem eſt, & ſiccum in primo. Membra corroborat, cutem emaculat, ventriculo prodeſt, &c.

Ad Titulos CASSIA, CINAMOMVM,

Mantiſſæ.

Cinnamomum, quibuſdam *Cinnamum* dictum, Ariſtoteli & Theophraſto dicitur κιννάμωμον, Dioſcoridi verò & plurimis aliis κιννάμωμον. At κινναμωμὶς apud Galenum Cinamomi genus eſt inualidum, quod ipſimet, vt & Dioſcoridi ψευδοκιννάμωμον, ac quibuſdam *Cinamoides*, dicitur. Optimum autem Cinamomum, quaſi *Chinenſe Amomum*, ejus regionis Incolis dici, ſcribit Garcias. A canaliculata figura *Canellam* nuncupant nonnulli.

Græcis etiam κασία, ξυλοκασία, κασσία, ξυλοκασσία, & κασσία σύριγξ dicitur: παρὰ τὸ κάσσει, vel quaſi κάσσυμα, quod corticem coriaceumue operimentum denotat.

CASSIA POETICA, CASSIA MONSPELIENSIVM.

Eſt & aliud Caſſiæ genus [Caſſiam poeticam, & Caſſitam Monſpelienſium vocant,] odoratum quidem, ſed longè differens à Caſſia Indorum: de quo Virgilius:

. . . . ieiuna quidem cliuoſis glarea raris
Vix humiles apibus Caſias, roremque miniſtrat.

Frutex eſt bicubitalis, in multas, lentas, ſtriatas, vireſcentesque *virgulas* diuiſus: *foliis* purpuraſcentibus, longiuſculis, anguſtis: cum *baccis* magnis, dulcibus, per maturitatem rubris, in quibus oſſeus *nucleus*: *radice* durâ & lignoſâ, ſubruffo craſſoque cortice tectâ. In Italiæ hortis colitur: variis verò in Hiſpaniæ locis ſecundum vias prouenit, nec non in Narbonenſi Gallia, ad ripas Lani, iuxta ſepes & ad Oliuetorum margines. An *Cneorum Theophraſti*? An *Oſyris Plinij*?

Ad Titulum AGALLOCHVM, LIGNVM ALOES,

Mantiſſa.

Lignum eſt Arboris, ait Simeon Sethi, quæ in diuerſis Orientis regionibus naſcitur, & quamdiu incorruptum eſt, nullam in odore à cæteris arboribus habet differentiam, vbi verò putruit, bonum nanciſcitur odorem. Decem ille facit differentias, tres autem tantùm noui Orbis Indagatores: *Calambat*, & *Pala d'anguilla* dictam, atque Syluestrem. Cæterùm, eodem Sethio authore, calidæ & ſiccæ ſunt omnes Xyloaloes ſpecies, ac ſtomacho bonæ, & ventres ſiſtunt, & partes interiores corroborant.

Ad Titulum BRASILIVM LIGNVM,

Mantiſſæ.

Apud Braſilianos teſtatur Lerius vidiſſe ſe Ligna coloris lutei, vt Buxus. Theuetus verò in America naſci arbores quaſdam Ligno luteo, ex quo enſes fiant. Traduntque ijdem ijſdem locis naſci arbores Ligno candidiſſimo & tenerrimo, quod tamen nullo in pretio habeatur. Fragoſus itidem ſcribit in India occidentali Arborem inueniri *Tocot-guebit*, id eſt, Lignum deſiderij, ſeu exoptatum, dictam, Populo ſimilem, ſummi candoris, ac cujus materies ob candorem, læuorem & ſplendorem ſummè expetatur ad Idola fabricanda.

Naſci in Breſilia *Lignum* naturaliter violacei coloris ſcribit adhuc Lerius. Vidimus verò Nos Porentrui Breſilio Ligno ſimile Lignum cæruleo tingens.

PLANTÆ VARIÆ EXOTICÆ.
LIGNA VARIA EXOTICA.

COCA INDORVM.

Planta eſt vlnæ magnitudine, foliis Myrti, mollibus, fructu racematim

ceſpatim cohærente; ac quando maturefcit rubente, maturo verò nigricante. Eam magnâ diligentiâ ferunt atque colunt Indi, ipſam in quotidianos vſus atque oblectationes conuertentes: tantóque illis eſt in pretio, vt eam auro, argento panique præferant, imò plærique ſolius *Cocæ* mercimonio breui diteſcant.

Seitaragi Arabvm.

Seitaragi, ſiue *Sytragi*, ſiue *Setragi*, ſiue *Sitarag*, ſiue Sitaregi, & ſimilia, vnum & idem ſignificant. Auicennâ authore, *fruſta* ſunt *Ligni*, parua, tenuia, & *cortices* ſicut Caryophylli. *Fructus* declinat ad rubedinem & nigredinem. Ejus quatuor ſunt ſpecies, &c. An *Lepidium Dioſcoridis*, vt cum Monachis ſtatuunt nonnulli? Certè tum ex vocis *Seitaragi* multiplici variatione, tum ex Arabum Scriptorum incondita barbarie, intricata multùm eſt hujus Ligni hiſtoria.

Tavzarghent Radix Odorata.

Agallocho hanc radicem ſubiungit Scaliger, & odoris gratiâ confert. Scribit autem eam in Occidentali Mauritania prouenire, tantique & tam boni eſſe odoris, vt appenſa laquearibus ſuppleat vicem magni ſuffimenti. Nec quicquam ampliùs de ea apud quemquam legimus.

Thymiama, Styrax Rvbra, Narcaphton.

Styrax rubra Officinarum ſunt corticum fragmenta craſſiuſcula, fragilia, pulli coloris, atque exſucca ferè, quæ ſola, per ſe, aut cum aliis quibuſdam, ad odores vaporantur, habentque acrem, nec iniucundum, in ſuffitu odorem. Ea cum Thymiamate & Narcaphto vnum & idem exiſtimantur.

De Narcaphto autem ſic tradit Dioſcorides: Naſcaphton, ait, quod alij Narcaphton vocant, ex India defertur. Eſt verò corticoſum quiddam Mori libro ſimile, quod iucundi odoris gratiâ ſuffitur. Sic Naſcaphton Indicum aroma vocat Paulus. Galenum verò miramur de Narcaphto nihil tradidiſſe, cùm tamen eum Dioſcoridis Libros diligenter euoluiſſe ſatis certum ſit. An *Theophraſti* Νάρθη.

Lignvm Aniſi.

Hoc nomine accepimus, atque inter keimilia noſtra adſeruamus, *Ligni* fruſtum, vncias duas latum, odore *Aniſi*, & quàm Saſſafras ſuauiori mitiorique materie, quæ ſolida eſt & ſubfuſca, pectines rectos maculis tranſuerſis intercipientibus. Facilè id finditur, & flammæ admotum luculentam flammam præbet, ſed odorem gratum non reddit, ſicut Saſſafras. Sic inter *Ligna* ex Atlantico Orbe aduecta, ſe quoddam reperiſſe, quod, quia Aniſi odorem ſpirabat, *Lignum Aniſi* nuncuparit, ſcribit Goropius.

Lignvm Sembrane.

Inueniri in Malabar odorati Ligni genus Santalo albo perſimile quod tamen non ſit Santalum, ac quod ad Eryſipelata & inflammationes conferat, ſcribunt Garcias & Acoſta.

Arbor ΜΙΤΡΟΣΙΔΗΡΟΣ Scaligeri.

In Iaua maiore aiunt raram eſſe arborem, cuius medulla ferrea ſit: Exilis illa quidem, attamen ab imo ad ſummum porrecta faſtigium: atque eam fructum gerere ferro impenetrabilem. Sed parum hæc vero ſimilia.

Lignvm Candidvm Fvngosvm Cotis Vicem Præbens.

Huius Ligni è Iaua majore anno 1597. delati, fruſtum ſibi datum ſcribit Cluſius Exoticorum Lib.1. cap.8.

Lignvm Levissimvm.

Ligni Leuiſſimi meminit idem Cluſius loco proximè citato. Adſeruamus verò *Nos* inter noſtra Keimilia portionem vlnaris longitudinis ac craſſioris carpi craſſitudinis.

Arbor Venerem Extingvens.

In India Peruana reperitur, materia ſpongioſâ, ad cuius flammam, ſiue ignem, qui accedunt, ad rem Veneream impotentes redduntur. *Monardes.*

Arbor Ambvlantibvs Foliis.

In Inſula Cimbulon Arborem eſſe cuius folia in terram lapſa gradiantur, ac ſi viuerent, eaque Mori foliis eſſe ſimilia, atque vtraque parte binos pedes acutos habere, mouerique & ſtatim abire, ſi quis attigerit, ſcribunt *Scaliger* & *Guillandinus*. Additque M.Ant. Pigafetta ſe per octiduum vnum ex ejuſmodi foliis in ſcatula habuiſſe, ac cùm id tangeret, circa ſcatulam iuiſſe, nec aliâ re quàm aëre victitaſſe.

Ambulat verò, ait Scaliger, ipſa Arbor, Ambvlon dicta, in Inſula *Aruchet* prouenieus, cuius è cortice fructus exit candidus, magnitudine Coriandri. Scaligerum vidiſſe dicas, tam confidenter refert, nec dicto authore?

Arbor Mvscarvm Splendentivm: Et Alia, cuius folia ſi ſupra terram cadant, conuertuntur in Vermes.

De Arboris ſpecie legitur, quæ nullos peculiares, atque vſui aptos parat fructus: ſed noctu examine Muſcarum cingatur, quarum vnaquæque radiantem de ſe lucem ſpargit; non aliter ac ſi plurimæ candelæ circa arborem eſſent accenſæ.

Meminit verò M. *Fumee* in Hiſt. Gener. Ind. Arboris in Indiæ Inſula *Bornes* prouenientis, cuius folia, ſi cadant ſupra terram conuertuntur in Vermes.

Arbores Maximæ Altitvdinis Et Craſſitvdinis: Ceibæ.

In Corſica naſci Ligna ad miraculum vſque procera ſcribebat olim Theophraſtus, quæ hodie in ea Inſula minimè reperiri annotat Scaliger. Arborem autem in Nicaragua haberi, altitudine Abietes & Pinos altiſſimas longè exedentem, tantæque craſſitudinis, vt eam quindecim ſedecimúe homines circumplecti nequeant, tradunt Indicarum rerum Scriptores, qui Ceibam vocari addunt: idque nec immeritò, ſolo fœcundo, cæli roborj, & Arboris ipſius naturæ adſcribunt. Fidem verò propemodum excedit quod canit Virgilius [quem ſecuti Valerius Flaccus & Plinius,] Georg. 2. Oceano ſcilicet propiorem Indiam lucos habere

. . . . . . vbi aëra vincere ſummum
Arboris haud vlla iactu potuere ſagitta.

Baxana, Aliæqve Arbores Venenatæ.

Arborem ſcribit P. Martyr in Indijs haberi, cuius ſi *folia* nudum corpus tetigerint, vibices eleuent ingentes: ac cuius etiam *Lignum* olfactu mortiferum ſit, nec à quoquam ſine vitæ periculo portari poſſit. Habetur & illic *Baxana* dicta, cuius fructus, vel minimùm deguſtatus, mox ſuffocat: ac cuius vmbra id etiam præſtat, ſi quis vel quadrantem horæ ſub ea moretur.

Abelicea, ſiue Santalvs Advlterina.

Arbor hæc magna eſt, multiſque ramis prædita, aſpectu pulchra. *Folia* Alaterni, profundè ſerrata: fructus magnitudine Piperis, rotundus, ex viridi niger: *materies* verò Ligni dura, & paululùm odorata. Prouenit in Inſulæ Cretæ montium iugis celſiſſimis nec alibi: *Pſeudo-Santalum Creticam* appellauit *Bellonius*.

Arbores Fariniferæ.

Arborum fariniferarum meminere Ferd. Lopes, Ant. Pigafetta, Polus Venetus, & alij: atque ex earum materie in pulverem redactâ, & aquâ adſperſâ, panes fieri tradunt, ex quibus Sylveſtres & tenuis fortunæ Americani victitent. Sic arboreæ cuiuſdam plantæ meminit in Exoticis Plinius, in cuius medituллio Natura farinam producat, quæ in panes efformetur & coquatur. Atq; eiuſmodi Panum bina fragmenta, qualia *Nos* hic pingimus, Icone exhibet.

Aphyllon Indicvm, Angelina, et Canoarvm, ſive Indicarum nauicularum, Arbores.

Indi alueis ex ſingulis Arboribus cauatis nauigant, Canoas vocant. Dantur enim tantæ craſſitiei Arbores, vt, ſine vllis commiſſuris, ex iis nauigia confici poſſint, imò tantæ capacitatis, vt quinquaginta nonnunquam homines ferant.

Ex magnarum eiuſmodi Arborum corticibus Nauiculas ita amplas fieri, vt triginta homines facilè capiant, ſcribit Ouiedus.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI QVINTÆ ADDENDA.

Ad Titulum Myrtvs,

Mantiſſa.

Pſevdo-Myrtvs Bellonii.

In Ciliciæ planitie, in qua fuit conflictus Alexandri & Darij, loco ſterili & petroſo, à ſe obſeruatam & repertam tradit Bellonius arbuſculam fruticoſam, alibi non viſam, Myrto multùm ſimilem: quam, cùm non aliud occurreret nomen, Pſevdo-Myrtvm inſcripſimus. An ea *Myrti ſpecies* cuius *Nos Iconem* hic damus?

Ad Titulum Molle.

Mantiſſa.

Inter eximias exoticæ huius arboris dotes recenſetur, *corticis eius decocto* crurum dolores & inflationes ſummâ cum vtilitate foueri: *Gummi eius* lacte diſſolutum, caliginem oculorum abſtergere, ac catharticam vim habere: *ramulos* gingiuis ac dentibus eſſe perutiles, eorumque puluere fricatos dentes ſtabiliri, ac gingiuas abſcedentes ſanari: *liquorem* ex fructu expreſſum in laneam veſtem fuſum, ſimplicique ablutione Aquæ lotum, notam non relinquere: atque, quod præcipuum, eundem *fructum* in aqua coctum, ſolâ coquendi diuerſitate, *Mel*, *Vinum* & *Acetum* facere.

Ad Titulum Sambvcvs,

Mantiſſa.

Sambuci, veteris præſertim, radicibus adnaſcuntur *Fungi* quidam incani, quos Gvmmi vocat Dodonæus, Lobelius verò cum Pena extrementum corticoſum coriaceumúe, quod, quia cartilagineo plexu hominis auriculam æmulatur, Ivdæ Avres nuncupant nonnulli. Adſtringendi autem & reſiccandi vim obtinet, atque anginis, oriſque, tonſillarum, & columellæ malis, ſi in aqua maceretur coquaturúe, collutu, certiſſimo experimento, vtiliſſimum eſt.

Ad Titulum Myrtvs,

Mantiſſa alia.

Avacari Facie Myrti.

In Maluarica Indiæ prouincia puſilla habetur Arbor, quæ *foliis*, *floribus* & *fructu* Myrto perſimilis eſt, ac cuius fructus eiuſdem etiam eſt cum Myrto ſaporis, multò tantùm adſtringentior. Naſcitur in montibus, & Trifolium odore refert. *Auacari* nominant Incolæ. Nos pro ea Myrti *Iconem* hic ponimus inter Guarinianas noſtrâs repertam, quæ Tarentinæ Myrti videtur *Icon*. Geminam autem quoad fructum eſſe Myrtum, vnico Verſu dicit his verbis Ouidius.

Myrtea ſylua ſubeſt bicoloribus obſita baccis.

Ad Titulum Ebvlvs, Sambvcvs Herbacea,

Mantiſſa.

Iniquè fert Curtius Ebulum à Plinio & aliis quibuſdam *Sambuci* 2. genus ſtatui: Séque ſcribit inter Frutices, quòd Herba ſit, ne numeraturum quidem. Age verò ſit Herba, at ideò non negabit, opinamur, & facie & viribus eſſe ſimillimam: vt nihil in eo peccatum ſit, ſi, vel *Sambucum* 2. cum Plinio, vel *Sambucum humilem* cum Dioſcoride, vel Sambucum Herbaceum, noſtro titulo vocitemus. Iconem ex Fuchſianis hîc tradimus.

Ad Titulum Rhvs ſive ſvmach,

Mantiſſæ.

Cæſalpinum & alios miramur ſeparaſſe Theophraſti *Rhum* à Dioſcoridis ῥοῦς ſiue ῥόος. At majori adhuc errore Rhoen cum Lantana confundit Ruellius, *Viurnam* appellans, ac flexu inuictum dicens. Magnuſque adhuc Loniceri, & reliquorum qui Rhois plura genera faciunt, lapſus. Etſi enim, vt ſcitè annotat Matthiolus, plura Rhois nomina & genera explicaſſe videatur Galenus, vt qui id modò *Syriacum*, modò *Ponticum*, modò *obſoniorum* ſiue *Mageiricum*, modò Coriarium ſiue *Byrſodepſicum*, & modò *Rubeum*, appellat: non tamen propterea cenſendum Rhois arbores genere vel ſpecie inter ſe differre: *Rhus* enim *obſoniorum* nihil aliud eſt quàm fructus vel ſemen quo vtebantur olim Coqui, obſoniis pro Sale adſpergentes: *Rhus Coriariorum* nihil aliud quàm folia & fruticis ramuſculi: *Rhus rubens* nihil aliud quàm ſemen immaturum, cui maior adſtringendi facultas ineſt quàm maturo, cuius acini nigricant: Ac tandem *Rhus Syriacum Ponticumque* ab Iberico vel Italico nihil genere diſtant, ſed differentiæ ſolùm ſunt à loco natali deſumptæ.

Ad Titulum Alnvs nigra baccifera

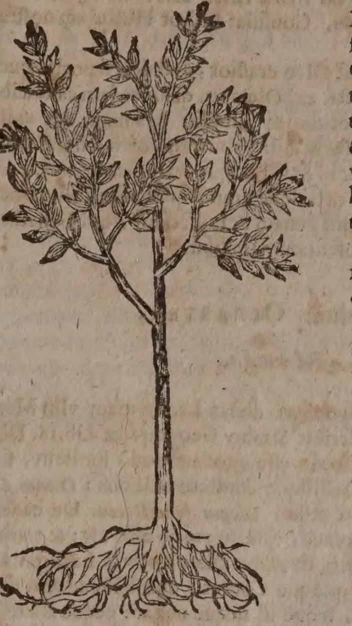
Mantiſſæ.

Arbuſcula eſt quæ complures à radicibus rectas edit *virgas*, ſex vel octo cubitos, plùs minùs, altas, pollicaris craſſitudinis, in ramulos nonnullos diuiſas: *cortice*, exteriore quidem, fuſco, ſed glaucis maculis aſperſo: interiore verò croceo tingente. *Ligni materia* candida eſt & fragilis, medio-tenus rubeſcente quadam medullâ farcta. *Folia* per ramos ex oblongo rotunda, in obtuſum mucronem deſinentia, atro virore nitida, neruoſa: ex quorum alis *floſculi* coaceruati, ſinguli ſingulis pediculis nixi, parui, ex pallido lutei: *baccis* ſuccedentibus primùm virentibus, deinde rubris, in quibus *grana* bina compreſſa, nucleum continentia. *Radix* per ſumma cæſpitum vagatur.

Fallitur verò Matthiolus, qui flores albos dicit: fallitúrque etiam Thalius, in Maiorem & Pumilam diſtinguens: cùm id tantùm ex bonitate ariditatéue loci fiat.

Ad Titulum Rvscvs: Oxymyrsine.

Mantiſſæ.

Vehementer errat Plinius Ruſcum cum Myrto confundens, atque etiam cùm Oxymyrſines & Olei Myrtei eandem naturam eſſe tradit, quaſi aperientium & diureticorum eadem ſit virtus & efficacia quæ cohibentium & adſtringentium.

Sic Ryffium & Lonicerum hanc plantam nunquam vidiſſe ex eorum Iconibus colligere eſt, adeò illæ ineptæ ſunt. Sic, vt rectè notat Turnerus, Ruſcum etiam malè pingit Matthiolus. Sed minimè etiam abſque cenſuræ nota relinquendus ipſe Turnerus, qui pro *Sabina Myrtum* pingit. Cordum verò, diligentem alioqui Botanicum, miramur dicere *Ruſcum in Germania non naſci*, cùm Tiguri plantauerit Geſnerus, Norimbergæ Camerarius, atque alibi Tragus & alij. Vidimus certè *Nos* Francofurti ad Mœnum pulchras Ruſci plantas, quas Clariſſi. Vir, Dominus Doct. Gulielmus Erneſtus Schefferus, celeberrimis hujus æui Medicis meritò annumerandus, cùm apud ipſum degeremus, in horto penſili alebat.

In Italiis paſſim ipſum fruticem in ſcopas concinnari vidimus: vnde etiam *Scopam* & *Scopam rigiam* vocarunt tam Marcellus Empiricus quàm Hadrianus Iunius, & Belgicè *Keer beſyen.* Fronde verò eius, de induſtria, carnibus, caſeis, & cæteris eiuſmodi, circumligatâ, glires, mures ac veſpertiliones arcent: vnde illi *Pongiſtops* inditum nomen.

Spinoſam vocarunt aliqui, ſed perperàm, meliùs *horridam* & vertice cuſpidatam Virgilius. Icon quam hic proponimus eſt ex Fuchſianis.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI SEXTÆ ADDENDA.

Ad Titulum Olea,

Mantiſſæ.

Oleæ honorem, vt inquit Plinius, Romana Maieſtas magnum tribuit, Turmas Equitum Idibus Iuliis ex ea coronando, nec non minoribus Triumphis ouantes. Athenæ quoque Victores, atque etiam Duces ad bellum profecturos. Sic fuit ea *Victoria* ſignum.

Fuit item *miſericordiæ & veniæ Symbolum*, vnde ἐλαία ab ἔλεος deriuari volunt, & qui olim veniam poſcebant Oleam manibus geſtabant. Fuit verò præcipuè *Pacis Symbolum*: vnde etiam Columba poſt commune omnium animantium naufragium, à Noâ ex Arcæ ergaſtulo tertiò emiſſa, roſtro Oleæ ramum retulit; Generi videlicet humano à Deo O. M. pacem redditam ſignificare volens.

Sunt qui Arborem *Oleam* vocare voluerunt, *Oliuam* fructum, *Oleum* verò eius liquorum: ſed ea differentia parum obſeruationis apud Claſſicos Authores retinuit.

Tanta autem Oleæ cùm Myrto ſυμπάθεια, quanta cum Quercu ἀντιπάθεια. *Fructum* quod attinet, Oliuæ, vt annotat Plinius conſtant *Nucleo*, *Oleo*, *Carne* & *Amurca*, quæ earum eſt ſanies amara. Sunt quædam quarum Caro abſcedit ab oſſe cùm franguntur viri-des, *Colymbades* dictæ, quæ conditæ gratiſſimæ ſunt. Omnes verò cùm nigreſcere incipiunt Δρυπεπεῖς vocant Græci, *Drupas* Latini. Eſtque ea optima ad decerpendum ætas, quoniam maturiores pinguiori quidem ſucco conſtant, ſed minùs grato: immaturiores autem Oleum reddunt præſtantiſſimum, *Omphacinum* dictum, ſed exiguum.

Cœlum amat Olea calidum, ſolum verò campeſtre Meridiem ſpectans & argillaceum: vnde in Italia, Hiſpania, Gallo-Prouincia & Gallia Narbonenſi, Oleâ nihil frequentius. In Septentrionalibus plagis in hortis nonnullis colitur, ſed Hyeme reponenda, Iunio menſu magna ex parte florent omnes Oleæ: baccæ Nouembri aut Decembri decerpuntur.

Folia, *flores* & *germina* vehementer adſtringunt, & frigidæ ſunt naturæ: *Fructus* verò ſi ad vnguem maturuit, moderatè calidus eſt: Sin immaturus eſt, magis tum adſtringit tum refrigerat.

Amvrca expreſſæ Oleæ fæx eſt & craſſamentum, cujus color *Olivam* cogit nigreſcere, & ſapor eam amaram reddit. Ideoque incipiente nigritiâ Oliuæ minimum Amurcæ, ante eam nihil. Errorque hominum eſt, vt annotat Plinius, exiſtimantium maturitatis initium quod eſt vitio proximum. Ad varia eſt vtilis: ſpeciatim verò ouium & iumentorum ſcabiei, pernionibus, fiſtulis, arthritidi, oris vlceribus, aliiſque variis, debito modo præparata & applicata, vtilis eſt.

Oleæ viscvm, quod rarum admodum, obſeruauit Cluſius Hiſpali, quod baccas non ferebat albas, qualis in aliis arboribus natum, ſed ex rubro purpuraſcentes.

Oliuarum liquor Olevm eſt, cujus tres potiſſimùm *differentiæ*. *Primum* omnium laudatiſſimum πρόπρωτον Græcis, prima præli vnda, & quaſi ſpontanea, *Olei flos*, Gleucinum, hoc eſt, Muſtum expreſſum antequam Oliuæ colentur, Gallis *Huile vierge*. *Secundum* Iteratiuum, quod eſt ſecundæ preſſuræ. *Tertium* Tertiatiuum, quod eſt tertiæ: hócque peſſimum, illud medio modo ſe habet. *Oſtum* vel *Hoſtū* Varroni & Catoni dicebatur, quod ex vtroq; facto Olei reficiebatur. Quod ex immaturis baccis fit Ὀμφάκιον vel Ὀμφάκινον dicitur Græcis, apud quos ὄμφαξ vuam acerbam, necdum maturam, omneſque omnium plantarum acerbos, crudos, & immaturos fructus denotat: Idque valde apud Authores, tum Græcos tum Latinos, commendatur. Quod verò ex acerbiſſima fiebat bacca, id ὠμοτριβὲς vocabant, Latini *acerbum*, *Æſtiuum* & *viride*.

Fit & ex Oleæ ſurculis Oleum: ac Sicyonij etiam meminère Veteres, quod in Sicyone, Achaiæ vrbe, peculiari modo præparabatur

Olei Vtilitates hîc perſequi nec volumus nec poſſumus: iuſto ad id, vel Galeni exemplo, opus eſſet volumine. Ex Plinio paucis multa dicemus. *Duo*, inquit, *ſunt Liquores humanis corporibus gratiſſimi, intùs Vini, foris Olei. Arborum è genere ambo præcipui, ſed Olei neceſſarius.* Conſulat Lector Hiſtoriam noſtram magnam.

Elæomeli Liquor eſt Oleo craſſior, & dulcis ſaporis, quem in Palmyreno Syriæ tractu ex Olearum quarumdam caudicibus prouenire ſcribunt Dioſcorides & Plinius. Mannam eſſe exiſtimarunt Hermolaus, Ruellius & alii: Palmæ Indicæ nuciferæ liquorem alij. Sed falluntur & hi & illi, atque etiam Cornarius, Lonicerus, Ryffius, Amatus, cæterique omnes qui hodie penitus incognitum credunt: conſulant Penam & Lobelium, qui Lunellæ & Monſpelij, à ſe & aliis obſeruatum tradunt.

Ad Titulum Oleaster,

Mantiſſa.

Oleas quaſdam Æthyopicas dictas Lachrymam vim Medicam habentem fundere ſcribit Strabo Geographiæ Lib.16. Dioſcorides verò eam Scammonio eſſe quodammodò ſimilem, fuluam atque mordacem, Stilliſque conſtare exilibus: *Oleam* autem *Æthyopicam* appellari etiam *Oleam ſylueſtrem*. De eadem Lachryma tradens Hermolaus, eam in pretio eſſe ait: & tamen neſcit quid ſit. Sic Oleaſtri in Æthyopia naſcentis Lachrymam hodie incognitam fatetur quoque Cordus: quoſdam addens exiſtimare eſſe *Gummi elemi*, ſeque id neque negare neque aſſerere. Non itaque parum certam eius in Græcis & Latinis demirabitur vllus hiſtoriam, quam minimè aliter quàm ab extremo Orbi, & ab incoctis calore Solis Gentibus, didiciſſe licuit.

Oleam ſi quis in Vite inſerat, non ſolùm *Vuas*, ſed Oliuas quoque, parere ſcribit Florentinus in Georg. Taleſque arbores in Lybia naſci prodit, & patriâ regionis voce *Vbolima* vocari. A promiſcua autem parentum conditione Elæostaphylos Græcis, & Latinis Olevva vel Wolea appellari poteſt.

Meminit verò Oleæ Indicæ Theophraſtus, ac eam in montuoſis naſci tradit: verùm ſterilem eſſe, ac mediæ inter *Oleaſtrum* & *Oleam* naturæ. Neſcit autem quid ſcribat Plinius, ſterilem eam eſſe tradens, & Oleaſtri fructu.

Oleastri Callistephani folia reliquis Oleis formæ contrariæ producentis, ac ſupinam non pronam partem viridiorem habentis, ſolus ex Scriptoribus meminit Ariſtoteles.

Ad Titulum Zizyphvs, Ivivbæ,

Mantiſſæ.

Quæ Latinis Zizyphus vel Zizypha dicitur, apud Græcos ζίζυφα, ζίζυφα, ζιτζυφα & ζίτζυφα appellatur: tot enim modis hoc vocabulum ſcriptum inuenimus.

Vulgò cognitas Zizyphorum vires in Claſſibus diximus. At præcellentiorem multò iis tribuit Pallas poëta Græcus, aſſerens ſe, cùm Quartanâ laboraret, & Zizypha inſpexiſſet, ſubitò conualuiſſe. Miram certè Zizyphorum vim, ſi iis & eo modo, Quartanæ cura adſcribenda? Non tacendum tamen hic, notante Curtio, in quibuſdam Exemplaribus pro ζιζύφοις legendum δίζυφοις, cuius vocis explicationem ne ex Tripode quidem petas.

Ad Titulum Lacca,

Mantiſſa.

Laccam eſſe Dioſcoridis *Cancamum* exiſtimarunt Auicennas, Serapio & reliqui Arabes, vnde illis minimè, vt nec vlli Græcorum cognitam fuiſſe, non inſubidè concludit Garcias. Errantque etiam Monachi, neminem ſe in Europa veram Laccam vidiſſe tradentes; ſiquidem veriſſimum ſit, veram eam eſſe Laccam quâ in officinis vtimur. Adulteratur autem, Acoſtâ referente, Lacca, cum Reſina & Cera, fitque ſic artificialis Lacca. Cæterùm modum abluendi & præparandi Laccam; qui paſſim à Scriptoribus traditur, admodum abſurdum eſſe ſcribit Cordus, alium docens. Nos vtrumque peritorum examini relinquimus.

Ad Titulum Oxyacantha, Pyracantha,

Mantiſſæ.

Geſnerus *Spinam albam*, *Spinam appendicem* & *Oxyacantham*; vnum & idem eſſe putat, ſed fallitur, cùm Plinij *Spina appendix* baccas acidas habeat. Spinam vallarem & Spinam ſepicularem, quæ Serapionis ſit *Amyrberis*, à quibuſdam dici tradit Dodonæus in Hiſt. Gall. Minimè verò *Nobis* placet apud Penam & Lobelium ſubauſteras dici baccas: rectiuſq; , noſtro iudicio, gluſtinoſas facit Cordus, dulces verò Dodonæus & Anguillara: nam vterque ſapor non obſcurè in iis percipitur, dummodò ſint maturæ.

Ad Titulum Vva Crispa.

Mantiſſa.

Groſſula, *Groſſularis* & *Groſſularia* dicitur à dura membrana vel cuticula, quâ obducuntur acini, qui manducati crepant inſtar membranę quę diſrumpitur. *Vua criſpa* verò, *criſpina* vel *creſpina*, ab intortis, ac ferè in circulum verſis eius foliis: Sunt qui *Vuam marinam* & *Vuam intortam* vocent.

Vult autem Dioſcorides eam ſepibus apponi, non tantùm vt eaſdem muniat, atque ſic alienorum ingreſſum prohibeat verùm etiam vt veneficia ab hortis propulſet, quod etiam excidit Fuchſio. At meliorem omniumq; optimam, noſtro iudicio, modum Veneficia, hoc eſt, Animalia noxam inferentia, ab iis arcendi, docet Tragus: ſi ſcilicet ordine multos Groſſulariæ frutices ponas: ita enim ſepem efficies perpetuam & præſtantiſſimam, quam nulla poterunt animalia, ac ne mures quidem, commodè penetrare: & ſic horti ab illis tuti reddentur. *Figura* hæc eſt ex Fuchſianis, meliorem in Claſſibus dedimus.

Ad Titulum Berberis,

Mantiſſæ.

Inter eos qui *Oxyacanthæ* vocem cum *Oxyacantho* confundunt ſunt præſertim Cordus, Syluius & Tabernamontanus, qui Vulgi opinionem ſecuti. Vtriuſque tamen conſideratio diuerſas omninò eſſe ſatis oſtendit. Eſtque præſertim in fructu tanta diſcrepantia, vt ne ſimilitudini quidem vllæ relictus videatur locus. Cum Dodonæò itaque, Geſnero & Camerario cenſemus aliam eſſe eam ſpinam quæ à Dioſcoride ſub Oxyacanthæ nomine deſcribitur, ab ea quam ſub eodem, ac ſub Berberis appellatione, Galenus & Arabes deſcribunt: concludimuſque *Oxyacantham* à Dioſcoride deſcriptam, eſſe *Pyrancantham*: *veram* autem *Oxyacantham*, de qua Galenus ſcribit, ac quam Oxyacantham vocat, *Berberim* eſſe.

Flauus porrò Berberis cortex, authore Camerario, puluecatus auxilio eſt aphthis, ſimilibuſque faucium vlceribus: in Lixiuio verò maceratus, flauo colore tingit: *Bugiam* eum nominant Officinæ quædam. Figura, vt antè de Vua criſpa dictum, ex Fuchſianis eſt; melioremque *Nos* in Claſſibus dedimus.

Zaccon Hiericvntea.

Arbor eſt ſpinoſa, magnitudine Mali aurantiæ, cùm pauciſſimis foliis, Oleæ ſimilibus. *Flores* illi albi, *fructu* magnitudinis Prunorum, rotundi, primò virides, luteoli verò cùm maturuerint; atque in iis *oſſiculum*, vt in Pruno. Prouenit in planitie Hierecuntea. Oleum ex fructu vtile eſt affectibus frigidis. *Caſtor Durantes.*

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI SEPTIMÆ ADDENDA.

Ad Titulum QVERCVS,

Mantiſſa.

VT Latini *Glandis* nomine omnem fructum complexi ſunt, ſic priſci Græci quoduis arboris genus δρυὸς appellatione intellexerunt: in anguſtius verò hodie contracta δρυὸς acceptio, *arborem omnem glandiferam* tantùm ſignificat, & potiſſimùm *Quercum*.

Quod autem Quercui maximè honorificum, Plinius Italiam Prouinciarum totius Mundi, ſine æmula, nobiliſſimam & pulcherrimam, omnium terrarum alumnam, parentem ac dominam: ac, vt ille ait, numine Deûm electam, quæ cælum ipſum clarius faceret, ſparſa congregaret Imperia, ritus molliret, humanitatem homini daret, ac vna cunctarum Gentium in Orbe patria fieret: *Italiam*, inquam, *folio Querno* aſſimilauit.

EXCREMENTI cuiuſdam è QVERCV, inſtar Ledi, pullulantis, quod purget valde, meminiſſe Antiquos, ſcribit Lobelius.

Ac celebratur etiam apud Theophraſtum & Plinium Quercus ob MELLEVM ROREM, qui in eam cadit. De eo ſic tradit Curtius: Apud Nos inquit, Veris tempore, è Betulæ & Quercuum caudicibus, humor deſtillat, liquido Melle craſſior, ad quem Apes & id genus inſecta conuolant: alliciuntur etiam eius dulcedine agreſtes pueri, ſed aſſumpto nauſeâ & capitis dolore corripiuntur. Ac de eodem etiam Ecloga 4. Virgilius:

Et dura Quercus, ait, *ſudabunt roſcida Mella.*

Ad Titulum PHEGVS ſiue ESCVLVS,

Mantiſſa.

De hac potiſſimùm intelligendus videtur Plinius, cum ait: Glandes opes eſſe nunc quoque multarum Gentium, etiam pace gaudentium, conſtat: nec modò inopiâ frugum arefactis molitur farina, ſpiſſaturque in panis vſum: quin & hodie per Hiſpanias ſecundis menſis Glans inſeritur. Dulcior eadem in cinere toſta. Eſculi tamen Glande, vel ſub prunis coctâ, vel in aqua elixâ, cùm veſcuntur Ruſtici, capitis grauitate tentantur, & veluti inebriantur, non aliter quàm qui Lolium pani commixtum ederint.

Eſculus autem, ſi Virgilio credimus, quantùm corpore eminet tantùm radice deſcendit:

. . . . quantùm vertice ad auras [ait Georg. 2.]
Æthereas, tantùm radice ad Tartara tendit.
Ergo non Hyemes illam, non flabra, nec imbres,
Conuellunt, immota manet, multóſque per annos,
Multa Virûm voluens durando ſæcula vincit.

Glandis *Calycem* magnum hic pingimus, quem inter Keimilia noſtra adſeruamus. Similem verò pingunt *du Choul* in ſuo Libello de Quercu, Lobelius in Obſ. & Icon. atque etiam in Exoticis Cluſius.

Ad Titulum GALLA,

Mantiſſa.

Gallam à Dioſcoride δρυὸς fructum vocari eſt quod miremur, cùm ſit potiùs excrementum, ſicut & multa alia Quercui adnaſcentia, quæ nullus flos præcedit. Vtut tamen ſit excrementum, fructûs nihilominus ſpeciem habere non negauerimus.

Quæ Glandem ferunt, inquit Plinius, omnes & Gallam, alterniſque annis Glandem, &c. Naſcitur autem Sole de Geminis exeunte, erumpens noctu ſemper vniuerſa, [Naſcitur magnâ ex parte noctu, confertim & ſubitò, *Theophraſtus.*] Duo eius genera, *Nigra* & *Candida.* Creſcit hæc vno die, ſed ab æſtu excepta marceſſit protinus, neque ad iuſtum incrementum peruenit.

Quomodo autem ex Gallis, magnis præſertim, de peſtilentibus auris, atque agrorum ſterilitate fertilitatéue: nec non etiam de leui aſperioréue Hyeme, præſagia deſumantur, ex Matthiolo & Alberto Magno oſtendit Hiſtoria noſtra magna.

Ad Titulum VISCVS & VISCVM,

Mantiſſa.

ἰξὸς dicitur Ariſtoteli, vnde Latinorum nomen manaſſe creditur: ἰξία verò Theophraſto: ὕφεαρ Arcadibus, ac στελὶς Euboicis. Aliud autem eſt ἰξία Theophraſti, & aliud ὁ vel ἡ ἰξίας, quo vocabulo veneni genus ſignificatur.

Plinius tria Viſci genera facit, *Stelin*, *Hyphear* & *Viſcum*, quod præſertim & copioſiſſimum in Quercu naſcatur. Sic videtur etiam Theophraſtus *Hyphear* à *Viſco* apertis verbis diſtinguere. Vtrum verò illa tria genere differant, minimè inter Scriptores conuenit. Sed cùm eandem illis naturam tribuat idem Theophraſtus, omneſque hactenus *Hyphear* & *Stelidem* ſub Viſco, tanquam genere, complexi ſint: genere etiam *Nos* cum multis doctis conuenire dicemus, ſpecieque, aut ſuæ arboris tantùm ratione, differre, donec prodeat aliquis, qui quid ſit Hyphear; quid Stelis; ac quâ in re à Viſco differant ritè doceat.

VISCI DIFFERENTIAS quod attinet, varij varias ſtatuunt: in *Marem* & Fœminam; in Sterilem & Fructiferum; in Monococcon vel polycoccon &c. diſtinguentes. Præcipua verò veraque ſola ea eſt quæ à ſpecie differentibus quibus innaſcitur arboribus, deſumitur. Sciendumque eum in longè pluribus Arborum ſpeciebus, quàm vel à Theophraſto, vel à Plinio, proditum ſit, prouenire. Ac baccas non vnius tantummodò eſſe coloris, ſed aliàs virides, aliàs pallidas, aliàs albas, ac nonnunquam etiam, vt in Syria, rubras obſeruari.

Quemadmodum autem animalia quædam nonniſi ex aliis animalibus poſſunt creari. Sic Plantæ quædam in aliis tantùm ſunt, à quibus & ſolis & ſolæ enaſcuntur. Eiuſmodi eſt *Viſcus*, qui omnis in arbore naſcitur, nec vllus in terra.

Sed de *creſcendi modo* maxima difficultas & velitatio. Theophraſtus, Plinius, omniſque Antiquitas, Viſcum naſci crediderunt ex ipſius baccarum ſemine, ex Turdorum, Palumbarum, & aliarum id genus auium aluis, poſtquàm acinorum pulpam concoxêre, reiecto: eoſque, vt fit, omnis Poſteritas ſecuta. Plurimi verò cum Scaligero, ſicut cornua ex oſſibus animalium, ſic ex arboribus educi Viſcum. Rem examinent docti, Litem hîc dirimere non eſt noſtri Inſtituti. SVPERSTITIOSA quæ de Viſco traduntur norunt Empirici & mulierculæ: veras verò eius VIRTVTES Practici & Seplaſiæ. *Iconem trademus in fine Appendicis.*

Ad Titulos ILEX ARBOREA, PHELLODRYS,

Mantiſſa.

Phellodrin à Doribus Ariam [Agriam legunt perperam nonnulli,] nuncupari ſcribit Theophraſtus. Omnia verò Suberi tribuit Plinius quæ Theophraſtus Phellodry. Nigræ Phellodryos meminit Dalechampius, quæ fortè Virgilij, Horatij & Senecæ *Ilex nigra.* Ariam autem in Creta Acilacam dici ſcribit Bellonius.

Vt autem de Ilicis viribus aliquid addamus: Quercûs ſpeciem facit Dioſcorides, ſimileſque illi efficacias tribuit. RVBENTES porrò PILVLÆ, quas præter Glandes fert, cum aceto tritæ, vulneribus & cruentis oculis, teſte Matthiolo, vtiliter imponuntur.

Ad Titulum SMILAX GLANDIFERA ARBOR,

Mantiſſa.

Duo Ilicis genera facit Plinius: atque addit ex iis in Italia folio non multùm ab Oleis diſtare Smilaces [Milaces legunt quidam] à quibuſdam Græcis dictas, & in Prouinciis *Aquifolias.* Sed ob-

ſcurum eſſe Plinium rectè notat Hermolaus: cùm ſcilicet dicit *Smilacem* vocari quæ *Ilex* nuncupetur in Italia, & in Prouinciis *Aquifolia*. At Smilacem Theophraſti cum Smilace Dioſcoridis confundit ipſe Hermolaus.

Ad Titulum SVBER,

Mantiſſæ.

Φελλὸς dicitur Græcis, non autem φελλόδρυς, vt Hadr. Iunius in ſuo Nomencl. ſcribit: Theophraſto φελλός, ab altipeto & immerſabili cortice; qui tritus vſtuſúe dyſenteriis, vteri nimiis purgationibus, ſanguiniſque ex quacunque parte rejectionibus, plurimùm confert. Eſtque Arbor cortice quàm reliquo habitu nobilior: eumque prouida Natura, haud ignara ſæpiſſimè cortice ſpoliatam iri hanc arborem, ad vſus humanos; duplicem ob id triplicemue fecit. Vſus externi & craſſioris anchoralibus nauium, piſcantium tragulis, & cadorum obturamentis, atque ad obtegendas domos: interioris ad depſanda corja. Sed exterioris adhuc alius, ad Hybernum ſcilicet calceatum: atque vtinam tantùm valetudinis gratiâ, & adverſus Hyemis ſæuitiam calceis interſueretur: non autem, vt annotat Plinius, ad luxuriam magis & faſtum, proceritate ementitâ, tam libenter grandes ſumus! Nec noſtri æui id inuentum: inualuiſſe enim iam apud Priſcos eum abuſum, teſtatur Xenophon Lib. de tuenda re familiari, his verbis: ὑποδήματα ἔχουσα ὑψηλά, ὅπως μείζων δοκοίη εἶναι ἢ ἐπεφύκει.

A Suberis autem cortice varia trahuntur *Adagia*: Cùm *Subere leuior* dicitur homo inconſtans: & *tanquam Suber* [ὡς φελλὸς apud Pindarum,] de iis qui aduerſis Fortunæ procellis mergi non poſſunt.

Ad Titulum FAGVS,

Mantiſſæ.

Dicitur Græcis ὀξύη & ὀξύα, atque etiam ὀξύην Theophraſto, & ὀξέα Heſychio. Rarus eius in Medicina vſus: Glandem tamen ferunt, ſi edatur, renum ex calculo dolores mitigare. Eſt autem Columbis, Muribus, Gliribus, Turdis, Merulis, aliiſque compluribus volatilibus, necnon & Vrſis, eſca Hyberno tempore gratiſſima. Quin & in Germaniæ multis locis, ac præſertim in Saxonia, Sues eâ ſaginantur. Sed Fagineis glandibus ſaginatorum ſuum caro melior eſt, & dum coquitur magis liqueſcit. Pauperculæ Plebis cibum etiam facit Lobelius, eumque gratum & dulcem Dodonæus. At caput Lolij inſtar tentare & turbare notum eſt: nec Dodonæo facilè conceſſerimus quod ait Fagineam glandem vtilem eſſe ferè ad omnia ad quæ Pinei nuclei. Oleo ex ea expreſſo pauperculam Plebem Quadrageſimali tempore, loco Butyri vti ſcribit Schvvenckfeldius. Non poſtremus autem materiei vſus, quod in tenuiſſimas flexiles laminas diſſecta enſium vaginis firmandis interſeritur. Nobilem præterea eius antiquum vſum annotat Plinius Libri 16. cap. 9. *Scribit*, ait, *in recenti cortice ad Duces Explorator*: &c.

Ad Titulum CASTANEA,

Mantiſſæ.

Inter Scriptores non conuenit vtrum *Nuces* dicendæ ſint Caſtaneæ an *Glandes*, an verò *Pomorum generi* ſint adſcribendæ. Inter Glandes tamen potiùs connumerandas eſſe rectè ſtatuere videtur Marcellus. Et certè Glandis olim latius fuit nomen quàm *Nucis*. Idemque etiam decreuêre Iuris Conſulti, titulo de Glande tuendâ, *omnes arborum fructus eâ voce complexi*.

Inter *Caſtanearum* autem *dotes* venit & illud recenſendum quod ad panificium aptiſſimæ ſunt, ſæpeque in magna annonæ caritate miſeræ Plebeculæ refugium ſunt, vt ſæpe in montibus vbi abundant obſeruatur: ac referente Lacuna, compertum etiam Romæ, anno M. D. C. Flatuoſitatis autem ſummæ cùm vulgò accuſetur, eas ab hac injuria vnico Diſticho non infeſtiuè vindicat Antonius Campanus:

..... Caſtanea loquitur.

Ventoſam qui me cenſent, ventrique timendam
Falluntur: ventos pello ego, non facio.

LEVCOMA FRVCTV CASTANEÆ.

Fructus eſt Indicus colore, formâ & magnitudine, noſtrati Caſtaneæ adſimilis, Arbor vaſtæ eſt magnitudinis, materiæque firmæ ac robuſtæ, cui folia Arbuti. Fructus autem edulis eſt & grati ſaporis. *Monardes.*

ARBOR FINIVM REGVNDORVM.

Parua eſt & frequentibus *virgulis* prædita, veluti punica. *Folium* Pruni: *fructus* qualis Caſtaneæ cum erinaceo. Intùs verò *Coccus* ruber quo vtuntur ad tincturas & picturas, ac quo in Tabellis pictis, [cùm literas non habeant Mexicij apud quos naſcitur] ſeruant agrorum facies, fineſq; prædiorum. Eam ob cauſam *Arbor Finium regundorum* appellata planta. *Scaliger.*

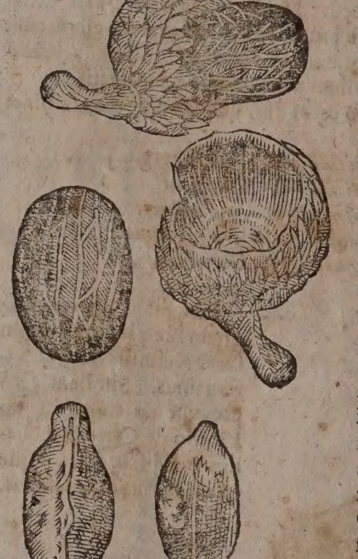
CASTANEÆ ATQVE AVELLANÆ SPECIE FRVctus peregrini: CASTANEÆ PVRGATRICES.

Fructus peregrinos hîc pictos Illuſtriſſimæ Wittembergenſi Duciſſæ miſit olim Paludanus: & Nos ab ea habuimus.

Caſtanearum autem *purgantium* meminit Acoſta, in Nacaraguæ maritimis prouenire tradens, atque inde in Hiſpaniam inuehi. Fructus ait eſſe Caſtaneis haud abſimiles, ſed ſine cortice, arborique adnaſci vaſtæ, Caſtaneis ſimili, calyce læui, non echinato. Virides autem ſi edantur, aut ſuccus earum ex vino bibatur, eas purgare, minùs verò ſi toſtæ in cibum veniant, &c.

GLANS INDICA MAGNA SVBROTVNDA, Balſami fructus quibuſdam.

Iuglandem magnitudine æquat, cortice conſtans flaueſcente, vti Glandis Quercûs exiccatæ, læui, craſſiuſculo. Per longitudinem area inſignis, inæqualis & ſcabra, ſubcinerea excurrit, hyli imaginem præ ſe ferens. Interna facies cortice contecta eſt rufo, tenui atque fungoſo, intercurrentibus veluti venulis, vt in interiore Caſtaneæ cortice, immediatè callum complectente. In quo ceu puluino immerſus, iacet omnem ferè cauitatem adimplens *nucleus*, figurâ rotundus, facie Glandis aut Caſtaneæ nucleo perſimilis, geminus vt in Glandibus, extimâ facie ſcaber, rufâ cuticulâ intectus: quà verò committitur læuis, ſubſtantia durâ, & colore Glandis nuclei, ſapore dulci, grato. Quidam *Balſami fructum* vocant, minimè tamen putamus quicquam ad Balſami genera pertinere.

COCCVS RADICVM.

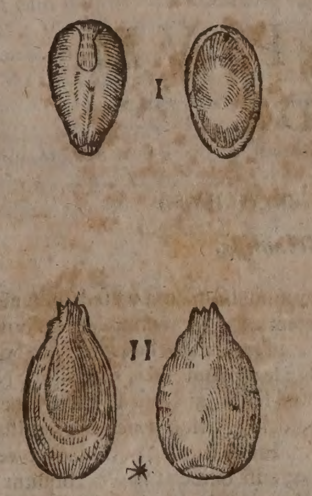
Ab Arabum *Chermes* vel *Kermes* longè alia res eſt Chermeſinum (*Cramoiſi* Gall.) vel Carbiſinum dictum. Illud ſiquidem ex Ilice colligitur, hoc verò ex variarum Plantarum ac Saxifragiæ, Sanguiſorbæ & Pimpinellæ præſertim, radicibus, vnde etiam quæ in Cocco tincta fuere, *Coccinea* dicuntur, quæ autem in Chermes *Chermeſina*.

De Radicum Cocco ſic tradit Hermolaus in Dioſc. Ex Sanguiſorbæ, ait, radice, quibuſdam locis, vt ferunt, Vermiculus eruitur, qui curatus, ſericis præcipuè tingendis purpuram facit incomparabilem. Inuentus caſu, excrementis Gallinaceorum ita coloratis, vt olim vſus purpuræ. Quidam *Carmaſinum* appellant colorem, quoniam Vermiculus hic Punicâ Linguâ *Karmes* appelletur, quemadmodum & Coccus. Poteſt & ab vrbe *Chami* quæ in Sardibus eſt, nomen accepiſſe, quòd, vt inquit Plinius,

Plinius, lanas inficere à Sardibus cœptum ſit. De hoc Vermiculo nihil apud Veteres inuenias: &c. Hermolao ſubſcribunt Cardanus, Amatus, Cornarius, Lacuna, Matthiolus, Monachi & Apollo.

COCCVM RADICVM primi inſcripſimus, quòd dictarum Herbarum Lentis vel Piſi magnitudine, radicibus adhæreat. *Coccum* verò Scalecion Plinij eſſe exiſtimarunt nonnulli, quòd, ni decenter tractetur, ocyſſimè in vermiculum vertatur. *Coccum Polonicum* ſunt qui vocent, quòd in Polonia, ac præſertim ad Ruſſiam ſpectante Podolia, potiſſimùm reperiatur.

GASTANELLÆ PEREGRINÆ: GOR ARBOR.

Has à Robino Botanico aliquando accepimus: magnitudinis autem variæ fuêre, vt oſtendunt *Icones* diuerſæ. Cortex Spadiceus qualis in Caſtaneis noſtratibus, pulpa oleaginoſa, vt in Moſchata nuce. An *Fructus*, cuius his verbis meminit Scaliger: Ad fluuium Nigir, ait, arbor eſt cuius fructus Caſtaneæ ſimilis, ſed amarus: GOR vocant Incolæ, hi ſunt Æthiopes ſub Lybiæ ſimilitudinibus? &c.

ILEX COCCIGERA: COCCVM: GRANVM TINCTORIVM: Arabibus *Chermas*, *Charmes*, *Chermes*, *Kermes*, *Quermes* vel *Alkermes*: Germ. Scharlachbeere: Gall. *Graiſne d'eſcarlatte*, *Vermillon*: Italis *Grana de Tintori*.

Iis nominibus inſigniuntur tum *Coccum* tum arbuſcula ipſum ferens. Obſcurus verò fuit in tradenda Ilicis hiſtoria Theophraſtus: meritoque dubij hærent docti vtrum illi notum fuerit diſcrimen inter *Ilicem arboream* & *Ilicem coccigeram*. Nec placet iis quod ſcribit Dioſcorides, Coccum in Quercubus [ἐν ταῖς δρῦσιν, melius ἐν τοῖς πρίνοις] naſci: nec etiam quod, de Cocci delectu agens, optimum gigni dicit in Galatia & Armenia, deinde in Aſia & Cilicia, locumque poſtremum obtinere quod in Hiſpania prouenit. Præter Matthiolum enim Coccum in Quercu nullus obſeruauit: ac deinde Hiſpanicum Coccum excellentiſſimum eſſe, atq; cum Galathico Armeniacoue non immeritò comparari poſſe ſatis ſuperque conſtat, & præter Lacunam, Hiſpanum videtur etiam aſſerere Plinius, dicens: *Omnes Quercus dotes Ilex ſolo prouocat Cocco, circa Emeritam Luſitaniæ in maxima laude eſt, &c.*

Multùm autem *Coccigera Ilex* aliis Ilicibus magnitudine cedit, vt quæ non temerè *ſtolones* duobus cubitis altioris proferat, eoſque non admodum craſſos: *folia* Aquifoliæ proxima, minora, muricata, vtinque, glabra, verùm non ita hilari virore prædita. *Flores* vel potiùs *Iulos* copioſè fert, muſcoſcos, Glandem vero maximam [quod in pumila arbuſcula mirêris] etiamque Ilignâ alterâ maiorem, calyce aſperiore. *At* præter illa omnia, *triplicia excementa* in ea obſeruantur. *Vnum* Majo & Aprili apparet, quod nihil aliud eſt quàm Grana in foliis rubra; partim rotunda, partim oblonga, ex ipſa foliorum ſubſtantia nata, Piſi æqualia, ſubſtantiâ intus albâ, guſtu nonnihil acido & grato: in quorum nonnullis *Vermiculus* naſcitur. *Alterum* Excrementi genus, huic cum Ilice maiori commune, Maio menſe apparens, ramis adhæreſcit, ſed ſatis leuiter, copioſum, rotundum nigrum, læui nitidaque ſuperficie, ſatis durum, intùs liquore albido plenum, cui *Vermiculi* innatant, tandemque inareſcens: circa quod feruent ſæpe Formicarum operæ.

Tertium denique eodem cum iam dicto tempore conſpicitur in foliis, reliquis notius & celebratius; COCCVM puta INFECTORIVM. Grana autem ſunt rubra, ſaltem puluiſculo albo, quo reſperguntur, abſterſo, liquore ſanguineo plena, cum concoloribus Vermiculis, huic ſolæ pumilæ Ilici propria.

Creſcit hæc Ilex, authore Cluſio, in multis Hiſpaniæ locis, atque etiam in Narbonenſi Gallia & Prouincia [vbi & ipſi multoties vidimus & legimus.] Nec dubium quin & in plurimis aliis locis proueniat: ſed non vbique Coccum gerit. Nam in iis ſolùm regionibus quæ mediterraneo Mari vicinæ ſunt, & magno Solis ardore torrentur vulgò habetur. Sed neque iſtic perpetuò fert: cùm enim Frutex adeò adoleuit, vt Glandem alere incipiat, Coccum non gignit: ideóque ſolent Incolæ quadriennes aut adultiores frutices vrere, vt proximo anno nouelli reſurgant, qui deinde ſingulis annis ſubſequentibus Coccum ramulis inhærentem, inſtar exiguorum Piſorum, coloris cinerei gignunt. Hunc Pueri & Mulierculæ colligere ſolent, & Mercatoribus vendunt, qui, magnâ ejus copiâ coactâ, ritéque præparatâ, in Emporia mittunt. Obſeruatumque ait Quinqueranus, vno anno, ex Campo lapideo in Arelatenſi agro, prouentum Cocci, vndecim aureorum millibus æſtimatum. Perelegans certè & viſendum naturæ opus, mirumque tantî venîre, & tantî fieri, tantillæ Ilicis excrementum. Ilicis, inquam, quæ à cæteris Ilicibus, exilitate tantùm, & horridiore aſpectu, fermè differat.

Collogendi modum & tempus, ac *præparandi rationem*, ex eodem Quinquerano & aliis in *Hiſtoria noſtra magna* recenſemus. Cocciferæ autem Ilicis arbuſculas circa Monſpelium euulſas, atque Montbelgardum delatas, *Nos* inibi in S. P. horto plantauimus, quæ quidem, Hyeme repoſitæ, per multos annos durarunt. Sed nec *Flores*, nec *Glandes*, nec *Coccos* protulerunt.

Vſum quod attinet, Coccum baphicam ſcribit Dioſcorides vim habere adſtringentem, ad abortum verò & alios affectus plurimos, commendant, tum ex Antiquis tum ex Recentioribus plurimi. Nihil porrò, vel Plinio teſte, *Cocco* in magna fortuna honeſtius, eoque intincto *panno Scarlatino* dicto, vt pote quo Reges quondam à priuatis, nunc Nobilitas à Plebe diſcernitur.

Cæterùm Græcorum *Granum tinctorium* ab Arabum *Chermes* minimè diuerſum eſſe, quicquid in contrarium adferant Monachi, Nos cum Matthiolo, Lacunâ, Amato, Anguillarâ, Lonicero, Cluſio, Dodonæo, Appolline, Hiſtoria Lugdunenſi, & aliis plæriſque, concludimus. Nec ſine fundamento, cùm præſertim de *Chermes* agens Serapio, ea omnia in ejus hiſtoria referat, quæ Dioſcorides ſuo *Cocco* tribuit.

AQVIFOLIVM ſiue AGRIFOLIVM: Germ. Stechpalmen/ Stechbaum: Gall. *Hous. Houſſon*: Allobrogibus *Agriole*: Italis, *Agrifolio*.

Nonnunquam in juſtam arboris magnitudinem excreſcit: Sæpiuſculè verò ita pumilum remanet, vt ad frutices referri poſſit: perpetuâ autem fronde viret. *Caudex* & *rami* lenti, flexiles, læues, cortice duplici muniti, exteriore quidem viridi, interiore verò pallido, fœtente & ſaporis ingrati. *Folia* ſatis magna, denſa, ſinuata, longis & rigidis in ambitu ſpinis horrentia, colore ex viridi ſplendente, ſaporeque non ita ingrato, vt in cortice. Flores pulchri, parui, chlori, quaternis foliolis, totidemq; apicibus, conſtantes, conferti, vt in Lauro, breuibus pediculis appenſi. Quibus ſuccedunt Baccæ paruæ, rotundæ, rubræ, vmbilicatæ, guſtu ſubdulces, ſemina quaterna, oblonga, triquetra, ſtriata continentes.

Gaudet hæc Arbor locis incultis, vmbroſis, ſyluoſis ac deſertis, quapropter eâ plæræq; ſyluæ tam Galliæ quàm Germaniæ ſcatent: In montibus Sabaudicis & Burgundicis totiuſq; Heluetiæ reperitur: perfrequẽs verò in Lotharingiæ ſylua Thermis Plumarib⁹ vicina. Eâ

Antuerpienſis Ordinis Franciſcani Monachi, excultiſſimum ſuum hortum, referente Amato, ſepiunt. Montbelgardenſem etiam noſtrâ curâ perpetuo ſuo virore ornat.

Vere cœpturo germinat, floret Iunio, fructum maturat Autumno, qui ſubinde per Hyemem arbori adhæret. Euenit porrò huic Arbori quod Ilici: mirè ludit in foliorum naturâ. Videas enim quæ nullas omninò ſpinas, alia quæ vix vnam aut alteram, atque alia quæ plures: plurima verò quæ tota in ambitu rigidiſſimis ſpinis obuallata, à quibus fortè arcentur auiculæ, & ſic diutiùs arbori adhærent baccæ. Seneſcente arbore folia nullos vel paucos aculeos habere ſcribunt Dodonæus & Cæſalpinus.

Radicum decocto fouentur articuli: foliorum puluere poto ſanantur pleuritides: iiſdemque præſeruantur à muribus ſuſpenſæ carnes ſalſæ. E' folioſis virgis parantur ſcopæ ad verrendas domos. Baccæ auiculis in alimentum cedunt: fitque ex Radicis cortice Viſcum ad aucupia.

Aquifolium porrò dicitur quaſi *Acutifolium*, nihil enim ipſi cum aqua: Græcis ἀγρία non ἀκρία, vt nonnulli putarunt. Toto verò cælo errauêre qui Paliurum eſſe ſtatuerunt, Matthiolus, Amatus, Guillandinus, Geſnerus, Lacuna & alij. Fuchſius & Goropius Ilicem vocitarunt, ſed magno lapſu: nec meliùs Ruſco comparauit Harchius in Enchir. quæ enim ſimilitudo? Bos Aſino ſimilior. Cæcutiunt itidem qui Agrifolium *Loton*, *Philyeam Theophraſti*, *Laurum Tinum*, *Bryoniam*, vel *Paſtinacam ſylu.* eſſe ſcribunt. *Superſtitioſa* quæ de hac arbore traduntur ſtudiò prætermittimus.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM
CLASSI OCTAVÆ ADDENDA.

Ad Titulum Tilia.

Mantiſſæ.

INter Tiliæ vtilitates meritò reponendum quod de Cineſia Poëta Græco perhibetur: eum ſcilicet, cùm eſſet pergracilis, Tiliaceis aſſeribus corpori circumdatis imbecillitatem ſuam fulciuiſſe, ac quod de Antonino Pio ſcribit Capitolinus, eum nimirum, cùm longus eſſet admodum, atq; incuruaretur, Tiliaceis Tabulis, pectori cum faſciis aptatis, vſum.

Vmbræ verò eiuſdem Arboris Æſtatis tempore delicias, paucis exprimit tritus Verſus:

Filia ſub Tilia ducit ſubtilia fila.

Ad Titulum Vlmus,

Mantiſſæ.

Tria in Vlmo potiſſimùm obſeruanda. I. Flores, vtriculos ſemina continentes, atque ipſa ſemina, quæ tenera, parua, plana & candida ſunt, ante folia produci. II. Folia, per quorum mediam longitudinem rectus, & à tergo magis conſpicuus, tranſit neruus, alterâ parte longiora eſſe: eademque poſt Solſtitium Æſtiuum conuerti, ac eo indicio Ruſticos id tranſactum eſſe cognoſcere. III. Foliis quotannis ferè adnaſci folliculos cauos, tuberoſos, ſubrotundos & diuerſarum figurarum, in quibus glutinoſus liquor oritur, ex quo deinde Vermiculi exigui gignuntur, qui in minutos culicellos transfigurantur. Ob id Arborem Cimicum [Culicum legit Scaliger] vocauere Arabes. *Samara* vel *Samera* dictum fuit Latinis, huius arboris ſemen, atque etiam Amara, vt ex ſuo Columella habet Hermolaus. *Marita* verò nuncupabatur Vlmus, cum qua Vitis, vt norunt Geoponici, maritatur.

Ad Titulum Fagus Sepium,

Mantiſſa.

Oſtryn, quæ noſtra eſt Sepium Fagus, infauſtam olim exiſtimatam fuiſſe, vt quæ in domos illata acerbas mortes inferat, & partus vbicunque fuerit difficiles reddat, ſcripſêre Theophraſtus & Plinius. Sed hæc ſuperſtitioſæ Antiquitati relinquenda.

Ad Titulum Betula,

Mantiſſa.

Ruellium miramur ſcribere Betulæ in Medicina nullum vſum eſſe, ſed baculis tantùm & ſcopis naſci. Ac multò magis Dodonæum in ſua Hiſtoria Latina, de Medico vſu Betulæ nihil tum apud Veteres tum apud Recentiores extare, ſcribere auſum. Magnus certè apud eum memoriæ lapſus, vel paucos admodum Botanicæ rei Scriptores legerat.

Ex trunci medij ſubſtantia Fungos flauos Rhabarbaro ſimiles aliquando naſci obſeruauit Schvvenckfeldius, eoſque adſtrictoriâ vi pollêre, & ad ſanguinis fluxus compeſcendos vtiles eſſe perhibet. Coletus verò Aquam è trunco vulnerato menſe Martio, creſcente Lunâ effluentem, calculum è veſica & renibus pellere, faciemque, ſi eâ abluatur, pulchram ac gratioſam reddere, & omnes in ea maculas abluere. *Plura non capiunt huius loci anguſtia.*

Ad Titulum Alnvs,

Mantiſſa.

Non poteſt *Alnus* extra terram multùm durare, ſed in humore obruta permanet ad diuturnitatem, &, vt annotauit Matthiolus, peringentes fert moles: vnde, ad facienda palatia & ædificiorum fundamenta, magnis ſumptibus è longinquis locis accerſitur. Nec contenta hominum ſolertia iſtud ſciiſſe, niſi ipſa ad imitationem, Naturæ, artificio quodam, lapidem ex Alno generare, vel illam in hunc tranſmutare tentaret. Imponitur lignum quantæ velis magnitudinis in labra illa ænea, in quibus Lupulus coquitur ad Cereuiſiam. Cúmque percoctus abundè lupulus eſt, eximitur idem lignum, & arenâ vel glareâ in ipſis Cellariis obruitur ad triennium. Inde exemptum duratum in lapidem apparet, è quo potiſſimùm *Cotes* fiunt, quibus ad ferramenta acuenda Menſarij vtuntur. *Geſnerus ex Kentmanno.*

Ad Titulum Platanvs,

Mantiſſa.

Rara eſt in noſtro Orbe arbor, *materie* ſatis robuſtâ, *foliis* Aceris maioris, ſed latioribus profundiuſque diſſectis, ac Anſerinum pedem efformantibus. Longis autem *pediculis è tuberculis* prodeuntibus appenduntur *Pilulæ echinatæ* hirſutæ & lanuginoſæ, atque totæ ceu aculeis conſtantes. Cùm autem Autumno matureſcunt eæ Pilulæ, fatiſcunt totæ, & diſſoluuntur in totidem *ſemina*, quot aculeis exaſperatæ fuerant. Suntque ea Semina parua, oblonga, flaua, aſpera, & papposâ lanugine inuoluta, quo fit vt confractæ Pilulæ nihil quàm papposa lanugo eſſe appareant.

Inter eas porrò Arbores quæ radices latè diffundunt meritò reponenda Platanus: cùm ex Theophraſto habeamus Athenis in Lycæo Platanum, etiam nouellam, radices trium & triginta cubitorum egiſſe.

Quâ in commendatione olim fuerit fusè narrat Plinius, tantúmque illi honorem habitum, vt vino enutriretur. *Ecquis*, ait, *iure non miretur arborem umbra tantùm gratiâ ex alieno petitam Orbe?* Ob vmbram fuiſſe in deliciis ex eo etiam conſtat, quod conſider ſub Platano diſputaturus Socrates cum Phædro apud Platonem: & apud Cicer. 1. de Orat. Craſſus cum Scæuola, Antonio, Cotta & Sulpitio: vnde Virgilius:

...... *miniſtrantem* dicit *Platanum potantibus vmbram:*

Et Horatius Od. 11. lib. 2. ..... *Cur non ſub alta*
Vel Platano, vel hac ...... *Pinu iacentes*, &c.
Potamus vncti?

Cæterùm humidæ & frigidæ eſſentiæ eſt Platanus. *Folia* trita & impoſita oculorum fluxiones ſiſtunt, ac tum œdemata tum phlegmones leuant. Cortex in aceto coctus ad dentium dolores colluitur. Pilulæ verò virides, in vino potæ, ſerpentum morſibus auxiliantur; adipe verò exceptæ igne ambuſta ſanant.

Ad Titulum Fraxinvs,

Mantiſſæ.

Fraxinus *in Syluis pulcherrima* Pinus *in hortis:*
Populus *in Fluuiis:* Abies *ex montibus altis.*

Sic de iis Virgilius Ecloga 7. Dictam autem *Fraxinum* volunt Grammatici à fragoſis locis in quibus naſcitur. Eius, dictante

Columellâ, & Neotericorum conſenſu, montana & ſylueſtris ſpecies eſt ORNVS, cuius ſemen *Orneogloſſum*, & Officinis *Lingua auis* dicitur.

Fraxini contra Serpentes tanta eſt vis, ait Plinius, vt ne matutinas quidem occidentesue vmbras, quàm ſunt longiſſimæ, Serpens arboris eius attingat, adeò ipſam procul fugit. Experti prodimus: ſi fronde eâ gyro claudatur ignis & ſerpens, in ignem potiùs quàm in Fraxinum fugere Serpentem. Mira Naturæ benignitas, priùs quàm hæ prodeant florêre Fraxinum, nec ante conditas folia dimittere. *Sic Pareus:* Expertus, inquit, refero, Si fronde Fraxineâ gyro claudatur, in ignem potiùs quàm in Fraxinum fugere Serpentem. At Serpentes Germanicos Fraxinum non fugere ſe expertum eſſe ſcribit Camerarius. Quibus nunc credendum? Experiundum.

Cùm porrò MANNA multis hodie in locis ſuper arboribus, ac ſpeciatim ſuper Fraxino & Orno, cadat: hîc illi deberetur locus, ſed tam diuitem materiam non capiunt harum paginarum anguſtiæ: Conſulat Lector Hiſtoriam noſtram magnam. Ne tamen ſicco prorſus pede vadum hoc tranſeamus, pauca adiiciemus.

MANNA itaque, quæ MEL AEREVM & ROS AEREVS etiam dicitur, in *Orientalem* & *Calabricam* vulgò diſtinguitur.

Eſtque *Orientalis*, quæ ex Alexandria Venetias afferri ſolet, rurſus duplex: *Vna* ſcilicet granuloſa, granata vel granulata, quæ optima, & abſolutè MANNA nuncupatur, atque, à Maſtichinis ſimilibus granulis, *Maſtichina*, & à præcipuo natali locò, *Syriaca*: *Alia* verò liquida, Mel referens, quam Arabes TERENIABIN vocauêre.

Calabricam quod attinet, certum eſt Mannam variis in locis, calidioribus præſertim, ex arboribus colligi. Sic notiſſima ea in Italia, at copioſior in Calabria & Apulia habetur, vnde *Calabrienſis* nomen. Colligitur verò peculiariter in *Fraxino* & *Orno*, quæ ſolæ Mannam in ſe contrahere, denſare ac cohibere valent. Eſtque *hæc* rurſus triplex: I. Manna *de folio*, quæ ſtirpium frondibus inſidet: II. Manna *trunci* vel *Ligni*, vel *è corpore*, quæ trunco, ligno & arborum ramis inhæret: III. Manna *terræ* dicta, in terram aut petras defluens, quæ deterior, liuens, minùs ſincera, & arenulis permixta.

Præſtantiſſima porrò omnium *Orientalis*, dummodò recens ſit: ſed cùm vnico tantùm anno in ſuis viribus perſiſtat, nec ita recens haberi poſſit, rectè, Monachorum iudicio, præfertur illi *Calabrienſis*.

Bombycinam Mannam vocant nonnulli eam quæ minimè granulata eſt, ſed floccorum Bombycis effigiem refert. Ea autem deterior eſt, minimè tranſlucida, & pro adulterata habenda.

Synonyma ſunt SIRACOST, XIRACOST, & ACSIRACOST, ſpeciem Mannæ apud Arabes ſignificantia. XIRQVEST verò aut XIRCAST Mannæ genus in India dici, teſtem habemus Garciam. Habet & India Mannæ genus alterum TIRIAMIABIN aut TRVNGIBIN appellatum, quod in Carduis naſci ferunt, granis quàm Coriandrum maioribus, ac colore inter ruffum & rubentem medio. An Rauvvolffii *Manna Trunſchibil*, quæ ſupra Fruticem ſpinoſum *Azul* & *Alhagi* colligitur?

Vbi non habetur Syriaca vel Calabrina, minimè ſpernandam eſſe LARICEAM, BRIANSONENSEM, AMBRVNENSEMVE, tradunt Pena & Lobelius: modò purioris, candidioris & recentioris habeatur delectus, eamque nec doſi, nec fructu, nec purgandi effectu, Orientali Calabrienſiue cedere.

MEL CEDRINVM dictum nihil aliud eſt quàm Manna liquida [*Tereniabin*] de qua ſantè.

An tandem MAN vel MANHV Sacrarum Literarum vera fuerit Manna, necne, nondum inter Scriptores conuenit. Lonicerus non ſolùm ſtultum, ſed impium quoque, dicit *Miraculum* illud cœleſte in Naturæ operationem vertere. Braſſauolæ iudicio vera Manna fuit, ſed miraculum in quantitate fuit, & in eo quod quotidie pluebat, & ob Mandatum pluebat, & ob Mandatum putreſcebat. Alij aliter ſentiunt. *Iudicent docti & pij.*

Ad Titulum EVONYMVS,

Mantiſſa.

Hanc expreſsè *Euonimum Theophraſti* faciunt Dodonæus, Rob. Conſtantinus, Pena & Lobelius, Matthiolus, Anguillara & Thalius. An ſit dubitant Cæſalpinus, Cluſius & Ruellius. Eſſe verò apertè negat Dalechampius: ac Theophraſti *Tetragoniam*, quam Quadratoriam vocat Gaza, facit. Curtius *Euonymum Plinij*, vocat: at quæ inter Euonymum Theophraſti, & Euonymum Plinii, differentia? *Nos* ſanè plantam hanc Euonymum Græcorum eſſe pro certo aſſerere non audemus: tantiſper tamen ita appellare lubet, dum aptius nomen reperiatur. Qui Anonymon cum Plinio vocant, *Anonymon* pro *Euonymo* deprauatè apud Theophraſtum legerunt.

ζυγίαν, *Carpinum* & *Iugalem* à nonnullis vocari, apud Tragum, Lonicerum, & Friſchlinum legitur: ſed magno id lapſu fieri rectè notant Dodonæus, Matthiolus, Hiſtoria Lugdunenſis, & doctiores plærique. *Fuſanus* vel *Fuſanum*, *Fuſaria* & *Fuſago* ruribus & nonnullis Herbariis dicitur.

Ad Titulum AGNVS CASTVS, VITEX,

Mantiſſa.

Ἄγνος ἢ λύγος Græcorum, Plinio & Latinis *Vitex* dictus, Dioſcoride authore, frutex eſt in arborem aſſurgens, quæ in fluminum ripis campiſque paluſtribus, nec non in aſperis & ſalebroſis locis naſcitur. *Virgulta* gerit longa, fractu contumacia: *folia*, verò Oleæ, ſed teneriora atque majora. *Florem* alterum ejus genus fert album cum purpura quadam tinctum, alterum purpureum ſolùm. *Semen* quale Piper.

A rubore virgarum *Sanguinem* vocarunt nonnulli: *Semnon* alii, id eſt, Venerandum, ob caſtitatis cuſtodiam. *Arborem Abrahæ* aliqui, Viticis autem non meminit Theophraſtus, niſi cum ſub ἴτεα vel οἶσος titulo, de quo dubitant docti, tradiderit. Perperam verò cum Salice Amerina confundit Dioſcorides.

Ad Titulum HALIMVS QVORVMDAM,

Mantiſſa.

Ramum quem hîc pingimus *Halimi* nomine à Valerando Dourez accepimus, atque inter Naturalia noſtra adſeruamus. Cæterùm nonnulla quæ in Halimi Sciagraphia in Claſſibus deſiderantur hîc adiiciemus. Ex Theophraſto habemus Halimum vicinas plantas enecare, eóque pernitioſiùs quò plus habeat ſalſuginis, nimióque pabuli deſiderio id facere. Dioſcoridi Halimus frutex eſt circa Sepimenta naſcens, ſubalbidus, Spinas non habens, ſed folia Oleæ ſimilia, latiora tamen. Naſcitur in maritimis, locis præruptis ac ſepibus. Eius folia ciborum gratiâ, Olerum modo decoquuntur. Radix drachmæ pondere in aqua mulſa pota, conuulſa, rupta, torminaque mitigat, & lactis vbertatem facit. Sic ſcribit 6. ſimpl. Galenus, Halimi plurimum eſſe in Cilicia præcipuè prouentum, recentiaque eſitari germina, ac in poſterum futura vſui reponi. Sed qualis erat eorum Halimus? Multis in locis Halimi meminere quidem Bellonius, Amatus Luſitanus & Anguillara, Sed ita, vt ex eorum verbis quænam planta ſit Halimus percipi non poſſit. Halimum cum *Ribe* confundit Lonicerus, nec bene inter illius nomina *Blanche putain* appellationem reponunt Ruellius & Rob. Conſtantinus: nec minùs titubanter de hac planta tradunt plærique alij: *diſcernant & decernant docti.*

Ad Titulum TABAXIR: SPODIVM,

Mantiſſa.

TABAXIR & SPODIVM Rhazi, Auicennæ & Serapioni vnum & idem ſunt. Vnde apud Rhazem Libri 3. cap. 36. legitur, *Spodium* [Tabaxir Garc.] frigidum eſt & ſiccum, &c. ac apud Auicennam, Spodium [Tabaſir Bellun.] Radices Alcannæ aduſtæ. Eſt autem *Alkanna* arbor gracilis, longa habens internodia ſicut Canna: ſed differt ab ea quòd Alcanna non ſit caua: Ex eius radicibus ambuſtis ſit Spodium. An vnum ex Dioſcoridis Antiſpodiis, vt vult Manardus? Obſeruandum autem *Græcorum Spodium* non eſſe idem cum *Spodio Arabum*.

Ad Titulum SALIX LATIFOLIA: SILER VETERVM,

Mantiſſa.

Sileris ejuſdam meminit Plinius, ſed, omiſſâ deſcriptione, eius

natale ſolum & vires tantùm tradit. Non niſi in aquoſis prouenit, ait, Serpentes eum refugiunt, baculumque Ruſtici ex eo gerunt. Quod autem Plinio Siler eſt, id Euonymum Theophraſti eſſe cenſet Cæſalpinus, alij latifoliam Salicem candido folio.

Portvlaca Marina Frvticosa : Halimvs II. Clvsii. Gall. *Porcelaine de Mer.*

Portulacam marinam hanc faciunt Herbarij, & Crithmum Dioſcoridis : illique nihil obeſſe aut deeſſe quin Portulaca ſit, aiunt Pena & Lobelius. Matthiolus eam eſſe ait quam Mauritani *Molochia* vocitent, & quæ Cretenſibus Sandalida dicatur. Halimum eſſe negant nonnulli : alij Halimi ſylueſtre genus Plinii eſſe volunt. Hiſtoria Lugd. tertium Halimi genus eſſe tradit, ac Crithmum Dioſcoridis : *Iudicent docti.*

Naſcitur copioſè in agro Narbonenſi inter Lacum ſalſum & Mare : nec non in Zelandiæ, Flandriæ & Hollandiæ aggeribus, atque etiam alibi, & floret ac viget Iulio. Hanc Æſtate deſinente condiunt, ac muriâ adſeruant, vt Hiſpani Oliuas : excitat enim appetentiam, ac faſtidia nauſeamque diſcutit.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI NONÆ ADDENDA.

Ad Titulum Abies Foemina,

Mantiſſa.

CReſcit Abies primùm in excelſum quoad liberè Solem accipiat, pòſt in profundum latumque incrementa capeſſit. Semine tantùm prouenit, Vere germinat, & tunc cædi debet : germinationem autem intermittit, terque turget, & ter germina edit.

Abietes tam elegantes & proceras habet in Bernatum ditione ſylua Thannen-Wald dicta, vt vix ſimiles in tota Europa reperire liceat. Tantamque nonnullæ aſſequuntur longitudinem, vt 230. pedum longitudinem excedant, & longitudine 120. pedum vſui aptentur. Inde à Genuenſibus emptæ adminiculo Arolæ deducuntur in Rhenum, & inde in Mare Anglicum & Hiſpanum, tandemq; in Mare mediterraneum, ac Genuam vſque, vt ex iis fiant Nauium Mali. Naualium enim, vt ait Plinius, malis antenniſque propter leuitatem præfertur Abies, inter altiſſimas Arbores rectiſſima: vnde Claudianus:

Apta fretis Abies, bellis accommoda Cornus.

Et Virgilius Georgic.2.

. . . . . . Caſus Abies viſura marinos.

Rami, ait Plinius, in cœlum tendentes non in latera proni : ac, quod mirum, cacuminibus eorum deciſis, moritur, totiſque detruncatis durat. Et ſi infrà quâm rami fuêre præcidatur, quod ſupereſt viuit : ac [quod ex aliis addendum,] fit quod *Agnatio* & *Circumauctio* vocatur.

Sapinum cum *Abiete* vnum & idem eſſe ſtatuit Ruellius : arborem contrà peculiarem, & ab Abiete multùm diuerſam faciunt alij : plurimi verò Caudicis Abiegni partem inferiorem & enodem.

Non ſolùm autem ex caudice, vt vult Amatus, ſed etiam ex ramis, limpidus, clarus, albus, fragrans atque amarus, extrahitur liquor, *Abietina Reſina*, & *Oleum Abiegnum*, dictus : ex veſicis ſcilicet folliculiſue inter corticem & corticem contentis, ſi aperiantur: globulis tuberculiſque prætumidis humorem illic ſubeſſe indicantibus.

Viscvm Abietis [Stelim vocat Plinius ex Theophraſto] obſeruauimus *Nos* variis in locis.

Ad Titulum Pinvs,

Mantiſſa.

Pinum Reſinam fundere ex Recentioribus nullus dubitat : ex Antiquis verò Reſinam ex Pinu etiam colligi author eſt Theophraſtus, comprobat Dioſcorides, iiſque ambobus ſubſcribit Plinius. Sic copioſiſſimam ponderoſiſſimam, ac Pici proximam, è Pinu fluere ſcribit Hermolaus. Aſt contrâ Plinius minimùm Reſinæ è Pinu colligi tradit: ſed Pinum cum Larice confundit, & Larici tribuit quæ Theophraſtus de Pinu ſcripſit, ac viciſſim: Sic Archetypum ſuum imitatur!

Ad Titulum Pinei Coni Facie Frvctvs Exoticvs,

Mantiſſa.

Pini Indicæ ex qua Gummi vel Picis genus Bre dictum, haud aliter atque apud *Nos* ex Pinu, colligitur:ac cujus vſus ad picandas naues, meminit Theuetus, montanosque indigentes, ſi arboris huius rubri coloris cor offenderint, id in longiuſculas aſſulas findere, quæ illis candelarum loco ſint.

Frvctvs Melenkem, in Necumere Maris Indici Inſula prouenientis, Nucis Pineæ ſpecie, cuius caro gratiſſimi ac ſaccharini ſit ſaporis, ac quo Barbari ad ſedandam ſitim vulgò vtantur, meminit etiam idem Theuetus. An Camerarij Arbor exotica Cibage?

Fructum formâ pulcherrimum, guſtuque iucundiſſimum, Pineamqúe figurâ referentem, in Inſula Peru prouenire ſcribit etiam Ouiedus, quem Hiſpani *Boniama*, ſeu *Hyayama* vocent.

Ad Titulum Larix,

Mantiſſa.

Non tantùm incognitam fuiſſe Græcis Laricem, ſed etiam non conſtare quomodo eam appellarint, perhibet Cordus: & tamen Laricem arborem eſſe ait quæ ipſis κεδρελάτη dicta ſit. Ita ſibi bene conſtat! Sic Cæſalpinus Plinium meritò arguens, quòd Larici tribuat quæ Theophraſtus Pino : ipſe tamen cenſuræ nota dignus eſt : Laricem aliam *Marem* aliam Fœminam faciens, atque in Macedonia Maſculam ad Picem vti addens: fœminæ verò radices tantùm : quæ Pino, non Larici, Theophraſtus, à quo hæc habet, adſcripſit.

Adſtrictoriam facultatem habent eius folia & cortices, vt Piceæ. Lignum magni fieri aduerſus Elephantiaſim ſcribit Stumpffius, Simlerus contra Lepram : & ex eo fiunt Vinetorum pedamenta & pali, ac longiſſimi etiam tectis ſupponendi canales, qui ex ijs decidentes imbres recipiant. In vetuſtiſſimarum Laricum caudicibus *album* quiddam corio ſimile reperitur, quòd pro conſtringendis & agglutinandis vulneribus, ac compeſcendo ſanguine, multi vſurpant.

Agaricvm Antiquis non ſatis notum fuiſſe contendunt cum Fallopio nõnulli, quòd alij radicẽ, alij Fungum eſſe exiſtimauerint: negatq; Dioſcoridi autopſiam Anguillara, quæ de eo tradit, ex aliis tranſcripta exiſtimans : hodie autem, præſertim in Officinis notiſſimus eſt, nomenque ab Agariæ Sarmatiæ regione habere creditur. Concretu fungoſo is Abieti, Piceæ, alijs arboribus, ac præſertim Larici, adnaſcitur, omniumque optimus *Larignus*, qui etiam ſolus in vſu.

Paucis, at ſufficientibus, verbis eius ortum, genus & delectum tradit Lib.2. de Simpl. Medic.purg. Meſues : *Agaricus*, ait, medicamentum efficax, oritur in truncis magnarum arborum, vetuſtate putreſcentium & eroſarum, tanquam earum vel *Apoſtema* vel *Fungus*. Eſt autem is duplex *Mas* & *Fœmina*. Mas eſt malus, præſertim qui longus, niger, durus, denſus, grauis, & qui in fragmentis ceu villos neruorum oſtendit. Fœmina, ſi rotundior, alba, poroſa, valde rara & frangi facilis, leuis, ac primo guſtatu dulcis, deinde verò amara & ſtyptica, *melior eſt*, ſummâ præſertim ſui parte, nam ſtipes, eò præſertim quod Ligni putrefacti aliquid præferat, malus eſt, vt & eroſus Agaricus. Eum delectum paucis tradunt Othonis Cremonenſis verſus :

Res frangi præſtô pretioſus Agaricus eſto,
Candidus & ſplendens, libramine leueque pendens.

Vſum peculiarem Practicis & Seplaſiis relinquimus : Dannen-Schwam & Lerchen-Schwam vocant Germani, Helfricus verò in Onomaſt. nimis generaliter Holtz-Schwam : Gall. *Agaric* : Itali Agarico.

Resinam fundit Larix liquidam, nunquam dureſcentem, liquidi mellis conſiſtentiâ, colore flauam vel vitream, tranſparentem, acrem, amareſcentem, tenuem & odoratam. quæ hodie pro *Terebenthina* non tantùm in vſum recepta eſt, verùm etiam ſolo Terebenthinæ nomine, quamuis perperàm vtrumque fiat, cognita.

Habet & Larix Mvsevm ab aliarum arborum *Muſco* haud

multùm

multùm diuerſum : ſed odoris vehementis & cerebrum facilè ferientis, quo fit vt eius puluis, inſufflatione per nares attractus, ſternutationem validè moueat.

Ad Titulum CVPRESSVS,

Mantiſſæ.

Ineptè ſcribunt Matthiolus & Lacuna Cupreſſi ſemen adeò minutis granis naſci, vt atomis comparari poſſit, atque ob id ægrè conſpici. Si in conis conſideraſſent, minimè talia ſcripſiſſent: illiſque meritò aptari poteſt quod contra Theophraſtum ſcribit Scaliger, *eum abuti noſtris ſenſibus.*

Emendandus etiam Varro, qui fructum Cupreſſi Galbulum vocat : meliùs certè *Globulum* dixiſſet, vt rectè, Theophraſti & Dioſcoridis authoritate motus Turnebus, σφαιρίαν τῆς κυπαρίττου, id eſt, Globulum Cupreſſi, vocat.

Magno itidem lapſu Cupreſſum humidis gaudere locis ſcribit Adamus Lonicerus : veriúſque Matthiolus eum flumina, lacus, & aquoſos omnes tractus, reſpuère. Circa Conſtantinopolin colles Cupreſſis pubeſcere ſcribit Bellonius, frequentiſſimamque in vineis & ſepibus obſeruari. In Creta verò vnde materia diuendenda affatim diſtrahitur, Cupreſſorum Syluas non haberi, ſed hîc vnam ibi aliam in abruptiſſimis locis naſci. Itali in Cœmeteriis alunt, quòd ſemper funebris habita fuerit.

Ad Titulum CEDRVS LYCIA,

Mantiſſæ.

Arboris ex qua celebres menſæ fiebant his verbis meminit Lib.13. cap.15. Plinius. Atlas, infit, mons peculiari proditur in ſylua. Confines ei Mauri, quibus plurima arbor Cedri, menſarum inſania [celebris,] quos fœminæ viris contra Margaritas regerunt. Atlanticam autem eam Cedrum cum *Thuia*, *Thya* vel *Thuya* Theophraſti vnum & idem eſſe cenſent cum Anguillara plurimi. Nec obſtat quod de iis Plinius diuerſis ſcripſerit Capitibus, minimè enim plantas cognouit, ſed ex diuerſis Libris ſua concinnauit. Alij: *Thuïam* ad Orientis arborem *Abhel*, alij ad *Sabinam*, alij ad *Arborem* vitæ, atque alij cum Bellonio ad CEDRVM LYCIAM, alij cum Cæſalpino ad CVPRESSVM, referunt : nec deſunt qui cum Antiquorum TROGETE confundant. Cùm autem ignotæ ſint prorſus & Thuïa & Trogetes, Nos, cum docto Scaligero, de iis nihil decernimus.

Ad Titulum IVNIPERVS

Mantiſſa.

Cùm Dioſcorides Iuniperum aliam magnam faciat aliam paruam : alterique fructum tribuat Nucis magnitudine, & alteri Nucis Ponticæ : pro κερύα fortè apud ipſum legendum κύαμα: vel deprauatus eius Codex : vel, vt cenſent Anguillara, Guillandinus & alij, Cedrum magnam ille cum Iunipero confudit : quemadmodum etiam, notante Geſnero, Cedrum Galenus Iuniperum appellat, & è contrà : & κέδρον apud Ariſtotelem & Theophraſtum Iuniperum vertit Gaza.

Cæterùm in baccis Iuniperi magnam differentia : in quibuſdam enim grandes, in aliis exiguas : in his dulces, in illis prorſus amaras ; atque alias denique planè rotundas, ac quaſdam oblongas & acuminatas videas. Calidæ porrò ſunt in tertio, & ſiccæ in primo ordine. Quæcunque autem in Iunipero cernuntur odorata ſunt, atque Officinis in vſu. Fructus, rami, virgulta, totumque adeò lignum : ex quo ſi fiat *Veru*, carnes id omnes quæ in eo torrentur odore efficit iucundo.

Ad Titulum THVS.

Mantiſſa.

Maximum Thuris fuiſſe ſemper in luſtrandis mortuorum cadaueribus vſum, annotat Amatus : ac eum morem per omnes Ætates, inter omnes ferè Gentes & Religiones inoleuiſſe. Apollo verò nigri Thuris haberi genus, quod omnium ſit ignauiſſimum, nec ad multa vtile : atque alij rubrum Thus in India haberi.

Cæterùm hallucinatus plurimùm, vel Matthioli iudicio, Auicenna, cùm deprauatis ſenſibus & abolitæ memoriæ Thus opem ferre ſcribit : Siquidem verum eſt quod tradit Dioſcorides, Thus in ſecunda valetudine hauſtum inſaniam facere, largiuſque cum vino ſumptum interficere : ac, quod ex ipſo habet etiam Serapio, dicens : Quando bibunt de eo ſani, parum meliorat eos : ſed ſi nimis cum vino biberint, inducit Maniam, &c. Item, quod pronunciauit ipſe Auicenna, Vſum eius plurimum, vel cum Vino vel cum Aceto, interficere.

Ad Titulum MYRRHA,

Mantiſſæ.

An Myrrha quæ hodie in Officinis vulgò habetur vera ſit Myrrha, nec ne, apud rei Herbariæ Scriptores controuertitur : ſuſpicionemque auget quòd notæ quæ ſunt apud Dioſcoridem illi minimè conueniant. *Doctiorum eſto iudicium.* An *Bdellii ſpecies*, vt volunt nonnulli? Cùm etiam Myrrhis omnibus Minæam prætulerit Galenus, Aminæam verò damnauerit Dioſcorides : An de vnò eodemque, vel de diuerſo, Myrrhæ genere, vt volunt Fuchſius & Cornarius, loquantur inquirendum.

CARPASVS ET OPOCARPASVM.

Quid Veterum fuerint *Carpaſus* & *Opocarpaſum*, hodie non conſtat. Carpaſi autem ſuccus ab Opocarpaſo & Opocalpaſo non aliter quàm nominum varietate differt. Aſt, iudice Matthiolo, vana prorſus eorum eſt opinio qui Carpaſum, *Carpeſium* & *Carpeſiam* vnam & eandem plantam eſſe credidere. Nos de Carpeſia alibi agimus. Carpaſum, ſunt, teſte Cornario, ex Barbaris qui cum Oxyacantha confundant, & *Carpuſiam* vocent. Sed incerta res eſt nec ſatis tutum, Barbaris de Græca voce pronuntiantibus fidem habere. *Carpathon* & *Opocarpathon* pro *Carpaſo & Opocarpaſo* legit Plinius.

VERNIX ſive SANDARACHA ARABVM.

Gummi Oxycedri Iuniperi Vulgus *Vernicem* vocat : idque nomen retinuere Germani, Galli & Hiſpani, Italis eſt *Gumma de Ginepro* : Arabes *Sandaracham* vocant, & exponunt eſſe Gummi arboris Iuniperi Carabe ſimile. Sicque Vernix, *Sandarax*, vel *Sandaracha Arabum* de vna eademque re habentur & dicuntur. Minimè porrò ignorandum à *Sandaracha Arabum* perquàm longè diſſidere *Græcorum Sandaracham*, quæ res eſt foſſilis & Auripigmento ſimilis : idque in eorum Præſcriptionibus ſummè obſeruandum.

Ad Titulum BENIOVINVM, ASA DVLCIS,

Mantiſſa.

Beniouinum, Belzoï, Belzoin & *Belzuinum* Officinarum, *Aſam dulcem* eſſe doctorum fermè omnium fert ſententia : quàm longè autem ab *Aſa dulci* odorata & fœtida diſtet, non neceſſe eſt hîc dicere. Belzoïnum porrò, *Beniuinum* malè ſcribit Ruellius, ac perperàm etiam *prolem Iudææ* vocat, cùm ſatis notum ſit non ex Iudæa, ſed ex India adferri.

DE AMBARO.

Quod Ambarum Latinis, Arabibus *Ambar* dicitur, eóque nomine omnibus Nationibus, immutato duntaxat paululùm vocabulo, notum exiſtimat Garcias. Ἄμβαρ Græcis, Germanis Walrach & Baldrath / [quaſi præſentaneam opem adferens,] & Belgis *vvalſchot* [quòd Balænarum eiectamentum genitale ſonat,] dici, apud Hadr. Iunium legimus.

Ambari porrò ex Veteribus meminêre Simeon Sethi, Aetius, Auicennas, Serapio & Auerrhoes : atque ex Neotericis varij. Scriptorum autem circa eius generationem diſcrepantes valde ſunt opiniones. Alij enim *Sperma Balænæ* eſſe aſſerunt, alij Belluæ cuiuſdam marinæ excrementum, aut *Maris ſpumam*, atque alij id Bituminis modo ex Maris alueo emanare, aërique expoſitum, illicò denſari, vt ſolent plæraque quæ ſub marinis aquis tenella & mollia ſunt, at aquâ exempta durantur, vt *Corallium*, *Succinum*, & alia eiuſmodi. Et *hæc ſententia* melior & veritati magis conſona : reicjiendas verò eſſe reliquas, ex eo conſtat, quòd, tum vbi frequentiſſimæ ſunt Balænæ, tum vbi fluctuum reciprocatione ſpuma multa excitatur, nullum Ambarum reperiatur. Inſulam ex puro Ambaro aliquando viſam recitat Garcias : ac circa Promontorium Comorim fragmentum trium ferè millium pondo repertum : maximum autem quod vnquam viderit fragmentum quindecim fuiſſe Librarum. Cæterùm nuſquam pluris fieri quàm in Sinarum regione, vbi viginti vnciarum mille & quingenti aurei pretium aliquando fuerint. *Quocunque* porrò modo applicetur, excalfacit, reſoluit & roborat. Nunc mittit Florida noui orbis prouincia *Ambar* quod vocant *Griſeum*, idque inibi in littus eiectum reperitur.

Ad Titulum STYRAX ARBOR ET LACHRYMA,

Mantiſſæ.

Vt Græcis Στύραξ, Latinis etiam Styrax, & officinis *Storax calamita* dicitur: Germanis & Gallis *Storax* : Italis *Storace*. Nomen autem habere tradunt Aduerſaria quod ſtiriatim extillet.

Vnum tantùm Styracem agnoſcunt Græci, plures verò Arabes, ex quorum atque ex Recentiorum traditione, tres ſunt Fuchſio *Styraces: Vnus liquidus*, qui eſt Dioſcoridis Myrrha ſtacte: *alter rubeus*, qui nihil aliud eſt quàm fuſcus & aridus exterior cortex, qui poſt expreſſam Lachrymam remanet: *& tertius*, qui eſt Lachryma Styracis, ex eius nominis arbore exſudans.

Cæterùm, quoniam, referente Galeno Lib.1. de Antid. Styrax optimus olim in calamis & arundinibus ex Pamphilia aduehebatur: hinc factum, vt in hodiernum vſque diem vſitatum ſit Medicis, vt *Styraci* ſemper *Calamita* nomen adiungant, præſtantiorem ſignificare volentes.

Vim habet, authore Dioſcoride, calefaciendi, molliendi ac concoquendi: facitque ad Tuſſes, &c.

Ad Titulum TACAMAHACA,

Mantiſſa.

In parua quadam Inſula Indiæ Orientalis reperitur, profluitque è celſa arbore cuius folia ſunt longa anguſtaque: *fructus* magnitudine Prunorum noſtratium. Ipſum verò *Gummi*, Reſinaue, coloris eſt albi, ac odoris ſuauiſſimi. *Linſchottanus.*

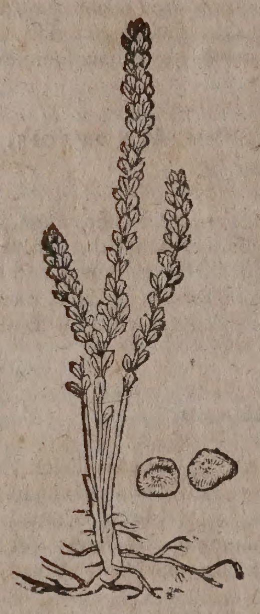
Magni eſt apud Indos vſûs in quocunque affectu, ac præſertim in omnis generis tumoribus. Et cùm ſicca ſit in ſecundo gradu, calidaque in principio tertii, cum vi roborandi, & adſtrictione vehementi, debito tempore & modo adhibita, Arthritici morbi non ignobile habetur præſidium: vnde Poſthius:

Indomitam lenit ſi Tacamahaca *Podagram,*
Omneque corporis pathos.
Illam ego prætulerim, quas venditat India Gemmis,
Arabumque Gazis omnibus.
Nam quis diuitiis validos non præferat artus:
Triſtique ſenſu liberos.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI DECIMÆ ADDENDA.

Ad Titulum MYRICA ſiue TAMARICE,

Mantiſſa.

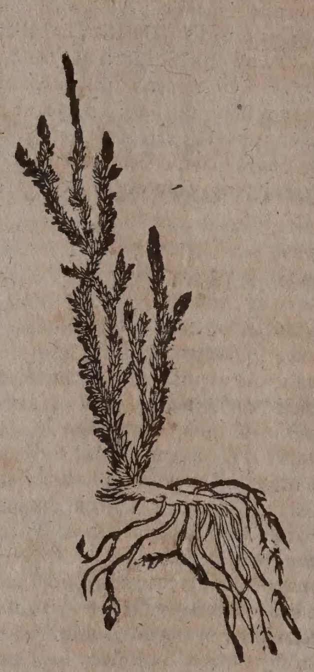

QVemadmodum inconſtantiæ meritò arguitur Plinius, Myricam nunc nullum fructum ferre tradens, nunc fructum lignoſum Gallæ majorem illi tribuens. Sic magnus etiam Dioſcoridis lapſus, qui Myricam tantùm apud paludes & reſides aquis naſci ſcribit: Siquidem & in Italia, & in Gallia Narbonenſi, & alibi, in locis à fluminibus & aquis remotis, haud infrequens proueniat. Lobelium verò miramur Myricam in Angliæ hortis Brumâ perire ſcribere auſum, cùm teſte Turnero, Anglo, in Anglia nuſquam naſcatur.

Myricam cum *Erica* confundunt nonnulli, & id iam olim factitatum annotat Plinius: omninò verò ignari ſunt ij quibus *Taxus Tamariſcus* eſt. An Hippocratis, vt vult Cornarius, Περμαλὶ? *Icon* eſt ex Fuchſianis.

Theophraſtus inter frutices qui cacuminibus fructum ferunt numerat: Apud Plinium Libri 24. cap.9. Fruticem etiam vocant Græci, non multùm à Myrice differentem, Roriſmarini colore & penè folio. *Tetralicem Theophraſti* vocat Hadrianus Iunius, ſed nimis audacter, cùm Tetralicem Theophraſtus inter Carduos recenſeat. *Ericen* tandem cum Tamarice confundi, notat Hermolaus, & dictum antè.

TAMOXO SVFFRVTEX CLVSIO.

Suffrutex quem Hiſpani, authore Cluſio, *Tamoxo* appellant, pedali aſſurgit altitudine, frequentibus ramuſculis præditus: qui foliolis adeò exiguis & confertis onuſti ſunt, vt nullum ferè lignum conſpiciatur. Ea ex cinereo vireſcunt, & extremæ ſunt amaritudinis.

Ad Titulum ERICA vel ERICE,

Mantiſſa.

Dioſcoridi arbor eſt fruticoſa, ſimilis Miricæ, ſed multò minor.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI VNDECIMÆ ADDENDA.

Ad Titulum ANAGYRIS.

Mantiſſa.

Ἀνάγυρις, quam alij ἀνάγυρον, alij ἄκοπον, vocant, frutex eſt arboris inſtar, ait Dioſcorides: *foliis* & *virgis* Vitici aſſimilis, perquàm grauis odore: *flore* Braſſicæ: *ſemine* renibus figurâ ſimili, verſicolore ac ſolido: *Sic ille*, ijſdem appellationibus vtente Galeno.

Ignorant autem hodie, teſte Cornario, Officinæ Anagyrin, nec ſatis inter Herbarios conuenit de ea. Toto porrò cœlo errant qui Maluam terreſtrem eſſe arbitrantur: nec meliora docent qui *Lignum fœtidum*, nec qui *Euonymum*, nec qui *Vuluariam*, nec qui *Alnum nigram*.

Ad Anagyrin à quibuſdam, etiam refertur Nicandri ONOGYROS, quæ herba eſt aſpera & ſpinoſa, cuius vſus aduerſus venena: ſed perperàm.

NAVTEAM apud Plautum & Feſtum Anagyrin itidem inter alios eſſe putant Rob. Conſtantinus & Camerarius: Hermolaus verò, Ruellius, Gar. Stephanus & alij, Nauteam aiunt eſſe herbam fœti-

dam

dam & grauem, quâ Coriarij vtantur. Nonio eſt Aqua de Coriis, vel (quod verius eſt,) Aqua ex Naui de ſentina: à nauſea, quaſi nauſeam facere ſoleat, S. Scilicet Litterâ in T. permutatâ, dicta. Vnde apud Plautum in Aſin. hæc leguntur.

Dic Demænete, amabo, an fœtet anima Vxoris tua?
Deman. . . . . Neutram bibere malim, ſi neceſſe eſt,
Quàm illam oſcularier.

Ad Titulum Sena,

Mantiſſa.

Senam in *Orientalem* & *Italicam* diſtingui dictum in Claſſibus, Conſtat autem *Orientalis* cubitalibus ligneſcentibus *caulibus*, ex quibus alternatim exeunt *pediculi* tenues, palmo longiores, ad quos ex mediocribus interuallis adnexę ſunt *foliorum* quatuor aut quinque coniugationes, nullo impari alam claudente. Singularia ex viridi in flauum declinant, proximéque Coſtæ adhæreſcunt, Glycyrrhizæ foliis ſimilia, ſed acutiora, guſtus viſcidi & amari cum aliqua nauſea. *Flores* lutei & palleſcentes, quinque foliis in cauitatem aliquam reflexis conſtantes, ac eiuſdem coloris *ſtamina* habentes. Eos ſequuntur compreſſæ nigricantes falcatæ *Siliquæ*, in quibus *ſemen* paruum, Gigartis ſimile, ſed compreſſum, album vel nigricans. *Radix* tenuis eſt & inutilis.

Italica, quam *Florentinam* dicunt, ab illa foliis differt maioribus, latioribus, miniméque acuminatis, ſed per extremum latis, ac penè cordatis: differtque etiam *Siliquis*, quæ anguſtiores. Vtuntur hac, Orientalis loco, Medici: ſed longè inefficacior eſt.

Videntur Actuarij tempore Siliquæ potiſſimùm in vſu fuiſſe: Scribit enim Senam à Barbaris appellatam *Fructum Siliquoſum*, pituitam & bilem purgantem. Sed foliis vti & olim & hodie conſultius viſum. Eorum autem *vſus triplex*: in ſubſtantia, in infuſione, & in decocto. Lobelius cum Meſue probat magis *folliculos*: verùm tamen Fallopius, & docti plærique omnes, *foliis* libentiùs quàm folliculis vtuntur, quia folliculi ſunt vt plurimùm acerbi & immaturi. Exploſum verò meretur Senenſis Commentator, qui *Senam non eſſe corrigendam* aduerſus Meſuem tuetur: atque etiam illi omnes qui Senam vel *Alypum*, vel *Delphinium*, vel *Empetron* eſſe credidêre.

Ad Titulum Colvtea,

Mantiſſa.

Coluteæ folia & folliculos Senæ foliis fœlici cum ſucceſſu ſubſtituunt quidem Pauperes: háſque plantas facultate inter ſe minimè differre aſſerit Fuchſius. At eum hác in parte in errore verſari rectè annotat Matthiolus. Quamuis enim purgent Coluteæ folia, id tamen cum moleſtia & torſione faciunt, ac tam ſupernè quàm infernè humores educunt: vnde viribus & facultatibus Geniſtæ quàm Senæ propinquiorem eſſe meritò concluditur.

Ad Titulum Barba Iovis,

Mantiſſa.

Figura quam pro Barba Iouis in Claſſibus habemus, falſa eſt: quapropter aliam hîc exhibemus quæ tamen & ipſa non omni ex parte bona, ſiquidem in ea deſiderantur *flores*. Plantam eam in monte nigro, ad littus maris Thyrrheni reperiri ſcribit Anguillara: & Nos etiam inde habuimus.

Ad Titulum Dorycnivm,

Mantiſſa.

Dorycnium, authore Dioſcoride, frutex eſt Oleæ nuper prodeunti ſimilis. Naſcitur in petris, non procul à Mari, *ramis* cubito breuioribus: *foliis* Oleæ colore ſimilibus, at minoribus firmioribuſque, ac vehementer aſperis: *flore* candido, folliculis in cacumine denſis, in quibus quina ſenaúe minuta *ſemina*, rotunda, læuia, firma & verſicoloria. *Radix* ad digiti craſſitudinem, & cubiti longitudinem, adoleſcit. *Temperamento*, ait Galenus, Papaueri ſimile eſt, & Mandragoræ, ac cæteris quæ habent refrigerandi potentiam: excellit & frigiditate aqueâ, quamobrem pauculum quidem ſoporem conciliat, pluſculum verò ſumptum interimit.

Cùm Dorycnio autem variæ confunduntur Plantæ: *Phyllirea*, *Barba Iouis*, *Trifolium album rectum hirſutum*, *Vitis Idæa*, *Cneorum album*, *Trifolium Halicacabum*, *Solanum furioſum*, *Pes anſerinus*, *Lunaria*, & *Pyrethrum*: ſed omnes minimè conuenienter.

Ad Titulum Sesban Alpini,

Mantiſſæ.

Frutex eſt Myrti magnitudine, magni in Ægypto vſus, vtpote cuius decocto alui fluxus, menſium immoderata profluuia, omneſque immodicas vacuationes, cohibent: & ſtirpe totâ in ſepes diſpoſitâ, agros ſuos diſtinguunt.

Ex Ægypto miſit Alpinus in Italiam, vbi *Nos* Patauij primùm vidimus: deinde verò Baſileæ in horto D. Iacobi Zuinckeri. *Figura* falſa eſt: *Conſulat* Lector *Claſſes*.

Ad Titulum Genista Acvleata Foliosa: Et ad Titulum Rapvm Genistæ,

Mantiſſæ.

Geniſtam aculeatam folioſam in Claſſibus exhibuimus: videtur autem hæc illius ſpecies minor, & *acuta Geniſtella* dicenda. *Roſmarinum* aculeatum nuncupant, teſte Fuchſio, nonnulli. E *radice* exigua, aiunt Aduerſaria, *virgas* graciles, rectas, complures, emittit, *foliolo* Thymi vel Ericæ: *flore* luteo, pallente, Geniſtæ minore: breuioreque ac rotundiore ſiliquâ: *Semine* Erui ſubruffo. De hac quærunt in Obſ. Pena & Lobelius, Vtrum fortè *Vlex Plinij*?

Rapvm autem Genistæ, de quo in iiſdem Claſſibus, eximiis præditum eſt virtutibus. In vino coctum ac potum, renum ſoluit obſtructiones, vrinam prouocat & producit, ac calculum frangit & arenulas pellit. Succus eius recentia vulnera glutinat ac ſanat, veteraque ſordida ac maligna abſtergit, atque ad ſanitatem perducit. Puluis ex vino calido potus ad Colicam valdè commendatur. Fitque ex eodem Rapo *Oleum*, quod faciei & totius corporis maculas, exanthemata, & alia eiuſmodi, delet.

Ad Titulum Tragacantha,

Mantiſſæ.

Ex eius plantæ vulnere *Gummi Tragacanthum* dictum manat, glutinoſum, candidum, flauum, aut ex ruffo palleſcens, in Erucarum Vermiculorumúe formam contortum, ſapore ſubdulci & ferè fatuo, aquam cùm infunditur in lentam ſequacémque mucaginem conuertens. Græcis dicitur τραγάκανθα: Latinis & Italis *Tragacantha*: Gallis *Gomme adragant*. Dioſcoride autem & Galeno authoribus, ſimilem Gummi vim habet: meatus ſcilicet obducentem, & acrimonias obtundentem. *Veram* eſſe *Tragacanthæ Lachrymam negant* Monachi, ſed magno errore.

Poterivm, Nevras.

Antiquorum Poterium frutex eſt *ramos* habens longos, molles, lori modo tenues, Tragacanthæ ſimiles. *Folia* parua, rotunda; *Flores* parui, albi: *Fructus* odorati & acres: *Radices* robuſtæ & neruoſæ, quæ ad terram ſectæ lachrymam remittunt Gummi ſimilem. Totus autem frutex tenuem lanoſam lanuginem habet, & ſpinoſus eſt. Naſcitur in paluſtribus. Νευράδα vocarunt Antiqui hanc plantam, quòd neruis peramica ſit, & *Poterion* fortè, quòd potrix paludoſi riguique ſoli.

Ad Titulum Hippophaes,

Mantiſſa.

Illi, vel ob nominis affinitatem, iungendum *Hippophaeſtum* cuius meminit Dalechampius: Spinam dicens eſſe candidam, diffuſis huc illuc *ramulis*, aut potiùs *ſpinis*: *flore* exiguo albo, veluti racematin congeſto. Recepit is è Melita Inſula.

Chalcios, Chalcoma Æraria.

Suffrutex, authore Anguillara, eſt ſpinoſus, coloris ruffi. *Folia* ſimilia Lentis foliis, ſed minora, & eodem ordine in ramulo diſpoſita. Ea fracta inſtar Tithymalorum Lac fundunt. Reperitur in Peloponneſo, iiſque nominibus, quæ æs denotant, nuncupatur.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI DVODECIMÆ ADDENDA.

Ad Titulum Siliqva,

Mantiſſæ.

Siliquæ recenter ab arbore decerptæ ingrato diſplicent ſapore: ſed tractu temporis in cratibus expanſæ & ſiccatæ, adèo miteſcunt, vt & dulces euadant, & guſtui admodum ſint ſuaues: Mélque quodammodò ex ipſis extrahitur, quo Arabes, Sacchari loco, Myrobalanos, Zinziber, Tamarindos atque alios fructus condiunt: ac quo, tum in Clyſteribus tum in potionibus Caſſiæ ſolutiuæ loco vtuntur.

Mangle, Mangiv.

Arbor eſt Occidentalis Indiæ ad omnia fabrilia aptiſſima. Creſcit vliginoſis locis, in littore Maris, ſalſuginoſiſque fluminum & torrentium in Mare delabentium ripis. *Folia* habet ad Pyri folia accedentia; ſed craſſiora & longiora: *ſiliquas* binos palmos longas, aut maiores, eaſque craſſas, Caſſiæ ſolutiuæ fructui pares, fuſci coloris: *pulpam* medullæ oſſium ſimilem continentes, quâ Indi aliorum eduliorum penuriâ veſcuntur.

Admirandà autem maximè in eo illius arboris natura, quòd præter ramos, quos erectos, foliiſque reliquarum arborum inſtar, onuſtos habet, alios etiam aliquot habeat deorſum vergentes, ſeſéque in terram aut aquam demittentes, qui, vbi apprehenderint, alios ramos, ſurſum tendentes, egregio ſanè ſpectaculo proferant. *Ouiedus.*

Illi cum Malacæ prouinciæ Mangiv permagna affinitas.

Ad Titulum Cassia Pvrgatrix,

Mantiſſæ.

Caſſia fiſtula in vſum Medicum ab Arabibus introducta, à veteribus Græcis ignorata vel neglecta fuit: à recentioribus verò Græcis κασσία μέλαινα appellata: atque à Latinis *Veterum Siliqua Indica*, & Recentiorum Faba Indica, ac *Caſſia ſolutiua* vel *laxatiua*: Suntque [Marcellus] qui non *Caſſiam fiſtulam*, ſed *Caſſiam ſiliquam*, dicendam exiſtiment.

Quod autem de Caſſiis dexêre aliqui, optimas Cannas manibus concuſſas ſonum non edere, falſum eſſe obſeruauit in Ægypto Alpinus: recenteſque omnes, tum manibus tum in arboribus ipſis à ventis motas, ſonum edere: eas verò quæ non ſonant vituperari.

Magno etiam lapſu Caſſiæ grana ſiue ſemina purgatoriâ facultate prædita eſſe exiſtimantur: cùm adſtringentem potiùs vim obtineant. Nec meliùs alij purgare volentes Caſſiam hanc multis horis ante cibum exhibent, cùm dimidiâ tantùm horâ ante prandium, vt faciliùs & ſine moleſtia opus ſuum moliatur, ſumenda ſit: quemadmodum & ab Hippocrate & à Galeno purgantia medicamenta cibis rectè admiſceri, ex eorum monumentis habemus. Malè etiam ab Ambroſio Paræo, Sepulueda & aliis, ad mouendos menſes, difficiles partus, remoranteſque ſecundinas, harum Siliquarum Corticum decoctum propinatur. Ridiculum tandem eſt prorſus quod de Luſitanis refert idem Sepulueda: Incolas ſcilicet earum Regionum in quibus hæc Caſſia prouenit, continuâ alui ſolutione laborare, quòd boues quarum carnibus veſcantur, Caſſiam ſolutiuam depaſcantur.

Cæterùm Arborem hanc malè pingunt, Matthiolus Caſtor, Alpinus, Tabernamontanus, Dorſthenius, Röſlinus, Leonus Africanus, Dodonæus & Lobelius.

Ad Titulum Moringa,

Mantiſſa.

Arabibus & Turcis dicitur *Moria*, Perſis *Tame*, Guzaratenſibus *Turiaa*: Scriptoribus verò plæriſque omnibus *Moringa*. Huius porrò Arboris Radix Vnicornu & Lapidis Bezaar vices ſuppler, veraque Theriaca eſt, quâ vulgò locorum in quibus prouenit Incolæ vtuntur contra omnis generis venena.

Ad Titulum Acacia,

Mantiſſæ.

Gummi ex Spina [videlicet Ægyptia, ſiue Acacia,] naſci author eſt Dioſcorides: præſtare verò vermiculatum, vitrum referens, pellucidum ac Ligni expers: proximum eſſe candidum: reſinoſum verò ac ſordidum, inutile cenſeri. *Gummi id Arabicum* inſcripſit Serapio, quòd ſuo tempore ex Arabia apportaretur: *Babilonicum* & *Sarracenicum* etiam dictum fuiſſe ſcribit Agricola. Galenus ſimpliciter *Gummi* appellauit in Lib.4. κατὰ τόπους. alibi κόμμι θηβαϊκόν, fortè quia ſcripſit Theophraſtus ingentem huius ſpinæ ſyluam eſſe in agro Thebaïco.

Vtrum verò vulgaris vſus *Gummi Arabicum* ſit Spinæ Ægyptiæ Gummi, *necne*, plurimùm inter Scriptores controuertitur: itaque exiſtimant multi cum *Ceraſorum*, *Prunorum*, *Perſicorum*, *Pomorum* & *Pyrorum Gummi* eſſe perſimile: ac verum ex Ægypto minimè ampliùs haberi. At cùm ſcribat Alpinus, ſe certò ſcire multam adhuc ex Ægypto adferri *Gummarum* quantitatem, Ægyptumque & Arabiam Prunis, Ceraſis, Pomis & Pyris carêre, atque Acaciæ arboribus abundare: Concludendum omninò videtur, & Nos *Ægyptia Spina Gummi* minimè carêre, & quod Arabicum inſcribitur, dummodò non ſit adulteratum, aliiſúe admixtum, *Gummi* eſſe *Acacia*.

Svcci Acaciæ vſus apud Ægyptios frequentiſſimus, ad oculorum inflammationes, labiorum fiſſuras, dentes collabentes firmandos, atque alios multos eſt affectus. Vim habet is, authore Dioſcoride, adſtringentem & refrigerantem, & eſt ſecundi ordinis refrigerantium & tertij exſiccantium. Deficiente autem eo Prunorum ſylueſtrium ſuccum ſubſtituit Medicorum & Officinarum pars maior, ſed perperàm: meliuſque cum Dioſcorede & Auicenna Syluius, Fuchſius, Camerarius & alij multi *Hypociſtin*: alij *Succum Lentiſci*: alij *Rhoïs folia*, aut ſeminum pulpam ſuccumúe. Quod verò *Arabicum* illi ſubſtituit Iouberrus, minimè placet: Licet vtrumque ex vna eademque planta proueniat.

Cardem, ſiue Acacia Dioscoridis Qvibvsdam.

Halepi in Mercatorum Tabernis, nomine *Cardem*, venales ſiliquas reperit Rauvvolffius, Caſtaneæ modo fuſcas, quæ duos aut tres habent *ſacculos* compreſſos: atque in vnoquoque *ſemen* rubens ſimile Balſaminæ noſtræ Mari. Adferri autem ſcribit ex Ægypto, & veram Dioſcoridis Acaciam exiſtimari.

Ad Titulum Arbor Ivdaica, Cercis.

Mantiſſa.

Cercis arbor, authore Theophraſto Lib. 8. cap.8. ſemina in ſiliquis continet. Cùm autem duplicem ille faciat: priorem multi cenſent eſſe *Arborem Iudæ* ſiue *Iudaïcam*: alteram, quam Gaza Alpinam reddidit, ad *Populum Lybicam* referentes. Hermolaus verò in Dioſcoridem, Cercis herba quædam eſt, è qua radij fiunt Textoribus: vnde & nomen.

Arborem autem *Iudæ* quidam à Siliquarum ſiue Loborum generatione Fabaginem cognominant: Caſtellani, propter elegantiam & venuſtatem, *Arbol d'amor*; Galli verò *Guainier*, quòd eius ſiliquæ cultrorum vaginas æmulentur.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI DECIMÆ TERTIÆ ADDENDA.

Ad Titulum Cistvs,

Mantiſſa.

Κισσὸς & κίσθος vocum vicinitate deceptus, ac Theophraſti inemendatam lectionem ſecutus, Plinius, Hederæ tribuit quæ Ciſti ſunt. Eius tamen prima genera deſcribens, rectiùs Mari roſeum florem tribuit quàm Dioſcorides, qui puniceum. Siue enim hanc floris ſimilitudinem ad colorem referat Dioſcorides, ſiue ad figuram, minùs apta comparatio eſt.

Ad Titulum Helianthemvm Vvlgare,

Mantiſſæ.

Florem Solis inſcribunt plurimi: *Hyſſopum ſylueſtrem*, *nemorenſem*, *montanum* vel *campeſtrem* Tragus, Dodonæus, Lonicerus & alij. Multis, Anguillarâ & Matthiolo teſtibus, dicitur *Panaces Chironium*: ſed cum eo ſimilitudinis habet nihil. *Gratiam Dei* vel *Gratiolam* vocant alij, cuius nominis herba ab eo multùm diſtat. *Heliocallidem* etiam nominari legimus apud Plinium. An eiuſdem *Pliniј Selago*, vt vult Dodonæus?

Cæterùm in Symphytorum ſiue Conſolidarum Claſſem accenſenda eſt *Helianthe*. Vulneraria eſt, ac recenti vulneri impoſita, labra conſtringit, ſanguinemque manantem ſiſtit. In vino rubro cum pauxillo Alumine cocta, prodeſt ad oris & pudendorum tumores, ſi decocto partes affectæ colluantur. Ac ſummatim auxilio eſt omnibus affectibus, quibus fluor nimius coniunctus eſt, omniaque Symphyti magni aliarumque Conſolidarum more vſurpari poteſt.

Ad Titulum Nerivm Alpinvm,

Mantiſſa.

Ledum alpinum vocant Cluſius in Pannon. & Hiſt. ac Tabernamontanus, vnde ipſi in hac Claſſe locus. *Balſamum alpinum* Geſnerus, Lobelius, Camerarius atque etiam Tabernamontanus: *Alpigena Chamærodondri* ꝯ *abietatem* Lobelius. *Euonymum* verò *Theophraſti* veram, *nec non Laurum Tinum* nonnulli, quorum meritò rejicit opinionem Geſnerus. De *Nerio* ſiue *Rhododendro* in Claſſe XV.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XIV. ADDENDA.

Ad Titulum Rosa,

Mantiſſa.

Roſæ nomen variæ obtinuerunt Plantæ: *Periclymenum*: *Roſa menapia*, quæ Sambucus Roſea: *Roſa canina* & *Roſa marina*, quæ Ciſti ſunt ſpecies; *Roſa alpina*, quæ Nerium alpinum eſt: *Roſa Perſica Auicenna*, quæ eſt flos Perſeæ: *Roſa tranſmarina Vulgi*, quæ *Malua* roſea eſt: *Roſa Græca*, quæ Cyanus eſt: *Roſa Indica*, quæ Tagetes Indicum: *Roſa mariana variæ ſpecies*, de quibus ſub Ocymoide, Been albo & Pſeudo-Melanthio: *Roſa Iunonis*, quæ Lilium eſt: *Roſa Solis*, quæ Ros Solis: *Roſea arbor*, quæ Nerium: *Rhodia radix*: *Roſa marina Cæſalpini*, de qua in Claſſe 39. Sed de iis minimè hîc ſermo, proprio ſuo traduntur omnes loco.

De *Roſa propriè dicta* agimus, quam tum Recentioribus tum Priſcis maximo ſemper in honore fuiſſe, ex illorum monumentis conſtat: vnde dicitur.

Roſa honos decuſque florum,
Roſa cura, amorque Veris: &c.

Atq; ſcribit Achilles Tatius 12. de Leucippe & Clitophonte Libro: Si floribus vellet Iupiter imponere Regem, Roſam inter flores Regnum obtenturam. Vnum tamen in ea deſideratur: longior ſcilicet duratio: quemadmodum enim nihil Roſâ gratius, ſic illâ etiam nihil minùs diuturnum.

Id exprimunt Græci Theocriti Verſus:

Καὶ τὸ ῥόδον καλόν ἐστι, καὶ ὁ χρόνος αὐτὸ μαραίνει.

Et Latini Iohannis Maronis celebris Poetæ.

Vidi Ego mane Roſam Solis cum Lumine naſci,
Et vidi rurſum Sole cadente mori.

ῥόδον vocant Græci, ὅτι ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀδμῆς ἀφίησι, quòd largum odoris effluuium emittat: Arabibus dicitur *Nard*: Germ. Roſen: Anglis & Belg. *Rooſe*: Gallis *Roſe*: Hiſpanis Roſas. Stirps autem ipſa, quæ Græcis ῥοδωνιὰ dicitur, apud Latinos idem cum flore nomen retinet. Virgæ verò Stirpis Roſarum *Viburna* dicuntur nonnullis.

Cæterùm *Roſam nonniſi candidam* per initia fuiſſe comminiſcuntur Poëtæ & Turcæ. Illi quidem vulnerato Veneris pede, vel ſanguine Cupidinis, eam adrubuiſſe fabulantur. Hi verò ex ſanguine Mahumetis rubedinem illam ortam eſſe ſibi perſuadent: ac propterea huius folia humi iacêre non patiuntur. Sic *duplex* vulgò *in Roſis color* obſeruatur, *Rubeus* ſcilicet & *Candidus*. Sed habentur etiam in quibus candor rubore aſperſus eſt, qui color *carneus* & *incarnatus* vocatur: habentur præterea *pallida*, *ſaturatiùs rubentes* & *purpureæ*: habentur quarum *folia* partim alba & partim rubra ſunt: habenturque tandem *cæruleæ* & *luteæ*, Veteribus indictæ.

Nec in *colore* ſolùm obſeruantur Roſarum differentiæ: ſed in multis etiam aliis. Sumuntur enim quædam à *natali loco*: vnde aliæ hortenſes dicuntur, aliæ ſylueſtres hortenſeſue: ac rurſus aliæ Alexandrinæ, Perſicæ vel Damaſcenæ & Prouinciales, Pannonicæ, Hollandicæ, &c. Quædam à foliorum numero: vnde aliæ flore ſunt ſimplici, aliæ multiplici: aliæ quinquefoliæ, aliæ centifoliæ. Quædam ab *aſperitate* & *hirſutie* atque *læuore*: vnde aliæ ſpinoſæ & hirſutæ dicuntur, aliæ læues & ſine ſpinis. Quædam ab *odore*; vnde aliæ odoratæ, Cinamomeæ, Moſchatæ, &c. aliæ inodoræ, vt ferè ſunt Centifoliæ, atque odoris grauis & ingrati, vt luteæ: Eſtque, vt ait Plinius, *odoris indicium* ſcabritia corticis. Ac tandem quædam *Pomiferæ* ſunt, & aliæ *ſine Pomis*, de quibus omnibus & ſingulis fusè in Claſſibus.

Hîc autem Roſam pingimus Prænestinæ formâ & magnitudine ſimilem, ſed quæ vt plurimùm illâ dilutior eſt & ferè albicans: folia nonnulla integra alba, & nonnulla integra rubra, habens: nonnullaque etiam mediâ parte candicantiâ, atque altera purpuraſcentia, vel ſimilis coloris venis aſperſa. An Cluſii Roſæ genus mediæ inter Centifoliam & Vulgarem magnitudinis?

Ad Titulum ROSA SYLVESTRIS, CYNORRODON,

Mantiſſa.

Cynorrhodi *virtutes inſignes* prædicat Libri 8. cap. 41. Plinius. A morſu [ad morſum,] ait, vnicum remedium Oraculo nuper repertũ, Radix ſylueſtris Roſæ quæ Cynorrhodos appellatur. Inſanabilis ad hoſce annos fuit Canis rabidi morſus, pauorem aquæ, potuſque omnis afferens odium: Nuper cuiuſdam militantis in Prætorio Mater vidit in quiete vt Radicem ſylueſtris Roſæ quam Cynorrhodum vocant, blanditam ſibi aſpectu pridie in fruteto, mitteret ad Filium bibendam. Caſuque accidit vt Milite, à morſu canis incipiente Aquas expaueſcere, ſuperuenit Epiſtola orantis vt pareret Relligioni: ſeruatuſque eſt ex inſperato: & poſtea quiſquis auxilium ſimile tentauit.

ROSÆ SYLVESTRIS GENVS: ROSA CANINA.

Hanc variis in locis ſpontè prouenientem obſeruauimus, Balſileæ, Lugduni, & alibi, ac præſertim Montbelgardi, ad Collem *la Condemerne* dictum. Eius autem non modò *flores*, ſed *folia* etiam ipſa, ſuauiſſimi & gratiſſimi, maximè vento flante, ſunt odoris: in hortos verò tranſlata, odorem amittit. Floret Iunio & Iulio, ac in Septembrem vſque, ſpongiamque etiam habet, & eſt fortè eadem cum ea quam in Claſſibus depinximus.

Ad Titulum RVBVS vel SENTIS,

Mantiſſa.

Tria Rubi genera conſtituit Theophraſtus: *Primum* erectum & excelſum, quod Rubus eſt maior fructu nigro: *Alterum* humile, quod Rubus eſt minor fructu cæruleo: & Tertium, quod Cynoſbatos appellatur. Cynoſbaton verò ſic deſcribit: Eſt, ait, inter fruticem atque arborem, Roſæ ſimilis: folio æmulatur veſtigium hominis, fructumque edit ſubrubrum, Roſæ fructui ſimilem. *Rubum caninum* vocat Dioſcorides, ac Oxyacantham etiam dici ſcribit: Plinius, qui *Cynoſpathon, Cynoſbathon*, & ob neruum quem in acino habet, etiam *Neuroſpaſton* appellat, folium quidem illi, vt & Theophraſtus, veſtigio hominis ſimile, tribuit: ſed perperàm *Vuam nigram* vocat, illum ſic cum Chamæbato confundens:

Cynoſbatos porrò pro Roſa foliis odoratis, *Eglentina* dicta, à quibuſdam accipitur, ab aliis pro *Cappari*, ab aliis pro *Smilace aſpera*, atque ab aliis pro *Spina alba*: Sed ab omnibus minùs propriè.

Differt autem *Cynosbatos* à *Cynorrhodo*, non quidem flore, quem roſeum fert vtrumque: ſed potiſſimùm ſpongiolis, quas Cynorrhodon habet, Cynoſbatos minimè.

Ad Titulum CAPPARIS,

Mantiſſa.

Maiores & *Minores Cappares* cùm vulgò habeantur, Minores in prima ſunt commendatione, ſexieſque pluris emuntur quàm maiores, melioreſque exiſtimantur paruæ. Sic palati ſtudium fallit ingenium, valetudinis diſpendio: nam qui ſapor in illis percipitur, aſcititius eſt à muria, vel ab aceto. Alioqui vtraque acerrimi ac teterrimi eſt guſtus, ſeu viridis, ſeu matura: proindeque minor perpaucæ carnis, paucique ſucci, faciliùs & penitiùs imbuitur conditurâ, quàm maior, quæ melioris ſucci & carnis eſt. Culinæ proinde error eſt, minores maioribus præferre. Sed hic conſuetus inoleuit mos: atque vt ſcitè dicebat Philoſophus, *Nihil magis aduerſatur valetudini, aut Medico, quàm bonus Coquus.*

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XV. ADDENDA.

Ad Titulum GLYCYPICROS, ſiue AMARA DVLCIS.

Mantiſſæ.

Calefacit & ſiccat tertio ordine, abſtergit & digerit: à ruptis, cæſis vel ex alto præcipitatis, atque etiam ad Hydropem & febres putridas vtiliter bibitur eius decoctum: Icterum curat, obſtructioneſque eius præuias atque alumnas demolitur. Baccæ ex vino 40. diebus potæ, Lienem abſumunt. Folia foris vtiliter contra pruriginoſos pedum tumores, vulgato plebis experimento, admoueri ſolent. Nota verò eſt Germanicis præſertim Paſtoribus planta: illam enim pecori è collo ſolent ſuſpendere, aduerſus Morbum quem vocant *die Hynſch*, vnde etiam *Hynſchkraut* illis dicitur. Attegiis & topiario operi conueniret, niſi grauior eſſet fruticis odor. Quoniam porrò guſtanti nonnihil amaroris primùm exhibet, dulciculo ſubſequente faſtidium pariente ſapore: Græca ſua & Latina Nomina inde ſortita eſt.

Ad Titulum HEDERA

Mantiſſæ.

Hedera, vt 7. ſimplic. ſcribit Galenus, ex contrariis compoſita eſt facultatibus: habet enim quiddam adſtringentis ſubſtantiæ, quod terrenam & frigidam eſſe arguit: habetque etiam nonnihil acris, quod calidam eſſe comprobat: nec deeſt illi tertia, aquea ſcilicet, quæ cùm areſcit exhalat, remanentibus duabus aliis. Ad dyſenterias, cephalalgias, odontalgias, alioſque varios affectus commendat Dioſcorides. Semen Hederæ nigræ, ſi Bayro credendum, facit cadere pilos & enaſci non ſinit. Folia cum aceto decocta, ac Lieni impoſita, dolores eius ſedant. Succus è foliis cum vino acidulo tribus continuis diebus potus Lienoſos iuuat: vt & pocula ex eius Ligno vel radice confecta. Acini drachmæ pondere cum vino aſſumpti calculum pellunt. Florum ſiccatorum puluis ex vino bibitus, fluxum dyſentericum, vt apud Matthiolum legitur, ſiſtit. Suffitam Hederam Venerem trahere, ebrietatemque & animi furorem inducere ſcribit Plutarchus. Oleum quod ex eius Ligno, Corymbis & Gummi elicitur, menſes ciet, calculos pellit, ſordida vlcera exterget, & *frigidos* articulorum morbos ſanat. Mulierculæ pileolos è foliis Hederæ confectos, capitibus imponunt Infantum quos Achores infeſtant, ſiccantque ita, & certò curant. Vt autem Cauteriorum vlcera aperta maneant, imponitur quotidie Hederæ folium, quod & humiditatem omnem exhaurit, & ne quicquam ſiniſtri accidat, prohibet. Mirumque certè, ſi verum quod tradit Plinius ad experienda vina: ſi ſcilicet vas ex Hederæ ligno fiat, Vina transfluere, ac remanere aquam, ſi qua admixta fuerit. Eodem Ligno vtuntur Sutores ad cultellos ſuos quibus coria diſſecant, poſt cotis vſum, aſperiores remanentes, læuigandos.

Cæterùm Hederæ nomine variæ donatæ fuère Plantæ: *Similax aſpera*, Ciſtus, Chamæciſſus, Apocinon, Conuoluulus major, Volubilis minor, Helxine Ciſſampelos, Aſclepias, Agrifolium, Lenticula aquatica triſulca, & Aſarina ſterilis: ſed has ab illi diſtinguere norunt docti.

Ad Titulum VINCA PERVINCA,

Mantiſſa.

Peruincæ non minima laus, quod tradunt nonnulli, decolor & turbidum Vinum reſtitui, ſi Herba in debita quantitate imponatur, & in illo bene obturato per dies decem, duodecim vel quindecim relinquatur.

GRANA-

Granadilla Hederæ Similis.

Granadillam è Peruanis montibus primò allatam fuiſſe tradunt Monardes, Petrus de Cieça, & alij rerum Indicarum Scriptores: fructumque eius, cui cum Granato Malo, ſi coronam demas, ſimilitudo maxima, ſummâ cum voluptate ab illarum Regionum Incolis eſitari.

Hodie tamen habetur in nonnullis ex cultioribus hortis, vt in ſuo alebat Baſileæ Clariſſ. Vir D. D. A *Brun* Medicinæ Profeſſor percelebris, apud quem primò vidimus. Planta Hederæ ſimilis eſt, eodemque modo ſcandit & repit, quocunque loco ponatur. *Florem* habet albæ Roſæ perſimilem, in cujus foliis veluti aliquæ *Paſſionis Christi* delineatæ conſpiciuntur figuræ, quas magnâ diligentiâ iſtic pictas exiſtimes. *Fructum* non obſeruauimus: ſed elegantiſſimum eſſe aiunt, & granulis plenum, quæ in maturo acidulo liquore abundant.

Ad Titulum Bryonia,

Mantiſſa.

Omnibus ſuis partibus calida eſt & ſicca Bryonia, tertium etiam excedens caliditatis gradum: potentiſſimáque biliofos, pituitoſos & aquoſos humores expurgandi vi prædita eſt. Vrinas præterea ciet, menſes pellit, Lienem minuit, necnon comitialibus & vertiginoſis morbis prodeſt. Chronicis, gangrænicis & phagædænicis tibiarum vlceribus confert, ac ad varia alia eſt vtilis: vnde etiam à Chirone vlcerum olim peritiſſimo Medico, eius Inuentore, *Chironia* nomen ſortita eſt. Vtriuſque autem Bryoniæ aſparagi & cauliculi, primâ germinatione prodeuntes, Olerum modo cocti eduntur: vrinamque & aluum mouent.

Bryoniæ Lævis, Nigræve Bacciferæ, circa Pagum Hüningen prouenientis, ac quæ Iunio floreat, & baccas Septembri maturet, meminit in Prodromo & Pin. C. Bauhinus. Eam autem à Communi ſive Vulgari in eo differre ait: quòd communis florem minorem habeat, & racemoſa ſit, hæc verò flore ſit maiore, & baccifera.

Ad Titulum Mechoaca.

Mantiſſa.

Calida fertur in primo, & ſicca & ſecundo, gradu. Expers eſt omnis inutilis & Naturæ aduerſæ qualitatis, ac humores, pituitoſos ſeroſoſque præſertim minimò diſturbio purgat: omni ætati & ſexui, imbecillibuſque & grauidis innoxia. *Vſum* particularem & vtendi modum norunt Practici & Seplaſiæ.

Mechoacæ autem ſimilis eſt alia radix ex Indiis. *Chelapa* ſive *Celapa* nomine afferri ſolita, ac ab Alexandrinis & Maſſilienſibus Ialapivm vel Gelapo nuncupata. Sed nigricante cortice eſt veſtita, & Mechoacam purgatoriâ facultate ſuperat, ventriſque dolores excitat. Mechoacam Nigram vocant nonnulli, & ſunt qui *Marem* eſſe exiſtiment.

Radices Pvrgativæ Indicæ.

In Prouincicia Quimbaya, cuius metropolis Carthago, naſci tradit Petrus Cieça tenues quaſdam radices digiti craſſitudine: quarum ſi fragmentum brachiali longitudine in duobus aquæ ſextariis per noctem maceretur in vaſe aliquo, majorem aquæ partem eâ nocte abſumi. Ex ea verò quæ ſupereſt aqua eum qui tres vncias ſumpſerit, benignè purgari, ac ſi Rhabarbaro purgaretur. A natali loco Radicem Qvimbayam inſcribit.

Eſt & alia radix purgatiua Indica, Mattabalista dicta, ex qua cum Saccharo fit Syrupus purgatiuus, refrigerans & ſanguinem mundificans.

Vendicat etiam ſibi hunc locum Bexvgo Del Perv, quod Diepâ Cluſio miſſum, drachmæ vnius pondere aſſumptum purgans, ac quod Mechoacæ præferri ſolet.

Ad Titulum Scammonia,

Mantiſſa.

Scammoniæ nomine variæ traduntur Plantæ: *Conuolulus major, Helxine Ceſſampelos, Voluulus terreſtris, Mechoaca, Thapſia* & aliæ, atque etiam *Scammonia Syriaca* dicta, quam à Scammonio Dioſcoridis quamminimùm diſtare exiſtimamus. Purgat radix in *ſubſtantia* aſſumpta, eiuſque *decoctum* & *infuſum*.

Eſt verò Scammonium ſuccus è Scammonea manans: & quidem tum ex caulibus tum ex radice, qui variis elicitur modis, & poſtea denſatur. *Præſtantiſſimum* Scammonium eſt id quod ex inciſa radice ſupernâ exudat, & maximè quod ex Antiochia defertur. Pòſt Armenium: omninò verò prauum Europæum.

Vt verò ſit optimum, debet eſſe nitidum, ſplendidum, Gummi modo clarum, ſubalbum, rarum, fungoſum, citò liqueſcens, tenerum, friabile, & non valde ponderoſum, odoris nec tetri nec ſuauis, ſed proprij. Ab his notis quod longè recedit peſſimum eſt. Calidum eſt & ſiccum tertio ordine, purgat valenter [humores bilioſos & ſeroſos præſertim,] ſed cum labore & moleſtia, ac viſcera lædit. Doſim ac modum vtendi norunt Practici & Seplaſiæ. Caſtigatum vti decet *Diacrydium*, quaſi Lachrymula, dicitur, & in Officinis corrupto vocabulo *Diagredium*.

Ad Titulum Cardamomvm,

Mantiſſa.

Cardamomum ex Media, vel ex India, aduehi habetur apud Theophraſtum. Plinius quatuor facit genera; Viridiſſimum ac pingue, acutis angulis fricanti contumax, quod maximè laudetur: proximum de ruffo candicans: tertium breuius atque nigrius: atque peſſimum, quod odoris praui, varium & tritu facile. In India & Arabia naſci tradit etiam Dioſcorides: optimum verò ex Comagene & Armenia atque Boſphoro adferri, & eſſe ad vnguenta vtile. At ex quibus Authoribus quatuor hæc genera depromſerit Matthiolus non conſtat: cùm præſertim Dioſcorides, Galenus & cæteri Græci, vnius tantùm Cardamomi meminerint.

Minimè autem vnum & idem eſſe Græcorum *Cardamomum* cum Arabum *Cardamomo* meritò contendunt Monachi, ac *Dioſcorides Cardamomum* Arabum, *Cardamemum* vel *Cordumemum* eſſe volunt. *Iudicent docti.*

Ad Titulum Cvbebæ,

Mantiſſa.

Cubebæ grana ſunt Piperi ſimilia. Planta autem ex qua colliguntur, Syluestris eſt ac ſponte naſcens, imbecillis, & fruticibus Smilacis aut Piperis modo adhæreſcens: *foliis* Myrteis: *fructibus* racematim congeſtis, ſed ſingulis granis pediculis longis hærentibus. Tanti fit in Iaua & aliis Indiarum regionibus in quibus prouenit hic fructus, vt ab Incolis decoquatur antequàm venalis detur Inſtitoribus, ne ſcilicet in alieno ſolo ſatus, radices agat & luxuriet. Calidus autem eſt & ſiccus, ventriculum calefacit & roborat, hepar ab infarctu liberat, flatus diſcutit, & Veneris ſopitam vim excitat. Auicenna *Carpeſium*, Serapio *Myrtum Sylueſtrem*, nominant: alij *Piperis genus*, alij *Viticis ſemen*, alij *Ruſci fructum*, eſſe exiſtimant: ſed quæ inter has plantas cognatio & ſimilitudo.

Cubebe, *Quabebe* & *Quabebechi* dicuntur Arabibus: at quid ad *Nos* barbara eorum Nomina? Quid ad *Nos* eorum diſſidia, cùm præſertim Cubebis veris carêre exiſtimemur? Conſiderandum an non in Claſſibus pingantur Cubebæ in eadem Tabella cum Pipere caudato.

Fragre Serapionis.

Ab Iſaac Eben amram aliiſque Mauritanis aſſimilatur Ciceri: & habet interius granum paruum rotundum nigrum. Calidum eſt in ſecundo gradu. Magnus verò, vt rectè annotat Cæſalpinus, eorum lapſus, qui *Fragariam* eſſe exiſtimant.

Mvngo ſiue Mex Avicennæ.

Semen eſt viride, authore Garciâ quod per maturitatem fit nigrũ, ac quod Coriandri ſicci magnitudine naſci fertur in Paleſtina. Refrigerat autem hic fructus, & ad varia vtilis eſt, ac præſertim ad febres. *Mes* vel *Mex* dici debere ab eruditis Arabibus Medicis ſe edoctum eſſe ſcribit Bellunenſis.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XVI. ADDENDA.

Ad Titulum Cvcvrbita,

Mantiſſa.

QVod citò ſit citò perire, vulgatum eſt Diuerbium. Idque, ſi vllâ aliâ de re, certè de Cucurbita quàm veriſſimè dicitur. Ea namque vnâ Æſtate in ſublime ita conſcendit, vt faſtigia altiſſimarum Arborum attingat: Autumno verò, ſi vel vnam pruinam ſenſerit, foliis & palmitibus prorſus marceſcentibus, dejicitur.

Cucurbitam *Kikajon* Hebraicè vocari ſcribit Tragus, & *Iona Kikajon* Cucurbitam fuiſſe. Guillandinus verò *Iona Kikajon* Cucurbitam fuiſſe non exiſtimat, ſed *Ricinum. Iudicent docti.*

Cucumerinæ autem familiæ eſſe Cucurbitas, *Sicia* generaliſſima Græca appellatio ſatis indicat. Tantáque eſt *Cucurbitarum, Peponum*, & *Cucumerum* inter ſe cognatio, vt Antiqui, tum Græci tum Latini, nedum Recentiores, minùs accuratè eorum Nomenclaturas diſcreuerint.

Quæ porrò Cucurbitarum ſit varietas diuerſitaſque in Hiſtoria noſtra magna oſtendimus: vnde petat Lector, cùm noſtrarum Claſſium anguſtiæ minimè omnia capiant.

Ad Titulum Colocynthis,

Mantiſſa.

Colocynthidem *Concurbitulam* ſive *Cucumerulam* vocarunt Hippocrates & Ægineta: ducti, vt ait Lobelius, potiùs foliorum aſpectu, quàm planè contrariis facultatibus.

Notiora autem eius *Poma* quàm *Herba*, quæ per terram ſparſa, ſtriatis aſperis *flagellis*, *folia* per interualla profert ſingularia, *pediculis* duarum triumúe vnciarum, vel etiam longioribus, hærentia, aſpera, incana & hirſuta, præſertim verò parte inferiore, punctis albicantibus notata, laciniata, Citrulli diuiſurâ, ſed minore: ad quorum pediculos exeunt tortiles *capreoli*, & ipſi quoque hirſuti. Flores luteoli: *Poma* pugno æqualia, ſubflaua, virentia & viroſa: quorum *Pulpa* candida, fungoſa, leuiſſima, amariſſimâ, horrendo & ingenter amaro guſtu, fauces, viſcera inteſtinaque lædens. Illi autem immerſa *Semina* parua, compreſſa, valde dura, polita, alba vel rufeſcentia.

Sunt qui, propter ſummam vehementiam cum malignitate conjunctam, *ab vſu Medico eliminandam* & proſcribendam eſſe dictitent Colocynthidem. Eiuſque Fructus nonnulli [Solenander,] non *Medicamenta*, ſed *Poma Diaboli*, *Teuffels Apffel*, appellant. Nihilominus tamen, etſi Colocynthis vehementiſſimâ purgandi & turbandi vi prædita ſit: cùm præſtantiſſimorum & validiſſimorum remediorum fabricas multifariam ingrediatur, & correctione exſuperans vis admodum retundi & cicurari queat, non erit prorſus è Republica Medica in exilium releganda. Quin, vt decet correcta, vel ſola, vel cum aliis, tutò exhibetur.

Cæterùm eligantur fructus albicantes & leuiores. Calidi autem ſunt & ſicci in tertio gradu, & amaritudinis ſummæ participes, atque igneis conſtant partibus. Pituitoſos ij, craſſos & viſcoſos primò purgant humores: vtramque deinde bilem & aquas citrinas: eaque quæ Agarici & Turpethi vim eluſerunt exturbant. Extrahunt è diſtantioribus corporis partibus, vt pote à cerebro & eius membranis; à neruis, muſculis, articulis, thorace & pulmone. Adeoqúe conducunt Hemicraniæ, Apoplexiæ, Epilepſiæ, Paralyſi, Vertigini, Oculorum fluxioni, Diſpnœæ, ac coxendicum & articulorum dolori. *Vſum particularem*, varioſque correctionis modos, norunt Practici & Seplaſiæ.

Præter autem anguinum vel aſinininum Cucumerem, plurimas è Cucurbitarum familia plantas, *Colocynthidis nomine* donari notum eſt.

Ad Titulum Cvcvmis, Melo, & Melopepo,

Mantiſſa.

Pepones in genere Cucumerum ſunt, & Melopepones in genere Peponum. A Peponibus autem differunt Melopepones, quòd Pepones majores ſint, magis ſtriati, magiſque ſucculenti: ſed minùs grati, carne molliore, ſemine pauciore, & figurâ oblongâ.

Pepon autem apud Græcos idem eſt quod *pepanon*, quod maturum ſonat, omnibuſque maturis frugibus poteſt conuenire: Iitamen peculiarem hunc fructum illo nomine donarunt, quo modo atramentum vocarunt Melan, id eſt, nigrum. Medici verò non ſimpliciter *Pepona*, nuncupant: ſed Sicyopepona, id eſt, *Peponem Cucumeralem*.

Cæterùm *Peponum* permulta ſunt genera, quæ ſapore, colore & figurâ diſtinguuntur. Eſt enim ventricoſus Pepo, qui à pediculo ad vmbilicum vſque ſtriatus & canaliculatus eſt: atque alius minùs ſtriatus, quem *Fœminam* vocant. Quidam totum corticem texturâ quadam reticulari, miro Naturæ artificio, conſperſum habent. Aliquorum fructus grandis eſt, humani capitis inſtar, ac aliquando etiam major: nonnullorum verò longè minor. Sunt qui herbaceo ſunt colore, alij flauo, alij pallido, ac nonnulli cinereo. Interior quoque pulpa varia: rubet enim in quibuſdam, in aliis albicat, & in nonnullis ex albo rufeſcit. In quibuſdam dulcis eſt & guſtui ſuauiſſima, in aliis inſuauis & inſipida. Suntque, adhæc, qui Hircini & Turcici dicuntur.

Melopepones etiam varij ſunt; nunc magni, nunc mali Cydonij figurâ & magnitudine. Horum etiam caro interdum candida eſt, interdum flaua, quandoque pallidior: atque aliquando ſolidior, aliquando laxior. Præferuntur candidi, ſolidi, ac ſic dulces vt Saccharo conditi videantur; vnde Saccharatos vulgò vocant, Galli *Succrins* & *Succrades*. Quibuſdam ſemen pulpæ firmiſſimæ hæret, in aliis verò facilè ac ſponte ab ea ſeparatur. Sunt præterea qui Olitorum mangonio Roſarum & Moſchi odorem ſpirant. Eſt genus quoddam Hybernum, quod in area non matureſcit, ſed laquearibus appenſum, magnaque cum voluptate Hyeme comeditur. *Ex multis* autem Fructibus qui ex eadem planta naſcuntur, pauci ſunt qui bonitate excellant, cæteri ſunt inſuaues. *Odor ſuauior, craſſior pediculus pondusque, bonitatis ſunt indicia.* Sic de iis tradit D*alechampius*.

Ad Titulum Cvcvmis Sylvestris, vel Asininvs,

Mantiſſa.

Foliorum ſuccus, Dioſcoride dictante, auribus ſurdis vtiliter inſtillatur. Radix ex aceto cocta podagris illinitur, ſuccoque dentium dolori medetur: arida cum Reſina impetiginem & ſcabiem parotidaſque & panos ſanat, atque cicatricibus colorem reddit. Eáque plurimùm vtuntur Monſpelienſes Practici; intùs aſſumptæ & externè admotæ efficacitatem in Anaſcarca & Aſcite præſertim plurimùm laudantes.

Succi verò fructus, quem Elaterivm vocant, dos præcipua. Refertur id à Meſue ad tertium caliditatis & ſiccitatis gradum: Galenus verò ſecundum tantùm ordinem attingere voluit. Conſtat & igneis & terreis aduſtis partibus, & eſt ſubſtantiæ ſubtilis ſummæque amaritudinis. Reſoluit; extenuat, aperit, abſtergit, obſtructiones expedit, ora venarum reſerat, ac formali proprietate ab articulis & juncturis pituitam, aquas & bilem educit. Sed tantâ, niſi corrigatur, cum vehementia per ſuperiora & inferiora humores exturbat, vt ſincerum & incorrectum, magnaúe doſi, minimè exhibeatur: Ducentis annis ſeruari poſſe ſcribit Theophraſtus, in quo rurſus ab eo diſſentit Dioſcorides. *Sed* de hujus Medicaminis duratione, delectu, & exhibendi modo, conſulantur *Practici*.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XVII. ADDENDA.

Ad Claſsis Titulum generalem.

Legumen dicitur quicquid è terræ ſatis in ſiliquis naſcitur, vt Fabæ, Piſa, Lentes & ſimilia. *Leguminis* verò appellationem obtinuêre illa, à legendo: quòd manu legantur, non autem, vt reliquæ fruges, reſecentur, eademque de cauſa *Legaria* etiam dicta fuiſſe legimus apud Varronem.

Ad Titulum Phaselvs, Phasiolvs, Dolichvs & Smilax Hortensis,

Mantiſſæ.

Phaſelum trium ſyllabarum à *Phaſeolo* vel *Phaſiolo* quadriſyllabo minimè diſtinguunt nonnulli, vnumque & idem, ſed diuerſimodè appellatum, Legumen eſſe exiſtimant. Verùm eos à veritate receſſiſſe rectè cenſet Dodonæus. Sicut enim *Cicer, Cicera* & *Cicercula*, res nomenclaturis valde affines, omninò tamen ſunt diuerſæ: ſic Phaſeolum quadriſyllabum, de quo hîc agimus, à trium Syllabarum Phaſelo, qui cum Lathyro idem eſt, vel ejus Species, plurimùm diſtare ſtatuunt Galenus, Paulus, Cordus in Dioſcoridem, Cornarius, Matthiolus, Turnerus, Cæſalpinus, & docti alij plurimi: imò & ipſe Dioſcorides, qui pro Phaſelo Phaſiolum legit, ac rurſus pro Phaſiolo Smilacem hortenſem.

Smilacis amplam æquiuocationem in Hiſtoria noſtra magna enarramus: de *Taxo* ſcilicet, de *Fraxino*, de *Smilace aſpera*, de *Helxine Ciſſampelo*, de *Scammonio*, ac de *Gelſemino* repente, ab his vel illis dici. Donatus verò etiam eo nomine Phaſiolus noſter, eò quòd Smilacis ſimilitudine conſcendat, & vicina adminicula apprehendat.

Lobum verò vel *Lobium*, id eſt, ſiliquam, vocarunt nonnulli, quoniam ex omni Siliquarum genere, hi ſoli fructus vnà cum Siliquis ſiue teguinentis ſuis vt plurimùm comeduntur.

Ad Titulum Faba, Cyamos Legvminosa,

Mantiſſæ.

Vtrum *Faba* vulgò hac ætate dicta Veterum ſit *Cyamos*, necne, in controuerſiam vertitur: affirmant quidem plærique omnes, at negant tamen nonnulli cum Trago. *Nos* verò cum maxima doctorum turba prærogatiuâ temporum receptam vbique vocem retinemus. Qui Bvnam vocant idiomate Germanico abutuntur.

Inter Legumina, ait Plinius, maximus honos Fabæ, vt pote & quæ pabulo venalis ſit, atque ex qua tentatus ſit panis. Sola frugum etiam exeſa repletur creſcente Lunâ. Siliquæ cauleſque gratiſſimo ſunt pabulo pecori. Aquas in flore maximè concupiſcit, cùm verò defloruit exiguas deſiderat. Solum in quo ſata eſt lætificat ſtercoris vice: ideò circa Macedoniam Theſſaliamque cùm florêre incipit, vertunt arua. Naſcitur & ſua ſponte plæriſque in locis, ſicut in Septentrionalis Oceani Inſulis, quas ob id noſtri *Fabarias* appellant. Item in Mauritania Sylueſtris paſſim, ſed præ-dura, & quæ percoqui non poſſit: &c.

Sic de hoc Legumine Plinius: Addemus verò *Nos* ex aliorum ſententia: Fabas recentes in cibis innoxias eſſe, ſiccas verò Operariis relinquendas. Ac Fabam præterea Legumen eſſe minimè contemnendum: vt pote quod multis in regionibus magnum præbuerit annonæ ſupplementum: nec tantùm veterinariæ, ſed etiam plebeculæ ſit percommodum. Pueros puellaſque tardè pubeſcere ſcribit Cardanus, ſi Fabarum lomento lauentur. Gallinas, ſi crebrò Fabarum putamina edant, ſteriles fieri, ſcribit Apollonius. Cæteros *vſus Medicos, culinarios, veterinarios* & *alios*, Nos in Hiſtoria noſtra magna recenſemus.

Iucunda verò & vtilis eſt *Quæſtio* quam ibidem ventilamus & expendimus: *Quamobrem* ſcilicet *Faba, Piſa & Lentes, coctilia aut incoctilia fiant? Qui fiat vt idem ager aliàs coctilia aliàs incoctilia ferat, tametſi eodem modo colatur: & ex continuis ſegetibus, ſulco tantummodò arcente, alterâ coctilia, altera verò incoctilia, proferat? Quamobrem rurſus aliàs ex incoctilibus coctilia prodeant, & contrà ex coctilibus incoctilia: cùm tamen in exortu, germinatione, copia & bonitate nihil ſit diſcriminis. Vtrum ratione agri, an Aëris, an certa affectionis?* Et rurſus, *Omniane an aliqua tantùm coctilia vel incoctilia efficiantur?* Videat Lector & judicet.

Cæterum in hoc Legumine obſeruanda potiſſimùm hæc veniunt. *Fabæ tunica* ſeu *concha, Valuulus, Operculamentum, Lobus, Siliqua & Folliculus.* Fabæ item *Oculus* & *Vmbilicus*. Fabæ *Hilum*, ſeu Nigrum, in Faba, *Fabæ Scapus*, ſeu Fabalis ſtipula, Fabarum quiſquiliæ & purgamenta, ac tandem Fabarum farina, quæ *Lomentum* vulgò nuncupatur.

Ad Titulum Lvpinvs,

Mantiſſæ.

Lupini, vt ſcribit Augerius Gallus, ſati impediunt Vermes frumentum radentes, & agros macilentos impinguant. Sic Lupinos in Hetruria ſeri tradit Matthiolus, non modò ad alimentorum vſum, ſed etiam ad agros impinguandos. Aquâ calidâ macerati amaritudinem deponunt, ac grati guſtui redduntur. Excalfaciunt & ſiccant manifeſtè, abſtergunt, aperiunt, digerunt, reſoluunt & attenuant, tantíque ſunt in re Medica & culinaria, atque etiam in agricultura, vſus, vt non immeritò *Lupinum polychreſton* nuncupârit Galenus.

Ad Titulum Cicer, Cicer Arietinvm,

Mantiſſæ.

Ciceris, tum in genere conſiderati, tum ſpeciatim Arietini dicti, *differentias* in Claſſe XVII. tradidimus: ad ea verò quæ illic annotata addendum: Nonnullos [Matthiolum in Dioſc. & in poſter. Comment. Ital.] Cicerum genera ita diſtinguere, vt *Candidum* id ſit quod Columbinum vocatur: *Rubrum* Venereum dictum: *Nigrum* verò & cæteris minus, id quod Arietinum appellatur. Ac notandum præterea, Nigrum Cicer purpureos producere flores, album albos.

Ad Titulum Pisvm,

Mantiſſæ.

Dioſcoridem tam vulgaris tamque protriti Leguminis non meminiſſe multùm miramur: cùm Theophraſtus, Plinius, Galenus & Paulus Ægineta, imò & Hippocrates ipſe, non reliquerint intactum. Sed multò magis miramur, quoſdam Piſum Cicer Arietinum Dioſcoridis eſſe cenſere, atque alios Latinorum Eruum, & Græcorum Orobum, adeò enim jeiuna ſunt & infirma eorum argumenta, vt in iis refellendis operam locare opus non ſit.

Errant etiam plurimùm qui, quòd Theophraſto & aliis veteribus Græcis Πίσος eſt, & Latinis Piſum, λέκυθον vocant. *Lecythos* ſiquidem non peculiare aliquod Legumen eſt, aut Frugis genus: ſed Pulmentarium ex Leguminum farinis: vt in Libro de Euchymia & Cacochymia teſtatur Galenus.

Ad Titulum Isopyron,

Mantiſſa.

Iſopyri meminêre Dioſcorides, Plinius, & Galenus. Iſopyron aut Phaſiolum, ait hic, ſemen amarum & acerbum habet, ac proinde extergit. Id verò Phaſiolum vocari, quòd Phaſiolo ſimile ſit, authores habemus Dioſcoridem & Plinium. In ſummo caule, inquit Dioſcorides, ſunt capita tenuia, ſeminibus referta, Melanthio in guſtu ſimilibus: at folium Aniſo ſimile eſt. Habet Iſopyron Cæſalpinus, quod Eruilio ſimile facit, quod an ſit *Veterum Iſopyron*, ſub Iudice relinquimus. Meliùs omnibus hodie ignotum ſtatuit Cornarius.

Ad Titulum Aphaca ſeu Vicia,

Mantiſſæ.

Aphaca differt ab *Aphia*, quæ Olus eſt. Et eſt rurſus Aphaca alia arbor, alia Cichoraceum Olus, & alia Legumen. Sic diſtinxit Theophraſtus, haudque multùm ab illo abſcedit Plinius: tantùm Aphacam Olus, ad ſpecialiorem diſtinctionem Aphacen vocat. Dioſcorides Aphacam ita deſcribit, vt Viciæ optimè conueniant quæ de Aphaca tradit: eumque verbo ferè tenus ſecutus Plinius. Sic & Nos, Galenum & Matthiolum etiam ſecuti, Aphacam cum Vicia in Sciagraphia noſtra coniunximus. Viciam autem apud Aſianos βίκιον dictam ſcribit Galenus, & inde fortè deductum Latinum nomen.

Ad Titulum Lens,

Mantiſſa.

Galeno authore Lentes adſtringunt quidem, ſed non validè: ac caliditatis & frigiditatis in medio conſiſtunt, & ſecundo ordine ſiccant. Proinde corpus quidem ipſarum ſiccat & ventrem ſiſtit, decoctum verò propellit. Cæſalpinus à ſignatura concludit Lentium decoctum peſtilentialibus Febribus, quas *Lenticulares* vocant eſſe vtiles. Id verò minimè probamus, vt nec quod à Vipera commorſis Lentes applicat Ægineta. Itaq; ne *Mira de lente*, quod Diuerbio fertur, hic ſubſiſtimus. *Zenonium tamen eſt & Lentem coquere.*

Ad Titulum Tribvlvs Terrestris,

Mantiſſa.

Adſtringit & refrigerat, eſtque omnis inflammationis cataplaſma: cum Melle verò feruida oris vlcera ſanat. Exprimitur & ſuccus ex eo ad ocularia medicamenta. Fructus viridis potus calculoſis prodeſt; &c. Cæterùm qui ad Strimonem fluuium habitant Thraces, viridem quidem herbam equis in pabulum dant, fructum verò, qui dulcis eſt, & probè nutrit, in panes effingunt, quibus veſcuntur. Et hæc ex Dioſcoridis, Plinij & Galeni ſententia. Nullius autem hodie commodi eſſe niſi Aſinis, quibus pabulum ſit, ſcribit Lobelius.

Ad Titulum Lotvs,

Mantiſſa.

Lotum qui arborem tantùm eſſe putant . ij, vel Homero teſte, ait Plinius, coargui poſſunt: Homerus enim inter Herbas Deorum voluptati ſubnaſcentes *Lotum* primam nominauit. Ea, authore Theophraſto, in pluribus formis eſt: variæque eius numerantur ſpecies, *folijs, caulibus, floribus* & *fructibus* differentes. Primariò autem in *Satiuam* & *Syluestrem* diſtinguitur: ſed cùm diuerſæ admodum apud diuerſos eo nomine donentur Plantæ: Quænam Veterum ſit Lotus ſatiua, quænamúe ſylueſtris, minimè eſt dictu promptum.

Ad Titulum Foenvm Græcvm,

Mantiſſa.

Fœnugræco, vt refert Benzo, adeò abundat regio Peruana, vt Vinum etiam inde conficiant, quod bibunt. Semen nonnulli in refrigerantium vel temperatorum Claſſem referunt: ſed, Galeno authore, qualitatem calefactoriam odor & ſapor arguunt.

Foenvmgræcvm Sylvestre, Sive Glycyrrhiza ſylueſtris quibuſdam.

Inuenitur, ait Cluſius, in ſyluis, pratorum marginibus vmbroſis, atque etiam in pratis apertis: eſtque ſæpe odioſum nimiùm ſe ſpargentibus ramis. Geneuæ obſeruauimus *Nos* prope collem *la Baſtie*, ac Baſileæ extra portam lapideam inter ſpinas. Dalechampius Lugduni abundare ſcribit, & *Glycyrrhizam* vocat, quod nomen non diſplicet, cùm dulcis herba ſit. Ineptiunt verò Tragus & Lonicerus, qui *Lotum ſylueſtrem* ſiue *campeſtrem* vocant.

Glavx Hispanica.

Ternis aut quaternis à *radice* aſſurgit cauliculis, dodrantem altis, gracilibus, incanâ lanugine pubeſcentibus: *folijs* ſerie quadam ſecundum longitudinem digeſtis, mollibus, ſupernè virentibus, infernè canâ lanugine obſitis. *Flos* extremo cauliculorum faſtigio innaſcitur, confertus, Glycyrrhizæ vulgaris flori formâ & colore ſimilis. *Radix* candicans eſt & exilis.

Cur autem *Glaux Hiſpanica* dicatur, ratio redditur, quia nuſquam alibi quàm ad ripas fluminis Thormis, Salmanticam alluentis, teſte Cluſio, reperitur.

Ad Titulum Faba,

Mantiſſæ.

Ad Locum de Faba refertur meritò Aracvs Fabacevs & Faba Kayrina. Legumen eſt plùs quàm cubitale: cuius *caules* ſatis craſſi, inanes, angulosi, & nonnihil hirſuti. *Folia* quaterna vel ſena, conjugationibus duabus digeſta, coſtæ adhærent longiuſculæ,

Fabæ vulgaris folijs ſimilia, hirſuta, nigricantia, nullo impari alam claudente. Abit verò pediculus ſiue ῥάχις in *capreolos*, quibus proxima apprehendit. Ad eius exortum pinnæ adnaſcuntur binæ veluti in Piſis: atque ex eodem loco oriuntur *flores* purpurei, Viciæ vel Aphacæ; quos ſequuntur *ſiliquæ* mediocriter longæ, magnæ, hirſutæ: in quibus *ſemina* Piſi ferè magnitudine grauiſſimi & ingratiſſimi ſaporis, per maturitatem nigra.

Prouenit ſponte in Apuliæ, Aquitaniæ & Galliæ Narbonenſis campeſtribus locis, alibi verò rarum. Sed à nonnullis colitur in hortis, *vt Nos* itidem in noſtris habuimus. *Fabam nigram*, *Piſum nigrum*, *Fabam Sylueſtrem*, & *Phaſelum Sylueſtrem* inſcribunt vulgò Botanici: Germani Wilde-Boonen/ Schwartze-Boonen: Wilde-Erbeis & Schwartze-Erbeis.

Ad Titulum Galega,

Mantiſſæ.

Galegam nemorenſem Vernam hic pingimus: quę *radicem* habet nigram, perennem, multiplicem & fibroſam: ex qua *caules* ſurgunt pedem alti, anguloſi, in quibus *foliorum* ad Parietariæ folia plurimùm accedentium Conjugationes aliquot. *Flores* in longo pediculo veluti Spicati, ſex, ſeptem aut octo, quales Leguminibus, purpurei primùm, poſtmodùm cærulei: quos *ſiliquæ* excipiunt vncias duas longæ, nigræ: in quibus *ſemina* rotunda, exigua, oblongiuſcula, amaricantia.

Phaſiolum ſyluarum vocat Hiſtoria Lugdunenſis: nonnulli verò Orobum Sylueſtrem Vernum. Vidimus Geneuæ in colle *la Baſtie* ſub arboribus, florentem Aprili & Maio: ac reperimus etiam Montbelgardi inter arbuſta.

Araco ὅμοιον Theophrasti.

Aracus res ſcabra & dura in Lentu videtur, authore Theophraſto, qui Arachidnam ipſi ſimilem ſcribit. Semen eius, ait Galenus, Lathyri ſemini ſimile eſt: fueruntque nonnulli qui putarunt ipſum non eſſe generis à Lathyro diuerſi, quandoquidem & vſus ipſius omnis, & facultas, eadem ſint cum Lathyri vſu & facultate. Duriores, tantùm ſunt Araci, minúſque facilè elixantur.

Ad Titulum Medica,

Mantiſſa.

Apud Euch. Rœſl. Lonicerum & Ryffium ineptè ponitur Icon *Laburni* pro *Medica*.

Ad Titulum Potentilla,

Mantiſſa.

Adſtrictoriâ & ex ſiccatoriâ vi pollet: recentia vulnera gluti-

nat,

nat, & exedentia ſanat; mulierum menſtrua compeſcit, & alba cohibet: exedentia oris vlcera ſanat: calculum frangit. In vino cocta & pota torminibus & dorſi dolore laborantibus ſubuenit, atque ad enterocelas confert, & ad ſanguinis rejectiones. Aqua ſtillatitia ad Lentigines, panos & maculas, fuſcumque colorem ex Sole contractum delendum, apud Anglas mulierculas in frequenti vſu eſt, & rubentibus oculis ex linteis applicatur.

Ad Titulum Polygalvm,

Mantiſſa.

Polygalon Nobis denominabat Cortuſus plantam quam hic pingimus. Hiſtoriæ verò Lugdunenſi eſt Lotus enneaphyllos Dalechampij, quam ille ſic deſcribit. *Radice*, ait, firmatur breui, nigrâ, valde fibratâ: *caules* edens multos per terram ſparſos, vel ſupra terram paululùm extantes. *Folia* Loti, in ſingulis pediculis nouena, quâ de cauſâ Enneaphyllum cognominatur. *Flores* multi in ſerta congeſti. *Semen* paruum in corniculis longis, gracilibus, crebris internodiis interceptis. Gignitur in pratis & terræ aggerimus. *Nos in* hortis noſtris Geneuæ & Montbelgardi habuimus & coluimus.

Ad Titulum Anonis,

Mantiſſa.

Anonin Lvteam non Spinosam, quam Dalechampius Natricem vocat hic pingimus, Vulgari ſimilis eſt. *Virgultis* cubitalibus, in frequentes ramos fiſſis, ſpinarum expertibus, *folia* terna cohærent, oblonga, hirſuta, per extremum crenata, viſcoſa, odorata, ſapore nullo euidente. *Flores* longis innituntur pediculis, Anonidis ſpinoſæ purpureæ maioribus, lutei, conferti. *Siliquæ* vnciales, teretes, hirſutæ, in quibus *ſemen* pullum. Monſpelij collegimus in locis arenoſis florentem Auguſto. Gignitur enim vulgò in glareoſis & ſabuloſis, vt Geneuæ circa *Arue* fluuium, & alibi, obſeruauimus.

Ad Titulum Secvridaca,

Mantiſſa.

Solea Eqvina, Ferrvm Eqvinvm: Italis Sferra cauallo: Lvnaria minor quibuſdam.

Radice nititur albâ, gracili, ligneſcente, paucis fibris donatâ: à qua ſtatim proferuntur plures *caules* palmares, anguloſi: vnde *folia* exeunt Securidacæ minoris, pinnatim digeſta, per extremam oram latiora, leuiterque in Corculi morem fiſſa. Ex foliorum ſinu *floſculi* exeunt lutei, ſingulares, quos *ſiliquæ* excipiunt ſingulares, nullo pediculo, tres circiter vncias longæ, culmum latæ, nonnihil incuruæ, compreſſæ: *artificis Naturæ rarum ſpectaculum*, dorſum his continuum, oppoſita verò pars fimbriatis ſinubus laciniosa. *Semen* lunatum bicorne: pro cuius numero & figura totidem in ſiliquis *ſolearum* equinarum ſimulachra.

Spontaneam reperimus inter Nemauſum & Valentiam, florentem & ſiliquas habentem Iulio. Colitur verò in hortis, vt *Nos* Montbelgardi id S.P. horto diu habuimus.

In Icone noſtra radix pro plantæ proportione craſſior picta & floſculi omiſſi: ineptæq; etiam ſunt quas apud Matthiolum habent Caſparus Bauhinus & Camerarius.

Chymiſtis dicitur Lvnaria Minor, & quibuſdam Secvridaca: Italis *Sferra cauallo*: non quidem, vt vult Matthiolus, & vt vulgò creditur, quòd ab equis calcata iis ferreos extrahat calceos, ſed à ſiliquarum figurâ. Vſus ejus in Medicina nullus: Cum ea verò ex Argento viuo Argentum purum fieri fabulantur nonnulli. *Figura* falſa eſt: & eſt *Vicia multiflora perennis dumetorum*: meliorem dabimus fortè in fine Appendicis.

Ad Titulum Alchimilla,

Mantiſſa.

Folia & radix ſecundo ordine exſiccant cum vehementi adſtrictione: vulnera glutinandi facultate pollent, admotu & exhibitu, Emplaſtris, Vnguentis, Pulueribus, Lotu & Litu. Mulierum mammas impenſè laxas linteum decocto eius intinctum & impoſitum, duras ſolidaſque efficit. Decoctum potum interanea vulnera rupturaſque glutinat, & magnâ efficaciâ ramices inteſtinorum, in pueris præſertim, ſanat, præſtatque idem aridæ etiam puluis. Idemque puluis per 15. aut 20. dies ex vino aut iure aſſumptus, vteri nimias humiditates abſumit, ac conceptioni ſeminiſue retentioni confert plurimùm.

Ad Titulum Agrimonia.

Mantiſſa.

In ſatorum & viarum marginibus, ac circa ſepes, & in pratis, paſſim prouenit. Flores ſuaue-olentes ſerie alternatim ſcapo hærentes & croceos Aprili & Maio oſtentat: Autumno verò ſemen maturum eſt.

Vim autem habet attenuandi, incidendi & abſtergendi citra magnam caliditatem, atque aliqualis adſtrictionis eſt particeps, Peculiari autem virtute Iecori & aliis viſceribus prodeſt. Vſum peculiarem norunt Practici.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XVIII. ADDENDA.

Ad Titulum FRVMENTVM, ſeu TRITICVM, *Mantiſſæ.*

In Tritico *Culmus* ſeu Calamus *Spicam* ſuſtinet; quæ etiam *Spicus*, & *Specũ*, & *Speca* dicitur. *Folia* culmum ambientia *Stipulæ* vocantur. In Spica verò ſunt *Gluma*, *Ariſta* & *Granum*, atque etiam cum Spica primitùs oritur *Vagina*. *Granum* dictum intimum eſt id ſolidum: *gluma* folliculus eius: *Ariſta*, vt acus tenuis & longa, eminet è gluma. Sicq; Grani theca eſt Gluma, apex Ariſta. Et dicitur *Gluma* à glubendo, *Gramen* à gerendo, Ariſta quòd prima areſcat, & *Spica* à ſpe. Hîc autem *Tritici ſpicâ muticâ* Figuram tradimus, quæ iis quæ in Claſſibus habentur meliùs placet.

Quos *vſus* præſtet Triticum, tum in cibo, tum vt medicamentum, longum foret hic recenſere. Illum norunt Oeconomi & Mulierculæ, hunc Medici & Seplaſiæ. Vnum tantùm atque alterum ex minùs tritis monebimus. I. quidem Triticum quod homini in cibo facillimũ, cæteris animalibus, quanquam validioribus, tantopere obeſſe, vt ſi eo ſatientur, inde plæraque intereant: Cuius Cauſſam reddit Theophraſtus cap. 10. Libri. 4. de Cauſſis plantarum. II. Tritico nihil eſſe fertilius, vtpote cuius CCCXL. Stipulæ Neronis tempore ex vno grano olim Neroni miſſæ: homini ſic indulgente naturâ, cui alendo id deſtinatum. III. Triticum Italicum, ſi Sophocli & Plinio credendum, cæteris omnibus eſſe præferendum. Aſſerente præſertim idem etiam Matthiolo, qui Italiam, vt legibus & moribus, ſic etiam præſtantiſſimo Frumento, cæteras Gentes ſuperare ait. IV. Ex Tritico Vinum dulce, generoſum, atque ad malvaticum proximè accedens parari.

TRITICVM RIGIDVM POLYSTICHVM: FAR ſiue *Adoreum* Veterum.

Præter *areſtatum* & *muticum* Triticum; quorum meminit Hiſtoria Lugd. habet illa adhuc *ruffum* dictum, grano maximo, haud procul Lugduno, in Pagis Monti aureo propinquis proueniens: quod ad conficiendum panem minùs eſt vtile, quamuis inibi in deliciis habeatur.

Sed habetur & aliud Tritici genus, quod, cùm firmiſſimâ, rigidiſſimâ, ac multis ordinibus conſtante, ſit ſpicâ, *rigidum* & *polyſtichum* appellatum fuit. An Far Cluſinum Dalechampii?

FAR autem quod attinet, ſciendum, FAR pro omni Frumenti genere à Veteribus vſurpatum fuiſſe. Hinc *Far Triticeum* pro Tritico, *Far Hordeaceum* pro Hordeo, &c. apud Columellam legitur. Videtur & Plinius Lib. 18. c. 7. *Far*, pro Farris farina, ſiue pulte, ſiue grano decorticato, accepiſſe: vbi Populum Romanum Farre tantùm è Frumento trecentis annis vſum fuiſſe tradit. Porrò decorticati grani Farris craſſior farina, ex qua pultes fiunt, Græcis κρίμνον dicitur, Latinis *Simila*, Gallis *Froumentée*, & nonnullis Semoule, quaſi Simila. Quod hîc pingimus à Matthiolo pro *Tritico vulgari* traditur.

TRITICVM SYLVESTRE, AGRIOSTARI.

Tale in Sicilia tantùm oriri tradiderunt Poëtæ: at in Creta etiam frequentiſſimè inueniri ſcribit Bellonius. Herba eſt, ait, Tritico ſimilis, folia & caules Tritici ferens, ſpicaſque aliquantulùm aſperas, nigriores & ariſtas breuiores: eiuſque grana minora ſunt Tritico ſatiuo, & alterâ parte obtuſa: ita vt Secalis grana potiùs quàm Tritici æmulentur: negligitur id omninò, &c.

Ad Titulum SECALE, *Mantiſſæ.*

Secale proximum inter Frumenta à Tritico Triticeiſque feminibus locum habet. Panis ex eo factus lentoris atque obſtruentis naturæ nonnihil obtinet, difficulter concoquitur, ac ventriculo grauis eſt, præſertim ſi Furfurum expers fuerit. Admiſcetur autem non rarò Tritico, quò teneritudo Triticeo pani diuturnior concilietur. An verò Secalini panis frequens & continuus vſus Scorbutici morbi cauſſis adnumerari debeat, vt exiſtimant nonnulli, conſiderandum.

Secalis peregrinum genus eſſe NACHANI GARCIÆ ſtatuunt Hiſtoria Lugdunenſis & Caſparus Bauhinus.

Ad Titulum ORYZA, *Mantiſſæ.*

Hordeum Galathicum Columellæ cenſuere Hermolaus, Ruellius, Amatus & Tabernamontanus: Matthiolus illi folia Porro ſimilia tribuit, ſed malè, cùm Milio aut Hordeo ſint potiùs ſimilia: nec floris ille meminit, quem rubrum eſſe tradit Lonicerus. Abſurda etiam Riolani opinio, Oryzam ſpoliatam ad Nos adferri ſtatuentis, quòd in eius cortice venenatum quid ſit, ac procul ab Vrbibus ſeri, quòd flos eius malè oleat.

Cæterùm variis locis, Meridionalibus præſertim, prouenit Oryza; præſertim verò in fortunatis Inſulis, Hiſpania & Italia: ac maximo omnium prouentu in Salernitano & Mediolanenſi agro naſcitur, præcipuaque omnium Indiæ Orientalis locorum annona eſt. Nec ſolùm loco panis eſt, ſed in potum etiam cedit, prout ex ea Vinum, Acetum, Aqua vitæ, & alia varia parari poſſunt. Quis ſit eius apud Nos culinarius vſus ſatis notum eſt. Calida autem eſt in primo ordine, & ſicca in ſecundo, ſatiſque habet nutrimenti, ſed difficilis eſt concoctionis. Fluxionibus & alui profluuiis confert in cibo & enemate.

Ad Titulum HORDEVM, *Mantiſſæ.*

Præter Hordeorum genera antè in Sciagraphia enarrata, habetur & aliud, quod *mundum*, ſiue glabrum, vocant: quòd ſponte gluma decidat, & aliud *Trimeſtre*, quod, quia ante alias fruges matureſcit, atque ſic rebus ad egeſtatem adductis, cùm Annonæ premit penuria, plebem alat, & à famis noxa vindicet: Germanis *Mein Erretter*, Gallis verò *Secourgeon* dicitur. Et eſt illud *Autumnale*, hoc verò *Vernum*.

Summatim, vt habent Aduerſaria, variat Hordeum *magnitudine*, *colore ſpicâ*, *glumâ*, *verſu*, *ſatione*, *prouentu* & *vſu*. Quod autem hîc pingimus eſt Hordeum *diſtichum* dictum: Gall. *Orge à deux rangs.*

Ad Titulum Milium,
Mantiſſa.

Vrgente Frugum penuriâ cogitur in panes Milium, quod etiam iam olim factitatum fuiſſe, ex Dioſcoride, Plinio & Galeno habemus. Pultem ex eius farina cum Lacte cocta hodie conficiunt Mulieres. Sarmatæ crudam farinam cum equino lacte miſcent, & cum ſanguine ex crurum equorum venis, dignum certè barbarâ Gente edulium.

Fomenta ex Milio & Sale torrefactis ad flatus repellendos optima eſſe ſcribit Hippocrates, & *Nos* experientiâ habemus. An verò Syrupus ex Milio ſudores, vt creditur, prolicere valeat, in Hiſtoria noſtra magna expendimus.

Ad Titulos Avena, & Ægilops,
Mantiſſa.

Auenam *Bromon* nuncupant Græci: permagna autem inter doctos Controuerſia, Quidnam ſit *Auena*, quid *Bromos*, ac quid *Ægilops*: de quibus ingentia illi conſcripſêre volumina, quæ huc referre non licet. Conſulantur ipſi fontes.

Ægilopem autem Narbonensem Gramini affinem hîc pingimus, quæ ex validis fibroſis radicibus *ſtipulas* emittit plures bicubitales, valentulas, internodiis diſtinctas. *Folia* Auenaceis longiora, rigidula, anguſta, ſubhirſuta, potiſſimùm vbi à culmis abſcedunt. Iuba purpuraſcens, gracilis & diuulſa: quà verò petioli glumis committuntur, flaueſcens villus circumnaſcitur.

In Gallia Narbonenſi tam inter ſegetes, quàm ad aruorum margines ſatis frequens reperitur.

Ad Titulum Gramen,

Mantiſſarum loco erunt varia Graminis genera in Claſſibus omiſſa.

Gramen Lvzvlæ Medivm.

Minoris & *Maximi* Luzulæ Graminis meminimus in Claſſibus, *Medium* hîc pingimus. *Radice* id donatum fibroſâ, ac pro plantæ proportione ſatis craſſâ, minùs autem profundè radicatum: *calamo* recto, geniculato, ſeſquicubitali, in ſummitate, cum Gramine Luzulæ maximo, latam producente Iunci *paniculam*, in vaginis longioribus quàm latioribus, *ſemen* continentem album, acutum. *Foliorum* verò manifeſta diſcrepantia: ea ſiquidem quæ ad articulos extant, anguſta ſunt; at quæ circa radicem latiora: ſed acuminata ambo, & pedem longa. Collegimus florens Maij principio in valle Grieſbachiana.

Gramen Hirsvtvm.

Importuna luxuries eſt *radicum* albentium, nitidarum, geniculatarum, quibus in immenſum ſe propagat. *Folia* longa, hirſuta, mollia, vaginâ longiſſimâ, *culmum* nodoſum, tenuem, cubitalem, obuoluunt. *Panicula* mollis, contractior, ex viridi purpuraſcens. Abundat in vitibus Montbelgardenſibus, Iunioque & Iulio floret. Et hæc eſt genuina Deſcriptio *Graminis hirſuti* à Nobis obſeruati, atque in Claſſibus traditi. Minùs verò illi conuenit ea quæ inibi habetur.

Gramen Spartivm spicatvm pvngens Oceanicum.

Reperitur in nonnullis Galliæ Flandriæque Oceano obiectis ſabuloſis aggeribus, & *Halem* vel *Helm* Flandris dicitur, quaſi Galea. Cùm autem magnum & rigidum ſit, iis qui per eos aggeres ſine ocreis iter faciunt eſt permoleſtum. Eius vſus vt latis ſuis cæſpitibus, & valde confertis atque obliquè ſeſe ſpargentibus radicibus, arenam firmiorem reddat & colliget in aggeribus, ne tam facilè marinis vndis & fluctibus eluatur, vtque faciliùs reſiſtant tempeſtatibus, quæ in illis locis crebræ. Eo Gramine in citerioris Hiſpaniæ portione operiri montes ſcripſit Plinius.

Gramen Aqvaticvm Harvndinacevm Paniculatum Tabernæmontani.

Radicem agit tranſuerſam, repentem, multis fibris donatam: *calamos* craſſos nodoſos: *folia* longa, lata acuminata: atque in calamorum faſtigio *paniculas* palmo longiores, in tenues *ſpicas* deſinentes, rubentes, à ſe inuicem longè diſſitas.

In riuulis & paludibus ſtagnantibuſque locis occurrit: vt *Nos* copioſum reperimus Montbelgardi prope Paguin *Colombier ſauoureux*, atque inter *Lure* & Laumont: Baſileæ prope Pagum *Krentzach*, atque etiam Geneuæ in monte *Saleua*.

Gramen Pratense Panicvlatvm Maivs, anguſtiore folio.

Ex *radice* capillacea ruſeſcente, *folia* capillacea, quædam breuia, quædam palmum ſuperantia, prodeunt: inter quæ *culmi* tenues, geniculati, cubitum ſuperantes: in quorum ſummo *panicula* leuiter expanſa, vncias quatuor longa, quæ ratione loci ſtrigoſior vel lætior. Reperitur in pratis & dumetis ad fluminum ripas ſæpè.

Gramen Panicula Aurea.

Tenues ſurrigit *culmos*, dodrantales vel paulò maiores: per quorum faſtigia conſcendunt *ſpicæ* aliquot ſplendidæ, ſemunciales, graciles, teretes, aceroſis glumis contextæ. *Folia* perangusta, parua. In ſitientibus & ſqualidis locis prouenit.

Gramen Palustre Panicula speciosa.

Ad cubitalem altitudinem exurgit: *calamo* ſatis craſſo: *foliis* paucis, pedalibus, latiuſculis, quorum aliqua, tubuli inſtar, calamum media ex parte ambiunt. *Paniculâ* verò eſt iubatâ, ſeſquipalmari, ex elegantiſſimis, paruis & ſubrotundis laminellis compoſitâ.

In humidis circa Patauium prouenit, ac in nonnullis Haſſiæ ſtagnis reperitur.

Gramen Cyperoides angustifolium, Spicis longis erectis.

Radice eſt lignoſa, ruffâ, parum fibroſa, *caule* triangulo, pedali: *foliis* anguſtis, duris, ſemipalmaribus, in acutiem deſinentibus: *ſpicis* verò aliquot anguſtiſſimis, oblongis, ſpadiceo-viridibus, alternatim diſpoſitis, & pediculis longis capillaceis inſidentibus.

Baſileæ, inquit C. Bauhinus deſcriptionis author, Aprili menſe circa *Birſam* fluuium reperitur.

Ad Titulum Arundo Saccharina,

Mantiſſa.

Non è cœlo deciduum eſt Saccharum, roris inſtar: nec ex Plantarum foliis colligitur, vt putarunt nonnulli, qui nomine tenus tantùm id veſtigarunt: ſed ex arundinacea planta, quæ, non ſolùm in India, ſed in multis Aſiæ & Africæ, nec non & Europæ, locis vberrimè fruticat. Sic ex Arabia, Ægypto, Malthâ, Cypro, Sicilia, S. Thomæ Inſula & Rhodo, haberi videas: præcipuæ verò notæ eſt quod in Madera Inſula gignitur. Habentur & hodie Sacchariferæ plantæ in nonnullis Galliæ & Belgij hortis: ſed vix Hyemis ſæuitiam effugiunt, humentis ſoli tepidioriſque auræ alumnæ & amaſiæ.

Temperatæ eſt naturæ, vel calidum & humidum in primo ordine, tantæque in Culinis vtilitatis, vt *Diuerbium* ſit vulgare: *Ferculum nullum Saccharo corrumpi:* & tantæ etiam in Seplaſiis neceſſitatis, vt Ironiâ quadam *Pharmacopola ſine Saccharo* vocetur, is cuius Officina eo non luxuriat.

Differentias & varias præparationes, varioſque eius Vſus tum in Hiſtoria noſtra magna; tum in particulari Tractatu, graphicè enarramus.

Ad Titulum Trasi. Caceras,

Mantiſſa.

Agro Veronenſi propriam eſſe *Traſi* plantam ſcribit Pona, atque copioſiſſimè propè Vrbem prouenire ad Meridiem: nuſquam autem alibi in tota Europa ſponte naſci. Frequentem tamen in Hiſpaniæ agro Valentino reperiri tradit Cluſius. In Ægypto verò coli ex Bellonio habemus. Germinat Vere & Æſtate, Autumno bulbuli leguntur, & Vere ſeruntur, in plures multiplicandi.

Excalefaciunt illi & humectant primo ordine, leniunt, læuigant, emolliunt, morbiſque pectoris conducunt. Veronenſes qui pro Bellariis veſcuntur, *Zizolas terreſtres* vocant: Veneti *Dulzolini*, Hiſpani & Luſitani *Iunca auellana.*

Caceras Garciæ, Traſium & Tuberum modo in Goa prouenieus, ac quem *Cyperum eſculentum* inſcribit Caſparus Bauhinus, omninò huc referendus videtur.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIUM CLASSI XIX. ADDENDA.

Ad Titulum Cæpa vel Cepe,

Mantiſſa.

Vbique ferè prouenit Cæpa, nullumque Cœli ſtatum reſpuit, ſed tepediore gaudet. Floret Iunio potiſſimùm menſe, deinde ſemen profert, quod non antè legendum quàm cùm nigrum colorem præ ſe fert, qui maturitatis eſt index. Id autem ab auibus non attingi creditur, quapropter terrâ negant obrui debere.

Totam Cæpam quarti eſſe excalefacientium ordinis ſcribit Galenus. Longa acrior eſt Dioſcoridi quàm rotunda: item flaua quàm candida, & ſicca quàm viridis, & cruda quàm cocta aut ſale condita. Omnes tamen mordent, ait, flatus gignunt, appetentiam inuitant, ſitim mouent, extenuant, &c. *Vſum particularem* norunt Practici, Seplaſiæ & Culinæ. Si autem Cæpæ ſucco ſcribantur Literæ, eas in aſpectum producit calor ignis.

Cæterùm miranda duo in Cæpæ natura: I. Vegetiore habitu Cæpam eſſe & lætiorem congerminare, decidente & ſeneſcente

Lunâ,

Lunâ, contrà quàm frugibus, herbis, arboribus, & Ælurorum oculis eueniat. II. Cæpam, ſiue edatur, ſiue oculis admoueatur, Lachrymas ciere: cùm tamen nec Naſturtium, nec Allium, nec alia æquè calida, & magis mordicantia, Lachrymas cieant. *Nos* in Hiſtoria noſtra magna Cauſſas rimamur: Conſulat Lector. Quoniam verò κόρας συμμύειν ποιεῖ Cepe, κρόμμυον Græcis dictum fuit.

Habetur porrò Cæpa inter Antiquorum frugalitatis Mnemoſyna: vnde Varro: *Aui & Ataui noſtri*, inquit, *cùm Allium & Cepe verba eorum olerent, optimè tamen animati erant.*

Ad Titulum BVLBVS,

Mantiſſæ.

Qui ab effectu VOMITORIVS BVLBVS vocatur, folia habet, inquit Dioſcorides, multò lentiora quàm ESCVLENTVS: radicem autem ſimilem, cortice nigro. Qualis autem Herba *Vomitorius* ſit *Bulbus*, hodie non cuiuis notum, vt ſcitè aiunt Cordus & Turnerus.

CIBARIVM omnibus notum ait Dioſcorides, & Scillæ ſimilem eſſe atque amarum, & à Libia adferri. Cæterùm plurimas illi aſſignat virtutes, ſtomachóque commodum eſſe tradit, & Veneris concitatiuum: quam vltimam dotem in eo prædicat etiam Martialis, his verbis:

Quum ſit anus Coniunx, & ſint tibi mortua membra,
Nil aliud Bulbis quàm ſatur eſſe potes.

Ad Titulum SCILLA,

Mantiſſæ.

Scillas ſuas, *rubram* & *albam*, magnitudine pares faciunt Pena & Lobelius, nullaque, iis authoribus, Pomo Adami major. Eaſdem cum illis à colore petitas Differentias habet C. Bauhinus, ac tertiam addit quam Hiſpanicam vocat: Eaque, quoniam generi Cæpaceo congener eſt, & locis mari propinquis delectatur, CÆPA MARINA appellatur.

Sponte naſcuntur Scillæ copioſiſſimè in Balearibus Inſulis, ac per Hiſpanias, atque etiam in Sicilia & Apulia, maximè apud Mare. Tranſlatam verò in hortos variis locis obſeruauimus, Venetiis, Patauij, Lugduni, Geneuæ, Baſileæ, & alibi.

Ter autem floret, triplici floreſcendi tempore, vel triplici illo nexu, tria ſationum tempora oſtendens.

Sunt qui albam vulgarem *Pancratium* eſſe cenſent, & à Rubra plurimùm differre: *Nos* verò non niſi in colore diſcrimen animaduertimus: magnitudo enim & alia eadem. Eligenda autem bene alba & magna, meliorque quæ alteri connexa eruitur, ſola enim & ſingularis eſt venenoſa.

Calida eſt & ſicca in ſecundo gradu, varioſque in Medicina præſtat vſus, præſertim ad Theriacam, ad cerebri & neruorum frigidos affectus: atque ad paranda Mel, Oxymel, Vinum & Acetum Scilliticum: quorum quæ ſint *Virtutes* norunt Seplaſiæ, & *Nos* in Hiſtoria noſtra magna expendimus. *Hæc non capit.*

Admirandum certè in Scilla, vt & in Narciſſo, euenit. Cùm enim reliquorum, tum ſatorum tum germinantium, ſuo tempore folium primò oriatur, deinde poſteriùs caulis, in his primò caulis.

Ad Titulum HERMODACTYLVS,

Mantiſſæ.

In montanis pratis aliiſque locis ſatis magnâ copiâ reperiuntur Hermodactyli: ſuntque, vt Colchicum, Autumni munus. Calefaciunt & ſiccant initio ſecundi ordinis: craſſam pituitam ab articulis purgant, adeóque articulis ſtudent & dicati ſunt, vt interno & externo pariter vſu eorum languoribus ſubueniant: vnde articularium dolorum Theriaca ab Auicenna nominantur. Laudatur autem Hermodactylus qui intùs & extùs albus, læuis, ſolidus & æqualis ſit: vt habet Verſus:

Laus tibi de iure datur Hermodactyle dure,
Ac ſolidus ſi ſis, albi cui ſigna coloris.

Ad Titulum COLCHICVM,

Mantiſſæ.

Colchicum hoc pro *Colchico Syrico & Alexandrino* exhibent Scriptores plærique omnes, excepto Cluſio, qui Tulipæ Apenninæum genus eſſe cenſet. Minoribus exit *foliis* anguſtioribus & magis acuminatis: *caule* rotundo, *flore* grandiore, & radice bulboſâ, euidenter ſciſſâ, lacteoque ſucco prægnante.

Cæterùm, atteſtante Turnero, prudenter monet Matthiolus, non ampliùs Colchici radicibus pro Hermodactilis eſſe vtendum: quem errorem Serapio ac Mauritani Medici, non aduertentes, vel negligentes Dioſcoridis monita, contra Galeni, Pauli, Nicandri & Plinij mentem perperàm inuexerunt.

Turcas Colchici floribus vti cùm inebriari volunt, legitur apud Hiſtoriam Lugdunenſem, eoſque vino in quo ij macerati fuerint epoto, adeò ſtupidos reddi vt in ecſtaſim abeant: Ad extirpandos verò latos pudendorum pediculos conferunt plurimùm radices, ſi contundantur, & in aqua coquantur, quâ locus affectus abluatur.

Icon eſt Colchici eſt latifolij Byzantini, foliaque & bulbum tantùm exprimit.

Ad Titulum LILIVM,

Mantiſſæ.

In Lilij facultatibus enarrandis multi ſunt Dioſcorides, Plinius, Galenus & Recentiores, quorum ſententias huc referre non vacat, eas in Hiſtoria noſtra magna recenſemus. Paucis itaque vt rem expediamus: Flores mixtæ ſunt naturæ: radix, bulbus & folia diſcutiunt, deſiccant & mundificant. *Oleum* quod ex floribus fit, Vim habet diſcutiendi & emolliendi. Si verò ex iis deſtilletur *Aqua*, ea ægrè parturientibus vtiliter potanda datur, additis præſertim Croco & Caſſia, eademque à Mulieribus ad faciem extergendam, & à rugis vendicandam adhibetur. Serpentium ictibus auxiliantur illita folia. Radix decocta: ac tumoribus dureis applicata, eos maturat: Vulneribus verò impoſita, ſarcotica habetur: Si verò prægnantis Ventri imponatur, partum promouere creditur.

Ad Titulum CORONA IMPERIALIS,

Mantiſſa.

A Dodonæo ſumus alieni, qui inter *Lilia Syluestria* recenſet: vt & à Cluſio & Camerario, qui ad *Dioſcoridis Hemerocallidem* referunt.

Ad Titulum ACORVS vel ACORVM,

Mantiſſæ.

Acorum folia Iridi ſimilia habere, ſed anguſtiora, & radices non diſſimiles, ſed perplexas & obliquas, atque albas, & in ſuperficie geniculis diſtinctas, tradit Dioſcorides. Iridis folia illi etiam tribuit Plinius, radices nigras. Apud Theophraſtum nihil obſeruauimus quod Acoro Dioſcoridis reſpondeat. Et pro Acoro apud eum legendum ἄκορνα vel ἄκιρια, quod, cæcutientes, non obſeruarunt Anguillara, Scaliger, Robertus Conſtantinus, ac Pena & Lobelius.

Acorum autem Veterum eam eſſe radicem quæ Germanis Kalmus/ Latiniſque & Officinis *Calamus aromaticus* nuncupatur, rectè ſentiunt Syluius, Cordus, Brunfelſius, Tragus, Manardus & multi alij docti. *Calamum* enim *illum aromaticum* non eſſe *verum Calamum*, contra Monachos & Amatum, rectè ſtatuunt Manardus, Fuchſius, Matthiolus, Hermolaus; Tabernamontanus & Aduerſaria.

Ad Titulum ZINZIBER,

Mantiſſæ.

Eruitur nonnunquam radix ZZ. pondo vnciarum duodecim: nec plus agit in profundum quàm ad tres vel quatuor palmos, Arundinum modo: nec omnibus radicibus eſt eadem amplitudo.

Calefacit ordine tertio, coctionem iuuat, & ventriculum imbecillum roborat, variiſque condimentis admiſcetur. Tenella radix cum Oleo & Aceto in Acetariis ſuauiter editur: ſed quis tenellam habet? Noſtro cœlo certè non poteſt cicurari.

ZEDOARIA, ZVZVMBET.

Zedoaria *Zador*, *Zeduar*, *Geiduar* & *Zadura* dicta, radix rotunda eſt, Zinziberis faciem referens, ſed odoratior minuſqúe acris. Deuehitur è Sinarum regione, & ab extremis Indiæ finibus. Affinis eſt *Zurumbetho*, Sed vulgatior & notior, quamuis vtraque planta Europæ ferè inuiſa. Cypero ſimilem eſſe vult Auicenna, alij Coſto.

Tres Zedoarias facit Caſparus Bauhinus, *longam*, rotundam & *tuberoſam*, ſed magno errore. *Nos* cum reliquis plæriſque omnibus vnicam tantùm ſtatuimus. Calefacit autem & ſiccat ordine ſecundò, flatus diſcutit, alui tineas necat, colicis doloribus opitulatur, & Antidotis optimè admiſcetur.

ZERVMBET, Zedoaria & Zinziber plantæ ſunt, vt dictum, peregrinæ & cognatæ, ſed vix cognitæ omnibus omnes. Eſt autem Zerumbet graminea ſtirps, quæ partim ſeritur in prouincia *Malauar*, partim ſponte prouenit in quibuſdam ſyluoſis illius prouinciæ locis, atque ibidem *Zinziber Sylveſtre* vocatur: eius ſiquidem vultus, vt & radices, cum Zinzibere magnam habent affinitatem. In Zurumbet tamen omnia majora, longiora & latiora. Zerumbet verò inopiâ, Zedoaria poni rectè poteſt: nam vtraque planta, vt nominis, ſic virtutis, atque etiam generis, ejuſdem non malè putatur.

Ad Titulum AMBLATVM,

Mantiſſa.

An Plinij Ægolethron? An *Dentariæ ſpecies*, vt ſtatuit Matthiolus? An *Leimodori genus*, vt ſtatuit Dodonæus?

Ad Titulum ARVM,

Mantiſſa.

Arum in primo tantùm gradu calidum & ſiccum eſſe ſtatuit Galenus. At noſtrum in tertio calidum & ſiccum eſſe certum eſt, quò fit vt noſtrum *Arum* Dioſcoridis *Arum* non eſſe plurimi exiſtiment. Attamen cùm Arum non æquè acre ſit vbique, cur noſtrum pro Dioſcorideo non habendum ſit minimè videmus.

Aſtergit *Arum*, attenuat, aperit, incidit & prouocat. Menſes ciet, partum promouet, & ad varia alia vtile eſt. Mulieres ex radicibus Aquas ſtillatitias ad fucum parant. Calculoſis confert Ari herbæ & radicis contuſæ ſuccus cum vini cochlearibus tribus quinquies jejuno ventriculo aſſumptus. Partus omnium animalium extrahit Arum, ait Plinius, naturæ oſtio circumlitum. Quomodo verò eius foliis & radicibus à menſis arceantur Paraſiti, ſatis notum eſt: ardentibus autem poſt eius vſum faucibus, remedio ſunt butyrum recens & lac, illud ſenſim deglutitum, hoc, ſi in ore aliquantulùm detineatur, fiatque ex illo ſemel atque iterum gargariſma.

Ad Titulum DRACVNTIVM, ſive DRACVNCVLVS,

Mantiſſa.

Diſſonant multùm circa hanc materiam Scriptores: aliis Dracunculum ab Aro ſeparantibus, aliis vnum & idem eſſe exiſtimantibus. Theophraſtus & Plinius *Arum* cum *Dracunculo* confundunt: Aëtius confuſè etiam ſparſim de D*racuntio* ſcribit: Dioſcorides *Dracunculi* quatuor videtur feciſſe genera: *Dracunculum majorem, Dracunculum minorem, Arum & Ariſarum. Minorem* eius D*racunculum* non noûere Galenus, Paulus, Apuleïus & Serapio, nec etiam nouimus *Nos*: vnde alterum ex Dioſcoridis Dracunculis non immeritò inter eius notha reponunt Marcellus & alij docti.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XX. ADDENDA.

Ad Titulum MEDIVM DIOSCORIDIS,

Mantiſſæ.

MEdium, Dioſcoride authore, in ſaxis & opacis naſcitur: *folia* habet Iridis: *caulem* tricubitalem: & in eo *florem* grandem, purpureum, rotundum: quem ſequitur *ſemen* Cnici, minutum. *Radix* dodrantalis, craſſitudine baculi, guſtu acerbo. Cùm itaque in Media duntaxat naſcatur *Medium*, id in noſtris regionibus incognitum fermè eſſe, minimè mirum. Contrarias porrò, Dioſcoride & Galeno judicibus, ſemen & radix poſſident facultates: ciet enim menſes illud, hæc ſiſtit. Cùm verò Medio folia Iridis tribuat ille: Librariorum id culpâ factum cenſent cum Oribaſio plurimi, qui Intybacea folia Medio aſſignant: faciliqúe lapſu ἴριδι pro σέριδι, legere potuêre nonnulli.

EPIMEDIVM, vt habet idem Dioſcorides, *caulis* eſt non magnus, Hederæ *foliis*, denis aut duodenis, neque *florem* neque *fructum* ferens: radice tenui, nigra, graui odore, & guſtu fatuo. Naſcitur in humidis. Folia cum Oleo trita, facto ex iis Cataplaſmate, mammas increſcere non ſinunt: Radix conceptum adimit: folia trita quinis drachmis, poſt menſtruas purgationes, quinque diebus in vino pota, præſtant mulieribus ne concipiant.

Sua de *Epimedio* ad verbum fermè à Dioſcoride mutuati Plinius & Galenus. Nec meliùs *Medio* notum hodie *Epimedium*, Hallucinantur enim turpiter qui *Trinitatis herbam* eſſe cenſent.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XXI. ADDENDA.

Ad Titulum RAPVM,

Mantiſſa.

Rapi domeſtica radix, authore Matthiolo, calefacit & humectat, ſemen verò calidum eſt & ſiccum: ac cùm etiam ſit amarum, abſtergit, aperit, & digerit, atque Variolas & Morbillos, ſemidrachmæ pondere ſumptum, ad cutem pellit. Id, vtpote flatulentum, Venerem excitare, ex Galeni doctrina habemus. Rapa nutriunt admodum, vrinam cient, inflant, genitale ſemen augent, fauceſqúe & thoracem leniunt. Appenſa verò inguinum morbis peculiari quadam proprietate mederi traduntur.

Ad Titulum NAPVS,

Mantiſſa.

Glareoſis ſabuloſiſque terris meliùs exit, eodemque loco, tempore & modo, quo Rapum, ſeritur, perficitur & colligitur. Diutiùs verò durat, vt pote qui Aprili adhuc in cibis ſapit: Geneuæ & Lugduni tunc temporis adhuc in vſu.

In ſecundo ordine calidus eſt, & in primo humidus. Radix in cibo cocta, inflat, modicumque alit. Semen potum venenorum vires hebetat. Externè verò Naporum idem vſus qui Raporum.

Ad Titulum RAPHANVS, ARMORACIA,

Mantiſſa.

Theophraſto, Plinio & Galeno authoribus, Radix [Raphanus,] gaudet frigoribus, Auſtrinis atque ſerenis temporibus celeriter cauleſcit; Bis anno ſeritur, fimumque odit, paleâ contentus. Vitibus autem adeò eſt inimicus, vt ſi circum eas feratur, diffugiant. Laudantur præcæteris, Hetruriæ, longi, teretes, teneri, nec admodum acres: Argentinenſium verò parui illi delicati, rotundi, al-

bi, ac

bi, ac nonnunquam etiam nigri, quos haud temerè alibi admodum frequentes reperias.

Obſonium potiùs quàm alimentum eſſe ſcribit Galenus, atque ordine tertio calefacere, deſiccare verò ſecũdo: quin & ſemen plantâ efficacius eſſe, &c. Radicula [Raphanus,] ait Dioſcorides, flatus gignit, excalefacit, ori quidem grata, at ſtomacho incommoda: ructus mouet, vrinas ciet, &c. Fertur, inquit Plinius, in Templo Apollinis, vt Græca fert vanitas, Delphis adeò cæteris cibis prælatus Raphanus, vt *ex auro* dicaretur, Beta *ex argento* tantùm, Rapum *ex plumbo*. Extremæ autem prorſus acredinis eſt ARMORACIA: aperit, pellit, incidit, prouocat, extenuat, abſtergit, menſtrua ciet, vrinamque & arenas valenter deiicit. Tritum cum vino, aceto & melle, condimenti vice, appetentiam facit: verùm caput lædit, & nidoroſas eructationes ſuſcitat.

Ad Titulum BARBAREA, SCOPA REGIA, DRABA,

Mantiſſa.

Valde excalefacit & reſiccat *Barbarea*, vt pote ſapore acris & facultate Naſturtio aſſimilis, editurque in acetariis Hyeme. Vulnerariam autem eſſe herbam, & eius temperamentum & experientia docent: mederurqûe Scorbuto non minùs ac Naſturtium. Ex ea verò cum immaturorum Aurantiorum aqua tepida mirabile ad Podogram, Gonagram & Iſchiadem paratur medicamentum, de quo in Hiſtoria noſtra magna.

Scopam regiam Veterum alij Dioſcoridis *Bumium* faciunt, alij *Tagetem*, alij *S. Iohannis Herbam*, *Barbaream* nonnulli, alij *Sideritim*. Ita verò de SCOPA REGIA tradit Plinius, vt non regias, ſed diſſolutas Scopas, eum tradidiſſe dixeris. Sic nec *Nos* in tanta Veterum & Iuniorum diuerſitate, quicquam habemus quod concludamus.

DRABÆ lignoſa eſt *radix*, alba, minimo digito minor: *caules* recti, cubitales, ramoſi: *folia* ab imo ad ſummum crebra, alternatim adnaſcuntur, omnia vniformia, acuminata, hirſuta, ſerrata.

Floſculi Eryſimi, luteoli, quadripartiti: Siliquæ tenues & longiuſculæ, *ſemen* continentes tenue, longum, ſtriatum, ruffum. Floret Iunio, & montium eſt incola.

Ad Titulum SISYMBRIVM, SOPHIA, SIVM, LAVER:

Mantiſſa.

Sic iiſdem natalibus cum Siſymbrio aquatico gaudet Sium, vt rati admodum, teſte Matthiolo, ſint riuuli quibus illud innatet, qui hoc etiam non habeant. Minimè verò ſunt audiendi ij qui Naſturtium aquaticum SIVM ſive LAVER eſſe contendunt: cùm & folium eius apertè refragetur, atque in totum etiam reclamet odor.

Ad Titulum SESAMVM,

Mantiſſa.

Seſamum per *caulem* cubitalem folia habet ſemuncialibus pediculis hærentia, craſſiuſcula, ex atro virore nonnihil rubentia, oblonga, acuminata, ſubinde tamen ſinuata: ex quorum alis *flores* emicant calathi formâ, oblongi, albi: hinc naſcuntur *ſiliquæ* rectà ſecundum caulem aſcendentes, quatuor coſtis donatæ, in quibus *ſemen* dulci albâ medullâ præditum.

Moderatè calidum ait Galenus, ac viſcoſi & pinguis multùm in ſe habere. Plantæ decoctum vtile eſt ad ophtalmias, tuſſim, pleuritidem, peripneumoniam, ac tumores duros & ſcyrrhoſos. In Clyſteribus ad colicos dolores, leniendam aluum, & mouendas menſtruas purgationes. *Seminis* ad cibum vſus eſt antiquus, ſed pauci nutrimenti. *Oleum* quod ex eo fit, vt tradit Meſues, impinguat, ſemen auget & aſperam arteriam lenit. *Syris* dicitur Ægyptiis, apud quos bibunt id mulieres in balneis, vt impingueſcant.

Ad Titulum NOLI ME TANGERE,

Mantiſſa.

Mercurialem vocauêre Fuchſius & Tragus, ſed perperàm, vt rectè in Adverſariis monent Pena & Lobelius. Multò adhuc minus *Tithymalus leptophyllos* erit, vt vult idem Tragus: nec enim folia, nec flores, nec ſemina reſpondent. *Apocynon* minus appellabat Geſnerus, *Herbam* impatientem quidam, & nonnulli, à turgentibus folliculis, *Herbam Hydropicam*.

De *viribus* & *facultatibus* non convenit inter Scriptores. Dodonæus Impatientem herbam deleteriam eſſe ſcribit: alij verò, inter quos Geſnerus, ad calculum & promouendam vrinam, ejus decoctum commendant.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XXII ADDENDA.

Ad Titulos IBERIS, LEPIDIVM,

Mantiſſa.

Recitat ex Damocrate Galenus Medicum quemdam amicum ſuum in *Iberide* curatum fuiſſe herbâ: quam, cùm nomen ejus nunquam andiuiſſet, idque etiam ipſum ignoraret, is à quo illius vſum didicerat *Iberidem* nominauit, appellatione ductâ à regione in qua amicus ejus curatus fuerat. Ejus verò effigiem affabrè depingunt Iambici ejuſdem Damocratis Verſus:

Herba hæc vbique multaque frequens naſcitur,
Monumenta iuxta antiqua, muros & veteres,
Tritaſqûe quondam publicè pedibus vias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis Agricola.
Semper vireſcens, foliis *Naſturtij*
Florentibus Vere, attamen majoribus.
Caulem *cubitalis longitudinis gerit.*
Paulò minorem, aut rurſus ampliorem. Ab hoc
Æſtate pendent folia, donec multa Hyems
Sarmentitiam deducat hæc ad imaginem, &
Dejecta & exſiccata depereant gelu.
Adnata radici tamen cernes alia.
Æſtate florem *fert colore lacteo*
Multum, tenuem, variumqûe valde, cauliculis.
Ad quem ſequitur ſemen *penitùs ſic exiguum,*
Viſum ferè vt fallens, oculos quoque effugiat.
Odorem habet radix *inde acerrimum,*
Vero ſimilem quàm maximè Naſturtio.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XXIII. ADDENDA.

Ad Titulum ALTHÆA, IBISCVS,

Mantiſſa.

Plinium miramur de *Ibiſco* eadem quæ de *Althæa* ſeorſim aliquot locis prodidiſſe; & de illo, vt ab hac diuerſo, ſcripſiſſe: cùm vnum & idem ſint Dioſcoridi, Galeno, & cæteris Græcis. *Interdum bonus dormitat Homerus.*

Ad Titulum Beta,

Mantiſſa.

Quid interſit inter *Betam* & *Blitum* ignorant nonnulli qui ſe pro Stirpium peritis venditant, ac præſertim Monachi in Meſuem, qui Betam cum Blito turpiter confundunt. Sic Dorſthenium Betam nunquam guſtaſſe, nedum vidiſſe credimus, qui *Braſſicam* pro Beta monſtrat. Ac manifeſtè etiam veritati contrariatur Cornarius, qui ſolùm ex radicibus, & non etiam ex foliis, Betam albam & nigram agnoſci poſſe falſò contendit: *at non omnes vt ipſe cæcutiunt.*

Medicos & Culinarios particulares Betæ vſus ſtudiò prætermiſimus: Addemus tantùm Betam calidam haberi, nitroſæque eſſe facultatis, quâ digerit, exterget, & per nares purgat. Validiorem autem eſſe albam, & magis in radice quàm in aliis partibus: coctam verò nitroſitatem exuere, atque in nigra quippiam adſtrictionis adjunctum. Ad Betarum porrò cocturam Vinum & Piper expeti declarat Martialis, his verbis:

Vt ſapiant, inquit, *Fabarum prandia Beta,*
O quàm ſæpe petet vina Piperque Cequus.

Cæterùm Sylveſtris Betæ nomine variæ donantur Plantæ: *Limonium Tragi, Trifolium paluſtre, Lampſana, Biſtorta, Pyrola, Myoſotis, Plantago aquatica, Potamogeton, Carduus pratenſis & Lapathum.*

Ad Titulum Bonvs Henricvs,

Mantiſſa.

Vulneraria eſt herba *Bonus Henricus* ac mirificè ad ſordida purganda & glutinanda vlcera confert: vulneribus trita impoſita, probatiſſimo experimento, vermes qui in iis nati ſunt facit excidere: Fuchſius: Subſcribit Fuſchio Dodonæus, ac inſuper addit folia cum oleribus cocta atque eſitata, lubricam reddere aluum: præferremus tamen Nos Spinachiam, herbam inter omnia Olera laudatiſſimam atque gratiſſimam. Radicis ſuccus illitus ſcabiem ſanat, & cutis maculas extergit, præſertim ſi cum aceto miſceatur.

Se verò ignarum Botanicum oſtendit Dorſthenius, dum ſub *Colubrina* nomine ponit Iconem Boni Henrici, & Xhürwurtz nominat.

Ad Titulum Corchorvs, Melochia,

Mantiſſa.

De Corchoro ſilet prorſus Dioſcorides; eum verò Oleraceis annumerat Theophraſtus: & iis quæ ſponte naſcuntur, ac quibus plæræque Gentium vtuntur, Plinius. Variæ autem ſunt huius vocis Lectiones, κόρχορον enim habet Suidas: κόρχορον Heſychius, & alios κέρχορον legere notat Hermolaus. Fecit porrò eius amator *Diverbio* locum, quo *Corchorus inter olera* dicitur.

Sunt qui Anagallidis ſpeciem faciant, qui Angelicæ, qui Bliti, & qui Piloſellæ. Eorum verò *Nos* opinioni ſubſcribimus, qui Melochiam Serapionis eſſe ſtatuunt.

Ad Titulum Mercvrialis,

Mantiſſa.

Herbâ hodie in Enematibus nihil frequentius: & ſucco itidem plurimùm vtuntur Seplaſiæ ad *Mel Mercuriale* conficiendum, quo, ad ſopitam vim expultricem excitandam, & ad ciendam atque detergendam ac eluendam aluum, nihil aptius. Tolluntur etiam, vtriuſque Mercurialis ſucco, vel tritis foliis parti appoſitis, omnis generis *Verrucæ.* Et, vt ſcribit Galenus, ſi quis eius periculum facere voluerit in Cataplaſmate, ſanè admodum eam eſſe digerentis experietur facultatis. Mirum verò quod tradunt Dioſcorides & Plinius: Si fœminæ poſt purgationes admoueatur Mercurialis fœmina, tritaúe bibatur, vt fœminæ concipiantur efficere: ſin verò Maſcula, marem generari.

Ad Titulum Cynocrambe,

Mantiſſa.

Cynocrambes caput apud Dioſcoridem, quo *Maſculam* tradit, adulterinum eſſe, & illi accreuiſſe exiſtimarunt Marcellus & alij: tum quòd neque Theophraſtus, neque Galenus, neque Paulus, neque Aetius, illius Cynocrambes meminerint, tum etiam maximè, quòd in Veteribus Codicibus non reperiatur.

Alterius verò Cynocrambes Galenus, Paulus & alij, atque etiam Dioſcorides, meminêre ſub nomine Apocyni, de quo ſuo loco.

Ex Recentioribus nonnulli pro Cynocrambe *Alſinem fœtidam* tradunt. Ruellius & Officinæ magno lapſu *Atriplicem Sylueſtrem* faciunt: Trago, Thalio, Lonicero & aliis, dicitur *Mercurialis ſylueſtris*: Cæſalpino *Mercurialis altera*, ſiue montana. Plærique omnes alij *Cynocramben* ſimpliciter nuncupant: ſibi verò ignotam profitetur Anguillara.

Ad Titulum Phyllon,

Mantiſſa.

In multis Hiſpaniæ, Galliæ Narbonenſis & Belgij, locis ſecundum vias naſci vtrumque Phyllon ſcribit Cluſius, cujus Figuras habemus, ſed per Pictorem & Sculptorem corruptas. Geneuæ Nobis prouenit in horto, & circa Monſpelium plantas has vidimus florentes, & ſemina ferentes, Aprili, Majo, Iunio, Iulio & Auguſto menſibus.

Vires quod attinet, Arrhenogoni potu maſculi ſexus fieri partus, vt Theligoni fœminini, ex Veterum antè citatis monumentis habemus. Salmanticenſes vtriuſque decoctum omnibus animalibus à cane rabido demorſis propinant.

Ad Titulum Lapathvm, Rvmex, Oxylapathvm,

Mantiſſa.

Confuſè de Lapatho ſcripſere Veteres. Theophraſtus, qui duo tantùm genera tradit, ſylveſtre ſcilicet & Vrbanum: Oxalidem cum Oxylapatho confundere videtur. *Plinius* ſibi minùs conſtans, modò Lapathum ſatiuum, modò ſylveſtre, Rumicem vocat. *Dioſcorides* quinque Lapathi genera facit: Paluſtre, Sylveſtre, & Hortenſe, id quod Oxalidis nomen obtinuit, & Hippolapathum: ſed indiſcretè & perturbato, nec eo quo ſolet ordine, de iis ſcripſit. Galenus tria Lapathi genera facit: Lapathum ſimpliciter dictum, Oxylapathum & Hippolapathum. Sed Oxylapatha, ex quibus quoddam ab ὄξος, id eſt, ab acido ſapore, aliud verò ab ὀξύς, ob folia acuta, nomen ſortitum eſt, confundere videtur. Sic obſcurus eſt in Lapathi generibus aſſignandis *Aëtius.* Sic *Auicenna* & Serapio [perperàm ſubſcribente Matthiolo,] Lapathum omne ſine diſcrimine *Acetoſam* nominant, ad ſaporem referentes quod ad foliorum figuram retulit Dioſcorides.

Hippolapathum autem Graci, quaſi grande Lapathum dicunt, magnis ampliſque rebus *Bu* & *Hippo* præponere ſoliti, à Boue & Equo, excellentis magnitudinis animalibus, magnitudinem mutuantes, vt in Hippomarathro & ſimilibus. Quod porrò hîc pingimus *Lapathum*, Tabernæmontano, Schvvenckfeldio & Caſparo Bauhino, dicitur Lapathvm Acvtvm Crispvm.

Ad Titulum Lapathvm Maivs Rhabarbarvm Monachorvm.

Mantiſſa.

Herbam peregrinam eſſe ait Tragus, primùm in Hercynia ſylua repertam, ac poſtea in Cœnobiis Monachorum excultam: vocatque Hippolapathum & Rumicem grandem, ab aliis Rumicibus in eo tantùm differre tradens quòd folio & caule magis rubeat & procerior ſit.

Ad id Nos ſatiuum id & magnum Lapathum quod circa Lauſannam, nobile Allobrogum oppidum, prouenire, atque ibi *Lampe* & *Lampade* vocari, ſcribunt Tragus & Geſnerus, ac quod etiam *du Lapais* inſcribit Hiſtoria Lugdunenſis, referimus, & Rhabarbarvm Monachorvm eſſe putamus.

Hanc

Hanc autem Lapathi vel Rumicis ſpeciem, quæ, tum ſponte in nonnullis locis prouenit, tum in pluribus hortis ſeritur, non eſſe verum RHABARBARVM, vt magno errore vulgò creditur, ſcitè oſtendunt Syluius, Cordus & Matthiolus. Sed RHA & Rhaponticum Monachorum à plæriſque Scriptoribus dicitur: & *Lapathum maximum, Hippolapathum, Lapathum ſatiuum, Lapathum latifolium, & Hippolapathum ſatiuum, Rumex ſatiuus, Galeni Hippolapathum, & Lapathi Dioſcoridis 2. ſpecies.* Goropio in Vertumno *Patientia.*

Radix digerit, abſtergit, prouocat, mundat, aperit: bilem flavam & humores ſeroſos educit, auriginem ſanat, renum calculos pellit, &c. Succus ejus ſcabiem, alphos, lentigines & alias cutis infectiones exterit. Modum vtendi hic non adſcribimus, cum norunt Practici. Qui verò Rhabarbaro ſubſtituunt, duplici doſi vtuntur. Nec mirum hujus Lapathi radici vim purgandi à Recentioribus tribui, cùm Dioſcorides ipſe omnium Rumicum olus decoctum aluum mollire, & radices ex vino coctas auriginem ſanare, teſtetur. Hujus autem folia in Oleribus eduntur ad emolliendam aluum.

Ad Titulum LAPATHVM SANGVINEVM,

Mantiſſa.

Dodonæo dicitur Lapathi quarti ſpecies altera, parua & ſylueſtris, tota rubra. Reperiri autem ait in hoc genere totam candidam, inſtar niuis: At perperam eos omninò facere, qui ſuccum ejus *Officinarum ſanguinem draconis* vel nuncupent vel ſuſpicentur.

Ad Titulum RHAPONTICVM,

Mantiſſa.

In multis hodie cultioribus hortis alitur & lætè viret Rhapontici nomine planta quæ Antiquorum Rhapontico omnibus notis conuenire exiſtimatur: ita vt noſtrâ ætate non ſit ampliùs rarum Rhaponticum.

Valet ad ſtomachi imbecillitatem, ad lienoſos, hepaticos & coxendicum dolores, ad conuulſa, rupta & febrium circuitus: nec non ad venenatorum animalium morſus, atque Antidotis admiſcetur.

Toto autem cœlò errare meritò creduntur, qui Rhabarbarum aut Centaurium maius eſſe ſtatuunt: quamuis magna illi cum iis plantis ſit affinitas.

Ad Titulum RHABARBARVM,

Mantiſſa.

Rhabarbarum RHA Recentiorum Fuchſio appellare placuit, quia veteribus Græcis Theophraſto, Dioſcoridi & Galeno, atque inter Arabes Serapioni & Auicennæ incognitum fuit. Recentioribus autem Græcis, Paulo, Actuario & Nicolao, quibus ſimpliciter ῥᾶ dicitur, celebratum. Ejus autem *duo* faciunt *faſtigia*: Vnum, quod illis Rheum barbaricum, quoniam ex Barbaria vocata deportatur: & Alterum, quod *Indicum* vocant, propterea quòd ex India, aut locis Indiæ proximis [Scenitarum agro, vnde etiam *Scenitícum* dictum,] affertur.

Meſuæus tria facit Rhei genera: vnum Indicum, quod *Rauid Sceni* appellat, omnium præſtantiſſimum: alterum quod *Barbareum*, generis nomine, vocat: & tertium Turcicum, omnium ignauiſſimum.

Sic illi de Rhabarbari *natalibus* & *generibus.* Aſt aliter Acoſta, Ludouicus Romanus & Garcias, qui omnes in Chinarum ſolùm regione prouenire ſcribunt. Nullum eſt, ait Garcias, Rha Barbaricum aut Indicum, ſed ſolummodò Chinenſe: omneque id quod in Indiam, Perſiam & Europam importatur, in Chinarum regione naſcitur: vnde per Tartariam Ormuz & Alepum defertur, inde & Alexandriam, & tandem Venetias, ac in reliqua Europæ regna. Parum itaque inter hos & illos conuenit de Rhabarbari natalibus: *Doctorum eſto iudicium.*

Vtrum verò Rhabarbarum Recentiorum à Rhapontico Veterum diuerſa res ſit, nec-ne, magna inter Scriptores agitatur Controuerſia. Diſcrimen inter ea faciendum concludunt Manardus, Matthiolus & alij, ex eo quòd Rhaponticum nullo odore commendatur, dejectionemq; minimè molitur; quòd non eſt amarum ſed ſubacre: quòd non eſt aridum ſed lentum: non compactum ſed rarum: non ponderoſum ſed leue. *Alterum* verò ab altero minimè diſſidere volunt Ruellius & alij, & ſi qua differentia reperiatur, eam non aliunde prouenire, quàm à regionum vbi gignitur diuerſitate, & cœli clementia vel inclementia. Rhaponticum Rhabarbaro ſimile, ſed non idem, dicit Bellonius. *Nos* cum Syluio litem ſub judice relinquimus.

Cæterùm inter benigna purgantia præſtantiſſimum eſt Rhabarbarum: cujus radix calida & ſicca eſt in initio ſecundi ordinis, bilemque è media corporis regione, vt & pituitam, abſque vlla naturæ concitatione aut vehementia, educit. Hepar roborat, atque omnibus quæ ab eo pendent malis plurimùm confert: ob id *Iecoris anima & vita* dicta. Vſum peculiarem, & varios vtendi modos, non eſt noſtri Inſtituti hic declarare. Norunt Practici & Seplaſiæ.

Ad Titulum FAGOTRITICVM;

Mantiſſa.

Fagopyron & Fagotriticum inſcribitur, quaſi Triticum Faginum, quòd Faginam glandem, & formâ triquetrâ, & colore ſordido, licèt quantitate multò minùs, ſemen quodammodò æmuletur. Alij *Tragopyron*, & *hircinum pabulum*, vocant. Cordo in Dioſcoridem dicitur *Frumenti genus Hederaceum*: Lonicero *Frumentum vaccinum*: Caſtori, Camerario, C. Bauhino & aliis quàm plurimis *Frumentum Sarracenicum*: quibuſdam *Frumentum Turcicum.*

Ocymum Veterum faciunt Tragus, Lonicerus & Tabernamontanus: At Matthioli, Dodonæi, Camerarij, & noſtro judicio, Ocymum eſſe non poteſt. Non Dioſcoridis & Plinij, quoniam illorum Ocymum planta eſt odorata: Fagotriticum verò planta ſapore & odore fatua. Nec etiam Varronis & Columellæ eſt Ocymum, cùm illis Ocymum ſit pabuli tantùm genus. Nobis verò Fagotriticum ſegetis genus. Sicque eſt euidentiſſimum Fagotriticum Ocymum non eſſe, ſed *Frugem nouam*, Veteribus non cognitam, vel ab iis neglectam, aut ſaltem ab iis non vſitatam.

Naſcitur, vt in Claſſibus dictum, qualicunque ſolo, neque vllum reſpuit. Gaudet imbribus, citò prouenit, ac celeriter matureſcit, biſque in anno ſeri poteſt: nempe Vere, Martio & Aprili, ac Autumno poſt meſſem, pabuli cauſa. Plæriſque Germaniæ locis vulgare eſt, nec Galliæ Italiæue incognitum.

Calefacit & humectat, authore Matthiolo, verùm non multùm à temperatis diſtat. Rura, cogente præſertim annonæ penuriâ, ex eo panes pinſunt, & pultem etiam non ingratam conficiunt. Minùs autem nutrit Fagotriticum quàm Triticum aut Secale, ſed plùs quàm Milium aut Panicum. Herbam viridem priùs quàm ſemen maturuerit, boues jumentaque paſcuntur. Semine Gallinaceum genus paſtum citiſſimè pingueſcit.

Ad Titulum THLAPSI FOLIIS GLOBVLARIÆ.

Mantiſſa.

Plantam hîc pictam reperimus in Rhætorum monte *Nombres:* necnon in altiſſimis montibus *S. Vrſino* vicinis, florentem Majo: C. Bauhinus obſeruauit in Baſileenſium monte Waſſerfall. *Alſine-foliam cum Myagri foliis* inſcribunt nonnulli: Nobis verò ad *Thlaſpi foliis Globulariæ* referenda videtur.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XXIV. ADDENDA.

Ad Titulum Lactvca,

Mantiſſæ.

Lactucæ, [Sylueſtris præſertim] nomine, variæ apud Scriptores donantur Plantæ: *Hieracij ſpecies variæ, Locuſta herba, Rapunculus Creticus, Galega, Anchuſa, Lathyris, Tithymali ſpecies nonnullæ, Muſcus marinus*, & aliæ, de quibus omnibus, ſub propriis earum Nominibus, ſuo loco.

Lactucæ autem ob varias ejus dotes varius etiam fuit olim vſus. Antiquitùs enim, quòd ebrietati obluctaretur, eamque prohiberet, in fine Cœnæ ſumebatur: poſt verò ad conciliandam appetentiam, in Cœnæ principio ſumi cœpta eſt, vnde illud Martialis extat:

Claudere quæ Cœnas Lactuca ſolebat auorum,
Dic mihi cur noſtras inchoet illa Cœnas?

Ad Titulos Cichorivm, Seris, Intybvm, Sonchvs, &c.

Mantiſſæ.

Cichorij varia nomina Cichoraceis obſcuritatem attulerunt: Genus enim pro ſpecie, ſpecies pro Genere, & vna ſpecies pro altera, ſæpe ponitur, eodemque nomine deſignatur. Nam Cichorio ſæpe hæc Nomina dantur: *Ambubeja, Picris, Intybum, Seris, Endiuia, Scariola, & Intybolachanum*, atque omnes *Hieracij, Cicerbita* ſiue *Sonchi, Chondrilla & Lactuca*, ſpecies, Cichorij nomine ſæpiùs donantur. Quin ſunt etiam qui inter Cichoria reponant *Hedypnoin Plinij, Cyanum & Heliotropium*: ſed magno errore, cùm ſui generis Herbæ ſint. Iulio verò Polluce authore *Cichorij* nomine olim ſolùm veniebant ſylueſtria omnia Olera.

Ad Titulum Cichorivm sylv. et sativvm,

Mantiſſæ.

Cichorium, Marc. Virgilio authore, peregrina Græcis vox eſt, quæ omnia Intyborum genera ſimul indicat: Etſi ab aliquibus ad amarum tantùm Intybum contracta fuerit. Et certè circa Cichoraceorum nomina titubare veterum Scriptorum ſententias facile eſt colligere, tum ex antè dictis, tum etiam ex eo quòd apud Græcos *Cichorium* nunc Satiuum nunc agreſte Intybum indicet, Picris verò ſemper agreſte, quemadmodum Seris ſemper ſatiuum: Apud Latinos autem *Cichorium* Intybum modò ſatiuum, modò agreſte denotet, Ambubeja verò ſemper agreſte. Vnde rectè concludit Marcellus Virgilius, antiquos Scriptores legentibus eſſe vtilius [contrà quàm in cæteris fit,] *non ex vocibus res, ſed ex rebus voces intellexiſſe.*

Cichorij *differentias* quod attinet, candidi, roſei & cœrulei meminit Tragus, necnon & lutei, quod Nobis eſt Hieracium majus: ac alterius adhuc, quod lutei tantùm fortè eſt varietas: & quinti, quod Nos Chondrillam vimineam facimus. Quatuor Sylueſtris Cichorij genera apud Tabernamontanum recenſentur: 1. flore cæruleo: 2. flore albo: 3. flore rubello: & 4. flore cæruleo, vulgari culto ſimile, ac quod culturâ majus & cibis commodius redditur. Iiſque quintum ille addit, Cichorium ſcilicet album ſatiuum. Sed cur ille quatuor habet Figuras? Facitne color differentias quæ Figurâ exprimi queant?

Hortenſis Cichorij natalitia indicat nomen. Sylueſtre verò & in hortis & ſecus vias locis incultis exit, à Iunio in Octobrem vſq; florens, ac Germaniæ præſertim familiare. Tanta porrò eſt Veris principio Cichorij cum Dente Leonis ſimilitudo, vt vnum ab altero diſcernere minimè ſit facile.

Frigidæ id & ſiccæ in primo exceſſu temperaturæ facit Galenus, & domeſticum agreſti magis refrigerare ait: omnium autem calculo calentis hepatis ſelectiſſimum habetur medicamentum.

Cæterùm duo in Cichorio miraculoſa obſeruantur: I. quod Cichorij flos Formicarum cumulo injectus, in rubrum colorem vertitur: II. quod cœrulei Cichorij flos ſecundum Solem conuertitur: Et mane, oriente Sole, ſe paulatim aperit, circa Meridiem planè apertus ſurſum Solem reſpicit, ac poſtea ſe conuertit ad Occidentem, & occidente Sole omninò occluditur, & clauſus noctu manet donec oriatur Sol: ita vt, licèt cœlum nubibus ſit obductũ, attamen poſſint ex hoc diei partes obſeruari. Vnde optimo jure Scriptor non obſcurus: *Agricolis dedit Natura horarum indices, vt ne ſic quidem oculos à terra reuocent.* *Lupinum* ab ortu ad occaſum Solem ſequitur. Miratur hoc qui non obſeruat quotidiano experimento, Herbam vnam quæ vocatur *Cichorium*, quâ rurâ ſcatent, abeuntem Solem intueri, ſemperq; omnibus horis cum eo verti, vel nubilo obumbrante: florem exortu aperiri, & occaſu claudi. Tanto Syderis amore flagrat, vt ſuo comitatu luſtrans, ſæpe proprium caulem intorqueat, noctuque Solis deſiderio ſe contrahat; *Solſequium, Soliſequium, Solſtitialis herba, & Solis ſponſa*, ob id dicta.

Cichorio simile Spagnin Americanorvm,

In Americæ Inſula Madagaſcar, ſiue S. Laurentij, authore Theueto, prouenit cordialis herba, quam *Spagnin* vocant, ſimilis Cichorio ſylueſtri, quam morſui viperarum, vulneribuſque à venenatis animalibus inflictis applicant.

Ad Titulum Sonchvs,

Mantiſſæ.

Græcis dicitur Σόγχος ἀπὸ τοῦ σῶν χέειν, id eſt, quod ſalubrem fundat ſuccum. *Cicerbitam* à Romanis vocari apud Dioſcoridem legitur: ſed id nomen falsò Dioſcoridi attributum putat Ruellius: cùm nuſquam à Latinis vſurpatum reperiatur. A Recentioribus dicitur etiam *Lactucella* & à Gallis *Laicteron*, à Lactis copia; atque etiam *Palais au Lieure*, quòd hoc animal, vt ab æſtu vindicetur, & caloris propulſet incommoda, ſoleat ſub ramis ejus decumbere. Eâdem fortè de cauſa *Lactucam Leporinam* inſcripſit Apulejus.

Ad Titulum Chondrilla,

Mantiſſa.

Chondrillacei generis Plantæ plurimæ apud Scriptores habentur, quas haud facile certis nominib' diſtinguere, cùm earum hiſtoriam nullus exactè examinauerit: ſed vel ſolis nominib' eas propoſuerint Authores, vel ſolis deſcriptionibus delineauerint, non adhibitis Iconibus: vel appoſitis ſaltem Figuris & Nominibus, deſcriptiones earundem neglexerint. *Nos* Nobis notas in Sciagraphia attigimus.

Ad Titulum Lampsana,

Mantiſſæ.

Lampſana Græcis dicitur λαμψάνη, ἀπὸ τοῦ λάψαι, id eſt, lambere, quòd foliis terram Lambere ſiue lingere videatur: & ab ea Græca nominis origine Lapſanam dici volunt nonnulli. Dioſcoridi ſylueſtre eſt olus, plùs nutriens quàm Lapathum, ac cujus caules & folia cocta eduntur. Hoc eſt Olus quo, referente Plinio, Milites ſe apud Dyrrachium victitaſſe, præmiorum parſimoniam cauillantes, Iulio Cæſari in Triumpho exprobrauerunt.

Lampſanæ autem nomine variæ ac planè diuerſæ à Scriptoribus donatæ fuêre Plantæ. Sic pro Lampſana *Braſſicam* exhibet Cordonarius: *Rapiſtrum flore luteo* Lobelius, Geſnerus & alij: *Rapiſtrum album* nonnulli: *Apium* Rob. Conſtantinus: *Ocymum Veterum* quidam. Quo verò ſpiritu ducti Euſtachius & Eucharius Röſlinus Plantam hanc *Gallam* vocarint, neſcimus.

Ad Titulum Hieragivm,

Mantiſſa.

Hieracium in ſimplicium cenſu præteriêre, Galenus, Ætius & Paulus, velut ſub Lactuca comprehenſum: idque ex Lactucæ generibus etiam facit Plinius Libri 20. cap. 7. Dioſcorides magni & parui meminit. Hieracium magnum, ait, *caulem* producit aſperum, ſubrubrum, ſpinoſum, cauum: *folia* verò habet ex interuallis rariùs fiſſa, Soncho per ambitum ſimilia: flores melinos in oblongis capitibus. Hieracium paruum, *folia* etiam ex interuallis fiſſa per ambitum habet, *caules* teneros & virides, atque in iis *flores* melinos circulum abſoluentes. Quòd porrò hîc pingimus *Hieracium* eſt *majus anguſtifolium Pannonicum* 3. Cluſio.

Nomen

Nomen autem Hieracium ab Accipitre habet; qui Græcis ἱέραξ: vel, vt loco citato habet Plinius, quoniam Accipitres ſcalpendo eam, ſuccoque oculos tingendo, obſcuritatem ab iis diſcutiunt: vel quia pappi ejus ad vomitum Accipitribus ciendum vtiles ſunt. *Accipitrinam* propterea vocarunt nonnulli: quibuſdam verò *Hieracia* in Fœminino genere etiam vocatur.

Hieracij porrò nomine multæ donantur plantæ, facie & facultatibus admodum diuerſæ: *Lactuca ſylueſtris, Chondrilla Cretica, Sonchus repens, Hedypnois, Dracunculus, Lactuca muralis, Buglosſum luteum, Cichorium luteum, Morſus Diaboli, Dens Leonis, Terracrepolus*; & *Hieracij ſpecies variæ* in Sciagraphia enarratæ.

Ad Titulum DENS LEONIS, HEDYPNOIS,

Mantiſſa.

APHACA Dioſcoridi Legumen eſt de quo *Nos* in Sciagraphiæ Claſſe XVII. egimus. Variat verò in Aphaces Hiſtoria Plinius: Libri 27. cap.5. Dioſcorideam Aphacæ delineationem, nullâ reclamante notâ ſecutus. Libro verò 25. illam cum Theophraſto inter Cichoracea reponens. Sic ambiguos circa Aphacam reliquit Lectores Theophraſtus, cùm minimè facile ſit judicare an de Olere aut de Fruge loquatur. Quidnam itaq; ſit Veterum Aphaca, aſſertu admodum eſt difficile: *Hieracium minus* dicitur quibuſdam, *Chondrilla altera, Intibi erratici ſpecies altera, Officinarum Taraxacon, Cichorium luteum, & Cichorium fœtidum aliis.* Nos cum Hermolaö, Fuchſio, Matthiolo, Amato, Cæſalpino, Thalio, C. Bauhino, & aliis *Hedipnoim Plinij, & Dentem Leonis* vulgò dictum, eſſe exiſtimamus.

Ad Titulum PILOSELLA, AVRICVLA MVRIS,

Mantiſſa.

Auriculæ Muris meminit quidem Dioſcorides Libri 2. cap.79. Sed reperiuntur Dioſcoridei Codices, qui eò loco *Alſinem* habent, quæ Libro 4. poſt Helxinem deſcribitur. Et deſcriptio Auriculæ Muris primo dictorum loco tradita, Piloſellæ minimè conuenit, vt nec Figura. Vnde etiam jure optimo dicit Hieronymus Brunſchvveig, *Auriculam Muris* à Dioſcoride traditam non eſſe *Latinorum Piloſellam.*

Hallucinantur etiam haud dubiè, vel Lacunæ judicio, qui credunt eam Herbam eſſe *Holoſtium*, quam *Piloſellam* vulgus Herbariorum appellat: nam & incognitum eſt legitimum Holoſtium, & reclamant alia multa. Idem cum Lacuna ſentiebat aliquando Matthiolus: ſed deinde in poſter. Comm. cum Annotat. C. Bauhini ſibi contradicit, adeò firmæ eſt memoriæ.

Ad Titulum SENECIO, ERIGERON,

Mantiſſa.

Præter varias in Sciagraphia enarratas Senecionis ſpecies & differentias, Senecionis nomine aliquot donantur Plantæ, *Flos S. Iacobi, Iacobæa marina*, Senecio marinus dicta, *Carduus benedictus* & *Naſturtium aquaticum*: de quibus Nos ſuo quoque loco.

Ad Titulum ASTER, ATTICVS,

Mantiſſa.

Amellum Virgilij, de quo ille Georgic.4.

Eſt etiam flos in pratis cui nomen Amello
Fecère Agricolæ, facilis quærentibus herba: &c.

Aſterem Atticum eſſe cenſet Matthiolus, de quo meritò dubitat Geſnerus, affirmantibus nonnullis, aliis verò negantibus. *Iudicent docti.*

Ad Titulum CONYZA MAIOR MATTHIOLI, BACCHARIS,

Mantiſſa.

Baccharis vt coronariæ herbæ meminit Virgilius: Coronariam, acrem & odoratam eſſe herbam, ſcripſit Paulus, ſua ex Dioſcoride mutuatus, vt etiam Plinius. At eam in Simplicium cenſu præteriit Galenus; nec rectè ſciunt Officinæ quid ſit *Baccharis.* Vnde exiſtimat Anguillara Caput de Bacchari ſpurium eſſe apud Dioſcoridem, & ex eo eximendum: aliter verò ſentiunt Lobelius & alij. *Pulmonariam* Officinis dici ſcribit Turnerus: aliis Fuchſij eſt *Viola matronalis*, aliis *Herba Benedicti*, Benedictenkraut. *Diuæ Mariæ Chirothecas* vocat Ruellius. *Nos* rem in medio relinquimus.

Ad Titulum TRAGOPOGON,

Mantiſſa.

Hirci barbula, quæ Græcis τραγοπώγων & κόμη appellatur, hac facie à Theophraſto repræſentatur. *Radice* ſcilicet longâ & dulci, *folio* Croci & longiore: *caule* paruo, ſuper quem cályx latus & barbula, quæ ſummo vertice incana & prolixa funditur, vnde Nomen accepit. A Theophraſti deſcriptione haud multùm etiam abſcedunt Dioſcorides & Plinius, cui Tragopogon *Scandix* etiam dicitur. Ejus verò in Simplicium cenſu non meminit Galenus.

Ad Titulum ALISMA ſiue DAMASONIVM,

Mantiſſa.

Aliſma à quibuſdam *Damaſonium* appellari, ab aliis *Acyron*, & ab aliis *Lyron*, ſcribit Dioſcorides: *Folia* verò habere Plantaginis, niſi anguſtiora eſſent: *caulem* cubito altiorem: *flores* thyrſi ſpecie, albos: & *radices* tenues, odoratas, ſubpingues, acres: locoſque amare aquoſos.

Aliſmatis meminit & Plinius, & quidem duplicis: alterius laciniofis anguſtis foliis, alterius verò majoribus: atque vtrumque in ſyluis naſci tradit. Cætera verò quæ habet ſunt Dioſcoridea. Ex viribus autem quas tum hic tum ille Aliſmati tribuunt, Aquam in qua decoctum fuerit, ſi ea bibatur, calculos comminuere conjicit Galenus.

Inter Recentiores magna de Aliſmate ſiue Damaſonio agitatur Controuerſia: aliis alias & planè diuerſas plantas Aliſmati ſubſtituentibus, de quibus conſulantur Authores ipſi.

Ad Titulum TRIPOLIVM,

Mantiſſa.

Quid Veteribus fuerit Tripolium non facile eſt explicare, vt rectè notat Ruellius, tam controuerſæ ſunt Authorum ſententiæ. Mauritanis, ac præſertim Serapioni, fuiſſe Turbith, nemo inficias ibit, ſiquidem illi eadem verbotenus de ſuo Turbith pronunciarunt, quæ de Tripolio Dioſcorides. Quod verò de Tripolio tradidit Dioſcorides, florem ter in die mutare colorem, id Polio tribuit Plinius, Polium cum Tripolio, res diuerſiſſimas, magno errore confundens. Fabuloſum autem cùm videatur Dodonæo & nonnullis aliis, quod dicit Dioſcorides, Florem Tripolij ter in die mutare colorem. Id fieri tamen poſſe aſſerunt in aduerſariis Lobelius & Pena, multóque mirabiliora è naturæ officina prodire. Quid ſi dicamus id haud omninò veritati repugnare: Et cùm flores non omnes ſimul, ſed particulatim & ſenſim perficiantur, tres facilè contingere florum colores obſeruari: incipientium nempe, completorum & deficientium.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XXV. ADDENDA.

Ad Titulum SCABIOSA,

Mantiſſa.

SCabioſarum, notiſſimarum hodie Plantarum, nuſquam reperimus Veteres meminiſſe: niſi fortè aliqua ex Scabioſis ſit Pſora Aetij, vt vocabulum idem innuere videtur. Non deſunt qui Scabioſam eam eſſe contendunt quæ *Stœbe* ab Antiquioribus inſcribitur: ſed eorum errorem manifeſtant vtriuſque facies, vſus & natales. Sic non erit etiam *Phleos* Theophraſti, qui cum *Stœbe* vnum & idem: ac multò minùs eiuſdem *Phleum* in neutro genere, de quo ſuo loco. Ad *Phyteuma* Dioſcoridis referri poſſe autumari

ſunt Fab. Columna & Cluſius: ſed nulla Phyteumati virtus, niſi ad amatoria, & hæc facultas minimè conceſſa Scabioſæ. Ad *Cirſium* tandem *Dioſcoridis* nonnulla Scabioſarum genera coniecit Tragus: at leui coniecturâ & conuenientiâ.

Dicta autem fuit *Scabioſa*, vel à ſcabro Herbæ habitu qui in Vulgari peculiariter talis: vel iuxta alios, quoniam ſcabiei medetur, quod omnibus.

Scabioſæ *virtutes* præcipuas comprehendunt hi Verſus;

Vrbanus pro ſe neſcit pretium Scabioſæ:
Nam purgat pectus quod comprimit ægra ſenectus,
Lenit pulmonem, purgat laterum regionem,
Abſceſſus frangit, ſi locum bibita tangit.
Tribus vncta foris Anthracem liberat horis.

Ad Titulum SVCCISA, ſive MORSVS DIABOLI,

Mantiſſæ.

Succiſæ variæ obſeruantur *differentiæ*: communiter enim glabra eſt, ſed habetur etiam hirſuta. Et glabra alia Major eſt, alia Minor: alia foliis integris, alia diſſectis. Variatque præterea flore, qui communiter cœruleus eſt, ſed aliquando etiam purpureus, & nonnunquam albus.

Quo nomine Veteres aut poſteriores Græci eam nuncuparint, & an eam cognouerint, nondum compertum eſt. Latino plærique omnes *Succiſam* & *Morſum Diaboli* vocant, quia præciſa ſive præmorſa apparet radix: nominiqúe occaſionem ſuperſtitioſa fecit opinio, quâ creditur Cacodæmon, hanc magnæ efficaciæ plantam hominibus inuidens, ne producatur atque accreſcat, radicem eius circumrodere. Sed ſiquidem idem ferè cernitur in Plantagine, aliud Etymon quærunt alij: ſicqué dictam volunt ab vrida vi, quâ mordicat bubones & carbunculos peſtilentes, quibus magno leuamento admouetur.

Quidam, vt notat C. Bauhinus in Phyt. *Gerim* [*Geum*. Fuchſ.] Veterum eſſe cenſent: Columna *Pyrnocomon Dioſcoridis* eſſe ſtatuit, alij ad *Iaceas* referunt, nonnulli ad *Niginam Plinij*, atque alij ad Scabioſas, quibus eſt adſimilis.

Cæterùm calida & ſicca eſt Succiſa in 2. gradu. Eaſdem autem, authore Trago, cum Scabioſis obtinet Succiſa vires & facultates: ita vt hac pro illis, & illis viciſſim pro ea, tutò vti poſſimus.

Ad Titulum DORONICVM,

Mantiſſæ.

Doronicum *Veterum* eſſe *Aconitum Pardalianches* nonnullorum fert opinio, ac Maranthæ præſertim, Matthioli, & eius ſectatorum. Id verò negant Lobelius, Geſnerus, & alij non minùs acuti ingenij viri.

Sic Doronicum *Mamiras Æginetæ* eſſe voluere etiam Geſnerus, Fuchſius, Ruellius & alij. At Guillandino & Matthiolo *Doronicum* atque *Arnabo* & *Mamiras* res ſunt omninò diverſæ, eorumque ſententiæ acquieuêre qui contrarium antea tuebantur. Sic Doronicum in Antidotaria recipiunt, nonnulli, alij verò reijciunt. *Doctorum eſto iudicium.* Cæterùm Doronicis non rectè annumerant aliqui *Caltham alpinam*, quæ Nobis eſt, *Aliſma Matthioli*.

Ad Titulum IACEA, IACEA NIGRA,

Mantiſſa.

Ad Scabioſarum Claſſem referunt Cluſius, Matthiolus & Tragus, aliis aliter ſentientibus: vnde Matthiolum in eo erraſſe ſcribit Lobelius, quod Iaceam à Scabioſis diſcernere nequiuerit. *Iudicabunt docti.* Alij *Stœbes ſpeciem* faciunt, alij *Aphyllantes* vocant, alij *Succiſam*.

Ad Titulum STOEBE, PHLEOS,

Mantiſſa.

Sic de iis Honorius Bellus: *Phleos* & *Stœbe* vnum & idem ſunt, & ex aculeatorum genere, *Phleon* autem in neutro genere, quod Theophraſtus in Marem & Fœminam diſtinguit, multùm à Stœbe differt. Dicitur porrò de variis plantis Stœbe: de *Vulneraria ruſtica* & de *Sagitta*. Cæterùm Stœbes folia & ſemen adſtringere ſcribunt Dioſcorides, Plinius & Galenus.

Ad Titulum CIRSIVM,

Mantiſſæ.

Cirſio quod Græci κίρσιον, non κρίσιον, vt malè legit Codex Aldinus, vocant, nomen fecerunt *Varices*, quos Græci Medici κιρσοὺς vocant, illis ſiquidem medetur adalligata radix vel herba.

Galenus, Paulus & Aetius Cirſium non habent: apud Dioſcoridem verò & Plinium, qui verbo ferè tenus eum ſequitur, intricata multùm eius deſcriptio: vnde quid ſit Cirſium ſe non poſſe dicere apertè fatetur Anguillara. Sunt qui *grandem* & *Italicam Bugloſſam* appellent: riteqúe, & nullâ reclamante notâ, id fieri ſcribi Ruellius. Sed maximè, tum eodem Ruellio tum Matthiolo iudicibus, hallucinantur ij, qui *vulgare Bugloſſum*, per quod *Borrago* intelligitur, *Cirſium* eſſe putant: at multò adhuc magis qui *Linguam Hircinam* dictam Herbam.

Ad Titulum CARDVVS SATIVVS, SCOLYMVS, CINARA,

Mantiſſæ.

Eorum hiſtoriam illuſtrabunt plurimùm quæ apud Hiſtoriam Lugd. habentur. Σκόλυμον Græcorum, ait, Latini Carduum interpretantur generatim. κινάραν autem à quibuſdam per ι ſcriptam, ab aliis per y quidam corruptâ voce *Articocum*, alij Alcocalum vocant: Vulgus verò Herbariorum *Articocalum*, Arabes *Rasos*.

Cinaræ nomen dedit Puella eiuſdem nominis, quam in hanc herbam conuerſam fuiſſe fabulantur. Sunt qui à *cinere* dictam volunt, quo, vt aiunt Columella & Palladius, lætatur. Sed Græcos à Latinis hoc *Etymum* ſumpſiſſe minimè eſt credibile, cùm hanc plantam eo nomine veniſſe in Latium ex probatiſſimis quibuſque Scriptoribus habeatur: Eritque id etiam reſponſi loco iis qui Cinaram à *cane* deriuant.

Dioſcorides de Scolymo tantùm agit, de Cynara minimè: eſtque alius Dioſcoridis Scolymus à Theophraſti Scolymo, quamuis eos confundat Plinius. Cæterùm præter illos Scolymos frequentes ſunt in hortis CACTI, quos *Cardons* vocant Galli, vt Cinaras *Artichauts*: hac differentiâ, quod Cactorum Capita non manduntur, ſed radicis pars ſuprema, imaque foliorum cum tenellis germinibus, contrà quàm in Cinara, in qua nullus earum partium vſus eſt, ſed capitis ſolùm: aliáque adhuc differentia, quod ſcilicet Cactis & folia & capita nunquam non ſunt aculeata: Cinaræ verò, cùm duplex eius genus ſit, alteri pariter ea, vt & Cactis, ſpinis armantur, alteri ſpinis carent: &c.

Galenus, Paulus & Aetius Scolymum ſtomacho prodeſſe annotarunt, Cynaram verò vitioſum ſuccum gignere.

Ad Titulum CARDVVS ſive SCOLIMVS SYLV.

Mantiſſæ.

Sic de hoc Scolymo tradit Hiſtoria Lugd. *Scolymus Dioſcoridis*, Cynara ſylueſtris Penæ, de qua ait: Scolymus hic circa Monſpelium in lætis agris ſecus vias proſilit, quem Indigenæ vocant *Chardonnerette*, Officinæ *Chamæleontem*, nullâ prorſus notâ, ex iis quas Dioſcorides memorat, reclamante: partu etiam cibis grato, & germinibus, ac præſertim radicibus, quæ germinibus connectuntur, ſuauiſſimis.

Sic in variis Italiæ ſylveſtribus locis naſcuntur etiam Artichoci, à quibus fortè haud multùm differt *Cretenſium Agriocinara* quam hîc pingimus: ac quam Capita Cinaræ inſtar ferre ſcribit Bellonius, eaque cruda à paſtoribus vulgò comedi.

Ad Titulum ACANTHVS, BRANCA VRSINA,

Mantiſſæ.

Acanthum nuncupant plærique; *Acanthum verum* Camerarius & Fuchſius: *Acanthum ſatiuum* Dodonæus, Tabernamontanus & alij: *Acanthum ſatiuum verum* nonnulli: *Herpacantham*, *Melamphyllon* & *Marmoraciam* alij: *Acanthum pæderoten* Græci: *Brancam vrſinam* plærique omnes.

Acanthum pæderoten, ab Acantho nobili puero, in ſui nominis herbam verſo, dictam hanc fuiſſe, ex Græcorum Fabulis habetur.

Topiariæ ab eo nomen habuit, quòd vegeta virenſque in omnes formas figuraſque trahi diſponique poſſit : Brancæ verò vrſinæ appellationem ab eo ſibi vendicauit, quòd folia eius magnam cum anterioribus Vrſorum pedibus habenat ſimilitudinem. Suam autem prodant ignorantiam qui cum Carolo Stephano *Brancam hircinam*, ob quandam cum hircorum cornibus ſimilitudinem dici volunt : quæ enim ea ſimilitudo ?

Ad Titulum ACANTHA LEVCE,

Mantiſſæ.

SPINA ARABICA, ACANTHIS nonnullis dicta, naturâ Spinæ albæ ſimilis eſt, ait Dioſcorides, prouenit in aſperis, &c. Eadem quæ Dioſcorides habet etiam Plinius : ſed craſſo errore *Ægyptiam Spinam* cum hac Arabica ſpina, quæ ipſi etiam Ægyptia vocatur, confundit. Cæterùm *Spina Arabica* à quàmplurimis de Carduo in genere dicitur.

Ad Titulum ECHINOPVS,

Mantiſſæ.

Spinam albam vocarunt Anguillara, Apollo, Caſtor, & alij : *Spinam peregrinam* Dodonæus : *Spinam incognitam* Fuchſius in Icon. Trago eſt *Chamæleon niger verus*, ſed perperàm : *Crocodilium* Fuchſio & Cordo : *Carduus echinatus* Geſnero : *Sphærocephalus*, & *Carduus Sphærocephalus* Cordo, Tabernæmontano & aliis. Totius autem plantæ decoctum ad dolores dentium mirificè prodeſt.

Ad Titulum CARDVVS BENEDICTVS,

Mantiſſæ.

Grauiter circa hunc Carduum lapſi ſunt ex doctis plurimi : quidam enim *Cnici ſylueſtris* fecere ſpeciem : alij *Acanthum ſatiuum* eſſe ſtatuerunt : alij *Acanthium*, alij *Scolymum*, alij *Craſſulam mediam*, alij *Senecionem*, alij *Chamæleonem*, atque alij *Atractylidem aliam hirſutiorem* eſſe crediderunt. Quantùm autem ab illis omnibus & ſingulis diſtet, norunt rei Herbariæ periti : Nos cum Lobelio, Tabernamontano, Camerario, Brunfelſio, Lacunâ, Dodonæo Latino, Caſtore, Dorſthenio, C.Bauhino, & Botanicorum parte optima, *Carduum benedictum* inſcribimus : Cæſalpino dicitur *Carduus ſanctus.*

An ex India allatus olim fuerit, & Imperatori Friderico, vt vnicum & præſtantiſſimum *Claui* dicti morbi remedium, miſſus fuerit, quemadmodum ex aliis recitat Tragus, inquirendum relinquimus. Cùm autem amara ſit vehementer hujus Cardui herba, excalefacit & exſiccat ordine ſecundo, expurgat, aperit, abſtergit & digerit, ſudores mouet, venenis reſiſtit, lumbricos interimit, peſtilentialibus morbis confert : ac, vt Matthioli verbis vtamur, *magni nominis maximaquè exiſtimationis planta eſt.*

Ad Titulum CHAMÆLEON,

Mantiſſæ.

Chamæleon animal omninò glabrum, eximiaque cutis læuitate præditum, ſpeculi modo proxima quæcunque æmulatur, & colorum vices alternat, vnde Ouidius :

Id quoque quod ventis animal nutritur & aura
Protinus aſſimilat tetigit quoſcunque colores.

Simile quiddam de *Polypo* traditur, ſiquidem cuicumque coloris nixus hæſerit ſaxo, hujus conſimilem repreſentat. Sic colorem cum terra mutat Carduus Chamæleon dictus : hîc niger, alicubi viridis, alicubi cæruleus, alicubi croceus, eo ſemper humi in quo naſcitur colorem exprimente, ac omnem quidem, præter rubrum candidumque : Chamæleonis inde appellatione donatus, quamuis eâdem ratione Polypus etiam dici potuiſſet : ſed vſus aliter obtinuit.

Explodendi verò ſunt Arabicæ factionis Scriptores, vt qui, deteſtando errore, Græcorum vocabulorum vicinitate decepti, *Chamæleum* quem ſuâ Linguâ *Mezereon* appellant, cum *Chamæleone* confundunt. Sic magno etiam lapſu Chamæleonem inſcribunt nonnulli *Spinam albam Fuchſij* : alij *Carduum Marianum*: alij *Carduum calcitrapam* : alij *Carduum acarnam* : alij *Carduum benedictum* : alij *Brancam vrſinam* : alij *Eryngium vulgare*. *Chamæleonem* potiùs dixerimus *Nos Carlinam* hodie Medicis appellatam, de qua mox.

Ἰξία autem vel ἰξίας appellationem ſortitus eſt, quòd ejus radicibus Gummi quoddam ἰξία, id eſt, Viſci, æmulum adnaſcatur. An tamen ſit *Ixia* ſui generis planta à Chamæleone diuerſa, diſputatur. Certè, Theophraſto judice, tres ſunt Plantæ diuerſæ, *Chamæleon niger*, *Chamæleon albus* & *Ixja*, quam ab *Ixine* etiam aliam facit.

Cùm porrò duo ſint Chamæleonis genera *Albus* & *Niger* : Nigrum rurſus in *Marem* & *Fœminam* diſtinguit Plinius, florem illi purpureum tribuens, huic violaceum. Minimè autem in Germania, Gallia & Italia reperitur, teſte Bellonio, Chamæleon niger, ſed in Inſula Lemno, & Apuliæ campeſtribus, & ſiccis locis, vberrimè prouenit.

Ad Titulum DIPSACVS, CARDVVS FVLLONVM,

Mantiſſa.

Dipſaci nomen obtinuit à ſiti, quam Græci δίψαν vocant : vtpote contra quam ſemper paratum habeat humorem. *Labrum Veneris* dictum fuit à foliorum poſitu, peluis vel lauacri ſpeciem conſtituente, humorem ſemper continente. *Meleta* verò ſiue *Pomoſa*, necnon etiam *Calyx cardiacus*, à capitulorum forma : atque tandem ab vſu *Carduus Fullonum.*

Carduum hunc cum *Chamæleone* confundit Apuleius, ac grauiori adhuc errore cum *Polygono* Matthæus Syluaticus. Nec meliùs ab Officinis & Herbariorum vulgo dicitur *Dipſacus*. *Aquam* ex foliis deſtillatam ad vlcera oris commendat Tragus : & eam quæ in foliorum concauo continetur, ad oculorum rubedines ac caligines, & ad faciei maculas, quod norunt Mulierculæ formæ ſtudioſæ. *Capitulo* verò ejus Mangones rudem adhuc pannum pectunt, expoliunt, & detractis floccis concinnant. *Vermiculus* qui in Capitulo continetur, à Piſcatoribus hamo affigentibus maximè expetitur : collo verò adalligatum, Quartanis Febribus remedio eſſe produnt.

Ad Titulum CARLINA,

Mantiſſæ.

Carlinam cauliferam & acaulon fusè in Hiſtoria noſtra magna deſcribimus : minimè autem inter rei Herbariæ Scriptores de *Carlina* & *Chamæleonibus* conuenit. Carlinam enim ad *Chamæleonem nigrum* referunt Cordus, Eucharius, & alij : ad *Chamæleonem* verò *album* Caſtor, Harchius, Schvvenckfeldius, Lobelius & alij. Aliter contrà ſentiunt Bellonius, Dodonæus & alij, quibus *Carlina*, nec eſt Chamæleon niger, nec etiam Chamæleon albus. Iudicabunt docti.

Carlinæ porrò radicis præcipuè vſus eſt. Secundo ordine ſatis intenſo calefacit, & tertio reſiccat : ſudores mouet, ventris tineas ac lumbricos pellit, venenis omnibus reſiſtit, peſtis contagia arcet & curat, vrinas ciet, menſes promouet, iecoris & lienis obſtructiones aperit, hydropicis confert, commanducata dentium dolores ſedat, ac cæſis aut ex alto delapſis datur :&c.

Ad Titulum CARLINA SYLVESTRIS,

Mantiſſa.

Viennenſes Rhizotomæ *Satt Kraut* nominant ab effectu : quia illius, ſiue recentis ſiue ſiccæ, non modo geſtatione, ſed etiam ſolo intuitu, *den Satt* ſiſti Vulgus illic ſibi perſuadet, & experimento probatum, aſſerit. Per illum autem affectum ſitim & faucium accenſionem, cum bilis regurgitatione, ex nimia crapula ortam, intelligi ſcribit Cluſius.

Ad Titulum ATRACTYLIS,

Mantiſſa.

Atractylidis meminêre Theophraſtus, Dioſcorides & Plinius. Theophraſtus quidem *Phonum* etiam vocari tradit, tum ob ſanguineum ſuccum quem reddit, tum ob grauem, velut ſanguinis in cæde, odorem, Dioſcoridi dicitur *Spina Cnico ſimilis*: Plinio verò, Galeno & Paulo *Cnicus* ſylueſtris, eoſque imitati Ruellius, Hermolaus & Cornarius. At magno lapſu *Carduum benedictum* eſſe volunt nonnulli, & alij Anemonen. *Marina* dicta *Atractilis* eſt Cardui genus *Spina lutea* dictum, de quo mox. Et videtur Theophraſti *Acarna* genus quoddam eſſe Atractylidis.

Ad Titulum Cnicvs ſiue Carthamvs,

Mantiſſa.

Dicitur *Cnicus* Matthiolo, Dodonæo Gall. Cordo, Lacunæ, Caſtori, Lonicero & Cæſalpino: *Cnecus* Turnero & Geſnero: hort. *Cnicus* vulgaris Cluſio: *Cnicus flore luteo* C. Bauhino: *Cartamus* Brunfelſio, Fuchſio & Lobelio in Aduerſ. *Carthamus* Camerario & aliis multis: aliud verò eſt *Cardamum* per d ſcriptum, quod *Naſturtium* ſignificat.

Apud varias Nationes, vniuſcujuſque Idiomate, Croci appellationem obtinuit: nec alio procul dubio merito, quàm quia eius flore Croci loco vtuntur Rura. Carthamum autem Officinæ vocant, à voce Mauritanica *Kartam*, vel, vt ſcribit C. Bauhinus, ἀπὸ τοῦ καθαίρειν, id eſt, à purgando. *Carthamum* porrò propriè *ſemen* vocari, *Cnecum* verò plantam, ſcribit Fallopius.

Hanc plantam Veſpaſiani principatu Italiam ignoraſſe, tradit Plinius, & in ſola Ægypto fuiſſe celebrem, oleo non cibo gratam. At noſtrâ ætate variis Italiæ, Hiſpaniæ & Galliæ locis ſeritur, in agris & hortis, floretque Iulio & Auguſto: quemadmodum Lugduni, Geneuæ & Montbelgardi, ipſimet in hortis habuimus. Tantâ verò copiâ in nonnullis Germaniæ locis prouenit, vt, mercaturâ admodum celebri & magnâ, hinc inde diſtrahatur: quo fit vt cùm quæſtuoſa ſit planta, quotannis ab Hortulanis Argentinenſibus & Spirenſibus inter æſtiuas Fruges ſeratur.

Cæterùm Semen & Flos Carthami duntaxat in vſum trahuntur, meliorque plantæ pars eſt Semen: quod Galeni & Meſuæi poſthabitis opinionibus calidum & ſiccum in ſecundo gradu vulgò ſtatuitur, extenuat, abſtergit, aperit, digerit, flatus pellit, pituitam & aquoſos humores ducit, tuſſique, aſthmati, colicæ paſſioni, hydropi icteritiæ & viſcerum obſtructionibus, eſt percommodum.

Ad Titulum Eryngivm,

Mantiſſa.

Eryngium à Capitulorum multiplici, ſed indefinito, numero, multi *Centum capitum Carduum* [Galli *chardon à cent teſtes,*] vocant: Ruſtici *Carduum Leporinum* & *Carduum volutantem*, quoniam planta integra marceſſens vi ventorum auellitur, ac per medios agros volutatur, quod dum fit, currentem lepuſculum eminùs dicteres.

Plurimùm autem hallucinari eos qui Eryngium *Arabum Secacul* eſſe credunt, ex eo conſtat, quòd diuerſis Capitibus de iis tradat Serapio, & vtrique ſuam aſſignet deſcriptionem.

Ad Titulum Carduus Stellatus, Calcitrapa,

Mantiſſa.

Ad Eryngium referunt Tragus & Dodonæus, ſed perperàm, iudice Lobelio, qui *Coronopum Plinij*, ac ejuſdem *Plinij Tribulum*, nuncupat. F. Columnæ dicitur Hippophæſtum, ſed is cum Hippophæſto Veterum confundit.

Naſcitur in Germania, Belgio, Gallia & Italia, ac fermè vbique, circa Vrbes, Oppida & Pagos, ſecus vias, in planis & campeſtribus locis: Iulio & Auguſto cum flore potiſſimùm vigens. Abundat Monſpelij & Patauij circa muros, vt & Geneuæ *en plain palais.*

Excalefacientis autem eſt naturæ, ac vrinas ciere & calculos expellere fertur, cum vino exhibitus. Ejus deſtillata Aqua jecoris obſtructiones reſerat, ſanguinem emundat, & adverſus diuturnas Febres vtiliter exhibetur.

Ad Titulum Levcacantha, Cardvvs Solstitialis,

Mantiſſa.

Breuis eſt admodum & obſcura apud Dioſcoridem, Plinium & Galenum Leucacanthæ mentio, vt quę planta ſit *Leucacantha* haud facile ſit hodie decernere. Illud ſaltem extra dubium eſt, eos in manifeſto errore verſari, qui Leucacantham ab Acantha leuce, de qua paulò antè egimus, nullo pacto differre ſcribunt. Differre enim inter ſe, manifeſtò oſtendunt Dioſcorides, Galenus & Paulus, qui præterquàm quòd alteram ab altera diuerſis Capitibus diſtinxerunt, iis differentes omninò tribuunt facultates.

Nec eſt Leucacantha *Carlina caulifera*, vt voluit Dodonæus: nec etiam *Carduus Mariæ*, vt voluêre alij. Magis verò eorum arridet opinio, qui pro ea Spinam Solſtitialem exhibent. Diximus in Sciagraphia noſtra eam Monſpelij abundare: habuimus verò Nos Montbelgardi in S. P. horto. Radix & flores mirificè valere traduntur ad Cachexiam, hydropem, obſtructiones, Febres diuturnas, & fœdos Virginum colores. Aquâ vtuntur Ruſtici ad laterum punctiones & coxendicis dolores, atque ad ſudorem ciendum.

Ad Titulum Tetralix,

Mantiſſa.

Tetralix à Theophraſto cum reliquis aculeatis plantis annumeratur, ac quidem inter Æſtate germinantes. *Tetralicis* etiam meminit Plinius, qui ſua à Theophraſto mutuatus, ſed perperàm *Helxinem* vocat. *Ericem* Athenienſes Tetralicem etiam vocabant, authore eodem Plinio: ſed magno errore, ſiquidem Erice quæ Spinis non eſt armata, & nonniſi primis Autumni imbribus floret, Tetralix eſſe non poteſt. Sunt qui illam *Tetradicem* vocent, hanc verò *Tetralicem*.

Ad Titulum Crocodilivm,

Mantiſſa.

An Græcis probè cognitum fuerit Crocodilium hærent Scriptores: ſiquidem Galenus, Orobaſius & Paulus, ſua verba ex Dioſcoride duntaxat videntur mutuati, aut à Crateua, à quo Dioſcorides & Plinius ſua ſumpſêre. Nec Dioſcoridis deſcriptio tam aperta eſt, vt à tot aculeatis plantis facile ſit genuinum Crocodilium diſtinguere & internoſcere. Et hinc Amatus & alij nonnulli *Carlinam vulgarem* ſuſpicantur eſſe Crateuæ, Dioſcoridis & Plinij Crocodilium. Horum verò opinionem refutant Matthiolus & Ioh. Agricola: negat Anguillara, dubitat Geſnerus. Crocodilij nomine exhibent *Carduum echinatum majorem* Lacuna, Lobelius & Geſnerus. *Eryngium marinum* eſſe putat Cæſalpinus, id improbantibus Anguillara & Matthiolo. De *carduo Dipſaco* dici teſtis eſt Dioſcorides: de *Dracontea* & *Colubrina* Tragus: perperàm verò ab Hiſtoria Lugd. cum *Tordylio* confunditur.

Colochierni Cardvvs Cretensivm,

Colochierni Cretenſium, ait Honorius Bellus in Epiſtola ad Cluſium, Spina eſt Atractylidi & Cnico ſylveſtri ſimilis, maior tamen, & echinos etiam proferens. Flores non vidi, &c.

Lincostis Herba.

Meminit Ariſtoteles Herbæ cujuſdam *Lincoſtis* dictæ, multùm ſpinoſæ, quæ in aqua creſcit, ac inter aculeos liquorem colligit, qui ſucceſſu temporis putreſcens, mediante Solis calore, aliud [numero] herbæ genus producit, de quo etiam Cardanus, de Subtil. Libro 8.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM
CLASSI XXVI. ADDENDA.

Ad Titulum Othonna, Tagetes, &c.

Mantiſſa.

Pvlchrè quidem Dioſcoridis deſcriptioni reſpondent quæ Plinius de Othonna retulit. At incognitam Dioſcoridi fuiſſe Othonnam, id manifeſto argumento eſſe poteſt, quod nihil ex ſe de ea certi ſcribat, ſed omnia aliis accepta referat. Paulus *maioris Chelidonij ſuccum* eſſe aſſerit: Marcellus *ſui generis plantam* eſſe ſuſpicatur: *Florem Africanum* vocant Lacuna & alij: *Herbam venti* Rondeletius. Sed cui harum Plantarum conuenit Dioſcoridea deſcriptio? Sic ſibi ignotam Othonnam ingenuè fatetur Matthiolus. *Nobis* itaque, vt cum Ruellio concludamus, non eſt laborandum, vt quid ſit Othonna declaretur: cùm Dioſcoridi & poſt eum cunctis Authoribus, non ſatis fuerit cognita, ſed ex aliorum opinione & fama tantùm tradita.

Tagetem autem deleteriâ facultate eſſe præditum, ingratus & caput grauans odor oſtendit. Minimè itaque audiendi, qui *Tanaceti* aut *Arthemiſia* ſpeciem, ac innoxiam ſtirpem, eſſe exiſtimant.

Ad Titulum Caltha,

Mantiſſæ.

Calida eſt, præſertim quoad florem, ſecundi ordinis initio. Aqua ex floribus deſtillata mane & veſperi oculis inſtillata, vel iis ex linteolis adhibita, eorum rubori & inflammationibus, præſentaneum & expertum eſt remedium. Flores in puluerem redacti, & ex vellere dentibus inditi, dolorem illorum ſedant. Iidemque, perinde atque ipſa herba, ſecundas educunt mirificè, ſi ex iis aridis ſuffitus fiant, *Tragus.* *Salem* verò & *Oleum* ex ea ad varios vſus fieri tradit *Tabernamontanus.*

Ad Titulum Herba Maxima,

Mantiſſæ.

Ad Chryſanthemi genus referendus videtur hic raræ magnitudinis Flos: Dodonæoque placuit *Chryſanthemi Peruuiani* nomenclatura. Et eodem iudice, exiſtimari poſſet Plinij eſſe *Bellio*, ſi credibile foret, illâ ætate Romæ, vel viſum vel vllo modo agnitum. *Helenium Indicum* vocat Cæſalpinus, nonnulli *Solem Indianum*, *Coronam Solis aliqui*, *Reginam Herbarum* alij, plærique verò omnes Florem Solis. Nec omninò abs re, cùm non ſolùm effigiem Solarem præ ſe ferat: ſed etiam cum eo, modò in Orientem modò in Occaſum conuertatur, ſemper inclinatus ad terram, quaſi præ reuerentia capite nutans. Florem hunc in *Marem* & *Fœminam* diſtinguit Tabernamontanus, ſed minimè docet quâ in re Mas à Fœmina differat.

Majorem & Minorem variis in locis obſeruauimus in hortis; Lugduni, Geneuæ, Baſileæ, Pforzheimiæ, & alibi, ac ipſimet Montbelgardi in S.P. Horto coluimus. Florent Iulio & Auguſto, ac ſemen maturant Octobri. *Ebrodunenſium* hortos ad læuam pontis *de Glaire* dicti, viâ quâ *Granſonium* itur, ſitos, Majoris Æſtate decorant Plantæ aliquot inſignes. Mirúmque Herbam hanc permagnam, cuius radices ſummâ tantùm Tellure ſparſæ, illo in loco omnium Ventorum injuriis expoſito, poſſe ſubſiſtere.

Vires & *facultates* quod attinet: *Foliorum pediculos* teneros, pilis deraſis, ipſoſque quibus flores, foliola & ſemen inſident *calyces*, imoque *florem* integrum à foliolis repurgatum, cum Oleo, Sale & Aromatibus coquunt: & Aſparagis, ipſiuſque Cinaræ comis delicatiores ſuauioreſque eſſe aſſerunt: & non minùs, imò ampliùs, πρὸς ἀφροδίσια valere & facere, vt in ſe ipſo ſe expertum eſſe ſcribit Cortuſus: Caulis fractus facillimè callo obducitur, inciſus verò ceu *Gummi* perlucens, flauum & odoratum fundit: apparetque in floribus reſinoſum quiddam, Terebinthinam ſubſtantiâ & odore referens: vnde vulnerariam eſſe plantam volunt nonnulli. Plurimi verò ad eadem pollere aiunt ad quæ Helenium.

Ad Titulum Helenium, Enula Campana,

Mantiſſæ.

Planta Latinis *Enula* Officinis *Enula campana*, & Plinio *Inula*, dicta, Græcorum eſt Helenium, nomenque id apud illos ſortita creditur, ab Helenæ Lachrymis, ex quibus natum fabulantur Poëtæ: alij quòd contra ſerpentes ex eo primum ab Helena remedium inuentum ſit, & Menelao comiti ſuo in Ægyptum naviganti oſtenderit: alij ab *Helena Inſula*, vbi longè optimum luxuriat. Radicem autem eam eſſe quam Mercurium Vlyſſi adverſus Circes veneficia demonſtraſſe ſcribit Homerus, exiſtimarunt nonnulli.

Dioſcoridis Caput de Helenio mendis ſcatere ex eo inter alia conſtat, quòd radicis amaritudinem intermiſerit. Sed falsò id adſcribit Matthiolus Plinio, qui amaroris dicti expreſsè meminit. Veriùs Auicennam Helenium noſtrate cùm Helenio Ægyptio confundere annotat.

Cæterùm Helenium in pinguibus & lætis pratis ſpontè naſcitur: ac reperitur etiam quandoque in montibus, locis vmbroſis, & non aridis: in Germania, Belgio, Italia & Gallia ſatis frequens: Iunioque & Iulio floret. Spontaneum copioſum alit Pratum Pomariumſue iuxta Nob. D. de *Treytorens* ædes, in vico *Clendi* dicto, prope Ebrodunum. In hortis etiam vulgò colitur: & radicis fruſtum recens terræ mandatum nullo negotio provenit, quod etiam iam olim à Dioſcoride & Plinio annotatum. Excalefacit porrò & reſiccat Enula tertio ordine, præſertim ſi arida ſit. Prodeſt adverſus ſpirandi difficultatem, orthopneam veteremque tuſſim. Radices, flores & folia, tanquam peculiare præſeruatiuum Peſtis tempore, commendat Bokelius. Condita radix, ſi à Cœna ſumatur, ventriculo commoda eſt, & coctionem iuuat.

Ad Titulum Bellis,

Mantiſſæ.

Bellis à Græcis minimè videtur deſcripta, niſi fortè ſit ea Anthemidis ſpecies, quam Dioſcorides *Heranthemum*, quaſi *Florem Veneris*, vocari ait. *Bellidis* verò & *Bellis* variis locis meminit Plinius: At hallucinantur plurimùm qui *Leonis dentem*, vel Antipatrem, per eius Bellidem intelligunt.

Ad Titulum Tanacetvm,

Mantiſſæ.

Tanaceti non meminit Dioſcorides, niſi, vt voluêre Fuchſius, Ruellius, Tabernamontanus & alij, eam inter Arthemiſiæ ſpecies comprehenderit, ſitque eius Arthemiſia tenuifolia. Quibuſdam eſt *Partheniȷ ſpecies*, & *Parthenium maſculum* dicitur: quo iure autem id & ab his & ab illis fiat, *examinabunt docti.* *Hippiam* vocauit Albertus, ſed perperàm. Non deſunt quibus *Herba Mariæ* dicatur: plurimis verò nuncupatur *Athanaſia*, id eſt, Herba immortalis.

Tanacetum autem ſic diſtinguit C. Bauhinus: *Tanacetum*, inquit, vel odorum eſt vel inodorum: *odorum* vel majus vel minus, & *Majus* rurſus foliis vel planis vel criſpis, ac flore vel luteo vel albo: Minus verò vel eſt campeſtre vel alpinum. Inodorum flore eſt vel majore vel minore.

Ad Titulum Achillea,

Mantiſſæ.

Achilleam, teſte Dioſcoride ſunt qui *Sideritin* vocent. *Veneris ſupercilium* nuncuparunt nonnulli: quoniam vt in ea parte humani vultus crebris pilis veſtita veluti linea eſt, ſic in Achillea herba minuta folia capillamenti modo caules ejus veſtiunt.

Dicta autem fuit hæc herba Achillea, teſte Plinio, ab Achille quodam primo eius inuentore, qui eâ vulneribus medebatur. Tanacetum minus inſcribunt Dodonæus & C. Bauhinus: Cordo in Dioſc. Trago & Camerario, *Achillea & Millefolia ſtratiotes*, non ſolùm cognatæ videntur plantæ, ſed etiam vna & eadem. Achilleam verò non eſſe Millefolium multis rationib. & fundamentis contendunt Matthiolus, Lobelius & Tabernamontanus, *Iudicabunt docti.*

Ad Titulum Ageratvm,

Mantiſſæ.

Dioſcoridis Ageratum *Eupatorium Meſuæ* inſcribunt plærique omnes, vt in Sciagraphia dictum. *Balſamitam minorem* & *Herbam Diuæ Mariæ* vocant nonnulli: *Thymbram*, *Satureiam* & *Stœchadem citrinam* alij, ſed magno lapſu: ac majore adhuc id cum *Gratia* Dei, ſiue Gratiola, confundunt Fuchſius & Harchius, & *Amaranthi* genus facit Tragus. Cordus ſub *Menthæ corymbiferæ* nomine deſcribit.

Eaſdem verò illi vires tribuit Plinius quas Dioſcorides, quas his verbis perſtringit Galenus. Ageratum digerit, inquit, & inflammationes quodammodò diſſoluit.

Ad Titulum Mentha Corimbifera,

Mantiſſæ.

Varias appellationes obtinuit hæc Planta: ſic *Mariæ Herbam*, *Mentham Sarracenicam* ac *Romanam*, *Mentham Sacerdotalem*, & *Betonicam Veram* vocari légimus apud Fuchſium, qui perperàm ad Dioſcoridis *Drabam* referri poſſe tradit. Magnam cum *Theophraſti Panace chironio* ſimilitudinem habere vult Dodonæus. *Leucas Plinij* dicitur nonnullis. *Herbam Paralyſeos* vocarunt Apollo & Sylvius, *Ouariam* verò Geſnerus, eò quòd ouis frixis nonnullis in locis aſpergatur. *Balſamitam* & *hortenſem Coſtum* *inſcribunt ex* Seplaſiariis plærique.

Ad Titulum Ptarmica,

Mantiſſæ.

Ptarmices Theophraſtus & Plinius non meminerunt: idque, iudice Dodonæo, ſuſpicionem affert nullam eſſe πταρμικὴν propriè dictam, & eandem cum Struthio hanc eſſe: πταρμικὰ ſiquidem generali voce Græcis dicuntur quæcunque ſternutationem excitant, inter quæ & *Struthion*. Galenus & Paulus Ægineta viridem cale-

dam & ſiccam faciunt in ſecundo ordine, ſiccatâ verò ſiccam in tertio. Acris feruentiſque eſt guſtus, incidit, attenuat & diſcutit: Siccæ puluis naribus inditus ſternutamenta mouet: manſu radix dentium dolores mulcet & pituitam elicit: adduntur que ejus folia Lactucaceis acetariis, vt eorum frigiditatem corrigant.

Noſtram hanc plantam ſunt qui Tanacetum album nuncupent, qui *Trag. 2. Dioſcoridis*, qui *Millefolij 3. genus*: & qui *Draconem ſylveſtrem*: ac quoniam Pyrethri modo guſtum, quanquam mitiùs, vellicat, PYRETHRVM SYLVESTRE vulgò inſcribunt Herbarij & Seplaſiæ. PTARMICA verò dicitur Roberto Stephano, Brunfelſio, Bacchanello, Cordo, Apollini, Caſtori, & Horto Luſitano: *Ptarmica Dioſcoridis* Schvvenckfeldio, & *Ptarmica ſylveſtris Germanica Thalio*.

Abundat ad riuulos inter Montbelgardum & Souchaut, atque alibi, necnon in Baſileenſium Waſſerfall, ad Stagnum.

Ad Titulum TARCHON, DRACVNCVLVS HORT.

Mantiſſa.

Draconem ſatiuum vocat Cordus, vt & *Draconeam & Dracontium: Chryſocomen Dioſcoridis* Dalechampius, ſed perperàm, iudice Cluſio. Simeoni Sethi dicitur *Tarchon*, cæteris verò Græcis, vt & Mauritanis, indictus exiſtimatur. Alia verò eſt *Draco herba* quâ Glaucus fertur olim in vitam reſtitutus, ac cuius meminit Eraſmus in Chiliadibus.

Naſci hunc Dracunculum ex ſemine Lini Cæpæ incluſo, & ſic ſato, perhibent Hermolaus, Amatus, Lobelius & alij. At fabuloſum id eſſe contrà ſtatuunt Geſnerus, Matthiolus, Dalechampius & Hiſtoria Lugd. Nos litem in medio relinquimus: res eſt experimenti. Folia, vt & Ptarmicæ modò dictæ, in Acetariis Erucæ vices ſupplent.

CHRYSOCOME, CHRYSITIS.

Chryſocomen palmi altitudine fruticare ait Dioſcorides: comâ ſpecie corymborum, Hyſſopo ſimili: *radice* tenui, denſâ &c. In petroſis opaciſque naſcitur. Eadem habet Plinius, & Chryſocomen ſive Chryſitin Latinam appellationem non habere ait.

Dicitur etiam *Chryſanthenum* & *Chryſoſpermum*, ac plurimis plantis attribuitur Chryſocomes nomen, *Stœchadi citrinæ, Gnaphalio, Anthemidi, Menthæ Sarracenicæ, Pulegio montano, Dracunculo eſculento, Paſſerinæ, Helianthemo, Anacampeſeroti* & *Orobrichi*. Nos verò plantam hanc hodie incognitam, in Naturæ viridario vireſcere & floreſcere cum Matthiolo ſinemus, donec Nobis aut aliis compertam, in communem quoque cognitionem prodere contingat.

Ad Titulum HELYCHRYSVS,

Mantiſſæ.

Helichryſus à Theophraſto ad Herbas quæ ad animum & mores faciant refertur: quandoquidem, eodem Theophraſto authore, qui Helichryſi flore coronatur, gloriam atque exiſtimationem bonam conſequitur. Habet, ait, florem auri colore, folium album, fructum tenuem durumque, & radicem in ſuperficie terræ, eandemque gracilem.

Amaranthon & *Chryſanthemum* etiam vocari ſcribit Dioſcorides, eóque Deorum ſimulacra coronari. *Elichryſus* dicitur, teſte Marcello, quòd locis aquoſis & paluſtribus quæ Græcis ἕλη dicuntur, proveniat: *Heliochryſus* verò, quòd ad Solis, qui ἥλιος Græcis eſt, repercuſſum, aurea luce flores hujus fulgeant: vnde etiam *Aureliam* interpretatus eſt Gaza. Amaranthum ſunt [Galenus & alij] qui vocent ἀπὸ τοῦ μὴ μαραίνεσθαι, id eſt, à non marceſcendo, ab ea quæ illi cum Amarantho communis eſt, longioris ſine detrimento vitæ naturâ: quâ etiam de Cauſſâ illo Dij coronati ſolebant.

Comam è vino potam contra ſerpentium ictus, coxendicumque dolores, & vrinæ ſtillicidia prodeſſe, ex Veterum monumentis habemus: ac veſtibus etiam inſeri, vt eas ab erodentium iniuriis tueatur. Tribuitur autem Helichryſi nomen variis plantis, *Millefolio luteo, Tulipæ, Agerato*, ac ſummatim iis omnibus, de quibus dicitur *Chryſocome*.

Ad Titulos GNAPHALIVM, IMPIA PLINII,

Mantiſſæ.

Gnaphalij foliis albis mollibuſque aliqui, ait Dioſcorides, pro tomento vtuntur. Bibuntur efficaciter folia in vino auſtero contra dyſenteriam. *Sic ille*, nec plura. *Plinius* eadem brevitate vſus. Etymon, cujus antè in Sciagraphia meminimus, tradit Galenus & addit, folia candida eſſe, & mediocriter adſtringere, ac proinde ex vino auſtero exhiberi dyſentericis. Perpauci itaque ſunt in Gnaphalij Hiſtoria Veteres: Vnde meritò Matthiolus, ſe neminem Antiquorum reperiſſe ſcribit, qui Gnaphalij faciem longiori hiſtoria expreſſerit: minimèque facilè eſſe coniicere quodnam ſit eorum verum Gnaphalium.

Gnaphalium autem *Tomentum* etiam dicitur, *Filago, Centunculus, Centuncularis herba, Piloſellæ ſpecies*, & *Impia Plinij*. Dicta porrò fuit *Impia* hæc planta: vel quia nullum animal eam attingere exiſtimatur: vel quòd liberi ſuper parentem excellant, id eſt, quòd virgarum rami ſua capitella ſuper ipſarum capitella exerant. Mira verò quæ de *Impia Plinij* traduntur, in Hiſtoria noſtra magna enarramus.

Ad Titulum ABSYNTHIVM,

Mantiſſa.

Abſynthium ad eas plantas refert Theophraſtus, quæ cùm ingrati ſint odoris & ſaporis, ſunt tamen vtiles. Dioſcorides Bathypicron cognominat, id eſt, intenſæ amaritudinis: ſed tanquam notam herbam, non deſcribit. Tria ille ponit Abſynthij genera: *Vulgare, Seriphium & Santonicum*, eademque Galenus. Sed lapſi ſunt Dioſcorides & Plinius, hic quòd Santonicum nomen à Galliæ civitate non habere tradat, ille quòd in Gallia ad Alpes provenire. Serapio trium tantùm meminit, ſed pro Seriphio *Cretenſe* ponit. *Ponticum* verò cæteris præferunt plærique omnes. Tutus autem Vulgaris pro Pontico Romano, Seriphio & Santonico, quod perperàm nonnulli *Centonicum* vocant, vſus.

Dictum porrò creditur Abſynthium à vocabulo Græco ἀψίνθιον. Et quamuis neutri vulgò ſit generis, inuenitur tamen etiam in Maſculino ſcriptum, vt apud Varronem: *Quid Medico mihi opus eſt*, ait, *Abſynthium vt bibam grauem*.

Cæterùm Vulgare Abſynthium, quod Majus vocant, vniuerſæ Europæ familiare eſt, & provenit fermè vbique. Seritur in hortis, ac in iis quoque ſponte naſcitur. Saxoſa tamen amat, montoſa & inculta. Spontaneum vidimus variis in locis, inter Monſpelium & Lugdunum, in ditione Baſileenſium inter Liechſtal & Waſſerfall, Montbelgardi in muris Caſtri: ac apud Ebrodunenſes in Cœmeterio pagi *d'Orſens*, atque in ſaxoſis *d'entre roches*: quæ loca eodem merito, ob Abſynthij ſcilicet abundantiam, *Abſynthialia* dici poſſent, quo antiquitùs Vallis quædam in Lingonenſi territorio cujus meminit D. Bernardus. Olim, authore Fieſio, quia funebris erat planta, in Cæmeteriis plantabant.

Vires & facultates quod attinet, Abſynthium adſtrictoriam & amaram & acrem ſimul qualitatem, authore Galeno, poſſidet: excalefaciens pariter & deſiccans. Peculiares virtutes hic non adſcribimus: integri de hac Planta habentur Libri, qui conſulantur.

Ad Titulum ARTEMISIA,

Mantiſſæ.

Certaſſe olim pro artemiſia Gentes aliquot apud Marcellum fuſè traditur. Mulieres quoque, ait Plinius de Herbarum Inuentoribus agens, hanc gloriam affectauêre, ac inter eas Artemiſia vxor Mauſoli, adoptatâ herbâ quæ antea *Parthenis* vocabatur. Sunt qui ab Arthemide fœminâ cognominatam putent, quoniam privatim medeatur Fœminarum malis. Sed parum refert vnde nomen traxerit Artemiſia, modò illa Nobis cognita ſit. Majoris eſt momenti quod tradit Turnerus: Vulgarem Artemiſiam quæ habetur, nec Galeni, nec Dioſcoridis, nec Plinij eſſe Artemiſiam. Et quod ejuſdem Dioſcoridis Caput de Artemiſia tenuifolia illi accreuiſſe judicatur. *Rem* in Hiſtoria noſtra expendimus: *iudicabunt peritiores*. Ab omnibus verò recipitur aliud quod de Artemiſia habet Dioſcorides, quo duo eius facit genera, lætius vnum habitiuſque, & foliis virgiſque latioribus: alterum verò tenuius, flore paruo, tenui & candido, graueolente &c.

Calefacit porrò Artemiſia ordine ſecundo, aperit, attenuat, menſes, ſecundas & fœtus pellit, atque vteri affectibus multis auxiliatur. Sunt qui Artemiſiam ſexu diſtinguant, & Rubram *Marem* vocent: Candidam verò Fœminam: ſed paucis probatur ea opinio.

Ad Titulum LVMBRICORVM SEMEN,

Mantiſſa.

Ignarus Botanicus Calepinus plantam hoc ſemen ferentem *Abſynthium* Seripium vocat. Sic toto cœlo errant, qui *Noſtrate Lumbricorum ſemen, ſemen Zina* nuncupant, quod ab hoc aliud eſt. Tertium genus Abſynthij [Veterum puta] faciunt Bacchanellus, Dorſthenius, Apollo & alij. Sed annon Apollo ſe Coſmographiæ minimè gnarum ſatis prodit: cùm Galliæ Regionem hoc ſcatentem, quæ Xantonum Tractus eſt, Alpibus finitimam eſſe ſcribit.

Cæterùm calidum & ſiccum eſt Lumbricorum ſemen: & ad-

verſus

uerſus Lumbricos ac intestaneorum vermes quoque modo ſumptum vtile. Ac vtilius etiam futurum, ſi Rhabarbari nonnihil addatur: ita enim non modò interficiuntur, ſed etiam mortui per alvum expelluntur.

Ad Titulum ABROTONVM,

Mantiſſa.

☞ Abrotonum maſculum vulgaris eſſe notitiæ in hortis ſcribit Matthiolus, & ex eo Apollo: idque vbique notum eſſe tradit Camerarius. At aliter ſentit Anguillara, cui Abrotonum fœmina Dioſcoridis nihil aliud eſt quàm commune & vulgare. Et *Nos* huic potiùs opinioni adhæremus: vſitatum ſcilicet Abrotonum eſſe Fœminam. Tres *Figuras* propoſuimus ex Fuchſianis, quia iam erant pictæ, & eas omnes olim etiam poſuit Fuchſius.

Ad Titulum AMBROSIA,

Mantiſſa.

Ambroſiam vagi nominis eſſe dixit Plinius, & circa alias Herbas fluctuantis: nec immeritò, cùm Ambroſiæ nomine variæ apud Scriptores donentur Plantæ: *Artemiſia*, *Naſturtium verrucoſum*, *Botrys*, *Millefolíique*, *Apij*, *Pyrolæ*, *Lilij & Sedi* ſpecies aliquot. At non tantùm inter Herbas aliquas fluctuans, ſed etiam planè vagum fuit Ambroſiæ nomen: Siquidem quodcunque odoris, ſaporis guſtûsue ſuauitate placebat olim, à Poëtis Scriptoribuſque aliis *Ambroſiæ* nomine donabatur, & , quaſi immortalitatem vtentibus faceret, ſic appellabatur. Sic Fruges omnigenas, Vinum, Oleum, & alia plurima; *Ambroſiam* nuncupabant. Frequens itaque & notum vbique nomen, at ignota tamen penè res eſt, & inter herbas inuentu minimè facilis, aliis aliter eam oſtendentibus, & cum Artemiſia miſcentibus.

Noſtro Orbi peregrinam Cappadociæque peculiarem herbam exiſtimauit diu Marcellus Virgilius. Et ſe in Italia nunquam vidiſſe in Comm. Italicis ingenuè confeſſus eſt Matthiolus: At ſibi poſtea variis in locis conſpectam, inter lapides duriſſimos ortam, in poſterioribus Commentariis aſſerit. Inquilinam Italiæ factam refert etiam Cardanus lib.8. de rerum variet. cap.44. Racemoſam eſſe dicens, Rutæ folio, radice valde longâ & exili: nunquam verò florère, ſed ſemine facilè dignoſci, quod vinum ſuauiter redolet.

Ad Titulum RVTA,

Mantiſſa.

Rutam, vt potè triuialem herbam, non deſcripſit Dioſcorides, de differentiis & viribus tantùm agens. Eius exemplo totus in illius virtutibus enarrandis Plinius. Theophraſtus verò plantationem potiſſimùm proſecutus. Proſequuntur maledictis, ait, & furtiuam meliùs prouenire traduut: immundæ mulieris formidat attactum: longæua eſt admodum, eiuſque ligneſcit planè radix, &c. Rutæ meminit Ioſephus, quæ tempore Herodis ad mediocris arboris altitudinem & craſſitudinem excreuerat. Variis autem in locis Rutam Saluiæ adiungere moris eſt: quò Buffones, loca Saluiâ conſita amantes, abigantur.

Ruta agreſtis, authore Galeno, in quarto eſt ordine excalefacientium, domeſtica verò in tertio, & eſt vtraque ex eorum numero quæ valenter deſiccant: digerit, incidit, ſingulariſque & approbata eſt Theriaca contra omnia venena. Celebrantur verò præſertim *Aqua* Maio ex ea diſtillatæ, ob eximias ad viſum acuendum dotes: ita vt illâ frequenter vtentem, ſtellas in cœlo de die, æquè ac noctè, viſurum nonnulli aſſerant: Vnde etiam Verſus,

> *Nobilis eſt Ruta, quia lumina reddit acuta,*
> *Auxilio Rutæ Vir lippe videbis acutè*, &c.

Ad Titulum FVMARIA,

Mantiſſa.

Fumaria bulboſa radice ſolidâ quam vltimo loco in Sciagraphiâ noſtra tradidimus, in Germania, Belgio & Sabaudia inter vepres & frutices prouenit: atque, vt à *Nobis* obſeruatum, Geneuæ & Montbelgardi, aruorum quorundam ſepes & margines hac ſcatent. Floret Aprili.

Fumariæ autem vires quod attinet, paucis eas perſtringunt veteres Græci. Fumariæ ſuccus, ait Dioſcorides, acris eſt, viſum acuit, & lachrymas prolicit, vnde illi nomen. Illitus cum Gummi palpebrarum pilos euulſos renaſci prohibet. *Sic ille*, nec plura Plinius & Galenus. At plures; eaſque inſignes, facultates ei tribuerunt Arabes, atque inter eos Meſuæus, qui eam, quamuis ob magnam, quâ vbique luxuriat; copiam, vileſcat: magni tamen facit, & innocentem pronunciat: ſiccamque in ſecundo ordine conſtituit, & in ſuperficie calidam, in profundo verò frigiduſculam.

Ad Titulum MELANTHIVM, NIGELLA,

Mantiſſa.

Melanthij Theophraſtus non meminit, id verò Græcis *Melaſpermon* dici tradit Plinius, Latinis autem *Gith*: de ipſo eadem quæ Theophr. tradens. *Nigellam Romanam* vocant Officinæ, quam-uis Romæ paucum ſit, in Germaniæ verò hortis plurimum. Galeno authore calefacit & ſiccat tertio ordine, & in deſtillationibus vitiliſſimum exiſtit medicamentum. Quænam autem ex iis quæ hodie *Melanthij* nomine traduntur, ſit Veterum *Melanthium*; haud facile eſt decernere.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XXVII. ADDENDA.

AD TITVLVM GENERALEM.

VMbellâ, tanquam ſigno ac vexillo à reliquis diſpeſcitur hæc Claſſis. *Vmbellam* autem in plantis dicimus floris ſeminiſque pedamentum, in plures diuiſum longiores pediculos, qui ſimul ex faſtigio eodem orti, in latius continuò radiantur: Singulique florem vel ſemen ſuſtinent, in orbem circumactum, qui quia, ob latitudinem circinationemque, vmbellæ quâ Solem mulieres à vultu arcent, formâ eſt, hoc decoratæ Plantæ VMBELLIFERÆ dicuntur.

Ad Titulum FOENICVLVM, ſive MARATHRVM,

Mantiſſa.

Dicitur Græcis μάραθρον ἀπὸ τοῦ μαραίνεσθαι, id eſt, à marceſcendo, quòd ejus cùm inaruerit ſit vſus ad condienda plurima. *Fœniculum* verò Latinis, quòd ſatum magno cum fœnore ſemen reddat. Suntque quibus in maſculino genere dicatur *Fœniculus*.

Cæterùm excalefacit Fœniculum tertio ordine, & ſiccat primo. Semen aperit, diſcutit, reſoluit: caput, ventriculum, hepar, lienem, renes, veſicam & matricem, roborat: eoſdemque vſus præſtant comæ & radix. Ad Flatus verò ventriculi & inteſtinorum diſcutiendos valere plurimùm Fœniculum indicat Verſus:

> *Semen Fœniculi reſerat ſpiracula culi.*

Ad oculorum etiam caliginem plurimùm præſtare conſtat ex Sereni Verſu:

> *Si tenebras oculis adducit pigra ſenectus,*
> *Expreſſo Marathro guttæ cum Melle liquenti*
> *Detergére malum poterunt.*

Lac auget, & ſummatim maximi in Seplaſiis & Culinis eſt vſus. *Hippomarathrum* verò, à magnitudine ſic appellatum, ad omnia reliquis Fœniculi ſpeciebus eſt efficacius. Fœniculum porrò, referente Plinio, nobilitauère Serpentes, guſtatu ſenectam exuendo, & oculorum aciem eo reficiendo.

Ad Titulum ANETHVM,

Mantiſſa.

Præter hortenſe ſiue ſatiuum Anethum, eſt & aliud quod ſua ſponte interdum naſcitur, & in Anglia ac Nothmannia frequens reperitur. Tale etiam in Sicilia copioſè prouenire, author eſt Cæſalpinus, qui ſatiuo grandius facit, *caule* craſſo, *foliis* amplis, vt Fœniculi, *floribus* luteis, &c.

Cæterùm Anethum nec Dioſcorides nec Plinius deſcribunt: ſed ex aliis Plantis illi comparatis facile eſt intelligere noſtrum Anethum cum illorum Anetho vnum eſſe & idem. Theophraſtus inter Olera recenſet. *Vires* & facultates permagnas & plurimas illi aſſignant tum Veteres tum Neoterici. Sed quis omnes enarret? Petantur ex ipſis fontibus: pauca tantùm ex Macri Verſibus:

A Medicis, ait, *calidum ſiccumque cenſetur Anethum:*
Et dicunt quod ſit gradus huic vtrique ſecundus.

Ad Titulum MEVM ſeu MEV,

Mantiſſa.

An *Meu Dioſcoridis* ſit *Mu Auicennæ*, vt ſtatuunt Petrus Paduanus, Luminare maius, & Monachi in Meſuem, in hanc vſque diem doctis plæriſque omnibus non ſatis eſt compertum: *inueſtigent Poſteri.* Sui verò oblitus Fuchſius *Meum* nunc *Daucum* eſſe, nunc non eſſe, magnâ oſcitantiâ, apertè tradit. Radices perutiles eſſe prædicat Galenus, calidaſque in tertio, & ſiccas in ſecundo gradu, ac proinde vrinam menſeſque valenter ciere.

Ad Titulum CVMINVM,

Mantiſſa.

Cuminum in noſtro Orbe ſeri notum eſt: ſed id etiam apud Indos & Perſas creſcere atque inde copioſum in Europam aduehi, authorem habemus Linſcottanum. Imprecàri verò & maledicere ſerendo oportere, quò lætius copioſiuſque proueniat, apud Theophraſtum legitur. *Sic etiam Plinius:* Cuminum qui ſerunt, ait, precantur ne exeat.

Cæterùm Cuminum calefacit & ſiccat ordine tertio: aperit, digerit & reſoluit: ſumptum & adhibitum, flatus diſcutit, frigidos humores incidit, tumores pituitoſos diſſipat, venenis aduerſatur, ac contra colicos dolores proſperè vſurpatur. Nec Medicinæ tantùm naſcitur Cuminum, ſed etiam condimentis: at pallorem vtentibus gignit, vnde *pallens* dictum.

Ad Titulum AMMI,

Mantiſſa.

Cùm minutum admodum ſit huius plantæ ſemen, non abſre nomen id illi inditum, quod perpuſillum, & quaſi arenaceum, ſemen portendit. Indeque magni in re Herbaria vſus eſſe *Nominum noſſe ſignificationes*, rectè concludit Marantha.

Cæterùm Ammi calidum & ſiccum eſſe in ordine tertio intenſo, ac tenuium eſſe partium, ex Galeni doctrina habemus. Calefacit itaque, incidit, tenuat, ſiccat, digerit, vrinam & menſes mouet, inflationes & tormina diſcutit. Creduntur que Mulieres faciliùs concipere, ſi poſt coïtum Ammi halitum odorentur.

Ad Titulum BVLBOCASTANVM,

Mantiſſa.

Arua & pinguia vmbroſa amat, ac in agris frumentaceis & vineis, præſertim in Palatinatu, ſpontè prouenit. In hortis ſatum Nobis floruit Iunio, & ſemen maturauit Iulio. Cæterùm Bulbocaſtani radix moderatè calida & ſicca eſt, ac ſimul adſtringens: ſemen verò calidius eſt & ſiccius. Editur radix cruda, ſed ſuauior cocta eſt, & ſanguinem ſpuentibus mingentibuſue vtilis eſt. Eius ſues præſertim auidæ, eáque multùm impinguantur, vnde etiam *Caſtanea ſuilla* nuncupatur.

Ad Titulos BVNIVM,

Mantiſſa.

Buniada cum *Bunio* confundit Plinius, & fœdè labitur, Bunium Napi genus faciens. Bunio autem & Buniadæ nomen factum ἀπὸ τῶν βουνῶν. Græci enim inter alia *Bunos* vocant res tumentes, & quæ in amplitudinem excreuerunt.

Ad Titulum SESELI, SESELI MASSILIENSE,

Mantiſſa.

Seſeli monſtrauêre pariuræ Ceruæ, inquit Ruellius: vt pote quæ ante partum purgantur herbâ Seſeli dictâ. Seſeli autem nomine multæ & effigie plurimùm diſſidentes, donantur Plantæ: *Seſeli Æthiopicum herba, Seſeli Æthiopicum frutex: Creticum, Tordylium, Peloponnenſe, Pratenſe* & *Herbaceum*, ſeu quod Cicutæ facie eſt: De iis plæriſque omnibus agit Dioſcorides, ea verò præteriit Plinius: Galenus, ſuo more, vires tantùm & facultates tradit. Cæterùm calefacit & ſiccat ordine ſecundo omnium Seſeleωs ſemen, vrinam pellit, menſes & ſecundinas trahit. Maſſilienſis autem ſemen cæteris præfertur.

Ad Titulum PEVCEDANVM,

Mantiſſa.

Excalefacit Peucedani radix ordine ſecundo completo, ſiccat tertij initio. ſquamas ab oſſibus celerrimè detrahit, & ad plurima alia eſt vtilis. Radice, inquit Galenus, quidem maximè, ſed tamen etiam ſucco & liquore vtimur: ſuntque eiuſdem facultatis, ſed valentior ſuccus, admodum calefaciens, diſcutiens & digerens. *Roſmarini autem ſpeciem quandam* Peucedanum dici ſcribit Anguillara; *Panacem Aſclepiadem* Camerarius.

Ad Titulum FERVLA, NARTHECIVM,

Mantiſſa.

Æſtuoſis naſcitur locis Ferula, regioneque gaudet calidâ, & læto ſolo: vnde in Apulia, Calabria & Sicilia frequens admodum, nec non & in Romano agro, Gallo-Prouincia & Gallia Narbonenſi: *Apulia* verò præſertim Ferularum ferax. Habetur & in cultioribus hortis, vt *Nos* Patauij, Ferrariæ, Baſileæ & alibi obſeruauimus. Quia porrò Ferulæ teneritudo proceſſu temporis tranſit in lignum, adſcribitur ea arborum generi: vnde Clearcho inter Gryphos dicitur *Lignum non Lignum*: quemadmodum Pumex *Lapis non lapis*, & Veſpertilio Auis non Auis.

GALBANVM autem Ferulaceæ plantæ ſuccus eſt, calidus in tertij ordinis initio, & ſiccus in initio ſecundi, mollientis & diſcutientis facultatis. *Galenus.*

AMMONIACVM verò, ſiue Hammoniacum, Dioſcoride ita referente, eſt liquor ejus Ferulæ quæ in ea gignitur Africæ parte quæ eſt iuxta Cyrenen. Totus cum radice frutex *Agaſyllis* appellatur. Vim habet molliendi, attrahendi, calefaciendi, atque duritiem & panos diſcutiendi. Sic maximam molliendi vim illi tribuit etiam Galenus, ita vt articulorum tophos diſſoluere, lienes induratos ſanare, & ſtrumas diſcutere, valeat.

Ad Titulum THAPSIA,

Mantiſſa.

Cæſalpino videtur Dioſcorides Thapſiam aliter delineare quàm Theophraſtus, & Ferulaginem potiùs intelligere: Meſuæus verò vtrumque genus Thapſiæ Turbith appellare: aliud ſcilicet nigrum, quod ſit *Thapſia Dioſcoridis*, quodque improbetur, & aliud album, quod ſit *Thapſia Theophraſti.* Plinius in Africa vehementiſſimam dixit: alij verò alias prætulêre. *Trinacriam* laudauit Nicander, ſeu ex Sicilia, quæ à tribus iugis Trinacria olim dicta. Rectè autem, Marcello iudice, ſentiunt, qui in Thapſo Inſula, cum Dioſcoride primò inuentam fuiſſe aiunt.

Ad Titulum PASTINACA SYLVESTRIS,

Mantiſſa.

Cùm agreſtem ſtaphylinum & Daucum à multo iam tempore vnam & eandem radicem eſſe apud plæroſque omnes in confeſſo ſit, damnanda plurimùm videtur multis duplex apud Dioſcoridem eiuſdem plantæ hiſtoria: quæ etiam quomodo excuſari poſſit non videmus.

Cæterùm Paſtinaca ſiue ſtaphylinus ſylueſtris in media ſua vmbella profert rubentem *floſculum*, cuius ſi dragma vna pueris morbo Comitiali laborantibus detur, nullum magis præſentaneum remedium eſſe dicitur. Vt porrò Vinum citiùs & fortiùs inebriet, Paſtinacæ ſylueſtris ſemina quidam in potum addunt.

Ad Titulum Carvs, Carvm, & Carevm.

Mantiſſa.

Cari ſemen, authore Galeno, calefacit & ſiccat ordine tertio, flatus diſcutit, & vrinas ciet. Eadem de illo prædicat Dioſcorides, orique gratum eſſe addit, & concoctionem adiuuare, eſſe & edulem coctam radicem, æquè ac Paſtinacæ. Hodierno die panibus, caſeis, aliiſque cibis adiicitur, illoſque iucundo odore commendat: præſertim verò apud Germanos frequentiſſimus eius vſus.

Ad Titulum Chærefolivm,

Mantiſſa.

Sic nominatum putatur quòd multis foliis gaudeat, vel potiùs quòd gaudium ac hilaritatem excitet. Variè autem ſcribitur: *Chærofolium* inſcribunt Brunfelſius & Dodonæus Lat. *Chærefolium* Tragus: Cerefolium Matthiolus: *Cerefolium* Dodonæus Gall. Lobelius, Tabernamontanus, Camerarius & Cæſalpinus: *Cerfolium* Geſnerus horto. *Gingidium* verò dicitur Ruellio, Fuchſio, Dodonæo Gall. & Geſnero in Icon. Pl. *Oreoſelinum* Anguillaræ. Huius plantæ non meminit Dioſcorides, niſi pro eius *Gingidio* vel *Scandice*, vt vult Cornarius, admittamus: ſed id rationi minimè conſonum. An autem *Chærefolium* noſtrum ſit Plinij *Cerefolium*, haud facile eſt decernere.

Ad Titulum Myrrhis,

Mantiſſa.

Plantam à Nobis in Sciagraphia pro *Myrrhide* pictam, Veterum *Myrrhidem* eſſe ſtatuimus. Eam aiunt illi in vino potam ciere menſtrua, & fœminarum purgationes à puerperio trahere, ſubuenire phthiſicis in ſorbitione, nec non in peſtilentia ſalutarem eſſe, Phalangiorumque morſibus auxiliari:

Calida eſt ſecundo ordine & ſubtilium partium: folia verò non minùs quàm Chærefolij edulia ſunt, in eorumdemque locum quandoque aſſumuntur. *Odoratam*, *ſalubrem* & *eſculentam Cicutam* vocari poſſe ſcribit Lobelius: *Myrrhidem* dici propter Myrrhæ quiddam redolens ſuaueolentiam.

Ad Titulum Gingidivm,

Mantiſſa.

Gingidium Dioſcoridis æuo haud ſatis cognitum fuiſſe ex eo conſtat, quod *Lepidium* etiam nuncupatum tradit: ſicque minùs mirum videri debet quodnam Olus ſit noſtrâ ætate ignorari. *Viſnagam* enim quidam volunt eſſe Gingidium, *Hippurim* alij, *Caucalidem* alij, *Chærefolium* Geſnerus, Tragus, & Ruellius. An verò planta quam pingimus ſit *Gingidium Syriæ*, vel *Lappula Canaria*, ſub iudice relinquimus.

Ad Titulum Anthriscvs,

Mantiſſa.

Anthriscvs Qvorvmdam, Semine Aspero Hispido.

Abundat Geneuæ in ſepibus, vt & Montbelgardi circa *la Crotte*, floretque & ſemina producit Augusto: alibi non vidimus. Perſimilis eſt Anthriſco Dalechampij, *caule* ſemicubitali, hirſuto, aſpero, geniculato. *Folia* Anthriſco penè eadem. Vmbellæ albicant, vel ex albo rubeſcunt. *Semen* Coriandro par, minùs rotundum, & Lappulæ canariæ inſtar echinatum, aſperum, ſtriatum, nonnihil amarum, duplex atque interdum nigricans. *An Daucoides maius Cordi?*

Ad Titulum Cavcalis.

Mantiſſa.

Dicta Caucalis, authore Lobelio à ſeminum effigie, quæ vaſcula oblonga & ſemi-ſphærica imitantur. Romani, quia extremum folium in Gallinæ pedem conformatur, *Pedem gallinaceum*, aut *Pedem pulli*, vt inquit Dioſcorides, appellarunt: ſicque etiam Caucalidem apud Theophraſtum vertit Gaza.

Ad Titulum Tordylion; Seseli Creticvm,

Mantiſſa.

Non habuit certum in antiqua etiam Medicina *Tordylion* nomen, nec certam penitùs hiſtoriam: aliter aliis id appellantibus, & de eo tradentibus. Sunt enim qui cum Dioſcoride *Tordylon*, ſunt alij qui *Tordylium*, & qui *Seſeli Creticum* vocent: ſuntque qui fœminino genere *Tordylen*, vocarint. *Gordylon* pro Tordylon vocauit Paulus, ſed facili & lubrico in vna tantùm Litera ad vitium lapſu.

Ad Titulum Coriandrvm,

Mantiſſa.

Coriandrum κόριον, κορίαννον & κορίανον vocarunt olim Græci: Latinis verò *Corium*, Corianum, *Coriandrum* & *Coliandrum*, omnibus fermè antiquam appellationem retinentibus, dicitur. Illique nomen feciſſe creduntur *Cimices* [hoc enim inſectum *Corim* vocant Græci,] quòd eos oleant Coriandri caules & folia. Alij Coriannum dictum volunt quaſi Coriamblon, id eſt, oculorum pupillas hebetans: κόρω enim oculi pupillam, & ἀμβλύνειν hebetare dicunt Græci: ſed meritò hanc Sententiam reijciunt docti.

Cæterùm magna inter probatiſſimos Authores de Coriandri facultatibus agitatur Controuerſia. Dioſcorides vim refrigeratoriam habere ſcribit: Galenus verò contrarium probare conatur. Auicennas, Dioſcoridem defendens, contra Galenum inſurgit, frigidumque facit in fine primi, & in ſecundo ſiccum. Ex Recentioribus alij in Dioſcoridis, alij verò in Galeni, partes pedibus eunt. Nos in Hiſtoria noſtra magna rem expendimus: hîc verò, illis prætermiſſis velitationibus, litem ſub Iudice relinquimus.

Ad Titulum Anisvm,

Mantiſſa.

Aniſi hiſtoriam longiori ſermone proſequi operæ non eſſe pretium cenſet Cæſalpinus, quòd vulgò notum ſit, quamuis Veteribus indeſcriptum. At Nobis aliter videtur, quapropter, præter deſcriptionem in Sciagraphia traditam, hîc addemus & nonnulla alia.

Minimè autem eſt *Anethum*, vt nonnullos crediidiſſe teſtatur Leuinus Lemnius. Nec eſt *Coriandrum*, quamuis in agro Metenſi & Treuirenſi eo nomine appelletur: ac minimè etiam ejus hiſtoria cum Siſonis hiſtoria apud Dioſcoridem commixta, vt perperàm rentur nonnulli.

Cæterùm Aniſum aliud maiori aliud minori eſt ſemine. Et Aniſum vulgare, quod in Candia *Glycaniſum* vocatur, ab Aniſo Græcorum, quod Galenus amarum eſſe dicit, differre, ſtatuit inter alios Syluius.

Si *natales* quæras in Syria, Creta, Ægypto, aliiſque Orientis regionibus, ſponte fœliciter prouenit. Seritur verò quandoque in noſtris, vbi Iulio & Auguſto floret: quemadmodum *Nos* Geneuæ, Montbelgardi & Ebroduni vidimus in hortis, ſed minùs plenum, & difficilè matureſcens. At ex Orbe Atlantico apportatur *Lignum* quod Aniſi odorem ita ſpirat, vt Aniſi Lignum, teſte Goropio, meritò nuncupetur. *Aniſum* autem *Philippinarum Inſularum* dicitur Cluſio *Zingi*, fructus ſtellatus Aniſi ſapore: quem eumdem ſaporem, noſtro iudicio, refert *Lignum Saſſafras*.

In vniuerſum porrò excalefaciendi & exſiccandi vim habet, authore Dioſcoride, Aniſum: & eſt, iudice Galeno, in ſiccando & calefaciendo tertij ordinis. Specialiùs eius facultates hîc perſequi non licet.

Ad Titulum Smyrnivm,

Mantiſſa.

Plantam hanc *Smyrnium ſimpliciter* vocant Dodonæus Gallicus,

Lobelius & Tabernamontanus: *Verum* Geſnerus hort. & Hiſtoria Lugd. *Smyrnium Creticum* Matthiolus, Caſtor, Camerarius, Gerardus, & eadem Lugdun. Hiſtoria. An verò illa pro Dioſcoridis & Plinij Smyrnio potiùs admittenda ſit quàm *Macerone*, inter eos controuertitur: doctorum eſto iudicium. Smyrnij non meminit Theophraſtus, niſi id, vt quibuſdam placet, cum Hippoſelini hiſtoria aſſignarit.

Vim habent, Dioſcoride & Plinio authoribus, radix, herba ac ſemen ipſum, excalefacientem & extenuantem.

Ad Titulum MACERONE,

Mantiſſæ.

Petroſelinum Macedonicum falsò ab Officinis appellari notant Cordus & Fuchſius. *Petroſelinum Italicum* inſcribunt Cornarius & Tragus, *Hippoſelinum* verò, ſeu Olus atrum, Fuchſius, Lonicerus, Geſnerus, Dodonæus, Anguillara, Lacuna, Lobelius, Tabernamontanus & Cæſalpinus.

An autem ſit *Smyrnium* necne acriter inter Scriptores controuertitur: negant Lacuna & alij: affirmant Matthiolus & eius ſequaces: *Nos* eorum fundamenta in Hiſtoria noſtra magna expendimus, Iudicium doctis relinquentes. Quicquid ſit, *Hippoſelinum* cum Smyrnio confundi non eſſe nouum, tum ex Plinio, Dioſcoride & Galeno demonſtrari poteſt, tum etiam ex Heſychio patet, apud quem hæc leguntur: Σμύρνιον τοῦ ἱπποσελίνου ὁ καρπὸς, καὶ αὐτὴ ἡ βοτάνη.

Ad Titulum SILPHIVM, LASERPITIVM, ASA,

Mantiſſæ.

Tanta eſt, vt ſcribit Garcias, in nominibus *Altiht*, *Aniuden*, *Aſa fœtida*, *Aſa dulcis* ſiue odorata, & *Laſerpitium confuſio*, vt vix explicare ſe quis poſſit. Atque verùm *Laſer Græcorum Altihique* & *Aniuden Arabum* ſit *Aſſa fœtida Officinarum*, necne, acriter inter Scriptores diſputatur. *Negatiuam* tuentur Brunfelſius, Agricola, Montanus & alij aliqui: *Affirmatiuam* verò plurimi. *Aſa* ſecundum aliquos, & ſecundum alios [quod rectiùs putamus,] *Aſſa*, dicitur illud quod à Græcis *Laſer* appellatur, vt patet concordando Capitula Serapionis & Auicennæ, cum Capitulis Dioſcoridis & cæterorum de Laſere.

Cæterùm, vt addunt illi, ſunt aliqui qui in duas ſpecies diuidunt *Aſſam*, in *fœtidam* ſcilicet & *odoratam*: ſuntque qui tertiam adjiciunt, ſcilicet *dulcem*, quorum opinio Nobis non diſplicet. Secundum alios per odoriferam Aſſam *ſuccus Cyrenaïcus* ſignificatur per fœtidam *Medius* & *Syriacus*: nec ſine fundamento, cùm Cyrenaïcum ſuccum odore blandiſſimo eſſe dicat Dioſcorides, Medium verò & Syriacum viroſum reddere odorem. *Aſam* diſtinguunt aliqui in puram, ſinceram & tranſlucentem: atque in turbidam & impuram, cui nempe farina, furfur, & ſecundum quoſdam, Sagapenum, commiſcentur.

Aſæ porrò *vires* tot tantaſque agnouit Dioſcorides, vt eas recenſuerit ad faſtidium. Recentiores tamen ad paucos affectus, nec frequentiſſimè, vſurpant: ac ferè tantùm in vteri aſcenſu aut aberratione. Garciæ itaque non omninò credendum exiſtimamus, qui, cùm in medicamentis, tum in condiendis cibis, nihil majore in vſu eſſe per totam Indiam, ſcribit: vel, ſi hoc fabula non eſt, ex duobus alterum cum docto Rainaudeto coniectamus: aut ſcilicet *Aſam* in India non fœtêre, aut Indos æneum, vt fertur, guttur habere.

Ad Titulum IMPERATORIA,

Mantiſſæ.

An Veteres Imperatoriam nouerint, aut ſub quo nomine tradiderint, apud Medicos hodie non conſtat. Ruellius, Fuchſius, Turnerus, Lemnius, Solerius & C. Bauhinus, *Dioſcoridis Silphium* ſiue *Laſerpitium* eſſe contendunt: Tragus, Geſnerus & Lonicerus, *Legitimum Smyrnium* eſſe volunt: alij ad *Maceronem* referunt: alij, vt rem magnæ authoritatis, illuſtribus illam commendarunt appellationibus, *Angelicam* vocantes & *S. Spiritus radicem*: alij mediæ inter *Laſerpitium & Panaces* naturæ faciunt. *Nos* omnium opiniones in Hiſtoria noſtra magna expendimus: nec hîc de iis plura.

Ad Titulum ANGELICA,

Mantiſſa.

Antiquos ſtirpem hanc nobilem, quâ vix fragrantior ſuauiorque vlla, ac quam, propter raras dotes, *Angelicam* nominarunt Recentiores, vel non nouiſſe, vel ſubticuiſſe, mirum eſt. Non deſunt autem qui *Veterum Silphium* eſſe perhibeant. Sunt qui Dioſcoridis *Smyrnium*, ſunt qui *Panax Heracleum*, ſunt qui *Myrrhidem*, & ſunt tandem qui *Coſtum nigrum* eſſe contendant: ſed inualidis rationibus omnes ſic decernere, in Hiſtoria noſtra magna oſtendimus.

Ad Titulum APIVM ſiue SELINVM,

Mantiſſa.

Ad Apiorum familiam pertinet *Hippoſelinum* ſiue *Equapium*, quod grande eſt Apium. Id, Dioſcoride dictante, maius & candidius eſt quàm hortenſe. *Caulis* cauus, altus, tener, velut lineas habens: *folia* latiora, ſubpurpurea, in quibus eſt côma velut Roſmarini, *flore* plena, in corymbis priùs quàm effloreſcat compacta. *Semen* eſt nigrum, oblongum, ſolidum, acre aroma olens. *Radix* odorata, alba, ori grata. Naſcitur in locis vmbroſis & iuxta paludes, atque Oleris modo editur, velut Apium.

Dicitur verò Hippoſelinum de *Smyrnio Cretico*, de *Macerone*, de *Liguſtico* & *de Angelica*: ſed non debere illas plantas cum Hippoſelino confundi, ſatis notum eſt.

SELINVM TVBEROSVM nominabat Honorius Bellus ſemen minutum, ruffum, ſapore aromatico & Apij hortenſis, quod è Cretæ Cydonia *Nobis* miſit.

Cæterùm vrinam ciet Apium, obſtructiones tollit, flatus diſcutit, & menſes ducit: renes & veſicam abſtergit, & mulieres ad rem Veneream promptiores facit. Semen verò quàm folia validius, & eo validior radix. At proprietate quadam Comitiales lædit, teſtes offendit, & lactantium mulierum Lac minuit. Petroſelini autem ſemen ante comeſſationes comeſtum, ebrietatem certiùs Amygdalis amaris remoratur & arcet.

Ad Titulum PIMPINELLA, SAXIFRAGIA,

Mantiſſæ.

Sub Pimpinellæ voce Plantas duas comprehendi in Sciagraphia dictum, *Saxifragiam* ſcilicet & *Sanguiſorbam*: hancque hirſutie ab illa diſpeſci demonſtrat Verſus:

Sanguiſorba pilos, Saxifraga non habet vllos.

Eſt enim Sanguiſorba nonnihil hirſuta, Saxifraga verò nequaquam. Ac vires præterea ſunt etiam diuerſæ: Vim enim habet hæc attenuandi, detergendi & aperiendi: illa verò contrahit & conſtringit, atque emplaſtica eſt, omnibuſque ſanguinis profluuiis ſupprimendis accommodatiſſima. Ac quamuis vtraque temperaturæ ſit calidæ, minùs tamen illa calida eſt, & ad ſiccitatem magis inclinat. Reliquas virtutes hîc perſequi non licet: Conſulatur Hiſtoria noſtra magna.

Ad Titulum SISER, SISARVM,

Mantiſſæ

Siſer ſeri ſolitum fuiſſe in Germania, idque quotannis à Germania flagitaſſe Tiberium Cæſarem, teſtes habemus Plinium & Cordum, qui omnium radicum quæ veſcendo ſunt ſaluberrimam Siſeris radicem affirmat. Martio vel Aprili, ſublatis majoribus radicibus priùs quàm caules aſſurgant, minores rurſus defiguntur. Moderatè humidæ & calidæ exiſtimantur, facilè concoquuntur, nec tardè deſcendunt, mediocriter nutriunt, ad Venerem excitant, &c.

Duo Siſeris genera fecêre Fuchſius & Matthiolus: ſed non ſatis ſuper hac re inter eos conuenit: pro primo enim *Paſtinacam ſatiuam* exhibet Fuchſius, hic *Carotam*.

Ad Titulum PANAX HERACLEVM,

Mantiſſæ.

Plantam hîc pictam ſic inſcribunt ex doctis aliqui: aliis dicitur *Panax Chironium*, aliis *Panax Coſtinum*, aliis *Panaces peregrinum*, quibuſdam *Sagapenum Dioſcoridis*; Cæſalpino *Herba Coſta*, aliis *Pſeudo-Coſtus flore luteo*, aliis *Paſtinacæ Germanicæ* affinis *Panax*.

Creuit Nobis Montbelgardi in S. P. horto, ſemine ex Italia miſſo, & hyemem pertulit, folia producens Martij principio, & Iunio flores luteos, ſemenq; Iulio maturans. *Figura Nobis abſentibus falſa appoſita.*

Acanthvs Vervs, Branca Vrsina.

Credunt, ita tradente Matthiolo, omnes ferè hujuſce temporis rei Herbariæ ſtudioſi, *Acanthum Dioſcoridis* eam eſſe plantam, quæ vulgò *Branca vrſina* nuncupatur: illique ſententiæ nec planè refragari, nec prorſus adſtipulari poteſt. Ac expenſis tandem vtriuſque partis fundamentis, concludit, dubium quidem eſſe aſſerere Brancam vrſinam ab Acantho non differre: attamen idem negare vitium eſſe poſſe. Nec *Nos* ab ejus opinione multùm ſumus alieni, quandoquidem, vt ille ipſemet ait, iiſdem facultatibus Branca vrſina prædita ſit, quibus pollère Acanthum Dioſcorides & Galenus memoriæ prodiderunt.

Ad Titulum Seseli, Siler Montanvm,

Mantiſſæ.

Nouerunt, vt annotat Cornarius, Officinæ *Seſeli*, ſed corrupto ex *Sili* nomine *Siler* appellant, & *montanum* inſuper addunt, vt ab *aquatico* diſtinguant. Germani, apud quos nulla Seſelis eſt diſtinctio, *Seſel* vocant.

Nulli verò Seſeleos apud Dioſcoridem deſcriptioni conuenit Siler hoc montanum: quapropter illud nec ad Maſſilienſe Seſeli, nec ad Æthyopicum, nec ad Peloponnenſe, nec ad Creticum, reduci poſſe, contra Monachos & Muſam concludimus.

Ad Titulum Sivm, Sivm Vmbelliferum,

Mantiſſæ.

Plantam Sium dictam, nomen ab eo obtinuiſſe ſcribit Amatus, quòd excutiendi vires habeat. Cocta & cruda [ex oleo & acero] editur: eſtque ſtomacho admodum grata: ſed ineunte tantùm Vere, nam poſt aduentum Auis *Cuculus* dictæ, eſui non ampliùs apta eſt: atque ab eadem Aue affecta exiſtimatur.

Ad Titulum Cicvta,

Mantiſſæ.

Cicutæ famam auxerunt Athenienſes, Philoſophorum non contemptores modò, ſed etiam hoſtes: Succo ejus ad mortem in publicis judiciis vtentes, vt ſuo damno vel Socrates teſtari poteſt, quem ſuo ipſo damno ad Cicutam hauriendam compulerunt. Alioquin indigna erat herba, quæ in omnium Poëtarum Carminibus & Sapientum Commentariis inueniretur. *Serpentaria* porrò nomenclaturam, ob caulem in Serpentini exuuij modum maculoſum obtinuit.

Ad Titulum Phellandrivm,

Mantiſſa.

Phellandrium in paluſtribus naſci, ac folio eſſe Apij, ſcribit Plinius. Verùm quænam ſit hodie planta *Phellandrium* inter Authores nondum conuenit: aliis *Filipendulam*, aliis *Angelicam ſylueſtrem*, aliis *Lauer*, aliis *Apium paluſtre* pro eo obtrudentibus. Cicvtariam verò Aqvaticam eſſe cenſent plurimi.

Ad Titulum Critmvm ſiue Crithmvm,

Mantiſſæ.

Variant apud Scriptores plantæ hujus appellationes. Dicitur enim *Critmum* & *Crithmum*, *Crethamum* & *Crithamum*, *Crithmus*, *Crithmus marinus*, *Crithmum marinum*, *Fœniculum marinum*, *Salſa marina*, *Batis*, & *Batis hortenſiana Plinij*. Editur Oleris modo coctum, ait Dioſcorides: Semen, radix & folia in vino cocta & pota, menſes mouent, vrinæqúe difficultati & morbo regio auxiliantur.

An verò quod pingimus *Fœniculum marinum* ſit *verum Dioſcoridis Crithmum*, nec-ne, dubitatur. *Affirmatiuam* tuentur Cordus, Cornarius, Dorſthenius, Matthiolus, Anguillara, Caſtor, Dodonæus, Cæſalpinus, Tabernamontanus, Hiſtoria Lugd. & C.Bauhinus. Negant verò Lobelius & Tragus: *Iudicent docti.*

Ad Titulum Bvplevrvm, Bvprestis, &c.

Mantiſſæ.

Per Bupreſtin minimè ejuſdem nominis animal intelligimus, quod eſt ex Cantharidum genere: Sed Oleris ſylueſtris genus: cujus meminit Galenus in explicatione vocum obſcurarum Hippocratis: ac quod non ignotum fuiſſe ex eo conſtat quòd Bupreſtin primis imbribus poſt Æquinoctium germinare ſcribit. Per *Bupreſtin* verò Bupleurum Nicandri & Plinij intelligendum cenſent nonnulli, alij *Spondilium*: atque plurimi Avricvlam Leporis.

Ad Titulum Nardvs Indica, N.Celtica,

Mantiſſæ.

Nardum inter odorata recenſet Theophraſtus, quæ ex India adferri ſcribit. Integram verò ac euidentem ejus deſcriptionem propoſuit Dioſcorides, nec Natales deſignare neglexit. Nardi, ait, duo genera: Vnum *Indicum* appellatum, alterum verò *Syriacum*: non quòd in Syria naſcatur, ſed quòd montis Indiæ in quo reperitur pars vna Syriam, altera Indiam ſpectet. Et Indici rurſus ſpecies duæ, quarum vna in monte, altera ad radicem montis, prouenit, non procul à præterfluente Gange, quæ Gangitica dicitur. *Sic* ille, hujus Nardi quatuor differentias proponit, natali ſolùm loco à ſe inuicem diſtantes.

Vtrum verò Nardi ſpica dicta comatum ſit radicis caput, vt Nos cum Matthiolo & Amato ſtatuimus: an autem Spica in caulis faſtigio naſcens, vt exiſtimarunt Hermolaus, Ruellius & Manardus, acriter controuertitur. *Nos* vtriuſque partis rationes in Hiſtoria noſtra magna expendimus.

Quamuis porrò exiſtimarint nonnulli Indicam Nardum in noſtras Terras, ob regionum diſtantiam, non aduehi: cúm ſenioribus tamen, ſanioribus & prudentioribus ſtatuendum, Nos Veterum habere Nardum: licèt interdum vel ob vetuſtatem, vel ob vliginem mariſúe humorem ſibi aſcitum, vel ob adulteria, multa in illa deſiderentur. Cæterùm calefacit Nardi ſpica, authore Galeno, exceſſu primo, deſiccatque ſecundo: & eſt Indica vocata, Syriacâ dictâ valentior. Celtica eadem præſtat quæ Indica, ſed imbecilliùs: at illâ calidior eſt, & minùs adſtringit.

Ad Titulum Mentha,

Mantiſſæ.

Mentham [ἡδύοσμον] inter Olera ruralia recenſet Theophraſtus, Dioſcorides notam plantam eſſe ait, eam ideò fortè non deſcribens. Genera autem duo facit: *Satiuam* ſcilicet & *Sylueſtrem*, quam, Plinium ſecuti Interpretes, *Mentaſtrum* Latinis dici volunt. Galenus in odoratam, quæ ſatiua Dioſcoridis, & inodoram, Calamintham vulgò dictam, diſtinguit. At variæ aliæ à Recentioribus obſeruatæ fuêre *differentiæ*, de quibus ſpeciatim in Sciagraphia actum antè.

Huic autem plantæ nomen feciſſe exiſtimatur *Minthe* puella, quam in Mentham olim transformatam narrant Poëtarum Fabulæ. Non deſunt tamen qui illi voci aliam tribuunt originem, inter quos Dalechampius, cui Μίνθη Græcè dicitur ἀπὸ τῆς μίνθης, à ſtercoris fœtore, per Antiphraſin ſcilicet, quòd minimè fœtida ſit.

Ad Titulum Calamintha,

Mantiſſæ.

Calamintham Menthæ tantùm ſimilem fecêre aliqui: alij verò congenerem: Subſcribitque horum ſententiæ nomen, quod Menthæ coniunctum habet. *Triplicem* facit Dioſcorides: Calamintha, inquit, quædam montana eſt, habens *folia* ſimilia Ocymo, ſubalbida, *ramulos* & ſurculos anguloſos, *florem* verò purpureum: *altera* Pulegio ſimilis eſt, ejuſdemque cum illo odoris, *Nepeta* Romanis dicta: *Tertia* verò ſimilis eſt Menthæ ſylveſtri. Sed an ille dictas ſpecies ſatis diſtinguat, doctorum judicio relinquimus. Plinius vnum tantùm genus facit: nec Galenus in genere diſtinguit; ſed tantùm, velut ſilveſtrem quandam Mentham, ſatiuæ opponit.

Ad Titulum Origanvm,

Mantiſſæ.

Parum inter Græcos, minùs inter Latinos, ac minimè inter vtrosqúe circa Origanum convenit. Origani complura eſſe genera ſummis differentiis diſcreta, author eſt Theophraſtus Hiſt. Lib. 6. cap.1. Duo verò tantùm genera conſtituit Cap. ſequenti: *Nigrum* ſcilicet ſterile, & Candidum fructuoſum. Plinius, qui ſua plæraque ex eo deſumpſit, Tragoriganum cum Origani generibus confundit. Dioſcorides tria facit Genera: *Origanum Onites*, *Origanum Heracleoticum*, & *Origanum ſylveſtre*. Eſtque *Onites* dictum, cujus etiam meminêre Plinius & Galenus, Origani ſpecies minor, minúſque habens odoris & acrimoniæ. *Sic* confuſa multùm eſt apud Herbarios Origani hiſtoria.

Appellationem Origani ab eo apud Græcos deſumptam exiſtimant plærique, quòd montibus gaudeat: alias Etymologias habent alij: ſed eas Nos, vt valde remotas, ſtudiò prætermittimus. Ad ea autem quæ in Sciagraphia de Origani viribus dicta, addimus hic, Perdices, Ciconias & Palumbos, vulnere accepto, Origanum imponentes, ad ſanitatem redire: inſperſum id piſcibus, carnibus & aliis, abigere muſcas: Hungaricaſque mulieres, ad filum lanamque pullo colore tingenda, Origano vti.

Ad Titulum SAMPSVCHVM, AMARACVS,

Mantiſſa.

Quod Vulgo & officinis dicitur *Majorana, Sampſucum* & *Amaracum* vocabant Veteres. An verò vnum & idem ſint *Sampſucum* & *Amaracus* controvertitur. Suntque inter *Affirmantes* Dioſcorides, Plinius, Marcellus, Matthiolus & alij. *Negatiuam* verò ſententiam tuentur alij, quòd Galenus, Aetius & Paulus de iis diuerſis Capitibus ſeorſim egerint: ac earum etiam temperamenta per gradus diſſidêre tradiderint. *Nos* omnium fundamenta in Hiſtoria noſtra magna proponimus & diſcutimus. Hîc autem cum Anazarbæo & aliis Antiquitatis Proceribus, Lucretioqúe & Marone, Poëtis, Amaracum eandem cum Sampſucho eſſe concludimus, nec eſſe inter eas niſi appellationis diſcrimen. Cæterùm excalefacit Majorana & reſiccat, & ſecundi in vtraque qualitate eſt ordinis: auxiliaturque cerebri & capitis morbis quocunque modo ſumpta.

Ad Titulum OCYMVM,

Mantiſſa.

De Ocymo ſparſim variis in locis egerunt Theophraſtus, Dioſcorides & Plinius: id verò neuter illorum deſcribit. Ocymum ſunt qui ſignificantiùs per Z. ſcribendum ducant, ab ὄζω, quod redolêre denotat, eò quod herba tota ſuauiſſimum ſpiret odorem. Ab eodem odore, quòd Baſilicâ & regiâ domo dignum ſit, *Baſilicum* nuncupari hodie ſolet. Latinè autem & Græcè rectiùs *Ocymum* quàm *Ozimum* legi volunt Monachi, deriuantes fortè à Græco verbo ὠκὺς, idem ſignificante quod citò, quòd celeriter proueniat: vel propterea quòd citet aluum bubus, cùm ſcilicet illis datur vt purgentur. Duo enim Ocymi genera, alterum pabuli genus, & alterum in hortis naſcens: hocque ad differentiam, per V in ſecunda ſyllaba ſcribendum monet Dodonæus, ſed vtrumque per V ſcriptum reperitur. Quidam apud Græcos ω in prima Syllaba ponunt.

Rem verò miram de Ocymo affirmat Martialis: modò ſcilicet purpureos, modò albos, & modò roſeos flores parere: ac ſi frequenter feratur, ſemen in Siſymbrium [in Serpillum Theophraſtus] tranſire. Mirumque etiam quod de Ocymo narratur, totâ Æſtate id in aqua, haud ſecus ac in terra, virêre, florêre, & ſemina interdum proferre: ac præterea Ocymum primâ Lunâ tritum, & in ollam nouam inditum, ſub plenilunio caules & flores emittere: atque ſi duplicato tempore ſub terra defodiatur, Scorpiones generare.

Vires & facultates quod attinet, id ad varia commendat Dioſcorides: contrà verò vt noxium in cibis, & in Medicina inutile, Veterum quidam, inter quos Plinius, grauiter repudiarunt, inter vtroſque medio remanente Galeno. Nobis ſiccata herba, haud aliter atque Amaracus & Roſmarinus, in cibis vſurpari poſſe videtur: viridis verò capiti adalligata, ejus dolores ſedat.

Ad Titulum DICTAMNVS vel DICTAMNVM,

Mantiſſa.

Dictamni duo primûm genera numerat grauis Author Theophraſtus, *Dictamnum* ſcilicet & *Pſeudo-Dictamnum*, quibus vnam naturam eſſe ait, quodque in eis diſcrepet natale ſolum tantùm eſſe, & hoc in pinguiore naſci ſolo, illud in aſpero. Ac tertium addit genus, quod Dictamni nec figuram nec vires habet, ſed Siſymbrij folia & ramulos: nomineqúe tenus tantùm Dictamnus eſt. Triplicem etiam Dictamnum facit Dioſcorides, haud multùm à Theophraſto abſcedens. In *odoratum* & *inodorum* diſtinguunt hodie nonnulli. Eam herbam, ſi Plinio credimus, monſtrauêre Cerui, ejus paſtu rejecto quo percuſſi fuerant telo.

Officinæ pro Dictamno per e primâ ſillaba per p legunt, leuis momenti errore. Sic Dictamum legunt nonnulli, quamuis interpoſitâ Litera n Dictamnum habeant veteres plærique Græci Codices.

Dictamnum autem quod in Creta naſcitur, eſſe verum & genuinum Dictamnum ſtatuunt probatiſſimi Scriptores: atque id ipſum, ſi in aliis Locis proueniat, vt hodie, ſemine ex Creta allato, variis in hortis *Pſeudo-Dictamnum* vocant. *Fraxinellam, Polygonatum, Helleborum album, Trifolium bituminoſum, & Mentham verticillatam*, ſunt qui cum Dictamno confundant: ſed ſit id perperàm.

Dictamni porrò vocem ſunt qui ἀπὸ τοῦ τίκτειν deriuent, alij qui ἀπὸ τοῦ δίκτειν: & nonnulli, quorum Nobis magis probatur ſententia, à monte Cretæ Δίκτης, & voce θάμνος.

Ad Titulum GNAPHALIVM,

Mantiſſa.

Antequàm corruptis amplioris Fortunæ veneno moribus cœpiſſent homines molliter & laſciuè agere, non auium plumis, aut ouium lanis, ſtrato cubili dormiebant: ſed, vt fert Lucretij Verſus,

.... Frutices inter condebant ſqualida membra:

foliis & frondibus ſe inuoluentes. Erantque illis pro culcitrarum tomento, quas Æſtas & Autumnus paſſim ſtrauerant: præſertimque *Gnaphalium*, Græcis ab eo vſu ſic appellatum. Sic Gnaphalium ab eo quòd foliis ejus mollibus, ἀντὶ γναφάλλου, hoc eſt, pro tomento, vterentur Veteres, id nomen obtinuiſſe, perhibet etiam Galenus.

Multas autem plantas *Gnaphalia* & *Centunculares herbas*, quòd molli lanugine eſſent obuolutæ, nuncuparunt Herbarij: *Stœchadem citrinam*, *Piloſellam minorem*, *Algam*, *Siliquam Syriacam*, & alias ejuſmodi.

Ad Titulum THYMVS,

Mantiſſa.

Θύμος apud Græcos nomen inuenit ἀπὸ τοῦ θύειν, quod eſt excitare, vel ἀπὸ τοῦ θυμοῦ, quia iis adhibetur qui animi deliquium patiuntur, vel ἀπὸ τῆς θυμιάσεως καὶ τῆς θυσίας, quòd eo Veteres vterentur in ſacris quæ accenſo igne fiebant; vel dicitur θύμος quaſi θυαίμος, id eſt, ſanguinem impellens. Excalefacit autem & exſiccat Thymus in tertio ordine: atque ob id vrinam & menſes prouocat, fœtum euellit, viſcera expurgat, orthopnoicis & anhelantibus prodeſt, &c. Creticum porrò legitimum Veterum Thymum eſſe cum doctis multis ſtatuimus.

EPITHYMVM: Germ. Todtern: Gallis *Tigne de Thym*: Italis *Epithymo.*

Epithymum alij Thymi florem eſſe dicunt, è capitulis leuibus tenuibuſque, quaſi crines, dependentem: quibus adſtipulantur Dioſcorides, Plinius & Oribaſius: Alij in Thymo ſine radice ſuccreſcens naſci produnt, capillamentorum quaſi ſpecie: vnde etiam idem Plinius: Quidam, ait, aliter Epithymum tradunt, ſine radice naſci, &c. Paulus *Epithymbrum* vocat, quòd Epithymi modo ſupra Thymbram naſcatur.

Epithymum autem Meſues vnum Creticum facit, quod præſtantius, & aliud Syriacum. An verò Epithymum Græcorum & Arabum vnum & idem ſint, acriter inter Scriptores controuertitur: Negant plurimi, & affirmant è contrà Monachi. Sed, cùm, vt ipſimet fatentur, quantò magis legerent de Epithymo apud Authores, tantò magis mens eorum vexaretur, & confuſionem maximam inuenirent: phantaſticantur, machinantur, fabricantque ſuo modo vaniloquia. Omnium *Nos* fundamenta in Hiſtoria noſtra magna expendimus: hîc verò breuitati ſtudentes litem ſub judice relinquimus.

Fallopius Epithymum Dioſcoridis & Galeni differre vult ab Epithymo Pauli, Ætij & Arabum: & contrà Epithymum Græcorum & Arabum idem eſſe aſſerit. Sic ſibi conſtat! Cæterùm Epithymum, authore Galeno, calefacit & ſiccat ordine tertio: vimque habet, vt ait Meſues, ſubtiliatiuam, reſolutiuam, aperitiuam oppilationum, & confortatiuam viſcerum: eandemque quam Thymum habet facultatem, ſed ad omnia efficaciorem.

Ad Titulum CASSVTA ſiue CVSCVTA,

Mantiſſa.

De hac nihil tradidere veteres Græci: conſimilis verò herbæ meminit Plinius, quæ, vt Viſcum, in aliena ſtirpe viuit, ac quæ in Syria *Caſſytas* vocatur. Non in Terra, ait Fuchſius, ſed in herbis arboribuſque paſſim naſcitur: eaſque tam ſpiſſo ſæpiùs irretit contextu, vt, tentorij modo, herboſum cæſpitem à Sole vindicet. Nonnunquam cacuminibus impendens ſtirpes humi deturbat, propriamque parentem ſuis ſtrangulat laqueis, aut continuo materni alimenti ſuctu producit ad tabem.

Duplicem facit Dodonæus: Reperitur, inquit, Iunio, Iulio & Auguſto menſibus in Rubo, Vepribus, Lupulo & Lino, *Major*, quæ craſſior & candidior: in Thymo verò, Thymbra, Eryngio,

Geniſta,

Geniſta, & aliis humilioribus, *Minor*, quæ tenuior & ruſſior. Vidimus *Nos* copioſam Monſpelij ſupra Thymum, & Montbelgardi ſupra Vrticam, Lupulum & Ebulum.

Calida in primo, & ſicca in ſecundo gradu, eſſe exiſtimatur: abſtergit, aperit, hepar, lienem & renes ab obſtructionibus liberat. Secundum porrò multorum opinionem, ſi calidæ inſidet herbæ arboriue, calidam ſortietur facultatem, & è contrà. Sic ſuæ parentis ingenium referens, nec à conditione materna degenerans.

Ad Titulum SERPYLLVM,

Mantiſſæ.

Satiuum Serpyllum Plinio non ſerpit*, ſed Voluntarium, maximè in petris. Dioſcoride contrà Satiuum ſerpit, non autem Syluestre. Sic eſt hic illi contrarius: cuiqúe ſit adhærendum difficile dicere judicat Turnerus: eum ad ſe trahente Dioſcoridis authoritate, ad Plinium verò experientiâ. *Nos* ſub Iudice litem relinquimus: Siquidem verum ſit admodum quod ſcribit Marcellus: Paucos Satiuum Serpyllum à Syluestri didiciſſe dignoſcere, Serpyllumque hortenſe, vel doctorum judicio, nihil aliud eſſe quam Syluestre in hortis ſatum.

Ad Titulum SATVREIA, THYMBRA, CVNILA,

Mantiſſæ.

Cunilæ meminit Plinius Lib.20. cap.26. ejuſque varia enumerat genera, *Satiuam, Montanam, Maſculam, Mollem, Libanotida*, & *Bubulam*, quæ à Ruellio & Dalechampio Origanum ſylueſtre Græcorum eſſe exiſtimatur.

THYMBRAM, vt vulgò notam non deſcribit Dioſcorides, prouenire tantùm ait locis aſperis, & ſimilem eſſe Thymo. Eandem verò herbam *Thymbram, Cunilam* & *Saturejam* facit Plinius. At Columellam manifeſtum inter Thymbram & Saturejam ſtatuere diſcrimen oſtendit verſus:

Et Satureja Thymi referens Thymbræque ſaporem.

Cornarium autem & Dodonæum in Columellæ ſententiam pedibus iuiſſe, ex eorum Scriptis manifeſtum eſt.

Ad Titulum STOECHAS ARABICA,

Mantiſſæ.

Arabicæ nomen obtinuit, tum quoniam plurima in Arabia naſcitur, tum etiam quòd probatiſſima ſit ea quæ inde adfertur. Cæterùm inſignes ſunt Stœchadis vires. Tenuat, inquit Meſues, tergit, purgat, reſoluit, aperit: hepatis, lienis & aliorum viſcerum obſtructiones reſerat, putredinem prohibet, &c. Ad pectoris vitia conferre ſcribunt Dioſcorides & Plinius: Galenus viſcera & totum corpus roborare, compoſitæque eſſe eſſentiæ, in qua aliquantulùm exuperet frigidum.

Ad Titulum SCORDIVM, SCORODOTIS,

Mantiſſæ.

Scordium apud Græcos nomen ab eo habuit, quòd folia eius affricta Allij, quod Græcis σκόροδον vocatur, odorem referant. Δύσοσμον vocarunt etiam ijdem à malo & ingrato odore. Vim habet, Dioſcoride authore, calefacientem, & cientem vrinas: glutinat vulnera, vlcera expurgat, & ad cicatricem perducit. Purgat craſſa purulenta à thorace, & facit ad tuſſim veterem, rupta, conuulſa &c. Contra ſerpentum morſus & lethalia medicamenta bibitur. Efficaciſſimum Ponticum & Creticum. Plæraque ex iis habent etiam Plinius & Galenus. *Et addit hic*: Litterarum monumentis à quibuſdam celebribus Viris traditum eſſe, cùm in prælio quodam interemptorum cadauera multos dies inſepulta jacuiſſent, quæcunque ſuper *Scordium* forte fortuna ceciderant, multò minùs aliis computruiſſe. Atque ob eam rem perſuaſum fuiſſe omnibus, Scordium tam reptilium venenis, quàm noxiis medicaminibus, quæ corpus putreſcere faciunt, aduerſari.

Scordij porrò nomine donantur *Alliaria*, *Perſonata*, *Gallitricum* & aliæ ſtirpes, ſed minùs propriè.

Ad Titulum CHAMÆPITYS.

Mantiſſa.

Siccam in tertio ordine facit Galenus, & calidam in ſecundo: potamque & appoſitam, menſes & vrinam ciere ait, atque ad auriginem & coxendicum dolores ac vberum durities commendari. Quibus addit Matthiolus, omnibus frigidis cerebri, neruorum & artuum morbis conducere. Dicta autem Chamæpitys, quaſi humilis & breuis humique depreſſa Picea, quoniam ejus folia Piceam [Pinum alij] olent.

VINOSA HERBA, ſeu VINACEA RVTA: Ruſticis Gallis MINONE dicta.

Chamæpity affinis hæc dodrantali ramoſo frutice ſurgens; *foliis* Rutaceis, circa imum caulem minoribus. *Cauliculi* ſeminibus racematim collectis grauidi, nunquam *florem* pariunt, *fœtu* in vertice ramoſo, & odore vinoſo: *radice* tenui, nec ſeſquipalmo longiore.

Copioſa inter exiles & madidas ſegetes inuenitur, inquit Ruellius, eáque Meſſores ſe coronant, vt inſolata capita jucundo ſimul odore recreent, atque vt frondoſâ comâ ſe vindicent ab æſtu. Pueris ruſticis optimè eſt cognita, qui vertices racemoſos lanugine molli per initia veſtitos, MINONES vocant. Nonnulli *Vinoſam herbam* nuncupant: alij, quòd folio Rutam, & odore Vinum imitetur, *Vinaceam Rutam*, nominant.

Ad Titulum BOTRYS,

Mantiſſæ.

Radix huic herbæ ex albo ſubrubra eſt, lignoſa: *caulis* dodrante altior, hirſutus, multis alis concauus. *Folia* Senecionis, latiorum Quercinorum diuiſurâ, coloris viridis in luteum languentis, odoris grati, ſubhirſuta. *Floſculi* vndique numeroſiſſimi, Vitium botros æmulantes: vnde βότρυν vocarunt Græci, & ad illorum imitationem *Botrym* etiam Latini. Eam in Simpl. cenſu præteriit Galenus: minimè verò Dioſcorides, à quo quæ de ea habet verbotenus tranſcripſit Plinius.

In Oliuetis Nemauſenſibus, cæteriſqúe tepidioribus & apricis Narbonenſis agri aruis ſpontè fruticat; aliàs coli ſolet in hortis. Suffiuntur autem herbæ vapore vtiliter Mulieres, ad menſes ciendos, & emortuos fœtus ejiciendos. Matthiolus ad pulmonum vomicas commendat, Tragus ad orthopnœam.

Ad Titulum POLIVM VENETVM, ÆGIPYRVS,

Mantiſſæ.

Ægipyri nominis authorem Theophraſtum agnoſcimus, Hiſtoriæ Lib.2. cap.9. Ægipyrum autem, ſiue Ægypyrum Geſnerus *Glauci* Dioſcorides conuenire credidit: Anguillaræ, Rob. Conſtantino & Dodonæo eſt *Ononis*: Scaligero verò, cujus opinio Nobis magis arridet, eſt *Fructus Polij*. Inclytum porrò fuit, referente Plinio, apud Græcos *Polium*, Muſæi & Heſiodi laudibus, ad omnia vtile prædicantium.

Ad Titulum BETONICA,

Mantiſſæ.

In hac herba obſeruandum potiſſimùm radicum facultates longè diſpares foliorum & florum eſſe viribus, vt pote quæ multùm ſtomacho orique ſunt ingratæ, & vomitum cient, cùm è contrà folia odorata ſint & aromatici gratiqúe ſaporis, atque in cibis & medicamentis naturæ amica.

Ad Titulum SALVIA,

Mantiſſæ.

Saluiam ad permulta eſſe vtilem tum ex Scriptorum monumentis tum ex quotidiana habetur experientia. Sed habet etiam illa ſuas noxas: viroſaque & peſtilens cenſetur eſſe ea quæ foliorum pinnas veluti carbunculatas habet, & eſt toto habitu retorrida, emaciata & languidula. Noxiaque adhæc vt plurimùm quæ Cœmeteria incolit, vt pote ad cujus radices prægrandes Bufones, omniſq; generis viroſa inſecta offenduntur. Sic non defuit occaſio hunc ſcribendi Verſum:

Cur moriatur homo cui Saluia *creſcit in horto?*

Saluia porrò *Sylueſtris* nomine variæ donantur Plantæ: *Scorodotis, Gallitrichum, Mentha Sarracenica, Stachys, Ciſtus fœmina, Tuſſilago*, & *Ruta muraria*. Plinio verò neſcio quid humani accidiſſe oportet, cùm Eleliſphacon Lentis Sylueſtris genus fecit; ſiquidem, vt ſatis notum eſt, ἐλελίσφακος Græcis Saluia eſt.

Ad Titulum HORMINVM,

Mantiſſa.

Horminum herbam Marrubio ſimilem facit Dioſcorides,

Porro Plinius : at magno errore lapſus hic πράσου & πρασίου vocum vicinitate deceptus. Galenum Hormini in Simpl. cenſu non meminiſſe ſcribunt Matthiolus, Cornarius & alij. Meliùs verò *Phorbion* illi dici ſtatuunt Geſnerus & Guillandinus : & de eo ſi quis dubitet, Paulum adeat, vtroque ſub nomine eadem verba referentem.

Ad Titulum ÆTHYOPIS,

Mantiſſæ.

Æthyopidis coniectu ſolo amnes & ſtagna ſiccari : tactu verò clauſa omnia aperiri credidit Antiquitas, quod meritò ridet Plinius. Nomen autem ab Æthyopiæ regione habuit in qua naſci gloriabatur : vel quòd fuliginoſa ſit & veluti cinere aſperſa, αἴθοψ enim fuligo eſt, ſiue fauilla ardens. Prouenit in Græcia & Illyria copioſè planta quam pro Æthyopide Veterum obtrudunt Recentiores, creuitque Nobis ea Montbelgardi in S. P. horto, ſemine ex Italia miſſo. Patauij in horto publico vulgò alitur, floribus verticillatis niueis.

Ad Titulum GALIOPSIS,

Mantiſſæ.

Galiopſis ſcribitur & Galeopſis, per i & per e, meliuſque per e ſcribi cenſetur : vt hanc etiam lectionem magis probat Plinius, ducto ſcilicet nomine à florum forma, Muſtelæ faciem & rictum quodammodò exprimente. Quæ eadem florum figura, laruatam Lamiam veluti repræſentans, *Lamij* nomen illi etiam acquiſiuit.

Ad Titulum MARRVBIVM,

Mantiſſa.

Praſſium Marrubium eſt : *Praſum* verò Porrum, cujus inaduertentiâ Plinius perſæpe in errorem lapſus eſt, vocum πράσον & πράσιον, vt paulò antè annotatum, vicinitate deceptus.

Ad Titulum STACHYS,

Mantiſſa.

Stachydis nomine variæ apud Scriptores donantur Plantæ, *Pſeudonardus*, *Sideritis Spinoſa*, *Scorodotis tomentoſa Cretica*, *Scorodotis folio Saluiæ*, *Stœchas*, *Galeopſis lutea glutinoſa*, *Galeopſis lutea anguſtifolia*, *Stachys Cordi*, *Stachys Matthioli*, & *Stachys Fuchſij*, quam Nos in Sciagraphia noſtra deſcripſimus.

Ad Titulum CARDIACA,

Mantiſſa.

Agriam palmam dici teſtes habemus Fuchſium, Dodonæum & Lobelium : idque nomen à foliorum, tanquam in digitos, Ricini modo, diſpoſitorum fiſſura, obtinuiſſe exiſtimatur. Prouenit paſſim in Pagorum areis & prope Vrbium mœnia : ruderibus, lapidoſis ac aliis incultis & aſperis locis gaudens. Vigetque à Iunio vſque in Autumnum, & Iulio floribus abundat.

Ad Titulum PSEVDO-MELANTHIVM,

Mantiſſæ.

Sylueſtrem Lychnidem coronariam eſſe exiſtimauit Tabernamontanus, ſed perperàm. At minùs adhuc erit *Lolium*, vt, apertiſſimè hallucinatus, credidit Fuchſius. Manifeſteque etiam cæcutiuêre Braſſauolus & Brunfelſius, atque ij omnes qui ſtirpem hanc legitimum Melanthium eſſe cenſent : à vero ſiquidem Melanthio tum ſemine tum aliquibus proprietatibus differt. Calidum eſt & ſiccum, teſte Dodonæo, in ſecundo ordine ſatis intenſo : & ad impetigines omniaque ſcabiei genera, vt & vulnera ac fiſtulas commendatur.

Ad Titulum OCYMOIDES,

Mantiſſæ.

Ocimoidis, Ocymoidis, Ocimaſtri & Ocymaſtri nomine indiſcriminatim tradunt Scriptores. Iis autem quæ in Sciagraphia diximus addemus reperiri cum & ſine apicibus, quaſi aliquod *Mas* ſit aliud *Fœmina*.

Ad Titulum SAPONARIA, STRVTHIVM,

Mantiſſæ.

Saponariam Struthium vocant Geſnerus, & alij, ſed perperàm Cornario, Matthiolo, Dodonæo, Lobelio, Lacunâ, Camerario, Hiſtoria Lugd. & C. Bauhino iudicibus. Licèt enim nominis ſignificatu conueniant, & Saponaria ab extergendi facultate, quâ ſaponis ritu pannos eluit purgatque, nomen obtinuerit : Struthiumque à verbo στρουθίζεσθαι, quod Græcis eſt lanas purgare & candidas facere, deducatur : & *Lanaria* dicatur, quòd eius radice ramiſque mundentur lanæ : noſtram tamen Saponariam antiquorum Græcorum Struthium, *Arabum Condiſi*, ſiue Lanariam radiculam, aut Herbam lanariam [quæ nomina eadem deſignant plantam] non eſſe ſatis liquet.

Ad Titulum LICHNIS,

Mantiſſæ.

Quo argumento Nautis in mari ſæpe viſum piſcem, *Lucernam* veteres Romani appellauerunt, igneâ per os exertâ linguâ, tranquillis noctibus relucentem, eodem, inquit Marcellus, in humidis naſcentem, magnitudine Violæ, ſed figurâ Roſæ, florem *Lychnida*, vt fertur, Veteres Græci dixerunt. Noctibus enim hîc etiam fulgêre creditur : non aliter quàm & felium oculi flammarum modo in tenebris fulgent, & putres in tenebris caudices ignium ſpeciem quandam videntibus afferunt. Eorum autem etſi diuerſa materia ſit, omnibus tamen communem aſſignant cauſam Philoſophorum Filij, humoris ſcilicet copiam : &c.

POLYCNEMON,

Siccare & calefacere ſecundo ordine ſcribit Galenus : Hippocrates fotu & ſuffitu vtero malè habenti adhiberi : Dioſcorides fruticem eſt ſarmentoſum, *folia* habentem Origano ſimilia, *caulem* verò multis geniculis præditum velut Pulegium : in cuius ſummitate paruus corymbus odore jucundus. Cunilæ herbæ ſimile facit Plinius, Origano Apollonius : Hodie autem multæ pro eo obtruduntur plantæ : *Polygonum*, *Prunella*, *Clinopodium*, *Mentha aruenſis*, & aliæ: *Sicque incerta ſatis & vaga eius hiſtoria.*

Ad Titulum CENTAVRIVM MINVS,

Mantiſſæ.

Theophraſtus inter κενταυρίδα & κενταύρειον diſtinguit : Eſt enim illi κενταυρὶς Centaurium maius, de quo *Nos* in Claſſe XXV. egimus. Vtrum verò noſtrum minus Centaurium ſit Veterum minus Centaurium, dubitat Anguillara. Sed id, vt arbitratur etiam Matthiolus, exploratius eſt, quàm vt multis oſtendi debeat. Sic fœdè etiam lapſi inter Mauritanos Meſues, Auicenna & Serapio, qui Centaurij minoris vires cum maioris viribus confundunt.

Magni porrò multique vſus eſt herba *Centaurium minus*, vnde non mirum ob ingentes miraſque eius facultates, integrum de ea Librum à Galeno conſcriptum. FEL TERRÆ à quibuſdam dicitur, propter ſummam amaritudinem, & *Febrifuga* quoniam ad febres pellendas plurimùm confert. Calida & ſicca eſt in ſecundo gradu: at omnis mordacitatis expers : folioque & flore duntaxat in vſum venit. De reliquis conſulatur ipſe Galenus.

Ad Titulum ANAGALLIS,

Mantiſſæ.

Γάλλις, inquit Lobelius, Græcè Hyacinthus dicebatur, vnde à

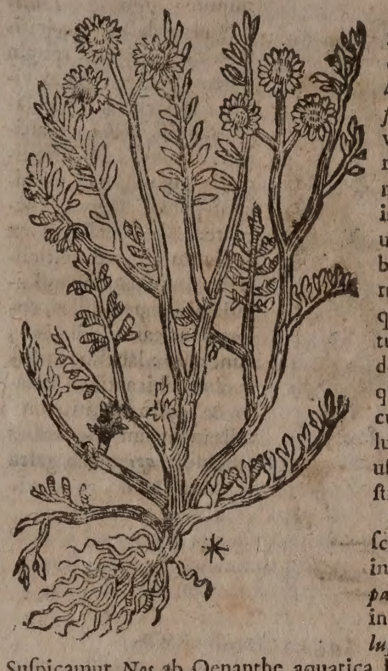
colore Hyacinthe● *Anagallis* nuncupari potuit. An *Corchorus Theophraſti*, vt exiſtimarunt nonnulli? Mirum verò quod ſcribit Plinius, pecora *fœminam* Anagallidem vitare: ac, ſi decepta ſimilitudine, [flore enim tantùm à *mare* diſtat] deguſtauêre, ſtatim eam remedio quærere, quæ à Romanis *Ferus oculus* vocatur.

Aquaticam Anagallidem hîc pingimus, cujus geniculatim incedunt paruæ radices, demiſſis fibris ad juncturas ortis firmatæ. *Caules* cubitales, interdum ſimplices, interdum in longos ramos propagati, ad quorum ſingulos nodos bina naſcuntur ex aduerſo *folia*, trium quatuorúe vnciarum longitudine, latitudine culmi, acuminata, neruo vnico per longum donata; è quorum ſinu, caulis ſummitatem verſus, *pediculi* palmo longiores, tortiles, pluribus cuncti propaginibus, enaſcuntur: *floribus* paruis cæruleis onuſti: ſubſequentibus, vt in cæteris, didymis *Capſellis* compreſſis, in quibus *ſemen*. Montbelgardi vidimus, verſus Pagum *Souchaut*, juxta riuulos.

Ad Titulum OENANTHE ſiue FILIPENDVLA.

OENANTHE ſiue FILIPENDVLA PALVSTRIS: Ruta paluſtris quibuſdam.

Radicem habet è multis fibris compoſitam, ab vno capite prodeuntibus: *caules* Oenanthes aquaticæ: *folia* ab imo ad ſummum vſque Rutæ ſimilia, inferiora tamen breuiora & minora, ac nonnunquam in duas aut tres partes diuiſa: ſuperiora longiora; bina ſemper oppoſita, quorum quædam inciſuris aliquot ſerrata conſpiciuntur: *Flores* in corona albidos, ſic diſpoſitos, ac ſi quælibet corona flos vnicus eſſet. Naſcitur in paludoſis. Sapor illi amariuſculus, cum aliquali adſtrictione.

Tabernamontanus deſcriptionis Author vocat in Iconibus *Filipendulam paluſtrem* [ſecundam addit in Hiſtoria,] & *Rutam paluſtrem* ſiue aquaticam; Suſpicamur *Nos* ab Oenanthe aquatica hanc non eſſe diuerſam; ſed ejus tantùm varietatem minùs bene pictam.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XXVIII. ET PROXIMÈ VICINIS, ADDENDA.

Ad Titulum MORSVS GALLINÆ, ALSINE,

Mantiſſa.

Morſus Gallinæ ab eo nomen obtinuit, quòd ſemen ejus, ſi decidat, quàm citiſſimè à Gallinis & auibus deuoretur, eorumque dentibus concutiatur, vnde etiam Vogelkraut; id eſt, Auium Herbam, vocant Germani: & Italis Paſſerinam dici refert Ruellius. Inter ejus porrò dotes recenſetur, quod iis qui diuturnis morbis, & ægritudinum magnitudine, conſumpti ſunt, viribuſque deficiunt & macreſcunt, vtiliſſima ſit, quocunq; modo ſumatur: ac etiam quod Auiculæ caueis incluſæ, cùm eſcam faſtidiunt, eâ plurimùm recreentur. Inter eos verò qui *Morſum Gallinæ* cum *Anagallide* turpiter confundunt meritò recenſentur Agricola & Apollinaris.

Ad Titulum ANEMONE,

Mantiſſæ.

Anemonem coronariam apud Veteres fuiſſe plantam ex Athenæi Deipnoſ. Lib. 15. & Nicandri Lib. 11. Georgic. apparet. Eam verò ex Adonidis cruore natam ſtatuit Nicander. At Bion Smyrnæus poëta in Adonidis Epitaphio, Anemonen ait natam ex Lachrymis Veneris Adonidem deflentis; Ejuſque etiam opinionis fuiſſe, Theocritum oſtendunt, hæc ejus Verba in Claſſibus jam recitata:

Quotq; cruoris agit guttas hic caſus Adonis
Tot Venus effundit lachrymas, quæ ſingulæ flores
Ceſpite demittunt. Lachrymæ pariunt Anemonen,
Sed cruor ille Roſam parit.

At leuis cùm ſint hæc momenti, de iis jam plus ſatis. Pingitur autem hîc *Anemone Italica tenuifolia purpurea, foliis floris rotundatis*, in iiſdem Claſſibus traditæ, non inelegans varietas.

GLAVCIVM.

Glaucium, dictante Dioſcoride, ſuccus eſt Herbæ cujuſdam ad Hierapolim Syriæ naſcentis, cui *folia* cornuti Papaueris foliis ſimilia ſunt, ſed pinguiora & humilia, ſiue in terram ſparſa, graueolentia & amara, quæq; crocei coloris ſuccum habent, cujus vſus ad ocularia medicamenta. Eum cum jucunditate quadam adſtringere & modicè refrigerare ſcribit Galenus. Eadem verò quæ Dioſcorides habent Auicennas & Serapio, quibus *Menithe* dicitur, atque etiam Plinius: ſed hîc perperàm *Glaucium* cum *Glauce* confundit.

Cùm autem variæ Stirpes pro Glaucij planta apud Scriptores tradantur, eorum magis placet opinio, qui pro eo *Papauer erraticum*, ac *Corniculatum* præſertim, ſumi volunt.

Ad Titulum RANVNCVLVS FLORE GLOBOSO,

Mantiſſæ.

Hoc Titulo elegantem Iconem jam in Claſſibus propoſuimus: cùm autem eodem hancce inter emptitias noſtras Fuchſianas adhuc habeamus, cui nonnihil, præſertim in foliis, ineſt ſingulare, neutram ſupprimere voluimus. Montes amat hic Ranunculus, ſed in hortis etiam colitur: in iis tamen non diu durans, niſi loco vmbroſo & frigidiuſculo plantetur. Eum autem à Matthiolo, Lacuna, Thalio & aliis, perperàm Aconitis adnumerari, ad latus alterius illius Iconis jam dictum.

LADANVM SEGETVM QVIBVSDAM, ANCORARIA, & Clinopodium alterum Matthioli nonnullis.

Ex *radice* digitali aut minore, lignoſâ, *caules* ſurgunt pedales, quadrati, ſubhirſuti, propter terram rubentes, cæteroqui ex viridi caneſcentes, geniculati, ramoſi. *Folia* ex articulis oriuntur Ledi, atrouirentia, ſubhirſuta, ex aduerſo poſita, ſapore exſiccante. *Flores* indidem ex foliorum alis orti verticillatim caules ambiunt, Lamij floribus perſimiles, colore nunc carneo hilariore, nunc albo: labello punctis duobus albicantibus notato, & paullò interiùs notulis in luteum vergentibus reſperſo: *apices* ſub galea teguntur lutei.

LADANVM SEGETVM ALIVD.

Turnerus Plantam quam hîc proponimus *Ancorariã* vocat: aitque eſſe *Clinopodium alterum Matthioli*, cuius Figuram ſine deſcriptione proponit. Tabermontanus vult eſſe *Alyſſum Galeni flore pupureo*. C. Bauhino in Phyt. dicitur *Sideritis* 7. ſiue aruenſis anguſtifolia rubra: Hiſtoriæ verò Lugdunenſi *Ladanum Segetum*, de quo ait: Hæc Herba, à foliorum cum Ladano ſimilitudine & natalibus, à Plinio *Ladanum Segetum* dicitur, ab aliis *Tetrahit anguſtifolium*. Quia autem Plinius Segetum Ladanum duplex eſſe ait, id Herbarij ſic interpretantur, vt aliud album ſit, aliud rubrum.

Vtrumque naſcitur in aruis lapidoſis, & inter ſegetes paſſim circa Montbelgardum. Obſeruauimuſque etiam Monſpelij & Geneuæ, ac Baſileæ florens Octobri.

GINGIDII ICON INDICATA ANTE Pag. 637.

Plantæ huius Iconem, quam, tum in Claſſibus, tum in præcedente citata Pagina promiſeramus, cùm inibi omiſſa fuerit, hoc loco ponimus, quem cum antecedentibus conferre poterit Lector.

Ad Titulum SCROPHVLARIA, *Mantiſſæ.*

Scrophulariam vulgarem pro *Galeopſi* demonſtrant & deſcribunt Fuchſius, Cordus, Geſnerus & Dodonæus Gallicus. At eam ſententiam reprobant idem Dodonæus, ſed Latinus, Matthiolus & Marantha, quorum Nobis magis arridet opinio: quamuis dum illi grauem odorem in Scrophularia vulgari deſiderant, odoratûs ſenſum videantur perdidiſſe. Cæcutiunt & illi qui cum Trago *Ocimaſtrum* faciunt: nec minùs aberrant, qui cum Roberto Conſtantino *Clymenum Pliny* eſſe contendunt.

Ad Titulum MELAMPYRVM, *Mantiſſæ.*

De Melampyro nihil habent Dioſcorides & Plinius, obiterque admodum & confusè de eo ſcripſit Theophraſtus, à quo ſua mutuaſſe deprehenditur Galenus: ita vt Veterum Melampyrum non ſatis hodie ſit cognitum. *Stelephuron Pliny* eſſe volunt nunnulli, alij ejuſdem *Alopecuron*, atque alij ejuſdem *Æram*; *judicabunt docti.*

Variat autem Melampyrum floris plurimùm colore: is enim vel infernè candidus & supernè luteus: vel infernè luteus & ſupernè albus: vel infernè puniceus, ſupernè luteus: & viciſſim: vel ex albo viridique mixtus: vel infernè & ſupernè puniceus, & medio candicans. *Melampyrum* autem, ſi frugibus admiſceatur, panem nigriorem reddere extra dubium eſt: at, quod ajunt nonnulli, eos qui illo veſcuntur plærumque grauedine capitis tentari ſolêre, non ſecus ac ſi Lolio victitaſſent, non ſemper nec in omnibus verum: vnde etiam ejus ſemen à reliquis ſeparare non ſtudent Ruſtici.

Ad Titulum CANNABIS, *Mantiſſæ.*

Cannabis plantam in vita admodum vtilem pronunciauit Dioſcorides, & eius ſemen olim in cibo hominum fuiſſe docet Galenus I. de Aliment. Sed inter alias eius noxas, genituram, ſi copioſiùs edatur, extinguere tradit vterque. Comeſtum, ait Simeon Sethi, idem nocumentum quod Coriandrum affert, atque vt illud, ſi immodicè eſtur, delirium facit: deſiccatque adhæc ſemen genitale vt Caphura. *Sic* tradit etiam Tragus in Francia Orientali, aliiſque nonnullis regionibus ſemen Cannabis quotidie inter cæteros cibos decoqui, ſicut apud Nos Hordeum: ſed eos qui continuò huiuſmodi ſemine vtuntur non parum lædi: eorumque ſtomachum frigidum & debilem reddi, atque in iis genituram extingui. *In Gallinis* verò, teſte Matthiolo, contrarium prorſus efficit, ſiquidem eas ouorum feraciores reddit: ita vt ſæuiente Hyeme, quo tempore oua rariùs pariunt, ſi Cannabis ſemine paſcantur, oua frequentiùs multò ponant. *Auiculis*, vt Carduelibus, Linotiis, & aliis id genus, etiam cibus eſt, ac tantum ſaginæ affert, vt inde enecentur aut cantillandi alacritatem amittant. Eſt verò idem *Semen* ad multa alia proficuum: tumoribus enim & ſcyrrhis opitulatur, lucernis alit lychnia & lucem: in iuſculis ſumptum fluxiones ſiſtit diuturnas, doloreſque & humorum fluctuationem compeſcit, ac ſomnum conciliat. *Succus foliorum* certa pernicies eſt infectis interaneis, & vulnerum putridorum alumnis. Recentium verò decoctum expreſſâ validè herba, terreſtrium lumbricorum cauernulis inſperſum, ſtatim eos euocat, quod Piſcatoribus acceptum, qui hac arte vermiculos ſuis hamis affigendos capiunt. Vnde etiam non inſubidè concludit Matthiolus huius herbæ ſuccum ad vermiculos in auribus, & interaneorum vermes conferre.

Cunctis porrò Populis penutiam Lanæ, Xyli, Linique reſarcit Cannabis, ad veſtes, vela, papyrum, & quamlibet ſupellectilem perutilis. Mas robuſtior rudentibus & capiſtris torquendis nata habetur: Mulierculis ob id Adagio iocantibus, dicentibusque eſſe *fœminam* potiorem *mari*. *Cùm autem* ambæ *Cannabes* ex vno eodemq; ſemine procreentur, quâ ratione hoc intra terram perficiatur, vt altera ex illis *fructifera* ſit, altera verò ſterilis, nemo eſt qui ſcire poſſit: idcóq; *Natura* eſſe *miraculum* neceſſe eſt vt dicamus.

Ad Titulum CANNABIS SYLVESTRIS, *Mantiſſæ.*

Sunt qui Cannabem ſylueſtrem *Alteam Officinarum* eſſe contendant: alij *Clinopodij alterius Matthioli genus album*: *Criſtam Galli* alij: alij *Vrticæ inertis genus* variis locis in fimetis abundans. Peculiarem habet opinionem Plinius: Cannabis, inquit ille Lib. 20. cap. 23. in Syluis primùm nata eſt, nigriore folio & aſperiore, deinde cultu domitâ feritate, conſueuit in agris: *quod perpendendum.*

BANGVE CANNABI SIMILE.

Bangue, authore Garciâ, à quo haud multùm diſcrepat Acoſta, Herba eſt Cannabi minimè abſimilis, niſi quod ejus ſemen Cannabino minus eſt, nec ita candicans vt illud: ac quod Stolones ejus lignoſi nullo cortice ſunt veſtiti, contrà quàm in Cannabinis accidat. Indi, ait Acoſta, ſemine & foliis veſcuntur, cùm vt validiores in re Venerea fiant, tum ad excitandam cibi appetentiam, atque ad alia plurima vtuntur.

Toccon, herba Braſiliana cortice Cannabino.

Braſilianorum herbæ *Toccon* cortex, authore Lerio, Cannabis modo detrahitur, Cannabino fortior. Ex eoque arcuum funes fiunt, piſcatoria fila & alia ejuſmodi.

Carbasvs veteribvs.

Carbaſi voce varia intellexêre Veteres. *Virile veſtimenti genus* ſignificaſſe legimus apud Curtium Lib.8. *Muliebre veſtimentum* apud Valerium Maximum: *Pallium quo amiciebantur opulentiores*, apud Tiraquellum: *Velum*, inſtrumentum Nauticum, apud Virgilium Æneid.3.

. . . . & aura
Vela vocant, tandemque inflatur Carbaſus Auſtro.

Ac tandem *Linum miræ tenuitatis* apud Plinium variis locis. Hodie verò per Carbaſum intelligitur vulgò *Linum candidiſſimum* ex Ægypto, quod nonnulli *Cottonem* etiam vocant. Plurimi autem id Linei panni genus eſſe putant, quod *Telam Baptiſtæ, Telam Hollandicam*, & *Telam Cameracenſem*, vocant.

Carbaſus autem penultimâ correptâ Fœminini eſt generis ſecundum Priſcianum, Maſculini autem ſecundum Phacam. Alij, vt Probus & Caper Maſculini & Fœminini generis aiunt eſſe in ſingulari: in plurali verò neutrius.

Ad Titulum Linvm,

Mantiſſæ.

Seritur Linum Vere, & colligitur cùm maturum eſt. Duobus autem argumentis intelligitur maturitas, tumeſcente ſemine & flauo colore. *Semen* ordine primo calidum eſt, atque inter humiditatem & ſiccitatem medium, duritias mollit, dolores ſopit, neruorum tenſiones & contractiones laxat, ac ſummatim, dictante Dioſcoride, eandem vim habet quam Fœnum Græcum. A Pictoribus adhæc, Statuariis, aliisſe Artificibus expetitur, ac eſt etiam ad lucernas vtile. *Reliquos* Lini *Vſus* haud facile eſt enarrare. Hoc loti detergemur, hoc ſordidi defricamur: ex hoc, factâ Veſte totum corpus extrinſecus ad cutem integente, omnes interdiu veſtimur, noctu, Stragulis inde factis, incubamus ac integimur. Ruſticana Gens vtriuſque ſexûs pallia & tunicas ex ipſo geſtat, & mundus muliebris magnâ ex parte conſtat. Sed omnes has neceſſarias vitæ vtilitates facilè Superat Linum, *Chartarum*, quæ ex ipſo penitùs detrito fiunt, dono. Velorum ex Lino in nauibus vſum admiratur præſertim Plinius. Quod *Miraculum* majus, ait, quàm Herbam eſſe quæ admoueat Ægyptum Italiæ? Herbam eſſe quæ Gades Herculis columnas ſeptimo die Oſtiam afferat, & citeriorem Hiſpaniam quarto, Prouinciam Narbonenſem tertio, Africam altero? Audax vita, ſcelerum plena, aliquid ſeri vt ventos procellaſque recipiat, & parum eſſe fluctibus ſolis vehi. Denique tam paruo ſemine naſci, quod orbem terrarum vltrò citróque portet, tam gracili auenâ, tam non altè à terra tolli: neque id viribus ſuis necti, ſed paſſum tuſumque & in mollitiem Lanæ coactum. Nihil quidem gignitur faciliùs, ſed, vt ſciamus nôlente Naturâ id fieri, *vrit agrum deterioremque facit.*

Quemadmodum autem Linguâ Latinâ & Græcâ *Tela linea* & ipſa Lini herba communi nomine λίνον & *Linum* dicuntur: ſic apud Germanos Linum, ſiue in agro ſiue domi ad texturam & telam apparatum, commune nomen retinet *Flachs*: vt apud Gallos *Lin.*

Ad Titulos Lvtea Plinii, Reseda,

Mantiſſæ.

Magno vſui & emolumento eſt Luteola, Recentioribus tantùm cognita: ad colorem fuluum aureumue pannis conciliandum: inficiuntur enim hac herbâ panni lanei, aliaque ex lana opera, vt & lineæ telæ, colóre luteo & virenti: luteo quidem candida, & nullo alio antè imbuta, virenti verò cæruleo antè tincta. Ita Panni bicolores, vno eodemque tempore, vnoq; & eodem decocto, ex eadem cortina extrahuntur. Calidæ & humidæ eſſe temperaturæ ſcribit Tragus, ſed nullius in Medicina vsûs. Ad *Erucas*, propter communem ſaporem, referunt nonnulli, ſed leui, vt Nobis videtur, argumento. Nec meliùs *Iſatidem Dioſcoridis* eſſe volunt alij: ſiquidem Iſatis cæruleo tingit colore, luteo verò vel viridi *Luteola.*

Ad Titulum Chelidonivm minvs,

Mantiſſæ.

Cordus in Dioſcoridem vnam eandemque plantam cum Virgilij *Amello* facit: alij *Scrophulariam minorem* inſcribunt, alij *Hirundinariam minorem*, docti verò plærique omnes *Chelidonium minus.* An verò ſit Dioſcoridis & Galeni *Chelidonium minus* ambigunt nonnulli, ob ignauam ejus acrimoniam, ſed eorum opinionem meritò explodit Lobelius.

Galeno, Fuchſio & aliis ex Neotericis judicibus, quarti abſolutâ eſt calefacientium & ſiccantium ordinis, ac Majore acrius. Calenter illitum cutem exulcerat, vngueſq; ſcabros ejicit: ſuccus per nares attractus cerebrum purgat. Radix, ſuccus, puluis & aqua deſtillata, in exterendis ficubus mariciſue, impoſita vel inſperſa, plurimùm præſtant: vnde dicebat Solenander: *Huic herbæ* ego *ad Hæmorrhoidum vitium mirabilem efficaciam tribuo.* Prouenit in paluſtribus & vliginoſis locis, floret Martio, & Majo marceſcens euaneſcit.

Ad Titulum Chelidonivm maivs;

Mantiſſæ.

In tertio calefacientium & ſiccantium ordine ponitur à Galeno & Ætio. Eſtq; extergentis facultatis, ac ad acuendum viſum maximè commodus ſuccus: & idem etiam ad oculorum maculas, nubeculas & cicatrices plurimùm commendatur. Herbæ puluis vlcera & vulnera purgat atque ſanat, iis inſperſus. Radix manſa confert dentium doloribus & ex vino pota, aurigini: &c. Fabulas quæ de Chelidonio narrantur ſtudiò prætermittimus: non negligendum tamen quod ſcribit Plinius: Animalia quoq; inueniſſe herbas: atq; in primis Chelidoniam, eamq; eſſe viſui ſaluberrimam monſtraſſe.

Cæterùm *Ranunculum* cum hac Chelidonia turpi errore confundit Lonicerus, alij *Anagallidem*, alij *Caltham aquaticam*, alij *Aquilegiam*, alij *Fumariam ſplit*, & *Fumariam bulboſam*, atq; alij *Cyminum*: ſed fœdè omnes lapſi.

Ad Titulum Caltha palvstris,

Mantiſſæ.

Caltham paluſtrem in *Majorem* & *Minorem* diſtinxit Tabernæmontanus: Geſnerus de coll. ſtirp. aliam *Marem* facit, Majorem, rubentioribus ramulis, ac flore magis tincto, aliam *Fœminam.*

Chamælevce, chamæpevce.

Chamæleuce lumborum doloribus propitia eſt, ait Dioſcorides; Herba virens, incuruis foliis ſurculiſque, flore roſaceo. Sed quis ex tam breui deſcriptione decernat quænam in vniuerſo plantarum genere *Chamæleucen* referat. Paucis etiam Chamæleuces hiſtoriam perſtrinxêre Galenus & Paulus. Plinius *Chamæleuces* & *Chamæpeuces*, ſeorſim meminit, & Chamæpeucæ quidem eadem tribuit, quæ Dioſcorides Chamæleucæ: Chamæleucen verò eam eſſe tradit quæ alio nomine *Farranum* ſiue *Farfugium*, atque aliàs *Bechium* nominetur. *Caltham paluſtrem* Chamæleucen Plinij eſſe exiſtimauit Anguillara, ejuſque opinioni aſſentiuntur Matthiolus & alij: contrarium verò tuentur Dodonæus & Lobelius difficiléq; admodum in tanta opinionum diuerſitate, ſententiam ferre.

Ad Titulum Geranivm Robertianvm;

Mantiſſæ.

Perperàm hoc ad Dioſcoridis *Myrrhin* refert Ruellius, nec minore lapſu pro *altero Chelidonii* genere deſcribit Tragus, ac *Gratiæ Dei* titulo pingit. *Geranium* 2. Dioſcoridis eſſe volunt aliqui, *Sideritidem* verò 3. plurimi: Lonicerus ſuo more omnia confundens, pingit pro *Geranio* 3. ac deinde pro *Chelidonio minore*, multis plantis eadem nomina tribuens.

Ad Titulum Barba Capræ;

Mantiſſæ.

Hanc ad Pycnocomon Dioſcoridis cum Vlmaria referunt nonnulli: Geſnerus Aſparagum Syluestrem quondam vocabat: & Patauii, alibique in Italia *Chriſtophorianam* vocari ſcribit.

Ad Titulum Thalictrvm; ſiue Thalietrvm;

Mantiſſæ.

Vnius ambiguæ literæ in huius plantæ nomine fecit ſimilitudo, vt in Authorum Exemplaribus nunc θαλίκτρον, nunc θαλίετρον apud Græcos legatur: apud Latinos verò nunc *Thalictrum* nunc *Thalietrum*, prout apud illos n pro k; apud hos e pro c admiſſum fuerit.

Ad Titulum Vlmaria, Regina Prati,

Mantiſſæ.

De hac nihil apud Veteres reperimus: *Vlmariæ* verò & *Reginæ prati* nominibus eam donauit Latinorum Scriptorum Vulgus, Germanis, Gallis & aliis Nationibus eadem ferè retinentibus. *Chriſtophorianam & Barbam capræ* inſcripsêre Geſnerus, Gerardus & alii: *Potentillam* Anguillara. Dicta porrò fuit Vlmaria ab Vlmaceis foliis. *Nos* eam nullibi frequentiorem obſeruauimus quàm Geneuæ in pratis vltra *Arue*, Montbelgardi paſſim circa aquarum riuos, & Ebroduni ſupra Molendinum.

Calidam & ſiccam eſſe volunt Tragus & alii : *Nos* verò frigidam eſſe exiſtimamus. Lutetiæ commendant aduerſus peſtem. Flores gratum vino odorem conciliant, ita vt *Maluaticum* æmuletur. Cæteræ autem quæ illi aſſignantur vires, illi minimè conueniunt.

Ad Titulum LEONTOPETALVM,

Mantiſſa.

Nomen huic plantæ à Leone quidem fuit inditum : verùm quid illi cum Leone conueniat non ſatis certum eſt. Si nominis expendatur origo, nihil Leontopetalum erit, annotante Marcello, quàm Leonis folium : ſed quam Leonis partem, verbi gratiâ, pedem, aurem, linguam, aliamúe ejuſmodi, referat, non ſatis pro comperto eſt. Pro eo verò, ſed minùs rectè exhibentur *Fumaria Veterum bulboſa, Helleborus niger, Alchymilla* & *Garyophyllata nigra.*

Ad Titulum PÆONIA, GLYCYSIDA,

Mantiſſa.

Dignitatem & gratiam Pæoniæ acquirunt tum *ejus hic appoſita nomina,* quorum alterum dulcedinem ſolo nomine indicat, alterum verò trahit originem à peritiſſimo Medico, cujus in vera & fabuloſa Hiſtoria nomen in ſumma eſt commendatione : tum etiam quòd *nihil non ſanari Pæoniâ ſuperſtitiosè credidit Antiquitas.* Adhæc etiam *animi ægritudinibus quoque mederi, imperare tempeſtatibus, arcere grandines, deiicere ſatorum rubiginem, Lemuribus aduerſari,* &c. Ab iis & aliis ſimilibus miris effectibus varias appellationes ſortita eſt, quas, breuitati ſtudentes, hîc non perſequimur. Vires eius enarrare longum etiam eſſet nimis : ſiquidem, vt annotat Lemnius, non minùs Galeno decantata fuit quàm Braſſica Catoni. Dicemus tantùm eam vehementer exſiccatoriam tum ab eodem Galeno, tum à Neotericis, exiſtimari : at minimè inſigniter calidam. Pæoniamque maſculam infantium collo appenſam, Comitialem morbum ſanare & arcêre, pro certiſſimo à Fernelio tradi : & id ab omnium minimè mendace Galeno jam olim manifeſtatum.

Ad Titulum FRAXINELLA,

Mantiſſa.

Fallitur Syluius cùm Pſeudo-Dictamnum Dioſcoridis eſſe contendit : manifeſtuſque eorum error eſt qui Dictamnum verum eſſe credunt : nec minor Tragi, qui *veram Dioſcoridis Pæoniam* eſſe contendit : meritóque à Matthiolo ij etiam refutantur, qui primum Dioſcoridis Tragium eſſe putant. Cæterùm iiſdem cum Pæonia vulgari pollêre viribus Tragi eſt, nec à veritate aliena, Sententia.

Ad Titulum PRIMVLA VERIS,

Mantiſſa.

Quod in Dioſcoride & Plinio nomen habeat hæc planta, neſciri rectè ſcribit Tragus. Britannicam ejuſdem Plinij eſſe, & Auicennæ *Bertanich*, volunt aliqui, quod examinandum. Ad Dioſcoridis Phlomidem referunt Ruellius, Fuchſius & ex Recentioribus alij, ſed reclamare folia & flores ritè ait Matthiolus. Vnde Brunfelſius multa ſe apud Authores de hac herba veſtigaſſe jactat, & plurima cum Herbariis contuliſſe : verùm nequicquam comperiſſe quod ad ſtomachum fecerit ſuum. Nomen Veteribus ignotum addens, Barbaroſqúe tam inſcitè, tam ineptè, tamque confuſaneè omnia miſcuiſſe, vt majus etiam fecerint negotium.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM

CLASSI XXIX. ADDENDA.

Ad Titulum PSEVDO-MELANTHIVM,

Mantiſſa.

MElanthij nomen à ſeminis nigredine obtinuit : verùm, ad legitimi differentiam, cum adjectione Μελάνθιον ἐκ τῶν πυρῶν dicitur Hippocrati, vt Octauiano Horatio *Gith quod in ſegete naſcitur* : ac doctis aliis plæriſque omnibus *Pſeudo-Melanthium. Lychnidem aruenſem* inſcripſit Tabernamontanus : *Lychnidem ſegetum* Schvvenckfeldius : *Lychnidem inter Triticum* Cæſalpinus. Sed perperàm illi cum Lychnide confundunt hanc plantam. At longè multò minùs [Trago, Cordo, Cornario, Lacunâ & Matthiolo teſtibus,] *Lolium* erit, vt apertiſſimè hallucinatus credidit Fuchſius. *Nigellam* vulgò dictam inſcribunt Cornarius & Lacuna : *Nigellaſtrum* Dodonæus Latinus. *Nigellam* Simpliciter vocant Brunfelſius & Ruellius, ſed non ſine errore : vt inconuenienter etiam Theophraſti ἄνθεμον φυλλῶδες Geſnerus. Cæcutiuerunt verò manifeſtè, vt jam olim ab Hermolao & Ruellio animaduerſum, Braſſauolus & Brunfelſius, ac omnes alij, qui verum ac legitimum *Githa*, ſiue Melanthium, in Officinis *Nigella* nuncupatum eſſe credidêre, à *vero* ſiquidem *Melanthio*, non ſolùm foliis & ſemine, ſed aliis etiam proprietatibus differt.

Cæterùm Plantæ hujus ſemen calidum & ſiccum eſt ordine ſatis intenſo, &, vt teſtatur Hippocrates, in peſſo cum melle ſubditum menſes euocat.

Ad Titulum LYCHNIS,

Mantiſſa.

Sunt qui hanc inter Dioſcoridis notha *Athanaton*, id eſt, *Immortalem* dictam exiſtiment : quòd longiſſimè, à prima ſcilicet Æſtate ad extremum Autumnum, floreat. Cæteras minùs proprias Appellationes ſtudiò prætermittimus. Cæterùm quo argumento Nautis in Mari ſæpe viſum Piſcem *Lucernam* veteres Romani appellauerunt, igneâ per os exertâ linguâ tranquillis noctibus relucentem : eodem, referente Marcello, *Florem Lychnida*, veteres Græci dixerunt. Noctibus enim hic etiam fulgêre creditur : &, vt nomen illi ex re factum indicat, ignis fulgore quodam videntium oculos in ſe conuertere. Sic Felium oculi flammarum modo in tenebris fulgent : Sícque etiam putres in tenebris caudices eodem tempore ignium ſpeciem quandam videntibus offerunt. *Eorum omnium Cauſſam rimentur Sapientiæ Filii.*

Ad Titulum SAPONARIA, STRVTHIVM, LANARIA HERBA,

Mantiſſa.

Lanaria Paganis dicta *Herba*, Amato referente, prouenit in Calabria, atque in regione Baſilicata, regni Neapolitani Prouinciis vicina. Dictaque fuit *Lanaria*, quòd ejus radice ramiſq; commodè vtantur ad mundandas lanas. Ortus autem ejus ſimilis ferè Saponariæ vulgaris aut Lychnidis ortui, ſed ramis tenuioribus minutioribuſque.

Licèt porrò *Saponaria* ab extergendi facultate, quâ, Saponis ritu, pannos eluit purgatque, *Struthium*, ceu & aliæ quædam, vocari poſſit, à verbo στρουθίζεσθαι, quod Græcis lanas purgare & candidas facere ſignificat : tamen noſtram *Saponariam* Antiquorum *Struthium*, Arabum *Condiſi*, ſiue Latinorum *Radiculam*, aut *Herbam lanariam* [hæc enim nomina eandem deſignant Plantam,] non eſſe, tum ex Theophraſto & Plinio, tum ex variis harum Plantarum notis, ac præſertim Saponariæ facultatibus, liquet.

Cæterùm Saponariam floris colore ludere ex C. Bauhini Phyt. habemus : communiter quidem dilutè purpureo, aliquando verò ex roſeo rubente, ac nonnunquam candido : necnon caulibus & foliis etiam diuerſis eſſe, nunc ſcilicet læuibus & nunc purpureis. Quòd autem *Vrceolarem Plinij* eſſe negat maximè probamus.

Ad Titulum CENTAVRIVM MINVS,

Mantiſſa.

Centaurium minus quod vulgò in Officinis habetur, quicquid in contrarium afferat Anguillara, *verum* & legitimum eſſe *Dioſcoridis Centaurium minus*, omnibus, vt ait Matthiolus, exploratius eſt, quàm vt multis oſtendi debeat. Quo fit vt non parum aberrauerint inter Mauritanos Meſues, Auicenna & Serapio: *vt pote* qui *Centaurij* minoris vires cum *Maioris* viribus turpiter confuderint. *Sic* Centaurij minoris vires & deſcriptionem cum Gratiolæ deſcriptione & facultatibus, à Theophraſto & Plinio, iudice Dodonæo, fuêre etiam permixtæ.

ἀσπλήνιον

λιμναῖον & λιμνήσιον appellarunt Græci, quòd circa paluſtria naſcatur: Libadion verò eâdem occaſione Plinius. *Febrifugam* nonnulli, quòd ad Febres pellendas ſit vtiliſſimum, & Tertianariis fœlici cum ſucceſſu detur eius decoctum. Datur & idem in morbo regio, iecoris lieniſque obſtructionibus, ventris tineis, & iſchiadicis affectibus. Eſtque Aquæ ex herba & floribus deſtillatæ facilior ad eadem vſus, ſed non perinde eadem efficacia. Radix planè inefficax eſt: ſed caulis eius extremus, & potiſſimùm folia quæ illi inhærent, vt & flores, vtiliſſima ſunt. Vincit in eis qualitas amara paulùm habens adſtrictionis: atque ob eiuſmodi temperamentum, admodum deſiccatorium eſt medicamentum. Succus Vuluæ ſubditus menſes & partus extrahit. Ac tandem ingentes & miræ admodum ſunt huius Plantæ facultates, vt de iis integrum Librum conſcripſerit Galenus.

Ad Titulum ANTHYLLIS,

Mantiſſa.

Anthyllidis nomine variæ donantur Plantæ: *Crithmū marinum, Chamæpytis, Camphorata, Linaria, Vulneraria, Lotus ſiliquoſa, Trifolium candidum, Medica marina, Paronychia, Tripolium, Aſter Atticus, Tanacetum, Matricaria, Alſine, Auricula muris, Chamæmelum* & aliæ. Caſtor Durantes *duas Anthyllides* deſcribit, & vnam pingit: ſicque quam intelligat haud facile eſt diſcernere. Ryffius in Dioſc. Anthyllidis primum genus incognitum ait. Hoc verò Poſteritati *Salſaginem* dici ſcribit Harchius, *Salſolam* Ruellius & Bacchanellus. Alterum genus Kali eſſe ſuſpicatur Muſa, quod minimè probat Dodonæus. *Salſola* nomine appellandum cenſet Ryffius. Variarum Anthyllidum meminit Cordus in Dioſcoridem, ac etiam in Obſ. ac inter alias Anthyllidis meminit latiuſculis oblongiſque foliis & ſalſo guſtu: eamque ob id Germanis *Saltzkraut* dici addit. Atque cùm in ea manifeſtus deprehendatur ſalſus ſapor, Ariſtotelem & Plinium notat, quòd ſcripſerint *Omnes Sapores Plantis ineſſe præter ſalſum.*

Cæterùm Anthyllidum tritas radices commendat Dioſcorides ad vteri inflammationes: alteram verò ad vrinæ difficultates, & nephriticos cruciatus.

Ad Titulum NVMMVLARIA,

Mantiſſa.

Numulariæ nomine ſequentes, ſed malè, donantur Plantæ. *Gramen Parnaſſi, Lunaria Craſſula dicta, Elatine* & *Helenium Ægyptium.* Fuchſio dicitur *Herba agnos necans.*

Cæterùm ſecundi aut tertij ordinis exſiccantium eſſe herbam, ſapor eius guſtu admodum adſtringens ſatis oſtendit: eſt verò ſimul modicè refrigerans. Et hinc flores & folia trita & impoſita, vulnera & quæuis vlcera glutinare valent: eademque cum vino ſumpta dyſenterias, ventris imbecillitates, fluxuſque & humiditates ſanant. Conducunt & ad ſanguinis reiectiones, profluuia muliebria, & ad omnia interaneorum, ac præſertim pulmonis, vulnera & vlcera. Vinum in quo Herbæ folia decocta fuerint, vlceribus ſummè confert, ſi eo lauentur & abſtergantur. Præſertim verò hanc Plantam, tum illitam tum in puluere hauſtam, commendat Matthiolus ad puerorum enterocelas.

Ad Titulum ELATINE FOEMINA,

Mantiſſa.

Quænam hodie genuina Elatine ſit inter Herbarios controuertitur. Quam enim Fuchſius & Matthiolus *Veronicam fœminam* faciunt, eam Lobelius Elatinen Dioſcoridis eſſe aſſerit: *Nos* verò *Elatinem Marem* inſcribimus, folio ſubrotundo & flore cucullato. Quæ autem *Elatine fœmina*, ſiue cucullata altera folio anguloſo à Nobis vocatur, ea à Caſtore ἐλατίνη Græcorum, ſiue *Athin Arabum* eſſe aſſeritur. Vtramque variis in locis obſeruauimus: Baſileæ & prope Stutgardiam abundantes in ſegetibus: plurimaſque itidem in ſegetibus Norbonæ, Gallo-prouinciæ & Delphinatus. Cæterùm Elatinen modicè tum refrigerare tum adſtringere prodidit Galenus 6. Simplic. Vnde non etiam immeritò ad dyſenterias & oculorum inflammationes commendant Dioſcorides & Plinius.

Ad Titulum PHYTEVMA,

Mantiſſa.

Phyteuma Monſpelienſium inſcribit in Obſ. & Icon. Plant. Lobelius Plantam quam *Nos* ſub eo Titulo in Claſſibus pingimus: in Aduerſ. verò *Phyteuma Norbonenſium.* Geſnero Hort. *Reſeda* cognata videtur Planta: ac ſic etiam C. Bauhinus in Phyt. *Reſeda affinem* dixit, & *Reſedam tertiam variantem foliis* inſcripſit.

Ad Titulum SICILIANA.

Mantiſſa.

Non per S ſed per C *Cicilianam* ſcribit cum nonnullis aliis Anguillara: qui Clymenum Plinii, non verò Dioſcoridis, interpretatur. Fuchſio, Camerario, Bellonio, Fab. Columnæ, vt & C. Bauhino eſt *Dioſcoridis Androſæmon*: idque maius & arboreſcens. At contrà *Androſæmon* eſſe negant Dodonæus & Lobelius, qui in Aduerſ. Obſ. & Icon. Plant. cum Anguillara, *Clymenon Italorum* inſcribit. *Centauriam Theophraſti* eſſe ſuſpicantur nonnulli. *Iudicent docti.*

Ad Titulum CARYOPHYLLVS,

Mantiſſa.

Caryophylli, ſiue Betonicæ coronariæ, flore ſimplici Iconem adhuc vnam hîc damus. Maximos verò multiplices Caryophyllos, quales in Claſſibus depinximus, alunt nobiliores Galliæ Narbonenſis Ciuitates, ac præſertim Nemauſium, vbi iuſtam Roſæ magnitudinem æquantes obſeruauimus. Elegantiâ verò, amænitate & magnitudine ſpectatiſſimos habent Ebroduni in penſilibus ante feneſtras Hortis D. Dominus *Malherbe*, eius Vrbis Conſul ampliſſimus: nec non D. Dominus *Fr. Werney*, ex Senatorio ordine, Amici noſtri primæ notæ,

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM CLASSI XXX. ADDENDA.

Ad Titulum PAPAVER,

Mantiſſa.

Nulla fruge magis quàm Papaueris conſitos agros & hortos ſuos habuit Antiquitas: quòd Cererem Papauer manu geſtare quotidie in templis videret: propitium ſcilicet Ruſticum Numen ſibi fore credens, ſi quo coli & ornari Dea poſſet, copioſum ſibi in aruis creſceret. Quin hac adhuc ætate, Gentes quæ Tridentinas Valle, ſi incolunt teſte Matthiolo, Papaueris ſemine veſcuntur, miſto Placentulis quas ex paſta multiplici folioſo inuolucro conficiunt, ac quas ad ſaturitatem vſque comedunt. Nec ob id tamen vnquam [quod mirum alicui fortè videbitur] diuturniore ſomno capiuntur, veternoſiúe fiunt. Sic qui Stiriam ſuperioremque Auſtriam incolunt, minimè etiam in veternum incurrunt, etſi Oleum è nigri Papaueris ſemine in cibis continuò aſſumant, Olei Oliuarum vice. An autem vera & ſufficiens ſit ratio quam addit idem Matthiolus, *Germanicum Papauer* non ita refrigerare, vt Veteres de ſuo ſcripſerunt, *doctorum iudicio relinquimus.*

Quicquid ſit omnium Papauerum facultas refrigeratoria eſt, vt ait Galenus: ac ſecundum Dodonæum & Recentiores, omnia Papaueris genera frigida & ſicca ſunt in quarto gradu. *Vires Speciales* altè perſequuntur Dioſcorides, Plinius & Galenus: & de iis, ac de eorum ſucco, Opio Meconioue, integri extant Libri, quos, vt & *Hiſtoriam noſtram magnam*, ſuper hac re conſulere poteris Lector. *Vnum tantùm vel alterum ex Recentiorum experimentis*

addemus. Quietem itaque inducit Papauer & ſomnum conciliat tam iuuenibus quàm ſenibus quocunque modo aſſumatur. Infantibus inquietis & inſomnibus in Lacte coctum exhiberi poteſt. Omne Papaueris genus, tam ſylueſtre quàm ſatiuum : & non ſolùm herba eius expreſſuſue ſuccus, ſed & aqua deſtillata, phreneticis & iis qui inſomniis laborant, vtiliſſima ſunt, ſi fronti & temporibus applicentur. Si *Errhinon* in ſucco Herbæ Papaueris intinctum, naribus indas, ſomnum quamprimùm induces. *Oleum* Papaueris, ſi illo illinatur temporum regio, ſomnum allicit. Sic *Papaueris decoctum* contra vigilias bibi, ex eoq; contra id incommodum, & contra inflammationes, eryſipelata & alia id genus, fieri *fotus* & *Cataplaſmata* tradit Dioſcorides. Sunt qui *Erraticorum decoctum* ad pudendorum tumores & menſtruorum nimium fluxum propinent, & linguæ fauciumque ardores, ſi eo lauentur, ſedari addant. *Cæterùm* Vere ſeruntur Papauera in hortis, ac etiam non rarò in ipſis aruis : frequentiſſimum tamen illud quod caule foliiſque ac floribus & capitibus minus eſt, cuiuſque flos è cæruleo ac purpureo obſoletum quemdam colorem refert : quod crebrò non ſatum pluribus quoque reperitur locis, præſertim verò in hortis. *Album* flore albo denſiſſimo & ampliſſimo folio ſuffulto, vt Sambucus roſea, habuimus Montbelgardi in S. P. horto, vbi florebat Maio & Iunio. Diuerſorum colorum, denſo & ſuffulto flore, itemque rubro, phœniceo & cinereo, ac vnguibus albis ornato, habuimus etiam ibidem. Nigrum ſiue Vulgare, Monſpelij, Genevæ & Lugduni floret Maïo. Ebroduni verò in ampliſſimi Dom. Propræfecti ac Prætoris *Chaſſeur* : nec non etiam in D. Domini Exconſulis *Doxati*, Hortis obſeruauimus Species varias floribus diſſectis atque denſiſſimis : atque alias quidem coloris in inferiore parte albi, in ſuperiore verò incarnati : alias purpurei infrà, rubri verò ſuprà : alias omninò incarnatas, alias phœniceas : aliaſque aliter atque aliter variegatas. *Candido Papauere* abundat paſſim Hetruria : vtriſque nigris vniuerſa Inſubrium tellus. Sed præcipuè apud Gentes quæ Tridentinas incolunt Valles, vbi Papauera hæc copiosè ſeruntur in Campis, & inter Fabas aliaque Legumina.

Ad Titulum GERANIVM RVPERTIANVM,

Mantiſſa.

Chelidoniam minorem vocat Tragus, ſed non ſine errore: Dioſcoridi eſſe Sideritim Heracleam Crateuæ exſtimat Tabernamontanus: Anguillara verò Panacem eſſe Heracleon Dioſcoridis, ſed quo fundamento? Docti vocant Geranium Rupertianum, Muſchatum & Vulnerarium, ac etiam Gratiam Dei. H*erbam* item *rubeam*, *Rubeam moſchatam*, *Ropertianam*, *Rupertianam*, *Rupertam* & *Herbam Diui Ruperti* : quæ poſteriores Nomenclaturæ omnes à rubro caule & rubris foliis illi fuere impoſitæ. *Acum muſchatam* vocant etiam aliqui, & nonnulli Chelidonium, quòd Hirundinum, quas χελιδόνας nuncupant Græci, aduentu floreat.

Vim autem refrigeratoriam, exſiccantem & adſtringentem illi tribuit Fuchſius. Succus Mariſcas mundificat ſanatque : tumores deprimit, duritias mammillarum aliorumque membrorum, ſi fortè conquaſſatæ fuerint, diſcutit. Eryſipelatis efficaciſſimè imponitur herba tuſa : ſuccuſque & aqua deſtillata exulcerationibus oris mammillarum, & tam virilium quàm muliebrium pudendorum, medetur. Rubens præferunt paſtores aquæ incoquentes, ac armentis poſtea cruenta mingentibus dantes.

Ad Titulum BARBA CAPRÆ,

Mantiſſa.

Tragus *Barbulam capræ* inſcribit, proqúe *Barbula caprina* 2. ſiue ſylueſtri delineat, ac cum *Vlmaria* ad Dioſcoridis *Pycnocomon* refert. Sed hanc opinionem improbat Fuchſius. Patauij alibique in Italia *Chriſtophorianam* [Chriſtofanariam Anguillara] æquiùs vocari ait Geſnerus, qui quondam Aſparagum ſylueſtrem vocabat. An Hermolai in Dioſc. Acetarium Olus?

Ad Titulum CALTHA PALVSTRIS,

Mantiſſa.

Chamæleucen eſſe quæ Plinio *Farfugium* & *Farranum* dicitur, exiſtimarunt nonnulli, ſed magno lapſu. Siquidem Chamæleuce à ſimilitudine foliorum λεύκης, id eſt, Populi albæ, appellationem accepit: cui cùm folia ſuperiùs vireant, & inferiùs tenui candidaque lanugine incaneſcant, Calthæ huic nullâ inalbeſcunt parte : reclamante adhæc vtriuſque foliorum diſpari formâ.

Caltham paluſtrem ſexu diſtinguit Geſnerus : atque aliam *Marem* facit, ramulis rubentioribus, & flore magis tincto : aliam verò *Fœminam*, albioribus ramulis & flore minùs tincto. Tabernamontanus & Gerardus *Maiorem* & *Minorem* agnoſcunt. *Ferrariam* à nonnullis dici tradit Geſnerus ; fortè quòd folium ferream equi ſoleam referre videatur.

Ad Titulum CHELIDONIVM MAIVS,

Mantiſſa.

Plantam hanc inter eas refert Plinius quarum vſum monſtrauère Animalia. At quod addit eâ Hirundines oculis pullorum etiam erutis, illis in nido reſtituere viſum, meritò ridet Celſus. Meliùs verò de hac re ſentit Ariſtoteles Libri 4. de ortu Animalium Cap. 6. Cùm illis oculos renaſci ait ſi pungantur ac euellantur cùm adhuc fiunt, non autem vbi perfecti fuerint.

Vires Chelidoniorum quod attinet, ſic de iis tradit Galenus. *Chelidonium*, ait, extergentis admodum & calidæ facultatis eſt, ſed & ſuccus eius ad acuendum viſum commodus eſt, vtique in quibus craſſum quiddam in pupillis colligitur, digeſtione atque diſcuſſione indigens. Vſi ſunt radice eius quidam ad Auriginem ab obſtructione iecoris proficiſcentem, in vino eam albo potui exhibentes. Similiter manſa confert dentium doloribus. Porrò Chelidonium minus, cùm acrius ſit maiore, illitum cutem exulcerat, vngueſque ſcabros exterit. Succus eius per nares purgat, vtpote admodum acer. Itaque *hæc Herba* quarti ordinis erit calefacientium incipientis, *Maius* autem *Chelidonium* tertij eſt ordinis abſoluti iam, idque tum in calefaciendo tum in ſiccando.

Cæterùm Chelidonij maioris appellatione variæ donantur Plantæ, *Fumaria Split*, *Fumaria bulboſa*, *Aquilegia*, *Clymenum* & *Curcuma*. Minoris verò Scrophulariæ & Ranunculorum ſpecies aliquot, & Bryonia : ac dici etiam Chelidonium de Anagallide oſtendunt ex Dioſcoride Tragus, Lonicerus & Geſnerus. *Sed* propriis Plantarum Appellationibus potiùs inſiſtendum.

Ad Titulum VERBENA,

Mantiſſæ.

Verbenaca, quæ & vltima detracta ſyllaba nunc communiter *Verbena* dicitur ; quæ Periſtereon etiam, & Hierobotane, id eſt, ſacra Herba, etiam appellata fuit, Hiſtoriam, & variorum nominum rationem tradit fusè ex Apuleio Humelbergius ; & Nos etiam in noſtra magna habemus. Maximæ autem apud Antiquos commendationis fuiſſe apud Plinium præſertim legitur. Nulla, ait Libri 25. cap. 9. Romanæ nobilitatis plus habet, quàm *Hierobotane* : aliqui *Periſtereon*, noſtri *Verbenacam*, vocant. Hæc eſt quam Legatos ferre ad Hoſtes indicauimus. Hac Iouis menſa verritur, domus purgantur luſtranturque. Genera eius duo ſunt, folioſa quam *Fœminam* putant, *Mas* rarioribus foliis. Naſcitur vbique in planis aquoſis. Quidam non diſtinguunt, ſed vnum omninò genus faciunt, quoniam eoſdem effectus habent. Vtraque ſortiuntur Galli & præcinunt Reſponſa. Sed Magi vtique circa hanc inſaniunt : hac perunctos impetrare quæ velint, febres abigere, amicitias conciliare, nullique non Morbo mederi. Colligi circa Canis exortum debere, ita vt ne Luna aut Sol conſpiciat, fauis antè & melle ad piamentum datis : &c. Aiuntque ſi Aqua ſpargatur triclinium, in qua madurerit, lætiores fore Conuiuas. *Et alibi ſparſim.* Verbenaca cum Plantagine, in collo ſuſpenſa, comprimere dicitur Strumas. Inſanabilis Podagræ non eſt credendus Morbus : quippe quoniam & ſpontè deſiit, & in pluribus curâ. Medetur Verbenaca cum axungia trita & illita : aut ſi pedes macerentur in eius decocto. Iumentorum Febribus in vino medetur : Sed & in Tertianis à tertio geniculo inciſa, & in Quartanis à quarto. Morbo regio, dyſenteriæ & calculis confert : &c. Galenus ad œdemata antiqua & tumores maximè commendat : & Periſtereoma vocari tradit, quod Columbæ in ea verſentur.

Cæterùm præter Verbenacæ ſpecies à Nobis in Claſſibus enarratas eo nomine donantur & aliæ adhuc Plantæ : *Euphraſia purpurea Dodonæi* : *Verbeſina flore minùs ſpecioſo*, *Eryſimum Tragi*, *Senecio Scabioſa*, *Gallitrichum* & *Marrubium paluſtre* Tragi : ſed omnes minùs propriè.

Ad Titulum EVPHRASIA,

Mantiſſa.

Perperàm Nobis videtur Dalechampius huius vocabuli originem à Græca voce εὐφροσύνη, quoniam ſcilicet oculos iuuet & delectet, deducere : cùm ea potiùs ad Bugloſſum pertineat. *Euffraſiam* & *Eufragiam* inſcribunt indocti. Nihil autem de ea apud Veteres Græcos & Latinos : nempe Dioſcoridem, Galenum & Plinium : neque etiam apud Recentiores, Aetium, Paulum & Actuarium ſcriptum reperitur. Sed à ducentis tantùm, vel paulò plùs, annis Poſteritati Euphraſiæ nomen innotuit, ad oculorum caligines & morbos pituitoſos peruagatæ commendationis. Vnde Germanis *Augentroſt*, id eſt, oculorum ſolatium, & nonnullis hac quoque ratione motis Ocularis, Ocularia, Oculorum lumen, & Luminella dicta fuit.

Calida & ſicca eſt herba, ſed magis ſicca quàm calida. Oculorum inflammationes & caligines, tum tuſa herba impoſita, tum eius ſuccus aquaúe deſtillata ſanat. Memoriam oculorumque

aciem

aciem in puluerem redacta ; & ex vino albo pota, mirificè roborat, amiſſamque reparat. Fitque & Euphraſiæ Vindemiæ tempore Vinum, cuius vſu ſenum etiam oculi reiuueneſcere feruntur, auferrique oculorum defectiones.

Ad Titulum GRATIOLA,

Mantiſſæ.

Centauridis titulo tradit Cordus in Hiſt. Dodonæo verò videtur ſpecies Centaurij minoris. Plurimas autem eius recenſet *Varietates* C. Bauhinus : aliam tradens eſſe flore purpuraſcente, aliam albo, & aliam, quæ rarior ſit, luteo: atque aliam rurſus foliis eſſe integris, aliamque profundè crenatis.

Copioſa habetur Ebroduni ad Lacum, aliiſque in locis humidioribus & in nonnullis pratis, vidimuſque etiam copioſam Geneuæ in prato quodam inter *Bourdigni* & *Thuiri.* Floret Iunio, Iulio & Augusto menſibus : ac habetur etiam in nonnullis Germaniæ & Italiæ vliginoſis & paluſtribus locis.

Excalefacit, ſiccat, incidit, attenuat, aperit, dejicit, abſtergit, aluum vehementer purgat, atque tam recens quàm ſicca ſumpta, macerata vel decocta, bilem & pituitam, tum per ſuperiorem tum per inferiorem ventrem, potenter educit, ventris lumbricos pellit, putredinibus aduerſatur, iecur & lienem ab obſtructionibus liberat, vulneribus, coxendicis doloribus, & chronicis febribus medetur. Eſtque, vt amariſſima, ita etiam valde calefactoria & exſiccans. Qui plura de ea volet, conſulat Bouium & Hiſtoriam noſtram magnam. Hic porrò paruam pingimus alpinam Gratiolam, quam menſe Iulio in Rhætorum monte Braulio reperimus.

Ad Titulum SIDERITIS,

Mantiſſæ.

Vnius tantùm Sideritidis meminit Galenus : Plinius verò ſex recenſet, ſed confusè ſatis & indiſtinctè : At tres tantùm ſunt Dioſcoridi, quarum primam & tertiam *Heracleas* dici ſcribit.

Nemini porrò mirum eſſe debet, monente etiam Matthiolo, quod tam variâ effigie primæ Sideritidis folia reddiderit Dioſcorides : vt qui ea modò Marrubij, modò Quercûs, modò Saluiæ, figurâ depingat. Cùm ad Saluiam ea longitudine accedant, ad Marrubium ſcabritie & ſubalbido colore, & ad Quercum eâ quæ eſt in ambitu diuiſurâ.

Recentiores Herbarij & Officinæ nonnullæ Iudaïcam & *Tetrahil* aut *Tetrahit* barbaro nomine inſcribunt. Magna Officinarum pars pro *Chamæpyti Veterum* oſtendit, eáque, non ſine errore, vt bene docet Fuchſius, pro Chamæpyti vtitur. Is autem primam Dioſcoridis Sideritidem cum Ruellio inſcribit. Illi verò in eo aduerſatur Matthiolus, ſtantibus ab eius partibus Lobelio & Hiſtoria Lugdunenſi. *Sed* audiamus ſuper ea Controuerſia Lobelium: Vocabulo, inquit, quod ferro ſauciatis partibus opem promitteret nobilitauerunt primi mortales complures Plantas, *Sideritideſque* vocarunt, potiùs virium conſimiles affectiones ſecuti, quàm vultuum affinitates genericaſque differentias. Quare hanc *Heracliam Sideritidem*, ſiue *Ferruminatricem Herculeam* docti Barbari eſſe ſanxerunt : nec modò propter vires efficaciſſimas ; ſed etiam quia quamproximè delineationem Dioſcoridis, ſi quæ alia, repræſentat. Quo magis dolet peritis & candidis Plantarum Arbitris Commentatorem Senenſem eò ſecuritatis ignauæ progreſſum : vt, cùm quænam eſſet, vel Italicis Iudæis, *Iudaïca herba* ſe neſcire quereretur: quam ſcitè, vt ſemper omnia, Ruellius, & ex eo Fuchſius, expreſſiſſet : tamen in vtrumque inſcitiæ calumniam impegit : huicque Herbæ de ſua Claſſe pulſæ, ſibi miſſas, vt ſemper iactat, nec tamen niſi mutilè deſcriptas, alias ſuffecerit. *Iudicate docti* : *Sideritidem* porrò *Spinoſam* hîc pingimus quæ Nobis Montbelgardi in S. P. horto creuit, ſemine ex Cretæ Cydonia miſſo. An *Gaidarothymo Belli* in Epiſt. ad Cluſium ?

Ad Titulum VRTICA,

Mantiſſa.

Quælibet vrentium Vrticarum innatam malitiam infinitis commodis & vtilitatibus penſat : Vnde Plinius : *Vrticâ*, inquit, quid eſſe inuiſius poteſt, at illa plurimis ſcatet remediis, &c. Plurima de ea prædicant tum Dioſcorides & Galenus, atque etiam idem Plinius, tum etiam recentiores Scriptores, ex quibus Nos præcipua ſeligemus.

Omnes itaque Vrticæ temperaturâ ſuâ ſiccæ ſunt, calent verò exiguum, & vix primo ordine : tenuiumque ſunt partium. Reſoluunt, diſcutiunt, incidunt, tumoreſque tam in internis quàm in externis corporis partibus ſanant. Omnium folia vino decocta & pota, aluum emolliunt, diſcutiunt flatus, cohibent tormina, vrinam cient, purgant lumbos, & Venerem ſtimulant. Tuſa & cum Sale ritu emplaſtri impoſita, vulneribus & canis rabidi morſibus medentur : ſordidis, putridis ac gangrænoſis & malignis vlceribus auxiliantur : collectiones adhæc, duritias, abſceſſus, frigidos tumores, ſiue ii ſint in articulis, ſiue in liene, aut ſecundum aures, incidunt & curant. Iiſdem morbis cõuenit etiam *Semen*, & eſt foliis efficacius. Aqua ex herba deſtillata in memoratis ægritudinibus itidem percommoda eſt, purgatque & abſtergit omnia vulnera, tam interna quàm externa, ſi bibatur, vel ſi ex illa colluantur. *Radix* magnæ pungentis Vrticæ ex vino & melle decocta haud vulgare eſt medicamentum contra frigidas tuſſes, orthopnæas, pleuritides, vuæ affectiones, alioſque morbos qui ex viſcoſo humore ſuboriuntur. Ad *Arthritidis dolores* mitigandos, & humorem peccantem per euaporationem reſoluendum, laudatur fotus ex radicum foliorumque Vrticæ decocto : quod ad pulchras, albas tenellaſque manus & faciem reddendas, ſi eo abluantur, plurimùm conferre apud Fallopium legitur. Vrticæ autem radicibus, deraſo cortice virente, vtuntur Chymici ad purificandam aquam vitæ, imponuntque eas in Cucurbitam cùm ſecundò diſtillant.

Cæterùm non ſimpliciter intelligendi Macri Poëtæ Verſus;

Feruida non modicè vis illi dicitur eſſe:
Vnde, nec immeritò, nomen ſumpſiſſe videtur.
Tacta quòd exurat digitos Vrtica *tenentis.*

Etenim non ex eo mordicare nouit quòd impenſè calida ſit : ſed huius cauſſa rigens ac duriuſcula lanugo, quæ aculeorum inſtar pungit & cutem vellicat : ſiquidem flaccida facta vel decocta Vrtica, haud quaquam vrit, lanuginis ſcilicet illius remiſſo rigore. Æſtum porrò & puſtulas ab Vrtica excitatas, extinguit Oleum Roſarum, Oleum Oliuæ, vel Nicotianæ ſuccus foliumúe applicatum.

CHAMACISSVS, ſiue HEDERA TERRESTRIS: Germ. *Gundelreb, Gundreb* : Gall. *Lierre terreſtre* : Italis *Chamaciſſo.*

Plantæ huius hiſtoriam quæ in Claſſibus omiſſa fuerat, huc referimus. De ea ſic tradit Dioſcorides : Chamæciſſus, ait, quem quidam *Chamaleucon*, *Sterilem Hederam*, *Terræ coronam*, & *Seleniten* appellant, ac Romani Hederam ſyluaticam, *Folia* Hederæ ſimilia habet, ſed minora tenuioraque, ac in guſtu valde amara : *ramulos* à radice dodrantales, folioſos, per terrâ ſparſos, quinos ſenoſue. *Flores* Violis ſimiles, minores tamen : *radicem* gracilem ſeu tenuem, candidam, inutilem. Naſcitur in cultis. Folia, addit, vtiliter bibunt Iſchiadici 30. aut 40. diebus : ſenis aut ſeptenis Icterici.

Plinius in *Ciſſi* & *Chamaciſſi* voce valde implicitus eſt : & à Dioſcoride alienus : Theophraſtus verò terreſtris & in altum ſublatæ Hederæ meminit

quidem, ſed Chamæciſſi nuſquam, vt rectè notat Dalechampius. Inde inter Recentiores variæ ac diuerſæ de eo ſententiæ: Chamæciſſum Antiquorum vulgarem eſſe Hederam terreſtrem negantibus Cordo, Matthiolo & Marantha: affirmantibus verò contrà, & cum vulgari appellatione conſentientibus, Trago, Fuchſio, Dodonæo, Lobelio, Cæſalpino & aliis nonnullis.

Hederam terreſtrem inſcribunt Brunfelſius, Tragus, Matthiolus, Tabernamontanus & alij: ***Chamaciſſum*** Dodonæus Gall. Fuchſius & Ruellius: ***Humilem Hederam*** Lobelius: ***Chamaclema*** Cordus, apud quem malè poſita Icon ***Floris tinctorij***: ***Elatinem*** Brunfelſius, Geſnerus in Cat. Plant. Elatinem Dioſcoridis Comes à Neuenare, ſed perperàm: ac tandem ***Aſclepiada*** nonnulli, quorum error manifeſtus: Sic Chamæciſſi nomine perperàm donantur etiam variæ aliæ Plantæ, ***Volubilis minor***, ***Helix***, ***Conſolida media***, ***Conſolida regalis***, ***Gramen***, ***Veronica mas***, & aliæ.

Cùm porrò magnitudine variet Chamæciſſus, maioris Iconem hîc damus. Paſſim autem fermè vbique prouenit, in cultis ac incultis locis, at potiſſimùm vmbroſis, iuxta ſepes, parietes & hortorum areas. Viretque non modò Æſtate, ſed etiam Hyeme, ac quouis anni tempore: ab Aprili verò ad Æſtatem flores facit. Monſpelij, Lugduni, Patauij & Geneuæ, virentem obſeruauimus Ianuario ac Februario: florentem verò Martio, Aprili & Maio.

Scribit Lerius in Hiſtoriæ Americanæ cap. vltimo, cùm omnes violenta & maligna Diarrhea inibi tenerentur: breui tempore ſanitati reſtitutos fuiſſe vſu Pultis Oryzæ cum ſucco Hederæ terreſtris coctæ, admiſtis oui vitellis. Vidimuſque Nos Mulieres contuſam ventri vtiliter apponentes, ad torſiones poſt partum. Fœlicemque eius vſum obſeruauimus in expellendis Vermibus equorum, ſi conciſa detur cum Auena.

Ad Titulum VERBASCVM,

Mantiſſa.

Officinis Tapſus vel potiùs Taxus dicitur, quoniam Toxicis aduerſari creditur: nec abſre etiam in ea opinione eſt Vulgus, quandoquidem obſeruatum fuit Muſtelas, poſtquàm illæ cum Serpente conflixerunt, penè enectas & victas, hoc Tapſo paſtas, rurſus fieri alacres, & denuò duellum inſtaurare. ***Candelariam*** nominarunt Recentiores, quòd caulibus ſeuo, adipe, aut pingui aliquo illitis, nonnulli pro candelis ſiue funalibus vtantur.

Ad Titulum BEEN ALBVM OFFICINARVM.

Been albo Officinarum ſimilis planta ſemper virens.

Huic multi ab eadem *radice* prodeunt *rami*, palmares, craſſiuſculi, hiſpidi, lignoſique quidem ſed fragiles: in quibus naſcuntur bina ſemper aduerſa inter ſe folia, Bellidis folio non maiora, ab imo paulatim in latum expanſa, ſed in ſummo mucronata, viridia admodum & ſplendentia. E ſummis autem ramis alij enaſcuntur dodrantales, aut etiam pedales, geniculati, graciles, binis inter ſe oppoſitis anguſtioribus foliis ad ſingula genicula donati: quibus inſident membranaceis pinguibus calyculis incluſi *flores*, quinque bifidis foliis conſtantes, coloriſque quodammodò carnei: è quorum medio terna gracilia incuruaque prodeunt ſtamina. *Radix* candicat, pauciſque fibris prædita eſt, perennis tamen. Floret Iunio. Prouenit Cluſio ſemine ex Italia miſſo, Ocimoidis arborei ſemper virentis appellatione, iſque Lychnidem ſylueſtrem ſemper virentem inſcripſit. Camerarius hort. vocat *Ocimoides arboreum*, vel potiùs fruticoſum, foliis Myrti, flore rubro. An ***Melandryi Plinij genus***?

Ad Titulum HYPERICVM, ASCYRON, ANDROSÆMVM,

Mantiſſa.

Nomina ſunt Plantarum congenerum, ac quarum notæ parteſque plæræque omnes admodum ſunt ſimiles, vt eas cognomines facere non dubitarint Scriptores. Sic illi priuatim huic aut illi debitas appellationes adeò miſcuerunt, vt, non ſecus quàm Romæ quondam in adoptionibus quibuſdam factum eſt, vt ſeruato antiqui & proprij generis nomine, adoptione quæſitum alterum illi adjiceretur. Sic ſeruatâ Hyperici appellatione *Hypericum Aſcyron*, & *Hypericum Androſæmon*, aliquando nonnulli vocauerint. Nec aliter poſteriores Latini de iis tradiderunt, quamuis Græci omnes, priuatimque Dioſcorides, ſeorſim de ſingulis docuerint.

Ad Titulum ALSINE FOETENS,

Mantiſſa.

Eo nomine ex Fab. Columna Iconem in Claſſibus dedimus. ***Fœtida*** autem ***Alſines*** nomine donatur & hæc Planta: quæ palmaris eſt & ex frequentiſſimis *cauliculis* geniculatis, atque alicubi purpuraſcentibus, *folia* ex breuibus *pediculis* exerit, aliquo modo ſerrata & coniugata: è quorum combinatione, & cauliculi alij, & minora *folia alia* ſubnaſcuntur. Indidem & *floſculi* verticillatim oriuntur, parui, muſcoſi, ex herbido pallidi. Quibus ſuccedunt *ſemina* parua, ex rotundo oblonga, Cannabinis minora, ſed supernè pulchrè criſtata. *Radix* albida, craſſiuſcula, flexuoſa & longiuſcula. De odore nihil pronuntiamus, quia ſiccam Monſpelio accepimus.

SAMOLVS PLINII QVORVMDAM.

Pro *radicibus* fibras habet capillares albas: *caulem* verò cubito altiorem: *foliis* ornatum alternatis, vnciam vnam aut alteram longis, ex oblongo per extremum ſubrotundis, glabris, neutiquam in margine inciſis, craſſis, pediculo nunc longiore nunc breuiore, ſemperque latiuſculo. *Caulis* ſuperiùs in ramos crebros finditur: atque hi denuò in alios minores, in quib⁹ *floſculi* parui, Anagallidis aquaticæ, ſed colore albo præditi. In aquoſis Illyriæ reperitur, & à Lobelio inter ***Anagallidis aquaticæ*** ſpecies recenſetur.

Ad Titulum ARGEMONE,

Mantiſſa.

Argemones nomine hanc inter Fuchſianas noſtras emptitias reperimus: videntur tamen reclamare *folia* Papauerinis minimè ſimilia.

Cæterùm cùm trium Argemones generum meminerit Plinius, idq; maximè probari tradat cujus radix Thus redoleat. Vnam tantùm Argemonem nouit Galenus, cujus herbæ vim tribuit exterſoriam ac diſcuſſoriam: Nec in Veteribus Græcis & Latinis Codicibus reperiri alteram Argemonem volunt plærique: & quæ tum de priore tum de altera apud Dioſcoridis nonnullos leguntur Codices, vt Suppoſititia remouenda eſſe. ***Doctorum eſto judicium.*** Argemonem autem Argemida etiam illi dici exiſtimat Hermolaus.

SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSI XXXI. ADDENDA.

Ad Titulum Plantago,

Mantiſſa.

Plantaginis Indicæ ſiue Peruuianæ, Payco dictæ, cuius magna ſit contra dolores nephriticos efficacia, meminêre Monardes, & ex eo Hiſtoria Lugdunenſis & Caſp. Bauhinus.

Ad Plantaginis genus refertur etiam, authore Cæſalpino, Theophraſti & Plinij Thryallis, *Bipinella* Theodoro dicta: nec non folijs latis Plantagineis exotica planta, quâ aduerſus venena & intoxicata tela vtũtur Indi, Contrayerva ob id dicta.

Ad Titulum Holostivm,

Mantiſſa.

Herbam hanc nihil in ſe non molliſſimum habentem, *Holoſteon*, quaſi totam oſſeam, per antiphraſin dici vult Plinius: quamuis id nomen illi ob fruticis duritiem meliùs conuenire exiſtiment alij. Ὁλέσιον, quaſi totum eſui aptum, legendum cenſent nonnulli: *rem expendant Docti.*

Monſpeſſulani Holoſtij Nos duas figuras in Sciagraphia proponimus, quia iam erant pictæ: neutra verò Dioſcoridis Holoſt. tium bene exprimit. Magnam autem cum Monſpelienſium Holoſtio conuenientiam habet Camerarii Habbvrsi.

Ad Titulum Coronopys,

Mantiſſa.

Coronopi hiſtoriam paucis perſtringit Plinius Libri 22. cap. 19. Coronopus, ait, herba eſt oblonga cum fiſſuris. Herbulam facit Dioſcorides oblongam, humi ſtratam, folia habentem inciſuris diuiſa, & radicem adſtringentem: locis incultis prouenire addens, in aggeribus, & ſecus vias. Theophraſtus vno loco inter ἐπιγειοφύλλα eius meminit: alibi verò inter aculeatas; atque alibi rurſus inter amaras. *Silaginem* & *Selaginem* vertit Gaza. Κωλιακῶν ὠφελεῖν ſcribit Paulus: ſed meliùs ac cum Plinio, Galeno & Ætio conuenientiùs, dixiſſet κοιλιακούς.

Coronopus porrò, & ſecundum quoſdam *Stellaria*, dicitur, quia Cornicis pedem, vel ſtellam, ſuis fiſſuris repræſentant folia, atque etiam ob aliqualem foliorum ſimilitudinem, *Cornu ceruinum.* *Sanguinaria* verò vel *Sanguinalis*, quòd ſanguini ſiſtendo apta ſit.

Ad Titulum Psyllivm,

Mantiſſa.

Pſyllii ſemen maximè in vſu eſt, authore Galeno, eſtque in ſecundo refrigerantium ordine, in ſiccando verò & humectando medium. Aqua in qua id quaſſatum, agitatum maceratúmque fuerit, donec lentorem contraxerit, omnes inflammationes ſedat; ardentium febrium calores mitigat, ſitim reſtinguit, & in ore detenta aſperitates linguæ lenit, &c. Minimè tamen crebrò nimis hac mucagine vtendum: nimium enim eius venenoſum pronunciarunt Græci & Arabes, idque tale eſſe quotidiana docet experientia.

Duas diuerſas ſubſtantias in Pſyllio poſuêre Arabes: frigidam vnam in cortice, & calidiſſimam veſicatoriámque aliam in medulla. Sed de hac diuerſa ſubſtantia nihil tradidêre Græci, quamuis ipſi frequenter vſi ſint & cortice & medullâ.

Ad Titulum Leontopodivm,

Mantiſſa.

Leontopodii nec Galenus, nec reliqui poſteriores Græci meminêre: ac quod Ætius & Apuleius *Leontopodium* nominant, nihil aliud quàm *Leontopetalum* eſſe palàm eſt. Leontopodii autem nomine donantur, *Herba Stella*, *Pes Leonis*, *Caltha*, *Aquilegia*, *Pentaphyllum montanum*, ac *Gnaphaly ſpecies variæ.* At *verum Leontopodium* Matthiolus ſibi & aliis hactenus incognitum fuiſſe ſcribit; nec id Medicis curæ eſſe debere, ſiquidem ad amatoria tantùm eo vſa fuerit Antiquitas.

Ad Titulum Gentiana,

Mantiſſa.

Gentianam *Centauriam*, *Chironiam* & *Aloën Gallicam* à nonnullis dici, additis rationibus, in Hiſtoria noſtra magna oſtendimus. Vbique prouenire, at in Illyrico præſtantiſſimam, aſſerit Plinius, calidam eſſe or ſine tertio, & ſiccam in ſecundo, Auicennas. Vim verò omnem Gentianæ radici attribuit Galenus his verbis: Gentianæ, inquit, 6. Simpl. radix multùm eſt efficax cùm opus extenuatione, abſterſione, purgatione, obſtructionis liberatione. Nec mirum ſi hæc poſſit: cùm impenſè amara ſit. Putredinis hoſtis eſt infeſtiſſima, & veneni mors, inquit Lobelius, peſtíſque adeò præſens remedium, vt non modò homini, ſed etiam brutis, incolumitatem tueatur.

Ad Titulum Polygonatvm,

Mantiſſa.

Multi vocum affinitate decepti pro *Polygono Polygonatum*, & viciſſim pro hoc illud, ponunt Sed diſſimilis tamen multùm vtriuſque effigies: iacétque illud, hoc verò cubitali, plùs minùs, caule ſemper erigitur. Perperàm etiam, vel iudice Matthiolo, aſſeruit Manardus Ferrarienſis eam plantam *Polygonatum* eſſe quam nomine *Secacul* deſcribunt Mauritani: reclamant enim vtriuſque vires minimè eædem: & foliorum forma, huic Pyri, illi Lauri.

Ad Titulum Lilivm convallivm,

Mantiſſa.

Dalechampius apud Athenæum interpretatur *Oenanthen*, Anguillara *Theophraſti πόθον* eſſe putat, *Ephemerum non lethale* Fuchſius, *Caculiam* & *Leonticen* Lonicerus. *Callionymum* vocarunt nonnulli, & meliori ratione quàm *Anonymum* alii.

Flores aduerſus Apoplexiam, neruorum reſolutiones, omnéſque à frigida & humida intemperie morbos, auxiliares ſunt: eorumdémque ſuccus aut decoctum ſyncope, vertigine & morbo Comitiali correptis, vtiliter exhibetur.

Ad Titulum Bistorta,

Mantiſſa.

Cùm de Biſtorta nihil apud Veteres reperiatur, Ruellius & alii *Secundam Catanances ſpeciem* eſſe putarunt. Sed eos erroris rectè notat Cordus, repugnant enim, Agricolâ teſte, radix & folia. *Dracunculum* & *Serpentinam* eſſe ab vniuerſa ferè Medicorum & Pharmacopolarum multitudine creditum fuiſſe ſcribit idem Cordus: ſed hallucinatos eos, calidámque pro frigido poſuiſſe. Alii *minorem Lappam* alii *minorem Bardanam*, alii *Aſtragalum*, alii *Limonium*, alii *Behen rubrum* vocarunt, ſed inualido itidem omnes fundamento: tolerabiliúſque fortè à multis *Britannica* nominatur. *Serpentariam* autem Herbarii & Officinæ dixerunt, quòd, vbi primùm è terra erumpit, linguæ Serpentis tenui pelle veſtitæ formam obtineat.

SCIAGRAPHIAE STIRPIVM
CLASSI XXXII. ADDENDA.

Ad Titulum VIOLA, *Mantiſſa.*

VIolam ἴον Græcis dici ſatis notum eſt: nominis verò originem ex Poëtarum Fabulis aliis expiſcandam relinquimus: Sic illis etiam de Latini apud Ruellium etymo conſtabit, ac cur *Viola* dicatur quaſi *Vitula*. Nec neceſſe multùm diſputare, vtrum *Viola* ſit *Vaccinium*, vt voluit Seruius, necne: cùm & apertè diſtinguat Vitruuius, & Virgilius *Vaccinium* à *Viola* differre ſatis oſtendat, cùm Ecloga 10. ait:

Et nigræ Violæ ſunt, & Vaccinia nigra.

Notabimus tamen quod ſcribit Theophraſtus: I. Ad iucundam Violarum olentiam ſolum cœlum que accommodatum, annumque talem aut talem, plurimum conferre. II. Mirum Violæ florem odorem plurimùm reddere ſuauiſſimum, cùm eius nulla alia pars beneoleat. III. Denique Violæ flores diſtantes odoratiores ſentiri quàm proximos.

Ad Titulum IACEA TRICOLOR, FLOS TRINITATIS, *Mantiſſa.*

Plantam hanc inodoram ſoláque coloris elegantiâ & varietate placentem, *Frugum & Hortorum vitium* vocat Tragus: *ſatiuamque & ſylueſtrem* hanc Violā eas eſſe credit quas Columella *Sarranas* vocat, ac quas *Phlogion* & *Phlogen* Plinius. Nonnulli, authore Geſnero, à colorum ſeptenario numero, *Heptachrum*.

Ad Titulum ASARVM, *Mantiſſa.*

Aſarum Dioſcoridis cum Plinij Bacchari vnum & idem eſſe exiſtimarunt Viri graues: aliter verò ſentiunt Matthiolus, Cordus, Dodonæus, Lobelius, Cæſalpinus & alii Docti. *Nos* in re tanti momenti litem ſub iudice relinquimus.

Minimè autem hîc præterire poſſumus Matthioli ineptiam, Cùm radicibus Aſari ſimilem vim tribuat Galenus ei quam Acori radices habent: Senenſis ab eo maximè diſſentit, eò quòd in Acoro nulla ſit deiectoria facultas: quaſi non poſſit Aſarum Acori habere facultates, etiamſi Acorum non omnes habeat Aſari facultates.

Ad Titulum CYCLAMEN, CYCLAMINVS, *Mantiſſa.*

Duas Cyclamini ſpecies habet Plinius, eaſdemque quas Dioſcorides, ac duas etiam Barbari, *Arabes* & Mauritanici Medici, *Arthanitam* ſcilicet & *Buthormarien*: ſed illi tamen eas confundunt, Buthormarien ſpeciem primam appellantes. Cyclaminum Autumno florentem eſſe *Petilium Plinij florem* exiſtimauit Anguillara quod examinandum.

Cæterùm *Tuber terræ* & *Rapum* nuncupatur Cyclaminus, & *Vmbilicus terræ* & *Panis terræ*, & *Panis porcinus*: omnibus iis appellationibus à ſimilitudine ductis.

Ad Titulum ARISTOLOCHIA, *Mantiſſa.*

Nomen ab eo habuit Ariſtolochia quod puerperis opitulatur: &, vt ait Dioſcorides, ſit ἀρίςη ταῖς λοχίαις. Vterum enim à partu purgat Ariſtolochia omnis, mouet menſes & abortum facit, Dentes confricatu deterget, gingiuaſque adſtringit & putredinem ab iis auferit: atque innumera alia (rotunda præſertim præſtat,) quæ hîc enarrare longum foret.

Vnius tantùm meminit Theophraſtus, bis de illa ipſa eadem tradens. Dioſcorides tres quidem recenſet: ſed ignota, aut ſaltem indicta, illi fuit *Polyrrhiza*, quam quartam facit Plinius, & *Piſtolochiam* nuncupat.

Ad Titulum TVSSILAGO, *Mantiſſa.*

Caule & flore adeò fugaciſſimis exit vulgaris notitiæ Herba hæc, vt Plinius, qui eorum tam ſubitam iacturam non animaduerterat, cum aliis deceptus, inter eos fuerit qui Tuſſilaginem ſine caule & ſine flore naſci memoriæ prodiderunt. Nec difficile admodum in iis errare, cùm perpauci ſint, quibus Tuſſilago, ſuis caulibus, floribus & foliis decorata, conſpicua facta ſit.

Eadem de cauſſa ſunt qui Arction Theophraſti eſſe aſſeruêre, quod itidem ante foliorum ortum floret. *Arction* faciunt nonnulli: ſed magno lapſu. Ruellio, Ryffio, Dodonæo & Hiſtoria Lugdun. teſtibus: nec meliùs alii *Cacaliam*, aliíque φίφιον, pro βήχιον, legunt. *Vngulam caballinam* vocarunt aliqui, ob foliorum ſimilitudinem: *Farfaram* vel *Farfarellam* alii (Farraranum & Farfugium perperàm Plinius) vt quibuſdam videtur, ab eius feraci Fluuio Farfaro. *Filium ante patrem*, ob dictum præpoſterùm florum & caulium ortum, nominarunt aliqui. A compertiſſimo autem commodo quod anheloſis & tuſſi affectis præſtat, βηχὶς apud Græcos, & *Tuſſilaginis* apud Latinos, appellationem meritò ſortita eſt.

Cæterùm ad frigiditatem & ſiccitatem inclinat: eſtque ad vlcera, abſceſſus, & cætera omnia pectoris mala, permagnæ efficaciæ. *Vſum* peculiarem norunt Practici.

Ad Titulum PETASITES, *Mantiſſa.*

Perſolatam Plinij exiſtimant nonnulli, ſed magno errore, vt falluntur etiam qui *Perſonaciam* ab eodem Plinio pro Petaſite ſumi putant. *Chamæleucen Plinij* eſſe voluit C. Bauhinus: at meliùs, noſtro iudicio, ejus *Chamæleucem* ad *Tuſſilaginem* referunt Hermolaus, Tragus, Cordus, Geſnerus, Lobelius & Cæſalpinus. *Maluam equinam* dici poſſe exiſtimauit aliquando Tragus, ſed perperàm. Matthiolus nunc *Perſolatam Plinij* vocat, nunc *Perſonaciam*, nunc *Magnam*, *Maiorem*, & *Maximam Tuſſilaginem*; ac quibuſdam in locis *Petaſiten* eſſe aſſerit, in aliis negat: ea eſt hominis inconſtantia! INDICAE PETASITIDIS meminêre Pena & Lobelius. *De huius plantæ Virtutibus* agitur ſub finem huius Appendicis.

Ad Titulum ARCION, PERSONATA, *Mantiſſa.*

Quamuis de *Arctio* & *Arcio*, vt minimè diuerſis plantis, ſcribit Galenus: illudque tantùm primum faciat, hoc ſecundum. Ac quamuis etiam *Arction* cum *Arcio* confundat Plinius vocum vicinitate deceptus. Diuerſæ tamen ſunt Plantæ quas non ſolùm diuerſis Capitibus, notis & viribus deſcripſit Dioſcorides, ſed etiam omnesGræci Medici & Herb. priuatim ſeorſimque deſcripſerunt.

Cùm autem *Arctij* ſiue *Perſonatæ* foliis vterentur olim qui in theatris, aliiſue locis publicis, Populo aliquid dicturi, cognoſci nolebant: *Perſonatæ* nomen ob id apud Latinos obtinuit, & *Proſopidis* apud Græcos. *Perſolatam* nonnunquam inſcribit Plinius, ſed perperàm. Spuria Nomina hîc examinare non licet.

SCIAGRAPHIAE STIRPIVM
CLASSI XXXIII. ADDENDA.

Ad Titulum BORRAGO, *Mantiſſa.*

DE Borragine vulgò dicta nihil ſpeciatim tradidiſſe exiſtimantur Priſci. Vtrum verò eorum Bugloſſum ſit necne, nondum ſat ratum eſt: *dubitantibus* nonnullis, vt Cæſalpino, Anguillaræ & aliis; *abſolute negantibus* Monachis & eorum aſſeclis; *affirmantibus* verò cum Leoniceno & Marcello Virgilio, Monarde, Syluio, Cordo, Fuchſio Cornario, Ryffio, Matthiolo, Agricolâ, Lacunâ, Apollinari Geſnero, Dodonæo, Lobelio, atque aliis rei Herbariæ peritis. Nec diſplicet horum opinio, cùm Borragini apprimè conueniat Bugloſſi apud Dioſcoridem deſcriptio.

Ad Ti-

Ad Titulum Bvglossvm,
Mantiſſæ.

Bugloſſum *Cirſium* eſſe exiſtimarunt Amatus, Rheginus, Robertus Conſtantinus, & alij: negant Monachi, Matthiolus, Lacuna, & alij etiam. *Lycopſin* eſſe contendit Anguillara; *Echium* Fuchſius, Ryffius & alii: ſuáſque omnes habent magni momenti rationes. Quis itaque Scriptorum diſcordes admodum mentes conciliet? Bugloſſum autem humidi euidenter eſt temperamenti, ſed in calore frigoréque medij. Aquæ ex eo diſtillatæ, Conſeruæque ex eo factæ, cor roborandi & triſtitiam ab eo remouendi vim habent, ſuntque in omnibus febribus vtiles. Semen mulieribus lactis copiam facit. Herba, radix & ſemen per ſe ſingula, aut ſimul omnia, in vino cocta, potáque venenum à corde arcent, & ſanguinem mundum reddunt. Cibo gratiſſimo Flos Acetarijs inſpergitur: ſed ſi ſuper ijs aliquantiſper immoretur, ex cæruleo in purpureum vertitur: Ea verò pro ſuperſtitioſis habemus, quæ de Febrium per Bugloſſum curatione tradunt Dioſcorides & Plinius. At *Borraginem* vnam eandémque cum *Bugloſſa* habere virtutem, vnámque pro altera vſurpari, ac earum nonnunquam inter ſe confundi, pro certo ratóque habendum eſt.

At Titulum Anchvsa,
Mantiſſa.

Cum fuco pigmentíſque illinere Græcis ἀλχύσειν fuerit, inde dicta fuit Anchuſa, inquit Lobelius: à radicis ſcilicet florido & ſanguineo colore, cui (vt iam olim à Dioſcoride indigitatum) totius plantæ cognitionem debemus: vtpote quæ, propter eam quam cum Echijs, Lycopſide & Bugloſſis habet ſimilitudinem, aliàs vix innotuiſſet.

An Titulum Lithospermvm, Milivm Solis,
Mantiſſa.

Lithoſpermon, authore Dioſcoride, à ſeminis duritie nomen accepit. *Lachrymam* & Lachrymam Mariæ nuncupant aliqui, *Milium Solis* Officinæ: licèt rectiùs fortaſſis, Lobelio & Matthiolo iudicibus, *Milium Soler* vocaretur: quandoquidem, vt ſcribit Serapio, frequens admodum naſcitur in montibus Soler, vnde illi aptiùs fortè à natali loco, quàm à Sole, cognomentum imponeretur.

Inter omnes Herbas, ait Plinius, Lithoſpermo nihil eſt mirabilius: tantus decor, velut artificum arte, alternis inter folia emicantibus margaritis. Lapillos ille magnitudine Ciceris eſſe ſcribit, Dioſcorides Erui: at multò minus ſemen profert noſtrate Lithoſpermum, quod fortè, vt vult Fuchſius, ſoli diuerſitati referendum.

Naſcitur in aſperis & editis locis: floréſque circa Solſtitium Æſtiuum, & Autumno ſemen perficit: Calefacit porrò & ſiccat ſecundo ordine, vrinas mouet, meatus aperit, obſtructiones ſoluit, fœminas ægrè parturientes iuuat, ac, ipſo perhibente Dioſcoride, calculos frangit, aperit & expellit.

Ad Titulum Symphytvm magnvm,
Mantiſſe.

Symphytum maius inſcribunt Caſtor, Agricola, Cordus & Camerarius: *Symphytum* ſimpliciter Lonicerus: *Symphytum Album* Lobelius in Aduerſ. Icon. & Obſeru. *Symphytum alterum* Anguillara, Lacuna, Cordus & Turnerus: *Conſolidam maiorem* Brunfelſius, Tragus, Camerarius, Lobelius, Cordus, Matthiolus & alii. *Mirum* autem quod de ea perhibet Dioſcorides: Carnium fruſta quibuſcum coquuntur eius radices, ſimul cogi & coaleſcere.

Ad Titulum Heliotropivm,
Mantiſſa.

Herbam *Clytia* vocant nonnulli, quòd in hanc mutata fingatur à Poëtis: vnde Verſus

Herba velut Clytia ſemper petit obuia Solem,
Sic pia mens Chriſtum, quod prece ſpectet, habet.

De ea hæc Plinius; Heliotropii, ait miraculum ſæpiùs diximus, cum Sole ſe circumagentis, etiam nubilo die, tantus Syderis amor eſt, &c. Sic habent Ruſtici *Horarium*, vt annotat Marcellus, quod nubilo cœlo diurna horarum ſpatia oſtendat.

Heliotropio similis planta.

Frequens per humum ſupinos ſpargit *cauliculos*, palmares & ſeſquipalmares, ramis multis brachiatos, tenues; *foliis* veſtitos ex viridi cinereis, aſperis, oblongis, & per extrema ſubrotundis. *Flores* luteolos excipiunt *ſiliquæ* oblongæ, in ſtylum deſinentes, cinereæ, hirſutæ, duobus locis *ſemina* ruffa continentes. *Radix* parua, longa, alba.

An eſt planta illa Heliotropio ſimilis, cuius meminit Plutarchus, ac cuius ſucco Incolæ ad Fluuii Hydaſpis portas ſe inungunt, vt immoderatioris caloris incommoda faciliùs ferre poſſint.

SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSI XXXIV. ADDENDA.

Ad Titulum Solanvm,
Mantiſſa.

Solanum hortenſe ſiue vulgare, quod primo loco pingimus, *Solatrum* & *Solanum* ſimpliciter, *Solanum ſatiuum* & *Solanum nigrum*, ac *quod edendo eſt*, à Recentioribus inſcribitur. Dioſcoridi dicitur Frutex eſculentus & innocentis guſtus, haud magnus, foliis nigris, &c. *Variat* autem magnitudine, foliis magis minúſue laciniatis, & acinis, rubris, luteis, fuſcis & nigris vel nigricantibus. Non ſolùm porrò in hortis gignitur, in quibus aliis Herbis permixtum reperitur; verùm etiam ſecus vias, agrorum margines, ſepimenta, veteres parietes & rudera, frequens obſeruatur. *Æſtate* totâ ac in multum Autumnum, floribus albis onuſtum repetitur. *Vim* autem ei reprimendi & refrigerandi aſſignant Dioſcorides, Plinius, Galenus, & reliqui Scriptores plærique omnes, Vſum particularem non perſequimur.

Ad Titulum Herba paris,
Mantiſſa.

Aconitum Pardalianches eſſe exiſtimarunt Cordus, Fuchſius, Cornarius, Lonicerus & alii. An ſit dubitat Turnerus. Eam verò opinionem refutant, reiiciúntque Tragus, Dodonæus, Hiſtoria Lugdunenſis, Lobelius & Geſnerus qui, *Sylvaticũ Solani genus* potiùs appellandum cenſet: *Doctorum eſto iudicium.* Nobis tamen pro negatiua Sententia ſtrenuè militare videtur, quod Paridis herba multùm refrigerat, calida verò ſunt Aconita omnia.

Ad Titulum Mandragoras,
Mantiſſe.

Mandragoram *Circaeam* nuncupauêre nonnulli, à Circe Solis filia, Veneficâ illâ & procurandi amoris artifice, quòd credatur radix ad amatoria conducere. *Antropomorphon* vocauit Pythagoras, & *Semihominem* Columella, ob radicum formam.

Mandragoram ab odore diſtinxit Cardanus, vnumque bene olêre, alterum verò malè, atque itidem parum, tradit. Sed negat è genere Solani eſſe, quòd frigidi ſit temperamenti. Solanum fortè illi calidum erit! Mandragoram autem in tertium refrigerantium ordinē reponit Galenus, nōnihil deſiccare addens, & ſoporē conciliandi vim habere. Omnes verò eius partes ad magnos in Medicina vſus adhibet Dioſcorides, de quibus cōſulantur eius Codices. Cæterùm fictitiæ ſunt hominē repræſentantes *Mandragoræ imagines* quas oſtentant Agyrtæ & Impoſtores: iuſtaque omninò eſt Senenſis Commentatoris in illos Cenſura: de qua Nos, vt & de Flaui Ioſephi Radice BAARAS, quam huic Fabulæ occaſionem dediſſe exiſtimat Matthiolus, in Hiſtoria noſtra magna fusè agimus.

Ad Titulum MALA AVREA, LYCOPERSICVM,

Mantiſſa.

Pomum aureum, *Pomum Amoris* & *Pomum Solanis cognatum*, inſcribunt vulgò Herbarij. *Lycoperſicum* eſſe cuius meminit Galenus 4. Simpl. opinantur Anguillara & Camerarius: quamuis alij, teſte Iulio Alexandrino, *Tegetem Indicum* eſſe velint, Geſnerus verò *Stramoniam*, vel fortè *Cardiacam*.

Refrigerant autem *Malæ aureæ*, ſed minùs quàm Mandragora, alimentumq́ue quod corpori præbent perexigium eſt & vitioſum. Humorum inſultum compeſcit ſuccus, Eryſipelatique & ignibus ſacris vehementer obluctatur. Poma in Oleo cocta ad ſcabiem ſunt efficacia: fitque ex ijs Arte Chymica *Oleum* ad partes igne aliáue re vſtas curandas percommodum: eodemque Oleo temporibus & carpis inuncto conciliatur ſomnus. Spirat porrò tota planta viroſum odorem.

Ad Titulum STRAMONIA ALTERA MAIOR,

Datura.

Habetur etiam in Europæis hortis hæc Stramonia, cuius fructum DATVRAE fructui per omnia ſimilem pronunciat Acoſta. Naſcitur autem DATVRA in Malauar, aiunt rerum Indicarum Scriptores, vmbroſis locis & ſecundum aquas: inijciturque à furibus Daturæ flos, aut eius ſemen, in cibos eorum quos deprædare volunt, ijque in riſum ſoluti mente per 24. horarum ſpatium alienantur, magnaque cum libertate quodcunque libitum eſt, furibus deprædari permittunt.

Ad Titulum STRAMONIA, NVX METHEL,

Mantiſſa.

Nux Methel, ex authoritate Auicennæ, Serapioni eſt fructus ſimilis *Nuci vomicæ*, & ſemen eius ſimile Semini Mandragoræ. Ex ſententia omnium, tum Syriorum tum Æpyptiorum Phyſicorum, fructus eſt, ait Andr. Bellunenſis cuiuſdam Plantæ magnitudine & foliis Melongenæ ſimilis: & eſt veluti nux aſpera, cortice ſpinoſo, intus ſemina habens Pomi Mandragoræ ſeminibus ſimilia. Meritò autem, tam Officinas quàm Medicorum vulgus, *Vomicas Methellarum* loco vſurpare, & viciſſim, damnat Matthiolus: ſiquidem Methella Rhazis teſtimonio, ſtuporem faciat, inebriet, nauſeam & vomitum faciat, ac vtplurimùm pernicioſa exiſtat.

POMVM DE HIERICO, MELONGENA.

Melongena in Arabum Codicibus primùm celebrata fuit. Hanc quidam ſuſpicantur eſſe *Solanum Pomiferum fructu rotundo*: alii *Solanum Pomiferum fructu incuruo*: atque alii *Solanum Pomiferum fructu nigro ſpinoſo.*

Ad ea Pomifera Solana [vltimum præſertim & antepenultimum] refertur Ferd. Imperati *Pomum de Hiericho*: quod plantam dicit eſſe in Italia peregrinam, nec ab vllo deſcriptam. *Folia* autem, ipſomet authore, producit candicantia, ſimillima foliis Melangianæ Italis dictæ, ſed paulò minora. *Caules* & foliorum coſtæ ſpinoſæ ſunt: *flores* cærulei, inſtar florum Buglosſi: *fructus* rotundi, Pomi inſtar (*in modo di Melo*) antequam matureſcant virides, cùm verò maturuerunt flaui: ſapore inſipido & aliquantùm odorato.

DVRTOA.

Durtoa herba eſt in Indiæ Goa proueniens, efficaci ad ſomnum & ſtolidum ſoporem virtute, ſi potui aut cibo inſpergatur. Hanc Maritis præbent Mulieres, iiſque turpi ſomno victis, ac velut mente captis, adulterino coitu illudunt. Fiunt ex ea & alia veneficia, paranturque in maritorum caput inſidiæ, & noxiæ potiones, morte in certum tempus, euentu nunquam irrito, deſtinatâ & prorogatâ. Et pariter Fœminis ab irato Marito certa Mors. *Linſchottanus.*

AD TITVLVM PAPAS AMERICANVM, PYCNOCOMON,

Mantiſſa.

Pycnocomon Dioſcoridis & Plinii authoritate, *folia* habet rucæ ſimilia, ſed aſpera, craſſacrioraque: *caulem* quadrangulum: *florem* Ocymi: fructum Marrubii, *radicem*que intus pallidam, exigui Mali figurâ, terram olentem. Eam atque fructus & folia dicit Galenus digerendi attrahendíque habere facultatem.

Ex recentioribus F. Columna *Succiſam* ſtatuit eſſe Pycnocomum, *Vlmariam* Tragus & Lonicerus, *Reſedam Luteam* Anguillara, *Barbam capræ ramoſam* nonnulli, PAPAS AMERICANVM plurimi. Meliùs verò id inter Plantas hodie incompertas & incognitas referunt Dalechampius, Cornarius & Matthiolus; quamuis eam opinionem carpat Guillandinus.

Ad Titulum TABACVM, NICOTIANA,

Mantiſſa.

Miras & innumeras Tabaci *vires* & *facultates* ad Cephalæas, Hemicranias, Tetanum, Dentium dolorem, pectoris vitia, Lienis obſtructiones, ſtomachi cruditates, ventris tineas, vteri ſuffocationes, articulorum dolores, carbunculos, ictus morſúſue venenatorum animalium, vulnera recentia, impetigines, ſcabies, herpetes, famem & ſitim ſedandam, aliáque plurima in Hiſtoria noſtra magna recenſemus. Nec tantùm hodie in vſu eſt, ſed etiam in abuſu: ita indifferenter & immodeſtè eo vtuntur omnes. Siccum autem, quod ſatis notum, Tabaci folium tubulo inſeritur: deinde illo vnâ è parte accenſo per alteram fumus nidorque vtentis patente ore naribuſque excipitur: ſicque dolorum lenimenta, famis ſitiſque obliuionem, & hilaritatem quandam initio, poſt, largiore vſu, etiam ebrietatem, veluti à meraciſſimo Vino, affert. Expurgantur verò eo modo multi per os, abſumunturque cerebri ſuperflui humores.

Ad Titulum ELLEBORVS,

Mantiſſa.

Elleborus *albus* & *niger* æquiuoca dicuntur Theophraſto, ſed facie differre. Eum verò adeò abſurdas ait Scaliger recitare de Elleboro ſententias, vt pudeat: *examinent eas docti.* In *Album* & *Nigrum*, vt in ſumma genera, diſtinxêre etiam Dioſcorides & Plinius: & *Veratri* appellatione donarunt, quòd mentem vertat. Eum verò qui in Anticyra naſcebatur cæteris præferebat Dioſcorides, vnde prouerbio, quo *parum prudentes Anticyram relegamus*, factus eſt locus. Hodie expetitur *Stiriacum*, ſoliq́ue & cœli Germanici clementior indoles mitiorem producit eo qui in calidioribus locis prouenit.

In vſurpando porrò quamuis cum Meſuæo ſemper meticuloſiores fuerint Medici, eorum tamen ineptam ridet Matthiolus formidinem qui eo vti verentur: ſeque vel ſexcentis hominibus eius dilutum abſque incommodo exhibuiſſe teſtatur. Vſum particularem norunt Practici & Seplaſiæ: addemus tantùm aliquid in genere ex Macri Poëſi:

Helleborum, ait, *geminas ſpecies teſtatur habêre;*
Album, *quod ſurſum purgat*, Nigrumque *deorſum.*
Vim ſiccam calidamque tenet: & tertius illis
Eſt in vtroque gradus. Nigro *violentius* album: &c.

Ad Titulum SESAMOIDES,

Mantiſſa.

Cùm ex purgantium numero ſit Seſamoides, & *Veratro* potentiâ ac viribus proximū, opportunū eſt hîc aliquid de eo tradere. A Seſami autem forma & ſimilitudine Seſamoides nomē, vt ait Plinius, accepit. Id verò duplex facit Dioſcorides, *Magnum* & *Paruum.* At cùm nec Magnum nec Paruum hodie reperiatur; nec facilè Dodonæo, Senenſi Commentatori & alijs doctis teſtibus, agnoſci poſſit: has plantas perquirendi curam iis relinquemus, qui nauigationibus Anticyram petunt.

HERBA

Herba Cohobba inebrians.

Huius meminit P. Martyr his verbis: cùm de belli euentu, ait, de annonâ, de incolumitate, *Zemes* (Deos ſuos) Reguli Hiſpaniolæ Inſulæ conſulunt, domum *Zemi* dicatam ingrediuntur, ibique per nares abſorpta *Cohobba* (Sic Herbam vocant inebriantem,) in furorem ſtatim vertuntur. An *Nicotianæ ſpecies* aliqua?

Herba Caſſiana famem ſitimque retardans.

E Caſſianæ (quæ Nicotianæ fortè etiam ſpecies aliqua.) herbæ ſucco potionem conficiunt in Florida, quam, vbi in locum periculoſum ſe conferunt, bibunt, eòque famem & ſitim per viginti quatuor horas tollunt.

Ad Titulum Sanicula,

Mantiſſæ.

Saniculam veram Officinarũ, *Diapenſiam* etiam dictã, quam *Marem* vocãt Scriptores, in Sciagraphia noſtra deſcripſimus: *Fœminæ* verò Fuchſij, quã ad Elleborum nigrum referũt nonnulli, picturã dedimus: nec aliâ opus erat, ſi verũ eſt quod ait Fuchſius, eam formâ & facultate ad verã Saniculam proximè accedere. Refertur verò ad Conſolidas Sanicula vera: ſtatuiturque calida & ſicca in ordine ſecundo. Internis & externis vulneribus, Sanguinis eruptionibus, vlceribus, dyſenterijs, vulſis & ruptis auxiliatur, decocta, pota & impoſita. Eaq; quanti in eiuſmodi affectibus fiat, oſtendit ſatis vulgò iactatũ Adagium: *Non egêre Chirurgo eos qui Saniculam habuerint.* Vnde etiam *Sanicula* nomen à *Sanando* traxiſſe exiſtimatur. Nos cùm Maris Saniculæ recuperandæ occaſionem habuerimus, eius *Iconem* hîc tradimus.

Ad Titulum Aconitum, Toxicum,

Mantiſſæ.

Nonnulli, authore Ruellio, *Toxica*, *Taxica* olim dicta fuiſſe exiſtimant, à Taxo, ſcilicet arbore, cuius opinionis fuit etiam Plinius. Sed manifeſtè diſtinguuntur hæc venena apud Dioſcoridem & Nicandrum: ac quæ, quæſo, præterea inter ea conuenientia? Sunt omninò ſibi aduerſa vtriuſque Symptomata. *Taxus* vniuerſo corpori frigus infert, Toxicum verò inflammationes & furorẽ. Errant porrò plurimùm qui ab Helenio peti ſolitum fuiſſe exiſtimant, quicquid tale apud Galenum legatur: minimè enim deleterium eſt Helenium. Putarunt nonnulli Toxicum non fuiſſe ſimplex genus ſtirpis, ſed Venenum quoddam compoſitum. Melius tamen arridet Mercurialis opinio, qui Toxicùm neque Stirpis alicuius venenatæ, nec Medicamenti compoſiti genus fuiſſe cenſet. Sed appellatum fuiſſe Toxicum omne Veneni genus, quo tela & Sagittæ, quæ à Græcis Τόξα & Τοξεύματα vocantur, inficiebatur. Eaque Etymologia illorum nititur opinio, qui *Toxicum* dictum volunt quod hauſtum vel potum è veſtigio interimat hominem, inſtar Sagittæ. Pharicum venenum cuius meminit Dioſcorides, ac quo, vt Toxico, vſas ſcribit olim Nationes cum hoſtibus pugnaturas, quale ſit hodie ignoratur.

Ad Titulum Aconitum,

Mantiſſa alia.

Aconitum in genere inexpugnabile venenum ſonare ſcribit Euſtatius in Dionyſium Afrum. In ſpecie verò nomen Aconito ab ipſis cautibus præruptiſque & ſaxoſis locis, in quibus prouenit, ac quæ Græcis ἀκόναι dicuntur, præter Theophraſtum & Plinium, ſentit quoque Ouidius Metamorphoſ. 7. vbi hæc leguntur:

Quæ, quia naſcuntur dura viuacia cote,
Agreſtes Aconita vocant.

Et Auſonius in Eidyll.

——— *dura Aconita creat cos.*

Agatarchum Tyrannum plurimos Aconiti Veneno ſuſtuliſſe narrat Theopompus: Ariſtotelem ex Aconito hauſto 70. ætatis anno mortuum eſſe, Diogenes Laërtius. Menander verò in Inſula Ceo Lege ſancitum fuiſſe, ne turpiter viuerent qui bene viuere non poſſent: nempe vt eff ti capulareſque ſenes, *Aconito* vitam finirent, ne reliquis alimentum deeſſet.

Ad Titulum Napellus,

Mantiſſæ.

Auicennæ & Arabum Napellum cum Toxico Græcorum vnum & idem eſſe venenum exiſtimarunt Manardus & alii. Aconiti ſpeciem ſtatuunt nonnulli, nec ea reiicienda opinio: ſiquidem, vt ait Auicenna, *Napellus eſt venenum* perniciosum, naturâ in ſummo caliditatis & ſiccitatis gradu.

Animal verò quoddam eſſe quod Napello nutriatur, & naturę eius maleficâ totâ ſuâ ſubſtantiâ aduerſetur, aſſumentemque ab omni periculo vindicet, à Rerum Phyſicarum Scriptoribus traditur: vtrum verò Mvs ſit vel Mvsca ambigitur. Napellus, inquiunt Pena & Lobelius, à quouis animalium illibatus perſtat, prëterquàm à *Muſcis*, quę illi turmatim inſident, floribus fermè concolores, ac maiores quàm communes, &c. Cęterum Mvrem Napelli fruſtra & diu, multis auulſis plantis, quęſiuimus. *Sic illi*; inquirant curioſi; *Nos nec Murem nec Muſcas* in Napello obſeruauimus.

Ad Titulum Tithymalus, Esula,

Mantiſſæ.

Eſulæ nomen Tithymalorum generibus omnibus imponitur, Meſue *Alſebram* nominat. Hodie Eſula minor tantùm, Meſuę exemplo, in Officinis recipitur; quæ vtrum ſit Veterum *Tithymalus Cypariſſias Peploſúe*, inter Matthiolum & Fernelium controuertitur, ſed tamen vtrumque vtilem eſſe conſtat. Et, ſi Trago credendum, vtiliſſima inter omnes Eſulas ea eſt, quæ longis & ſtrictis, velut Linaria, folijs veſtitur, quæ dubio procul Tithymalus eſt Cypariſſias. Is tamen, Dioſcoride & Plinio authoribus, Characiæ, Myrſiniti, Paralio & Helioſcopio vim habet ſimilem. Hîc igitur *Sapientum decreto* opus. *Pityuſam* verò *Dioſcoridis*, *Alſebram* Meſuæi, *Mebeeregi Arabum*, & *Eſulam maiorem Officinarum*, vnum & idem eſſe ſtatuerunt Matthiolus, Fernelius & alij Docti.

Eſt autem Eſula omnis acris & vrentis facultatis, & cuiuſdam aromaticitatis particeps. *Folia*, *Radix* & *Semen* tertium attingunt caliditatis gradum, *Lac* ſiue *Liquor* quartum. Validiſſimus itaque eſt Liquor. Secundum locum ſibi folia & ſemen vendicant: eſtque radix eiuſdem, ſed mitioris, efficacię. At robuſtorum tantùm corporum remedium eſt, vnde etiam *Ruſticorum purgatorium* vocabat Meſuæus. Præparandi, corrigendi & vtendi modum hîc non tradimus. Vitæ verò humanæ inſidiantur, qui pro Turpetho Eſulę maioris corticem ſubſtituunt.

Lathyris.

Lathyris quam aliqui *Tithymalum* appellant, ac Tithymalorum numero adſcribunt, *caulem*, authore Dioſcoride, emittit cubitali altitudine, & digitali craſſitudine, inanem. Gignuntur in cacumine alæ, & *folia* in caule oblonga, Amygdalinis proxima, lętiora & lęuiora: in ſummis autem ramulis minora ſunt. In cacumine *fructum* ſummis ſurculis gerit, triplici loculamento inſignem, rotundum, ceu Capparin, in quo *grana*, intercurſantibus membranis, inter ſe diſtincta continentur, Eruis maiora, rotunda, quę dum corticibus exuuntur, candida ſunt & dulcia. Totus frutex *lacteo ſucco* turget, vti Tithymalus.

Facultate autem proximè ad Ricinum ſiue Cataputiam maiorẽ accedit, vnde etiam *Cataputia minor* vulgò inſcribitur. Formali proprietate pituitam, aquas citrinas & bilem ducit: ſed niſi corrigatur, violenter corpus impellit, & vomitum concitat. In vſum veniunt *folia*, *lac* & *ſemen*: hocque eodem modo quo Ricini ſemen pręparatur & exhibetur à ſeptem granis ad duodecim. Folia & Lac eandem cum Eſula pręparationem recipiunt. Succus vel Lac dentium, pręcipuè cauorum, dolorem mitigat: ſed pręmunienda cerâ vicinia. Idemque ſuperfluam vlcerum carnem, verrucas & clauos extirpat.

SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSI XXXV. ADDENDA.

Ad Titulum Portvlaca,

Mantiſſa.

Peplin à nonnullis Portulacam ſyluestrem appellari authorem
habemus Dioſcoridem: eâque fortè de cauſſa *Portulacam* cum
Peplio, herba diuerſiſſima, confundit Plinius. Sed Dioſcoridis de
Portulaca ſyluestri Caput non admittunt omnes, vt id etiam non
habent Editiones aliquæ: ſicque corruit Plinij opinio. *Portula-*
cam autem *Portulatam* dicendam exiſtimabat Adrianus Turne-
bus in Adu. quòd foliis portulas imitetur. Aliud verò prorſus eſt
Portulaca arbor, Theophraſto ἀνδράχνη dicta.
Cæterùm in dyſenterijs, mulìebri profluuio, & ſanguinis reie-
ctionibus, vtiliter editur Portulaca, æſtuantéſque, ſiue aſſumpta ſi-
ue admota, mirificè iuuat: vlcera oris tumorémque gingiua-
rum, & dentium dolores, commanducata ſedat: in epiphoris
fronti & temporibus applicatur, &c.

Ad Titulum Rhodia radix,

Mantiſſa.

Radicem Rhodiam flore & ſemine carêre aſſerunt Galenus &
Fuchſius: aſt contra rei veritatem. Cordo enim flores & ſemina
protulit, vt etiam *Nobis* Montbelgardi in S. P. Horto. Calida au-
tem eſt in ſecundo ordine, ac ſecundum Galenum tenuium parti-
um diſcutientiſque facultatis. In frigiditate & ſiccitate tempera-
ta eſt, ac in Cephalalgijs præcipuæ commendationis.

Ad Titulum Anacampseros,

Mantiſſa.

Quod Anacampſeroti apud Dioſcoridem ſit nomen nihil certi
apud Herbarios: nam alius *Scrophulariam*, alius *Fabam groſſam*,
alius *Portulacam maiorem*, alius *Semperuiuum*, & plurimi, vt in
Sciagraphia dictum, *Telephium* nominant. Eorum verò, vel iudi-
ce Trago, reijcienda prorſus opinio, qui, propter radicis formam,
ad *Satyria* pertinêre arbitrantur.

Ad Titulum Cotyledon, vmbilicvs veneris,

Mantiſſa.

Cùm duo ſint eius genera, eadem, authore Dioſcoride, facit
Alterum quæ Semperuiuum. *Primi* verò ſuccus inflammationi-
bus, ignibus ſacris, ſtrumis & pernionibus, litu auxiliatur, ſto-
machi ardorem mitigat, & contecta genitalia nudat. Folia cum
radice comeſa calculum frangunt & vrinam cient: facítque her-
ba ad amatoria. Refrigerare, repercutere & abſtergere ſcribit
Galenus.

Ad Titulum Sedvm minimvm flore lvteo,

Mantiſſæ.

Tertium eſt illud Dioſcoridis Semperuiuum creditum, quod a-
liquos Portulacam agreſtem aut Telephium vocare tradit, Ro-
manos verò *Illecebram*, puſillis foliis craſſiuſculis, ad Portulacæ
ſimilitudinem, ac denſis in petris naſcens. Et huius opinionis aſ-
ſeclas habemus, inter alios, Cæſalpinum, Matthiolum, Dodonæum,
Lobelium Geſnerum, Anguillaram, Fuchſium, Amatum, Cluſium,
Hiſtoriam Lugdunenſem & C. Bauhinum.

Ad Titulum Ophioglossvm,

Mantiſſæ.

Serpentinam vocant aliqui, alij *Lanceam Chriſti*, & *Luciolam*,
quòd noctu luceat: *Ophioglossum* verò & *Monophyllum* plærique
omnes. Prouenit in humidis & paluſtribus pratis: ac colitur e-
tiam in hortis, ſed vmbroſa amat. Viret autem & viget ab Apri-
li in Iunium vſque, eſtque radix auulſu contumax.
In caliditate & frigiditate temperatum habetur, ſiccum verò eſt
in ſecundo receſſu: & ferè Symphyti facultates obtinet; atque
eſt ad recentia vulnera conglutinanda, & ad ramices curandos,
miræ efficaciæ.

Ad Titulum Aloe,

Mantiſſa.

Res ſunt planè diuerſæ *Aloes lignum*, *Aloes herba*, & *Aloes ſuc-*
cus. De *Ligno Aloes* actum in Sciagraphiæ Claſſe IV. De *Herba*
Aloë & eius ſucco hic ſermo. Arborem Smaragdini coloris facit
Leuinus Lemnius, ſed magno lapſu, minimè enim arbor eſt, nec
etiam arbuſcula, vt voluit Munſterus. Nec meliùs *Gentianam* A-
puleius & Dioſcorides Aloën faciunt, quia amariſſima; ſic enim
Abſynthium eſſet etiam Aloë, quod abſurdum.
Thyrſos ſtriatos illi aſſignat Ruellius, quàm verè autem iudicent
qui Aloën viderunt. Striata quidem folia dicit Plinius, ſed luxa-
ta fortè lectio, aut ſaltem meliùs dixiſſet ſtrata. Nec *Nos* moratur
Dioſcorides, folia vtrinque ſtriari dicens: rem enim decidit au-
topſia.
Aloë porrò Herba Europæis olim penè incognita, eorum ho-
die facta eſt indigena, atque in atrijs ædiumue feneſtris in fictj-
libus vaſis alitur, viret & viget: vt *Nos* Neapoli, Romæ, Genuæ,
Patauij, varijſque alijs in locis, etiam apud Septentrionales, ob-
ſeruauimus. Hyemis tamen frigora in Hortis ferre nequit, ſed
in hypocauſtis hypogæiſue Brumæ tempore adſeruatur.
Ex Aloës folijs *expreſſus ſuccus* in veſicis aut aluta concretus
aduehitur. Eius autem tres hodie vulgò agnoſcuntur *differentiæ*.
Optima *Succotrina* (ab Inſula ſcilicet Sucotra) appellatur, eſtque
omnium puriſſima. Secunda *Hepatica*, quæ impurior, denſior & a-
ridior: ſic dicta, quòd Hepatis referat colorem. Tertia verò
ſordida ac inquinamentis multis contaminata, quæ, quoniam Ve-
terinariorum medicaminibus relinquitur, *Caballina* vocatur. *Suc-*
cotrinam & *Caballinam* ſolùm agnouit Ruellius: Geſnerus reli-
quis Hepaticam præfert: ſicque quiſque abundat ſuo ſenſu.
Succi Aloes præparationem, vires & qualitates, vſum & vtendi
modum, nouaſque & correctiones, huc referre non licet: Con-
ſulantur Practicorum Libri, vel Hiſtoriæ noſtræ magnæ Codices.
Ibi *vtrum venarum ora aperiat necne*; atque *An Aloë omnis ita a-*
mara ſit, vt nihil detur amarius, quemadmodum voluêre Gale-
nus, Paulus & Ryffius: variáque alia ſcitu digna, diſputamus &
expendimus.

Ad Titulum Kali geniculatvm,

Mantiſſæ.

Calida & ſicca herba eſt, & calidior adhuc ex ea confectus ci-
nis, qui ad quartum vtriuſque gradum accedit, & vim causticam
habet. Comburuntur autem in cinerem hæ plantæ, quo liquefiunt
contriti lapides ad parandum Vitrum. Lixiuium inde percola-
tum acerrimum & mordaciſſimum, addito Oleo, in Saponem de-
coquitur, ad abluendas veſtes vtiliſſimum. Herbæ exigua quan-
titas intrò aſſumpta, vrinas & menſes potenter euocat, partū eijcit,
atque hydropicorum aquoſos humores purgat. Eius nidore fu-
gantur ſerpentes; admiſcetúrque cinis medicamentis ad Scabiem,

SCIAGRAPHIAE STIRPIVM

CLASSIS XXXVI. ADDENDA.

Ad Titulum Aparine, *Mantiſſa.*

Omphalocarpon vocant Galenus, Plinius, Paulus & Aetius, quòd, vt ait Dioſcorides, ſemen ſubcauum ſit in medio, velut vmbilicus. *Philanthropos* verò & *Philadelphos* etiam appellatur, quaſi *hominis amica*, quòd veſtitui eius adhæreſcat. Gaza apud Theophraſtum *Lappam* vertit, & *Lappaginem* faciunt etiam Cordus, Braſſauolus, Dodonæus & alii, *Lappaginem aſperam* Plinius, *Aparine*, vt ſcribit Dioſcorides, coli vice, vtuntur Paſtores: Seminis, caulium ac foliorum ſuccus potus contra viperarum morſus auxiliatur, &c. Modicè adſtringere & deſiccare ſcribit Galenus.

An Titulum Gallivm, *Mantiſſa.*

Gallium ingruentes tempeſtates ſuauiſſimo odore prænunciare, ſuauiúſque apparente Iride olêre, ſcribit Camerarius hort.

Ad Titulum Asparagvs, corrvda, *Mantiſſa.*

Generatim quidem, Galeno 2. de alim. teſte, omnes propemodum coliculos teneriores, & tenuiora tum olerum, tum herbarum, tum ſuffruticum, tum fruticum, tum arborum, germina denotat vox *Aſparagi*: attamen peculiari generi plantæ etiam tribuitur, quæ ſic dicta, quòd cauliculos hos qui primâ germinatione è terra prodeunt, præcipuos habeat. Alium autem Aſparagum *ſylueſtrem* eſſe, & alium *altilem* in Sciagraphia dictum: illumque *Corrudam* hunc Aſparagum, propriè appellari. *Corrudæ* porrò Etymon ab eo deducit Ruellius, quòd, vbi adoleuit, facilè corruat decidatúr: *Aſparagi* verò Falloppius, ab eo quòd virgultis aſperis naſcitur, vel quòd eius ſcapi aſperi ſint, non læues.

De Aſparagorum primis qualitatibus ambigere videtur Galenus: at calidos eſſe in primo, & humidos temperatè, communis fert conſenſus. Renum & hepatis obſtructionibus proſunt, coïtum ſtimulant, vrinam prouocant & emolliunt aluum, atque cuiuis ætati & temperamento, in primiſque ſenibus & frigidis, conueniunt. Magni itaque in menſis ſunt ritè apparati, vt norunt culinæ. Quod autem Aſparagos geſtatos Mares & Fœminas ſteriles reddere ſcribit Dioſcorides, tam eſt veritati conſonum, quàm quod ex aliis tradit, Arietis cornibus contuſis atque defoſſis Aſparagum naſci. Verius verò Aſparagorum ſucco illitos ab apum punctionibus eſſe tutos.

Cæterùm haud magnam deberi Aſparagis coctionem, ex Cæſari vſitato conſtat Diuerbio: *Citius quàm Aſparagi coquantur.*

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM

CLASSI XXXVII. ADDENDA.

Ad Titulum Adiantvm, *Mantiſſa.*

Adianti Etymon aliud atque aliud tradunt Nicander, Fuchſius & alii: *Nobis* verò eorum maximè placet opinio, qui dictum volunt, quia οὐ διαίνεται, id eſt, quia non madeſcit, ſemperque immadidum reperitur. Fitque id propter ſiccitatem ſuperficiei, quæ aquæ contraria eſt, & eam velut repellere ſolet: quemadmodum, vt teſtatur Fracaſtorius, in puluere, pennis & aliis ſiccis contingit, in quibus non conſiſtit aqua, ſed aut elabitur, aut in guttulas rotundatur. *Trichomanes*, *Polytrichum*, Callitrichum, Capillus Veneris & Ebenotrichum dicitur, quod crines tingat, pulchros reddat & luxuriare faciat. Suntque qui Saxifragum etiam vocent, tum quòd in Saxis naſcatur, tum quia calculos mirè frangere creditur.

At Titulum Asplenvm, ceterach, *Mantiſſa.*

Græcis, vt annotat Dioſcorides ἀσπλήνιον, σπλήνιον & σπλένιον ex eo dicitur, quòd aduerſus ſplenis morbos efficax ſit: σκολοπένδριον verò à ſimilitudine cum Scolopendra, hirſuto, ac multorum pedum, verme: Mauritanis & Officinis *Ceterach*. Galenus tamen Aſplenium à Scolopendro diſtinxit, & nonnulli Ceterach *Arabum* non eſſe *Aſplenum Græcorum* contendunt: at damnatur doctis eorum opinio, ſicque ſentientes putidos Literatos vocat Lobelius. Theophraſto dicitur ἡμιόνιον. Hac porrò Herbâ non modò Lienis durities ac tumores fœliciter ac citò curari poſſe exiſtimantur: tantáſque huius in roborando hoc viſcere vires eſſe affirmant nonnulli, vt etiam animalis alicuius excoctum iecur, ſi cum hac coquatur, crudo ſimile reddatur, & priſtinæ conſtitutioni reſtituatur. Sed hoc ad aniles Fabulas referendum.

Ad Titulum Lichen, hepatica, *Mantiſſa.*

Solis æſtui inimicus eſt Lichen, vmbroſiſque & humidis locis gaudet, ideoque in fontibus profundioribus & frigidioribus, necnon roſulentis petris, duntaxat ferè naſcitur, quamuis vmbroſis, humidis, lapidoſiſque ſtratis viis, aliiſque ſemitis ad quas Solis radii rarius prouenjunt, & quas nullus viator frequentat, etiam reperiatur. Maio, Iunio vel Iulio menſe Capitula ſtellata profert, & ſimul alia ſæpenumerò folia prioribus addit. Quantò verò maiora habet folia, tantò, teſte Plateario, melior eſt, & efficacior habetur.

Extergendi porrò, ſiccandi & refrigerandi vim illi tribuunt Dioſcorides, Plinius & Galenus: frigidam & humidam facit Tragus, frigidam & ſiccam ac aliquantulùm adſtringentem Dodonæus. Vitiis autem pulmonis iecinoriſque mederi, ac contra hepatis & ſplenis obſtructiones plurimùm valêre, quotidiana docet experientia. At quomodo illitu Icterum curare poſſit, vt voluêre Dioſcorides & Plinius, neſcimus.

Ad Titulum Ros solis, *Mantiſſa.*

A mirabili natura nomen adepta eſt hæc planta: nam quantumuis ardentiſſimus Solis æſtus Æſtate eam illuſtret, eius tamen folia ſemper rore & humiditate madent, eorumque lanugo guttulis aſperſa manet. Et, quod admiratione dignum, humidum illud in foliorum acetabulis contentum, vbi extremis digitis leuiter attingitur, dum adhuc natali ſuo ſolo adhæret, aut confeſtim inde auulſa, Solis radios experitur: mox velut in exigua ſericea candidiuſcula filamenta diducitur, quæ confeſtim concreta, ita poſtea ſemper perdurant.

Veteribus haud fortè multùm notam ait Lobelius: ac ne quidem hodie Italiæ Galliæúe multis Herbariis: Borealium verò vernaculam eſſe, & cum Capillaribus permagnam habere affinitatem.

Ad Titulum Mvscvs, *Mantiſſa.*

Quod Latinis eſt *Muſcus*, Græci Βρύον vocant, & ex iis nonnulli Σπλάγχνον, Σφάγνον: atque alii, fortè quòd, vt ait Sera-

pio, Vinum in quo Muſcus aliquot diebus maduerit, altum ſomnum inducere credatur, ὕπνον inſcripſerunt.

Cæterùm reperitur, vt in Claſſibus dictum, Muſcus in Quercu, Robore, Populo alba & nigra, Vlmo, Betula, Pyro, Pyraſtro, Pomo, Pinu, Pinaſtro, Piceaſtro, Abiete, Cedro, Larice, ac alijs cumpluribus Arboribus antiquis, abſque radice, ſine folijs, nunc tenuior nunc craſſior, prolixiórque, modóque breuior, & modò, longior inſtar iubæ. Verùm primæ nobilitatis & odorati ſunt *Cedrinus*, *Lariceus*, *Piceus*, *Pineus* & *Abiegnus*; ſecundum locum tenet *Populneus*. Candidus præſtat, nigricans improbatur, rutilans medium tenet, viliſſimus *Quernus*.

SCIAGRAPHIÆ STIRPIVM

CLASSI XXXVIII. ADDENDA.

Ad Titulum NYMPHÆA, *Mantiſſa.*

INter Plantas aquarum alumnas præcipuum locum ſibi vendicauit Nymphæa [Νυμφαία Græcis,] ſic dicta, vt Dioſcoridi videtur, quoniam aquoſa amat, vel ſecundum Plinium, quòd ex Nympha Zelotypiâ erga Herculem extinctâ, natam fabulentur Poëtæ. Arabes *Nilofar* & *Ninofar*, *Nilufar* & *Ninufar* vocabant, vnde etiam *Nenuphar* nuncupant Officinæ.

Plures verò Stirpes cum Nymphæa commiſcent Brunfelſius, Lonicerus & Dorſthenius, vocando *Clauam* vel *Digitum Veneris*, *Clauam* vel *radicem Herculis*, *Algam paluſtrem* & *Papauer paluſtre*. Magnóque etiam lapſu Fuchſius Græcorum Nymphæam aliam ab Arabum Nymphæa exiſtimauit. Ac oſcitanter etiam libri 26. Cap. 8. Plinius, Nymphæam ex vino auſtero ſumptam, alnum ſoluere ſcribit.

Ad Titulum TRIBVLVS AQVATICVS, *Mantiſſa.*

Aquaticus, ſiue aquatilis, ſeu lacuſtris *Tribulus*, Officinis *marinus* dicitur. Fructus ſiue Nuces eius aculeatæ ſunt, tribus robuſtis aculeis, vbi indurue̊re: quo tempore etiam Nucleus durus euadit, ita vt vix mandi poſſit, qui tamen recens valde mollis eſt & aquoſus. An Plinij *tuberoſa & coctiua Caſtanea*?

Ab huius autem fructus ſimilitudine dicti ſunt Tribuli *Muricis* Latinè appellati, machinæ ſcilicet ferreæ in quamcumque partem incumbuerint aculeatæ, quæ ſparguntur, præſertim in fuga, vt Hoſtium inſequentium impetum morentur.

Naſcitur variis in locis, ac ferè in ſtagnantibus Fluuiorum partibus, luroſis Lacubus, & Vrbium foſſis, quibus limoſus ſit fundus. Flores autem Iunio: & eſt, Matthiolo referente, in plæriſque Italiæ, ac Mantuani & Ferrarienſis agri præſertim, Fluminibus & Lacubus frequens. Adſtringentis porrò refrigerantiſque naturæ eſſe, vt Tribulum terreſtrem, ſcribit Dioſcorides; ad omnes, ad quas terreſtrem commendauit, triſtes ſenſationes adhibendum monens.

Ad Titulum PERSICARIA, HYDROPIPER, *Mantiſſa.*

Variè à multis diuinatum eſſe ſcribit Fuchſius, quo nomine *Perſicaria* à Veteribus vocata ſit: ſed eius quidem ſententiâ omnes decepti ſunt, nec ipſi conſtat num à Veteribus deſcripta ſit. Aliter verò C. Bauhino viſum, qui Perſicariam ad Hydropiper retulit: ac quia Piperis eſt ſapore, &. vt annotat Dioſcorides, apud Aquas quæ ſtagnant, vel pigro lapſu repunt, naſcitur, à loco & ſapore nomen habere tradit. Minimè autem id æquè calidum eſſe ac Piper, rectè contra Galenum annotat Dodonæus. Cùm autem duplex vulgò habeatur Perſicaria, Mitis ſcilicet & Acris; hæc calida & ſicca eſt, duritias diſcutit, ſugillata emendat, & ſicca cauſa obſoniis pro Pipere admiſcetur. Mitis verò frigido & ſicco temperamento eſt prędita, & ad incipientes inflammationes podagrámque vtilis.

SCIAGRAPHIAE STIRPIVM

CLASSI XXXIX. ADDENDA.

Ad Titulum ALGA, FVCVS, BRYON, *Mantiſſa.*

NAſcuntur in mari frutices arboréſque, ait Plinius libri 13. cap. 23. Rubrum enim Mare & totus Orienſis Oceanus ſylnis abundat. Non habet Linguâ aliâ nomen quod Græci *Phycos* vocant, quoniam *Alga* Herbarum magis vocabulum intelligitur, *Phycos* verò eſt frutex. Et libri 26. cap. 10. Tria Phyci thalaſſij genera, latum, longum, & criſpis folijs. Alibi verò *Fucum marinum Algam maris* vocauit. Sic confuſè, inconſtanter & indiſtinctè de ijs tradit.

Alga nec Dioſcorides nec Theophraſtus meminêre, niſi eam ſub Fuco marino comprehenderint: cuius ille tria genera facit, *latum*, *oblongum*, & *album*; hic autem quinque, *Z. ſtera* ſiue *Praſſon Tinctorium*, *Spongiatorium* ſiue *Pelagicum*, *Gramineum* & *Lactucaceum*.

Ad Titulum ALGA TINCTORIA VITRIARIORVM, *Mantiſſa.*

Hanc Algam ſcribit Lacuna inſigne eſſe remedium contra Cimices & Pulices, eorúmque eſſe lethale venenum, Romæ viſitatiſſimum.

Ad Titulum LACTVCA MARINA, BRYON; *Mantiſſa.*

Lactucarum in mari prouenientium meminit Aetius: ſicque eſſe germina lata & oblonga, viridia, tenuia, ſubrugoſa, ac veluti conduplicata, ad littora maris per fluctus eiecta. Facilè verò crediderimus *Nos* Theophraſti, Dioſcoridis & Plinij *Bryon*, noſtrámque ac Aetij *Lactucam marinam*, vnam & eandem eſſe ſtirpem. Nec abs re fortè exiſtimat Dodonæus Gal. eius meminiſſe Ariſtotelem Hiſtoriæ Animalium cap. 6. deſinientem eſſe purgamentum maris, fieríque Æſtatis initio, eſſque cum Oſtreas tum Piſciculos ali. Vtiliſſimè porrò applicatur calidis tumoribus & Podagræ à bile ortæ. Eſtque illi perſimilis *Fucus Linzæ* dictus.

Ad Titulum POLYPODIVM MARINVM, *Mantiſſa.*

Nomen obtinuit à ſimilitudine quam *caulis* cum terreſtris gerle habet; repens enim hinc inde locis hæret vnde propagaſcitur; ac *folia* quoque eodem modo quo Quercini Polypodij folia ſurriguntur; ſed figurâ diſſimili, & ad Adianti folia accedentia, ſcopus ſubſtantiâ conſtat lanuginoſa.

Ad Ti-

d Titulum ADAI, PORVS ANGVINVS, *ntiſſa.*

;, ait Dioſcorides, impadocia quod *Adarces* appellatur. Eutem tanquam concrealſilago humidis & paluſtribus ſiccie emergens, & arunous ac herbis agglutinata, colore L di Aſio ſimilis, & o formā molli Alcyonio. Ad euelleas lepras, lentigines, tnas & vitia cutis in facie, ac ſimili accommodatur: &c. *rces*, meminit etiam Plinius, ſed natur, iudice Amato, cduas ponit. Matthiolum verò mirur negare legitimam ſcoridis & Plinij Adarcen in Italia ni, cùm inibi prouenirem ex eiuſdem Plinij ſcriptis, tum aliorum obſeruatione, det. At contrà rectè ſtatuit Geſnerus Adarcen non eſſe plant, ſed plantis adhærentem cruſtam. *Arcium* vocauit in neutrnere Galenus, *Adarcum* in maſcuo nonnulli. Sed *Grawatica* ſunt illa.

Ad Titun SPONGIA, *Mantiſſa.*

Ieter Spongias in Sciaghia enumeratas eſt quædam GLOBO dicta, Neapolitanoruittorum propria, figurā Pomi, aliquaùm turbinatā, ſubſtanque tenerā, flexili & Spongiarum ſimi, ſed maximè foramitā, hiantibus apertiſque cauernis. Hæque capitis humani maitudine interdum reperiri ſcribit Impeatus. Eſt præterea SACCIATA appellata, quæ figuræ planæeſt, compreſſa, foramulenta, atque interdum admodum lenta, vt diameter duos cubitos æquet, craſſitudo verò digitos duos: refertúrque hæc propter ſubtilitatem & firmitatem ad Veterum *Ach lleas*, quæ ad arma ſuſtinenda corporibus equitum interponebantur.

Differunt porrò *Spongiæ* inter ſe flacciditate, lentore, duritie, mollitie, denſitate & raritate, poriſque vel crebrioribus, vel rarioribus. Et hæ differentiæ *materia* ſunt propriæ. A figura verò aliæ deſumuntur: vnde nonnullæ *globoſa* dicuntur, aliæ *laciniata*, aliç *ramoſa*, &c.

Cæterùm de genere marinorum vegetabilium habentur *Spongiæ*, & naturę Fungis proximę: atque inter ζωόφυτα, quę, vt habet Plinius, neque Fruticum neque Animalium: ſed tertiam quandam ab vtroque, naturam, habēt, recenſentur. Naſcuntur omnes in petris, aluntúrque conch s, piſce & limo, eáſque eſcā viuere conchę in ijs repertę manifeſtò oſtendunt. *Earum* proprium eſt facilè conſtringi, & in priſtinam amplitudinem dilatari, humoris eſſe ſitibundas, eúmque facilè ebibere, & compreſſas emittere, atque ſuperueniente vento, tempeſtatéue, vel ſi tangantur, verſus radicem retrahi, conſtringi, ac rem cui adhęrent artiùs complecti: quod his verbis expreſſère Ariſtoteles & Plinius; Intellectum, aiunt, ineſſe ijs apparet, quia vbi auulſorem ſenſère, contractę multò difficiliùs abſtrahuntur, idémque illę fluctu pulſante faciunt. *Subſtantia* earum velut ex lanā compacta eſt, fiſtuloſa ac foraminulenta, ac vndique mucagine quadam membraneā veſtita: in qua ſenſus & vita earum eſſe creduntur, atque à qua ſe contrahendi habent facultatem.

Magnus autem eſt Spongiarum vſus ad vulnera, vlcera, tumores, bronchocelen, ocularia medicamenta, & alia. Sed *Nos* de iis iam plus ſatis.

SCIAGRAPHIAE STIRPIVM CLASSI XL. ADDENDA.

Ad Titulum LERI GENERALEM,

FVngi ignobiliſſimum vegetabilium genus à *funere* dicti creduntur, quòd veſcentes adunus deducant. Μυκῆτας vocarunt Græci, ob ſimilitudinem quam cum enſis capulo, vel ſummo vertice vaginam occludente, habent. Et eſt quidem Fungi generale omen. *Boleti* autem dicuntur Fungi qui in voluis albis naſcintur, quibus ſublatis lutei unt co oris.

Ad Titulum FVNGI VERNI, MOVSSERONS dicti, odori, eſculenti.

Innocentiſſimos Fungos vocat Hermolaus, è Rubis & Carduis ere natos, rotunditate cluſili. *Prunulos* & *Spinulos* etiam nuncu-, ac cum Ruellio & Lacuna, *Carduelos*. Omnium optimi à iſque omnibus habentur, eſtque ſolum in quo creſcunt cineoloris. Eos verò ſunt qui vino imponant, vt odorem ac ſaim gratum illi concilient, & ex eo illos comedunt.

An Titulum FVNGI MAGNI TOTI ALBI, *Mantiſſa.*

acte hi turgent feruido, linguam vellicante, ac fauces incenlete, quaſi Piper voraremus, vnde etiam *Piperati* & *Piperella*, Gemanis *Pfefferling*, dicti fuêre. In altiſſimis & tenebroſis ſyluis Auguſto & Septembri menſibus naſcuntur. Exulant autem, vel xulare debent, à menſis.

Ad Titulum FVNGI LVTEI MAGNI; *Mantiſſa.*

Non dubium eſt quin hîc Fungus ſit ille Veteribus adeò celeratus, atque à principibus Viris in delicijs habitus, *Boletus*, uem infami & immenſo exemplo in crimen adductum ſcribit linius, quòd olim Claudium Cæſarem Coniunx Agrippina Boto veneno illito ſuſtulerit, vt Neronem Filium illi Succeſſorem aret: Vnde Iuuenalis in Satyris Sales:

Vilibus ancipites Fungi ponuntur Amicis,
Boletus Domino: ſed qualem Claudius edit,
Vxoris, poſt quem nil ampliùs edit.

Et Nero ipſe B*letum* Deorum eſſe cibum cauillari ſolebat, quia ilio periiſſet Claudius Cæſar, & defuncti Cæſares in Deorum numerum referebantur.

Menſas lautiores ornant hi Fungi, ac valde expetuntur. Varijs autem modis præparantur: vel enim integri detracto tenui corticeexterno prunis imponuntur: atque butyro, ſale & pipere conditi comeduntur: vel vino abluti in ſartagine cum ijſdem condimentis coquuntur. Alij in fruſta diſſectos cum prædictis coquũt, quæ ratio coquendi meliùs placet. Sed & exiccati ſeruantur, deinde ouorum inſtar coquuntur elixantúrue, poſteáque additis ZZ. Pipere vel Caryophyllis, eduntur.

C. Bauhino in Pinace dicitur hic Fungus, *Fungus orbiculаris aureus*, *Volua Plinij*, *Bluela Ciceronis*, & *Boletus Anguillaræ* & *Cæſalpini.*

Ad Titulum FVNGI PLVRES SIMVL, *Mantiſſa.*

Iis quæ in Sciagraphia de Fungis in nonnullarum arborum caudicibus prouenientibus, annotauimus, conſonum eſt id quod Matthiolus de *Populo* ſcribit. Sciant, velim, inquit, rei Medicæ ſtudioſi Populum albam humo tenus ſectam ad radicem vſque, & aquâ calidâ in qua fermentum fuerit diſſolutum perfuſam, infra quatriduum Fungos copioſos reddere, ac eſu quoque gratiſſimos.

Ad Titulum FVNGVS RVGOSVS ET CAVERNOSVS, *Mantiſſa.*

Huius quatuor *ſpecies* ecenſet & deſcribit Cluſius: Geſnero & alijs dicitur *Præcipuum Fungorum genus*: à Trago verò refertur ad Græcorum *Fungos Amanitas*. An Hermolai, Tragi, Ruellij & Loniceri *Fongi Spongioli*.

FVNGI SVPRA LAPIDES ET ALIA prouenientes mirabiles.

Tanta interceſſit quondam gratia Fungis cum menſis in Italia, vbi frequentiſſimus eſt eorum vſus, tantúſque fuit hominum luxus, tantáque guloſitas, vt, pro habendis quotidie Fungis, *Lapides* excogitarint quoſdam, quos in Cellis vinarijs ſummâ curâ ſeruabant, & tepidâ aquâ aſperſos ſubinde paucâ terrâ operiebant,

Fungos ſic non ingratos, ſingulis quatriduis octiduiſue procreantes, & quolibet tempore habentes. Eos verò peſſimos eſſe Fungos ſcribit Galenus libri de attenuante diæta cap. 9.

Eorūdem Fungorum meminere Hermolaus, Baptiſta Fiera, Durantes & alij: nec non etiam Matthiolus, qui ſe Romæ & Neapoli vidiſſe iactat.

FVNGI MONSTROSÆ MAGNITVDINIS, ESCVLENTI.

Fungi monſtroſi meminit Cluſius, cui eſt Eſculentorum Fungorum 21. genus, tam vaſtæ amplitudinis vt integram Μονοτρόφων familiam explere & ſatiare queat. Ant. Portæ *Fungi ſpecies Antiquis indicta*, Neapolitanis verò *Gallinaccia* nuncupata, ad magnam creſcens altitudinem, ac quam brachiis diductis vix homo complecti poſſit, ponderis LX. Librarum, non orbiculari formâ, vt cæteri, ſed, veluti manus, in digitos plures diducta, atque ad Quercûs Frondes accedens.

FVNGI LARICVM MAXIMI, ESCVLENTI.

Non tantùm humi proueniunt Fungi, ſed etiam in arborum caudicibus: ſuntque ii vel pernicioſi, cuiuſmodi aliquot in Sciagraphia recenſuimus, vel eſculenti, de quibus mox. Ac primò quidem dicendi veniunt Laricum Fungi. Laricibus enim præter Agaricum, innaſcuntur, referente Matthiolo, Fungi ponderis triginta librarum, aureo colore, & per ambitum diſſecti. Suntque ii in cibis gratiſſimi, nec vllo amarore præditi, quamuis Agaricus ab eadem arbore productus ſit amariſſimus.

FVNGVS AVRITVS IVGLANDIVM, ALBICANS.

Orechinole ſpecies eſt Fungi coriacei, quæ ab vno pedicello in curuaturam abit, in ambitu Roſæ dimidiatæ inſtar diſſecta: parte infernâ, reliquorum Fungorum in modum, ſtriis foliaceis ſecta. Naſcitur in arboribus, & ſpecialiter in Nucibus, colore albicante: *eſtque ex eſculentis.*

FVNGI CASTANEARVM, LACINIÆ DICTI.

Fungorum in Caſtaneis prouenientium, ac qui Laciniæ dicantur, tantæque magnitudinis ſint, vt ſinguli ſufficiant, meminit Hermolaus. Eſculenti ſunt.

FVNGI BETVLARVM, PRVNORVM, SALICVM & Corylorum, omnes pernicioſi.

Betularum Fungi rotundi ſunt, albi & maculati: Prunorum Fungi variæ magnitudinis & formæ: omnes tamen coloris ex albo pallido & fuſco commixti. Variæ formæ & magnitudinis eſt etiam Salicum Fungus, numeroſa Sobole, vt & præcedens, naſcens, variique coloris. Orbicularis verò formę eſt qui ſub Corylis naſcitur, ac coloris albo, rubro, fuſco & fuliginoſo variè commixti. Prouenitque, vt & præcedens Vere, ſuntque ambo pernicioſi.

FVNGI SVPRA LIGNA PROVENIENTES.

Supra Ligna creſcunt, capitello conuexo, profundis ſtriis ac ſulcis foliaceis radiato. A centro autem ad circumferentiam facillimè verminantur: ſtriç foliaceç nigricant: capitella verò ſpithamęam amplitudinem vt plurimùm acquirunt.

FVNGI A SVE APPELLATI, PERNICIOSI.

Conſtituunt hi Fungorum noxiorum Cluſij decimumquartum genus, albique ſunt, orbiculares & maculati, ac magnitudine & partis ſupinæ colore inter ſe differunt. Creſcunt in cæduis ſyluis extremo Autumno.

FVNGVS LIGNOSVS ARBOREVS AD FVRFVRES.

Fungus quo, authore Imperato, ad abſtergendos capitis furfures vtimur, de lignoſorum Fungorum [...]re eſt, magnus, & m[...]ximi capitis medietatem adæquans. [...] autem pedicello ni[...]tur, ſed arboribus immediatè affixus [...] diuiſuras infernè m[...]nifeſtas habens, quarum ope furfures [...]tiuntur.

FVNGVS VILLOSVS ARB[...]VS, COLORIS ochræ, tinct[...]s.

Mediocris eſt magnitudinis, duob[...]gnis ſimul iunctis fe[...] æqualis, vndique tunicâ mucoſâ ob[...]s, quæ in villos disju[...]gitur breues, villoſâ quoque exiſte[...] ternâ ſubſtantiâ. Cre[...]cunt eiuſmodi Fungi in arboribus Po[...]um, colore ochræ, e[...] ſiccati verò nigreſcunt. Eorum dec[...]vtuntur Mulierculæ a[...] tingenda velamenta lugubria.

FVNGI ARBOREI A[...]LLICHNIA.

Fungi qui radicibus arborum, ac p[...]ſimùm Populi nigræ, [...] naſcuntur, *Ægiritæ* nūncupantur: q[...]rò caudicibus quaru[...]uis arborum adhærent, *Arborei* dicun[...] ac cùm igni concipi[...]do parantur & vſurpantur, *Igniarij*, & [...]manis *Zunder Scvv[...]* appellantur. Ad hos autem vſus adh[...]ntur ea præcipuè Fun[...]rum genera, quæ Fagis & Nucibu[...] naſcuntur: ignem e[...] quem ſemel conceperunt non facilè [...]nquunt. In id porrò [...]gotij coquuntur in lixiuio, ſiccati tu[...]ntur, rurſuſque nitro [...] coquuntur, hocque pacto ad conc[...]p[...]dum ignem aptiores [...]duntur. *Tarſenſis Ellychnij* meminit [...]enus: quod quale f[...] nec ſciuit Plinius, nec ſcitur hodie.

FVNGI SERPENTINI DIC[...], PERNICIO[...]I.

Fœtidi ſunt hi, albi coloris, ſuper[...] fuligine infecti, infernè verò nigris ſtriis exarati: vnde etiam [...]*entini* dicti fuère[...] Cluſius apud quem faciunt noxiorum Fu[...]orum genus XVI. [...]os extremo Sextili ſub Corylis prouenire[...]t: eorumque tres enarrat ſpecies, magnitudine quidem inter ſe [...]uales, ſed colore & formâ diſpares.

DE FVNGORVM NOXIS, SYMPTOMATIBVS & remed[...]s.

Fungi etſi tum à Dioſcoride tum a[...] aliis penè omnibus Scrip[...]toribus, in pernicioſos & eos qui in [...]bum venire poſſunt diſtinguantur, & ſic aliqui tantùm venenat[...] exiſtimētur: omnes tamen facilè nocêre poſſunt. Vnde eos *Vol[...]ptuarium venenum* nuncupabat Seneca, Plinius verò interea [...]cenſebat quæ temerè man[...]duntur. Immenſis certè, vt ille ai[...], [...]xemplis in crimen adduct[...] fuêre, veneno per hanc occaſione[...] Claudio Cæſari à Coniug[...] Agrippina dato: Antiſtite Borromæ[...] & aliis, imò & totis contu[...]giis, eorum eſu ſublatis & extinctis.

Sunt porrò Fungi pernicioſi vel ſu[...] naturâ, vel ob multas externas cauſſas. *Suâ naturâ*, quonia[...] è prauo & venenato ſucco generantur, & ex iis nonnulli, non [...]lùm comeſti, ſed etiam [...]factu, ipſo momento occidunt. Vel tales *multis de Cauſſis* fiu[...] aut enim, vt iam olim annotauit Dioſcorides, iuxta clauos ru[...]ginoſos, aut iuxta panniculos putridos, aut iuxta reptilium b[...]tiarum latibula, aut iuxta arbores & in arboribus quæ priua[...] noxios ferunt fructus, naſcuntur; aut *copiâ* tantùm, largiùs [...]cet ſumpti, lædunt.

Fungi autem quocunque modo venenati, vel nimiâ copi[...]geſti, vel minùs rectè cocti & præparati, ſuffocationem & ſt[...]gulationem inducunt, ventriculum inflant, ſingultum excit[...] inteſtina exulcerant, eorumque dolores pariunt, horrorem a[...]dorem frigidum, ſyncopen atque interdum ſomnum profund[...] epilepſiam & deliria, inducunt, tandémque mortem. *Curatio[...]* quod attinet, Fungi ſtatim vomitu reiiciendi ſunt; vel ſi ian[...] inteſtina deſcenderint, medicamento purgante exhibito, vel [...]tere iniecto, euacuandi: poſtea Medicamenta venenoſitati [...]tentia exhibenda: *Calamintha montana*, *Origanum*, *Hyſſo[...]*, *Ruta*, *Naſturtium*, *Abſynthium*, *Allium*, *Diacyminum*, *Dia[...]langa* & ſimilia. *Mel* in primis Fungorum venenoſorum pe[...]liaris Antidotus habetur: laudanturque plurimùm *Pyra auſte[...]*, vt potè quæ, ſiue recentia, ſiue ſicca, ſi eſum Fungorum præ[...]dant, aut cum iis coquantur, eos innocuos reddunt.

Ad Tractatum de TVBERIBVS, *Mantiſſa*,

Ad Tuberum Claſſem pertinent varii FRVCTVS EXOTIC[...] ac quidem

ac uidem:

I. AFRICANORVM TERFES, quod Tuberiſt ſimili, ſedmaius: ac referente Leone Africano, creſcit in arei, & in Numidiæ deſertis abundat, magiſque propriè radix dicitur, quàm fructus.

II. VETERVM CRANION & CERAVNON, quod Theophraſtus lib. 1. cap. 9 iis annumerat quæ omninò non habent radices: quod Tuberibus ſimile facit Plinius: quod fortè eſt Recentiorum CERVI BOLETVS.

III. VETERVM OVITON & OVIGGON, quod fructum ſub terra patere ſcribit Theophraſtus lib. 1. cap. 1. Ac quod eiuſdem libri cap. 10. inter radices quæ ſub terra ſunt recenſet, radicem tamen eſſe negans. Quodque tandem Indos & Æthiopes, apud quos plurimum prouenit, corruptâ voce Heuch appellare ſcribit Theuetus, qui pingit vt deſcribit Theophraſtus.

IV. Arabum HAAB HAZ'Z, quod referente loco citato Leone Africano, fructus eſt Raphani magnitudine & Amygdalarum ſapore, per totum Thunnenſe regnum communis ac ſub terra proueniens, qui vbi abundat, ſolus eſt: ita vt nullum alium fructum in iis locis facilè reperias.

V. Tandem ARACHIDNA & ARACOS, quæ libri 1. cap. 11. ſcribit Theophraſtus fructum ſub terra ferre, loca arenoſa amare, ac nec folia ferre, nec foliis quicquam ſimile. Et de quibus, illum imitatus, ſic etiam tradit Plinius: *Arachidna* quidem & *Aracos*, ait, cùm habeant radices ramoſas & multiplices, tamen nec herbam vllam, nec quicquam aliud, ſupra terram habent.

APPENDICIS FINIS.

ICONES ALIQVOT QVAE, TVM IN STIRPIVM SCIAGRAPHIA, TVM IN EIVS APPENDICE, DESIDERANTVR.

…VS VEL VISCVM,
Pag. 57. & 603.

PÆONIA MAS,
Pag. 490. & 646.

POLYPODIVM,
Pag. 558. 740.

FABA ÆGYPTIA,
Pag. 562.

ANDROSACES,
Pag. 458.

EPIPACTIS, ELLEBORINE,
Pag. 502.

[illegible] 1000
[illegible]
[illegible] 6590